Class. 2n.
Lit. C.

BIBLIOTECA VITT. EMANUELE FONDO FORESE
31
8 C
8

Digitized by Google

R. P. F. THOMAE
DE TRVXILLO,
ORD. PRAEDICAT.

Sacræ Theologiæ Præsentati, & Prædicatoris Generalis, necnon Sacræ Scripturæ in Ecclesia Cathedrali Barcinonensi Lectoris,

CONCIONES QVADRVPLICES QVADRAGESIMALES,

Una cum Aduentu, Septuagesima, Sexagesima, & Quinquagesima.

Ex varijs Authoribus tum antiquissimis, tum recentioribus nunc denuo excerptæ, & duobus Tomis bipartitæ.

Cum Elencho ad Dominicas & Festiuitates precipuas per totum annum vtilissimo, & Indicibus locorum sacræ scripturæ, ac rerum memorabilium.

Addita etiam in principio Secundi Tomi Tabula quadam aurea, ad Conciones breuiter construendas, & memoriæ infigendas.

Tomus Primus.

B.FONS.AR.

B.FONS.AR.

VENETIIS, M. D. XCII.

Apud Damianum Zenarum.

B.FONS.AR.

Digitized by Google

ILLVSTRISS.
ET REVERENDISS.
DOMINO,
D. IOANNI DISMAE LORIS
Episcopo Barcinonensi vigilantissimo,
& de Concilio S. C. R. M.

FRATER THOMAS TRVGILLO
sacræ Theologiæ Præsentatus, Ordinis
Prædicatorum, S. P. D.

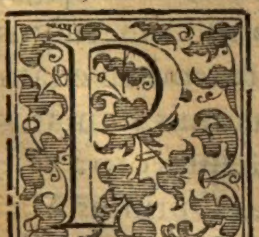

RAE CLARISSIMA quidem illa humanitas, & clementia tua singularis, Antistes Illustrissime, qua superioribus annis reliqua volumina nostra inclyto tuo nomini consecrata, accepisti, mihi profecto animum addidit, vt hoc Concionum Quadragesimalium opus in duos Tomos distributum, in tuo etiam nomine typis mandarem. Quamobrem accipies hoc nostrum munusculum, ea-

dem vultus hilaritate atque clementia, qua consueuisti clientulorum tuorum munera accipere. Fuerunt equidem volumina illa omnibus multo gratissima & iucundissima, beneuolis videlicet: nam inuidis satis scio omnia propemodum displicere & iniucunda, atque insuauia esse, tametsi pulcherrima & formosissima sint. Cæterum non tam propter acumen ingenij nostri grata extitisse mihi persuadeo, quam quod sub clarissimo tuo nomine in vulgus prodierint. Quapropter eodem etiam fauore hos nostros quamuis immaturos fortasse fructus, suscipias oro atque obtestor. Quem Deus Optimus Maximus tum cælestibus, tum terrenis donis, in dies magis, magisque exornet & locupletet.

AD LECTOREM.

CVM *sanctæ Ecclesiæ Cathedralis Barcinonensis Lector essem, pie Lector & amantissime, atque Deus Opt. Maximus hanc ciuitatem uisitare dignaretur, in qua plusquam viginti mille, vt ferunt, grassante peste occubuerunt, nec possem primo quoque tempore inde exire negotijs quibusdam occupatus, tum ex parte huius Cathedralis Ecclesiæ, tum etiam ex parte Ciuitatis, videns quod intra priuatam Cellam me continere deberem, cum nusquam exeundi daretur facultas: decreui ex varijs Authoribus has conciones excerpere, quibus ipse dumtaxat ad meum vsum, commodumque vterer. Atque ita Quadruplices Conciones conscripsi, in quarum prima litteram ipsius Euangelij declararem, cui rei Thesaurus quem antea conscripseram, magno mihi fuit adiumento, cum in eo multa ex varijs Authoribus tum veteribus, tum neotericis congessissem: in alijs ve*

ro tria fere capita & instituta propono, atque in ipsis varia hinc inde congero ex classicis etiam authoribus deprompta, quos hactenus videre licuit. Cum itaque à multis requisitus essem, vt hæc Typis mandarem in omnium vtilitatem, nulla excusatione quamuis diu reluctatus subterfugere potui, neque illa quidem quod omnia hinc inde ex varijs authoribus decerpsissem: siquidem dicebant, eos omnes hoc tempore plausibiliores esse, qui ita scriberent, modo selectiora quæque ex authoribus eligerent, sicut de me ipsi proculdubio sperabant. Quod igitur ego præstiti, pie Lector, apertissime vides, adhibui siquidem ad vtiliora quæque & selectiora deligenda, maximam diligentiam, vt iam nihil necesse habeas immensa euoluere volumina, sed hunc in locum congesta sint omnia. Accedit huc etiam alia vtilitas, quod nihil necesse habeas vulgari lingua conscriptas Conciones euoluere, non quod aliquid ex ipsis huc deriuauerim, aut quod eas doctas esse negem, sed ne posthac à vetulis arguaris, quod quæ dixisti, ipsæ iam legerint in suo codice vulgari. Hoc porro

insti-

institutum meum à beneuolis & pijs approbari satis scio; mordaces autem qui solent publice alijs detrahere, cum tamen ipsi in occulto ex alienis laboribus magnam sibi laudem comparent, vt ait D. Hiero. parum curo. Hi enim, vt ait Sene. sua vtuntur mordendi, & detrahendi consuetudine. Quales sunt qui de nostris alijs libris, quos Thesauros inscripsimus, obmurmurarunt, dicentes, quòd si ex his vtilitatem aliquam uellemus depromere, bibliothecis opus esset Athenienſibus, Ægyptijs, Græcis, & Alexandrinis, de quibus meminerunt Aulus Gell. Amia. Plutar. & Strabo. sed fortasse id dicunt, quod eorum acie ingenij non valeat eorum Librorum vtilitatem penetrare, sicut penetrauit doctissimus ille vir M. Anto. Marsilius Columæ Bononien. C. Archiepis. Salernitanus, in opere illo suo mirę eruditionis, inscripto Hydragiologia, siue de aqua benedicta, Romæ impresso 1587. & in Indice Authorum. Penetrauit etiam eruditißimus vir, Cæsar Baronius Soranus, congregationis oratorij presbyter, in suo Romano Martyrologio, Venetijs impresso 1587. qui

passim authorem Thesauri citat. Penetrauit etiam doctissimus pater Magister frater Gerardus Mosanus, Dominicanus, Germanus, in sua Bibliotheca homiliarum priscorum Ecclesiæ patrum, in quatuor Tomos digesta, & impressa Lugduni 1588. Penetrauit denique Reuerendus admodum pater Magister frater Vincentius Iustinianus Valentinus Ordinis Prædicatorum, in suo illo libello eruditissimo de plagis sanctæ Catherinæ Senensis, impresso Valentiæ, & Barcinone 1583. Penetrarunt etiam illi, ad quorum petitionem tam varijs impressionibus dicti libri excusi sunt, nempe impressione Colonienſi, Romana, Veneta anno 1586. & quidem sæpe, item Parisiensi 1586. Lugdunensi 1582. Meliora igitur nobis dent, qui nos clanculum mordent. Sed hæc hactenus. Ego interim omnes oro, vt si forte vspiam offenderimus, nobis veniam dent, atque pro nobis apud Dominum precibus suis intercedant. Vale candide Lector.

QVID CENSORES INFRA SCRIPTI DE HOC OPERE IVDICAVERINT.

PERLEGIMVS *diligenter & attente ex commissione nobis facta ab Illustriss. & Reuerendissimo Episc. Barcinonensi, hoc opus Concionum Quadragesimalium Quadruplicium in duos tomos distributum, nilque in eo inuenimus quod fidei & bonis moribus contradicat: quin potius affirmamus opus, esse mira eruditione, pietate, atque vtilitate refertum, ac denique tali Authore dignum. Quem nouimus in concionando peritissimum, & in alijs libris quos Typis mandauit fuisse omnibus longe gratissimum. Ac propterea censemus dignissimum esse hoc opus, vt prælo mandetur, & in omnium manus perueniat, ac præsertim Concionatorum, cũ vtilissimum valde sit omnibus futurum. In cuius rei fidem, nostra hic nomina subscripsimus.*

F. Gaspar de Saona Mag. Augustinianus.

F. Ioan. à Pedrolo Mag. Carmelitanus.

F. Petrus Soler. Franciscanus.

Petrus Egidius societatis Iesu.

VIsis *approbationibus ex commissione nostra Reuerendorum patrum Magistrorum huius operis, cuius titulus est, Conciones Quadragesimales Quadruplices, & quia etiam satis perspecta nobis est eruditio ipsius Authoris, tum ex alijs libris quos impressit, tum etiam ex lectionibus quas legit in nostra Cathedrali Ecclesia, damus licentiam imprimendi hoc opus in nostra Diœcesi.*

Datum Barcinone in nostro Palatio Episcopali, die 15. *Augusti* 1590.

I. Episcop. Barcinonensis.

QVID PATRES INFRA SCRIPTI CENSVERINT DE HOC LIBRO.

Ex commissione admodum R. P. F. Ioannis Loazes, sacræ Theologiæ Magistri, & Prouincialis Ord. Prædic. in prouincia Aragoniæ.

LEGIMVS, *ac perlegimus hoc opus Concionum Quadragesimalium, in duos tomos distributum, & inuenimus consonum quidem esse sanæ doctrinæ, & bonis moribus, exquisitæque eruditionis esse, & materiarum selectissimarum, ex purissimis ac limpidissimis sacrorum Authorum, Græcorum, & Latinorum fontibus exhaustarum, &, vt vno verbo dicamus, nostra quidem sententia opus hoc tanta est diligentia confectum, quod dignissimum est vt à quouis Concionatore plurimi habeatur. Dignissimus liber vt ab omnibus legatur, & ad vtilitatem publicam prælo mandetur: Dignissimus Author vt ei de tam pio & sancto labore gratias ingentes habeamus.*

F. Raymũdus Pasqual Mag. F. Raphael Riphos Mag.

F. Saluator Pons Mag. F. Michael Ferrer Mag.

CVM ex Reueren. Patribus Magistris quibus hoc opus recognoscendum commisimus, acceperimus nil in eo contineri quod Catholicæ fidei, aut bonis moribus repugnet, imo potius dignum valde esse opus quod in omnium perueniat manus, ac præsertim ipsorum Concionatorum & Prædicatorum, quibus longe vtilissimum est: & quia alia eiusdem authoris volumina grata etiam omnibus fuerunt, idcirco damus ei facultatem dictum opus imprimendi, si modo prius licentiam habeat Ordinarij, iuxta decreta Sacrosancti Concilij Lateranen. & Tridentini.

Datum Valentiæ in nostro conuentu Prædicatorum, die 6. Maij 1590.

F. Ioan. Loazes Mag. & Prior Prouincialis.

F. FRANCISCVS OLIVERA LVSITANVS ORD. PRAEDICAT.

In laudem & encomia Libri, & eius Authoris

EPIGRAMMA.

QVID præceps quæris dic lector candide? robur,
Quo regum vires vincere vbique queas?
Est ne Dei charitas nimium quod habere requiris?
Pœnæ an solamen, tristitiæque feræ?
Est ne in terrenis superi seu gloria cœli?
An sunt victricis serta decora ducis?
Quid? sunt diuitiæ superantes tempus & æuum?
An virtus quæ ornat quicquid in orbe nitet?
Spes ne est, an mortis gelido medicina veneno?
Est errore carens candida & alma fides?
En Robur Charitas, Solamen, Gloria, Serta,
Diuitiæ, Virtus, Spes, Medicina, Fides.

IN LAVDEM LIBRORVM

R. P. F. THOMÆ TRVSILII, Præsentati Ordinis Prædicat.

Carmen ad Lectorem.

FRANCISCO CALCA EQVITE, & Doctore clarissimo Authore.

COPIA *dicendi tibi si, fœcundaque sylua*
Sermonum grata est, florida prata vides:
Quæ summo studio Frater Trusilius aucta
Effecit varijs floribus, & violis.
Sunt congesta inibi quæ Græci, quæque Latini
Perdocte varij composuere viri.
Sunt & peccanti percommoda pharmaca multa,
Vitæ hunc vt praua pœnituisse iuuet.
Concionatorem, populo qui dicere curat
Optima verba, suis instruit iste libris.
Et facit vt paruo simul adsint multa labore
Dicenti, auditor quæ cupide accipiat.
Quisnam igitur studium id tam multis vtile, ineptum
Dixerit, aut ausit spargere conuicijs?
Quin fuerit potius ter dignus ineptus haberi,
Si quenquam facere id permouet inuidia.
Est labor haud modicus Doctorum euoluere libros:
Hinc violas, atque hinc lilia colligere.
Id studium fuerit si quando perutile multis:
Zoile cur ausis rodere dente tuo?

Ille

Ille quidem vigilat cunctis percommodus: at tu
Obgannis, grunnis, rumperis inuidia.
Negligit is ronchos blasphemaque verba latrantum,
Contentus studijs vtilis esse suis.
Contentus placuisse Deo, placuisse virisque,
Improba quos nunquam corripit inuidia.

ELENCHVS VTILISSIMVS,

Deseruiens Dominicis, & festiuitatibus præcipuis totius anni:

Vbi primum ponuntur Euangeliorum loca, quæ explicantur in his duobus tomis: deinde vero annotationes aliquæ circa aliquas clausulas Euangelij.

Aduertendum autem quod istę annotationes versantur circa capita illa quæ in secundis, tertijs, & quartis concionibus versantur, ad finem vsque ea perducendo: atque ita amplissima ad dicendum suppetit materia.

Dominica infra octauas Natiuitatis Domini.

ERANT *Ioseph & Maria mater Iesu mirãtes super his quæ dicebantur de illo.* Luc. 2.

Positus est hic in ruinam, & resurrectionem multorum. to. 1. fol. 36. c. & 417. e

Anna prophetissa processerat in diebus multis. to. 2. f. 124. d

Ecce positus est hic in ruinam. Non erat quidem Christus causa ruinæ & scandali, sed mali inde scandalum sibi sua peruersitate sumebant, nolentes in ipsum credere, & eius doctrinam amplecti. Sed hoc tempore multos videas qui dedita opera occasionem scandali alijs præbent prauo suo exemplo. Atque ita tractare poteris quantũ noceat prauum exemplum. to. 2. fol. 206. b

Vixerat cum viro suo annis septem à virginitate sua. Vitam quæ tam breuis est, bene & sancte traducamus. to. 2. fol. 245. d. & 267. b

Vsque ad annos octuaginta quatuor, quæ non discedebat de templo. Vide quam studiosè tempus collocaret hęc senex mulier, atque ita differere poteris quales esse debeãt senes. t. 2. f. 116. h

Loquebatur de illo omnibus qui expectabãt redemptionem Israel. Differere poteris qualia esse debeant colloquia nostra. tomo 1. fol. 330. d

Dominica infra octauas Epiphaniæ.

Cum factus esset Iesus annorum duodecim. Luc. 2.

Inuenerunt illum in templo. to.1.fo.293.h

Pater tuus & ego dolentes quærebamus te. to.1.fo.258.d

Nesciebatis quia in his quæ patris mei sunt oportet me esse? to.2. fol.95.b

Et erat subditus illis. tomo 1. fol.155.a

Proficiebat sapientia, & ætate. to.2.fol.124.h

Ascendentibus parentibus eius Hierosolymam. Dic quomodo parentes se gerere debeant erga liberos.to.1.fo.437.d

Existimantes autem illum esse in comitatu. Existimabat sponsa eum esse cum sponso, & vicissim sponsus existimabat eum esse cũ sponsa: quandoquidem non ascẽdebant viri simul cum mulieribus promiscue, vt omnis occasio malè suspicandi tolleretur. Sic ergo nos occasiones omnes offendendi Deum amputemus. to.1. fol.279.g.& to.2.fol.93.h

Et erat subditus illis. Dic quo modo Christus prælatum bonũ, & bonum subditum repræsentauit.to.1.fol.327.f

Potes etiam tractare quòd filij obediant parentibus.tomo 2. fol.187.d

Dominica prima post octauas Epiphaniæ.

Nuptiæ factæ sunt in Chana Galilææ. Ioan.2.

Et deficiente vino. Temperantia vtamur in conuiuijs.tomo 2. fol.297.d

Quodcunque dixerit vobis, facite. Obediamus,& obtemperemus Deo. to.1.fol.263.f

Tu autem seruasti bonum vinum vsque adhuc. Solet Deus eximia gaudia ad finem vsque vitę reseruare seruis suis, videlicet in gloria, ergo mũdi gaudia contemnamus.to.1.fol.41.g

Dominica II. post octauas Epiphaniæ.

Cum descendisset Iesus de monte, secutę sunt eum turbæ multæ, & ecce leprosus. Mat.8.

*Domine si vis potes me mundare.*to.1.fol.218.e

*Ego homo sum sub potestate constitutus.*to.1.fol.321.d

*Multi ab oriente, & occidente venient, & recumbent cum Abraham.*to.2.fol.132.a

Secutæ sunt eum turbæ multæ. Quæ sequebantur eum etiam propter suauitatem doctrinæ. Dic quam suaue sit verbum Dei, quantæque dulcedinis.t.1.f.99.f

Vide nemini dixeris. Non delectabatur arrogantia, & ambitione. Dic quam sint detestabiles arrogantes.to.2.fo.227.f

Accessit ad eum Centurio. Hæc quæ sequuntur in hoc Euangelio, fusè explicata habes feria 5. post Cine.to.1.fol.152.h

Dominica III. post octauas Epiphaniæ.

Ascendente Iesu in nauiculam secuti sunt eum discipuli eius, & ecce

ecce motus magnus. Matthæi 8. Mar. 4. Luc. 8.

Domine salua nos, perimus. tomo 1. fol. 9. c

Ipse vero dormiebat. tomo 1. fol. 180. e

Ascendente Iesu in nauiculam. Boni quotidie ascendunt, & mali descendunt. to. 1. fol. 109. b

Ecce motus magnus factus est in mari. In mari quidem huius vitæ nunquam desunt tempestates aliquæ, & procellæ, atq; tentationes. to. 1. fol. 206. g

Ipse vero dormiebat. Affligi permittit Deus bonos. tomo 1. fo. 26. b. & 29. c

Dom. IIII. post octauas Epiphaniæ.

Simile factum est regnum cœlorum homini, qui seminauit bonum semen in agro suo. Mat. 13.

Venit inimicus, & superseminauit Zizania. to. 1. fol. 81. h

Sinite vtraque crescere. to. 2. fol. 287. h

Cum autem dormirent homines. Negligentia, & otiositas detestabilis. to. 1. fo. 84. a

Venit inimicus eius. Dæmon excæcat negligentes, vt pereant. to. 2. fo. 10. b

Superseminauit Zizania. Hęc est malorũ conditio, seminare discordias inter fratres. t. 1. f. 336. f

Dominica in Albis.

Cùm sero esset die illo vna sabbat horum. Ioan. 20.

Stetit in medio eorum. tom. 1. fol. 52. g

Multa quidem & alia signa fecit Iesus, quæ non sunt scripta in libro hoc. to. 1. fol. 275. b

Stetit in medio eorum. Dic quomodo principes, & prælati debeant in medio versari, & non potius in vnam partem quam in aliam inclinari. to. 2. fo. 31. h

Pax vobis. Dic quam vtilis sit pax, & quanti momenti. tom. 1. fol. 319. d

Quorũm remiseritis peccata. Dic de confessione. tomo 2. fol. 6. h. & 50. c

Thomas vnus ex duodecim nõ erat cum eis. Dic de bona societate, & virtutis studiosa quãtum conferat, & conducat, & contra quantum noceat mala societas. to. 1. fo. 435. h. & to. 2. f. 221. c

Dominica II. post Pascha.

Ego sum pastor bonus. Ioan. 10.

Ego sum pastor bonus. to. 1. fo. 37. d. & 327. h

Alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili. to. 1. fol. 274. d

Et cognosco oues meas. tomo 2. fol. 319 d

Ego sum pastor bonus. tomo 1. fol. 153. b

Mercenarius autem. Dic de malis pastoribus. t. 2. f. 316. d

Cognoscunt me mea. Dic quales esse debeant subditi. tomo 1. fol. 154. h

Et alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili: & illas oportet

me adducere. Dic quomodo cum Deus tantum nos adiuuet, nos viciſſim aliquid ex parte noſtra iuuare debeamus, & ſtatim ad Deum reuerti. tomo 2. fol. 96. e & 254. c

Dominica III. poſt Paſcha.

Modicum & iam non videbitis me. Ioan. 16.

Gaudium veſtrum nemo tollet à vobis. to. 1. fol. 95. d

Modicum & iam. Dic de breuitate vitæ, & quomodo eam bene ac laudabiliter traducere debeamus, ſi ad patrem volumus accedere. tomo 2. fol. 245. d. & 267. b

Plorabitis & flebitis vos. Dic quomodo mittat Deus labores, & calamitates ſeruis ſuis. t. 1. fo. 35. b. & to. 2. fo. 197. h

Gaudebit cor veſtrum, & gaudium veſtrum nemo tollet à vobis. Dic quam optimus retributor ſit Deus. to. 2. fol. 5. h

Dominica IIII. poſt Paſcha.

Vado ad eum qui miſit me. Ioan. 16.

Si autem abiero, mittam eum ad vos. to. 1. fol. 384. a

Vado ad eum. Dic de cura quã adhibere debemus, vt eamus, in cælum. to. 1. fo. 317. h

Ego veritatem dico vobis. Diſſerere poteris quam ſtudioſi eſſe debeamus veritatis inquirendæ, & ore proferendæ. to. 1. fo. 48. g

Si ego non abiero, paracletus non veniet ad vos. Dic quomodo delectationes corporis, & laſciuiæ, impedimento ſint, & obſtaculo, quo minus ſpirituales, & cæleſtes accipiamus delectationes. to. 1. fo. 326. c. & to. 2. f. 91. e

Dominica V. poſt Paſcha.

Si quid petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis. Ioan. 16.

Si quid petieritis: Petere quidem à domino in oratione debemus, ea quę ſubſtantialia ſunt, & quæ præcipuè ad animæ ſalutẽ pertinent. to. 1. fol. 279. g

Petite & accipietis. Dic quã ſit neceſſaria & vtilis oratio ipſa. to. 1. fo. 249. g

Ipſe enim pater amat vos. Dic de eximio illo, & ineffabili amore, quo nos Deus ſemper complectitur, & complexus eſt. to. 1. fol. 334. g. & to. 2. fol. 376. f

Quia vos me amaſtis. Debemus nos viciſſim amare Deum, cum tantopere nos amet, & diligat. to. 2. fo. 334. a

Feria II. & III. in Rogationibus.

Quis veſtrum habebit amicum. Luc. 11.

Amice commoda mihi tres panes. to. 2. fol. 351. d

Quis ex vobis patrem petit panem. to. 1. fol. 250. h. & 313. d

Si vos cũ ſitis mali. t. 1. f. 273. b

Quis

Quis vestrum habebit amicũ. Vera amicitia qualis esse debeat. tomo 2. folio 199. b

Si perseuerauerit pulsans. Dic quãtum nobis cõducat,& quam vtile sit, vt in virtute perseueremus, & assiduè insistamus. to. 1. fol. 32. a. & to. 2. fol. 128. b

Quis ex vobis patrem petit panem. Edifferere poteris de maxima fiducia, quam habere debemus in Domino, cùm nos diligat paterno quodam amore,& sit noster parens. Dic etiã quantus sit paternus amor, & quantũ parentes liberos suos diligere, atque amare soleant. to. 1. fol. 282. b

Feria IIII. in Rogationibus, siue in vigilia Ascensionis.

Subleuatis Iesus oculis in cœlum, dixit: Pater venit hora, clarifica filium tuum. Ioan. 17.

Opus consummaui, quod dedisti mihi. to. 1. fol. 32. d

Subleuatis Iesus oculis in cœlum. Dic quantum nobis conducat, quamq; operæ pretium sit, vt oculos nostros ad cœlum dirigamus, potiusquam ad terrena vilia,& caduca. to. 1. fol. 100. h

Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis. Dic de iudicio extremo,& horribili, & quanta bona, & commoda nobis suppeditentur, & proueniant ex huiusmodi præclara quidem, & salutifera consideratione. to. 1. fol. 149. e

Ego pro eis rogo. Dic quãtum possint, & valeant apud Deum orationes piorum,& iustorũ hominum, quantumq; sit vtile nobis, vt eorum orationibus nos tos,& verè, atque ex animo commendemus. to. 1. fol. 287. d

Dominica infra octauas Ascensionis.

Cùm venerit paracletus. Ioan. 15. & 16.

Venit hora, vt omnis qui interficit vos. to. 2. fol. 200. f

Absque Synagogis facient vos. Dic de fructu vberrimo,& copiosissimo quæstu, quem ex ipsis calamitatibus, & persecutionibus metimus,& reportamus. tomo 2. folio 30. f

Venit hora, vt omnis qui interficit vos. Dic quantum Deo displiceant homicidæ viri,& crudeles, in proximos suos ita debachantes,& sæuiẽtes. t. 2. f. 259. g

Hæc facient vobis, quia non nouerunt patrem, neque me. Dic quod malorum hominum,& improborum conditio sit, & ingeniũ, impedire & conturbare virtutum progressus, & fructus, quos aliqui videbantur reportaturi. to. 1. fol. 115. f

Dominica prima post Pentecosten.

Estote misericordes. Lucæ 6. Matth. 7.

Mensuram bonam, confertam, & coagitatam. t. 1. f. 77. g. & 175. d

Estote misericordes. Dic quam

vtile,& salutare nobis sit, vt misericordes simus erga proximos nostros, & benigni, ac liberales erga ipsos simus.to.2.fol.184.d

Nolite iudicare. Dic quam diligenter,& sedulo euitare debeamus, & fugere iudicia temeraria,quãdoquidem tam facili negotio possumus decipi, & falli in alienis defectibus explorandis,& temerè iudicandis. to.2.f.218.h

Dimittite, & dimittemini. Dic quomodo debeamus libentissimè quidem iniurias nobis illatas condonare,& dimittere, ad imitationem præsertim Christi Domini,qui etiã pro crucifigentibus ipsum orauit. to.2.f.202.d

Quid autem vides festucam in oculo fratris tui? Dic quomodo alienos defectus facilè statim explorare,& contueri soleamus,cũ interim ad nostros explorandos cæcutiamus, & simus talpa cæciores.to.1.f.395.b.& t.2.f.55.h

Dominica II. post Pentecosten.

Homo quidam fecit cœnã magnã,& vocauit multos. Luc.14.

Iuga boum emi quinque. to.2. folio 87.d

Vxorem duxi. to.2.fol.100.d

Vocauit multos. Vocat nos Deꝰ, & tñ nolumus ad Deũ accedere, & appropinquare. to. 2. f.250.g

Et cœperunt omnes simul excusare. Dic quomodo mali, & improbi homines soleant passim excusationes captare,& aucupari,quo minus virtutẽ ipsam exerceant,& profiteãtur.to.2.f.16.h

Vxorem duxi. Dic quomodo coniuges in familia gerere se debeant, quamq; pacificè,& cõcorditer viuere.to.2.fol.344.g

Dominica III. post Pentecosten.

Erant appropinquantes ad Iesum publicani, & peccatores, vt audirent illum. Luc.15.

Gaudiũ erit corã angelis Dei super vno peccatore pœnitentiam agente. to.1.f.189.d.& t.2.f.96.g

Erant appropinquantes ad Iesum publicani,& peccatores. Dic quod in omni ætate reuerti debemus ad Dñm Deum nostrũ, & verè,atque ex animo cõuerti, si vsquam in vita aberrauimus, quamuis publicani,& grauissimi peccatores fuerimus.to.1.f.85.e

Et murmurabant pharisæi. Reprehende detractores,& maledicos, qui facilè statim solent de præclaris factis,& cum virtute coniunctis murmurare,& singulorum vitam mordere,& lacerare.to.1.fol.306.e

Gaudiũ erit in cœlo super vno peccatore pœnitentiam agente. Dic quam sit vtilis,& laudabilis ipsa pœnitentia,quantaq; lucra, & commoda nobis adportare soleat.to.1.fol.270.d

Dominica IIII. post Pentecosten.

Cùm turba irrueret in Iesum, vt audirent verbum Dei, & ipse stabat

stabat secus stagnũ Genezareth. Lucæ 5.

Rogauit eum à terra reducere pusillum to.1.fol.154.h

*Per totam noctem laborantes nil capimus.*t.1.f.141.d.& 431.b. & to.2.fol.200.h.& 269.c

*In verbo tuo laxabo rete.*to.2. folio 221.c

Exi à me Domine, quia homo peccator sum. to.1.fol.370.d

Cùm turba irruerent. Ediſſere quam auidè,quamq; ſitiẽter, & ſtudioſè,audire debeamus verbum Dei, & non oſcitanter, & frigidè, vt multi facere conſueuerunt. tomo 2. fol.111. d. & 330. e

Laxate retia veſtra in capturam. Dic quomodo concionatores ipſi vigilanter,& neruoſè pro ratione ſui muneris incumbere debeãt in capturam animarum, vt eas quidem poſſint ad rete domini adducere, doctrina ſana, & catholica.to.2.fol.108.g

Exi à me, quia homo peccator ſum Domine. Dic quantum nobis emolumentum adferat,& pariat lucrum, ipſa cognitio ſui, & propriæ conſcientiæ intuitus.tomo 2.fol.299.f

Dominica V. poſt Pentecoſten.

Niſi abundauerit iuſtitia veſtra plus quam ſcribarũ, & phariſæorum, non intrabitis in regnũ cœlorum. Matth.5.

Niſi abundauerit. to.1.f.29.a

Plus quam ſcribarum,& phariſæorum. Dic quomodo Chriſtiani præ cęteris quidẽ populis, ad multa obligentur,propter plura beneficia diuinitus à Deo optimo maximo conceſſa. tomo 1. fol.165.f

Qui iraſcitur fratri ſuo. Dic quam pernitioſa, & deteſtabilis ſit ipſa ira, & quomodo eam fugere debeamus.fol.32.h.& to.2. folio 326.h

Vade prius reconciliari fratri tuo. Dic quam diligenter,& ſtudioſè debeamus ſtatim condonare fratribus noſtris, & proximis,à quibus nobis iniuriæ inflictæ fuerunt, & contumeliæ. tomo 2.fol.166.h

Dominica VI. poſt Pentecoſten.

Cùm turba multa eſſet cum Ieſu, nec haberent quod manducarent. Mar.8.Matth.15.

Miſereor ſuper turbam, quia ecce iam triduo ſuſtinent me. tomo 1.fol.276.a

Miſereor ſuper terram. Dic quomodo debeamus condolere pauperibus,& miſerabilibus perſonis, atque his qui in afflictione aliqua quidem verſantur.tomo 2.folio 73. d

Ecce iam triduo ſuſtinent me. Dic quanta emolumẽta,& commoda nobis promanent ex ipſa tolerantia, & patientia in laboribus, & rebus aduerſis. tomo 1. folio 94.d

Fregit & dabat diſcipulis ſuis, vt apponerent turbæ. Dic quam

sit excellens, atque illustris ipsa eleemosyna.t.1.f.157.f.& 231.e

Vide præterea plurima accõmodata huic Euangelio Dominica quarta Quadragesimæ.tomo 2.folio 117.h

Dominica VII. post Pentecosten.

Attendite à falsis prophetis: Matth.7. Lucæ 6.

Veniunt ad vos in vestimentis ouium. to.2.fol.280.c

A fructibus eorum cognoscetis eos. to.1.fol.28.c.& 380.a

Omnis arbor quæ non facit fructum bonum. tomo 1.folio 42.d. & 73.e.& to.2.fol.215.d

Attendite à falsis prophetis. Differere quidẽ poteris de peruersis, & simulatis moribus, & gestibus ipsorum hypocritarum. tomo 1.folio 379.b

Omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Dic quam sedulo, & diligenter incumbere debeamus bonis operibus præstandis, ne arbores simus infrugiferæ. tomo 1.fol.28.b

Qui facit voluntatem patris mei, intrabit in regnum cælorum. Dic quomodo obnixè cõniti debeamus semper, vt Dei voluntatem faciamus.to.2.fol.154.d

Dominica VIII. post Pentecosten.

Homo quidam erat diues, qui habebat villicum. Lucæ 16.

Quid faciam, quia Dominus meus aufert à me villicationem. tomo 1.folio 28.d

*Facite vobis amicos de mammona iniquitatis.*to.1.fo.231.h. & to.2.fol.302.a

Quasi dissipasset bona illius. Dic quod dispensatores quidem simus, & non domini bonorum, & diuitiarum,quas quidẽ possidemus, & propterea non debemus eas dissipare, & dilapidare, cùm strictam quidem rationem earum reddituri simus Domino. tomo 1.folio 401.h

Redde rationem vellicationis tuæ. Differere quidem poteris quam cautè,& circumspectè viuere debeamus, atque quotidie perdiligenter conscientiæ nostrę sinus omnes,& angulos explorare, cùm præsertim exactã rationem Deo eorum,quæ gessimus, reddere debeamus. to.2.f.228.d

Quid faciam, quia Dominus meus aufert à me villicationem? Dic quomodo considerantes, & ante oculos nobis constituentes mortem ipsam,accuratius multo & præstãtius vitã nostrã dispona mus,& ordinemus.to.2.f.374.h

Dominica IX. post Pentecosten.

Cũ appropinquaret Iesus Hierusalem,videns ciuitatem, fleuit super illam. Lucæ 19.

Videns Iesus ciuitatem. to.1. fol.46.a.& 119.b.& t.2.f.168.b. & 188.e.& 329.f

Quia si cognouisses, & tu. Dic quam

quam negligẽtes, & secordes simus circa ea, quæ ad animæ nostræ salutẽ, & profectũ pertinẽt, atq; vtilitatẽ. to.2.f.90.b.& 95.c

Ad terram prosternent te. Poteris differere quanti sit emolumenti, & vtilitatis quidem, ipsa mortis assidua, & crebro repetita consideratio, & quod ad terrã quidẽ prostrandi simus, & in terram conuertendi. to.1.fol.107.d. & 186.d.& idem to.1.fol.356.c. & to.2.fol.185.h

Ingressus in templum cœpit eijcere ementes, & vendentes in illo. Dic quam sedulo, & quam assiduè, ac reuerenter frequentare debeamus, & venerari templa. to.1.fol.284.b.& to.2.fol.106.b

Dominica X. post Pentecosten.

Dixit Iesus ad quosdam, qui in se confidebant tanquam iusti, & aspernabantur cæteros: Duo quidem homines ascenderunt in templum, vt orarent, vnus pharisæus, & alter publicanus. Luc.18.

Velut etiam hic publicanus. tomo 2.fol.222.f

Ieiuno bis in sabbatho. tom.1. fol.206.b. & 247.h.& to.2. fol. 29.g.& 215.b

Qui se exaltat humiliabitur. tomo 1.fol.57.a

Qui in se confidebant. Differere poteris qũo non debeamus in nobis confidere, neque de nobis ipsis præsumere, sed potius de diuino auxilio, fauore, & misericordia erga nos. to.1.fol.288.d

Gratias tibi ago Deus. Dic quã grati esse debeamus erga Deum optimum maximum, pro tot, tantisq; diuinitus à sua liberalissima manu acceptis beneficijs & amplissimis muneribus, ac donis. to.1.fol.418.a

Non sum sicut cæteri hominũ. Dic quam turpissimum, & ignominiosissimum quidem sit, se ipsum laudare, & inaniter atque insolẽter iactare, more pharisæorũ, sicut nunc constat ex hoc pharisæo, qui turpissimè se iactat, & gloriatur, cæteros interim deprimens, atq; vituperãs. t.2.f.262.e

Dominica XI. post Pentecosten.

Exiens Iesus de finibus Tyri, venit per Sydonem ad mare Galilææ. Mar.7.

Apprehendẽs eũ de turba seorsum. Differere quidem poteris quanta nobis emolumenta quidẽ, & vtilitates solitudo ipsa adferre, & adportare soleat: siquidẽ videmus Christum Dñm nostrũ non hunc in turba reliquisse, vt eum sanaret, sed potius de turba seorsum, & separatim ipsum apprehendisse, vt perfectã, & suis numeris absolutã ipsi quidẽ sanitatẽ restitueret. t.1.f.69.b

Misit digitos in aures. Vide quomodo vt melius audiret hic surdus, ipsi quidẽ prius Christus Dñs aures digitis suis occluderet, & obturaret, vt inde quidem intelligamus, q̃ si cœlestia arcana audire volumus, prius q̃dem debea-

debeamus aures nostras excludere, & obserare, ne audiãt hæc vilia, & terrena, neve murmurationes, & detractiones proximorum, quæ fiunt à maledicis, & detractoribus. to. 1. fol. 92. h

Loquebatur rectè. Dic quomodo sit compescenda, & refræ nanda lingua nostra, vt rectè loquatur. to. 2. fol. 11. f

Bene omnia fecit, & surdos fecit audire, & mutos quidẽ loqui. Dic quomodo miracula Christi ostenderent quidem, & declararent eius virtutem singularem, atque ineffabilem. to. 2. f. 123. a

Dominica XII. post Pentecosten.

Beati oculi, qui vident quæ vos videtis. Lucæ 10.

Quid faciẽdo, vitam æternam possidebo? to. 1. fol. 28. e

Homo quidam descendebat ab Hierusalẽ in Hierico. t. 2. f. 227. d

In lege quid scriptum est? quomodo legis? to. 1. fol. 364. b

Hoc fac, & vives. tomo 1. fol. 28. h. & 219. b

Tentans illum. Differere quidem poteris quam varij, & multiplices in mundo lateant doli, & quã multi nobis passim inten dantur laquei, quàm varijsq; fal lacijs, & machinis soleãt nos ho stes nostri inuadere, vt hoc pacto nos decipiant, ac penitus conuin cant, & prostrent. to. 1. fol. 259. b

In lege quid scriptum est? quomodo legis? Dic qũo lex Domini sancta, sit via quadam, nos recta in cœlum ipsum dirigens, atque ferens, & perducens: & idcirco toto quidẽ pectore, atque conatu ipsi incumbere debemus, & eam assiduè sequi. to. 1. f. 352. g

Diliges Dominũ Deum tuum ex toto corde tuo. Differere quidẽ poteris quanta sit præstantia, & excellẽtia ipsius amoris, & cha ritatis, qua in Deum præsertim, & in proximũ deinceps ferimur, & inclinamur. to. 2. fol. 265. g

Dominica XIII. post Pentecosten.

Cùm iret Iesus in Hierusalem, trãsibat per mediam Samariam. Lucæ 17.

Iesu præceptor miserere nostri. Dic qũo cum calamitatibus, & afflictionibus, vel infirmitatibus afficimur, & premimur, debea mus statim ad Dñm Deum nos trũ festinare, & accurrere, vt ita alleuationem, & consolationem maximam in necessitatibus nostris inueniamus. to. 2. fol. 79. d

Ite, ostendite vos sacerdotibus. Differere quidem poteris, quo modo statim postquam sacerdo ti peccata nostra exposuimus, sin gulare illud absolutionis benefi cium impetramus. to. 2. fol. 48. g Tum præterea differere etiã po teris quanta reuerentia, & obser uãtia sacerdotes ipsos prosequi, & colere debeamus. to. 1. f. 370. f

Non est inuẽtus qui rediret, & daret gloriam Deo, nisi hic alienigena? Tractare quidem hoc loco percommodè poteris, quantum pla-

placeat Deo, vt grati simus atq; memores beneficiorum à libera lissima Dei manu acceptorum. to.2.fo.153.b

Dominica XIIII. post Pentecosten.

Nemo pōt duobus dominis seruire. Mat.6. Luc.12.& 16.

Nemo potest duobus dominis seruire. to.1.fo.323.f

Non potestis Deo seruire, & mammonæ. to.1.fo.97.d

Nonne anima plus est quam esca? to.1.fo.243.f

Si fœnum quod hodie est, & cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit. to.2.fo.131.e.& f.243.c.& 411.f

Primum quærite regnum Dei. to.1.fo.86.g

Non potestis Deo seruire, & mammonæ. Differere hoc loco poteris commodè quam fugaces & fallaces sint diuitiæ, & opes mundanæ, quantumque sæpissime officiant, & incōmodent possessoribus suis, in quantosque labyrinthos, & irremeabiles errores sæpè suos possessores conijciant, atq; demergāt. t.1.f.102.d

Ne soliciti sitis animę vestræ quid manducabitis. Dic quanta solicitudine rerum temporalium afficiantur, & miserabiliter iactē tur hoc tpe homines. t.1.f.143.g

Et de vestimento quid soliciti estis. Dic quantū abhorrere debeamus à prophanis, & immoderatis vestibus, & quam multi sint hoc seculo, qui se nimis delicate, & curiosè exornent atque expoliant, plus quam eorum statum decere videatur. to.1.fo.402.g

Dominica XV. post Pentecosten.

Ibat Iesus in ciuitatem, quæ vocatur Naim. Luc.7.

Vide feria quinta post quartam dominicā Quadragesimæ. to.2. fo.177. vbi multa quidem inuenies accommodatissima, cū idem proponatur Euangelium.

Dominica XVI. post Pentecosten.

Cùm intraret Iesus in domum cuiusdam principis pharisæorum, sabbatho manducare panem. Luc.14. Matth.12.

Qui se exaltat humiliabitur. to.2.fo.233.h

Cum intraret Iesus. Differere sanè hoc loco peropportune, & accommodatissime poteris, qualia esse debeant conuiuia nostra, hoc est quā moderata, & sobria, ita vt fugiamus immoderatos, & intolerabiles sumptus, & compotationes, quibus multi hoc tempore indulgere solent, & plurimum debacchari. to.1.fo.404.b & to.2.fo.77.h

At illi tacuerunt. Vt scilicet prauas cogitationes quas mente sua impura versabant, & rumina bant, melius occultare possent & abscondere, videlicet quomodo possent Christum dominum calumniari, & apud omnes infama

re.

re. Vnde commodè quidem agere poteris,& differere, quantum incommodent cogitationes impuræ atque peruersæ, quãtaque secum mala adferant, & importent. to.1.f.357.g.& t.2.f.321.d

Qui se humiliat exaltabitur. Hortare ad humilitatẽ,quę tam eximia est,tamque preclarissima virtus, & dehortare ac execrare ipsam ambitionem,& superbiã, ex qua tam innumerabilia incõmoda, & damna infligi hominibus solent, quæque mundum ipsum valde conturbat, & totum propè inficit,cum longè lateque grassetur. to.1.fol.136.b

Dominica XVII. post Pentecosten.

Pharisæi audientes quòd Iesus silentium imposuisset Sadducæis. Matthæi 22.

Et interrogauit eum vnus ex eis legis doctor,tentans eum. Tractare poteris quam longè lateq; pateat hominum malitia,cum videas Scribas,& Pharisæos ex tãtis dolis,& fraudibus concretos. Vide.to.2.fo.155.d

Dicere etiam poteris quantopere abuteretur ille scientia ipsa in suam perniciem atque interitum:nos igitur non sic faciamus, sed potius litteris,& scientia bene ac laudabiliter vtamur. to.2. fol.142.c

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & proximum sicut teipsum. Differere quidem poteris de præstantia, & excellentia ipsius amoris & charitatis, atque inflammare oẽs ad tã singularis,& diuinæ virtutis studiũ atque complexum. to.2.f.265.g

Ex toto corde tuo. Dic quomodo semper mentem & cogitationem nostram bene ac laudabiliter occupatã habere debeamus, fugientes inanes, & aereas cogitationes,& eas quæ nobis nocitu ræ sunt, atque interitũ allaturæ. to.1.fol.91.c. & to.2.fo.127.a

Dominica XVIII. post Pentecosten.

Ascendens Iesus in nauiculam transfretauit, & venit in ciuitatem suam. Matth.9.

Offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Vide quomodo hic paralyticus hominum fauoribus ac remedijs destitutus accedat ad Christum dominum,sanitatis, & incolumitatis beneficium humiliter petiturus. Vbi tractare quidem poteris quomodo dominus nobis liberalissime subueniat,cum nos angustiarum ac laborum mole sentimus oppressos,tum etiam quomodo ægregie iuuet, vt labores patiẽtissime feramus ac sustineamus.to. 1.fo.314.f

Videns fidem illorum. Dic de excellentia & præstantia ipsius fidei, quantumque apud Dominum impetrare valeat, & acquirere.to.1.fo.117.b

Videntes autem turbę timuerunt, & glorificauerunt Deum. Vide qualem pepererit effectum

timor

timor Dei, videlicet laudem ipsius, vt inde doceas populum Deum timere. to. 2. fo. 192. b

Dominica XIX. post Pentecosten.

Simile est regnum cælorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. Mat. 22.

Quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? tomo 2. fol. 388. a

Ligatis manibus & pedibus, mittite eum in tenebras exteriores. to. 1. fol. 77. d

Qui fecit nuptias filio suo. Differere quidem poteris appositissimè, quantæ sit excellentiæ beatitudo ipsa atque gloria, ac quanopere niti debeamus, & vigilantissimè elaborare, vt diuino quidem muniti atque adiuti auxilio, valeamus tales nuptias digne intrare. to. 1. fo. 164. a. & tom. 2. fol. 346. d

Misit seruos suos vocare inuitatos. Dic quomodo Deus optimus maximus nos vocet, & inuitet suis sanctis ac diuinis inspirationibus, atque assidue instet, & pulset penetralia cordis nostri, ac propterea quidem inspirationes diuinas auide, & sitienter, atque ex animo complecti debemus, ac eas executioni quidem mandare. to. 1. fol. 298. f

Illi autem neglexerunt & abierunt, alius in villam suam, alius vero ad negotiationem suam. Tracta quomodo solicitudo ipsa ac nimia cura, & studium rerum temporalium, nobis cælestem viam impediant, efficiantque vt maximopere retardemur ab eo cursu, quem cœperamus eundi in patriam, & cælestem beatitudinem. to. 1. fo. 110. d

Dominica XX. post Pentecosten.

Erat quidam regulus. Ioan. 3.

Cuius filius infirmabatur. Dic quomodo infirmitates, & labores ipsi nobis à Deo mittantur, & ad profectum quidem nostrũ, & commodum singulare. tom. 1. fol. 144. h

Descende priusquã moriatur. Vide q̃ arroganter, & quanto cũ supercilio postularet iste, vt Christus apud ipsum diuerteret: ac propterea tractare apposite poteris cum hic esset in huiusmodi dignitate constitutus, quam sint periculosæ, & varijs expositę casibus atque ærumnis dignitates ipsæ in viris arrogantibus, & ingentis supercilij. tomo 1. folio 321. b

Credidit ipse, & domus eius tota. Vide quomodo statim crediderit ipse regulus, ita etiam pariter crediderit tota eius domus, & familia, atque idcirco populum docere, & instruere poteris quantum conducat, quantumque emolumẽtum, & quam magnum pariat bonum exemplũ, & præsertim eius qui præest alicui domui, & communitati. tomo 1. folio 376. c. & tomo 2. fol. 229. g

Domi-

Dominica XXI post Pentecostem.

Simile est regnum cælorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Mat. 18.

Debebat decem millia talenta. to. 1. fo. 99. d. & fo. 172. f. & to. 2. fo. 38. a. & fo. 113. d

Sic pater meus cælestis faciet vobis, nisi remiseritis vnusquisque fratri suo. to. 2. fo. 167. f

Qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Differere poteris quomodo teneamur omnes districtam Deo rationem reddere omnium quæ gessimus in corpore nostro, vt ita pro meritis recipiamus mercedem à Domino siue repulsam, qui reddet vnicuique iuxta opera sua. to. 1. f. 77. e

Patientiam habe in me. Dic de patientiæ præstantissimæ virtutis fructibus, quam multi sint, quantique commodi, & emolumenti, vt hoc pacto studeant omnes pro virili, vt patientiam possideant, & ea sustulti, acerba quę que & amarissima sufferant atq; sustineant. to. 1. fo. 98. d

Misertus autem dominus serui illius. Dic quam clementes, & misericordes esse debeamus, exemplo domini, qui tã benigne, & perliberaliter serui huius miseretur. to. 2. fo. 184. d

Tenens suffocabat eum, dicens, redde quod debes. Dic contra eos qui crudelitatem exercent, & sæpenumero immanibus etiam feris sunt longè sæuiores, quantæ scilicet culpæ affines sint, & in quam graui versentur crimine, & scelere, vt hoc pacto miteſcãt, & ferino animo depositio, & exuto, benigni sint, affabiles, ac mansueti, ne aliter ab omnibus contemnantur, & ludibrio habeantur, sicut fere fieri videmus, vt tales homines odio habeantur ab omnibus, & vix reperiatur quidem qui libenter eorum societati se immisceat atque coniungat. to. 2. fo. 244. b. & 252. b

Dominica XXII. post Pentecostem.

Abeuntes Pharisæi consilium inierunt, vt caperent Iesum in sermone. Mat. 22. Luc. 20.

Consilium inierunt. Dic quo corda deprauata generare soleãt pessimas, & impuras cogitationes, quibus misere quidem conturbãtur, nec planè inueniunt se data consilia atque pacifica, & tranquilla. to. 2. fol. 325. c

Magister scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces. Differere hoc loco opportune potetis, quam sit execrabile vitiũ adulatio ipsa, & quantopere eam fugere ocissime debeamus, non autem eam amplecti sicut multi hoc tempore faciunt, qui ad aurium potius voluptatem, quam ad rei veritatem loquuntur. to. 1. fol. 267. g

Viam Dei in veritate doces. Dic quomodo hoc pacto se gerere debeant ipsi concionatores, videlicet docendo viam Dei in veritate:

ritate: sed tamen his calamitosissimis tẽporibus sunt plerique, qui non satis suo muneri respondeant, neque attente considerent quæ sui sunt muneris & officij. to.1.fol.33.c

Dominica XXIII. post Pentecosten.

Loquente Iesu ad turbas, ecce princeps vnus accessit, & adorabat eum dicens, Domine filia mea modo defuncta est. Mat.9.Mar.5. Luc. 8.

Si tetigero fimbriam vestimenti eius. to.2.fo.277.a.&.fo.287.e

Quis me tetigit. to.1.f.277.a

Ecce princeps vnus accessit, & adorabat eum. Vide quomodo per viam laborum & calamitatũ duxerit Deus hunc principem vt ad se accederet, & ipsum adoraret: ac propterea differere poteris, quomodo calamitates ac afflictiones nobis immittere soleat Deus, vt hoc quidem pacto ad ipsum conuertamur, & ad meliorem nos recipiamus frugem, qui hactenus in sordibus, & vitijs volutati fumus. to.1.fo.276.h

Et surgens Iesus sequebatur eum. Vide quomodo Christus hũc humiliter ac perbenigne sequeretur, & eius petitioni condescenderet: ac propterea quidem perquam commodè differere poteris quam præclara sit humilitatis virtus, & quomodo ei incumbere debeamus, vt hoc pacto arrogantiam omnem & superbiam à nobis quam longissimè propelamus. tomo 2. folio 342.c

Non est mortua puella, sed dormit. Dic quomodo mors bonorum potius videtur appellandus somnus, quam mors atque interitus, & idcirco differere etiam poteris quantum distent, & quam longissimo interuallo, & interca pedine separentur, & distinguantur, mors bonorum, & interitus malorum ac impiorum hominũ. to.1.fo.409.g

Dominica XXIIII. post Pentecosten.

Cum videritis abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele propheta, stantem in loco sancto. Mat.24.Mar.13.Luc.21.

Sicut fulgur exit ab oriente, & paret vsque in occidentem. to. 1. folio 76.g

Cum videritis abominationem. Dic quomodo prima pars euangelij tractet de grauissimis illis calamitatibus, & afflictionibus, quæ superuenturæ sunt tempore ipsius nequissimi Antichristi, ac propterea si voles differere poteris, qũo calamitates ipsæ, labores, & afflictiones, nos in timore domini Dei nostri contineant, & nobis quasi frẽnum quoddã inijciant, ne in mundi delicias nos præcipitemus, tum ẽt quam præclarè nos instruant, & erudiant, vt cautè quidem & circumspecte nos geramus in nostris actionibus & operibus. to.1.fo.151.b

Nisi abbreuiati fuissent dies illi, non fieret salua omnis caro.

Disse-

Differere hoc loco poteris, qũo sit nobis optimus adiutor Deus in opportunitatibus, & quomodo nobis subueniat ac succurrat, cum nobis vtile, & commodum fore conspexerit. to. 2. fo. 129. f

Sol obscurabitur, & luna non dabit lumen suum. Dicere quidẽ poteris appositissime, quam sit formidabile, & horribile iudiciũ extremum, quamque eius consideratio debeat homines compescere & frenare, ne in vitia turpissimè labantur. to. 1. fo. 220. d. & fol. 229. d

Sequuntur festa mobilia. In die Ascensionis Domini.

Recumbentibus vndecim discipulis, apparuit illis Iesus. Marc. 16. & Luc. 24.

Illi autem profecti prædicauerunt vbique domino cooperante. to. 2. fol. 242. h

Exprobrauit incredulitatem illorum & duritiam cordis. Vide quam patientissime sustinuerint humiles discipuli huiusmodi reprehensionem, & correctionem domini. Sed tamen hoc tempore paucissimos admodum reperias qui patienti aure correctiones ipsas audire velint, & eisdem parere. to. 2. fo. 45. g

Et duritiam cordis. Differere quam commode poteris, quam sit noxia, pernicio sissima, & lethalis, duritia ipsa & cordis obstinatio, quæ in plerisque improbis viris conspicitur. to. 2. fol. 248. b

Euntes in mundũ vniuersum, prædicate Euangelium omni creaturæ. Dic quomodo prædicatores quidem ipsi & euangelizantes Dei verbũ, sint nuntij & ministri Dei, qui per mundum longe lateque discurrentes, annuntiant ipsi homini doctrinam cælestem & salutarem. to. 1. fol. 425. h

In die sanctissimo Pentecostes.

Si quis diligit me, sermonem meum seruabit. Ioan. 14.

Ad eum veniemus, & mansionẽ apud eum faciemus. t. 2. f. 115. g

Pacem meam do vobis. to. 1. fol. 320. d

Qui non diligit me, sermonem meum non seruat. Opportune quidem hoc loco, & tempestiue differere poteris, & tractare, quales esse debeant auditores verbi Dei, & quibus cõditionibus præditi esse debeãt, vt fructuose possint Dei verbum audire, & ex eo vtilitatem maximam reportare, & amplissimos progressus. to. 1. fo. 271. h. & to. 2. fo. 282. h

Ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia. Dic quam varijs, & mirificis modis nos soleat Deus in anima ipsa interius instruere & erudire, suggerendo ea quæ ad animæ nostræ salutem, incolumitatem, & profectũ pertinent, & spectant. to. 2. fo. 216. d

Non quomodo mundus dat, ego do vobis. Differere recte poteris, quam sit impostor mundus, & quantis dolis, fraudibus, fallacijs & im-

& imposturis abūdet, vt hoc quidem pacto in suos laqueos possit pellicere varios, & attrahere, nec facili quidé negotio possint, & valeant se à tãtis nodis, & laqueis enodare & extricare. tomo 1. fol. 192. b

Non turbetur cor vestrum, neque formidet. Dic quam firmiter & constanter, atque intrepide debeamus virtuti ipsi incumbere, & insudare, adeo vt nullis titillationibus, & lasciuijs mundanis, nullaq; dæmonis arte atque fallacia cõmoueamur vnquã, & deturbemur à virtutis cursu, & cõplexu, sed firmissime perpetuo ipsi adhæreamus, & nos totos ei tradamus & mancipemus. to. 1. f. 32. a

Fer. II. post Pentecost.

Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret. Ioan. 3. cap.

Sic Deus dilexit mundum. t. 1. fo. 369. a. & to. 2. fol. 234. c

Vt omnis qui credit in eum, non pereat. Differere poteris q̃ multi sint qui videantur iã penitus metum oém, & formidinem à se q̃ longissimè propulisse, & abiecisse, pœnarum & tormentorum tartareorum ac inferni, cum tñ tam duratura sint. & in sempiternum protendenda, tum etiã longè grauissima sint, & atrocissima, & q̃ obnixe velis, & remis adhibitis fugere debeamus. to. 1. f. 410. h

Sed habeat vitam æternam. Dicere quidem poteris, quã auide, & sitienter gloriam ipsam, & beatitudinem sempiternam desiderare, & appetere debeamus, quantaque sit eius pulchritudo, decor, & excellentia, adeo vt facilè si vel modicum tantum eius suauitas, & dulcedo etiam cogitatione attẽta hic delibetur, omnes post se trahat, & currere faciat in odorem vnguentorũ suorum. to. 1. fol. 331. e

Non enim misit Deus filium suũ in mundũ, vt iudicet mundũ. Tractare quidem accuratè poteris, quàm facilè statim soleamus nos alienã vitam, & facta explorare, ac temeraria iudicia proferre: & etiam quanta sint reprehensione digna talia iudicia temeraria, & quam diligentissime ea fugere ac vitare debeamus, si modo animæ nostræ saluti consultũ cupimus. to. 2. fo. 22. d

Qui male agit, odit lucem, & non venit ad lucẽ, vt non arguantur opera eius. Accommodatissimè profecto, & peropportune hoc loco differere, & tractare poteris quam sit frugiferum, & vtile, salutaria monita, & correctiones audire, atque ipsis quidem parere ac obtemperare, sicut serui Dei factitare consueuerunt: at vero impij homines, & improbi salutares correctiones respuunt ac fugitant, neque ipsas etiam auditu solo dignas esse iudicant, sed potius pro suo arbitratu faciuntque & viuunt, obsurdescentes cum quis vtiliter ipsos monet, & salubriter quidem exhortatur. tomo 1. fol. 30. f. & to. 2. fol. 324. c.

In festo sanctissimæ Trinitatis.

Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. Mat. 28.

Docete omnes gentes. tomo 1. fol. 162. g

Data est mihi omnis potestas. Hic dicere poteris quod quamuis Christus dñs omnẽ haberet potestatem, nihilominus tñ cum in corpore mortali viueret, noluit ad prædicandum accedere nisi trigesimum attigisset annũ: vt inde intelligant qui concionã di munere fungi volũt, quod debitam ætatem etiam præter cætera requisita habere debeãt, ne fortasse propter iuuenilem nimis ætatem, perexiguos aut ferè nullos remeterent, & reportarét fructus. to. 1. fol. 58. d

Docete omnes gentes. Differere quidem hoc loco appositissime poteris, quanta esset, quamque ineffabilis caritas, & amor Christi dñi, qui quamuis multas excepisset iniurias, contumelia, & opprobria, non solũ à Iudæis, sed ét à gentilibus, nihilominus tñ tanq̃ horum oĩum oblitus, intẽdit cõmodũ, & vtilitatem totius mundi, præcipiẽdo Apostolis, vt doceant vniuersum mundum, & catholica doctrina informent ac erudiant: poteris etiam differere quanta sit præstantia, & excellẽtia ipsius charitatis, & pietatis. to. 2. fo. 80. d

Ecce ego vobiscum sum vsque ad consummationem seculi. Tractare poteris qũo Deus nobiscũ ét assidue versét, & habitet suis diuinis inspirationibus, tum etiã illuminando nos, & erudiendo per suos nuntios & angelos, qui nobiscum etiam versantur, & cõmorantur. to. 2. f. 220. b. Tum ét differere poteris, quod cum ante Dei quidẽ præsentiam positi simus, & nihil possit eius conspectum subterfugere, cũ oĩa nuda sint & aperta oculis eius, démus propterea diligenter, & accuratè præcauere ne turpe aliquid, & tã tæ maiestatis oculis indignũ admittamus, sed reuerenter, & decenter ante eius conspectũ versemur, ne aliter tantã offendentes maiestatem, & grauia quidẽ perpetrantes scelera ac peccata, à Deo nostro excluderemur pp turpitudinem & fœditaté nostrã grauissimã & pestilété. t. i. f. 181. d

In festo sanctissimi Corporis Christi.

Caro mea vere est cibus. Io. 6. c.

Hic panis qui de cælo descendit. to. 1. fo. 77. b. & 362. h.

Qui manducat hunc panem, viuet in æternum. to. 2. fo. 328. g

Qui manducat meã carnem, & bibit meum sanguinem. Apposititissime quidẽ & conuenienter hoc in loco tractare, & fusissime differere poteris & valebis, quanta cum reuerentia, deuotione, & præparatione animi, sit accedendum ad sacrosanctum, & tremendum Eucharistiæ sacramentum, si fructus aliquos, & eos quidem longe vberrimos, & copiosissimos, inde percipere, & referre exopta-

exoptamus, aliter enim procul dubio si indignè accederemus, iudicium manducaremus, & grauissimum incurreremus scelus. to.2.fol.131.e

Qui manducat me, & ipse viuet propter me. Dicere hoc loco poteris, quâta animi puritate & humilitate accedere déamus ad sacrosanctã Eucharistiam sumendã, si cupimus huiuscemodi suauissimos fructꝰ decerpere, & delibare, qui nobis in hoc sancto Euãgelio à Christo domino proponuntur. to.2.fol.382.e

Qui manducat hunc panem, viuet in æternum. Dicere hoc loco poteris, quã exiguos fructus propter culpam nostram referamus ex sacrosancto Eucharistiæ sacramento: siquidem tepide, & frigide solemus accedere ad sumptionem huius sacramenti, nec volumus nos, vt oportet præparare, & disponere ad tam diuinum sacramentum sumendum, & recipiendũ. to.2.f.328.b

Sequuntur festa Immobilia. In die Circuncisionis Domini.

Postq̃ consummati sunt dies octo, vt circũcideretur puer. Lu.2

Vt circuncideretur puer. Voluit quidem Christus dominus circuncidi, ad institutionem, & exemplum nostrum, nempe vt intelligamus quod debeamus vitia nostra amputare, & diligenter circuncidere, præsertimque carnis vitia, quæ nos plurimum quidem infestant, & maximã nobis exhibent, & infligũt molestiam, & quæ nobis quodam modo domestica esse videntur. poteris ét differere quam grauiter, & enormiter Deũ offendant illi qui luxuria, et lasciuia diffluunt, seq̃ue carnis vitijs coinquinare consueuerũt, ac propterea necessarium quidem esse, vt circuncidant huiusmodi vitia, & scelera, si Deo placere et ante oculos eiusdigne apparere desiderant. to.2.f.99.d

Vt circuncideretur puer. Poteris insuper hoc loco tractare de lucta, & pugna grauissima quæ inter carnẽ, & spiritũ cernitur, & quantũ caro ipsa spiritui aduersetur, cõtradicat & repugnet, ita vt paribus inter se studijs, pariq; appetentia nõ consonent, & conueniant. to.1.fo.131.d

Vt circuncideretur puer. Dissererе item poteris, qũo vanos, et superfluos sumptus, et ornatus circũcidere et amputare debeamus, ne quid in nobis superuacaneum, & superfluum reperiatur: Dic ꝓterea quanta sint reprehẽsione dignæ superfluitates quas faciunt plerique hoĩes tũ in vestitu, tum in ædificijs, & alijs huiuscemodi domus, et familiæ suæ namẽtis et apparatu. t.i.f.324.b

In Epiphania Domini.

Cum natus esset Iesus in Bethleem Iuda in diebus Herodis regis, ecce Magi ab oriente venerũt Hierosolymam. Mat.2.

Turbatus est rex Herodes, et oĩs Hierosolyma cum illo. to.1.f.10.a

*Sciſcitabatur ab eis vbi Chriſtus naſceretur.*to.2.fo.143.b

Cum inueneritis renunciate mihi. to.2.fo.271.h

*Magi videntes Stellam gauiſi ſunt gaudio magno valde.*tom.2. fol.279.g

Obtulerunt ei munera. to.2. ſo.143.b

Turbatus eſt Rex Herodes, Differere quidem hoc loco accommodatiſſime quibis, qũo ẽt principibus,regibus,& magnatibus euenire interdum ſoleant variæ ſonturbationes,ita vt hinc in dẽ iactatus eorum animus, dum in dubio quidem eſt, facili ſanè negotio paulo ẽt momento huc, illuc impellatur, & modo in his curis & ſolicitudinibus anxie verſetur,modo vero in alias ſubinde & identidẽ deſcendat cogitationes grauiſſimas, ac propterea ẽt tractare quidẽ conuenientiſſimè poteris, & valebis quam ſint mutabiles, & ad quamuis ferè aurã flexibiles humanæ dignitates,& ſeculares,ſiue infimæ etiam ſint, ſiue maximæ, quam caducaq́ue ſæpenumero ſint dominia ipſa atque imperia.to.1.fo.66.d

*Et omnis Hieroſolima cum illo.*Poteris hic dicere qũo vniuerſa Hieroſolyma,& cunctus populus,vt popularem auram ſibi cõciliaret Herodis,& eius familiaritatem aucuparetur,& venaretur, ſe turbatos ẽt oſtenderẽt, ac plurimũ ea de re gauderent, & ſibi placerent. Vnde etiam dicere poteris de adulatoribus, qũo adulationibus ſuis,& ficto ac ſimulato vultu & geſtu,multos decipiant, ac fallant.to.2.fo.279.d

Sciſcitabatur ab eis vbi Chriſtus naſceretur. Sic igitur hoc loco differere poteris qũo nõ ficte & ſimulate ſicut Herodes, ſed potius verè, & ex animo cũ probis,& pijs viris conſultare debeamus de his quæ ad animę noſtrę ſalutem pertinent, vt hoc quidẽ pacto minus decipiamur, & falla mur,quin potius rectã quandam viuendi normam diſcamus, quæ maximũ ſit emolumentũ animæ noſtræ allatura.to.2.fo.310.a

In feſto ſanctæ Eulaliæ Barcinonenſis vir.& mar.

*Simile eſt regnum cælorum theſauro abſcondito in agro.*Mat.13.

*Simile eſt regnum cœlorum theſauro.*to.1.f.96.c.& to.2.f.278.g

Vendit vniuerſa quæ habet, & emit agrum illum. to.2.fo.99.e

Exibunt angeli & ſeparabunt malos de medio iuſtorum. tom.1. fol.16.c.& 230.g.& 234 b.& to. 2.fol.222.c.

Ibi erit fletus & ſtridor dentium. to.2.fo.314.d

*Theſauro abſcondito in agro.*Dic qũo veri theſauri in cælo inueniantur,ſed tñ auari hoïes in hac vita eos inueniunt.Vnde ẽt dicere poteris quales ſint auarorum diuitum mores.to.1.fo.405.d.& quam ſit deteſtabilis auaritia.to. 1.fol.210.d.& 252.h

*Præ gaudio illius vadit & vendit vniuerſa quæ habet.*Dic qũo hoc tpe in rebus potius temporalibus

ralibus solicitudo expendatur,& ideo tractare poteris quantũ noceat cupiditas rerũ temporaliũ. to.1.fo.428.c.& to.2.fo.314.h

Homini negotiatori. Dic qũo non perinde diligentes in bono, atq; in malo sumus.to.2.f.308.g

Item dic quod non debemus esse negligentes in negotijs animę,cum dæmon ipse excæcet negligentes,vt pereant.to.2.f.10.b

Differere etiam poteris q̃ sit pernicioſa ipsa otiositas.to.1.fol. 80.f.& 84.a.& to.2.fo.113.h

In festo Purificat. beatissimæ Mariæ Virg.

Postquã impleti sunt dies purgationis Mariæ secundum legem Moysi. Luc.2.c

*Par turturum,aut duos pullos columbarum.*to.2.fol.350.d

*Nunc dimittis seruum tuum domine.*to.1.fo.410.d

Ecce homo erat in Hierusalem. Vide quam singularis mentio fiat de hoie hoc, qui erat in Hierusalem, & qũo nominatim dicatur q̃ homo erat in Hierusalẽ, vt inde intelligas mirã paucitatẽ & penuriam talium hominũ, & quam sit rara auis in terris.Vnde merito differre propterea poteris,qũo mali,& deprauati hoies, acvitiorũ sentinę,vix videanẽ hominis nomen promereri,cũ præstantium, & laudabiliũ hominũ studiosa opera, & cũ uirtute coniuncta non faciant, sed potius vitiosa & ignominiosa.to.1.f.67.g

Venit in spiritu in templum. Dic quã sedulus fuerit obseruator hic sanctus senex inspirationum sanctarum,quę ipsi à domino proponebantur, cum venerit in spiritu in templũ,ac propterea nos tam venerabilis senis proposito nobis præclarissimo & lucidissimo exẽplo, inspirationibus diuinis acquiescamus, & pareamus,nequaquam ipsis contradicentes atque reluctantes.to.1.f. 424.d.& to.2.fo.190.h

Nunc dimittis seruum tuum domine secundum verbum tuum in pace. Dic quã vehementer desideraret sanctus senex Simeon, ex hac mortali vita cõcedere, & semigrare, cum sibi videretur in ergastulo corporis positus tanq̃ obscurissimo quodã carcere conclusus & compeditus,& præsertim postquam cęlestes & diuinas delicias cęperat degustare, & delibare, quæ quidem efficiebant planissime atque præstabant, vt sibi vilescerent hæc terrena,atq; desiperent, & acerbissima atque insipida iudicarentur. Vnde etiã merito profecto tractare poteris quam sit nobis vtile,& commodum,vt cælestia gustemus,& delibemus, vt hoc quidem pacto tandem aliquando terrena, & caduca fastidiamus, & contemnamus penitus.to.2.fo.84.g

In festo S. Thomæ de Aquino doctoris Ecclesiæ.

*Vos estis sal terræ.*Mat.5. Vide in festo beatissimi patriarchæ,& patris nostri sancti Dominici.

In festo Annunciationis beatissimæ virg. Mariæ.

Missus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilæa, cui nomen Nazaret, ad virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph. Luc. 1.

Dabit illi Dominus Deus sedē Dauid patris eius, & regnabit in domo Iacob in æternum. to. 1. fol. 289. c.

Et ingressus Angelus ad eam. Dic quō inuenerit eam non in se nestra, sed i penetralibus domus positam, cum debuerit ad eā ingredi, vt ipsam alloqueretur, ibi enim in solitudine posita, & à consortio, et turba semota, orationi vacabat, & colloquijs diuinis, atque rebus cælestibus ac diuinis meditationibus intēdebat. Vnde propterea tractare etiā appositissime quibis, quantū conferat atque conducat solitudo ipsa, & secessus à turba, vt hoc quidem pacto longè cōmodius possimus orationi intendere, & rebus diuinis, ac cælestibus meditationibus occupari. to. 1. f. 316. b

Cogitabat qualis esset ista salutatio. Dic quō nos prius diligentissime, & solertissime cogitare debeamus ac meditari finē ipsarum rerum, ne erremus, et hallucinemur in ipsis medijs ꝓsequendis, et seligendis: atq; hoc quidem pacto discernemus commodè cogitationes nostras, neq; ipsæ nos conturbabunt, et protrudent in mala multa, sicut in plerisque præcipitibus, et inconsideratis hominibus fieri passim videmus, et reipsa experimur. to. 1. fo. 45. g

Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Appositissimè profecto hoc loco, et cōmodissimè docere poteris, quanti sint fructus, et vtilitates ipsius humilitatis, quantaque bona et emolumenta ex ipsa nobis proueniant, atque promanent, vt hoc quidem pacto obuijs vt aiūt vlnis, eam complectamur, et amplexemur. to. 1. fol. 113. b.

Tum ét contra tractare poteris, quanta incommoda et detrimenta nobis ex ipsa ambitione atque superbia proueniant, et q̄ graue sit ipsorum superborū ac arrogantium hominum scelus, vt hoc quidem pacto ambitionē ipsam detestemur, et superbiam execremur, ac toto conatu fugiamus, humilitatem vero studiosè complectamur, et eā pro viribus retinere ac conseruare procuremus, et connitamur. to. 1. f. 136. b

In festo S. Francisci de Paula ducis inclyti fratrum minimorum.

Nolite timere pusillus grex, quia complacuit patri uestro dare vobis regnum. Luc. 12.

Facite vobis sacculos, qui non veterascunt. to. 2. fo. 302. a

Nolite timere. Tractare quidē poteris, quō boni cum Deum habeant sibi propitium, et ipsos iuuantem, nequaquā timeant malos, quum ipsi satis mali sua conscientia

scientia sint iam perterriti,& cõturbati, & nõ distent procul ab inferni sempiternis pœnis,quę ipsos manẽt, in perpetuum quidẽ duraturę,& à quibus se extricare nulla vnquã ratione, & pacto poterunt ac valebunt. to.2.f.263.f

Pusillus grex. Dic qũo delectetur Deus pusillis, & humilibus viris,quãtumq; placeat Deo ipsa humilitas,quæ non inflatur, nec se extollit, sed potius deijcit ac demittit propter Deũ. Sed th iam propemodũ nunc in mundo videtur huiusmodi virtus extincta,ac prope deleta,cũ regnet ambitio,& superbia,ac longe lateq; grassetur, & imperiũ suum protendat,& fines producat. Meritò propterea,atque optimo iure tractare poteris, & differere quanta sit ambitio ipsa hominũ hoc præsertim tẽpore,& quibus etiã rebus talis ambitio conferri valeat,& comparari. to.1.fol.53.a

Vendite quæ possidetis, & date eleemosynã. Dic quomodo hæc doctrina potissimũ dirigi videatur ad eos qui non solùm præcepta, sed etiam salutaria consilia euangelica obseruare volunt, & ad perfectionis culmen paulatim conscendere,& peruenire optãt. Quod institutũ, si libuerit,paulo fusius prosequi, ac protendere, vide to.2.fol.125.h

Date eleemosynam. Hoc quidẽ loco cõueniẽtissimè tractare, & fusè differere poteris,quã sit pretiosa ipsa eleemosyna, quantaq; apud altissimum impetrare valeat,& adipisci.to.2.fol.26.b

In festo Natiuitatis sancti Ioannis Baptistæ.

Elizabeth impletũ est tempus pariendi. Lucæ 1.

Peperit filium Dic quãtopere tristarentur sanctissimi coniuges Ioachim & Anna, cùm viderent se iam morti appropinquare,nec tamen habere successores liberos, quibus possent bona sua, & locupletissima relinquere. Vnde meritò,atque optimo iure tractare appositissimè poteris,quomodo subuenit nobis Deus optimus maximus in grauioribus periculis,& necessitatibus. to.1. folio 314.f

Quia nemo est in cognatione tua, qui vocetur hoc nomine. Dic quomodo quãplurimi reperiantur, qui facilè statim glorientur de generis sui nobilitate,claris q; stemmatis, & quidẽ multo magis quã quod sint serui Dei. Vnde conuenienter differere poteris quam sit turpissimũ, & ignominiosissimum, de genere potius atque prosapia gloriari, quã de virtutibus,& laudabilibus animæ ipsius ornamentis. tomo 1. fol.64.h.& 442.d

Benedictus Dominus Deus Israel. Dic quam gratum se exhibeat, & verè quidem ostendat, ipse senex Zacharias ante Dominum pro acceptis beneficijs, & sibi diuinitus collatis, & concessis. Itaque commodè hoc loco tractare poteris, quanta gratitudine præditi,& exornati esse debeamus. to.2.fol.83.f

In festo sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli.

Venit Iesus in partes Cæsareæ Philippi. Matth. 16. Marc. 8. & Lucæ 9.

Quem dicunt homines esse filium hominis? to. 1. fol. 247. e. & 295. b. & 311. d. & 333. h

Vos autem quem me esse dicitis? to. 1. fol. 344. a

Ego dico quia tu es Petrus. tomo 1. fol. 174. d

Et portæ inferi non prxualebũt aduersus eam. to. 1. fol. 356. h

Vos autem quem me esse dicitis? Dic quomodo Christus Dominus altiorem quãdam & subtiliorem cognitionem sui expectaret ex ipsis discipulis, quàm in popularibus requireret. Vnde poteris etiam copiosè prosequi, quomodo Ecclesiastici viri debeant magis virtuti incumbere. to. 2. fol. 139. b

Et tibi dabo claues regni cælorum. Hoc quidem loco appositissimè quidem, & conuenientissimè tractare, & fusissimè poteris, & valebis, quanta sit, quamque maxima sacerdotis ipsius dignitas. Qua de re & instituto lege. to. 2. fol. 47. e

Et quodcunque ligaueris. Dic quam egregie quidẽ, & perliberaliter cõpenser Christus confessionem quam Petrus fecerat de ipso, vt inde intelligamus sanè apertissimè quam sit liberalissimus retributor, & remunerator Deus optimus maximus. tom. 2. folio 5. h

In festo Visitationis beatissimæ Virginis Mariæ.

Exurgens Maria abijt in montana cum festinatione. Lucæ 1.

Vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini mei ad me? t. 1. f. 370. d

Exultauit in gaudio infans in vtero meo. to. 2. fol. 278. g

Magnificat anima mea Dominum. to. 2. fol. 126. b

Abijt in montana. Dic qũo tota Mariæ vita fuit ascẽsus quidã de virtute in virtutẽ, donec vidit tandẽ Deũ deorũ in Sion. Vnde aptè quidem differere poteris, vt nos pariter exẽplo virginis proficiamus semper de virtute in virtutẽ, donec tandẽ ad perfectionis montẽ conscẽdamus, & perueniamus. tomo 2. folio 124. d. & 312. d

Cum festinatione. Dic qũo quę ad Dei cultũ, & obsequium spectant, non quidẽ frigidè, & somnolenter, sed excitatissimè, ac diligentissimè præstãda sunt, & efficienda. Ac propterea sane debemus omnem tarditatem, & tepiditatem quam longissime ab ipso animo nostro expellere, atque propellere. to. 2. fol. 276. h

Nã certè secordia nostra, somnolentia, & tarditas grauissima, & maxima est circa ea exercenda, quæ ad virtutem ipsam pertinent, & spectant. to 1. fol. 302. f

Et visitauit Elizabet. Dic qũo pijssima Virgo & misericors charitate quadã incensa, & inflammata, visitauit ipsam Elizabeth cognatã suam: ac propterea nos

tanto

tanto Virginis, tamq; singulari proposito exemplo, debemus visitare miserabiles personas, & in carcere positas, vel infirmitate aliqua detentas, vel alia calamitate oppressas. to. 1. fol. 297. b

In festo beatæ Mariæ Magdalenæ.

Rogabat Iesum quidam Phari saus. Lucæ 7. cap.

Lachrymis cœpit rigare pedes eius. to. 1. fol. 174. d

Duo debitores erãt. t. 1. f. 14. b

Vide præterea fusissimè, & copiosissimè explicatum hoc Euãgelium, & conuersionem ipsius Magdalenæ, feria V. post Dominicam in Passione. to. 2. f. 285. c

In festo B. Iacobi Apostoli.

Accessit ad Iesum mater filiorum Zebedæi. Matth. 10.

Vide hoc Euangelium prolixè, & vberrimè quidem explicatum, & declaratum feria quarta post secundã Dominicam Quadragesimæ. to. 1. fol. 381. d

In festo sanctiss. Patriarchæ Dominici patris nostri.

Vos estis sal terræ. Matth. c. 5. Mar. 9. Lucæ 14.

Vos estis lux mundi. to. 2. fol. 139. c. & 264. c

Sic luceat lux vestra coram hominibus. to. 1. f. 128. c. & 376. h. & 377. c. & to. 2. fol. 132. c

Vos estis sal terræ. Hoc sanè loco fusissima, & prolixa oratione differere poteris, & explicare qualis esse debeat prælatus, & quas cõditiones habere debeat, & possidere. to. 1. f. 36. f. & to. 2. f. 130. c

Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona. Differere quidẽ poteris copiosè quã ardẽter & obnixè virtutem quidẽ ipsam sequi, atque cõplecti debeamus. to. 2. f. 212. c

Tũ præterea quã maxima sit, atq; intolerabilis pigritia nostra, & segnitia in virtutis cursu strenuè, & iugiter prosequẽdo. t. 1. f. 302. c

Vt videant opera vestra bona. Dic quomodo cõcionatores ipsi facere debeãt, & executione quidem diligentissima præstare, ea bona & studiosa opera, quæ prædicant alijs facienda. t. 1. f. 378. b

In festo Transfigurationis Domini.

Assumpsit Iesus Petrũ, & Iacobum, & Ioannẽ fratrẽ eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & trãsfiguratus est ante eos. Matth. 17. Mar. 9. Luc. 9.

Bonum est nos hic esse. tom. 1. fol. 312. f. & 326. h

Ceciderunt in faciẽ suã, & timuerunt valde. to. 1. atque f. 10. b

Vide præterea huius euãgelij fusissimam, & copiosissimã explicationẽ, & declarationẽ Sabbatho post primam Dominicam Quadragesimæ, & Dominica secũda Quadragesimæ. t. 1. f. 309. h

In festo sancti Laurentij martyris.

Nisi granum frumenti cadens in terram mortuũ fuerit, ipsum solum manet. Ioan. 12.

Si

Si autem mortuũ fuerit, multum fructum adfert. Differere quidem hoc in loco fusissimè poteris, quam amplissima reportemus præmia, & quam vberrimos metamus fructus, ex laboribus ipsis, & calamitatibus, quas propter amorem Christi patientissimè quidem sustinemus, & toleramus. to. 1. fol. 391. e

Qui amat animã suam, perdet eam. Dicere poteris accommodatissimè quo tandem reducantur, & redigantur delitiæ ipsæ mundanæ, & delitiosi homines, qui vitam ducũt delicatam, neque manum admouere volũt alicui laboriosæ rei, sed eam potius retrahunt. to. 1. fol. 406. f

Me sequatur. Dic quã sit salutare vt Deũ sequamur. t. 1. f. 217. d

Honorificabit eum pater meus. Differere hoc loco poteris, q̃ sit liberalissimus remunerator Deus laborũ pro ipsius nomine perpessorum, & toleratorũ. t. 1. f. 329. c

In festo Assumptionis beatissimæ Virginis.

Intrauit Iesus in quoddam castellum. Lucæ 10.

Sedẽs secus pedes Domini, audiebat verbũ illius. Differere poteris fusa quadã oratione, quãta cum auiditate debeãt auditores Dei verbum audire. t. 2. f. 106. a

Tum præterea quod animæ saluti diligẽter incumbamus. tomo 1. fol. 422. g. & to. 2. f. 294. f

Item tractare poteris, quod mali non audiant quidem libenter verbum Dei. to. 2. fol. 321. a

Martha autem satagebat circa sequens ministerium. Differere hoc loco poteris, quam diligentes esse debeamus, & seduli in diuinis obsequijs, & quam frigidi sint multi, & in hyeme versentur. to. 2. fol. 275. f

Turbaris erga plurima. Dic quomodo hæc sancta mulier tota occuparetur in varijs obsequijs Deo præstãdis, at verò multos videas hoc tempore, qui se rebus inutilibus, & friuolis applicant, neque ad ædificationẽ animæ pertinentibus. Vnde appositè quidem dicere poteris quantum incommodent, & obsint vanæ curiositates. to. 1. fol. 434. g

In festo beati Augustini Ecclesiæ Doctoris.

Vos estis sal terræ. Vide in festo beati Dominici.

In festo Natiuitatis beatissimæ Virginis.

Liber generationis Iesu Christi. Matthæi 1.

Liber generationis Iesu Christi. Differere poteris quam apertum sit ex obitu horum qui recensentur in hoc catalogo, certã nos manere mortẽ ipsam, cũ nobis in quadraginta duobus generationibus tot viros, fœminasq; propositas videamus, qui omnes mortui fuerunt. Appositè igitur tractare poteris, q̃ mors nemini quidem parcat. to. 2. fol. 182. b

Pote-

Poteris ꝑterea differere, quã sint caduca mundana, cùm tot videamus reges, principes, & monarchas suũ obijsse diem, & aliquos ex his fortasse cũ sũmo dedecore, & ignominia. t. 2. f. 341. b

Dic ẽt quã sit vtile, vt mundi gloriã contemnamus. t. 5. f. 41. g

Insuper etiam dicere poteris, qũo ex alienis periculis exemplũ sumere debeamus, cũ videamus neminem ex tam multis euasisse mortem. to. 1. fol. 412. h

In festo Exaltationis sanctæ Crucis.

Nũc iudiciũ est mũdi. Io. 12. ca.

Ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum. to. 1. fol. 362. g. & 369. d

Dicere poteris quanta sit reuerẽtia digna Crux Christi Domini. to. 1. fol. 362. g

Ego si exaltatus fuero à terra, omnia trahã ad me ipsum. Tractare quidem hoc loco commodè poteris quanta sit Dei prouidentia circa nos. to. 1. f. 421. e

Hoc autẽ dicebat significãs qua morte esset moriturus. Tractare quidẽ poteris, cur tam sæpissime mors ipsa & passio Christi nobis ad memoriã reducat. t. 1. f. 111. e

Tũ ẽt quãtũ cõferat, & cõducat ipsi⁹ assidua meditatio. t. 1. 386. g

Nos audiuimus ex lege, quia Christus manet in æternum, &c. Dic quomodo malitia horũ pharisæorũ animos excæcaret, tum etiam quantopere tales sint reprehendendi. to. 2. fol. 329. c

In festo beati Matthæi Apostoli, & Euangelistæ.

Cùm transiret Iesus, vidit hominẽ sedẽtẽ in Teloneo, Matthæũ nomine. Matth. 9. Mar. 2. Luc. 5.

Sedentẽ in Teloneo. Dic quam detestabile vitium sit vsura, quæ interdũ exercetur ab his qui sedent in Teloneo. to. 1. fol. 251. e

Dic etiam quomodo isti tales auaritia laborent. to. 2. fol. 141. b

Surgens secutus est eum. Dic quomodo surgere debeamus. à vitijs, & ad Dominum conuerti, & pœnitentiam verè, atque ex animo agere. to. 1. fol. 49. h

Quare cum publicanis, & peccatoribus. Dic quanta & quam acri reprehensione digni sint detractores ipsi, & murmuratores tomo 1. fol. 306. e

In festo sancti Michaelis Archangeli.

Accesserunt discipuli ad Iesum dicentes: Quis putas maior est in regno cœlorum? Matt. 18. Mar. 9. Luc. 9. atque 17. cap.

Nisi quis humiliauerit se sicut paruulus iste. to. 1. f. 313. h. & to. 2. fol. 335. b

Expedit ei, vt suspendatur mola asinaria. to. 2. fol. 206. d

Si oculus tuus scandalizat te to. 2. fol. 94. f

Angeli eorũ semper vident faciem patris mei, qui in cœlis est. to. 1. fol. 213. h

Dicere etiam hoc loco apposititissimè poteris, quomodo fuerint

rint angeli ipsi ad nostrum ministerium à Deo optimo maximo creati. to.1.fol.213.c

Et efficiamini sicut parvuli. Dic de humilitate, quam mirificè nobis sub his verbis commendetur.to.1.fol.43.d.& 155.g

Videte ne contemnatis. Dic quomodo ét pauperes contemnere non debemus.to.1.f.408.a

In festo beati Hieronymi ecclesiæ Doctoris.

Vos estis sal terræ. Matthæi 5. Vide in festo beati Dominici.

In festo beati Francisci Confessoris, & ducis inclyti fratrum Minorum.

Confiteor tibi pater, domine cœli, & terræ. Matth.11.Luc.10.

Abscondisti hæc à sapientibus, & prudẽtibus, & revelasti ea parvulis. tom.1.fol.44.g. & 385.h. & to.2.fol.152.f

Sic placitum fuit ante te.to.2. folio 296.c

Venite ad me omnes, qui laboratis.t.1.f.61.e.& 109.d.& 277. c. & 287.c. & 367.h. & 432.e.& to.2.f.251.a.& 301.h. & 340.f

Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. to.1. fol.43.h. & 114.a. & 428.a. & tom.2.fol. 257.d.& 334.d.& 361.c

Iugum meum suave est. to.1. f.396.a.& to.2.f.præterea 312.g

Confiteor tibi pater. Idẽ est ac si diceret, gratias ago. Vbi differe re poteris quam grati esse debeamus Deo,& hoïbus. t.1. f.118.f

Revelasti ea parvulis. Quasi dicat non ambitiosis. Vnde tractare poteris quã sit ambitio ipsa detestabilis,& execrabilis.t.1. fol.114.e. & 129.a. & 145.c. & 205.d. & 380.b. atque ét 392.h

Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. Tractare præterea hoc quidem loco poteris, quanti sit momẽti mansuetudo ipsa,& patientia.to.2.fol.15.e

In festo omnium sanctorum.

Videns Iesus turbas, ascendit in montem. Matth.5.

Beati pauperes spiritu.t.1.f.25. f.& 97.c.& 356.a. & to.2.f.93.c

Beati qui lugent.to.2.f.180.h

Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiam.to.1.fol.366.d

Beati misericordes.t.1.f.232.h

Beati qui persecutionem patiũtur propter iustitiã. t.1.f.29.h

Beati estis, cùm maledixerint vobis homines. to.2.fol.152.f

Beati pauperes spiritu. Tractare poteris qũo debeamus paupertatẽ studiosè cõplecti.t.2.f.92.g

Beati mites. Dic de patiẽtia, & mansuetudine quanti sint momenti.to.2.fol.15.e

Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis. Hoc loco si voles, differere poteris, quãtopere spes ipsius præmij nos ad laboré inuitet.t.2.f.122.a

In Commemoratio. omnium fidelium Defunctorum.

Amen, amẽ dico vobis, quia venit hora, & nunc est, quando mortui audiẽt vocẽ filij Dei.Io.5.ca.

Venit

Venit hora, & nunc est. to.2. fol.83.d

Quando mortui. Tractare poteris de consideratione mortis quantum conducat. to.1.f.91.c

Item quam sit laudabiie mortuos sepelire to.2.fol.183.d

Audient vocem filij Dei, & qui audierint viuent. Hoc loco tractare ēt poteris de vltimo iudicio, & dicere quale, & quam horribile futurum sit.to.1.f.224.h

Qui vero mala egerunt, in resurrectionem iudicij. Quasi dicat, condemnabuntur. Poteris igitur tractare de atrocibus siue maximis inferni pænis.to.1.fol.233.c & to.2.f.137.h.& 146.c

In festo dedicationis Ecclesiæ.

Ingressus Iesus perambulabat Hierico, & ecce vir nomine Zachæus. Luc.19.

Zachæe festinans descende. tomo 2.fol.41.f

Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus. to.2.fo.51.b

Venit enim filius hominis quærere, & saluum facere quod perierat.to.2.fol.373.g

Poteris quidē hoc die accommodatissime differere, & tractare, quam magnifice et sumptuose templum Dei extrui, et ornari debeat.to.1.fol.239.f

Templa præterea et dies festi, quanta in veneratione habenda.to.2.fol.139.h

Murmurabant dicentes, quòd ad hoīem peccatorem diuertisset. Tractare poteris de conditione malorum, quam pessima sit, et q̄ mali tales existimant reliquos, quales ipsi sunt.to.2.f.57.b

Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus. Tractare poteris si voles, qūo Zachæus prænimia cupiditate rerum temporalium, plurima hinc inde corrasisset, et conuasasset fortasse, quę restituere deberet. Vnde ēt commodatissimè quidem et appositissime differere poteris, q̄ multi sint qui cupiditate nimia rerū temporaliū, et bonorum terrenorum excæcentur, et propemodū ēt demententur.to.1.fo.240.h

In festo B. Catherinæ virg. & martyris.

Simile est regnum cælorum decem virginibus Mat.25.

Domine, domine aperi nobis. to.1.fo.16.b. et 73.b.et to.2.fo. 168.f.et 247.h.et 267.c

Amen dico vobis, nescio vos. to.1.fol.190.a

Simile est regnum cælorum. Tractare quidem hoc loco fuse, et perquam opportune poteris, cur regnum cælorum rebus creatis, et temporalibus ac terrenis conferatur et comparetur. Quare cōsule. to.1.f.78.g.et 82.g

Vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam. Differere hoc loco poteris, quam caute, et circunspecte viuendum nobis sit in hoc seculo. to.1.fo.390.f

Nescitis diem neque horam. Tractare poteris quā incerta sit

hæc

hæc mortalis vita nostra, et caduca, quamque minimâ securitatẽ habeamus. to 1. f. 203. c. et 387. h Tum præterea. to. 2. f. 293. d

In festo sancti Andreæ Apostoli.

Ambulans Iesus iuxta mare Galilææ, vidit duos fratres. Matthæi 4. Mar. 1. Luc. 5. et Io. 1. ca.

Relictis retibus secuti sunt eum. to. 1. fol. 382. h

Faciam vos fieri piscatores hominum. Tractare hoc loco aptissime poteris, q̃ liberalissimus, et amplissimus quidẽ remunerator et retributor sit Deus. t. 1. f. 174. c

Relictis retibus & patre secuti sunt eum. Differere commodissime hoc loco poteris, et valebis, quanta sit vis, et efficacia verbi Dei, quantaſque habeat vires, et robur. to. 1. f 95. e. et t. 2. f. 118. f

Secuti sunt eum. Tractare poteris quantum nos impediant, et retardent secularia ipsa negotia, quo minus spiritualia sequamur et diligentissime atque accuratissime quidem complectamur. to. 3. f. 136. f. et 143. g

In festo Conceptionis Beatissimæ virg. Mariæ.

Liber generationis. Matth. 1.

Hoc Euangeliũ fusissime quidem explicatum inuenies in festo Natiuitatis virginis Mariæ.

In festo sancti Thomæ Apostoli.

Thomas vnus ex duodecim, qui dicitur didimus. Io. 20. cap. Hoc Euãgeliũ habes Dom. in Albis.

In festo Natiuitatis Domini nostri Iesu Christi.

In principio erat verbũ. Io. 1.

Omnia per ipsum facta sunt. to. 1. fol. 313. f.

Quotquot autem receperunt eum, dedit illis potestatem filios Dei fieri. to. 1. fo. 64. b. & f. 162. d & fo. 258. h. *verbum caro factum est.* to. 2. fol. 165. f

Gloriam quasi vnigeniti à patre plenum gratiæ & veritatis. to. 1. fol. 338. d

Verbum caro factum est. Tractare hoc loco, et differere accõmodatissime quidem, et fusissime poteris, quantum et quã maximum fuerit hoc Dei beneficiũ erga nos, quod scilicet pro nobis homo factus sit, vt inde intelligamus quanta sit secordia, et negligentia nostra circa salutem animæ: propter quã Deus in assumpta carne tanta pati voluit, et sustinere tormenta. to. 2. fo. 97. h

Tũ præterea dicere poteris, quod si tantum Deus in honorẽ & vtilitatem nostram quidem fecit, non debemus nos esse ingrati, sed potius Dei honorem semper quærere. to. 2. fol. 157. h

Insuper tractare poteris quod inter duo quidem animalia Christus dominus noster nasci voluit, vt intelligant, qui cæteris præsunt, quomodo medium in suo regimine, et gubernatione tenere debeant. to. 1. fol. 51. d

Tum præterea, vt intelligamus

quam

quam sit vitiosa ipsa personarū acceptio. to. 2. fo. 31. h

Rursus ēt dicere poteris quod pauper quidē atque humilis nascatur, vt nos doceat & erudiat quantopere superbiam ipsam, & ambitionem detestari, & auersari debeamus. t. 1. f. 145. b. & 262. c

In festo sancti Stephani protomartyris.

Ecce ego mitto ad uos prophetas & sapientes, & scribas. Matt. 23. Luc. 13.

Ego mitto ad vos prophetas. to. 2. fol. 305. c

vt veniat super vos omnis sanguis, qui effusus est. to. 2. f. 392. g

Quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas. to. 2. folio 10. h

Ex illis occidetis et crucifigetis. Tractare poteris cōtra crudeles & homicidas, quantum scilicet Deo displiceant. to. 2. f. 259. g

A sanguine Abel iusti, vsque ad sanguinem Zachariæ filij Barachiæ. Dic qño minetur ipsis q̄ grauissime punientur, cum imitati fuerint crudelitatē, & sæuitiam maiorum suorum: cū enim satis ipsis compertum esset, qño punita essent crudelia facta maiorum suorum, non tamen propterea desiterunt ab imitatione eorum, sed prauum quidem ipsorum exemplum consectati sunt. Quapropter tractare poteris cōtra illos qui prauum, & pestilentissimum dāt etiam exemplum. to. 2. fo. 298. c

Quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas. Dicere poteris, q̄ Christus dominus se quidem huic aui cōparet, propterea quod est tam solicita, & pia erga pullos suos: vt inde intelligamus quidem apertissime, quā certe sit misericors, & pijssimus pater Deus. to. 2. f. 112. d

Et noluisti. Tractare quidem hoc loco perquam opportune, & commodē poteris, contra ipsos obstinatos, & proteruos qui, nolunt pœnitentiam agere peccatorum suorum. to. 1. fo. 44. h

Tum etiam docere poteris in quanta versentur, & positi sint miseria. to. 1. fol. 245. d

In festo S. Ioannis Apostoli & Euangelistæ.

Dixit Iesus Petro, sequere me. Ioan. 21.

Vidit illum discipulum, quem diligebat Iesus. Dic q̄ dilectus esset Deo gloriosus Euangelista Ioannes, qui pure & caste adolescentiam suam traduxerat, & virtutis quidē studiosissimus erat. Vnde tractare cōmode poteris quantum conducat, vt adolescentes diligentissime Deo seruiant. to. 1. fol. 413. g

Domine, hic autem quid? Tractare poteris quomodo cum probis, et studiosis viris consultare debeamus. to. 1. fo. 385. g

Dic præterea qūo Petrus ex maximo amore quo Ioannē diligebat percontabatur, hic autē qd? Sic igit nos dēmus nos inuicē diligere, & amare. t. 2. f. 175. d

Disse-

Differere etiam poteris qũo Ioannes ab omnibus certatim amaretur pp suam eximiam virtutem,& amabiles animi mores. Sic ergo nos igitur nitamur, vt animam nostram virtutibus, & præclaris atque illustribus quidem moribus diligentissimè, & præclarissimè instruamus,& decoremus.to.2.fol.278.b

In festo SS. Innocentium martyrum.

Angelus domini apparuit in somnis Ioseph, dicens. Surge, & accipe puerum & matrem eius, & fuge in Aegyptum. Mat.2.

Fuge in Aegyptum. Tractare sanè hoc loco tempestiue,& opportune poteris,quod sæpè quidem permittat Deus bonos, & iustos viros,afflictiones aliquas, labores & calamitates pati, & id quidem ad maius eorum cõmodum,& vtilitatem.to.1.fol.26.b & 35.b.& to.2. fo.205.b

Dicere præterea opportune quidem hoc loco poteris, quod si tam illustres personas videlicet Christum, matrem eius sanctissimam, & sanctũ Ioseph tum etiam glorioſos martyres Innocentes videmus calamitatibus,& afflictionibus affici, & tentari:apertissime sanè colligere nos posse,quam sit pessimum,pernicio-sumq; indicium, eorum improborum,& pessimorum hominũ, qui tentationes nullas vnquam, & dæmonis machinas, atque impugnationes experiuntur. to.1. fol.211.h.

Futurum est enim, vt Herodes quarat puerum ad perdendum eum. Tractare quidem poteris qũo hic impius vir sensim & paulatim suis sceleribus, ad hãc tantam crudelitatem deuenerit.Vnde etiam dic quantopere mala conscientia aliquem torqueat. to.1.fol.146.f.Tum etiam quod conscientiam nostram diligenter expurgemus. to.2.fo.281.f

Qui surgens accepit puerum & matrem eius nocte, & secessit in Aegyptum. Dic quam patienter hanc calamitatem sustinuerint: ac propterea tractare poteris quam sit vtile,vt calamitates patiẽter sustineamus.t.1.f.223.c & 305.a.c. et 420.et t.2.f.161.d

Fuge in Aegyptum. Dic qũo occasiones malorum fugere debeamus,& declinare.t.1.f.237.e

Hæc habui quæ in hoc longè vtilissimo Elencho conscriberẽ, & quasi digitos in fontes intendens,commonstrarem. Quod si alia Euangelia per annũ tibi occurrerint,præter illa quæ attigimus,poteris etiam,si indices diligenter scrutabere, illa diligentissime prædicare.

FINIS.

LOCORVM SACRAE SCRIPTVRAE,

Qui sparsim ab Authore explicantur, & citantur in vtroque tomo,

Index secundum ordinem Librorum veteris, & noui Testamenti.

EX GENESI.

CAP. 1. Fiat lux, & facta est lux. to. 2. fol. 4. d

Diuisit aquas, quæ erant sub firmamento. to. 1. fol. 253. g. & tomo 2. fol. 93. f

Producât aquæ reptile animę viuentis. to. 2. fol. 374. h

Creauit Deus hominem ad imaginem, & similitudiné suam. tomo 1. folio 72. b

Vidit Deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. to. 1. fol. 294. h. & to. 2. fol. 274. f. & 330. c

Cap. 2. Requieuit ab vniuerso opere quod patrauerat. to. 2. folio 64. g

Posuit eum in paradisum voluptatis vt operaretur. tomo 1. fol. 73. d. & to. 2. fol. 110. h

Adduxit ea ad Adam, vt videret quid vocaret ea. to. 1. f. 37. d

Cap. 3. Cur præcepit vobis Deus, vt non comederetis ex omni ligno paradisi? to. 1. f. 154. g. & 324. e. & 426. b

De fructu lignorum quę sunt in paradiso, vescimur. tomo 2. folio 345. c

Nequaquam moriemini. to. 1. fol. 178. h. & to. 2. fol. 384. d

Vidit quod bonũ esset lignum ad vescendum. to. 1. fol. 248. h. & tomo 2. folio 22. f

Aperti sunt oculi eorum. tomo 2. fol. 64. c

Fecerunt sibi perizomata. tomo 1. fol. 221. d

Ambulabat Dominus ad auram post meridiem. to. 2. f. 41. e

Adam vbi es? to. 1. fol. 220. c. & tomo 2. fol. 96. h

Vocem tuã audiui, & timui, & abscondi me. to. 2. fol. 378. h

Mulier quam dedisti mihi. tomo 2. fol. 17. d

Terrã comedes omnibus diebus vitæ tuæ. to. 1. fol. 241. d

Puluis es, & in puluerem reuerteris. to. 2. fol. 196. d

Ne fortè mittat manũ suam, & sumat de ligno vitæ, & viuat in ęternum. to. 2. fol. 379. h

Cap. 4. Respexit Dñs ad Abel, & ad munera eius. to. 1. fol. 92. b

Quare iratus es, & cur concidit facies tua? tomo 2. fol. 276. e

Nunqd custos fratris mei sum ego? to. 1. f. 428. h. & to. 2. f. 36. e

Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. to. 2. f. 41. d. & 245. b. & 260. c

Maledictus eris super terram. tomo 1. folio 259. g

Cap. 6. Vidētes filij Dei filias hominum, quod essent pulchræ. tomo 1. folio 248. h

Gigantes erant super terram. tomo 1. folio 425. f

Et bitumine linies intrinsecus & extrinsecus. to. 2. fol. 280. d

Bina de omnibus ingredientur tecum. tomo 2. fol. 355. f

Cap. 8. Nequaquam vltra maledicam terræ propter homines. tomo 1. fol. 136. c

Sēsus & cogitatio hominis ad malū prona sunt. to. 2. fol. 318. h

Cap. 9. Terror vester, ac tremor sit super cuncta animalia terræ. tomo 2. fol. 263. a

Cùm didicisset Noe quę fecerat ei filius suus minor. t. 2. f. 86. c

Maledict' Chanaā. t. 2. f. 187. e

Cap. 11. Cœperunt hoc facere, nec desistent à cogitationibus suis. tomo 2. folio 40. f. & 213. d

Cap. 12. Tulit secum animas quas fecerat in Harā. t. 2. f. 230. d

Inualescebat fames super terram. tomo 1. fol. 183. g

Dic obsecro quod soror mea sis. tomo 1. fol. 281. g. c

Cap. 13. Surge ergo & pambula terrā in lōgitudine. t. 2. f. 83. h

Faciam semen tuum sicut pulverem terræ. to. 2. fol. 126. h

Cap. 14. Da mihi animas, cætera tolle tibi. t. 1. f. 153. g. & 212. f

Cap. 15. Numera stellas si potes. tomo 2. fol. 126. h

Abigebat aues Abraham à sacrificijs baculo. to. 1. folio 144. a. & 186. a. & to. 2. fol. 124. f

Cap. 18. Apparuit ei dominus in feruore diei. to. 2. fol. 101. f

Afferam pauxillū aquę, & lauentur pedes vestri. to. 2. f. 30. a

Accelera tria sata. t 2. f. 309. a

Ipse verò ad armētū cucurrit, & tulit inde vitulū. to. 1. f. 176. d

Scio quod Abraham præceptum sit filijs suis, vt custodiant viam Domini. to. 1. fol. 438. b

Clamor Sodomorū venit ad me, descēdā & videbo. t. 2. f. 15. d

Nunquid perdes iustum cum impio? to. 1. fol. 320. g

Si fuerint quinquaginta iusti in ciuitate. tomo 1. fol. 376. h

Loquar ad Dominū meum, cùm sim puluis, & cinis. tomo 1. folio 136. c. & to. 2. fol. 269. f

Cap. 19. Nolite quæso fratres mei, nolite malū hoc facere, habeo duas filias. tomo 1. fol. 276. b

Surgite & egredimini de loco isto. tomo 1. folio 12. f

Versa est in statuam salis. to. 1. fol. 109. h. & to. 2. fol. 105. d

Cap. 20. Redde viro suo vxorem. tomo 2. fol. 66 d

Cap. 21. Abraham fecit grande conuiuium in die ablactationis filij sui. tomo 2. folio 65. d

Cùm vidisset Sarra filiū Agar Aegyptiæ ludentem cum Isaac filio suo. tomo 2. folio 65. d

Cap. 22. Vade in terram visionis,

nis, atque ibi offeres eum in holocaustum. tomo 1. folio 61. c

Expectate hic cum asino, ego & puer illuc properantes, postquã adorauerimus, reuertemur ad vos. tomo 1. folio 275. f

Quia fecisti rem hanc, & non pepercisti filio tuo vnigenito. tomo 2. folio 122. h

Cap. 23. Audi nos Domine, princeps Dei es apud nos. to. 2. folio 229. h

Cap. 24. Dominus benedixit Domino meo, valde magnificatus est, & dedit ei oues, & boues. tomo 2. folio 116. d

Cognouit Isaac, & statim descendit de camelo. to. 1. fol. 146. d. & 150. h

Cap. 25. Collidebant in vtero eius paruuli. tomo 2. fol. 202. h

Duę gentes sunt in vtero tuo. tomo 1. folio 116. d

Da mihi, de coctione hac rufa. tomo 1. folio 233. g

Cap. 26. Benedixit illi Dñs, & locupletatus est. to. 2. fol. 270. c

Cap. 27. Vox quidem vox Iacob, manus autem Esau. tomo 1. folio 367. d

Cùmq; eiulatu magno fleret Esau. tomo 1. folio 425. c

Veniẽt dies luctus patris mei, & occidam Iacob fratrẽ meum. tomo 2. folio 188. b

Cur vtroque orbabor filio in vno die? tomo 2. fol. 260. f

Cap. 29. Dedit ei Liã pro Rachele. tomo 1. folio 393. h

Cap. 30. Iustum est vt aliquando prouideam etiã domui meæ. tomo 2. folio 90. h

Cap. 31. Immutasti mercedem meam decem vicibus. tomo 2. folio 137. c

Tumulus iste, & lapis sint in testimonium inter me, & te hodie. tomo 1. folio 245. f

Cap. 32. Domine qui dixisti mihi, reuertere in terram tuam, erue me de manu fratris mei. tomo 2. folio 153. f

Vidi Dñm facie ad faciem, & salua facta est anima mea. to. 1. folio 286. c

Cap. 33. Paruuli sunt quos donauit mihi Deus. to. 2. fol. 154. b. & 280. g

Cap. 34. Egressa est autem Dina, vt videret mulieres regionis illius. tomo 2. folio 65. b

Si circũcidamus masculos nostros, substãtia eorum, & pecora, & cuncta quæ possident, nostra erunt. tomo 1. folio 243. e

Cap. 35. Surge & ascende Bethel, & fac altare. to. 2. fol. 83. h

Nõ vocaberis vltra Iacob, sed Israel erit nomen tuum. tomo 2. folio 218. h

Cap. 37. Accusauit quę fratres suos crimine pessimo apud patrem. tomo 1. fol. 294. g

Cap. 38. Idcirco percussit eum Dominus, eo quod rem detestabilem faceret. to. 2. fol. 99. e

Nesciebat enim quod nurus sua esset. tomo 1. fol. 337. g

Mendacij non potest nos arguere. tomo 2. fol. 211. c

Producite eam vt comburatur. tomo 2. folio 64. d

Cap. 39. Qui relicto in manu eius pallio fugit. to. 2. fol. 6. g

*Cap.*40. Memento mei dum bene tibi fuerit. to.1. fol.313.b. & 341.h

*Cap.*41. Absque me Deus respõdebit prospera Pharaoni. tomo 2.fol.262.g

*Cap.*42. Quare negligitis? audiui quod triticum venundetur in Aegypto.to.1.fol.82.d. & tomo 2.fol.191.g

Erat autẽ fames in terra Chanaam.to.1.fol.183.f

Merito hæc patimur, quia peccauimus in fratrem nostrum. tomo 1.fol.233.h

Nũquid nõ dixi vobis, nolite peccare in puerum? to.2.f.245.c

Quidnam est hoc, quod fecit nobis Deus? to.2.fol.280.g

*Cap.*43. Mitte puerũ mecum: nisi reduxero, & reddidero eum tibi, ero peccati reus in te omni tempore.to.2.fol.64.e

Sumite de optimis terræ frugibus in vasis vestris. t.2.f.183.a

*Cap.*45. Osculatus est eos dicens; Nolite timere. t.1.f.177.a

Ne irascamini ĩ via.t.2.f.176.d

Cap. 48. Posuit Ephraim ad dexteram suam.to.1.fol.10.e

Do tibi partem vnã extra fratres tuos.t.1.f.96.f.& t.2.f.369.g

Cap. 49. Non auferetur sceptrum de Iuda.to.1.fol.321.a

Fiat Dan coluber in via. to.1. folio 342.d

Cap. 50. Pater tuus præcepit nobis, antequam moreretur, vt hæc tibi verbis illius diceremus: obsecro, vtobliuiscaris.t.2.f.161.d

Asportate ossa mea vobiscũ. tomo 1. folio 5.e

EX EXODO.

*Cap.*1. Quanto opprimebant eos, tanto magis multiplicabantur.to.1.fol.116.f. & fol.157.g

Bene ergo fecit Deus obstetricibus.to.2.fol.113.d

*Cap.*3. Cùmq; minasset gregem ad interiora deserti. tom.2. folio 233.b

Videbat quod rubus arderet, & non cõbureretur. t.1.f.210.g. & to.2.fol.9.e.& 351.f

Solue calceamentum de pedibus tuis. to.2.f.106.e.& 132.c

Vidi afflictionem populi mei. to.1.fol.291.h.& to.2.fol.113.c

Ego sum qui sum. t.1.f.349.a

*Cap.*4. Mitte manum tuam in sinum tuũ.to.2.f.43.b.& 137.d. & 210.h

Sponsus sanguinum tu mihi es.to.2.fol.84.e.& 277.c

Cap. 5. Ex quo locutus sum Pharaoni, afflixit magis populũ tuum.to.1.fol.213.h

*Cap.*6. Ecce filij Israel non audiunt me.to.1.fol.245.e

*Cap.*7. Indurabo cor Pharaonis.to.1.fol.45.e

Educã exercitũ meũ filios Israel de terra Aegypti.t.2.f.130.d

Indurabo cor Pharaonis. tomo 1.fol.347.d

*Cap.*8. Abominationes Aegyptiorum immolabimus Deo nostro? tomo 1.fõl.353.f

*Cap.*9. Posui te,vt ostẽdam in te fortitudinem meã.t.1.f.322.c

Congrega iumenta tua & oĩa quæ habes in agro. to.2.f.285.b

*Cap.*10. Cũcti greges pergent nobi-

nobiſcum, non remanebit ex eis vngula. to. 1. fol. 238. d

Cap. 12. Sanguis agni Paſchalis in poſtibus, & ſuperliminaribus. to. 1. fol. 111. h

Factũ eſt in noctis medio percuſſit Dñs omne primogenitum in terra Aegypti. to. 1. fol. 354. f

Cap. 13. Erit quaſi ſignum in manu tua, & quaſi monimentum ante oculos tuos. to. 1. fol. 96. d

Tulit quoque Moyſes oſſa Ioſeph ſecum. to. 2. fol. 183. f

Nunquam defuit columna nubis per diẽ, neque columna ignis per noctem. to. 1. fol. 361. d

Cap. 14. Dñs pugnabit pro vobis, & vos tacebitis. to. 1. f. 307. c

Quid clamas ad me? tomo 1. folio 40. b

Loquere filijs Iſrael, vt proficiſcantur. to. 2. fol. 124. f

Cap 15. Tunc cecinit Moyſes & filij Iſrael carmen. t. 1. f. 119. d

Deſcenderunt in profundum quaſi lapis. to. 1. fol. 45. f. & 347. d. & to. 2. f. 203. f

Deuorauit eos terra. t. 1. 241. b

Cap. 16. Colligat vnuſquiſque ex eo quantum ſufficit ad veſcendum, gomor. t. 2. f. 32. b. & 132. h

Audiui murmur veſtrum cõtra Dominum, nos verò quid ſumus? tomo 1. fol. 307. b

Manhu, quod ſignificat quid eſt hoc? tomo 2. fol. 132. d

Cap. 17. Eſtne Dominus in nobis, annon? to. 1. fol. 156. d

Aaron autem & Hur ſuſtentabant manus eius. to. 1. f. 220. a

Cap. 18. Prouidè autẽ de omni plebe viros ſapientes, & timentes Deum. tomo 1. folio 375. h. & tomo 2. folio 32. f

Cap. 19. Vos ipſi videtis quomodo portauerit vos ſuper alas aquilarum. tomo 1. fol. 396. e

Cauete ne aſcendatis in montem, nec tangatis fines illius. tomo 2. folio 65. b

Cap. 20. Vindicãs iniquitatem patrum in filios. to. 1. fol. 290. c

Sabbathum Domini Dei tui eſt. tomo 2. fol. 140. b

Cap. 21. Si quis per induſtriã, & inſidias occiderit proximum ſuum, ab altari meo auelles eum vt moriatur. to. 1. fol. 249. d

Si quis aperuerit ciſternam, & non operuerit eam. to. 1. f. 249. d

Cap. 23. Si videris aſinũ odientis te iacere ſub onere. tomo 1. folio 156. g. & 173. a

Cap. 24. Omnia quæ locutus eſt Dominus faciemus, & erimus obedientes. to. 1. fol. 308. d

Cap. 28. Sumeſq; duos lapides onychinos, & ſculpes in eis nomina filiorum Iſrael. t. 1. f. 37. b

Cap 30. Facies labrum æneum ad lauandum. to 1. fol. 249. a

Cap. 32. Sedit populus manducare, & bibere, & ſurrexerunt ludere. tomo 2. fol. 114. c

Ne quæſo dicant Aegyptij, callidè eduxit eos, vt interficeret. tomo 1. fol. 280. h

Quieſcat ira tua, & eſto placabilis. tomo 2. fol. 112 f

Quid tibi fecit populus iſte, vt induceres ſuper eũ peccatum grande? tomo 1. fol. 37. a. & tomo 2. fol. 40. d. & 224. f

Aut dimitte eis hanc noxam,

aut si non facis, dele me de libro tuo. tomo 1.fol.173.a. & 320.f. & tomo 2.folio 69.f. & 176.b

*Cap.*33. Nõ ascendã tecũ, qa populꝰ durę ceruicis est.t.2.13.d

Noui te ex nomine.t.1.f.398.a

Si nõ tu ipse præcedas,ne educas nos de loco isto.to.2.f.208.h

*Cap.*34. Cũ dilatauero terminos tuos, nullus insidiabit terræ tuæ,ascẽdente & apparẽte in conspectu dñi ter in anno.t.2.f.126.c

Ignorabat quod cornuta esset facies sua.tomo 2.folio 262.g

Qui videbant facié egrediẽtis Moysi esse cornutam, sed operiebat ille rursus facié suã.t.1. 340.c

*Cap.*38. Fecit & labrũ æneũ cum basi sua de speculis mulierum.tomo 2.fol.210.g.& 385.a

EX LEVITICO.

*Cap.*1. Detractaq; pelle hostiæ, artus in frustra concident. tomo 2.folio 233.b

*Cap.*6. Vas autẽ fictile in quo cocta est,confringetur.t.1.f.267.c

*Cap.*19. Non quæras vltionẽ, nec memor eris iniuriæ ciuium tuorum. to.1.f.165.g.& 167.h

Diliges amicum tuum sicut te ipsum.tomo 1. folio 156.h

Nolite facere iniquũ aliquid in iudicio, in regula,& pondere, in mensura.to.1.fol.38.h.& 51.h

*Cap.*20. Qui maledixerit patri suo, aut matri,morte moriatur.tomo 1.fol.439.d.& 273.g

*Cap.*21. Homo de semine tuo qui habuerit maculam,non offeret panes Deo suo.to.2.fol.48.c

*Cap.*22. Siue bos siue ouis,nõ immolabuntur vna die cum fœtibus suis.tomo 2.folio 369.g

*Cap.*26. Fugietis neminẽ persequente.tomo 1. folio 148.d

Terrebit vos sonitus folij volantis.tomo 2.folio 229.e

EX NVMERIS.

*Cap.*11. Ortum est murmur populi quasi dolentium præ labore contra Dñm.to.1.fol.27.g

In mentẽ nobis veniunt cucumeres,& pepones,porriq; & cæpæ.tomo 2.folio 105.d. & 236.g

Nunquid ego cõcepi omnem hanc multitudinẽ? to. 1.f.389.a. & 395.a.& tomo 2.folio 176.c

Cõgrega mihi septuaginta viros de senioribus Israel.tomo 1. folio 429.f.& 107.h

Quid æmularis pro me? vtinam prophetent omnes.tomo 1. folio 120.c.& tomo 2.fol.107.d

*Cap.*14. Vtinam mortui essemus in Aegypto, & non in hac vasta solitudine.tomo 1.fol.119.f

Cõstituamus nobis dũcem,& reuertamur ĩ Aegyptũ.t.1.322 a

Quia nõ poterat introducere populũ in terrã,pro qua iurauerat, idcirco occidit eos in solitudine.to.1.f.280.h.& to.2.f.112.f

Nolite ascendere, nõ enim est Dñs vobiscum.to.1.fol.270.b

*Cap.*15. Vt faciant sibi fimbrias per angulos quatuor palliorum.tomo 1.folio 368.b

*Cap.*16. Sufficiat vobis, quia omnis multitudo sanctorum est, & ipsis est Deus. to.1.f.267.h

Cap.

Cap.19. Qui tetigerit cadauer hominis ſeptem diebus erit immundus.tomo 1.folio 60.c

Cap.20. Quare nos feciſti aſcendere de Aegypto, & eduxiſti in locum iſtum? to. 1.f.119.b

Cap.23. Obſecramus vt nobis tranſire liceat per terram tuam. tomo 1.folio 152.c

Quomodo maledicã,cui non maledixit Deus? to.1.fol.267.b. & tomo 2.folio 264.c

Moriatur anima mea morte iuſtorum.tomo 2.folio 79.d

Non eſt idolum in Iacob. tomo 2.folio 264.d

Cap.24. Quam pulchra tabernacula tua Iacob. to.1.fol.259.f

Cap.27. Cùmq; videris eam, ibis & tu ad populũ tuũ,ſicut iuit frater tuus Aaron.to.1 f.186.g

Prouideat Dominus de homine, qui ſit ſuper multitudinem hanc.tomo 1.fol.36.h.& 153.h

Cap.32. Filij aũt Rubẽ & Gad habebãt pecora multa.t.2.214.c

EX DEVTERON.

Cap.2. Tranſibitis per terminos fratrũ veſtrorũ, & timebunt vos: videte ergo diligenter, ne moueamini cõtra eos.t.1.f.425.f

Cap.5. Quis det eos talẽ habere mentem, vt timeant me? tomo 2.folio 176.b

Nõ declines ad dexteram,neque ad ſiniſtram. to.1. fol.352.g

Cap.6. Audi Iſrael, Dñs Deus veſter, Deus vnus eſt.t.2.f.274.a

Erũt verba hæc in corde tuo. tomo 1. folio 96.c

Caue diligenter ne obliuiſcaris Domini Dei tui.to.1.f.313.b

Non tẽtabis Dominũ Deum tuum.tomo 1.folio 379.d

Cap.7. Non inibis fœdus cum eis.tomo 2.folio 87.c

Ipſe cõſumet nationes has in conſpectu tuo.tomo 1.fol.27.h

Cap.8. Adduxit te Dominus quadraginta annis per deſertũ. tomo 2.folio 202.c

Cap.9. Ne dicas in corde tuo, propter iuſtitiam meam introduxit me Dominus,vt terram hanc poſſiderem.tomo 1.fol 370.a

Et procidi ante Dominum ſicut prius quadraginta diebus.tomo 1. folio 250.c

Cap.11. Terra autẽ ad quam ingredieris poſſidendam,non eſt ſicut terra Aegypti. to.1.f.391.f

Cauete, ne fortè decipiatur cor veſtrum, & recedatis à Domino,iratusq; Dominus claudat cœlum. tomo1.fol.27.d

Cap.14. Non coques hædũ in lacte matris ſuæ.to.2.fol.369.g

Comedes tu coram Domino & Leuita.tomo 1.fol.404.b

Cap.16. Non accipies perſonam,neque munera,quia munera excæcant.tomo 1.fol.52.g

Cap.17. In ore duorum, vel trium teſtium peribit qui interficietur.tomo 2.fol.211.b

Cap.18. Prophetam de gente tua ſuſcitabit Dñs.to. 2.fol.89.d

Cap.20. Quis eſt homo formidoloſus,& corde pauidus. tomo 2.folio 130.h

Cap.21. Si genuerit homo filium contumacem.to.1.f.439.d

Cap. 22. Si videris asinũ fratris tui cecidisse in via. t.2.f.36.f

Non tenebis auẽ cũ filijs, vel ouis, sed abire patieris.t.2.369.g

*Cap.*26. Respexit humilitatẽ nostram,& laborem. to.1.f.80.d

Cap. 28. Percutiat te Deus amentia,& cæcitate. to.2. f.30.ç

Dabit tibi dominus cor pauidum.tomo 2.fol.276.d

*Cap.*29. Non dedit vobis dñs cor intelligens.to.1.fol.308.c

*Cap.*30. Mãdatum hoc,quòd ego præcipio tibi hodie,non supra te est.tomo 2.fol.159.f

Testes inuoco hodie cœlum, & terram.tomo 1. fol.245.f

*Cap.*32. Audite cœli quæ loquor.tomo 2.folio 26 f

Incrassatus est dilectus, & recalcitrauit. tomo 1. folio 416.h & tomo 2.folio 114.c

Ad iracundiã concitarunt dominum.tomo 1.folio 27.g

Gens absque cõsilio est, & sine prudentia, vtinam saperent. to.1.fol.46.b.& 123.h.& 204.g. & 423.a.& tomo 2.fol.168.d

Quomodo persequebat vnus mille.tomo 2.fol.347.f

Ego occidam,& ego viuere faciam.to.1.fol.12.d.& 422.d

*Cap.*34. Ascẽdit Moyses in mõtẽ,mortuusq; est ibi. t.1.f.407.a

EX IOSVE.

*Cap.*2. Qui ostiũ domus tuæ fuerit ingressus,sanguis ipsius erit in caput eius.tomo 2.fol.66.c

Cap.6. Vociferamini, tradidit enim vobis dñs ciuitatẽ.t.2.79.g

EX LIB. IVDICVM.

*Cap.*3. Percussit de Philistijm sexcẽtos viros vomere.t.1.f.207.c

*Cap.*7. Gladius domini,& Gedeonis.tomo 2.fol.347.h

*Cap.*9. Ierunt ligna, vt vngerent super se regem.to.1.f.321.g

Quod me vidistis facere cito facite.tomo 2.fol.206.h

Euagina gladiũ tuũ,& percute me,ne fortè dicatur, qđ à fœmina interfectus sum.t.1.f.196.d

*Cap.*10. Ite & inuocate Deos quos elegistis.to.2.fol.253.f

*Cap.*11. Quicunque primus fuerit egressus de foribus domus meæ,eum holocaustum offeram domino. tomo 1.fol.86.g

*Cap.*12. Dic ergo Sibboleth, qđ interpretatẽ spica. t.1.f.111.d

*Cap.*13. Obsecro te domine, vt vir Dei quẽ misisti,veniat iterum.tomo 1.folio 283.d

*Cap.*16. Quomodo dicis qđ amas me, cùm animus tuus non sit mecum? tomo 2.fol.234.d

Et clausum in carcere molere fecerunt.tomo 2. folio 268.h

Dominus Deꝰ meméto mei, & redde mihi fortitudinẽ meam pristinam.tomo 1.folio 277.a

*Cap.*18. Deos meos quos feci mihi,tulistis,& dicitis, quid tibi est? tomo 1.fol.62.b. & 410.a

EX I. REGVM.

*Cap.*1. Vsquequo ebria eris? to.1.fol.307.c

*Cap.*2. Dominus pauperem facit,& ditat,humiliat & subleuat.

to-

tomo 1. fol. 27. f. & 78. d

Si peccauerit homo in hoïem, rogabit p eo sacerdos. t. 2. f. 34. d

Cap. 3. Non poterat videre lucernam donec extingueretur. to. 2. fol. 232. h. & 270. d

Vocauit dñs Samuel, qui respõdens ait, ecce ego, & cucurrit ad Heli. to. 1. fol. 43. b. & 50. h. & 299. d. & 437. f. & to. 2. fo. 49. d

Cap. 8. Non enim te abiecerunt sed me, ne regnẽ super eos. tomo 1. fol. 155. f

Cap. 9. Filius Iemini ego sum de minima tribu Israel. t. 1. f. 71. e

Cap. 12. Si timueritis dñm, & audieritis vocem eius, eritis vos & rex qui imperat vobis, &c. tomo 1. fol. 309. c

Cap. 13. Filius vnius anni erat Saul cum regnare cœpisset. to. 1. fol. 342. a

Cap. 15. Cũ paruulus esses in oculis tuis. tomo 1. fol. 370. d

Melior est obedientia quam victima. to. 2. fol. 52. h

Sicut fecit absque liberis mulieres gladius tuus. to. 1. f. 174. g

Cap. 16. Vsquequo tu luges Saul? tomo 2. fol. 125. e

Ad immolandum domino veni. tomo 2. fo. 211. c

Ecce vidi filium Isai scientem psallere. to. 1. fo. 323. b

Cap. 17. Quare venisti, & quare dereliquisti pauculas oues illas in deserto. tomo 1. fol. 184. h

Nõ vales resistere Philisthæo huic. tomo 1. fol. 177. c

Limpidissimos lapides de torrente. to. 1. fol. 199. b

Venis ad me cum gladio & hasta, & clypeo. tom. 1. fol. 177. d. & 207. c. & 367. f.

Videntes Philisthijm, quod mortuus esset fortissimus eorum fugerunt. to. 1. fol. 151. a

Cap. 18. Timuit Saul Dauidẽ, eo quod esset dominus eum eo. tomo 2. fol. 263. g

Cap. 20. Ecce sagittæ intra te sunt. to. 2. fol. 306. a

Cap. 22. Conuenerunt ad Dauid omnes in angustia constituti. tomo 2. fol. 173. d

Cap. 25. Sit fratrib. meis pax & tibi, & domui tuæ pax. t. 1. f. 151. d

Non erit tibi hoc in singultũ, & in scrupulũ cordis. t. 2. f. 138. h

Benedictus Deus Israel, qui misit te hodie ĩ occursum meũ. tomo 2. fol. 280. g

Cap. 26. Quare ergo nõ custodis dñm tuum regem. t. 1. f. 82. e

Cap. 28. Quid interrogat me, cũ Deus recesserit à te? t. 2. f. 313. f

EX II. REGVM.

Cap. 2. Benedicti vos à domino, qui fecistis misericordiã hãc, & sepelistis eum. to. 2. f. 183. c

Recede & noli me sequi, ne compellar te confodere in terram. tomo 1. fol. 138. h

Cap. 3. Dauid proficiens, & semper se ipso robustior. tom. 2. fol. 125. a. & 129. b

Cap. 6. Michol filia Saul vidit Dauid saltantem coram domino, & despexit eum. to. 1. fo. 184. h. & to. 2. fo. 278. g

Cap. 8. Ioiaphad filius Ahilud erat à cõmentarijs. to. 1. fo. 111. f

Cap.

Cap.9. Nunquid supereſt aliquis de domo Saulis, vt faciam cum illo miſericordiam domini. to.1.fo.300.a.& to.2.fo.203.a

Cap.11. Factum eſt aũt verté te anno,eo tpe quo ſolent reges ad bella procedere.to.1.fol.82.a

Arca dei Iſrael habitat in papilionibus.to.1.fol.138.b

Cap.12. Viuit dominus quoniam filius mortis eſt vir qui fecit hoc.to.2.fo.64.d.& 210.h

Dominus tranſtulit peccatum tuum.to.2.fo.228.h

Quoniam blaſphemare feciſti inimicos nomen domini.to.1.fo.416.h.& tomo 2.fo.4.c

Ieiunauit Dauid ieiunio, & ingreſſus ſeorſum iacuit ſuper terram.tomo 1.fo.266.d

Cap.13. Ego ſum qui ꝓcipio vobis,nolite timere.to.1.f.157.e

Cap.14. Sicut aquę dilabimur omnes.tomo 1.fol.407.b

Cap.15. Videntur mihi ſermones tui boni, & iuſti ſed non eſt qui te audiat,conſtitutus à rege. tomo 1.fol.267.h

Vadam & reddam vota quæ voui in Hebron. to.2.fo.271.h

Cap.16. Dñs enim ꝓcepit ei, vt malediceret Dauid.to.2.f.280.g

Cap.24. Ego ſum qui peccaui, iſti qui oues ſunt quid fecerunt? tomo 2.fo.300.c

EX III. REGVM.

Cap.2. Vade in Anathot ad agrum tuum,& quidem vir mortis es.to.2.fo.113.a

Cap.6. Fecitque in templo feneſtras obliquas.to.2.fo.228.e

Cap.10. Maior eſt ſapientia & opera tua,quam rumor quem audiui.tomo 1.fo.77.g

Cap.18. Non ego turbaui Iſrael, ſed tu, & domus patris tui. tomo 1.fol.203.h

Vſquequo claudicatis in duas partes? tomo 1.fo.353.e

Cap.19. Surge,& comede,grã dis enim tibi reſtat via.t.i.f.185.h

Et poſt ignem ſibilus aurę tenuis.tomo 2.fol.39 h

Cap.22. Ego odi eum,quia nõ prophetat mihi bonum,ſed malum.tomo 2.fo.262.h

EX IIII. REGVM.

Cap.2. Viuit Dñs,& viuit aĩa tua,qa nõ derelinq̃ te.t.2.f.178.b

Pater mi, pater mi,currus Iſrael,& auriga eius. to.1.f.327.h

Cap.4. Non ſurrexit puer. tomo 2.fol.226.d

Cap.5. Pater ſi rem grandem dixiſſet tibi propheta, certè facere debueras. tomo 1.fol.3.69.f

Concede mihi ſeruo tuo, vt tollam onus duorum burdonum de terra.tomo 1.fo.114.h

Cap.6. Noli timere, plures.n. nobiſcũ ſunt. t.2.f.11.a.& 263.g

Cap.13. Vidit enim anguſtiam Iſrael, quia attriuerat eos rex Syriæ.tomo 1.fo.291.h

EX II. PARALIP.

Cap.9. Beati viri tui, & beati ſerui tui, hi qui aſſiſtunt coram te omni tempore. tomo 1.f.37.f

*Cap.*12. Vos reliquistis me,& ego reliqui vos in manu, &c.tomo.2.fol.178.a

*Cap.*19. Impio præbes auxilium. tomo 2.fol.113.a

Videte quid faciatis; nó enim hominis exercetis iudicium, sed domini.tomo 2.fo.308.c

*Cap.*20.Cũ ignoremus q̃dagere debeamus,hoc solũ habemus residui,vt oculos nostros dirigamus ad te.to.2.f.310.b.& 387.g

*Cap.*36. Incuruatus sum multo vinculo ferri, & non est respiratio mihi.tomo 1.fo.242.g

EX I. ESDRÆ.

*Cap.*3. Qui viderant tẽplum prius cum fundatum esset,& hoc templum , in oculis eorum flebant.to.2.fo.228.f

*Cap.*4. Factum est vt populus terræ impediret manus populi Iudæ in ædificando. to.1.fol.69.f.& to.2.fol.87.b

*Cap.*9. Deus meus confundor & erubesco leuare faciem meam ad te. t.1.f.178.h.& t.2.f.255.b

*Cap.*10. Separamini à populis terræ.to.2.fol.221.d

EX TOBIA.

*Cap.*2. Vade & adduc aliquos de tribu nostra timentes Deum, vt epulentur nobiscũ.t.2.f.297.e

Ex nido hirundinũ dormienti illi calida stercora &c.t.1.f. 81.h

Vbi ẽ spes tua, p̃ qua eleemosynas &sepulturas faciebas?t.1.80.e

Videte ne furtiuus sit. tom.2. fol.158.e

*Cap.*3. Cum iratus fueris misericordię recordaberis.t.1. f.151. 6.& 291.f.& to. 2. fol.200. h

*Cap.*4. Omnibus diebus vitæ tuæ honorẽ habebis matri tuæ. to.2.fol.53.h. & to.2.fol.187.e

Ex substantia tua fac eleemosynam.to.2.fol.29.e

Noli auertere faciem tuam ab vllo paupere.to.1.fol.249.h.

Eleemosyna ab omni peccato & morte liberat.t.2.f.29.g

Noli timere fili mi,pauperem quidẽ vitã gerimus. to.1.f.428.d

*Cap.*5. Ego sum Azarias magni Ananiæ filius.to.1.fo.213.d

O nũquã fuisset ipsa pecunia p̃ quã misimus peregrinari lumẽ oculorũ nostrorum. to.1.f.111.d

*Cap.*6. Piscis immanis exiuit ad deuorandũ eum.to. 1.f.202.b

Exentera piscem, & cor eius, & fel.to.2.f.233.c

*Cap.*7. Benedicat te Deus Israel, quia filius es optimi viri, & iusti,& timentis Deũ. t.1.f.34.a

*Cap.*10. Lumen oculorum nostrorum,solatiũ vitę. to.2.f.138.f

*Cap.*12. Qui autem faciunt peccatum,& iniquitatem, hostes sunt animæ suæ. to.2.fo.276.d

*Cap.*13. Ipse castigauit nos p̃p iniquitates nostras, & ipse saluabit nos propter misericordiam suam.to.1.fo.99.c.& 205.d

EX IVDITH.

*Cap.*2. Cecidit timor illius super omnes inhabitantes terram. tomo 2.fol.252.e

*Cap.*5. Perquire si est aliqua ini-

iniquitas eorũ in conſpectu Dei eorum, aſcendamus ad illos. t.1. fol.152 f

*Cap.*8. Omnes qui placuerunt Deo, per multas tribulationes tranſierunt fideles. to.2.fol.201.f

Non vlciſcamur nos pro his quæ patimur, ſed reputantes, &c. tomo 1.fol.94. d

Cap. 11. Ego nunquam nocui viro, qui ſeruire voluit regi Nabuchodonoſor. to.2.fol.325.a

*Cap.*12. Nunc non potero mã ducare ex his quæ mihi præcipis tribui, ne veniat ſuper me offenſio. tomo 1.fol. 275.f

*Cap.*13. Laudate dominum, qui interfecit inimicum & hoſtẽ populi ſui. to.2.fol. 281.a

Cap. 15. Cumquẽ omnis exercitus decollatum Holophernem vidiſſet, fugit mens & conſilium ab eis. tomo 1.fol.152.a

EX HESTHER.

*Cap.*1. Regis iuſta eſt indignatio. tomo 1.fol.268.

*Cap.*3. Eſt populus p oẽs, puinctias regni tui diſperſus. t.2.f.271.h

*Cap.*4. Si enim nunc ſilueris, per aliã occaſionem liberabitur populus. tomo 1.fol. 290.d

*Cap.*7. Si inueni gratiã in oculis tuis ò rex, dona mihi animam meã pro qua rogo. to.2.fol.244.

Etiam reginam vult opprimere me preſente in domo mea. tomo.2.fol. 141. a

*Cap.*13. Domine domine rex omnipotens, in ditione enim tua cuncta ſunt poſita. to.2.fo.154.c

EX IOB.

*Cap.*1. Quadam autẽ die cum veniſſent filij Dei, vt aſſiſterent coram domino, adfuit inter eos ſatham. tomo 1.fol.102.b

Nunqd cõſideraſti ſeruũ meũ Iob. to.1.fo.315.c.& t.2.f. 123.f

Nunqd fruſtra Iob timet Deũ? nonne tu vallaſti eũ? t.1.f.207.g & 402.b. & to.2.f.16.f.& f.57.a

Extẽde paulũlũ manũ tuam. to.1.fol.182.g.&.to.2.fol.339.a

Euaſi ego ſolus, vt nuntiarem tibi. tomo 2.fo.247.f

Venerũt Chaldæi, & fecerunt tres turmas. to.2.f.378.b

Nudus egreſſus ſum de vtero matris meę. to.1.f.29.e.& 107.h

Dñs dedit, Dñs abſtulit. to.1.f.167.b.& to.2.f.280.h.& 361.d

*Cap.*2. Qui teſta ſaniem radebat ſedens in ſterquilinio. tom.2. fol.161.g

Benedic Deo, & morere. to.2. fol.163.g

Si bona ſuſcepimus de manu Domini. to.1.f.27.e.& 99.c

In omnibus his non peccauit Iob labijs ſuis. to.1.fo.331.a

*Cap.*3. Noctem illam tenebroſus turbo poſſideat. to.2.f.264.h

Quaſi effodiẽtes theſaurum, gaudẽtq; vehemẽter. t.2.f.264.h

*Cap.*4. Quis enim vnquam innocens periit? to.2.f.198.a

*Cap.*5. Voca ergo ſi eſt qui tibi reſpondeat. to.2.fo.76.c

Paruulum occidit inuidia. tomo 2.fol 2.22.h

Nihil in terra ſine cauſa fit. to mo 1.fol.422.f

Homo

Homo nascitur ad laborē. tomo 1. fo. 81. g. et to. 2. fo. 90. h

Apprehēdit sapientes in astutia eorum. to. 2. f. 104. f. & 318. d

Cap. 6. Nunquid rugiet onager, cum habuerit herbam? to. 1. fol. 305. g

Quis poterit gustare quod gustatum adfert mortē? t. 1. f. 87. h

Quæ prius nolebat tangere anima mea, nunc præ angustia cibi mei sunt. to. 2. f. 124. h

Quis det, vt veniat petitio mea, et quod expecto tribuat mihi Deus? to. 1. f. 277. f

Quæ est enim fortitudo mea, vt subsistam? to. 2. f. 378. c

Neque fortitudo lapidum fortitudo mea, neque caro mea ænea est. to. 2. f. 378. c

Cap. 7. Militia est vita hominis super terram. to. 1. f. 103. d

Sicut mercenarius præstolatur finem operis sui. to. 2. f. 122. b

Quid est homo, quia magnificas eum? to. 1. f. 296. a. & 371. d

Quare me posuisti contrariū tibi? to. 1. fo. 181. g

Cap. 8. Nunquid viuere potest scirpus absque humore? tomo 2. fol. 279. d

Non ei placebit vecordia sua. tomo 1. fo. 205. f

Sicut tela aranearum fiducia eius. to. 2. f. 269. b

Cap. 9. Si repente interroget, quis respondebit ei? t. 1. f. 354. h

Dies mei pertransierunt quasi naues poma portantes. to. 2. fol. 321. f

Verebar omnia opera mea. tomo 2. f. 281. d

Cap. 10. Nunquid oculi carnei tibi sunt? t. 2. fo. 173. d.

Memento quæso, quod sicut lutum feceris me. to. 1. f. 136. e. & tomo 2. fo. 378. d

Pelle et carnibus vestisti me. to. 1. fo. 413. f

Instauras testes tuos contra me. to. 1. fo. 225. b

Dimitte me, vt plangam paululum dolorem meū. to. 1. f. 230. d. et to. 2. fo. 245. g

Vbi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat. to. 1. f. 75. a. et 410. h

Cap. 12. Interroga iumenta, et docebunt te. to. 1. fo. 108. a. & 266. d. & to. 2. f. 154. h

In antiquis est sapientia. to. 2. fol. 116. h

Cap. 13. Etiam si me occiderit, sperabo in eum. to. 1. f. 80. f. & 289. g. & 305. b. & to. 2. fo. 194. h & 201. g. & 374. f

Manum tuam longe fac à me. to. 2. fo. 154. h

Contra folium quod vento rapitur ostendis, &c. to. 1. fo. 220. b

Posuisti in neruo pedē meū. to. 1. fo. 389. h

Cap. 14. Quasi flos egreditur & conteritur. to. 1. fo. 108. c

Nunquā in eodem statu permanet. tomo 1. fol. 9. h. & to. 2. fo. 213. b

Quis potest facere mundum de immundo? to. 1. fo. 364. h

Breues dies hominis sunt. tomo 1. f. 151. d. e

Quis mihi tribuat, vt in inferno protegas me? to. 1. fol. 10. a. & fol. 254. h

Cunctis

Cunctis diebus quibus nunc milito.to.2.fol.39.b.& 82.g

Operi manuũ tuarum porriges dexteram. to.2.fo.301.b

Cap. 15. Bibit quasi aquam iniquitatem.to.2.fol.274.g

Sonitus terroris semper in auribus impij.to.2.fol.229.e

Impius cũ pax sit, ille semper insidias suspicatur. to.1.fol.247.h. & to.2.f.57.c.& 151.a

Non ditabitur neque perseuerabit substantia eius. to.2.f.73.b

Cap. 16. Ecce in cælo testis meus.to.2.fol.209.g

Cap. 17. Solum mihi supereſt sepulchrum. to.2.fol.182.f

Non peccaui,& in amaritudinibus moratur oculus meus. t.2. fol.228.h

Pone me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me.to.1.f. 323.g. & to.2.fol.288.c

Putredini dixi, pater meus es tu.to.1.fol.136.g. & 151.e

Cap. 18. Deuoret pulchritudinem cutis eius. to.2.fol.230.d

Cap. 19. Ecce clamabo vim patiés,& nemo audiet.to.1.f.392.d

Quasi euulsæ arbori abstulit spem meam to.1.fol.289.g.& to. 2.fol.374.f

Venerunt latrones,& fecerunt sibi viam.to.1.fol.92.f

De relicta sunt tm̃modo labia mea circa dẽtes meos.t.1.f.330.h

Miseremini mei, miseremini mei.t.1.f.178.e. & to.2.fo.184. c

Manus domini tetigit me. to. 1.fol.220.a

Rursũ circundabor pelle mea. to.2.fol.183.g

Gaudium hypocritæ ad instar puncti.to.1.fol.199.e. & to.2.fol. 92.c.& 246.b

Cap. 20. Si ascenderit vsque ad cælum superbia eius.to.1.fol. 146.b.& to.2.fol.20.g

Velut somnium auolans non inuenietur.to.2.fol.183.a

Ossa eius plena sunt vitijs adolescentiæ suæ.to.1.fol.86.f.& to. 2.fol.214.b

Cum enim dulce fuerit in ore eius malum, abscondit illud sub lingua eius. to.2.fol.214.b

Nõ videat riuulos fluminis to rẽtis mellis & butyri. t.2.f.100.f

Reuelabunt cæli iniquitatem eius to.1.fol.220. g

Cap. 21. Tenent tympanum & citharã,ducũt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt.to.1.fo.90.d.& 75.b.& 192. f.& to.2.fol.267.c

Vbi est domus principis,& vbi tabernacula impiorũ?t.1.f.146.e

Cap. 23. Vestigia eius secutus est pes meus.t.2.f.178.b.& 217.e

Deus molliuit cor meum. to. 1.fol.301.a

Cap. 24. Oculus adulteri obseruat caliginem. to.2.fol.100.d

Maledicta sit pars eius in terra.to.1.fol.31.g

Ad nimium calorem transiet ab aquis niuium. to.1.fol.234.b

Pauit enim steriles,& quæ nõ parit.to.1.fol.193.d

Eleuati sunt ad modicum, & nõ subsistẽt.t.1.f.146. c. & 234.d

Cap. 25. Nunquid est numerus militum eius.to. 1.fol.213. c

Stellę non sunt mundæ in cõspectu

ſpectu eius.to.1. fol.15.e. & to. 2.fol.112.e.& 173. d

Gigantes gemunt ſub aquis. to.1. fol.370. b

Columnę cœli pauent ad nutum eius.to.1.fol.221.b

*Cap.*27. Viuit Deus,qui abſtulit iudicium meum, & omnipotens,qui ad amaritudinem adduxit animam meā.to.1.fol.305. g

Donec deficiam,non recedam ab innocentia meā. to.2. f.129. b

*Cap.*28. Lapis ſolutus calore, in æs vertitur. tomo 2.fol.97. b

Qui fecit ventis pondus.to.1. fol.434. b

*Cap.*29. Quis mihi tribuat,vt ſim iuxta menſes priſtinos? to.1. folio 129.a

*Cap.*30. Pharetram ſuam aperuit,& afflixit me.to.1. fo.271.a

Mutatus es mihi in crudelē. to.1.fol.276.f

Eleuaſti me,& quaſi ſuper uē tum ponens eliſiſti me. tomo 1. folio 198.c

Frater fui draconum,& ſocius ſtruthionum.tom.1.fol.436.f.& to.2.fol.333.f

*Cap.*31. Ab infantia mea creuit mecum miſeratio.t.2.f.80. h

Si deſpexi prætereuntem, eo quod non habuerit indumentū. to.1.fol.171.f

Semper enim quaſi tumentes ſuper me fluctus timui Deum.to mo 1.fol.179. d

Si vidi ſolem cum fulgeret.to. 1.fo 39.d.& 206.a

Si oſculatus ſum manū meā. tomo 2.fol.215.h

Si gauiſus ſum ad ruinā inimici mei.t.1.f.173.b. & t.2.f. 356. d

Si abſcondi quaſi homo peccatum meum.to.2.f.50.h.& 197.d

*Cap.*32. Non accipiam perſonam viri.to.2.fol.308. c

*Cap.*33. Ecce & me ſicut & te fecit Deus,& de eodem luto.to. 1.fol.151.d.& to.2.fol. 375.a

Increpat quoque per dolorem in lectulo,& omnia oſſa eius marceſcere facit.to.1.fol.145.d

*Cap.*34. Regnare facit hominem hypocritam propter peccata populi.to.2.fol.316.h

*Cap.*36. Non te ſuperet ira, vt aliquem opprimas.to.2.fol.35.d

*Cap.*38. Vbi eras quando pone bā fundamenta terræ?t.2.f.216.h

Circūdedi illud terminis meis, & dixi,vſque huc venies, & non procedes amplius. to.1.fol.183. b.& 360.h

*Cap.*39. Nunquid ad præceptum tuum eleuabitur aquila? t. 2.fol.310.h.& 346.e

Vnum locutus ſum,quod vtinam non dixiſſem.to.2.fol.8. h

*Cap.*40. Si habes brachiū ſicut Deus, circunda tibi decorem.to. 1.fol.403.g.& to.2.fol.215.g

Ecce abſorbebit flumina, & non mirabitur.to.1.fol.244.b.& to.2.fol.378.b

*Cap.*41. Corpus eius quaſi ſcuta fuſilia.tomo 2.fol.17.d

De ore eius procedunt lampades.to.2.fol.54.c

Halitus eius prunas ardere facit.to.1.fol.197. g

Cor eius indurabitur tanquā lapis.tomo 1.fol.45.c.& fo.347. d.& 352. f

Non

Non est potestas super terrā quæ comparetur ei. to.2.fol.11. c.& fol.206.g

Idcirco ego me reprehēdo, & pœnitentiam ago. to.1. f.150.h & 370.a

Iob autem seruus meus orabit pro uobis.to.2.f.76.

EX PSAL.

*Psal.*1.Beatus vir qui nō abijt in cōsilio impiorum. t.2.f.221.d

Et in cathedra pestilentiæ nō sedit.tomo 1.fol.280.b

In lege domini fuit voluntas eius.tomo 2.fol.190.e

Sed in lege eius meditabitur die & nocte. to.1.fol. 368. c

tanquam lignum quod plantatū est secus decursus aquarum. to. 1.f.390.d. & 391.a.& 417.a

Fructū suum dabit in tempore suo.to.2.fol.128. e. & 284. g

Non sic impij nō sic, sed tanquam puluis.tomo 1.fol.75.h

*Psal.*2. Qui habitat in cælis, irridebit eos. tomo.2.f.29.a

Ego autem constitutus sum rex ab eo.tomo.2.fol. 367.c

Postula à me & dabo tibi gentes hæreditatem tuam . tomo.1. fol.274.b.& to.2.fol.87 g

Tanquam vas figuli cōfringes eos.tomo 1.fol.417. g

Apprehendite disciplinam,ne quando iratscatur dominus,& pereatis de via iusta. to.1.fol.59.h. & tomo 2.fo.360.f

*Psal.*4.Filij hominū vsquequo graui corde? tomo 1. fol.380.h. & 395. a. & 425. d. & tomo 2. fol.223.c. & 232.f.g.& 343.d

Irascimini & nolite peccare. tom.2.fo.36. h

In pace in idipsum dormiam & requiescam.to.1.fo. 288.g

*Psal.*5. Sepulcrum patens est guttur eorum.to.2.fol.280.d

*Psal.*6. Quoniam non est in morte q memor sit tui.t.i.f.73.a

In inferno autem quis confitebitur tibi?to.2.fol.164. h

Laboraui in gemitu meo. to. 2.fol.110.c.& 228.g

Lauabo per singulas noctes lectū meū , lachrymis meis stratū meū rigabo.to.1. f.60.c. & 189.d & to.2.fol.189.c.& 188.h

Inueteraui inter omnes inimicos meos. to. 1.fol.304.f.g

Conuertantur & erubescant valde velociter.to.2.fol.291.d

*Psal.*7. Domine Deus meus si feci istud, si est iniquitas in manibus meis.to.2.fol.356. d

Si reddidi retribuentibus mihi mala.to.1.fol.173.b

Deus iudex iustus,fortis & patiens nūquid irascetur per singulos dies ? t.1.f.5.g.& t.2.f.171.d

Nisi conuersi fueritis, gladiū suum vibrauit.to.2.fol.154. h

Ecce parturit iniustitiā,concepit dolorem.to.2.fol.53.c.& 101.

Psal. 8. Domine Dominus noster quam admirabile est nomen tuum.tomo 1.fol. 79.f

Quid est homo, uod memores eius? to.2.fol.220.e. & 296.a

Omnia subiecisti sub pedibus eius.to.1.fo.243.g.& to.2.f.26.e

*Psal.*9.Qui exaltas me de portis mortis.to.2.fol. 178.e

Con-

Conuertantur peccatores in infernum. to. 2. fo. 169. c

Patientia pauperum non peribit in finem. to. 1. fo. 276. d

Vt sciant oēs gētes qm̄ homines sunt. to. 1. fo. præterea 107. h

Vt quid domine recessisti longe. to. 1. fo. 177. d

Laudatur peccator in desiderijs animæ suæ, & iniquus benedicitur. to. 2. fo. 62. d. e

Non est Deus in conspectu eius. to. 1. fo. 182. c. & t. 2. f. 126. f

Inclinabit se, & cadet cum dominatus fuerit pauperum. to. 1. fol. vero 113. h

Propter quid irritauit impius Deum. to. 2. fo. præterea 172. f

Quoniam tu laborem & dolorem considerasti. to. 1. fol. 27. d. & 84. f. & fo. 171. d

Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor. to. 1. f. præterea 170. c. & 171. d. Tum etiam. to. 2. fol. 73. f. & fol. etiam 160. e & fol. præterea 179. h

Cōtere brachiū peccatoris, & maligni, quęretur peccatū illius, & non inuenietur. to. 1. fo. 30. b

Psal. 10. Vt sagittent in obscuro rectos corde. tomo 2. fol. præterea 36. h

Dominus in tēplo sancto suo. to. 1. fol. 293. h

Psal. 11. Saluum me fac domine, quoniam defecit sanctus. to. 1. fol. 292. d. & to. præterea 2. fol. 262. h

Qui dixerunt linguā nostram magnificabimus, labia nostra à nobis sunt. to. 2. fol. vero 280. h

Tu domine seruabis nos & custodies nos à generatione hac in æternum. to. 1. f. præterea 207. f

In circuitu impij ambulant, secundum &c. to. 1. fo. vero 352. & fol. 390. e. & fol. 341. b. Tum etiam. to. 2. fol. vero 268. h

Psal. 12. Illumina oculos meos, ne vnquam obdormiā in morte. to. 1. fol. 399. d. & præterea. tomo 2. fol. 90. f

Psal. 13. Dixit insipiens in corde suo, non est Deus. to. 1. folio vero 379. b

Sepulchrum patens est guttur eorum. to. 1. fo. 355. h

Venenum aspidum sub labiis eorum. to. 2. fol. 152. h. Tum præterea fol. 238. b

Qui deuorant plebem meam sicut escam panis. tomo 1. fol. vero 170. b

Psal. 14. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? to. 1. folio 347. b. Tum etiam. to. 2. fo. 48. b & fol. 232. a

Et opprobrium non accepit aduersus proximos suos. tom. 2. fol. vero 152. d

Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus: timentes autem dominum glorificat. tomo 2. fol. 74. b

Psal. 15. Multiplicatæ sunt infirmitates eorum, postea accelerauerunt. tomo 1. fol. vero 78. f Tum præterea. fol. 392. a

Dominus pars hæreditatis meæ, & calicis mei. tomo 2. folio præterea 216. f

Prouidebam dominū in conspectu meo semper. to. 2. fo. 85. d & 126. f

Quoniam à dextris est mihi ne cómouear.to.1.f.ꝑterea.207.a

Psal.16. Propter verba labiorum tuorum ego custodiui vias duras. to.1.fol.352. h. & præterea.to.2.fol.161.e

Adipem suum concluserunt. to.1.fol.171.c

Oculos suos statuerunt declinare in terram.to.1.fol.101.b.& 109.f.& 241.d.& fol. præterea. 399.d.& to.2.fol.84.c

Susceperunt me quasi leo paratus ad prædã.t.2.f.vero.361.h

Tunc satiabor cum apparuerit gloria tua.to.1.fol.110.h. & fol. 323.h.& fol. præterea.333.b

Psal.17. Laudans inuocabo dominum.to.1.fol.418.h

Torrentes iniquitatis conturbauerunt me. to.2.f.vero.356.d

Commota est & contremuit terra.to.2.fol.283.f

Posuit tenebras latibulũ suũ. tomo 1.fol.414.h

Et intonuit de cœlo dominus, & altissimus dedit vocem suam. tomo 2.fol.vero 202.b

Et retribuet mihi dominus secundum iustitiam meam.t.2.fol. vero 106.c

Cum sancto sanctus eris,& cũ peruerso peruerteris.to.2.fol.vero 363.c

Nõ in virtute mea,sed in Deo meo transgrediar murum. tomo 1.folio 35.g

Protector est omniũ sperantiũ in se. to.2.fol.præterea 201.f

Disciplina tua correxit me in finem.to.2.fol.77.d.

Psal.18. In omnem terram exiuit sonus eorum. to.1.fol.vero 87.c

Exultauit vt gigas ad currendam viam.to.1.fo.380.g

Lex domini immaculata conuertens animas. t.1.fo.vero 261.e.& to.2.fo.111.h

Testimoniũ domini fidele,sapientium præstans paruulis. tomo 1.fol. vero præterea 44.g

Iustitia domini vera iustificata in semetipsa.to.1.fo.99.e

Desiderabilia super aurũ,&c. to.1.fol.226.e

In custodiendis illis retributio multa. to.1.fol.80.d

Ab occultis meis munda me domine,& ab alienis parce seruo tuo.to.2.fol.134.g

Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero.to.1.folio 356.f.& to.2. fo.319.f

Psal.20. Pones eos, vt clibanum ignis.to.1.fo.77.b

Psal.21. In te speruerunt patres nostri.to.1.fo.168.d

Ego autem sum vermis, & nõ homo.to.1.fo.387.b.& fol.præterea 421.a

Factum est cor meum sicut cera liquescens.to.1.fo.347.f.g

Circumdederunt me canes multi.to.1.fo.274.c. & tomo 2. fol.363.f

Concilium malignãtium obsedit me.to.2.fo.310.g

In medio Ecclesiæ laudabo te.to.2.fo.230.g

Edent pauperes & saturabuntur.to.1.fol.præterea 327.d

Reminiscentur,& conuertentur ad dominum. to.1. fol.335.a

*Psal.*22. Dominus regit me, & nihil mihi deerit.to.1.f.154.h

*Psal.*23. Domini est terra, & plenitudo eius.to.1.fo.67.d

Innocens manibus, & mundo corde.to.1.fo.361.d

*Psal.*24. Delicta iuuentutis meę,& ignorantias meas ne memineris.to.1.fol.434.a

Dulcis & rectus dominus.tomo 2.fol.105.g

De necessitatibus meis erue me.to.1.fo.324.g

*Psal.*25. Non sedi cum concilio vanitatis.to.2.fol.221.d

Lauabo inter innocentes manus meas. to.1.f.præterea 263.a

*Psal.*26. Dominus illuminatio mea,& salus mea,quem timebo?to.1.fol.289.d

Dominus protector vitę meę, à quo trepidabo? tomo 2.fo.vero 288.c

Exquisiuit te facies mea.to.2. fol.92.b

Ne declines ĩ ira à seruo tuo, ne auertas faciem tuam à me.tomo 2.fol.125.e

*Psal.*27. Qui loquuntur pacem cum proximo suo,mala autem in cordibus eorum. to.1.fo.vero 254.h.& tomo præterea 2. fol.vero 280.d

*Psal.*28. Vox domini in virtute,vox domini in magnificentia. to.1.fo.154.g.& fo.etiam 426.c

In templo eius omnes dicent gloriam.tom.2.fol 106.g. atque folio 140.b

*Psal.*29. Ego autem dixi in abundantia mea, non mouebor. to.1 fol. 194.d

*Psal.*30. Esto mihi in Deum protectoré,& in locum refugij. to.1.fol.388.a

Factus sum tanquam vas perditum.to.2.fol.vero 343.a

Quoniam veritatem requiret dominus. to.1.fol.præterea 49.f

*Psal.*31. Beati quorum remissæ sunt iniquitates,& quorum tecta sunt peccata. to.1.f.præterea. 188.b.atque etiam fol.432.f

Beatus vir cui non imputauit dominus peccatum.to.1.f.296.g

Tu es refugium meum à tribulatione, quæ circundedit me. tomo 2. fo.79.c.& 177.b.

In chamo & fræno maxillas eorum constringe.to.2.fol. præterea 205.e

*Psal.*32. Et omnia opera eius in fide.to.2.fo.102.d.

Ponens in thesauris abissos. to.2.fol.284.d

Dominus dissipat consilia gẽtium, & cogitationes populorũ. to.2.fol.104.g

*Psal.*33. Accedite ad eum, & illuminamini.to.1.fo.vero 287.c & to.2.fol.85.f

Gustate & videte quoniam suauis est dominus.to.2.fol.vero. 212.h.& fol.præterea 94.g.& f. 114.d

Quis est homo qui vult vitã, diligit dies videre bonos? to.2.f. vero.152.f

Prohibe linguam tuam à malo,& labia tua ne loquãtur dolũ. tomo 2.fol.42.d

Oculi domini super iustos, & aures eius in preces eorum,vultus autem domini super facien-

tes mala.tomo 2.fol.vero prętea 249.g

Prope eſt dominus his qui tribulato ſunt corde.to.2.fo.179.h

Multæ tribulationes iuſtorũ, & de omnibus his liberauit eos dominus.to.2.fo.202.d

Cuſtodit dominus omnia oſſa eorum.to.1.fol.10.h

Pſal. 34. Retribuebant mihi mala pro bonis.to.2.fo.364.d

Cum mihi moleſti eſſent, induebar cilicio.to.2.fo.161.g

Diſſipati ſunt nec compuncti. to.1.fo.25.c. & to.2.fo.200.h

Pſal. 35. Noluit intelligere, vt bene ageret.to.1.fo.75.b

Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ.to.2.fo.340.f

Nõ veniat mihi pes ſuperbię. tomo 1.fo.262.g

Pſal 36. Adhuc puſillum, & non erit peccator. to.2.fol.160.d

Gladium euaginauerunt peccatores,& intenderunt arcũ ſuũ. tomo 1.fo.436.d

Intret in corda ipſorum gladius eorum.to.1.fo.428.d

Melius eſt modicum iuſto ſuper diuitias peccatorum multas. tomo 2.fo.315.c

Nouit dominus dies immaculatorum.to.2.fo.329.d

Inimici domini mox,vt honorificati fuerint & exaltati,deficiẽtes quemadmodum fumus deficient.to.1.f.42.g.& to.2.f.341.h

Cum ceciderit non collidetur.tomo 1.fo.10.h.& to.2.folio 204.g.& 209.g

Vidi impium ſuperexaltatũ, & eleuatum. to.2.fo.157.f

Pſal. 37. Iniquitates meæ ſupergreſſæ ſunt caput meum, & ſicut onus graue grauatæ ſunt ſuper me. to.1.fo.293.c. & 432.d & to.2.fo.137.a.& 249.f

Putruerunt & corruptæ ſunt cicatrices meæ.to.2.fo.169.h

Tota die contriſtatus ingrediebar.to.2.fo.96.f

Dereliquit me virtus mea. tomo 2.fo.292.h

Ego autem tanquam ſurdus non audiebam.to.1.fo.420.d

Qui retribuũt mala pro bonis detrahebant mihi.to.2.fo.293.h

Pſal. 38. Dixi cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea.tomo 2.fo.8.h

Poſui ori meo cuſtodiam. tomo 2.fol.63.f

Obmutui,& humiliatus ſum, & ſilui à bonis. tom.1.folio 330. atque to.2. fo.367.b

Et ſubſtantia mea tanquã nihilum ante te.to.1.fo.319.b

Verumtamen vniuerſa vanitas omnis homo viuens.tomo 1. fo.340.c.& 393.f

Verumtamen in imagine pertranſit homo. to.1.fol.217.h.& 389.b.& 413.e.& to.2.fo.125.c,

Obmutui & attendi, quoniã tu feciſti.to.1.fo.169.c

Auribus percipe lachrimas meas. to.1.fo.250.f

Aduena ego ſum apud te, & peregrinus ſicut omnes patres mei.tomo 1.fo.339.g

Pſal. 39. In capite libri ſcriptũ eſt de me.to.2.fol.prætera.154.e

Circundederũt me mala,quorũ non eſt numerus.to.2.f.326.c

Comprehenderunt me iniquitates meæ.to.1.fo.432.d

*Psal.*40. Beatus vir qui intelligit super egenum & pauperẽ. tomo 1.fo.216.b

Qui edebat panes meos,magnificauit super me supplantationem.to.1.fol.416.h

*Psal.*41. Quẽadmodũ desiderat ceruus ad fontes aquarũ, ita desiderat anima mea ad te Deus. t.1.f.327.b.&410.d.& t.2.189.d

Abissus abissum inuocat.to.2. fol.27.a.& 173.f.& 289.g

*Psal.*42. Quare me repulisti, & quare tristis incedo? to.1.fol. vero 177.d

*Psal.*43. Vendidisti populum tuum sine pretio. to.2.fo.214.g

Humiliasti nos in loco afflictionis.tomo 1.fo.80.d

Ipse enim nouit abscõdita cordis.tomo 2.fol.319.c

Exurge, quare obdormis domine?to.1.fo.25.h.& 250.d

*Psal.*44. Diffusa est gratia in labijs tuis. to.2.fol.189.g

Obliuiscere populum tuũ, & domum patris tui. to.2.fol.65.f

Omnis gloria eius filiæ regis ab intus.to.1.fo.43.h.& 413.d

*Psal.*45. Deus noster refugiũ & virtus.to.1.fo.10.d

Adiutor in tribulationibus.tomo 2.fol.339.b

Fluminis impetus lætificat ciuitatem Dei.to.2.fo.91.h

Conturbatæ sunt gentes,& inclinata sunt regna.to.2.fo.329.h

Venite & videte opera Dei, terribilis in consilijs hominum. to.1.284.e

Vacate & videte quoniã ego sum Deus.to.2.fo.140.d

*Psal.*48. Simul in vnum dives & pauper.to.1.fo.103.c

Non dabit Deo placationem suam. to.1.f.222.g.& fo.399.b

Et relinquent alienis diuitias suas. to.1. fol.vero 60.d.& folio 110.f.& 131.b

Homo cũ in honore esset,non intellexit. to.1.fo.67.h.& f.68.c atque 436.d

Sicut oues in inferno positi sũt,mors depascet eos. t.1.f.76.h

Ne timueris cum dives factus fuerit homo. tomo 1.fo.14.h

Cum interierit nó sumet oĩa, nec descẽdet cum eo gloria eius. to.1.f.42.g. & f.præterea.253. b

*Psal.*49. Deus manifeste veniet, Deus noster & non silebit. tomo 1.fol.vero 214.g.& præterea.tomo 2.fo.259.e

Inuoca me in die tribulationis,eruã te, & honorificabis me. to.1.fo.præterea 289.a

Si videbas furem,currebas cũ eo.to.2.fo.62.e

Os tuum abundauit malitia, & lingua tua concinnabat dolos. tomo 2.fol.280.a

Arguam te,& statuam contra faciem tuam. tomo 1.fol.præterea 38.h.& to.2 fo.56.b

*Psal.*50. Miserere mei Deus secundum magnam misericordiã tuam. to.1.fo.286. c.atque præterea.to.2.fol.339.b

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco. to.1.fol.106.g & præterea.tomo 2.fo.7.a & f.17.d e.& fol.203.c

Peccatum meum contra me est semper.to.1.fo.107.e

Tibi soli peccaui, & malũ coram te feci.t.1.f.præterea 432.a

Ecce enim in iniquitatibus cõceptus sum.to.1.fo.283.e

Asperges me dñe hyssopo, & mundabor. t.1.f.præterea 267.a

Lauabis me, & super niuem dealbabor. to.1.fo.425.b

Cor mundũ crea in me Deus, & spiritũ rectum innoua in visceribus meis. to.1.f.33.e.& f.58.h

Ne proijcias me à facie tua.t.1.f.352.e.atque ét.to.2.f.326.d

Redde mihi lętitiam salutaris tui.to.1.fo.191.d

Spiritu principali cõfirma me. to.1.fo.425.b

Cor cõtritum & humiliatum Deus non despicies.to.1.f.219.h & to.2.fol.140.g

*Psal.*51. Sperauit in multitudine diuitiarũ suarũ.to.1.fo.96.h

*Psal.*52. Qui deuorant plebẽ meã sicut escã panis.t.2.f.316.h

*Psal.*53. Voluntarie sacrificabo tibi.to.2.fol.337.d

*Psal.*54. Quis dabit mihi penas sicut columbæ? tomo 2.folio vero 65.h

Et non defecit de plateis eius vsura,& dolus.to.2.f.vero 248.a

Si inimicus meus maledixisset mihi,sustinuissem vtique.tomo 1.fol.162.a.& to.2.f.360.e

Veniat mors super illos,& descendant in infernum viuentes. to.1.fo.præterea 377.a

Vespere, & mane, & meridie narrabo.tó.2.fo.92.a. atque fol. etiam 168.h

Iacta cogitatum tuum in domino,& ipse te enutriet. to.1.fo. præterea 243.d

Viri sanguinum & dolosi non dimidiabunt dies suos. to.2.fol. 168.b.atque fo.169.c.

*Psal.*55. Pro nihilo saluos facies illos.to.2.fo.41.b

*Psal.*56. Miserere mei dñe, quoniam conculcauit me homo tota die.to.2.fo.98.a

Lingua eorũ gladius acutus. to.1. fol.39.h. & præterea.to.2. fol.57.c

*Psal.*57. Sicut aspidis surdæ, & obturantis aures suas. to.1.fo. 62.d.& to.2.f.204.b. & f.229.b atque præterea folio etiam 231. c.& 330.f

Supercecidit ignis, & non viderunt solem.to.1.fo.77.d

Manus suas polluit in sanguine peccatoris. to.1.fo.178.f

*Psal.*58. Non miserearis omnibus qui operantur iniquitatẽ. to.1.fo.301.h

Conuertentur ad vesperam, & famem patiẽtur,vt canes.to.1. fol.vero 301.h.& 162.f

Fortitudinem meam ad te custodiam.to.1.fo.320.c

Misericordia eius prævenier me.to.2.fo.301.a

Deus ostendit mihi super inimicos meos,ne occidas eos.to.2. fol.vero 202.e

*Psal.*59. Dedisti metuentibus te significationem, vt fugiãt a facie arcus.to.1.fol.30.c.atque fol.221.h

Da nobis auxilium de tribulatione.to.2 fol.80.d

Psal.

*Psal.*61. Mendaces filij hominum in stateris.to.1.fo.52.d

Diuitiæ si affluant nolite cor apponere.to.1.fol.vero 131.b & fol.36.c.& fol.405.a.& fol.præterea 413.e

*Psal.*62. In terra deserta, inuia,& inaquosa.to.1.fol.56.d. & fol.etiam 70.a. tum præterea tomo 2.fo.102.g

Sic memor fui tui super stratũ meum.to.2.fol.vero 110.g

*Psal.*63. Exacuerunt, vt gladium linguas suas.to.1.fo.93.h

Narrauerunt,vt absconderent laqueos.to.1.fo.360.d

Accedet homo ad cor altũ,& exaltabitur Deus.to.2.fo.126.b

*Psal.*65. Oculi eius ad gentes respiciunt.to.2.fo.256.d

Transiuimus per ignem, & aquam.to.2.fo.200.d

Et eduxisti nos in refrigeriũ. to.2.fol.201.f

Holocausta medullata offerã tibi.to 2.fo.348.c

Venite & audite omnes qui timetis Deum quanta fecit animę meæ. to.1.fol.294.c. & to.2.fol. præterea 154.a

*Psal.*67. Iusti epulentur & exultent in conspectu Dei . to. 1. fol.vero 404.c

Pluuiam voluntariam segregabis Deus hæreditati tuæ.to.2. fol.279.c.& 281.d

Parasti in dulcedine tua pauperi Deus.to.1.fo.384.b

*Psal.*68. Raucæ factæ sunt fauces meæ.to.1.fo.50.h

Non erubescant in me qui expectant te Domine.to.1.f.376.e

Propter te sustinui opprobriũ tota die.to.2.fol.368.e

Non me demergat tempestas aquæ.to.1.fol.348.b.atque etiã. to.2.fol.50.g

Obscurentur oculi eorum ne videant.to.2.fol.56.f

Appone iniquitatẽ super iniquitatem eorum.to.2.fol.411.b

*Psal.*70. Repleatur os meum laude.to.1.fo.418.f

Ego autem semper sperabo, adijciam super omnem laudem tuam.to.1.fol.289.g.atque to.2. fol.17.d.& 374.f

Domine memorabor iustitiæ tuæ solius.to.2.fol.264.b

Deus docuisti me à iuuentute mea.to.1.fol.389 d

Vsque ad senectã, & seniũ ne derelinquas me.to.1.f.vero 86.d

Qui sedes super cherubim.tomo 2.fol.341.c

*Psal.*71. Corã illo procident Aethiopes. to.2.fo.vero 106.h

Oẽs gẽtes seruiẽt ei.t.i.f.87.b

*Psal.*72. Quia zelaui super iniquos pacem peccatorum videns.to.1.fol.392.d

In labore hominum non sunt. to.1.fol.91.d

Ideo tenuit eos superbia.to.1. fol.autem 44.f

Iniquitatem in excelso locuti sunt.to.2.fol.152.c

Dies pleni inuenientur in eis. to.2.fol.vero 264.h

Vt iumẽtum factus sum apud te.to.1.fo.155.a.& fo.298.h.atque.to.2.fo.154.h

Mihi aũt adhærere Deo bonũ ẽt,1.f.432.c. atq; ẽt.t.2.f.199.g

*Psal.*73. Deus autem rex noſter operatus eſt ſalutem in medio terræ.tomo 1.fol.51.d

Tuus eſt dies, & tua eſt nox. tomo 2.fol.168.a

*Psal.*74. Cum accepero tempus, ego iuſtitias iudicabo.to.1. fol.vero 350. b

Hunc humiliat, & hunc exaltat.to.1.fol.305.d

*Psal.*75. Nihil inuenerunt viri diuitiarum in manibus ſuis.to. 2.folio vero.269.c

Tu terribilis es,& quis reſiſtet tibi. to.1.folio 230.f

Qui aufert ſpiritũ principũ . to.2.fo.182.d.atque etiã f.185.e

*Psal.*76.Renuit conſolari anima mea:memor fui Dei,& delectatus ſum. t.2.f.213.b.& 243.f atque præterea.fol.375.b

Anticipauerunt vigilias oculi mei.to. 1.fol.291. b

Turbatus ſum,& non ſum locutus.to.2.fol.323.a

Meditatus ſum nocte cum corde meo.to.2.fol.228.g

*Psal.*77. Filij Ephrem intendentes & mittentes arcum, conuerſi ſunt in die belli.to.2.f.128. d.& 213. c

Adhuc eſcę erant in ore ipſorum, & ira Dei deſcendit ſuper eos.to.2.fol.182.h

Cum occideret eos,quęrebãt eum.to.2.fol.200.c

Tradidit in captiuitatẽ virtutem eorũ. to.i.f.205.g.& f.379.g

Eduxit eos de Aegypto in lætitia.to.2.fol.368.b

*Psal.*79. Potũ dabis eis cũ lachrymis in menſura.to.2.f.291.g

Viſita vineam iſtam,& perfice eam, quam plãtauit dextera tua. tomo 2.folio 368.b

*Psal.*80. Dilata os tuũ, & implebo illud.to.1.fol.300. g

Nõ audiuit populus meus vocem meam.to.1.fol. 25.c. atque etiam.to.2.fol.191.h

Dimiſi eos ſecundum deſideria cordis eorum.to.1.fol.235.h. & to.2.fol.183 d

*Psal.*81. Iudicate egeno & pupillo.to.2.fol.408.c

Neſcierunt neq; intellexerũt, in tenebris ambulãt.to.i.f.328.d

Vos autem ſicut homines moriemini.to.2.fol.182.e

*Psal.*82. Deus quis ſimilis tibi?to.1.fol.389. d

Imple facies eorum ignominia,& quærent nomen tuum Domine.to.1.fol.277. d

*Psal.*83. Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutũ . to. 1.fol.318. d

Aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit.to.2.fol.325.f

Ibunt de virtute in virtutem . to. 1.fol.109.b. & fol. præterea . 293.b.& to.2.fol.27. a

Melior eſt dies vna in atrijs tuis ſuper milia.to.2.fol.60.b

Gratiam & gloriam dabit Dominus.to.2.fol.340.h

*Psal.*84. Miſericordia & veritas obuiauerunt ſibi. to. 1. folio præterea.6.b

Veritas de terra orta eſt.to.2. fol.165.f

*Psal.*85. Miſerere mei Domine, quoniam ad te clamaui tota die.to.1.fol.251.c

Respice ī me,& miserere mei. to. 2. fol. 112. d

Psal. 87. Repleta est malis anima mea, sed tu Domine vsquequo? to. 1. fol. 286. b

Nunquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua? t. 2. f. 206. d

Psal. 88. Domini est assumptio nostra. to. 1. fol. 343. g

Visitabo in virga iniquitates eorum. to. 1. fol. 25. a

Exardescet sicut ignis ira tua. to. 1. fol. 265. e

Nunquid vanè cōstituisti omnes filios hominum? to. 1. f. 243. g atque etiam. to. 2. fol. 164 d

Psal. 89. Mille anni ante oculos tuos, tanquam dies hesterna quæ præterijt. to. 1. fol vero. 126. g. tum præterea. to. 2. folio 160. f

Superueniat mansuetudo, & corripiemur. to. 2. fol. 39. h

Psal. 90. A sagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris. tom. 1. fol. 262. e. tum etiam. to. 2. fo. 166. d

Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis. to. 1. fol vero 383. d

Angelis suis Deus mandauit de te, vt custodiāt te in vijs tuis. to. 1. fol. 10. h. & fol. 213. h. & 214. c. tum præterea. to. 2 f. 111. d & fol. 220. d. e

Psal. 91. Quam magnificata sunt opera tua Domine. to. 1. fol. 78. h. & fol. 387. d

Psal. 93. Exaltare qui iudicas terram. to. 1. fol. præterea. 222. d

Vsquequo peccatores Domine, vsquequo peccatores gloriabuntur? to. 2. fol. 306. f

Qui plantauit aurem non audiet? to. 1. fol. 428. h

Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, cō solationes tuæ lætificauerunt animam meam. to. 1. fol. 80. f. tum præterea. to. 2. fol. 356. e

Psal. 94. Præoccupemus faciē eius. to. 1. fol. 412. g. tū præterea to. 2. fol. 188. h

Quibus iuraui in ira mea, si introibunt in requiem meam. to. 2. fol. 50. h

Psal. 95. Omnes dij gentium dæmonia. to. 2. fol. 274. a

Psal. 96. Nubes & caligo in circuitu eius. to. 1. fol. 10. c

Ignis ante ipsum præcedet. tomo 1. fol. 220. h

Psal. 100. Misericordiam & iudicium cantabo tibi Domine. to. 2. fol. 113. f

Detrahentem secreto proximo suo hunc persequebar. to. 2. folio 42. d

Ambulās in via immaculata, hic mihi ministrabat. tomo 1. fol. vero. 386. d

Non habitabit in medio domus meæ, qui facit superbiam. tomo 1. fol. 347. c

In matutino interficiebam omnes peccatores terræ. to 2. f. 32. g

Psal. 101. Aruit cor meū, quia oblitus sum comedere panem meū. to. 1. fol. 360. f. tum etiam. to. 2 folio autem. 379. f

Tu exurgens Domine misereberis Sion. to. 2. folio 130. d

Psal. 102. Qui sanat omnes infirmitates tuas. tomo 2. folio præterea. 288. g

Non

Non secundũ peccata nostra fecit nobis. to.1. folio præterea. 136.d

Quomodo miseretur pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se. to.2.fol.319. b

Ipse cognouit figmentum nostrum.to.2.f.158.c. tũ præterea. to.2.fol.43.c

Homo sicut fœnum.to.1.folio autem 108.c

Dies eius tanquam flos agri. to.2.fol.246.a

Misericordia autem Domini ab æterno.to.2.fol.159.b

Memores sunt mãdatorũ eius ad faciendum ea.to.1.f.vero 28.g

Facientes verbum illius ad audiendam vocem sermonum eius. to.2.fol.125.c

*Psal.*103. Qui facis Angelos tuos spiritus. to.2.fol.vero 125.c

Et ministros tuos ignem vrentem.to.2.fol.246.a

Panis cor hominis confirmet. to.2.fol.383.d

Erodij domus dux est eorum, montes excelsi ceruis, petra refugium erinacijs. to.1.fol.266.c

Qui respicit terram, & facit eam tremere.to.2.fol.369.h

*Psal.*104. Eduxit eos cum argento & auro.to.2.fol.153.g

*Psal.*105. Confitemini Domino quoniam bonus. to.2. fol.7.d

Immolauerunt filios suos & filias suas dæmonijs.to.1.fol.præterea.353.h

Et commixti sunt inter gẽtes, & didicerunt opera eorum.to.1. folio 436.c

*Psal.*106. Errauerunt in solitudine.to.1.fol.191. g

Omnem escam abominata est anima eius.tomo 2.folio.47.c. & folio 102.f

Misit verbum suum,& sanauit eos.to.1.fol.141.d

Ascendunt vsque ad cælos,& descendunt vsque ad abyssos. to.1.folio 109.c

Posuit flumina in desertum. to.1.folio 143.d

Videbunt recti,& lætabuntur to.1.folio 4.c

Iniquitas oppilabit os suum. tomo 1.folio. 245.g.atque etiã. tomo 2.folio 138.a

*Psal.*108. Detrahebant mihi, ego autem orabam.to.2.fol. præterea.167.b

Constitue super eum peccatorem, & diabolus stet à dextris eius.tomo 1.folio 406.d

Oratio eius fiat in peccatum. to.2.folio 55.c

Fiant contra Dominum semper.to.2.folio 306.c

Maledicent illi, & tu benedices.to.2.folio 264.c

*Psal.*109. Tecum principium in die virtutis tuæ in splendoribus sanctorum. tomo 1. folio 350. c

Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedec. tomo 2.folio.352.d

*Psal.*110.Magna opera Domini, exquisita in omnes volũtates eius.to.2.folio 318.f

*Psal.*111.Beatus vir qui timet Dominum.tomo 2.folio præterea 192.h

Gloria & diuitiæ in domo eius.to.1.folio 333.b

Iucũdus homo qui miseretur & com-

& commodat. to.1. folio præterea 221.c.& folio 166.h

Peccator videbit,& irascetur. tomo 1.folio 143.f

*Psal.*112. Suscitans de terra inopé, & de stercore erigens pauperem.tomo 2.folio 6.d

Qui habitare facit sterilem in domo.to.1.fol.præterea 317.b

*Psal.*113. Quid est tibi mare quod fugisti? A facie Dñi mota est terra, à facie Dei Iacob. to.1. fol.263.h.& 284.d. tum etiam to.2.f.verò 218.a. atque f.283.f

Conuertit petram in stagna aquarũ,& rupem in fontes aquarum.tomo 1. folio 45.f

Nõ mortui laudabunt te Domine.tomo 1. folio 347.a

*Psal.*114. Dilexi quoniã exaudiet Dominus vocem orationis meæ.tomo 1. folio 163.f

Tribulationẽ, & dolorem inueni.tomo 2.folio 96.f

*Psal.*115. Ego dixi in excessu meo,omnis homo mendax. to.1. folio præterea 290.b

Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi?tomo 1. fol.verò 214.c.atque præterea to.2.fol.15.h.& 288.f

Pretiosa in conspectu Domini,mors sanctorum eius.tomo 2. folio verò 196.d

Dirupisti vincula mea,tibi sacrificabo hostiam laudis, & nomen Domini inuocabo. tomo 1. fol.409.g.& 432.c. atque etiam omo 2.fol.289.d

*Psal.*117. Circundederũt me cut apes.to.2.fol.280.d

Impulsus euersus sum vt caderem,& Dominus suscepit me. tomo 1.folio verò 78.d

Vox exultationis, & salutis in tabernaculis iustorum. tomo 1. folio præterea 418.h

Dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit me.tomo 1. folio verò 289.e

Constituite diem solemnem in condensis.to.1.fol.296.d

Deus meus es tu, & exaltabo te.tomo 1.folio præterea 418.f

*Psal.*118. Beati immaculati in via,qui ambulant in lege Domini.to.1. fol.præterea 388.c

Beati qui scrutantur testimonia eius.to.1.fol.verò 364.a.tum etiam 389.g

Tu mandasti mandata tua custodiri nimis.to.2 fol.verò 159.e

Confitebor tibi in directione cordis.to.2. fol.229.d

In corde meo abscõdi eloquia tua,vt non peccem tibi.tomo 1.folio 92.f.g.& 96.d.tum præterea fol.100. c. atque etiam tomo 2. folio 112.b.& 159.a

In via testimoniorum tuorum delectatus sum sicut in omnibus diuitijs.to.2.fol.212.g

Viã iniquitatis amoue à me. tomo 1.folio 279 g

Viam mandatorũ tuorum cucurri.t.2.f.79.c.& f.prterea 212.h

Deduc me in semitam mandatorum tuorum. to.2.f.208.h

Auerte oculos meos ne videant vanitatem. to.1.fol.249.a

Memor fui iudiciorũ tuorum à seculo Domine.to.2.fol.169.a

Portio mea Dñe dixi custodire legẽ tuã. to.1.f.præterea 96.g

Funes

Funes peccatorũ circumplexi sunt me.tomo 2.fol.81.e. atque etiam 361.h

Media nocte surgebã ad confitendum tibi.tomo 2.folio præterea 110.f

Bonitatem & disciplinam, & scientiam doce me.tomo 2.folio verò 143.c

Bonum mihi quia humiliasti me.tomo 2.fol.181.b

Factus sum sicut vter in pruina.tomo 2.fol.108.c

Narrauerunt mihi iniqui fabulationes. tomo 2.fol.220.g

Ordinatione tua perseuerat dies.tomo 1.fol.264.f

In ęternum non obliuiscar iustificationes tuas. tomo 2. folio præterea 312.h

Super inimicos meos prudentem me fecisti.tomo 1. fol.172.c

Super senes intellexi,quia mãdata tua quæsiui. to.2.fol.142.e

Quã dulcia faucibus meis elo quia tua.to.1.fo.verò 99.e.atque etiam to.2.fol.111.e

Lucerna pedibus meis verbũ tuum,& lumen semitis meis.tomo 1.fol.328.e.atque 393.h

Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in ęternũ propter retributionem. tomo 1. folio præterea 46.g

Iniquos odio habui, & legem tuam dilexi.to.1.fol.157.b

Declinate à me maligni, & scrutabor mandata Dei mei. tomo 1.fol.verò 102.b

Confige timore tuo carnes meas,à iudicijs enim tuis timui. tomo 2.folio 229.f

Tempus faciendi Dñe,dissipauerunt legem tuam.to 1.f.377.d

Redime me à calumnijs hominum.tomo 2.fol.57.d

Exitus aquarum deduxerunt oculi mei. to.1.f.præterea 267.a

Ignitum eloquiũ tuum vehementer.tomo 2.fol.231.b

Tribulatio,& angustia inuenerunt me.tomo 1.fol.276.h atque etiam to.2.fol.200.d.& 364.f

Præuenerunt oculi mei ad te diluculo.to.2.fol.321.e

Longè à peccatoribus salus, quia iustificationes tuas non exquisierunt.to.1.fol.413.g

Vidi præuaricantes,& tabescebam.tomo 2.fol.236.d

Omnes viæ meæ in cõspectu tuo.tomo 1.fol.181.g

Erraui sicut ouis quæ perijt. tomo 2.fol.44.a

Quære seruum tuum Domine.tomo 2.fol.293.h

*Psal.*119. Domine libera animam meam à labijs iniquis, & à lingua dolosa. tomo 2.fol.152.a

Sagittæ potentis acutæ. to.1. folio verò 303.f

Heu mihi qa incolatus meus prolongatus est.to. 2. fol.347.a. tum etiam 376.b

*Psal.*120. Leuaui oculos meos in montes, vnde veniet auxilium mihi.tomo 2.fol.281.c

Ecce non dormitabit neque dormiet, qui custodit Israel. tomo 1.fol.102.a.& tomo etiam 2. folio 216.d.& 294.f

Dominus custodit te ab omni malo.tomo 2.fol.227.d

*Psal.*121. Stãtes erant pedes no-

nostri in atrijs tuis Hierusalem. tomo 2. folio 341. f

Hierusalem quę ędificatur vt ciuitas. tomo 2. fol. 201. h

Cuius participatio eius in idipsum. to. 1. fo. 295. a. & 319. g

Illuc enim ascenderũt tribus, tribus Domini, testimoniũ Israel ad confitendum nomini Domini. tomo 1. folio verò 243. h

Psal. 124. Quia nõ relinquet Dominus virgam peccatorũ super sortem iustorũ. to. 1. fo. 183. a

Psal. 125. Qui seminant in lachrymis, in exultatione metẽt. tomo 1. fol. 326. g

Euntes ibant, & flebant mittentes semina sua. to. 1. fol. 407. c. & tomo 2. fol. 277. a

Psal. 126. Vanum est vobis ante lucem surgere. tomo 1. folio præterea 205. g

Psal. 127. Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es. tomo 1. folio verò 405. h

Psal. 128. Supra dorsum meũ fabricauerunt peccatores. to. 2. folio 391. a

Psal. 129. De profundis clamaui ad te Domine. tomo 1. folio verò 57. d

Si iniquitates obseruaueris Domine, Domine quis sustinebit? tomo 2. folio verò 112. e

Apud te propitiatio est. to. 2. folio 184. g

Sustinuit anima mea in verbo eius. tomo 1. folio 275. f. atque 276. b

Psal. 130. Dñe non est exaltatum cor meum. to. 1. fol. 44. b. atque etiam to. 2. fol. verò 15. g

Psal. 131. Memento Domine Dauid. tomo 2. fol. 357. c

Psal. 132. Ecce quam bonum & quam iucundum. tomo 1. folio verò 319. f

Psal. 133. Ecce nunc benedicite Dominum. to. 1. fol. 119. h

Qui statis in domo Domini. tomo 1. fol. 140. d

Psal. 134. Omnia quæcũque voluit fecit. to. 2. fol. verò 318. g

Fulgura in pluuiam fecit. tomo 1. folio 149. b

Psal. 136. Super flumina Babylonis illic sedimus, & fleuimus. to. 1. folio 409. e. tum etiam tomo 2. folio 112. a

Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena? tomo 1. folio autem 212. f. tum etiam tomo 2. folio 88. d

Si oblitus fuero tui Hierusalẽ, obliuioni detur dextera mea. tomo 2. fol. 198. f

Exinanite, exinanite vsque ad fundamentũ in ea. to. 1. fo. 184. f. tomo præterea 2. fol. 244. f

Beatus qui tenebit, & allidet paruulos suos ad petram. to. 1. folio 91. g. & tomo 2. fol. 101. a. b. & 309. d. & 319. f. & 326. g

Psal. 137. Alta à lõge cognoscit. tomo 2. fol. 319. a

Psal. 138. Tu cognouisti sessionem meam. to. 2. fol. 319. c

Mirabilis facta est scientia tua ex me. tomo 1. fol. 79. d

Quo ibo à spiritu tuo, & quo à facie tua fugiam? tomo 1. folio 431. h

Tenebræ non obscurabuntur à te. tomo 1. folio 428. h

Sicut

Sicut tenebræ eius, ita & lumen eius. tomo 1. fol. 406. g

Imperfectum meum viderũt oculi tui. to. 1. fol. 380. b. & to. 2. folio 168. c

Perfecto odio oderam illos. tomo 1. folio 157. a

Psal. 140. Pone Dñs custodiam ori meo. to. 1. f. 37. f. & 93. f

Non declines cor meũ in verba malitiæ. to. 2. fol. 17. c

Oleũ autem peccatoris nõ impinguet caput meum. to. 1. f. 47. g

Psal. 141. Effundo in conspectu eius orationẽ meã. t. 1. f. 106. a

In via hac qua ambulabã absconderunt superbi laqueum mihi. to 1. fol. 360. d. & 388. c

Educ de custodia animã meã. tomo 1. folio 200. h. & 326. f. atque 360. g

Psal. 142. Non intres in iudicium cum seruo tuo Domine. tomo 1. folio 296. g

Quia non iustificabitur in cõspectu tuo omnis viuens. tomo 1. folio 296. g. & to. 2. fol. 112. e

Anima mea sicut terra sine aqua tibi. to. 2. fol. 279. c

Doce me facere voluntatem tuam. to. 2. fol. 308. e

Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. tomo 2. folio 208. h. & 321. g

Psal. 143. Qui docet manus meas ad prælium. to. 1. fol. 130. c

Emitte manũ tuam de alto, eripe me, & libera me de aquis multis. tomo 1. fol. 309. g

Promptuaria eorum plena. tomo 1. folio 169. g

Beatum dixerunt populum, cui hæc sunt. to. 2. fol. 156. b

Psal. 144. Voluntatẽ timentium se faciet. to. 1. fol. 265. a

Psal. 145. Nolite confidere in principibus. to. 1. fol. 149. a. & tomo 2. folio 182. e. & 359. h

Dominus soluit compeditos. tomo 1. folio 30. e

Psal. 146. Humilians autem peccatores vsque ad terram. tomo 1. folio 53. g

Et pullis coruorum inuocantibus eum. to. 1. fol. 274. g

Beneplacitum est Domino super timentes eum. to. 2. f. 192. g

Psal. 148. Ipse dixit, & facta sunt. tomo 1. folio 141. f. & to 2. folio 249. a

Ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum, quæ faciunt verbum eius. to. 1. fo. verò 234. c. atque præterea tomo 2. folio verò 280. h

Psal. 149. Exultabunt sancti in gloria. tomo 2. fol. 122. f

EX PROVERB.

Cap. 1. Fili mi si te lactauerint peccatores, non acquiescas eis. tomo 1. folio 93. b

Pedes enim illorũ ad malum currunt. to. 2. fol. 41. h

Frustra iacitur rete ante oculos pennatorum. to. 2. f. 280. b

Vsquequo paruuli diligitis infantiam? tomo 1. fol. 390. f. & folio 425. d. & to. 2. fol. 156. g

Quia vocaui, & renuistis. to. 1. folio 241. e

Prosperitas stultorum perdet illos. tomo 1. folio 352. f

Cap.

*Cap.*2. Lætantur cùm male fecerint. to.1. fol.130.g. & to.2. folio 325.b

*Cap.*3. Ne innitaris prudẽtiæ tuæ.to.1. f.385.g.& to.2.f.261.d

Ne fis sapiens apud temetipsum.to. 2.fol.261.d

Honora Dominũ de tua substantia.to.1. fol.218.e

Quem diligit Deus, corrigit. tomo 2.folio 391.a

Noli prohibere benefacere eũ qui potest,sed si vales,& ipse benefac. tomo 2.fol 348.g

*Cap.*4. Omni custodia serua cor tuum. tomo 2. folio 64.g. & & 229.d.& 322.c

Remoue à te os prauũ, & detrahentia labia sint procul à te. tomo 1. folio 93.d

*Cap.*5. Fauus distillans labia meretricis.tomo 2.fol.99.d

Iniquitates suę capiũt impiũ, & funibus peccatorum suorum constringitur.to.1.fol.26.e

*Cap.*6. Vade ad formicam piger.to.2.fol.168.d.& 213.e

Congregat in messe quod comedat.tomo 1 fol.127.e

Vsquequo piger dormis? to.1. folio verò 73.e

Sex sunt quæ odit Dominus, & septimum detestatur anima eius.tomo 2.folio 301.c

Cor machinans cogitationes pessimas.to.1. fol.360.a

Liga eã in corde tuo iugiter, & circunda gutturi tuo, cùm ambulaueris gradiat tecũ. t.1.f.96.e

Nunquid potest homo abscondere ignem in sinu suo? tomo 1. folio verò 338.b. & to.2.f.213.a

*Cap.*7. Aspersi cubile meum myrrha & aloe.to.2.fol.10.c

Veni inebriemur vberibus.tomo 1.fol.182.d.& 415.g

Quasi bos ductus ad victimã. to.1. fol.verò præterea 182.d

*Cap.*8. Ludens in orbe terrarum.tomo 1.folio 78.h

Delitiæ meæ esse cũ filijs hominum.to.2.fol.271.e

*Cap.*9. Noli arguere derisorẽ, ne forte oderit te.to.2.fol.38.e

Doce iustum, & festinabit accipere.to.1.fol.237.c

Aquæ furtiuæ dulciores sunt. tomo 2.folio 23.a

*Cap.*10. Egestaté operata est manus remissa.to.2.fol.309.b

Substantia diuitis vrbs fortitudinis eius.to.1.fol.428.f

In multiloquio nõ deerit peccatum.to.1.f.65.e. & to.2.f.79.a

*Cap.*11. Statera dolosa abominatio est apud Deum.to.1.f.51.h

Vbi autem est humilitas, ibi sapientia.to.1.fol.44.g

Bene facit animæ suæ vir misericors.to.1.fol.175.h

Si iustus in terra recipit,quanto magis impius,& peccator?tomo 1.folio 284.g

*Cap.*12. Viscera impiorũ crudelia.tomo 2.folio 64.d

Qui autem sapiens est,audiet consilia.tomo 1.folio 386.c

Manus fortium dominabitur, quæ autem remissa est, tributis seruiet. to.2.fol.309.b

*Cap.*13. Qui custodit os suũ, custodit animam suam. t.1.f.65.f

Vult, & non vult piger. to.1. folio 309.g

Ami-

Amicus stultorum, similis efficietur. tomo 1. fol. 455. h

Qui parcit virgæ, odit filium suum. to. 1. fol. 441. h

Cap. 14. Ambulans recto itinere, & timens Deum despicitur ab eo, qui infami graditur via. tomo 2. folio 28. h

Est via, quæ videtur homini iusta, nouissima autem eius ducunt ad mortem. to. 1. fol. 394. c

Risus dolore miscetur, & extrema gaudij luctus occupat. tomo 2 folio verò 92. c

Innocens credit omni verbo. tomo 2. fol. 151. b

Qui patiens est, multa gubernatur prudentia. to. 2. fol. 358. b

In malitia sua repelletur impius. to. 1. fol. 410. g

Cap. 15. Respõsio mollis frangit iram. to. 2. f. 15. f. g. & 227. d

Secura mens quasi iuge conuiuium. to. 2. fol. 229. e

Cap. 16. Domini est gubernare linguam. tomo 2. folio 8. g. & 238. d

Pondus & statera iudicia Domini sunt. to. 1. fol. 231. d

In hilaritate vultus regis vita, & clementia quasi imber serotinus. tomo 2. fol. 319. h

Qui dominat animo suo melior expugnatore vrbium. to. 1. fol. 256. g. & to. 2. fol. 356. c

Cap. 17. Qui in ruina lætatur alterius, non erit impunitus. tomo 2. fol. 325. b

Plus proficit correctio apud prudentem, quam centum plagæ apud stultum. to. 2. fol. 40. a

Munera de sinu impius accipit, vt peruertat semitas iudicij. tomo 1. folio 52. g

Qui moderat sermones suos, doctus, & prudens est. to. 1. 65. f

Cap. 18. Nõ recipit stultus verba prudentiæ, nisi ea dixeris, quę versant in corde eius. t. 2. f. 266. e

Impius, cùm in profundum venerit peccatorum, contemnit. tomo 2. fol. 71. h & 98. d

Spiritum verò ad irascendum facilem quis poterit sustinere? tomo 2. folio 33. c

Mors & vita in manibus linguę. to. 1. fol. 93. h. & to. 2. f. 11. f. & 42. e. & 55. e

Qui inuenit mulierem bonã, haurit iucunditatem. t. 2. f. 115. d

Qui autem tenet adulteram, stultus est. to. 2. fol. 115. d

Cap. 19. Diuitię dantur à parentibus, à Domino autem propriè vxor prudens. to. 2. f. 116. d

Abscondit piger manũ suam sub ascella, nec ad os suum applicat eam. to. 1. fol. 378. d

Cap. 20. Honor est homini, qui separat se à contentionibus. tomo 2. folio 323. f

Propter frigus piger arare noluit, mendicabit ergo ęstate. tomo 1. f. 73. b. & 127. e. f. & 267. b. & tomo 2. folio 168. f

Pondus & pondus, mensura & mensura, vtrunque abominabile est apud Deum. tomo 1. fol. 39. a. & 51. h. & 52. d

Qui maledicit patri suo & matri suæ. to. 1. fol. 439. f

Ne dicas, reddam malum pro malo, expecta Dominum, & liberabit te. tomo 1. fol. 99. a

Cap.

*Cap.*21. Gaudium iusto facere iudicium.tomo 1.fol.148.a.& 218.e.tomo 2.fol.212.g

Non est consilium contra Dominum.to.2.fol.104.g. & 318.g

*Cap.*22. Melius est nomen bonum, quàm diuitiæ multæ.to.1. folio 82.b

Diues & pauper obuiauerunt sibi.tomo 1. folio 406.a

Adolescens iuxta viam suam, cùm senuerit, non recedit ab ea.to.1.fol.437.d. & to.2.fol.214.c

Dicit piger,leo est foris,i medio platearum occidendus sum. tomo 1.folio 419.h

Ne trâsgrediaris terminos antiquos,quos posuerũt patres tui. tomo 1.folio 301.d

*Cap.*23. Quando sederis vt comedas cum principe,diligẽter attende,quæ posita sunt ante faciẽ tuam.tomo 2.folio 111.h

Ne comedas cũ homine iracundo,& ne desideres cibos eius. tomo 1.folio 260.a

Prębe fili mi cor tuum mihi, tomo 1. folio 92.c.& 358.d

Cui væ? cuius patri væ?cui rixæ?cui semper væ,nonne his qui morantur in vino. to.1.fol.406.h

Ne intuearis vinũ quando flauescit.to.2.fol.213.h.& 280.c

*Cap.*24. Et erit salus vbi multa consilia.to. 1.fol.386.c

Est abominatio hominum detractor.tomo 2.fol.152.c

Cùm ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas. tomo 1. folio 273.c. & tomo 2.folio 22.h

Cum detractoribus ne commiscearis,tomo 2.fol.152.h

Transiui per vineam viri stulti, & ecce totam repleuerant vrticæ.tomo 1.fol.70.h

Et maceria lapidum destructa erat.tomo 2.folio 325.h

*Cap.*25. Lingua mollis cõfringit duritiam.to.2.fol.15.g

Dens putridus, & pes lassus. tomo 1.fol.21.b

Vêtuas quilo dissipat pluuias, & facies tristis linguam detrahentem.tomo 2.fol.152.d

*Cap.*26. Ne respondeas stulto iuxta stultitiam suam,ne efficiaris ei similis.tomo 1.folio 305.c. & tomo 2.folio 3.d

Sicut qui mittit lapidem,in aceruum Mercurij,ita qui tribuit insipienti honorem.to.1.f.322.d

Sicut canis qui reuertitur ad vomitum.to 1.fol.308.c

Dicit piger, leo est in via. tomo 2.folio 127.e

Sicut ostium vertitur in cardine suo,ita piger in lectulo suo. tomo 2.folio 127.e

*Cap.*27. Laudet te alienus, & non os tuum. tomo 1. folio 57.f. & tomo 2.folio 209.g.& 262.f

Impetum cõcitati spiritus tenere quis poterit?to.2.fol.33.c

Quomodo probatur in cõflatorio argentũ,& in fornace aurũ, sic probatur homo ore laudãtis. to.1.f.35.h.& 50.2.fol.vero 71.c

*Cap.*28. Qui abscondit scelera sua non dirigetur.to.2.fol.7.a

Beatus homo qui semper est pauidus.tomo 1.fol.11.c. & 74.d.e.&.204.d.f.& 388.d.& 218.c. & 407.h

*Cap.*29. Viro qui corripiẽtem

dura cervice contemnit, repentinus superveniet interitus. to. 2. folio 40.c

Homo qui blandis, fictisque sermonibus loquitur amico suo, rete expandit gressibus eius. tomo 1. folio 47.d

Princeps qui libenter audit verba mêdacij, omnes ministros habet impios. to. 2. fol. 399.f

Puer qui dimittitur voluntati suæ, pudefacit matrem suam. tomo 2. folio verò 60.c.d

Abominantur impij eos, qui in recta via sunt. to. 2. folio præterea quidem 28.h

Cap. 30. Duo rogaui te, ne deneges mihi antequã moriar: vanitatem & verba mendacij longè fac á me. tomo 2. fol. 63.c

Diuitias ne dederis mihi, tribue tantum victui meo necessaria, ne fortè satiatus illiciar ad negandũ, & dicam, quis est Dominus? to. 2. fol 205.d & 315.c

Oculũ qui subsannat patrem, & qui despicit partũ matris suæ, suffodiant eũ corrui tomo 2. folio præterea 187.g

Per tria movet terra, & quartũ non potest sustinere, ancillam cũ fuerit hęres dominæ suæ, &c. tomo 2 folio 323.d

Leo fortissimus bestiarum, ad nullius pauebit occursum. to. 1. folio verò 215.c. tum præterea tomo 2. folio 40.b

Cap. 31. Noli regibus dare vinum. tomo 1. folio 404 e

Quæsiuit lanam & linum, & operata est consilio manuũ suarum. tomo 2. folio 229.c

Considerauit agrum, & emit eum. tomo 1. folio 53.f

Accinxit fortitudine lumbos suos. tomo 2. fol. 127.f

Manum suam misit ad fortia. tomo 2. folio 90.g

Et digiti eius apprehenderunt fusum. to. 2. fol. 111.c. & 165.a

Manum suam aperuit inopi. tomo 1. folio 401.h

Fortitudo & decor indumentum eius to. 1. fol. 185.d

Fallax gratia, & vana est pulchritudo. to. 2. fol. 286.a

EX ECCLESIASTE.

Cap. 1. Vanitas vanitatum, & omnia vanitas. tomo 1. fol. 52.a. & 142.d. atque præterea folio 322.g. tum etiam 339.b. atque 405.g. & 429.a. tũ etiam 435.g. & præterea to. 2. fol. verò 268.e

Ad locum vnde exeũt flumina reuertuntur, vt iterum fluant. tomo 2. folio verò 121.d. atque folio etiam 217.c

Non satiatur oculus visu, nec auris auditu. to. 2. fol. verò 65.g

Quid est quod fuit? ipsum qđ futurum est. to. 1. fol. 191.h

Hanc occupationẽ pessimam dedit Deus filijs hominum. tomo 2. folio præterea 292.h

Cap. 2. Et oĩa quæ desideraue rũt oculi mei, nõ negaui eis. to. 2. fol. 98.g. atque etiam fol. 325.g

Vidi in omnibus vanitatem, & afflictionem. to. 1. fol. 97.b

Quid est inquã homo, vt sequi possit Regem factorem suũ? tomo 2. folio verò 234.g

Cap.

*Cap.*3. Omnia tẽpus habent. to.2.fol.168.g.atque 243.a

Tempus flendi, & tempus ridendi.tomo 1.fol.326.h

Vnus est interitus hominis,& iumentorum.to.1.fol.68.d

*Cap.*4. Verti me ad alia,& vidi calumnias, quæ sub Sole geruntur.to.1.fol.verò 406.d

Nec satiantur oculi eius diuitijs.tomo 1.fol.210.d

Væ soli, quia cùm ceciderit, non habet subleuantem se. to.1. folio verò 194.g

Funiculus triplex difficile rũpitur.to.1.fol.280.b.& 287.h

Quod & de carcere,catenisq; interdum quis egrediatur ad regnum.to.1.fol.409.g

*Cap.*5. Ne temere quid loquaris.to.2.fol.verò 8.f

Auarus non implebitur pecunia.to.1.fol.verò 110.g

Saturitas autem diuitis nõ finit eum dormire. tomo 1. folio verò 404.h

*Cap.*6. Est & aliud malum, quod vidi sub Sole, & quidem frequens apud homines, vir cui dedit Deus diuitias, &c. tomo 1. folio præterea 402.a

*Cap.*7. Noli esse iustus multum tomo 1. fol.verò 153.e.f

Neque plus sapiat quam necesse est. to.1.folio verò 435.c

Ne impiè agas multũ, & noli esse stultus,ne moriaris in tempore non tuo.to.1.folio 86.c. atque etiam to.2.fol.291.f

Qui timet Deum, nihil negligit.to.1.fol.237.f

Et inueni amariorem morte mulierem, quæ laqueus venatorum est.tomo 2.folio verò 99.g

*Cap.*8. Sapientia hominis lucet in vultu eius.to.2.fol.229.d

Multa hominis afflictio, quia præterita ignorat,& futura nullo scire potest nuncio. to.2.f.310.b

Sunt iusti quibus mala proueniunt,quasi opera egerint impiorum.tomo 2.folio 295.b

*Cap.*9. Omni tẽpore sint vestimenta tua candida.to.1.fol.218.f

Quodcũque facere potest manus tua instanter operare. to.1. fol.77.d.& 188.f.& 400.h.atque etiam tomo 2.folio 356.a

Et qui in vno peccauerit,multa bona perdet.to.2.fol.13.e

*Cap.*10. Muscæ morientes perdunt suauitatem vnguenti. to.1. folio præterea 102.b.& 436.e

Cor sapientis in dextera eius. tomo 2.folio 57.d

Stultus ambulans, cùm ipse insipiens sit, omnes stultos æstimat.to.2.fol.57.b.& 292.d

Vidi seruos in equis,& principes ambulantes super terrã quasi seruos. to.1. fol.370.c. & to.2. folio verò 317.f

Si mordeat serpens in silẽtio, nihil eo minus habet qui occulte detrahit.tomo 2.folio 237.g

*Cap.*12. Memẽto creatoris tui in diebus iuuentutis tuæ. to.quidem1. folio verò 86.c

Verba sapientum sicut stimuli, & quasi claui in altum defixi. tomo 1.folio 49.b

Cuncta quæ fiunt, adducet Deus in iudicium. tomo 1: folio verò præterea 223.b

EX CANT. CANTIC.

Cap. 1. Meliora sunt vbera tua vino. tomo 1. folio 418. e

Oleum effusum nomẽ tuum. tomo 2. folio quidem præterea 299. e

Trahe me post te, in odorem vnguentorum tuorũ curremus. tomo quidem 2. folio verò 79. e. & folio 218. f

Nigra sum, sed formosa. to. 1. fol 423. h. tum præterea to. 2. folio verò 291. a. & 344. h

Filij matris meæ pugnauerũt aduersum me. tomo quidem 2. folio verò 111. d. & 291. a

Indica mihi vbi pascas, vbi cubes in meridie. tomo 2. fol. præterea 359. h

Pasce hædos tuos iuxta tabernacula pastorum: to. quidem 1. folio verò 266. g

Dum esset Rex in accubitu. tomo quidem 2. folio 348. b

Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi. tomo 2. folio 205. h

Cap. 2. Sicut lilium inter spinas. tomo quidem 1. folio 301. c. tum etiam tomo 2. folio 344. h

Sicut malus inter ligna syluarum. tomo 1 folio 191. g

Sub vmbra illius quem desideraueram sedi. to. 1. fol. 80. f

Ne suscitetis dilectam donec ipsa velit. tomo 2 folio 64. h

Ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles. to. quidem 1. folio 303. f

En ipse stat post parietem nostrum. to. quidem 1. fol. 181. h. & 415. a. tũ præterea to. 2. f. 221. a

Iam enim hyems transijt. to. 1. folio 410. h. & to. 2. fol. 198. h

Vox turturis audita est in terra nostra. tomo 1. folio 250. f. & 374. f

Veni columba mea in foraminibus petræ. tomo 1. folio 207. a

Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua, &c. to. 1. fol. 106. a. & 318. f. tum etiam to. 2. f. 116. c

Cap. 3. In lectulo meo per noctem quæsiui quem diligit anima mea. tomo 2. folio 247. h

Quæsiui illum, & non inueni. tomo 2. folio 247. e

Per vicos, & plateas quæsiui illum, & non inueni. tomo quidem 2. folio 137. d

Vniuscuiusque ensis super fæmur suum. tomo 1. folio 11. e

Egredimini filiæ Sion, & videte Regem Salomonem. to. 2. folio 367. f. & 377. b

Cap. 4. Quam pulchra es amica mea, oculi tui columbarum. tomo 1. folio 43. h. & 130. b. atque etiam folio 392. b

Fauus distillans labia tua sponsa. tomo 1. folio verò 250. g

Mel & lac sub lingua tua. tomo 1. folio 263. d. & tomo præterea 2. folio 189. g

Cap. 5. Veniat dilectus meus in hortum suum. to. 2. fol. 281. b

Ego dormio, & cor meum vigilat. tomo 1. folio 211. h. & præterea tomo 2. folio 71. f

Aperi mihi soror mea sponsa. tomo 1. folio 72. a. tum præterea tomo 2. folio 171. g

Laui pedes meos, quomodo inquinabo illos? to. 2. fol. 17. h

Dile-

Dilectus meus candidus, & rubicundus. tomo 1. folio 369.d. atque etiam 423.h

Manus illius tornatiles aureę. tomo 1. folio verò 229.c

Dilectus meus est totus desiderabilis. tomo 2. folio 217 c

Cap. 8. Ne suscitetis, neque euigilare faciatis sponsam, donec ipsa velit. tomo quidem 2. folio verò 72. g

Quæ est ista quæ ascendit de deserto? tomo 1. folio 374. h. tum præterea folio 440. b

Fortis quidem est vt mors dilectio. tomo 2. folio 295. g. atque etiam 377. c

Soror nostra parua est, & vbera non habet. tomo 2. fol. 157. h

Quæ habitas in hortis, amici auscultāt: fac me audire vocem tuam. tomo 1. folio 297. c

EX LIB. SAPIEN.

Cap. 1. In maleuolā animam non introibit sapientia. tomo 2. folio præterea 143. d

Custodite ergo vos à murmuratione, & à detractione parcite linguæ. tomo 2. folio 237. c

Cap. 2. Exiguum, & cum tædio est tempus vitæ nostræ. tomo 1. folio 356. g atque etiam tomo 2. folio 376. d

Venite ergo, & fruamur bonis. tomo 2. folio verò 10. c

Coronemus nos rosis, antequam marcescant. to. 1. fol. 440. c

Nullum pratum sit, quod non pertranseat luxuria nostra. to. 2. folio 375. b

Circumueniamus iustum, cōtrarius est operibus nostris. tomo 2. folio præterea 324. e

Grauis est nobis etiam ad videndum. tomo 2. folio 324. d

Cap. 3. Iustorum autem animæ in manu Dei sunt. tomo 1. folio 420. h

Visi sunt oculis insipientium mori. tomo 1. folio 30. c

Tanquam aurum in fornace probauit electos Dominus. tomo 2. folio 200. d

Nationes iniquæ dirę sunt cō sumationis. tomo 2. fol. 375. h

Cap. 4. Adulterinę plantationes non dabunt radices altas. tomo 2. folio 231. d

Senectus venerabilis est, non diuturna, &c. tomo 2. fol. 261. g

Fascinatio enim nugacitatis obscurat bona, & incōstantia concupiscentiæ transuertit sensum. tomo 1. folio præterea 243. g

Consummatus in breui, explēuit tempora multa. to. 1. fol. 86. b. & tomo præterea 2. folio 60. b. & 312. h

Quoniam disrumpet illos inflatos sine voce. to. 1. fol. 410. b

Cap. 5. Tunc stabunt iusti in magna constantia. to. 1. f. 222. d

Videntes turbabuntur timore horribili. to. 1. fol. 4. c. & 190. b

Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem illorum sine honore. to. 1. f. 30. d. & 80. c. & 175. f. atque etiā 442. h. & tomo 2. folio 57. d

Ergo errauimus à via veritatis. tomo 2. folio 100. g

Lassati sumus in via iniquita-

tis,& perditionis.to.1. fol.73.g. & 315.d. atque 431. b. & to.2. fol.93.e.& 265.e. atque 269.a

Et ambulauimus vias difficiles.tomo 2.folio 237.a

Diuitiarũ iactantia quid contulit nobis?tomo 1. folio 406.c

Transierunt omnia illa ficut vmbra,& tanquã nauis quæ pertransit.tomo 1 fol.90.h.& 131.b. & 191.g.& 192.a.& 234.f.& 322.f.& 404.h.tum præterea tomo 2.folio 321.f

Sic & nos nati continuo desinimus esse.to.1.folio 217.f.atque præterea folio 411.f

Spes impij tanquam fumus, qui à vento diffusus est.tomo 1. folio verò 192.h

Et armauit creaturã ad vltionem inimicorũ.to.1.f.verò 230.g

Pugnabit cũ illo orbis terrarum.tomo 1. folio 2.h.& 230.f

*Cap.*6. Quoniam iudiciũ durissimum in his qui præsunt fiet. tomo 2.folio 157.g

Potentes autem potenter tormenta patientur.to.1. folio præterea 411.a

Pusillum & magnũ ipse fecit, tomo 1.folio 148.g

Præoccupat eos qui se concupiscunt.to.1.fol.293.h

*Cap.*7. Nemo enim ex regibus aliud habuit natiuitatis initium.tomo 1.folio 151.d

Infinitus enim thesaurus est hominibus.to.2.fol.112.b

Speculũ sine macula Dei maiestatis.tomo 1.folio 265.e.

*Cap.*8. Attingit à fine vsque ad finem fortiter.to.2.f.157.f.g

*Cap.*9. Corpus quod corrumpitur,aggrauat animam.tomo 1. fo.præterea 431.e.& t.2.f.212.e

*Cap.*10. Transuexit illos per aquã nimiam, inimicos autẽ eorum demersit mare.to.2.f.200.d

*Cap.*11. Vt scirent quia per quæ peccat quis, per hæc & torquetur. to.quidem 1.fol.386.a

Sed omnia in mensura,& numero,& pondere disposuisti. tomo 2.folio 132.h

Quoniam tanquam momentum stateræ sic est ante te orbis terrarum.to.1.fol.verò 319.b

*Cap.*13. Vani autem sunt omnes homines,in quibus nõ subest scientia Dei.to.1.fol.verò 83.f

*Cap.*15. Sed & æstimauerunt lusum esse vitam nostram . to.1. folio verò 304.b

*Cap.*16. In memoria enim seruorũ tuorũ exterminabantur,& velociter sanabantur t.2.f.309.c

Neque herba, neque malagma sanauit eos,sed tuus domine sermo.tomo 1. fol.verò 426.h

Homo autem occidit quidem per malitiam animam suam. tomo 2.fol.83.b.& 249.h

Panẽ de cœlo præstitisti illis omne delectamentum in se habentem.to.quidem 2.fol.107.f

*Cap.*17. Aut resonãs de altissimis montibus Echo.tomo quidem 1.folio præterea 268.d

EX ECCLESIASTICO.

*Cap.*1. Timenti Dominũ bene erit in extremis.to.quidem 1. atque folio præterea 330.c

Ini-

Initium sapientiæ timor domini. tomo quidem 1. atque etiá fo. insuper 11. b.

Cap. 2. Fili accedens ad seruitutem Dei sta in timore, & iustitia. to. quidem 1. atque etiam. folio 116. g. atque to. 2. fo. 255. c

In dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe. to. 1. fol. 99. c

Væ duplici corde, & peccatori terram ingrediēti duabus vijs. to. 1. fo. præterea quidem 353. c atque to. 2. fo. 280. c

Væ his qui perdiderunt sustinentiam. tomo quidem 1. atque etiam. fol. 33. b

Qui timent dominum præparabunt corda sua. to. 1. fol. quidé 389. g. atque 395. c

Cap. 3. Qui diligit Deum exorabit pro peccatis, & continebit se ab illis. to. 1. fo. 251. b

Sicut qui thesaurizat, ita qui honorificat matrem suam. to. 2. fol. 187. d

Fili susci pe senectam patris tui. to. 2. fol. 53. g

Maledictus est à Deo qui exasperat matrem. to. 2. fo. 188. b

Fili in māsuetudine opera tua perfice. to. 2. fo. 15. g. & 284. c. d

Quanto magnus es humilia te in omnibus. to. 1. fol. 146. d. & 370. c

Cor durum male habebit in nouissimo. to. 1. fol. 44. h. & 45. f & 347. d. to. 2. fo. 89. d. e

Cap. 4. Fili eleemosynam pauperis ne defraudes. to. 1. f. 229. c. to. 2. fol. 78. a

Et oculos tuos ne transuertas à paupere. to. 2. fo. 73. g

Ab inope ne auertas oculos tuos. to. 1. fo. 402. c

Maledicētis enim tibi in amaritudine animæ exaudietur deprecatio illius. tó. 2. fo. 60. d

Congregationi pauperū amabilem te facito. to. 2. fo. 74. b

Ne accipias faciem aduersus faciem tuam. to. 2. fol. 339. g

Nec retineas verbum tempore salutis. to. 1. fol. 34. e

Cap. 5. Noli esse sicut leo in domo tua. to. 2. fol. 3. g

Noli attendere ad possessiones iniquas. to. 1. fo. 409. c

Peccaui, & quid mihi accidit triste? to. 1. fo. 13. f. to. 2. fo. 234. h

Altissimus enim est patiens redditor. to. 1. fo. 12. c

De ꝓpitiatu peccatorū noli esse sine metu. to. 2. folio 179. a & 293. d

Neque adijcias peccatū super peccatum. to. 2. fo. 82. a. & 113. f

Non tardes conuerti ad dominum, & ne differas de die in diē. to. 1. f. 72. d. to. 2. f. 191. a. & 247. c. & 253. d. & 291. c.

Noli anxius esse in diuitijs iniustis. to. 2. fo. 315. c

Esto firmus in via domini. tomo 1. fol. 93. h

Esto mansuetus ad audiēdum verbum Dei. to. 1. fo. 100. g

Cap. 6. Non te extollas in cogitatione animæ tuæ velut taurus. to. 2. fol. 215. c

Verbū dulce multiplicat amicos. to. 2. fo. 227. d

Si humiliauerit se contra te. to. 1. fol. 107. b

*Cap.*7. Noli facere mala,& nõ te apprehendent. to.2.fol.289. e

Discede ab iniquo & deficient mala abs te.tomo 1. folio 94.c.& 436.c

Fili non semines mala in sulcis iniustitiæ.to.2.folio 171. b

Noli quærere ab homine ducatum.to. 1.fol.142.e

Noli quærere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates.to.2.fo.174.b. & 308.e

Gratia enim verecũdiæ illius super aurum.to.2. fol.290.f

In tota anima tua time dominum, & sacerdotes illius sanctifica.to.1.fol.370.h

Mortuo non prohibeas gratiam.to.2.fol.180.d

Memorare nouissima tua. tomo 1.fol.46.b.& 107.d.tomo 2. fol.182.f.& 245.e

*Cap.*8. Multos enim perdidit aurum & argentum.to.1.fo.98.c & 102.f

Non incendas carbones peccatorum arguens eos. to.2.fo.39.e

Coram extraneo cõsilium ne facias.to.2.fo.262.d

Non des mulieri potestatem animæ tuæ, ne ingrediatur in virtute tua.to.2.fo.116.f

Omnis mulier quæ est fornicaria, quasi stercus in via. to.2. fol.326.a

In medio laqueorum ingredieris. to.1.f.260.h.to.2.f. 268.f viri iusti sint tibi conuiuæ. to.2. fol.297.e

Secundum iudicem populi sic & ministri eius.to.2.fol.178.e.& 363.a

Omnis iniuriæ ꝓximi ne memineris.to.2.fo.356.c

Nihil agas in operibus iniuriæ.to.2.fol.356.d

Quid superbit terra & cinis ? to.1.fo.115.a.& 136.e

Nihil est iniquius quam amare pecuniam.to.2.fo.141.h

Omnis potentatus breuis vita.to.1.fo.151.d

Languor prolixior grauat medicum.to.1.fo.134.d.& 278.d

Sicut & rex hodie est, & cras morietur.to.1.fo.199.e

Quoniam initium omnis peccati est superbia. to.1.fol.114.d. to.2.fo.93.d

Bona & mala, vita & mors, paupertas & honestas à Deo sũt. to. 2.fo.16.a.& 357.h

Facilè est enim in oculis Dei subito honestare pauperem. tomo 2.fo.57.c.& 151.b.& 210.c

In die bonorum ne immemor sis malorum.to.1.f.46.a.& 103. e.& 407.h

A scintilla vna augetur ignis, & ab vno doloso augẽt sanguis. to.1.fo.307.a

*Cap.*13. Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea. to.2.fo.93.b

Pondus super se tollet,qui honestiori se communicat. tomo 1. fol.438.e

Ditiori te ne socius fueris. tomo 1. fol.vero 210.e

Omne animal diligit sibi simile.to.2.fo.175.e

Venatio leonis onager in eremo,&c.to.1.fo.406.f

Dixes locutus est,& omnes tacuerunt.to.1.fo.268.d

Cor

Cor hominis immutat faciem eius.to.2.fo.289.c

*Cap.*14. Beatus vir qui nō est lapsus verbo.to.1.fo.65.f

Viro cupido & tenaci ad quid aurum?to.1.fo.211.g

Qui sibi est nequam, cui alij bonus erit?to.2.fo.18.g

Ante mortem benefac amico tuo.to.2.fo.284.g.& 294.g

Ante obitum operare iustitiā.to.1.fo.187.f.& to.2.f.164.h & 169.h

*Cap.*15. Non est speciosa laus in ore peccatoris.to.1.fo.307.f

Deus ab initio constituit hominem,& reliquit in manu consilij sui.to.1.fo.209.d

Apposuit tibi aquam, & ignē &c.to.1.fo.209.d

*Cap.*16. Omnis misericordia faciet locum vnicuique,&c.to.2, fol.185.a

*Cap.*17. Mandauit vnicuique de proximo suo.to.2.fo.56.h

Ante mortem confitere.to.2, fol.vero 164.h

Omnes homines terra, & cinis.to.1.fol.136.e

*Cap.*18. Cum consummauerit tunc incipiet,to,1.fo.356.f.& to.2.fo.312.g

Ante iudicium para iustitiam tibi.to.2.fo.1.h

Vsque ad mortem iustificare, &c.to.1.fo vero 86.b

Ante orationem præpara animam.to.2,fo.229.c

A mane vsque ad vesperā mutabitur tempus. to.2.fol.57.c. & 151.c.& 210.c

Sapiens in omnibus metuit, tomo 1. folio 193. f

*Cap.*19. Post concupiscentias non eas.to.1.fo.31.f

*Cap.*20. Qui modica spernit, paulatim decidet. to.1.fol.200.f & to.2.fo.27.b

Amictus corporis, risus dentium,&c.to.1.fol.409.d

*Cap.*21. Quam bonum est correptum manifestare pœnitentiā. to.2.fol.40.f

Quasi à facie colubri fuge peccatum.to,1.fo.134.a.& to.2, fol.253.e.& 254.g

Qui odit correctionem, vestigium est peccatoris. to.2.fo.40.f

Qui timet Deum conuertetur ad cor suum. to.1.fo.246.h

Cor fatui quasi vas confractum.to.2.fo.142.g

In ore fatuorum cor illorum, to.1.fo.359.h

Cum dormiente loquitur,qui narrat stulto sapientiam.tomo 1, fo.254.h

*Cap.*22. Modicum plora super mortuum.to.1.fo.410.a

Quis dabit ori meo custodiā? to.1.fo.65.f

*Cap.*24. In omnibus requiem quæsiui.to.1.fo.440.d

In electis meis mitte radices, to.2.fo.231.e

In plateis sicut cinnamomū, to.1.fo.376.c.

Flores mei fructus honoris, to.2.fo.128.a

Cap. 25. Tres species odiuit anima mea,pauperem, &c.to.2, fol.117.g

Quam speciosum canicies iuditium.to.2.fo.116.h

Cap.

*Cap.*27. Si non in timore domini tenueris te,&c. to.1.fo.218. d.& to.2.fol.229.f

Homo sanctus in sapiẽtia manet.to.2.fo.264.d

*Cap.*28. Lingua tertia multos commouit.to.2.fo.68.f.& 238.e

Flagelli plaga liuoré facit &c. to.1.fol.358.e

Sepi aures spinis &c. tomo 2. folio 79.b

Verbis tuis facito stateram.to mo 1.folio 331.b

*Cap.*29. Gratiam fideiussoris ne obliuiscaris.to.2.fo.164.a

*Cap.*30. Equus indomitus euadet durus.to.1.fo.442.c

Lacta filium tuum, & paueutem te faciet,&c.to.2.fo.60.d

Non des illi potestatem in iuuentute.to.1.fo.283.d

Curua ceruicem eius, &c. tomo 1.fo.283.f.& 442.a

Non est census super censum salutis.to.1.fo.413.d

*Cap.*31. Qui aurũ diligit,non iustificabitur.to.1.fo.102.f

*Cap.*32. Vbi auditus non est, non effundas sermonem.to.2.folio 172.d

Sine consilio nil facias.to.2.fo lio 261.d

*Cap.*33. Contra malum bonum.to.1.fol.433.h

Duo contra duo. to.2.f.383.f

Ego nouissimus euigilaui,&c. to.1.fol.86.a

Multam malitiã docuit ociosi tas.to.1.fo.81.g

*Cap.*34. Quasi qui apprehendit vmbram,&c.fo.322.

Ab immundo quis mundabitur ? tomo 1. folio 441.g

Vnus ædificans, & vnus destruens,&c.to.1.fol.367.c.& tomo 2.fo.105.c

Qui baptizatꝰ à mortuo, &c. to.2.fol.274.h

*Cap.*35. Non despicies preces pupilli.to.2.fo.179.h

*Cap.*37.O præsumptio nequissima,&c.to.2.fo.215.e

Noli consiliari cũ socero tuo. to.1.fo.386.f

A consiliario serua, &c. to.2. folio 262.d

Anima viri sancti enuntiat aliquando,&c. to.1.fol.386.c.& tomo 2.fo.143.a

Non te effundas super omnẽ escam.to.1.fo.209.e

*Cap.*38. Memor esto iudicij mei,&c. to.1.fol.107.d.& 124.d & to.2.fo.178.g

Sapientiam scribe,&c. tom.2. fol.64.g

*Cap.*39. Iustus cor suum tradidit ad vigilandum diluculo. tomo 1.fo 250.f

*Cap.*40.Ad hæc mors sanguis &c.super iniquos.to.1.fo.270.f

Omnia quæ de terra sunt,&c. to.1.fo.329.f

Substantiæ iniustorum sicut fluuius siccabuntur,&c. tomo 1. fol.43.f

Tibiæ & Psalterium suauem faciunt melodiam,&c.t.2.f.189.f

*Cap.*41. O mors quam amara est memoria tua to.1.fo.108.a. & 407.b.to 2.fo.376.a

*Cap.*51. Videte quia modicũ laboraui,& inueni mihi multam requiem.to.2.fo.120.d

ISAIÆ.

Cap. 1. Audite cœli, & auribus percipe terra. to. 1. fo. 231. b

Filios enutriui & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me. to. 1. fo. 416. h. & to. 2. fo. 26. c. & 90. f

Væ genti peccatrici, populo graui iniquitate. to. 1. f. 332. c. & to. 2. fo. 129. b. & 209. c. & 264. b

Dereliquerunt dominũ, blasphemauerunt sanctum Israel. to mo 1. fo. 60. h

Super quo percutiam vos vltra. to. 1. fo. 30. b. & 246. b. & 352 f. atque to. 2. fo. 163. h

A planta pedis vsque ad verticem capitis non est in eo sanitas. to. 2. fol. 178. d. & 366. b

Vulnus & liuor, & plaga tumens. to. 2. fo. 39. d

Et derelinquetur filia Sion vt vmbraculum in vinea. to. 2. fol. 306. c. & 343. f

Quo mihi multitudinẽ victimarum vestrarum? to. 1. fo. 13. h

Incensum abominatio est mihi. to. 2. fo. 284. h

Neomeniam, & Sabbathum, & festiuitates alias non feram. to. 1. fo. 295. h

Calendas vestras & solemnitates vestras odiuit anima mea. to. 1. fo. 92. c

Laboraui sustinens. to. 1. f. 85. f. & 305. c

Lauamini, mundi estote. to. 1. fo. 50. d. to. 2. fo. 286. h

Auferte malum cogitationũ vestrarum. to. 1. fo. 91. g. & to. 2. fol. 326. e

Discite benefacere. tomo 1. fo. 28. h. & to. 2. fol. 80. g. h

Quærite iudicium, subuenite oppresso, iudicate pupillo. to. 1. fol. 288. g

Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis? to. 1. fo. 255. g

Vinum tuum mixtũ est aqua. to. 1. fo. 436. b. & to. 2. f. 222. a

Principes tui infideles. to. 2. fol. 40. c

Pupillo non iudicant, & causa viduæ non ingreditur ad illos. to mo 2. fol. 362. d

Heu ego consolabor super hostibus meis. to. 1. fo. 116. h. & tomo 1. fo. 41. h

Excoquam ad purum scoriam tuam. to. 1. fo. 145. b

Erubescetis super hortis, quos elegeratis. to. 1. fo. 271. d

Cum fueris velut quercus defluentibus foliis. to. 2. fo. 250. a

Et erit fortitudo vestra, vt fauilla stupæ. tom. 2. fol. præterea quidem 341. c

Cap. 2. Et fluent ad eum omnes gentes. to. 1. fo. 87. b

Repleta est terra argento & auro. to. 1. fo. 110. g. & 364. d

Et incuruabitur altitudo virorum. to. 1. fo. 222. b

Quiescite ab homine, cuius spiritus in naribus est. tomo 1. fol. 207. c

Cap. 3. Et dabo pueros principes eorum, & effæminati dominabuntur eis. to. 2. fol. 283. d. & fol. 316. h

Apprehendet enim vir fratrẽ suum domesticum patris sui, vestimentum tibi est, princeps esto noster. to. 1. fo. 321. c

Pecca-

Peccatum suum quasi Sodoma prædicauerunt. to.1.fo.300.f & 352.a.to.2.fol.275.b

Dicite iusto quoniam bene, quoniam fructum adinuentionum suarum comedet. tomo 2. fol.204.g

Populе meus qui te beatum dicunt,ipsi te decipiunt.tomo 1. fol.280.e

Dominus ad iudicium veniet cũ senioribus populi sui, & principibus eius.to.1.fo.230.g

Vos enim depasti estis vineam meam.to.1.fo.460.f

Ambulauerunt extento collo.to.2.fo.58.h

*Cap.*5. Cantabo dilecto meo canticum quasi patruelis mei. tomo 1.fo.421.d

Quid est quod debui vltra facere vineæ meæ, & non feci ei? to.1.fo.369.c

Auferam sepem eius,& erit in direptionem.to.2.fo.191.h

Et nubibus mãdabo ne pluãt super eam imbrem. tomo 2. folio 279.c

Væ qui coniungitis. tomo 1. fo.111.b.& 252.g.& 428.e

Væ qui consurgitis mane ad ebrietatem.to.1.fol.vero 193.a. & fol.248.e

Et opus domini non respicitis.to.1.fo.83.g

Dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum absque vllo termino.to.1.fo.193.h

Væ qui dicitis malum bonũ, & bonum malum. to.2.fol.219.f

Væ qui potẽtes estis ad bibendũ vinum. to.1.f.209.d.& 302.c

Qui iustificatis impium pro muneribus, & iustitiam iusti auferetis ab eo.to.1.fo.52.g

Et facta sunt morticina eorũ, quasi stercus in medio platearũ. to.1.fol.300.g.to.2.fo.308.e

Et ecce festinus velociter veniet,to.2.fo.275.c.

*Cap.*6. Audite audientes, & nolite intelligere. to.1.fo.119.g

Excæca cor populi huius. tomo 1.fol.101.b.& 192.d

*Cap.*7. Nisi credideritis non intelligetis.to.1.fo.362.c.d

Noli timere à duabus caudis titionum fumigantium istorum. to.2.fo.244.c

Pete tibi signum à domino Deo tuo in profundum inferni. tomo 1.folio 312.a. & 345.g. & 379.d

Vt sciat reprobare malum, & eligere bonum.to.2.fo.335.e

*Cap.*8. Voca nomen eius accelera,spolia detrahe, festina.to.1. fol.380.g.& 388.g

*Cap.*9. Lætabuntur coram te sicut qui lætantur in messe.to.1. fol.19.a

Paruulus enim natus est nobis,& filius datus est nobis. to.2. fol.41.b

Et erunt qui beatificant populum istum seducentes. tomo 1. folio 260.e

Succensa est enim quasi ignis impietas,veprem, & spinam uorabit.to.2.fol.138.g

*Cap.*10. Quid facietis in die visitationis, & calamitatis. to.1. fol.214.h

Væ Assur virga furoris mei & baculus

baculus ipse est. tomo 1.fo.27.g tomo 2.fo.167.b

Cõsummatio abbreuiata inũdabit iustitiam.to.1.fo.319.g

*Cap.*11. Spiritus consilij, & fortitudinis.to.2.fo.231.d

Quia repleta est terra scientia domini sicut aqua maris.to.1. fol.351.h

Ipsum gentes deprecabuntur. to.1.fo.274.b

Onus Babilonis.to.1.fo.302.b

*Cap.*13. Et respondebunt ibi vlulæ in diebus eius.tomo 1.folio 341.a

Ecce dies domini venit crudelis, & indignationis plenus.to.1. fol.1.c

*Cap.*14. Infernus subter te cõturbatus est in occursum aduentus tui.to.1.fo.262.g

Et tu vulneratus es sicut & nos,nostri similis effectus es. tomo 1.fo.115.c

Tu populum tuum occidisti. to.2. fo.171.h

Quomodõ cecidisti lucifer, qui mane oriebaris?to.1.fo.57.g

In cœlum conscendam, super astra Dei exaltabo solium meũ. to.1.fo.416.h.to.2.fo.269.h

Sedebo in monte testamenti in lateribus aquilonis.to.2.f.21. b.to.2.fo.223.b

Et ponam eam in possessione erinacij.to.1.fo.420.a

De radice enim colubri egredietur regulus.to.2.fo.160.d

*Cap.*15. Onus Moab.tomo 1. folio 302.b

*Cap.*16. Emitte agnum domine dominatorem terræ de petra deserti ad montem filiæ Sion. tomo 1.fo.327.g

Audiuimus superbiã Moab, superbus est valde.to.1.fo.393.c to.2.fol.115.g

*Cap.*17. Onus Damasci. to.1. folio 302.b

Erit in die illa dominus sicut congregans in messe. t.2.f.123.e

*Cap.*19. Onus Aegypti. to.1. fol.302.c

Et concurrere faciam Aegyptios aduersus Aegyptios,& pugnabit vir contra fratrem suum. tomo 2.fol.329.h

Stulti facti sunt principes Thaneos, dominus miscuit in medio eius spiritum vertiginis. tomo 1. folio 394.b

Cap. 21. Visio dura nunciata est mihi.to.1.fo.220 e

Corrui cum audirem, conturbatus sum cum viderem.tomo 1. folio 242.c

*Cap.*22. Et vocabit dominus Deus exercituum in die illa ad fletum, & ad planctum.tomo 2, folio 329.f

Quasi pilam mittet te in terram latam,& spatiosam,ibi morieris.to.2.fo.91.b

Et dabo clauẽ domus Dauid super humeros eius. t.1.f.321.d

Cap. 23. Erubesce Sidon ait mare.to.2.fo.202.h

*Cap.*24. Ecce dñs dissipauit terram,& nudauit eã.to.2.fo.248.c

Terra infecta est ab habitatoribus suis.to.2.fo.30.h.

Ingemuerunt omnes qui lætabantur corde.to.1.fo.326.g

Formido & fouea, & laqueus

super

super te qui habitator es terræ. tomo 1.folio 352.c

*Cap.*26. Impius nõ videbit gloriam domini.tomo 1.folio 77.b. & 310.f

Omnia enim opera nostra operatus est in nobis dominus.tomo 2.folio 245.h.& 262.g

In angustia requisierũt te.to. 1.folio 277.d

Concepimus & quasi parturiuimus & peperimus spiritum salutis.to.2.folio. 193.a

Viuent mortui tui, interfecti mei non resurgent.to.fol.22. b

Vade populus meus in cubicula tua.tomo.2.folio 200.f

*Cap.*27. Quis dabit spinam & veprem in prælio.to.1.fol.249.g

Væ coronæ superbiæ.t.1.f.44.

*Cap.*28. Pedibus conculcabitur corona superbiæ.to.1.f.318.f

Manda remanda:expecta,reexpecta.to.1.folio 354.d

Hæc est requies mea, reficite lassum.to.2.fol.6.a.& 176.b

Percussimus fœdus cum morte,& cum inferno fecimus pactũ. tomo.1.folio 277.d.& 354.e

Ecce ego mittam in fundamẽtis Sion lapidem Angularem.tomo 1.folio. 417.c

Qui crediderit non festinet. to.1.fol.289.b.h.to.2.fol.194. h

Sola vexatio dabit intellectũ auditui.to.1.fol.55.a.& 298.b

Coangustatum est enim stratũ ita vt alter decidat,pallium breue est, vtrumque operire non potest.tomo 1.folio 318.g. & 353. b.& 359.g.& 440.b.& 253 a.

*Cap.*29. Populus iste ore suo & labijs suis glorificat me. to. 1. fol.100.f.tomo 2.folio 102.c

Peribit sapientia a sapiẽtibus eius.tomo 2.folio 142.g

*Cap.*30. Væ filij desertores, vt faceretis cõsilium,& non ex me. to.1.f.438.c. to. 2.folio 310.c

Filij mendaces, filij nolentes audire legem Dei, qui dicunt videntibus.tomo 1.folio 365.b

Loquimini nobis placentia.tomo 1.folio 47.e

Sicut conteritur lagena figuli contritione perualida.to.1. folio 123.c.& 234.a

Si reuertamini & quiescatis, salui eritis. tomo 2.folio 169. b

Propterea expectat dominus, vt misereatur vestri.tomo 1. fol. 60.d.to.2.folio 309. a

Et erit lux lunæ sicut lux solis,& lux solis septempliciter.t.1. folio 1.d

Præparata est enim ab heri Tophet.tomo.1.fol.356. g

*Cap.*31. Væ qui descendunt in Aegyptum ad auxilium,in equis sperantes.tomo 2.folio 126.d

Quomodo si rugiat leo & catulus leonis super prædam suam. tomo 2.folio 126.d

*Cap.*32. Principes in iudicio præeunt.to.2.folio 130.f

Beati qui seminatis super omnes aquas.to.1.folio 159.c

*Cap.*33. Concipietis ardoré, & parietis stipulam.to.2.fol.65.f

*Cap.*34. Et orientur in domibus eius spinæ,& vrticæ.tomo 2. folio 13.b

Erit cubile draconum, & pascua struthionum.to.2.f. 343. h

Cap.

*Cap.*35. In cubilibus in quibus dracones prius habitabant, orietur viror calami. to. 2. fol. 254. h

Via ſancta vocabitur, & pollutus nõ trãſibit per eã. t. 1. f. 347. b

Cap 36. Ecce confidis ſuper baculum arundineũ. to. 2. f. 199. c

*Cap.*37. Quia venerunt filij vſque ad partum. to. 2. fol. 231. d

*Cap.*38. Vidi lachrymas tuas, & ſanaui te. tomo 2. folio 41. d

Recogitabo tibi omnes annos meos ĩ amaritudine animę meę. tomo. 1. folio 56. h

Ecce in pace amaritudo mea amariſſima. tomo 1. folio 212. f

*Cap.*40. Loquimini ad cor Hieruſalem. tomo 2. folio 109. b

Vox clamantis in deſerto. tomo. 1. folio 369. g

Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius ſicut flos agri. to. 1. f. 67. g. tomo. 2. fol. 20. h. & 131. e

Sicut paſtor gregem ſuum paſcet. tomo 2. folio 201. b. & 376. f

Omnes gentes quaſi non ſint. tomo 1. folio 319. b

Qui dat laſſo virtutem. to. 1. fo. 271. d. t. 2. f. 79. e. & fo. 101. d. e

*Cap.*41. Triturabis montes, & comminues. & colles in puluerẽ pones. tomo 1. folio 224. g

Egeni & pauperes quęrunt aquas, & non ſunt, lingua eorum ſiti aruit. tomo 2. folio 279. d

*Cap.*42. Tacui ſemper, filui, patiens fui, ſicut parturiens loquar, tomo 1. fol. 5. e. & fol. 305. c. & tomo 2. fol. 105. g. & 367. d

Qui apertas habes aures, non ne audis? tomo 1. folio 244. d

*Cap.*43. Cum ambulaueris in igne non combureris, & flamma non ardebit in te. to. 1. fol. 193. f

Non me inuocaſti Iacob, nec laboraſti in me Iſrael. t. 2. f. 24. e

Ego ſum, ego ſum *ipſe*, qui deleo iniquitates tuas. to. 1. fo. 286. b. tomo 2. folio. 56. e

*Cap.*45. Ego dominus, & non eſt alter formans cælũ, & creans tenebras. tomo 1. folio 42. c

*Cap.*46. Facta ſunt ſimulacra eorum beſtijs & iumentis. to. 1. folio 253. a

Qui portamini a meo vtero, qui geſtamini a mea vulua. tomo 1. folio. 288. e

Redite præuaricatores ad cor. to. 1. fol. 38. g. & fol. 79. e. & 390. e. & 431. d. & 167. f. tomo 2. fol. 200. c. & 248. a

Audite me duro corde. tom. 1. fol. 45. d

*Cap.*47. Deſcende, ſede in puluere filia Babylon. to. 1. fol. 333. e. tomo. 2. folio 339. c

Et dedi eos in manu tua, non poſuiſti eis miſericordias. to. 2. folio 185. b

Neque recordata es nouiſſimi tui, ſed dicebas in ſempiternum ero domina. to. 1. fo. 47. e

Non ſedebo uidua, & ignorabo ſterilitatem. to. 2. fo. 269. h

*Cap.*48. Sciui enim, quia durus es tu, nervus ferreus ceruix tua, frons tua ærea. to. 1. fo. 45. a. & 352. a. to. 2. fo. 365. d

Ego dominus Deus docens te vtilia. to. 2. fo. 109. d

Vtinam attendiſſes mandata mea, facta fuiſſet ſicut flumẽ pax tua. to. 1. fol. 320. b

Egre-

Egredimini de Babilone, fugite à Chaldeis. to. 2. fol. 321. d

Cap. 49. Posuit os meum quasi gladium acutum. to. 1. fol. 95. h

In vacuum laboraui, sine causa & vane fortitudinem meam cõsumpsit. to. 1. fol. 85. f. to. 2. folio 190. e. & 358. f

Nunquid obliuiscí potest mulier infantem suum? t. 2. fo. 131. a

Cap. 50. Dominus Deus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico. to 1. folio 71. h. & fol. 87. e. to. 2. fol. 331. e

Cap. 51. Solitudinẽ eius quasi hortum domini. to. 2. fol. 343. h

Cæli sicut fumus liquescent. tomo 1. folio 359. g

Noli timere opprobrium hominum. tomo 1. folio 163. d

Ego ipse consolabor vos. to. 2. folio 340. f

Quis tu vt timeas ab homine mortali? tomo 1. folio. 359. g

Audi hæc paupercula & ebria non a vino. tomo 2. folio. 323. d

Cap. 52. Nõ adijciet vltra vt pertranseat per te in circumcisus & immundus. tomo 1. folio. 91. g

Solue vincula colli tui captiua filia Sion. to. 2. fol. 50. g

Recedite, recedite, exite inde. tomo 1. folio 365. f

Præcedet enim vos dominus & congregabit vos. tomo 2. fol. 208. h

Cap. 53. Et ascendet sicut vir gultum coram eo. to. 2. fol. 165. f

Nõ est species ei neque decor. tomo 1. folio. 113. g. tomo. 2. fol. 366. b

Desiderauimus eum despectũ & nouissimum virorum. tomo 2. fólio 342. f

Vere languores nostros ipse tulit. to. 2. folio 288. h. & 359. d

Vulneratus est propter iniquitates nostras. tomo 2. folio 355. c

Omnes nos quasi oues errauimus. tomo 2. folio. 44. a

Oblatus est quia ipse voluit. tomo 2. folio. 337. d

Quasi agnus coram tondente se obmutescet. tomo 1. fol. 327. h tomo 2. folio 367. b

Generationem eius quis enarrabit? to. 2. fol. 150. c

Pro transgressoribus rogauit. tomo 2. folio 162. b

Cap. 54. Ad punctum in modico dereliqui te, & in miserationibus magnis congregabo te. to. 2. folio 200. e

In momento indignationis abscondi faciem meam parumper a te. tomo 2. fol. 41. f. g

Cap. 55. Omnes sitientes venite ad aquas. tomo 2. folio 173. b. & 251. a

Venite, emite absque auro & argento. tomo 1. folio 84. c. to. 2. folio 252. a

Quare appenditis argentum non in panibus, & laborem vestrũ non in saturitate. to. 1. fol. 244. d. tomo 2. folio 268. d

Quærite dominum dum inueniri potest. tomo 1. folio 16. b. & 77. e. & 188. g. to. 2. folio. 241. f. & 245. h. 247. b. 267. c

Non enim cogitationes meæ cogitationes vestræ, neque viæ vestræ viæ meæ. to. 1. folio 56. h

Quomodo descendit imber & nix

& nix de cælo. to.2.fo.189.h

*Cap.*56. Omnes bestiæ agri venite ad deuorandum.tomo 2. fol.264.e

Canes muti non valentes latrare.to.2.fo.264.f

*Cap.*57. Super quem dilatasti os, & eiecisti lingnam? tomo 1. fol.306.g

Immolantes paruulos in torrentibus subter eminentes petras.to.1.fo.353.h

Quia ego tacens,& quasi non videns,& mei oblita est.tomo 1. fol.181.h.to.2.fo.221.a

Impij autem quasi mare feruens.to.1.fo.320.h

Non est pax impijs. tomo 1. fol.320.h

*Cap.*58. Clama ne cesses, & quasi tuba exalta vocem tuam. to.1.fo.48.h.& 367.d

Quare ieiunauimus, & non aspexisti? to.1.fo.209.g

Nũquid tale est ieiuniũ quod elegi? to.1.fo 130.f

Frange esurienti panẽ tuum. to.1.fo.126.f.to.2.fo.29.g

Tunc inuocabis, & dominus exaudiet.to.2.fo.80.d

Sustollam te super altitudinẽ terræ,& cibabo te hæreditate Iacob.to.2.fo.246.g

*Cap.*59. Telas araneæ texuerunt.tomo 1. fol.405.g.tomo 2. fol.269.b

Corruit in platea veritas. tomo 2.fo.232.a

*Cap.*60. Qui sunt isti, qui vt nubes volant? tomo 1. fol.303.f & 365.c

Ego qui loquor iustitiam, & pugnator sum ad salutem. to.2. fol.156.c

Miserationum domini recordabor.to.1.fo.296.d

*Cap.*63. Facti sumus velut à principio, cum non dominareris nostri. to.1. fol.166.b. & 308.c. to.2.fo.204.d

*Cap.*64.Oculus nõ vidit Deus absque te,quæ præparasti diligẽtibus te.to.1.fol.175.d

Quasi pannus méstruatæ. to. 1.fo.149.d.to.2.f.44.b.& 300.e

Expandi manus meas tota die ad populum incredulum. to. 1. fol.355.d

Qui graditur in via non bona post cogitationes suas.t.2.f.98.g

Quomodo si inueniatur granum in botro, & dicatur ne dissipes illud.to.1.fo.144.a

Et faciebatis malum in oculis meis. to.2.fo.221.a

Puer centum annorum. to.1. fol.429.f

Antequã clamẽt ad me, exaudiam eos. to.1. fol.11.&.& to.2. fol.80.d

Quæ est ista domus,quã ædificabis mihi.to.2.fo.271.e

Ad quem autem respiciã nisi ad pauperculum,& contritũ spiritu.to.2.fo.65.h.& 151.g

Audite verbum domini qui tremitis ad verbum eius.tom.2. fol.231.e

Ad vbera portabimini. to.1. fol.11.a

Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur. tomo 1.fol.59.c.fo.76.h.tom.2. fol.267.f

HIEREMIÆ.

*Cap.*1. Vt euellas,& deſtruas, & diſperdas,& diſſipes, & ædifices,& plantes.to.2.fol.55.d

Virgam vigilantem ego video.to.2.fol.11.c

Ecce ego conuocabo omnes gentes.to.2.fol.347.b

*Cap.*2. Sanctus Iſrael domino primitiæ frugum eius.to.1.f.86.g

Et ambulauerunt poſt vanitatem,& vani facti ſunt.t.1.f.171.b

Vbi eſt dominus, qui aſcendere vos fecit de terra Aegypti?tomo 2.folio 153.c

Sacerdotes non dixerunt, vbi eſt dominus , & tenentes legem neſcierunt me.to.2.fol.139.c

Et paſtores præuaricati ſunt in me.to.2.fol.139.c

Me dereliquerunt fontem aquæ viuæ.to.1. fol.111.d. to. 2. folio 243.d.& 251.e

Quid tibi in via Aegypti, vt bibas aquam turbidam, arguet te malitia tua.to.2.fol.274.h

Arguet te malitia tua .to. 1. folio 266.g

A ſeculo confregiſti iugum meum.to.2.fol.154.d

Et ſub omni ligno frondoſo proſternebaris meretrix . to. 2. fol.325.h

Quomodo dicis non ſum pol lutæ?to.2.folio 300.e

Onager aſſuetus in ſolitudine.to.1.folio 302.f

Verterunt ad me tergum & non faciem.to.1.folio 187.f

Et in tępore afflictionis ſuæ dicent, ſurge & libera nos. to.1. folio 62.f. & 303.h

Secundum numerum quippe ciuitatum erant dij tui Iuda. to. 1.folio 364.c

Fruſtra percuſſi filios veſtros, diſciplinam non acceperunt. tomo 1.folio 422.b

Nũquid obliuiſcetur virgo ornamenti ſui? to.2.folio 234. h

Innocens ego ſum, propterea auertatur furor tuus a me. to. 2. fol.250.e

Quam vilis facta es iterans vias tuas.to.1.fo.308.c.& 352.d

*Cap.*3. Tu autem fornicata es cum amatoribus multis : tamen reuertere ad me.to.1.fol.424.h. tomo 2.fol.97.2.& 287.a

Leua oculos tuos in directũ , & vide vbi proſtrata ſis.to.2. fol. 300.f.& 325.h

Frons mulieris meretricis facta eſt tibi , noluiſti erubeſcere. tomo 1.folio 179.a

Et vidit præuaricatrix ſoror eius Iuda.to.1.fol.412.h

Et facilitate fornicationis ſuæ contaminauit terram.to. 2.folio 172.f

Annunciate in Iuda & in Hieruſalem.to.1.folio 13. a

*Cap.*4. Sapiẽtes ſunt vt faciãt mala , bene autem facere neſcierunt.to.1.f.375.g.to.2.fo. 307.a

Contẽpſerunt auſatores tui. tomo 1.folio 387.b

Circuite vias Hieruſalem & aſpicite.to.2.folio 231.g

*Cap.*5. Percuſſiſti eos, & non doluerunt.to.1.fol.246.d.& fol. fol.271.a.& 352.f.& 422.c

Indurauerunt facies ſupra petram,

tram,& noluerunt reuerti. to. 1. folio 45.a.atque etiam 309.a.& tomo 2.folio 283.d

Forsitan pauperes sunt & stulti ignorantes viam domini,& iudiciũ Dei sui. Ibo igitur ad optimates,& loquar eis. t.2.f.156.c.d

Saturaui eos,& mœchati sũt. to.1.folio 327.d

Audi populе stulte, qui non habes cor.to.2. fol.154.c

Et nõ dixerunt in corde suo, metuamus dominũ Deum tuũ, qui dat nobis pluuiam temporaneam & serotinam.to.2.f.121. d

Magnificati sunt & ditati, incrassati sunt & impinguati. to.1. folio 228.h

Stupor & mirabilia facta sũt in terra,prophetæ prophetabant mendacium.to.1.fol.365.c

Vęvobis,quia declinauit dies. to.2.fol.77.g

Sicut frigidam fecit cisterna aquam to.2.fol.27.f.& 275.e

Erudire Hierusalem,ne forte recedat anima mea a te.to.2.fol. vero.250.a

Cui loquar aut quem contestabor?to.1.fol.87.d

Ecce verbum domini factum est illis in opprobriũ.t.2.f.190. d

A minore quippe vsq; ad maiorem omnes auaritiæ student. tomo 2.folio 144.g

Frustra conflauit cõflator.tomo 2.folio 283.b

*Cap.*7. Nolite cõfidere in verbis mẽdacii.t.1.f.13.h.t.2.f.277.e

Locutus sum ad vos mane cõsurgens & loquens, & non audistis,& vocaui vos & non respondistis.tomo 2.folio 191.h.

Nonne vides quid isti faciunt in ciuitatibus Iuda.to.1.fo.176.c

Filij colligunt ligna, & patres succendunt ignem.to.2.f.275. b

Et misi ad eos omnes seruos meos prophetas.to.1.fol.85. h

Tonde capillũ tuũ & proiice, qa proiecit dñs & reliquit generationẽ furoris sui, to.2. f.305.f

Et ædificauerunt excelsa tophet,quæ est in valle filij Ennõ. tomo 2.folio 244.d

*Cap.*8.Nullus est qui agat pœnitentiam super peccato suo.tomo 2.folio 300.b

Omnes conuersi sunt ad cursum suum quasi equus impetu vadens ad prælium.to.2.f. 275.c

Miluus in cælo cognouit tempus suum.to.2.f.168.g. & 300.b

Dabo mulieres eorum exteris.tomo 2.folio 30.d

Nunquid resina nõ est,in Galaad?tomo 2.fol.328.h. & 339. d.& fol.383.d

Quis dabit me in solitudine? tomo 1.folio 437.a. h

*Cap.*9. Vnusquisque se a proximo suo custodiat.to.2.fo.94.c

Sagitta vulnerãs lingua eorũ. tomo 2.folio 238.b

Ascendit mors per fenestras nostras.tomo 2.folio 178.b

Non glorietur sapiens in sapientia sua.tomo 2.folio 142. e

Quis non timebit te o rex gẽtium?to.2.fol.290.d

*Cap.*10. Stultus factus est omnis homo a scientia sua.t.1.f.376.a

Et Israel virga hæreditatis eius.tomo 1. folio 156.e

Quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? to.2.folio 106.d

*Cap.*11. Mittamus lignum in panem eius.tomo 1.folio 36. g

*Cap.*12. Quare via impiorum prosperatur? tomo 1.folio 198. e

Prope es tu ori eorum,& longe a renibus eorum. tomo 1.fol. 100.f

Si cum peditibus currēs laborasti.tomo 1.folio.405.h

Nam & fratres tui, & domus patris tui etiam ipsi pugnauerūt aduersum te.to.2.fo.257.a

Reliqui domum meam, dimisi hæreditatem meam . tomo 2. fol.256.a

Desolatione desolata est omnis terra,quia nullus est qui recogitet corde.to.1.fo.389.e

*Cap.*13.Tu enim docuisti eos aduersum te.to.2.fo.309.e

Si mutare potest Aethiops pellem suam.to.1.fo.85.a

*Cap.*14. Cognouimus domine impietates nostras . tomo 1. fol.250.d

*Cap.*15. Si steterint Moyses, & Samuel coram me,non est anima mea ad populum istum . tomo 1.fol.94.d.& 158.d.tomo 2. fol.202.h

Laboraui rogans.tomo1.folio vero 85.g

Solus sedebam,quoniam comminatione repleuisti me . tomo 1. fol.179.d

Etsi separauerit pretiosum ac vile quasi os meum erit.tomo 2. fol.47.a

Et bellabunt aduersum te, & non prævalebūt,quia ego tecum sum.to.2.fo.104.f

*Cap.*16. Et seruietis ibi dijs alienis die ac nocte,quia non dabunt vobis requiem. to.1.f.102. g.fol.431.b

Et post hæc mittam eis multos venatores,& venabuntur eos de omni monte.to.2.fo.132.b

Peccatum Iuda scriptum est stylo ferreo in vngue adamantino.to.1.fo.45.b. & to.2.fo.139.d & 169.d.248.e

Maledictus homo qui cōfidit in homine. to.1. fol.288.f.to.2. fol.199.c

Benedictus vir qui confidit in domino, & erit dominus fiducia eius.to.1.fo.288.g

Prauum est cor hominis, & inscrutabile.to.2.fo.319.c

Perdix fouit quæ nō peperit. to.2.fo.30.b.& 43.d.& 300.f

Et diem hominis non desideraui,tu scis. to.f.206.b.& 301.e

Vade & sta in porta filiorum populi mei.to.2.fo.107.c

Nolite portare pōdera in die Sabbathi.to.1.fo.293.d

*Cap.*18. Descende in domum figuli.to.1. fo.347.g.t.2.f.240.e

Si pœnitentiam egerit gens illa à malo suo.to.2.fo.240.f

*Cap.*20.Maledictus vir qui annunciauit patri meo dicēs, natus est tibi puer masculus.t.2.f.61.h

*Cap.*21. Iudicate mane iudiciū, ne forte egrediatur vt ignis indignatio mea,& succēdatur,& non sit qui extinguat. t.2.f.173.a

*Cap.*22. Et sanctificabo super te interficientem virum, & arma eius.

Digitized by

eius. tomo 2. folio 202.b

*Cap.*23. Propheta namque,& ſacerdos polluti ſunt,& in domo mea inueni malum.to.2.f.236.c

Non mittebam prophetas, & ipſi currebant, non loquebar ad eos,& ipſi prophetabant. tom.1. fol.58.h

Si ſtetiſſent in concilio meo, & nota feciſſent verba mea populo meo.to.1.fo.33.h

Putas ne Deus e vicino ego ſum,dicit dominus,& non Deus de longè?to.1.fo.289.h

Cælum & terram ego impleo dicit dominus.to.1.fo.182.d

Quid paleis ad triticum ? tomo 1.fol.407.e

Nunquid nõ verba mea quaſi ignis ? tomo 1. fo.261.f. & to.2. fo.111.e

*Cap.*25. Pro eo quod non audiſtis verba mea,ecce ego mittã, & aſſumã vniuerſas cognationes Aquilonis.to.2.fo.31.h.& 167.c

Quia ecce ego in ciuitate in qua inuocatum eſt nomen meũ, incipiam affligere, & vos immunes eritis.to.1.fo.284.f

*Cap.*29. Ego ſum iudex & teſtis,dicit Dominus. to.1.f.181.h

Inſanabilis fractura, &c. to.1. fol.246.b

Plaga inimici percuſſi te.to.1. fol.24.g

*Cap.*31. In charitate perpetua dilexi te. to.2.f.251.b.& 289.d

Caſtigaſti me domine,& eruditus ſum.to.1.fol.25.a. & to.2. fol.352.e

Conuerte me, & conuertar. to.1.fo.71.h

Statue tibi ſpeculum, pone tibi amaritudines, dirige cor tuũ. to.1.fo.11.e.& 359.g

Vſquequo delicijs diſſolueris filia vaga?to.1.fo.407.c

Omnis homo qui comederit vuam acerbam,obſtupeſcent dẽtes eius.to.1.fol.414.c

*Cap.*34. Ecce prædico vobis libertatem ad gladium,ad peſtẽ, & ad famem.to.2.fo.182.c

*Cap.*36. Reuertatur vnuſquiſque à via ſua peſſima.t.1.f.351.g

*Cap.*42. Omne verbũ in quò miſerit te Dominus Deus ad nos,faciemus.to.2.fo.336.d

*Cap.*44. Hieruſalem caſtigaberis in gladio,fame,& peſte tomo 2.fol.vero 31.b

Sed facientes faciemus omne verbum quod egreditur de ore noſtro.to.1.fol.261.g

Et ſaturati ſumus panibus, & bene nobis erat, malumque non vidimus.to.1.fo.212.h

*Cap.*47. O mucro Dñi vſquequo non quieſces? to.2.f.167.g

*Cap.*48. Date florem Moab, quia florẽs egreditur. t.1.f.364.f

Maledictus qui facit opus Domini fraudulenter.to.1.fo.364.f

Maledictus qui prohibet gladiũ ſuum à ſanguine. t.1.f.364.f

*Cap.*50. Recedite de medio Babylonis.to.2.fol.221.d

*Cap.*51. Curauimus Babylonem,& non eſt ſanata. t.1.f.25.c

Egredimini de medio eius populus meus, & vnuſquiſque animam ſuam ſaluet. to.1.fo.266.a

Sic ſubmergetur Babylon, & non conſurget. to.1.fo.156.d.e

THRENO.

Cap. 1. Vię Sion lugent, &c. to.1.fo.191.d

Viderunt eam hostes,& deriserunt Sabbatha eius.t.1.f.297.a

Peccatum peccauit Hierusalē, propterea instabilis facta est. to.1.fo.309.d

Sordes eius in pedibus eius, nec recordata est finis.to.1.f.46.c.& 86.f.& to.2.fo.164.g

Omnis populus eius gemens, & quęrens panem,dederunt prætiosa quæque pro cibo. tomo 2. fol.290.a

*Cap.*2. O vos omnes qui transitis per viam. to.1.fol.388.c.& to.2.fo.362.a

Cogitauit Dñs dissipare murum filiæ Sion.to.2.fo.347.c

Consurge, lauda in nocte, in principio vigiliarum, & effunde sicut aqua cor tuum ante Dominum.to.1.fo.105.h

*Cap.*3. Recordare paupertatis & transgressionis meæ. tomo 2. fol.351.h

Bonum est viro cùm portauerit iugum ab adolescentia sua,ipsius Domini.to.1.fol.85.a

Sedebit solitarius, & sedebit & leuat se super se.to.2.fo.359.g

*Cap.*4. Dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum.to.2.fol.379.g

Filij Sion inclyti, & amicti auro purissimo.to.2.fo.213.b

Candidiores Nazaræi eius nine.to.1.fol.131.a

Denigrata est super carbones facies eorū. to.1.f.267.f.&425.c

Melius fuit occisis gladio,quā interfectis fame.to.1.fo.406.d

Manus mulierum coxerunt filios suos.to.2.fo.30.h

Non crediderunt reges terrę, & vniuersi habitatores orbis. tomo 1.fo.367.e

*Cap.*5.Serui dominati sunt nostri.to.2.fo.317.f

Propterea mæstum factū est in dolore cor nostrum t.2.f.31.d

BARVCH.

*Cap.*3. Nam si in via Dei ambulasses,habitasses vtique in pace super terram.to.2.fo.212.g

Disce vbi sit prudentia, vbi virtus,vbi intellectus.to.2.fol.72.c.

Vbi sunt principes gentium, & qui dominantur super bestias. to.1.fol.187.d.e

*Cap.*4. Nutriui enim illos cū iucūditate, dimisi autem illos cū fletu,& luctu.to.1.fo.192.e

Sicut enim fuit sensus vester, vt erraretis à Deo, decies tātum iterum conuertentes requiretis eum.to.1.fol.86.a.& 271.c

EZECHIEL.

*Cap.*1. Sed vnumquodque eorum coram facie sua ambulabat. to.2.fol.56.b

Et totum corpus oculis plenum.tom.1.fo.440.c.& tomo 2. fol.308.h

Cap 2. Hæc visio similitudinis gloriæ Domini, & vidi, & cecidi in faciem meam. tomo 1. folio 342. b

Mitto

Mitto ego te ad filios Israel. to.1.fo.58.g

Fili hominis ne timeas eos, quoniam increduli, & subuersores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas.to.2.fo.333.e

Aperi os tuū & comede quæcūque ego do tibi,& vidi & ecce manus missa ad me.to.1.fo.59.b

*Cap.*3. Domus autem Israel nolunt audire te,quia nolunt audire me.to. 1.fo.351.f

Vt adamantem & vt silicem dedi faciem tuam.to.1.fo.27.a.& 306.c.& 420.h

Fili hominis speculatorē dedi te domui Israel.to.2.fo.264.e

Ipse impius in iniquitate sua morietur. to.2.fo.231.h

*Cap.*4. Sume tibi laterem, & pones eum coram te, & describes in eo ciuitatem Hierusalem. to.1.fo.45.d.& fo.66.e.h.& 85.g & t.2.f.203.e. & 223.e.& 333.c

*Cap.*5. Et contempsit iudicia mea,vt plus esset impia quā gentes.to.2.fo.159.a

*Cap.*6.Vrbes desertæ erunt,& excelsa demolientur. tomo 1. fol.41.h.

Venit contritio super te qui habitas in terra.to.1.fo.339.f

*Cap.*7. Venit tempus, appropinquauit dies,qui emit,non lætetur.to.2.fo.248.c

Et ornamentum monilium suorum in superbia posuerunt. to.1. fo.102.e.& to.2.fo.250.g

*Cap.*8. Fili hominis fode parietem.to.2.fo.228.e

Quasi vigintiquinque viri dorsa habentes contra templum Domini,& facies ad orientem.to.1. fol.60.g.& to.2.fol.256.c

*Cap.*9. Vnusquisque vas interfectionis habebit in manu sua. to.1.fol.vero 230.h

*Cap.*11. Auferam cor lapideū de carne eorum, & dabo eis cor carneum.to.1.fol.307.h.& to.2. fol.vero196.h

*Cap.*12. Fili hominis in medio domus exasperantis inhabitas.to.2.fo.214.a

Qui oculos habent ad videndum,& non vident.to.1.f.101.a

*Cap.*13. Pax, pax. & non erat pax.to.2.fo.49.c

Et cùm caperent animas populi mei, viuificabant animas eorum.to.1.fo.157.d

Et violabant me ad populum meum.to.2.fo.172.f

Propter pugillum hordei, & buccellam panis. to.2.fo.268.c. & 343.g

*Cap.*15. Fili hominis quid fiet deligno vitis?to.1.fo.70.h

Cap. 16. Pater tuus Amorrhæus,& mater tua Cæthæa.to. 1.fol.63.h.& 437.e

Vidi te conculcatam in sanguine tuo.to.1.fol.258.a

Perfecta eras in decore. to.2. fol.344.b

Omnibus meretricibus dātur mercedes.to.2.fol.287.a

Hæc fuit iniquitas Sodomæ, superbia, & saturitas panis,& abundantia,& otium.to.1.fo.82.f & to.2. fo.79.a

*Cap.*17. Quia ego Dominus humiliaui lignum sublime. to.2. fo.185.e

*Cap.*18. Si autem impius egerit pœnitentiam.tomo 1.fol.50. c.& tomo 2.folio 253.g

*Cap.*19. Matér tua Leæna inter leones cubauit.to.1.f.386. d

*Cap.*22. Viri detractores fuerunt in te.to.1.folio 93. e

Vsuram & superabundantiam non accipietis.tomo 1.fol.235.h

Ecce cõplosi manus meas super auaritiam quam fecisti.to.1. folio 253.h.& 495.f

*Cap.*23. Et insaniuit in amatores suos.tomo 2.folio 99.e

Quorũ carnes sunt vt carnes asinorum.tomo 1. folio 68.e. & tomo 2.folio 27.f

*Cap.*24.Væ ciuitati sanguinũ. tomo 2.fol.283.b

Multo labore sudatum est, & non exiuit de ea nimia rubigo eius.tomo 1.folio 422.b

*Cap.*28. Et eleuatum est cor tuum in robore tuo. tomo 1.fol. 97.b.& 393.

Fili hominis leua planctum super regem Tyri.to.2.fol.344.c

*Cap.*32.Et irrigabo terram fætore sanguinis tui,& operiam cũ extinctus fueris cælos, & nigrescere faciam stellas eius.tomo 1. folio 1.c

Qui sonitum buccinæ audiuit,& non se obseruauit,sanguis eius in ipso erit. tomo 1. folio 145.d

Nolo mortem impij.tomo.1. folio 291.f. & to.2.fol. 169.b

Et audiunt sermones tuos, & non faciunt eos, quia in canticũ oris sui vertunt illos. to. 1. folio 354.c.& tomo 2.folio 282. h

Et es eis quasi carmen musicum. to.1.fol. 100.a. & tomo 2. folio 331.b.& 283.h

*Cap.*34. In pascuis vberrimis pascam oues meas.to.2.fol.92. a

Et cum purissimam aquam biberetis,reliquam pedibus vestris turbastis.tomo 1.folio 367.g

*Cap.*36. Fili hominis, domus Israel habitauerũt in humo sua. tomo 2.folio 162.f

Et effundam super vos aquã mundam.tomo 1.folio 425.b

Et auferam cor lapideũ, & dabo eis cor carneum.t.1.f.347.g

Et dissipabunt vobis iniquitates vestræ & scelera vestra. to.1. folio 56.h

*Cap.*37.Ossa arida audite verbum Dei.tomo 2. folio 83.c

*Cap.*38. Commouebũtur à facie mea pisces maris & volucres cæli.to.1.folio 68.b

*Cap.*46. Qui ingredietur per portam Aquilonis, egredietur per viam portæ meridianæ.to. 1. folio 329.f.& 413.c

DANIEL.

*Cap.*1. Dentur nobis legumina ad vescendum. tomo 2. folio 91.g

*Cap.*2. Rex somnium suum dicat seruis suis.to.2.fo.1.g

Ipse autem Daniel erat in foribus regis.to.2.folio 230.d.e

*Cap.*3. Ecce enim Deus noster quem colimus, potest eripere nos de camino ignis ardentis. tomo 1.folio 288.h

*Cap.*4. Magna arbor & fortis, subter

ſubter eam habitabant animalia &c.tomo 2.folio 316.e

Succidite arborem,& præcidi te ramos eius.to.1.folio 268.d

Cor eius ab humano mutetur,& cor feræ detur ei.tomo 2. folio 174.d

Conſilium meũ placeat tibi, & peccata tua eleemoſynis redime.tomo 1.folio 233.a

. Nonne hæc eſt Babylon ciuitas magna,quam ego ædificaui? tomo 1.folio 43.f

*Cap.*5. Tu quoque filius eius Balthaſar nõ humiliaſti cor tuũ. tomo 1.folio 412.h

Appenſus es in ſtatera,& inuẽtus es minus habens.t.1.fo. 231.d

*Cap.*6. Allatuſque eſt lapis vnus, & poſitus eſt ſuper os laci, quẽ obſignauit rex annulo ſuo. tomo 2.folio 244.f

*Cap.*7. Millia millium miniſtrabant ei,& decies centena mil lia &c.tomo 1.fol.77.g & 313.d

*Cap.*8. Intellige fili hominis. tomo 1.folio 113.b

*Cap.*9. Peccauimus, iniquitatem fecimus.to.2.folio 300. c

Neque enim in iuſtificationibus noſtris proſternimus preces. tomo 2.folio 79.h

*Cap.*10. In diebus illis ego Daniel lugebam trium hebdomadarum diebus.to.1.fol.250.f

Vidi viſionem grandẽ hanc,& non remanſit in me fortitudo,tomo 1.folio 342.c

Et ego veni ,ppter ſermones tuos, princeps autem regni perſarum reſtitit mihi.to.1.f.213. f

In viſione tua diſſolutæ ſunt compages meæ.to.1.fol.342.c

*Cap.*13. Quia egreſſa eſt iniquitas de babylone à ſenioribus iudicibus.tomo 1.folio præterea 86.c.atque etiam.to.2.fo.116.h

Ecce oſtia pomarij clauſa ſũt, & nemo nos videt.to.1.fo.178.h

Anguſtiæ ſunt mihi vndique, ſed melius eſt mihi abſque opere incidere in manus veſtras.tomo 1.folio 284.d.& tomo 2.fol, 249.h

OSEÆ.

*Cap.*1. Vade, ſume tibi vxorẽ fornicariam tomo 2.folio 24.c

*Cap.*2. Ecce ego ſepiam viã tuam ſpinis.tomo 1.folio 145.b, & 244.e.& tomo 2.folio 214.h, & 357.h.& 376.h

Et argentum multiplicaui eis & aurum,quæ fecerunt Baal.tomo 1.folio 102.d

Ecce ego lactabo & educam eam in ſolitudinem,& loquar ad cor eius.to.1.fol.56.d. & 69.b.& to.2.folio 65.h.& 359.g

Et ſponſabo te mihi in fide. tomo 1.folio 255.g

*Cap.*4. Non eſt enim veritas, non eſt miſericordia, & non eſt ſcientia Dei in terra. t.1.f.359.h & to.2.fol.276.f

Et oblita es legis Dei tui,obliuiſcar filiorum tuorum.tomo 1, folio 426.g

Fornicatio & vinum,& ebrietas auferunt cor. tomo 2. folio 99.d.e

Spiritus fornicationum deceſpit eos.to.2.fol.43.e

Super

Super capita montium sacrificabant. to. 1. fo. 377. f

Non visitabo super filias vestras cùm fuerint fornicatæ. tomo 1. fol. 25. b. & tomo 2. folio 306. d

Cap. 5. Et respondebit arrogantia Israel in facie sua. tom. 1. fo. 379. f

Quoniam ego quasi Leæna Ephraim, & quasi catulus leonis. to. 2. fo. 249. g

Cap. 6. In tribulatione sua mane consurgent ad me. to. 2. fo. 31. e. & 198. e

Et veniet quasi imber nobis temporaneus, & serotinus terræ. to. 2. fol. 129. g

Misericordia vestra quasi nubes matutina. to. 2. fo. 184. e

Misericordiam volui, & non sacrificium. to. 2. fo. 185. c

Cap. 7. In malitia sua lætificauerunt regem. to. 2. fo. 62. c

Omnes adulterantes quasi clibanus succensus à coquente. tomo 1. fol. 194. d

Ephraim factus est subcineritius panis. to. 2. fol. 32. c

Super triticum, & vinum ruminabant. to. 2. fol. 25. d

Cap. 8. Ipsi regnauerunt, & nõ ex me. to. 2. fo. 316. g

Ventum seminabunt, & turbinem metent. to. 1. fo. 354. h

Cap. 9. Noli lętari Israel, noli exultare sicut populi. tomo 1. fol. 179. d

Area & torcular non pascet eos, & vinum mentietur eis. to. 1. fol. 302. a

Profunde peccauerunt sicut in diebus Gabaa. tomo 2. folio 36. g.

Sed & væ eis cum recessero ab eis. to. 2. fol. 249. h

Cap. 10. Ephraim vitula docta diligere trituram. tomo 1. fo. 80. c. & folio 242. h. & tomo 2. fol. 49. c

Cap. 11. Ego quasi nutritius Ephraim portabã eos in brachijs meis. to. 2. fol. 131. a

Cap. 12. Diues effectus sum, inueni idolum mihi. tomo 1. folio 428. f

Cap. 13. Et ego ero eis, quasi leæna, occurram eis quasi vrsa raptis catulis. to. 2. fo. 239. h

Perditio tua Israel, tantummodo in me auxilium tuum. tomo 1. fol. 5. h

Cap. 14. Cõuertere Israel ad Dominum Deum tuum. to. 2. folio 7. h.

IOEL.

Cap. 1. Expergiscimini ebrij, & flete, & vlulate omnes qui bibitis vinum in dulcedinem. to. 1. fol. 406. g

Et ficum meam decorticauit nudans, spoliauit eam, & proiecit, albi facti sunt rami eius. to. 1. fol. 128. d. & to. 2. fo. 81. f

Et plangite sacerdotes, quoniam interijt de domo Dei vestri sacrificium. to. 2. f. 31. g

Vocate cætum, congregate senes to. 1. fol. 287. h

Et clamate ad Dominũ, quia prope est dies Domini. tomo 2. fol. 145. h

Com-

Computruerunt iumenta in ſtercore ſuo. tomo 1. folio 68.d. & tomo 2.folio 27.e

Cap. 2. Quia benignus & miſericors eſt, patiens & multæ miſericordiæ, & præſtabilis ſuper malitia. tomo 1.folio 433.h

Sol conuertetur in tenebras. tomo 1.folio 2.a

Omnis quicunque inuocauerit nomen Domini, ſaluus erit. tomo 1.folio 291.f

Cap. 3. Montes ſtillabunt dulcedinem, & colles fluent lac, & mel. tomo 1.folio 317.d

AMOS.

Cap. 1. Super tribus ſceleribus Damaſci, & ſuper quatuor non conuertam eum. to.1.f.61.b. & to.2.fol.38.b.& 355.g

Cap. 3. Si erit malum in ciuitate, quod non fecerit dominus. tomo 1.fol.69.b. & 422.d. & tomo 2.folio 356.f

Non faciet Dominus verbum niſi reuelauerit ſecretum ſuum ad ſeruos ſuos prophetas. tomo 1. folio 351.f

Cap. 4. Ego dedi vobis ſtuporem dentium. to.2.fol.205.e

Cap. 5. Odio habuerunt corripientem in porta, & loquentem perfectè abominati ſunt. tomo 1. folio 425. h.& to.2.fol.324.d

Idcirco pro eo quod diripiebatis pauperé, & prædã electam tollebatis ab eo. to.1.fol.436.f

Odi & proieci feſtiuitates veſtras. to.1.fol.295.h.& 297.a

Cap. 6. Væ vobis qui opulenti eſtis in Sion, qui dormitis in lectis eburneis. to.1. fol.249.b.& f. atque to.2.fol.73.f

Cap. 7. Non ſum Propheta, nec filius Prophetæ. tomo 2.folio 38.g

Cap. 8. Occidet Sol in meridie, & tenebreſcere faciã terram in die luminis. to.2.fol.270.d

Et conuertam feſtiuitates veſtras in luctum. to.1.fol.419.d

Mittam famem in terrã, non panis, ſed audiendi verbum Dei. tomo 1.folio 426.d

Cap. 9. Nunquid non vt filius Aethiopum vos mihi, dicit Dominus? to.1.fol.81.b

ABDIAS.

Cap. 1. Operiet te confuſio, & peribitis in æternum. tomo 2. folio 259 g.& 260.g

Bibent oẽs gentes iugiter, & erunt quaſi nõ ſint. t.2.f.228.a.b

IONAS.

Cap. 1. Quid tantopere deprimeris. tomo 1.folio 82.d. & to.2. fol.191.h.& 295.c

Venite & mittamus ſortes, & ſciamus quare hoc malum ſit nobis. tomo 2.folio 32.d

Domine ne des ſuper nos ſanguinem innocẽtem. to.1.f.256.b

Cap. 3. Adhuc quadraginta dies, & Ninive ſubuertetur. to.1. fol.256.f.& to.2.fol.193.b

Et operiantur ſaccis homines, & clament ad Dominum in fortitudine. to.1.fol.270.g

MICHÆÆ.

*Cap.*1. Omnes mercedes cõburentur igne. tomo 1.fol.211.c

*Cap.*2. Væ qui cogitatis inutile.tomo 1.folio 92.h

*Cap.*3. Qui violenter tollitis pelles eorum desuper eis. to.1. folio 406.f

*Cap.*7. Inimici hominis domestici eius.to.2.fol.26.a

Ne læteris inimica mea super me,quia ceçidi, consurgam cum sedero.tomo 2.folio 375.h

Iram Domini portabo, quando peccaui ei.tomo 1.fol.293.b. & tomo 2.folio 289.f

Depone iniquitates nostras. tomo 2.folio 370.d

NAHVM.

*Cap.*1. Non consurget duplex tribulatio.to.1.fol.296.f

*Cap.*2. Cor tabescens,& dissolutio geniculorum. tomo 2. folio 307.d

*Cap.*3. Et reuelabo pudenda tua in facie tua.to.2.fol.188.b

Intra in lutum, & calca subigens tene laterem.to.1. fol.44.b

ABACVC.

*Cap.*1. Vsquequo domine clamabo,& non exaudies ? tomo 1. folio 276.f.& 392.d

Et facies homines sicut pisces maris.tomo 2.folio 375.a

Propterea immolabit sagenæ suæ, & sacrificabit reti suo, quia in ipsis incrassata est pars eius. tomo 1.folio 244.b

Et cibus eius electus. tomo 1. folio 200.g.& 212.g

*Cap.*2. Super custodiã meam stabo. tom.1.fol.11.e.& 179.c.& 218.d.& to.2.fol.229.f. & 293.f

Si moram fecerit,expecta eũ, quia veniens veniet.to.2.f.179.g

Væ qui congregat auaritiam magnã domui suæ.to.2.f.143.g. & 393.d.& to.2.fol.172.a

Quia lapis de pariete clamabit.tomo 2.fol.245.b

*Cap.*3. Ficus enim non florebit,& non erit germen in vineis. tomo 2. folio 31.d

SOPHONIÆ.

*Cap.*1. Et iurant in Domino, & iurant in Melchom. tomo 1. folio 353.e

Visitabo super principes,& super omnes qui induti sunt veste peregrina.to.1.fol.397.c

Vlulate habitatores pilæ. tomo 2.fol.200.h

Disperierunt omnes inuoluti argento.to 1.fol 102.h

Scrutabor Hierusalem in lucernis.to.1.fol.214.h

Et visitabo super viros defixos in fæcibus suis.to.1.fol.422.f

Dies illa dies iræ, dies tribulationis,& angustiæ.to.1.fol.15.h

Et ambulabũt vt cæci,quoniã Dño peccauerunt. to.1.f.394.b

AGGÆI.

*Cap.*2. Interroga sacerdotes legem Domini : nam si tulerit homo

homo carnem sanctificatã in ora vestimenti,&c.to.2.fol.207.d

ZACHARIÆ.

*Cap.*1. Conuertimini ad me, & ego conuertar ad vos. tomo *1.* folio 50.c.& 291.f. & tomo 2. folio 169.d

Et ira magna ego irascor super gentes opulentas.tomo 2.folio 206.g.& 339.b

*Cap.*2. Et ego ero ei, ait Dominus, murus ignis in circuitu. tomo 2.folio 264.c

Qui tetigerit vos, tanget pupillam oculi mei. to.1. fol.10.h. & 31.h.& to.2.fol.161.h

*Cap.*5. Et ecce talentũ plumbi portabatur.tomo *1.* fol.352.c. & tomo 2.fol.191.d.& 289.h

*Cap.*7. Iudicium verum iudicate.to.2.fol.248.d

Et noluerunt attendere,&auerterunt scapulas recedentes,& aures suas aggrauauerunt ne audirent.to.1.fol.302.f

Et cor suum posuerunt vt adamantem. tomo 1. folio 44 h. & tomo 2.folio 203.e

*Cap.*10. Sibilabo eis,& cõgregabo eos,quia redemi eos. to.2. folio 210.b

*Cap.*11. Ecce ego ttadam homines, vnumquemque in manu proximi sui.to.2.fol.31.g

Adhuc sume tibi vasa pastoris stulti.to.1.fol.375.h

O pastor & idolum derelinquens gregem.to.1.fol.375.h.& tomo 2.folio 316.g

*Cap.*14. Ecce dies Domini venient, dicit Dominus,& diuidentur spolia tua in medio tui. to.1. folio 405.g

MALACHIÆ.

*Cap.*1. Si ergo pater ego sum, vbi est amor meus? to.2.f.218 c

Qui est in vobis qui cludat ostia, & incendat altare meum gratuito? to.2.fol.251.d

Maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum,& immolat debilẽ.to.1.fol.86.h.& 176.d. & 434.f. & tomo 2.folio 183.b. & 348.c

*Cap.*2. Ecce ego proijciam vobis brachiũ, & dispergam super vultum vestrum stercus.tomo 2. folio 148.b

Nunquid nõ Deus vnus creauit nos? Quare ergo despicit vnusquisque vestrũ fratrem suũ? tomo 2.folio 176.c

*Cap.*3. Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam. tomo 1.folio 155.h.& 369.g

*Cap.*4. Ecce ego mittã vobis Eliam prophetam.to.1.fol.40.f

I. MACHAB.

*Cap.*2. Et date animas vestras pro testamento vestrorum. to.2. folio 158.f

Quia gloria eius stercus, & vermis.to.1.fol.406.a

*Cap.*3. Et perambulabat ciuitates Iuda,& perdidit impios ex eis.to.2.fol.262.h

Quoniam non in multitudine exercitus victoria belli,sed de cœlo

cœlo fortitudo est. to. 2. fol. 80. c

Cap. 4. Ne timueritis in multitudine. to. 2. fol. 153. f

Non cõcupiscetis spolia, quia bellum contra nos est. tomo 1. folio 207. h

Cap. 12. Habentes solatio sanctos libros, qui sunt in manibus nostris. tomo 2. folio 142. c

II. MACHAB.

Cap. 1. Non inuenerunt ignẽ, sed aquam crassam. tomo 2. folio 234. e

Cap. 7. Tu quidem scelestissimè in præsenti vita nos perdis. tomo 1. folio 31. c

Cap. 9. Iustum est subditũ esse Deo, & mortalẽ non paria Deo sentire. to. 1. fol. 36. d

Cap. 12. Duodecim millia drachmas argenti. to. 2. fol. 183. g

MATTHÆVS.

Cap. 1. Cùm esset desponsata mater Iesu Maria Ioseph. to. 1. folio 325. b & 377. d

Cap. 2. Turbatus est Rex, & omnis Hierosolyma cum illo. to mo 1. folio 10. a

Sciscitabatur ab eis vbi Christus nasceretur. to. 2. fol. 143. b

Cùm inueneritis renunciate mihi. to. 2. fol. 271. h

Magis videntes stellam gauisi sunt gaudio magno valde. to. 2. folio 278. g

Obtulerunt ei Aurum, Thus, & Myrrham. to. 2. fol. 183. b

Cap. 3. Progenies viperarum quis ostendit vobis fugere à ventura ira? to. 1. fol. 26. d

Iam enim securis ad radicem arboris posita est. to. 1. fol. 50. a. & tomo 2 folio 313. c

Ego quidem baptizo vos in aqua. to. 1. fol. 37. h

Cuius ventilabrum in manu eius. to. 1. fol. 407. e

Permundabit aream suam. tomo 1. folio 115. g

Cap. 4. Dic vt lapides isti panes fiant. to. 1. fol. 324. f

Mitte te deorsum. to. 2. f. 20. c

Angelis suis mandauit de te. tomo 1. folio 301. d

Relictis retibus secuti sunt eũ. tomo 1. folio 382. h

Cap. 5. Beati pauperes spiritu. tomo 1. fo. 25. f. & 90. c. & 97. c. d. & 356. a. & to. 2. fol. 93. c

Beati qui lugent. to. 2. f. 180. h

Beati qui esuriũt, & sitiunt iustitiam. to. 1. fol. 366. d

Beati misericordes. t. 1. f. 232. h

Beati qui persecutionẽ patiuntur propter iustitiã. to. 1. fol. 29. h

Beati estis cùm maledixerint vobis homines. to. 2. fol. 152. f

Vos estis lux mundi. tomo 2. folio 139. c. & 264. d. e

Sic luceat lux vestra corã hominibus. to. 1. fo. 128. e. & 376. h. & 377. c. & to. 2. fol. 132. e

Nisi abundauerit iustitia vestra. to. 1. fol. 29. a

Qui dixerit fratri suo, fatue. tomo 2. folio 257. f

Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam. to. 2. f. 319. e

Non potes vnũ capillũ album facere, aut nigrum. to. 2. f. 116. c

Si quis te percusserit in vnam maxillam.to.2.fol.389.e

Si quis te angariauerit mille passus.to.2.fol.161.f

Diligite inimicos vestros. tomo 1.folio 313.h.& tomo 2.folio 312.d.& 329.h.& 360.h

Vt sitis filij patris vestri qui in cœlis est.to.2.fol.356.a

Qui solem suum oriri facit. tomo 2.folio 203.a

*Cap.*6. Attédite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, vt videamini ab illis. to.1. fo.121.b.& 379.e.& to.2 f.17.b

Tu autem cùm oraueris intra in cubiculum tuum. tomo 2.folio 102.b.& 387.d

Orãtes autem nolite multum loqui.tomo 1.folio 251.b

Panem nostrum supersubstantialem.to.1.fol.253.e

Si dimiseritis hominibus peccata eorum.to.2.fol.37.f

Cũ ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes. to.1.fol.129.g

Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra.to.1.fol.97.d

Thesaurizate vobis thesauros in cœlo.to.2.fol.302.a

Vbi est thesaurus tuus, ibi est cor tuum. tomo 1. folio 19.b. & 211.b.& 404.h

Nemo potest duobus dominis seruire.to.1.f.97.d.& 323.f

Nonne anima plus est quam esca,&c.to.1.fol.243.e

Respicite volatilia cœli. to.1. folio 79.e

Quis autem vestrum cogitans potest adijcere ad staturã suam cubitum vnum? to.1.fol.116.c

Si enim fænum agri Deus sic vestit.tomo 1.fol.243.c.& 411.f. & tomo 2.folio 131.e

Quærite ergo primũ regnum Dei. to.2.fol.86.g.& 429.b

*Cap.*7. Quid vides festucam in oculo fratris tui.to.2.fol.51.h

Nolite sanctum dare canibus. tomo 1.folio 333.f

Lata porta & spacioſa via est, quæ ducit ad perditionem. to.2. folio 101.b

Arcta est via quæ ducit ad vitam.tomo 1.fol.32.e.& 116.h.& 352.h.& to.2.fol.212.g

Veniunt ad vos in vestimentis ouium.to.2.fol.280.c

A fructibus eorum cognoscetis eos.to.1.fol.28.c.& 380.a

Omnis arbor quę nõ facit fructum bonũ,excidetur, & in ignẽ mittetur. to.1.fol.42.d. & 73.e. & tomo 2.folio 215.d

Omnis qui audit verba mea hæc, & facit ea, similabitur viro sapienti.to.1.fol.277.h. & 309.b

Similis est viro stulto qui ędificauit domum suam super arenam.tomo 1.folio 319.h

*Cap.*8. Domine si vis potes me mundare.to.1.fol.218.e

Nã & ego homo sum sub potestate constitutus. to.1.f.321.d

Multi ab oriente,& occidente venient.to.2.fol.132.a

Vulpes foueas habent.tomo 1. folio 66.d.& 356.a

Filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet. tomo 1.folio 113.c

Dimitte mortuos sepelire mortuos suos.to.2.fol.61.e.& 249.h

Do-

Domine salua nos, perimus. tomo 1. folio 9.c

Si eijcis nos, hinc mitte nos in gregem porcorum. to. 2. f. 226. e

Non possunt filij sponsi lugere, quamdiu cum illis est spōsus. tomo 1. folio 273. e

Cap. 10. Tetigit fimbriam vestimenti eius. to. 2. fol. 287. c

Tolerabilius erit terræ sodomorum. to. 2. fol. 247. d

Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporū. to. 1. fol. 223. g

Estote ergo prudentes sicut serpentes. to. 2. fol. 356. b

Qui perseuerauerit vsque in finem, saluus erit. to. 1. fol. 309. c

Cùm autē persequentur vos in vnam ciuitatem. to. 1. f. 237. d

Non est discipulus super magistrum. to. 2. fol. 152. f

Nolite timere eos qui occidunt corpus. to. 1. fol. 336. a

Nonne duo passeres asse væneunt. to. 1. fol. 422. d

Quicunque potū dederit aquæ frigidæ. to. 1. fol. 422. h

Cap. 11. Qui mollibus vestiūtur, in domibus regum sunt. tomo 1. folio 403. f

Regnūm cœlorum vim patitur. tomo 1. folio 84. d. & 95. c. & 307. c

Væ tibi corozain. tomo 2. folio 112. a

Confiteor tibi pater, quia abscondisti hæc à prudentibus, &c. tomo 1. folio 44. g. & 385. h. & tomo 2. folio 152. f

Sic placitum fuit ante te. tomo 2. folio 296. c

Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis. to. 1. fol. 61. e. & 109. d. & 277. c. & 287. c. & 367. h. & 432. e. & tomo 2. folio 251. a. & 301. h. & 340. f

Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. to. 1. fol. 43. h. & 114. a. & 428. a. & t. 2. f. 257. d. & 334. d. & 361. c

Iugum meū suaue est, & onus meum leue. tomo 1. folio 396. a. & tomo 2. folio 212. g

Cap. 12. Omne regnum in se diuisum desolabitur. tomo 2. folio 230 b

Omne peccatū remittitur, spiritus autem blasphemiæ non remittitur. to. 1. fol. 254. e

Bonus homo de bono thesauro suo profert bona. tomo 2. folio 326. e

Viri Niniuitę surgent in iudicio cum generatione ista. tom. 2. folio 357. g

Ecce plusquam Salomon hic. tomo 2. folio 93. e

Ex verbis tuis cōdemnaberis, & ex verbis tuis iustificaberis. tomo 1. folio 93. h

Cap. 13. Venit inimicus, & superseminauit zizania. tomo 1. folio 81. h

Sinite vtraque crescere vsque ad messem. to 2. fol. 287. h

Simile est regnum cœlorū fermento. to. 2. fol. 3[illegible]1. a

Ibi erit fletus, & stridor dentium. tomo 2. fol. 314. d

Fulgebūt iusti sicut Sol in regno patris eorum. to. 1. fol. 331. f

Simile est regnum cœlorum thesauro. tomo 1. fol. 96. c. & tomo 2. folio 278. g

Ven-

Vendit vniuersa quæ habet, & emit agrũ illum. to.2.fol.99.e

Exibunt Angeli, & seperabũt malos de medio iustorum. to.1. fol.16.c.& 230.g.& 234.b.& tomo 2.folio 222.c

Nonne hic est filius fabri? to.1. fol.38.a.& to.2.f.147.g.& 170.e

*Cap.*14. Modicæ fidei quare dubitasti? to.1.fol.181.a

*Cap.*15. Deus dixit:honora patrem tuum.to.2.fol.187.h

De corde exeũt cogitationes malæ.tomo 1. folio 378.f

Cap. 16. Quem dicunt homines esse filium hominis? tomo 1. folio 247.e. & 259.b. & 311.d. & 333.h

Vos autem quem me esse dicitis ? tomo 1.folio 344.a

Et ego dico tibi,quia tu es Petrus.tomo 1.folio 174.d

Et portæ inferi non præualebunt aduersus eam . tomo 1. folio 356.h

Vade post me Sathana . to.1. f.155.f.& 221.b. & to.2.f.377.c

Si quis vult post me venire.tomo 1.folio 311.f.& 338.h.& tomo 2.folio 211.g.& 217.e

Quid prodest homini ipsi, si mundum lucretur? tomo 1. folio 313.g.& 428.g

Filius hominis venturus est in gloria patris sui cũ Angelis suis . tomo 1.folio 81.d

*Cap.*17. Bonũ est nos hic esse, si vis, faciamus tria tabernacula . tomo 1.folio 312.f.& 327.h

Ceciderunt in faciem suam , & timuerunt valde.to.1.fol.10.b

Hoc genus dæmoniorum non eijcitur nisi per orationem,& ieiunium.to.1.fol.132.e

*Cap.*18. Nisi efficiamini sicut paruuli, nõ intrabitis in regnum cęlorum.tomo 1.folio 313.h. & tomo 2.folio 335.b

Expedit ei vt suspendatur mola asinaria in collo eius. tomo 2. folio 206.d

Si oculus tuus scandalizat te . tomo 2.folio 94.f

Angeli eorum semper vident faciẽ patris mei , qui in cęlis est . tomo 1.folio 213.h

Corripe eũ inter te , & ipsum solum.tomo 2.folio 237.d

Si duo ex vobis consenserint de omni re super terram. tom.2. folio 79.g

Vbi enim sunt duo, vel tres congregati in nomine meo. to.2. folio 110.f

Non dico tibi septies , sed septuagies septies. to.2.fol.37.f

Debebat decem millia talenta.tomo 1. folio 99.d. & 172.f.& tomo 2.folio 38.a.& 113.d

Sic pater meus cœlestis faciet vobis,si non remiseritis. tomo 2. folio 167.f

*Cap.*19. Quicunque dimiserit vxorem suam nisi ob fornicationem.tomo 2.folio 115.d

Diues difficile intrabit in regnum cœlorum.to.1.fol.404.h

Facilius est Camelum per foramen acus transire. to.1.f.212.g

Ecce nos reliquimus omnia,& secuti sumus.to.1.f.110.f.& 174.e

Omnis qui reliquerit domũ , vel fratres,aut patrẽ propter me. to.1.fol.437.f.& to.2.fol.55.a

*Cap.*20. Murmurabant aduersus patrem familias. tomo 1. folio 243.f.& 405.f

Multi sunt vocati, pauci verò electi.to.2.fol.294.h

Nescitis quid petatis. tomo 1. folio 142.e.& 320.h.& 222.c

*Cap.*21. Ite in castellum,quod contra vos est.to.1.fol.107.b

Strauerunt vestimenta sua in via,& clamabant benedictus. tomo 1.folio 29.h

Arefacta est cõtinuo ficulnea. to.1.fol.367.e. & 391.b.& 402.c

*Cap.*22. Vxorem duxi, villam emi.tomo 2.folio 137.c

Quomodo huc intrasti nõ habens vestem nuptialem? tomo 2. folio 388.a

Ligate manus & pedes & mittite eum in tenebras exteriores. tomo 1.folio 137.c

*Cap.*23. Omnia opera sua faciunt,vt videãtur ab hominibus. tomo 2.folio 287.a

Patrẽ nolite vocare super terram.tomo 1.folio 368.e. & to.2. folio 289.h

Excolãtes culicem,Camelum autem glutientes.to.2.fol.15.h

Ecce ego mitto ad vos prophetas,& sapientes.to.2.fol.305.e

Vt veniat super vos omnis sanguis qui effusus est. to.2.f.392.g

Quemadmodũ gallina congregat pullos suos sub alas.t.2.f.10.h

*Cap.*24. Quoniam abũdabit iniquitas,refrigescet charitas multorum.to.2.fol.105.h.& 270.h

Sicut fulgur exit ab Oriente, & paret vsque in Occidentem.tomo 1.folio 76.g

De die autem illa,& hora nemo scit.to.1.fol.220.e

Ideo & vos estote parati,quia qua hora non putatis.tomo 1.folio 151.h

*Cap.*25. Si dixerit malus seruus,moram facit dominus meus. to.1.fol.182.c.& 304.d.& 415.h

Domine Domine aperi nobis. to.1.fol.16.b.& 73.b. & tomo 2. folio 168.f.& 247.h.& 267.c

Intra in gaudium Domini tui. to.1.fol.77.f.& 165.d

Cùm venerit filius hominis in sede maiestatis suæ. tomo 1. folio 113.c

Venite benedicti patris mei, percipite regnum. to.1.fol.142.b

Esuriui,& dedistis mihi manducare.tomo 1.folio 28.f

Quandiu fecistis vni de his fratribus meis,mihi fecistis to.1.folio 121.h.& 297.c

Discedite maledicti in ignem æternum.tomo 1. folio 228.b. & 266.a. & 339.d

Esuriui, & non dedistis mihi manducare.to.1.fol.411.d.& tomo 2.folio 204.h

Ibunt hi in supplicium æternum.tomo 1.fol.14.d

*Cap.*26. Vt quid perditio hæc. tomo 1.folio 185.b

Hoc est corpus meum. to. 2. folio 369.f

Si oportuerit me mori tecum non te negabo.to.1.fol.312.g

Non potuistis vna hora vigilare mecum.to.1.fol.82.d

Spiritus quidẽ promptus est, caro autem infirma. tomo 2. folio 43.e

Recor-

Recordatus est Petrus, & egressus foras, fleuit amarè. to.1. folio 267.b.& 281.c

*Cap.*27. Quid ad nos tu videris. tomo 2. folio 48.h

Sciebat enim, quod per inuidiam tradidissent eum. tomo 2. folio 302.d

Innocens ego sum à sanguine iusti huius. to.1. fol.256.b

Terra mota est, & petræ scissæ sunt. to.1. fol.1. & to.2. f.224.b

Recordati sumus quia seductor ille dixit adhuc viuens. tomo 1. folio 8.e

*Cap.*28. Docete omnes gentes baptizãtes in nomine Patris, & Filij, &c. to.1. fol.162.g

MARCVS.

*Cap.*1. Cuius non sum dignus procumbens soluere corrigiam calceamentorum eius. tomo 1. folio 20. d

Quid nobis & tibi Iesu Nazarene venisti ante tempus perdere nos. to.2. fol.77.g

*Cap.*2. Ferentes paraliticum, qui à quatuor portabatur. to.1. fol.116.g.& to.2. fol.206.f

Tolle grabatum tuum, & ambula. tomo 2. folio 85.c

*Cap.*3. Exierunt tenere eum, dicebant enim quoniam in furorem versus est. to.2. fol.108 g

*Cap.*4. Sic est regnum Dei, quemadmodum si homo iaciat sementem in terram. tomo 2. folio 217.a

Erat ipse in pupi super ceruical dormiens. to.1. fol.180.e

*Cap.*5. Adiuro te per Deum ne me torqueas. to.2. fol.226.e

Quis tetigit vestimenta mea. tomo 2. folio 131.h

*Cap.*6. Herodes autem libenter Ioannem, &c. to.2. fol.277.e

Confidite, ego sum nolite timere. to.1. fol.207.b

*Cap.*8 Misereor super turbã. tomo 1. folio 276.a

Non recordamini de quinque panibus? to.2. fol.153.f

*Cap.*9. Bonum est nos hic esse. tomo 1. folio 326.h

Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti. to.1. fo.275.a. & 288.h

Et exclamans dæmon, & multum discerpens eum exijt ab eo. tomo 1. folio 279.d

Bonũ est tibi debilem introire in vitam quã duas manus habentem ire in gehennam. tomo 1. folio 76.h

*Cap.*10. Facilius est Camelum per foramen acus transire. to.1. folio 97. d

*Cap.*12. Amẽ dico vobis quoniam vidua hæc pauper plus omnibus misit. tomo 2. fol.29.d

*Cap.*13. Nõ relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur. tomo 2. folio 147.a

*Cap.*14. Ipse vobis demonstrabit cænaculum grande stratum. tomo 2. folio 131.f

Abba pater omnia tibi possibilia sunt. to.2. fol.72.a

Vigilate & orate vt non intretis in tentationem. to.1. f.389.e

Ipse autem cœpit anathematizare, & iurare. to.1. fol.291.d

Maria Magdalene, Iacobi, & Salome emerunt aromata. to.2. folio 42.d

Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti? tomo 1. folio 116 h

Illi autem profecti prædicauerunt vbique, Domino cooperante. tomo 2.folio 242.h

LVCAS.

*Cap.*1. Erit magnus corã Domino.tomo1.folio 55.d

Occultabat se mensibus quinque.tomo 2.folio 345.g

Dabit illi Dominus Deus sedem Dauid patris eius. tomo 1. folio 289.c

Vnde hoc mihi, vt veniat mater Domini Dei ad me? tomo 1. folio 370.d

Exultauit in gaudio infans in vtero meo.to.2.fol.278.g

Magnificat anima mea Dominum.tomo 2.folio 126.b

Suscepit Israel puerum suum. tomo 2. folio 56.c

Benedictus Dñs Deus Israel. tomo 1.folio 421.b

Salutem ex inimicis nostris. to.1.fol.166.h.& to.2.fol.356.h

*Cap.*2. Exijt edictum à Cæsare Augusto.to.1.fol.155.c

Reclinauit eum in præsepio. tomo 1.folio 113.e.& 403.g

Par turturum, aut duos pullos columbarum. to.2.fol.350.d

Nunc dimittis seruum tuum Domine.to.1.fol.410.d

Ecce positus est in ruinam.tomo 1.folio 36.c.& 417.e

Anna prophetissa.tomo 2.folio 124.d

Inuenerunt illum in templo sedentem in medio Doctorum. tomo 1.folio 293.h

Pater tuus, & ego dolentes quærebamus te.to.1.fol.258.d

Nesciebatis quia in his, quæ patris mei sunt, oportet me esse? tomo 2.folio 95.b

Et erat subditus illis. tomo 1. folio 155.a

Proficiebat sapientia, & ætate.tomo 2.folio 124.h

*Cap.*3. Genimina viperarum quis ostendit vobis fugere à ventura ira. tomo 1.folio 50.a

Iam enim securis ad radicem arboris posita est. tomo 1. folio 399.b

Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum.to.1.fol.50.a

Qui habet duas tunicas, det non habenti.to.1.fol.233.b

Neminem concutiatis, neque calumniam faciatis. tomo 2. folio 347.f

Existimante autem populo de Ioanne, ne forte ipse esset Christus.tomo 1.folio 47.a

*Cap.*4. Quid nobis & tibi Iesu Nazarene? to.2.fol.226.a

*Cap.*5. Rogauit vt à terra reducat pusillum.to.1.fol.154.h

Præceptor per totam noctem laborantes nihil cepimus. to. 1. folio 141.d.& 431.b.& tomo 2. folio 200.h.& 269.c

In verbo tuo laxabo rete. tomo 2. folio 121.c

Exi à me Domine, quia homo peccator sum.to.1.fol.370.d

Et

Et non inuenientes qua parte illum inferrent præ turba. to.1. folio 69.e

*Cap.*6. Erat pernoctãs in oratione.to.1.folio 195.b.& tomo 2. folio 71.h.& 110.c

Virtus Dei de illo exibat, & sanabat omnes.to.2.fol.123.b

Beati qui nunc esuritis, quia saturabimini.to.1.fol.202.e

Væ vobis diuitibus, qui habetis consolationem vestram. to.1. folio 90.b

Væ vobis qui saturati estis, quia esurietis. tomo 1.fol.202.c. & tomo 2.folio 92.d

Omni autem petenti tribuetur.tomo1.fulio 408.g

Estote ergo misericordes. tomo 2.folio 184.d

Ex abundantia enim cordis os loquitur.to.1.fol.377.d

*Cap.*7. Similes sunt pueris sedentibus in foro.to.1.fol.303.b

Lachrymis cepit rigare pedes eius.tomo 1.folio 174.d

Duo debitores erant cuidam fœneratori.to.1.fol. 14.b

*Cap.*8. Aliud cecidit supra petram,& natum aruit.to.1.f 45.e

Rogabant eum, vt permitteret eis intrare in porcos. tomo 1. folio 309.g

Quis est qui me tetigit? to.1. folio 277.a

Quid enim proficit homo, si lucretur vniuersum mundum,seipsum autem perdat? tomo 2.folio 314.h

*Cap.*9. Qui me erubuerit coram hominibus. to.2.fol.230.g, & 263.e

Qui non est contra vos, pro vobis est.to.2.fol.107.d

Faciem suam firmauit, vt iret in Hierusalem.to.2.fol.277.b

Vis dicamus,vt ignis de cœlo descendat? to.1.fol.15.f. & to.2. fol.16.g.& 27.a

Sine mortuos sepelire mortuos suos.to.1.fol.336.b

Nemo mittens manum suam ad aratrum,aspiciens retro. to.2. folio 105.e.& 128.h

*Cap.*10. Rogate dominũ messis,vt mittat operarios in messem suam.to.1.fol.367.c

Neminem per viam salutaueritis.tomo 1.folio 388.c

Videbam Sathanam sicut fulgur de cœlo cadentem. tomo 1. folio 109.e.& 374.h. & tomo 2. folio 21.b.& 223.c.& 378.c

Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes.tomo 1. folio 198.h

Magister quid faciendo vitam æternam possidebo? tomo 1. folio 28.e

In lege quid scriptũ est, quomodo legis? to.1.fol.364.b

Hoc fac & viues.to.1.fo.28.h. & 219.b

Homo quidem descẽdebat ab Hierusalem in Hierico. tomo 2. folio 227.d

*Cap.*11. Amice commoda mihi tres panes.to.3.fol.351.d

Quis ex vobis patrẽ petit panem,nunquid lapidem dabit illi? to.1.fol.250.h.& 383.d

Si ergo vos cùm sitis mali,nostis, bona data dare filijs vestris. tomo 1.folio 273.b

In Belzebub principe dæmoniorum eijcit dæmonia. tomo 2. folio 166.a

Fiũt nouissima hominis illius peiora prioribus. to.1.fol.213.f

Beati qui audiunt verbũ Dei, & custodiunt illud. tomo 1.folio 236.f.& tomo 2.folio 225.e

Si oculus tuus fuerit simplex. tomo 1.folio 160.f

Quod superest date eleemosynam. tomo 1.folio 233.a.& tomo 2.folio 29.h

*Cap.*12. Ne terreamini ab eis qui occidunt corpus. tomo 1.folio 391.h

Capilli capitis vestri omnes numerati sunt.to.1.fol.10.h

Homo quis me constituit iudicem supra vos? to.2.fol.315.h

Anima habes multa bona posita in annos plurimos. tomo 2. folio 111.a.& 182.f

O stulte hac nocte animam tuam repetent à te. tomo 1. folio 108.c.& 254.b.& tomo 2.folio 271.a

Hæc omnia adijciẽtur vobis. tomo 1.folio 429.b

Facite vobis sacculos qui non veterascunt.to.2.fol.302.a

Et transiens ministrabit illis. tomo 1.folio 77.f

Quis putas est fidelis seruus, & prudens.tomo 1.folio 375.h

Moram facit Dominus. to.1. folio 304.d

Seruus qui cognouit voluntatem domini sui, & non facit. tomo 1.folio 236.g. & tomo 2.folio 225.f. & 331.h

Baptismo autem habeo baptizari:& quomodo coarctor vsque dum perficiatur. to.1.fol.312.e. & tomo 2.folio 251.b.& 377.b

*Cap.*13. Putatis quod hi Galilęi præ omnibus Galilęis pecca tores fuerint qui talia passi sunt? tomo 2.folio 275.g

Nisi pœnitentiam habueritis omnes simul peribitis. tomo 1. folio 176.g.& to.2.fol.145.h

Domine dimitte illam & hoc anno vsque dum fodiam circa illam,& mittam stercora.tomo 2. folio 76.c.& 349.h

Nescio vos vnde sitis,discedite à me.tomo 1.folio 397.h

Ibi erit fletus, & stridor dentium.tomo 1.folio 234.b. & tomo 2.folio 303.b

*Cap.*14. Qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur.to.2.fol.233.h

Iuga boum emi quinque. tomo 2.folio 87.d

Vxorem duxi, & ideo non possum venire.to.2.fol.100.d

*Cap.*15. Gaudium erit in cęlo corã angelis Dei super vno peccatore pœnitentiam agente.to.1. fol.189.d.& to.2.fol.96.g

Misit illum in villam suam,vt pasceret porcos. to.2.fol.236.

Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus.tomo 1.folio 85.g.

Hic fame pereo. tomo 2. folio 278.g

Pater peccaui in cœlum,& coram te. tomo 1. folio 63.h.& tomo 2.fol 113.d.& 172.h

Adducite vitulum saginatũ, & occidite.to.2.fol.380.h

Frater

Frater tuus hic mortuus erat, & reuixit.to.2.fol.249.h

*Cap.*16. Quid faciam,quia do minus meus aufert à me villicationem.to.1.fol.28.d

Facite vobis amicos de Mammona iniquitatis. to.1.fo.231.h. & tomo 2.folio 302.a

Audiebant autem omnia hæc phariſæi qui erant auari.tomo 1. folio 252.h

Et nemo illi dabat.tomo 1.folio 144.f

Canes lingebant vlcera ei.tomo 2.folio 368.d

Mortuus eſt autem diues, & ſepultus in inferno.to.1.fol.97.c. & 219.c

Pater Abrabã miſerere mei. tomo 2.fol.267.c

Rogo ergo te pater, vt mittas eum in domo patris mei. tomo 2.fol.9.b. & 61.c. & 138.h. & 171.d

*Cap.*17. Cùm feceritis omnia quæ præcepta ſunt vobis,dicite, ſerui inutiles ſumus. tomo 1. folio 149.d.& 262.f

Memores eſtote vxoris Loth. tomo 2.folio 105.d

*Cap.*18. Oportet ſemper orare,& nõ deficere.to.1.fol.250.e. & 286.e

Iudex quidam erat in quadam ciuitate, qui Deum nõ timebat. tomo 2.folio 250.h

Velut etiam hic publicanus. tomo 2.folio 222.f

Ieiuno bis in Sabbatho, decimas do omnium quæ poſſideo. to.1.folio 206.b.& 247.h.& tomo 2.folio 29.g.& 215.b

*Cap.*19. Zachæe feſtinans deſcende.to.2.fol.41.f

Dimidium bonorũ meorum do pauperibus.to.2.fol.51.b

Venit enim filius hoīs quęrere,& ſaluum facere, quod perierat.tomo 2.fol.373.g

Negociamini dum venio.to.1. folio 84.a.& to.2.fol.142.g

Videns Ieſus ciuitatem, fleuit ſuper illam. tomo 1. folio 46.a. & 116.b. & tomo 2.folio 168.b. & 188.e.& 329.f

*Cap.*21. Vidua hæc pauper plus quam omnes miſit. tomo 1. folio 78.c.& 92.c. & tomo 2.folio 122.d

Hæc quæ videtis venient dies in quibus non relinquetur lapis ſuper lapidem.to.1.fol.46.d

In patientia veſtra poſſidebitis animas veſtras. tomo 2. folio 40.h

Reſpicite, & leuate capita veſtra, quia iam appropinquat redemptio veſtra.to.1 fol.30.e

Cùm videritis hæc fieri ſcitote, quoniam prope eſt regnum Dei.to.1.fol.305.f

Attendite ne fortè grauentur corda veſtra crapula. tomo 1.folio 431.f. & to.2.fol.78.h

*Cap.*22. Deſiderio deſideraui hoc Paſcha manducare vobiſcũ. to.1. fol.388.h. & to.2.f.377.b. & 383.g

Ecce Sathanas expetiuit vos, vt cribraret ſicut triticum. to.2. folio 377.f

Quando miſi vos ſine ſacculo,& pera,nunquid defuit vobis? tomo 2.folio 153.e

*Cap.*23. Hunc inuenimus ſubuertentem gentem noſtram . tomo 2.fo.304.a

Nolite flere ſuper me, ſed ſuper vos ipſas flete . to.2.fo.69.f. & 76.c

Dicent montibus,cadite ſuper nos.to.2.fo.255.a

Si in viridi ligno hoc faciunt, in arido quid fiet ? tomo 1. folio 284. g

Pater dimitte illis, non enim ſciunt quid faciunt . tomo 2. folio 261.a

Pater in manus tuas commendo ſpiritum meum . tomo 1.folio 26. a

Verè hic homo iuſtus erat. tomo 2.fo.242.c

Percutientes pectora ſua reuertebantur.to.1.fo.350.d

*Cap.*24. Oportuit pati Chriſtum, & ita intrare in gloriam ſuam. to.1. fo.77.h. & 310.c. & to.2.fo.261.a

Et prædicare in nomine eius pœnitentiam , & remiſſionem peccatorum.tomo 2.fo.202.g.& 244.e

IOANNES.

*Cap.*1. Omnia per ipſum facta ſunt.to.1.fo.313.f

Quotquot autem receperunt eum, dedit eis poteſtatem filios Dei fieri. tomo 1.folio 162.d.& 258.h

Verbum caro factum eſt . tomo 2.fo.165.f

Gloriam quaſi vnigeniti à patre.to.1.fo.338.d

Iuxta quem videris ſpiritum deſcendentē de cælo,& manentem.to.1.fo.292.e

*Cap.*2. Cum feciſſet quaſi flagellum de funiculis . tomo 1. fol.10.b

Eiecit omnes vendentes, & ementes de templo. tomo 1.folio 353. f

Quadraginta & ſex annis ædificatum eſt templum hoc. tomo 2.fo.213.e

*Cap.*3. Niſi quis renatus fuerit ex aqua,& ſpiritu ſancto. tomo 1.fo.29.a

quod natum eſt ex carne caro eſt.to.1.fo.382.b

Sic enim Deus dilexit mundum,vt filium ſuum vnigenitum daret. to.1.fol.369.a.& tomo 2. fol.234.c

Qui male agit odit lucem.tomo 1.fol.352.a.& 438.e.& to.2. fol.17.b.& 156.d

Illum oportet creſcere,me autem minui.to.1.fo.20.d

*Cap.*4. Fatigatus ex itinere ſedebat ſic ſupra fontem. tomo 1. fol.328.a

Non enim coutuntur Iudæi Samaritanis.to.2.fo.226.f

Dediſſet tibi aquam viuam . to.1.fo.80.d

Qui autē biberit exhac aqua, quam ego dabo non ſitiet iterū . to.2.fo.243.c

Venit hora quando veri adoratores adorabunt patrem. to.2. fol.258.g

Meus cibus eſt , vt faciam voluntatem eius qui miſit me. tomo 2.fol.383.h

Cap. 5. Ecce sanus factus es, iam noli peccare. to. 1. fo. 257. h

In iudicium non veniet, sed transiet à morte in vitam. to. 1. fol. 409. h

Venit hora quando mortui audient vocem filij Dei. tomo 2. fol. 83. d

Vos misistis ad Ioannem, & testimonium perhibuit veritati. to. 1. fol. 47. a

Quomodo potestis credere, qui gloriam ab inuicem accipitis? to. 1. fol. 342. e

Cap. 6. Iesus ergo cum cognouisset quia venturi essent, vt facerent eum regem, abscondit se. tomo 1. fo. 321. g

Quod ergo tu facis signum, vt videamus, & credamus tibi? tomo 1. fol. 254. d

Nemo potest venire ad me nisi pater qui misit me traxerit eũ. to. 2. f. 218. e. & 289. d. & 301. a

Erunt omnes docibiles Dei. to. 2. fo. 126. g

Ego sum panis viuus qui de cœlo descendi. tomo 1. fol. 77. b. & 362. h

Qui manducat hunc panem, viuet in æternum. to. 2. fo. 328. g

Verba vitæ æternæ habes. tomo 2. fo. 189. g

Ego vos duodecim elegi, & vnus ex vobis diabolus est. to. 1. fol. 65. c

Cap. 8. Digito scribebat in terra. tom. 1. fol. 220. d. & tomo 2. fol. 169. d

Qui sine peccato est vestrũ, primus in illam lapidem mittat. to. 2. fo. 44. f. & 64. d

Moriemini in peccato vestro. to. 2. fo. 213. h

Qui facit peccatum, seruus est peccati. to. 1. fol. 26. f. & 241. d. & 296. a

Vos ex patre diabolo estis. tomo 1. fol. 64. b. & 259. d. & 276. g

Ille homicida erat ab initio. to. 1. fo. 228. f

Mendax est & pater eius. to. 2. fol. 316. b

Quis ex vobis arguet me de peccato? to. 2. fo. 44. d

Qui ex Deo est, verba Dei audit. to. 1. fo. 390. d

Samaritanus es tu, & dæmonium habes. to. 1. fo. 292. d

Abraham pater vester exultauit, vt videret diem meum. to. 2. fol. 205. g. & 370. b

Cap. 9. Magister quis peccauit, hic an parentes eius, vt cæcus nasceretur? to. 1. fo. 27. d

Venit nox quando nemo potest operari. to. 1. fo. 73. a. & 423. f. & to. 2. fo. 98. h. & 246. b

Non est hic homo à Deo, quia sabbathum non custodit. tomo 1. fol. 311. d

Si cæci essetis non haberetis peccatum. to. 1. fo. 222. g

Cap. 10. Qui non intrat per ostium in ouile ouium. tomo 2. fo. 316. b

Ego sum pastor bonus. tom. 1. fo. 37. d. & 327. h

Cognosco oues meas. tom. 2. fol. 319. d

Alias oues habeo quę nõ sunt ex hoc ouili, & illas oportet me adducere. to. 1. fo. 274. d

Oues meæ vocem meam audiunt.

diunt.to.2.folio 217.e

Et ego vitam æternã do eis. tomo 2.folio 122.h

Ego & pater vnum. tomo 2. folio 4.a

Multa bona opera ostendi vobis ex patre meo.to.2.fol.310. h

De bono opere nõ lapidamus te, sed de blasphæmia. to. 1. folio 311.d

*Cap.*11. Si mihi nõ vultis credere, operibus credite. to.1. folio 21.h

Domine si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus. to.2. folio 178.a

Domine iam fœtet, quatriduanus enim est.to.2.folio 19.a

Venient Romani, & tollent locum nostrum,& gentem.to.2. fol.271.h

*Cap.*12. Domus impleta est ex odore vnguenti. to.2.fo. 57.d

Quare hoc vnguentum non venijt trecentis denarijs ? to.1. fol.279.h

Si exaltatus fuero à terra omnia traham ad meipsum.to.1.fo. 362.g.& 396.d.& to.2.fo.156.b

Dilexerũt gloriam hominum magis quam gloriam Dei. to.1. fo.342.e

*Cap.*13. Cum dilexisset, qui erant in mundo, in finem dilexit eos.to.2.fo.251.b

Vos vocatis me magister, & domine,& bene dicitis. tomo 1. fol.328.d

Quod facis fac citius. to.1.fo. 303.g. & 395.f.& to.2.f.41.f.& 251.b.& 377.b

Quo ego vado vos non potestis venire.to.1. fol.347.c.& tomo 2.fo.241.f

In hoc cognoscẽt omnes quia discipuli mei estis,si dilectionem habueritis adinuicem. tomo 1. fol.295.a

Cap. 14. In domo patris mei mansiones multæ sunt. to 1.fol. 77.h.& 411.a.

Ego sum, via veritas, & vita. to.2.fo.211.c

Ad eum veniemus,& mansionem apud eum faciemus.tom. 2. fol.115.g

Pacem meam dovobis,pacem relinquo vobis.to. 1.fo. 320.d.tomo 2.fo.330.a.

*Cap.*15. Omnem palmitem in me non ferentem fructum. tomo 1.fo.28.g

Sine me nihil potestis facere. to.2.fo.387.a.& 218.e

Hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem.to. 1.fo.319. e.& to.2.fo.171.a

Posui vos, vt eatis & fructum afferatis.to.2.fo.128.f

Si de mundo fuissetis,mundus quod suum erat diligeret. to.2. fo.28.d.& 156.d.& 265.g

De mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo.tomo 2.folio 266.c

Si non veniissem , & locutus fuissem eis peccatum non haberent.to.2.fo.225.f. & 330.e

*Cap.*16. Venit hora vt omnis qui interficit vos arbitretur se obsequium præstare Deo. to.2. fo.200.f

Si autem abiero mittam eum ad vos.to.1.fo.384.a

Gaudium vestrum nemo tollet a vobis.to.1.folio 95.d

Confidite, ego vici mundum. tomo 1.folio 206.g

Cap. 17. Opus cõsumaui quod dedisti mihi vt faciam.t.1.f.32.d

Sãctifica eos in veritate.to.2. folio 274.b

Rogo pater vt vnum sint sicut & nos vnum sumus.to.2.f.355.h

Volo vt vbi ego sum & illic sint mecum.to.2.folio 241.f

Cap. 18. Abierunt retrorsum. tomo 1.folio 10.b

Si ergo me queritis sinite hos abire.tomo 2.folio 69.f

Erat autem Petrus cum eis calefaciens se.tomo 2.fol.270.h

Ipsi non introierunt in prætorium, vt non contaminarentur. tomo 2. folio 51.h

Gens tua & pontifices tui tradiderunt te mihi.to.2.fol.20.d

Regnum meũ non est de hoc mundo.to.2.fol.336.g

Ad hoc veni in mundum, vt testimonium perhibeam veritati.to.2.folio 55.d

Cap. 19. Non haberes potestatem aduersum me vllam,nisi tibi datum esset desuper. to.1. folio 169.c

Qui me tradidit tibi maius peccatum habet.to.1.folio 357. a.& to.2.folio 261.e

Non habemus Regẽ nisi Cæsarem.to.1.folio 43. b

Erat autem tunica inconsutilis.tomo 1.folio 185.e

Stabat autem iuxta crucem Iesu mater eius.to.1.folio 258 d

Rogauerunt Pilatum vt frangerentur eorum crura & tollerentur.tomo 2.folio 52.a

Cap. 20. Stetit in medio eorũ & dixit pax vobis.to.1. fol.52. g

Multa quidem & alia signa fecit Iesus, quæ non sunt scripta in libro hoc.to.1 folio 275.b

Pasce agnos meos.tomo 1.folio 421.b

AD ROMANOS.

Cap. 1. Gratias ago Deo meo per Iesum Christum. tomo 2. fo.230.b

Sæpe proposui venire ad vos & prohibitus sum vsque adhuc. tomo 2.folio 230.b

Sapientibus & insipientibus debitor sum.to.2.folio 109.d

Non enim erubesco Euangelium.to.2. fol.127.d & 263.e

Iustus autem ex fide viuit.tomo 1.folio 361.d

Reuelatur enim ira Dei super omnem impietatem.tomo 2.folio 112.b

Inuisibilia Dei per ea,quæ facta sunt intellecta conspiciuntur. to 1.folio 79.h.& 365.d

Euanuerunt in cogitationibus suis.tomo 2.folio 321.h

Dicentes se esse sapientes,stulti facti sunt.to.1.fol.264.d

Tradidit illos Deus in reprobum sensum. to.1. fol.181.c. & 281.f.& 354.h.& to.2 fo.306.c. & 352.h

Detractores Deo odibiles. tomo 1.fo.93 d.306.h

Qui talia agũt digni sũt morte, non solum qui ea faciunt sed

etiam

etiam qui consentiunt facientibus.to.1.fo.85.f

*Cap.*2. In quo alterũ iudicas, te ipsum condemnas.to.2.fo.44.d.& 45.d

An diuitias bonitatis Dei contemnis?to.1.fo.59.d.& 299.b.& tom.2.fo.171.c

Secundum duritiam tuam, & impœnitens cor thesaurizas tibi iram in die iræ.tom.1.fo.45.c.& 62.d. & 222.a. & 294.b.& to.2. fol.289.f

Reddet Deus vnicuique secundum opera eius . tomo 1.folio 78.b.e

Non est acceptio personarum apud Deum.to.2.fo.308.c

Quicũque enim sine lege peccauerunt, sine lege peribunt. tomo 2.fo.90.b

Non enim auditores legis iusti sunt apud Deum,sed factores legis iustificabuntur.to.1.fo.28.g.& to.2.folio 225.e

Iudicabit Deus occulta hominum.to.1.folio 92.h

Qui ergo alium doces, te ipsum non doces? tomo 1 . folio 376.a.& 378.d

Si autem præuaricator legis sis,circuncisio tua præputium facta est.to.2.folio 158.h

*Cap.*3. Nunquid iniquus est Deus,qui infert iram?t.2.f.289.f

*Cap.*5. Gloriamur in tribulationibus.to.1.folio 27.b. & 420. d.& tomo 2.folio 205.h

Commendat autem charitatem suam Deus in nobis. tomo 1.folio 269.d.& to.2.folio 202. d.& 355.d

Quia cum inimici essemus. to.2.folio 162.b.& 359. d

Per vnum hominem peccatũ intrauit in hunc mundum.to. 1. fol.187.b.& to.2.folio 196.d. & 250.b.& 289.f

Vbi abundauit delictum superabundauit & gratia . tomo 1. folio 254.e

Cap 6. Quicunque baptizati sumus in Christo Iesu, in morte ipsius baptizati sumus . tomo 1. folio 363.h

Vetus homo noster simul crucifixus est.to.2.fol.127.h

Non regnet peccatum in vestro mortali corpore.to. 2.fo.1.c. & 13.h.& 122.h.& 209.c

Nec exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccati.tomo 1.folio 356.e

Non enim sub lege estis sed sub gratia.tomo 1.folio 165.h

Sicut exhibuistis membra vestra seruire iniquitati &c. to. 1. folio 109.c.& 270.d. & tomo 2. folio 147.b.& 287.c

Quem fructum habuistis in his in quibus nũc erubescitis?tomo 2.folio 268.d

Stipendia peccati mors.to. 1. folio 315.e

*Cap.*7. Ego autem viuebam sine lege aliquando. to.2.fo.90.b

Peccatum vt appareat peccatum,per bonum operatũ est mihi mortem.to.2.fo.26.d

Ego autem carnalis sum venundatus sub peccato.to.1.f.15.e

Velle adiacet mihi, perficere autem bonum non inuenio . tomo 2.fol.212.d

Video

Video aliam legem in mẽbris meis repugnantem legi mentis meæ.tom.1.fo.71.a.& 192.c. & 193.a.& 360.g.to.2.fo.212.c

Infelix ego homo,quis me liberabit de corpore mortis huius? to.1.fol.200.h. & 202.h. & 410.d

Cap. 8. Qui enim secundum carnem sunt,quæ carnis sunt sapiunt.to.2.fo.90.e.& 291.a.b

Sapientia carnis inimica est Deo, legi enim Dei non est subiecta.to.2.fo.98.b

Siquis autem spiritum Christi non habet,hic non est eius.tomo 2.fo.4.c.& 225.h.& 343.h

Si enim secundum carnem vixeritis,moriemini.to.1.fol.76.b & 193.c

Non enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore. to.1. fo.219.g.& to.2.fo.281.e

Accepistis spiritum adoptionis filiorum.to.2.fo.274.c

Hæredes quidem Dei cohæredes autem Christi. to.1.fo.81. g.& 258.h

Si compatimur, & conregnabimus.to.1.fo.341.g

Non sunt condignæ passiones huius seculi ad futuram gloriã. to.1.fo.77.e.g. & 175.d.& to.2. fol.122.c

Scimus enim quod oĩs creatura ingemiscit. to.1. fol.302.a.& to.2.fo.26.d.& 224.b

Nos primitias spiritus habentes intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei. &c. tomo 1. fo.425.c

Spe salui facti sum⁹.t.1.f.80.c

Quid oremus sicut oportet nescimus.to.1.fo.305.e

Ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.tomo 2.fol.247.c.d

Diligẽtibus Deũ omnia cooperantur in bonum. to.1.fo.188? c.& 391.f. & tomo 2. fol.227.h. & 264.c

Si Deus pro nobis quis cõtra nos?to.1.fo.4.b.& to.2.fo.288.c

Qui proprio filio suo non pepercit,sed pro nobis omnibus tradidit illum.to.1.f.26.a.& 369.e & 382.c

Quis nos separabit à charitate Christi?to.2.fo.376.g

Neque mors, neque vita, nec angeli poterunt nos separare à charitate Dei.to.1.f.100.f.& tomo 2.fo.18.a

*Cap.*9. Optabam enim ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis.to.2.fo.81.b.d

Non volentis neque currẽtis: sed miserentis est Dei. tomo 2. fol.86.f

Sustinuit in multa patientia, vt ostẽderet diuitias gloriæ suæ: to.1.fo.287.d

*Cap.*10. Ore autem confessio fit ad salutem. tom.2. fol.1.g.& 248.d

Quomodo prædicabunt nisi mittantur?to.1.fo.58.h

*Cap.*11. Ego sum gentiũ apostolus,ministerium meum honorificabo.to.1.fo.378.c

Tu autem cum oleaster esses insertus es in olea. tomo 2. folio 215.c

Si enim Deus naturalibus ramis

mis nõ pepercit.to. 1.fol. 435.d. & to.2.folio 251.g.& 362.g

Vide ergo bonitatem,& ſeueritatem Dei.to.2.fol.375.h

*Cap.*12. Obſecro vos fratres, vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viuentem.to.1.fol.264. d. & 361.e.& to.2.f.92.f.& 110. b

Nolite conformari huic ſæculo.tomo 1.folio 266.g

Dilectio ſine ſimulatione. tomo 1.folio 161.h.& to.2.f.199.c

Solicitudine non pigri,ſpiritu ſeruentes. tomo 1. folio 82.c. & tomo 2.folio 125.c

Orationi inſtantes . tomo 1 . folio 251.c

Neceſſitatibus ſanctorum cõmunicantes.tomo 1. folio 170.a

Gaudere cũ gaudentibus. tomo 2.folio 355.h

Nulli malum pro malo reddẽtes.tomo 2. folio 40.g

Non voſmetipſos deffendentes chariſſimi.to.2.folio 53.b

Date locum iræ.t.1.fo.237.d

Mihi vindictam, & ego retribuam.to.1.folio 157.g. & to. 2. folio 41.c.& folio 367.h

Noli vinci in malo . ſed in bono vince malum.to.1. folio 169. a.& t.2.f.40.h.& 235.b.& 361.b

*Cap.*13. Quæ autem ſunt a Deo ordinata ſunt.to.2.f.132. h

Qui enim diligit proximum legem impleuit.to.2.fol.81.b.& 272.f

Plenitudo legis eſt dilectio. tomo 2.folio 41.b

Propior eſt noſtra ſalus quam cum credidimus. to.1. folio 19.b

Nox præceſſit, dies autem appropinquauit. to.1.folio 87. f

Non in commeſſationibus, & ebrietatibus.to.1.fo.397.e

Induimini dominum Ieſum Chriſtũ.to.1. fo.264.h.& 376.h

Carnis curam ne feceritis in deſideriis.to.1.fo.193.f

Cap 14. Qui nõ mãducat mãducantẽ non ſpernat.t.2.f.151.c

Tu quis es qui iudicas alienũ ſeruum? to.2.fo.293.a.& 375.h

Omnes enim ſtabimus ante tribunal Chriſti.to.1.fo.296.g

Non eſt enim regnũ Dei eſca & potus.to.1.fo 202.c

Bonũ eſt non manducare carnem & non bibere vinum,in quo frater tuus offendit,to.1.f.377.b

*Cap.*15. Vnuſquiſque veſtrũ proximo ſuo placeat in bonum. to.2.fo.299.d.e

Per patientiam, & conſolationem ſcripturarum ſpem habeamus.to.1.fo.80.f

Audacius autem ſcripſi vobis fratres propter gratiam quæ data eſt mihi.to.2.fo.280.h

Non enim audeo aliquid loqui eorum quæ per me non effecit Chriſtus.to.1.fo.378.c

Obſecro ergo vos fratres, vt adiuuetis me in orationibus veſtris.to.2.fo.76.c

I. CORINT. I.

*Cap.*1. Non ſint in vobis ſciſmata.to.2.fo.49.f

Ego quidem ſum Pauli ego autem Apollo.to.2.fo.107.d

Nunquid Paulus crucifixus eſt pro vobis?to.1.fol.2.c

Non

Nō in sapiētiaverbi vt nō euacuetur Crux Christi.t.1.f.364.f

Perdam sapientiam sapientū, & prudentiam prudentium reprobabo.to.2.fo.72.h

Stultam fecit Deus sapientiā huius mundi.to.2.fo.144.f

Nos prædicamus Christum Crucifixum.to.1.fo.328.h

Quæ stulta sunt mundi elegit Deus, vt confundat sapientes.tomo 1.fo.194.h

Infirma mundi elegit Deus, vt confundat fortia to.1.fo.442.h.& to.2.fo.89.h.& 231.g

Qui factus est nobis sapientia atque iustitia.to.2.fo.58.d

*Cap.*2. Veni ad vos non in sublimitate sermonis. to.1.f.367.e

Oculus non vidit,nec auris audiuit,quæ præparauit Deus dili gentibus se.to.1.fo.10.c.& 313.c & 334.e.& 338.g.& to.2.f.92.d

Quis enim scit homo quæ sunt hominis nisi spiritus hominis qui.in ipso est ? to.2.fo.219.e

Animalis autē homo nō percipit ea quæ sunt spiritus Dei.tomo 1.fo.428.f. & to.2.fol.242.f

*Cap.*3. Tanquam paruulis in Christo lac vobis potum dedi, non escam.to.2.fo.109.d

Cum enim sit inter vos zelus & contentio,nō ne carnales estis? to.1.fo.377.h

Neque qui plātat est aliquid, neque qui rigat,sed qui incremē tum dat Deus.t.2.f.121.& 312.e

Vnusquisque propriam mercedem recipiet secundum suum laborem.to.1.fol.81.g. & 185.c. & to.2.fo.356.g

Dei enim sumus adiutores. tomo 2. folio 229.b

Vt sapiens architectus fundamentum posui.to.1.fo.375.f

Templum enim Dei sanctum estis.t.2.f.106.f.& 271.e.& 326.d

*Cap.*4. Nolite ante tempus iudicare.to.2.fo.219.d

Qui iudicat me dominus est. to.2.fo.173.d

Illuminabit abscondita tenebrarū.to.1.f.188.b.& t.2.f.280.a

Quid habes quod non accepisti?to.2.fo.84.e

Laboramus operantes manibus nostris.to.1.fo.84.h

Spectaculū facti sumus Deo, & angelis,& homimbus.tomo 1. fo.323.e

Maledicimur & benedicimus. t.1.f.177.a.& 309.c.& t.2.f.79.b

Tanquam purgamenta huius mundi facti sumus omniū peripsema.to.2.fo.306.h.& 324.h

Nō enim ī sermone est regnū Dei sed in virtute. to.1.fo.28.d

*Cap.*5. Modicum fermentum totā massam corrumpit. to.2.fo. 172.b.& 207.b.& 221.h.& 381.b

Auferte malum ex vobis ipsis.to.2.fo.304.b

*Cap.*6. Fugite fornicationem. to.2.fol.100.c

Empti enim estis pretio magno.to.1.fo.112.b.& 264.g

*Cap.*7. Nolite fraudare inuicem.to.2.fol.345.d

Vnusquisque in qua vocatione vocatus est,in ea permaneat. to.1. fo.32.d.& 393.d

Tempus enim breue est.to. 1. fol.261.a

Qui

Qui gaudent tanquã non gaudentes sint.to.1.fo.46.a.& 217.h.& 360.c. & 407.h.& 419.d

Præterit figura huius mundi. to.1.fo.108.g.& 199.f. & 217.g & to.2.fo.141.e

Qui matrimonio iungit virginem suam, bene facit, qui nõ iungit, melius facit.to.1.fo.423.g

*Cap.*8. Scientia inflat.tomo 2. fol.143.d

Sic autem peccãtes in fratres & percutientes conscientiam eorum infirmam in Christum peccatis.to.2. fo.273.f

*Cap.*9. Non alligabis os boui trituranti.tomo 1.folio 80.c

Cum liber essem, me seruum feci, vt plures lucri facerem.to.1. folio 396.g

Omnibus omnia factus sum, vt omnes facerem saluos.to.2.folio 86.c

Nescitis quod hi qui in stadio currũt, omnes quidem currunt? to.1.fol.323.c.& to.2.fol.246.c

Sic currite vt comprehendatis.tomo 1.folio 32.d

Omnis enim qui in agone cõtendit, ab omnibus se abstinet.tomo 1.folio 324.h

Sic curro non quasi in incertum.to.1.fol.364.h

Castigo corpus meum & in seruitutem redigo.to.1.fol.134.a.& 203.c.& 266.a.& 388.d. & tomo 2.folio 377.h

*Cap.*10. Omnia in figura cõtingebant illis.tomo 2.fol.259.d

Qui se existimat stare, videat ne cadat.to.1.fol.207.d.& 388.d.& to.2.fol.210.d.& 362.g

Fidelis Deus, qui nõ patietur vos tentari supra id quod potestis. to. 1.folio 29.e.& 177.e. & 182.h.& tomo 2.folio 212.f

Non potestis calicem domini bibere & Dæmoniorum.tomo 1. folio 353.b

Siue manducatis siue bibitis, omnia in gloriam Dei facite. tomo 2.folio 230.c

Ego per omnia omnibus placeo.tomo 2.folio 299.e

*Cap.*11. Hoc facite quotiescunque biberitis in meam commemorationem.to.2.fol.381.d

Probet aũt se ipsum homo, & sic de pane illo edat. t.2.f.384.e

Ideo inter vos multi infirmi & imbecilles.to.2.fol.278.f

Si nosmetipsos diiudicaremus, non vtique iudicaremur.tomo 1.fol.106.f.& to.2.fol.291.d

Dũ iudicamur a domino corripimur.tomo 2.folio 77.d

*Cap.*12. Siquid patitur vnum membrum, compatiuntur omnia membra.to.1.f.171.f.& 296.d.e

Si linguis hominum loquar & angelorum.tomo 2.folio 295. g

Factus sum velut æs sonans. tomo 1.folio 289.c

Si habuero omnem fidem ita vt montes transferam. tomo 1. folio 117.e

Charitas patiens est, benigna est.to.1.f.109.c.& 167.f.& 223. e & 305.b. & 315.d.& to.2.fol. 9.c.& 23.c.& 377.c

Charitas non quærit quæ sua sunt.to.2.fo.222.d

Charitas omnia credit. to.2. fo.292.e

Vide-

Videmus nunc per ſpeculum in ænigmate, tunc autē facie ad faciem.to.1.folio 77.h.& 340.a. & 361.h

Cap. 14. Orabo ſpiritu orabo & mente.to.2.folio 277. b

Nolite pueri effici ſenſu.to.2. folio 265.d

Linguę in ſignum ſunt non fidelibus ſed infidelibus. to. 2. folio 124.b

Mulieres ſiquid autem volūt diſcere: domi viros ſuos interrogent.tomo 2.folio 345.c

Cap. 15. Non ſum dignus vocari apoſtolus.to.1.fol.68.h

Perſecutus ſum eccleſiā Dei. tomo 2.folio 56.g

Gratia Dei ſum id quod ſum. to.1.f.376.a.& to.2.folio 280.h & 296.a

Abundantius illis omnibus laboraui. to.1.fo'io 86.a

Non ego ſed gratia Dei mecum.tomo 2.folio 340. c

Si mortui non reſurgunt,manducemus & bibamus.t.2.f.376.d

Corrumpunt bonos mores colloquia praua. to.2.folio 94.e

Stimulus autem mortis peccatum eſt.to.1.folio 410.f

Eſtote immobiles abundantes in omni opere domini & sēper.to.1. fol 33.b.& to.2.f.92. b

Cap. 16. Vigilate, ſtate in fide, viriliter agite.to.1.folio 32.g

II. CORINT.

Cap. 1. Benedictus Deus,qui cōſolatur nos in omni tribulatione noſtra.to.2.fol.200.g

Sicut abūdant paſſiones Chriſti in nobis, ita & per Chriſtum abundat conſolatio noſtra. to. 1. fo.315.d.& to.2.fo.356.e

Super modum grauati ſumus ſupra virtutem.to.1.fo.78.a

Deus de tantis periculis nos eripuit adiuuātibus vobis in oratione pro nobis.to.1.fo.287.h

Gloria noſtra hæc eſt teſtimonium conſcientię noſtræ.tom.1. fol.44.a. & 442.f.& tomo 2. folio 228.e

Quotquot enim promiſſiones Dei ſunt in illo eſt. tomo 2. fol.259.c

Cap. 2. Quis eſt qui me lætificet niſi qui contriſtatur ex me. to.2.fo.40.b

Chriſti bonus odor ſumus. tomo 2.fo.260.h.& to.2.fo.206.h & 299.e

Cap. 3. Epiſtola noſtra vos eſtis.to.2.fo.230.b

Sufficiētia noſtra ex Deo eſt. to.2.fo.288.e

Quod ſi miniſtratio mortis litteris deformata in lapidibus fuit in gloria.to.1.fo.370.h

Cap. 4. Nec adulterantes verbum Dei.to.2.fo.108.h

Deus huius ſeculi excæcauit mentes infidelium. to.1.f.359.e

Semper mortificationē Chriſti in corpore veſtro circumferentes.to.2. fo.230.c

Licet hic qui foris eſt noſter homo corrumpatur. to.1.f.267. d.& 318.c.& to.2.fo.291.g

Momentaneum eſt quod delectat.to.1.fo.200.c. & 201.h

Cap. 5. Quæ videntur tempo-

ralia sunt quæ non videntur æterna sunt. to.1.fo.315.e. 340.d

Quandiu sumus in corpore peregrinamur à domino. tom.1. fol.247.c

Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi. to.1. fo.151.e. & 223.a. & to.2. fo.187.b

Pro oĩbus mortuus est Christus.to.1.fo.418.c.& to.2.f.83.f

Pro Christo legatione fungimur tanquam Deo exhortante per nos.to.1.fo 371.g. & to.2.fo lio 239.h.& 247.g.& 279.b

Cap.6. Ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. to.1.fo.266.c. & to.2.fol.125.b

Ecce nunc tempus acceptabile.to.1.fo.16.b.& 77.e.& tom.2. fo.267.d.& 138.b

Nemini dantes vllam offensionem.to.1.fo.33.h.& 281.a.& 376.f

In omnibus exhibeamus nos metipsos sicut Dei ministros.to. 1.fo.126.a. & 366.e.& 377.b

Quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate?to.1.fo.253. a.& 436.d

Quæ autem communicatio Christi ad Belial? to.2.fo.286.b

Cap.7. Quæ enim secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur. to mo 1.fo.128.e

Cap. 8. Altissima paupertas eorum abundauit in diuitias simplicitatis eorum. tomo 2. folio 173. a

Vestra abundantia illorũ inopiam supleat.to.1.fo.366.f

Cap.9. Qui parce seminat parce & metet.to.1.fo.78.f.& 175. f.& 407.e

Multiplicabit semen vestrum, & augebit incrementa frugũ iustitiæ vestræ.to.2.fo.121.e

*Cap.*10. Arma militiæ nostræ non carnalia sed spiritualia sunt. to.2.fo.11.d.& 122.g.& 223.f

Non enim qui seipsum commendat ille probatus est,sed quẽ Deus commendat. to.1. fo.57. f & 209.g

*Cap.*11.In carceribus abundãtius.to.1.fo.174.h

In labore & ærumna, in vigilijs multis. to.1.fo.183.g

In fame & siti, in frigore, & nuditate.to.2.fo.339.g

*Cap.*12. Siue in corpore siue extra corpus:nescio,Deus scit.to mo 2.fo.85.e

Audiui arcana Dei quæ non licet homini loqui.to.1.fo.77.g. & 178.a.& 392.g

Ne magnitudo reuelationum extollat me.to.1.fo.380.g.& tomo 2.fol.130.d

Propter quod ter dominum rogaui.to.1.fo.305.e

Placeo mihi in infirmitatibus meis.to.2.fo.198.f

Signa apostolatus mei facta sunt super vos in omni patiẽtia. to.2.fo.79.b.& 357.a

Ego autem libentissime impendam,& superimpendar.to.2. fol.69.f

Timeo enim ne forte cum venero, non quales volo inueniam vos.to.1.fo.34.d

AD GALATAS

*Cap.*1. Non acquieui carni & sanguini.to.2.fol.61.e.& 277.g

*Cap.*2. Nõ iustificatur homo ex operibus legis nisi per fidem Iesu Christi.to.1.folio 117. f

Christo confixus sum Cruci. to.1.fol.70.g.& to.2.fol.352.a

Dilexit me & tradidit semetipsum pro me. to.1.fol.346.a. & to.2.fol.83.a.& 354.h

*Cap.*3. O insensati galatę quis vos fascinauit non obedire veritati?to.1.fol.308.h.& 364.b

*Cap.*4. Vbi venit plenitudo tẽporis,misit Deus filium suũ. tomo 2.folio 129.g.& 257.h

Si fieri potuissẽt, oculos vestros eruissetis, & dedissetis mihi.to.2.folio 264.g

Filioli mei quos iterum partu rio donec formetur Christus in vobis.to.1.fol.165. h

Qui secundum carnem natus fuerat, persequebatur eum qui secundum spiritum.to.1.f.116.c

*Cap.*5.In Christo Iesu neque circũcisio aliquid valet nec præputium.to.1.fol.64. b

Fides quæ per charitatẽ operatur.to.1.fol.117.e.& 28.b

Currebatis bene, quis vos impediuit.to.1.folio 32. h

Qui autẽ conturbat vos portabit iudicium.to.2.fol.236. d.e

Vtinam abscindantur qui vos conturbant.to.1.folio 236.e

Quod si ad inuicẽ mordetis & comeditis,videte ne abinuicẽ consumamini. to.2.folio 329. h

Spiritu ambulate & desideria carnis non perficietis.t.2.f.98.g

Caro enim concupiscit aduersus spiritum. to.1.fol.193.a.& tomo 2.folio 324.e

Si spiritu ducimini, non estis sub lege.to.1.fol.194.f

Manifesta sunt autem opera carnis.to.2.folio 291.b

Fructus autẽ spiritus est charitas, gaudium. to.2.folio 229.d

Qui autem sunt Christi carnem suam crucifixerunt cum vitijs.tomo 2.folio 212.d

Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto.to.1.f.136.c.& 374.h

Huiusmodi instruite in spiritu lenitatis.tomo 2.folio 34.e.& 35.c.& 39.d.e

Vnusquisque onus suum portabit.to.1.fol.19.a

Quæ enim seminauerit homo hæc & metet.to.1.fol.222. h.& 407.e

Qui seminat in carne sua, de carne & metet corruptionem. to.1.fo.187.g

Dum tempus habemus operemur bonũ.t.1.f.77.e.& 232.d. & to.2.f.98.h.& 164.h & 291.f

Mihi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri Iesu Christi.to.1.fo.27.b

Ego aũt stigmata domini Iesu in corpore meo porto. tomo 2. fol.352.a

AD EPHESIOS.

*Cap.*1. Venit filius Dei instaurare omnia.to.1.fo.157.c

In quo etiam nos sorte vocati

sumus prædestinati,to.1.f.243.h

*Cap.*2. Deus autem qui diues est in misericordia. tomo 2. folio 112.e

Propter nimiam charitatem suam qua dilexit nos.t.2.f.234.c

Cap. 3. Ego Paulus vinctus Christi Iesu.to.2.fo.230.h

Flecto genua ad patrem domini nostri Iesu Christi. tom.2. fol.101.e.

In interiori homine Christũ habitare per fidem in cordibus vestris.to.1.fo. 100.f

Supereminet omnem scientiã non solum hominum, sed etiam angelorum.to.2.fo.354.h

*Cap.*4. Obsecro vos ego vinctus in domino. to. 1.fo.392.g.& to.2.fo.339.d

Nec simus paruuli fluctuãtes. to.1.fo.32.d.to.2.fo.129.b

Non ambuletis sicut & gẽtes ambulant.to.1.fo.165.h

Alienati à via Dei per ignorãtiam quæ est in illis.to.1.f.101.b

Deponite vos secundum pristinam cõuersationem veterem hominem.to.2.fo.265.c.& 274.e.& 291.f

Renouamini in spiritu mentis vestræ.to.2.fo.277.h.& 326.e

Sol non occidat super iracundiam vestram.to.1. fo.47.c.& tomo 2.fo.77.b

Nolite dare locum diabolo. to.2.fo.5.b.& 111.b.& 246.a

Magis autem laboret operando manibus suis,vt habeat vnde tribuat necessitatem patienti. tomo 2.fo.372.g

*Cap.*5.Fornicatio & omnis immunditia non nominetur in vobis.tom.1.fol.202.a.& 440.d.& 275.d

Surge qui dormis,& illumina bit te Christus. to.1.fo.293.b.& 432.b

Videte fratres quomodo caute ambuletis.to.2.fo.167.h

Gratias agite semper pro omnibus.to.1.fo.119.a

*Cap.*6. Educate filios vestros in disciplina, & correctione domini.to.1.fo.283.d

Induite vos armaturam Dei. to.1.fo.207.d

Non est nobis colluctatio aduersus carnem,& sanguinẽ.to.2. fo.10.h.& 57.a.& 377.h

Et gladius spiritus qđ est verbum Dei.to.1.fo.95.h.& 96.e

Orantes omni tempore in spiritu pro me.to.1.fo.365.b

AD PHILIPPENSES.

*Cap.*1. Magnificabitur Christus in corpore meo. tomo 1. folio 376.e

Cupio dissolui & esse cũ Christo.to.1.fo.410.d. & to.2.fo.26.f.& 85.e.& 207.g.& 346.h

In nullo terreamini ab aduersarijs.to.1.fo.428.c

Vobis donatum est pro Christo non solum, vt in eum credatis,sed vt etiam pro illo patiamini.to.1.fol.185.d

*Cap.*2. In humilitate superiores inuicem arbitrantes.to.1.fo. 384.c.& to.2. fo.56.g

Non rapinã arbitratus est esse se æqualem Deo. to.1.fo.313.g

Habitu

Habitu inuentus,vt homo.to no 1.fo.397.d

Cum metu & tremore veſtrã alutem operamini.to.1.fo.82.d & to.2.fo.245.h

Deus eſt qui operatur in vobis velle,& perficere. to.2.f.216. a.& 340.d.387.a

Oẽs enim quæ ſua ſunt quærunt,non quæ Ieſu Chriſti.to.1. fo.34.c.& to.2.fo.222.d

Sua quærentes non quæ Ieſu Chriſti.t.1.f.186.f.& t.2.f.126.h

*Cap.*3. Quæ mihi fuerunt lucra, hæc arbitratus ſum propter Chriſtũ detrimenta.to.2.f.85.b

Propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror,vt ſtercora, vt Chriſtum lucrifaciam. to.1.fo.144.g.& 405.a

Extendens meipſum ad deſtinatum perſequor brauium.to.2. fol.125.b

Quæ quidem retrorſum obliuiſcens ad deſtinatum perſequor brauium.to.1.fo.110.c

Inimicos crucis Chriſti, quorum finis interitus. to.2.f.375.h

Quorum Deus venter eſt.to mo 1.fo.202.g. & 209.d.& 357. b.& to.2.fo.96.f

Noſtra cõuerſatio in cęlis eſt. to.1.fol.349.f.& 407.a. & to.2. fo.85.c.& 88.d.& 341.f

Reformabit corpus humilitatis noſtrę configuratum corpori claritatis ſuæ.to.1.fol.310.d

*Cap.*4.Modeſtiaveſtra nota ſit omnibus hominibus.t.1.f.377.b

Dominus propè eſt,nihil ſolliciti ſitis.to.2.fo.51.d

Cum gratiarum actione petitiones veſtræ innoteſcant apud Deum.to.2.fo.154.a

Pax Dei quæ exuperat omnem ſenſum.to.1.fo.320.a

Si qua virtus: ſi qua laus diſciplinæ:hęc agite quę & didiciſtis & vidiſtis in me. to.1.fo.378.b

Omnia poſſum in eo qui me confortat.to.1. fo.196.c.& 323. g.& 389.c.& to.2.fo.79.e

AD COLOSSENSES.

*Cap.*1. In omni opere bono fructificantes, & creſcentes in ſcientia Dei.to.2.fo.124.h

Qui eſt imago Dei inuiſibilis.to.1.fo.319.g

Si permanetis in fide fundati, & ſtabiles.to.1.fo.80.e

*Cap.*2. Videte nequis vos ſeducat per philoſophiam, & inanem fallaciam.to.1.fo.202.a. & to.2.fo.109.e

Delẽsquod aduerſus nos erat chirographum. to.2.fo.391.f

*Cap.*3. Quæ ſurſum ſunt quęrite non quæ ſuper terram.to.1. fol.332.d.e.& 333.f

Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo.to.1.fo.329.h. & 406.a. & to.2.fo.259.d

Mortificate mẽbra veſtra quę ſunt ſuper terram. to.2.fo.91.f

Auaritia eſt ſimulacrorũ ſeruitus. to.1.fol.102.g. & tomo 2. fol.141.f

Expoliantes veterem hominem.to.1.ſo.67.h

In Chriſto Ieſu, nec gentilis, nec ſeruus & liber, ſed omnia in

omnibus Christus. to.1.fo.340.g.& 442.h

Grati estote.to.1.fo.119.a

Omne quodcũque facitis,omnia in nomine Iesu Christi facite. to.1. fol.125.h. & tomo 2. fol.284.g

Non est personarum acceptio apud Deum.to.2.fo.123.h

THESSALONIC. I.

*Cap.*2. Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis.to.1.fol.210.h •

Memores enim facti estis fratres laboris nostri.to.1. fol.84.h. & 265.g

*Cap.*4. Nolumus vos ignorare de dormientibus, vt non contristemini.to.2.fo.196.b

*Cap.*5. Dies Domini sicut fur ita in nocte veniet. to.1.fol.8.d. & to.2.fo.276.b

Cum enim dixerint pax, & securitas, repẽtinus superueniet interitus.to.2.fo.182.h

Siue vigilemus siue dormiamus simul cũ Christo viuamus. to.1.fo.181.g

In omnibus gratias agite.t.1. fo.119.a.& to.2.fo.154.a

THESSALONIC. II.

*Cap.*3. Rogamus vos fratres, vt subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate. to.1. fol.94.d

Nõ inquieti fuimus inter vos. to.2.fo.137.d

Qui non vult operari,nec mã ducet. to.1 fol.408.f

Nolite deficere benefaciẽtes. to.1.fo.81.a

Nolite quasi inimicum existimare, sed corripite, vt fratrem. to.2.fol.35.a

I. AD TIMO.

*Cap.*1. Finis autem præcepti est charitas.to.2.fo.212.d

Soli Deo honor & gloria. tomo 2. fo.216.b

*Cap.*2. Qui vult omnes homines saluos fieri.tom.1.fo.46.h.& 331.h

Non in tortis crinibus,vel veste præciosa.to.1.fo.402.g

Nupta saluabitur per filiorũ generationem, si permanserit in fide.to.2.fo.344.h

Si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat.to.1. fo.424.b

Vt non incidant in laqueum diaboli.to.2.fo.237.h

*Cap.*4. Cauterizatam habentes conscientiam. tomo 1. folio 245.d

Nemo adolescentiam tuã contemnat.to.1.fo.378.g

Exemplum esto fidelium. tomo 1.fo.377.b

Attende lectioni.to.1.f.317.c & to.2.fo.50.a

*Cap.*5. Seniorem ne increpaueris.to.2.fol.39.c

Viduas honora quæ verè viduæ sunt.to.2.fol.53.d

Vidua quæ in delitijs est, viuens mortua est.to.1. fol.407.c. & to.2.fo.264.h

Si

Si quis suorum & maxime domesticorum curam non habet. tomo 1. folio 228. a. & 442. c. & to. 2. fo. 18. h. & 184. b

Peccantem coram omnibus argue. to. 1. fo. 377. f

Cap. 6. Est autem quæstus magnus pietas. to. 2. fo. 93. a

Habentes autem alimenta, & quibus tegamur, his contenti simus. to. 1. fo. 325. d

Qui volunt diuites fieri incidunt in tentationem. to. 1. fol. 90. b. & to. 2. fo. 315. b

Radix omnium malorum est cupiditas. to. 1. fo. 210 h. & 241. c & 252. h. & 326. f. & 428. f. & tomo 2. fo. 33. b. & 93. b. & 303. c

Diuitibus huius sæculi præcipe non sublime sapere. tomo 1. fo. 97. a

II. AD TIMOT.

Cap. 1. Noli erubescere testimonium Domini nostri, neque me vinctum eius. to. 2. fo. 230. h

Cap. 2. Nemo militans Deo implicat se negotijs sæcularibus. to. 2. fol. 137. c

Nō coronabitur nisi legitime certauerit. to. 1. fol. 307. h. & tomo 2. fo. 213. e

Laborantem agricolam oportet primum de fructibus edere. to. 2. fol. 295. h

Omnia sustineo propter electos. to. 2. fo. 126. h

Solicite autem cura te ipsum probabilem exhibere operarium inconfusibilem. tomo 1. fol. 34. a & 81. a

Sermo eorum, vt cancer serpit. to. 1. fo. 306. h

Vt resipiscant à diabolis laqueis, à quo captiui tenentur. tomo 1. folio 26. f. & tomo 2. folio 1. f. & 214. f

Cap. 3. In nouissimis temporibus instabunt tempora periculosa. to. 1. folio 38. h. & 259. f

Omnes qui pie volunt viuere in Christo Iesu, persecutionem patiuntur. tomo. 1. folio 27. b. & 212. b. & 143. h

Omnis scriptura diuinitus inspirata vtilis est ad docendum. tomo 1. folio 364. b

Cap. 4. Prædica verbum, insta opportune, importune argue. tomo 2. folio 264. f. & 333. b

Argue, obsecra, increpa in omni patientia. to. 1. fol. 48. h

Erit enim tempus cum sanam doctrinam non sustinebunt. to. 1. f. 46. h. & 87. d. & 100. c. & 386. d & 425. h & tomo 2. folio 115. b. & 331. f

Tu vero vigila, in omnibus labora. to. 1. fol. 81. g. & 321. d

Bonum certamen certaui. tomo 1. folio 12. h. & 32. c. & tomo 2. folio 267. c

Reposita est mihi corona iustitiæ. tomo 1. folio 81. d. & 265. h. & tomo 2. folio 377. h

Alexander ærarius multa mala mihi ostendit. to. 1. folio 185. b

AD TITVM.

Cap. 1. Confitentur se nosse Deum, factis autem negant. tomo 1. folio 118. a

*Cap.*2. Sobrie iuſte & pie viuamus in hoc ſæculo expectantes beatam ſpem.to.1.fo.80.c.& to.2.fol.49.b.& 290.c

*Cap.*3. Hæreticum hominem poſt vnam & ſecundam correptionem deuita.to.2.fol.38.d

AD HEBRÆOS.

*Cap.*2. Abundantius oportet obſeruare nos ea quæ audiuimus.tomo 2.folio 128.f

*Cap.*4. Feſtinemus ingredi in illam requiem.to.2.fol.110.a

Viuus eſt enim ſermo Dei.to.1.folio 95.h

Omnia autem nuda & aperta ſunt oculis eius.to.1.folio 12. & tomo 2.folio 319.a

Non enim habemus pontificem, qui non poſſit compati infirmitatibus noſtris.to.2.fo.45.f

*Cap.*5. Cum clamore valido & lachrymis præces Deo patri pro nobis obtulit.to.1.fol.113.f

Factus eſt omnibus obtemperantibus ſibi cauſa ſalutis æternæ.to.1.folio 364.d

Cum deberetis magiſtri eſſe propter tempus rurſum indigetis vt vos doceamini quæ ſint elementa exordij ſermonum Dei. to.1.folio 415.d

*Cap.*6. Terra enim ſæpe venientē ſuper ſe bibens imbrem & germinans herbam. tomo 2. folio 190.c

Qui confugimus ad tenendā propoſitam ſpem.to.i.folio 80.b

*Cap.*7. Melchiſedec rex ſalē & Dei ſacerdos ſine patre ſine matre to.1.folio 442.f

Tranſlato enim ſacerdotio:ne ceſſe eſt vt legis trāslatio fiat.tomo 1.folio 313.g

Neminem ad perfectum adduxit lex.to.1.folio 292.d.e

*Cap.*9. Intrauit ſemel in ſancta.to.1.folio 111.h

Chriſtus aſſiſtens pontifex futurorum bonorum.to.1.f.328.b

Omnia pene in ſanguine ſecū dum legem mundantur.tomo 1. folio 112.a

Statutum eſt hominibus ſemel mori.tomo 1.fol.122.f. tomo 2.folio 169.e

*Cap.*10. Irritam quis faciens legem Moyſi ſine vlla miſeratione.tomo 2.folio 236.f

Quanto magis putatis deteriora mereri ſupplicia qui filium Dei conculcauerit.to.2.fo.378.g

Horrendum eſt incidere in manus Dei viuentis.tomo 2.fol. 160.e.& 192.d

Nolite amittere confidentiā veſtram.tomo 1.folio 1. & folio 290.a

Patientia enim vobis neceſſaria eſt.to.1.folio 420.g

*Cap.*11. Fides eſt ſubſtantia rerum ſperandarum.tomo 1.folio 362.d

Sine fide impoſſibile eſt placere Deo.tomo 1.folio 117.b.& folio 275.b

Fide qui vocatur Abrahā obediuit in locum exire quem acceptурus erat in hæreditatem. tomo 1.folio 264.h

Abrahā demoratus eſt in terra repromiſſionis tanquam alie-

r.a in casulis habitando. tomo 1. folio 324.d.to.2.folio 181.c

Non confunditur Deus vocari Deus eorum.to.2.folio 132.f

Fide obtulit Abraham Isaac cum tentaretur.to.1. folio 275.e

Moyses negauit se esse filium filiæ Pharaonis. to.1.fol. 20.g. & 26.g. & tomo 2.folio 85.b.& 291. c

Alij vero ludibria, & verbera experti.to.1.fol.26.g. & 99.d

Circumierunt in melotis, & in pellibus caprinis.tomo 1.fol. 409.d.& 413.d

*Cap.*12. Per patientiam curramus ad propositum nobis certamen.tomo 1.fol.99.d.& 172.f

Recogitate eum qui talem sustinuit à peccatoribus contradictionem.tomo 1.folio 386. h. & tomo 2.folio 357.f

Quem enim diligit Deus castigat.tomo 2.folio 31.b

Omnis autē disciplina in præsenti quidem nō cum gaudio his qui in ipsa fuerint exercitati &c. to.1.fol.25.e.& to.2.fo.221.h

In disciplina perseuerate.to.1. fol.32.e

Remissas manus,& soluta genua erigite.to. 1.fol.57.a

Accessistis ad sanguinis aspersionem melius loquentem quam Abel.to.2.fo.173.f

*Cap.*13. Honorabile connubium thorus immaculatus.to.2. fol.345.d

Optimum quidem est gratia stabilire cor.to. 2.fo.128.e

Non habemus hic manentem ciuitatem.to.1.fo.67.b.& 318.b & 332.d.& to.2.fo.302.a

Beneficentiæ autem eius nolite obliuisci.to.2.fo.84.f

Ipsi enim peruigilant quasi rationem pro animabus reddituri. to.2.fo.130.e

ACTA APOSTOL.

*Cap.*2. Et apparuerunt illis dispertitæ linguæ tanquam ignis. to.1.fol.413.g

Quid faciemus viri fratres? Petrus autem ad illos, pœnitentiam inquit agite. to.2.fo.48.h. & 241.g

*Cap.*3. Argentum & aurum non est mihi.tomo 2.fol.74.e.& 258.f

Vos autem sanctum, & iustū negastis. to.2.fol.43.f

Petistis virum homicidam donari vobis, autorem autem vitæ interfeciſtis. tomo 2. folio 365.g

Scio quia per ignorantiam feciſtis.to.2.fo.52.d

*Cap.*4. Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna.to.1.fol.319.e.& tomo 2.folio 330.a

Diuidebatur autem singulis pro vt cuique opus erat. tom.1. fo.336.d

*Cap.*5. Cur tentauit Sathanas cor tuum mentiri te spiritui sancto, & fraudare de pretio agri? to.2.fo.308.h

Vt veniente Petro saltem vmbra illius obumbraret. tomo 2. fol.130.f

Ibant Apostoli gaudentes à con-

conſpectu conſilij. to.2.fol.85.f. & 229.e

Digni habiti ſunt pro nomine Ieſu contumeliam pati. tomo 1. fol.353.g

Cap.6. Non eſt æquum nos derelinquere verbum Dei,& miniſtrare menſis.to.1.fo.96.a

Cap.8. In felle enim amaritudinis, & obligatione iniquitatis video te eſſe.to. 2.fo.276.h

Ecce aqua, quis prohibet me baptizari?to.1.fo.188.f

Cap.9. Saule Saule quid me perſequeris? tomo 1.fo.227 a.& 348.a

Ego ſum Ieſus Nazarenus, quem tu perſequeris.tomo 1.fo lio 146.c

Durum eſt tibi contra ſtimulum calcitrare.to.2.fo.100.g

Domine quid me vis facere? to.1.fol.314.d.& to.2.fol.277.g & 288.a

Apertisque oculis nihil videbat.to.1.fol.87.h

Domine audiui à multis quãta mala fecerit ſanctis tuis inHieruſalem.to.2.fo.151.d

Ego oſtendã illi quanta oportteat eum pro nomine meo pati. to.2.fo.177.d

Et confeſtim ceciderunt ab oculis eius tanquam ſquamæ. tomo 2.fo.17.d

Saulus autem magis conuale ſcebat, & confundebat Iudæos. to.2.fo.101.d.& 124.f

Cap.10. In veritate comperi, quia non eſt perſonarum acceptor Deus. to.2.fo.32.a

Ipſe eſt qui conſtitutus eſt à Deo iudex viuorum,& mortuorum.to.1.fo.223 a

Cap.12. Præcingere & calcia te caligas tuas.to.1.fo.238.d

Cap.13. O plene omni dolo, & omni fallacia, fili diaboli non deſinis ſubuertere vias Domini rectas. tomo 2. folio 112. c. & 190. d

Vobis oportebat primum loqui verbum Dei, ſed quoniam repellitis illud, & indignos vos iudicatis æternæ vitæ: ecce conuertimur ad gentes. tomo 2. folio 19.g

Cap.14. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum.to.1.fol.29.b. & 95.d. & 310.d.& 330.c. & 341.g.342.g & to.2.fo.16.g

Cap.16. Nunc ergo attentatis imponere iugum ſuper ceruices populorum, quod nec nos neque patres noſtri portare potuimus?to.2.fo.159.f

Cap.17. Athenienſes ad nihil aliud vacabant niſi aut dicere aut audire aliquid noui.to.2.folio 284.a

Viri Athenienſes per omnia quaſi ſuperſtitioſos vos video.to. 1.folio 100.c

In quo viuimus, mouemur & ſumus ſicut quidam veſtrorum poetarum dixerunt. tomo 1.folio 71.d

Cap.19. Contulerunt libros & combuſſerunt eos coram omnibus.to.1.fol.394.a

Cap.20. Seruiens Domino fũ cum omni humilitate & lachrymis.tomo 2.folio 264. f

Atten-

Attendite vobis, & vniuerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos regere, &c. tomo 1. folio 37.c

Cap. 23. Deuouerũt ſe neque manducaturos, neque bibituros, donec occiderent Paulum. to. 2. folio 240.d

Cap. 24. Sperans quod pecunia ei daretur à Paulo. tomo 2. folio 103.b

Cap. 25. Non eſt Romanis conſuetudo damnare aliquem hominem priuſquam is qui accuſatur pręſentes habeat accuſatores. tomo 2. folio 103.h

Cap. 26. Opto apud Deum, & in modico, & in magno non tantum te, ſed etiam omnes qui audiũt, hodie fieri qualis ego ſum, exceptis his vinculis. tomo 2. folio 158.a

Cap. 28. Vt viderunt barbari pendentẽ beſtiam de manu Pauli. to. 2. fol. 228.h

Propter ſpem Iſrael Catena hac circundatus ſum. tomo 2. folio 230.h

IACOBI.

Cap. 1. Omne gaudium exiſtimate fratres, cùm in tentationes varias incideritis. tomo 1. folio 223.d. & tomo 2. folio 16.b. & 357.h

Patientia opus perfectum habet. to. 1. fol. 223.h

Peccatũ, cùm conſummatum fuerit, generat mortem. tomo 1. folio 76.b

Omne datũ optimum, & omne donum perfectum deſurſum eſt deſcendens à patre luminum. tomo 1. folio 150.e & 437.h. & tomo 2. folio 157.f. & 115.b. & 218.d

Voluntariè enim genuit nos verbo veritatis, vt ſimus initium aliquod creaturæ. tomo 2. folio 58.d

Sit autem omnis homo velox ad audiendum, tardus autem ad loquendum, & tardus ad iram. tomo 1. folio 65.g

In manſuetudine ſuſcipite inſitum verbum, quod poteſt ſaluare animas veſtras. tomo 1. folio 100.g

Eſtote factores verbi, & non auditores tantum. to. 1. fol. 28.b. & 117.h. & tomo 2. folio 225.e. & 331.e

Si quis autem putat ſe religioſum eſſe, non refrænans linguam ſuam, huius vana eſt religio. to. 2. fol. 238.d

Cap. 2. Nolite in perſonarum acceptione fidem habęre. to. 2. folio 74.a

Qui totam legem ſeruauerit, offendat autem in vno, factus eſt omnium reus. tomo 2. fol. 5.e. & 281.h

Iudiciũ ſine miſericordia fiet illi, qui non fecit miſericordiam. tomo 1. folio 171.c. & 215.g. & 232.e. & 397. b. & tomo 2. folio 174.h. & 184.h

Superexaltat autem miſericordia iudicium. tomo 2. folio 102.d

Dæmones credunt, & contremiſcunt. to. 1. fol. 118.b

Fides

Fides sine operib⁹ mortua est. to.1.fol.28.b.& to.2.fol.118.a

Ex operibus iustificatur homo, & non ex fide tantum.to.1. folio 117.e

*Cap.*3. Lingua modicum quidem membrũ est, & magna exaltat.to.1.fol.330.d.& 331.b

Omnis natura bestiarum domatur,linguam autem nullus hominum domare potest. tomo 2. folio 23.b

Ex ipso ore procedit maledictio,& benedictio. to.1. fol.47.h

Nunquid fons de eodem foramine emanat dulcẽ, & amaram aquam? to.2.fol.55.g

*Cap.*4. Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. tomo 1. folio 76.g

*Cap.*5. Agite nunc diuites plorate, vlulate in miserijs vestris, quæ aduenient vobis.tomo 1.folio 211.b.& 423.c

Ecce agricola expectat pretiosum fructum terræ patienter ferens,donec accipiat temporaneũ. tomo 1. folio 180.d

Infirmatur quis in vobis,inducat presbyteros ecclesiæ.tomo 1. folio 140.b

Fratres mei si quis ex vobis erraverit à veritate, & conuerterit quis eum scire debet,quod saluabit animam suam.to.1.fol.34.f

I. PETRI.

*Cap.*1. Succincti lumbos mentis vestræ sobrij, perfectiq; sitis. tomo 1. folio 202.e

In timore incolatus vestri tempore conuersamini. to.1.f.204.d. & tomo 2.folio 290.d

Non corruptibilibus auro, vel argento redẽpti estis de vana vestra conuersatione paternæ traditionis.to.1.fol.112.b

*Cap.*2. Deponentes igitur omnem malitiam, & omnem dolũ, sicut modo geniti infantes. to.2. folio 130.h

Ipsi tanquam lapides viui superædificamini.to.2.fol.228.d

Vos autem genus electum,regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis.tomo1.folio 71.d

Obsecro vos tanquam aduenas,& peregrinos abstinere vos à carnalibus desiderijs.tomo 1.folio 130.f. & to.2.fol.230.f

Serui subditi estote in omni timore dominis non tantum bonis,sed etiam discolis.tomo 1.folio 155.b

Cùm malediceretur,non maledicebat. tomo 1.folio 167.g.& 172.f.& 227.c

*Cap.*3. Non reddentes malum pro malo.to.2.fol.40.g

Quis est qui vobis noceat, si boni æmulatores fueritis? to. 2. folio 264.b

*Cap.*5. Pascite qui in vobis est gregem Dei.to.1.fol.154.d

Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam.tomo 1. folio 76.g

Humiliamini sub potenti manu Dei, vt vos exaltet in tempore visitationis.to 1.fol.44.e

Fratres sobrij estote,& vigilate.to.1.fol.390.h.& 397.e

Deus

Deus autẽ omnis gratiæ, qui vocauit nos in ęternã ſuam gloriam. to. 2. fol. 200. g

II. PETRI.

Cap. 1. Maxima, & prætioſa nobis promiſſa donauit. tomo 2. folio 89. b

Vt per hoc efficiamini diuinæ conſortes naturæ. to. 1. fol. 390. d. & to. 2. fol. 266. c

Satagite vt p bona opera certam veſtram vocationem faciatis. tomo 1. folio 28. f

Nõ enim indoctas fabulas ſecuti notam fecimus vobis Domini noſtri Ieſu Chriſti virtutem. to. 1. fol. 364. b. & 338. e

Cap. 2. Deus angelis peccantibus non pepercit. to. 1. fol. 59. e

Voluptatem exiſtimantes dici delitias. to. 1. fol. 301. g

Cor exercitatum in auaritia. Errauerunt ſecuti viam Balaam. tomo 1. folio 241. b

Hi ſunt fontes ſine aqua, & nebulæ turbinibus exagitatæ, quibus caligo tenebrarum reſeruatur. to. 1. fol. 171. b

Melius erat eis non cognoſcere viam iuſtitiæ, quàm poſt agnitam retrorſum conuerti. tomo 1. folio 379. b. & tom. 2. fol. 153. h. & 225. f

Canis reuerſus ad ſuum vomitum. tomo 1. folio 50. d

I. IOANNIS.

Cap. 1. Quod audiuimus, qđ vidimus oculis noſtris, quod perſpeximus, & manus noſtræ contrectauerunt. to. 1. fol. 338. d

Sanguis Ieſu Chriſti filij Dei emundat nos ab omni peccato. tomo 1. folio 112. b

Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipſi nos ſeducimus. to. 2. fol. 44. c. & 173. d

Cap. 2. Aduocatum habemus apud patrem. to. 2. fol. 7. a

Qui dicit ſe noſſe Deũ, & mandata eius non cuſtodit, mendax eſt. to. 1. fol. 118. a

Nolite diligere mundum, neque ea, quæ in mundo ſunt. tomo 1. fol. 67. b. & to. 2. fol. 141. f. & 341. h

Tranſit mundus, & concupiſcentia eius. to. 1. f. 108. f. & 199. e

Filioli nouiſſima hora eſt. tomo 2. folio 246. b

Cap. 3. Nunc filij Dei ſumus, & nõdum apparuit quid erimus. tomo 1. folio 71. b

Qui habuerit ſubſtantiam huius mundi, & viderit fratrẽ ſuum neceſſe habere, &c. tomo 2. folio 406. d

Filioli non diligamus verbo, neque lingua, ſed opere, & veritate. to. 2. fol. 200. a

Si cor noſtrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum. to. 2. fol. 274. f

Cap. 4. Non quaſi nos dilexerimus Deum, ſed quoniam ipſe prior dilexit nos. to. 2. fol. 218. e. & 296. b. & 337. c

Si quis dixerit, quia diligo Deum, & fratrem ſuũ odit, mendax eſt. to. 2. fol. 175. f

Cap. 5. Tres ſunt qui teſtimonium

nium dant in cœlo, Pater & Verbum,& Spiritus sanctus.tomo 1. folio 341.h

Si testimonium hominum accipitis , testimonium Dei maius est.to 1.fol.362.c

Totus mundus in maligno positus est.to.1.fol.63.c.& 316.b

IVDÆ EPISTOLA.

Cap. 1. Nubes sine aqua,arbores autumnales infructuosæ. tomo 2. folio 169.a

Ecce veniet Dominus in sanctis millibus suis facere iudiciũ contra omnes, & arguere omnes impios.to.1.fol.229.h

APOCALYPSIS.

Cap. 1. Beatus qui legit,& audit verba prophetiæ huius,& seruat ea,quæ in ea scripta sunt.tomo 2.folio 190.c

Dilexit nos,& lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo. tomo 1.folio 111.h

Vidi similem filio hominis vestitum podere , & præcinctum ad mamillas zona aurea. to.1. folio 165.g

Cap. 2. Scio opera tua & laborem & patientiam tuam.tomo 1. folio 34.g.& 163.d

Age pœnitentiam , & prima opera fac , sin autem venio tibi , & mouebo candelabrum tuum. tomo 1.folio 82.d

Age pœnitentiam, alioquin mouebo candelabrum tuum.tomo 2.folio 145.h

Qui vicerit nõ lædetur à morte secunda.to.2.fol.227.f

Dedit illi tempus vt pœnitentiam ageret,& non vult pœnitere.to.2.fol.283.d

Cap. 3. Nomẽ habes,quod viuas,& mortuus es to.1.fol.76.b. & tomo 2.folio 339.d

Vtinam frigidus esses, aut calidus , sed quia tepidus es. to.2. folio 215.h.& 277.f

Dicis quod diues sum,& locupletatus , & nullius egeo, & nescis quia tu es miser,&c. tomo 1. fol.81.a.& 103.c

Collyrio inunge oculos tuos vt videas.to.1.fol. 109.a

Ego sto ad ostium , & pulso . to.1.fol.299.c.& to.2.fol.285.d. & 376.h

Cap. 4. Quatuor animalia vndique plena erant oculis.tomo 1. folio 204.e.& 391.d

Cap. 6. Et vidi , & ecce equus pallidus, & qui sedebat super eũ nomen illi mors.to.1.fol.143.f

Dicent mõtibus, cadite super nos, & abscondite nos à facie sedentis super thronum . tomo 1. folio 223.b.& 228.d

Cap. 7. Nolite nocere terræ , & mari, neque arboribus quoad vsque signemus, &c. tomo 1.folio 363.d.& to.2.fol.230.h

Benedictio & claritas & sapiẽtia , & gratiarum actio , honor , virtus, & fortitudo,&c. tomo 1. folio 313.d

Hi sunt qui venerunt ex magna tribulatione . to.2.fol.201.f. & 284.d

Non esurient , neque sitient am-

amplius, nec cadet super illos Sol: neque vllus æstus. tomo 1. folio 333.b

*Cap.*8. Væ,væ habitantibus in terra.to.1.fol.339.g.& 407.a

*Cap.*9. Vidi eqnos in visione, & qui sedebat super eos,habebat loricas.to.2.fol.151.h

*Cap.*10. Deuoraui librum, & erat in ore meo tanquã mel dulcis.to.1.fol.34.c

*Cap.*12. Ecce draco magnus, & ruffus habens capita septem, & cornua decem. to.1.fol.390.h

Cauda eius trahebat tertiam partem stellarum cœli. tomo 1. folio 212.h.& to.2.fol.325.a

Factum est prelium magnum in cœlo, Michael, & angeli eius præliabantur cum dracone. tomo 2.fol.77.

Væ terræ, & mari, quia venit diabolus ad vos. to.1. fol.199.d. & 303.d.& to.2.fol.10.b

*Cap.*13. Bestia habebat cornua decem.to.2.fol.377 g

*Cap.*14. Et cãtabunt quasi canticum nouum ante sedem,& ante quatuor animalia.to.1.f.191.e

Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coinquinati, virgines enim sunt: hi sequuntur agnum. tomo 2.folio 217.e

Hi sequuntur agnum quocũque ierit.to.1.fol.33.a

Si quis adorauerit bestiã,cruciabitur igne, & sulphure. to.1. folio 407.d

Nec habent requiem die, ac nocte qui adorauerint bestiam, & imaginem eius. tomo 2. folio 289.h

Beati mortui qui in Domino moriuntur: Amodo iam dicit Spiritus,vt requiescant à laboribus suis.to.1.fol.81.h

Opera enim illorum sequuntur illos.to.1.fol.19.a.& 222.f.& tomo 2.folio 127.h

*Cap.*15. Magna, & mirabilia sunt opera tua Domine Deus omnipotens.to.1.fol.34.h

*Cap.*17. Vidi mulierem sedentem super bestiam coccineã plenam nominibus blasphemiæ. tomo 1.folio 142.f.g

*Cap.*18. Cecidit,cecidit Babylon magna, & facta est habitatio dæmoniorum, & custodia omnis volucris immundæ, & odibilis. tomo 1.folio 142.h

Quantum glorificauit se,& in delitijs fuit,tantum date illi tormentum,& luctum. to.1.fo.77.e. & 201.h.& 222.f.& 411.a.& tomo 2.folio 147.b

Sedeo vt regina, & vidua non sum,& luctum non videbo,ideo in vna die venient plagæ eius.tomo 2.folio 245.b

Væ,væ ciuitas illa magna Babylon ciuitas illa fortis: quoniã vna hora venit iudicium tuum. tomo 1.folio 146.d.e

Poma desiderati animæ tuæ discesserunt à te.to.2.fol.100.e

Et lux lucernæ non lucebit in te amplius, & vox sponsi,& sponsæ non audietur adhuc in te. tomo 2.folio 160.f

Vide ne feceris,cõseruus tuus sum,Deum adora.to.1.fol.145.h

*Cap.*19. In capite eius diademata multa.to.2.fol.122.c

Rex

Rex Regum,& Dominus dominantium.to. 1.fol.223.a

Venite congregamini ad cœnam magnam Dei,vt manducetis carnes regum . to.2.f.138.e

*Cap.*20. Vidi Angelũ descendentem de cœlo habentem clauem abyssi.to.2.fol.11.a

Et vidi thronum magnum, & sedentem super eum,à cuius conspectu fugit terra, & cœlum. tomo 1.fol.231.b

Libri aperti sunt,& alius liber apertus est, qui est vitæ,& iudicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris secundum opera ipsorum.to.1.fol.225.a

*Cap.*21. Absterget Deus omnem lachrymam ab oculis sanctorum, & mors vltra non erit, neque luctus, neque clamor: neque dolor erit vltra. tomo 1.folio 4.e. & tomo 2.folio 189.d.& 198.h.& 202.a

*Cap.*22. Vide ne feceris, conseruus enim tuus sum, & fratrũ tuorum prophetarum. tomo 1. folio 319.a

Qui nocet noceat adhuc. tomo 2.folio 266.c

Qui in sordibus est,sordescat adhuc.to.1.fol.345.f

Qui iustus est iustificetur adhuc. tomo 1.folio 117.e

FINIS.

CONCIONVM
Quadrageſimalium
R. P. F. Thomæ de Truxillo, Ord. Prædicatorum.
TOMVS PRIMVS.

DOMINICA PRIMA in Aduentu Domini.
CONCIO PRIMA.

ERVNT *ſigna in Sole, & Luna, & Stellis.* Luc. 21. Matth. 24. Marci 13. Animad uertẽdum quidem ſtatim initio cenſui fratres chariſsimi, vt inde potiſſimum noſtra exordiatur oratio, vnde Euangelica exorſa eſt hiſtoria: q̃ cũ hic Chriſtus de futuris calamitatib. prophetet, ea etiam vtitur phraſi & locutione, qua prophetæ conſueuerunt affectum eorũ qui inſigni aliqua calamitate percelluntur, graphicè deſcribere. Hunc enim per tenebras Solis ac Lunæ, necnon p̃ moleſtiam ſtellarũ delineant. Cuius quidem rei locupletiſſimũ nobis teſtimoniũ exhibuit Euangelicus ille vates Iſaias, cũ de atrociſſima illa Babyloniæ deuaſtatione ita loquitur. Ecce, inquit, dies domini veniet crudelis & indignationis plenus, & iræ, furoriſq; ad ponẽdam terram in ſolitudiné, & peccatores eius conterendos de ea: qm̃ ſtellæ cœli, & ſplendor earum, non expandent lumen ſuũ. Obtenebratus eſt Sol in ortu ſuo, & Luna nõ ſplendebit in lumine ſuo, & viſitabo ſuper orbis mala, & cõtra impios iniquitatẽ eorum. Et quieſcere faciam ſuperbiam infidelium, & arrogantiam fortiũ humiliabo. Tum p̃terea ex Ezechielis vaticinio hoc ipſum planiſſimè cõſtat: hic enim calamitates & miſerias Pharaoni & eius regno impendentes, denuntiare volens, inter cætera ita intonuit, Irrigabo inquit terrã ſętore ſanguinis tui,

Phraſes prophetarum.

Clau. Gu. ſuper Matth. 24.

Iſai. 13.

Superbos quomodo humiliet Deus.

Ezech. 32

Ioel. 3.

insuper montes & valles implebuntur ex te. Et operiam cum E
extinctus fueris cęlos, & nigrescere faciam stellas eius. Solem
nube tegam, & Luna non dabit lumen suũ: omnia luminaria cę
li mœrere faciam super te, & dabo tenebras super terram tuam.

Abul. super Matt. 24. q. 83.

Porrò diligentissimus ille vir & doctissimus Abulensis, de
ista obtenebratione loquens. Durabit, inquit, forte hęc solis
obtenebratio maiori tempore quam durare soleant eclipses,
vt aperte constet non factum esse naturaliter, sed ex Dei solius
operatione. Et tunc inquit non procedet inconueniens de lu-
minis Solis & Lunæ accremento, qñquidem signum istud erit

Matt. 24.

ante diem iudicij, & tunc Sol & Luna ad tempus patientur hu F
iusmodi obscuritatẽ: at rursus consuetum remeabit lumen, vt
sieri moris est eclipsibus finitis, & in illo manebit lumine vsque
in diem iudicij, & tunc augebitur lumẽ, ita vt sit lux Lunæ si-

Isaia 30.

cut lux Solis, & lux Solis septempliciter, iuxta Isa. 30. c. Nam

Glo. ordi. in Matth.

vt præclarè ordinaria testatur Glossa, Sol & Luna, & stellę, ad
tps suo lumine priuabũtur, v: vicinum indicent aduentũ Dñi:
sed peracto die iudicij mũdo innouato, maius lumen recipiẽt,
vel superueniente claritate veri luminis: videbuntur obscura-

Simile.

ri & nullius esse luminis: sicut præsente sole, nullius fere lumi-

Glo. Lyrę in Matth. 24.

nis esse vñr Luna & stellæ. Quin & Lyranus ait, q̃ corpora cę G
lestia tunc manebunt in sua natura integra, sed ista obscuritas
erit respectu nostri per interpositionẽ alicuius corporis opaci,
quẽadmodum fit in eclipsi. Stellę aũt cadent non quantũ ad ea
rũ substantiam cùm sint incorruptibiles, sed ꝺm apparentiam,
quia veræ stellæ abscondentur per nubiũ densitatẽ, & de nubi
bus terrã versus descẽdẽt exhalationes ignitę, quę dñr stellę

Abu. sup. Matt. 24. q. 85. 91. & 92.

cadẽtes: vnde & Abulẽsis ait, q̃ circa diẽ iudicij cadẽt multæ
de his exhalationib. ignitis, quales & in quãto numero nunq̃
ante hac ceciderãt, ne exiſtimetur hoc naturaliter euenire, sed
ad aliqd magnũ significandũ Deus volet, q̃ illa signa nõ solũ H
sint magna, sed ét in se sint terribilia, & inducãt horib. timorẽ.

Gorra. in Luc. 21.

Erunt signa in Sole & Luna. In Sole, vt Gorranus ait, signũ
quondã legitur triplex fuisse: primò statim tpe Iosue, secundò
retrocessio vel retrogradatio tpe Ezechiæ, tertiò occultatio
vel obscuratio tẽpore Passionis Christi: aliud insuper signũ ẽt
futurum, de quo hodiernum loquitur Euangeliũ. Primum au

Exo. 10. Isa. 38.

tem signum accidit pro peccato Ægyptiorũ, vt cõstat Exo. 10.
secundum verò prò incredulitate Ezechiæ, vt constat Isa. 38.
Tertiũ pro peccatis Iudæorũ, vt cõstat Mat. 27. signum tamẽ,
quod futurum est in die iudicij, erit pro peccato omnium tam
Iudæorum quã gentium, vt habetur hic: & hæc quidem obscu

ratio

A ratio vocatur hoc loco signũ in sole. Explicans aũt Angelicus Doctor hunc locum, ita hẽt. Vẽ obijci ad id quod dẽ, q̃ Sol obscurabitur, quia dicitur Isa. 30. Et erit lux Lunæ sicut lux Solis, & lux Solis septempliciter: vnde ad hoc videndum debes distinguere tria tẽpora, tempus ante aduentum, tẽpus in aduẽtu, & post aduentum. Ante aduentũ Christi huiusmodi obscurationes fient, de quibus hic dẽ, & Ioel 2. Sol conuertetur in tenebras: in Christi aduentu non mutabuntur ẽm substãtiam, sed secundum cõparationem, quia tanta erit claritas Christi & sanctorũ, q̃ nec apparebit lux eorũ, iuxta illud Isa. 24. Erubescet Luna, & confundetur Sol: sed post diem iudicij augebitur claritas Lunæ & stellarum, & tũc erit verum, quod dicitur Isa. 30. scilicet quòd Solis Lumen erit septempliciter, sicut Lumen septem dierũ: vt igitur cùm quis moritur, oculi amittunt suã lucem, cõcutiuntur mẽbra, & fluit aluus; ita oculi mundi, qui sunt Sol, Luna, & stellæ, lumen perdent, quatientur eius ossa, quæ sunt cœli, & fluet magno mugitu mare, qd̃ aluus mundi est. Si aũt cœlum iram descendentis ferre nequit, sed obtenebratur & defluxũ patitur stellarũ, quid peccator ferre poterit? porro p̃ angelos medię Hierarchiæ, qui virtutes dẽr, ad quos operationes miraculorũ spectãt, ignitę quædã exhalationes figurã habẽtes stellarũ cadent de cœlo, & forte ab isto igne decidẽte in modũ stellarũ, aduret terra, & eleméta calòre soluétur.

Matt. 27. D. Tho. in Matt. 24. Isaia 30. Ioel 2. Isa. 24. Isa. 30. Simile. Paul. de pala. in Mat. 24. Soarez. Episc. in Mat. 24.

Erunt signa in Sole & Luna, & stellis. Domine qd̃ quæso patrarunt malũ Sol & Luna, q̃ ita eos punias, & luce eos priues? sed quamuis isti planetæ non peccauerint, tñ punientur, quia peccatoribus seruierunt. Considera igitur, ò peccator, vigilanter & neruosè, quantopere Deus peccatum oderit: siquidẽ & peccatum dãnat, & instrm etiam peccati: vnde præcepit dñs Mosi, vt quando expugnarent filij Israel aliquam ciuitatem inimicorum, destruerent ligna, arbores, & Syluas. Sic Sauli præcepit dñs, vt destrueret boues, oues & omnia quæ erant Amalech, quæ quidẽ non peccauerunt, sicut nec muri Hiericho. Tum ét Deus optimus maximus serpentẽ, qui hominem decepit, puniuit dicens: super pectus tuũ gradieris: qui quidem serpens culpã non habebat, cũ diabolus loqueretur in eo; sed quia instrumẽtum fuit peccati punitur. Quare diligentissime & excitatissime tecum ipse peccator ruminare debes, q̃ luna ipsa quæ te noctu illuminat qñ ad peccandum, vt pote adulterandum, aut furandum, te confers, & Sol qui te reficit & recreat, quando inique agis, Luce orbantur, cùm non insurrexerint contra te, quando Deum creatorem suum & tuum offen-

Peccatum quantopere oderit Deus. Deut. 20. 1. Reg. 15. Iosue 6. Gen. 3. *Creaturæ puniuntur quia non insurrexerunt cõtra peccantes.*

debas. Quin & terra ipsa cõburetur, quæ te peccatis indulgen E
tem non absorbuit. Atque hæc quidem omnia præstat Deus
in ipsorum peccatorũ detestationem, & vt metum & formidi
nem peccatori incutiat, pręcaueatq; & meditetur q̃ atrox sup
plicium ipsum maneat autorem videlicet scelerum, siquidem
sensu carẽtes creaturas tantopere punit Deus, q̃ peccanti de-
seruierint. Cùm olim Holophernes vastasset & subiugasset
terram Madian, descendit in campos Damasci in dieb. messis,
& succendit omnia sata, omnesq; arbores & vineas fecit incen
di, & cecidit timor illius super omnes habitantes terram. Sic
plane vt tota mente atque omnibus artubus cõtremiscant pec F
catores, sicut Holophernes arbores, ita Deus succendet terrã,
Solem etiam, Lunam & Stellas obtenebrabit. Quòd si cęlum
iudicis descendentis excandescentiã ferre nequit, sed tenebris
potius squalet & obsordescit, qd obsecro tunc de misero pecca
tore fiet? Filij quidẽ Israel metu perculsi, videntes tot, taliaq;
tonitrua & fulgura, dixerunt Moysi; Loquere tu nobis, ne lo-
quatur nobis Deus, quid igitur dicetq; facietq; peccator, tot,
tantisque cõspectis signis, prodigijs, atque portẽtis? Si reformi
dant homines solis obscuritatẽ insolitã, si non consuetas horre
scunt tenebras, sicut Ægyptij de quibus in Exo. dicitur, q̃ fa- G
ctæ sunt tenebræ horribiles in vniuersa terra, & tribus diebus
nemo vidit fratrẽ suũ, nec mouit se de loco in quo erat. Si pa
uent terremotũ, si ventorum vehementiam, si fluctus maris, si
nocturnos strepitus, si leonum rugitus: quãto quæso magis, &
intimis quidẽ sensibus, exanimantia illa signa timido sanguine
refugient & perhorrescent? sed iam quid sequatur audiamus.

Et in terris pressura gentiũ, præ confusione sonitus maris & fluctuum. Libet statim hoc loco elegantẽ quandam & salutarem
Gregorij Magni parænesim subijcere. Redemptor noster in-
quit, paratos nos inuenire desiderans, senescentẽ mundũ quæ H
mala sequãtur denuntiat, vt nos ab eius amore cõpescat, vt si
Deum metuere in tranquillitate nõ volumus, saltem vicinum
eius iudiciũ timeamus. Illum ergo diẽ fratres charissimi ante
oculos ponite, & quidquid modo graue creditur, in eius cõpa-
ratione leue dicite: quia ab illa tribulatione vltima tãto sunt
istæ tribulationes dissimiles, quantũ à potentia iudicis psona
præconis distat. Vnde & Haymon præclarè ait, q̃ præuidens
dñs humanæ fragilitatis tribulationes & pressuras, quæ circa
finẽ seculi venturæ sunt, longe ante eas prædicere voluit, vt tã
to facilius tolerarentur, quanto ab ipso longius prædictæ reco
lũtur. iustum.n. est vt insensati homines qui in cũctis peccaue-

Iudith 2. Simile.

Timor horribilis in die iudicij.

Exo. 20.

Similia pulchra.

Exo. 10.

Grego. in Euang. homil. 1.

Haym. homi. in domi. 2. aduentus.

runt, per cuncta feriantur; ideſt ſi peccauerunt per aeris ſereni
tatem, feriãtur per tempeſtates, & ſic ab inſenſatis rebus alijs
feriantur, vt impleatur id quod ſcriptum eſt Sap. 5. Pugnabit
cum illo orbis terrarum. Immutatis enim cęlorũ virtutibus,
conſequens eſt, vt omnia deinceps quæ ſub cęlo ſunt, & à cęle
ſti virtute dependent, immutẽtur. Hoc enim ferè diuinæ pro-
uidentiæ munus eſt, vt inſignes rerum humanarũ ſtrages, for-
midoloſis antea ſignis, aut prophetarũ vocibus prænũciet. Sic 1. Mac. 1.
enim priuſquam Antiochus rex horrendam illam cladem iu-
dæis intulit, in qua octuaginta hominũ millia Hieroſolymis
B trucidauit, totidemq; captiuos duxit, & ſacratiſſimũ templũ
ſacrilego furore temerare & ſpoliare auſus eſt, quadraginta
dierũ ſpatio armati exercitus in aere dimicantes, aliaq; horrẽ
da ſigna viſa ſunt. Merito igitur peccatores tot tantaq; à cęle- Rhud. Ar
ſtibus creaturis patiẽtur: quia enim claritate Solis, & Lunæ, & den. ho. 2.
Stellarũ, abuſi ſunt, videndo per eã quid cõcupiſcerẽt, & quid dom. adu.
mali facerẽt, vertetur eis ſol in tenebras; quia vero pace tpali
per ſtultã ſecuritatẽ male vſi ſunt, fiet cõfuſio maris & fluctuũ.

Areſcentibus hominibus præ timore, & expectatione, quæ ſu-
perueniunt vniuerſo orbi. Areſcentibus, ait Gorranus, præ ti- Gorra. ſu-
C more malorũ inſtantiũ, & expectatione futurorũ adhuc diſtan per Lu. 21.
tium. Hæc aũt mala ſuperuenient, ideſt deſuper. ſ. de cęlo ue-
nient vniuerſo orbi, & nullus erit locus refugij. Non eſt mirũ
ſi homines areſcent præ timore, nã virtutes cęlorũ ideſt ange
li mouebuntur, ideſt ad modũ trementiũ ſe habebunt. Illa qui
dem tribulatio eſt vtcumq; tolerabilis, vt inquit Haymon, poſt Hay. ho.
cuius finem gaudiũ ſperatur: illa verò dura, aſpera & intolera in dom. 2.
bilis, quæ cùm ſua præſentia cruciet, in futuro ẽt maiora com aduen.
minatur. Vtrumque aũt reprobis illa tribulatione continget:
quia & præſentia mala ſuſtinebunt, & in futuro maiora expe-
D ctabunt, qui & foris pœnam, & intus timorem habebunt, nec
de præſentibus, nec de futuris ſecuritatem habere poterunt.
Areſcentibus hominibus, ideſt cunctis hominibus præſertim in Dion. Car
iuſtis, quia præ magnitudine formidinis & mæroris, corpora- thu. in Lu.
lis harmonia quandã deſiccationẽ & extenuationẽ incurret in 21.
eis. Sed tñ quamuis acerbiſſima ſint, quæ tunc homines patiẽ
tur, magis tñ eos futurorũ præſagia quã præſentia malorũ in-
cõmoda cruciabunt: id quod iuſto Dei iudicio fiet, vt qui futu
rorũ ſemper obliti præſentia ſemper cogitabant, tũc & præſen
tibus torqueãtur, & futurorũ metu multo magis excruciẽtur.

Nam virtutes cęlorum mouebuntur. Omnes angeli, ad quos
pertinet mouere cęlos, & facere cætera quæ circa cęlos ſunt,

Abul. in Matt. 24. q. 49. habebunt tũc ſpeciales operationes, maiores quas nunquã habuerunt, ita vt in comparatione præcedentium, iſtæ eſſe operationes, & ad has moueri dicantur angeli, & priores dicãtur eſſe quies quædã, & otium. E

Chryſoſt. in Matth. hom. 77. Meritò autem, vt ait Chryſoſtomo uebuntur virtutes cęlorum, cùm tantã mutationem rerũ perſpicient. Mirabuntur enim videntes vniuerſa commutari, conſeruos rõnes vitæ referre, orbem oẽm terribili aſſiſtentem tribunali ac omnes qui ab Adam ad aduentum vſque illum facti

Autor. Similitudo. ſunt, operum rationem reddere. Si enim mutatio Lunę tãtos acceſſus & defectus parit in mari: & ſi eius cum Mercurio conIunctio, gignit tantas procellas: ſi cõiunctio Iupitris & Saturni F. põt tantas mutationes in terra imprimere: Si propter mutuos planetarum aſpectus tantæ fiunt mutationes, quid quæſo futurum eſt cùm aſtra oĩa, planetæ & ſigna de ſua ſede dimouebũtur aut perturbabuntur, & oẽs denique cęli cardines cõmouebuntur? perſpicuũ ſanè eſt, qm̃ quidem hic adeò pendemus

Ariſtot. in lib. Mete. ex ſuperioribus, vt teſtatur Ariſtoteles, & in illis tanta eſt futura perturbatio, hic etiam perturbanda omnia fore.

Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube, cum potestate magna & maiestate. Sicut in nube aſcendit in cęlũ ab

Lyran. in Matt. 24. Apoſtolis, pp quod dicitur Act. 1. Hic Ieſus qui aſſumptus eſt G à vobis in cęlum, ſic veniet. Cum poteſtate inquam veniet & vt dñs, qui primò venit vt ſeruus. Hunc etiam locũ explicans

Beda ĩ ſer. 2. adu. venerabilis ille Beda ait, in poteſtate & maieſtate viſuri ſunt, quem in humilitate poſitum audire noluerunt, vt virtuté eius tanto tunc diſtrictius ſentiant, quanto nunc ceruicẽ cordis, in eius patientiam nõ inclinant. Poteſt aũt eſſe quęſtio, vt ait beatus Thomas, vtrum tam boni quam mali ſint eum viſuri in ſpecie glorioſa. & dicendum quòd ſic: & rõ aſſignatur Iſa. 26. vbi

D. Tho. in Matt. 24. Iſa. 26. diſputans dñs cum Propheta dicit; Non videbis gloriam domini, & reſpondet Propheta, Domine exaltetur manus tua, vt H

Simile. non videant. Cui reſpondit dominus, videant, & confundãtur: vnde boni videbunt ad lætitiã, mali ad cruciatum & triſtitiã: qñ enim aliquis timet puniri, quãto maior poteſtas iudicis contra ipſum apparet, magis affligitur, ſic quanto Chriſtus magis apparebit glorioſus, tanto magis cruciabũtur mali. Porrò qualis futura ſit hæc poteſtas, apertè in ſancto Euangelio declara

Simile. tur cum dicitur, q erunt ſigna in Sole, Luna, & Stellis. Si enim eclipſis naturalis, quæ per horam durat, vſque adeo hoĩes territăt, quantus putas futurus eſt terror cùm uidebunt homines

Simile. tantam ſyderum obſcuritatem & obtenebrationẽ? Si exiguus terræmotus omnes perterrefacere ſolet, quid tunc dicendum

cenſes,

censes,quando conturbabuntur omnia?nam virtutes inquit cęlorum mouebuntur,ideſt exercitus angelici, qui colligent oſſa per varios tumulos, variaq; orbis terræ loca longè lateq; diſperſa:omnes aũt homines præ timore prope examinabuntur, ẽt culpa carentes. Sicut accidere ſolet in familia,cùm pater ipſe familias ira incanduerit: item virtutes cęlorũ mouebuntur, ideſt ipſa ſydera & planetæ quodammodo ceu horologium diſturbabuntur. Poteſt ẽt intelligi quòd cęli quamuis fortiſſimi & incorruptibiles,atque perpetui, nihilominus cõtremiſcent, & quodammodo turbabuntur: tum ẽt ipſa luminaria in cęlo, & ſaxa immania in terra. Quemadmodum enim qñ iudex aliquis à rege mittitur pp atrocitatem alicuius criminis, ẽt qui nulli culpæ ſunt addicti contremiſcunt,cùm videant alium puniri q̃ malè locutus ſit, alium vero q̃ tacuerit: ſic planè dies domini horrendus erit, in quo ẽt elementa,quæ quodammodo peccatorem diſſimulaſſe videntur,punientur: tale eſt enim ipſum peccatum,vt mundum ẽt ipſum in quo p̃patratũ eſt,conturbet atque diripiat. Tunc quidem creaturæ omnes cõtra hominem armabuntur,vt dicitur Sap.5. cùm videant creatorem ſuum,qui pro homine paſſus eſt,ab eodem impugnari. Quod ſi Paulus ait Rom.8.Si Deus pro nobis,qui cõtra nos?optimè quidem ẽt dicere poterimus,ſi Deus contra nos,quis non pugnabit aduerſum nos? Ac boni quidem hoc die lętabũtur,iuxta illud Pſal.106.Videbunt recti,& lætabuntur:mali aũt contra,cõturbabuntur & perterrefient, iuxta ac dicitur Sap.5. Vidētes turbabuntur timore horribili. Iuſtum etenim erit Dei iudiciũ,vt qñ ſcelera tua in hac vita ſecreta aliqua correctione emendare nõ vis,vt pote infirmitate aliqua, vel calamitate quã neſcis vnde ueniat,tũc quidẽ in publico theatro ſanctorũ omniũ,ignominia afficiaris & cõdemneris. Quam quidẽ ignominiã præcedẽt ſigna in ſyderibus;ſicut qñ domus aliqua ruinã molit̃,aut mors alicuius inſtat,ſigna aliqua p̃cedere ſolent.

Virtutes cęlorum quæ ſint.

Horribilis dies domini.

Similia.

Cęlorũ mutationes.

Simile.

Mutationes variæ in mundo.

Sap. 5.

Rom. 8.

Pſal.106.

Sap. 5.

Confuſionẽ ſuſtinebunt mali in die iudicij.

His autem fieri incipientibus,reſpicite & leuate capita veſtra, quoniam appropinquat redemptio veſtra. In ſcriptura Sacra vt ait Beda,ſæpe caput pro mente ponitur,quia ſicut à capite reguntur membra,ita actiones à mente diſponuntur. Leuare ita que capita eſt mentes noſtras ad gaudia patriæ cęleſtis erigere,quaſi dicat, vt ait Gloſſa,exhilarate corda veſtra,quia dum finitur mundus cui amici non eſtis,prope eſt redemptio quam quæſiuiſtis: qui ergo appropinquante mundi fine non gaudet, vt ait Greg. amicum ſe eſſe illius teſtatur: ex mundi enim deſtructione lugere, eorum eſt, qui radices cordis in eius amore

Beda ſer.1. do.aduen. Glo. ordi. in Luc.21. Greg. ho. 1.ſuper Euang. Ant. Bro. in Eu.1.p. a. 113.

plantauerunt, nos aũt qui cęlestis patriæ gaudia æterna cogno E
uimus, festinare ad eam citissimè debemus. Attollite capita ve
stra, qm̃ in propinquo erit regnum Dei (ait Deus bonis & iu-
stis) in quo nulla iam erit afflictio, sed perpetua tranquillitas,
Apoc. 21. iuxta illud Apoc. 21. absterget Deus omnẽ lachrymam ab ocu
Rhudol. lis sanctorum. Quare pensate diligẽter, vt ait Rhudol. Arden.
Arden. quam ineffabiliter gaudebunt electi, qñ ueniet spes sua, deside
rium suum, Deus & Dñs suus: qñ transferet eos à valle lachry
marum ad altitudinem gaudiorũ, ab exilio ad patriam, à mise
ria ad beatitudinem. Leuate capita vestra: vulgò enim dici so-
let, cum aliquis est tristis, q̃ demisso capite ambulet; cùm aũt F
lætus est, q̃ erecto incedat capite: tum ẽt dicimus Petrum, vel
Ioannẽ, caput iã erexisse, vnde Iob 10. dr, Non leuabo caput.

Videte ficulneam & omnes arbores. Hæc est Prophetia ait
D. Hier. in Hieronymus folia nata sunt verba præsentia, æstas verò proxi
Mar. 13. ma dies est iudicij, in quo vnaquæque arbor manifestabit quæ
intus habuit, an aridũ ad comburendũ, an viride ad plantandũ.

D. Tho. in *Scitis quoniam prope est æstas.* Arbores in Hyeme, vt ait An
Matt. 24. gelicus Doctor, vitam habent, tñ occultam, vnde non produ-
cunt folia, neque fructus, sed in principio veris incipiunt pullu
lare, & tunc apparet uita, sic ẽt sancti modo nõ apparent, vt ha G
betur ad Colos. 3. Mortui estis, & uita vestra abscondita est cũ
Christo, sed tunc vita sanctorum apparebit cum ueniet æstas,
idest æterna retributio. Comparat aũt arbores humano gene-
D. Bona- ri, vt testatur Seraphicus ille Doctor Ecclesiæ S. Bonauentu-
uent. in ra, quia sicut impossibile est arborẽ secus viam fructus ad ma-
Luc. 21. turitatem seruare, sic difficile est hominem iuxta mundum ui
Simile. uentem, ætatem immaculatam vsque ad finem tenere. Sicut
ẽt arbores fructificant absente Hyeme, sic homo fructũ habet
Cant. 2. post tribulationem, Can. 2. Iam hyems transijt, & paulo post,
ficus protulit grossos suos, hic fructus est per tolerantiam tri- H
Hebr. 12. bulationis; ad Heb. 12. Omnis disciplina, in præsenti quidẽ vi-
Isa. 25. detur esse non gaudij sed mæroris, postea aũt fructum pacca-
Tob. 3. tissimum exercitatis per eam reddet iustitiæ: in hac æstate ces
Cyp. ad de sabit pluuia lachrymarum, Isa. 25. Auferet Dñs Deus lachry
metrianũ mam ab omni facie. & Tob. 3. Post tempestatem tranquillum
circa prin- facies. Scire debemus senuisse iam mundũ, ait Cyprianus, non
cipiũ epis. illis viribus stare quibus prius steterat, nec vigore & robore eo
Mundus valere, quo antea prævalebat. Hoc ẽt nobis tacentibus, & nul-
iam sene- la de scripturis sanctis, prædicationibusq; diuinis, documenta
scit & de- promentibus, mundus ipse iam loquitur, & occasum sui, rerũ
bilitatur. labentium probatione testatur. Non Hyeme nutriendis semi-

nibus

A nibus tanta imbrium copia est, non frugibus æstate torrentis solita flagrantia est. Minus auri & argenti opus suggerunt exhausta iam metalla,& pauperes venæ breuiantur in dies singulos,& decrescit in artis agricola,in mari nauta,miles in castris, innocentia in foro,iustitia in iudicio, in amicis concordia, in moribus disciplina. Putas ne tu tantam posse substantiam rei senescentis existere,quanta prius potuit nouella adhuc & vegeta iuuenta pollere? Minuatur necesse est,quidquid fine iam proximo in occidua & in extrema deuergit. Sic sol in occasu suo radios minus claros & ignei splendoris iaculatur. Sic de- *Virtutes iam refrigescunt in mundo.*

B clinante iam cursu,exoletis cornibus Luna tenuatur, & arbor quæ fuerat ante viridis & fertilis, aresscentibus ramis fit post modum sterilis & senectute deformis. Hæc sententia mundo data est:hæc Dei lex est, vt omnia orta occidant, & aucta senescãt,vt infirmẽtur fortia & magna minuãtur. Olim vltra octin gentos & nongentos annos vita hominũ longæua procedebat, & vix nunc põt ad centenariũ numerũ peruenire, canos nidemus in pueris,capilli deficiunt anteq̃ crescant,nec ętas in sene ctutẽ peruenit. Sed nullus mirari debet singula in mũdo cœpis se deficere, qñ totus ipse iã mũdus in defectione sit & in fine. *Hominum vita breuis.* *Pueri statim canescunt.*

C *Cœlum & terra transibunt, verba autẽ mea non præteribunt.* Nihil in corporũ natura,cœlo,& terra durabile erit,sed transibit velocius quam sermo meus: ait ergo,Cœlum & terra transibũt, quasi dicat,omne qđ apud vos durabile & sine mutatione est,ad æternitatẽ durabile nõ est:& omne quod apud me transire cernitis,fixum & sine transitu tenẽt,quia sermo meus qui transit,sentẽtias manentes exprimit. Itaque cũ verba mea ita absque dubio sint implenda,videte ne cõtra prolationẽ verborũ meorũ sitis dediti crapulæ & ebrietati & secularibus desiderijs & curis,sicut quidam eorũ tpe imminentis iudicij,de qui- Greg. ho. 1.in Euange. & glo. ordina. in Luc. 21. 1.ad The. 5.

D bus dr̃,cũ dixerint,pax & securitas,superueniet repentinus interitus. Isaias dicit, Cœli sicut fumus liquescent,& terra sicut vestimentũ atteretur, & habitatores eius sicut hæc interibũt, salus aũt mea in sempiternũ erit, & iustitia mea non deficiet. Cæterũ Deus optimus maximus tanq̃ bonus venator, prædã ipsam suo loco & tpe cõgruenti præstolat,videlicet in die iudicij nos expectat,& mortis tpe,omnibus .n.nobis velimus nolimus subeunda & experiunda mors est. Sic planè in die iudicij probabit apertè quis fuerit spica bonorũ operũ,& quis palea tm̃ igne cõsumendas habebit; ipsi.n.suis operibus locupletissimũ de se testimoniũ exhibebũt. Cœterũ q̃tũ cõducat sæpe in memoriã reuocare q̃ mortales simus, & mortis iugũ à nobis depel- D. Hiero. in Isa. lib. 14. c. 51. to. 5.

depellere nulla ratione possimus, testatus est sanctus ille Patriarcha Ioseph præcipiens Hebræis, vt simul ēt qñ ouantes & glorioſi de Ægypto egrederentur, ossa ipsius asportarent, vt mortalis cōditionis semper memores, nihil turpe vnquā committerent. Quin & viri docti asserunt, q̄ quando Noe ingressus est arcam, exhumauit ossa protoparentis, quæ quidē postquam egressus est de arca, filijs suis distribuēda censuit, vt hoc pacto non tam protoparentis membra conseruarent, q̄ mortis memoriam diu multumq́; apud se retinerent, & uitæ suæ honestam & laudabilem inirent rationem.

Gen. 50.

Gen. 7.

E

F

Dominica prima Aduentus.

CONCIO SECVNDA.

Autor.

Ioan. 13.

ERVNT *signa in Sole, & Luna, & stellis*. Luc. 21. Matth. 24. Mar. 13. Quid hoc noui, aut monstri si mile, agnus benigne & mansuete? Contra hominē ipsum tantis opus est tonitruis, portētis atque prodigijs? Contra folium quod vento rapitur ostendis potentiam tuam, & stipulam siccam persequeris? aliquid mihi credite fratres, mirabile est in hac re, & aliquod salutare mysterium deli

Isa. 42.

G

tescit: vultis scire quid sit, inquit Deus per Isa. Tacui semper, silui, patiens fui, sicut parturiens loquar, dissipabo, & absorbebo simul, desertos faciam montes & colles, & omne gramē eorū exiccabo. & ponam flumina in insulas, & stagna arefaciam.

Peccata nostra Dei iram prouocant.

Exuberant iam & inundant peccat vestra, ac propterea tantopere cōmoueor & incandesco. Si iratus sum, vestra est culpa, vobis ipsis hoc assignate, non mihi: ego enim hoc præsto quasi inuitus, & à vobis quasi ad singulare certamē prouocatus. Nun

Psal. 7.

quid non debeo irasci? iudex enim iustus sum, & fortis. Quòd si non quasi inuitus hoc facerem, certè neminē submonerem; H at clamo semper, & præ tantis clamoribus, raucæ iam propemodum factæ sunt fauces meæ. Non quidem vult te percutere aut lædere, qui semper clamando submonet, caue tibi pecca tor, obserua, cōsiderato. Si ego de vestra punitione oblectarer,

Tob. 3.

Sap. 1.

nunquā tam sæpe vos admonerem: non enim delector in perditionibus vestris. Deus enim mortem nō fecit, nec delectatur

Osee 13.

in perditione viuorū: & Oseæ 13. Perditio tua Israel ex te. Ex vobis igitur prouenit tanti mali culpa & seges. Cæterum nequeo plane intelligere quā me cumq́; in partem cogitatione conuertam, quid nam sibi proponant homines, aut in quo harundineo baculo confidant, vt non pertimescere debeant horribilem

A ribilem illum iudicij diem. Neque intelligo qua ratione tam
deprauatam viuentes vitam, possint sperare in diuina miseri-
cordia, nunquam à peccatis cessare uolentes. Nam certe mihi
sacras literas utriusque testaméti nocturna diurnaq; manu uo
luntati, varia occurrût suppliciorum genera, hominibus à Deo
optimo maximo ét pro minoribus delictis inflicta, ne dû pro
maioribus & atrocioribus. Quis enim vnquã autumasset, pro Num. 15.
delicto illo colligendi ligna in Sabbatho, vsque adeo hominé
puniri, vt lapidibus obrutus interiret? Contemplare insuper Num. 12.
Mariam illam sororem Aaron, quæ licèt esset summæ uirtu-
B tis, quia tñ obmurmurauit, punitur. Vide Moysi familiaritaté Num. 20.
& intimam cum Deo consuetudinem ore ad os frequentatam,
qui tñ in contradictionis aqua seuere à Deo punitus est. finis
planè non esset, si spatiari hac in parte, & uoluntati indulgere
vellem. Si igitur cum tanta asperitate se gerit Deus in amicos,
quid quæso, de magno peccatore fiet? Si iustus vix saluabitur,
impius & peccator vbi apparebunt? Ego quidem ut uerũ inge Prou. 11.
nue profitear, cùm video Dei mandatum, vt offeratur aries si- 1. Pet. 4.
ne macula, vel uitulus pro eo qui per ignorantiam deliquerit, Leuit. 4.
& vt sacerdos pro eo oret ad Dei iram leniendam: tacitus me- & 5.
C cum ipse Syllogizo; si ita Deus pro peccatis per ignorãtiã cõ-
missis placãdus est, & q̃ obsecro expiatio pro ijs satis idonea
esse poterit, qui per malitiã peccarint? sanè cùm Oza, vel ex- 2. Reg. 6.
tremis tantũ digitis arcã attigit, repentino concidit interitu:
& tu perfricta, & impudenti fronte tanquã lutulenta sus in
peccatorũ oĩum cæno volutaris? Age iã, quid tñ admiserant Act. 5.
Ananias & Saphira, vt ambo accelerato mortis telo è vestigio
transuerberati interirent? Quin ét Christum audi interminan Ioan. 13.
tem Petro infernum, si vel pedes sibi lauari non permitteret.
Et tu tanta proposita suppliciorũ nube & tenebricoso specta-
D culo, totis adhuc præcordijs in uitiorum lecto stertis? Cæterũ
de hoc argumento plura tibi Basilius de iudicio Dei in præfa D. Basi.
tione tomo 3. suppeditabit. Illud tenaci mente nunquam exci
dat, q̃ in hoc terribili & formidabili die, Deus ipse non solùm D. Greg.
iudex, sed & testis futurus est: nam per Hieremiam vatem di- 9. Mora.
ctum est. Ego sum iudex & testis, dicit Dñs. Arrige igitur au- cap. 17.
res, & considera si quis hominum inficiari queat quod ipse di- Hier. 29.
cet, aut cõtradicere tanto testi omni exceptione maiori. Hinc
ergo proueniet, q̃ erunt boni iuste præmiati, faciẽdo bona sua
in abscondito, quãdoquidem eadem uidet, & eorũ futurus est
remunerator & testis: & contra mali cõterentur & seueriſſime
punientur. Nam quemadmodum fulmina fortissima, fortiores

etiam

etiam oblatas res cõterũt,& funditus cõsumũt, atque vbi maiorem offendunt repugnantiã,& luctã,ibi virtutẽ suam magis, magisq; exerũt,tot taliaq; cõburẽdo,q̃ autẽ minus resistũt,illæsa relinquunt, vt experiẽtia magistra didicimus, & Plinius affirmat:Sic vtique vẽturus ad iudicandũ Deus,superbos q.dẽ elatos,tumidos, proteruos,& arrogantes, sua virtute prosternet,ac rigidè puniet: humiles vero,& dicto parentes,nõ modo non puniet,verũ se etiã illis pium,& dissuauiãdum exhibebit. E

Plin.lib.2. nat. hist.

Cyril.ora. de exitu ani. & secun. aduẽ.

Timeo,inquit beatus Cyrillus,mortem,quę mihi est acerba; timeo infernũ,quia ęternus; timeo tenebras,quia nihil habent lucis; timeo vermẽ illũ venenosum,quia nunquã interibit; timeo qñ cogito diem illũ horrendũ,qui nõ potest pretio immutari. Horreo sedẽ illã,& tribunal horrendum. Formido iudicem incorruptũ, formido igneũ quoddam flumen, quod currit ante tribunal cũ voracissima illa flamma. Formido crudeles illas pœnas,& suppliciũ sine fine. Timeo catenas,& carceres succensos,stridorem dentiũ, fletumq; sine consolatione. F

Iudicium vltimum horribile.

Descriptio admirabilis, qua viuis coloribus extremum iudicium depingit.

Non indigebit iudex ille accusatoribus,testibus aut probationibus, quin potius quidquid cogitauimus, diximus, fecimus, ante oculos nobis ipse proponet,tali modo vt nihil inficiari valeamus. Tunc nõ erit qui nobis faueat, aut nos defendat:non erit pater,non mater,non filij,nõ cognati,non amici,nõ vicini,non pecunia,non potestas,omnia hæc peribunt,& tm̃ relinquetur reus solus comitatus suis delictis: quanto cũ terrore, & pudore putas te eo die expugnandũ, cùm videris ministros illos tartareos tã crudeles tamq;immanes? Quorũ vel visiones tm̃ horrendæ excedunt torm̃ta omnia humana. Ingemiscent mali,& nullus corũ miserebitur: voces edent ex penetralibus illis, & abditis, ac horrendis locis, & non erit qui exaudiat. G

Quid nã ibi faciet iactãtia? quid tunc de vanagloria? quid de diuitiis? quid de delitiis,& lautitiis? quid de mundanis apparatibus,de vestitu,& nobilitate generis? Considerandum ergò fratres diligenter quales esse debeamus,vt sine timore accedamus ad illud iudiciũ, in quo minima quæque nõ modo facta, sed dicta etiã & cogitata numerabuntur. Nec solùm hæc,sed etiã otiosa dicta,neque solùm verba otiosa,sed etiã cogitationes otiosæ. Considera præterea quanta futura est lætitia nostra,si Dei benignitate talia fuerint opera nostra,vt mereamur collocari non in sinistra,sed in dextera iudicis ipsius, audireq; suauissimã illam vocẽ; Venite benedicti patris mei,possidete paratũ vobis regnum. Contemplemur autem,vt ad hoc perueniamus, suppliciũ ęternum malorũ, quanto pudore confusi H

Parati esse debemus ad reddendam rationem in iudicio.

Pueri in iudicio lætabuntur.

appa-

A apparebunt ante iudicem, videndo se separari ad sinistram. Quid quæso mente voluent, cùm verba illa in ipsos proferentur? Ite maledicti in ignem ęternũ. Quidnam dicent, quãdo tradentur, & reportabuntur in locum tam teterrimum, & horrendũ, quem etiam dæmones videntes terrentur? Non erit tũc modica perturbatio, inquit Chrysostomus, totius vniuersi, cùm sit futura tam horrenda, vt ꝑ tantã, & regis maiestatẽ, & vexilli suæ sanctissimæ Crucis, sit obscurãdus Sol & Luna, & mouebuntur virtutes cœlorũ, mirabunturq; cùm videant tantam rei mutationem. Non quidem obscuraretur Sol, nisi

B splendor ille tantæ maiestatis, & vexilli Crucis, splendorem syderum superaret. Cauendum igitur est, ne ꝑ minimas, & breues delectationes, in voraciſſimam ęternamq; flammam coniiciamur: & ne cum recusemus breui aliquo tpe sustinere labores aliquos, non admittamur ad gaudia sempiterna. Quod autem certò nos hic dies tremẽdus maneat, certũ sanè ex eo est, ꝙ in mũdo fieri videamus, vt peccent multi, quorum etsi aliqui hic puniantur tum per iudices tẽporarios, tum etiã per alia flagella à Deo inflicta, tñ complures alij peccatores fortè peiores, & nequiores, in hac vita pro sceleribus, nec à tẽ-

C porariis plectuntur iudicibus, nec à Deo, sed in summo potius honore, & ęstimatione à mundo habẽtur. Quare hinc planè, vel lippis, & tonsoribus notum est, ꝙ cùm Deus non faciat acceptionem personarũ, tamq; amicus iuris sui cuique reddendi sit, vltimum hunc diem constituere debent & præfigere, in quo & illi plectantur, qui pro commissis delictis hic non fuere puniti, atque simul, & semel totam pœnam exoluant, tum etiam viri bene morati, qui in hoc mundo tanquam omnium peripsema facti sunt, debitis præmiis non defraudentur.

Mali in iudicio tristitia afficiẽtur. Chrysost. in Matth. homil. 77.

Crux Christi quantũ splẽdeat in iudicio.

Iudiciũ generale cur fiat, quãuis præcesserit particulare.

D Considerans porro iubar illud Ecclesiæ splẽdidum, Augustinus, hunc iudicij diem, ita ait: O fratres quam formidabilis erit dies ille, cùm Dñs noster Iesus Christus ad iudicandum veniet cum flamma voraciſſima comburẽte inimicos omnes. Ante quem vniuersa contremiscet terra, arescet mare; defluent montes sicut cera. In illa die trudentur mali in ęternos carceres, vbi luctus erit sine consolatione. Væ illis, qui ad tam tetra mittentur loca, in quibus infernalis ille, & tartareus fumus in omnia perdurabit secula. Vbi nunquam ignis extinguetur, nec vermis. Non audientur tunc alię voces præter gemitus, nõ supererit aliud refrigeriũ, nisi quod proueniet à rapiciſſima illa flamma. Emenda igitur frater vitam, dum tempus datur: imploremus auxilium diuinum, cum locus datur.

Augus. ad fra. in ere. ser. 63. tomo 10. & de san. ser. 40. to. 10.

Isaiæ vlt.

Emẽdemus vitã dum licet.

Fleto

Fleto nunc, dum lachrymis non intercluditur via. Noli pœ- E
nitentiam differre, dum in hoc tempore viuis, in quo tantum
eius fructus commodissimus est, & vtilis. Dum viuis consule
tuæ saluti, & antequam te mors ipsa inopinata abripiat, præ-
ueni te ipsum, ac præpara. Et quia deinde manus, & pedes
sunt colligandi, ne possis opus aliquod exercere, nunc iam te
Chrysost. in bonis operibus exerceas, cùm datur ansa, & occasio. in hac
homil. 22. quidem die, vt ait Chrysostomus, nullus alteri patrocinari po
ad po. to- terit. Tametsi enim iudicem deprecetur sanctus Noe, vel pa-
mo 5. tientissimus Iob, aut iustus ille Daniel, vel Patriarcha Abrahã,
aut electus Isaac, vel dilectus Iacob, aut omnes Patriarchę, & F
prophetæ, aut omnes Apostoli, aut inuicti martyres, vel vt se-
mel dicã, omnes simul Dei amicissimi, etiam matrem intercedentẽ
ac Dei genitricẽ secum adferentes, nõ poterunt veniam
reis ipsis à iudice impetrare, neque poterunt eundem placare,
In iudicio ne malos puniat, & castiget. Dices, vbi nã sunt indicia id osten
non admit dentia, & quomodo noscam tunc sanctorũ preces cessaturas,
tentur de- atque intercludendũ omnino additum ad diuinam misericor-
precatores. diam? Id quidem planũ faciam ex sacra Scriptura. Contem-
Matth. 2. plare obsecro illum in Euangelio non vestitum veste nuptiali
tantopere reprehensum, & à conuiuio iectũ, atque in perpe- G
Matt. 25. tuum carcerem coniectum, adeo vt neque rex placatus fuerit
Lucæ 19. consideratione festi solennis, nec etiã parcere voluerit, tametsi
essent nuptiæ filij, nec quod mirabilius est, inter omnes conui-
uas vllus inuẽtus est, qui pro eo intercederet. Vide quomodo
Matt. 25. animaduertit in eũ, qui talentũ occultauit, nec fuit quisquam
inuentus, qui eius causam, patrociniumq; susciperet. Recole
mente, & cogitatione, quinque illas fatuas virgines, quæ quia
oleũ nõ habuerunt in lampadibus suis veniente sponso, repul-
Lucæ 16. sam passæ sunt, & exclusæ fuerunt à beatitudine, adeo vt nec
profuerint clamores ad referandas semel occlusas valuas, & H
obseratas: nec inuẽtus fuerit, quod mirabilius est, deprecator
aliquis, qui stomachabundũ sponsum mitigaret, aut verbis de-
mulceret: Fac tibi præterea ante oculos proponas auarũ illũ
diuitem, qui cùm peteret rem tam minimam, videlicet aquæ
guttã, eam tñ nec pius Abrahã concessit, nec mendicus Laza-
rus postulare voluit, nec denique in toto Abrahæ sinu aliquis
In iudicio sese obtulit ad eã rem patronũ, ac deprecatorem. Ita planissi-
nulla salu mè res se habebit in tam horrendo, & stupendo iudicio, vide-
tis spes re- licet vt seclusis ad læuam malis tanquã vitiorum omniũ senti-
linquetur na, & capite damnatis, nullus futurus sit, qui oret pro eis iudi-
malis. cem, aut qui fautorem, vel verbo tantùm sese illis exhibeat.

Erunt

A *Erunt signa in Sole, & Luna, & Stellis.* In mundo quidem vniuerso tã stupenda erunt signa, vt vel ad conspectũ eorum, duntaxat tabescant homines,& arescant præ expectatione futurorũ. Quasi dicat,hæc quidẽ perexigua sunt, si ad ea, quæ futura sunt, conferantur. Si talia sunt signa, qualia putas fore signata? Si tales prẽcones,qualis putas futurus est iudex? Age obsecro,si Ciceroni hæc enarrãda proponerentur,quanto sententiarũ pondere,& verborũ luce vteretur? quam viuos adhiberet colores, vt rem tã stupendã, & admirabilẽ persuaderet? sed sacræ literæ sola veritate contentæ,huiusmodi pigmẽtis,
B & oratione nõ indigent. Quare tu peccator sic diligenter tecum meditare,atque animo versa,q tã bonorũ prẽmia,quàm malorũ supplicia futura sint sempiterna. Vide qũo conqueratur Deus per Hieremiã: Audi,inquit,populestulte,qui non habes cor,qui habentes oculos non videtis, & habentes aures non auditis. Et Amos 3.dicitur; Leo rugiet,quis non timebit? Me nõ timebitis ait Deus, qui posũi arenã terminũ maris,qui possum in ignem ẽternũ mittere,qui nullũ aliud statui remedium post condemnationem vestrã,me inquã non timebitis?

Timore cũ cutientur mali nõ solũ propter conspicua signa, sed etiam propter expectationem futurorũ malorum.

Hiere.5.

Amos 3.

Hiere.5.

Timeri vult Deꝰ.

Erunt signa. Satis aperta inde nobis fit bonitas,& misericor
C dia Dei,q signa prius vult mittere,vt nos emẽdare possimus, sicut iudex aliquis,q vẽturus ad iudicandũ,prius monet:& sicut paterfamilias,qui ne fortè in ipso facto deprehendat incõpositã, & debacchantẽ familiã, prius strepitũ pedũ cõmouet. Aduerte etiã quãtũ doleat Deus de pditione nostra, qui vult creaturas ipsas pp hoïs interitũ veste lugubri amiciri,& quod sensum quẽ expresserunt in morte sui creatoris,nunc etiã exprimãt in morte peccatoris,quòd obscuretur Sol,quòd patefiant monumenta, & alia multa contingant signa. Considera etiam,q qñquidẽ se iratũ aduersus peccatores Deus ostẽdet,
D sic etiã creaturæ armabũtur cõtra eosdẽ. Quod olim sentiẽs Cain dicebat. Ecce eiicis me hodie à facie terræ,& à facie tua abscõdar,& ero vagus,& profugus in terra: oĩs igit, qui inuenerit me, occidet me. Attende quã fœdũ, & turpe sit,vt creaturæ vultũ suũ cõtegant,ne videant scelera tua; tu verò interim nõ erubescis,sed procacior & petulãtior in dies euadis: similis vtique Pharisæis,qui in Passione Dñi,cùm viderent tur bã reuertẽtẽ,& percutiẽtẽ pectora sua, ipsi interim nõ erubescebãt,nõ cõfundebãtur ob tantũ perpetratũ crimẽ.Sed obiicies,si tot signa pcedere debẽt Aduentũ Dñi, cur ait Paulus; Dies Dñi sicut fur in nocte ita veniet?& Matthæus ait,quòd sicut fulgur exit ab oriẽte: vbi obiter obserua,q nõ ait, sicut tonitru,

Timore cũ cutientur mali nõ solũ propter conspicua signa, sed etiam propter expectationem futurorũ malorum.

Genes.4.

Simile.

Luc.22.

Matt.24.

1.Thes.5.

Quomodo erit sicut fur dies Domini si debẽt pracedere tot signa.

tonitru, quia ante hoc apparet nobis fulgur. Ad quod respon- E
demus, q̃ pro malis præsertim dicetur dies Domini sicut fur,
qui quidem ita in vitiorũ cæno volutabuntur, & inhæresc ent,
vt quamuis tot, & tanta præcedant signa, nihilominus tamen
eos dominus imparatos inueniet, & in fragrante crimine de-
prehendet. Nam quæ maiora obsecro signa, quàm quæ acci-
derunt in Passione Christi? & tamen tantũ abfuit, vt conuer-
Matt. 27. terẽtur Pharisæi, & Scribæ, quin potius Pilato dicerent; Dñe
recordati sumus, quia seductor ille dixit adhuc viuẽs, post tres
dies resurgã: iube ergo custodiri sepulchrum vsque in diem
tertium, ne fortè veniant discipuli eius, & furentur eum. F

Erunt signa. In obitu magnorũ principũ videmus euenire
interdũ aliqua præcedẽtia signa, vtpote cometas aliquos, vel
Simile. aliqua eiusc emodi portenta, quæ talem obitum prædicere vi-
Cometa & alia signa aliquando apparẽt in morte principum. deantur: sic igit̃ non erit mirũ, si in hominũ interitu, p̃p quos
totus mundus conditus est, aliqua etiam appareant signa, &
prodigia. Adde q̃ sicut qñ est aliquis, qui de rege suo obmur-
murat, reperiuntur etiã qui pro eo respondent: sic planè cùm
modo peccator suis vitiis, & sceleribus de Deo suo immurmu
ret, tandem aliqñ creaturæ etiam sensũ carentes, quæ nunc
Creaturæ, quæ nunc quodãmodo dissimulant peccata hominũ in iudicio contra peccatores insurgunt. quodammodo dissimulant, pro rege suo, & creatore respon- G
debunt, seque ipsas contra peccatores armabunt. An non tibi
videtur ęquũ, vt si quis te præsente, cui lumen præfers, & quẽ
in scribendo illuminas, scribit contra te, & multa tibi inurat
infanda, ei lumẽ ipsum obscures, & extinguas? Sic planè ęquũ
est, vt Deus ea tibi luminaria obscuret, & obtenebret, quorũ
luce abuteris contra Deum factorem tuum, qui te illuminat.
Cæterùm attentè considera quantũ peccatores perterrefient,
& exanimabuntur, cùm se derelictos, & sine Deo factore suo
Simile. inueniẽt. Si enim filij Israel exiguã etiã, & permodicã absen
Simile. tiam Moysi ferrè nõ poterant, quin potius tanquã si sine Deo H
Exodi 32. essent statim sibi idolum confinxerunt, in cuius conspectu sibi
viderentur aliquantulũ acquiescere: quid in iudicio facinorosi
Absentia Dei quantũ cruciabit damnatos. homines sentient, cum se orbatos præsentia Dei sui videbunt
in sempiternũ? si quando Deus dixit ad Moysen; Vade, Ascen
de de loco isto tu, & populus tuus, quẽ eduxisti de terra Aegy
pti, & mittã præcursorẽ tui Angelũ, non enim ascendã tecũ:
Exodi 33. tantopere luxit populus, & nullus ex more indutus est cultu
Oẽs creaturæ seruiũt ꝓijs. suo, quid tunc miseris fiet, cùm audient terribilẽ illã vocem;
Ite maledicti in ignem ęternum? Sanè sicut cùm Hebræus po
pulus Deo suo seruiebat, oẽs etiã creaturæ ipsi populo deser-
uiebant: nã & mare eos liberè transire permittebat, & ęlum

manna

A manna suppeditabat, & aer coturnices ministrabat, & Angeli ministeria exhibebant in columna ignis & nubis, & saxa denique ipsa limpidam aquam propinabant: cum autem populus à Deo suo auertebatur, etiam creaturæ contra ipsum insurgebant. Sic plane pijs & sanctis viris omnes creaturæ erunt fautrices, malis verò atque impijs inimicæ & aduersatrices.

Et in terris pressura gentium. Quasi dicat, homines versabuntur in maximis angustiis & perplexitate, alij alijs associabuntur, & nullam inuenient cõsolationem, imo magis affligentur, sicut continget in inferno, vt quanto plures illuc tendunt, B tanto maior sit confusio. Vnde diues ille Auarus tantopere experebat ne fratres sui illuc irent, aé magis confunderetur. Aduerte igitur quod creaturæ sine Deo nullam nobis exhibere possunt consolationem, Deus tamen potest sine ipsis. Vnde mali cùm sint sine Deo, quem ipsimet derelinquere voluerũt, ideo requiem nullam inuenientes miserabiliter affliguntur: vnde Psalmista dicebat; Timor & tremor venerunt super me, & contexerunt me tenebræ.

Mali in iudicio quã topere affligentur. Luc. 16.

Creaturæ sine Deo nullam exhibent consolationẽ. Psal. 54.

Præ confusione sonitus maris. Solet etiam mare suos edere sonitus, & vehementer homines perterrere. Vnde non imme- Matth. 8.
C rito dicebant discipuli; Domine salua nos, perimus. Vide etiã quam terribiliter iactatus fuerit à mari Ionas Propheta. Si igi- Ionæ 1.
tur contra Dei amicos ita insurgit mare, qualiter putas contra inimicos intumescet? si talia sunt tempestatis initia, qualem putas fore ipsam tempestatem? Sanè cùm Christus Dñs venit in Ierusalem, ẽt ipsi pueri clamantes Christi benignitatem & mansuetudinem, atque humilitatẽ personabant: in iudicio autem vel sensu carentes creaturæ eius iustitiã prædicabunt. Et sanè sicut in corporali morte hæc cura vehementer vrit homi- Simile.
D nem, cùm cõsiderat quid de se futurum sit, & in quo statu post mortem versabitur: sic plane in iudicio vehementer homines timebunt, sint ne futuri palea an triticum, oues an hædi, & an in fornacem missi exeant, tanquam selectum & probatum aurum; an verò densa & rubiginosa fęce sint omnino obducendi.

Si signa malorũ in iudicio tã horrenda erunt, qualia erunt signata?

Mali in iudicio vehementer cõangustiabuntur.

Præ timore & expectatione. Hæc malorũ futurorũ expectatio vehemẽter distorquebit malos, sicut ille qui capite damnatus est, vehementer cruciatur, qñ sentit ad se venientẽ carnificem, qui de ipso suppliciũ sumpturus est. Erit igitur magnum discrimẽ in iudicio inter bonos & malos in ipsa expectatione: nã malis erit hæc expectatio tanquã initium quoddam pœnarum inferni, bonis verò erit tanq̃ initium quoddam lætitiæ & iucũditatis: vnde rubus ille qui ardebat & non cõburebatur,

Simile.

Exo. 2. significat huiusmodi expectationem in bonis, qui tametsi eam E
Exo. 7. 8. 9. & 10. sentiant, non tamen consumentur, nec ipsi succumbent: Ægyptiacæ autem plagæ denotant calamitates malorum. Et certè sicut eisdem plagis tristabantur Ægyptij, & lætabantur Hebræi,
Exo. 14. sic erit de hac expectatione; & sicut idem mare alios demersit, & alijs iter præbuit, sic erit in iudicio quãdo huiusmodi mala euenient. Vnde Christus dixit viris pijs, Respicite, & leuate capita vestra. Quòd si B. Hieronymus ét in præsenti
D. Hiero. *Si sola iudicij cogitatio horribilis est, quãto horribilius ipsum iudicium futurum est? Mors bonis grata, malis acerba.* vita constitutus, sibi videbatur audire clangentem tubam: surgite mortui, venite ad iudicium: & maximopere commouebatur: quanto putas terrore cõcutientur mali, tot tantisq; valla- F
ti malorum generibus? Hoc etiam in hac vita vsu venire videmus, vt scilicet boni in morte tanquam in portu tranquillissimo maxime delectentur; & contra mali, vehementissime crucientur: siquidem boni in hac vita sentiunt se exules & in medio struthionum ambulare, & ideo gaudent in discessu: mali vero tristantur & derelinquant delicias suas & voluptates quibus tantopere oblectabantur: boni delectantur quod venerit iam tempus colligendorum fructuum, nam; Quæ seminauerit homo, hæc & metet, vt ait Apostolus. Et Psalmista ait. Eun
Gal. 6. tes ibant & flebant mittentes semina sua; venientes autem G
Psal. 125. venient cum exultatione portantes manipulos suos.

In iudicio Deus & suo honore & iustitia respondebit. Simile. *Erubescẽt vehementer in iudicio mali.* Simile. *Hoc quidẽ tempus est nunc malorũ, sed iudiciũ erit tunc Dei.* *Tunc videbunt filium hominis.* In hoc quidem iudicij die apertissime Deus quam sit iustus declarabit, & mali ét hoc ipsum testificabuntur, cùm se confusos videbunt ante conspectũ filij hominis. si enim ante ipsum confessorem solum, erubescimus præ pudore & verecundia maximopere, & vix audemus peccatum vnum aut alterum aperire: quanta putas erit tunc verecundia & confusio faciei peccatoribus, cùm viderint peccata sua omnia Deo, Angelis & hominibus in publico Theatro manifestari? Non tamen erubescent boni quamuis in vi- H
ta peccauerint, quandoquidem vulnera peccatorum suorum pœnitentiæ pharmaco curarunt & abstersérunt, sicut nec erubescit inuictus miles vulnera sua patefacere, quæ sibi pro regis sui gloria inflicta sunt: *tunc videbunt.* considera peccator quòd sit nunc, & tunc: nunc quidem tuum est, tunc aũt Dei: quando igitur magis nunc in delicijs versaberis, tanto magis tunc ingemisces & punieris. Tunc quidem abscondita multa & secreta nobis manifesta fient, quæ nunc nos latent, vt quomodo Iudas qui erat Apostolus dãnatus sit, & latro qui erat facinorosus saluus factus sit: cur mali prosperentur & boni affligantur: cur facinorosi homines sæpe plus viuant quàm bo-

ni,

A ni, qui etiam in tenera ætate frequentet moriuntur. Vir malus nunc omnia sibi putat licere, & in omnibus superbe se gerit, neque Dei sui recordatur: vnde Psalmista ait; Dixit insipiens in corde suo, non est Deus. Sed tamen caueat sibi diligéter, quia quanto plus nunc Dei patientia abutitur, tãto magis tunc Dei vltionẽ experietur & subibit. Præclare quidem horribilem hunc diem præcauebat & præuidebat S. Iob, cùm diceret; Quis mihi hoc tribuat, vt in inferno protegas me, & abscondas me donec pertranseat furor tuus? Quòd si ante Christum recens natũ contremiscunt reges in præsepio, si Herodes & ois Hierosolyma cũ eo cõturbatur: si in carne adhuc mortali positus, principes Synagogæ flagello de templo expellit; si solo verbo armatos cõtra se milites in horto prosternit; si in cruce ligatus, cælumque terramque sonitu concutit, saxa cõfringit, monumenta pandit, mortuos exsuscitat, velum tẽpli discindit: quid putas solutis manibus faciet, & in corpore glorificato cõstitutus? si in mõte Thabor tres firmissimas columnas Ecclesiæ perterret & demolitur solo verbo, quid tunc futurum est cùm dñs in maiestate veniet, & cùm nubes & caligo erunt in circuitu eius? sanè mea quidẽ sententia ita res habet, C q; sicut satis pro sua atrocitate peccatũ ipsum nullus põderare põt, & quanta sit eius grauitas patefacere: sic nullus satis pro dignitate aperire potest quam horrendum futurum sit ipsum Dei iudicium. Et sicut nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, qđ præparauit Deus diligentibus se: sic nullus satis debite æstimare valet quantũ futurũ sit malorum suppliciũ in illo tremẽdo die, & irę ac calamitatis pleno.

Multa quæ nunc sunt occulta, patebunt in iudicio. Pſal. 52. Iob 14. Matth. 2. Ioan. 2. Ioan. 18. Matt. 27. Luc. 23. Matt. 17. Mar. 9. Pſal. 96. *Nullus potest satis pro dignitate horrorem dieivltimi aperire.* 1. Cor. 2. Simile.

Leuate capita vestra. Dicent quidẽ mali bonis in vltimo die, cur obsecro tãta ante oculos proposita calamitatum mole, in lætitia & gaudio versamini? qui respondebunt malis quod re D spondebant olim filii Israel, cùm captiui in Babylonia detinerentur, tempore Cyri & Darii regis: nihil nos hæc mala premunt, quandoquidem post ipsa statim libertatem & quietem consequemur. Vnde Psalmista dicebat, Deus noster refugium & virtus, propterea non timebimus. Porro in hoc vltimo die sortes & vices commutabuntur; nam mali tunc erunt in Hyeme, qui in hoc mundo suã habuerũt æstatem; & boni tunc in cundam habebunt æstatem, qui hic sęuam Hyemem perpessi sunt: item qui hic fuerũt in dextera deliciarum & voluptatũ, tunc erunt in sinistra miseriarũm & calamitatũ: & contra boni potientur tunc amænitate illa & iucunditate sempiterna, in dextera collocati. Cõtinget igitur quod olim filiis Ioseph con

Quid interrogabũt mali bonos in iudicio. 2. Par. 36. 1. Esdr. 1. Pſal. 45. *Sortes commutabuntur malorum & bonorum.*

Gen. 48. tigisse sacræ testantur literæ. Nam cùm Ioseph existimaret q̃ E
Manasse filius primogenitus, qui hic dextrã habebat, & in be-
nedictione patris sui Iacob dexterã esset habiturus, & Ephrain
sinistram, commutans tamẽ manus Iacob, in dextera Ephrain
constituit, & in sinistra Manassen, non valuit vnquam Ioseph
commutatas manus transferre, licèt apprehensam patris ma-
Sententia vltimi iudicij irrevocabilis. num leuare conatus sit de capite Ephrain, & apponere super
caput Manasse. Sic profectò in die iudicij nullus poterit vllo
pacto cõmutatas manus transferre, sed potius qui in hoc mun
do dexteram habuit, tunc habiturus est sinistram: nec valebũt
cælicolæ aliqui, aut genitrix virgo (qui tamen nõ intercedent) F
aliqua ratione tanquam Ioseph huiusmodi sortes immutare,
quin potius in sempiternum mali in sinistra cõstituentur; qui
hic in delicijs vixerunt, & boni in dextera considebunt; qui in
hoc mundo pro Christo tot tantosque labores sustinuerunt, &
persecutiones passi sunt: atque ita illi rigidam Hyemem expe
rientur, hi verò æstate sempiternæ beatitudinis perfruentur.

Dominica prima Aduentus.

CONCIO TERTIA. G

Timeam' Deum qui tã horrificus veniet in iudicio.

EVNT *signa in Sole & Luna, & stellis*. Luc. 21. Matth. 24. Mar. 13. Æquũ plane esset, vt propter amorem Dei à peccatis cessaremus: sed qñ hæc nos cura nõ tãgit, saltem pp eius horribiles pœnas metuamus, & vitiosam vitã deponamus. Nã & poeta canebat,

Oderunt peccare boni, virtutis amore:
Oderunt peccare mali formidine pœnæ.

Multa quidem exempla de vtroque horum recensèri possunt ex sacris literis. Ad amorem enim nos facile mouere põt, H
si consideremus, quantum Deus suos amet & diligat, vnde ẽt
Zacha. 2. dicit; Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei. Item, Ange
Psal. 90. lis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis:
in manibus portabunt te, ne forte offendas ad lapidem pedem
Psal. 36. tuum. Et rursum, Si ceciderit non collidetur, quia dñs suppo
Psal. 33. nit manum suam. Item, Custodit dominus omnia ossa eorũ,
Luc. 12. vnum ex his non cõteretur. Et per Lucam Dominus ait; Om
Isa. 66. nes capilli capitis vestri numerati sunt. Et Isaias quidem dicit, c. 66. Ad vbera portabimini, & super genua blandiẽtur vo
Isa. 65. bis. Et alibi, Antequam clament ad me, exaudiam eos. vide ẽt
quam magnifice & perliberaliter exornet seruos suos: nã Elisæus

A Sæus & multi alij Dei serui in nomine Domini mortuos fuscitarunt. Quis igitur tam ferreus erit & excors, qui Deum ex toto corde non amet & diligat, cùm tanto ipse nos prosequatur amore? Quod si præterea testimonia quæras, pp quæ Deum timere debeas, quod quæso testimoniū locupletius esse potest quam hodiernum Euangelium, in quo fit mētio de horribili illo iudicij die? Si igitur te Dei amor à peccatis non cohibet & coërcet, at certè te prohibeat, terreatq; timor iudicij, metus gehennæ; terreant laquei mortis, dolores inferni, ignis vrens, vermis rodens, & tartarea flamma, ex talium quidē consideratione Deum time, & hæc nō formidabis. Noueris proinde te, B discere quæ peccantibus Deus cōminetur: & eum timeas, quia Initium sapientiæ timor Dñi. Nam certe quemadmodū ex notitia tua venit in te timor Dei, atque ex Dei notitia nascitur amor: sic è contrario de ignorātia tui superbia, ac de Dei ignorantia venit desperatio. Est planè ille amor & timor Dei, vt Clemens Alexandrinus ait, colūna illa ignis atque nubis, quæ filios Israel in deserto præcedebat. Nubis enim inquit est refrigerare, ignis verò contra comburere atque vastare. Quos ergo C nubes non fouet, ignis vastat; & ideo quisquis reijcit vmbram refrigerantē, ignem sentiet comburentē. Idem & sub alia Metaphora apud Hieremiam Prophetam Dñs significauit, ait.n. Quid tu vides Hieremia? Et ille, virgam vigilantē ego video. Ab eodemq; rursus interrogatus quid uideret, ollā inquit succensam ego video, & facié eius à facie Aquilonis. Hoc sanè tāto virgæ nomine paternā disciplinam Dei intelligimus, quā is flagellat oēm quem recipit filiū, nō vt euertat, sed ut corrigat. Quemadmodū enim pastor virga vtitur, qua oues à deuijs itineribus ad recta deducat, non qua oues lædat; ita Dñs facere cōsueuit. Quid aūt significet olla succensa, declarat D.Chrys. D dicens, ꝙ ei qui paternæ virgæ castigationē nō recipit, olla succensa idest gehenna ignis parata est: porro electi vt ait Greg. q̄diu in hac vita sunt, securitatis sibi confidentiā non promittunt. Horis.n. omnibus cōtra tentaméta suspecti, occulti hostis insidias metuūt, qui & tentatione cessante, vel sola grauiter ſu spicione turbant. Nā multis sępe graue periculū incauta securitas fuit, vt callidi hostis insidias nō tentati sed iā prostrati cognoscerēt. Vigilandū quippe sp est, vt mens continue solicita nunq̄ relaxet intētione superna, ne laboriosa deserēs in cogitationib. fluxis quasi in quibusdā mollib. stramētis iacēs, veniēti corruptori diabolo mēs se resoluta ꝓstituat. at verò est ad certamē aduersarij erigēdus animus: semp cōtra occultas insidias

4. Reg. 4.
Amemus Deum qui tantopere nos amat.
Timeamus æterna supplicia.
Ecc. 1.
Cle. Alexand.
Exo. 14.
Hier. 1.
Amemus & timeamus Deū.
Hebr. 12.
Simile.
D. Chrys.
Greg. lib. 20. Moral. c. 3.
Serui Dei caute viuunt.
In virtutis officio semper continere nos debemus.

Abac. 2. Hier. 3. cautela prouidenda. Hinc enim Abacuc Propheta ait; Super custodiam meam stabo. Hinc rursum scriptum est: Statue tibi speculũ, pone tibi amaritudines, qui Euangelizas Sion. Hinc per Salomonẽ dicitur; Beatus vir qui semper est pauidus. Hinc iterum dicit; Vniuscuiusque ensis super fœmur suum pp timores nocturnos: nocturni quippe timores sunt insidiæ tentationis occultæ: ensis aũt super fœmur est custodia vigilans, carnis illecebras premens. Ne ergo nocturnus timor, ideſt occulta & repentina tentatio subrepat, semper necesse est, vt fœmur nostrum superpositus custodiæ ensis premat. Cæterum quam magnificis quæso verbis scriptores gentium illam Mutij Sceuolæ altitudinem & inuicti animi robur prædicant, quo breui quodam temporis spatio extremum brachium face ignis supposita, immotus retinuerit? Ego inquit Seneca non dubito magis laudare truncam & retorridam manum Mutij, quam cuiuscunque viri fortissimi saluam atque illæsam. Stetit inquit hostium flammarumq; contemptor, & manũ suam in hostili foculo distillantẽ spectauit, donec Porsenna rex cuius fauebat, gloriæ inuidit, & inuito ignem eripi iussit. Si igitur immanem cruciatũ iudicamus brachium solum in igne ad breue temporis spatium torrendum destituere: Quis verbo exprimere aut mente consequi poterit, qualis ille cruciatus futurus sit, cùm non brachiũ solum, sed ét corporis membra, non ad tempus, sed in omni æternitate vltricibus flammis cruciãda sunt? Quę igitur mens, quæ ratio, hoc tm̃ supplicium æqua lance ponderare queat? Non dubium quin id, quod nulla temporis mensura circunscribitur, nulla ét creata mente comprehendi possit. Sola igitur increata mens, hoc est Dei filius, qui huius tãti mali magnitudinẽ perfecte comprehendit, gemitu ét suo eius magnitudinem declarauit & aperuit. Quare ét atque ét cogita, vt ait Bernardus, cuius sit formidinis & terroris, tuũ atque omniũ contempsisse factorem, & dñm maiestatis offendisse. Maiestatis quidem est timeri, domini est timeri, & maxime huius maiestatis, huiusque domini. Quòd si reum Regiæ maiestatis quamuis humanæ, humanis legibus capite truncari, plectiq; sancitum est, quis obsecro finis contemnentium diuinam omnipotentiam esse poterit? Et qua tandem fronte tantam maiestatem audebit irritare vilis puluiculus, vnico leui flatu mox dispergendus, & minime recolligendus?

Carnis illecebræ frænãda sunt.

Inferni cruciatus satis explicari non potest quantus sit.

Solus Deus comprehendere potest quãtus sit inferni cruciatus.

Bern. sup. Cant. ser. 16.

Simile.

Effrontes sunt plane peccatores.

Laur. Iust. li. de ligno vitæ. c. 4. de timo.

Cùm ergo tam magni ponderis sit timor dñi, ait Laur. Iust. intelligamus quæ sint illa quæ humano cordi possint incutere timorem. Primò itaque occurrit cõsideratio vehementissimæ

passionis

A passionis Christi,ex qualitate siquidem pharmaci cognoscitur facile vehementia languoris; cõspui namque Christus uoluit, vt nos lauaret: velari uoluit,vt velamen culpæ & ignorantiæ à cordibus nostris auferret: in capite percuti,vt caput nostrũ scilicet Adam sanitati restitueret : colaphis cędi & verbis deride ri,vt nos labijs & operibus ipsum laudaremus : demum occidi tur,vt vulneribus nostris prætioso sanguinis illius Balsamo me deatur: fusus siquidem est cruor medici, & factus est medicamentum phrenetici. Agnoscamus igitur iam tandem quã grauia sint nostra vulnera,pro quibus necesse fuit dñm Iesum vul

Timor Dei quibus consideratio nibus nutriatur.

Prima consideratio.

B nerari. Secundò adhibere debemus considerationẽ nostræ culpæ . Si enim tm timet aliquis quidem vir criminosus, qui scit se reum esse unius criminis,cùm est in conspectu terreni principis;quantum horrere debet qui multorum reũ se esse agnoscit delictorũ,de examine regis æterni ? & si tanta cura pertimescitur iudiciũ puluueris,qua intentione cogitandũ, & qua diligentia formidandũ est iudiciũ tantæ maiestatis:Ita ergo prę sentis temporis est agenda lætitia,vt nunquã amaritudo & timor sequẽtis iudicij recedat à memoria. Tertiò adhibere debemus considerationẽ misericordię Dei,quam nobis exhibet

Secunda cõsideratio.

Tertia consideratio.

C in præsenti, quæ est indiciũ magnitudinis iustitiæ quã exhibebit in futuro; lento enim gradu ad vindictã Dei procedit ira, tarditatemq; supplicij grauitate cõpensat; Altissimus etenim patiens est redditor:patiens vero redditor dr,quia quos diu vt conuertantur tolerat,non conuersos durius damnat: & quãto diutius expectat vt emendentur, tanto grauius iudicabit si neglexerint. Quartò adhibere debemus considerationẽ operum iustitiæ quæ à deo facta leguntur:si enim Angelis peccãtibus Deus non pepercit, quanto magis qui habitant domos luteas & terrenũ habent fundamentũ,consumentur velut à tinea, si

Eccl. 5.

Quarta cõsideratio.

Simile.

Iob 4.

D Dei mãdata præterierint?Recordare obsecro quãtopere appa ruerit iustitia Dei in diluuio , in subuersione Sodomæ,& alijs huiusmodi naufragijs, & inde facile colliges qũo cùm vult castiget Deus. Quintò adhibere debemus considerationem facilitatis labendi tum spiritualiter,tum ẽt corporaliter,quod quotidie in multis cernitur. vnde nimium præceps est,qui transire contendit,vbi conspexerit alium cecidisse;& vehemẽter effrę nis ac procax est, non timens ex alieno casu : amator aũt salutis suæ est, qui alienæ mortis incursu ,& cladibus cæterorum atque naufragijs prouidus vitæ suæ factus est gubernator. Sextò habere debemus considerationem omnipotentiæ Dei , cui resistere nemo põt,& quem nullus potest effugere,de quo per

Gen. 7.

Gen. 19.

Quinta cõsideratio.

Sexta consideratio.

Moyſen dicitur. Videte q̃ ego ſum ſolus, & non ſit alius præ- E
ter me, ego occidam, & ego viuere faciam: Et alibi legitur, Vl
Septimæ cõſideratio. tionem capiam, & non reſiſtet mihi homo. Septimò adhibere
Heb. 4. debemus conſiderationẽ ſapientiæ Dei perſpicuè videntis om
nia, quæ nuda & aperta ſunt oculis eius. Magnaq́; proinde de-
mentia eſt, ſi diſſimulare volumus & non timere, indicta nam
que nobis eſt quædam probitatis neceſſitas, cũ agamus corã
Octaua cõſideratio. oculis iudicis cuncta cernentis. Octauò adhibere debemus cõ
ſiderationẽ zeli diuinæ iuſtitiæ, qui ex hoc apparet, q̃ Deus
pater potius voluit vt vnigenitus ſuus pœnam quã debebat ho
Rom. 8. minũ genus, ſolueret, quã ſi eam ipſe gratis dimitteret; q̃ ſi nõ F
pepercit proprio filio, nunquid parcet figmento? Nunquid par
Nona conſideratio. cet ſeruo nequam? Nonò adhibere debemus conſiderationem
Securitatẽ habemus falſam obliuiſcẽtes hũc diem. extremi iudicij, cuius mentio fit in S. Euangelio hodierno, at-
que vt exiſtimo, quia tam ſæpe illud prædicari auditis, eo bre
uiores & mobiliores radices in veſtris animis agit ac propaga-
tur. Olim quidẽ vt ſacra teſtatur pagina, miſit Deus duos An
gelos ad Loth, prædicaturos ſubuerſionẽ Sodomæ & aliarũ ci
uitatũ, qui hoc ipſum generis ſuis denunciauit, dicens; ſurgite,
Gen. 19. egredimini de loco iſto, quia delebit Dñs ciuitatẽ hanc: viſus
Timeam⁹ cõminationes Dei. tñ eſt eis, vt ibidem dicit ſcriptura, quaſi ludens loqui. ſanctũ G
ẽt Noe vniuerſale diluuiũ prædicantem, oẽs ſubſannabant, cũ
diceret eis p̃ inundantia peccata fore ẽt aquarũ inundatione
delendũ orbem. Et tñ quid acciderit vide, nã & illi igneq́; ſul-
phureq́; conflagrarunt, & hi aquarũ colluuione atque abyſſo
perierunt. Quid igitur fratres velut alias res agentes & oſcita-
bundi hodiernã auditis doctrinam? Quid cunctamini? Quor-
ſum non arrigitis aures? Certè ſi iuſtam viueremus vitã, non
Deum obliuiſcuntur qui non ſperant eius mercedem. eſſet quod metueremus hmõi diem, imo verò illum totis præ
cordijs anhelaremus, expectantes cũ Apoſtolo beatam ſpẽ, &
aduentũ glorię magni Dei, & ſaluatoris noſtri Ieſu Chriſti; cũ H
tñ vitioſe viuamus, & tanquã meſſem nullã in illa ætate re-
portaturi, idcirco cunctamur, oſcitamus, negligimus: boni ve-
ro lætantur plurimũ conſiderantes hmõi diem, in quo immar
ceſcibili corona corpusq́; animusq́; donabũtur: dicentq́; cum
2. Tim. 4. Paulo, Bonum certamen certaui, curſum conſummaui, fidem
Solet nos Deus mone re vt corrigamur. ſeruaui: in reliquo repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ, quam red
det mihi Dñs in illa die iuſtus iudex, non ſolùm aũt mihi, ſed
& his qui diligunt aduentũ eius. Cæterum monet nos Chri-
ſtus Dñs in hodierno Euangelio de his quæ cõtingere debent
in iudicio, vt cũ uenerint, præmeditati accedamus: ſolet enim
Deus multo antequã animaduertat in malos, eoſdem mone-

re, vt

re,vt caueant ſibi,ne imparati inueniantur. Hinc mónuit Hebræum populũ priuſquam ei calamitates infligeret dicens per Hier. Annuntiate in Iuda,& in Hieruſalem auditũ facite: loquimini & canite tuba in terra,clamate fortiter. Adde q̃ poſt quam in diluuio cõminatus fuit, adhuc per totos centũ annos ad pœnitẽtiam oẽs expectauit,& plures adhuc expectaſſet annos, niſi id illorũ demerita præcluſiſſent. Quin & Ægyptios pueros Hebræorũ ſubmergentes & multa alia nefanda patrantes,expectauit ad pœnitentiã octuaginta annos, & eos ſubinde monuit de varijs calamitatibus impendentibus. Iudæos ét ipſum crucifigentes,ad pœnitentiã quadraginta annos præſtolatus eſt vt conuerterentur, atque uarias ipſis miſerias, variaq; prodigia euentura ſæpe denunciauit,adeo vt ét in aere armati diſcurrentes apparerent ſuper Hieruſalem,& variæ horribiles voces audirentur. Hoc ét præſtat in hodierno euangelio,certos nos reddens de futuris calamitatibus in iudicio: nec mirũ planè,ſi enim Iudæos & alios populos de minoribus calamitatibus monuit,quid ni maiores iſtas & noſtram mentẽ ſuperantes crudeliſſimas pœnas denuntiaſſet? Et certè quemadmodũ cũ taurus aliquis furibundus curſu exagitandus eſt, præconis voce monentur oẽs, vt ſibi diligenter attendãt,& prouidi parẽtes chariſſimos ſibi gnatos monent, vt in feneſtras aliquas vel editiſſima tecta conſcendant,ne à tauro lædãtur: ſic planè hodierno euangelio tanquã præconis voce monemur,vt nobis diligenter proſpiciamus,ne fortè cũ iratus Chriſtus dñs in vltimo die ueniet,eius terribili ſententia feriamur,& in perpetuũ condemnemur. Cęterũ diligenter cõſiderare debemus,quãto gaudio & lætitia perfruetur anima viri iuſti ĩ hoc die,qñ cùm corpore coniungetur, vt in ipſum ét gloriam ſuã refundat,& qñ particeps fuit laborum,ét tanti præmij tantæq; iucundita tis exors non ſit,habeatq; ſibi angelum aſſiſtentẽ & miniſtrantẽ,ſibi datũ ſtatim atque in hanc prodijt lucẽ,& vitales carpſit auras;qui quidẽ maxime lætabitur de ſui cliẽtuli proſpero & teraq; quateraq, felici ſucceſſu & ſtatu. Cõtra verò viri mali aĩa in maximo erit luctu & ſqualore,qñ in corpus ſe remeaturam ſentiet,ipſumq; diris execrationib. perſequet maledicẽs horã in qua talẽ ſibi comitẽ nacta eſt. O me infelicẽ dicet,q̃ vt tibi placerẽ, & tuis voluptatibus atque delicijs inſeruirem, in tm̃ miſeriarũ gurgitem demerſa ſum. Quare accede iã infeliciſſimũ corpus,vt ſis ét particeps tormentorũ,cùm fueris hortator malorũ: maledicta lingua q̃ tot tantasq; blaſphemias & periuria protuliſti: maledictæ manus q̃ aliena diripuiſtis: maledicti oculi

Hier. 4.
Gen. 6. & 7.
Præſtolatur Deus malos vt pœniteãt.
2. Mac. 5.
Similitudo ſplendida.
Maxima perfruetur lætitia anima iuſti cũ corpori cõiungetur.
Maxima afficietur triſtitia anima impij quãdo corpori coniũgetur.
Dialogiſmus animę impij cum corpore.

oculi qui carnis delicias cõcupiuistis: maledictæ aures quæ ad proximorum ignominias audiendas patefactæ estis: maledictũ denique cor, in quo tanquã in fornace tam horrenda scelerum genera fabrefacta sunt. Quid porro dicet huius animæ custodiæ præpositus? O te infelicem ait animã, quam imprudenter meis salutaribus monitis abusa es. Quam sæpe mihi restitisti? quanta nefanda me præsente facere non erubuisti? Secede, sede igitur iam à me, & dignam tuis sceleribus recipe mercedẽ, tormenta videlicet sempiterna, atque horrificos cruciatus. Qualis quæso tunc erit malorũ sensus? quam intimis sensibus ingemiscent? Quare age iam peccator, dum hic viuis, fac te ante actæ vitæ pœniteat, emenda quæ perperam cõmisisti: pro soribus te expectat diuina benignitas & longanimitas ad pœnitẽtiam. Angelum nec minimũ ad pœnitentiã expectat, sed statim punit, te verò per tot annos iã pridem expectat, vt respiscas: ne abutaris quæso tanta Dei Opt. Max. patientia, nec tibi persuadeas, eò q; statim non puniaris, te esse in obliuione apud Deum: nec dicas illud Ecclesiastici; Peccaui, & quid mihi accidit triste? altissimus enim est patiens redditor. Videas certè quosdam Dei benignitate abutentes, qui qm̃ in primo statim peccato non puniuntur, nihil verentur aliud atque aliud adijcere peccatũ, ignorantes miseri q; quanto plus dissimulat, tanto grauius deinceps puniet. Sicut arcus quo plus intenditur, eo vehementius sagittã ipsam extorquere consueuit. Solent quidem aliqui in eo sibi placere & magnam sibi securitatẽ pollicẽri quòd uideãt se aliqua bona opera admiscere inter tot & tanta mala. Sed aliter in Leuitico figuratum uidemus; nam qui totus leprosus erat, nõ ita immundus censeri videbatur, atque qui aliquam tm̃ corporis partẽ leprosam habebat: vt inde intelligamus difficilliorem videri curationẽ eius qui confidit de quibusdã bonis operibus à se factis inter multa malorũ genera, qñquidem iste se iã in tuto esse arbitrabitur, & sibi falsam securitatẽ omnino polliceẽ. Nolite ait Hier. cõfidere in verbis mendacibus, dicentes: templũ dñi, templũ dñi est: putabant. n. Iudæi omnia tuta, vt Isa. ait; eo quod offerrẽt multa sacrificia, & celebrarent multas solennitates & dies festos. Contra tñ dicit Deus. Quo mihi multitudiné victimarũ vestrarũ, dicit dñs? plenus sum: incensum abominatio est mihi: Neomeniã, & Sabbathũ & festiuitates alias non feram; manus. n. vestræ sanguine plenæ sunt. Itaque illi se securos putabant, si boues mactarẽt, Calendas, & alias solennitates seruarẽt, manus q; ad cœlos extenderẽt. Sed qm̃ manus fœdatas habebãt innocentiũ cruore,

audie-

Quid dicat Ang. præpositus custodiæ viri impij.

Angelos nõ expectauit Deus ad pœnitentiam. Eccl. 5.

Mali abutuntur Dei patientia.

Leuit. 23.

Mali se securos arbitrãtur propter aliqua bona opera.

Hier. 7.

Isa. 1.

A audierunt omnia hæc odisse animã Dei. Sic igitur quibusdam Christicolis videtur, q̃ securi tã sint, & omnia sibi liceãt, ppea q̃ tem sacrã audierint, vel ieiunauerint, vel rosarij preces effuderint, vel eleemosynam dederint, vel horas canonicas pronũciauerint; statim enim se putant cœlũ digito contingere posse, sibiq; propterea licere in omniũ vitiorum cęno volutari, absque vllo Dei timore, & tremẽdi eius iudicij. Tales vtique similes sunt Simoni illi leproso, qui de peccatrice iudicabat, & suã leprã non agnoscebat, sed Christũ non Prophetam declarabit, & cùm se soluere arbitraretur nihil oportere, parabo

B lam audiuit, quæ eũ debitorẽ arguebat. Illos verò peccatores peccatrix illa adumbrabat, qui in se nihil præter mala cognoscunt, qui se intus erubescẽtes facilè omnia sua peccata omnipotenti medico ostẽdere nõ verẽtur. Sic vtique facere debẽt, qui in tam tremendo iudicio liberi euadere cupiũt, in quo veniet Deus cũ millibus sanctis, vt bene longè ante populo Hebreo sanctus Moyses p̃dixerat in vltima illa benedictione, qua longũ vale ipsi dixit, vt alta mente repositum semper haberent huiusmodi iudicij tremendũ diem. Sed dic bone Christe, cur obsecro cũ tot millibus sanctis ad iudicandum venies, quippe

C qui habeas tantas angelicas copias, atque exercitus? Hoc quidẽ faciã ait, vt confundantur mali, & peccatores, quorũ alij se excusando dicũt nõ posse ieiunare, & abstinẽter viuere: quibus occurret cũ Baptista: alij dicẽt se non posse iniurias cõdonare, quibus occurret cũ Stephano: alij denique circa alia virtutum opera se excusabunt, quibus occurret cũ tanta virorũ sanctorũ, & omni virtutũ genere exercitatorum multitudine. Quod quidẽ egregiè cõsiderans beatus Augustinus dicebat, Tot iudicibus inops astabo, quot me præcesserunt in opere bono.

Tractans quidẽ de huiusmodi tremendo die Christus Dñs

D dixit per Matthæũ; Ibunt hi in suppliciũ ęternũ, iusti autẽ in vitam ęternã. O infelicissimos illos, istos verò felicissimos, & millies beatos, qui tãta gloria perfruẽtur, illi verò tãta confusione, & tali? Dicite obsecro, si q̃s reuelaret vos esse de numero beatorũ, sicut Paulo reuelatũ fuit, & latroni, quid quæso faceretis? Videmini statim dicere, q̃ prostraretis vos, & immortales Deo gratias ageretis pro tã singulari collato beneficio: itẽ quod nil vobis accidere posset quantumuis acerbissimũ, quod nõ facilè toleraretis, omnia etiã cõtemneretis mũdana, illa sola nixi cõsideratione, q̃ post rapidũ, & citissimũ hoc vitæ curriculum, statim in ęternam fœlicitatem semigrãdum vobis esset: neque vos labores molestarent, nec voluptates inescarẽt:

nec

Aliqui geniter multa committunt mala cẽsisi de quibusdam bonis operibus. Lucæ 7.

Mali aliorum explorant defectus, interim in suis cacutiẽtes.

Accusem⁹ nos ante Deum de sceleribus commissis. Deut. 33.

Cur veniet ad iudicandum dominus in comitatu sanctorũ. D. Augus. Matt. 25.

Iudicij vltimi cõsiderationes.

Quod vtique præstaremus, si nobis nostra salus reuelaretur, tamnũc sedulo præstemus.

nec fama, nec infamia cõturbarent, aut diuinũ vobis obsequiũ retardarent. Cur igitur manus nõ respondet linguæ? Aut cur aliud in ore, & aliud in pectore gestatis? Hoc quod dicitis, facite viri insensati, & viuetis; certissimi enim estis, q; si hæc præstiteritis, vtique sempiternam beatitudinẽ consequemini. Verùm mirabile illud profectò est, q; cùm concionatores ipsi tantopere nos moneant, & cœlestia bona ex parte Dei nobis polliceantur, nihilominus tamen exiguos referant fructus, atque nos surdas aures eis exhibeamus. Quòd si in hoc seculo ad tpale aliquod incommodũ vitandũ, multam adhibemus solicitudinẽ, cur nõ maiorẽ adhibebimus ad ęternam pœnam eui tandam? Sed reuera illud in causa est, q; parum cõsideremus, quæ in alia vita nos manẽt præmia, siue supplicia. Etenim tametsi hic noster ignis comburere soleat, nihilominus tñ si leuiter admodũ, & obiter manũ per flammã duxerimus, nõ nos lædet; at si paulo diutius ibi manũ continuerimus, vehementissimè commouebit: sic planè & in re proposita accidere nobis solet; q; scilicet cùm parum, & frigidè admodũ, atque oscitanter cęlestia cõsideremus, aut ęternam gehennam, ita etiam nos leuiter, aut nihil afficiant hæc, siue præmia, siue supplicia. Cęterùm criminosi homines in hac vita, vt iustitiã, iudiciumq; effugere queant, multa sibi diffugia quæritant, multasq; commiscũtur tergiuersationes, quibus possint liberè euadere, & vitam suã diutius conseruare. Interdũ enim subornatos producunt testes, nonnunquã fallacem exposcunt procrastinationem, quandoque verò mẽdicata suffragia quærunt: at verò in futuro iudicio his omnibus locus nullus relinquetur, neque etiã pecuniæ, qua sæpe iudicia corrumpũtur. Vnde Propheta ait; Ne timueris, cùm diues factus fuerit homo, & cùm multiplicata fuerit gloria domus eius; qm̃ cùm interierit, nõ sumet omnia, neque descendet cum eo gloria eius. Item, Iob 8. dicitur de his, qui cõfidunt in rebus mundanis; Sicut tela aranearum fiducia eius. O mundanorum hominum ingens miseria, ò labores vanos, inaniterq; cõsumptos; ò cogitationes aereas, & caducas, quæ in medio spatio sæpe franguntur, & corruunt, antequam salutis portũ conspicere potuerunt. Tantum si causa dicẽda sit apud iudicem terrenum, quæ aliquem metum ex legibus habere videatur, & omnibus vigiliis excubatur, & aduocato munera præparantur, etiã si anceps periculum sit, aut etiã solius notæ metus, vel dñi ratio: & nos hæsitamus, dormiturimus, negligimus, quos stare oportet ante tribunal Dñi nostri Iesu Christi, vt referat vnusquisque, prout gessit in corpore

E

Simile.

Considerationum bonarũ inopes sumus.

F

Simile.

Considerantes frigidè, quæ ad salutẽ animæ pertinent.

G

Simile.

Psal. 48.

Iob 8.

H

Crig. homil. 5. in Leuit.

A pore suo, siue bonum, siue malũ? Tunc enim omnia manifesta fient, nec erit methodus aliqua criminoso viro, qua valeat facinora sua, etiã vsque ad minimã quamque culpam occultare. Nam certè, quẽadmodũ qui maculas habẽt in corpore, priusquam veste nudentur, eas opertas, ac plurimis ignotas ferunt, sæpe pretiosissima etiã ornati veste, cùm forte intrinsecus quoque formosi, ac venusti ex illo exteriore cultu iudicarentur; si tamen ad tunicam vsque intimã denudentur, & in balneo aliquo conspiciantur, contra quam putabantur ridiculi, & fœdissimis insigniti maculis apparent, neque iam obscurũ esse po-

B test, nudato penitus sub omniũ oculis corpore, vbi nam, qualis, quantaq; sit macula, sed simulatq; nudata est, omnium sese oculis exhibet spectandã: ita & nos, cùm velamẽ carnis exuerimus, animæ nostræ maculas obducere, aut abscondere nulla ratione poterimus, sed potius sub omnium obtutibus nudi, atque conspicui, quæ prius corpore quasi veste contecti minimè habere putabamur, ea nudata se omniũ oculis ingerent, nullusq; iam vel negationi, vel defensioni erit locus, quando ipsa cernentur opera in suo autore conspicua: Non enim confusè, aut summatim, & indigestè res ipsæ cernentur, sed singulę per

C partes, & vt reuera se habẽt, tanquam in pictura aliqua tacitè quodammodo loquente, cognoscentur. In hoc etiam die, sicut rege aduenięte in aliquam ciuitatem, hi qui honoribus, & dignitatibus præfulgent, cum summa confidentia, & imperturbato vultu regis ingressum expectant, longeq; ante portas ei occurrũt, aduenientemq; excipiunt: rei autem, & criminibus obligati, intra muros, atque adeo in ipso carcere continentur, regiam expectaturi sententiam: ita profectò, quando dominus maiestatis ad iudicandum veniet, viri iusti & omnium virtutum ornamento decorati, confidenter quidem ei obuiam

D procedent in aera: impij verò, & scelerum contagione infecti, tanquam in angulo aliquo delitescentes contabescent.

Similitudo splendida.

Manifesta bũtur in iudicio multa, quæ hic occulta erant.

In iudicio vltimo nõ erit locus negationi, vel defensioni.

Simile.

Cõfidenter quidem in iudicio boni obuiam Christo procedent.

Dominica prima Aduentus.

CONCIO QVARTA.

EVNT *signa in Sole, & Luna, & stellis.* Luc. 21. Matth. 24. Mar. 13. Apertè quidem in hodierno Euangelio manifestatur, vt ait beatus Chrysost. quòd ita futurum est terribile iudicium vltimum, vt nulla innocentia sibi cõfidat. Et certè, quis est homo natus de mu-

D. Chrysost. in nõ absolu. homil. 52.

de muliere, qui credit iustum se esse inueniendum in conspe- E
Iob 25. ctu illius, de quo beatissimus Iob dicit, & Stellæ in conspe-
ctu eius non sunt mundæ, & cœlum sine crimine non est? Si
Simile. ergo impeccabilis natura stellarum, & cœli, quantum ad iusti-
tiam Dei inuenitur esse peccatrix, quomodo ante eum homo
appareat iustus, qui si dixerit se peccatum non habere, men-
Roman. 7. dax vtique habebitur? Vnde Apostolus dicebat: Ego autem
carnalis sum, venundatus sub peccato, quod operor, non intel-
ligo: non operor illud, sed quod habitat in me peccatū. Tan-
tus ergo erit timor tunc omnium etiam sanctorum, vt vix
quisquam speret se iustum esse inueniendū, sed adhuc timeat, F
Timebunt etiam boni in iudicio, nedū mali. nè fortè reus existat. Quis enim potest ad perfectum diiu-
dicare conscientiam suam, & cognoscere cor suum, cùm scri-
ptū sit, quia de omni verbo otioso reddituri sumus rationem?
Quomodo ergo pro peccatoribus tūc intercedant sancti, cùm
Matt. 12. timeant ipsi de se? Nam sicut tempus misericordiæ, iudicium
non suscipit, sic & tempus iudicij misericordiam non recipit.
Lucæ 9. Ideo in primo aduētu, cùm tempus esset misericordiæ, dicen-
tibus Apostolis, cùm viderent inhumanitatem quorundam:
Misericor dia nō erit locus in iu dicio, nec deprecato ribus. vis dicamus, vt descendat ignis de cœlo? Respondit Iesus;
Nescitis cuius spiritus estis: nō enim veni iudicare mundum, G
sed saluare: ostendens videlicet, quia cùm venerit in secundo
aduentu, iudicium illud locum misericordiæ non habebit, nec
intercessio vlla valebit. Illo in tempore inter angustias diu-
Diligentia nihil proderit in iu dicio. ersorum terrorum vidētes se peccatores anxiabuntur, & cur-
rent huc & illuc ad sacerdotes, doctrinam & pœnitentiam si-
bi quærentes: alij autem interrogantes quid eos oporteat fa-
cere; sed festinante iudicio, & necessitatibus aliis super alias
Grego. su- concursantibus, cùm non sit docendi licentia, nec tempus fa-
per Euan- ciendæ iustitiæ, aut agendæ pœnitentiæ, festinatio eorum va-
gel. ho. 12. cua erit. Veniet quippe, vt ait Gregorius, ille qui tactu suo H
Soph. 1. elementa concutit, in cuius conspectu cœlum, & terra contre
miscit. Pensate fratres charissimi ante conspectum tanti iu-
dicis quisnam in illo die terror erit, quando iam in pœna re-
Magna futura est malorum tristitia in iudicio, & bonorum lætitia. medium non erit. Quæ illa confusio, cui reatu suo exigente
continget, in conuentu omniū angelorum, hominumq; erubescere: qui pauor, cum quem & tranquillum mens humana
capere non valet, cernere iratum? Quem diem bene prophe-
ta intuens ait; Dies iræ dies illa, dies tribulationis, & angu-
stiæ, dies calamitatis, & miseriæ. Pensate ergo fratres cha-
rissimi, extremi diē iudicij super corda reproborum, qua aspe
ritate propheta vidit amarescere, quem tot appellationibus

non

A non valet explicare. Quanta verò tunc erit electorum lætitia, qui de eius merentur visione gaudere, de cuius conspectu vident elementa omnia contremiscere, cum eo simul ad nuptias intrare, qui in sponsi nuptiis gaudent, & tamen ipsi sunt sponsa, cui in illo ęterni regis thalamo, visioni nostræ Deus coniungitur. Quæ scilicet visio nunquam in perpetuum ab amoris sui complexibus auelletur. Tunc regni ianua lugentibus claudetur, quæ modo quotidie pœnitentibus aperitur. Erit namque & tunc pœnitentia, sed fructuosa iam non erit; quia nequaquam tunc veniam inuenit, qui modo aptum ve-

B niæ tempus perdit. Hinc etenim Paulus ait; Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Hinc etiam Propheta ait; Quærite Dominum, dum inueniri potest, inuocate eum cum prope est. Vnde & virgines fatuas inuocãtes dominus nõ audit, quia intercluſa regni ianua, is qui nunc per exauditionẽ prope esse poterat, prope iam non erit. Et alibi idem Gregorius ait; Quid ergo in die illa acturus est, qui à conspectu iudicis rapitur, ab electorum societate separatur, qui tenebrescit à lumine, cruciatur ęterna combustione? Sic enim erit, ait Christus, in consummatione seculi; exibunt angeli, & sepa-

C rabunt malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis. Hoc iam fratres charissimi timendum est potius, quàm exponendum: aperta etenim voce tormenta peccãtium dicta sunt, ne quis ad ignorantiæ suæ excusationem recurreret, si quid de ęterno supplicio obscurè diceretur. Hinc etiã Euangelium hodiernũ apertè ait, quòd erunt signa in Sole, & Luna, & Stellis; quasi dicat, non fungentur iam posthac solitis officiis, & muneribus, quæ non erunt necessaria. Nam, vt ait Chrysostomus, sicut vites, cùm vuarum fructibus prægrauantur, foliorum auxilium necessarium, vt protegantur, ex-

D poscunt: cùm autem deposuerint fructum, necesse est, vt foliis denudentur, sic se habet hoc seculum, quandiu habuerit in se humanum genus, tenebit & cœlum stellas, sicut & vitis folia: nam nocte pereunte sine dubio stellarum vtilitas simul cum nocte deficiet; quemadmodum corpus iam aduentante morte innumeris malis afficitur: & domus prope casum, in rimas fatiscit, ita orbis terrarum ad finem properans tantis malis conteritur. Cuncta quidem hæc, vt ait Lau. Iusti. de diuinæ prodeunt thesauris iustitiæ, quæ vnicuique reddit secundum opera sua. Quis ad tantæ non paueat præsentiam maiestatis? Quis non iudicis huius formidet aspectũ? ipse quidem sine passione iudicat, sine commotione terret, absque

2. Cor. 6. Isaiæ 55. Matt. 25. D. Grego. in Euang. homil. 11. Matt. 13. *Monet nos Deus, ne ignorantiã possimus pẽtendere.* Chrysost. homil. ad Neophi. Simile. Lau. Iusti. lib. de casto connu. verbi, & ani. cap. 16.

compas-

compassione damnat. Væ iuxta Prophetæ vocẽ genti peccatrici, populo graui iniquitate, semini nequam, filiis sceleratis, qui dereliquerunt dñm, blasphemauerũt sanctum Israel, alienatiq; sunt retrorsum, qui tanti iudicis, nisi pœnitentiam hic egerint, non effugient sententiã. Obtenebrescet lux in tabernaculo ipsorum, arctabuntur gressus virtutis illorum, & omne eorum consilium præcipitabitur. Vndique terrebunt eos formidines, deuorabitq; brachia illorũ primogenita mors, calcacabitq; eos quasi rex interitus. Rapit vtique iudex hic, cùm vult, nec est qui eripiat, aut eius valeat resistere potestati, vnde Propheta ait; Tu terribilis es, & quis resistet tibi? Porro nemo salutis suæ præsidium in sola extrema pœnitentia ponit; ante oculos enim illa beati Iob sententia semper habenda est: Si repente interroget, quis respondebit illi? Repente autem Dñs interrogat, cùm hominem in ea hora imparatum, & multis sceleribus irretitum inuenit. Quid ergo tunc tẽporis homo peccatis affluetus respondere æquissimo iudici poterit, qui toties etiam ab eo admonitus resipiscere noluit? In inferno, ait August. erit fletus & gemitus; stridor, & clamor; timor, & dolor; labor, ardor, & fœtor; obscuritas, & anxietas; asperitas, & acerbitas; calamitas, & egestas; angustia, & tristitia; torsiones, & pũctiones; amaritudines, & terrores; fames, sitis, frigus, sulphur, & ignis ardens. Et alibi ait; Mala autem inferni, vt sunt, dicere, vel cogitare nemo potest, peiora valde sunt quam cogitantur. Locus inferni plenus est tenebrarum, & discordiæ, odij, stultitiæ, turpitudinis, offensionis, doloris, sitis, famis, ignis inextinguibilis, tristitiæ, & vindictæ perennis, ineffabilis mali, quod neque dici, nec cogitari potest. In lacu miseriæ perẽnis nil videtur, nil auditur, nil sentitur, nisi quod displicet, nisi quod offendit, nisi quod cruciat. Porrò & Deus sit castigaturus malos, & bonos præmiaturus, philosophi etiã nõ sine magna ratione confessi sunt. Alexander enim Aphrodiſæus clarus in primis philosophus in Epistola ad Antoninum Piũ ita philosophatur. Si Deus bonorũ, & malorũ rationem nõ habet: id erit, aut quia res humanas ignorat, aut quia non potest meritas pœnas, & præmia bonis, & malis persoluere, aut certè quia cũ sciat & possit, nolit tamen. Si dixeris cũ res nostras ignorare, adimis ei sapientiã: si nõ posse præmiis, aut pœnis bonos, & malos afficere, tollis ab eo potentiam: si verò dixeris cũ quamuis sciat, & possit, nolle tamen pro meritis cuique restituere, spolias eum iustitia, gratitudine, bonitate, & prouidentia: inuidæ enim, & iniquæ naturæ est, meliora cùm possis

Varia prodigia in iudicio.

Psal. 75.

Pœnitẽtiã non differamus.

Iob 9.

D. August. lib. Medi.

Horrenda inferni tormenta.

Aug. lib. de tripli. habita. c. 1. tomo 9.

Lud. Gra. Alexand. Aphro. in epistol. ad Anto. Piũ Imperat.

Iniuriam Deo infert maximã, qui tollit ab eo præmia bonorũ, & supplicia malorum.

A possis facere, quod vtrumque à Deo est alienissimum. Denique quisquis aliud statuit, quod dictu quoq; nefas est, Deum facit, aut lapidem aut lignum, vt nil magis referat Deum colere, quàm colere ipsum lapidem aut lignũ, cùm nil magis ab eo quã ab istis sperare vel timere possis. Quare vehementer nos præparare & solicite debemus ad terribile iudiciũ subeundũ: Si enim parati & bonis operibus instructi reperiemur, & cælestis regni coronam consequemur, & sempiterna pœnarum incendia euademus. Contra vero si à causa cadamus, & sempiternum illud regnum amittemus, & in sempiterna supplicia, nunquam inde extrahendi, detrudemur. Quid aliud quæso in vita agere, quid animo versare, quid dies noctesq; vigilantes atque adeo dormiẽtes tractare deberemus, quàm vt in illo extremo & summo periculo parati inueniremur & expediti? Quis ẽso hoc nõ videat? Quis negare audeat? quæ mẽs, quæ ratio, quod iudicium, hac firmissima ratione non cõmoueatur? Quis extremam hominum cæcitatem circa hoc argumentum non intelligat, qui hoc tantum, quod impendet periculum, nec vidẽt, nec cogitant, nec se ad illud opportune præparant? Quid ergo fratres nos ita dementauit? Quis sic excæcauit, vt hanc tantã rem C nec videamus, nec curemus, nec vlla eius recordatione tangamur? Hoc vel vnũ argumentũ satis est, vt intelligamus, in mundo esse principes tenebrarũ, suggestores, incentores q; malorũ, qui & præstigijs suis horribiles tenebras mentibus nostris ita injciunt, vt in meridiana luce caligemus, hallucinemur, cæcutiamus: & suggestionibus ad malũ sic incitant, vt quæ fortè iudicio & ratione damnauimus, amplectamur, psequamur, perficianus. Et certè seculũ quotidie finiri videmus, & tãquã mali serui iam albescente aurora, adhuc dormimus: nã peccatores homines nunquã putant seculi finem esse futurũ: & quid mirũ D si quod audiunt non credant, cùm neque illud credant, quod quotidie videnti nã quotidie manibus suis efferũt mortuos, & mortales se esse non putant. Illæ sunt præstigiæ & impostura diaboli, quanto magis appropinquat mors & iudiciũ, tãto plus nobis imponere & maiora nobis pericula astruere molitur. Nã quemadmodũ sæpe nauigantibus, cùm prope portũ sunt, grauia imminent pericula, ita etiã mortis instante hora solent nos aduersarij nostri varijs tentationibus inuadere & impugnare. Ambitiosum tũc hostis vehemẽter tentat de honoribus seculi quos relinquat, auarũ de diuitijs: tũ etiã minima peccata grauissima illi repræsentat. Vt. n. pictor adhibitis medijs coloribus solet extremos colores apparẽtiores & illustriores reddere, ita

Autor. *Parati accedere debemus ad iudicium.*

Magna cæcitatis est non timere iudicium.

Dæmonium postor conatur semper nobis illudere.

Mali vehemẽter obliuiscuntur iudiciũ & mortem.

Simile.

Varie tentationes instante morte.

Tentator astutus dæmon.

callidissimus pictor & impostor dęmon instante morte solet hominibus plurimum illudere suis fallacijs, technis & imposturis. Cæterum inter pœnas damnatorũ maximã esse cõstat, illius summæ & infinitæ pulchritudinis conspectu perpetuo abdicari. Hæc enim pœna bis infinita est, q̃ ea videlicet & infinito bono priuat, & per infinita tempora, hoc est nunquam finienda spatia durat. Sed hanc tantã pœnam scelerati homines minus formidant, quia quale illud donum sit, nec cogitatione quidem attingere possunt: at verò cũ ignis pœnã quotidie experiantur, qui fieri pôt vt æternũ ignis incendium non exhorreant? Qualis verò hæc pœna sit, hoc indicio coniecturam ali quam facere potestis. Adrianus Imperator ira atque furore ebrius, hoc crudelissimo martyrij genere B. Eustachium, vtNicephorus refert, cruciari præcepit; iussit.n & illũ & coniugem & duos simul filios in tauro æneo includi, & igne suppositio ibi dem concremari. Nunc expendite fratres, cũ sancti viri in exiguo illo candentis ferri sinu, in horrẽdis illis tenebris, in angustissimo spatio, vbi nullum esset corporibus voluendi atque se gyrandi locus, torquerentur, q̃n pius pater coniugẽ & liberos, & hi rursus parẽtem hoc crudeli mortis genere torqueri cernerent, quo dolore afficerentur, quos gemitus, quos clamores in horrendo illo tauri vtero emitterent? Horret animus hæc meminisse, & cor ipsum dũ hæc recolit pauet & cõtremiscit: quid aũt hic adeò formidabilis cruciatus & vmbra est? Nã illo sanctorũ supplicio duo maxima illos solatia sustentabãt; alterum q̃ breuissimo tẽporis spatio erat pœna illa duratura; alterum q̃ post breuẽ illam morulã, momẽtanea pœna esset æterna fœlicitate cõmutanda. Neutrum aũt horũ eos qui in gehẽna cruciãtur, neque.n. vlla aut præmij percipiendi, aut doloris finiẽdi, eorũ tormẽta leuare aliqua rõne potest, cũ & pœna sit æterna, & frustra sine vllo emolumẽto subeunda. Hæc qui cũ animo suo cogitat, etiãsi innocentiã colat, quia tñ dum in hac vita est, à via deflectere pôt, non totus corde ac corpore cõtremiscat? Quod si innocẽtes hoc metũ carere nõ debent, qui sanctissimos sæpe viros solicitabat quantũ quęso hi formidare debẽt qui in eo statu manent, in quo s̃m diuinæ iustitiæ leges si mors illos subito intercipiat, quod euenire nõ raro solet, fulmine ocius ad inferos exturbabũtur? Nullus aũt ibi sensus, nulla vis animæ est, quæ nõ peculiari aliquo cruciatu cõmissorũ pœnas luat. Vt hoc aũt saltem aliqua imagine intelligatis, fingite hominẽ adeo vehemẽter podagræ morbo laborantẽ, vt nullum sit in toto eius corpore membrũ, nullus in manibus pedibusque

E

F

G

H

Pœna damni bis infinita.

Adrianus Imper. Niceph. in eccles. hystoria.

Crudelitas maxima cuiusdam tyranni.

Consolatio nẽ aliquã habent tormenta huius vitæ, non ita inferni tormenta.

Securus nullus viuat in hac vita.

Mors solet irrumpere repentina.

Simile.

A busque articulus nullæ in cruribus, brachijs, humerisque iuncturæ in quibus non acerbissimo dolore crucietur, atque hoc modo is in lecto decumbat tot veluti spiculis vndique sauciatus, voces & clamores miserandos in cœlum tollens. Hac igitur imagine, si præsentia mala futuris assimilari licet, pœnarũ illarum acerbitatem poteris vtcũque animo contemplari. His autem adiũge atras illãs tenebras & profundã noctẽ, cui nulla succedit aurora: horrendas dæmonum laruas, edacem cõscientiæ vermen, scorpiones atque serpentes, aliaque huiusmodi. *Tormenta inferni quo cognoscantur.*

Hinc ét vt refert B. Aug. fiet illud quod dicit Iob; De aquis
B inquit niuiũ, transibunt ad calorem nimium. De quibus duob. innumera pendent pœnarum genera, videlicet sitis intolerabilis, pœna famis, pœna fœtoris, pœna horroris, pœna timoris, pœna angustiæ, pœna tenebrarũ, seueritas tortoris, præsentia dæmonũ, atrocitas bestiarum, crudelitas ministrantium, dilaceratio immortaliũ vermiũ, vermis cõscientiæ, ignitæ lachrymæ, suspiria, miseriæ, dolor sine remedio, vincula sine solutione, mors æterna siue pœna sine fine, abstentia Christi quo ad visionẽ eius, quæ sola oĩa supradicta superat, & omnibus pœnis intolerabilior. Væ igitur illis qui perenne subire hæc omnia ma
C la ét sine fine merentur, pro delectabilis horæ somnio: tãta.n. & talis est omnis huius mũdi gloria ad æternam cõparata gloriam. Melius erat eis, quod dictũ est de infelice Iuda, nõ nasci, quã malis suis meritis plagas inferni sustinere. Quid stultius, quid insanius est, q̃ vmbra & imagine, & similitudine veræ gloriæ, verę delectationis, pulchritudinis, veri decoris, honoris more infantiũ decipi, superari, & ipsam gloriã nõ quærere, nõ desiderare? Quis imaginẽ auri in aqua, ipso auro nego lecto eligeret, & nõ statim à cũctis fatuus & stultus crederetur? Quis orbẽ solis in speculo redditũ, vel ĩ qualibet materia formatũ, plus
D diligeret q̃ ipsum solem, & non ab oĩbus derideretur? Duplex vero plaga est, æterno regno Dei separari, & sp inferno cũ diabolo damnari, præsentiã amittere angelorũ, & terribilem sempiternam dæmonũ præsentiam. Quantũ caueri, vitari, metui debeat, nullo modo dici põt. Quis cũ sano sensu pro vnius diei delicijs, centũ annorum pœnã eligeret? Vnus.n. dies aliqua portio est in centum annorũ spatio, quãuis modica valde: at vero cẽtum annorum spatia, nulla proportio est in illa æternitate. Matt. 26. Mar. 14. *Magna est cæcitas nostra relinquere æterna pro tẽporalibus.* Simile. Simile. *Duplex pœna in inferno.* *Magna est cæcitas nostra.*

Sicut dies ille consummationis generalis secretus est & nobis incognitus, sic planè dies cõsummationis & mortis particularis vniuscuiusque nostrũ est nobis incognitus & incertus. Si vero dicere vultis ait D. Chrys. quamobrẽ absconditus sit dies D. Chrys. in epist. 1. ad Thes. 5 hom. 9.

ille, quare sicut fur in nocte, ita & ipse veniet. Ego quemadmodum res ista mihi videtur habere dicam. Nemo sanè virtutis vnquam curam quoad omnem vitam attinet habuisset, sed cognito quisque consummationis suæ die, postquã innumera mala perpetrasset, tum demũ baptismi lauacrum accepisset, atque ita hinc migrasset. Si enim nunc timore incertitudinis cunctorum animos turbante, omnes vniuersam anteactam vitam in malitia consumentes, ad extrema demum suspiria pœnitentiã differunt, si etiam essent admodum de isto persuasi, quisnam vllam quidem virtutis curam haberet? Complures sine illuminatione decesserunt, & ne sic quidem timor iste erudiuit, vt dũ viuerent, quæ Deo probantur curassent. Quod si etiã sic metus sublatus esset, quis vnquam respuisset? quis obtemperasset? Nec vnus quidẽ. Rursus vero accedit & alterũ, multos mortis metus & vitæ amor nunc cohibet. Si verò cognouisset quisquã omnino se crastino die moriturum, nihil vtique audere ante illum diem veritus fuisset, sed quos voluisset occidisset, & inimicos vlciscens, seipsum recreasset, milleque mala designasset.

Simile.

Confert nobis diẽ mortis ignorare.

Multa inconuenientia sequerentur, si diem mortis sciremꝰ.

Apud Romanos in more positũ erat, vt imperatores qui in bellis strenue fortiterq; se gessissent, & prouincias bello subactas Romano Imperio addidissent, vrbem Romã ingrederẽtur circumfusa captiuorũ turba, quã pugnando ceperant, cæteraq; gestorũ suorũ insignia secum ad virtutis memoriã reportãtes. Hoc ergo modo pij omnes cælestẽ Hierusalẽ cùm ex hac vita decedunt, ingrediuntur, omnẽ secum virtutum atq; gestorum suorũ monumenta clarissima referentes: itaque ante ipsos præcedunt misericordiæ opera quæ fecerunt, ieiunia quibus repugnantẽ carnis lasciuiã subegerũt, plagæ & verbera quibus corpus suũ attriuerunt, denique quidquid ab eis præclarè in vita gestũ est, quidquid propter Deũ largitũ est, vsque ad calicem aquæ frigidæ ꝓp Deũ inopi porrectũ, illos subsequetur: labor quippe uirtutis abijt, decus uero, meritũ & gloria nunquã abitura quidẽ sunt. Nec minus etiã impius sua opera consequẽtur, illosq; individua societate comitabuntur, & ad tribunal vsque superni iudicis, nõ tanquã comites aut defensores, sed tanquã testes & accusatores procedent. Quale autẽ examen hoc futurum est, in his præsertim qui vitam omnẽ in flagitijs consumpserunt, in quo tam multa scelera congerentur? Numera mihi si potes omnes concupiscentias oculorum, numera omnia furta, mendacia, odia, periuria, libidines omnes & vindictas, & numerum arenæ maris superabis. Contemplare quæso demens quibus comitibus stipatus ante supernũ iudicem perges, apud quem

Triũphantes ingrediebantur Romã duces qui vicerant in bello.

Sancti ingrediũtur triũphantes in gloria.

Labores ꝑ Deo tolerati felices habent successus.

Vitiosorũ quam infelix erit successus.

Angustiæ malorum in morte.

A quem vt nihil latere, ita nihil impunitũ relinqui poteſt. Quid igitur extremo ille vitæ agone facies? quo te vertes? quid conſilij capies? cùm tot vallatus criminibus ante hunc iudicem apparebis? verum enim eſt quod Apoſtolus ait; Vnuſquiſque onus ſuum portabit. Item beatus Ioannes ait; Opera enim illorum ſequuntur illos: vnde ſancti viri ibi colligent fructus laborum ſuorum, ibi metent cum lætitia, quæ cum lachrymis ſeminarunt, ideoque lætabuntur coram domino, ſicut qui lætantur in meſſe, ſicut exultant victores capta præda, quando diuidunt ſpolia: opera enim illorum ſequuntur illos: opera enim velut indiuidui comites ſunt, quæ æterna ac indiuidua ſocietate hominem comitantur. Omnibus autem laborantibus dulcis eſt finis, viator libenter interrogat vbi eſt manſio: mercenarius frequenter computat quando annus completur, agricola ſemper tempus meſſis expectat. Sic ergo & ſerui Dei libenter de die iudicij interrogant. Scriptum eſt enim, vbi eſt theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum. Sic ſancti illum diem reſpiciunt, vbi repoſitam habent coronam. Vtile eſt tẽpus conſummationis cognoſcere, quia & homo in itinere conſtitutus quanto magis appropinquauerit in via manſioni, tanto amplius incipit feſtinare. Hac ratione & Paulus exhortans dicit, Nunc enim propior eſt noſtra ſalus quàm cum credidimus, quia appropinquata ſpes excitat magnanimitatis virtutem.

Gal. 7. Apo. 14. Iſa. 9. *Prouidi ſimus in his quæ pertinent ad noſtram ſalutem.* Matt. 6. Simile. Rom. 13.

Dominica Secunda Aduentus.

CONCIO PRIMA.

D CVM *audiſſet Ioannes in vinculis opera Chriſti.* Mat. 11. Luc. 7. Cùm autem argueret Herodem Ioãnes de inceſtu, & de adulterio, dicens; Non licet tibi habere vxorem fratris tui, ſ. Philippi, à quo eã abſtulerat: Herodias ipſa quæ receſſerat à viro legitimo, & adhæſerat Herodi, odio habens Ioannẽ, & inſidiabatur ei, & quærebat occidere eũ, & ideo fecit eũ conijcere in vincula. Talibus namque proceſſibus illorum malitia graditur, in quibus ſic ardet tam funeſtus amor. Sed in hoc plus Herodis ipſius exceſſit iniquitas, præter id quod Ioannẽ dedit exitio. Nam etſi honeſtatis iuſtitiã vituperaret in alia muliere, zelare, ptinus debuit in fratris vxore, & quamuis thoros omnium ex libidine reuelaſſet, ſaltem fraterni debuit eſſe tutor. Apud quem cõmenda-

D. Anto. 1. par. hiſt. tit. 5. ca. 1. §. 13. Mar. 6. Luc. 7. Mat. 14. Simon de Caſia. lib. 3. cap. 2. *Maxima impietas Herodis.*

tio & custodia fiet vxoris, si frater fratris dehonestat vxorem? E
Apud quē talium rerū fides, si frater decipit, si germanus reijcit fidem? Si vterinus honestum non seruat amorem? Et certè in omnes sceleratius subditos peccat, qui committit ex male agendi libidine, quod in alio punire debuisset ex autoritate iustitiæ. Herodes audita fama quidem, eum ad se accersiri fecit, audiendi & videndi auiditate commotus, vt ait B. Marcus. Ad quem Ioannes non frustranter accessit, sed suadens ei quæ iustæ vitæ sunt, & maximè quæ ad principem Reipub. pertinebant, dissuadebat facinus, quod non solùm lex data, sed ipsa etiam naturalis iustitia reprehendit, & consuetudo ac mores F
hominum maximè detestātur. Sed quorsum his Ioannes Herodem arguebat, qui lege diuina carebat, & qui Romanus & paganus erat? Quia scilicet præter hæc, ipsa etiam naturali ratione & iustitia hoc facinus omnibus hominibus inhibetur, & leges præterea Persarum, Medorum, Græcorum, & Romanorum hoc magnis decretis cauerunt, nempe ne quis alterius vxorem inuadat: ex quo etiam intelligimus verum esse quod in Ecclesiastico legitur, Peccator adijciet ad peccādum. Frequenter enim causa peccandi peccatum est, quia peccatum quod per pœnitentiā non diluitur, mox suo veluti pondere ad aliud G
trahit. Hæc non in Herode solùm, sed etiam in Dauide animaduertere licet: vterque enim adulterij peccatum, homicidij peccato cumulauit.

Marc. 6.

Adulteriū est contra legē naturalem, & diuinā, & humanā. Autor. Eccle. 3.

Ex vno peccato frequenter labimur in aliud. Soarez epist. super Matt. tract. 2.

Cùm audisset Ioannes in vinculis opera Christi. Vinculis adligatur Beatus Ioannes, virtutis iubar, virtutis splendor, & horrendum peccatoribus exemplum. Si enim tātus Ioannes carcere clauditur, & pro veritate quam prædicabat capite plectitur, qua pœna quæso peccator aridus pro tot sceleribus afficietur? Si illum in carcerem conijciunt qui tantum mel Syluestre & locustas edebat, quæ igitur erit pœna edentis & bi- H
bentis vsque ad crapulam & ebrietatem? Ille induitur sacco ex camelorum pilis contexto, & tamen ignominioso carcere clauditur: peccator mollibus vestitus, in quod ergastulum trudetur? Ille qui eremum intenera ætate iam petiuit, ne leui salē maculare vitam famine posset, ita tractatur, heu quibus satellitibus tradetur peccator cruciandus, qui totū corpus subiecit delicijs? Si in viridi ligno omni virtute prædito hæc fiunt, in arido omni virtute destituto quid fiet? O rerum vices inuersas? Herodes adulteratur, & sedet in throno regali, Ioannes verò tenetur in vinculis. Dauid rapit vxorem alienam, & vir eius pro rege adultero militans occiditur in prælio, idque

Securitatē falsam habēt mali.

Gut. Tre. in Euang. li. 4. c. 14. Chrys. ex va. Matt. locis, ho. 16.

non

A non casu sed data opera. Tu adulteriũ facis Herodes,& in carcerem mittetur Ioannes? Siccine iudicare debet sedens in loco iudicis? vbi iustitiæ facies & forma? Vbi tuus pudor, vbi fas, lex,& ipsius iura naturæ? Arguet te igitur tandem cõfusio publica, quem corrigere non valuit secreta correptio & priuata. Malos qui monet, eos offendit; incurrit odium qui arguit criminosos. Dicebat Ioannes non licet tibi,non dixit scelestè,pol lute,& præuaricator ac prophane,conculcasti legem,contempsisti quæ statuta sunt,potétiam tuam legem fecisti. Nihil inquam horum dixit,imo in reprehensione apparuit omnis mã- Chrys.super 2. ad
B suetudo viri,dixit enim: Non licet;erat siquidẽ hoc magis verbum docentis q̃ reprehendentis,& q̃ punientis, corrigentis q̃ insultantis. Sed furi lux inimica est,non enim ferunt huius radios,sicut nec solis iubar,qui oculorum morbo tenentur. Cor. 12. hom.28.

Predicator sit modestus in reprehendando.

Cum audisset Ioannes. Sicut moriens Iacob commisit filios suos ipsi Ioseph, sic uidens Baptista se in carcerem coniectũ & vicinũ morti,curauit discipulos suos Christo commendandos.

Cum audisset Ioannes in vinculis. Si sanctos etiam ipsos eruditi carceres & tribulationes,vt feruentius Deum mente recolant:quanto plus conducent malis,qui nunquam Dei sui re- Simile. Gen. vlt.
C cordantur nisi calamitatibus assidue premãtur? Manasses quidem in suis prosperitatibus à Deo segregatus est,& tñ cũ tenetur captiuus in Babylonia,cõuersus est ad Deum. 2. Par. 33. *Calamitates homines excitant.*

Cum audisset Ioannes in vinculis. In carcere posito Ioanni nuntiauerũt discipuli sui inuidiosam querelam,dicentes quòd Christus baptizaret multos. Non est autem hoc nouum esse æmulationes inter ipsos concionatores,atque etiam ipsos auditores. Moysi quidem dixerunt, Ecce prophetant in castris, Num. 11.
ipse verò respondit, Quid æmularis pro me? Et Christo etiã Mar. 9.
similem querelam proposuerunt discipuli, & respondit ipse, Ioan. 3.
D qui non est contra vos, pro vobis est. Optimum igitur remedium dat Ioannes dicens illis, illum oportet crescere, me autem minui. Item Moyses cùm dixit, vtinam prophetent omnes. Qui res Dei tractat semper hoc curat vt in omnibus quęratur gloria Dei, & quod omnes Deum glorificent, quando enim hoc non procuratur, satis apertum est quod non agitur Dei causa sed propria. Auditores sunt qui pro persona potius pugnant,& eius ducuntur amore quam doctrinæ amore, quæ quidem affectio periculosa est, & ita curabat Baptista vt eos potius significando ignorare quæ petebat, ad Christum perduceret, & significando quod vellet à Christo erudiri. Et aliquando dicebat,quòd non esset dignus soluere corrigiam cal- Num. 11. Mar. 9. Ioan. 3. Num. 11. *Bonus Dei gloriã quærit nõ suã.* Mar. 1.

Lucæ 3. Ioann. 1. 1. Cor. 1.

ceamenti eius. Hoc ipsum Paulus præstabat: videns enim, q̃ multi plus nimio ipsum diligerent, dicebat 1. Cor. 1. Nũquid Paulus crucifixus est pro vobis? Atque hoc est contra multos, quibus videtur, q̃ concionem non libenter sint audituri, nisi sint talis concionatoris; nec volunt confiteri, nisi cum tali confessario. Hoc igitur debent reprehendere concionatores apud suos auditores, & cõfessores apud suos pœnitentes, salutaribus consiliis, cùm sit res adeo periculosa. Hæc igitur erat affectio Herodiana in Ioannem, cuius concionem libenter audiebat, & audito eo multa faciebat, sed cùm potius erga personam quàm in doctrinam affectus esset, vide quid fecerit, mandans eum in carcerem coniici, & caput eius amputari. E F

Auditores non seminent æmulationes inter concionatores.

Marc. 6. Matt. 14.

Curia principum periculosa.

In vinculis. Satis colligitur quid sit curia, quandoquidem viuens Ioannes inter belluas in eremo, posuit vitam pro Christo: Petrus verò in aula, & curia negauit Christum, cùm tamen extra curiam eum sæpe confessus esset. Vnde inter laudes Ioannis ea fuit non minima, quòd non versaretur in aulis regiis; nam in talibus magnatum aulis omnia redunduntur suppeditantur, præter eos, qui veritatem dicant, quorum magna est penuria. Non sine causa sanctus Moyses noluit sequi curiam Pharaonis Regis, & negauit se filium esse filiæ Pharaonis, magis eligens affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem, vt ait Paulus; Non debebant ei placere ea, quæ viderat in curia. Nota autem quomodo Christus respondet magis his discipulis operibus, quàm verbis, ita & nos facere debemus: si quidem hic modus docendi sublimior, & brevior, & maioris efficaciæ. G

In aulis regũ omnia abundant præter eos, qui veritatem dicãt.

Hebr. 11.

Operibus docere sublimius est quam verbis.

Cum audisset Ioannes in vinculis. Quam gloriosè quidem Baptista repræsentauit in Theatro mundi officium sibi commissum. Est enim hæc vita tanquam Comœdia aliqua, quæ repræsentatur; quãdoquidem præter id, q̃ in ea manifestatur breuitas, & duratio exigua rerum præsentium, sunt etiam alia multa conuenientia; nos debemus imitari eos, qui egregiè repræsentant in Comœdiis, qui modo agunt personam regis, & paulo post personam pauperis, & omnia repræsentant debitè, prout quadrare videtur singulis personis sibi commissis, & vt autor Comœdiæ præscripserit. Ita & nos facere debemus repræsentãtes personã nostram pro ratione nostri status, & sicut Deus nos vocauit. Quod si persona aliq̃n sit mutanda, atque ex multis diuitiis ad extremã paupertatẽ redigamur, vel contra, q̃n ita Comœdiæ autor ordinauerit singulas personas rei præsentemus, q̃ præclarè poterimus, & cum hilaritate: siquidem H

Mũdus hic est tanquã repræsentatio alicuius comœdiæ.

Repræsentet quisque optimè eũ statum in quo positus est.

A dem ita faciunt optimi quique histriones induentes se vestibus pro ratione personarum quas agunt. Optimè quidem repræsentauit Iob tam cùm diuitiis abundaret, quàm in pauperiem redactus est. Optimè etiã Ioannes, qui tam libertatem, quàm carcerem, tam famam, quàm infamiam hilari vultu sustinebat, & ab vtero vsque matris se exercere incœpit. Hoc ipsum Paulus faciebat, cùm diceret; Magnificabitur Christus in corpore meo, siue per vitam, siue per mortem. Philip. 1.

Mittens duos de discipulis suis, ait illis: Tu es qui venturus es, an alius expectamus? Discipuli Ioannis etiã ei in vinculis Rhodul. Arden. domin. 3. aduen.

B assistebant, & magistrum suum in aduersis non dereliquerunt, sed ad passionem vsque, & sepulturam ei diligenter ministrauerunt. Hinc discamus, & nos fratres magistris, & amicis nostris in omni aduersitate constantiam exhibere fidelitatis: sicut enim ignis aurum, & cursus equum, ita aduersitas probat amicum. Vnde Ecclesiast. 12. Non agnoscetur in bonis amicus. Et Prouerb. 25. Desn putridus amicus deficiens in via. Vnde carceres, & vinculorum molestia non prohibebant Ioannem, quo minus officio fungeretur suo. Hoc proprium est eorum, qui verè, & ex animo seruiunt Deo, nullis afflictionibus deterreri, ne ea & dicant & faciant, & tractent, quæ ad gloriam Dei pertineant. Sic Paulus in mediis vinculis scribebat Ecclesiis, & eas confirmabat. *Amicitia vera.* Simile. Eccles. 12. Prou. 25. Isid Clar. in Luc. 7. Ora. 39. *Perseueremus in virtute.*

C

Habuit se Ioannes hac in re, sicut parẽtes moribundi se habent erga filios suos, qui læti, & hilares discedunt manentibus filiis in honore, & statu: sic enim glorioſus Baptista, cùm se in carcere reclusum, & morti propinquũ animaduerteret, vehementer optabat suos relinquere discipulos in statu perfectionis. Quare vult prius in agnitione veritatis eos manere, & misit illos ad Iesum, vt videtes eius doctrinam, & miracula eũ Simile. *Zelus maximus.* Baptistæ figura.

D cognoscerent. Sic legimus in 4. lib. Regum, q̃ cùm Prophetarum filij cuperent de Elia scire, misit eos Elisæus per mõtes, & ardua, ac peragrati sunt tribus diebus, & non repererunt eũ: non dubitabat quidẽ Elisæus Eliã raptum fuisse in cælum, sed tamẽ ad tollendũ dubium eorũ misit eos per montes. Noluit determinatè Ioannes mittere discipulos ad Christum dicens ita; Ite ad illum qui est Messias, & ego non sum, vel quia ipse est melior me, quia crederent forte discipuli, q̃ diceret hoc Ioannes ex humilitate, & ire nollent: ideo expectauit tempus quo vsque ipsi discipuli annunciarent de Iesu aliquid, propter quod esset occasio mittendi eos, & misit duos, quos nouerat fortasse aliis persuasibiliores. Quòd autẽ non dixit, tu es 4. Reg. 2. Abulẽ. in Matt. 11.

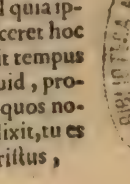

Christus,

Rup. Abbas ī Mat. 11. lib. 9. Christus, hoc vult intelligi, quia etsi opera eius reuera essent opera Christi, inter ipsa tamen opera Christum esse se palam non dicebat, imo discipulos suos hoc dicere prohibebat, vt constat ex Luca, cum præcepit discipulis suis ne cui dicerēt quòd ipse esset Christus, & ideo Ioannes non ita interrogauit. E

Tu es qui venturus es? Ioannes Baptista de aduentu Christi in carne, ait B. Thomas, non quęsiuit, quasi hoc ignoraret, cū ipse expresse id confessus fuerit dicens. Ego vidi & testimoniū perhibui, quia hic est filius Dei, vnde non dixit; tu es qui venisti, sed tu es qui venturus es, quærens de futuro & non de præterito. Similiter non est credendum, q̄ ignorauerit eum ad passionem venturū, ipse enim dixerat, Ecce Agnus Dei, prænuntians eius immolationē futuram; & hoc Prophetæ alij etiam non ignorauerunt, sed ante prędixerūt, sicut præcipue patet in Isaia. Potest ergo dici sicut Gregorius dicit, q̄ inquisiuit ignorans an in infernum esset in propria persona descensurus, licèt sciret q̄ fructus passionis eius extendendus erat vsque ad eos, qui in limbo detinebantur, ꝛm illud Zach. 9. Tu quoque in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu in quo non est aqua. Nec hoc tenebatur explicite credere antequam esset impletum, quòd per seipsum deberet descendere. D. Thom. 2. 2. q. 2. ar ti. 7. ad 2. Ioan. 1. Ioan. 1. Isa. 6. D. Grego. hom. 6. in Euang. Zach. 9. F G

Euntes renunciate Ioanni quæ audistis & vidistis. Sciens Dominus quia venturi erāt discipuli ab Ioanne sicut Lucas dicit, in illa hora ait Chryso. bonis hospitibus digna conuiuia præparabat, vt etiam Christo tacente ipsa opera eius loquerētur de eo: nam & qui vocati fuerant gratias agebant, & quidam dicebant, Quia visitauit Dominus plebem suam: alij autem dicebant, Quia nunquam sic vidimus, alij dicebant, Gloria deo, qui talem potestatē dedit hominibus. Sic ergo discipuli Ioannis & oculis & auribus pascebantur mirabilia sanitatum videntes, & gratias agentiū voces audientes *renunciate Ioanni*, quasi dicat nil opus est vt deme qui sim pronunciem, quando ópera quæ ego facio in nomine patris mei, testimonium satis perhibent de me. Si non facio opera patris mei, nolite credere mihi, si autem facio, & si mihi non vultis credere operibus credite. Si respondisset ait Chryso. Ego sum, offendisset ipsos respōsum hoc, & dixissent, aut certe cogitassent id, quod Iudæi crebro solebant dicere, Tu de te ipso testimonium perhibes: id circo non ita dicit, sed signis ipsos ad fidem adducit, vt omni suspicione doctrina eius careat, & dilucidior sit. Chryso. in Matt. ho. 37. Ioan. 8. Hug. Car. in Luc. 7. H

Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt. Cæci in temporalibus, vidēt in spiritualibus

A tualibus. Cant. 5. Ego dormio, & cor meũ vigilat: claudi ad ma lum, ambulant ad bonum. Claudus est, qui tantum vno pede innititur terræ, & alterum suspendit a terra: duo autem pedes sunt necessitas, & voluptas. Ille bonus claudus est, & bene am bulat, qui pede necessitatis tantum terræ innititur, & pedem voluptatis suspensum tenet. Hoc modo claudus effectus est Iacob percussus ab angelo. Isaiæ 55. Tunc saliet sicut ceruus claudus. Item Isa. 33. Claudi diripient rapinam. Vel sic, cęci, id est qui reputant se cæcos, vident: claudi, qui reputant se claudos, illi ambulant: leprosi sua opinione, seu reputatione B mundantur, vel potius mũdi sunt: eo ipso enim, quòd immun dos se reputãt, mũdi sunt: Basilius enim ait, Tanto eris apud Deum pretiosior, quanto fueris apud oculos tuos despectior. Hinc publicanus mundatus est, quia leprosum se esse cõfessus est. Pharisæus autem, qui se mundum dicebat, recessit le prosus: surdi ad detractiones, & mundi vanitates, audiunt le gem Dei: vel pauperes clamantes. Mortui mundo, vel pec cato, resurgunt de bono in melius proficiendo. Isa. 26. Viuent mortui tui, interfecti mei resurgent. 1. Cor. 15. Quod seminas non viuificatur, nisi prius moriatur. Io. 12. Nisi granũ frumẽti. C *Cæci vident.* Quando cæci, claudi, leprosi in anima, non sanantur: signũ est, ꝙ nõ venerit Christus ad eos, sed qñ recupe rant ad virtutẽ, oculos, & puritatẽ, signũ est prædestinationis. *Pauperes euangelizantur.* Vel pauperes spiritu, vel operibus pauperes, vt ait Hieronymus, vt nulla inter nobiles, & ignobi les, inter diuites, & egenos in ꝓdicatione distãtia sit. Hæc ma gistri rigorẽ, hæc præceptoris cõprobant veritatẽ, qñ omnis apud eũ ęqualis est: In mũdano regno, vt ait Doctor quidã exi mius cũ noua aliqua accidũt, prius regibus, deinde potẽtibus, & nobilibus nunciãtur, & cùm tandẽ ad plebeiorũ, & pauperũ D aures deferuntur, iã principibus vetera sunt, & detrita: sed cę lestia bona prius denunciãtur pauperibus, ex quibus bona nun cia diuitibus aperientur. Tpales quidẽ diuitiæ ex diuitibus trahuntur ad pauperes, sed spiritualia dona ex pauperibus de tegũtur diuitibus, & istis euangelizantur, hoc est, datur eis bo nũ nunciũ regni cęlestis. At prædicatores nostri potius diui tibus, quàm pauperibus Euangeliũ ꝓdicare volunt, cùm Chri stus intueatur pauperẽ: de illo enim habetur; Oculi eius in pauperẽ respiciunt, immo Herode miracula videre cupiente, noluit facere, at apud pauperes multa miracula fecit. Ionas ẽt Propheta Niniuẽ missus prius cępit cõcionari pauperibus, vn de nuncia regi sunt allata; ideo dr, peruenit verbum ad regem.

Cant. 5. Gene. 32. Isaiæ 35. Isaiæ 33. D. Basil. Isaiæ 26. 2. Cor. 15. Ioann. 12. Autor. D. Hiero ny. lib. 2. in Matth. Lud. Gra. Dissimile. *Discrimen inter diuitias corporales, & spirituales.* Psal. 10. Lucæ 23. Ionæ 3.

Ionæ

Ionæ enim prędicatio de vno ad alterum circumferebatur, do E
nec ad regis aures peruenit. Leprosi etiam quatuor nuntiaue-
4.Reg.7. runt in aula regis in Samaria, & castra Syriæ essent plena ci-
bis & diuitijs, & destituta hominibus, dixerunt enim ad inui-
cem: Hæc dies boni nuntij est, nuntiemus in aula regis. In na
Luc. 2. tiuitate etiam Saluatoris primò Angelus bona nũtia pauperi-
bus pastoribus reuelauit. Euangelium etiam prius à Christo
1.Cor.1. domino fuit piscatoribus Apostolis reuelatum: vnde Paulus,
Non multi potentes, non multi nobiles &c. In primo regum
1.Reg.30. habetur etiam, & seruus quidem Ægyptius debilis, ægrotus
ac famelicus, attulit nuntia Amalechitarum. Sic Deus pau- F
peres Apostolos & discipulos pro nuntijs accepit. Et quemad
Iudic.7. modum Gedeon cum comitibus inermibus & paucis subegit
potentem & magnum exercitum Madian, sic etiam Christus
paucis inermibusq; discipulis uniuersum orbem euicit.

Et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. Nota & in
his verbis satisfacit dubitationi Ioannis, si esset descensurus in
persona ad limbum, vt supra diximus ex mente Gregorij, vt
posset ibi dare veram relationẽ, & ita respondet Christus huic
dubitationi dicens, Beatus qui non fuerit scandalizatus in me:
Euſ. Emi. ac si diceret, vt ait Eusebius Emissenus, qui enim non horrui G
in dom.3. virginis vterum & tali mori morte, quæ erit Iudæis scandalũ
aduent. & gentibus stultitia, non vtique horrebo ad inferna descende-
Simile. re; lux quidem stercore non inquinatur, & mundus transeo per
immundũ. Descende igitur secure qui præcursor mihi es. Va-
de, præcurre, nuntia gaudium fidelibus meis, cito sequar & li-
berabo eos. Considera frater modo quanta lætitia locus ille te
nebrarum quantoque gaudio exultauit, qñ ibi B. Ioannes hæc
verba narrare cępit. Possumus ét dicere, & hæc fuerit quædã
Hieron.q. correctio artificiosa discipulorũ Ioannis, vt sentit Hieronymus
1. ad Al- ita dicens: Quod infert, beatus qui non fuerit scandalizatus in H
ga. & He- me, nõ Ioannem sed discipulos eius percutit, qui prius accesse
dibi. 10.3. rant ad eũ dicentes, Quare nos & pharisęi ieiunamus frequen
Matt. 9. ter, discipuli aũt tui nõ ieiunant? Et ad Ioaunem, Magister, cui
Ioan. 3. tu perhibuisti testimoniũ iuxta Iordanem, ecce iã baptizat, &
Inuidia omnes in- oẽs veniunt ad eũ. Quo dicto liuorem significant de signorum
uadit. magnitudine ex inuidiæ mordacitate venientẽ, cur scilicet ba
Caie. in ptizatus à Ioanne ipse audeat baptizare, & multo amplior ad
Matth. eũ turba concurrat, q̃ prius venerat ad Ioannẽ. Item possumus
intelligere, vt ait grauissimus quidã doctor, & subiunxit hoc,
vt præberet occasionẽ Ioanni erudiẽdi & pręmuniẽdi discipu
los suos ne scandalizarentur in Christi abiectione & passione.

Illis

A *Illis autẽ abeuntibus, capit Iesus dicere ad turbas de Ioanne.*
Laudat Ioannem ait Abulensis, ne opinio plebis circa illum deficeret. Fuerat enim in maxima opinione in cordibus omnium quando prædicabat, ita vt putaretur esse Messias. Tẽpore illo frustra erat quòd Christus eum laudaret, nullius enim laudibus indigebat, cùm maiora de eo populus crederet, quã quisquã verbis poterat exprimere. Nunc verò cùm iam à diebus multis ab Herode viro scelerato in carcere teneretur & vinculis, nec Deus super hoc vltionem vllã ostenderet, poterat infirmari opinio eius in cordibus rudis plebeculę. Optimũ sume ex hoc exemplum, vt cùm videris famam alicuius periclitari, quas noueris virtutes de illo coram detractoribus nõ eru beſcas referre. Sic enim expostulat charitas, quæ diligit proximũ suum sicut se. Pro Ioanne denique respondit Deus, vt nouerint iusti & qui pro veritate occumbunt, Deũ suarũ virtutũ præmiatorẽ. Sciantq; illũ esse protectorem. Laudat sanctitatẽ Ioannis Christus, & de illo publice bene loquitur, docẽs nos, vt cùm de proximo agitur, si volumus recte & secundũ Euangelium agere, bona de eo loquamur, non mala in mutuis consabulationibus, recte de omnibus sentiendo, & de omnibus bene merendo, cùm quidẽ nullus nisi infidelis sit, hæreticus & schismaticus, viuat in mundo qui & si aliquo obumbretur delicto, non aliqualem virtutem secũ retineat. Nullus vtique Christianus est, de quo etsi iniquus sit, aliquid boni non possit hauriri.

Abulen. in Matt. 11. Luc. 3.

Soarez in Matt. tract. 2. & 3.

B *Deus respõdet pro seruis suis.*

Semper bona de proximis loquamur et ꝑ eis respõdeamus.

Chrysost. in Matth. hom. 38.

C *Quid existis in desertũ videre? harundinem vente agitatam?*
Pro Ioanne respõdet ostendens nõ esse mutatũ ab illa sua priore opinione. Hæc autẽ non statim sua sententia, sed ab eorum prius testimonio probat, ostendens eos non verbis solùm, sed etiã factis stabilitatẽ Ioãnis testates fuisse: dicit enim, quid existis in desertũ videre? i. cui ommissis ciuitatibus & domibus ve

Deserta fiebãt ciuitates & frequentabantur deserta loca vt viderẽt Baptistam.

D stris ad desertum vnà omnes concurristis? vt miserũ quendam atque mobilẽ hominẽ videretis? Non potuistis certè tanto studio in desertum impelli, & tantarũ ciuitatum populi, neque ita facile omnes ex vniuersa Iudæa effusi in fluuiũ Iordanẽ venissetis, nisi magnũ quendam & mirabilem virum Ioannẽ putassetis, nec enim ad videndum harundinem vento agitatã existis, cui maxime sunt similes illi qui nunquam idem dicunt, sed huc atque illuc facile pulsi, modo hæc modo illa soliciti sunt asserere. Incõstantia vile & magnũ est vitiũ: ad stabilitatẽ vero mentis sacra Scriptura præcipue nos hortatur, ait enim Apos. Stabiles estote & immobiles, abundantes in opere dñi semper. Et alibi, Nõ cito moueamini à vestro sensu. Et rursus, Optimũ est

Dio. Car. in Luc. 7. a. 18.

1. Cor. 15. 2. The. 2. Heb. 13. Eccl. 5.

Arbo. in Matth. Theo. Soarez in Matth. Trac. 2. *Perseueremus in bono proposito.* Euſ. Emi. Domi. 3. Aduent. *Conſtantia magna Baptiſtæ.* *Cain poſtquam occidit fratrẽ percuſſus eſt quodã capitis tremore.* Similitudo. *Pro honore proximi reſpondeamus.*

eſt gratia ſtabilire cor. Iteꝝ in Eccl. 5. non te ventiles in omnem ventum, eſto firmus in via Domini & in veritate ſenſus tui. E

Digni ſunt vt cum harundine conferantur, qui cùm multa polliciti ſint, nunquam tñ ſtant pollicitis, & qui pollicitus eſt Deo, ſe nunquam relapſurum in peccatũ, & ſubito relabitur, leuior eſt harundine. Tanta viget in hominibus inconſtantia, ait alius autor, vt uitia quæ ſunt deteſtati, nedum ſemel & iterum, verum & millies repetant. Quos taxillos heſterna die ab horruiſti, cur hodie iterum illis vacas? Qui die ab hinc tertia à peccatorum cœno mundatus es, hodie cur impurus in hac ipſa delectaris peccatorum fœce? Non eſt harundo Ioannes ait F Euſebius Emiſ. columna eſt potius, non mouetur vento, non quatitur timore, non flectitur adulatione, vno & eodem vultu reſpicit & illos qui eum laudant & eos qui vituperant, ſic inimicos vt amicos diligit: ſic potentes arguit.

Harundinem vento agitatam Notat Chriſtus Baptiſtã conſtantiæ in virtute, mali ſunt mutabiles, hoc ſignificabat tremor ille capitis in Cain poſtquam occidiſſet fratrem ſuum, vt graues autores tradunt: laudat ét eum q̃ non veſtiatur mollibus, nam mulieres ſunt quæ magis ſe ornant veſtibus quam ali qua cathedralis eccleſia ornamentis, quæ ſolet pro uarietate G feſtiuitatum etiam uariatis vti coloribus & coloratis veſtibus.

Quid exiſtis in deſertum videre? Periclitabatur quidem honor Ioannis ne notaretur inconſtantiæ, & ita Chriſtus pro eo reſpondet, vt nos ita faciamus, cùm patitur detrimentũ honor proximi. Sic Chriſtus ſe geſſit erga Magdalenam, cùm Phariſæus de ea murmurabat. Sic ét pro diſcipulis reſpondit, cum accuſarentur q̃ non lauarent manus. Si enim cùm poſſimus, bona proximi defendere tenemur, multo magis honorem.

Rhu. Ard. Domi. 3. Aduent. Iſido. clarius in Lu. 7. ora. 39.

Sed quid exiſtis videre? hominem mollibus veſtitum? ecce qui mollibus veſtiuntur in domibus regum ſunt. Nõ damnamus veſtes, ſed vitium veſtibus abutentiũ, ſcio enim ſub purpura plures Deo p acuiſſe, & contra plures ſub ſacco Deo diſplicuiſſe. Sunt enim qui in purpura non efferuntur, & ſunt qui ſe veſtitos ſacco vel dolent vel gloriantur. Magnus vero eſt, quem ſaccus non deijcit & quem purpura non extollit. Talis erat Dauid, & talis Ioannes Baptiſta, q̃n nec ille ſub purpura, nec iſte ſub cilicio erat harundo vento agitata: in hac parte vehementer peccant homines qui à veſtibus ac rebus ſenſu carentibus quærunt honeſtari. Et certe ſi iudicamus de quodã equo, non ſolùm non eſtimare ſolemus pretioſas veſtes ſi quibus obtecti ſunt, ſed iubemus ét vt eas illi detrahant, vt contemplari nu-

dum

A dum animal liberius liceat. Vbi igitur de homine faciẽdum iu diciũ eſt, quem ſolus rationis vſus & virtus à ratione profecta commendare atque honeſtare debet, velle à veſtibus & pretioſo corporis cultu laudem atque autoritatẽ illi comparare, quis non uideat rem eſſe non minus ridendã, quam ſi cerneremus aſellum onuſtum auro ob illud aurũ laudari, & generoſo alicui equo anteferri? Non ne hoc faciunt hi qui cũ moribus & vitæ ratione nihil à multis pecudibus differant, ob ornatũ tñ veſtiũ præferri volunt his qui frugaliore victu & cultu vtuntur, quãuis ſummis virtutibus præditi ſint, quæ ſolæ ſunt in pretio habendæ, & quibus omnia iſta externa ſeruire debent? Hoc quidem ſanctè ſcribit B. Iacobus in hæc verba, Fratres mei nolite in perſonarũ acceptione habere fidem Dñi noſtri Ieſu Chriſti gloriæ. Nam ſi ingrediatur in cœtum veſtrũ vir aureũ geſtans annulum, &c. Vide quid acciderit Herodi induenti ſe pretioſa veſte per leuitatem & ambitionẽ. Præcipue quidem hac veſti mentorũ corruptela mulieres peccant, quæ ſi cogitarẽt quam multis ex cauſis abſurdus ſit iſte mos, non tã eſſent in hac parte diſſolutæ. Nam ad impudicos amores multos prouocant, & veluti rete quoddã ſunt, quo Diabolus vtitur ad capiẽdas illas animas, pro quibus Chriſtus mortuus eſt. Deinde nimij illi ſumptus, & qui nunquã finem habent, impediunt beneficentiã in pauperes, quod quam vehementer ſit abominandũ, audite quid dicat Apoſt. Iacobus. Agite nunc diuites, plorate vlulantes in miſerijs veſtris quæ aduenient vobis, diuitiæ veſtræ putre factæ ſunt, & veſtimẽta veſtra à tineis comeſta ſunt &c. Nihil aũt eſt humanũ corpus quam ſtercus inuolutũ. Et quis veſtrũ vas ſtercoris plenũ pateretur ornari pretioſa veſte, auro & argẽto, qđ vos corporibus veſtris facitis? Pauones ſi qs tacitus ſpectet, recondũt pennas dũ non laudantur; at vos nõ ſolũ non laudatæ verũ ét reprehenſæ ab his recedere neſcitis vanitatibus.

Sed quid exiſtis videre? Prophetam? etiam dico vobis & pluſquam Prophetam. præcellit cunctis dicunt Ambroſius & Auguſtinus, eminet vniuerſis, antecedit Prophetas, ſupergreditur Patriarchas, & quiſquis de muliere natus eſt, Ioanne inferior eſt. Anteceſſores Prophetæ Chriſtum futurũ præcinuerunt, quem Ioannes indice prodit, vt in eius hymno concinit Eccleſia ſanctiſſima dicens:

Cæteri tantum cecinere vatum,
Corde præſagio iubar affuturum:
Tu quidem mundi ſcelus auferentem,
Indice prodis.

Simile.

Gloriari de veſtibus & ornatis ridiculum eſt.

Simile.

De virtutibus potiꝰ gloriãdum quã de rebus temporalibus.

Iacob. 2.

Acto. 12.

Mulieres quæ ſe nimiũ ornãt quam perniciоſæ ſint in Repub.

Iacob. 5.

Diuitiæ tẽporales quo redigãtur.

Simile.

Pauonis & prietas.

D. Ambr. ſer. 64. in nat. S. Ioã. Bap. & Auguſ. ſerm. S. Ioã. ſer. 2. to. 10. Ioã. Mai. ſup Matt. & Luc. 7. 1. Reg. 17. D. Hier.

A conſito

A condito orbe nullum vitę auſteritate ei ęquiparandum de- E
derís, non paſcebatur dimidiato pane ac carnibus cum Elia &
Paulo primo Eremita, non caricis & ſylueſtribus pomis cum
Hilarione, Antonio. & cæteris, ſed auſterioribus alebatur.

Ecce ego mitto angelum meum, qui præparabit viam tuam ante te. Quod græce angelus, hoc latine nuntius dicitur, ait
D. Greg. ſuper Euã gel. ho. 6. Greg. Recte ego qui nuntiare ſupernum iudicem mittitur, an gelus uocatur, vt dignitatẽ ſeruaret nomine, quam explet in operatione. Ioannes autem viam domino præparauit, non lapides tollendo, nec aſpera coęquando, ſed mentes hominũ inſtruendo, quando nunciauit dicens, pęnitentiam agite. F

Dominica Secunda in Aduentu.

CONCIO SECVNDA.

Calamitates & tentationes ſunt vtiles.

CVM *audiſſet Ioannes in vinculis opera Chriſti.* Mat. 11. Luc. 7. vide etiam Matth. 14. & Marc. 6. Quoniam Chriſtus permittit vt præcurſor & Baptiſta G
ſuus ita varijs calamitatibus afficiatur, procul du bio vtiles ſunt & maximi pretij calamitates, quando quidem eas Deus cum ſuis amicis diſtribuit. Dominus in plagis inferendis quandoque ſe vt ſeuerum iudicem, quandoque vt clementem patrem ſe exhibet, & aliquando quidẽ amici, aliquando inimici animum gerit. Hunc enim ſe habere oſtendit cùm
Hier. 30. apud Hieremiã ait; Plaga inimici percuſſi te, caſtigatione cru
1. Mac. 1. deli. Quid quòd gehennæ ſupplicium multi in hac etiam vita
2. Mac. 5. Domino puniente quodammodo auſpicantur. Hoc enim mo
Matt. 2. do ille impiſſimus Antiochus Aſiæ rex, ac ciuitatis ſanctæ ac H
Acto. 12. que templi vaſtator, & vterque Herodes, hoc eſt ille qui pueros infantes, & qui Iacobum Apoſtolum occidit, puniti ſuerunt, quorum grauiſſima ſupplicia in hac vita cępta, & in altera conſummata ſunt. Nec hoc tempore vt arbitror multi hãc
Malos in hac etiam vita incipit Deus caſtigare. pęnam effugiunt, ſed hac eadem pęna plectuntur; hi videlicet qui grauiſſimis morbis affecti, vel impatiẽtia ſua, vel vitæ pra
Boni emendantur pu ni tione diuina. uitate Dominum offendere non ceſſant, quos videlicet plagæ à Domino inflictæ, non ad pęnitentiam, ſed ad impatientiam & vitæ negligentiam inducunt. Eſt alius caſtigandi modus paternus, ille quidem quo ad meliorem mentem Dominus per flagella fideles reuocare intendit, de quo idem in Pſal. 88. Si

inquit,

A inquit, dereliquerint filij eius legem meam, & in iudicijs meis
non ambulauerint, visitabo in virga iniquitates eorum, & in
verberibus peccata eorum, misericordiam autem meam non
dispergam ab eo. Sic Hieremias, Castigasti ait me Domine, Psal. 88.
& eruditus sum. Non igitur diffidamus, sed intelligamus, & Hier. 31.
nobis persuadeamus afflictiones & labores qui nobis contin- *Labores im*
gunt, à Deo immitti, vt vitam emendemus in melius. Hoc igi *mittit Deꝰ*
tur nobis superest fratres, vt quas modo patimur calamitates, *vt emenda*
ad salutem nostram à Deo immitti credamus. Qualem etiam *mur.*
animum hoc tempore gerere debeamus, sancta illa fœmina Iu Iudith. 3.
B dith nos docet his verbis, cùm dicit, Reputantes peccatis no-
stris hæc ipsa supplicia esse minora, quibus quasi serui corripi- *Quod Deꝰ*
mur, ad emendationem nostram non ad perditionem euenis- *nos hic pu*
se credamus. Si autem peccatorum castigatio paternam erga *niat, pignꝰ*
nos Dei nostri misericordiam declarat, consequens est indi- *est eius a-*
gnationis eius argumentum esse in scelere obstinatis parcere. *moris.*
Quod aperte pro magno supplicio per Prophetam dominus Oseæ 4.
peccanti populo comminatur his verbis; Non visitabo super
filias vestras cùm fuerint fornicatæ, & super uxores cùm fue-
rint adulteræ. Hinc D. Bernardus, Domine hic vre, hic seca, D. Bern.
C vt in æternum parcas. Et Psal. Non audiuit populus meus vo- Psal. 8.
cem meam, & Israel non intendit mihi, & dimisi eos secundũ
desideria cordis eorum, ibunt in adinuentionibus suis. Medici Simile.
quoties in ægro aliqua salutis spes est, magna cura noxijs ei ci
bis interdicunt, cui tamen desperata salute, omnia quæ edere
voluerit libere permittunt. Hier. 51. Curauimus babylonem Hier. 51.
& non est sanata, derelinquamus eam, & eamus vnusquisque
in terram suam, quoniam peruenit vsque ad cœlos iudicium
eius, & leuatũ est vsque ad nubes. Et Psal. Dissipati sunt nec Psal. 34.
compuncti. dicamus igitur cum Hieremia, Scrutemur vias no Hier. 3.
D stras, quæramus sque & reuertamur ad Dominum.

Reuera beatus est, vt ait Gregorius Nyssenus, qui inimico Gre. Nyss.
ad bonum vtitur adiutore, hoc tamen quod molestum esse vi li. de bea-
detur, sæpe etiam fælicitatis per hanc vitam causa multis exi- titu.
stit, quale de Iosepho scriptura indicat. Idcirco magnus ille Gen. 40.
Stephanus gaudet lapidibus vndique petitus, ac veluti vernũ Acto. 7.
quendam rorem crebros lapidum ictus in modum floccorum
niuis incidentium, corpore cupide excipit, ac benedictionibus
nefarios homicidas prosequitur, pro his ipsis ne peccatũ hoc
eis imputaretur orans. Ita crucem Petrus excepit, gladium Ia
cobus, & Ioannes: Nisi ex terra pulsi fuerimus & eiecti, in ter
ra prorsus manemus. Quòd si in terra male tractemur & con-

Dei serui in delicijs ducũt persecutiones pro Deo.

temnamur, in cælum traducemur. Vides quo ducat beatitudo, E per id quod triste & acerbum videtur, tanti boni sibi conciliatrix existens. Quod cùm etiam Apostolus animaduertisset, Omnis inquit disciplina in præsenti quidem nõ cum gaudio, his qui in ipsa fuerint exercitati.

Hebr. 12.

Magna pmia pollicetur Deus his qui pro ipso labores sustinent.

Matth. 5. & Ioã. 12.

Simile.

Si igitur quæras quare promittat Christus labores & tribulationes pro eo tolerantibus tam magnifica præmia, & quare tantam laborum & calamitatũ copiam soleat Deus nobis immittere. Respondeo, id quidem ideo fieri, quia nos Deus plurimum diligit, & cum ita ordinauerit vt per labores beatitudinem consequamur, idcirco multam & facile obuiam laborũ F copiam videmus à Deo vbicunque præparari. Ita enim in Sacramentis nobis necessarijs fecisse Christum uidemus, vt scilicet res facile obuias & præsentes materiam Sacramentorum constituerit, videlicet baptismi aquam, Eucharistiæ panem & vinum. Ita igitur uoluit frequenter nobis adesse labores & afflictiones, vt cùm in his tolerandis beatitudo sita sit, facile & vbicunque promereri eam possimus. Quæ enim quæso domus est, quæ ciuitas, quod oppidum, qui vitæ status & hominum conditio, quæ vacua sit omnino omni tribulatione & afflictione? Incitant nos etiam labores & nobis calcar addunt, vt G ad Deum facile statim concurramus. Sunt enim hæ inuentiones & media quibus vtitur Deus ad nostram salutem. Sæpe etiam videas virum iustum clamare ad dominum in sua afflictione, quem tamen statim Deus non exaudit. Vnde instat iustus dicens, Exurge, quare obdormis Domine, quare faciem tuam auertis, obliuisceris inopiæ nostræ & tribulationis nostræ? Cæterum hanc differentiam & discrimen statuit inter Deum viuum & fictum Deum Propheta Elias, quòd videlicet Deus verus tandem exaudiat quod uiderit suis expedire, etiam si interdum dissimulare videatur, ficti autem dij nunquam audiunt, quia cæci sunt & surdi. Vnde sacerdotes Baal voces ingentes emittebant, Deum suum uocantes & dicẽtes; Baal exaudi nos, quos irridens Elias dicebat, fortasse dormit Deus uester, clamate altius, forte aliquò profectus est. Cæterum quid mirum est, quòd Deus interdum uideatur quasi dormire in medijs laboribus & calamitatibus nostris, qui unigenito filio suo non pepercit in tantis tormentis & tribulationibus? Sicut igitur Dei filius intelligebat se non esse in perpetuum derelictum, unde & dixit. pater in manus tuas commendo spiritum meum. Ita etiam nos debemus in medijs laboribus in diuina misericordia, patrocinioque confidere.

Inuentiones multæ Dei vt homines in eã lũ ducat, dando eis meredimateriam.

Psal. 42.

3. Reg. 18.

Deus audit quidem clamores iustorum; & si interdum dormire videatur.

Rom. 8.

Simile.

Luc. 23.

H

Bonos

A

Bonos permittit Deus affligi.

CVM hodie nobis Ioannis virtus & Herodis feritas refertur, confunduntur plane viscera, & corda tremunt. Ioannes enim schola uirtutum, magisterium uitæ, sanctitatis forma, norma iustitiæ, virginitatis speculum, pudicitiæ via, fidei disciplina, Ioannes maior homine, par angelis, legis summa, Apostolorum vox, silentium Prophetarum, lucerna mundi, præcursor iudicis, domini testis, traditur adul- Chrys. ex varijs in Matt. locis ho. 16.

B teræ, & addicitur saltatrici. Ecce autem ait beatus Gregorius, dum beati Iob vulnera cruciatusque considero, repente mentis oculos ad Ioannem reduco, & non sine grauissima admiratione perpendo, quòd ille Prophetiæ spiritu intra matris vterum impletus, atque vt ita dixerim priusquam nasceretur renatus, ille amicus sponsi, ille quo inter natos mulierum non surrexit maior, ille ita Propheta, vt plus etiam quam Propheta, ab iniquis in carcerem mittatur, & pro puellæ saltatu capite truncetur, atque vir tantæ seueritatis pro risu turpium moriatur. Nunquid credemus aliquid fuisse turpe in Greg. li. 6. Mor. c. 4. *Ne desperes in afflictionibus si quidem vides à Deo permitti vt suis contingant.*

C eius uita, quod tam despecta mors tegeret? Sed quando ille vel in cibo peccauit qui locustas solummodo & mel Syluestre edebat? vel in qualitate sui tegminis deliquit, qui camelorum pilis corpus operuit? Aut quando conuersatione sua offendere potuit, qui de eremo non recedebat? aut quando loquacitatis reatus eum polluit, qui disiunctus longe ab hominibus fuit? Vel quando illum silentij culpa attigit, qui malos ad se uenientes tam uehementer increpauit, dicens, progenies viperarum, quis demonstrauit vobis fugere à uentura ira? Quid est ergo quòd vir tam sanctissimus & om- *Puritas Ioannis.* Matt. 3.

D nibus Christi testimonio prælatus, pro temulenti verbis, & in saltatricis præmium moriatur? Quid est inquam, quòd Deus omnipotens tam vehementer in hoc seculo despiciat, quos sic sublimiter ante secula elegit? Hoc, hoc certe est, quòd idcirco eos premit in infimis, vt uelit remunerari in summis. Hinc ergo iam unusquisque sibi colligat, quid illi sint tandem passuri, quos reprobat, si hic sic cruciat quos amat: aut quomodo in iudicio ferientur qui arguendi sunt, si sic eorum vita premitur, qui ipso iudice teste laudantur. Luc. 3. Matt. 14. Marc. 6.

Duplex est captiuitas, & duo sunt genera carcerum & vin-

culorum: alterum quidem animæ, alterum vero corporis, sed ea proprius captiuitas appellatur, quæ animam ligat, quando homo in scelerum vinculis retinetur. Prou. 5. Iniquitates suæ capiunt impium, & funibus peccatorum suorum constringitur. Vbi vides hominem maleficijs coinquinatum, esse in vincula coniectum: impius & si regnet, seruus tamen est, nō vnius hominis sed quod peius est, tot dominorum quot sunt uitia quibus obtemperat. Quid prodest homini sibi alios subijcere, si seipsum sceleribus subijcit? Hæc intuens Ezechiel de impio loquens, ille quidem, inquit, in iniquitate sua captus est. Et Christus dixit, Qui facit peccatum, seruus est peccati. Et Apostolus ait de his vt resipiscant à Diaboli laqueis, à quo captiui tenentur ad ipsius voluntatem. Credo tamen multos viros iustos & pietate præstantes, spiritualiter liberos esse, corporaliter captiuos & in hominum impiorum carcerem coniectos. Ioseph omni sapientia & charitate præstans, fuit in Ægypti vinculis retentus, de quo dicitur in libro Sapientiæ; Descenditque cum illo in foueam, & in vinculis non dereliquit illum. Hieremias fuit in vinculis traditus in Iudæa. Ezechiel ductus est captiuus in Chaldæam. Ioannes Baptista fuit ab ipso Herode in vincula coniectus, & infiniti alij de quibus Apostolus ait in epistola ad Hebræos; Alij vero ludibria & verbera experti, insuper & vincula & carceres, quibus dignus nō erat mundus. Permittit aliquando Deus, vt sui incidant in ærumnas & doloribus premantur, vt eorum patientia & constantia sit alijs perspecta & explorata. Perpende quòd licèt Ioannes esset in vincula coniectus, liber erat; Herodes verò vinculis peccatorum astrictus. Ioannes non timebat Herodem, Herodes verò, vt Marcus ait, timebat Ioannem. Vide quam contrarios effectus præstent virtus & vitium. Vt enim solers artifex Margaritarius facile patitur indicum adamantem percuti, & grauibus ictibus contundi, quoniam scit malleum potius & incudem esse vulnus accepturum, quam adamas conteratur: Sic sapientissimus ille artifex Deus viros virtutum splendore fulgentes, charitatis præsidio munitos, & firmitudine atque constantia septos, in varias calamitates patitur incidere, quoniam videt eos quamuis grauibus dolorum molestiarumque ictibus feriantur, esse tamen in charitate permansuros. Esse autē viros iustos similes adamanti, ostendit Deus dicens Ezechieli, Vt adamantem & silicem dedi faciem tuam, ne timeas eos. Noueris igitur viros charitate insignes, firmos adamantes

Male agitur cum viro improbo quod hic non punitur.

Captiuitas duplex.

Prou. 5.

Vir malus multis dominis subijcitur.

Ezec. 33.

Ioan. 8.

2. Tim. 2.

Gen. 39.

Sap. 10.

Hier. 10.

Ezech. 1.

Hebr. 11.

Boni persecutionē patiuntur vt nobis sint exemplo.

Marc. 6.

Simile.

Calamitates non opprimūt bonos penitus.

Ezech. 3.

Simile.

A mantes esse, & ideo Deum permittere eos varijs calamitatibus agitari, vt illorum amplitudinem illustret, cùm nihil magis conducat ad eximiæ virtutis gloriam magnificentius illustrandam, quam calamitas ipsa. Eam ob causam ad Romanos scribens D. Paulus, Gloriamur, inquit, in tribulationibus. Et ad Galatas, Mihi, inquit, absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi. vbi per crucem Christi afflictiones intelligit. Et scribens ad Timo. ait, Qui pie volunt viuere in Christo, persecutionem patientur. vbi vides persecutionem non esse infelicitatem, imo Christus eos beatos vocat qui persecutio
B nem patiuntur propter virtutem. Et ita non est mirum si ab Herode in vinculis detineatur Ioannes.

Rom. 5. Gal. 5. 2. Tim. 2. Matt. 5.

Salutare quidem consilium est, vt cùm nobis accidunt calamitates, nobis persuadeamus propter culpas nostras accidere. Nam quamuis eas Deus non immittat semper pro peccatis commissis à nobis, nihilominus tamen bene facimus satagentes ne forte ea de causa à Deo immittantur, cùm sæpe pro peccatis nobis contingant, vt inducitur Exo. 20. Visitans iniquitatem patrum in filios. Sic filij Iacob quando in Ægypto in
C tot angustias coniecti fuere, dixerunt, merito hæc patimur, quia peccauimus in fratrem nostrum, videntes angustias animæ illius dum deprecaretur nos, & non audiuimus. Sic putabant pro peccatis fuisse natum cæcum illum discipuli, cùm dicerent, Magister quis peccauit, hic aut parentes eius, vt cæcus nasceretur? Vnde vt in Deuter. habetur, cauete ne forte decipiatur cor vestrum, & recedatis à Domino, iratusque Dominus claudat cœlum, & pluuiæ non descendant, neque terra det germen suum, pereatisq; velociter: cùm ergo videris hæc necessaria cœlum negare, & alias succedere calamitates, arbitrare Deum nostris offensum peccatis. Aliqui putant Deum
D non considerare labores quos patiuntur ipsi, & iniurias quibus afficiuntur. Contra quos sunt verba illa, quæ dixit Deus considerans afflictiones populi sui in Ægypto, vt dicitur in Exo. Videndo inquit vidi afflictionem populi mei. Quod bene intelligens Dauid dicebat, Ipse vero labores & dolores considerat. Hæc igitur secum diligenter meditentur non solùm qui affliguntur, sed etiam qui alios affligunt, hi quidem vt timeant, illi vero vt consolationem capiant. Vehementer iratus fuit Deus contra Hebræos, vt habetur in Exo. Ideo quòd cùm ipsis deesset aqua in deserto, dixerunt, Est ne dominus in nobis, annon? Tale quidpiam videntur illi præstare, qui

Cleaster sup Exo. 20. & alibi. Exo. 20. Gen. 42. Ioan. 9. Deut. 11. Exo. 3. Psal. 9. Exo. 17.

Præsens sẽ per ẽ Deus tam in prosperis quã aduersis.

cùm cessant erga ipsos aliqua beneficia Dei, & inuadunt ipsos calamitates, dicunt se esse in oblitione apud Deum: qui quidem maxime falluntur, quoniam Deus semper est nobis præsens, vt beneficia conferat, siue calamitatibus afficiat: quêadmodum ægrefert dominus si in alium eius beneficia referas, ita & si in alium referas eius flagella & punitiones; dominus enim mortificat & viuificat, ducit ad inferos & reducit, vt 1. Reg. 2. dixit celebris illa Anna Samuelis mater in suo Cantico, addés quoque, dominus pauperem facit & ditat, humiliat & subleuat, suscitat de puluere egenum. Sic intelligebat sanctus Iob Iob 2. cùm diceret, Si bona suscepimus de manu domini &c. Plurimum enim conducit intelligere calamitates nobis a Deo immitti, & ita qui victores euadunt contra aliquos, non debent hoc ascribere virtuti suæ, sed deo tribuere, qui ipsis vsus est tanquam instrumentis quibusdam, quamuis ipsi quoque punientur pro crudelitate & atrocitate quam commiserint, iuxta illud. Væ Assur virga furoris mei, vt dicit Deus per Isaiam. Isa. 10. Postquam in Deuter. multæ populi iniquitates commemoratæ fuerunt, ait textus, Vidit dominus, & ad iracundiam concitatus est, quia prouocauerunt eum filij sui & filiæ. Aliqui sunt qui de minimis laboribus plurimum conqueruntur, sicut fecit populus Hebræus appetitui suo deseruiens, vt habetur in sacro textu Numer. 11. Vbi dicitur: Ortum est murmur populi quasi dolentium præ labore contra Dominum, quos vehementer Deus castigauit. Vnde colligas quam libenter sustinere debeamus calamitates à Deo immissas. Nos adeo delicati sumus, vt statim oneri succumbamus, & dicamus ℣ sustinere non valemus labores à Deo immissos; reuera tamen, si libenter eos & animose susciperemus, etiam plures pateremur quam nobis modo immittantur. Sicut igitur Deus te audit quando vera est tua querela & iusta, ita ægrefert ℣ de minimis laboribus ita conqueraris. Item sunt multi iusti, qui statim tentationes omnes volunt Deũ ab eis auferre, non aduertentes, Deum sæpe permittere nos in minores incidere ne indeteriores incidamus. Confidamus igitur quòd Deus ita paulatim nos exercebit, & ad maiora promouebit; non enim statim omnia expedit nos accipere, nam vt in Deut. habetur, Deut. 7. ipse consumet nationes has in conspectu tuo paulatim atque per partes; non poteris eas delere pariter, ne forte multiplicentur contra te bestiæ terræ. In quo datur intelligi, quòd sine tribulationibus in maiori versamur periculo.

Pusillanimes sum°. Conqueri-mur facile de laborib.

E F G H

Opera

A *Opera bona faciamus vt de nobis bene testentur.*

ADuerte super illud quod Christus respondit, cæci vidét, claudi ambulant, q̃ in his poterant discipuli Ioannis cognoscere Iesum esse Christum, ex operibus enim cognoscitur homo. Vnde saluator Iudæis dicentibus de eo, dixit; Opera quæ ego facio testimonium perhibent de me. Non satis est Christum cognoscere per fidē, nisi etiam fidei iungatur actio, sine qua fides, vt ait Iacob. mortua est. Fides enim quæ valet apud Deum, ea est, vt ait Paulus, quæ per dilectionem operatur. Vnde etiam ait Iacobus, Estote factores verbi, & non auditores tantum, fallentes vosmetipsos. Vt enim qui incidit in fluuium, si nec brachia mouet, neque manus, nec crura, statim obruitur, & mortuus in profundū decidit; sin autem natat, eripitur; Sic in sola fide manens, si virtutis actionem reliquerit, in profundissimum barathri gurgitem mergitur, qui autem manus, pedesq; agitauerit, illisq; remorū loco vsus fuerit, & fidei coniunxerit opera charitatis, hic incolumis exibit in terram, & portum æternæ securitatis obtinebit. Opera dicent quæ fit arbor, hæc enim per fructum, homo verò ex operibus cognoscitur: operibus crede, non verbis. Sic fecit Isaac, qui verbis fidem adhibere noluit, sed manus Iacob tetigit ipse. Christus ité de aliquibus multū loquacibus, pauca vero implétibus, dicit; Multi dicent mihi in illa die, domine, domine, nōne in nomine tuo prophetauimus? Dicit Chrys. Deus enim ideo hominē fecit, vt benefaciat, & ad gloriam Dei pertineat, non ideo tantum vt non peccet. Nam si non faciat bonū, nec est causa quare creatus est, nam sine dubio & si creatus non fuisset, peccatum non fieret super terram. Nam qui intelligit mysteriū diuinæ dispésationis quare factus est homo, cognoscet quia merito quasi peccans condemnetur qui iustitiā non facit. Ideo Deus creauit hominem corruptibilem & infirmum, quasi ad certamen contra Diabolum, vt qui gloriabatur esse se similē Deo, per corruptibilem naturam euacuatus & victus, ostēdatur non solū non esse quasi Deus, sed omni fragilitate fragilior. De uillico quidem illo quem Christus apud Lucam laudat, scribitur quòd dixerit intra se, quid faciam? Non dixit quid dicam, sed quid faciam; apud Deum enim plus ualēt opera uirtutis, quàm uerba facunda, iuxta illud Apostoli, Non in sermone est regnū Dei, quasi diceret, regnum cælorū non uerbis sed operibus emitur.

Hect. pin. in Ezec. 1.

Iacob. 2. Galat. 5. Iacob. 1.

Simile.

Opera sūt cū fide coniungenda.

Gen. 27. Mat. 7.

Chrys. in non abso. hom. 57.

Quare homo creatus sit corruptibilis & infirmus.

Luc. 16. 1. Cor. 4.

Accessit ad Christum quidam legis doctor, ut tentaret eū, vt ait Lucas, & dixit ei: Quid faciendo uitā æternā possidebo? Luc. 10.

Tametsi hic doctor esset malus, non tamen adeo, vt pessimi lu E
Opera bona necessaria ad salutem. therani, qui dicunt opera nullo modo esse necessaria ad vitam æternam cõsequendam, & solam fidem sufficere. Hic namque doctor bene intellexit, vt in lege peritus, nos nõ posse regnum Dei consequi otiosos, ignauos & pigros, sed labore cura & diligentia. Vnde non dixit: Quid credendo, sed quid faciendo.
Mat. 25. Hinc etiam in Matth. legimus, quòd iustis dicit Deus, Venite benedicti patris mei, possidete regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi, & sequitur statim, esuriui enim & dedistis mihi manducare, sitiui &c. Præparatum eis dixit regnum
Misericordes simus. ab æterno, sed statim addit quòd fuit comparatũ ab illis ope- F
2. Pet. 1. ribus misericordiæ & actibus bonis. Aeterna prædestinatio sine nobis est quantum ad principium, quia Deus sine nobis elegit nos, sed non est sine nobis quantum ad finem, quia sine no
Mat. 19. bis non glorificamur, ideo Deus opera exigit. Vnde Petrus
Roma. 2. ait; Satagite vt per bona opera certam vocationem vestram &
Psal. 102. electionem faciatis. Certam ergo facimus per bona opera su-
Mat. 20. turam gloriam, sicut saluator ait, Si vis ad vitam ingredi serua mandata. non enim auditores legis iusti sunt apud deum, sed factores legis iustificabuntur, vt ait Paulus. De iustis etiam psalmista ait, quòd memores sunt mandatorum eius ad facien G
dum ea. Et ille pater familias non dedit denarium per quem æterna retributio intelligitur, nisi illis qui in vinea Domini laborauerunt, ideoq; operarios conducit non verbosos. Et apud
Ioan. 15. Ioan. 15. Christus ait, Omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum pater meus. Tollere autem eum vt ipsemet ait infra, est mittere in ignem vt ardeat, nõ tamen eodem
Isai. 1. mittit ob aliud nisi quia fructũ non facit. Et Isaias inquit, Discite bene facere, non dixit discite bene dicere. Ex his & alijs infinitis scripturæ locis, quæ omittimus breuitatis causa, con- H
Luc. 10. stat bona opera esse necessaria ad vitam æternam consequendam. Vlterius progrediẽdo dixit Christus illi legis doctori, de
Vita aeterna hic incipit per gratiam. quo supra diximus, Hoc fac, & viues, quasi dicat; non satis tibi esse putes, q; quid sit optimũ præceptũ scias præ alijs, sed hoc quod optime respondisti, etiam opere adimpleto, & viues vita æterna, de qua quæsiuisti, quæ hic quidem incipit per gratiã, & perficitur per futuram gloriam. Non enim sufficit ad vitam legis cognitio, sed obseruatio: qui enim dixit, Nisi quis renatus
Ioan. 3. fuerit ex aqua & Spiritu sancto, non intrabit in regnum cælorum, idem etiam dixit, & salutariter quidem pronuntiauit at-
Matt. 6. que diuinè, quòd nisi abundauerit iustitia vestra plusquã scribarum & pharisæorum, non intrabitis in regnum cælorum.

Domi-

A

Dominica Secunda in Aduentu.

CONCIO TERTIA.

Carcerem, & multas alias afflictiones permittit Deus seruos suos pati.

CVM *audisset Ioannes in vinculis opera Christi.* Mat. 11. Luc. 7. vide etiam Mat. 14. & Mar. 6. Præclarè quidem hodierno die in glorioso Baptista in carcerem coniecto, vera esse ostenditur illa Apost. B sententia, Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum. Deus tribulationes irruere permittit, vt ad ipsum frequentius confugiamus. Tale aliquid faciunt amantiores filiorum parentes, cùm paruulos suos viderint à se quidem sæpe discedere, æquæuorum autem suorum lusibus detineri. Præcipiunt quidem famulis terribilia multa simulare, vt exagitati metu paruuli ad maternum pectus confugere festinent: ita Deus non modo ab alijs nos sæpe tribulari finit, sed nonnunquam per plagam etiam minatur, vt nos ad se adC ducat. Si prius oportuit Christum mori, vt ita intraret in gloriam suam, quomodo putamus nos ingressuros in cælestem patriam delicijs affluentes sine vllis laboribus & calamitatibus? Si Christus tam multa passus est torméta, & in hac vita etiam adduxit amicos suos & familiares, sicut videmus adduxisse hûc glorioſum Baptistam, quomodo nos labores recusamus & calamitates patienter sustinere, ac virili animo pro Christo pati, cum certissimâ nobis in cælum viam commonstrent? Quomodo nobis persuademus delicijs affluentes posse beatitudinem cælestem contingere? Cùm hæc sit veritas euangelica, Nisi D granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet.

Act. 14.

Simile.

Inuétiones q̃rit Deus, vt homines ad ipsum cõuertantur.

Luc. 24.

Ducit Deus amicos suos per calamitates.

Delicia nõ ducunt homines ad cælum.

Ioan. 12.

Non enim in hac peregrinatione ex qua emanauit peccatũ, & terra ex pœna delicti primorum parentum, spinas & tribulos germinare inchoauit, & homo cæpit in sudore vultus sui corporalem alimoniam quæritare, ista suppetunt cõmoda, sed alibi semper abundant & tribuuntur. Hic inquam quandiu corruptibili indumento tegitur homo, tentationes & calamitates habet varias, quæ vniuersa quanquam non simul, tamen alternatis vicissitudinibus & casibus dispensatione irrogantur diuina, ad exercitationem virtutum, rubiginemque vitiorum deter-

Lau. Iust. de perfec. Gra. c. 9.

Gen. 3.

Multa bona oriũtur ex tentationibus.

tergendam. Nam simul illata imbecillitatem humanam prorsus opprimerent, per interualla temporum Dei bonitate misericorditer agente euenire permissa, æquo possunt animo sustineri. Quod Apostol. insinuare volens aiebat, Fidelis Deus, qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet cum tentatione prouentum, vt possitis sustinere: tanquam pius pater erudit nos verberibus & flagellis, vt emendet, excitet, exerceat, custodiat, compescat à malo. Et alibi idem doctor dicit, Hæc profecto perfectorum consummata virtus non solum docet aduersa multimode ac qualitercunque emergentia patienter ferre, sed etiam cum gaudio & mentis exultatione, atque gratiarum actione, imperturbabiliter sustinere, quod robustissimum militem, virumque sanctissimum, beatum Iob videlicet, fecisse non ignoramus. Is quippe opulentissima a diabolo nudatus substantia, orbatus filijs, & à planta pedis vsque ad verticem capitis vlcere percussus pessimo, scissa veste ac capite tonsus, pronus in terram corruens dominum adorauit, ac benedicens ait: Nudus egressus sum de vtero matris meæ, & nudus reuertar illuc: dominus dedit, dominus abstulit, &c. Saluberrima prorsus medicina diuinitus erogata ad animarum salutem, & profectum est humiliatio, ob quam licèt peccatores & iniqui ex ignorantiæ atque impatientiæ vitio deteriores fiant, perfecti tamen ac Deum diligentes & amantes, dietim de virtute in virtutem ascendunt, meritorumque suorum non mediocriter aggregant cumulum.

1. Cor. 10.

Simile.

Lau. Iust. in li. de humi. c. 7.

Exemplũ maximæ patientiæ dedit nobis Iob. Iob. 1.

Humilitas cælestis animæ medicina.

Beati sunt illi ait Chrysost. & præclara operari solent, quibus Deus labores & calicem tribulationum immittit, & ipsi eundem propter Deum patienter bibunt. Cùm Hebræi oppressi erant & calamitatibus affecti, atque captiuitatis iugo subiecti, magna animi humilitate pollebant; cùm vero libertatis nonnihil habere cæperunt, delirare quoque grauiter incæperunt. Et alibi dicit idem Chrysostomus. Cùm Christus dixit apud Matthæum, Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, non dixit beati qui à gentibus persecutionem patiuntur propter idola non colenda. Nam & Ioannes Baptista neque propter hoc quidem aliquid patitur, etsi à suis patitur, mercedem habet: ideo omnino non posuit scriptura personas persequentium sed solam causam persecutionis, vt tu non aspicias quis te persequitur, sed vt ꝓp quid te persequat. Ponderate confusionem terrenam cum gloria cœlesti, videte si non multo leuius est quod patimini super terram, quàm quod expectatis

Chryso. in epistol. ad Ro. ho. 9. Exod. 1. D. Chrys. in non abso. hom. 9. Mat. 5.

Persecutiones vndecunque veniant sunt nobis vtilissimæ pro Christo toleratæ.

A pectatis in cœlo. Sed fortè dicis; Quis poteſt blaſphematus mendaciter, non dicam gaudere, ſed vel magnanimiter ferre? Quis? qui vanagloria non delectatur. Qui enim concupiſcit, quæ in cœlo ſunt, opprobria non timet in terris, nec cogitat quid loquantur homines propter ipſum, ſed quidem quid iudicet Deus de ipſo. *Virtus virile animũ poſcit.*

Solet Deus immittere hominibus famem, peſtem, & alias calamitates, vt ſe emendent, iuxta illud Pſal. 9. Contere brachium peccatoris, & maligni, quæretur peccatum illius, & non inuenietur; quamuis aliqui quidẽ homines ſunt ita peſſi- Pſalm. 9.

B mi, vt his calamitatibus deteriores euadant, iuxta illud Iſaiæ, Super quo percutiam vos vltra? Quid proſunt vobis medicamina, addẽtes præuaricationes? Aqua quidem, quæ quoſdam demerſit in diluuio, quoſdam etiam in arca ſubleuauit, & ita quod malis eſt in ruinam, vt ſunt labores, & interdum etiam fauores, bonis eſt ad commoditatem, & profectum ſalutis. Idem ignis paleas comburit, & aurum abſtergit; lutum indurat, & ceram liquefacit: delectat ſanos oculos, & infeſtat infirmos. Scribitur in Exodo, quòd Moyſes, & Aaron, & alij multi de ſenioribus Iſrael, viderunt Deum Iſrael, & ſub pedibus Iſaiæ 1. Simile. Gen. 7. Simile. Exodi 24.

C eius quaſi opus lapidis ſaphyrini; vbi Pagninus legit, & viderunt Deũ Iſrael, & ſub pedibus eius, ſicut opus lateris ſaphyri. Fuerunt oppreſſi Hebræi in Aegypto lateres conficiendo terreos, ſiue ex luto: nunc verò vident lateres redditos ſaphyrinos ſub pedibus Dei, vt intelligamus quomodo ſoleat Deus conuertere labores, & calamitates: etſi enim tibi videantur labores ignominioſi. Deus tamen eos conuertit, & reddit pretioſos, & ſplendidos, iuxta illud; Viſi ſunt oculis inſipientium mori, illi autẽ ſunt in pace: & inſenſati vitam eorum æſtimãt inſaniam, ſed illi in pace ſunt, & labor illorum in ſaphyrum *Labores propter Deum perpeſſi cõuertuntur in quietẽ.* Sapien. 3. Sapien. 5.

D verſus eſt, & margaritam. Omnia humilitatis, & abiectionis opera videntur eſſe nullius ponderis, & momenti, ſed tamen apud Deum ſunt in maximo pretio. Solent afflictiones, & miſeriæ reuocare homines ad ſuæ infirmitatis cognitionem, quos proſperitates ipſæ in obliuionem Dei adduxerant. Sic videmus euenîſſe filio prodigo, de quo dicit textus, quòd in ſe reuerſus dixit; Quanti mercenarij, &c. *Ignominiæ homines producunt in Dei cognitionem, & propria.*

Expende conuerſionis ordinem, prius enim in ſe reuertitur, & deinde conuertitur ad Deum, & denique emendationem proponit, vt optimè intelliges, diſcurrendo eius verba. Promittebat Deus populo Iſraelitico, quòd perduceret eos ad terram bonam, & latam: vnde colligitur, quòd in hac vita ſancti Lucæ 25. Exod. 3.

ſunt

sunt tanquam in angulo aliquo concluſi, ſicut hodie conſtat E
ex Baptiſta. Quos videtur Deus conſolari, cùm ait apud
Lucæ 21. Lucam. Reſpicite, & leuate capita veſtra, quoniam appro-
pinquat redemptio veſtra. Vnde colligitur, quòd tempus
ſuccedet vbi erunt in latitudine, & libertate, & delectatione,
Pſal.145. iuxta illud; Dominus ſoluit compeditos. Efficaciſſima igi-
tur ſunt remedia, & nuncij, calamitates, vt homo conuerta-
Pſal.59. tur ad Deum, iuxta illud Pſalm. Dediſti ſignificationem, vt
fugiant à facie arcus, vt libetentur dilecti tui.

Correctiones nolunt audire viri improbi. F

Lud.Gra. QVID indignius, quàm ſummi, atque diuini viri caput
in gratiam ſaltatriculæ (cui puerili aliquo obſonio ſa-
tisfieri poterat) amputandum tradere, eo quòd eius peccata
corrigeret, quæ iam omnibus nota erant? Sed aliud huic ſi-
2.Par.24. mile mundi facinus audiamus. Poſt mortem Ioiadæ, cùm rex
& principes relicto Dei cultu idola gentium colere cœpiſſent,
& Zacharias Ioiadæ filius & ſacerdos, diuino ſpiritu actus, re-
gem & principes propter hoc nefariũ ſcelus corripuiſſet, iuſſu
eiuſdem regis a furente populo in eodem loco lapidibus ob- G
Exemplũ notabile ingratitudinis. rutus eſt, in quo tam ingens ab illius patre beneficium ingra-
tus acceperat. An non igitur, vel hæc duo exempla ſatis eſ-
ſe debent, quo letalem mundi phreneſim agnoſcamus, quan-
do phreneticorum more, his qui eum ſanare, & à morte reuo
care contendunt, adeò ingratus, & infenſus eſt? Si talem
conſtat eſſe mundum, qualem hæc eius opera declarant, cur
Ne fidamus mundo. illi fratres tantopere fidimus? cur tam inſano eius amore te-
nemur? Si famulo tuo in furto aliquo, aut mendacio depre-
henſo, nil fidere, nec iurato etiã credere ſoles, immo ſi quid
Simile. ex domo tua furto ſublatum eſt, illum ſurripuiſſe iudicas, H
quid mundi iudicium, & ſententiam magni facis, quem ſcis
tot furta, atque flagitia commiſiſſe?

Quis quæſo eſt tam perditus vir, qui vitam auferri iubeat
ei, qui eam ſibi dat ſuis verbis, monendo de ſuis defectibus?
Guti.Træ. Antiochus quidem, cùm olim in venatione quadam ſtudio
ſuper Euã perſequẽdi feram ab amicis, & ſeruis aberraſſet, in caſam pau-
gel. lib. 4. periorum hominum ignotus intrauit, ac inter cænãdum, cùm
cap.14. de rege ſermonem iecilſent, audiuit dicentes, bonum eſſe re-
Exempla gem, ſed amicis flagitioſis vtentem, plurima negligere, ſæpeq;
Antiochi ea, quæ eſſent neceſſaria nil curare, quòd venationis nimium
Regis. eſſet ſtudioſus. Et quidem rex tacuit tunc, ac etiam poſtea

quam

A quam satellites simul cum die ad casam illam venientes, allata purpura, & diademate, omnibus eum nunciarunt: immo addidit, sanè ex quo vos dimisi, cæpi primum de me ipso vera audire, nec propterea quenquam in vincula iussit detrudi ex his, à quibus veritatem audiuit, vt fecit Herodes. Cæterùm Ioannes non ignorabat, quòd veritas quam dicebat paritura esset sibi mortem, nihilominus tamen palinodiam non cecinit, quia veritatis erat preco. Cur enim iste non faceret, quod Socrates etiam fecit? Nam cùm delatione quorundam conietus esset in vincula, & sibi liceret permittente Atheniẽsium

B Senatu vitam pecunia redimere, ab amicis liberaliter eam conferentibus collata, noluit tamen, sed mori prælegit, quia sic iudicauerunt Athenienses; Ne, inquit, dicatur in populo me tanquam reum vitam pecunia redemisse, quod esset turpiter viuere: quamobrem ait, non admodum nobis curandum est, quid isti de nobis loquantur, sed quid dicat is vnus, qui intelligit iusta, & iniusta, atque ipsam veritatem. Nec magnifaciendum est viuere, sed bene viuere. Et postmodum ait: Scitote si me occideritis, non me lædi, sed vos magis: nefas enim arbitror meliorem virum à deteriore lædi, interficere

C quidem eum potest, contumelia afficere, animam autem non potest. Hæc ille ad populum, & tamen veneno periit, quia veritatem dicebat: ita Ioannes fortunam vtrãque eodem modo, eodemq; vultu ferens, pariter amplexus est mortem, atque Socrates venenum hausit.

Quamuis tyranni in hac vita laboriosa crudelitatibus vtantur, Deum tamen habemus, qui eos & sciet & poterit bene punire, sicut olim dixerunt sancti Macchabæi crudelissimo Regi Antiocho, quando tanta adhibita tormentorum varietate ipsos cruciabat, præsente eorum matre: Et vnus quidem

D dicebat. Tu quidem scelestissime in præsenti vita nos perdis, sed rex mundi defunctos nos pro suis legibus in æternæ vitæ resurrectionem suscitabit. Et alius dicebat, Potius est ab hominibus morti datos spem expectare à Deo iterũ ab ipso resuscitandos, tibi enim resurrectio ad vitam non erit. Et alius dixit; Potestatem inter homines habens, cùm sis corruptibilis, facis quod vis: noli autem putare genus nostrum à Deo esse derelictum, tu autem patiẽter sustine, & videbis magnam potestatem ipsius, qualiter te & semen tuum torquebit. Et alius dixit; Noli frustra errare, nos enim propter nosmetipsos hoc patimur peccantes in Deum nostrũ; tu autem ne existimes tibi impunè futurũ, quòd contra Deum pugnare tentaueris.

Vix reperitur qui velit corrigere principes.

Veritas ẽdiũ parit.

Socratis exemplũ.

Non attendamus qd nobis dicãt adulatores sed qd sentiat Deus.

Gentiles ẽt passi sunt mortẽ pro virtute.

Deus dissimulat in hac vita, & punit tyrannos in alia.

2. Mac. 7. Exẽpla mira sanctorum Macchab.

Maxima humilitas seruorum Dei.

ueris. Aliquando tamen Deus non reseruat omnino punien- E
dos tyrannos in alia vita, sed incipit etiam in hac, vt homines
eam punitionem hic etiam videant. Intuere siquidem quam
2.Par.24. infelici exitu occubuit ille crudelis Ioas. Considera in quem
1.Mac.11. finem peruersitas regis Demetrij deuenit tandem, quod ma-
ximè extitisset ingratus Ionathæ; Attende quo fine crudelis
Esther 7. ille tyrannus Ieroboam cõsumptus est. Superbus ille Aman,
qui iniuste supplicium parauerat Mardochæo, eodem ipso pu
Dan.13. nitus fuit. Duo illi senes, qui iniquè innoxiam Susannam in-
terimere voluerunt, ipsi interempti sunt. Viri illi, qui Danie-
Dan.14. lem intruserunt in lacum leonum, iusto iudicio ipsi intrusi fue F
2.Macc.5. runt in eũ, & deuorati. Iason, qui interfectos multos, insepul-
tosq; abiecerat, ipse etiã illamentatus, & insepultus abiicitur.
2.Macc.9. Antiochus ille sceleratissimus homicida, atque blasphemus,
1.Reg.5. fœdissimo morbo cõsumptus fuit. Iustè fuit iudicatus Agag,
qui absque liberis fecerat matres: etenim similiter sine libe-
Iudic.5. ris inter mulieres fuit mater eius. Iustè iudicatus fuit Adoni-
bezec, cui & amputatæ sunt manuum summitates, sicut ipse
septuaginta regibus amputauerat. Crudelibus, & tyrannis cõ-
Amos 5. minatur Deus per propherã Amos dicens; Pro eo quod diri-
pietis pauperem, & prædam electã tollebatis ab eo, domos G
quadro lapide ædificabitis, & nõ habitabitis in eis, vineas amã
tissimas plantabitis, & non bibetis vinum earum, quia cogno-
Iob 24. ui multa scelera vestra. Postquã sanctus Iob numerauit mul-
Tyranni, & crudeles quam infelices habebũt exitus. tas tyrannides, & crudelitates, quas solet impius homo facere,
dicit tãquam dans illi mille maledictiones, Maledicta sit pars
eius in terra, nec ambulet per viam vinearum, ad nimium ca-
lorem transiet ab aquis niuium, & vsque ad inferos peccatum
illius, obliuiscatur eius misericordia, dulcedo illius vermes:
Et alibi de malis ait eodem capite, & de tyrannis, Elevati sunt
ad modicum, & non subsistent, & humiliabuntur sicut omnia, H
& auferentur, & sicut summitas spicarum conterentur. Mor-
bos, & exitum tandem miserabilem Herodis Ascalonitæ, qui
in carcerẽ conclusit Baptistam, & erat tetrarcha, videbis apud
Ioseph. Hist. Ecclesiast. Iosephum de bello Iudaico lib.1.cap.21. & de Antiq.lib.17.
c.8.& 9.& 10.& Hist.Eccles.lib.1.cap 8.& 9. Qui vos tan-
Zachar.2. git, dicit Deus bonis, tangit pupillam oculi mei; non dicit, qui
vos persequitur, ferit, vel occidit, sed qui vos tangit: nec di-
cit, tangit me in vestibus aut corpore, aut brachio, aut oculis,
sed tangit pupillam oculi mei. Vnde colligas solicitudinem,
& curam quam Deus habet vindicãdi iniurias, & afflictiones,
quas infligunt tyranni seruis Dei.

Firmi-

A *Firmitatem habeamus in virtute.*

EX hac quidem legatione, & interrogatione quam Baptista misit per discipulos suos ad Christum, poterant suspicari qui aderant, & Ioannes esset leuis, & inconstans, eo quod dubitaret modò circa ea, quæ tantopere antea affirmauerat. Sed tamen Christus, cum probe nosset eius animum, & constantiam, tollit hanc dubitationem à cordibus omnibus, dicens: Quid existis in desertum videre? Harundinẽ vento agitatam? Fuit quidem Baptista, & tales esse debent serui Dei, Simile. Aris. lib. 1.
B similis quadratæ figuræ, nam corpus quidem quadratũ quocunque vertatur semper manet fixum. Quam ob causam Aristoteles aduersus eos disputans, qui hominis fœlicitatem in bonis externis incertis, & in casu sitis collocabant, ait non esse fœlicem eum, qui instar Camæleontis ad speciem rerum, quibus admouetur, mutat colorem; sed qui virtute, & constantia munitus, quadratus est. Et alibi huius Prouerbij mentionem facit: quemadmodũ enim figura quadrata in quãcunque partẽ voluatur, sui similis est. Sic vir virtute, & sapientia pstanti, animũ tenet immobilẽ, nec florenti rerũ statu, nec aduersarũ rerũ
C procella propositũ mutat, & à virtute detorquet, nec est quisquã, qui illũ de fortitudinis, & cõstantię gradu deiiciat. Et qm̃ gentiles aiebant Mercuriũ Deum esse veritatis, eũ super lapidẽ quadratũ pingebant, significantes veritatẽ esse firmã sibiq; cohærere; mendaciũ verò tanquam instabile super globũ mobilem nunquam firmiter consistentem. Si constantiam ipsam in virtute vndique perfectam, & absolutã oculis cerneremus, admiraremur absque dubio eius pulchritudinem, & præstantiam, ipsaq; mirabiles erga nos sui ipsius amores excitaret.

Moral. Nicoma. Simile. Li. 3. Rhetor. Simile. *Firmitatem habeamus in virtute, tam in prosperis, quàm aduersis. Fortitudinem, & inconstantiã quo pingerent antiqui.*

Christus enim nunquam amisit constantiã. Apud Ioãnem
D cum patre loquens; Opus, inquit, consummaui, quod dedisti mihi vt faciã; tu verò ne de gradu firmitudinis deiiciaris, elige potius à loco dimoueri, quàm à virtute, & vitã potius amittere, quàm constantiã. Est enim cõstantia animi firmitudo in proposito perseuerãs, in hoc à perseuerãtia differens, quod cõstantia sit in proposito, perseuerantia in opere, quã philosophi appellant, in ratione bene considerata stabilẽ, & perpetuã permansionẽ, sed pro eodẽ sæpe numero accipiũtur. Vide quemadmodũ D. Paul. nos ad constantiã adhortetur; Ne simus, inquit, paruuli fluctuantes, & circũferamur omni vẽto doctrinæ. Ad Cor. Vnusquisque sicut vocauit Deus ita ambulet. Rursus; Sic currite vt cõprehendatis. Ad Tim. Bonũ certamen certaui, cursum

Ioann. 17. *Constantia diffinitio.* Ephes. 4. 1. Cor. 7. 1. Cor. 9. 2. Tim. 4.

cursum consummaui, fidē seruaui. Ad Heb. In disciplina per- E
Hebr. 12. seuerate. Et Christus Deus noster apud Matthæū; Qui per-
Matt. 10. seuerauerit, inquit, vsque in finem, hic saluus erit. In rebus ar-
Plato in duis aggrediendis danda opera est, vt difficultas vi constantiæ
Hippa ma superetur; nam vt Plato ait, Difficilia quæ pulchra; quod ita
iore, & in peruulgatum est, vt iam prouerbij locum habeat. Nec quid-
Cratylo, quā tritius, eo quod ait Arist. Ars & virtus in difficilibus ver-
& lib. 4. de santur. Huc alludit, quod ait Christus; Arcta est via, quæ du
repub. cit ad vitam, quæ constantia perficitur. Vt ingentes fluctus in
Arist. lib. rupem firmissimam impetum facientes, volentes eam frange-
moral. 2. re, franguntur, ipsa immobili permanente: sic molesta impedi- F
Matt. 7. & menta virum stabilem tentantia, in eumq; incursionibus gra-
Luc. 13. uissimis irruentia, cōminuuntur, cùm ille in proposita firmi-
Simile. tudine aliis aduersantibus perseueret cōstanter. Id animo per-
Exemplū. cipiens princeps quidam Italus constantia roboratus, pro insi-
gni ferebat ingentem petram fluctibus concussam cum litera
Greg. Na- hac; Conantia frangere frangit. Et Greg. Nazian. Pro con-
zian. stantia salamandrā ponit, quæ in medio igne omnia domante
Simile. non solùm viuit, & lætatur, sed illū penitus extinguit. Daniel
Dan. 1. & eius socij decreuerūt abstinentiā seruare, sed obtulit se illis
Exemplū impedimentum, at in sancti propositi constantia manētes, ob- G
perseue- tinuerunt id, quo nihil erat illis tunc antiquius; nimirum ne
rantiæ. illos ad regis epulas compellerent. Verè pueri erant isti pro-
pter innocentiam, sed viri erant propter animi fortitudinem;
vnde & viriliter agere, est forti & recto animo incūbere in vir-
1. Cor. 6. tutem, vt Apostolus ait; Vigilate, state in fide, viriliter agite.

Sunt multi, qui libenter, & ardenti voluntate sequuntur
Christum, sed qualibet causa etiam leuissima desistunt ab in-
Simile. cæpto, similes canibus venaticis, sed ignobilibus, abiectaq;
ortis, & obscura stirpe, qui quamuis vehemente impetu ag-
grediuntur prædam, eam tamen inuento cadauere statim re- H
linquunt; sic illi alacri, & prompto animo incipiunt dare ope-
ram virtuti, & Christum sequi, sed interposito quocunque
impedimento etiam futilissimo, de sententia discedunt, non
permanent in proposito, susceptoq; consilio, nisi quandiu pro-
Inconstātes quas habeant conditiones. spero vtuntur flatu, in virtutis cursu, à quo quacunque tenta-
tione deflectunt; nam blandis voluptatibus ducuntur, terro-
re calamitatum debilitantur. At Ecclesiasticus: Esto, inquit,
Eccles. 5. firmus in via Domini, & in veritate sensus tui, & scientia. Et
Galat. 5. D. Paul. ad Gal. Currebatis bene, quis vos impediuit veritati
non obedire? At viri iusti constantia muniti, veluti venatici,
& generosi canes currunt ad prædam vsque ad finem, & chari-

tate

A tatem inflammati, cælestem in terris vitam imitantur. Et sicut dicit beatus Io. in Apoc. Sequuntur agnum quocunque ierit. Apoc. 14.

Quemadmodum remora in mari procellis agitato non sinit moueri nauem, sic constantia in mari calamitatum non patitur animum à rationis gradu dimoueri. Est autem remora exiguus piscis, à remorando dictus, quòd nauem cui affixus fuerit remoretur. Autor est Plinius, quanquam ruant venti, sæuiantque procellæ, tamen cogit stare nauigia, atque tempestatum vires compescit. Est quidem constantia veluti anchora firma, quam nullum ferrum potest præcidere inuito viro B constante, nulla tempestas labefactare. Hanc oportet complecti, & nunquam derelinquere. Nam vt Ecclesiasticus ait, Væ his qui perdiderunt sustinentiam. Et Apost. Itaque, inquit, fratres mei dilecti stabiles estote & immobiles, abundantes in omni opere domini semper. Simile. Remora piscis Plin. lib. 32. Simile. Eccl. 2. 1. Cor. 15.

Dominica Secunda in Aduentu.

CONCIO QVARTA.

Concionatores aliqui non satis suo muneri C *respondent.*

CVM *audisset Ioannes in vinculis opera Christi.* Mat. 11. Luc. 7. vide etiam Matt. 14. & Mar. 6. Quæ nã est tuorum vinculorũ causa glorioso Baptistæ? Est ne fortasse, quia antra deserti teneris sub annis, ciuium turmas fugiens, petisti, ne leui saltem maculare vitam fa mine posses? Aut quia ventris obtruso positus cubili, senseras regem thalamo manentem? Non certè ea de causa in carcere cõiectus est, sed quia optimi cõcionatoris partes agebat, quia D publica vitia corrigebat, sicut decet optimum concionatorẽ. Sed heu deplorandum sanè est quòd nostris temporibus tanta negligentia circa munus suum explendum inuaserit concionatores. In multis enim aliqui deficere solent. Primùm quidem ingerendo se tanto muneri absque vlla experientia & partibus requisitis ad tãtum munus, quod temerarium planè est. Non ita se gerebat sanctus ille Moyses, sed potius recusabat tantum munus instruendi & informandi populũ, adeo vt semper restiterit donec vidit Deum contra se irasci. Non ita aliqui modo se gerunt, quin potius vix vale dixerunt studijs, cum iam prædicandi desiderio exardescunt. Optimè quidem nouerat Regius psaltes difficultatem huius muneris, quãque longo

Cõcionatores vitia publica corrigere debent.

Prædicatores in quibus solcãt deficere.

Exod. 3. & 2.

Aliqui ante tempus opportunũ concionari anhelant.

tempore accincti quidem antea & parati accedere ad illud de- E
Psal. 50. beamus, cùm diceret, Cor mundum crea in me Deus, & spiritum rectum innoua in visceribus meis. Ne proijcias me à facie tua &c. Cur obsecro sancte vates, tam præclara à Deo instanter postulas? Cur tantam animi præparationē expetis? id quidem ait facio, vt commodius prædicare valeam, ita enim ornatus, docebo iniquos vias tuas, & impij ad te conuertentur. Ad

Multis diuinis aditu mētis eget cōcionator ad munus suū probe exequēdū. exenterādos vrsos & leones, & ad pugnandū contra Philistæū, non tanta postulabat, quanta petit, vt possit concionatoris munus explere, & progressus aliquos facere. Multi tamen temere & absque præparatione aliqua non verentur hoc munus exer- F
Cur interdum cōcionatores exiguos referant fructus. cere, vndè fit vt conciones sint infrugiferæ. Vtinā omnes concionatores se ita disponerent & præpararent, vt auditores sibi persuaderent, se Deum potius quam hominē audire. Sed ideo exiguos referunt fructus, quia debitam diligentiam non apponunt & curā, atque solicitudinē: neque iacimus rete in nomine dñi, neque vt par est de dñi benignitate confidimus, sed potius nostras attēdimus vires, scientiā, studium, ingeniū & linguam. Si enim charitas nos vrgeret, & in domino cōfideremus, atque salutem animarum nobis ante oculos proponeremus, & Dei præceptum, vberiores profectò referremus fructus. G

Cōcionator non dēt de sua facultate ingenioq; confidere. Secundò deficiunt aliqui concionatores in eo quòd ea non faciant quæ proponunt alijs facienda. Si Deus Optimus Maximus linguam solùm nobis concessisset ad loquendum, non etiam manus ad operandum, non esset mirum; sed tamen cū dederit Deus vnicam tantum linguam & eam exiguam, ad docendum, duas vero longe maiores manus ad operandum, & varijs digitis ornatas, nihilominus tamen plus loquimur quam operemur. Imo aliqui sunt qui non solùm non operantur bene, sed etiam mala faciunt, & scelera multa committunt. Vn-
Cōcionator curet operari quod docet.
Hier. 23. de malis concionatoribus loquitur Deus per Hiere. dicens; Si H stetissent in consilio meo, & nota fecissent verba mea populo meo, auertissem vtique eos à via sua mala, & à cogitationibus suis pessimis. Quasi dicat; si concionatores viuerent circunspectè, deuotè & studiosè, acciperent diuinitus spiritum ad cō-
Eccl. 11. uersionē malorum. Hoc insinuans Ecclesiast. ait; Verba sapientium sicut stimuli, & quasi claui in altum defixi, hoc est corda penetrant, & verba recondunt in interioribus animæ penetra-
2. Cor. 6. libus. Vnde Apost. aiebat; Nemini dātes vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium quidem nostrum, sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros. Hæc quidem sunt cū diligentia executioni mandanda, iuxta illud Pau-

li,

A li, ſolicitè autẽ cura te ipſum probabilem exhibere Deo operarium inconfuſibilem. Quemadmodũ enim nutrix puerulum educans, vt poſsit ſaluberrimum lac influere, ſelectis veſci debet cibis, & ea ſumere pharmaca quæ non poteſt infans, vt poſsit commode eundem alere: ita planè concionatores qui ſunt tanquam nutrices quædam, tales eſſe debent in vita, vt exẽplo ſint ſingulari vniuerſo populo. Gabellus quidẽ dixit filio Tobiæ; Benedicat te Deus Iſrael, quia filius es optimi viri & iuſti, & timentis Deũ. Significans à patre ſuo virtutem ſibi quaſi hęreditario iure traditã. Vtinã ita auditores inſtrueremus, vt B eorũ conſpectis præclaris operibus, intelligeremus quales fuerimus magiſtri, qui tales diſcipulos informauerimus. Hoc quidem præſtabimus, ſi opere cõpleamus quod prædicamus; hæc enim fuit Chriſti mens cum ait, Rogate dñm meſsis, vt mittat operarios in meſſem ſuam, nõ dixit garrulos, loquaces aut verboſos. Vna ex plagis Aegypti fuit illa ranarũ, quę maximã molestiam exhibebant pp ſuam loquacitatẽ, ſic & modo ſunt ali qui concionatores ſtudioſi ſolùm verborũ, quæ citiſſime auolare ſolent. Quod autẽ maximè formidandũ eſt, illud ſanè eſt, quia, ſ. beatus Paulus ſuo tempore vnum dumtaxat optimum C concionatorem inueniebat, videlicet Timotheum, ſiquidem de cæteris ait Philip. 2. Omnes quæ ſua ſunt quærũt, non quę Ieſu Chriſti: neſcio quid dicendum ſit noſtro tempore.

2. Tim. 2. Simile. Tob. 9. *Patres iuſti & probi ẽt fere bonos habere ſolẽt & educare liberos.* Mat. 9. Luc. 10. Exod. 8. Philip. 2.

Tertiò deficiunt aliqui concionatores in eo, q̃ non prædicent ea quæ ſuis auditoribus vident eſſe neceſſaria, nã hoc tpe iam fere fit, vt loquamur ſolum placentia & prurientia auribus, cum interim anima in obliuione maneat eorum quæ ſibi forent neceſſaria. In Apoc. dicitur: Deuorani librum, & erat in ore meo tanquã mel dulcis, & cũ deuoraſſem illũ, amaricatus eſt venter meus: legem dñi loquenti & vano, dulce eſt prædi- Apoc. 10.
D care, illam autem deuorare & opere complere plurimis amarum eſt, atque ideo pauci eam deuorant. Solùm quærunt dulcedinem verborum, & curioſitates, non autem quæ doctrinam ſapiant, hæc enim eſt eis amara, & ideo talibus auditoribus ſatisfacere ſolent concionatores in ſuis concionibus, vt libentius audiantur ab his, qui ſalutẽ ſuæ parum proſpiciunt. Qui q̃ſ de vitio aliquo reprehenduntur, ſurdas ſolent exhibere aures. O quam multi ſunt quibus durum eſt veritatem ipſam audire! Quod probè intelligens Apoſt. dicebat; Corã Deo in Chriſto loquimur, omnia autem chariſſimi pp ædificationẽ veſtram, timeo enim ne forte cũ venero, non quales volo inueniã vos. Hi quidem non ſatis libenti animo ferebant & audiebant veri-

Cõcionator ſuã doctrinã pro neceſſitate audientiũ effundat. *Auditores pendent ex verbis dulcib. & pharatis.* *Auditores obſurdeſcũt cũ aliqd ipſos tãgit.*

2.Cor.12. tatem ipſam,& ſuos defectus: & aduerte q̃ quamuis oĩa quæ E
eos docebat eſſent à Deo,vt ipſe dicere ſolebat,tamen nõ au-
Eccl.4. diebant libenter. Sed idcirco tamen non debemus vitiorũ re-
Simile. prehenſionem prætermittere, iuxta illud Eccleſ. Ne retineas
Hac vita ſimilis eſt pyramidularũ ludo varijs de tanſis. verbũ tempore ſalutis,ego ſum qui loquor tecum.Similis vti-
que mihi videtur hic mundus pyramidularum ludo, in quo vi
deas interdum q̃ quãdiu durat ludus, vna ex pyramidulis pro
decem computatur, & alia pro viginti, finito tamen ludo,oẽs
ſimul inangulum reijciuntur,abſque diſcrimine illius quę de-
cem,aut illius quæ viginti valebat. Has quidem pyramidulas
deijcit dæmon varijs tentationibus tanquam globo aliquo in F
hac vita. Sicut igitur in tali ludo poſtquam aliqua ex pyrami-
dulis decidit, debet aliquis eſſe paratus ad eam ſtatim erigen-
dam:Sic vtique neceſſarij ſunt prædicatores,vt erigant & hor
tentur quos viderint fore deiectos, aut deijciendos in flagitia
Iacob.5. & ſcelera.Vnde Iacob.ait; Fratres mei,ſi quis ex vobis erraue
rit à veritate, & conuerterit quis eum, ſcire debet q̃ ſaluabit
animam ſuã.Quaſi dicat,qui fecerit quod in ſe eſt ad conuer-
tẽdum aliquẽ,præmiabitur à Deo.Cæterum quamuis hæc ita
Prædicator ſit modeſtus in corrigendo. ſint, debet tamen concionator modeſtus eſſe in reprehenden-
do Sic videmus in Apoc. maximam modeſtiam in reprehen- G
dendo,cùm dicitur ; Scio opera tua, & laborem,& patientiam
tuam, & quia non potes ſuſtinere malos, habeo tamen aduer-
Apoc.2. ſum te pauca. Quemadmodũ prouidus chirurgus,vt ait Caſ-
Simile. ſianus ſuper hunc locum Apoc.ita curat vlcus ipſum reſecãdo
Caſſia. ea quæ putrida ſunt,vt tamẽ ea quæ incolumia ſunt conſeruet
Quo doctrinã ſuã cõcionator diſponere debeat. & foueat;ſic optimus concionator ita debet corrigere vitiũ, vt
tamen delinquentis fama nec conſcientia lædantur . Vt igitur
commodè prædicet concionator,debet prædicare & indigna-
tionem,& miſericordiam Dei. In cuius rei typum vidit Ioan.
in Apoc. Angelos cantãtes inſtrumentis muſicis canticũ ægni, H
Apoc.15. dicentes, magna & mirabilia ſunt opera tua dñe Deus omni-
& 16. potens,tu ſolus pius es.Quo cantico abſoluto,dicit textus,ſi-
bi fuiſſe data vaſa iræ Dei,vt effunderent ſuper vniuerſam ter
Concionator prædicet timorẽ & amorẽ. ram . Per hos Angelos intelliguntur prædicatores & miniſtri
Dei,qui poſtquam prędicauerint bonitatem & clementiã Dei
hominibus,& viderint nihil proficere,poſtea prædicent etiam
iram & indignationẽ Dei,vt ſaltem hac via conuertantur.Hęc
Geneſ.5. quidem omnia cum multa patientia & tolerantia ſunt pręſtan
6. & 7. da.Mirum planè fuit, q̃ Noe per centum annos prædicauerit
fabricando arcam,vt omnes à diluuio liberarentur,& non de-
2.Pet.2. fatigabatur,vt optimè Petrus in ſua Canonica inſinuauit:credi-

A dibile sanè est, q̃ tam longo annorum spatio multas sustinuit molestias, & iniurias: vnde meruit vocari præco iustitiæ, sicut vocat Petrus ipsum. Hac etiam præditus patientia, & fortitudine prædicabat Ioānes, & propterea est in vinculis, & propter hanc etiam mirificè à Christo commendatur, vt constat ex hodierno Euangelio. D. Hieron. refert in vita sancti Hilarionis, quòd cùm aliquando Alexander Magnus accessisset ad sepulchrum Achillis, dixit: O fortunate, qui tuarum laudum præconem Homerum nactus fueris: quãtò igitur fortunatior fuit Baptista, qui Christum Dominum habet præconem suarum
B virtutum? cum ait: Quid existis in desertum videre?

Noe insignis prædicator.

D. Hiero. in vita Hilario.

Exemplũ Alexand. Magni.

Labores, & calamitates contingunt seruis Dei.

STatim certè quæret aliquis causam, propter quam Deus Optimus Maximus permiserit seruum suum Baptistã, tantæ sanctitatis virũ, sic tractari, & in carcerem coniici, tantisq; afflictionibus vexari: & idem etiam percontabitur de cæteris seruis Dei, quos tãtis laboribus videt oppressos. Cui quidem interrogationi sapiẽtissimus Seneca etsi gentilis satisfacere videtur pulcherrime dicens: Solitum esse Demetriũ dicere non
C posse homini accidere maius malum in hac vita, quam ei non contingere labores, & calamitates. Hic enim minima quadam occasione turpiter labetur tanquam parum exercitatus. Non sõlet fortuna quanta ipsa vires habeat manifestare in viris debilibus, & pusillanimis, qui statim animo cadunt, & prostrãtur. Pudet enim congredi cũ homine vinci parato; Huius autem naturæ, & conditionis illi sunt, qui non experiuntur labores, & calamitates, ideo non vult fortuna contra eos pugnare: si quidem valentissimus aliquis vir, & Herculeus sibi dedecori esse ducit manum conserere cum debili viro, & pusilli animi,
D quamuis sciat certò se breui victoriam esse consecuturum. Et in sequẽti cap. idem Seneca ait; Miserum te iudico, propterea quod non fuisti miser, in tempestate siquidem nautæ prudentia manifestatur, & in ipsa militia miles dignoscitur: veteranis quidem militibus negotia magni ponderis cõmitti solent, qui ea de re etiam Imperatori gratias agunt. Quid enim viro inexercitato magni põderis committi potest? ita etiam Deus viros magnanimos eligit, quos calamitatibus, laboribusq; afficit. Lacedæmonij quidem filios suos magnis, & assiduis lãboribus assuefaciebant, & quamuis culpæ essent exortes, eos tamen verberibus cædebant, vt ita assuefacti venientes cãlamitates patientissimè tolerarent, & opprobria sustinerent.

Seneca li. de diuina proui. c. 3. & 4. Sententia Demetrij.

Simile.

Similia.

Calamitates quam sint vtiles.

Exemplũ Lacedæmoniorũ.

Facies eorum quæ non est assuefacta ventis & alijs cæli iniu- E
Simile. rijs, statim læditur & afficitur, si vel leuissimam quandã eiu-
scemodi rem sustinuerit: & delicatæ manus leuiusculo quodã
æstu adutuntur, non autem manus rustici alicuius assuefactæ
labori. Item qui nauigationi assuefacti non sunt, illico mare
ingredientes nauseare solent, non autem nautæ qui crebris na-
Simile. uigationibus æquora sulcarunt. Tum etiam qui itineribus ob-
eundis inexercitati sunt, statim pedum tumorem & dolorem
contrahunt, non autem qui assidui viatores.

Simile. Sicut granum sinapis, vt eius virtus ostendatur, confringen-
dum prius est, & conterendum, ita etiam virtus ipsa maximè F
Lau. Iust. cùm laboribus & calamitatibus conteritur, quanta sit signifi-
catur, neque ex ea præmium & fructum reportamus, nisi prius
Virtus in laboribus manifestatur. in afflictionibus & laboribus fuerit manifestata. Quis enim
quæso vnquam manipulos colliget, nisi prius seminauerit?
Labores præcedere debent præmia. Præcedit certè in cunctis labor mercedem: proinde pati non
formidet qui spiritualibus ditari vult, nam & in bello pugnan
tis virtus ostenditur, omnes pacis tempore victores sunt, cùm
non sit qui repugnet, cùm autem tubæ insonuerit vox, cùm di-
micandi superuenerit hora, & armorum fragor ingruerit, qua-
lis quisque maneat apud se notum fiet. Commendata est A- G
Simile. brahæ obedientia post tentationem, Ioseph castitas post adul
Gen. 22. teræ insolentiam, Iob tolerantia post sobolis restitutionem: ne
Gen. 40. mo tamen de se confidat, nullus de propriis viribus in hoc spi
Iob 1. rituali certamine præsumat, totum ascribat Deo, totum se illi
Psal. 17. committat. Non in virtute mea, inquit propheta, sed in Deo
Dissimile. meo transgrediar murum. Sicut enim in corporali pugna au-
Diffidamꝰ nobis et cõ fidamus Deo. dacia vires, ita in spirituali, sui diffidentia victoriam submini-
strat. Non absque spinis redolens nascitur rosa, neque sine ten
tationibus perficitur virtus. Virtus enim languet nisi exercea-
tur, lacessita autem crescit, ignis quo plus agitatur, plus ser- H
Simile. pit. Quis sufficienter narrabit ad quantum perfectionis cul-
Tentationes qualis quisq; sit declarãt. men sanctum Iob euexerit tentatio? Prius quidem soli Deo
notus erat, prius menti inerat tanquam nouella plantatio, post
probationem vero veluti ingens arbor proficiens, & per humi
litatem ad diuina, terræ radices sparsit, & in alto foras erecto
culmine omnem viriditate sua lætificauit Ecclesiam. Electo-
rum siquidem virtus tentationum examinata incendio, & ru-
Pro. 27. biginem vitij amittit, & in perfectione sua rutilans eluceſcit.
Vnde sapiens ait; Aurum probat fornax, & viros iustos exa-
minatio tentationis.

Hinc planè colligitur quanta sit Dei misericordia erga iu-

stos,

A ſtos,& virtutis ſtudioſos,cùm permittit tyrannos,& peruerſos homines ad cruciandos,& affligendos bonos, vt magis eorum virtus eluceat,& innoteſcat, & Chriſti gloria illuſtrior reddatur nobis. Cæterùm inter omnes labores,quos vetuſtas tribuit Herculi,nullus fuit maior illo,quē ſubiuit aduerſus Hydram. Erat enim Hydra, vt antiqui ſcriptores fictis fabulis prodiderunt, ſerpens quidā multorum capitū,in lerna palude viuens, qui ob id inuictus dicebatur,quia pro vno capite exciſo, multa ei capita continuo renaſcebantur. Per Herculem igitur Idæā virtutis intelligebant,quā ob cauſam aiebant eum magnos ſu

Bonos quare permittit Deus affligi.

Herculē cū Hydra pugnare quid ſignificet.

B biiſſe labores,& terribilibus certaminibus expoſitū fuiſſe,quia virtus magnas habet in hac vita ab impiis aduerſus ſeipſam cō tradictiones,accumulāt namq; oēs impij cōtra eā ſuarū detractionū aceruos,& in illam inuehuntur. Sed præcipua aduerſus virtutē cōtradictio eſt inuidia,per Hydrā ſignificata,quæ ideo fingitur paluſtris,& è cęno ſordido pullulare,quod non niſi in abiecto,& polluto animo reperiatur, & qm̄ inuidus, ſi eum in vno cōuincas,& rebus addicas neceſſariis,iterum inuidet,& ex victoria quam de illo reportaſti, alia atque alia illi oritur inuidia, dixerunt ideo veteres parū prodeſſe capita Hydrę ſecare,

Virtus magnas habet contradictiones.

Inuidorū qualitates.

C cum ei cōfeſtim alia orirētur: veruntñ qui in virtutis ſtudium toto pectore incumbunt,nō debēt cadere animo,cùm ſe viderint inuidorū pondere premi. Si enim Chriſtus cōtradictionē ſuſtinuit,& vt de eo dicit iuſtus Simeon;Poſitus eſt in ruinam, & reſurrectionē multorū,& in ſignum cui ęontradicetur,quid mirū eſt eos,qui ei adhærēt,à mundo contradictiones ſubire?

Lucæ 2.

Sæpe quidem nos purgat Deus laboribus,& calamitatibus, vt magis in virtute proficiamus. Sic enim Nabuchodonoſor cū beſtiis ſeptē annos verſatus eſt,vt ſuperbiā ſuam frænaret, & in virtutis ſtudio etiā proficeret. Quis præterea ſuperbiam

Calamitates vtiles.

Dan.4.

D contriuit ipſius Antiochi,niſi tribulatio ? adeo vt dicat; Bonū eſt ſubditū eſſe Deo, & mortalē non paria Deo ſentire. Quis domuit Manaſſem,niſi afflictio ipſa,& captiuitas,qua adeò op primebatur,vt vix oculos ad cœlum leuare auderet ? Naaman etiā Syrus ſalutem quærēs corporis lepræ,qua vexabatur,etiā ſalutem animæ meruit inuenire. Sunt quidem calamitates,& labores inſtar pharmaci alicuius amariſſimi,q̄ quidē,quamuis amaritudinem præ ſe ferre videatur, nihilominus tamē ſanitatem inducit, & bonā efficit valetudinē: ita tribulatio ſalutē animæ inducit,& ceu ignis aurum nos probare ſolet,& purificare. Quòd ſi inde non proficimus, non id quidem tribuendum eſt ipſi calamitati, ſed potius tibi,qui ex ea non proficis.

2.Mac.9.

4.Reg.5.

Simile.

Simile. Aromatici quidem odores, quo magis confricantur, vel arden E
tibus prunis admouentur, eo etiam magis solent redolere, & odorem ex se effundere: ita sancti, & viri iusti, quo pluribus vexantur tribulationibus, eo etiam magis virtutum opera exercere consueuerunt. Virum quidem iustum comparat D. Bernardus cęlo, quod quidem tametsi semper præclarissimũ sit, atque pulcherrimum, nocte tamen eius pulchritudo, & stellarum ornamentum magis demonstrari videtur: ita etiam in tribulationis nocte, & tempestate, virtus nostra magis splendere videtur. Sumus quidem nos instar quercuum, vel aliarum id genus arborum, quæ fructum suum non nisi variis ictibus con F
cussæ reddere solent: instar etiam vitis, quæ nisi amputetur, & circuncidatur, non solet accuratum fructum effundere.

D. Bern.
Simile.
Simile.
Simile.

Prælatus qualis esse debeat.

MAxima certè consideratione dignum est, q̃ in tantis laboribus cõstitutus Ioannes, nihil solicitus sit de se, & libertate sua, sed potius totus occupetur in institutione discipulorum suorũ, & in diuino obsequio. Tale quiddam olim fecisse sanctum Moysen, legimus in Exo. c. 27. Nam cùm dixisset tria Deus ipsi Moysi, quæ sane videbantur aspera, videlicet, q̃ bre G
ui esset moriturus, & q̃ sibi in officio non deberet aliquis succedere filius, vel propinquus, sed quem ipse nunquã cogitasset, & denique, q̃ non ingrederetur terrã promissionis, quam tantopere expectabat, & circa cuius acquisitionẽ tantopere laborauerat. Nihilominus tñ sanctus Moyses nihil indignatus est, neque obmurmurauit, neque etiã pro aliquo horũ recuperando supplicauit, sed potius communis boni solicitus, & proprij oblitus, ait: Prouideat Dñs Deus spirituum omnis carnis, ho
minẽ qui sit super multitudinem hãc, & possit exire, & intrare H
ante eos, & educere eos, vel introducere, ne sit populus Dñi, sicut oues absque pastore. O virũ admirabilẽ! vide quo tpe de his sit solicitus. Tale quiddã præstat modo glorioſus Baptista, nã cùm potius videretur debere supplicare Herodi pro sua libertate, mittit tñ duos discipulos ad Christum, vt interrogent; tu es qui venturus es, an alium expectamus? Optimi enim prælati proprìorum commodorum obliuisci debẽt, communi subditorum bono inuigilare. De Cæsare autem propha næ historiæ tradunt, q̃ se ipse non habuit, postquam mundus eum principem habere cępit. Æquum planè est, vt prælati huiusmodi curam habeant: quandoquidem de subditorum peccatis reddituri sunt rationem, quæ committent propter ipsorum

Exod. 27.

Tribulationũ amatissimũ ea licem solet Deus seruis suis interdũ propinare.

Exodi 27.

Prælati quo zelo duci debeant.

Exemplũ.

Prælatus, & princeps suus esse non debet, sed subditorum.

A rum negligentiam. Quod optimè quidem sanctus Moyses declarauit, quâdo dixit ad Aaron; Quid tibi fecit populus ille, vt induceres super eum peccatum grande? Vide quomodo culpam transferat in Aaron,& totum onus,vt intelligamus,quòd qui negligenter præsident, sunt causa peccatorum,quæ à subditis committuntur, & ipsis sunt ascribenda. Exod. 32.

Vide obsecro quam sedulus esset gloriosus Baptista circa suum munus obeundum: sic etiam se debent gerere ipsi prælati,semper consulentes ouium suarum saluti: tum etiam ille, qui Rempublicam regit, sic erga subditos se gerat. Præcepit

B olim quidem Deus in Exod.dicens: Sumes duos lapides onichinos,& sculpes in eis nomina filiorũ Israel, portabitq; Aarõ nomina eorum coram domino super vtrumque humerum ad recordationem: in quo quidem apertè declarauit solicitudinem prælati erga suos,scilicet,vt habeat eos scriptos, & gestet super humerum,& pectus, & nõ quidem atramento scriptos, ne facilè obliuisceretur, sed potius stylo ferreo. Probe nouerat Ioannes quam necessarium esset his duobus discipulis, vt Christi essent studiosi: si quidem inuidia quadã ducebantur, videntes tot tantaq; miracula, quæ à Christo fieri quotidie C audiebant,& ideo ipsos mittit, vt oculis propriis videndo ipsa, ad Christi scholam cõfugerent,postquam sibi Herodes caput amputasset. Vide igitur quantam gereret ouium suarum curam, vt & ipsas cognosceret, & necessitatibus ipsarũ prouideret. Sic se bonus pastor gerere debet,iuxta illud Apost. Cùm longum vale suis discipulis,dicebat: Attendite, inquit,vobis, & vniuerso gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit episcopos regere ecclesiam Dei quam acquisiuit sanguine suo: vna inter alias causas,quas Christus affignabat, cùm diceret se bonum esse pastorem, illa erat, quòd scilicet cognosceret oues suas. Exod.18. *Maximã solicitudinem gerat suarum ouium.* *Pastor quã curam gerere debeat suarum ouium.* Act.20. Ioann. 10

D Vnde olim Deus ante protoparentem Adamũ constituit omnia animalia, vt ea diligenter inspiceret,& cognosceret, atque ita cõuenientius posset singulis accõmodata,& propria indere nomina: quanto igitur plus velle ipsum putas, vt animarum pastor oues suas cognoscat? De scorpione quidem legitur, q solo aspectu struthionis oua in lucẽ edat, atque producat pullos, quæ tamen non aspexerit, multa ex his peribunt. Oculus igitur prælati plurimum confert ipsis subditis. Vnde & vulgò dici solet;Oculum Domini impinguare equum:tum etiam puluerem pedum heri aptiorem ad agrum, & segetes stercorandas. Hinc etiam sacrum Concilium Tridentinum tam obnixè præcipit, & commendat prælatis ipsam residentiam. Genes.2. *Proprietas scorpionis.* Simile. Conc.Tri. Sessio.23.

Hoc

Magna fœlicitatis loco ducendũ est bonum nãcisci pastorem.

Hoc quidẽ boni prælati munus tã diligenter administrabat,& E
exercebat Ioannes,vt eũ neque carceres,neque vincula vlla ra
tione impedirẽt. O felices discipulos, qui talẽ diuinitus nacti
essent magistrũ,& pastorẽ : id enim quãti sit momenti,& pon
deris,præclarè quidẽ declarauit Regina illa Sabba, qñ videns
2.Par.9. prudentissimã illam Regis Salomonis administrationẽ, exclamauit dicens ; Beati viri tui,& beati serui tui, hi qui assistunt
corã te omni tpe,& audiunt sapientiã tuã! Itẽ paulo post ait;
Diligit Deus Israel,& vult seruare eũ in eternum,idcirco po
suit te super eum regem. Præterea ex bona administratione
Ioſue, etiam multos progressus in virtute faciebat populus ; F
quandoquidem tam egregium pastorem nactus fuerat. Vnde
Ioſue 24. sacer textus ait ; Seruiuit Israel Dño cunctis diebus Ioſue.

Dominica Tertia in Aduentu.

CONCIO PRIMA.

Chryſoſt. in Matth. homil.15. Lucæ 3.

Misserunt Iudæi ab Hierosolymis, sacerdotes & leuitas ad Ioannem, vt interrogarent eum, Tu quis es? Ioan.1.Matth.3.Mar.1.Luc.3. Generatio ma- G
la,adultera,& peruersa,ait Chryſoſt.post baptiſma
Baptistam interrogas,& percontaris ? Quid hac stultitia stul
tius ? Quomodo ad eum conueniſtis ? Quomodo ipsum per
contati estis quid foret agendum ? Hæc planè omnia à vobis
temere, & sine ratione facta sunt, cùm neque principium, ne
que fundamẽtum intelligatis. Verum nil horum protulit,aut
obiecit Ioannes,neque quidquam exprobrauit, sed omni cum
manſuetudine respondit,vt omnibus eorum manifesta,perspi
cuaq; fieret malitia. Sæpenumero Ioannes Christo testimo
nium perhibuit,& cùm Iudæos baptizaret,frequẽter de Chri H
Matth.3. Lucæ 3. sto meminit. Ego quidem,inquit,baptizo vos in aqua,qui au
tem post me venit, fortior me est, & baptizabit vos in Spiritu
sancto,& igni:quibus verbis perturbatione quadã affecti sunt:
mundi namq; gloriã affectantes,& secundum faciem iudican
tes, Ioannem Christo inferiorem esse indignum arbitrabãtur.

Excellẽtia Baptistæ.

Multa enim Ioannis excellentiam ostendebant,primum gene
ris claritas,cũ filius esset principis sacerdotis,deinde vitæ aspe
ritate,& rerum humanarum contemptu insignis erat. Siqui
dem domo,mensa,lecto,victuq; & cultu contempto,eremum
ab ineunte ætate incolunt. Cõtra Christum dicebant obscuro
genere natum,quod ei sæpe obiecerunt,dicentes: Nonne hic

est

A est filius fabri? Nonne mater eius dicitur Maria, & fratres eius Iacobus, & Ioseph? Patriâ ité vnde originé ducere putabatur, ignominia quadã notabãt, vt dixit Nathanael, à Nazareth posse esse aliquid boni? Tum conuersatione omnibus cõmunis erat Christus, & vestimenta eius nil à vulgo differebant. Non enim Zona pellicea cingebatur, nec pilosam vestem induebat, nec melle, & locustis vescebatur, sed cũ omnibus eandé habebat consuetudinẽ: infamiũ etiã hominũ, & publicanorũ conuiuiis aderat, vt eos ad meliorẽ frugẽ reduceret. Quod intelligentes Iudæi, ei exprobrabãt, vt idé Christus ait; Venit filius Luc. 1. Marc. 1. Matt. 13. Ioann. 1. Matt. 13.

B hominis manducans, & bibens, & dicunt. Ecce homo vorax, & potator vini, & publicanorum, & peccatorum amicus. Cùm ergo Ioannes ab se Iudæos ad Christum longè eorum opinione inferiorem dimitteret, ęgrè ipsi ferebant, & rubore perfundebantur, quippe qui Ioannem potius magistrũ habere quam Christum voluissent: palã tamen id dicere verebantur. Mittunt autem ad eum, vt per adulationem, & inuidiã ipsum alliciant ad confitendum se Christum esse. Mittunt ergo nõ abiectos, & infimæ sortis homines, quemadmodũ cùm Christum capere volebant in sermone, tunc enim miserunt discipulos, *Ambitiosi quo dementia veniãt.*

C & Herodianos: nunc ergo Sacerdotes, & Leuitas mittunt, nec vndecunque, sed ab Hierosolymis, hoc est maioris autoritatis, & nominis, non enim temere hoc significauit Euangelista. Matt. 22.

Ad Ioannẽ mittunt, nõ ad Christũ, quia offẽndebat eos humilitas Christi, & indignũ iudicabãt tanto honore, eũ qui tam pauper esset, turpeq; eis videbatur tã pauperem habere Messiã, & tã humilẽ. Ecce hoc est ingenium mundi, semper horret crucé, pudet eũ humilitatis, & paupertatis, indecorũ putat cũ eis conuersari, qui cruce premantur, ét si sunt sanctissimi, vt patet de diuite illo, & Lazaro. Denique omni honore indignos Ferus sup Ioan. 1. Luc. 16.

D arbitratur eos, q pauperes, & humiles sint etsi doctissimi. Omnes enim nos similiter affecti sumus, & eos certè cupimus præsatos, rectores, & prędicatores, qui nostris affectibus accõmodi quidẽ videantur, nec si in potestate nostra esset, quemquam pateremur, qui obsisteret affectibus nostris, ne Deũ quidem.

Miserunt Iudæi ab Hierosolymis. Grauissimũ planè onus sibi imposuerũt Iudæi reddendæ rationis in iudicio, q cùm tãti facerent Ioannẽ, vt si se Messiã confiteretur, eum libentissimè reciperẽt: nunc tñ, cùm hoc ipsum de Christo prędicet, nõ credant, quod quidẽ Ioãnis locupletissimũ testimoniũ alienũ magis ab omni suspitione erat, q de Christo id prędicaret, quã de seipso. Veruntñ eius sumus naturæ, vt qñ quis loquitur nobis placentia, *Libẽter audimus, cũ quis nobis placentia loquitur.*

placentia, eundem laudibus & encomijs in cœlum tollamus, & E
sanctum esse virum dicamus; sin secus, longe aliter de eo sentiamus & detrahamus. Mundus quidē in suis electiōnibus longe opinione fallitur, præsertim cùm posthabitis his qui bene meriti sunt, eos eligat qui ditiores sunt, vel claræ stirpis. Quis
Gen. 41. vnquam diceret Ioseph idoneum fore ad Ægyptiorum regimen, adolescentem videlicet hebræum, ex odioso genere, qui nuper ex carcere regio educebatur, vbi iam pridē vinctus erat? Notum quidem est humanis sensibus videri id absurdissimū, cum esset pauper, & capriuus & iuxta eorum sententiā obscuro genere; nihilominus tñ à Pharaone electus est, in quo aper F
Electiones quales esse debeant. te rex barbarus nobis insinuauit quales esse debeant electiones nostræ, vt scilicet virtutē magis quam cætera requiramus. Parum quidem profuit q. Saul procero & egregiè composito esset corpore, adeo vt reliquos omnes ab humeris excederet, siquidem ita inique & imprudenter gubernauit. Nihil ēt ob-
1. Reg. 9. fuit Dauidi, q. pastor esset & exiguus, atque minimus fratrū, quandoquidē ita felicissime regnum ipsum administrauit. Vt
Ioan. 21. eligeret Christus beatū Petrum sibi vicarium & caput Ecclesiæ, nō de literis aut potētia periculū fecit, sed de amore ipso.

Plurimū prodest seipsum cognoscere, & magna est subtilitatis. *Interrogauerunt Ioannem, Tu quis es?* Hoc etiam vnicuique G
nostrum pōt interrogari de cognitione sui ipsius: hoc est magna sapientia & sublimis philosophia, cognoscere se ipsum, essēque sibimet præsentem. Impij non solū se non intelligunt,
Isa. 64. sed à se ipsis absunt, & immensō ferè distant interuallo. Id in-
Ezech. 1. telligens Isaias dicebat; Redite præuaricatores ad cor. Redeamus igitur ad nos ipsos, ponamus nos ante nos, & coram facie
Platonis sententia. nostra gradiamur, sicut animalia quæ vidit Ezechiel. Videamus & opera nostra, & nos, & de nobis acsi essemus alij, sentē tiam feramus. Hoc apophtegma, cognosce te ipsum, ait Plato
Amor proprius excæcat nos. fuisse quondam in foribus templi delphici inscriptum, veluti H
dignum quod deo tribueretur. Sed tñ amor proprius nos ita excæcat, vt existimem de temporibus hisce nostris dixisse di-
2. Tim. 3. uum Paulum, Instabunt tempora periculosa, & erūt homines
Psal. 4. se ipsos amantes. In quodam psalmo loquens Deus cum impio aliorum crimina expiscante, suaq; nō vidente, Arguam inquit, & statuam contra faciem tuam. Ac si diceret, ego tecum disceptabo, tua scelera tibi ostendam, & ponam te coram te, vt teipsum plane aspicias. Non se cognoscit qui quid in se laudat aut dissimulat, in alijs execratur, cosq; suo nomine flagitiosos appellat. Hic cōtra Dei legem duobus vtitur ponderibus,
Leuit. 16. altero sibi, altero alijs, dicente Deo in Leuit. Statera iusta, &

æqua

A æqua sint pondera. Et Salomon in Prou. Pondus & pondus, mensura & mensura, abominabile est apud Deum. Vnde hæc ponderum uarietas, nisi ex ignoratione nostri? In Creta proditum est memoriæ, fuisse labyrinthum quendam à Dedalo factum, tot viarum ambagibus inflexum, tot cursibus & recursibus inextricabilem, vt nemo in illum ingressus posset ad primum ostiũ reuerti, quo efficiebatur vt omnes illuc introeuntes, perirent. Thesèum aũt accepto fili glomere labyrinthum penetrasse, & incolumem regressum esse ope fili quod manu tenebat, interfectoq; Minotauro victorem redijsse. Ego exi- B stimo hoc labyrintho significari mundum, & filo hoc cognitionem sui. Quid enim mundi negotijs implicatius? Quid superbiæ, auaritiæ, libidinis & vanitatis laqueis inenodabilius? Ingressi mortales falsas & inexplicabiles huius seculi vias, irretici eius fraudibus, negotijs, blanditijs, & voluptatibus, exitũ ignorant huius labyrinthi & existimantes irremeabiles esse errores in quibus versantur, pereunt in mundo, tetras maculas sibi ipsis inurentes, & Christianæ dignitatis amplitudinem labefactantes. At qui secum asportat filum cognitionis sui ipsius, exit è seculo, & de occiso effrenato appetitu victoriam ad C mirabilem reportat, quoniam se ipsum cognoscens, & fragilitatem suam animo perspiciens, non se extollit & insolentem reddit, non vanitatibus fidit, non se vitijs contaminat, non in falsa gloria spem ponit rerum suarum. Qui huiusmodi vitæ cursum conficiunt, cum glomere lini hoc est cum sui cognitione inueniunt exitum. Agnoscamus igitur nos ipsos, & expulsis erroribus atque cupiditatum errore restincto, mundum cõtemnamus, & ad cœlum aspiremus.

Prou. 2.

Simile.

Labyrinthus Dedali quid significaret.

Impij in labyrinthum maximum cõiecti sũt.

Cognoscamus nostras miserias si perire nolumus.

Et confessus est, & non negauit, & confessus est, quia nõ sum ego Christus. Ideo aũt Euangelista, vt ait B. Thomas, ingemi- D nat hoc quod dicit, & confessus est & non negauit, vt ostendat humilitatem Ioannis, qui licèt esset tãtæ autoritatis apud Iudæos, vt eum crederent Christum, non tm̃ honorem sibi non debitum non vsurpabat, sed confessus est potius, quia nõ sum ego Christus. Sed quid est hoc quod dicit, confessus est & nõ negauit? Videtur enim q; negauit, quia dicit se non esse Christum. Sed dicendum est, q; ideo non negauit veritatem, quia dicit se non esse Christum, aliàs negasset ueritatem: non negauit veritatẽ, quia quantumcunque haberetur magnus, non est elatus in superbiã sumens sibi honorem alienũ, imitando illud Iob, Si vidi solem cũ fulgeret, & lunam incedentẽ clare.

D. Thom. lec. 12. in c. 1. Ioan.

Fidelitas Ioannis.

Iob 31.

Nemo vt stultus supra seipsum opinione hominum rapiatur,

tur, si nouit sibi omnino deesse quod creditur. Spectat enim E
Simon. de Casi. in Euang. li. 3. cap. 1. Similitudo. ad mentis constantiam existimatione magna hominũ non extolli: & etiam si inesset quod fama vulgarium clamat, intra humilitatis & vilitatis claustra se famosus includat. Ecce Ioannes diuina non rapit, & oblata respuit: quod nouit esse Christi, nõ arrogat sibi. Suspenduntur patibulis qui temporalia diripiũt, qui domino inuito aliena contrectant: quid ergo erit eis qui diuina rapiunt, qui diuinos honores vsurpant, & qui etiam impertinenter oblatos non respuunt?

Qui sibi Dei honorem vsurpant quid mereãtur. *Et interrogauerunt eum, quid ergo? Elias es tu?* Iam frustrati ad alia conuertuntur, intentumq; suum adumbrare volentes dicunt, quid ergo? Elias es tu? vt uideantur simpliciter ac si ne malitia interrogare, siquidem expectabant etiã uenturum Eliam, vt scribitur per Malachi. Ecce ego mittam vobis Eliam Prophetam, antequam ueniat dies Dñi magnus & horribilis. F
Oecu. in Ioan. 1. Mala. 4.

Non sum Elias. Quid est hoc quod dicit Ioannes, non sum scilicet Elias, ait B Thomas, cùm Christus dixerit ipsum esse Eliam? Hanc quæstionem soluit Angelus dicens, ipse præcedet ante eũ in spiritu & uirtute Eliæ, in suis nempe operibus. Non fuit ergo Elias in persona, sed in uirtute & spiritu Eliæ. Potest autem attendi similitudo quantũ ad tria: primò quantum ad officium, quia sicut Elias secundum Domini Aduentum præueniet, ita ille præuenit primum. Secundò quantum ad viuendi modum, quia Elias in desertis morabatur, parco vtebatur cibo & duris vestibus operiebatur. Tertiò quantum ad Zelum, quia Elias maximi Zeli fuit, vnde dicebat; Zelo zelatus sum. D. Thom. in Ioan. 1. Luc. 12. Luc. 1. 3. Reg. 19. 4. Reg. 1. 3. Reg. 19. G

Propheta es tu? Non sum. Non rogarunt, ait Chrys. an esset unus ex aliorum numero Prophetarum, sed articulum addiderunt, ac si dicerent, Propheta ne ille es qui à Moyse prædictus es? Propterea negauit non se Prophetam esse, sed esse Prophetam illum de quo intellexerat Moyses. D. Chrys. in Ioan. hom. 15. Deut. 18. H

Ego vox clamantis in deserto. Quòd autem dicit clamantis, põt intelligi dupliciter ait Thomas, vt scilicet sit vel Ioannis in deserto clamantis & prædicantis, vel Christi clamantis in ipso, secundum illud, an experimentum quæritis eius qui in me loquitur Christus? Ego vox clamantis, id est vox clamans ait grauis quidam doctor. Ioannes erat vox, quia quidquid erat in Ioanne vox erat, vestis, manus, pedes, caput, lingua, totus denique erat vox clamans & dicens, pœnitentiam agite. Etiam si os non loqueretur, quidquid in ipso erat prædicabat contemptum mundi, pœnitentiã & amorem diuinum: non D. Thom. in Ioan. 1. Luc. 12. 2. Cor. vlt. Lud. Gra.

illi

A illi dicere poterant, medice cura te ipsum, bene omnia quidem vitia taxare poterat, cùm exemplar totius virtutis & sanctitatis esset. Mirabilis certè cõcionator, qui quasi alter Orphæus duriſſima saxa, id est duriſſima corda, ex antiqua peccandi con suetudine, diuinis verbis emolliebat, ita vt publicani & milites ad eum uenirent toto corde pœnitentiam acturi. Luc. 4. Similitudo Orph. Luc. 3.

Clamantis in deserto. Contigit sæpe, vt in aliqua domo multi sint saltantes, gaudentes, & canentes, dum tamen aliquis tũc temporis ostium pulset & non exaudiatur, propter magnum tumultum siue strepitum eorum, qui intra domum sunt: ita Simile.

B intra ipsam peccatoris animam sunt multi tumultus & inordinati appetitus, vt diuitiarum, & vindictæ inimicorum, sunt denique voluptates & blandimenta carnis, & hinc fit quòd cùm plena sit anima inordinatorum appetituum, quando Deus uocat non exauditur. Quòd autẽ animæ desideria voces dici possint, ex eo constat, quòd cùm orans esset Moyses, nec tamen aperiret os ipse quidem suum, nec labia, dicit ei Dominus, Quid clamas ad me? Conturbant enim animam desideria carnis & sanguinis, cùmque magnus sit strepitus, etiamsi Dominus ad ostium pulset, non exauditur. Et certè quamuis dederis tuis inordinatis appetitibus & desiderijs quod petunt, nunquam tamẽ voces cessant emittere. Remedium aũt vt Deum clamantem possis audire, est facere vt taceãt omnes illi qui intus clamitant. Nunquam tuis appetitibus quod volunt concedas, quia neutiquam tacebunt. Hæc omnia mitigabis consideratione breuitatis vitæ. *Peccator in quanta degat miseria.* Exo. 14. *Appetitus sensitiui nos plurimum conturbant.*

Rectas facite semitas eius. Viæ domini sunt præcepta, & semitæ eius consilia rectum iter ille facit, qui sicut natus est & moriturus est, ita uiuit. In laboribus natus es plorans, pauper, nudus & humilis, & morieris mille doloribus, anguſtijs & ca-

D lamitatibus circundatus: opus ergo est si rectum iter facere vo lueris, in lachrymis viuas, orationibus & gemitibus, humilis & pacificus. Sed cùm natus fuisti, paruum te cunabulum capiebat, in morte etiam constitutus parua sepultura continebere: modo vero vix magnæ & superbæ domus possunt te capere, imo forte eo perueniet insaniæ, vt tibi etiam mundus paruus videatur, quare tibi canito & consulito. Lud. Gra. *Considerationes ad vitam corrigendam.*

Et qui missi fuerant erant ex Pharisæis. Hoc obseruabis inquit Orig. Duas Ioanni Baptistæ fieri legationes, vnam quidem ab Hierosolymis à Iudæis, qui sacerdotes & leuitas mittunt, vt eum quis es interrogent; alteram autem à Pharisæis qui mittuntur, qui ad responsum datum vrgent. Obserua etiã Orige, in Ioã. to. 6. Paulopost prin.

quem-

Secundum Origenem duæ legationes fiũt Ioanni.

quemadmodum ea quæ primò dicuntur, cum mansuetudine & studio quodam discendi dicuntur, nempe hoc, Tu quis es? Tum illud. Quid ergo? Elias es tu? Quis es vt responsum demus his qui miserunt nos? Quid dicis de te ipso? Nil enim contumax, neque audax in horum videtur interrogatione, sed omnia insunt diligentibus Dei cultoribus conuenientia. At qui Pharisæi missi erant, suo nomine contumelioſis atque inhumanioribus verbis agunt cum Baptista, hoc modo, quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta? Nec verò discendi studio id dicunt, sed animo arcendi eum à baptizandi munere, quòd baptizare nullius nisi aut Christi, aut Eliæ, aut Prophetæ illius præcipui, opus & munus esse existimarent. Quia non studio cognoscendæ veritatis, ait Greg. Sed malitia exercendæ æmulationis accedebant, ideo Euangelista nõ tacuit eos dicens. Et qui missi fuerant erant ex Pharisæis. Ac si aperte dicat, illi Ioannem de suis actibus requirũt, qui doctrinam nesciunt quærere, sed inuidere.

E

F

D. Greg. in Euang. hom. 7.

Et interrogauerunt eum, & dixerunt ei, quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta? Addidit Euangelista, & interrogauerunt eum, vt intelligeremus q̃ non ex commissione mittentium, sed ex proprio sensu subiunctam interrogationem fecerunt. Commissum erat eis vt interrogarent eum, Tu quis es? Et non vt arguerent eum de Baptismo. Vide igitur arrogantiam vel inueteratam malitiam horum, q̃ arguant Ioannem, inferendo eum non debere baptizare, eo q̃ non est Christus, neque Elias, nec Propheta. Tantum proprie tribuunt sententiæ & autoritati, vt decernant nemini licere baptizare nisi alicui istorum trium, nec solùm id decernunt, sed reprehendunt etiam Ioannem. Postquam per adulationẽ non potuerunt eum ad suas partes trahere, atrocioribus & minacibus verbis terrent, vt tandem diceret quotquot volebant, hoc est confiteretur se esse Christum. Non quærunt vt sciãt, ait sanctus Thomas, sed vt impediant: quia enim uidebant populi multitudinem ad Ioannem currere, propter nouũ ritum baptizandi, & extraneum à ritu Pharisæorum & legis, inuidebant Ioanni, & conabantur pro posse impedire eius baptismũ, & ideo se continere non valentes, nec suam inuidiam, dicunt, quid ergo baptizas?

G

H

Caiet. in Ioan. 1.

Malitia non potest diu celari.

Theop. in Ioan. 1.

D. Thom. in Ioan. 1. Luc. 13.

Ego baptizo in aqua, medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis. Quasi dicat, vt ait beatus Thomas, non debetis mirari, si ego, qui non sum Christus, neque Elias, nec Propheta; baptizo, quia baptismus meus non est completiuus, sed imperfectus

D. Thom. vbi supra.

A perfectus. Nam ad perfectionem baptismi exigitur lotio corporis, & animæ; & corpus quidem secundum naturam lauatur aqua, anima verò non nisi spiritu; vnde ego baptizo in aqua, hoc est corpore, lauo corpus; veniet autem alius, qui perfectè baptizabit, scilicet in aqua & Spiritu sancto, Deus & homo, qui & corpus aqua, & spiritum lauabit. Hinc Greg. ait; Non in spiritu, sed in aqua baptizat, quia peccata soluere non valebat. Corpora per aquam lauat, sed tamen mentem per veniã non sanat. Cur ergo baptizat, qui peccata per baptismã nõ relaxat? Vt scilicet præcursionis suæ ordinem seruans, qui nasci-

B turum nascendo præuenerat, baptizaturum etiam baptizando præueniat. Vnde baptizati baptismo Ioannis, ait Aug. indigebant postea baptizari baptismo Christi. Circa hoc dicit sanctũ Concil. Trident. Si quis dixerit baptismum Ioannis habuisse eandem vim cum baptismo Christi, anathema sit.

Baptismus quas haberet virtutes.

Gregor. in Euang. homil. 7.

Aug. trac. 5. in Ioan. & tra. 80.

Cõc. Tri. Sess. 7. de baptis. c. 1.

Cuius non sum dignus, vt soluam eius corrigiam calceamenti. Quòd si Ioannes, ait Chrysost. indignus, qui corrigiã solueret, Ioannes, inquam, quo maior inter natos mulierũ non surrexit, quo tandem loco nos numerabimur? Caueamus de nobis ipsis dicere glorioſa: hoc enim nos, & hominibus inui-

C sos, & Deo abhominabiles facit. Et idcirco quanto maiora fecerimus bona, tanto de nobis minus dicamus: hoc enim modo maximam & coram Deo & coram hominibus gloriam consequemur. Maxima non de se sentire, tam magnum quidem est, quam maxima res feciſſe, quod si non adsit, nec res illæ poterunt esse laudabiles. Itaque si bona tua magna vis facere, noli ea magna putare, aliter enim magna esse non poterunt.

Chrysost. in Ioã. homil. 15. & in Matth. homi. 3. & ad popul. homil. 38.

Humilitatem quanti faciat Deus.

Huius exemplo discant sacerdotes, cùm ad tremenda altaris mysteria accedunt, quo timore, & reuerentia illuc adire debeant, quando is, qui ab vtero matris Spiritu sancto plenus

D erat, indignum se esse fatetur, qui ad pedes Domini procumbens, corrigiam soluat calceamentorum eius. Peccator quidem facilè suam humilitatem agnoscere debet, qui tam abiectus est, cùm hi, qui innocenti, & immaculata vita vixerunt, vt Ioannes & alij sancti, tantam humilitatem habeant ex consideratione diuinæ prouidentiæ. Nam quæcunque habent & possident, omnia agnoscunt à Deo sibi tradita esse, nilque boni suis viribus comparasse.

Lud. Gra. *Cũ magna reuerentia accedẽdum est ad sacrosanctã Eucharistiam.*

Humilitas commẽdatur.

Vidua illa iussu Elisæi nõ fundebat oleum nisi in vacuis vasis. Si vis ergo, vt Deus infundat tibi gratiam, necessum est humile cor, & ab omni superbia longè summotum, & vacuum ei ostendas. Somnia etiam Pharaonis nõ reuelauit Deus sapien-

4. Reg. 4.

Genes. 41.

tibus Ægyptiorum, sed humili Iosepho. Quin legimus etiam E
Didimus. Didimum quendam Philosophum hæc verba Alexãdro Magno dixisse: paratus quidem est Deus ad dandam tibi sapientiam, sed non habes vbi eam recipias, quia superbus es. Oculi etiam nimium eminentes imbecillem habẽt virtutem ad videndum: oculi verò submissi, melius, & magis vident. Sic etiam humiles melius diuina mysteria percipiunt. Erubescat tandem præsumptio, & superbia nostra; Ioannes enim, quo inter natos mulierum non surrexit maior, dicit se indignũ calceamento soluendo, & tu dicis te dignũ sacerdotio, & dignum pontificatu? Tu inquam carbo fumigans, dicis te dignum, qui F
corpus Christi tractes?

Glo. Ord. super Ioã. *Hæc in Bethania facta sunt trans Iordanem. vbi erat Ioannes baptizans.* Duæ sunt Bethaniæ, ait Glossa ipsa ordinaria super Ioannem primo capite; vna trans Iordanem sita est; altera verò citra Iordanem, non longe à Hierusalem, vbi Lazarus quidem ipse suscitatus est.

Dominica Tertia in Aduentu.

CONCIO SECVNDA. G

Mundi gloriam contemnamus.

MISERVNT *Iudæi ab Hierosolymis Sacerdotes, & Leuitas ad Ioannem, vt interrogarent eum, Tu quis es?* Ioan. 1. Matt. 3. Mar. 1. Luc. 3. Huic quidem interrogationi quam miserunt ad Ioannem Sacerdotes, & Leuitæ, respondit; non sum ego Christus. Quia mundi gloriam contempsit, magnam gloriam consecutus est, cùm fuerit à Christo mirificè laudatus. Qui quærit mũdi glo H
riam, ipsam non inuenit, qui verò contemnit, adipiscitur illam.

Gloriam mũdi despicantur serui Dei, & contemnunt.

Ezech. 6. *Cupiditas rerum tẽporalium quãta inuehat detrimenta.*

Cùm minaretur Deus per Ezechielẽ populo Israelitico propter eorum idololatriam, ait; Vrbes desertæ erunt, & excelsa demolientur. Quasi diceret, vrbes vestræ erunt à Babiloniis euersæ, & in solitudinem redactæ, & loca eminentia vbi dæmonibus immolatis, confringentur, & desolabuntur. Aspice iusta Dei iudicia: flagrabant Iudæi diuitiarũ cupiditate, & mundi gloria, in vanitate constituta, quas ob causas Deum verum reliquerunt, & gentium idola adorarunt: at coram ipsis idolis, & dæmonum simulachris amiserunt diuitias, & nominis amplitudinem. Contra verò, qui propter Deum diuitias, & nominis

clari-

A claritatem desiciunt, eas ipsas res quas amittere, vt Deũ non amitterent, nõ dubitabant, multo præstantiores absque dubio consequuntur. Moyses Pharaonis fauorem, Ægyptiq; opes, & fastum contempsit, & postea fuit ipso Pharaone illustrior, & potentior: nam Pharaoni parebant homines, Moysi verò homines, maria, flumina, rupes, & aliæ creaturæ. Qui mundi gloriam ardenter quærit, ipsam non inuenit, qui verò eam cõtemnit, ipsam adipiscitur: gloriam enim contemnere, est illam obtinere. Hac ratione ductus aiebat D. Chrysostomus. Contemne diuitias, & eris diues; contemne gloriam, & eris gloriosus. Exod. 1. Hebr. 1. Exod. 7. Exo. 14. Exo. 17. D. Chrys.

B Cùm olim pictor quidã insignis equum pinxisset, velletq; illi iuxta os spumam depingere, nunquã potuit. Quo circa spongiam, in qua tergebat penicilla, quam manu tenebat, iratus in picturam proiecit, vt refert Plutarchus, vt illam liniret, & macularet, & penitus euerteret. Sed multo aliter euenit, nam spongiæ variis imbutæ coloribus, contactu, spumam, quam solers artis magister nequiuerat efficere, casu expressit, vbi existimauit picturam dissipare, eam perfecit. Sic si magno ingenti artificio mundi gloriam comparare volueris, id efficere non poteris: nam inanem gloriã illam appetere, & inquirere igno C minia est: sin autem huiusmodi gloriam spreueris inanem, & in temeritate multitudinis constitutam, in eamq; proieceris contemptionis spongiam, veram profectò gloriam consequeris. Illa enim falsæ gloriæ abiectio est veræ gloriæ cõsecutio. Vt arbor, quæ est altioribus defixa radicibus, excelsius fertur in sublime: sic homo, quo profundius per humilitatem abiicitur, eo magis ascendit, & sursum per virtutem eleuatur. Et quemadmodum arbor in vertice montis sita, ventorum turbine concutitur, & facile conuellitur: sic homo quanto in maiori dignitate constitutus est, tanto & maiori periculo est ob- D noxius. Vnde ait ingeniosus poeta: Simile. Plutarch. *Qui honorem fugit, eum inuenit.* *Gloria mũdana sæpe sectantẽ fugit.* Simile. Simile. *Dignitates mũdanę periculosæ & laboriosæ.*

Summa petit liuor, perflant altissima venti:
Summa petunt dextra fulmina missa Iouis.

Hæc est vna ex causis, ob quas in Euangelio homo cum arbore comparatur. Cùm igitur arbores simus, oportet vt fragilitatis nostræ cõsideratione radices profundæ humilitatis longius mittamus, & in valle cognitionis nostræ miseriæ, in statu humili, sed virtutibus florente, consiti simus, & nulla nos procella conuellat, nulla vanitas disperdat, nulla ambitio conturbet, nulla auaritia contorqueat, nullum denique tempus nos possit ab humilitate, & animi abiectione, & mundi cõtemptu, & ab honestatis laudibus, & ornamẽtis abducere. Tanto ẽdificium Matth. 7. Marc. 8. Lu. 3. & 6. *Humilitas tutissimus est locus.*

Simile. ficium erit firmius, & validius, quanto eius fundamentum fuerit profundius iactum. Cùm autem philosophiæ Christianæ fundamentum sit humilitas, quantò ea fuerit profundior, tantò religionis ædificium erit securius, & permanentius. Optimum sanè horum omnium exemplar nobis hodierno die exhibet Ioannes, renuncians præclarissimæ omnium dignitati, quæ sibi à mundo poterat offerri. E

Tractans Ecclesiasticus de ambitiosis viris, & arrogantibus,
Eccles. 40. eorumq́, potentiam, & fastum deridens ait; Substantiæ istorum sicut fluuius siccabuntur, & sicut tonitruum magnum in
Humana potentia instar tonitrui est. pluuia personabunt. Comparat eos cum tonitruo magno, F
quod terret mundum, sed statim consumitur; nam illi ex alto dignitatis gradu præcipitati, ad exitium ruunt sempiternum. Quemadmodum mare instabile semper est, quòd motu
Similitudo. instabilis lunæ moueatur; ita gloria eius, qui est in fallaci mũdi felicitate constitutus; inconstans semper est, quòd inconstantis mundi vicissitudine agitetur, & varietate. Luna nullam
Gloria mũdi mutabilis. habet firmitudinem, mare nullam certitudinem, mundus nullam constantiam, impius felix nullam in felicitate perpetuitatem. Vnde Psalmographus; Inimici Domini, inquit, mox, vt
Psal. 36. honorificati fuerint, & exaltati, deficientes quemadmodum fumus deficient. Ac etiam si toto vitæ cursu mundi gloria per- G
maneat cum homine impio, in morte certè eum derelinquet,
Psal. 48. iuxta illud regij vatis; Cùm interierit, non sumet omnia, nec descendet cum eo gloria eius.

Mundana gloria, & ambitio malorum figuratur in prodi-
Dan. 4. giosa illa statua Nabuchodonosor, de qua scribitur apud Danielem, q́ ex auro eã conflari iussit superbissimus rex ad ma-
Diuitiæ à mundanis adorãtur. iorem diuitiarum suarum ostentationem, inanem gloriam, & insolentem vanitatem. Fortasse ideo ipse ita instituit, vt qui
eum colere recusarent, saltem colerent aurum ipsum. Au- H
rum quo rex famulos suos alere deberet, pauperes reficere, templa vero Deo construere, & regnum suum in pace, & iustitia continere, & sustentare, in fabricanda vasta statua suæ vanitatis demonstratrice consumebat: ò quam multi modo reperiuntur, qui simile quiddam patrant, vt scilicet cùm deberent potius ea, quæ in obligationem cadunt sedulo curare, va-
Mundanæ ostentationes quàm inuectæ damna. nitati potius, & ostentationi diuitias suas exponunt. Quærebat ille gloriam, sed falsam, & inanem. Vera ac solida gloria est virtutis splendor, consentiens laus bonorum, incorrupta vox bene iudicantium de excellente honestate. Huius gloriæ studio plerique trahuntur mortales; nam etiam Philosophi

in li-

A in libris, quos de contemnenda gloria scripserunt, nomẽ suum literis consignarunt. In eo ipso, in quo laudem, nobilitatemq; despiciebant, se laudari desiderabant: vera, & grauis gloria in falsæ, & leuis gloriæ contemptione, & despicientia consistit. Quod cùm præclarè beatus Ioannes intelligeret, idcirco respondit, quod supra diximus. *Gloriosum planè est mundanã gloriã despicari.*

Miserunt Iudæi. Admiratione dignum est, quòd Iudæi, relicto Christo ad Ioannem confugerent, qui eos asperis insectabatur verbis, Christus verò mansuetè agebat, & miraculis coruscabat. Sed inuidus vir, & quem malitia excæcauit, in B dæmonem potius, quàm in eum, cuius liuore ducitur, sese regeret. Tales erant etiam isti, cùm dicerent; Non habemus Regem nisi Cæsarem. Tanta siquidem eos malitia dementauerat, vt quod diceret Ioannes minimè crederent, immo potius relicto Christo omnes ad Ioannem cõfugiebant, tanquam aues, quæ ad dulce canentem fistulam conuolant, & tamen decipiuntur, & irretiuntur: & ita homines falluntur præponentes creaturam creatori, sicut olim Samuel relinquens Deũ qui ipsum vocabat, ad hominem accedebat. Ita nos Deum relinquimus, & ad creaturas conuolamus, etsi ab eisdem perpeC ram tractemur. In qua re videtur Deus se nobiscum gerere instar illius, qui cùm melitensem aliquem canem ab aliquo acceperit, ne is statim in antiquam remeet domum, sed potius domi suæ contineatur, eundem cædi, & verberari à pristinis domesticis submonet, & hortatur, vt ita nouis assuescat conuiuere contubernalibus. *Liuore excæcãtur homines.* Ioan. 19. Similitudo. 1. Reg. 3. Simile.

Humilitas commendatur.

D INstantibus legatis missis à Iudæis, & vrgentibus Ioannem, vt tandẽ responderet quisnam esset, vt responsum darẽt his, à quibus missi fuerant, respondit; Ego vox clamantis in deserto: non dixit se sanctificatum, antequam natus esset, nec dixit se Prophetam, & plusquam Prophetam, & q; inter natos mulierum non surrexerat maior ipso, nec denique alia multa dixit, quæ sibi præclarè congruebant; sed duntaxat illud dixit, quod humano quidem iudicio nullius videtur esse ponderis, & momenti, videlicet nominans se ipsum vocem, quæ citissimè statim præteruolat. Res sanè est cõsideratione digna, quòd cùm Baptista tanti fuerit apud omnes, & quando tanta sibi aperiebatur fenestra ad amplissimam omniũ dignitatem, *Seipsũ laudaretur pe.* *Humilitas maxima Ioannis.*

Vir potens et humilis rara auis in terris.

tunc se vsque adeo extenuet, vt vocem se esse dicat, & ingenue profiteatur, addatque se non esse dignum soluere corrigiam calceamenti Christi procumbendo etiam. Vbi tu interim aduerte & perpende quam difficile sit in magna opum rerumque prosperarum affluentia, humilitatem animi seruare, cæteraſq; virtutes retinere. Cùm Nabuchodonosor videret suam illam celebrem ciuitatem & potentiam suam, statim fuit inflatus superbia, qua se ipsum maculauit, arroganter dicens: Nonne hęc est Babylon ciuitas magna, quam ego ædificaui in domum regni, in robore fortitudinis meæ, & gloria decoris mei? In excelsis montibus Gelboe interfecti sunt nobiles Israelitæ, & in excelsitate honorum & dignitatum mundi solent perire virtutes. Dauid in statu abiecto pepercit perfido inimico, & in diuitiarum abundantia, in regia dignitate collocatus, occidit innocentem amicum. Saul priuatus fuit humilis, & obtento regno superbus. Nabuchodonosor superbia elatus, cùm præterijsset annus ab interpretatione Danielis, existimauit falsum esse quod sibi prædixerat, & opinione inflatus dixit, quis me poterit à regno meo eijcere, cùm præter alia sim Dominus huius magnæ ciuitatis? Vide etiam quot diuitias Deus dederit Balthasari, & quid detrimenti illi attulerint. Si non fuisset diues, non tot haberet vxores & concubinas, non tam splendidum & superuacaneum conuiuium pararet, non ad illud vasa diuino cultui dedicata offerret, non denique tam infami morte suum diem obiret. Hinc colligas, quòd ex honoribus & mundana gloria, vnde homines ansam sumunt superbiendi, glorioſus præcursor occasionem sumpsit humiliandi & exinaniendi seipsum.

E

Dan. 4.

Mundani honores multos inſolētes reddunt.

1. Reg. 31.
1. Par. 10.
3. Re. 24. & 25.
2. Reg. 11.
1. Reg. 9. & 10.
1. Reg. 18.
Dan. 5.

F

G

Ex diuitijs, impij occasionem sumūt mala multa patrandi.

Vera humilitas qualis esse debeat.

Humilitas animi cum sanctitate coniungatur, vera humilitas non debet esse fucata, nec simulationibus & fallacijs ficta, sed ex animo: non enim humilis ostentatione exteriore rumulos populi aucupante, sed corde & animo approbatur. Vnde Christus dicit, Discite à me quia mitis sum & humilis corde. Simulata enim humilitas est duplex superbia, ideo non potest esse diuturna. Debet quidem humilitas in exterioribus splendere, sed ex animo prodire, vt Omnis gloria filiæ regis sit ab interiore, & foris etiam in fimbrijs aureis circumamicta varietate, vt Canticorum illud in illa compleatur, Quam Pulchra es amica mea! oculi tui columbarum, absque eo quod intrinsecus latet. Arca testamenti non solùm foris sed intus

H

Mat. 11.

Psal. 44.

Cant. 4.

Exod. 25.

Heb. 9.

Exod. 26.

præcipue erat inaurata, & diuinam legem, virgam Aaronis, & manna cibum cælestem continebat. Tabernaculum Mosis in

parte

A parte interiore erat ex cortinis & præstantibus aulæis mirabiliter ornatum, ex parte vero exteriore erat sagis cilicinis minoris pretij contectum: nam vt Apost. ait, Gloria nostra hæc est testimonium conscientiæ nostræ. Vnde Dauid dicebat, Domine non est exaltatum cor meum. Ideo te abijce & vilem reputa, & ut uerbis utar diuini vatis Nahum; Intra in lutum, & calca, subigens tene, siue tere laterem, hoc est intra in temetipsum, & sentiens te esse abiectum lutum, conculca illud, & animi amplectere humilitatem. Fructum enim & emolumenta inde manantia, pulchrè nobis beatus Petrus describit, di- 1. Cor. 1. Psal. 130. Nahum 3

B cens; Humiliamini sub potenti manu Dei, ut uos exaltet in tempore uisitationis, ideſt quando uobis contingent calamitates siue in uita siue in interitu. Pulchrè quidē imitatur beatus Ioannes hodierno die Christum Redemptorem nostrū, quando quidē ut scribitur Ioan. sexto. Cùm cognouisset Christus, quia uenturi essent, ut raperent eum, & facerent eum regem, fugit iterum in montem ipse solus. 1. Petri 5. Ioan. 6.

Vis ad ueram ascendere dignitatem? descende per animi abiectionem; in excelsis ædificijs construendis solent opifices lapides elaboratos sursum ferre funibus uolubili artificio in- Simile.

C sublimi constitutis, & ut quanto plus funis ex una parte descendit, tanto altius ex altera parte extollitur cum lapide: sic quanto se quis abiectius & demissius per animi humilitatem prosternit, tanto amplius & sublimius ascendit per decus & ornamentum. Consistit enim uerus honor in falsi honoris despicientia; & solet Deus eos quos mundus abijcit, si ipsi humilitatem amplectuntur, honore afficere, ut non solum non delitescant, sed celebrem obtineant nominis claritatem. Vt ligni Similitudo. *Quāto plꝰ quis humiliatur, tanto magis a Deo exaltatur.*

D dat & proferatur in lucem: sic uir pius uirtute præditus tametsi ab improbis & inuidis sit contemptus, eumque in tumulo perpetuæ obliuionis sepelire curent, non tamen ibi diu latebit, nam Deus eum extollet, & in sublimibus honorum gradibus collocabit. Id intuens D. Amb. Bona inquit humilitas, nihil appetendo totum quod contemnit adipiscitur. Nihil est inquit Diuus Hieronimus, quod nos ita & hominibus gratos, & deo faciat, quam si vitæ merito magni, humilitate tamen infimi simus. Et Diuus Augustinus. Cogitas magnam constituere fabricam celsitudinis, de fundamento prius cogita humilitatis. D. Ambr. super Lucam. D. Hiero. in epist. ad Celantiā. D. Aug. de verbo Domini.

Cùm ad cęlum penetrare sine veris virtutibus nullo modo valea-

valeamus, veras autē virtutes habere sine humilitate nō pos- E
simus, aperte concluditur, sine humilitate non esse nobis adi-
tum ad sedes æternas reseratum: Nunc verò, quod sine animi
dolore dici non potest, sunt multi qui non solum humilitatem
non habent, sed etiam, superbia gloriantur. Videbis enim mul
tos qui superbiam tanquam regium diadema illustremq; co-
ronam in capite imponunt, de quibus dici potest illud Prophe
tæ, ideo tenuit eos superbia, quasi dicat, vt vertit Sanctes Pa-
gninus, ideo coronauit eos superbia. Vnde videmus, quòd cùm
Isaias in superbos Iudæos inueheretur, inquit, Væ coronæ su- F
perbiæ. Deus ornat vnumquéque suorum gloria & honore,
secundum illud Psalm. Gloria & honore coronasti eum: mun
dus verò suos arrogantia & superbia. Nolunt illud percipere
quod ait Ecclesiasticus; Quid superbis terra & cinis? Qui in-
flatur superbia, etiam si legat diuinam scripturam, nullam ta-
men consequitur veram & solidam sapientiam, quia est cum
humilitate coniuncta. Id intelligens Propheta ait; Testimo-
nium Domini sapientiam præstans paruulis. Vnde ait Salo-
mon; Vbi humilitas, ibi sapientia. Et Christus dixit; Confi-
teor tibi pater Domine cæli & terræ, quia abscondisti hæc à
sapientibus & prudentibus, & reuelasti ea paruulis, hoc est hu G
militate munitis.

Sine humilitate salui esse nequimus.
Superbia detestabile vitium.
Psal. 72.
Isa. 28.
Psal. 8.
Eccl. 10.
Psal. 18.
Prou. 11.
Matt. 11.

Proterui & obstinati nolunt pœnitentiam agere.

Obstinata corda quibus reb. cōparentur.
Zachar. 7.
Eccles. 3.
Dissimile.
D. Bern.
Isa. 48.
Hier. 5.

DIcit glorioſus præcurſor, ſe eſſe vocem clamantis in de-
ſerto, vt ſignificaret ſe prædicare ſurdis & indomitis, ac
barbaris hominibus, quibus prædicare, erat oleum & operam
perdere, & tanquam in deſerto voces emittere. Tales ſunt ho-
die multi ex Chriſtianis, duri & obſtinati, quibus id rectè ac- H
commodatur, quod ait Zacharias Propheta: Cor ſuum poſue
runt vt adamantem. De his etiam ait Eccleſiaſt. Cor durum
malè habebit in nouiſſimo. Duriores iſti omni re duriſſima
ſunt, vtpotè etiam adamante, nam & adamas ſanguine hirci
emollitur, cor autem adamantinum neque ſanguine Chriſti
Domini liquefit, nec conſideratione eorum, quę Chriſtus pro
ipſo paſſus eſt, aut fecit. Hoc intuens D. Bernar. exclamat; O
duri & indurati filij Adam, quos non emollit tanta vis amo-
ris! Per Iſaiam ait ita Deus; Sciui quia durus es tu, neruus
ferreus ceruix tua, & frons tua ærea. Et per Hierem. Indura-
uerunt facies ſupra petram, & noluerunt reuerti. Vtinam hoc

de

A de Iudæis tantùm diceretur, & nullis Christianis conueniret. Sed ita sunt multi sceleribus imbuti, libidinibus dediti, & contumacia indurati, vt veluti penitus indomiti & ferè insanabiles, sint lachrymarum abundantia deplorandi. Illis accommodari potest id quod dixerat Hieremias, Peccatum Iuda scriptum est stylo ferreo in vngue adamantino super latitudinem cordis eorum. O infelices illos, ò deplorandos, ò miseros si se intelligunt, miseriores si se intelligere nolunt, quorum peccata sunt literis indelebilibus in durissimo eorum corde conscripta! Narrat Pli. esse fluuium quendam Lucaniæ nomine

Hier. 7.

Pli. lib. 2.

B Silarum, tam admirabilis naturæ, vt virgulta & folia in illum immersa lapidescant. Huius naturæ est etiam fons in Germania, in quem quicquid proijcitur durescit in lapidem. Id quod Albertus Magnus ait se experientia comprobasse. Nos sumus folia vento rapta, in Silarum coniecta, & flagitiorum consuetudine in lapidem cõuersa, atque scelerum duritia obstinata. Cecidimus in fontem Germaniæ, vbi indurati sumus. Hanc mortalium duritiem, & immanitatem videntes hi qui à gentibus idolorum cultricibus docti habebantur, dixerunt hominum genus diluuio absumptum, fuisse ex saxis à Deucalione, Pyrrha-

Alber. Magnus.

Animi duritia cui rei comparetur.

C que proiectis, instauratum, non quod ita fuisse crederent, sed quòd eos reprehenderent, qui corde duro, ingenioque agresti, immanitatem colunt, & duritia gloriantur. Eos etiam ex saxis natos prouerbialiter vocamus. Si Christus reprehendit discipulos suos, & vt ait D. Marcus, exprobrauit duritiam cordis eorum, cum respectu nostri essent cera molliores, quid faciet nostræ duritiæ? Quibus supplicijs nostram obstinationem castigabit? Quas pœnas illi nostrorum facinorum dabimus, qui vt equi effrænati ferocitate exultantes, impetu voluntario ad omnia flagitia absque vllo cælestis nominis metu

Ingeniosa fabula.

Mar. 16.

Obstinatos & protervos quõ puniet Deus.

D incitamur?

Tu ò peccator, qui ob flagitia tua non Dei filius nominari meueris; Sume tibi laterem, vt ait Ezechiel, sume cor tuum durum, & pone illud iuxta te, tam longè à te distat, & describes in eo ciuitatem Hierosolymam cælestem: in quo ostendit Deus peccatoris cor durum esse terram recoctam, & laterem in lapidem ferè conuersum. Vnde per Isa. ait, Audite me duro corde. Hi nescientes quid agant, æternam sibi perniciem moliuntur: ideo D. Paul. ait; Secundum duritiam tuam & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram in die iræ, & reuelationis iusti iudicij Dei. Quot sunt hodie qui cor habent lapideum, rupibus multo durius? quorum cor est petra illa, de qua ait Christus,

Ezech. 4.

Duritia animi quo modo molliatur.

Isai. 46.

Rom. 2.

Luc.8. Christus, aliud semen cecidit super petram, & natum aruit E
quia non habebat humorem. Vide petram illam, de qua ait
Exod.7. diuina scriptura, Induratum est cor Pharaonis. Talis est ho-
Iob 4. mo impius & obstinatus, de quo ait Iob, Cor eius indurabitur
D. Bern. quasi lapis. D. Bernar. ait, Cor durum est, quod contritione
lib. de con non scinditur, precibus non flectitur, minis non cedit, flagel-
side. lis obduratur. Vt lapis tendit ad centrum, ita corde induratus
Exod. 15. descendit ad infernum. Ita dicitur de obstinatis Aegyptijs,
Descenderunt in profundum quasi lapis; corpora descenderũt
in profundum maris, animæ in profundum infernorum, ideò
Eccl.3. ait Eccles. Cor durum malè habebit in nouissimo. Et diuina F
Exod. 17. Scriptura narrat fuisse à Moyse petram percussam virga, & flu
& Nu. 20. xisse aquarum abundantiam. Vtinam Deus virga crucis, &
memoria passionis suę percutiat cor meum lapideum, conte-
rat duram cordis mei petram, vt fundantur lachrymarum flu-
Psal. 109. mina, & conuertat petram in stagna aquarum, & rupem in
fontes aquarum.

Dominica Tertia in Aduentu.

CONCIO TERTIA. G

Finem rerum considerem us, & in medijs non errabimus.

MISERVNT *Iudæi ab Hierosolymis sacerdotes & leuitas ad Ioannem.* Io.1.Matth.3.Mar.1.Luc.3.Recusauit, & reiecit glorioſus Baptista tantam sibi oblatam dignitatem à sacerdotibus & leuitis nomine Synagogæ, considerans non solùm quantopere errarent
Securitas non est in rebus huius seculi. legati ipsi & nuntij, sed etiam quam minima constantia, firmitas, & duratio sit in rebus his mundanis. Contemplatus est H
etiam ipsum finem, ideſt quam multa absurda inde nascerentur, quantaque detrimenta, & infelicissimi casus non solum
Finem rerum considerem us. contra ipsam Synagogam, sed etiam contra vniuersum terrarum orbem, si ipse talem ac tantam sibi oblatam dignitatem
Spẽ in Deo collocemus non in reb. mundanis. non repudiasset. Multi videntes rerum humanarum varietatem & imbecillitatem, non illi fidebant, quin potius munientes se virtute atque consilio, in Deo spem omnem collocabant. At postea obtinentes res prosperas, & ad voluntatem fluentes, existimantes se esse securos, dediderũt se otio & inertiæ, ex quo effectum est vt misere perirent, & in grauissimam

cala-

A calamitatem & ignominiam incurrerent, ideo oportet vt in prosperitate meminerimus aduersitatis, ne turpiter excidamus: ait enim Eccle. In die bonorum ne immemor sis malorum. Hoc significare volens Apost. dicebat, Tanquã non gaudentes. Videns Iesus Hierosolymã quiete & diuitiarũ affluentia vtentẽ, & venturas illi miserias ignorantem, eam deploratuit, & in illo magno triumpho lachrymas profudit. Nos igitur non ita gaudeamus, vt tutos nos esse existimemus, quin potius cogitemus fieri posse vt ex lætitia excidentes, subito in lachrymis & mærore versemur, & à potentia ad miseriam re-

B cidamus. Id quod euenit Babylonijs, qui perpetuũ principatũ & nominis celebritatem & propagationem, sibi ipsis pollicentes, in captiuitatem & perpetuam infamiam incurrerunt.

Ex supradictis perspicuum est quam vtile sit finem rerum memoria tenere, earumq; imbecillitatem & interitum contemplari, ideo Eccle. Memorare inquit nouissima, & in æternum non peccabis. Et Moyses ait; Gens absque consilio & fine prudentia, vtinam saperent & intelligerent, ac nouissima prouiderent, Hiere. in suis lamentis vbi euersæ Hierosolymæ & peccatricis animæ miseram captiuitatem deplorat, has uo-

C ces emittit, Sordes in pedibus eius, nec recordata est finis sui: nomine pedum intelliguntur affectus quibus anima mouetur, qui tunc dicuntur sordibus contaminati, cùm non ratio tenet imperium, nec pro dignitate quæ sunt pulchra & appetenda, quæ verò tetra & aufugienda præscribit, sed effrænatus appetitus cæco impetu rationis arcem oppugnans, animam ducit, eiq́ue solum opes & mundi voluptates proponens, sine vlla mortis & finis contemplatione. Hoc sentiens Hiere. & sordes pedum animæ, & finis obliuionem lamentabatur. Ideo Chri-

D stus cùm ei discipuli de magnifico Salomonis templo loquerentur, eius sumptuosi ædificij pulchritudinem admirantes, respondit, hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinquetur lapis super lapidem qui non destruatur: illi de re illa magna ante oculos posita loquebantur, Christus vero eis illius rei finem & vastitatem in memoriam reuocat. Voluit nos docere cælestis magister, cùm cogitauerimus rem aliquam humanam insignem & amplam, oportere eius finem in animo versare & memoria repetere.

Vt vinum iudicium turbat & perdit, at aqua temperatum non nocet: sic rerum humanarum pulchritudo, generis nobilitas, nominis claritas & amplitudo, prosperitas honorum & magistratuum, diuitiarum abundantia, & cætera huiusmodi,

Eccl. 4. 1. Cor. 7. Luc. 19.

Mutantur sæpe prospera in aduersa. Isa. 47.

Eccl. 7. Deut. 32. Thre. 1.

Quod pars sensitiua imperet & non ratio, extremi seria est. Luc. 21.

Non nos decipiat præsens rerum quidem status, sed futurum pro spiciamus. Simile.

Prosperitates humanas nos insolentes reddunt.

ad quæ

ad quæ plerique mortalium cęca auiditate inflammati rapiun E
tur, per se intemperāter sumpta sunt vinum, purum illud quidem quod humanum iudicium lædit & perturbat; at si omnia hæc fuerint temperata memoria finis, & consideratione incon stantiæ & imbecillitatis, ita possunt sumi, vt nequaquam noceant, quin etiam in ipsorum affluentia poteris in tranquillita te viuere, cupiditatum ardore sedato. Est enim mortis memoria aqua salutaris, vini humanarū rerum moderatrix, quæ non finit vt effrænati ac concitati motus auersi à ratione animum perturbent. Venit tibi in mentem res quædam qua nimium oblectaris, sed quæ te suis illecebris potest à Deo abducere & F
separare, cogita statim quam cito res illa finietur. Et considera quam stultum erit pro breui voluptate, pro re caduca, incerta & mortali, velle amittere summam illam inenarrabilem ac æternam beatitudinem, vbi viri sancti qui è corporum vinculis tanquam ex carcere euolauerunt, summo illo ac sempiterno bono fruuntur. Peritus gubernator nauis non in principio & in medio ambulat, sed in fine, hoc est in puppi sedet, ex quo loco totam nauem regit, eamque paruo clauo moderatur, & ita ad optatum portum tandem peruenit. Vis totam vitam tuam ita gubernare vt salutis portum consequaris? non quie- G
scas in medijs solùm considerandis, sed respice finem, sedebis cogitatione in exitu & fine rerum humanarum, & ita transibis mundi mare, gubernans, ac moderans vitæ nauem clauo rationis, donec ad portum beatitudinis peruenias. Fortasse hoc voluit significare diuinus vates cùm dicebat in Psal. Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternū propter retributionem. Quasi diceret, inclinaui cor meum ad implenda præcepta tua in æternum propter finem. Ac si dicat, ego rerum finem animo cōtemplans, mundi gloriam contempsi, quā vidi fugacem esse & caducam, & tandem consummi & penitus H
interire, & te solum Deum quæsiui, atque ad legem tuā complendam animum præparaui. Nos igitur finem humanarum rerum alta mente perpendamus, ne nobis dicatur id quod superbæ Babyloniæ dixit Deus per Isa. Neque recordata es nouissimi tui, sed dicebas, in sempiternum ero domina.

Vtilissima est mortis memoria.

Non cōmutemus æternum temporali.

Consideratione mortis optime gubernatur vita.

Psal. 118.

Isa. 47.

Miserunt Iudæi. Non miserunt ad Christum, quoniam fere fit vt homines ad libitum omnia velint. Vnde Pau. dicebat;

2. Tim. 4. Venit enim tempus, cùm sanam doctrinam non sustinebunt. Vnde fit, vt amicos quæramus, qui nobis placentia loquātur, & qui nec uideant, nec audiant nostros defectus, sicut Iudæi

Psal. 113. Deos faciebāt fine auribus. Quòd homines id, quod deterius

est,

A est, eligant, id quidem prouenit ex eo quòd propriæ inseruiãt voluntati; hinc fit vt Iudæi nollent sibi regem Samuelem & fi à Deo datum, sed regem postulabant, quales ipsi erant. Plurimum ægre tulit Christus quòd ad Ioannẽ talem legationem misissent, & non ad se, quandoquidem eis id aliquando obiecit dicens. Vos misistis ad Ioannẽ. Magna erat sanctitas Ioannis, quando ex ea sibi persuadebant Iudæi ipsum esse Christum. Vnde Luc. 5. dicitur; Existimante autem populo in corde suo de Ioanne, si fortè hic est Christus: aut si non erat Christus, si fortè erat aliquis ex promissis in scriptura ad liberan- 1. Reg. 8. Ioan. 5. Luc. 5.

B dum & redimendum populum, secundũ illud Deute. 18. Prophetam de gente tua &c. Ad tantam euaserat sanctitatẽ Ioannes, vt Christus putaretur; nos verò vix eò peruenimus, vt Christiani dici possimus. Deut. 18.

Miserunt Iudæi. Nolunt ad Christum ire, à quo veritatem audiebant; iam enim mundus in eo versatur, vt solùm audire velit comprobantes suas pessimas negotiationes atque contractus, & laudantes deprauatam vitæ consuetudinem. Nolunt autem audire salutaria dantes consilia, sed eos potius qui deteriora, sicut fecit Roboam, & ideo decem tribus amisit. *Veritatem iam non est qui velit audire.* 3. Reg. 12.

C Quòd homines sint sui amantes & proprium iudicium insequentes, idcirco tot hæreses pullularunt. Nam ferè fit, vt cùm aliquis deditus alicui vitio, iam in eo callum contraxerit, tandem aliquando in mentis cæcitatem prolabatur. Vnde Paulus dicebat; Sol non occidat super iracundiam vestram: & quod de ira insinuat, etiam de quolibet peccato intellectum vult. *Mala consuetudo difficile eradicatur.* Ephe. 4.

Adulatores quales sint.

DIxerunt hi legati & nuntij ad Ioannem, Tu quis es? credibile sanè est, quòd cùm tantopere desiderarent, vt Ioan

D nes responderet se esse Messiam, non ita frigide & inornate suam legationem proponerent, sed potius multis verborũ ambagibus, longaque periphrasi vterentur, atque adulatione, tandem ad institutum suum deuenientes, dicendo. Tu quis es? Hæc est enim adulantium natura, & hoc vtuntur artificio, vt tandem optato potiantur fine. Vnde sapiens ait; Homo qui blanditur proximo suo, fictisque sermonibus loquitur amico suo, rete expandit gressibus eius. Quasi dicat, officium adulationis est dare operam, vt blanditijs suis homines capiat & vinctos teneat. Vnde ait D. Chrys. Quemadmodum oratoris finis est dictione persuadere, & medici medicina sanare, ita adulatoris finis est suaui eloquio decipere. Et Sene. Malũ inquit *Adulatores sunt multi.* Prou. 29. D. Chrys. Simile.

homi-

hominem blande loquentem, agnoſce tuum laqueũ eſſe. Mul- E
Iſa. 30. ti ſunt adulationum amici, & dicunt illud Iſaiæ: Loquimini no
bis placentia; ac ſi dicerẽt, delinite nos illecebris & verbis blan
dis, audituiq; gratis. Nolumus veritatem audire, quæ nobis
Plato in aſpera videtur. Vnde Plato adulatorem appellat feram huma
Phedro. no generi peſtilentem, ſimilemq; eſſe aſſerit impuro dæmoni,
animos incautos funeſtis epulis fouenti, & ſordibus coinqui-
Plato in nanti. Et alibi eum cum præſtigiatore comparat & venefico.
Exen. Eſt quidem adulator omni latrone deterior & capitalior, quo-
niam non ſolùm pecuniam, ſed rationis iudicium ſurripit & au
fert. Eam ob cauſam prohibebat Deus in lege vetere offerri F
Leuit. 2. mel in ſacrificijs, quia per illud dulcis adulatio ſignificatur: qui
enim blandimentis & adulationum dulcedine perfunduntur,
myſteriorum Dei dulcedinem non ſentiunt. Quamobrem pa
Exo. 12. ſcha comedebatur cum amaritudine, q. ſit auſtera diſtrictio ve
D. Aug. ritatis. Duo ſunt genera perſecutorum, inquit Auguſtinus, vi-
tuperantium, & adulantium, ſed plus perſequitur lingua adu-
D. Hier. latoris quã manus perſecutoris. D. Hiero. Nil eſt inquit quod
tam facile corrumpat mentes hominũ quàm adulatio. Et rur-
ſum, Nos ad patriam feſtinantes, mortiferos Syrenarum can-
Adulationes funt cantus Syrenarum. tus ſurda audire aure debemus, & tranſire. Et rectè quidem, G
nulla enim eſt muſica auribus dulcior & ſuauior quàm adula-
tio, ſed nulla pernicioſior & peſtilentior. Id intelligens Dauid
aiebat, Corripiet me iuſtus in miſericordia & increpabit me,
Pſal. 104. oleum aũt peccatoris non impinguabit caput meum. Quem-
Simile. admodum oleum flammam ignis accendit, ſic adulatio erro-
ribus fomentũ adminiſtrat. Ne credas adulatori, qm̃ ſub ami-
Simile. ci ſuauiſſimi perſona, eſt acerrimus inimicus. Vt ſpeculũ quid-
quid obijcitur imitatur, & intuentium imagines repræſentat,
ſiniſtrum verò dextrum, & reſpicientem orientem verſus, re-
Adulatores quam ſint fallaces. fert ad occidentem: ſic adulator voce & geſtu te imitatur, ſi ri- H
des cachinnatur, ſi ploras, lachrymas fundit, ſi detrahis de ali-
quo, eundem mille vulnerat maledictis: ſi te laudas, mirificis
te ipſum laudibus effert, verſatili ingenio ſuo huc atque illuc
ſeipſum torquet & flectit. Si orientem intueris, te repræſen-
tat, ſed occaſum intuentem: te præſentem laudat, abſentem ir
ridet. Huic tali accommodari poteſt tritum illud prouerbium
Amianus. natum ex Apologo Amiani; Ex eodem ore calidum & frigi-
Iaco. 3. dum efflatur. Et B. Iaco. ait, Ex ipſo ore procedit benedictio,
& maledictio, non oportet fratres mei ita fieri: nunquid fons
de eodem foramine emanat dulcem & amaram aquam?
Simile. Qui falſis laudibus ducuntur, adulatores ſuos muneribus
fouent,

A fouent, illi vero eos spoliant & diripiunt. Quemadmodum li- Simile.
gna ignem nutriunt, ignis autem ea incendio deuorat: sic adu-
lati sustentant adulatorem, adulator autē eos absumit. Quan-
do viri illi prisci qui eruditione habebantur insignes, fictis fa-
bulis memoriæ prodiderunt fuisse Actæonem à canibus suis
quos alebat deuoratum, significare voluerunt, vt ait Phauo- Phauori.
rinus philosophus, eum qui laudum suarum illecebris & adu-
lationū blanditijs delinitur, ab illis deuorari & consumi, quos *Adulato-*
ipse sæpenumero educauit: & non sentiunt miseri adulatores *res ipsius*
æternas esse pœnas quæ eorum scelera sequuntur. Contemna *adulati bo-*
B mus igitur adulationes, nec illis vnquam acquiescamus. Nam *na atque*
vt vmbra quidquid facis imitatur, si stas, stat, si curris, currit, *adeo ipsū*
sic adulator quocunque te vertas sequitur. Si taces, laudat tuū *adulatum*
silentium: si loqueris, celebrat & admiratur tuam orationem, *exedunt.*
si gaudes, fingit se voluptate perfundi, si premeris dolore, mæ- Simile.
stum se esse ostendit, in omnibus denique tibi respondet & te
comitatur. Nullum enim decoris splendorem, nullam veram
celebritatem adulationibus consequuntur. Nam vt accrescen- *Adulato-*
te vmbra aut decrescente, corpus ipsum nec augetur nec dimi *res astuti.*
nuitur, sic nec laudibus meliores sumus, nec detractione amit- Simile.
C timus de splendore veræ dignitatis. Quin potius cùm sæpe vi- *Adulato-*
deamus homines impios, omniq́ue scelerum genere proflagi- *res impro-*
tos, ab adulatoribus extolli, & à cæca atque temeraria mul- *bos laudāt*
titudine celebrari; contra vero viros excellenti ingenio præ- *et bonos vi-*
ditos, virtute & sapientia præstantes, in silentio iacere, illu- *superare.*
strius esse existimandum est ab impuris hominibus nullis lau- *Turpe est*
dibus efferri. Hac ratione adductus Antisthenes, vt est apud *laudari ab*
Laertium, cuidam dicenti, Multi te laudant, respondit, quid *improbis.*
mali feci? Existimabat insignis Philosophus, turpe esse à tur- Laertius.
pibus laudari.
D Vt Sylvestria semina quæ figura & magnitudine accedunt Simile.
ad triticum, non facile in cribro purgantur, sic adulator imi- *Adulato-*
tans amicum, vix cognoscitur, eamq́ue ob causam difficile ab *res falla-*
amicitia reijcitur. Reprehendit leue aliquid, vt tutius & liben *ces.*
tius in grauibus aduletur, & ita Molliti sunt sermones eius su Psal. 54.
per oleum, vt ait propheta, & ipsi sunt iacula. Quemadmo- Simile.
dum vile vitrum imitatur pretiosum crystallum, ita vulgaris
adulator videtur aliquando verus amicus. Vt oleum fictilia va Similitu-
sa quamuis dura penetrat & inficit, cùm ipsum sit blandum & do.
lene: sic adulatio corda eorum quibus blanditur quamuis du-
ra corrumpit, & perfundit, cùm ipsa sit suauis & iucunda; &
vt oleum præbet nutrimentum flammis, ita adulatio peccatis. Simile.

Vt

Simile. Vt apes in ore ferunt mel, & in cauda aculeum; sic adulatores E
in ore habent dulcedinem blanditiarum, retro verò fraudes &
dolos. Si peccant grauiter occultantes veritatem, quam non
debent silentio præterire, quanto grauius qui fallunt blandi-
Simile. tijs, & obiurganda vitia laudibus efferunt? Vt Patroclus bel-
lum illaturus, omnia Achillis arma sibi vsurpauit præter ha-
stam, q̃ esset grauissima: sic adulatores omnes amicorum qua
litates imitari videntur, præter reprehendendi libertatẽ. Con
suetudo adulatorum apertè indicatur in maximis lamentis &
Gen. 50. eiulatu Ægyptiorum in morte Patriarchæ Iacob: nam id præ
stabant ad benevolentiam Ioseph conciliandam, & vt ipsi pla- F
cerent, quo tantopere indigebant. Quod ita esse, & non pro-
Gen. 50. pter veram amicitiam, ex eo constat, quia quando Ioseph mor
tuus est, propter quem illi finxerant tunc eiulatum in morte
patris, nullum intimum expressérunt sensum, cùm sibi iam vi-
deretur nullum superesse quem reuererentur, nec præterea se
indigere adulationibus, vt inde præmia aliqua reportarent.

Veritatem semper dicamus cum prudentia.

Mendaces non simus. HVic legationi respondit gloriosus Baptista fidelissimè ip G
sam veritatem, absque aliquo mundano respectu, dicens
se non esse Christum, nec esse dignum soluere corrigiam cal-
ceamenti eius: ita & nos facere debemus, videlicet amplecti
veritatem, & nullo modo mentiri pro quocunque temporali
commodo. Et quamuis veritas ipsa in ore omnium hominum
Prædicato res cũ pru dentia veritatẽ pro ferant. reperiri debeat, præsertim tamen inueniri debet in ore con-
cionatoris, qui debet eam absque timore prædicare & huma-
no respectu. Est tamen magnopere aduertendum, ne ita dica-
tur veritas, vt potius offendat quàm prosit. Vt enim perdix est
optimus cibus, sed non comeditur cruda, nullus est enim sto- H
Simile. machus, qui eam possit digerere. Sic veritas excellentissimum
Correctiones cũ pru dentia exhibeantur. pabulum, sed non est proponenda cruda, sed assa aut cocta,
& sale prudentiæ temperata. Nullus est stomachus qui velit
crudam veritatem recipere. Quemadmodum dicenda est ve-
2. Tim. 4. ritas docet D. Paulus ad Timo. ita scribens; Prædica verbum,
insta opportunè, importunè, argue, obsecra, increpa in omni
patientia & doctrina. Aspicis D. Paulum docentem esse cum
veritate patientiam & doctrinam coniungendam? Modum ẽt
quẽ concionator seruare debet in concionando, docuit ẽt pro-
Isa. 58. pheta Isa. dicens; Clama, ne cesses, & quasi tuba exalta vocem
tuã. Non dicit loquere, sed clama, ac si dicat, non satis est veri-

tatem

A tatem dicere, sed necesse est vocem eleuare ad tantam peccatorum surditatem, ac ad tam profundum somnum opus est magnis clamoribus. Et addit quasi tuba, vbi vides veram prædicationem cum tuba comparari. Vt enim in fine mundi ad sonitum tubæ, vt ait Apost. & apud Mat. ipsa veritas, mortui resurgent, sic multi spiritualiter mortui, audita concione resurgũt. Comparat etiam Deus concionem cum tuba, quoniam vt tuba ad bellum vocat & excitat, sic concio suadet fortiter cum mundo, carne, & diabolo pugnandum. Annuncia populo meo scelera eorum, vbi vides concionatoris officium esse scelera re- *Prædicator vitia corrigat.*
B prehendere, etsi multi contradicant. Præclare hoc nouerat beatus Hieronymus, cũ diceret, Licet Hydra sibilet, victorq; Sinon incendia iactet, nunquam meum adiuuante Christo silebit eloquium, etiam præcisa lingua balbutiet. In Eccles. ita scriptum legimus; Verba sapientum quasi stimuli, & quasi claui in altum defixi, non enim debent palpare, sed pungere. Nõne verba D. Ioannis erant stimuli & claui, cùm regem Herodem audacter argueret, & pharisæos genimina viperarum appellaret? lege concionem D. Stephani ad Iudæos, & videbis stimulos & clauos pungentes, ipsosq; Iudæos duriter crucian-
C tes. Tum etiam refert plurimum, vt in ore principum veritas inueniatur, prælatorum, Iudicum, & cæterorum denique hominum. Simandius rex Aegypti sepulchrum sibi fecit magnificum, in quo erant statuæ eos repræsentantes qui de rebus dubijs disceptabant, & in iudicijs sententias ferebant, in quarum medio erat statua principis, cuius à collo suspensa veritas pendebat, in quam ipse oculos, ad alia subclausos, conijciebat, librorum cumulo circunstante. Hæ imagines præseferebant iudices integros esse oportere, sed regem præcipuè, qui solam deberet intueri veritatem, vt refert Diodo. Sicu. Sed quid di-
D cam principes? imo oportet omnes homines esse simplices & apertos, sed & prudentes, veritatis cultores, mendacij, & fraudis inimicos. Veteres cùm veritatem significare volebant, verbaque ab animo non discrepare, pingebant pomum persicum cum folio quodam adhærescente; nam per pomum illud intelligebant cor, per folium verò linguam, quæ debet esse cũ corde coniuncta, ab eoque nullo modo abhorrere nec dissentire. Per solem etiam veritatem significabant, & res apertam veritatem continentes, affirmabant esse luce meridiana clariores. Vndè Pythagoras monebat neminem debere loqui faciẽ habentem aduersus solem, hoc est contra veritatem; at hodie, vt verbis vtar diuini vatis, Diminutæ sunt veritates à filijs ho-

1. Cor. 15. Mat. 24. Simile.

Veritas dignam amari. Aenigma.

Diodo. Sicul. lib. 2. biblio.

Pythag. Aenigma.

D. Hiero. in epist. ad Celan. minum. Veritas summopere est diligenda, vndè D. Hieronymus, tantus inquit in te sit veritatis amor, vt quicquid dixeris, iuratum putes. Vt ciuitas in seditione non potest esse beata, nec in discordia dominorum domus: sic homo à seipso dissidens, qui aliud sentit, aliud loquitur, in quo os & animus discordant, nullam gustare partem tranquillitatis & huius vitæ beatitudinis poterit. E

Simile. Psal. 30. Veritatem quidem maximè diligit Deus, iuxta illud Psal. Quoniam veritatem requirit dominus, nam vita colentis ueritatem est musica aptæ lyræ, mendacium autem inter ueritates est corda inepta, concentum labefactans inter temperatas & æquales: nihilominus tamen uidemus, quòd Veritas odium parit. Mirum quippe ex tam pulchra matre tam turpem filiũ oriri, & quod mirabilius uidetur, ipse filius cum mendacio copulatus, vult abscondere matrem, eamque uiuam sepelire, sed tempus eam in lucem profert. Vndè Pindarus ait, Tempus certam ueritatem prodit, quodque latet in obscuro, enarrat. F

Terétius. Pindarus. Mat. 10. Pythagor. Aelia. lib. 12. de var. histo. Demosth. Maxim. ser. 8. Sed multò grauius hoc ait his uerbis Christus, cùm dicit, Nihil opertum, quod non reueletur, nihil occultum, quod non sciatur. Pythagoras ut refert Aelianus, duas res longè pulcherrimas ait esse hominibus diuinitus datas, nimirum ueritatem, & beneficentiam, cum deorum immortalium operibus comparandas. Non discrepat ab eo Demosthenes, qui autore Maximo, interrogatus quidnam Deo simile haberent homines, grauissime quidem atque elegantissime respondit, Benigne quidem facere, ac ueritatem ipsam diligere. G

Dominica Tertia in Aduentu.

CONCIO QVARTA. H

Conuertamus nos ad Deum & pœnitentiam agamus.

Matth. 3. MISERVNT *Iudæi ab Hierosolymis sacerdotes & leuitas ad Ioannem, vt interrogarent eum, Tu quis es?* Ioan. 1. Mat. 3. Marc. 1. Luc. 3. Apertè quidem intelligemus si ritè considerare uolumus, quales uoces redderet Ioannes, & quidnam hominibus prædicaret, si legamus Matthæum, qui ait eum dicere, pœnitentiam agite, & appropinquauit regnum cœlorum: & quamuis de re tanti momenti eos moneret, tam pauci tamen proficiebant, ut esset

planè

A planè prædicare in deserto. Vndè irascens contra ipsos glorio-
sus Ioannes, dicebat, ut scribit Lucas; Genimina uiperarum, Luc. 3.
quis ostendit uobis fugere à uentura ira? Facite ergo fructus
dignos pœnitentiæ. Tum etiam ut illis timorem incutiat, ut Mat. 3.
ad Deum conuertantur, minatur dicens; Iam securis ad radi-
cem arboris posita est, omnis enim arbor quæ non facit fru-
ctum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Si conuerten-
do tam multos huiusmodi uocibus & minis, ut scribit Lucas, Luc. 3.
interrogabant enim eum turbæ dicentes, quid ergo faciemus? *Verbū Dei*
Respondens autem dicebat illis, Qui habet duas tunicas, det *quātas hō*
B non habenti, & qui habet escas, similiter faciat; uenerunt autē *beat vires.*
& publicani, ut baptizarentur, & dixerunt ad illum, Magister
quid faciemus? at ille dixit ad eos, nihil amplius quam quod
constitutum est vobis faciatis: interrogabant eū milites dicen-
tes, Quid faciemus & nos? ipsis etiam suam dixit sententiam: si
inquam videndo tot pœnitentiæ signa, nihilominus sibi vide-
batur q̄ in deserto prædicaret, quid nostri temporis concionā- *Dolēdū est*
tores dicent? Qui etsi prædicent extremum iudicium tā cre- *quod modo*
bro, & ita per singula sicut Christus nos docuit & sacri Euan- *tā exiguos*
gelistæ, vix tamen est aliquis qui etiam præ timore conuerta- *referat fru*
C tur, aut pœnitentiam agat, sed planè est prædicare in deserto. *ctus verbū*
Ionas nuntiauit euersionem Niniuitis, qui pœnitentia Deum *Dei.*
placarunt, & incolumes euaserunt. Rex Balthasar noluit pœ-
nitentiam agere, etsi Deus maximè ei comminaretur, & eadē Ionæ 3.
nocte fuit interfectus. Si ad Deum verum toto animo confu- Dan. 5.
gisset, consequeretur salutem, si nō corporis, certè animæ, iux Zacha. 1.
ta illud, Conuertimini ad me, & ego cōuertar ad vos. Hæ qui-
dem erant voces quas emittebat Baptista; Pœnitentiam agi- *Conuerta-*
te, appropinquauit enim regnum cœlorum: ac si diceret, con- *mus nos ad*
uertimini per pœnitentiam ad Christum, & ipse qui est regnū *Deū et ip-*
D cælorum, suscipiet vos. Appropinquauit dixit de præterito, vt *se nos com*
eius quod diceret significaret certitudinem. Nonnulli codices *plectetur.*
habent appropinquabit, quasi dicat, in propinquo est regnum
cælorū. Hoc nobis Deus per Isaiam commendare voluit cùm Isai. 1.
ait; Lauamini, mundi estote, Quasi diceret, lauate animas ve- *Perseuere-*
stras lachrymis & pœnitentia, & mundi estote, hoc est in puri- *mus in vir*
tate perseuerate. Date operam vt vos iterum non contamine- *tute.*
tis. Multi se abluunt, sed mundi non sunt, quia statim eadem
peccata admittunt, & post lachrymas quibus sordiū maculas
delere debebāt, ea quę deplorauerant, iterū repetunt. Hos ap
pellat D. Petrus canes ad vomitū reuertētes; id quod Salomō 2. Pet. 2.
in Prou. scriptū reliquerat. Tanta est pœnitentiæ amplitudo, Prou. 26.

vis & excellentia, vt per eam peccatores teterrimi ad animi E
candorem & puritatem perueniant, & ab omnium scelerum
Ezech. 18. maculis expurgentur, iuxta illud Ezech. Si impius egerit pœnitentiam &c.

Priusquam caperetur Hierosolyma, hortabatur diuinus va-
Hier. 6. tes ille Hieremias Iudæos, imo Deus per Hieremiam, vt agerent pœnitentiam, & gemitu ac planctu, indutique cilicio ad Deum clamarent, & preces ex animo funderent. At illi Deum contemnentes, se veluti pecora ventri & epulis tradebant, & lætitia elati occidebant vitulos, comedebant carnes, ingurgitabantur vino dicentes, comedamus & bibamus, cras enim F
moriemur; ac si dicerent, quoniam vita breuis est, quæramus
Isai. 22. voluptates in hoc mundo, totosque nos delicijs tradamus.
Mali irridẽt admonitiones Dei & seruorũ eius. Vide impiorum pestilentia verba, fortasse verba illa, cras enim moriemur, dicebant ironice & irrisorie. Cùm enim Prophetæ Iudæorum excidium imminere prædiceret, illi verba eius deridebant, dicentes in eius contemptum, comedamus & bibamus, nam vt delyrus ille ait, cras moriemur. O quam quibus
Mali, & Dei timorẽ & apud hoĩes vere cundiã amiserunt. dem apte hæc quadrant hominibus nostri seculi nequissimis, & improbis! Quandoquidem ita absque Dei timore & hominum, se totos vitijs obruunt, & ingurgitant. Emittebant G
diuini vates pias & queribundas voces, hortabantur Iudæos ad
Simile. pœnitentiam, pietatem & religionem, sed quemadmodum nõ dulcescit mare dulcibus fluminibus in illud quotidie introeun
Parum ex cõcionibus proficimus. tibus, ita neque nos vitam nostram emendamus, etsi fluuij doctrina abundantes ipsorum concionatorum, in amaritudinem nostrorum vitiorum influant. Quare hæc tibi in animo diligenter propone. Tu verò nolim existimes, solos Iudæos verba
Psal. 68. Dei contempsisse, nos enim Christiani, nos sumus illi quos
Multis modis nos vocat Deus. Deus quotidie vocat, quique eorum voces & clamores despicimus, & pro nihilo putamus. Clamat adeo Christus non ces- H
Simile. sans clamare, vt dicat in Psalm. Raucæ factæ sunt fauces meę.
1. Reg. 3. Vocat nos per Prophetas, per Apostolos, per Euangelium
Res mundana nos conturbãt quo minus conuertamur. suum, per concionatores, per inspirationes, per afflictiones, per prosperitates; at nos veluti aspides surdæ, aures obturamus. Vocabat Deus Samuelem, & ille respondebat Hæli, qui eum hortabatur vt dormiret. Vocat nos Deus, & respondemus mũdo nobis suadenti vt in peccatis dormiamus, nec vnquam mentis oculos aperiamus, & ad Deum leuemus. Nos autem mundo potius quã Deo obtemperantes, in somno obliuionis permanemus. O desidiam nostram & intolerabilem amentiam! respondeamus Christo nos ad pœnitentiam vocanti, surga-

mus,

A mus, ne falsa mundi suasione decepti, in perpetua ignominia & scelere volutemur, atq; videatur nobis prædicari in deserto. *Diuinas inspirationes non spernamus.*

Miserunt Iudæi. Considera inconstantiam Iudæorum, qui cum instanter à Deo Messiam postularent, & venisset iam, nihilominus tamen vel cogitatione solùm quòd Christus esset, statim nauseabant & molestiam maximam sentiebant, atque alium quærebant. Sicut olim cùm tantopere regem à Samuele postulassent, & ipse Saulem eis constituisset, nihilominus tamen præ summa inconstantia, antequam imperaret, iam alium expostulabant. Incipiunt iam persequi Baptistam & 1.Reg.10.

B Christum. Ferè enim fit, vt bonos mali persequantur, cùm tamen verum sit non amplius duraturum mundum, quam duret prædestinatorum numerus: Si enim hoc mali considerarent, pluris certè facerent bonos & sanctos viros. *Bonos mali persequũtur.*

Tu quis es? Christum odio habebant, quòd eorum vitia reprehenderet, tum etiam Ioannem ideo quodammodo contemnebant, quod eis videretur paulo auctior. Volunt vt dicat se esse Messiam, vt sint schismata inter ipsos, & ita in tanta seditione cõcitato populo, neque vnum neque alterum admitteret, & amborum reprehensiones effugerent, donec ve- *Mali amici sunt discordiæ & diſsẽſionis.*

C niret alius qui cum eorum moribus consentiret.

Non sum ego Christus. Noluit accipere & agnoscere quod sibi offerebatur, sed Dei honori inseruiuit, non autem fecit, vt Lucifer. Non absque causa ait Bernar. quòd Luciferi sedem amissam, sibi Ioannes vendicat. Fuit tanquam alter Ioseph, qui noluit cum domini sui ignominia, à quo beneficia multa acceperat, condescendere voluntati dominæ suæ. *Ioãnes obtinet sedẽ quã amiſit Lucifer.* Gen. 39.

Tu quis es? Quando aliquis vult agere pœnitentiam, dicit ei dæmon, Tu quis es? Considera quam sis debilis, non debes iciunare, quia nimium extenuaberis, ne resistituas, quia fies pau- *Dæmon nõ bis impedire molitur pœnitẽtiã.*

D per, ne honorem detractum reddas, quia ignominiosus. Quando aliquis est peccator, interrogat Deus, Tu quis es? es ne rationis compos? es ne Christianus? num fortè amens factus es? Quare miseriam tuam non consideras, pericula, & damna? *Monet Deus homines.*

Medium tenere debent qui alios regunt.

DIxit præterea gloriosus Ioannes his nuntijs, dirigens etiã verba sua ad vniuersos Iudæos, Medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis. Vndè intelligas illud regij vatis, Deus autem rex noster ante secula operatus est salutẽ in medio terræ: acsi diceret, Dei filius vnigenitus, à cælesti fastigio ad terram descendens, humanam induit formam, & in Iudæa natus Psal.73.

est, ibi docuit, ibi fuit vulneribus affectus, ibi fuit mortuus & E
sepultus, & redditus ad vitã. Et quoniam hæc omnium salus,
hæc redemptio fuit in Iudæa, quæ est in medio mundi sita, tan
Iudæa ẽ medio mundi sita est. quam in theatro peracta spectantibus mortalibus, ait diuinus
vates, eã à Deo fuisse in terræ medio effectam. Qui enim pro
mundo passus est, pulchrum fuit vt in medio mũdi pateretur.
Sed moralius loquendo, per hoc mediũ intelligitur illud me-
Principes ꝑlati & iudices nõ debent esse fa ctiosi, sed neutri. dium, quod qui alios regunt seruare debent, siue corpora siue
animas regant, siue vtrumque. Cum quidam Gymnosophista
nomine Calanus, iuissẽt quondam ad Magnum Alexandrum,
attulit secũ, vt narrat Ioannes Monachus, corium bouis, durũ F
admodum & siccum, quod in terram proiecit: cùm autẽ super
vnam eius extremitatem pedes poneret, erigebatur corium ex
altera, & in omnibus extremis partibus similiter eueniebat, cũ
autem se in medio illius collocaret & pedes figeret, constitit
corium, & ex omni parte quieuit. Voluit hac re insignis philo-
sophus persuadere Alexandro, vt medium eligeret, si vellet re
gnum suum in tranquillitate seruare. Cor hominis est in me-
dio corporis, sol in medio astrorũ errantium, centrũ in medio
sphæræ, virtus in medio extremorũ: ideò Arist. quanto magis
inquit aliquid accedit ad mediũ, tãto melius est. Hora. ita ait, G

Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos vltra citraq́, nequit consistere rectum.

Et Ouidius,

Medio tutissimus ibis.

Et D. Bern. Mediũ inquit tene, si non vis perdere modũ. Quẽ-
admodũ motis elemẽtis sola terra quiescit, quia est in medio
mundi constituta, sic alijs perturbatione concitatis, nullaq́; fir
mitudine consistẽtibus, tu firmus & cõstans permanebis, si me
diũ tenueris, ab eoq́; non declinaueris. Aequo pondere & mẽ
sura res sunt ponderandæ, i. cũ iustitia & æquitate. Nã vt ait in H
pro. Salomon; Statera dolosa abominatio est apud Deum. Et
iterũ; Pondus & pondus, mensura & mensura, vtrumque abo-
minabile est apud Deũ. Et in Leuit. scribitur, Nolite facere ini
quũ aliquid in iudicio, in regula, in pondere, in mensura: statera
iusta, & æqua sint pondera, iustus modius æquusq́; sextarius.
Etsi hæc de ponderibus & mensuris intelligantur ad literã, tñ
existimo esse prẽcipuè ad iustitiã & æquitatem & animi iudi-
cium referenda. Oportet iustitiam quę in æqualitate consistit
seruare, & res oẽs iusta statera metiri. Qui fluxa præeligunt,
apud quos maioris põderis sunt incerta & caduca, quã certa &
immortalia, falsam habẽt iudicij bilancẽ, & mendaces sunt in

Falsũ vtitur ponde re qui anteponet tẽporalia æternis.

Iuſtitia et æquitas in omnib. ſeruanda. Prou. 11. Prou. 20. Leui. 19.

Exemplũ. *Qui regũt medium tenere debẽt.* Similia. Ari. lib. 4. Poli. Hora. Ouid. 2. Metamor. D. Bern. lib. 2. de conside. Simile.

Ioan. Mona.

ponde-

A pŏderibus: Diuitiæ, magistratus, mŭdi honores & voluptates, & cętera hmŏi, quæ decepti mortales magnificant, in Salomonis mortaliŭ sapientissimi statera, nullius sunt pŏderis, nullius pretij, vana sunt, & ipsa vanitas. Vnde ipse ait; Vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Id dixerat antea his verbis eius pater in Psal. Mendaces filij hominŭ in stateris. Quasi diceret, tanta est mortalium vanitas, vt non solùm ignobiles, & plebeij, sed etiam clari, & in hominum celebritate versati, sint vsque adeo futiles, & leues, vt si omnes in vnum collecti cum ipsa vanitate ponantur in bilance, præponderet vanitas ipsa, & illi tanquam
H leuiores sursum efferantŭr. Hæc omnia sequuntur incommoda ex eo, quod non seruentur media in consideratione rerum. Eccles. 1. Psalm. 61. *Leuiores sunt mundani omni vanitate.*

Vtinam omnes, quibus est regendi cura demandata, vterentur medio, pondere, & mensura, & regula certa, & fideli in sua gubernatione. At sunt nonnulli, qui eorŭ, aduersus quos odio flagrant, res gestas magnas, & illustres, parua quadam harundine metiuntur, volentes eorum gloriam minuere, & extenuare, etsi possent penitus extinguere: eorum autem res, paruas illas quidem, & minimè laudabiles, quos amore prosequuntur,
C longa virga metiuntur, eos laudibus efferentes, & nimiis studiis celebrantes. Duas habent virgas; vnam odij, & inuidiæ; alteram deprauati amoris, & affectionis. Itaque mẽsurant res, non virga iustitiæ rectæ, sed affectus corrupti. Non de illis loquor, qui iustitiam colunt, & pietatem, quorŭ multos esse non ignoro, sed de his, qui normã non habent rationem, sed voluntatẽ, qui dicunt, sic volo, sic iubeo, sit pro ratione voluntas. Di
D cens quidẽ glorioſus Baptista; Medius aũt vestrum stetit, vult significare Christŭ esse iustŭ iudicem, apud quem nŏ est acceptatio personarŭ. Rectus iudex, qui meritorŭ momẽta perpendit, & munus suŭ ad rectã iustitiæ in ęqualitate cŏsistentis norma dirigit; vnam tm̃ virgam habet rectã, bona ac mala metientẽ. Duabus enim rebus respub. cŏtinetur, præmio, & pęna. Id voluit significare Salomon in Prouerb. vt supra diximus, qñ dixit; Pondus, & pondus; mensura, & mensura, ac si diceret; Eos detestatur Deus, q diuersis vtuntur pŏderibus, & mẽsuris, q idẽ factŭ in inimico vituperãt, in amico laudibus efferŭr, qui nŏ voluntatẽ suã, iuxta leges, quin potius leges ipsas, iuxta suã voluntatẽ metiuntur. Adducunt eas ad deprauatã affectionẽ, illasq; ita vertunt, & euertunt, vt modò videantur lugere, modò lætitia gestire, & tripudiare. Duos homines idẽ delictŭ pariter committentes, seq; pari culpa implicantes, vno atque eodẽ textu impariter iudicant: quẽ amplectuntur amicitia, aut à *Qui gubernant, debent cæteros metiri æqua omnibus mensura. Iudices male vtuntur iniquo ponderé, & mẽsura. Christus nŏ est personarum acceptator. Æquitas sustentat rempub.* Prou. 20. *Mali volunt, vt leges cum ipsis conformentur.*

Iudices iniqui leges ipsas ad libitum cõtorquent. Simile. Aristot. 5. Moral.

quo munera acceperunt, liberè absoluunt; alterũ autem, quem E tali non prosequuntur amore, & affectu, grauiter damnant. Cùm lex deberet esse regula recta, ad quam mores dirigerentur, efficiunt illi eam regulam lesbiam, quæ ad eorum mores dirigatur. Ad quam alludit Arist. Vt aranеæ ex floribus salutaribus efficiunt venenũ, sic nonnulli iudices, & iuris periti ex legibus iustis conflant & sibi & aliis perniciem. Ipse Deus omnia mensura, numero, & pondere disposuit, nõ ait in ponderibus, sed in pondere, nec in mensuris, sed in mensura quidem.

Sapient. 2. & Isa. 28. *Iudex non debet recipere dona, & munera.* Deut. 16. Prou. 17. Isaiæ 5.

Duas habet mensuras iudex, qui respicit ad munera: nullũ est iudici vitiũ tetrius cupiditate, & auaritia. Scitum est illud Põ- F tij samnitis, qui aiebat se velle tunc natũ esse, quando Romani munera accipere cœpissent, non enim passus esset eos diutius imperare. Intelligebat vir sapiẽs, vix posse rempub. stare, cùm iudices, & gubernatores accipiunt munera. In Deuter. ait ita Deus; Non accipies personã, nec munera, quia munera excæcant oculos sapientum, & mutãt verba iustorum. Et Salomon inquit; Munera de sinu impius accipit, vt peruertat semitas iudicij. Et Isa. Væ qui iustificatis impium pro muneribus. Omnis enim præsul, & quicunque est in dignitate constitutus, in medio suorũ esse debet, omnibus consulens, æqualitatem ser- G uans, populũ ad summam pacem perducens: Fieri nequaquam potest, vt pax existat, vbi inæqualitas regnat. Christus Deus noster suis apparens stetit in medio eorũ, & dixit; pax vobis.

Ioann. 20. *Iustitia in æqualitate consistit.* *Principem & iudicem quõ depingerent antiqui.* *Iudex rectus à Deo præmiabitur.*

Qui in medio est omnibus prouidens, iustitiam, quæ in æqualitate consistit, amplectens, hic subditos quidem suos in pace conseruabit. Hoc non solùm Christiani, sed etiam gentiũ philosophi intellexerunt. Ex quo effectum est, vt Mercurium, per quem principem significabant, caduceum manu tenentem depingerent. Est quidem caduceus virga quædam se innicẽ serpentibus osculantibus circundata, & supra alis ornata. Per vir- H gam intelligitur recta iustitia, per serpentem significatur prudentia, per osculũ serpentiũ pax, ideo princeps iustitiam colit, & exercet, & prudentia munitur, vt respub. in pace, & securitate vitã degat. Qui autem ita rempub. rexerit, alas habebit ad volandum in cœlum, vbi æternam gloriæ coronã consequetur.

Ambitio humana quanta sit, & quibus comparetur.

Humilitatem quanti faceret Baptista.

VOlens huiusmodi nuncios ab errore omni reuocare Ioannes, & docere quantopere à Christo ipse superaretur, quẽ tñ nolebant verum Messiã admittere, dixit se nõ esse dignum, procumbendo soluere corrigiã calceaméti eius. Vnde colligas

quanto

A quanto odio prosequeretur ambitionẽ, præsumptionem, & iactantiã, quæ tantopere in mundo regnat, quæq; pulchrè per statuã Nabuchodonosor significatur. Hic est seculi status, hęc est mundi conditio, nulla est in eo firmitas, nulla perpetuitas, nulla constantia. Intuere animo hanc statuã amplã, & eximiã, ex auro, argento, ęre, & ferro conflatam, qua mundi regna, nominis celebritas, diuitiæ, & dignitates significatæ sunt. Videbis eã fictilem in pedibus, fragilem, & caducã, quæ ruit, fluxit, & euanuit, & fuit in minutissimas faullas redacta, quæ raptæ à vento amplius non apparuerunt. Huiusmodi sunt ea, ad quæ

B insipientes mortales desiderio flagrãtes rapiuntur. Cùm se tibi ante oculos obtulerint mundi opes, & honores, & magnum quidpiã, atque glorioſum tibi visum fuerit harũ rerum decus, caue ne decipiaris. Quę in ſummo à pretioſa incipiũt materia detrimentis cursum conficiunt, & tandẽ in viliſſimam materiã finiuntur. Si huiusmodi res tibi ante oculos principium propo ſuerint. reſpice ad earũ finem, videbis eas in luto finiri, & terminari, incertasq; eſſe, inſtabiles, & in caſu ſitas: earum fundamentum lutũ eſt caducum, & finis interitus; quanquã in lætitia auri exordiri videantur, in męrorem tñ terræ deſinunt, &

C in nihilum rediguntur. Fluctus maris ſe in altum extollentes, ſonitum horribilẽ edentes, longè lateq; ſpumantes, cùm attingunt terrã littoris, ſtatim extenuãtur, & conſumuntur: eodem modo ſublimes mundi ſtatus, ac ſplendidi tituli, qui in mare huius mundi multos rauco vanitatis ſonitu terrebant, cùm attingunt terrã ſepulchri, confeſtim deſinunt eſſe, & finẽ faciunt. Infelix fructus bonorũ huiuſmodi, & potentatus. Dic mihi, ſi maximã famem haberes, ſufficeret tibi tantum cibum videre, non comedendo illum? Sed magis appetitum excitaret: vide

D qui honores ambis, & ſeculi dignitates, quòd non de illis plus habes quã videre illas. Non enim ſatiant, non quietant appetitum, ſed magis accendunt voluntatem. Quid prodeſt poſſeſſori diuitiarum, & honorum, niſi quod cernit diuitias, & honores oculis ſuis? Non plus aliis eis vtitur, & quemadmodum Tantalus in mediis aquis ſitit. Tantalus à labiis ſitiens, fugien tia captat flumina. Quid rides? Mutato de te nomine fabula narratur. Tu Tantalus es, qui in medio diuitiarum, & honorũ, ſiti peris. Si hoc diligenter cõſideraremus, non tã caro mundanos honores compararemus. Honores, diuitias, voluptates, & quæcunque mũdus dare nobis poteſt, prius emimus, quàm videamus. Nã ſi prius videremus, nõ ita pateremur pro acquiſitione tantorũ laborũ. Verũ nos, vt cęci in omnia mũdi oble-

Dan. 2. *Honores mũdani & debilia habeant fundamenta.*

Res mundanæ tanquã ſomnium reputãdæ ſunt.

Conſidera finem rerũ mundanarũ, & pareui eas pendito.

Simile.

Potentiam humanam mors ipſa deſtruit.

Similitudo.

Honores mũdani appetitũ non ſatiant.

Horatius.

Diuitiæ excitant appetitũ cupiditatis.

Proſperitates humanas ſi recognoſceremus, nõ tã caro emeremus.

ẽtamenta ruimus, nõ attendentes quid faciamus, nosmetipsos vẽdẽtes, libertatẽq; nostrã ꝑpea erogãtes. Disce ergo ex hoc loco, q̃ sunt mũdi prius diligẽter aspicere, q̃ emere. Sic de quadã anima sapiẽte legitur in Prou. Cõsiderauit agrũ, & emit eũ. E

Prou. 31. Simile.

Mihi videntur accensæ stupæ similes esse arrogantes: nam & illa post incendium, tumidũ quid esse, & in nescio quid prę cipui immutata videtur: modicũ verò passa contactum, totum amisit, omni puluere vilior apparens. Tales sunt illorũ animi: altitudo si quidem valida non est, sed quemadmodum aquaticæ ampullæ facilè rumpuntur, ita & illi facilè pereunt. Ambitiosi ima petunt, vt ait Grego. dum superbiendo altiora appetunt, & quo magis extollendo se erigunt, eo magis ruẽdo inferius tendunt. Terrenã quippe gloriã quærunt, & infima sunt, quæ prospiciunt, dũ superbiendo alta sequuntur. Vnde miro, & diuerso modo res agitur, vt humiles cœlum petant, dum se inferius deiiciant, superbi infima appetant, dum despiciendo cæteros quasi in altioribus extollũtur. Isti se dum despiciunt, cœlestibus iunguntur, illi se eleuantes deprimunt. Vnde de talibus aptè dicitur: Humiliat autem peccatores, vsque ad terram. Isti similes sunt concharum marinarum, quæ in ipso plenilunio sese pandunt plenissimæ: at verò decrescente Luna etiam ipsæ decrescunt. Sic etiam elati, & ambitiosi, si adulationibus quibusdam laudãtur, insolescunt: si autem nemo eos laudat, statim ipsi mortui quidem sibi esse videntur. Cæterùm quam alte hæc honoris, & principatus cupiditas viscеribus nostris infixa sit, vt alia prætereamus exempla, declarat fratrum Ioseph inuidia, qui fratris somnium de principatu suo adeò indignè tulerunt, vt de indignissima eius nece pessima consilia inierint. Vsque adeo enim ambitionis virus multorum pectora inficere solet, vt ne somniãdo quidem sibi præferri aliquem æquo animo patiantur. F G H

Similitudo. D. Grego. li. 32. Moral. cap. 8.

Humiles Deus extollit.

Psal. 146. Simile.

Superbos humiliat Deus. Genes. 37.

Ambitio detestabile vitium.

Dominica Quarta in Aduentu.

CONCIO PRIMA.

Lud. Gra.

ANNO *quintodecimo Imperij Tiberij Cæsaris, procurante Pontio Pilato Iudæam.* Luc. 3. Vide etiam Matth. 3. Marc. 1. Ioan. 3. Familiaris rerum gestarum scriptoribus consuetudo est, cùm rẽ aliquam insignem narrare volunt, tempus quo ea res contigit diligenter adnotare, & regis nomen, sub cuius imperio ea res gesta

sit,

A sit, & annum & mensem, interdum etiam diem, & horam tom memorare. Sic in huius Euangelicæ lectionis exordio diligen tissimè sanctus Lucas tempus descripsit, quo præcursor cępit Christum annunciare. Possumus etiam dicere, vt ait Gregorius. Quia illum prædicare veniebat, qui tum ex Iudæa, tum ex gentibus multos electurus erat, per Regem Gentilium, & principes Iudæorum prædicationis tempora designantur. *Imperij Tyberij Cæsaris*, Vide quam citissime huiusmodi Imperium euanuerit. Gloriatur complures de maiorum suorum splendore, quasi sibi aureum quoddam caput affingentes, ia- B ctant diuitias & fortunas suas, aliaq; caduca, & fluxa seculi bona: quæ certè gloria fortunæ vnico iactu mirum est quam cito aboleatur. Qua de causa, quo securiores in his videmur, cautius agere debemus, ne his tentationibus succumbamus, à quibus grauissima nobis imminent pericula, sed semper simus parati, & in timore, iuxta illud Sapientis; Beatus homo, qui semper est pauidus. *Et Lysania Abilinæ Tetrarcha.* Quis fuerit Lysanias iste non satis inter veteres scriptores constat. Nicephor. namque, Theoph. & Beda, hunc Herodis esse filiũ arbitrantur, quod tamen non vsque adeo verisimile est; quan- C doquidem Ægesippus vicinus Apostolorũ temporibus, & Iosephus, qui diligenter regni diuisionem, & nomina filiorum Herodis retulit, nullam huius Lysaniæ mentionem facit. Vnde videtur Tyberium Cæsarem hanc regni partem, quę matri per mortẽ Salomæ testamento obuenerat, huic Lysaniæ matris nomine gubernandam commisisse.

Procurante Pontio Pilato Iudææ. Dicit beatus Gregorius, q̃ cùm Ioannes venisset ad prædicandum Christum esse regẽ, & facer dotem, idcirco mentionem facit Euangelista quisnam esset tunc præpositus tam statui ecclesiastico, quàm seculari. D Notandum sanè est, q̃ Ioannes, qui sanctificatus antequã natus, qui nunquam letaliter deliquit, qui à teneris annis se in desertum abdidit, multa sentiebat, & præclarè intelligebat diuinam iustitiam, & eius extremum iudicium quale futurũ sit: quandoquidem ita asperam ducebat vitam, & pœnitentiã agebat; Quid putas senserat de delitiis mundanis, & rebus huius seculi, quando eas ita vilipendebat? Credibile sanè est, quòd aurem vnam intentam haberet gemitibus, & vlulatibus inferni sempiternis; altera vero Canticis, & hymnis cœlestis beatitudinis, atque tanto sanctorum gaudio, & splendori, atque ita ne hæc amitteret bona, & ne illa pateretur, tam rigidam agebat pœnitentiam, atque asperrimam.

D. Grego. in Euang. hom. 20.

Gloriari de generis nobilitate vanũ est.

Prou. 28.

Nicepho. Theophy. Beda. Ægesipp. Iosephus.

D. Grego.

Rigidũ futurum est iudiciũ extremũ, idcirco pœnitentiã agamus.

Quas cõsiderationes inire debeamus ne peream.

Sub

Lud. Gra. *Sub principibus sacerdotum Anna & Caypha.* Satis apertè E
constat quanto rectius hoc tempore gentilitas gubernabatur
quam Synagoga, quando gentilis populus cùm adeo copiosus
existeret, ab vno tantum capite regebatur, nempe ab vno Im-
A multis capitibus detrimentũ patitur Respub. peratore; populus autem Hebræus angustus & paruus, multa
capita & moderatores habebat, vt patet ex ipso cõtextu, quod
certe erat indicium perditionis illius atque ruinæ, cùm ruinæ
subiecta sit omnis respub. à varijs capitibus gubernata, secun-
dum illud, Omne regnum in se diuisum desolabitur. Respub.
Luc. 11. varijs capitibus constas, recte gubernari non potest, neque gu-
Autor. bernatores ipsi diutius conseruari possunt. Vnde triginta scena F
Athenienses cur ruina expositi sint. tores qui tyrannice occupauere rempub. Athenis esem, ita per-
peram eam moderabantur, vt breui fere tota fuerit prostrata,
& ipsi gubernatores intra breue tempus fuerint per Thrasybu
Iusti. li. 5. lum impugnati & omnino deuicti, atque suis honoribus spo-
Autor. liati, vt refert Iustinus. Quoniam Hebræi ambitiosi erant at-
que dominandi maxime cupidi quidem, ideo erant inter ipsos
tot capita & tot Pontifices, non enim satis aduertebant quan-
torum malorum seminarium sit ambitio. Certè dominium at
que imperium vitæ præsentis vt multum ad mortem vsque
Simile. tantum ostentatur. Nam quemadmodum in nemore aliquo G
dignoscuntur quidem arbores aut ex proceritate, aut frondi-
bus, vel aliter, cæterum si præcisæ comburantur & conuertan-
tur in cinerem, non dignoscitur quis cinis sit huius vel illius.
Dignitates humana quo redigantur. Sic quamuis in hac vita homines dignitatibus dignoscantur,
ac differant alij ab alijs, morte tamen interueniente præcisi
& in cineres reuersi, non dignoscuntur, neque cinis regis dif-
Simile. fert ab aliorum cineribus.
Sicut domus ædificata super arenam, licèt à nullo vento im
pellatur, ipsa ex sese paulatim subruit; ita quamuis homo hu-
manis plenus honoribus, se ita prudenter habeat, vt nullus for H
tunæ impulsus depellat eum à sede sua; nihilominus tamen
quia homo est, hoc est ex humo, casurus tandem per se est, at-
que in sepultura deponendus.
Factum est verbum Domini super Ioannem Zachariæ filium
Quæstio. *in deserto.* Cur Deus quo tempore Iudæorum res adeo deie-
ctæ erant, & respub. eorum tam varie dissipata, ac in gentilium
potestatem redacta, præcursorem suum ad pœnitentiam homi
nibus prædicandam destinauit? Hoc certe eo consilio factum
Respon. videtur, vt non modò viri sancti doctrina, sed rerum etiam pu
blicarum ruina, magistra eis veritatis & pœnitentiæ foret, ea-
demq; spes omnes quibus nitebãtur, fallaces & inanes ostenderet,

A deret, idque non aliunde quæsitis sed domesticis ac familiaribus exemplis & argumentis comprobaret. Non enim temere dictum est; Sola vexatio dabit intellectum auditui: & quos doctrina non erudit, certe calamitas ipsa ac malorum experimenta docent. Hoc autem medicamento Iudæi maxime indigebant, qui Dei præsidio neglecto, inania mundi præsidia consectabantur. Cur Spiritus sanctus, qui huius sancti viri ductor atque magister erat, hoc tam rigidum vitæ genus ei indixerit, hoc vel maxime in causa mihi fuisse videtur, quòd illũ ad prædicandum hominibus pœnitentiam destinarat, vt eius verba testantur: ideoque cum Dei opera perfecta sint, non mirum si quem ad persuadendum pœnitentiam delegerat, talem esse voluerit, qui non modò verbis, sed factis etiam atque toto corporis habitu pœnitentiam prædicaret. D. Hiero. in epist. ad Nepotia. sic ait, Delicatus magister est, qui pleno ventre disputat de ieiunijs. Sacerdotis lingua, mens, manusq; concordent. Altera vero ratio fuit, vt hoc modo dñs testi suo autoritatem & magnam sanctitatis opinionẽ conciliaret, quæ ad eius testimonij fidem comprobandam maxime faciebant. Homines enim qui corporis sensibus ducuntur, cùm earum virtutum quæ intus in animo latent, splendorem minime videant, eas maxime mirantur quæ corpore exercentur, ideoq; laboribus & inedia corpus atterere, maximum quiddam esse arbitrantur, cùm ipsi corporis obsequio perpetuo addicti sint. His ergo de causis asperrimum vitæ institutum Spiritu sancto instigante delegit Ioannes. Adde his etiam quòd hac ratione vir sanctus magis magisq; carnem spiritui subijcebat; quo enim magis caro nostra fuerit inedia & laboribus fracta & debilitata, hoc minora aduersus spiritum bellorum incendia suscitat. Quare Ioannes non tam vocis prædicatione quam carnis castigatione Dominum laudabat, & populum instruebat. Hanc autem eius virtutem non postremo loco Angelus posuit, cùm Zachariæ patri dixit, Erit magnus corã domino, & vinum & Siceram non bibet. Neque verò Ioannes hoc solo abstinentiæ præsidio contentus fuit, sed addidit etiam abstinentiæ solitudinem, quæ maxime ad innocentiam tuendam adiuuat. Vnde percontanti cur Ioannes qui tam insigni sanctitate prædictus erat, vitam omnẽ in solitudine transegit? Respondebimus, vt tanto ab omni esset peccato purior, quanto ab omni peccandi occasione & hominum cõsuetudine erat secretior. Ad hoc autem solitudo maxime conducit, quæ peccandi occasiones vno ictu amputat. Vnde rogo tanta virtus Ioanni inerat, vt suis verbis tam

Isa. 28.

Lud. Gra.

Virtutes cũ non corporis oculis cernamus flocci facimus.

Carnem abstinẽtia maceremus.

Luc. 1.

Solitudo innocentiam conseruat.

Peruersas occasiones diuitem⁹.

multos

Fructus amplissimos reportabat Ioannes prædicationis.

multos conuerteret? Is planè nō aliud Euangelium quam nos prædicabat: cur ergo tot homines ad Christum inducebat, nos vero nullos aut tam paucos? fiebat id vtique cùm moribus & vita etiam prædicaret. Cur enim Eliæ verbis rex Achab pessimus obtemperauit? Certè quia in suo conspectu hominem videbat pœnitentia pallidum, rigidum, cilicio indutum, noctu, diuq; altissimæ cōtemplationi vacantem: sic ēt credebant omnes Ioanni pellibus induto & aspera pœnitentia confecto, hūc omnes tremebant, & corda eorū in admirationē rapiebantur. E

Factum est verbum Domini super Ioannem Zachariæ filium in deserto. Cum his qui à mundo segregati sunt, sua Deus negotia tractat. Vt enim tractaret cum Abraham, ait, Egredere de terra tua. Et qñ Deus elegit sanctū Moysen in ducem populi sui, in deserto ei apparuit, & collocutus est. Quandiu Adam fuit solus, non est prolapsus in peccatum. Item Maria sola erat cùm ad eam accessit Gabriel. Ex his exemplis & alijs multis, quæ commemorare possemus, satis colligitur quantū Deo placeat solitudo ipsa. Arbor quæ sola est, plus crescit & impinguatur quàm si alijs arboribus consociata sit. Vnde ēt solet Deus seruis suis filios & bona auferre, vt hoc pacto melius possint diuinis vacare obsequijs, & ita purgat eos quasi vites amputando palmites qui noxij esse possent. Quod quidem præclare intellexērat sancta quædam mulier, vt ait Hiero. cui cùm Deus eadem die coniugem & filios abstulisset, dixit dulciter deū alloquens, scio Christe quid quæras, quæris totū meū amorem. F

Predicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorū.

Cur Ioannes qui innocentiæ laude ornabatur, ad pœnitentiæ virtutem prædicandam potissimū delectus est? Nostro quidē iudicio insignis aliquis peccator, quem tñ postea scelerum suorū verè pœnituisset, magis opportunus ad hoc munus exequendum videbatur. Qui enim nauigant mare, enarrant pericula eius. Dauid cùm post adulteriū & Vriæ cædem, veniam & misericordiam à Dño precaretur, inter lamentationes verè cōtriti & demissi animi, sic ad dñm ait: Docebo iniquos vias tuas. Cæterum longè aliter diuinæ sapiētiæ visum est, nam cùm in Ecclesia sua duos insignes ministros creare decreuisset: alterū qui ad pœnitentiam mortalium animos incitaret, alterum qui pœnitentibus veniam daret, illum quidem innocentissimū esse voluit, nempe Ioannem baptistam, hunc verò ēt infirmum, nempe Apostolum Petrum, diuino certe cōsilio, nempe vt tanto clarius intelligerent homines necessariam esse pœnitētiam, quanto is qui eam prædicabat, purior & innocentior erat: tanto au- G H

Amari vult Deus ex toto corde. Quæstio. Eccl. 43. 2. Reg. 11. 12. Psal. 50. Respon.

Pœnitentia summopere necessaria.

A to autem facilius veniam sperarent (si verè illos pœnituisset) quanto infirmiorem illum esse viderent qui eam esset imperti turus, quique in seipso didicisset nulli esse negandam.

Quid sit baptismū pœnitentia suscipere.

Prædicans baptismum pœnitentiæ. Quasi dicat, laborem pœnitētiæ prædicabat, vt altius infigeretur eorum animis qui audiebant, quod ipse prædicabat. Illam aquæ ceremoniam exercebat in protestationem pœnitentiæ faciendæ in remissionem peccatorum: pars enim illa erat pœnitentiæ, nudare seipsum & baptizare, sicut modò verecundiam habemus, peccata nostra confessori enarrando.

B *Vox clamantis in deserto, parate viam Domini, rectas facite semitas eius.* Id est, ego sum ille, de quo scriptura dicit Isa. 40. quòd debet clamare in deserto Iudææ, vt homines se præparent ad aduentū Christi in mundum: & bene designatur Ioannes in proprietate vocis, quia erat annunciator verbi diuini, id est Christi qui est verbum patris secundum diuinitatem. Vox enim est verbi mentalis expressiua. Ioannes loquebatur de aduentu Dei ad nos, quia annunciabat Messiam esse venturum, ad quem recipiendum debebant Iudæi parare viam suā, quia oportebat eos dimittere antiquam & carnalem conuersatio-

Glo. Lyr. in Ioan. Isa. 40.

Abulē. in Matt. 3.

Immundi nō recipiūt Deum in animā.

C nem, quia immundus Christum suscipere nō potest, & ob hoc proposuit quòd pœnitentiam agerent & eluerent crimina. Rectas autem facere semitas, idem est, nam est iteratio sententiæ, quod solet fieri apud Prophetas, idem enim est, parare viam domini, quod rectas facere semitas eius.

Vox clamantis in deserto. Omnipotens pater ait Aug. innotescere nobis volens sapientiam & verbum illud quod in prin cipio erat apud Deum, beatū Ioannem quasi vocem per quam ad nos verbum suum deferret, assumpsit. Vocis autem claman tis in solitudine, necessitas est, vt animus qui & deo caret, & de

D sertus est à veritate, redeat in viam. Quæ enim solitudo, ait Orig. alia grauior & acerbior est anima, quæ à deo deserta est veritate? Quia deprauatè ambulant, egens doctrina ad dirigen dam dñi viam: quam viam dirigit quidem is qui nequaquam viæ serpentis deprauationem imitatur. Ioannes est forma pœnitentibus, quibus desertus locus est congruus, vbi non molestat hominum intuitus, vbi est pœnitens nō mollibus vestibus, vbi cibus est parcus. In deserto inquam est Ioannes, vbi apparet Dñs. Oseę 2. Ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor eius. Et Psal. 66. In terra deserta, inuia, & inaquosa, sic in sancto apparui tibi. Moysi existenti in deserto apparuit Dñs; in deserto clamat, non in palatio, hic enim non clamat Christus, imo

D. Augu. de sanct. Serm. 20.

Orig. super cap. 1. Ioā. to. 6.

Hug. Car. in Mat. 3. & sup Lucam 3. Oseæ 2. Psal. 66. Exo. 3.

Hiere. 36. imo legitur Hierem. 36. Quòd cùm volumen Hieremiæ allatum esset Regi in palatio, scidit illud, ac proiecit in ignem. Vide- E
Guti. Tre. detis desertum, ait alius Doctor, auditis clamãtem; Cauete ne
in Euang. imitemini aspides surdas, obturando aures, ne audiatis voces.
lib. 2. c. 2. Misceo quidem amara iucundis: illa, quia dico progenies vi-
Psalm. 57. perarum: hęc autem, quòd appropinquauit regnum cęlorum:
Parate ergo viam Domini, qui propediem venturus est.

Parate viam Domini, rectas facite semitas eius. Via Domi-
D. Grego. ni ad cor dirigitur, ait Gregor. cùm ad præceptum illius vita
in Euang. præparatur. Vnde scriptum est: Si quis diligit me, sermonem
hom. 7. & meum seruabit. Quisquis ergo in superbiam mentem eleuat, F
lib. 19. Mo cordis ostium contra veritatem claudit. *Parate*, id est in cor-
ral. cap. 3. de vestro venienti sapiętiæ aditum reserate, sicut aliàs dicitur;
Psalm. 67. Iter facite ei, qui ascendit super occasum. Dominus, ait Amb.
D. Ambr. non terrenam semitã tenet, sed secreta mentis incedit. Si quid
de S. Io. Ba igitur in hac via fuerit moribus asperum, crudelitate durum,
pti. ser. 65. conuersatione pollutum, iubemur id mundare, & componere,
Virtuti de vt superueniens Dominus nõ offendat in nobis, sed magis re-
diti reci- periat viam castitate puram, procliuẽ fide, & eleemosynis emi-
piunt Deũ nentem. Sed videamus, ipse Ioannes, qui parare viam Domino
in anima. iubet, quam ipse viam parauerit Saluatori. Per omnia planè, G
adueniente Christo, tramitem viæ suæ composuit, & direxit.
Nam fuit ieiunus, humilis, parcus, & virgo, quas eius virtutes
Matth. 3. Euangelista describens, ait; Ipse autem Ioannes vestitum ha-
Dio. Car. bebat de pilis camelorum, & Zona pellicea erat circa lumbos
in Matt. 3. eius, esca autem locustæ erant, & mel Syluestre.

Domino viã præparare est pęnitentiam agere: & quemad-
modum, cùm terrenus rex vrbem aliquã ingressurus est, habet
præcursores, qui viarũ sordes amoueant, vias complanẽt, & ho
Simile. spitium ornent: Sic Christus Rex cęlestis ad hominum corda
venturus, præmisit Ioannẽ, qui sibi viã præpararet ad inducen- H
dos homines ad virtutes. Alia est enim via Dñi, & alia via no-
stra: via nostra, vitia, & peccata sunt, via autẽ Dñi virtus. Vn-
Isaiæ 55. de apud Isa. Dñs dicit; Nõ sunt viæ meæ vię vestræ, neque co
gitationes meæ cogitationes vestræ. Hęc via præparatur, si do
Isaiæ 38. lorem peccatorũ nostrorũ habeamus, iuxta illud Isa. Recogita-
bo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. Et via
Dñi præparatur pœnitentia, & dolendo de peccatis nostris,
Ezec. 36. iuxta illud Ezech. Et displicebunt vobis iniquitates vestræ, &
scelera vestra. Exhortatio hæc; Parate viã Dñi, est valde con
Psalm. 2. formis illi, quã regius vates attulit Psal. 2. dicens; Apprehẽdi-
te disciplinam, ne quando irascatur Dñs, & pereatis de via iu-

sta, &

A sta, & illi quam adfert Apost. dicens, Remissas manus & dissoluta genua erigite, & gressus rectos facite pedibus vestris. Heb. 2.

Parate viam Domini. Si sola fenestra aliqua aperta, per quã rutilans sol ingrediatur, remotis tenebris omnibus, ita gaudemus præ tanta solis claritate, quid fieri putas cũ Christus animum ingreditur? Si cùm habeas hospitium aliquod, ad quod aduentare debet insignis aliquis vir, diligentissime illud præparas, adornando ét mensam, & lectum, vt possis eius beneuolentiam conciliando, ét ampliorem recipere mercedem: quanto plus incumbere debes in dispositionẽ animæ tuæ, vbi Deũ B recipias, à quo longe copiosiorem es mercedem relaturus? Si auicula delicate in auiario nutrita nunquã cessat donec in spatiosum aerem possit tandem conuolare: quomodo poterunt mundanæ deliciæ nos retardare, quominus ad Deum conuolemus, in quo est nostra beatitudo, quies, & delectatio? Similitudo. Simile. *Effectus quos operatur Deus, in anima.* Similitudo. *Anima nõ quiescit ni si in Deo.* Chrys. ho. 5. de incomp. Dei natura. tomo 5.

Omnis vallis implebitur. Quasi dicat, humilibus multa conferet Deus beneficia. Deus quidem vt ait Chrys. propter suã benignitatẽ non solùm bonos recipit, qui se humiliant, verùm etiam peccatores, qui se humiliter accusant. Tantas habet humilitas vires, vt peccatores in cœlum ducat. Quòd si tantũ valet in peccatore hic candor, quantum putas humilitas possit in C iusto? Cùm ergo tam ingens bonũ humilitas sit, confitere humiliter cum publicano scelera tua, & exibis ab oratione iustificatus, & vallis tua diuitijs implebitur. Recordare tres illos pueros quam humiliter loquerentur, & post bona etiam opera se cum humilitate ante Deum prosternerent dicentes, non possumus aperire os, confusio & opprobriũ facti sumus seruis tuis & colentibus te. Considera quãtum potuerit humilis horum puerorum deprecatio, quæ tanquam proceriſſima arbor altas egerat humilitatis radices. Quod bene intelligens Dauid, tan- Dan. 3. *Serui Dei quanta pol leant humilitate.* Psal. 129.

D quam à profundissima valle dicebat; De profundis clamaui ad te Domine. Quemadmodum astra in octaua defixa sphæra, quamuis grandia sint, minima tñ nobis apparent, quòd tantopere hinc distent ac separentur: ita ét humilitatis opera cùm grandia sint in cœlo apud Deũ, hic in mundo hominibus mundanis & his qui de cœlestibus gustum omnẽ amiserunt, exigua videntur, vilia atque abiecta, sicut de humilitate illa ducis cuiusdam Gallicani, de quo dicit Marulus, q̃ post eximias partas victorias, hostes q̃; innumerabiles deuictos, pauperibus diligenter ministrabat, atque pedes eorum abluebat, tum etiã in monasterio similia humilitatis officia monachis ipsis præstabat; de humilitate inquam illa mundani homines perperam Simile. Exemplũ. Marulus li. 1. exemplo.

Exemplū. Ælianus. iudicabant, & qui de rebus cælestibus minus sentiebāt. Philippus Macedo referente Aeliano, post victoriā partam de Athenienſibus, cùm videret ſe nonnihil inſoleſcere & ſuperbire, vni ex pueris præcepit vt matutinis horis illū aſsidue hac oratione excitaret, Memento rex te hominem eſſe; atque ita elationem ſuam refrenabat. Tanto neceſſe eſt, ait Greg. vt vnuſquiſque noſtrū in humilitate ſe deprimat, quanto ſi ſit electus ignorat. *Et omnis mons & collis humiliabitur.* Hoc eſt quod clarius dixit Chriſtus; Qui ſe exaltat humiliabitur. Percōtatur D. Baſi. Quid ſit eiuſcemodi exaltatio atque tumor: & reſpondet, q. is ſe exaltat, qui prō ſuis operibus magna quædā de ſe ſentit atque præſumit, quique nimiū ſibi arrogat, vt Phariſeus. Verus quidem Dei ſeruus non debet ſe exaltare, & inſolenter efferre, ſed potius humilitate maxima animū exornare, vt tandem mereatur à deo exaltari & commendari. Non enim qui ſeipſum commendat, ille probatus eſt, ſed quem Deus commendat. Debet ergo reiecta propria ſui confidentia, ſiue de ſuis viribus, in deo ſpem ſuam omnē reponere & collocare, ponere etiam cuſtodiā ori ſuo, vt nō delinquat in lingua ſua, & inania de ſe iactet, quæ profectò in loquentis ore vileſcunt, commaculant conſcientiā, & opera laude digna deturpant. Vnde Sap. Laudet te alienus, & non os tuū. Vide quo tandem peruenerit ſuperbia primi angeli, iuxta illud Iſa. qūo cecidiſti Lucifer, qui mane oriebaris. Cæterum quamuis videas tumidos aliquos & inſolentes homines hic florere, neque humiliatos reddi, non propterea id aduerſatur Chriſti verbis; non enim dicit de præſenti, q. ſe exaltat humiliatur, ſed de futuro humiliabitur: quin imo peior eſt hæc ſuperbia occulta, & quæ hic nō humiliatur, nā ignotus languor etiam inſanabilis eſſe conuincitur. *Et erūt prauа in directa.* Ideſt malorū corda per iniuſtitiā diſtracta, ad regulam iuſtitiæ dirigentur. *Et aſpera in vias planas.* Id eſt immites & iracundæ mentes, per infuſionē gratiæ ad manſuetudinem redibunt, vt ibi prædicator planam viam inueniat, vbi prius pro aſperitate greſſum ponere non poterat. Et corda contra Chriſtum indurata mollificabuntur, ſicut patet de Paulo, qui Chriſtum perſequens, à Chriſto illuſtratus, ſtatim ad manſuetudinem obedientiæ fuit conuerſus, dicens, Domine quid me vis facere? *Et videbit omnis caro ſalutare* Dei. In hac vita omnis homo Chriſtum videre non potuit, ſed in die iudicij in ſede maieſtatis, & electi & reprobi pariter videbunt. Accipitur hic omnis caro, i. omnis homo, quia aliqui de omnibus hominibus viderunt eū inter homines conuerſantē; diuidebatur enim

Superbos humiliabit Deus.

Actor. 9.
Glo. ord. in Luc. 3.
Glos. Ly. in Luc.
Gl. int. in Luc. 3.

E

F

G

H

tunc

A tunc communitas hominũ in duas partes, ſ. in Iudæos & gentiles, & multi de iſtis & de illis viderunt eum in mundo cõuerſantẽ. Glo. Inter dicit, Homo Iudæus & gentilis, vir & mulier, iuuenis & ſenex, oẽs videbũt ſalutare Dei. Et D. Greg. ait, vbi ergo in hac ſententia Propheta Prophetiæ oculũ, niſi ad extremi iudicij diem tetendit? Vbi cũ apertis cęlis, miniſtrantibus angelis, conſedentibus Apoſt. in ſede maieſtatis ſuæ Chriſtus apparuerit, oẽs hũc electi, & reprobi pariter videbũt; vt & iuſti de munere retributionis ſine fine gaudeãt, & iniuſti de vltione ſupplicij in perpetuũ gemant. *Et videbit omnis caro* Hæc autẽ

D. Greg. hom. 20. in Euang.

B ad erubeſcentiã deſidiæ mihi dicta eſſe videtur, maioré enim diligentiam habent fures expectantes, quã vos ſalutis animæ; vigilant. n. tunc ne aliquid ſibi furripiatur, vos verò quamuis certò ſciatis venturum Dñm, non perſeueratis tñ, neque ita vigilatis, vt poſſitis non impræparati ex hac vita diſcedere, quapropter cum pernicie dormientium dies ille venturus eſt. Magnus eſt fur dæmon, ait Hila. qui ſemper procurat, vt nobis aliquid furripiat, & nos improuiſos ſpoliet, quocirca vigilare ſolicite debemus, & nobis à tam rapaci fure diligentiſſime præcauere. Vnde glorioſus Baptiſta, vt nos à tam profundo excitet ſomno, poſtquam dixit, & videbit omnis caro ſalutare Dei,

Chryſoſt. in Matth. hom. 78.

D. Hilar. cano. 6. in Matth. *Dæmon aſtutiſſimus fur, cauemus nobis ab eo.*

C ideſt quòd videbit omnis homo Ieſum Chriſtum, qui eſt ſalutare Dei, vt appellatur in multis ſcripturæ locis, ne excuſarẽt, dicentes non intellexiſſe eius ſermonẽ, apertius cum illis agit dicendo: Genimina viperarum, quis oſtendit vobis fugere à ventura ira? Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ.

Luc. 3.

Dominica Quarta in Aduentu.

CONCIO SECVNDA.

D *Prædicatores, & prælati, & cæteri Moderatores, debitã ætatem, experientiam, & ſcientiam habeant.*

ANNO *Quintodecimo Imperij Tiberij Cæſaris, procurante Pontio Pilato Iudæam.* Luc. 3. Vide etiam Mat. 3. Mar. 1. Io. 3. Ioannes oĩ virtute & eruditione excultus, anno ætatis trigeſimo, exijt verbum Dei prædicare. Hac ætate Ioſeph ſteterit corã Pharaone, & regni gubernacula tenuit, ſimiliter Dauid regnare cępit, & Ezechiel accepit munus prædicãdi: & Chriſtus Dñs noſter annos natus triginta prædicare cępit. At nunc ſunt nõnulli, qui ante debitã ætatẽ, & priuſquam diuinã ſcripturã ſcrutentur, volunt concionari: ex quo fit vt nullã populo adferant vtilitatẽ. Multa eget

Gen. 41.

Ætas matura requiritur in prædicatore.

prudentia concionator, multaque experientia, vt rite munus suum expleat. Omnibus enim quæ fiunt & dicuntur, adhibenda est modestia & temperantia, vt perturbationum sedatio cernatur, & decorum conseruetur. Est enim in omni re considerandum quid aptum sit, & consentaneum tempori & personę, tũ quid in dictis, actioneq; dedeceat: vt periti oratores in causis agendis non vtuntur semper eodem statu, sed illum accommodant ad locum, tempus, & personas, prout controuersiæ & litis postulant qualitates; sic prudentes concionatores & præsules non semper asperitate, nec semper lenitate vtuntur. Hęc omnia rarò inueniuntur in iuuenili ætate, & minus experientia, & interdum scientia. Vt enim poma immatura, quæ vento decutiuntur, nec suauitatẽ habent, nec stomacho prosunt; sed quæ sunt matura, & manu collecta, hæc grata, & suauia sunt: sic qui ante tempus hæc exercere volunt, gustum offendũt audientiũ, & minimos referunt fructus; non aũt ita se gerũt quidem, qui cum cæteris requisitis, tempus ẽt opportunum expectant. Si sacerdotibus Dianæ, quã gentes absque fide inter falsorum numinũ vanitates numerarunt, tria tempora erant constituta, vt ex antiquorum monimentis constare videmus; primum in quo sapiẽtiam discerent & virtutes, alterũ in quo eas exercerent, tertium in quo alios instruerent; quid faciendũ censes Euangelicis concionatoribus, & animarũ gubernatoribus, qui debent esse admirabili sapientia præditi, insigni vitæ puritate ornati, & in magna autoritate constituti? His omnibus ornamentis pollebat Ioannes, cùm prædicationem exorsus est.

Scientia & experiẽtia pollere debet concionator.

Simile.

Prudens esse debet cõcionator.

Prædicatores nimis iuuenili ætate præditi, exiguos referunt fructus.

Sacerdotes Dianæ.

Dicit sacrum Euãgelium, quòd *factum est verbum Domini super Ioannem*. Vnde colligas ꝙ non propria autoritate se ingerit, sed mittitur à Deo, sicut contigit Ezechieli cui dixit Deus; Mitto ego te ad filios Israel. Audiant hoc Euangelici concionatores, qũo prædicabunt inquit Apostolus, nisi mittantur? Ex quo colliges ad mInisterium verbi neminem nisi missum accedere debere. Cùm enim actus concionandi autoritatem muneris supponat, oportet verbi Dei concionatorem vel à deo mitti, vel ab eius autoritatem gerente. Qui hoc non curant, à Deo per Hiere. his verbis reprehenduntur, non mittebam eos, & ipsi currebant; non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant. Nec debet concionari sciens se esse mortiferis labibus coinquinatum, sed prius animum expiare, & sic ad concionem accedere. Rex Dauid priusquam diceret, Docebo iniquos vias tuas, has voces emisit; cor mundum crea in me Deus, & spiritũ rectũ innoua in visceribus meis: ne proijcias me à facie tua,

Ezech. 2.

Rom. 10.

Hier. 14. & 23.

Psal. 50.

& spi-

A & spiritum sanctum tuũ ne auferas à me. Redde mihi lætitiam salutaris tui, & spiritu principali confirma me. Vbi aspicis eum ter Dei spiritum postulasse, priusquam aliis viam æternæ salutis consequendæ demonstraret. Absque gratia, & Dei missione, cõcionandi munus recusabat. Est quidem concionatori necessaria puritas mẽtis, & illa Spiritus sancti vis, per quam animus splendore gratiæ illuminatus, & charitatis ardore incensus, & fortitudine, ac constantia munitus, populum imbuat doctrina sancta, erecto animo vitia reprehendat, ad virtutem adhortetur, & auditores mittat ad ipsum sapientiæ vberrimum

Cõcionator & Dei fauorem imploret, & lucentiam à superiore obtineat.

B fontem, cuius haustu, & potu, conceptam visceribus sitim sedent, flammamq; humanarum rerum restinguant: sicut faciebat Baptista, qui in deserto sacris orationibus, & meditationibus insistẽs, prius didicit, quæ postea alios docuit. Hoc voluit Deus significare, cùm præcepit Ezechieli, vt volumen comederet, scriptum intus, & foris; in quo continebatur, quòd sibi in populo prædicandum erat, dixitq; ei Deus; Aperi os tuum, & comede quæcũque ego do tibi. Volebat Deus, vt Ezechiel, quæ dicturus erat, prius comederet. Debet enim concionator ea, quæ dicit, nõ solùm primoribus labiis attingere, sed come-

Pradicator sit virtutis studiosus, & orationi ac deuotioni deditus. Ezech. 2.

C dere, & intus gustare, & diligenter perpendere, & memoria repetere quidem sua. Si ille animi morbo, & sensus stupore suauitatem euangelicæ doctrinæ nõ sentiat, nec eorum, quæ prędicat, gustum habet, qui fieri potest, vt aliis rectè, & ardenter, vt oportet ad comedendum persuadeat?

Prędicator faciat, q̃ docet.

Pœnitentia ad salutem necessaria.

ET venit in omnem regionem Iordanis prædicans baptismum pœnitentia in remissionem peccatorum. Propterea iam tandem oculos tuos aperi peccator, reuertereq; ad dñm, qm̃ si diu

D tius tardaueris conuerti ad Deũ, verendũ tibi est, ne tantò te grauius puniat, quantò te nunc patiẽtius tolerat; qm̃, vt inquit grauis quidã Doctor, grauitate supplicij, longanimitatis expectationẽ compensat Deus. Quamobrem ò tu, qui hactenus in tuis extitisti sceleribus obstinatus, ne differas cõuerti ad dñm, à quo auersus es. An obsecro diuitias longanimitatis bonitatis eius contemnis? Hoc enim si agis, secundum duritiam tuã, & impœnitens cor tuum, thesaurizas tibi irã in die iræ, & reuelationis iusti iudicij Dei. Thesaurizas, inquã, tu tibi irã, quia despicis diuitias bonitatis Dei, quæ te ad pœnitentiã inuitat, quã irã minimè valebis effugere, si neglexeris pœnitere. Nã, si iuxta Apost. Petri sententiã, Deus angelis peccantibus nõ pepercit,

Lau. Iust. ser. exhor. ad conuer. Roman. 1.

Diuinas inspirationes non spernamus. 2. Pet. 2.

tibi ne parcet vermiculo, & in proximo morituro? Quæ est E
oro dementia tua, vt indignationem Dei non verearis incurrere, gehennæ metum non habeas, mortem secundam non
Timeam Deum, & eius puniones. expaueſcas, teterrimumq; insuper carcerem sempiternum inhabitare non trepides? Vbi vermis eorum non morietur, neque eorum ignis extinguetur, sed stridor erit dentium, horrida dæmonum visio, palpabiles tenebræ, fætor sulphuris, irreuocabilisq; sententia. Experire quæso, vtrum materialis huius flammæ, vel ad momentum possis sustinere incendium; si
Isaiæ vlt. *Infernum, & eius tormẽta quis poterit tolerare?* mutilationem membrorum, si carceris squalorem, si cætera, quæ damnatis irrogãtur supplicia: ista cum certo experimen- F
Vitã emendemus, & pœnitentiã agamus. to cognoueris esse intolerabilia, dira, atque humanæ naturæ inimica: resipisce, plora, de tuis emenda te criminibus, & fructuosam age pœnitentiam, ne te inuoluant peccatorum tenebræ, ne te repentinus inuadat interitus, ne te omnium iudex virga oris sui percutiat: tunc enim clamabis, & non exaudieris, inuocabis, & non erit qui te liberet.

Chryſoſt. in Ioã. homil. 38. Simile.

Quid culpa tua futura gloria fraudaris, ait Chrysost. cùm ad eam consequendam totis viribus cõtendendum sit? nam si præsentis vitæ gloria tantopere optanda est, quid de futura di- G
cendum, vbi nullus dolor, nulla tristitia, nullus luctus, nullus mortis metus, nullus bonorum finis? beati, & ter, & sæpius inquam beati, qui superna illa sede fruuntur, quemadmodũ miseri, & sæpius miseri, qui ea se priuant. Si pro huius seculi dignitate omnia nostra nonnunquam exponimus, pro dignitate,
Obnixè nobis elaborãdũ est, vt beatitudinem consequamur. quæ in hac tantum vita duratura, imo quæ interdũ paulopost etiam viuentes deserit, si multi pro ea vitam quoque ponere non dubitarunt, quid nobis miserius est, qui pro illa, quæ in æternum permansura est gloria, quæ nunquam auferri potest, ne parua quidẽ, ea quæ paulopost, vel in hac vita velimus nolimus relicturi sumus, dare patimur? Et alibi dicit idẽ Doctor: H
Chryſoſt. homil. 61. & 46. ad populum. Similitudo. *Pœnitẽtia est pharmacum cõtra peccati venenum.* Peccatum sanies est, pœna ferrum est medicinale, sicut igitur saniem habens, & si non secatur, malè habet; & cùm non secatur, tunc est in maioribus malis; ita peccans etiam si non puniatur, est omnium miserrimus, & tum maximè miser, cùm non punitur, & grauc nihil patitur: & sicut splene, & intercute laborantes, cùm longa fruuntur mensa, & frigida potione, & delicatis ferculis, & saporibus, tunc præcipuè sunt omnũ miserrimi, delitiis morbum augentes: si vero fame, & siti secundum medicorum leges cruciantur, aliquam salutis spem habent, sic in iniquitate viuentes, si puniantur, si pœnitentiam agant, bonam spem habent: si verò cum iniquitate delitiis

fluant,

A fluam, & hydrope laborantibus sunt deteriores. Quare nullus eorum, qui hic peccat, si non dissoluerit, illuc migrans, eorum pœnas effugere poterit. Sed sicut ex terrenis carceribus cum catenis ad tribunal adducuntur: sic omnes peccatrices animæ eorum, qui hic pœnitentiam non egerint, cùm hinc migrauerint, variis peccatorum catenis circundatæ, ad tremendum aguntur tribunal Christi. Simile.

Si volumus Dei misericordia potiri, oportet vt laborem aliquē ipsi adhibeamus, videlicet cōtritionē, & compunctionem cordis, & confessionē scelerum nostrorū, adhibeamusq; ex no- *Labores & Christo grati plurimum conducunt.*

B stra parte, vt possumus, pœnitentiā, & laborem, atque afflictionem propter Deum libenti animo, & ex prompta voluntate. Quod significasse visus est Propheta, cùm diceret; Misericordia, & veritas obuiauerūt sibi, iustitia, & pax osculatæ sunt. Nā cùm Dñs Holophernis caput in manus Hebræorū traditurus esset, & victoriā eis concessurus, voluit primū, vt famē pateretur, sitimq; & labores multos. Quāuis enim Deus misericors sit; vult tñ, vt ei obuiā exeamus cū dolore, & pœnitentia peccatorum nostrorū, & sic ab eo misericordiam postulemus: ita enim fecit Abigail, vt placaret iratū Dauidē, tametsi sciret eū Psalm.84. Iudith 3. & 4. 1.Reg.25.

C esse benignū, clementem, & perhumanū. Erat lex in lib. Num. quæ præcipiebat, vt qui tetigerit cadauer hominis, septē diebus erit immūdus. Sunt aliqui peccatores, qui postquā lachrymulas aliquas effuderint, & veniā aliqñ à Deo postulauerint, & bis aut ter suspiria emiserint, statim sibi vidētur ab omni crimine expiati, cùm videāt istos p̄ mortui contactū corporalē, aut alterius rei immundæ, vsque ad septimā diem expectare purgationē. Non ita se gerebat rex Propheta, cùm diceret; Per singulas noctes lectū meū, & lachrymis meis stratū meū rigabo. Loquēs Deus in Deut. cū populo suo peruerso, & peccatore, exhortando ipsum ad pœnitentiā, ait; Et benedicens tibi, maioris numeris te esse faciet, quàm fuerint patres tui; aut, vt Pagninus legit, multiplicabit te magis quā patres tuos. Super quem locū dicit grauis quidā interpres; Mira valde est dignatio Dñi in pœnitentes, vt illis maiora bona conferat, quam si in innocentia permanerent, non q̄ maius donum sit Dei pœnitentia, quàm innocētia, sed quia Deus pœnitētibus maiora promittit, vt resipiscant. Vnde Isa. ait; Expectat Dñs, vt misereatur vestri, & exaltabitur parcens vobis. Ostēdit Dñs se aliquid lucri, gloriā videlicet consequi ex eo, quod peccatoribus parcit, vt eos ad pœnitētiā alliciat. Vnde videmus Petrū cumulatius ornatū, postquā de trina negatione pœnituit, quàm ante, *Pœnitētia perseueret semper.* Psalm.6. Deut.30. Oleaster. Isaiæ 30. *Pœnitentibus Deus beneficia multa confert.*

hoc est vberiorem consecutum gratiam, vt Doctores omnes, E
qui de hac re scribũt, affirmant: sic enim se solet Deus gerere
Num. 14. erga pœnitentes. Item super illa verba cap. 14. Num. Dié pro
Oleaster. anno portatis pœnam iniquitatum vestrarũ; dicit idem autor,
q̃ aliqui negligentes agere pœnitentiam, expostulant cũ con-
fessoribus, q̃ graues ipsis pœnitentias imponant, non consi-
derantes interim, q̃ hic Deus pro vno die delicti commissi, annũ
imponit pœnitentię, neque hoc pro homicidio, neque pro adul
terio, neque pro furto, sed pro murmuratione. In quo docen-
Confessor ꝙ ratione de licti det pœ nitentiã. tur confessores, quòd non leues nimis dent pœnitentias, sed
cum delictis proportionatas. Et licèt apud Ezech. dies pœ- F
nitentię anni vnius peccato imponatur, meminisse tamen opus
est illam pœnitentiam iusto imponi, & vnam diem tam strictæ
Ezech. 4. obsidionis pro anno, & duobus posse computari.

Obstinatio, & duritia animi condemnatur.

Magna est vis verbi Dei. HViusmodi quidé Baptistę monitiones, & voces, progres-
sus multos reportabant, cùm ipsos ad pœnitentiam inci-
tabat: si quidem finita prædicatione tam multi ad eum con-
currebant; publicani etiã, & milites ad eum veniebant, vt ba- G
ptizarentur, & consilium ab eo postularent de vitæ institutio-
ne, & à ventura ira liberarentur, quam ipsis prædicauerat: nos
verò vsqueadeo obstinatè viuimus, vt quamuis sæpe à concio-
natoribus de morte, iudicio, & inferno, multa audiamus, non
tamen mouemur præ tanta proteruia, duritia, & obstinatione,
sed terga Deo damus. Hæc autẽ fuit maxima illa abominatio
Ezech. 8. quam ostendit Deus Ezechieli, videlicet quando ostẽdit vigin
ti quatuor viros dorsa habẽtes contra templum Dñi, & facies
ad orientẽ, & adorabant ad ortum solis; ideo hæc abominatio
erat aliis pestilẽtior, quia erat in loco templi interiore, & quia H
Deut. 11. qui eã perpetrabant, Deũ pœnitus contemnebant. In Deuter.
prohibuerat Deus, ne Hebræi in Dei cultu gentes imitarentur,
quæ Deos suos colentes, se conuertebant ad orientem: at
hi Iudæi terga vertebant ad altare, & ad solis ortum respicien-
Isaiæ 1. tes, idola colebant. Id plorabat Isa. nó intelligens solùm de Iu-
dæis, sed de nostra etiam peruersa obstinatione, cùm diceret;
Dereliquerunt dñm, blasphemauerũt sanctum Israel, abalie-
nati sunt retrorsum. Quatuor idololatrię genera numerat hoc
loco diuinus vates, quæ nostræ impœnitenti, & obstinatæ vitæ
Figura obstinatorũ. quadrant: Primũ fuit statua Baal in introitu primi atrij tẽpli: secundum cultus picturarum in pariete in atrio secundo: tertium

A tertium sessus mulierum colétium Adonidem in atrio tertio? quartum vultuum conuersio ad orientem aduersus Dei altare in ipso templo in loco sacratiore, & interiore. Prima abominatio est in desiderio flagitij adhuc re ipsa non commissi, ideo erat idolum in introitu, qm turpis cogitatio iuitium est sceleris: secunda est perpetratio delicti: tertia est peccādi consuetudo: quarta est defensio scelerum cum Dei cōtemptu, & obstinatione. Hæc vltima est abominatio maxima, & vltimus ferè gradus excidij. Tria genera flagitiorū cōdonabit tibi Deus, si ad illum pœnitens confugeris: ad quartū quoniam ad Deū

B non confugies: nequaquam, quoniam est impœnitentia, delicti complacentia, & obstinatio: quandiu enim tibi in scelere placueris, Deumq; neglexeris, qui fieri potest, vt remissionem consequaris? Super tribus sceleribus Damasci, & super quatuor non conuertam eum, dicit Deus per Amos. Ac si dicat, tria prima scelera tibi remittā, quartū autem minimè. Quasi diceret, si semel, aut bis in flagitia incidisset, peperciſſem illi, at quia peccandi nullū facit finem, luet mihi pœnas omnium delictorum. Si fueris ad dominum conuersus, & confugeris ad sacramentalem confessionem, sanctumq; hoc sacramentū pœ-

C nitentiæ fueris amplexatus, consequeris absque dubio remissionem. Sin autem peccandi finem nullum feceris, nunquam gratiam consequeris, & decedens in finali impœnitentia, eris in æternos cruciatus præcipitatus.

Gradus q-b° mali ad infernū descendunt.

Amos 1.

Perseuerā tiam, siue obstinationem in peccato quomodo puniat Deus.

Lachrymis planè dignum est bone Deus, quòd hominis, propter quem passus es, obstinatio eò deuenerit, vt nō solùm præcepta tua seruare detrectet, sed nec etiam legem tuam audire velit, imo illud Danielis dicat, Et præcepta tua non audiuimus. Audiuit te petra, quādo populo sitienti vim aquarum produxit, audiuit te Iordanis rapidissimus fluuius, quando ad

D transitum Hebræorum te iubente conuersus est retrorsum: audiuit te sol, quando in medio cœli immotus stetit: audierūt te venti, quando imperasti ventis, & mari, & facta est tranquillitas magna: audierunt te mortui, quando dixisti; Lazare veni foras, eo iam sepulto: & filio viduæ ciuitatis Naim; Adolescēs tibi dico surge: & filiæ principis Synagogæ, Puella surge. Mortui te audiunt, & viui te audire recusant? audiunt te res omni sensu destitutæ, & nos quos tu compotes rationis ad imaginem, & similitudinem tuam fecisti, te audire renuimus? O surditatem nostram miserrimam! O contumaciam deplorandam! Quid Deo respondebimus in die iudicij? Audimus mundū, càm nos vocat ad blandas, sed pestilentes voluptates,

Obstinati quo tandē veniant.

Dan. 3.
Exo. 14.
Psal. 65.
Exo. 17.
Num. 20.
Psal 77.
Iosue 3. & 10.
Matt. 8.
Mar. 4.
Ioan. 11.
Lucæ 7.
Matt. 6.
Marc. 5.
Lucæ 8.

vt nos

vt nos capiat, & occidat, tibi autem, qui nos aliquando terres E
timore supplicij sempiterni, vt vitia fugiamus, & virtuti operam demus; nolumus aures præbere? Vt blanda aucupis vox, aues vocantis, & modulantis, illis est pernicioſa, non autem sonitus villicidę terrentis? Sic mundi blanditiæ, & illecebræ, quibus nos vult delinire, & irretire, exitioſæ sunt, non autem Dei verba, & monita, quibus nobis iniicit terrorem ad animos à vitiis abducendos, & ad virtutem excitandos. Ac sæpe nos benignè vocat, dicens; Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos: sed nos obsurdescimus, & illum fugimus, præbemus aures mundi dolis; diuina autem, F
& salutaria præcepta audire recusamus.

Mali obediunt mundo, & non Deo.

Simile.

Matt. 11.

Obedia-- mus Deo.

Dic mihi miserabilis homo, si in re, quæ tibi vtilis est, quã tibi Deus præcipit, ita ei resistis, videlicet cùm tibi dicit, vt pę nitentiã agas, quomodo ei obedires in rebus tuo iudicio amarioribus, & minus vtilioribus, si tibi eas imperaret? Mandauit

Gen. 16. Deus Abrahæ, vt filium circunciderat Ismaelem, & omnes domesticos masculos, & quamuis res videretur periculoſa, & doloris plena, id tamen eodem die præstitit, quo sibi præceptum fuit, non autem in sequętem distulit diem. Iterum prę cepit ei, dicens; Tolle filium tuum vnigenitum, quem diligis G

Gene. 22. Isaac, & vade in terram visionis, atque ibi offeres eum in holocaustum: & vide quam sedulo id executioni mãdare voluit. Magna quidem fuit sancti Abrahæ fides, qui nequaquam di-

Exempli obedientiæ. xit; hæccine sunt promissa tua Deus? Quorsum quæso eum mihi in senectute dabas, si paulopoſt eũdem auferre debebas? Nonne præstitisset eum mihi à te non dari? item nonne à te homicidium prohibitum est, cùm loquendo ad Noe dixisti; Carnem cum sanguine non comedes? cur igitur præcipis, vt innocentem immolem adoloſcẽtulum, & eius carnifex videar existere? Credibile plane est, hæc & similia sibi in mẽtem ve- H
nire, nihilominus tamen statim mandatum domini executioni mãdare decreuit, absque suspiriis, replicationibus, lachrymis, quærimoniis, & commemoratione huius rei alicui ex domesticis. Cùm Deus tribus ordinasset, & numerari iussisset per familias, & domos, vt in Num. habetur; præcepit, vt Leuitæ pri uilegio gauderent, nec numerarentur, vt cæteræ tribus, & ait textus; Fecerunt filij Israel secũdum omnia, quæ præceperat

Nume. 2.

Deo obedia mº absque vllacõtradictione.

Deus Moysi: Ecce quomodo statim obedierunt, neque conquesta fuit tribus Isachar, etsi copioſior esset quam tribus Iuda, quod ei subiicerentur, nullus murmurat, nemo causatur se aliis subesse, quibus præesse debuerat, sed omnes Imperio domini

A mini obtemperant: quis daret nos talem habere mentem, vt quisque loco sibi à Deo destinato esset contentus, neque se cogitaret perfectiora alteri cõcessa dignum? Sed hoc munus altissimi est. Considera, & vide quam maiora hæc sint, quam quæ tibi dicit, videlicet vt vitam in melius emendes, & nihilominus nunquam vis audire. *Obedientia donũ Dei.*

Sicut in horto, vel vinea noxiæ sunt vrticæ, & spinæ; attamen eradicatæ, & positæ pro sepe ipsius vineæ, & custodia, conducere videntur; ita tu debes peccata tua ab anima conuellere, & pœnitẽtiam de illis agere, habere tamen ea in me- Simile.

B moria, ad hoc, vt posthac te à vitiis custodias, atque defendas. Michas clamans sequebatur quosdã milites, qui furati ei fuerant idola: dicẽtibus autem illis, cur clamaret, respondebat, Deos meos quos mihi feci tulistis, & quæritis quid tibi est? Si igitur miser ille pro Deo suo vano, quem ipsemet sibi fecerat, tantum plorabat, quanto magis debet quis de peccatis dolere, & plorare, cùm videat, quòd perdiderit Deum suum verum? Si filia Iephte duobus mensibus plorabat virginitatem suam cum sodalibus suis, quia mors appropinquabat; quanto magis nos, qui nescimus, an hodie reddituri simus rationem vi- *Pœnitentia quã sit salutaris.* Iudic. 18. *Perdere Deũ summa miseria.* Iud. 18.

C tæ nostræ, plorare debemus? Et certè sicut pluuium tempus inimicum est his, qui oppugnant arcem aliquam, ita lachrymæ ipsæ maximè repellunt à nobis inimicos nostros, & hostes qui nos iugiter impugnant, atque inuadunt. Si Dauid tantopere flebat propter pueri morbum, & Samuel tam vehementer dolebat propter Saulem, an nõ multo magis nos flere debemus, atque dolere ob infirmitatem, interitumque animæ nostræ, propter peccata contractum? Variis modis te vocat Deus, vel per internam inspirationem, vel per externam prædicationem, & exhortationem, vel per beneficia, aut etiam Simile. 2. Reg. 11. 1. Reg. 16. *Varijs modis nos Deus allicit, & vocat.*

D per flagella, vt diligenter cogites quomodo suo tempore rationem reddere possis villicationis tuæ. Tu autem tanquam aspis obturans aures tuas surdus es, ne audias vocem incantantis sapienter, quapropter thesaurizas tibi iram in die iræ, & quia hic misericordiam vocantem non audis, audies postea iudicem dicentem; Ite maledicti in ignem æternum. Conuincet Deus malos de obstinatione, atque pertinacia in vitiis, proponens ante oculos pœnitentiam illam Niniuitarum in prædicatione Ionæ: arguet etiam de negligentia, & veri Salomonis Christi sapientiam negligant, eiusq; mandata, & consilia contemnãt, proposita ante oculos regina Sabba, quæ à disiunctissimis regionibus accessit auditura sapientiam Salomonis. Psalm. 57. Roman. 2. Matt. 25. Matt. 12. Lucæ 11.

Albertus

Albertus Magnus. Simile.

Albertus Magnus ait in Germania fonté esse, in quem quæcunque conijcias, obdurescunt veluti lapides; ita quæcunque sana consilia dederis obstinatis viris, ea conuertunt in lapides quosdam & obstinationem maiorem. E

Dominica Quarta in Aduentu.

CONCIO TERTIA.

Pœnitentiam non differamus. F

ANNO *Quintodecimo Imperij Tyberijs Cæsaris.* Luc. 3. Vide etiam Matth. 3. & Mar. 1. & Ioan. 3. *Factum est verbum domini super Ioannem Zachariæ filium in deserto.* Satis quidem tenera ætate cæpit Ioannes asperam illam vitam ducere, & nobis exemplũ præbere non differendæ nec procrastinandæ pœnitentiæ. Vndè D. Hiero. explanans verba illa Hiere. In tempore afflictionis suæ dicent, Surge & libera nos; sic ait. Impudens postulatio, tempore necessitatis & angustiæ ab eo quærere auxilium, quem in prosperitate contempseris. Hinc etiam D. August. ait, Rogare morientes non delicti pœnitentia, sed mortis vrgentis admonitio compellit: nec dignum est in morte accipere solatia, qui se non cogitauit moriturum. Non facilè inueniuntur in aduersitate præsidia, quæ non fuerunt in pace quæsita. Primum prudentis hominis officium est, in finem sibi propositũ oculos conijcere, & ea quæ ad finem consequendum commodissima & vtilissima, atque aptissima sunt, eligere. Quemadmodum enim nauigaturi primum quidem quem debeant portum petere vident, deinde eò nauigationis cursum dirigunt: ita vir prudens in quem finem fuerit à Deo conditus, prudenter attendit, deinde cętera omnia prouidet. Constat autẽ in hunc finem hominem à Deo conditum esse, vt suæ illum fęlicitatis & beatitudinis consortem efficeret, quo fine nihil excogitari potest magnificentius, nihilque sublimius. Huius autem rei vel ignoratio, vel obliuio, malorum omnium quæ in mundo geruntur causa est, cùm homines finis sui obliti, per deuios saltus errabũdi miserrime vagentur. Sic enim multi viuunt, quasi ad sola huius mundi bona fruenda nati essent.

D. Hiero. Hier. 2.

D. Aug.

G

Venia in morte tantum quæsita difficile impetratur. Simile.

H

Dirigamus opera nostra ad finẽ propter quem cõditi sumus. Simile.

Porrò prudentes duces & imperatores aduersus hostium exercitus dimicaturi, in pace ea sibi præsidia atque arma comparant, quibus in ipso certamine vsuri sunt; cũ erg ointer omnia

A nia quę futuro tempore ſperamus, nihil morte certius, nihilq; ſit periculoſius, prudenter ad hãc viri boni tota ſe vita ad hũc finem præparant, nec vllum negotium huic anteferendũ cenſent. Vndè quemadmodum prudentes nautæ tranquillo mari nauis armamenta præparant ne eos exorta ſubito tempeſtas imparatos inueniat, ita vir probus atque prudens, tranquillo vitæ tempore, futurum mortis reddendæq; rationis periculũ cogitatione præuenit, & quibus ſe ad illud rationibus parare poſſit, tota mẽte prouidet. Sera enim ad pericula in ipſis periculis præparatio eſt: improbi ergo homines fatui appellãtur, & hæc B omnia viri prudentis officia prorſus negligant, vtpotè qui non conſilio aut ratione, ſed temeritate, cupiditate, affectibus, & ęco multitudinis iudicio, vitam & actiones ſuas dirigant.

Nos ad mortẽ præparemus. Simile.

Prouidentia vtamur circa ea quæ nobis eueniura ſunt.

Auget autem ſtultitiæ & ſocordiæ huius admirationem, & vbi de terreno aliquo lucro aut hæreditate quæ poſt mortem expectatur, agimus, mors & incertus vitę exitus ſolicitos nos efficit, & crebro illius memoriã refricamus. Cùm verò de præparatione illa, vndè ſalus & æterna vita pendent, differimus, non magis illius recordamur, quàm ſi immortales & æterni eſſemus. Itaque ſi quod vel principis vel eccleſiæ beneficium C cum vita ſimul finiatur, dictu mirum qua cura & ſolicitudine mortis memores, damus operam vt illud ad hæredes noſtros poſt mortem transferatur. Tunc enim anxij ſumus, tunc de incerta mortis hora ſoliciti trepidamus, ne illa intercepti, beneficiũ cum vita ſimul amittamus, qui tamen, an cũ ipſa corporis vita æterna mors nobis ſubeunda ſit, nihil oĩno curamus.

Soliciti ſimus circa tpalia, non autem ſic circa ſpiritualia. Simile. *Soliciti ſimus ne bona mundi amittamus, non ſic de bonis gloria.*

Nec in his ſolùm rebus, ſed in alijs etiam omnibus in quibus aliqua vtilitatis ratio, incerta mortis conditio cogitatur. Qua de re ſic D. Chryſoſt. diſſerit; Sæpè vir cum vxorem ducere vult, mortis meminit in deſponſatione, & deſcribit in do- D te: nondum conuixerunt, neque nuptiæ habitæ, & mortem ſtatim definit; nondum nuptam vidit, & mortis aduerſus illã calculos proponit: ſcribit enim in hunc modum, ſi mortuus fuerit vir ante mulierẽ, ſi mulier ante virum, hoc & hoc diſponatur. Sic formatæ ſunt patriæ leges, vbique omnibus naturæ ſunt monumenta, & non ſolùm eorum qui ſunt & viuunt, mortis ſeruntur ſententiæ, ſed & eorum qui nondum nati. Quid enim vltra dicitur? Si autem natus fuerit filius, & mortuus fuerit, nondum natus, etiam mortis ſententia lata eſt. Hactenus ille: ex cuius verbis colligere licet, quam ſit lamentanda perditorũ hominum fatuitas atque dementia: qui cùm tantam incertæ mortis rationem habeant, vbi aliqua terrenæ vtilitatis iactura

D. Chryſ.

Incredibilem adhibemus diligẽtiã ne temporalia bona amittamus.

aut

aut commoditas intercedit, nullam prorsus eiusdem memo- E
riam retinent, cùm res omnium maxima in discrimen voca-
tur. Quis igitur hos vere fatuos & amentes non iudicet, qui
cùm tantam præsentis vitæ curam habeant, tamen neque tem
poris futuri neque reddendæ rationis vlla cura tanguntur? Lõ
gè igitur aliter sensérat gloriosus Baptista, quippe qui in tam
tenera ætate, tanta cũ macerabat abstinẽtia atque ieiunijs.

Aeterna recordemur, qui tanta rerum temporalium curam gerimus.

Neque dumtaxat abstinentiæ vacare debemus, & ieiunio
corpus affligere, vt veri simus pœnitentes, verumetiam ab ho-
minum turba nos cùm opus est subducere, sicut nos suo exem
plo Baptista docuit, qui non solùm abstinentissimus erat, ve- F
rumetiam secessit in desertum per aliquod temporis spatium.
Si enim tu aliquando non concesseris ab assiduo hominũ stre-
pitu & turba, aliquid profectò tibi affricabitur fortasse conta-
giosorum & vitiosorum. Etenim videmus quòd quamuis fer-
rum ipsum durum sit, nihilominus tamẽ si diutius sub terram
manserit, tandem in terram resoluetur. Potes etiam, ait Sene-
ca, etiam in domo tua constitutus versari, ibiq́ue te abducere
à fluctu negotiorum, tantisperq́ue otio vacare & contemplari, vt postea animosior reddaris & cautior ad ea quæ peragen-
da esse decreueris. Si enim durum ferrum tandem in terram G
resoluitur, si sub terram diu recondatur, quid putandum est de
carneo corde, si diutius occupetur in conuersatione quorum-
cunque hominum, neque vnquam se ad solicitudinem medita
tionemq́ue recipiat? an non eorum cum quibus tractat mores
contrahet & ingenium? Porro diligenter pœnitens in sui co-
gnitionem incumbere debet, cogitareq́ue quantis beneficijs
fuerit à Deo affectus, & quam miserabilis sit peccati status, ac
præterea quam horribiles sint inferni pœnæ peccatis ipsis de-
bitæ. Multis etiam lachrymis & gemitibus peccata sua deflere
debet, postmodum se accusare debet & scelera sua confiteri, H
sicut filius prodigus dicebat, Pater peccaui in cælum & coram
te, iam non sum dignus vocari filius tuus: Peccaui inquam co-
ram te iudice meo, & peccaui etiam coram Angelis, peccaui
præterea etiam coram sanctis, qui intercessores mei sunt.

Seneca ad Lucil.

Simile.

Ezech. 23

Luc. 2.

Pernicio-sas sodalitates fugimus.

Præ negligentia bonarũ considerationũ perimus.

Luc. 15.

De genere potius quam de virtutibus gloriari, turpe est.

NE ceperitis dicere, ait, patrem habemus Abraham. Cùm
Iudæi gloriarentur se esse filios Abrahæ, vocat eos Deus
filios Cethææ per Ezech. cuius impias superstitiones seque-
bantur: ostendit illis Deus verã nobilitatem non consistere in

maio-

A maiorũ celebritate, sed in propria virtute, à qua illi erant dere licti. Vir nobilis virtutũ ornamentis decoratus, est veluti cælũ serenũ, pulchrorum syderum varietate distinctũ. Et quemadmodũ densæ, terreæq; nubes splendida obscurant sydera, sic posteri degeneres, & scelerum labibus contaminati, maiorum splendorem, eorumq; insignium virtutũ claritatẽ extinguunt, suorũq; vitiorũ tenebras illis offundunt, vt etiamsi fuerint nobiles, certè veniãt in oblivionẽ. Satius est proprijs rebus gestis florere, quàm opinione niti: Non debent nobilium filij appellari, qui in perpetua versantur ignominia, sed nefariorũ, quorũ

B viuendi rationẽ imitari contendunt. Vnusquisq; eius dr̃ filius, cuius sequitur opera. Eã ob causam Christus Deus noster, impios Iudæos apud Ioannem filios diaboli appellat quidem. Et idem Ioannes de Christianis ait, Quotquot autẽ receperunt eum, dedit eis potestatẽ filios Dei fieri. In Christo enim Iesu, vt ait D. Pau. nec circuncisio aliquid valet nec præputium, sed noua creatura. Significat Apost. veram apud Deum nobilitatẽ esse animæ renouationem per fidem charitate formatam, quę non in stemmatibus maiorum & generis amplitudine cõsistit, sed in nouitate vitæ, & in diuini luminis imitatione. Nos qui

C ex gentibus originem ducimus potius filij Abrahæ sumus, cũ illius fidem referamus, quam hi qui se ortos ab illo putãt, nec tamen domestico exemplo à scelere & impietate renouantur. Cũ enim in diuina cognitione omnia sint à sensu corporis ad mentis dignitatẽ conferenda, non multũ refert cuius sanguine procreemur, sed cuius semita ingressi vitã instituamus. Vt ostẽderet quantũ superba synagoga ab antiqua illa nobilitate sua degenerasset, ait per Ezech. pater tuus Amorrhæus, & mater tua Cethæa: Quasi diceret; tanta est iniquitas tua, vt videaris genita ex parentibus infidelibus, omniũq; scelerum colluvio-

D ne contaminatis. Amorrhæi, & Cethæi fuerunt immanitate barbari, à veri Dei cultu penitus alienati, & incredibilibus figitijs polluti. Harum nationum vocat Deus filiam Synagogã Iudæorũ, non quòd ita esset per naturam, sed per imitationẽ. Eodem modo Ioan. nunc vocat Iudęos progenies viperarũ. Et Christus ait per Ioan. Vos ex patre diabolo estis. Quem locũ explicans D. Cyril. ait, Consuetudinis est sacræ Scripturæ, ex imitatione vel similtudine filios appellare, vt hic: quia enim Iudæi mitati fuerant iniquitates Amorrhæorum, inde parentes eos habuisse dicũtur, de quibus per scelerum propaginem nascerentur, & cum quibus pro simili scelere damnarentur. Vides igitur quemadmodũ Ioannes Iudæorũ gloriam inanem

illam

Simile. *Impĳ suorum clara stemmata denigrant.*

Ioan. 8.

Ioan. 1. Gal. 1. *Vera nobilitas in virtute consistit.*

Orosĳ⁹ Episc. lib. de nobilitate Christia. *Magis de uirtutibus quã de genere gloriemur.*

Ezec. 16. *Multi nobiliũ filĳ vidẽtur à barbaris geniti.*

Ioan. 8. D. Cyril. in Ioann. lib. 6. c. 3.

Simile. illam & inutilem confregit, qui se vanè iactabant ab Abraha- E
mo, omni sapientia & virtute præstanti, genus ducere. Quid
Parũ prodest generis nobilitas alicui cũ ipse sit vitiosus. prodest riuulo fluere ex puro & salutari fonte, si ipse est spurcitia plenus, corruptus, & omni ex parte cõtaminatus? Eodem modo quid prodest filio nobilitas patris & stemma maiorum, si ipse est vitijs omnibus imbutus, & veneno flagitiorum infectus? Qui non est ob facta cognitus, nulla est laude celebratus: quẽ claritatem & nominis amplitudinẽ putat adipisci, si aliorum res gestas, & præclaras virtutes, sibi iactabundus arroget?

Simile. Quemadmodum Aesopicus gracculus pulchris aliarum
Tuis potiũ virtutibus gloriari debes, quam maiorum tuorum. auium plumis indutus, pulchritudinem sibi vanè assumebat, F
sed exutus mansit irrisus, & propria nigredine affectus, cùm
quælibet auium suam ab eo pennam sustuliſſet: sic qui maiorũ
suorum rebus præclarè gestis gloriantur, aliorum bonis sese
venditãt, & nobilitatem alienam sibi vsurpant, cùm nulla sint
propria virtute muniti, exuunt ignominiosè in foro aliena in-
Horatius. dumenta. Et vt verbis vtar Horatij,

Moueat cornicula risum,
Furtiuis nudata coloribus.

Simile. Illustrius est proprijs virtutibus & rebus florere, quam maio-
Aliqui nobilitant genus suum, aliqui vero obscurant. rum opinione niti. Ex terra fertili producitur aliquando cicu- G
ta venenosa, & ex terra sterili nascitur pretiosum aurum. Qui
maioribus suis honestate propria prælucent, vt si prius noti
non fuerint, ab illis accipiant initium memoriæ suæ, sunt ma-
gnis laudibus efferendi; contra verò qui vita turpiter acta ma-
gnas suis offundunt tenebras, vt etiamsi nobilitate floruerint,
Matt. 1. veniant in obliuionem, sunt acriter vituperandi. Vnde iustè
Luc. 3. quidem hos monet Baptista vt pœnitentiã agant, & non se ia-
Parũ prodest improbo quod ex claro sanguine sit. ctent filios Abrahæ, atque idcirco deserant ea ad quę obligan
tur. Voluit Deus vt sui historiographi qui eiusdẽ genealogiã
scripturi essent, in ea bonos & malos describerent, alienigenas H
& natiuos, nobiles & ignobiles, vt oẽs intelligerẽt quã parum
profint probo obscuri genitores, siquidẽ vera nobilitas in vniuſ
Nihil nocet probo, quod ex obscura natũ sit stirpe. cuiusque virtute consistit. Quòd si de tuis operibus gloriaris,
gloriare de virtute, & non de vanitate. Si enim gloriaris de for
Vanum est de tẽporalibus bonis gloriari. titudine & robore corporis, fortior est leo: si de corporis agili-
tate, agilior multo est leporarius canis, aut cervus. Si de robu-
stis viribus, robustior quidẽ est taurus: Si de corporis pulchri-
tudine & ornatu, ornatior multo & pulchrior est pauo ipse, de
licatissimis vestitus plumis. Quare erubesce iam tandem, cùm
rationis compos sis, de huiusce modi gloriari rebus, in quibus
multis intervallis à rationis expertibus animantibus superaris

& euin-

A & euinceris. Quapropter tu qui nobilis es, & te ex illustri sanguine ortum magnificas, tuorum maiorum studiosa facta, & se qui & imitari cures. Nobilitas namque census quidam perpetuus est virtuti debitus, quē ex nobilibus progeniti per vniuersum vitæ suæ tempus exoluere tenentur. Nam qui ab hac vera nobilitate deuiant, monstra quædam naturæ sunt à proprijs parentibus degenerantia. *Generis nobilitas cogere videtur aliquē quod virtutem assi due colat.*

Apud Deum plus valet animus quàm genus: plus haberi solet in oculis Dei pastor, & pauper agricola, probi, quàm rex, vel Papa, si improbi sint. In euangelio Matthæi tres reges tol- D. Hiero.
B luntur de medio, nempe Ochozias, Ioas, & Amazias, in Christi genealogia, quia se miscuerunt cum sanguine impijssimę Iezabelis, vt testatur D. Hiero. Vndè videmus quòd aliqui obscuro genere nati, generosioris animi esse solent, & in virtutē propensioris, quam qui se nobiliores iactant & digniores. Hinc factum est vt ille qui descendens à Hierusalem in Hierico incidit in latrones, inuenerit misericordiam, & clementiam atque fauorem in Samaritano, quam tamen non inuenerat in sa- D. Hier.
cerdote, neque in leuita, vt scribit S. Lucas. Vnde colligas q. Luc. 10.
virtus ipsa non proueniat ex generis nobilitate & corporis, sed
C ex animi præstantia, & nobilitate. Veram nobilitatem ait Seneca, sibi quisque inchoare potest. Virtus siquidē ipsa est, quæ Sene. li. 5. epist. 44.
vnumquemque illustrem reddit. Sic nobilitatem quandam assecutus est Socrates, Cleantes, Plato, & alij huiusmodi. Ex quibus sequitur talem vnumquemque esse, taleque nomē sortiri, qualem spiritum habeat, qualemque vitam sequatur. Et *Qualia sūt opera, talis est nobilitas alicuius.*
quisquis intra se dæmonis spiritum habet, dæmonisque malitiam & prauitatem sectatur, quamuis ex illustrissimo sit genere, is dæmō appellari potest. Vnde dixit Christus de Iuda, qui tamen Apostolus erat, Nōne ego vos duodecim elegi, & vnus
D ex vobis diabolus est? Quare si quando inde te iactantia aliqua fortè inuaserit, eam primo quoque tempore à te repelle, illam ineundo cogitationem, quòd puluis sis ac cinis, & quòd breui vermium esca futurus sis, atque ideo tibi virtutibus esse incumbendum, vt hac potius ratione immortalem vitam consequare, & nobilitatem istam illustres. Ioan. 6. *Ambitionē qui frenabimus.*

Silentium plurimum conducit.

RECepit se in desertum beatus Ioannes, q. sit tanquā ante murale quoddā, & propugnaculū silentij: nihil est quod magis silentio faueat, quàm solitudo, Quantum autem ad no- *Solitudo & pugnaculū silentij.*

ſtram ſalutem conducat ſilentiũ, & quantum noceat loquacitas, vix quiſquam explicare queat. Vt enim vaſa inania longiſſimè tinniunt, ſic vani homines vera ſapiẽtia deſtituti, maxime
Simile. garriunt, ſuntq; loquacitate pleniſsimi. Fieri non poteſt vt garruli ſint docti: nã vt vaſa quæ ſemper effundunt liquorem, nõ implentur, ſic qui ſemper loquuntur, haud quaquam poſſunt
Prou. 10. ſcientia repleri. Ac plerumque aliquid dicunt noxium, aut ſaltem otioſum & inutile; nã vt Salomõ ait, In multiloquio non
D. Auguſ. lib. 1. cõtra Creſc. deerit peccatũ; vbi D. Auguſt. adnotauit, non dixiſſe Salomonem, in multa eloquentia, ſed in multiloquio, quod ait eſſe ſuperuacaneam locutionẽ: quanto quis eſt impurior & flagitioſior, tanto pernicioſior eſt eius copia, & dicendi facultas. Ac ge
Prou. 13. neraliter nimia verborum vbertas nocet. Quã ob cauſam viri ſapientes ſilentio ſæpenumero vtuntur: nã vt ait ſapiens, Qui
Prou. 17. cuſtodit os ſuum, cuſtodit animã ſuam. Et alibi, Qui moderatur ſermones ſuos, doctus & prudens eſt, qui autẽ inconſideratus eſt ad loquendũ, ſentiet mala. Et Eccl. ait, Beatus vir qui
Eccl. 14. non eſt lapſus verbo ex ore ſuo. Et alibi, Quis dabit ori meo
Eccl. 12. cuſtodiam, & ſuper labia mea ſignaculum certũ, vt nõ cadam
Iacob. 1. in ipſis, & lingua mea non perdat me? Et Iac. Omnis homo ſit
Simile. velox ad audiendum, tardus aũt ad loquendũ. Vt rupes obijcitur flumini ne ſe effundat, ſic ratio obijcienda eſt linguæ, ne te mere defluat. Eam ob cauſam natura illã in ore poſuit, & tanquã in carcere concluſit, vbi eſt labijs ac dentibus circũſepta.
D. Ambr. lib. 1. offi. D. Amb. Quã plures vidi, inquit, loquẽdo in peccatũ incidiſſe, vix quempiam tacendo, ideoque tacere noſſe quã loqui difficilius eſt. Quis obſecro eſt, qui interrogatus quidnã in primis
Autor. optimè norit, reſpõdeat verè ſe probe noſſe opportuno & ſuo tpe tacere? attamen multi erũt qui verè dicant ſe probe noſſe
D. Bern. artem loquendi. Vndè D. Bernar. ait in quodam ſermone, Te
Hug. vict. lib. 2. de Ani. nerum membrum eſt lingua, & tamen vix teneri poteſt. Hugo Victorinus ait, Mores hominis lingua pãdit: qualis ſermo oſtẽditur, talis animus approbatur. Caſſiod. in Pſal. Dixi cuſtodiã.
Caſſio. in Pſal. 38. facilius ait, culpa tacendo refugitur, quàm loquendo. Aſpicis quam periculoſa ſit loquacitas? Aulus Gellius, Sapiẽs inquit,
Aul. Gel. lib. 8. ſermones ſuos præcogitat, & examinat prius in pectore, quàm proferat in ore. Chilon Lacedæmonius, vt refert Laertius, nõ
Chil. Lac. committendũ eſſe dicebat, vt lingua animũ præcurreret. Ana
Anachar. apud Bruſoniũ li. 3. charſius interrogatus quid eſſet in homine peſſimum, & quid optimum, reſpondit, lingua. Theocrius ita à loquacitate abhorrebat, & ſilentium amabat, vt interrogatus à quodam lo-
Theocri⁹. quaci poeta qui multa recitauerat, quæ nam ei magis placerent,

A rent, quæ inquit omisisti. Melius.n.qđ dixerat, erat id qđ non dixerat. Aegyptij Crocodilũ q; elinguis esset, venerabantur. *Crocodili natura.*

Vehementer silentij, & solitudinis amicus fuit sanctus Antonius, atque mundana omnia spreuit, vt Christum lucrifaceret: Vnde & idcirco se à mundanis in vastam solitudinẽ abdidit, instar nostri Baptistæ, vt posset commodius cupiditatẽ ipsam vincere, & superare, ibique arctam quandam sibi delegit specum, serpentibus magis quàm hominum frequentia ornatã, atque ibi seipsum ita conclusit & diligenter obserauit, vt in superna dũtaxat parte foramen quoddam reliquisset, per quod B sibi bis vel ter in anno cibus tm̃ porrigeretur. Hic iam cùm haberet victos, & superatos ipsos dæmones, audisses querulas uoces dæmonum dicentium: Dimitte nos Antoni, ne nos ex cruciés, sed missos nos facitu enim tam rigida illa vita & sancta, nos miseros perdis, miserabiliterque diuexas. Antonius verò in sancto silentio atque interiori animi quiete viuens, ita perdurabat constantissime, ut nec cũ eo quidẽ qui cibum sibi porrigebat colloquium aliquod duceret & protraheret: in qua vitæ asperitate viginti annos perdurauit. Quid autẽ inquit Ambro. præ cęteris debemus discere, quàm tacere, vt possimus loC qui? Ne prius vox me condemnet mea, quàm absoluat aliena. Scio loqui plerosque, cùm tacere nesciant. Si enim perinde tacere nouissent Cicero atque loqui, nunquam in eam fortunam deuenissent. Loqui malè non posse, qui mali non sunt, concluſit Socrates, quemadmodum refert Plinius lib. 10. de summo bono: qui enim linguam custodire nescit, se malis operibus impli catum manifestat. Dicit philosophus, quòd auis si sub lingua habeat venã albam, generat filium album, si nigram, nigrum. Sic & moraliter secundum qualitatem & colorem linguæ, color & qualitas fœtus, ideſt operis sibi correspondet. D

Solitudo et silentiũ longe vtilissima sunt.

Præclarũ exẽplũ solitudinis, & silentij Antonij.

D. Ambr. lib. 1. offic. c. 2.

Cicero præ nimia loquacitate perijt.

Socrates. Pli. lib. 10. de summo bono.

Arist. 5. anima.

Gl. incog. in Psalm. ver. 632.

Dominica Quarta in Aduentu.

CONCIO QVARTA.

Dignitates humanæ & dominia, quam sint instabilia, & caduca.

ANNO *Quintodecimo Imperij Tiberij Cæsaris, procurante Pontio Pilato Iudæam.* Luc. 3. Vide etiam Matth. 3. Mar. 1. Ioan. 3. Si attente consideremus euangelium hodiernum, in quo ita breuiter percurruntur dominia & imperia mundi tã in tẽporalibus quã in

Potẽtatus & dominia humana quiã sint caduca.

spiritualibus, quæ omnia iã abolita sunt, & extincta, facilè intelligemus, quã instabilia & caduca, atque infirma sint omnia mundana, & fragilia. Vndè ad tantam fragilitatem & breuitatem rerum mundanarum designandam, iussit Deus Ezechieli, vt in quodam latere depingeret vniuersam maiestatem Hierusalé; vt inde intelligas, opes & magistratus, regna & imperia, & omnia deniq; quę magna mortalibus & pręclara videntur, parua esse & fragilia, sitaque in puluere & paruo quodam luto, atque in exiguo & vili, fragiliq́ue latere. Quod si tota terra à Mathematicis punctum appellatur, quid obsecro erit paruum quoddam terræ frustrum & modicum lutũ? Hinc Seneca ait; Punctum, & adhuc puncto minus est id quod colimus. Plinius etiam non aliud esse inquit terram, quàm punctum: est enim in medio sita, & ad vniuersi cæli complexum. puncti instar obtinens, quod philosophi centrum vocant. Sed quemadmodum illam admirabilem Babylonis turrem in paruo latere depictam, respectu parui tugurij iuxta illam coloribus repræsentati, incredibilis magnitudinis esse existimamus, quia arcis illius Babylonicæ similitudinẽ animo concipimus, illa autem pictura adeo est exigua, vt nummulo quodã comprehandatur; Sic ea quę in mundo sublimia & ingentia nobis videntur, adeo parua sunt, vt in terra, in puncto, in latere quodam luteo contineantur. Apparent autem magna, quia ea cũ minimis conferimus, & quia eorum magnitudinis imaginariũ cõceptum apprehendimus, ea magna existimantes. Qui enim fieri potest, vt magna sint quæ punctum capit? Quomodo nõ minimum erit, quod puncto comparatur? Boetius terram ait esse punctum puncti. Hæc est sedes diuitiarum, pro hac dimicant mortales, hic tumultuantur, hanc maximam, & amplissimam, & latissimam, insipientes homines existimant, pro qua summis profectò etiam cupiditatis stimulis concitati, cælum amittere non dubitant.

Ezech. 4. Non solùm iussit Deus prophetæ, vt Hierusalem depingeret, sicut supra diximus, significans eius fragilitatẽ, maximamque breuitatem; sed præcepit etiam ad maiorem eius erubescentiam & cõfusionem, vt ibidem circumducerẽtur muri, ac celsæ turres disponerentur, minantiaque in cælum ædificia, & quasi quædam capitolia & collisæa, reliquũque id genus ædificiorum, de quibus tantopere gloriabantur. Quæ vbi depicta fuere, addidit etiã vt in eodem latere potẽtissimus Babylonię exercitus, innumirabilesque copiæ describerentur, quæ vel sola cogitatione vniuersum mundum perterrebant; ibi machinę bellicæ

Ezechiel. 4. — Similitudo. — Seneca. — Plin. li. 2. c. 68. — Similitudo. — *Quę in hoc mundo videntur maiora, sunt instar puncti.* — Boet. li. 2. de philos. consol. — *Quæ plurimi faciunt homines, ea Deo parui pendit.*

A bellicæ validissimæ, ibi arietes, ibi dispositæ acies, ibi amplissimi cõmeatus, ibi armati viri tũ equites tum pedites, significãs videlicet hanc etiã fortitudinem mundanam, vanã tandẽ esse futurã, & in neruũ erupturam breui quidem ac rapido quodã tpis curriculo, tametsi sua ostentatione diuturnitatem maximam polliceri videretur. Quòd si hæc, quæ hominum oculis diuturnitatẽ maximam præseferre videbantur, tam breui tpe perierunt, quã breui putas tpe miser homo peribit, imago horum terrenorum quæ consectaris, tã fragilium & miserabiliũ? Vbi nã tandem cõmode eorum breuitas, & fragilitas depingi

Infirma est potentia et fortitudo humana.

B posset? in qua materia? in quo subiecto, vt eorum breuitatẽ intelligeres, vilitatemq; cognosceres? Si enim amplissima regna vastaque imperia, potentes exercitus, latissimæque vrbes tam cito corruunt, ita protinus euanescunt, quanta cum maiori breuitate minima ista quę consectaris putas fore interitura? Vnde facile colligas, quam vili æstimare debeamus mundum, & ea quæ in mũdo, sicut docet B. Ioan. in sua prima canonica, quãuis mundanis oculis hæc pretiosa videãtur. Vnde Pau. ait, Nõ habemus hic manentẽ ciuitatem, sed futurã inquirimus. Quicunque igitur hoc modo peregrinos, & viatores se esse intelli-

Hoïs quã caduca sit vita.

1. Ioan. 2.

Heb. 3.

Peregrini sumus in hac vita.

C gunt, qui ad patriam suam semper aspirant, per mandatorum diuinorum viam, quæ ad illam ducit, contendere debent, non autem ad hæc terrena, fragilia & caduca animum demittere.

Sciens dñs Iesus visibilem hunc mundũ in maligno positũ, vt inquit S. Ioan. innumerabilibus laqueis vitiorũ refertum, & laudabiliter Deo volentibus viuere esse contrariũ, ad ipsius cõtemptum fideles suos sicut exẽplo, ita exhortatus est duplicis remunerationis promisso: illũ contẽpsit, atque contẽptibilem esse iudicauit: nullã prorsus habere dignatus est substãtiã, nõ agros, non vineas, non oliueta, nõ prædia, non possessiones, nõ

1. Ioan. 5.

Mundũ et quæ in ipso sunt contẽnamus.

D aurum, nõ gemmas, neque ad cõmorandũ habitacula, adeo vt diceret, Vulpes foueas habent, & volucres cęli nidos, filius aũt hominis non habet vbi caput suũ reclinet. Tanquã peregrinus in eo vixit, & accola, paruissimo tm̃ vsus est cibo, viliq; coopertus pallio, necnon exanimis factus, alieno extitit humatus in tumulo: nullus illo pauperior, nullusque illo ditior. Sed iã paupertatẽ audisti, diuitias quoque audi; Domini est terra, inquit regius vates, & plenitudo eius. Cũ igitur posslideret oĩa, esset-que vniuersorum dñs, noluit tñ per regiã dignitatẽ, vel honoris cathedram insinuare quis esset, quatenus imitatoribus suis humilitatis seculiq; contemptus præberet exẽplum, & nullus ambire præsumeret, quod ipse desperaret habere. Se regem

Matth. 8.

Christus amplexus est paupertatem.

Psal. 23.

instituere cupiétibus, declinauit à turbis. Currite huc oẽs, qui E
Nõ appetamus honores mundanos, quos Christꝰ despexit. terrenas dignitates concupiscitis, quique diuturnã vultis vitã, & diligitis dies videre bonos. Currite inquam & vos, qui temporalibus rerũ facultatibus ditari desideratis, & æternæ sapiẽtiæ pollicitationes maximas cordis aure percipite, mente retinete, atque tota intentione animæ diligite, humilitaté sectami ni, labentis temporis fœlicitatem spernite. Nolite diligere mun
1oan. 6. dũ, nec ea quæ in mundo sunt. Insidiantur planè animabus in-
Æterna amemus, & temporalia despiciamus. nocentiũ, & deceptionis multiphariæ laqueos parant. In ipso itaque visibilis mundi stadio visibiliter pyratæ discurrunt per æquora, latrones viatoribus bona diripiunt, irrumpunt habita F
1. Ioan. 2. cula fures, potẽtes opprimunt vi inopes, supplãtant dolosi simplices, mali bonos æmulatione lacessunt: in eo nihil rectũ, nihil est sanctum, virtus perit, negatur veritas, pax confunditur,
Maxima in mundo pericula. soluitur lex: totus siquidẽ cũ sit turbinibus plenus, ille uerè cẽsendus est felix, qui Dei gratia præuentus aridum mundũ sperni. Breue quidẽ temporariæ istius & deciduę vitę, oblectamẽ
Felix qui mundũ, & mundana cõtemnit. tũ prosperitatis humanæ atque hilaritatis, exiguo tpe persistens, accommodatissimam est apud prophetã similitudinem
Isai. 40. sortitũ, cùm ait; Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quasi flos agri. Exiccatũ est fœnum, & cecidit flos: tales fuerunt oẽs G potentatus eorũ, de quibus fit mentio in hodierno Euangelio.

Mali & peruersi non merentur appellari homines.

Luc. 3. PRædicabat Ioannes baptismũ pœnitentiæ dicẽs, Genimina viperarũ &c. Impij hoies & nefarij similantur viperis, scorpionibus, & alijs feris & portẽtis. Qui nec Deũ timet, nec eius
Eph. 4. seruat præcepta, homo dici non meretur: licet enim ueterẽ induat hominem, qui corrumpitur secundũ desideria erroris, tñ quia non renouatur spiritu mentis, nec induit nouũ hominẽ, qui secũdũ Deum creatus est in iustitia & sanctitate ueritatis, H
bellua potius quã homo potest appellari. Homo cũ in honore esset, ait diuinus vates, nõ intellexit, cõparatus est iumẽtis insipientibus, & similis factus est illis. Vndè ait Apost. Expoliãtes
Psal. 48. veterẽ hominẽ cũ actibus suis, & induentes nouũ. Hoc intuẽs
Col. 3. D. Aug. ait; Homo si viuit secundũ carnẽ, pecoribus coniungi
D. Augu. tract. 18. in Ioan. tur, si secundũ spiritũ, angelis sociatur. Cũ Deus statuisset ex oĩbus animantibus solum hominẽ facere rationis participẽ, &
Maxima hominis dignitas. cæli cultorẽ, eum ad cęli contẽplationẽ exerit, vt illud aspiceret quò erat migraturus, si eo munere fungeretur, cuius colẽdi efficiendiq; cã, eũ Deus sui ꝑstantissimi numinis similẽ efficiebat. Est hoc animal prouidũ, sagax, multiplex, acutũ, memor,

& tantæ

A & tantæ excellentiæ,& dignitatis,vt si seipsum vellet considerare,Deum perpetuò summè diligeret, à quo tantâ acceperit præstantiâ. Et si homo sit ex terra,non tñ vt incola habitator, sed vt spectator rerũ superarum,& cęlestiũ,quale spectaculum nulli alij conuenit generi animantiũ. Sed nefarij, ac flagitiosi homines suę dignitatis obliti,diffluũt voluptate virtuti inimica,quæ boni naturã fallaciter imitando adulterat,eamq; omni honestati anteponũt. Quare se hominis abdicant dignitate, & amplitudine,& brutorũ animaliũ, quorũ mores sequuntur, nomine appellãtur. Hinc procedunt proditiones,inimicitiæ,& B discordiæ, hominũ dignitati, & præstantiæ maximè inimicæ. Itẽ videmus,q; Deus vocet homines pisces maris,& volucres cęli,cùm ait per Ezech. Cõmouebuntur à facie mea volucres cęli,& pisces maris. Poteris per pisces maris homines intelligere,mũdi negotiis irretitos,& pestilentibus voluptatibus deditos, per volucres cœli, vanos & superbia elatos: per bestias agri,voraces,& vẽtri obediẽtes:per reptilia cupidos,& auaritię seruos. Et qa solẽt diuini vates interpretari, ea quæ obscuris verbis proponũt,subdit statim,cunctiq; homines, q sunt super facié terræ,innuens se per hæc animalia,quæ sunt rationis expertia, homines significare maculis scelerũ contaminatos,qui nõ homines appellari merẽtur,sed ferę. Neque est mirũ nomine brutorũ hoïes intelligi: nã in Actis Apost.fuit vas brutorũ animaliũ D. Petro ostẽsum,per quæ homines significabantur.

Multis nominibus obligatus est homo.

Ingrati sumus erga Deum.

Vitia homines mutãt in feras.

Ezec.39.

Act.10.

Super illa verba regij vatis; Homo, cùm in honore esset, non intellexit,cõparatus est iumentis,ait Glo.incog.Magnum honoré Deus dedit homini, quando ipsum ad suã imaginem, & similitudiné formauit,quia per rationé capax est Dei,& per amoré ei potest stabiliter inhærere. Et per hoc homo ordinatur ad ęternã beatitudiné. Hanc autẽ dignitatẽ carnalis homo D non intelligit,& hoc est,q; dicit; Homo, cùm in honore esset, ideſt ad imaginẽ Dei factus, nõ intellexit,scilicet suã dignitatem,scilicet q; per intellectũ homo pręest iumẽtis,nõ viribus; & ideo perdẽdo rationẽ,ideſt dũ viuit secundũ sensualitatem, & nõ secundũ rationẽ,cõparatus est iumentis,& similis factus est illis;quia in nullo est homo superior iuméto,nisi per rationẽ,qua perdita,nõ est superior iuméto. Ideo de peccatore,qui ꝓdita ratione bestialiter viuit,dicitur; Vnus est interitus hominis,& iumentorũ,& vtriusque ęqua cõditio,& nil habet homo iumento amplius. Huc allusit Ioel,cùm ait; Computruerunt iumenta in stercore suo: cõputrescere est carnales homines in fœtore luxuriæ vitã finire: nõ enim esse homines,sed iumenta

Psal.48. Gl.inco. ver.799.

Homo nõ cognoscit quãta sit dignitatis.

Eccl.3.

Ioel 1.

Ezec.23. declarãtur, de quibus per prophetã dicitur, Carnes asinorum E
carnes eorũ, & fluxus equorum fluxus eorũ. Sic ergo meritò
vocãtur hoĩes qui iustitiæ ratione suffulti sunt, sic & irrationa
bilia animalia vocantur hi qui carnali delectationi deseruiũt.

D.Bern. Explicans D. Ber. versum supradictum prophetæ, ait; Heu
Psal. 48. qũo de grege facta est egregia creatura. Puto dicerent iumen
Gen.3. ta, si possent loqui, Ecce Adam factus est quasi vnus ex nobis.
Cùm in honore esset inquit: in quo honore? certè quia habita-
bat in paradiso, in loco voluptatis, conuersatio eius nil mole-
stiæ, nihil indigẽtiæ sentiebat, odoriferis stipatus malis, fultus
Psal.8. floribus: gloria & honore coronatus, & cõstitutus super opera F
manuũ plasmatoris, magis autẽ ob insigne diuinæ similitudi-
nis, & imaginis præcellebat. Erat illi societas cũ angelis, & cũ
omni militia cælestis exercitus, sed mutauit istã gloriã ad simi
Psal. 105. litudinem vituli comedentis fœnum: inde est q̃ panis angelo-
rum factus est fœnum peccatorũ. Ergo cibus hominis mutauit
se in cibũ peccatoris, homine mutato in pecus. Heu tristis &
lachrymosa mutatio, vt homo paradisi accola, terræ dñs, cæli
ciuis domesticus dñi Sabbaoth, spirituum cælestiũ, & cohæres
Peccatũ in quantãmi seriã homi nẽ demer-serit. virtutum repentina se conuersione inuenerit p̃p infirmitatem
iacentem in stabulo, p̃p pecorinam similitudinem indigẽtem G
fœno, & p̃p indomitam feritaté alligatum præsepio. Agnosce
tñ bos possessorem tuum, & asine præsepe domini tui. Cogno
sce pecus quem non cognouisti homo. Adora in stabulo, quem
Isai.2. fugiebas in paradiso: adora eius præsepium, cuius contempsisti
imperiũ. Sed quæ est causa tantæ deiectionis? hæc est, quia ho
mo cũ in honore esset nõ intellexit. Ablue igitur te lachrymis
D. Ambr. li.in Lu.6. ait Ambr. laua fletibus. Si tu ipse te fleueris, alius te nõ flebit;
1.Reg.16. nã si Saul deflesset peccata sua, Samuel eũ non fleuisset. Hẽt
vnusquisq; q̃ fleat mortuos suos: mortui sumus qñ peccamus:
mortuus est sermo malus qui exijt ex ore, exijt enim de sepul H
1.Cor.4. chro malo. Ideo dixit Apost. Imitatores mei estote, vult nos
delictorũ meminisse nostrorũ. Paulus non hẽbat quod lugeret
1.Cor.15. ex quo in Christum credidit, & tñ priora deflebat dicẽs, Quia
nõ sum dignus vocari Apost. q̃a persecutus sum Ecclesiã Dei.

Exo.9. Antequam Deus mitteret in Ægyptum plagam illã grandinis, præmisit multa tonitrua: ita igitur cũ similia sentimus
Tonitruis nos monet Deus. tonitrua, intelligamus Dei monitiones, vt emendemur; sitq́ue
Exo.9. firma nostra protestatio, non qualis fuit illa Pharaonis, qui tñ
motus calamitate populi ait, peccaui etiam nunc, dñs iustus, &
ego & populus meus impij. Solent enim mali statim cùm sen-
tiunt afflictiones, confiteri se peccatores, non tñ ex toto corde

peccatum

A peccatum deserunt, nec pœnitet ipsos nisi cùm vident afflictiones. Vnde ait Pharao ad Moysem, Orate Dñm vt desinant tonitrua, & dimittam vos. Sic emendationem promittunt mali, sed cũ se vident liberos ab afflictione, redeũt ad vitiosam vitã: Multa pollicentur mali, sed postmodum non stant promissis. *Mali inconstantes.* Exod. 9.

Solitudo vtilissima est.

IN solitudine instructus est diuinitus glorioſus Baptista, & ibi facta est manus Domini super eum, vt tandem adamantina conuerteret corda, idcircoque iam a tenera ætate illuc se-
B cessit, vt scilicet solitudini deditus posset expeditius diuinas percipere reuelationes: ita per Oseam ait Deus; Ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor eius: & ita contigit Baptistæ, quoniam vt dicitur in Euang. Factum est verbum Domini super Ioannem Zachariæ filium in deserto. Vita solitaria quæ agitur in secessu & procul ab hominum frequentia, est diuinæ Philosophiæ conuenientior, & accommodatior, quàm ea quæ in foro, & hominum cætu, & celebritate versatur. Despicit enim mundi vanitates, & ea quæ eximia, & præclara plerisq; mortalibus videntur, stabili ratione contemnit, ad diuina verò
C ardenter aspirat. De eorum solitudine loquor, qui se à secuhi tumultibus segregarunt, totosque sese diuinarum rerum contemplationi dediderunt. Aquila, cæteræque aues nobiles solẽt hominum familiaritatem declinare, & ad loca deserta confugere; sic viri sapientia, & animi altitudine præstãtes, solent hominum frequentiam euitare, & à cætu amicorum mundique tumultu, tanquam in portum sese in solitudinem recipere. Osee 2. *Vita accõmoda cælesti Philosophiæ.* Similitudo.

M. Tul. Cicero laudat & effert magnifice Scipionem Africanum, q; relictis negotijs, & hominum consortio, secesserit in solitudinem, ac dixerit se nunquã fuisse minus otiosum, quàm
D cùm esset in otio. Laudat etiam Torquatum, q; post partam victoriam tot nationum, ac regem Epirotarum expugnatum atque deuictum, Romam cum suis tumultibus dereliquerit, seque in uillam, ubi uitam tranquille traduceret, contulerit. Cincinnatus etiam ex aratro, ut Romæ dictator esset, assumptus est, quę omnium maxima dignitas erat, quemadmodum refert Fenestella; sed postquam eo munere fuit perfunctus magno honore ac gloria, rediit magno studio ad suum pauperem fundum, ut Columella etiam scribit. Magnus ille Cato Censorinus, de quo sublimia & maxima Plinius scribit, postquam maioribus Romæ muneribus perfunctus fuerat, ab urbe statim discessit, & ad uitã ruri agendam accessit, ubi uitam finiuit, M. Cicer. Exempla. Scipio. Africa. Torquat⁹. Cincinnatus. Fenestella li. de Magistra. Columella. Cato Censorinus Plin⁹.

Empedocles Agrigentinus. Xanthus.

finiuit, legens, scribens, ac meditans. Empedocles Agrigẽtinus E
discipulus quondã Pythagoræ, nunquam voluit accipere regnum sibi oblatũ, vt Xanthus affirmat in libro, quem de eius laudibus, & encomiis edidit; imo sanè vitam solitariã, ac tranquillam pluris fecit, quàm omnes potentias, atque diuitias.

Lucæ 5.

Cùm adferrent paraliticum ad Christum, vt eum curaret, dicit Lucas, quòd pro turba non inueniebant, qua parte illum inferrent: turba enim impediebat accessum ad Christum.

1. Esd. 4.

Sic 1. Esdræ habetur, quòd populus terræ impediebat populum Iudæ in ædificando. Populus terræ, scilicet qui terrena

Eccles. 7.

sapiunt, & amant, impedit populum Dei. Vnde Eccles. 7. Ne F
pecces in multitudine, nec te immittas in populum. Discamus

Exod. 23.

ergo ex hoc loco fugere turbam. Exo. etiam dicitur: Ne se-

4. Reg. 7.

quaris turbam. Et 4. Reg. de quodam principe Samariæ dicitur conculcatũ fuisse à turba, & interemptum in ingressu por-

Simile.

tæ. Quãdo chirurgus aliquis vulnerato mederi vult, omnem gentem à se remouet, nec in platea illum curat, sed ingressus cubile, ibi medicamẽta apponit: ita Dominus curaturus animam tuam, eam à multitudine populi segregat. Et cùm surdũ illum, & mutũ curare Christus voluit, vt scribitur Marc. 7.

Marc. 7.

eum segregauit à turbis: Sic tu fuge à mundi tumultu, & se- G
culi ineptiis, vt saluti animæ tuæ possis consulere, & Deo commodius vacare. Turbam etiam Dominus docuit remouendam, cùm puellam suscitauit. Plurimum quidem confert nobis ipsa solitudo, & secessus à turba, & strepitu hominum, vt

Tumultus retardat Dei obsequium.

possimus orare, & negotia nostra cũ Deo tractare. Siquidem

Simile.

conuersatio ista mundana, atque societas, præsertim si cum malis, deprauatis & corruptis fuerit, nos inficere solet. Vnde etiam ipsi Philosophi, vt commodius contemplationi vacarent, in solitudinem concedere solebant; sicut de Platone legimus, & aliis Philosophis, vt scribit D. Hieron. Neque verò H

D. Hiero. li. 2. aduersus Iouin. Sen. lib. de tranquill. cap. 15.

perpetuò, vel studiis, vel ludo, vel contemplationi incumbendum est, sed alternatim huiusmodi exercitationibus traducere tempus debemus, vt inquit Seneca. De Arsenio quidem legimus, quòd amicus valde esset solitudinis, cùmq; interrogaretur à quodam Abbate, cur ita faceret; se cum Deo, & hominibus simul omnino esse nõ posse respondit; vsque adeo,

Arsenij Abb. exẽplum.

vel modica alicuius interpellatione, se à diuinę contemplationis dulcedine auocari indignè ferebat.

D. Hiero.

Varia quidẽ sunt loca, ait Hiero. accõmodata ad contẽplandũ, & vacandũ Deo, atque ad inueniendũ prętiosissimũ thesaurum, qui in regno cęlorũ possidetur perfectissimè; verũtamen

solitudo

A solitudo ipsa, & secessus à turba accõmodatissimus est locus ad id præstandũ. Vnde D. Hieron. in solitudine positus multa quidẽ præstabat egregia, ac præclara opera, scribens ad uarias orbis partes eruditissimas epistolas, tum etiã commendatione tam præclari loci solebat multos ad eius amorẽ incitare. Magna equidẽ datur in deserto cõmoditas uincendi, ac superandi dæmonẽ ipsum, ait Aug. atque inueniendi Deum, iuxta illud Psalm. In terra deserta, inuia, & inaquosa, sic in sancto apparui tibi. Et alibi dicit; Eia fratres, estote solitarij, ut sitis angelorum socij, rusticamini, ut sitis ciues sanctorũ, & domestici Dei. *Solitudo utilissima.* D. August. de tẽp. ser. 77. to. 10. Psalm. 62.

B De Chrysippo dicit Seneca, q̃ quamuis nõ fuerit dux militiæ, neque gesserit negotia inter homines: suis tñ speculationibus, quas solus & ab hominibus semotus habebat, plusquã duces eximij proderat. Curiã, mundanosq́; tumultus Arist. contempsit, & elegit potius solitariè uiuere, quã cũ Alexandro pergere in Asiã. Itaque Athenas reuersus, animũ suũ ad contẽplationẽ adiecit, ut scribit Plutarc. & Strabo, & multi alij graues autores. Plato etiã, quo sibi, aliisq́; magis prodesset, Athenis relictis, hoc est populi frequentia, in Academiã, solitariũ locũ, & quietũ se cõtulit, ibiq́; doctrinam suã aliis communicabat. Ad fra. in ere. ser. 2. tom. 10. Sen. lib. de vita beata. Aristot. Plu. in vita Syllæ. Strabo. Plato.

C Cæterùm notandũ est pro his, qui debent habitare in frequentia, & populo, quod ait Hieron. Solitudinẽ laudabilem potest quis habere, si modò uixerit circumspectè, quãuis in urbe existat. Vnde laudãs Seneca solitudinem quam tenebat Lucillus eius familiaris, cùm tamen in urbe uiueret, dicit se maximo exilire gaudio, quòd cùm quærat, ac percõtetur de eo, referãt omnes se quidem eum Lucillum non uidisse, & conspexisse, aut etiam scire ubi nam sit, cùm tamen in urbe ipsum esse, certissimè quidem, atque etiam exploratissimè sciatur. D. Hiero. in epist. ad Marcel. to mo 1. Sen. lib. 4. epistol. ad Lucil. epist. 32.

D # Dominica in Septuagesima.

CONCIO PRIMA.

SIMILE *est regnum cœlorum homini patri familias, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam suam.* Matt. 20. Mysticè hæc uinea est anima nostra, ratione multiplicis assimilationis, qua uineæ æquiparatur. Primò, q̃m sicut uinea plantatur in terra, sic anima nostra in terra corporis creatur, vt ostẽdit Mag. Sẽt. Sicut enim uinea nõ potest fructũ facere, nisi quandiu in terra manet plãtata, sic neque anima nisi quandiu unita corpori manet, Gl. incog. super Psalmum 79. ver. 1379. Magist. Sẽtent. lib. 2. dist. 17.

net,quia statim separata amplius nō potest mereri, vt ostēdit E
Magist.Sē tē.dist.50. Magist.Sent.qm̄,sicut vinea putatur,vt fructum plus adferat, quinimo ne syluestris efficiatur; ideo enim putata plus fructificat,& melius conseruatur,quia virtus radicis eius ad pauciores transmittitur;& sic eius virtus magis vnita vigoratur: nam putare nō est aliud, quàm virtutē ad multos palmites dispersam,ad vnū reducere: sic & putāda est anima nostra,quia tota virtus eius ad vnū solum,scilicet ad Deū est reducenda,vt scilicet intellectus animæ omnibus aliis abiectis solū ad Dei cōtemplationē intēdat,voluntas ad Dei dilectionē,memoria ad eius recordationē. Si enim ad multa se velint ista spargere,sa- F
Simile. tis faciliter anima efficietur Syluestris. Tertiū patet,qm̄ sicut vinea putata ligatur ad palum,ne ad terrā corruat: sic anima putata à vitiis,ne iterū ad terram,id est ad vitia,& terrena cadat,ad Christū per amoris vinculū ligari debet,quia sine Christo casum peccati vitare non potest. In cuius rei typum est, q̄ qn̄ tpe Christi passionis ipse in horto volens orare,a discipulis se diuisit,statim ipsi dormierunt,nec potuerunt vigilare, ad significandū,quòd sine ipsius sustentatione nullum bonum valeamus facere, & ideo ad Christū vitem animæ suæ ligauerat
Matt.26. Pau.qui dicebat,Christo affixus sum Cruci. Quartò foditur, G
Galat.2. hoc est terrā clausam aperire,& illā partem, quæ subtus manebat absconsa,vertere, & ipsam desuper facere manifestam; hoc autē facit spiritualiter confessio,quę occulta peccata facer doti facit manifesta. Nam qui abscondit scelera sua,vt ait Sa-
Prou.28. piens,nō dirigetur; qui autem cōfessus fuerit,& reliquerit ea,
Simile. misericordiā consequetur. Quintò,sicut enim inter omnes arbores vinea,vt fructū faciat,maiorem requirit occupationem; sic & anima nostra,vt fructū afferat,multā requirit diligentiā. Quod satis patet,si consideres quot,& quales habeat inuasores,qui eius fructū impedire quęrant. Vnde si quis otiosus stet H
Prou.24. cōtra animæ hostes,statim hæc vinea dissipabitur,iuxta illud;
Simile. Pertransiui per vineā hominis stulti, & ecce totā repleuerant vrticæ,& maceria lapidum destructa erat,scilicet virtutū cōgeries dissipata est.Sextò,quia sicut super oīa ligna vitis,dum viuit in radicatione fructus est nobilior; sic & anima,dum in radice charitatis manserit,fructum nobiliorem Deo reddit. Sic
Simile. è contrario,sicut vitis à radice separata inter omnia ligna cōtēptibilius est lignū,& solùm igni aptum; sic & anima nostra, si à radice charitatis separata fuerit,ad nil valet,nisi vt in ignē
Ezec.15. mittatur: & hoc est, quod dicitur apud Ezech. Fili hominis, quid fiet de ligno vitis ex omnibus lignis nemorū? Nunquid

Solicitudo tēporaliū nos conturbat.

Peccata sine Dei fauore euitare non possumus.

Confessio, quam sit necessaria.

Soliciti de nostra salute vinamus.

Charitas commendatur.

tollętur,

A tolletur, vt ex ea fiat opus? Quasi dicat non, sequitur enim; Ecce igni datum est.

Sumus quidem vites, & est adeo nobis insertum peccatum, vt egeamus assidua cura ad eradicandum fermentum vetus, & amputãdum veterem hominem, cùm præsertim & Apost. dicat; Inuenio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ. Hanc vineã colimus, cùm diligentem animæ nostræ curã gerimus, cùm ab ea noxia vitiorum germina euellimus, cùmq; virtutũ in ea plantas conferimus. Similes quidem sumus viti, ac vineæ variis de causis; est enim vitis arbor humilis, & infima, ita & nos humiles certè sumus, & abiecti. Vitis porro arbor est, quę si putetur diligenter, fructum maximũ dat: ita planè, vt quis optimè fructificet, laboribus agitari debet, & quasi putari: Vitis idem arbor est, quæ hyeme sæuiente, triste admodũ exhibet spectaculum: æstate verò beatitudinis æternæ manifestabitur eorũ virtus maxima, atque nobilitas. Hoc visus est insinuasse D. Io. cùm dixit; Filij Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus. Tunc quemadmodum, qui vineã aliquam possidet, perpetuò aliquid in ea inuenit curandum, ita si vnusquisque sese ipsum diligentius contempletur, & intueatur, semper inueniet aliquid emendandũ. Vitis, cùm tenera est, debet superfigi, ac sustẽtari quibusdã fulcris, & quasi clauis, ne à vento facilè cõfringatur: ita bona opera nostra tãquam teneros quosdã ramos humilitate fulciamus, ne ventus superbiæ ea lædat, & concutiat. Iã verò etiã, vt vitis ligone fodienda est, vt herbæ noxiæ eradicentur, ita terra carnis nostræ excoli debet, & agitari asperitate, ne herbæ in ea enascãtur malarum cogitationũ. Nonnunquã vitis porrò ipsa exhumanda est vndique: nonnunquã verò iterũ humanda quodammodo, sic planè se gerere quisque debet, nempe vt interdũ humum ipsam remoueat cõtuens sũ nobilitatem, & excellentiã, ideſt considerans se esse Dei filiũ, & capacem vitæ æternæ, atque ita spernet res istas mũdanas, & terrenas tanquã viles, & abiectas. Hanc corrigendi normam seruabat Apostolus, quando Athenienses reprehendebat, q; viles res adorarent, dicens eis, quòd vellet ipsis annunciare Deũ viuum, in quo viuimus, mouemur & sumus, sicut inquit, & quidã poetarum vestrorum dixerunt; ipsius enim, & genus sumus: genus ergo cùm simus Dei, &c. Quasi diceret, qui genus ducunt à Deo viuo, non debent se ad hæc vilia demittere. Hanc etiam tenebat reprehẽdendi viam Petrus, cùm diceret; Vos autem genus electum, regale sacerdotiũ, gens sancta, populus acquisitionis. Huiusmodi consideration-

Pa. de Pa. in Matth.
1. Cor. 5.
Roman. 7.
B Author.
Calamitates vtiles.
1. Ioan. 3.
C *Defectus sẽper inuenie-mus, quos corrigam⁹.*
Bona opera humilitate conser-uamus.
Carnem no-stram ma-ceremus.
D *Diuersis vti debemus consideratio-nibus, vt bene vi-tam insti-tuamus.*
Act. 17.
1. Petr. 2.

rationibus

rationibus curabat eos ad altiores euehere cogitationes. Interdum etiam ne in superbiam efferatur, debet considerationes suas, & cogitationes tanquam radices humo opplere, considerans se terram esse, cinerem ac miserabilem hominem, qua certè cõsideratione maximè humiliabitur. Sic fecit Saul, cùm videret se ad regiam dignitatem promoueri, dixit enim ad Samuelem; Nunquid nõ filius Iemini ego sum de minima tribu Israel, & cognatio mea nouissima inter omnes familias de tribu Beniamin? Quare ergo locutus es mihi sermonem istum? Multa etiam alia exempla in hanc sententiam adferri possent. Videtur quidem impiis laudabile quiddã esse, & honorificum se nõ purgari à vitiis suis, laboribus, & calamitatibus, sed quòd de se dicatur, nõ est ruina maceriæ, neque transitus, neque clamor in plateis eorum. Sciant igitur, & quemadmodum vineæ ipsi maius incommodum accidere non potest, quàm ei putationem negari. Ita hi non possunt planè infelicius quid habere, quàm in hac vita sine supplicio vllo scelera sua dissimulari.

Cũ filij Dei simus, non demittamur ad vilia. Cinis sumus, ne superbiam. 1. Reg. 9. Psal. 143. Simile. Quod malis afflictiones non contingat, infaustum.

Homini patri familias. Officium gerit pij patris, quandoquidem in tanta secordia nostra, tanta salutis quærit remedia. Belligerabat Absalon aduersus patrem, & tamen pater duces obsecrabat, ne si vincerent, filio suo nocerent; contra verò filius dicebat tunc ducibus suis, vt qui patrem in bello vinceret, eundé interficeret, vt solus Absalon regnaret. Sic Deus, dum ipsum offendimus, nos pluribus afficit beneficiis, pluuiã mittit, serenitatem, salutarem aerem, & perspicuos solis radios ad salutem nostram, ex quibus facilè intelligas quam egregius sit pater familias.

2. Reg. 18. Plus parẽtes liberos amãt, quã contrà.

Exiit primo mane. Omnes vocationes, & sanctæ inspirationes à Deo proueniũt. Omnia bona nostra, quę agimus, & quę mala præcauemus, & non agimus, sunt Deo ascribenda: nunquam ad eius vineam accederemus, nisi nos ipse vocaret. Nec suspirium quidem vllum est bonum, aut quiuis bonus motus, qui nõ à Deo proueniat. Quod nobis insinuauit Isa. cùm ait, cap. 50. Dominus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico: & ita nos debemus eius inspirationes audire. Quid arbitraris in causa esse, quòd cum lecto decumbas, ad teipsum reuertaris, intelligasq; te in lætali esse culpa, & dicas; Heu me miserum? Cur à terra non absorbeor? Cur non à ruente conculcor domo? Nihil planè boni absque Deo præstare possumus. Si ipsum inuocamus, ipse prius ad id nos excitat: si ipsum quærimus, ipse prior nos quærit. Vnde Hierem. ait, cap. 31. Conuerte me Domine, & conuertar ad te. O bone Deus, qui

Omne bonũ à Deo manat. Isaiæ 50. Diuinas inspirationes nõ contemnamus. Hier. 31.

quamuis

A quamuis nos multo mane surgamus, tu tamen multo ante nos prænuenis, vt ad te conuertamur. Hoc nos docet Spiritus sanctus. Cant. 5. vbi dicitur; Aperi mihi soror mea sponsa, quoniam caput meum plenum est rore; quasi dicat, vide quam mane surrexerim pulsaturus ad ostium tuum, siquidem caput meum rore plenum est. Hoc etiam docet hodiernum Euangelium, cùm dicit, & pater familias exiit primo mane. Hebræi non habent superlatiuum, & ita ad illud exprimendum idem verbum repetunt, sicut est illud, Abba pater, quasi dicat, ad modum pater: item illud; Ad imaginem, & similitudinem, Cant. 5. Mar. 14. Genes. 1.

B quasi dicat admodum similem. Et ita in hodierno Euangelio. Primo mane, hoc est multo mane, vt innuat, quòd antequam nos excitemus, surrexit ipse vt nos excitaret.

Conuentione autem facta ex denario diurno. Vnum tantum vitæ æternæ denariũ omnes accepturi sunt, ait August. sed attendite & vos fratres mei, ne ideo quisque differat venire ad vineam. Securus est quidem, & ille denarius illi promittitur, sed differre non iubetur. Nunquid enim & illi, qui sunt ad vineam conducti, quando ad illos exibat paterfamilias, vt conduceret quos inuenit hora tertia, dixerunt illi: Expecta, non D. Augustin. cõtra Cresc. Grã. lib. 3. c. 66. & lib. 4. c. 53. to. 7.

C illuc imus, nisi hora sexta? Si dicerent illi iuuenes vocati, expecta: audiuimus enim in Euangelio, quia omnes vnam mercedem accepturi sunt, cùm senes fuerimus, hora vndecima veniemus, responderetur cuique, & diceretur, laborare non vis, qui vtrum viuas vsque ad senectam nescis? Quare ergo differes vocantem te, certus de mercede, incertus de die? Vide ne fortè, quod tibi ille daturus est promittendo, tu tibi auferas differẽdo. Et si hoc rectè dicitur de infantibus, & iuuenibus, quanto rectius dicetur de decrepitis? ista enim duo occidunt animas, desperatio, & peruersa spes. Ne tardes conuerti ad *Pœnitẽtiã non differamus.* *Securi nõ sumus in hac vita.* *Senes consulãt saluti animæ.*

D Dominum, dicit Eccles. nec differas de die in diem. Eccles. 5.

Quid hic statis tota die otiosi. Tractãs Orosius doctissimus de excellentia bonę occupationis, & de otiositatis vitio, ita habet: Nũquam bonus colonus erit, qui non fuerit nauus, & industrius, & rusticarum rerum studio vehementer incensus. Sic etiam qui pecuariam faciunt, nisi fuerint in ea diligẽtes, & attenti, minimũ certè fructum ex ea curatione percipient. Opifices etiam, qui non de multa nocte vigilauerint, neque tota mente operi, cuius artificiũ tenent, incubuerint, quid possunt efficere, quod sit in eo genere aliquo pretio, & æstimatione dignum? Quid dicam de studiis artium maximarum, in quibus nemo vnquã progressus est sine singulari studio, & diligentia? Oros. epist. lib. de regi. iusti. *Nos in virtute exerceamus, si volumus, & gressus aliquos reportare.*

In di-

Otiositas detestabilis. M. Cato. lib. de moribus. Exl. Fran. Senen. de repub. Licurgus. Diodorus. *Otiosi sunt venenū in repub.* Solon. D. Ambr. in epist. 2. ad Theo. cap. 2. Prou. 25. *Otiosi in multa alia labuntur vitia.* D. Hiero. ad Demetri. de virgin. ser. Author. *Differre pœnitentiam vsque ad mortē non est sapientis.* *Mortis hora accōmodatior ad mercedem, quàm ad laborem.*

In diligentia igitur omniū artium disciplinarum,& officiorum laus,& ut ita dicā,uita cōsistit. Est verò otiū tacitum quoddā venenū,quo paulatim omnes uirtutes infectæ languent,& omnes artes præclaræ in obliuionem adducuntur. Rectè quidem M. Cato scripsit uitam humanā esse vt ferrū,quod si exerceas, splendescit. Inter prœterea grauissimas Draconis leges, quas Lycurgus Lacedæmoniorum legislator mitigasse dicitur; hæc una erat,ut otij dānatus capite puniretur. Scribit ēt Diodor. legem fuisse apud Ægyptios, qua singuli cogebantur nomina apud præsides profiteri,& qua arte,quove lucro sustētarentur, ostēdere,& si qui mētirētur, aut iniusto quæstu uiuerēt,capite dānabantur. Nec medius fidius iniuria; otiosi enim,& ignaui iuuenes,uenenū sunt ciuitatis,proni ad libidinē sunt,bonis inuidēt,aliena appetūt,& denique seditiosi,& turbulēti euadūt. Quòd si hæc seueriſſima lex aliquibus uidebitur, non tñ potuit illa Solonis nō iusta videri,qua sanciuit filiū nequaquā parenti necessaria subsidia debere, à quo nullā artem accepisset.

Ex otio,ait Ambr. incōmoda multa oriuntur,cùm urgeantur plerique propter ignauū otium uariis pressuris,& propter id etiam homines aliorum ope egeant, & fiant adulatores, ac contempti. Vnde Salomon: Rarò,inquit,inferes pedē ad amicum tuum,ne saturatus tui oderit te. Qui enim frequēter ad alienam mensam cōuenit otio deditus,aduletur necesse est pascenti se,cùm tñ religio nostra ad libertatem homines uocet: ideoq; si quis māducare spernit, cesset à labore; at quia nullus sine cibo potest uiuere,det operā laborādi,ut arbitrio suo uiuens Deū possit habere propitiū. Distribue cōmodè tempus ipsum,ait Hiero. & horas laudabiliter occupatas habe tum in diuino cultu, tum in aliis laudabilibus operibus exercendis. Si enim ita te non gesseris, proculdubio quiuis dies longior tibi uidebitur nimium; breuior autem uel longissimus quisque, si honestè occuperis. Atque hoc quidē modo tum tibi, tum aliis proderis uitæ honestate,atque singulari tuo exēplo.

Quid hic statis tota die otiosi? Vita nostra tēpus est operandi: mors uerò mercedis percipiēdæ,nō abnuo quidē ad extremū usque uitæ halitū esse merendi,& demerendi tempus; sed hora tñ mortis (quod negari nō potest) ad hoc impeditissima est,in qua mille animi curę,milleq; corporis dolores ab studio pœnitentię nos auocāt. Quid igitur agis miser? Quid hoc tēpore ad fodiendā uineam nō pararis? Bona enim mors,inculpatæq; uitæ fructus est,non tā hoc operandi,quàm recipiendæ mercedis tempus est,non tam ligonem tractādi,ut uineam

fodias,

A fodias, quam manus porrigendi, vt mercedem accipias. Quid igitur ad vesperam pœnitendi, & laborandi tempus expectas? Iam sero est, iam instat nox, in qua homines non operari, sed ab operibus quiescere solêt. Venit nox, inquit Christus, in qua nemo potest operari. Et Propheta inquit; Quoniam non est in morte, qui memor sit tui. Cuius ergo tunc memor est homo? Memor est planè desolatæ vxoris, quam viduã relinquit, & filiorũ quos orphanos deserit, & dolorum corporis, quibus vndique premitur; Dei verò memoria, vis dolorum, & curarum angor penè totam extinguit. Quæ igitur insania est hoc B primùm tempore ligonem parare, vt vineam fodias, quando viuere vix possis? Propter frigus, ait Sapiens, piger arare noluit, mendicabit ergo æstate, & non dabitur ei. Sic mendicauerunt fatuæ illæ virgines, quæ toto vitæ tempore dormientes, æstatis hoc est mortis hora ad clausas cœlestis regni fores mendicare cœperunt, dicentes; Domine Domine aperi nobis. Quod nam esse maius otium potest, quàm negligenter curare salutẽ suam? Quæ maior negligentia, quàm vt quis statim infantulus inseratur Christo per baptismũ, attingat verò iam senectutem prope; nondum tamen virtutis viam, & sanctitatis ingressus fuerit? Quæ etiam maior excogitari potest negligentia, quàm abscondere alta humo Dei talenta, & dona? Quam maiorem potest quis ignauiã incurrere, vel amentiam potius, quàm dormire, stertere, nugari, & otiari in mediis hostilibus? Isti omnes grauissimè reprehenduntur in sacris literis. Prouerb. 1. Vsquequo piger dormis? Otium, vt ait Chrysost. radix *fuit*, & initium nostrorũ malorum: quod præuidẽs Deus Optimus Maximus, præcepit quidẽ ipsi protoparenti nostro Adamo, vt operaretur, atque etiã custodiret paradisum. Nam dices tu certè, vt qd indigebat paradisus custodia aliqua? iussit D profectò hac ratione Deus, vt protoparẽs noster Adamus operaretur, atque etiam otiositatem ipsam malorum omnium radicem, & escam fugeret, & declinaret. Si namque ipse ab omni prorsus negotio liber, atque etiam immunis extitisset, repente profectò, & è vestigio propter exuberans, & nimium, atque redundans otium, in varios, & crassissimos errores prolapsus esset, quemadmodum & reuera prolapsus turpissimè fuit.

Ioann. 9. Psalm. 6. *Mortis tẽpore multa verã pẽ nitentiam impediũt.* Prou. 20. Matt. 20. Ferus in Matth. *Magna est otiositas negligere salutem nostram.* Prou. 1. D. Chrys. super Gene. ho. 14. Genes. 2.

Quid hic statis tota die otiosi? Verecunda sanè reprehẽsio, præsertim ei, cui vna duntaxat supperebat hora diei ad laborandum: sunt igitur digni maxima, & grauissima reprehẽsione senes otiosi, quibus tam exiguum supereret ad laborandum tempus, & tamen nolunt ire ad Domini vineam, vt possint se *Senes sint diligentes.*

in ea laudabiliter, & gloriosè exercere. Quòd si otiosi digni E
Matth.7. sunt reprehensione, quid de his dicemus, qui perperam operã-
tur? Si omnis arbor, quæ nõ facit fructum bonum, excidetur,
Similitu- & in ignem mittetur, quid dicetur de arbore malum fructum
do. producente? Nõ sint igitur senes segnes, siquidem cùm vide-
mus albescere segetes, dicimus adesse iam metendi tempus; sic
Cani indi- profectò cùm videmus hominem aliquem canescere, dicere
ces mortis. possumus instare iam mortem, vt eius vitam demetat. Non
Simile. erit igitur, quòd quæraris Deum te non submonuisse: siqui-
dem etiam naturam ipsam experiris te commonefacientem.
Iam velum album bone vir, supra caput tuum mors ipsa extu- F
lit aduersaria tua, quasi supra arcem tuam, cane igitur recep-
Senes ali- tui. Si enim videres senem aliquem quasi repuerascentem,
qui repue- sibi cunabula parare, nonne diceres commodius quidem fore,
rascunt. vt sibi tumulum sterneret?
Fr. Ludo. Gran. *Voca operarios, & redde illis mercedem.* Hoc est, voca non
Mercedem stertentes, aut vagãtes, & vitã omnem in otio, & voluptatibus
nõ expectet transigẽtes, sed operarios, hoc est in vinea Domini strenuè la-
in futura borantes. Quando igitur fideles operarij in vnum cõuenient,
vita, qui vt mercedem labore suo partam accipiant, qua fronte iniqui-
in hac non tatis operarij mercedem cum illis pariter exigent? Merito ibi G
laborat. cum vnoquoque eorum fidelis procurator ad hunc modũ ex-
postulare poterit. Amice quid à me exigis, quod nõ meruisti?
Quid metere vis, quod non seminasti? Laboratti quidẽ in via
iniquitatis, & perditionis, laboratti in operibus luti, & lateris,
Sapien.5. in obsequio Pharaonis, hoc est diaboli, mundi, cupiditatum ą;
Exod.1. tuarũ. Hi Domini tui, hi dij tui, ad ipsos ergo, non ad me con-
fuge, vt laborum tuorum tibi mercedẽ reddant. Sic enim scri-
ptum legis, In tempore tribulationis suæ dicent: Surge, libera
Hiere.2. nos. Hiere.2. Vbi sunt dij tui, quos fecisti tibi? Surgant, & libe
rent te in tẽpore afflictionis tuæ. Dij tui fuerunt venter tuus, H
caro tua, pecunia tua, voluptas tua, & cætera, quæ supra me di
lexisti, ad illos ergo Deos tuos confuge. Quid ergo magis
præposterum, quàm in alterius castris militare, & ab altero,
aduersus quem inimica arma tulisti, stipendiũ petere? Exper-
Simile. gisciminí quæso, fratres, quæ enim seminauerit homo, hæc &
Hic labore metet. Non enim video quonam modo hæc duo simul cohę-
mus, si vo reant, ad ęternam vitam aspirare, & per viam mortis ingredi:
lumꝰ in al mercedẽ à Deo exigere, & in vinea diaboli operari. Quisquis
tera vita enim efficaciter optat finem, ea quoque adiumenta, quibus
præmiũ re- ad illũ peruenitur, non detrectat. Qui vult ad Indos pergere,
ferre. laborem nauigandi non recusat, qui à morbo graui sanari desi-

derat,

derat, medicamenta non respuit. Neque verò est, cur tales sibi fidant, qui salutis lauacro, cæterisq; redemptionis nostræ beneficiis abusi sunt, & talenta credita in sudario reposuerunt.

Voca operarios. Mandauit quidem Dominus procuratori ordinatè disponi operarios, vt eis mercedem solueret: sed in hoc mundo videas pleraque inordinata, & indigesta. Ad quod significandum ingeniosus quidam pictor depinxit arborem, cuius fructus erant omnia bona, & mala huius mundi, in hanc arborem conscenderat cæca quædam mulier, quæ virga decutiebat arboris fructus, sub arbore verò erant homines, & bestiæ: excidebant autem ex arbore regiæ coronæ, & interdum super capita tyrannorum cadebant: item insulæ pontificiæ, quæ aliquãdo super hypocritas cadebant: item virgæ prætoriæ, quæ nonnunquam super bestias cadebant: item diuitiæ, quæ supra auaros sæpe cadebant, sæpe verò supra prodigos. Vera igitur distributio in cœlo erit, vbi reddetur vnicuique secundum opera sua.

In mundo multa præposterè. Deus ẽ suo iudicio dat cuique, qđ suum est.

Hi nouissimi vna hora fecerunt. Aduerte, q; inuidus, inquit Abulen. non dolet de suo incommodo, & mercede minima, sed inuidet mercedi alterius. Hi enim non dixerunt, nobis parum dedisti, sed istis dedisti multum, & fecisti eos pares. Inuidia videtur habere sedem in oculis. Dicitur ergo, *An oculus tuus nequam est*, Vt enim vocamus peruersam linguam dolosum aliquem hominem, etsi lingua ex se mala non sit; ita inuidi oculos malos, & nequã appellamus, quamuis ex se boni sint oculi. *Erunt nouissimi primi, & primi nouissimi.* Cùm dicit, erunt primi nouissimi, deprime teipsum, quamuis sis quasi alter Ioannes Baptista, aut Petrus Apostolus clarus virtutibus. Tum dicendo, erunt nouissimi primi, tolle desperationẽm omnem, quamuis quasi Pilatus aliquis fueris, aut Iudas. Quare nullus quamuis optimus sit, negligens esse debet, & nullus desperet, ac diffidat, quamuis maximus peccator fuerit. Et certè qui in mediis armis versantur, non quòd aliquid finistrum, & aduersum obtingat, animis statim cadunt, immo certè curant diligenter, vt recuperẽt amissa in perniciem suorum aduersariorum: quòd si euincunt, curant quantum est in se, ne illud amittant, quod multo sudore sibi pepererunt. Sciens ergo Christus, quòd multo labore etiam quæ amissa sunt, recuperantur: negligentia autem, & ignauia etiam, quod partũ est, perit sæpe, mouẽdo vtrosque dicit; erunt nouissimi primi, & primi nouissimi: debemus ergo omnes peruigiles esse, iuxta illud Sapiẽtis; Beatus homo qui semper est pauidus.

Abulẽ. in Matth.

Inuidi quales sint. Simile.

Ferus in Matth.

Boni ne sint negligentes. Mali non desperent.

Simile.

Negligẽtia in virtute mala.

Prou.28. Autor. Non debent cõtemnere, qui citius vocati sunt, eos qui tardius veniunt, quia potẽs est Deus efficere, vt & perdita recuperẽt, quamuis serò veniant, & ita præmium consequantur non minus, quàm qui venerunt citius. Inter operarios quidem terrenos nõ potest quis tam diligens esse, qui veniens vesperi tantum laboret, quantum is, qui per totum diem desudauit: at verò in vinea spirituali breui tempore multum laborari potest, & quod amissum est, facilè recuperari. E

Dissimile.

Circa vndecimam verò exijt. Si bene aduertisti, in omni hora exit hic pater familias ad cõducendos operarios in vineam. Vnde Deus in omni ætate nos ad se vocat; vt inde colligas quantum salutem nostram desideret, qui tam crebro monet. Si ita ardenter sanctus ille Moyses populi salutem desiderabat, vt diceret; Aut parce populo huic, aut dele me de libro vitæ; quantò auidior erit salutis nostræ Deus, qui & ardẽtior est in amore? Ex ijs igitur intelliges institutum Dei circa salutem nostram, sic pariter auiditas salutis cumsque, ex mediis, quibus vtitur, deprehendi potest. F

In omni ætate nos vocat Deus ad pœnitẽtiã.

Exod.32.

Dominica in Septuagesima. G

CONCIO SECVNDA.

Inæstimabile tempus nobis à Deo conceditur, vt in eius vinea laboremus.

Laur. Iust. li. de vi. sol. cap. 10.

SIMILE *est regnum cœlorum homini patri familias, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam suam.* Matt. 20. Præsens quidem vita nobis ad negotiandum salutem nostram concessa est, quam tamen nos potius occupamus in vitiis. Vnaquæque res eo magis diligenda est, quo pluris esse cognoscitur. Præstat quippe æstimationem rei ipsius cognita virtus, quæ tunc appareat amabilis, cùm primæ innititur veritati, & quæstu suo possessores suos facit locupletes esse in cælo. Hinc indulti temporis prætiositas cõmendatur: quanta autem sit, quis corde percipere, quisve humana valet referare facundia? Illam nouerũt optimè, qui ea carent. Omnem siquidem mundi substantiam, honores prælationum, seculi pompam, corporis voluptates, & quidquid sub cœlo creatum est delectabile, atque iucundum, pro vnius dici spatio, si possent, voluntariè commutarẽt. In ipso siquidem temporis cursu breuissimo, iustitiã placarent diuinam, H

Tẽpus inæstimabile.

A nam, lætificarent angelos, horrendã damnationis ęternæ eũitarent sententiam, & proculdubio adipiscerentur regna cęlorum. Hi sunt, quibus misericordia iam fecit occasum, qui irreuocabiliter in laqueũ miseriarum descenderunt, vbi nullus est ordo, sed horror sempiternus inhabitat. Istis plane deest tempus ad merendum, ita vt nec per se ipsos sibi, nec ab aliis vllũ refrigerationis possint captare suffragium. Et meritò illis nullus locus veniæ datur ad præsens, quippe qui oblatũ dum adhuc viuerent, percipere noluerunt. Neglexerunt sibi prętogatam gratiã, nec vt bene agerent, intelligere voluerunt, neque

B vltimi temporis necessitatẽ præuidere curarũt: se quippe dederunt voluptatibus, carnis curæ in desideriis, concupierunt q; prętentis vitæ pernitiosa solatia, ac si nunquam essent morituri. Illis contingit, quod per beatum Iob dicitur, tenẽt tympanum, & cytharam, & gaudẽt ad sonitũ organi, ducunt in bonis dies suos, & in punctο ad inferna descẽdunt. Hoc autem vnde illis acciderit, intulit dicens, qui dixerunt Deo, recede à nobis, scientiam viarum tuarũ nolumus. O qualem fecerunt commutationem, videlicet vt exultarẽt in modico tempore, & ęterno cruciarentur supplicio! Quis illorum valeat cõsiderare ia-

C cturam? duplicia enim receperunt de manu Domini pro vniuersis iniquitatibus suis, damni pœna torquentur, & sensus.

A miserunt namque Deum, & cęli delitias, angelorum consortium, merita electorũ, agni nuptias, beatam resurrectionẽ, immortalitatis stolam, & beatam vitam, in his potissimũ damni consistit pœna. Illis autem addita est societas dæmonũ, horrendus ipsorũ aspectus, ardor inextinguibilis ignis, stridor dentium, palpabiles tenebræ, interiores lachrymæ, improperiorũ vociferatio; intolerabilis sitis, sulphureus fætor, cõscientiæ vermis, carcer abyssi, euadẽdi desperatio, & interminabilis diuinæ

D visionis carentia, quæ dolores supereminet vniuersos. Ista autem si saperent, & intelligerent, quibus adhuc bene operandi prærogatiũ est tempus, impensa gratia, & dilata sentẽtia, equidem si nouissima sua præuiderent, non sic inutiliter viuerent, voluptati se darent, prostituerent vitiis, indulgerent corpori, diabolo obtẽperarent, facultates quærerent, mundiq; pereuntem concupiscerent gloriam. Verùm quoniam futura nõ præcauerunt mala, & præsentibus inhærent bonis, cum eisdem simul pereunt, pariterq; deficiunt. Sic filij hominũ facti stulti, iudicantes non rectè, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras, malumq; dicentes bonum, & bonum malum. Heu quam mortalium est ista plangenda conditio, detestanda cæcitas, in-

Tempore iã amisso, eius vtilitatem cognoscemus. Iob 10.

Psal. 35.

Iob 21.

Aeterna temporalibus cõmutare extrema demẽtia est.

Mali quãdem redigantur. Matt. 13.

Infernitormenta.

Caci sunt mali ĩ hac vita.

Mali quãto in errore viuant.

felicitas fugienda. Abutuntur vtique peruersi homines naturalibus bonis, gratuita dona dispergũt, & veniæ tempus otiosè conuersando consumunt. O si agnoscerent quanti ęstimandum sit, quod sine consideratione amittunt. E

Tẽpus pretiosissimũ.

Cæterùm quid pretiosius tempore? Quid quæso illo fructuosius? quid charius? quid excellentius? quidve amabilius? Sed proh dolor, penè ab omnibus nihil habetur vilius, nihil tractatur inutilius, nihil indignius possidetur! Nullum temporis momentum præterit, in quo merita non valeant cumulari ęterna. Cætera quæ habemus in mundo, à nobis aliena sunt, tempus autem propriè nostrum est, si tamen illo vtimur

Tẽpus ad quid nobis concessum sit.

ad salutem. Illud siquidem diuina nobis clementia contulit ad plangendum errata, ad pœnitentiam faciendam, ad promerendam indulgentiam, ad virtutes acquirendas, & virtutes exercendas, ad multiplicanda merita, ad vendicandam gratiam, ad inferni supplicia euadenda, & ad ęternam gloriam consequendam. At verò quam rari sunt, qui veraciter agnoscant ista, atque labentis temporis breuitatem, fructuosa semper exercitatione dispensent! labitur inquam, & momentanea adeo defectione discurrit, vt nunquam in eo præsens inuenias, præteritum autem reperies, & futurum. Mira planè res est hæc, & G C

Tẽpus quã citissime auolet.

prudenti consideratione dignissima, quo ordine vitæ nostræ præteritum tempus elabitur: quod autem præsens esse creditur, sic infatigabili labitur motu, vt in eo momentum aliquod nequeat esse præsens. Vtinã ista intelligere vellent præsenti vitæ amatores, qui nunc ditari facultatibus, nunc eleuari honoribus, fauoribus longè lateq; commendari desiderãt.

Mũdi amatores quanto in errore versentur.

Vt enim celebri memoria habeantur digni, in vrbe, in castris, in ędibus, in parietibus ponunt signa sua, & minimè aduertunt miseri, quòd post paululum à conspectu mortalium tanquam puluis, quem proijcit ventus à facie terræ, eorum me- H

Psalm. 1.

moria deleatur, & fama.

Temporis commoditatem nõ deseram°. Exod. 2.

Magnæ est prudentiæ temporis opportunitatę bene, & laudabiliter vti, neque eam vnquam deserere. Mater quidem Moysi noluit filium suum in fluuium demittere, donec vidit Pharaonis filiã venientem ad lauandũ se, vt ita audiens pueri vagitus, eiusdem misereretur, & nutrici eum traderet. Hic solum, quandiu viuimus, datur facultas in Domini vinea laborandi, qui quidem contuetur nos, vt nostri misereatur, & lachrymas exaudiat, atque è peccatorum fluctibus eripiat, nobis condonet, & tandem in cęlo præmia largiatur laborũ nostrorum: non igitur tantam oblatam occasionem respuamus.

Tempus

A Tempus quod in Dei obsequio non expendis,nō meretur nomen temporis,& vita quam pro Christo non impendis,non vita sed potius mors appellanda est,Eam ob causam lib. 1.Reg. scriptum legimus, Saulem duos annos regnasse, cùm asserat in Actis D.Pau.eum ad quadragesimum sui regni annum vitam perduxisse.Nam cùm solùm duobus primis annis iustitiā & religionem coluerit, tempore illo tantummodo dicitur regnasse, quo diuinam legem seruauit,non autem illo, quo ea contempta,ratio nil valebat,iustitia iacebat, mos patrius occiderat, imo nec tunc viuebat, sed mortuus meritò poterat ap-
B pellari. Peccatum enim cùm consummatum fuerit, generat mortem, vt uerbis utar D.Iacobi. Id intuens animo D.Paul. aiebat; Si secundum carnem vixeritis,moriemini, & D.Ioan. in Apoc.Nomen habes quòd viuas,& mortuus es.

Contuetur Deus nostros labores,vt eosdē pramio afficiat. 1.Reg.13. Acto. 13.

Malorū vita non meretur nomen vita, Iacob.1. Rom.8. Apoc. 3.

Quia in hac breui vita in Domini vinea laborare recusamus, idcirco in alia sempiternum inferni laborem sustinebimus.

C HÆc est uinea, ideſt Ecclesia, in quam Christus conduxit operarios,& conuentione facta,misit eos in illam. Deus obligat se nobis conuentione, nos autem nolumus ei obligari. Magna profectò misericordia eius, & magna perfidia nostra; siquidem potius eligimus obligari sempiternis tormentis, uitiosam sectantes uiam, quàm deo mancipari,qui nobis denarium diurnum pollicetur. Denarius autem est merces æterna,est palma uictoriæ, & corona uitæ,quam repromisit Deus diligentibus se. Si scirent homines inferni denarium, quem Dęmon pollicetur laborātibus in sua vinea,quales sunt ij qui se totos uitijs permittunt, non equidem ita effrænatē peccarent. Nil mihi uidetur,ait grauis quidam doctor,tam efficax
D ad auocandos animos ab istis caducis, quam cogitatio inferni. Quare mecum quæso fic attentissime cogitate;Si mille annorum ultio intentaretur,deberent omnes sanè horrescere:nam qui in hac uita aliquot horarum spatio acerbius torquentur, miserrimi existimantur;at uerò mille annis ignibus tradi cruciandum,quanto est acerbius? Multo verò magis si decem aut centum millibus annorum hæc pœna esset duratura. Quod tamen spatium breuissimum uideretur, & tantùm momentaneum, si dictū prius esset, & conuentum tot annorū millibus esse in igne commorādum,quot arenæ minutula grana in hoc templo concluderentur. Cursus hoc etiā tantū spatium (quæ

Mali quā sint caci. Isido. clarius Ora. 12.tom.1. Simile.

Inferni atrocia tormenta.

enim secula arenam illam exhaurirent, si millesimo quoque E
anno dumtaxat granulum vnum auferretur?)pro nihilo putaretur, si in hanc pœnam ea commutaretur, qua tenerentur in ignem damnati tot annorum millibus in eo esse, quantus arenæ numerus in hoc toto quod inter cælum & terram interiacet spatio,cõprehendi posset. Et tamen contemplatione æternitatis (heu horrendam rerum faciem) hoc etiam tam penè infinitũ tempus,pro re gratissima optaretur,& centies ac millies etiam repetitum, modò finis aliquis tãdem aliquando inciperet apparere. Nam sine vllo vnquam fine quempiam esse torquendum, hoc verò vltra omnes desperationis terminos F
fertur. Quid enim grauius quàm semper velle quod nunquam erit,& semper nolle quod nunquam non erit? In æternum pec cator non assequetur quod vult; & quod non vult, nihilominus in æternum cogetur pati.

Considerationes salutares ad inferni æternitatẽ intelligendam.

Damnatorũ quanta erit miseria.

Similitudo.

Fulminis conditio.

Quemadmodum clara fulmina liquant aurum, argentum, & æs, non combustis sacculis in quibus hæc reconduntur: ferrum in capsula cerea conterunt, ne confuso quidem signo ceræ,vt ait Plinius,dura denique frangunt,mollia intacta relinquunt; ita vis supremi iudicis in extremo examine, quæ erit
Pli. lib.2. Nat. hist. sicut fulgur exiens ab Oriente,& parens vsque in occidentem, G
Mat. 24. confundet malos, & superbos, non tamen lædet bonos atque
Iacob.4. humiles. Vnde D. Iacobus ait, quòd Deus superbis resistit,
1.Petr.5. humilibus autem dat gratiam. Et vt fulmina, pinnacula & fastigia in acumen tendentia,pyramides in flammæ formam desinentes, & altas atque natura munitas rupes petunt, & deijciunt,sic acerbissimæ ærumnæ iusto Dei iudicio excitatę, eos
Altera similitudo. feriunt, & frangunt,qui inanem mundi gloriam,incertas opes
Dignitates humanę periculosæ. & in casu sitas adepti,in excelsa dignitate constituti, alios contemnunt,& seipsos vanè ferunt in sublime, de quibus ait Isai.
Isai.66. Vermis eorum non morietur, & ignis eorum nõ extinguetur. H
Mar.9. Et apud D.Mar.ait Christus; Bonum est tibi debilem introire in vitam, quàm duas manus habentem ire in gehennam, ignem inextinguibilem, vbi vermis eorum non morietur, & ignis non extinguetur. Id intuens animo diuinus psaltes describẽs miserabilem impiorum exitum canebat; Sicut oues in
Psal.66. inferno positi sunt, mors depascet eos, & dominabuntur eorum iusti in matutino, & auxilium eorum veterascet in infer-
Mali quomodo in inferno cruciabuntur. no à gloria eorum. Vbi impios quidem in inferno cruciatos cum ouibus comparat, non ad animi mansuetudinem, & vitæ innocentiam, quam non habuerunt, sed ad ignauam eorum imbecillitatem significandam, qua nec effugere nec depellere

supplicia

A supplicia vnquam poterunt. Pastor qui tales pascit oues, crudelissimus est, nempe mors æterna, & supplicium quod nunquam finietur.

Super illa verba beati Iob cap. 5. In vastitate, & fame ridebis, ait Gregor. tunc quippe reprobi vastitatem famemque D.Grego.
passuri sunt, cùm damnati in extremo iudicio ab æterni panis lib.6. Mo.
visione separantur. Scriptum namque est; Tollatur impius c.20.
ne videat gloriam Dei. Et per semetipsum dominus dicit, Ego Isa.26.
sum panis viuus, qui de cælo descendi. Simul ergo eos vasti- Ioan.6.
tas, fames que cruciat, qui non solùm foris tormenta sentiunt,
B sed intus etiam inediæ peste moriuntur: vastat igitur gehen- *Infernitor*
na quia concremat, fames interficit, quia suam illi faciem re- *menta.*
demptor abscondit; bene namque retributionem interius exteriusque recipiunt, quia & cogitando miseri & operando deliquerunt. Vnde bene per Psal. dicitur; Pones eos, vt clibanum ignis in tempore vultus tui, dominus in ira sua conturbabit eos, & deuorabit ignis. Quod enim ab igne deuoratur, Simile.
ab exteriori parte accenditur. Clibanus verò interius inflammatur. Item super illa verba cap. 10. Vbi vmbra mortis, & nullo ordo, sed sempiternus horror inhabitat, ait idem do-
C ctor; Sicut mors exterior ab anima diuidit carnem, ita mors Lib.9.Mo
intetior à Deo separat animam. Vmbra ergo mortis est ob- ra.c.46.
scuritas visionis, quia damnatus quisque cùm æterno igne suc Simile.
cenditur, ab interno lumine tenebratur: natura verò ignis est, vt ex se ipso, & lucem exhibeat, & concremationem. Sed tran- *Ignis infer*
sactorum vltrix illa flamma vitiorum, concremationem ha- *ni tenebro-*
bet, & lumen non habet. Hinc est enim quod reprobis veri- *sus.*
tas dicit; Ligare ei manus, & pedes, & mittite eum in tene- Mat.22.
bras exteriores. Si itaque ignis, qui reprobos cruciat, lumen habere potuisset, is qui repellitur nequaquam mitti in tene-
D bras diceretur. Hinc etiam Psalmus ait; Super eos cecidit Psal.57.
ignis, non viderunt solem: vt foris dolor combustionis cruciet, & intus pœna cæcitatis obscuret; quatenus qui autori suo corde, & corpore deliquerunt, simul corde, & corpore puniantur.

Sed quid prodest ista prænosse, si non contingat euadere? D.Grego.
tota ergo intentione curandum est, vt cùm uocationis tempus lib.9.Mo.
accipimus, bene viuendi studio, malorum vltricia tormenta c.50.
fugiamus. Hinc quippe per Salomonem dicitur. Quodcun- Eccl.9.
que potest manus tua facere, instanter operare, quia neque opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erit apud inferos, quò tu properas. Hinc Isai. ait, Quærite dominum dum in- Isai.55.

ueniri

2.Cor.6. Gal. 6. ueniri potest. Hinc Paulus dicit; Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. Hinc rursum ait, Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes. E

Reddit Deus vnicuique secundum opera sua.

Apoc.18. Rom.8. *Beatitudo quãta sit.* Luc.19. Mat.25. Luc.12. Dan.7. Luc.6. 1.Cor.12. 3.Reg.10. Rom.8. 1.Cor.15. Figura. Ioan.14. Rom.8. Luc.24.

REddit Deus malis iuxta malitiam eorum, quantum enim se glorificauerunt, & in delicijs fuerunt, tantũ illis datur tormentorum, ut habetur in Apoc. Cum bonis autem excedit Deus in præmio, præmiando eos ultra condignum, siquidem ut ait Apo. Non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis: si enim semel tantùm in cælo uideret anima Deum, excederet præmium laborem, ut intelligas quantũ excedat gloria labores pro ea susceptos, quàm cùm semel quis ingressus fuerit in cælo, in ea permanebit. Cuilibet enim Dei seruo dicitur, siue plurimũ siue parum lucratus sit, Intra in gaudium domini tui; Quasi dicat, etsi totam gloriam nõ exhaurias, tu tamen intra in eam, & ea fruere in sempiternum, de qua unusquisque accipiet pro ratione laborum suorum. De omnibus quidem dicitur, quod habet Lucas, Præcinget se, & trãsiens ministrabit illis, Sed quomodo ministrabit ille, cui seruire regnare est? ille cui millia millium ministrabant, ut habetur in Daniele? Transiens quidé ministrabit, & transibit & pertransibit omnia desideria, & omnes affectus nostros ultra quã desiderare possumus: ibi adimplebitur quod ait Christus, Mensuram bonã, confertam &c. Non dicemus iam cum Apostolo, Audiui arcana Dei, quæ non licet homini loqui, sed dicemus cũ regina Sabba, Maior est gloria tua, quàm rumor quem audiui. Item sancti dicent, Cum difficultate uidebamur credere, q̃ non sint condignæ passiones huius seculi &c. Donec hisce oculis contemplati sumus. Iam nõ per speculum videmus, sed apertè, & euidenter, atque probauimus q̃ media pars nobis nuntiata nõ fuit. Mutabilitas quidem erit sub pedibus nostris, cùm mortale hoc induerit immortalitatẽ. Vehementer mirata est regina Sabba, cùm uidit ordinẽ ministrantium, & habitacula seruorum, & familiam uniuersam, singulaque æstimauit pro eorum dignitate: ita erit in cælo, iuxta illud quod Christus ait, In domo patris mei mansiones multæ sunt. Quòd si Paulus, etsi tantum laborasset, tamen dicebat, q̃ non sunt condignæ passiones, quid tu dices, qui nihil pro acquirenda gloria laboras in Christi uinea? Inuenisti ne forsan aliam viam, quàm Christus inuenerit ingrediendi in cælum, F G H

de

A de quo dicitur, q̃ oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? Vide quãtum laboraret Apost. qui dicebat, Supra modum grauati sumus, & supra virtutem, ita vt tæderet nos viuere; sed tamen labores alleuabat cùm consideraret prẽmiũ, dicens, Nõ sunt condignæ passiones huius seculi. Nullus autẽ, vt dicit Thomas, melius id dicere poterat quàm Paulus, qui vtrumque degustauerat; laborauit enim plurimum, & præterea raptus est vsque ad tertium cælum, vbi vidit arcana Dei. 2.Cor.1. D.Thom. 1.Cor.12.

Non legimus in euangelio hodierno, quòd his operarijs de cibo & potu prouideretur, sed tantùm habetur, quòd post oB casum solis solutus fuit eis denarius, vt intelligamus quòd interdum Deus permittat suos minus circa necessaria redundare, vt omnia simul suppeditentur in occasu solis, ideſt in futura vita: malis interdum redundanter temporalia suggerit, cùm in alia vita iam non habeant quæ possideant. Et quamuis dicat in Euangelio, quòd erunt nouissimi primi, & primi nouissimi, non id ita intelligendum est, quòd his qui plus laborauerunt, plus etiam non reddatur, siquidem illud verum est, Reddes vnicuique iuxta opera sua: sed fieri quidem potest, quòd quis minore tempore plusquam alius laboret, & vehementioC ri quidem spiritu; vnde etiam fiet, vt tantũ iste recipiat, quantum alter, & plus interdum. Vnde Hier. ait, quòd Deus non inclinatur propter verborum multitudinem, sed propter corundem deuotionem. Et ita plus valebunt quinque Psalmi attente, & deuotè recitati, quàm totum psalterium si indeuotè dicatur. Hinc Greg. ait; Non respicit Deus quantum, sed ex quanto, vt constat apud Lucam de duobus viduæ minutis. Qui currens procedit, interdum etiam pernitiosius cadit, quàm qui gradatim progreditur. Vnde quando virtutis semitam tenemus, debemus circunspectè incedere, semper Deum complectentes. Hinc Dauid ait; Impulsus, euersus sum, vt caderem, & dominus suscepit me: fortitudo mea, & laus mea dominus. Et ita serui Dei, & viri perfecti, qui currunt diuinam semitam, curant sibi semper Deum habere comitem, & adhærentem, ne de ipsis dici possit, Erunt nouissimi primi, & primi nouissimi. Quod in Saule & Dauide aperte ostensum est. Vnde Anna Samuelis mater ait; Dominus pauperem facit, & ditat, humiliat, & subleuat, suscitans de puluere egenum, & de stercore erigens pauperem, vt sedeat cum principibus, & soliũ gloriæ teneat. Vide igitur quòd cùm Saul diues esset, & Dauid pauper, nihilominus tamen omnia commutata sunt, exigentibus id demeritis Saul, & meritis ipsius Dauidis. *In futura vita Deus suis redundanter omnia suppeditat.* Rom. 2. D *Circunspectè viuamus.* 1.Reg.11. *Mutabilitas huius vita.*

Videtur

Videtur quidem q̃ in eo quod dicitur, Erunt nouissimi primi, imitatur Deus mũdi leges & mores, in quibus videmus q̃ equites ipsi qui vitã ducunt otiosam, delicate comedant, cùm interim pastores, & agricolę, qui tantopere laborant, & pondus portant diei & æstus, ieiunent colligentes, quæ alij comedũt, ita, vt dicere posse videantur illud Virgilianum, Sic vos non vobis, &c. Et cũ ipsi tantopere laborent, tamen à mundo contemnuntur. Verumtamen non ita se gerit Deus, sed vt ait Pau. Reddit vnicuique iuxta opera sua. Item alibi ait, Qui parce seminat, parce & metet, & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet vitam æternam. Qui enim serò venerunt, tam obnixe laborarunt, vt vna hora superauerint vel saltem æquauerint aliorum labores. Ferè fit, ut qui ætate tenera cæperunt Deo seruire, postmodum ita frigide procedant, ut alij serius uenientes, maiori adhibito conatu, multis eos interuallis post se relinquãt; de quibus ait propheta, Multiplicatæ sunt infirmitates eorum, postea accelerauerunt; sicut contigit sancto latroni, & multis alijs in hac uita.

Virgil.
Rom. 2.
1. Cor. 3.
2. Cor. 9.
Deo toto affectu insruiamus.
Psal. 15.

Dominica in Septuagesima.

CONCIO TERTIA.

Regnum cæli cur comparetur rebus terrenis.

SIMILE *est regnum cælorum homini Patri Familias, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam suam.* Matth. 20. Comparatur regnum cælorum rebus terrenis, quoniam ex his in cognitionem creatoris deuenire possumus. Quamquam enim animi nostri quandiu in corporibus versantur, longè absunt à clara diuini numinis cognitione, quòd eorũ acies sit caligine quadam circumfusa, Deus autem sit infinitus, & immensus; possunt tamen ex creatarum rerum consideratione ad ipsius creatoris cognitionem deuenire. Id intelligens diuinus Psaltes concinebat, Quam magnificata sunt opera tua domine, nimis profundæ factæ sunt cogitationes tuæ: vir insipiens non cognoscet, & stultus non intelliget hæc.

Psal. 91.

Prou. 8. Id quod nos habemus in Prou. dictum à Sapientia in mundi constitutione, Ludens in orbe terrarum, potest verti ex Hebræo, delicians in vniuersi consonantia. Est enim mundi machina musica quædam, & admirabilis consonantia, Deum ipsum

suo

A suo modo prædicans, & laudans, sicut Orphæus, Pythagoras, Plato, & multi alij philosophi dixerunt. Quemadmodum si è longinquo citharam audias, ex multis varijsque neruis compositam, acutis, grauibus, & circumflexis, qui omnes pariter consonent, & distinctos interuallis sonos suos, melosque conficiāt, intelligis planè illic vnum esse peritum pulsatorem, qui fidiū voces ex arte musicæ ad harmoniæ concentū misceat, & æqualiter temperet, tametsi illum minimè intuearis; sic ex concordia, & consona mundi vbique dispositione, vbi nec inferiora contra superiora, neque infima aduersus sublimia eriguntur, *Creaturæ nos manu ducunt in cognitionem creatoris.*

B & insurgunt, sed omnia vnum ordinem admirabilem seruant, confestim ad vnum Deum omnium recurris, omnia hæc sua virtute mouentem, diuinæq; sapientiæ splendore illustrātem. Ille quidem rerum vniuersitatem vt lyram tenens, copulat cē lestia cū aereis, & aerea cū terrenis, vniuersa cum singulis coaptans, & coagmentans, & ita mundi concentum, ordinē & harmoniam congruenter absoluit: ipse est qui omnia mouet, cum ipse quidem immobilis perseueret. Eius nutu cælum micantibus astris refulget, & circulorum suorum ordinem cōseruat, *Resplendet diuina Sapientia in creaturis.*

C ingens oceanus terribilibus fluctibus crispatur, & intumescit, sed intra legitimos fines motus suos coercet, & continet, terra varijs stirpibus comata frondescit, diffunditq; herbescentem viriditatem, quæ nixa fibris stirpiū sensim adolescit, & omnia tandem elementa inter se distantia cohærent, diuinamq; virtutem suo modo ostendunt. Tota mundi machina est veluti ciuitas quædam, sui regis magnitudinem, & excellentiam declarans. Vt enim visa ciuitate ex multis varijsque hominibus constante, magnatibus & plebeijs, opibus affluentibus, & inopia laborantibus, adolescentia floridis, & senectute decrepitis, vbi omnes tametsi inter se diuersi, in magna concordia degant, *Mirabilis Deus in creaturis suis.* Simile.

D rectaque disciplina contineantur, statim iudicas esse eius principem iustum, potentem, & sapientia præstantem, quanquam illum non videas: sic considerata mundi mole, eiusque rerum inter se distantium concordia, & serie, totiusque vniuersitatis coaptitudine, fieri non potest quin aliquo modo concipias animo esse summum quendam harum rerum creatorem & conseruatorem. Nec solùm ex cognitione magni mundi, sed etiam parui, hoc est hominis, qui à philosophis microcosmos, ideſt paruus mundus appellatur, in cognitionem & admirabilem Dei sciētiam peruenimus. Vndè Dauid Deum alloquens canebat, Mirabilis facta est scientia tua ex me; ac si diceret, ex cognitione mei ascendi domine in admirabilem scientiam tui: *Iustitia & æquitas principis in rei pub. gubernatione dignoscitur. Homo paruus mundus.* Psal. 138.

ideo

ideo Deus non solùm nos mittit ad aliarum creaturarum co E
Mat. 6. gnitionem & considerationem, vt quando ait, Considerate vo
Luc. 12. latilia cæli & lilia agri, sed ad considerationem nostri cùm di-
Isai. 46. cit, Prevaricatores redite ad cor: & cùm nos hodie ad vineam, hoc est ad nos ipsos ire iubet, vt à cognitione nostræ fragilitatis, ad cognitionem Dei virtutis ascendamus.

Postquam diuinus vates fuit diuino amore incensus, & alta Dei arcana animo prospexit, redibat ad contemplationem glo borum cælestium, & intuens solem, lunam, & reliqua astra, diuini numinis perpetua monimenta, contemplabatur singularem Dei erga homines amorem, qui illis tam eximia opera F
Psal. 8. condidisset, & memor tanti effectoris aiebat; Quoniam videbo cælos tuos, opera digitorum tuorum, lunam & stellas, quæ tu creasti. Quid est homo, quòd memor es eius? & in fine psal. diuino quodam amore absorptus, has voces emittebat, Domine, dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in vniuersa terra! Intuere quemadmodum à creatoris contemplatione, ad creaturas contemplandas reuertitur, vt ab illis ad illum redeat cuius amore flagraret. Cùm animus se à corporis obsequio seiungit, voluptatemque veluti pestiferam labem
Creaturæ nos ad Dei cognitionẽ ducunt. honestatis respuit, seque Dei amore incendit, ipsum cælum, G terram, mare, rerumque omnium naturam intuetur, & quæ, vn de generata, quò recurrant, quãdo & quomodo peritura, quid fluxum & mortale, quid stabile & æternum contemplatur, in
Deum plurimi facimus ex cognitione creaturarum. hoc conspectu & cogitatione, & rerum magnificentia, Deus immortalis, quanto gaudio afficitur? Quanta fortitudine delicias mundi perituras contemnit, & ea quæ insipientes mortales expetenda existimant, pro nihilo putat, & ad cælestia & immortalia ardenti charitate inflammatus rapitur? Vndè Apost.
Rom. 1. ait: Inuisibilia Dei à creatura mundi per ea qua facta sunt intellecta conspiciuntur: acsi diceret, per Dei effectus, resque ab H eo creatas, sensibus expositas, intelliguntur eius inuisibilia à creatura mundi, hoc est a constitutione mundi, ex quo condi-
Relucet Deus in suis creaturis. tus est mundus. Ea enim est rerum à Deo creatarum pulchritudo & dispositio, vt nemo sit tanta barbarie & immanitate affectus, qui earum excellentem ordinem & admirabilem speciem sentiens, non possit eximium earum effectorem contemplari, & à sensu exteriore ad interiorem intelligentiam diuinæ
Plato in Timæo. sapientiæ & potentiæ, & bonitatis perduci. Plato in Timæo vnum esse principem, & originem rerum sensit & docuit, cuius maiestatem tantam esse asseruit, vt nec posset lingua explicari, nec animo comprehendi.

Spes

A

Spes præmij nos animare debet, vt vehementius in vinea domini laboremus.

CVm infideles non nouerint præmium promissum laborantibus in vinea, & eius mandata seruantibus, inde est quòd nos irrideant. Nostra igitur spes nititur promissis Christi, rerum illarum inuisibilium, iuxta illud Pau. qui confugimus ad tenendam propositam spem, quam sicut anchoram habemus animæ tutam ac firmam, & incedentem vsque ad interiora velaminis. Dicit anchoram, nam sicut anchora sub aquam absconB dita est, & ibi nauis adhæret & in ea fidit, sic spes nostra est posita in rebus illis inuisibilibus. Et ideo nos irrident, sed ipsi erunt potius confusi, & dicent cùm erunt in inferno, illud Sapien. Hi sunt quos aliquando habuimus in derisum, & in similitudinem improperij, nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniam, & finem eorum sine honore, ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & sors illorum inter sanctos. Quare fratres mei, vt monet Pau. Sobriè, iustè, & piè viuamus in hoc seculo, expectantes beatam spem, & aduentumC gloriæ magni Dei, & saluatoris nostri Iesu Christi. Quamuis nobis Dei mandata grauia videantur propter carnis infirmitatem, tamen propter præmij magnitudinem amabilia maximè fiunt. Oseas ait, Ephrain vitula docta diligere triturам: triturare laboriosum opus est, tamen quia bos triturans simul pascitur paleis, & grano, diligit illum laborem. Vnde Apost. ait, quòd in lege scriptum est, Non alligabis os boui triturанti, nunquid de bobus cura est Deo? Propter nos ergo dicit, quibus non deerit præmium laboris nostri. Non est Deus iniustus, vt obliuiscatur laborum nostrorum, sicut ait Apost. adD Heb. sed amplissimus est remunerator operariorum in vinea, & eorum qui seruant eius mandata, iuxta illud Psal. In custodiendis illis retributio multa.

Hæc scilicet spes consolata est me in humilitate mea, ait Psalm. idest in afflictione mea. Humilitas enim in scriptura interdum significat afflictionem, iuxta illud Psalm. Humiliasti nos in loco afflictionis. Et illud. Deut. Respexit dominus humilitatem nostram, idest afflictionem, & laborem. Spes ergo fortissimum solatium est in omni afflictione iustorum. Mandauit Deus in Leuit. vt passer qui pro emundatione leprosi immolabatur, in aquis viuis mactaretur: istę aquæ viuæ sunt quas Christus promisit Samaritanæ. Sancti ergo in his viuis

Simile. Sap. 5. *In domino speremus.* Tit. 2. Oseæ 10. *Simile.* 1. Cor. 9. Heb. 6. Psal. 118. Psal. 11. Psal. 34. Deu. 26. Leuit. 20. Ioan. 4.

viuis aquis delibantur, immolantur, & mactantur, propter hāc E
quippe spē futurorum bonorum sanguinem suum fundebant
Rom. 8. & mundabantur tali baptismate. Vnde Pau. ait, Spe salui facti
Tob. 2. sumus. Hac nitebatur Tobias in cæcitate cùm derident eum
dicentes, vbi est spes tua, pro qua eleemosynas, & sepulturas
faciebas? Tobias vero increpabat eos dicens, Nolite ita loqui,
quoniam filij sanctorum sumus, & vitam illam expectamus,
quam Deus daturus est his qui fiduciam, & spem nunquam
Col. 1. auertunt ab eo. iuxta illud Apost. Si permanetis in fide fundati
& stabiles, & immobiles à spe euangelij quod audistis. Hęc
Iob 13. spes consolabatur beatum Iob in suis laboribus cùm diceret F
Rom. 15. Etiamsi me occiderit, sperabo in eum, Hoc est quod ait Pau.
Per patientiam & consolationē scripturarum spem habeamus.
Psal. 93. Vndè Dauid dicebat hoc considerans; Secundum multitudinē
dolorum meorum in corde meo, consolationes tuæ lætificaucCan. 2. runt animam meam. Et sponsa videbatur iam frui rebus quas
sperabat, cùm diceret, Sub vmbra illius quem desideraueram,
sedi; & fructus eius dulcis gutturi meo.

Simile. Si ad incerta premia obtinenda ita homines laborant, quid
tantopere segnes sunt tantis propositis certissimis præmijs in
Simile. vinea domini laborantibus? An nō miles vt tandem dux vel an G
tesignanus euadat, valentissime se gerit, & in varia pericula co
Deo seruiamus cuius Præmia sunt certissima. nijcit, cùm tamen interdum nullum fructum, sed sola vulnera
reportet? An non multi varias subeunt tempestates, donec tandem optatissimum portum contingant? nonne multi bona sua
consumunt in aula regia, vt tandem regis auram captent & beSimile. neuolentiam? Sæpe tamen nihil proficiunt. Sed non sic inanes
redeunt, qui in domini vinea laborant.

Quòd videamus diuitem aliquem aut infirmum otiantem,
Laborem in hac vita, vt in alia remuneremur. non curamus, nec quòd festo die pauperem etiam videamus se
riatum, etsi sanitate fruentem: attamen quòd pauper & sanus H
profestis diebus otietur, præsertimque si filios & coniugem ha
beat, & amplissima laborandi se offerat occasio, id verò turpissimum est. Quòd angeli in cælo & beati qui locupletissimi
sunt, non laborent, cùm iam habeant redundanter sibi omnia,
Otiari pauperes dum cōmoditas adest laborandi, turpe est. mirum non est. Item quòd dānati in inferno, quibus nulla est
meritoriè operandi occasio, & quibus nihil boni prodest, otioси sint, non est mirum, siquidem iam tempus laborandi in vinea domini auolauit, vt habetur Ioann. 9. & solùm adest tempus in sempiternum patiendi; at verò quòd nos pauperes otiemur, detestabile est: tales verò sumus omnes quamdiu viuimus in præsenti vita, etsi maxime diuites simus, iuxta illud

Apoc.

A Apoc. Dicis quòd diues sum & locupletatus, & nullius egeo, & nescis quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus. Quare frater, vt Paul. monet, solicite cõsidera teipsum probabilem exhibere Deo operarium inconfusibilem. Et alibi idem ait; Audiuimus enim inter vos quosdam ambulare inquietè, nil operantes, sed curiosè agentes: & addit, Vos autem fratres nolite deficere benefacientes. Videns igitur Deus miseriam nostram, nos inuitat sæpe ad laborandum in vinea in omni ætate & tempore; atque etiam præmium proponit, quo animari solemus, videlicet denarium significantem beatitudinẽ sempiternam. Vnde intelligas diuinam bonitatem & liberalitatem, qui non solùm ea nobis dat, quibus negotiari possimus, sed etiam præmium ampliſſimum largitur: etsi simus eius captiui pretioſiſſimo sanguine redempti, qui omnia ei debemus, nihilominus tamẽ nostrum laborem compensat. Quotusquisque obsecro reperitur dominus, qui ita cum captiuo suo se gerat? Quòd autem eius serui simus, illud apertiſſimè docet, per prophetam Amos dicens, Nunquid non filij Aethiopum vos mihi estis, dicit dominus? Nec verò solùm nobis labores compensat, sed etiam cùm omnia bona opera nostra sua sint, C singulis reddit pro cuiusque operibus. Quæ cùm ita sint, quis obsecro tam deses erit, qui non in eius vinea laboret?

Apoc. 3.

2. Tim. 2.

2. Thes. 3.

Vocat nos Deus omni ætate & tempore.

B

1. Pet. 2.

Dissimile.

Amos 9.

Non est autem nobis dubitandum de celsitudine præmij nobis dandi, etsi labores nostri exigui sint momenti. Siquidem vt annulus cupreus pretioſiſſimo adamante ornatus, summi valoris est, non ob cuprum, sed ob gemmam inæstimabilem cupro ipsi inclusam: sic bona opera nostra vitam æternam merentur, non quòd nostra sunt, quia sic vt cuprũ sunt parui pretij, sed quia fiunt in gratia, & insignita sunt tanquam inæstimabili adamante merito mortis, & passionis Christi, cui per D gratiam adhæremus, qui nobis ob misericordiam suam, bona opera in gratia facientibus, denarium vitæ æternæ promisit. Vnde D. Pau. inquit, In reliquo reposita est mihi corona iustitiæ, quam reddet mihi Deus in illa die iustus iudex, non solùm autem mihi, sed & his qui diligunt aduentum eius. Præmium suorum operum, hoc est vitam æternam, appellat coronam iustitiæ, quòd eam meruerit, & Deum esse eam ei daturum dicit, quòd iustus sit iudex. Illud est aduertendum, non dixisse, quam dabit mihi dominus, sed quam reddet mihi dominus: reddere enim est quod debetur dare. Volens Christus hanc ostendere veritatem, ait apud Mat. Filius hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis, & tunc reddet vnicuique

Simile.

Opera in gratia facta quanti sint meriti.

2. Tim. 4.

Reddet Deus cuique secundum opera sua.

Mat. 16.

cuique secundum opera eius. Et ita in hodierno euangelio ait; E
Fides cum operib⁹ sociandā est. Voca operarios, & redde illis mercedem. Merces est id quod debetur ex merito. Aspicis igitur exigi opera ad æternam salutem, per quę illam consequimur, non ex ipsorum operum in se dignitate, sed ex illis cum fide, spe, & charitate coniunctis, per quæ ex Dei misericordia ita nobiscum pacisscentis, vitam æternam dicimur mereri.

Otium res perniciosissima.

Seneca. OTium quidem vocat Seneca sepulchrum hominis; de F
D. Augus. quo ait ingeniosus poeta,
lib. 1. de *Otia si tollas, periere Cupidinis arcus.*
Ci. Dei. Et D. Aug. Otio, inquit, perijt Roma, deleta Carthagine. Et
Chryso. in Chrysost. Otium omnem malitiam docet. Cùm aliquando
Gene. interrogaretur Cleomenes, vt narrat Plutarchus, cur Lacedę-
Cleomen. monij cùm Argiuos sæpe vincerent, eos non delerent? Nolu-
Plutar. mus inquit, vt habeamus quæ iuuenes nostros exerceant: parabant sæpe Argiui bellum aduersus Lecedæmonios, & erat bellum illud veluti cos, vbi iuuenes Lacedemonij acuebantur, & poliebantur, ne turpi otio diffluentes fortitudinem amitterēt, G
Simile. seque vitijs coinquinarent. Quemadmodum fax immota torpet, & paulatim extinguitur, mota autem & agitata, reflituit flammam; sic vita otiosa extinguit sensim virtutem, sed labore
Iob 5. excitata, eam accendit. Ideo dicitur in lib. Iob; Homo nascitur
Eccl. 33. ad laborem. Et Ecclesiasticus, Multam, inquit, malitiā docuit
2. Tim. 4. otiositas. Eam ob causam ait D. Paul. Tu vero vigila, in omni-
1. Cor. 3. bus labora. Et alibi, Vnusquisque propriam mercedem accipiet, secundum suum laborem. Aiunt iureconsulti hæreditatē
Regu. iur. Rom. 8. acquiri cum suo onere; cùm autem verē Christiani sint hæredes Dei, cohæredes aūt Christi, ut ait Apost. oportet vt hanc H
similem hæreditatem cum onere & labore consequantur. Si nos dederimus somno & otio, erimus à Dæmone decepti: nā
Mat. 13. cùm dormirent homines, vt verbis vtar Euangelij, venit inimicus, & superseminauit zizania. Et ita Christus in hodierno
Præmium operarijs datur. euangelio otiū damnat, dicens: Quid hic statis tota die otiosi? Et paulopost, Voca operarios ad mercedem: non otiosi ad mercedem vocantur, sed qui laborauerunt, vocantur à labore ad
Apoc. 14. requiem, à paupertate ad diuitias, à calamitatibus ad voluptates sempiternas. Itaque beati mortui qui in domino moriuntur: amodo enim iam dicit spiritus, vt requiescant à laboribus
Tob. 2. suis. Cùm dormiret Tobias, cecidit super eius oculos immun-

ditia

A ditia ex nido hirundinum, quæ illum obcæcauit; ita dormientibus nobis somno otij, & ignauiæ, ex nido cordis exeunt cogitationes nefariæ, & pestilentes, quæ obcæcant intellectum: otium est sentina omnium malorum, ait D. Ber. D. Bern.

Cùm Rex Dauid deberet ad bellum procedere, domi otiosus remansit, & in illo otio adulterium, & homicidium commisit. Vide quam periculosum sit otiosum esse. Equus ille alatus, quē veteres poetæ, & insignes philosophi ex sanguine Medusæ, quam Perseus interemit, natum esse fictis historijs memoriæ prodiderunt: Meduſa illa mortalibus pernicioſa, turpe 2. Reg. 11. *Otium detestabile.*

B otium est, equus alatus fama est, & nominis celebritas, & amplitudo, quæ ex morte pestilentis otij, ex cēde illius detestandi monstri nomine Medusæ significati absque dubio nascitur: interfice otium, & orietur fama. Ideo aiebat Euripides laborem esse patrem famæ: & Hesiodus, virtutem per labores incedere asserebat. Hæc est fama illa, virtutisque splendor & claritas, de qua ait in pro. Salomon, Melius est bonum nomen, quam diuitiæ multæ. Et Cassiod. Laborē quippe non refugit, qui virtutis gloriam concupiscit. Occide igitur turpe otium, & nominis celebritatem consequeris, qui instar effusi odoriferi Eurip. Hesiodus. Prou. 20. Cassiodo. epist. 24.

C vnguenti, odorem longius emittet. Quemadmodum vt globus ferreus extēdatur, vt ex eo magna fiat lamina, antea oportet mitti in ignem atque in incude malleo contundi, sic vt fama propagetur longius, necesse est vt igne laboris confletur, & molestiarum ignibus tundatur. Simile. *Fama labore paratur.*

Putamus sat esse, si peccata semel confiteamur, deinde viui mus otiosi, & in vtramque aurem dormimus: at præsentissimū periculum est nobis ex otio: otium enim aperit portas hosti intrare cupienti. Ideo Paul. admonet, vt simus solicitudine non pigri, spiritu feruentes, domino seruientes, orationi instan Rom. 12. Phil. 2.

D tes. Et alibi, Vestram salutem cum timore, & tremore operamini. Et domini verbum est, prima opera fac, idest non otiosa, & ordinis infimi, sed primi. Mundabis te igitur quotidie, dolens quotidiana crimina, ornabis te quotidie, & quotidie dona augere cōtendes. Reprehendebat quidem filiorum suorum negligentiam patriarcha Iacob, dicēs, Quare negligitis audiui quidem quod triticum venundetur in Aegypto, descendite, & emite vobis necessaria, vt possimus viuere, & nō consumamur inopia. Ionas fuit graviter reprehensus à nautis, quòd tam sæua impendente tempestate somno indulgeret. Christus dominus reprehendit discipulos suos, quòd non vigilarent, sed potius dormirent orationis, & passionis tempore. Sisara iacens, Apoc. 2. Gen. 42. Ionæ 1. Mat. 26. Iudi. 4. Iudi. 16. *Otiū quantum incommodes.*

clauo transfixus est. Sanson dormiens in gremio Dalilæ, vinctus est à Philistæis. Quia Abner negligens custos erat ipsius Saulis, facile hunc Dauid poterat occidere si voluisset: vnde & 1.Reg.26. Dauid ipsum reprehendit ex summitate mõtis, dicens, Quare non custodis dominũ tuum regem? Non est bonum hoc quod 2.Reg.4. fecisti. Isboseth dormiens super lectum, interfectus est. Attende præterea quid propter negligentiam acciderit fatuis illis virginibus. Mat.25. In Genesi habetur, quòd tulit dominus Deus Gen.2. hominem, & posuit eum in paradisum voluptatis, vt operaretur, & custodiret illum. Non vult Deus hominem esse otiosum, quia nouit quanti mali causa sit otiositas. Præcipit vt pa- *Perseueremus in virtute.* radisum custodiat, qui seipsum nescit custodire: vbi duo nobis præcipit, nempe vt nosipsos diligenter excolamus, quandoquidem eius paradisus sumus, & præterea, vt diligenter custodiamus quæ coluerimus. Quid enim proderit diligenter excoluisse virtutibus animum, si parta nescias conseruare præ Ezech.7. desidia & otio? Inter alia mala quæ propheta ille Ezechiel recenset de Sodoma, hoc vnum numerat, videlicet otij abundantiam.

Dominica in Septuagesima.

CONCIO QVARTA.

Regnum cælorum cur comparetur rebus creatis & temporalibus.

SIMILE *est regnum cælorum homini Patri Familias, qui exijt primo mane conducere operarios in vineam suam.* Matth.20. vt Gregor. ait, idcirco regnum cælorum terrenis rebus simile esse dici- Greg. super euan. tur, vt per ea quæ animus nouit, surgat ad incognita quę non Simile. nouit. Sicut itinerantes in æstate solent ex paruo aquæ riuulo fontem petere, ascendentes collem, & inuento, sitim extinguere; ita ex cognitione creaturarum ascendere debes ad creatorẽ vbi anima satiatur, & inuenit omnium rerũ affluentiam. Con- Simile. spicilia seu ocularia non deseruiunt, vt homo seipsum velut in speculo videat, sed vt alias res contempletur. Pari modo creaturæ factæ non sunt, vt homo in ipsis seipsum intueatur, aut glorietur, sed vt Deum aspicit creatorem, & eum diligat.

Deus etsi sit, vbique est tamen incomprehensibilis, incircun- Empedo. scriptibilis, & infinitus. Vnde dicebat Empedocles, Deus est sphæra

A sphęra incomprehensibilis, cuius centrum est vbique, circunse rentia nusquam. Et alter philosophus nomine Secundus, Secundus.
Deum vocat celsitudinem inconceptibilem, inquisitionem incogitabilem. Nihilominus tamen ex rebus ab eo creatis, eius bonitatem cognoscimus. Vnde etiam in hodierna parabola manifestatur Dei prouidentia, & immensa bonitas, liberalitas, & misericordia; quæ cùm sit nobis inuisibilis, ex visibilium tamen contemplatione videtur, iuxta illud quod Apost. ait, Rom. 1.
Inuisibilia ipsius à creatura mundi per ea quæ facta sunt intellecta conspiciuntur. Ac si diceret, Dei bonitas & sapientia, &
B similia intellecta, ex ipsius effectis à mundi creatione conspiciuntur. Ex rerum enim creatarum equidem consideratione, Simile.
ad creatoris cognitionem tanquam à riuis ad fontem peruenire poterimus. Hinc effectum est, vt quidam eorum qui quondam sapientes vocabantur, speculum hoc quoddam rerũ inuisibilium, quidam earum librum, alij vero vtrumque appellarent. Nam Trismegistus has voces emisit, Tota mundi conspi Trismegi.
ratio, & rerum pulcherrimus ordo, contemplandi Deum suggerit materiam. Est enim natura velut liber vnus diuinitate in 3. pa. mand.
plenus, speculumque diuinorum. Id ostendit grauiter & sapien Simile.
C ter Athanasius in oratione quam habuit aduersus idola. Et D. Atha.
magnus Basilius inquit, Vniuersa hæc mũdi moles perinde est D Bas. ho.
ac liber literis exaratus, palam cõtestans atque prædicans Dei 11. in Exa.
gloriam, illiusque augustissimam maiestatem. Et D. Augustinus, Duo inquit sunt quæ in Dei cognitionem nos adducunt, D. Aug. in
scriptura scilicet & creatura. Item alibi ait, Ipse species creatu psal. 34. in
rarum, voces sunt quædam creatorem laudantium. psal. 26.
Anto. Ere
Cùm beatus Antonius eremita à cætu hominum frequen mit. exẽp.
tiaque tanquam in portum se in solitudinem recepisset inter- Nice. hist.
rogatus à quodam viro docto, qui fieri poterat vt in eremo si- Eccle.
D ne libris vitam degeret? respondit vt refert in Hist. Eccle. Ni- *Ex creatu*
ceph. librum suum mundum esse & rerum creatarum naturã, *ris in crea*
vbi quando erat opus, Dei oracula legebat: ibi enim Dei sa- *toris cogni*
pientiã, potentiam & virtutem admirabatur. Terra odoratis *tionẽ as-*
floribus cooperta, pulchritudo opacarũ atque feracium plan- *surgimus.*
tarum, metalla, flumina, fontes scaturientes, & pecorum varie- *Mirũ pla-*
tas, & vt de cælo loquamur, sol quasi in media fere regione, lu *ne uidere*
na quæ in infimo cælo radijs solis incensa conuertitur, cætera *cõcordiam*
que astra tam fixa quam vagantia, quę circulos suos conficiunt *elemẽtorũ*
celeritate & constantia mirabili, omnia hæc quid aliud sunt, *cum tamẽ*
quàm diuitiæ sapientiæ & potentiæ, & bonitatis speculum ni *sint con-*
tens, & liber quidam literis aureis exaratus? Quis intuens cæ- *traria.*

Digitized by Google

lestem ambitum & astrorum cursus, diuersos illos quidem, E
sed in diuersitate illa ordinem suum æqualiter seruantes, non
secum ratiocinetur esse sapientissimum earum rerum condito
rem & gubernatorem? Quis item aspiciens quatuor elementa
inter se contraria esse ita coaptata, vt harmoniam quandam
conficiant, calida, frigida, sicca & humida, nō statim cogitet &
animo percipiat summam harum rerum creatoris & modera-
Deus optima concordia cōciliat elementa. toris vim & potestatem? Non enim pugnantia ex ipsa natura
in vnum coalescerent, nisi Deus cui hæc obtemperant, infinita
facultate & sapientia præstaret. Eos qui Dei inuisibilia nolunt
ex visibilibus cognoscere, vocat diuina scriptura in lib. Sapien. F
Sapien. 13 vanos, vbi ad literam hæc sunt verba, Vani sunt omnes homi-
nes, in quibus non subest scientia Dei, & de his quæ videntur
bona, non potuerunt intelligere eum qui est. Et Paulo post; à
magnitudine speciei & creaturæ, cognoscibiliter poterit crea-
Sapien. 13 tor horum videri. Et alio in loco, Et hoc quod continet om-
nia, scientiam habet vocis; ac si diceret, mundus continet vniu-
ersa, scit suo modo Deum laudibus extollere, omnes enim
Creaturæ laudant Deum. creaturæ ad diuini numinis cognitionē ducunt, & de eius lau-
dibus haud quaquam conticescunt. Vndè Isai. in illos inuehi-
tur, qui creaturarum considerationem contemnunt, ita dicens, G
Isai. 5. Væ qui opus Dei non respicitis, nec opera manuum eius con-
sideratis. Eam ob causam rerum naturam Deus admirabiliter
constituit, huiusque vniuersitatis machinam pulchrè construxit, vt qui suapte natura erat inuisibilis, posset ex operibus co-
gnosci, Sæpe quidē ex operibus cognoscuntur artifices etiamsi
Phidias statuarius. oculis minimè perspiciantur. Id referunt de Phidia insigni
statuario, quem imagines suæ ex commensione, symmetria,
& partium inter se proportione, etiam absentem, & vultu in-
cognitum repræsentabant. Ita quoque sed multo excellentius
absque vlla comparatione, ex mundi constitutione, ordine, H
pulchritudine, & consonantia, est eius opifex, & conditor in-
telligendus, tametsi intuitum nostrum subterfugiat, nec pos-
sit corporis oculis spectari. Quid est mundus nisi congruens
vndecumque dispositio, & concentus inuisibilia Dei ostendēs?
Mar. Tul. lib. 1. de nat. Deorum. lib. 2. de na. deo. Marc. Tul. Deus, inquit, est aliquis qui regit, qui gubernat,
qui cursum astrorum, qui mutationes temporum, rerum vi-
cissitudines ordinesque conseruat. Et alibi, Quid, inquit, po-
test esse tam apertum tamque perspicuum, cùm cælum suspe-
ximus, cælestiaque contemplati sumus, quàm esse aliquod nū
men præstantissimæ mentis quo hæc regantur? Et Lactantius,
Lact. Fir. Nemo, inquit, tam rudis vnquam fuit, tamque feris moribus,

quin

A quin oculos suos in cælum tollens, aliquam Dei prudentiam intelligat ex ipsa rerum magnitudine, motu, dispositione, constantia, vtilitate & pulchritudine.

Negligentia & otiositas detestabilis.

QVod Christus dicit apud Lucam, Negotiamini dum venio, significat certum quoddã tempus esse præscriptum & definitum ipsi negotiationi, quale est præsens vita, cùm dicat, dum venio: quemamodum enim certum quoddam nun- Simile.

B dinis præfinitur tempus, in quo qui volunt emere, vel vendere, vendunt, & emunt; sic etiam nobis præsens vita constituta est ad merendum vel demerendum. O felix vitæ tempus, in quo sine magno labore possumus vitam æternam obtinere! Si tantum tritici copiæ emendæ daretur in foro nobis tempus, vtique multi emerent; nunc autem in re maioris ponderis comparanda, videlicet salute æterna, desides sumus atque ignaui, cùm tamen tantum nobis commoditatis, & temporis Simile. in præsenti vita concedatur. Quòd si tantam videris tritici copiam, & vilitatem, vt argenteo vno viginti tritici modios eme-

C re posses, & post octo dies tanta esset pœnuria, vt si centum pro singulis granis dares, inuentu essent difficillimi, stultum sanè esset emptionem illam viliorem, tempore congruè non præuenire. Nunc ergo cùm tam minimo pretio possimus nobis cœleste regnum emere, stultum planè est id nolle præstare. Hoc quidem significauit Isai. cùm ait, Venite & emite absque auro & argento. Accipiter quidem uelociter solet inuadere, & violenter prædam ipsam; ita planè tu debes magnam diligentiam, & velocitatem ad cæleste regnum comparandum adhibere. Nam regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt

D illud. Caue ne si tardaueris, & procrastinaueris de die in diẽ, tibi contingat, quod olim contigit Ieuitæ illi, & vxori eius pro nimia eius tarditate, & procrastinatione, vt scilicet nocte aduenientes, hospitium non inuenias, aut si inueneris, erit quidem illud cum magno tuo incommodo, & detrimento. Quare nitamur, vt primo statim mane ad domini vineam accedamus.

Luc. 19.

Præsens vita ad cælũ negotiãdũ concessa.

Simile.

Simile.

In vtilitatẽ nostram nunc tẽporis cõmoditate oblata vtamur.

Isai. 55.

Simile.

Luc. 11.

Iudi. 19.

Cõuersionẽ non differamus.

Non est hoc tempus cum somnolentia traducendum, opus est vigilandi dilecti, nam miles quoque nõ dormit in lecto, sed humi, piscator non dormiens piscatur, sed stans aliquando peragit noctem. Agricola omnem exhibet vigilantiam ne domini vinea lædatur. Et pastor sub dio stans, noctem consummat

Similia. D. Chrys. ad popu. hom. 22.

Gen. 31. gregem custodiens, sicut Iacob dicebat, Fui ardens æstu per E
diem, & gelu per noctem, & somnus recesserat ab oculis meis.
Et quæ ipsius vigiliæ ratio? ne vlla ouis feræ captiua fieret. Si
vero tanta de irrationali pecore cura, quales esse decet de ra-
Vigilemus in custodia anima. tionali anima solicitudinem gerentes? Anima inquam omniũ
pretiosissima nec æquialentem totum pariter orbem haben-
te, quæ simul nobiscum resurgit, pariterque defenditur, & di-
uino tribunali simul assistit.

D. Amb. Quid quæso, vt ait D. Ambr. oportet te pro salute tua face
re, quando tot labores atque adeo crucé ignominiosam Chri-
stum pro te subire videas? Sed cur o bone Iesu aliena salus te F
tantopere solicitat, cùm nos nulla eiusdem cura tangat? In cau
Psal. 9. sa certè est immensa charitas & sapientia tua. Tu enim solus
laborem, & dolorem consideras. Tu solus humanæ salutis
pondus atque dignitatem intelligis: tu cernis gloriæ magnitu-
dinem, tu pænarũ gehennæ acerbitatem, quæ hominibus con
stitutę sunt, plenissime perspicis: ideoque eximia charitas tua
facit, ut nos omni ratione à tantis malis ereptos, ad sempiternę
Simile. fœlicitatis gloriam perducas. Quemadmodum enim pius pa-
ter pro phrenetici filij salute anxius atque solicitus, varia vn-
decunque medicamenta conquirit, & quo magis filius ridet, G
atque delyrat, alijsque delyrijs suis risum incutit, hoc maiori
Cõpati videtur Deo pro tanta negligentia nostra. cura atque dolore pius pater conficitur: ita Christus dominus
sese erga nos gerit, qui phreneticorum more malorum nostro-
rum ignari, tota vita stertimus atque ridemus. Cùm tamen
pius hic pater pro salute nostra procuranda non desistat: quo
vno argumento quantum sit salutis nostræ negotium, perspi-
Simile. ce, quod Dei filium flagellari, sudare ac tot labores perpeti
Magna proprietas cuiusdã herbæ. coegerit, quod nos tamen phreneticorum more tantopere ne
gligimus: Aiunt physici herbam quandam esse, quam qui co-
medunt, ridentes moriuntur: quam quidem herbam nos mi- H
Simile. seri comedisse videmur, qui in media morte constituti, risu at-
que inani lætitia soluimur; quod quidem obstinati animi non
leue indicium est.

Non damno vacationem à laboribus aliquando & honestã
requiem: etenim aues aspicimus cum labore & industria nidos
constituere, easdem autem post fatigationem leuari laboribus
sui causa passim ac libere solutas opere volitare, & honesto ac
pio otio vti. Illud est otium detestandum, quod alit delicias &
Tps commode distribuamus. flagitia; & labor ille amplectendus, qui famam parit immor-
talem, qui ob Christi gloriam sumitur, quo ea conficiun-
tur quæ vigent memoria omnium seculorum. Vnde Diuus

Paulus

A Paulus ait, Laborauimus operantes manibus noſtris. Et alibi, Memores enim facti eſtis fratres, laboris noſtri, & fatigationis nocte & die; ob operantes permittebat Deus in lege veteri tot feſta, vt ipſe laudaretur & homines requiem ſuis laboribus interponerent. Optimi ſunt honeſti labores, ſed omnia debent ratione quadam omnium motionum moderatrice temperari, nam nimij & continui labores obſunt magis quàm proſunt. Eſt interdum laboribus miſcenda quies, illiſque interponenda honeſta quædam oblectatio. Nam ſi omnis lætitia denegetur naturæ, in nullaque humanitatis iucunditate verſetur
B homo, nequaquam labores poterit ferre, ſed illis penitus obruetur. Non conſiſtit beata vita in ludo & ioco, ſed in virtutum actionibus; at quoniam perpetuum laborem ferre nō poſſumus, ceſſatione opus eſt aliquando. Non eſt tibi quidem viuendum vt ludas, hoc enim ſtultum eſt & puerile; ſed ludere aliquando honeſte, vt ſerias res gerere poſſis, fuit ſemper ſapientium virorum ſententia conceſſum. Hoc aſſeruit grauis ille Anacharſis, quem hac in re citat & ſequitur Ariſto. Hæc eſt D. Aug. Sententia in ſecundo de Muſica, quem ſequitur D. Thomas. Harundo non creſcit abſque nodis, erigitur ſurſum
C geniculatim, & in nodo tantiſper quieſcit, & poſtea iterum ſurgit, & ſurſum tendit. Genicula illa, & internodia ſunt veluti quietes, & à laboribus ceſſationes, creſcens efficit nodum in quo quieſcit, deinde iterum ſurgit, & laborat. Eodem modo nos oportet dare operam virtuti, & illud cum labore ad veram laudem directum iter dirigere. Sed vt illud tolerare poſſumus, debemus internodia quædam efficere, in quibus à laboribus interdum ceſſemus, & ſeruato decore quieſcamus. Sed ſumus ſtatim aſcenſuri & reuerſuri ad laborem, ne ſi fuerimus
D turpi otio dediti, vincat voluptas rationem, & falſis delicijs quæ celeriter decidunt, & defloreſcunt, capiamur. Vt inculta terra gignit tribulos, & ſentes, ſic homo otioſus impias gignit cogitationes, & ſcelera nefaria producit. Vult Deus ne vitam deſidia, & inutili ſilentio tranſeamus, veluti pecora, quæ natura terræ prona, ventrique obedientia finxit. In labore, dixit Deus Adamo, comedes omnibus diebus vitæ tuæ. Vnde Hieait, Nullus labor durus, nullum tempus longum videri debet, quo gloria æternitatis acquiritur. Et Plato, Breues virtutis labores æterna voluptas ſequitur. Quo fit vt viri ſapientes laborent, etiam cùm à labore ceſſare videntur. Notum eſt illud Scipionis Affricani, nunquam ſe minus otioſum eſſe, quàm cùm otioſus, nec minus ſolum, quàm cùm ſolus eſſet.

2. Cor. 4. 1. Theſ. 2.

Exercean-mꝰ nos moderate.

Vitā temere non conſumamus.

Anachar.

Ariſt. 10. Ethi.

Aug. 2. de Muſica.

D. Thom. 2. 2. q. 268 Simile.

Aſſiduo labori nō poſſumus ſemper eſſe intenti.

Simile.

Otiū pernicioſum.

Gene. 3.

D. Hiero.

Plat. Sententia.

Scipio Affric.

Conuer-

Conuersionem nostram non differamus, & in omni æta E
te ad Dominum reuertamur, si vsquam
aberrauimus.

IN omni quidē ætate illucet nobis Deus, & nos ad se vocat, vt bene possimus operari, nihilominus tñ melius est, vt primo iam mane incipiamus in Dñi vinea laborare, iuxta illud
Thre. 3. Hie. Bonū est viro si portauerit iugū Dñi ab adolescētia sua: si enim consuetudinem aliquā ducit in peccatis, cū difficultate
Hier. 13. corrigitur, iuxta illud eiusdem Prophetæ, Si mutare pōt Aethiops pellē suam, aut pardus varietates suas, & vos poteritis F
bene facere, cū didiceritis malū. Curent igitur parentes diligēter dirigere filios per virtutis iter iā inde à teneris vnguiculis, cū videant non solùm morte dignos facientes mala, sed ēt con
Parētes iā inde à teneris vnguiculis liberos in virtute erudiant. sentiētes, vt ait D. Pau. super quę verba ait D. Aug. Quod illi etiā dñr consentire, qui cùm deberent corrigere, non tñ id faciunt. Vt aūt magnā hac in re diligentiā adhibeamus, illud nos cōmonefacere debet, q̄ consideremns videlicet quantū Deus pro virili sua parte ad id expendat, & quantū nos iuuet, vt in eius vinea cōmode laborare valeamus, ℔ illud Hier. Multo labore sudatū est, & non exiuit de ea rubigo eius, nec per ignē. G
Rom. 1. Vnde conqueritur per Isaiā dicēs, Laboraui sustinēs. Et alibi,
D. Aug. In vacuū laboraui, sine causa, & vane fortitudinē meā cōsumpsi. Et rursus p Hier. ait, Laboraui rogans. Relinquimus quidē
Hier. 24. vineæ laborem, q̄ plus diligamus creaturas quam creatorem.
Isai. 1. Quam certe insolentiam nostrā vult à nobis emendari Deus
Isai. 49. cùm ait, Sume tibi laterem, & pone eū iuxta te, ideſt sume cor
Hier. 19. tuū durum, & pone illud iuxta te, non longe à te distet. Vnde
Ezech. 4. videas q̄ nosipsi simus vinea Dñi, nihilominus tñ nos ad vi-
Simile. neā mittit, vt significet nos à nobis esse alienatos. Qñ. n. videmus aliquē delyrare, submonemus eū, vt ad sese reuertat, sicut H
Luc. 15. fecit filiꝰ ꝓdigus, q̄ in se reuersus dixit, Quāti mercenarij, &c.
Quòd aūt differamus ire ad laborandū in vinea Dñi vsque
Simile. ad senectutem, idem facere uidemur quod is qui cū multa cæcidisset ligna, & fascem iam ex his confecisset, ut illū humeris suis imponeret, nō posset tñ eum sustinere, vel etiam humeris
Pœnitentiam non procrastine mus. imponere, & nihilominus plura adhuc cæderet ligna, ut grauior redderetur fascis. Conqueritur Deus de hmōi procrastinatione per Hiere. cùm ait, Misi ad uos omnes seruos meos
Hier. 7. Prophetas per diem, & consurgens diluculo & mittens, & non audierunt me, nec inclinauerunt aures suas, sed indurauerunt ceruicem suam. Non tñ debes desperare si primo mane non

accessisti

A acceſſiſti ad vineam, ſed veniſti paulo ſerius: ſiquidem etiam puſillo tempore, quod tibi ſupereſt, magna potes operari. Videas certè quoſdam, qui alios habeant longe præeuntes, quos tamen mutatis ad celeritatẽ iumentis non ſolũ conſequuntur, verum etiã longo poſt ſe interuallo relinquunt. Sic tibi cõtingere poteſt. Hoc ſanè ſignificare voluit Baruch Propheta, cùm ait; Sicut fuit ſenſus veſter, vt erraretis ab eo, ita decies tãtum conuertentes requiretis eũ. Contuere Magdalenã, audi etiam Paulum, dicentẽ; Abundantius omnibus laboraui: quamuis ſerò veniſſet. Et Eccleſ. ait; Ego nouiſſimus vigilaui, & quaſi B qui colligit acinos poſt vindemiatores in benedictione, & ipſe ſperaui, & quaſi qui vindemiat, repleui torcular. Hoc videtur illud Sapien. Conſummatus in breui compleuit tempora multa: quare cùm hæc videas; nõ verearis, vt monet Eccl. vſque ad mortem iuſtificari, quia merces Dei manet in æternum. Baruch 4. 1. Cor. 15. Eccl. 33. Sapien. 4. Eccle. 18.

Nihilominus tñ non differas tempus cõuerſionis tuæ, & laboris in vinea Dñi: perpauci enim reperiuntur, qui in fine cõuertantur. Temeritas autem videtur in re tanti ponderis inſequi pauciora duntaxat exempla. Tales.n. nolentes opportunè cõuerti, interdũ permittit Deus mori ſine pœnitentia, vt ſcribit C Pau. ad Hebr. Nõ enim afficit Deus iniuria hominem hac in re, vt ſcilicet eius nõ recordetur in morte, qui memor eſſe Dei noluit in vita, vt ait Aug. vnde ſolent tales corripi phreneſi, vel alia repentina morte, iuxta illud Eccl. Ne impiè agas multum, & noli eſſe ſtultus, ne moriaris in tempore non tuo. Illi in ſuo tempore moriuntur, qui in ſuo ſano iudicio moriuntur tanquã veri Chriſtiani. Et illi interdũ non moriuntur ſuo tpe, qui vel phrenetici moriuntur, vel impœnitentes. Vide igitur quid dicat Eccle. Memento creatoris tui in diebus iuuentutis tuæ, antequã veniat tempus afflictionis tuæ, & appropinquent D anni, de quibus dicas, nõ mihi placent, antequã obtenebreſcat ſol, & luna, & ſtellæ, quando cõmouebuntur cuſtodes domus. Vide quomodo accidant hæc omnia in ſenecture, in qua ſunt tot labores, vt homo etiam moleſtũ ducat viuere: ſol obſcuratur, cùm iudiciũ rationis deficit, & repueraſcunt. Commouebuntur cuſtodes domus; ſiquidem & oculi caligant, & oſſa cõſumuntur. Cæterũ quãuis ſenes natura imbecilli corpore ſint, tñ feruido ſpiritu eſſe debent, ſi quidẽ aſſidua virtutũ cõſuetudo ipſos iã habiles, & exprõptos reddere debuit. Quod, vt Da uid cõſeruaret, dicebat: Vſque ad ſenectã, & ſeniũ, ne derelinquas me. Statua illa Nabuchodonoſor pedes hẽt fictiles vſque adeo duros, vt ſuſtentaret totã ſtatuã etſi procerã, & grauem, Eccleſ. 7. Eccleſ. vlt. Dan. 2.

Conuerſionem differre periculoſum.

Senectus parum videtur opportuna ad pœnitentiam.

Pſalm. 7.

in quo

in quo significatur, q̃ senectus ipsa iam callum obduxerit, siue E
Exod. 39. in bono, siue in malo. Ora sacerdotalis vestimenti pulchrior, ac
Senes virtute præteris polleri debent. cultior, quàm tota vestis erat, q̃m finis vitæ, quæ est senectus, splendidior in studiosis actionibus aliis ętatibus debet esse.
Dan. 13. Quare sicut virtus in senibus maximè ędificat, ita & è contra
Senes vitio si ad Deũ reuertantur. vitia pessima scãdalizant. Vnde Daniel dixit duobus senibus, Quia egressa est iniquitas de Babylone à senioribus iudicibus, qui videbãtur regere populũ. Debet igitur virtus motũ naturalẽ imitari, qui velocior est in fine quã initio. Verùm si reliquã ętatẽ senex in vitiis traduxerit, nõ deserat senectutẽ virtuti tradere, & in dño firmiter sperare, cõsiderans præmiũ, quod F
Ezec. 18. dat pater familias ẽt sero venientibus, considerans etiam quid dicat Deus per Ezech. cap. 18. Et tandẽ vsque ad extremum
Hebr. 5. vitæ halitum, & vltimã vocẽ, Deum inuocet; sic enim nos monet Christus pendens in cruce, vt ait Pau. Quòd si demon in-
Iob 20. surgat, proponẽs ante oculos desperationẽ, & dicens illud Iob, Ossa eius plena sunt vitis adolescẽtiæ suæ, & cũ eo in puluere
Thren. 1. dormient. Itẽ illud Hier. Sordes eius in pedibus eius, id est in extremis vitæ suę: respõdeat cũ vulgo, vsque ad extremã mortem semper est vita. Melius est tũ non differre conuersionem vsque ad illud tẽpus, sed iã inde incipere à primo rationis vsu. G

Primitias quidẽ ętatis nostræ debemus Deo offerre, iuxta
Hiere. 2. illud Hierem. Sanctus Israel, Domino primitiæ frugum eius.
Matth. 6. Hoc etiam significauit Christus, cùm ait; Primũ quærite regnũ Dei. Veluti Iephte primũ, quod ex domo illius occurris-
Figura. Iudic. 11. set, vouit Dño, cui occurrit filia; Sic tu debes primam actionẽ liberi arbitrij, quæ est veluti vnica, ac primogenita filia sua, Deo offerre; primogeniti enim Dño offerebãtur. Homo hãc offerre debet Deo, & se, ac sua omnia in eum referre, vt possit
Psal. 118. dicere; Præueni in maturitate, & clamaui; quasi dicat, simul atque attigi rationis vsum, clamaui ad te, & tuã opem implo- H
D. August. raui. Quod senes in senectute deserant vitia, ait Aug. non videtur magna laude dignum, quia parum habent voluntarij; si enim iuuenes essent, fortasse non id facerent. Vnde videntur quodãmodo fæces offerre vitę suæ: quibus quadrat illud, q̃d
Malach. 1. ait Deus per Malach. Maledictus dolosus, qui habet in grege suo masculũ, id est floridã ętatẽ, & immolat debilẽ Dño, ideſt differt vsque ad senectutẽ diuina obsequia. Pœnitentia debet fieri celeriter, & non differri vsque ad senectutem, vel mortẽ. Nõ enim est tutum ire per desertum huius mundi sine amaritudine pœnitentiæ; in cuius figura quandiu permansit Maria
Num. 12. soror Moysi extra castra, nõ processerũt filij Israel per desertũ.

Domi-

A

Dominica in Sexagesima.

CONCIO PRIMA.

CVM *turba plurima conueniret, & de ciuitatibus properarent ad Iesum, dixit per similitudinem; Exijt qui seminat seminare semen suum.* Luc. 8. Mat. 13. Mar. 4. Impletum est hodie, ait Doctor ille Seraphicus ecclesiæ D. Bonauentura, illud Isa. Fluent ad eum omnes gentes. Et illud Psal. Omnes gentes seruient ei. Dixit au- D. Bonau. Doctor ec
B tem omnes gentes, quia nulla extitit natio, ex qua ad eum nõ cleſiæ ſu-
uenirent, talis erat eius fama, prædicatio, & vita sanctissima. per Luc.
Cæterùm quia doctrina esse debet secundũ vtilitatem, vel ne- Isaiæ 2.
cessitatẽ audientiũ, idcirco proposuit in hac parabola quatuor Psalm. 71.
differentias telluris, siue audientiũ. O genus humanum, ait
Bern. quã multa in te seminata sunt, & quam lectissimũ qui- D. Bern.
dem semen, quamq; atrocissimum erit supplicium, si tale semen
negligatur. Seminauit in te sanctissima Trinitas Angelos, Apo *Innumera*
stolos, Martyres, Confessores, Virgines. Seminauit, siue misit *bilia sunt*
pater filium, quando exiit seminare semen suũ. Vide tu quan- *beneficia à*
C tum profuit mundo tẽpus huius seminationis. Seminauit Spi *Deo huma*
ritum sanctum in cordibus Apostolorum, cùm apparuerunt *no generi*
Apostolis dispertitæ linguæ tanquam ignis. Seminarunt in no *concessa.*
bis angeli defensiones suas, & protectiones: Apostoli item Act. 2.
quando in omnem terrã exiuit sonus eorũ: tum martyres se- Psal. 18.
minarũt suis illis animis inuictis, & cõstantibus. Præterea cõ-
fessores, iustitiæ perpetuò rectam tenentes semitam, virgines
item castitatẽ ipsam proseminarunt. Patriarchæ denique ini-
tio exempla immortalia obedientiæ, vt Abraham, Isaac.

Hæc dicens clamabat, qui habet aures audiendi audiat. Quid Lud. Gra.
D ais Domine Iesu, an nõ aures habẽt omnes isti qui te audiunt?
certè si aures haberẽt, nequaquã Dominus sigillatim diceret,
qui habet aures audiendi audiat: Nequaquã Hiere. Prophe- Hiere. 6.
ta quæreretur, cui loquar, aut quem contestabor, vt audiat?
ecce incircuncisæ sunt aures eorum, & audire non potuerunt.
Qui sunt autem, qui incircuncisas aures habent? Illi nimirum, *Audit⁹ nõ*
qui sine vllo delectu quæcunque dicũtur audiunt: Quibus nil *debet om-*
adeo quidẽ fœdum, & turpe est, quod ab auditu suo reiiciendũ *ni confabu-*
& amputandũ curent; qui omnibus nugis, fabulis, mẽdaciis, de- *lationi pa-*
tractionibus, aures semper paratas, atque patentes habent: ad *tere.*
diuinorũ verò tractationem prorsus occlusas. Sanã quippe do- 2. Tim. 4.
ctrinã non sustinent, sed ad sua desideria coaceruant sibi magi-

stros

stros prurientes auribus. Clamans hac voce non obscurè Dñs E
indicauit non cuiusuis esse idoneũ se verbi Dei auditorẽ exhi-
Isaiæ 50. bere, nisi eius, qui cũ Propheta dicere potest, Dñs Deus ape-
Libẽter audiamus, q̃ ad salutẽ pertinent. ruit mihi aurẽ, ego autem nõ contradico, retrorsum non abij.
Hæc autem gratia fidelibus in baptismate data est, cùm sacer-
dos digitos in aures inferens ait, Epheta, quod est adaperire.
Vt videntes non videant, & audientes non intelligant. Cur tu
Ioann. 3. Dñe, qui à Deo venisti Magister, obscuris, & implicitis verbis
ita doces homines, vt nil intelligant, ieiunió; à conuiuio cœle-
Quæstio. stis tuæ doctrinæ discedant? Vbi quæso Dñe sunt magnifica
Ioel 2. illa vatum promissa? Filiæ Sion lætamini in Dño Deo vestro, F
Isa. 30. qui dedit vobis doctorẽ iustitiæ. Itẽ; Et erunt oculi tui viden-
tes præceptorẽ tuũ, & aures tuæ audient verbũ post tergũ mo
nentis. Annon in hoc uenisse diceris in mundũ, vt ibi moneres
Lucæ 1. eos, qui in tenebris, & in umbra mortis sedent? Quod q̃; admi-
rationem auget, id facies nõ sub lege, sed sub gratia, q̃n iuxta
Rom. 13. Apost. Nox præcessit, dies autẽ appropinquauit. Quando ces-
sauerunt umbræ, q̃n uelũ templi scissum est mediũ, & Sancta
Sanctorũ detecta sunt. In hac tanta luce meridiana tenebras,
& nubila parabolarũ obiicis oculis nostris, perinde ac si in lege
Respon. & vmbris illis more Iudæorũ uersaremur? Ad hoc dicendũ, q̃ G
Deus reddit unicuique siue præmiũ, siue suppliciũ, pro eo, ac
Obstinatos qũo Deus tractet. quisque se in vita gerit. Cũ igitur isti tã obstinati essent in ma
litia, & tã cæci, & surdi in rebus honestis, ideo hoc stipendium
Exod. 7. meruerunt, vt scilicet eis Deus terga uerteret, sicut obstinato
Psal. 94. Pharaoni. Et ita modo se gerit cũ his, qui tales imitantur: si er
go hodie uocem eius adieritis, nolite obdurare corda uestra.
Quæstio. *Vt videntes non videant.* Quæres qua ratione hoc fieri pos-
sit, vt idem homo & videat & non videat, audiat & nõ audiat?
Respon. Quæso te frater, credis ne post hanc breuem, & mortalẽ vitã,
aliã supereſſe immortalem, in qua bonis infinita, & inenarrabi- H
lia præmia propositа sint: malis verò extrema, & innumera
supplicia constituta? Cur ergo, qui ista sic credis, in istis ipsis
Iob 6. criminibus tandiu versaris? Quis enim, inquit Iob, poterit gu
stare, quod gustatum adfert mortẽ? Quid quæso hoc aliud est
quã uidere & non videre, audire & nõ audire, scire & nõ scire.
Act. 9. Talem nobis personã antę cõuersionem suã exhibuit Aposto
lus, de quo scriptum est, q̃ apertis oculis nil videbat. Cuius cę-
citatem infælices isti imitantur, qui apertis fidei oculis, ita vi-
uunt, ac si prorsus fidei luce destituti essent. Cõtra hoc autem
I. d. epist. Iudas Apostolus clamat: Væ his, qui in viã Balaam abierunt;
Num. 22. qui inter cætera mala sua, hoc etiã de se ipse testatur, q̃ cadẽs

apertos

A apertos haberet oculos, videns q; foueam, th sponte sua ruebat in illam. Talibus autem creditum fidei talentum non in lucrum, sed in scandalum eorum vitio cedit. Quare, cùm ex hac vita decedent, damnationis suæ sententiam secum afferent.

Et audientes non intelligant. Hanc punitionem merentur, qui diuinam audiunt prædicationem, & eam opere non complent, hoc est, vt audiant, & nō audiant: sed ita audiant, vt fructum nullum referāt. Sic solet Deus punire eos, quibus dedit multas diuitias, & se ingratos Deo exhibent, hoc est, vt eas habeant, & non habeant; sed ita habeant, vt his vti nesciant, sed B potius fame pereant, & nudi incedant, neque aqua etiam se ipsos exaturare audeant, vel argenteum numum expendere, sed potius in multis diuitiis contabescant quodammodo inopia. *Diuites auaros qũ Deus puniat in vita.*

Semen est verbum Dei. Magna quidem est virtus verbi Dei. Si enim in grano tritici, aut mali medici tanta est virtus, vt illud tot producat grana, hoc verò pulcherrimam arborē, quid putas faciet verbum Dei in corde seminatum? Vide obsecro quid egerit verbum illud; Venite post me, in corde Petri, & Andreæ, vt dereliquerint piscandi munus, quo maximè capiebantur. Item in corde Matthæi uerbum illud; Sequere me, C cùm tamen tot negotiationibus implicaretur. Item in corde Pauli illud; Quid me persequeris? Cùm tamen esset spirans minarum, & cædis in discipulos Domini. Si ficus granū calci immixtū, dum conditur aliquod ędificiū, tantam vim habet, vt tandem in arbore erumpat, & vniuersum ędificium diffindat, quid putas faciet verbum Dei in corde hominis seminatum? Simile. *Verbū Dei quātāvim habeat.* Matt. 4. Matt. 9. Act. 9. Simile.

Semen est verbum Dei. Quòd uocet semen, insinuat nō sufficere, vt in aure tātum seminetur, nisi radicetur in corde: sicut catapotia degustata solum parum prosunt, nisi in uentriculum descendāt; sic nec verbū Dei, si cor non penetret. Mirabile sanè est, q; tāta in uerbo insit uirtus. Mādauit olim Iosue in Dei D nomine soli, vt staret, & stetit per diem immobilis. Mandauit Helias cœlo, ne plueret, & non pluit: & rursus vt plueret, & pluit. Mandauit Moyses petræ, ut aquā daret, & statim dedit; q; & bis accidit, ut cōstat Exo. 19. & Num. 20. Si igitur in verbo serui tanta inest uis, quantam putas habebit uim uerbum ab ipsomet Dei ore prolatum? Si regina Sabba dicebat Salomoni, eos beatos qui audirent uerbum eius, quanto beatiores putas fore eos qui audiunt uerbum Dei, & custodiunt illud? Simile. Iosue 10. 3. Reg. 17. Exod. 17. Num. 20. 3. Reg. 10

Venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum. Difficile est planè intellectu, uolucres cœli esse dæmones, & q; edant triticum seminatum, nempe doctrinam. Sed dicēdum, q; edunt, Pa. de Pa. in Matth.

quia

quia eam inueniũt pessumdatam,& despectã,atque ita præua- E
lent cõtra eos,qui eã contemnunt,& videtur comedere,quod
Negligẽtibus audire verbũ Dei quid accidet. alter despicit. Cæterùm etiã metaphoricè dicitur, q̃ dæmon
edat,quia conseruat apud se hunc huius cõtemptum,vt de eo
suo loco eum deferat,& accuset. Aduerte autem sic quadrare
commodè, q̃ contigit pistori regis Pharaonis, qui somniauit,
q̃ aues cęli descendebant, & comedebant eos cibos, quos ipse
Gene.40. adferebat. Nã Ioseph ait adeo esse exitiosum prognosticũ, vt
Magna sũt digni punitione, qui negligenter audiũt verbum Dei. breui ei esset vita adimẽda ignominiosa morte,&sepultura cor
pus carens, ab auibus deuorandũ : eodem enim modo iudiciũ
est damnationis adeo negligẽter custodire verbum Dei,vt dę- F
mon illud abripiat. Aliud cecidit secus viã, aliud supra petrã,
aliud inter spinas; nã Deus,qui de durissimis, & incultissimis
animos mitissimos sępe verbo reddit suo,nõ dubitat in omnes
illud effundere, qui,cùm sit prudentissimus, eo modo animos
hominũ fecit,vt quotiescunqne duritiem,aut suauitatẽ induere
Autor. vellent,possent. Egregiè quidẽ hoc in Saulo præstitum est:
Act.2. idem etiã de latrone in cruce pendenti dici potest. Quid præ-
Luc.22. terea magis peruiũ itineribus omniũ malarum cogitationum,
Luc.7. Maria Magdalena? Illã tamẽ Deus terram fructificantem fe-
Matt.9. cit. Quid Matthæo in Teloneo sedẽte,spinosius,& incultius? G

Venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum. Hæc fuit
Negligentia perniciosa. portio,quæ cecidit secus viã,& aues cœli eã comederũt,quasi
Gen.40. dicat,multos perire propter negligentiã suã. Figura nobis ex-
titit huius rei somniũ illud pistoris regis, somniantis, q̃ aues
comederent eos cibos,quos confecerat arte pistoria, & in ca-
nistro adferebat; interpretatio autem somnij fuit,q̃ tertia die
suspenderetur: sic accidet negligentibus diuinum verbum, &
obsequium,atque volentibus obliuisci concionatoris verbum.

Et hi radices non habent. Multi audiendo doctrinã bonam,
D.Grego. & sanctã,ait Greg.constituunt eam ad exercitationem vocare, H
hom.4.in atque referre,sed mox inchoata derelinquunt. Sæpe enim cõ-
Euang. tra culpas compungimur, & tñ post fletum ad easdem culpas
Num.23. redimus : ita enim Balaã contemplatus populũ Israel,orabat,
dicens; Moriatur anima mea morte iustorum,& fiant nouissi-
Autor. ma mea horũ similia. Sed mox,vt hora cõpunctionis transiit,
in auaritiæ nequitiã exarsit. Ferũt paludem esse quandã inter
Simile. Troglorditas, quæ mutari singulis diebus sexies consueuerit,
nunc dulcem,nũc amarũ saporem induendo : ad eundẽ planè
Mutabilitas humana. modũ inconstantes,leuesq; homines, non persistunt in lauda-
biliter cæptis,sed mutantur in horas : quæ nunc amarunt,iam
odio prosequuntur; & modò aiunt,modò negant,vt ille dicit.

Et

A *Et hi radices non habent.* O quã multi sunt, qui præclarè incipiunt, & tñ parum perseuerãt. Quã sæpe indicabat Pharao se dimissurum populum Dei, & Saul se beneuolentiam cũ Da uide initurum? Sanè si Rex Ioas perseueraſſet in cõtendendo arcu, & extorquendo, longè plures reportaſſet victorias. Exod. 8. 1. Reg. 24. 4. Reg. 13.

Quod autem in spinas cecidit. Curarũ examina mentem ita pungunt, & lacerãt, vt nil cã, quod eas abigere possit, cogitare sinant; ita fit, vt partim sceleribus, partim aculeis curarũ superfluarũ mens nostra oppressa, nullã habet quietem, & spiritualibus, & terrenis rebus simul sufficere nequeat, quòd vide- *Solicitudo rerũ temporaliũ impedit tractatũ vernbi Dei.*

B licet illam rerum conditor sibi vni sedem, ac domicilium desti nauerit. Quare quod vni tãtum hospiti excipiendo præparatũ fuit, duos simul capere non potest. Sic calceus, qui pedi vni, sic manica, quæ tegendæ manui, sic vagina, quæ vni tantũ conden do gladio facta est, nec duos simul pedes, nec duas manus, nec duos intra se gladios capere possunt. Hanc autem esse cordis nostri naturam, aptissima similitudine vates sanctus expressit, cùm ait; Coangustatum est stratũ, ita vt alter decidat; & pallium breue vtrunque operire non potest. Strati autem appellatione cor hominis intellexit, in quo vel Deus, vel mundus, *Humanæ capacitas limitata.* Similia. Isaiæ 28.

C hoc est vel Dei, vel mundi amor sedem sibi constituit; quod idem angustum esse dicitur, quia vtrunque simul amorem ex æquo capere non potest: quod cùm sempiternus ille generis humani hostis intelligat, in hoc vnum neruos omnes intendit, vt variis nos seculi curis, & cupiditatibus implicet. *Cor hominis nõ admittit simul Deum & mundũ.*

Appellat Christus per Matth. diuitias ipsas mẽdaces, & fallaces. Si quidem fallaces sunt, quia nobiscũ diu permanere nõ possunt: fallaces sunt, quæ mentis nostræ inopiam nõ expellunt: solæ autem diuitiæ veræ sunt, quæ nos virtutibus diuites faciunt. Cùm acquirũtur diuitiæ, ait beatus Aug. falsam læti- Matt. 13. D. Augus. de Sanct.

D tiam tribuunt, & cùm perdũtur, veram tristitiã derelinquunt. Quomodo ergo sunt diuitiæ, quibus crescit inopia? Vix legi spinæ possunt, quin manum lædant; vnde & diuitiæ vix comparari possunt, & adquiri, quin anima ipsa lædatur, & afficiatur. Considera igitur diues, q. bona, quę comparas, sunt etiam instar escæ in hamo, & quemadmodum caseus in muscipula. Videas qua ratione te geras, ne fallaris aut pũgaris. Quemadmodum, vt ait alius autor, ouis incedens inter spinas, in eisdẽ partem aliquã suæ lanæ relinquit, ita qui vacat nimium negotiis secularibus, & diuitiis, perdit res ipsas spirituales. Spina quidem dolorem infert, cùm infigitur, cùm etiã infixa manet, & denique multo vehementius, cùm extrahitur: ad eundem Innoc. sermo. 3. tomo 10. Autor. *Diuitiæ periculosæ.* Simile. Lud. Carpar. 1. cap. 64. Simile.

planè modum diuitiæ sudores maximos secus adferunt in ad- E
Autor. quirendo, maiores etiam in possidendo, omnium maximos in
Simile. amittendo. Quemadmodum flumina, antequam in mare per-
ueniant, dulcem habent aquam; cæterùm vbi primum ingre-
Diuitiæ q̃ sint pernitiosæ, si his malè homines vtuntur. diuntur mare, salsa ea fit; ita diuitiæ, dum in hac vita possi-
dentur, videntur dulcedinem quandam parere: vbi verò mors
ipsa aduenerit, luctum potius exhibent, & amaritudinẽ. Apes
quidem accedens ad mellificandum, comedit tantum mellis
quantum satis est ad pascendum: cæterùm si nimium sumit,
& inuisceatur, occumbit tandem, atque emoritur; non secus
planè diues homo, si solùm quod sufficit, & sat est ex diuitiis F
sumat, & reliquum pauperibus distribuat, & egentibus, facilè
hinc discedens, ad cęlestem euolat patriã: si verò nimiũ diui-
tiis ipsis implicetur, eas nimiũ amando, iacturam faciet vitæ
Similitudo. suæ. Sicut vinea, nisi putetur, & circuncidatur, sua illa nimia
Solicitudo verum temporalium quantum noceat. germinatione eneruatur tandem, atque perit: ad eundem mo
dum nisi quis solicitudines varias, anxias, & nimias circunci-
dat, & præsertim diuitiarum, fiet tandem vt pereat, atque in
miserabilem ruat interitum.

Quod autem in spinis cecidit. Spinæ sunt diuitiæ, vt Chri-
stus Dominus interpretatur. Cæterùm & si Deus plures di- G
Ioan. 13. uitias det alicui, quàm alteri; non exinde sequitur, quòd eum
plus diligat, quàm alios quibus non dat. Iudæ enim in cœ-
nã dedit Christus selectissimos cibos, quem tamen non pe-
rinde amabat quantum alios propter Iudæ demerita. Diues
4. Reg. 5. quidem fuit Giezi, duo accipiens auri talenta à Naaman: va-
Budæus. lebat enim talentum, vt scribit Budæus, septingentos supra se-
Talẽtum quantum valebat. ptem mille aureos nummos; nihilominus tamen plenus erat
lepra, & ita nil ei poterat suaue accidere: sic profectò sunt ali-
qui prædiuites, qui tamen viuunt inquieti, & in summa an-
gustia. H

Quod autem in terram bonam; hi sunt, qui in corde bono, & optimo audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia. Quemadmodum in ipsa insitione arbor ipsa fructi-
Simile. fera inutilem arborem in se conuertit quodammodo, atque in
Verbũ Dei quãtãvis habeat. suam proprietatẽ traducit; ita verbum Dei insitum in anima
sterili, eam prosperã reddit, atque adeo immutat, vt longè alia
Simile. folia, atque fructus virtutum proferat, & producat. Quemad-
Vberrimus fructus verbi Dei. modum pluuia agros ipsos irrigat, segetes lætificat, arboribus
dat robur, & denique plantis omnibus vtilissima est, ita profe-
ctò verbum Dei, & lex ipsa Euangelica gaudium, & iucundita-
tem dat iustis, confirmatq; ac roborat eos, malos etiam con-
uertit,

uertit, atque denique vtilitatem maximam affert omnibus.

Si diligenter animaduertere volumus, intelligemus planè verum esse, quòd bona pars verbi Dei, & eius inspirationum amittatur, propterea quòd diuitiis inhiemus, & huius seculi dignitatibus, quæ per spinas significantur, vt Christus hic declarat: circa quarum inquisitionem mundus ita hianti procedit ore. Quæ cùm ita sint, quid quæso potest esse demissius, quidve abiectius, quam amare diuitias? Contra verò quid magnificentius, quid illustrius, quàm eas contemnere? Quam periculosa sit mundi opũ affluentia, asserit Christus Deus noster, dicens; Væ vobis diuitibus, qui habetis hic consolationem vestram. Et D. Paul. ait; Qui diuites volunt fieri in hoc mundo, incidunt in tentationem, & in laqueum Diaboli. Et Hieremias asserit omnes Hebræos, qui opibus abundabãt, ductos fuisse à Nabuchodonosor in Babylonem captiuos, solùm autem pauperes in Hierosolyma mansisse. Si rex quidam domum haberet clausam, plenam auro, & gemmis, & monilibus pretiosis, quæ omnia promitteret ei, qui eã aperiret, & duas tibi claues porrigeret; vnam auream, sed quæ domum illam non aperiret; alteram verò ferream, sed quæ domum aperiret, vtramuis eligeres, nonne melius, & vtilius esset ferream accipere, quàm auream? Quis dubitat? Aurea pretiosior est, sed quid refert, cùm sit ad aperiendum inutilior? Ferrea verò abiectior est, sed præstantior. Hic Rex Deus est, hæc domus cœlestis est habitatio, in qua sunt thesauri inexhausti. Hæc omnia promittit Deus illis, qui illuc ingressi fuerint; clauis aurea est diuitiarum abundantia cum anaritia coniuncta, quæ domũ illam cœlestẽ non aperit: clauis ferrea & vilis, est paupertas spiritus, aperit regnum cœlorũ, ait enim Christus; Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorũ: eam ob causam nos clauem auream, & mundi opes propter Christũ contemnamus, & quæramus eas opes, quæ animum amplificant, ex quibus vera dignitas redundat: de diuitibus delinitis delitiis dicitur in lib. Iob; Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad infernum descendunt. Et Dauid; Relinquent, inquit, alienis diuitias suas, & sepulchra eorum domus illorum in æternum.

Cupiditas rerũ temporalium quãta inuectet mala.

Ioann. 6.

1. Tim. 6.

Hier. 36.

Simile.

Diuitiæ cũ auaritia quantum incommodent.

Paupertas spiritus quãta nobis imporet bona.

Matth. 5.

Diuitias propter Christũ contemnamus.

Iob 16.

Psal. 16.

Prius quã Christus appareret in carne, poterat inopia mortalibus acerba, & ignominiosa videri, at postquam totius vniuersi Imperator, & rector induit paupertatem, quis non videt esse paupertatem decoram, & honoratam, & Christianæ nobilitatis clarissimum signum? Quòd si Deus dat hominibus

Paupertatẽ spiritus Christus nobilitauit.

diuitias,& vult,vt hac via homines in cœlum tendant,ita sanè E
fiet,modò ipsi diuitiis rectè vtantur, & in operibus misericor-
Matth.5. diæ se exerceant, iuxta illud,quod ait Christus; Beati misericordes,quoniam ipsi misericordiam consequentur. Quomodo vis,vt Deus te audiat,si illum non putas audiendum? Quo
Qua fronte audes à Deo petere misericordiã,qui ea erga pauperes nõ vteris? corde audes ab eo petere regnum,cui non vis buccellam panis porrigere? Quomodo tibi dabit uestẽ gloriæ immortalem, qui eius pauperi nudo, frigore tabescẽti,vnam ex uestibus superuacaneis corruptibilem dare recusas? quid ad hoc respondebunt uani homines, qui diuitias in res inanes profundunt, & magnificis apparatibus inaniter delectantur? Canes & ac- F
cipitres alunt, pauperes & inopes nec in extrema inopia curãt. Induunt parietes pretiosis aulæis,& Christi pauperes nuditate deficiunt; cooperiunt lapides, qui nihil sentiunt,& carnes proximorum nuditatem suã ostendentium, cooperire nolunt. Sunt qui conferant aliquando in aliquos opes suas illis
Diuitias multi ĩ vanitates profundunt. non indigentes: non charitate & misericordia,sed vanitate, & inani gloria ducti, sunt similes fluminibus aquas suas in mare
Simile. mittentibus, terras autem sitientes minimè rigantibus. Quid
Auari adorant diuitias. ad hoc respondere poterunt auari,qui opes suas reconditas colunt, & ueluti idola uenerantur? Hi aurum tantũ respiciunt, G
fratrem non aspiciunt: Aurum cupiunt,ad illud aspirant,illud est eis dormientibus in somnium, & vigilantibus desiderium: libentius vident aurũ quam solem,illudq́; splendidius,& emicãtius omnibus astris iudicant,& asserunt. Nil est tam sanctũ,
Poeta. quod insatiabilis diuitiarum cupiditas non contendat uiolare: nil tam munitum, quod non oppugnet. Vnde latinus poeta;

Quid non mortalia pectora cogis,
Auri sacra fames?

Similia. Mundi prosperitas est serenitas hyemis,trãquillitas maris, H
stabilitas lunæ: quemadmodum hæc uacillant, & statim mutantur, ita opum, humanarumq́; rerum status, nullam habet firmitatem, nullam perpetuitatem, nullam constantiam. Et
Sap.5. vt ait Sapien. Transeunt omnia illa sicut vmbra, & tanquam
Iob 13. nuncius præcurrens. Et sicut dicit Iob; Nunquam in eodem
Diuitia facilè amittuntur. statu permanent. Videas certè quam citissimè infortuniũ aliquod accidere prædiuiti alicui, ex quo in extremam deuenit ignominiam. Quemadmodũ in ora Dalmatiæ specus est uasto in præceps hiatu, ex quo si in illum leue pondus deiicias
Plinius. quamuis die tranquillo; magna protinus, ut ait Plin. oritur tempestas. Sic in uita humana,cùm trãquillitas uigere uideatur, ex leui quadam causa incredibiles molestiarum turbines

omnia

omnia turbantes repente excitantur. Eripiuntur uoluptates, aufertur dignitas, deletur honor, omnes denique mundi opes, & ornamenta in temporis puncto amittuntur. Eam ob rē narrat D. Lucas ostendisse diabolum Saluatori nostro omnia regna mundi in momento temporis, ut mentis oculis intueremur esse mundi diuitias, & uoluptates caducas, & in momento fluere, & euanescere. Cur igitur tantopere desideratur, quod tam facilè amittitur? Et si opum affluentia perpetuò duraret, deberemus tamen eas ratione stabili, firmaq; contemnere, & in expetendis non connumerare, & quanquam in illis uirtutes aliquæ apparere uideantur, obruuntur tamen solicitudinibus, & diuitiarum curis opprimuntur. D. Aug. inquit, Diuitias inueniſti, requiem perdidiſti. *Mutabilitas magna in reb⁹ huius ſeculi.* Lucæ 4. *Magna celeritas amare diuitias quæ tam cito pereunt.* D. Auguſ.

Super illa uerba Isa. Habentes fiduciam in umbra Ægypti, ait grauis quidam Doctor; Aduerte hominum fauores, opes, potentiam, umbram Ægypti appellari: Vt enim nil est fugacius umbra, nil inconstantius; sic res humanæ nil habent soliditatis, nil perpetuitatis, nil firmitudinis. Cur igitur quæris, & ardenter concupiscis res mobiliſſimas, meras umbras, quæ tibi pariant confusionem, & ignominiam? Si quidam homo ardenti siti æstuaret, & relicto pulchro fonte emittente fistulis aureis abundantiam gelidarum, & excellentium aquarum, ad fontis & aquarum umbram se conuerteret, eamq; amplecteretur, ut ex ea biberet, & sitim sedaret, nonne amens & stolidus censeretur? Quis dubitat? Quemadmodum si fame laborans, pulchra poma in arbore pendentia contemneret, ad eorumq; fallacem umbram confugeret. Quantò igitur amentior, & insanior iudicandus est ille, qui relicto uero Deo, qui est summa illa, ac sempiterna substantia, quæ sola satiare potest, inquirit mundi potentiam, fauorem, & diuitias, fugaces umbras, nullam animi famem, nec sitim extinguentes, in illisq; totam mentem, curam, & cogitationem figit, & collocat? Quis inter Abrahā, & Loth discordias ingenerare uoluit nisi diuitiæ? Nimiæ diuitiæ Pharaonem ipsum insolentem reddiderant, vnde & dicebat; Quis est Dominus, quòd audiam uocem eius? Hinc Salomon non postulabat diuitias, ne in similem insaniam deueniret, atque insolentiam, & inhumanitatē. Rarò quidem uideas, ut ditiores, & potentiores sint clementes, & misericordes; cùm enim miseriam non fuerint experti, ideo nec miserorum miserentur. Vnde Dauid ait; In labore hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur, ideo tenuit eos superbia. Isaiæ 30. Simile. Similitudo. *Deum deferere, & diuitias ſe ſtari, extrema demen tia eſt.* Gen. 30. Exod. 5. Prou. 30. Pſal. 72.

Dominica in Sexagesimæ.

CONCIO SECVNDA.

Cogitationes nostras integras seruemus.

D.Chrys. CVm *turba plurima conueniret, &c.* Luc.8. Matt.13. Marc.4. Prima tritici pars ab hoc Euangelico seminatore seminata cecidit secus viam: quod Christus explicans ait; Hi sunt qui audiunt, deinde venit Diabolus, & tollit verbum de corde eorum, hoc est, distrahendo ipsos variis, & vitiosis cogitationibus. Docet hic locus cogitationes nostras à Deo videri, nosq; non solùm omne maleficium vitare debere, sed etiam operam dare, vt omnem animi cogitationem puram, integramq; seruemus. Aquila vt ferunt, pullos suos quos habet in nido, aduersus solem ponit, vt illum veluti authorem vitæ cognoscant. Sol enim & animal, vt aiunt Physici, animal gignunt, & eos qui solis radios non ferunt, nec valent ipsum solem intueri, è nido tanquam spurios aut alienos eijcit. Sic nos paruas adhuc cogitationes versus iustitiæ solem dirigamus, vt ad Deũ oculos eleuantes, eũ authorem, ac Dñm cognoscant. Eas verò, quæ Deũ intueri noluerint, nec in eũ oculorũ aciem dirigere, tanquã extraneas, & illegitimas ab animi nido eiiciamus, easq; dum paruæ sunt, ad petram, hoc est, ad Christum illidamus, iuxta id, quod dicitur in Psal. Beatus qui allidit paruulos ad Petrã: quod etiã Isa. significauit, cùm inquit; Auferte malum cogitationũ vestrarum.

Cogitationes malas euitemus. Simile. Aristot. *Aquila ingenium.* Psal.136. Isaiæ 1.

Sic debet anima nostra, & mens disponi, & cum Deo occupari, vt gratia induta, & fortudine munita, non aperiat ostium turpibus cogitationibus, nõ transeat per eam consensus incircuncisus, & immundus, vt ait Isa. Poteris per incircuncisum, & immundum quamcunque malam cogitationem intelligere, quæ non ita debet pertranſire animã, vt anima illi assentiatur. Cogitationes malæ sunt veluti hirundines, penetrãt domum, contaminant eam, inquinant, & inquietant, & exunt, nullam vtilitatem relinquentes. Et quemadmodum nõ est in potestate nostra cohibere hirundines, ne super domum nostram transeant volitantes: possumus tamẽ illas ex domo abigere, ne ibi morentur, & nidũ constituant; sic non est in manu nostra non tentari, volitabunt enim cogitationes etiam nobis inuitis, sed in manu nostra est illis cum Dei gratia resistere, easq; abducere, & fugare, ne in corde nostro domicilĩ construãt, & nidum efficiant.

Isaiæ 52. Simile. Similitudo. *Vanis cogitationibus facilè possumus eũ Dei auxilio resistere.*

A efficiant. Id existimo voluisse significare Pythagoræ, quando dixit; Sub eodem tecto hirundines non esse habendas: quam sententiam tribuit illi Diogenes in eius vita, & multi alij. Pythag. Diogen.

Hebræi filios primogenitos offerebant, veluti primitias fructuum suorum: nos ergo intentiones, & cogitationes nostras, quæ in nobis primogenitæ sunt, Deo offeramus, priusquam aggrediamur opus aliquod, offeramus Deo intentionem nostram, & voluntatem, ac tandem opus ipsum. Sunt porrò nonnulli, qui in bonis operibus intentionē separant à Deo, & eam mundo tradunt, Deum non curant, sed hominibus solùm placere desiderant. Quam ob causam in virtutis actione, non ad ipsam virtutem respiciunt, sed ad eius speciem, similes pictoribus, qui ad imaginum colores, & vmbras potius attendunt, quam ad ipsam substantiam, & cum interiora contemnant, in exprimendis exterioribus omnes ingenij vires profundunt, & quantò magis intuentium oculos decipiunt, tanto excellentiores iudicantur. Leu. 12. *Intētio bona requiritur in nostris operibus.* B Similitudo.

Deus potius respicit ad animū, quàm ad opus: Cùm Cain Deo de fructibus terræ munera offerret, & Abel de gregibus suis, ait diuina scriptura respexisse Deum ad Abel, & ad munera eius: ad Cain autem, & ad munera eius non respexisse. Abel seipsum, & sua Deo offerebat, prius cor suum quàm munera præbebat; ideo ait diuina scriptura Deum respexisse ad Abel, & ad munera eius, prius respexit ad illum, quàm ad munera, potius vult animum, quàm opus, etiam si velit vtrunque. Ad munera Cain non respexit, quia male diuidebat, dans Deo aliquid suum, sibi autem seipsum, Deo offerebat fruges, sed cor suum sibi reseruabat, cùm dicat Deus; Fili præbe mihi cor tuum. Grata erat durante lege veteri festorum obseruatio, & tamen impiis Iudæis dicebat Dominus per Isa. Genes. 4. C *Cor vult Deus sibi offerri.* Prou. 23. Exo. 20. & 31. D Isa. 1.

Calendas vestras, & solennitates vestras odiuit anima mea: causa autem erat ex eo, quòd non bene dirigerentur eorū cogitationes, nec rectæ essent intētiones. Vnde Dominus oblationē Viduæ duo minuta offerentis, diuitum muneribus antepositi, obtulit enim quidquid habebat, & quòd præstantius est, obtulit seipsam. Vt intelligas quantū conferat cor tuum diligenter conseruare, ne dæmon impediat, quo minus Dei verbum in ipso fructificet. Qui negligunt curam habere cogitationum suarum, facilè in exterioribus actibus deprehenduntur: nā eos perturbatos, & incompositos edunt, tum motus etiam, tum & locutiones. Sicut enim arbor, vt ait Gregorius, quamuis occultas habeat radices, nihilominus tamen in Lucæ 12. *Cor Deo reseruemus.* D. Grego. li. 12. Moral. c. 22.

exterioribus ramis & germinibus ostendit sint ne radices sa- E
næ: sic plane homo in exterioribus gestibus, & locutionibus atque operibus, facile declarat habeat ne cor ipsum, & interiorem mentem optime compositam. Quosdam inuenias hac in re ita vagos, vt omni cogitationi expromptam exhibeant mentem, qui vtique similes sunt tenuibus, & pauperculis hospitijs, quę facile cuilibet hospiti patefiunt, absque vllo delectu sint ne boni animali, sic isti cogitationes habent tanquam sterquilinium aliquod, in quod facile statim sordes omnes conijcias. De quibus dixit Isa. Vos dereliquistis dominum Deum vestrum, & obliti estis nomen sanctum meũ, qui F
facitis fortunæ mensam, ideo numeraui vos in gladio. Eo cæcitatis deuenerant gentiles, imo & Iudæi, vt etiam fortunam malam adorarent. Effingebant eam habitu fœmineo, furenti similem, cæcam, inconstãtem, super volubili globo sedentem, & in fine anni ei mensam dapibus plenam ponebant; existimabant cæci homines fortunam esse rem quandam separatam, viuam, & existentem, & ob eam causam eius simulachrum colebant. Annon tibi videtur idipsum præstare, qui omni propha næ cogitationi aditum & consensum præbet, atque ipsis delectatur, obliuiscẽs Deum Optimum Maximum, & eius sanctas G
inspirationes, atque etiam prædicationem verbi Dei? nonne iste mensam præparat furibundę, & inconstanti fortunæ cùm cogitationes recipiat vindictæ, & complures alias, cęcas, plenasque doli, & fraudis? Huic quidem quadrat quod Iob ait, Venerunt latrones, & fecerunt sibi viam per me. Non ita se gerebat sanctus rex Dauid, qui dicebat, In corde meo abscondi eloquia tua, vt non peccem tibi. Omnes enim, qui uel illicita appetunt, vel in hoc mundo uideri aliquid uolunt, ait Greg. densis cogitationum tumultibus in corde comprimuntur, dumque H
desideriorum turbas intra se excitant, prostratam mentem pede miseræ frequentationis calcant. At contra sancti viri qui nil huius mundi appetunt, nullis proculdubio in corde tumultibus premuntur: omnes quippe inordinatos desideriorũ motus à cubili cordis manu sanctæ cõsiderationis eijciunt, & quia transitoria cuncta despiciunt, ex his nascentes cogitationũ insolentias non patiuntur. Solam namque æternam patriam appetunt, & quia nulla huius mundi eligunt, magna mentis tranquillitate perfruuntur. Vt igitur nostras cogitationes præclare componamus, plurimum cõfert oculos conijcere in illud Michææ, Væ vobis qui cogitatis inutile: Item illud quod ait Pau. In die cùm iudicabit Dominus occulta hominum.

Simile. *Cogitationes nostras diligẽter examinemus.*

Isai. 5. *Cæcitas gẽtilica, & Iudaica.*

Cogitationes malas non excipiamus.

Quid sibi velit mensam fortuna facere.

Iob 19.

Psal. 118.

D. Grego. lib. 4. Mora. ca. 33. & 34. & lib. 24. c. 16.

Considerationes nostræ quales esse debeant.

Mich. 2.

Rom. 2.

Aures

Aures nostræ non pateant detractoribus, & adulatoribus.

A

CIrca illa verba, Qui habet aures audiendi audiat, sciendum est, q; Deus in Leui. præcipiebat dicens, Non ibis fraudulenter in proximo tuo. Optime nouerat quantum incommodi adferant detractores, cùm apud alios de alijs detrahunt, & seminant zizania, qui ut ait Ber. uno vulnere tres confodiunt, uidelicet seipsos, eos de quibus dicunt, & eos qui audiunt. Idcirco non uult Deus ut talibus auditum præbeamus, siquidem ita defraudamus audiendo huiusmodi proximum nostrum, sicut ipse detractor defraudat ipsum & nos. Exploratores terræ promissionis ut commodius possent terræ detrahere & dissuadere ne illuc irent, prius cæperunt ipsam terram laudare, dicentes manare lacte & melle: sed statim addiderunt, nisi quòd fortis est populus. Hæc est conditio detractorum, ut quos uolunt uituperare, prius laudét, ut credâtur, aliter enim si omnia uituperarent, nullus crederet eis. Hinc Sap. ait, Fili mi, si te lactauerint peccatores, non acquiescas eis: non ait si detraxerint, sed si lactauerint, quasi dicat, si uolentes proximo aut terræ detrahere, dixerint eam lacte & melle manare, quémadmodum illi, ne credas eis, sed iube tacere, sicut fecit Caleb detractores terræ promissionis. Vndè textus ait, Tacere fecit Caleb populum contra Mosen. Quòd si detractores aduerterent quanta ex detractione sequantur detrimenta, nõ ita detraherent. Vide enim quanti gemitus & afflictiones secutę fuerint ex detractione terrę promissionis, & quanta desperatio, & murmuratio contra Deum, & Moysen. Aduertere sanè huiusmodi homines deberent, q; qui occasionem damni dat, & damnum dedisse videtur. Similiter aduerte quæ mala ex una detractione oriuntur, moriuntur detractores, & illi apud quos detractio fit, qui ex auditis commoti detraxerunt etiam ipsi; ui de igitur quid lucri referas ex auditione detractionum. Super murmuratores, ut habetur in Num. misit Deus ignitos serpentes. Optimè pœna perpetratæ respondet culpæ; mordet detractor ueluti serpens in abscondito eũ cui detrahit, & quasi ignis deuorat famam eius, quare dominus in eum mittit ignitos serpentes, qui & carnem mordeant, & præcordia incendant.

Leuit. 20.

D. Ber. *Detractores quãta infligunt mala.*

B

Num. 13.

Prou. 1.

C

Detractoribus & adulatoribus non fidamus.

Num. 14.

Detractores quantũ incommodent.

D

Num. 21.

Detractores quomodo puniat Deus.

Peruersi quidem homines, & detractores curant quantũ in se est honorem auferre proximi sui, & uitam etiam si possent: ita de Hie. dicebant impij, Iudicium mortis est uiro huic aliquando

Hier. 26.

quando grauius offendunt animos auditorum, qui aliena flagi E
tia apertè narrant, quam qui committunt. Et sæpenumero ac-
cidit, vt qui alios maledicentia lacessunt, ipsi grauioribus ma-
Prou.4. deant uitijs. In prou. ait Salomon, Remoue à te os prauum, &
detrahentia labia sint procul à te: quod intelligi potest non so
lùm de detractore, verùm etiam de eo qui ipsi auditum præ-
Rom.1. bet. Et Apo. ait, Detractores Deo odibiles: Et alibi, Nec ma-
1.Co.16. ledici, nec rapaces regnum Dei possidebunt. Vbi nos legimus
Ezec. 22. apud Ezech. Viri detractores fuerunt in te, septuaginta habẽt
viri latrones; qui enim de aliorũ vita detrahunt, eorũ famam
diripiunt, & sunt latrones multo pestilentiores his, qui diui- F
tias rapiunt: quo enim fama nobilior est opibus & diuitijs, tan
Detractores peiores sunt latronibus. to pernicioſiores sunt latrones famæ quam pecuniæ. Nil est
velocius maledicto & detractione, nil facilius emittitur, nil la-
tius dissipatur. Nulla res est quæ facilius direptioni commit-
tatur, quæ breuius amittatur quã gloria, qua detractor spoliat
possidentẽ. Quod de falsa mũdi gloria intelligendũ puto, quę
Fama vera in quo consistat. est temeraria, & inanissimis splendoris insignibus collecta, & à
sapiẽtibus oĩbus repudiata. Vera enim gloria solida est, & ex-
pressa, nõ adũbrata: ea est uerus virtutis splendor, benefactorũ
comes, cõsentiens laus bonorum, incorrupta vox bene iudican G
tiũ de excelléti virtute, quæ radices agit & longè propagatur.
Pſal.140. Considerãs regius vates quanta incõmoda peruersa lingua
Postulem° a domino, vt linguã nostrã dirigat. suis detractionibus inferre possit, ait: Pone domine custodiam
ori meo, & ostium circunstantiæ labijs meis. Labia indigent
ostijs, quòd instar ostiorũ debent frequenter claudi. Obserua-
bat Deum regius uates, ut linguam suã coerceret, ne quid vn-
quã loqueretur, nisi q̃ in ipsius Dei gloriã aut in uerã homi-
Simile. num utilitatem redundaret. Homo non custodiens os suũ, est
Num.19. uas absque operculo, de quo dicitur in lib. Num. Vas non ha-
Simil. bens operculum nec ligaturam desuper, immundum erit. Est H
Alia simi- litudo. etiam equus sine frẽno, & nauis absque gubernaculo. Lingua
detractoris non solum præsentibus nocet, sed ẽt absentibus:
quam ob causam gladio comparatur & sagittæ: gladio quidẽ,
Pſal.63. q̃ eos qui prope sunt vulneret & occidat: sagittæ uerò, q̃ remo
Pſal.56. tos longè distantes transfigat. Exacuerunt, ait Psal. vt gladium
linguas suas. Et iterum, Linguæ eorum gladius acutus, omnis
linguæ immoderatio ex cordis immoderatione ꝓcedit. Quẽ-
admodũ mota tota radice, mouentur etiã folia, sic perturbato
corde, perturbatur etiam lingua. Ea aũt immoderata generat
mortem, quemadmodum moderata vitã. Eam ob causam ait
Prou.18. Salomon, Mors & vita in manibus linguæ. Et Christus Deus

noster,

A noſter, Ex verbis tuis condemnaberis, & ex verbis tuis iuſtificaberis. Pittacus Amaſidi regi miſit è victima linguam, vt membrum peſſimum, & idem optimum. Antipater apud Plut. ait. Cùm quidã mentionem feciſſet de Demade ſenio confecto, ſed craſſo & loquace, velut, inquit, ex immolata victima, vêter tantum & lingua ſupereſt. Hoc ideo dicebat, quia tunc immolantes græci abſque fide animalia ſuis falſis dijs, linguã tamen eorum tanquam prophanũ membrum non immolabant. Non adhibebant ſacris ſuis linguã, qua ſciebant multa ſcelera committi, etiamſi non ignorarent eã plurimũ vtilitatis mortalibus

Mat. 12. Pittacus. Plutar. *Lingua periculoſa in homine.* *Lingua bonus vſus vtiliſſimꝰ.*

B adferre. Vnde ortũ eſt prouerbium, Lingua quò vadis? Erectã ciuitatẽ, eãdem denuo ſubuerſura. Refertur à Suida, Zenodoto, & Diogeniano. Cùm aũt os hominis ſit porta quædam, homo aũt, iuxta D. Pau. ſententiam, ſit templum Dei, oportet habere duo oſtia in ore, quibus aperturam cuſtodiat, firmiterque obſeret, & claudat, ne linguæ moderatæ theſaurus à furibus rapiatur. Sunt aliqui qui exiſtimant ſe non efferri poſſe ſurſum, niſi alios deijciant deorſum. Hæc igitur omnia de medio tollerentur, ſi nõ eſſent qui auditum prẽberent detractoribus.

Suidas. Zenodo. Diogen. 1. Cor. 3. 2. Cor. 6. *Detractorum conditiones.* *Detractores fugiamus.*

C Vt aũt poſſimus detractores effugere, optimum ſanè pharmacum erit, nullo modo cum ipſis communicare, & confabulari. Magno ſe obijciunt periculo, qui in hominum nefariorum familiaritate verſantur: Quemadmodũ qui eunt ad meridiẽ, non ſe coniungunt cũ his qui iter faciunt ad ſeptentrionẽ, ſic qui pergunt ad cælos, non debent illis familiariter vti, qui ad inferos proficiſcuntur. Vt tutum non eſt habitare agnum cum lupis, ita nec virum iuſtum cũ impijs res ſuas communicare, & familiariter vitam degere. Vnde ait Eccl. Diſcede ab iniquo, & deficient mala abs te. Quemadmodum apes quæ venenata viperæ viſcera mortuæ comederũt, eos interficiunt quibus infligunt aculeum; ſic qui cum flagitioſis hominibus ſunt intima familiaritate coniuncti, eos lædunt, cum quibus ſermones, aut conſilia conferunt, quibus acceptum ab improbis venenũ propinant. Vnde Apoſt. ait, Rogamus vos fratres, vt ſubtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate.

Simile. Simile. Eccl. 7. Simile. 2. Theſ. 3.

D

Patientia & tolerantia in laboribus quantum conducunt.

VIde quanti Deus faciat patientiam, ſicut etiam ſit mentio in hodierno euangelio, cùm dicitur, Fructum adferunt in patientia: quandoquidẽ Moyſes & Samuel, qui patiẽtia maxime ſplenduerũt, per ipſã chariſſimi Deo extiterũt. Vnde apud

Hier.

Hier. 15. Hier. ait; Si steterint Moyses, & Samuel corã me, nõ est anima E
mea ad populũ istũ: quasi dicat, si pp aliquẽ id facere deberé,
Patientiã Deus quãti faciat. esset quidem pp hos: Longanimiter, & patienter est sustinẽda
Iudith 8. castigatio Dei, omnisq; molestia atque aduersitas, iuxta quod
scriptũ est in Iudith, nõ ulciscamur nos pro his quæ patimur,
sed reputantes peccatis nostris hæc ipsa supplicia minora esse
Simile. flagella dñi, quibus quasi serui corripimur ad emendationẽ, &
non ad perditionẽ nostrã eueniſſe credamus. Si eos Ethnicos
qui patienter, & alacri animo tulerunt labores ac calamitates
falso putatas illatas à falsis dijs pp ipsorũ delicta, sic autores
Ethnici ferunt fuisse cõpensatos ac muneribus honestatos am F
Iust. li. 25. plissimis, vt Iust. hist. scribit de Seleuco, quẽ dicit fuisse punitũ
Patientia etiã apud Gẽtiles plurimi facta est. classis subuersione, q patrẽ suũ occidisset, atq; Deos fuisse pla
catos, & muneribus maximis quidẽ honorasse Seleucũ ipsum,
q illatum supplicium patiẽter, & alacri vultu pertulisset: quo
tu ad similia præstanda non assurgis, & animaris, qui certã spẽ
præmij veri, à Deo tuo vero reddendi indubitanter habes?

Magna quidem obtineri non possunt sine uirtute tolerãtię
& patientiæ, ferè enim præclara ac pretiosa muris difficultatũ
Gen. 2. fortissimis circundantur. Fluuius quidã nomine Ganges, qui
D. Hiero. à diuina scriptura uocatur Physon, talis est, ut D. Hier. asserat G
epist. ad in eo esse quam plurimos lapides pretiosos, smaragdos, carbũ
Rus. mon. culos, & per ripas eius montes aureos adiacere, verumtamẽ ad
de viuen. for. ipsum fluuium accedere difficillimum est pp innumeros ty-
gres atque leones, & alia monstra ferocissima in ipso itinere oc
Patientia opus est vt tandẽ Deo frui possimus. currentia. In quo planè nobis significatur, ad Dei gloriam asse
quendã & contuendam quæ tam locupletissima est, opus esse
nobis patientia maxima laborum ac tolerantia, dominemur se
rocibus, tygribusque feris, & alijs bestijs immanibus, & mon-
struosis inimicorum, quæ transitum nobis impedire nituntur.
Tum enim illata conuicia bene toleramus, cũ in secreto mẽtis H
ad mala perpetrata recurrimus; leue quippe videbitur quòd
iniuria percutimur, dum in actione nostra conspicimus, quia
peius est quod meremur. Sicque fit vt contumelijs gratia ma-
gis q̃ ira debeatur, quarũ interuentu Deo iudice pœna grauior
Simile. declinari posse confiditur. Nam certè quemadmodum gladius
si per negligentiam rubigine obducatur, cùm poscit vsus vix è
In patientia nosipsos exercere debemus. vagina educi potest, quin potius prius quàm educatur, ab ad-
uersario sæpe vulneraris; sic patiẽtia minus exercitata sæpenu
mero vsqueadeo tarda est, vt locum diabolo concedat miserã
vulnerandi animã. Vt igitur in ea te diligenter exerceas, pmit
tit Deus, vt iniurijs, & alijs hmõi persecutionibus afficiaris.

Hanc

A Hanc etiam animi constantiam & patientiam præseferebãt integerrimi illi adolescentes, de quibus scribit Baptista Fulgosius, q̃ ante crudelissimum Diocletianum, in voracissimã flammam immissis brachijs & manibus, Deum mirifice laudarent & prædicarent. Cèterum cùm Aristippus aliquando contumelioſe tractaretur, & procaci lingua à quodam, respondisse fertur, Tui quidem muneris est contumeliosè agere, meum autẽ est contumelias patienter tolerare. Pittacus Mittilenæus dicere solitus erat, viri prudentis esse prouidere, ne sibi incõmoda & contumeliæ inferantur; fortis autẽ & patientis, illatas æquo

B animo tolerare. Mauritius ille Constantinopolitanus Imperator, cùm captus esset à tyranno Phoca, videretque ante oculos interfici charissimã coniugem, suauissimosque liberos, & postmodum sibi subiectam necem esse paratam, patienti quidẽ ac virili animo dicebat, Iustus es domine, & recta iudicia tua, vt scribit Nice. Calixtus. Seneca scribit, q̃ cùm aliquando quidã in Xenophontem petulãtissimam & procacem suam vibraret linguam, moderate responderet Xenophon, tu quantum consequor, hunc tibi morem indixisti, vt alios maledictis lacesseres, ego verò patienter soleo similium hominum contumelias

C sustinere. Christus quamuis statim non præstet remedium, tñ interim patientiam habe, quia ueniens ueniet, & non tardabit. Filijs quidem Israel in Aegypto promisit libertatem per manum Moysi, & tunc magis afflixit eos Pharao, & duplicauit laborem, sed tñ postmodum eos eripuit Deus. Sic Dauidẽ vnxit in regem Israel, sed priusquam regno potiretur, plures annos grauia incõmoda perpessus est. Quarè tu putare debebis, quòd si premeris laboribus, & calamitatibus, te tamen Deus ex his eripiet, tum etiam quòd regnum cælorum vim patitur, & per multas tribulationes oportet nos intrare in regnũ Dei.

D Filij certè Israel postquam exierunt de Aegypto, & transierunt mare rubrũ, labores multos perpessi sunt, & plurima certamina subierunt, vt regnum tandem acquirerent: sic nos post peccatorum tenebras, post lauacrũ baptismi, à potestate Pharaonis hoc est diaboli educti, opus est, ut militiam sub duce Christo vigilanter, & patienter exerceamus, multis tentationibus premamur, vt tandem post hãc tristitiam, & laborẽ gaudeat cor nostrum, & gaudiũ ipsum nemo tollat à nobis. Quod profectò, vt cõmodius multo atque facillime præstare queas, & possis, audi Christum in interiori corde te alloquentem atque dicentem, Fili mi, propter me pati non dubites, quandoquidem ego tam multa propter te passus sum.

Exemplũ Maurit.

Nice. Calix. lib. 18. hist. Eccl. Seneca.

Exemplũ magnæ sapientiæ. Abacuc. 2 Exod. 5. 1. Reg. 16.

Mat. 11. Acto. 14. Exod. 14.

Patientiã habeamus in tribulationibus. Ioan. 16.

Dominica

E

Dominica in Sexagesima.

CONCIO TERTIA.

Quanta sit vis, & efficacia verbi Dei.

Semen est verbum Dei.

CVM *turba plurima conueniret, & de ciuitatibus properarent ad Iesum, dixit per similitudinẽ; Exijt qui seminat.* Luc.8.Matt.13.Mar.4. Semen quidem, de quo tam sæpe in præsenti Euangelio fit F
mento, est verbũ Dei, vt Christus declarat, cuius quidem maxima est virtus, si in cordibus bene dispositis seminetur, & recipiatur. Verbum Dei est validus ille, & acutus gladius, quo su
1. Reg.17. perbi Goliath caput amputatur, hoc est quo diabolus vincitur, quo impietas interficitur, & peccator ad Christum conuer
Acto. 10. titur. D. Petro, vt est apud Luc. in act. Apost. ostensum fuit vas quoddam velut lintheum magnum, quatuor initijs subnixum, de cælo in terram descendens, in quo erant omnia quadrupedia, & serpentia terræ, & volatilia cæli. Et facta est vox ad eũ;
Ecclesia sãcta fundata sup quatuor euangelia. Surge Petre, occide, & manduca. Quid per hanc serpentium G
& animalium varietatem, nisi hominũ diuersitas significatur? In vno enim lintheo, in vna Ecclesia, quatuor initijs hoc est quatuor euangelijs subnixa, nobiles & obscuri, diuites & pauperes continentur. Dixit igitur dominus Petro, Occide, & manduca, hoc est interfice eorum peccata, aufer eorum sanguinem, vt
Peccator q conuerti-- tur, fit cibus Dei. iam desinant esse impij, eosque manduca, hoc est tibi iunge, eos tibi incorporando. Vbi vides interfici impium verbo Dei, esse relinquere impietatem, & ad dominum conuerti.

Est enim perspicuum, magnam vim habere verbum Dei ad
Heb.4. conuertendos ad Christum peccatores; D. Paulus, est viuus in- H
Isai.49. quit sermo Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti. Dei verbum gladio vtrinque scindenti comparatur. Isai. inducit Christum ita loquentem, Posuit os meum quasi gla-
Eph.6. dium acutum; hic est gladius de quo ait Apost. & gladius spi-
Simile. ritus, quod est verbum Dei. Si magnificamus, & veneramur
Verbi Dei quam reuerẽter sit tractãdũ. sanctorum vestes, quoniam eorum corpora tetigerunt, & meritò quidem: quanto magis venerari debemus verba illa, quæ ex ore Christi prodierunt, quæ ex eius corde exierunt, quibus ipsi sanctitatẽ compararunt? O verba Christi diuina! O reliquias sanctas, ac pretiosas & tam parui æstimatas! Concione vna D. Petri tria millia hominum in Christo crediderunt. Vide ad-

A mirabilem Dei verbi vim, & virtutem. Eam ob causam conuocantes Apostoli discipulorum multitudinem, vt narrat in Actis D. Luc. has voces emiserunt: Non est æquum nos relinquere verbum Dei, & ministrare mensis. Et si mensæ illæ erant pauperum, & viduarum, tamen optis prædicationis verbi Dei illis prætulerunt. Sed multi audiunt verbum Dei, & vacui manent, multi illud sumunt, quorum viscera hoc est interiora animi non replentur, quia illius statim obliuiscuntur, aut illud non ad vtilitatem quærunt, nec ea obseruant, quæ obseruanda animo percipiunt. Id objiciebat Deus ingratis Iudæis per Aggæum Prophetam dicens, Seminastis multum, & intulistis parum: comedistis, & non estis saturati. Illi multum comedunt, sed minimè reficiuntur, qui multa legunt, & audiunt, sed malè viuunt, se vsque adeo vitijs contaminantes, vt cum eorum vita mirabiliter pugnet studium. Actor. 2. Actor. 6. *Verbū Dei negligitur à multis.* Aggæi 1.

Super illa verba Exech. omnes sermones meos quos eloquor ad te, assume in corde tuo, dicit grauis quidam autor, Non sat est sermones Dei audire, sed opus est illos in corde custodire, & iuxta illos operari. In Deuteron. ait Deus per Moysen, Erunt verba mea in corde tuo, narrabis ea filijs tuis, eruntque quasi signum in manu tua. Per manus opera intelligimus, eam ob causam per doctrinam Dei veluti gemmam in manu, voluit Deus significare debere nos actiones nostras iuxta legem suam dirigere, ab eaque nullo modo discrepare: Id innuit Christus, quando apud Matth. Euangelicam doctrinam cum margarita, & lapide pretioso comparauit. Præterea ponere aliquid, vt signum in manu, est illud memoriæ mandare: cùm enim quis vult recordari alicuius rei, ligat pro signo filum in manu: Ita illud Exod. intelligitur, Erit quasi signum in manu tua, & quasi monimentum ante oculos tuos. Debet igitur verbum Dei esse in manibus nostris, vt illius nunquam obliuiscamur, sed non erit in manu, nisi sit prius in corde: Ideo prius quàm Deus dicat, erunt verba mea in manu tua, ait, erunt in corde tuo: Qui volucrit non incidere quidem in peccata, sermonem Dei in corde assumat. Id voluit his verbis diuinus vates ostendere, In corde meo abscondi eloquia tua, vt non peccem tibi: tanto amore diuina verba prosequebatur, vt ea veluti pretiosissimum thesaurum, & excellentissima monilia, in intima animi arcula recondita seruaret. Et Salomon in Prou. de diuina doctrina loquens, Liga inquit eam in corde tuo iugiter, & circunda gutturi tuo: cùm ambulaueris gradi- Heet. pin. in Ezc. 3. Deut. 6. Mat. 13. Simile. Exod. 13. *Verbū Dei in corde nostro diligenter reponamus.* Psal. 118. Simile. Prou. 6. Figura.

Exod.16. graditur tecum. Quemadmodum in arca testamenti erat diui E
Simile. na lex & manna, sic in anima vbi Dei verbum custoditur. Vt
Verbū Dei ad exercitationē cō feratur. ille, qui vult in hostes irruere & impetum facere, aut se ab illis protegere, indiget gladio, quo manu apprehēso eos percutiat, vt possit de illis victoriam reportare: sic qui voluerit de mundo, carne & dæmone triūphare, hostibus sanè acerrimis, debet
Ephes.6. in manibus hoc est in operibus verbum Dei gestare. Est enim
Apoc.1. verbum Dei gladius diuinus, de quo ait D. Paul. Assumite gla-
& 19. dium spiritus, quod est verbum Dei. Et D. Ioan. in Apo. ait de
Gen.48. Christi ore gladium processisse. Cùm Iacob patriarcha ad exi tum vitæ vocaretur, dixit Ioseph filio suo, Do tibi partem vnā F extra fratres tuos, quā tuli de manu Amorrhæi in gladio & ar cu meo. At nullibi in diuinis literis scriptum legimus, Iacob in
Verbū Dei est gladius contra dæmonem. tulisse bellum Amorrhæo, nec cum eo pugnasse. Quid est igi-
Lex dominī defensio nostra. tur hic gladius, quem aduersus illū vibrauit, & quo illum percussit, nisi verbum Dei? Amorrhæus qui sonat rebellem, diabo lus est, qui aduersus creatorem rebellauit, hunc vicit Iacob Pa triarcha insignis. Hæc quidem omnia dicebantur in figura ven turi Messiæ. Arma illa fortia quibus dæmonem superauit, non ferrea erant, sed spiritualia, hoc est diuina verba, in eius anima
Psal. 118. & manibus, ideſt operibus utrata: his armis munitus uicit ho G stem, de quo liberauit animam suam, quam moriens filio suo Ioseph singulari quodam modo commendabat. His armis debemus indui, & hoc existimare nobile & illustre. Hæc debet esse nostra uoluptas & gloria, diuinam legem seruare: Id animo perspiciens diuinus psaltes concinebat, Portio mea domine, dixi custodire legem tuam: ac si diceret, dixi, & mecum sta tui, meas opes esse legem tuam custodire, ac totam meam hæ
Totum nostrū patrimoniū est seruare legem Dei. reditatem, totum patrimonium, omnes denique diuitias meas in legis tuæ obseruatione cōsistere. Nil mihi magis est in opta tis, quàm verba tua custodire, & animo seruare, non eos se- H quens qui religionis simulatione ea ore iactant, cùm ab illo rum custodia animam habeant abhorrentem.

Diuitiæ sunt nobis molestæ sicut spinæ.

Desideriū diuitiarū insatiabile. CVm Christus Deus noster diuitias spinis cōparet, cur igi tur eas concupiscimus, quarū affluentia est plena inopia, quarū desideriū est insatiabile, quarum possessio adfert secum paupertatē? Sunt quidē illæ cōtemnendæ, & anxiæ sint, var & fluxæ, incertæ, & in casu fitę. De eo qui in illis spē fixit ac l
Psal.51. uit, ait ita diuinus Psaltes; Sperauit in multitudine diuitiarum

suarum,

A suarum, & prævaluit in vanitate sua: Qui in vano nititur, decidit & corruit. Non in diuitijs, sed in virtute, & fiducia in Deũ nitendum nobis est, ad spem beate viuendi. Hæc permanent altis defixa radicibus; at in mundi opibus nulla est constantia, nulla est soliditas, nulla firmitudo, nil solidi & certi. Vnde Apost. Diuitibus, inquit, huius seculi præcipe non sperare in incerto diuitiarum. Quid incertius diuitijs? Quid fallacius? Quid vanius? Vnde Eccl. ait; Coaceruaui mihi argentum & aurum: Et paulo post: Cum me conuertissem ad vniuersa opera, quæ fecerant manus meæ, & ad labores in quibus frustra sudaueram, *Firmitas non est in rebus terrenis.* 1. Tim. 6. Eccl. 2.

B vidi in omnibus vanitatem & afflictionem, & nil permanere sub sole. Et hæc diuitiarum vanitas secum solet afferre insolentiam, & superbiam. Id intelligens Ezechiel aiebat; Acquisisti aurum, & argentum in thesauris tuis: & paucis adiectis, Eleuatum est cor tuum in robore tuo. Hic est diuitiarum fructus, funestus ille quidem & venenatus. Beatus Greg. ait, abũdantiam rerum temporaliũ esse superbiæ vicinam. Et D. Aug. Morbus, inquit, diuitiarũ est superbia. Quam ob causam mundi opes non sunt in bonis numerandæ, sed potius despiciendæ, præsertim quia ingressum impediũt cælestis patriæ, & ostium *Diuitiæ laboriosa.* Ezec. 29. D. Greg. D. Aug.

C ad æternam beatitudinem intercludunt: Acham quòd auream regulam Hierico acceperit, fuit morte mulctatus, & quiete terræ promissionis minimè potitus. Hierico est mundus hic, regula aurea est eius potentia, & diuitiarum copia, propter quã nobis aditus ad gloriam sempiternam, quæ est vera terra promissionis quietis plenissima, interdicitur: ex quo colliges esse plerumque diuitias causam exitij multorum, & æternarum sedium impedimentum. Eam ob causam seruator noster, Beati, inquit, pauperes spiritu. Et iterum, Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: Et rursum, Non potestis Deo seruire, & Iosue 7. *Diuitijs multi implicantur.* Mat. 5.

D Mammonæ. Et rursum, Nolite possidere aurum & argentũ. Et tandem, Facilius est camelum per foramen acus transire, quàm diuitem intrare in regnum cælorum. Vbi vides, quòd cupidus cum camelo comparatur põdere sarcinæ oppressõ, qui opibus onustus, non intrat per foramen acus, hoc est per viam arctam, ad cælestia regna, & domicilia: vt camelus non facilè caput sursum effert, ita diues difficile mentem extollit ad cælum: Et vt Camelus autore Plinio, prius quam bibat, perturbat aquã, aliter potu non gaudet, ita cupidus nulla animi tranquillitate delectatur, sed turbulentis perturbationibus, & vitæ sordibus ducitur ac gaudet: Vt enim vermiculus sericus gignit ex se fila quædam, ex quibus conficit folliculum, in Luc. 6. Mat. 6. Mat. 10. Luc. 9. Mat. 19. Mar. 10. Luc. 18. Similia. Plin. *Cameli cõditio.* Simile.

Diues instar bombicis. quo moritur; ita diues cupiditate & auaritia ductus, ex suis operibus sepulchrum sibi in inferno construit, & parat. Et impletur id quod est apud Luc. Mortuus est autem diues, & sepultus est in inferno. Magna ex diuitiarum cupiditate damna oriuntur. Ea Giezi famulum Elisæi lepra percussit: Ananiam & Saphyram perdidit, Iudam in nefariam proditionem duxit, & Iudæos ad crudelissimam Christi necem excitauit. Id intuens ait Apost. Radix omnium malorum est cupiditas. Quid profuit Nabuchodonosori aurum suum, ex quo sibi statuam fecit, superbiæ, & vanitatis significatricem, quibus ipse ducebatur; Vtilius ei fuisset diuitijs carere, quàm illis tam intemperanter abuti. Motus auaritia congregabat diuitias, & motus impia vanitate, eas in rebus impijs, & vanis consumebat. Perpende eius superbiam. Ostenderat ei Deus in somnis statuam ex auro, argento, & ære, ferro & luto: ipse autem tanquam Deo se opponens, statuam sibi facit non ex his materijs, sed ex auro tantummodo totam conflatam; vt sibi soli per caput aureum in alia statua significato diuitias, & altitudinem, & supremam dignitatem tribueret, & diuinam arrogaret.

Luc. 16. 4. Reg. 5. Acto. 5. Mat. 26. & 27. Ioan. 11. 1. Tim. 6. Dan. 2. Nota. *Statua fuerunt duæ.* *Statua quam adorari iussit Nabuchodonosor tota erat aurea.*

Minatur Deus Hebræis per Ezechielem, quòd ipsis auferret aurum & argentum quod ipsis dederat, quoniam eo ipsum offendebant, & eo intemperanter abusi sunt; nam ex eo superuacanea monilia, & inania ornamenta ex collo pendentia, ad iactationem, & ostenta confecerunt. Conqueritur de ipsis Deus dicens, Quod ego illis dederam, vt sibi consulerent, illudque pauperibus largirentur, & ità mihi honorifice seruirent, ipsi consumebant in similibus uanitatibus. O quam apte huiusmodi correctio quadrat his nostris miseris temporibus, in quibus videmus, quòd multæ opes consumuntur in nimis curiosis domibus ædificandis, in hortis, & alijs delicijs, item in tapetibus & aulæis, in abaco sumptuoso, in vestimentis, & ornamentis, in monilibus, annulis aureis, & murenulis, gemmis, corallijs, & vnionibus, & alijs huiusmodi vanitatibus, quibus tanta patrimonia exhauriuntur, & tot pauperes defraudantur. Isti certè etsi non reliquerint fidem, relinquunt tamen charitatem, siquidem opes suas vanè consumunt, ex quibus vanitatis suæ gloria manifestetur. Hi ornamentum monilium suorum, & opes suas posuerunt in superbiam, ex illis idola conflantes atque uanitates suas colentes, pauonibus uaniores, qui caudæ pennas gemmantes in rotam expandentes, uario illo colorum fulgore, & oculorum pulchritudine gloriantur. Qui

Ezech. 7. *Multi abutuntur diuitijs.* *Multi diuitias perperam consumunt.* *Amittitur sæpe charitas vanis ostentationibus.* Simile. *Pauonis ingenium.*

aurum

A aurum colit, in eoque summam constituit fœlicitatem, idoli cultor appellatur, vt ait Paul. scribens ad Colossenses, & Eph. Auarus, inquit Augustinus, antequam lucretur pecuniã, seipsum perdit: priusquam aliquid capiat capitur. Et D. Chrysost. Auaritia, inquit, est crudelis tyrannus. Volentes antiqui philosophi carminibus auaritiam describere, finxerunt Tantalum apud inferos in medio aquarum siti cruciari, significantes esse auaritiam barathrum quoddam, vbi cupidi amore diuitiarum flagrantes, eas ardenter appetunt quibus abundant, & quo magis illis affluunt, eo vehementiore cupiditate torquentur: Etsi B auarus sit auro onustus, & diuitiarum plenior naue illa quæ veniebat ad Salomonem ex Ophyr, nunquam tamen satiabitur.

Col. 3. Ephes. 5. D. Augus. D. Chrys. Tantali fabula. 3. Reg. 9.

Dat Deus diuitias hominibus, dat illis ingenium, industriam, scientiam, & multa alia, vt illi seruiant, ipsi autem ea appetitui tradunt deprauato, vt ipse ad libitum ea turpiter consumat. Quæ habes, Dei sunt, tu autem Dei, & bona ab eo tradita, tibi ad obsequium carnis, dæmonis, & mundi, contra ipsius domini voluntatem erogas, & consumis: O proditionem nefariam. O ingratitudinem deplorandam. C Ideo dicebat Ecclesiast. Multos perdidit aurum, & argentum. Et Chrysostomus, Nouerca virtutum prosperitas. Et Diuus Augustinus de verbis domini, Aurum est materia laborum, periculum possidentium, eneruatio virtutum. Et Chrysostomus. Opes, inquit, sunt scola malitiæ. Vt aurum probatur lapide, ita homo auro. Diuitijs quidem, & potentia facile demonstratur aliquis qualiter sit animo affectus, vt ait Chilo Lacedæmonius: cui sententiæ alludit illa antiqua sententia, quòd Magistratus virum ostendit. Eas igitur opes D quæramus, quas nec casus possit eripere, nec inuidia labefactare, nec vetustas vlla consumere: mundi opes pro nihilo putemus, & ita veras opes comparabimus. Breuissima, inquit Seneca, ad diuitias per contemptum diuitiarum via est.

Diuitias cur det Deus hominibus.

Eccl. 8. D. Augu. ser. 24. D. Chrys. ho. de pę. Chil. Lac.

Veræ diuitiæ quales sint.

Seneca.

Patientiæ fructus quanti sint momenti.

NOn vacat mysterio, quòd Christus tam insignem parabolam per clausulam patientiæ concludat dicens, quòd per semen quod cecidit in terram bonam, hi intelliguntur, qui in corde bono, & optimo audientes, verbum retinent, & fructum adferunt in patientia, cùm tamen posset multas alias

Patientiæ commendatur.

virtutes nominare, quæ etiam hic congruenter exprimi poterant. Quare proculdubio voluit nobis declarare quanta sit præstantia patientiæ, & tolerantiæ, vt possimus in omni virtute progressus multos facere. Quamobrem vt ait Origen. in omni conturbatione patientiam teneamus, stabiles simus, fidem non deseramus, etsi omnis iste mundus tanquam mare ebulliat, & in furorem consurgat. etsi omnes venti & vertigines dæmonum vndique sæuiant: etsi omnes tempestates maris, ideſt omnes principatus, & potestates mundi incitentur, & in tumorem iracundiæ despument, ac sęuiant in sanctos: & quamuis vsque ad nubes sese attollant: nō inquam timere debemus concitatos aduersus nos, nec debemus deficere, & si ipse dominus videtur dissimulare, nostram patientiam & tolerantiam expectans, vel impiorum pœnitentiam, & conuersionem. Alacriter accedamus ad Deum, orationibus instantes, & dicentes cum propheta, Exurge quare obdormis domine? Ipse autem surget, & imperabit ventis, & dæmonum spiritibus, qui maris tempestates commouent, hoc est amaros concitant, & elatos fluctus principatuum mūdi ad persecutiones omnibus sanctis immittendas, Quæ omnia mitigans Deus, tandem ea euanescere facier. Contemplemur sanctorum martyrum patientiam, de quibus canit Ecclesia, Cæduntur gladijs more bidentium, non murmur resonat non querimonia, sed corde tacito mens bene conscia conseruat patientiā. Comparat eos ouibus, & bidentibus mansuetis; nam vt ait Chrysostomus, sicut oues quando ligantur, sic tacent, certe in benignitate probati preces transmittunt ad Deum. Et sicut ouis ad mortem ducitur, & non clamat, vita eius tollitur, & mansuetudo non immutatur: sic & sancti maledicuntur, & non repercutiunt, bona eorum diripiuntur, & illi non contradicunt: dolorem sentiunt, & clamorem non emittunt. Et quid opus est clamoribus, cùm ille qui nocet non miseretur etiamsi clamaueris? Ille autem qui misericors est, miseretur, etiamsi non clamaueris audit, & videt. Bis fuit in lacum immissus Daniel leonum, sed non legimus eum in his miurijs, & calamitatibus succensuisse hostibus suis, nec queribundas voces emisisse, nec illos maledictis vulnerasse. Vt excellens aurum tactum, & percussum non sonat, vile autem auricalchum statim edit sonum, ita vir pius, & contumelijs, & ærumnis affectus, tacet, & æquo animo fert quicquid euenit. Vnde Salomon ait; Ne dicas, reddam malum pro malo: expecta dominum, & liberabit te.

Orige. in Leui. homil. 6.

Patientiā semper teneamus, et si nobis omnia aduersa succedant.

Psal. 43.

Mat. 8.

Deū inuocem⁹ in laboribus.

Ecclesiast.

Chrysost. in non abso. homil. 64.

Similia.

Audit Deus clamores seruorum suorum.

Dan. 6. & 14.

Simile.

Patientia excellens virtus.

Prou. 20.

E

F

G

H

A Vide obsecro quantam haberent patientiam illi tres pueri in fornacem coniecti, siquidem ex ipsorum ore ne vnum quidem verbum excidebat aduersus illum, quin potius peccatis suis supplicia sua tribuebant. Patientia tum clarius apparet, cùm qui ea sunt præditi, graui rerum aduersarũ vulnere percutiuntur. Vt enim silex semper continet ignem, sed illum tunc perspicuè ostendit cùm percutitur, sic viri pij, & iusti semper patientiam in animo habent, sed tunc illam euidentius ostendunt, cùm calamitatum ictibus feriuntur. Vt enim stellæ noctu micant radijs, & claritate ac luce sua aerẽ illustrant; Dan. 3. *Patientia in laboribus relucet.* Simile. Alia similitudo.

B sic viri sapientia ac pietate præstantes, nocte ærumnarum cùm admouentur faces dolorum, admirabilem tolerantiæ, cæterarumque virtutum indicant splendorem. Est enim patientiæ proprium omnia humana æquo animo tolerare, aduersæ fortunæ, vt vulgus inepte loquitur, vulneribus non terreri, nec animo cadere, sed ad Deum tanquam ad arcem tutissimam confugere, nilque quod homini accidere possit, intolerandum putare, & in ipsis procellis animi magnitudinem, & rerum arduarum atque difficilium voluntariam perpessionem ostendere. Id animo percipiens Iob, ærumnis vndique obsessus, Si *Tolerãtia in reb. ad uersis manifestatur, & arduis.* Iob 2.

C bona, inquit, suscepimus de manu domini, mala quare non sustineamus? Et Tobias in exilium eiectus, & luce oculorum orbatus, dicebat, Deus castigauit nos propter iniquitates nostras, & ipse saluabit nos propter misericordiam suam. Vndè Eccles. In dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe, quoniam in igne probatur aurum, & argentum, homines vero receptibiles in camino afflictionis. Huiusmodi patientia illi erant muniti, qui vt verbis vtar Apostо. ad Heb. ludibria, & verbera experti, insuper & vincula, & carceres, egentes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mun Tob. 3. Eccl. 2. Heb. 11.

D dus: Quare vt paulopost ait Apost. per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in autorem fidei, & consummatorem Iesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta. Propositum sibi gaudium ait, inquit Nazanzenus, quia cùm sibi liceret paternis frui oblectationibus, & non mori, voluit tamen ignominia contempta crucem sustinere. Ad patienter portandum, & multoties iniurias dimittendum adducit, & inducit nos Christus exemplo serui nequam, cui dimissa fuerant decem millia talenta. Dauid qui ad duram responsionem Nabal fuerat perturbatus, ad humilem responsionem Abigail è contra mirabiliter est placatus. Heb. 12. Gregor. Nazan. Mat. 18. 1. Reg. 25

Dominica in Sexagesima.

CONCIO QVARTA.

Verbum Dei quam suaue sit & vtile.

CVM *turba plurima conueniret, & de ciuitatibus properarent ad Iesum, dixit per similitudinẽ; Exijt qui seminat.* Luc. 8. Matt. 13. Mar. 4. Nullum est alimentum dulcius verbo Dei: Id intelligens di-
Psal. 118. uinus Psaltes canebat, Quã dulcia faucibus meis eloquia tua,
Psal. 18. super melori meo. Et alibi, Iudicia domini vera iustificata in semetipsa, desiderabilia super aurũ, & lapidem prætiosum mul-
Iudic. 14. tum, & dulciora super mel, & fauũ. Hic est fauus qui exore leo-
nis erat, ac fauus mellis. De huius diuini leonis ore verba cæle-
Verbũ Dei quos in anima producat effectus. stia fauis dulcia prodierunt. Nulla est esca suauior illis. Verba Dei recreant animos, inanes solicitudines pellunt, cupiditates sedant, detrahunt noxios timores, mentes alunt ad æternita-
tem, & vitę tranquillitaté largiuntur. Nulla possessio, nulla vis auri & argenti, nulla marmorea tecta, ebore, & auro fulgentia,
Magna Verbi Dei suauitas. nulla syluarũ amænitates, nullę suppellectilium deliciæ, nullæ epularũ delectationes, sunt cum voluptatibus diuinorum ver-
borum vllo modo conferendæ. At hæc non intelligunt homi-
Simile. nes impij, qui scelere, & maleficio pascuntur, & impuris mũdi voluptatibus oblectantur. Nam vt sensus ob ægrotationem ali-
quam deprauatus, & corruptus dulcem fauum iudicat amarũ,
Simile. sic animus pestiferis opinionibus corruptus, suauia Dei verba
Mali gustũ nõ sentiunt verbi Dei. contemnit, & insuauia existimat. Vt sues rosas proijciunt, & lutum quærunt, perdices respuunt, & glandibus agrestibus, at-
que immunditijs auidissime pascuntur; sic amentes homines verborum Dei gustum non habent, & ad mundi opes incertas
Alia similitudo. & in casu sitas aspirant, eiusque falsis voluptatibus & pestilen-
tibus illecebris deliniuntur. Vt qui eruũt metalla, ne minima
Scriptura sacra amplissimus thesaurus. quidem frustula contemnunt, verũtamen si venam aliquam au-
ream inueniunt, meatus oẽs accurate circunspiciunt, & terram simul eruunt cũ auro, & diligenter obseruant: sic nos in sacra
Psal. 118. Scriptura, vbi continetur verbũ Dei, nos gerere debemus, nil
Verbũ Dei quã sit dignũ amari. prætereamus, non enim est ibi terra auro cõmista, totũ est au-
rum purissimum, omnibus gradibus probatissimum, imo vt ait regius vates, Super millia auri, & argenti. In diuina Scriptura
quoniam autor Deus est, qui nec fallere potest, quidquid scri-
bitur est veritas, quidquid docetur virtus, quidquid promitti-

tur

A tur post mortem est immortalitas,& felicitas æterna.verbum Dei illuminat, & in viam dirigit cælorum. Quam ob causam Dei amatores illud audire percupiunt:vnde aiunt. O admirabiles reliquias tã pretiosas, & in mundo tam parui æstimatas. Oĩa sunt diuina,sanctitatis plena,mysteria cęlestia sperantia. Ioan.8.

Super illa verba Exech.& est eis quasi carmen musicũ,dicit grauis quidam autor, Audiunt te voluptatis causa,sed doctrinam tuam minimè sequuntur.Quemadmodũ nonnulli oblectantur musica, & musicos aliquorum fortitudinem,& res gestas ac facta præclara canentes, libenter audiunt, sed virtutes Ezec. 33.

B quas illi laudibus efferunt, & cantu celebrant,imitari non curant:huiusmodi sunt qui nunc concionatores audiunt,vt eorũ mulceantur artificio, eloquentia & doctrina, non aũt vt iuxta eam rationem dirigant viuendi. Vt apes multa percurrentes, solum floribus delectantur,& illos decerpunt,alia relinquunt, sic hi auditores totam concionem audientes nil volunt nisi flores, & pulchre dicta: hæc tantùm curant,solidam autẽ doctrinam contemnunt,& iuxta eam viuere penitus spernunt,adulationes quærunt & fabulas, vtilem veritatem fastidiunt, iuxta illud Apos. Erit tempus cùm sanam doctrinã non sustinebũt, Simile. *Audientes Dei verbũ illud in opus referrant.* Simile.

C sed ad sua desideria coaceruabũt sibi magistros prurientes auribus,& à veritate quidem auditum auertent, ad fabulas autẽ conuertentur.præterea quidem in actibus Apost.scriptũ legimus, Athenienses ad nil aliud vacasse,quàm vt aliquid aut dicerent,aut audirent.Sed non propterea concionatores relicturi sunt munus concionandi,nam etsi nonnulli sint auditores curiosi,vani & impij,sunt tamẽ multi graues, docti & pij qui animi vtilitatẽ quærunt.Et quamuis omnes abirent præter vnũ, ei tamen esset veritas nuntianda:Notum est illud quidem Antimachi clari poetæ dictum, qui vt refert Cicero de claris ora 2. Tim.4. Acto. 17. *Cõcionator nõ diffidat etsi fructũ nõ referat.* Ant.poeta.

D toribus,cum conuocatis auditoribus legeret eis volumen suũ, eumque loquentem omnes præter Platonẽ reliquissent: legã inquit nihilominus, Plato enim mihi vnus instar est omnium. Cic. de cl. ora.

Sicut sal immittere solemus priusquam aliquid corrumpatur, sic bonis consilijs, & verbo Dei præueniendi sunt animi, ne conscientia lædatur.Et sicut quouis tpe vtimur sale,tã hyeme quã æstate, sic verbo Dei vti debemus omni tpe:ne dicas adagia impia vulgi, quòd concio instar fructuum post pascha non sit suauis:aut quòd tempore caloris, nulla sit suauitas concionis.Credo equidem quòd impij nõ possint sustinere verbũ Dei,quandoquidẽ nimius calor rerum temporaliũ,frigiditatẽ quandam internam generat. Sicut per antiperistasim vrgente Simile. *Verbũ Dei omni tempore vtile, & necessarium.*

Simile. calore, in puteis & cisternis, atque specubus reperitur maxi- E
Antiperistasis diabolica. ma frigiditas, & aqua redditur gelidissima; sic vtique fit in rebus spiritualibus apud impios. O diabolica antiperistasis! Non ita quidem auditores se gerunt in fabulis audiendis, etsi maximo exæstuent calore.

Optimus quidem erat auditor, & custos verbi Dei Rex Da
Psal. 118. uid, cùm diceret: In corde meo abscondi eloquia tua, vt non
Simile. peccem tibi. Sicut enim abscondimus res pretiosas ab oculis latronum, sic abscondere debemus verbum Dei in cordibus nostris, ne illud nobis volucres cæli eripiant ideſt dæmones.
Aliqui quidem in labijs tantùm habent verbum Dei & in lin- F
Hier. 12. gua, non autem in corde, de quibus ait Hier. Prope es tu ori
Isai. 29. eorum, & longè à renibus eorum. Item per Isai. ait Deus, Populus hic labijs me honorat, cor autem eorum longè est à me. Terra vbi Dei verbum seminari debet, est cor, non lin-
Ephe. 3. gua aut caro. Vnde Apost. dicebat, Christum habete per fidē in cordibus vestris, in charitate radicati, & fundati. In hac qui-
Rom. 8. dem maximas propagauerat radices Apost. cùm diceret, Neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, &c.
Iob 23. Iob idem censebat. Dauid habebat lapides in pera, vt ipsos
1. Re. 17. educeret cùm esset opus, ad gigantem interficiendum. Si enim G
Simile. verbum Dei abscondatur in corde, cùm inde exit, dæmonem vehementissimè impugnat. Vt autem optime recipiatur Dei verbum, debet cor ipsum apte dispositum esse, nam pretiosæ margaritæ pulcher locus est præparandus, non debet verbum
Eccles. 5. Dei recipi cum elatione, & præsumptione. Vnde Eccles. ait, Esto mansuetus ad audiendum verbum Dei, vt intelligas. Et
Psal. 24. regius Psaltes, Docebo, inquit, mites vias tuas, & ipsi ad te
Iacob. 1. conuertentur. Et D. Iacob. ait, Cum mansuetudine suscipite insitum verbum.

H

Oculos quidem ad videndum dedit nobis Deus, & aures ad audiendum, quibus tamen male vtimur.

Sensibus bene vtamur. SVnt qui aures habent ad videndum, & oculos ad audiendum, quia ita assentiunt malis quæ audiunt, & credunt veris mendacij, ac si oculis mala illa vidissent. Mortem verò quam vident in cadaueribus eorum qui iam obierunt, credere nolunt, ac si non essent morituri. Habent enim se in his quæ vident, ac si ea audissent à non fide dignis. Habentes aures corporis, sunt auribus cordis ob sua scelera priuati. De his auribus

A bus spiritualibus loquitur, & intelligit hodie in Euangelio Christus cùm ait, Qui habet aures audiendi audiat: audire in hoc loco est intelligere. Itaque videre, & audire est per sensus in animum inducere, & sibi persuadere, iuxta illud Ezec. Qui oculos habent ad videndum, & non vident, & aures ad audiendum, & non audiunt. Sunt enim multi, qui & si oculos habent corporis, mentis tamen oculis seipsi priuant; tales sunt omnes impij homines, & sceleribus contaminati, qui in rebus fluxis, vanis, & tetris immersi non erigunt intellectum ad diuina considerandà, qui iuxta Psal. sententiam, Oculos suos sta- B tuerunt declinare in terram. Vtinam hoc de nobis non dicatur quod ait Isai. Audite audientes, & nolite intelligere, & videte visionem, & nolite cognoscere: Excæca cor populi huius, hoc est annuntia esse ob eius impietates obcæcandũ; non enim Deus homines obcæcat, eruens illis oculos aut rationem, sed non dando gratiam, qua illi sunt indigni, quia nec eam quærunt, nec petunt, sed contemnunt, & pro nilo putant, & circũfundentes se tenebris à via Dei se abducunt, iuxta illud Apo. Alienati à via Dei per ignorantiam quæ est in illis, propter cæ citatem cordis eorum: Cæci in rebus diuinis, lynceos sæpe ocu C los habent in rebus humanis. Hi significantur per noctuam, vt ait D. Basil. quæ cùm nocte videat, interdiu tamen cæcutit. Ideo præcipiebat Deus ne hanc auem quis in lege comederet, eos enim detestatur, qui cùm in rebus prophanis sint periti, in spiritualibus sunt penitus obcæcati. Quid profuit infelici regi Sedechiæ audire auribus corporeis Dei monitiones per Hieremiam, si eis assentiri nolebat? Iosephus ita inquit, Ezechiel apud Babylonẽ, tempore quo Hieremias apud Hierosolymam, vastationem templi prædicabat, idque vaticininm Hierosolymam transmisit, sed his oraculis non credebat Se- D dechias, quia & si hi duo vates in omnibus conuenirent quòd ciuitas caperetur, & Sedechias captiuus adduceretur, in hoc tamen discrepare videbantur, quòd Hieremias assereret Sedechiam intraturum esse Babylonem; Ezechiel autem asseuerebat eum non esse Babylonem visurum; quare cùm hæc repugnantia dicere eos videret Sedechias, ne illa quidem vera putabat in quibus consentiebant. Hæc ille. At postea experimento didicit iniustus rex, verum esse vtrumque vaticinium. Nam iuxta Hieremię oraculum ingressus est captiuus Babylonem, & iuxta Ezechielis Prophetiam, non eam vidit, quia fuit in Reblatha oculis priuatus à Nabuchodonosore, & intrans ciuitatem, eam non vidit.

Ezec. 12.

Multi sensibus abutuntur.

Psal. 16.

Isa. 6.

Ephes. 4.

D. Basil.

Simile.

Leuit. 11.

Hier. 27.

Ioseph. li. 10. c. 10.

Hier. 39.

Ezec. 12.

Mali obcæcatur sua obstinatione.

Hier. 39.

Ezec. 12.

4. Reg. 1.

Hæc

Hæc quidem maxime consonant his quæ per Ezech. dicuntur, Pone cor tuum, & vide oculis tuis, & auribus tuis audi. Priusquam ei dicat vt videat & audiat, eum hortatur vt cor apponat: parum enim prodesset videre & audire, nisi cor apponeret. Cor apponere est oculos mentis aperire, eiusque aures præbere, diligenter aduertere, & animum ad harum rerum cõtemplationem cum bona intentione dirigere, ideo Christus ait; Qui habet aures audiendi audiat. Aures animæ, & cordis oculos quærebat, sine quibus parum prodest oculos & aures corporis habere. Impij Iudæi Christũ videbant & audiebant, sed quia non apponebant cor ad illum, minime conuersi sunt, quin potius nefandas ei intulerunt manus, eumque in discrimen capitis impie vocarunt. Quemadmodum vestes non calefaciunt statuam, cùm non habeat calorem natiuum, ita verbum Dei non calefacit indispositos & nullo modo præparatos. Mirum plane est videre tantam verbi Dei dissemination-em, & quòd tam pauci se conuertant. Vnde Christus tantos clamores edebat in hodierno Euangelio propter eam causam, nam certe magna obseruatione dignum est, cùm præsertim videamus tantas voces non emisisse donec in cruce spirauit, & si maxima illi infligerent tormenta: nunc verò dicens, qui habet aures audiendi, audiat, magnas edidit voces; in quo ostenditur quòd aliquod magni momenti negotium ibi lateat, quandoquidem talis persona tales edebat voces, cùm videret tãquam pia mater quòd filius moreretur, & nulla ei prodessent pharmaca, quæ nolebat infirmus recipere.

Audire verbũ Dei parũ prodest nisi in terde repo natur.

Similitu.

Heb. 5.

Verbũ Dei quam sit vtile.

Semper quidem verbum Dei maximam adfert vtilitatem. Hinc est quòd antequam moreretur Christus, noluit signa aliqua edere in cælo, sed in terra, seminando diuinũ verbum cũ tot signis: curando infirmos, quod erat signũ vtile in terra, & alia feciſſe signa in cælo non tantæ erat utilitatis. Vnde cõstat seminatores & prædicatores Euangelici, non debent ea prædicare quæ minus ad rem faciant. Qui quotidie verbũ Dei audiunt, & nil proficiũt, similes vtique sunt his qui tẽpla frequẽtant audituri organa & coraules, qui tñ muſicam ignorant, & tñ delectantur huiusmodi auditu, laudãt quidem muſicam & voces ipsas, sed nullam huius concentus rationem assignare valent: sic aliqui laudant concionatores, cũ tamen nesciant quare eos laudent. Quòd Christus dicat, qui habet aures audiendi audiat, nil aliud est, quàm aures mentis & interiores desiderare, quæ sunt veræ aures; si enim verbum Dei tantum per aures corporis ingrediatur, statim vna ingrediens aure, sibi per aliam

Similitu.

Auditores verbi Dei qũo proficient.

A aliam exitū parat; non autem si mentis aures penetret. Vult quidem Deus, vt eis auribus nos ipsum audiamus, quibus ipse nos audit. Vide enim quā attentè ipse nos audiat: si quidē ait Propheta: Ecce non dormitabit, neque dormiet, qui custodit Israel. Si intra sinum nostrū ei loquamur, nos audit, sicut videmus in Anna Samuelis matre. Item cùm Moyses Deū alloqueretur tacitus in corde, dixit ei Deus; Quid clamas ad me? Psal. 120. 1. Reg. 1. Exod. 14.

Quòd Christus dicat, Volucres cœli comederūt illud, nihil aliud est, quàm monere nos huiusmodi aues esse dæmones, sicut paulopost explicat: quando enim aliquis res spirituales B tractare vult, venit turba dæmonū ad impediendū huiusmodi actionem. Vnde Dauid dicebat; Declinate à me maligni, & scrutabor mandata Dei mei. Et Eccl. ait: Quòd muscæ morientes perdunt suauitatē vnguenti, hoc est importunæ, vanæ, & immundæ cogitationes, quæ & mortuæ & mortiferæ sunt: mortuæ quidē, quia de rebus mortuis, non soliditatē habentibus. Sunt mortiferæ, quia animæ interitum, & mortem parāt; hæ orationis, & lectionis vnguentū inficiunt. Vnde Iob ait, q. inter filios Dei adfuit etiā quadam die Sathan; nam in bonis operibus ipse se interserit, vt perdat. De S. Gregorio legimus, C q. cùm ad orandum accederet, dicebat; Declinate à me maligni. Vnde alibi ait; Quos magis alios hostes patimur, quàm malignos spiritus, qui in nostris cogitationibus nos obsidēt, vt ciuitatem valeant nostræ mentis corrumpere, eamq; sub iugo dñij sui captā substernere? Sæpe enim cū eloquiis sacris intendimus, malignorū spirituum insidias grauius toleramus, quia mentem nostrā cogitationum terrenarū puluere aspergunt, vt intentionis nostræ oculum à luce intimæ visionis obscurent. Psal. 118. Eccles. 10. Iob 1. D. Grego. li. 16. Moral. cap. 8. *Orationē conatur dę mō pertur bare.*

Diuitiæ fallaces suffocant triticum: nam multum incommodant possessoribus diuitiarum.

D

CVm superbus ille Babyloniæ Rex aureā illā statuā erexit, ait Daniel, q. eā statuit in campo magno, vt ab omnibus videretur, & coleretur; sed quid mirū hominem idolorū cultorem id feciſſe, cùm Hebræi in lege diuina instructi, aurū suum in idolorum statuis conflandis profunderent? Hoc obijciebat illis Deus his verbis apud Oseā: Argentū multiplicaui eis & aurū, quæ fecerunt Baal: ac si diceret; Contuli in eos multas opes, at illi multiplicatū argentum & aurum, quo eos amplificaueram: in conflandis, & ornandis idolis consumpserunt. Et alibi idem Propheta ait; Aurum suum, & argentum suum fecerunt idola sibi. Et apud Ezech. Ornamentum Daniel 3. Exod. 32. Oseæ 2. Ezech. 7.

monilium

monilium suorum in superbiam posuerunt, & imagines abo- E
minationum suarum, & simulachrorum fecerunt ex eo. Quid
Exod. 14. quæris? egressi ab Ægypto per mare rubrum, vbi eos Deus
insignibus prodigijs, eius vim, numenq; sanctissimum decla-
rantibus liberauerat, ipso Deo repudiato, fecerunt vitulum ex
Exod. 32. auro, quem pro Deo coluerunt. Vide quã cito obliti fuerunt
immortalium illorum beneficiorum, quæ pauloante Deus eis
contulerat. Hi sunt fructus auri, & argenti, cæterarumq; di-
Diuitiarũ abusus quantũ noceat. uitiarum, quãdo possessores maculis scelerum notati, eius mu
neris obliuiscuntur, cuius efficiendi causa eis Deus naturam
compotem rationis, & cognitionis impertiuit. Si homines ex F
auro nõ conflant statuas, certè multi ex illis ipsum aurum co-
Eccles. 8. lunt, & vnice diligunt. Id intelligens Eccl. Multos, inquit, per-
dit aurum, & argentum, & vsque ad cor regum extẽdit, atque
Eccle. 31. conuertit. Et alibi: Qui aurũ diligit, non iustificabitur; & qui
insequitur consumptionẽ, replebitur ea: Multi dati sunt in au
ri casus, & facta est in specie ipsius perditio eorũ: lignum of-
Diuitias sectari pernicioſum. fensionis est aurũ sacrificantium: væ illis, qui sequuntur illud,
& omis imprudens peribit in illo. Hæc ibi, Aurum sacrifican-
tium vocat, quia illud tanquã idolum illi colunt, qui cæcæ cu- G
piditatis animorum dominatricis stimulis concitantur. Huius-
Hiere. 16. modi hominibus dicebat Hier. Seruietis diis alienis die ac nc-
ctc, qui nõ dabunt vobis requiem. Ac si diceret; Dabitis operã
diuitiis, illis ministrabitis, quibus diis collũ exhibebitis. Ideo
Coloss. 3. D. Pau. ad Colos. Mortificate, inquit, auaritiã, quę est simula-
Ephes. 5. chrorũ seruitus, & in epist. ad Eph. eandẽ repetit sententiam.
Auari miserabiliter viuunt. Infirma est profectò, & nunc irridẽda, nunc miseranda, aua-
rorum conditio, qui ex auro, & diuitijs non habent nisi labo-
rem, dolorem, curas, anxietates, & ęrumnas. Perierunt, ait So-
Sopho. 1. phon. omnes inuoluti argento. Quasi dicat, peribũt ignibus
ęternis, descendent ad cruciatus, nullum finem habituros, hi H
Simile. qui diuitias cupidè, & auarè cumulant, & retinent, qui veluti
baiuli alienorum ponderum premuntur labore, & sudant, nul-
lum inde, aut exiguum lucrum reportantes: diuites enim aua
Auari sũt serui diuitiarum. ritia laborantes, non diuitiarum Domini, sed baiuli tm̃ sunt.
Auari sẽper cum ni mia solicitudine viuunt. Nescio cur homines tot, tantisq; conflictentur incommodis
propter pecuniæ cupiditatem, quæ nunquam expletur. Nun-
quam satiatur diuitiarum sitis. Nam cupidi non solùm auidi-
tate augendi, quæ habent, cruciantur, sed etiã amittendi me-
tu. Nil est tam abiecti animi, quàm diuitiarum stimulis agita-
ri, & vinci: nil illustrius, quàm diuitias cõtemnere, si non ha-
beas; si habeas, ad beneuolentiam, & virtutis opera conferre.

Fateor

A Fateor equidem diuitias per se malas nō esse; nam, vt rectè obseruauit beatus Ambrosius non in facultatibus crimen est, sed in abusu. Vt enim diuitiæ impedimenta sunt flagitiosis, ita viris iustis [illegible] virtutis adiumentum. At considerata imbecillitate, & deprauatione nostra, periculosæ sunt, & metuendæ. Vt amigdalæ, autore Plinio, homines nutriunt, eorumq; variis medentur morbis, vulpes autem interficiunt; sic diuitiæ, quæ alijs vtiles sunt, & fructuosæ, aliis detrimentum ferunt: alijs medicamentum sunt, alijs venenum, sed plerunque nōxiæ quidem sunt. Sed id perspicere nolūt diuites, quia quantò B plus habent, tantò amplius desiderant; & vt ait Iuuenalis.

Crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit.

Vt enim ille, qué momorderit situlà animal venenatū, statim sitit, & quantò magis bibit, tantò ardentiore appetitione bibendi flagrat, vt aiunt: Sic ille quem cupiditas vulnerauerit, siti diuitiarum incenditur; & quanto ampliores cōparat opes, tantò ardētius earum auiditas accrescit, quare diues appellari non debet. Nam, vt D. ait Chrysost. Si vis fieri diues, non augeas diuitias, sed tolle cupiditatem. Et Seneca. Diues, inquit, est, non qui plus habet, sed qui minus cupit. Idem sentiebat C Democritus, qui interrogatus quomodo quis diues fieri posset, Si inquit, cupiditatum pauper fuerit. Ex quo efficitur, vt diues paupertate laboret; est enim simul & diues, & pauper. Eam ob causam aiebat in Apoc. D. Ioānes hoc modo: Dicis, diues sum, & locupletatus, & nullius egeo: & nescis quia tu es miser, & miserabilis, & pauper & cæcus & nudus.

D. Ambr. serm. 1.

Amigdalæ interficiūt vulpes. Plin. li. 23.

Iuuenal.

Similitudo.

Auarus & si toplus habet, tanto plus sitit. D. Chrys. Seneca.

Democritus.

Psal. 48.

Apoc. 3.

Dominica in Quinquagesima.

CONCIO PRIMA.

D

ASSVMPSIT *Iesus duodecim discipulos suos, & ait illis; Ecce ascendimus Hierosolymam.* Luc. 18. Matth. 20. Mar. 10. Optimi Imperatoris officium est, milites suos ante congressum armis munire, & instruere. Cùm autē hęc ipsa vita quam degimus, tot casibus, & periculis obnoxia sit, vt ea vel militia, vel tentatio, in literis sacris appelletur, magna Christianæ philosophiæ pars est, salutaribus præceptis pectora nostra armare, quibus ab impendentibus vndique liberemur malis. Inter quæ præcepta nōn postremum illud est, quod philosophi passim docēt, vt videlicet mala omnia, quæ nos infestare possunt, multò ante cogitatiōne præ-

Frat. Lud. Gran. Simile.

Iob 17.

Præuideamus semper, quando bis euenire possint.

ne præueniamus,& aduersus ea spiritualib.armis accingamur. E
Hac ergo de causa Christus discipulos suos,malorũ omnium,
quę illis impendebant,frequenter admonere solitus erat. Hac
etiã nos salutari doctrina muniti,demus operam,ne quod ma
lũ improuisos nos,& imparatos occupet,sed quidquid accide-
re potest,multo ante præcognitũ, & præmeditatũ habeamus.
Quod contra his accidit,qui more pecudum nil nisi sola præ-
sentia vident. Huius igitur admonitionis summa est,vt illud

Eccles.11. Eccl. consiliũ nobis ante oculos proponamus, vt videlicet in
die bonorum, non immemores impendentiũ malorum simus.

Orig. 11. tracta. in Matth. Act.21.

Considerans Apost. ait Orig.quam ex animo Christus di- F
xisset,quòd ascendebat in Hierusalem,vbi traderetur,cõspue-
retur,&c. Curauit etiam ipse eum imitari, vt constat Act.21.
Vbi scribitur,quòd apprehendẽs Agabus Zonam Pauli, & ea
sibi pedes, & manus astringens, dixit; Eum cuius est hæc Zo-
na, ita Iudæi constringent, & tradent eum gentibus. Quod
cùm Apost.audiret,sciens Christum magistrum suum dixisse;
Ecce ascendimus Hierosolymam, & quòd propter nos ascen-

Serui Dei lætantur, quod & ipso patiantur.

disset,vt crucifigeretur, lætatus est se constringi debere,tradi,
& interfici pro magistro suo. Et quamuis discipuli curarent
impedire eam profectionem in Hierusalem; ipse tamen re- G
spondit, quòd non solùm lætabatur, & paratus erat tradi, &
affligi, verum & denique mori pro Christo.

Ecce ascendimus Hierosolymam. Ad alta non facilis patet

D. Cypr. de disci. & habi. virg. epist.13. Richar.de sancto Victo.de cõtẽpla. gra. par.1.cap. 76. Isaac super hunc locum. Simile. Chrysost. in Epistо. ad Roma. hom.12.

ascensus,ait Cypria.in quo intelligimus. q ad perfectionis ip-
sius culmen non sine laboribus ascendere possumus, per quos
etiam sancti cęlũ ipsum conscenderunt. Non debes ergo tibi
persuadere, q per voluptates,& blanditias illuc debeas cõscen
dere: Pauci sunt, qui ascendunt ad virtutum iplarũ fastigium,
ait alius autor,pauciores qui perseuerant. Vbi enim difficul-
tas modica accurrerit,statim prope desperãt.Certè si emetiũ- H
tur difficultatem ipsam viribus suis,impossibilis,vt ita dicam,
res ea apparebit: verùm si in Deo spem suã omnem collocẽt,
difficultatem omnem, & asperitatẽ superabunt. Nos quoque
ascendemus Hierosolymã,si nos prius humiliauerimus.Nam,
vt aues, cùm volare intendunt, primum omnium sese demit-
tunt,& incuruant ad terram vsque,quod experientia etiã ma
gistra discimus,tum in hominibus,tum in brutis; ita & nos,vt
ascẽdamus ad superiora & perfectiora quæque,atque adeo ad
cęlestem patriã,prius per humilitatẽ nos demittere debemus.
Laboriosior est perditionis via,q̃ virtutis,ait Chrys.& ascẽsus
difficilior videtur, quàm ad virtutes. Vnde & si, vt ita dicam,

certitu-

A certitudinem nõ haberemus, q̃ vitjs ipſis ęternas incurramus pęnas; ſatis certè eſſe deberet, vt ea fugeremus, laborũ copia, quam ſecũ adferunt. Vide enim quãtos labores hi ſuſtineãt, qui malum aliquem finem ſibi propoſuerunt, vt vindictã, fornicationem, &c. Quam multi, vt alia omittam, tunc conſcientiæ ſtimuli, quanta mœſtitia, & triſtitia, quam horrenda ſomnia. Dices, laborioſam eſſe maximè virtutis viam: fateor quidem, ſed aduerte tamen diſcrimẽ maximum inter ipſa media, quibus vterque vtitur, & diſtantiam inter fines ipſos.

Vita mali laborioſior quam bona.

Conſciẽtia mala excruciat impios.

Ecce aſcendimus. Libenter quidem patitur: nos verò ſi ali-
B quid boni agimus, videmur quodammodo illud coactè agere. Si peccata confitemur, illud præſtamus, ne nos excommunicent. Si debita ſoluimus, id quidem facimus coacti à curia. Si iniurias condonamus, illud efficimus, quia nos amici rogant. Si eleemoſynas largimur, id præſtamus, quia pauperes ſunt importuni. Si legata facimus, id certè eſt, quia iã nos medici dereliquerũt, & vicini ſumus morti, tũc enim liberales ſumus.

Coactè videmur Deo ſeruire.

Tradetur enim gentibus. Si Aſſuerus vſque adeo ſe Mardochæo gratum præbuit pro vitæ parua mora, quãtò gratiori animo debent erga Deum Chriſtiani eſſe, à quo non tantum vitã
C mortalem, ſed ęternam ſanguine eius emptam acceperunt? Liberatus eſt Aſſuerus à morte corporis, at nos ab animæ interitu liberi ſumus. Non effudit Mardochæus ſanguinem pro rege ſuo, at Chriſtus pro populo ſuo ſanguinem ſuum exhauſit. O quanta diligẽtia deberemus in annalibus animæ noſtrę imprimere tantum Dei beneficium!

Did. Stel. in Luc. Eſther 6.

Grati ſimus ergo Deum.

Et ipſi nil horum intellexerunt. Quomodo enim conuenire crederent, quòd filius hominis, quem Dei filium confitebantur, tot ludibrijs, & iniurijs afficiẽdus eſſet? ad latrones enim pertinet flagellari; ad blaſphemos conſpui, ad ſtultos illudi,
D & ad parricidas crucifigi, hoc planè non intelligebant. Et cùm diſcipuli Chriſtum tenerrimè amarent, nullo modo ſibi perſuadebant ea, quæ euenir. nolebant. Herodes, cùm audiſſet Chriſtum natum eſſe ex Propheterum, & Magorum ſententia, & eſſe regnaturum, non credidit. Saul ſciebat, quòd Dauid eſſet regnaturus in Iſrael, & ſciebat eſſe electum à Domino, cuius volũtas immobilis eſt, nihilominus ſuadere ſibi non poterat, quòd eſſet regnaturus. Hac de cauſa etiam nolebat Achab credere Michææ Prophetæ veraci, quia non iuxta regis beneplacitum prophetabat. Et Ioannes dicit de cæco nato, quòd non crediderunt ei Iudæi; qui certè credidiſſent, ſi quid contra Chriſtum loqueretur.

Matth. 2. 1. Reg. 20. 1. Reg. 24. 3. Reg. 22. Ioann. 9.

Ieſu

Differt Deus beneficia quæ petimus ad maius cõmodum nostrum.

Iesu fili Dauid, miserere mei: Cur quæso clementissime Domine tamdiu illum clamare permisisti? an te latet nil esse tam carum quam quod precibus emitur? non defuerunt enim qui dicerent, malo emere quàm rogare. Sed certe hac breui mora, non solùm deuotionem, fidem atque perseuerantiam ẽ ci dominus acuebat, sed nobis etiam prospiciebat, ne dilatione donorũ quæ ab ipso petimus, spem protinus abijciamus, iuxta illud Luc. Si perseuerauerit pulsans &c. Quid verò blãdius aqua? Quid porro durius lapide? Si ergo gutta aquæ assiduitate cadendi durissimos lapides mollit, & excauat, quid faciet oratio, quæ veluti sagitta quædam est, si assidue paterna illa Dei nostri viscera feriat? Moses quidem iussus à Deo virga petram percussit, quæ cùm primo ictu aquam non fudisset, secundò quidẽ copiosissimã vndam sitienti populo propinauit.

Luc. 11.
Simile.
Oratio perseueret.
Num. 20.
Dissonũ videtur hoc simile expositioni quã aliqui dãt sup Nu. 20

Et qui præibant, increpabant eum vt taceret. Turba ipsa, nempe peruersi Christiani, ait August. curant quantum in se est impedire, & obsistere his qui ad Deum sese conuertere cupiunt, ne perseuerantia sua curentur: qui non debent sanè propterea cõquiescere vel cessare à virtute, nec debent cadere animo, & esse negligentes atque secordes. Multos labores sustinere debes, ait Chrys. si vis ad patriam cælestem peruenire; non enim deerit qui te persequatur, & tibi impedimento sit, inimici tui, amici tui, parentes etiam, cognati, filij, passiones tuæ, dæmones denique tam varijs modis tum interioribus, tum exterioribus, te lacessent, vt id plane mireris. Incipe ergo iam frænare, & comprimere appetitus tuos, & videbis quænam exoriantur contradictiones, quamque potentes sint inimici tui. Videbis tibi quidem esse pugnandum, & certandum viriliter. Qui enim ita se non gerit, haud sanè intelligit, quam atrocissimum sit hoc bellum, quamque opus sit nobis auxilio cælesti, vt vincamus.

D. Augu. de ver. do. in Euang. secũ. Mat. serm. 18.
D. Chrys. in nõ abso. hom. 35.
Contradictionib⁹ viriliter resistamus.

Hæc est vna de astutijs diaboli, suffocare bonum semen in germine. Vnde serpens religionem inchoantem in paradiso suffocauit. Et per Pharaonem populum Israeliticum destruere voluit, submersione paruulorum. Et per Herodem Christũ paruulum occidere voluit, & vt illum occideret, paruulos innocentes occidit. Sic & nunc per hanc turbam vult bonũ incæptum suffocare, in hoc homine cæco. Discamus ex hoc loco non impedire eos qui virtutem sectantur, sed potius eosdem iuuare. Latro ille in cruce statim cæpit admonere socĩ suum. Sic Philippus postquam Christum inuenit, Nathanaelem adducit. Idem fecit etiam D. Andreas cùm D. Petro.

Gene. 3.
Exod. 1.
Mat. 2.
Ioan. 1.

Sæpe

A Sæpe dum converti ad Dominum post perpetrata vitia volumus, dum contra hæc eadem vitia, quæ perpetrauimus, conamur, occurrunt cordi phantasmata peccatorum, quæ fecimus, & mentis nostræ aciem turbant, confundunt animum, & vocem nostræ deprecationis premunt. Qui præibant ergo, increpabant eum, vt taceret: quia priusquam Iesus ad cor veniat, mala quæ fecimus, cogitationi nostræ suis imaginibus illisa, nos ipsos perturbât. Sed quid adhuc illuminandus iste cæcus fecit, audiamus. Sequitur quidem: Ipse verò magis clamabat; Fili Dauid miserere mei. *Tentationes, & contradictiones multas dæmon repræsentat.*

B Ecce quem turba increpat vt taceat, magis ac magis clamat, ait Gregorius, quia quanto grauiori tumultu cogitationum carnalium premimur, tanto orationi insistere ardentius debemus. Contradicit turba, ne clamemus, quia peccatorum nostrorum phantasmata plerunque & in oratione patimur. Sed nimirum necesse est, vt vox cordis nostri, quo durius repellitur, eo valentius insistat, quatenus cogitationis illicitæ tumultum superet, atque ad pias aures Domini nimietate suæ importunitatis erumpat. Oportebat, ait Augustinus, vt tantum clamaret cæcus iste, vt resisteret clamoribus, & obstaculis turbæ, & vt animo perseueranti, & constanti clamaret ad Christum quo vsque audiretur; ita & nos perseuerare debemus clamantes, & inuocantes Deum quo vsque inaudiamur, & exuperemus vitia nostra, ac prauos mores, qui tanquam turba quædam intendunt nobis intercludere aditum omnem ad salutem nostram; Sola ergo perseuerantia hæc superare debemus. D. Grego. hom. 2. in Euang. *In oratione procurat dæmon nos distrahere.* D. Augustin. li. 1. Quæstio. Euāg. cap. 24.

Ipse verò magis clamabat. Talis est natura fidei, ait Chrysostomus, quanto enim magis vetatur, eo magis accenditur. Itaque serui Dei non solùm in tentationibus non succumbunt, quin potius D videntur magis incitari, & inflammari. Virtus enim fidei in periculis secura est, & in securitate periclitatur. Quid enim aliud sic vigorem fidei in hominibus laxat, ac longa tranquillitas? Et alibi ait idem sanctus; Cōstans, & fortis animus, quo magis vetatur, eo altius prouehitur. Permisit quidem Christus, vt cæcus iste contradictionē hanc, & obsistentiam pateretur, quo nobis fieret manifestior eius animus, perseuerantia ac feruor. Item alibi ait; Non ideo diffidere debemus, quòd Deus nobis statim nō succurrat, quin potius patienter eius auxilium expectemus. Cùm plantulam aliquam seris, non illico fructum refers, sed ipsam diu expectas. Cùm etiam pecuniam impendis in mercibus, non illico lucrum facis, sed expectas tem- Chrysost. in non absolu. 36. Chrysost. in Matth. hom. 21. Chrysost. in Matth. hom. 21. Similia.

pus aliquod. Quæ cùm ita sint, debes patienter sustinere, qui certus es de diuino auxilio, si perseueraueris. E

D. Augus. lib. Solilo. cap. 2. *Fili Dauid miserere mei.* Audi me creator, ait Augustus. tua creatura sum, & perij, factura tua, & deformatus sum. Tuæ istæ manus cruci affixæ fecerunt me, quamobrem opera manuum tuarum nē despicias. Contemplare manus tuæ vulnera, in quibus me descriptum habes: lege scripturam istam, & succurrito mihi quæso. Indigentia sane qua laboro, efficit vt tam importunis vtar clamoribus: infirmus sum, & clamo ad medicum. Cæcus sum, & voco eum qui me illuminet: miserere ergo mei fons misericordiæ, lux transiens, expecta quæso F cæcum istum, & duc eum: vita mea restitue, ac resuscita me mortuum. Cibus sum vermium, & despectus omnino, miserere mei. Satis est enim me hominem esse, quo miseriis, & calamitatibus abundem. Miserere ergo mei fili Dauid.

Psal. 137. *Quid debeamus à Deo petere in oratione.*

Stans autem Iesus, iussit illum ad se adduci. Non est alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes sibi, sicut adest nobis Deus noster. Discant hinc Reges, Principes, Prælati, & horum ministri, pauperibus negociantibus locum dare. Olim quidem mulier quædam Adriano Imperatori, dixit; Vel me audi, uel Imperatoris dignitatem depo- G ne. Sed iam omnes quærunt, quæ sua sunt, negocia tractant sua, omnes diligunt munera. Cæterùm nō minus clamat coram Deo sanguis pauperis spreti, quàm sanguis iusti Abelis. Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, ipse clamabit, & non audietur.

Deuter. 4. *Principes audiant pauperes.* 2. Tim. 3. Isaiæ 1. Genes. 4. Prou. 21.

Quid tibi vis faciam? Vult hac interrogatione Christus nobis insinuare, vt qua fiducia filij ad parētes, impendente aliqua tempestate confugiunt, eisq; calamitatem suam familiariter aperiunt, eadem ad eius nos plusquā paterna viscera cōfugiamus, illiq; causam nostram aperiamus, propheticum il- H lud implentes; Reuela Domino viam tuam. Et illud item Hierem. Consurge in nocte in principio vigiliarum, & effunde sicut aquam cor tuum ante Dominum. Sic olim Ezechias Rex fecisse legitur, qui quas literas minarum, & blasphemiæ plenas à Sennacherib Rege Assyriorum acceperat, ascendens in templum, expādit coram Domino. Perinde enim, ac si Dominum coram videret, ita literas ante ipsum proposuit, vt hac ratione intelligamus, qua fiducia sanctus ille Rex ad Dominum confugerit; qui quasi cum amico familiariter agens, ita literas ante eum, velut ab eodem legendas expandit. Sic Pro-

Pſal. 36. Thren. 2. 4. Reg. 19. Pſal. 141. *Petamus à domino cōfidenter.*

pheta dicebat; Effundo in conspectu eius orationem meam.

Nec

A Nec verò timendum est, quòd ipsi Domino assiduis clamoribus nostris fastidium pariamus. Si enim molestæ essent ei preces nostræ, non eas vtique tanto studio à sponsa sua exigeret cùm ait, Ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis. Et alibi, Fac me audire vocem tuam. Et per Hier. dicit, Clama ad me, & exaudiam te. Cant. 2. Hier. 33.

In Marci quidem historia legitur de isto cæco, quòd proiecto vestimento suo exiliens venit ad Iesum. Mulier etiã olim illa, quæ Elisæum hospitio accipere solita erat, vbi vnicum filium quem habebat, mortuum vidit, in montem Carmeli ad Frat. Lud. Gran. 4. Reg. 4.

B virum Dei iumento insidens quanta potuit celeritate contendit, puerumque se insequentem vrgebat acriter dicens, festina, ne mihi moram facias in eundo, & hoc age quod præcipio tibi. Si tu ergo ita animæ tuæ mortem, sicut ista filij sui deplorares, & quid esset in corpore viuo mortuam gestare animam cogitares, non dubito quin simili festinatione atque studio illius vitam & salutem quæreres. Sed quoniam hæc te mors omnino latet, tot morandi causas nectis: ò te miserum! ò infelicem! si oculos habes quibus lucra mundi videas, cur non etiam habes vt æternæ vitæ lucra pariter, & damna tua con- Simile.

C spicias? Sanctus ille adolescens Ioseph, cùm pudicitiam suam tueri nisi pallio relicto non posset, pallio maluit quàm pudicitia carere. Ad hunc ergo modum cæcus noster, vt celerius ad Christum properaret, vestimentum in ipso itinere reliquit: cuius vtriusque exemplo monemur, vt omnia quæ salutem nostram vel impedire vel remorari aliqua ratione possunt, quam ocyssime relinquamus. Si enim propter corporis salutem, quæ paucorum dierum est, præcipua corporis membra ferro, & igni crucianda tradimus, cur non vestem, cæteraque inania impedimenta relinquimus propter vitam illam quæ æter- *Peccatũ si cognoscere-mus, ab eo velis, & remis fugeremus.* Gen. 39. *Impedimẽta fugiamus, quæ nos à Deo auocant.*

D num duratura est? Si igitur tanta celeritate cæcus hic ad corporeum lumen accipiendum se præparabat, quid nos facere par est, vt spirituale mentis lumen à Domino consequamur? Præsertim cùm tantis interuallis corpus ab anima quidem ipsa distet. Simile. Simile.

Domine vt videam. Fratres charissimi, ait Gregor. imitemur quem, & corpore audiuimus, & mente illuminatum, non falsas diuitias, non terrena bona, non fugitiuos honores a Domino, sed lucem quæramus. Nec lucem quæ loco clauditur, quæ tempore finitur, quæ noctium interruptione variatur, quæ nobis communis cum pecoribus cernitur, sed lucem quæramus, quam videre cum solis angelis possimus, D. Grego. hom. 2. super Euãg. *Amor vbi figendus.*

quam nec initium inchoat, nec finis angustat. Hunc aspectum E
comparare debemus, corporalis enim parui est momenti: Ma-
Palladius. gnus ille Antoninus, vt Palladius refert, cùm Didimũ oculis
captũ inuisisset, eumq; de rebus diuinis mirabiliter disserẽtem
non sine magna admiratione audiuisset, & ab eo quæsisset nũ
Cæcitas animæ timẽda. orbitatem illam molestè ferret, isq; tacendo magis quam lo-
quendo animi sui mœrorem indicasset, cur ait sanctus vir gra-
uiter fers, quòd his oculis cares, quos formicæ habent, cùm
eos tamen habeas, qui tibi cum angelis communes sunt?

Vult Deus vt beneficia ab eo postulemus. *Domine vt videam.* Vt cæcus suam miseriam fateretur, in- F
terrogauerat eũ Christus, quid tibi vis faciam? Optimè qui-
dem nouerat quid vellet, sed tamen eius propriã requirit con
fessionem, quæ fit, cùm homo seipsum accusat apud Deum,
& cognoscens delicta sua, aduersus seipsum sententiam fert.
1. Cor. 11. Eam ob causam, ait Apostolus: Si nosmetipsos iudicaremus,
nõ vtique iudicaremur: Dum nosmetipsos accusamus, & dã-
namus, absoluimur à Deo, & eius bonitati fidẽtes, ad tutum
diuinæ misericordiæ portum confugimus. Audi Dauidem sce
Psalm. 50. lus suum agnoscentem, & clamantẽ; Iniquitatem meam ego
cognosco, & peccatum meum contra me est semper; hoc est
assiduè mihi ante oculos mentis versatur. Vicissitudo fuit, in- G
D. Chrys. quit Chrysost. Deus dedit Dauidi misericordiam; Dauid au
tem dedit Deo confessionem, ac si diceret; Scio Domine non
futurum esse impunitum flagitium meũ, noui eius iustitiam,
cuius imploro misericordiam. Sed ideo à te Domine peto, ne
scelus meũ punias, quia ego illud punio: ideo precor vt igno
scas, quia ego cognosco: & quia te offendi, vim lachrymarum
profundo. Aut, vt ait Greg. quasi diceret; Scio quem inuocẽ,
iustum inuoco, qui & peccata odio habet, & ista impunita non
Gregor. in Psal. 4. pœniten. dimittit: Sicut eius misericordiã expecto, ita etiam iustitiam
eius attendo. Nam sic postulo misericordiam accipere, vt no- H
lim ab eo iustitiam suam auferre. Nolo vt peccatum meum
remaneat impunitum. Sic misericordia est, vt peccanti igno
scat; sic iustitia est, vt peccatum impunitum nõ transeat. Sed
Pœnitentes quid debẽt à Deo postulare. quia peccatum meum ego ipse paueo, ideo vt tu me non pu-
nias tã vehementer exoro: ideo agnosco, vt tu ignoscas. Non
posui super dorsum quod feci, non intueor alios oblitus mei.
Matth. 7. Non affecto de oculo fratris festucam, & trabem, quæ in oculo
Lucæ 6. meo est non considerare. Peccatum meum contra me est sem
per. Quicunque misericordiam Dei inuenire desiderat, ne-
cesse est etiã grauiter peccata agnoscat, puniat quidem culpas
fletibus, faciem Domini in confessione præueniat, ponat ante

cordis

A cordis oculos, & culpas operis, & vltimę terrorem animaduersionis. Pensęt quam discretus iudex veniat, qui ideo peccatores sustinet, vt eis cõuersis minus inueniat, quod condemnet. Ascendat tribunal mentis suæ, constituat se ante se, videat fęditatem suam, vt corrigat, ne nolens tandem videat, & erubescat. Sit sibi iudex incorruptus, torqueat eum timor, erumpat confessio, vt cum Propheta possit dicere Deo; Iniquitatem meam ego cognosco. Quòd autem dicat propheta, peccatum meum contra me est semper, vt ait grauis quidam autor, est dicere; peccatum meum coram me est semper: nam præpositio contra sæpe sumitur pro è regione; iuxta illud Matth. Ite in castellum, quod contra vos est. Et illud Eccles. Si humiliauerit se coram te. Quasi dicat Dauid; Assiduè video, & semper coram me habeo peccatum meum. Quare supplex à te peto ne cognoscere velis, seu diiudicare hâc causam; quandoquidem ego cognosco, & diiudico: noli eam punire, quandoquidem eam in me ipso puniam: eam ante oculos gesto, & repræsento solicitè, tu igitur velis eandem obliuisci. Hoc si quidem tibi proprium est, & peculiare. Versatur, vt ait sanctus Brunus, quidem assiduè ante oculos meos grauitas scelerum meorum, & propterea toto conatu veniam abs te postulo.

Cõfiteatur & culpam suam detestetur, qui vult veniã impetrare. Psalm. 50. Pin. in Ezech. 7. Matt. 21. Eccles. 6. Lu. Car. D. Brunus in Psalm. 56.

Dominica in Quinquagesima.

CONCIO SECVNDA.

Mortis consideratio quantum conducat.

ASSVMPSIT *Iesus duodecim discipulos suos, & ait illis; Ecce ascendimus Hierosolymam.* Luc. 18. Matt. 20. Mar. 10. Antequam Christus moriatur, mortis est memor, vt tu sis ante mortem memor mortis. Eccl. 18. In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum nõ peccabis. D. Hieronymus in epist. Platonis est sententia, omnium sapientum vitam meditationem esse mortis. Sapientis summa philosophia, assidua est mortis meditatio. Vnde Eccles. ait; Memor esto iudicij mei, sic enim erit tuum, meũ heri, tuum hodie. Quæ verba dicuntur vnicuique viuentium in persona iam mortui. Leuit. 1. præcepit Dominus, vt offerens holocaustum de turturibus, aut de columbæ pullis, proijceret vesiculam gutturis, & plumas in locum cinerum. Ille de turture holocaustum offert, qui mundo

Ecclę. 18. D. Hiero. Plato. Eccles. 30. Leuit. 1. Figura.

Mundū de feramus, & Christū sequamur.

relicto Christum pauperem sequitur: ille verò de columba offert, qui in mundo viuens, Deo seruire cōtendit: pluma verò leuitatē significat: in locū ergo cinerum vesiculā proijcit, qui consideratione mortis suæ, cupiditatem ab se abijcit, non curans acquirere ea, quæ breui est amissurus, & perditurus: & quod grauius est, ea à quibus erit perpetuò perdendus. Vnde

D.Bern.

D.Bern. Vtinam tantùm congregata perirent, & non congregator eorum. Tolerabilius esset insudare labori perditurο, quàm perempturo. Plumam verò in locum cinerum proiicit,

Consideratio mortis plurimum conducit.

qui consideratione mortis, vanitatem huius mundi refugit, intelligens fatuum, & stultum esse, in via quæ ad mortem perducit, gaudio affici.

D.Augus.

D. Aug. enim ait; Nil aliud esse tempus præsentis vitæ, quàm cursum ad mortem.

Cōmoditates ex mortis memoria sequentes.

Quanta verò commoda ex mortis memoria nobis vsu venire possint, facile explicari non potest. Mortis siquidē recordatio fugat vitiorum exercitium, mundum contemnit, omnes eius vanitates arguit, hominē seipsum contemnere facit, quomodo se in hac vita rectè gerat, ostēdit: immoderatam in rebus prosperis lætitiam moderatur: & tandem in causa est, vt

Prima vtilitas.

homo de præsenti, & de futura vita rectè iudicet. Fugat inquam vitiorum exercitium mortis memoria: non enim tantum aduentum iudicis latrones timent, quantum vitia mortem.

Simile.

Vnde quemadmodum iumenta omnia, cauda quam habent se à muscis defendunt, ita homo à vitiorū impulsu mortis consideratione.

Secūda vtilitas.

Omnes mundi vanitates arguit, concupiscentiam scilicet oculorum in hoc, quòd homo nudus in terram, à qua egressus est, reuertitur, vt Iob ait:

Iob 1.

Concupiscentiam carnis in eo, quòd corpus delitijs, & voluptatibus enutritum, vermibus datur. Superbiā vitæ in eo, quòd qui præferri, & anteponi alijs omnibus appetebat, sub viscēribus terræ, quæ infimum omnium elementorum est, sepelitur, & col-

Tertia vtilitas.

locatur. Hominem similiter seipsum contemnere facit mortis memoria, eius tandem in puluerem, & cinerem resolutionem ante oculos ponendo.

Psalm.9.

Et hoc erat, quod obnixè Dauid

Quarta vtilitas.

deprecabatur, dicens; Vt sciant gentes, quoniā homines sunt, id est ex humo, & terræ limo sumpti. Præterea quomodo se

Similia.

in hac vita gerat, docet.

Iob 12.

Quemadmodum enim aues cauda se ipsas volando gerunt, & pisces natādo, sic homines memoria mortis. Vnde Iob ait: Interroga iumenta, & docebunt te, & volatilia cœli, & indicabunt tibi. Sicut etiam, qui nauigare bene vult, in nauis fine se collocat, sic vir sapiens finis sui consideratione gubernat rectè omnes suas actiones.

Quinta vtilitas.

Similitudo.

Prodest

A Prodest etiam quam plurimum mortis recordatio ad immoderatam rerum prosperarum lætitiam moderandã,& temperandam, cùm tantam præ se ferat amaritudinem, iuxta illud Eccles. O mors quam amara est memoria tua quieto viro, &c. Et ut finem his addamus, huius memoria vir sapiens de præsenti, & futura uita rite iudicat. Positus enim in mortis meditatione aliquis in extrema hora, iudicat à prope terribiles infernorum pœnas,atque ineffabilem beatitudinis mercedem. Qui verò hac consideratione non tenentur, sed potius se diu esse victuros sperant, à longe & pœnas & præmia B considerant, ex quo fit, vt quam modica eis videantur omnia. Quasi in initio vitæ suæ se ille tenebat, qui dicebat; Anima mea multa habes bona, posita in annos plurimos, requiesce, bibe, comede, epulare. Sed Deus subito ad finem vsque vitæ perduxit, dicens; Stulte hac nocte animam tuam repetam à te. Habitemus igitur, & non sicut Isachar, inter terminos vitæ præsentis,& futuræ,vt sic rectius de vtraque iudicium ferre valeamus, sicq; vitam nostram ad Dei normam, atque regulam instituamus, Christumq; ad mortem ascendentem imitemur.

Eccles.41.

Mortẽ, infernum,& gloriam sæpe recolere mente debemus.

Lucæ 12.

Gen.42.

C Quid est enim fragilius homine? quid imbecillius? quid calamitosius? Homo,inquit Iob, quasi flos egreditur,& conteritur,& fugit uelut umbra. Et regius vates; Homo sicut fœnum, dies eius tanquam flos agri sic efflorebit in illo, & non cognoscet amplius locum suum. Et Isa. Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quasi flos agri. Qui modò uigebat,& admirabili pulchritudine ornatus,oculos uidentium oblectabat, dicto citius tabescit, & instar floris uento rapti decidit, & ad interitum uocatur. Nullum uitæ tempus est, aut metu liberum,aut calamitatibus uacuum,aut mœroribus solutũ. Vitam D ingredientes,statim nos tradimus lamentis,& in signum futurarum ærumnarũ,exordium ducimus à ploratu. Cùm Ionas sub umbra hæderæ,quæ celerrimè creuerat,requiesceret, essetq; gaudio perfusus, uenit uermis,& percussit hæderam, & exaruit. Qua de causa fuit Ionas tot curis confectus,tot doloribus implicatus, vt exitum quidem ipsum profectò Ionas vitæ optaret. Quæ est hædera hæc viriditate florens, cito pulIulascens, & statim euanescens, nisi vitæ iucunditas, & cætera illa, quæ magnopere desideramus, in quibus voluptatem constituimus, quæ adepta statim amittuntur? Venit vermis mortis, aut mæroris, & omnia consumit. Quot homines vidimus, qui diuitias,honores, dignitates expectantes, ad quas

Iob 14.

Psal. 102.

Isaiæ 40.

Securi non sumus in hac vita.

Ionæ 4.

Figura.

Mortis cõsideratio quãtum cõducat.

Mundū de feramus, & Christū sequamur.

relicto Christum pauperem sequitur: ille verò de columba offert, qui in mundo viuens, Deo seruire cōtendit: pluma verò leuitatē significat: in locū ergo cinerum vesiculā proijcit, qui consideratione mortis suæ, cupiditatem ab se abijcit, non curans acquirere ea, quæ breui est amissurus, & perditurus: & quod grauius est, ea à quibus erit perpetuò perdendus. Vnde

D.Bern.

D.Bern. Vtinam tantùm congregata perirent, & non congregator eorum. Tolerabilius esset insudare labori perdituro, quàm perempturo. Plumam verò in locum cinerum proiicit, qui consideratione mortis, vanitatem huius mundi refugit, intelligens fatuum, & stultum esse, in via quæ ad mortem perducit, gaudio affici. D. Aug. enim ait; Nil aliud esse tempus præsentis vitæ, quàm cursum ad mortem.

Cōsideratio mortis plurimum conducit.

D.Augus.

Cōmoditates ex mortis memoria sequentes.

Quanta verò commoda ex mortis memoria nobis vsu venire possint, facile explicari non potest. Mortis siquidē recordatio fugat vitiorum exercitium, mundum contemnit, omnes eius vanitates arguit, hominē seipsum contemnere facit, quomodo se in hac vita rectè gerat, ostēdit: immoderatam in rebus prosperis lætitiam moderatur: & tandem in causa est, vt homo de præsenti, & de futura vita rectè iudicet. Fugat in-

Prima vtilitas.

quam vitiorum exercitium mortis memoria: non enim tantum aduentum iudicis latrones timent, quantum vitia mortem. Vnde quemadmodum iumenta omnia, cauda quam habent se à muscis defendunt, ita homo à vitiorū impulsu mortis consideratione. Omnes mundi vanitates arguit, concupi-

Simile.

Secūda vtilitas.

scentiam scilicet oculorum in hoc, quòd homo nudus in terram, à qua egressus est, reuertitur, vt Iob ait: Concupiscentiam carnis in eo, quòd corpus delitijs, & voluptatibus enutritum, vermibus datur. Superbiā vitæ in eo, quòd qui præferri, & anteponi alijs omnibus appetebat, sub visceribus terræ, quæ infimum omnium elementorum est, sepelitur, & col-

Iob 1.

Tertia vtilitas.

locatur. Hominem similiter seipsum contemnere facit mortis memoria, eius tandem in puluerem, & cinerem resolutionem ante oculos ponendo. Et hoc erat, quod obnixè Dauid

Psalm. 9.

Quarta vtilitas.

deprecabatur, dicens; Vt sciant gentes, quoniā homines sunt, id est ex humo, & terræ limo sumpti. Præterea quomodo se in hac vita gerat, docet. Quemadmodum enim aues cauda se ipsas volando gerunt, & pisces natādo, sic homines memoria mortis. Vnde Iob ait: Interroga iumenta, & docebunt te, & volatilia cœli, & indicabunt tibi. Sicut etiam, qui nauigare bene vult, in nauis fine se collocat, sic vir sapiens finis sui consideratione gubernat rectè omnes suas actiones.

Similia.

Iob 12.

Quinta vtilitas.

Similitudo.

Prodest

A Prodest etiam quam plurimum mortis recordatio ad immoderatam rerum prosperarum lætitiam moderandã,& temperandam, cùm tantam præ se ferat amaritudinem, iuxta illud Eccles. O mors quam amara est memoria tua quieto viro, &c. Et ut finem his addamus, huius memoria vir sapiens de præsenti, & futura uita ritè iudicat. Positus enim in mortis meditatione aliquis in extrema hora, iudicat à prope terribiles infernorum pœnas,atque ineffabilem beatitudinis mercedem. Qui verò hac consideratione non tenentur, sed potius se diu esse victuros sperant, à longe & pœnas & præmia
B considerant, ex quo fit, vt quam modica eis videantur omnia. Quasi in initio vitæ suæ se ille tenebat, qui dicebat; Anima mea multa habes bona, posita in annos plurimos, requiesce, bibe, comede, epulare. Sed Deus subito ad finem vsque vitæ perduxit, dicens; Stulte hac nocte animam tuam repetam à te. Habitemus igitur, & non sicut Isachar, inter terminos vitæ præsentis,& futuræ,vt sic rectius de vtraque iudicium ferre valeamus, sicq; vitam nostram ad Dei normam, atque regulam instituamus, Christumq; ad mortem ascendentem imitemur.

Eccles.41.

Mortẽ, infernum,& gloriam sæpe recolere mente debemus.

Lucæ 12.

Gen.42.

C Quid est enim fragilius homine? quid imbecillius? quid calamitosius? Homo,inquit Iob, quasi flos egreditur,& conteritur,& fugit uelut umbra. Et regius vates; Homo sicut fœnum, dies eius tanquam flos agri sic efflorebit in illo, & non cognoscet amplius locum suum. Et Isa. Omnis caro fœnum, & omnis gloria eius quasi flos agri. Qui modò uigebat,& admirabili pulchritudine ornatus,oculos uidentium oblectabat, dicto citius tabescit, & instar floris uento rapti decidit, & ad interitum uocatur. Nullum uitæ tempus est, aut metu liberum,aut calamitatibus uacuum,aut mœroribus solutũ. Vitam
D ingredientes,statim nos tradimus lamentis,& in signum futurarum ærumnarũ,exordium ducimus à ploratu. Cùm Ionas sub umbra hæderæ,quæ celerrimè creuerat,requiesceret, essetq; gaudio perfusus, uenit uermis,& percussit hæderam, & exaruit. Qua de causa fuit Ionas tot curis confectus,tot doloribus implicatus, vt exitum quidem ipsum profectò Ionas vitæ optaret. Quæ est hædera hæc viriditate florens, cito pullulascens, & statim euanescens, nisi vitæ iucunditas, & cætera illa, quæ magnopere desideramus, in quibus voluptatem constituimus, quæ adepta statim amittuntur? Venit vermis mortis, aut mæroris, & omnia consumit. Quot homines vidimus, qui diuitias,honores, dignitates expectantes, ad quas

Iob 14.

Psal. 102.

Isaiæ 40.

Securi non sumus in hac vita.

Ionæ 4.

Figura.

Mortis cõsideratio quãtum cõducat.

auiditate inflammati rapiebantur, eas fuere consecuti, sed in medio suæ lætitiæ, omnia illa momento temporis euanuerũt, & ipsi ad summam mundi gloriam floreſcentes, illico calamitatibus preſſi, & in dedecore verſati, aut ſtatim cõſumpti ſunt, aut vitam ſibi acerbam eſſe putarunt? ò falſam mortaliũ ſpem! ò variam, volucremque mundi commutationem! ò cæcam noſtram cupiditatem! ò præpoſteram gratulationem. Quam cito vitam noſtram, mundi opes, & honores, ex fallaci voluptate, ad verum luctum recidere intuemur. Omnia hæc inſtar imaginis conſumuntur, & pereunt, & vt Pindari vtar verbis, cum vmbræ ſomnio comparantur. Tranſit mundus, ait Ioan. & concupiſcentia eius. Et D. Paulus, Præterit figura huius mundi. Si mundus tranſit, ſi id quod ſubſtantiam eſſe exiſtimamus, figura eſt, cur vitam noſtram, ſpem, opes & voluptates cogitamus permanſuras? Videbis aliquando in aere nubem hominis magni figuram habentem, quæ mox expanditur, & turres excelſas repræſentat, ſed ſtatim vento rapta diſſoluitur, & euaneſcit. Huiuſmodi eſt ſpes noſtra in mundo collocata. Ponit nobis mundus in imaginationis conceptu futuros nos eſſe magnos homines, & nomen ac celebritatem conſecuturos. Promittit nobis montes aureos, & turres gloriæ, & dignitatum; ſed omnia hæc ſunt arces in aere fabricatæ, & caſtella ex vento compoſita, in vanitate fundata, quæ celerrime diſſipantur, ea pleroſque mortales falſis promiſſionibus oblectarunt, ſed ſpem ſuarum cogitationum ſæpenumero fefellerunt. Vnde Eccleſ. hoc inquit, Secundum hoc viſio ſomniorum: Ac ſi diceret, diuitiæ quæ appellantur, quæ reuera non ſunt diuitiæ, ſed diuitiarum imagines, & alia huiuſmodi quæ non ſunt res ſolidæ, & perpetuæ, vt mundus exiſtimat, ſed earum rerum vmbræ, & figuræ, & ſimulachra, omnia denique quæ non ſunt hoc, ſed id quod videtur hoc, ſunt abſque dubio res quædam viſæ in ſomnis, fallaces, & inanes. Ideo exclamat Salomon, Vanitas vanitatum. Et Pſalm. Vidi impium ſuperexaltatum &c. Oculi non vident ſe, at videntes ſpeculum, ſeipſos intuentur, nos non conſideramus fragilitatem noſtram, ſed ſi ſpeculum memoriæ mortis, & cognitionis noſtri coram oculis poſuerimus, illud aſpicientes, nos ipſos in illo aſpicimus. Qui fieri poteſt, vt alia cognoſcat, qui ſui ipſius non habet cognitionem? Hanc noſtri cognitionem appellat Deus collyrium, dicens in Apoc. Collyrio inunge oculos tuos vt videas.

Firmitas non eſt in rebus mundanis.

Pinda.

1. Ioan. 1.

1. Cor. 7.

Simile.

Potentia mũdi quã cito tranſeat.

Eccl. 34.

Proſperitates humanæ, quam ſint mutabiles.

Eccl. 1.

Pſal. 56.

Apoc. 3.

E

F

G

H

Boni

A

Boni quotidie aſcendunt, & mali deſcendunt.

VIri iuſti & omni virtute præſtantes, quotidie dicere poſſunt, Ecce aſcendimus Hieroſolymam, cùm eant de virtute in virtutem, vt videant Deum Deorum in Sion; at verò iniqui non ſic, ſed potius dicere poterũt, Ecce deſcendimus in infernum, cùm in peius ſemper proficiant, atque quotidie deteriores fiãt. Quare ſi Chriſtus ſtudioſum interrogaſſet, Quo vadis? reſpondere meritò poſſet, ecce aſcendo: Quod ſi impiũ, ecce deſcendo. Itaque iuſti ſingulis diebus iter diei peragunt in cælum conſcendendo, impij vero in inferos deſcendendo. Quotidie peragunt iter diurnum boni vtique cælum petẽdo, mali vero inferos: Scalam vidit Iacob terræ innixam, cuius cacumen cælum tangebat, angelos etiam vidit aſcendẽtes & deſcendentes per illam: præterea dominum vidit illius cacumini incumbentem: Quo myſterio ſignificare aperte voluit ſpiritus Sanctus, iuſtorum aſcenſum atque peccatorũ deſcenſum. Alij enim aſcendunt vſque ad cælos, alij deſcendunt vſque ad abyſſos. Scala igitur qua viri iuſti aſcendunt, charitas eſt, gradus vero huius ſcalæ quindecim enumerat D. Pau. dicẽs, Charitas benigna eſt, patiens eſt, non æmulatur, non agit perperam, nõ inflatur; non eſt ambitioſa, non quærit quæ ſua ſunt, non irritatur, non cogitat malum, non gaudet ſuper iniquitate, congaudet autem veritati, omnia ſperat, omnia ſuffert, omnia ſuſtinet. Per huiuſmodi igitur gradus vir pius aſcendit Hieruſalem, quæ ſurſum eſt mater noſtra. Has aſcenſiones in corde ſuo diſponit viuens in hac lachrymarum valle. His gradibus quæ ſurſum ſunt quærit, quæ ſurſum ſunt ſapit, non quæ ſuper terram: tales dominus altitudini huius ſcalæ innixus, prouocat dicens, venite ad me omnes qui laboratis bonis operibus inſudando, & ærumnis, & afflictionibus onerati eſtis, & ego in hac peregrinatione refocillabo vos, & poſt peractam, prandio vitæ æternæ reficiam. At verò ſcelerati à charitate decidentes per oppoſitos gradus in infima deſcendunt, impatientes cùm ſint, malitiæ æmulatores, agentes perperam, inflati, ambitioſi, quærentes quæ ſua ſunt, imitantes ſuum principem diabolum, cuius fuit ſemper deſcendere. Videbam inquit dominus Sathanam ſicut fulgur de cælo cadentem.

Pſal. 83.

Studioſi in cælum, vitioſi in infernũ tendunt.

Gen. 28. Figura. Pſal. 106.

1. Co. 13.

Scala quæ in cælũ ſerui Dei conſcendunt.

Gal. 4. Pſal. 83. Galat. 3. Mat. 11.

Scala per quam mali in infernũ deſcendunt.

Luc. 10.

Aſcendunt in virtutem boni, quia res eſt excelſa, & ſublimis. Nil eſt enim excelſius virtute, nil illuſtrius, & ſublimius. Neſciunt plerique mortales quantas vires virtus habeat: nomen

Virtutes in ſublimi ſita ſunt.

men tantùm virtutis vsurpant, quid ipsa valeat ignorant. Virtus in horribili procella, tranquilla est, in tenebris lucet, pulsa loco non dimouetur, quanto humilior videtur, tanto altior apparet. Nil tam altum natura constituit, quod possit cum eius altitudine comparari. Hæc est quam solùm stoici satis esse dicebant ab bene beateque viuendum. Sed illi vmbram quandã virtutis videbant, ipsam autem veram virtutem non intuebantur. Nam non est vera virtus, vt ait D. Aug. nisi quæ ad eum finem tendit vbi est bonum hominis, quo melius non est. Sed virtutis altitudinem illi non aspiciunt, quorum cogitatio est in terram prona humique defixa; de quibus ait diuinus Psaltes, Oculos suos statuerunt declinare in terram. Seneca solo lumine naturali, aut Christianorum consortio, aut utroque illustratus, ait, Virtus extollit hominem, & super astra mortales collocat. Et Tragædia. 9. Nunquam stygias fertur ad vmbras inclyta virtus. Et Sallust. in proœmio de bello Catilinario. Quæ homines arant, nauigant, ædificant, virtuti omnia parent. Et Virgil.

Stoicorum sententia. D. Augus. lib. 4. ciui. Dei. Psal. 16. Seneca epist. 88. Sallust. Virg. li. 6. Aen.

Iuppiter, aut ardens euexit ad æthera virtus.

Tanta est virtutis altitudo, ut non solùm Christiani eam lumine fidei & doctrinæ aspiciant, sed etiam nõnulli ex infidelibus & indoctis eam quodammodo intueantur. Hæc est quæ hominem etiam in uita mortali fert in cælum, eius animum à rerũ caducarũ cogitatione abducens, & ad altissimam rerum diuinarum transferens contemplationẽ. Vnde D. Paul. aiebat, Nostra cõuersatio in cælis est. Sed uirtus hæc de qua loquor, quę hominẽ rapit in cælum, est cũ illa charitate coniuncta, quę, vt verbis utar D. Aug. est rectissimi animi affectio, qua diligitur Deus propter se, & proximus pp Deũ. Hæc est virtus ad quã debemus aspirare, & in cuius actiones debemus incumbere.

Virtus à multis gentilibus amplexata. Phil. 3. D. Aug.

Hic Christi ascensus denotat ascensum quem in uirtutis cul men facere debemus: Volens Deus eripere Loth à Sodomorum interitu & incendio, præcepit illi ut ab impia ciuitate discederet, & non respiceret post tergum, sed in montẽ ascende ret: sed respiciens eius vxor retrorsum, uersa est in statuã salis. Hic mons est perfecta virtus, omnibus numeris absoluta, quæ altitudine sua nubes trãscendit, & cælum attingit. Efficit enim ut homo in terra corpore constitutus sit in cælo animo collocatus. Hunc excelsum uirtutis montem vult Deus, ut relicto mundo. ante oculos proponamus, ad eũ ascendamus, & in eius ascensu cõstanter perseueremus, at si retro respexerimus, mũdi uanitates, & impietates iterum cupientes, erimus omnibus

Gen. 19.

Per virtutem ascendimus ad perfectionis montẽ.

virtutum

A virtutum ornamentis spoliati, & in salis statuã conuersi. Hæc statua permãsit ad ecclesiæ usque tépora, & Flauius Iosephus asserit se illam vidisse. Sed cùm Deus statueret, vt hæc statua vigeret memoria tot seculorũ, eamque posteritas intueretur, quæres fortasse cur eam non ex duro marmore aut silice, aut ex aliqua alia dura, & firma materia, sed ex sale esse voluerit. Responsio est in promptu, uoluit Deus ut cõscientias nostras sale illo condiremus, eiusque statuæ causam memoria repetentes, cuncta detestaremur flagitia, ut ita constantia muniti, nullo modo respiceremus retro, sed ad montis fastigium, & sum

B mitate festinaremus. Hoc uolens Deus significare apud Ezec. præcipit ne homines templum ingressi eo ostio exirent quo introierant, sed vltra tenderent, ne terga uerterent, Deumque relinquere viderentur. Vnde Apost. dicebat, Quæ quidem retro sunt obliuiscens, ad ea uero quæ sunt priora extendens me ipsum, ad destinatum persequor brauium supernæ vocationis Dei in Christo Iesu. At sentienda est inconstantia nostra, omnique lachrymarum copia deploranda: ut enim delicata aurificis statera paruo quidem quodã pondere mouetur, ut quolibet grano supra posito deorsum tendat, sic nos quacumque

C re siue prospera siue aduersa perturbamur, & fundũ petimus, & mutamus propositum, modo lætitia efferimur, modo dolore comprimimur: quos nunc toto ore laudamus, statim de cælo deijcimus; & maledictis lacessimus: quos modo amore prosequimur, illico ad exitium & vastitatem uocamus: nunc uirtutem amplectimur, sed confestim abijcimus. Quemadmodũ Chamæleon ad speciem rerum quibus admouetur mutat colorem, sic nos quacunque tentatione obiecta, mutamus virtutis propositum. Et quemadmodum Chamæleon colorem album non recipit, cùm cæteros recipiat; sic nos ad omnia facile

D & obsequenter præterquam ad animi candorem mutamur. Quamobrem necesse est, vt uerè atque ex animo in uirtutis studium incumbamus, atque Hierosolymam ascendamus.

Ioseph. li. 1. Anti.

Statua uxoris Loth quare non fuit ex marmore vel silice.

Ezec. 46.

Phil. 3.

Simile.

Maxima vacillamus inconstãtia.

Simile.

Chamæleõ quas habeat condiciones.

Solicitudo rerum temporalium, cælestem nobis viam impedit atque retardat.

MVlti quidem hũc cæcũ impedire conabantur, quominus Christũ vocaret: sic etiam multa nobis obstacula proponuntur, ne salutis uiã diligenter teneamus, præsertimq; solicitudo & cupiditas rerum temporaliũ. Cùm enim bruta creata

Simile.

non

non sint ad possidendum cælum, sed terram, decet eam manibus terere & attingere. at homo ad Dei imaginem & similitudinem creatus ad cælestem beatitudinem possidendâ, non terit manibus terram, sed pedibus eam cõculcat. Voluit Deus vt ipsa nostra compositio nos moneret, vt vellemus contemnere terram, & ad cælum semper aspirare. Eam ob causam cùm cæteras animantes natura abiecisset ad pastum, solum hominem erexit, eius manus abduxit à terra, & oculos ad cæli conspectum quasi ad proprium domicilium excitauit. Felices illi qui paucis contenti opes suas propter Christum inopibus largiuntur, & ad eas opes aspirant, ex quibus credũt posse verum decus reflorescere, veramque dignitatem redundare, qui possunt dicere cum Apostolis, Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te. De cupidis & solicitis harum rerum temporalium dicit regius Psaltes; Relinquunt alienis diuitias suas, & sepulchra eorum domus illorum in æternum. Loca inferni, vbi impiorum animæ sunt sepultæ, vocat domum illorum in æternum.

Terrena contemnamus.

Diuitias cælestes appetamus.

Mat. 19.

Psal. 48.

Hanc cupiditatem & solicitudinẽ rerum temporaliũ nobis insinuauit Isa. cùm ait, Repleta est terra argento & auro, & nõ est finis thesaurorum. Quoniam auarus nunquam satiatur, ait thesaurorum nõ esse finem, hoc est nunquam expleri sitim cupiditatis: quo enim magis auari diuitijs abundant, eo ardentius eas appetunt. Auarus, vt ait Salomon, nõ impletur pecunia. Animaduerte, non inquit repletum est cor auro & argento, sed repleta est terra. Fieri enim potest, vt terra impleatur diuitijs, & hominis auari animus nunquam implebitur. Non sine causa Plato, & Architas Tarentinus, animum hominis cupidi perforato vasi similem esse dixerunt, ob insatiabilem, atque infinitam voraginem appetendi. Tunc satiabimur cùm Deo fruemur in gloria. Cùm igitur caducæ diuitiæ non solùm animum non expleant, sed in dies accendant, cur eas tantopere concupiscis? cur Deo neglecto ad eas aspiras & raperis incredibili cupiditate inflammatus? Cur quæris thesauros in terra, cùm patrem habeas in cælo? nonne vides remediũ ineptum esse ad ignem extinguendum, plura semper apponere lignа? Quanto enim plures diuitias accumulas, tanto plus crescit reuum temporalium cupiditas. Pereunt Christi pauperes fame, & nuditate, & tu pecuniam qua illi poterant viuere, in arcula recondis? nonne intelligis te habere inclusam vitã pauperum? Quid dico? imo sepultam. Quid est arcula auari, nisi sepulchrum vbi sepelitur vita pauperum? cur sepelis vitam?

Isai. 2.

Auaritia insatiabilis.

Eccl. 5.

Plato.

Archi. Taren.

Psal. 16.

Dissimile.

Auariquã sint caci nõ faciẽtes eleemosynã.

Sed

A Sed quid loquor? Imo cur sepelis teipsum? Gazophylacium tuum tumulus est tui ipsius: vbi est thesaurus tuus, ibi & cor tuum. Cùm autem thesaurus tuus sepeliatur, apertissimè col ligitur te ipsum esse cum eo sepultum. Hæc quidem cupiditas & solicitudo est altera linea æquinoctialis, cingens totum vni uersum. Et vt qui sub linea degunt, atri sunt, qui verò ab ea distant, albedine afficiuntur, & quanto longius distant, tanto sunt candidiores; sic qui auaritiæ subijciuntur, improbi sunt, qui verò ab ea longè distant, animi candore sunt præditi, & quanto longius absunt, tanto puriores sunt. Væ, ait Isa. qui

Simile.
Mat. 6.
Simile.
Isai. 5.

B cõiungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis vsque ad terminum loci: Quasi dicat, væ vobis, æternam enim damnationem incurretis, qui studio auaritiæ incitati, vi & fraude quoad fieri potest, possessiones vestras augetis vsque ad terminum loci, hoc est donec non sit amplius locus vllus. Quid facis ò infelix auare? nonne tres cubiti terræ solùm te expectant? Nonne paruus lapis ad tuum miserum corpus tegẽdum satis est? cur igitur tot opes & possessiones tam ardenter quæris, & impedimenta æternæ beatitudinis concupiscis? Filij Ru ben & Gad ob diuitias & multa pecora quæ possidebant, pe-

Auari omnia sitiunt & anhelant.
Figura.

C tierunt à Moyse vt daret illis terrã pecoribus aptam ante Ior danem, non enim volebant terram promissionis intrare. Qui diuitijs affluunt, & oblectantur, & iumentis abundant, nolunt transire Iordanem, nec in terra veræ promissionis hæreditatẽ habere, eligunt campestria, pascuntur terra, cælestem autem habitationem nequaquam requirunt, ob bruta animalia quæ nutriunt, hoc est ob indomitos auaritiæ motus, ob insatiabilem diuitiarum cupiditatem, ad altissimam promissionis patriam ascendere non curant.

Deut. 3.
Auari diuites cælũ obliuiscuntur.

Quare qui insistunt opibus aggregandis per fas nefasque,

D illud interim nouerint, quoniam incident in foueam quam foderint, quemadmodum cuidam dictum est hæridipetæ, qui ve neno quo senem interimere parauerat, ipse fortè fortuna captus interijt. Incidunt, ait Apostol. in laqueum ex inopinato. Sicut Absalon per capillos, superflua videlicet corporis, appẽ sus est. Dic inquiunt Sibboleth: sic loquela auarorũ manifestat eos, in quorũ ore nihil aliud inuenies quam didrachmã auri, vel argenti. O, inquit sapiens quidam, nunquam fuisset ipsa pecunia, per quã missimus peregrinari lumen oculorum nostrorum. Qui enim pecunię studio tenetur, Christum lumen verũ abijcit ab anima sua, iuxta q ipse conqueritur; Me dereliquerunt fontẽ aquæ viuentis, & exciderunt sibi lacunas cænosas.

Psal. 7.
1. Tim. 6.
1. Reg. 18.
Figura.
Iudic. 12.
Tob. 5.
Hier. 8.

Domi-

Dominica in Quinquagesima.

CONCIO TERTIA.

Passio Christi cur tam sæpe ad memoriam reducatur.

ASSVMPSIT *Iesus duodecim discipulos suos & ait illis; Ecce ascendimus Hierosolymam.* Luc. 18. Mat. 20. Mar. 10. Sæpe Christus loquitur de sua passione, vt eã magis memoriç cõmendaret. Vult enim saluator, vt memores simus tanti beneficij. Multi principes, & Magnates habuerunt sibi aliquos amanuenses siue scribas, qui ea quæ erant notatu digna, describerent, & memoriæ proderẽt. Vnde 2. Reg. legitur, Porro Iosaphat filius Ahilud erat à cõmentarijs, hoc est qui res gestas memorabiles mandabat literis, vt posteris memoria vigerent, vel qui negotia gerẽda cõmemorabat. Aiunt nonnulli regẽ Dauidẽ constituisse ministrũ quendã, qui ei ad memoriã reduceret eos qui pro illo aliquid fecerant insigne, vt rex illud munere, & præmio compensaret. Intuere admirabilẽ regis iustitiã & æquitatẽ, qui hominẽ iustum mercede conducebat, vt sibi subditorũ suorũ præclara facinora in memoriã reuocaret, ut illa digno præmio remuneraret, & alios studio eorundẽ benefactorũ incẽderet. Cũ rex Assuerus noctẽ quãdã duxisset insomnẽ, iussit sibi adferri historias & annales, & cùm corã eo legerentur, inuenit illic sẽ beneficium quoddã accepisse à Mardocheo, & statim illud remunerauit. Si hæc igitur solent memoriæ mandare principes & magnates, etsi cũ subditis & seruis res & agatur, vt possint gratos se exhibere: quãto diligentius hoc tm beneficium mortis & passionis Christi sempiternæ memoriæ commẽdare debemus, de quo nobis hodiernum euangelium mentionem facit? Vt nos semper gratos exhibeamus, & Deo seruiamus, quãuis tantum compensare beneficium nulla ratione possimus.

2. Reg. 8.

Memores simus acceptorũ beneficiorum.

Dauid erga beneficos gratissimus.

Esther 1.

Principes memores sint acceptorũ beneficiorũ.

Considera obsecro, qui posses illud tantum beneficiũ compensare, de quo scribit Ioan. Dilexit nos, & lauit nos à peccatis nostris in sanguine suo. Hic est sanguis agni paschalis, qui in postibus & superliminaribus domorum positus, filios Israelis eripuit in Aegypto. Hic est sanguis Christi Dei nostri, per quem intrauit semel in sancta, æterna redemptione inuenta, cuius imaginem gerebat sanguis agni paschalis, & vituli immaculati, & sanguis ille quo fuit aspersum tabernaculum.

Apoc. 1. Exod. 12.

Heb. 9. Leui. 9. Exo. 24.

Nam

A Nam vt ait in epist.ad Heb.Diuus Paulus. Omnia penè secun dum legem in sanguine mundabantur, & sine sanguinis effusione non fiebat remissio, quia futurum erat vt Christi sanguis nos à maculis nostris expiaret,& scelera omnia deleret. Hic est sanguis de quo dixit propheta Ezechiel: Et assumens de sanguine eius,pones super quatuor cornua eius, hoc est accipiens de sanguine vituli immolati pones super quatuor cornua altaris. Hic est sanguis Christi qui quatuor crucis cornua tinxit,& quatuor mundi pares liberauit, & à dæmonis tyrannide redemit. Non corruptibilibus auro & argento, inquit B Apost. princeps, redempti estis de vana vestra conuersatione paternæ traditionis, sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi & incontaminati. Et D.Paul. Empti enim estis pretio magno. Et D.Ioan.in prima epist.sua: Sanguis Iesu Christi filij Dei emundat nos ab omni peccato.

Heb.9. Ezec.44. 1.Pet.1. 1.Cor.6. 1. Ioan.1.

Tũ præterea passio Christi nobis hodie ante oculos constituitur vt frenemus dissolutiones, & voluptates atque bacchanalia, quibus his diebus debacchari solent homines. Siquidem quãuis verũ sit, quod D.Aug.ait, Volo tandé tibi parcas,nam sapientẽ decet interdum remittere aciem rebus agendis inten C tã. Sed ista remissio animi à rebus agendis fit per ludicra verba & facta: ergo his vti interdũ ad sapientẽ & virtutis studiosum pertinet. Philosophus etiam ponit virtutẽ Eutrapeliæ circa ludos, quàm nos possumus dicere iucunditatẽ. Nihilominus tñ his vti debemus cũ moderamine. Vnde B.Thomas ait, q̃ sicut homo indiget corporali quiete ad corporis refocillationẽ,quia non potest semper laborare, pp hoc quod habet finitam uirtutem,quæ determinatis laboribus proportionatur,ita etiã est ex parte animæ,cuius ét est virtus finita ad determinatas operationes proportionata. Et ideo q̃n vltra modum suum in ali- D quas operationes se extendit laborare,& ex hoc fatigatur præsertim quia in operationibus animæ similiter etiã laborat corpus,inquantum scilicet anima intellectiua vtitur viribus per organa corporea operantibus. Sunt aũt bona sensibilia connaturalia homini,& ideo q̃n anima ultra sensibilia eleuatur operibus rationis intẽta, nascitur exinde quædã fatigatio animalis, siue homo intẽdat operibus rationis practicæ siue speculatiuę. Magis tñ si operibus contẽplationis intendat,quia per hoc magis à sensibilibus eleuatur, quãuis fortè in aliquibus operibus exterioribus rationis practicæ maior labor corporis consistat. In vtrisque tñ tãto aliquis magis altero fatigatur,quãto vehemẽtius operibus rationis intendit. Sicut aũt fatigatio corporis

D.August. lib.2.Musicæ. Aristot. D.Thom. 2.2.q.168 art. 2. *Non possumus semper in labore versari. Spiritus nimia meditatione fatigatur.* Simile.

ita

ita etiã oportet, q̃ fatigatio animalis soluatur per animi quiē- E
tem, quies autem animæ est delectatio. Et ideo remediũ con-
tra fatigationem animalem adhibetur per aliquã delectatio-
Exemplũ S. Ioann. Euang. nem intermissa intentione ad insistendum studio rationis. Sic
in collationibus Patrum legitur, quòd beatus Ioannes Euan-
gelista, cùm quidam scãdalizarentur, quòd cum discipulis suis
ludentem inuenerant, dicitur mandasse vni eorum, qui arcum
gerebat, vt sagittam extraheret, q̃ cùm pluries feciſſet, quæ-
Aliqua interdum animi remissione vtendum nobis est. siuit, vtrum hoc continuè facere posset: qui respondit, quòd
si hoc cõtinuè faceret, arcus frangeretur. Vnde beatus Ioãnes
subintulit, q̃ similiter animus hominis frãgeretur, si nunquam F
à suã intẽtione relaxaretur. Huiusmodi autem dicta, vel facta,
in quibus non quæritur, nisi delectatio animalis, vocantur lu-
dicra, vel iocosa: Et ideo necesse est talibus interdũ vti quasi
Aristot. 4. Ethic. ad quandã animi quietem. Et hoc est, quod Philosophus di-
cit, q̃ in huius vitæ conseruatione quædam requies cum ludo
habetur. Et ideo oportet interdum aliquibus talibus vti. Circa
quæ tamen videntur tria esse præcipuè cauenda, quorum
primum, & principale est, q̃ prædicta delectatio non quæratur
in aliquibus operationibus, vel verbis turpibus, vel nociuis. Vn
Tull. 1. offic. de Tullius dicit, q̃ vnum genus iocandi est illiberale, petulans, G
flagitiosum, obscænum quidem: Aliud autem attendendum
D. Ambr. 1. offic. est, ne totaliter grauitas animæ resoluatur. Vnde D. Ambros.
dicit; Caueamus, ne dum relaxare animũ volumus, soluamus
omnem harmoniam quasi concentum quendam bonorũ ope-
Tull. 1. offic. rum. Et Tullius dicit, q̃ sicut pueris non omnem ludendi li-
centiã damus, sed eam, quæ ab honestatis actionibus non sit
Simile. aliena, sic in ipso ioco aliquod probi ingenij lumen eluceat.
Recreationes honestæ esse debent. Tertiò attendendum est, sicut in omnibus humanis actibus, vt
congruat persona & tempore & loco, & secundum alias circũ-
stantias debitè ordinetur, vt scilicet sit tempore, & homine di- H
gnus, vt Tullius dicit ibidẽ. Huiusmodi autem secundum re-
gulam rationis ordinantur. Habitus autẽ secundum rationem
operãs est virtus moralis, & ideo circa ludos potest esse aliqua
Eutrapelia. virtus, quam Philosophus Eutrapeliã nominat, & dicitur ali-
quis Eutrapelus à bona conuersione, quia scilicet benè conuer
D. Thom. 2. 2. quæstio. 168. artic. 4. tit aliquo dicta, vel facta in solatiũ; & in quantũ per hanc vir-
tutem homo refrenatur ab immoderantia ludorũ, sub mode-
stia continetur. Est autem contra rationem, vt aliquis se alijs
Seneca. onerosum exhibeat, puta dum nil delectabile exhibet, & etiam
corũ delectationes impedit. Vnde Seneca dicit; Sic te geras
sapienter, vt nullus te habeat tanquam asperũ, nec contemnat

quasi

A quasi vilem: illi autem qui in ludo deficiunt, nec ipsi dicunt ali quid ridiculum, & dicentibus molesti sunt, quia scilicet modo ratos aliorum ludos nō recipiunt: & ideo vitiosi sunt, & dicuntur duri, & agrestes, vt philosophus dicit. Sed quia ludus est vtilis propter quietem, & delectationem, delectatio autem, & quies non propter se quæruntur in humana vita, sed propter operationem, vt ait philosophus, ideo defectus ludi minus est vitiosus, quàm ludi superexcessus. Vnde philosophus dicit, quòd pauci amici propter delectationem sunt habendi, quia parum delectationis sufficit ad vitam quasi pro condimento, B sicut parum de gula sufficit in cibo.

Arist. 4. Ethi. Arist. 10. Ethi. Arist. 9. Ethi. *Recreationes pauca sufficiunt.*

Humilitas longè vtilissima est.

PErpende Christi humilitatem cùm dicitur, & filius hominis tradetur: qui cùm sit filius Dei naturalis, appellat se filium Adam. Super verba autem illa Danielis, intellige fili hominis, dicit grauis quidam autor, Ne cęlestium spirituū visione, tantarumque rerum illustratione superbiret, & sanctitatis opinione inflatus se ferret in sublime, quin potius humanam C fragilitatem in memoriam reuocaret, filius hominis vocatur. In diuinis enim literis idem est, eā ob causam Christus Deus noster cùm excelsa ac diuina haberet nomina, se in euangelio filium hominis sæpenumero appellabat, vt nobis humilitatis exemplum præberet, & hac de causa, & nomenclatione, nos ā vanorum titulorum cupiditate, & ambitione separaret. Ideo dicebat apud Matt. Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos, filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet. Vt auis ad ascendendum valde, prius quam volet se abijciet, & demittit, vt maiore conatu feratur in sublime, sic debemus D demittere nos ipsos, & inclinare, ac submissius gerere, vt maiore impetu ad excelsum cælum ascendamus. Vt fortissima pinus insigni proceritate, quia vento & procellæ resistit, radicitus euellitur, aut frangitur: harundo autem quia quo pellitur inclinat, & vergit, manet incolumis: sic superbus etiamsi sit diuitijs cumulatus, tamen quia elatione erectus nemini vult cedere, turbine afflictationis extirpatur, & deijcitur: humilis autem quia quacunque calamitate mouetur, propendet, & rursū aduersarum vndis videtur locum dare, integer perseuerat, & procella transacta erigitur. Id voluerunt significare principes illustris familiæ Columnarum in Italia, qui pro armis, & insignibus sumpserunt frutices aquaticos viriditate conspicuōdos,

Mat. 25. Mat. 8. Simile. Simile. *Humiles securi viuunt.*

qui fluminis impetu ac fluctibus exagitati flectuntur, sed non E
infringuntur, nec infirmantur, cùm hac litera, flectimur, non
frangimur vndis.

Luc. 2. Quid aliud fuit nasci Christum inter paleas, & fœnum, &
reclinari à virgine sanctissima in humili præsepio, quia nõ erat
ei locus in diuersorio, quàm humani fastus, inanis gloriæ, ho-
minũ pompæ, & huiusmodi sapientiæ, apertissima damnatio?
quid aliud fuit illa profunda humilitas, quam mũdi superbiæ
& iactãtiæ clarissima improbatio? Quid aliud fuit illa summa
paupertas quàm honoris, prosperitatis, fluxarũque opum incõ
stantium in casuque sitarum contemptio? in illa inopia voluit F
delitescere summus ille omnium rerum opifex, amplissimusq;
cæli moderator, & rector, vt doceret fundamentum Christia-
næ philosophiæ, veræq; religionis initium in rerũ humanarũ
contemptione ac despicientia consistere, nosque ad cæli patriæ
desiderium, firmissimaq; æternitatis spem & fiduciã excitaret.

Humilitas Christi nostram confundit superbiam.

Paupertas Christi confundit nostrũ immoderatũ diuitiarũ desiderium.

Si Christus lachrymas fudit, si iniurijs affectus, vulneribus
traiectus ad mortem acerbissimam falsis criminibus vocatus,
cum clamore valido & lachrymis preces Deo patri pro nobis
obtulit, vt ait Apost. cur nos non plorabimus? cur delicias, vo-
luptates, & falsam mundi gloriam quæremus? Pudeat mẽbra
quibus caput suum exhibetur inglorium, sectari gloriam: pu-
deat ardenter concupiscere fallacem, & fugacem corporis pul-
chritudinẽ eum, cuius Deus fuerit affixus cruci, & vsqueadeo
vulneratus, vt non esset ei species, nec decor, vt ait Isa. At uos
contumelias in Deũ iactas, & impia aduersus ipsum facinora
prætermittimus: si aũt ipsi vel solo verbo vulneremur, statim
excandescimus, & stomachamur, & in eos à quibus sumus iniu
ria lacessiti, impetũ facimus: O cæcam nostrã vanitatem! ò va-
nã cæcitatem! ò superbiam intolerandã! Christus Deus noster
iniurias suæ humanitati illatas tolleranter ferebat, non eas aũt H
quæ diuinitatẽ directe respiciebant. Hæc est vera humilitas,
hæc est Christiana philosophia se demittere, & abijcere, Deũ
aũt summis laudibus efferre & magnificentissimis honoribus
pro viribus extollere: Debet enim humilitas esse vera, non fi-
cta, more corũ qui animi fingunt submissionẽ, vt alios fallant,
& mundi gloriã aucupentur. Quemadmodũ ferę prædã inua
suræ se inclinant, vt fortiore conatu irruant & insiliant; sic su-
perbi & flagitiosi hoies, vafri & callidi, se aliqñ demittũt, &
supplices gerũt, vt hac virtutis simulatione simplices decipiãt,
sibi dignitates acquirant, alijs vero excidiũ machinentur. Id vo
luit diuinus vates significare cũ de superbo & impio loquẽs di-

Heb. 5.

Isai. 53.

Patientia maxima Christi condẽnat impatiẽtiam nostram.

Verus Christianissimꝰ est se propter Christum humiliare.

Simile.

Humiliãt se aliquiut alios fallant.

Psal. 9.

xit,

A xit, Inclinabit se, & cadet cùm dominatus fuerit pauperũ. Nos non ita, sed verâ animi submissione amplectamur, eumq; imitemur, qui ait: Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde. Mat. 11.

Superbi enim & elati etsi florere, rebusque secundis vti videantur, infelices tñ sunt, qñ miseros exitus consequuntur, & ex illo illustri rerum statu sæpenumero cadunt, & quod peius est, in pœnas æternas præcipitantur. Quemadmodum hyeme frigore vigente, & æstate nimio calore oĩa inflammante, rarò cadunt ingentia fulmina vt ait Plin. Sed vere & autumno, qñ aer est serenus & tranquillus, tũc maxime adurunt, & sæuiũt, Simile. Plin. lib. 2.

B sic maximę calamitates, & acerbissimæ ærumnæ prosperitati insidiantur; non eos quærunt qui frigore, & æstu in humili statu laborant, sed illos repentino vulnerant impetu quos deijciunt, & incendio cõburunt, qui in trãquillo prosperitatis vere & autumno superbia extolluntur, & inani mundi gloria insolescunt, & in sublime vanitatis eleuantur. Nihil existimo esse in vita securius, nil vtilius, nil præstãtius quàm vera humilitas, & Christiana animi submissio sit. In arte Arithmetica est quædã notula appellata cifra, hæc notula nil valet, sed facit valere: cõ iuncta enim cũ notula valente decem efficit vt valeat centum, *Prosperitates mundanæ periculosæ.* Simile. *Humilitatis vires.*

C augens valorem, cùm illum non habeat. Sic enim submissio & sui abiectio cũ ex se in hac vita apud homines nil valeat, præstat tñ valorem. Animi demissio est vas vbi virtutes recondũtur, vt ait D. Bern. humilitas cordis receptaculũ est gratiæ Humiles ut ait D. Greg. dum se deijciunt, ad Dei similitudinem ascendunt: superbi contra dum se extollunt, diabolum imitantur. Arist. hominem definiẽs ait, esse animal rationis particeps mortale, has duas differentias formæ procreatrices posuit in diffinitione, vocat eũ morti obnoxium, nõ solum vt à dijs suis commentitijs separaret, sed vt illum suæ fragilitatis admoneret. Si se extolleret aspiciens se compotem rationis, & bonorũ immortalium capacem, statim se intueretur esse caducum, & mortalẽ, quo superbiã deponeret, & imbecillitatem suã perspiceret. Hac consideratione ducti magni viri in sublimi digni tate constituti, & mentis operibus muniti, profundã humilitatẽ amplectuntur. Vt enim vasa cùm replentur liquore, aerem expellunt; sic qui in virtute proficiũt, deijciunt vanitatem, omneque superbiæ genus detestantur: contrà verò quemadmodũ vasa cùm euacuantur liquore, implentur aere; sic multi destituti virtute, implentur superbia: de ea ait Eccl. Initium omnis peccati est superbia. Hæc superbia quidem de cælo præcipitauit luciferum: hæc de paradiso eiecit Adam. Vt ergo filius Dei D. Bern. D. Greg. Aristot. *Præsũptio humana quibus consideratione deprimenda.* Simile. Simile. Eccl. 10.

hoc vitium extirparet, homo factus est, seque vsque adeò hu- E
Isai. 14. miliauit, vt cum Dei sit filius, se tamen filium hominis hoc lo
Gen. 3. co voluit appellare.

Ambitio detestabilis, & execrabilis est.

Magna Christi affabilitas.

AVdiens Christus dominus cæci huius clamores, fletit & præcepit eum ad se adduci, atque interrogauit quid sibi vellet. O bone Iesu, ita ne te demittis, vt cum tam miserabili & despecto homine colloquaris; præsertim cùm tanta in venerationè te omnes habeant? hoc quidem facit, vt exemplo sit

Dignitatibus humanis multi superbiũt.

his qui in dignitate constituti sunt, quorum plerosque videas F dedignari colloqui non dicam cum inferioribus, sed nec cum æqualibus vel etiam maioribus. Sed scias ò homo, quòd tam

Considerationes ad humilitatẽ conseruandam.

terra es tu et si potens fis, tam fluxus, & caducus quam alius quicunque. Tam terra est ea quæ in serico ac pretioso ceruica li includitur, quã ea quæ in vili & sacco continetur. Tam vermibus obnoxius est rex quam agricola, diues quam pauper, claro quam obscuro genere ortus. Oẽs plorantes ingredimur vitam, & omnes gementes obeunt mortem: cõis est omnium eadem miseria, & imbecillitas. Id intueri deberent, secum sæpenumero cogitare principes, & potentes, qui sui obliti alios G contemnunt, suaque potentia, & opum affluentia elati, non existimant se esse aliquando morituros. Et hi celeriter his falsis potentiæ & opum imaginibus spoliãtur, & nudi ac egeni in

Simile.

æternos cruciatus detruduntur. Viperam ferunt exustam, in cineremque conuersam mederi eiusdem bestiæ morsui: mordet vipera, fit tumor, & plaga mortifera & pestilens, adhibe cinerem, & id in quod ipsum animal conuertitur, & sanitatem

Mortis cõsideratio q̃ sit vtilitatis.

consequeris. Vulneratus es à superbia, mundi gloria & potentia vipera venenosa, habes animam tumidam, & pestifero mor su sauciam, considera cinerem, idq; in quod dilabitur & con- H uertitur vana mundi potentia, & ipse puluis erit promptũ, & salutare remedium, quo possis ad vitam reuocari. Et quemad-

4. Reg. 5.

modum Naaman Syrus petebat ab Elisæo onus terræ, quam volebat secum asportare, ne postea falsa gẽtium idola coleret, sed repudiata superstitione ad Deum confugeret, & supplex

Consideremus quod mortales sumus, & in cinerem conuertẽdi.

accederet, sic nos ne in rebus fluxis, & inanibus collocemus beatitudinem, & à Deo discedamus, terræ sarcinam in memoria collectam, & conseruatã ferre debemus, considerantes animo, & sæpenumero repetentes, esse nos terram, & omnium elementorum infimum, & abiectissimum, imo ipsam elementorum fœcem. Cùm autem homo sit formatus ex terra, terra

aurem

A autem ex nihilo, aperte concluditur, inter hominem & nihil solam terram esse interiectã. Præterea cùm nos simus ex terra formati, terra aũt ex nihil, quis non videt esse nos filios terræ, nepotes aũt ipsius nihil? Hæc est nostra progenies, hæc est nostræ nobilitatis origo & clãritas: hæc sunt nostra stemmata, & antiquæ familiæ monumenta. Hoc perpendens Eccles. his verbis exclamat: Quid superbis terra & cinis? Ad hanc salutarem & excellentem contemplationem nos tanquã oblitos nostri inuitat Ecclesia dicens, Memento homo quia cinis es, & in cinerem reuerteris. Ac si diceret, accipe hanc considerationẽ,

B quam tibi tribuo veluti clauẽ admirabilem, qua poteris ostiũ tui ipsius aperire, teque ipsum intueri, & penetrare. Resera iamiam, ingredere te ipsum, qui à te longè abes, & aspicies totã domum cinere & puluere repletam: Nec te decipiat corporis pulchritudo & insignis ornatus, nam oĩa hæc interibunt, & in puluerem tandem reuertentur. Intellige te ipsum, qm̃ hæc est prauitatis causa ignoratio sui. Et hæc verba æqualiter dĩxit illustrissimis regibus & abiectissimis sutoribus, magnatibus, & mẽdia plebe ac obscura progenie sumptis: qm̃ nulla est hac in re inter magnos & paruos differentia, imo principes diuitiarũq;

C copia affluẽtes, in acerbiores miserias sæpenumero incidũt, q; non solum veterũ annales, & antiquitatis monumenta loquuntur, sed ét nostra hæc tpa apertissimè testantur. Et hinc est, q; illi qui torquebantur in inferno, dicebant insigni illi tyrãno, & Babylonis quondã potentissimo regi, Vulneratus es sicut & nos, nostri similis effectus es. Quæ oĩa diuinus uates tragice scripsit, non q; sic facta fuerint, sed ut potentia hac, & pulcherrima orationis exornatione, miserias in quas inciderit insolentissimus tyrannus, describeret, & amplificaret, qui ex amplissimo dignitatis gradu præcipitatus fuit ad regionem illam ter-

D ribilis horroris & cruciatus, æternarumque tenebrarũ detrusus. Vt figura in pariete picta, qualibet aq; gutta deletur, sic mundi potentia qualibet mutatione amittitur. Et vt ædificiũ in imo solo extructũ, nec fulmine concutitur, nec hiatu absorbetur: sic abiectus uitæ status non est maximis æruinnis expositus, at res secundæ in fastigio dignitatis seculi collocatę, multis sunt obnoxiæ ruinis, & calamitatibus. Quamobrem qui in sublimi, & supremo statu constituti sunt, atque diuitijs abundant, ne contemnant inferiores, neque despiciãt, sed diligẽtissime quidẽ attendant q; humiliter & affabiliter se gereret Christus hodierno die cũ hoc cæco, quantaq; liberalitate & magnificentia, eidem largiretur quod tam instanter postulabat.

Filij summus terra, nepotes ipsius nihil. Eccl. 10.

Ecclesia.

Cognitio sui quantũ prosit.

Potẽtiores interdũ in maiores miserias prolabuntur.

Isai. 14.

Tyranni quo tandem deueniant.

Simile.

Simile.

Paupertas locus securior prosperitate.

E

Dominica in Quinquagesima.

CONCIO QVARTA.

Mali nituntur impedire quæ bona sunt.

SSVMPSIT *Iesus duodecim discipulos suos, & ait illis; Ecce ascendimus Hierosolymam.* Luc. 18. Mat. 20. Mar. 10. Hūc quidem cæcum partim turba impediebat, partim etiam alij reprehendebāt quo minus clamaret: vnde colligas quanta statim sese offerant impedimenta ei, qui ex animo virtuti incūbere statuit, & quā multi conentur bona opera nostra impedire. Verūtamen quo tentant nos conturbare, eo magis proficimus si diligenter attē dimus, resistendo oībus cōtradictionibus, sicut hic cæcus fecit. Vnde sanctificatus ille Baptista aiebat de Deo verba faciens, Permundabit areā suam, & congregabit triticū: per triticum iusti significātur, per paleas verò iniqui & flagitiosi. Et quēad modū aristæ triticiue tegumēta granū opprimunt, & vndique constringunt: sic impius virum iustū & pium vexat, & vndique affligit. Sed vt quo arctius aristæ granū cingunt, & cōprimunt, eo maiori custodia illud ab auiū morsu tuētur: sic quanto acerbiores calamitates infert malus viris virtute insignibus, tanto eos clariores reddit, & ad importunas aues hoc est ad malas cogitationes arcendas munitiores. Vbi vides iniquos homines esse iustis adiumento. Non enim Deus homines crearet, quos impios futuros esse præsciret, nisi pariter nosset eos viros optimos affligendo, esse in eos vtilitatē collaturos. Nihil est enim ad laudem illustrius quā calamitas ipsa: hæc namque solet virorum iustorum nomen ad immortalem memoriam propagare: atque ita vt D. Augustinus ait, Mundi ordinem Deus tanquam pulcherrimum carmen ex quibusdam antithetis honestauit. Est autem antitheton contra positum: ita appellatur figura ea qua contraria contrarijs opponuntur, vt apud Ouidium,

Frigida pugnabant calidis, humentia siccis.

Xenophon ille cuius voce quasi musas locutas ferunt, qui teste Volaterrano, dictus est Musa Attica, ob eloquentiæ dulcedinem & suauitatem, in suo Oeconomico, inter opes & diuitias connumerat inimicos homines sceleratos, & ait eos esse nobis adiumento, si illis vti sciuerimus. Et Plutar. librum ędidit de vtilitate, quam quis potest ex inimicis comparare.

Virtus contradictionibus patitur.

Mat. 3.

Simile.

Calamitates illustriores reddūt bonos probos.

Mali tandē præstāt vt boni meliores fiāt.

D. Augus. lib. 11. ciuit. Dei.

Ouid.

Xenoph. Volater.

Plutar.

F

G

H

A Vide quomodo nouerit Deus bona multa educere ex contradictione malorum: Vide enim ante conuersionem suam qualis esset Constantinus, & quam contrarius Ecclesiæ; sed post conuersionem vide quanta bona Ecclesiæ contulerit tempore diui Syluestri Pontificis maximi. Tunc enim filij tyrannorum, & eorum qui Ecclesiam vexabant, conuersi sunt ad Christum, ad eumque humiles & supplices accesserunt. Nam Magnus ipse Cõstantinus illustrissimus orbis imperator, templum Romæ in honorem beati Petri Apostolorum principis
B à fundamentis excitauit, & pulcherrimis ac pretiosissimis ornamentis muniuit, & ipse suis manibus iecit fundamenta, ex quibus suis proprijs humeris duodecim corbulas terræ in honorem duodecim Apostolorum asportauit. Tunc quieuerunt Christiani, & cessarunt eorum afflictiones & cruciatus, quibus ab infidelibus torquebantur. Vt enim Laban persecutus est Iacob in terram promissionis reuertentem, & Deum verum adorantem, sic scelerati homines iustos ac fideles affligunt, eosque ad cœlestem patriam veram promissionis terram aspirantes ad excidium vocant. Nec est mirandum, cùm etiam Esau eius frater de eius cæde cogitaret. D. Paul. in epistola ad
C Galat. loquens de Isaac, & Ismaele: Quomodo, inquit, is qui secundùm carnem natus fuerat, persequebatur eum qui secundum spiritum, ita & nunc. Quid voluit scriptura significare quando dixit, Oderuntque filios Israel Aegyptij, nisi impios & flagitiosos odio prosequi viros pios, virtute ac gestarum rerum gloria præstantes? Aiunt coruum pullos suos in nido existentes in principio non cognoscere, cùm eos videat plumis albis indutos, ideo eos abijcere & contemnere: at videns eos postea nigris pennis coopertos, eos nutrit & reficit, & vt filios sustentat. Sic mundus eos quos videt innocentia & virtutis can
D dore conspicuos, irridet & contemnit, his tamen fauens, qui tetris sceleribus conteguntur. At quanto acerbius impij viros pios affligunt, tanto magis illis prosunt, & seruiunt. Pugnantibus in vtero Rebeccæ, Iacob, & Esau, dixit Deus eorum matri: Duæ gentes sunt in vtero tuo, & duo populi in vtero tuo diuidentur: populusque populum superabit, & maior seruiet minori. Hique populi sunt boni & mali, per Iacob & Esau intellecti. Mali autem seruiunt bonis, non profectò obediendo, sed vexando. Ita D. Aug. hunc locũ interpretatur. Vt enim, vt ipse ait, paleæ in aurificis fornace seruiunt auro, illud purificando, & cùm videantur ipsum comburere, illustrius reddunt, ipsæ aũt comburuntur: sic mali cùm videãtur bonis pernicie[m]

Constant. Imp. conuersio.

Cõstã. Imp. quam fuerit liberalis in Eccle siam.

Gen. 31. Figura.

Gen. 27. Galat. 4. Exod. 1.

Simile.

Mali bonos cõtemnunt.

Gen. 25.

D. Augus. Simile.

niciem moliri, eos splendidiores reddunt, sibi autem ipsis ex- E
cidium machinantur. Occidebant tyranni vnum martyrem: &
eius sanguine rigabatur Ecclesia, eiusque miraculis multi con
uertebantur. Volentes tyranni, iusti famã obscurare, amplius
illustrabant, & volentes Ecclesiam extinguere, eam amplius
extendebant, & propagabant: quemadmodum in Exodo refe-
runt diuinæ literæ, Hebræos tanto magis fuisse multiplica-
tos, quanto durius ab Aegyptijs opprimebantur: vide diuinã
potentiam, & pietatem. Hi qui Ecclesiam affligebant, erant-
que tyrannorum filij, ad ipsam Ecclesiam postea supplices ac-
cesserunt. Quare cùm Deus optimus maximus tanta bona F
educat ex contradictione virtutum, ne cadamus animo in con
tradictionibus quæ à malis nobis fiunt, sed magis respirantes
& animati in virtute persistamus.

Mali bonos persequẽdo, eos illustriores reddunt.
Simile.
Exod. 1.
Perseueremus virili ter in virtute.

Vixi bonum aliquod aggredieris, quòd non labaris in ali-
quam difficultatem, sed debes eam exorbere, & vltra progre-
di, & in excellẽtis operis proposito cõstanter permanere: ideo
dicebat Eccles. Fili accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia,
& in timore, & præpara animam tuam ad tentationem. Cùm
Israelitæ ex Babylonica seruiture reuersi, templum Dei instau
rarent, fuerunt ab hostibus impedimenta illis inferentibus, ve G
xati, & sæpenumero afflicti, sed non à sententia deiecti. Fere-
bant quidam homines, vt ait D. Marcus, paraliticum ad Ie-
sum, vt illi mederetur: sed non poterant accedere propter tur
bam. Bonum opus incipiebant, sed statim se obtulit impedi-
mentum. Ibant piæ mulieres ad Christi monumentum cum
aromatibus, vt vngerent eum, at oblata est illis difficultas: qua
re dicebant, Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumen
tiꝰ Sed perseuerantes inuenerunt illum reuolutum. Quare in
rebus arduis aggrediendis, danda opera est, vt difficultas vi cõ
stantiæ superetur; nam vt Plato ait, difficilia quæ pulchra. Vn H
de Aristot. ait, Ars & virtus in difficilibus versantur. Eodem
pertinet litera Pythagoræ, discrimine secta bicorni: Et euan-
gelicum illud de via arcta quæ ducit ad vitam, quæ inquam
ducit ad vitam, quæ constantia perfruitur. Vt ingentes flu-
ctus in rupem firmissimam impetum facientes volentes eam
frangere, franguntur, ipsa immobili permanente: sic molesta
impedimenta virum stabilem tentantia, in eumque incursio-
nibus grauissimis irruentia maximopere profectò ipsa com-
minuuntur, cùm ille in proposita firmitudine rebus aduersan-
tibus constans perseuerat. Id animo percipiens princeps qui-
dam italus constantia roboratus pro insigni ferebat ingentem

Ecclesi. 2.
1. Esd. 4.
Num. 4. & 6.
Mar. 2.
Luc. 24.
Mar. 16.
Ioan. 20.
Platili. 4. de repub.
Aristo.
Pytha.
Mat. 6.
Luc. 13.
Simile.
Tentationes malas superare.
Insignia praclara.

Petram

A Petram fluctibus concussam cum litera hac, Conantia frangere frangit. Et Greg. Nazan. pro constantia Salamandram ponit, quæ in medio igne omnia domante non solùm viuit, & lætatur, sed illum penitus extinguit. Daniel & eius socij decreuerunt abstinentiam seruare, sed obtulit se illis impedimentum, & Asphenez repugnantia, at in sancti propositi constantia manentes, obtinuerunt à Malasare ne illos ad regis epulas compelleret. Gre. Naz. Similitu. Dan. 1.

Fides quantæ sit excellentiæ.

B

DIxit Christus cæco: Fides tua te saluum fecit: fides est porta & principium salutis, nam sine fide autore D. Paul. impossibile est placere deo: credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est, & quòd inquirentibus se remunerator sit. Necessaria est nobis naturalis ratio, sed non satis est: ratio & fides sunt veluti duæ stellæ, arctica & antarctica, quibus nautæ gubernantur. Vt enim qui ex nostra Hispania ad Indiam tendunt orientalem, immensum mare nauigantes, vsque ad lineam æquinoctialem oculos conijciunt in polum arcticũ, vbi C est stella illa septentrionalis, qua reguntur, at transacta linea, stellam illam septentrionalem amittunt, & ab eius aspectu penitus descedunt, atque alteram stellam nimirum australem in polo antarctico intuentur, qua deinceps gubernãtur: sic in hac vita incæpturi sumus nauigationem nostram ducti stella rationis, & ad illam actiones nostras directuri. Sed si volumus ad cælorum indiam peruenire, opus est nauigationi nostræ, hãc rationis humanæ nauigationẽ relinquere, & firmam fidei stellam intueri, illaque nauigare, & iuxta eam opera nostra, vitæque concursum conficere, & ab eius regula nõ declinare. Cùm D enim se obtulerint res illæ quæ humanam rationem transcendunt, & nostri iudicij limites excedunt, quales sunt eæ quæ ad Christianam religionem, ad ecclesiæ catholicę sacramenta, ad redemptionis humanæ mysteria, & ad alta, celestiaque arcana conscendunt, opus est non ad rationis humanę stellam sed certissimum fidei sydus intueri, eoque gubernari. Gentes à fide alienæ ideo ad cælorum portum accedere non possunt, quin potius in mundi mari obruuntur, quia vnam tantum habent stellam, nimirum rationem naturalem: quamuis enim quis fidem habeat, si tamen est peccato mortifero astrictus, nõ proderit fides ad æternam salutem consequendam. Fides qua vitam æternã mereamur, ea est, quæ, vt ait Apost. per dilectionem Heb. 11. Similitu. *Polus arcticus, & antarcticus dicũtur ratio naturalis, & fidei.* *A fidei polo nunquã debemus recedere.* *Sensus, & ratio naturalis obtẽperent fidei.* Gal. 5.

1. Cor. 13. nem operatur. Nam ipse ait, Si habuero omnem fidem, ita ut E
montes transferam, charitatem autem non habeam, nihil sum.
Iacob. 2. Hoc quidem est quod ait D. Iacob. Apost. Videtis q̃ ex operibus iustificatur homo, & non ex fide tm: loquitur de secũda
Apoc. 22. iustificatione, de qua ait D. Io. in Apoc. Qui iustus est, iustificetur adhuc, & sanctus sanctificetur adhuc. Ex operibus enim adiuncta gratia meremur salutem, & iusti nominamur. Nec repugnat hæc D. Iacobi sententia, Pauli doctrinæ, qui in epist.
Rom. 11. ad Rom. ait hominem non iustificari ex operibus: ibi enim loquitur Apost. de prima iustificatione, quando peccator ex impio fit iustus per Dei gratiam: Iacobus autem loquitur de se- F
Apo. 22. cunda iustificatione, de qua loquitur Ioannes in Apoc. Diuus
Q̃ nomodo intelligatur illud, non iustificatur homo ex operibus legis. Paulus errorem Iudæorum refellit, qui se meritis bonorum operum gratiam Euangelicam arbitrabantur obtinuisse, asserentes non esse ad Euangelium recipiendos gentiles, qui fuerant idolorum cultores, & in opera legis veteris non incubuerant, Apost. autem docet non iustificari hominem ex operibus fidem, & primam iustificationem præcedentibus, sed ex Dei gratia. Sed q̃m erant nonnulli qui ex hac Pauli doctrina perperam intellecta, bona opera contemnebant, & solam fidem ad vitam æternam consequendam satis esse affirmabant, voluit il G
Iacob. 2. lis D. Iacob. veritatem illius doctrinæ B. Pauli ostendere, asse-
Iacob. 2. rens hoc de prima intelligi iustificatione, non autem de secunda: nam si post primam iustificationem quis bona opera reli-
Galat. 5. quit, seque sceleribus contaminauerit, amittet gratiã manente fide, quę sine operibus mortua est. Fides nostra debet esse charitate formata, quæ vt ait D. Paul. per charitatem operetur: nam quemadmodum gladius debet esse in manu, & non in arca, vt valeas de inimicis cõsequi victoriam; sic fides non sat est, vt sit in anima, sed debet esse in manu, vt eius operibus in charitate fundatis, uincas inimicos animæ, & de illis mirabiliter H
Iacob. 1. triumphes. Vnde ait D. Iacob. Estote factores verbi, & nõ auditores tantum, fallentes vosmetipsos. Vt enim qui incidit in
Simile. fluuiũ, quamuis optime natandi artem norit, si tamen nec brachia mouet, nec manus, nec crura, statim obruitur, & mortuus
Fides consocietur operibus. in profundum decidit, sin autem natat, eripitur; sic qui in sola fide nixus, virtutis actiones reliquerit, in profundissimum barathri gurgitem mergetur, qui autem manus, pedesque agitauerit, illisque remorum loco vsus fuerit, & fidei coniunxerit
D. Grego. in Euang. hom. 20. opera charitatis, hic incolumis exibit in terram, & portum æternæ securitatis obtinebit.

Fortasse vnusquisque apud semetipsum dicat, ego iam credidi,

A didi, ſaluus ero: verũ dicit, ſi fidem operibus tenet: viua enim fides eſt, quæ in hoc, quod verbis dicit, moribus non contradicit. Hinc eſt enim, quòd de quibuſdam falſis fidelibus Paul. dicit: Qui confitentur ſe noſſe Deum, factis autem negant. Hinc Ioan. ait; Qui dicit ſe noſſe Deum, & mãdata eius non cuſtodit, mẽdax eſt. Quod cùm ita ſit, fidei noſtræ veritatem in vitæ noſtrę conſideratione debemus agnoſcere: tunc enim veraciter fideles ſumus, ſi quod verbis promittimus, operibus cõtẽplemus: in die quippe baptiſmatis omnibus põpis abrenunciare promiſimus. itaque vnuſquiſque veſtrũ ad cõſideraB tionem ſuã mentis oculos reducat, etſi ſeruat poſt baptiſmũ, quod in ipſo ſpopondit, certus iam, quia fidelis eſt, gaudeat.

Ad Tit. 1. 1. Ioan. 2. *Re ipſa pẽſtemus, q̃ in baptiſmo polliciti ſumus.*

Quemadmodũ ignis recordatio corpus nõ calefacit; ſic fides ſine charitate nõ operatur in anima cognitionis omnẽ illuminationẽ. Quòd autem fides ad ſalutẽ non ſufficiat, Chriſti etiã diſcipulus oſtendit, ſcribens; Tu credis, quia vnus Deus eſt, dæmonia ẽt credunt, & horreſcunt. Si ergo fides ſola ſufficeret, multitudo dæmonũ perire nõ poſſet. Quare oportet ad fidem opera charitatis accedere. Qui ſic facit, is & in Chriſto per fidẽ ſic manet, & verba eius in corde ſuo cõſeruat. QuemC admodum cęteræ virtutes ſine charitate mortuæ ſunt (ab ea enim, & vitam, & merẽdi vim accipiunt) ita etiã fides ipſa ſine charitate, neque ſpiritualem vitã, neque ſalutarem acrimoniã & meriti dignitatem habet. Hinc D. Auguſ. Fides, inquit, ſine charitate poteſt eſſe, ſed non prodeſſe. D. quoque Cyprianus; Credenti, inquit, præmiũ datur, ſi quod credit, operatur. Fides non amittitur communibus peccatis, quæ committimus, debilitatur tamen eorum frequentia. Vt enim arbitrij noſtri libertas peccatorum multitudine debilitatur, quamuis non extinguatur (ſemper enim liber ad peccandũ, vel non peccandum, homo manet) ita fides, quo magis homo delinquit, & peccata peccatis addit, hoc magis obſcuratur, & impeditur, nunquam tamẽ, niſi hæreſis perfidia intercidit. Qua de cauſa huiuſmodi fides peccatis impedita, à Iacobo Apoſtolo mortua nominatur. Quid ergo mirũ, ſi quod mortuũ eſt, vim illã, & acrimoniam, quam dũ viueret, habebat, amiſerit? Hoc igitur in cauſa eſt fratres, cur tam multi fidelũ, qui fidei lumine inſtituti, imperueſtigabiles cęleſtis gloriæ diuitias, & ſempiterna gehennæ ſupplicia, pijs & improbis conſtituta, & rationẽ de tota vita ad verbũ vſque otioſum eſſe reddendã firmiſſimè credunt, flagitioſè tãi viuant, quia quamuis harũ rerum fidẽ habeant, mortuã tamen habẽt: quæ vitalẽ illam vim quã antea habebat, amiſit.

Similitudo. Iacob. 2. Simile. D. Auguſ. D. Cypria. *Fides debilitatur frequẽtia peccatorũ.* *Hæretici fidem amittunt.* *Cùm fides nos doceat talia eſſe parata pœmia, talesq; punitiones, cur ita diſſolutè viuimus.*

Non

Nō simus aduersus Deū ingrati.

Non igitur tam negligēter viuere deberemus, cùm habeamus Deū tam nostræ salutis studiosum. Si enim leones, si tygrides, si serpentes in benefactores suos, & obsequentes grati sunt, & benevoli, cur nos huiusmodi saltem feras non imitabimur? E

Gratissimus erga Deum, & homines.

GRatum sanè se hic cæcus exhibuit; siquidē, vt ait Euangelium, sequebatur illum, magnificans Deum; laudabat quidem Deū mirificè pro tāto accepto beneficio, & omnibus beneficia diuinitus accepta prædicabat. Qūn Ægyptij fuerāt in Ioseph ingrati, qui in eos immortalia contulerat beneficia, voluit Deus, vt in mari rubro perirēt, & tumulus ille frigidus, & inquietus, qui eorū corpora cōtegebat, eorum etiā gloriam obrueret. Quemadmodum Luna accipit lumen à Sole, & ipsa eum obscurat, & eclypsat; sic ingratus eū, à quo beneficiis cumulatus fuit, odio prosequitur, eius nomini splendorē eripiēs, & tenebras offundens. Pestilentes sine dubitatione sunt homines ingrati, qui in eos, quos deberēt laudibus celebrare, & relatis gratijs ingenti obseruantia colere, ventos excitant, inuidiamq; cōflant, eos maledictis vulnerantes, & odio prosequentes. Et quamuis eis nulla inferant detrimēta, nonne scelus est nefarium, esse beneficiorū acceptorum penitus immemores? vt sturni cateruatim volantes tendunt in oliueta, vbi eorū fructu aluntur, sed finitis, & cōsumptis oleis, ipsi statim discedūt, & oliueta relinquunt, eorum obliti, quorum pabulo fuerāt sustentati: sic ingrati homines, dum ope, fauoreq; aliquorum egent, eos visunt, & obseruant, & acceptis optatis muneribus, querū memoria illis statim excidit ex animo, recedunt, eosq; quos perpetua deberent obseruantia venerari, contemnunt, & aspernantur. Volens Apost. ostendere fore, vt homines essent perditissimi, ait; Erūt ingrati, scelesti, sine affectione. Malum medicum defertur honorifice ad mensam magnatis, vt eius succo nonnulli cibi condiantur, at extracto succo proijcitur in solū: simillimè multi, cùm succum habent, cùm prosperè vitam degunt, magni æstimantur; at vbi carent succo, postquam in calamitates incidunt, etiam ab his, in quos beneficia contulerant, deijciuntur, & pro nihilo putantur. Vide ingratorū hominum impietatem. Si erga homines sumus gratum animum ostensuri, quanto magis erga Deum? Qui Dei beneficiorum obliuiscitur, non solum ingratus, quod ipsum graue est, sed etiam impius appellatur. Id intuens animo Apost. Gratias, inquit,

Exod. 1. Gen. 41.

Similitudo.

Ingratitudo detestabile vitiū.

Simile.

Ingrati quales sint,

2. Tim. 2.

Similitudo.

Grati simus erga Deum.

Ephes. 5.

F

G

H

inquit, agētes semper pro omnibus. Et ad Coloss. 3. cap. Grati estote. Et alibi; In omnibus gratias agite. Coloss. 3. 1. Thess. 5.

Impij quidem parui faciunt diuina, sicut faciebant pessimi illi duo Dathan, & Abyron, qui dixerunt sancto Moysi; Numquid parum est tibi, q̄ eduxisti nos de terra, quæ lacte & melle manabat, vt occideres in deserto, & vt nostri dominatus esses? Reuera induxisti nos in terrā, quæ fluit riuis lactis, & mellis, & dedisti nobis possessiones agrorum, & vineas, an & oculos nostros vis eruere? Hoc quidem per ironiam dicebant: ac si dicerent; Promisisti nobis fertilem terram, & dedisti deser- Num. 16.

B tum. Idem dixit vniuersus populus ad Moysen, & Aaron, vt scribitur in Num. dicens: Quare nos fecisti ascēdere de Ægypto, & duxisti in locum istum pessimum, qui seri non potest, qui nec ficum gerit, nec vineas, nec malogranata? O generatio peruersa, quam male compensabas tantis viris, accepta beneficia, qui tam sæpe pro te vitam in discrimen vocauerant, tum etiam Deo, qui tam liberalis erga vos extiterat. Si enim in deserto tales præbet vobis cibos, quid in ipsa terra promissionis facturum existimatis? Aequum sanè erat, vt cum his vestris populi ducibus vos reuerēter gereretis, & cum Deo pietatem Num. 20. *Ingrati nō bene compē sant accepta beneficia.*

C maximam, & obseruantiam ostenderetis.

Magna quidem fuit Ægyptiorū ingratitudo erga Ioseph, q̄ scilicet tā cito obliuiscerentur tanta beneficia in regnum, & prouincias omnes collata ab ipso. Talis cōpensatio ab ingratis solet benefactoribus exhiberi. Vnde vulgo dicitur, q̄ qui communitati seruit, nulli seruit. Hinc fit, vt principes ipsi tā liberales in benefactores esse soleāt, cùm videant fore, vt successores fortè obliuiscantur huiusmodi beneficia. Si Assuerus, qui tam singulare beneficiū à Mardochæo acceperat, tā cito illud obliuioni tradiderat; quid miraris, q̄ tota communitas sit tibi Exod. 1. *Nemini seruit qui cōmunitati ministrat.* Esther 6.

D ingrata? Præceperat Deus in Exo. vt agnus noctu manducaretur; siquidem tali hora singulari beneficio diuinitus Hebræi affecti fuerant. Vult igitur Deus, vt nostra gratitudo sit omnibus ornamentis, & circunstantiis ornata; pœnā autem mortis incurrebant, qui hoc non præstabant. Vnde textus ait; Exterminabitur anima illa de cœtu Israel: vide quā atrox sit delictū ingratitudo, si quidē tali plectebatur pena. Solebant olim viri pij cum insigne aliquod beneficiū diuinitus accepissent, componere, & cantare canticū aliquod, in quo numerabant diuina beneficia cū suis circunstantiis. Vnde in Exo. dicitur: Tunc cecinerunt Moyses, & filij Israel canticum Dño. Nec solùm in maximis, & communibus beneficiis hoc faciebāt, verumetiam Exod. 12. *Gratitudo omnibus ornetur circunstātijs.* Exod. 15.

in par-

1.Reg.2. in particularibus, ſicut fecit Anna Samuelis mater. Nos verò E
eius naturæ tã peruerſæ ſumus, vt neque pro cõmunibus, ne-
que pro particularibus beneficijs gratias agamus. Canticũ edi-
Iudic.5. dit Debora pro victoria parta: Item Zacharias pro nato ſibi fi-
Lucæ 1. lio: Dauid inſuper ad ſingula beneficia ſtatim pſalmos compo
nebat,& gratiarum actiones. Nos verò multa quotidie accipi-
mus beneficia, & nunquã gratias agimus. Sumus quidẽ vſque
adeo ingrati, vt quærat Deus teſtes, quibus annunciet benefi-
Exod. 17. cia, quæ nobis quotidie largitur. Vnde dixit in Exodo ad Moy
ſen; Tolle tecum de ſenioribus Iſrael: vt ſaltẽ præ verecundia
tantorũ teſtium non ſimus ingrati. Nõ igitur debemus ingra- F
titudine vti tot, tãtisq; collatis beneficiis: vnde propterea exi-
ſtimo, ꝙ Moyſes teſtaretur cęlum & terrã, tum etiã alij Pro-
phetæ. Hoc etiã præſtitit Ioſue, cùm dixit: Ecce lapis iſte erit
Ioſue 24. nobis in teſtimoniũ, quia ipſe audiuit omnia eloquia Dñi, quę
locutus eſt vobiſcũ, & erit cõtra vos in teſtimoniũ, ne forte ne-
Num.14. getis. Ingrati Hebræi dicebant, ſimulatq; ſe in aliqua affli-
ctione cõſtitutos videbãt; Vtinã mortui eſſemus in terra Ægypti.
Differentia inter gratos, & ingratos. Sic ſolent ingrati cõpenſare accepta beneficia: grati verò be-
neficia, quæ acceperunt, etiã amplificãt, & ita ſe indignos illis
iudicant; ingrati verò cõtra faciunt. Solet Deus ingratos varijs G C
modis punire, interdũ quidem eos punit, vt beneficia non nu-
merent, aut gratias pro eis nõ agant. Cæterùm quãdo vult eos
acrius punire, ita punit, vt nec oculos ad videndũ ipſis cõcedat,
Iſaiæ 6. neque mentẽ item ad cognoſcendũ. Vnde Iſa ait; Audite au
diendo, & ne intelligatis, & uidete uidendo, & nõ cognoſcatis:
Punit Deus. excæca cor populi huius, & aures eius aggraua, & oculos eius
claude, ne fortè videat oculis ſuis, & auribus ſuis audiat, & cor-
de ſuo intelligat, & conuertatur, & ſanem eum. Sed vſquequo
Domine? Donec, inquit, deſolentur ciuitates abſque habita-
tore, & domus ſine homine, & terra deſoletur deſolatione. H

Feria Quarta in cap. Ieiunij.

CONCIO PRIMA.

Glo.Ord. in Matth. CVM *ieiunatis, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes.* Matth.6. Factam uirtutis ſpeciem prohibet, non vi tutem. Bonũ eſt in ieiunio pro peccatis triſtes eſſe ad pœnitentiã, & humiliare animam noſtram.
Pſal.50. Vnde Pſal. Cor contritũ, & humiliatum Deus non deſpicies. Triſtitiam autem hypocritarũ, quæ pro laude ducitur ab ipſis, prohibet:

A prohibet: vnde nō ait simpliciter; Nolite ieiunare, sed addit, sicut hypocritæ tristes. Vnde Lyra. ait; Excludit intentionē vanæ gloriæ ab operibus pœnitentiæ, dicēs: *Cùm ieiunatis, nolite fieri.* Id est ipsa vultus tristitia nolite ostendere ieiunij. Hypocritæ quidē sunt repræsentatores alterius personæ, qui nō virtutibus studēt, sed fauorē vulgi quærunt, vt ait interlin. Vnde Bern. ait; Nō omnimodā nobis tristitiā interdicit, sed cā, quę in facie est corā hominibus: alioqui enim cor sapientis vbi tristitia, dicit Eccl. Et Paulū quoque discipulos cōtristasse nō piget, pro eo quod cōtristati sunt ad salutē. Non est enim talis B tristitia hypocritarū, quæ nō in corde, sed in facie est. Nota autem quod dixit; Nolite fieri sicut hypocritæ tristes, idest fingi.

Lyran. in Matth. Gl. interli. in Matth. D. Bern. serm. 1. in cap. ieiu. Eccles. 7. 2. Cor. 9.

Noli obscurare faciem tuā more hypocritarū: obscuratur quidē facies, cùm internus affectus externa specie velut incrustaméto quodā inducto tegitur, & médacio, ceu uelo obtento celatur. Siquidē hypocrita dicitur histrio, qui in theatro personā sustinet alienā; sæpe profecto heri, cū sit seruus; aut regis, cùm sit priuatus: itidē in hac uita plerique uitā suā, uelut in proscenio ad ostētationē cōponūt, aliud in corde gerētes, aliud in specie hominū oculis præseferentes, vt ait Basilius. Idē etsi C diuersis uerbis, ait Ambr. dicens: ideo dixit hypocritas, qñ simulatione alienā personam induant, sicut in scena, qui tragedias agunt, pro eorū dictis, quorū personas gerunt, mores suos excitant, ut aut irascantur, aut mœreāt, aut cantent. Affectant enim isti, ut ieiunare uideantur hominibus magis, quàm Deo.

D. Basil. in homil. de ieiu. laud. Simile. Ambr. lib. de Elia. & ieiu. c. 10.

Si faciei corruptio est propter inanem gloriā, ait Chrysost. pallidum apparere quenquā, quidnam dicendum est de fucis, atque picturis corrumpentibus facies fœminarum, in perditionem iuuenum lasciuorum? Nam hi quidem, qui ostentant pallorem ieiunij, semetipsos tantummodo; hæ verò, & seipsas, & D eos, à quibus uidentur, interimūt: propter quod utranque pestem multo cum studio oportet effugere. Et alibi dicit idem Sanctus; Vana carnis natura, quemadmodum primum difficilis est ad benefaciendū, ita etsi benefeceris facilis est ad iactantiā boni operis: Propterea & in hac parte nos instruit, dicens; *Cùm ieiunatis*: Et, Attendite, ne iustitiā uestrā faciatis coram hominibus, ut bonū uestrum, non ad ministeriū uanitatis proficiat, sed ad usum salutis: cōcupiscentia uanæ gloriæ non solum seruos diaboli, sed etiam seruos Dei, & viros fideles impugnat: magis autem seruos Dei, quàm seruos diaboli. Vbi enim res agitur gloriosa, ibi facilius locum inuenit gloriationis occasio. Item alibi ait: Propter futuram spem soli Domino

Simile. Chrysost. in Matth. hom. 21. D. Chrys. in non absol. ho 13. Chrysost. ex var. in Matt. locis, ho. 10.

ieiune-

ieiunemus, à quo expectamus humilitatis huius deuotæ mer- E
cedē: nā qui ita ieiunant, vt magis hominibus, q̄ Deo placeāt,
habent quidem laboré de corporis afflictione, sed per inanem
gloriam mercedem laboris apud Deum habere non possunt.

Leo Papa de ieiu. septimi mēsis serm. 3. Hortamur vos, ait S. Leo Papa, vt unusquisque secundum mensurā possibilitatis quā accepit à Deo, in bonis operibus enitescat; quia & inimici nostri, qui nostra sanctificatione torquentur, in his rebus, quas ad maiorem obseruantiā nobis dispositas esse nouerunt, vehementius sæuiunt, & subtiliore insidiantur astutia, vt alijs, immittendo metū inopiæ de largitatis expensis, alijs immittendo tristitiā de labore ieiunij, complu F
rimos à consortio huius deuotionis abducant. Cōtra quas tentationes dilectissimi vigilet in nobis pij cordis intentio, & à Christianis membris cogitationes diffidentiæ repellantur.

Tristes. Qui tristatur suorum recordatione peccatorum, vel de alieno malo, uel de dilatatione patriæ cœlestis, bene contristatur, ait Radulphus. Hypocritæ uerò, uel non tristantur, sed tristitiam simulant. Vel si tristantur, simulant intentionē, quia simulant se ex bona intentione cōtristari, cùm de dilatione potius uanæ gloriæ, quam desiderant, tristentur. Hoc quidem, vt G
ait S. Thomas, nō solùm prohibet non facere, sed uelle, quia in uoluntate radix merendi, & demerendi est. Vnde dicit; Nolite fieri. Hinc & Isid. super Amos ait, Qui à cibis abstinent, & mala agunt, dæmones imitantur, quibus culpa adest, & cibus abest. Dns noster uirtutū spiritualiū retributor, ait Maximus, sacratam nobis, perfectamq́; dedit regulā ieiunandi, dicens; Cùm ieiunatis: nō enim Deo ieiunat, sed hominibus quicunque ostētatione ieiunij sui, gloriam requirit humanam. Non quidem uult disciplinæ celestis magister, irreligiosè agi, quod fieri pro religione præcipitur; nec patitur inuocantium se laborem, quibus æternā parat mercedem, infructuosa iactantia H
perire. Cæterùm audiui, ait grauis quidam Doctor, nonnullos mendicantū exquisitis quibusdam herbis membra sua deformare, ut morbosi uidcātur: sic uoluptuosi hypocritæ suis uer bis facere solent, ut quasi personati suam fabulā ieiunij agant. In hoc autem Euangelio maximè aduertendum est, ait Aug. non in solo rerum corporearū nitore, atque pompa, sed etiam in ipsis sordibus luctuosis esse posse iactātiam, & eo periculosiorem, quo sub nomine seruitutis Dei decipit. Et alibi ait: Est fratres quoddam ieiunium commendabile, & quoddam damnabile: damnabile, quod vident homines, & fit propter homines: commendabile, quod solùm propter Deum fit.

Radulph. Arden. super Matt.

D. Thom. in Matth.

Isid. super Amos.

Maximus epist. in ho.

Ioan. Maio. in Ma.

D. Augus. de ser. Do. in monte. lib. 2.

D. Augus. ad frat. in ere. ser. 41.

Sicut

A *Sicut hypocritæ.* Hypocrisis, ait Chrysologus, subtile malum, secretũ virus, venenum latens, virtutẽ fugans, tinea sanctitatis: aduersa omnia nituntur vocibus suis, armis suis pugnant, impugnant palã, vnde & cauentur tã facile quã videtur: hypocrisis secura simulat, fallit prospera, curiosa mentitur, & crudelitate virtutes truncat mucrone virtutum: ieiuniũ ieiunio perimit, oratione orationem euacuat, misericordia misérationem profternit. Hypocrisis cognata febris, frigido poculo propinat ardorem: quod corporibus est hydropis, hypocrisis animabus, hoc est: hydropis bibendo sitit, hypocrisis inebriatu sitit. D. Chrysolog. sermo. 7.

B *Nolite fieri sicut hypocritæ tristes.* Vereor ne hinc perperam perditi homines putent esse maximũ vitæ solatiũ, quamuis vitiosi sint, si modò lõgissimè ab hypocrisi absint. Quid quæso, iuuat te ab hypocrisi abesse, si cæteris vitiis, & criminib. sis obnoxius? Quid absurdius, quã vt hypocrisim fugias, scurrã agere? præsertim cùm is qui vetuit, ne iustitiã nostram faceremus corã hominibus; idẽ etiã prœceperit, dicens: Sic luceat lux vestra, &c. aliud est enim bona opera facere, vt humanã gloriam aucuperis, aliud verò vt bonorum omnium autorẽ glorifices. Lud. Gra. Matth. 5.

C *Exterminant enim facies suas, vt appareant hominibus ieiunantes.* Illi facies exterminãt, qui quandã tristitiam extra modum solitũ aliorum demonstrant, ait Lyra. vt religiosi præ cæteris appareant. Vel aliter, sicut fiunt, quandoque vnguenta ad decorandũ faciem, quibus vtuntur mulieres ad simulandũ pulchritudinem; ita fiunt vnguenta, ad exterminandum prædicto modo faciẽ, & fortè talibus vtebantur ad simulandũ pœnitentiam. O miseri, ait Greg. qui affectantes laudes hominũ, in semetipsis dissipant fructus laborum, cùmq; se ostendere alienis oculis appetunt, damnãt, quod agunt: quos nimirum maligni spiritus, cùm ad iactantiã prouocãt, eorum opera captiuantes Lyranus. Simile. D. Grego. lib. 8. Moral. c. 37.

D denudãt. Noli obscurare faciẽ, ait Basil. qualis es, talis appare. Ne teipsum transfigures in habitum tristem, ac tetricũ, hinc laudem, & gloriã aucupans, si videare sobrius, & temperans: nam quæ gerũtur ad præsentem ostentationẽ, ea nequaquam porrigũt fructum in seculũ futurum, sed ad hominum laudem detorquentur. Proinde hilariter curre ad ieiunij domũ. Non est tutũ, ait Hugo Car. labijs hominũ cõmittere gloriã suam, arcæ vtique sine sera, & claue: nã si ponitur in os meum, non iam in tua potestate, sed in mea est potestate, cum meo libito possim laudare te, vel derogare tibi. Quemadmodum ergo Esther Regina, ait Dionys. Cart. tristem animum celauit vultu iucundo, sic hypocritæ animum celant facie mœsta. D. Basil. homil. de lau. ieiu. Hug. Car. in Matth. Dio. Cart.

Amen dico vobis, receperunt mercedem suam. Quicũque pro E
D. Greg. 8. Moral. cap. 28. virtute quam agit, humanos fauores desiderat, ait Greg. Magnum meritum vili pretio venale portat. Vnde enim cœli regnum mereri potuit, inde nummũ transitorij sermonis quærit: vili ergo pretio opus vẽdit, quia magna impendit, sed minima recipit. Delectatio illa laudis, ait Chrysost. tandiu sentitur, quandiu auditur, mox autem vt aures transierit, transit & delectatio laudis. Ex his quibus possumus mercari cœlestia, perfunctoria & terrena nancisci, quid huic demẽtiæ possit æquari, penitus non inuenio. Væ autem accipientibus in
Chrysost. in non absol. ho. 15. Simon de Ca. lib. 10. cap. 36. hac vita de virtute mercedem. Venati sunt isti, ait Claudius, F
Clau. Gui. in Matth. suo labore auram popularem: auram ergo & ventum habent, hoc est inanem, & vanam rem, nempe rumusculum apud homines instar auræ inanescentem, nam cùm laudantur ab hominibus, totum acceperunt ab hominibus.

Tu autem, cùm ieiunas, vnge caput tuum, & faciem tuam laua: Ita erat consuetudo in terra Chanaã, ait Abulen. partim propter colores, partim propter iucunditatem, quòd tam
Abulẽ. in Matth. viri quidem, quàm fœminæ, oleo capita vngebant. Lauemus facies lachrymis, cùm ieiunamus, & caput vngamus, nempe
D. Augus. ad fra. in ere. ser. 41. Christum, ait Augustꝰ. qui caput est cunctorum. Vngemus au G
tem oleo misericordiæ, eleemosynas dando, & verba cõtritionis clamando, peccauimus Domine, sed miserere: facies animæ conscientia intelligitur: proijce ergo abs te auaritiæ sordes, ait Chrysost. periurij sercora, malitiæ putredinem, & lauasti faciem, id est conscientiam tuam, aqua prophetica; de
D. Chrys. in non absol. ho. 15. Isaiæ 1. qua dicebat Isa. Lauamini, & mundi estote. Item caput tuum Christus est: sitientem pota, esurientem ciba, algentem vesti,
Matt. 25. & sic oleo misericordiæ vnxisti caput tuum, id est Christum, qui clamat in Euãgelio dicens, quia quòd vni ex minimis istis H
D. Chrys. ex var. in Matth. locis, ho. 10. Iudith 9. & 13. fecistis, mihi fecistis. Hoc quidem ita fieri debet, vt dicit idem Sanctus alibi, vt si fieri possit, opus religiosi ieiunij, & ipsius corporis, atque animæ afflictionẽ, vultus hilaritate velemus. Nam sanctissima Iudith, cum magno mœrore pro populo esset afflicta, post solennitatem triduani ieiunij capite vncto, & lota facie, ita internæ afflictionis tristitiam texit, vt simulato gaudio lætari hostibus videretur: ac sic ieiunium vultus lætitia texit, & de hoste triumphum ipsum victoriæ reportauit. Similiter Esther sanctissima, dum lota facie, & capite vncto post triduanum ieiunium intelligi à Rege potuit, Aman illum
Dan. 1. populi sui inimicum iniquissimum interemit. Quid de Danicle, & tribus pueris dicemus? Qui in tanta abstinentia, in-

A ter tot adolescentes, qui cibis regalibus pascebantur, soli vultu cæteris gratiores inuenti sunt?

Intelligendum est, ait August. hoc præceptum vngẽdi caput, & faciem lauandi, ad interiorem hominem pertinere. Vngere ergo caput, ad lætitiam pertinet, lauare autem faciem ad munditiam: & ideo caput vngit, qui lætatur interius, & mente, atque ratione; *Vnge caput tuum*. iuxta ritum prouinciæ Palestinæ, ait Hieronymus, loquitur, vbi diebus festis solebant vngere capita; præcepit ergo, vt quando ieiunamus, lætos & festiuos nos esse monstremus: *Ne videaris hominibus*. Non prohibet simpliciter videri, & inde laudari. *Sed patri tuo, qui est in abscondito*. Isa. Verè tu es Deus absconditus. *Reddet tibi*. Sapient. 10. Reddet Deus mercedem laborum sanctorum suorum. *Et pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi*. Quid est quòd opus nostrum, ait Gregorius, & ita faciendum est, ne uideatur, & tamen, ut debeat uideri præcipitur, nisi quòd ea, quæ agimus, & occultanda sunt, ne ipsi laudemur, & tamen ostendenda sunt, vt laudem cœlestis patris augeamus? Vnde fit plerunque, ut bonum opus, & in occulto sit, cùm fit publicè, & rursus in publico, cùm agitur occultè. Non solùm ieiunium, ait Claudius, sed omnis Christianorum vita hoc scopo, & fine instituenda est, ut tantùm oculis Dei pateat, & accepta sit. Impij oculos quidem cum suo rege mundo habent.

D. Augus. de ser. Do. in monte, lib. 2.

D. Hiero. libro 1. in Matth.

B

Hugo Card. in Mat.

Isaiæ 45.

Sap. 10.

D. Grego. 3. par. pasto. admo. 36.

Matth. 5.

C

Clau. Gui. in Matth.

Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra, vbi ærugo, & tinea demolitur, & vbi fures effodiunt, & furantur. Ærugo metalla consumit, ait Glossa, tinea uestes, quod ab his intactum est, tollunt fures, his tribus modis omnis auaritia condemnatur. Omne quidem terrenum, uel ærugine cõsumitur, vt aurum, & argentum: uel putredine, & uermibus soluitur, ut uestes, uel quod ab his immune est, à furibus tollitur, ut lapides pretiosi. Quid tam paternum, ait Chrysologus, quid sic ueniẽs de amore? Quod tam prouidum de charitate consiliũ? Nil tibi perire uult, qui tua in thesauris cœlestibus vult reponi. Quam securus dormit, qui Deum suorũ meruit habere custodem. Mala depositaria terra, ait grauis quidam auctor, in qua repositum depositum, patitur ab omni corporalium genere detrimentum: ab insensibili, ut est ærugo, & à sensibili, ut est tinea, à rationali, ut sunt fures.

Glo. Ord. in Matth.

D

Petrus Chrysol. serm. 7.

Gorra. in Matth.

Thesaurizate vobis thesauros in cœlo, vbi nec ærugo, &c. Hos uermes nõ existimes debiles esse; hi siquidẽ vermes sunt, tempus, dies, & horæ, & ipsa minutissima momenta temporis.

Soarez in Matth.

Quid ita silenter furripit,& vita spoliatũ hominem nudum in E
terrã deijcit,atque tempus? Cuius si spatia quæres,verius id,
quod deficit,enumerabis,quam quod exiſtit. Nã si quis tè per-
contetur; heus tu bone vir,quot habes annos ętatis? Si verè
quidem sic interroganti respondere velis,non dices: annos na-
tus sum quadraginta, imò quadraginta mihi desunt anni: nec
respondebit alius commodè quinquaginta se habere annos,
quos iam nõ habet: nullũ enim habemus annum præsentem,
non mensem,non diem,non horã,vt hinc iam verissimè Arist.
sensisse credã,cùm dixit; De tempore non habemus nisi nũc,
quod sanè nunc vix dum prolatum cecidit, euanescitque, vt F
nusquam ad nos redire, nec etiam nos ad illud transire liceat
vnquã. O valde caduca,& labilis ętas! ò vermis,& tinea, cui
nec reges resistere possunt. Quòd si etiam furem mortem in-
telligas,non abs re erit. Nam quis viuentium è manibus mor
tis euadit? Quis nõ ab illa correptus,quis nõ prostratus fuit?
Hebr.9. Statutum quidẽ est hominibus semel mori, vt ait Apostolus:
Optimè igitur cõsulit Iesus, ne thesauros nostros reponamus
in loco temporis transeuntis,vermibus obnoxio. In cœlo qui-
dem reconditur quidquid in vsum pauperum erogatur,dicen-
Eccl.29. te scriptura; Qui dat pauperi, Deo fœneratur. G

Et vbi fures non effodiunt, nec furantur. Si thesaurus est
Pa. de Pa. tibi in cœlo repositus, ne crede solũ in cœlo,sed in ipso Deo,
in Matth. in ipso Dei sinu, in ipso corde Dei thesaurum collocatum.
O quam vere tutum locum habent opes tuæ! quis poterit eis
incommodare? sed ò miseriam! peccatum est,quod nobis eas
auferre è sinu potest Dei. ò longissimos, & rapacissimos vn-
gues peccati, qui ad cœlum pertingere, & à Deo thesauros
nobis nostros rapere possunt. *Vbi est enim thesaurus tuus, ibi*
D. Chrys. *est & cor tuum.* Qui collocat thesauros in terra,ait Chrysost.
in non ab- Non habet quod speret in cœlo. Vt quid enim aspiciat in cœ- H
sol.ho.15. lum, vbi nil repositum habet? Hoc non solùm de pecunia, ait
D. Hiero. Hieron. sed etiam de cunctis passionibus sentiendum est; gu-
libro 1. in losi Deus venter est, ibi ergo habet cor vbi est thesaurus; lu-
Matth. xurioſi thesaurus libido est, lasciui ludicra, amatoris lasciuia,
ei seruit denique vnusquisque quo vincitur: nomine thesauri,
Clau.Gu. ait Claud. intelligitur in hoc loco quidquid fuerit,in quo spes
in Matth. tota reponitur, cui & præcipuè, in quo animus conquiescit.
Caiet. in Et alius grauis autor ait; Valde certè degeneras, si cor, hoc
Matth. est immortalem animum, cuius est velle, & prouidere de the-
sauro, in terra figis.
Simile. Cum videmus medicum ipsum magna diligentia applicare

varia

A varia pharmaca, intelligimus sanè uehementer periclitari infirmum, & ad mortem tendere. Hodie quidem videmus sanctam matrem Ecclesiam nobis diuersa medicamina adhibere, aufert enim nobis cantica lætitiæ, nudat altaria uestimẽtis iucunditatis, & operit uelte lugubri, organa adimit, uelles promit nigras, ministros pauperrimè uestit, cantica inducit tristia: nostra capita cinere aspergit, dicens, quòd puluis sumus, & in pulueren reuertemur. Absque dubio, infirmitas nostra ad mortem tendit, cùm Ecclesia mater nostra tot applicet remedia: nam si mille haberet linguas, his omnibus nobis hodiernam inculcaret epistolam, dicens: Conuertimini ad me in toto corde uestro, in ieiunio, fletu, & planctu. Ioel 2.

Miserabile maximè est peccatum, quoniam ad illud curandum tanta ab Eccles. adhibẽtur pharmaca.

B

Dic obsecro mater Ecclesia, nonne satis erat dicere, q̃ mortales sumus, & q̃ recordaremur nos homines esse; siquidem dictum sapienti sat est: Sed potius dicis, q̃ sumus puluis, & in pulueren conuertendi? Videntur superuacanea tot exteriora signa, cùm pauca sufficissent verba. Verum id quidem est, si tales essemus, quales esse debebamus, nobis etiam pauciora sufficere: sed tamen cùm negligentes simus, etiam pluribus adhuc egemus verbis: siquidẽ nisi res ipsas oculis uideamus,

Magna est nostra cæcitas.

C & manibus tractemus, vt præsens nos obiectum moueat; ita frigidi sumus, vt nil moueamur, & nullum reportemus fructum. Vnde factum est, vt nõ dixerit Hieremiæ, vt populum solis verbis moneret, sicut fecit cum Isaia, cùm dixit Isa. 30. vt moneret populum, q̃ propter eorum peccata comminuetur, sicut conteritur lagena figuli, contritione prævalida; sed potius præcepit, ut adferret vas figuli, & moneret populũ suæ ruinæ, & punitionis Dei imminentis, atque cùm populus attentior esset, eductum vas figuli in terram proijceret magna vi, ita vt pænitus comminueretur, atque his uerbis uteretur:

Obiectum præsens plurimum mouet. Exemplũ. Isaiæ 30. Hier. 19.

D hæc dicit Dominus exercituum, sic cõteram populum istum, sicut conteritur vas figuli, quod non potest ultra instaurari. Apertum sane est hoc modo plus moueri populum, quàm solis uerbis, sicut dixit Isa. Quare modo, & stylo prophetico utitur nunc Ecclesia huiusmodi signis, cinere nos aspergendo. Cùm Gabaonitæ atrocissimum illud scelus commiserunt, interficientes uxorem Leuitæ cum tanta turpitudine, satis poterat uir ipse solis uerbis iustitiam postulare à cæteris tribubus, contra tribum Beniamin, & contra Gabaonitas: ueruntamen considerans quanto plus moueat obiectũ præsens, quàm sola uerba; dicit textus, q̃ arripuit gladium, & cadauer uxoris cum ossibus suis in duodecim partes, ac frusta conci-

Prophetæ, qua vehemẽtia prædicarent. Exemplũ. Iudic. 19.

dens, misit in omnes terminos Israel. Quod spectaculum ita E
Horribile factum. Hebræos commouit, vt textus dicat, quòd cùm vidissent singuli, conclamabant, nunquam res talis facta est in Israel. Vnde & cõstituerunt atrocissima sumere de tanto scelere supplicia, antequam domum reuerterentur. Et ita ter conflixerunt
Iudic. 20. *Offensas cõtra Deum quo ipse puniat.* ita crudeliter, & vehementer, vt in diuinis literis nusquam sic gestum legatur, vt inde intelligamus quantum moueat obiectum præsens. Poterat quidem Deus solis verbis aperire miseriam, nuditatem, & paupertatẽ in Ægyptum, & Æthiopiam venturam, cùm essent in captiuitate Regis Syriæ, sed vt obiecto præsenti plus moueret, dixit ad Isa. Vade, & solue saccum F
Isaiæ 20. de lumbis tuis, & calciamenta tua tolle de pedibus tuis, & fecit sic, vadẽs nudus, & discalceatus per spatium trium annorũ: signum, & prodigium super Ægyptum, & super Æthiopiam:
Singularis prædicandi modus Isaiæ. Absque dubio hæc plus terrebãt, quòd viderent illustrẽ Prophetam tribus annis discalceatum incedẽtem, & prædicantem horribilem populi vastationem. Tum etiam poterat Deus monere illos quinque reges miserabilem subiectionem, in quam
Hier. 17. deuenturi essent, nisi se ipsi Nabuchodonosori subijcerent, quẽ ipse ministrum suæ iustitiæ elegerat, absque eo, q̃ Hieremias
Exemplũ. catenas sibi circũduceret, & caldẽ simul cũ literis ad quinque G reges transmitteret. Verùm his vti voluit signis, vt magis terrerentur. Quamobrem ita videmus hodie se gerere nobiscum
Singularis persuadẽdi modus Hieremiæ. piam matrem Ecclesiam, dicendo; Puluis es, & in puluerem reuerteris. Institutum quidem Ecclesiæ matris nostræ hodier no die est, reducere nobis ad memoriã mortem ipsam, vt eius
Eccles. 7. cõsideratione peccata omnia detestemur, iuxta illud; Memo-
Refricem⁹ sæpe memoriã, quòd puluis sumus. rare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Ignominiosum etenim homini est, qui de prudentia se iactat, quòd ita sui oblitus sit, vt tam obuiam, & præsentem rem non facilè H
Magna est cæcitas nostra. recordetur, videlicet quòd mortalis sit, & puluis, & in puluerem redigendus: imo potius quòd dæmon, vt penitus ex memoria deleret peccatorum nostrorum pœnitentiam, nos eò redegerit, vt iam fere nil magis ex memoria nostra expunctũ, & obliteratum habeamus, quam mortis recordationem. Quę
Sepulchrũ fumus mortuorũ corporum. maior dementia excogitari potest, quàm cùm videamus nos quotidie tot corporibus mortuis pasci, vt piscibus, auibus, & varijs alijs animalibus, essęq; sepulchrum mortuorum, non
Deut. 32. tamen existimamus nos mortales esse? Talem habebat cæcitatem populus Israel, cùm diceret de eis Moyses Deuter. 32. Gens absque consilio est, & sine prudentia, vtinam saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent. Prudentia namque

in hoc

A in hoc consistit, quòd in præsenti ex præteritis coniectamus futura. Vis ò homo scire nunc quid de te futurum sit, ne uelut harundo à quocunque uento agiteris? id certe quod factũ est de patre tuo, de auo tuo, proauo, & atauo, morieris tandem. Considera ergo non quòd rex es, imperator, Papa, prælatus alius, vel diues, vel iuuenis, uel nobilis; sed quemadmodum desines rex esse, desines imperare, relinques diuitias, & florem iuuentutis, atque ignobile & fœdum sepelietur cadauer. Quæ cùm ita sint, optime te monet Ecclesia quòd puluis es, & in puluerem reuerteris.

Magna est prudentia ex præteritis futura cõiectura-re.

Mundana potentia quo tandem redigatur.

B Amor quidem proprius & affectus terrenorum, in causa est cur homines tam facile aliorum fragilitatem, & immortalitatem intelligant, suam non intelligant, & tñ non magnifice de generis humani fragilitate philosophantur. Tacita enim quędam persuasio intus latens, bono eos animo esse iubet, quam diuturnam ætatem, nulla tamen satis firma ratione dictante, sed naturali uitæ amore suadente, sibi pollicentur: quod significauit Hier. cùm ait, Quotidie morimur, quotidie commutamur, & tamen æternos nos esse credimus. Hinc uideas frequẽter sexagenarios homines & amplas domos à fundamentis eri-

Amor prius nos excæcat.

Hiero. ad Nepotia.

C gere, & pecunijs congregandis auidissime inhiare. Quid autẽ dementius, quam quominus super est uitæ, hoc plus viatici cõgerere? Has vanas spes & crassas tenebras conatur Ecclesia hodie delere dum ait, Puluis es, & in puluerem reuerteris.

Senes quo demẽtia regantur.

Oculi quidem ipsi sese contueri non possunt, suasque maculas dignoscere, nisi ante speculum ipsum apponantur: ad eundem modũ vix nostros defectus posse agnoscere videmur, nisi mortem ipsam ipsis temporis momentis impendentem tanquam speculum quoddam nobis ante oculos constituamus. Ferunt naturales philosophi, quòd si forte murmur siue lis quæ-

Simile.

Defectus proprij non facile dignoscuntur.

D dam inter apes ipsas exoriatur, præsens remedium sit ad earũ sedandum murmur, puluere apes ipsas conspergere: sic ut turbationes quandoque nostræ contentionesque inanes cessent, operæpretium est considerationem perattente ineamus, quòd mortales simus, & mortem ipsam iam iam expectemus. Cùm defunctum uideris ad sepulturam ferri, considerare debebis te perinde etiam mortalem esse, iuxta illud Eccl. Memor esto iudicij mei, sic erit & tuum: mihi heri, & tibi hodie.

Simile.

Apes litem dirimunt puluere cõsperso.

Eccl. 38.

Est etiam mortis memoria sæpe repetita, ceu horologium quoddam, quo uitæ nostræ actiones metimur, & mensuramus, & in meliores commutamus. Et quemadmodum Daniel cineris aspersione fraudes, & machinas sacerdotum illorum

Simile. Similitu. Dan. 14.

Babyloniorum deprehendit atque aperuit; ita etiam nos consi E
deratione mortis debemus machinas, astutias & dolos ipsius
dæmonis detegere & aperire, nobisque ab eisdem diligentissi-
me cauere.

De morte sæpissime cogitare plurimum conuenit, iuxta il-
Seneca li. 10. epist. 17. lud Senecæ, Quid est inquit, quod nos pigros, inertesque red-
dit? Quia scilicet nemo nostrum cogitat tandem aliquãdo ex
hoc corporis domicilio atque ergastulo emigrandum esse. Vis
bellissime te gerere? Tanquam statim migraturus vnito, pro
poneque tibi incertam mortis horam ante oculos, & certam
Philonor. Galat. Heracli. Marulus. Brachmani Philo. Quint. in 2. decla. tamen mortem. Philonorius Gala. vt scribit Heraclides, refe- F
rente Marulo, sex totos annos in sepulchro quodam delituit,
vt facilius, & sæpius mortis recordatio menti occurreret. De
Brachmanis quidem philosophis orientalibus prodiderunt hi
storiæ, & vt facilius in mortis memoriam inciderent, pro fo-
ribus ipsis patentia haberent sepulchra. Scribit etiam Quint.
nil esse acerbius morte ipsa inopinata, & impræmeditata. Cũ
igitur tot gentiles absque fide tales inirent considerationes,
multo quidem diligentius tu Christiane meminisse debes,
quòd puluis es, & in puluerem reuerteris.

Similitu. Nauta quidem in puppi sedens suã gubernat nauem, idem G
tibi faciendum est nauiganti in mari tempestuoso huius mun
Simile. di, scilicet vt sedeas in vltimo fine illius, vbi mortem contem-
platurus es. si vis vt vita bene gubernetur. Cinis ignem conser-
Qũo à pec catis cessa bimus. uat, & recordatio cineris, in quem vertendus es, gratiam cõser-
uabit. Nil enim ita propemodum à peccato reuocat, quam cre
bra mortis recordatio: ratio enim ipsa postulat, vt quod assi-
due oculis ceruis, credas: nulla vanitatum quas modo diligis, ti
bi proderit in illo tremendo transitu mortis. Viperam ferunt
Simile. exustam, in cineremque conuersam, mederi eiusdem bestiæ
Lact. Firmi. li. de ciuit. Dei. c. 13. morsui, vt ait Lactan. Firmia. Sic si te momorderit auaritia, su H
perbia &c. Considera cinerem in quem commutantur diui-
Figura. tiæ, potentia mundana, & similia, & finem eorum; atque hac
ratione medicinam facies eorum morsibus. Naaman Syrus pe
4. Reg. 5. tijt ab Elisæo onus terræ quam volebat secum asportare, nec
vltra adorare idolum: sic nos terram in quam vertendi sumus,
Inuitat nos Deus ad pacem, & eam flocci facimus. portemus in nostra memoria, vt non adoremus idola vitio-
rum nostrorum.

Dic obsecro peccator, cur non ferreum pectus emollis, vi-
dens quòd te hodierna epistola ad pacem inuitet is, à quo pro
cumbens & genibus aduolutus, multis etiam adhibitis lachry
mis, eam tu postulare frequenter debebas, etiam terramque,

cælumque

Atælumque deprecatores adhibendo. Quænam tibi obſecro maior & præſtantior commoditas offerri poterat, quam hodierna, vbi vides Chriſtum te ad pacem inuitantem, atque veniam tibi concedentem, ſi verè & ex animo ad eũ conuertaris? Refert Valer. Maxi. quòd quando Alexander Magnus vrbem aliquam obſidebat, facem accendi præcipiebat, atque præconis voce publicari, quòd quicumque ante extinctam facem, ad ipſum veniam petiturus accederet, liberaretur, & beneficia multa à rege impetraret, ſin minus gladio periret ipſe cum vniuerſa familia, & bona omnia diſſiparentur. Tale præconium Val. Max.

Conuertamur ad Deum antequã venia tanua claudatur.

B hodie Deus Optimus Maximus nobis voce Ioelis denuntiat tuba prius clangente cùm dicitur, Canite tuba in ſion, & poſtea aſſeritur, Conuertimini ad me in toto corde veſtro. Ioel 2.

Præterea quòd puluere hodie aſpergamur, indicat planè quod etſi ſceleſtiſſimi fuerimus, ne diffidamus, ſed veniã ſperemus: ſiquidem quandiu hic viuimus, tanquam in cinere deſcripta ſunt peccata noſtra, vndè facile deleri queant. Sicut enim quod in cinere ſcriptum eſt, facile deletur, & leuiuſculo vento diſſipatur: ſic vtique peccata noſtra ſi hoc ſancto tempore ea confiteamur, & cõteramur toto corde, atque deploremus ea & oratione

Ne diffidamus, etſi pcĩs maximè onerati, ſed ad Deum reuertamur.

C tionibus, eleemoſynis, ieiunijſque utamur, quod iugum ſuauiſſimum eſt & leue, facillime obliterabũtur. Quod cùm ita ſit, conuertimini ad dominum Deum veſtrum, quia benignus, & miſericors eſt. Si enim aliquando conuerti debemus ad dominum, & quod quæſo tempus acceptabilius fingi & excogitari poteſt? Ne expectemus quæſo quòd ianua clauſa ſit, ut fatuæ illæ uirgines fecere: ſed hoc iam ſalutari tempore & opportuno conuertamur, quo lachrymæ noſtræ eam habebunt uim, ſi uerè & ex animo emanent, ut peccata omnia quantumuis gra uia & enormia, delere poſſint. Veniet autem tempus quando

Simile. Ioel 2. Mat. 25.

Pœnitẽtia magna vtres.

S. Tho. 4. ſen. diſ. 21. q. 1. art. 2.

D uel ſi lachrymas funderes inſtar oceani, nõ tamen ſufficient ad obtinendam ueniam etiam unius dũtaxat venialis peccati. Vnde Regius Pſaltes dicebat; Pro hac orabit ad te omnis ſanctus in tempore opportuno. Reuera dicendum eſt, totum tempus præſentis uitæ eſſe tempus ueniæ obtinendæ, & miſericordiæ à domino impetrandæ: nihilominus tñ aliud tempus eſt alio accõmodatius & opportunius ad pœnitentiã agendam. Quod cùm ita ſit, quis obſecro te, erit tam cæcus qui non uideat, hoc Quadrageſimale tẽpus ſanctum, quod hodierno die inchoamus & auſpicamur, eſſe lõge accommodatiſſimum & maxime opportunum? Non igitur procraſtinemus, nec tantam temporis commoditatem negligamus: fieri quippe poteſt, vt paulo poſt

Pſal. 31.

Quadrageſimale tps accõmodatiſſimũ ad pœnitẽtia agendam.

lo post tam oportunam occasionem non nanciscamur, etiam E
in reliquo totius vitæ nostræ progressu. Attendamus quæso, quòd nos Deus exterius, interiusque vocet, requirat, inuitet, paratus ad condonandū: dum igitur est occasio, vt ait ille, fronte capillata, eandem apprehendamus, ne postea calua fiat.

Feria Quarta in cap. Ieiunij.

CONCIO SECVNDA.

Lenit. 13. *Intētio nostra in Deum dirigatur.*

VM *ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes.* F
Mat. 6. Id quidem præstare debemus, vt tota nostrorum bonorum operum intentio sit in abscondito, & propter Deum. Præcipiebat Deus in lege olim, vt capilli leprosi resecarentur, vt lepra manifesta apparere: sed capilli Nazarei & sancti non resecabantur, sed potius capillis caput decenter tegebatur. In quo quidem nobis insinuatur quòd peccata ipsius viri improbi & peccatoris sacerdoti aperiantur: bona vero opera abscondamus propter Deum.

Num. 6.

Gen. 40. Pincerna quidē regis Pharaonis, qui pocula gestabat coopertа, restitutus fuit ad pristinum gradum: pistor verò qui canistrum apertum adferebat, suspensus est. Pro ratione ipsorum ventorum, ita solent nauigantes ad portum appellere: hypocritę ventus est vanitas, & ita portum consimilem recipit: uir autem uirtutis studiosus cum secundo uento amoris Dei nauiget, idcirco fœliciſſimum obtinet portum. Psal. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam.

Simile. G C

Gen. 26. Puteos Isaac terra oppleuerunt Philistæi: sic puteos quos Deus in nobis producit rectarum intentionum, ut inde bona emanent opera, conatur dæmon cogitationibus terrenis, & mundanis obruere.

Gen. 34. Sichimitis circuncisio interitum attulit, quæ tamen alijs salutem dabat, sic bonis operibus multi proficiunt quòd habeant rectam intentionem; alij vero pereunt, quòd deprauatam habeant intentionem. Sichimitæ propter sensualitatem, & cupiditatem, circuncisionem suam fecerunt, & ita perierūt, Hebræi verò eam subierunt propter Dei præceptum, & ut originali labe mundarentur, ut inde intelligas quantum in bonis operibus ualeat recta intentio. Quare ut ait Apost. Colos. 3. Omnia quæ facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Iesu Christi facite.

H D

Intentionē rectam requirit Deus.

Col. 3.

2. Cor. 6. *Cum ieiunatis.* Ieiunium quidem, ut ait Apost. 2. Cor. 6.

debet

A debet esse in multa patientia: In omnibus inquit, exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa patientia. Nota autem quòd dicit, in multa patientia: nam patientia cum tribus debemus uti, primò nobiscum, deinde cum proximis, & tertiò cum domesticis: & nobiscum quidem, quia cùm non simus assueti ieiunijs, illico primò mane famem sentimus, & nocte dormire nequimus, item dolores capitis experimur: sed tamé patientia utentes tandem omnia uincemus, & usu facilia fient: non debes propterea ieiunium relinquere, considerans quòd propter te plura sit passus Christus: & quoniam sæpe propter B medici consiliũ abstinentia uteris, melius erit si propter Christum, & Ecclesiæ mandatum. Secundò debemus patientia uti cum proximis, multos enim videas, qui cùm ieiunant, reddũtur irati, & intolerabiles cum proximis. Tertiò debemus patientia uti cum domesticis: multos enim uideas, qui cùm ieiuni domum accedunt, nisi omnia sint parata, nisi cibi egregiè sale conditi, statim clamores edunt. O infelices qui tam minima de causa ieiunij fructum perdunt.

Patientia vilissima.

Virtus exercitata facilior redditur.

Ieiuniũ sine patientia non videtur prodesse.

Nolite fieri sicut hypocritæ tristes. Hypocritæ sunt falsarij, plus autem offendit qui falsam cudit pecuniam, aut qui scripturam aliquam falsificat, quàm latro. Sunt hypocritæ instar C alicuius nauis patientis tempestatem, & tandem in manus pyratarum deuenientis: sic enim hypocritæ tota vita se affligũt, & tandem pereunt, & diuitias suas inimicis tradunt, ut ait Dauid Psal. 77. & ita uidentur posse quodammodo dici martyres dæmonis; vult enim & dæmon in suo inferni tabernaculo (vt aliquid facetè dicamus) habere suos martyres. Moyses quidem cùm manus efferebat & eleuabat in altum, uincebat; sic tu intentionem tuam dirige in Deum, & uinces. Vt hoc nos Christus cælestis magister doceret, oculos in cælum ferebat, cũ D aliquid insigne præstare uolebat, ut patuit in miraculo panũ, & in suscitatione Lazari. Quando uolumus aliquid ad rubricam dirigere, solemus sinistrum claudere oculum: sic nos mala intentione deleta, bonam semper Deo aperiamus. Hypocritæ quidem non id faciunt, sed potius vultum suum prorsus exterminant, vt hominibus placeant.

Hypocritæ quibus cõparentur. Psal. 77.

Exod. 17.

Mat. 14. Ioan. 11.

Simile.

Memento homo quia cinis es, ait nobis Ecclesia hodierno die, siquidem mortis memoria est horologium uitæ, illã excitans, & ordinans ad munditiam, ad uirtutes acquirendas, & sordes uitandas. Vt enim aqua cineris abstergit uestium maculas, ita mortis memoria, & lexiuium lachrymarũ, animæ sordes abstergit, & noxias solicitudines atque cupiditates.

Mortis memoria quàm sit vtilis. Simile.

Consi de-

E

Considerationes ad pœnitentiam viriliter capessendam.

Hu.Card. in Mat.

Cvm ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes. De ieiunio, ait Hugo Card. non remouet dominus tristitiã omnimodam, sed tristitiam hypocritarum, quæ non solùm meritum non habet, sed supplicium promeretur. Notandum autẽ q̃ ieiunium aliud spirituale est, aliud verò corporale: spirituale

Isai.58.

est quod abstinet à peccato, de quo Isa. dicit, Nonne hoc est magis ieiunium quod elegi? Dissolue colligationes impietatis &c. Ieiunium corporale est abstinere à cibo corporis certo tempore, quod multa bona efficit, cùm rectè fit. Primò pauperem reficit, tum enim est rectũ ieiunium, quando quod ventri

F

Isai.58.

subtrahitur, pauperi datur. Vnde Isai. postquam monuit ad ieiunium, subiungit, frange esurienti panem tuum. Item intel-

Dan.1.

lectum exacuit. Dan.1. Tollebat cibaria, & vinum potus eorum, & dabat eis legumina: pueris autem his Deus dedit scientiam, & disciplinam in omni scientia, Danieli autem intelligentiam omnium visionum.

G

Vita nostra breuis.

Plurimum quidem sanè confert ad pœnitentiam in nobis excitandum, considerare quanta sit vitæ nostræ breuitas, non solùm autem dico breuem facta comparatione ad æternitatẽ,

Psal.89.

iuxta illud Psal. Mille anni ante oculos tuos tanquam dies hesterna quæ præterijt: Verumetiam comparata cum vita maiorum nostrorum, & patrum antiquorum, qua viuebant octingentos, & nongentos annos ante diluuium, vt notauit martyr

Cypriã. cõtra Demetriũ.

ille & doctor eximius D. Cyprianus, qui ait, Vix peruenit homo ad trigesimum annum cùm iam cani oriuntur, item in ipsa adolescentia sunt iam aliqui calui, & sexagenarius iã senex

Simile.

reputatur, octogenarius verò iam decrepitus censetur. Vtique

H

similes sumus imperio Romano, nam tempore Octauiani, &

Vita nostra instar Rom. Imp. semper breuiata est.

aliorum huiusmodi imperatorum, vix apparebat in toto orbe natio cui non dominaretur: deinceps verò tantas hinc inde incursiones & discordias sustinuit, vt longè breuissimum effectũ sit, & in dies breuius fiat. Talis est vita nostra, quæ quotidie breuiatur, ante diluuium quidem viuebant homines nongentos annos, & paulopost quadringentos, iam tempore Iob ducẽ

Iob 42.

tos, de quo dicitur, q̃ post persecutiones suas vixerit centũ & quadraginta annos: nunc verò vide quò tandem deuenerimus,

Aristot.

vt dicat philosophus, q̃ vigor ætatis hominis sit vsque ad trigesimumquintum annũ, inde enim iam ætas ingraueſcit, denique

Anique si alios trigintaquinque annos addas, ecce tibi septuaginta annos humanæ vitæ, nam in trigesimoquinto quasi in meridie versamur, hinc verò tanquam sol ad occasum tendimus. Videmus igitur apertè, & plures quàm quatuordecim partes fuerit vita nostra extenuata, nec tñ id volumus agnoscere: Tanta enim cæcitate laboramus, vt id penitus negligamus. Quòd si hinc etiam demas infantiam & pueritiam, tempus ẽt quo somno indulgemus, & decrepitam ætatem, quæ vix loco vitæ ducenda sunt, iam aperte vides quam exiguam ducamus vitam. Si igitur hanc ipsam exiguã vitam, in pœnitentia nõ con
B sumimus, quid nobis miseris fiet? In hoc certe sumus diligentiores, & plus peccamus in tam tenui vita, quàm peccarent illi in diuturna, & videas modo innumeras vitiorũ, & peccatorum species. Si igitur illi qui tãdiu vixerunt, iam nunc in obliuione versantur, quid de te existimas fore, qui tã breuẽ viuis vitam?

Nescio planè qua de causa bona æterna non diligamus, & inferni pœnas non perhorrescimus, cùm tamen præsentia incommoda sentiamus, & præsentia bona tantopere diligamus. Nam mihi persuadeo illud esse in causa, quòd cùm æterna bo
C na & æternæ pœnæ nobis longissimè distare videantur, minorem in oculo nostro angulum efficiũt, bona uero terrena quæ præ manibus habemus, maiorem in nobis efficiunt angulum. Contra quos sic argumentor, Quando malus propter eiusdẽ uitia erit in inferno, & inde tam procul conspiciet uoluptates, quas hic uiuens habuit, apertum sanè est, quòd cùm minores angulos efficiant, illi etiam exiguæ videbuntur, siquidem tñ abhinc distat infernus, quantũ nos ab inferno: cùm igitur propter tam exiguas voluptates se in inferno positũ videbit, quid quæso sentiet infelix? Sic igitur versa uice de cœlo philosopha
D ri poteris. Quòd si res præsentes, quia maiorem angulum efficiunt, plurimum nos mouent, quid dicemus cùm damnati præsentes experientur pœnas sempiternas & immortales? Sic etiã uice uersa de cœlo philosophari potes; cùm enim videbis pro exiguis laboribus hic pro Christo toleratis, immortalia tibi dari præmia, immortales sanè Deo gratias ages, qui tantam tibi beatitudinem contulerit tam uili pretio: sicut contra malus se confusum uidebit, & pro tã momentanea delectatione, æternas incurrerit pœnas. Potest etiam hæc doctrina purgatorio ac commodari, cuius quidem pœnas uidemur nos nihili facere. Cùm igitur hæc ita se habeant, cur nõ redimimus tam atroces pœnas pœnitentia in præsenti uita? Si enim præsentia tantùm contuemur, quid distamus à brutis, quæ futurorum notitiam

Vita quo extenuetur in hominibus.

Si infantiã et pueritiam demas, et sõni tempus, ac edendi, vide quã exigua vitæ portio relinquatur.

Quorsum qua futura sunt negligimus, gloriã sempiternã nõ amãtes & inferni pœnas nõ metuentes?

Quam miseros se inueniunt in inferno miseri.

Quanta fruẽtur in cõditate boni in gloria.

Purgatorium velis et remis fugiamus.

non

Præsentia tantũ tan quam bruta contuemur.

non habent? Imo & brutis deteriores videmur, siquidem nos Salomon ad formicas remittit, vt earum prouidentiam discamus. Si tam vile & tenuissimum animalculum te excedit propter negligentiam tuam, cur non confunderis, cùm tanta abundes prudentia ad futura contuenda, & præterita respicienda, tum etiam tantis diuinitus abundes præmijs, & muneribus? O virum sibi ipsi crudelem. O virum perditum, & miserabilem. Congrega, congrega in æstate, ait Salomon; noli sæuam hyemem expectare, omnes enim in hyeme te deridebunt: qui nãque laborare non vult, mendicabit æstate, vt sapiens alibi ait, Propter frigus piger arare noluit, mendicabit ergo æstate, & non dabitur ei, sicut accidit fatuis virginibus. Quamobrẽ cùm sanctissimum hoc Quadragesimale tempus nos ad pœnitentiã inuitet, & ieiunium, iustũ planè erit, vt nos in his exerceamus.

Prou. 6.

Prou. 10.

Prou. 20.

Mat. 25.

E

F

Inanis gloria perniciosum malum.

Occultam superbiæ radicem habemus.

NOlite fieri sicut hypocritæ tristes. Quòd homines prætendant, siue sibi proponant videri ab hominibus, prouenit ex occulta quadam superbiæ radice, & propria sui æstimatione, atque magno desiderio, vt videantur, in hac vita. Hunc autem pestilentem appetitum conatus fuit Christus extirpare ab hominibus in tota sua mortali vita, inferendo & plantando veram humilitatem in cordibus hominum & veram mortificationem, quæ sunt prædictis contraria, videlicet ambitioni & propriæ excellentiæ: Hæc quidẽ humilitatis virtus sicut summe est necessaria, ita maximè est difficilis. Cũ enim homo per superbiam ceciderit, hinc factum est, vt nobis multæ huiusce modi morbi reliquiæ commissæ fuerint: tum etiam quòd nobis sit vsque adeo communis appetitus propriæ excellentiæ, quę veræ humilitati obsistit: sic enim fit vt tanto difficilius humilitatis virtus acquiratur, quãto propria existimatio altiores in nobis iecit radices. Vnde Christus tam diligenter curauit, vt humilitatis virtus in nobis plantaretur, cum videret quot mala ex propria vniuscuiusque æstimatione orirentur, ex hac enim tot inimicitiæ in mundo oriuntur & dissensiones, cùm nullus postponi alicui velit, nec velit sibi aliquem præferri. Vndè si diligenter consideramus, inueniemus profectò, ab vtero vsque matris vsque ad crucem, Christũ direxisse actiones suas, vt homo humilitatem ab ipso disceret, sicut discurrenti per eius vitam facile poterit apparere in tot laboribus & persecutionibus, quin etiam cùm permiserit scelestissimum

G

Humilitatem amemus.

Humilitas vtur apparet difficilis.

H

Christ⁹ nobis humilitatem, et verbo, & exẽplo tradidit.

hominem

A hominem sibi præferri videlicet Barrabam. Quamobrem ò superbe & miserabilis, cùm videris te vehementer huiusmodi peste infectari, ad Christum crucifixum oculos tuos leua, vide quomodo ibi crucifixus sit, non pretiosis indutus vestibus, sed nudus & vulneratus: non manibus lapillis pretiosis ornatis, sed acutissimis clauis transfixis: non pileo ornatus cũ plumis pretiosis, sed spinea corona, non collo monili decorato, sed asperrima catena: non redolet pretiosa vnguenta, sed sputo conspersus est. Si tali consideratione, & tam horrifico spectaculo non moueris, durior es sanè asperrimis, & immanibus saxis, siquidem hęc talia quidem conspiciendo scissa fuerunt: & si tali cõspectu non resurgis, magis mortuus es quàm corpora omnia mortua; siquidem hæc tunc surrexerunt multa, & à sepulchris exierunt, & si tanto motu non moueris, immobilior es terra, hæc siquidem tota tremuit: item obstinatior es populo Iudaico, qui circa crucem positus multos habebat pectus suũ percutientes. Humiliare igitur iam, humiliare, neque enim tantum humiliaberis, quantum peccata tua merentur. O quantum humiliaberis in futuro seculo, si hic humiliari dedignaris! Omnitte iam, omnitte istos insolentiæ ventos, & æstimationem istam apud homines, ad Deũ oculos tuos leua, qui scrutatur renes, & corda, & debet opera tua præmiari, atque apud hunc cura aliquid esse, non apud homines, missas denique facito vanitates omnes mundanas.

Mat. 27. Mar. 15. Luc. 23. Ioan. 18. Acto. 3. *Consideremus Christũ crucifixũ, & superbiã omnem frangimus.* B Mat. 27. Luc. 23. *Considera quod Deũ habiturus es iudicem.* C

Cùm virtuti præmium honoris debeatur, atque ieiuniũ, & alia hmõi exercitia studiosa sint, hinc dæmõ fallaciter argumentat, licere honorẽ mundanũ quærere, qñquidẽ talia honorifica media assecuti sumus. Cõtra q̃ dæmonis astutiã nos Christus armat dicens, cũ ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritę tristes.

Astutia dæmonis.

O miseri qui affectantes laudes hominũ, in semetipsis dissipant fructus laborũ! Tale quidã his accidit, quale hñti arboré aliquam fructibus onustã, & decorticat eã, nam statim fructus oẽs pereunt. Quod significare voluit Ioel cũ ait, Decorticauit ficum meam, nudãs spoliauit eã, albi facti sunt rami eius: hæc enim accidunt, cùm pp humanam ostentationem bona nostra publicamus & pp inanẽ gloriam: tamdiu enim illæsa durant, quandiu seruãtur sub silentij cortice. Cæterum obserua quòd tametsi si totum corticẽ arbori adimas moriatur, non tñ si partem, siquidem ex maiori alia parte alimentũ sumit & sustentatur. Qñ opus facis oĩno pp inanẽ gloriam, penitus illi vitã adimis siue valorẽ: si aũt præcipuè illud pp Deum facis, & exinde cupis vt etiã ad gloriã Dei innotescat, & alij animentur ad bona

Simile. Ioel 1. *Opera bona occultemus, ne ea amittamus. Finis præcipuus nostrorum bonorum operum, sit Deus.* D

bona peragenda, non propterea valorem operis perdidisti, etsi E
quodammodo gaudeas in eo opere, siquidem hæc non deseri-
Mat. 5. mus quando hic viuimus, Vnde Christus ait, Sic luceat lux
vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glo-
rificent patrem vestrum qui in cælis est. Item, Nemo accendit
lucernam, & ponit eam sub modio, sed super candelabrum.

Super illa verba Apostо. Quæ enim secundum Deum tristi
D. Thom. tia est, &c. ait beatus Tho. Sciendum est quòd tristitia & gau-
2. Cor. 7. dium, & cõmuniter omnis affectio ex amore causatur: duplex
Lec. autem est amor; nempe amor Dei, & ex hoc causatur hæc tri-
Duplex amor. stitia secundũ Deum: alius verò est amor mundi, ex quo causa F
Tristitia duplex. tur tristitia secundum mũdum. Amor Dei facit nos Deo obse-
qui libentissime; cùm aũt cõtra eum operamur, verum gustum
amittimus, & tristamur cùm à Dei obsequio nos elongemus,
& bona est tristitia. Quæ est secundum mundum tristitia, tunc
fit, cum mundana nobis ex animi sententia non succedunt: ex
quo colligas quã rarò nos tristitia bona apprehendat, quæ est
ex eo susceptaquòd Deum offenderimus. Super verba illa
Remig. in supradicta Apost. ait Remigius, Ille contristatur secundum
2. Cor. 7. Deum, qui Desi per pœnitentiam sibi placari desiderat. Hinc
liquet quomodo neque hæc, neque tristitia hypocritarum in G
nobis reperiatur, si quidem hypocritæ fingunt tristitiam san-
ctorum, nos autem non curamus sancti esse, neque tristitiam
habemus secundum Deum, quoniam non sentimus dolorem,
quòd eum offenderimus. Solùm habemus tristitiam secundũ
D. Chrys. mundum, de qua ait Chrysost. quòd sit inutilis, imo verò no-
super 2. cet. Quę enim nobis euenit commoditas, ex tristitia propter
Cor. 7. amissionem bonorum, salutis, delectationis, & aliorum huius-
modi? Imo verò nobis plurimum nocet, & animum affligit, &
cor lædit. Verùm tristitia susceptа propter amissionem Dei, &
amicitiæ eius, & propter amissionem virtutum & aliorum bo H
norum spiritualium, nobis plurimum cõducit ad hæc ipsa de-
Gen. 4. nuo recuperanda. Vnde si de Cain dicitur, quòd tristis incede-
ret postquam fratrem suum occidit, & tamen parum ipsi pro-
Agit Deus causã seruorũ suorum. fuit: respondemus, Cain nõ tristari propterea quòd Deum of-
fendisset, sed quòd fratris virtus plus manifestaretur in mor-
te quàm in vita, cùm Deus causam eius susceperisset. Quòd si
propter diuinam quidem bonitatem, nõ tangeris aliqua letha
Qualis esse debeat tristitia nostra. li culpa, saltem tristitiam habe quòd non plus profeceris in vir
tute, tristare de offensis quas vides contra Deum à multis cõ-
mitti, siquidem ipsum amas; de his enim tristari debes, si verè
Deum diligis, & proximum.

Ambitio

Ambitio detestabilis est.

A *Exterminant enim facies suas, vt appareant hominibus ieiunantes.* Fictos quosdam exquirunt modos, quibus videri possint hominibus pœnitentes, & pallidi atque macilenti. Ea enim est conditio nostra, vt antequam bonum aliquod operemur, multo sudore desudamus, & multas prius emittimus lachrymas, & multo conatu opus est, & postquam huc deuenimus tandem, tanta tenemur appetitione publicandi quæ fecimus, vt maiori fere conatu opus sit ad retinendum quo minus publice illud opus diuulgemus, & mundanos honores pro eo appetamus. Quod si diligenter scrutemur, facile ita esse comperiemus: si enim eleemosynã damus, aut aliam habemus deuotionem, vel disciplina corpus maceramus, siue propter proximum aliquid boni facimus, aut propter Deum laborem aliquem capessimus, etsi purè propter Deum, solo Deo sciéte id fecerimus, qui eius remunerator est, statim tamé id diuulgare peroptamus, & occasiones quærimus id commemorandi, atque fingimus nos aliter nunquã id dixisse, nisi sese occasio obC tulisset, dicimusque nos quasi coactos id recensere. O dementem virum, an non vides te hoc pacto tui operis fructum amittere propter inanem gloriam? an times quod nisi ad notitiam hominum veniat, Deus illud nõ præmiabitur? nequaquam id vereri debes, siquidem Christus ait, ℣ pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Considera ℣ quando Abraham tres Angelos hospitio excepit, Sarra in abscondito pararet quæ essent necessaria ad vescendum: non tamen eam sancti hospites obliuioni tradiderunt, siquidem ei felicem partum denuntiarunt tam optatũ. Vnde & Abrahæ dixerũt, Vbi est Sarra vxor D tua? Quasi dicerent, ne existimet ℣ quamuis lateat, eius bona opera non recordemur: sed sciat ℣ quæ facit in occulto bona, publice Deus remunerabitur: vnde ait, Reuertens veniam ad te tempore isto vita comite, & habebit filium Sarra vxor tua.

Quãta sit humana fragilitas.

Magna est ambitio nostra.

Statim volumus bona nostra opera ĩ publicum diuulgare.

Diuulgando temere opera nostra, eorũ fructũ amittimus. Gen. 18.

Occultem bona opera nostra. Gen. 18.

Nouit quidem astutus dæmon, nullum esse animal ita auidum exquisiti cibi, atque est auidus homo humanæ laudis & honoris. Si quidem irrationale animal ubi primum appetitũ suũ cibo saturauit, statim illum relinquit; nõ ita se gerit homo cũ vanagloria, quin potius quo magis ea pastus est, adhuc longe plus eandem esurit: hinc fit vt quam cito bonum aliquod fecit quis, statim dæmon eum de inani gloria, & laude tentat. Quod cùm præclare magister noster, & verus medicus Chri-

Laudari omnes cupimus.

Inani gloria abundamus.

stus norit, vt hanc infirmitatem longè à nobis propellat, præ- E
Laudes hominum declinemus. monet nos in hodierno euangelio, vt inanem gloriam procul à nostris operibus pellamus, neque tam vile præmium ex operibus nostris reportare cupiamus.

Multa mulieres inani gloria capiuntur. Varijs quidē & diuersis modis conatur astutus dæmon atque molitur, nos in gloriam inanem impellere: aliquas enim mulieres in hoc vitium curat detrudere, varijs ornamentis, & vestibus pretiosis, atque fuco, vt diuites videantur, atque ab hominibus pulcherrimæ iudicentur. Alios in hoc vitiū conatur impellere, exterminando facies eorum, & pallidas eas reddendo ac macilentas, tantum abest, vt eas ornent, & colore affi- F
Multi modi inanis gloriæ. ciant, vt potius extra omnes terminos coloris, & boni habitus naturalis eas constituant varijs modis & artificijs. Alios conatur in similē culpam protrudere pretiosis vestibus, & redolentibus vnguētis: alios verò tenuibus & sordidis, atque laceratis,

Astutia multa dæmonis. qui oēs his tam diuersis modis auram popularem captant, & ita eorum pastor per talia prata eos ducit, & eosdem pascit in tam horrendis saltibus, & præcipitiis. O rem miram, q̄ vel si
Circunspecte viuamus. ieiunes, vel si bene induaris, si male, si loqueris, si taces, si incedis, si quiescis, statim hæc nos tentatio vrget, & tales nos spinę
Opera bona in Deū dirigamus. exertæ pungere, & lacerare curant. Quæ tamen omnia facile G vitabimus, si Christi hodiernam doctrinam diligenter audiamus, cùm ait, Tu aūt cùm ieiunas, vnge caput tuum, & faciem tuam laua. Ité, pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi.

Dū vitant stultivitia in contraria currūt. Quibusdam videtur q̄ iam salui sint, eo q̄ non sunt hypocritæ, & ita se alijs tradunt vitiis: Verùm quid tibi miser prodest, q̄ hypocrita non sis, si dissolutè viuis? Nā etsi propter hypocrisim non damnaberis, damnaberis vtique q̄ superbus sis, auarus, carnalis, iracūdus, blasphemus, vindictā cupiens, homicida, crudelis. Quid tibi prodest, q̄ ne videaris hypocrita, fias scurra, dissolutus, & scandalosus? An non vides, q̄ qui hodie di H
Mat. 5. cit, Nolite fieri sicut hypocritæ tristes, idem etiam dicit, Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum qui in cælis est? Hæc quidē consonantia & harmonia, quā interius vir Christianus seruare debet sine vlla fictione & hypocrisi, significata est in duabus il
Exo. 32. lis legis tabulis, digito Dei scriptis, intus & foris: sic enim vir Christianus digito Dei moueri debet, & intus, & foris egregiè consonare, hoc est candida & præclara opera p̄p Deū faciendo, non autem propter inanem mundi gloriam & laudem, & à solo Deo Optimo Maximo, suorum bonorum operum fructum, & præmium amplissimum, atque vberrimū expectare.

Feria

Feria Quarta in cap. Ieiunij.

CONCIO TERTIA.

VM *ieiunatis*. Mat. 6. Docet nos Christus hodie, & mater nostra Ecclesia, modum quo possimus Deo placere interius & exterius. Videlicet exterius in hilaritate vultus, ne videamur id coactè facere: interius verò, ut omnia propter Deum faciamus, qui debet opera nostra remunerari, non autem ut uideamur ab hominibus. Interiorem quidem modum docet, cùm ait, Nolite fieri sicut hypocritæ tristes, qui exterminant facies suas, vt appareant hominibus ieiunantes: exteriorem vero dum dicit, Tu autem cùm ieiunas, unge caput tuum, & faciem tuam laua: Quasi dicat, hilarem te ostende, ut ostendas quòd libenter id facias. Hanc duplicem pulchritudinem habebat sponsa, iuxta quod ait sponsus, Quam pulchra es amica mea, quã pulchra: bis enim uocat eam pulchram. Et quamuis eam de exteriori pulchritudine laudat, vt de dentibus, & labijs: eam nihilominus de interiori laudat, & de simplicitate etiam interiori, cùm ait, Oculi tui columbarum, absque eo quod intrinsecus latet. Docet igitur nos Christus hodie qũo ipsi placeamus. Benedictus dominus Deus meus, possumus dicere cum Dauide, Qui docet manus meas ad prælium, & digitos meos ad bellũ: Armat nos ieiunio, oratione, & eleemosyna, & docet nos quo pacto his vti debeamus. Quid enim multis prodest eximia habere arma, si his vti nesciant, cùm opus est?

Leto animo debemus Deo seruire. Can. 4. Pſal. 143. Simile.

Cum ieiunatis. Non præcipit ieiunium, sed illud iam supponit tanquam rem antiquissimam & celebrem: ordinem autem dat quomodo fieri debeat: cibus enim noster moderatus esse debet, qui corpus sustentet, non autem spiritum aggrauet: Salutare quidem est ieiunium tum corpori, tum animæ. Medici maximè laudant diætã; quod si tantũ corpori prodest, quid putas proderit spiritui? postquam discipuli agnum comederant, & vinum biberant, non poterant vna hora vigilare cum Christo ea nocte; cùm tamen essent sobrij & egregiè in omnibus moderati, quid igitur nobis euenturum censes?

Excellẽtia ieiunij. Mat. 26.

Cum ieiunatis. Primũ illud & egregium factum Saul fuit, liberare populum ab iniqua illa conditione Naas, qui volebat oculos omnium dextros eruere, per quos recta intentio significatur: vnde & primum quod nos modo Christus mo-

1. Re. 11.

Intētio sit recta. net, est, vt rectam intentionem Deo conseruemus. Quòd Sanson indicauit vbinam vires haberet, hinc factum est, vt & vires, & vitam amitteret. Item qui thesauros suos habebant absconditos, liberati sunt ab Ismaelis gladio. Moyses absconditus in fiscella, non perinde fuit submersus, ac alij infantes qui non erant absconditi. E

Iud. 16.
Hier. 41.
Exod. 2.

Cum ieiunatis. Quam cito soleat Deus placari ieiunio, & pœnitentia, satis quidem aperte constat ex Achab, cum interfecerat Naboth, vide 3. Reg. 21.

3. Reg. 21.

Verū ieiuniū etiam est non peccare. Ecclesia. 1. Pet. 2. Isai. 58. Ieiunia quidem omnia huius sanctæ Quadragesimæ eò dirigi debent, vt Deum non offendamus, & à peccatis abstineamus. Quod Ecclesia à Deo postulat cùm ait, Sic corpus extra conteri dona per abstinentiam, &c. Vnde D. Petrus ait; Obsecro vos fratres, vt abstineatis à carnalibus desiderijs, &c. Aliter enim parum nobis prosunt ieiunia. Isai. 58. Nunquid tale est ieiunium quod elegi? F

Ne proponamus procrastinationes apud Deum. Iam igitur aduenerunt dies pœnitentiæ, nolimus quæso more debitorum quotidie nouas procrastinationes, & inducias à Deo postulare, & nunquam soluere.

Aſtutia dæmonis. *Sicut hypocritæ tristes.* Solet dæmon nos decipere sub virtutis specie, & tanquam astutus piscator hamum tegit esca, & tanquam astutus auceps, rete occultat herbis, vel puluere. Sed iam his temporibus fere iam deficit hypocritarum regnū, & regnant procaces, & effrontes, absque esca vlla, & simulatione vitijs se ingurgitantes, imo pro honore ducunt se dissolutos esse. Prou. 2. Lætantur cùm male fecerint, & exultant in rebus pessimis. G

Prou. 2.

Climacus. *Vanagloria importuna.* Comparat S. Ioannes Climacus hypocrisim cum formica, quæ vix dum triticum in area congregauimus, cùm iam adest, & illud in ædiculas suas comportat; sic hypocrisis simulatque oramus, vel aliud bonum perpetramus, statim nos inuadit: quòd si eam viceris, denuo de victoria te tentat, dicens te sanctum esse virum, idcirco, cùm ieiunatis &c. H

Intētio in Deum dirigatur. Exod. 4. 3. Reg. 18. Dirigantur operà nostra ad Deum solum, & quamuis ipsa manifesta sint, tamen intentio sit occulta. Quandiu Moyses habuit in sinu manum, munda erat, sed postquam eam eduxerat, leprosa apparebat. Vitulum quidem Elias, & prophetæ Baal immolabant, quin & hi maiorem adhibebant diligentiam, lanceis se vulnerando, sed quoniam intentiones diuersæ erant, propterea tam varius fuit euentus.

Nolite fieri sicut hypocritæ tristes. Iam mundus in maligno

Dan. 2. positus est, & in occasum tendit: nam sicut statua illa Nabucho donosor

Adonosor erat capite aureo, sic initio Ecclesia multos habebat viros: eò tamen modò redacta videtur, vt iam pedes fictiles simus, & nil restet nisi, vt lapis descendat de monte, hoc est Dei filius ad iudicandum veniat, & nostra vitia seueriſſime puniat. Iam quadrare videtur illud dictum, Candidiores Nazaræi eius niue, & paulopost, denigrata est facies eorum super carbones. Sumus iam instar illius ignis absconditi, 2. Mach. 1. qui postea inuentus est tanquam congelata aqua & crassa: tales sumus nos, cùm tamen initio Ecclesiæ essemus ignis splendidus. Si modò veniret ad iudicandum Deus, inueniret sicut
B fecit Iudas Machabæus, sanctificationem desertam, altare prophanatum, portas exustas: sic enim nos Ecclesiam quodammodo prophanamus nostris vitijs, & iniquitatibus, tantùm apparentiam videmur habere Christianorum sine fundamento virtutis, more hypocritarum.

Extenuatur virtus in mundo. Thre. 4. 2. Mac. 1. 1. Mac. 4.

Nolite thesaurizare, &c. Causam subiungit Sap. 5. cũ ait, Transeunt enim, vt vmbra. Et Psal. 61. Diuitiæ si affluant &c. Et Psal. 48. Relinquent alienis diuitias suas. Solent enim diuitiæ, & exteriora ornamenta nocere, nisi prudentia, & mortis memoria adhibeatur: Palma non crescit, nec lætos edit fru-
C ctus in terra fertili, & pingui, gaudet terra leui, & infrugifera. Et vbi terra pinguis est, ait Plin. aspergunt coloni salem non longè à radicibus. Et Palladius ait, oportere iuxta eius radices non solùm mittere salem, sed cinerem. Eodem modo homo in rerum prosperarum fœcunditate, & mundi fertilitate status, diuitiarumque affluentia nutritus, nec fertur in contemplationis excelsitatem, nec fruges fundit virtutum, nisi sibi adhibeat salem prudentiæ, quo diuitias dispenset ac disponat, & cinerem memoriæ mortis, quo in gyrum rationis & doctrinæ ducatur, vt sibi consulat, finem suum prospiciat, & rerum
D humanarum varietatem, interitumque intueatur.

Sap. 5. Psal. 61. Psal. 48. Simile. Plin. li. 13. na. histo. Palla. *Delectationes & prosperitates, cæli viam nobis impediunt.*

Nolite thesaurizare. Manna quidem si accipiebatur vt pro diebus hebdomadæ seruaretur, corrumpebatur: si verò pro Sabbatho & die festo, conseruabatur. Noli igitur thesaurizare pro diebus hebdomadæ, ideſt pro præsenti vita, omnia enim perdes: sed thesauriza pro Sabbatho beatitudinis æternæ, vbi nec ærugo, nec tinea demolitur.

Exod. 16.

Caro quam sit contraria spiritui.

Cvm ieiunatis. Totum institutum Ecclesiæ hoc sancto tempore, & in hoc Quadragesimali ieiunio, est, vt caro spiri-

Ieiunium quare fuerit institutum.

tui subijciatur: siquidem tanquam inimica semper dolos machinatur nobis, vt nos perdat, quasi ipsa tunc immunis euaderet, si animam perimeret. O noxiam humanæ naturæ corruptionem, quæ eò deuenerit, vt cùm bene norit, bonam partem tanti incommodi supra se venturam, ita vt ardeat à tempore vsque iudicij in sempiternum, machinetur iam vt anima ab exitu ipsius corporis in sempiternum ardere incipiat! Et quòd homo rationis compos, qui hoc bellum componere deberet, remedium non adhibeat, etsi opus esset medijs vti difficillimis, arduis, & sanguinolentis! Maximam certè diligentiam adhibere deberet, vt tam feram belluam domaret, quæ ita clausis oculis mortem sibi intentat. De quodam principe legitur, quòd cùm in regno suo duos haberet homines, vnum quidem maximè auarum, alterum verò maximè inuidum, ambos ad se accersiri iussit, dixitque se velle amplissimis eos beneficijs afficere, hoc tamen pacto, vt ipsi ea peterent, & qui posteriori loco postulasset, duplicatum acceptur-

Caro pugnat aduersus spiritum.

Exẽplum. Inuidia de testabile malum.

rus erat beneficium: contenderunt illi inter se vter prior peteret, vt propter ea posterior cumulatius beneficium acciperet: sed tandem edicto regis compulsus est inuidus prior petere: qui apud se ratiocinabatur, si diuitias postulo, huic dupli cabuntur, & ego perpetua vrar inuidia: petam igitur quod huic gratum non sit; itaque postulauit sibi oculum erui, vt hac ratione alteri ambo eruerentur oculi. Sic se habet caro cum spiritu: siquidem ipsa non videtur curare de sua condemnatione, dum spiritum ad sempiternas pœnas inferni protrudit, ipsa patitur se condemnari à die vsque iudicij ad sempiternas pœnas, dum spiritum statim ad patiendum inducit sempiternos cruciatus. Tale quiddam accidit quibusdam, qui graues inter se inimicitias sustinebant; cùm enim in tempestate versarentur, petiuit alter eorum à nauclero, quænam pars nauis primò submergeretur, qui respondit proram prius submergi cùm esset angustior, ipse igitur se in puppi collocauit, vt hoc pacto inimicus prius in prora periret. Tale videtur esse odium inter carnem & spiritum, & est tãquam altera Eua, quæ semper nos inuitat cibo vetito: tanquam vxor Putipharis quæ castos adolescentes inuitat ad res venereas: est tanquam Iael, quæ candido lacte inuitat, & acutissimo clauo transfigit: est fallax Dalila, quæ Sanſonem blandis demulcebat verbis, & tamen fraudulenter eundem inimicis Philistæis prodebat, sic nos ipsa dæmonibus prodit: est impudica illa puella, quæ inhonestis saltationibus Baptistæ caput amputari postu-

Inuidorũ conditio.

Caro seipsam perdit, dũ spiritum perdit.

Exẽplũ in uidorum.

Inimicitiæ quãtũ nos cæcos reddat.

Gen. 3.
Gen. 39.
Iud. 4.
Iud. 16.
Mat. 14.

labat:

A labat: sic tanquam catulus dæmonis impudicis delicijs celebrat animæ nostræ prædam: hec est impudica illa ancilla ostiaria, ad cuius vocem Petrus ter negauit Christum. Iustum est igitur ac rationi consentaneum, vt cùm tot ac tanta committat facinora, nunc ieiunet, & pœnitentiam agat, vt dicere cum Apostolo valeamus; Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo. Si enim iste in gratia confirmatus, id faciebat, quid nos miserabiles peccatores facere oportet, qui tam incertam salutem nostram habemus? Simile. Ioan. 18. 1. Cor. 9.

B *Ieiunium quantum conducat.*

CVm viderent Hebræi se tantopere à Philistæis opprimi, & quòd peccata ipsorum causa erant tantæ oppressionis, quæsiuerunt medium optimum ad Deum placandum, videlicet ieiunium, atque ita inimicos superarunt: cur non igitur intelligimus peccata nostra causam esse quod ita passionibus & vitijs subijciamur? Quòd si bella corporalia ieiunio vincuntur, quanto magis spiritualia ieiunio superabuntur? Si corporei inimici ita prostrantur ieiunio, quid facturos censes C animæ hostes? Maceremus ergo carnem nostram, alioqui enim spiritus dignitatem suam amittet, nam seruiet ipse cui seruiendum potius erat à carne; quod quidem maxime ignominiosum est, vt satis ex hoc exemplo constare potest. Siquidem quòd aliquis tantum descendat, vt seruiat, cùm potius contra sibi seruiendum esset, magna est miseria: seruire autem ei, qui seruus esse debebat suus, hoc quidem ignominiosius est iuxta humanas, diuinas, & naturales leges, quàm si seruiam ego ei, qui aliquando fuit seruus meus, tales enim casus facile fieri solent, in quos cadunt homines per tot discri- D mina rerum. Quòd igitur spiritus carni seruiat, & anima corpori, hæc maxima est dissonantia contra leges omnes, & omnem naturæ ordinem. Seruitus quidem inter homines tolerabilis est; at verò quòd anima corpori seruiat, hæc verò est quidem omnium maximè miserabilis seruitus, ueluti si illustris quidam vir seruiret non dicam Aethiopi, sed bruto animali, mundando eius cœnum & sordes, atque ei genibus flexis seruiendo. Hæc igitur tam miserabilis seruitus ieiunio tollitur, diffipando vitia per abstinentiam, pœnitentiam, & carnis mortificationem: vt inde sanè intelligas quantum conducat quidem atque etiam conferat ieiunium ipsum, atque etiam ipsorum ciborum abstinentia. Simile. *Ieiunij vir tutes.* *Miserabilis seruilis seruitus & spiritus carni seruiat.* *Quod spiritus carni seruiat extrema miseria est.* Simile.

Leo Papa de ieiu. septimi mensis, fer. 2.

In omni agone certaminis Christiani vtilitas continentiæ plurimum valet, ita vt quidam sæuissimorum spiritus dæmonum, qui ab obsessis corporibus nullis exorcizantium fugantur imperijs, sola ieiuniorum & orationum virtute pellantur, dicente domino; Hoc genus dæmoniorum non ejicitur nisi per orationem & ieiunium. Grata ergo est Deo, & terribilis diabolo, ieiunantis oratio. Nec latet quantum acquirit suæ saluti, quæ tantum præstat alienæ. Si viderem nos tam amicos carnis, vt nullam ei molestiam pro quacumque causa exhibere vellemus, non mirarer quòd tam inimici essemus ieiunij & disciplinæ, atque solitudinis; sed video quòd pro corporis salute maximè carnem affligimus fame & siti, adeo vt inuentus fuerit qui ad curandam hydropisim per triennium nõ biberit: alij etiam sunt qui à multis se cibis abstinent pro salute corporis tuenda ex præscripto medici, quos tamen maximè appetunt: alij insuper sunt qui præ auaritia mare tranant, & vix etiam fœtida & salsa aqua se exaturare audent, atque vermibus scatente bubula, & immundissima copta: qua in re similes videmur prophetis Baal, qui se lanceis vulnerabant, & clamabant dicentes, Baal exaudi nos, vt placerent idolis suis: Qui igitur talia faciunt, cur tam delicati erunt, vt carnem ieiunio macerare non audeant & pœnitentiam hoc sancto tempore viriliter inchoare?

Auaritia hominum quo deueniat.

3. Reg. 18.

Pœnitẽtiã valde fugimus.

Ieiunium multi deserunt, propter leues causas.

Gen. 25.

Tentationes viriliter superemus.

Leuibus tẽtationibus succumbimus.

2. Mac. 7.

Sunt aliqui qui facile statim ieiunium deserũt, & pro ratione appetitus interdum propter viles cibos ieiunium quod toto die seruarant, nocte soluunt, & tanquam Esau primogenitura perdunt, ideſt Deũ, & præceptum Ecclesiæ derelinquunt propter vilem cibum. Quæro modo, cùm isti tam exiguæ titillationi gulæ resistere non audeant, qui mortus si comparetur ad carnis titillationes, & ad vindictas, longè remissior est, quo modo grauioribus, & vehementioribus passionibus resistent? item quomodo timorem qui se offert in sustinendo martyrio, superabunt? Cùm scilicet viderent furibundum tyrannum pro tribunali sedentem, & circunstantes vndique crudelissimos tortores, qui iam noua excarnificandi & insolita artificia parant? Quid faceres miser si te videres barbaris cinctum carnificibus ante crudelissimum tyrannum, vt contigit sanctis Macchabæis? O quam inuictum animum ostendebant Laurentius & Vincentius ante tyrannum! Tu verò in tanta versaris pusillanimitate? Si pro leui delectatione, Dei odium non dubitas incurrere, quid de te in maioribus occasionibus sperandum est?

D. Basil.

Laudat tantopere ieiunium D. Basi. in quodam sermone quidem,

Adem, vt dicat angelos iucundius ieiuni hominis animam custo dire, quam saturi. Et paulopost ait, q̃ angeli per singulas Eccle sias eorum qui se ieiunio purgauerunt Catalogum faciunt, & eos in libro cælesti scribunt, atque ostiatim quæritant: vt intel ligamus quanta sit ieiunij virtus. Vnde dixit Eliachim sacer dos, cùm videret populum exanimatum, Scitote quòd exau diet Dominus orationes vestras, si manentes permanseritis in ieiunijs & orationibus in conspectu eius. dixit autem si manen tes permanseritis, vt intelligamus quòd debemus in ieiunio perseuerare. *Excellẽtia ieiunij.* Iudith 4.

B

Pœnitentiam agamus.

AD pœnitentiam hoc sancto tempore agendam nos mo uere debet maxime, quòd Deus quem offendimus, & qui facile nos ad barathrum detrudere potest, nihilominus ta men nos hodierna epistola per Ioelem inuitet dicens; Conuer timini ad me in toto corde vestro: & conuertimini ad domi num Deum vestrum, quoniam benignus & misericors est. Si principem aliquem terrenum offendisses, & maxime eius iram C timeres, ipse verò te ad se vocaret, & rogaret vt eius amicus esses, atque ipse tibi delicta omnia condonaret, quantam quę so animo voluptatem caperes? Annon igitur multo magis ho dierno die gaudere debes, quod Deus Optimus Maximus, quẽ toties offendisti, tuam velit amicitiam, imo potius minetur ei qui suam noluerit inire familiaritatem, quam iuste negare po test? Itaque explicans Tertullianus illa verba Apo. 2. cap. Age pœnitentiam, alioqui veniam tibi, & mouebo candelabrum tuum de loco suo, ait. Inauditũ misericordiæ genus est, quòd cùm Deus iuste suam nobis amicitiam negare possit, nos ta D men non solùm ad eam inuitet, verumetiam minetur ei qui eam respuerit: tam pater nemo, tam pius nemo. Quod cùm Ionas consideraret, non audebat Niniuę subuersionem denun ciare, ne eum mendacij arguere possent. Hoc in Christo perfi di Iudæi vituperabant, quòd scilicet tanta esset præditus mise ricordia, vt etiam Sabbatho curaret: & cum peccatoribus man ducaret, vt hoc modo maiorem haberent occasionem veniam impetrandi. Atque hæc quidem vna est ratio, propter quam pœnitentiam agere debemus: verumtamen tanta præditi su mus iniquitate, vt tanta misericordia abutamur, & potius eam ad grauiora & plura patranda scelera transferamus. *Inuitat nos Deus ad veniã.* Tertullia. Apo. 2. *Pijssimus est pater Deus.* Ionæ 4. Ioan. 9. Mar. 2. Luc. 5. *Magna Dei misericordia.*

Si hæc non te mouent ad pœnitentiam, moueat te vitæ

breuitas

Ioel 2. Simile.

Similia. Sap. 5. Eccl. 10. Iacob. 1. 1. Pet. 1. Psal. 102. Sap. 5. Luc. 12.

breuitas, & miseria, quantam sæpe nobis sacræ literæ inculcant, interdum fumo vitam nostram comparando, interdum pulueri à vento rapto, imagini in speculo, vmbræ, telæ araneārum, fœno in tecto, flori agri, nebulæ, viæ nauis in mari, fluenti aquæ, memoriæ hospitis, frondi decidenti, & alijs similibus fragilibus rebus. Quod cùm ita sit, nil aliud præstare possumus, quàm pœnitentiam agere, cùm tam incerta sit vita nostra. Hoc nobis insinuauit Christus cùm ait, Vigilate, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. E

Luc. 13.

Tertia consideratio, quæ te ad pœnitentiam imitare debet, est comminatio Christi per Lucam cùm ait. Nisi pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis. An videtur tibi leuis comminatio? Quis quæso vult in sempiternum perire? Porro peccatorem velle sine pœnitentia saluari, est velle cælum digito contingere: hoc nec sancti poterunt impetrare, nec eius mater, & vsqueadeo hoc verum est, quòd impœnitentem mortuum Deus beatum efficere nequeat. Pugnant enim inter se, & beatum esse, & peccata amplecti, & detestari nolle, quod est pœnitentiæ proprium. Fixa enim manet illa sententia, Aut pœnitendum, aut ardendum. Quòd si aliud in inferno non esset tormentum præter ignem, annon tibi videtur superare tormenta omnia præsentis vitæ? Si tantum rex ille commotus est cum suo exercitu, videns quòd Mutius Scæuola sponte comburi fineret manum suam; quanto horribilius erit, corpus & animam ardere sempiterno inferni igne? Quæ lingua poterit hoc satis explicare? Si tu æstate sustinere non potes præ calore in lecto delicatissimum lintheum, & simplicem lodicem, quid fore putas cùm sempiterna illa inferni flamma cruciaberis? Si leuiuscula febris te ita vrit, vt lingua palato adhæresçat, & limpidum fluuium optas, aut ingentem niuis copiam: quid facies in perpetuo illo inferni calore? Vidisti vnquam metallum liquefieri, & qua ratione vorax flamma illud circunstet, sic erit animæ in inferno, neque definet esse, neque mori poterit, vt tormenta effugiat. Væ miseris, qui tantas pœnas in inferno prius patientur, quam eas hic credant. Quæ cùm ita sint, quæ tanta est secordia nostra, & negligentia, vt ad mortem potius sempiternam properemus, quàm ad cælestem patriam? Cuius quidem cælestis beatitudinis est secura via ipsa pœnitentia, & sanctum ieiunium, quod nobis hoc tempore Ecclesia proponit. F G H

Pœnitentia necessaria ad salutē.

Simile. *Mutius Scæuola.*

Simile. *Horribiles inferni pœna.*

Similitu. Simile. *Anima q̄ misere in inferno cruciabitur.*

Magna est negligentia nostra.

Cæterum aliqui nostræ huic doctrinæ respondent, dicentes,

tes, verum quidem esse pœnitentiã esse necessariam, veruntamen nõ esse necessarium tam cito eam præstare,& præsertim in flore iuuentutis, sed sufficere eam differre vsque ad senectam,& pulsantem mortẽ. Sciant tamen illi,non esse hoc consilium Spiritus sancti,cùm dicitur Eccl. 21. Quasi à facie colubri fuge peccatum: non enim solemus tarde,& negligenter fugere à facie colubri, sed cũ magna festinatione. Cum Elisæus puerum suum misit cum baculo ad filium mulieris illius suscitandum, tantam ei festinationem iniunxit, vt neque obuios salutare permitteret: quod proculdubio significat curã,quam B adhibere debemus in suscitanda anima; nam quod ad suscitationem pueri spectabat,parum intererat vltra horam,aut citra horam fieret. Quid igitur expectas,vt iam mors claßicum canat? Nauis quidem prius diligẽter præparatur, antequam ex littore soluat: neque expectat miles arma suscipere,donec tuba insonet: neque nauclerus, ea quæ sunt ad nauigationem necessaria, differt ad extremum vsque, cùm iam uela uentis permittit. De Magno Alexandro ferunt, quòd abse militem abiecerit, qui arma tunc præparabat, cùm iam bellum imminebat. Si aliquem offendisses, qui postea Rex crearetur,& pa C cem tecum inire vellet, differres ne cum eo amicitiam inire? Cur igitur ad extremum anhelitum pœnitentiam differs, & Dei reconciliationem? Expectas vt existimo, quòd tibi dicat illud Iudic. 10. Ite, & inuocate Deos quos elegistis, ipsi vos liberent in tempore angustiæ: sic viro impio dicet Deus:quoniam usque ad mortem differs ex toto corde conuerti,ito,auxilium postula à falsis dijs quos coluisti,à diuitijs,& possessionibus, ab agris, à grege, à thesauris, à mundanis honoribus, quos tantopere consectatus es: ego enim nolo tibi auxiliari, quem tam sæpissimè contempsisti.

D Dices tu, Deum esse summè bonum, qui in quacunque hora peccator ingemuerit, statim ei condonabit; fateor quidem, verumtamen scias talem fauorem propter suam negligentiam sæpe multos non obtinere: immo citius subuenire consueuit his, qui nuper admodum in peccatum inciderunt, vt Petro, & Dauidi, & similibus, quàm in peccato obstinatis. Ignis quidem & viride & siccum comburit lignum; veruntamen iam uides quam citius comburat unum, quàm alterum: non temere, dixit Ecclesiast. Quòd languor prolixus grauat medicum. Consideremus obsecro, quòd qui modo tanta vtitur erga nos liberalitate, paulopost futurus est seuerus iudex, & vindex.

Pœnitẽtiã non differimus.

Eccles. 21.

4. Reg. 4.

Magnã diligentiam adhibeamus in deferẽdo peccato.

Similitudo.

Exemplũ Ale. Mag.

Simile.

Iudic. 10.

Malis quid dicet Deus mortis hora.

Ezech. 18

Simile.

Eccl. 10.

Finis

Cinis fumus.

E

Simile.

Cur cinere insignimur.

Mors omnes exaequat.

CInere nos hodie Ecclesia conspergit, vt intelligamus quò tandem deuenire debeamus: etenim arbor prius fuit pro cera,& pulcherrima,ac frugifera: cùm aût scinditur,pulchritudiné amittit, & si comburatur,in cinerem conuertitur. Quæ igitur expressior vitæ nostræ imago proponi potest? Videbis hominé robustũ,florentem,honoribus,& diuitijs affluentem, hunc mors securi percutit, & statim pulchritudinẽ amittit,& paulopost vermibus scatet. Vide quò tandem redacta sint tot pulcherrimorũ Imperatorum egregia,& inuicta corpora,quæ

F

Quãta sit humana fragilitas.

vniuersum mundũ perterrebãt: item tot ducũ Romanorum, qui triumphantes Romã ingressi sunt,cõtra quos potentissimi exercitus,terra, mariq; nil poterant,hos tamen febricula prostrauit,& post triduũ sepeliuit. Mirabile sanè est,& horrendũ, cadauer videre alicuius robustissimi viri,quem omnes metuebant: omnes siquidem apud se ratiocinantur, heu quam florente ętate,& robusto corpore hic vigebat,quam potens erat, & quantis fruebatur delitiis,quomodo omnes eum timebant: nunc verò ecce iam muscas toto corpore volitãtes, nec mouetur tamen,& in quoquo eum situ locaueris, ibi permanet.

Mors quomodo omnes turbet.

G

Simile.

Mors nõ facile accepta reperfunctã.

Alia insuper est cõsiderario arboris,cuius cinere hodie conspergimur,videlicet,q; quamdiu viuit,eius species discernitur, sit ne mali medici arbor,an verò oliuę,aut arbor pomifera:vbi autem in cinerẽ resoluitur,non est qui talem speciem discernat,siquidem pulchritudinem suã perdit: eundem habent colorẽ cinis infimæ arboris, ac cinis cedri Libani. Sic vtique vir potens,quandiu hic viuit,celebratur apud homines, & cognoscitur discrimẽ eius à viro plebeio: post mortem verò nescias discernere eius ossa ab ossibus pauperis, nec cinerem à cinere,

Simile.

non agnoscas iã quis sit rex,quis herus, quis seruus. Veluti in

H

scena quidẽ statim agnoscas quis regẽ agat, quis pastorem, &

Mũdus instar fabulæ.

quis seruũ,aut liberũ; absoluta autẽ comædia, iam nihil tale discernas. Vnde Octauianus Imperator morti vicinus, astantibus sibi dixit; Qualis vobis videtur mundi huius comædia?

Videbitur fortasse quibusdã res dissona,& minus consentanea, q; hodie cinere nos Ecclesia conspergat: veruntamen nil vnquam congruentius excogitari potuit: siquidẽ commissura ex eodẽ panno esse debet; atque ita homo,qui est ex pulnere, & cinere, etiã cinere debet insigniri: neque congruentior medicina ad persanandã superbiam nostram poterat inueniri,quã si ad memoriam reducamus,q; puluis,& cinis sumus. Serpente cu-

Ate curabat Moyses morsum serpentis; ò si semel saltem in die contemplaremur nos cineré esse! Cùm aliquis extra patriam infirmatur, solent medici consulere, vt ad patriam suam asseratur, quòd eius aere refectus citius conualescat: sic cùm homo propter peccatum egrotet: salutare quidé est remedium, vt aerem suæ patriæ respiret, hoc est crebro recordetur, quòd puluis est, & in puluerem redigendus. Num. 21. Simile. *Mortis cõsideratio salutaris.*

Quæ cùm ita sint, quorsum tãta vanitate efferimur? Et humanas dignitates tam hianti ore sitimus, quæ tãtis infortuniis subiectæ sunt, & obnoxiæ? De philosopho quodam ferunt, q̃ B amplissimas opes, & diuitias testamento reliquerit, atque eas consignari iusserit per testamentarium executorem, qui etiam insignis quidã erat philosophus, viro omnium imprudẽtissimo in tota vrbe. Accidit tunc Romæ, q̃ senator quidam iussu senatus capite plecteretur, quòd in officio suo deliquisset: statim verò alter eius officium libenter à senatu oblatum, accepit: quod cùm testamẽtarius philosophus resciisset, statim cùm amplissimis pecunijs ad eũ accessit, & eadem ipsi tradidit dicens sibi iure deberi: cùm autem ille causam quæreret, respondit ita in testamento talis philosophi cautum esse, vt omnium imC prudentissimo in tota vrbe ea pecunia legaretur: tu verò, inquit, mihi omniũ stultissimus videris, qui tale officium, & munus acceptaueris, in quo vides alterũ periisse: accipe igitur pecuniam, quæ tibi optimo iure testamentario debetur. Si igitur ita Ethnicus sentiebat, cur quæso vir Christianus, tanta fidei luce illustratus, mundanis honoribus, & dignitatibus inhiat, præsertim cùm sit puluis, & cinis, sicut & experientia magistra didicimus, & alma mater Ecclesia nos hoc tempore docet? Exemplũ memorabile. *Quam sint caci, qui mundanis dignitatibus inhiãt.*

D

Feria Quarta in cap. Ieiunij.

CONCIO QVARTA.

CVM *ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes.* Matth. 6. Celebrat Ecclesia hodierno die festum hominis, & vt videas eius nobilitatem, & excellentiam, heri mundus celebrabat eius vanitates, & hodie Ecclesia celebrat eius mortem, & exequias. Annon vides quã appositè, & decenter se gerat hodierno die Ecclesia? Ponit enim vnicuique sua insignia, & decantat exequias dicens; Meméto homo, quia cinis es. Quæ nã quæso tãta esse poterit superbia, quę tã horrẽdo proposito spectaculo nõ deprimatur? *Hoïs insignia qualia sint.*

Sicut

Sicut ignis cinere conseruatur, sic bona conscientia memoria mortis; nam etiam minutissima scelera tali consideratione euitamus. Vnde Daniel suppositio cinere effecit, vt etiam infantium vestigia minutissima discernerentur. Hac enim consideratione etiam exigua cognoscuntur peccata. Quòd Abraham cognosceret se esse cinerem, ideo tanta diuinitus accepit beneficia. E

Simile.

Dan. 14.

Gen. 18.

Cinere quidem ruffæ vitulæ, & aqua aspergebatur populus ante ingressum tabernaculi: sic facit hodie Ecclesia aspergens nos cinere in primo quadragesimæ ingressu, vt corda nostra mundentur. Plumæ quidem auium in sacrificijs debebant in cinerem proijci: sic nostras vanitates deponamus illa consideratione, quòd cinis sumus, atque in hunc locum omnes mundi pompas, & cupiditates reijciamus. F

Num. 19.

Leuit. 1.

Morsus viperæ cinere eiusdem curatur; sic tu si vis curari à morsibus viperæ infernalis, quæ te inducit in auaritiam, honores, & vanitates mundanas, considera quo tandem hæc redigantur, & huiusmodi morsus persanabis. Hoc enim voluit significare Christus, cùm dixit de agricola illo, quòd vellet eradicare ficum, & tamen olitor respondit, vt adhuc annum expectaret: nam stercoraret eam, vt hac ratione fructum ederet. Si igitur nos hac consideratione, quòd puluis sumus, non emendamus uitam, quod aliud putamus superesse remedium? G

Similitudo.

Lucæ 13.

Consideremus quod puluis sumus.

Quid aliud esse putas, quòd hodierno die mater nostra Ecclesia tam solicitam se exhibeat salutis nostræ, cùm interim nos ignauia torpeamus, & oscitanter viuamus, nisi videre prouidam matrem varijs curis distentam propter phreneticum filium, quem tamen ridentem videt, & delyrum?

Similitudo.

Simile.

Cùm ieiunatis. Si coniugem tuam videres se componentem, & fuco ac minio delibutã, non vt tibi, sed alteri placeret, quid quæso diceresq; faceresque? sic vtique sponsus tuus Christus ægrefert, q. ieiunes, ores, & alia huiusmodi præstes nõ propter ipsum, sed vt hominibus placeas. Est sanè hypocrita instar phœnicis, quæ auis magno labore præparat aromatica ligna, vt se comburat: sic enim ipse concutiendo alas, & ventrem, ac mentem inani gloria pascendo, seipsum comburit, & fructum bonorum operum perdit. H

Intentionẽ in Deum dirigamus.

Vanagloria detestabilis.

Iudic. 7.

Cùm ieiunatis. Docuit quidem Gedeon suum exercitum hunc præliandi modum, vt scilicet lagenas frangerent, & tuba insonarẽt: sic vtique, cùm nostra corpora sint fictiles quædam lagenæ, ea macerando, & tuba orationis insonando, victoriam

A storiam de hostibus reportabimus: sic enim Niniuitæ vicerũt, Manasses, Ezechias, & multi alij. Vnde Christus ait; Hoc genus dæmoniorum non eijcitur nisi in ieiunio, & oratione. Ionæ 3. 2. Par. 36. 4. Reg. 19.

Thesaurizate vobis thesauros in cœlo. Solent quidem homines thesaurizare, vt ijs thesauris potiantur in patria sua, sicut faciunt Hispani in India: sic vtique nos thesaurizare debemus, vt his potiamur in cœlo: non enim habemus hic manentem ciuitatem: ne thesaurizemus sicut mali, videlicet iram in die iræ. *Thesaurizemus in cœlo.*

B *Humilitatem amemus, & ambitionem detestemur.*

Cum ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritæ tristes. Institutum quidem Ecclesiæ est, vt sæpe diximus, hodierno die nos cinere insigniendo, inuitare nos ad mortificationem, & humilitatem. Sic enim solebant se gerere Romani cum ducibus suis: quos cùm triumphantes in vrbem comitarẽtur, inter varias modulationes, & musicos sonos, aderat vnus, qui ad latus astans inculcaret, hominem te esse memento. Tum etiam nos cinere consignat, vt confidamus, & quamuis sæpe, & grauiter C Deũ offenderimus, nihilominus tamen veniam postulando à Deo impetrabimus, qui recordabitur nostræ fragilitatis, & & puluis sumus, & cinis. Sic enim potest colligi ex illis Gen. ver bis; Nequaquam vltra maledicam terræ propter homines. Sensus enim, & cogitatio humani cordis, in malũ prona sunt ab adolescentia sua. Si vt nos fragilitates fratris nostri, & proximi supportemus, illam nobis considerationem Deus ad memoriã reducit, & scilicet homo sit qui nos offendit, iuxta illud Apost. Fratres si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitaD tis, &c. Multo melius igitur de Deo sperare possumus, quòd scilicet uobis peccata condonabit, si de his pœnitentiã agamus, quoniam ipse cognouit figmẽtum nostrum. Cùm igitur veniã postulabimus, cõfidenter dicamus; Memento Domine, quòd puluis, & cinis sumus, & facilè in peccata labimur; cùm itaque tam fragiles, & miserabiles simus; Memento nostri Domine, & ignosce nobis. Hoc voluit significare Dauid, cùm ait; Non secũdum peccata nostra fecit nobis, neque secundũ iniquitates nostras tribuit nobis. Et paulopost ait: Quomodo miseretur pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se, quoniam ipse cognouit figmentum nostrum; recordatus est, quoniã puluis sumus, homo sicut fœnum, dies eius tanquã flos agri, &c. Exẽplum. *Mortis memoria vtilissima.* *Cõfidamus veniã impetraturos.* Gen. 8. Simile. Gal. 6. *Ignoscet nobis Deus & præcipit vt ignoscamus.* Psal. 102.

Hoc

Iob 10. Hoc etiam voluit significare sanctus Iob, cùm ait; Memento E
quæso, quòd sicut lutum feceris me. Antiquissimus quidem
loquendi modus is est, ut homo dicatur terra, & cinis. Hinc
Gen. 18. Abraham ait; Loquar ad Dominum meum, cùm sim puluis,
Eccl. 10. & cinis. Item Eccl. ait; Quid superbis terra, & cinis? Et pau-
Eccl. 17. lopost; Omnis homo terra, & cinis.

Ambitio humana quo rediga-tur. Ité cinere te consignat hodie Ecclesia, vt intelligas quò tã-
dem redigantur pompæ tuæ, honores, vestes pretiosæ, curiosi-
tates, calamistrati capilli, rutilantes oculi, nigra supercilia, &
palpebræ, delicatæ nares, pulcherrimum os, candidissimi den-
tes: quò redigantur currus, lecticæ, vehicula, præambulones, F
pueri honorarij, spumantes equi, penulatæ mulæ, pretiosi tape
tes, peripetasmata, abaci, vectigalia, possessiones, hæreditates.

Simile. Cùm oculi seipsos contueri non possint, solemus speculum
Cinis est speculum, in quo nos cõtuemur. nobis ante ipsos proponere: sic Ecclesia cineris speculũ nobis
ante oculos constituit, ut in eo quales simus, contemplemur.
D. Augus. Terra es ò homo, ait Aug. & ante nihil eras, es igitur terræ fi-
lius, & nepos ipsius nihil; hæc est cognatio tua, hæc nobilitas,
hęc genealogia, hi sunt antiqui lares, nullus tibi eos auferre po
test. Magna est certè cæcitas tua, & parentes tuos non cogno-
scas, neque fratres & sorores, quos tñ tam præsentes, & obuios G
Iob 17. habes. Audi enim quid dicat Iob; Putredini dixi, pater meus
Philippus es tu, mater mea, & soror mea, vermibus. Philippus quidẽ Rex
Rex Mace Macedoniæ, cùm aliquando humi decidisset, atque staturã suã
donię. in puluere expressam vidisset, fertur dixisse: Sanè extremę de-
Exemplũ. mẽtię est, pro tã exigua statura totũ sibi orbẽ subiicere velle,
cùm tã exigua terræ portione cõtineri possit. Pinxit aliquan-
Appelles. do Appelles Alexandrũ Magnum pro tribunali sedentẽ, & sul
Alexand. mine ornatũ, quo quidẽ, quamuis significaret eius vim, atque
Magnus. potentiã, & quã cito in orbe obediretur tã à potẽtibus, quàm
Plin. li. 35. ab alijs; significauit etiam nihilominus, vt ait Plin. breuẽ Im- H
Aristotel. perij sui durationem. Aristoteles apud Stobæum ita hominẽ
Herodot. diffinit; Homo est imbecillitatis exemplum, tẽporis spolium,
Similia. fortunæ lapsus, inconstantiæ imago. Et Herodotus; Homo ni-
Homo quibus rebus cõparetur. hil aliud est, q̃ calamitas ipsa. Cùm à quodã philosopho quæ-
reretur, cui potissimũ rei posset homo appositè cõparari: can-
delę, inquit, accẽsæ, & vẽto expositæ; aut scintillæ ignis in ma-
re tendenti. Vnde videas quã ex minimis causis soleant homi-
Vitã quã leues causæ nobis adimant. nes interire, etiã valentissimi quique. Solemus enim interdũ,
cũ moritur inuictissimus aliquis Imperator, & princeps, quæ-
rere, sit ne mortuus impetu alicuius missilis globi, cùm nobis
videatur vix ab alia causa potuisse tam robustũ virum interire:

qui

A qui respondent, & superioribus diebus frigidã gustasset aquã. De alijs quærimus, an fulmine percussi sint, & intelligimus perijsse, & carbones in clauso cubiculo reliquissent incensos. Rursus de alijs herculeis viris percontamur, an à cadente turre, vel monte interfecti sint, & perierint: qui dicunt, & cùm dormirent, tenui quadã aura transuerberati sunt, atque ita vitam amiserunt. O nos miserabiles, quorũ vnus interit, & fenestras claudat, alius & non claudat! Ecquis quæso poterit tutò conseruare hanc vitæ nostræ ardentem candelã, in tanta ventorum, & occasionũ contrarietate? Hæc planè omnia ante ocu

B los uidet homo tanquã in speculo; cùm sibi dicitur, quòd puluis sit, & cinis. In cinere quidem à Daniele sparso in templo, cognouit Rex Babyloniæ dolos sui falsi Dei, & suorũ sacerdotum impiorũ. Hæc fragilitas humana significata est per lapillum illũ, qui cecidit de monte, & confregit insignem illam statuam Nabuchodonosor, atque in cinerem, & fauillã resoluit.

Mors quã ex leuibus causis nos inuadat.

Dan. 14.

Dan. 2.

Cùm mortales simus, peccata deseramus, & pœnitentiam agamus.

C Est sanè hęc consideratio mortalitatis nostræ tanti ponderis, vt Ecclesia non solùm in cinere uelit id nobis insinuare, verumetiam eũdem cinerem in quadra quadam proponit, siue paropside, & præcipuam corporis nostri partem eodem cinere consignat, quasi uideatur uelle nobis oculos corporis cinere contegere, ut nobis oculos animæ aperiat. Solet quidem Deus non solùm uerbis nos erudire in rebus præsertim arduis, sed etiam exterioribus signis, & factis. Et ita nõ solùm verbis per Isaiam monuit populum, dicens, quòd propter eo-

Cinis cur in fronte ponatur.

Isaiæ 30.

D gena figuli contritione prævalida: sed etiam Hieremiæ præcepit, vt lagunculam acciperet, & dum prædicaret populo futuras calamitates propter eorum peccata, lagunculam ante ipsos contereret: vnde ait; Et cõteres lagunculam in oculis virorum, qui ibũt tecum, & dices ad eos; Hæc dicit Dominus Deus exercituum, sic conteram populum istum, & ciuitatem istam, sicut conteritur vas figuli, quod non potest vltra instaurari. Videmus etiam, quòd ad significandam captiuitatem populi sui, præcepit Deus Hierem. quòd per ciuitatem incederet cum catenis de collo pendentibus; sic igitur, vt nos magis Ecclesia commoueat ad pœnitentiam, nos cinere spargit, dicens; Puluis es, & in puluerem reuerteris.

Hier. 19.

Obiectum sensus plus mouet.

Hier. 27.

Genes. 3.

Peccatū in ueteratum quā sit pernicio sum.

Res est periculosissima peccatum ipsum, & præsertim si ex diuturna, & longa procedit cōsuetudine. Vnde fit, vt Ecclesia tot utatur medijs, vt nos à peccatis quam longissimè distrahat: & inter alia media, hoc longe accommodatissimum est medium huius sanctæ Quadragesimæ quotannis, quæ est salutaris ipsius animæ medicina. Si enim tam necessaria est pœnitentia, ecquo tandem tempore commodiùs eam quàm modo exercere possumus, quādo tot nobis suppetunt exempla? Omnes enim modò ieiunant, eleemosynas faciunt, orant, in silentio uersantur, templa frequentant, uirtutem complectuntur: nunc igitur debemus omnes esse vnanimes, & cōtra hostes inuisibiles armari. Ignominiosum enim est, quòd omnes ad certamen procedant hoc sancto tempore, & tu solus te contineas domi in tuis delectationibus, & delitijs. Vnde nam putas nisi ex hoc Dauidem incidisse in adulterium, & homicidium? testatur enim scriptura Sacra, cùm ait lib. 2. Reg. Factum est autem vertente anno, eo tempore quo solent reges ad bella procedere, misit Dauid Ioab, & seruos suos cum eo, & vniuersum Israel ad bellum, & Dauid remansit in Hierusalem. Si autem quæras quid faceret, cùm remansit in Hierusalē. Scias in hoc occupatū esse, vt coniugem subditi sui violaret, & marito uitam eriperet, sicut statim sacra narrat historia. Quid igitur existimas de te futurum, nisi modo pœnitentiam exerceas, cùm omnes se in ea exercent? Certè nihil aliud accidet, quàm quòd labaris in grauissima, & nefanda scelera, atque peccata: non enim es sanctior Dauide.

Ignominio sum sanè est, quod pœnitentiā non agamus, cùm eam omnes susci piant. 2. Reg. 11.

Otiū quā torum sit fomes malorum.

Verum ieiuniū quale esse debeat.

Quamobrem ita nos hoc sancto tēpore in sanctis ieiunijs exerceamus, vt non solùm caro abstinentia maceretur, verum etiam spiritus in consideratione rerum cœlestium occupetur, amputando malas cogitationes, & præclaris vtēdo actionibus erga Deum, & proximos, iniurias cōdonando, & vitia pœnitus eradicando, ita vt bellum geratur contra vtrunque hominem, exteriorem, & interiorem. Quid enim prodest bellum gerere contra seruos, si pax seruetur cū dominis? Sic igitur præstat, qui corpus affligit, & interiorē hominem delectationibus uitiosis reficit, insequendo eius appetitus, & praua desideria, inimicitias, & vindictas. Poterit enim serua, videlicet caro verè dicere. Quid mihi prodest macerari, & affligi, si Dns meus, & homo interior, vitia recipit, & souet, atque ea nō modo non repellit, sed etiam complectitur, & in ipsis acquiescit?

Ieiunēt omnes sensus, & homo interior.

Raba. lib. 13. in Hier em. c. 36.

Explicans Rabanus locum quendam ex cap. 36. Hiere. ait; Iustum est, vt qui tam sæpe circa illicita uersatus est, hoc sancto

A Eo tempore etiam à licitis quibusdam se abstineat: & qui offendit rebus uetitis tam sæpe Deum suum, modo sponte à licitis etiam se comprimat, hoc est, relinquendo optimos cibos, quos licitè comedere poterat, confabulationem suauẽ, quam licitè exercere poterat; moderatam ambulationem cum amicis, quæ sibi permissa erat. Nõ enim solùm contentus esse debet, quòd carnibus non vescatur, & quòd tantùm semel in die comedat, verumetiam abstinere debet à multis quamuis licitis. Quòd cùm serui Dei præstẽt, ignominiosum sane est hoc etiam cum ipsis nõ præstare. Exemplo nobis fuit dux ille Da- *Abstinẽtia quõ vti debeamus.*

B uidis Vrias, cùm ait; Arca Dei Israel habitat in papilionibus, & dominus meus Ioab, & serui Domini mei super faciem terræ manent, & ego ingrediar in domum meam, vt comedam, & bibam, & dormiam cum vxore mea? Per salutem tuam ò Rex, & per salutem animæ tuæ, non faciam rem hanc? 2. Reg. 11. Exemplũ.

Huc spectat elegans quædã Senecę sententia, qui ait: Priores nostri, quorum uirtutes sustentant vitia nostra, nostrosq; lapsus, abstinentiæ adeo sectatores erant, vt ipsimet cibos sibi, & quidem simplices pararent, atque condirent: cubabant humi, de insignibus ædificijs non curabant. Vnde eorum nomina permanebunt in tempore sempiterno. Aduerte igitur quanti faceret hic grauissimus philosophus abstinentiam re- Seneca ad Albinam matrem, cap. 10.

C rum superfluarum, & ieiunium rerum impertinẽtium. Quòd si tale testimonium de antiquis illis philosophis dabat, quanto uerius id poterit prædicari de viris sanctis Ecclesiæ, qui in abstinentia singulares fuerunt, adeo ut si Episcopus aliquis nõ ieiunaret, episcopatu priuaretur, & sacro presbyteratui initiatus, suspenderetur ab eo: quòd si vir secularis absque legitima causa ieiunium prætermittebat, sacra communione priuabatur, quod erat maximum supplicium. Quid porrò dice- *Abstinẽtia antiquorũ.* *Ieiunia, q̃ rigidè olim seruarentur.*

D mus de rigidissimis ieiunijs quorundam eremitarum tempore diui Hieronymi, qui ait scribens uitam sancti Pauli primi eremitæ, quòd viderit quendam monachum, qui per triginta annos tantùm hordeaceum manducauerit panem, & biberit turbidam aquam, atque hæc quidem modicè. Item de alio scribit, quòd habitaret in obscura cisterna, & quinque duntaxat ficus in die comederet. Non equidem iudico nos ad id obligatos, aut quòd uires nostras æquare teneamur cum tantis gigantibus; sed hortor, ut hæc clarissima exempla, & similia diligentissimè contueamur, ut animemur in dies magis magisque: Deus enim, quia his auxilio fuit, nobis etiam dexteram suam porriget, ut mirabilia exerceamus opera. Hieron. in vita S. Pauli primi eremitæ. *Abstinẽtiæ admirabilis sanctorum monachorum.*

Magna quidem ex ieiunio, & abstinentia proueniunt bona.

Abstineamus à vitijs omnibus.

APertè sanè intelligere possumus, mentem eam esse nostræ matris Ecclesiæ hoc tam sancto tempore, vt non solùm à cibis corporeis abstineamus, verum etiam ab omnibus uitijs, atque peccatis. Absurda enim planè est, atque stolida illorum cogitatio, qui cēsent sufficere, ut tantùm corpore ieiunent, quamuis multa, & nefanda committant facinora, & ita se existimāt iam omnia debitè præstitisse. Veruntamen intelligant scopum ieiunij eum etiam esse, ut caro nostra reprimatur, & uitia eradicentur, ac spiritus eleuetur, sicut Ecclesia ipsa hoc sanctissimo tempore decantat, dicens in præfatione; Qui corporali ieiunio uitia comprimis, mentem eleuas, virtutem largiris, & præmia: si igitur huc non pertingas, an non parum tibi proderunt ieiunia ipsa?

Fructus ieiunij.

Ecclesia.

D. Augus.

Tunc erunt, ait Augustinus, accepta ieiunia, si operibus bonis fuerit expiata conscientia. An non hæc magna est cæcitas, corpus quod ieiunijs affligis, vitijs, & peccatis oblectare, & demulcere? Ieiunet igitur ambitio, cupiditas, lingua, auditus, pedes, oculi, atque in sanctis operationibus membra se nostra exerceant. Intelligant potentiæ omnes tempus esse Quadragesimale, & quòd debeant omnes ieiunare. Si quis te ad delicatam ambulationem inuitet, respondе tu tempus esse Quadragesimale, & diem ieiunij. Quòd si is replicet, non propterea frangi ieiunium: dicito quòd etiam pedes ieiunare debeant, & oculi, illi in ambulando, & hi in videndo, & cor in delectando. Cùm sermo exoriatur in detrimentum proximi tui, dicito tu, missa hæc faciamus: tempus enim est ieiunij, & debet lingua ieiunare à murmurationibus, & auditus à detractione, & auditione infamiæ: & ita in reliquis te gerere quidem poteris.

Quadragesimale tēpus est tempus disciplina, & moderationis.

Vtilitates ieiunij.

Prima vtilitas.

Genes. 2.

Leuit. 11.

Secūda vtilitas.

Varia quidem commoda, atque utilitates nobis ieiunium adferre solet; nam primò meritum nostrum auget, & virtutes, ideo voluit Dominus parentes uostros primos non omni cibo in paradiso vti, sed abstinere, vt ex obedientia, & abstinentia amplius mererentur, sicut in Gen. scribitur. Propter eandem causam præcepit Dominus filijs Israel, quòd à multis cibarijs abstinerent, vt habetur in Leuitico. Secunda vtilitas abstinētiæ est ad habendam Sapientiā: Moyses postquam ieiunauit, & abstinuit, meruit à Domino legem in mōte Sinai

accipere,

A Accipere, vt habetur in Exo. Elias vt liberius, & sapiẽtius prophetaret, utebatur uictu tenui, & exili, & aliquãdo petiit à vidua Sareptana aquam, & buccellã panis, vt habetur 3. lib. Reg. Et norandum est, q̃ corui pascebãt Eliam carnibus bis in die, sed angelus pane & aqua, & hoc solùm semel in die, vt habetur 3. lib. Regum. Danieli propter eius abstinentiam ostendit Deus visiones mirabiles, vt constat Dan. 12. Et eidem post ieiunium reuelatum est mysterium Passionis, & Incarnationis Iesu Christi, Post Hebdomadas Septuaginta duas occidetur Christus, vt ibidem habetur. Quia Anna seruiebat Domino

B die, & nocte in ieiunio, & orationibus: ideo meruit à Domino prophetare de Christo, vt scribit Lucas. Tertia vtilitas ieiunij est, quòd præbet victoriam in temporalibus, & spiritualibus bellis, ideo vxori Manue concepturæ Samsonem fortissimum pugnatorem, angelus abstinentiam indixit, vt habetur in lib. Iudicum. In trecentis viris aquam bibentibus temperate, Dominus liberauit populum suum, vt habetur in libro Iudicum. Ob hanc causam populo Israel existente in castris, nullus comedit, nisi Ionathas cõtra præceptũ patris, ut scribitur 1. Reg. Iosaphat Rex Iuda victoriã habuit, quia ieiunauit ipse, & alijs

C ieiunium prædicauit, vt scribitur 2. Paral. Iudith castissima, quia omnibus diebus ieiunauit, de Holopherne tyrãno victoriam reportauit, ut habetur in lib. Iudith. Filij Israel bis debellati à filijs Beniamin, ieiunauerunt, & uictoriam habuerũt, vt scribitur in lib. Iudicũ. Philistæi debellauerunt filios Israel, & arcam cœperunt, postea verò filij Israel fleuerunt, & ieiunauerunt, & uictoriam habuerunt, vt habetur 1. lib. Reg. Quarta utilitas ieiunij est, quod iuuat orationé, ideo Tobias dixit: Bona est oratio cum ieiunio, Prædicauit Esdras ieiunium, quia petituri erant à Domino uiam rectam, vt habetur 1. Esd.

D Filij Israel timentes potentiam Holophernis, ieiunauerunt prius, & postea orauerunt, vt habetur in lib. Iudith. In huius figuram Esther locutura Regi Assuero ieiunauit cum ancillis, & Mardochæo, vt habetur Esther 4. Quinta vtilitas ieiunij est, q̃ meretur indulgentiam peccatorũ: nam temperauit Dominus pœnam Achab quã ei comminatus fuerat, propter ieiunium, quod seruauit, ut cõstat 3. Reg. Niniuitis Dñs direptionem, & interitũ ciuitatis remisit, quia à maximo usque ad minimum, omnes se ieiunio afflixerunt, vt scribitur Ionæ 3. Abstinere debet homo propter aliorũ exemplum: nã Dauid desideratam aquã de Bethleem allatã sibi bibere noluit, vt exemplum alijs demonstraret, vt habetur 2. Reg. Eleazarus maluit

Exo. 24.
3. Reg. 17.
Nota.
3. Reg. 18. & 19.
Dan. 12.
Dan. 9.
Lucæ 2.
Tertia vtilitas.
Iudic. 13.
Iudic. 7.
1. Reg. 14.
2. Par. 20.
Iudith 8. & 13.
Iudic. 20.
1. Reg. 4. & 7.
Quarta vtilitas.
Tob. 10.
1. Esd. 8.
Iudith 4.
Esther 4.
Quinta vtilitas.
3. Reg. 21.
Ionæ 3.
2. Reg. 23.
2. Mac. 6.

occidi, quam uetita manducare, ut exemplum aliis præberet, E
2.Mac.7. vt habetur 2.Machab. Septem fratres cum pia eorum matre, potius uarios cruciatus uoluerunt recipere, quàm de esu sacrilego manducare, ne alij similia perpetrarent, ut scribitur eodem libro. Quanquam esuriret Petrus, tamen immunda noluit manducare, ne exemplum ingluuiei aliis demonstraret, vt scribitur Act.10.
Act.10.

Feria Quinta post Cineres.

CONCIO PRIMA. F

Lyran. in Matth.8.

VM *introisset Iesus Capharnaum, accessit ad eum Centurio*, Matt.8. Luc.7. Iste Centurio non erat Iudæus, sed Gentilis, positus à Romanis ad custodiam principalis ciuitatis Galileæ, scilicet Capharnaum, quia tota illa terra erat subdita Romanis, propter
Ioan.61. quod Iudæi coram Pilato dixerunt; Non habemus Regem nisi Cæsarem: & ideo quia Iesus erat Iudæus, ipse non venit ad eum in persona propria reputans se esse indignum ad hoc impetrandum, sed misit ad Iesum principes Iudæorum, vt scri G
Lucæ 7. bit Lucas, vt per eos curationem serui sui facilius impetraret: & quia quod per amicos facimus, quodammodo per nos
Matth.8. ipsos facimus, ideo Matthæus dicit eum venisse ad Iesum, non quia in persona propria venerit, sed per intermedios. Dicitur autem Centurio, quia habebat centum homines in armis sub se, ad custodiam illius terræ, ne fortè vellent contra Romanos rebellare.

Dicit Euangelista, quòd accessit ad eum Centurio, quamuis non venerit corporaliter, quia propinquior erat ei per fi-
Aug. li. de sanct. virg. c.32. to.6. dem, quam qui corporaliter accesserunt, vt ait August. Vnde H
Psal. 137. Propheta; Excelsus Dominus, & humilia respicit, & alta à longe cognoscit, tanquam non accedentia.

Lucæ 7. De isto seruo, inquit Lucas, quòd erat moriturus, super quæ verba, ait Ambros. non fefellit, moriturus enim erat ex
Amb. li. 5. super Lucam 7. illa infirmitate, nisi fuisset sanatus à Christo.

Petrus Chrysol. ser. 102. Centurio hic Romanus erat, sed plus erat hic ipse fructu centesimo Christianus, vt ait Chrysologus, & Deo magis militabat iste, quam seculo: & in humano bello fortis, fortior in diuinæ pacis erat custodia. Quæramus ergo quis est iste seruus, qui illi, vt inquit Lucas, pretiosus erat? Cùm dominatur anima, & corpus seruit ipsi nihil corpore pretiosius.

Accessit

A *Acceſſit ad eum Centurio*. Sacerdotes rogauerunt pro hoc Centurione & auditi fuerunt, etſi modicam haberent fidem; vnde colligas quantum valeant orationes ſacerdotum in templo, etſi tibi videantur parum compoſiti & mortificati: Vnde Iacob. ait; Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros, non ait, quærat eos qui ſancti ſunt: Vnde etiam colligas quam moroſa ſit quorundam nimia diligentia in exquirendis ſacerdotibus ſanctitatis famam habentibus ad celebrandas miſſas, ſiquidem ſacroſanctum ſacrificium miſſæ non propterea perdit valorem ſuum, & videtur res ſcandaloſa, & in detrimentum B honoris cæterorum, imo aliquando in talibus electionibus fallunt, cùm Deus ſit ſcrutator cordium: ſufficere tibi debet quòd ſit ſacerdos, & in pace Eccleſiæ officium ſuum exerceat. Hoc ſignificauit Ioel cùm ait; Inter veſtibulum & altare plorabunt ſacerdotes Domini dicentes, parce Domine, parce populo tuo, & ne des hereditatem tuam in opprobrium, vt dominentur eis nationes. Quare dicunt in populis, vbi eſt Deus eorum? Et tales fuerunt auditi; neque dicit textus q̃ plorarent boni, & ſancti ſacerdotes. Vnde ſtatim ait; Zelatus eſt Dominus ſuper terram ſuam, & pepercit populo ſuo, & multa etiam C eis bona promiſit. Debes tu igitur etiam ex parte tua aliquid præſtare, ſic enim Centurio faciebat, vt ſacerdotes dixerunt: diligit enim aiunt, gentem noſtram, & Synagogam ipſe ædificauit nobis, vt ſcribit Lucas.

Iacob. 5.

Sacramenta non perdũt ſuum valorẽ propter malos miniſtros.

Ioel 2.

Sacerdotũ orationes lõge vtiliſſimæ, etſi ſancti nõ ſint.

Acceſſit ad eum Centurio. Hic centurio cùm ſe in operibus charitatis exerceret, ideo meruit vt à deo illuminaretur, & ad eius cognitionem accederet, ſicut contigit Cornelio. Quòd ſi tantum proſunt bona opera in infideli, quid putas poterunt in viro fideli?

Acto. 10.

Puer meus iacet. Meum dico puerũ, quia iacet: ſi tuus eſſet D Dñe, non iaceret. Propheta enim dicit; Ecce nunc benedicite dñm oẽs ſerui Dñi, qui ſtatis in domo Dñi. Qui ſtatis ait, non iacetis. Stãt ſerui tui, hominũ ſerui iacẽt. Puer meus qui iacet, vt tuus ſit ſurgat: meus qui paralyticus, tuus ſit, iam ſanetur.

Chryſolo. ſer. 15.

Pſal. 133.

Puer meus iacet. Hic quidem curam gerebat domeſticorũ ſuorum, & quidem qui tantopere ſerui curam gerebat, maiorem vtique coniugis, & filiorum geſſiſſet. Quam multi ſunt qui patrimonium conſumunt in conuiuijs, & ſuperfluis ædificijs, item cum amicis, imo & cum amica, cùm interim multas patiantur miſerias filij & coniunx, & fame pereant, ac nudi incedant, nec ſeruis ſuis & famulis ſoluant! Noli etiam illico ad proſeucam ſiue hoſpitalia famulũ mittere, nam interdum

ipſius mortis cauſa es. Quid quæſo honorificentius præſta- E
re potes, quàm ſi vere dicas, Domine puer meus iacet in do-
mo paralyticus?

Ego veniam, & curabo eum. Regulo dicit, vade filius tuus
Amb.li.5. viuit; ibi noluit pergere, ait Ambr. ne in reguli filio videretur
in Luc. 7. magis diuitijs detuliſſe: hic ipſe perrexit, ne videretur in Cen
turionis famulo cõditionem deſpexiſſe ſeruilem. Omnis enim
ſeruus & liber in Chriſto vnum ſumus.

1.Cor.11. Non debemus iactantiæ arguere Dominum, quia ſtatim ſe
iturum, & ſanaturum eſſe puerum promittit: nam videbat
Hie.lib.1. Centurionis fidem, humilitatem, & prudentiam, ait Hieron. F
in Matt.8. Fidem in eo quòd credidit ex gentibus Paralyticum à ſalua-
tom.9. tore poſſe ſanari: humilitatem, quòd ſe iudicauit indignum,
cuius tectum Dominus intraret: prudentiam, & fidem etiam,
quòd intra corporis tegmen diuinitatem latentem agnoſceret
& adoraret.

Euthy. in Quærit Euthymius, cur quæſo tam facilem Chriſtus ſe
Mat. 8. exhibuit medicum? Id quidem fecit, quia videbat quòd Cen-
turio eum confiteretur Deum: tum vt reſponſum Centurio-
nis veniret in omnium notitiam, & manifeſtaretur eius fides.
Certum quidem eſt non reſponſurũ quod reſpondit, ſi Chri- G
ſtus ita locutus non fuiſſet.

Qui verbo curare potuit, propter humilitatem viſitare di-
Gl.ord. in gnatur, & tamen in medio itinere verbo ſanat, ait Glo. ne non
Mat.8. propter humilitatem, ſed ob impotentiam virium corporali-
ter ire putaretur.

Lud. Gra. *Domine non ſum dignus, vt intres ſubtectum meum.* Fratres
quid eſt tectum, quod hominem aut dignum facit, aut reddit
indignum? Quod domini inuitet, aut repellat acceſſum? Fra-
tres hoc tectum corpus eſt, quod tegit animam, quod operit
ſenſum ſpiritus, quod cordis domicilium velat, quod liber- H
tatem mentis à cæleſti viſione recondit. Sub hoc ergo tectum
Centurio indignum ducit intrare Chriſtum, hoc eſt in corpus
humanum diuinam ſuccedere maieſtatem.

D.Auguſ. *Domine non ſum dignus.* Dicendo ſe indignum, ait Aug.
de ver.do. præſtitit dignum, non in cuius parietes, ſed in cuius cor Chri-
ſerm.6. ſtus intraret: neque hoc diceret cum tanta fide & humilitate,
tom.10. niſi iam illum quem timebat intrare in domum ſuam, corde
geſtaret. Nam non erat magna felicitas ſi Dominus Ieſus in-
traret in parietes eius, & non eſſet in pectore eius.

Domine non ſum dignus vt intres. Non cum tanta humilita
te ſe gerunt multi, qui in ſuis domibus miſſas celebrare faciũt,

& ſæpe

A & ſæpe in loco minus decenti; ſaltem Synodos conſulere deberent ſiue legere,& pręſertim Triden. Seſ. 22. Aliter ſe gerebat Petrus cùm diceret, Domine ſi tu es,iube me venire ad te ſuper aquas: non ait,domine veni ad me,nam ego impeditus ſum. Nunc iam videas,q̃ vel propter frigus, uel pluuiam, uel modicam indiſpoſitionem, aut nimium ſomnum, aut grauitatem,aut propter multas alias leues cauſas, ſibi domi miſſas celebrare faciunt,vel fortaſſe ut omnes ſciant,q̃ ſacellum habẽt uel priuilegium. Si Salomon poſt tam ingentes ſumptus in tẽ plo ædificando,adhuc vix audebat arcam intromittere;quo tu

B propter tam leues cauſas,& ſæpe in loco minus decenti atque ornato,audes tam ſacroſanctum ſacrificium intromittere domum tuam? Si Deut. 12. cautum erat ut refert etiam Anacle. pa. epiſt. 1.& hĩ de conſec. diſt. 1. c. 1.q̃ non offerrentur ſacrificia extra templum;quo tu abſque iuſtiſſima cauſa id facere audes? Vide quanti tumultus ſecuti fuerint ex eo,q̃ duæ illæ tribus ante Iordanem altare erexerunt,exiſtimarentque reliquę tribus id erectum eſſe, ut ibi ſacrificarent contra decretum legis, Ioſ. 22. Præſtabilius uideretur,ut ſcribit Fęlix Papa Quartus,in epiſt. ad Orthodoxos,& hĩ de cõſe. diſ. 1. c. Sicut. nõ au-

C dire miſſam,quã ut audiatur,eã in loco indecenti celebrare.

Domine non ſum dignus. Hic Centurio uerè humilis erat', aliqui ſunt tantùm humiles verbo,dicentes ſe maximos peccatores: ſi tñ id alius dicat,illico q̃ non ſint uerè humiles oſtendunt: ſicut accidit cuidam mulieri propter ſcelera ſua intra parietes concluſæ, quæ cùm omnibus clamaret ſe maximã eſſe peccatricem, nolebat tamen quòd famula id diceret, quæ ſolùm id dicebat non alia cauſa impulſa,niſi quòd tantum ab ea audiuiſſet,& exiſtimaſſet id ſibi gratum, ſi ita reſponderet.

Sed tantum dic verbo. Centurio cùm ſine lege eſſet, ait

D Chryſolo. nihil ſine lege egit: quia dictum erat, dixit & facta ſunt, dixit, dic tantùm verbo: etſi omnia perfecta ſunt dictu, quomodo dictu ſolo vnius infirmitas non curatur?

Dic tantum verbo. Et ſine verbo quid dicitur? ſed iſte poſtulat verbũ non de loquendi vſu,ſed de virtute faciendi. Verbum de quo dictũ eſt, Miſit verbũ ſuum, & ſanauit eos. Dic verbum tantum, quia iſte credidit in verbo omnes manere virtutes. Verbum tuum domine ſanitas eſt: verbum tuum vita eſt. Verbum tuum ubi acceſſerit, inde confeſtim fugit dolor, infirmitas mox recedit. Verbum in quo Petrus cùm laxaret retia,piſcium multitudinem cepit, ſine quo & ignorantiæ noctem patiebatur, & nullum fructum peruigil piſcator inue-

nit:

Conc. Tr. Seſ. 22. Mat. 14. *Miſſas domi celebrare non faciamus, niſi propter iuſtã cauſam.* 2. Par. 2. Deut. 12. Ana. epiſt. 1. & habetur de conſec. diſt. 1. c. 1. Ioſue 22. Fœlix pa. 4. in epiſt. ad Orth. & habetur de conſec. diſt. 1. cap. ſicut. *Humilitatem ſolis verbis non offendamus.* Exẽplum malum. Chryſol. ſer. 15. Pſal. 106.

Luc. 5. nit: Domine inquit, laborantes per totam noctem nihil cepimus, sed in verbo &c. E

Nam & ego homo sum sub potestate constitutus Videtis Cē

Pe. Chry. ser. 15. turionem, ait Chrysologus, antequam discipulatus subij isset officium, locum magisterij fuisse sortitum? Præbet enim petē di formam, dat normam credendi, fidei pandit causas, virtutē commendat exemplo, qui nondum Christianæ scholæ ingressus est disciplinam. Causas pueri quasi magister agit. Vere Cē turio, qui stipendia terrena centenariū cæli mutauit in fructū, & seruitutem militiæ secularis in diuinam sustulit dignitatē.

Chrysolo. ser. 102. *Sub potestate constitutus.* Quasi dicat, vt ait Chrysol. Si ego qui sum sub potestate constitutus, imperio verbi solo facio mihi parere subiectos, quomodo tu qui nulli subiaces, & cuius omnia subiacent potestati, verbo non poteris iubente curare, sanitatem mittere, mandare virtutes? An verbo reficere non F

Psal. 32. potes, quod verbo fecisti? Dixit inquit, & facta sunt: mandauit, & creata sunt. An aliquid ex aliquo reparare non sufficis, cuncta ex nihilo qui parasti?

Sub potestate constitutus. Satis est ponderatione dignum,

Simile. q̄ cùm hic esset gentilis, & insignis vir, & ab hominibus sibi obediretur in ea patria, non tamen obliuisceretur se habere su G

Multi insolescunt ad honores electi. periorem, & esse sub potestate constitutum. Sunt enim aliqui vsqueadeo vani, vt si se viderint in celsa aliqua constitutos dignitate, statim insolescunt, more quorūdam qui vel à modico vino turbantur. Multi enim huiusmodi reperiuntur, qui ad dignitatem aliquam electi, adeo seipsos & alios obliuiscūtur, ut

Simile. in mille delyria incidant. Sunt instar formicarum alatarū, quibus in earum perniciem oriri uidentur alæ, cùm & ab accensa candela patiantur, & circum uolitantes lychnucho: sic enim

Simile. ipsi ad dignitates electi pereunt. Sunt instar Absalon, quibus

2. Reg. 18. capilli mundani honoris, vt suspenderetur creuerunt: & igno H

Ionæ 4. rant quòd tam cito tales honores auolabūt & deficient, quam cito perijt hedera illa, quæ Ionam mirifice oblectabat.

Sub potestate constituti. O quantopere insolescunt nonnulli propter aliquas dignitates quas obtinuerunt, & sese oltē

Simile. tant pretiosis ornati uestibus! Dic obsecro, si aliquis ad suspē

Mundi honores contēnamus, cū ad mortem properemus. dium duceretur equitās, & nollet asino insidere, q̄ clitella tm̄ ornatus esset, an non hic tibi ridiculus uideretur? Vtique oēs dicerent ei, heus miser homo, te ex animo Deo commenda, & vanitates istas ommitte. Si igitur nos ad mortem accelerato gradu festinamus, quorsum obsecro in ridiculis honoribus cō quiescimus? an non tibi maxima videtur dementia, quòd asino

insidea-

A insideamus, hoc est corpori, & ad mortem properemus, atque tam soliciti simus mundani honoris, obliuiscentes interim æterna, & quæ maioris sunt pretij? hoc equidem stultissimi est hominis. Cùm quidã aliquãdo amens factus esset, in se reuersus dixit, q̃ ipse quidẽ per lutum incederet vsque ad genua, & tamen sibi videretur quòd supra tapetes & pretiosa aulæa ambulare: insuper pueri qui ipsum cœno conspurcabant, videbantur honorarij pueri, qui aperto capite ipsi famularentur: tales vtique sunt qui præambitione dementes sunt, & rebus terrenis penitus adhærent. In Gen. quidem legitur, q̃ quan-

Exemplũ.

Ambitio similis ẽ stultitiæ.

B do Deus creauit aues & pisces, benedixit eis, deinde ait textus, q̃ bestias terræ creauit, quibus tamen non legitur q̃ benedixerit: ut intelligamus q̃ ij quibus in iudicio dicetur, Venite benedicti patris mei, erũt qui tanquam pisces natauerint, vel quasi aues uolauerint, non aũt qui tanquam bruta, terreni fuerint; his enim dicetur, Ite maledicti in ignẽ æternum. Pudendum sanè est, videre Centurionem gẽtilem & militem, in his rebus tam egregiè exercitatũ, quę ad humilitatẽ pertinẽt, cùm interim Christianus, qui legẽ Dei callet, in eisdẽ torpeat.

Gen. 1.

Mat. 25.

Gẽtiles nos antecellere videtur in virtute.

Moderata quidem esse debebat familia tota huius Centu-

C rionis, cùm ipse tanta esset humilitate præditus: nam certè hoc tempore videas multas familias insolentes, cùm earum caput etiam inanescat. Pauones quidem modicum, & exiguum caput habent, caudam autem satis oblongam: sic videas nonnullos, qui cùm ipsi nullius sint meriti & valoris, curant tamen numerosam habere familiam, & ita plurimi fieri.

Simile.

Dominium multos insolẽtes reddit.

Mirabile planè est ait Cyprianus, qui fieri possit, q̃ cùm homines tantoperè affectent mũdanos honores, nihilominus tamen multi sunt, qui vt honorem aliquem consequantur atque adipiscantur, multas patiuntur iniurias, & ignominias ac

Cypr. li. 2. ad longæuum quendam virũ

D subiectiones: passim enim videmus, vt qui honorem aliquem prætendunt, se maxime in multis demittant, & quibusdã sordibus emant id in quo fulgeãt. Quod sanè ignominiosum est, ut scilicet homo tanta cum nobilitate creatus, ad tam uilia se demittat, nempe ad uanitates uanitatũ, ut ait Eccl. super quẽ locum ait Augustinus admiratione dignum esse, q̃ homo propter huiusce modi vanitates, quæ solùm tantum valent, quanti ab hominibus habentur, se earum captiuos constituant, cùm tamen possent eisdem potiri contemnendo ipsas: quod sanè infamia maxima est, in tam excellenti creatura præsertim, propter modicam inanem gloriam, quæ citissime perit.

Eccl. 1. Aug. lib. 1. de mor. eccles. c. 21.

Ignominiã inurit homini inanis gloria.

Quando caro instabit, vt affectes & adquiras mundanos ho-

nores,

Mat. 20. nores, respondebis tu illud, quod Christus dixit duobus discipulis, Nescitis quid petatis: ne prætendas tam pernicioſa, nam E

Eccl. 7. Eccleſ. ait, Noli quærere ab homine ducatum, neque à rege

Simile. cathedram honoris. Magna certè vtitur Deus misericordia cum aliquo, quando ipſi huiuſmodi res auſert, & prohibet ne eas acquirat. Petit interdum filius à patre, vt ipſum ſinat in equum indomitū conſcendere, negat tamen pater id filio propter imminens periculum: replicat filius, eia pater, ego quidem firmiſſime inſidebo, neque periculum vllum incurram: nihilominus tamen pœnitus id facere recuſat pater. Sic vti-

Multi à Deo petũt quæ ipſis non conueniunt. que nobiſcum ſe gerit Deus: nam ò Deus bone, quam pericu- F loſus eſt equitatus dignitatum & honorum! Dicit enim Io. in Apocap. Se vidiſſe iniquitatem in equo aſcendentem: tum etiam ait, Ecce equus pallidus, & qui ſedebat ſuper eum, nomen illi mors. Multi quidem ſunt qui pedeſtres incedendo,

Apo. 6. humiles ſunt, & tamen equeſtres, ſuperbi fiunt, ideſt ad dignitatem euecti, adeo vt vulgò dicatur, inſolentes reddi eos qui

Honores mundani, multos inſolẽtes reddunt. equitant: & tales comparantur peruerſæ illi mulieri, de qua dicit Ioan. in Apoca. Vidi mulierem ſedentem ſuper beſtiam coccineam plenam nominibus blaſphemiæ, habentem capita ſeptem, & cornua decem, & mulier erat circundata purpura G & coccino, & inaurata auro & lapide pretioſo, & margaritis,

Apo. 17. habens poculum aureum in manu ſua, plenum abhominatione & immunditia. Quomodo quæſo poterat melius deſcribi oſtentatio humana & ambitio, quàm hoc pacto? Non quidem talis erat hic bonus Centurio etſi gentilis, cui Chriſtus tam

Ambitio graſſatur in mundo. diuinum perhibet teſtimonium. Aduerte autem quòd Angelus dixerit Ioanni, huiuſmodi mulierem eſſe mundum, quem omnes ſequuntur, & pereunt ſequendo eius pompas, fauores

Apoc. 18. & vanitates, nam propinat eis mortale venenum. Et in ſequenti cap. videbis infelicem finem eorum qui hanc mulierem ſe- H quebantur, vbi dicitur, Cecidit, cecidit Babylon magna, & facta eſt habitatio dæmoniorum: Et alia vox audita eſt dicens: Exite de illa populus meus, & ne participes ſitis delictorum

Vide quomodo tractet mundus amatores ſuos. eius, & de plagis eius non accipiatis. Et rurſus ait, Sustulit vnus angelus fortis lapidem quaſi molarem magnum, & miſit in mare dicens: hoc impetu mittetur Babylon ciuitas illa magna, & vltra iam non inuenietur.

Audiens autem Ieſus miratus eſt. Creator mirabilium mi ratur, aurium conditor, quaſi qui non audita neſciat, ſic ſtupet

Pe. Chry. ſer. 102. audita: ſed dum gentilem ſic credidiſſe miratur, incredulitas corruit Iudæorum, ait Chryſolo.

Non

A Non est dubiũ, Iesum signa exeriora admirationis effeciſſe, ita quòd exterior admiratio in eo apparuit, interior autem admiratio in Christo quoque fuit, non ex ea parte qua omnia ei nota erant antequam fierent: nullus enim admiratur de his quæ iam nouerat, sed ex parte qua experimentali notitia ei hactenus ignota fuerat tam noua, insolita, talisque confessio, digna admiratione apud omnes. Caieta. in Mat. 8.

Non inueni tantam fidem. Hoc est postquam cœpit prædicare, & quærere credentes. Vnde excludimus magnum Baptistam, qui maiorem habuit fidem, cùm confessus fuerit diuinam naturam, & Christi mortem, ac redemptionem generis humani. Vel potest etiam intelligi absolute de omnibus; & tunc erit sensus, non inueni tantam fidem proportionaliter, quia in gentili & milite, & qui solum auditum habebat, & initio prædicationis Christi, fuit quidem admirabilis ea fides, nam D. Ioannes fuit sanctificatus in vtero, & filius fuit sacerdotis, nutritus in eremo, & instructus à Spiritusancto: & sicut viduæ oblatio fuit maior cæteris proportionaliter, quamuis minimæ fuerit quantitatis, scilicet duorum minutorum, ita de Centurione dicendum. Caieta. B Mat. 3. Luc. 3. Ioan. 1. Luc. 1. Luc. 3. Luc. 21.

C Obiectum fidei, vt ait S. Tho. potest dupliciter considerari, vno modo secundum formalem rationem, alio modo secundũ ea quæ materialiter credenda proponuntur. Formale autem obiectum fidei est vnum & simplex, scilicet veritas prima, vnde ex hac parte non diuersificatur fides in credentibus, sed est vna specie in omnibus. Sed ea quæ materialiter credenda proponuntur, sunt plura, & possunt accipi vel magis vel minus explicite, & secundum hoc potest vnus homo plura explicite credere quàm alius, & sic in vno potest esse maior fides secundum maiorem fidei explicationem. D. Thom. 2. 2. q. 5. ar. 4. in cor. & 3. d. 25. ar. 2. q. 1. per totam.

D *Dico autem vobis, quòd multi ab Oriente, & Occidente venient*. Hanc tantam rerum commutationem varijs modis in literis sacris adumbratam cernimus. Vbi enim filij Israel per arentem Iordanis alueum transierunt, præcepit dominus, vt duodecim inde lapides sublatos, extra flumen locarent; quod vbi factum est, protinus Iosue duodecim alios à littore sublatos, intra ipsum alueum reposuit. Qua quidem lapidum permutatione, hanc vtriusque populi mutationem appositissima similitudine expressam videmus. Ita etiam sub eadem penè similitudine regius propheta significauit cùm ait, Posuit flumina in desertum, & exitus aquarum in sitim. Hoc insuper appositissime olim in duobus Assueri regis uxoribus, Vasthi scilicet Lud. Gr. Figura ex Iosue 4. Psal. 106.

licet & Esther, adumbratum cernimus: quia enim Vasthi ex E
pulchritudine ac dignitate regia in superbiã elata, inobediens
Assuero regi fuit, ipsa quidem regno depulsa, Esther humilis,
& religiosa ad regiam dignitatem euecta est: De illo etiam
Isai. 58. splendidissimo angelo scriptũ est; Perfectus in vijs tuis à die
conditionis tuæ, donec iniquitas inuenta est in te. Quid er-
go mirum etsi pro hominibus homines subrogentur, quando
pro angelis viles, & terreni homines in cælo collocantur? Hu
ius quoque tantæ mutationis causa, beneficiorum diuinorum
abusus fuit.

Tenebræ duplices, interiores et exteriores.

In tenebras exteriores. Sciendum est duplices quidem esse F
tenebras, nempe interiores mentis, & exteriores corporis: &
illas quidem tenebras impij qui hic in hoc seculo excæcati vi-
xerunt, secum deferunt. Has præterea interiores mentis tene-
bras exteriores illæ tenebræ consequuntur, quæ harum tene-
brarum supplicia sunt, vt omni etiam luce corporea careant,
qui in tetris animæ tenebris iacere perpetuo maluerunt. Ita-
que omni interna, & externa luce destituti, nil videre pote-
runt, nisi quod maiorem illis cruciatum videndo parere pos-
Psal. 111. sit, iuxta illud Dauidis, peccator videbit, & irascetur. Quòd si
Simile. apud nos quispiam ingenuus carcere inclusus, solum fœtorem G
Simile. & tenebras loci, ac vincula cum homicidis communia, rem
Ignis inferi quomodo plus cõburat vnos quã alios. quauis morte acerbiorem putat: quid erit in tantis tenebris
plecti cum facinorosis?

Vbi erit fletus & stridor dentium. Sicut in hoc mundo multi
sub vno sole consistunt, nec tamen eiusdem solis æqualiter ar-
dorem sentiunt, quia alius plus æstuat, alius minus, ita illic in
vno igne non vnus est modus incendij, quia quod his diuersi-
tas corporũ hoc illis agit diuersitas peccatorũ, vt quãuis ignẽ
Lyra in Mat. 8. non dissimilem habeant, eo tamen dissimiliter exurantur.

Ioan. 4. Chry. ho. 34. in Io. & ho. 27. in Mat. & in nõ absl. ho. 22. Nota quòd Nicolaus de Lyra super Matth. explicans hoc H
euang. tenet iuxta D. Chrysostomi sententiam, vt ipse putat, hunc
Centurionem & Regulum, de quo habetur Ioan. 4. vnum &
eundem esse. Sed plane, quod pace tanti viri dixerim, decep-
tus est, quia id minimè Chrysost. asserit, imo contrarium po
suit ho. 34. in Ioan. & ho. 27. in Mat. & in non absolu. ho. 22.

Orationes bonorũ q̃tum cõducant. Precibus quidem huius Centurionis curauit Christus eius
Isai. 65. seruum. Vnde colligas quantum possint orationes, & preces
iustorum apud Deum, ad liberanda regna, ciuitates, & singu-
los, à calamitatibus urgentibus. Propter Dauid quidem non
ablstulit Deus regnum à Salomone. Quòd igitur Deus non
punit sæpe malos, propter seruos suos, aperte constat ex Isa.

vbi

A vbi postquam multorum flagitia narrauit, & eis comminatus est, ait: Hæc dicit dominus, quomodo si inueniatur in botro, & dicatur, ne dissipes illud, quoniam benedictio est. Sic faciam propter seruos meos, vt non disperdam totum. Præterea hoc etiam figuratur in Gen. vbi legimus quòd Abraham abigebat aues à sacrificijs baculo: hoc est sua fide, & precibus expellebat calamitates hominibus impendentes pp eorum peccata. Hoc præterea apertissime constat ex precibus illis Abrahę, cũ diceret dño vt parceret Sodomæ, si inueniret dominus etiam decem iustos, & respondit, quòd si tot ibi inuenirentur, libentissimè planè omnibus condonaret, atque indulgeret. Gen. 15. Gen. 18.

B

Feria Quinta post Cineres.

CONCIO SECVNDA.

CVM *introisset Iesus Capharnaum, accessit ad eum Centurio.* Mat. 8. Luc. 7. Ex historijs satis constat q Tyberius Cæsar uidens rebellionem Iudæorum, diuisit eorum regnũ in quatuor tetrarchias,

C vt posset hoc pacto cõmodius eos habere subiectos, neq; hoc solum fecit, sed ẽt eis milites consignauit cũ suis ducibus. In Capharnaum igitur erat dux iste qui dicebatur Centurio, q centum præesset militibus: hic erat egregiè moratus, & suos milites ac domesticos decenter tractabat, non ita se gerũt multi hoc tempore. De hoc igitur Centurione hic fit mentio.

Misit igitur intercessores & deprecatores ad Christum, vt inde intelligas quam insani sint Lutherani negantes orationẽ & interceßionem sanctorum. Qui ad nihil aliud tendunt nisi ad ruinam Ecclesiæ, tollendo huiusmodi arma ab Ecclesia, si-

D cut historiæ narrant de Comite Iuliano, cùm arma ex Hispania tolleret. Tantam igitur diligentiam adhibebat Centurio pro salute sui famuli, quoniam plurimi habendus est fidelis famulus; vide enim quantum vtilitatis attulerit Ioseph & honoris hero suo, & Iacob apud Labam: famula etiam quædam in causa fuit, quòd Naaman Syro tanta euenirent bona. *Oratio est necessaria, & sanctorum intercessio.* Gen. 39. Gen. 29. 4. Reg. 5. Helter. 2.

Qui famulos habent, deberent imitari regem Assuerum, qui in libro scribebat obsequia subditorum suorum, ut ea suo tempore compensare posset. Vos quidem iam habetis libros, sed ad scribendũ eos dies in quibus à labore cessauit famulus, item si calcaria perdiderit, vel si famula aliquid perdidit cùm vestes lauaret: nõ tamen scribitis si aliquid aliquando fecerint *Multi non recte se gerunt cum famulis.*

vestra

vestra causa, ad quod non tenerentur, sed illud recordamini, si E
aliquem argenteum nummum dederitis aliquo festo die.

Ego veniam & curabo eum. Ad regulum ire noluit, vt con-
Ioan. 4. demnet multos, qui solùm ad potentes & diuites currunt, nõ
Dan. 3. autem merita metiuntur. Sic Nabuchodonosor statuam suam
adorare faciebat, nõ autem ipsum, vt intelligas quòd iam non
considerantur merita personæ, sed diuites & uestes.

Item cùm Centurio ipse vir probus esset, ita etiam famu-
lus eum imitabatur; non enim debent domini apud se retinere
2. Reg. 4. improbos & adulatores. Vnde Dauid iussit interfici eum, qui
2. Reg. 1. sibi nuntium attulit de morte filij Saul: item eum qui sibi nun F
tiauit quòd Saulem interfecissent.

Solent interdum domini inique agere cõtra fideles seruos,
2. Reg. 11. sicut patet de Dauide, cùm iussit interfici Vriam. Insuper pro-
1. Reg. 22. bi famuli non debent in rebus iniquis parere dominis suis: sic
Idumæus interficiẽs sacerdotes qũo fuerit punitus. enim famuli Saulis noluerunt interficere sacerdotes iussu Sau
lis: non enim seruum suum poterit dominus ex inferno libe-
rare: sacerdotes igitur interficit Idumæus, sed tamen in mon
tibus Gelboe ipse, & Saul miserabiliter perierunt. Cùm ava-
Luc. 16. rus ille diues sceleſtus esset & inhumanus, tales vtique erant
eius famuli, siquidem etsi mendicũ de micis peteret, non ta- G
men ei dabant.

Multi insolescũt in sumptuosis ædificijs. *Sub tectum meum.* Tectum vocat domum suam, non igitur
curiosus esse debebat in sumptuosis ædificijs, qui tamen syna-
gogas ædificabat. Nunc autem contra fit, siquidem sumptuo-
sa ædificantur priuata ædificia, & tamen non reperitur, qui
nummum argenteum det pro fabrica Ecclesiæ. Hæc est viri
probi conditio, vt quæ non impendit pro Deo, existimet nihil
Phil. 3. esse. Vnde Apost. Omnia arbitratus sum vt stercora. Item
Reuerẽter ad sacram communionem accedamus. dat nobis exemplum Centurio, vt quando ad communionem
accedimus, nos censeamus indignos recipiendi sub tam mise- H
rabile tectum nostrum Christum Dominum.

Dico huic vade, & vadit. Cùm tam humanus esset erga
subditos, non est mirum, quòd tam libenter ipsi obedirent: sic
tu humanitate utere, ut libentissime tibi seruiant.

Viris humanis libenter seruti famulantur. *Miratus est.* Laudauit eius dictum, & humaniter eum tra-
ctauit: Sic se mutuo honore homines inter se afficere debẽt.
Non tamẽ ita se gerunt qui edocti scientia illa libri vanitatis,
expectant si alter prius caput aperuerit, vel etiam considerant
Vrbanitas laudabilis. statim sit ne inferior, quem tamen reuera vident esse æqualẽ,
vt possint statim maiore grauitate uti; neque cõsiderant quam
æquales simus in nascendo & moriendo.

Infir-

A

Infirmitates nobis & labores dat Deus.

Domine puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur. Satis re ipsa experimur verum esse, quod nobis mater nostra Ecclesia hodie & heri denuntiauit, videlicet, q puluis sumus, & in puluerem reuertemur: siquidem hodierno die nobis iã repræsentat infirmitates quibus obnoxij sumus, quæ nihil aliud sunt quã via ad mortẽ, & nuntij ac legati præparantes ac disponentes domum mortis. Inter cæteros quidẽ B labores, quos nobis Deus immittit, cõis est hic labor infirmitatũ corporalium, ut tandem homines ueniant in cognitionem peccatorũ suorum. Quoties Deũ immortalem, videmus adolescentem, luxuria lasciuiaque diffluentẽ, & mulierẽ procacissimã atque impudentissimã, per infirmitatẽ à Deo coerceri, & refrænari? illum quidem uiribus eneruatis, hanc uero pulchritudine deformata, ut ad frugem sese meliorẽ recipiãt, & ad Deum penitus conuertantur, obsepta, & intercluſa spinis via, ne ad malũ currere valeant, quemadmodum per Osee propheta dicitur, Ecce ego sepiam viam tuam spinis, ne scilicet C eas post amatores tuos. Item per Isai. Excoquã ad purũ scoriã tuam, & auferam oẽ stannum tuum: Quasi dicat, ego mittam tibi tam grauem morbũ, tam peracutas febres, vt his malis tanquam fornace quadam conclusus, aut clibano, ita excoquaris, donec tandem omnis vitæ tuæ peruersæ scoria penitus consumatur, tuæ oẽs cogitationes impiæ penitus deleantur, puruſq; euadas, atque adeo immutatus, ut iam pristinã formã, pristina scelera & flagitia in nouam uitam conuersam oẽs uideant. Sicut qui aues domi nutriunt, cùm aliquando eas auolare contigerit, ubi eaſdem iterũ ceperint, aliquantulum deplumant vel D alas præscindunt, ne his fretæ rursum aufugiant: ita dñs cùm aliquem pp peccata aufugere & recedere à se videt, infirmitate aliqua eum percutit, quasi alas præscindens, ne iterum ab eo auolare audeat. Quemadmodum equorum domitor, cùm non potest commode equum ipsum instruere, solet tandẽ pro hordeo paleas eidem dare, & paulo asperius agere: ad eundem modum Deus videns nos suis nolle obedire præceptis, maximo cum amore & suauitate, aliquas immittit infirmitates, ut his tandem respiscamus, & in frugem meliorem reuertamur. Hoc voluit significare Iob, cùm ait, Increpat quoque per dolorem in lectulo, & omnia ossa eius marcescere facit: tabescet caro eius, & ossa quæ tecta fuerant nudabuntur. O felicem

Infirmitas est via ad mortem.

Exemplã. *Labores nobis Deus immittit, vt vitã emẽdemus.*

Osee 2.

Isai. 1.

Simile.

Calamitates propter utilitatem nostrã eueniunt.

Simile.

Iob 33.

illum, qui talibus admonitionibus proficit; & illum infelicem, qui nil inde vtilitatis sibi reportat! Iuxta quod ait Ezech. Si sonum buccinæ audiuit, & nos se obseruauit, sanguis eius in ipso erit: si autem se custodierit, animam suam saluabit. E

Ezec. 33.

Ambitio & superbia detestabilis.

Humilitas quantū decoret optimates.

NOtandum maximè est, q̄ cùm Centurio gentilis esset, & disciplinam militarem profiteretur, atque etiam dux esset habens sub se tot milites, quibus præpositus erat à Romano Imperio, nihilominu se ita gereret, vt dicerēt seniores qui venerant ad Christum, vt pro ipso intercederent, Dignus est vt hoc illi præstes, diligit enim gentē nostram, & synagogam ipse ædificauit nobis: Quasi dicerent, tanta erga oēs vtitur comitate, & affabilitate, vt videatur inter nos natus & educatus, adeo vt ēt synagogam nobis ædificauerit, quod alij duces nō fecerunt, quin potius ita morosi, & intractabiles erant, ut uix aliquis ad eos uellet accedere. Quòd etiam intra priuatos parietes hic Centurio humanus esset, apertè constat ex euangelio, cùm dicitur, q̄ domi suæ haberet in lecto iacentem seruū, & q̄ eius erat solicitus; nā vt ait Luc. moriturus erat: & Matt. ait, q̄ male torquebatur. Quæ quidem omnia eius humanitatem aperte indicant, q̄ tantopere seruum diligeret, & arrogantiam omnem ab ipso quam longissimè propulsaret, quāuis miles esset, qui ferè solent Thrasonē agere. Vnde colligas quam sit detestabilis arrogantia in viro Christiano; nam videmus multos intractabiles fieri, simulatque honorem aliquem & dignitatem consecuti sunt, uel diuites se factos vident. F G

Luc. 7.

Affabilitas plurimū ornat potentes.

Domini debent curā gerere familiæ suæ.

Arrogantia quam sit detestabilis in viro Christiano.

Eò iam dementiæ multi venerunt, ut cum ad aliquam dignitatem se euectos uident, ita insolescāt, vt videantur iā inter superos relati, & subditos tanquā belluas, & portenta esse existiment, velintque ab ipsis adorari. Talis erat Aman, qui quāuis obscuro esset genere, ut constat ex c. vlt. Esther, nihilominus tñ cæteros oēs præ se vno contemnebat, propterea q̄ ab Artaxerxe se ita eleuatum uidebat. Olim quidem multa erāt idola, sed exiſtimo plura inueniri hoc nostro tpe, nam innumerabiles videas, qui p̄p exiguam aliquam dignitatem, vel modicas diuitias, ab hominibus uolunt adorari. Sane quāuis angelus tanti sit meriti & dignitatis, & multa oracula reuelasset Ioanni, nihilominus tamen cùm uellet ipsum adorare, recusauit angelus dicens: Vide ne feceris, conseruus tuus sum, & fratrum tuorum, Deum adora. Si igitur angelus tam excellens creatura id non permittit, uilis homo & in puluerem mox redigendus, H

Esther 3.
Esth. 16.

Apoc. 19.

A digendus, volet superbe & arroganter ab omnibus adorari? Petrus caput Ecclesiæ non permisit Cornelium ante se prostrari, imo statim accurrit dicens, Surge, & ego ipse homo sum: & tu pp modicas diuitias aut uanos honores tãtopere insolescis? Mirabatur Dauid elationem maris commoti à modico vento, cùm tñ parum grauis sit aqua: multo igitur magis mirandum est, q̃ tu qui ex terra es, quæ utique grauior est, tantopere à modico honore eleueris. Verũtamen ita res se habet, q̃ sicut intumescentes maris fluctus statim euanescunt, sic utique erit superbia tua. Hoc significauit Iob dicens; Si ascenderit in cælum superbia eius, & caput eius nubes tetigerit, quasi sterqui linium in fine perdetur, & qui eum viderant, dicent, vbi est? *Honorem deo demus.* Actor. 10. Psal. 92. *Mirabiles elationes maris.* Similitu. Iob 20.

B Sũt vtique ambitiosi instar limacis, qui minimo statim rore dilatatur & statim spatiatur, atque ita ab omnibus cõspectus, deprehẽditur & perit: sic accidit ambitiosis, nam statim minimam quamque prosperitatem omnibus ostentant, & ita à dæmone comprehenduntur; tñ serui Dei neque prosperitate insolescunt, neque calamitate opprimũtur. Hoc figuratum fuit in Aioth, qui ita sinistra manu sicut dextera vtebatur: sic serui Dei vtramque fortunam patienter tolerant. Mirabile sanè est C videre quanta sit humana præsumptio, adeo vt nulla sit bulla ex sapone in aqua expressa, quæ inanior sit. Certè cũ Christus in corpore glorificato, & postquam ad cælos ascenderat, appareret Saulo, & percõtabatur Saulus furibũdus à Christo quis esset, nõ respondit Christus, ego sum verbum diuinum, dñs angelorum, creator vniuersi, ego sum qui propria virtute resurrexi, & ad cælos ascendi, ego sum qui sedeo ad dexteram patris, ego sum constitutus iudex viuorum & mortuorum: noluit tã sublimibus vti epithetis, sed ait planè & apertè, ego sum Iesus Nazarenus, quem tu persequeris, & crucis tituli mentionem D fecit. Quæ oĩa facta sunt, ut nos superbiã nostrã frænemus, & ne turres aereas ædificemus, sed potius iubã nostræ superbiæ remittamus. Cùm Rebecca ibat ad desponsationẽ Isaac, in camelo equitabat: & cùm appropinquaret, cognouit Isaac ambulantẽ, & statim de camelo descendit, & cõplexus est Isaac ipsam, & sponsam accepit: oẽs ferè camelo superbiæ incedunt. oportet igitur ut de tanta superbia & aere descendamus, si uolumus à Christo recipi: & quãuis potentior tibi videaris, humilia te magis: & quãto maior, humilia te in oĩbus, & corã Deo inuenies gratiam. Debent igitur arrogantes attendere graues Dei cõminationes sub nomine Babylonis, dicente Io. in Apo. Væ ciuitas illa magna Babylõ, ciuitas illa fortis, qñ vna hora *Ambitiosi conditio.* Simile. *Constantes simus in aduersis, & sperabimus.* Simile. Acto. 9. Ioan. 1. Acto. 10. *Superbia refrenem⁹ cum Christus se tãtum humiliet.* Gen. 24. Eccl. 3. Apo. 18.

T venit

venit iudiciũ tuum,& negotiatores terræ flebunt,& lugebunt E
super eam,quoniam merces eorum nemo emet amplius. Item
Hier.51. Hier.ait, Sic submergetur Babylon, & non consurget à facie
afflictionis,quam ego adduco super eam,& dissoluetur. Item
Iob 24. Iob ait, Eleuati sunt ad modicum, & non subsistent, & humi-
liabuntur sicut omnia,& auferentur,& sicut summitates spica
Iob 21. rum conterentur. Item Iob 21. Vbi est domus principis,& vbi
tabernacula impiorum? interrogate quemlibet de viatoribus,
& hæc eadem illum intelligere cognoscetis, quia in diem per-
ditionis seruatur malus,& ad diem furoris ducetur.

F

Conscientia mala torquet hominem.

Conscientia mala torquet hominem. Simile. *Cum mala conscientia viuere periculosũ.* Simile.

AIt Euangelium hodiernum, quòd iste paralyticus malè torquebatur: cæterum nihil est in hac vita, quod hominem magis torqueat quàm conscientia mala: est enim crudelis carnifex,quæ hominem diu noctuque excruciat,& qñ vult homo in somno quiescere,tunc magis eundem vrget,& vexat. Ex fonte enim amaro,& virulento,similes promanant riui: sic vtique ex conscientia mala exeunt variæ lamentabiles cogitationes,& miserabiles:an videtur tibi quòd tunc tempestiue ad G
te mors accederet? Sanæ profecto mentis non est,in eo viuere statu, in quo nolis à morte ipsa deprehendi. Vide quæso miser, quando peccatum mortale committis, quem hospitẽ eijcias,& quem admittas: eijcis Deum, excipis diabolum: pellis vitam,recipis mortem: fugas lucem,& tenebrarum principem admittis. Sicut enim olim vbi propter inobedientiæ peccatũ,
1.Reg.18. spiritus domini deseruit Saulem, illico eum spiritus malus inuasit, qui in corpus, & animam eius atrocissime sæuiebat, qui inuidiæ,& ambitionis fascibus illum inflammabat,qui ad per-
1. Re. 22. secutionem Dauidis, & crudelissimam sacerdotum necem im H
1.Re. 31. pulit, ac tandem manus sibi inferre persuasit: ita vbi quis in lethale crimen lapsus est, protinus à spiritu Dei relinquitur,
Simile. & ab hisce malis spiritibus inuaditur, qui ingressi habitant in
Isai.13. eo. Amplificat quidem Isai. Babylonis excidium,quòd ab hominibus deserta,à feris inhabitanda esset: itaque ait; Nec ponet ibi tentoria Arabs,nec pastores; requiescent ibi bestiç, & replebuntur domus eorum draconibus,& habitabunt ibi struthiones. Si ergo adeo lamentabile est ciuitatẽ hominibus de-
Simile. stitui,& à feris inhabitari,quãtum & quale quæso erit à Deo omnium bonorum fonte deseri, & à Diabolo omnium malorum parente obsideri?

Quænam

A Quænam est causa, quòd sæpe post confessionem & eucha ristiã, adhuc nobis supereſt eadem vexatio, & conſcientia mor dens, quæ nos vehementer excruciat? Proculdubio in causa eſt, quòd non ſatis accurate nos expiauerimus, nec vitam noſtram emendauerimus, ſed adhuc in eiſdem volutamur culpis. Quoniam ſi eadem illa peccata, eadem viuendi ratio, eadem oris ingluuies, eadẽ oculorum laſciuia, eadem manuum rapacitas, eadem ad curſum mali operis velocitas, eadem cordis libido ita dominatur, vt nullæ impuræ cogitationi, nulli vindictæ cupiditati, nulli auaritiæ aditum obſtruãt, certiſſimum ar

B gumentum eſt, dæmonem ab anima pulſum non eſſe, vel certè pulſum, in eam denuo ſeptẽ ſpiritibus ſeipſo nequioribus, ſtipatum redijſſe. Cũ talibus ergo hoſpitibus, quam requiem miſera anima habere poteſt? Quemadmodum ex ventriculi oppletionibus propter nimium cibum contractis, graues ſolẽt generari morbi, vt capitis dolores, infirmitates articulares, & aliæ id genus, quibus affectus homo, viuendo moritur: ſic planè ex vita incompoſita & diſſoluta, atque ex minima cura cõponendi cogitationes noſtras, dictaq; & facta, talis exurgit ſpiritalis oppletio & ſtupor prauæ conſcientiæ, vt homo corpore

C viuens, animo mortuo verſetur in ſeculo, quandoquidem eum vndique mala premunt, terrores vexant, calamitates vallant, & denique noctes, dieſque excruciant. Et quemadmodũ pro Lunæ ipſius varia mutatione, varij etiã excitari ſolent in mari motus, nunc influxus, nunc refluxus, nunc calamitates, nunc procellæ: ſic profectò ex deprauata conſcientia oriuntur lites, ſuſcitantur odia, gignuntur inimicitiæ, proficiſcuntur interneciones, & omnia denique omnium malorum genera.

Vbi Chriſtus ab anima recedit, illico terror, & tremor capiunt eam: ſemper metus & formido inuadunt illum in quo

D non eſt Chriſtus, ſiue dormit, ſiue vigilat, ſemper inquietus eſt, & in re nulla quietem inuenire poteſt, omnia ei moleſtiam exhibent, omnia affligunt, omnia torquẽt, & perterrefaciunt, ita vt videatur iam quodammodo inferni poſſeſſionem, & ſedem occupare, atque initium tormentorum illorum, & cruciatuum deguſtare, ſine vlla lætitia & iucunditate. Et certè quãuis peccatum nullum aliud ſecum adferret incommodum præter hoc, illud totis viribus fugere debemus, Eſt enim hæc conſcientiæ inquietudo, maxima quædam miſeria. Nam vt ait Chry. Iudex incorruptus, conſcientia videlicet, cùm aduerſus hominem exurgit, clara voce clamat, & accuſat, & oſtendit, & quaſi ante oculos ſcribit peccatorũ magnitudinem, Eamque

Quæſtio.

Reſpõſio.

Negligimus emendare vitam.

Luc. 11.

Simile.

Niſi vitã emẽdemus viuẽdo moriemur.

Simile.

Mali inquieti viuunt.

Cõſcientia mala hominem reddit inquietum.

Chryſ. in Ge. hom. 71. to. 1.

ob rem misericors Deus principio, cùm formaret hominem, E
conscientiam illi indidit accusatricem perpetuam, quæ decipi,
Conscientia accusatrix nostra. & deceptionē ferre non posset vnquam. Et licet quis admisso
peccato, perpetratoq; aliquo facinore illicito, omnes homi-
nes celet: ab illa tamen accusatrice non poterit delitescere.
Nam hanc intrinsecus habentes, vbicunque sumus, circunfe-
rimus: Ipsa nos circuit, obturbat, laniat, flagellat, nunquam
quiescit, sedet domi, & in foro, & in templis, & in mensa, &
dormientem, & surgentem adoritur, rationem delictorum exi-
git, ob oculosq; proponit, & delictorum grauitatem, & subse-
Chrysost. in Gen. ho mil. 20. to mo 1. cuturam pœnam. Et alibi dicit idem Chrysostomus: Mise- F
ricors Deus eiusmodi nobis accusatorem assistere voluit, vt
nunquam soli relinquamur, sed indesinenter ille congrediens
clamet, & pœnam exigat delictorum, & hoc quiuis videbit
manifeste ex factis ipsis. Scortator enim, vel adulter, vel qui
aliud tale quiddam admisit, etiamsi omnium obliuisci queat:
nunquam tamen sic in solitudine versatur, quin habens talem
Conscientia mala nos vexat. illum accusatorem, suspitiones timeat, vmbras tremiscat, &
eos qui cōscij sunt, & qui non sunt: perpetuaq; in animo eius
tempestas est, & reciprocantes, ac contrarij fluctus, insuper
neque somnus ei suauis, sed terrore, & formidine plenus: ne- G
que cibus voluptatem præbet, neque amicorum colloquia ta-
lem refocillare, vel liberare ab vrgēte anxietate possunt: sed
quasi carnificem circumgestaret, solam timet flagellantē con-
tinuo, ita post absurdum facinus obambulans nullo conscio su
stinens intollerabiles pœnas illas, & index suipsius factus, &
Pythagor. accusator. Vnde Pythagoras dicebat; Neminem tam auda-
cem esse, quem mala conscientia non faciat timidissimum. Di-
cebat etiam virum iniquum plus mali pati ab ipsa conscientia,
quàm qui corpore castigatur, & cæditur: Multo enim grauio-
Epicurus. ra sunt ęgroti animi mala, quàm corporis morbi. Epicurus H
quidem voluptatis assertor, qui summum bonum in voluptate
collocauit, cùm is neque Dei prouidentiam, neque animarum
Virtutes quantā in animo trā quillitatē gererent. immortalitatem, ac multo minus bonorum præmia, supplici-
aq; malorum agnosceret, cuius omnes ad voluptatem illam
suam vias diligentissimè excogitasset, virtutē ad hoc in primis
sequendam, vitiaq; maximè fugienda esse docuit. Quid no-
uum hoc Epicure? Quid tibi cum virtute, cùm nullum à Deo
præmium constitutū esse fateris? Quid tibi cum odio vitiorū,
quorū supplicia nulla formidas, quæque magnas interim vo-
luptates pariunt? Certè ait, quoniam ego omnibus in rebus
voluptatem capto: nil autem virtutis honestate, atque decore

voluptuo-

A voluptuosius aut iucundius esse cognosco. Ego item omni ratione dolorem & acerbitatem voluptati contrariam, tanquam summum malum fugio. Nil autem magis animum quam scelerum conscientia torquet, assiduoque metu exagitat. Verissime enim à Salomone dictum est; Gaudium est iusto facere iustitiam, & secura mens quasi iuge conuiuiū. Perpetuo enim epulatur, qui virtutum, & meritorum suorum conscientia pascitur & oblectatur. Hoc præterea loco auscultemus qd dicat Euse. Emis. Ipsi inquit, nosmetipsos quotidie castigemus, ipsi nobiscum rationem de quotidiana conuersatione faciamus: B alloquatur se in secretis cordis vnaquæque anima, & dicat: videamus si hanc diem sine peccato, sine inuidia, sine obtrectatione, sine murmuratione trānsegi. Videamus si hodie aliquid ad profectum meum, vel quod ad ædificationem aliorū pertineat, operatus sum. Puto quòd hodie mentitus sum, peieraui, ira vel concupiscentia victus sum, nec alicui bene feci, nec præ timore æternæ mortis ingemui. Quis mihi reddet hanc diē, quam in rebus vanis perdidi, quam in cogitationibus noxijs, lethalibus, pessimisque consumpsi?

Vitia homines insestare solēt. Prou. 21. Euse. Emi.

Sæpissime conscientiā discutiamus. Tēpus frustra nō teramus.

Impia & mala conscientia nunquam quiescit, nam etsi aliC quis sit pretiose indutus, si tū eius conscientiam intetius contueri posses, intelligeremus non quidquid exterius lucet aurū esse. Qui incompositam & rixosam habet vxorem, cui correctio nulla prodest, etsi in platea hilarem & iucundum se præbeat, nihilominus tū semper apud se de rixosa cōiuge cogitat: sic utique accidit ei qui iniquā habet conscientiam, nam id ita Deus ordinare uoluit, ut hic ēt suam punitionem haberent vitia. Vnde Deus ait in Leuit. Ponam faciem meā contra uos, & fugietis nemine persequente. Et deinde ait, Dabo pauorem in cordibus eorum, terrebit eos sonitus folij volantis. Vide quō

Simile. *Vitia hic etiā puniri solent.* Leuit. 26.

D Adam post peccatum se absconderet, item Cain post fratris mortem quam timidus esset, cùm eorum conscientia ipsos accusaret. Hinc fit, vt vir iustus curet conscientiam ita iustam obtinere, vt vel à minima re statim timeat, & sibi caueat. Videbis hominem, cui iustus est calceus in pede, statim sentire quēcunque scrupulū in calceo existente, qui eum plurimū molestat: is tū qui calceo utitur magno, etsi multi ingrediantur lapides, & lutū, nil tale sentit: ita accidit iustis, & peccatoribus, Videas enim virum iustū uel ex uerbo quodā otioso interius remorsum conscientiæ quendam experiri, statimque ēt se prouoluere ad pedes confessoris: vir tamen improbus, & malæ cōscientiæ, etsi millies contra Deum peccauerit, & quidem gra-

Gen. 3. Gen. 4. Simile. *Conscientia probi. & improbi qūo differunt.*

uissime, non tamen plus tangitur aut mouetur, quam si nihil egisset. Hoc quidem apertissime, tanquam in speculo, licet nobis in Dauide contemplari: cùm enim iustiori vteretur conscientia, maximè sensit quòd oram vestis Saulis prescidisset, quamuis mali, & persecutoris sui. Cùm autem non perinde iustam habebat, vix videbatur sentire, quòd subdito suo fidelissimo Vriæ, honorem simul, & vitam abstulisset, & eripuisset, qui probus erat, & egregiè equidem moratus.

1.Reg.24.

Feria Quinta post Cineres.

CONCIO TERTIA.

Non confidamus in potentia humana, sed totam spem in Deo collocemus.

QVM *introisset Iesus Capharnaum, accessit ad eum Centurio, rogans eum, & dicens, Domine puer meus iacet in domo paralyticus.* Matth.8. Luc.7. Satis apertè ex hoc hodierno euangelio cōstat verum esse quod de Deo dicitur Sap.6. Pusillum & magnum ipse fecit, & æqualiter est illi cura de omnibus. Sic igitur curauit Ezechiam de vlcere lethali, ut scribitur Isai.38. & nunc curat hunc Centurionis seruum de grauiinfirmitate paralysis, qui vt scribunt Lucas & Matthæus, iam laborabat in extremis. Et est notandum q̄ regi Ezechiæ, ut sanaretur, iussit apponi cataplasma, huic verò nihil iubet apponi, vnde colligas quanto sæpe difficiliora curatu sint vlcera potentiorum, quàm seruorū, cùm sint grauiora peccata. Hoc significatur in lib. Sap. vbi dicitur, Iudicium durissimum in his qui præsunt fiet, potentes autem potenter tormenta patientur, exiguo autem cōceditur misericordia. Quæ verba maximo terrori potentioribus esse debent, & solatio humilioribus. Hinc etiam colligas quantopere ditiores debeant sibi prospicere, cùm grauiorem incurrant casum. Vnde etiam magis mirandum est, q̄ tam multos confessores illi statim inueniant, & plures quam pauperiores. Sane doctrinam Pauli obseruare deberent, qui ait, Manus cito nemini imposueris, neque communices peccatis alienis.

Sap.6.

Isai.38.

Potētiores sæpe grauiora habent delicta.

Sap.6.

Ditiores sibi caueāt.

1.Tim.5.

Diues quidem erat hic Centurio, siquidem vt ait Luc. ædificauerat illis Synagogam, & templum Iudæorum. Multis etiā imperabat; nihilominus tamē salutem seruo dare non poterat, quem plurimum amabat. Vnde colligas quam crassa sit

Luc.9.

igno-

A ignorantia, & rustica, confidere in hominibus & potentia humana, cùm quamuis potentes se ostentent, non possint vel minimum capitis dolorem pellere. Vnde Psal. Nolite confidere in principibus, in filijs hominum, in quibus nō est salus. Sunt instar prægnantium nubium, quæ in tonitrua multa & fulgura despumantes, orbem territant: ille tñ, qui vt ait Dauid, fulgura in pluuiam fecit, mittit illis mortem, & in neruum tandem erumpunt, atque eorum territamenta in terram resoluuntur. Aliquando etiam Deus humiliat ipsos infirmitatibus, adeo, vt eos prostret etiam ante pedes eorum quos ipsi B vilipendebant: sic enim solet Deus superbos humiliare, sicut fecit cū Nabuchodonosor, Goliath, Holopherne, & alijs. Nota quòd Centurio nil determinate petit à Christo, sed tantū illi proponit necessitatem; sic nos gerere debemus, & præsertim quando res varios successus habere possunt; tunc enim ad voluntatem diuinam nos remittamus, manifestantes solùm necessitatem, quamuis ipse iam eam intelligit. Sic Ioseph dixit Pharaoni, Pater meus & fratres mei venerūt de terra Chanaam, & sunt iam in tuo regno & in hac prouincia: non dixit, tot annis tibi seruiui fideliter & cum maximo incremento re- C gni tui, & omnium subditorum tuorum, nunc igitur ostendere debes quā sis gratus erga me, nunc sese occasio offert qua possis obsequia mea compensare, benigne excipiendo patrem meū & fratres, qui necessitate compulsi cum vniuersa familia, & pecore ad tuum regnum confugerunt, confidentes te mea causa, liberalitate maxima & benignitate cum ipsis vsurum. Nil tale dixit sapientissimus Ioseph, sed rem ipsam dūtaxat nude & simpliciter proposuit; satis enim colligere poterat Pharaō, quā tos labores toleassent cum tanta familia & pecore, in tā longo præsertim itinere, & per sterile prouincias transeundo: sic D nos imitemur Centurionem, qui non proposuit amorem quo ad populum affectus erat, non iumptus Synagogæ, sed cū Isa. visus est dicere; Omnes iustitiæ nostræ tanquam pannus menstruatæ; & illud quod dixit Christus apud Lucam, Cùm feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite quia serui inutiles sumus: tantum igitur dixit, Domine puer meus iacet in domo paralyticus, & male torquetur. Cum huiusmodi humilitate & modestia debemus à deo petere, sicut publicanus fecit dicens; Deus propitius esto mihi peccatori: & sicut Chananæa, Miserere mei fili Dauid, filia mea male à Dæmonio vexatur. Item sicut latro fecit in cruce, Domine memento mei, cùm veneris in regnum tuum.

Cōfidamus in domino, et nō in hominibus.

Psal. 145.

Simile.

Psal. 134.

Humiliat Deus superbos.

Dan. 4.

1. Reg. 17.

Iudit. 14.

Oratio nostra qualis esse debeat.

Gen. 47.

Deo necessitatē nostram nude exponamus.

Isai. 64.

Luc. 17.

Oratio sit humilis et discreta.

Iudicij vniuersalis consideratio omnem arrogantiam deprimit.

D.Thom. INter varias causas quas sacri Theologi assignant iudicij vniuersalis futuri, etsi præcesserit iudicium particulare singulorum, illa vna est, propterea q; tunc vnusquisque publice recipiet præmium virtutis, nempe honorem, vel etiam infamiam propter vitia, quam tñ hic non receperat, nec in iudicio particulari. Sicut igitur cùm hic castigatur malus à iustitia mundana, ignominia publice afficitur, cùm ad vocem præconis prę F
euntis concurrant omnes: tum etiam boni interdum à regibus maximis præmijs publice decorãtur, & muneribus insigniuntur. Sic igitur in iudicio vniuersali faciundũ est, vbi præmiabi tur publice vir bonus, & quãto minores habuit occasiones ad bonum faciẽdum, quod tñ fecit, ita magis coronabitur, & quo plures contradictiones vicerit: item vir malus punitur magis quo minores occasiones ad malum habuit, & contradictiones. O quam ignominiosum hoc erit tunc improbo viro Christiano, qui triginta, quadraginta, vel quinquaginta annos vixit in-
ter Christianos, tantas audiens conciones, tot pastus sacramẽ G
tis, & tñ se damnatũ uidebit! Quanta ẽt erit ignominia viris religiosis, qui in tam securo portu versãbãtur, & tam minimas ad malum occasiones habebant, imo potius maximas ad bonum habebant commoditates, tot propositis sanctorũ virorũ exemplis, si tandem se damnatos uiderint? Contra vero, quantus erit honos illius, qui neque ex suo statu uel professione, vel negotiatione, occasioné habere videbatur uirtutis exercendæ, & eam nihilominus exercuerit, quam non exercuerunt, qui maiorem ad eam occasionem nacti erant? Gloriosum sanè
erit videre Cornelium, Naaman Syrum, Centurioné, tot gen H
Acto. 10. tiles, & barbaros, & milites, qui potius in fundendo sanguine
4.Reg.5. exercitati erant, qũo ad simplicem Dei uocationem statim humiliter consenserint. & diuino obsequio paruerint? Quas putas similes homines relaturos coronas, & præmia? Solus ille
Psal. 146. nouit, qui numerat multitudinem stellarum, & omnibus eis nomina vocat. O quantum tunc erit dedecus malorum Christianorum, & religiosorũ, atque sacerdotum, cùm uidebunt ab alienigenis tantas apprehendi coronas, filios autem regni, hoc est qui potius debebant ad coronas contendere, & qui regno sibi à Christo parto abusi sunt, mitti in tenebras exteriores, vbi ut inquit Euangelium, erit fletus & stridor dentium.

Honor est præmium virtutis.

Iudicium uniuersale ad quid deseruiat, cũ iã præcesserit particulare.

Perpendet Deus in iudicio vnius cuiusque opera.

Poscet Deus rationẽ quod bonis occasionibus nescierimus uti.

Ecclesiastici mali q̃tam in iudicio ignominiã sustinebunt.

Hic

A Hic quidem Centurio propterea tantã adhibebat diligentiam ad seruum curandum, q videret se à seruo non multum distare, sed potius multis conuenientijs congruere cum seruo. Quod cùm multi dñi, & heri hoc tempore non satis prospiciant, hinc fit, vt eos ita à longe despiciant, vt propemodũ iam non agnoscant. Si igitur attentè consideres, intelliges profectò te tã multis conuenientijs cũ famulo tuo consentire, vt ea in quibus excedas ferè nulla sint. Quod vt cõmodius intelligas, compara te cum ipso iam inde à matris vtero: primũ quidem idem Deus qui te, & illũ fecit, ambo ad similitudinem Dei fa- B cti estis, ambo eandẽ nascendi conditionẽ sortiti estis: vtrosque eadem sustentat terra, idem tegit cęlum, eadem componunt elementa, eundem inspiratis aerem, idem vos calefacit ignis, eandem communicatis sacramentorũ mensam, eandem profitemini legem, & baptismum: vtrunque expectat mors, vtrunque manet iudiciũ, & mors ęterna, siuevita. Cùm igitur in tam multis cõueniatis, dic obsecro, in quibus ipsum excedas, q tãtopere eum velis contemnere? Non igitur ita se gerebat Centurio, & propterea non dedignabatur pro salute famuli intercedere, tum etiam quia considerabat miseriam humanæ natu- C ræ. Refert quidem Cicero in Tusculanis quæstionibus, quòd cùm laudaret quidam Dionysium tyrannum, & magnis quidẽ vocibus eundem felicẽ prædicaret, cognoscens Dionysius, q id faceret propter pompam, & ornatũ, ac maiestatem illam exteriorem, in qua ipsum videbat, iussit illum ad se accersiri; & in throno collocari, deauratis vestibus ornato, & lapillis pretiosis, atque ante ipsum splendidam apponi mensam, varijs cibis exornatam, supra caput autem, nudum ensem de tenuissimo filo pendentem, & iam propemodum cadẽtem: quæ cùm essent parata omnia, iussit eum comedere. miser autem videns D se in tanto periculo constitutum, dixit Dionysio; ego verò bone Rex, in tanta angustia animi constitutus, vel si redundãter omnia suppeditentur, nequaquam tamen quiete talibus vescerer. Tunc ait Dionysius; scito igitur, q talis est vita mea, quam tu beatam putabas. Si hoc considerarent potentes omnes seculi, aliter sæpe se regerent cum inferioribus suis: ignominiosum planè est, q barbarus tyrannus id consideraret, cùm interim multi Christiani id non recordentur.

Ambitio q bus confida rationibus poterit coerceri.

Famuli & domini, in quam multis conueniant.

Famuli & domini, in quã paucis differant.

Cicero.

Exemplũ Dionys. tyranni.

Honores mundani cum maxima anxietate sunt.

Iacob. 1.

Hic quidẽ Cęturio alienus valde erat ab ambitione, superbia, & pręsumptione, cùm intelligeret, q Omne datũ optimũ, & omne donũ perfectũ, desursum est. Mali autẽ non ita se gerunt, sed potius si diuites se vidẽt, suæ hoc diligentiæ ascribũt.

Mali sibi ascribunt bona quæ habent.

Si di-

Si dignitates obtinēt, & munera honorifica, suæ hoc tribuunt negociationi : si scientiam, suo studio : si salutem, suæ temperantiæ. Experientia tamen ipsa docet, non ita esse ; quandoquidem multi alij reperiuntur, qui multo plus laborant, & tamen pauperes viuunt : sunt plus soliciti, & tamen nullam obtinent dignitatē: sunt magis intenti studio, & tamen non proficiunt : sunt magis abstinentes, & tamen valetudinarij sunt. E

Deo tribuamus quidquid boni habemus.

Quid igitur in causa esse putas, nisi q. Deus hæc largitur quibus vult, & eadem aufert à quibus vult? Si hoc nos diligenter meditaremur, sicut hic Centurio meditabatur, humilitatē apprehenderemus, & omnem superbiā quam longissimè fugaremus. O ingentē cæcitatem nostrā, quæ eò deuenerit, vt iam audire nolimus exemplū Iob inter gentiles, nec hebrææ gentis, quæ splendebat, vt sol seruans Dei legē. Nec commemorare volo exemplū illius episcopi, de quo scribitur in Apoc. q. præclarè viueret inter gentes, quibus dominabatur Sathanas; hi enim omnes magnā diuinitus nacti erant intelligentiam rerum cœlestium, & Deo dicati erant. Sed tantùm sufficiat nobis exemplum huius Centurionis gentilis, & rei militari dediti, qui multis interuallis nos post se in virtute relinquit, in humilitate, in amore, & bonis operibus. Hoc sanè admirabile valde est. Num didicerat in schola Christi, dicentis ; Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde? Non equidem: sed sua ratione, & discursu prudenter vtebatur, & egregiè de huius mundi miseria ratiocinabatur, iuuante semper Deo, qui nulli auxilium suum vniuersale denegat. F. G

Iob 1. 2. Pet. 1. Philip. 2. Apoc. 2. Matt. 11.

Humiliores sunt boni.

Viri quidem probi, & amici Dei, humiliores sunt, & se magis demittūt, cùm vident ad alta euectos. Abigail dixit nūtijs Dauidis, cùm eā postulabat in coniugē: ecce famulam tuam, sit in ancillā, vt lauet pedes seruorum Domini mei. Communicatio cum principibus mundi ferè facit homines insolentes, & elatos, sed cōmunicatio cū Deo facit eos humanos, & mansuetos: videns Isaias Deum, humiliauit se, & exinaniuit semetipsum. Abraham etiā statim dixit se esse puluerē, & cinerem. Videns Rebecca Isaac, descendit statim de camelo : sic videns homo bonitatem, & maiestatē Dei, statim descēdit de camelo suæ superbiæ. Sic enim Iob videns, & considerans Deū, statim se prostrauit, & dixit ; Idcirco ego me reprehendo, & pœnitentiā ago in cinere, & fauilla. Videtur quidem statim rectitudo, vel obliquitas alicuius, cùm regula mensuratur diuinorū præceptorum, & vita Iesu Christi Domini nostri, & sanctorū eius; si enim tali regula opera nostra metiamur, apertè intelligemus, H

1. Reg. 25.

Isaiæ 6. Gen. 18. Gen. 24. Iob 42.

Vita, & euangelium Christi debet esse regula nostra.

Amus, quòd iustitiæ nostræ sunt tanquam pannus menstruatæ. Isa.64.
Quamuis Moyses tã insignis esset populi Israelitici princeps, & ab Ægypto veniret cum maximo triumpho,& gloria,nihilominus tamen reuerentiã habuit socero suo Iethro,cùm huiusmodi humilitatem ex schola, & lectionibus Dei didicisset. Exo.18.

Calamitates nos in timore Dei instruunt, & quomodo cautè ambulemus docent.

B EX laboribus quidẽ,& calamitatibus,atque infirmitatibus, solet Deus multa educere bona, vt constat ex euangelio hodierno: vbi obiter obseruabis,quòd Deus in medijs flagellis, & laboribus misericordiæ recordatur, iuxta illud Tobiæ; Cùm iratus fueris, misericordiæ recordaberis. Item cùm ferit,iam medicinam paratã habet: & more sartoris vtitur, qui quamuis forfice scindat, intendit tamen acu scissa resarcire; & cùm hinc scindit,iam illinc comparat, & cõfert quomodo sarciat,& consuat, vt ita tandẽ vestis ipsa pulcherrima sit, & formosa: sic enim Deus etsi nos affligat, tamẽ aliunde oblectat, & recreat, iuxta illud Iob; Ipse vulnerat,& medetur. Non C igitur nos punit ad punitionem,sed ad emendationem, & pulchritudinem, sicut vestis pulcherrima tandem efficitur,sartoris manu: Et sicut numeris suis omnibus relinquitur pannus, & tela linea post varios labores expressa: Item coccineus pannus post varios intinctus,& embammata. Annon tibi videtur longè formosior, & pulchrior Cẽturio post tantam infirmitatem,quam Deus immisit in domum suam, & seruum, quem tantopere diligebat? Cùm igitur Deus norit tot bona ex calamitatibus, & infirmitatibus educere, non est quod ægrè feramus, cùm nobis eueniunt, aut domesticis, aut amicis. Tob.3. Similitudo. *Deus vulnerat, & medetur.* Iob 5. Similia. *Deus multa bona ex nostris calamitatibus educi.*

D Omnes temporales domini velint nolint, quatuor habent communia cum seruis suis: primum est ex parte principij, siquidem omnes ab eodem Deo creati sunt, & ex eadẽ terra formati,iuxta illud beati Iob; Ecce & me,sicut & te fecit Deus, & de eodem luto ego quoque formatus sum.Hoc etiã in libro Sap. significatur, vbi dicitur; Nemo ex regibus habuit aliud natiuitatis initium. Secundum est ex parte medij,quia omnes mortales, & breuis vitæ,iuxta illud Eccles. Omnis potẽtatus breuis vitæ. Et Iob ait; Breues dies hominis sunt. Tertium est ex parte finis,si quidem omnes ad mortem,& putredinem tendunt,iuxta illud Iob; Putredini dixi,pater meus es tu,mater mea, & soror mea vermibus. Quartum est ex parte fori, Iob 33. Sap.7. Eccl.10. Iob.14. Iob 17.

quia

quia omnes sub vno iudice rationem reddere compelluntur, E
1.Cor.5. iuxta illud Apost. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi, vt referat vnusquisque, prout gessit in corpore suo
Punit Deus superbos principes. siue bonum, siue malum. Porrò punitio impiorum dominorum, & seruorum, significatur in Euangelio hodierno, vbi dicitur; Filij autem regni eijcientur foras, id est qui fuerant nati pro regno habendo, sed reddiderunt se indignos, eijcientur in tenebras exteriores; ipsi siquidem iam se in interiores coniecerunt in hac vita: vel etiã dicuntur exteriores, quia sunt extra ambitum diuinæ misericordiæ.

Ignoro planè quid causæ sit, quòd non timeamus tot tantasq; Dei comminationes: tantùm enim timemus res terre- F
Dan.2. nas. Nabuchodonosor quidem audiens, quòd dicebat Daniel, cùm ipsi interpretatus est somnium, quamuis esset monarcha, qui vniuersum territabat orbem, nihilominus tamen sese ad pedes Danielis serui sui abiecit, & eundem adorauit, ac præ-
Deũ timeamus, & eius punitiones. cepit sibi sacrificari: & tu non times, & dicat ipsemet Deus in Euangelio hodierno; Filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores? Si in numerosissimo exercitu vox audiretur, di-
Similitudo. cens, quòd breui tempore supra vniuersum exercitum tanta tempestas descenderet, totq; tonitrua, & fulmina fierent, vt G C
Iudiciũ vltimum timeamus. multi eorum perirent, annon contremiscerent omnes, quamuis mors duntaxat esse corporalis? Iustius ergo est, vt timeamus hoc tantum diuinum fulmen, videlicet; Filij autem regni eijcientur in tenebras exteriores.

Omnes quidé circunspectè viuere debemus, cùm ignore-
Matt.24. mus qua hora nos inopinata mors inuadat, vnde Christus ait;
Lucæ 12. Ideo & vos estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. Sed præcipuè qui militiæ seruiunt, id præstare debent, hoc maximè tẽpore quando homines tam varias adin- H D
uenerunt machinas bellicas, quibus tam facilè, & tam cito vita ipsa eripitur, ita vt locum confitendi nõ habeant, nec verbum aliquod proferre possint, & vix cogitationem habere bonam.
Milites circũspectè viuant. Itaque deberent semper milites, & duces conscientiam habere bonam: aliter enim nõ solùm victoriam cælestis beatitudinis amittent, pro qua tantos suscipimus labores, sed etiam sæ-
Duces quales esse debeant. pe victoriam temporariam non obtinebunt. Vt autẽ hoc paulo altius repetamus, prius instruendi sunt duces, deinde cæteri milites. Debent igitur in hoc incumbere duces, vt se diligẽtes Dei seruos exhibeant; si enim tales non fuerint, sæpe permittit Deus, vt victoriã non consequantur, imo in bello occũ-
1.Reg.17. bant, & milites exanimentur. In lib.1.Reg. habetur, & videtes

Philistijm,

A Philistijm, & mortuus esset fortissimus eorũ, fugerunt, & consurgentes viri Israel, & Iuda vociferati sunt, & persecuti sunt Philistæos, vsque dum venirent in vallem, & vsque ad portas Accaron, ceciderũtq; vulnerati de Philistijm in via Sarim, &c. Item dicit, & reuertentes filij Israel, postquam persecuti sunt Philistæos inuaserunt castra eorũ. Quæ omnia acciderũt propter superbiam ducis. In lib. Iudith habetur; Cumq; omnis exercitus decollatũ Holophernem vidisset, fugit mens, & cõsilium ab eis, & solo timore, & metu agitati, fugæ præsidium sumunt, ita vt nullus loqueretur cũ proximo suo, sed inclinato B capite, relictis omnibus euadere festinabãt Hebræos, quos armatos supra se venire audierãt, fugientes per vias camporum, & semitas collium. Quæ omnia prouenerunt ex superbia, & intemperantia ducis, ac mala conscientia. Præterea apertum est, & cùm deficit dux, exanimantur milites. Vnde lib. 2 Reg. habetur, & videntes Hebræi ducem suum Absalon mortuum, omnis Israel fugit in tabernacula sua. Debent etiam duces zelum habere diuini honoris, & non debent permittere, vt milites faciant aliquã Dei offensam, sicut faciebat Iudas Machab. & Matathias, & debent incitare omnes ad virtutum operationem, & deuotionem, ac obseruantiã legis Dei, vt in lib. Mach. C passim de multis scribitur. Milites autẽ debẽt esse fideles eis, cum quibus habitant; nam iam videntur furtum, & rapinam tanquã gloriosa ducere, cùm tamen sint grauia peccata. Cùm Hebræi in terrã promissionis veniebãt, & volebant trãsire per prouinciam Edom, cùm tam bonum haberent ducem, nempe Moysen, misit Rex nuncios, vt intelligerent quò nam haberẽt iter; responderunt autem, vt in lib. Num. habetur, obsecramus vt nobis transire liceat per terrã tuam, non ibimus per agros, neque per vineas, non bibemus aquas de puteis tuis, sed gra- D diemur via publica, nec ad dexteram, neque ad sinistram declinantes, donec transeamus terminos tuos: etsi biberimus aquas tuas, nos & pecora nostra, dabimus, quod iustũ est, nulla erit in pretio difficultas. Eadem vsus est vrbanitate cum Amorrhæis, vt habetur Num. 21. Videãt modò duces, & milites, an ita se gerant; cũ præsertim sæpe omnia vastent domiq; ruriq;e. Cùm Dauid exponeret ipsi Nabal, quam humane suos tractasset, dixit, vt habetur 1. lib Reg. Sit fratribus meis, & tibi pax, & domui tuæ pax, & omnibus quæcunque habes sit pax. Ex multis annis saluos faciens tuos, & omnia tua, audiui, & tonderent pastores tui greges tuos, qui erãt nobiscum in deserto: nunquam eis molesti fuimus, nec aliquando defuit quidquam

Exẽplum. Iudith 15. Exemplũ. 2. Reg. 4. Exemplũ. 1. Mach. 2. *Milites quales esse debeãt.* Num. 20. Num. 21. 1. Reg. 25. Exemplũ.

quidquam eis de grege tempore quo fuerũt nobiscum in Carmelo, interroga pueros tuos, & indicabunt tibi. Annon maxima fidelitate tibi videbatur vsus Dauid cum militibus suis? Vtinam hoc tempore sic fieret! & propterea sæpe aliter succedunt belli euentus. Prædicans Baptista fuit interrogatus à militibus, quid eos facere oporteret: ipse verò respondit, neminem concutiatis, neque calumniã faciatis, & contenti estote stipendijs vestris. Quòd Hebræi perderent arcam in illo tam ignominioso bello apertè ex textu constat, quòd propter malas eorum conscientias factum sit: & ita damnum recuperarunt cum Samuelis consilio, conuertendo se ad Dominum, vt habetur 1. Reg. Achior dixit Holopherni, cùm vellet Bethuliam expugnare: perquire si est aliqua iniquitas eorum, in conspectu Dei eorum, ascendamus ad illos, quoniam tradens tradet illos Deus eorum tibi, & subiugati erunt, & sub iugo potentiæ tuæ. Si verò nõ est offensio populi huius coram Deo suo, non poterimus resistere illis, quoniam Deus eorum defendet illos, & erimus in opprobrium vniuersæ terræ. Hæc quidem secum diligentissimè priusquam manum consererent, tam milites, quàm duces meditari deberent, cùm eundem habeamus Deum, & conditionem non mutauerit.

Duces, & milites qualis esse debeant.

Lucæ 3.

1. Reg. 4.

1. Reg. 6. Iudith 5.

Conscientia sana bona militis arma.

E F G

Feria Quinta post Cineres.

CONCIO QVARTA.

Humilitas quanta impetret.

QVM *introisset Iesus Capharnaum, accessit ad eum Centurio.* Matth. 8. Luc. 7. Citius quidem accessit hic Centurio ad Christum, cordis gradibus, & passibus, quàm Iudæi, Pharisæi, & Scribæ, corporis passibus, & gressu. Immo parum profuisset, quòd ipsi ita corporaliter accessissent, si ipse prius spiritualiter non accessisset. Existimabat Centurio Christum solis Iudæis venisse, & ideo ipsos sibi deprecatores parat. Obserua autem quanta esset eius fides, si quidem cùm videret Iudæos infirmos suos ad Christum adducentes, ipse credidit, neque hoc esse necessarium, sed tantùm sufficere eius verbum.

H

Magna Cẽturionis fides.

Nobiles, & diuites eleemosynas dent.

Vtinã nobiles nostri temporis ita in eleemosynis se exercerent, sicut hic Cẽturio, qui Synagogã ẽdificauerat, tum etiam fide maxima, & humilitate pollebat, atque benignitate erga seruos. Solet Deus sæpe, ea quæ nobis chariora sunt auferre, vel aliqua calamitate percutere, vt ita magis ad ipsum accedamus:

A damus: sic igitur huius Centurionis seruũ huiusmodi infirmitate percussit, quẽ tantopere diligebat, & omnia in eius cõmodum Deus cõuertit. Sic Abrahã tentauit, dicens, vt sacrificaret filiũ suũ Isaac. Sic egit cũ Iacob, cui vxorẽ tam dilectã, & pro qua tantum laborauerat, videlicet Rachel, morte peremit.

Laboresimittit Deꝰ ad nostrum commodũ. Gen. 22. Gen. 35.

Prælati, & domini quales esse debeant, & quomodo debeant tractare subditos suos.

B *Cvm introisset.* In uerbis quidem illis Centurionis, ego homo sum sub potestate cõstitutus, habens sub me milites, & dico huic; vade, & uadit: & alij; veni, & uenit: & seruo meo; fac hoc, & facit, satis colligitur quã probus, humanusq; esset Centurio, & quàm prudenter imperaret; siquidem ita sedulo omnes ipsi obediebant. Vnde qui præsident obseruare debẽt, quòd ardua nimis, & difficilia nõ imperent. Apostolus quidẽ Corint. scribens dicebat; Fratres non potui loqui uobis quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus, tanquã paruulis in Christo lac uobis potũ dedi, non escã. Vnde satis constat, ꝙ Apostolus pro ratione virium subditorum imperabat, sic enim addit: nõ

Domini debent suauiter, & prudenter imperare. 1. Cor. 3.

C dum enim poteratis, sed neque nunc quidẽ potestis. Præterea Agrippæ dixit; Opto apud Deũ non tantum te, sed etiam omnes, qui audiunt hodie fieri tales, qualis ego sum, exceptis uinculis his. Quæso te Paule, tã pretiosa uincula nõ vis alijs cõmunicare, quæ plus facis quàm quilibet Imperator Imperiũ Romanum. Sed dicendum est, ꝙ isti erant recenter ad fidem conuersi, & ita nondum altas egerant radices, ac propterea noluit ipsos Apostolus terrere uinculis, & carcere, sed potius uoluit sua præcepta metiri eorum uiribus. Sic etiam faciebat Baptista, cùm tot undique ad eum concurrerent: singulis enim

Prælati ꝑ ratione virium subditorũ mãdent. Act. 16.

D præscribebat, quæ erant ipsis proportionata. Popularibus dixit, qui habet duas tunicas, det nõ habenti, & qui habet escas, similiter faciat. Publicanis dicebat, nihil amplius, quàm quod constitutum est uobis, faciatis. Militibus dicebat, neminẽ concutiatis, neque calumniam faciatis, & cõtenti estote stipendijs uestris. Non præcipit ipsis, ut ad solitudinem se conferant, & desertum ut Baptista fecit: ut sint in uictu, & uestitu ita moderati sicut ipse: non ꝙ ipse non desideraret eorum perfectionem, & cuperet eos altioribus præceptis astringere, sed ꝙ tanquam bonus medicus applicaret pharmaca pro ratione uiriũ infirmi. Sic se gerere debet qui præsidet, ut scilicet ardua, & nimis difficilia non præcipiat, ut rex in regno suo, episcopus in

Moderatione utendũ est in fulminandis præceptis. Lucæ 3. Exemplũ. Simile.

episcopatu, prælatus in monasterio, iudex in republica, pater familias in familia: in omnibus præceptis prudẽter procedant & gradatim. Sunt enim aliqui, qui onerãt grauibus præceptis, & legibus subditos, cùm ipsi interim nolint ad normã eorum vitam suam componere, sed potius allegentise esse prælatos: sunt instar illius, qui multa ligna cædit in sylua, plusquã oneri necessarium sit, cùm interim ipse tale onus subire recusет. Vnde Eccles. ait; Noli esse iustus multum. Cùm igitur perinde mõstruosum sit, atque os habere hominis, cùm interim manus habeas gryphis sic vtique est, bonã & expeditã habere linguã ad imperandũ, & tardas manus ad operandũ, & remissum esse in operando, atque validũ in mandando, quod quidẽ turpe est.

Domini in ꝑceptis moderatione vtantur.
Prælati quales esse debeãt.
Simile.
Eccles. 7.
Simile.

Hic Centurio plurimum diligebat seruos suos, & curabat illis necessaria in infirmitatibus, vt cõstat ex hodierno Euãgelio, atque idcirco merebatur, vt omnes sibi sedulo obedirẽt, vt ipsemet testatus est. Quis enim est, q̃ tãta humanitatis officia videns in prælato suo, non ipsi obediat, & seruus domino? q̃ si secus fecerit dominus, à quo putat sibi obtẽperari? Quamuis Rex Sodomæ esset scelestus, nihilominus tamen hoc bonũ habebat, q̃ diligeret subditos suos, siquidem plus dolebat de eorum captiuitate, quàm de amissione thesaurorum suorum. Vnde quando Abraham ipsum liberauit à persecutione cæterorum regum, qui subditos eius in captiuitatem ducebãt, cùm multa reportasset spolia, & ea haberet iam Abrahã penes se, nihil postulauit, nisi dũtaxat libertatem subditorum, vnde ait, sicut habetur in Gen Da mihi animas, cætera tolle tibi. Non ita multi domini hoc tempore dicunt, qui pluris faciunt pecuniã, & vectigalia, quàm subditos: non percontãtur de subditis quales sint, an virtutis sint studiosi, vel improbi, & an Dei legẽ obseruent, sed quanta sint vectigalia, quantũ valeat præbẽda, aut paræcia, episcopatus, cathedra, pulpitum, officiũ, gubernatio. Aliter sanctus Moyses saluti subditorũ intẽdebat, siquidẽ, vt habetur in lib. Num. cùm ostenderet ipsi dominus terram promissionis, diceretq; se in eã non ingressurum, nihil replicauit Moyses, nec supplicauit à sentẽtia, sed solùm subditos Deo commendauit, dicens; Prouideat Dñs hominem, qui sit super multitudinẽ hanc, ne sit populus Dñi, sicut oues sine pastore. Et quando populus adorauit vitulũ, vt habetur in Exo. Vide quanta præstiterit in fauorẽ populi. Mirabile est, q̃ cũ Petrus Malcho auriculã amputasset seruo Pontificis, cùmq; ab omnibus cognosceret armatis, nõ tñ illi manus inijcerent, nec verbũ inurbanũ proferrẽt, etsi tantã occasionẽ illis dedisset, vt eũ

Domini sint probi, & sedulo ipsis obediẽt serui.
Serui sedulo obtemperant dominis humanis.
Genes. 14.
Magna huius temporis auiditas.
Num. 27.
Exemplũ.
Exod. 32.
Ioan. 18.

minutatim

A minutatim cõciderent, sicut ipse auricula imputauerat: sed in causa fuit, q̃ bonus pastor in se reciperet oẽs labores, qui Petro euenturi erant. Vnde Christus ipsis præcepit, vt ait Ioannes; Sinite hos abire. Hmõi ergo curã gerere debet, qui præest, subditorum suorũ, & commoda eorũ non debet obliuisci, sicut faciebat Centurio, siquidem nec obliuiscuntur eis imperare. *Prælatus qualiter se gerere debeat in subditos.*

Lamentabile sanè est videre aliquos dominos, quam parum soliciti sint de procuranda salute famulorum suorũ infirmorũ, cùm interim soliciti sint de equo, sit ne ferro cálceandus, an opus sit strigili, an lodice, an auena, si pluat in equili, si præsepe B integrum est, si mula discriminatos habet crines, si ornatum est ephippiũ, si canibus alimenta desunt, si accipiter necessaria habeat: ad hæc enim procuranda, sufficit simplex stabularij verbum, aut mulionis, aut venatoris; statim enim hæc curantur: Cùm autem ipsis exponitur, q̃ ęgrotet famulus, aut q̃ necessitatem aliquã patiatur, ita surdã exhibẽt aurẽ, ac si nulla esset naturalis, vel diuina, vel positiua lex, quæ ipsos obligaret, imò sæpe eos ita tractant, vt vel humi repentes, ad hospitale cogantur proficisci, imò interdum ipsismet heris in infirmitate seruiendo, talẽ contraxerunt infirmitatem, vt cùm volunt ad hoC spitale accedere, in ipso itinere moriantur, vel vbi primum illuc appellunt. Nollent tales heri domi habere, nisi sanos seruos, & vtiles ad obsequia: cùm autem tales non sunt, statim in hospitale eos protrudunt. Non ita se gerebat prælatus quidã, cui cũ diceretur, q̃ multos haberet domi inutiles seruos, petiuit eorum catalogum fieri omnium, cùmq́; adduceretur ante oculos eius talis catalogus, eosq́; legisset. Respõdit, hos quidem esse sibi necessarios; alijs verò, quos ille dicebat, ipsum esse necessarium, & eos eius opera indigere. Sed obseruandum est hos tales fuisse virtutis studiosos, quamuis pauperes, & noD biles; tales enim olim prælati solebant habere famulos: nunc verò solùm quærunt multi vtiles ab obsequia, quod quidem parum Deus ęstimat, nisi instar Centurionis se gerant. *Multi domini maiorẽ curam gerunt mulæ, quàm serui.* Exemplũ. *Charitas refrigescit.*

Debet qui regit benignus esse, & mansuetus erga subditos, non autẽ tanquã leo ferox, iuxta illud Eccl. Noli esse sicut leo in domo tua, euertens domesticos tuos; neque leo, qui vnũ accipit, & alium relinquit, esse debes. Dixit Deus ad Noe, vt haberetur in Gen. Terror vester, ac tremor sit super cuncta animalia terræ: nõ dixit super homines. Vnde Christus ait; Principes gentiũ dominantur eorum, & qui maiores sunt, potestatem exercent in eos, non ita erit inter vos. Non negat subiectionem quam debemus prælatis, nec quam debẽt serui dominis, Eccles. 4. Similia. Genes. 9. Matt. 20.

sed reprobat impetum austerum,& inhumanum,quod est gen E
tilium,neque omnium,vt constat ex Centurione. Suauem re-
gendi modum commendabat princeps Ecclesiæ Petrus, cùm
1.Pet.3. dicebat: Pascite qui in vobis est gregem Dei,prouidẽtes non
coactè,sed spontaneè secundum Deum. Aduertite qui guber-
Exod.34. natis,& si faciem,vt Moyses cornutã habetis,velo eam obten-
datis,hoc est,si iracũdi estis,nimiũ seueri,& graues,debetis na
turæ vim facere,& hanc iracundiã cohibere,vt sitis humani,&
benigni,hoc est enim velare faciem: nõ enim debetis cornibus
perterrere subditos ita, vt non audeant ad vos accedere, cùm
opera vestra indigent. Vide quomodo austeris prælatis cõmi- F
Isaiæ 22. netur Deus Isa.dicens: Vade ad Sobnam præpositum templi,
Prælatus moderatè se gerat. & dices ad eũ,quid tu hic? aut quasi quis hic? ecce Dñs aspor
tari te faciet,sicut asportatur gallus gallinaceus: & habebis,in-
quit,aliũ successorem: vide igitur quomodo malus prælatus à
Deo puniatur. Nõ inde inferimus,& prælatus nõ debeat sub-
ditos castigare,cùm opus est, immo potius rebellio in subditis
necessariam habet maximã punitionem,etsi prælati sint natu-
ra benigni,qualis erat Moyses,quem sanguinis effusorem fecit
Num.12. inobedientia subditorũ, vt habetur in Num. Quid etiam nisi
hoc ipsum, fecit successorẽ ipsius Iosue rigidum? vt habetur G C
Iosue 7. Iosue 7. Quid etiã præstitit,vt à Dauide interficerẽtur Ioab,
3.Reg.2. & Semei,nisi hoc ipsum,vt constat ex lib.3.Reg. Debẽt igitur
Subditi obedientes sint. summopere subditi obtemperare prælatis suis, & serui domi-
nis,neque rationẽ exigere,cur aliquid præcipiant,aut sibi per-
suadere,& per irã faciant,aut inimicitia,aut alia passione: hoc
enim pacto solet dæmon excitare rebellionem. Quod signifi-
Genes.3. catur in Gen.cùm dixit Dæmon Euæ; Quare præcepit vobis
Deus vt non comederetis ex omni ligno paradisi? Quasi dice-
ret, quanam alia de causa censetis Deum uobis id præcepisse,
nisi & inimicitia vos persequatur,& ira? Sic solet sæpe dæmon H D
cum subditis agere,vt hac ratione discordiã ſeminet inter sub-
ditos & prælatos. Itaque debẽt subditi obedientes esse absque
vlla contradictione prælatis suis,& dominis: siquidem credi-
bile est,quòd non præcipient, nisi quæ bona sunt,& iusta.

Subditi quales esse debeant.

MAximi quidem est ponderis D.Petri obedientia, etiam
in rebus,quæ hominũ iudicio absurdæ videbãtur. Præ-
Lucæ 5. cepit ei Christus,vt reduceret pusillũ à terra nauem,vt prædi
care posset; item iussit ducere in altũ,& laxare retia, cùm iam
tempus opportunũ non videbatur: omnia tamẽ sine vlla con-
tradictione

A traditione præstitit sigillatim: nam reduxit pusillũ, & duxit in altũm, & retia tetendit: vnde vide quam præclarè cum ipso actum sit, & quantos comprehenderit pisces. Nostra igitur felicitas est Christo obtemperare, & prælatis suis. Hoc quidẽ præstabat Dauid, cùm diceret; Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco pascuæ ibi me collocauit. Ne cõtemnas obedire prælato tuo, etsi tibi uidearis maioris nobilitatis, siquidẽ scribit Lucas, q̃ Christus, quamuis filius Dei esset, erat subditus parentibus. Notans Dauid conditiones obedientiæ, ait; Vt iumentus factus sum apud te: nõ dicit vt homo, siquidem Pſal.22. Lucæ 2. Pſal.72.

B verus obediens debet obedientiæ onus seruare absque discursu, non dicendo quare hoc præcipiant, vel prohibeant.

Debemus igitur superioribus parere, cùm manifestè nobis non præcipiãt aliquid cõtra Deũ. Vnde videmus, q̃ cùm Saul seruis suis mandaret, vt sacerdotes interficerent, q̃ iudicio suo Dauidis partes agerent, noluerunt obedire, vt habetur 1. Reg. Scribitur etiam in lib. Iosue, q̃ cùm ipsi Iosue præstaret populus obedientiam, dixerunt; Sicut obediuimus Moysi, ita obediemus tibi, tantùm sit Dominus Deus tuus tecum; quasi dicant, quamdiu non mandabis aliquid contra Deum. 1. Reg. 22. Iosue 1.

C Debemus prælatis, & superioribus nostris obedire, non solùm bonis, atque modestis, sed etiã discolis, vt Petrus inquit; cùm & ipse Christus Rex regum, & Dominus dominantium, & sacra Virgo, & Ioseph sponsus, non fuerint dedignati Imperatori Ethnico & Pagano obedire, ut scribitur Luc. 2. cùm dicitur; Exijt edictum à Cæsare Augusto. Quòd si asperum, & difficile tibi videtur obtemperare prælato, uel superiori, Deum ipsum dilige, & fiet utique vt diuinus amor, hæc tibi omnia dulcia, ac suauia reddat. Vt enim si in cardinem portæ, quæ aperiendo, & claudendo strepitum excitat, oleum effude- 1. Pet. 2. Lucæ 2. Simile.

D ris, sit postmodum, vt talem strepitum non sentias: ita si diuini amoris oleo cor tuum inunxeris, fiet quidem, ut quadam spiritus alacritate, & animæ dulcedine, ac consolatione, vel ardua etiam quæque iussa compleas, atque præstes.

Obediamus simpliciter, & magno studio superioribus nostris, neque inuestigemus quibus causis moueantur. Mirabile verò etiam huius rei exemplũ habemus in Isaac, qui, cùm, vt Iosephus ait, iam 25. annos natus esset, quandoquidẽ ligna humeris ferebat in sacrificiũ, poterat quidem resistere patri, quo senio confecto fortior erat, nihilominus tamen etiã in re tam ardua, noluit resistere uoluntati patris. Cæterùm, cùm interitur virgultum minus fructiferum cũ optima arbore, fructuo- Ioseph. libro 1. Antiq. c. 12. Genes. 22. Exemplũ. Simile.

sum reddi consueuit, ita & nos uoluntatem nostrã minus frugiferam, inferentes uoluntati superiorũ nostrorum, maximum fructum repottabimus. A plerisque quidem historiographis, Iustin. li. 4. vt scribit Iustinus, commendatur obedientia eorum Siculorũ, Exemplũ. qui cùm aliquando à rege ipso è uita decedente, & filijs paruulis, & uniuerso regno præfici uiderent fidelissimum quendam seruũ, nomine Mithylum, prompto quidem animo huic Mithylus. obedierunt, quamuis seruus à Rege præficeretur. Explicans autem Bernar. uerba illa Luc. Et erat subditus illis, ait: ò Res Bernar. in Missus est, mirabilis, quòd Deus sit subditus mulieri, & mulier imperet homil. 1. Deo! propterea disce homo obedire: disce terra subijci, & Lucæ 2. subdi; disce puluis obtemperare: erubesce superbire cinis. Deus se humiliat, & tu te exaltas? Deus se hominibus subdit, & tu dominari gesties hominibus? tuo te præponis authori? Vtinam cùm aliquid horum intenderem, Christus ipse respon Matt. 16. deret illud, quod Petro respondit; Vade retro Sathana; non sapis ea quæ Dei sunt. Quoties enim hominibus præesse desidero, toties quasi Deo meo præire contendo; & tunc verè non sapio ea quæ Dei sunt. Si negligis homo imitari homines obediendo, imitare saltem Deũ ipsum: & si non potes in maioribus, solùm in humilibus. Deus enim iniuriam, quę fit superioribus, tanquàm propriã accipit, in contradicendo, & non obediendo iustis mandatis, iuxta illud, quod dixit Deus Samueli, ut constat 1. Reg. 1. Reg. 8. Non enim te abiecerunt, sed me, ne regnem super eos, iuxta omnia opera sua, quæ fecerũt à die, qua eduxi eos de Ægypto usque ad diem hanc, sicut dereliquerunt me, & seruierunt dijs alienis, sic faciunt etiam tibi.

E

F

G

Humilitas commendatur.

Magna est arrogãtia nostra.

Ego veniam, & curabo eum. Si optimè aduertis, duo in hoc Euangelio occurrunt humiles; vna humilitas est Christi, H qui se offert iturum domum Cẽturionis, & curaturum seruũ: alia est Centurionis, qui ait; Domine non sum dignus, vt intres sub tectũ meum. Ab utroque nostra arrogantia condemnatur, quibus nec sufficit uidere humilitatem gentilis Centurionis, nec Christi, ut possimus eos imitari, nec uolumus contemplari sanctorum uiã, qua in cẽlum tetenderunt. Duæ prophetiæ de Baptista dicebantur, altera erat Malac. nempe; Ego Malach. 3. mitto angelum meum ante faciem tuam: altera uero erat Isa. Isaiæ 40. nempe; Ego uox clamantis in deserto. Cùm autem Pharisæi Exemplũ. interrogarent Ioannẽ quisnam esset, ut responsum darent his, Ioann. 1. à quibus missi fuerant, noluit, cùm posset dicere; Ego sum ille

angelus

A angelus de quo dixit Malachias, ita respondere: sed potius dixit, ego vox clamantis in deserto. Tale quiddam præstabat sæpe Christus, nã cùm esset filius Dei, se tñ passim filium hominis appellabat. Non ita multi se gerunt hoc tpe, quin potius cũ appellatione aliqua, & titulo vtendum est, illico ad illustrios titulos confugiunt, & ferè ad vanitatem omnia dirigunt. Quare missam facito arrogantiam homo, atque intellige viam cæli esse humilitatem, & hanc viam docuit Christus Centurionem: quin & secunda via est humilitas, & tertia via cundi ad cælum est humilitas, & si millies quæsieris, millies simili B modo respondebo, vt intelligas quanta sit hæc virtus. Ioan. 1. Mat. 8. Mar. 2. Luc. 12. Ioan. 17.

Apost. quidem vocat Christum Petrã, vt constat ex Epist. ad Corin. quæ Petra talem habet proprietatem, vt si cùm violentia eam percutias, statim egreditur ignis comburens: si verò eam blande percutias, emanat aqua frigida, tanquam ex Petra deserti: hoc est si ad Christum accedas cum arrogantia, & tumore beneficia petiturus, nihil hauries nisi diuinam indignationem, sed si cum humilitate accesseris, sicut fecit Centurio, inde dulcissimam hauries consolationem. Hoc quidẽ mirifice adumbratum est 4. lib. Reg. Vbi habetur q̃ dux quidam regis C Ochoziæ multis militibus constipatus, & armis instructus, venit ad Eliam, & dixit ei cum arrogantia, Homo Dei, rex præcepit vt descendas: quem cùm Elias videret cum tanta arrogantia, respondit; Si homo Dei sum, descẽdat ignis de cælo, & deuoret te, & quinquaginta tuos, & ita factum est. Deinde venit alter non minus arrogans, constipatus etiam quinquaginta militibus, & ait: homo Dei, hęc dicit rex, festina, descende, cui idẽ successit. Postea accessit tertius, sed cum humilitate, nã cùm venisset, curuauit genua contra Eliam, & precatus est eum, & ait: Homo Dei noli despicere animã meam, & animas seruorũ D tuorũ qui mecum sunt, ecce descendit ignis de cælo, & deuorauit duos principes, & quinquagenarios qui cũ eis erant: sed nunc obsecro, vt miserearis animæ meæ. Cuius humilitatẽ cũ videret propheta, monitus ẽt diuino oracvlo, fecit q̃d dux petebat, & descendit de monte, vt cum rege colloqueretur. Hinc ergo iam aperte intelligas quantum interfit negotia sua cũ humilitate aut cũ arrogantia tractare: Sic enim Centurio factus est voti compos, quòd cum humilitate ad Christũ accederet. 4. Reg. 1. *Arrogãtes nõ possunt cũ Deo negotia sua tractare.* *Humiles à Deo impetrãt quod petunt.*

Insuper obseruandum est, q̃ non solùm accessit Centurio cum humilitate ad Christum, sed etiam voluit modũ seruare quem Deus præscripsit Moysi in eductione aquæ de Petra, cũ ait, Tolle virgam & loquere ad Petram coram filijs Israel, & Exod. 17. 1. Cor. 10. Exod. 17.

Oratio sit humilis, et deuota.

illa dabit aquas. Sic igitur nos debemus gerere beneficia diuina petituri, vt scilicet deuote loquamur cum Petra hoc est Christo, & accipiamus virgã in manu, idest intercessiones sanctorum, sunt enim sancti cõparati virgæ, quia sicut uirga cùm tenera est, facile flectitur, sic sancti blande nobiscũ & benigne agunt, & præcibus nostris inclinantur. Sic eos visus est notasse & descripsisse. Hier. cùm ait; Israel virga hæreditatis eius: sicut igitur totũ Israel virgam appellauit Hier. Sic vniuersam sanctorum congregationẽ virgam possumus appellare, & vniuersum cætum angelicorum spirituum. Prodest igitur plurimum apud Deũ sanctorum intercessio. Et hoc visus est significasse Centurio in hodierno Euangelio, cùm non solùm locutus est humiliter ad petrã idest Christũ, verumetiam virga intercessorum uti voluit, qui pro ipso apud Christum intercederent. E

Hier. 10.

Intercessio sanctorum necessaria. F

Feria Sexta post Cineres.

CONCIO PRIMA.

AVDISTIS *quia dictũ est antiquis, diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum.* Mat. 5. & 6. Miror vnde hæc tam pernicioſa doctrina in mundum inuecta fuerit. In literis enim sacris nusquam hoc Pharisæorum dogma, nec hæc verba repe- G

Leuit. 19. Exod. 23. riuntur, sed longe diuersa. Nam Dñs ait, Non quæres ultionem, nec memor eris iniuriæ ciuium tuorum. Alibi etiã dicit, Si videris asinum odientis te, iacere sub onere, non pręteribis, sed subleuabis cum eo; quõ ergo inimicum odisse præcipit? vnde hæc tanta diuinæ legis peruersio? Non dubium quin ex vo-

Simile. luntatis humanæ deprauatione. Vnde enim tot hæresum prodigiosa monstra nostro seculo promanarunt? Certe sicut frequenter accidit, ut noxius humor qui stomachum vexat, facile caput pp coniunctissimam horum membrorum: vicinitatem atque responsum, inuadat; ita cùm intellectus, & voluntas arctissimo naturalis amicitiæ vinculo copulentur, in procliui est, vt cùm uoluntas ardentissima alicuius rei cupiditate flagrat, intellectum non modo ad consentiendum, sed ad probandum quod cupit, inducat. H

Hæreses quomodo introduci soleant.

Leuit. 19. In Leuitico quidem scriptum est, Diliges proximum tuũ; sed in toto corpore legis non est scriptum, Odio habebis inimicum tuum. Erat ergo gloſsa scribarum, qui totam legẽ exposue-

A posuerunt, in quorum traditionibus dictum est, odio habebis inimicum tuum. Quod ideo visum est eis, ait Hug. Card. addendum, quia Dñs præcepit inimicos persequi: Præcepit enim filijs Israel, ut delerent Amalechitas de sub cælo, vt habetur in Deut. Et Saul habita uictoria de Amalechitis, quia seruauit regem ad uitam, & quædam decora de præda, punitus est à dño, translatumque regnum est ab eo. Videntes igitur dñm offensum, quia parcebatur inimicis, putabant odio habendos inimicos: Cùmque in lege præceptum esset, Diliges proximũ tuum, in traditionibus suis addiderũt, Odio habebis inimicũ. Hug. Car. in Matth. Deut. 25. 1. Reg. 15.

B *Odio habebis inimicum tuum.* Non odiendo naturã, sed culpam, non personam sed uitium, quod utique odium ex charitate procedit, & ad perfectionem pertinet, de quo in Psal. cantatur, Perfecto odio oderã illos. Item, Iniquos odio habui. Nõ dixit ait Chrys. non oderitis, sed diligite inquit: nec ait, nolite nocere, sed benefacite. Quod si quis diligenter examinet, horum quoque ipsorum aliud & multo his maius additamentũ videbit. Nec enim vtcũque inimicos amari docuit, sed pro inimicis etiam supplicare: Vide iam quantis ad perfectionẽ gradibus ascenderit, & quemadmodum nos ad ipsum virtutis cacumen eduxerit. Vnde Aug. ait, Quòd si iniquis ac sceleratis Deus parcendo, eisque uitam, salutemque largiendo, etiã plerisque eorũ quos nouit non acturos pœnitentiam, quanto magis nos in eos qui correctionẽ promittunt, & vtrum faciant qđ promittunt incerti sumus, misericordes esse debemus? Si me persecuti sunt, & uos persequentur, ait dñs: sed quanta sunt in comparatione passionũ eius, ait Aug. quæ patimur? Ille enim opprobria, irrisiones, & contumelias, alapas, sputa, flagella, spineam coronam, crucemque sustinuit, & nos miseri ad nostram confusionẽ, unico sermone fatigamur, unico uerbo dejcimur. Dio. Car. in Matth. Psal. 138. Psal. 118. Chrysõ. in Matt. ho. 18. tom. 2. Augu. lib. epistо. 54. tom. 2. Aug. li. de conflic. vitio. & vir. c. 8. to. 9.

D *Audistis.* Venit filius Dei instaurare oĩa in Christo, ut ait Pau. venit ad perfectionem docendam rerũ, quæ erant in turbatione. Apoc. 21. Ecce noua facio oĩa, ego creo cælos nouos. Antiqui quidẽ hanc malã interpretationem legis inuenerãt, sed Christus eã delet. O quantũ nocent inuẽtores malorũ, cũ tã multi pp eos damnentur. Iubebat Deus in lege, ꝙ qui aperuerat cisternam, & inde sequebantur damna, mulctaretur. Eph. 1. Apoc. 21. *Inuẽtores malorum quantũ in cõmodent.*

Audistis. Erant falsæ glossæ pseudoprophetarum, qui explicabant legẽm pro suo palato & gustu uitiosorum, ut absque scrupulo peccarent. Hoc faciunt uiri impij, tanquam subiiciẽtes puluillum capiti eorum, ut dormiant, quibus comminatur Deus per Ezech. 13. Qui faciunt ut decipiant, ait propheta, & Exo. 21. Ezec. 13.

animas

Vindicta quã sit periculosa.

animas illaqueant, quæ est conditio adulatorum. Porro tria illa bona quæ sunt, vita, honos, & diuitiæ, in discrimen vocantur, cùm quis uindictam quærit de inimico. E

Ego autem dico vobis, diligite inimicos vestros. Similis vox

Simile.

seruos Absalon ad teterrimum facinus patrãdum, nẽpe fratris natu maximi parricidium, inflãmauit, qui dixit: obseruate cũ

2. Re. 13.

temulentus fuerit Amnon, percutite eum, nolite timere, ego sum qui præcipio vobis. Cur nos ergo ad sanctissimum & pulcherrimum factum, hæc Christi uox, ego autẽ dico uobis, ego inquam qui vos ex limo terræ condidi, &c. non incitabit? Hoc

Cyp. ep. 9 de mortalitate.

præceptum de diligendo inimicos, ait Cypr. sibi videntur implere impij, diligendo mundum, qui grauis ipsorum est hostis, & adhuc amando dæmones, nempe eorũ uoluntatem implendo, cùm tamen ab ipsis dæmonibus summo odio habeantur. F

Diligite inimicos vestros. Non est qui tibi tantum cõducat,

Plutar.

quantum inimicus tuus, vnde Plut. lib. edidit de utilitate inimicorũ. Ignis cõburit, sed tamen calefacit etiam: aqua submergit homines, sed tamen etiã sitim sedat. Si inimicus ad aliqua

Simile.

Inimici q̃tum conducant.

non est utilis, tamen confert ad alia, nam te cautum reddit.

Ego autem dico vobis, diligite &c. Ego qui probe noui vires

Psal. 102.

tuas, neque enim est quod dicas tibi esse impossibile. Psal. Ipse cognouit figmentum nostrum. Si igitur vis iudicem in iudicio habere propitium, fac quæ tibi imperat. Verus quidẽ inimicus nostier est mũdus, dæmon, & caro, qui volunt nos à Deo abstrahere, cum his igitur non debemus pacem habere. Item de alijs inimicis non amemus eorum uitia, sed salutem. Plurimum quidem amat Deus diligentes inimicos suos, siquidem

G

Quales sint inimici nostri.

Hier. 15.

ait; Si steterint coram me Moyses & Samuel, &c. isti enim singulares fuerunt in iniurijs condonandis. Figura q̃ inimici multa nobis adferant commoda, fuit illud, q̃ scilicet quanto magis

1. Reg. 12.

Exod. 1.

Aegyptij persequebantur populum Israel, tanto plus multiplicabatur. Noli uindictam sumere, quia Dei officiũ vsurpas,

H

Rom. 12.

Rom. 12. Mihi uindictam, & ego retribuam. Meremur quidẽ propter scelera nostra, in sempiternas inferni pœnas trudi, Deus tamen vult eas commutare, ut diligamus inimicos. Si igitur ipse nobis tam sæpe parcit, cur nos non ignoscemus?

Ego autem dico vobis &c. Vsque adeo malitia humana dominabatur, ut hanc glo. inuexisset, nempe odio esse habendos inimicos, & traditionem hanc obseruarent, quæ destruit uniuersum fundamentum legis Christianæ.

Ego autem dico. O præceptum omni amore & suauitate repletum! Magis utique nos sibi deuincit, quàm si mille uteretur

A tur comminationibus. Facito igitur quod tibi Deus præcipit, siquidem ipse omnia leniet, & suauissime disponet. Arduũ sanè hominum iudicio erat q Moyses serpentem cauda apprehenderet; attamen cùm uideret sibi à Deo præcipi, id præstitit, & feliciter successit. *Amemus inimicos, nam Deus conatus nostros promouebit.*

Ego autem dico vobis. Multi adhuc nolunt hãc doctrinã audire, sed potius amicis amici, & inimicis inimici sunt, cùm tamen Deus & iustis & iniustis pluat, & lucem mittat. Cũ amamus inimicos, videmur dare quod Deo debemus. Siquidẽ ut Paul. ait, Cùm inimici essemus, Christus pro nobis mortuus *Leges mũdi quãsint pernicioſæ.* Rom. 5.

B est. Si difficile tibi videtur diligere inimicos, hinc quidẽ colligere poteris quantũ Deo debeas, qui te amauit inimicũ suũ, ipsum blasphemas quotidie, & tñ te sustentat, & tibi uictũ ministrat. Amare inimicum conforme quidem est legi naturali, qñ sicut tu cũ es in aliqua necessitate, velles tibi subueniri ab inimico, cũ aliũ nõ haberes, sic vtiq; facere debes erga ipsum. *Amare inimicũ conforme est legi naturali.* Simile.

Ego autem dico. Cùm aliquis infimæ conditionis nos aliquid rogat, facile ipsum euadimus, si videmus id esse nobis difficile: q si dux roget, adhuc euadimus, licèt cùm aliqua difficultate: at verò si rex roget, iam eius preces sunt missa. Cùm

C igitur Christus dicat, q diligas inimicum, præceptum vtique est, & te felicem existimare debes, cui Christus ita præcipiat, sicut is cui rex aliquid præcipit, se felicem iudicat, & præsertim si dicat, hoc facito propter me.

Quamuis diligere inimicos sit conforme legi naturali, nihi Dominus tñ videtur insigne quoddam populi Christiani. Cùm Romani tenderent ad uastandam Syriam, miserunt Syri ex qua dam ciuitate quam obsessam habebant, quendam legatũ cum his quatuor literis S.P.Q.R. ideſt, Syrijs populis qs resistet? Et respondit populus Romanus eisdem literis, Senatus, popu *Insigne populi Christiani, est dilectio inimicorum.*

D lusque Romanus. Cùm autem Syrij tam præclara vidissent Romanorum ingenia, se ipsis dediderunt: vnde Romani postea huiusmodi insigni utebantur: sic igitur Christus nobis huiusmodi insigne tradidit, uidelicet, diligite inimicos uestros. *Insigne Romanorum.*

Diligite inimicos vestros. Volens ostendere quam amicus esset Moysi & Samueli, q iniurias præ cæteris condonassent, dixit, Si steterint Moyses & Samuel coram me, non erit anima mea ad populum istũ. Quasi dicat, hoc non faciam, quamuis Moyses & Samuel me rogent, ut intelligas quam amici essent Dei, sicut vulgo solemus dicere, etsi pater meus me rogaret. Græci quidem habebant altare & aram gratiarum, quo ibant omnes ad condonandas iniurias, accidit autem Hier. 15. *Iniurias condonare antiquissimum est.*

quòd

quòd cùm esset bellum grauissimum illud quidem & atrocissimum inter Athenienses & Lacedæmonios; venerunt Lacedęmonij Athenas, vt eas diriperẽt, vbi erat prędicta ara, prius tamen cum Apolline consultarunt, qui respondit, communem gratiarum aram ne subuertatis: dicit Fulgentius, q cùm hæc considerarent Lacedæmonij, non solùm non euerterunt aram, quin potius in prędicta ara mutuas sibi Lacedęmonij & Athenienses iniurias condonarunt. Quanto igitur iustius est, vt qui legem euangelicam profitemur, iniurias condonemus, cùm videamus quòd falsi dij tantam haberent reuerentiã aræ illi & altari gratiarum? Gloriosius planè fuit, vt ait Augustꝰ Dauid Sauli condonaret, quàm quòd Goliath interficeret, & tot præputia Philistæorum auferret. Vnde D. Paul. maxime de hoc gloriabatur, cùm diceret, Maledicimur, & benedicimus. Quòd non condonasset Ioab Absalon, & Abner, & Amasæ, non valuit ipsi fama, nec templum Dei, nec complexus altaris, quo minus ipsi vita eriperetur. E

D. Fulg.

D. Augu.

1. Re. 17.

1. Re. 18.

3. Reg. 2. F

Vt sitis filij patris vestri, qui in cælis est. O mortales, quorũ pectora honoris ambitio, & diuitiarum vexat cupiditas, accurrite. En via summi honoris comparandi: en immensarum diuitiarum parandarum ratio plana profertur, si inimicos diligitis, filij estis Dei. Summus est honor, summæ diuitiæ, cur vellet non inardescit animus ad hæc tam excelsa quærenda? Cur ad honorẽ, qui vos pauperes facit, aspiratis, ad eum verò cui sunt regni cælestis iura connexa, languetis? in quo enim alio cognoscetur ait Chry. qa filij Dei sumus, nisi fuerimus similes Dei? Filij enim carnales frequenter similantur carnalibus parentibus, in facie, aut loquela, aut in risu, aut in aliquo corporis signo: filij autem spirituales in sanctitate. Sed illi quidem etsi similes fuerint, laudem non merentur, si dissimiles, nullam vituperationem, quia nõ est in potestate hominis qualem accipiat corporis qualitatem. Filij autem Dei si fuerint similes, laudandi sunt, si verò dissimiles nimis vituperandi, quia in potestate vniuscuiusque est mensura faciendæ iustitiæ. G

Pal. in Mat.

Chryso. in non absq. hom. 13.

Simile.

H

Vt sitis filij patris vestri. Quanto magis aliquis in benignitatem & clementiam propensus est, tanto similior fit Deo. Vnde cùm Deus constituisset Moysen Deum Pharonis, hinc erat quòd quoties peccabat Pharao, & veniam postulabat, toties & Moyses indulgebat, intelligens hanc esse Dei conditionem, & cùm ipse esset Deus Pharaonis, hoc ipsum pręstare debebat. Hinc colligas quòd homo qui parcere non vult, nec Deus est, iuxta illud; Ego dixi dij estis: nec communicationem habet

Exo. 7.

Qui parce re nõ vult, est alienus à Deo.

cum

A cum Deo,sed cum dæmonibus; nec verò se putet securum q̃ statim à Deo non puniatur, siquidé nec Ioab statim à Dauid punitus est, q̃ interfecisset Abner, sed tunc Dauid simulauit; nihilominus tñ in testamento expressit,vt à Salomone interficeretur,& ita factum est. Inter alias quidé causas propter quas Christus tam sæpe dicitur filius Dauid in eius genealogia an tequam Abraham,illa vna est, q̃ Dauid tam sæpe pepercerit inimico suo Sauli, etsi magna interficiendi ipsum sibi offerretur occasio,nihilominus tñ p̃p Deum interficere omisit. 3. Reg. 2. Matth.1. 1. Re. 24. 2. Re. 26.

Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habe-

B *bitis.* Filios & parentes amat latro,ait Aug. amat leo,amat draco,amant vrsi,amant lupi. Si enim amantes nõ diligimus filios vel parentes,peiores erimus latronibus, & supradictis bestijs. Si verò amantibus vicem reddimus, adhuc nil ab ipsis bestijs distare ét videmur. Quæ non tormenta patiemur,ait Chrys. qui cùm inbeamur iustitia anteire pharisæos, gẽtilibus etiam inferiores iaceamus? Quemadmodum ergo, respondeque quæso, videbimus regnum futurum? Quemadmodum sacrũ illud merebimur adire vestibulum,qui nec publicanis quidé ipsis inuenimur meliores? Quod ex subiecto exẽplo aperte constare po

C terit: cùm enim aliqñ inter pugnãdum milites Cæsaris Brutũ hostem acie iã inclinata requirerent summo studio,erat enim contrarius Cæsari,dux mediæ partis exercitus Lucillus quidã amicus Bruti,quo hostes ab insequendo Brutũ auerteret,statuit periculo suo quam primum se illis obijcere, dicens se esse Brutum. Credidere illi,& tanta præda læti, deduxere illũ ad Antonium, qui Cæsaris partes faciebat, præmittentes è suis quosdã,qui hæc Antonio nuntiarent. His lætatus Antonius, obuiã fit adducẽtibus Brutũ fictũ. Lucillus igitur adductus an te Antoniũ,perinimiũ fidens ait: Marcũ Brutum nemo ò An-

D toni cepit,sed nemo capiet,ne fortuna tãtæ virtutis victrix sit: ego milites decipiens ad te ueni, ob hoc nihil pati abnuens. Tunc Antonius ad eos qui eũ adduxerunt versus ait: credo q̃ hunc errorem,ò commilitones,grauiter fertis,eludi uos exilti mantes, sed scitote uos meliorem uenationem adeptos, dum enim hostẽ quæritis,amicum nobis adducitis. His amicis vtinã magis quã hostibus potiar. Tunc Lucillum complexus,illũ cuidam ex familiaribus commendauit. Vide igitur qũo sit vera doctrina Christi, nonne ethnici & publicam hoc faciunt? Exemplũ. Tre. super euan. Mat. cap. 5. *Magna duorũ amicitia.* *Facere ex inimico amicũ summa victoria.*

Obserua q̃ si videtur hic Christus insinuare peccatores diligere peccatores vel alios,non est hoc intelligendũ ex charitate,quæ amor infusus est & spiritualis: nã qui tali charitate di- Lud. Gr.

ligit

Peccatũ letale quãta impediat bona.

ligit amicum, merebitur vitam æternam. Peccator autem in mortali existens peccato, non potest mereri vitam æternam: tum quia diligunt se isti amore carnali. Signum autem quòd quis non diligit amicum ex charitate, est quia inimicum non diligit. Nam qui aliquem hominem odit, nullum veraciter diligit, sed qui in charitate est, omnes vere diligit tam amicos quam inimicos. Si vlterius non progredimur in amore, sed tantum amamus vt Ethnici, post tanta ad pietatem & virtutem adiumenta, quorsum Dei filius incarnatus & passus? Quorsum spiritus Sanctus in corda hominum è cælo demissus? quorsum nouæ legis sacramẽta, cælestiaque præsidia ad roborandas animæ nostræ vires? an non æquum erit vt arbor iuxta perennes gratiarum aquas in ecclesiæ paradiso consita, totque diuinis beneficijs irrigata, vberiores proferat fructus, quàm quę in montibus Gelboe nata est, supra quos nec ros nec pluuia ex cælo descendit? Si igitur Ethnici homines & publicani, solo humanitatis iure deuincti, amantes redamant, annon æquum est vt Christianus homo tot cælestibus præsidijs ornatus, aliquanto longius in officio progrediatur? Quorsum enim tot ad dimicandum aduersus rebelles animi motus, arma tibi cæli tus data sunt, si illorũ te furori & importunitati ita subijcis, ac si prorsus inermis esses? Quorsum istam tuam animæ vineã, tanto dominus labore fodiendam, & quidẽ pastinandam, & perennibus aquis irrigandam curauit, si non vuas, sed labruscas potius, hoc est acerbos fructus more gentilium proferat? indignum profectò est, vt gloriosum Christiani nomen vsurpet, qui Ethnicorum opera consectatur, & frustra hæc diuina subsidia percepit, qui nihilo melior cæteris hominibus euadit.

Christiani in amore excellere debẽt Ethnicos.

Simile. 2. Reg. 1.

Multos nobis Deus dat fauores ne succũbamus.

Etsi saluatoris fratres vestros tantum, quid amplius facitis? Ridiculã illam consuetudinẽ omnino pellamus, ait Chry. quam rationis inopes patiuntur, expectantes vt prius salutentur ab obuijs. Cuius rei gratia, illum salutatione nõ præuenis? quia hoc inquis, expectat: propterea ergo ad hoc potiùs oportet accurrere, vt tu accipias coronam. Si enim te ille salutet prior, nihil tibi proficiet, etiamsi tunc eum salutaueris. Si verò tu prius ad salutandum properes, lucrum de illius tumore capisti, & largissimum quendam fructum de illius superbia messuisti; extremæ omnino dementiæ est, vt qui nudis verbis tantum capere fructum possumus, eum sponte nostra perdamus, & super quo culpamus alterum, in idipsum nos incidamus. Si enim culpas q̃ prius ab altero salutationis expectetur officiũ, cur obsecro q̃d reprehendis imitaris? Quodque ipse malũ esse

Chryſ. in Matt. ho. 18. to. 2.

Præueniamus inuicem salutando.

A se conquereris, cur id quasi bonum imitari studes? Vnde quidam doctor ait, Sunt complures qui non deferunt alijs salutem, nec salutant, nisi prius salutentur, existimantes suam maiestatem, grauitatem & dignitatem imminui, si alios honore præuenerint. His quidem reclamat Arist. dicens, honorem potius esse in honorante, quàm in honorato; imo si prius ad salutandum properes, lucrum de alterius tumore reportabis. Arboreus in Mat. Arist. 1. Ethic.

Estote perfecti sicut & pater vester. Ecce ad quod culmẽ prouehit suos, cùm ait, estote ergo perfecti, secundum modũ hominum, vt quęratis prodesse inimicis; *Sicut & pater* imitatione inquam, non æqualitate: Tota autem Trinitas hic intelligitur per patrẽ. Super quæ verba ait grauis quidã doctor. Quis dubitat aliter feras cum feris, aliter homines cum hominibus certare debere? Ferę namque rationis expertes, non ratione, sed viribus, sed cornibus, sed vnguibus & veneno pugnant: homines verò ratione præditos non ferali immanitate sed ratione, consilio, & recte factis pugnare decet, quibus artibus sic inimicorum impetum reprimunt, vt in mutuam eos beneuolentiam trahant. Ad hoc autem pulcherrimum victoriæ genus Apost. inuitat cùm ait: Si esurierit inimicus tuus, ciba illum, si sitit, potum da illi, hoc enim faciens, carbones ignis congeres super caput eius: noli vinci à malo, sed vince in bono malum. Idẽ consulit sapiẽs in Pro. vnde sumpsit Apos. Quod quidẽ fecisse ẽt memoratur Philippus ille Alexandri pater, quia cũ intellexisset quendã è ciuibus suis de se male loqui, nec deessent tñ qui principẽ ad suppliciũ de maledico sumendũ acriter incitarent, ille contra beneficijs cũ inimico certare voluit: qđ vbi factũ est, & maledicus regis laudes vbique prędicaret, rex ad amicos conuersus, videtis inquit, in manu nostra positum esse, vt alij de nobis bene vel male loquantur. Gl. interl. in Mat. *Arma hominis bona verba & opera.* Rom. 12. Prou. 25. Exemplũ. *Inimicos bonis operibus vincamus.*

D *Attendite ne iustitiã vestram faciatis corã hominibus, vt videamini ab eis.* Aegyptij ex Pharaonis præcepto, fœminas tñ viuificabant, necabant verò masculos, vt hĩ in Exo. ita dæmones ipsi, ait Orig. insidiantur si forte nascatur nobis aliquis masculus, hoc est aliqua virtus, quã possint opprimere & submergere: faciẽdũ ergo qđ fecit mulier illa de tribu Leui, quæ natũ sibi masculũ occultauit: ita enim debemus occultare bona quę facimus, ne demergantur in profundum inanis gloriæ, & ideo nos admonet Christus dicens, attendite, &c. Sed qũo iustitiã vult celari, ait Chry. cuius opera sic vult elucere? cùm ait, sic luceat lux vestra corã hominibus, &c. Fratres præceptio cęlestis vult iactantiã tollere, auferre pompã, vanitatem demere, Orige. in Exo. ho. 2 in cap. 1. tom. 1. Exod. 1. Simile. Exo. 2. Chrysol. ser. 9. *Intentionẽ in Deũ dirigamus.*

submo-

submouere inanem gloriam: sic inquam iustitiam vult celare: E
iustitiam enim ne se humanis oculis ostentet.

Simile. Soarez in Mat.

Quemadmodũ, si præsente Rege, & tota procerum regni sui caterua, & ẽt astante agricola rustico, miles strenue in inimicum irrueret, magnaque agilitate huc atque illuc discurreret, altaque voce proclamaret, non pp regem, non propter nobiles regni, sed propter illum rusticum talia agere, reuera non tantùm is vllum à rege præmium non consequeretur, sed etiã irrideretur, & ab omnibus nullius momenti homo reputatus, extra consortiũ nobilium exterminaretur: ita qui astante Deo & tota cælesti curia dum operatur quodcunque bonum, siue F
se abstineat à quocumque malo, id propter rusticanum mundum facit, nullum à Deo consequitur præmium, quinimo irridetur, & extra consortium filiorum Dei exterminatur.

Luc. 11. Simile.

Intendit quidem Christus in illis verbis, attendite ne iustitiam &c. dirigere intentionem quã habere debemus in bonis operibus: idem etiam intendit cùm ait per Luc. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus &c. Intelligens intentionem per oculum. Quid quæso sentiret vir prudens, si videret coniugem suam fuco vti, vt alijs placeret? Sic ergo quantum putas Deũ irasci, q videat te bona opera facere, vt placeas hominibus, & G
2. Esd. 4. non ipsi? Non igitur ita nos geramus, sed potius more ædificantium templum, altera manu operemur, & altera contra inimicũ gloriã pugnemus. Ad quod significandũ Deus præcipiebat
Leuit. 7. in Leuit. Vt sibi offerrẽt de pinguedine animalis & adipe, qui
Psal. 102. operit vitalia. Quod Dauid visus est seruare cùm ait; Benedic anima mea dño, & oĩa quæ intra me sunt, nomini sancto eius. non solũ exteriora offeramus, sed ẽt interiora, hoc est rectã intentionẽ, dirigentes oĩa ad Deũ. Iustum est, ait grauis quidã doctor, vt qñ ille gratis nobis gratiã dedit, ita nos quoq; illi gratis, hoc est sine vllius emolumenti respectu seruiamus. O quã H
Dan. 5. Glos. ord. in Matth. multi sese in extremo illo examine delusos inueniẽt vereor. n. ne multi sint, q̃bus illud obijciat, q tremẽti Babylonis regi diuinitus nũciatũ est: Appẽsus es in statera, & inuẽtus minus hñs.

Chryso. in non abso. homi. 13. tom. 2. Dio. Car. in Matth. Treius in euang. lib. 3. c. 6.

Noli tuba canere ante te: Ante se vero tuba canit, ait gl. qui ante alios vult laudari, vt appareat maior illis. Tuba est, ait Chrys. omnis actus vel sermo, per quẽ operis iactantia demõstratur, puta qui qñ videt aliquem præsentem facit eleemosynam, extra aũt non facit: hoc tuba est, quia per hoc eius iactantia prædicatur. O vanitas, & miseria infinita, ait grauis quidã doctor, pp volatilem, vilem, fallacem, & momentaneã hominũ laudẽ, diuino, æterno, & cælesti honore priuari! Abraham

de

A de nocte consurgens, nec vel vxori communicauit sacramentum Dei, vel filio, donec ventum est ad cacumen montis, qui vocatur, Dominus videbit: sic igitur sufficit tibi quòd Deus videat, ne quæras alios testes, neque mundanas laudes. Gen. 22.

Nesciat sinistra tua, quid faciat dextera tua. Per hyperbolem est sermo, per quam manifestatur plurimum oportere latere, quasi diceret ait Chryso. si possibile est teipsum quoque ignorare quod facis, sit tibi hoc prorsus studio, etsi fieri queat, nec manus quibus id peragitur, conscię sint. Et alibi dicit idé doctor: hoc spiritualiter intelligendum est, alioqui enim quan- Chryso. in Matth. homi. 19. tom. 2.

B tum ad corpus, quomodo potest fieri, vt nesciat sinistra quid faciat dextera? Cùm ambæ manus in adiutorium sibi inuicem sint creatæ, vt altera alteri administret, nec cito inueniatur opus, quod vna manus sine altera possit implere. Nesciat ergo carnis voluntas, quod facit voluntas animæ. Sicut enim diabolus qui suggerit malum fieri, ipse manifestat malum, vtpote ipse suggerit adulterium, ipse suggerit homicidium, ipse publicat homicidium. Sic Deus qui dat bonum fieri, ipse etiã publicat omne bonum in manifesto, idest in seculo illo futuro, quia hic merces iustitiæ manifesta non potest esse. Vnde Chryso. non absq. homi. 13. tom. 2. Simile.

C Chryso. ait, Putas quam vult nescire alterum, qui te ipsum qui facis, vult aliqua tui parte nescire? Opus dexteræ quod facit tacitus dator: quod facit garrulus dator, hypocrisis est sinistræ. Sinistra est, quæ nobis animarum prælia semper indicit, ac ne virtutes in effectũ veniant, elaborat, ne sit pietas, impietas agit: ne eleemosyna vincat, cupiditas pugnat; furit auaritia, ne misericordia conualescat. Fratres in hoc seculo fugiamus quæ à sinistris sunt, si in futurum à dextris desideramus astare, & audire, Venite benedicti patris mei. Chryso. ser. 9. *Tentationes vincamus.* Mat. 25.

Nesciat sinistra. Non potuit vllis verbis boni operis secretum magis commendari: ita porro secretum prudens quidam imperator olim in militaribus consilijs seruari voluit, cũ dixit

D ipsam se tunicam combusturum, si consiliorum suorum conscia esset. Huc etiam spectat, quod olim Arcesilaus, vt scribit grauis quidam autor, cum Appellem Chium ægrotanté egere cognouisset, reuisit hominem, & decẽ drachmas adferens, & assidens proxime, ac ne cubas quidé optimè inquit, simulq; mouens illius ceruical, clam pecuniam subiecit: quam simulatque reperisset anicula quæ inseruiebat ægrotanti, & admirans quid esset, Appelli retulisset, ridens ille, Arcesilai inquit hoc furtum est, furtum vocans eleemosynam furtim, & ignorante sinistra datam. Is equidem nil audierat de euangelio, Exemplũ. Treius in euang. lib. 3. c. 6. *Bona opera in abscondito faciamus.*

gentilis enim erat, & tamen exposuit nobis quid sit tuba canere. Simile quid leges in uita sancti Nicolai. Ille sanctus vir
Ruth 2. Booz videns pauperem mulierem Ruth spicas à messoribus relictas colligentem, dixit messoribus: de vestris manipulis proijcite de industria, & remanere permittite, vt absque rubore colligat, colligentem nemo corripiat.

Quid desideras? nonne esse aliquos operũ spectatores tuorum? Ecce igitur habes non angelos, atque Archangelos tantùm, sed etiam Deum ipsum, ait Chrys. Quòd si habere etiã
Chrys. in Matt. ho. 19. to. 2. homines spectatores concupiscis, ne hac quidem quam præcipue cupis mercede priuaberis. Sed cùm opportunum tamen tempus aduenerit: qñ certè cũ maximo hoc tibi cumulo præstabitur quod requiris: nam modo quidem si te ostentaueris, decem vel viginti, aut centum tantummodo hominibus ostentare te poteris: si uero nunc latere curaueris, tunc ipse te prædicabit Deus, toto prorsus orbe præsente. Itaque si opera tua maxime ab hominibus videri cupis, nunc illa occulta diligenter, vt eadem tunc omnes ad maiorem tuum uideant honorem, Deo scilicet ea faciente manifesta, & ea referente, coramque omnibus prædicante.

Opera bona in occulto faciamus, nam Deus ea satis publicabit suo tẽpore.

Feria Sexta post Cineres.

CONCIO SECVNDA.

VDISTIS *quia dictũ est antiquis.* Mat. 5. & 6. Non ait legistis, quia nil tale scriptum erat, imo contrarium, Leui. 19. Non oderis fratrem tuũ, & nõ quæras vltioné. Et Eccl. 28. Relinque proximo
Leu. 19. Eccl. 28. Prou. 25. tuo nocenti te. Et Pro. 25. Si esurierit inimicus tuus ciba illũ.

Inimicitiã radicitus extirpemus. *Diligite inimicos vestros.* Ex animo quidem debet fieri huiusmodi dilectio, vt omnis inimicitia radicitus extirpetur. Quis pascit quidem herbam, sed radices relinquit, adeo vt modica pluuia vel rore statim pullulet herba; sic aliqui parcunt quidem, sed quauis oblata occasione, statim vulnera inimicitiæ quæ persanata esse videbantur, recrudescunt. Vnde Apost.
Rom. 12. ait, Dilectio sine simulatione: non enim sufficit si dicas, ego nihil mali dico de ipso, nihil peto, parco, nihil mali ago, sed omnia vere, & ex animo dici debent.

Diligite inimicos. Si inimicos amare debemus, quãto plus amicos? Sunt tamen aliqui, qui amicis sunt infideles, à quibus beneficia multa acceperunt, quod sane intolerabile est; venia

Dei

A Dei lex, ut etiam ad condonandum inimicis nos astringeret: Vnde Dauid dicebat, quā maxime sentiens hmôi infidelitatē; Si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem utique. Potest quidē dæmon, & multo facilius inducere aliquos inimicos Iob, vt ipsi molestiam exhiberent, sed vt magis ipsum torqueret, inducit amicos, imo & coniugem, quod intolerabilius videtur. Vnde Apost. enumerans mala eorum, quos tradidit Deus in reprobum sensum, ait, q̄ sunt sine affectione & absque fide, q̄ nec amicos suos diligebant, nec eis debitā fidē seruabant. Psal. 54. Iob 2. 3. &c. Rom. 1.

Diligite inimicos vestros. Inter alia quæ Abigail ante oculos
B Dauidis posuit, ne de Nabal se vendicaret, illud ei dixit, Non sit iniquitas hæc in scrupulum: Quasi diceret, caue ne aliquando dicas, vtinam talem vindictā nunquam sumpsissem. Dixit præterea Nabal esse stultum secundum nomen suum: quasi diceret, remaneat ipse cum sua stultitia. Item dixit, faciet tibi dominus domino meo domum fidelem: quasi dicat, semper tua domus & familia perseuerabit, quod nō vsu venire solet factiosis hominibus, & quærentibus se vindicare, nā ferè ipsi cū suis diuitijs & familia pereunt, psal. Non dimidiabunt dies suos. 1. Re. 25. *Pulchra cō siderationes ad iniurias condonandas.* Psal. 54.

Diligite, benefacite, orate. Hæc omnia nos contrario modo
C præstamus, siquidem odio habemus, malefacimus, maledicimus. Nō igitur ita nos geramus, sed diligamus, benefaciamus, oremus, ita enim inimicū placabimus, & ad amorem inducemus. Quæ enim est fera, quæ non beneficijs mitescat? Videns Saul beneficia Dauidis erga se, q̄ vindictam quam poterat sumere, nō sumpserit, ait: iustior es tu quàm ego. Si te odit, ama tu illum, nam contraria contrarijs curantur. Si maledicit, tu benedicito: neque hoc tantùm, sed etiam debes bonis operibus eum deuincire, sicut fecit Iacob cum Esau. Simile. 1. Re. 24. Gen. 32.

Vt sitis filij. Non ait, vt filij Dei appellemini, sed vt sitis, nō
D fictitij, ait Aug. gentiles enim vt adularentur Aeneæ, & Herculi, ut eos in prælijs iuuarent, filios Deorū nominabant, quāuis tales non esse scirent. Non ita ergo dicit Christus, sed q̄ erimus filij Dei, scilicet per adoptionem vere, Ioan. 1. Dedit eis potestatem filios Dei fieri: hoc in nostra manu relinquit, debemus ergo talia ꝑstare opera, vt quidē eius fauore tales simus. Aug. li. 3. ciuit. Dei. Ioan. 1.

Inimicitiæ reprehenduntur, factiones, & vindictæ.

Discordia quantum Deo displiceant.

A *Vdistis quia dictum est antiquis.* Etsi institutū Christi sit hoc loco corrigere eos qui non amant inimicos suos, & eos qui ipsos persequuntur, nihilominus tamen etiam eos qui

quasi hæreditario quodam iure à suis maioribus acceptas discordias,& dissensiones fouent,ac factiones, reprehendit, qui fundamentũ aliud nõ habent nisi quia iam inter maiores suos erant tales dissensiones,neque causam norunt, ob quam contractæ sunt; sed tantum oculis clausis has dissensiones sustentant,& videntur quasi dicere,quòd sicut pueri circunciſi,in fide parentum saluantur. Ad hos igitur etiam doctrinam suam dirigit Christus, cùm ait, Audistis quia dictum est antiquis, odio habebis inimicum tuum, ego autem dico uobis, diligite inimicos uestros. Quasi dicat,si obligati estis ad iniurias condonãdas,vobis inflictas,de quibus tot habetis testes, & adhuc vlcera ipsa calent:quanto iustius erit, ut iniurias uestris maioribus inustas condonetis,quæ fortasse absque ullo fundamento contractæ sunt? Non debetis huiusmodi discordijs aurem præbere,sed me tantum auscultare, qui dico: diligite inimicos vestros. E F

Similitu. *Discordia detestabiles.* Simile. *Odit Deꝰ antiquas dissensiones.*

Quando Christus misit discipulos ad prædicandũ per uniuersum terrarum orbem, & promisit remissionem peccatorũ, non dixit quòd annos aliquot expectarent,donec in obliuione esse possent iniuriæ quibus ipsum affecerant, sed tantùm dixit; Docete omnes gentes,& offerte illis pacem,& amicitiam meam,etsi sanguis meus adhuc uigeat,neque Caluariæ montis lapides obliti sint tantum scelus contra me patratum, non enim propterea desinam ignoscere, etiam ijs qui sanguinem meum fuderunt,si ueniam petant. Quare præcipio uobis discipuli charissimi,ut prouincias & regna peragretis, & pacem atque amicitiam meam denuntietis,etiam in uicis,& domibus singulorum,peccatorum remissionem publicetis. Non ita se gerunt multi hoc tpe,quibus iniuria aliqua inflicta est, quin potius post longos annos dicunt adhuc recrudescere vulnus ipsum. Vix dum Naboth interierat lapidibus obrutus, & nondũ vineæ possessionẽ acceperat Achab,hic verò statim ita egit pẽnitentiam, vt diceret Deus Eliæ; Nonne vidisti humiliatum Achab corã me? Quia igitur humiliatus est,non inducã malũ in diebus eius. Vides igitur vix cõglaciatũ sanguinem Naboth & coagulatũ,cũ Deus iam pepercit Achabite verò non pudet videre tot interceſſores ultro citroque cõmeantes, & concursantes,vt iniuriã remittas, & nolis ultra procrastinare,cùm tã videas diuinam maiestatem ita ad remittendum promptam? G H

Mat. 28. Exemplũ. *Iniurias ad imitationẽ Christi condonemus.* 3. Reg. 21. Exemplũ. *Facile solet Deꝰ veniã petentibus condonare.* 2. Reg. 9.

Sanctus ac pius Dauid interrogabat seruos suos, an de domo Saulis aliquis esset relictus,cum quo misericordia domini vteretur, vbi aduerte ꝙ misericordiam quam in domum Saulis

A lis uolebat exercere Dauid, vocauit misericordiam domini: nã nostra in hoc à diuina videtur distare, quòd nostra ad nostros tm̃ se extendat & ad amicos, misericordia vero domini, ad amicos & ad inimicos, qui solem suum oriri facit super bonos & malos. Noster tm̃ amor semper fundatur in carne & sanguine & prætensionibus humanis ac temporalibus commodis atque in rebus tam vilibus rẽ tam pretiosam, videlicet amorem nostrum impendimus, cùm tm̃ possimus eum insumere in mercibus quæstuosioribus, videlicet in dilectione inimicorum, sicut hodie præcipit Christus. Erubescere sanè debet Christianus

B ꝙ cùm tanta difficultate pareat huic præcepto, videns præsertim ꝙ à Deo sanciatur, qui eius obseruationem diuine cõpensabit: tum etiam videns quòd etiam Ethnici vt hominibus placerent, illud obseruarent. Græcus ille Thrasybulus, qui Athenienſibus tyrannis occisis, principatum in repub. obtinuit, vt omnis sibi adimeretur occasio animaduertendi in eos, qui iniurij sibi in eo facti fuerant, legem sanxit, vt nullus de antecedentibus delictis accusari posset, siue puniri, quam obliuionis legem Athenienses appellarunt. Cùm Aelius Adrianus Im-

C perator esset creatus, resciuisseturque sibi à quodam necem antea intentatam fuisse, eundem statim euocari iussit; qui cùm formidolosus maximè & tremens accessisset, magno quodam ac perbenigno eum affatus animo, subijcit: hodie quidem præclare tecum actum est, ꝙ ad hoc imperium euectus fuerim, aliter enim fortasse salus tua in periculo atque discrimine versata fuisset, sed nunc minus decere videtur hanc dignitatis mutationem, ꝙ de te supplicium sumam. Dux quidam Aurelianen-

sis, cùm insignem quandam à nobili viro accepisset iniuriam, postmodumque Gallorum rex creatus fuisset, & multi instarent, vt se vlcisceretur de inflicta iniuria, subiecit: non decet

D Gallorum regem vindicare iniuriam inflictam duci Aurelianensi. Quanto igitur diligentius hoc præstare debet vir Christianus, cùm nõ solùm hoc Deus mandet, sed etiam accuratissime prospiciat, quanta pro nomine ipsius patiatur, vt possit ipsa remunerari, iuxta illud Apo. Scio opera tua & patientiam tuam quam habes, & sustinuisti propter nomen meum, & non defecisti: nec verò solùm hæc prospicit Deus, vt compensẽt laborem tuum, sed etiam vt eum puniat, qui tibi iniurius est, iuxta illud Isai. Noli timere opprobrium hominum, & blasphemiã eorum ne metueris: sicut enim vestimẽtum, sic comedet eos vermis, & sicut lanam, sic deuorabit eos tinea. Cùm igitur Deus tantam gerat curã vindicandi nos, non solùm ignosca-

Misericordia ad amicos, & inimicos porrigitur. Mat. 5.

Amorẽ in rebus vilibus non locemus.

Exemplũ Trasybuli.

Exemplũ Adr. Imp.

Exemplũ Ducis Aurelian.

Apo. 2.

Isai. 51.

mus, sed etiam si fieri potest, ignoremus quis nobis fuerit iniu E
Gen. 15. rius, ne illum oderimus. Deus dixit Abrahæ, q̃ semen suum
esset passurum mala in terra non sua, & non nominauit Aegy
ptum, ne Aegyptios odisset. Et Christus in passione alapis cæ
Mar. 14. sus, faciem cooperiri permisit, vt doceret nos nescire percusso
Luc. 22. res, sed tantùm benefactores, & eis gratias agamus. Memor
1. Re. 24. Dauid amoris sui erga Saulem, quem præsertim oſtẽdit, cùm
1. Re. 26. noluit eum occidere, quem facile poterat, & tamen noluit oc-
Psal. 114. cidere propter Deum, ait; Dilexi, quoniam exaudiet dominus
vocem orationis meæ: Quasi dicat vt Deum habeam propi-
tiũ, & aliquando tali misericordia erga me vtatur, dilexi ini- F
micum meum, qui volebat mihi vitam eripere, quam tamen
ego sæpe ei eripere potui, & nolui. Sequamur etiam consiliũ
Seneca. Senecæ, qui ait; Dissensio ab alijs, reconciliatio à te incipiat.
Non enim debes expectare, vt alius prior tibi reconcilietur, &
Oremus p̃ inimicis. coronam præripiat atque præmium. Nec verò solùm præci-
pit Deus, vt inimicos diligamus, & ijs benefaciamus, sed etiã
vt pro ipsis oremus. Cùm protomartyr egregius Stephanus
primam martyrij acciperet palmam, duas emisit orationes, vt
Acto. 7. habetur Acto. 7. nempe vnam pro se, quam stando dixit, vide-
licet, Domine Iesu suscipe spiritum meum: alteram pro inimi G
cis qui ipsum lapidabant; quam quidẽ vt intelligas ex animo
Exemplũ. dixisse, audi quid dicat textus: Positis autem genibus, clama-
uit voce magna dicens: Domine ne statuas illis hoc peccatum,
Ex animo ignoscam°. quia nesciunt quid faciunt. Cùm enim egregius protomartyr
intelligeret quam difficile esset talem veniam diuinitus impe
trare, idcirco fecit quantum in se fuit, intercedendo pro ipsis,
siquidem oculos ad cælum leuauit, genua flexit, & in vltimo
vitæ suspirio pro ipsis deprecatus est, vt facilius Deum placa-
ret, dicens, ne statuas illis hoc peccatum. Quæ igitur erunt tã
saxea & adamantina corda, quæ tanto proposito exemplo non H
commoueantur? Quamobrẽ te supplices oramus sancte Ste-
phane, quoniam contra obdurata cordà plurimum potes, teste
Aug. li. 2. ciui. Dei. Augustino, vt pro nobis intercedas apud Iesum, qui velit dura
nostra corda emollire, ita vt non solùm ad imitationem tuam,
diligamus inimicos, & ipsis benefaciamus, sed etiam pro ipsis
oremus, quandoquidem tot tantique inde nobis fructus pro-
ueniunt, & Christus idipsum præcipit.

Quantæ sit excellentiæ beatitudo & gloria.

PRomittit nobis Christus, q̃ si inimicos diligimus, filij eri-
mus patris nostri cœlestis; quod quidem facit vt nos ad cæ-

lestem

A Ieſtem beatitudinem inuitet & alliciat, vbi eſt pater noſter cæ leſtis, & ibi glorificatus angelos & ſanctos, noſque ad ſe vocat. Mirum planè eſt, q̃ tam parum & frigide cæleſtia appetamus, cùm tamen verum ſit, quòd quamuis multa & maxima de ſu ura gloria mens humana concipiat, nunquam tamen minimã eius partem poterit attingere. Quocirca illud nobis in eius æſtimatione, quod his euenire ſolet, qui picturam alicuius ſin gularis artificis manu incæptam, plene abſolutam putant & admirantur, ea nil perfectius eſſe putantes: pictor tamen artis ſuæ gnarus intelligit quantum perfectio illa, quam ignari ho-

B mines mirantur, ab ea diſtet, quam poſt finem operis habitura ſit pictura. Ad hunc enim modum perſuaſum nobis eſſe de bet, quidquid de illa felicitate & gloria cogitamus aut dici mus, longè minus quàm pro eius dignitate eſſe. Quid enim humana mens optare poteſt, quod ibi multis acceſſionibus au ctum non inueniat? Quæ enim ſigillatim, & per temporum momenta diſcimus; illic ſola beatifica diuinæ eſſentiæ viſione, pleniſſime intelligemus. Sex quidẽ diebus manna filij Iſrael in deſerto non ſine labore edebant, quando illud paſſim fu ſi p̃ agros colligebant, atque in ſequẽtem diem prouidebãt,

C vt in Sabbatho ſine vllo labore, quæſito iam cibo reficerentur: hoc ipſum ſpiritualiter electis omnibus continget. Sex enim huius vitæ diebus comedunt manna abſconditum; at in Sabbatho illo, vbi requies æterna celebratur, vbi ſancti omnes requieſcunt à laboribus ſuis, vbi iam non laborandi, ſed quieſcendi tempus eſt, ibi tunc non cibos ſibi labore parabunt, ſed partis iam & longo labore quæſitis, ſine labore fruentur.

Tãta ſunt gaudia illius patriæ cæleſtis, vbi pater cæleſtis nos expectat, vt ſi vniuerſæ mũdi voluptates, quæ fuerunt, & quæ futuræ ſunt, cum illis conferantur, nil omnino erunt. Omnes

D quidem mundi iucunditates, ſi cum illa cæleſti conferantur, mæror & luctus eſt, omnis ſuauitas dolor, omnis dulcedo amaritudo, omne pulchrum & decorũ fœdum. Tanta & tã magna eſt dulcedo futuræ gloriæ, vt dicat Aug. q̃ ſi vnica tantũ gutta cæleſtis beatitudinis in damnatorũ pœnis defluceret, tanta dulcedine repleret gehennam, vt nullum dolorem aut tormentũ damnati paterent. Et tãta ex diuina viſione oritur delectatio, vt beati mallent eſſe in inferno, & conſpicere vultum Dei, quàm priuati hac viſione eſſe in cælis. Quid maieſtas illa, vt ait Bernard. non impleat? etiam ſuper impleat, & ſuperfluet, quando menſuram bonam, & confertam, & coagitatã dabunt in ſinus veſtros. Vſqueadeo quidem ſuperefluet, vt ſupra mo-

Gloriã & beatitudinem diligamus, ubi eſt pater cæleſtis.

Simile.

Gloria & beatitudo.

Figura. Exod. 16.

Actu. 14.

Diſſimile.

Auguſt. in ſer. de beati. cæleſti.

D. Bern. ſer. 5. in vigilia Natalis do.

dum in sublimitate excedat non modò merita, sed vota, sicut verè potens est facere supra quàm nos intelligere aut sperare possimus. Vis quodammodo ait Chryso. describam tibi æterna illa tabernacula? Ibi quidem societatem inuenies angelorum, cętum sanctorum atque sanctarum, omnia tranquilla atque pacifica, nullus ibi strepitus, nullus tumultus. Vide quantum sit illius gaudium, qui post seruitutem durissimam euocatur ad regnum amplissimum atque permagnum. Quanta item illius lætitia sit, qui post diuturnum & obscurissimum carcerem, post paupertatem maximam, summam tandem libertatem, gaudiumque consequatur. Maior multo est lætitia, maiusque gaudium, quod habebunt qui ex huiusmodi miseria, in æterna tabernacula recipientur.

Luc. 6. Chryso. in epist. ad heb. 1. ho. 4. tom. 4.

Gaudium ineffabile in cælo.

Ex summo illo & inæstimabili pretio, quod Christus dedit pro gloria quam nobis emit, colligimus quam sint magnifica præmia illa, quæ pijs in cælo reposita sunt; quandoquidem prudentissimus hic mercator, iustissimusque rerum æstimator, digna putauit, quæ non solùm tot itineribus atque laboribus, sed etiam vinculis, alapis, sputis, verberibus, spinis, clauorum aculeis, cruce denique & morte acerbissima, non quidem sibi, sed nobis compararet. Cùm enim multa sint, quæ cęlestis illius gloriæ magnitudinem declarent, nil tamen hoc magis efficit, quam pretij magnitudo quo empta est. Quid enim filij Dei sanguine pretiosius, cuius vel vna gutta, innumerabiles redimere mundos potuisset? Sed ò dementiam atque secordiam nostram, continuis lachrymis deplorandam! Quòd cùm saluator ipse, cuius gratiæ nil his tantis laboribus accedere poterat, tam multis eam nobis laboribus comparauerit; nos tamen quorum causa agitur, quibus hæc tanta fœlicitas proposita est, ad quos tantorum laborum fructus pertinet, adeo commoditatum nostrarum negligentes, adeoque infesti nobis ipsis sumus, vt ne tam exiguo quidem labore promereri velimus, quæ benignissimus redemptor tam multis doloribus, nõ sibi sed nobis mercatus est. Quid igitur tantæ rei causam esse dicam? ea certè est, quòd cum is sempiternæ gloriæ, sempiternique supplicij, pondus & magnitudinem perfectissime norit, nos vero Ægypti tenebris immersi nõ perinde cognoscamus, nil mirum si ardentissima eius charitas errores nostros miserata, tam ingens laborum pondus, quo nobis consuleret, subire voluerit, cùm nos cæci & amentes ne leue quidem onus huius tantæ salutis gratia ferre velimus. Vnde facile omnes intelligere possunt, quam sint apud nos vilia cælestis regni præmia, quam-

Ioan. 18. & 19.

Magnitudo gloriæ ex eo cognoscitur, qđ tanto pretio eã Christus comparauerit.

Magna cæcitas nostra.

Mundana pluris facimus quam cælestia.

A quamque rursum omnia mundi cõmoda & oblectamẽta pretiosa, quãdoquidem leuia quęque eius siue detrimẽta siue lucra, ita nos afficiunt, vt propterea omnia Dei promissa beneficia, voces, clamores, terrores, atque omnes denique rationes, quibus nos ad se trahere contendit, nihili faciamus.

Quantum putas fore gaudium cælestis patriæ? Quantum quæso gaudij & voluptatis animo sentit, qui miserabile atque diuturnum quoddam seruitutis iugum à se excusserit, qui barbarorum crudelissimas triremes euaserit, in quibus longissimum quoddam temporis interuallum, non sine maxima miseB ria remigauerit? Quantum quæso lætitię animo haurit, qui post longam nauigationem, qua per annos multos, vndis, procellisque iactatus est, tandem ad optatissimum deuenit portum, ad patriam desideratam, & denique suauissimam domum, circumfluens opibus, in summa tranquillitate, ac sospitate membrorum?

Simile.

Similitu. *Maxima gloria atque ineffabilis lætitia.*

Vis aliquo modo tibi depingam suauitatem illam quam pater cælestis tibi paratam habet in cælo? hac quidem similitudine aliquid ex infinitis poteris intelligere. Si domum alicuius principis ingressus, videres panem seruorum delicatissimum C & candidissimum, diceretur que tibi ex furfuribus fieri farinæ mensæ principis, annon valde admirareris, & desiderares maximopere panem principis videre, cùm intelligeres & mente conciperes, quam selectissimus panis futurus esset is, cuius furfures tam delicatissimi essent? scio igitur quòd gaudia omnia huius vitæ, honores, diuitiæ, quæ omnia hic tanti fiunt, tantùm sunt furfures illius panis cælestis. Si igitur te hæc tantum mouent, quantum putas oblectabunt cælestia gaudia? si hæc quæ seruis dantur, id est corporibus nostris, tanta tibi esse videtur, qualem fore putas cælestem cibum atque lautitias? Tanta qui D dem sunt cælestia gaudia, vt ea Paulus vocet, æternæ gloriæ pondus: tanti enim ponderis & momenti voluptas illa est, vt mentes ipsæ, nisi ad id diuino numine fuissent adiutæ, eam nullo modo ferre possent. Hanc gloriæ magnitudinẽ voluit Christus significare cùm ait, Intra in gaudium quidem domini tui. Vnde colligas, quòd est gaudium illud instar abyssi, quo absorbetur iustus, vbi tanta est animi oblectatio, vt nullus maiorem desideret quam habet. In cuius rei figuram legimus in Exo. q̃ pusilli & magni, omnes contenti erant mensura ipsius mannę. Insuper etsi Ioseph tantopere in conuiuio ipsum Beniamin cumularet portione, vt in Gen. habetur, propterea quòd eum maxime diligeret, adeo vt dicat textus, quòd quinque partibus

Simile. *Qualia sint gaudia cælestia.* Similitu. 2. Cor. 4. Mat. 25. Figura. Exod. 16. Gen. 43.

Inuidia nulla erit in cœlo.

Gen. 37.

bus excederet; nihilominus tñ fratres contenti adeo erant, cõformantes se volũtati Ioseph, vt nullus eius inuidia laboraret, cùm tñ antea in paterna domo pp tm patris amorem, inuiderent ei, nunc verò in mensa Ioseph positi, nulla laborant inuidia, etsi tantam portionis accessionem videant. Agamus igitur & opere compleamus, quod Christus hic nobis præcipit, vt cùm simus filij patris nostri qui in cælis est, quando hinc semigrabimus, diuinæ possimus accumbere mensæ. E

Nos Christiani præ ceteris ad multa obligamur.

F.

Christiani obligamur præ cæteris ad multa.

Apo. 1.

Dan. 10.

Perfectio Christiana commendatur.

VLterius progrediens sanctum Euangeliũ, ait: Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quã mercedẽ habebitis? nonne publicani hoc faciunt? vt intelligamus nos Christiani quãtum præ cæteris in virtute micare debeamus & excellere, cũ plures diuinitus fauores nacti simus, atque maiorem lucẽ, & proinde perfectiores esse debeamus. Vnde in vltimis verbis cap. 5. huius Euang. dr, Estote & vos perfecti, sicut pater vester cœlestis perfectus est. Hoc ét in Apoc. depingitur, cùm dr, Vidi similẽ filio hominis, vestitum podere, idest veste linea alba, qua veste designabatur eius puritas, quam debemus imitari: item ait, ꝙ erat præcinctus zona aurea; idem etiã ait Daniel, in qua designabatur eius amor, & charitas, in qua etiam debemus eũ imitari, sicut nobis hodierno euang. præcipitur. Sed notandũ est, ꝙ zona quam vidit Daniel, cingebat lumbos, & ea quam vidit Ioannes erat ad mamillas siue pectus, vnde intelligas ꝙ tempore legis gratiæ debet esse charitas magis incensa & feruens, quod denotatur per zonã ad pectus, vbi est receptaculũ amoris & cogitationum. Omnia designabant quantum amorem, quantam puritatem, quantam charitatem, quantã cũ Christo cõformitatẽ habere debeat Christianus. Hoc sibi voluit Apo. G C

Gala. 4.

Gen. 17. & 24.

Rom. 6.

Gal. 6.

Ephe. 4.

cùm diceret Galathis; Filioli, quos iterum parturio, donec formetur in vobis Christus. Si Deus voluit Hebræos circuncidi, vt ab alijs nationibus differrent, quanto plus volet vt nos à cæteris differamus, cùm plures habeamus fauores? Hoc significauit Apost. cùm ait; Peccatũ vobis non dominabitur, non enim estis sub lege, sed sub gratia: subiungit autem causam dicens; Cùm essemus in carne, passiones peccatorum quæ per legem erant, vigebant in mentibus nostris: quasi dicat, illa quæ peccata prohibebat lex, gratiam non dabat, sed Euangelica cœlesti virtute delet peccatum. Vnde alibi dicit idem Apost. Iam non ambulemus sicut, & gentes ambulant, in vanitate sensus sui, H D

tenebris

A tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati à via Dei per ignorantiam: & subiungit; Vos autem non ita didicistis Christum, si tamen illum audistis, & in ipso edocti estis. Vide igitur quãtum velit Apostolus, vt vltra gentes omnes progrediamur. Nos verò non solùm non præstamus id, verumetiam in multis superari videmur. Seneca quidem in lib. de tranquillitate animi dicit de Zenone philosopho, qui gentilis fuit, q̃ audiens bona sua omnia in mari perijsse, patienter dixerit: Iubet me fortuna expeditius philosophari. Item Valerius Maximus scribit de Anaxagora, q̃ postquam post longissimũ tempus, Sen. lib. de tranq. ani. Zenon. Val. Max. Anaxag.

B quo peregrinatus fuerat, in patriam redijsse t, & vidisset bona sua omnia perijsse, ait: Non essem ego salvus, nisi ista perijssent. Cõsidera igitur quantum in hac animi generositate videamur à gentibus superari, qui pro vnius argenteæ drachmæ iactura tantopere solemus cõmoueri: adeo vt possimus cum Isa. dicere; Facti sumus, velut à principio, cùm nõ dominareris nostri, neque inuocaremus nomen tuũ super nos. Denique in eam miseriã deuenimus, vt ita viuamus, quasi plura beneficia, quàm gentes nõ accepissemus. Dicit nobis Christus, q̃ simus perfecti sicut pater cœlestis, hoc est, pro virili nostra conemur Isaiæ 63. *Tẽdamus semper ad perfectionem.*

C ad perfectionẽ. Cùm enim ballysta iacimus tela, quæ funẽ habeat remisse tensum, aut tormento manuario vtimur, sulphureo puluere minus accurato, operæpretiũ est, si volumus scopũ attingere, vt paulo altius collimemus: Sic vtique, cùm natura nostra tam sit remissa, & debilis, opus est altas inire cogitationes, & desideria, & ad perfectionẽ semper tendere, vt saltẽ si nõ ipsum penitus scopũ perfectionis, & summũ gradũ attingamus, perueniamus ad eum gradũ, vt debito præmio nõ defraudemur: si enim remisse agimus, non magnos perfectionis progressus cõsequemur. Vnde p̃ptea Christus Dñs nos hortaSimile. *Ad perfectionis culmen semper contendamus.*

D tur, dicens; Estote perfecti, &c. Nõ vno ictatim conatu ad perfectionẽ pertingimus, vel ad eius culmen, vt ait Lauren. Iustin. cõscendimus, sed veluti per gradus quosdã eodẽ perueniuntur: quẽadmodũ & in artibus, ac disciplinis cõtingit, vt sensim, pau latimq; ad summa scãdamus. Vnde Seneca ait; Sæpe in virtute magis, magisq; proficere debemus: neque enim exiguis quibusdã progressibus cõtenti esse debemus, aut existimare, q̃ illico optimũ sit, pessimis esse meliorẽ: Sicut flãma, quæ sursum tendit, quærens locũ suum conseruatiuũ, quo altius ascẽdit, eo magis in seipsam retrahitur, cogitur, & validior fit, quẽadmodũ si digitũ admoueris, experiẽtia te ipsa docebit, & intelliges plus quidem, & acrius vrere cacumẽ ipsius flammæ quã radicem; Laur. Iust. lib. de obed. c. 27. Sen. li. 11. epist. ad Luci epist. 80. Simile.

ita

Quo quis perfectior est, eò magis ad Deũ accedit.

ita quo quis altius in montem conscendit perfectionis, eò magis ipsi Deo coniungitur, ac robustior efficitur, cùm vicinior fiat loco suo cõseruatiuo, & conseruatori suo, nempe Deo optimo maximo, qui scalã ipsam tenet per quam conscendimus, & ascendentes quidem omnes suauissimo complexu excipit, atque osculo. His igitur medijs, atque remedijs ad perfectionis ipsius culmen, & fastigium, atque apicem vigilantissimè, & neruosissimè connitamur, & contendamus. E

Feria Sexta post Cineres. F

CONCIO TERTIA.

Ioan. 15. Lucæ 23.

AVDISTIS *quia dictum est antiquis, &c. Ego autem dico vobis, Diligite inimicos vestros.* Mat. 5. & 6. Quis obsecro est, qui non faciendum curet, quod amicus moriens sibi commendauerit? Christus igitur in morte commendauit nobis amorem, & in cruce dixit Patri; Pater ignosce illis. Quis autem pater erit, qui filio neget, quod moriens postulat?

Genes. 4.

Duos habuit filios Lamech; vnus inuenit artem fabrilem, & mallei; alius musicam, & fortè ex sono malleorum. Sic Deus duos habuit filios, nempe populum Hebræum inuentorem mortis Christi, figẽtem malleo clauos, quibus transfixus est; alius est Christus Dominus, inuentor musicæ ad sonum malleorum, cùm ait; Pater ignosce illis. G

Lucæ 23. Iudic. 16.

Diligite. Hoc est radicitus inimicitiam extirpantes: si enim Philistæi radicitus capillos Samsonis resecuissent, non creuissent postea, neque euenisset, quod euenit.

Genes. 3. Exo. 3.

Plus debemus inimicis persequentibus, quàm amicis adulãtibus: dæmon quidẽ, vt deciperet Euam, allocutus est eam de arbore viridi, & pulchra: Deus autẽ, vt alloqueretur Moysen, rubũ ingreditur ardentẽ. Vide igitur quanto plus profuerũt, quæ hic tractata sunt, quã quæ illic. Sic igitur ex inimicis asperis multa nobis veniũt bona. Vnde Luc. 1. dicebat Zachar. Salutẽ ex inimicis nostris, & de manu eorũ qui oderunt nos. H

Inimici vtiles.

Lucæ 1.

Parcere delectabile est.

Diligite inimicos vestros. Parcere delectabile est, iuxta illud; Iucundus homo qui miseretur, & commodat: vindicare verò est molestum, iuxta illud Isaiæ. Heu consolabor de hostibus meis. Itaque alterum trahit secum initium mercedis, alterum verò punitionis. Ignominiosum sanè nobis est, q̃ cùm Deus soleat nos punire in aliqua corporis afflictione, puta infirmi-

Psal. 118. Isaiæ 1.

Excedimus in vindicta sumenda.

tate;

A tate; nos tamen velimus nos vindicare vsque ad mortē. Imò videtur quodammodo sibi esse acerbū vindicare, nec videtur sibiipsi fidere; nā cùm voluit castigare Sodomam, cōsultauit prius cum Abraham. Gen.18.

Mundani quidē, cùm se volunt vlcisci, sibi imponūt censum timoris, & pauoris, atque viuunt vt Ægyptij, qui postquā vendiderūt pecora, & possessiones ad famem redimendā tempore Ioseph, soli sacerdotes remāserunt liberi: ita soli boni, & iniurias condonantes, remanēt liberi ab his miserijs, & viuūt quiete, alij uerò viuunt inquieti, soluendo multa tributa mundo. *Qui se vindicant, inquieti viuunt.* Gen.47.

B Sancti, cùm bene de Deo sentirent, satiari non poterant benedicendo, & gratias agendo, atque ét pedes osculando, si opus esset eorū, qui ipsos prosequebantur, videntes quanta inde bona reportarent; nam hac via debebant in cęlum conscendere, & stellas calcare. Ignominiosum sanè est, q̄ Laban solùm monitus à Deo, nō sumpserit vindictā de Iacob, sed pacē inierit; tu verò Christiane non emolliaris tot diuinis inspirationibus. *Gloriosum est iniurias condonare.* Gen.31.

Cùm postulabat Balac à Balaam, vt malediceret populo Dei, respondit Balaam; Cui Deus benedixit, quomodo possum maledicere? Cùm ergo hæc ita sint, cur tu vis auferre ab C eo vitam, & honorē, cui Deus dat gratiam suam, & Angelum comitem, atque beatitudinem paratam habet? Num.23.

Ego autem dico vobis. Si Pythagoras tantum authoritatis habebat, vt dicerent discipuli; Ipse dixit, septem primis annis suæ institutionis, quāto iustius est vt dicamus; Christus dixit, cùm ipse dicit; Ego autem dico vobis? prompta fuit obedientia seruorum Absalon, cùm eis dixit, q̄ interficerent Amnon, non enim alias rationes quæsierunt, etsi esset hæres, nisi; Ego sum qui præcipio; & nobis non sufficit, ego autem dico: imò sunt, qui non solùm se vindicant, sed incitant ad vindictam, D qui videntur seruare doctrinam Alchorani. Quæ enim maior blasphemia, quàm dicere esse vilium hominum se non vindicare, cùm Christus sit tam amicus condonandi? Pythag. 2.Reg.13. *Incitare ad vindictam videtur in fidelium.*

Amare debemus inimicos.

MVlti præcepta Dei imbecillitate sua, nō sanctorū viribus æstimantes, putant esse impossibilia, quæ præcepta sunt, & dicunt sufficere in virtutibus non odisse inimicos; cæterùm diligere plus præcipi, quā humana natura patiatur. Sciendum est ergo, ait Hieron. Christum non impossibilia præcipere, sed perfecta. Hæc autem præstitit Dauid in Saule, & in Absalon. Stephanus quoque pro inimicis lapidantibus est deprecatus. Hie. lib.1. in Matth. tomo 9. 1.Reg.26. 2.Reg.17. Acto.7.

Et Pau-

Roman.9. Et Paulus. Anathema cupiebat esse pro persecutoribus suis. E
Lucæ 23. Iesus pterea, qui hæc docuit, cadé præstitit, dicés; Pater ignosce illis. In reliquis operibus bonis interdũ potest aliquis qualécunque excusationé prætédere, in habenda verò dilectione,
Augus. de tẽ. ser. 59. tomo 10. Simile. ait Aug. nullus se poterit excusare: potest mihi aliquis dicere, nõ possum ieiunare, nunquid potest dicere, nõ possum amare? nõ hic, aut pedes laborãt currendo, aut manus operãtes lassantur, vt nos per ipsum excusatione liberare conemur. Nõ nobis dr; Ite ad oriẽtẽ, & q̃rite charitatẽ: nauigate ad occidentẽ, & inuenietis dilectionẽ. Intus in corde nostro est, quò redire iubemur, dicẽte Propheta; Redite p̃uaricatores ad cor: nõ certè F
Isaiæ 46. in longinquis regionibus inuenitur hoc, quod à nobis petitur.
Ambro. in Luc. 6. libro 5. Simile. Si hostis qui tecũ bello, armisq; certauerit, ait Amb. depositis armis misericordiã suæ salutis adipiscitur, idq; plerunque, vel cõtẽplatione naturali, vel ipsius belli iure defertur, vt subiectis vita tribuatur; quãto amplius meliore religionis contuitu faciendũ est? Charitas patiens est, ait Apost. benigna est, nõ ęmulatur, &c. Si patiés est, debet patientiã verberanti: si benigna
1. Cor. 13. est, nõ debet respõdere maledictis: si nõ quærit quæ sua sunt, nõ debet resistere diripienti: si nõ ęmulatur, odisse nõ debet inimicũ: hæc oia Christus & dixit & fecit, qui cùm maledi- G
1. Pet. 2. ceretur, nõ maledicebat, criminatores suos excusabat à crimine. Illi crucem parabant, hic salutem, & gratiam respondebat.

Treius in Euã. lib. 3. cap. 5. Seneca. Fertur de Cæsare Augusto, q̃ cũ aliàs esset tenacis memoriæ, iniurias tñ cũ primis obliuiscebatur. Audi præterea Senecam; Regiũ est, inquit, malè audire, cùm bene feceris. Si enim magnanimus es, nunquã iudicabis tibi contumeliã fieri; de inimico dices, nõ nocuit mihi, sed animũ nocẽdi habuit, Reuera,
M. Tull. sicut dicit Tullius, nulla de virtutibus plurimis admirabilior, nec grãtior est beneficẽtia: hoẽs enim ad Deos nulla re propius accedunt, q̃ saluté hominibus dando. Pergrata mihi res H
est, succurrere lapsis, pulchrumq; vitã donare petẽti. His quidẽ maxima laus est benefacere, quibus neminé sperás esse faturũ, & vbi ad benefaciendũ necessitudinis vinculũ nullum est:
Epicurus. denique nulla res, vt Epicurus ẽt ait, perinde gaudium dat, vt
Exemplũ. beneficẽtia. Phocio Athenienſiũ princeps, cùm calculis suorũ ciuiũ esset ad mortẽ damnatus, rogatus ab amicis, si quid filio suo dici vellet; Volo, inquit, ne scilicet illatę mihi ab Atheniẽ-
Iniurias cẽ dnemus. sibus iniuriæ reminiscatur. Hæc ille, homo videlicet gentilis, & qui nil de præmio diligentiũ inimicos, vel somniauerat quidem, cùm tñ proximè accederet ad id, quod dicitur Leuit. 19.
Leuit. 19. Non eris memor iniuriæ ciuium tuorum. Memorabile porrò

quoddam

A quoddam Thrasybuli statutũ Plutar. refert, qui postquã ciuitas Athenienſiũ ſua opera liberata fuit à tyrãnide triginta tyrannorum, reconciliata tandẽ pace in ciuitate, legem tulit, ne quis ante actarum rerum accuſaretur, nec malè mulctaretur, quam legem obliuionis nominarunt: cui quidem honoris corona pro tantis meritis à populo data eſt. Hanc quoque obliuionis legem noſtrates etiam maximè proſequuntur, obliuionis dico huius præcepti; Diligite inimicos veſtros. Plutarch. Exẽplum

Qua frõte audes à Deo veniã petere, ſi ipſe nõ vis ignoſcere? vide quid dicat Eccl. Homo homini reſeruat iã, & à Deo B quærit medelã? in hominem ſimilẽ ſibi non habet miſericordiã, & de peccatis ſuis deprecatur? Ipſe dum caro ſit, reſeruat iram, & propitiationẽ petit à Deo? Quis exorabit pro delictis illius? Quis ſanctorũ intercedet pro eo, qui non vult ignoſcere proximo? Quare, vt ait idem Eccl. Relinque proximo tuo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata ſoluentur. Curant homines pecuniã impendere in mercibus, quibus plurimũ lucrẽtur: ſic igitur tu amorem tuũ impende in dilectione inimicorum, cùm tantũ inde ſis remeſſurus lucrũ. Cùm aliquis tibi eſt iniurius, & vis eũ vlciſci, dicere ſoles vt te reprimas, gratias habeto auo tuo, vel patri, nã aliter pœnas dediſſes: ſic ergo dicas C inimico, ego te malè tractaſſem, niſi eſſes ſeruus, vel filius tam boni Dñi, videlicet Dei, cui tantũ debeo. Iezabel quidẽ perſequens prophetas dilacerata perijt, quã cùm vidiſſet Iehu, dixit ſeruis; Sepelite eã, quia filia Regis eſt: ſic tu debes benefacere inimico etſi ſceleſtiſſimo, cùm ſit filius ęterni Regis per creationem, &c. Iſaac filius nõ ſe de fratre vindicare vult, ne moleſtiam exhibeat patri: ſic enim Eſau etſi malus, dixit; Venient dies luctus patris mei, & occidã Iacob fratrem meũ. Sed pater tuus Deus nunquã morietur; ſine igitur miſerabilẽ inD micum: nam ſi Deus vult eũ vlciſci, etſi tu ei ignoſcas, tamen à Deo punietur, ſicut punitus eſt Abſalon, quãuis Dauid aliter rogaret: Deus enim equũ currere fecit ſub arborem, præcepitque, vt capillis adhæreſceret in arbore, præceptumq; eius impletũ eſt, & in arbore ſuſpenſus Abſalon, donec accederet Ioab. Vnde per Apoſtolum ait Deus; Mihi vindictam, & ego retribuã. Quod ſi hæc te non mouent, audi quid dicat Eccleſ. Memento nouiſſimorũ, & deſine inimicari, recordare extremã horam, etſi Deũ vis propitiũ, ſis propitius fratri. De ſignis autem dilectionis inimicis exhibendis, tenenda eſt B. Thom. ſententia; Sunt enim quædam peculiaria, quæ exhibẽtur amicis, vt confabulationes, deambulationes, ſimul edere, & ſimilia. Ibidem. *Maximũ lucrũ cõdonare iniurias.* Simile. 4. Reg. 9. Gen. 27. 2. Reg. 28. Rom. 12. Eccl. 28. Soarez in Matth. B. Thom. 2. 2. q. 25. artic. 9.

Hæc

Hæc cùm nec amicis teneamur sub præcepto exhibere, pariter nec inimicis. Sunt verò alia signa quæ communiter exhibentur hominibus, vt salutare se mutuo dum sibi inuicem occurrunt, & similia generalia signa quæ omnibus exhibentur: hæc subtrahens inimico, grauiter peccat, quoniam & illum, & cæteros id videntes scandalizat, & odium in corde habere iudicatur. Deus non solùm beneficus est in illos quos nouit fore gratissimos, & optimos, sed etiam in eos qui ingratissimi sunt futuri, amicitiam enim iniit cum Saule, Salomone, & Iuda, quorum perfidiam futuram non ignorabat: cur tu igitur non eris beneficus in ipsos inimicos? E F

Signa amicitiæ generalia tenemur dare proximis omnibus.

Nemo est qui tam apte inimicum curare possit, quam suus inimicus. Scorpio quidē acerrimus inimicus est muris, & hæc duo animalia inter se maximè sunt contraria: medicamentum tñ præsentaneum morsui scorpionis est mus occisus, & apertus, positusque morsui. Sic nimirum inimicū inimicus curare pōt, si eum blandis, & amicis verbis alloquatur, & humilietur coram eo: quod exemplum Christus sanctissimus & humanissimus, amicus etiam inimicorum suorum, nobis dedit, qui coram sceleratissimo Iuda genua flectens, pedes eius lauit, quē sciebat traditorem & inimicum suum esse. Non solùm autem inimicum diligere debes, sed ét multa ei amoris signa ostende re, & plura quàm amico. Nam si aliquando amici benevolentiam non captaueris, id incuriæ vel negligentiæ tribuit: quòd si id feceris cum inimico, multi te id propter odium facere putabūt, atque ideo ratione scandali uitandi, potius inimico quā amico amoris pignora debes ostendere. Christus redemptor noster in cruce pendens, prius pro crucifixoribus suis orauit, cuius exemplo disce tu curam de inimicis tuis habere. G

Simile.

Inimicos quō curabimus.

Ioan. 13.

Maiorem demonstremus amorem inimico, quam amico.

Luc. 23.

Si ratio præterea postulat, vt benefactorem amore prosequamur, eadem etiam postulat, ut inimicum diligamus, quandoquidem multa bona nobis impartitur. Inimicus studiosum te efficit, cautum ac prouidum, etsi coram eo loqueris, quid dicas attendis. Vnde sapienter & præclare dicebat Socrates, hominem maxime indigere vero aliquo amico, uel crudeli inimico. Siquis vestem suam qua indutus est, scinderet, quia sibi nō placeret, & se ipse pugione interficeret, nōne hic talis insanus esset? sic tu inimicum tuū nō potes ferire, quin te ipsum prius interficias. Vnde Aug. Non pōt fieri, vt qui odit alterum; nō sibi prius noceat: nam dum lædere conatur extrinsecus, se vastat intrinsecus. bene igitur in sua prima canonica sanctus Ioā. dixit, qui odit fratrem suum homicida est. Quæ igitur maior H

Inimici sūt vtiles.

Socra.

Simile.

Augu. ser. 16. de verbo. super Matth.

1. Ioan. 3.

insania

A insania esse potest, quàm inimicum odio prosequi, quãdo hoc fieri non potest, quin prius in graue malũ tibi cedat? Fuit ne vnquam tam demens homo, qui cùm comedens linguam dentibus momorderit, dentes euellat? aut qui lignum scindens, si pedem suũ percusserit, manum abscindat? Scitote igitur magis proximũ propinquum esse quam dẽtes, aut manus. Quòd si alia ratio esset, vt inimicum non prosequaris odio, quàm ne damnum tibi inferres, cùm natura hoc dederit, vt quisque se diligat, hæc vtique sufficientissima deberet esse, vt eum semper amares, & ei felicia cuperes. Quare noli iam à malo vinci, sed vince in bono malum, vt inquit Apostolus. Rom. 12.

Similia.

Amare inimicum vtilissimũ est.

B Inimicum porrò debes diligere, quia omnes illi labores, & persecutiones, quibus te opprimit, à Dei manu mittuntur, & eos diuina maiestas in vtilitatem, & commodũ tuum permittit, vt verũ intelligas dictum Amos Prophetæ; Non est malũ in ciuitate, quod non fecerit Dominus. Vnde cùm Semei Dauidi malediceret, ipse Dauid suis dixit: Sinite illũ, Dominus enim præcepit, vt malediceret Dauidi. Hoc etiam significauit sanctus Iob, dicens: Dominus dedit, Dominus abstulit. Vnde cùm Pilatus inflatus superbia dicebat; Nescis quia potestatẽ habeo crucifigere te, & potestatem habeo dimittere te? Respondit & Saluator; Non haberes potestatem aduersus me vllã, nisi tibi datum esset desuper. Dauid quoque dicebat; Obmutui, & attendi quoniam tu fecisti. Quamobrem qui persecutores suos odit, non multũ distat, quin & ipsum Deũ oderit.

Amos 3.

2. Reg. 16.

Iob 1.

Ioan. 18.

C

Pſal. 38.

Aduerte porrò, q̃ Redemptor noster Iudã ipsum amicum appellauit; nam etiamsi intentio, & animus eius inimici esset, opus tñ amici fuit, & ideo qui nos persequuntur, opera amici in nos cõferunt. Theriaca quidẽ præsentaneum remediũ est, ac singularis medicina aduersus venenũ, quæ tñ ex ipso veneno componitur: ita tu, si theriacã admirabilem, ac singularem medicinã volueris cõficere, & applicare vlceribus animæ tuæ, accipe tibi inimici tui malitiã, quæ venenum est, ob quã parcet tibi Dñs, ac cõdonabit peccata tua, & simul etiam infirmitati inimici tui medeberis. Cùm enim ipse inimicus bonitatẽ, ac patientiã tuam attenderit, pudore suffundetur. Nemo quippe adeo immanis est, & barbarus, qui si uideat te multa sibi bona facere in retributionem suæ malitiæ, non confundatur. Christus quidem Malcho seruo Pontificis, qui simul veniebat cum Pharisæis, vt eum in carcerem detruderet, auriculam curauit. Solem item suũ oriri facit super bonos, & malos, & pluit super iustos, & iniustos. Et mundum inuisit, cùm plures habe-

Matt. 26.

Simile.

D

Parcet nobis Deus si nos parcamus.

Lucæ 22.

Matt. 5.

Roman. 5.

bat inimicos, atque humanam tunc carnem assumpsit. Sic tu dum inimicus tuus magis indignus fuerit vt parcas, tunc ei debes indulgere, vt vel ita bonitas tua inter malitiam suam splendeat. Cùm latrones Syriæ capere vellent Prophetam Elisæũ, duxit eos Propheta in mediam Samariam; cumque rex illos interficere vellet, non solùm id non voluit Propheta, sed potius splendidissimum conuiuium illis fecit. Qua ex re ita confusi sunt latrones, vt dicat Scriptura, quòd vltra nõ venerunt latrones Syriæ in terram Israel.

4. Reg. 6. Exẽplum.

Eleemosyna commendatur.

Eleemosyna sit de re iusta.

Cvm facis eleemosynam. Sunt aliqui, qui gloriantur in multis eleemosynis, in adornandis templis, in ędificandis sacellis, & hospitalibus, cùm tñ hęc omnia fiant ex furtis aliorũ, & vt vulgo dicitur, ex alieno corio lata dissecant lora. Qui videntur imitari Samsonem, qui vt persolueret triginta vestes, quas perdiderat in problemmate, eas abstulit à triginta viris quos interfecit. Sic multi uidentur interficere, vt vestes auferant, id est bona ad sustentationem necessaria, quæ sunt altera vita. Ex huiusmodi bonis malè acquisitis curant multi suas implere arcas; & quotidie nouas emunt, & eas implicant. Hoc descripsit Propheta, cùm ait; Promptuaria eorũ plena, id est nouæ in dies arcæ, qui si darent quod supereſt pauperibus, & restituerent suis dominis illicitè acquisita, non opus esset tanta arcarum multitudine. Isti nolũt ex alijs periculum facere, nec considerant auarum diuitem, de quo scribit Luc. quòd nocte concessit quidem cubitum, sed mane nõ surrexit, volebat horrea maiora facere, vt bona posset ibi crescentia cõgregare, cùm tamen pauperum nollet recordari, neque hospitalium, orphanorum, viduarum. Vbi aduerte, q non dicit esse illicitè acquisita, sed quòd ex suis possessionibus reddebantur. Quid igitur putas de illicitè acquisitis? Quare qui abundatis iustè acquisitis, eleemosynas date, cùm tantas videatis passim offerri necessitates, ne possit de vobis dici, Promptuaria eorum plena eructantia ex hoc in illud.

Denudare vnũ, vt vestias alterũ, nefas.

Psal. 143.

Lucæ 12.

Nos in misericordia operibus exerceam⁹.

Eleemosyna tantam habet vim, vt disponat homines ad pœnitentiam: quare pinguem dare eleemosynam est abunde seminare, vnde Apostolus ait; Qui parcè seminat, parcè & metet. Hic seminat qui dat eleemosynam, & in futura vita metit. Est & aduertendum, quòd quanto magis eleemosyna in terra debili seminatur, tantò plus fructificat: hoc est tantò

1. Cor. 9.

Eleemosynæ magis indigentibus detur.

plus

A plus mereris, quantò plus indigentibus largiris,& minus inde aliquid speras, propter tantam inopiam. Hoc visus est Christus significare,cùm ait apud Lucam.Cùm facis prãdium,aut cœnam, noli vocare amicos tuos,neque fratres tuos,neque cognatos, neque vicinos, neque diuites, ne forte ipsi te reinuitent, & fiat tibi retributio. Sed cùm facis conuiuium, voca pauperes, debiles, claudos,& cæcos, & beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum. Item curare debes,vt eleemosynam facias pauperibus virtute præditis: hoc enim voluit Apostolus significare, Lucæ 14. *Inuitemus pauperes.* Rom. 12.

B cùm ait; Necessitatibus sanctorum communicantes. Hæc autem omnia multi ita contrario modo gerunt, vt non solum pauperibus non subueniant in necessitatibus, verumetiam ipsos pessimis contractibus penitus spolient. De quibus ait Dauid; Qui deuorant plebem meam sicut escam panis: nõ ait, sicut carnem quæ ossa habet, nec sicut piscem qui spinas habet, & comedi debet cautè, & circũspectè; sed ait sicut escam panis, qui non habet ossa: sic enim deuorant substantiam pauperis. Sed tamen ne erret fraudulentus diues, quia plures ibi latent spinæ, quàm arbitretur, & est instar escæ hamatæ, & Psalm. 62. Similia.

C casei in muscipula, est cibus qui tegit laqueum. Videat igitur quomodo id faciat, nam etsi pauper alter sit, tñ habet Deum defensorẽ, inxta illud Psal. Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor. Plurimũ etiam conducit, vt eleemosynæ fiant propria manu, si fieri potest, nõ aliena. Martha quidem seruiebat Christo, nec contenta erat, quòd famulæ hoc facerent, vt ita magis amorem suum manifestaret,& secura ipsa esset, & bene omnia fierent. Idem faciebant Abraham,& Sarra, seruientes proprijs manibus illis tribus angelis tanquam peregrinis hospitio exceptis, quamuis multos haberent famulas,& Psalm. 9. *Eleemosyna si fieri potest, propria fiat manu.* Lucæ 10. Genes. 18.

D famulos. Mirabile est, & proprijs manibus seruiamus diuitijs, & negotijs temporalibus, non autẽ negotijs animæ. Etsi multos habeamus res nostras solicitantes,& actitantes; nihilominus tamẽ ipsimet volumus adhuc in hisce occupari, & alloqui iudicem,& aduocatos, dicimusque, & proximus sum egomet mihi. Item quamuis multos habeamus famulos, qui possint equos curare, nihilominus tamen ipsimet ingredimur equile, vt videamus equos, mulas, & cætera iumenta, dicimusque, quòd oculus heri impinguet equũ. Quamuis diligentes operarios in agros, & vineas miserimus, nihilominus tamen ipsi illuc imus, vt eosdem videamus, dicimusque nullum esse vtilicrem fimum, quàm qui ex puluere pedum heri resultat, *Manu propria tẽporalia curamus, nõ spiritualia.*

Mirandum sanè est, vel potius deplorandum, q̃ in his lucris E
temporalibus non defatigemur, cũ in spiritualibus statim mo-
lestiam sentiamus. Quã solicitus erat Rex Balaac, vt habetur
Num.22. in Num. in ędificandis uarijs altaribus, & commutãdis, atque
in offerendis sacrificijs, dirigens omnia ad lucra temporalia, &
vindictam: & quamuis videret contrario modo sibi res succe-
dere: nihilominus tñ in proposito perstitebat, & eadẽ, quæ se-
mel fecerat, iterabat, & repetebat, & proprijs cõtrectabat ma-
Nimis anxij sumus tẽ rebus mundanis. nibus. Sic vtique multi se gerũt hoc tpe pro lucro temporali.
Sed quid obsecro inde infelix homo reportasti, tot ędificando
altaria mũdo, & dæmoni, ac vanitatibus seculi, negãdoq; eleemo- F
synam pauperibus? Quid quæso omnia valent sine Deo?
Cur fiant pauca eleemosyna. Causa quidem, q̃ hoc tempore tam exiguæ fiant eleemo-
synæ, & paucæ, illa est vna inter cæteras, q̃ in sumptuosis con-
uiuijs, in vestibus, ędificijs, in cẽsualibus, seu vectigalibus prodi-
gi simus, & cupidi; iamq; hæc omnia faciũt, vt auari simus,
& exiguã habeamus charitatem, & misericordiam pauperum,
Simile. imo etiã crudeliter eos tractamus. Videas aliquãdo sterilem,
& inaquosum annũ, & fiunt processiones, & supplicationes po-
puli pro obtinenda aqua, vt terra irrigetur, quæ præ tanta sic-
citate vndique iam hiat: apparent nubes, & confidimus ingen G
tem cœlo delapsurum imbrem, sed cùm iam id magis sperabamus, ecce flat Zephyrus, vel alius huiusmodi ventus serenans ita aerem, vt nubes omnes quã longissimè pellat, atque
ita in eadem versemur siccitate, & ariditate, atque incõsolabili-
Diuitias dat Deus, vt impartias pauperibus. ter defleamus, & lugeamus. Sic vtique faciunt hic multi diui-
tes: nã pauperes sunt instar terræ aridæ, & inaquosæ, qui ad
Deum clamant præ tanta miseria, dicitq; Deus se missurum
nubes aqua grauidas, id est diuites multis onustos diuitijs, &
temporalibus bonis, cum tantis redditibus, & vectigalibus, tã-
tis possessionibus, tantaq; fructuum abundantia, vt subueniãt H
pauperibus: Quorsum enim diuites putatis vobis diuitias da-
tas, nisi ea causa? Quorsum tanta frumenti copia, vini, vestiũ,
Auari crudeles cum pauperib⁹. & aliorum bonorum, nisi vt pauperibus ea distribuatis, & tan
quã pluuia subueniatis tantæ siccitati? Sed tamen flat Zephy-
rus, vel aquilo auaritiæ, & omnia, quæ in gratiam pauperum
Gaudet Deus, quod diuites pauperibus bona distribuant. erant concessa, in propria lucra conuertuntur. O miseri, an
ignoratis, q̃ nullus est colonus, qui ita desideret supra posses-
siones suas imbrem descendere, atque Deus gaudet, vt bona
vobis diuinitus concessa, pauperibus distribuatis, diuidatis, &
impartiatis? Sed heu suscitatur Aquilo propriæ auaritiæ, &
cupiditatis, & pellit nubes liberalitatis, atque cor diuitis indu-

rat

A rat desiderio quodam ingenti comedendi, bibendi, vestiendi, splendidè epulandi, & prodigè impendendi, atque ita, vt his omnibus possit redundanter, & superfluè suppeditare, aridi remanent pauperes, & sine vlla consolatione, atque refugio. Si quidem ipsi diuites inter se impias quasdam habent æmulationes, & in perniciem pauperũ, dicentes; Ille tot habet famulos, tot nutrit equos, tot possidet agros, talibus induitur, & exornatur vestibus, & ego non idipsum faciã? an minoris quã ipse habendus sum? Annon quæcunque ipse præstat, etiã ego qui tot abundo vectigalibus, & redditibus præstabo? Atque

B huiusmodi ambitionis, & vanitatis ventis maximè prostrãtur pauperes, nec assurgere possunt ad eleemosynam aliquam ab his habendam. De talibus igitur diuitibus ait Iudas in sua Canonica; Hi sunt in epulis suis maculæ, conuiuantes sine timore, semetipsos pascentes, nubes sine aqua, quæ à vẽtis circumferuntur, arbores autumnales, infructuosæ, &c. Tũ etiam princeps Ecclesiæ Petrus in sua Canonica secũda ait; Hi sunt fontes sine aqua, & nebulæ turbinibus exagitatæ, quibus caligo tenebrarum reseruatur, &c. Optimè quidem his cõgruit illud Hierem. Ambulauerunt post vanitatẽ, & vani facti sunt.

Ambitio conturbat eleemosynam.

Epist. Iudæ.

2. Pet. 2.

Hiere. 2.

C Item illud Prophetæ; Adipem suum concluserunt, hoc est, omnino crassitudinem, ac pinguedinem concluserunt, hoc est, viscera sua concluserunt, ne vllo misericordiæ affectu attingi possent. Quare caueant sibi diuites, ne in tantam deueniant crudelitatem, & audiant quid Iacobus dicat; Iudicium sine misericordia fiet illi, qui non fecerit misericordiam.

Psalm. 16.

Iacob. 1.

Nunquã desunt viris improbis occasiones, quas ipsi faciunt, non faciendæ eleemosynæ, & non subueniendi pauperibus. Nobilis, ait, multos habeo in familia quos alam. Eques, ait, Deus tibi bene faciat, quoniã grandi ære alieno obæratus sum.

Occasiones captant auari nõ faciendi eleemosynam.

D Mercator, inquit, vlterius progredere bone iuuenis: nõ enim institores mihi accuratè responderunt, nihil hoc anno venditur, aut non, vt sperabam merces venierunt. Ciuis ait se marsupiũ domi dereliquisse: omnes denique in Dei nomine pauperem ab se ablegant, & amãdant. O bone Deus quam diues es! nam omnes ad tuum telonæum remittũt pauperes, tu denique debes eis esse adiutor. Bene dixit psaltes regius; Tibi derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor: tu igitur Domine debes prouidere eorum necessitatibus: nam tu solus laborem, & dolorem consideras. Vsque adeo multorum cor obduratum est in non erogandis eleemosynis, vt mille iam modos, & inuentiones exquirant aliqui pauperes; nam quidam

Psalm. 9.

Psalm. 59.

Inuẽtiones quorundã pauperum ad eleemosynam extorquẽdã.

teneris pueris brachia contorquent, vt ita eleemosynam obtineant: alij vlcera in tibijs faciunt, alij nudis pedibus, immo & toto corpore incedũt, vt ita ad eleemosynam prouocent: alij pannosi incedunt, & interdum varij coloris commissuris: alij in mariori frequentia clamant, alij in vicis iacent: quæ tamen omnia auaros diuites non commouent. Quòd si hoc ita est, vt scilicet obuijs non subuenias, quomodo mihi persuadere potes, te angulos omnes quæsturũ, vt pauperes inuenias, & ipsis bene facias? immo potius ibi moriuntur miseri, nec est qui eis subueniat, aut calicem aquæ porrigat. Attendite obsecro, & redite ad cor auari diuites; nam vobis dicitur, eleemosynam non facere, esse inhumanum: attendite quam sit etiam ignominiosum, q̃ nolis esse membrum sub capite Iesu Christo, si quidem non vis condolere, & compati proximis tuis. Nam, vt ait Apostolus. Si quid patitur vnum membrũ, compatiuntur omnia membra. Vide quantum te debeat commouere illud exemplum Iob, cùm ait: Si despexi prætereuntem, eo q̃ non haberet indumentũ, & absque operimento pauperem: si non benedixerunt mihi latera eius, & de velleribus ouiũ mearum calefactus est, humerus meus à iunctura sua cadat, & brachiũ meum cũ suis ossibus confringatur. Quasi dicat, cùm hoc pacto quodammodo non viderer membrum cum cæteris membris, quorsum illis iunctus essem? Illud meritus essem, vt prorsus confringerer, & minutatim conciderer. O execrationẽ acerbissimam quidem! Caueant sibi igitur, & diligenter attendãt auari diuites, & qui eleemosynas pauperibus largiri nolunt, ne similis execratio, & maledictio veniat super illos.

Vix hominis nomen meretur, q̃ ad eleemosynam non incitatur.

1. Cor. 12.

Iob 31.

Magno est dignus supplicio, qui eleemosynã nõ vult facere.

Feria Sexta post Cineres.

CONCIO QVARTA.

AVDISTIS, *&c. Ego autem dico vobis, Diligite inimicos vestros.* Matth. 5. & 6. Non vindicare se, est quidem inuicti hominis. Vide enim quid dicat Ecclesia de Deo: Deus qui omnipotentiam tuam parcendo maximè, & miserando manifestas. Si enim Deus ita tim sumeret vindictam de nobis, quid fore putas? Præsertim cùm quodammodo culpæ nostræ sint infinitæ, quia contra infinitum: Vide enim quantum differat colaphum impingere puero, aut personæ regiæ; mensuramus enim offensam pro ratione personæ offensæ. Parce quia Deus id præcipit. Nõ vis vt ser-

Ecclesia.

Peccatum qũo dicatur infinitum.

A vt seruus tuus se intromittat in tuis præceptis, & tamen tibi non sufficit q̃ Deus tibi quid præcipiat? Qui pœnas capitis dant, parcunt carnifici, quem tantùm norunt executorẽ: parce tu ei igitur, qui te afficit iniuria, & intellige esse quoddam instrumentum à deo assumptum. Cùm hac enim consideratione pepercit Ioseph fratribus, & Dauid Semei. Seruus Abrahę inaures & armillas aureas dedit Rebeccæ sponsæ Isaac: sic anima sponsa Christi habere debet inaures aureas in auribus, id est quæcumque audit debet in aurum conuertere etsi sint iniuriæ: Quia Ioab noluit parcere ipsi Absalon, vt Dauid rogaB uerat, vide qualem habuerit mortem, cui nil profuit templũ nec altaris complexus. Dicis q̃ non vis eum vlcisci, sed quòd iustitia decidatur causa, & tamen tu causam persequeris. Magna est opus cautela, vt tua sit tuta conscientia, sine ira faciendum est, sine odio & complacentia vindictæ. Siquidẽ optimus est sagittarius qui coronã malogranati percutit, & non ipsum malum granatum: sic vtique subtilitatis est quòd iustitia decidatur, & tu nullum habeas vindictæ animum. Querimur q̃ nos homines varijs modis persequantur: an non vides artifex quanta habeat instrumenta, vt perfectã ex ligno exculpat imaC ginẽ aut ex argento? Sic vtique vt sis pulcherrimus ante oculos Dei tot opus est instrumentis persecutionum, debes esse sicut lilium inter spinas, & debes viuere inter scorpiones. Et qui vis veniam à deo impetrare, etiam tu parce: non debes habere duo pondera: nam pondus & pondus, mensura & mensura, abhominabile est. Plurimi faciebat Dauid hanc virtutẽ cũ diceret. Prudentem me feciſti super inimicos meos. Cùm aliquis ex cantoribus non canit ad numerum, eum habilem iudicamus qui errantem statim in viam reducit, & ipse vocẽ suam non amittit: sic ergo qñ aliquis maledicus est, dignus quidemD est laude is qui sua patientia eum in viam reducit. Laudamus quidẽ thoracem bellicũ cùm tormẽto aliquo non videmus cũ transuerberari, magis ergo eum laudare debemus, qui non cõ mouetur maledica lingua: magna quidem erit victoria tua si iustum aliquem reddideris tua patientia & tolerantia.

Celebrius quidẽ est Ioseph nomẽ, q̃ condonarit fratribus, quã q̃ somnia diuinaret, & alia præstaret. Si quis seruus vel puer tibi iniurius est, dicere soles, q̃ reuereris cũ cuius est seruus vel filius, cui plurimũ debes: Cur igitur hoc quod in famulo hominis seruamus, nõ seruabimus in famulo aut seruo Dei? Optimũ quidem est, cùm quis tibi est iniurius, vt dicas, Reuereor Deũ, cuius es filius, qui tanta propter me passus est. Hæc

Simile. *Parce quia id tibi Deus præcipit.* Gen. 45. 2. Reg. 16. Gen. 24. 2. Reg. 18. 3. Reg. 2.

Ex animo ignoscamus. Simile.

Persecutores nobis conducũt. Prou. 20. Psal. 118. Simile. *Patientia egregia uirtus.* *Tolerantia insignis virtus.*

Parcere honorificum. Iniurias propter Deum remittam.

1.Reg.24. fuit cõsideratio Dauid quando poterat interficere Saulem, ait E
enim, Christus Domini est,& ideo nolo inijcere in eũ manus.

Diligite inimicos vestros. Respondent aliqui, si eis dicis, q̃
condonent quia Deus condonat; q̃ ipsi sunt homines, & non
Excusationes aliquorũ ne ignoscant. sunt Deus,& ideo nõ debent condonare. O blasphemiam exe
crabilẽ, Dic enim infelix,an non esset magna dementia si tibi
Similitu. diceretur q̃ in bella diligenter dimicares, si quidem rex ipse
præcedit etiam pugnans,& tu resonderes, q̃ rex est rex,& tu
Oẽs parce re possunt. tantum pauper miles,& ideo nolles pugnare? Si Deus præcipe
ret tibi miracula facere,non mirarer si eum nõ imitareris,at ve
rò in hac re cùm possis ipsum imitari,cur id non præstabis? an- F
1.Pet.2. non te pudet, q̃ dicatur de Deo, Qui cùm malediceretur,non
maledicebat,& q̃ tu nolis id præstare,qui vermiculus es? Cur
ramus ergo per patientiam ad propositum nobis certamen,
Heb.12. vt ait D.Paul.aspicientes in autorẽ fidei: plus quidẽ est quod
tibi Deus parcit,quàm quod tu proximo parcis: quantumuis
enim tibi aliquis fuerit iniurius,tamen si non parcas, peccas,
Mat.18. vt constat ex illo loco Euangelij,cùm rex pepercit decem mil
lia talenta,& tamen hic cui pepercerat,nolebat exiguam quan
titatem condonare.

Simus perfecti,si quidem volumus,vt domestica nostra sint perfecta. *Estote ergo perfecti sicut & pater vester caelestis perfectus est.* G
Videtur quibusdam q̃ nimiam perfectionẽ nobis Deus iniun
gat, nec considerant quantam nos desideremus perfectionẽ in
rebus nostris siue in famulis obtemperantibus. Volumus esse
perfectã cõiugẽ, filios,familiam,equũ,mulam,ne calcitrẽt,vo
lumus vndique excultam domũ,& tñ nos qui sumus Dñi, ne
gligimus esse perfecti. Pudor nobis esse debet quòd sol calefa
ciat quãtũ in se est,itẽ & ignis,& sic de cæteris rebus naturali
bus,nos tñ simus imp̃fectissimi,q̃ nobiliores creaturę sumus.

Amare debemus inimicos. H

Augus. de tẽ.ser.168 tom.10. IN diuinis voluminibus fratres charissimi, ita dispensauit spi
ritus sanctus, ait Aug.vt & sanis ornamenta,& ægrotis spi
ritualia medicamenta deesse non possent. Quam rẽ donante
deo agnoscens,de veteri & nouo testamento prout potuimus,
vnicum ac singulare remedium animarũ pro amore inimico
rum, collegimus. In primis considerandũ est quãta in beato
Gen.28. Iacob fuerit Charitas, vt odientẽ se fratrẽ suum maluerit in
Gen.33. longinquis regionibus fugere,q̃ vicem odij repensare. Quem
sicut diu fugit,ita odisse nescuit,sed reuersus multis muneri
Gen.45. bus,vt eum sibi placaret, honorauit. Beatus Ioseph pro parrici

cidij

A cidij crimine impijs,& inimicis fratribus ſuis non odij amaritudinem, ſed charitatis dulcedinem repenſauit. Oſculabatur enim ſingulos,& per ſingulos flebat; quibus etiam non ſolùm nil mali rependit, ſed omnia bona retribuens tam viuo quam mortuo patre, germano ſemper eos amore dilexit. Beatus quoque Moyſes cùm frequenter eũ populus rebellis non ſolum contemneret,ſed etiam lapidare vellet,diuinæ charitatis memor, ita pro illis domino ſupplicauit, vt clamaret & diceret;Si non dimittis peccatum populi tui,dele me de libro tuo. Exod. 32.

In ipſo etiam veteri teſtamento legimus, Si videris aſinum ini
B mici tui iacentem in luto,non præteribis niſi prius alleues eũ. Quo loco vnuſquiſque diligenter conſideret,q̃ ſi aſinum inimici non licet in luto dimitti,quanto magis homo ad imaginẽ Dei factus non debet odio haberi aut negligi?Beatus quoque Iob ita veram,& perfectam charitatem quidem fideliter retinebat,vt gaudens & libera conſcientia ad Deum diceret;Si gauiſus ſum ad ruinam inimici mei,& exultaui in eo quod inueniſſet eũ malũ.Beatus quoque Dauid in tm̃ non fuit ſimulata nec falſa dilectio ſua,vt ipſos ẽt aduerſarios fleret, & illos qui eos occidere præſumpſerant,caſtigaret. Vnde ſecurus dicebat Exod. 23. Simile. Iob 31. 2. Re. 16. Pſal. 7.

C illud, quod omnes homines ſatis attento ac trementi animo dicere debent;Si reddidi retribuentibus mihi mala,decidã me rito ab inimicis inanis:perſequatur inimicus animam meã, & comprehendat,& conculcet in terra vitam meam, & gloriam meam in puluerẽ deducat. Vnde conſiderandum eſt,qua fronte verſiculũ iſtum ex ore ſuo proferre poterit,qui inimicis ſuis mala pro malis retribuit Per Salomonẽ quoque Spiritus ſanctus dicit & clamat, Cùm ceciderit inimicus tuus,ne gaudeas, ne forte videat Deus,& diſpliceat illi,& auferat ab eo irã ſuã. Prou. 24.

Si iuſtum fuiſſet,ait Chry. inimicos odiſſe,nunquam Deus
D te inimicum ex gentibus ſuſcepiſſet in ſuam dilectionem. Ille pro te & filium ſuum per omnia humanæ cõpaſſionis opprobria tradidit vſque ad mortem:inimicum ſuum adoptauit,cohæredem vnigenito ſuo fecit,& tu vel nudam dilectionẽ reddere inimico tuo non vis? Quod tm̃ non mirum ſi graue illis videtur inimicos amare,qui nec amicis ſuis ſyncerã conſcientiam ſeruant: Nam cũ ſit mundus iſte ſcandalis plenus, ſi amicos voluerint diligere tm̃,non inuenire poterunt quos diligãt, Hodie enim iſte illum offendit in re tali,cras ille iſtum offendet in altera re, & ita fit vt ſi decreuerit homo inimicos odiſſe,neceſſe ſit ut odiat oẽs,& odiatur ab omnibus. Puto q̃ non tm̃ pro inimicis noſtris Chriſtus illa mandauit,quantum pro nobis: Chryſ. in non abſo. hom. 13. Rom. 8. *Si ſolũ amaremus eos q̃ iniurij non fuerunt, vix inuenires quos amares.*

nobis: non tantùm iubet diligere inimicos, vt illos diligamus, E
quantum à nobis ipsis quod malum est repellamus. Et ideo
non dicam, si læseris inimicum, sed si oderis eum tantùm, am-
plius tibi nocuisti ẽm animam, quàm illi secundum corpus, &
illi forsitan nil noces odiens eũ, te aũt ipsum sine dubio lædis.
Si ergo peperceris inimico, tibi amplius pepercisti quàm illi:
etsi benefeceris ei, tibi amplius præstitisti quàm ei. Qui te in-
nocentẽ iniuriatur, si incipis considerare qũo à diabolo possi-
Quibus tẽ sideratio. facile nobis redditur condonare. detur & agitatur, & qũo voluntatem suam adimplet per mi-
nisterium eius, non solùm non irasceris ei, sed adhuc miserebe
ris eius. Vis ergo diligere inimicum tuũ? Si iniuriam pateris, F
noli iniuriam præsentem aspicere, sed considera ipsam glo: iã,
quã pro mercede iniudicio consecuturus es. Illis enim tãtùm
videtur difficile, qui retributionẽ non sperant futuri iudicij.

Attende quam facile Samuel condonabat illatas sibi iniu-
1. Re. 12. rias, ac precabatur pro eis, qui eum affecerant incõmodis. Vix
Tob. 2. dum præterea Tobiæ vxor desierat exprobrare marito suo &
Tob. 4. eum infestare, cùm iustus ac sanctus senex contumeliæ pror-
sus oblitus, mandauit filio suo, vt matri suæ diligenter obedi-
ret, eamque veneraretur: attende quæso quam cito remittebat
Seneca. li. 4. de ben. c. 25. offensas. Imitemur in beneficijs conferendis Deũ, ait Seneca, G
qui ab oĩ spe lucri est penitus alienus, & tã innumera & maxi
ma beneficia nobis largitur, idque tam frequentissime. Pudeat
inquit Seneca, venale habere beneficium. Gratuitos quidẽ ha
bemus Deos, quos quidem si imitaris, etiam ingratis beneficia
conferes, nam & sceleratis sol oritur, & pyratis patent maria.

Greg. 3. p. pas. adm. 10. Euenire plerumque patientibus solet, ait Grego. vt eo qui-
dem tempore quo vel aduersa patiuntur, vel contumelias au-
diunt, nullo dolore pulsentur, & sic patientiam exhibeant, vt
custodire etiam cordis innocentiã non omittant. Sed cùm post
paululũ hæc ipsa quæ pertulerunt, ad memoriam reuocant, H
Vide astutiam inimici. igne se doloris inflammant, argumenta vltionis inquirunt, &
manſuetudinem quam tolerantes habuerunt, retractantes in
malitiam vertunt. Quibus citius à prædicatione succurritur,
si quæ sit huius mutationis causa pandatur. Callidus namque
Tentat nos damõ vt re flectamus mentẽ circa iniuriã, vt nos inci tet ad vin dictam. aduersarius bellum contra duos mouet, unum uidelicet in-
flammãs, ut prior inferat, alterum prouocans, ut contumelias
læsus reddat. Sed plerumque dum iam huius uictor est, qui
iniuriam persuasus irrogat, ab illo uincitur, qui illatam contu
meliam sibi æquanimiter portat. Vnius ergo uictor quẽ com
mouendo subiugauit, tota contra alterum uirtute se erigit, at
que obsistentem fortiter & uincẽtem dolet, quem quia com-

mouere

A mouere in ipsa contumeliarum iaculatione nō potuit, ab aperto certamine interim quiescens, & secreta suggestione cogitationem lacessens, aptum tempus deceptionis inquirit. Quia enim in publico bello victoriam perdidit, ad exercendas occultæ insidias exardescit: quietis namque tempore iam ad victoris animum redit, & vel rerum damna, aut iniuriarum iacula ad memoriam reducit: cuncta quæque illata sunt vehementer exaggerans, intolerabilia ostendit, tantoque mentem mœrore conturbat, vt plerumque vir patiens, illa se æquanimiter tolerasse, post victoriam captiuus erubescat, seque non reddi-
B disse contumelias doleat, & detetiora rependere, si occasio præbeatur, quærat. Quibus ergo similes sunt, nisi his qui per fortitudinē in campo victores sunt, sed per negligentiam postmodum extra vrbis claustra capiuntur? Quibus sunt similes, nisi his quos irruens magnus languor à vita non subtrahit, sed leniter veniens recidiua febris decidit? Admonendi sunt igitur patientes, vt animum victoria muniant, vt hostem publico bello superatum, insidiari mœnijs mentis attendant, & languorem clam repentem timeant, ne hostis callidus in deceptione postmodum maiori exultatione gaudeat, quòd dudum
C contra se rigida colla victorum opprimat.

Simile.

Tentationes importunas vincamus.

Amplissimus remunerator Deus.

VT *sitis filij patris vestri qui in cælis est*. Vide quam bonus retributor sit Deus, qui filios suos nos facit pro hoc obsequio videlicet dilectionis inimicorū. Facito igitur quod Deus præcipit, etsi sit cōtra voluntatem tuam, vim tibi ipsi facito, & peruersum ingenium tuum vince, etsi in eo difficultatem sentias. siquidem vides quā bonus remunerator sit Deus, & quā
D præclare tecum postea agetur. Timebant quidem Hebræi se committere mari rubro, etsi viderent multas aquarum diuisiones, donec tandem Aminadab præcessit vir animosus, & tunc omnes secuti sunt. Quod obsequium vt Deus ipsi remuneraret, sunt qui dicant eius tribum tantopere fuisse illustratā, videlicet tribū Iuda, vnde erat, & de qua exierūt reges Israel, ita Titelmanus interpretatur super illa quidem verba Psal. Facta est Iudæa sanctificatio eius. Vide etiā qūo Christus pharisæo figillatim enumeraret obsequia sibi præstita à Magdalena, videlicet q̄ lauasset pedes aqua lachrymarum, & absterſisset capillis, & oscularetur ore. Vide quomodo in extremo iudicio referat obsequia sibi à viris iustis exhibita, vt illa compenset.

Voluptati Dei obtemperemus.

Psal. 135.

Titelm. in Psal. 113.

Luc. 7.

Quòd

Quòd Petrus dixisset, Tu es Christus filius Dei viui, vide quã E
Mat. 16. amplissime fuerit remuneratus, cùm dicit Christus, Ego dico
tibi quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo eccle-
Luc. 22. siam meã. Item cùm dixissent discipuli, Ecce nos reliquimus
Mat. 19. omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis? ait eis. In rege-
Optimus retributor Deus. neratione cùm sederit filius hominis in sede maiestatis suæ,
sedebitis & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim
tribus Israel. Itẽ pollicetur se soluturũ centuplum hic & illic
in cælo vitam æternã, vt intelligas quam bonus sit retributor.

Si Deus reddit malis pro meritis eorum, quanto plus spe-
randum est, cùm magis videatur propensus ad præmiandum F
præmiaturum esse bonos? Siquidem recordatur Deus offen-
sarum contra ipsum quidem commissarum; vide enim quomo-
3. Reg. 21. do punierit regem Achab propterea q̃ vineam Naboth abstu-
lisset, simulq; honorẽ & vitam perdidit. Vide quomodo punie-
Exod. 14. rit Aegyptios, propterea q̃ tam dura seruitute populum suũ
Esther 7. affecerint. Vide quomodo punierit Aman propter ea quæ fa-
cere intentabat contra Hebræum populum captiuum, & con-
tra Mardochæum innocentem: nam Aman suspensus est in pa-
tibulo pro Mardochæo erecto. Nouit quidem Deus singulis
1. Re. 15. pro meritis rependere. Vnde Samuel dixit regi Agag, Sicut G
fecit absque liberis mulieres gladius tuus, sic absque liberis
1. Re. 17. erit inter mulieres mater tua. Arma quidem quæ acceperat
Goliath contra Dauid, accepit Dauid ad ipsum interficien-
dum & occidendum. Arma Holophernis contra Bethuliam,
Iudit. 13. accepit Iudith, & ipsi caput amputauit. Si igitur ita malis red
dit secundum merita, quanto magis rependet iustis præmia
Occasiones quærit Deus præmiandi seruos suos. ampliss ima? Siquidem verè regio pectore quærit semper occa
siones quibus possit præmiari obsequia sibi exhibita; modos
etiam quærit quibus possit auertere punitionem. Quòd si exi
gua obsequia amplissimis compensat beneficijs, ecquod quæ- H
so præmium illum manebit, qui diliget inimicos, & ipsis bene
faciet, neque reddet malum pro malo?

Consideratio quidem ipsius præmij solet animare ad labo
res tolerandos, facitque illos leuiores. Sentiebat quidem labo
2. Co. 11. res suos Paulus cùm diceret, In carceribus abundantius, in pla
gis supra modum, in mortibus frequenter: attamen hunc su-
dorem abstergebat illa consideratione præmij cùm diceret,
Rom. 8. non sunt condignæ passiones huius seculi ad futuram gloriã
quæ reuelabitur in nobis. Quanta putas esse præmia & gaudia
parata in cælo, his qui iniurias condonant, & inimicos suos di
ligunt? Siquidem eos filios Dei appellat, & ipsis huiusmodi

præmia

A præmia promittit, atque sufficit vt intelligas quanta sint præ
mia, & ipse Deus ea parauit. Rex Assuerus voluit aliquando Hesth. 1.
splendido conuiuio excipere oēs principes & potentatus regni
sui, & cùm esset tantus princeps anguli cuiusdam mundi, tam
opiparum & regium dedit conuiuium, tantaque cū maiestate,
vt oēs mirarentur: Quam magnificentius, & lautius putas fo-
re conuiuium nobis à Deo optimo maximo præparatū? Mune
ra quidem magnorum principum solent excedere subditorū
ipsorum capacitatem. De Alexādro quidem orientis principe Alexand.
legimus, & cùm seruus quidā eius ab eo munera aliqua postu Mag.
B laret, ipse iussit sibi dari amplissimā ciuitatem: cui seruus ait,
huiusmodi munus non esse sibi accommodatum. Respondit Exemplū.
Alexander, non id ego intueor, sed qualis sit qui beneficiū cō-
fert. Si igitur terreni principes tam liberales esse solent in be-
neficijs conferendis suis suditis, à quibus obsequium aliquod *Præmia*
acceperunt, quanto liberaliorem putas fore Deum in eos qui *amplissi-*
hoc dilectionis inimicorū præceptum seruauerint? Si ita effusi *ma nobis*
sunt principes terreni quorū imperia & vectigalia sunt limita *Deus pa-*
ta, & deficere possunt, & quidē quotidie imperia & vectigalia *rata ha-*
deficiunt, & deficere possunt, quid quæso sperandum erit de *bet.*
C præmijs huius diuini imperatoris, quæ sunt infinita, & cuius *Beatitudo*
pectus longè est animosius & liberalius? Si rex terrenus digni *quāta sit.*
tatē suam considerans, tam liberalē se ostendit, quid faciet su Simile.
premus oīum monarcha, cuius dignitas est infinita, & maiestas
in infinitū excedit oēs principes orbis terrarū? Quanta quæso
præmia ex tam liberali, pia, & diuina manu erunt speranda?

Vide quam bonus sit remunerator Deus, siquidē simplex
obsequium vnius nauiculæ Petri ad prædicandū, quod nullo
modo ipsi naui nocere poterat, ita remunerauit, vt dicat Lu- Luc. 5.
cas & amplissima piscatione eum propterea donauerit, ita vt
D duæ naues implerentur, quod inauditum hactenus fuerat in
eo lacu. Si enim tanta eius largitas, & magnificentia est, vt nec Mat. 10.
calicem quidem aquæ frigidæ sine mercede relinquat, quam
retribuet mercedem ei qui propter amorem Dei dilexerit ini
micum? Neque enim is mercatorum more paria paribus re- Dissimile.
fert, sed diuina largitas, parua magnis compensat.

Quam liberalis sit Deus retributor, satis apertè constat, ait
Bernar. ex illis Christi verbis apud Lucam, cùm dicit: Mensu- D. Bern.
ram bonam, & confertam, & coagitatam, & supereffluentem ser. 11. su-
dabunt in sinum vestrum. Mensura ista vt audio, ait Bern. erit per Cant.
sine mensura, de qua per Isai. dicitur, Oculus non vidit Deus Luc. 6.
absque te, quæ præparasti diligentibus te. Mensuram quippe Isai. 64.
bona,

bonam, ideſt iuſtam retribuet, quia erit ſecundum exigentiam E
Pſal.65. meritorum, iuxta illud Pſalm. Reddet vnicuique, ſecundū opera ſua. Confertam, quia ſupra condignum erit, ſicut Paul. ait,
Rom.8. Non ſunt condignæ paſſiones huius ſeculi ad futuram gloriā.
Coagitatam, ideſt ſupra id quod deſiderari poteſt, iuxta illud
Col.3. Apoſt. Ei autem qui potens eſt omnia facere ſuperabundanter, ideſt ſupra id, quod humana cogitatio attingere poteſt.

Eleemoſyna res illuſtris.

CVm facis eleemoſynam. Commendatur quidem nobis vt F
2. Cor. 9. *Terra fertilis ad ſeminandū, man' pauperum.* Simile. Sap. 5. in manu pauperis ſeminemus, de hac enim ſemente intelligit Apoſt. cùm ait; Qui ſeminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet. Quamuis hic in mundo fertilem in agro terrā habeamus, tamē bona ſeminis pars amittitur: at in terra fertili pauperum, nec granum vnicum perit, & inde fit vt cum tanta abundantia reſpondeat. An non miraremur tam frugiferam terram, quæ pro vno modio mille daret modios? Vtique plus fructificat eleemoſyna pauperis: tm̄ enim fructum edet, vt in iudicio mali mirantes dicant, Nos inſenſati vitam illorū æſtimabamus inſaniam: ecce quomodo computati ſunt inter G
filios Dei, & inter ſanctos ſors illorum eſt. Quæ cùm ita ſint, cur non etiam, ſi opus eſt, dimidium bonorum tuorū das pauperibus, aut ſaltem quod ſupereſt tibi ex vectigalibus? Ceterum ait Seneca, quidam ſunt quibus nil vnquam vſ ſupereſſe
Seneca. Simile. *Auari sūt inſtar canum famelicorum.* patrimonij, etſi ſemper creſcat, quos comparat famelicis canibus, qui ēt in medio aere venientem cibum apprehendunt, & caudam mouent, latrant, & plura petunt. Sic enim iſti cùm habent vnam dignitatem. aliam poſtulant, & rurſus aliam, cum tanta ſolicitudine & negotiatione, vt videantur præ fame rabidi. Pudor planè nobis eſſe debet, q̄ barbaræ gentes ſibi hac H
in re modum præſcripſerint, & nos pro quibus Deus pauper factus eſt, tantopere diuitias ſitiamus, vt nec obolum pauperi-
Prou.11. *His qui eleemoſynas dant, multa Deus cō fert beneficia, & ben. facta permanent.* bus impartiamus? Illi qui notitiā non hñt præmij mēdici Lazari, nec punitionis auari diuitis, diuitias contēnebāt; nos verò tā anxie ipſis inhiamus? nec cōſideramus q̄d dicat ſapiens in Pro. Benefacit animæ ſuæ vir miſericors. Itē alibi ait, Alij diuidunt propria, & ditiores fiūt, alij rapiunt nō ſua, & ſemper in egeſtate ſunt. Intra ſepulchrum quoddam Romæ inuentū eſt ſaxum cum his literis, Expendi, donaui, ſeruaui, habui, habeo, perdidi: ideſt quod expēdi, habui: quod donaui, habeo: q̄ ſeruaui perdidi. Quaſi mortuus diceret, tm̄ habeo bona quæ feci.

Grauis

A Grauis quidam autor refert, quòd uir quidam haberet piã coniugem, cùmque frater quidam dominicanus apud eum diuertisset, rogaretque coniunx ut aliquem sermonem misceret ad spiritum pertinentem, ipseque responderet se id libenter præstiturum, nisi uiro suo molestum foret, annuit maritus, modo breuiter diceret: tunc ait frater; ita te geras cum proximo tuo, sicut alios tecum uelles. Statim uir hanc considerationem menti suæ insculpens, soluit omnia quæ debebat, dicens se cupere ut ita alij se cum ipso gererent: tum etiam cùm pauper eleemosynam peteret, ipsi cænam dedit, & lectum instern-
B ni iussit, vt ibi cubaret: porro quoniam pauper vltra quam solitus esset, comederat, nocte sitiuit, cuius voces cùm audiret dñs, statim surrexit, & ad cisternam se cõferens, vt aquam pro pauperе hauriret, submersus est, cùmque inde mortuus educeretur, inuentum est pretiosum monile in collo eius, vbi scriptum erat, quòd antequam corpus in frigida cisterna frigeret, angeli animam in cælis collocauerant; vt inde intelligas quanti Deus faciat eleemosynam pauperi collatam.

Exemplũ.

Quod nobis uellemus, etiã proximo faciamus.

Quõ soleat Deus misericordiæ opera compensare.

Male quidem seruimus Deo pro tantis ab ipso beneficijs acceptis, atque si aliquid ipsi offerimus, est id quod deterius
C est; cùm tamen dæmoni meliora demus, id est floré ætatis & maiorem vitæ portionem; relinquimus vero Deo ætatem decrepitã & mortis horam. De quo conqueritur Deus per Hiere. dicens. Nonne vides quæ isti faciunt in ciuitatibus Iuda? Filij colligunt ligna, & patres sucendũt ignem, & mulieres cõspergunt adipem, vt faciant placentas reginæ cæli, & me ad iracundiam prouocent: ex adipe ideſt flore farinæ placentas faciebant idolis. Sic mali panem ex adipe & flore vitæ suæ dæmonio offerunt, quod verò deterius est dant Deo, vt pertusos
D calceos, aut tunicam confractam, aut subuculam dilaceratam, dicuntque famulo, vt hæc per feneſtram deijciat, aut vt pauperibus largiatur: Quasi dicant, vides hæc prorsus periſſe iam, da pauperi, vel in sterquilinium proijcito. Non legunt isti quid Deus dicat per Mala. Maledictus dolosus, qui habet in grege suo masculum, & votum faciens, immolat debile domino, quia rex Magnus ego dicit dominus exercituum, & nomen meum honorabile in gentibus. Non ita se gerebat Abraham, vt isti immisericordes, nam vt habetur in Gen. cùm hospitio excepisset angelos, tulit vitulum tenerrimum & optimum, tulit quoque butyrum & lac, dixitque Sarræ, accelera tria sata similę, commisce, & fac subcinericios panes. Simila est farinæ flosculus: sic igitur nos debemus gerere cum

Deo quod deterius est damus.

Hier. 7.

Dæmoni florem ætatis damus, & Deo decrepitã ætatem.

Eleemosynam ex deterioribus facimus.

Mal. 1.

Gen. 18.

paupe-

Mat. 25. Mal. 1. pauperibus, siquidem id Deus in suo libro scribit, & sibi ascribit, vt habetur apud Mat. & per Mala. ait ꝙ est rex magnus. E

Simile. Quemadmodum quando per corpus non distribuitur nec communicatur spiritus vitalis, quod solemus nominare carentiam pulsus, intelligimus hominem esse iam mortuum, vel saltem morti valde vicinum: sic quoque cùm prætermittit homo facere eleemosynam, & similia bona opera implere, agnoscimus talem perditum, aut esse valde propinquum vt pereat, & omnino intereat.

Sabbatho post Cineres. F

CONCIO PRIMA.

Periculosum interdum est viuere in ciuitatibus. VM *sero esset factum, erat nauis in medio mari, et Iesus solus in terra.* Marc. 6. Mat. 14. Secessit Iesus in desertum post miraculum quinque panũ: solebat enim libenter ad solitudinem ire, vt intelligamus quanta sæpe impendeant pericula his qui in ciuitatibus viuunt, in quibus propter complacentiam multa sæpe mala fiunt: ne enim iudiceris inurbanus, multa facere soles: nam G C ne existimeris miserabilis, interdum te prodige induis: ne iudiceris pusillanimus, quæris vindictam. O quam laboriosum est, ingenium tam multis intendi.

Mundani honores multos perdunt.

Similitu. Nauicula est pœnitentia: nam sicut mare tranare non vales sine nauicula, sic non potes sine pœnitentia, si peccator es, ad

Luc. 13. cælum transfretare. Luc. 13. Nisi pœnitẽtiam egeritis &c. Dicitur nauicula, & non nauis, ideo quòd quamuis magnam agas pœnitentiam, tamen parua est pro ratione delictorum tuorũ; tamen Deus hac parua contentus est, vt suspirio, salutari desiderio, & proposito, hæc enim etsi exigua, plurimi facit. H D

Autor. *Cum sero esset factum.* Descendit Christus de monte vbi orauerat, & postmodum, ait Euangelium, ꝙ ambulabat per mare

Magna orationis vis. tempestuosum, & quòd solo eius imperio cessauit omnis tempestas vbi ingressus est in nauim, exiens porro ex naui sanabat omnes infirmos, solo fimbriæ attactu. In quo intelligimus, ꝙ qui se oratione munit, tranat hoc mundi mare sine naufragio, & sedat turbulentos appetitus, ac tandem suo exemplo curat multos à vitijs. Vide quæso quantum valeat oratio.

Videns eos laborantes in remigando, erat enim ventus contrarius eis.

Simile. Vide igitur obsecro, quòd si sancti infelici & contrario vento remigant, ita tu si in portum cælestis illius patriæ peruenire

A uenire cupis, contrarijs & aduersis calamitatibus ab inimicis illatis nauigare debes. Porro contrarium maledictionis est benedictio, & quod aduersatur odio, amor est. Si inimicus malus est, tu esto bonus. Si te odit, eum ama, & si tibi maledixerit, bona de eo prædica. Hoc quidē aduersante vento beatissimus Paulus nauigabat, dicens. Maledicimur, & benedicimus, persecutionem patimur, & sustinemus, blasphemamur, & obsecramus. Sic sanctissimus Ioseph quem fratres vendiderant, cùm tamen descenderent in Aegyptum, cū fletu magno occurrit, & osculatus est eos dicens, nolite timere. Denique ipse Chri-

B stus in nauicula crucis vento contrario nauigans inimicorum carnificum, pro eis rogabat. Illi laborabant in remigando, & non poterant exuperare & vincere procellam, impetūque ventorum. Ita tu non poteris exuperare, atque euincere vitia ipsa, nisi manus diuina, & potentia, atque præsidium tibi accurrerit, vt illis accurrit. Quare quasi contra Philisthæū pugnans ipsum, nempe contra dæmonem, eges ope, auxilioque diuino, quia dæmon est exercitatissimus Philisthæus in pugnando, cō

C tra quem non sufficiunt profectò arma Saulis, nempe confidentia humanarum virium, quin potius opus est aliquo qui norit tum leones, tum vrsos superare ac dilaniare, quasi alter Dauid fidens in Dei auxilio: quem ignorans Saul, dicebat ad eum: Non poteris resistere Philisthæo isti, nec pugnare aduersus eum, quia puer es, hic autem vir bellator est ab adolescentia sua. Petrus quidem minus adhuc in his aduersis exercitatus, sese in mare præcipitabat, quod faciunt qui in pericula sese inconsiderate & incaute conijciunt, minus adhuc exercitati in virtute. Cæterum Dauid expertus in seipso sæpissime fuerat, an ad hoc certamen sufficeret, & nihilominus deposuit arma Saulis, non confidens omnino in eis, hoc est in suis viri-

D bus, quin potius confidens in domino dicebat: Tu venis ad me cum gladio & hasta, & clypeo, ego autem venio ad te in nomini domini exercituum. Sæpe quidem serui Dei in exercitatione virtutum multas experiuntur contradictiones, adeo vt interdum videatur quodammodo ipsis impossibile vlterius progredi, atque sibi quodammodo videntur à Deo derelicti, neque diuinos habere fauores, videnturque dicere cum Dauide: Vt quid domine recessisti lōge? Despicis in opportunitatibus, in tribulatione. Item Psal. 42. Quare me repulisti, & quare tristis incedo dum affligit me inimicus? Vtile quidem est vt interdum homo in huiusmodi tribulationibus se videat, vt hoc modo intelligat quam parum de suis viribus cōfidere debeat,

Reddamus bonum pro malo.

1. Cor. 4.

Gen. 45.

Luc. 23.

Similitu. *Dei auxilio opus est ad vincendas tentationes.*

1. Re. 17.

Mat. 14.

Ne tentemus Deū.

1. Re. 17.

Psal. 9.

Psal. 42.

& quam parum possit sine Deo. Noli igitur cadere animo, sed illam mito considerationem, quòd Deus te videat, & labores
Deus nos cõspicit remigantes. considereret in remigando contra ventos contrarios, etsi videatur dissimulare tum ẽt nouit quantum oneris sustinere queas,
1. Co. 10. & quantum possis contradictionibus resistere, neque permittet vt succumbas oneri, aut quòd à contrarijs ventis deijciaris, si modò remigare velis. Fidelis est Deus, ait Apost. qui non patietur vos tentari supra id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione prouentũ, vt possitis sustinere. Confidere igitur debes quòd Deus accedet ad te cùm erit opportunum: Si enim statim non accurrit, inde fit quia nouit adhuc vires tuas validas, & ita in grauioribus exercet tanquã inuictũ militem.

Sæpe nobis contradictiones, & tentationes, laborumque procellæ propter nostra errata contingunt, quia scilicet sensua
D. Anto. litatem rationi subijcere ignoramus siue potius cõtemnimus.
4. par. ait D. Anto. In typum autem huius rei, nempe carnem spiri-
The. ti. 13 tui subiectam esse oportere, dixit Angelus ipsi Agar ancillæ,
cap. 3. reuertere ad dominam tuam, & illi esto subiecta. Quantũuis
Gen. 16. grauis exiſtat oppressio tua, ait Basi. non desinas semper Deũ
Basil. in inuocare, siquidem ex maioribus solet ipse liberare pericu-
Psal. 33. lis eos qui se totos ipsi tradunt, cùm sibi opportunum vide-
Psal. 33. tur. Vnde Dauid dicebat; Multæ tribulationes iustorum, & de omnibus his liberauit eos dominus.

Semper in Deo confidere debemus etsi nobis videamur derelicti. *Circa quartam vigiliam noctis.* Nec confestim periclitantibus succurrit, sed quarta vigilia in mari ambulans, venit ad ipsos, erudiens nos non à se cito solutionem calamitatum quærendam, sed magno animo aduersa perferenda: Cæterum quã do iam confestim se liberatum iri crediderunt, tunc maior eis timor calamitatum erat. Hoc enim obserua, ait Chry. vt quan do vrgentia mala expulsurus sit, tunc grauiora & terribiliora
Chrys. in sæpe inducat, quod etiã nunc accidit, vt periculorum frequen
Matt. ho. tia fortiores redderentur. Hoc enim in Iob factum fuisse vide
51. to. 2. mus: nam cùm tentationi finem allaturus esset, tunc molestio
Iob 31. ra permisit, non dico de liberorum morte, non de verbis vxoris, sed de seruorum atque amicorum opprobrijs. Similiter
Gen. 31. quando de peregrinationis afflictione Iacob liberabat, maior turbatio accidit: socer enim eum persecutus, mortem minaba
Gen. 32. tur: & paulopost frater successit, qui maiorem illi timorem incussit: nam quoniam ferre iusti homines non possent si longo tempore atque acerrime tentarentur, cùm pericula euasuri sunt, tunc vt maiora mereantur, maiora inferri permittit cer-
Gen. 22. tamina. Id etiam in Abraham factum non ignoramus: vltima

enim

A enim atque terribilis illa tentatio fuit, qua immolatione filij angebatur.

Circa quartam vigiliam noctis. Vide quomodo in quarta vigilia ipsos liberauit: non igitur debemus limitare voluntatem Dei, sed postulemus, vt nos liberet quando sibi bene visum fuerit. Ne simus instar populi Bethuliæ, qui decreuerat post quinque dies se tradere hosti, nisi eo tempore liberarentur. Differre enim interdum solet Deus liberationem nostram pro ratione beneplaciti, & vt videt nobis magis conuenire: cùm igitur dilatet nobis succurrere, satis nouit quòd ip- Iudith 8. *Patiētiam in calamitatibus habeamus.*

B sos labores possumus tolerare.

Putauerunt phantasma esse, & exclamauerunt. O quantum conducit timor, & quòd in aliquo labore versemur! Satis enim idem constat in ipsis nauigationibus, siquidem cùm prospere nauigatur, videas ipsos nautas cum reliquis confabulantes, & multas vanitates proferentes, alios videas ludentes tum taxillis, tum lusorijs folijs: at verò simulatque ventus cõtrarius insurgit, & oritur tempestas, omnes cessant à ludo, videasque alios orarias preces apprehendẽtes, alios psalterium, alios confitentes peccata, alios Deũ inuocantes, alios vota vo- Simile. *Calamitates quam sint vtiles.*

C uentes peregrinationis, vel religionis, vel aliorum bonorum operum. Deus bone, quam cito propter calamitatem commutantur! Non est lapis pretiosus tam splendens in nocte, quam tum isti splendent calamitate. Nescio igitur vnde proueniat, quod homines nõ timeant horribile Dei iudicium, & Deum ipsum. Cùm Holophernes bellum mouit contra Madian, descendit in campos Damasci, tempore messis, & combussit segetes, atque prescidit arbores, adeo vt dicat textus, quòd descẽdit & irruit timor super omnes habitatores illius regionis: Simile. Iudith 2. *Timor Dei vtilissimꝰ.*

D si igitur mortalis homo tantum incutit terrorem hominibus, quid putas faciet Deus cùm ad iudicandum veniet? An non tibi videtur vtile, timere Deum & eius iudicium, siquidem si hic timeamus, illic tunc non erit timendum? Imo propter nostrum commodum maximum, hunc nobis timorem incutit. Cùm Saul Philistæorum exercitum timebat, iuit ad phytonissam, quæ inuocabat dæmonem, Deus autem noluit vt egrederetur dæmon sub nomine Samuelis, sed spiritus Samuelis, qui dixit, quòd ipse cum filijs & familia perirent eras, qui id dixit vt terreret eum, & comminaretur, cùmque nollet, ideo perijt. Vtinam nobis non ita accidat, cùm tam parum timeamus Deum. 1. Re. 28. *Timorē incutit Deus vt conuertamur.*

Quorsum obsecro Deũ non timemus, cũ præsertim omnes

calamitates huius seculi & venti contrarij nil sint, si cum futu E
Iob 19. ris calamitatibus comparentur? Optimè quidē intellexit Iob dicens; Miseremini mei, miseremini mei saltem vos amici mei, quia manus domini tetigit me. Cùm illi abstuliſſet filios, bona, & salutem, nihilominus tamen dicit, quia manus domini tetigit me, & non vltra: quid obsecro vocas esse æternas inferni pœnas, & quando Deus per ministros Tartareos furorem
Si temporales timemus pœnas, multo magis timeamus æternas. suum ostendet? Si ita Deus suos tractat, vt vnico tactu statim filios, bona & salutem adimat, qualis erit contra inimicos? Est quidem timor Dei, septum quoddam animæ: væ illi qui hunc
Similitu. timorem amisit, & qui iam dormit ad sonum malæ conscien- F
Thre. 2. tiæ, veluti somnus alicuius fabri ad sonitum mallei. Signum est perditionis instantis nisi timeas, nam iam septum animæ amisisti. Non destruxit Nabuchodonosor Babyloniam donec euertit muros: quod flebat Hie. dicens; Tradidit in manus inimici muros turrium eius. Seruì quidem Dei ex alijs periculū
Psal. 57. faciunt. Hoc visus est significare Dauid cùm diceret, Manum
Simile. suā lauit in sanguine peccatoris: quasi dicat, bonus corrigitur, videns punitionem alterius. Lauare autem manus est lauare conscientiam, & corrigere opera. Quòd si boni emendantur uidentes punitionem malorum, annon multo magis debent G C
corrigi mali uidentes punitionem aliorum malorum? Inter
Apoc. 19. alia quidem insignia quæ uidit Ioann. habere Deum in Apo-
Mat. 10. cal. illud unum erat, quòd exiret de ore eius gladius utraque parte acutus. Gladius quidem regis temporalis una parte est acutus, Cauete autem ab eo cuius gladius ex utraque parte est acutus. Hoc igitur diligenter consideremus, & timebimus, ac uitam emendabimus. Quòd intelligat dæmon quanta bona nobis proueniant ex timore Dei, ideo illum à nobis curat
Gen. 3. expellere: unde dixit Euæ, Nequaquam moriemini. Hoc etiā
Dan. 13. dicebant peruersi illi senes Susannæ, uidelicet Ne timueris, H D
quia nemo ipsos uidebat.

2. Reg. 2. In lib. 2. Reg. habetur, quòd cùm Azael frater Ioab persequeretur Abner, dixit ei Abner: Recede, & noli me sequi, ne
Erubescamus male agere. compellar confodere te in terram, & leuare non potero faciē meam ad Ioab fratrem tuum. Si hic uerebatur uidere faciem
1. Esd. 9. Ioab propter hanc causam, quanto æquius est ut erubescamus apparere ante faciem Dei, quem tam sæpe offendimus? Esdras
Ne simus inuerecundi. quidem loquendo cum Deo, uidensque & peccata populi, dicebat orans: Deus meus confundor & erubesco leuare faciem meam ad te. Si hic pro alienis peccatis ita erubescebat, quanto plus debet peccator erubescere pro suis iniquitatibus? Nos

A verò non ita agimus, sed nobis quadrat illud Hier. Frons meretricis facta est tibi, noluisti erubescere. Dic obsecro, si dum aliquis latro suspenditur, clamatque præco hunc propter tale furtum suspendi, interim audires vocem alterius conquerentis quòd sibi pecunia tunc eriperetur, videlicet crumena cum quinquaginta nummis aureis, an non plurimum mirareris impudentiam huius latronis, qui nollet periculum facere ex punitione alterius? Mirabilius vtique est quòd videas aliquem mori, qui persoluit Adæ furtum, propter quod mortem incurrimus, & tamen te nullo pacto refrænes, nec velis abstine- Hier. 5. Simile. *Mortem timeamus et Deum non offendem⁹.* Simile.

B re à peccato, sed potius dum vides hunc suspendi, ipse furaris & peccatum committis. Verè iam in mundo timor Dei refrigescit, adeo vt iam videas Deũ minus timeri quam infimum aliquem hominem, siquidem ea faciunt multi ante Deũ, quæ facere non auderent ante infimum hominem. *Timorem Dei amisimus.*

Tractans hac de re Eccles. ait; Si non in timore domini tenueris te instanter, cito subuertetur domus tua: est timor Dei instar vermis semper rodentis, qui ante oculos nobis ponit periculum in quo versamur, & obligationem quam tenemus. Huiusmodi consideratione vtebatur Abacuc cùm diceret, Su- Eccl. 27. Similitu. Abac. 2.

C per custodiam meam stabo. Felix ille qui huiusmodi timorem habet in corde fixum. Experientia quidem nos docet, quòd animalia habentia cornua & pedes fortes atque vngues ad se tuendum, non timent sicut cætera animalia, quæ quòd his careant, sunt timida, vnde quibusdam ex his dati sunt veloces pedes ad fugiendum, alijs data sunt remedia ad tegendum se: his igitur medijs vtuntur propter timorem quo prædita sunt, & seruiunt ipsis armorum loco, siquidem aliàs non possunt exercere vires. Nos propter peccatum perdidimus fortitudinem gratiæ, & ita sumus inermes, neque superest aliud refugium, Simile. *Timorem nobis incutit Deus, vt eius indignationẽ fugiamus.*

D nisi vt timeamus, & inde proueniet nobis fuga vitiorũ & peccati: siquidem serui Dei timent. Vnde Isa. ait; Solus sedebam, quoniam comminatione replesti me. Et sanctus Iob etsi iustus dicebat; Semper quasi tumẽtes super me fluctus timui Deũ. Timent sancti, quoniam vt ait Luc. plus ab eo petetur, qui plus habebit, & magis remanet obligatus: nos verò nõ solùm non timemus, verum etiam falsam quandam securitatem habemus, quæ nescio unde proueniat. Pulchre quidẽ nobis congruit illud Oseæ; Noli lætari Israel, noli exultare sicut populi, quia fornicatus es à Deo tuo, dilexisti mercedem super omnes areas tritici. Non timeamus mortem, nisi videamus quòd sigillatim nos secum aufert & abripit tanquam miluus pul- Isai. 15. Iob 31. Luc. 22. Oseæ 9.

Simile. los,& statim obliuiscimur. Aliqui sunt fructus qui suo tẽpore E
maturi producũtur, tales sunt qui audiẽtes doctrinã timẽt,&
Simile. cõuertũtur. Alij sunt fructus qui neque calore nec frigore ma
Si timor Dei deest, cætera corruunt. turescunt,nec gelu,nec aqua,nec sunt fructus vtiles:tales sunt
qui amisso Dei timore, obstinati remanent in sceleribus suis.
Exclamauerunt. Sic ipsi præstare debemus,cùm nos vehe-
menter afflictos,magnisque laboribus tam spiritualibus quam.
corporalibus cernimus oppressos. Hoc enim etiam modo fe-
2.Par.20. cisse constat regem illum Iosaphat, & ei Deus auxilium præ-
buit. Considera enim quam opportunè, & religiosè succurrit
2. Ma.3. sacerdotibus templi petentibus de cęlo præsidium aduersus F
immane sacrilegium,quod Heliodorus templo domini infer-
re constituerat. In mentem reuoca quæso in quod fuerit di-
scrimen adductus Abraham cùm pulcherrimam Sarram vxo
rem suam sibi tulerat Pharao,& iterũ rex Abimelech, vt habe
Gen.12. tur in Gen. Ex quibus omnibus illum magno cum honore &
Gen.10. gloria Deus eduxit. Quis quæso credidisset Hebræos habi-
turos esse saluté,quando ex vna parte iam iam exercitus Pha-
raonis instabat,ex alia mare rubrum opponebatur,& aditũ eis
quo aufugere possent intercludebat?ibi tamen remediũ oppor
Exod. 14. tunum facillime inuenit,quo Hebræos magno cum triumpho G
& gloria liberauit. Quis vnquam superesse remedium regi
Ezechiæ,tam numeroso atque potenti exercitu, potentissimi
2. Re. 18. atque arrogantissimi Senacherib obsesso?Verùm simul atque
2.Par.22. manum suam tetendit omnipotens, mira facilitate remedium
dedit,exercitu omnino dissipato atque cõtrito. Quis sibi per-
suaderet,vrbem Bethuliam, tãto in periculo,& discrimine po
sitam,liberari posse ab exercitu copiosissimo superbi principis
Holophernis?Facili tamen negotio salutem,& libertatem vr-
bis Deus inuenit,magno cum dedecore superbi ducis, & vitæ
Iudit. 13. eius iactura, atque tyranni Nabuchodonosor qui eum mise- H
rat, extremis incommodis. Vide etiam quanto se in periculo
Hier.26. constitutum conspexit Hieremias, quando ipsum sacerdotes
occidere parabant, & quando ad principum petitionem ini-
quam, est missus in lacum horrendum & teterrimum. Ex qui-
bus omnibus pijssimus Deus eum facile liberauit.
Hier.38. *Exclamauerunt.* Tribulatio discipulos clamare coegit,non
Hier.40. est.n.sulphureus puluis,qui tanta vi atque velocitate globum
Simile. emittat,faciatque eum in altum tendere, atque calamitas ve-
locissimo cursu exclamationem,& orationem sursum emittit,
Pompon. & impellit. Narrat Pomponius Mela de quodã fonte existen-
Mela. te in Cyrenaica prouincia,eũ per noctem feruescere,per diem

autem

A autem ex radijs solis frigere: sic planè nos calamitatis nocte affecti, diuino calore feruescimus, in prosperis autem, quæ per diem designantur, frigescimus. Sicut magni pisces nó nutriuntur in aquis fluuiorum dulcibus, sed in maris vndis salsis, & amaris: pari ratione viri illustres virtute, & præclari educantur in amaritudine lachrymarum & calamitatũ. Et sicut Stella per noctem ostendit claritatem suam, quæ per diem sole lucente absconditur, & offuscatur: sic in quibusdam prosperis succedentibus non enitet virtus, vbi verò tempestas atra ingruerit manifestatur, & ostenditur. Quemadmodum in eodẽ igne B aurum purificatur, & paleæ comburuntur, & vna eademque trituratione triticum expurgatur, & paleæ comminuuntur, & per eundem modum pretiosum vnguentum suauem effundit odorem, & cœnum immundum emittit fœtorem: Sic eadem prorsus calamitate boni splendent, & indicantur, impij autem fiunt deteriores, & nequiores.

Similitu. Simile. Similitu. Simile. Similitu.

Non certè agricolæ contemptim semen spargunt, sed antequam serant, terram subigunt, & mouent, deinde frumenta mandant: sic Deus, vt verba sua fructum faciant in cordibus hominum, tribulationibus, & laboribus antea nos premit, vt C fructui ferendo paratiores reddamur. Lætemur igitur quoties tribulationibus conflictamur, paratur namque terra in qua seminatum verbum Dei fructũ reddat centuplum. Vnde D. Iac. Omne gaudium existimate fratres, cùm in varias tentationes incideritis. Vt enim segetem in agro, pluuias, rorem, glacies, pruinas, & tempestates, ferre necessarium est, antequam maturescat, & fructum ferat: ita hominem fidelem intus & extrinsecus multa pati mala oportet, quibus exhaustis, tempore suo fructificet. Vnde idem Iac. Ecce agricola patienter expectat fructus terræ. Sic etiam Paul. de Abraham ait, quòd longani- D miter ferens, adeptus est repromissionem.

Simile. *Tribulationes lato vultu excipiamus.* Iac. 1. Simile. Iac. 5.

Ascendit ad illos in nauim, & cessauit ventus. Quòd tempestas cessiet intrante se in nauiculam, significat q̃ cùm ingreditur Christus per gratiam in animam, statim cessat tempestas peccati, atque superbiæ, & ambitionis. Item hinc colligas q̃ Christus sit vniuersalis omnium rerũ dominus, non sicut falsi dij cæcæ gentilitatis, quæ alium appellabat Deum ventorum, alium maris, alium terræ, & inter ipsos erant bella propter iurisdictiones, cùm alij pluſquam alij vellent iurisdictionem extendere. Christus igitur apertè ostendit quòd sit dominus terræ, maris, atque ventorum, cùm omnia ipsi obediant, & omnibus imperet, & in singulis miracula faciat.

Cũ ingreditur Christus in animã, statim cessat tempestas. Vanos habebat deos caca gentilitas.

Mar. 4. Nota q̃ idem Marcus nobis narrat quandam aliam tempe E
ſtatem diſcipulorum ante hanc, ſed erat Chriſtus in nauicula
ſuper cernical dormiens, & ideo cùm haberent magiſtrũ, non
ita territi ſunt: nunc verò vult eos exercere, vt in maioribus
poſiti laboribus, non terreantur, & ita iubet ipſos nauim aſcen
dere, & ipſe remanet ſolus in terra, præcipitque tempeſtati vt
excitetur in mari. Nec mirum, ſiquidem eos ſibi paſtores de-
legerat, & ideo paulatim exercet in laboribus. Se gerit inſtar
Simile. inſcultoris, qui poſtquam imaginem incidit aut inſculpſit, eam
vento & aeri exponit, vt ſi lignum findi debet, id potius faciat
in officina, vbi rimæ facili negotio reparari poterunt, quæ nõ F
Tentationes permittit Deus. ita facilè repararẽtur, ſi imago depicta eſſet & deaurata, atque
in altari poſita. Sic fragilitates diſcipulorum facilè poterant re
parari quandiu in ſchola verſabantur, non ita ſi iam poſiti eſ-
Simile. ſent in tabernaculo Eccleſiæ. Qui natandi artem docet, ſolet
eum quem inſtruit, permittere aliquantulum in aqua ſubmer
gi, vt ita deponat metum, cùmque videt eum in anguſtia poſi-
tum, ſubleuat ipſum, & animũ addit: quæ omnia ideo præſtat,
Similitu. vt quando magiſtrum non habeat, nequaquam timeat. Sic la-
niſta ſe gerit cum diſcipulo, nam interdum ét ipſum percutit,
& monet vt diligenter ſibi caueat: quæ omnia facit, vt in vero G
certamine nequaquam paueat, ſed diligenter ſibi attendat ne
Simile. interficiatur, aut feriatur. Sic auis docet pullos ſuos volitare,
primum quidem vna ala, & parum, deinceps vero iam vtraque
Circunſpecte viuamus. ala liquidum aerem percurrunt, & extra nidum volant. Diſci-
puli quidem domini in maximis laboribus verſaturi erant ab-
ſente magiſtro, & ideo paulatim in his exercendi erant, vt tan-
dem cùm in cælũ aſcendiſſet magiſter, fortiſſimi eſſent & con
ſtantiſſimi: facit eos expertos, & idoneos ad verum & legiti-
Simile. mum certamen, cumque ſe occaſio obtulerit. Sic ſe gerit etiã
Tribunus militum, nempe ad milites exercendos ſolet inter- H
dum repente canere claſſicum, cùm magis imparatos videt mi
lites, vt ita experiatur diligentiam, & animũ cuiuſque, & quo-
Simus ſemper parati ad tentationes. modo ſinguli ad ſuas ſtationes confugient. Ita Chriſtus modo
ſinit diſcipulos verſari in his laboribus, & grauiores eos reddit
quam priores: nam illic interdiu, hic verò noctu inuadit tẽpe
ſtas: illic parum durauit, hic uerò per totam noctem ſinit labo
Mar. 4. rantes in remigando: illic cum ipſis erat, hic vero abſens: illic
non viderunt phantaſma quo terrerentur, hic vero vident: de-
nique grauiores præbet labores. Et nota q̃ quando arbitrabã
tur ſe magis in periculo verſari, & cùm uident phantaſma, tũc
propinquius erat ipſorum remedium. Sic videmus q̃ Petrus

videns

A videns Iesum, se demersit in mare, & ibat natãdo ad ipsum, sed cùm iam cæpisset mergi, adeo prope fuit remedium, vt Christus manu eũ apprehenderet, diceretque, Modicæ fidei, quare dubitasti? Noli igitur tu in laboribus diffidere, aut animo cadere, quin potius quo magis te oppressum videris, magis cõfide de auxilio iam iam instanti, siquidem Deus ad illũ vsque articulũ vult differre remedium, vt pluris illud facias & æstimes. Mat. 14.

Sinit Deus, vt homines vtantur remedijs naturę, & artis in his rebus infimis, cùmque intelligit hæc non proficere, nec sufficere humanã diligentiã, tunc interponit autoritatẽ suã & po- Similitu.

B tentiã: sicut facere consueuerunt aliqui medici, vt scilicet nolint ad infirmũ visitandum accedere, nisi prius maxime vrgeat infirmitas, vt ita eorũ scientia, & industria magis cognoscatur: imo interdũ solùm eunt, cũ iam à reliquis medicis derelictus est infirmus. Sic ẽt multi celebres aduocati, nolunt causæ alicu- Simile. Similitu.

ius patrocinium susc ipere, nisi cùm iam vident eã propemodũ perijsse, & clientem iam fere causa cadere: tunc siquidem ipsi ostendunt quanta polleant eruditione, quantamque habeant industriam ad causam ipsam instaurandam & recuperandam.

Cessauit ventus. Tempestates quidem seruorum Dei pul-

C chrum sortiuntur, & felicem finẽ. Vide enim quomodo Deũ timuerint, qui in eadem naui cum Iona propheta erant. Vide etiam, angustia Niniuitarum quam felicem habuerit exitum, propterea quòd ipsi Niniuitæ pœnitentiam egerunt, atque etiam Deum optimum maximum timuerunt. Ionæ 1. Ionæ 3.

Sabbatho post Cineres.

CONCIO SECVNDA.

D *Præsentem semper habeamus Deum.*

VM *sero esset factum, erat nauis in medio mari, et Iesus solus in terra.* Mar. 6. Absentia quidẽ Christi causa fuit quòd tantam tempestatẽ paterẽtur discipuli per totam noctem, & hæc ẽt est causa nostrorum laborũ spiritualiũ, non quòd ipse semper præsens non existat ẽt his quæ cogitamus, sed quia ita ipsum obliuiscimur, vt videatur nobis longissime abesse, & ea quæ facimus nõ confiderare. O si consideraremus q̃ semper contuetur Deus nostras cogitationes, quam circunspectius viueremus! sed tamen hoc obliuiscimus, & propterea in tot absurda incidimus. Iustũ *Considere-mus quod Deus semper nos intuetur.*

sane

Obliuiscitur Deus obliuiscentem se.

sane iudicium Dei est, vt qm̃ Deum fingunt obliuiscẽtem, & E
procul stantem, itẽ surdũ, & cæcũ, & mutum, ẽt ipsos deserat
ac si cæcus, & surdus esset. Quod significauit Apost. cùm ait;
Et sicut non probauerunt Deũ habere in notitia, tradidit illos
Rom. 1. Deus in reprobũ sensum, ut faciant ea quæ non conueniunt,
repletos oĩ iniquitate & malitia, fornicatione, auaritia, nequi-
tia, plenos inuidia, homicidijs, contentione, malignitate, susur
Multa sequũtur in cõmoda qũ Deum non habeamus præsentẽ.
rones, detractores, Deo odibiles, contumelioſos, superbos, ela
tos, inuentores malorum, parentibus non obedientes, absque
fœdere, sine misericordia. Annon hæc tibi oĩa vñr vndæ, pro-
cellę ac tempestates animæ ac conscientiæ, quæ Deum habet F
absentẽ? Quòd senes illi ante oculos suos Deũ nõ habuerint,
tria incurrerunt incommoda; nam vt ait textus, euerterũt sen-
Dan. 13. sum suum: item declinauerunt oculos suos, vt non viderẽt cę
lum: & denique non recordabantur iudiciorũ iustorum: vide
igitur in quanta caderent præcipitia, qui tantam haberent cæ
citatem. Non equidem tot mala committeremus, si Deũ sem
Simile. per nobis præsentem contueremur. Quis enim est tam perfri
cæ frontis latro, qui ante iudicẽ auderet furari, & deprędari?
1. Thes. 5. Quare cõsilium Apost. amplectamur, qui ait: Siue vigilemus,
siue dormiamus, simul cum illo viuamus, idest Iesu Christo: G
Psal. 118. consideremusque semper nobis adesse præsentẽ. Hoc quidem
Dauid considerabat cùm diceret; Et oẽs viæ meę in conspectu
tuo. Ideo Deus adest nobis, vt circũspecte viuamus. Hoc per-
Iob 7. contabatur Iob à Domino cũ diceret; Quare me posuisti con
trarium tibi, idest coram te? Quasi diceret, non hoc sine causa
factum est, quin potius, vt circunspecte viuam, neque me in
peccata præcipitem, idcirco enim semper es coram me.

Itaque in omni loco, & angulo semper Deum præsentẽ ha
D. Bern. beamus, vt ait Ber. & non audeas coram illo facere, quod me
Cant. 2. præsente non auderes. Ipse enim stat post parietem nostrum, H
respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos. Quid est au-
tem post parietem stare, & per cancellos prospicere, nisi ita a-
Simile. lios videre, vt ipse tñ qui videt, ab illis minime videatur? Hoc
Isai. 57. aũt modo videt ille, qui peccata nostra per prophetam Isaiam
improperans ait; Ego tacens, & quasi non videns, & mei oblita
es. Sed is tñ quem putamus non videre, alibi etiam ait; Et fa-
ciebatis malum in oculis meis: & ego sum iudex & testis di-
Isai. 65. cit Dominus. Quare in operibus, & cogitationibus nostris exi
Hier. 29. stimemus Deum nobis esse præsentem, & demus operam ne-
quid indignum oculis tantæ maiestatis præstemus: neve qui
rationales à deo cõditi summus, pudore, & verecundia ab ele-

phantibus

A phantibus superari videamur. De his autem scriptum est, q̃ cùm prolis propagationi dant operam, conspectus hominum fugiant,& forte interuenientem occidant. Inter varia moralis Philosophiæ documenta, non postremum obtinet locũ,quod Seneca tradit his verbis: Aliquis vir bonus nobis eligẽdus est, ac semper ante oculos habendus,vt sic tanquam illo præsente viuamus,& omnia tanquã illo vidente faciamus. Hoc mi Lucili, Epicurus præcepit,custodem nobis, & pædagogum dedit, nec immeritò,magna pars peccatorũ tollitur, si peccaturis testis assistat. Quem habeat animus quẽ vereatur,cuius authoritate etiam secretum suũ sanctius faciat.O felicem illũ,addit Seneca,qui non actus tantùm, sed etiam cogitatus emendat! O felicem qui sic quẽ vereri potest,vt ad memoriam quoque eius se cõponat,atque ordinet: qui sic quem vereri potest,cito erit ipse verendus. Elige itaque Catonem; si hic videtur tibi nimis rigidus,elige remissioris animi virum læhum: elige eũ, cuius tibi placuit & vita,& oratio,& ipsius animũ ante ferens, & vultum illum semper tibi ostende, vel custodem,vel exemplum. Opus est inquam aliquo, ad quem mores nostri se ipsi erigant, aliter ad regulam praua non diriges. Hactenus ille. C Sed tamen quantò præstantior est regula, Christus Dominus ante oculos nostros positus,& intra nauiculam conclusus mentis nostræ, ne in ipsa excitentur tempestates nos excæcantes, atque in profundum vitiorum gurgitem dilabamur? Quòd nostræ prauitatis causa sit, q̃ fingamus Deum longè à nubis esse,aperte Propheta testatur,dicens; Nõ est Deus in conspectu eius,inclinatę sunt vię illius in omni tpe. Vnde videmus, q̃ seruus ille malus, vt ait Matth.dicebat, Morã facit Dñs meus venire; & ita multa absurda committebat propter huiusmodi considerationẽ. Nescio planè quo fundamento nitantur homines,qui existimant eorũ scelera Deo esse abscondita,si quidẽ Hier.ait; Cęlũ,& terrã ego impleo. Nõ possum mihi persuadere,quòd quãuis mali sint,sibi in animũ inducant Deũ sua nõ videre. Veruntñ est dęmon vsque adeo astutus pictor,vt illis depingat Deũ longissimè absentẽ,neque eorũ scelera videntẽ,dicitq́; illud Pro. Venite inebriemur vberibus,& fruamur cupitis amplexibus,donec illucescat dies,nõ est enim vir in domo sua,abijt via longissima: sacculũ pecuniæ secũ tulit. Ita vult fallere dæmon malos dicens, q̃ peregrè abest, & q̃ multã tulit pecuniã ad negotiandum: sic igitur malus cõsiliũ dæmonis sequitur. Et vt ait Sapiens; Quasi bos ductus ad victimam, & quasi agnus lasciuiens,& ignorans, q̃ ad vincula stultus

Elephas verecundus.

Seneca ad Lucil.

Epicurus.

Repræsentemus nobis aliquẽ virum grauẽ qui videat. quæ facimus.

Comparamus cogitationes nostras,& opera, quæ doquidem nos Deus intuetur.

Psalm.9.

Matt.24.

Astutia dæmonis.

Simulia.

Prouer.7.

Hiere.23.

Prouer.7.

Simile. stultus trahatur, donec transfigat sagitta iecur eius; vel si auis festinet ad laqueũ,& nescit, q; de periculo animæ illius agitur. Quod cùm improbi homines nõ aduertant, longissimè illum putãtes abesse, siue vllo timoris fræno in omnia scelera prolabũtur. Quod apertè Dñs per Isa. significauit, cùm ait; In multitudine viæ tuæ laborasti: subdit q; huius pertinaciæ causam, dicẽs, quia ego tacẽs,& quasi nõ videns ait: quia cùm clarissimè omnia videat, ab improbis tñ quasi non videns, contemnitur. Hoc igitur timore sublato, quid supereſt, nisi vt effrænata mẽte homines in omnia flagitiorũ genera, cupiditate stimulãte,& nullo fræno prohibente rapiantur? Quid ergo iam efficacius peccata nostra destruere potest,& debet, quã Dei perpetua nobiscũ præsentia? Quæ etenim vxor quæso corã oculis viri adulteriũ cõmittere audeat? quæ anima Christo præsente adulteriũ cum fœdissimo dæmone, vel cogitare nõ erubescat?

Isaiæ 59.

Mali sibi persuadẽt, q; à Deo non videãtur.

Similitudo.

B

F

Labores Deus moderatos dat.

Ponderat Deus nostros labores, vt pẽsetur ipsos.

ERant discipuli intra nauiculã fatigati præ tẽpestate, & remigatione totius noctis, dicitq; Euangelium, q; vidit eos Christus laborantes in remigando. Vnde colligas, q; Deus põderet,& contẽpletur labores nostros, ne excedãt vires nostras, & oneri succumbamus. Cùm medicus iubet alicui debili venã secari, iubet ẽt, vt non excedatur in sanguinis emissione: sic vtique scito labores immissos nobis esse instar sanguinis emissionis, & ita Deus vult haberi rationẽ subiecti. Vnde uidemus, q; etsi patientissimus esset Iob, nihilominus tñ præcepit Deus dæmoni chirurgo, ne nimium sanguinem funderet, cùm ait; Extende paululum manum tuam; & ita se viribus accommodauit: sic Baptista tentatus est tanquam sanguinis emissione, de monarchia,& dignitate Messiæ. Abraham etiam, qui robustus est, magnã passus est sanguinis emissionem, cùm sibi dictũ est, vt sacrificaret filium proprijs manibus. Item robustissimæ omnium matri suæ, vt magis mereretur, concessit ut uideret mortem vnigeniti sui. Itaque distribuit Deus labores pro ratione virium uniuscuiusque, imo minus dare solet. Vnde Apostolus ait; Fidelis Deus qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione prouentum, vt possitis sustinere. Vnde colligas quã pusillanimes simus, siquidem ex rebus nullius momenti,& tentationibus, ac laboribus leuibus ita tristamur,& cõquerimur, ac si laminis candentibus totum corpus nostrum uretetur, uel si totam familiam, cum coniuge,& liberis, bonisq; omnibus amitteremus, aut nos ipsos

Simile.

Labores Deus immittit pro ratione virium.

Iob 1.

Ioan. 1.

Gen. 22.

Ioan. 19.

1. Cor. 10.

Modicam habemus nos patientiã in laboribus.

G

H

A sos barbari captiuos ducerent. Cæterùm intellige, ꝙ sicut rubo tantã Deus uirtutẽ dedit, ut arderet, & non combureretur, sic vtique tecũ se gerit Deus in laboribus, vel augẽdo tibi vires vt sustineas, vel minuẽdo labores, vt possis eos tolerare. Sic ergo cũ his discipulis se gerit modo, contemplatus eorũ labores in remigando. Hoc voluit significare Dauid, cùm ait: Nõ relinquet Dominus virgam peccatorũ super sortem iustorũ: subditq; causam dicens, vt non extendant iusti ad iniquitatẽ manus suas. Non est Deus instar Pharaonis, qui præcipiebat, ne darentur paleæ Hebræis ad lateres decoquendos, sed vt ipsi B colligerent, & nihilominus opus idem absolutum darent. Exo. 3. Pſal. 114. Diſſimile. Exodi 5.

Noli cadere animo in laboribus, fiquidẽ qui mare cohibet, ne terram inundet, etiam poterit, cùm te semper contueatur, efficere ne labores contra te prænaleant. Hoc voluit significare Iob, dicẽs; Circũdedi illud terminis meis, & dixi vsque huc venies, & non procedes amplius, & hic confringes tumẽtes fluctus tuos. Quæritur Deus apud Hiere. ꝙ tam cito laboribus succumbamus, & parum in Domino confidamus, dicitq; Quorsum non confiditis in nomine meo, qui posui arenã terminũ mari, præceptũ sempiternum, quod nõ præteribit, & intumescent fluctus eius, & non transibunt illud: populo autem huic factum est cor incredulũ, & exasperans. Sic solet Deus, ait Aug. cohibere labores, ne vires nostras excedãt, neque nos opprimant. Sic videmus, ꝙ si nos vrget dolor in aliqua infirmitate, statim alleuationem aliquã sentimus: siquidem cùm Deus nos cõtueatur, manũ suam remittit. Quæ cùm ita sint, patienter sustineamus labores, & alacri vultu, atque si opus fuerit, ipsis obuiã procedamus; siquidem, quamuis putẽt de nobis victoriam obtenturos, nobis tamen victas porrigent manus. In cuius rei figuram, cùm leo irrueret in Samsonem, vt eum D interficeret, occurrit ipsi Samson, virili animo leonẽ interfecit, ac postmodum manducauit de suauissimo melle in ore illius genito. Inuoca igitur Deum, vt tibi faueat. Propterea enim te contuetur, vt ad ipsum clames, sicut constat ex hodierno Euangelio. Vnde Dauid ait; Tu laborẽ, & dolorẽ considerasti. C Hiere. 5. Prouer. 8. Iob 38. Hiere. 5. D. Aug. Simile. *Occurrit Deus ĩ maioribus ne ceſſitatib⁹ noſtris.* Iudic. 14. Pſalm. 9.

Quòd Christus ex litore ipso cõtueatur nos in mari remigantes, ideo est, ne labores, & calamitates ita nos vrgeant, vt ad euadendũ, debeamus Deum offendere. Longè aliter se habent in eisdemmet laboribus, boni, ac mali: siquidem mali ita ipsos labores accipiunt impatienter, vt sibi videatur, ꝙ compellantur aliquid contra Deũ agere: sed tamen serui Dei, etsi eosdem patiantur labores, non tamen potest dæmon hoc persuadere, Diſſimile.

suadere,quin potius semper sperāt,quòd Deus,qui ipsos agonizantes cōtemplatur,eorū labores compensabit,& grauiores non addet, quàm pro viribus. Hoc significatum habemus in Genesi.iuxta Orig.cùm agitur de fame quā patiebantur Ægyptij,& quā patiebantur Hebræi in terra Chanaam, si quidem etsi vtrique famem paterentur,tamē diuersa ratione hi,atque illi se habebant. De fame siquidem Ægypti dicitur,nam & illos oppresserat fames, & quòd hæc fames quotidie cresceret: cùm autem de fame Hebræorum agitur, dicit duntaxat : erat autem fames in terra Chanaam : vtrique ergo famem patiebantur,sed Ægyptij erant magis oppressi, id est pusillanimes erant tanquam mali,& minus in Domino confidebant, atque idcirco plus à laboribus opprimebantur. Quamuis igitur verum sit,quòd iusti labores multos patiuntur; nihilominus tamen,cùm in Domino cōfidant, ipse dat eis vires,vt non extendant ad iniquitatem manus suas; nec solùm eos fouet, ne ipsum offendant, verumetiam tantum præbet auxiliū, vt hilari vultu labores sustineant.Sic enim in laboribus lętabatur Apostolus,cùm diceret; In labore,& ęrumna,in vigilijs multis,in fame,& siti, in frigore, & nuditate : vnde igitur boni occasionem sumunt lætitiæ, mali accipiunt occasionem tristitiæ, & ruinæ suæ. Idem etiam obseruat Orig.circa illā famem,quæ fuit tempore Abrahæ; cùm enim posset Scriptura dicere; Descendit Abraham in Ægyptum, quia inualuerat fames super eum; ait tamen, Inualuerat fames super terram. Nullus igitur debet sibi persuadere,quòd patiatur Deus labores ipsos eò deuenire,ut cogantur offendere Deum: Vnde colligas falsas esse quorundam excusationes in furtis,vel malis contractibus,cùm dicunt necessitatem eos compellere,tum etiam malarum mulierum, quæ dicunt necessitate compulsas in vitium carnis lapsas esse. non enim tantam habent uim labores, vt id faciant, quin nec poterunt tibi auferre diuina obsequia. Sic enim carceres non potuerunt ita comprimere Baptistam,quin ad Christum mitteret discipulos, Neque Paulum uincula ita constrinxerunt,quin per uniuersum terrarum orbem epistolas suas doctissimas mitteret. Hoc proprium est eorum,qui verè, & ex animo seruiunt Deo,nullis afflictionibus deterreri,ne ea dicant,& faciant, & tractent, quæ ad gloriam Dei pertineant: siquidem propterea eos semper contuetur Deus remigantes, quod maximo nobis solatio esse debet.

Orig. in Genes. Gen.41. Gen.42. Psal. 124. 2.Cor.11. Orig.Genes.12. *Excusationes malorū non admittit Deus.* Exemplū. Exemplū.

E F G H

Hoc etiam ipsum quibusdā similitudinibus manifestari potest : nam sicut curæ est infectori nō diutius lanā relinquere,

vel

A vel pannum in aheno, quàm satis sit ad colorem imbibẽdum, & concipiendũ: & pharmacopolæ, ne diutius decoquatur medicamentũ, quàm certus quidã gradus, perfectioq; postulet, qui & sæpissimè illud uoluit, & reuoluit, experiturq; num debita cõtemperatione, suisq; numeris omnibus absolutum sit, tuncq; statim illud ab igne submouet: & denique mulier non diutius panes in clibano deserit, quàm satis esse videat, vt coquantur, illosq; sæpe, & sæpius digito tentat, num concocti probè sint: ita profectò firmissime credere quisque debet, magnæ Deo optimo maximo curæ esse, ne nos labores diuexent, atque discrucient, vltra quã sustinere possimus, & vltra quam saluti nostræ videat expedire: siquidem non est infector, qui tantã de lana solicitudinem gerat, nec pharmacopola, qui ita solicitus sit de compositione, & decoctione pharmaci: nec mulier, quæ tam anxia sit de panis cõcoctione, sicut Deus nostræ salutis solicitus est, ne scilicet nimia remigatione opprimamur. Sic videmus, q dura illa seruitus Babylonis Hebræorum non potuit ipsos in obliuionẽ Dei adducere, imo potius patienter propter Deum eam captiuitatem sustinebant, & tametsi pauperes essent, pinguem eleemosynã curarunt, quam mitterent

Similia.

Magnæ curæ est Deo, ne laboribus penitus opprimamur.

Exemplũ.

C sacerdotibus in Hierusalẽ, vt habetur Baruch 1. & eam offerrent, simulq; hanc epistolam miserũt, dicentes; Ecce misimus vobis pecunias, de quibus emite holocaustomata, & thus, & facite mannã, & offerte pro peccato ad gloriã Domini Dei nostri, & orate pro vita Nabuchodonosor regis Babylonis, & pro vita Balthasar filij eius, vt sint dies eorũ, sicut dies cœli super terram, & vt det Dominus virtutẽ nobis, & illuminet oculos nostros, vt viuamus sub vmbra Nabuchodonosor regis Babylonis, & sub vmbra Balthasar filij eius, & seruiamus eis multis diebus, & inueniamus gratiam in conspectu eorũ. Vide quam

Baruch 1.

Hilari vultu excipiamus labores à Deo immissos.

D libenter captiuitatem sustinerent, vt oblationes pro dominis suis, qui eos captiuos habebant, offerrent, & cognoscebant, quòd iustè in captiuitate detinerentur; siquidem dicebant, & pro nobis ipsis orate ad Dominum Deum nostrum, quia peccauimus Domino Deo nostro. Hæc omnia proueniebant, quòd Deus præsens adesset eorum laboribus, & ipsis compateretur, atque labores temperaret, vt possent eos sustinere, ne ipsum offenderent. Idem etiam præstabit cum vnoquoque nostrum, si velimus nos ritè disponere, & labores dabit pro ratione virium. Siquidem peritus frænorum artifex, iuxta cuiusque equi naturam, & ingenium, frænum ipsum conficit, siue leue, siue acre: ita clementissimus pater nouit,

Oremus & persecutoribus nostris.

Simile.

quo

quò quisque egeat fræno, quibus opus habeat afflictionibus; & ærumnis, vt tandem resipiscat, & ad meliorem redeat frugem, idcirco enim contuetur laborantes in remigando. E

Contradictiones multas patitur virtus.

Labores suscipiẽdi, vt possimus tã dẽ Deo frui.

HVnc laborem discipulorũ dicit sanctum Euangelium cau sari, eo quòd ventus esset ipsis contrarius. Tota quidem vita Christiani esse debet labor, & remigatio ad virtutes acquirendas, & vt perueniat ad portum salutis, & perfectionis culmen. In qua quidẽ re sibi persuasum habere debet nõ defutu F ra impedimenta, & contradictiones, ventosq; contrarios, cõtra quos semper remigare debet: siquidẽ nõ modo inueniuntur, qui viã virtutis impediant, sed etiã multi sunt, qui viam perditionis patefaciant, sicut faciebant quadraginta illi Prophetæ

3.Reg.22. Achab regi suo. Si virtutẽ sequeris, mirantur quasi nouum aliquid, & inauditum. Si aliquid fiat mali, sunt multi, qui id defendant: vastantibus quidem Chaldæis Hierosolymã, Idu-

Psal. 136. mæi incitabant illos, & dicebant illis quidẽ; Exinanite, exinanite vsque ad fundamentũ in ea. Mundus si ab eo deficias, si mores eius nõ sectaris, si illius leges, & præscripta contemnas, G

Mali carpunt bona, & reprehẽdunt. inclamat protinus, accusat, persequitur. Nõ debemus id curare, sed prosequamur bona cæpta. Cur enim mundi vocibus fidem adhibere, aut ab instituto pietatis cursu reuocari debeamus? Annon eius teterrima vox fuit; Nõ hunc, sed Barrabã?

Ioan.18. Has ergo uoces omnes, velut Syrenum cantus, surda aure trãsire debemus. Annon videtis generosum canẽ, cùm in viã pergentem, catelli hinc, & inde oblatrantes, & morsu minãtes in-

Detractores flocci pẽdamus. sequuntur, quomodo is cõtra nec obluctatur, nec oblatrat, nec aspicere eos quidẽ dignetur? Quã ergo magnanimitatẽ irra-

Simile. tionale animal præstat, hanc & ratio, & fides, & pondus diuinę H autoritati, nõ præstabit, quod voces illas dãnat? officiũ mundi est eos insectari, qui nõ probant quod ipse facit. Quemadmodum uinolenti homines facere solent, qui iniuriæ loco ducunt, si in compotationibus suis à vino abstinere velis, antiquũ

1.Reg.17. est in orbe hoc vitiũ. Audiens enim Dauid Goliath blasphemasse, ibat vt honorem Dei propugnaret; quod videns Eliab frater eius, arguebat eũ, & dicebat: quare venisti, & quare dereliquisti pauculas oues illas in deserto? Ego noui superbiam

2.Reg.6. tuam, & nequitiã cordis tui. Eodem modo Michol Dauidem

1.Esd.4. deludebat ante Arcam Dñi saltantẽ. Tum 1.Esd. scribitur, ꝙ populus terræ impediebat populum Iudæ in ędificando, quia

moris

A moris est populi terreni, iustorum omnes conatus impedire.
Sic videmus, q̃ Propheta Amos, cùm mandaret illi Deus, vt prædicaret populo deuastationem propter eorum peccata immittendam, & captiuitatem Syriæ, executioni mandans hoc Propheta, statim inuenit, qui ipsi contradiceret, sicq; venit ad eum sacerdos Amasias, dixitq́ue: Qui vides, gradere, fuge in terram Iudæ, & comede ibi panẽ, & prophetabis ibi, & in Bethel non adijcies vltra vt prophetes, & cùm vellet id facere, grauissimè verberatus est ab Amasia, & ab Ozia filio, qui sequebatur vestigia patris pessimi, fuit morte affectus, & semiui-
B uus se contulit sanctus Propheta ad patriã, vt ibi moreretur, sicut inuenietur in tertio prologo eiusdem vatis. Neque hoc est nouum sustinere bonos contradictores in bonis operibus. Vnde Apostolus conquerebatur dicens Timotheo discipulo. Alexander Ærarius multa mala mihi ostendit, reddet illi Dominus secundum opera eius, quem & tu deuita: valde enim resistit verbis nostris. Cùm Magdalena effudisset pretiosum vnguentũ super Christũ, statim fuit, qui murmuraret de tam bono opere, dixitq́ue, vt scribit Matth. Vt quid perditio hæc?

Amos 7. Amasias. Ozias. Prolo. 3. in Pro. Amos. 2. Tim. 4. Matt. 26.

Nõ solùm iter virtutis habet cõtradictiones, & difficultates
C ex parte malorũ, qui curãt virtutẽ impedire, sed ẽt ipsa virtus est difficilis, & difficulter eã prosequimur. Nó debemus nobis persuadere nos sine laboribus Dei obsequia præstituros, siquidẽ videmus noluisse Dauidẽ offerre sacrificiũ Deo, quin prius locũ vbi offerret, emeret, & boues sacrificãdos, & ligna, quibus sacrificarentur, etsi gratis ei daret Iebusæus, vt habetur 2. Reg. vt intelligeremus, q̃ quantò carius hæc compararemus, tantò plenius fierent. Hoc ẽt significauit Apost. scribẽs Corinthijs, cùm ait; Vnusquisque propriã mercedem recipiet secundum suũ laborẽ. Et Philip. ait; Vobis donatũ est pro Christo, non
D solùm vt in eũ credatis, sed vt ẽt pro illo patiamini. Ostendit Deus Hebræis, vt habetur in lib. Num. in ingressu terræ promissionis, terribiles gigãtes, vt intelligeremus difficultates, & ventos cõtrarios, qui se offerunt in acquisitione virtutis, & in superandis vitijs, atque fugandis, vt tandẽ perueniamus ad veram promissionis terrã, id est ad cęlũ. Etsi enim aliud non esset, nisi labor, quem secũ trahit noua virtutis exercitatio, est sanè difficilis toleratu: siquidẽ initio solet virtus esse difficilis, & quodammodo inuincibilis. Vnde in sacra Scriptura virtutes dicuntur ornamenta, & vestimẽta; in Prou. enim dicitur, Fortitudo, & decor indumentũ eius. Et alibi dicitur; Stragulatam vestem fecit sibi: hæc est virtus charitatis, quæ vestis multas

2. Reg. vlt. 1. Cor. 3. Philip. 1. Num. 13. *Virtus habet contradictiones.* Simile. Prou. 31.

habet fimbrias; siquidé nullus in hac uita habet continuatam E
charitaté, quandoquidé saltè quando dormit, nō amat. Solus
Ioan. 19. Christus habuit continuaţā, & ita eius uestis erat inconsutilis,
Simile. vt scribit Ioannes. Virtus qñ incipit exerceri, est ueluti uestis
noua, quæ initio molestare solet & corpus premere: Thorax
quidé, caligæ, tunica, & calcei, initio solent molestiā exhibere,
at paulopost, quia pannus ipse porrigitur, & coriū, tum ét fim-
briæ egregiè disponūtur, facile uestes ipsæ, quæ initio nos cō-
Virtutes si exerceantur, faciliores reddantur. primebāt, tolerantur: sic utique uirtutes se habét, nā postquā
eas exercuimus sæpe, & ad exercitationē assiduam reuocaui-
mus, facili quidé negotio ad usum rediguntur, & applicantur, F
quæ tamen initio intractabiles uidebantur, vixq; posse unquā
ad exercitationem, & frequentationem traduci, & reuocari.

Sabbatho post Cineres.

CONCIO TERTIA.

Cum esset sero factū, erat nauis, &c. Mar. 6. Matt. 14.
Post miraculū panum, cùm vellét Christū Regem
facere, fugit humanos honores, & ad orandū acces- G
sit, vt nobis exemplū daret, quòd huc debeamus
Oratio securus portus. accedere in prosperis, & aduersis tam spiritualibus, quàm cor-
poralibus. Ante passionem orauit Christus in horto: & ante-
quam ad cœlos ascenderet, orauit, dicens; Clarifica me pater.
Dignitates humanas fugiamus. Fugit dominia, qui est omnium Dñs, & nos inhiamus munda-
Genes. 1. nis dignitatibus, cùm tamen nequaquam simus ad eas idonei.
Dominium quidem omnium proprie est Dei; Dominium au
tem, quod venit homini, vt habetur in Gen. est super animalia.

Discipuli quidem in conuiuio maximam ceperunt delectā-
Non est securitas in hac vita. tionem: nunc verò oritur ipsis hæc tempestas: sic sunt muta- H
3. Reg. 19. tiones rerum mundanarū: cùm enim tibi aliquid prosperum
Act. 19. succedit, iam debes te statim præparare ad rem aduersam to-
derandam: simulatque inuitauit Deus Eliam ad panem, &
aquam, statim dixit ei: Surge, quasi dicat; Non existimes,
quòd otiosus panem comedere debeas, longa restat via. Post-
2. Cor. 12. quam Apostolus raptus est vsque ad tertium cœlū, vide quot
ei contigerint labores, nam heri in cœlo, & hodie in sporta.

Cùm sero esset. Miraculum panum prælliterat, & post retra-
hitur ad orandum, vt gratias ageret patri, vt etiam nos, si ali-
1. Tim. 1. quid boni prælliterimus, dicamus: Soli Deo honor, & gloria.
Item te decet laus, & honor Domine. Quando aliquid boni

facimus,

A facimus, statim solèt accedere vanæ præsumptiones, tanquam importunæ aues ad sacrificium, vnde oportet eas abigere baculo orationis, sicut faciebat Abraham. Gen. 15.

Erat nauis in medio mari. Quòd omnes parum de Deo, & cœlestibus rebus gustent, inde fit, vt homines velint alijs imperare. Arbores quidem frugiferæ noluerunt regnare super alias arbores, nisi rubus inutilis. Nõ est hoc tempus honorum conciliandorum, & delectationum, sed tantùm debemus subire nauem pœnitentiæ, donec veram victoriam comparauerimus. Iudas Machabæus inhibebat militibus suis, ne aliquod Iudic. 9.

B acciperẽt spolium, donec victoriam reportassent omnino: cùm igitur militia sit vita hominis super terram, delectationes hic missas faciamus, & honores, vt in cœlo percipere mereamur. Obtulit se Christus libenti animo opprobrijs, & morti, & tamen fugit dignitatem regiam, vbi erant delectationes. 1. Mac. 4. Iob 7. Ioan. 6.

Cùm vidisset eos laborantes. Contuebatur eos Christus, cùm tempestatem patiebantur. Quando equites amatores confligunt hasta, & vident suas, quas amant mulieres contuentes, solent uehementius pugnare: sic tu acriter pugna, quoniam Deus te contuetur; in quo ostenditur, quòd aliquid

C præclarum facias, siquidem Rex non solet ad vilia quæque se demittere. Videre namque hominem contra tentationes pugnantem, spectaculum sanè est diuinum. Similitu. *Viriliter contra tentationes de terra, siquidẽ Deus te contuetur.*

Et circa quartam vigiliam noctis. Durauit tempestas vsque ad quartam noctis vigiliam, & ita semper Deus eos protexerat, vt intelligas, quòd ita nos Deus ad pœnitentiam expectat in prima, & secunda, & tertia vigilia, id est, vno anno, & alio, rursus & alio, non permittendo vt pereamus aliqua repentina morte, sed expectat nos vt emendemur. Agnoscamus ergo tantam Dei misericordiam, & ipsum inuocemus, sicut Petrus

D cùm submergebatur. Vnde Psalm. In te sperauerunt patres nostri, sperauerunt, & liberasti eos. *Expectat nos Deus ad pœnitentiam.* Matt. 14. Psal. 21.

Mortis consideratio quam sit vtilis.

NAuicula quidem hæc notat pœnitentiã; siquidem, vt nauis defert homines per mare ad desideratum portum, sic per pœnitentiã tandem nauigantes in hoc mundo tendunt ad cœlũ. Porrò illa inter cæteras res maximè homines incitat ad pœnitentiam, videlicet assidua mortis cõsideratio. Vidisti aliquando ardeliones pueros, vel voraces, ingredientes in hortum, vt fructus furentur, statimq; diligentiores in arbores conscendunt, & fructus colligunt, implentes manicas, & caligas, *Per pœnitentiã itur ad cœlum.* Simile.

Qui nimis adhærent, dignitatibus humanis periclisantur.

ac sinum suum, & pectus: qui autem ascendere non potuere E
clamãt, & petunt sibi de fructibus aliquid impartiri: illi verò
surdã exhibent aurem, & tantùm comedunt, & congerunt; ac-
cedit olitor repente ad clamores, & qui magis vacui sunt fru-
ctibus, agilius se in pedes conijciunt; qui verò onusti, intercluduntur, & fructibus spoliantur, cędunturq; verberibus, ac propemodum nudi dimittũtur. Sic vtique accidit in mundo, nam est instar horti, habetq; multas arbores dignitatũ, honorum, & diuitiarũ: qui diligentiores sunt, conscendunt in huiusmodi arbores, & cupidiores, atque singulos perruadunt ramos, neque sua vnquã sorte contẽti sunt, sed quisque ad altiora spirat: qui F

Ambitiosi nunquam dicũt, sufficit.

ascendere nõ possunt, clamant & petunt aliquid sibi impartiri, videlicet pauperes: illi tñ surdi redduntur, nec quicquam largiuntur, sua tm̃ quærentes, non quæ Iesu Christi, vt ait Paul. ipsi se ingurgitant, & sibi tm̃ congerunt; accedit olitor, id est mors, atque omnia illis eripit, & nudos relinquit, cædituq; verberibus timoris, tristitię, solicitudinis, quę multa illis tunc cõtingunt, cũ remorsu cõscientiæ. De Catholico Rege Ferdinando, de quo nulla vnquã conticescet ętas, fertur, q̃ dixerit iam fermè moriens: vtinam frater aliquis laicus fuissem in angulo monasterij: nunc enim nõ tam strictã essem redditurus ratio- G

Philip. 2.

Auaros quomodo intercipiet mors.

Exemplũ Ferdinãdi Regis Catholici.

nem regnorũ, & dominiorum! Si igitur Rex tã Catholicus ita sentiebat, & tam virtutis studiosus, quid putas dicturus est vir impius in hora mortis? Vide quã rigidè puniat Deus, cùm irascitur, siquidẽ Moysi præcepit in montem quendã ascendere, vt inde videret terrã promissionis, vt habetur in Num. dixitq;

Num. 27.

ei, Morieris tu sicut & Aaron, quia offendistis me in deserto Sin, in cõtradictione multitudinis, nec sãctificare me voluistis corã ea super aquas. Hoc factũ fuit, q̃n præcipiente ei Dño, vt ad Petrã loqueretur, vt aquam eis præberet: ipse tñ virga

Num. 20.

percusserit eã, vt habetur in Num. neque videbatur confidere H

Timeamus Deũ, ne ipsum offendamus.

Moyses, q̃ sufficeret tm̃ loqui ad Petrã, & ideo voluit etiam virga percutere. Si igitur tã sanctus vir, pro re iudicio hominũ exigua, qui tanta mirabilia fecerat, pro parua hac confidentia, in quã semel lapsus est, ita punitus fuit, quomodo potes tu vitam securã ducere, qui tot cõmisisti scelera, & pœnitentiã nullam agis? in quo confidis? præcipiebatur in Leuitico, his qui

Leuit. 25.

Parui pẽdemus mundana, habita cõsideratione mortis.

possessiones, & hæreditates emebãt, vt in anno Iubilæi eas suo primo dño restituerent, & ita quo vicinior erat annus Iubilæi, qui ad quinquagesimũ quemque annũ euenire solebat, tantò vilius emebatur ipsa hæreditas: sic igitur nos gerere deberemus semper circa hæc mundana, vt scilicet tãto vilius ea ęstimaremus,

A maremus, quantò magis inflat mors tanquam annus Iubilæi, in quo suis heris restituuntur omnia, corpus quidem terræ, diuitiæ mundo, spiritus Deo. Veruntamen hanc inuento differentiã, q illic omnes scirent quã uicinus esset annus Iubilæi, atque ita pretia crescebant, uel minuebantur: at verò cùm tu nescias, quando te inopinata mors inuadat, quorsum tam caro emis hæc mundana? Certè si annus Iubilæi esset incertus, & tanquã motus aquæ factus ab Angelo in piscina, nõ esset qui uel nummũ largiri uellet pro hæreditatibus emẽdis: cur igitur tu tã caro uis emere in tanta rerũ incertitudine, tantosq; B labores, & pericula vis subire? O quã securus esses mortis hora, si tanquã astutus piscis, in tẽpestate mundi huius, te in profundo collocares huiusce considerationis! sicut facere solent magni pisces tempestatis tẽpore se in profundo collocãtes, itẽ in diluuijs, se ẽt in magnis fluminibus ponentes. Attenta quidem mortis consideratio, ad hæc omnia longè utilissima est. Magnum quidem est Dei artificiũ, magnaq; bonitas, vt ex ipsa culpa remediũ culpæ educat. Per peccatũ intrauit mors, vt ait Apost. & mortis mentione destruitur peccatũ, atque venitur ad pœnitentiã. Tum ẽt in remediũ huiusce rei fecit Deus, C vt corpus nostrũ esset tanquã Caluaria mortuorũ: siquidem in uentriculo nostro quotidie sepeliuntur corpora animalium mortuorum, auium, piscium, arietum, & aliorum multorum. Cùm igitur cæmiteriũ simus nos ipsi tot corporum mortuorum, magnæ est dementiæ mortem obliuisci. Petiuit Dauid ab Achimelech Sacerdote, dicens: Si habes hic ad manũ hastam, aut gladium, da mihi. Et dixit statim ei: Ecce hic gladius Goliath, quẽ percussisti in valle terebinthi. Dixit Dauid; Nõ est alter huic similis, da mihi eum. Nota igitur, quòd Dauid nolnit arma Saulis, ut pugnaret contra Goliath, & tamen uo- D luit arma Goliath, ut se defenderet contra Saul. Quo significatum est, mortem gladium esse, Satanæ artificio fabricatum, quandoquidẽ propter peccatum in mundum introiuit, & quia ipsemet Sathanas in homines dominabatur, eisdẽ omnino armis ipse dæmon uincendus erat, scilicet morte pretiosissima Christi: Et hoc eodem gladio uult Deus, ut modo aduersus Goliath & Saul, hoc est, cõtra dæmonem, & peccatum pugnemus. Cùm ait Dauid; Non est alter huic similis, significatum est quam efficax remedium, quamq; acutus gladius ad debellandum dæmonem, & peccatum, nec non ad omnes mundi fastus, & uanitates contemnendas, mortis memoria sit.

Mors est incerta. Ioan. 5.

Considerat. mortis quam sit utilis. Roman. 5.

Caluaria, sumus animalium mortuorũ. 1. Reg. 21.

Considerat. mortis contra dæmonem.

Ab omnibus nos spoliat mors, vnde Baruch ait; Vbi sunt Baruch 3.

principes terræ, qui dominantur super bestias, quæ sunt super E
terrã, qui in cęli auibus ludunt, id est qui sunt aucupes, qui ar
gentũ thesaurizant, & aurũ in quo confidunt homines, & non
est finis acquisitionis eorum? Exterminati sunt, & ad inferos
descenderunt, & alij loco eorum exurrexerunt. Horrendũ est,
ꝙ dicat Propheta, ꝙ illi ibant super bestias, & dominabantur
Diuitiæ ꝙbus confidẽ rationibus tenuntur. thesauris, & uolatilia uenabantur, & tñ exterminati sunt, & ad
inferos descenderunt, & ꝙ alij in eorũ bonis successissent, hoc
est, ad demonstrandum quam breui id eis eueniret: quasi di-
ceret; Sibi persuadere debent, quod iam in inferno ardeant.
Impij igitur Christiani, qui sic viuunt, existiment etiam id sibi F
Eccles. 14. dictum. Cùm igitur tam breui sit uita nostra, cõsilio illo Eccl.
utamur, cùm ait: Ante obitum tuum, operare iustitiam, quia
non est apud inferos inuenire cibum. Talibus minatur Deus
Hiere. 2. per Hierem. dicens: Verterunt ad me tergum, & non faciem,
& in tẽpore afflictionis suæ dicent; Surge, & libera nos: Qui-
bus respondetur, vbi sunt dij tui, quos fecisti tibi, Surgant, &
liberent te in tempore afflictionis tuæ. Idololatriam cõmitti-
mus cũ diuitijs, honoribus, ventre, quid quæso inde speramus?
Galat. 6. Si quidẽ ait Apost. Qui seminat in carne sua, de carne &
Ioan. 21. metet corruptionem. Scribit beatus Ioannes, ꝙ apparuerit Chri- G
stus quibusdam discipulis piscantibus in littore, & Petrus erat
in naui nudus, & cùm uidisset Christũ, induit se tunica, & na-
tando iuit ad Christũ, cùm sibi uideretur decentius ita natan-
do accedere ad Christum, quam si nudus accessisset: sic igitur
nos per mare huius mundi nauigare debemus induti bonis
Ignominio sum erit an te Deũ ap parere bo nis operi bus nudũ. operibus, ne in littore appareamus nudi ante Christum Do-
minum nostrum, & iudicem: quin potius huiusmodi consi-
derationibus pœnitentiam peccatorum agamus, ut ita huius-
modi nauicula securè transeamus turbulẽtum huius uitæ ma-
re, ubi tot sunt contrarij uenti, atque tandem prospero uento H
gratiæ, ad portum felicissimum gloriæ perueniamus.

Pœnitentiam agamus.

D. Hiero. OPtimè quidem pœnitẽtia appellatur nauicula, siquidem
beatus Hieron. eam uocat secundã tabulam post naufra-
gium: naufragauimus per peccatũ originale, datus fuit nobis
baptismus: & rursus, cùm naufragiũ fecimus innocentiam ba-
Pœnitẽtia remediũ ad salutẽ ne cessaria. ptismalẽ perdentes, datur nobis hæc secunda tabula post nau-
fragium, qua saluemur. Et certè quamuis pœnitẽtia aliud nil
præstaret, quàm liberationẽ ab illa ignominia quam incurrent
peccatores in iudicio ante uniuersos homines, deberemus ei

maximè

A maximè incumbere: nam sicut honos est præmium virtutis, vt ait philosophus, sic ignominia est supplicium vitij, vnde fiet, vt mali in illo vniuersali iudicio, magna afficiantur ignominia ante Deum, & vniuersos homines, ac militiam cælestem. Vide enim quantam sustineat confusionem is qui ad suspendiū ducitur, aut capitis truncationem, cùm scilicet vicatim oēs procedunt, vt ipsum videant, tum ēt de fenestris multi prospectāt, & præsertim si tales sint quos ipse probe nouerit, & cū quibus familiariter versaretur. Quid si conspiciat se versicoloribus indutum vestibus, aut alijs hmōi insignibus, iussu sanctæ Inquisitionis, annon maxime pudefit, & erubescit? O felicem igitur illum, qui hic dum viuit pœnitentiam agit, ne illic post vitam, in tanta se videat positum erubescentia, & confusione. Vnde Dauid dicebat; Beati quorum remissæ sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata. Sane sicut ad solis præsentiam atomi conspiciuntur, quæ non videbantur antea: sic vtique ad præsentiam solis iustitiæ Christi omnium defectus manifestabuntur. Vnde Apost. ait; Illuminabit abscondita tenebrarū. Et per Nahum dr; Reuelabo pudenda tua in facie tua, & ostendam gentibus nuditatem tuam. ò quanta hæc erit ignominia! dic C obsecro, quid non facere deberes, ne in tanta videreris ignominia? felices igitur illi qui hic nauiculam pœnitentiæ ingrediuntur, siquidem per eam à tanta ignominia liberantur. Tantæ quidem excellentiæ est pœnitentia, eorū omnium qui hic peccatores fuerunt, vt non modo non ostendant fæditatē peccatorum verumetiam splendeant eisdem, & pro ornamento adferant. Nā sicut cum sartor vndique vestem scidit, remanent quidē commissuræ, quæ tñ si illas serico quodam texto exornet, pulcherrimæ sunt, & oculos plurimū delectant: sic vtique erunt peccata eorū qui pœnitentiā egerunt ad ornatū, & decorem. Vnde Apost. ait; Diligentibus Deum, oīa cooperantur in bonum. Caue igitur peccator, ne vitium tuum sit tibi ad maximā confusionē, nisi pœnitētiam agas: agens quidem pœnitentiam ab hac confusione liberaberis, & sempiternis tormentis, atque maximo in honore eris, & in cælo gloria coronaberis.

Ariſt. 4. Ethi. c. 6.

Magna iuretur malis ignominia in iudicio.

Pſal. 31.

Simile.

1. Cor. 4.

Naum 3.

Pœnitentiæ excellētia.

Simile.

Rom. 9.

Noli igitur pœnitentiam differre de die in diē & procrastinare. Cùm Raab exploratores abscondit, hoc pactum cum ipsis inijt, vt signū educeret in ipsa vrbis vastatione, vt ita eius domus tuta remaneret. Cùmque sciret non ita inopinato hostes venturos, quin possent præueniri, nec tam cito, quin ad hoc per aliquod tps tardarent, nihilominus tamen statim voluit signum educere, & ostendere: quasi diceret circunspecta

Pœnitentiam non differam.

Iosue 2.

Circunspecte viuamus.

mulier, nil pp hoc amittere posſũ, & tñ periclitaret vehemen E
ter, niſi ſignũ eductum reperiretur. Magnæ igitur eſt demen-
tiæ, differre id, quod ſi ſtatim facias, nil incommodi ſequatur,
Ioſue 2. & tamen ex eius rei obliuione aut negligentia, multa poſſent
Differre cõ uerſionem magna dementia eſt. ſequi incommoda. Siquidem experientia ipſa docet, interdum
euenire tales occaſiones ſiue impedimenta, quæ ea facere nõ
ſinant, aut obliuiſci ſolemus, & ita pœnitet nos id non feciſſe
D. Chryſ. cùm erat opportunitas. Plurimi facit beatus Chryſoſtomus
Acto. 8. illud Eunuchi factum, cum ſcilicet loqueretur ei Philippus
de Baptiſmo, & ille ſtatim inuenta aqua voluit Baptizari, di-
cens: ecce aqua, quis prohibet me Baptizari? Quaſi diceret, F
Magna eſt cecitas ſalutare remediũ differre. quid incommodi aut abſurdi erit, ſi ſtatim baptizer? Si igitur
ò peccator, ſine pœnitentia ſaluus eſſe non potes, quid quæſo
differs? Quid incõmodi ſequitur, ſi ſtatim pœnitentiã agas?
Imo ſane maximo in periculo verſaris, ſi pœnitentiam diffe-
ras atque procraſtines, ſiquidem forte in reliqua vita tibi non
Eccl. 9. ocurret tanta commoditas. An differs eam in futuram vitam?
non ſequeris ſanè conſilium ſapientis, qui ait; Quodcumque
facere poteſt manus tua, inſtanter operare, quia neque opus,
neque ratio, nec Sapientia, nec ſcientia erunt apud inferos,
quò tu properas. Cùm aliquid perdis, illud profectò quærere G
Simile. debes vbi perdidiſti. Si hic Deum perdidiſti, hic quærito, vt
Iſai. 55. eum inuenias, non in alia vita. Hoc innuit Iſa. cùm ait. Quæri
te, dominum dum inueniri poteſt, inuocate eum dum prope
eſt. Inde ſanè colligas, quòd interdum quæratur Dominus.
cùm inueniri non poteſt, & quòd aliquando erit procul.

Aliqui ita vigilanter & neruoſè pœnitentiæ incumbunt, di
uino adiuti fauore, vt breui tempore in virtutis ſtudio multos
poſt ſe relinquant, qui ſicut ipſi non ceciderant: ſiquidem pec-
cata ipſa videntur ipſis eſſe loco ſtimuli. Vnde videmus quòd
Exo. 34. Hebræus populus, vt habetur in Exo. ita ex animo pœniten- H
Pœnitentia plurimum placet deo. tiam ſuſceperit propter adorationem vituli, vt non ſolùm Dei
iram placarit ſed etiam magna ei promiſerit, dicens: ego ini-
bo pacta videntibus cunctis, & ſigna faciam, quæ nunquam vi-
ſa ſunt ſuper terram, etiam neque in cunctis gentibus. Plura il
lis modo promittit quam ante peccatum, vt intelligas quanti
faciat pœnitentiam. Sed dolendum eſt, quòd noſtræ pœniten-
tiæ non videntur ex animo ſuſcipi, quandoquidem tam breui
Relabimur facile in peccata. relabimur, ſed vñr ceremoniæ quædam, aut res ridiculæ, aut
comediæ actiones non verę pœnitentiæ, ſi attente conſidere-
mus. Nunc quidem etiam Deus nos ad pœnitentiã expectat,
opportunum eſt tempus pœnitentiæ agendæ: nolle autẽ eam

agere,

A agere, videtur in vilipendium fauoris Dei, qđ graue scelus est, iuxta q. ait Apost. An diuitias bonitatis & sapientiæ, & longanimitatis contemnis? ignoras qm benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundum autem duritiam tuam & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram in die irę & reuelationis iusti iudicij Dei. An non inurbanum esset, si cum viro aliquo honesto iter faceres, qui te semper expectat, quod diutius considereres ludendo aut in fonte aliquo te nimis oblectando, vel amæno prato? Non sane te expectat Deus ad pœnitentiam, vt te oblecteris in creaturis, & delicijs huius mundi, nisi vt tan-
B tùm sumas veluti viator, quæ sunt ad vitam sustentandam necessaria. Noli thesaurizare Dei iram, addendo peccata peccatis vsque ad exorbitantiam: siquidem Deus etiam indignabitur post longam dissimulationem, neque pontes aut pistrina relinquet, vt dicitur, sed potius te penitus destruet. De cornicula legitur quòd sit molesta aquilæ, & quòd post eam clamitet, audeatque ad ipsam accedere, & suis alis tangere: aquila verò cùm sit regia auis, non id curat, sed dissimulat sæpe, vnde solet cornicula magis insolescere, & aquilæ patientia abuti: tunc verò aquila indignationem suam effundens, vnguibus
C eam lacerat: Sic Deus se geret cum impijs, qui nolunt pœnitentiam agere, sed Dei patientia abutuntur. Considera igitur peccator, quòd non habeas Deum æreum aut lapideum, qui non sentiat iniurias tuas, ingredere igitur pœnitentiæ nauicu lam, & incolumis eris.

Rom. 2.

Similitu.

Expectat nos Deus ad pœnitẽtiam, non igitur rebus mũdanis nos implicemus.

Simile.

Patientia maxima vtitur Deus nobiscũ, sed ſi eum irritamus furorẽ effundet.

Ceruus quidem herba venatoris transfixus, ad fontem curit, ibique euomit quęcumque in ventriculo habet, & ita moritur: herba quidem verbi Dei transfigit peccatores, & ipsi ac cedunt ad diuinum fontem, & euomunt peccata confitendo, at que ibi moriuntur mundo, & eius pompis & vanitatibus. Sic
D igitur nos debemus ad pedes confessoris accedere, qui est loco Christi, ibique in fonte lachrimarum madefieri. Siquidem sicut ex salso mari ascendunt vapores, qui in dulcem aquã conuertuntur, sic ex lachrymis & cordis dolore amaro, egreditur maxima quædam dulcedo spiritualis, & ita fit fertilis animæ nostræ terra. Vnde Dauid dicebat; Lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis stratum meum rigabo.

Simile.

Quãta ſit virtus ver bi Dei.

Quãta ſit confeſſionis virtus.

Simile.

Pſal. 6.

Dicet quis; si igitur tanta est medicina pœnitentiæ, cur igitur peccator obstinatus non conuertitur? Si à tantis periculis, & naufragijs nos liberat hæc nauicula, cur igitur in eam non conscendimus? Quid quæso times peccator, vt non conuertaris? An ignoras quòd Christus dicat apud Lucam; Gaudium est

Luc. 15.

est in Cælo super vno peccatore pœnitentiã agente, quã super nonagintanouem iustis qui non indigent pœnitentia? Quãdo in domo alicuius magnatis occiduntur vituli, arietes, tauri, & volatilia, non celebratur quidẽ horũ animaliũ mors, qñquidẽ sunt satis domestica animalia, & sæpe in palatio vsitata: at verò si dñs ipse ad venationem profectus fuerit, interfeceritque cer uum, vel damam, talem ceruum diligenter exornatũ gestant, floribus, & frondibus contectum, & super iumẽtum positum, currentesque præcedunt venatores, velocibus equis insidẽtes, & cornua pulsantes magno cum gaudio, & tripudio. Sanè iusti dici possunt domestica animalia, diuinæ domus, nec propterea angeli tanto vñr exultare tripudio pp horum virtutẽ, & sanctitatem. At verò pp cõuersionẽ peccatoris, qui est instar ferę alicuius belluæ, cũ raro conuerti soleant, & pœnitentiã agere peccatores, sanè maximũ gaudiũ suscitatur in cælo. Sic igitur qñ diuinus venator Christus ferit sua uirtute cor huius feræ belluæ, & conuertitur peccator, quis enarrare valeat cæleste illud atque ineffabile gaudiũ cęlestiũ spirituum, siquidẽ in conuersione filij prodigi, tam solẽne festũ in terra peractum fuit?

E

F

Maximũ est in cælo gaudiũ pp cõuersionẽ peccatoris, Luc. 15.

Pœnitentiam non differamus.

G

NOn debemus differre pœnitentiam, & ingressum nauicu læ, qñ iam nullum erit remedium. Secundo lib. Reg. habetur, qꝺ inter Abner, & Ioab fuit maxima contentio, quæ orta est per iocum, & finem verum habuit, vt fere fit, ita vt præ-

2. Reg. 2.

Interdum quæ ioco incipiuntur, malum habent exitũ.

lium fere per totum diem durauerit, & de Abner multi perierint, cum prœualerent contra ipsos qui erant ex parte Ioab: cũ igitur Abner videret suos multis interuallis superari ab his qui erant ex parte Ioab, decreuit exclamare, & postulare indu cias à Ioab, cui respondit Ioab; Viuit dñs, si locutus fuisses ma ne, recessisset populus persequens fratrem suum. Quasi dice- H

Pœnitentiã agamus, qꝺ omni tẽpore admittet Deus.

ret, serò quidem induciarum recordaris, melius fuisset, vt inducias postulasses priusquam tam multi ex tuis morerentur: sed insonuit Ioab buccina, & stetit omnis exercitus. Deus quidem tam misericors est, vt si mane ad eum conuertimur, statim nobis ignoscat, ideſt simulatque ipsum offendimus: cur igitur ad vesperam vsque vitæ nostræ expectamus, ideſt vsque ad quartam vigiliam, præsertim cùm tam letales ictus nobis dæmon infligat? Caue obsecro ne ad illud vsque tps conuersionẽ tuam

2. Mac. 9.

differas, vt tibi accidat, quod contigit regi Antiocho, qui tam serò accessit ad pœnitentiam peragẽdam, vt dicat textus: orabat aũt hic sceleſtus dñm, à quo non esset misericordiam con-

secu-

A securus. Quãntũ quæso dolet, qui p̃ capitale scelus ad Ecclesiam confugit, & eam clausam inuenit, aut ipsi claudunt ingressum veniẽti? Quid igitur dicesque, faciesque miser homo, si expectas sicut fatuæ virgines donec clausa sit ianua, cũ iam tibi nullus aperire poterit, sed dicent, nescio vos? Similitu. Mat. 25.

Ex paruo Dei timore quẽ animo concipimus, fit vt pẽnitẽtiã tantopere obliuiscamur: cũ tñ non debeat ouis tñ metuere lupum ferocem, quantum homo timere dẽt diuinam iustitiam. Quis obsecro peccator non timeat, cùm sancti ẽt & iusti tantopere timeant? Nõ debemus expectare vel differre hmõi Simile.

B timorem ad illum vsque articulum, qñ dñr damnati videntes turbari, vt dr in lib. Sapientiæ; Videntes turbabuntur timore horribili. Sed dicamus cum B. Augus. Dñe hic vre, hic seca, vt in æternum parcas. Hanc proprietatẽ dicit Arist. habere ouem ipsam, vt scilicet qñ fugit, magis terretur suo pedum strepitu, & manuum, quam alia re: sic vtique nil magis Dei seruum terrere debet, quam mala ipsius opera, si quæ fecerit, & peruersi gressus. Præcipiebat Deus, vt multi colligunt ex fine 20. cap. Deuter. q̃ nullum bellicum instrm fieret ex arbore frugifera, neque ibi penderet, sed ex infrugifera: quasi sibi vellet, vt nul Sapien. 5. Augus. Arist. Simile. Deut. 20.

C lus apud se retineat aliquid quod sibi adferat interitum, cùm sit arbor frugifera, neque proximo: ne ponas in tuis sensibus aliquid, quo Deum offendas, nec permittas, vt ex tuis potẽtijs fiat aliquid, quo Deus offendatur, aut proximus, aut anima tua, quin potius quodcunque cogitabimus, loquemur, & facie mus, sit conforme doctrinæ Apost. dicentis; Sicut exhibuistis membra vestra seruire iniustitiæ, & iniquitati ad iniquitatẽ: ita nunc exhibete mẽbra vestra seruire iustitiæ in sanctificationẽ. *Nihil faciamus q̃ deroget dignitati hominis.* Rom. 6.

D

Sabbatho post Cineres.

CONCIO QVARTA.

Securitas non est in presentivita.

QVM *sero esset factum, erat nauis in medio mari.* Mar. 6. Mat. 14. Sumus quidem sicut nauicula in medio mari, subiecta varijs tempestatibus, nullus igitur existimet se securum quamdiu in hac vita viuit, quantumuis sanctus sit: siquidem quando securiores nobis esse videmur, tunc solet contra nos insurgere tempestas aliqua corporalis siue spiritualis, imo interdum vbi quis videtur periclitari, tunc securitatem magis habet, & quandoque vbi videtur securitas, ibi magis reperitur periculum.

Circa

Circa quartam vigiliam noctis. In quarta quidem vigilia ve E
nit remedium postquã vigilauerant per totam noctem: sic Ia-
Gen. 32. cob mane vicit angelum cum quo per totã noctem pugnauc-
Simile. rat. Sicut medicus nouit qñ frigidam propinare debeat febri-
citanti, & ita finit eũ siti cruciari, vt tpe opportuno possit opẽ
ferre. Solent quidẽ tẽpestates venire bonis: sic mulieri illi quę
3. Reg. 17. tã præclarè se gesserat cũ Elia, mortuus est filius vnicus, & ipsa
quærebatur id factũ esse, vt peccata ad memoriã reducerentˉ.

Cessauit ventus. Tandem Deus suos eripit à tribulatione,
2. Reg. 18. dæmon vero suos in laboribus deserit: sic enim equus Abſa-
Mat. 27. lon herum suspensum dereliquit: pharisæi Iudam, postquam F
eis tradidit Christum. Non ita se gerit Deus, quin potius suos
liberat, vt Danielem, Ioſephum, Susannam.

Mundani homines quam vagi, & perditi incedant.

Discrimen inter res diuinas, & humanas. MVndum quidẽ sancti vocant mare pp maximas eius mu
tationes atque pericula, nihilominus tñ mundani homi-
nes ita ipsum diligunt, vt semper ipsum sequantur, obliuiscen-
tes cœlestia. Porro hæc est differentia inter res mundanas, &
cęlestes, quòd cęlestes quo magis eas tractamus, maiores no- G
Simile. bis fiunt, mundanæ vero minores. Desiderat aliquis aliquã di-
Mundana nõ satiãt. gnitatem vel officium auidissime, adeo vt sibi videatur quòd si
id acquirit, nil sibi restat præterea desiderandũ, postquã verò
Simile. acquisiuit, ita breui tpe illud fastidit, vt sibi videatur nullius
ponderis, & ita alias res nouas appetit. Desiderat aliquis con-
nubio iungi cum puella cuius amore languet maximopere, ita
vt per totum diem atque ẽt noctem spatietur per eius vicũ, &
vario musicæ gñe eã oblectet, & eius causa varia sæpe suspiria
ducat, solùmque quiescat cùm eã alloquitur: paulopost igitur
Delicię mũ dana non dant eam satietatem quam promittunt. ducit eam vxorem, & paucis transactis diebus iam vt eam fa- H
stidire, sicut experiẽtia magistra passim didicimus. Tales ergo
sunt res mundanæ ipsæ quidem, quas mundus suis promittit
amatoribus: non ita se habent res cœlestes & diuinæ, sed quẽ-
admodum si quis in altissimam conscenderit turrim, quo plus
Simile. ascendit, tanto plura prospectat: sic vtique quo quis magis spi
ritualia, & diuina gustat, eo maiores, & excellentiores virtutes
atque mirabilia percipit. Et sicut turrem quanto procul aspici
Simile. mus, tãto minor ipsa apparet, & quo plus appropinquamus, eo
magis ẽt eius altitudo manifestatur: sic res cęlestes quãto ma
gis è longinquo aspiciuntur, minores apparent, at verò si eas
deguſtauerimus & cominus introspexerimus, maximæ appa-

rent,

A rent,& magis appetitum noſtrum incitant ſpiritualé,qui mul
to plura inuenit quæ deſideret. Non eſt Cherub in cælo, qui
comprehendat tã diuina myſteria, nec ſimul oẽs Cherubim,
Vnde Apoſt.ait;O altitudo diuitiarũ ſapientię & ſciẽtię Dei, *Gloria ſu-*
quã incomprehenſibilia ſunt iudicia eius. Quare præſtabilius *perat opi-*
multo eſſet,vt homines ſe totos traderent contẽplationi harũ *nionem no*
rerũ ſpũaliũ, potius quã his rebus mundanis atq; caducis,quæ *ſtram.*
inſtar maris ſubiectę ſunt varijs mutationibus ac tẽpeſtatibus. Rom. 11.

Ad oſtendendum q̃ mundana hæc nos ſatiare nõ poſſunt,
ſed tñ cæleſtia, adfert Picus Mirandu. hmõi ſimilitudinem. Picus Mi-
B Quemadmodũ imago aut figura ſigillo aliquo in cera expreſ- rand.
ſa,nunquam põt inuenire,& ſi mille adferas ſigilla,aliquod q̃ Simile.
perinde ipſi quadret, niſi idem adferas ſigillum:ſic vtique hãc
Dei imaginem in anima noſtra inſculptam, nihil præter Deũ
ſuis numeris omnibus explere poteſt: quòd ſi imago in cera
expreſſa loqui ſciret, diceret illum ſuum ſigillũ ſibi ſufficere.
Quare conſidera homo q̃ nihil creatum põt te ſatiare: ſiqui- *Animam*
dem etſi mundus tibi tribuat quæcumque põt,tñ ſemper ali- *ſolus Deus*
quid deſiderabis:ſed quid loquor de mundo?nec angeli quidẽ *ſatiare po*
ipſi,nec Seraphim poſſunt mentẽ tuã ſatiare,niſi ſolus Deus. *teſt, & non*
C Nam quemadmodũ febricitanti magis accreſcit ſitis,ſi bis ter *creatura.*
ve bibat, ſiquidem calor ille augeſcit in corde:ſic utique cum Similitu.
homo ad Deum videndum creatus ſit,quamuis reliqua bibat
& deguſtet,non tñ poſſunt eum ſatiare, ſed magis eius ſitis au
getur:cumque nõ intelligat vnde nam ſibi hęc ſitis proueniat,
inde fit,vt exiſtimet rebus mundanis eam eſſe ſedãdam, & ita
poſt eas vadit,& fruſtra laborat,cũ perinde faciat atque is qui
cũ capite doleat,tñ vnguẽtũ ipſum applicat pedi. Nulla quidẽ Simile.
eſt in mundo delectatio,quæ poſſit expellere triſtitiam,quam
hẽt anima pp Dei abſentiã. Optime id nouerat Dauid,cũ di- Pſal.50.
D ceret: Redde mihi lætitiã ſalutaris tui:quæ eſt lætitia,q̃ Deus
dat ipſi animæ, quæque mentẽ noſtrã cumulatiſſime exatiat.

Hæc quamuis ita ſint, nihilominus tñ ſunt multi qui leges *Leges mun*
mundi ſequuntur,qui multos ẽt habent comites,& pauci ſunt *di multi ſe*
qui leges cęleſtes,& diuinas ſequantur. Vnde apte vẽ quadra *quuntur,*
re illud Hier. cùm flet ſupra ciues, eo q̃ non ſint qui veniant *nõ ſic leges*
ad ſolemnitatem. Non equidem modò lugebimus, quia non *Dei.*
ſint mundani, ſiquidem multi ſequuntur leges mundi, & eius Thren. 1.
delectationibus ſe totos tradunt,ac vanitatibus & pompis,de-
fenduntque mundanas conſuetudines & leges. Illud verò lu- *Pauci sũt*
gendum eſt,q̃ non ſint qui ſe deuotioni tradant,lachrymis,ſi- *boni.*
lentio,pœnitentiæ,rebus ſtudioſis,& ſpiritualibus: etſi aliqui

tales

tales paucos tamen habent satellites & comites. Iudam multi E
sectabantur, discipulos vero alios pauci. O rem lamentabilē,
quòd ita ex animo mundum sequamur fallacem & minime
duraturum, cùm interim surdas exhibeamus aures rebus cęle
Apoc. 14. stibus in ęternum duraturis, & vtilibus. In Apo. ait Ioan. Q
audiuit cœlestem quandam musicam cum tam varijs instru-
Gloria cœlestis suauitas. mentis musicis, vt plane mirabile esset, & cantabant quasi can
ticum nouum. Quis id non miretur, quòd scilicet tantorum
annorum musica dicatur noua? Tanta tamen est eius suauitas,
vt semper videatur noua. Et obserua quòd non dicat canticum
nouum, sed quasi canticum nouum, siquidem eius melodia est F
ac si hodie inciperet. Sic res se habet hic in diuino obsequio,
vt scilicet si quis eius suauitatem degustare cæperit, semper
sibi noua videatur. Itaque mundana spernamus, cū fallat suos
sectatores mundus. Quanto plus à nobis sol recedit, tanto ma
Simile. iores sunt vmbræ: Sic quanto plus à Deo distamus, tanto mū
dana nobis videntur maiora & pretiosiora. Sic enim compara
Sap. 5. uit sapiens cùm ait, Transierunt omnia tāquā vmbra. Si Deus
ad nos accedit, nosque calefacit & inflammat, omnes mundi
vmbrę paruæ videbuntur & exigui momenti. Solus Deus cor
Can. 2. nostrum satiare potest: quod sponsa significauit dicens; Dile- G
ctus meus sicut malus inter ligna syluarum: quasi dicat fru-
gifera est arbor inter robora & subera quę arbores sunt modi
ci fructus & rusticæ ac syluestres siue montanæ: sic est Deus
inter res mundanas. De his quidem qui mundana consectan-
tur arbitrantes in his esse quieté, dici potest illud Prophetæ;
Psal. 106. Errauerunt in solitudine, & in inaquoso, esuriētes & sitientes,
anima eorum in ipsis defecit. vbi designatur sterilitas rerum
mundanarum & nęniarum, pro quibus homines tantopere cer
Simile. tant. Dic obsecro amens, si quæ tantopere desiderabas, post-
quam ea acquisiuisti, iam incipiunt displicere, teque infestant, H
vnde quæso speras fore quę modo desideras, vt mentem tuā
& cogitationem exatient? siquidem omnia ex eodem manant
Eccl. 4. fonte, & de eodem consuuntur panno. Hoc innuit Eccl. dicēs,
Quid est quod fuit? ipsum quod futurum est. Saltem mihi ne
Simile. gare non potes quòd nulla quę possidet mundus, poterunt te
à morte liberare, & hæc quidem consideratio sufficientissi-
Exo. 32. ma tibi videri debebat, vt omnia mundana sperneres. Cùm
Hebræi adorauerant vitulum, vt Moyses ipsos doceret quan-
topere se ad rem vilem & abiectam demisissent, comminui
iussit vitulum & in puluerem redigi, atque in potu omnibus
distribui: quasi diceret, videte obsecro in quam fragili re spem

vestram

A vestram locaueratis, vt se comminui patiatur, & limari, atque in potu misceri. Est quidem mundanus instar illius sitientis, qui ad fontem profectus de vmbra canalis potaret, & nunquã satiaretur, miraretur tamen quorsum nunquam posset sedare sitim suam: cui quidem aptissime quis respondere posset, vide bone vir quòd hæc non sit aqua, sed vmbra aquę. sic ergo oĩa mundana sunt tanquã vmbra rerum cœlestiũ. Optime igitur sapiẽs ait de his mũdanis, Transierunt omnia tanquã vmbra. Similitu. *Mundana satietatem nõ præbẽt.* Sap. 5.

Mundus fallax est.

B VSque adeo rebus mundanis intenti sumus, vt non attenda mus rebus cœlestibus. Cùm mens vt ait Aristo. ipsi musicæ intenta est, non attendit ipsi literę vel verbis, sed solùm contemplatur voces: sic euenit mundanis, vt solùm attendant mundi vanitati, vel sunt instar eorum qui absorbentur à syrenum cantu. Dicit Homerus q̃ qñ Troiani inibant consilium, nolebant ipsam Helenam seniores ibi interuenire, quandoquidem tanta erat pulchritudine prædita, vt facile ad se iuuenes alliceret & absorberet, ita non attenderent propositioni senatus, & ita non possent sententiam suam dicere; Helena est sen Aristot. 1. Ethic. Simile. Simile. Hom. libro 3.

C sualitas ipsa multis passionibus ornata & inordinatis appetitibus, & ideo nos maxime conturbat. Vnde Apostolus dicebat; Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ. Itẽ, Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? ideſt mortali. Mundanos mundus ipse & eius iniqui tates excæcant, ita vt non attendant quid agant. Permittit Deus propter eorum peccata vt in cœcitate ambulent, & ita nil prodeſt ipsis speculum rerum quod ante oculos ponas, siquidem hoc merentur eorum scelera. Vnde Isa. ait; Excæca domine cor populi huius, & aures eius aggraua: eorũ malitia *Mundani extra se sunt positi.* Rom. 7. Isai. 6.

D eos excæcat, non Deus. Vnde Sap. 2. Excæcauit eos malitia eorum. Cùm enim Isa. dicit quòd Deus ipsos excæcat intelligẽdum est quòd permittit ipsos excæcari propter eorum peccata. Satis quidem experientia ipsa docet, quam sint cæci mundani: opinio fuit Platonis, quòd si homines Deum vnum rerũ omnium gubernatorem, & qui improbos punit, bonos vero præmio afficit, esse crederent, non possent diu in peccatis perseuerare, exiſtimabatque mortalium malitiam ex ignorantia harum rerum oriri. O quam multi sunt hoc tempore qui hoc credunt, & non solùm hoc habent lumine naturali! Et nihilominus vitia multa committunt, & leges mundi sequuntur; dic igitur quæso Plato, quo tandem inferno digni erunt? Sap. 2. Plato. *Qui optime credit esse Deum præmiatorẽ & punitorem, non committit turpia, ait Plato.*

Item

Quam præstatius Deus suos cõpenset quã mundus.

Item aliam conditionem habet mundus, vt scilicet prandiũ det suis & non cœnam, non ita se gerit Deus, quin potius hora mortis suos ad cœnam inuitat; dæmon verò illis tunc aufert delicias cœnæ, & cor illorum tristitia replet, auferens illis omnem lætitiam, de quibus dici potest illud Baruch: Nutriui illos cum iucunditate, dimisi autem illos cum fletu & luctu. O miserabiles impios cum luctu ex hac vita migrabunt! Cùm præsertim se maxime deceptos tunc inueniant. Item illud Da uid ipsis congruet; Conuertentur ad vesperam, & famem patiẽtur vt canes. Tractans Iob de hac malorũ mutatione dicit: Tenent tympanum & cytharam, & gaudent ad sonitum orgaⁿ, ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Item, quotiens lucerna impiorum extinguetur, ideſt cũ eorum vita consumpta fuerit. Et addit, superueniat eis inundatio, & dolores diuidet furoris sui, erunt sicut paleæ ante faciem venti, & sicut fauilla quam turbo dispergit. Quid tibi proderunt miser diuitiæ, in inferno existenti, & pompæ quas in mundo reliquisti? Plus crescent tua tormenta cum delectationum recordatione. Tu quidem tunc panem hordeaceum cum aristis ederes, bibereſque ex lacu ab animalibus conculcato. Medici cognoscentes quòd infirmus nimium ederit in prandio, iubent ei ne cœnet: Sic Deus quos nouit nimiũ ediſſe in prandio huius mundi, & se nimium oblectasse, priuat æterna cœna. An non igitur tibi videtur opus esse expedita nauicula, vt possis tantum mundi mare tranare?

L

F

Mundana quo rediganter.

Baruch 4.

Psal. 118.

Iob 21.

Delicia huius vitæ, quo rediganter.

G

Simile.

Simile.

Item mundus similis est hero alicuius hospitij, qui inuitatur ab hospite de his quæ ab eo emerit, comeditque & bibit, ac postquam discesserit iam hospes est in obliuione tanquam alienus: quòd si quis discedat nõ soluto hospitio, maxime conqueritur, si verò liberaliter soluat, iam non amplius eius recordatur. Sic mundus multos hospites recipit diuites, & pauperes, & eos qui melius cum ipso egerunt, & eius leges seruarũt, obliuiscitur. Vides enim quòd imperatores quidam sint iam in obliuione, & tamen mundi leges seruarũt, de quibus in lib. Sap. Spes impij tanquam fumus qui à vento diffusus est, & tanquam memoria hospitis vnius diei prætereuntis. Sancti verò ita transierunt per hoc hospitium, vt illud derideront, appellarentque mundum mendacem, vanum, caducum, neque voluerunt eius leges seruare, imo contra eum omnino operabantur, & tamen horum festa celebrantur, & sæpe in recordationem hominum veniunt, de quibus Apost. ait, Quorum nomina sunt in libro vitæ. idem etiam ait Ioan. in Apoc.

Mundi artes.

H

Sap. 5.

Serui Dei cognoscunt probe vanitatem mundi.

Phil. 4.

Apoc. 17.

Virtus

A *Virtus multas patitur contradictiones.*

Erat enim ventus contrarius eis. Quenã obsecro est nauis, quæ tot experiatur cõtrarios ventos, quot experiũtur serui Dei, & præsertim in rebellione carnis contra spiritum? De hac cõquerebatur Apost. ita, vt interdum dicat; Sentio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati; aliquando vero dicit, Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Interdum ait; Caro concupiscit aduersus spiritum, spiritus autem aduer-
B sus carnem: Qui se duci sinit & gubernari à carne, in multas labitur miserias. Tres inimicos habuit Dauid, qui ipsum in maximas angustias coniecerunt, & præsertim tertius plusquam cæteri ipsum infestauit: primus fuit gigas, secundus rex Saul, & tertius filius suus Absalon, qui erat caro de carne sua, hic coegit ipsum incedere pedestrem & nudis pedibus per montes & saxa fugientem & lachrymantem. Vbi intelligimus quòd caro tanquam domesticus hostis, nos magis affligit, cuius venti contrarij magna totius corporis & animæ remigatione opus habent. Peruersus quidem est appetitus mundani honoris, &
C diuitiarum, sed maiores sunt carnis tentationes; vnde colligas quantum errant, qui eam delicate nutriunt, si quidem hoc pacto in eius manus incidunt cùm pacem cum ipsa ineant, & spiritus ne ipsi contradicat, magna incurrit incõmoda. Sicut amicus qui amicum comitatur, ne ipsum molestia afficiat, & ita ipsum ducit in aliquod scelus capitale, vbi animæ vitam perdũt, item honorem ipsum. Hinc Apost. ait; Si secundum carnem vixeritis, moriemini. Igitur egredere iam ex carnis delicijs, &
D dominare pisci tanquam Tobias: si enim renuntiaueris carnis delicijs, educes piscem ideſt carnem à suis delectationibus; & eris eius dñs, & ipsa erit serua, atque tibi proderit sicut profuit piscis Tobiæ, quem audacter ex aqua eduxit, & exenteravit.

Tentationibus viriliter resistamus. Rom. 7.

Gal. 5.

2. Re. 15.

Caro crudelis inimicus.

Magna est dementia carnẽ suã delicate tractare. Simile.

Rom. 3.

Tob. 6.

Magna quidẽ cura adhibẽda est, vt remigemus cõtra vẽtos cõtrarios tẽtationis carnis, siquidẽ sunt instar lapidis, quẽ etsi cogas in altum per violentiã conscendere, exacto impulsu illo, statim in terrã labitur maiori ferè velocitate; violentiã videtur caro sustinere cũ ad virtutẽ ascẽdit & mortificationẽ, & abstinentiam, & ita opus est magna cura vt remigemus cõtra eam, nam bona opera non vult animose inchoare, & ideo sæpe opus habet stimulis: quę cùm ita sint, nihilominus eius delicijs seruimus, & spiritum obliuiscimur. Vnde Iob ait, Ponit enim steri lem, & quæ nõ parit, & viduæ bene non facit. Sterilis est caro,

Simile.

Caro difficile refranatur.

Simile.

Iob 24.

Virtus difficilis apparet.

quæ non dat fructum, vidua est anima, quæ est sine sponso suo Christo, qm̃ absens est p̃ animæ negligentiam in remigãdo cõtra appetitus carnales. Dices tu q̃ fastidis deuotionem, & frequentationem confessionis & cõmunionis, item silentiũ & orationem, quæ omnia sunt remi quibus cõtraitur carni: Sed obsecro te, nõne cũ corporis appetitus languet, mille quæris embãmata & lautitias, vt ipsum excites? cur igitur sic nõ quę res aliquas lautitias pro excercitãdo animæ appetitu? vt pote aliquos Dei seruos, qui tibi cõsulant, & quibus te cõmẽdes in orationibus suis, cõsiderando etiã breuitatẽ vitæ, mortis horam, extremum iudiciũ, tormenta inferni, gloriã beatorũ, sanè inter tot animæ lautitias, aliqua erit quæ ipsam languentẽ excitabit. Quod si te totũ desiderijs carnis permittis, quid te misero fiet? ibis sanè ad barathrũ sempiternũ. Vnde Apost. Rom. 11. Carnis curam ne feceritis: quasi dicat, ne detis arma inimico.

Simile.

Fauorem Dei et Sanctorum imploremus.

Considerationes ad perseuerãdũ in virtute.

E

F

Omnes quidẽ homines sensualitatis tentationibus impugnãtur, sed aliter in tentationibus se habent boni atque mali. Isai. 43. De bonis ait Isa. Cũ ambulaueris in igne non cõbureris, & flãma nõ ardebit inte: nota q̃ bonus incedit in hac flãma, malus vero non incedit sed quiescit, ita vt dæmon manibus eũ pedibusque liget ne exeat, sed ibi cõburatur; bonus tantũ transit, & ad Deũ accurrit, vel ad sanctam disciplinã, aut abstinentiã, & ita à se tẽtationẽ excutit, quasi si scintilla aliqua sinũ eius combureret; & remigant cõtra carnẽ & eius tentationes viriliter ipsi boni. Dices magnũ esse hunc laborem: quid igitur existimas? Ignis certe tentationis carnis ait Ber. est prolixum martyrium, & perpetua remigatio contra multorũ ventorum contrarietates, sed boni tunc nõ cõburuntur. De ista sensualitate loquitur Isa. cùm ait, vt declarat glossa; Væ qui cõsurgitis mane ad ebrietatem sectandam, & potandũ vsque ad vesperã. Item alibi ait; Vę qui potentes estis ad bibẽdum vinum: quasi diceret, vę uobis q̃ delicijs indulgetis, ut fitis fortiores in delectationibus uestris, & ideo uos datis splẽdidis epulis, musicis, cantibus, & alijs carnis incentiuis, nec consideratis quæ Deus parata habeat supplicia uiris carnalibus. Captiuitas Sedechię hinc originem habuit, ut constat 4. Re. p̃ hoc peccatũ misit Deus diluuium: p̃ hoc uitium ut ait Isa. solet Deus mittere famem, sterilitatem bellum, & amissionem uictoriæ: nec solũ his supplicijs hoc peccatum punit in hac uita, sed etiam æternaliter in alia, ut ait Isa. dicens; Propterea dilatauit infernus animã suã, & aperuit os suũ absque ullo termino, ideſt insatiabiliter. O quam exiguũ timorẽ habent diuinorum supplicio-

D. Bern.

Isai. 5.

Glos.

Intemperãtia quã tũ noccat.

4. Re. 25.

Gen. 6.

Isai. 5.

Isai. 5.

G

H

rum

A rum qui se huic vitio tradunt, q̃ hic, & in futura punitur vita. O miserâ animã quæ domina est talis carnis, q̃ infelicem hẽt vxorẽ, & filios, i. sensus inconsideratos, si his se regi finit. Oẽs participabunt talibus tormentis, cũ participauerint delectationibus. In quanto quæso labore viueret puella inter impudicos adolescentes, & audaces? Sic planè periclitatur spiritus in tali carne. Vnde colligas qũo oporteat diuinũ implorare fauorẽ in continuo hoc bello, vt hoc possimus liberari à lege peccati, vt ait Apost. in Christo Iesu, idest propter meritũ Christi Iesu. *Quam mala vicina sit caro animæ.* Simile. Rom. 8.

Pauci inueniuntur hoc tẽpore casti iuuenes vt Ioseph, qui
B ita remigent cõtra carnis occasiones, imo quærunt occasiones ad peccandum. Quid quæso facerent, si sibi tales offerrentur sicut sancto Ioseph, qui maluit sustinere tot ignominias & carceres quàm Deum offendere abutendo coniuge heri sui? Sic Abimelech, vt habetur in Gene. reprendit Abraham, qui pp metum dixit Sarram esse vxorem suam; dixitque, cur hoc dixisti? Quid enim si aliquis ad eã accessisset existimans sororem esse? An non causa fuisses tanti mali in domo mea, & vt graui plaga percuterer? Nota quam grande delictum gens barbara duceret adulterium. Vnde colligas nostri temporis malitiam, Gen. 39. Gen. 26.

C adeo vt multos videas, qui non solùm id committant facile, sed etiam se laudent pro eo. Medium quidem quo dæmon vsus est ad Salomonem prostrandũ, cùm sibi videretur iniuria affectus propter templi ædificationẽ, fuit luxuria; vsque adeo enim mulieres eius cor peruerterunt, vt ex ædificatione templi venerit ad multa dæmoni templa ædificanda & falsis dijs, nec solùm ædificauit, sed adorauit & sacrificauit. Sanè horrendum est quòd caro tantum posset, præsertim cum tam sapienti homine: quæ omnia euenerunt ei quòd non remigaret contra carnales appetitus. Nullus ergo de se fidat: nam Dauid di- *Adulterium graue scelus reputabatur inter barbaros.* *Luxuria detestabile vitium.* 3. Reg. 11.

D cebat; Ego dixi in abundantia mea, non mouebor, & tamen videmus quòd oblata occasione, etiam solo conspectu cecidit per consensum & per operis executionẽ. Noli ad talẽ ignem etiam procul accedere. Cùm Dauid vidit gigantem, eum funda salutauit & lapide: hoc igitur negotium ita à longinquo tractandum est & negotiandum. Hic carnis gigas ita procul salutandus est, fugiendo omnes occasiones. Hoc significauit Oseas dicens; Omnes adulterantes quasi clibanus succensus à coquente; in grauioribus delictis solet dæmon excæcare mentis aciem, ne consideret grauitatem delicti, & inferni, & oblectationem gloriæ, vt ita homo se vitijs ingurgitet, neque remiget contra huiusmodi contrarium ventum. Psal. 29. *Occasiones nexias declinemus.* 1. Re. 17. Oseæ 7.

Dominica I. Quadrageſimæ.

CONCIO PRIMA.

Chryſoſt. ho. de ſpi. ſan. to. 3.

DVCTVS *eſt Ieſus in deſertum à ſpiritu, vt tentaretur à Diabolo.* Mat. 4. Mar. 1. Luc. 4. Quaſi pedagogum habuit caro Chriſti Spiritū ſanctū, ait Chry. ſed quare Chriſtus ductus eſt? Vt nobis figurā daret, quia ſicut caro eius non ducitur cōcupiſcentijs, ſed

Gal. 5. Rom. 8. ducitur ſpiritu, ſic & nos debeamus. Vnde Paul. Si ſpiritu Dei ducimini, non iā eſtis in carne: &, Quicunque ſpiritu Dei ducuntur, non ſunt ſub lege. Ducitur ergo ſpiritu caro Chriſti,

Abulē. in Mat. q. 4. ducamur & nos. Percontatur Abul. quare ductus eſt in deſertū, vt tentaretur, cùm poſſet ét alibi tentari? Et rñdet, q̄ iuit ad deſertū, vt maioré opportunitatē diabolus inueniret ad tentandū eū in deſerto, q̄ inueniſſet in vrbibus. Iſta eſt cauſa quare ſolitudo oīmoda nō eſt niſi pro viris perfectis. Minores aūt non poſſunt eam ſuſtinere, & incidunt in multa pericula. Sic

Ariſtot. 1. Polit. recte dicit Ariſt. q̄ homines agentes vitam ſolitariā, aut ſunt dij, aut beſtiæ. Et iſta videntes patres antiqui nō permittebāt

Vita ſolitaria non omnibus cō uenit. alicui tenere vitā eremiticam oīno ſolitariā, niſi prius virtus eius in cœnobijs probata exiſteret. Primū enim damnū ſolita

Eccl. 4. rij eſt facilitas ſuccumbendi tentationi, iuxta illud Eccl. Væ ſoli; quia vita ſolitaria eſt naturaliter triſtis; cùm ét homo ſit animal politicū naturaliter, vt ait philoſophus, eſt quodāmodo contra naturā eius ſolitariū viuere. Vt igitur ex his oībus

Ariſtot. 1. & 3. Pol. poſſet dęmon occaſionē ſumere tētandi, ductus eſt in deſertū.

Dirigatur igitur ad dñm Ieſum, incolam deſerti factū, ocu

Simon de Caſ. lib. 4. cap. 4. lus interior, & multo intuitu ipſum abſentem tanquā pñtem ſedulo contemplemur. Porro ſtultitia eſt ſapientibus mundi, derisio delicatis, incredulis fabula, q̄ Chriſtus fuerit in deſerto. Quid enim eſt videre iuuenē delicatum, immaculatū, eſſe

1. Cor. 1. cū beſtijs in deſerto? Quid itē faciebat rex regū, & dñs dominantiū factus incola in deſerto? Humana conſolatione priuatus, ſqualida facie, inedia & ieiunio cruciatus, qui carebat lectulo, nec puluinar ſupponebatur diuino capiti, ſedile nō erat

Audiant hoc delicati. ei, nec operiebatur nocturno tpe pannis? Sed vbi nūc diuites? Vbi quos ambit multitudo populorum? Vbi delicati? veniant, & contemplentur omnium regē ab animalibus ſociatū. Quid faciebat, ais? temerariū eſt deffinire q̄d ipſi notarij nō ſcripſerunt, ſed incunctanter credamus, q̄ in oībus agebat, & curabat

ſalutem

A salutem nostrã. Si quæratur ait Abul. quid faciebat Christus in his quadraginta diebus, dicendũ q̃ vacabat orationi: cessat tñ homo ab oratione, quia humana infirmitas non pôt attentionẽ illam in Deum tolerare, nisi ad paucum tp̃s. Christus autem cùm esset Deus, poterat semper manere sine cibo, & semper attentus circa eandem rem, sicut patet Luc. 6. vbi dr̃; Exijt in montem solus orare, & erat pernoctans in oratione Dei. Abulẽ. in Matt. q. 8. Luc. 6.

Quadraginta diebus tentatur Iesus, & quæ fuerint tentamenta oĩa nescimus: quæ ideo forsitan prætermissa sunt, quia maiora erant, quàm vt literis crederentur, & sic oportet dicere: sicut mũdus capere nõ poterat oẽs libros, si scripta fuissent quæ fecit & docuit Iesus, vt ait Ioan. sic quadraginta dierum tentationes, quibus tentatus est dñs à diabolo, mundus ferre nõ poterat, si scriptura docuisset: sufficit nobis hoc tñ scire, q̃ quadraginta diebus in deserto fuerit, & tentabatur à diabolo. Orig. opinio in Lu. 4. ho. 29. to. 2. B Ioan. 21.

Secundum Origenẽ, toto tpe quadraginta illorũ dierũ tentabatur, verumtamen verbũ hoc Origenis pie accipi dẽt, præsertim cũ beatissimi Euangelistæ Mat. & Luc. tres tentationes quas ibi passus est Christus, cõmemorẽt. Basi. quoque sentire vr̃, quòd completis quadraginta diebus ieiunij sit tentatus, ait namque: Christus per quadragenam intentatus mansit, nouerat enim diabolus qđ ieiunabat, nec famescebat, ideoque non audebat accedere. Et illud euangelicæ veritati magis consonũ reor, quia in Mat. habetur; Cùm ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, &c. & accedens tentator dixit. Vnde apparet quòd consummato ieiunio, & visa fame ipsius, tentator aggressus sit eum. Hinc aliqui expositores affirmant, quòd esuries fuerit diabolo tentandi occasio. Alia opi. Dio. Car. sup Lu. 4. D. Basil. C Mat. 4.

Porro Christus tentatus est per oẽs quadraginta dies, id q̃ expresse ex Marco vr̃ colligi, dicẽte: Erat quadraginta diebus, & quadraginta noctibus in deserto, & tentabatur à Satana: cui textui nisi violenter responderi non pôt. Adde q̃ hæc sententia non displicuit Remigio, Bedæ, Thomę, & Caietano. Ex quibus habetur, q̃ sicut Antonius Abbas passus est innumeras à dæmonibus afflictiones, visiones, & terriculamenta, ita & Christus passus est. Lege D. Tho. & Caiet. Cui sniæ iterum Paulus suffragatur, cũ dicit, Christum tentatum per oĩa; nullum igitur tentationis genus nõ est expertus ab hoste, sine peccato tñ. Demum qui omnibus tentatis futurus erat exẽplum, auxilium, & meritum, omnes ferè tentationes experiri debuit. Pala. in Mat. Mar. 1. D Remigius Beda. D. Tho. 3. p. q. 41. 2. 3. ad 2. & ibi Caiet. Heb. 4.

Vt tentaretur à diabolo. O incomparabilis dñi patientia, & admirandæ humilitatis exemplum, tentari à diabolo dñs patitur,

Chryſ. ex va. in Mat. lo. ho. 5. Num. 2. Pſal. 94. Exo. 16. Simile. Ioan. Cli. gra. 26. Simile.

titur, qui tentantem ſe in deſerto iam dudũ mortiferũ ſerpen tum morſu percuſſit. Vnde Dauid ait; Vbi tentauerunt me pa tres veſtri, probauerunt, & viderunt opera mea. Ieiunans ẽt in deſerto pro nobis eſurijt, qui iam dudum eſurientẽ populum ſuũ in ſolitudine, per quadraginta annos cibo cæleſti refecit, vt hĩ in Exo. Ieiunat Chriſtus, vt nobis virtutẽ ieiunij cõmen det, & intemperantiã deteſtetur. In vitis patrũ quidam ex ſe nioribus aiebat, ita ciborũ multitudine flammas vitiorũ accen di, quemadmodum lignorum magna ſtrues in ignem conięcta ingentem flammam excitat. Ioan. Clim. idem ſub alia tñ ſimi litudine profitetur. Sicut inquit ſtercoris copia multitudinem vermium gignit, ita ciborum multitudo lapſum, & malũ cogi tationũ, atque ſomniorũ operatur multitudinẽ. Et alibi dictũ eſt, eos qui pudicitię ſtuderẽt, & ſe cibis ingurgitarent, his eſſe ſimiles qui ardentem ignem, iniecto oleo extinguerent. Cæte rum quemadmodũ aquilæ & ciconię pullos ſuos ſubiectis alis ſuſtinentes, ad volandũ inſtruũt, & inuitant: ita dux noſter exẽ plo ſuo nos certare cum cõi hoſte edocet. Ieiuniũ ait Chryſo. ſcimus eſſe Dei arcẽ, Chriſti caſtra, murum ſpũs, vexillũ fidei, caſtitatis ſignũ, ſanctitatis trophæũ. Hoc Adam ſeruauerat in paradiſo, quẽ inde detraxit gula: hoc in arca cuſtodiuit Noe, mundum ebrietas cũ demerſit. Per hoc Loth Sodomiticũ ex tinxit incendium, qui per ebrietatem inceſtus eſt aduſtus incẽ dio. Hoc Moſen diuini ſeruoris fecit lumine perdurare, qñ cõ meſſatio, & ebrietas Iſraeliticum populũ ſimulachri tenebra uit erroribus. Hoc Eliam peruexit ad cælum, quando Achab impium ebrietas ad inferna deiecit. Hoc Ioannem in natis mulierum fecit eſſe maiorem, quando temulentia Herodem principem imperio mulierum reddidit homicidam.

Intemperãtia quã tũ noceat. Simile. Simile. Chryſol. ſer. 22. Gen. 3. Gen. 7. Gen. 19. Exod. 32. 4. Reg. 2. Mar. 6.

E F G

Chryſol. ſer. 13. *Tẽpus ad diuina prę ſtanda obſequia accommodatiſſimum, Quadrageſimæ.*

Ecce tps, quo carnis otia, quo mentis ignauia, quo ventris cura, & tota eſt familiaris obſequij deponenda torpedo. Ecce tps, quo in armorũ cæleſtium meditatione, animæ & corporis exercendæ ſunt vires. Ecce tps, quo reſidente Chriſto, aſtan tibus angelis, noſtra luctaminis exercenda eſt fortitudo. Nunc eſt tps quo gula cũ ieiunio, abſtinẽtia cum crapula, cũ luxuria caſtitas, pietas cum impietate, patientia cum furore, cupiditas cum liberalitate, miſericordia cum auaritia, humilitas cum ſu perbia, ſanctitas cum reatu, Chriſto remunerante confligit. Si quis ergo ſpectante Deo, cæleſti reſonante iam tuba, angelico inſiſtente concurſu, cubiculi irretitus illecebris, eneruatur per mollitiem ſuam, reſolutus in totum iugalibus blandimentis, ad exercitiũ virtutis venire neglexerit, perdẽt luctaminis præ mium,

H

A mium, virtutis gloriam, certaminis palmam, iustitiæ coronam.

Vt tentaretur. Si in nostris tentationibus diligenter consideraremus desiderium Dei, & angelorũ, vt victores euadamus, & viriliter pugnemus, longe animosius tentationibus resistere mus. Considera quæso quantam adhiberent curã homines in victoria reportãda in ludis olimpiacis, etsi præmiũ esset dumtaxat corona aliqua ex frondibus arborum, aut alijs id genus, modo mundanam gloriam reportarent: & nos qui Deum in certamine præsentem habemus & angelos, tum etiam præmia immortalia parata, tam debiliter pugnamus, vt dæmon etiam B ipse miretur tantam debilitatẽ nostram, præsertim cùm abundemus auxilio diuino & fauore, quæ tamen negligimus.

Tẽtationibus quibus considerationibus resistendum.

Miratur dæmon qđ tam facile succumbamus.

Vt tentaretur. Dæmon non contendit cũ his qui ipsum sequuntur, sed cũ his qui ipsi nolunt obtẽperare. Cũ videt venator p̃dã ipsam recta tendere ad laqueos suos, quiescit & tacet, at si viderit p̃dã aliò tẽdere, clamat, vt ad laqueos impellat.

Simile.

Vt tentaretur. Magnã adhibet solicitudinẽ dæmon intentando homines: vix enim vnã vicit tentationẽ, cũ iam adhibet aliã, vix dum exacta erat seruitus Ioseph, cũ iam vrsit eũ tẽtatio heræ suæ, & pœna carceris: cũque sciat dæmon quòd mulC tis securis quidẽ ictibus prosternitur arbor ipsa, & multis aquę guttis immane ẽt saxum excauatur, atque magno labore etiã ardua superantur: sic ipse ẽt cupit astutijs suis frequentatis, & dolis nos prosternere: sed in cassum laborabit, si diuino adiuti auxilio resistamus. Vnde Pau. ait: Oĩa possum in eo qui me cõfortat, Phil. 4. postulemus igitur à Deo, vt lapides tentationũ, & calamitatũ in panes conuertat, ideſt in vtilitatem nostram.

Gen. 39.

Perseuerat dæmon in tentatione.

Phil. 4.

Vt tentaretur. Dolendum sanè est, quòd à vilibus & abiectissimis rebus nos vinci patiamur. Iudi. 9. dixit Abimelech ad armigerum suum, euagina gladium tuum, & percute me, D ne forte dicatur quòd à fœmina perij.

Iudi. 9.

Et cũ ieiunasset quadraginta diebus. Nõ est cõtẽta alma mater Ecclesia de ieiunio tractasse feria quarta Cinerũ, quin etiã nũc idẽ repetit, & cõmendat: siquidẽ cũ aliquid est necessariũ, ẽt millies repetitũ placebit. Vnde Sen. ait, Nunquã nimis sciũ, qđ nõ satis dũ: *Quadraginta diebus.* Celeberrimus sanè numerus ieiunio consecratus: siquidẽ ter quadraginta annos cõcessit Deus ante diluuium, vt mortales pœnitentiã agerent: ité quadraginta diebus pluit in diluuio: Insuper decies xl. annis fuit populus Dei captiuus in Aegypto, q oẽs fuerũt quadraginta anni: præterea quadraginta annis iuerunt per desertum & xl. diebus stetit Moyses bis in mõte, vt legem acciperet: p xl. dies

Seneca.

Gen. 6.
Gen. 7.
Exo. 16.
Exo. 24.
Exo. 34.

Acto. 1. apparens probauit Chriſtus reſurrectionem ſuam: & quadra- E
ginta annis poſt Chriſti mortem euerſa eſt Hieruſalem.

Et accedens tentator. Corpore aereo, habituque ſumpto cõ
Soarez in Matt. modiſſimo, nõ iuuenis, ne leuis videretur: nec ſenis, ne delyrus, ſed mediæ ætatis virũ dño ſe obijcit, vultu pallido, oculis
Aſtutia inimici. concauis, fingenſque ſe auidiſſimũ humanæ ſalutis dñm ſalutauit, multa ſeruatori propoſuit longo ſermone vſus. Sed vnde
Chryſ. in Matt. ho. 13. to. 2. ſumpſit occaſionẽ dæmon ad hmõi tentationes? Reſpondet Chry. dicens; Cũ audiſſet vocẽ de cælo venientẽ, atque dicentẽ: hic eſt filius meus dilectus, audiſſet etiam Io. teſtimonium
Ioan. 1. illi tã inſigne perhibentẽ, ac deinde ipſum eſurientẽ videret, F
magno teneri cæpit ambiguo. Nã neque hominẽ illũ eſſe nudum credere poterat, pp ea quæ vox diuina de eo protulerat: nec rurſus iſtud percipere quòd filius eſſet Dei, quẽ eſurientẽ videbat. Itaque maxima rerũ cõcluſus anguſtia, voces emittit
Perplexus erat dæmõ cum Chriſtum tentabat. ancipites. Nec dixit, qñquidem eſuris, ſed ſi filius Dei es, videlicet exiſtimans ſe illi poſſe per laudũ blandimenta ſuffurari: idcirco non commemorauit eſuriem, magnitudinem quippe tantæ diſpenſationis ignorans, iſtud ei erubeſcendũ putabat, pp quod doloſa illi adulatione palpando, ſolius mentionẽ fa
Chryſ. in non abſo. ho. 5. to. 2. cit dignitatis. O cæcitas diaboli manifeſta, ait D. Chryſ. alibi, G
qũo ſuſpicatus eſt eũ nõ eſſe filiũ Dei, quẽ poſt quadraginta dies eſurientẽ ſenſit, & per quadraginta dies non eſurientem non intellexit? nã ſicut eſurire hominis eſt, ita per quadraginta dies non eſurire, hominis non eſt. Non cogitauit qñ qui verè non eſurit, voluntariè eſurire põt. Fortis quidẽ ad ea quæ infirma ſunt, deſcendere põt, infirmus aũt ad ea quæ fortiora ſunt aſcendere nõ põt: ſic ergo magis ex eo quod per tot dies non eſurierat, intelligere debuerat, quia Deus eſt. Nam Deus quæ hominis ſunt agere põt, homo aũt quæ ſunt Dei, agere
Exo. 24. 3. Reg. 19. non põt. Forſitan tu dices, Moſes, & Elias quadraginta dies ie H
iunarunt, & hoſes erant, ſed illi ieiunantes eſuriebãt, & ſuſtinebant, iſte aũt quadraginta diebus non eſurijt, eſurire. n. & non
Gorra. in Luc. 4. mãducare, patiẽtię eſt humanæ, nõ eſurire aũt diuinę naturę.

Dic vt lapides. Quare eũ aggredit primo de peccato gulę? ad hoc dicendũ q vidit eũ magis diſponi pp eſurię, ſicuti mili
Simile. Gen. 42. tes explorãt infirmiorẽ caſtri partẽ, & ex illa primo inuadũt, ſm quod dr in Gen. Vt videatis infirmiora terræ veniſtis.
Hu. Card. in Luc. 4. Inno. III. in ſer. Do. 1. Quadr. *Dic vt lapides.* Quaſi dicat, vt ait Hu. Card. diu laboraſti, multum ieiunaſti, iam perfeciſti pœnitentiam, neceſſe eſt aliquando recreari. Non dicit, vt ait Inno. dic vt lapides iſti carnes fiant, aut piſces, ne forte varijs deprehendatur facilius

aſtutia

A astutia tentatoris: & addidit vt ait alius doctor, quare tui occisor eris, facile tibi natura quam condidisti, obtemperabit: ego quoque in te credens, discipulus & tui præco existam. Soarez. in Matt. Autor.

Ne credas quòd statim vt illũ vidit dæmon, hac qõne fuit aggressus, nã Euangelistę breuitatis causa solùm conclusiones rerum scribunt; prius enim illum appellauit amicis verbis, & postea dixit ei: etiam si me nõ agnoscas, multi tñ aguntur iam dies, quibus ad me tui notitia, & fama peruenit, volat enim per vniuersum orbem, & nunc præcipue cum tanto, tãque mirabili ieiunio. Miror quidem valde tuæ vitæ asperitatem, sic B adeo vt credam te nõ esse nisi filium Dei & Messiam, quem Iudęi expectamus. Si tu ergo is es quem ego suspicor, nullo opportuniori tempore posses venire, nã mundus, ita perditus est, & euersus quidem, vt ego pp tot tantaque scelera quæ sunt in Hierusalem, ab ea fugere, & aliquibus diebus in desertũ recedere voluerim: cùm autem tu possis tuæ vitæ sanctimonia & exemplo, tot atque tantas animas perditas lucrari, videtur mihi melius & magis acceptum Deo esse obsequium, si in Hierusalem tendas, & pœnitentiam prædices, quàm hic in deserto abscondaris. Cùm autem nemo hic adsit, qui cibum tibi possit C ministrare, siquidẽ filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiant. *Exordium dæmonis in prima tentatione.* *Tentat dæmõ sub specie sanctitatis.*

Quemadmodum venator qui feram sponte in retia incurrentem tacitus obseruat, nulla vtitur vociferatione, si verò diuersam abire viam videt, se se illi in via opponit; terroribusq; & minis ad laqueos redire compellit: sic diabolus quos sponte videt perire, nõ molestat, illos vero qui tutioré selegerũt viã, omnibus modis ab incæpto terrere conatur. Dicitur autem tẽtator pp varias artes suas & fraudes, & cùm sit ita peritus in arte tentandi. Ex quo planè intelligere licet, quòd quemadmodum artifices primò instant operibus suis, vtpote qui eorum D vsu victitant; ita hic noster hostis & tentandi artifex, non alio fungitur officio, non aliud captat lucrum, non alteri curæ aut negotio intentus est, sed huic vni operi dies noctesque peruigil incumbit. cæterum illi quidem opifices sacris festisque diebus operis sui laborem intermittunt, hic verò nullum tempus, nullamque tentandi occasionem prætermittit, sed potius maxime sacrorum dierum otio in nostram abutitur perniciem. Quid enim non audeat, qui ipsum quoque angelorũ Dominum, quem cælesti testimonio filium Dei audierat, tentare ausus est? Qua nos ergo confidentia vermiculos & veluti locustas aggredietur, qui illum inuadere non dubitauit? Circuit enim atque lustrat oẽs animi nostri affectus incredibili vigi- Simile. *Non tẽtat dæmon vitiosos viã suam facientes.* Similitu. Dissimile. *Assiduus & impendens tentator est dæmon.*

lantia,

Leo Papa. Similitu. Simile. *Callidus explorator damon.* D. Grego. Salluſt. Simile. Iob 41. Chryſol. ſer. 11. *Mali quã peſſime Deo ſeruiant.* Gre. ho. 16 in Euang. *Patientiã habeam⁹.* Rup. Ab. in Matth. Gen. 3.

lantia, non aliter atque callidiſſimus hoſtis explorat arcis mę- E
nia, vt ea potiſſimum parte aggrediatur, qua ſenſerit infirmio
ra eſſe præſidia. Et ſicut qui e ſilice per frequentem æris colli-
ſionem, ignem eruere volunt, diligenter attendunt, qua par-
te ſilex commodior ſit ad æris ictus percipiendos, vt facilius
ſcintilliam excutiant, qua fomentis ignem concipiant: ita calli
dus tentator explorato hominis ingenio atque natura tenta-
tionis ſuę ferro acrius pulſat, vt ita tandem praui conſenſus
excuſſa ſcintilla, peccati flamma omnia deuorantem incendat.
Hinc D. Gre. ait; Prius complexionem cuiuſque aduerſarius
noſter perſpicit, & tunc tentationis laqueos opponit. Hac qui F
dem ratione Gentilium ſcriptores memorans, parricidam il-
lum Catilinam magnam ad ſe iuuenum manum Romæ attra
xiſſe, atque ad teterrimum coniurationis facinus inſtigaſſe, q̃
ſcilicet vnicuique illorum abunde ea omnia vitiorum irrita-
menta ſuppeditaret, ad quæ propenſum quenque illorum in-
telligebat, itaque alijs ſcorta, alijs equos, alijs canes ad venan
dum præbebat, prout cuiuſque mores, & ingeniũ ferebant. Sic
igitur cõis hoſtis affectus noſtros ad malum incenſos inflam-
mare magis non ceſſat. De eo namque ſcriptũ eſt; Halitus eius
prunas ardere facit, & flamma de ore eius egreditur. *Dic vt* G
lapides. Lapides eſurienti offert, humanitas talis eſt ſemper ini
mici: ſic paſcit mortis autor, ſic inimicus vitæ. Diabole fallit te
prouiſio tua: põt famem vertere in ſaturitatem, qui põt in pa-
nem lapides immutare. Quid illi conſilium tuum, cui ſua ſuf-
ficit virtus? *Dic vt lapides.* Obtulit illi lapides dæmon Chriſto, &
ficus folia, Samaritana bona verba, Iudæi in cruce fel. Sic mali
cum deo agunt: alij offerunt obſtinata corda ceu lapides: alij
ſolas ceremonias tãquàm ficus, alij verba, alij fel, i. mille quo-
tidie peccata: Sic Deo ſoluimus beneficia in nobis collata. *Non*
in ſolo pane. Penſate quanta eſt patientia noſtra ait Gre. nos ſi H
iniurijs, aut aliqua læſione peruocamur, furore permoti, aut
quãtũ poſſumus nosmetipſos vlciſcimur, aut qđ nõ poſſumus
facere minamur. Ecce peruerſitatem diaboli, Dñs pertulit, &
nil niſi manſuetudinis verba ei rñdit. Portat quẽ punire potue
rat, vt hoc modo laus eius altius creſceret, ſi hoſtem ſuum nõ
extinguendo, ſed interim patiẽdo ſuperaret. Perpulchrum eſt
ait Rupertus, collationẽ facere illius primi hominis, & ſecũdi,
in eo q̃ ille poſitus fuit in loco amænitatis & ſatietatis, excę-
pto vno ligno appoſitæ ſunt ei oẽs delitiæ paradiſi, & tñ in illa
tali ac tanta ſatietate, de gula in vno tentatus, tam facile ſuccu
buit: Hic aũt expulſus eſt in locũ horroris, & vaſtę ſolitudinis,

& qua-

A & quadraginta dierũ ieiunium impositum est ei, quo peracto esurijt, & tñ in illa esurie de necessario pane tẽtatus, tentationi nõ succubuit. *Tunc assumpsit eũ diabolus in sanctam ciuitatem.* Ideo ducit eum in altũ locum, vt ipsa loci mutatio iuuaret ad decipiendũ Christum, q̃ bene figuratũ fuit in Num. Vbi dicitur, q̃ Balaac ducebat Balaam de loco ad locũ, vt maledicere filijs Israel. *Supra pinnaculum templi.* Non est cẽsendum, q̃ posuerit supra ipsum ventorũ iudicẽ, sicut aliqui inconsiderate pingũt, & prædicãt, cùm multa sint in contrariũ, & pinnaculũ nõ significat, quod isti censent. Moyses populo præcepit,

B vt habetur in Deut. dicens: Cùm ędificaueris domũ nouã facies per circuitum muri tectũ, &c. Ita domus Ochoziæ Regis ędificata fuisse creditur, de quo scriptũ est, quia cecidit per cãcellos domus suæ, & mortuus est. Super omne ergo templum pinnaculũ altum erat, de quo præcipitatus legitur Iacob frater Dñi. Et Beda ait; Pinnaculũ summitas est tẽpli, q̃ in superioribus ęquale erat, sicut mos est in Ægypto, & Palæstina domus ędificare. Et Glo. ait: In Palæstina desuper plana erant tecta, & ibi erat sedes doctorũ, vnde populo loquerẽtur, vbi multos cępit vana gloria, honore magisterij inflatos: in eo igitur loco

C Christũ tẽtat, in quo multos deceperat. Et Bonau. in Luc. ait; In talibus pinnaculis cõsueuerunt stare doctores, secundum illud Matt. Quod in aure auditis, prædicate super tecta. Multos diabolus eleuat in altum, vt grauius trahat ad casum, sicut cornix nucẽ eleuat, vt eã ab alto deijciẽdo frangat. Vnde Iob ait; Elenalti me, & quasi super ventũ ponens elisisti me. *Mitte te.* Hæc vox cõuenit illi quidẽ, qui oẽs præcipitare satagit, in quo infirmus ostẽditur, q̃ nulli nocere possit, nisi prius ille se deorsum miserit. Sicut cõcupiscentia vanę gloriæ ipse decidit de cęlo; nã cùm esset angelus, volens se oñdere Deũ, perdidit illud,

D qđ erat, dũ voluit apparere, qđ non erat. Sic putauit & Christum cõcupiscentia vanæ gloriæ ferri, ait Chrys. nã sicut difficile aliquẽ suspicatur malũ, qui ipse est bonus, sic difficile aliquem suspicatur bonũ, qui ipse est malus: vide rursus superbiã inimici, & quomodo ipsa inuitatio eius odiosa est, nunquid nõ poterat dicere, Descende per aerẽ ambulans? Sed quid, mitte te deorsum? nec timuit cogitans, ne forte si inuentus fuerit filius Dei, inueniat sibi feciſſe iniuriam. Sed nil dubitat dicere, nec facere, qui nil sibi reliquit, qđ speret. Dicit autẽ, *Mitte te,* quia diabolus ad malum inuitare potest, cogere non potest. Nunquid proprius tentasset, ait Hug. Card. de vana gloria, si dixisset; Si filius Dei es, ascende in cœlũ? Sed ita affligitur

Gor. in Luc. 4.
Num. 24.
Hay. in do mi. 1. Quadrag.
Deut. 22.
4. Reg. 1.
Beda lib. 1. in Matt. 4.
tomo 5.
Glo. Ord. in Matth.
Bonauen. in Luc. 4.
Matt. 10.
Gor. in Matth.
Simile.
Iob 30.
Glo. Ord. in Matth.
Isaiæ 14.
Chrysost. in non absol. ho. 5. tomo 2.
Simile.
Mali idipsum de alijs præsumunt.
Hug. Car. in Matth.

diabolus

diabolus in exaltatione hominis, vt nec tentando aſſenſum ve- E
Bonauen. in Luc. 4. lit perſuadere cœleſtem. Hinc Bonau. ait; Diabolus hoc ſuggerebat, vt deſcendendo corporaliter, faceret eum ſuperbire ſpiritualiter, vt ſimul eſſet aſcenſus vanus, & deſcenſus verus.

Tentat ſæpe damõ argumentando. Dixerat Chriſtus, q̃ nõ in ſolo pane viuit homo; cõtra hoc arguit diabolus ſic; ita neceſſarius eſt panis, vt homo ſuſtentetur, ac ſcala ad deſcendendũ ab hoc pinnaculo. Si igitur tu dicis, q̃ ſine pane poteſt Deus te ipſum ſuſtentare, ẽt dices ſine ſcala te infra deſcendere; ſi igitur in Deo cõfidis, vt exiſtimes te poſſe ſine pane alere, & ſuſtentare; confide etiã, q̃ ſine ſcala poteris deſcendere, cùm non ſit maior ratio de vno, q̃ de alio. F
Deuter. 8. Pſalm. 90. Si autem ad id, quod tu dicis, non in ſolo pane hominẽ viuere, locum ſcripturæ adducis, etiam locus ſcripturæ dicit, q̃ Angelis ſuis mandauit de te: cùm igitur ambo loca ſcripturæ habeant, credisq́ue, quòd ſine pane poſſis te alere, crede etiam te ſine ſcala poſſe deſcendere, atque ita mitte te deorſum.

Chryſoſt. in non abſo. hom. 5. tomo 2. O diabole, ait Chryſ. qũo filius Dei angelorũ manibus portatur, legiſti, & quia ſuper aſpidem, & baſiliſcum calcat non legiſti? Sed exemplũ illud quidẽ profert quaſi ſuperbus, hoc autem tacet quaſi aſtutus: nã & verè filius Dei angelorũ manibus non portatur, ſed ipſe magis angelos portat, nec verè etſi G
portatur manibus angelorũ; ideo portatur, vt non offendat ad lapidem pedem ſuũ quaſi infirmus, ſed propter honorẽ poteſtatis quaſi Dñs. Scriptũ eſt enim; Qui ſedes ſuper cherubim.
Pſalm. 79. Amb. li. 4. in Luc. 4. 2. Cor. 11. Diſce hinc, ait Ambr. quia Sathanas trãsfigurat ſe, velut angelum lucis, vt ait Apoſt. & de ſcripturis ſæpe diuinis laqueum fidelibus parat. Sic hæreticus facit, & ſic euiſcerat fidẽ. Ergo non te capiat hęreticus, quia poteſt de ſcripturis aliqua exẽpla
Origen. in Luc. 4. homil. 31. proferre. Vnde Orig. ait; Si quando de ſcriptura teſtimonium audieris, vide ne ſtatim loquenti acquieſcas, ſed cõſidera illum quis ſit, ac cuius ſententiæ, & uoluntatis, ne fortè ſimulet ſanH
Matth. 7. Hiere. 8. ctũ ſe eſſe, quod non eſt, & ne uenenis ſit infectus hæreſeos, & ne ſub ouis pelle lupus latitet, & ne fortè loquatur in eo diabolus de ſcripturis. Quare diabole ſiles; Super aſpidẽ, & baſiliſcũ, &c. Niſi quia tu es Baſiliſcus, tu es omnium ſerpentium regulus; nocentiora habẽs venena, quàm cæteri. Sed licèt tu taceas, nos qui ſcripturas rectius legimus, ſcimus habere nos poteſtatẽ conculcandi te, & datã nobis hanc ditionẽ nõ ſolùm
Pſalm. 90. Lucæ 10. in veteri teſtamento, ſicut nunc datur in Pſal. Sed ẽt in nouo, Saluatore dicente, vt cõſtat apud Luc. Ecce do vobis poteſtatem calcãdi ſuper ſerpẽtes, & ſcorpiones, & nil vobis nocebũt. Porrò vt ſcias quomodo conculcetur leo, & conteritur draco,

Paul.

A Paul. Epist. lege, vbi asserit cõculcari peccatores filio Dei. Sicut ergo, qui peccator est, conculcatur filio Dei; sic è cõtrario, qui iustus est, cõculcat leonem, & draconẽ. Poteras miser, ait alius autor; alio argumenti genere dignitatẽ filij Dei explorare, quam tantopere nosse cupiebas, vt vel cæcos illuminaret, uel leprosos mundaret, uel mortuos ad uitam reuocaret. Sed truculentius humani generis hostis non signa humano generi salutaria, sed pernicios requirit. Hebr. 10. Hebr. 10. Lud. Gra.

Non tentabis Dominum. &c. Nota, quòd omnia testimonia, quæ Christus attulit ex Scriptura, ex lib. Deute. desumpsit, & B his uicit. Huius porrò uictoriæ typum quondã Dauid tenuit, quando singulari certamine cum Philisthæo pugnauit, arma regalia depositi, & quinque limpidissimos lapides de torrente assumpsit, è quibus unum in fundam misit, & Philisthæum in frontem percussit, atque in terrã prostrauit. Sic enim Dñs ad conuincendam diaboli uersutiam, noluit uti armis regalibus, ita ut confunderet ipsum, & in infernum mitteret, sed quinque libros Moysi assumpsit, quorum vno Philisthæum in fronte percussit, quia ex Deuter. lib. tria testimonia aduersus trinam tentationem opposuit: non debet quis tentare Dñm, ait Glo. C quando habet ex humana ratione quid faciat. Vnde quamuis omnia posset, ait tamen suis; Si vos persecuti fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam, vt constat apud Matth. & ipse etiam fugit, abijt, & latuit. Postquã autem deficit humana ratio, commendet se homo Deo, non tentando, sed deuotè confidendo. Hay. Domi. 1. Qua drag. Deuter. 6. & 8. 1. Reg. 17. *Sacra scriptura arma contra damonem.* Glos. Ord. in Matth. Matt. 10.

Iterum assumpsit eum diabolus in montem, &c. Multi ducũtur in altum prælationis, & inde deijciuntur, qui in ualle religionis fuerant securi. In montibus enim Gelboe ceciderunt fortes Israel: Non est sic intelligẽdum, q; ex illo loco possent omnia regna, & omnes ciuitates determinatè uideri, ait Lyra. D Sed ostendendo diuersas partes orbis, dixit ei; Tale regnum est in tali situ, & tale in tali, enarrando in breuibus magnitudinẽ, & gloriam illorum regnorum; & ideo ostensio fuit magis ad auditum, quàm ad visum. Dionys. Carth. dicit, q; diabolus arte magica, & incantationibus fecit, ut in mõtis illius spatio omnes ciuitates mundi opulentissimæ apparerent: omne porrò aurum, argẽtum, & quidquid mundus amat. Hinc uidere licet quanto nostri odio diabolus tentatur, quandoquidem omnia regna mundi, si id quidem efficere posset, libenter traderet, vt nos in lethale aliquod peccatum præcipitaret. A cuius odio quantum nobis timendũ sit, declarat angelus ille, qui in Apoc. clamat; Væ terræ & mari, quia descendit diabolus ad uos habens Gor. in Luc. 4. 2. Reg. 1. Lyra in Matth. Dio. Car. *Damonumcãtator, & impostor.* Apoc. 12.

bens iram magnam, sciens quia modicum tempus habet. E

Bene in momento temporis ostendit ei omnia regna mundi, vt dicit Luc. Nõ enim tam conspectus celeritas inducitur, quàm caducæ fragilitas potestatis exprimitur. In momento enim, ait Ambr. cuncta illa prætereunt, & sæpe honor seculi abijt antequã venerit. Quid enim seculi potest esse diuturnũ, cùm ipsa diuturna non sint secula? Cuncta prætereunt in momento, iuxta illud Eccl. Hodie est Rex, cras morietur. Et Iob ait; Gaudiũ hypocritæ ad instar puncti. Gloriã ostendit mundi, quæ cũ mundo peritura est, iuxta illud Ioan. Transit mundus, & cõcupiscentia eius: & illud Apost. Præterit figura huius mundi. Vnde D. Bonau. ait super hunc locũ, Honor seculi abit, antequam venerit. Et Isa. ait; Ecce gentes quasi stillæ situlæ, & quasi momentũ stateræ, sic est ante te orbis terrarum. F

Hæc omnia tibi dabo. Tũc illa fecisti miser? ait. Ber. quomodo dabis quæ ille creauit, aut quomodo hæc à te speranda? Quomodo tua adoratione petenda, quæ ab illo condita, in illius posita sint ditione? *Si cadens adoraueris me.* Ecce qũo superbia diaboli ascẽdit semper: antequã enim peccasset, sufficiebat ei, si similis esset altissimo, vt ait Isa. modò non sufficit ei, nisi etiam adoretur ab altissimo: nec sufficit illi supplex inclinatio, G sed suggeritur totius corporis prostratio: occultiore arte tentationẽ hanc intulit ad explorandum, si filius Dei esset; considerãs enim tẽtator priores conatus à suggestione, si filius Dei es, fuisse uanos, cogitauit occultè idẽ explorare, tẽtando de supremo crimine, vt scilicet se adoraret, vt vel sic prouocaret Iesum ad increpandum tentatorem, vt diceret: Ego à te debeo adorari, & tu tam insanis, vt petas adorari à me? Et sic exploraret ipsum esse filium Dei, sed fefellit eum opinio sua.

Et angeli. Nemo potest, ait Ambros. nisi uicerit coronari; nemo autẽ potest uincere, nisi ante certauerit: ipsius quoque H cõronæ maior est fructus, vbi labor maior est: tolle martyrum certamina, tulisti coronas. Sicut consuetudo erat apud antiquos, quod quando aliqui victoriam habebant, venerabantur, ita hic celebratur triumphus Christi ab Angelis, ait Tho. & in hoc significatur, quòd homines, qui vincunt diabolum, merentur ministerium Angelorum. Oremus fratres, ait Innocent. III. Dominum nostrum Iesum Christum, vt qui tentatoris superauit astutias, ipse nos liberet ab insidijs tentatoris, nec nos permittat in tentationem induci, sed si quãdo forte tentatio nos apprehendat humana, non permittat vsque ad consensum tentari.

Lucæ 4.
Amb. li. 4. in Luc.
Eccl. 10.
Iob 20.
1. Ioan. 2.
1. Cor. 7.
Bonauen. in Luc. 4.
Isaiæ 40.
Bernar. in Psal. Qui habitat, serm. 14.
Psal. 73.
Isaiæ 4.
Caiet. in Matt. 3.
Amb. li. 4. in Luc. 4.
D. Thom. in Matth.
Innoc. III. ser. in Do. 1. Quadr.
1. Cor. 10.

Dominica

A

Dominica I. Quadragesimæ.

CONCIO SECVNDA.

DVCTVS *est Iesus in desertum à spiritu.* Matt. 4. Maiores sibi videbantur offerri Domino, tentandi occasiones in ciuitate vbi regnat mundus, caro, & superbia: sed hoc facit, vt intelligamus, q̃ etiam sint pericula in deserto, & ibi laqueos tendit dæmon, vbi minores videntur occasiones. *Vbique imminent pericula.*

B

A spiritu. Satis intelligitur, à quo spiritu duceretur, siquidem ad tam singulare, & heroicum processit opus, videlicet ieiunium, & victoriam tentationum: nam ex operibus, quæ quisque facit, intelligitur quo spiritu ducatur: si enim ad missam audiendam pergit, aut concionem, siue ad visitanda hospitalia, aut carceres; satis constat, q̃ à bono ducatur spiritu Psal. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam: at si te conferas ad videndas amasias, ludos, vindictas, spiritu malo duceris, item si ad prætensiones humanas, vsuras, &c. *Ex operibus cognoscitur quo spiritu ducamur.*

C

Item se confert Christus ad desertũ, vt intelligamus quanta attentione debeamus orare, & opera bona facere. Mirabile est sanè, quòd epistolã ab amico missam etsi valde prolixam, cum maxima attentione legamus, & videamur quandam molestiam sentire, quòd prolixior etiam non sit, præ tanta suauitate quam capimus: & tamen orationem non cum attentione percurrimus: item concedis in secretum aliquem locum, vt possis epistolam legere, non autem sic in mundo præstas. *Oratio cũ attentione fieri debet.* Similitudo.

Cùm ieiunasset. Noli carnẽ tuã molliter tractare, qui vides speciosum forma præ filijs hominũ, in tanta solitudine, atque

D

ieiunio, siue loco, in frigore, & æstu. Ieiunat quidem, vt nobis exemplũ præbeat ieiunandi, siquidem exempla maiorũ plurimum nos mouent, vt constat ex Rege Niniuitarum Ionæ 3. *Delitias fugiamus ad imitationẽ Christi.*

Dic vt lapides. Id curat dæmon, vt lapides asperos pœnitentiæ in delitias conuertamus, & panẽ delectationũ corporaliũ. Dicit cõcionatoribus, ne ieiunes; nã satis te maceras in cõcionando, & fructũ faciendo: quasi verò fructũ aliter non possit reportare abstinẽdo? Alijs dicit: Cur pœnitentiã facis? Satius est, vt in alijs pijs operibus te exerceas. Alios decipit, vtpote Lutheranos, dicens, q̃ iã Christus pro nobis ieiunauit, & passus est; & ideo parũ de eius valore videmur confidere, qui pœnitentiã agamus. Nõ ergo in his debemus audire dæmonem, *Dæmon curat nobis pœnitentiam impedire variis modis.*

sed

sed faciamus, quod videmus Christũ facere, id est ieiunemus, E
1.Pet.2. si quidem ipse nobis reliquit exemplum, vt dicitur 1.Pet.2.

Scriptum est, non in solo pane, &c. Etsi hæc uideatur leuior
Paruis resi-stamus, ne in magna labamur. tentatio, tamen ei viriliter resistit, vt doceat, quòd timeamus etiam leues tentationes. Aliqui solùmitiment, ne sint homicidæ, latrones, adulteri, infamatores; non intelligentes quam facilè ex leuioribus ad grauiora tendamus. Quando audiuit dæ-
Genes.3. mon ab Eua, ne forte moriamur, cùm tamen Deus dixisset; Moriemini, intellexit eius minimam resistentiam, & quã parum attendisset proprietatem verborum Dei, & inde sumpsit occasionem dicendi, nequaquam moriemini. Siquidem vide- F
Eccles.19. bat eam in dubitationem vocantem, quod Deus certò statuerat. Eccl.19. Qui spernit modica, paulatim decidit.

Contradictiones multas patiuntur serui Dei.

HOc in loco illud primum adnotari solet, Dominum post sacrum baptisma, & cęleste patris testimoniũ à dæmone tentatum fuisse, vt hinc discamus omnem dæmonis rabiem, ac furorem aduersus eos maximè sæuire, qui Dei filij nominen-
Iudith 11. tur, & sint. Eius enim est illa Holophernis vox: ęquo animo
Dæmon tẽtat contradicentes sibi. esto, & noli pauere in corde tuo, ego nunquam nocui viro, qui G voluit seruire Nabuchodonosor Regi. Itaque repugnantibus maximè aduersatur, obsequẽtes verò deserit: cur enim impugnet non repugnantes? Esca enim eius nõ vulgaris, & vilis, sed
Abacuc 1. electa ea est. Vnde tunc potissimũ beatum Iob auertere tẽtauit, cùm illũ à domino commendari vidit. Quemadmodum
Iob 1. enim pyratæ his potissimũ nauibus insidiantur, quas auro, &
Simile. pretiosis mercibus onustas esse intelligunt, ita dæmon his potissimũ laqueos tendit, quos spiritualibus diuitijs abundare cognoscit. Non sit ergo monachus securus in claustro, nõ sit ere-
Innoc.III. mita securus in solitudine, vt ait Innoc. Tentauit ẽt non post H
Boni sæpe tentantur. conuiuium, sed post ieiunium, non post peccatum, sed post baptismum, quia magis insistit, satagit, & laborat, vt seducat magnum, quàm paruum, iustum, quàm impium, sapiẽtem, quàm fatuum. Verè tentatio est vita hominis super terrã. Propterea
Roman.7. clamat, & plorat Apost. Infelix ego homo, quis me liberabit
Psal. 141. de corpore mortis huius? Et Dauid; Educ de carcere animam
Simile. meam. Sicut Rex non contra subditos, sed contra rebelles nationes bellum mouet: ita diaboli validius eos, quos à sua seruitute recedere viderit, & ad leue Christi iugum festinare, im-
Exo.5. pugnat. Quod in exemplo Israelitarum didicimus, quia tunc à Pharaone ipsi afflicti leguntur, quãdo per Moysen, & Aaron

ad ter-

A ad terrām promissionis sunt vocati. Idem fecit Laban cū Ia- Gen. 31.
cob, qui etiā si minus præclarè cum illo se gessit, quo tempore
ei seruiuit in domo, cùm tamen videret eū inde fugientē, con-
gregauit amicos, & persecutus est eum; ita certè quamuis, qui
in mundo versantur, magnos experiantur labores, maiores ta-
men experiuntur, qui Deo verè, & ex animo seruiunt: canis Simile.
enim nō domesticos mordet, sed eos qui foris sunt: nunquam
fur furaturus ingreditur loca vbi paleæ sunt, & stercora, at mer Similium
catorum domos ingreditur, & rebus pretiosis insidiatur: & inductio.
quemadmodum nemo aduersus amicos, & domesticos insur-
B git, sed contra inimicos, ita diabolus non eos expugnat qui sui
sunt, sed eos qui sub vexillo ducis Christi ambulant.

Cùm incipimus Deo vacare, & eū in anima nostra recipere,
statim insurgunt multæ tempestates tentationum, & inanium
cogitationum. Hoc figuratum fuit, vt ait Greg. explicans illud Gregor.
Num. 6. in Nazareis, quibus cùm professionē facerēt abstinen Num. 16.
tis vitæ, & perfectionis, maximè crescebant capilli, ita vt vsque Figura.
ad pedes in aliquibus peruenirent, ita qui se Deo tradunt, ma-
xime tentationū flumine percutiuntur, & variarum cogitatio-
num fluctu operiuntur, ac propriæ æstimationis. Quid quæso
C necesse erat, cùm Deus accessit ad terrestrem paradisum, dice- Gen. 3.
re, q̄ illico ventus quidā insurrexerit, nisi vt intelligeremus, q̄
quando Deus accedit ad animā nostram, & inspirat, vt aliquid
boni faciamus, statim nos inanis gloria impugnat? Quāto me-
lior aliquis, tantò plus tentatur, & vehementius. Experientia
quidē nos docet, q̄ cētum etiam in carcere cōclusis viris, vnus Simile.
duntaxat sufficiens sit custos: non autē sufficit alicui fugienti *Serui Dei*
cōprehendendo, sed multis opus habet: sic multis sub dæmo- *multis im-*
ne iam constitutis peccatoribus, vnus sufficit dæmon, at verò *pugnantur*
pro cōprehendendo vno iusto, multis opus est dæmonibus, & *tentationi-*
D multis machinis, vt vincatur, & ita multi coniunguntur: cùm *bus.*
enim resistentiā patiantur, tantò maiorem adhibet diligentiā. Exemplū.
Hoc in visione vidit quidā seruus Dei, vt refert Gregor. Vidit Gregor. in
enim supra monasteriū quoddam multitudinē dæmoniorum, Dialog.
& supra totā ciuitatem vnus tantum erat dæmon; cùm autem *Mali vix*
causam quæreret huius rei, sibi dictum est, q̄ in eo monasterio *tētationes*
omnes essent Dei serui, & ideo erant tot dæmones ad eos im- *sentiunt.*
pugnādos, at in ciuitate omnes erāt viri perditi, & ita eis vnus Apoc. 12.
tantùm sufficiebat dæmon. Porrò, q̄ dæmon tātam adhibeat *Dæmō odio*
diligentiam in prosternendis iustis, significatum est apud Ioann. *habet bona*
in Apoc. vbi dicitur, q̄ viderit draconem horrēdum cū septem *opera no-*
capitibus, & cornibus decē, qui ita caudā suam in altū sustulit, *stra.*

vt tertiam partem stellarum demoliretur: id est prætēdit dæmon varijs suis tentationibus obscurare famam eorū, qui virtutibus splendent tanquam astris: Veruntamen nō propterea debent succumbere serui Dei, quin potius, quemadmodum aquarum intumentes fluctus, atque impetus, nequeunt rupes, ac saxa, quæ impetunt perfringere, quin potius fluctus ipsi tandem debilitantur: ita aduersus Dei seruos non prævalent tentationum incursus, non humani conatus, non dignitatum oblatio, sed semper immobiles in diuino obsequio permanent tanquam rupes firmissimæ. X

Similitudo.

Serui Dei viriliter resistunt tentationibus.

Quam limitatas habeat dæmon vires ad tentandos homines, & q̄ aliter non possit quā sibi præscribitur, ex hoc cōstare potest: qm̄ dæmon volēs tentare Euam, cur obsecro aliam nō induit formā, quàm serpentis? Ad hoc respondetur, q̄ hoc nō fuit in manu dæmonis, sed fuit prouidentia diuina: nā institutum Dei fuit; primū, ne magis crederet Eua tam vili animali, quàm ipsi Deo; deinde verò, vt postquam in peccatum incidisset, libentius amplecteretur pœnitentiā videns, q̄ propter tam vile animal lapsa fuerat: si Deus permisisset, quod figurā angeli lucis accepisset, sicut interdum permittit, vt ait Paulus debatur, q̄ Eua posset dicere, quis non credidisset tā pulcherrimæ creaturæ? Quis non deceptus fuisset? & ita quoque non permisit Deus, cùm populus Israeliticus aurum insumeret ad idolum conflandū, vt inde egrederetur, nisi horribilis vitulus, non autē angelus, aut aliquis ex Seraphim, vt ita non haberēt occasionem adorandi eum, sed odio haberent. Vnde colligas quam limitatā habeat potentiā dæmon in tētationibus, siquidē si sibi permitteretur lōgè grauius, & peius se gereret. Cùm itaque Deus ita dæmonis potestatē refrænet, & nobis tot cōcedat fauores, nos pro virili nostra cōstantissimè tentationibus resistamus, & ita diuino adiuti auxilio victores euademus. F Genes. 3. 2. Cor. 11. Exod. 32. G *Limitatas habet dæmon vires ad tentandum.* *Dæmon nō plus tentat quam sibi permittatur.* H

Salutare quidem consiliū hoc est, omnibus piè in Christo viuere volentibus, quo oēs diaboli fraudes, & machinas superare valeant, videlicet vt quemadmodum prudentis iudicis est nunquā aliquid in causa pronunciare, nisi vtrunque litigantem audierit, ita nunquā homo aliquid in cordis sui tribunali definiat, nisi vtraque deliberationis parte diligenter examinata. Si enim quis alterā libræ lancem leui etiā pondere oneret, in altera verò nil apponat, annon certū est eā, quæ onerata sit deijciendam, alterā verò in sublime tollendā? Vtraque ergo suis pōderibus oneranda est. Hac porrò similitudine aduersus diaboli tentationes vti cōmodissimè poteris: subijciamus aliquot

Simile.

Simile.

Nostra opera prudenter ponderemus.

huius

A huius rei exempla: si tibi dæmon carius delitias,& voluptates amplificat.tu in altera libræ lance voluptatibus istis cõstituta supplicia appende,quę Dñs in Apoc.definit,cùm ait; Quantũ glorificauit se,& in delitijs fuit, tantum date illi tormentum, & luctũ.Et illud itẽ:Momentaneũ est,qđ delectat,ęternũ verò,qđ cruciat.Rursus si tibi dæmon terrena lucra exaggerans, ad fraudes,& rapinas trahere nititur, illã Apost.comminationem fac tibi ante oculos ponas; Hoc autẽ scitote intelligẽtes, qm̃ omnis fornicator,aut immundus,aut auarus,quod est idolorũ seruitus,non habet hęreditatem in regno Christi,& Dei; Exempla. Apoc.18. 2.Cor.4. Ephes.5. Colos.2.

B Nemo vos seducat inanibus verbis. His ergo rationibus fidei clypeũ arripientes,oĩa tela inimici ignea deludere poterimus. 1.Ioan.3.

Ieiunij, & abstinentiæ excellentia.

ET *cùm ieiunasset quadraginta diebus*. Præparat se Christus ad tentationes,& munit præsidio,vt vinceret dæmonẽ,atque se vestit armis ieiunij,vt intelligamus hoc esse ostiũ, per quod est subijcienda caro spiritui. Quo enim magis caro nostra fuerit inedia,ac laboribus fracta,& debilitata, hoc minora aduersus spiritum bellorum incendia suscitat. Cuius rei *Abstinẽtia virtutum ostium.*

C typum ingens ille piscis gerit,qui intra fluminis alueum positus,aperto ore inhians,Tobiam deuorare nitebatur:angeli verò iussu ab aquis in aridam terram extractus,extincto pene robore deficere,& palpitare cępit ante pedes eius: ad hunc ergo modum caro nostra carnalibus delitijs inuitata,spiritum deuorare nititur; ieiunijs tamen, & inedia macerata, ac veluti in arido loco posita, minora aduersus eum bella concitat. Nam quemadmodum nulla est arx munitissima, quæ per sitim oppressa non capiatur; sic nullum est vitium,quod ieiunio,& abstinentia non eneruetur, ac comprimatur. Debemus quidem Tob.6. *Abstinẽtia domantur carnis impetus.* Simile.

D per abstinentiam,& ieiunium recuperare,quæ per gulã perdidimus,cùmq; gula nos Deus paradiso expulerit,per abstinentiam eum recuperemus: sicut enim filius, cui extenuatum est patrimonium, & opigneratum propter patris ingluuiem, curat ab omnibus tributis illud liberum vẽdicare,temperatè vi& tans: sic etiam nos facere par est, cõsiderantes illud Apost. Non est enim regnum Dei esca, & potus, sed iustitia, & pax: quasi diceret; Non hac via itur ad cœlum. Viris ingluuiei deditis minatur Christus dicens apud Luc. Væ vobis qui saturati estis,quia esurietis: siquidem vt multi gulæ satisfaciant,solent mala multa committere. Filij quidem Heli, cùm essent helluones, vide qualem habuerint exitum,& finem. Similitudo. Roman.4. Lucæ 6. 1.Reg.2.

Ieiunium quantum conducat.

Qui ieiunat, & propter Deũ famem patitur, habilis redditur ad contemplationẽ, videtur habere mentem vacuã imaginationũ multitudine, & exhalationum. Qui vult castus esse, & à rebus sensualibus se abstinere, & tñ non est amicus abstinentiæ, sed multi cibi, & potus, similis est, vt ait Climacus, ei qui vult, vt canis aliquis se nõ sequatur, & tñ ei passim panẽ porrigit, & ita libentius eũ sequitur. Prius quidem cibum brutorũ præparauit Deus, quàm hominũ, vt constat ex Gen. Vt intelligamus quantũ ieiunium, & abstinentia cõducat homini. Non temere eã Petrus commendat, dicens; Succincti lumbos mentis vestrę, sobrij, perfectiq; sitis. Et Christus apud Luc. ait; Beati qui esuriunt. Magnũ quidem virtutis fundamentũ est ieiunium. Si quidẽ, vt gula fons est innumerabilium vitiorum, sic temperantia fons est virtutum. Non temere, dicebat Apost. Castigo corpus meũ, & in seruitutem redigo. Bene quidẽ nouerat Saul quantũ conduceret abstinẽtia, & ieiunium ẽt ad victoriã obtinendam in prælijs corporalibus; siquidẽ in quodã bello legem sanxit, ne quis comederet, donec præliũ exactum esset, & ita fecerunt, ac postea refecti sunt, & spolia diuiserunt: & quia Ionathas Regis filius modicũ mellis gustauit, voluit pater eũ vita priuare, & priuasset, nisi populus obstitisset. Quantò igitur magis conducet ieiunium ad obtinendam victoriã in spirituali prælio? Si quidẽ Ecclesia cantat, qui corporali ieiunio vitia comprimis, mentẽ eleuas. Et certè leones etiam, & vrsos domare solemus, at verò caro tua eiusmodi est, vt quò delicatius eã tractaueris, eò ferocior reddatur. O cibum malè consumptũ, & ingratissimæ carni applicatum? patres quidem in eremo viuẽtes, vt testis est Theodoretus, Palladius, & Hieron. rigidè quidem carnem suã tractabant, vt eam domarent, & subijcerent: nõ ita lurcones, & helluones faciunt, & ita caro cõtra ipsos rebellis redditur, atque indomita; de quibus ait Apost. Multi enim ambulant, quos sæpe dicebã vobis: nunc autem & flens dico, inimicos crucis Christi, quorũ Deus vẽter est: aduerte quomodo eos appellet inimicos crucis: Quasi dicat ex gula prouenire, vt sint inimici crucis, & pœnitẽtiæ, adeo vt malint in infernũ ire, quã abstinentia vti. O miserabiles homines! nã etiam idololatræ adorabant figurã auream, vel argenteam, vel Solem, vel Lunã, at vos vẽtrem adoratis, & Deũ facitis, rem scilicet tam vilem, atque abiectã. Quod obsecro commodũ inde reportas vir helluo ex tã delicata corporis tractatione, & cura, atque assiduo obsequio? Attende quæso quid Apostolus dicat; Corporalis exercitatio ad modicũ vtilis est,

Abstinẽtia cõducit ad victoriã obtinẽdã, tã in prælijs spiritualibus, quàm corporalibus.

Ecclesia.

Dissimile.

Theodor.

Palladius.

Hieron.

Philip. 3.

Lurcones crucis inimici.

Climacus.

Simile.

Genes. 1.

2. Pet. 1.

Lucæ 6.

Similitudo.

2. Cor. 9.

2. Reg. 14.

1. Tim. 4.

pietas

A pietas autem ad omnia utilis est. Nō intelligit quidem Apostolus, q̄ corporalis exercitatio, si ad bonū dirigatur finē, non sit optima, sed intelligit de ea, quæ tota occupata est in seruiēdo corpori. Antiquorū curam circa temperantiā declarat Iuuenalis, dicens: Quis fercula septem secretò cænauit? Quasi dicat, quis Romanus fuit, qui solus ausus fuerit septē immēsa apponere fercula: nā publicè nō audebant. O si Iuuenalis ab orco suscitatus veniret modò, quid diceret? Siquidē hoc tempore nō septem modò, sed etiam septuaginta apponuntur fercula, neque secretò quidem, sed etiam publicè. Sed intelliga-
B mus, quòd quemadmodum, qui in obsidione sunt, si cibus eis aufertur, statim se hosti dedunt: ita etiam caro ipsa subijcitur rationi, si ipsi cibus auferatur, & delectationes carnales. Et quemadmodum serpēs, vt pellem mutet, abstinet per multos dies ab esca, cùm instinctu naturæ intelligat, quòd si ieiunet, multo melius id præstare potest. Sic nos, vt veterem hominē exuamus, & prauam uiuendi consuetudinē, abstinentia uti debemus tam cibi, quàm delectationū. Et quemadmodum arbores, quæ plantantur, uel scinduntur in plenilunio, non præbent accommodatum lignū, sed potius quod facilè putrescat, quo-
C niam tunc abundat humor superfluus à Luna causatus: sic vtique nimius cibus, & potus producit in nobis uitiorum putredinem, & salutem corporis destruit. Vnde uideas, q̄ uel in ipsa adolescentia inuadant multos graues infirmitates, atque immatura etiam mors ipsos opprimat, ita vt talis sæpe sit mors, qualem duxerunt vitam. Denique per intemperantiam, honos, diuitiæ, salus tam corporis, quàm animæ amittitur.

Iuuen. in 2. Sati.

Intemperantia viget hoc nostro seculo.

Simile.

Abstinentia macerat caro.

Simile.

Virtutes ieiunio plantantur.

Simile.

Intēperantia vitiorū mater.

Gula virtutes deuastat.

Securitas non est in præsenti vita.

D *Et accedens tentator.* Quis obsecro reperiri potest in quocunque statu, qui tēptationibus careat, & diaboli insidijs? siquidem Christus ēt in deserto, & sanctis occupatus exercitationibus, tentatur? Significauit nobis Christus, quòd pœnitentia nō solùm congruit peccatoribus, sed etiam utilis sit iustis. Carnibus quidem, antequā corrumpātur, vtilior est sal, quàm postquā incipiunt corrumpi. Quod autē nullus in quocunque statu, dū hic viuit, securus dici possit, declarat D. Hieron. qui quidem de se ipso testatur, quod quāuis in desertis uiueret locis cū feris, & sanctis occuparetur exercitationibus, atque assidua pœnitentia, adeo ut uel conspectus eius figuræ terreat homines; nihilominus tñ dicit, quòd in mentem eius tales subirent imaginationes, vt ita sibi uideretur in mulierū choro versari,

Simile.

Hieron. in epist. ad Eust.

Tentationes seruos Dei maximè inuadunt.

Bernard.

Chrysost.

Nos Christiani præcæteris abstinētes esse debemus.

Simile.

Occasiones ablatæ statim infirmitatē nostram manifestant.

Ioan. 18.

Mar. 14.

Magna est inconstantia nostra.

2. Cor. 11.

Roman. 7.

3. Reg. 18.

3. Reg. 19.

fari, atque in puellarū choreis Romæ. Si igitur in huiusmodi locis desertis tanta est pugna, & in viris perfectis, in cœlestibus rebus occupatis: quid quæso putandū erit de his, qui in medijs ciuitatibus uiuunt, & remissi sunt, ac otio indulgentes, quique sibi ipsi quærunt malorum occasiones, & carnis delitias? Tres quidem persecutiones, ait D. Bern. præcedent Antichristum; prima erit tyrannorum; secunda hæreticorum; & tertia vitiorum, ac delectationum carnalium, atque hæc, inquit, erit omnium pessima, & periculosissima, quæ q̄; bonam hominum partem subuertet. Vnde Chrysost. ait, quòd tormenta martyres faciunt, & delectationes Epicureos. Porrò, quod inter gentiles sint Epicurei: non est mirum, at verò inter fideles, quorum caput Christus est, quem hodie famelicum videmus, hoc sanè horrendum est. Quòd si etiam in ipso ieiunio homo securus non est, quantò minus securus erit, si intemperanter uiuat?

Sæpe quidē nobis videtur, q̄ postquā non incidimus in pristina, quæ solebamus vitia, iam securi simus, & in utranque aurem dormire possimus: veruntñ cùm se offert occasio, statim apparet minima firmitas nostra, & quā falsa sit opinio nostra. Siquidem, sicut ignis, qui sub cinere absconditus est, & semiuiuus apparet, statim ad unicū flatum retegitur, & manifestatur: sic utique si nobis, uel exiguus adsit flatus tantillæ occasionis, statim manifestare solemus quā fragiles uirtutis radices teneamus. Vt nos Christus id doceret, permisit, ut animosus Petrus ab ancilla prostraretur, etsi paulo antea tantum animum præferre videretur, ut totū senatum Apostolorū excelleret. Itaque circumspectè uiuamus, quandoquidē huic tantæ fragilitati obnoxij sumus, & tentatorē habemus tam vigilantem. Sæpe nobis accidit, ut de maximis uictoriam reportemus, & tamen in minimis prolabimur: item in arduis interdum inuictum habemus animū, & tamen in minimis timidi sumus: & hoc interdū usu uenire solet etiam præclarissimis viris. Vnde uidemus, q̄ Apostolus post tātos labores exantlatos, carceres, verbera, saxa, & naufragia, tamen nihilominus Romanis scribens se fatigatum inueniebat, cùm diceret; Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Et post statim respirauit, dicens; Gratia Dei per Iesum Christum. Vide quam inuictum gereret animum Elias cùm Achab, cùm diceret ei Achab; Tu ne es ille qui conturbas Israel? respondit enim ei audacter; Non ego turbaui Israel, sed tu, & domus patris tui, qui dereliquistis mandata Dñi, & secuti estis Baalim. Sed vide paulopost ex sola unius mulieris comminatione quam turba-

tus

A tus aufugerit, vt vix sciret quò tenderet: imo & seruum suum reliquit, nec recordatus est secum cibum asportare, sed aufugit per diem, per menses, donec tandē fatigatus sub arbore requieuit, rogans Deum vt sibi vitam adimeret, prę tanto vnius mulierculæ metu. Quare ne existimemus nos securos, quāuis animosi simus, cùm tentator sit vsque adeo astutus, vt opportunitatem semper captet tentandi nos.

Interdū minimis succumbimus qui in maximis vincamus.

Inter alia maris pericula, vitium illud est periculosissimū, qñ scilicet in saxum aliquod immane impingimus arena vndique tectum. Interdum quidem homo est eo animo vt potius

Simile.

B moriatur quàm peccet, & tñ breui tempore eos sibi dęmon laqueos intendit latens anguis in herba, vt quando minus attentus est homo, eundem prostrer. Nullus est pharmacopola qui ita suas pilulas inauret: nec piscator qui ita esca hamum contegat, sicut dæmon peccatum regit sub virtutis specie.

Tentationes occurrunt cū nobis securiores videmur.

Consule saluti tuæ homo, neque existimes te iam securum esse, neque debere circumspecte viuere: siquidem etsi præclara & vndique bituminata sit nauis, tamē ex magna nauigatione findi quidem potest cū tandē siue ex cælo, siue ex mari, vndas aliquas noxias experiatur, quæ rimis fatiscant: sic nullus

Simile.

C est etsi caute viuat, qui interdum per aliquam incuriam & inaduertentiam non labatur, quòd si tanquam ad sacram anchoram non confugiat ad ieiunium vel pœnitentiam, actum plane de illo erit.

Nullus est etsi sanctitate polleat, quā viuere incaute debeat.

Verùm illud hoc in loco maximum pijs etiā hominibus timorem incutere poterit, cùm videant sapientissimum Salomonem, qui Dei spiritu plenus, tam multa atque miranda doctrinæ monumēta Ecclesiæ reliquit, qui Cantici Canticorum altissima mysteria penetrauit, & scripsit, cuique Dominus bis apparens, eum monuit vt cautè viueret, ita à fide defecisse, cū

3. Reg. 3.
3. Reg. 9.

D tamen tot fidei & virtutis retinaculis constitutus esset, vt nefandis dæmonibus funestas aras & templa erexerit. Quis igitur hoc exemplo non totus expalleat & contremiscat? Quis tantis diuinæ gratiæ opibus adeo circunfluat, vt securitatem sibi ad finem vsque polliceatur? Quis altissimam hanc diuinorum iudiciorum abyssum, non miretur & stupeat? Quis non eum Apost. clamet? O altitudo diuitiarum, sapientiæ & scientiæ Dei, quam inconprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius. Quo circa recte nos Petrus Apost. monet, vt cum timore incolatus nostri, & tremore, vitā agamus. Beatus enim homo qui semper est pauidus, semper de periculo solicitus, semperque sibi de se ipso timidus.

Nullus incaute viuat.

Rom. 11.

1. Pet. 1.

Prou. 28.

Apoc. 4. In Apoc. ſcribit Ioan. quòd illa quatuor animalia vndique plena erant oculis, quid igitur hac tanta oculorum multitudine nobis indicatur? multa ſanè, ſed illud in primis, hoſtibus, laqueis & periculis eſſe omnia plena. Omnis etenim creatura, vt ſapiens ait, in laqueum & muſcipulam pedibus inſipientium facta eſt. Quid vero eſt in quo ſerpens antiquus laqueos miſeris hominibus non tendat? in cibo, in potu, in inceſſu, in veſtibus, in colloquijs, in frequentia hominum, in ſolitudine, in ſecundis, in aduerſis rebus, ac poſtremo in ipſis etiam bonis operibus, quibus frequenter nos ad inanem gloriam ſtimulat, in portu naufragium facere efficit. Quæ cùm ita ſint, quid mirum, ſi contra multitudinem laqueorum, neceſſaria nobis ſit multitudo oculorum? Quid mirum ſi cùm hoſtis antiquus mille habeat nocendi artes, nos quoque mille oculos habeamus, quibus tot eius fraudes & inſidias deprehendere valeamus? non enim tam multis oculis opus eſſet, niſi multis modis nos hoſtis noſter adoriretur. Sunt etiam tot oculi ante & retro neceſſarij, vt non modo præterita, ſed etiam futura proſpiciamus: In præteritorũ enim recordatione inueniemus vnde erudiamur, vnde doleamus, vnde gratias domino agamus; In futurum autem proſpicientes, vnde timeamus, & vnde nobis opportune prouideamus. Hanc autem ſapientiam ſanctus propheta filijs Iſrael optabat cùm diceret, Gens abſque conſilio eſt, & ſine prudentia: Vtinam ſaperent, & intelligerent, & nouiſſima prouiderent.

Periculorũ plenus eſt mũdus. Sap. 14.

Laqueos multos armat dæmõ.

Nota.

Neceſſe habeam⁹ multos oculos, qui tantos hẽmus intentos laqueos.

Deut. 32.

E

F

G

Dominica I. Quadrageſimæ.

CONCIO TERTIA.

Deus ad bona, & diabol⁹ ad mala inducit.

DVCTVS *eſt Ieſus in deſertum à ſpiritu.* Matth. 4. Spiritusſanctus ducit eum in deſertum, & ſpiritus malus aſſumpſit in ciuitatem: Spiritusſanctus inducit, vt ieiunet, & ſpiritus malus, vt comedat, vt cadat, vt ipſum adoret, vnde ex ipſa perſuaſione intelliges quo ſpiritu ducaris.

H

Vt tentaretur. Si Deus te reficit cæleſti paſtu & recreat ſua gratia, id facit vt te exerceas in eius obſequijs, & pugnes contra hoſtes; ſic enim multis cęleſtibus delectationibus hebręos affecit ipſos, vt viriliter ſe gererent in his quæ ipſis euentura erant: aperuit enim Iordanem, dedit manna &c. 1. Cor. 6. Ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.

Exod. 12. Exod. 14. Ioſue 1. Exod. 16.

Poſtea

A *Postea esurijt.* Cũ intelligat dęmon ipsum esurire, tentat eũ de cibo, cùm nil tunc sibi opportunius videretur. Valde quidem considerat dæmon inclinationes nostras, vt nos cõuenienter tentet, & infirmiores partes aggredi solet.

Multos tentat dæmon præ fame, aut timentes ne fame corripiantur: vt pote pauperem mulierem, quam inducit vt Deũ offendat ne esuriat: itẽ alij suadet, vt vsuras faciat, ne in paupertatem, & famẽ incidat. Noli igitur huiusmodi tentationibus succumbere, sed spera in domino, ipse enim iuuabit te. *Tẽtat passim dæmõ. Ne offendamus Deum etsi graues se nobis offerant occasiones.*

Supra pinnaculum templi. Vt præcipitaret eũ, hoc est enim
B dęmonis officium, videlicet curare, vt quis ad dignitatem eue hatur, & postea præcipitetur in infernum. *Dignitates mundanæ periculosę.*

Ostendit ei omnia regna & gloriam eorum. Non ostendit ei pericula quæ ibi inerant, & labores in regendis dignitatibus, & in diuitijs, & vitijs: solùm iucunda ante oculos obijcit, si enim illa pingeret, non tam multos suis laqueis irretiret. Si enim infernum repræsentaret, & eius tormenta quæ vitia consequuntur, & momentaneas delectationes, non ita illaqueare animas. O nos miseros, qui propter tam caducas delectationes, in tantum barathrum nos conijciamus! Quod pro im-
C pijs, & dignitatibus id faciamus. *Qua arte vtatur dæmon in tentando. Tanquam caci labimur in laqueos dæmonis.*

Reliquit eum diabolus. Fugit enim eos qui sibi viriliter resistunt: esto igitur constans in virtute. *Pusillanimis est dæmon si sibi resistatur.*

Accesserunt angeli. Non venerunt ad primam tentationem, nec ad secundam, sed ad tertiam, noli igitur te affligere si statim tibi Deus non opituletur, quia veniens veniet, & non tardabit. Sæpe quidem tubas pulsarunt, & cum arca circuierunt, antequam muri Hiericho corruerent: perseuerantia enim ipsa omnia superat. *Ne cadamus animo etsi Deus statim nobis nõ subueniat.*

Reliquit eum diabolus. Etsi aliquando victus fueris, non
D ideo cadas animo. Siquidem vt dixit Dauid ad nuntium missum à Ioab de infelici belli successu, vbi occiderat Vrias, sic fieri solitum est in bello, vt modo hæc pars modo altera vincat, Sed propterea nõ debemus diffidere, sed vrgere bono animo, & prosequi bellum, sicut præcepit Dauid ipsi Ioab. 2. Re. 11.

Ambitio detestabile malum.

Ne cadamus animo etsi aliquando cesserimus.

COnfert se Christus ad desertum ieiunaturus, vt nos erudiat bona opera esse facienda in occulto, idest ne propter ipsam mundi gloriam faciamus, est enim vanitas vanitatum. Molestat sane nos vehementer hic appetitus ostentationis,

qui

Bona opera propter Deum tantum facia mus. qui etiam sanctos inuadere solet. Sed quemadmodum quamuis integrum ferè nobis non sit prohibere ne aduolantes, & E
reuolantes hirundines domũ nostram ingrediantur, est tamen facile in potestate nostra ne ibi nidificent, ac sibi nidos construant: sic profectò tametsi minus videamur cogitationũ influxum posse declinare, depellereque à mente, at certè ne quę
Simile. prauæ sunt & ex inani gloria conflatæ, in nobis nidificent, & moram trahant, id quidem facile possumus curare, atque de-
Simile. bemus. Narcissum quendam fabulantur poetæ vsqueadeo sibi placuisse, suique amore captum fuisse, vt cùm aliquando pp tantum amoris impetum, pulchritudinem suam in quodã lim F
ipdissimo fonte contẽplaretur, extra se omnino positus, in florem fuerit conuersus: ita qui inanis gloriæ auidissimi sunt, vsque adeo sibi placent, vt idcirco nulli placeant, sed potius in caducum quendam vanitatis florem commutati, omnibus proOblectamento sint atque ludibrio. Vnde Greg. explicãs verba
Iob 8. illa Iob, Non ei placebit væcordia sua, ait: extremæ quidem
Greg.li.8. dementiæ est, magna operari, & per ea mercedem tantũ quæ-
Mor.c.28. rere humanam, & tam vili pretio, inæstimabilia virtutũ opera
Psal.126. diuendere. Dicere Dauidem, Vanum est vobis ante lucẽ surge
Gre.lib.8. re, significare vt vanũ esse, velle nos de bonis operibus nostris G
Mor.c.35. laudem quærere humanam, antequam retributio illa cœlestis
& 37. aduenìat à Deo. Optime his hominibus quadrat quod ait Da
Psal.77. uid; Tradidit in captiuitatem virtutem eorum, & pulchritudinem eorum in manus inimici: omnia igitur opera eorum qui pp inanem gloriam operãtur, huc miseriæ redeunt. Vnde idẽ
Gre.lib.9. Greg. ait, Faciamus opera bona, & ea minime intueamur siue
Mor.c.17. suspiciamus, ne vlla nos apprehendat inanis gloria. Itaque ea
& 18. cognoscentes, quodammodo ignoremus. Quasi latrunculus
Simile. est siue insidiator bonorum operum ipse appetitus laudis humanæ, perpetuo quærens quanam ratione ea iugulare possit, H
& interficere.

Cogitationes aereæ, & imaginationes vanæ illius qui inani
Simile. gloria capitur, persimiles sunt somnijs eius qui somniat se in honore positum esse, diuitijs affluere, & ab omnibus in pretio haberi, in omnium rerum abundantia viuere, & tñ à somno excitatus, in eadem se inuenit paupertate, in eodemque statu.
1.Mac.6. Cùm occidisset Eleazarus elephantem, ibidem quoque mor-
Per inanẽ gloriã multi bona opera perdũt. tuus fuit oppressus à bestia super ipsum cadente: in quo signi ficatur quòd multi in spirituali certamine, sęlices alioqui, & bonis operibus clari, cùm tñ iuuenili siue inani quadam gloria insoleścant, & euanescant, tandẽ opprimantur, & pereant cum

suis

A suis operibus simul cadentibus super eos, hoc est ruentibus, & pereuntibus pp ipsam inanem gloriam. Serui quidem Dei, ait Greg. in peregrinatione constituti, hæc oia arbitrantur inania, & abiecta, nec vlla ex eisdem vanagloria insolescũt. Vnde Iob dicebat, Si vidi solem cùm fulgeret, & lunam incedentẽ clarè. Quasi diceret, non superbiui, insolens non fui pp opera mea, vel propter splendorem famæ qui ex eisdem nasci solet operibus, sicut lunæ ipsius splendor à sole ortum habet. Non item quærebat humanam gloriã, & laudem popularem: quod alijs verbis dixit Hie. Diem hominis non concupiui, tu scis. Gre. li. 20. Mor. c. 2. Iob 3. Simile. Hier. 17.

B Pernicioſa quidem eſt inanis gloria, quæ ceu latro quidam omnibus nos bonis operibus ſpoliat, & priuat, ait Chryſoſt. Si tantopere fugimus eos prædones qui nobis bona temporalia diripiunt, cur non vehementius multo ac diligentius inanem gloriam fugiemus, quæ a nobis ſurripit theſauros noſtros ſpirituales? Contemplare quæſo quam cito omnia bona ſua perderet phariſæus ille pp ſuam inanem gloriam, & quantum recuperaret publicanus, qui eam tam ſtudioſè, & diligenter deuitauit. Sed quorſum laudes quæris humanas, cùm præſertim nil eis mobilius ſit? Quod enim tibi nunc homines laudis tri-

C buerunt, idem poſtmodum ſubito mutata voluntate adimunt. Quid quæſo facis homo, ait alibi Chry. alius de tuis operibus teſtificari debet, nempe Deus, & tu homines teſtes inuocas? Deum iudicẽ habere debes, & tu ſolos homines ſpectatores, diſceptatoreſque adhibes? an non qui currunt, ad eũ locum vbi adſunt iudices, recta contendunt? Et qui haſtili conflictu decertant, an non eis tm̃ placere ſtudent, qui iudices conſtituti ſunt? cur tui non miſereris, q̃ poſt longa certamina, diuturnã- que palæſtram præmium nullum pp inſolentiam tuã, & humanæ laudis auiditatẽ conſequaris? ſi auidus es laudis, cogita

D quæſo q̃ Deum habeas in interioribus ac penetralibus, cuius dũtaxat laus eſt vera, & ſtatim oĩs appetitus humanæ laudis euaneſcet. Noli eſſe vſque adeo abiectus, vt tua facias opera pp homines, oculos & mentem in cęlum ipſum attolle, & cęleſtia ſolùm contemplare. Quænam quæſo laus ab infante, & eo qui loqui neſcit, põt dari? Quænam gloria à fictis quibuſdã perſonis in ſcena collaudari? talis eſt vtiq; hæc popularis laus, concitius tranſiens, quam ea quæ in comædia ſiue tragædia alicui affingitur. Noli igitur eius auidus eſſe, quæ cùm breuiſſima vi tæ noſtræ comædia mox peritura eſt. Quid eſt enim quæſo, ait Seneca, q̃ ab hominib. extollaris, aut deprauerisi? an nõ ridi culũ, & ſtultũ eſt, infantiũ laudis & gloriç appetẽtes, auidique

Chryſ. in Ge. ho. 5. tom. 1. Simile. Luc. 18. *Laudes humanæ quæ ſint caducæ.* Chry. homil. 3. ſup illa verba, 2. Par. 26. Elevatum eſt cor Oziæ, to. 1. Similia. Chry. ho. 43. to. 5. *Laudes humanæ quæ ſint inconſtantes.* Vide Sen. li. 14. epiſt. 6.

eſſe

Exemplũ Alex. esse vel ipsius Alexandri exemplo, qui quondã vulneratus, ma E
gno suspirio dixit. multi quidem dicunt me Iouis esse filium, ego tamen longè aliter in me ipso experior, repellens scilicet à se popularem gloriam. Hæc quidem commodius præstantur si fiant bona opera in occulto: quod vt Christus nos doceret, idcirco in desertum concessit. Antequam etiam bona opera præstemus, id in occulto teneamus, ne aliquis ea nobis impediret, item postquam fecimus, in occulto teneamus, ne fructum boni operis amittamus per inanem gloriam. In libro Iu-

Iudic. 6. dicum habetur, quòd præcepit Deus Gedeoni sacrificia quædam facere, & quòd destrueret altare idolorum: qui ne à do- F

Bona opera in occulto faciamus, vt inanẽ gloriam euitemus. mesticis interturbaretur, id nocte præstitit: sic ergo nos destruamus altare idolorum idest vitiorum, neque id communicemus idololatris idest vitiosis, & ædificemus altare Deo, offerendo illi sacrificia, idest occupando nos in rebus cum virtute coniunctis: & quando hoc præstabimus, ne uideri velimus ab hominibus. Consideremus quidem quòd quando idololatræ factum Gedeonis resciuerunt, volebant eum interficere, quid ergo fecissent, si ipsum talia audentem vidissent?

Tentationes nunquam desunt. G

Iob 40. *VT tentaretur à diabolo.* Quamuis de hoc tentatore dicat Iob, quòd non est super terram potestas quæ comparari illis possit: nihilominus tamen ita limitatam habet potestatẽ, vt nisi velimus iam sponte succumbere, nulla ratione possit

Ioan. 16. contra nos prævalere. Solùm enim eos vincit, qui vinci volunt.

Pusillanimes sumꝰ in resistendo tentationibus. Iam de hoc tentatore & mundi principe triumphauit Christus dominus, & vicit eum, sed nihilominus sumus tam pusillanimes, & fragiles, vt ab hoc etiam victo nos vinci sinamus. Non vlterius quidem progreditur dæmon in tentando, quàm H
sibi à Deo permittatur: sed quamuis vt leo rugiens circumeat quærens quem deuoret, quia tamen Deus præsens adest spectator, non vlterius progreditur quàm Deus sibi permittat.

3. Reg. 13. Huius rei figura extitit, quod habetur 3. lib. Reg. quando leo ille qui prophetam occidit, non est ausus ipsum dilaniare, neque deuorare, sed nec etiam asellum quo vehebatur, siquidem sibi diuinitus non permittebatur, imo ibi corpus mortuum seruabat & asellum, donec sepultũ fuit corpus: sic ergo huic leo-

Tentator limitatam habet potestatem. ni rugienti diabolo non permittitur, vt tentet quantum ipse vellet. Latrare potest & rugire, item susurrare, at non compellere; solùm mordet ad se appropinquantem, nam ligatus est:

tentat

A tentat suadendo & inducendo. Magnæ sane est pusillanimitatis, quòd ab eo nos superari patiamur, præsertim cùm tanta habeamus diuinitus refugia; qui semper nos ad se vocat, vt nos fauoribus suis exornet, dicitque: Veni columba mea in foraminibus petræ. Can. 2.

Ne defatigemur in tẽtationibus, sed viriliter resistamus, nã Deum spectatorem habemus. Probe quidem hoc senserat Dauid cùm diceret. Dominus est mihi à dextris ne commouear. Psal. 15.

Gaudet Deus cùm videt nos viriliter decertantes, adeo vt cũ contradictiones desint in terra, ipse angelum etiã mittat, qui

B luctetur cum Iacob. Vide igitur quomodo te geras in tẽtationibus, siquidem Deus te contuetur cum cœlesti curia, neque vel ictum quidem vnum das, quin eum notent, laudent, & solemnizent: dicentes, ò quam pulchre modo se scuto protexit! Et rursus, quam egregium inflixit ictum! His maxime delectatur Deus, soletque dicere nobis in secreto cordis, quod dixit discipulis in angustia positis: Confidite, & nolite timere, vt habetur apud Marcum. Sic videmus quòd protexerit Iacob in suo maiori conflictu. Vnde per Isai. ait Deus, Quis tu, vt timeas ab homine mortali, & à filio hominis, qui quasi fœnũ ita

C arescet? Et alibi dicit idem propheta, Quiescite ab homine, cuius spiritus in naribus est, ne vos perturbet hominis persecutio, qui non plus habet vitæ, quàm minimum spiritus ad respirandum. Non consistunt vires hominum, vel dæmonis, in varia industria, & varijs armis, sed in diuina dispositione & beneplacito. In libro quidem Iudicum habetur, q̃ Samgar quidam Hebræorum dux, interfecit sexcentos Philistæos solo vomere, & aliqui dicunt quòd solo stimulo, & ita ipse solus defendit populum Israel. Quid igitur timebit homo, qui Deum sibi propitium habet? Vnde Dauid in hoc confidens, dixit ad Goliath,

D Tu venis ad me cum gladio & hasta, & clypeo, ego autem venio in nomine domini exercituum. Considera etiam quid Sanson egit in sola mandibula asini, contra tantam Philistæorum multitudinẽ armatorum. Quæ cũ ita sint, non est quod animo cadamus in tentationibus, sed induite vos armaturam Dei, vt inquit Paul. Cætera enim prospera succedẽt. Permittit Deus interdũ, vt à modicis ẽt rebus timidi simus, imo & victi, vt nos humiliemus, & cognoscamus quanta sit fragilitas nostra. Vide enim obsecro q̃ difficilia pertransiisset Moyses, & tandẽ quam minima re superatus sit, in aqua de petra educenda dubitãdo, cũ tñ tã mirabilia sæpe vidisset, & prodigiosa. Vnde intelligas verũ esse quod ait Apo. Qui se existimat stare, videat ne cadat. Iud. 3. Iud. 3. 1. Re. 17. Iud. 15. Ephe. 5. Num. 20. 1. Cor. 10.

Prospectat nos cælestis curia ad pugnam.

Reme-

Remedium quidem salutare contra tentationes est, statim ad Deum accurrere orando, & fauorem eius atque auxilium imploramdo. Nam sicut latro timet cùm voces audit vicinorum, & fugit: sic vtique dæmon cùm videt sanctos & angelos accedentes ad clamorẽ orationis ipsius tentati, fugit, amplius expectare non audet: & sicut seruus clamorem sentiens, vocesque non emittens, præsumitur in furto consentire, sic profectò si tu cùm te sentis tentari, voces non dederis & emiseris ad Deum, signum est quòd Dei & animę tuæ proditor sis. De Lacedæmonijs scribitur, quòd magis curarent inimicos vincere astu & arte quàm viribus: dicebant enim vires esse communes hominibus & brutis, attamen ars, ingeniũ & industria, solius hominis erant, & ita quãdo vincebant armis, offerebant gallum gallinaceum: cùm vero arte, offerebant bouem, significantes se maiorem accepisse fauorem. Si volumus tentationes mundi, dæmonis, & carnis fugare solis nostris viribus, impossibile erit, at diuino fauore facile erit, & ita optimum est medium oratio ipsa, in qua Christus hoc tempore occupabatur. Bene quidem nouerat Dauid inde sibi victoriam prouenturam cùm diceret: Tu Domine custodies nos à generatione hac in æternum: quasi diceret, Tu me liberabis ab inimicis meis pessimis, & omnes qui se tibi commendabunt, & fauorem tuum implorabunt. Siquidem quemadmodũ vallasti Iob, & domum eus per circuitum, sic nos defendes tuo diuino auxilio.

Simile.
Deum imitemur in tribulationibus.
Simile.
Exemplũ.
Tentationes omnes Dei auxilio vincuntur.
Psal. 10.
Iob 1.

Debemus quidem valde notare, quòd etsi diuino adiuti fauore vincamus semel vel bis dæmonem, ita vt eum fugemus procul, non tamen propterea desinit nos tentare, sicut videmus in hodierno Euangelio. Quę cùm ita sint, & si iterum victoris semel vel bis, non ideo debes arma deponere, siquidem reuersurus denuo est, quando minus id existimes; Vnde Athanas. dicit in vita S. Ant. neque Antonio vincendi securitatem dedit primus ille triumphus, neque diaboli fractæ defecere vires. Hoc figuratum videtur 1. Mac. vbi legitur, quòd postquam primum prælium datum est, & victoriam habuerunt non sine maxima inimicorum strage, volentes iam spolia accipere, dixit Iudas Mac. Nondũ securi sumus, ne concupiscatis spolia, quia bellum cõtra nos est, & Gorgias & exercitus eius prope nos in mõtibus: sed state nũc cõtra inimicos nostros, & expugnate eos, & sumetis postea spolia securi: quod securius erit in futura vita, siquidẽ in pñti vita non est vera securitas.

Non debemus esse incauti quãtis dæmonẽ sæpe uicerimus.
Athan. in vita S. Anton.
1. Mac. 4.
Non debemus arma deponere etsi multis restiterimꝰ tentationibꝰ.

Magna quidem vtitur dæmon astutia in tentando, quando quidem

A quidem vides; quòd conscientiam non tentat proponens ei peccata manifesta, vt furta, homicidia, adulteria, & similia, cũ cognoscat statim dissensuros; sed curat tegere ipsa peccata aliquo virtutis velo, & colore adulterino & fallaci, atque sub blanda esca occultat acutum hamum; & sub vase deaurato abscondit mortale venenum, sicut pestifera illa mulier de qua fit mentio in Apo. Vide quanta sit dæmonis astutia, siquidem cùm tentaret Iob, prius ei abstulit bona quàm filios, vt magis id sentiret: nam si contra se gessisset, poterat Iob dicere, cùm mihi filij sint ablati, quorsum bonis indigeo? non enim super

B sunt quibus derelinquam. Solent enim vafri lusores permittere, vt perdant aliquantulũ, vt possint collusores suos ludo inescare, & postea lucrantur quidquid aduersarij habent: item impostores lusores componunt folia vt volunt, & oculis sibi inuicem conniuere solent, alijsque huiusmodi vti solent signis & impostoris. sic dæmon interdum se vinci patitur, & fugere videtur ac timere, quæ omnes sunt impostur ę, Tantę quidem sunt eius astutiæ & inuentiones, vt si Deus eum non refrenaret, non esset qui posset eius laqueos effugere, attamen Deus eius potentiam refrenat. Sic videmus noluisse Deum, vt dæ-

C mon sub alia figura quàm serpentis, protoparentem tentaret Euam, ne facile decipi posset, imo potius cùm videret bestiã loquentem, eam suspectam haberet, si diligenter aduerteret. Noluit etiam Deus idololatriam in mundum intrare, nisi homines humanum sanguinem effunderent pro ea, vt videntes tam crudelem rem abstinerent ab idololatria: nihilominus tamen etsi homines tot haberent admonitiones, noluerunt sibi attendere. Vnde colligas nostras peruersas inclinationes, & quam carò res malas emamus, cum tamen res bonas recusemus etsi vili nobis dentur. Duplicem aciem producit mun-

D dus contra milites Christi: blanditur enim, ut decipiat, terret, vt frangat: non nos teneat voluptas propria, non nos terreat crudelitas aliena, & victus est mundus: ad utrosque aditus occurrit Christus, ut non uincatur Christianus.

Magna dæmonis astutia in tentando.

Tentat dæmõ sub specie virtutis.

Apo. 17.

Iob 1.

Simile.

Dæmon interdum se vinci patitur vt nos verius superet,

Gen. 3.

Tentator limitatam habet potestatem.

Inuentiones multas quærit Deus, vt a peccato abstinemus.

D. Aug. in ser. S. Vincentij.

Abstinentia plurimum commendatur.

PRima Christi tentatio fuit de gula: sicut acciderat in protoparentibus. Magnam sanè vim contra tentationem habet ieiunium, & abstinentia, siquidem Christus eo vti uoluit in deserto, vt intelligeremus quomodo dęmonem vincere deberemus, Abstinentia corpori, & animæ multũ prodest, iuxta

Gen. 3.

Chrys.

Chryſ. in epiſto. ad Hæb. c. 12 homi. 29. to. 4.

Chryſ. dicentem, vis nutrire corpus? reſeca quod eſt ſuperuacaneum, & quod ſufficiat tantùm ſubminiſtra. Nil ſic iucundũ eſt ſicut cibus bene digeſtus, & decoctus: nil ſic ſalutem, nil ſic ſenſuum acumen operatur, nil ſic ægritudinem fugat ſicut moderata refectio, exceſſus vero ciborum conſumit, & putreſcit corpus humanum, & macerat ægritudine diuturna, ac tandem morte crudeli conſumit. Et Chryſ. dicit, Quoties ciborũ cruditas vitalia deijcit, infirmat ſtomachũ, corrumpit ſanguinem, vitiat humores, ſuccendit coleram, extremum febris gignit incendium, toties mentem perdit, amittit ſenſum, ſertur deſiderijs, contrarijs vrgetur, ſalutaria reſpuit, quærit noxia, fugit curam, tunc medici ſummo ſtudio parãt abſtinentiæ remedio ſubinde, vt ſanetur: vt ſanet abſtinentia quod voracitas ſauciarat. Quòd ſi pro temporali cura ægri medicis obediunt, ſeruantque ordinem, parcitatem, quare pro ſempiterna ſalute ſit durum, Chriſto moderatis obedire ieiunijs? Corpus gubernare menſura, mentem regere parcitate? vt nubes obſcurant cælum, ſic obſcurant animas intemperata conuiuia. Sicut ventorũ turbines elementa confundunt, ſic fercula congeſta ſtomachum conturbant: vt nauem fluctus, corpus ebrietas demergit, hominem dat in profundum, lucra vitæ aufert, & mortis facit ſubire naufragium. Sicut per ſitim aut per famem ſolent plurima munitiſſima loca expugnari, & capi, eſtque præcipium militiæ ſtratagema, capere in primis turrim aquarum, & præoccupare fontes, & itinera quibus introduci alimenta poſſunt: ita quoque optima eſt diligentia, & neceſſaria ad expugnationem noſtrarum paſſionum, atque earundem dominium aſſequendum, cũ aduerſus nos frequenter inſurgant, alimenta detrahere. Caro enim, ſanguis, & ſenſualitas ſunt hoſtes animæ, vnde ipſi detrahamus oportet nutrimentum corporale, vt ea rationi facile ſubijciamus, ac dominemur eis. Quid poteſt efficacius eſſe ieiunio, ait Leo Papa, cuius obſeruantia appropinquamus Deo, & reſiſtentes diabolo, vitia blanda ſuperamus? Semper virtutis cibus ieiuniũ fuit, & abſtinentia producit cæleſtes cogitationes, rationabiles voluntates, ſalubria conſilia, & voluntarias afflictiones, caro concupiſcentijs moritur, virtutibus ſpiritibus innouatur. Item Chryſo. ait, Eſt quidem ieiunium vitiorum mors, vita virtutum, eſt ieiunium, & corporis, & mentis decus, ornamentum vitæ eſt ieiunium robur mentiũ, vigor animarum: eſt ieiunium caſtitatis murus, pudicitiæ propugnaculum, & ciuitas ſanctitatis: eſt ieiunium ſchola meritorum,

Abſtinentia cibi homini ſalutifera.

Pe. Chryſol. ſer. 41.

Intemperãtia quã tũ noceat.

Simile.

Similia.

Simile.

Abſtinentia domatur caro et fugãtur vitia.

Leo Papa de ieiu. decimi menſis, ſer. 2.

Chryſol. ſer. 8.

Excellẽtia ieiunij.

Exemplũ.

A rum, magisterij magisterium, disciplinarum disciplina, est ieiu
nium ecclesiasticæ viæ viaticum salutare, est denique ieiunij
inuictus Christianę militiæ principatus. Probe quidē nouerat
virtutem abstinentiæ Hilarion, de quo dicit Hiero. q. cogno- Hiero.
scens vitam sibi finiri, ab anno septuagesimoquarto vsque ad Exemplū
annum octuagesimum ita se ieiunio tradidit, vt omnibus esset Hilarion.
admirationi, ita vt tunc primū videretur dies ieiunij inchoare.

Iuxa Abulensem peritissimi medicorum fatentur abstinen Abul.
tiam esse summe medicinam: vnde Plato improbat hominem Plato.
bis in die saturū, & cùm in Sicilią nauigasset, mensas Syracusa *Detestaba*
B nas voluptati cōparatas damnabat, & suis scripsit se vidisse por *tur Plato*
tentum in Sicilia, homines videlicet bis in die comedentes; & *bis in die*
sequitur; malæ & turpis disciplinæ ciuitatis, nullā maiorē con *comedere.*
iecturam pōt quis capere, quā iudicibus & medicis indigere.

Rursus mala quæ ab intemperantia sequuntur, innumera
planè sunt: De Cyro refert Iustinus, q. cùm ad Scythas ex- Iusti. li. 1.
pugnandos concessisset, vt de eis posset triumphare, fugā ante *Intempe-*
eos simulauerit, ingentemque Bacchi ac ciborum lautissimo- *rātia quot*
rum copiam ibidem reliquerit, quam cùm Scythæ conspexis- *importet*
sent, rati vere exercitum ipsum nunquam reuersurum, accesse *incōmoda.*
C runt illuc, seque cibo, potuque adeo ingurgitarunt, & obrue- Iusti. li. 12.
runt, vt non solùm plerique ea temulentia statim interierint, Exemplū.
sed etiam infugientes Cyrus cum exercitu magnam stragem
ediderit, atque ita demū de Scythis omnibus triumphauerit.
Idem etiam Iustinus refert de nonnullis imperatoribus, quos
cum potentissimi exercitus superare, & euincere non potuis-
sent, superauerint atque interemerint immoderata conuiuia,
potusque & cibi intemperantia. Refert Beda, q. quidam amici- Beda li. 5.
cissimus esset gulæ adeo, vt cùm alij ad audiendam missam de gestis
ingrederetur, ipse ad comedendum pergeret, cùmque in gra- Anglo.
D uem incidisset infirmitatē, quales similibus euenire solent, mo
nerentque eum amici, vt confiteretur, & pœnitentiā ageret Exemplū
vere de peccatis, ipse respondebat se non posse id præstare: nā horrēdū.
ait; sicut Stephanus videbat cælos apertos, sic ego video mihi
infernum patere, uideoque sedem meam inter Iudam, & Pila
tum propter gulam meam. De his dicit Apost. q. sint inimici Philip. 3.
crucis Christi, quorum finis interitus, quorum Deus venter
est. His ait Isa. Væ qui potentes estis ad bibendum vinum, & Isa. 5.
viri fortes ad miscendam ebrietatem. Per intemperantiam se *Ebrietas*
priuat homo maiori honore quem habet, videlicet q. sit ani- *infame vi-*
mal rationale, & dominius suæ voluntatis, nec ducatur solo *tium.*
naturali instinctu, vt bruta; iuxta illud Eccles. Deus ab initio Eccl. 15.

conſtituit hominem,& reliquit illum in manu conſilij ſui. Itē, Appoſuit ait tibi aquā & ignē, ad quē volueris porrige manū tuā. Item alibi ait, Noli auidus eſſe in oī epulatione,& nō te effundas ſuper oēm eſcam. Salus quidē corporalis & æterna per intēperantiā amitti ſolet: ſicut enim ex terræ humiditate ſolent medio ſole quædā aſcendere exhalationes, quæ ſolis lu cē impediunt, ſic ex intemperantia prodeunt vapores mentem obſcurantes,& ſaluté cōturbantes. De Socrate ferunt, q̄ eſſet abſtinentiſſimus,& cū aliquos inuitabat ad prandiū, vel cenā, parciſſimum eis victū dabat, cùmque rogaretur cur id faceret, rſidebat; ſi boni ſunt, hoc eis ſufficit, ſi vero tales non ſunt, hoc nimium eſt. Omnibus quidem ornamento eſt temperantia, ve rùm præſertim eſt ornaméto ſacerdotibus,& prædicatoribus, vt ſe melius orationi applicent,& ſuū munus exerceant, vt hēt D. Tho.& idipſum commendat B. Hier. ad Nepotianum.

Ecclſ. 3.

Simile.

Exemplū vtile abſtinentię Socratis.

D. Tho. 3. p. q. 4. a. 3.

Hiero. ad Nepo.

Dominica I. Quadrageſimæ.

CONCIO QVARTA.

DVCTVS *eſt Ieſus in deſertum, vt tentaretur a diabolo.* Mat. 4. Ignominioſum ſanè nobis eſt, q̄ tentationibus ſuccumbamus, præſertim cùm nulla nobis tentatio accidat, quā vincere non poſſimus, & præſertim leues tentationes facile poſſemus expellere. Vſque adeo indolebat Abimelech, quòd à fœmina percuſſus eſſet lapide, vt diceret ad armigerum ſuum, vt ipſum interficeret, ne à fœmina diceretur interfectus: & tamen tu ignominioſum non ducis, quòd à leui tentatione vincaris.

Leuibus ẽt tentationibus ſuccũbimus.

Iudi. 9.

Cum ieiunaſſet. Prius baptizatur antequā Quadrageſimale ieiunium ingrediatur: ſic nos deberemus etiam prius peccata noſtra confiteri, ne nobis diceretur illud Iſa. Quare ieiunauimus,& non aſpexiſti? & reſpondetur, Quia in die ieiunij veſtri inuenitur voluntas veſtra. Nunquid tale eſt ieiuniū quod elegi? Diſſolue colligationes impietatis, oēs debitores veſtros repetitis. Dices tu, an non licitum eſt debita repetere? licitū eſt ſanè, verumtamē in tali poſitus eſſe poteſt neceſſitate pauper, ait Hier. ſuper hunc locum, vt lethaliter delinquas ſi repetas.

Iſa. 56.

Non debemus debitorem pauperem vrgere.

Quod ſine cauſa nouitates cõfectemur, tẽtatio eſt dæmonis.

Die vt lapides. Aduerte propoſitū dæmonis fuiſſe Chriſtū ad mutationē,& nouitatē excitare: ſolet. n. tentator nouitates, & rerū viciſſitudines inducere, q̄bus nobis p̄nicié machinet, imo nō ſolū dæmon, ſed ēt eius ſerui nouitatibus delectatur.

Scriptum

A *Scriptum est.* Legit & citat scripturas dæmon, vt nos fallat: sic multos videas, qui eo q̃ literas cũ virtute non coniungunt, abutuntur literis. In fluuijs reperias nasturtia quædam, quæ quamuis semper aquam habeant, nihilominus tñ, nisi desuper ipsis pluat, pulchritudinẽ suam amittũt: sic multi sacris literis abũdant, sed quia nolunt diuino vti fauore ad eas intelligẽdas & explicãdas, inde fit, vt ficcitaté maximã patiantur in anima. *Litera sine virtute parum videtur prodesse.*

Angelis suis mandauit de te. Cũ vidisset in prima tentatione dæmon, q̃ Christus ita in Deo confideret, dicens, Sed in omni verbo q̃ procedit &c. modò in hac tentatione inde sumen occasionẽ, tentantẽ de nimia confidentia dicit, Angelis suis, &c. *Dæmon ex tremorum amicus.*

B *Si cadens adoraueris me.* Qui diabolum colunt, cadere dñr: magna profectò ruina & infelix, infelix casus, pestilens calamitas, dæmonijs obsequium præbere, & idolis cultum soli Deo debitum tribuere. Idola autem sunt non solùm falsorũ deorũ simulachra, sed omnia illa quæ contempto vero Deo summe diligimus, in quibus summam felicitatem collocamus. *Multi modi idololatriæ.*

Dic vt lapides. Si dæmõ posset nos vincere absque vllis delectationibus nostris, nec guttã quidem aquæ nobis daret, tanto nostri odio flagrat: delectationes ergo offert, quia videt q̃ aliter vincere non potest. Dicit enim Aug. q̃ si protoparentes absque pomi esu potuissent vincere, id fecissent. Est quidẽ instar piscatoris, qui escam apponit hamo, & cùm piscis captus est, ét ex ipso ore si potest escam extrahit. Vnde fit, vt homines decipiat interdum sola delectationũ expectatione, vt sint instar canum leporariorum, qui odoratu ducũtur, & tamen prædam interdum non consequuntur: sic enim isti in prætensionibus suis moriuntur, non consequentes quod optant. *Odit nos dæmon.* D. Aug. C Similitu. Simile. *Impostor est dæmon.*

Auaritia detestabile malum.

D IN tertia quidem tentatione omnes sancti concordant, q̃ de auaritia Christũ tentauerit, cuiusmodi tentatione multos prostrare solet, tanquam exercitatus in ea arte. Tanta quidẽ est nostri tẽporis auaritia, vt potius videretur cũ feris tractare quàm cum auaris. Siquidẽ simulatque feræ consequutę sunt quod cibis suis congruit, statim quiescunt, non ita auarus. Item ferę, vel noctu quiescunt; non ita auarus mercator, sed semper negotiatur, vt ait Eccl. Vanitas est, & afflictio pessima; nihilominus tñ etsi mille viueret annos nunquam satiaretur, nec auaritiæ suæ satisfacere posset. Illud sibi vñr tñ isti auari boni facere, vt consumant etiã paucula bona quæ pauper habet. Vnde Eccl. ait; Ditiori tene socius fueris, si necessa- Dissimile. *Viget auaritia his tẽporibus.* Eccl. 4. Eccl. 13.

rius illi fueris ſupplantabit te,& ſubridens ſpem dabit,narrãs tibi omnia bona,& dicet: Quid opus eſt tibi? & confundet te in cibis ſuis,donec te exinaniat bis & ter,& in nouiſſimo deridebit te,poſtea videns derelinquet te, & caput ſuum mouebit a te. Hæc præſtat diues auarus cùm pauper neceſſitate cõſtrictus ad eum tendit: fingit enim q̃ ipſum diligit,facitque eum accumbere, & carò prandium emit, ſiquidem antequam inde ſurgat,cogitur hæreditatem vendere minoris, vel ad alia obligatur quibus totus pereat,irrideturque ab ipſo diuite aiente, arbitrabatur hic quòd abſque pretio ipſum eſſem inuitaturus? Z

Diuites auari etiã paucula q̃ habẽt pauperes donare nituntur.

Aſtutia auarorum.

Vt aliqui intelligant quanta ſiti laborent diuitiarum auari, fabulantur poetæ, q̃ rex quidam Frigiæ nomine Mida,hoſpitio exceperat Bacchum,à quo poſtulauit, vt quidquid tangeret,in aurum conuerteretur,& ita factum eſt: cùmque cibum & potum tetigiſſet,in aurũ conuerſa ſunt,& ita fame peribat. F

Fabula.

Quãta ſit quorũdam cupiditas.

Quare iterum ſupplicauit Baccho, vt ſibi hanc poteſtatẽ adimeret,& ita factum eſt ne fame periret. Tales igitur ſunt mundanæ diuitiæ, quamuis enim plures accumulet diues, nihilominus tñ ſine Deo nil valent, ſed potius fame pereunt poſſidentes. Inueniunt diuitiarum cupidi in medio diuitiarũ odore,quibus vehementer pungãtur,cum fallat eos dæmon,ſicut pueri alios pueros fallere ſolent odorantes roſam, acicula aliqua armatam. Quid ſentiet miſer auarus mortis hora,cũ fallaciæ diuitiarũ ipſius manifeſtabuntur? In Exod. hř, q̃ viderit Moyſes rubum ardentem,& non ſe comburẽtem,ſic videmus multos auaritia ardentes, & tñ non conſumuntur, ſed in igne viuunt ceu ſalamandræ: hoc videtur quaſi miraculũ ſatanæ, q̃ ſcilicet cognoſcant ſe in inferno,iam prope ardere,& tamen ſecuritatem ſibi pollicentur, nec eos mouet Dei verbum ignitum,iuxta illud Hier. Nunquid non verba mea ſicut ignis? G

Diuitiæ ſine Deo nil valent.

Simile.

Exo. 3.

Simile.

Auari ardent, & nõ comburuntur.

Hier. 23.

Etſi vitium auaritię ſit tam deteſtabile, ut inde multa ſequantur incommoda,nihilominus tñ ita late ſerpit,vt iam vix æſtimetur ab hominibus eſſe peccatum, vbi obſeruabis quod quamuis multa alia ſint grauiora peccata, nihilominus tñ nõ vacat myſterio,quòd hoc tã ſæpe in ſcriptura reprehendatur: & cauſa eſſe debet quam reddit Apoſt. cùm ait, Radix omniũ malorũ eſt cupiditas. Multa poterat recenſere alia vitia Apoſtolus quibus deditus non fuerat, ſed nihilominus de auaritia præſertim mentionem facit ad Theſſ. ſcribens,cùm ait, Neque enim aliquando fuimus in ſermone adulationis, ſicut ſcitis,neque in occaſione auaritiæ, Deus teſtis eſt,cùm poſſemus vobis oneri eſſe. Nunquam deſunt auaro occaſiones ad explendam auaritiam. H

Auaritia late ſerpit.

1. Tim. 6.

1. Theſſ. 2.

A tiam. Refert quidem Vale. Ma. quendam Dyonisium Syracusanum videntem pallium quoddã statuę cuiusdam Iouis prętiosissimum, ei ipsum ademisse dicendo quòd frigidum nimis esset hyeme, & æstate graue & ponderosum, præsertim cũ esset ex texto Attalico: atque ita suo hoc prætextu ex panno cõi ei pallium aliud dedit, quod esset iudicio suo commodius quocũque tempore. Idẽ etiam auream barbã abstulit statuę Aesculapij, dicens quòd Apollo eius pater imberbis esset, & quod ei non conueniret, quæ tñ, omnia pp auaritiam præstabat. Etiam in ieiunijs captant occasiones auari, quibus appeti-

B tui suo satisfaciant, cõputantes in lucrum quòd parum tpe ieiunij edatur. O quã deceptos se inuenient tales, de quibus ait Iaco. Agite nunc diuites, plorate vlulantes in miserijs vestris quę aduenient vobis, diuitię vestrę putrefactæ sunt, vestimẽta vestra à tineis comesta sunt: aurũ & argentum vestrũ ęruginauit &c. Dicite, miseri, cur non attenditis quid Spiritus Sanctus his loquatur? quis obsecro est miles qui iusta spolia non curet domũ suam comportare, vt ibi eisdẽ vtatur? mittite igitur in cælum thesauros vestros, vt cum eis ẽt ascendãt corda vestra, siquidem vt Christus ait, vbi est thesaurus tuus, ibi & cor tuũ.

C Curant auari diuites persuadere se non posse aliter bona filijs ad viuendum relinquere, nisi auaritia vtantur, & ita malis vtuntur contractibus, vt docet Michęas dicens; Omnes merces eius igne cõburentur, rationemque æssignans dicit, quia de mercedibus meretricis congregatæ sunt, & vsque ad mercedem meretricis reuertentur: quasi diceret, cùm ex illicitis veniant, etiam misere pereunt. Videas aliquos fugientes illam viam qua viderint aliquem mercatorem iacturam fecisse, sed è contra cùm tantum studium in hoc statuant, in contrarium extremum tendunt. vide enim quid tibi proderunt diuitiæ si

D sint male acquisitæ? Qui plus comedit quã possit stomachus, vel illud vomere debet, aut in morbum incidere: sic vtique accidet istis, nam videas aliquos velle totũ vt aiunt Iordanem imbibere, ita vbique negotiantur: quid igitur de his sperandũ est, nisi vt fidem frangant, & creditores decipiant? Sunt quidẽ procliues ad recipiendum & difficiles ad dandum. Contra verò sentit Eccl. dicens: Non sit porrecta manus tua ad accipiendum & ad dãdum collecta. Sunt isti instar spongiæ, quæ facile quidem recipit, & tamen premenda est vt reddat: sunt instar quarundam pixidum puerilium, vel arcularum ecclesiæ, quæ facile recipiunt; at verò vt reddant, magna est opus industria & labore: & sicut tales pixides frangere solemus, vt educamus

Exemplũ puersum.

Occasiones captãt auari, vt sitim diuitiarum expleant.

Iac. 5.

Simile.

Mat. 6.

Mich. 5.

Diuitiæ male acqsitæ quo redigantur.

Simile.

Auari auaritijs vtuntur auaritiæformis.

Eccl. 4.

Simile.

Similitu.

pecuniam intus latentem: sic auarũ mors ipsa frangere dẽt, vt E
Iob 2. pecuniæ excutiantur. Vide auaritiam amicorum Iob, qui cùm ipsum viderent per tot dies in sterquilinio, noluerũt tñ ipsum inde deducere, ne obligati ad curandũ viderentur, neque fragmentum ẽt panni præbuerunt ad saniem exiccandam, sed potius testa eã radebat, quæ maxime noxia erat vulneribus. Hęc igitur potius auaritia erat, quàm amicorũ compassio. Vis vide re quam crudelis esset Achab in pauperes? scribitur quidẽ. 3. Reg. q̃ post tres annos sterilitatis, & famis in Israel, dixit Achab ad Abdiam dispensatorem domus suæ, vade in terrã ad vniuersos fontes aquarũ, & in cunctas valles, si forte possimus F inuenire herbã, & saluare equos & mulos, & non penitus iumenta intereant; & ita Achab ibat per vnam uiam, & Abdias per viam alteram: o miserabilem regem, an non alia erant potius curanda quam hæc? nonne orphani erant pascendi, viduę & infirmi, qui tantos tali tempore pati solent labores? melius vtique erat dicere, remedium aliquod quæramus ne pauperes pereant, o quam multi sunt Achab similes hodie in mundo!

Auaritia quam sit crudelis.

3. Re. 18.

Maiorem multi habẽt bellua rum curã quam pauperum.

Magnum est sanè auaritiæ malũ, cùm Christus dicat apud
Mat. 19. Mat. Facilius est camelũ per foramen acus transire, quã diuitẽ intrare in regnũ cælorũ, & de nullo alio vitio id dixit. Auarus G
Simile. semper est inquietus, & instar argenti viui, quod semper mobile est, & alia inquietat præter aurũ; sic auarus nõ quiescẽs hẽt aliud præter aurũ, illud thesaurizat, & ei se totum dat, de quo
Eccl. 14. Eccl. ait: Viro cupido & tenaci ad quid aurũ? Quod si oẽs dedecorat auaritia, maxime tñ deturpat viros ecclesiasticos. Vnde Vrba. Pa. V. ait. Quæ offerũtur a fidelibus, viris ecclesiasti
Vrba. V. cis, tñ expendi debent in rebus ecclesiasticis, & pauperibus,
Nic. Lyr. quia votã sunt fideliũ, & prætia peccatorũ, ac patrimonia pau-
1. p. sup. perũ. Quanquã enim bonus Imp. Cõstãtinus pulchrũ habue
Deu. c. 32 rit intentũ, nihilominus tñ multi ecclesiastici eo abutuntur: H
Hen. in quolib. vnde Nic. Lyr. citans ipsum Ganda. dicit auditam tunc fuisse vocem dicentem, Hodie cecidit venenum in Ecclesiam Dei.

Quod tentationes vir malus non experiatur pessimum est eius indicium.

Chryso. in Matth. 13. to. 3. Genes. 3.

IDeo accepisti arma, non vt otieris, sed vt pugnes, vt fortior, & ipso prorsus ferro valẽtior, tẽtationũ exercitatione redderis. Neque certè superueniret tibi, nec aduersum te diabolus irrueret, nisi in maiore te positũ honore cõspiceret. Hinc enim ait Chrysost. aduersus Adamũ insurrexit ab initio, quia multa

eum

A eum dignitate vidit conſpicuũ. Tũ & contra ſanctũ Iob nequitiæ ſuæ arma cõmouit, quia vtique videbat illum à Deo miris laudibus coronatũ. Et alibi idẽ Doctor ait; Nũquid igitur miles poſt militiã ſignatur, vt ſedeat iam, & requieſcat, & nõ magis ante militiã, vt militet, & laboret? Cæterùm cùm videris peruerſum aliquem Chriſtianũ nunquã triſtari, & periclitari, & nunquã tentationũ perſecutionem pati, noli ſcandalũ pati, nec dicas quomodo mali homines nunquam periclitantur, ſed ſemper boni? ſcito enim quoniã qui filij Dei ſunt, hi tantummodo in tentationibus baptizantur igne: Veniat tibi in mentẽ, quod te docuit Apoſt. dicens, q̃ omnes volentes piè viuere in Chriſto, perſecutionẽ patientur: mali autẽ homines, & ſeductores proficient in peius, errantes & in errorem mittentes. Iob 1. Chryſoſt. in non abſo. hom. 5. tomo 2. *Non tentari infauſtũ eſt.* B 2. Tim. 3.

Pax & cõcordia dæmonis cũ ſuis me frequenter in admirationẽ rapit, quia ille captiuos ſuos nõ reclamãtes, nõ reluctantes, nõ tyrannidẽ eius cauſantes, ſed ſponte obſequentes, in captiuitate ſecuros detinet. Quid enim mirabilius, q̃ improbum hominem cernere tanta pace, & ſecuritate agentem, cùm tam acrem cõtra ſe aduerſariũ, nempe Deũ habeat, cùm à dæmone obſidetur, cũ omni gratia deſtitutus, in mille paſſim præcipi C tia ruiturus ſit, cùm denique inter ipſum, æternumq; ſuppliciũ ſola vita interſit, q̃ telis aranearũ fragilior eſt? Qui enim captiui ſub Pharaone tenebãtur, ij planè quærebantur, angebãtur, & captiuitatis ſuæ miſerã fortunã deplorabant, & ad libertatẽ ſemper aſpirabant: at verò in hac ſpirituali animarũ captiuitate, nil horũ videmus, ſed in ſumma pace, & ſecuritate, velut in amæniſſimo quodã loco miſeros hoſtes agere, adeoq; captiuitatẽ ſuã nõ horrere, vt ea vel maximè oblectẽtur, tanta huius tyrãni potẽtia eſt. Et quidẽ qui grandi ære alieno oppreſſi à creditoribus vexantur, vix gratũ cibũ, aut ſomniũ, hac cura D ſtimulante, capere pñt. Qũo ergo infelices iſti, qui decẽ millibus talentorũ creditori Deo debitores exiſtunt, in tanta pace, & ſecuritate degũt? Iam verò, quibus in carcere vinctis capitalis ſentẽtia denuntiata eſt, quo metu, quo angore, atque horrore, dies noctesq; concutiuntur? Qui ergo fieri poteſt, vt tu, qui fidei lumine inſtructus, credis te ſecundũ præſentem iuſticiã ad extrema ſupplicia diuino iudicio eſſe damnatum; vnde conſequẽs eſt, vt cùm primũ reſpirare deſieris, in momento tẽporis ad inferna deſcendas, & cum diuite epulone ibidem ſepeliaris, vbi ne guttam quidem aquæ ad incendia tua refrigeranda ſis habiturus, quomodo inquam qui hoc firmiter credis, huius tantæ rei metu adeo non commoueris, vt etiam rideas, ludas, *Damon ſecuros vult reddere quos poſſidet, & vacuos tentationibus.* Simile. Exo. 3. *Mali falſam habẽt ſecuritatẽ.* Similitudo. Simile. *Ita otioſi degũt animi, ac ſi infernus ipſos non maneret.*

in vtráque aurē ſecurus dormias, & in ſumma pace vitā ducas? E

Hoc certè diabolus maxime conatur, vt quam poſſidet pec-

Luc. 16. catoris animam, quieſcere faciat in culpa, & in vtramuis aurē

Auari ſine timore viuunt. dormire, ita vt neque vllum conſcientiæ ſtimulum patiatur.

Simile. Sicut enim Babylonij, qui captiuos Iſraelitas ducebant, inuitabant illos ad cantum: ſic dęmon cùm in captiuitatem pec-

Pſal. 136. cati ac ſeruitutem peccatorem redigit, cantare, gaudere, ludere acquieſcere omnibus modis eum permittit, vt ſic obliuiſcatur peccator periculum ſuum, in quo infeliciter detinetur.

Dæmō ſuis ſecuritatē pollicetur. Cui potius reſpondendum eſt, Quomodo cantabimus canticum domini in terra aliena? o infelicem pacem & miſeram, de F

Iſa. 38. qua Iſai. ait; Ecce in pace amaritudo mea amariſſima. Sicut

Simile. auarus rebus ſus minime contentus eſt, ſed ad aliena ſemper aſpirat, magis enim alienorum bonorum deſiderio cruciatur, quam ſuorum poſſeſſione lætatur: ita hoſtis noſter qui animarum noſtrarum tam auidus eſt, vt ipſius nomine dictum ſit,

Gen. 14. Da mihi animas, cætera tolle tibi: nullo modo in his plene requieſcit quos iamdudum ſuos fecit, ſed ad eos qui alieni, hoc eſt Dei ſunt, tota auiditate aſpirat, de eo enim myſtice illud

Abac. 1. accipitur, quod in Abacuc ſcriptum eſt, Cibus eius electus. Si

Simile. cut enim ſalus animarum Chriſti cibus eſt, ita earundem per G

Plurimi facit dæmon prædā alicuius ſerui Dei. nicies, diaboli eſca eſt. Sed hæc tamen eius eſca electa eſſe dicitur, quia non tam improborum hominum, quam iuſtorum perditione lętatur, velut ex mēbro Chriſti electum cibum rapere ac deuorare conatur, videlicet non tam de ſuo lucro, quam de anima noſtra, & Chriſti domini iniuria triumphans.

D. Cypr. Nec enim ut D. Cypr. ait. illos quærit quos iam ſubegit, hos enim vt captiuos tenet: illos pergit laceſſere, in quibus Chri-

Apo. 12. ſtū cernit habitare. Ille horribilis draco, de quo ſcribitur, quòd cauda ſua tertiam ſtellarum partem demolitus eſt, ſignificat quòd precipuum dæmonis intentum ſit demoliri & obſcurare H

eorum famam & opera tentando, qui ita viuunt, vt exemplo ſuo, ſtellæ cæli videantur. Quòd autem dęmon eos perſequa-

Gen. 31. tur, quos ſibi rebelles nouerit, figuratum habemus in Laban, qui tunc perſecutus eſt Iacob, cùm ſciuit à ſe ſeparatum. Itē

Exo. 5. in illo quod Moyſes dixit Deo, vt habetur in Exo. ex quo locutus ſum Pharaoni afflixt magis populum tuum. Hoc ſigni-

Hier. 44. ficarunt hebræi cùm dicerent Hiere. Cùm eramus idololatrę, ſaturati ſumus panibus & bene nobis erat, malumque non vidimus, ex eo autem tempore quo ceſſauimus ſacrificare reginę cęli & libare ei libamina, indiguimus omnibus, & gladio & fame conſumpti ſumus.

Multi

A Multi laquei quocũque progredimur nobis intendũtur, ait Ambr. Laquei in corpore, laquei in lege, laquei in pannis tẽplorum, laquei in cupiditatibus. Oculus enim meretricis laqueus est peccatoris, laqueus in pecunia, laqueus in religione, laqueus in studio castitatis. Exiguis enim momentis mens inclinatur humana, & huc atque illuc, pro versutia suadentis frequenter impellitur. Quomodo igitur hos laqueos deuitabimus? vt possimus & nos dicere illud sancti vatis; Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium: laqueos contritus est, & nos liberati sumus. Aduerte ergo q̃ non dicit, ego con-
B triui laqueũ, non enim ausus est hoc dicere Dauid, sed subiecit: Adiutorium nostrum in nomine Dñi, vt ostenderet vnde laqueum solueremus; vt propheraret quòd venturus esset in hanc vitam, qui contereret laqueũ fraude Diaboli præparatũ. Quare tanto adiuti fauore, non est q̃ tentationes paueamus.

D. Ambr. in Luc. 4. lib. 4.

Nusquam securitas ẽ præsenti vita.

Psal. 123.

Tentationes diuino fauore vincere debemus.

Angeli ad nostrum ministerium creati.

ET *ecce angeli accesserunt, & ministrabant illi:* Plurimi quidem facere debemus, quòd cùm angeli tam excellentes sint creaturæ, nihilominus tamen ad nostrum etiam ministe-
C rium creati sint. Excedit quidem numerus cęlestis militiæ longissime res mundanas, sicut cælorum magnitudo excedit has res inferiores, est enim maximum interuallum. Vnde Iob ait; Nunquid est numerus militum eius? Vt intelligamus esse prope innumerabiles angelos, qui vt ait B. Tho. specie differunt. Quibus suppositis, sciendũ ex doctrina Arist. rerũ species numerorũ rationẽ imitari, vt scilicet quemadmodũ superior numerus inferiorẽ continet, & aliquid sibi propriũ adijcit, ita superior species tum inferioris perfectionẽ, tum ẽt suã peculiarem contineat. Incipiendo ergo ab inferiori angelo, cuius pul-
D chritudo longe excedit has res mundanas, vt satis constat ex pulchritudine illius angeli qui apparuit Danieli: secundus iã angelus cõtinet perfectionẽ prioris, & suã vlterius, itẽ tertius perfectionem secundi, & suam ẽt continet, si ergo ascendamus vsque ad primũ, quantas obsecro perfectiones numerabimus? Quæ mens hoc assequatur humana? annõ igitur vides quantũ debeas Deo, qui tã excellentes tibi in ministerium destinauit creaturas? Vnde dixit Angelus ad Tob. Ego sum Azarias magni Ananiæ filius. Sed cur id dicit, cùm careant patre? Tamen verum dicebat se esse de filijs Israel, cùm ipsi esse mandatum videamus, nam coadiutor Dei in animarum salute erat. Ananias etiam idest filius gratiæ Dei: & ipse filius erat gratiæ Dei,

Iob 25.

D. Tho. 1. p. q. 50. ar. 4. in cor.

Arist. li. 8. meta. tex. 10.

Perfectio Angeli.

Dan. 10.

Angeli pro pe innumerabiles.

Tob. 5.

Angeli Dei ministri.

in

in gratia creatus & confirmatus. Vnde satis aperte in hiſtoria E
Tobiæ videtur, quantam adhibeant curam angeli noſtræ ſa-
Gen. 37. luti, & quam libenter id faciant. Quando Ioſeph fratres ſuos
quærebat, inuenit virum errantem in agro, creditúrque quod
eſſet angelus, quoniam tametſi Ioſeph ei non declararet quis
eſſet, nec quinam eſſent eius fratres, dixit ei: receſſerunt de lo
Dan. 6. co iſto &c. Item quando Daniel miſſus eſt in lacum leonum,
Angelos ad cuſtodiam nobis Deus dedit. quod ſignificauit Daniel dicens: Deus meus miſit angelum
ſuum, & obturauit ora leonum, & non nocuerunt mihi. Tan-
tum nos amant, vt inter ſe contendant antequam cognoſcant
voluntatem deliberatam Dei circa nos, iuxta illud Daniel. cũ F
Dan. 10. ſtabãt inter Perſas captiui Hebræi, videlicet inter idololatras,
angelus perſarum, vt ipſi conuerterentur bono exemplo he-
bræorum, pugnabat ne exirent de captiuitate ipſi hebræi; at
verò angelus cuſtodiæ hebræorum præpoſitus pugnabat vt
Magna eſt ſolicitudo angelorum circa nos. inde exirent, ne idololatria Perſarum perirent. Vnde angelus
hebræorum dixit Danieli: Ego veni propter ſermones tuos,
princeps autem regni Perſarum reſtitit mihi viginti & vno
diebus, & ecce Michael vnus de principibus primis, venit in
adiutorium meum, id eſt attulit nuntium decreti Dei, nempe
vt de captiuitate exirent: quaſi diceret, meas egit partes, non G
D. Hiero. in Dan. 10 tom. 5. quod inter ipſos ſit diſſenſio. Ita explicat Hiero. in Dan. &
Greg. lib. 17. Mor. cap. 7. Gre. li. 17. Mora. ſi igitur tantam de hominibus curã gerunt,
& in eorum miniſterio occupantur, quid mirum quòd hodie
occupentur in obſequendo Domino ſuo, miniſtrantes ei? at-
que pro tanta eius victoria ipſi gratulentur?

Pſal. 90. Palat. in Mat. Benè quidem ſanctus propheta ait, vt refertur ét in Euan-
gelio hodierno; Angelis ſuis mandauit de te, vt cuſtodiant te.
His principibus tantis Deus mandauit de te, ò Chriſtiane, pro
uidiſſimus eſt Deus, & quod digniſſimum omni veneratione,
Magna hominis dignitas. non vni angelo dumtaxat mandauit de te, ſed angelis ſuis. O H
admirabilem Dei dignationem! o ſingularem angelorũ obe-
dientiam! ò hominum ſummum prætium! cum ipſi tñ ſint
Hiero. in Marc. vniuerſa vanitas. Sed quid mirũ ſi Deus mandauit angelis de
te, ſiquidem & filio ſuo mandauit de nobis non ſolũ vt cuſto-
Mat. 18. diret nos, ſed ét vt moreretur pro nobis? Item D. Hieronym.
Tob. 12. in Mar. ait, poſt hæc angeli miniſtri, qui vident faciem patris
Chryſ. in non abſo. hom. 40. tom. 2. noſtri in cælis, vt ait Mat. ſemper mittuntur nobis, vt reſponſa
& ſolatia cordibus vigilantibus dét, dicentes illud q. Raphael
dixit Tobiæ; Ego obtuli orationẽ tuam dño. Aliquando verò
Mat. 21. dicunt, exaudita eſt oratio tua. Chryſoſt. præterea explicans
verba illa Matth. & ſepem circumdedit ei ait: Quid eſt ſepes,

niſi

A nisi angeli in circuitu custodiētes populū Dei: corpora etiam glorioſa dicūtur ferri baiulis angelis, ait Th. & ēt in nubibus, nō quaſi eis indigeant, ſed ad reuerentiā deſignandā, quæ corporibus glorioſis, & ab angelis, & ab omnibus creaturis defertur. Magna dignitas animarū, ait Hieron. vt ita vnaquæque ha beat ab ortu natiuitatis in cuſtodiam ſui angelum delegatum. D. Thom. 4. Sent. diſtinct. 44. q. 2. arti. 3. quæſtiū. 1.

Angeli quidem, vt ait grauiſſimus Doctor Laur. Iuſt. in viſione pacis felicitate fruuntur beata, & in charitate conſtituti perfecta, nil prætermittunt, quod ſaluti hominum ſciunt eſſe proficuum. Maximam profectò reuerentiam noſtri debemus B exhibere cuſtodibus, qui tā ſedula nobis charitate miniſtrant; continuis fouent præſidijs, ſpiritualibus exhortationibus excitant, ſuis orationibus protegūt, ſuoq; miniſterio dæmones arcent, ne ad libitum noceant. Quis quæſo, niſi angelico fretus eſſet auxilio, tam immaniſſimorum hoſtium valeret ſuperare rabiem, effugere laqueos, tentationes vincere, fraudesq; detegere? Cuſtodia ſiquidem ſua vias noſtras ſepiunt, ne ad lapidem offenſionis, & Petram ſcandali ſpiritualem animæ impingamus pedem. Quemadmodū de quolibet iuſto Propheta teſtatur, dicens; Quoniā Angelis ſuis mandauit de te. Cum igi- Hiero. li. 3. in Mat. 18. Laur. Iuſt. de ſpi. ani. reſur. li. 2. *Angelorū fauore à dæmonibus protegimur.* Pſalm. 90.

C tur ad profectum noſtrū beatorum ſpirituum numeroſos exercitus militare noſcamus; mirum non eſt, ſi etiam terrena nobis inſeruiūt. Quod vtique nō ex humano merito, ſed ex exuberātiſſimo diuinæ largitatis fonte emanat. Quid igitur ò homo, retribues domino, pro omnibus, quæ retribuit tibi? In miniſterium tuum deputauit angelos, virtutes, principatus, & poteſtates, in ſolatium tuum fecit corpora cœleſtia, Solem videlicet, Lunam, & Stellas. In obſequium, & victum tuum conceſſit tibi piſces maris, & terræ quadrupedia, aeris volucres, & & quidquid humus generat, ſeu de arboribus procreatur. Pſal. 115. *Vide quantum homines Deo debeant.*

D

Feria II. poſt I. Dominicam Quadrageſimæ.

CONCIO PRIMA.

CVM *venerit filius hominis in maieſtate ſua.* Mat. 25. Quaſi ſibi velit hoc modo dicere, cùm bona conſciētia præſtabit totius vniuerſi regiminis, cùm ſatius erit fuiſſe pauperculū, q̄ magnū, prælatū, diuitē, potentē in hoc mundo: cū delitiæ, voluptates, honores, humanæ amicitiæ peribūt. Cū mundus ſuccenſus, & conſumatus fuerit, *Mirè amplificatur illud, cùm veneris.*

Horribilis dies vltimus.

fuerit. Cũ tu denique cũ Deo solus sedebis ad rationẽ. Quid dicẽt superbi, cùm videbũt iudicẽ illũ, qui portans in humeris suis crucẽ crucifigi voluit? Quid ambitiosi, cũ viderint iudicẽ qui fugit, cùm voluerunt eum regẽ facere? Quid gulosi dicent corã felle, & aceto potato? Quid denique omnes mũdi amatores, coram mundi, & delitiarum contemptore dicturi sunt? E

Ioann. 6.

Chrysost. in non absol. ho. 54. tomo 2.

Criminosas personas iudex auditurus in publico, tribunal suũ collocat in excelso, hinc inde officiales ordinatè cõsistunt, in medio secretario ponũtur genera horrenda pœnarũ, quæ nõ solùm pati, sed & videre tormentũ est. Stant iuxta parati tortores, crudeliores aspectu quã manibus. Tota iudicij facies cu iusdam schematis terrore vestitur: & cùm ad mediũ productæ fuerint criminosæ personæ, ante interrogationẽ iudicis ipsius, iudicij terribilis discutiuntur aspectu. Similiter & Dñs se ad iudicium uenturũ promittit, similiter cũ terrore, non cũ simili terrore. Nã & bona, & mala similiter ordinata sunt in terra, sicut in cœlo, non tñ similia. Ergo vidétes in terra pœnas, & glorias, nõ simile putare debemus in cœlo; sed cùm sint talia super terrã, multo maiora suspicari debemus in cęlo. Quantum enim Deus distat ab homine, tantũ cęleste iudiciũ à terreno; istius enim iudicij splendor sæpe cum mendacio, illius autem iudicij maiestas in veritate, & tẽpestate, vnde Propheta; Deus manifestè ueniet, Deus noster & non silebit: ignis in cõspectu eius ardebit, & in circuitu eius tempestas valida. Manifestè, inquit, nõ iam celatus in corpore, sicut antea, ut uix eum ét boni cognoscerent, sed manifestius in gloria, ut ét mali eũ cõfiteantur inuiti, ut qui contempserunt eũ in humilitate, cognoscant eũ in potestate, & maiestate, & qui scire noluerunt quam dulcis est misericordia eius, sentient quam grauis sit ira ipsius. F

Spectaculũ horrẽdum in iudicio.

Psal. 49. G

Simile. *Cùm venerit filius hominis.* Hericius, dum est uacuus, fugit uenatorẽ, at pannis onustus fugere non potest, ita peccator in hac uita potest per pœnitentiã fugere vltionem Dei, at in die iudicij grauidus pondere scelerum nullo modo se in fugam conijcere ualebit. Id intelligens Isa. ait; Quid facietis in die uisitationis, & calamitatis? ad cuius confugietis auxilium? H

Isaiæ 10. Sopho. 1.

Si bona opera sunt ita examinanda, quid dicemus de malis?

Super illa Sopho. verba; Scrutabor Hierusalẽ in lucernis, ait Bern. si in Hierusalem fit scrutiniũ, quid erit in Babylone? Et rectè quidem, nã si iustorũ uita per Hierosolymã significata, est diligenter exploranda, quantò magis sceleratorũ colluuies per Babylonẽ intellecta? Accusabuntur impij non solùm à dæmonibus sceleratis, sed ét à viris iustitia prestãtibus, quos ipsi afflixerunt, iuxta illud; Stabunt iusti in magna constantia,

Sapien. 5.

Horren-

A Horrendum sanè est ante Regem accusari ab amicis Regis. Si Adam fugere uolebat præsentiã Dei, quem ob morsum pomi prohibiti offenderat, quid facient, qui eundem Deum sæpe contempserunt, cuius legem infinitis maleficijs uiolarunt? Genes. 3.

Et congregabuntur ante eum omnes gentes. Sicut in tempore hyemis inter virides, & aridas arbores discretio nõ est, cùm venerit tempus illud beatũ vernale discernuntur: ita tunc vnusquisque secundũ fidẽ suã, & secundũ opera sua manifestabitur: impijs quidẽ nulla proferẽtibus folia, nullũ ostendentibus fructũ: sancti autem, & folijs vestientur vitæ ęternæ, & fructibus Simile.

B ornabuntur gloriæ: & hoc modo segregabũtur à Dño cęlesti pastore. Et pastor quidẽ corporalis segregat secundũ naturas corporũ, Christus autẽ secundũ genera animorũ segregat homines. Oues sunt homines iusti pp mansuetudinẽ, quia ipsi neminẽ lædunt: patientiã, quia cùm ab alijs lęsi fuerint, sustinent. Hædos autẽ homines peccatores dicite, quia in capris naturaliter hæc insunt vitia, libido præ cæteris animalibus, superbia, rixa: semper enim se percutientes incedunt: item iactantes sunt, & gloriantes, sicut significat Salomon dicẽs. Tria sunt, quæ bene gradiuntur, & quartum, quod incedit feliciter, Dissimile. *In iudicio qualisquisque fuerit, manifestabitur.* Dissimile. *Humiles quantum gaudeant hoc die.* Prou. 30.

C leo fortissimus bestiarum, ad nullius pauebit occursum, gallus succinctus lũbos, & aries, nec est Rex qui resistat ei. Et Chrys. legit; Leo inter iumenta, gallus inter gallinas, & hircus præcedens capras. Item capræ multum trahuntur concupiscentia gulæ. Propter gulam namque suam per saxa, & præcipitia ambulant, & super præcipitia se suspẽdunt. In omnibus his vitijs peccatores abundant, & ideo hædis sunt assimilati. Chrysost. in non absol. ho. 54. tomo 2.

Statuet oues ad dexteram suam, hœdos ad sinistram. Quando aliquis ante conspectum Regis, aut iudicis introducitur, ex ipso loco vbi stare iubetur, intelligit si propter bonum introduD ctus est, aut propter malum. Si enim propter bonum, statim vocatur in proximo, si propter malum, longè stare iubetur: sic & Deus iustos quidem ad dexteram constituet, & peccatores ad sinistram, vt vnusquisque meritorum suorum cõditionem, ex ipsius loci qualitate cognoscat, & ante iudicij sententiam, pœnam confusionis excipiat. Merito iustos ad dexteram collocat, quia nunquam cognouerunt sinistram: meritò impios ad sinistram, quia nunquam cognoscere voluerunt dexteram partem. Quomodo putas impios confundendos in die iudicij, quãdo ante conspectum Angelorum segregatis iustis, fuerint derelicti? nonne & si nil vlterius paterentur, illa sola verecundia sufficeret illis ad pœnam? Simile. *Locus dabitur in iudicio pro meritis cuiusque.* *Quam confusi erunt mali in iudicio.*

Tunc

Tunc dicet Rex his, qui à dextris eius erunt. Quare nõ dicet illis ante qui sunt ad sinistrã? quia paratior est semper Deus ad bene faciendum, q̃ ad male faciendũ. Nã bona bonis secũdum propositũ suum præstat, quia bonus est: malis autẽ mala contra propositum suũ facit inuitus, quia iudex est: quidquid autẽ homo contra naturã suam agit, pigrius agit. *Venite benedicti.* quia dedistis, quæ semper habere nõ poteratis, recipite, quę in perpetuũ possideatis meritò centuplum super cęlũ, qui vnum seminastis in terra. *Esurini.* putas quanto gaudio extollentur sancti, qñ in conspectu omniũ angelorũ, qđ fecerunt hominibus, ipse Dñs fateatur se accepisse? iã tale vł opus eorum, non quale datũ est, sed qualis persona illius, qui accepit. Illud dedistis, ait Aug. qđ vt daretis, vobis Deus cõcessit, & nihilominus ita illud vult exoluere, vt seipsum det in præmiũ. Cæterũ vide quęso, q̃ fortè illi, quibus loquitur, erant casti, & cõtinentes, & nihilominus Christus nõ dicit; Venite quia vixistis castè, vel nõ vsurpastis aliena. Neque dixit malis, q̃a furati estis, mẽtiti estis, aut adulteriũ cõmisistis, quãuis quidẽ ex omnibus reddẽda sit ratio; dicit ergo id, vt nobis maximè cõmẽdet elee mosynæ virtutẽ, & vt intelligamus q̃ criminosum sit immiseri cordẽ esse. Vnde huc spectat, q̃ dicit B. Iacobus; Iudiciũ sine misericordia fiet illi, qui nõ fecerit misericordiã, ait, inquã Iacobus. *Hospes eram.* Quemadmodũ ferè fit, vt immittẽdo rete ad pisces expiscãdos, educantur ẽt gemmæ, vel alia pretiosa nimis: ita qui rete immittit ad homines excipiendos, hoc est, vt clarius dicã, qui hospites benigno hospitio excipere cõsueuit, ẽt angelos sępe excipiat. Quod Abrahã, & Loth cõtigisse, testatur Gen. Quare felicius nobis succedet, pauperes excipiẽdo, cũ Christũ ipsum, vt hic idẽ testatur, recipiamus. *Esurini.* Quare id dicis Dñe? Quare dicis te famelicũ fuisse, cùm præsertim de te dicatur; Qui dat iumentis escam ipsorũ, & pullis coruorũ inuocãtibus eũ. Cur dicis te sitiuisse? Præsertim cùm apud te sit fons vitæ. Cur dicis te fuisse nudũ, Qui operis cęlum nubibus, & paras terræ pluuiã? Cur dicis te fuisse in carcere, & vinctũ? Si tu in sanguine testaméti tui emisisti vinctos tuos de lacu? Cæterùm id facis ad honorẽ iustorũ, & vt manifestes, quæ tibi seruitia exhibuerunt. *Domine quando te vidimus esurientem, & pauimus te?* O humilitas, quorũ nec poste mortẽ deficiet! homo enim malus ẽt falsis laudibus delectatur; vir autem bonus ẽt debitã sibi laudẽ fugit. Quãdiu, ait, fecistis vni de his fratribus meis. O bonitas Christi! esto quãdiu in corpore contemptibili erat in mundo, fuerat verisimilis ratio,

Deus paratior videtur ad præmiandum, quàm puniendum.

Deus in se recipit, q̃ datur pauperibus.

Aug. ser. 1. Domin. in Septuage. tomo 1.

Eleemosyna præstantissimum opus.

Iacob. 2.

Simile.

Gen. 18.

Gen. 19.

Psal. 146.

Psalm. 35.

Psal. 146.

Zach. 9.

Humiles nolũt laudari.

Christus bonos honorificabit in hoc die.

A ratio, vt propter similitudinẽ visionis fratres suos homines appellaret; quid autẽ dicemus, q̃ in illa gloria constitutus adhuc contentus est eos dicere fratres, quibus sufficeret ad laudem, si bonos seruos illos vocaret? detrahet sibi, quod habet, vt illis præstet, quod nõ habent. Ecce si homo ex humili generatur, aut Deo præstante ad aliquid ascenderit, erubescit generationem suã audire. Si quis dixerit eũ ipsius esse filiũ, dedignatur seipsum confiteri, quod est, vt appareat, quod non est, Christus adhuc gloriabitur, fratres suos dicẽdo sedẽs in maiestate. *Esurui, & dedistis mihi manducare.* Hodie vt impletum illud Da

B uid; Beatus qui intelligit super egenum, & pauperẽ, in die mala liberabit eũ: optimè quidem soluit Deus. Magna sanè fuit merces quã dedit Dauid ipsi Abigail, propterea q̃ ipsi cũ cõmilitionibus cõmessationem illã dedit, q̃nquidem eã vxorem duxit, & reginã constituit. Sed copiosior est merces quã hodie dat Christus his, qui lõgè minora pro ipso præstiterunt, quin & seipsum dat in præmiũ tanquã alter Dauid. *Discedite à me maledicti.* bonis dixit; Venite benedicti: malis verò dicit; Ite maledicti, non quidẽ à patre, non enim ipse, sed opera eis propria maledixerunt. *In ignem æternum:* non vobis, sed dia-

C bolo, & angelis eius præparatũ. Ita q̃n de regno quidem dicebat, præparatũ vobis ante mundi cõstitutionẽ, subiecit: de igne verò non sic, diabolo ait esse paratũ. Nã ego regnũ vobis, ignẽ autem nõ vobis, sed diabolo, & angelis eius præparaui, in quẽ q̃n vos ipse iniecistis, vobis ipsis id reputate. *Discedite*, quasi qui non sufferat præsentiã eorũ, vel aspicere, sic dicit; Discedite à me, Deus in sanctitate delectatur animarum, peccatrices animas aspiciẽs quasi grauatus nõ suffert. Tanquã si dicat eis, ait idem Chrysalibi, quasi putredo, & spurcitia estis, nec tandiu vos sustineo, quãdiu statis in iudicio meo: *Non dedistis mi-*

D *hi manducare.* Si autẽ pro eo, q̃ bene nõ faciunt, sic condemnantur, putas quales pœnas exoluent pro eo, q̃ peccãt? Et dignè Deus enim ideo hominẽ fecit, vt bene faciat, & ad gloriã Dei pertineat, non ideo tantũ vt non peccet. Nã si non faciat bonũ, nec est causa quare creatus est. Sine dubio enim etsi creatus nõ fuisset, peccatũ non fieret super terrã. Nã qui intelligit mysterium diuinæ dispẽsationis, quare factus est homo, cognoscet quia iudicio quasi peccans condemnetur, qui iustitiã non facit. Ideo Deus creauit hominẽ contemptibilẽ, & infirmum, quasi ad certamen contra diabolũ, vt qui gloriabatur esse sibi similem Deo, per corruptibilem naturam euacuatus, & victus, ostendatur nõ solùm nõ esse quasi Deus, sed omni re fragilior.

Dissimile.

Psalm. 40.

1. Reg. 25.

Chrysost. in Matth. homil. 80. tomo 2.

Infernus paratus erat diabolo.

Chrysost. in non absol. ho. 80. *Nõ sufficit malum nõ facere, sed bonũ etiam faciamus.*

Creauit Deus hominẽ, vt vinceret dæmonem.

Domine

Domine dicent mali, quandoquidē meriti sumus æternam E
condemnationem propter culpas nostras; permitte quæso, vt
eas pœnas, & mala ante te toleremus: respondebit iudex, ait
Aug. de va ni. sec. c. 3. tomo 9. Augusti. Non est ea voluntas mea, sed discedite à me. Rursus
dicēt mali, saltem benedicito nobis ante discessum: quibus re-
spondebit & Dominus, nō erit ea benedictio, sed maledictio:
Ite ergo maledicti. Vrgebunt mali; mitte nos saltem ad mo-
deratū aliquod, & leue suppliciū. Pœna vestra, ait Christus,
Non valebūt preces in iudicio. erit ignis, propterea ite in ignem. Porrò instabunt iniusti di-
cētes; quia in ignē nos mittis, vt meriti sumus, at certè sit tem
porarium hoc supplicium, & aliquando finiendū. Respōdebit F
iudex, fore ignem istum perpetuò duraturū, dicēs; Ite in ignē
eternum. Dicent tādem mali, quia ita libitum est tibi, saltem
soli simus, cùm patiemur, & dæmonibus nequaquā sociemur.
In societate damonū remanebūt mali. Non ita erit, dicet Christus, quin potius erunt vobis socij ipsi
dæmones; quibus paratus est, & ignis, & angelis eorū. Quem
putas tunc fore fletum? Quantam mestitiam? quem eiulatū?
Dilexistis, dicet iudex, mortem, & perditionē, secuti estis dæ-
monem, & sequaces eius; propterea nunc eum etiā sectamini;
odistis lucē, possidete ergo tenebras; dilexistis delectationes,
possidete ergo tormēta. Ibitis nunc ad locū, in quo licet affli- G
gemini, nunquam tamen moriemini, nec qui vos affligent, sa-
Simile. tigabuntur, sed infatigabiles semper erūt. Ita ardebitis, vt vos
Mala intē tiones sunt ligna in in ferno ardē tia. nunquam ignis omnino consumat, ita mortui eritis, vt semper
viuatis ad perpetuam mortem. Quare domus tuæ ignis extin
guitur? quia scilicet desunt combustibilia applicanda, quæ si
non deessent, nec ignis finiretur: Ligna in inferno ardentia, &
quæ animam torquent, est mala cuiusque voluntas, & deside-
Augusti. in epist. 49. q. 4. & lib. 21. de Ciuita. Dei, c. 28. & 29. & in Ench. cap. 112. rium peccandi, hoc autem nunquam extinguitur, quia deest
facti dolor, & pœnitentia: ibi enim nemo resipiscere potest:
nam quotquot sunt, semper Desi persequūtur, & cùm nunquā H
ista ligna prauæ volūtatis desint, sic nec deest pœna. Cùm ita-
que semper in ipsis culpa durer, iustum est, vt ēt pœna perma-
neat. Et certè tales peccatores sunt, veluti hi, qui chartatū lu-
do vacare solent ad multā vsque noctē, qui cùm iam ludo par-
cere volunt, nō propter desiderij defectum parcunt, sed potius
lucernæ, quæ illos illuminabat. Si enim ad crastinum diem du
raret, & lusores etiam in ludo persisterent. Peccatores enim,
nisi naturæ concederent, peccādi desiderium eorum nunquam
hic extingueretur. Et cùm Deus noster pœnas secundum de-
Tormenta inferni quare in sempiternum durabunt. siderio, sicut & secundū opera mēsuret, sequitur desiderio ęter
no malè operandi deberi æternam pęnam de rigore iustitiæ.

lis

A *Ite maledicti*. Dicunt mali, q̃ non iudicabit Christus cum tanto rigore sicut dicimus: sed tñ intelligat, q̃ sicut attonitus fuit mũdus, cùm Deus factus est homo passibilis,& mortalis, atque cùm pro nobis mortuus est,imò multi dicebant stultum esse id credere, q̃ tanta maiestas ad tantã miseriã descenderet. Sic mirabitur mundus, q̃ agnus in lupũ videatur reuersus, & q̃ pius aduocatus sit rigorosus iudex: itẽ vidẽdo, q̃ paruulus natus in præsepio,sedeat in tanto throno:& qui pãnis inuolutus vagiebat,modò veniat gloria amictus,& qui asino,& boue sociatus erat,modò militia cœlesti sit stipatus,& solo cõspectu

1.Cor.1.

Terrebit mundũ veniens Christus ad iudicandum.

B mundũ terreat. Naturalius quidẽ vr Deo maiestatẽ repræsentare,q̃ paupertatẽ,& ignominiã:cùm autẽ hæc repræsentauerit,quomodo putas maiestatẽ repræsentaturũ?Si tibi videatur graue,q̃ tanta mansuetudo in tantã maiestatẽ conuersa sit, & quòd ex tã multiplici venia,ad tã seuerã punitionẽ descenderit: fac tibi ante oculos proponas Moysi mãsuetudinem, cùm oraret pro populo,& rigorẽ,cùm vidit post descẽsum de mõte idololatriã populi: siquidẽ vitulũ confregit,& in puluerẽ com minuit,ac in potũ Hebræis propinauit,reprehẽditq; Aaronẽ, & milites inuicẽ ad præliandũ incitauit,adeo vt nũquam quie

Optimè q̃dẽ repræsentabit Christus maiestatẽ in iudicio.

Exod.32.

Figura vigoris Christi in iudicio.

C uerit, donec viginti tria millia hominum occisa vidit. Quis in quam sperasset tantam vindictam, ex tam mansueto homine?

Tunc respondebunt mali dicentes: Domine quando te vidimus esurientem? O inconuertibilis inobedientia istorũ!quis nõ intelligat hoc,quia omne malũ faciamus,nõ quia homines corruptibiles sumus,sed quia malũ propositum possidemus?Ecce enim tunc hominũ peccatorum corruptibilitas carnis mortua erit,& adhuc malitia viuet, ait Chrys.nunquid non audierant dñm supra dicentẽ ad iustos,quãdiu vni minimorum istorum fecistis,mihi fecistis?Et vtique intelligere debuerant,quomo-

Chrysost. in non absol.ho.54. tomo 2.

D do qui hominibus non fecit,nec Christo fecit. Sed audientes, adhuc cõtradicũt,in iudicio stant,& adhuc peccare nõ cessant.

Ibunt hi in supplicium æternũ, iusti autem in vitam æternã. Terrã hãc cũ populis,vrbibusq́ue,& fluminibus,& ambitu maris, puncti loco ponamus. Cogitemus insuper ætatẽ nostram minorẽ portionẽ habere,q̃ punctum, si tempori comparetur omni,cuius maior est mẽsura quã mundi. Quid ergo interest id extendere,cuius quantumcunque incrementum fuerit,non multũ aberit à nihilo? licèt nouies cẽtenos percenseas annos, cùm ad omne tempus demiseris animũ,nulla erit illa longissimi,breuissimiq; æui differentia,si inspecto quãto quis vixerit spatio,cõparaueris quanto non vixerit. At supernæ illæ men-

Breuissima quidem est hominis vita,etsi multos viuat annos.

tes, quibus vita nostra comparata vix pũcti instar obtinet, non minus ignorantiam, & pusillanimitatem nostram in hac parte mirabuntur, quã illius piscis ętatẽ miramur, qui quoniam vno solo die vitã producit, ephimera à philosophis, & medicis græco nomine appellatus est. Cùm enim vitæ nostræ spatium, piscis huius vitæ comparamus, breuissimã illam, atque momentaneam ętatem, iudicamus. Quis autem dubitare possit vitam nostrã, si cum beatarum mentium quo conferatur, multo esse breuiorem quam illius piscis? in altero enim res finita cum finita comparatur, in altero vero, angustis terminis circumscripta, cum ea quæ nullis finibus coercetur. Si ergo nos breuissimam illam vitam iudicamus, multo certè breuiorem supernæ mentes nostrã iudicabunt, etiam si ad centesimum annum, vt mili ratione ante actę vitæ, & felicitatis spatia computant, qui cùm in lib. Sapien. ætatem suã rebus breuissimis, ac penè momentaneis compararent, tandem concludunt; sic & nos nati, continuò desiuimus esse; sed protinus natalem diem cũ morte copulasse. Multis enim rebus, vt sapienter Seneca ait; non ex natura sua, sed ex parte nostra magnitudo ipsa accedit. Cæterùm quoniam vitæ nostræ breuitatem videmus, sequitur, vt eius deinde miseriam videamus. Hanc autem non video qua ratione commodius explicare possim, quàm si eam statuæ illi quam Nabuchodonosor in somnis vidit, quæ cito in fauillam conuersa est, comparem. Qua quæso imagine humanæ vitæ cõditio magis ad viuum explicari potuit? Principio quòd Rex in somnis non veram rem, sed imaginem contemplatus est, humanæ vitæ maximè cõuenit, quæ in scriptura tum figura, tum imago appellatur. Paulus ait; Præterit figura huius mundi. Dauid ait; Veruntamen in imagine pertransit homo. Vnde & Apostolus hortabatur, Qui habent vxores, tanquã nõ habentes sint: Quæ cùm ita sint, quorsum obsecro, tam breues huius mundi delectationes commutare volumus cum tam ętternis tormentis, videlicet igne inferni sempiterno?

Vnde enim quæso heroes illi olim viri in tantã sanctitatem peruenerunt, nisi quod diutius hæc cõsiderarent, & in horum contemplatione immorarẽtur? Cuiusmodi fuerũt Antonius, Macharius, & alij complures sancti, & sanctæ. Cõsiderationes quidem rerum futurarum debent ponderari, & expendi accuratè, sicut solebat vir quidam sanctus assiduè legere, & voluere librum quendam tria duntaxat folia habentem, aliud quidem foliũ album erat, aliud nigrũ, aliud denique rubicundum.

Album

Simile. Ephimera.

Etiam minor punctо est vita nostra ad futurã comparata.

Eccles. 18.

Sapien. 5.

Seneca.

Dan. 2.

1. Cor. 7.

Psal. 38.

1. Cor. 7.

Considerатio brevitatis vitæ quantum conducat.

Considerationes ad bene dirigendam viam.

A Album autem foliũ significabat gloriam, & beatitudinem cœlestem: nigrũ verò horrendam inferni gehennam, & denique rubicundũ, deuotissimam Christi passionem. Quòd si nos hu iusmodi librum assiduè volueremus, longè aliter nos gereremus. Vnde Ecclesia hæc nobis tria frequenter ante oculos cõstituit, quibus si non vincimur, & superamur, miseri in perpetuũ sumus futuri, neque spes aliqua nobis relicta est. Dic mihi homo, ait Chrysost. tribunali Christi, cùm sistendus sis, omnia magis loqueris quã de isto? Et quidem si qñ tibi cum iudice causa est, plerunque verbo tenus duntaxat, non nocte, non die, B non aliquo tpis articulo, non aliqua hora, aliud quid loqueris, sed semper de causa illa quã agendã habes. Cùm verò de omni vita rationem redditurus, & pœnas daturus sis, neque alios etiã pateris, qui te huius iudicij admoneant. Atque propterea cuncta periere, & intercidere, q̃ nos ipsi quidẽ tribunali tẽporalium rerũ gratia sistendi, neminẽ nõ monemus, neminẽ non rogamus, indefinenter de illo soliciti simus, oĩa huius gratia facimus: ad tribunal verò Christi venturi, idq; breui, neque per nos ipsos aliquid, neque per alios facimus, iudicẽ nõ rogamus, quãuis nobis multũ spatij ante iudicium permittat, neque in C medijs nos abripiat peccatis, sed permittat, vt illa exuere aggrediamur, & nil horũ, quæ ad ipsum recidũt, prætermittit, bonitate illa sua, & benignitate. O felices illos, qui quotidie hæc meditãtur, & Dñm suũ expectant cũ vigilantia. Beatus vir qui semper est pauidus, ait Sapiens. Ex hoc autẽ timore nascitur quædã securitas. Tantò autem securius viues, quantò maiorẽ adhibebis diligentiã, & vigilantiã quidẽ ad expectandũ Dñm tuum qñ veniet. Et planè, sicut diruta macerıa fructus vineæ periclitatur; ita virtutũ, atque donorũ cęlestiũ fructus, si timoris Dñi macerıa defuerit, furibus patet. Denique sanctus hic D timor, velut pondus est, quo mercibus plena nauis non facilè ventorũ impetu subuerti potest, quo tñ destituta, sub maximo & merciũ, & vẽtorũ periculo nauigat: cuius nos periculi Eccl. admonet, cùm ait: Nisi in timore Dñi tenueris te instanter, citò sub uertetur domus tua: est enim timor hic, velut internus quidã animę vermis, interiora nostra depascens, qui nobis semp ob oculos ponit, & pericula in qbus versamur, & leges quibus astringimur, & rationẽ quã reddituri sumus. Hic timor facit, vt quisque dicat illud prophetæ Abacuc; Super custodiã meã stabo, & figã gradũ super munitionẽ, & cõsiderabo quid dicatur mihi, & qd rñdebo ad arguẽtẽ me. Annon obseruasti, sicut canitur in hodierno Euang. quãti Deus faciat pauperes,

Chrysost. ho. 2. in 2. ad Thess.

In obliuione videmur habere vltimum iudicij diem.

Prou. 27.

Similitudo.

Simile.

Ecclı. 27.

Simile.

Abacuc 2.

Eleemosyna, & opera pietatis exercea-mus.

& quantum remuneretur, quod pro nomine eius in ipsos con- E
Matth. 8. ferimus? Accessit ad Christũ, vt scribit Matt. pauper, & lepro-
sus, dixitq; ipsi; Dne si vis potes me mũdare. Quasi dicat; ego
quidẽ cognosco, quòd ad sanandũ me tibi non deest facultas,
Pauperes à mundo contemnũtur. solùm interrogo, an velis id facere; siquidẽ, cùm pauperes odio
habeantur à mundo, ignoro an velis me curare, tam misellum
scilicet à mũdo despectũ. Respondit th Christus, dicẽs; Volo,
mundare. Quasi dicat, ego quidẽ nolo te contemnere, etsi pau
per sis, & infirmus. Huiusmodi-consideratione animãtur boni
ad fauendũ pauperibus. Et certe considerando præsens Euan-
Prou. 21. gelij, & q dicit Sapiens; Gaudiũ est iusto facere iustitiã. Item F
Prouer. 3. idẽ alibi ait; Honora pauperẽ de tua substantia, & de primitijs
omniũ frugum tuarũ da pauperibus, & implebũtur horrea tua
Eccles. 9. saturitate, & vino torcularia tua redundabũt. Itẽ Eccl. ait; Om
ni tpe sint vestimenta tua candida, oleũ de capite tuo non de-
ficiat. Apertũ est, q non intelligat de oleo materiali, ita enim
Eleemosynam faciamus. non essent mundæ vestes, sed loquitur de oleo misericordiæ.
Magna vtuntur multi crudelitate hoc tpe cum pauperibus, &
infirmis, siquidem interdũ eos fame cõfici, & perire sinunt, ne-
Simile. que eos visitant, nec calicem aquæ propinant. Vide obsecro, q
ne detur vacuũ in natura, excedunt limites suos creaturæ in- G
sensibiles, aqua sursum ascendit, ne detur vacuũ, & ignis nõ in-
cenderet puluerẽ sulphureũ in tormento bellico, si simul con-
cluderetur, siue obseraretur, & ignis admoueretur: at verò tot
Negliguntur hodie pauperes. sunt pauperes vacui necessarijs ad vitã, & nullus eorũ misere-
tur. Si videres aliquem filiũ alicuius potẽtis, in alieno solo in-
firmũ, & maximè indigentẽ in hospitio, annon illum domum
Deus in se recipit, qđ pauperibus erogatur. tuã adduceres, & diligenter sanandũ procurares, confidens, q
à patre esses ampliſſimã mercedem accepturus? cur nõ igitur
hoc ipsum cũ pauperibus præstas: siquidẽ Christus ait, Quod
vni ex miuimis meis feciſtis, mihi feciſtis? cur non sumus mi- H
Sumptus in rebus vanis, eleemosynas impediunt. sericordes? sanè aliquis videbitur posse judicare, vel q infideles
simus, aut stulti: si enim hoc nõ credimus, hæretici sumus; si
autẽ credimus, cur non sumus misericordes? Liberales vtique
sunt multi in bonis expendẽdis in vanitatibus, & th parcissimi
sunt in dandis eleemosynis: si enim nummũ argenteũ dant pau
peri, iam perijsse vident, & th in rebus carnalibus omnia con-
sumunt, & in pompis mundanis, nõ timentes paupertatẽ. Hęc
signa sunt viri reprobi, sicut signũ est prædestinati, pauperibus
Gen. 24. eleemosynas largiri. Hoc figuratũ habemus in Gen. qñ seruus
Abrahæ dixit, illã fore accõmodatam puellã ad coniugiũ he-
ri sui, quæ nõ solùm sibi potũ daret, sed ẽt camelis. Misericor-

dia

A dia quidē, & eleemosyna pauperū conuersa est in crudelitatē, & iniustitiā, cùm iam vix reperiatur pauper, qui cōtra diuitem iustitiā obtineat. Iuris periti enim multi sunt, qui etsi cognoscant se contra iustitiā facere; quærūt tñ apparentes rationes. & accumulāt autoritates doctorū, & textuū, vt alijs appareat, q̄ iustitia sit illa. Cōtra quos dicit Isa. Væ qui condunt leges iniquas, & scribentes iniustitiā scripserunt, vt opprimerēt in iudicio pauperes. Vtuntur ergo in hoc casu iurisperiti legibus, tanquā delicatis quibusdā caligis acu textis, quæ ad arbitrium cuiusque angustantur, vel dilatantur: Væ talibus qui ita legi-

Signū prædestinati, liberale esse erga pauperes.

Pauperibus non fit iustitia. Isaiæ 10. Simile.

B bus abutuntur. Vix iam reperias pauperē, qui velit iudicio cōtendere cū diuite, nisi iam iustitia sit omnibus manifestissima, & tñ causa cadit: quòd si vincat, vsque adeo cōtortus est, tantasq; facit expensas, vt superent litem. Multum valet ad compatiendum pauperibus, q̄d disceptatio futuri iudicij solùm de operibus misericordiæ fiet, exhibitis, & nō exhibitis pauperibus, & egenis, vt cōstat ex hodierno Euangelio. Multum sanè cōferre debet, hospitio excipere peregrinos, visitare infirmos, & in carcere positos, q̄nquidē ita de his nunc fit mentio. Cōpati debet homo infirmis, & eos quantū potest iuuare debet.

Multi abutuntur legibus.

In operibus misericordia nos exercemus.

C Sic cōpassus est Samaritanus homini vulnerato alligans eius vulnera, & imponens iumento, vt scribit Luc. quia diues epulo nō est cōpassus Lazaro vulnerato, ideo sepultus est in inferno. Compati debet homo peregrinis, & eos vagos recipere, & hospitari, & reficere q̄n potest. Sic cōpassus est Abrahā angelis, quos credebat homines peregrinos. Loth ēt compatiens peregrinis, angelos quos credebat esse homines, in hospitiū introduxit. Peregrinos recipientes, multas à Deo recipiūt gratias: nam Elias peregrinus suscitauit filiū mulieris, apud quam hospitio est receptus. Mulieri Sunamitidi filiū non habenti, Eli-

Lucæ 10. Lucæ 16. Gen. 18. Gen. 19. 3. Reg. 17. 4. Reg. 4.

D sæus ab ea receptus hospitio, filiū impetrauit, & ipsum postea suscitauit. Publius princeps Paulū cū socijs de confracta naui euasos suscepit hospitio: Paulus autē liberauit patrē eius febribus, & disenteria laborantē. Peregrinos recipiunt hospitio pauperes, & artifices magis, q̄ nobiles diuitijs abundantes. Nā in Gabaa Beniamin nō inuenit Leuita, qui eū hospitio receptaret, nisi senē de opere reuertentem: Petrus Apost. est apud quendā senem coriariū hospitatus, Paulus manebat apud Priscam, & Aquilā, qui erant eiusdē artis: Lydda purpuraria rogauit Paulū, & socios eius, secū hospitio habitare. Cōmendat Apost. Hebræos, quia in carcere missis, & afflictis cōpatiebantur. Vide quomodo Ioseph vinctis compateretur etiam cùm

Act. 18. Iudic. 19. Act. 10. Act. 18. Act. 16. Heb. 10. Gen. 39.

sibi carceris custodia cõmissa est. Carceres quamuis oporteat E
Hiere. 32. & 36. esse fortes, ac bene munitos, humani tñ esse debent. Qui Hieremiam Prophetã inclusum in carcere custodiebant, nõ impediebant ei negotiũ dictandi ipsi Baruch, atque emendi, vendendiq; contractũ. Quanquã gens erat inhumana, & Barbara, qui Paulum vinctum habebant, non prohibebant tñ eum discipulis, & alijs communicare, & quocunque vellet, epistolas mittere. E carcere siquidé scripsit ad Ephe. & ex vinculis cõscripsit ad Phil. Itẽ cùm esset in vincula coniectus, literas Philemoni pro Onesimo seruo misit. Et cũ esset vinctus sub præfecto Felice, iussit iudex, ne cum discipulis communicare Paulum vlla F
Ephe. 1. ad Philem.
Act. 24. ratione prohiberent, vt constat cap. 24. Act. Hærodes qui tam
Matt. 11. tyrannus erat, non prohibuit tamen ne cũ suis discipulis conuersaretur, ac communicaret Baptista. Scribens Apostolus ad
2. Tim. 1. Timoth. dicit: Det misericordiam Dominus Onesiphori domui, quia sæpe me refrigerauit, & catenam meam nõ erubuit: sed cùm Romã venisset, solicitè me quæsiuit, & inuenit. Det illi Dominus inuenire misericordiã à Domino in illa die. Custos carceris affabilis, ac benignus esse debet, talis enim erat
Genes. 40. sanctus Ioseph, cùm esset positus carceris custos: interrogabat enim eos, cur tristior solito est hodie facies vestra? G

Feria II. post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO SECVNDA.

Roman. 8. VM *venerit filius hominis in maiestate sua.* Mat. 25. Luc. 21. Cùm verum sit, vt ait Apost. q͞p non accepimus spiritum seruitutis iterum in timore, cur ergo Ecclesia hodie tantum nobis timorem incutit; H

Terrore opus habemus vt cõuertamur. referendo quæ futura sint in die iudicij? annon melius erat, vt nos blande moneret, cùm acceperimus spiritum adoptionis filiorũ? Respondeo, q͞p si tales essemus, quales esse debebamus, & ita Deũ amaremus, vt facere debebamus; amore sanè eramus ducendi, & inuitandi; at verò tales sumus, vt nisi terrore, & timore commoti, non moueamur. Sumus instar Hebræorum, quibus tonitruis opus fuit, vt legem recordarẽtur, & eam custodirent, & ita eam timore concussi acceperunt.

Nubes aliquando recreant, aliquãdo terrent. *Venientem in nube.* Duo solent nubes adferre, videlicet aquam, qua terram lætificant, & eidem prosunt, si moderata sit: aliquando verò tantam adferunt aquæ abundantiam, vt

diluuio

A diluuia generent, item grandinem aliquando immittant, fulguraque,& fulmina, adeo,vt omnes territēt. Sic aduentus filij hominis quibusdam erit lætitiæ, alijs verò erit terrori.

Considera obsecro peccator,q; Deus habeat manus graues tanquam alter Moyses,ita vt solo tactu maximum præseferāt pondus. Iob 19. Manus tua tetigit me, & vide quò eum rede gerit, quid quæso feciſſet si grauiter manū impegiſſet? cæterū etsi tam graues habeat manus, tñ in hac vita solùm tangit, si quidem sancti suis orationibus manus sustentant: at verò in die iudicij non erit qui eas sustentet sicut Moysi,& ideo graui Exod.17.
B ter feriet,tunc enim sancti tanquam quodammodo defessi,nō sustentabunt manus, sed contra malos iustitiam postulabunt. Exod.17. Iob 19.

Cum potestate magna. Quorsum bone Deus cū tanta potestate,si non est qui tibi resistat? Contra foliū quod vento rapit? Iob 14.
Sed id facit,vt malos terreat qui ipsum contemnebant. Nil.n. est q; ita aliquem terreat, quā videre inimicū suum qué ipse cōtemnebat,cū potestate magna venientem: Vide enim quid Hesth.6.
sentiret Aman cùm videret in tanta gloria Mardocheū: sānè id acerbius ferret quàm mortem. Quid etiam sentiret Iezabel videns ipsum Iosaphat in tanta potestate? Quid ergo ma-
C li sentient, cùm videbunt Christum cum potestate magna? 3.Re.22.

Tuba insonabit angelus,quæ per vniuersum mundū audietur,atque mortui resurgent. Quòd si angelus vnus tantam habet potestatem,quid dicemus cùm venient oēs angeli,& Dñs angelorum? In hac quidem vita permixti sunt boni & mali tāquam calculi quidā discolores quibus luditur, in saccū cōiecti sunt: at verò sicut cū in tabula opponuntur, singulis suus datur locus,sic vtiq; in tremēdo die vnusquisq; suo loco considebit. *Potentiam suam ostēdet Christus in iudicio.* Similitu.

Ite maledicti. Si blanda vox dicentis, Adam vbi es? Et Paulo;Saule,Saule,quid me persequeris,ita ipsos terruit,quātum
D putas terreri in iudicio malos,cùm huiusmodi Christi vocem audient, ite maledicti? Gen.3.

Si Deus se ita iratum ostendet contra mare, flumina,& fontes,quoniam hominibus seruierunt, quantum putas irascetur contra eosdem homines peccatores? Quatuor quidē illa erunt in hoc iudicio, quæ in cæteris esse solent, videlicet citabitur reus, & statim resurget tuba vocatus,item erit hic iudex, accusatores, & testes.

Ite maledicti. Existimo q; sicut illi qui accusabant adulterā, illis caracteribus à Christo in terra expressis,sua peccata videbant;sic cùm hæc vox,ite maledicti,audietur,cuiusque sententia,& omnium etiam declarabitur cum eorum malefactis. Autor. Ioan.8.

F

Iudicium extremum horrendum.

Isa. 21. SI tantum Isaias conturbatus est videns subuersionem Hierusalem, vt diceret: Visio dura nuntiata est mihi, propterea repleti sunt lumbi mei dolore, & angustia possedit me, quid quęso diceret aut faceret, si videret deuastationem mundi, & districtum Dei iudicium, quod ante oculos nobis hodie proponitur? Erit hic dies ita secretus, vt dicat Christus, quòd de die illa nemo scit, neque filius hominis, nisi pater. Ita hoc negotium voluit secretum esse, vt ita demonstraret etiam quantum amaret homines, & quomodo eorum angustiam in hoc die sentiret. Quasi diceret quis ad amicum, an nescis quãta in calamitate versetur Petrus vel Ioannes? respondereque ille; ah mitte obsecro, nec scio nec scire velim propter tantam angustiam quam de ea capio. Sic Christus declarat quantũ sentiat hominum calamitatem in hoc die, cùm dicit, & nec filius hominis scit, cùm tñ sciat. Omnes quidem creaturæ ad homi nis obsequium creatæ suam tristitiã exhibebunt hoc die, quasi veste lugubri indutę propter mundi mortem. O virum misę rabilem, quòd scilicet videas ita dolere creaturas tua causa, & tñ tu non moueris, ipsæ dolent vicem tuam, & tu tui obliuiscę ris. Quid obsecro miser facies cum tua perpetrata mala toto terrarum orbe publicabuntur? Iob enim ait, Cæli narrabunt iniquitatem eius. Omnes sanè creaturæ testes erunt iniquitatum tuarum. Hunc vero terrorem & horrorem tanto magis sentiẽt & patientur homines, quanto graviores erunt peccatores, iuxta illud regij vatis, Cur timebo in die mala? Et respondet, Iniquitas calcanei mei circũdabit me. O peccatores, qui tam effrænate peccatis, cur non recordamini huius timoris, quem vestra peccata vobis parient in iudicio? Dicit Aug. lib. 20. de ciui. Dei, quòd ignis ille de quo loquitur Dauid, Ignis ante ipsum præcedet, tantum extolletur, quantum aquæ diluuij, cõburet omnes mortales, & erit vice purgatorij bonis, vt purificentur, vt ait Magis. Sen. ò quantum erit tunc gaudium iusti, quando anima in corpus redibit, & in ipsum gloriam suã refundet, siquidem & laborum particeps fuit! & vice versa, quantus erit luctus cum anima mali corpori vnietur, & se inuicem maledicent! dicet anima; maledicta sis lingua, quæ ita blasphemasti, & mendacijs te oblectasti ac murmurationibus: maledicti sitis oculi, qui tanta vetita concupiuistis & vanitates: maledictæ aures, quę ita audiendo murmurationes vos oblectastis:

Mat. 24.

F

G

H

Sẽtit Christus labores nostros.

Parũ timemus hunc diem vltimum.

Iob. 20.

Psal. 48.

Aug. l. 20. ciui. c. 18.

Psal. 96.

Mag. Sen. in 4. dist. 44.

Quantum affligatur malus, cũ anima corpori vnietur.

Simile.

Paroxismos patietur mundus in fine.

A oblectastis. Et sanè sicut cùm quis moritur, paroxismis quibus dam corripi solet & maxime affligi, tum etiam circunstantes obstupescunt: sic vtique mundi finem quasi paroxismi quidam præcedent varijs cum signis. Vnde Luc. ait, Erunt signa in sole, Luc. 21. luna, &c. Quasi dicat, totus mundus erit in agonia, & sudore maximo, concutienturque omnia eius ossa, ideſt omnes homines vehemèter terrebuntur. Si enim tu q̃ luxetur os aliquod, Simile. ita doles, quantum putas futurum dolorem, cùm omnia luxabuntur ossa? Hinc ergo intelliges quid homines sentiant in iudicio. Timebunt quodammodo hoc die Angeli & sancti, tantam videntes hominum ruinam, sicut timere solet qui ex edi- *Horribilis oĩbus erit dies vltimus.* tissimo loco comburi videt ciuitatem, aut qui videt hominem aliquem à ferocissimo tauro vel leone dilaniari. Hoc innuens Simile. Iob ait, Columnæ cęli pauent ad nutũ eius. Dic igitur peccator, vt ait Gregor. super hunc locũ, quid facient tabulę, quando tremunt columnæ? Quid virgula deserti patitur, cum cedrus paradisi concutitur? Quid sentient peccatores, si vident Angelos & iustos pauere? Iob 26. Grego.

Magna quidem est Dei misericordia, q̃ nos moneat hodierno Euangelio, de quo sint interrogandi homines in iudicio, cũ *Misericordia Dei.*

C ait, Esuriui enim, &c. vt præmeditati possint accedere. Si enim Simile. cùm doctor aliquis creatur, prænoueretur secretò de quibus esset interrogandus, an non maximo afficeretur beneficio? sic igitur maximum est Dei beneficium cùm in rigoroso examine *Præmonet nos Deus vt præmeditati accedamus.* simus interrogandi, & cæli uniuersitati aggregandi, ac doctoratus laurea insigniendi, uel contra reprobandi, longe ante nos submonere quodnam sit futurum examen, uidelicet de operibus misericodiæ, an ea obseruauerimus. Probe quidem id nouerat regius vates cùm diceret, Iucundus homo, qui miseretur & commodat, disponit sermones suos in iudicio, quia in Psal. 3.

D æternum non commouebitur. ò felicem illum qui respondere tunc poterit, ego te paui esurientem, & potaui sitientem.

Hic quidem quærimus excusationes in peccatis, illic verò neque intentare audebimus. Quando protoparentes pecca- Gen. 3. runt, intellexerunt se nudos esse, & fecerunt sibi perizomata de foliis ficus, existimantes forte q̃ ita dissimularentur: at quãdo accessit Deus, absconderunt se, cùmque vocaret Deus dicens, Adam vbi es? ait, vocem tuam audiui, & timui, atque abscondi me, quòd nudus essem. Quasi diceret, cùm aberas domine, culpa mea prætexebatur, nunc vero te præsente, cui omnia nuda sunt, excusationem non habeo, nec me occultare possum arborum fronde. Hic quidem excusat se iuuenis vitijs dedi- *Excusationes non admittentur in iudicio.* *Omnia sunt nuda oculis Dei.*

tus:

tus: dicés hæc iuuenilia esse: excusant se mulieres fuco ornan E
tes, dicuntque ita vsum inualuisse. At verò in die illa non vale
bunt excusationes, sed omnia diuinis oculis patebunt, Hoc si-
Isa. 6. gnificauit Isai. dicens; Erubescetis, quando eritis sicut quercus
decidentibus foliis: quasi dicat, non habebitis quo tegatis vos.
Noli igitur tunc remedium quærere, quando illud assequi nõ
poteris, sicut fecit auarus ille diues, de quo mentionem fecit
Luc. 16. Luc. Dicite mortales, quis vobis tantarum rerum metum ab-
Timeam' Deum. stulit, cum minimas res timere soleatis? Si cùm Deus legem
Simile. daret Hebræo populo, ita territus fuit populus præ tot toni-
truis, vt Moysi diceret, non loquatur nobis dñs, quid erit quan F
Exo. 19. do exiget Deus legis suæ transgressiones & præuaricationes?
Diuinũ ti merẽ abie timus. Si tantùm aliquis turbatur cùm vel regis nomine, vel sanctæ
inquisitionis compræhenditur, quid quæso tunc erit, cũ diuino
tribunali homo sistetur, cùmque creaturæ oẽs contra ipsum
armabuntur? Cùm Hebræi de Aegypto egrediebantur, quia
Deum sibi propitium habebant, idcirco omnia etiã ipsis ob-
temperabant, terra, mare, ignis, aqua: siquidem omnia famulan
Similitu. tur Dei seruis; at verò in tam horribili die, oẽs creaturæ con-
Simile. tra malos armabuntur. Quid quæso tunc erit cùm videas Im
peratores Romanos, atq; monarchas, qui vel solo nomine mũ G
Gen. 3. dum terrebant, ita prostratos & timore confusos? Si Adã ita
Timebunt valde mali videntes oẽs creaturas contra ipsos armatas. abscondebatur nesciens quid Deus vellet cũ vocaretur, sed tm
conscientia eum intus vrgebat, neque viderat aliquod punitio-
nis exemplum, quantũ fore putas malorũ metum in tam hor-
ribili die, cũ videant se ab omnibus accusari, & intelligant ex
fidẽ quã habent, se in sempiternũ cruciandos, conspiciantque
tot exẽplaria diuinę indignationis ante oculos? o bone Deus q̃
lõge diuersum tũc exhibebis spectaculũ, quã cũ spinis coronatus, & vlceribus cæsus, ligatusq; & sputo cõsputus apparebas.
Valde quidem splendet Dei misericordia, q̃ prius moneat H
Monet nos Deus vt eũmẽdemur. hominem antequam eum puniat: sic monuit Adam, Caim,
Noe, cui dixit q̃ vellet mundum punire, monuit Sodomitas,
Niniuitas, Pharaonem, & alios innumerabiles. Sagittarius
Gen. 4. quidem abscõdito expectat auem, vt eam possit interficere cũ
Simile. requieuerit. Deus verò antequam puniat peccatorẽ, strepitum
Ionæ 3. quendam vt excitare, vt is sibi caueat, & saluetur. Hoc signifi-
Exo. 7. cans Dauid ait, Dedisti significationem, vt fugiant à facie ar-
Psal. 59. cus, & liberentur dilecti tui. Non imitatur venatorẽ quærentem occidere, siquidem potius vult, vt peccator conuertatur, & viuat, & ideo monet eum interdũ laboribus immissis, siquidem labores qui nobis hic cõtingunt, monent nos ne in æter-

nos

A nos cruciatus incidamus, vt fugiamus à facie arcus. Bene dicit
à facie arcus, nam sicut qui arcu vtitur, vt prius suum icere Simile.
pectus arcum vibrando, quàm exteriora feriat, sic Deus vt se
ipsum prius ferire quàm nos feriat, iuxta illud Gen. Tactus Gen. 6.
dolore cordis intrinsecus, Delebo inquit hominem quẽ creaui, Simile.
hoc est, si Deus esset capax doloris, maxime doleret antequàm nos puniret. Et sicut arcus quo magis intenditur, eo
acrius ferit, sic quanto magis Deus dissimulat, eo grauius postea castigat. Vnde Paulus ait, Thesaurizas tibi iram in die iræ. Rom. 2.

Sicut antequã nubes pluuias emittat, tonitrua solent inter- Simile.
B dũ excitari & fulgura, sic antequam horribilis hic iudicij dies
euenerit, horribilia fient signa. Sed quid quæso debent sol &
luna, quod ita in tali die tractentur? sanè vt intelligamus quantum Deus oderit peccatũ, quandoquidem non solũ peccatorẽ
punit, sed ét eas res quæ peccato seruierunt. Timebunt in hac
die Angeli reuerentiali quodam timore, videntes Deũ suum
indignatum. Timent filij videntes patrem iratũ contra seruũ, Simile.
& eum punientem, etsi ipsi culpa vacent: quid igitur facient
mali quamtũuis potentes extiterint? Oculi sublimes hominis,
ait Isa. humiliati sunt, & incuruabitur altitudo virorũ, exaltabi Isa. 2.
C tur aũt Dñs solus in die illa, quia dies Domini exercituum su
per oẽm superbum, & super oẽm arrogantem, & super omnes
cedros libani, & super oẽs quercus Basan, & super oẽs mon- *Peccatum*
tes excelsos. ò Deus bone quid hoc est? qũ in mundum veni- *quàtũ odi-*
sti, accessisti mansuetus & inermis, & modo contra miserũ ho *rit Deus.*
minem venis tam rigidus & armatus, tãtaque stipatus militia?
Hoc figuratum habemus. 1. lib. Reg. cùm enim Dauid cũ gi- 1. Reg. 17.
gante præliaturus erat, arma depositi, & accessit cum funda, 1. Reg. 25.
at vero contra Nabal accessit cum exercitu furibundus, qui rusticus erat pastor. Artificium sane diuinum fuit, q in primo
D aduentu accederet mansuetus, vt dæmon falleretur, ars vt artem falleret, sicut canit Ecclesia; item in primo aduentu venit Ecclesia.
noster, hic verò venit suus, & idcirco in primo aduẽtu se nobis
accommodauit, sicut solet pastor ad oues accedere; at cùm ve- Simile.
niet in iudicio, veniet cum potestate magna & maiestate, vt ait
Luc. Et veniet in maiestate sua, & oẽs Angeli eius cum eo, vt Luc. 11.
ait Mat. hoc loco. Hanc iudicis maiestatem præuidens Dauid Psal. 93.
ait, Exaltare qui iudicas terram, redde retributionẽ superbis,
idest conculca Domine hos malos, qui ita seruos tuos conculcarunt, de hoc ét vltimo die intelligitur illud, quod dr in lib. Sap. 6.
Sap. Stabunt iusti in magna cõstantia aduersus eos qui se angu
stiauerunt. Ibi ostendet Deus furorẽ suũ, qm hic malus noluit

bene

Exo. 14. bene vti mansuetudine Christi. Sic enim etsi Moyses sæpe rogasset pro Pharaone, & veniam obtinuisset, non tamen tandé E

Similitu. obtinere potuit, sed submersus est pp duritiam Pharaonis. Sicut enim pater vsus virgis quæ filium flagellant, easdé in ignem

Simile. conijcit sic postquam per tyrannos duriter serui Dei tractati

Tyrannos quo puniet Deus. sunt, in ignem ijdemque tyranni conijciuntur. Sed quam soliciti erunt ibi tyranni, & minime stipati seruorum & famulorũ

Iudices mali puniuntur. caterua, quam in hoc mundo habebant, qui iudices erant, prę

Apo. 14. sidentes, & iustitiã negligebant? Siquidem longum comitum

D. Ambr. agmen trahere hic secum solent, tanquã apes, eos præstolãtur

F siue comedant siue dormiant, quã tristes verò in iudicio tunc erunt, & quã timidi? Implebitur illud Apo. Opera enim illorũ

sequuntur illos. Vnde Ambr. ait. Sola misericordia comes est defunctorũ. Et idcirco hęc bonos comitabitur in iudicio; nam

dĩ in Euang. hodierno. Esuriui, & dedistis mihi manducare.

Dicit Euangelista, qp malis dicet Christus, Ite maledicti in ignem æternum. Sed quid hoc est dñe, videris iniurius his mi

Apo. 18. seris, videris repugnare legi quam promulgat Ioan. in Apo. cũ

Cur mali aterna pœna multa buntur. ait, Quantum glorificauit se, & in delicijs fuit, tm̃ tormentum date & luctum: ergo si delectatio temporalis fuit, cur infligis

G æternam pœnam? Responderi potest, qp mali neque se, neque

Ioan. 9. scelera sua volunt agnoscere, & idcirco veniã non obtinebunt,

Simile. sed perpetuam pœnam. Hoc significauit Christus cùm ait; Si cęci essetis, non haberetis peccatum, nunc verò dicitis quia vi

demus, propterea peccatum vestrum manet. Sicut enim indigestus cibus in ventriculo nisi aliqua tandem via expellatur,

Peccatum quantum noceat. infirmitatem parit, sic peccatum nisi tãquam indigestus cibus per pœnitentiam expellatur, infirmitatem manentem generat: & ideo dicit manet, vt intelligamus quòd pœnitentiam non

Psal. 48. fecerunt, & ita nunquam Deus placabitur, iuxta illud prophe

H tæ; Non dabit Deo placationem suam, & pretium redemptio nis animę suæ, & laborabit in æternũ. Isti igitur male metent,

Gal. 6. quia male seminarunt in hac vita: nã vt ait Apost. Quæ semi-

Simile. nauerit homo, hęc & metet. Quod si, vt ait sanctum Euangeliũ, sempiterno igne cruciabitur qui pauperibus eleemosynas

dare noluerit, quid dicemus de illo qui pauperẽ spoliauerit?

Concludit Christus in Euangelio hodierno dicens, Ibunt

Magnates si mali fuerint quam parui fiẽt. hi in supplicium æternum, &c. Cur ita loqueris bone Deus, cũ illustrissimis tum prælatis, tum etiã imperatoribus, & regibus

ac principibus? nam tunc multi ex his ibi aderunt inter malos. Sed iam præsertim pro his cessabunt tituli maiestatis, altitudinis, excellentiæ, dominationis, & similes, solùm dicentur hi,

quo

A quo verbo nil simplicius dici potest. O quò ante Deũ cessant honores mundani! non ibi habebunt titulos, at verò boni dignis decorabuntur titulis, nam vocabuntur iusti & benedicti. Quid igitur dicemus ad hæc fratres? non vtique sunt hæc negligenter degustãda & percurrenda. Caueamus igitur ne tunc remedium quæramus, cùm iam non erit remedij locus. Dicit item Euangelium, Tunc dicet rex his qui à dextris eius sunt: hic rex Christus est, de quo Ioan. in Apo. Rex regnum, & dominus dominantiũ. Item Petrus in actis Apost ait, prædicãs Cornelio, q̃ constitutus est iudex viuorum & mortuorum. Et

B Paul. ait quòd oportet nos omnes manifestari ante tribunal Christi. De hoc tremendo die, & de his quæ in ipso accidere debent; ait Eccl. Cuncta quæ sunt, adducet Deus in iudicium: pro omni errato siue bonum fuerit, siue malũ. Hoc igitur die tam districtus rex erit iudex, vt Ioan. dicat dicturos homines montibus, cadite super nos, & abscondite nos à facie sedentis super thronum, & ab ira agni, quoniam venit dies magnus iræ ipsorũ, & quis poterit stare? Sicut enim in primo aduentu oẽs mirati sunt eius mansuetudinem, sic in hoc secundo aduentu terrebit suo furore. Vnde Chrys. ait, quòd mille sustineret po-

C tius fulmina, quàm videre faciem iratam huius mansueti agni.

Boni etsi pauperes quanto in honore habeantur. Apo. 19. Acto. 10. 2. Cor. 5. Eccl. 12. Apo. 6. Chrysost.

Patientia & mansuetudo commendantur.

DIcit Euangelista, q̃ statuet oues quidem à dextris, & hœdos à sinistris, significat verò per oues iustos, p̃p mansuetudinem & patientiam instar ouium. Maximopere placere debet Deo mansuetudo & patientia, quandoquidem suos seruos comparat his animalibus mansuetis: ò miseriam nostram, quòd scilicet quamuis Christus his animalibus suos compa-

D ret, & seipsum etiam ouem nominet, nihilominus tamen nihil magis obliuiscimur quam patientiam & mansuetudinem, & præsertim siquis nobis verbum aliquod contumelioſum dicat. Sanè quemadmodum ignis ipse vel carbunculus in obscuriori loco magis splendorem suum manifestat, & inuictus miles in ipso conflictu vires suas ostendit: sic Dei serui in medijs laboribus & ærumnis virtutem suam magis ostendere debent, vt ita præmia & coronas referant immortales, Vnde Iaco. ait, Omne gaudium existimare fratres, cùm in tentationes varias incideritis; Et quemadmodum peritus miles cupit occasionẽ oportunã sibi dari alicuius prælij, in qua possit vires suas ostentare, & ex spolijs ditescere, sic faciũt serui Dei. Patientia quidem

Humilitas & mansuetudo quantum placeat Deo. Isa. 53. Simile. *Boni virtutẽ suam in laboribus ostendunt.* Iaco. 1. Similitu.

dem & mansuetudo non solùm sibi vtilis est, sed etiam ad re- E
Simile. liquas virtutes conseruandas. Est instar perdicis, quæ non so-
Mansuetudo quã sit vtilis. lùm in se apta est ad cibum, sed etiam est instar fistulæ cuius-
dam ad reliquas perdices captandas: sic & de patientia dicen-
dum est, nam per hanc conseruantur castitas, humilitas, tem-
perantia, & reliquæ virtutes. Quare nobis eam comparemus
& conseruemus, quandoquidẽ tantus ex ea nobis fructus pro-
manat, & Christus eam in hodierno Euangelio commendat.

Satis apparet quam sit exigua nostra charitas, quandoqui-
1. Co. 13. dem exiguam habemus patientiam cum aliqua sese offert oc-
Exigua est patientia nostra. casio. Nam charitas, vt ait Apostolus, patiens est, benigna est, cha F
ritas non æmulatur, omnia suffert, omnia sustinet: non ita nos
facimus, sed statim succensemus, cùm irascendi offertur occa-
sio, cùm tamen contrario modo facere deberemus, & modera
Fragilitatem nostrã consideremus & patientes erimus. te respondere, dicentes: tu quidem frater non satis me nosti
qualis sim, nam alia multa in me errata inuenires. Vt ad hu-
iusmodi patientiam deueniamus, plurimum proderit quòd ho
mo de se humiliter & abiecte sentiat, atq; crebro iniquitates
suas contueatur & recolat, ita enim tam pretiosum patientiæ
thesaurum conseruabit, cognoscens videlicet in quantas deue
niret miserias, nisi diuina manu protegeretur. G

Armis mansuetudinis armatos misit Christus discipulos ad
Mat. 10. prædicandum, cùm ait, Ecce ego mitto vos sicut oues in me-
2. Co. 13. dio luporum: nam Arma militiæ nostræ, vt ait Apostolus, non
Exo. 8. carnalia sunt, sed spiritualia. Præliatur ergo Christus contra
Iudith 9. lupos ouibus, culicibus contra Pharaonem, & muliere contra
Holophernem; vt intelligamus quòd patientia omnia vincat,
qua nisi armentur homines, nihil ferè cum laude coniunctum
Pythago. præstabunt. De Pythagora legimus quòd ante omnia patien-
Exemplũ. tiam doceret discipulos, ita vt ipsos pro foribus collocari iube
Patientia ab antiquis philosophis plurimi fiebat. ret, & audire multorum subsannationes, nã dicebat vnus hunc H
aptiorem esse iudico iumentis custodiendis, illum vero pasto-
rem esse existimo: alium vero asino similem dico. Et rursus il-
le mihi videtur inter rusticos & agrestes enutritus. Quòd si
ad Philosophiam humanam comparandam tam vtilis est pa-
tientia, quid dicemus quantum proderit ad cælestem & diui-
Iaco. 1. nam consequendam? Nam patientia vt Iaco. ait, est opus per-
Chrys. in fectum: nil enim ita animam in tranquillitate & quiete esse fa
Gen. ho. cit, vt mansuetudo, hæc omni diademate se possidenti est vti-
34. to. 1. lior. Hæc omni annulo & gemma conducibilior. Quid enim
Pax quã sit vtilis. beatius, ait Chrys. quàm intestino liberari bello? Nam quis
plurima pace & cura externa fruetur, si intra nos cogitatio-

num

A num nascatur tempestas, tumultus & seditio, nil externa pax nobis proderit. Sicut & neque miserabilius est ciuitate, quæ licèt præsidijs & muris bene sit munita, intus tamẽ ciues foue at proditores. De rege Priamo feruntˌquòd cùm vidisset philosophum quendam nomine Corradum minime turbatum fuisse in quibusdam ignominijs & iniurijs quibus eum affecerant, sed omni patientia tulisse: interrogauit eum quomodo huiusmodi iniurias tolerare posset? qui respõditˌscito rex me dominum esse dominorum horum, & ipsos seruos esse seruorum meorum: quasi diceretˌisti sunt vitiosi,& seruiunt vitijs, B quæ ego sub pedibus colloco, & hæc quæ sunt veluti serui mei,dominantur ipsis qui mihi iniurij sunt. cùm igitur sub pedibus habeam horum dominos,nihil mea interest,quid dicant eorum serui, vel faciant.

Simile. Priamus. Exemplũ. *Patientia quibus consideratione confortetur.*

Explicans Beatus Chry. verba illa Mat. Tradent enim vos in concilijs,& in synagogis suis flagellabunt vos,combinationem quandam facit patientiæ & mansuetudinis, quam habebant discipuli tantis fluctibus expositi, & exiguæ patientiæ quam nos habemus modo in tanta viuentes quiete & tranquillitate, dicitque: Qua igitur venia nos erimus digni, in omni C tranquillitate & securitate viuentes? nam cùm nemo nos superet,fundimur & dissipamur. nec in pace ipsa salui possumus viuere. Et illi quidem cùm totus orbis cremaretur,cùmque in tota terra vnus quasi rogus flagraret,in medias flammas insilientes,multos cripiebant; tu verò nec tibi saluti esse potes? Quænam ergo libera nobis respondendi potestas erit? Quæ venia concedetur? quos non exagitant flagella, non vrgent carceres,quibus non principes, non synagogæ minantur, nec aliquid huiusmodi malorum impendet,imo vero omnia se in cõtrariũ habeant? Dominamur enim & regna possidemus, quip D pe qui fideles reges habemus, vnde Christiani honoribus affluunt, præfecturas regionum adipiscuntur,honore, securitate & pace potiuntur,neque sic tamen vincimus. Et illi quidẽ cùm ad cruciatum quotidie ducerentur, & tã magistri quam discipuli mille tormentis atque flagellis cæderentur, bonorũ tamẽ paradisi animo & cogitatione fruebantur. Nos verò qui nec in somnis cruciatum quidem aliquem sustinuimus, multo profectò molliores quam cera ipsa sumus, siquidem in tanta, tamque amplissima tranquillitate,atque ẽt quiete, vel tantillam patientiã non ostendimus,nec præ nobis ferimus,sed potius in omnibus impatientes maxime sumus,atq; impatientiã factisq; & dictis statim manifestamus,& oĩbus patefacimus.

Chrys. in Mat. 10. ho. 24.

Nota.

Magna est impatientia nostra.

Si res minimas patienter non sustinemus quõ maximas sustinebimus? Patientia vigebant sancti.

Feria

E

Feria II. post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO TERTIA.

Memoria iudicij quã sit vtilis.

CVM *venerit filius hominis in maiestate sua.* Mat. 25. Vtilissimũ sanè est, vt quis conuertatur, sæpe memoriã habere vltimi iudicij; siquidẽ Christus ante summum sacerdotem, cùm ignominiosè tra F

Mat. 26. ctaretur dixit, Amodo videbitis filium hominis &c. Si igitur Christus tam obstinatis viris fore vtilissimam hanc memoriã censuit, quantum quæso vtilissimã fore reliquis putandũ est?

Et omnes angeli eius. O cœtum admirabilem. Siquidem angeli illuc conuenient, seruientque ipsi iudici.

Similitu. *Iram Dei timeamus.*

Cum potestate magna. Horrendum sanè erit cùm dñs cum furore ad iudicandum venerit: est enim instar tauri, qui vnam & alteram ignominiam sibi illatam dissimulat, item boat, & reboat; at verò si cursum ceperit, tãto impetu fertur, vt nullus ante ipsum stare audeat, & quos attingit, in altũ suis cornibus G ita extollit, quasi paleam ventilator in area: sic igitur instar tauri ferocissimi, postquã multas pertulerit ignominias Deus,

Isa. 41. ad iudicandum accedet: Vnde Isa. ait: Triturabis montes, & comminues, & colles in puluerem pones.

Sedebit. Ita enim decet iudicem: sic accessit cum maxima

Gen. 41. quiete ad castigandum protoparentem: ita cùm puniuit Sodomam, & Aegyptum. Sed tamen modo, Vox tonitrui erit in rota, idest punitio non habebit finem.

Gen. 27. *Ite maledicti.* Si tantum doluit Esau, q̃ à patre postponeretur ipsi Iacob in benedictione, quæ erat rerum terrenarum, an H non multo magis dolebunt mali, maledictionem sempiternã reportantes? Quos quæso edent gemitus & eiulatus? Dor-

Gen. 9. miebat Noe, & filius Can eum deridebat; sed vide quam maledictionem sit ei imprecatus, postquam à somno suscitatus est: sic igitur modò videtur Deus dormire, & ita mali quodammodo ipsum derident, at in iudicio audiẽt, Ite maledicti.

Quale futurum sit vltimum iudicium.

Euse. epis. Emissen. Iob 14.

CVm ergo talis futurus sit terror venientis, quis poterit terrorem sustinere iudicantis? omnia apud illum collecta, omnia apud illum reposita atque signata sunt. Vnde Iob ait;

Signasti

A Signasti quasi in sacculo delicta mea: plus est signasse q̃ seruasse. Et per Sopho. dicit Deus. Scrutabor Hierusalé in lucernis: ò vere miserandâ stupiditatẽ nostrã, qui in tãta socordia degimus, cùm tanta diligentia cõmitlã nostra oĩa in libris illis scribantur, vt hẽt Iaon. in Apo. cum ait; Libri aperti sunt, &c. Quod negotiũ perinde agi vĩ, atque ea quæ apud Christianæ fidei defensores tractari solent, apud quos uel dũ dormit, uel Iudit ille q in phreneſim lapsus est, testis interim accusat, scriba diligenter exarat, iudices criminis pænam decernere incipiunt, cùm tñ miser ille criminis sui oblitus, nil minus cogitet. Apo. 20. Simile.

B Quanto aliter B. Iob? Sic enim vir innocentissimus cũ Deo agit: Instauras testes tuos cõtra me. Quæ uerba hominis quidẽ sunt in terra degentis, sed quid in diuina curia de suis operibus agereẽ, formidantis. Quid igitur inquies, faciemus? certè qđ propheta se facturũ pollicetur, cũ ait, Super custodiã meã stabo, & figam pedẽ super munitionem, & contemplabor ut uideam quid dicatur mihi, & quid respondeã ad arguentẽ me. Iob 10.

Cogitanti mihi fratres, ex altera parte huius iudicij magni tudinem & acerbitatem, ex altera vero cõmunem vitę nostræ corruptelam atque licentiam, diligentiusque huius tantæ cæ-

C citatis causam indaganti, ea mihi vel præcipua visa est, q̃ perperam homines (dæmone adhortante) de diuina misericordia simul & iustitia sentiant. Communis enim humani generis hostis hoc semper agit, hoc curat, vt diuinam peccatoribus misericordiam semper ob oculos ponat, non vt eam diligant, sed vt ab ea peccandi ansam arripiant. Contra vero diuinam iustitiam atque iudicium ita extenuat, vt sublato omni diuini timoris fræno, in peccata omnia præcipites agat. Scit enim versutus ille hostis, q̃ si vel minimã partem acerbitatis iudicij huius (quod ille iã in se expertus est) intelligeremus, sine dubio *Curat dæmon vt nũmis de misericordia Dei præsumamus.*

D ad solam iudicij, & peccati appellationẽ, mente & corpore cõcuteremur. Hanc tantã hominum cæcitatem homo quidam post obitũ suum cuidam amico aperte declarauit: Rogatus. n. ab amico, quo in statu esset, ille ingẽti gemitu respondit, nemo credit, nemo credit, nemo credit: cùmq; rursus ab eo peteret, quidnã vox toties repetita significaret: ille rursus, nemo credit quam districte iudicet Deus, & quam seuere puniat. Iustũ est igitur, vt postquã præcessit dies hominis, veniat dies Dei. Trã sierunt iã dies hominis, in quibus sua superbia, arrogantia, vindicta & ferocia viguit. Dẽt igitur accedere dies Dñi, in quo vigeat iustitia eius, & taceat ilta ferocia humana, atq; superbia. *Horrendã testimoniũ de iudicio.* *Iudicium vltimũ dicitur dies domini.*

Sicut vbi apparet magna, & regia aquila, quæ reliquarum

auium existit regina, cæteræ aues expauescunt, & omnia oĩno I
deserentes, celerrime in caueas quibus abscõdantur conuolãt: ita cùm filius Dei rex regum, & dñs dominantium redibit in mundum, tanta quidẽ maiestate & claritate apparebit, vt omnes homines expauescant, & vbi occultentur inquirant.

Obscurabuntur hoc die sol, luna, & astra: qñ enim pater fa-
Simile. milias moritur, famuli omnes cõturbantur, & tota familia luget, totaque domus in squalore est: ita in tremẽdo iudicio cũ
Chrys. in non abso. totũ genus humanũ moritur, & in tantis versatur malis, omhom. 49. nes creaturæ dolorẽ quendã intimum perferre videtur, cùm
to. 2. ad hominis ministeriũ essent creatæ. Atque ita exuentes se ve F
stibus claritatis & lucis, induentur oẽs lugubri veste, tenebris
Propter multas eau sas signa apparebũt in celis in iudicio. scilicet & obscuritate. Dicere etiã possumus, q̃ id faciunt vel pp compassionem bonorum, quos vident in tantis malis, vel propter malorũ indignationem, videndo tanta scelera quæ cõ miserunt. Erit tãdem nox multæ miseriæ & tenebrarũ ad diuidendum diem huius miserabilis seculi à die sequentis felicissimi, æquum enim non est vt hic dies tãtæ calamitatis in quo hic viuimus, continuetur cũ alio tã quieto ac delectabili.

Si vt trãsirẽt Hebræi, diuisæ sunt aquæ Iordanis, & coacer
Simile. uatæ in altos montes vt viderentur à vicinis regionibus, vt vi- G
Iosue 3. dere est apud Iosue: quã in altum quæso subleuabitur mare
Ioel. 1. cum venturus est in iudiciũ Deus? Non potest propheta Ioel satis explicare, vt constat ex cap. 1. tantum tamque tremendum iudicium, vnde dicit, Ah, ah diei, quia prope est dies domini: & nos tam sæpe de eo loquimur? Hoc quidem eo fit, quia nos superficiem dumtaxat eius videamus, propheta autẽ
Simile. & diuinus vates, cùm rem attentius contemplaretur, non po-
Oia mundi ædificia in hoc die corruent. terat cohibere lachrymas & suspiria, sed euiscerabatur fere, ac tota mẽte & omnibus artubus contremiscebat. Si q̃ concidat domus aliqua, adeo qui ruinã audiunt absterrentur, quid tunc H
erit cùm ædificia totius terrarũ orbis vastabuntur & corruent? Capitoliũ corruet, Memphis, cæteraque ædificia sumptu maximo extructa & in cælũ vsque prope elata, muri, propugnacula,
Similitu. & regiæ sublimes: quid autẽ facient minimẽ structuræ & ædificia, cùm tam maxima humi adæquabuntur? si domus vna tantũ incendio inflammata, totã terret vicinitã, imo oppidũ, quid tũc futurũ est, cũ vniuersus incẽdio cõflagrabit orbis?
Simile. Chrys. in non abso. hom. 49. to. 2. Si qñ rex aliquis terrenus vult insigne aliquod edere supplicium, cui assistere oẽs debent, tũc magnates oẽs cõueniũt, oẽs domestici in armis sunt, & totus denique populus commouetur, ac ciuitas volitat armata, credibile plane est hoc in die,

in

A in quo rex regum totum orbem iudicare parat, & in publicã lucem totũ genus humanũ euocare, volẽs huic iudicio idẽ assistere cum sua maiestate, accessuros cum eo aulicos omnes, & magnates atque optimates, hoc est sanctos. Thronus autẽ cũ quo accedet, erit Cherubim & Seraphim ornatus, ita enim decet tantã maiestatem. Faces præcedentes talẽ iudicem, erunt fulgura & coruscationes maximæ. Tubæ erunt tonitrua vehementissima, nam cum rex ipse procedat, ante talis vox, & sonus præcedet, qui penetratis elementis omnibus, per totum audietur orbẽ, penetrabitque mare vniuersum, & viscera omnia terræ: sane terribilis erit vox ea, quandoquidẽ confringet lapides, aperiet inferos, perfringetque eorum ostia fortissima, educet alias ex intimis penetralibus, & reducet singulas suis proprijs corporibus. Hæc tremenda vox tanta etiã erit, vt discurrat per sinus totius maris, & voragines ipsius telluris, ad congregãda vniuersa hominũ ossa, quantũuis varijs, longeque distantibus disiuncta locis, & in res alias cõmutata, quæ diuina virtute perfacile fient, ita vt vnaquæque res restituat statim sine cõtradictione, quidquid ad corpora ptinebit & spectabit.

Veniet Christus cũ militia cæleſti conſtipatus.

Terribilis audietur vox, qua inferorum cõteret portas.

Non poterunt in hoc die, inquit Hiero. merita aliorũ alijs C prodesse: & quemadmodum tẽpore captiuitatis Babyloniæ, nullum remedium Hierem. propheta dare potuit captiuis & peccatoribus, imo monuit eũ Deus ne pro eis rogaret, ita erit horribilis dies ille, in quo quisque pro se dumtaxat respondere poterit. Idem etiam alibi ait: Quidnam tum nobis miserrimis faciendum est, cùm super totum orbem descendet tam rapacissimus ignis? Quid faciemus cũ peccatores dicent: cadite montes super nos, & colles operite nos, ne tm videamus infortunium? quid faciemus cùm homines mortẽ vltro deposcent, & tm semper fugiet mors ab eis? Quid cũ cõplebitur prophetia illa? Aspexi terrã, & ecce vacua erat & nihili, & cælos, & nõ erat lux in eis: vidi mõtes, & ecce mouebãtur, & oẽs colles cõturbati sunt. Intuitus sum, & nõ erat homo, & oẽ volatile cæli recessit. Aspexi, & ecce carmelus desertus, & oẽs vrbes eius destructæ sunt a facie Dñi, & à facie iræ furoris eius. Hæc fratres, quæ futura sunt, ostenduntur etiam ex quibusdam prætéritis. Vide quæso quantam calamitatem diluuium hominibus inuexerit. Recordare quid ignis fecerit apud Sodomã. Recordare quid contigerit ẽt Aegypto. Memento ruinã Hierusalẽ per Titum & Vespasianum: ex quibus omnibus colliges tandẽ q; si puniuit Deus particularia aliqua delicta, multo magis puniet vniuersa omniũ delicta in tã horrendo iudicio: Quòd si

Hiero. in Matt. li. 4. c. 25. to. 9. Hie. 7. & 11. 14. Hie. epist. de scientia diuinæ legis. to 4. Oseæ 10. Hie. 4.

Horrendus erit hic dies. Gen. 7. Gen. 19. Exo. 7. 8. Iosephus.

D

Simile.

tanta est fragilitas naturæ humanę, vt vel facili quodam siue leuissimo incõmodo absterreatur, quid tũc de homine futurũ est, cùm expectabit, audiet, videbit tam horrenda? si sufficiens est ad hominem prope exanimandũ febricula aliqua, quænã futura est tũc eiusdẽ turbatio in tantis malis & calamitatibus? E

Anſel. de simili. mũdi.

Dies maxima angustię erit malis.

In hoc tantumodo spectaculo ait Anselm. in dextera erunt peccata accusantia, in sinistra innumerabiles dæmones expectãtes: in parte inferiori erit hianti & aperto ore infernus ipse, in superiori iudex seueriſſimus, circumcirca totus mundus ardens. ò miserũ peccatorem in tanto conflictu! Quò ibis obsecro infelix? nõ poteris sane te abscõdere, intolerabile vero est ẽt ante iudicẽ apparere. Qua igitur tãdẽ parte te cõmittes? F

Hie. in remona. 30. de considē. extremi diei iudicij to. 4.

Quod remediũ habebis in tãtis malis? Sẽper fratres, ait Hie. sit in auribus personãs terribilis illa tuba, & formidabilis vox quæ dicit, Mortui venite ad iudicium. Aduenit iam rex, accedit iudex, cui tã accurate rationem reddere debemus, vt ẽt de cogitationibus otiosis eã reddere debeamus. Idẽ scribens Helio. dicit: Illa die miser homo maxime ingemiscet, ibi potẽtissimi reges denudati apparebunt, & attoniti, illuc Plato cũ suis euocabitur discipulis, Arist. cũ suis argumẽtis, & noui oés philosophi cũ suis illis rotundis syllogismis & artificiosis. Et Aug. dicit. Cõsideremus amantissimi fratres, quales manebimus ante Deum, & eius iudicium, cùm nostra opera offerentur ante nostrosmet oculos. Qualis erit tunc nostra confusio & pudor, videndo ita nostra delicta manifestari oĩbus, corã Deo & suis angelis? præsertim cũ hic de vno tm̃ homine tm̃ pudefimus cũ videt defectus nostros. Quẽadmodũ cũ rei ex carcere euocãtur ad iudiciũ, unusquisq; adsert sua uincula, & impedimẽta, alij cõpedib. impediuntur, alij catenis uinciuntur; ita ait Chry. apud seueriſſimũ hũc iudicẽ impij deuinciẽtur suis sceleribus & adligabunt facinoribus suis, ceu cõpedibus q busdã. G

Hier. ad Helio.

D. Aug. li. de uan. seu. cap. 3. to. 9.

Simile.

Chryso. in Matt. ho. 24. to. 2.

Qñ Pharisæi mulierẽ adulterã consp ectui Christi obiecerunt, tacebat Christus, sed uide q̃ scribebat. Tu ergo peccator aduerte q̃ quamuis hic taceat Deus, scribit tm̃, dissimulat, sed tm̃ vitam, & processum cumulat. Qñ filij Israel profecti sunt ex Aegypto per desertũ ad terrã promissionis, exiuit obuiam ipse Amalech, animo dimicandi contra Dei populũ, post quadringentos annos dixit Sauli Deus per prophetã Samuelem, Recẽsui quæcũque fecit Amalech Israeli, qũo restitit ei in via qñ ascendebat de Aegipto: nũc ergo vade & pcute Amalech, & demolire vniuersa eius. Bene existimabãt Amalechitæ Deũ oblitũ esse peccatorũ eorũ, sicut tu forte existimas Deum non H

Exo. 17. 1. Re. 15.

Non obliui scitur Deus offensas, et si eas dissimulet.

sumptu-

A sumptuũ suppliciũ de tuis iniq tatibus, sed tñ aliter eis cũenit.

Si Saulus Christianos persequens, ita perterrefactus est au diens uocem illam, Saule, Saule quid me persequeris? adeo vt ex equo deturbatus: statim respondit, dñe quid me vis face re? statim mansuetus redditus sit, & ex tenebris in lucẽ resti tutus; quid tunc futurũ est, qñ ueniet in tanta maiestate dñs? Quid enim asperũ dictum est Saulo, quid adeo terribile? nihil vtique preter hæc verba, Saule, Saule quid me persequeris? du rum est tibi contra stimulum calcitrare, Quanto magis absterr rnus esset, si asperis vsus esset uerbis dñs? Quid igitur futurũ

B est in vltimo iudicio, cùm dñs in tanta maiestate atque terrore veniet contra miseros, & infelices malos? Vsque adeo hoc vẽ sentire Chrysost. vt dicat, acerbius multo futurum esse uidere aspectum irati iudicis tunc, quàm inferni tormenta. Boni autẽ contra magna cum benignitate & clementia tractabuntur à iu dice. Quid enim benignius dici potest, quàm, Venite benedi cti patris mei? ò felices animos, felicesque aures, quibus contigerit tam dulcia audire verba! o felices oculos, qui iudicem ui debunt tam benignũ erga se atque fauorabilem; infelices aut eos, qui seueritatem iudicis experientur atque persentient.

Acto. 9. Simile.

Quam horribilis veniet ad iudicandũ dominus.

D. Chrys. *Quam benignum se ostendet bonis Christus in iudicio.*

C Quis igitur tunc pro malis deprecator accedet, cũ videat à dño repulsos esse atque proiectos ex eius amicitia segregatos, & ex uniuerso cælesti regno exterminatos? Cùm Deus reiecit ac reprobauit Saulem, lugebat eum Samuel, atque eius vicem vehementer dolebat: cui dixit Deus, vsquequo tu luges Saul, cùm ego proiecerim eum? si igitur tunc hoc dictũ est cum tãta seueritate, cùm adhuc in hac uita esset maxima fiducia, quid tunc futurũ est, cùm sententia illa sempiterna executioni man dabitur, ibunt hi in supplicium ęternum, iusti autem in uitam ęternam? Quid quæso sentient peruersi homines cùm uide-

Nullus pro malis intercedet ĩ hoc die.

1. Reg. 15. & 16.

D rint illã sententiam contra se pronunciari? Qñ Esau vendidit primogenituram suam pro leuissimo lentis edulio, recessit lætus, paruipendens, & nihil faciens quod commiserat, at uero postquam vidit fratrem suum Iacob primogenituram magna cum lætitia & honore possidere, sibique eam Iacob sua arte abstulisse, irrugijt clamore magno, videns iam nullum esse remedium, petiuitque à patre vtrum remedium sibi vllũ adhuc superesset, cùmque respõdisset pater, nullũ iam locũ petitioni suæ relictum esse, institit uehementer, ut sibi aliquid saltem à patre concederetur. Ita plane multi hoc tpe æternam beatitudinem paruipendunt, & pro minima delectatione vendunt: at ucrò cùm terribilis iudicij dies appropinquauerit, pro be-

Gen. 27. Simile.

Nullũ supererit malis remedium in iudicio.

nedictione, sempiternã maledictionẽ referent & reportabũt. E

Blasphemabũt Deum & Sãctos damnati.

Quid igitur aliud miseri præstabunt, quã flagrare odio tum contra Deũ, tũ contra diuos oẽs & dinas? si enim ille pro hæreditate t pali tantopere furebat, & indignabatur, quãto magis isti pro spirituali hæreditate ac sempiterna beatitudine indignabuntur? cũ præsertim videant se pro leuibus & momentaneis delectationibus æternã benedictionem amisisse? Quid faciã vbi ad tribunal iudicis cũcta cernentis sistendus ero? Quid faciã si aduersum me sñia feratur, & si in gehennam perpetuo torquendus ero? Quid faciã si nullos apud iudicem patronos, nulla virtutũ merita mecũ tulero? Quid postremo faciã cũ to F tius vitæ meæ, hoc est oĩum diuinorũ beneficiorũ, omniumq; maleficiorũ meorũ, rõnem redditurus sim? quæ tanto erũt grauiora, quanto beneficia maiora fuerunt. Quid ergo faciã cũ de externis bonis, quæ mihi Deus dedit, quæ multis negauit, rõnẽ exiget? Quam multi enim sunt, qui reliquias mensæ meæ delicias suas putarent? Quã multi erãt qui fame, nuditate, ære alieno, filiorũ multitudine, varijsque morbis, & incommodis premebantur, à quibus malis diuina prouidentia me immunem conseruauit? Quid tunc igitur mali rñdebunt? quorum alij in superfluis conuiuijs, alij in vestitu prophano, alij in mu G liercularũ voluptatibus, & alijs id genus rebus bona consumpserunt, quæ a Deo acceperant? Verum non hæc sola de externis bonis ratio (quorũ nobis dispensatio credita est) exigetur. Alia sunt his multo maiora. Redde enim, inquit iudex, rõnem adiumentorũ oĩum, quæ tibi ad bene viuendum contuli, hoc est fidei, baptismatis, doctrinæ, sacramentorum, concionũ, diuinarumque inspirationum, quibus toties ad oblitũ tuæ mentis pulsaui, ad studium te melioris vitæ excitabam? Quod si hæc parua sunt, redde iam sanguinis mei rationẽ, redde crucis, mor tis, spinarum, verberum, sputi, atque alaparum, contumeliarũ, H ac denique tot annorum, quos tam multis sudoribus in procurãda salute tua insumpsi: redde præterea rationẽ totius vitæ, hoc est tot annorũ, quos tibi ad viuendũ contuli, vt his fidei talentis adiutus, æternæ vitæ ad quã te condidi, negotiũ ageres. Quid hic rñdebunt, qui nil minus quã de hac ratione redden da cogitarunt? nec de nobis solũ, sed ẽt de his qui nostræ fidei commissi sunt, exigenda ratio est, hoc est de famulis, filijs, ac domesticis oĩbus, si eos, vt par erat erudiuimus, corripuimus, pauimus, & honeste tractauimus, scriptum est enim: si quis suorum & maxime domesticorum curam non habet, fidẽ negauit, & est infideli deterior. Quid igitur hoc loco dicent, qui ita

Lud. Gra. Rationem reddituri sumus accuratã de acceptis beneficijs.

Ratio accurata exigetur de bonorum administratione.

Ratio exigetur adiumentorum acceptorũ, ad seruiendum Deo.

Ratio exigetur talẽ torum.

1. Tim. 5.

seruis

A seruis emptitijs, vt iumentis vsi sunt, nihilo magis eos ad pietatem & iustitiam erudientes, quam si muta animalia essent?

Fingite nunc animis ingentem hominũ exercitũ in campo coactum, oraculo dñi certiorem factum tantã vim fulminum esse repente super eos casuram, vt maxima eorũ pars fulminibus acta occũbat. Si hoc igitur oẽs illi certa fide tenerent quo timore concuterentur? quas non latebras exquirerent? quid non facerent, vt se tanto discrimine subducerent? quale autẽ hoc fulminis periculũ est, quo celerrimo dolore vita aliàs breui defutura absumetur, si cum illo fulmine conferatur, ite maB ledicti in ignem æternũ? si ergo multi sunt qui hoc fulmine, tam pauci vero qui ad beatorũ sortem cooptandi sint, quis stupor, quæ cæcitas, quæ amentia nostra est, qui in vtrãque aurẽ dormimus, neque huius tanti periculi quod nos manet, vnquã recordamur? Cæterũ priusquã horrifica illa grandinis plaga Aegyptũ vastasset, Moyses Pharaonẽ & seruos eius ab hoc periculo seruare volens his verbis præmonuit. Mitte inquit iam nunc, & congrega iumenta tua, & oĩa quæ habes in agro, hoĩes enim & iumenta, & vniuersa quæ inuenta fuerint foris, nec cõgregata de agris, cecideritque grando super ea quidẽ, morienC tur. Deinde sequitur: qui timuit verbũ dñi de seruis Pharaonis, fecit confugere seruos suos & iumẽta in domos: qui aũt neglexit sermonẽ dñi, dimisit seruos suos & iumẽta in agris, quę oĩa vi grandinis interiere. Simile igitur quiddam fratres, verbi Dei ministris non raro contingit; nobis enim diuinæ iustitiæ seueritatẽ, reproborum pœnas, gehennæ incendia, immortalẽ vermem, suppliciorum æternitatem, nullo vnquam tpe finiendam, & præsentissimum quotidianæ mortis periculum vobis ante oculos proponentibus, quidam his nostris vocibus annuẽ res, opportuno tpe suscepto pœnitentiæ proposito saluti suæ D prospiciunt. Contra verò alij salutaria monita nostra parui facientes, se abdere possunt in speluncas, & in petras montiũ, & dicant montibus & petris cadite super nos, & abscondite nos à facie sedentis super thronum, & ab ira agni. Iram autem agni appellat, vt indicet talem eius Dei irã futuram, qualis eius mã suetudo ante præcessit. Qualis quæso esset erga filium matris furor, si ipsum manibus correptum, in ingentem ignis pyram flammis absumendũ proijceret? Cùm ergo nos pijssimus ille agnus plusquam materna charitate dilexerit, qualis ille furor existimandus est, qñ quos ita parturiuit, vltricibus flammis perpetuo cruciandos committet? Quid ergo superest fratres, nisi, vt quicunque recte sapit, qui salutẽ suam charã habet, qui

Simile.

Timeam⁹ hunc terribilẽ diem. Mat. 25.

Timeam⁹ dubiã sortẽ nostrã.

Simile. Exo. 8.

Timor Dei quã sit salutaris.

Apo. 6.

Simile.

Magna ira Dei in iudicio.

Præparemus nos ad mortem.

huius periculi magnitudinem oculis suis cernit, nil aliud vitã E
suam quam perpetuam vigiliam & præparationẽ ad mortem
esse credat, mortẽque semper & hunc vltimũ diem ante ocu-
los habeat, eamque sibi quemadmodũ Climacus monet, indis-
solubili matrimonio despondeat, vt cum illa simul cibum ca-
piat, cum illa dormiat, & cum illa à somno excitatus vigilet, ti
meatq; semper in vita mortẽ, vt mortis metũ euadere possit.

Ioan. Cli.

Multi quidem falsis dæmonis persuasionibus seipsos decipiunt, non considerantes vnquam separationem quæ facienda

Simile.

est in vltimo iudicij die bonorum & malorum. Quemadmodum enim oratores, ea quę causam suam adiuuant, auditorũ F
oculis affigunt & vehementer amplificant, quæ verò nocent,
aut silentio premunt, si possunt, aut si non possunt, minuunt &

Ioan. 8.

& extenuant: ita astutissimus dæmon præterquam quòd men-
dax est & mendacij pater, ea quæ animos nostros quidem ad
mundi amorem inflammare possunt, miro modo auget & am

Arte vitatur dæmon eõtra nos.

plificat, & tanquam oculis spectanda proponit, quæ vero nos
ad eius odium atque recordationẽ extremi iudicij adducunt,
hæc artificio vel extenuat, vel oculis nostris abscondit, Qua-
re huiusmodi dæmonis artem arte nostra deludere debemus,
& cogitare omnia humana breuia & caduca esse, infinitique G
temporis nullam partem occupantia.

Duri sumus in operibus misericordiæ exercẽdis.

Vide quanta bona viros iustos consequantur propterea q;
misericordes fuerunt: & certe admiratione dignum est, cùm vi
deamus quanta inde consequantur bona, quòd tã duri simus
in his exercendis operibus: siquidem si aliquod opus ex his
exercemus, ferè per importunitatem & longas preces extor-

Isa. 1.

quetur. Non ita consulit Isa. cum ait, Discite benefacere: subue-
nite oppresso, iudicate pupillo, defendite viduam, & venite
& arguite me, dicit dominus. Quasi diceret, si ita feceritis, ego

Misericordes Deũ habẽt propitium.

præclare vobiscum agam, & hanc meam promissionem exigi H
te cùm voletis; item si hoc feceritis, ita mihi grati eritis, vt si
fuerint peccata vestra vt coccinum, quasi nix dealbabuntur:
quod si contra feceritis, & me ad iracundiam prouocaueritis,
gladius deuorabit vos, quia os Domini locutum est. hæc qui-
dem in hodierno Euangelio apte descripta sunt. Conqueri-

Hier. 5.

tur Deus apud Hiere. de his qui opera misericordiæ non exer-
cent, & minatur eis dicens: Magnificati sunt, & ditati, incrassati
sunt, & impinguati, & præterierunt sermones meos pessime:
causam viduæ non iudicauerunt, & causam pupilli nõ direxe
runt, & iudicium pauperum non iudicauerunt. Et statim ad-
dit, Nunquid super his non visitabo, dicit Dominus? Aut su-

per

A per gentem huiuſcemodi non vlciſcetur anima mea? Vide igitur quomodo hæc omnia impleat Deus in hoc die. Cura igitur vt miſericordiam exerceas, nam cùm ſit miſericordia maxime propinqua charitati, excellentior eſt humilitate, temperantia, patientia, & alijs huiuſmodi: ſiquidem iſtæ virtutes ſunt tantùm tibi vtiles, hæc vero & tibi & alijs multis prodeſt. Eſt miſericordia oleum quoddam ſpirituale, quæ reddit ſplendidam figuram, & in longos conſeruat annos. Opera quidem ſine hac virtute, ſunt inſtar rudis cuiuſdam picturæ, quæ parum durat. Multos videas vſque adeo impios, vt non ſolùm

Minatur Deus his q̃ miſericordia non vtuntur cũ pauperib.

Excellentia miſericordiæ.

B non vtantur miſericordia cum his qui ea indigent, ſed etiam eos crudeliſſime tractent & ignominioſe. Non hoc quidé Eccle. docet cùm ait; Non exaſperes pauperem in inopia ſua, cor inopis ne afflixeris: declina pauperi ſine triſtitia aurem tuã, & redde debitum tuum, & reſponde illi pacifice in manſuetudine. Et initio cap. dicit, Fili, eleemoſynam pauperis ne defraudes, & oculos tuos ne tranſuertas à paupere, animam eſurientem ne deſpexeris. Vide enim quanto cum rigore hoc hodie puniatur, & quam diſtricta ratio ſit ea de re reddéda. Exerceamus nos ergo in bonis operibus, & ſimus miſericordes, at-

Crudelitas execrabilis.

Eccl. 4.

Exactam reddituri ſunt rationẽ miſericordes, et ſeueram.

C que liberales in pauperes, quoniam hos ita à deo præmiari videmus. Quòd enim dicat ſponſa, manus eius tornatiles, innuit eſſe accommodatas in omnem partem & verſatiles, atque ad miſericordiam & liberalitem præparatas, ita vt facile paratæ ſtatim ſint ad miſericordiæ & pietatis opera exercenda, & vt pauperibus ſubueniant, & in neceſſitatibus eorundem præſto ſint ac paratiſſimę ſemper.

Can. 5.

Feria II. poſt I. Dominicam Quadrageſimæ.

D

CONCIO QVARTA.

Iudicium vltimum horrendum.

VM *venerit filius hominis in maieſtate ſua.* Mat. 25. Luc. 21. Si hunc iudicij diẽ, quem nobis Eccleſia hodie repræſentat, ſemp ante oculos haberemus, longe aliter viueremus. Porro vna inter alias cauſas pp quas poſt particulare iudicium futurũ eſt vniuerſale, illa eſt, vt ſcilicet mali apud oẽs ignominiã portent, boni verò gloriã & laudem. Et tanto maior erit laus bonorũ, quãto mi-

Iudicium vniuerſale cur erit poſt particulare.

nores

Iudicabit Deus occasiones tam boni q̃ mali ad virtutem.

nores habuere occasiones ad ea bona præstanda, & quanto eis E
maiora successerunt impedimenta. Tanto ét maior erit ignominia, & pudor malorũ, quanto maioré habuerunt occasionẽ, vt boni essent. Annon maxima hæc erit viri mali ignominia, q̃ longos hic vixerit annos, q̃ inter Christianos viros educatus sit, q̃ frequentes audire potuerit conciones, & tñ ꝓp culpam suã condẽnatus appareat? Quanta porro gloria erit eius, qué nec officiũ, nec occupationes assiduæ sinebãt rebus cælestibus intendere, nihilominus tñ ibi conspiciatur ꝓp suam virtuté in numero electorũ? Qualé dicere possumus Corneliũ, de quo

Acto. 10. legimus in Actis Apost. Ité Naaman alienigenã, de quo lib. 4. F
4. Reg. 5. Re. Qui postea tã liberales extiterũt, & tantopere secuti sunt
pietatẽ, cũ tñ barbari essent, & suis muneribus longe ab hmõi
Mat. 8. rei exercitatione remoti: Quid dicemus ét de Cẽturione, qui
quãuis barbarus esset, & militiæ deditus, fuit tñ tam humilis,
& virtutis studiosus, atque operũ misericordiæ amantissimus?
Iob 1. Quid dicã de patientissimo Iob inter gentiles? Quid etiã de
Gen. 19. Loth inter Sodomitas? Quid de Philippensibus? De quibus
Philip. 2. dicit Apost. q̃ virtute micarét in medio nationis prauæ atque
Apoc. 2. peruersæ. Quid de illo episc. Apoc. Vbi dr, q̃ etsi inter gentes
moraretur, vbi dæmon sedem habebat, ipse tamen fidem non G
negauit, nec eorum vitia secutus fuit. O magnam igitur confusionem nostram, qui in tanta luce cæcutimus, & barbaros homines nobis præferri permittimus.

Maiestas iudicis mal⁹ malos terrebit.

Cæterum quantus in extremo illo, & horrendo iudicij die erit hominũ pauor, cũ videbunt tantã Christi maiestatẽ, tantumque apparatum? Cũ considerabunt terribilẽ snĩam quę su peruentura erit? Maiestas porro iudicis, & apparatus tantus erit, vt vniuersum mundũ contremiscentẽ reddat atque pauentẽ. Quo aũt comitatu, & caterua accedet, declarat Iudas Apo.

Iudæ. 1. in sua epist. dicens, q̃ veniet cũ sanctorũ millibus si quidé mil H
Dan. 7. lia milliũ ministrant ei, & decies centena millia assistunt ei. Si
Apo. 5. solũ cũ venit dator legis, in tanto timore, & horrore omnium
Exod. 19. superuenit cũ tantis tonitruis, & fulminibus, quid putas faciet cũ veniet castigaturus legis transgressores? etsi eius conspectus tam terribilis erit, quanto terribilior snĩa futura erit quã promulgabit? Si qñ calamitas illa quæ Hierusalem inuasit, ante q̃ prodigia multa præcesserunt, tantopere abstterruit, prostratumque populum vniuersum, vt habetur 2. Mach. & nihilominus dicit ibi textus, q̃ tunc Deus aduersum populum suũ modicum fuisset iratus, quid futurum esse putas quando ira maxima contra peruersos homines iucitabitur, & indignabitur?

Terribilis apparebit Christus in iudicio.

Similitu. 2. Ma. 5.

Quando

A Quando etiam implebitur illud Deut. de tanto igne excitando, vt deuoret terrã cum germine suo, & montiũ fundamenta cõburat. Quid tũc sentiet malorũ animus, cùm tantã viderit iudicis indignationẽ? Quid dicẽt tũc blasphemi, qui dũ hic viuerent tã sæpe eius iudicis sanctissimũ nomen blasphemarũt. & pro rebus nullius põderis contẽpserunt? Si nostrũ cuiusquã occultũ crimen aliquod hoc ipso die in mediũ delatũ, huic modo confessim innotesceret, nonne fieret, vt ille interire, ac terrã sibi potius dehiscere, quã tã multos peccati sui testes habere vellet? Quid igitur tũ nobis fiet miseris, cùm oĩa orbi vniuer-

B sa palã facta, in tã aperto, tamq; illustri theatro denudata, hominũ nobis partim cognitorũ, partim incognitorum, oculis subijcientur? Quemadmodũ bona, quibus in hoc mũdo vtimur, vmbrã tm̃ referunt cęlestiũ bonorum, ita mala, quibus in hoc mundo vexamur, vix tenuẽ quandã imaginẽ referunt eorum malorũ, quibus in altera vita improbi cruciantur. Hac autem de causa viri ẽt sanctissimi, superni iudicis faciẽ præuenientes seipsos, vt Apost. monet, iudicabant, vt ante eius tribunal iudicati, non iudicandi apparerent, de se ipsis suppliciũ sponte sumentes, ne ad ęterna supplicia damnarentur. Et certe vt cæte-

C ros taceã, Beatus Vincentius Ordinis prædicatorũ, quamuis tam sanctus esset, & tam solicite in vinea Dñi laboraret, adeo seuerè de se ipso supplicii sumebat, vt singulis noctibus seipsum acerbissime verberaret. Sed hoc minus mirũ, illud certè multo maximũ, & mirabile, q; cùm in lecto ęgrotaret, neque se ipse cædere posset, socium in Christi nomine adiurabat, vt ipsum non leuiter, & blandè, sed atrociter flagellaret. Vide ergo quantopere timeret vltimum Dei iudiciũ. Quid hic dicet improbus homo, qui bibit quasi aquam iniquitatẽ? Sanctus quidem Iob in consideratione positus tremendi iudicij videns

D mortem ipsam appropinquare, dicebat: Dimitte me, vt plangam paululum dolorem meũ. Vnde ergo prouenit hæc tanta in nobis cæcitas, vt tam terribile iudicium nõ metuamus? an fortè hæc cæcitas, noua peccati pœna est? Quæ enim saxa, quæ tantes, his tantis exemplorum fulminibus non frangantur? Hic ego Dei, atque hominum fidem imploro, hic cœlũ, terras, maria, in testes aduersus dementiam, & cæcitatem nostram aduoco. Quis nos ita fascinauit? Quis sic excæcauit, vt hanc tantam rem, neque vnquam cogitemus, neque nos ad illam præparemus? Vbi iudicium? vbi consilium? vbi ratio? Qui vitam sic instruamus; quasi ea omnia quæ credimus, mera somnia, & puerorum territamenta putaremus.

Ignis horrẽdus præcedet iudicium.

Similitudo.

Simile.

Oĩa huius vitę tormẽta, vmbra sunt futurorum instar.

1. Cor. 11.

Beatus Vincentius.

Exemplũ insigne S. Vincent.

Iob 15.

Vbi est iudicium nostrum, qui hoc tãtum Dei iudicium obliuiscamur?

Lauda-

Laudabile quidem est ante oculos paratũ habere,& propo E
situm extremũ iudicij diẽ,tum ẽt horribiles inferni pœnas me
Conc.Tri. tuere. Vnde in Conc.Tri.Sess.6.can.8.dicitur; Si quis dixerit
gehennæ metũ,per quem ad misericordiã Dei de peccatis do
lendo cõfugimus, vel à peccando abstinemus, peccatum esse,
Laur.Iust. anathema sit. Quis oro mẽtis cõsideratione iudicẽ contuetur
I. de triũ. iratũ,& non contremiscit,& deficit? Quis diuinã animaduer-
Chri. ago. sionẽ attendens voluntariè delinquit vlterius? Hoc expressit
cap.9. vates eximius dicens: Tu terribilis es,& quis resistet tibi? De
Psalm.75. cœlo auditũ fecisti iudiciũ,terra tremuit, & quieuit. Quieuit,
inquã,cùm peccare ex proposito desistit.Salubris ergo huius- F
modi iudicij comminatio est, sed non minus proficuus patris
pius aspectus: illa cũ tremore cognoscitur,iste verò cũ suaui-
tate suscipitur. Quid quæso facies miser, cùm exercitus suos
Similia. terribiles Deus cõtra te homuncionẽ,& vermiculũ immittet,
qui vel à musca oppugnaris, à culice affligeris, & à febricula
prosterneris? Omnia quidẽ contra te peccatorem tunc insur-
gent,cœli,terra,aqua,animalia,elementa denique omnia,quæ
Sapien.5. antea tibi fauebant,iuxta illud Sap.Sumet scutũ inexpugnabi
le æquitatẽ;acuet autẽ diram irã in lanceã,& pugnabit cũ illo
orbis terrarũ contra insensatos. Magnos quidẽ exercitus mit- G
tet Deus in die iudicij ad perdendũ malos. Primus erit exer-
Matt.13. citus angelorũ,iuxta illud Matth.Exibunt angeli,& separabũt
malos de medio iustorum, & mittent eos in caminum ignis.
Isaiæ 3. Secundus exercitus erit sanctorũ, iuxta illud Isa. Deus ad iu-
dicium veniet cum senioribus populi sui, & principibus eius.
Sapien.5. Tertius erit exercitus creaturarũ, iuxta illud Sap.5. Armabit
creaturã ad vltionẽ inimicorum:et si omnia taceant,tamẽ ipsæ
cogitationes nostræ, & ipsa opera nostra specialiter astabunt
Roman.2. ante oculos nostros accusantes nos ante Deũ, dicente Apost.
Cogitationibus se inuicem accusantibus, aut etiam defenden- H
tibus in die illa, cùm iudicabit Deus occulta hominum.

Quid igitur vis tibi amplius de hoc die enarrari? sanè sicut
Omnia erunt cõtra malum in hac die. Christus, qui modò est nobis aduocatus, tunc erit districtus
iudex: sic angeli, qui modò sunt ad custodiam nostram, tunc
erunt,vt nos tradunt in manus hostium nostrorũ. Malis ergo
omnia aduersa succedent. Hac de re loquens Ezec.c.9.ita ait;
Ezech.9. Tractãs de vindicta quã angeli sumẽt de malis. Vnusquisque
vas interfectionis habebit in manu sua. Horrendũ quidem est
à carnifice torqueri: at verò si is carnifex pater esset, horribi-
lius multo esset: sic q̃ mali à dæmonibus affligantur,luctuo-
sum est,at verò,q̃ ab angelis patronis suis in ẽterna conijcian-

tur

A tur supplicia, hoc sanè longè luctuosius erit, & maximè Dei furorē declarat. Quare obsecro, vt diligenter hoc attendamus. Quid quæso sentiet miserabilis homo, cùm videbit, quòd angelus, qui sibi à matris vtero ad custodiā deputatus est, idē ipsum clientulū suū ęternis supplicijs, ac igni tradet? Vult quidē Deus, ut hoc præstēt angeli, quippe qui fideles testes scelerū sunt, & aperte norunt quā sanctis inspirationibus fuerit sæpe pulsatus peccator. Ita quidē beatus Hier. declarat illud Isa. 1. Audite cœli, & auribus percipe terra, qm̄ Dns locutus est; filios enutriui, & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me. Dicitq́ue, B q; angelos appellet testes scelerū nostrorum: & tanquā testes dicēt peccatoribus, quoniam monitis nostris parere noluistis, sed ea despexistis, nec uoluistis esse nobiscum incolæ cœli, mo dò cùm dæmonibus in ęterna supplicia protrudemini.

Multis de causis, ab angelis tradentur mali in manus dæmonum.

Hieron. in Isa. 1.

Quid dicēt angeli cu stodes malis.

Declarans beatus Ioan. in Apoc. quantus futurus sit omniū pauor in iudicio ait: A cuius conspectu fugit cœlum, & terra; & locus non est inuentus ab eis: quasi diceret, maximè quærebant quò se retraherent. Quemadmodum pueri maximè timent, cùm à magistro sibi dicitur, vt accedāt ad conferenda, quæ scripserunt cum exemplari, inueniteque, vel distortè ipsos C scripsisse, vel nō satis figuratè, aut diffidētibus apicibus, atque ita singula lustrat, & ipsos uerberibus cædit: sic planè nullus erit, qui non paueat in iudicio, cùm uidebit à se rationē exigi lectionum auditarum, & sanctarum inspirationum, item ab ipsis concionatoribus, quomodo se gesserint, an salutariter prædicauerint, vel ad ostētationem, tunc apparebunt obliquitates peccatorum, & maculæ uitiorum, & prauitas uitæ, atque dissimilitudo cū ipsa lege Dei, & Euangelio. Annon tibi uidebuntur longè distare illa verba; Venite benedicti, vel, ite maledicti? Porrò si tu aureos nummos, si iusti ponderis non sunt, eos D recipere recusas, & in marsupio tuo concludere, & vis vt Deus te in suam gloriam admittat uirtutibus uacuum, & inanem? Audi quid dicat Sapiens; Pondus & statera iudicia Dei sunt. Quid senties, cùm te in statera appendent, & ignorabis an sis iusti ponderis? Quid cùm tibi dicetur illud Dan. Appensus es in statera, & inuentus minus habens? Sanè sicut qui falsam cudit pecuniam, instrumenta ipsa, quibus pecuniam adulterauit, publicè gestans, propter tantum læsæ maiestatis crimen, atrociter punitur, præcone ipso delictum proclamante: sic vtique in tam tremendo die peccator publicè peccata sua omnibus spectāda exhibebit maxima cum ignominia, & infamia, atque morte sempiterna mulctabitur, & punietur.

Simile.

Quam districtum erit examen in iudicio.

Distinctā rationem in iudicio reddituri sumus.

Simile.

Prou. 16.

Dan. 5.

Simile.

Eleemo-

Eleemosyna quam sit excellens.

E

Esuriui enim, & dedistis mihi manducare. Satis ex his verbis colligitur quam sit verum, quod scribit Hieron. ad Nepotianum, dicens: Nõ memini me legisse, perijsse infelici aliquo exitu misericordem, piumq; hominem. Habet siquidem hic deprecatores varios, qui pro eo intercedant, vix autẽ fieri posse videtur, vt multæ assiduæq; talium, ac tam multorum preces non exaudiantur. Olim quidem mulier illa Sareptana liberalis extitit, & officiosa erga Eliam, cũ tamen magna premeretur necessitate cum filio suo, ideo meruit sibi remuneratio- F nem fieri. Si ergo mulier hæc credidit promissis hominis ignoti, & obtulit panẽ in tanta necessitate, quorsum nos promissis inuitati Christi Domini, in tanta eius liberalitate, qua nobiscum in dies vtitur, non erimus benigni, & misericordes erga egenos, & afflictos? Abundat arca pecunijs, horreum tritico, vino torcularia, & vestes à tinea roduntur, tu tamẽ in tanta rerum omnium vbertate, nec de superfluis quidem quidquã pauperibus largiri vis. Mulier erat hæc, & infirmi sexus, marito destituta, pauper & inops, & filium habebat summa inopia alendũ, nil supererat, nisi pugillus farinæ, & in tanta tamen G angustia, voci prophetæ nunquam antea cogniti obediuit. Sicut enim Niniuitæ in iudicio condemnabunt gentem Iudæorum, sic istia auaros diuites, quibus Dominus dicet: Esuriui, & non dedistis mihi manducare. Hi enim, cùm in mundi vanitatibus prodigi sint, tamen cùm propter Christum aliquid largiri debent, atra auaritia detinentur, & excæcantur. Faciunt ergo veluti Israelitæ olim, qui armulos, monilia, & similia pretiosa ornamenta, pro vitulo conflando prodegerunt. Quod si charitate erga Deum, atque proximum arderent, non vtique ita se gererent: amor quippe diuinus otiosus non est, & vbi- H cunque est, operatur. Et veluti si quis ignem sinu fouerit, fieri non potest quin ardeat, vt ait Sapiens in Prou. ita qui amoris diuini igne succensus est, & inflammatus, eum solet per bona opera manifestare, & misericordiã erga proximos exercere. Sic Elisæus, postquam insiluit in eum spiritus Dñi, statim occidit duos boues, & coxit carnes eorum, populisque distribuit.

Cùm hæc igitur ita sint, facite vobis amicos de mammona iniquitatis, vt sicut dispensator ille, de quo scribit Luc. cùm intelligeret se sua priuandum dispensatione, solicitus fuit, vt futuræ vitæ prospiceret, nec aliud præsentius reperit, quã vt bonis domini sui in suum commodum vtens quam diu posset, pararet

Hieron. in Epi. ad Nepotia.

3. Reg. 17.

Similitudo.

Auari summus in dãdis eleemosynis.

Pauperes interdũ libentius, q̃ diuites eleemosynam dant.

Simile.

Matt. 12.

Matt. 25.

Similitudo.

Exo. 32.

Simile.

Prouer. 6.

3. Reg. 9.

Luc. æ 16.

A parareт ſibi amicos ex bonis domini ſui, qui ipſum ſuo munere deſtitutum alerent: ita & nos cogitemus aliquādo nos à temporalium horum bonorum diſpenſatione amouendos, ac ob id ſoliciti ſimus, qua ratione nobis in æterna uita ubi non erit horum in manu noſtra diſpenſatio, proſpiciamus. Sciamusq; illam demum proſpiciendi nobis rationem eſſe commodiſſimam, ſi acceptis diuinitus facultatibus benefaciamus liberaliter pauperibus, per quos in æterna ſimus recipiendi tabernacula, cùm defuncti fuerimus diſpenſationis noſtræ officio. *Negotiemur his beatitudinē quā ſperamꝰ.*

Non autem intelligas te id præſtare debere ex bonis male ac-
B quiſitis, cùm ſcias cui debeas reſtituere, ſed de his, quæ poſſides iuſtè. Quòd ſi ad paululum argenti offerendum, & fruſtra panis prębenda, adeo tenax, auarus, & piger es, quid faceres, ſi vniuerſa tibi eſſent euacuanda? Quando diabolus quibuſcunque obuijs dare iubet, etſi huic rei gehenna imminet, iucundè tamē illi obtemperas: Cùm verò Chriſtus regnum, ſi indigentibus obtuleris, tibi retribuat, nō modò nil præſtas, ſed inſuper etiam petentes contumeliaris; ſic aperte mauis obedire diabolo, vt puniaris, quàm parere Chriſto, vt ſalueris: qua quidem uæcordia neſcio ſi quid uæſanius unquā poſſit cogitari. *Simus erga pauperes liberales.* *Chryſoſt. in Ioann. homi. 67. tomo 3.* *Matt 25.*

C Quemadmodum arbores infrugiferæ, quamuis virides ſint, & oculis gratæ; nihilominus tamen propterea, quòd nullum edunt fructum, facile ſtatim conuelli ſolent, & in ignem conijci: ſic profectò auari, quamuis diuites ſint, & in rerum abundantia uiuant, quia tamē ad frugem meliorem ſe nunquam recipiunt, neque pauperibus benigne faciunt, tandem breui in interitum abibunt ſempiternum: quando enim miſericors eris, ſi tenax in hac uita fueris? quādo præceptum hoc complecteris, occaſionē faciendi quotidie prætermittens? Recordare illud Pſalm. Quia non eſt in morte qui memor ſit
D tui, in inferno autem quis confitebitur tibi? Quis enim fructus poſt mortem? Audiamus ergo Apoſt. dicentem; Dum tempus habemus, operemur bonum. Similе. *Auari tanquā infrugiferæ arbores, igni tantū apti ſunt.* *Cyrill.* *Pſalm. 6.* *Galat. 6.*

Vide quam libenti animo Rebecca ſeruo Abraham potum daret, & decem camelis eius, quod paruiſaciendum non erat, præſertim cùm aquam non ſine brachiorum labore hauriret: ſed illud mirabilius eſt, quod ipſum domi inuitaret, dicēs ampliſſimam eſſe, atque ſupperere ibi copiam pabuli pro animalibus. Nō ita nos facimus, cùm tamen promiſſum nobis cœlū uideamus, & miſericordibus dari cœli poſſeſſionem: Neque auderent filij veſtri peregrinū aliquē domi recipere, quoniam bene norūt, quàm immiſericordes ſitis, & erga pauperes auari, *Geneſ. 24.* *Maxima Rebeccæ pietas.* *Matt. 5.* *Matt. 25.*

ſicut

sicut Rebecca confidens de Labam faciebat. Audacter quidem E
à Deo misericordiam postulare possumus, si ipsi misericordes
Iosue 2. fuerimus cum proximis. Sic Raab audacter postulauit ab ex-
ploratoribus, ne sibi noceretur, & domui paternæ, quando-
quidem ipsa tam liberalis cum ipsis extiterat. Semper vtique,
vt misericordes essemus, terribilis illa beati Iacobi vox auri-
Iacob. 2. bus nostris insonare deberet; Iudicium sine misericordia fiet
illi, qui non fecerit misericordiam.

Simile. Sic vtique Deus se nobiscum gerit dicens, vt misericordes
Gaudet plu rimũ Deus, quod misericordes simus. simus, sicut pater, qui pomũ dedit filio: & postea illud ipsum
sibi dari blande repetit, q̃ si filius illud dederit, amplexatur ip F
sum, & suauiter deosculat: sic ergo Deus petit dari bona, siue
impartiri pauperi, quæ ipse tibi dedit, vt declares amorẽ tuum
erga se, & q̃ intelligis à Deo tibi ea bona esse concessa: sic se
Genes. 22. gessit cum Abraham, nam cùm in senectute desideratum fi-
Magni facit Deus, quod pro ipso præstamus. lium ei concessisset, postea eundem sibi sacrificari iussit, & li-
cet executioni mortem filij non mandauerit Abraham iuben-
te Deo, id tamen tanti fecit Deus, quanti si reuera mortuus
esset. Vnde dixit ei: quia fecisti rem hanc, & non pepercisti
filio tuo vnigenito, benedicam tibi, &c. Sic videmus, quòd
1. Reg. 2. Anna Samuelis mater filium tantis lachrymis acquisitum in G
senectute, Domino obtulit, vt in templo seruiret. Cognouit
autem Heli sacerdos, quanti Deus id faceret, atque ita dixit
ipsi Annæ; Reddat tibi Dominus semen pro fœnore, quod
Deus cumulatissimè rependat, q̃ pro ipso fecimus. commodasti Domino: Vnde permisit Deus eam tres parere
filios, etsi sterilem: sic igitur vult Deus, vt temporalia bona,
quæ nobis ipse largitus est, pauperibus suis distribuamus, q̃
tamen opus ita compensat, ac si ipse nobis nõ fuisset bona lar-
gitus. Probè hoc nouerat Dauid, cùm diceret: Tuum Domi-
1. Par. 29. ne regnum, tuæ diuitiæ, tua sunt omnia, & quod de manu tua
accepimus, reddimus tibi. Non ita nos facimus, quin potius H
vnicam eleemosynam nullus potest à nobis extorquere, & ita
pauperes patientiam multã habere debent. Diogenes quidem
Dio. Cyn. Cynicus etsi magnus Philosophus, paupertatis tñ fuit studio-
sissimus, ita vt ex eleemosynis viueret ostiatim exquisitis: cùm
Magna auarorũ duritia in eleemosynis ipsis faciẽdis. autem maximam diuitum duritiam videret, ad lapides conuer
tebatur eleemosynam periturus, cùm verò idcirco reprehẽde-
retur, dicebat: hic me exerceo, & actus patientiæ ago, vt cùm
ab auaris, qui lapides sunt, petiero, & eleemosynam mihi con-
cedere noluerint, non afficiar molestia, neque eorum duritiem
admirer. Æquum igitur est, vt tenuioris conditionis viri elee-
mosynas dent, quandoquidem tanta diuites inuasit duritia.

Postquam

A Postquã Christus multa flagitia de Pharisæis recitauerat, vt constat apud Luc. ita vt videretur eos quasi pro derelicto habere, nihilominus tamen dixit eis; Quod superest, date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Vnde colligas, vt si tam graues peccatores talem consequuntur veniã, eleemosynas largiendo, quãto maiora bona assequentur iusti per eleemosynam? quid quæso præstantius de eleemosyna dici potest? Quod ex illo Dan. confirmatur, cùm perditissimo Nabuchodonosor dixit: Consilium meum placeat tibi, & peccata tua eleemosynis redime. Etsi Baptista peruersæ genti prædicaret, B quæ ad eum baptizandæ accedebant, vt scribit Luc. adeo, vt ipsis diceret, Progenies viperarum: nihilominus tñ cùm percontarentur quid sibi faciendum esset, respondebat, qui hẽt duas tunicas, det non habenti, & qui habet escas, similiter faciat.

Luc. 11. *Eleemosyna quantũ possit apud Deum.* Dan. 4. Luc. 3.

Inferni tormenta qualia sint.

Ite maledicti in ignem æternum. Erit quidem hoc ite, maior pæna quam sentient damnati, videlicet q̃ Dei conspectu carent in sempiternum, quæ dicitur à theologis pœna damni, C quam sentient damnati, cùm à Dei conspectu se segregandos videbunt in sempiternum. Cùm Absalon ab exilio suo reuerteretur, q̃d incurrerat propter mortem Amnon, misit Dauid dicentes ei, q̃ ea lege exilium auferebat, vt non videret faciem eius, & ita reuersus est in Hierusalem, vbi quamuis ampla familia abundaret, & opippare viuere posset, ita tñ cruciabatur propter priuationem faciei patris sui, vt quiescere non posset, sed potius misit ad patrem, vt sineret ipsum videre, aut aliter ei vitam eriperet. Vnde facile colligas quam grauius sentient damnati q̃ faciem Dei non videant, quæ in infinitum Dauidis D conspectum excedit, præsertim ẽt cùm non sint habituri finẽ vnquam dolorum suorum, sicut Absalon, vt se lenire possint, imo potius statim in ignem æternum relegabuntur. Probe quidem nouerat sanctus Dauid hanc tantam miseriam cùm diceret; Ne proijcias me à facie tua. Quod igitur remedium miserabili damnato tunc supererit? Sanè cùm peccauit Adã, ad ficum accessit, & eius folijs coopertus est: item cum indignatio Dei descendit super Sodomam, fugit Loth in mõtem: & quando diluuium inundauit super vniuersam terram, Noe ad arcam confugit. Item quando Hebræus populus peccabat, statim accedebat ad templum sacrificaturus, vt Deum placaret: & modò accedimus ad sacrosancta sacramenta à Christo

Pœna damni quanta sit. 2. Reg. 13. & 14. *Grauissimum damnatorũ tormentũ, nõ videre Dei faciem.* Psal. 50. Gen. 3. Gen. 19. Gen. 7. 3. Reg. 8.

Crux apparebit in iudicio.

Domino instituta: at verò in iudicio, quò tandem confugie E
miserabilis peccator? Apparebit tunc Christi crux micantior
astris, & bonis quidem solatio erit, malis autem tristitiæ. In
Exo. 14. cuius rei figuram virga Moysi quæ hebræis erat letitiæ, Aegy
ptijs erat tormento: sic ergo præsentia crucis Christi, quæ
erit viris sanctis iucunditati, erit reprobis maximo terrori, &
D. Hier. mærori, adeo vt B. Hieron. dicat ℣ magis torquebuntur inali
Simile. vultu Christi irato, quàm si in igne essent inferni. Si aliquis
℣ annum integrũ in lecto infirmus decumbat, ita sentit, etsi
diuitijs abundet, & vxorẽ habeat ac filios sibi obedientes ma-
xime, tum etiam sedulam familiam, & delectabilem musicam, F
ac delicatissimum lectum, & salutarem cellam, æstate quidem
frigidam, & hyeme peripetasmatis ornatam, nihilominus ta-
men inquietus est, & se toto lecto subinde reuoluit, neque
aliquid potest ei satisfacere, sed omnia nauseam mouent, alta
ducit suspiria, de medicis conqueritur, & interdum omnes do
mestici non possunt ipsi satisfacere, sed potius videntur fasti-
dium generare propter grauitatem morbi; quid obsecro cen-
sendum erit, cùm quis se supra voraces, & per acutas flammas

Tormenta inferni quanta sint.

extensum videbit, atque ab omni delectatione penitus alie-
num, vbi tota inferni familia non voluptatem, sed maximam G
tristitiam incutiet, tum etiam ipsæ pœnæ non ad mille annos,
sed ad omnem æternitatem sunt duraturæ, vt hodiernum te-
Gen. 25. statur Euangelium? miramur quòd tanta esset fames Esau,
vt pro lentis edulio primogenituram venderet; & non mira-
mur, quòd pro momentanea delectatione perdat aliquis pri-
mogenituram cæli, & Dei amicitiam, atque æternas velit in-
currere pœnas? Porro causa propter quam pœnam æternam
incurrent damnati, illa erit, quia in æternum peccarent, si vi-
Simile. ta æterna concederetur: siquidem quamuis eorum vita hic fi-
niatur, non tamen extinguitur peccandi desiderium: sicut lu- H
soribus cupidissimis etsi candela extinguatur, non tamen lu-
dendi desiderium, quin potius manibus adhuc lusoria tenent
Gen. 42. folia. O quam delusos miseri se in iudicio inuenient! Quam
apte dicere possunt, quod fratres Ioseph dicebant, Meritò
hæc patimur, quia peccauimus in fratrem nostrum: sic ipsi
dicere possunt, iusto Dei iudicio hæc patimur, quoniam tam
atrocia commisimus scelera, & flagitia, neque voluimus fra-
trem nostrum audire, Christum videlicet, cùm nos deprecaretur, & tantis nos lachrymis rogaret.

Eijciantur in tenebras exteriores, ut illic dentes strideant,
D. Greg. qui hic de edacitate gaudebant. Nam fletus de ardore, stridor

A solet excitari de frigore, ibi duplex ostenditur esse gehenna, scilicet nimij frigoris, & intolerabilis feruoris.

Mali igitur maximo cum furore, & impulsu in infernum trudentur, & comminuentur, sicut conteritur lagena figuli, vt ait Isa. contritione valida, & nō inuenietur de fragmentis eius testa in qua portetur igniculus de incendio, aut hauriatur parum aquæ de fouea: hoc est vsque adeo minuta erunt fragmenta ipsa, vt vel testula non supersit ad scintillam excipiendam, qua possint miseri calefieri cum ab aquis frigidissimis niuium redibunt: neque qua possit gutta aquæ excipi vt refri- Isa. 30. *Damnati refrigerium non habebunt in æternum.*

B gerentur cùm à voracissima reuertentur flamma. Porro quòd hanc tantam tormentorum varietatem sustineant, colligitur ex beato Iob dicente; Ad nimium calorem transiet ab aquis niuium: item constat ex eo, quod Christus ait, Ibi erit fletus, & stridor dentium. Nam vnum ex his gignetur ex fumi molestia, aliud vero ex niuis frigiditate: denique tanta mala nullam admittent consolationem. Nec vero hæc solùm sentient tormenta, sed alia multa visus est Dauid intellexisse cùm ait, Ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum, pars calicis eorum: vbi aduerte quòd dicat hanc esse partem tormento- Iob 24. Luc. 13. *Calorē, & frigus sentient damnati.* Psal. 10.

C rum, vt innuat multa alia esse longe maiora, quale est Dei visionis carentia.

Corpora quidem damnatorum erunt maxime sensibilia, adeo vt plus sentiat corpus alicuius damnati, si vel palea aliqua ipsum tangas, quam hic sentiat alicuius hominis corpus vel si grauiter eum baculo percutias. Nam sicut morbo articulari affectus, vel si tantillum eum tangas, vel vestis aliqua ei admoueatur, statim vociferatur, & clamores edit maximos: sic profecto corpora damnatorum ita sensibilia sunt, vt vel à minimo aliquo tormento summopere tor- *Sentient damnati maximopere tormenta.* Simile.

D queantur. Et aduerte quòd illa tormenta nequaquam minima dici possunt, siquidem omnia ad æternitatem sunt duratura. Hic quidem alleuiantur labores per vsum eorundem, & sustinentiam, nam interdum callum obducimus, & contrahimus: at vero illic in inferno, ita labores ipsos damnatos afficient post multa secula, sicut primo ingressu inferni. Annon igitur maxima est insania, vt propter leuissimas, & exigui temporis delectationes, in tantas pœnas, tantosque cruciatus impingere, & incurrere velimus? Hoc quidem sanctus Iob maxime sentiebat, cùm diceret; Ad modicum eleuati sunt, & non sustinent, humiliabuntur sicut omnia &c. Quasi diceret, auarus quidem maxime oblecta- Dissimile. *Non alleuiabuntur inferni tormenta per vsum.* Iob 24.

tur lucro ipso, at uerò quid ei prodest hæc lætitia, quæ tã mo E
dico tempore durat, & non subsistet? sic etiam de ambitioso
dicere possumus, de carnali, & sic de alijs vitio deditis homi-
nibus: tunc igitur id mali intelligent, qñ iam remedio non erit
locus. Ex quo fit vt iam positi in tormentis, cùm euadendi nul
la datur occasio, vel opportunitas, sed potius iam de ipsis actũ
fit, & in sempiternis illis tormentis remanere in perpetuũ de-
Sap. 5. beant, tunc dicant quod habetur Sap. 5. cum maximo gemitu
& eiulatu, atque laboribus maximis cruciati, non videntes se
vlla ratione ex ipso tormentorum incendio euadere posse, sed
in sempiternum pati debere atrocissimas illas pœnas: dicent F
inquam; Transierunt omnia illa tanquam vmbra.

Feria III. post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO PRIMA.

CVM *intrasset Iesus Hierosolymã, commota est vni-*
uersa ciuitas, dicens, quis est hic? Mat. 21. Meritò G
commouebantur videntes rem mirabilem: homo
Chrysost. enim laudabatur quasi Deus, ait Chry. sed Deus
in non ab- laudabatur in homine: dicebant enim, osanna filio Dauid, be-
sol. ho. 38. nedictus qui venit in nomine Domini. *Et intrauit Iesus in*
tomo 2. *templum*. Hoc porro proprium erat boni filij, vt veniens, ad
Simile. domum curreret patris, & illi honorem redderet, qui genuit
eum, vt tu imitator Christi factus, cùm aliquam ingressus fue
ris ciuitatem, primum ante omnem actum ad Ecclesiã curras.
Simile. Hoc erat boni medici, vt ingressus ad infirmam ciuitatem sal-
uandam primum ad originem passionis intenderet. Nam sicut H
de templo omne bonum egreditur, sic & de templo omne ma
lum procedit: quemadmodum medicus quando primo ingre
ditur ad infirmum, statim de stomacho eius interrogat, & eum
componere primũ festinat, qui stomachus si sanus fuerit, totũ
Ecclesiastici quã bonũ debeant exhibere exemplũ. corpus validũ est; si aũt dissipatus fuerit, totũ corpus infirmum
est. Ita si sacerdotium integrum est, tota Ecclesia floret; si aũt
corruptum fuerit, tota omnium fides marcida est. Cor autẽ &
stomachus, Sacerdotes intelliguntur, quia in rebus spiritualibus
per eos totus populus gubernatur. Et sicut cor sapientiæ
Simile. locus est, ita sacerdotes sunt receptacula sapientiæ spiritualis.
Similitu. Sicut enim stomachus accipiens cibum, coquit eum in ipso, &

per

A per totũ corpus dispergit: sic & sacerdotes accipiunt scientiam sermonis per scripturas ex deo, & excoquentes eam in se, idest tractantes, & meditantes apud se, vniuerso populo subministrant. Et sicut stomacho subministrante, vnumquodque membrum susc ipit nutrimentum, & conuertit ipsum in se secundũ suam naturã, vtputa quod suscipit iecur, totũ fit sanguis, quod aũt suscipit fel, bilis efficitur totum, quod verò ascendit in pulmonem, phlegmata fiunt: quod aũt in mamillas, totũ efficitur lac: sic sacerdotibus cum Ecclesia loquentibus, verbum oẽs suscipiunt, vnusquisque aũt conuertit illud secundum proprium

B cor, ita vt vnum idipsum verbũ in cordibus quidem rectis procedat ad vitam, in cordibus aũt peruersis suscitet iracundiam quasi bilem, in alijs aũt operetur dilectionẽ dulcissimã quasi lac, in alijs aũt odia quasi phlegma nociuum, & expuendum. Videte ergo sacerdotes, qũo vos cõponatis in verbo & opere: qm̃ sicut in corpore si aliquod infirmatum fuerit membrum, non oĩno languet & stomachus; si aũt stomachus languerit, oĩa membra inueniuntur infirma: sic si aliquis Christianorũ peccauerit, non oĩno peccant & sacerdotes; si aũt & sacerdotes fuerint in peccatis, totus populus conuertitur ad peccandum.

C Ideo vnusquisq; Christianorũ pro suo peccato reddet rõnem, sacerdotes aũt non solùm pro suis, sed & pro omniũ peccatis reddituri sunt rõnem. Vidit arborem pallentibus folijs marcidam, & intellexit studiosus agricola, quia læsurã in radicibus haberet: nam vere quemadmodum cùm videris arborem pallentibus folijs marcidam, intelligis quia aliquã culpam habet circa radicem: ita cùm aliquem videris populum indisciplinatum, & irreligiosum, sine dubio cognosce, quia sacerdotiũ eius non est sanum. Ad hæc igitur incommoda extirpanda in tua radice, accessit prius Christus ad templum visitandum.

D *Cõmota est vniuersa ciuitas.* Quòd Christus in aĩam ingrediatur, inde cognoscitur, quia cõmouetur totus homo, & vitã emendat, nec. n. sufficit vitiũ vnũ aut alterũ tm̃ relinquere, sed oĩa sunt relinquenda: itẽ non sufficit q̃ vni tm̃, aut alteri virtuti incumbat, sed totus debet Deo placere cum feruore, hoc enim significatur cùm dr̃, commotam esse vniuersam ciuitatẽ.

Et eijciebat oẽs vendentes, & ementes de tẽplo. Dñs eiecit hos de tẽplo hodie rõne loci, qui tm̃ spũalibus erat deputatus, & ideo contra reuerentiam loco debitã faciebant suas mercationes, vt ait B. Tho. & apparebat in talibus turpitudo suæ cupiditatis. Vel dicendum q̃ de templo sunt tales eijciendi, quia non licet ministris templi id est viris ecclesiasticis, talia exerce

Simile.

Verbũ Dei quam varios in cordibus hominum generet affectus.

Simile.

Simile.

Quantum debeant Ecclesiastici honeste uiuere.

Vide quanta præstet Christus in anima.

D. Thom. opusc. 73. cap. 13.

re mercimonia. Supra mensurã dignitatis Christi videbatur, E

Orig. ho. 15. in Mat. ait Orige. Secundum quod videbatur filius fabri esse, vt tanta fiducia vteretur & potestate ejciens nundinas de templo, cũ nec princeps alicuius gentis hoc posset explicare, quod fecit

Ori. in Io. vide Diu. Tho. 3. p. q. 44. ar. 3. ad 1. Iesus. Idem Orige. alibi ait, q̃ Iudæos de tẽplo eiecisse Christum, maius fuit miraculum, quàm cùm aquam in vinum conuertit. Nam illic inanimata subsistebat materia, hic verò tot millium hominum domantur ingenia. Quod etiam persimile est illi rei, quæ habetur Ioan. 18. vbi solo verbo Christi om

Ioan. 18. nes abierunt retrorsum; ex quibus patet, q̃ Christus quando voluit, virtute diuina animos hominum immutauit. Hoc pri- F

D. Hiero. lib. 3. in Mat. mò sciendum ait Hiero. q̃ iuxta mandata legis augustissimo in toto orbe terrarum templo domini, & de cunctis penè regionibus Iudæorum illuc populo confluente, innumerabiles immolabantur hostiæ, maxime festis diebus; taurorũ, arietũ,

Vide quanta sit humana cupiditas. hircorum: pauperibus ne absque sacrificio essent, pullos columbarum & turtures offerentibus: accidebat plerunque, vt qui de longe venerant, non haberent victimas. Excogitauerũt igitur sacerdotes quomodo prædã de populo facerent, & oĩa animalia quibus opus erat ad sacrificia uendebant, & ut nẽdere-

Leui. 25. Deut. 23. rent non habentibus, & vt ipsi rursum empta susciperent. Po G

Vsura paliata non potest Deo occultari. suerunt itaque & nummularios, qui mutuã sub cautione darẽt pecuniam. Sed quia erat lege præceptum, vt nemo vsuras acciperet, & prodesse non poterat pecunia fænerata quæ commodi nil haberet, & interdum sortem perderent, excogitauerunt & aliam technam, vt pro nũmularijs collybistas facerẽt, & vilia munuscula, vtpote vuas passas, ficus, amigdalas, & alia huiusmodi, ne pecuniam reciperent: quasi vero hæc nõ esset

Ezec. 22. etiam vsura, & prohibitum hoc erat apud Ezechiel. cùm ait, Vsuram & superabundantiam non accipietis. Ad hæc igitur corrigenda mala ingreditur Christus in templum. H

Et ejiciebat omnes vendentes. Flagello eos expulit: est quidem maxima Dei misericordia, quod nostra scelera hic puniat, & flagellis nos à vitijs abducat: sicut cõtra calamitosissimum est quòd hic peccator nõ puniatur, sed pro suo arbitratu omnia faciat, & in infernum puniendus relegetur: Psal. Dimisi eos secundum desideria cordis eorum, ibunt in adinuentionibus suis. Optimi parentes punire solent filios, ne ad

Calamitates quam sint vtiles.

Psal. 80.

Simile. suspendium aliquando ducantur.

Fecit quasi flagellũ Christus de funiculis illis quibus merces ligabantur: sic solet Deus sæpe punire per ea in quibus offendimus. Sic aliquando permittit vt filius malè educatus à

patre,

A patre, suspendatur vidente patre, vt ita de praua educatione pœnam exoluat pater. Item auarus & vsurarius punitur aliquando tali aduersitate, vt fidem frangat. Habes filium ex adulterio, eum aliquando permittit Deus talem esse, vt tibi bona quæ habes furetur, & te in mille iniurias, laboresque conijciat in senectute tua. Item aliqui coniuges, qui forte multa commiserunt flagitia ante coniugium, aut non debitis medijs accesserunt ad illud, interdum multos ea de causa sustinent labores, & inquieti viuunt.

Ea res quibus vtitur malus contra Deū assumit Dei ad punitionē ipsius.

B Omnes quidem eiecit Christus de templo tam vendentes quam consentientes, omnes eadem mensura mensurauit tam diuites quam pauperes: sic qui iustitiam administrant facere deberent, & non sicut aliqui faciunt, qui tantum castigant pauperes. Non vtique tales admittendi essent ad iustitiæ administrationem, qui non audent etiam potentiorem iudicare, quin potius deberent statim munus ipsum dimittere, si illud habēt, quoniam in maximo versantur periculo. Optimus quidem iudex erat Dauid, qui dicebat, In matutino interficiebam omnes peccatores terræ.

Facientes & consentientes punit Christus.

Iudex quō non audet potentiorē resistere, deponat officium.

C Porro ipsos alia iam vice Christus de templo eiecerat, cumque non se emendassent, idcirco nunc acrius ipsos punit. Sic igitur nos non debemus mirari, quòd laboribus, & calamitatibus premamur, siquidem vitam nunquam emendamus.

Ioan. 2.

Domus mea, domus orationis vocabitur: Quid ad hoc dicent audaces illi homines, qui sine vlla reuerentia ex templis cultui Dei, & orationi sacratis porticus faciunt, ac domos negotiationis, suis inambulationibus, & spatijs non minus inconsiderate factis, quam si in publicis nundinis, & mercato aliquo versarentur? Hi plane interturbant officia diuina, impediunt sanctam prædicationem, officiunt pœnitentibus ipsis, qui ad sua deflenda, & confitenda peccata illuc accedunt.

Ambulare & negotiari in tēplo quam grauē delictū sit.

D Ad hos cohibendos, nec sufficit reuerentia debita sanctissimo altaris Sacramento, nec sufficit videre quanta incommoda multis inferant suo peruerso exemplo. Nec præterea horum effrænatam audaciam compescere possunt præcepta, & censuræ à Reuerendissimis Episcopis illatæ. Iamo homo quisquis es, qui hoc in usu habes, ubinam talem ciuilitatis modum didicisti? Vt ante cunctipotentem Deum, in cuius conspectu cælestes omnes chori contremiscunt, ita irreuerenter, & indecenter te habeas, tum in ambulando, tum confabulando? An hoc faceres ante terrenum aliquem regem? Quæ igitur tandem ratio suader, quæ lex tum humana, tum diuina

Magna sequūtur incōmoda ex negotiatione in templis.

Dissimile.

permittit, vt tantum valeat autoritas terreni regis ad frænandos tuos motus omnes, & non valeat ante diuinum conſpectum, & in ſacra aula Dei, ac tẽplo, tibi perſuadere optimam
Exẽplum. compoſitionem conuenientemq; reuerentiã? Iam vero tanta obſeruãtia Salomonis templum colebatur, vt quamuis adhuc exædificatum, extructumq; non eſſet, tamen diligentiſſime caueretur, ne ibi audiretur ſecuris, nec denique ſtrepitus vel ſonus aliarum rerum, vel ipſi operi neceſſariarum, vt conſtat 3.
3. Reg. 6. Reg. tu vero tibi perſuadebis licitum eſſe in diuino tẽplo conſtructo iã ac ſacrato, ſanctitatiſq; & maieſtatis vndique pleno,
Maxima tẽplo Dei habeatur reuerentia. inambulare, contractus negotiari, reſque alias peragere, quæ non ſolum pro loco neceſſariæ non ſunt, ſed etiam ex diametro pugnant cum tanta maieſtate & ſanctitate? Age porro ſi felices & beati ſunt, qui verbum Dei audiunt & cuſtodiunt,
Luc. 11. quemadmodum Chriſtus ipſe teſtatus eſt apud Lucam, quid nam de his dicemus, qui non ſolùm id audire renuunt, ſed & multos alios quo minus audiant impediunt? Quòd ſi dicis, te id iam probe callere, quod concionator ipſe profert, & quòd
D. Chriſ. hom. 7. in Gen. to. 1. non eges huiuſmodi concione: timeo quidem, vt ait Chryſoſ. & anxius ſum, ne hoc tibi ad maiorem accuſationem accedat,
Luc. 12. cùm ſcriptum ſit Luc. 12. Qui ſcit voluntatem Domini ſui, & non facit, vapulabit multis. Quemadmodum enim quanto
Simile. maior eſt eruditio tua & autoritas, tanto magis mereris, ſi
Conturbatur concionator, ſi ẽs quiete nõ audiãt. tuo optimo exemplo cęteris præluxeris in diuinis officijs attente & reuerenter audiendis, ſic profectò tanto vehementius
Puniet Deus atrociter pertur batores officij diuini. plecteris ac ſeuerius, ſi contra te geſſeris & habueris. Quis enim concionator non refrigeſcet in pulpito, videns perturbationem iſtam tantumq; ſtrepitum? Quis ſacerdos non deturbabitur de ſua illa attẽtione, quam collocat in ſacris ipſis peragendis? Ecquis tandem cęterorum attantium & confidentiũ, non maxime commouebitur? Noli quæſo expectare vt Chriſtus ipſe accedens, flagello te de domo ſua expellat. Fieri enim poterit, vt propter hoc vitium, tum hic calamitate aliqua te percutiat, tum illic in extremo iudicio, immanibus illis ac crudeliſſimis tortoribus tradat in perpetuum ſine vlla veniæ ſpe flagellandum, ac ſeueriſſime cruciandum.

Videntes autem, &c. dixerunt ei; Audis quid iſti dicunt? Reprehendunt iſti Chriſtum, & non increpet & caſtiget pueros talia dicentes. Vnde quam ipſi habent culpam, reijciũt in Chriſtum & pueros. Hæc eſt malitiæ natura, vt non ſolùm crimen ingerat vbi non ſit, ſed etiam culpam quam ſuſtinet, alijs inijciat. Hoc præfiguratum vĩ in hera & domina ipſius

Mali ſolent culpã ſuã in alios tranſferre.

Ioſeph,

A Ioseph, quæ impudentiam suam & libidinē effrenatam, transtulit in sanctissimum Ioseph. Circa quod dicit beatus Chrysost. non videtur mihi ferè tam mirabilis res, illos esse pueros in igne absque læsione, atque sanctum Ioseph versari in tanta mulieris flamma & impudentia, & nō ardere. Nam certe quēadmodum pueri illi diuina virtute illæsi exiuerūt ab eo igne: ita Ioseph Dei benignitate euasit illæsus à tam voracissimo incendio: Non enim potuisset ita resistere, nisi Deum habuisset auxiliatorem. Cæterum voluit impudenticula sese vindicare, inurendo ignominiam & maculam insonti Ioseph. Atque B ita se gerunt nunc principes sacerdotum & scribæ cū Christo. Carere certe debet vitio, qui in alterum paratus est dicere. Nec potest quis oculo suo puluere obducto iudicare de alterius macula. Nec potest sordes eluere ex cuiusquam facie lutosa manus. Hi quidem homines, si modo homines appellādi sunt, & non belluæ forma humana vestitæ, vitiorum omnium sentinæ cū sint, quærunt eluere sordes vel culpas, quæ nullo modo erant in pueris. Vnde D. Greg. ait, Solent peruersi homines, cùm sese victos norunt, quærere calumnias & reprehensiones aliorum, nec possunt omnino sustinere cōfusionem suam: C non ita certe iusti homines. Vnde Pro. 9. Doce iustum & festinabit accipere. Impij contra, vt patet ex eodem contextu, vbi dicitur. Qui erudit derisorē, ipse sibi facit iniuriā. Quare impij omnem fugientes emendationem, nequiores magis, magisq; euadunt, quæruntq; potius eos calumniari, à quibus reprehenduntur, non inuenientes omnino iustas accusationes.

Gen. 39. Chrys. in Gen. ho. 62. to. 1. Dan. 3.

Tentationes Dei auxilio superabimus.

Simile.

Qui alios carpit labe carere debet.

Gre. li. 10. Mora. c. 3.

Pro. 9.

Et relictis illis, abijt foras extra ciuitatem. Non est plane melius aliquod remedium, ait Chry. contra inuidos & malitiosos homines, quā eos derelinquere, & discedere. Scribitur quidem Gen. 26. q habitatores illius regionis vbi erat Isaac, dice D bant ei vt discederet: cuius rei causam adferebant, quòd esset factus potentior illis. Vnde sanctus Isaac concessit illis, atque abijt. Acsi illud Apost. legisset, Date locum iræ: Et illud Mat. 10. Quando persequentur vos in vna ciuitate, fugite in aliam. Ita porro Dauid se gessit cum Saule, quē sæpe poterat interficere: Hoc item præstitit Abraham commutans bona sua omnia persæpe ex vno loco ad alium, quòd ei inuiderēt, vnde demigrabat aliò, vt videtur insinuare D. Chry. ne in illis cresceret inuidia. Porro Christus licet tanto cum triumpho introductus, noluit tñ ibi commorari, ne scribæ maiori quidem in ipsum arderent inuidia, sed recessit, vt turbationem eorum mitigaret, quod nobis quoque faciendum est. Non enim debe-

Chry. ho. 31. & 52. sup. Gen. to. 1. Gene. 26. Rom. 12. Matt. 10. 1. Reg. 16.

Occasiones malas fugiamus.

Chry. ho. 31. in Mat.

mus

mus in aduersarios insurgere, sed vlceribus eorum mederi, ce- E
dentes, vt dolor mitigetur.

Occasiones malorum fugiamus.

Cõcedam⁹ ira aduersariorum. Similitu.

REcedit Christus a peruersa ista generatione, vt doceat nos quam diligenter fugere debeamus occasiones, quæ nos ad malum ducunt vel alios. siquidem ét ex lõga experientia didicimus, vel ex leuibus occasionibus nos in ingentia labi mala, sicut ex tenuissimis nubibus siue paruis, solent interdum maximæ tempestates oriri, multaq; tonitrua & fulmina, sic ét F
nos solemus etiam ex causis leuissimis, in maximas Dei offensiones incurrere. Nã & leuiter irasci & in vocẽ iræ indicẽ, sine fratris tamen graui iniuria prorumpere, venialia peccata sunt, quæ tñ Christus vitare nos monet, ne ad lethalia veniatur.

Ecclc. 7. Simile.

Scriptũ est enim: Qui timet Deum, nil negligit. Sicut eñ qui vitã diligit, non solũ mortẽ odit, sic venialia quoque peccata, quæ velut ægritudines aĩæ sunt, diligenter quis vitare studet,

Venialia etiam peccata declinemus, ne ex his ad grauiora ueniamus.

ne cito ad maiora progrediatur, qui ét parua formidat. Et sanè nescio an possimus leue aliquod peccatũ dicere, qđ in Dei contemptũ admittitur. Estq; prudentissimus, qui non tã consi G
derat quod iustum sit, quã illum qui iusserit: nec quantitatem imperij, sed imperantis cogitat dignitatem. Hmõi aũt peccata non adferunt aĩæ mortem, sed ægritudinem, non mentẽ interimunt, sed ad interitũ præparãt, denique nõ auferunt charitatẽ, sed feruorem charitatis. Quo fit vt si tũc vel occasio aliqua

Peccata uenialia quo modo ad mortalia disponunt.

ad peccatum vehementer vrgeat, vel violẽtior aliquis tentationis æstus ingruerit, periculũ sit ne in lethale peccatum homo æger & lãguidus ruat. Hac enim de causa venialia peccata ad lethalia viam sternere Theologi dicunt: imo verò magna pars

Astutia diaboli.

eorum qui à diuina gratia excidunt, hac occasione excidisse ve H
risimile est: obseruat enim callidus hostis noster, has tẽporum commoditates, cumque piorum aios paulo negligentius se gerere viderit, aliqua peccandi occasione oblata, & facto cum satellitibus suis impetu in illos irrũpit, & interdum ét prosternit.

Simile.

Quemadmodum igitur iunci ipsi & ligaturæ in circulis doliorum, parui momenti primo aspectu esse vñr, quæ tamen si

A minimis etiam caueamus, ne in maxima dilabamur.

dissoluantur & negligantur, magna incommoda inferre solẽt, ita vt tandem vini effusio uel similis liquoris & humoris consequatur: sic plane etiam peccata uenialia quantum in nobis est, vitare debemus, ne sensim ex eis in lethalia delabamur.

Vide obsecro quòd ex minimis occasionibus, & hoĩum iudicio

A dicio puerilibus, multa ac magna inconuenientia sequi solent. Scribitur quidem 2. Reg. quòd post mortem Saul congregati sunt circa piscinam Abner & Ioab cũ suis militibus ad recreãdum aĩum. Cumq; in vnum conuenissent, è regione sederũt. Dixitq; Abner ad Ioab, surgãt pueri, & ludant coram nobis: & respondit Ioab surgant, surrexerũt ergo, & transierũt numero duodecim vtrinque, seq. mutuo interfecerunt, imo & textus dicit, quòd ortum est bellum durum satis in die illa, & ferè per diem totum durauit. Sic igitur sæpe fit vt ex leuibus occasionibus, magnæ oriantur contentiones, quę etiam per multos

B annos & ætates durent.

2. Reg. 2.

Quæ ioco fiunt interdum in res seria conuertũtur.

Porro ait Cyrillus, quòd Christus ab hac peruersa gente diuertit, vt ira Iudæorum aliquantulum deferuescĕret, nõ quia ipse timeret, ne quid irati possent aduersus eum, antequã vellet ipse, sed vt exemplo eius declinandum esse ab iratis discamus. Et sanctus Thom. ait, vt daret nobis exemplum, vt declinemus oculos inuidorũ ab oĩbus operibus nostris, ac fugiamus, nec eorũ inuidia crescat, iuxta illud Eccl. Ne contra faciẽ stes contumelioso, ne sedeat quasi insidiator tuus. Diuertit etiã ab his, vt supra diximus, vt nos erudiat, nos debere lõge deui-

C tare occasiones oẽs, quibus Deũ offendere possemus, & oĩa ét minima quæ nos in maxima ducere possunt. Nã quemadmodum qui hĕt domũ compositam, ornatam, & paratã, hospitem inuitat & allicit, vt in ipsam domum diuertat: sic plane qui nõ aufert occasiones peccandi, inuitat peccatũ vt in sua aĩa hospitium accipiat. Quare non solũ à peccato, sed ĕt ab omni specie peccandi cauendũ est, vt docet Apost. Cũ filij Israel captiui tenerentur in Aegypto, & vellent dño Deo suo sacrificare, Moysi & Aaron dixit Pharao, ite, sacrificate Dño, oues tm̃ vestræ & armenta remanebunt: sic diabolus peccatoribus quos

D capriuos detinet, inquit, ite ad sacrificandũ Dño, quasi dicat, cõfitemini, agite pniam, occasionem vero peccandi minime deponatis. Aduerte em̃, ꝙ si dæmon pignus aliqđ tuum in sua ptate habuerit, redire debes vt pignus ab eo auferas. Tu igitur rndere debes id qđ Moyses & Aaron dixerunt; cuncti greges pergent nobiscum, nõ remanebit ex eis vngula. Vbi attendere debes ꝙ nec vngula nec vestigium aliqđ peccati in domo dĕt remanere, ne iterum offeratur occasio redeundi in Aegyptũ. Petrus cùm esset in carcere Herodis detrusus, dixit illi Angelus, præcingere & calcea te caligas tuas. Quid quæso? an tm̃ valebãt caligæ, vt nõ possent in carcere remanere? Dico ꝙ ita vult Deus vt à carcere peccati exeas, ne caligas qdẽ aliquas & tibi

Cyril. in Ioan. li. 2. c. 129.

S. Tho. in Ioan. 5.

Eccle. 8.

Simile.

1. Thes. 5.

Exod. 10.

Simile.

Occasiones noxias fugiamus.

Exo. 10.

Acto. 12.

Leui.8. tibi ausas relinquas. In Leuitico etiam præcepit Deus, carnẽ E
iuuenci & pellem eius comburi extra castra, & cùm esset sacri
ficium pro peccato, non solùm carnes, sed fæces etiam sacrifici
cij relegare iubet, & in locum immundum proijci, nil reliquia
rum manere permittens, vt discamus non solùm peccata lon-
ge à nobis ablegare, sed etiam eorum vestigia, ne locum ullũ
concedamus satanæ, vt iterum in peccatum nos deducat. Ali-
bi præterea Dominus de subuersione gentium loquens, dixit:
Deut.7. Aras eorum subuertite & confringite statuas, lucosque succi-
dite, & sculptilia comburite. Quare delenda est omnis omni-
Exo.32. no peccatorum memoria. Vnde Moyses quoque vitulũ quem F
filij Israel adorauerunt, comminuit in puluerem, & dedit bibe
re populo, vt doceamur, q; nec puluis quidem peccati manere
Hier.2. vllus debet. Sanctus etiam propheta Hie. consulit dicens;
Similitu. Effunde sicut aquam cor tuum ante conspectum Domini: sicut
aquam inquit, non sicut mel, oleum aut vinum: nam si alium
quemuis liquorem præter aquam ex vase effuderis, odorem
postea vas ipsum retinebit, vel colorem pristini liquoris con-
seruabit. Nil autem horum reperies in aqua, & ob hanc cau-
sam præcipit propheta: vt sicut aquâ effundamus cor nostrũ,
ita vt nulla peccati memoria, nullumque vestigium relinqua- G
tur in nobis. Templum insuper quod à Gentibus violatũ fue-
2.Mac.2. rat, Iudas Machabæus mundari accurate præcepit, altare ex-
1.Cor.3. trui, & vasa noua fieri: sic templũ hoc Dei quod sumus nos, q̃
2.Cor.6. peccata violarunt, debemus adeo mundare, vt nil immũditiæ
maneat, nec aliquod signum peccati, nec occasio etiã aliqua.

Magna certe cũ diligentia niti debemus, vt occasiones om-
nes declinemus quæ conscientiam nostram maculare possunt.
Simile. Vide enim quanta cura inuigilet qui positus est custos alicu-
ius castri, & quomodo diu noctuque cogitet quid sibi, & qua
parte possit euenire; vix enim hostis belli astutiam machina- H
Similitu. tus est, cum hic iam eam animo concepit. Præterea honesta
coniunx non solùm illud curat, vt casta sit, sed etiam ne ali-
quam male suspicandi occasionem marito suo dare possit. Itẽ
Num.6. Nazarei non solùm non bibebant vinum, sed nec suas vuas co
medebant, nec passas etiam, nec ceruisiam bibebant, nec quid
quid posset eos inebriare, ne ex his sensim ad grauiora dilabe
Exemplũ. rentur. In vitis sanctorum legimus pium quendam sacerdotẽ
oculis captum, ad cuiusdam sancti tumulum multis præcibus
contendisse, vt illi videndi facultatem restitueret, quod cùm
impetrasset, missamque de more celebrasset, vbi cùm videndi
periculum expertus esset, saluti magis animi, quàm corporis,

& in-

A & interno magis lumine, quàm externo prospiciens, ab eodem sancto, pristinæ cæcitati restitutus est, & quod petijt remediũ impetrauit. Alexandrum Macedoniæ regem memorat Plutarchus, nunquam Darij vxorem, quæ insigni forma erat, videre voluisse, ne eius pulchritudine captus, aliquid se, hoc est, regia maiestate indignum præstaret & committeret: Antiochus item Asię rex inuitatus à quodam familiari, ad Panthã egregia forma virginem videndam, ire noluit, cùmque is diceret eam virginem dignam esse regijs oculis, respondit: si modò eam conuenero cùm per otium vacat, fortasse illa mihi per

B suasura est, vt neglectis regni negotijs, illam conueniam etiã cùm non vacet. Quòd si hac erant animi continentia præditi viri, nulla diuinarum rerum cognitione imbuti, & suorum oculorum ita erant domini, quam erit indignum si non præstet fides quod infidelitas præstitit? Et certe sicut qui ex cibo aliquo sumpto in morbum incidit, postquam sanus factus est, illum odio prosequitur, atque ab eo abhorret, & vt à conspectu suo auferatur magnis vocibus clamat; sic profectò qui ex occasione aliqua Deum offendit, si postea vere sanus factus sit, solet non solùm se diligentissime custodire ab ea occasione,

C verumetiam ab ea longissime abhorret eius animus, neque vel in mentem eam subire tantillum sustinet.

Exemplũ Plutar.

Exemplũ Anthio.

Ignominiosum nobis est quod in uirtute morali à gentilibus superemur.

Simile.

Feria III. post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO SECVNDA.

D GOMMOTA *est vniuersa ciuitas, dicẽs. Quis est hic?* Mat. 21. Amici quidem lætabantur q̃ ad tantum honorem eum euectũ viderent, inimici verò igne inuidiæ ardebant id videntes: Extranei verò qui conuenerant ad festum Paschæ dicebant. Quis est hic? Item Pharisæi, Scribę & Sacerdotes qui ipsum oderãt, Quis est hic dicebant per contemptum, hoc est, cur isti tantus hr̃ honos?

Hominum opinio varia.

Omnes eiecit de templo. Cùm tã mansuetus sis agnus Dñe, cur ita irasceris? Sanè quia non poterat sustinere tantã templi irreuerentiam. Sed quæso te Domine, alapas & verbera sustines, & hoc non potes sustinere? vt intelligas quantũ debeamus Dei offensas declinare, & præsertim quæ in templo fiunt.

Maximè sentit Deus templi irreuerentiam.

Cæterum etsi Christus mansuetus esset, tñ cùm opus erat etiã seueritate utebatur. Vnde Dauid 2. Reg. 23. Sedens in Cathedra

2. Re. 23.

thedra tanquam tenerrimus ligni vermiculus. Nota q; se ver- E
Similitu. miculo cõparat, qui in ligno nascitur: nam etsi tactu ipso blan
dus sit, suos tñ habet dentes ad radendum lignũ. Dauid blan-
Psal. 131. dus, & mansuetus erat natura. Psal. Memento domine Dauid,
& omnis mansuetudinis eius: at verò cùm in cathedra sedebat,
1. Reg. 27. ad potentiores ét castigandos pectus habebat; in cuius rei figu
Mat. 11. ram cùm pastor esset, interficiebat vrsos & leones ad gregem
accedentes: sic ergo Christus quamuis mansuetus & humilis,
tñ animum habebat ad castigandos, & reprehendendos malos
Exo. 32. etsi potentes in seculo, neque erat personarum acceptator. Itẽ
Moyses quamuis mansuetus esset & benignus, tamen cũ opus F
erat, etiam seuere puniebat, sine personarum acceptione.

Templum Dei magnifice extrui debet.

Templa vult Deus in magna haberi veneratione.

IN eam iam deuenerant miseriam Iudæi, vt templũ in tanta veneratione à maioribus suis habitum, porticum facerent, & domũ negotiationis. Porro quantum Deo placeat, vt tẽpla sua ędificentur, & ornentur magnifice, ex varijs sacræ scripturæ locis colligi põt. Quis enim ignorat sumptus maximos re-
3. Reg. 5. gis Salomonis, tum tritici, tum olei, & aliarum rerũ, quas mit- G
tebat ad regem Tyri, vt possent sustentari qui occupabãtur in cædendis lignis cedri, & aliarum pretiosarum arborũ, ad templi ædificationẽ necessariarum? vt interim alios sumptus prætereamus quos ipsemet Salomon faciebat in sustentandis, &

Maiestas insignis regis Salo.

persoluendis plusquam centum & quinquaginta millibus hominibus qui fabricæ intendebant. Sanè admiratione maxima dignum est studium & diligentia, quam olim veteres in ædificandis tẽplis collocabant: sicut modo negligentia huiusce rei, oẽs in admirationem adducit. Tam ardenti quidẽ studio tem
pli ædificandi Salomon tenebatur, vt quamuis ditissimus om- H
nium & potentissimus esset, nihilominus tñ sibi videretur adhuc quod non sufficeret ad templum pro dignitate ædifican-
3. Reg. 8. dum. Vnde Deum alloquens dicebat: Si enim cælum, & cæli cælorum te capere non possunt, quãto magis domus hæc quã ædificaui tibi? & nihilominus ita pretiosissimũ erat templum, vt toto orbe celeberrimũ haberetur. Sic enim iusserat Dauid antequam moreretur ædificandum esse, cùm ait. Domus autẽ quam ædificare volo Dño, talis esse debet, vt in cunctis regio
1. Par. 22. nibus nominetur. Sed cùm Deus Dauidi dixisset, ipsum non esse ædificaturum templum, sed successorem suum: idcirco vo cauit Dauid filiũ suum Salomonem, & dixit ei. Quoniam vo

lunta

A luntas Dei eſtvt tu ædifices templum, confortare & viriliter
age, ecce ego in pauperie mea præparaui impenſas domus Do
mini, auri talenta centum millia, & argenti mille millia talen
torum, æris vero & ferri non eſt pondus, vincitur enim nume-
rus magnitudine, ligna & lapides præparaui ad vniuerſa im-
pendia. Conſidera igitur quam magnifice extrueretur, præſer
tim cùm multa alia Salomon impenderet. Quin etiam Dauid
potentatus regni conuocauit quibus inſtitutum ſuum aperuit,
atque ipſos hortatus eſt ad ea offerenda dona quæ vellent, di-
cebat enim, opus quidem grande eſt, neque enim homini præ-
B paratur habitatio, ſed Deo. Iam ego, inquit, feci quod in me
erat, reſtat vt ſi quis ſponte offert, impleat manum ſuam ho-
die, & offerat quod voluerit Domino: dederunt decem mil-
lia, & multa alia: addit quoque textus, & apud quemcunque
inuenti ſunt lapides, dederunt in theſauros domus Domini:
atque hæc omnia hilariter præſtiterunt: lætatus eſt inquit po
pulus cùm vota ſponte promitterent, quia corde toto offere-
bant ea Domino. Non ita nos gerimus cùm ædificijs & fabri
ca templorum: Præterea ſciendum eſt quòd cùm Darius bi-
bliotecas Babyloniæ reuolueret, inuenit decretum quoddam
C Cyri regis, in quo iubebat, vt proprijs ſumptibus reædificare-
tur templum Salomonis, & quòd reſtituerentur vaſa omnia
aurea & argentea, quæ Nabuchodonoſor abſtulerat; quo vi-
ſo decreto iuſſit Darius id præſtari, & addit, quòd ſi neceſſe
fuerit & vitulos & agnos & hœdos in holocauſtum Deo cæli,
frumentum, ſal, vinum, & oleum, ſecundum ritum ſacedotum
qui ſunt in Hieruſalem, dent eis per ſingulos dies, ne ſit in ali-
quo querimonia. Item addit, à me ergo poſitum eſt decretum,
vt omnis homo qui hanc mutauerit iuſſionem, tollatur lignũ
de domo ipſius, & erigatur, & configatur in eo, domus autem
D eius publicetur; quaſi vellet omnes poſteros haberi quaſi pro
ditores. Vide igitur quantum ſuperemur hac in re à gentilibus
& barbaris, videlicet in tẽplis ædificãdis & ornandis, & in pro
uidendo miniſtris templi de neceſſarijs. Aliter vero nos geri-
mus in priuatis ædificijs noſtris, nam etiam ea aulæis decora-
mus, picturis, & imaginibus, & alijs ſuperfluitatibus, cùm inte
rim ruere ſinamus templa, & multa huiuſmodi religioſa loca,
quæ non habent vnde reparentur. Pauperes permittimus eſſe
miniſtros, altaria, ornamenta, vaſa. Non ita faciebant illi anti-
qui Hebræi, etſi illa templa lõge inferiora noſtris eſſent, quin
potius dicente illis Moyſe, vt pro tabernaculo offerrent, dicit
textus in Exo. Egreſſaque omnis multitudo filiorum Iſrael de

Copioſi theſauri inſũpti ſunt in templo Salomonis ædificando.

1. Par. 29.

Dare debemus hilariter pro templorũ fabrica.

1. Eſd. 6. & 7.

Exemplũ notabile Darij, regis de templi ædificatione.

Digni ſunt ſupplicio q cũ poſſint nolunt fauere fabrica templi.

Miniſtris templi fauere debemus, et eos honore ſequi.

Negligentes ſumus in rebus ad cultum diuinum ſpectantibus.

con-

Exo. 35. *Liberales erant Hebræi in tẽplis adornandis.* Exo. 36. *Tẽplis Dei non abuta mur.* Aggei 1. *In priuatis ædificijs sumus prodigi, & in tẽplorũ ædificijs parcissimi.* Aggei 2.

cõspectu Moysi obtulerunt mẽte promptissima atque deuota, primitias Domino, ad faciendum opus tabernaculi testimonij; quidquid ad cultum, & ad vestes sanctas necessarium esset, viri cum mulieribus præbuerunt, armillas, & inaures, annulos & dextralia, omne vas aureũ in donaria Domini separatum est: & denique nil habebant pretiosum; quod non libenter offerrent, adeo vt sequenti cap. dicant artifices sanctuarij ad Moysem, plus offert populus quàm necessarium sit: iussitque Moyses, prꝛconis voce cantari, nec vir, nec mulier quicquam offerat vltra in opere sanctuarij: sicque cessatum est à muneribus offerendis, eo quòd oblata sufficerent, & superabundarent. Quod sanè nobis ignominiæ esse debet, ut scilicet tam remissi simus in hac re. Cæterum eò iam scribꝫ & phari sęi deuenerant, ut ita templum negligerent, ut non solùm nõ ornarent illud, sed etiam ex domo orationis facerent speluncam latronum, vt ait ipsis Christus in hoc Euangelio; ut iam ferè uiderentur nostri similes. Quid igitur expectare possumus, nisi ut Deus nobis comminetur, sicut nostri similibus cõminatus est per Aggæum dicens: Nunquid tps vobis est, vt habitetis in domibus laqueatis, & domus ista deserta? & nũc hęc dicit Dñs exercituum: seminastis multũ, & intulistis parum: comedistis, & non estis saturati; bibistis, & non estis inebriati: operuistis vos, & non estis calefacti. Quare ascendite in montem, portate ligna, & ædificate domum, & acceptabilis mihi erit, & glorificabor, dicit Dñs. Verũ quia id præstare non vultis, quia domus mea deserta est, & vos festinastis vnusquisque in domum suam: pp hæc super vos prohibiti sunt cæli ne darent rorem, & terra prohibita est ne daret germen suũ, & uocaui siccitatem super terrã, & super montes, & super triticum, & super uinum, & super oleum, & quæcũque profert humus, & super homines & super iumenta, & super omnem laborem manuum. Vide igitur quantũ succenseat Deus contra eos qui de domibus suis ædificandis sunt maxime soliciti, cũ interim diuina templa negligant. Quid quęso clarius dici potuit? Item 2. cap. ait propheta, qꝛ propter negligentiam ædificandi templum, omnia eorum opera erant polluta, & contaminata.

Magna cupiditate cæcantur aliqui bonorum temporalium.

Eliciebat omnes vendentes & ementes. Sumus quidẽ usque adeo terrenis rebus immersi, sicut Iudęi, & cupiditati dediti,

A diti, quòd nequaquam rectam sequamur viam, etsi eam videa
mus, & cognoscamus. ò quam multi condemnantur propter
hanc cupiditatem rerum temporalium! primus quidem præ
scitus in mundo fuit Caim, qui habuit nomen ex cupiditate,
nam Caim idem est quod acquisitio, & ita vt ait Iosephus in- Iose. lib. 1.
uenit pondus & mensurã; & idẽ inquit supplementũ Chron. antiq. c. 4.
lib. 1. Hic diuisit terras, & agros, & terminos: Vide igitur quo- Supplem.
modo se iam cupiditate implicaret, etsi latissimum haberet chro. li. 1.
mundum, & inhabitatum, denique eò peruenit cupiditas, vt vi Gen. 4.
deretur à fratre impediri, quominus latius tenderet cupidita-
B tis vela, atque ita fratricida factus est. Aegyptios etiam excæ Exo. 15.
cauit cupiditas, vt diteſcerent spolijs Hebræorum, & vt eos
seruituti sempiternæ subiugarent, adeo vt rubro mari submer
si fuerint, nec vnus euaserit ex eis. Et nota quòd ait scriptura;
Deuorauit eos terra, etsi à mari submersi sint, vt intelligamus
quantum seruirét rebus terrenis, vt notat Origenes, affirmans Origenes.
causam perditionis fuisse, q̃ nimium terrenis rebus inhiarent.
De talibus ait Petrus in sua 2. Canonica, Cor exercitatum ha 2. Pet. 2.
bentes in auaritia, derelinquentes viam rectã, errauerunt secu
ti viam Balaam. An non cæcus erat Balaam præ cupiditate, Num. 22.
C cùm non videret quæ uidebat asina? Sic igitur isti adeo cæci
erant & auaritiæ dediti, ut non uiderent quod erat luce meri-
diana clarius, uidelicet quòd ex domo orationis, facerent do-
mum negotiationis & speluncam latronum.

Ponderatione maxima dignum est, quòd dicat Apost. Ti- Tim. 6.
moc. scribens, radicem omnium malorum esse cupiditatẽ Scin Simile.
dere quidem ramos alicuius arboris subdifficile est, at uerò ra
dicem stirpitus eradicare, siue maximo labore fieri non po-
test. In hoc mundo habet dæmon plantatam arborem vitiorũ, *Plantator*
cuius arboris ramus unus est superbia, alius gula, alius luxuria *vitiorum*
D radix uero arboris est cupiditas, quę difficilius eradicatur quã *damon.*
sciadantur rami: hoc est cum aliquo labore semouebis gulã,
& sensualitatem, atque alia huiusmodi, at uero cupiditatem
non sine maxima difficultate. Si filius tuus in Turcarum ma- Simile.
nus uenit, remedium habet, etsi aliquis sit labor in eo redimẽ-
do; at uero si incidat in animalia fera & fame confecta, uix su-
pereſt remedium. Omnes quidem peccatores sunt serui diabo
li, ut ait Christus apud Ioan. At uero cupidi & auari sunt eius Ioan. 8.
cibus & esca. Hoc significare uoluit Christus, cùm dixit ser- Gen. 3.
penti, Terram comedes omnibus diebus uitæ tuæ. Quasi di-
cat, ut exponit Aug. cibus tuus erunt peccatores terreni, quo- Psal. 16.
rum corda cupiditate plena sunt: quique Oculos suos statue-

Mat.26. runt declinare in terram. Satis in cæcitate Iudæ manifestatum est, quanta incommoda inuectet cupiditas. Item cupiditas excitauit Sichimitas, ut circunciderentur, cùm fuit illud stuprum Dinæ. Vnde dicebant; si circuncidamus masculos nostros, substantia eorum, & pecora, & cuncta quæ possident, nostra erunt. Quare permisit Deus, ut ait Chrys. illos atrocissime gladio perire. E

Gen.34.

Chrys. in Gen.

Cupiditatem multi auidissime sectantur.

Olim solebant homines propter honorem, & uitam & bona in discrimen uocare, nunc autem honorem, & uitam pro diuitijs obiiciunt, tanta ardent cupiditate: Quod uidemus in parabola illa uineæ insinuari: siquidem non murmurabant q prius alij mercedem accepissent, quod uidebatur esse honoris, sed quòd tantum alijs dedissent quantum sibi, in quo uidebatur cupiditas, & maior cupiditas quàm uanitas repræsentatur. Vis uidere quò peruenerit diuitiarum cupiditas? Considera quòd Hieroboam cupiditate excæcatus, altare erexerit, ut ita populus adoraret uitulos, & sibi maius commodũ proueniret. Qua cupiditate adeo excæcatus erat, vt ab ea deduci non potuerit, vel si miracula videret aridi brachij, & statim sanitati restituti, tum etiam quod altare finderetur & cinis spargeretur. Vsque adeo multi sunt cupidi, vt ad extremam vsque Indiam eant, nec considerant, quòd quamuis vnus prospe retur, tamen centum sunt quibus infeliciter res succedit: item his nostris regionibus etsi aliquis reperiatur qui ex sorte amplam pecuniam referat, sunt tamen innumerabiles quibus res infeliciter cadat. Vnde in lib. Sapien. dicitur; Fascinatio nugacitatis obscurat bona, & inconstantia concupiscentiæ transuertit sensum, vt propter incerta, certissimis periculis exponantur. Quæque etsi reuera consequantur, cras tamen finienda sunt. Hinc Augustin. in meditatio. ait, Cur per multa vagaris huius muncio, Deum quære, & ibi bene inuenies. F

Mat.20.

Diuitiarũ amor nos excæcat.

3.Reg.15.

Simile.

G

Sap.4.

Augustin. in meditat.

H

O ingentem nostri temporis miseriam, vt omnes diuitias sectentur: olim quidem propter virtutes & scientias relinquebantur omnes diuitiæ, nunc verò propter diuitias plurimi homines etiam Deum relinquunt. Laudat Plutarchus Phocionem philosophum inter Athenienses, qui quamuis pauper & indigus esset, tamen doctissimus habebatur; & quamuis pauper esset, non ideo erat quòd diues & opulentus esse non posset, sed quia diuitias, & opes omnes contempserat & parui fecerat. Quod aperte ostensum est, nam cùm Alexander Macedonum Rex de Persis triumphasset, & ex amplissimis spolijs ad Phocionem ad ferre iuberet munus quoddam auri, admi-

Plutar. Phocion. Exemplũ notabile.

rans

A rans Phocio de tantis diuitijs, interrogabat nuncios, quorsum Alexander sibi magis quàm alteri philosopho Athenienſi tã pretioſum munus mitteret? Cùmque reſpondiſſent nuntij, q ipſe eſſet præſtãtiſſimus philoſophus. Si hęc ita ſe habent ait, dicite regi, vt talem me eſſe ſinat, qualem me eſſe exiſtimat, aurum vero ſuum alijs det, ne in me cito aliud ab eo quod ipſe cogitabat inueniat. Et quamuis dicerent Alexandrum ideo ſuccenſurum, noluit aurum accipere. De Anaxagora fertur, q multas diuitias ſpreuerit & contempſerit, tandemque in carcere mortuus fuerit apud Athenas, q diceret, ſolem non eſſe B Deum, nec dignum eſſe adorari, ſicut tunc Athenis adorabatur. Vide igitur quam multis interuallis iſti philoſophi quamuis gentiles nos ſuperarent in contemnendis diuitijs, & quam clarioribus oculis cupiditatem ipſam intuerentur, & ab ea abhorrerent.

Contemnere debemus temporalia bona.

Anaxa.

Athenienſes ſolem adorabãt.

Cupiditati ait Seneca, nil eſt ſatis, naturæ etiam parum ſatis eſt: nulli tam inops exilium eſt, quod non alendo homini fertile ſatis ſit. Neceſſarijs rebus exilia ſufficiunt, ſuperuacuis ne regna quidem ampliſſima. Animus ipſe eſt qui diuitem quemque facit. Res planè mirabilis eſt; vt alibi ait idem Se- C neca, quòd permulti boues atque cameli in eodem loco paſcuntur, & multi elephantes in vno campo, & innumerabiles aliæ beſtiæ in eodem monte, & nemore ſuſtententur, eiſque omnibus ſuperabundans ſit paſtus, quo animalia illa exaturentur, & tamen cupidus vnus dumtaxat, & auarus homo non impleatur vnquam & ſatietur: Vrbibus longe patentibus, prouinciis, regnis, & toto denique mari. Omnia enim hæc ſaltem deſiderio complectitur, modoſque inueſtigat omnes, per quos ſuus inſatiabilis appetitus poſſit impleri & ſatiari.

Seneca ad Albinam matrem.

Sen. lib. 8. epiſt. 61.

Humana cupiditas inſatiabilis.

Quemadmodum canis eſuriens, & famelicus, ſi ipſius do- D minus edens aliquid de menſa proiiciat, quam citiſſime illud deglutit, ſtatimque oculos coniicit perattente in dominum ſuum, & multis porro corporis motibus, ac caudæ frequenti adulatione ſignificat famem, quaſiq; admonet, vt ſibi aliquid aliud mittatur, vt poſſit ſatiari, & quamuis ſæpè proiiciatur, adhuc ut ſibi plus detur expectat, ut magis, magiſque bulimia excitari videatur. Eadem plane ratione ait Seneca, ſe habet auarus homo, ſemper enim oculos in ipſam fortunam coniectos habet, vorans, & deglutiens, magis, magiſque eſuriens, & vt plures diuitias, & opes ſibi largiatur anhelans, ſic adeo, ut quo plures recipiat, eo amplius in eo habendi, & poſſidendi fames inexplebilis augeatur, & creſcat.

Simile.

Senec. lib. 10. epiſto. 73.

Auari nũquam ſatiantur.

Bernar. *Sitis inexhausta auari.*

Duo sunt, vt inquit Bernardus, necessitas, & cupiditas, quę E miserum hominis pectus perpetuò vrgent, stimulant, atque dilacerant, eòque impellunt, vt omni ratione congerendis opibus incumbat. Sed necessitas quidem naturæ consulere intendit, cupiditas verò luxum quærit. Ex his autem duobus humanæ mentis stimulis, vter sit vehementior, non facile quisque, dixerit, nisi qui definire poterit vtra sit vehementior sitis, falsa ne febricitantis, an vera sitientis. Nam & æger ob incendiũ febris vehementissime sitit, & sanus cùm necessario ad vitam humore destitutus est, simili flagrat siti. Sic ergo & pauper qui necessarijs ad vitam eget, & auarus diues qui nõ eget, vter F que vehementer sitit; ille verò eget quibus necessitatu subueniat, iste quibus libidini satis faciat.

Simile.

Auari in miseria viuunt.

Magna rerum temporalium solicitudine modo exagitantur homines.

Cupiditas impedit animæ quietem.

Vendentes & ementes. Vide obsecro quam diuersi essent hi cõtractus & negotiationes à libero animo, & his curis vacuo, vt Deo possit inseruire. Plurimum sanè obstant animę nostrę quieti, istæ immoderatæ solicitudines rerum temporalium. Quotidie perdunt miserrimi homines spiritualem gustum, & rerum diuinarum dulcedinem, quod se obruant huiusmodi negotijs secularibus & terrenis. Adeo multi dediti sunt G

2. Par. 36. his curis, vt dicere possint quod dicebat Manasses, Incuruatus sum multo vinculo ferri, & non est respiratio mihi; sic isti ita his solicitudinibus mundanis exagitantur, vt vix respirare possint, & quod peius est, nunquam fatigantur, nec apertis oculis videre volunt in quo versentur statu & labore. Quin etiam cùm negotia non abundant, affligi videntur, cum tam exercitati sint tanto oneri sustinendo. De quibus dici potest illud H

Oseæ 10. Exo. 5. Oseæ, Ephraim vitula docta diligere trituram. Videns Pharao tantam multitudinem Hebræorum, & quomodo quotidie creseeret, curauit eos occupatione assidua distinere, & eis posuit præpositos, qui opus vrgerent, & eosdem castigarent, vt ita oppressi, ne cogitarent quidem contra terram rebellare.

Origenes. *Cura tẽporalium impedit nobis viã ad cælum.*

Vbi dicit Origen. quòd dæmon astutissimus eadem inuentione nobiscum vtitur. Videns enim nos spiritu quieto, & quòd virtutibus acquirendis incumbimus, curat nos distrahere curis & negotijs secularibus & vanis, adeo vt tanquam laberyntho aliquo concluſi, nos extricare nesciamus, sed potius occupati in plantando, ædificando, vendendo, emendo, litigando,

con-

A contrahendo, solicitando, ita conturbemur & inquieti simus, vt Deo vacandi non supersit spatium aliquod, nec orandi, nec negotia nostra spiritualia componendi, & conscientiam perlustrandi. Vnde fit vt in tanta perturbatione multi homines illicitos contractus faciant, & contaminatã referant conscientiã.

Vnde quæso prouenire existimatis, vt homines tam soliciti sint rerum temporalium? sanè non aliunde prouenit, quam q parum de Deo fidant, nec sibi persuadent à Deo sibi præstanda quæ opus fuerint, vnde fit vt taliter viuant, ut uideantur quodammodo nolle sibi à Deo prouideri, sicut prouidit olim *Mali parũ in Deo confidunt.* 3. Re. 16.

B Eliæ fame laboranti. Quare præstiterit multo in Domino confidere quàm in hominibus. Longe potius fuit Ioseph, ut Gen. 40. ipsum per aliquod tempus pincerna Pharaonis obliuisceretur, quàm si statim causam eius tractasset: siquidem interim Deus eius curam gerebat, & somnia Pharaonis disponebantur, atque omnia ad maiorem ipsius Iosephi prosperitatem dirigebantur. Ordinauit igitur Deus, ut Ioseph potius Deo q̃ ipsi pincernæ se obligatum nosset. Vt doceret nos Abraham Gen. 14. quanto sit præstabilius in Deo quàm in hominibus confidere, aut in nostra humana negotiatione, noluit accipere quid-

C quam de his quæ largiebatur rex Sodomę: Vnde & dixit ei, se nil accepturum, ne diceretur quòd eius causa factus esset locuples, aut quòd propria industria ea acquisiuisset, sed potius omnia Deo accepta ferre voluit, & in eo spem omnem locare. Sic igitur nos facere debemus, confidentes semper quòd tanquam pijssimus pater nobis prospiciet ac prouidebit, cùm volucribus cæli prouideat de alimentis, & in nido stantibus, tum etiam lilia vestit, & fœnum quod hodie est, & cras in cli- Mat. 6. banum mittitur. Audiamus igitur prophetam dicentem, Iacta cogitatum tuum in Domino, & ipse te enutriet. Non as- Psal. 54.

D sero, vt penitus temporalia negligas, & deseras, sed ne sis de ipsis nimis solicitus, ita vt animæ quietem lædas.

Offenditur quidem Deus, q̃ videat homines tantam solicitudinem gerere rerum temporalium: siquidem prę̃ferre videntur exiguam fidem, & spem erga Deum, ita vt videantur existimare, aut ipsum non esse patrem suum, aut non habere prouidentiam harum rerum. Hæ quidem sunt gentilium negotiationes: vos autem non sic, ait Christus. Ex eo quidem quòd homines sibi persuadent secum non præclare agi in re- Mat. 6. bus temporalibus, nisi summam assidue solicitudinem adhibeant, proueniunt multæ, & graues Dei offensiones; videlicet, vt temporalia præferamus spiritualibus, & negotia corpo-

Parum videtur multi de Deo confidere.

ris, negotijs animæ; contra quos dicit Christus, nonne plus est E
Num. 24. anima quàm esca? Quasi diceret, incumbe tu homo in eam cu
Magnã de nobis Deus curam gerit. ram, ut mihi libenter seruias, cętera meæ curæ sunto. An non hoc nobis insinuare uoluit Deus præcipiens ut panes propositionis ante conspectũ eius in altari ponerentur nocte dieque? nunquid Deus cibo indigebat? Hoc igitur fecit, ut curam nobis declararet, quam de nobis gerit, & quod intelligat nos pane indigere. Vnde per Mat. ait; Scit enim pater uester, quia his
Mat. 6. omnibus indigetis: nolite ergo soliciti esse in crastimum: nec debetis tam solicite curare quæ mihi incumbunt.

Magna Dei prouidentia. Omnia quidem quæ Deus creauit, sua habent munera & F officia, cæli mouentur, planetæ in hæc inferiora influunt, terra fructificat, canes alij uenationi terrestri intendunt, alij aquaticæ deseruiunt, siue ostentationi prædæ, alij gregi custodiendo, credibile ergo est hominem propter aliquid creatũ. Quod si dicas ad hoc esse ut diuitias paret, & mercaturæ intendat. *Homines non sunt creati ad hæc terrena parandã.* Non id mihi persuadebis, nec est credibile tam excellentem creaturam propter rem tam uilem esse creatam; imo potius ut ait Dauid, Omnia ista subiecit Deus pedibus eius. Si igitur
Psal. 8. ad id homo non est creatus, uideamus ad quid præstandũ fue-
Psal. 88. rit à Deo conditus: Numquid, ait Psalm. uanè constituisti G omnes filios hominum? neque credendum est esse homines creatos ad edendum & bibendum, ac delicate uiuendum, ad quæ uidentur homines negotiationes suas dirigere, siquidem
Seneca. Seneca etsi gentilis dicebat: Maior sum, ad maiora natus, quã ut uile sim mancipium sensuum meorum. Aequum est igitur
August. ut intelligamus quorsum sit homo conditus. Vnde Aug. ait; Creauit Deus hominem, ut summum bonum intelligeret, intelligendo amaret, amando possideret, possidendo frueretur. Considera igitur hoc tempore quantũ aberrent homines ab huiusmodi scopo, siquidem nil magis obliuioni tradiderunt. H Quid igitur ignominiosius esse potest, quàm ut ad quod conditi sumus, ignorare uelimus?

Eph. 1. De prædestinatis quidem dicit Apost. Ephesijs scribens,
Laudemus Deũ in hac uita, siquidẽ in alia id facturi semper sumus. In quo etiam nos sorte uocati sumus prædestinati secundum propositum eius, qui operatur omnia secundum consiliũ uoluntatis suæ, ut simus in laudem gloriæ eius. Quasi diceret, ut incipiamus iam Deum laudare in terra, qui in cælo id semper præstituri sumus. Qui hoc non præstat, meritò timere potest, quòd non sit de numero prædestinatorum, quoniam tam parũ ea gustat, quæ in cælo gustare debet, iuxta illud Psal. Il-
Psal. 121. luc enim ascenderunt tribus, tribus Domini testimonium Israel,

A rael, ad confitendũ nomini Domini; Video autem nullam ferè aliam posse excusationem dare, quàm quòd temporalibus negotijs impediatur, quo minus id præstet. Quare his modum adhibere debes: Solicitudò quidem nimia Esau eum pertraxit ad paupertatem, & tot incommoda, atque ad amittendã patris benedictionem. Sunt aliqui qui solùm confidunt de suo labore & solicitudine, de quibus ait Deus per Abacuc, immolabit sagenæ suæ, & sacrificabit reti suo, quia in ipsis incrassata est pars eius, & cibus electus eius. ò miserabilem hominem qui in Deo non confidit, sed in retibus suis, quique ea de re B gloriari solet: ut fere fit. Admiratione sanè dignum est, quòd uideamus multos ita immersos his curis, & negotijs temporalibus, ut meritò ipsis quadret, quod de horribili dracone ait Iob. Ecce absorbebit fluuium, & non mirabitur, & habet fiduciam quòd influat Iordanis in os eius. Sic enim isti nullum regnum intactum relinquunt, nullamque prouinciam & nationem, ubi non negotientur. Vide igitur quam quiete poterunt negotia salutis suę tractare, & quam quiete ingrediantur templum ad orandum.

Gen. 24.

Abac. 1. *Cõfidamus in Deo, & non in rebus temporalibus.*

Iob 40. *Cupidi homines toto terrarũ orbe negotiãtur.*

Magna est multorum solicitudo ne temporalia amittant C bona, vnde si aliquod officium, vel beneficium est resignandum, vide quam sint in ea re diligentes, ne aliter hæc temporalia bona amitterent, dicuntque statim hoc opportune faciamus, ne fortè cùm vellemus non possemus. Hic sanè solemus tempus ipsum optime obseruare, & in talibus rebus expendere. Item ne bona amittamus temporalia, vide quam cautè negotiemur, & quantis cautelis publica instrumenta per tabelliones publicos faciamus. Item in hærede creando quantopere obseruamus stylum: tum etiam in substituendo, si ille moriatur, quotidie in contractibus mortis mentionem facimus, D sæpeque eam ad memoriam reducimus dicentes, ita esse, hæc disponenda & ordinanda. Nunquam dicimus, sed iam ex hoc peccato emergamus, ne nos inopinata occupet mors: aliena re stituamus, quia nulla est secura hora: concubinã relinquamus ne morte præoccupemur. Hoc conquerebatur Isa. dicens; Qui vides multa nonne custodies? qui apertas habes aures, nonne audis? Quasi dicat, vtinam ita solicitus esses de rebus cælestibus, ac sollicitus es de terrenis. Et alibi idẽ propheta ait, Quare appenditis argẽtum, non in panibus, & laborem vestrũ non in saturitate? Quasi dicat, quare laborastis p p illud quod vos saluare non potest? Quid quæso faceremus si sine labore fieret acquisitio diuitiarum, & cum delectatione, & conseruatio

Magna est multorũ solicitudo circa temporalia.

Magnam gerimus curam rerũ tẽporaliũ.

Salutẽ animæ negligimus.

Isa. 42.

Isa. 55.

E

Acquirere diuitias laboriosum.

Oseæ 2.

Figura.

F

Isa. 13. 21. 23. &c.

In magna quidem angustia viuunt auari, quod tamē non agnoscunt.

G

H

Templum Dei est anima nostra, non igitur eam inquinemus.

postquam partę sunt? siquidem modo cùm incumbat nobis tantus labor in eis adquirendis, nihilominus tamen ita ipsis inhiamus, ac si non esset laboriosa acquisitio vel conseruatio. Non quidem absque causa voluit Deus, vt cum angustia, & sudore diuitias pararemus: sed vt videntes tot labores, & solicitudines, ab earum amore diuelleremur. Vnde per Oseam ait; Sepiam viam tuam spinis, Quæ quamuis ita sint, tñ mundani diuitijs inhiant, vt nullos videantur pp eas sustinere labores: imo nec vñr eos labores cernere. Non sane mysterio vacat, q̃ gentiles & barbari cùm essent in Arabia, in Aegypto, & Babylonia, & in alijs peregrinis prouincijs, non intelligerent quot haberent peccata, & quãtum portarent onus, & tñ hoc videret Isaias in Hierusalem positus, sicut in multis capitibus prophetiæ suæ manifestat cùm ait: Onus Babylonis, onus in Aegypto, onus in Arabia, onus in Damasco. In quo voluit significare quæ quotidie accidere videmus his negotiatoribus, vt scilicet nos cñ videamus quotidie ipsos reuoluentes libros rationũ suarum, item exigere & subducere rationes, legere litteras, & rescribere, item pecunias recipere & congerere, solemus dicere: Deus bone, qũo potest vir ille ad tantas sufficiens esse negotiationes? Vnde illi vires suppetunt, vt tantum valeat, & possit sustinere humeris suis onus, & prouinciam tam duram? Qũo potest tot tantosque sustinere labores, & defatigationes? Quæ tñ omnia ipse non videt, cùm tñ humeris suis sustineat, propterea q̃ cupiditas ipsa, & auaritia eum cæcum reddit.

Feria III. post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO TERTIA.

QVM *Intrasset Iesus Hierosolymam.* Mat. 21. Vide quam varij sint ingrediendi modi in Hierusalẽ, & in templum. Ingreditur quidẽ insidens asinæ, & Iudæos de templo flagello eijcit, & mensas numulariorum euertit atque columbas. Sic duobus modis solet Deus in animam nostram tanquam in templum venire: vno quidem modo cum maxima suauitate, & mansuetudine, cùm dicimus: ò Deus meus quis esset tam felix, qui se totum tuo obsequio consecraret! ò si nunquam à tuo complexu & amore diuelleremur, si nunquam te offenderemus, si semper possemus

A semus in tua diuina gratia permanere, & iam in hac vita dulcedinem gloriæ gustare inciperemus! Aliquando verò ita ingreditur quasi furibundus, & comminando, cùm dicimus, o me miserum, ecquando seruitutem diaboli excutiam, quando omnem prauitatem deponam, quando satanæ minister esse desinam? Quid si nunc subita morte corriperer? Tunc igitur Deus totam commouet animæ nostræ ciuitatem. *Diuinas inspirationes recipiamus.*

Non est mirum si cùm ingrederetur arca domini in templum dagonis, illico idolum confringeretur: siquidem cùm Deus animam nostram ingreditur, illico recedunt vitiorum B idola. Et timor Dei nos penetrat, atque ita toti immutamur, vt qui nos norunt, dicant, quis est hic? Quæ tanta metamorphosis? Hæc planè est mutatio dexteræ excelsi. *Cum Deus in animâ ingreditur, quãta adportet bona.*

Eiecit omnes vendentes. Eijcit illos negotiatores, non q̃ vendere & emere ex se mala sint, siquidem respub. sine negotiatione huiusmodi non potest sustentari. Verumtamen vsque adeo homines sese obruerunt huiusmodi negotiationibus, vt quo plura possident, tanto plura aueant & appetant, ita vt cum diuitijs simul etiam crescat earum cupiditas: quod vtique adulantibus canibus euenire uidemus, vt quo magis eos paueris, C tanto plus crescere videatur eorum bulimia. Psal. 76. *Vendere et emere ex se malum non est.* Simile.

Domus mea, domus orationis vocabitur. Si illicitæ sunt huiusmodi negotiationes in templo materiali, annon magis illicitæ erunt in templo viuo animæ nostræ? cur igitur tam solliciti sumus circa mundana? & cur peruersas cogitationes in anima nostra tanquam in porticu demorari sinimus, cùm videamus propter has Deum ex sede animæ nostræ discedere, & semigrare, tanquam ex templo? 2. Cor. 6.

Obstinati in quanta viuant miseria.

D

CVm Deus in animam ingreditur, & eam pulsat diuinis inspirationibus, magna operatur: at verò interdum sunt alqui ita obstinati, vt tales impressiones non recipiant: De quibus Apost. ait; Cauteriatam habentes conscientiam. Nam quemadmodum caro ipsa igne cauteriata, dura relinquitur, & insensibilis: sic aliqui vitiorum igne ita cauteriatam habent animam, vt nulla exhortatio, vel inspiratio, aliquid ibi operetur. Ad hæc igitur tam dura emollienda corda plurimũ prodesset sæpe mente reuoluere inferni lamẽtabiles pænas, Christi passionem, tum etiam quantum is perdat qui Deũ perdit. Annon mirabile est q̃ tam assiduæ conciones quas audimus, nihil 1. Tim. 4. Simile. *Dura corda quomodo mollientur.*

Ionæ 3. nihil nos moueant, præsertim cùm paucula Ionæ verba amplissimam Niniuæ ciuitatẽ tantopere commouerent, vt ex toto corde conuerterentur oẽs, & pœnitentiã agerent? nos verò nulla prodigia ẽt, nec oracula diuina vllo pacto mouent. Que- E

Exod. 6. rebatur quidem Moyses, & dicebat corã Deo: Ecce filij Israel non audiunt me. Quasi diceret, populus ita diuinitus instructus, & tot prodigiis commotus, non vult credere qđ ei nomine tuo propono, itaque nec mouetur, neque doctrinã meã audire vult. Si barbari essent, non mirarer; at verò ꝙ familiares tui non cõmoueantur tali doctrina tua à me prædicata, id verò me in maximã ducit admirationẽ. Nobis quidẽ ista ẽt con- F

Obstinati in quanto versentur periculo.

Deut. 30. gruunt, & de nobis dici põt, quod sanctus Moyses conquereba tur dicens: Testes inuoco hodie cælum & terrã, quod proposuerim uobis uitam & bonũ, benedictionẽ & maledictionem: quasi diceret cùm vos his non cõmoueamini, commouebũtur sanè creaturæ insensibiles, ẽt saxa ipsa contra vos testabuntur

Gen. 31. in iudicio, contra vestram duritiam, & rebellionem: Si Iacob & Laban tumulum lapidum erexerunt in testem pacti, dicendo, tumulus iste erit testis inter me & te hodie, non est mirũ ꝙ ponantur in testes lapides, qui testificentur contra duritiẽ nostram: tuncque non audebit mutire peccator cũ se victũ vide- G

Psal. 105. rit. Si quidem, vt ait regius vates, Iniquitas oppilabit os suum.

Persistere in peccato quantũ no ceat.

Quòd aliquis consenuerit in peccato, in causa est ꝙ aliquis in vitio perseueret, & non cõmoueatur, etsi audiat multos clamantes prædicatores, & pulsantes inspirationes. Qui peccare incipiunt, ẽt exiguis vocibus commouentur. Turdi quidẽ qui

Simile. dudum in turrim venerunt, statim commouentur, cùm cymbala ipsa personant, & celeriter auolant; at verò qui ibi diutius perstiterunt, non auolant, sed quieti manent: Nos igitur duriores adamante sumus, quos non commouere potest aliquid ad deuotionem, & lachrymas, & compunctionem. Si quod na- H

Similitu. tum est si comburatur aquam emittere, si igni non admoueatur, nunquam aquam emittet, etsi multis inferciatur odoriferis herbis: sic quamuis multa dicas duro uiro, nisi concipiat in

Amorem Dei nõ habemus, & ideo in virtute nõ proficimus.

se ignem amoris diuini, nunquam lachrymas emittet cõpunctionis. Pessimum est sanè indicium quòd alicuius conscientia herbis variis delectationum, & vitiorum abundet, & tamen lachrymas aliquas non distillet, quæ sint indices amoris, vel timoris Dei. Hoc uoluit significare Deus cùm dixit in Num.

Num. 26. Decima dies mensis septimi erit uobis sancta, atque uenerabilis, offeretisque hircum pro peccato: quasi sibi vellet nõ esse diem festũ in quo non placeant Deo lachrymę & cordis compunctio,

A punctio, atque ad Deũ conuersio. Cùm videt seruus Dei peccata alicuius & relaxationem, inde occasionem sumit ad considerãda aliqua quæ sibi aĩum in Deum incitent. Adã quidem postquam expulsus est de paradiso, ex loco aliquo contuebatur paradisum, vt posset mente recolere peccatum qđ commiserat, & pro eo dolere, Vtinam quotidie nos ad Christi pedes abijceremus, & supplicaremus vt in animam nostram ingrederetur, & intima cordis nostri commoueret, quo enim tunc tota aĩæ nostræ respub. commoueretur? At verò ita refrigescimus, vt deuotio nostra iam penitus extincta videatur. Sunt ve- *Parum sumus deoti.*

B rò mali ita in vitijs perseuerantes, vt in peccatis inueterati adhuc persistant, & in ipsis moriantur, atque ita duret hæc peccati febris in sempiternum. De quibus dicit Iob: Ossa eius replebunt vitijs adolescentiæ eius, & cum eo dormiẽt. Cauc igitur tibi peccator, & noli imitari duritiam Pharaonis, ne deterius tibi aliquid contingat. Vide qm̃ horrẽdum est incidere in manus eius, à quo iam septuagies sanatus es, ne audias, illud Hier. Insanabilis facta est plaga tua. Mirum sanè est, quòd qui nauigant, quantumuis pessimi sint, nihilominus tamen si tempestate aliqua percellantur, statim ad Deum accurrant, & con- *Obstinatio detestabilis.* Iob 20. Exo. 7. Heb. 10. Hier. 30. Similitu.

C uertantur, ac confiteantur peccata sua; nos verò qui quotidianis penè malorum vndis atque procellis iactamur, quos assidue tot clades, tot morbi, tot fames, & atrocissimæ pestes vexant, quos ex altera quidem parte immanissimus Christiani nominis hostis, Turcarum princeps, tot cladibus affligit; ex altera verò parte hæreticorum furor, infinitis propemodum & nouis quotidie erroribus vexat (quorum alter corporibus, alter animis pestem, exiliumque adfert) neque hanc tantam Ecclesiæ ruinam, ab irato & infenso domino immitti credimus, vt appareat dominum hoc quoque tempore pertinaciam no- *Nostra scelera & miserias agnoscamus.*

D strã, illis Isaiæ verbis castigare posse. Super quo percutiam vos vltra, addentes prævaricationem? Nullum est hominum genus, quod minus moueatur verbo Dei, nec diuinis inspirationibus, quàm qui in sua confidunt iustitia. Quidquid enim audiunt de pœnitentia, non putant ad se pertinere, sunt scilicet ex numero nonaginta nouem iustorum, qui non indigent pœnitentia: quibus dici potest quod ait Christus: Si in Tyro factæ fuissent virtutes, quæ in vobis factæ sunt, pœnitentiam vtique egissent. Item, Publicani & meretrices præcedent vos in regno Dei. Et quoniam nullo pacto impij commouentur ad pœnitentiam, potest vtique de ipsis dici, quod ait Hier. Percussisti eos, & non doluerunt: attriuisti, & renuerunt accipere disci- Isa. 1. Ferus in Ioan. 1. Luc. 15. Matt. 11. Matt. 21. Hiere. 5.

disciplinam: indurauerunt facies suas supra Petram, & noluerunt reuerti. E

Simile. Duri & obstinati in malo, per verba & prædicationes, & inspirationes, non emolliuntur, sicut duri lapides, super quos si
1. Reg. 2. cadet aqua, nõ mollescunt interius. Sic Heli verbo filios cor-
1. Reg. 8. ripuit, sed nõ profuit, vt 1. Reg. habetur: Samuel satis dixit po-
1. Reg. 20. pulo graues cõditiones Regis, & voluntatẽ Dei, sed nõ potuit immutare animũ eorum; Nec per verba Ionathæ admonentis, nec per beneficia Dauid cor durum Saulis potuit immutari. Multa verba dixit Abner ad Azael, vt nõ persequeretur eum,
2. Reg. 2. sed ipse nõ assensit, & occisus crudeliter fuit, vt habetur 2. Re. F
Nuntij Ezechielis instruebant, & prædicabant viris Iuda, sed
2. Par. 30. ipsi obdurati, subsanabant eos. Duri, & obstinati quãtumcunque viderint signa, & mirabilia fieri, propter hoc nõ mollificãt mentes suas: sic indurati fuit cor Pharaonis, quòd ad nulla signa, quæ Moyses de mandato Domini faciebat, emolliebatur
Exod. 5. 6. ad credendum Dño, vt in Exo. habetur. Duri & obstinati nõ
7. 8. & 9. solùm non acquiescunt, sed etiam si reprehenduntur, peiores
Gene. 4. fiunt. Nam durior fuit Cain post admonitionem Domini, &
2. Par. 24. fratrem occidit. Obstinati Iudæi Zacharia increpante, & com
Act. 7. monẽte, eum crudelitet occiderunt. Idem successit Stephano. G

Vitas aliorum non inuestigemus.

Qvis est hic? Curiosi sunt plerique in aliena vita explorãda, & in percunctãdo de varijs quinam sint, & quomodo viuant: sed longe præstabilius esset, si de se ipsis inquirerent,
Eccle. 21. qũo viuant. Hoc insinuauit Eccl. dicens: Qui timet Dñm, cõ-
Simile. uertetur ad cor suũ. Cùm aliquis etsi centũ viuat annos, seipsum nondũ planè cognoscat, quorsum percontabitur qui sint
Alienos explorãs de fectus, qui ad sprios ẽcursus. alij, cùm præsertim in seipso tãta videat emendanda? Qui lo- H
cupleté aliquam domũ inhabitat, & cibo, ac potu abundãtem, non curat inde exire. Siquidem habet innumera, quibus opus habet intra domũ. Qui verò domum habet male ordinatam,
Maledici sunt multi & detractores omnium. & non habentẽ necessaria, semper foris quæritat aliena. Probus quidẽ vir intra se habitat, at verò malus vitam aliorũ inuestigat. Non assequentur multi palmã cęlestis regni, cùm nolint intelligere vbi resistere debeãt hosti, & tẽtationibus: siquidem ita præliari volunt, vt detrahant omni hominum statui, clericis, monachis, connubio iunctis, viris, fœminis, episcopis, & prælatis, & inquirunt quid faciant, vnde veniant, quomodo viuant, & quomodo ex paupertate diuites facti fuerint. Alij de

mulierum

A mulierum pompis multa dicunt, & quomodo mariti patrimonium exhauriant. Alij de gubernatoribus reipub. loquuntur tam ſpiritualibus quam temporalibus, per ſingulos diſcurrendo, dicendoq; quòd aliter ipſe ſe gereret, ſi reipub. clauũ moderarentur. Vnde fit vt ſui ſemper obliuiſcantur, qui ita aliena quæritant, atque ita à dæmone vincuntur & vinciuntur, cũ minus id exiſtimarent, & ſe alienis negotijs applicarent. Ita ſanè multi de alieua vita inquirunt, & aliorum facta explorant atque dicta, vt inde confuſionem maximam & ignominiam reportent, atque incommodum. Sunt ſanè inſtar canis, qui adeo B os ipſum dentibus rodit, vt ſanguinem ex gingiuis eliciat, & os ſuũ lædat, Qui enim huiuſmodi detrahẽtes audit & ſuſurrantes, ſtatim dicit: videte obſecro quis loquatur, cùm potius tacere deberet, ſi ſuæ exiſtimationi conſultũ cuperet: ſatius igitur eſſet tacere, & in ſinum ſuum manum immittere, nam illam vtique leproſam educeret: aperte enim nouimus qualis ſit ipſe, & in quanta verſetur ignominia. Sunt igitur iſti inſtar galli næ, quæ interdum ſcarificando, & terram fodiendo, cultellum aliquem inde educit, quo iuguletur.

Iudicãt de vita aliena, qui ſuã obliuiſcuntur.

Similitu.

Qui de alijs murmurant, etiã ipſi ab alijs taxãtur.

Simile.

Sanè ſicut experientia ipſa rerum magiſtra, & philoſophus C ipſe nos docet, inter obiectum ipſum & potentiam debet eſſe diſtantia requiſita & proportionata. Vnde fit vt multi homines qui ſe prope intuentur, ſine vlla diſtantia, pp ſui amorem, quo ducuntur, non poſſint ſe rite contueri, ac diligenter explorare & rimari: aliena vero facta, quæ paulo remotius proſpiciunt, accuratius diſpicere ſolent, & de ipſis iudiciũ & cenſurã ferre. Quare vt exploratius propria noſcãt facta & flagitia, ne ceſſe eſt, vt ſub aliqua tertia perſona, ea conſpiciãt & contuean tur. Hinc factum eſt, vt Nathã ipſius Dauid ſcelus ſub aliena perſona depinxerit atque deſcripſerit. Figuram ẽt huius rei in D eo habemus, q Moyſi virga ipſa à ſe ſeparata, ſerpens appareret: cùm aũt eam ſibi admoueret, videbatur virga recta: ſic vtique aliena facta vñr nobis inepta & flagitia; noſtra vero, cùm ea prope intueamur, recta videntur: & cũ noſtra negligamus, inde fit vt aliena dirigere & ad normã reducere velimus, murmurando atq; dicendo, quis eſt hic? Videas quidẽ ſæpe in magnis ciuitatibus, ne filij à domo aberrent, ſolere matres tabellam quandã inſcripto noĩe parentum & viciniæ, ipſis apponere: ſic igitur nos ſi attente cõſideremus, intelligemus quotãis nobis à matre Eccleſia in frontibus ſcribi, q filij pulueris & luti ſumus, & q domus noſtra ſit ſepulcrũ: ſanè qui hoc obliui ſcitur, & aliena facta inquirit & rimatur, nõ poterit nõ perire.

Aristo. 2. de Ani.

2. Reg. 7.

Exo. 4.

Qui iudicant alienam vitã ſæpe fallũtur.

Simile.

Cum

Mat. 16. Cùm Christus à Petro percontatus est, quem dicunt homi E
nes esse filium hominis? nõ de alienis percõtabatur, sed de ip-
so inquirebat, vt intelligamus nos non debere alienam perscru
tari vitam & facta, sed nostrum debere inspicere & contem-
plari finum. Cæterum cùm cognitio sui sit adeo difficilis, vt
Psal. 9. Dauid dicat, Delicta quis intelligit? præbet nobis exemplum
per alienas personas id inquirendi de vita nostra, vt scilicet à
talibus hominibus, ab omni passione remotissimis, quales nos
Exẽplum. simus, vere intelligamus. De Philippo quidem Macedoniæ re
ge legimus, quòd inter alios pedissequos, vnum haberet, qui
ipsum sæpe quotidie hac voce commoneret, Philippe, homo F
es: qui sanè famulus in præstantiori officio quàm cæteri, ipsi
Contemplemur quales simus, & non insolescemus seruiebat. Hinc etiam est quòd Deus sæpe Prophetas suos ap
pellare soleret, filios hominis, ne præ tantis vaticinijs & oracu
lis diuinitus acceptis, aliquando insolescerent & superbirent:
Nam certe hoc tempore iam ferè leui de causa solent multi
insolescere, atque vsque adeo sibi placere, vt obliuiscentes pro
pria facta, aliena diligentius per vestigent & indagent, dicen-
tes, quis est hic?

Aliena facile iudicamus. Curiosi multi statim esse solent in exploranda & rimanda
aliena vita, & censura facienda de vnoquoque, etsi leuissima G
admodum huiusce rei & perexigua indicia habeant, cũ tamen
illud exploratissimum sit, nos facile labi solere & errare, mul-
taque iudicia temeraria facere, deprauata, atque corrupta. Sic
Iudith 14. Vagao cubicularius Holophernis, facile iudicauit Holopher-
nem cum Iudith dormire, cùm lõge aliter esset. Hinc sanctus
Iob 15. Iob dicebat: Cùm pax sit, semper malus suspicatur insidias.
Multi de integritate sua soliciti, & vitia sua minime cõsideran
tes, in aliorum delicta seueriſſimi iudices sunt, qui nunquam
non in ore aliorum crimina habent, cùm tamen seipsos nõ in-
Simile. spiciant, neque sua ipsa scelera, quæ erunt fortasse multo gra- H
uiora, videant. Itaque ad aliena delicta lynceos, ad sua vero cõ
D. Bern. templanda, talpæ oculos habent. Curiosum enim ait Bernar.
genus hominũ, ad cognoscendam vitam alienam, desidiosum
Simile. vero ad corrigẽdam suam. Qua in re senibus quibusdam simi
les plerique mihi esse videntur, quorum acies oculorum sic af
Luc. 18. fecta est, vt cùm res à se distantes videant, tamen prope posi-
Suos defectus obliui scũtur qui alienos rimantur. tas minime vident. In templo quidem erat Pharisæus orans,
qui tñ inde quotquot in plateis erant, raptores, iniustos, & pu-
blicanos videbat: cùm tumorem tamen suum, quẽ intra se ha-
bebat, minime cerneret, trabemque in oculo suo gerens, nec
videns, publicani solicitus erat: qui oĩum aliorum oblitus, to-

tus

A tus in scelerum suorũ cogitatione uersabatur. Solus uerò ille aliena vitia carpenda maxime idoneus est, qui nil habet quod vere reprehendi possit.

Templum Dei reuerenter tractandum est, & frequentandum.

Si templa reuerenter ingrederemur, ꝓspe-riores exi-remus.

Quomodo debeamus templũ in trare.

Accedere cum pom-pa ad tem plum, quã tũ noceat.

Humilie-mus nos, si cũ Deo cõ-mode tra-ctare mur.

ET intrauit Iesus in templum Dei. O si ingrederemur Dei templum vt facere oportet, quanto præstantius negotiaremur, & quanto cumulatiores donis egrederemur. Cur obB secro existimatis nos qui tam sæpe templum visitamus, tã parum proficere? Sanè propter minimam deuotionem quam gerimus, quin potius accedimus superbia inflati, vanitate, & ostẽtatione. Væ illis qui cum tali accedunt præparatione! væ vobis, ait Deus per Amos prophetã, Qui opulenti estis in Sion, optimates, capita populorum, ingredientes pompatice domũ Israel. Quis quæso audeat põpatice ad regem intrare, & præsertim si fuerit ei proditor? Quia igitur Deum offendimus quotidie, accedamus ad eum tanquam rei & criminosi, veniã petituri. Sed iam heu, non veniunt multi ad templum, nisi vt C ad porticum, ad colloquendum, & negotia tractandum, ad contractus multos faciendos: Ita conuenit hebræorum cordi, id quod Deus dixit eis, comprehendens eos pro adoratione vituli, ut dicat textus, quod nullus cultu suo ex more fuerit indutus. Depositerunt ergo filij Israel ornatum suum à monte Oreb; & uos ut delictorum ueniam impetretis, acceditis ad festum diem celebrandũ, cum maximo cultu corporeo & pompa. Sèd quid de mulieribus dicam, quarum uanitas iam tolerari nõ potest, cùm se aliquæ interdum more meretricio ꝓp tantam uanitatem ornent? Hiccine est aptus modus accedendi ad D templum, ad placandum Deum, & ad sanctos inuocandos, ut nostrorum delictorum ueniam à domino impetrent? Rex qui dem Niniuitarum cũ suis potestatibus etsi barbaris, intellexerunt, quòd ad peccatorum ueniam implorãdam, & ad Deum placandum, non erat accommodatũ uestibus uti fericis & pretiosis, sed potius uestes suas delicatas, in asperitatem & ciliciũ commutarunt: tu uero qui te Christianum iactas, audes ante Deum apparere, quem tantopere offendisti, cum tanta pompa & uanitate? Dices tu, ego quidẽ delicate semper nutritus sum, & si cilicio uterer, aut subucula linea nõ uterer, statim in morbũ incidere, etsi aliter uictu uterer statim salus mea periclitaretur. O te miserabilem, quo igitur si tã delicatus es, sentis te

Exod. 33.

Ionæ 3.

posse

posse tormenta inferni tolerare,& voracissimas illas flammas, E
ad quas te deliciæ istæ tuę,& viuendi modus præparant? dicito infelix, non times circuire vrbem nocte serena & intempesta,atque frigus,caloremq; sustinere,propter tuas vanitates,& nequissimas inambulationes, ac prophanas musicæ delectationes, nec times infirmitatem quæ tibi contingere potest, cũ tamen sæpe in ludo pernoctes, & in conuiuijs & compotationibus,atque ad bibendum omnes prouoces, non timens quod
Isa.5. minatur Chri.per Isa.dicens;Vę qui cõsurgitis mane ad ebrietatem sectandam, & potandũ vsque ad vesperã,vt ideo çstuetis, cythara & tympanum, & tibia, & vinum in conuiuijs ve- F
stris,& opus domini nõ respicitis: his inquam tam inordinatis compotationibus,morbum nõ times,& times si moderato victus cibo & ad pœnitentiam agendam? Audite ergo tales delicati,quid Deus dicat per prophetam Amos;Væ vobis qui dor
Amos.6. mitis in lectis eburneis,& lasciuitis in stratis vestris, qui comedetis agnum de grege,& vitulos de medio armenti.

Multi sũt dissoluti in templo.

Sed quid dicemus iam de dissolutionibus, quæ fiũt in templis hoc nostro tempore,adeo vt multi iam illuc tendant,vt videant lasciua,& videantur? Quot coniuentes & impudici oculi? iam multis videtur ad vrbanitatem pertinere, vt in templo G
se mutuo impudice contueantur,cùm tamen & Deus inde offendatur,& proximus scandalizetur. Non abs re sanè erat hic vsus in Ecclesia tempore beati Augustini, & Ambrosij,atque Illephonsi, vt inter viros & fœminas velum quoddam interpo-

Occasiones quæ nocere possunt fugiamus.

neretur: atque vtinam adhuc hic mos duraret. Sanè plurimũ refert,occasiones peccandi amputare.Super illum locum Gene.23. vbi dicitur,quòd sepeliuit Abraham Sarram in spelun-
Gen.23. ca duplici, dicunt aliqui expositores quòd esset diuisa in duas partes,quarum alia deseruiret viris,& alia fœminis,vt inde intelligamus quòd si ita diuidi in morte honestum erat,quanto H
Gen.3. honestius erit in vita homines ipsos à mulieribus diuidi? Sanè Eua mater nostra satis aperte declarauit quantũ conducat noxias declinare occasiones, cùm dæmoni dixit, sibi præcepisse Deum ne tangerent lignum illud, cùm tamen præcepisset ne comederent.Sed tamen ipsa optime intelligebat quòd ex contactu poterant ad vetita irrumpere, sicut factum est etiam ex minori, videlicet ex ipso visu. Vnde textus ait, vidit mulier quòd pulchrum esset lignum.Item aliud habemus exemplum
Gen.6. in Gen.Vbi dicitur,quòd videntes filij Dei filias hominum q̃ essent pulchræ &c. Inde enim secutum est,quòd ad eas accesserunt,& ipsis abutebantur,ac tandẽ vniuersale venit diluuiũ.

non

A Non absque causa dixit Sanctus Propheta; Auerte oculos meos, ne videant vanitatem. Psal. 118.

Porro cum quanta puritate velit Deus ad templum suum accedamus, figuratum est in Exo. vbi ita præcepit Deus Moy si dicens: Facies labrum æneum ad lauandum, & missa aqua lauabunt Aaron & filij eius manus suas & pedes, cũ ingredi turi sunt tabernaculum. Per manus operationes, per pedes affectiones intelliguntur. Non licebat nisi paucis & mundis intrare in templum, & tangere vasa eius, vt habetur in Num. Et tamen tibi videtur quòd possis intrare templũ, vbi Christus habitat, B cum vitijs coinquinatus sis. Cæterũ laudabile est templa frequentare reuerenter; vnde Tobias cõmendatur quòd frequenter iuit ad templum Deũ oraturus. Eunuchus Candacis reginæ Aethiopum commendatur, qui de Aethiopia veniebat in Hierusalem ad visitandum templum; & sedens in curru legebat Isaiam Prophetam: quod est contra illos, qui ad sacra loca euntes & redeuntes, non referunt documenta, sed vana, & interdum lasciua atque prophana. Exod. 30. Num. 4 Tob. 1. Acto. 8.

Ecclesia quidem debet esse libera, & gaudere priuilegio libertatis, vt fugientes ad eam saluentur. Rex Demetrius statuit C quòd quicunque fugeret ad templũ, esset liber, vt habetur 1. Mac. sed hodie aliqui iudices sibi videntur aliquod præclarũ edere factum, si violent Ecclesiæ immunitatẽ, & sacerdotes in digne tractent, atque inde eos omnes educant etiam per violentiam: quod sane solet Deus acerbissime punire, sicut puniuit Heliodorum, & eos qui armati ingressi sunt per violentiã in templum, nec reuerentiam sacerdotibus habuerunt. Talis aũt fuit punitio, vt cùm Rex percõtaretur ab Heliodoro, an is esset aptus adhuc semel Hierosolymam mitti, ait: si quem habes hostem, aut regni tui insidiatorem, mitte illuc, & flagella- D tum eum recipies, si tamen euaserit, eo quod in loco sit vere Dei quædam virtus. Verum quidem est non in omnibus delictis valere huiuscemodi immunitatem: nam & in Exo. dicebatur, Si quis per inductriã & insidias occiderit proximum suũ, ab altari meo euelles eum, ut moriatur. At vero in quibus ualet immunitas, eam non seruare, adeo criminosum est, ut qui fecerit & libertatem Ecclesiæ violauerit, sciat se à deo atrocissime puniendũ. Si enim Heliodorũ ita Deus castigauit, barbarum scilicet hoiem & militem, quanto putas atrocius atque seueriùs castigaturum iudicem Christianum, qui huiuscemodi sanctorum templorum immunitatẽ non obseruauerit, sed potius temerario ausu eã violare & labefactare nõ dubitauerit? 1. Mac. 4. *Ecclesia immunitates seruãdæ sũt.* 2. Mac. 3. *Solet Deus punire eos qui violentiam templis inferunt.* Exod. 21.

Feria III. post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO QVARTA.

Magna peccati miseria. Similitudo.

CVM *introisset Iesus Hierosolymam.* Mat. 21. Magna quidem esse debet peccati miseria, quandoquidē ita Deus succēsēt, vt homines flagello de templo expellat: sed quāto maior erit vindicta in futuro seculo? Dic obsecro, si videres matrē vnicè amantē filiū suū, ita vt nil in hac vita magis amet, quē postea videret in ardenti clibano positū, & ibidē ardere per multos annos, nolletq; ipsum iuuare, imo potius rideret, & ipsum ardentē cōspiceret, diceretq́ue, ibi persolues pessime offensam in me commissam: nōne iudicares fuisse maximā illam offensam? Sanè Deus nos plus amat, quàm omnes matres amēt filios suos, & ita credendum est, q́ cùm nos mittit in infernū ad omnē æternitatem, magna est ipsius peccati malitia, siquidē Deus pijssimus est, & misericordiosissimus, iuxta illud Isa. Indignatio non est mihi, quis dabit spinā, & veprem in prælio, gradiar super eā, succendam eam pariter? an potius tenebo fortitudinem meam? Videtur significare, q́ nesciat indignari, & q́ tamen debeat indignari, & quærit quis manibus arma miniſtret, & flagellum paret, vt castiget malos, etsi quodāmodo videatur à se alienum.

Quantum indignetur Deus contra peruersum peccatorem. Isaiæ 27.

Accurramus in templum Dei, cùm necessitas occurrit. Hiere. 33. Psalm. 65.

Laudabile est, vt pauperū necessitates videamus, vt ita magis ad misericordiam prouocemur. Tob. 4.

Oratio est maximi momenti.

INtrat Christus in templū, & illud vocat domū orationis, vt intelligamus, q́ quāuis ipse benè norit necessitates nostras, tū velit, vt nos eius opem imploremus, & nostrā necessitatem profiteamur. Hoc quidē apud Hiere. significauit, dicens: Clama ad me, & ego exaudiā te: in quo quidem, cùm ait: Clama, satis aperte declarat se cupere, vt nos ipsum oratione pulsemus. Sic Dauid intelligebat, cùm diceret: Benedictus Deus, qui non amouit orationem meam. Vnde ēt colligas quam sit vtile, vt pauperes à nobis eleemosynas petant, & ipsos videamus. Etenim si Deus, cui oīa sunt præsentia, vult vt nos necessitates nostras ipsi aperiamus, sanè nos vt commoueamur, qui saxei sumus, debemus pauperes oculis nostris videre, vt ita ex obiecti præsentia magis prouocemur. Si enim sufficeret per tertias personas id præstare, neque ipsos videre, aut audire, nō dixisset Tobias filio suo; Ne auertas faciē tuā ab vllo paupere.

Quis

A Quis quæso dubitat, q videndo,& audiendo necessitates pau
peris,aliquis magis ad misericordiã,& liberalitatẽ moueatur?
Quamuis oĩs locus sit aptus ad orationẽ,sicut Dauid significa Psal.202.
uit,dicens: In omni loco dominatio eius: Benedic anima mea Exo.3.
Dño; & ita videmus,q Moyses auditus fuerit in mõte. Abra- Gen.18.
ham in valle, Ezechiel in ripa, Daniel in lacu, Pueri in igne, Ezec.1.
Ionas in cete,Chananæa in via,Iob in sterquilinio; nihilomi- Dan.6.
nus tñ,cùm dicat Damascenus, q oratio est mẽtis elevatio in Ionæ 2.
Deũ,quod sine difficultate præstari non potest in tumultu,& Matt.15.
strepitu,accõmodatior videtur locus solitarius, & remotior à Damasc.
B tumultu: & ita videmus,q Christus, qui à nullo tumultu di- Iob 42.
strahi poterat,vt nobis exemplo esset,noctu in solitudinem se- *Solitudo*
cedebat oraturus, segregans se ẽt à sancta societate discipulo- *apta ora-*
rum,vt constat ex varijs Euangelij locis. Si enim inurbanum *tioni.*
iudicamus, quempiã hominem alloqui sine attentione ad ea, Matt.26.
quæ dicimus,& quæ ipse respondet,annon inurbanius erit ita Lucæ 6.
cum Deo agere? cùm verò ad id præstandũ, tumultus & stre-
pitus nos impediat, apertũ sanè est,solitariũ locũ esse orationi
aptum. Quòd autẽ Christus solitudinem diligeret ad oran- Simile.
dum,constat ex illo Ioan. Sciebat autem & Iudas qui tradebat Ioan.18.
C eum,locum,quia frequenter Iesus cõuenerat illuc cũ discipu- Exemplũ.
lis suis. Satis quidẽ poterat sanctus Moyses ante Pharaonem,
& potentatus regni eius, orationẽ habere, & Deo supplicare,
vt tam molestã auerteret plagã ranarũ, at verò inde concesse-
runt Moyses,& Aaron,vt orationi vacarent. Vnde textus ait;
Egressiq; sunt Moyses,& Aarõ à Pharaone,& clamauit Moy Exo.18.
ses ad Dñm. Et quando plagam muscarũ auertere debebat,
ait; Egressus à te orabo Dñm, vt recedat musca à Pharaone.
Perseueremus in oratione,& quamuis videatur Deus non au-
dire,quę petimus,& nos negligere,non propterea desistamus;
D expectat enim,vt perseueremus,atque ita subuenit nobis. Si- Simile.
cut enim aliquæ matres puerulis se oblectantes, cùm ipsi ali-
quid postulant,fingunt se dormire,& ita mille exquirunt mo- *Accurrit*
dos pueri,vt matrẽ excitent, ipsa vero obseruat omnia,& dis- *Deus,cùm*
simulat,sed iam quando videt puerum in maiori angustia, tũc *est necessi-*
tum amplectitur,& cõcedit quæcunque petit. Sic igitur cùm *tas.*
aliquid à Deo postulas,cùm ieiunas,cùm carnẽ maceras,cùm
eleemosynas occultè das,omnia vtique audit Deus,& quam-
uis tibi non respondeat, tamen gaudet de tua perseuerantia;
dic tu igitur ei cũ mansuetudine illa Dauidis verba: Exurge, Psal.43.
quare obdormis Domine? Et illud Hier. Cognouimus Dñe Hiere.14.
impietates nostras, quia peccauimus tibi, ne des nos in op-

probrium pp nomen tuum neque facias nobis contumeliam. E
Solij gloriæ tuæ recordare &c. Sunt aliqui qui vix partem vnã
Lucæ 8. horæ quiescunt in oratione, cùm tñ dicat Christus, q̃ oportet
Deuter. 9. semper orare, & nõ deficere. Moyses quidem homo erat sicut
& nos, & tñ ad legem à Deo obtinendã, orauit in monte qua-
draginta diebus, & quadraginta noctibus. Item ad obtinẽdam
veniam pro populo, idem præstitit, vt constat ex Deuter. Vbi
dicitur, & procidit ante dominum, sicut prius quadraginta die-
bus, & noctibus, panẽ nõ comedens, & aquam nõ bibens, pro-
pter oĩa peccata vestra. Et tu vnico suspirio vis negotiari om-
Dan. 10. nia cum Deo. Daniel quidem de se ait: Ego Daniel lugebam F
trium hebdomadarũ diebus. Illi tam illustres viri, tam longa
vtuntur apud Deũ oratione, vt impetrẽ quæ petũt, & tu exi-
stimas statim vnico verbo, aut pectoris tunsione te consecutu-
Perseueremus in oratione. rum omnia? Debet fieri oratio cũ deuotione, & gemitu, vt au-
diatur. Vnde in Cant. dicitur: Vox turturis audita est in ter-
Cant. 2. ra nostra. Non absque causa dixit Dauid: Auribus percipe la-
Psal. 16. chrymas meas. Debent quidem suũ sermonem habere lachry-
Eccl. 39. mæ gratum Deo: & plurimum sanè possunt apud Deum. De
iusto quidẽ dicit Eccl. Iustus cor suũ tradidit ad vigilandum
diluculo. Nos verò nequaquam, uel unicam horam sumere uo G
lumus ad orationem habendam, & deuotionem in nobis exci-
tandam. Si iustus in his se exercet occupationibus, annon mul
to magis peccatores se exercere debẽt, qui magis his indigẽt?
Gaudet sanè plurimum Deus in deuota oratione, & attenta,
Cant. 4. dicẽq; illud Cant. Fauus distillans labia tua sponsa.

Viri ignari, cùm gustum nõ inueniunt in oratione, eam sta-
Simile. tim relinquunt, sicut simiæ nucem viridem longè proijciunt,
q̃ corticem amarescere sentiant: at verò qui prudens est, eam
frangit, & quem inuenit nucleũ edit. Is qui perseuerat in ora-
tione, inuenit in eã gustum, & suauitatem: sæpe quidem no- H
1. Reg. 14. strapte culpa non inuenimus gustũ in oratione. Cùm Saul cũ
Deo consultaret, & Deus ipsi non respõdebat, intelligebat id
Discute diligenter cõscientiã ante orationem. prouenire ex eo, q̃ aliquis contra Deum peccatum aliquod
commisisset: vnde legem sanxit, q̃ qui causa huius rei inuen-
tus esset, moreretur, etsi filius suus esset Ionathas. Sic vtique
Dei seruus considerare diligenter debet, cùm Deus sibi non
respondet, an aliquod scelus contra Deum commiserit, & ita
curet illud puniendum, & expiandũ. Consideratione sanè di-
Lucæ 18. gnum est, q̃ commendans nobis Christus perseuerantiam in
oratione, se comparet iniquo iudici, à quo paupercula vidua
propter importunitatem iustitiã extorsit, cùm tamen sit ipse

summa

A summa bonitas, & iustitia. Si enim se cõpararet patri, qui cùm filius panem petit, non porrigit ei lapidẽ, nec serpentem dat loco piscis, non esset mirũ. Veruntñ intelligamus nil Christũ dicere sine maximo mysterio. Dicit igitur, q̃ si malus iudex tandem mouetur ad iustitiam viduæ faciendam propter eius importunitatẽ, etsi neque Deũ, neque homines reueretur, quãto magis Deus iustissimos clamores nostros audiet, si perseuerabimus in oratione? Item si vidua illa spe impetrauit à iudice iniquo, quanto magis vos impetrabitis à me qui sum ipsa iustitia? Quid igitur nõ impetrabis precibus tuis à Deo, qui tan

B ta tibi sine precibus cõcessit? Nec verò debes existimare, quòd statim audiaris, sed perseuera in oratione, & audi quid Eccles. dicat; Qui diligit Deum, exorabit pro peccatis, & continebit se ab illis, & in oratione dierum exaudietur: non ait, quòd statim audietur, sed in oratione dierum.

Dices tu, Deũ non esse amicum verborũ, sed breuis orationis, iuxta illud Matt. Orãtes autẽ nolite multũ loqui. Veruntñ malè colligis inde Deũ nõ gaudere oratione dierũ, nã dũtaxat reprehẽdit verbosam, & affectatã orationẽ Pharisæorũ: Vnde cùm ait; Nolite multũ loqui, addit, sicut hypocritæ faciũt; pu

C tant enim, q̃ in multiloquio suo exaudiantur: nolite ergo assimilari eis. Non cõdemnat Christus continuatã orationem, sed vanã, & inconsideratã; siquidẽ sancti & nocte & die orabant. Vnde Dauid dicebat; Miserere mei Dñe, qm̃ ad te clamaui tota die, lætifica animã serui tui. Frequentẽ orationem commendat Apost. imo & eã connumeratinter dona Spiritus sancti, dicens: Orationi instantes, vt eã tanquã medicinam cõmunem ponat in omnibus necessitatibus, & infirmitatibus. Non debemus turbari, eo q̃ experiamur nos inter orandũ vacillare, & modo hoc modo illud imaginari, extra orationẽ verò quie-

D tos esse: siquidẽ videmus, q̃ auicula liberè spatiãs per aerem, quietè manet in ramo aliquo, quæ tñ si intra auiariũ cõcluda tur, inquieta est: sic qui orat tẽtationes patitur, quas nõ sentit, si ab orãdo desistat. Hæ igitur artes, & astutiæ sunt diaboli, vt nos à bonis cœptis diuellat. Nã sicut pars altera, quæ litigat, impedit quantũ potest, ne pars aduersa cũ iudice loquatur: sic dæmon plurimũ tristatur, quòd cum Deo loquamur, & ita nititur nos interturbare. Et sicut blande tractanda est auicula in auiario, ut quiescat, sic qui in oratione ita commouetur blandè tractandus est, ut quiescat, & ab oratione nõ desistat: sed dicamus ei, hæc omnia in utilitatem suam redundare, sicq; tandem, si perseuerabit, inuenturum quietem, & dulcedinem.

Lucæ 11. *Cõfidamus quod Deus nobis subueniet quãuis id differat.*

Eccles. 3.

Matth. 6.

Oratio fiat cum quiete, attẽtione, & deuotione.

Psal. 85.

Rom. 12.

Similitudo.

Dæmon nititur attẽtionem nostram in orãdo interturbare.

Simile.

Similitudo.

Timet dæmõ orationes nostras.

E

Vsura vitium detestabile.

Eliciebat omnes vendentes, & ementes de templo. Vtebãtur isti vsura quadã palliata, nam pecuniam accommodabant, nec pecuniam ea de causa in lucrum accipiebant, ne ita manifeste appareret omnibus eorum malitia, sed munuscula accipiebant, vt ait Hieron. Vide igitur quò tandem eorum malitia peruenisset. Aliquos inuenias ita cupidos harum rerum temporalium, qui nunquam cessant, donec vsurarij sint, & detestabilia admittant lucra. Quidã vsurarius arcam misit in monasterium aliquod, vt ibi custodiretur, quæ erat pecunia referta: F Ecce autem cùm quidam religiosus post matutinas noctu oraret, vidit dæmonem arcæ insidétem: interrogauit autem eum religiosus quid ibi faceret? Qui respõdit, bona mea custodio. Considera igitur qualis esset anima ipsius vsurarij, cùm dæmon ita responderet. O miserabilem vsurariũ, qui cùm domi sicco pede maneat, furatur tñ in Germania, in Italia, in Gallia, in Hispania, imo & in India: Quid te misero fiet, cùm corpus separabitur ab anima? Non confidas, q̃ filij tui restituent, siquidem nil fortasse magis obliuiscentur. Iustum sanè erit Dei iudicium, vt qñ tui oblitus es, etiam alij tui obliuiscantur. G Porrò vsurarius vendit tẽpus, quod Dñs tam diuitibus, quàm pauperibus voluit esse cõmune. Meritò ergo tẽporis indigentia punitur, vt ait Dauid; Viri sanguinum & dolosi, non dimidiabunt dies suos: & licet diu viuat, curis tñ seculi in morte occupatus, temporis indigentia punietur, non habens locum pœnitentiæ. De eo namque Eccl. ait; In tpe redditionis postulabit tempus. Cæterùm cùm commodare sit pecuniam ad eius commodum dare, vult tñ impius pauperi pecuniã dare, & commodũ apud se retinere. Præterea vsurarius vult, vt ea pariant, quæ nunquã peperernnt, vt & ea generent, quæ nunquam genera uerũt: nam vult, vt nummi sui singulis mensibus alios nummos pariant, quod quidem contra naturã est. Si mutuaueris, inquit Dñs, pecuniam tuã populo meo pauperi, non vrgebis eum quasi exactor, nec vsuris opprimes: vbi non dicit, populo tuo, sed populo meo, vt scias vsuram non à paupere, sed à Deo exigi. Considera peruerse, quid Dominus à te petat pro vsu Solis, & Lunæ: quid etiã pro cæteris bonis, quæ tibi donauit, pudebitq; te ab eo vsurã expectare; qui tibi cuncta gratis, & sine vsura largitur. Hoc igitur significare voluit Christus, cùm apud Luc. ait: Mutuum date, nihil inde sperantes, & erit merces vestra multa, & eritis filij altissimi: vide

Hieron. in Matth.

Exemplũ. *Vsurarij in quauta uisane miseria.*

Quisque debet post in vita, q̃ post mortẽ restituere, quantũ potest.

Psal. 54.

Eccl. 29.

Cõditiones vsurarij.

Exo. 22. *Vsura q̃ à paupere exigis, à Deo exigis.*

A enim quòd dicat beatus Ambr. Si quis inquit, vsuram accipit & rapinam facit, vita non viuet. Et Beatus Chryso. in Matthæ ait, Nil vsuris turpius, nil crudelius: alienis hic negotiatur miseriis, & lucrum suum, alterius detrimentum facit: similis est ei qui aliquem manu suscipiens, eum extollit, vt in naufragium impellat. Ambr. li. de bo. mortis, & habetur 14. q. 4. cap. si quis.

Quid enim durius, ait Ambro. quàm vt des pecuniã tuam non habenti, & ipsi duplum exigas? Qui simplum nõ habuit, vnde succurret quemadmodum duplum soluat? talia sunt vestra diuites beneficia, minus datis, & plus exigitis. Talis huma- Chrysost. Simile. Amb. epi. 70. lib. 9. to. 3.

B nitas, vt spolietis etiam dum subuenitis. Fœcundus etiã vobis pauper ad quæstum est: vsuras soluit, qui victu indiget. An quidquam grauius? Ille medicamentum quærit, uos offertis uenenum: panem implorat, gladium porrigitis: libertatem obsecrat, seruitutem irrogatis: absolutionem precatur, & vos laqueo eum astringitis. Quid uobis iniquius, qui pecuniã datis, & uitam obligatis, & patrimonium: accipitisque argentum pro pignore, & ad pusillum debitorem dicitis, qui uobis plus reddit quam accepit? Vos creditores asseritis, qui amplius debetis. Interdum quidem nimij sumptus, & prophani ornatus, Amb. lib. de Tho. c. 3. & 4. *Vsurarij crudeles.* Amb. vbi sup. c. 5.

C ac mensa splendida, pertrahunt multos, ut huiusmodi usurarijs subiciãtur, ut citius miser debitor ẽt pecuniam quam ad usuram accepit consumat: dum porro destruitur interius pecunia, usura ipsa superfluit, tempus minuitur, fœnus augetur, paulatim conuiuæ se subtrahunt, sponsores conueniunt, mane fœnerator pulsat ad ianuas, quæritur dies solutionis transisse præscriptos, iurgijs vigilantem adoritur, in somnis dormientẽ excitat: non noctes quietæ, non dies suaues, non sol iucundus est. Distrahuntur paulatim deauratæ ac sericæ uestes, & ueneunt dimidio minoris. Ponit cum lachrymis ornamenta cõ- *Nimij sũptus inter dũ pertrahunt multos in manus vsurariorum.*

D iunx tristior: empta carius, venduntur viliùs: nec tamen omnia sufficiunt adhuc ad usuras ipsas persoluendas, nedũ ad summã creditam diluendam. Conijcitur in carcerẽ debitor ipse, venditis tamen bonis ipsis omnibus: tuncque miser secum tãdem reputat, tunc scripturas recordatur, tunc dicit: nonne scriptum est, Bibe aquam de tuis vasis, & de tuorum fontibus puteorũ? Quid mihi cum puteo fœneratoris, ubi uniuersa aqua includitur, & nunquam satiatur? Suauiora erant olera cum securitate, quam alieno ære epulæ pastæ cum solicitudine. Sera hæc consideratio: tunc decuit metuisse tuis, cùm acciperes aliena. *Sæpe quæ caro multi emerũt, ad vsuras soluendas vili vendunt.* Prouer. 5. *Vsurarij opprimunt pauperes.*

Cùm miser debitor, ait Ambr. videt tempus accessisse dissoluendi usuras, quibus se obstrinxit, iã malum suũ agnoscit, Ambr. vbi sup. c. 7.

die ac nocte vsuram cogitat: quidquid occurrerit, fœneratorem putat: quidquid crepuerit, vocem sibi videtur fœneratoris audire occurrentis, alter prædam requirit, alter verò quasi fera prædonem declinat. Ille quasi leo quærit quidem quem deuoret, iste quasi bos iuuenculus, prædonis impetum reformidat. Ille quasi accipiter vnguibus olorem quærit inuadere, iste quasi anser aut fulica mauult se vel in prærupta deijcere, vel in profunda demergere, quam istum humani corporis accipitrem sustinere. Quid fugis hominem, quem poteras non timere? Quæris quid mentiaris, vt fœneratorem differas, & cùm impetraueris dilationem gaudes: fenore tuo simulat se fœnerator grauari, sed libenter impertit quasi venator, quam prædam cinxerit, securus est prædæ. Tu oscularis caput, amplecteris genua, & quasi ceruus sagitta toxicata ictus paululũ procedens, tandem victus veneno procumbis, aut quasi piscis qui fuscina fuerit infixus, quocùmque fugeris, vulnus fers. Et vere piscis ille in esca mortem deuorat, ille hamum glutit dũ cibum quærit: Sed tamen hamum non videt, quem tegit præda: tu hamum cernis, & glutis. Mox & omnia bona venduntur: iam non instrumenta, sed vincula, cùm conijceris in carcerem. Tamen adhuc quærendi fideiussores, tribuuntur indutiæ, non vt prædam libertatis inuenias, sed seruitutem adiungat, & quærat qui se societ ærumnoso. Ad quid iuuare potest alienæ calamitatis accessio? Iam & amici fugiunt, & conuiuæ non recognoscunt.

Simile.

Similitu.

Pauper quantum timeat vsurariũ.

Simile.

Similitu.

In quantã miseriã redigant vsurarij ipsos pauperes.

Amici mẽ se recedunt in paupertate.

Auaritia detestabile malum.

MAgna quidem erat horum hominum auaritia, sicut satis aperte suis negotiationibus declarabant. Hoc declarauit Luc. cùm ait, Audiebant autem omnia hæc Pharisæi, qui erant auari, & deridebant illum. Quid aliud de hoc vitio inquirimus, quam quod ait Apost. Radix omnium malorũ est cupiditas? Quemadmodum terra quæ aurum producit, sterilis est ad alia producenda: sic vtique qui auaritia & cupiditate ducitur, sterilis est ad virtutem producendam: Quemadmodum idola ipsa adeo grauia erant, & ponderosa, vt vix a bellua gestari possent, homines tamen cum maximo labore, & sine vlla vtilitate, ea gestabant humeris, iuxta illud Isa. Facta sunt simulachra eorum bestijs & iumentis &c. Sic auari cum ingenti labore humeris gestant diuitias, detestantur dæmonẽ, & vtrinque ipsum execrantur auari, & tamen ipsi seruiunt: Sed

Luc. 16.

1. Tim. 6.

Simile.

Simile.

Isa. 28.

sciant

A sciant cor hominis non posse duobus seruire dominis, iuxta illud Isa. Coangustatum est enim stratum, ita vt alter decidat, & pallium breue, vtrunque operire non potest. Et Apost. ait, Quæ participatio iustitiæ cùm iniquitate? sanè non possunt in eodem simul loco manere, dagon & arca. Porro diuitiæ amaritudinem multam generant in animo auari ipsas possidentis. Quid etiam in alia vita ipsum consequatur, ait Dauid, scribens Psal. 48. Diues cùm interierit, non sumet omnia: non ait, nil sumet, siquidem partem aufert, & partem dimittit: diuitias relinquit, & peccata secum aufert: Sunt sane isti instar na- Simile.

B uis ex India aduentantis, siquidem cùm pompa aduenit, vexillis ornata, & velis auro decoratis, & argento: cùm autem accessit ad portum, exhauritur bonis omnibus, & rebus pretiosis, atque auro & argento, nilque sibi remanet præter fœtorem: sic accidit auaro diuiti cùm peruenit ad mortis portum ipsius. Hic poteris etiam adferre & explicare quod fecit Dionys. Tyrannus, cum Diomede: siquidem eo quod ipsum felicem vocaret, iussit ipsi parari splendidam mensam, imminente tamen nudo ense ipsius capiti, de tenuissimo filo pendente.

Auari tanta cum reuerentia diuitias tractant, vt vix eas tan

C gere audeant. Vnde earum acquisitionis ita intendunt, vt quęcunque mala audeant patrare, tum etiam ita eas seruant, & custodiunt, vt se ea causa ad abiectissima quæque demittant. Talis erat ille de quo mentionem facit Maximus dicens, q̃ cùm philosophus quidam videret famulos pretiose ornatos, & auro decoratos, cuiusdam auari diuitis, ait, vt quid non pudet eũ tot tamque pretiosa habere, qui seipsum non habet? ò quanta est nostris temporibus solicitudo quam homines habent de his temporalibus bonis! an non miraremini, q̃ pater filium venderet barbaris hominibus ad equum sustentandum? Multo

D igitur magis mirandum est, quòd auarus animam vendat, pro corpore locupletando. Stultum sane esset, vt tauri vmbram fugeres, in eius cornibus sedere: sic ergo auarus stulte facit, qui vt paupertatem fugiat, in infernum se conijcit: & vt labores declinet, se sempiternis addicit tormentis. Et certè natura paucis contenta est, nec opus est tanta solicitudine. In Leuit. quidem iubebat Deus, vt quo die sacrificium offerebatur, eodem omnia deuorarentur, neque in crastinum quidquam seruaretur. Idem iubebatur de manna, vt habetur in Exo. Item in lege gratiæ dicimus, vt habetur apud Mat. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Si cani exiguum panis frustum proijcis, illud statim deuorat, & rursus dominum respicit: at

Isa. 46.
2. Cor. 6.
1. Reg. 5.
Psal. 48.
Simile.

Diuites auari quales futuri sint in morte.

Auari diuitias adorant.

Maximus.
Exemplũ.
Simile.
Simile.

Leui. 7.
Exo. 16.
Mat. 6.
Simile.

verò

verò si panem integrum dederis, recedit cùm ipso, nec tam ci- E.
Luc. 15. to reuertitur. Sic fecit filius prodigus, vt scribit Luc. Vnde col
ligas quam fatuum sit multos congerere rerum temporalium
cumulos, ita vt propterea distrahamur à Dei colloquio & assi-
Diuitiæ periculosæ. dua familiaritate, non implorando quotidie eius gratiam & fa
uorem, quo tantopere indigemus.
Similitu. Non temere sanè auaritia cõparatur hydropisi, propter cu-
randi difficultatem, & quia quanto plus habet auarus, tanto
Aristot. 3. plus appetit, sicut hydropicus quanto plus bibit, tanto magis
Ethic. sitit: Vnde philosophus ait, quòd appetitus diuitiarum appetit
Simile. in infinitum. Sustentantur auari sicut quidam morti iam vici- F
Auari tũc sibi videntur viuere cum aurũ accumulant. ni, iure auro cõdito, quod si deficeret, statim perirent: sic etiã
auari solo contactu auri, & reuolutione, ac contrectatione su-
stentantur. Ignominia certe maxima est auari, quod adeo eius
sitis crescat, vt neque in vrbe, neque in agro quenquam viuere
finant, sed omnia velint deglutire, non timentes comminatio-
nem illam diuinam apud Isaiam, Væ qui coniungitis domum
Isa. 5. ad domum, & agrum agro copulatis. Præcepit Deus, vt habe-
Gen. 1. tur in Genesi, quòd cùm terra aquis inundaretur, separarentur aquæ, vt possent homines cõmode viuere: auarus tñ vult
Auarus nunquam satiatur. suo immoderato appetitu iterum operire terram, vt non sit G
qui eam inhabitet præter se solùm, nec inueniant vicini vbi
possint iam habitare. Dimittunt aquæ proprium locum, vt ho
mines possint viuere, & tu vis aliena occupare loca, & omnia
conuasare? Non præcepit Dominus vt relinquas quæ tibi pro
Quã stulti sint auari. pria sunt sicut fecit aquis, sed ne aliena usurpes: tu tñ id non
uis præstare, quod stulti sane hominis est, & qui nõ uideatur
intelligere aliã esse manentẽ ciuitatẽ, & patriã, præter hanc.
Valde detestatur Deus cupiditatẽ & auaritiã. Vnde apud
Ezech. 22 Ezech. ait, Ecce complosi manus meas super auaritiam quam
feci sti. Quasi dicat, ego te contracta in pugnum manu feriam, H
quoniam noluisti manum tuam per eleemosinam extendere
Ouidius. ad pauperem. Ouidius refert quòd sit flumen quoddam eius
naturæ, vt omnia quæ in ipsum decidunt, in lapides conuer-
Auari lapidẽ habẽt corda. tantur: Quod etsi fabulosum uideatur, aliquid tñ nobis vti-
le declarant: significat enim, quòd qui auarus est, cor suum in
lapidem conuertit, & aquæ illius proprietatem adquirit, siqui
dem quidquid audit concionum, quidquid hortationũ, quid-
Auaritia insatiabilis videtur plaga. quid sanctarum inspirationum, quidquid clamorũ pauperum,
& miserabilium personarum, quidquid lachrymarum incarce
ratorum, & suspiriorum infirmorum, omnia in lapides con-
uertit. Est auaritia infirmitas quędam prope incurabilis; luxu-

ria

A ria enim senecta frænatur, ludus paupertate, vindicta extenuatione viriũ, sed auaritia in senectute inuenescit. Sic rex Saul in senectute cupiditate flagrabat, & ideo regnum ac vitã amisit, simul cum anima, sicut constat ex 1. Reg. An non multos videmus quotidie, qui cùm in iuuentute liberales essent, postea in senectute auari facti sunt, & diuitiarum cupidi? imo & ex prodigis sæpè veniunt tanquam ex altero extremo in alterum extremum, videlicet auaritiam. Hoc vitium non sanatur diuitiarum, aut opum abundantia, imo magis crescit, & augetur, sicut crescit ignis, si ligna admoueris, vel oleum. Est instar
B inferni, de quo Isa. Dilatauit infernus animam suã, & aperuit os suum absque ullo termino. Sola igitur illa consideratione videtur curari, quæ habetur apud Lucam, cùm dictum est diuiti illi, Stulte hac nocte repetent animam tuam à te, quæ autem parasti, cuius erunt? Præcipiebatur quidem in Deut. vt reges taxatas haberent impẽsas domus suę, vnde dicitur, cùm fuerit rex constitutus, non multiplicabit sibi equos, neque habebit argenti, & auri immensa pondera. Si igitur regibus, qui tam multa habent in quibus possint thesauros suos expendere, sic facultates limitantur, quanto iustius est, vt illis limiten-
C tur, qui tantis diuitijs inhiant, & fortasse illi nec filium, nec filiam, aut alios parentes habent quibus possint sua bona, & diuitias relinquere, quin potius cum multorum detrimento multa vndique bona congerunt, & accumulant.

1. Reg. 15. *Senes multi auaritiæ student.* Isa. 5. Luc. 12. Deut. 17. *Moderatio adhibenda est in impensis.*

Feria IIII. post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO PRIMA.

D ACCESSERVNT *ad Iesum Scribæ, & Pharisæi dicentes. Magister, volumus à te signũ videre.* Mat. 12. Mar. 3. Luc. 8. & 11. In præcedenti clausula huius Euang ait Mat. Tunc responderunt ei quidam de scribis & pharisæis: admirando Euangelista dicit, tunc, quasi dicat, mirabile visu, audituque, cum obedire illis oporteret pp signa præcedentia, tunc signa petunt, non pœnitentes, sed tentantes. Io. 6. dr, Quod ergo signum tu facis, ut videamus, & credamus tibi? quid operaris? testimoniũ habebat Moyses q à Deo esset missus, ex tonitruis, igne, fumo, vocibus & buccina cælesti, in mõte Sinai: tu aliquid tale exhibe, vt credamus

Cla. Gui. in Mat. Ioan. 6. Exod. 19

credamus tibi, quæ hactenus fecisti, solùm terrena sunt, & cu E
randis corporibus accommodata.

Mat. 12. Dixit Dominus Mat. 12. Omne peccatum remittetur, spiri
D. Chrys. tus autem blasphemiæ non remittetur: quod audientes qui-
in non ab- dam Iudæi, ait Chrys. non quidem timentes, sed timere se fin
fol. ho. 30. gentes, neque veritatem de Christo quærentes, sed malitiam
tomo 2. suam sub colore ignorantiæ abscondere cupientes, interroga-
uerunt eum: Magister, volumus à te signum videre, ideo bla-
Mali sem- sphemamus, quia te filium Dei ignoramus, ideo opera tua dia
per cauil- bolo applicamus, quia spiritum sanctum in te esse nescimus: si
lantur. ergo tu es filius Dei ostende nobis signum, & adorabimus te F
etiam, non blasphemabimus: Vt autem scias quòd volumus à
te discere veritatem, ecce etiam magistrũ appellauimus. Cùm
multa signa vidissent, tanquam si nullum vidissent, ita signũ
petebant. Verè enim nullum viderunt, quia corporali aspectu
Simile. viderunt, non spirituali affectu. Similis est natura infidelitatis
Similitu. terræ arenosæ, quæ quamuis pluuiam susceperit, tamen quia
nullos in se tenet humores, semper adhuc aret. Talis est condi
tio febrium, quamtumuis biberint febricitantes, calore totũ
Simile. consumente quod biberint, semper adhuc sitiunt: sic & maligni homines quidquid boni viderint aut audierint: ecce si quis G
exponat tibi res quas non libenter audis, si tota die audieris,
nil eorum retines quæ audisti. aut ambulans in via, si mens
tua aliquo cogitatu fuerit occupata, quamuis omnes videas
transeuntes, tamen neminem vides; sic & Iudæi frequenter si
gna videntes, ipsi quidem adhuc signum petebant, quia hoc
Similitu. videbant quod videre nolebant. Nam sicut semper discerè, si-
gnum est nil posse proficere: sic signum semper petere, testi-
monium est nunquam velle credere.

Beda li. 4. In morem Eliæ, ait Beda, ignem de sublimi venire cupie-
in Lu. 11. bant, vel in similitudinem Samuelis tempore æstiuo mugire H
4. Reg. 1. tonitrua, coruscare fulgura, imbres ruere: quasi nõ possint illa
1. Reg. 12. etiam calumniari, & dicere ex occultis, & varijs aeris passioni-
bus accidisse? Nam qui calumniaris ea quæ oculis vides, manu
tenes, vtilitate sentis: quid feceris de his quæ de cælo venerint?
Exod. 7. vtique respondebis, & Magos in Aegypto multa signa feciſſe.
D. Tho. in Postquam multa miracula viderant, ait D. Tho. Magister
Mat. dicunt, tentando: his congruit illud Eccl. Cum dormiente
Eccl. 22. loquitur, qui narrat stulto sapientiam. Magistrum vocant, vt
possint illum inescare, & in sermone capere. Bene de talibus
Psal. 27. ait Dauid, Loquuntur pacem in ore suo, mala autem in cor-
dibus eorum. His poterat Christus respõdere quod respondit

Nicode-

A Nicodemo, vt habetur apud Ioan. Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo si dixero vobis cælestia, credetis?

Volumus. O si nunquam hæc vox, volumus, à nobis prodiret! o si nunquam voluntas nostra esset! o si solum vellemus quod Deus vellet. Hæc nostra voluntas est quæ nos in infernum præcipitat: qui enim non se abnegarit, non ibit in cælũ. Quis ferat seruum coram domino dicere, volo? Si igitur nos serui sumus, & serui inutiles: si pretio empti, abfit vt quiuis sibi velit, quiuis sibi viuat, sed ei qui pro nobis mortuus est. Quãta est superbia scribarum & pharisæorum, ait Eusebius, tanta Palat. in Mat. Simile. Luc. 9. Euse. ser. 4. domin. 1. Quadr.

B est stultitia & infidelitas eorum: non rogant, non postulant, sed inflato stomacho, & erecta ceruice dicunt, volumus.

Quomodo nec vestis vna varijs corporibus aptari põt, ita nec idem opus quamlibet rectum sit, ab omnibus ex æquo probari solet. Nec enim minor animorum quam corporũ varietas est, quæ natura ita distinxit, vt vix duo corpora, vel duos hominum vultus inter se omnino similes, in tanta hominum multitudine reperire liceat. Si ergo tanta iudiciorum, & ingeniorum varietas est, quis ea quæ facit, quamuis rectissima faciat, ab omnibus probari posse præsumit, cum is præsertim

C qui est summa, & vera sapientia patris, hoc assequutus minime videretur? Simile. *Iudicant hoĩes inaqualiter de eodẽ opere.*

Volumus à te signum videre. Quid tu expectas sceleste, vt cõuertaris ad Dominum? Num expectas, vt infelicem aliquẽ incurras casum, vt filij Heli? qui nolentes emẽdari hortationibus patris, crudelissime occubuerunt. Sed quid expectas? Num vt tanquam miserabilis ille Saul contentus non fuit humanitate illa ipsius Dauid, quousque tandem infelicissime occubuit, regno amisso, & honore ipso, atque præterea multorũ vitæ, & animæ iactura, cuius quidem ossibus, armis & insigni- Artor. 1. Reg. 2. 1. Reg. 19. *Obstinati infelices habẽt exitus.*

D bus ad eius ignominiam, philisthæi muros suos decorabant, & templa suorum idolorum, Quod tandem signum expectas? num vt pereas, vt Nabal ille qui noluit vnquam inflecti, & acquiescere sermonibus humanissimis ipsius Dauid, nec quãuis moneretur à pastoribus, quòd perhumane tractaretur à Dauide & eius militibus in desertis locis? Quid inquam expectas, nisi repentinam quandam mortem, & misere collocari in inferno? Dic quæso quid tandem expectas, aslecta, & imitator Pharaonis, quem tot signa non mouerunt, tantaque Dei liberalitas, & expectatio ad pœnitentiam? num præstolaris, vt iram effundat in te Deus, & sine indulgentia vlla te submergat in mari peccatorum tuorũ, descendasque ad supplicia illa 1. Re. 25. Exod. 7.

sem-

Gen. 4. *Obstinati quo redigantur.*

sempiterna? & qd præstolaris? num ipsum Cain imitari vis, qui signa & hortationes Dei vilipẽdebat, & deridebat, & cùm tanta ignominia occubuit tanquam fera quędam bestia? hoc solũ signum credo expectabat, vt in infernum ipsum descenderet, vbi supplicijs afficiendus erat sempiternis. Num tandem expectas vt imiteris istos scribas & pharisæos, quibus Deus tot signa dederat, & quos patienter expectauerat diu multumque, & ita contempserunt, vt etiam in ipsum Christum manus inicerint sacrilegas? Vnde deinceps in tantas calamitates inciderunt, & præsertim in mentis cæcitatem maximam, vt ita tandem in infernum descendant cæci, siquidem non solùm tam sæpe signa à Christo petebant in vita, sed etiam in morte, cũ in cruce pendenti dicerent, vt de cruce descenderet, & crederent in eum.

Mat. 26.

Mat. 27.

Generatio mala, & adultera. Cùm illi aspere atque contumelioſe interrogarent, mansuete & leniter, ait Chrysost. respondet: Cùm verò assentantur, tunc non mediocri vtitur acrimonia, omissa perturbatione superiorem ostendens. Sicut enim tunc nulla ira concitatur, eodem nũc modo adulationibus non illinitur. Vocat autem eos generationem adulterã, vt tolleret ab eis superbiam, quia de progenie sua gloriabantur, ait Abulen. Vel dicit, vt ait Chry. in ea significatione qua loquitur Isa Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis? Anima quidem hominis est sponsa Christi, quæ autem infidelis est, meretrix est. In Osea dicitur, Sponsabo te in fidem. sicut vxor meretrix virum suum se fingit amare, vere autem amat adulterum, sic impij exterius videntur præseferre opera Christiani, at vero interius sunt instar dæmonis.

Chrys. in Matt. ho. 44. to. 2.

Abul. in Matt. q. 31.

Chrys. in non abso. Io. 30.

Isa. 1.

Osee 2.

Simile.

Signum non dabitur ei. Passio quidem Christi est sufficiens signum condemnationis malorum, quoniam noluerunt ea bene vti. Quod quæso maius beneficium poterat hominibus impartiri diuinitus, præsertim cùm nulla alia esset conuenientior medecina infirmitati nostræ sanandæ? Si aliquam haberes grauissimam corporis infirmitatẽ, & in vniuerso mundo vnus tantum esset medicus, qui eius curationem nosset, isque tua causa ab extrema vsque veniret India, & tibi medicinam præscriberet, tu verò eã accipere nolles, an nõ dignissima dignus esses reprehensione? Sic igitur signum est condemnationis tuæ, quòd cum venerit magnus de cælo medicus, & tibi medelam sacramentorum ordinauerit, tu nolis eam recipere.

Beneficiũ singulare Passionis Christi.

Nisi signum Ionę prophetæ. Adhuc celeberrime per scripturas sanctas etiam in prophetæ Ionæ laboribus & ærumnis,

A nis, Christi passio & resurrectio præsignatur, ait Hiero. Ionas iram Domini prædicaturus, ad magnam Niniuitarum destinatur vrbem, dicturus: adhuc quadraginta dies & Niniue subuertetur. Et Christus ad huius mundi mittitur ciuitatem, vt diem salutis, & præfinitum iudicij tempus enunciet. Ionas natum expetit, & Christus Ecclesiam, Ionas fluctibus agitatur, Christus mundi turbinibus exercetur: nisi Ionas perditum detur, nauis periculum non sedatur: sic non liberatur Ecclesia, nisi Christi morte saluetur. Nautæ dimissuri Ionam, tamen verentur, & dicunt; Domine ne des super nos sanguinem inno-
B centem: nonne vobis videtur nautarũ imprecatio, Pilati esse confessio? Qui tradit Iesum Christum, & tamen lauat manus suas, & dicit, Mundus ego sum à sanguine iusti huius.

D. Hiero. ser. de resur. domini, to. 4. Ionæ 3. *Ionas figura Christi.* Ionæ 1. Mat. 27.

Tribus diebus & tribus noctibus. Sextæ feriæ diei partem, qua sepultus est, cum præterita nocte, & die accipias, hoc est, pro toto die; Sabbathi noctem & diem, & noctem dominicæ cum eadem die illucescente, accipiendo partem pro toto, ita habes triduum & tres noctes, ait August. Vnde D. Thom. ait, sicut August. dicit, quidam modum locutionis scripturæ sanctæ nescientes, noctem voluerunt connumerare tres illas ho-
C ras à sexta vsque ad nonam, quibus sol obscuratus est, & diem tres horas alias, quibus iterum est redditus terris, idest à nona vsque ad occasum. Sed intelligendum est, quòd est mos scripturæ vti parte pro toto, & sic primus dies computatur ab extrema parte sui, qua Christus in sexta feria est mortuus, & sepultus. Secundus autẽ dies est integer, nox autem sequens cum die illucescente, pertinet ad tertium diem.

Aug. li. 1. q. Euang. c. 6. to. 4. & lib. 4 de Trin. c. 6. to. 3. D. Tho. 3. p. q. 51. ar. 4. ad 1.

Viri Niniuitæ. Iuxta Glo. hic est horum verborum sensus: Ionas paucis diebus, & sine signis prædicauit genti incredulæ, & profecit, ego autem longo tempore, & populo Dei, & com-
D pluribus signis in vanum prædico. Ego quidem arbitror, ait alius autor Ionam euomitum, suam Niniuitis prædicasse deiectionem in mare, & vomitionem à ceto, quam forte testabatur eorum assertione qui hominem in mare iactauerant, idque forsan Niniuem adeo commouit. Ponderat autem plurimum Chry. hanc conuersionem, dicens, Barbari auditis tantũ vnius hominis in naufragio seruati verbis, quæ eos in magnã desperationem adferendo, consilij inopes facere poterant ita vt etiam contemnerent quæ dicebantur, non solum non despexerunt prophetæ verba, sed talem fecere pœnitentiam, vt & sententiam domini reuocarent: nos vero ita diuinitus instructi ab illis superamur?

Glo. ord. in Matth. Pala. in Mat. Chrys. in Ge. ho. 3. to. 1. *Pœnitẽtiã non differamus.*

Vide quantum interſit inter prædicatores, & intellige E
quã culpabiles ſimus: ita vt nobis dici poſſit, viri Niniuitę &c.
Cla. Gui. in Mat. Siquidem Niniuitæ gentes erant extra æconomiam Dei, &
Ionas ignotus ad eos venit, Ionas nullum edidit miraculum;
Obligamur ſanè, vt ad perfectionẽ tẽdamus. Ionas neminem beneficijs ſibi conciliauit, Ionas nil magni promittebat, Ionas tantùm comminabatur exitium, Ionas ſolùm triduo prædicauit. Nos verò diuinis legibus inſtructi ſumus, Chriſtus oraculis prophetarum promiſſus, Chriſtus miraculis & doctrina clarus, Chriſtus multos gratuitis beneficijs adiuuit: Nobis igitur conſulamus, cùm præſertim magis quã
Chry. epi. 5. ad Theodorũ, to. 5 Ionæ 3. Niniuitæ ad perfectionem tẽdere teneamur. Vnde Chryſoſt. F
ait, videbantur vtique Niniuitæ minus aliquid habere, vnde ſi bi perſuaderent Dei miſericordiam, imo videbantur potius aliter debere intelligere, iuxta ipſum Ionam, cùm non dixerit, niſi feceritis pœnitentiam, plectemini, ſed tantũ dixit, adhuc
Pœnitentiam agamus, et Deo placebim⁹. quadraginta dies, & Niniue ſubuertetur; Quare barbari homines hoc penetrarunt, & ſibi perſuaſerunt, nempe ſibi agendã eſſe pœnitentiam, quamuis certi non eſſent de remedio: an non magis nobis debemus perſuadere pœnitentiam, qui tam multis monemur, ideo peccata fore nobis condonanda?

Peccatum deſerere, vile factũ eſt. *Viri Niniuitæ.* Viros appellat, quia viriliter pœnitentiam G
egerunt: an non præclarus ille vir eſt, qui ſe à peccatorũ carcere eripere nouit? Illos captiuos Chriſtianos iudicamus viriles & animoſos, qui cùm in tirenie aliqua Turcica remigent,
Simile. oĩa dirũpunt vincula, atque ſeruitutis iugum à ſe excutientes, libertatẽ proclamant, Sic igitur viri meritò ſunt cenſendi, qui peccata ſua deſerentes, oẽm dæmonis ſeruitutẽ à ſe depellũt.
Prou. 6. Pro. 6. Melior eſt qui dominatur animo ſuo, expugnatore vrbiũ.

Viri Niniuitæ. Viros vocat propter heroicum opus quod præſtiterunt. ò quam fragiles & eneruati ſumus nos, qui ſemper à peccatis nos ſuperari ſinimus! H

Lyra in Mat. Chryſoſt. in nõ abſ. homi. 30. tomo 2. *Regina Auſtri ſurget in iudicio.* Ideſt regina Sabba, de qua habetur 3. Reg. 10. & dicitur hic regina auſtri, quia regnum eius eſt in Auſtrali parte reſpectu Hieruſalem. Hæc cùm eſſet gentilis, & mulier, ait Chryſ. tantam longitudinem itineris conficere propter infirmitatem ſexus non eſt impedita. Concupiſcentia enim ſapientiæ, & virtutis deſiderium, infirmitati dabat virtutem. hæc venit ad hominem vt inſtruatur, & nos à Deo fugimus: hanc mouebat tantum Salomonis fama, & nos non commouet fidei lux, quæ nos docet diuinam Chriſti ſapientiam, cum tot illuſtribus miraculis. Illa munera multa ob tulit, vt audiret Salomonem, nos verò innumeris Chriſti promiſſis
Regina Sabba quã tum nos ſuperet. 3. Reg. 10.

A missis non mouemur, nec pollicitatione regni æterni. Quid esset illa factura, si audiret mortuos resurgere, cæcosque videre? Non dixit illa, cui commẽdabo gubernationem regalium necessitatum, ne forte dum vado, & redeo, tanto spacio, aliqua contra imperium meũ aduersa nascantur? Quid igitur dicent Christiani, qñ in iudicio recognoscent se non paruisse illi præcepto, agite pœnitentiam, appropinquauit enim regnũ cælorũ? Regina Austri surget in iudicio cum Christianis iltis, & condemnabit eos, quia ab vltimis ferè partibus venit audire sapiẽtiam Salomonis, & isti de domibus suis, vel plateis, in quibus
B sedent nil agentes, nolunt uenire, & audire sapientiam Christi in scripturis? Et quid dico, de domibus suis nolunt uenire? Multi & de Ecclesia ipsa in qua Christus loquitur, exeunt, & solũ relinquunt dicentem. Vnde, hæc ponderando ait alius doctor, Signo Ionæ adiungit dñs aduentum reginæ Sabba, ut si utrile Niniuitarũ opus nos ad virtutẽ non stimulat, stimulet reginę facinus. Fœmina erat illa, & regina, atq; ideo diues & delicata.

Ne quæramus excusationes, vt fugiamus à Dei obsequio. Mat. 3.

Verbũ Dei attente audiamus.

Pala. in Mat.

Quærens requiem, & non inuenit. Quia in bonis requiẽ habere non potest, ad malos redit. Tentare namque bonos diabolus põt, ait Euseb. requiem aũt habere in eis non potest: qm
C nunc eorum occupationibus, nunc eorum fletibus, nunc eleemosynis, aliisque similibus, solicitatur, mouetur, & pellitur.

Euseb. fer. 4. post 1. do. Quad.

Reuertar in domum meam. Idest, reuertar ad illius conscientiam, vnde in baptismo eiectus fueram, & pristinam possessionem consueto dominio mihi subijciam, vt ait Glo. Mentiris superbe, ait quidam doctor, non est domus illa tua, Dei est, emit eam ille sanguine suo. Cur ergo mentiris dicens esse tuam? At nonnihil est cur domum suã dicit: habet enim in ea fomitem sibi fauentẽ, habet legem carnis repugnantem legi mentis, &
D captiuantẽ in lege peccati, Si hostis noster in nobis hẽt, qui ar cẽ ei se daturos quasi promittunt, quid miraris si domũ dicat suã? Adde paucos esse à quibus exierit diabolus, quin aliquid scilicet vitij prioris, & propensionis iniquæ reliquerit. Hac rõne domũ sibi audet vindicare, quam suo insigniuit charactere.

Glo. ordi. in Lu. 11. Pau. de pala. in Mat. Eccl. 15. Rom. 7.

Inuenit eam vacantem. Idest torpentem, ajt Beda, ab operibus bonis, & simulatione virtutum per hypocrisim ornatam. Domus vacans, ait Hugo Car. est vbi non fit ignis charitatis: hæc ruinosa fit & tabernaculum murium & immunditiarũ, & sola atque deserta, sicut Iudas Macha. inuenit templum, vt habetur 1. Mac. vbi dicitur, Viderunt sanctificationem desertam, & altare prophanatum, & portas exustas, & in atrijs virgulta nata, sicut in saltu, vel in montibus. Vacantem quidem ait

Beda in Mat. lib. 2. to. 5. Hu. Card. in Mat. 1. Mac. 4.

Euseb. super hunc locum.

Euse. quia non inuenit ibi charitatem, nec fidem rectam, nec humilitatem, nec patientiam nec iustitiã, nec misericordiam, nec cætera quibus sanctorum animæ muniuntur. Qualem igitur eam inuenit? Talem eam inuenit, qualem inuenire desiderat. Inuenit eam malis scopis mundatam, & malis ornamentis ornatã, Malæ scopæ quæ virtutes pellunt, & vitia relinquunt. Luxuria porro & fornicatio, voluptas, superbia, auaritia, discordia, omnis denique immunditia, diaboli ornamenta sunt; his autem ornamentis immundis inuenit eam ornatam. E

Mali vitijs ornatam habẽt animam.

Tunc vadit & assumit septem alios spiritus secum nequiores se. Solet septenarius numerus in sacro eloquio, ait venerabilis Beda, pro vniuersitate accipi, quia omne sæculi tempus per septem dies voluitur, per septem igitur alios nequiores spiritus, vniuersitas omnium vitiorum designatur. Quanuis dęmones ab inuicem sint discordes, ait grauis quidã doctor, & iussio vnius alteri sit horrori, nec dilectionis sit mutua iussio inter eos, nec amabilis conuersatio: ad perditionem nostram, & ad tentandum, inferendũque mala, prout dominus ipse permiserit, sunt vsquequaque cõcordes, & aduersus nos acies concorditer dirigunt; & dum perstrepuerit ipsorũ teterrimæ buccinæ sonitus, sine discordia omnes parantur ad bellum, omnes obedientes ad tenebrosum imperium, impetuosa voluntate perficiente, prout possunt, ipsum edictum. Qui si non tantum nocent, quantum cupiunt, à diuina potestate per se, aut per cælicos Angelos coercentur: vocati autem ad inuicem se consociant vt acrius lædant. Assumpsit igitur vnus malus septem alios nequiores: quia sicut in cælestibus Hierarchijs atque ordinibus, ante casum fuerunt nobiliores aũt excelsiores, ita post casum ipsum in seipsis sunt multo nequiores. F G

Venerabilis Beda, ser. 4. post 1. do. Quadrag. to. 7. Simon de Ca. in Euang. li. 8. c. 29.

Dæmones vnanimes sunt cõtra nos.

Similitu.

Et fient nouissima hominis illius peiora prioribus. Hęc non ad illos solùm, verum etiam ad nos ipsos dicta esse credamus, ait Chry. nam si diuina luce illuminati, & à prima delictorum miseria erepti, rursus ad eandem malignitatem reuertimur, grauior punitio nos profectò expectabit, ideo Christus quoque paraliticum admonebat, dicens. Sanus iam factus es, noli ergo amplius peccare, nequid peius tibi eueniat. Sed quid peius inquies, illi accidere poterat, qui triginta octo annos ęgrotus iacuit? Multa profectò peiora & grauiora diuturno illo morbo possent excogitari. Magna enim suppliciorum atque punitionum copia apud Deum est, quamuis per ineffabilem misericordiam eius, iusta eius ira clementer mitigetur. Quod per Ezech. ad Hierusalem dicit: Vidi enim te pollutam sanguine, H

Chrys. in Matt. ho. 44. to. 2. Ioan. 5.

Grauissimi erunt labores futura vita.

Ezec. 16.

A guine,& ablui,atque vnxi,& factum est tibi nomẽ in pulchritudine tua, & fornicata es cùm finitimis tuis : ideo nunc grauiora illi peccanti minatur. Sicut in morbo corporis, ait grauis quidam doctor, periculosius laborat, qui semel liberatus, suo vitio in morbum incidit, Sic vere periculosius est relabi in peccatum post acceptam gratiam, quam primo in peccatis esse, vel fuisse, quia iam cum peccato ipso coniuncta est ingratitudo. Item peiora, quia grauior vltio sequitur. Peiora demũ, quia semper magis excęcatur talis, ita quòd iam sine vllo timore peccat. ò cæcitas nostra! brutum animal si semel cecide B rit, cautius graditur, nec faciliter reduci potest ad eum locum vbi semel cecidit, nos autem omnibus bestijs miserabiliores, nec quidem quod incurrimus periculum, videmus.

Simile. Ferus in Mat.

Dissimilitudo. *Magna cæcitas nostra.*

Peiora prioribus. Mirabile ac stupendum est, considerare nostram cæcitatem, ait Hiero. dũ in ipsa peccata relabimur, præsertim cùm animalia bruta & rationis expertia, vt decipula capiantur, & laqueis in quos semel inciderint, necessarium sit, vt loca mutentur, & fiat mutatio in laqueorum positu, nos verò in eosdem prorsus laqueos reincidamus, & eisdem omni no vinculis astringamur eodem in loco etiam. Pensitans hoc C Grego. ait: In flagellis positum flagellis digna committere, cõtra ferientem est spiritualiter superbire, & ferientis acrius ira cundiam irritare. Atque est primum genus dementiæ, nolle quempiam a malis suis iuste cessare, & Deum iniuste à sua vel le vltione cessare. Non est intelligendum, ait D. Tho. quòd peccata quæ semel Deus dimisit, reuiuiscant, seu quòd iterũ Deus aliqua puniat, tametsi postmodum quis peccarit, sed intelligendum est, quòd peccata quæ post alia dimissa committuntur, sunt grauiora, quàm si antea nulla commisissent. Tanto enim magis aggrauatur peccatum, quanto sæpius Deus in D peccatorem vsus est misericordia.

Hie. in ep. ad Furiam de viduitate seruanda, to. 1.

Dissimile.

Greg. li. 8. mor. c. 41.

D. Tho. 3. p. q. 88. ar. 1. 2. 3. 4.

Adhuc eo loquente ad turbas, ecce mater eius & fratres stabant foris quærentes loqui ei. De beata virgine notandum, q tanquam pia mater, filium quærebat paruulum, quia eius absentiã non sustinebat. Vnde dixit, vt scribit Lucas, Pater tuus & ego, dolentes quærebamus te. Quærebat adultum, quia eius præsentia satiari, & expleri minime poterat, vt hic. Quęrebat magnum factum, s. crucifixum, quia iam eius præsentiã amittebat. Vnde Io. ait: Stabat iuxta crucẽ Iesu mater eius: sed inuenit eum primò in medio doctorũ interrogantem, nũc in medio populorũ prædicantẽ, vltimò in medio latronum patientẽ: primò in templo, secundò in domo, tertiò in patibulo.

Gorra. in Mat. Luc. 1. *Maria virgo quantũ diligeret filium suum dominũ nostrum.* Ioan. 9.

Abulē. in Mat.q.37. & 38. Mar.16. Luc.24.

Ecce fratres. Isti ut ait Abul. erant cognati ex parte matris, E
scilicet filij sororum Mariæ, & potissime illius Mariæ, quæ vo
catur Maria Iacobi, mater Iacobi, siue Maria, Cleophæ. Isti
autem fratres erant, Iacobus, Ioseph, & Simon.

Chryſ. in non abſo. homi. 30. to.2.

Ecce mater tua. Videns diabolus, ait Chryſ. quia persua-
debat populis Christus, esse se filium Dei, dicens, ecce plus
quam Ionas hic, ecce plusquam Salomon hic, timuit ne si Dei
filius cognoscatur ille qui putabatur homo, ipse derelinque-
retur ab omnibus: ideoque venit aliquis quasi à diabolo euo
catus, qui humano ore verba diabolica loqueretur dicens, Ec-
ce mater tua, &c. Ac si dicat, quid gloriaris Iesu, de cælo dicēs F
te descendisse, qui habes radices in terra? ecce mater tua, & fra
tres tui. Potest tamen dici, ut ait Abul. q. quidā fecerunt hoc,

Abul. vbi sup. ex mē te D. Hie. lib. 2. in Mat.

vt ponerent Christum in perplexitate, vt si propter cognatos
cessaret à prædicatione, accusaretur quasi præponendo carna-
lia spiritualibus: si verò non cessaret, videretur matrem con-
temnere, permittens eam, & fratres manere foris expectantes.
Tales enim sæpè propositiones ei faciebant, vt eum quasi per-
plexum tenerent, sic dicit Hie. lib. 2. in Mat. to. 9.

Glo. ordi. in Mat. Mat. 10.

Quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? Non recusat
obsequia matris, ait Glo. sed præfert ministeria patris. Fratres G
non contemnit, sed opus spirituale præfert cognationi, ut &
nos carni spiritum præferamus, iuxta illud: Qui amat patrē
aut matrem plusquam me, non est me dignus. Christus non

Abul. in Matt. q. 37.

dixit ista verba aspera pp matrem & fratres, vt ait Abulen. sed
pp vocantem: qui vel malo animo, vel imprudenter eum vo
cauerat. Quod uidetur notasse Euangelista, cùm ait: & re-
spondens dicenti sibi. ait, Quæ est mater mea. &c. Dirigens
suā correctionem ad eum, qui auditores perturbat. Quasi di-

Glo. ordi. in Mat. Lyra in Mat.

ceret, ut ait Glos. Hi sunt fratres mei, qui faciunt opera patris
mei. Vel ut Lyra. ait, In tantum est mihi aliquis propinquus, H
in quantū est spiritualibus actibus intentus. Vel ut dicit Abul.

Abul. in Mat. Rom.8.

uocantur fratres Christi omnes qui faciunt voluntatem Dei,
quia fratribus competit esse cohæredes eiusdem hæreditatis:
qui autem faciunt uoluntatem Dei sunt cohæredes Christi,
iuxta illud Apost. Hæredes quidem Dei, cohæredes autem

Cla. Gui. in Mat. Ioan.1.

Christi. Magna profectò dignitas est, ait quidā grauis doctor,
Christianorum credentiū & uerbo Dei adhęrentium, efficiun
tur enim frater, mater, & soror Christi, iuxta illud Ioan. Dedit
eis potestatē filios Dei fieri, his qui credunt in nomine eius: ò

Euthy. in Mat.

admirandā uirtutem, ait Euthym. quę ad se accedentes ad tm
extollit honorē, ut ipsos Christi domini faciat esse cognatos.

Feria

A

Feria IIII. post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO SECVNDA.

Multi sunt doli in mundo, & fallaciæ.

B MAGISTER *volumus à te signum videre.* Mat. 12. Præclarè quidem dixit Christus de hypocritis, & fictis hominibus, & quamuis dissimulare vellent, de fructu tamen atque operibus eos cognosceremus, etsi pelle, & vestimentis ouium se contegerent. Hoc etiam constat ex hodierno Euangelio, in scribis & phariſæis, qui quidem accesserunt in pelle ouium, appellantes Christum magistrum, & signa etiam petierunt. Sed eorum fallaciæ diu latere non potuerunt, quin potius statim in ipsis ét verbis ostenderunt quòd lupi essent & superbi, dicentes, volumus. Vide enim obsecro quomodo hæc inter se consentiant, videlicet C appellare eum magistrum, & præterea dicere volumus: Hæccine est discipulorum humilium vox? imo vero superborum & arrogantium. Vnde colligas, quòd quantumuis aliquis malus & superbus dissimulare velit, & virum bonum præseferre, aliquando tamen verba aliqua ingerit, ex quibus eius fallacię deprehendantur. Aliquos uideas qui se fingunt bonos, ut possint marsupium tuum exhaurire; alios uerò, qui se fingunt diuites, vt mulieres fallant: alios qui inané gloriam sua fictione aucupantur Verumtamen cùm hi colores nó naturales sed fícti tij sint, statim nitorẽ suũ perdunt. Sane columna vera ex iaspi D de, plurimũ differt à picta, & statim quę picta est deprehendit.

Mat. 7. *Hypocritæ etsi dissimulare velint, tamen tandem manifestantur.*

Multi sũt doli in mũdo.

Simile.

Satis quidem isti hypocritæ dæmonem patrem suũ imitantur. Vnde Christus ait illis; Vos ex patre diabolo estis: talibus enim technis vti solet dæmon, & uarijs utitur cautelis, ut tandem quod cupit consequatur. Nullum sanè reperias piscatorẽ adeo astutum in piscando, & qui ita nouerit hamum esca tegere, & varia quidem esca pro ratione temporis, atque dæmon ipse inescat homines, & rete ét tendit dissimulanter, neque homínem reperias uitæ alicuius insidiantẽ, qui tanta vtatur dissimulatione, quanta utitur dæmon ipse, & eius ministri. Cõsidera obsecro, & mente recole, principes illos Persiæ, quãta dissimulatione uterentur cum Daniele, adeo ut insidiarentur ipsi

Ioan. 8. *Mali fallaces.*

Similia.

Dan. 6.

oranti,ut ita tandem possent eius uitam perdere,& hoc quidē E
secretò quantum poterant faciebant. Sic igitur isti hodierno
die dolis instructi patris sui dæmonis,tanquā piscatores inesca
Adulatores fugiamus. re Christum uolebant blandis uerbis, appellantes eum Magi
strum. Verumtamen cùm oīa sint nuda oculis eius,statim fal-
lacias eorū retexit,& ita rīdit, Generatio mala & adultera.

Talibus etiam technis,& imposturis filij dæmonis heretici
vtuntur,blande surrependo,sicut modò faciunt isti scribæ, &
Simile. pharisæi,quibus blanditijs vtuntur sicut sutores setis quibus-
Hæretici q bus vtantur impo sturis. dam,ut possint filum inserere suæ hæresis: primum igitur pro
positiones aliquas catholicas præmittunt, ut postea inserant F
pestilentissimas suas hæreses: & post aliquam propositionem
catholicam, statim aliam inserunt hæreticam. Sic Balaam
Num.24. olim blande cœpit demulcere populum Dei, dicens: quam
pulchra sunt tabernacula Iacob;sed postea consuluit,ut Moab
mulieres populo Dei coniungerentur,quod erat contra man-
datum Dei, & ita multa inde incommoda, & multi interitus
consecuti sunt. De his fallacijs nos monet Apost. ut habetur
Act.20. in Act.Apost. cùm dicit, Scio quòd post discessionem meam
instabunt lupi rapaces. Sic igitur isti scribæ uolebant blandis
Malorum astutia. suis sermonibus beneuolentiam prius captare dicentes, Ma- G
gister: sed paulo post statim uenenum suum aperuerunt di-
centes, volumus.

Hic est vetus & antiquus malorum mos,uidelicet sub blan
dimentis uerborum, & amiciti æ titulo, alios decipere: Sic
2.Reg.20. 2.Reg.legimus,quòd Ioab sub titulo pacis & amicitiæ, acces-
Varia proditiones in mundo. serit ad alterum Ducem Dauidis, uidelicet Amasam, fingens
se uelle ei pacis osculum dare,sicut tunc inter eos moris erat.
Vnde & dixit,salue mi frater,& tenuit manu dextra mentum
Amasæ,quasi osculans eum, sed tamen eum secreto,pugione
2.Reg.3. interfecit, effundens intestina eius. Quod usque adeo doluit H
Dauid, præsertimque quòd ita proditorie interfecisset eum,
3.Reg.2. ut constat 3.Reg.tum etiam propter aliud factum, ut ibidem
continetur,uidelicet propter mortem Abner,quem etiā pro-
2.Reg.20. ditorie,& cautelosè interfecerat.Cuius mortem ita sensit Da
uid,ut maximum & dolorem in populo concitauerit, & eum
3.Reg.3. ad sepulturā fuerit comitatus,significans populo se nullo mo-
do eius morti consensisse,sed uehementer ipsi displicuisse pro
ditorium factum Ioab,sibique uidebatur quod ex illo scelere
sibi infamia aliqua inureretur. Et certe tanto Duci, quantus
erat Ioab,nullum ei erat decus,sed potius maximum dedecus
& ignominia: uerumtamen ad hæc, & alia peiora se extendit

homi-

A hominum ambitio, cùm vident alios apud homines plurimi fieri,& ad summos honores aspirare: talis autem ambitio occupauerat ipsum Ioab. Hęc etiam mouit hodie istos scribas,& pharisæos, vt ad Christum blande, & mansuete accederent dicentes, Magister. Vnde sapiēs monet nos dicens: Ne comedas cū homine inuido, & non desideres cibos eius: Comede dicet tibi.& mens eius non est tecū, cibos quos comederas euomes.

Ambitio quāta mala intētet.

Prou.23.

Inuidia quāta moliatur.

Quis poterit recensere astutias, quibus vtuntur mali cum bonis,& technas atque fallacias? Vide enim quibus modis,& artibus uteretur Laban cum sancto Iacob, dicens quòd ei da-

Gen.29.

B ret formosam Rachel filiam suam pro seruitute septem annorum,& tamen postea dedit ei deformē Liam. Neque his contentus fuit,sed potius in ipsis contractibus sæpe ipsum decipiebat. Vide quot astutijs, & fraudibus uterentur fratres Ioseph cū patre suo Iacob,tingentes sanguine vestem Ioseph, vt possent patri suo persuadere illum à fera quadam bestia dilaceratum,& deuoratum esse. Vide qualem astutiam adinuenissent Philistæi, ne scilicet faber aliquis reperiretur qui gladium fabricaret in Israel, vt hoc modo non possent arma habere Hebræi,quibus se à Philisthæis defenderent,& patriam suā tue-

Deceptores sunt multi.

Gen.27.

1.Reg.13.

C rentur. Quis vnquam somniasset impostura illam Amnon, cùm finxit se ægrotū,vt posset sorore sua Thamar quā deperibat turpissime abuti? An non fuit maxima illa Absalonis astutia,cū fratrem suū Amnon inuitauit,& in medio conuiuij eundem occidi iussit? Quid dicam de insidijs lasciuæ Dalilæ cum Samsone? quæ quidem ei vehemēter nitebatur persuadere q̄ ipsum ualde amaret,& tñ clanculū ipsum aduersarijs suis Philisthæis prodidit. An non ēt Saulis inimicitiæ, & artes contra ipsum Dauidē exploratissimę sunt? Quid commemorē diabolicam illam Herodis impostura,cùm regibus persuadere co-

2.Reg.13.

2.Reg.15.

Iudic.16.

1.Reg.18.

Mat.12.

D nabatur, vt per eandem viam ad se reuerterentur, vt posset & ipse Iesum adorare,cùm tñ decerneret oēs interficere? Ex his certe & alijs multis malorum imposturis aperte intelligimus, quam sit uerum quod Christus ait, q̄ scilicet filij huius seculi prudentiores filijs lucis in generatione sua sunt· hoc est quod boni tot modos ferè non exquirunt,ut Deo seruiant,quot exquirere solent mali,ut diabolo seruiant. Vnde colligas q̄ cum tot laquei à malis,& sceleratis uiris intendātur bonis,necesse sit vt circūspecte, & cautè viuamus tanquā ambulantes inter tot laqueos,ut ait Eccl. Hoc etiam nos monuit Isa. dicens: Populē meus,qui te beatum dicunt,ipsi te decipiunt,& viā gressuum tuorū dissipant. Et alibi ait idem propheta; Erunt qui

Luc.16.

Circumspecte viuamus cū tot fallacijs abundet mūdus.

Eccl.9.

Isa.3.

Isa.9.

beatificant populum istum seducentes, & qui beatificantur, E
præcipitati. Quare caute, & vigilanter uiuamus, cùm tot incidant insidiæ, & impostoræ, ac proditiones in mundo, ficut etiam uidemus tot scribas, & pharisæos laqueum Christo intendere, & armare.

Mali ex bono eliciunt malum.

Mali sunt exci.

Mali ex bono eliciunt malum.

MIrabile sanè est, quòd post tot miracula quæ isti viderant à Christo domino facta, sicut etiam scribit Mat. in hoc capite, tunc accederent isti pharisæi & scribæ ad Iesum F
proditorie. Viderant enim quomodo Christus curasset hominem manum aridam habentem, item quomodo expulisset dæmonem ex homine & eum sanasset, qui & mutus & cæcus ēt erat: & tamen ex tantis bonis malum educebant, & ad Christum tentandum accedebant: Quis vnquam existimasset, & ex tam clarissimis miraculis, tam peruersæ cogitationes emergerent: & quòd ex perdicum ouis egrederentur basiliscí? Nō videtur perinde mirum, quòd ex tantillo malo ingens nascatur malum, at verò quòd ex tanto bono tantum nascatur malum, id verò intolerabile est. Attende igitur quantum malum G
inuidia in horum animis generauit: & ita fugies vitēm, quæ tam malos producit palmites. Quemadmodum igitur tineas ipsas à tuis vestibus diligenter excutis, & quanto pluris vestes ipsas facis, tanto maiorem diligentiam in ea re adhibes, & magis vestes ipsas auræ exponis: sic vtique conscientiam tuam auræ considerationis expone, ne tam pestilens inuidiæ tinea eam rodat. Et sicut formica eam grani partem rodit, quæ in horreis suis nasci posset: sic tu in corde tuo facito, vt scilicet quidquid videris te ad inuidiam prouocare, de medio auferas, & ita in cęteris vitijs te geras. In hoc boni à malis distinguun H
tur, quòd mali ex omnibus malum educunt; boni verò etiam ex malis bonum educunt. Si videt malus quòd aliquis peccat, inde sumit sibi exemplum, quod liceat etiam peccare, si autē videt quòd aliquis bona opera faciat, quòd eleemosinas largiatur, murmurat statim, dicitque hypocritam esse. Quemadmodum igitur lux solis quasdam aues delectat, alijs vero molesta est: sic virtus quæ bonos oblectat, à malis importuna iudicatur. Hoc voluit Apostolus significare cùm ait; Christi bonus odor sumus Deo, in his qui salui fiunt, & in his qui pereunt, alijs quidem odor mortis in mortem, alijs uero odor uitæ in uitam: ubi igitur bonus cælum inuenit, ibi malus infernum re

Malitia hominum quo deueniat.

Simile.

Simile.

Occasiones malas fugiamus.

Simile.

1. Cor. 2.

portat,

A portat, vnde cùm ait Apost. Tempus breue est: cogitat apud se vir probus, ergo qui habent vxores, tanquam non habentes sint, & qui flent, tanquam non flentes, & qui gaudent, tanquã non gaudentes. At verò malus ita ratiocinatur, quia tempus breue est, comedamus & bibamus, cras enim moriemur. Item ait, quoniam transiet vita nostra tanquam vestigium nobis, venite ergo fruamur bonis, nullum pratum sit quod non pertrã seat luxuria nostra. Vide igitur ex eisdem floribus quam differenter vtrique mellificent. Quanto melius inferrent, quia tẽpus breue est, vitijs longum vale dicamus, & vitam in melius

B emendemus: siquidem etsi breuibus delectationibus vtamur, tamen æternam incurremus damnationem & pœnam: Non ita cogitabant isti Pharisæi, quin potius ex ijsdem miraculis quibus alij proficiebant, ipsi peiores reddebantur, atque ita blandis & simulatis verbis vtentes ad ipsum accedebant dicentes: magister, volumus à te signum videre.

In hoc quod dicunt isti Pharisæi, videntur respondere tacitæ cuidam obiectioni quæ ipsis fieri posset: siquidem si diceretur eis quare non crederent tot signis, respondebant, quia non erant cælestia signa: veruntamen hæc non erat vera ra-

C tio, sed potius quòd non assentiretur Christus eorum ambitioni & vitijs. Antiqui quidem gentiles, ut scribit August. ut possent sua scelera committere, sub prætextu suorum deorum, dicebant esse quidem optima quæ ipsi committebant, propterea quòd ita fecissent eorum dij. Vnde carnales dicebant, q ita dea Venus fecisset: si crudeles erant & uindictam cupientes, dicebant se imitari Deum suũ Martem: si uoraces erant, dicebant se imitari Bacchum. Sic & hebræi se idololatriæ dabant, ut ita melius siue accommodatius eorum sententia, se uitijs tradere possent: & ita postquam uitulum adorauerant,

D surrexerunt ludere, postquam se cibo & potu saturauerant, quasi Deum quendam similem sui colere uiderentur, atque ita se excusabant dicentes eorum religionem hæc permittere. Hinc etiam fit, ut sint tot hæretici, quia gaudent se inuenisse sectam aliquam, quæ approbet quod ipsi approbant, uidelicet uitia & uitiosam libertatem. Hoc condemnat Ioan. dicens: Hoc est iudicium, quia uenit lux in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem, erant enim eorum mala opera. Sic mali solent sibi excusationes fingere, ut uitia sua tueantur, sicut faciebant isti Pharisæi, qui quod nõ crederent, rationem illam reddebant, quòd Christus cælestia non faceret signa.

1. Cor. 7.

Boni inde bonũ educunt, vnde mali educunt malum.

Considerationes ad vitã emendandam.

Mali quãta vtãtur simulatione.

Aug. li. 2. ci. Dei.

Exo. 32.

Hæretici suarũ inuentionum tenaces.

Ioan. 3.

Mali quærunt excusationes peccatorũ suorum.

Isti

Isti quidem ex sana Christi doctrina & miraculis tanquam E
medicina quadam infirmabantur; quod quidem erat pestilens
signum, videlicet, ut quis medicina ipsa infirmetur potius. Vn
Hippocr. de Hippo. ait in quodam Aphoris. Solentia iuuare, si suo tem
pore non iuuant, mala proculdubio est significatio, ideſt signũ
mortis est: isti infirmabantur ex diuina doctrina, cùm tamen
Psal. 18. dicat regius vates; Lex Domini immaculata conuertens ani-
Simile. mas. Erant igitur isti instar lapidis cuiusdam, de quo dicunt
naturales quòd etsi in medium ignem proijciatur, non tamen
calefit, propter tantum eius frigus. Porro de verbo Dei dicit
Hier. 23. Hier. Nunquid non verba mea quasi ignis? Erant autem isti F
vsque adeo congelati & frigidi, vt verbo diuinæ prædicationis
2. Par. 36. non solùm non calefierent, sed etiam magis frigerent. Vnde
& 4. Reg. cùm tam peruersi essent hebræi, misit ad eos Deus varios pro
35. phetas vt conuerterentur, & ipsis cõminarentur nisi se emen-
darent: ipsi verò tantum abest vt emendarentur, quin potius
ipsos Prophetas deridebant. Atque ita venit Nabuchodono-
sor quasi flagellum Dei, vt Sedechiam captiuum duceret, & li
beros, & populum. Nihilominus tamen tam cæci erant, vt cũ
in Aegypto captiui essent, adhuc tamen in vitijs suis perseue-
Hier. 44. rarent: cùmque eos Hieremias corrigeret, dicebant: Sermo- G
nem quem locutus es ad nos in nomine Domini, non audie-
mus abs te, sed facientes faciemus omne verbũ quod egredie-
tur de ore nostro. Attende quòd dicerent, facientes faciemus,
ideſt cum efficacia. Vide obsecro in quantam deuenissent cæ-
Peccatum quantã in ducat cæcitatem. citatem, vt sibi videretur quòd melius secum ageretur cum in
idololatria perseuerarent, quàm antea. Atque vtinam nos tam
cæci non simus, ut dicamus melius nobiscum agi cum vitijs
incumbimus, quam cum virtutibus: siquidem quanto plures
audimus conciones, tanto magis videmur dicere, etsi prædica
tor se torqueat, & fatiget, tamen facientes faciemus omne ver H
Mali ex bo na doctri na in peius proficiunt. bum quod egredietur de ore nostro. Sic faciebant isti Phari-
sæi, quoniam quanto magis ipsis Christus prædicabat, tanto
peiores erant. Satis apertè hos reprehendebat Christus, &
nos etiam quotidie reprehendit, verum perinde proficimus ac
si mortuo uerba fierent. Mali quidem nolunt nisi sibi placen-
2. Cor. 4. tia audire. Vnde Pau. respondens his qui querebantur quod
Se excæcari patiuntur mali à dæmone. eius prædicatione tam pauci proficerent, ait: Euangelium no
strum in his qui pereunt est opertum, in quibus Deus huius
seculi excæcauit mentes infidelium, ut non luceat eis illumi-
natio Euangelij gloriæ Christi, qui est imago Dei. Vtinam
nobis tale aliquid non contingat.

Volumus

A *Volumus à te signum videre.* Expende hominũ impiorum ingenium, nil intentatum relinquunt, vt malitiam suam expleãt: Balaach Rex Moabitarum, vt habetur in Num. in alio, atque alio loco ædificauit sæpe altare, & apposuit vitulum, & arietem, vt malediceret Balaam Israeli. Visum est enim ei, q̃ si mutaret locum, mutaretur etiam Balaam, & quod in vno loco assequi non poterat, in alio se putabat consecuturũ. Ita dæmoni visum est: nam cùm in deserto non esset consecuturus, quod intendebat, existimauit se id consecuturum in pinnaculo: postea cùm nec in hoc loco intentionem suam expleret, B tanquam alter Balãc tertio duxit illum in montem, & in tribus locis tria altaria ædificauit, id est suas tres ordinarias tentationes. Sic Iudæi fecerunt cum illo cæco à natiuitate, quem Christus illuminauit, iterum atque iterum importune interrogando illum, vt vel aliquid aduersus Christum inuenirent. Hoc quotidie faciunt impij, cùm bonos persequuntur, vt nil intentatum relinquant, dummodo eis nocere possint. Sic isti Scribæ, & Pharisæi se gerebant cum Christo; nam interdum dicebant; In qua potestate hæc facis, &, Quis dedit tibi hanc potestatẽ? Interdũ verò dicebãt, Quid facimus, quia hic homo C multa signa facit? & modo dicunt, Volumus à te signũ videre.

Num. 23.

Matth. 4.

Astutia dæmonis.

Ioan. 9.

Mali quæ vtuntur astutia.

Matt. 21.

Ioan. 11.

Superbia, & arrogantia detestabilis.

Volumus. Annon vides qualia proferant verba? Sanè cùm voces sint signa earũ, quæ in animo sunt conceptionum, vt ait Arist. Itẽ ex abundantia cordis os loquatur, vt ait Christus apud Matt. & Luc. Satis apertè constat ex his inflatis verbis, quanta esset istorũ hominũ arrogantia, & superbia; siquidẽ superborũ est similia proferre uerba tumida, & inflata. Vnde Nabuchodonosor cũ magna superbia dicebat; Nonne hæc est D Babylon ciuitas magna, quã ego ædificaui in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei? At verò statim audiuit vocẽ sibi dicentẽ, quòd tanquã bestia tractaretur, & pasceretur septem annis; sic enim solet Deus humiliare superbos. Et certè non intelligo, in quo nitatur taliũ hominum superbia: etenim si ideo superbimus, quòd existimemus nos bonos esse, eadẽ ip sa de causa hoc perdimus: quin etsi nostra vita conferatur cũ vita illa sanctorũ olim, multis partibus superabitur. Videas interdũ, q̃ res aliqua nobis ualde alba uidebat, adeo vt dicamus albam esse instar niuis: at verò si prope eam niuem statuas, satis apertè differentiam profectò ipsam intelliges. Non debemus igitur insolescere propter bona opera, sicut insolescebant

Matt. 12.

Lucæ 6.

Dan. 4.

Ambitiosos quomodo humiliet Deus.

Simile.

Vita nostra multis partibus à vita illa sanctorum superatur.

isti

Psalm.90. isti Pharisæi: sed liberet nos Dñs à sagitta volante in die, & E
à dæmonio meridiano, id est ab inani gloria, & tumore, quæ
ex bonis operibus aliquando nascitur: à qua quidem serui Dei
longissimè abesse cupiunt, tanquam à sagitta acuta. Percon-
tatus quidem est Pharao à Iacob, cùm primum eum vidit, quot
Gen.47. esset natus annos? Qui respondit; Dies peregrinationis meæ
centum triginta annorum sunt, parui & mali. Vide quã humi
Humilitas ad faciat. liter loqueretur sanctus senex, qui sanctam traduxerat vitam.
Sic igitur nos faciamus, quãtumuis bona opera videamur præ-
Lucæ 17. stitisse, iuxta id, qđ ait Christus apud Luc. Cùm feceritis om-
nia, quæ præcepta sunt vobis, dicite; Serui inutiles sumus: Sed F
quorsum propter bona opera insolescimus, cùm præsertim
Boni omnia bona Deo attribuunt. omne bonũ ex Deo procedat, & omnia ipsa opera redundent
in vtilitatem nostram? Iltis videbatur, quòd propter sua ope-
ra essent in maximo pretio habendi, & quòd omnes ipsis debe
rent obedire, & quòd solùm ad præcipiendum alijs nati crant:
& ita ex hac falsa æstimatione moti, dicunt, volumus.

Superbi odio sunt Deo, & hominibus. Tam detestabile malum est superbia, vt non solùm superbi
Deo odio sint, sed ẽt hoĩbus. Multos alios vitiosos etsi Deus
oderit, tñ homines eos dissimulãt; at verò superbus ab omnĩ-
bus odio habetur, & in inferno odiosus est, imo cùm superbus G
Isa.114. illuc ingreditur, videtur totus infernus commoueri. Vnde Isa.
ait; Infernus subter cõturbatus est in occursum aduentus tui:
loquitur autẽ de ingressu in infernũ ipsius Balthasaris filij Na
buchodonosor, eo q tã execrabilis sit superbia eius. Vnde Da-
uid nõ solùm timebat hoc vitium, sed ét à Deo postulabat, ne
Psalm.35. sibi eueniret, & ita dicebat; Nõ veniat mihi pes superbiæ: quasi
dicat, neque vno quidem pede eius tentoria intrem, neque vel
primus superbiæ motus cordi meo eueniat: & subdit rationẽ,
dicens, quia ibi ceciderunt peccatores, hoc est angeli, quos cœ-
lum sustentare non potuit, cùm superbi facti essent, vt scribit H
Ioann.8. beatus Ioan. Tale ergo vitiũ animum occupauerat horũ Pha-
Ezec.28. risæorum, cùm dicant, volumus; vnde & Christus eis respon-
Iacob.4. sione sua restitit, quia sicut dicit Iac. Deus superbis resistit.

Volumus. Quis quæso patienter ferat tã arrogantia verba?
Iob 8. bene vtique his quadrat, quod ait Iob; Vsquequo loqueris ta-
lia, & spiritus multiplex sermonis oris tui? ideò ventus multi-
Iob 16. plex sermo oris tui. Item alibi ait: Nunquid habebunt finem
verba ventosa? Vnde existimatis prouenire tumorem nostrũ,
& arrogantiã, nisi quòd oculos conijciamus in vitas perditorũ
hominum? sic enim facta cũ ipsis cõparatione, nobis videmur
Simile. sancti. Sanè qui se in immundo speculo contuetur, nõ poterit

videre

A videre maculas oris sui: sic malo videtur, quòd ipse sit bonus, quia se comparat cum aliquo perditissimo, & flagitiosissimo homine. Quare vt præclarè agamus, nostrã potius vitam cum vita alicuius sancti conferamus. Vnde Dauid dicebat; Lauabo inter innocentes manus meas, quasi diceret; Nolo me contemplari in immundo aliquo speculo, sed potius in vita iustorum, & innocentium, & ita ad eorum imitationem lauabo manus meas, ideſt opera. Præterea superbi ẽt intumescere solent, & inurbani esse, propterea q̃ proximos suos despiciãt, atque cõtemnant, sicut isti Pharisæi, qui ad Christũ accedebant, dicen-
B tes, *Volumus:* Nõ ita nos geramus, quin potius cæteros melio res nobis existimemus, & neminem contemnamus. Obseruatione dignũ planè est, q̃ cùm Angelus Gedeoni apparuisset, vt constat ex lib. Iudicum, dixisseq́; ei: Dominus tecũ virorũ fortissime, respondérit Gedeon: si Dominus nobiscũ est, cur ergo apprehenderunt nos hæc omnia? Sanè angelus videtur solum Gedeonem salutasse, & tamen humilis Gedeon existimauit, q̃ omnibus impertiuisset salutem: sic enim viri iusti existimant sibi nihil ex priuilegio esse vendicandum, & ita plurimi faciunt cæteros, neque inurbani sunt sicut isti Pharisæi.

Pſalm. 25. *Proximos non contẽnamus.* Iudic. 6. *Humilescãtores pluri mi faciũt.*

C

Feria IIII. post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO TERTIA.

D ACCESSERVNT *ad Iesum, &c. dicentes: Volumus à te signum videre.* Matt. 12. Obliuiscebantur isti statim signorum, quę faciebat, sicut nos etiam statim obliuiscimur cõciones quas audimus. Mirabile sanè est, quòd cùm tãta sit vis verbi Dei, ita vt aliquando vocetur malleus conterens petras, tam parum tamen nos ex ipso proficiamus. Id vtique ex eo prouenire debet, quòd cum minima attẽtione, & minori amore illud audiamus, atque parui æstimemus illud, præficientes ei res terrenas.

Simile. Isa. 49. Hier. 23.

Generatio praua, & adultera. Memento obsecro Domine, quòd de te scriptum sit; Mel & lac sub lingua tua: cur ergo tam asperè respondes his, qui te tam blande alloquũtur, præsertim cùm his, qui te ignominiosè tractabant, blandè respondéres? Sed dicendum est, quòd isti essent adulatores, qui naturam habent corui, ita vt primo inuolatu oculos eruant, id est

Cant. 4.

rationis

Adulatores quibus cõparẽtur.

rationis oculum peruertere velint suis blandis adulationibus, & laudibus, ac propterea sunt maximè reprehendendi: cùm his verò, qui aspere nobiscum agunt, patientia est exercenda. E

Mali statim inueniunt oportunitatem ad sua scelera patrãda.

Sicut fuit Ionas in ventre ceti. Cum Ionas mandatum Dei declinare voluit, statim inuenit suã commoditatem, ideſt nautas, & nauem, qui ipsum fugientem in Tharsis acciperent, quæ terra longè à Ninive distabat ciuitate, in quam à Deo mittebatur: sic quando aliquis uult uirtutis uiam declinare, statim diabolicas inuenit commoditates, nec desunt naues, & comites, qui eius miserabilem nauigationem comitentur.

F

Obediamus, & obtemperemus Deo.

Voluntas propria nobis nocet.

QVòd isti Scribæ, & Pharisæi suæ uoluntatis implendæ amicissimi essent, idcirco dicebant, volumus: sic multi amici suæ uoluntatis Dei mandata, & Ecclesiæ, ac prælatorũ eius negligunt, cùm sit propria uolũtas, quæ nos miseros perdit. Et certè vel exemplo creaturarum rationis expertium, vt Solis, Lunæ, astrorum, orbium, & denique cæterarũ, maximè moueri ad obedientiam, & excitari tandem homines deberẽt: quæ quidem creaturæ nullo præmio intercedente, nulla facta pollicitatione, ad solum Dei nutum audientes dicto sunt, & obtemperantes. Soli, sòli, inquam, sunt homines, qui quamuis intelligentia præstent, atque excellẽtiorem naturam, donaq; habeant, tñ Deo semper inobedientes existant, & dura nunquam corda inflectant. Mari, terra, cæterisq; elementis parentibus, solus est homo, qui non solùm non obedit, verumetiam magna audacia, uerius dixissem impudentia, aduersus Deum ipsum pugnat, eius præcepta debellat, & denique quantum in se est, hostili animo diuinã maiestatem conatur euertere. Age iam infelix, quomodo putas natos tuos, seruos, subditos, aut tuas etiam passiones, siue affectus, tibi obtemperaturos, cùm tu ei non obedias, cui quia protoparentes non obedierunt, omnes statim creaturas contra se armatas experti sunt?

Similia.

Obediunt creaturę rationis exptes Deo, neque sperat præmium.

G

Mali contradicunt diuinæ voluntati.

H

Vos omnes creaturæ, inquit Dominus, mihi obtemperatis, homo verò ipse inobediens est: imperaui enim mari, ut cæteras taceam, & diuisæ sunt aquæ eius. Vnde quærens Prophetа à mari, quid esset, quòd in exitu Israel de Ægypto fugisset, & à Iordane, cur esset retrorsum conuersus? Responderunt: A facie Domini mota est terra, à facie Dei Iacob: ac si dicerent; Quid mirum si nos Deo pareamus, cùm terra nobis longè tardior, ei mira uelocitate obtemperauerit? nec solùm

Genes. 3.
Exod. 14.
Psal. 113.

Solus homo est inobediens factori suo.

terra,

A terra, sed etiam durissimæ rupes fuerint eius iussu in fontes aquarum conuersæ?

Quo tempore Adamus ipse obtemperans erat Domino, ipsi etiam omnia obtemperabant: at verò postquam mandatis Domini non obediuit, animalia etiam illi obedientiam denegarunt. Aduersus inobedientem Ionam, & mare, & venti, & nautæ, & pisces denique insurrexerunt, At vbi primùm Ionas obediens fuit, quæcunque rebellia ante fuerant, eidem postea obtemperarunt: nam & piscis eum euomuit, & denique etiam hoc modo Niniuitæ ei obedierunt: Danieli obedienti Genes. 3. Ionæ 1. Dan. 14.

B etiam leones subiecti fuerunt: ipsi Eliæ corui seruiebât: pueros illos in flammam coniectos, ignis ipse non vsit: & quod mirabilius est, ipse etiam Dominus obedienti Iosue obsecundauit, cùm ad eius uocem stetit Sol in cœlo, donec uictoriam de hostibus reportaret. 3. Reg. 17. Dan. 3. Iosue 10.

Sanè Esau ad tantã deuenit nequitiam, quod amicus esset, & tenax suæ uoluntatis, inimicus verò obedientiæ paternæ: at verò Iacob bene moratus erat, qui domesticus ualde erat, & parentibus obsequens. Et certè parentes plurimum gaudere deberent, cùm filij religionẽ ingrediuntur, siquidẽ isti prælati Gen. 25. *Parentes plurimum gaudere de berẽt, cùm filij religionem ingrediuntur.*

C pro ipsis inuigilant semper tanquã rationem reddituri, tum ẽt ibi propriã voluntatem abnegantes, se diuinæ conformant voluntati, & mundana omnia spernunt. De Vlysse ferunt, quòd cùm nauigaret, se alligari fecerit, & aures probe obturari, ne audire posset Syrenum cantus: sic utique religiosi viri amore Dei adligantur, & obedientiæ uinculo, ita vt cùm Syrenũ cantus, hoc est seculi uanitates, & carnis delitiæ, ipsos titillare uoluerint, nullus pateãt aditus. Non ita se gerunt illi, qui ita propriæ uoluntatis tenaces sunt, vt neque Deo, neque hominibus se subijcere, & obtẽperare velint, sed potius ad nutũ suum vi- *Exemplũ Vlyssis.* *Religionis ingressus opus heroicum.*

D uere: qui sanè dicentes se esse sapientes, stulti facti sunt; & ideo, vt ait Pau. tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea, quæ nõ conueniũt, repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, auaritia, &c. Quæ cùm ita sint, ait; Obsecro uos fratres per misericordiam Dei, ut exhibeatis corpora uestra hostiam uiuentem, sanctam, Deo placentem, & nolite conformari huic seculo: Nolimus igitur uoluntati nostræ adhærere, sed obedientes Deo simus. Siquidem quemadmodum infantulus à matris cõplexu separatus, periclitatur maximè, ne à bestijs conculcetur, vel in ignẽ prolabatur, aut in puteũ cadat: sic utique, qui à Deo separatur, & propriæ adhæret uoluntati, in maximo uersatur periculo profecto, atque discrimine. *Suã sectari voluntatem quam sit periculosum.* Roman. 1. Rom. 12. Simile.

Quare

Quare redeamus præuaricatores ad cor, atque vbi abundauit E
Roman. 5. delictum, superabundet gratia, & obedientia. Ad quod perficiendũ, te sanè vel illud tantum maximè commouere deberet, videlicet quantã de te gerat Deus curã, & solicitudinem, cùm te ab eius complexu dimoueris; finge illum quasi dicentem,

Maxima est Dei solicitudo erga nos.

Quid illi misero fiet? Quo miser deueniet? Quantum à mala, & peruersa conscientia exagitabitur? Quantis obijcietur periculis à Dei complexu diuulsus? Et sicut pia mater, cùm filium amisit, plurimum de eo solicita est, ipsumq; hac, illac circũcursando inquirit, ac præconis voce inuestigat: sic vtique Deus plurimũ de peccatoris salute solicitus est. Quid igitur F
Simile. retribues Domino, pro tam paternis charitatis visceribus?

Psal. 118. Ignominiosum sanè homini est, q̃ cùm dicat Dauid; Ordinatione tua perseuerat dies, qm̃ omnia seruiunt tibi; interim th̃ solus homo, qui plus Deo debet, sit rebellis diuinæ voluntati, & propriã curet implere voluntatem. Vis tu mercenariũ
Simile. virum propter nummum vnum, aut alterum argenteum tibi toto die deseruire, tuamq; solum adimplere voluntatem: & nos vis, quòd Deus, qui nos pretiosissimo sanguine suo redemit, iuxta illud: Empti enim estis pretio magno; nostrã exigat
1. Cor. 6. voluntatem, eamq; velit suis parere præceptis, præsertim cùm G
Exẽplum. hæc omnia ad nostrũ tendunt commodũ, & vtilitatem? vsque adeo glorioſissimus Patriarcha Franciscus obedientiæ amicus erat, vt cùm iter faceret, socio suo obedientiam præstaret, & suã uoluntatem illius uoluntati submitteret, cùm tamen om-
Genes. 8. nibus esset superior. Præterea Noe, etsi in arca non sine angustia per annum mansisset, vbi existimari potest ex tot animalibus non satis incũdum emitti odorem, nisi aliter Deus disponeret, nihilominus tamen adhuc, postquam cessauit diluuiũ, expectauit per mensem, donec Deus sibi præciperet, vt inde
Gen. 12. egrederetur. Vide quam obediens esset semper Abrahã Deo, H
Heb. 11. etiam in difficillimis, & arduis, quamuis iam septuagintaquinque annos natus esset, vt ponderauit Apost. eius obediẽtiam, ad Hebræos scribens. Hanc obedientiam qualis esse deberet,
Rom. 13. nos docuit Apost. dicens; Induimini Dominum Iesum Chri-
Simile. stum. Nam certè quando uestis aliqua pro nobis fit, ea solet

Obediamus Deo, & ide multa nobis gratiæ prouenient bonæ.

staturæ nostræ accommodari, at verò cùm uestem pro alio factam induimus, debemus nos ei adaptare, qualiscunque ipsa fuerit. Sic ergo quando Apost. dicit, vt induamus Dominũ Iesum Christũ, significat vt ei obediamus, & eius uoluntati nos accõmodemus, quæ recta, & sancta est, si volumus diuina charitate, & amore inflammari. Est quidé Christus regula recta,

& non

A & non plumbea, vt eam velimus ad nostrã voluntatem distorquere, imo potius debemus nos voluntatem nostram eius voluntati adaptare, & ab illa duci debemus, & gubernari. Si enim ita nos gesserimus, ipse tam pius est, & misericors, vt ad voluntatem nostram faciendam descendat, iuxta illud regij vatis: Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorũ exaudiet: adeo vt si serui sui dicunt, volumus, ipse dicat etiam volo: & quia mihi obedientes estis, ego etiam vobis obediam. Psal. 144.

Debemus ergo Dei voluntati, & legi obedire, & non solùm volũtatem nostram abnegare, sed etiam vlterius ad perfectionem semper contendere. In Genesi quidem habetur, q̃ seruus ille missus ab Abrahã pro coniuge filio suo exquirenda, postu-
B lauit à Dño huiusmodi signum, vt scilicet illa esset cõueniens vxor, quę accedenti sibi ad fontẽ petituro aquam, respõderet vlterius aliquid, videlicet non solùm sibi, sed reliquis seruis, & camelis daturam aquam: atque ita cognosceret sibi feliciter aduẽtum suũ successisse, & labores bene collocatos. Sic igitur signum est, q̃ Deus eas animas sibi maximè despõdet, quæ vltra præcepta, etiam Dei consilia implere nituntur. O si vel ita Deo seruiremus, sicut videmus hominẽ aliquãdo homini de-
C seruire! Quãta quæso cum celeritate homines regibus terrenis obediunt, & quanta cum diligentia? Siue enim ludant, siue comedant, siue aliquid faciãt famuli, statim ad simplicem Dñi sui vocem accurrunt, & conuolant: attentè quæ sibi dicuntur audiunt, & tenacissima memoria retinent, ac sæpe mente volutant, & diligentissimè exequuntur, non declinantes ad dexteram, neque ad sinistram. O maximam miseriam nostram, vel potius stultitiam, si præcipiat rex terrenus aliquid faciendum, vel non faciendum, sub pœna remigationis, aut exilij, omnes timent, & mandata implent: & cùm Deus optimus maximus
D nobis æternas comminetur pœnas, si pro uoluntate nostra impleuda, Dei voluntatem contemserimus, & contra fidelibus seruis, & obtemperantibus sempiternã beatitudinẽ promittat: negligimus tñ, & surdã exhibemus aurẽ, cùm tñ ei omnia debeamus. Cæterùm attẽde quæso qũo soleat Deus inobedientes sibi, & rebelles punire, ẽt leonibus immissis hominibus, ut constat ex lib. 4. Reg. Et quamuis hos tibi modo non immittat, tñ immittit alias plagas, vt prælia, dissensiones, famem, pestem, & alias calamitates, adeo vt vix homines audeant pedem extra portã ponere, & efferre, imo nec in proprijs domibus se securos arbitrentur. Vnde intelligas, quòd etsi illi mansuetum sibi tantopere Deũ depingant, nihilominus tamen conueniat 4. Reg. 17.

Gen. 24.

Nõ solùm præcepta Dei seruemus, sed etiã ad consilia implenda tendamus.

Simile.

Obediamus Deo celeriter, quoniã ita obediunt regibus terrenis.

Commina-tiones Dei nõ perinde videmur timere, ac cõminationes terrenorũ regum.

Plagas multas immittit Deus inobediẽtibus.

Psalm.88. etiam ipsi, quod ait regius vates; Exardescet sicut ignis ira tua. E
Aduerte obsecro, q̃ sit Deus instar illius imaginis, quã in speculo contueris; si enim te benigno vultu ostenderis, etiam talẽ
Simile. repręsentat vultũ: q̃ si aspero fueris vultu, & truculento, etiã Deum experieris iratũ; hoc est, si fueris inhumanus in pro-
Sapien.7. ximos tuos, atque immittis. Vnde in lib. Sap. dicitur, q̃ sit speculum sine macula, vbi res ipsæ clarè, & distinctè videntur.

Obediam' Deo quan doquidẽ nobis obediũt eius creatura. Plurimum sanè, vt obedientiam erga Deum seruaremus, nos mouere deberet consideratio illa, q̃ creaturæ sint nobis obedientes, q̃ Deus ita ipsis mandauerit. Siquidem non fuit contentus, vt cœli, & elementa nobis deseruirent, & q̃ spiri- F
Aristot. tus angelici, qui intelligentiæ dicuntur, cœlos ipsos, & orbes mouerent, absque vlla cessatione tam diurna, quàm nocturna, ne scilicet cœlorũ virtus cessaret ab influxu in hæc inferiora; sed voluit etiam, vt terra tanta cum vbertate fructus suos produceret, adeo vt si anno vno parca esset, sequenti anno vberiores, & duplicatos redderet fructus, idemq; arbores præstarẽt.

Admirabilis Dei circa hominẽ prouidentia. Quis porrò nõ miretur quam solicitæ sint apes ad mellificandum, in vsum, & commoditatem hominum? At verò homo durissimus est, & saxeus in Dei obedientia, & in propria voluntate abneganda: Non ita se gerebat Apostolus, cùm diceret; G
1.Thes.2. Memores enim facti estis fratres, laboris nostri, & fatigationis, nocte & die operantes, &c. Nos verò non pro his fatigamur, pro quibus Apostolus. Sed potius pro sumenda vindicta, pro inseruiendo vitijs, pro diuitijs comparandis, pro adimplenda voluntate nostra, etsi diuinæ repugnet voluntati.

Pœnitentiam agamus.

Pœnitentiam agamus, quoniam nobis diuinitus tanta suppetitantur auxilia. *Viri Niniuitæ surgẽt in iudicio cũ generatione ista, & condẽnabunt eã, quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Ionæ.* H
Cõtra nos etiam consurgent Niniuitæ, quippe qui maioribus diuinitus abundamus auxilijs ad pœnitentiam agendam, & tñ eam negligimus, maioribus abundamus exemplis, maiori astricti sumus obligatione, maiores habemus commoditates, & maiorem lucem præmiorum, ac suppliciorũ, & multis alijs abundamus. Sanè vir Christianus non debet esse contentus, quod in baptismo factus fuerit filius Dei adoptiuus, quin potius pro virili ea opera præstare debet, quæ talem filium decent. Siqui-
1.Tim.4. dem Paulus etsi nouisset sibi esse repositam coronam iustitiæ, nihilominus tñ talem agebat pœnitentiam, vt Corinthijs scri-
1.Cor.9. bens, diceret; Castigo corpus meum, & in seruitutem redigo.

Valde

A Valde igitur nobis pœnitẽtiam commendat, vt possimus Dei iram effugere, Propheta Hiere. etsi obscurè dicens: Siquidem & murus Babylonis corruet, egredimini de medio eius populus meus, vt unusquisque animam suam saluet ab ira furoris Domini, & ne fortè molleſcat cor vestrum, & timeatis auditũ, qui audietur in terra: Quasi dicat; Nolite expectare, dum audiatis terribilem illam vocem; Ite maledicti in ignem æternũ: curate eam opportunè fugere, pœnitentiã agentes peccatorũ vestrorũ. Quando homo pœnitentiã agit, macerando carnem suam, & se Deo consecrando, tale quid videtur præstare, quale B fuit olim illud sacrificiũ Abrahæ, cùm filiũ sacrificare vellet, quod quidẽ tanti fecit Deus, vt quasi quodammodo gratificãs diceret: Nunc cognoui, quod timeas Dñm, & non pepercisti vnigenito filio tuo propter me. Quòd si attẽtè consideremus fortasse comperiemus maius esse sacrificium nostrũ, siquidem maiori videtur amore ferri homo in propriũ corpus, quàm in filium: siquidẽ compertũ est, quòd parentes filios occiderent, vt corpus suũ sustẽtarent. Vnde perspicuũ esse videtur, q̃ maius sit in hoc sacrificium nostrum, quàm sacrificium Abrahæ. Adde, q̃ etiã pro corporali salute videtur saluberrimũ, corpus C macerare. De vrsis quidem ferunt, q̃ cùm præpingues, & obesos se compererint, abstinentia vtantur, vt corpus pristinæ salu reſtituant. Sed quoniam præ debilitate statim vincerentur à cõtrarijs animalibus, idcirco sibi specũ deligũt occultissimã, vbi possint interim tutò commorari, & se sustẽtare, lambendo manus, & pedes. Aduerte igitur peccator, q̃ dæmon sit altutissimus venator, & quærat quẽ deuoret: quare, vt Paul. ait; Hortamur uos, ne in uacuũ gratiam Dei recipiatis: vbi gratiã etiam appellat, tempus hoc agendę pœnitentiæ. Retrahamus igitur nos, & pedes, ac manus nostras lambamus vrsorũ more, D hoc est, lauemus lachrymis mala opera nostra, & malos gressus nostros. Sanè nõ abs re dicit sanctus Iob; Interroga iumẽta, & docebunt te. Dauid quidẽ ieiunio, & abstinentia corpus suũ macerabat, vt diuinitus impetraret corporis salutẽ pro filio suo: multo igitur magis id nos præstare debemus ad salutẽ animæ comparandã, & eam ab ęterna morte liberandã. Et aduerte textum dicentẽ, q̃ Dauid ieiunauit ieiunio; Emphasim enim habent hæc verba: quasi diceret, Magno ieiunauit ieiunio, & carnem suã vehemẽter macerauit: siquidẽ iacuit super terrã, & cùm venirent seniores domus eius, cogentes eũ, vt surgeret de terra, noluit. Nos verò statim acquiescimus, si quis dicat ne tantopere ieiunemus, vel q̃ valde macilenti sumus.

Hiere. 51.

Matt. 25.

Pœnitẽtia admirabile sacrificium.

Genes. 22.

Iosephus.

Exemplũ. *Corpus abstinentia macerare saluti confert.*

2. Cor. 6. *Discutiamus, & lamentemur peccata nostra.*

Iob 12.

2. Reg. 12.

Pœnitentiam agamus, non cõplacendo carni.

Quibus tamen deberemus respondere, illa esse signa veri pœnitentis, non autem vt multi faciunt, plurimi facere quòd corpulentiores & obesiores redditi simus in quadragesima. O quam remisse viuimus & incaute, non considerantes quæ possint nobis pericula euenire; sanè quando pisces futuram tempestatem præsentiunt, fundum ipsum petunt, & quando aues tonitrua audiunt, ad nidum statim se recipiunt: cerui item & hirci procellam imminentem portendentes, in opaciores Syluas refugiunt; & serui Dei se ad monasteria & sacra loca recipiunt: tu vero qui tam ingens peccator es, & creatura irrationalis, inter tot pericula te securum arbitraris, cùm præsertim interte & supplicia æterna, tantum sit medius ruinosus paries tuæ mortalis & caducæ vitæ.

Simile.

Psal. 103. *Iram Dei timeam⁹, q̃ nos manet in iudicio.*

E

F

Pœnitentia non debet esse indiscreta.

Virtutem feruide amplectamur.

Non ex his mihi volo vt indiscretas & intolerabiles pœnitentias agamus, ita vt velimus grauissimas superare & asperrimas pœnitentias sanctorum. Siquidem multi sæpe ita se gerentes, ex hac sua imprudentia se inhabiles reddunt deinde & impotentes ad sancta exercitia. Noli igitur nouitatis, studiosus esse, neque transgrediaris prudentiæ limites, quin potius vt ait sponsa in Can. Pasce hædos tuos iuxta tabernacula pastorum. Neque sentio propterea, vt cùm remissis & debilibus te conformes: siquidem Apost. postquam dixerat, Obsecro vos fratres, vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem, sanctam, Deo placentem, rationabile sit obsequium vestrum,

G

Can. 1. Rom. 12.

addidit, Et nolite conformari huic seculo: quasi dicat, ne cum tepidis hominibus, & remissis conformemini, sed potius cum feruis Dei diligentibus.

Hier. 2.

O miserabilem peccatorem! an non sentis quam inquietũ te trahat peruersa conscientia, & vita vitiosa? Audi quid dicat Hier. Arguet te malitia tua, & auersio tua increpabit te. O perditum hominem, annon vides, quòd vel ipsum ēt vitium clamat, vt se dimittas, & ab eo recedas? In cuius rei figuram

H

Exod. 12. *Vitia fugemus.*

ipsimet Aegyptij qui captiuos tenebant hebræos, hortabãtur ipsos, vt à se discederent, & libere abirent: & tu non vis relinquere vitia, & pœnitentiam agere pro ipsis, sed potius de die in diem differs conuersionẽ tuam? Sanè quamuis aliquis grauis adeo sit, & ponderosus, vt vix se mouere queat, si tamen

Simile.

viderit ardentem domũ, & incendio flagrantem, citat gressum suum, & motat, atque alta voce quiritat, aquam poscens: sic

Pœnitẽtiã non differamus.

igitur tu facere deberes in tanto animæ tuæ vitiorũ incendio, vt scilicet ad pœnitentiæ salutarem aquam, & lachrymas confugeres. Certe tela cùm primum ex textrina prodit, fusca est,

Simulitu.

& minus

A & minus alba; at verò si lauetur, incipit candescere & albescere; sic igitur telam peruersæ vitæ anteactæ, lachrymis pœnitentiæ laua, & super niuem dealbabitur. Sic enim sanctus Dauid intelligebat cũ diceret: Asperges me domine hyssopo & mundabor, lauabis me, & super niuẽ dealbabor. Noli obsecro dicere, q̃ cùm sis vir, flere non possis, id enim mulierculæ faciunt: siquidẽ Dauid vir erat similis tui, & fortior te, q̃nquidem vrsos & leones exenterabat, & tñ ait; Exitus aquarũ deduxerunt oculi mei: caue igitur ne id arguat forte in te minimam contritionem atque dolorem. Præterea beatus etiam Petrus animo

B sus erat & robustus, at verò dolens de peccato, dicitur de eo per Mat. q̃ recordatus est Petrus, & egressus foras fleuit amare. Vbi aduerte q̃ non distulit pœnitentiam, sed simul atque peccatum menti occurrit, pœnitentiam pro eo egit. Quare festinemus ad pœnitentiam agendam, & omnem torporem à nobis discutiamus, ne de nobis illud dici possit, Propter frigus piger arare noluit, mendicabit ergo æstate, & non dabitur illi.

Psal. 50. *Deflea-mus pecca ta nostra.* Psal. 118. Mat. 26. Prou. 20.

Iuste quidem carnem nostram pœnitentia maceramus, quan doquidem tam infensa nobis est, & in tantas nos detrudit calamitates. Quomodo autem nos cum ea gerere debeamus, fi-

C guratum habemus in Leui. Vbi tractans Deus de carne sacrificij, præcipiebat dicés: Vas autem fictile, in quo cocta est, confringetur: quod si vas æneum fuerit, defricabitur, & lauabitur aqua. Quæso te domine, quid plus commeruit mali vas fictile, quam æneum? Sed voluit nobis significare Dominus, quomodo ei placere debeamus in pœnitentiæ sacrificio: in quo vas æneum, idest animam præcipit contritione fricare, & sordis saltem lachrymis ob commissam culpam ablui: vas autem fictile, quæ est caro, ieiunijs, disciplinis, aliisque corporalibus afflictionibus præcipit lacerari. Et hoc innuere visus est Apo.

Carnẽ pœnitẽtia ma ceremus. Leui. 6. *Pœnitẽtiã qũo facere debemus.*

D cùm diceret; Et licet is quis foris est noster homo corrumpatur, tamen is qui intus est, renouatur de die in diem.

2. Cor. 4.

Sed dices, cùm Deus mihi iam indulgeat media sacra confessione, & sanctæ absolutionis beneficio, quod mihi sacerdos impartitus est, atque cũ fecerim ét quod mihi confessor facien dum iniunxit, vt quid necesse habeo adhuc pœnitentiã agere? Rñdeo quod nõ ita facile statim malæ illæ peccati dispositiones, & reliquiæ tolluntur, & præsertim in peccatis inueteratis, sed potius multa est adhibenda cautela, & solicitudo. Sane si carbonarius aliquis per annũ in carbonaria se exercens, eandẽ semper gestasset subuculam, uideretque lauantem mulierem, eique diceret, ut statim eã sibi subuculam lauaret, & candidam

Pœnitẽtia quã sit uti lis etiã post confessionẽ & absolu-tionem sacramenta-lem. Simile.

redderet; respõderet mulier, heus bone vir; ne arbitreris, quòd E
id sit facilè factu, siquidé cùm sit tã atra vt carbo, multo opus
Peccatum inueteratũ nõ ita facilè eluitur. habet lexiuio, ac sæpe repetito. Sic igitur peccator nõ existimet, & statim omnes peccatorũ reliquiæ, & prauæ dispositiones tollentur, etsi confiteatur scelera sua, & absolutionis beneficiũ impetret: quin potius opus est, vt sæpe pœnitẽtiæ lexiuio aspergatur, & nõ defatigetur. Quot sunt bone Deus, qui per totum annũ non sunt confessi scelera sua, & proinde atrã magis quã sit carbo, animã gestant, iuxta illud; Denigrata est su-
Hiere. 4. per carbones facies eorũ; & accedunt ad lauantem sacerdotẽ, absolutionis beneficiũ accepturi, existimantque, & nil præterea facere debeant, sed iam peccata omnia cum fibris omnibus F
Simile. radicitus cõuulserint! sanè cùm aliquis terrenũ aliquem Regẽ offendit, priusquã in eius amicitiã redeat, aliquid pati debet,
Pœnitẽtia ad salutẽ necessaria. vt pote exilium, vel aliud satisfactionis genus: sic igitur tu, vt Regis Regum amicitiã recuperes, aliquid pati debes, & facere ex parte tua, vt pote ieiunare, corpus macerare, eleemosynam dare, gemere peccata tua, & ita superno Regi reconciliaberis.

Feria IIII. post I. Dominicam Quadragesimæ. G

CONCIO QVARTA.

Adulatio detestabile vitium.

ACCESSERVNT *ad Iesum Scribæ, & Pharisæi dicentes: Magister, volumus à te signũ videre.* Matth. 12. Mar. 3. Luc. 8. & 11. Magistrũ vocant, adulãdo ipsi, & vt ipsum ad no luntatem suã attra H
herent: hęc enim est conditio adulatorũ, semper loquũtur ea, quæ credunt placere audientibus. Ideo Chore & complices,
Num. 16. populo placere volentes, dixerunt ad Moysen, & Aaron, vt habetur in Num. Sufficiat vobis, quia omnis multitudo sanctorũ
Adulatorum conditiones. est, & in ipsis est Dñs, cur eleuamini super populum Dñi? Ab-
2. Reg. 15. salon, vt causam in curia patris habentibus cõplaceret, ex animo deprauato, & ad regnũ aspirante, dicebat cuilibet. Vidẽtur
Ambitiosi quibus astutijs utantur. mihi sermones tui boni, & iusti, sed non est qui te audiat constitutus à Rege. Quis me cõstituat iudicẽ super terrã, vt ad me veniant oẽs qui habẽt negotiũ, & iuste iudicẽ? Sed & cùm accederet ad eũ homo, vt salutaret illũ, extendebat manũ suam,

& ap-

A & apprehendens osculabatur eũ, quæ omnia ficta erant & simulata. Prophetæ etiam dicebãt ipsi Achab prospera de bello futuro, sicut ei complacere credebãt, vt 3. Reg habetur, Cõ 3.Re.22.
filiari Assueri adulãtes ei dixerũt, Regis iusta est indignatio, cùm tñ temperare eius irã contra reginã potius debuissent, vt habetur in li. Hesther. Adulatores quidẽ displicent sapiẽtibus quibus placere credebant per suas blanditias, nam adolescẽs narrãs Dauidi mortẽ Saulis inimici sui, ei complacere credẽs, fuit eius iussione occisus, vt habetur 2. Re. duo ét latrones 2.Reg.1.
qui occiderũt Isboseth, & attulerũt caput eius, Dauidi place- 2.Reg.4.
B re se credẽtes, displicuerũt multũ, & ab eo similiter occisi sũt, vt habetur eodẽ lib. Sic igitur isti adulãtes hodie, reprehendũ tur à Christo q̃ ipsum per adulationem vocarent magistrum.

Sunt quidem blanditores, vt ait Chrys. qui libenter hominem in facie laudẽt, aut quando vidẽt amicos eius fideles ad esse, aut domesticos, quos credũt nũtiaturos illi quidquid audierint. Insipiens gaudet laudari in facie, vir autẽ Sapiens quãdo laudatur in facie, flagellatur in corde. propter duas ergo causas hominẽ in facie laudare non debes: primũ si sapiẽtẽ illũ putas, grauiter susceperus est, quare ergo illi laudibus tuis
C molestiam exhibebis? Si insipientem illum existimas, quare insipientiam eius laudibus tuis effers? Satiricus poeta hoc genus hominum mire depingebat, dicens.

Rides? maiore cachinno
Concutitur: flet, si lachrymas aspexit amici:
Nec dolet, igniculum bruma si tempore posces,
Accipit endromidem: si dixeris, æstuo, sudat;
Nocte, die que potest alienum sumere vultum:
A facie iactare manus, laudare paratus.

Chrys. in non abso. homi. 27. to. 2.

Præsentem laudare adulatorium videtur.

Iuue. Saty. 3.

Adulatorum astutia.

Cæterũ Achab Michæã abhorruit, quia non prophetabat 3.Re.22.
D ea quæ ipse uolebat. Cuius gñis hominũ plenus est mũdus: vñ Eccl. dicit, Diues locutus est, & oẽs tacuerunt, & verbũ illius Eccl.13.
vsque ad nubes pducent: pauper locutus est, & dñt, q̃s est hic? sunt q̃dẽ veluti Echo, qui quidẽ rñdet q̃d locutus es. De quo Simile.
& Salomon, Resonãs de altissimis montibus Echo. Si tu canis, Sap.17.
ét canit Echo: si ploras, ét Echo plorat. In altis porrò mõtib. & sublimibus dicit resonare Echo, nã adulatores nõ resonant siue habitãt in domibus pauperũ, sed in domibus magnatũ: in his. n. mõtibus ipsi resonant, & canunt. Et ideo Dan. inquit, q̃ Dan.4.
aues in altum arboris ascendebant. Sed tñ audi quid de hac arbore subdat postmodum propheta, Et ecce inquit vigil & sanctus de cœlo clamauit, succidite arborẽ, & pcidite ramos eius

Superbi quo redigantur.

& excutite folia eius: fugiant bestiæ quę subter eam sunt, & volucres de ramis eius. Ad hoc enim multi magnatibus adulantur, ait Lyra, vt cum ipsis commorantes, delicijs vtantur. Sed omnes viri veritatis talia aspernantur. Vnde narrat Val. Max. quòd quidam dixit Diogeni olera lauanti: si tu Dionysio adulari velles, ista non ederes: cui respondit Diogenes, si tu ista edere velles, Dionysio adulari nolles. Videbatur ergo istis pharisæis, quòd huiusmodi adulatione Christum allicerent quò vellent, si vocarent eum magistrum, & quòd hoc pacto cum ipso negotiarentur, quæ vellent: sed omnia eis contrario modo euenerunt.

Lyra. in Mat. 11.

Val. Max. lib. 4.

Antisthe.

De adulatoribus quidē dicebat Antisthenes Philosophus, quod præstabilius esset incidere in coruos, quam in adulatores, illi enim in cadauera inuolant, hi vero viuos lacerant homines, fallunt atque decipiunt.

Bias.

Bias rogatus aliquando, quodnam esset pestilentius animal, respondit, ex feris nullum esse perniciosius Tyranno, ex cicuribus, ipso adulatore.

Exemplū Aene. Syl.

Sigismundus Imperator, quemadmodum refert Aeneas Syluius, adulanti sibi cuidam, alapam impegit, & cum rogaretur ab adulatore quorsum id faceret, respondit, quorsum tu me mordes?

Simile.

Quemadmodum cùm in opacissima aliqua syluæ securi arborem iceris, alibi quidem sentiet resonantem Echo, alibi vero ictus incussus est: ad eundem modum adulator veluti Echo personat quidem in auribus tuis, ictus vero eius sit in crumena & marsupio tuo, cum te pecunia spoliet, aut sese mensæ tuæ ingerat atque immittat.

Adulatores marsupiū feriūt eius cui adulantur.

Diogenes appellare solitus erat Aristippum adulantem Dionysio tyranno, canem, etenim adulatorijs verbis, & magnificis ei tanquam cauda applaudebat, cū tamen eiusdem patrimonium ore roderet, atque voraret.

Dioge.

Constantinus etiam appellabat adulatores tineam quandam, multorum patrimonia deuorantem, & consumentem.

Constant.

Agesilaus, vt scribit Xenophon, eos admittere nō facile solebat, qui eum in præclare factis tantum laudabant, cùm interim cùm reprehensione quid dignum faceret, non pariter eum reprehenderent.

Agesi. Xeno.

Plutarchus inquit non solum Romanæ vastationis, sed etiam complurium aliarum vrbium causam extitisse adulationes eorum qui flagitia: atque crudelitatem Dionysij tyranni, Marci Antonij, & similium commendabant.

Exemplū. Plutar.

Adulatores quantū incommodent.

Quemadmodum si fons ipse exsiccetur siue aridus reddatur, & inanis, etiam riuuli, qui ab eo manare solent, exiccātur & exinaniuntur: sic si cuius patrimonium consumptū fuerit, si imperium cessauerit, si res familiaris quoque ipsa defecerit,

Simile.

illico

illico cessant etiã adulantium ora,& voces conticescunt. Vnde cum aliquando Antiochus domum ingressus esset rustici cuiu spiam hominis,incognitus,& citra vlla insignia regia,percontareturque à rustico quidnã de rege vulgo iactaretur,respondisset verè rusticus, & aperto animo, mala multa quæ de eo circunferebantur, & facta reprehensione digna,quod nunquam audierat in aula regia: intellexit statim rex plerosque sibi adulari,cùm regijs eum vestibus exornatum viderent,imperijque clauo fulgentem. Vnde cùm accedentes tandé eius aulici, regiam capiti coronam imponere uoluissent: auferte istam hinc ait, sine qua vera audio de me,atque rescisco.

Exemplũ Antioch.

Principes nullum fere inueniunt qui ipsis vera dicat.

Solent adulatores syrenitate verborum aures demulcere, & interim hominũ patrimonia, homineſque ipsos deuorare atque consumere. A quo hominum genere, cùm incommoda multa inferre soleat, maxime cauendum est. Vt enim oleum lucernę infusum, flammam ipsam nutrit & fouet: ita adulatio nutricula quædã est præsumptionis,atque iactantiæ. Est enim qui adulatur instar speculi,quod quidem perinde repręsentare solet obiecta,atque ipsa disponuntur & collocantur: ita enim adulator,si ais,ait: si negas,negat: si quid laudes, laudat: Verùm interim animaduertere debes, & sicut imago ipsa quæ in speculo apparet,si tu orientem versus contuearis,ipsa respicit ad occidentem,& si aspectum ad dexteram conuertas, ipsa se ad sinistram inflectit: ita etiam quamuis adulator ore ipso tibi applaudat ante os,teque collaudet, attamen à tergo subsannat atque deridet. Est etiam instar halitus, qui ex eodem ore interdum calidus, interdum vero frigidus egreditur: sic ipse modo calidum, modo frigidum expuit, modo negat.

Simile.

Similitu.

Adulatorũ mores.

Simile.

Alexander magnus aliquando philosophum quendam domesticum suum,atque vnum ex intimis,cum quo familiariter diu multumque versatus fuerat, à se expulit repentino quodã motu,atque ipsi philosopho inopinato: Cùm autem interrogaret philosophus quorsum id faceret, respondit Alexander, quia scilicet vel tu nosti defectus meos, vel non. Si non nosti, nil necesse te habeo apud me habere ignarum scilicet virum: si autem nosti, & propter illos me nunquam reprehendis, videris quidem mihi adulari, atque propterea te tanquam pestem quandam à me longissime expellam necesse est.

Exemplũ Ale.Ma.

Adulatores qũo tractandi.

Isti pharisæi qui Christo adulari conabantur, legis doctores erant, in quibus multo turpius adulandi vitium erat iudicandum quam in alijs,cùm potius simplici animo, & candido accedere deberent,gratia veritatis audiendæ. Cicuta quidem venenosa

Simile. Pli. li. 25. c. 13. venenosa herba est, teste Plinio, cuius succo vtebantur Athenienses cùm ijs quos morte condemnabant, contra quam præsens remedium esse ferunt vinum ipsum. Verumenimuero si cum ipso succo misceatur, atque ita propinetur ipsi reo, nequaquam poterit mortem effugere. Ad eundem modum adulatio ipsa pernicies quædam est vitæ humanæ atque pestis, contra quam remedium peropportunũ est correctio vitiorũ atque reprehensio. Verum si illi qui magistri aliorum sunt, & quibus incumbit vitia ipsa reprehendere, adulatoribus iungantur, imo ipsi etiam adulatores sint, apertum plane est maxima inde incommoda esse ventura. Est igitur adulatio in omni re perniciosa, in his vero quibus munus corrigendi incumbit, venenum mortiferum. Ac propterea Christus dominus noster tantopere hos scribas & pharisæos hodie reprehendit. E F

Adulatio in his qui corrigere tenẽtur, pestilens est.

Volumus. Vsque adeo isti propriæ voluntatis tenaces erant, vt propterea voluntatem diuinam transgrederentur: & etiam inter barbaros homines indignũ censebatur, iuxta illud quod Seneca refert de philosopo Demetrio, qui suam voluntatem cùm dijs suis, etsi falsis conformabat, dicens, Dij immortales, videtur sane mihi quòd aliquid querimoniæ habeam, quando quidem cùm de me aliquid statuitis, nil me monetis, ego quidem statim voluntatem meam vestræ, conformarem, si filios vultis, ego vobis illos offeram: si corporis mei partem poscitis; ego vobis eam sacrificabo; omnia quæcunque possideo vestra sunt. Accipite animum, accipite corpus, & de his disponite vt vobis placuerit. Quid enim præstio, si vobis dedero quod à vobis accepi? plane nulla est mihi molestia, quandoquidem omnia vestro nutu & diuino consilio reguntur & gubernantur. Considera igitur obsecro Christiane, pretiosissimo sanguine Domini nostri Iesu Christi redempte, & sua fide illustrate, quanta esset huius quidem barbari & gentilis erga falsos deos obedientia & ad mandata eorum adimplenda promptitudo, qui neque paradisum, nec infernum nouerat, sed solùm ita luce quadam intelligebat quantam deberet superis obedientiam præstare: nos verò diuina fidei luce illustrati, contradicimus diuinæ redemptoris nostri voluntati, & eius legibus. G H

Seneca. Demetrij exemplũ.

Voluntatẽ Dei implaamus. Obediam⁹ Dei voluntati.

Simile. Similitu. Arbor syluestris, vt in fæcundam inseratur arborem, prius debet præscindi, sic igitur nullus potest se voluntati diuinæ subijcere, nisi suam prius abneget voluntatem, quam prius tanquam infrugiferam præscindere debet. Sane in generoso equo illud cùm primis laudatur, vt fræno obediat, & modò ad dextram, modò ad siniſtram inclinet, & velociter currat, atque

Simile.

statim

A statim cùm opus sit quiescat: sic vtique in Dei seruo illud est maxime laudabile, vt se à voluntate diuina duci sinat, & à diuinis legibus. Et sicut si equus fræno non pareat, etsi pulcherrimus sit, non potest emptorem inuenire etiam minimo pretio, propter pericula ipsa quæ contingere possunt. siquidem vel sessorem in hostium manus protrudet, vel præcipitem dabit, vel porta aliqua, aut arbore comprimet, non concedens locum vllum à morte ipsa euadendi: sic vtique homo etsi natura multis abundet dotibus, nisi velit humanis ac diuinis legibus parere, actum sane de illo erit. *Diuinis et humanis legibus nos gubernari sinamus.*

B Vide obsecro in quantas deuenerit miserias Nabuchodonosor, quòd propria sua voluntate regi vellet. Sanctus item Iosue cum populo Israelitico, in petitione Gabaonitarum lapsi fuere, eo quòd cum Deo non consultarunt, & ideo male eis succesſit. Vnde sanctus Moyses cùm intelligeret quam vtile esset semper omnia cum Deo consultare, dicebat Hebræis, Nolite ascendere, non enim est Dominus vobiscum, ne corruatis coram inimicis vestris. Amalechites, & Chananæus ante vos sunt, quorum gladio corruetis, eo quòd noluistis obedire Domino. vide igitur miserabilem eorum euentũ, eo quod Moysi non obtemperauerint. Sanè querimoniæ illæ Baruch & gemitus, sicut habetur primo cap. tandem ita reſoluuntur, vt dicat omnia ea mala euenisse, propterea quòd non audiuimus vocem Domini Dei nostri, secundum omnia verba prophetarum, & abiuimus vnusquisque in sensum cordis nostri maligni, facientes mala ante oculos Dei nostri. Quam obsecro refers Dei imaginem, si ita dissentis & discrepas ab eius voluntate? ipse quidem humilis est. & tu superbus; ipse mansuetus, & tu impatiens: non est vera imago, qui similis non est autori. Quòd si Angeli in cælo perierunt propterea quòd propriam sectarentur voluntatem, quid igitur sperandum est de hominibus in terra? Dan. 3. Ios. 9. Nu. 14. Baruch 1. *Multi succedũt labores his qui Deo nõ obediunt.* Simile. Isa. 14.

C

D

Pœnitentia maxima laude, & encomijs digna.

Qui a pœnitentiam egerunt in prædicatione Ionæ. Verus quidem pœnitens curare debet, vt Deo placeat, contrariam sequẽs viã ei, qua ipsum offendit, iuxta illud Apo. Sicut enim exhibuistis mẽbra vestra seruire immunditiæ, & iniquitati ad iniquitatẽ, ita nunc exhibete membra vestra seruire iustitiæ in sanctificationem: si lingua proximũ infamasti, eadem famam restitue. Rom. 6.

restitue. Præcepit quidem Deus Gedeoni, vt habetur in lib. E
Iudic.6. Iud. vt altare Baal euerteret, & nemus quod ad illud idoli mi
nisterium fuerat dedicatum, abscinderet, atque in eo maiesta-
ti suæ sacrificium offerret, super aceruum lignorum, quæ de
Dei obse-quio nos pe nitus conse cremus. nemore illo excíderat. Vult igitur, vt quod idoli ac diaboli mi
nisterio fuerat præparatum, idem in Dei seruitio comburatur
& consumatur. Sic igitur nos quidquid sumus, & quidquid fa-
cimus in Dei obsequium conuertamus, sicut hactenus diabo-
lo seruieramus, vt fecerunt Niniuitæ.

Fere fit vt calamitates & labores nobis contingant propter
Eccl. 40. vitia & scelera nostra, iuxta illud Eccle. Mors, sanguis, oppres- F
siones, fames, & flagella, super iniquos creata sunt. Atque ex
Defleam' anteactam vitã, et eã emãdem'. his quidem flagellis, boni bonum, & mali malũ eliciunt. Nam
boni gemunt scelera sua, & pœnitentiam agunt, atque ad Deũ
conuertuntur ex toto corde, vitia relinquendo: non item faci
unt mali. Neque enim sufficit vitia deflere, nisi vitam emen-
Iudi.4. des. Credibile sane est quòd Hebræi postquam propter flagi-
tia sua in manus tyranni illius quidem deuenissent, regis Cha
naam, vt habetur in lib. Iudic. vbi dicitur quòd tam aspere ip-
sos tractarit, multum fleuissent per viginti annos, & ad Deũ
Culpas nostras defleamus, si volumus a Deo veniã impetrare. clamassent. Vnde textus ait, Clamauerunt filij Israel per vi- G
ginti annos ad Dominum, vehementer enim tyrannus oppres
serat eos. Vbi aduerte quòd videatur textus significare quòd
ante viginti annos non fuerint exauditi, siquidem antea per-
fecte veniam non postulauerant, nec perfecte defleuerant, nec
Ionæ 3. à vitijs ex toto corde se separauerant; ac propterea Deus ip-
sos non audierat, nec in libertatem asseruerat. Quare hoc in-
telligens rex Niniuitarum, vt habetur in libro Ionę dixit: Ope
riantur saccis homines, & clament ad Dominum in fortitudi-
ne, & conuertatur vir à via sua mala; videbatur enim eis quòd H
hęc omnia essent necessaria, vt Deum placarent. Sic modo
Deus immittit Christianis persecutores, nempe Turcas & in-
fideles, atque alia flagella, cùm non agant vere & ex animo
Hie. in ep. ad Nepotianum. pœnitentiam. Vnde Hie. ait, Barbari fortes fiunt nostris vitijs,
Romanus superatur exercitus: infelices nos, qui tantum di-
splicemus Deo, vt per rabiem barbarorum, illius in nos ira
Simile. desæuiat. Ex his igitur flagellis, boni bona colligunt, mali au-
tem mala, & obstinationem. Quis quæso non miraretur vi-
Obstinati sunt impij. dens quod bellua aliqua in prato depascens, multis transfi-
geretur sagittis, & tamen nullo modo moueretur, neque pa-
stum desereret? Sic igitur mirum est, quòd peccator in vitijs
suis semper perseueret, quantumuis multis diuinitus tangatur

aduer-

A aduersitatibus. Quòd ad labores, & aduersitates congruant sagittæ quædam Dei, testatur Iob dicens; Pharetram suam aperuit & affixit me. Prouidentiam diuinam appellat pharetram, quæ varios contineat aduersitatum modos: nam alios ferit, adimendo ipsis bona, alios adimendo liberos, aut coniugē, aut salutem, vel alijs huiusmodi calamitatibus, nec tamen mali hoc cognoscere volunt, nec se emendant, iuxta illud Hie. Percussisti eos, & non doluerunt, attriuisti eos, & renuūt accipere disciplinam, indurauerunt facies suas supra petram, & noluerunt reuerti. Iob 30. *Multis modis solet Deus punire.* Hier. 5.

B Admirabilem sane vim habet pœnitentia ipsa, & ad impetrandum plurimum valet. Cùm Dauid tantopere Deū offendisset, nihilominus tamen ita fuit eius pœnitentia Deo grata, vt non solùm veniam à Domino obtineret peccatorum: sed etiam multa diuinitus beneficia impetraret, & filium etiam ex vitioso concubitu obtineret: vide quantum Dominus diligeret eum. Item aduertendum est, quòd quāuis filio ex adulterio suscepto noluerit Deus vitam concedere: attamen postquam Dauid pœnitentiam egit, non solùm qui natus est vixit, sed etiam sedem regni obtinuit, multaſque diuitas & sapiē *Pœnitētia plurimum est grata Deo.* 2. Re. 13.

C tiam, ac pacem, vt intelligas quanta impetrare valeat pœnitentia. Vnde videmus iuxta Chry. expositionem in cap. 21. Ioan. quod dixit Petrus Christo de Ioanne, Domine, hic autē quid? & tamen ante trinam negationem non est ausus Petrus à Domino postulare, quis est qui tradet te? Sed Ioannes postulauit: at verò post lapsum & pœnitentiam, ad maiorem resurgens gratiam, petiuit, Domine, hic autem quid? vt significaret quantum per pœnitentiam ad gratiam euectus esset. Hoc voluit insinuare Baruch cùm ait, Sicut enim fuit sensus vester vt erraretis à Deo, decies tantum iterum conuertentes requi- *Pœnitētia plurimum apud Deū impetrat.* Chryso. in Ioan. 21. *Aliqui per pœnitentiā ad maiorē gratiā resurgunt.*

D retis eum: qui enim induxit vobis mala, ipse rursus adducet vobis sempiternam iucunditatem cùm salute vestra. Baruch 4.

Tantis igitur fauoribus & diuinis auxilijs, quæ nobis per pœnitentiam impartiuntur, commoti, quis non ad pœnitentiam agendam inflammabitur? Vide obsecro quid dicat Isa. Qui dat lasso virtutem, & his qui non sunt, fortitudinem & robur multiplicat. Assument pennas, sicut aquilę current, & non laborabunt; ambulabunt, & non deficient. Hæc omnia de pœnitentibus dicit; siquidem de aquila dicunt naturales, vt refert Hiero. quòd quando se inutilem ad volandum sentit, se in fontem conijciat, ibique per tres dies maneat, vt inutiles deciat plumas, atque ita vtiles nascuntur plumæ, quibus celeriter Isa. 40. Hiero. Simile.

ter volare possit: sic igitur peccator in fonte pœnitentiæ, quæ tres habet partes, nempe contritionem, confessionem, & satisfactionem, relinquit inutiles peccatorum plumas, atque exuit veterem hominem cum cõcupiscentiis suis, seque nouis induit plumis, induens Dominum nostrum Iesum Christum, atque ita libere volat per latum gratiæ, & virtutis viã atque callem. B

Peccatum exuitur in fonte panitentia.

Etsi verum sit, q̃ pœnitentia etiam esse possit cũ metu aliquo inferni, & spe gloriæ, nihilominus tamen niti debemus quoad possumus, vt pure p̃ Deum pœnitentiam agamus, & tanto maiorem accipiemus mercedem, quanto magis propter Deum pœnitentiam præstiterimus. Vnde Bern. ait, Charitas mercenaria non est, tamen sine mercede non est. Quis vnquã diceret, quod Achab qui tam peruersus extiterat, vt dicatur de eo 3. lib. Reg. nõ fuit alter sicut Achab, qui venundatus est, vt faceret malum in cõspectu Domini, nihilominus cñ videns comminationem Dei per Eliã, ita fleuit, & gemuit, atque p̃ Deum pœnitentiam egit, ut diceret Deus Eliæ, Nonne vidisti humiliatum Achab coram me? quia igitur humiliatus est mei causa non inducam malum in diebus eius. Vbi aduerte, q̃ ait, humiliatus est mei causa, non utique dicit ob inferni timorem humiliatum fuisse, aut quòd temporales timeret pœnas, sicut timebat Antiochus, sed mei causa: quamuis in principio hæc illum ad pœnitentiam agendam commouerunt. Vide igitur quanti Deus huiusmodi pœnitentiam faceret, siquidem dixit Eliæ, vt id aduerteret. Sanè magna cõsideratione dignũ quòd tam perditus rex, ita ad tantũ cueheretur pœnitentiæ gradũ, ita temporalia commoda negligeret, & se tantopere propter Deum humiliaret. Consideremus etiã quod Deus diligenter hæc omnia exploret, & qua causa moueamur inspiciat, & idcirco oportet vt quæ te moueat causa ad pœnitentiam agendã accurate expendas, neque debes alia causa magis tangi, quàm Dei causa; noli fontem ipsum p̃ riuulos deserere, nec solem pro astris, hoc est conare quantum potes, pure p̃ Deum pœnitentiam agere, cũmque videamus regem Achab, & regẽ Niniuitarum ita ante Deum humiliari, & cilicio vti, ac carnem suã macerare, nos etiam ante Dei pedes prouoluamur, & carnem nostrã maceremus, & diligenter castigemus, nec velimus esse illis delicatiores. Pœnitentia languores sanat, leprosos curat, & mortuos suscitat, sanitatem auget, gratiam conseruat, claudis gressum, aridis copiã, cæcis restituit visum, vitia fugat, virtutes exornat, mentẽ munit & corroborat. Qui per pœnitẽtiã peccata diluit, angelicæ fælicitatis consors in æternũ erit. F G H

Panitentiam agere curemus p̃ pter Deũ. Bernar.

3. Reg. 11.

Pœnitentia Deum placemus.

1. Mac. 6.

Vera panitentia quãtum impetret apud Deum.

Ionæ 3.

Maceremus carnẽ nostram.

D. Augu. lib. de pœnitentia.

Feria

A

Feria V. post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO PRIMA.

EGRESSVS *Iesus secessit in partes Tyri, & Sidonis.* Matt. 15. Mar. 7. Relictis calumniatoribus, ait Glo. intrat fines Tyri, & Sidonis, vbi filiã Chananææ liberat, & per fidem Gentilis fœminæ perfidiam scribarum arguit. Istę duæ vrbes sunt intra phœnices, ait Abul. & ideo ista mulierquę hic uocat Chananęa vocatur Syrophœnissa Mar. 7. idest de terra phœnices: & sunt in terra quę data est in sorte Iudęis, data. n. eis fuit tota terra Chanaã, & eã sorte diuiserũt. Vnde Tyrus, & Sidon sunt in sorte tribus Asser, vel iuxta illã, vt cõstat ex Ios. Sunt tñ istæ duæ vrbes in littore maris, vt hẽ apud Ezech. & hoc quia non circundantur mari, nisi ex vna parte, quia est accessus per terrã, distat porro Sidon à Tyro per vndecim leucas, vel quasi, vt patet in lib. de situ terræ sanctæ, vt tradit Maximus Venetus. Erat aũt olim Tyrus ciuitas famosissima, regni metropolis, de qua erat Hyrã rex Tyri, qui erat amicus Dauid, misitq; ei ligna ad ædificandum. Est porro tam Tyrus quam Sidon, ad radices Libani, & ideo Tyrij, & Sidonij cædebãt omnia ligna de monte Libani, quæ posita fuerunt in tẽplo Dñi, vt constat ex 3. Reg. & 2. Pa. Fuit Tyrus semper vrbs glorioſior quã Sidon, & potissimè pp magnũ conuentum mercatorũ. In ea quippe erant celebres, ac frequentes nundinę, concurrentibus illuc per mare gentibus multis. De huius laudibus ponuntur multa in Ezec. & de hac vrbe fuit Dido regina, quæ Chartaginem magnã in Lybia cõdidit, quę vrbs CCCXV. annis ante vrbem Romam cõdita est: Vnde habitatores Chartaginis dñr, & Tyrij. Vrbs antiqua fuit, inquit Virgil. Tyrij tenuere coloni. Cæterum fuit euersa per Alexandrum hæc ciuitas, quia restitit ei pp Dariũ regem Persarum, sed & postea habitata est: Sidon erat olim longa ciuitas, posita in littore maris, postea vero penitus dissipata est.

Glo. ordi. in Mat. B Abul. in Mat. 15. q. 24. Mar. 7. Iosue 19. Ezec. 27. C Maximus Venetus. 2. Reg. 5. 3. Reg. 5. 2. Par. 2. Ezec. 27. D Virgilius.

Animam quanti facit Deus.

In partes Tyri & Sidonis. It Iesus in partes Tyri & Sidonis, vt animã huius mulieris lucretur: vnde colligas quanti faciat Deus animam vnam, qm tantum pro eo laborat: tum etiã quantũ sentiat Deus, q tu peruerso tuo exemplo animã alicuius corrumpas, & ex manibus Dei eruas: siquidẽ conqueri solemus dicentes, heu amice, tu mihi panẽ ex manibus eripuisti.

Exẽplum malu quũ incommodet.

A fini-

Mar. 7. Glo. Lyrę in Mat. Soarez in Mat.

A finibus illis egressa. Marcus dicit quòd venit ad Iesum intra domum, & hoc est verum primò, sed quia eam non exaudiuit, ait Lyra, secuta est eum in itinere clamans, audieratque Christum promissum Iudæis descendere de genere Dauid. Tolle omne, quod tibi olim occasio fuit ruinæ, ait alius autor, & ita diuina adiuuante gratia sanabitur anima tua. In quod enim chaos non decidit, qui consuetudini peccatorum

3. Re. 11. minime obuiat? Vide horrendum exemplũ Salomonis 3. Reg.

A finibus illis egressa. Præcepit Deus, vt demolirent muros

Iosue 6. Hiericho vsque ad fundamentum, ne occasionem haberẽt iterum eos ædificandi, poterant enim dicere, quoniam restant

Occasiones noxias declinemus. fundamenta, iterum eos ædificabimus: atque idcirco eis occasionem illam amputarunt. Sic ergo hoc loco à finibus egredi, est occasionem amputare. Præceptum fuit Adæ ne tangeret

Gen. 3. de fructu vetito, ne inde haberet occasionem comedendi. Vnde Eua obliuiscens hanc occasionem, dixit sibi mandatum esse ne comederent, solùm mentionem faciens operis. Item Pe-

Mat. 26. trus vt pœnitentiã ageret, exiuit à finibus illis ubi peccauerat.

Exo. 8. Pharao licentiã dabat Hebræis eundi ad sacrificandum, modò

Iudi. 16. peregrè non abirent. Sansonis cùm capilli radicitus nõ amputarentur, idcirco recrescentes fuerunt ruina Philisthæorum.

Fili Dauid miserere mei. Quasi diceret; si tu o naturæ artifex sapientissime, ẽt brutis animalibus talẽ instinctũ dedisti, vt vel cernus qui natura separatissimus est ab humano cõmercio, quoties grauius à canibus premitur, ad hoies confugere so-

Simile. leat statim, malens ab eo occidi, in quo nouit esse clemẽtiam:

Similitu. quanto potiori iure homo ratione præditus, ad te tutissimũ, & clementissimũ asylũ confugiet? profectò vt mercatores qui in emporiũ difficile incidunt, in quo nũmorũ penuria nil vẽdere

Misericordia Dei modo vtamur cum tẽpus est. possunt, solent quouis pretio quę adduxere, distrahere: sic tu ò fili Dauid in emporiũ huius sęculi gratiã, & misericordiã adduxisti, quæ deficientibus meritis, publicanis & peccatoribus erogasti: quare si tã paruo pretio tua emuntur, miserere mei:

Simile. Memẽto fili Dauid naturę arboris, in qua rami virtutẽ radicũ sequunt̃, & in se referunt: si enim te filiũ Dauid dicis, oportet

Filij parentes bonos imitentur. pari rõne patri tuo in clemẽtia assimileris. Discãt ex hoc loco nobiles maiorũ suorũ virtutẽ sequi: bene enim poeta cecinit,

Nobilitas sola est, atque vnica virtus.

Peccatum quantũ noceat anima. *Male à damonio vexatur.* Tantopere nocet peccatũ, vt ordinem naturę peruertere videatur, siquidem opus alicuius ei subijci solet qui facit illud, at verò peccatũ tale est, vt homo ei subiiciatur, nã qui facit peccatũ, seruus est peccati, & ita cõtra

auto-

A autorem suum insurgit, sicut qui labyrinthum fabricat,& postea ab eo non posset egredi.

Qui non respondit ei verbum. O noua rerum materies, rogat mulier, obsecrat, & deprecatur, deflet casum suum,auget tragœdiam,enarrat passionem, & amator hominũ non rãdet, Sermo tacet,fons clausus est, medicus medicamenta retinuit. Quid hoc nouum,& admirabile? Alios prouocas ad sequendum,& hanc miserabilem insequentem abigis?ait Chrys. sed cur non respondet? quia illius fidem amplius prouocabat, & animum perseuerãtia excitabat,& discipulorum miserationes

B exercitabat. Item Hieron. dicit, Non est pp superbiam phari saicam,nec pp Scribarum supercilium: sed ne ipse sententię suæ uideretur contrarius,per quam iusserat,in viam gentium ne abieritis,& in ciuitates Samaritanorum ne intraueritis, no lebat enim occasionem calumniatoribus dare, perfectamque salutem gentium passionis,& resurrectionis tempori reseruabat. Dic obsecro Dñe,ait alius doctor, qũo ergo verũ erit qđ scriptum est apud Lucam, Si vos cùm sitis mali, nostis bona dare filijs,quanto magis pater vester dabit spiritum bonũ petentibus se? Legimus quidem de Tito imperatore,qui delicię

C Romani populi vocatus est, ad hunc modum. In cæteris vero desiderijs,id obstinatissime tenuit, ne quem sine spe dimitteret,& quòd magis mireris,legimus de Galieno quamuis indignissimo,q̃ nil vnquam petenti denegaret. Quid dicam de Artaxerxe, qui agricolæ concauas manus aqua plenas offerenti, phialam auream aureis plenam dari iussit? Et esse tot ac tantos patronos pro muliere paupercula intercedentes,quã potest vnico verbo beare,& non respondere ei Christũ verbum? Cæterum nolebat calumniatoribus mordendi ansam dare.

Chrysost. exvarijs in Mat. locis homi. 17. to.2. Hiero.lib. 2. in Mat. to.9. Treius in Euang. li. 6.c.3. Luc.11. Exemplũ Titi. Exemplũ Galieni. Exẽplum Artaxer.

Quis siue Iudæus siue gentilis, à domino salutem petijt,

D quam non protinus impetrarit?qũo ergo nunc gentilẽ mulierem à se clamantem excludit? Huius rei cum multæ fuerint causæ,tñ illa præcipua esse vr,quam ex Dyonis.lib.de cæleſt. Hierar.colligere licet. Is enim Deum ait paterna cura,atque prouidentia se omnibus apte pro illorũ captu insinuare,itaque infirmos blãde,ac leniter tractare paterna pietate solet,ne magnitudine laboris fatigati debilitẽtur, fortioribus aũt fortiora certamina subministrat,vt vincant. Hoc quidẽ modo se domi nus cum discipulis suis diuersis temporibus gessit. Eos quippe ante spiritus sancti aduentũ, neque grande aliquid moliri,nec etiã ieiunijs,& laboribus immodicis opprimi voluit,Vbi vero virtute ex alto roborati sunt, tũc eos varij calamitatũ, & per-

Lud.Gra. Dyo. li.de cæl.hier. Luc.24.

secutionum procellis agitari passus est, quod ipse his verbis E
Mat. 9. declarauit. Non possunt inquit filij sponsi lugere, quamdiu cũ
Labores illis est sponsus: Venient autem dies cùm ablatus ab eis fue-
impartitur Deus rit sponsus & tunc ieiunabunt. Hoc igitur exemplo intelligi-
pro cuiusque viribus. mus Deum vires hominum perspectas habere, & pro magni-
tudine virium labores illis & onera aptare; infirmis enim le-
uia certamina, fortioribus vero fortiora reseruat. Cùm igitur
Dominus mulierem hanc mirabili intus fide ac patientia ro-
borasset, intelligeretque parem illi, imo & superiorem tantæ
probationi virtutem esse, noluit eam tanta gloria, tantaque
meriti materia fraudare. Quod fecisset si eius fidei, patientiæ, F
Perseueremus orantes, Deus enim remediũ ipsum differt ad commodũ maius nostrum. & humilitati, hanc perseuerãdi occasionẽ celeri remedio sub-
traxisset. Ex quo intelligimus fratres, eos quibus omnia blan-
de, leniterque fluunt, aut leuibus tm laboribus iactantur, inter
infirmos Dei seruos, qui adhuc paruuli in Christo sunt, esse
numerandos. Eos verò quibus exercitandæ virtutis gratia, gra
ues casus & magna certamina à Domino exhibentur, inter-
fortes & adultos. imo inter veteranos milites esse cõputãdos.
Ant. Broi cus in Euã gel. par. 1. ar. 62. *Dimitte eam, quia clamat post nos.* Siquis animam hẽt vi-
tiorum sorde pollutam, filiam proculdubio habet malam à dę
monio vexatam. Quare necesse est, vt reatũ suum agnoscens, G
mox ad preces sanctorum confugiat, qui Domino dicant: di-
mitte eum quia clamat post nos. Dimitte reatum, dona gra-
tiam, quia nostrũ intimo affectu quærit supplex suffragium.
Non sum missus nisi ad oues. non quod ad gentes non sit mis-
Hiero. lib. 2. in Mat. to. 9. sus, sed quod primũ missus sit ad Israel, ait Hiero. vt illis non
recipientibus Euangeliũ, iusta fieret ad gentes tunc migratio.
Abul. in Mat. 15. q. 47. *Domine adiuua me.* Designauit per hoc, ait. Abul. in ipso esse
potestatem faciendi quod petebatur, & quod non egeret alio.
Vnde non dixit, Domine ora pro me, sed adiuua me, sic Deo
loqui solemus, dicentes, Domine ad adiuuandum me festina. H
Treius in Euang. li. 6. c. 3. Homerus Titel. in Mat. Est mercatura quædam, vt inquit Homerus, inter Deos & ho
mines, vt illi nobis bona, honestaque dent, & nos eis sacrifi-
ciũ atque preces. Sacrificium porro Deo, spiritus contribula-
tus, cor contritum & humiliatum. Domine qui omnia potes,
quasi diceret hæc mulier, adiuua & exaudi me. Non possum
equidẽ oratione cõposita, mulier rustica & barbara, coram te
multa proloqui, neque opus est, neque tu id desideras. Ecce
igit breui verbo cordis mei tibi pãdo affectũ, Dne adiuua me.
Chrys. in Matt. ho. 53. to. 2. Quid igitur mulier postquam hoc audiuit, ait Chrysost. nũ
tacuit ac destitit? non certe id quidem, sed potius magis insta-
bat. At nos inconstantes nõ ita facimus, quin potius, cũ quod

volu-

A volumus non assequimur, statim desistimus, cũ propterea magis instare oporteret. Cæterũ quem non perplexum reddidisset illa responsio? sufficiens quidẽ videbatur Christi silentiũ, vt ea in desperationem conijceretur, & responsio etiã magis. Cùm enim vidisset patronos ẽt ipsos repulsam passos fuisse, audiretque rem fieri non posse, hærere plane poterat: attamen nõ desperauit mulier, sed cũ videret patronos suos nil efficere, pulchra quadã inuerecundia inuerecunda fuit. Antea siquidẽ in conspectũ venire non audebat, sed clamabat post eos: postmodum ergo cùm consentaneum videbatur vt rebus desperatis longius abiret, accedit proprius, atque adorat dicens: Domine adiua me. Et alibi ait idem Chrysost. ò Domine, inquit Chananæa, num ideo homo factus es, vt vnum tantũ saluares populũ? num pp Iudæos solos venisti? Quid est quod dicitur in Psal. Postula à me & dabo tibi gentes in hæreditatem tuã? Et Isa. ait; In ipsum gentes sperabunt. Cur ergo cùm venerit hæc miserabilis mulier pro filiæ suæ infirmitate obsecrans, & casus suos deplorans, dicis, non sum missus? &c. Tu denique leprosos mundas, mortuos suscitas, paraliticos curas, cæcos illuminas, latrones saluas, meretrices castificas, & huic miseræ nil C respondes, sed potius eam reijcis, atque eius patronos non admittis? Quorsum putatis? vt perseuerantiam eius laudabilem oẽs admirarentur, audirentque dicentẽ, Domine adiua me.

Perseueramus in oratione, etsi multa obijciãtur impedimẽta.

B

Chrysost. ex varijs in Mat. locis hom. 17. Psal. 2. Isa. 11.

In Dei misericordia cõfidamus.

Domine adiua me. Perseuera semper, etsi tibi videatur Deus nõ audire: noli esse vt Saul, qui cũ vidit quòd Deus statim nõ sibi respõderet, accessit ad phytonissam. Multi sunt. n. quibus cũ statim diuina consolatio non adest, accedunt ad humanas cõsolationes, & tristiores reddũtur & incõsolabiliores.

Instemus petentes. 1. Reg. 28.

Non est bonum sumere panem filiorum & mittere canibus. Mira conuersio, ait Glo. nam Israel quondam filius, nos canes: D sed pro diuersitate fidei, ordo nominũ mutatur. De illis enim dicitur psal. Circũdederunt me canes multi, de nobis autem, Alias oues habeo, quæ non sunt ex hoc ouili. Quando responsum dat, ait Chrysost. magis quam prius silentio exulcerat: neque iam ad alios causam traducit, nec se non esse missum affirmat, sed potius quãto illa feruentius orat, tanto ipse vehemẽtius retrudit: nec iã Iudæos oues sed filios ẽt, ipsam vero canẽ appellat. Quid igitur mulier facit? Quid? ab ipsis Christi verbis deprecatoriam connectit orationẽ dicens, ẽt Domine.

Glo. ordi. in Mar. 7. Psal. 21. Ioan. 10. Chrys. in Matt. ho. 53. to. 2.

Etiam Domine, nam & catelli. Nõ ignoro dicit illa Chananæa, quia necessaria hæc alimenta filijs seruãda sint, veruntamen cur ego vetor, ẽtsi canis sim? nã si nefas est quidquã accipere,

nec micæ quidem sumendæ sunt, sin vero licet quodammodo B
partiri panem canibus, non omnino ipsa prohibeor, sed potius
Humiliũ cõditiones. hac ratione participare debeo: Tu interim non fidem solùm
illius, verùm & humilitatem admirare mecum. Nã cùm ipse
Iudæos filios appellasset, adeo procul aberat ne liuore alienæ
laudis contaminaretur, vt maius etiam adiecerit, atque domi
nos eos nuncupauerit. Vides prudentiam mulieris? vides qũo
nec contradicit, nec de aliorum laudibus doluit, nec quia con-
temni videbatur moleste tulit? vides magnitudinem animi atq;
que constantiam. Non est bonum ipse dicebat, atque illa, vti-
que domine respõdebat. Filios ipse Iudæos vocauit, atque illa F
dominos. In conditione canum illam uocabat, & consestim
ipsam conditionem canum, atque statum vltro illa subiunxit.
Ambr. lib. 5. in Luc. c. 7. Vnde bene ait Ambro. Chananæa fuit pertinax in precibus, sapiens in responsis, fidelis in verbis, prætereuntem reuocat, tacentem rogat, excusantem adorat, negantem inclinat.
Hiero. in Mat. lib. 2. to. 9. *Etiam domine nam & catelli.* Scio me filiorum panem nõ meresi, nec integros posse capere cibos, nec sedere ad mensam cum patre. Sed contenta sum de reliquijs catulorum, vt per humilitatem micarum, ad panis integri veniam magnitudinẽ.
Ruth 2. Gutier. in Euan. li. 6. cap. 3. Psal. 146. Ego sum illa Ruth, quę sequor vestigia messorum, & greges G
ouium tuarum. Vacua veni, vacuam à facie tanti pastoris me
abire non expedit tibi, qui audis inuocantes coruos. Num vnã
tantum habes benedictionem? & mihi obsecro, vt benedicas.
Hac igitur tanta humilitate & fide, misericordiarum pater su-
peratus, & se iam vltra continere non valens, in hanc vocem
prorupit, ò mulier, magna est fides tua.

Chrysost. ex varijs in Mar. locis homil. 17. to. 2. *O mulier, magna est fides tua, fiat tibi sicut vis.* Audiãt hec qui inconstanter orant, ait Chrys. & fastidiosè precantur. Ne recedas vnquam quousque accipias: finis postulantis, acceptio est. Tunc cessa qñ acceperis, imo magis, nec tunc cesses, sed H
perseuera agens gratias pro eo quod accepisti, vt perseueret ti-
bi quod acceperis. Quærit ait Abulen. cùm in muliere ista
Oratio sit perseue-rans. nunc apparuerint virtutes multæ, quare Christus solam huius
mulieris fidem laudans commemorat? Dicendum, quòd verũ
Abul. in Mat. 15. q. 43. est, quòd multæ virtutes in ea apparuerunt; nam fuit prudentia, quia in omnibus prudenter respondit, vt ait Theophy. Se-
cundò apparuit perseuerantia. Tertio in ea fuit patientia, nã
Theophy. Mat. 15. Luc. 7. in varijs non fuit cõmota. Quartò apparuit humilitas, se enim humiliauit procidens in terram coram Christo, eum adoran-
do. Quintò apparuit in ea fides, nam credidit Iesum esse mes-
siam. Dicendum tamen quòd licèt illæ virtutes apparuerint

in

A in muliere, Christus tamen non commemorauit nisi fidem, primò quia ipsa sola erat ad propositum, nam dicitur quomodo ista mulier obinuit à Christo quod petebat, & tñ ad obtinendum miracula fieri, nulla virtus sufficit, nisi fides. Per fidē obtinemus quidquid petimus, ita vt nil sit nobis impossibile. Vnde Christus dixit, vt refert Mar. Si potes credere, omnia sunt possibilia credenti. Secunda ratio, quia ista erat virtus, quam Christus introducere nitebatur prædicando, scilicet q̄ crederetur in eum, quia fides est fundamentum, & sine illa im possibile est placere Deo, vt ait Paul. & ita sine fide, vel nullæ B uirtutes sunt, vel saltem inutiles sunt ad placendum Deo. Vn de directa tota prædicatio & scripturarum, & gestorum, atque dictorum Christi fuit propter fidem introducendam, ac conseruandam, iuxta illud Ioan. Multa quidem & alia signa fecit Iesus, quæ non sunt scripta in libro hoc, & hæc scripta sunt, ut credatis, quia Iesus est filius Dei, & vt credētes vitā habeatis.

Fides præstantissima virtus.

Mar. 9.

Heb. 11.

Ioan. 20.

Quia ille cordis inspector mutatam vidit quam laudauit, ait Aug. ideo non ait, ò canis, magna est fides tua, sed ò mulier magna est fides tua. Mutauit uocabulum quia mutatum uidit affectum. Et Chrysol. ait, Meritò quæ se canem confessa est, in C hominem commutatur: & iuste conuertuntur in canes, qui se filios esse noluerunt. Merito adoptatur in filiam, leuatur ad mensam, & honoratur, quæ se sub mensa, laudabili, & prouida humilitate deiecit. Hinc est quòd propter iustitiam suam Dominus nec Iudæis dare potuit, nec gentibus denegare.

Augu. lib. de fide, & operi. cap. 16. to. 4. Chrysol. ser. 110.

Fiat tibi sicut vis. Ac si diceret, fides quidem tua, maiora quam petis posset impetrare: verumtamen fiat vt vis. Quo diutius mulier orando perseuerauit, hoc maiorem gratiā est consecuta: non enim salutem solam filiæ quam quærebat inuenit, sed laudem etiam & commendationem Domini, æter- D namque in Ecclesia memoriam adepta est. Cæterum vt & fidei & humilitatis vim & potentiam pernoscatis: Marci verba hoc in loco referenda sunt, qui vbi mulier hanc humilitatis uocem protulisset, respondisse Dominum, ait; Propter hunc sermonem vade, exijt dæmonium à filia tua. Huic igitur uoci, quæ fidei, & humilitatis quidem plena fuit, diuinæ misericordiæ uiscera, antea quodammodo clausa patuerunt, vt hac ratione intelligatis quantum ad misericordiam Domini impetrandam, imo ad eius vim, & potentiam (si dici posset) superandam, virtus humilitatis valeat.

Magnum fidei meritum.

Mar. 7.

Præmia magnæ fidei.

Postulare debemus à Deo cùm perseuerantia & spe, confidentesque de suis promissis. siquidem apud Ioan. ait, q̄ datu-

rus est nobis quod iuste petemus, Considera obsecro quanta E
Gen.22. cum fiducia Abrahã postularet, siquidé etsi Deus ipsi præciperet, vt filium sacrificaret, ibat ad sacrificandum filiũ, sperans tamen semper fore adimplendum quod Deus ipsi promiserat.
Heb.11. Quod significauit Apost. dicens, Fide obtulit Abraham Isaac cum tentaretur, & vnigenitum offerebat, in quo susceperat repromissiones. Hoc etiam significauit ipse Abraham dimittẽs
Gen.22. seruos ad radicem montis, dicẽs, Expectate hic cum asino, ego & puer illuc properãtes postquam adorauerimus reuertemur
Iudith 12 ad vos. Fuit etiam magna fiducia ipsius Iudith, dixit enim ei Holophernes, vt comederet ad mensam eius: cui respondit, F
Cõfidamus viriliter in Domino. & dixit, nunc non potero manducare ex his quæ mihi præcipis tribui, ne veniat super me offensio, ex his autem quę mihi detuli manducabo. Holophernes ait, si defecerint tibi ista quę tecum detulisti, quid faciemus tibi? Et dixit Iudith, viuit anima tua domine meus, quoniam non expendet omnia hæc ancilla tua, donec faciat Deus in manu mea hęc quę cogitaui: ò magnam mulieris fiduciam! hanc etiam fiduciam habebat
Psal.129. sanctus Dauid cùm diceret, Sustinuit anima mea in verbo eius, sperauit anima mea in domino.

Bona opera cum de prauata ĩtẽtione nõ videntur impetrare apud Deũ. Multi sunt diuites qui dant pauperibus quod petunt in eo- G
rum necessitatibus: sed tamen sæpè hoc faciunt cum deprauata intentione: vtpotè puellis fauent pro dote, vt possint eis abuti: malis fauent, vt vlciscantur eorum iniurias, & pauperibus scholasticis sępè pro cathedris obtinendis, alijs etiam vt liti faueant, vel propter alias intentiones. Cum huiusmodi ergo intentionibus si deprauatæ fuerint, non solet Deus subuenire, sed potius cum purè accedimus sicut hæc Chananæa. Cũ ergo tam pium habeamus Dominum, petamus confidenter, di-
Iaco.1. cente Iacobo, Postulet autẽ in fide nil hæsitans. Si olim Deus
Confidamus in domino. liberalis erat, credẽdum est quod adhuc liberalior erit modo, H
Exo.17. cum præsertim filium suum nobis donauerit: sed aduerte plurimũ ad rem facere, vt quando aliquid à domino postulamus, eius beneficia recolamus. Sanè quando Moyses orabat pro populo contra Amalech pugnante, virgam in manu habebat, vt habetur in Exo. vt hac ratione recoleret beneficia diuinitus impetrata, & ita maiori cum fiducia postulabat: sic igitur nos
Simile. cum beneficia à Domino petimus, nos gerere debemus. Solent quidem famuli cum beneficia à dominis suis petunt quibus aliquando seruierunt, dicere: hoc quidem mihi concedito domine mi, vel pro pane quem apud te per tot annos manducaui. Vnde Ecclesia etiam concludere solet suas collectas

dicens,

A dicens, per Dominum nostrum Iesum Christum: quasi dicat, Memor vtique sum beneficiorū acceptorum per Iesum Christum Dominum nostrum. *Oratio qualis esse debeat.*

Videmur quodammodo obligare Deum, si ita loqui fas est, qñ cum maxima fiducia in eo confidimus, & ipse vt ita sentire: siquidem misereri turbæ in deserto, uidebatur in hoc niti, neque enim cibos adferebant. Vnde ait, Misereor super turbam, quia ecce iam triduo sustinet me, ideſt sperat in me, & fiduciam habet, atque idcirco uideor obligatus, vt eam pascā. Mar. 8.

Sic Dauid dicebat, Sustinuit anima mea in verbo eius, sperauit anima mea in Domino. Bonorum quidem conditio est fauere his qui in ipsis confidunt, quanto igitur magis id Deus præstabit? Vide obsecro in quanta pericula se coniecerit ille qui hospitio excepit Leuitam & coniugem suam nocte, ut eā à carnalibus viris liberaret, vt hī in lib. Iudic. quandoquidem etiam filiam suam ipsis exponebat, modo parcerent illi mulieri quam domi suæ receperat. Loth præterea uidens effrænatā illam libidinem Sodomitarū, dicebat eis, Nolite quæso fratres mei, nolite malū hoc facere, habeo duas filias, quæ nondū cognouerunt virū, educā eas ad uos, & abutimini eis sicut vobis placuerit, dūmodo viris istis nil faciatis, quia ingressi sunt sub vmbra culminis mei. Perseueremus igitur postulantes à Christo, & consideremus quantū perseuerent uiri mūdani in rebus ad utilitatē suā pertinentibus exquirendis, & in humanis prætensionibus: multo igitur æquius est, ut petētes à Christo, nec defatigemur in petendo, nec fiduciā amittamus in adquirēdo. Psal. 129. Iudic. 16. Gen. 19. Simile. *Perseueremus in rebus ad salutē pertinentibus.*

Quamuis statim voti compos non fias, noli propterea animo cadere, siquidem non vno in die condita Roma fuit, vt est in prouerbio. Vide quid dicat Dauid; Patientia pauperum non peribit in finem. Etsi enim secreto pulses, tamen audiet te Dominus Hebræi quidem noctu dormiebant, & tñ iam mane inueniebant manna. Daniel etiam ex intimo vsque lacu exauditus est, clausis & obsignatis foribus. Ionas auditus est ex ventre ceti: Nos parum fiducialiter in Deo confidimus, sicut uidetur feciſſe Loth cum ascendit in montem, & tamen in Segor sibi promissa fuerat securitas, & sibi videbatur quod in mō te securior esset. Quare cum maxima fiducia postulemus sicut fecit hæc mulier. Multi potius in pecunia sperant: & hanc adorant, sicut prophetæ Baal ipsi se commendabant, & effuso sanguine, falsi Dei sui opem postulabant, sed cum non posset ipsis succurrere, honorem suum, & vitam, atque animas perdiderunt. Quare multo præstantius & excellentius fuit factū Eliæ, Psal. 9. Dan. 4. Ionæ 2. Gen. 19. *Petamus à Domino cum maxima fiducia.* 3. Reg. 18.

qui in Dño sperauit,& ei subuenit in maxima opportunitate, E
& in ipso articulo,adeo ut oĩs populus clamaret, Dñs ipse est
In Domino firmissime speremus. Deus. Tum ĉt maxima fuit huius mulieris Chananęę fiducia & spes,quã in Christo collocauit,ac propterea oĩa ei ad libitũ fluxerunt,& facta quidẽ fuit voti compos, liberando filiã suã à ptãte dæmonis,qua crudelissime torquebaĩ,& vexabatur.

Feria V. post I. Dominicam Quadragesimæ.

F

CONCIO SECVNDA.

EGRESSVS *Iesus, &c. Qui non respondit ei verbum.* Mat. 15. Vbi sunt misericordiæ tuæ anti
Psal. 88. quæ Dñe? ait Psal. Et Abac. dicebat; Vsquequo
Abac. 1. Dñe clamabo,& non exaudies? Iob etiã dicebat;
Iob 30. Clamabo & non exaudis,mutatus es mihi in crudelem: Verumtamen hæc Dei dilatio est ad nostrum commodum, ut
Gen. 32. perseueremus,si enim Iacob non perseueraſſet in luctando cũ angelo, non reportasset benedictionem. Sanè quanto magis G
Deus dilatat beneficia, tanto deinde copiosiora exhibet.

Non est bonum sumere panem filiorum. Dixerat in præsen-
Ioan. 8. tia Iudæorum quòd essent filij diaboli; Vos ex patre diabolo
Honoremus absentes. estis, & in absentia filios uocat, ut inde discamus in absentia honorare proximum, etiam magis quam in præsentia: sed multi hoc tempore contra faciunt.

Calamitates immittit Deus, vt ad ipsum conuertamur.

Deum inuocemus in nostris calamitatibus. SOlet quidẽ Deus labores & calamitates hominibus immit H
stere, vt hoc pacto resipiant,& ad Deum reuertantur. Vnde primum hunc medicũ debemus non solùm in nostris infirmitatibus, sed etiam in omnibus laboribus vocare. Sæpe quidem calamitates hominibus contingunt, & infirmitates, pp depra uatam eorum conscientiam: hæc igitur prius debet curari; nã aliter frustra videntur reliqua adhiberi medicamina, siquidem causa prius ipsa debet cessare, vt etiam ipse effectus qui ab ipsa causa producitur cesset. Probe quidẽ hoc nouerat san
Psal. 118. ctus Dauid cùm diceret; Tribulatio & angustia inuenerunt
Calamitates vtiles. me.quasi diceret, inuenerunt me tanquã sagaces quidã canes prædã odorantes: in hoc enim videntur deseruire labores, vt

his

A his tanquam canibus quibusdam vtatur sapientissimus venator Deus,& ita prædam ipsam recuperet. Perditus erat Samson cùm sanitate frueretur, atque ita permisit Deus à Philistęis sibi oculos erui,& ita animæ vitã recuperauit; Vnde & dixit, vt habetur in lib. Iudicum, Domine Deus meus memento mei,& redde mihi fortitudinem meam pristinam. Tanta ergo fuit eius contritio, vt ipsi Deus condonauerit, atque quod petebat concesserit. Perdita erat ét hæc mulier Chananæa, & idololatriæ dedita, atque Dei oblita, sed tñ hoc Dei flagello percussa, nempe vexationis filiæ, ita in se redijt, vt à finibus B egressa suis, ad Christum inquirendũ accederet, atque ita fieret voti compos, quamobrem ad Deum statim accurramus in nostris necessitatibus, exemplo huius mulieris; & non faciamus vt Samuel, qui cũ a Deo vocaretur, accedebat ad Heli: sic enim nos facere solemus, vt scilicet cùm nobis a Deo calamitates immittantur vel infirmitates, prius ad corporis medicũ accedamus quàm ad Deum. Contra tñ faciebat Dauid, qui dicebat; Exaudi Deus orationem meam auribus percipe lachrymas meas. Dic obsecro sancte vates, nunquid lachryme audiri solent? Cur igitur dicis, vt eas Deus audiat? Sed bene ait san C ctus propheta, cùm nil fit quod Deus libentius audiat: vnde Chananæę lachrymæ ét potius quàm verba, auditæ sunt.

Iudic. 16.

Calamitates nos ad Deum reducunt.

1. Reg. 3.

Psal. 38.

Libenter Deus audiet lachrymas.

Quòd Christus dicat apud Mat. Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, significat plane nullam opportunitatem esse commodiorem vt quis ad Deum conuertatur, quàm cùm in laboribus versatur: Et quemadmodum prouidus agricola tempus opportunum ad seminandum expectat: sic Deus in tempore calamitatum ad se homines vocat: nouit enim q̃ in prosperitate soleant obsurdescere, cùm respondeant illud Isa. Pepigimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pa- Isa. 28.
D ctum. Vnde Dauid dicebat, Imple facies eorum ignominia,& Psal. 61.
quærent nomen tuũ domine. Quamdiu filius prodigus nummos habebat ad expendendum, non recordabatur errati sui,& Luc. 15.
deliciarum domus paternæ, donec vidit se fame oppressum. Hinc Isa. ait; In angustia requisierunt te: non solùm ait quęsierunt, sed requisierunt, siquidem labores ipsi compellunt quodammodo, vt homo ad Deum accedat, non semel tantũ, sed sępe. Quærit beatus Aug. cur vetita illa arbor, diceretur arbor scientiæ boni & mali, cùm non quidem haberet proprietatem aliquam legendi aut docendi aliquam scientiam? & respondet, quoniam cognoscere fecit protoparentes per experientiã & labores, quid esset bonum & malum, & quid esset,

Mat. 11.

Simile.

Isa. 26.

D. Aug.

esse

esse cùm Deo, vel sine Deo. De scientiæ arbore videbatur gu E
stasse hæc mulier Chananæa, cùm bonum & malum sciret.

Calamitates quãtũ cõducant.

Quando igitur Deus nobis labores & calamitates mittet, nos totos ad eius permittamus nutum, ipse enim inde multa bona eliciet. Sane si quis Iosephum interrogasset cùm è cisterna educebatur, vtrum cuperet tunc esse finem laborum suorum, forsan sic respondisset: & tamen vide quanta amisisset bona, quæ sibi contigerunt, propterea quod venditus fuit, & in carcerem coniectus. Satis nouerat sanctus Abraham, & proinde ita se duci ad dei libitum patiebatur, etiam vsque ad filij sui occisionem. idem etiam faciebat Isaac, obtemperans patri F
suo, vnde vide obsecro quanta bona amisissent, si hoc neglexissent. Pulchre præterea in his exercitatus erat sanctus Iob tanquam veteranus miles, cùm diceret: quis det vt veniat petitio mea, & quod expecto tribuat, mihi Deus, & qui cæpit, ipse me conterat; soluat manum suã, & succidat me? Obserua obsecro quomodo plures adhuc labores postulet, quoniam tot commoditates important.

Gen. 37. & 41.

Gen. 22.

Iob 6.

Calamitates nos ad Dei cognitionẽ manu ducũt.

Solet quidem Deus medijs laboribus homines ad se allicere. In cuius rei figuram præcepit Absalon seruis suis vt incenderent segetes Ioab, quoniam cùm sæpe ad eum misisset, ve- G
nire recusauit; at verò videns huiusmodi calamitatem, statim ad Absalonem venit, cùmque interrogaret quorsum id fecisset, respondit Absalon, se meliorem commoditatem non inuenisse, vt eum ad se euocaret.

2. Reg. 14.

Quæstio.

Sed quæret aliquis, cur Deus patiatur, vt homines laboribus & ærumnis, morbis, afflictionibus, & tentationibus afficiãtur, cùm plerique his succumbant, & dæmonis sæpe tentationibus victi cedant? Cui quæstioni respondet D. Chry. dicens; Si dæmon coactos nos vincerer, de Deo conqueri posse fortasse videremur, at vincit nos spontaneos, & non inuitos. Cùm H
enim multi probi & sanctissimi viri nos præcesserint, argumẽtũ est, cùm eadem qua nos præditi fuerint natura, quod si mali sumus, non est q̃ aliter non possimus, sed q̃ nolimus. Hoc Christus insinuauit Mat. 7. & Luc. 6. dicens; Homo sapiens ædificat domũ suã supra petrã, & venerunt flumina, & flauerũt vẽti, & irruerũt in domũ illã, & nõ cecidit: fundata enim erat supra firmã petram: stultus vero ædificauit domũ suã supra arenam, & venerunt venti & decidit pluuia, & irruerunt in domũ illam, & cecidit, & fuit ruina eius magna. Dic quæso, quis nam domũ demolitus est? non equidẽ sola tẽpestas, nec ventus: nã si verum id esset, altera etiam domus destrueretur,

Chry. lib. 1. de prouidentia.

Mat. 7. Luc. 6.

Similitu.

Perseueremus in virtute.

nam

A nam eadem tempestas in vtramque irruit, sed causa fuit malũ fundamentum vnius, & bonum alterius. Idem in area videri Simile.
potest, nam cùm ventus perflat, paleas secum adfert, triticum autem manet, num ventus tantum paleas dispersit? nõ equidem, nam etiam triticum secum abstulisset, causa ergo fuit palearum leuitas: non ergo te ducit tentatio, sed tua voluntas, quæ nil põderis habet in virtute; leuis quidem est tua virtus, atque tentatio te quò voluit duxit, non autem iustum. Con- *Tentationibus viriliter resistamus.*
sidera quæso hanc mulierem, quomodo semper perseuerauit, & vires dæmonis non potuerunt eam detinere, quo minus ad
B Christum accederet; alia fortasse mulier etiam ex minori tentatione statim succubuisset. Sicut in auxilla nimis feruenti iure adhærescit caro, nisi commoueatur: ita homines, nisi laboribus commoueantur, & agitentur, adhærẽt his rebus inferioribus. Qui in hac vita tribulationes non sentit, sed omnia ad libitum ei succedunt, similis videtur infirmo, qui iam à medico derelictus, & salute desperata, permittitur quemuis sumere cibum, & prohibito viuere. Si quem equus effrænatus, citato cursu in medios hostes inferret, & aliquis occurrens equum illum frænaret, & subneruaret, non certe censendus esset id fe-
C cisse, quòd odio equitantem prosequatur. Quare ita accipiendũ est, quòd si Deus alicui calamitates inferat, id fiat propter eiusdem commodum, & vtilitatem. Calamitatibus, & flagellis alij quidem emendantur, alij verò deteriores fiunt: ignis enim fornacis Babylonicæ pueros illuminabat, cæteros verò exurebat: in area item ipsa triticum ex trituratione, & ventilatione lectissimum remanet, at verò paleæ in aerem subleuantur, & euanescunt: in trapeto etiã, & olcario pristino, magno illo tympani, seu trabis pondere, & igni vehementissimo, non quidquid exprimitur, & decoquitur, est purum oleum, sed fæ-
D ces quoque, & amurca exprimuntur: eodem ẽt aere quædam herbæ suauem emittunt odorem, aliæ verò teterrimum.

Similitudo. *Aduersitatibus carere, periculosum.* Simile. Dan. 3. Simile. Similitudo. Simile.

Mala consuetudo difficile eradicatur:

Vitia dimittamus, & Christũ inueniemus. Eccl. 10. Chrysost. Simile.

A *Finibus eius egressa.* Exiuit hæc mulier ex patria sua, & prouincia, vt Christum quæreret: vnde colligas, quod vt possis Christũ inuenire, prius debes vitiorum consuetudinem relinquere, quod fateor arduũ, & difficile esse. Verissimè enim dictũ est; Languor prolixus grauat medicũ, breuem languorẽ præscindit medicus. Sicut enim, vt Chrysostomus ait; Facilè est riuulum, cùm primùm à fonte scaturit, quocũque volueris flectere: at vbi aliorum fluminũ accessione auctus est, vix vlla arte possis

possis eius impetũ reprimere, aut sursum aliò deflectere: ita E
facilè est vitiũ recens adhuc natum abscindere, at multorum
Cõsuetudo praua difficile eradicatur. annorum consuetudine auctũ, & roboratũ quis facilè superare
queat? Quam leui opera nouellã stipem, & vix dum radicibus hærentem, euellere possumus, annosam tamen, & diuturno tẽpore firmatã, quis sine maximo labore eradicare valeat? Idem igitur de vetusto scelere sentiendum est, quod quo diutius animo hæsit, hoc altiores in eo radices agit, difficiliusque
D. Greg. auelli potest. Hinc formidanda illa D. Greg. sententia, Tenẽt
Cõsuetudo mala captiuũ tenet hominem. prauæ cõsuetudines, quẽ semel ceperunt, & quotidie duriores existunt, & non nisi cum peccatoris vita finiuntur. Idemq; rur F
sus, Sæpe nonnulli exire à prauis actibus cupiunt, sed quia eorundem actuum pondere premuntur, in malæ consuetudinis carcere inclusi, à semetipsis exire nõ possunt. Consulto autem
Simile. vir Sanctus ponderis nomine utitur. Vt enim infirma iumẽta sub graui onere iacentia, nisi ab alijs iuuentur, exurgere nequeũt, ita quicunque in peccato iacent, atque hi præcipuè, qui sceleribus diu assueuerunt, prauæ consuetudinis põdere pressi, nisi singulari Dei ope, atque beneficio, à peccati onere surgere non ualent. In quo quidẽ statu miseri, nõ iam de peccati reme
Mali faciẽ à virtute auertunt. dijs, sed de solatijs cogitant. Possumus planè consuetudinem G
Seneca libro 10. epistol. ad Lucil. epi. 51. à medio in finem. prauã, quantumuis antiqua, & inueterata iam diu existat, vincere, & superare. Vnde dicit Seneca; Nil est, quod non expugnet pertinax opera, & intẽta, ac diligẽs cura. Curuatæ trabes summa opera in id finguntur, quod vsus noster exigit: quantò facilius animus accipiet formã, flexibilis, & omni humore obsequentior? virili enim robore, atque fortitudine opus est, vt homo prauæ consuetudinis catenã confringat, vt mundi probra, & clamore contemnat, vt omnia uincula diaboli, mundi, ac carnis, hoc est triplicem funiculũ, quo in peccatis homines alligati tenentur, dissoluat, vt cupiditatis libidinem, vt rebelles H
animi motus, impetusq; frenet, vt sensuum licentiam, rationis imperio coerceat, ac postremò carnem subiugare, & in seruitutem spiritus redigere valeat. Mala sanè consuetudo, contraria
Cõsuetudo mala, contraria tollitur consuetudine. consuetudine tollitur. Vnde Vincen. Belluacen. ait: Quemadmodũ consuetudo, assiduusq; in malis usus, animos sæpe tandem obstinatos reddit: ita consuetudo, quæ rerũ est bonarũ, assidua, & frequentata, efficit vt tandem actiones studiosæ facilitate quadã mira à nobis exerceãtur, nec perinde difficulter
Vin. Bell. spe. doc. li. 5. c. 43. à nobis fiant, atque initio. Sed interim magna est difficultas
Autor. hominem, ita ad uirtutem, & bona opera præstãda redire, vbi semel senuerit in uitijs suis, & concupiscentijs: sed necesse est,

A vt Deus ſpecialiter ſuum præſtet auxilium, atque communicet. Quòd cùm ita ſit, ſupplex te oro Trinitas beatiſſima, te inquam Patrem omnipotentẽ, Filium Sapientem, & Spiritum ſanctum bonum, ut me regere uelis in tãta difficultate, atque præſtare, ut ex tanto Labyrintho peccatorũ poſſim erui, atque reſurgere, vt ita beatitudinem conſequar ſempiternam.

Vt magna conſuetudo peccãdi eradicetur magno Dei auxilio opus eſt.

Si inueteratus fueris in uitijs, & concupiſcentijs, poſtula humiliter à Chriſto gratiam, vt poſſis ab eis reſurgere, atque tibi perſuade, quod ſi diligenter perſeueraueris in huiuſcemodi petitione, facilè quod cupis impetrabis: tametſi enim equus
B ſit indomitus, & refractarius, aſſidua tamen cura, & arte denique fiet manſuetus, atque perfacilis. Aſſidua arte, atque peruigili cura, uel immanes leones, & vrſi tandem domantur, incitantur & canes ipſi, ac ſagaciores redduntur. Quòd ſi hæc bruta animalia, aſſidua cura, atque conſtanti, tantopere eruditur, tametſi ferociſſima, & immania aliqua ex his ſint, confidere planè tu peccator in domino debes, quòd ſi aſſiduus fueris in tuis precibus ad dominum fundẽdis, tametſi in vitijs ſenueris, nihilominus tamen in uirtutum ſtudio iuueneſces: Eſt maximus labyrinthus peccatoris, cùm dormit in uitio, & pec-
C catis. Fecit quidem Dædalus labyrinthũ, cuius ingreſſus perfacilis erat, at verò regreſſus perdifficilis, intus autẽ erat horrendum monſtrum ad torquẽdos eos, qui ibi remanerent. Sic igitur maxima oſtenditur potentia Dei, & ſapientia in conuerſione peccatoris. Noli igitur peccare, dicens, quòd ſtatim te conuertes: ſiquidem ingreſſus eſt facilis tibi, & procliuis, at verò reuocare gradũ à peccato, hoc opus, hic labor eſt. Hebræi quidem Ægyptum ingreſſi ſunt cum intentione ibi remanendi tantum per quinque annos famis duraturæ: at uerò uide quãtò aliter eis ſucceſſerit, nam per quadringentos annos ca-
D ptiui fuere, imò & multis miraculis diuinitus præſtitis opus fuit, ut inde exirent: ut intelligamus quã ſit difficile ueterem deponere hominem. Sic multos inuenies, qui peccant ſperantes, quòd ſtatim peccatum dimittent, at verò poſtea in peccato radices agunt, & priuſquam per pœnitentiam inde egrediantur, plurimum ſudant, & algent.

Similia.

Conſuetudinem malam vincemus aſſidua cura, & diligentia.

Similitudo.

Labyrinthi fabrica.

Iſid. lib. 4. Ethymol.

Figura.

Gen. 47.

Inueteratam vitiorũ conſuetudinem deſerere, perdifficile.

Porrò quam ſit difficile peccatũ deſerere, ſignificauit Chriſtus apud Marcum, cùm ait: percontans à patre dæmoniaci, Quantum temporis eſt, ex quo hoc ei accidit? Cumq; pater diceret ab infantia, vide quantopere torſerit dæmon filiũ, antequam inde egrederetur; ſiquidem textus ait, q; exiuit exclamans, & multum diſcerpens eum. Poterat quidem Chriſtus

Marc. 9.

Cõſuetudo mala difficile ſuperatur.

eum

cùm expellere absque eo, quod eũ ita torqueret, sed hoc permisit, vt intelligeremus, quanta cum difficultate vetus hospitium relinquat dæmon, & quam difficile sit pessimam deponere consuetudinem. Liberet nos omnipotens Dominus ab inueterata peccandi consuetudine, cùm tam difficile eradicari
3.Reg.16. possit. Dicitur quidem 3.Reg. quòd voluit Hiel vrbem Hie-
Iosue 6. richo reædificare, cùm maledixisset Iosue Dei nomine eos, qui hoc facere ausi essent, & cùm vix primum lapidem ædificij posuisset, mortuus est illi filius primogenitus, qui vocabatur Abiram, & tamen noluit cessare ab opere, cumq; operaretur, etiam filij moriebantur, donec tandem nullus remanfit, vt inde intelligas quanta sit peccatorum cæcitas, & quam difficulter possint ab incæpto desistere opere. Non sic fecit hæc mulier Chananæa, quin potius prauam peccandi consuetudinem dereliquit, & ita Christum inuenit, & domum suam læta reuersa est, factaque voti compos.

Peccatum quantũ homines excæcat.

E

F

Occasiones noxias declinemus.

Finibus eius egressa. Non solùm ciuitatem suam, & domum dereliquit, quod est peccandi consuetudinem deponere, sed etiam ab omnibus finibus egressa est, quod est pec-
Gen.39. candi occasiones declinare. Vide obsecro quã celeriter Ioseph à domina aufugeret; poterat sanè ei viribus resistere, sed tamen potius duxit hoc modo euadere, & pallium potius quam
Psal. 118. animam dimittere. Probe hoc nouerat Sanctus Propheta, cùm diceret; Viam iniquitatis amoue à me. Non enim duntaxat postulat à se amoueri peccatum, sed etiam occasionem,
Simile. & uiam peccati: si enim homo sit positus in uia peccati, cum difficultate videtur se custodire, ne in peccatum incidat. Sanè
Hominesin eosdem laqueos sæpe incidunt. cum bellua aliqua alicubi periclitata fuerit, siue in flumine, siue in alio loco, nullus potest, nisi ex importunitate calcarium, aut baculi, eam illuc adigere. at uerò miserabilis homo in idem peccatum, & vitium sæpe recidit, & in eosdem recurrit laqueos, atque in easdem peccandi impingit occasiones.

G

H

Sanè occasiones peccandi declinare, est principijs obstare, & resistere, siquidem ex minima ignis scintilla uidemus ingen
Ioan.12. tem excitari ignem. Iudas quidem ex uitio in uitium labebatur: nam initio quidem furabatur ex dispensatione, & annona sacri collegij, deinde uerò cœpit de Magdalena murmurare, q̃ pretiosum unguentũ ita effunderet, tum ẽt de Christo, q̃
Simile. id toleraret. Sic puerulus primo furatur de patris crumena,

postea

A postea uerò furatur de bonis uicini, & deinceps aliorũ, ac tandem fit publicus latro. Sarra quidem plurimũ indignata fuit uidens Ismaelem filio suo colludentem, nec cessauit, donec ipsum Ismaelem cum matre sua domo eiecit; siquidem ipsi uidebatur nequaquam esse illud tolerabile: siquidem faciebat Ismael idola fictilia, & incitabat ipsum Isaac, ut ante ipsa genua flecteret, & preces funderet: & quamuis illud in tam tenera ætate fortè peccatum non esset, nihilominus tamen ad futura uitia dispositio quædam erat, atque ita prouida Sarra cu rauit eum domo expellendum. Vnde maximopere debent pa B rentes curare, ne liberi aliquid uitiosum etiam in tenera ætate committant, siquidem tandem non possent parentes hæc mala eradicare. Initio igitur malis obstemus, nec ea radices agere sinamus: occasiones etiam omnes malorũ amputemus: nam aliter difficile possemus peccata eradicare. Certè si funiculus triplex difficile rumpitur, ut ait Eccl. quanto difficilius rumpetur centuplex? hoc est, si peccatum ter commissum cũ difficultate dimittitur, & deseritur, quid si centies committatur? Non tantum igitur peccatum destruamus, sed etiam occasiones omnes dissipemus. Certè ne Hebræi se idololatriæ C darent, præcipiebat Deus in Deut. auferri omnes occasiones, hoc est, ut non fierent cũ ipsis idololatris coniugis, tum etiam ut ipsos ad internecionem usque persequerentur, tum etiam ut eorum templa, & altaria destruerent, & comburerent, insuper ut ex auro, & argento ex idolis liquefacto nil acciperent: siquidem quamuis aurũ figuram mutaret, nihilominus tamen semper aliquid in mentem subiret prioris figuræ. Itaque uolebat, ut harum rerum memoria penitus interiret. Sic igitur nos in malis occasionibus resecãdis faciamus. Atque hoc quidem appositè sanctus Moyses significare uoluit, cùm uitulum D illum, quem Hebræus populus erexerat, iussit in puluerem redigi, & populo in potu propinari, ne uestigium ullum idoli supereesset: non ergo sufficit unam, aut alteram peccandi occasionem amputare, sed omnes penitus delendæ sunt: siquidem ligna aliquantulum præparata, statim inflammantur.

Gen. 21.

Principijs malorũ obstemus, ne deinceps in cremẽtum suscipiẽt. Vitia nõ si namus crescere.

Eccl. 4.

Deut. 7.

Occasiones malas deuitemus.

Exo. 33.

Simile.

Maxima sanè à nobis diligentia adhibenda est, ut occasiones fugiamus, ne Deum offendamus. Scribit quidem Ambrosius lib. 3. de virgin. quod adolescens quidam adeo formosus esset, ut multæ mulieres eius amore caperentur: quòd cùm intellexisset, sibi uulnus in facie gladio inflixit, ex quo uulnere fœdissimus apparebat, quod ipse maluit, quam mulieribus placere. Non suadeo quidem, ut id fiat: atque existimo,

Amb. li. 3. de virgin.

Sensualitatis vitium frequens.

mo, quòd etsi suaderem, nil prodesſem: si quidem video iam E
tam viros, quàm mulieres inde incumbere, vt se mutuo amatoriè diligant: videas enim mulieres excelsa quædã sibi astruere sandalia, si exiguæ sint staturæ: tum etiam faciem fuco ornare, & ceruſa incruſtrare, si deformi sint vultu: quod si pulchræ sunt, diligenter ornant, & comunt, atque in speculo aliquo se contemplandas proponunt: viri etiam ita se ornant, & vltrò citroq; inambulant, vt mirabile sanè sit. Siquidem non solùm non amputant occasiones offendendi Deum, sed etiam nouas quærunt occasiones, vt prauis suis desiderijs satisfaciãt.

Non offendamus proximos pro nostro exemplo nostro.

Magna dæmonis astutia.

Sed tandem aliquando sibi consulant, & dæmonis astutias deuitent, qui circuit quærens quem deuore: suadetque, vt hodie uanitatibus incumbamus, & deinde crastino die, & ita insequẽtibus: neque suadet, vt in vitio perseueremus, sed vt semel incipiamus, & ita paulatim nos pertrahet quo volet, neque ex suis laqueis poterimus euadere: atque idcirco principijs obstãdũ est, & occasiones eas amputare debemus, quæ nos ad hæc pertrahunt. Et certè plusquam barbari homines debent viri Christiani huiusce modi occasiones euitare carnales. De Rege quidẽ Macedoniæ scribit Plutarchus, quòd Darij vxorem, nec videre quidẽ voluerit, ne hac ratione ad eam incitaretur, & eius amore caperetur, etsi magnates eius formam plurimũ commendarent. Item de Antiocho Asiæ Rege ferunt, quod etsi ab amico moneretur, vt pulcherrimã puellam Pantheam videret, nunquam tamen voluit, propter eandem causam. F G

Alexand. Maced.

Plutarch.

Exemplũ Regis Antiochi.

Valde quidem debent homines peccandi occasiones amputare, ne de ipsis aliquid dicatur mali cum causa, imo nec sine causa, quantum poterunt. Cùm Hebræi in idololatriam incidissent, velleriq; Deus ipsos punire, ait Moyses, non pertinere ad eius famam, vt ipsos puniret modo, ne quæso dicant Ægyptij, callide eduxit eos, vt interficeret in montibus: quasi dicat, dicent Ægyptij, & cùm tunc non posses eos vlcisci, modò in hæc loca ipsos compuleris, vt ibi te de ipsis vindicares, nec dares, quod promisisti. Et ita Deus placatus est, ne inde Ægyptij murmurarent, vt habetur in Exodo. Et in lib. Num. Habetur, & cùm vellent Hebræi in Ægyptum reuerti, & propterea Deus eos punire vellet, ait Moyses, dicent Domine, nõ poterat introducere populum in terram, pro qua iurauerat, idcirco occidit eos in solitudine: & ita Deus ipsis pepercit. Quòd si Deus ita se gerit, vt scilicet occasiones fugere videatur, ne de ipso murmurent, quamuis iniquè: quãto magis nos certè, occasiones pro quibus de nobis iuste murmurare

Bonum non omen cõseruemus.

Exo. 32.

Num. 14.

Occasiones turpes declinemus.

possunt

A possunt fugere debemus? Quamobrē omnes tales fugiamus occasiones, non solùm eas, quæ nos ad peccandum inducunt, sed etiam eas, quibus alios scandalizare possumus, iuxta illud Apost. Nemini dantes vllam offensionem. 2. Cor. 6.

Si magnus ille Philosophus Democritus, cuius eximias laudes, & encomia in suis Tusc. quæst. Tullius ille prosequitur, & Plin. lib. 24. & Solinus in suo polhystore, sibi oculos eruit, ne carnis concupiscentia tentaretur, vt ait etiam Tertul. c. vlt. sui Apologe. cùm th ille gentilis, & barbarus esset: quantā quæso adhibere debet diligentiā vir Christianus ad præscindēdas B omnes omnino occasiones peccādi, & diuinā maiestatem offendendi? Scriptores antiqui quendam confinxere serpentem nomine hydrā, multis capitibus constantem, & eius quidem naturæ, vt vno illorum capite absciso, pro eo multa capita nascerentur, neque poterant illa omnia prorsus abscindi, nisi abscissiones illico comburerentūr, & sic finxerunt clarum illum Herculem, igne mortem intulisse serpenti, ex quo facto consecutus est memoriā sempiternam. D. quidē Basil. dicit similia capita horribilia esse tentationes, & igne quo comburenda sunt esse diuinū amorem. Si. n. hoc igne radices illarū non exuC rantur, statim aliunde pullulabunt, renascenturq; eædem tentationes, & idcirco debent cōmburi ipsæ occasiones, & radices. Petrus, vt pœnitentiam ageret, locū & societatem peccati deseruit, hoc est palatiū pontificis, vt per hoc nobis innuat, quod vix est vera pœnitentia, vbi peccandi occasio non tollatur. Quamobrem Chananæa à finibus egressa est peccatorum. Matt. 26.

Valde quidē noxias occasiones fugere debemus: nā Abraham timuit, ne ex incauto fortasse Sarræ aspectu homicidium sequeretur, & idcirco ad occasionem vitandā, dixit ei: Dic obsecro, q̄ soror mea sis. Herodes, quia saltatricem aspexit, caD put glorioſi Baptistæ ei promisit, & dedit, vt ait Matt. & Mar. Filij Dei videntes filias hominū, q̄ essent pulchræ, se eis coniunxerunt, vt habetur in Gen. Iudas, quia Thamar aspexit in biuio, cum ea se copulauit. Domina illa Ioseph videns eius pulchritudinem, in amorem illius exarsit. Vidit Dauid mulierem se lauantem, vnde tandem non modo adulterium, sed etiam homicidium perpetrauit, vt habetur 2. Reg. Holophernes videns pulchritudinem Iudith, ob eandem capite truncatus est. Viderunt senes Susannam in pomario se lauantem, atque in eius amorē exarserunt, vt habet Daniel. In vitis sanctorum legimus, pium quendam sacerdotē oculis captum ad sancti cuiusdam tumulum multis precibus contendisse, vt illi Gen. 12. Matt. 14. Marc. 6. Genes. 6. Gen. 38. Gen. 39. 2. Reg. 11. Iudith 10. Dan. 13.

Exemplū. videndi facultatem restitueret: quod cùm impetrasset, missam q; de more celebrasset, vbi postea videndi periculum expertus esset, saluti magis animæ, quàm corporis, & interno magis lumini, quam externo prospiciens, ab eodem sancto pristinæ cæcitatis remedium petijt, & impetrauit. E

Feria V. post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO TERTIA. F

Similitudo.

EGRESSVS *Iesus, secessit in partes Tyri, & Sidonis*. Matth. 15. Sicut piscator, cùm videt sibi feliciter in aliquo flumine nō succedere piscationem, ad alium locum diuertit: sic vtique Christus, cùm videret in Galilæa, non satis commodam piscationem, accedit ad partes Tyri, & Sidonis: quæ sanè est maxima hominis miseria, cùm à Deo derelinquitur propter eius obstinationē. Vnde Paulus dicebat; Tradidit illos Deus in reprobum sensum, in desiderijs cordis eorum. Roman. 1. G

Occasiones noxias declinemus.

A finibus eius egressa. Egressa est Chananæa non solùm à ciuitate, sed etiam à finibus eius, sic tu nō solùm peccatum vitare debes, sed etiam eius occasiones. Sanè dæmon parum curat, quòd tu non committas modo aliquod peccatum, si videt, quòd omnes occasiones non præscindis: nouit enim, q. statim ad ipsum redibis. Cùm Pharao licentiam cōcedebat Hebræo populo eundi ad sacrificandum, id ea lege faciebat, vt remanerent apud se coniuges, & filij. Siquidē intelligebat, q. tā chara relinquentes pignora, ad suam adhuc reuersuri essent seruitutem. Cùm angelus è carcere eduxit Petrum, præcepit ei, vt ca- H ligas cingeret, ne remanentibus illic caligis, occasio aliqua remaneret redeundi. Sanè peccatum non committere, & occasiones ipsas relinquere, perinde est atque herbam secare, & radices nō amputare, ex quo fit, vt statim pullulet, & renascatur. Exod. 8.

Nisi occasiones amputemus, ad eadem vitia remeabimus.

A finibus eius egressa. Attēde quòd hæc mulier, antequam à Christo beneficia postularet, & misericordiā, à finibus egreditur, vt intelligas, quòd vt tibi beneficia diuinitus compares, prius debes à peccatorum tuorum finibus egredi.

Peccati fines egredia mur.

Filia mea malè à demonio vexatur. Varijs quidem medijs solet nos Deus ad se attrahere: nā Magos attraxit p stellam: hanc verò mulierem attraxit per vexationē filiæ suæ. Sic me- Matth. 2.

dicus

A dicus alios curat amaris catapotijs, alios delicatis electuarijs, pro varietate complexionum, infirmorũ, & humorum. Sic Elisæus aquas sanauit sale, & amaritudinem ollæ blanda farina. Similitudo. 4. Reg. 12.

Etiam Domine, nam & catelli, &c. Vide quomodo perseuerauerit hæc mulier, porrò tria sunt, quæ nos ad perseuerãtiam incitare debent: quorũ primũ est considerare, q̃ Deus nos cõtueatur: secundum est considerare breuitatẽ vitæ: & tertium denique est considerare amplitudinem, & maiestatẽ præmij. 4. Reg. 4. *Perseueremus semper in bono.*

Parentes quantum diligant liberos.

B ADuerte obsecro quãtos labores patiatur hæc mulier pro salute filiæ recuperanda, vt inde intelligas quantum parentes diligant liberos, atque vtinam tantum vicissim à liberis diligerentur. Sed amor est instar aquæ, quæ facilè quidem descendit, sed non perinde facilè ascendit. Sic vtique amor descendit à patre in filium facile: at verò à filio in patrem difficilè ascẽdit: hinc vulgo dici solet, quod vnus pater sufficit pro centum filijs, & non contra centum filij respondent vni patri. Cæterùm quoniam parentes tot labores toleraturi erant in liberorum educatione, idcirco Deus tãto eos erga liberos amo- Simile. *Parentes plus amãt liberos, q̃ contra ab ipsis amentur.*

C re munire voluit: & vicissim, vt filij parentes suos diligerent, propterea Deus promisit, q̃ si parentes honorarent, longæui essent super terram, & beatitudinem æternam reportarent: qui verò contra facerent, morte morerentur. Porrò disertissimus ille Chrysologus ita affatur, & instruit parẽtes ipsos; Ideo te Deus, inquit, patrem fecit, ideo à te voluit hominem procreari: qui vtique, quod te de terra fecerat, poterat fecisse quã plurimos, sed egit, vt generando scires, quanta esset generantis affectio, & in te amorem tui tantũ probares autoris, quantum ipse autor pignoris, tuo pignori conaris impendere. Cer- Exo. 20. & 21. Leu. 20. Chrysol. serm. 55. *Ex patern o amore colligas q̃*

D tè non solùm in te quid esset generantis affectio, sentire te Deus voluit, sed in feris, & in pecudibus, & auibus, hoc Deus voluit te videre: quæ cùm de terra produxerit sola iussione, postea laborẽ sentire compulit generandi, mutare patrias, loca cubilibus apta conquirere, fœtus locorum difficultatibus communire, gemitibus edere, maximis laboribus enutrire, ac se mori, si natos suos capi viderint, non negare. Vnde si non hominis, vel ferarũ comparatione, pecudũ similitudine, exemplis auium, disce quanta sit in paterna charitate synceritas. *tũ nos Deus amet.* *Bruta quo modo diligant natos suos.*

Mulier illa Sunamitis videns filium suum mortuum, non lente, sed festinanter venit ad Elisæum. Sic etiam Regulus ille abijt ad Christum, & obnixè eũ rogauit pro filij incolumitate. 4. Reg. 4. Ioann. 4.

Quantis porrò clamoribus, lachrymis, & eiulatibus mulier E
Matt. 15. illa Chananæa, filiæ suæ salutem quæsiuit? Iayrus etiam ille
Lucæ 8. princeps Synagogæ, cecidit ad pedes Iesu, rogans eum, vt in-
Filij parũ amant parentes. traret domum, quia filia vnica erat ei, & hæc moriebatur. Cæ-
terùm quam pauciſſimi reperiuntur nunc filij, qui id faciant,
& tale quidpiam parentibus rèpendant, in diſcrimine, & perí-
culo conſtitutis? Tanto quidè parentes natos ſuos proſequun-
tur amore, vt magis gaudeant filiorum augere, quam propria
Ptolome. commoda, vnde Ptolomæus dicebat, quemadmodum refert
Iuſtinus li Iuſtinus, non ſibi videri adeo iucundita is plenum, ſe Regem
bro 16. eſſe, quam patrem eſſe Regis. Vide etiam quantos exantlaret F
Chryſoſt. labores hæc mulier pro filia ſua. Vnde Chryſoſt. ait; O incre-
in Ioã. ho. dibilem parentum in filios amorem, non modo quibus confi-
34. to. 3. dunt medici, ſed & quoslibet compellare parentes ſolent, ne
quid in aduerſa filiorum valetudine omittant.

Parẽtes ad bona potiꝰ cœleſtia filijs comparãda amorem dirigant. Cæterùm multi parentes circa hũc liberorum amorem fal-
luntur, ſiquidem eum ferè dirigere ſolent ad bona comparan
da temporalia pro filijs, & non ad bona ęterna, vtpote ad ad-
quirendas diuitias huius ſeculi, honores, dignitates, eosq; cu-
rant potius locupletes relinquere bonis temporalibus, quàm
virtute, & bonis ſempiternis. In his enim potius paternus G
Parẽtes potius virtutibus, quã diuitijs locupletet relinquãt filios. amor elucere deberet, nam cætera, niſi cum virtute ſocientur,
vana ſunt, & nullius momenti: curet igitur potius pater filiũ
virtute dotatum relinquere. Vide enim obſecro quot incom-
moda ſecuta ſint, eo q̃ Dauid inceſtum Annon non puniret?
ſiquidem ne ei moleſtiã exhiberet, in cauſa fuit, quod vtrun-
que amitteret filium. Vnde Sap. ait; Qui à pueritia delicatè
nutrit ſeruum ſuum, poſtea ſentiet eum contumacem. Quod
4. Reg. 13. ſi omnes obligamur ad dirigendum proximos noſtros in virtu
Prou. 29. tem, cùm ſe offert occaſio: quantò maiori vinculo tenebitur
Simile. pater filium ſuum diligentiſſimè inſtruere? Et ſanè ſicut pan- H
Simile. nus interdum cum lana prius alium imbiberit colorem, ſolet
priorem illũ colorem exerere: ſic vtique praui mores, quos
Filij à tenella ætate laudabiles ſuggãt mores. prius adoleſcentes imbiberint, difficilè exuuntur. Nec velis
tunc ſale cõdire carnes, cùm iam corruptæ fuerint. Sanè cùm
Dauid in lecto adhuc verſaretur, inambulabãt filij ante eum,
quibus ipſe dicebat: Laudate pueri Dñm, laudate nomẽ Dñi;
Diſſimile. & ipſi reſpondebant: Sit nomen Dñi benedictũ ex hoc, nunc,
Pſal. 112. & vſque in ſeculũ. Vide obſecro quã prolixo ſermone vteren-
Tob. 10. tur parentes Sarræ, inſtruentes filiã ſuam circa coniugiũ, mo-
nentesq; eam honorare ſoceros, diligere maritũ, regere fami-
liam, gubernare domũ, & ſeipſam irreprehenſibilem exhibere.

Plurimum

A Plurimum etiam confert, vt parentes diligenter instruant liberos à pueritia, vt templa frequentent, missam audiant, & concionem: atque honestè cum omnibus conuersentur. Sed aliquæ matres sunt, quæ dicunt non esse talem vsum, vt filias præsertim paruulas ad templa secum portent, & tamen ducũt ipsas ad choreas, & tripudia, ad comędias, & repræsentationes, ad varia spectacula, quæ interdum non sunt honesta? An vobis videtur tutius, vt quo tempore ad sacra audienda pergitis, filię domi remaneant, cùm præsertim tunc libidini detur occasio, & multa turpia committi possint, cùm inter famulos, & famu-
B las sæpe non satis honestas remaneant, quæ etiam vili pretio eas fortè prostituent? Adde quòd etiam si pueros domi dimittatis, hac illac circumcursant, & omnes vicinos molestia afficiunt, etsi quid turpe admiserint, virum honestum non inuenient, à quo reprehendantur, cùm omnes se ad Ecclesiam receperint. Non planè intelligo ecqua tandem attentione possint parentes missam audire, remanentibus filijs domi, quorum curam velint, nolint gerere debent. Intelligant ergo parentes quanto diuinitus afficiantur beneficio, propter filios, quos susceperunt; siquidem in ipsis instruendis, & sanctè informandis,
C datur ipsis occasio maximi meriti comparandi, sicut contra, si id non fecerint, sibi Dei iram thesaurizant. Nec verò tua tantum institutione laudabili filios iuuare debes, sed etiã tuis orationibus, Deum semper pro ipsis obsecrando. Vnde Abraham dicebat ad Dominum: Vtinam Ismael viuat coram te, id est ad nutum, beneplacitumq; tuum. Quæ oratio tantum placuit Deo, vt diceret; Non celabo Abrahã, quæ gesturus sum: scio enim, quòd præcepturus sit filijs suis, & domui suæ post se, vt custodiant viam Domini, & faciant iudicium, & iustitiam.

Parẽtes debent filios instruere in deuotione, & templorum frequentatione.

Matres secum filias ad templa ducant.

Pueros ducant parentes secũ in Ecclesiam.

Parentes plurimum merẽtur in recta filiorum institutione.

Gen. 17.

Gen. 18.

Maximè curare debent parentes, vt filios instruant in virtu-
D te, iuxta illud Apost. Educate filios vestros in disciplina, & correctione Domini. Quando vxor Manue dixit viro suo, quũ angelus ipsi dixerat, videlicet, quòd esset conceptura Samsonem, dicitur Manue orasse ad Dominum, dicens: Obsecro Domine, vt vir Dei quem misisti, veniat iterum, & doceat nos quid debeamus facere de puero, qui natus est: hoc est, quomodo eũ instruere debeamus, & quomodo is placeat Deo. Non vtique de diuitijs percontabatur, nec de mundanis dignitatibus, sed quõ Deo placeret. Sic igitur facere debent parentes, iuxta illud Eccle. Non des filio tuo potestatem in iuuentute, & tunde latera eius, dum infans est, ne forte induret, & non credat tibi, & erit tibi dolor animæ: sanè cùm figulus aliquod vas facit,

Ephes. 6.

Iudic. 13.

Eccles. 30.

dum illud recens est,& nondum coctũ,sed calente adhuc rota B
vrceus exit, tenui ét filo illud scindet,non ita verò paulopost:
Simile. sic igitur pater filium ducet quo vult,dum tenellus est,non ita
confirmata ętate. Sumus quidem ad malum procliues,& ideo
nisi sit qui nos dirigat,passim aberramus. Vnde Propheta ait:
Psal.50. Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum. Sed cur obsecro,
cùm peccatum originale vnum sit, ait in iniquitatibus? Sanè
quamuis peccatum vnum sit,tamen pœnæ sunt multæ,& ideo
dixit omnia coniungens, in iniquitatibus. Præterea Eccl. ait;
Eccles.30. Curua ceruicem eius in iuuẽtute. Item, equus indomitus eua
det durus,& filius remissus euadet præceps. Lacta filiũ tuum, F
& pauentem te faciet: lude cum eo, & contristabit te. Sed
proh dolor! Sæpe multi parentes non audent filios suos repre
hendere, cùm ipsi sint nequiores,& prauo suo exemplo ipsos
2.Reg.11. corrumpant. In 2. Reg. habetur, ꝙ dixerit Ioab nuncianti infe
licem successum militum prope murum ciuitatis quam impu
Parentes gnabant: si videris regem iratum, dicentem,cur tantopere ad
praui nolunt liberos corrige re, ne sibi obijciant, quod ab ipsis hac didicerint. murum accederẽt,vel aliquid simile,dices,quin & seruus tuus
Vrias ibi mortuus est, vt hac ratione eius peccatum ad memo
riam reuocaret,& idcirco minus irasceretur,& reprehenderet:
& ita factum est,vt scilicet cùm videret nuncius Regem iratũ, G
statim de morte Vriæ narrauit, & hac quidem consideratione
Rex suam responsionẽ moderatus est,dicens:hæc dices Ioab,
non te frangat ista res: varius est enim euentus belli, & nunc
hunc, nunc illum consumit gladius.

Curent igitur parẽtes benè,& honestè filios educare,& eru
Thren.3. dire à teneris annis. Vnde Hiere.ait; Bonum est viro,cùm por
Simile. tauerit iugum domini ab adolescentia sua. Plantæ quidem,si
ibi relinquantur vbi nascuntur,solẽt interdum insuaues edere
fructus,& parcos, si vero transplantari contingat, copiosum,&
suauem edunt fructum,debetq́; id fieri,cùm teneræ sunt,nam H
Pueri à teneris annis bene instituantur. ãltius infigi solent. Sic planè si filius suo arbitrio, & voluntati
permittatur,non bene dirigetur,sed opus est, vt iam inde à te
neris vnguiculis,bonæ & sanæ eruditioni assuescat, ne facilè à
quocunque tentationis vẽto percellatur. Si enim artes mecha
Simile. nicæ,& laudabiles sciẽtiæ,atque ingenuæ,vt bene,ac firmiter
Virtus in tenera ętate imbibenda. hæreant,sunt ab ineunte ętate perdiscẽdæ: quantò magis vir
tus,& spirituales exercitationes? Sanè qñquidem plus terrena
filio tuo,quam cęlestia comparare curas,hinc Deus permittit,
vt cùm solidam eius institutionem negligas, factus proue
ctior filius tibi recalcitret, & cùm tibi opem ferre deberet,po
tius tibi sit inurbanus, & mille quotidie molestias exhibeat.

Sunt

A Sunt vero aliqui parentes, qui etsi filios corrigant, id tamen ita blande faciunt sicut Heli, qui propterea simul cum filijs à Deo punitus est, vt habetur 1. Reg. 1. Reg. 2. & 3.

Peccator in maxima versatur afflictione.

ILlud non est silentio prætereundum, quid causæ sit, quòd filia Chananeæ, non accessit ad Christum, eius opem imploratura in tanta afflictione? Cui tacitæ obiectioni respondet mater, cùm ait; male à dæmonio vexari: quasi diceret,
B non solùm non potest venire, verum etiam cum à dæmone tantopere vexetur, nec miseriam suam agnoscit, & propterea remedium sibi non quærit: Sic mali cùm à dæmonio vexentur, remedium calamitatum suarum non quærunt, nec suum statum agnoscunt. Vere enim de malo dici potest, quod à dæmone vexetur, & semper perplexus sit. Si namque restituere debeat, secum ratiocinatur dicens: si restituo pauper re manebo, etsi non restituo, ad infernum tendo. Item si concubinam habet, ait: si eam dimisero, quid faciet misera? Quid etiam dicent? annon quòd eam alere non poteram? Quòd
C si non dimisero, beneficium absolutionis non impetrabo, & miser condemnabor. O perplexam malam conscientiam, & in vtramque partem ancipitem, quamobrem cum te perplexum videris peccator, considerare debebis quodnam sit maius incommodum & detrimentum, & illi prius occurrendum est; sicut fecit sancta Susanna, quæ videns se à senibus opprimi, ait: Angustiæ sunt mihi vndique: si enim hoc egero, mors mihi est; si autem nõ egero, non effugiam manus vestras. Sed melius est mihi absque opere incidere in manus vestras, quã peccare in conspectu domini. Atque ita Deus eam ex tantis
D laboribus eripuit.

Mali adeo caci sunt, vt miseriã suam non cognoscãt.

Mali in quãta versentur miseria.

Peccatum perplexum tenet hominem.

Dan. 13.

Male à dæmonio vexatur. Qui deprauatã habet conscientiã, etsi videatur nobis delicate viuere, nihilominus tñ in summa miseriq & angustia versatur. Si enim aliquis sciret certo, quod postquam comedisset, vitam amittere deberet, etsi lautissimas haberet epulas, non tñ eas iucunde degustaret: quã ergo delectationẽ impius habere potest, & quam quietem, noscens quod sempiternæ pœnæ & torméta ipsum maneãt? vsque adeo inquieti sunt mali, vt seipsos ẽt paueant, dicãtq; cũ Dauide, Quid est tibi mare & fugisti? Quid est tibi conscientia quòd tam sis inquieta? Mirabiles planè elationes maris. Vnde tanta irã, tanta ambitio, tanta cupiditas, tum praua

Simile.

Praua conscientia inquietũ tenet hominem.

Psal. 113.

Malus vt mare feruet.

desideria? quis tandem futurus est horum omnium exitus & finis? At verò cùm peccator ad cor redit, & ad Deum conuertitur, diuina adiutus gratia, non minus quam antea stupens, in contrario sensu ait: Quid est tibi mare quod fugisti? procul dubio, a facie Domini mota est terra, a facie Dei Iacob. Tanta tunc est animi tranquillitas, vt dicat cùm Propheta, Venite, & videte opera Dei, terribilis in consilijs hominum. Cùm enim exiuit à tam voraci flamma, & a tantis tormentis, videtque cor eius tãta diuinitus dulcedine irrorari, & oculos lachrymis conspergi ait; Qui conuertit petram in stagna aquarum, & rupem in fontes aquarum.

Psal. 45.

Psal. 113.

Mali in maximâ versantur angustia.

Si permittit sæpe Deus, vt serui sui afflictionibus in hac vita concutiantur, qui tamen ab eius voluntate non discrepant: annon maximopere vexabuntur mali, qui semper Deum offendunt? Hoc quidem voluit Hierem. significare cùm ait: Ecce ergo in ciuitate, in qua inuocatum est nomen meum, incipio affligere, & vos immunes eritis? non eritis immunes dicit Dominus: Huc etiam spectat quod ait Sap. in Prou. Si iustus in terra recipit, quanto magis impius & peccator? Tum etiam quod ait Christus apud Luc. Si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?

Hier. 15.

Prou. 11.

Luc. 23.

Conscientia mala hominẽ torquet.

Porro quam oppressus sit qui deprauatam habet conscientiam, declarat beatus Chrysost. dicens; Vide quanta sit vis cõscientiæ, quandoquidem antequam in alio seculo puniantur peccatores, iam qui improbe agunt, & in peccatis uiuunt, hic puniuntur: neque enim mihi dixeris illum mensa sumptuose frui, uestibus circundari sericis, mancipiorum greges circũ ferre, alios submouere in foro. Sed explica mihi istius conscientiam, & uidebis intus grauem peccatorum tumultum, ingentem metum, tempestatem, & turbationem. Videbis uelut in curia mentem ad thronum conscientiæ conscendisse regalẽ, & tanquam iudicem quempiam sedentem, & cogitationes loco carnificum adhibentem, in equuleo suspendentem, lateraque conscientiæ radentem ungulis, pro commissis uehementer inclamantem, cùm nemo sciat, nisi quod solus Deus hæc uidere nouerit. Et enim qui committit adulterium, etiam si milies fuerit diues, etiam si nullum habeat accusatorem, nõ desinit tamen intus seipsum accusare, & uoluptas quidem temporaria est, dolor uero perpetuus: timor undique & tremor, suspicio, & anxietas; angulos profecto ipsos metuit, umbras ipsas formidat, nec uel ad breue tempus potest respicere: nam & in lecto, & in mensa, & in foro, & in domo, & interdiu,

Chrys. in Luc. de Lazaro con. 1. to. 2.

Mali nonnulli iam in hac vita tormenta ĩcipiũt.

Vitiosi in maximâ versantur angustia.

A terdiu,& noctu,& in ipsis frequenter somnijs, hæc iniquitatis simulachra videt: ipsiusque Cain vitam viuit,gemens ac tremiens super terram: cùm nemo sciat, intus habet tamen implicitum ignem. Gen.4.

Tractans præterea doctissimus ille Eusebius Emissenus hac de re, grauissime ait in hunc modum & tenorem: Est enim mala conscientia comes odiosa, turbulenta tempestas, animum perpetua iactatione concutiens, assiduisque terroribus obiectis inceſſanter exagitans: Vt enim si aliquis transfixus esset venenato telo, quod quidem è corpore euelli non Eusebius Emissen. Simile.

B posset, nullum temporis punctum dolore vacuum haberet: sic profectò vbi iniustitiæ mortiferum venenum in viscera ipsa penetrat, & in præcordijs hæret, animoque mortiferum vulnus imponit, vix quidquam est quod hominem valeat è summis angoribus & assidua dolorum acerbitate liberare. Cũ enim totius miseriæ fontem intra pectus habeat, euenit vt nunquam vim molestiæ à se dimouere possit,sed quocunque pergit, eximio dolore & solicitudine conflictetur. Ex quo fit vt neque domi quietem habeat: neque enim domus,nec ciuitas, neque celebritas, nec solitudo, illis iucunda esse potest, *Peccatum in anima est tanquã venenũ in corde.* *Vitiosus est semper inquietus.*

C qui gerunt animum vulneribus iniquitatis & iniustitiæ concissum. Itaque sicut æger cuius viscera ardentissima febris vrit, nullo modo in latus vnum consistere aliquandiu potest, sed modo in hanc,modo in illam partem voluitur atque iactatur, neque tamen tot mutationibus quietem quam quærit inuenit, quoniam intra se inquietudinis suam causam gestat: ita improbi homines vix vlla rerum aut locorum mutatione, lethale telum, quod intra se ex malorum suorum cõscientia gestant,excutere possunt. *Mali inquieti viuunt.*

Quę quidem res tantum in nobis peccati odium patrare deberet, vt quamuis nulla alia siue præ-

D mia siue supplicia,nos ab eo deterrerent, hoc vnum satis, superque futurum esset. *Peccatum odio habeamus.*

Huiusmodi conscientiæ torsiones & remorsus pro magna vtilitate & commodo nostro, diuinitus permittuntur, vt ita mali ad Deum redeant & conuertantur,veruntamen maxime animaduertere & diligenter considerate debemus,quòd quando vir impius propterea vitam suam deprauatam & turpem atque flagitiosam, corrigere & emendare non vult, dimittit eum quidem Deus secundum desideria cordis eius, quippe qui vt ait sanctissimus ille vates Iob & patientissimus,bibit sane sicut aquam iniquitatem: siquidem tales iam non verentur Deum offendere, & contra eius diuinam maiestatem de- *Conscientia ipsa nos mordet,vt ad Deum reuertamur.*

linquere,

linquere, & scelera atque flagitia propemodum innumerabi- E
Mali quã turpiter labantur. lia committere & perpetrare, sine verecundia aliqua & rubo-
re, quin potius petulantissime, & procacissime, ac impudenter se in omne vitiorum cœnum tanquam lutulenti sues sub-
Simile. inde reuoluunt atque volutant, neque conscientia iam ipsa talles remordet, sed vt dixi, iam sicut aquã bibunt iniquitatem. Falsam quandam sibi securitatem persuadent in qua viuant, neque conscientia iam ipsa in eis vllo pacto commouetur, vt ipsos remordeat & pungat. Non ita vero viri iusti & serui Dei se gerunt, quin potius vel ex vno duntaxat verbo otioso maxime commouentur & concutiuntur. Curialem quidem F
hominem & perpolitum, videbis tam iustos & conformes calceos adferentem, vt si fortè lapillus, lenticula, vel quæcunque res alia intromittatur in calceos, maximum sentiat dolorem, & sic statim vir iste calceum sibi excalceat, atque lapidem ipsum inde extrahit, & educit: Agaso tamen vel alius rusticus vir, qui calceos laxos, vel ocreas oblongas, & arena refertas portare consueuit, hũc dolorem non sentit, quia calcei ipsi laxi sunt quos gestat. Sic profectò vir sanctus, bonus & iustus,
Viri probi sunt timorata conscientia. ac timoratus, vel minimum etiam peccatum ferre & sustinere nullo pacto potest, & valet; nam cum iustus sit & timora- G
tus, quæuis etiam talis res, vel minima, eum torquet, angit, & excruciat, & sic calceos suos purgat, hoc est, statim ad sacrosanctum pœnitentiæ & salutare sacramentum festinat, & maxima cum diligentia & cura approperat, vt mundus, & purus inde euadat, & peccatorum suorum fœdissimas sordes eluat,
Mali laxã habent cõscientiã. & purget. At verò cũ in improbo & sceleratissimo homine dominentur & regnent variæ diuersimodæ vsuræ, adulteria, furta, homicidia, & complura alia huius farinæ vel potius furfuris vitia & scelera, non videmus sane propterea huiusmodi so-
licitudinem & curam, tollendi scilicet à calceis tam laxis, tam H
grandia pondera: nec talis sentit propriæ conscientiæ detri-
Mali non sentiunt q̃ graue onus sustineant. mentum & iacturam. Et hæc quidem est maxima vexatio, in quam miserabilis & infelicissimus peccator labitur, propter deprauatam & perditam conscientiam suam, quæ iam ipsum non pungit nec stimulat, vt peccata ipsa deserat, & ad Deum
Isidor. lib. 2. Soliloq. factorem suum conuertatur. Nulla pœna grauior pœna conscientiæ. Vis autem nunquam esse tristis, bene viue. Secura mens tristitiam leuiter sustinet. Bona vita gaudium semper habet: conscientia autem rei semper in pœna est. Nunquam securus est reus animus: mens enim mala conscientiæ proprijs agitatur stimulis.

Feria

A

Feria V. post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO QVARTA.

Oratio qualis esse debeat.

B EGRESSVS *Iesus secessit in partes Tyri & Sydonis, & ecce mulier Chananæa.* Mat. 15. Mar. 7. Si attẽ te consideremus orationem huius mulieris, inueniemus cã breuiloquam, sed tamen claudit gyro grandia sensa breui. Breuibus quidem verbis possumus cum Deo negotiari. Siquidẽ Dauid suã agnoscens miseriam, ait: Repleta est malis anima mea, sed tu domine vsquequo? Vide obsecro quam breuiter diuinam opem implorauerit. Aliqui in id incumbunt vt multis verborum ambagibus cum Deo loqui possint & magno artificio: Veruntamen in sua potius clementia quam in nostra eloquẽtia fundantur diuina beneficia, C vt apud Isa. testatur Dominus dicens, Ego sum, ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas propter me. Non debemus exprobrare quid fecerimus & enumerare, sed potius ad diuinã misericordiam cõfugere, & eam implorare, dicentes cũ Dauide: Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuã. Et cum Chananæa, Miserere mei fili Dauid. Et si quid ante oculos Dei ponimus, collocemus & statuamus eius beneficia in nos collata, dicentes: Tu Domine me creasti & redemisti: quare per mysterium sanctæ incarnationis tuę, & per sanctã crucem libera me Domine: si enim fecerimus hoc pacto, di- D cere quidem cũ sancto patriarcha Iacob poterimus, vidi Dominum facie ad faciem & salua facta est anima mea.

Oratio non necesse habet multa verba.

Psal. 87.

Verborum profluentiã non curat Deus.

Isa. 43.

Psal. 50.

Grati simus erga Deum.

Gen. 32.

Duplici nobis attentione opus est cũ oramus, quarũ altera præcedere debet, altera vero comitari orationem. Illa attẽtio debet præcedere, vt diligenter consideres qualis sis tu, & qua lis sit Deus, & quid postulare velis. Altera ét attentione opus est, vt scilicet attendas cũ quo loquaris, & ita attentioné tuã continues; quæ attentio videtur difficilis propter fragilitatem nostrã, & ita etsi aliquãdo remittatur, non peccamus, nec meriti valorem amittimus. Est enim tãta prioris illius attẽtionis præstãtia, qua homo se totum ad Deum dirigit, vt in eius virtute etsi aliquando inter orãdum diuertatur per fragilitatem

Duplici attentione opus est in orando.

Attentio cõtinua difficilis in oratione.

non

non propterea effectum suum, & vim perdat oratio. Nam B
Simile. quemadmodum globus à tormento bellico extortus, propter virtutem sibi impressam, in altum conscendit: sic vtique in virtute prioris illius attentionis ante orationem factæ, perseuerat oratio, etsi interdum propter humanam imbecillitatem diuertatur. Quamobrem ante orationem, huiusmodi attentionem præmittamus, & nos diligenter præparemus, & Deo quidquid petituri sumus, ex animo commendemus. Ad hanc vero attentionem plurimum iuuat ipsa solitudo, & quies. Sanè ℣ Christus dicat apud Luc. Oportet semper orare, & nunquam deficere: non id sibi vult, vt scilicet semper actu in at- F
Similitu. tentione maxima versemur, cum hoc in hac mortali vita fieri non possit: sed quasi diceret, sicut auarus vt noctu diuque pecunijs congerendis inhiare, & ambitiosus intentus est in præhensando, atque amator rebus amatorijs incumbit: sic vos diu noctuque in orationem incumbite, & hęc sit vestra negotiatio. Et certè plurimum nos ipsos orationi assuefacere deberemus, siquidem eius beneficio multa cognoscimus quæ antea non cognoscebamus. Siti conficiebatur paruulus Ismael, & audiuit
Gen. 21. Deus eius uagitus propter orationem matris Agar, viditque
Oratio multa incognita, cognita facit. fontem & puteum, quem tametsi propè situm, antea non vide G
bat. Sanè si cum ea vehementia qua res temporales petimus etiam spiritualia postularemus, plus in virtute proficeremus. Vide obsecro quam instanter postularet rex Achab, diuinum
3. Re. 20. fauorem, ne regno priuaretur, & tamen vix inuenias ℣ tãtam diligentiam adhiberet pro peccatorum impetranda venia. Cõ
3. Re. 18. fidera etiam quam intente, & cũ labore preces funderent prophetæ Baal Dei falsi, adeo vt lanceolis sibi sanguinem educerent, quæ omnia ad cõmoda temporalia tendebant, & ad ambitionem. Vtinam uel eodem dumtaxat modo quo rebus temporalibus incumbimus, ẽt diuinis & cælestibus incũberemus. H
Oratio sit cum fiducia. Præterea plurimum nobis confert, vt quod petimus in oratione, cũ fiducia postulemus, scilicet sperantes nos à Deo quæ petimus impetraturos, si modo è re nostra fuerint; siquidem si diffidamus, aut hæsitemus, solet Deus idcirco plurimum indi
Nu. 20. gnari. Et sic uidemus quod Stomachatus sit contra sanctum
Indignatur Deus contra eos qui non petunt cum fiducia. Moysen, propterea quòd cũ ipsi iussisset, vt loqueretur ad petram, ut aquã daret, qua sitim sedaret populus & pecora, ipse tñ dubitauit, & secum ratiocinabatur, qño posset ipsum lapis intelligere: tum etiam dicendo virgam ipsam forte rumpendam aut frangendam, si hac petram percusserit: vel potiùs inde ignem quam aquam educam, cùm sit instar silicis: adde ℣

lapis

A lapis exiguus est, qũo igitur tanta aquę copia inde manare poterit? Ex his igitur tantopere indignatus est Deus, vt nõ permiserit ipsum in promissiõnis terram intrare. vult igitur Deus vt cum maxima fiducia nos totos ad eius pedes abijciamus, & prouoluamur intrepide petentes.

In domino cõfidamus cum oramus.

Hæc quidem mulier Chananæa etsi videret sanctos Apostolos pro ipsa orare & intercedere, non tamẽ proinde ipsa ab oratione cessabat. Videas quidem aliquos, qui oẽs suas orationes in uiros ecclesiasticos regerunt, & ijs oẽ orandi onus impo

Exemplũ.

B nunt, seque eorum orationibus tradunt, quod utique malum non est: verumtamen aliquid nos ipsi præstare debemus pro nostra virili. Erat quidem olim in deserto iuuenis quidã eremita, qui sæpè rogabat sanctum quendam senem, vt pro ipso oraret, quod & senex faciebat: cum aũt quæreretur iuuenis ille, quòd suo iudicio nullos in virtute faceret progressus, quãuis senex pro eo oraret: intellexit senex quòd nil ille ex se præstaret, cũ igitur aliquando asellum onerarent sportis quibusdam, & alijs, vt venderent ad vitam sustentãdam, dixit iuuenis

Non debemus orationes nostras negligere, etsi alij pro nobis orent.

C senì, vt se iuuaret in eo onere asello imponẽdo, atque ita subleuabat iuuenis quantum poterat, sed senex nil præstabat: tũc ait iuuenis, quæso te pater, subleua huiusmodi onus aliquantulum, ego enim solus non possum etsi robustus sim; respondit senex, sic igitur intelligas te oportere etiam orando, iuuare eũ qui pro te orat. Porro si in uia multos inuenires lapides pretiosos, num contentus esses dicendo huic vel illi, colligite obsecro mihi istos lapides? nonne tu ẽt ipsos in colligendo iuuares? vult quidẽ Deus, vt oẽs ad ipsum concurramus in necessitatibus nostris, iuxta illud vatis sancti; Accedite ad eũ & illumi-

Simile.

Psal. 33.

namini: & illud Mat. Venite ad me oẽs qui laboratis & onerati

Mat. 11.

estis. Cũ igitur oẽs vocet, oẽs ad eũ accedamus, nec contenti

D simus solũ per intercessores negotiari & deprecatores, sed ipsimet accedamus cum sanctis operibus, & deuotis orationibus.

Orationes iustorum plurimum possunt.

Dimitte eam, quia clamat post nos. Plurimum quidẽ nobis prosunt proborum uirorum orationes apud Deũ, & plurimũ proficiunt peccatores cũ ipsis, siquidem earum beneficio sæpè proteguntur & defenduntur à malis multis. Probè hoc nouerat Apost. cũ diceret: Deus sustinuit in multa patientia vasa iræ apta in interitũ, ut ostenderet diuitias gloriæ suæ in

Rom. 9.

vasa misericordiæ, quę præparauit in gloriã. In Gen. habetur

Gen. 19.

quòd

quòd noluit Deus ut subuerteretur ciuitas illa Segor, quæ E
erat secus montem, propter seruum suum Loth. dixitque ei
Angelus ut festinaret, neque enim poterat quidquam facere,
Clemens li. 1. itine. nisi prius intus esset. Et beatus Clemens dicit se audiuisse à
beato Petro, quod nisi patriarcha Abraham intercederet quã
Oratio iusti quantũ possit. do Deus Sodomam succendit, vniuersum etiam mundum
fuisse igni succensurum, sicut ante diluuio perierat, cùm tanta
esset tunc etiam mundi prauitas. Vnde colligas quantum sen-
tire debeamus absentiam siue mortem alicuius iusti. Si rex
4. Re. 13. Ioas intelligens Elisæum infirmum esse, & iam prope in ex-
tremis, flere cæpit, & dicere, Pater mi, pater mi, currus Israel, F
& auriga eius, Auriga eum uocat, quoniam doctrina sua &
exemplo Israel uniuersum dirigebat & sustentabat oratione.
Gen. 18. Vide quantum prodessent Sodomæ orationes & preces Abra
Acto. 27. hæ. Tum etiam quantum ualuit oratio Pauli nauigantibus, in
tempestate illa tam sæua, quando Paulus ibat propter appel-
lationem factam ad Cæsarem, siquidem dixit ei Angelus, ne
timeas Paule, ecce donauit tibi Deus oẽs qui nauigant tecum.
Exo. 8. Nonnihil ex his subolfacere uidebatur rex Pharao cùm tã
Serui Dei plurimum apud Deũ possũt suis operibus. instãter postularet à Moyse, ut pro ipso oraret: intelligebat
enim quòd Moyses cũ sua paupertate familiarior erat Deo, G
quàm Pharao cùm suis diuitijs. An ignoratis fratres, q̃ dimit
tat Deus plagas nobis multas immittere propter atrocitatem
peccatorum nostrorum, nisi quia præter eius clementiam, &
benignitatem, sunt aliqui uiri iusti, tanquã alter Moyses, pro
nobis intercedentes in angulo alicuius monasterij, aut alibi?
Dan. 2. Satis quidẽ constat ex illo Danielis exemplo quantũ possint
Orationes in vnum quantum possint. orationes iustorum qui ad hoc conueniunt, sicut etiam fece-
runt pro hac Chananæa sancti Apostoli: siquidem Ananias,
Azarias, & Mizael simul congregati sunt, ut à Deo impetra-
rent cognitionẽ somniorũ, & ita factũ est. Insuper Apostolus H
2. Cor. 1. Paulus se cõmẽdabat aliorũ orationibus, & dicebat: Deus de
tantis periculis nos eripuit adiuuãtibus uobis in oratione pro
Ioel 1. nobis. Vnde & Ioel ait; Vocate cœtũ, congregate senes, omnes
Eccl. 4. habitatores terræ in domũ Dñi Dei uestri, & clamate ad Do-
Orationes humilium quantum possint. minum. Et Eccle. ait, Funiculus triplex difficile rũpitur: quid
aliud sunt funiculi, quã sanctæ orationes, quæ quodammodo
Dei manus uincere uidentur, ne nos ut meremur castiget?
Quamobrẽ semper nobis deprecatores paremus, quantumuis
2. Ma. 15. nobis uitæ sanctimonia pollere uideamur: siquidem & sancti
in gloria nobis fauent suis orationibus. Vnde & 2. Mac. dicitur
de Hiere. post mortem; Hic est fratrum amator, & populi Is-

rael:

A rael: hic est qui multum orat pro populo Israel, & uniuersa sancta ciuitate, Hieremias propheta Dei. Hinc Hieronymus ait, Si sancti dum hic viuunt, quamuis pro se soliciti esse debeant, nihilominus tñ pro nobis orant, quanto magis pro nobis in patria orabunt, cùm de seipsis soliciti esse non debebunt? vt autẽ id nobis magis persuaderemus, voluit Deus vt eorum corpora apud nos manerent vsque ad carnis resurrectionem, vt essent tanquam pignora amoris eorum erga nos, & vt memores essemus nos eorum orationibus commendare. Magna porro & excellens est Dñi misericordia & clementia, in mundo iu-
B stos aliquos homines relinquere, vt pro nobis orent, & apud eum suis precibus patrocinentur. Quid enim factum fuisset de Aegypto septem illis annis, qñ vniuersam terram fames occupauerat, nisi altissimus Dñs tunc temporis Ioseph ei misisset? Quid Eliphaz & duobus amicis suis, si sanctissimus Iob pro illis non orasset? Quid actũ esset de Israelitico populo, qñ Deus locutus Moysi dixit se illum destruere uelle, nisi Moyses pro illo intercessisset? Inter bonos Christũ confitetur B. Petrus esse filium Dei, quem postea inter impios in atrio Pontificis iuramento negauit. Ex quo docemur consortiũ malorum
C fugere, & bonorũ societatem amplecti. Sic videmus quòd hęc mulier in sua ciuitate erat idolatra, at vero à finibus egressa, & inter sanctos Domini discipulos posita, reliquit idolorum cultum & sacrificia, & Christum adorans ait, Domine adiuua me. Quemadmodum enim speculum quamuis mundum & splendidum sit, contaminato tamen flatu circumstantium inficitur: sic qui est honestate præditus, impiorum conuersatione contaminatur. Hoc videtur simile ei quod Ioannes & Iacobus magno zelo dixerunt Christo: Domine vis dicamus, vt descẽdat ignis de cælo, & consumat eos? Vbi Christus id non permisit
D fieri, siquidé inter malos erant aliqui boni qui pro eis orabãt.

Hier. contra Vigi.

Vide D. Th. 2. 2. q. 83. ar. 11.

Postulemus a sanctis, vt pro nobis orẽt.

Gen. 41.

Iob 42.

Exo. 32.

Mat. 26.

Societatẽ malam fugiamus & bonã cõplectamur.

Simile.

Societas mala plurimum nocet.

Luc. 9.

Confidamus in Domino.

Domine adiuua me. Magna erat equidem fiducia, quã hæc mulier in Christo posuerat, fore scilicet ut ab eo qđ volebat impetraret, & ideo tantopere petitionem suã prosequebatur. Sunt vero aliqui hoïes qui parũ de Deo confidunt, qđ ipsis de necessarijs prouidebit. Præcepit Dñs Moysi dicens: Pones super mensam panes propositionis in conspectu meo semper: Vult quidem Deus intelligere, q̃ satis ipse cognoscat nos pane indigere ad sustentationẽ nostrã, hoc est sua gratia, quæ interdũ sub panis noïe intelligitur: ipse.n. si fecerimus quod in nobis

Diffidere Deo abominabile est.

Simile.

Faciamus quod nostrũ est, siquidẽ Deus nunquã deficiet in necessarijs.

nobis est, nunquam nobis quæ sunt necessaria denegabit. Ac propositionis panes in suo conspectu semper positos esse uolebat, ut intelligeremus quantum nostri esset memor. Significauit porro Deus quantumisit discriminis si in ipso confidamus, vel in idolis cùm per Isa. ait, irridens falsos illos deos Babylonicos; qui cũ iumentis, atque ab hominibus in humeris asportarentur, ipsi tamen eos in nihilo adiuuabant: Confractus est Bel. &c. De se uerò ait, Audite me domus Iacob, & omne residuum domus Israel, qui portamini à meo vtero, qui gestamini à mea vulua, vsque ad senectã ego ipse, & vsq; ad canos ego portabo: ego feci, & ego feram, ego portabo & saluabo. Cui assimilastis me, & adæquastis, & comparastis, & feciistis similemà

Isa. 46.

Magnã gerit Deus nostri curam.

Vult quidẽ Deus, vt in nostris necessitatibus ad ipsum confugiamus, & cõqueritur nisi id faciamus. Vnde Hie. ait; Maledictus homo qui confidit in homine; Quasi diceret, cùm habeat tam bonum Deum, in quo potius debet confidere. Considera obsecro quantum indignaretur Deus contra Hebræos, eo quòd regem postularent, siquidem videbantur quòd non confiderent fore, vt à Deo defenderentur in prælijs. Faciat homo quod in se est, nam Deus semper paratus est ad ipsum defendendum. Vnde per Isa. ait, Quærite iudicium, & subuenite oppresso, iudicate pupillo, & defendite viduam, & venite & arguite me. Quasi dicat, hoc præstate quod præcipio, & si ego uobis non fauero, expostulate mecum: Maxime quidem in Deo confidebat sanctus propheta cùm diceret; In pace in idipsum dormiam & requiescam: Hiere. etiam ait; Beatus uir qui confidit in Domino, & erit Dñs fiducia eius. Quid amplius possumus de Deo dicere, ait Bernard. quàm quòd faciat omnipotentes eos qui in ipso confidunt? Et suam confirmat sententiam per illud quod Christus ait apud Mar. Omnia possibilia sunt credenti. Porro fiducia non ea esse debet, quòd semper pro nostro arbitratu ab omnibus liberabimur, sed quòd quæ ipse de nobis permiserit & statuerit, cẽdent in bonum & vtilitatem nostram. Sic utique fiduciã habebãt tres illi pueri in fornace Babylonis cùm dicerent, Ecce enim Deus noster quẽ colimus, pôt eripere nos de camino ignis ardentis, & de manibus tuis ò rex liberare, quod si noluerit, notum sit tibi ò rex, quia deos tuos non colimus. Vide obsecro qũo liberarit Iosephum de manibus fratrum suorum, qñ ipsum in cisternã coniecerũt, & vendiderũt: item postea eduxit eum de carcere cũ magna gloria. Insuper Hebræis mare rubrum aperuit, & aquas Iordanis diuisit. Danielem de lacu leonũ liberauit.

Hier. 17.

1. Reg. 8.

Isa. 1.

Psal. 4.

Hier. 17.

D. Bern.

Mar. 9.

Qualis esse debeat nostra fiducia.

Dan. 3.

Nos totos Deo tradamus.

Gen. 41.

Exo. 14.

Dan. 6.

A uit. Item viduam illam cuius filios propter debita vendere vo lebant. Vnde Psalmista ait, Inuoca me in die tribulationis, eruã te,& honorificabis me. Nolũt multi confidere in Domino in suis necessitatibus, vnde fit vt in mille labantur furta, vsuras,& malos contractus. Quod autẽ dicat propheta, honorificabis me, perinde est ac si diceret quòd Deus sibi quodam modo honori ducere videatur, ꝙ velimus eius opẽ implorare. 3.Re.17. Psal 49. *Q. in Deo non cõfidamus multa incõmoda incurrimus.*

Porro non debemus illico diffidere, ꝙ Deus statim nobis non subueniat,siquidem ipse suam opem maiori necessitati re seruat,nouit enim quando nos liberare debeat. Vnde Isa ait, *Accurrit Deus in opportunitate.*

B Qui crediderit non festinet, hoc est, cum longanimitate speret. Laudat quidem Apost. Abraham,propterea quod longanimitate expectarit semper Dei promissa. Vocauit etiã Deus Dauidem ad regnum,& uide quanto tempore illud dilatauerit, & quantos labores Dauid perpessus fuerit,ante possessionem regni. Quis vnquam diceret fore ipsum regem, qui tanta uexabatur fame,& tãtas a Saule persecutiones patiebatur? Sed nihilominus ipse semper in Domino confidit. Nunciauit præterea Angelus Deiparæ uirgini dicens de filio suo, Dabit illi Dominus sedem Dauid patris eius, & uide quanta passus Isa.28. Heb.6. 1.Aeg.5. Luc.1.

C fuerit per triginta & tres annos. Confidamus igitur semper in Domino,etsi ipse auxilium differat,siquidem opportune & in ipso articulo nobis opem feret, ita ut dicere ualeamus cũ Da uide. Dextera Domini fecit virtutem,dextera Domini exaltauit me. Consideremus quomodo se gesterit hæc mulier Samaritana, & quam feliciter ipsi res successerint. Sed nos non ita facimus, quin potius videmur filij diffidentiæ, vt ait Paulus. Non ita sanctus Moyses se gerebat cùm videret iamiam armatos Aegyptios contra Hebræos irrumpentes, & præterea videbat iter ante se mari vndique cinctum: & populum ipsum Psal.117. Ephe.1. & 5. Exo.14.

D murmurantem contra ipsum, & dicentem, non erant sepulchra in Aegypto? &c. Sed potius tunc nulla erat effugiendi porta,nec nauis erat aliqua qua nauigarent,maxime sperauit in Domino,dicebatque populo,ne timeatis, hodie enim mirabilia Domini videbitis,neque gentem hanc quæ vos persequitur,amplius videbitis. Hac etiam fiducia armatus erat Dauid, cùm diceret: Dominus illuminatio mea,& salus mea, quem timebo? Si exurgant aduersum me castra,in hoc ego sperabo. Sanè qui firmiter sperat,etiam in maiori anguitia confidit. *Deus suã opem maiori reseruat necessitati.* Psal.26.

Non penitus ex animo multi in Domino sperant, talis est humana multorum hominũ imbecillitas, vt claudicent inter fiduciam & timorem sæpe. Sanè quando Hebræi Iordanem

Deo ex toto corde fidamus.

tranabant, etsi Deus eis securum transitum promisisset, nihilominus tamen dicit textus apud Iosue, festinauitque populus & transiijt : properabant Hebræi timentes ne mergerentur, quasi vero Deus non potuisset adhuc prolixiori tẽpore aquæ impetum comprimere, vt commode transirent. Promittens Deus Moysi se daturum omnem carnis abundantiam quam populus comedere posset, respondit vt habetur in Num. sexcenta millia peditum huius populi sunt, & tu dicis, dabo eis esum carnium mense integro? Nunquid ouium & boum multitudo cædetur, vt possit sufficere ad cibum, vel omnes pisces maris in vnum congregabuntur, vt eos satient? An non tibi videtur modica esse hæc fiducia, præsertim pro eo qui tanta viderat diuinitus facta mirabilia? E

Iosue 4.

Num. 11.

Inconstantes sumus in fiducia Dei.

F

Sæpe fit vt nobis res succedant nostro iudicio minus conformes & consentaneæ instituto, quas tamen Deus ita dirigit, vt bene ac feliciter ad nostros vsus & emolumenta conuertantur : itaque in ipso semper confidere debemus, quamuis res nostro iudicio alienæ ab instituto videantur. Sic enim videmus accipitrem se gerere in venando, vt scilicet ita cursum suũ & volatum dirigat, vt à præda potius fugere videatur, q̃ tamen eo præstat, vt commodius valeat optata potiri præda.

Simile.

G

Iob 19.

Hinc sanctissimus Iob dicebat, cùm videret quòd ita tali artificio Dominus vteretur erga ipsum: Quasi arbori euulsæ abstulit spem meam. Sed tamen intelligens quanta bona Deus inde eliciat, ait, Etiamsi me occiderit, in ipso sperabo. Idem sentiens Regius propheta dicebat, Ego autem semper sperabo, & adijciam super omnem laudem tuam. Res quidem longe ante prospicit Deus, & de longe: Vnde per prophetã Hie. ait, Putas ne, Deus è vicino ego sum, & non Deus de longe ? Cùm itaque de longe res prospiciat, ea contuetur, quæ prospectus noster contueri minime potest. Quare ipsi nos totos permittamus, & semper in ipso speremus.

Iob 13.

Psal. 70.

Hier. 23.

Cernit Deus cũcta de longè.

H

Exo. 22.

Non diffidamus etsi Dei promissa differantur.

Multi sunt hoc tempore, qui Hebræum populum imitantur, cùm putantes Moysen peregre profectum esse, vitulum conflarunt : sic enim ipsi delyria multa faciunt, existimantes Deum nimis differre quæ ipsi postulant. Sic puellæ aliquę nisi statim connubio iungantur, diffidunt, nec vnquam se viro nupturas arbitrantur, & ita petulantes redduntur ac lasciuæ : sic qui lucro inhiant nisi quod sperabant lucrum reportent, se malis contractibus implicare solent. Non id equidem consulit sanctus propheta Isa. cùm ait, Qui crediderit, non festinet : siquidem est Deus vsque adeo liberalis & permagnificus,

Isa. 38.

A eus, vt etiam fiduciam quam in ipso collocamus, præmio affi- Heb. 10.
ciat, iuxta illud Apo. Nolite amittere confidentiam vestram, *Præmio affi-*
quæ magnam habet remunerationem. Alij præterea statim *cit Deus*
diffidere solent, eo quòd Deus statim ipsis non det dulcedi- *et illã fidu-*
nem quandam in orando, item lachrymas, deuotionẽ, & mul- *ciam quã*
tos progressus in vita spirituali. Vide obsecro qũò Iudith re- *in ipso repo-*
prehenderit minimam confidentiã Bethuliæ, dicens: non est *nimus.*
ille sermo qui misericordiam prouocet, sed potius qui iram Iudith 8.
excitet, & furorem accendat: posuistis vos tempus miseratio- 1. Re. 21.
nis Domini, & in arbitrium vestrum diem constituistis ei? Psal. 115.
B Nanè etsi mille occurrant difficultates, nunquam tamen diffide-
re debemus. Sanctus quidem propheta Dauid, cui Deus re-
gnum promiserat, etsi tot videret labores atque difficultates,
nunquam confidentiam perdidit: sed dicebat, Credidi pro-
pter quod locutus sum. Item, Ego dixi in excessu meo, omnis
homo mendax. Quasi dicat, ego re ipsa experior Deum sem-
per esse veracem, & fidelem in omnibus quæcunque promit-
tit postulanti sibi, & propterea in eo semper esse sperandum,
& non in hominibus qui promissa non complent.

C

APPENDIX.

Miserere mei. Non ait filiæ meæ, sed mei: siquidem for-
tasse peccata mea causa sunt huius vexationis filiæ
meæ, siquidem in temporalibus solet Deus punire in filijs
parentum peccata interdum. Exod. 20. Vindicans iniquita- Exo. 20.
tem patrum in filios. Attendant igitur parentes qũo viuant.

Accedentes discipuli rogabant: Multos sane labores susti- *Potentes et*
nere solent pauperes, quod nõ sit qui pro ipsis intercedat. At *diuites pa-*
tende igitur quod patrocinium pauperum suscipere debes, & *trociniũ su-*
D pro illis intercedere. Sic ipsam Esther Dominus ad regnum *scipiãt pau-*
euexit, vt patrocinaretur Hebræis, in illa crudelissima senten- *perum.*
tia quæ à rege Assuero contra ipsos lata erat. Vnde Mardo- Esther 4.
chæus sic ad ipsam accessit dicens: Si enim nunc silueris, per
aliam occasionem liberabuntur, & tu & domus patris tui si-
mul peribitis: & quis nouit, vtrum idcirco ad regnum vene-
ris? Vide quomodo ipsi comminetur, nisi afflictorum Hebr-
eorum causam suscipiat. Multos sane videmus diuites pe-
rire cùm ampla eorum familia, varijsque opibus, quibus af-
fluebant, & fortasse propter huiusmodi negligentiam pe-
reunt, quod scilicet patrocinium pauperum noluerint su-
scipere.

E

Feria VI. post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO PRIMA.

Exo. 23. Ioan. Ma. in Ioan. Glo. Lyræ in Ioan. Chryso. in Ioan. ho. 25. to. 3. Theophy. in Ioan.

ERAT *dies festus Iudæorum, & ascendit Iesus Hierosolymam.* Ioan. 5. Illud solemne festū erat Pentecostes, in memoriā legis in monte Sinai ab Angelo datæ. Ter in anno tenebantur masculi apparere coram Domino, scilicet paschate, pentecoste, & festo tabernaculorū. Frequenter, ait Chry. in solēnitatibus ciuitatem petit, tum vt videatur ipse quoque cū reliquis festos dies celebrare, tū vt simplicé ad se multitudinē alliciat, maxime enim hmōi diebus melius dispositā esse cōsueuerat. Vel, vt ait Theophy. vt plures per signa, & doctrinā alliceret, maximeq; turbā simplicé, ascendit Hierosol. Tunc. n. solebant cōuenire rustici, & opifices vrbani, qui alijs diebus in operib. suis erāt occupati. F

Ascendit Iesus Hierosolymā. Vt doceat nos ut festis diebus frequentemus templa, & visitemus hospitalia, atque in carcere positos, atque in alijs charitatis operibus nos exerceamus. G

Quomodo dies festos celebrare debeamus. Lyra. in Ioan.

Est autem Hierosolymis probatica piscina. In piscina aquæ pluuiales colligebantur, & ibi lauabantur hostiæ primo, & postea in luteribus in atrio sacerdotum existentibus, vt ait Lyra. Quinque aūt porticus erant, vt perplura loca possent lauātes hostias descendere ad aquam. Illa piscina ait alius doctor, figura est sacri baptismi, sicut enim illa morbos sanabat, ita & ista; sed illa quidē corporales, hæcvero spirituales: illa statuto tpe, hæc aūt semper, illa descendente angelo, hęc vero aduenient Spiritu sancto: nam maiora sunt noua veteribus. Vnde Chryso. in Io. ho. 35. ait; Non Angelus aquam mouet baptismi, sed Angelorū dñs totum perficit, & licēt vniuersus accedat mundus, non consumitur gratia, neque virtus deficit, sed eadem manet; vt enim solares radij singulis diebus illuminant, nec ex multa communicatione vis eorū minuitur, sic imo longē minus, spiritus operatio ob accedentium multitudinem remittitur. C D H

Oecume. in Ioan. Simile.

Angelus aūt Domini secundū tps descendebat. Die Pentecostes ait Cyril. Angeli de cælo descendētes, piscinæ illius aquā mouebant, & huius motionis sonus adesse ipsos ad sanctificandā aquā significabat. Et alius autor ait, q; statuto tpe descēdebat, docuit quòd non semper fiebat miraculū, sed certis tēporibus, hominibus quidē ægrotis. Verū frequenter ut opinor in

Cyril. li. 2. in Ioan. c. 125. Oecume. in Ioan.

anno,

A anno, pp hoc siquidē in porticibus iacebant multi languentes.

Angelus autem Domini. Ideſt, mouebat aquam piſcinæ. Sanè cum aliquem in locū immundū lapidē proijcimus, illa cōmotio teterrimū quendā excitat odorem, qui tñ non ſentiebatur in quiete: ſic utique praua noſtra conſcientia eſt inſtar immundæ cloacæ, quia cum conſideratione non mouemur, videmur nobis ſani & incolumes, at uero ſi eam diligenter diſcutiamus & attendamus quam parū in uirtute profecerimus, & quales ſimus, atque quanta bona præſtare poteramus, ſtatim ſentiemus prauū quendam odorē, & ęi remediū inquiremus.

Conſcientia praua inſtar fœtidæ cloacæ.

Conſcientiam ſæpè diſcutiamus.

Bona virtutis contentio.

B *Et qui prior deſcendiſſet.* Vult Deus vt in virtutem conſcendamus, ut priores ſimus, neque alios nobis præferri patiamur, atque dicamus, ieiunat ille, & non ego? orat ille, & non ego? eſt humilis ille, & non ego? Cur quæſo alium mihi in uirtutis ſtudio præferri patiar?

Et qui prior deſcendiſſet. Vſque adeo diligenter animæ ſalutē procurare debemus, quaſi alter diligentior videret̄ nobis præmiū prępripere. Neq; pati debemus, ut alter in virtutis curſu nobis præcurrat, ſed potius vigilāter & neruoſe in hmōi ſtudiū inc̄ubamus, ētſi in eo ſit mors oppetenda. Hoc uoluit ſan-

Soliciti ſimus de animæ ſalute.

Curemus in virtute nemini cedere.

C ctus Dauid ſignificare dicēs: Anticipauerūt vigilias oculi mei: quaſi diceret, ego quidē in uirtute nemini facilè conceſſerim, quin potius ſi alius media ſurgit nocte, ego ēt hoc ipsū præſtabo. Si ieiunat, pariter ieiunabo, & ſi poſsū, vlterius progrediar.

Pſal. 76.

Triginta & octo annos habens in infirmitate ſua. Admirabilis profecto paralytici tolerantia, ait Chryſ. octo & triginta annos, ut ſanaretur, nunquam diſcedens expectauit. Pudeat ergo nos, pudeat dilectiſſimi, & incredibilem ſocordiam noſtrā deploremus, octo & triginta annos hic expectauerat, expectabatque, neque negligentia ſua non ſanabatur, ſed præuentus

Chryſ. in Ioan. ho. 35.

Perſeueremus in bonis operibus.

D ab alijs, neque propterea deſperauit, nos autem ſi vel decem dies orationi incumbentes, non exaudimur, iam tepeſcimus.

Triginta & octo annos. Vide quanto tempore fuerit infirmus, adeo vt iam nō poſſet ſuis viribus ad aquam accedere, ſic vtique qui in peccato inueterauerunt, tanto difficilius ab ipſo egrediuntur. Hoc ſanè in corporis infirmitatibus aperte uidemus, ut ſcilicet initio curabiles facilè ſint, at uero ſi diuturnitate confirmentur, incurabiles fiunt. Petrus quidē primò negauit, ſecūdò vero iā iurādo negauit, & tertiò anathematizādo, atque ulterius fortè progreſſus eſſet, niſi Deus ipſum retinuiſſet. Talis peccatorū natura, ut ab uno in aliud peius labamur.

Ne in peccato conſenescamus.

Mar. 14.

Vis ſanus fieri? Magnū miſericordiæ Chriſti eſt argumen-

tum, non expectare semper laborantium preces, ait Cyril. sed E
sua misericordia præuenire. Præcurrit enim hic vt vides. Venit
ad iacẽtem, misericordia flectitur ẽt antequam ei supplicetur,
D.Thom. dicitque, vis sanus fieri? Porro D. Tho. ait, ꝙ id dicit, vt excitet
in Ioan. 5. desiderium infirmi, & ostendat patientiam eius, qui tot annis
lect. 1. expectauit eripi ab ægritudine. Notandum porro quòd Deus
è cæcis fidem quærit, vt constat ex Mat. dicendo, creditis quod
possum hoc facere vobis? sed in isto nil tale fecit, quia illi qui-
dem audierant aliquid de miraculis Iesu, iste autem nondum.
Dyo. Car. Specialiter autem ait alius autor, hunc affatur, ac curat, quia
in Ioan. miserabilior fuit, & iam pro peccatis suis longissima infirmita- F
te fuerat castigatus: ideo Deus qui vulnerauit, medetur, & qui
Tob. 1. percussit, denuo sanat. Scriptum est enim in Thobia; Cùm
iratus fueris, misericordiæ recordaberis.

Vis sanus fieri? Omni peccatori hoc dicit Christus quoti-
die per admonitionẽ scripturæ. Cum enim Dominus ait per
Ezech. 18. Ezech. Nolo mortem peccatoris. Et per Zacha. Conuertimini
Zacha. 1. ad me, & conuertar ad vos: Et per Ioel. Omnis quicunque in-
Ioel 2. uocauerit nomen Dñi, saluus erit. Quid aliud loquitur, nisi,

Vis fieri sanus? Tanquam dicat, ego sum medicus anima-
rum, fac quod in te est, acquiesce monitis meis, & sanabo te. G

Compatitur Deus his qui per multos annos in afflictione versati sunt, etsi mali interdũ sint.

Vis fieri sanus? Hoc quidem percontatur cùm cognouisset,
quia iam multum tempus haberet: itaque miseriæ magnitu-
do, misericordiæ parentem ad miserandum allexit: atque ita
quam misericordiã non merebatur ex iustitia, obtinuit ex lon
ga miseria. Ex quo intelligimus eam esse diuinæ misericordiæ
magnitudinem, vt frequentissime sola miseriarum magnitudi
ne ad miserãdum moueatur. Quid enim merebantur filij Is-
rael cum ferè oẽs idolis in Aegypto seruirent, quando Domi
nus calamitatis eorum magnitudine permotus, Moysi dixit:
Exo. 3. Vidi afflictionem populi mei qui est in Aegypto, & gemitum H
eorum audiui? Quid promerebatur Ioachas rex Israel, qui &
4. Re. 13. ipse cum populo suo relicto Deo, simulachra colebat? Quem
vsque adeo miseratus est, vt scriptura dicat: Vidit Dñs angu-
stiam Israelis, quia attriuerat eos rex Syriæ, & dedit Dñs sal-
uatorem Israeli, & liberatus est de manu regis Syriæ: qui ta-
men nec hoc beneficio donati, à peccatis Ieroboam recesserũt.

Misericordia Dei, ꝙ amplissima sit.

Videtis ergo quanta sit illa misericordia, quæ cùm iustissimã
puniendi causam habeat, magis tamen magnitudine calamita-
tis ad miserandũ, quam criminis indignitate ad ulciscendum
commouetur. Sic ergo huic paralytico accidit, cuius sola mise
ria, cùm merita deessent, misericordiam Domini prouocauit.

Vis

A *Vis sanus fieri?* Benedicant te Angeli bone Deus, quippe qui animæ nostræ salutem, in manu nostra ponis. Sanè si ita esset in infirmitatibus corporis, nullus esset infirmus, verumtamen hoc intelligamus, quod nō sufficit nos id velle, nisi etiã media adhibeamus ad eam rem necessaria, & opportuna. Non enim sufficit in corporali infirmitate q infirmus curari velit, quin potius & pharmaca ipsa sumere debet.

Vide quæ ta sit Dei misericordia.

Simile.

Vis sanus fieri? Vide quomodo nobis Deus subueniat, cum iam nos mundus ipse derelinquit. Hunc quidem omnes humanæ confidentiæ iam dereliquerant, & tamen Deus ipsum

Subuenit Deus ĩ maioribus necessitatib⁹.

B protexit: Quare quamuis res desperatæ propè videantur, semper in Domino confidamus.

Vis sanus fieri? Apertum sanè est quod ad morbum animę sanandũ, voluntas nostra requiritur, & ideo percontatur, vis sanus fieri? Tum ĕt interrogat, an velit sanus fieri in corpore, qm̃ aliquos videas pauperes, qui malunt in paralysi remanere, neque suam sortem cum sano aliquo homine commutarĕt, sicut ferunt quòd quidam cæcus non gauderet ante conspectum S. Martini accedere, ne visus ei restitueretur, atque idcirco amitteret ea lucra quæ cæcitatis causa faciebat. Atque idcirco pp

Pauperes aliqui malũt esse mãci & paralytici.

Exemplũ. Chryſ. in Io.ho.36. to.3.

C vtrãque causam hunc Christus interrogat, an velit fieri sanus.

Domine hominem non habeo. Vides hominem languore confectum? ait Chry. vides humilitatẽ, non maledixit, ut nonnullos in afflictionibus audiuimus; non est execratus diem suum, nō se irrideri arbitratus est, rogatus an vellet sanus fieri: sed per quam mansuete & humiliter, Dñe inquit, hominẽ non habeo. Discamus modeste rñdere aduersarijs nostris, eo quod potius vincuntur rationibus quã contumelijs, & conuitijs: Multi qui dẽ nunc animo obstinato & superbo, cũ non habent quid possint rñdere obiectionibus, latim contumelijs, & conuitijs ad-

Patiẽtiam in laboribus habeamus.

Modeſtiſimus in uerbis noſtris.

Simile.

D uersarios afficiunt. Sic enim Iudæi sæpè Christo rñdebant, & conuicti rationibus, uocabant illum dæmoniacum, & Samaritanũ. Quemadmodũ frigida aqua immissa in ollam feruentẽ, & iam superfluentẽ, mittigatur feruor, reprimitur, & quiescit, sic homo iracundus, qui dira uerba, ac furore plenissima profert, miti responsione placatur & temperatur. Poterat quidem dicere paralyticus cũ Iob, Ecce nõ est auxiliũ mihi in me. Per hoc aũt significatur, quòd non erat aliquis homo purus, ut ait D. Tho. qui humanum genus saluare posset, quia oẽs peccauerunt, & eguerunt gratia Dei, quousque veniret Christus Deus & homo, per quem sanarẽtur. Vnde Dauid dicebat. Saluũ me fac Deus, qm̃ defecit sanctus. Et Apost. ait. Neminẽ ad perfe-

Iratos quo modo placabimus.

D. Tho. in Ioan. lect.1. D. Aug. in Ioan. trac.17. to.9. Pſal.11. Heb.7.

D. Ambr. de his qui mister. initiãtur. c.4

ctum adduxit lex. Et Amb.ait; Paralyticus ille expectabat hominẽ, quem nisi Iesum Christũ natum ex virgine Maria? cuius aduẽtu, nõ vmbra sanaret singulos, sed veritas vniuersos. Iste est ergo qui expectabatur, vt descenderet, de quo dixit Deus Pater ad Io. super quem videris spiritũ descendentẽ de cœlo, & manentem super eum, hic est qui baptizat in spiritu sancto: quasi dicat, hic est homo ille, quo indigebat mundus, & quem mundus expectat ad remedium & salutem suam. E

Ioan. 1. Simon de Ca. de mira. do. lib. 5. cap. 27.

Quòd verò iste hominẽ non habuit, veritas facti est, q̃ homo diuturnus peccator, hominem non habet iuuantẽ ad gratiam, & sanitatem à sua ægritudine consequendam: & quãuis ad hoc plurimum valeãt orationes sanctorum, ipsis tamẽ omnino se priuat peccator indeficiens. Tum præterea Chry. ait: Propter peccatum perdidit homo libertatem, & propter peccatum amisit homo cæterarum creaturarum obedientiã, illæ enim rebelles fuere omnino cum primum homo peccauit, præter eas quæ vitæ erant necessariæ, in quo maxime eluxit diuina clementia, vt oues ad induendum hominem, & boues ad arandum, & similes reseruaret. Et scribens ad populũ Anthio. ait idem Chrysost. Magnos quidem labores & infirmitates infert peccatum, non tamen propterea diffidere debes. Vide enim & attẽde quòd Deus te semper alloquitur: & quærit voluntatẽ tuã semper, vt paralytici voluntatẽ. Quòd si hominẽ non habes, Deũ habes, & si minus habes qui te mittat in piscinã, habes qui te curet sine piscina, nec poteris quidẽ causari, q̃d dum pergis, alius prior descẽdat, Deus.n. de tua salute liberalius prouidit, quã vt debeas expectare aquæ motũ. F B

Chry. ho. 9. in Gen. to. 1.

Chrys. ad pop. hom. 40. to. 4.

G C

Paratus est Deus ut nos ad pœnitentiã recipiat.

Surge, tolle grabatũ tuũ & ambula. Vt lectũ auferat iubet, ait Chrys. vt miraculũ crederetur, & nemo falsum ac simulatũ opinaretur: nisi enim firmis & robustis mẽbris, eũ ferre nõ potuisset: Seruat hunc morem sæpenumero Christus, vt maiorẽ in modum silentiũ impudentibus imponat. Siquidem & in quinque panum miraculo, ne quid suspicionis oriretur, non tm̃ miraculum fecit, sed voluit ẽt vt multæ fragmentorũ reliquiæ supereffent. Et cùm puellã suscitauit, date, inquit, ei manducare. Per grabatum ait Greg. voluptas corporis designatur, & iubetur vtique, vt hoc sanus portet vbi infirmus iacuerat, quia nimirum omnis qui vitijs delectatur, infirmus iacet in voluptatibus carnis, sed sanatus hoc portat vbi infirmus iacuerat, quia diuina ope ereptus à vitijs, eiusdẽ carnis contumelias postmodum tolerat, in cuius prius desiderijs requiescebat. Quid porro est dicere, surge, nisi mala quæ perpe

Chry. ho. 36. in Io. to. 3. Luc. 9. Mar. 5. Gre. li. 23. mor. c. 23. & li. 1. super Ezec. ho. 12.

H D

Declinemus à malo & bonũ faciamus.

trasti,

A trasti,relinque?qd dicere,ambula,nisi bene operare?qđ vtrũque propheta breuiter comprehẽdit dicens, Declina à malo, & fac bonum: Et Aug.ait;Cùm dixit,tolle grabatum tuum, mihi dixisse vĩ,dilige proximum tuum. Sed quare in tollẽdo grabato dilectio proximi commendatur? Quia mutuo alter alterum portare debemus. Quod ait Apost. Inuicem onera vestra portate,et sic adimplebitis legem Christi. lex Christi charitas est,nec charitas impletur, nisi inuicem onera nostra portemus,sufferentes inuicẽ in dilectione,ut ait Pau. Porta ergo eum cum quo ambulas,vt ad eum peruenias, cum quo manere desideras. Hæc ergo in iustificatione Dominus præcipit:primò quod surgat, vt ait Tho. a peccato, recedendo a peccatis, iuxta illud Apost. Surge qui dormis, & exurge a mortuis. Secundò præcipitur tollere grabatum satisfaciendo de cõmissis. Per grabatum enim in quo homo requiescit,significatur peccatum. Tollit ergo homo grabatum suum, quando fert onus pœnitentiæ pro peccato sibi impositum iuxta illud Mich. Irã domini portabo, quando peccaui ei. Tertiò ut ambulet,proficiendo in bono,secundum illud; Ibunt de virtute in virtutẽ.

Augusti in Ioan. trac. 17.to.9. Galat.6. Ephe.4. D.Tho.in Ioann.5. lect.1. Ephe.5. Mich.7. Psal.83.

B *Et statim sanus factus est.* Non est mirum ait D.Tho. q̃ statim uerbo eius sanus factus est,quia ipse est verbum,per quod cælum & terra facta sunt. Diuina virtus infinita est,ait Lyra. & operatur in instanti. Sanitas autem quæ virtute naturæ restituitur,in tempore,& non in instanti acquiritur.

D.Tho.in Ioann. 5. lec. 1. Glo. Lyr. in Ioan.

Et sustulit grabatum suum. Tu autem paraly. fidem considera,ait Chry. qui audiens dicentem Iesum,tolle grabatum tuum,& ambula,non irrisit,non admiratus est dicens,angelus descendit,& turbata aqua vnum dumtaxat in bonam restituit valetudinem,tu homo solo verbo angelum superare confidis? nimium tibi arrogas, & ridiculus es.

Chrys. in Ioann.ho. 36.to.3.

C *Sabbathum est,non licet tibi.* Quid istis insanius?ait Cyril. qui cùm admirari tantam Christi vim potius debuissent,non modo id non faciunt, verum etiam increpant atque reprehendunt, & transgressionis crimine hoiem accusant: qui vix post longa tandem tpa morbũ effugit atque euasit. Iudæi frequenter ait Tho. Christo de curatione in die Sabbathi,calumniam inferentes,confutati erant à Christo per hoc q̃ ipsi ẽt iumẽta de puteo in die Sabbathi eruebãt & saluabãt,ut hĩ apud Luc. & ideo de curatione tanquam de re utili ac necessaria nil calumniantur sed calumniantur ipsum curatum. Iudæis enim videbatur specialiter prohibita portatio onerũ in die Sabbathi. Siquidẽ scriptum est apud Hier. Ne portetis onera in die Sabbathi.

Cyril. in Ioan. li.2. cap.27. D.Tho.in Ioann. 5. lec. 2. Luc.14. Hier.17.

bathi. Sed hoc mandatum prophetæ mysticum est: nam per onera non portanda intendebat eos inducere vt in die Sabbathi requiescerẽt ab oneribus peccatorũ, de quibus regius vates; Iniquitates meæ sicut onus graue grauatæ sunt super me. B

Psal. 37.

Glo. Lyrę in Ioann.

Qui me sanum fecit, ille mihi dixit. Quasi dicat, vt ait Lyr. ille q̃ me diuina virtute sanauit, eadẽ virtute & autoritate mihi præcepit, & p̃ consequẽs teneor sibi obedire, nec sum trãsgressor. Prudenter ait D. Th. se excusat: nunquã adeo bene probat doctrina venire diuinitus, sicut per oñsionẽ miraculorũ, quæ non nisi diuinitus fieri pñt. Vnde Mar. ait; Illi aũt profecti p̃di cauerunt vbique dño cooperante & sermonẽ confirmante sequentibus signis. Et ideo iste autorẽ suæ sanitatis calumniantibus obijciebat, quasi diceret, vos dicitis prohibitum esse ne onus portetur in Sabbatho, & hoc autoritate diuina, sed mihi eadẽ autoritate est impositũ ut tollam grabatum. Nã ille qui me sanũ fecit, & per sanitatẽ restitutam, se diuinã habere virtutẽ ostendit, mihi dixit, tolle grabatũ tuum: & ideo mandatis eius, qui mihi tale beneficium cõtulit, merito teneor obedire. D. Thom. in Ioan. 5. lec. 2. Mar. vlt. F

Vera miracula non possunt fieri nisi autoritate Dei.

Is autem qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esse. Vide obsecro qũo eũ cognouit in turba, & postea in templo: in quo docemur, ait gl. vt q̃squis vult ad uisionẽ Dei puenire, fugiat turbam suarum affectionum, & nequam hominũ, & adeat in templum internæ orationis. Difficile est in turba, ait August. videre Christum: solitudo quædã necessaria est menti nostræ. Quadam in solitudine intentionis vt̃ Deus: turba strepitum habet, visio ista secretum desiderat: noli Iesum quærere in turba, non est enim tanquam vnus de turba. Vnde Beda ait. Si ueri conditoris nostri gratiam cognoscere, si eius fauore cõfirmari, si ad eius uisionẽ peruenire desideramus: fugiamus solicite turbam non solùm turbantiũ nos cogitationũ, affectuumq̃; prauorum, verum etiam hominũ nequam qui nostræ synceritatis possint impedire propositũ, uel malavidelicet exẽplo suo monstrando, uel bona nostra opera deridendo, aut etiam prohibendo. Confugiamus seduli ad domũ orationis, vbi secreta libertate Dñm inuocantes, & de perceptis ab eo beneficijs gratias agamus, & de percipiendis humili deuotione precemur. G

Glo. ordi. in Ioan.

August. in Ioan. tra. 17. to. 9.

Beda in Ioan. 5. to. 5.

Solitudinẽ complectamur.

Malam societatẽ fugiamus.

H

Postea inuenit eũ Iesus in templo. Homo sua virtute, ait Th. Christum inuenire non potest, nisi se ei Christus præsentet: Vnde Dauid ait; Quære seruum tuum dñe. Et in lib. Sap. dr̃ Præoccupat eos qui se concupiscunt: Locus porro ubi Christus inuenitur est venerabilis: Vnde propheta; Dominus in templo sancto suo: mater etiam eius in templo eum inuenit.

D. Thom. in Io. 5. lec. 2

Psal. 118.

Sap. 6.

Psal. 10.

Luc. 2.

Intelli-

A Intelligimus ergo, q curatus iste non ad vanitatem, sed ad religionis studium conuersus, templum frequentans, in templo Christum agnoscit: quia si ad conditoris cognitionem venire volumus, fugienda est turba prauorum affectuum, & declinanda sunt etiam malorum cõuenticula, fugiendumq; est ad templũ cordis nostri, quod Deus inuisere, & inhabitare dignetur. *Ad templũ Dei confugiamus.*

Ecce sanus factus es, iã noli peccare. Quid hic admonemur? primum, ait Chrysost. quod ex peccatis morbi generãtur: dein quod verum est apud gehennam maximum, & perpetuum esse supplicium; vbi nunc sunt, qui dicunt breui spatio homi- Chrysost. in Ioã. ho. 37. to. 3.

B nem interfeci: breui adulterium commisi, ob admissum breui tempore pecçatũ, perpetuas pœnas daturus sum? Ecce hic nõ tot annis peccauit, quot penas dedit: breui quidem peccatum patratur, at morbi tormenta diuturna sunt: nõ enim tempore peccata, sed peccatorum animis iudicantur. Hæc porrò in ore nobis sint verba, hisq; alter alterũ admoneamus. Ecce sanus factus es; iam noli peccare. Quod si in peccatis perfistendo, nullam pœnã dederis, sed à supplicijs liber fueris: illud Apost. memineris, q benignitas Dei ad pœnitentiã te adducit. Caue ergo, ne secundũ duritiã tuam, & impœnitens cor, thesaurizes *Quomodo peccato respondeant æterna pœna.* Rom. 2.

C tibi iram in die iræ. Hic docemur, ait Cyril. non solùm in futurum iudicium peccatoribus supplicia reseruari, verumetiam multis, ac uarijs modis in hac uita plerunque ipsos puniri. Cyrill. in Ioan. li. 2. cap. 130.

Ne deterius tibi aliquid contingat. Hic quæret aliquis quid deterius paralytico, quam triginta octo annorum morbus accidere potuit? in hac vita certe vix aliquid cogitari grauius potest: sed superest tamen alia uita, in qua gehennæ ignis perfistentibus in institutis semel iniquitate, paratus est: quod quidem malum infinitis partibus grauius esse constat. Non debes peccare post veniã, ait Chrysost. Caue enim, ne secundo per- *Interdum iam in hac vita incipit Deus malos punire.* Chrysost.

D ficiaris, aut inficiaris, postquam semel mundus factus es. Atten de grauiorem esse culpam post veniam, quemadmodum grauius est vlcus, quod incidit in aliud curatum. Indignum se curatione videtur ille exhibere, qui sua culpa postquã semel curatus est, iterum in causa est, vt saucietur. Aduerte maximè etiam aggrauari delictum, quod quis committit in eum, à quo beneficia multa accepit. Quamobrem quia tam sæpe à Deo veniam tuorum scelerum impetrasti, noli iam amplius peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Quod etiam Christus dicat, iam noli peccare, per hoc ait D. Tho. se etiam Deũ ostendit, peccata & occulta cordium manifestans, siquidem ei declarauit infirmitatem propter peccata eius euenisse. in serm. de lapsu pri. hom. to. 1. Simile.

Abijt

Abijt ille homo, & nunciauit Iudæis, quia Iesus esset qui fecit E
eum sanum. Vt manifestaret, ait alius Doctor Sanctus, Chri-
D.Tho. in Io. 5. lec. 2. sti virtutem ad sanandum, adimplens illud regij vatis, Veni-
Psal. 65. te, & narrabo quanta fecit Dominus animæ meæ. Et ex hoc
patet, quòd non ex malitia manifestassent eum, quia illi inter-
rogauerunt, quis iusserat grabatum tollere: ipse autem annun
ciauit eis, quòd Iesus fecerit eum sanum.

Pacem inter discordes componamus. Valde ponderandum est quomodo hic paralyticus niteretur pacem componere inter Christum & Iudæos; & quòd crederent ipsum esse Messiam: siquidem cũ interrogassent quis
F iussisset tollere grabatũ, modo eis id nunciat, videlicet, quòd Iesus fecerit ipsum sanum. Non autem dicit eis aliquid, vnde occasionem sumant indignandi, imo potius ea narrat, ex quibus ansam arripiant in necessitatibus ipsum inuocandi. Non

Qui seminant Zizania quantum incõmodent. ita mulsi faciunt, qui videntur non aliam didicisse artẽ, quam seminandi zizania, & discordias inter fratres & proximos, quũ tñ Deus id tantopere dissuadeat, vt cõstat Pro. 6. Vbi dicitur, quòd non solùm id oderit Deus, sed etiam abominatur anima eius. Et certe non est mirum quòd Deus id tantũ oderit, cùm sit causa multi incendij peruersa lingua, & sit ansa multæ discordiæ & rixæ, & effusionis sanguinis sæpe, in quibus Deus
G tantopere offenditur. Inimicitia quidem & discordia quam in
Gen. 17. ter se & cùm alijs habebant filij Iacob, vsque adeo Ioseph cõmouit, vt id dissimulare non potuerit, sed narrarit patri suo. Et de hoc discordiæ peccato intelligitur Scriptura, cùm dici-

Seminare discordias quam sit graue scelus. tur, q accusarit de crimine pessimo, vnde & in Hebræo legitur, rixa pessima, sed in nostra uulgata habetur de crimine pessimo: si quidem ita appellandum est, tam graue delictum ab omni charitate alienum. Vnde colligat, qui delectatur in seminandis discordijs, quam graue sit ipsius scelus.

Genes. 1. Tantopere Deus concordiã diligit, vt sicut habetur in Gen. H
dixerit Deus seorsum lucem esse bonam, & cœlum bonum, at verò simul iuncta omnia dicit esse ualde bona, ut intelligamus

Concordia quãtũ placeat Deo. ex concordia id resultare, ut scilicet cùm sigillatim singula essent bona, at uerò simul iuncta essent ualde bona. Singuli ho-
Simile. mines boni seorsum placẽt quidem Deo, at uerò quum simul concordes uiuunt, pluris eos facit. Si enim elementorum concordia tam commoda est, quãtò commodiorem putas animorũ concordiam? Hoc uisus est quamuis obscurè significare Py-
Pythag. thag. cùm ait; Numerus singularis est, qui omnibus rebus dat
Simile. esse, numerus autem dualis est interitus, & corruptio omnium illarum. Quid horribilius morte? & hæc quidem à discordia

cau-

A cæusatur. Quid porrò iucundius uita? & hanc quidem concordia ipsa parit: insuper inter cætera præclara, quæ de cœlo narrat sanctus uates, illud unum est, cùm ait: Cuius participatio eius in idipsum: quasi dicat, omnes eius incolas esse uniformes, & unanimes. Quin & Christus ait, quod in hac uita sui serui cognoscuntur etiam hoc signo, dicens apud Ioan. In hoc cognoscent omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad inuicem. Ex his igitur facilè colligere poterit, qui seminat discordias, quam odiosus sit Deo, & quâtum tum sibi, tum proximo noceat. Psal. 121. Ioan. 13.

B Percontanti Christo quid de se in populo diceretur, tametsi discipuli multa perperam dicta audiuissent, noluerunt tamen, nisi quæ præstantiora videbantur narrare, & quæ audierant ab his, qui minus passionibus laborabant, non curantes, quæ ab iniquis hominibus circumferebãtur, ne discordias excitare viderentur. Vnde dixerunt, vt refert Matt. alij Ioannem Baptistam, alij verò Eliam, &c. Sic nos amicis nostris nõ debemus narrare, quæ audiuimus à viris passionibus laborãtibus, & quę possunt discordias excitare: sicut faciunt multi pessimi, qui nõ solùm hæc referũt, sed etiam augent, & amplificant, vt magis C excitent discordiam, cùm tñ contra facere deberent. Et certè si tu vides, quòd alter hæc dicat iracũde, vel cum alia odij passione, quorsum id refers? Lingua tertia, ait Eccl. multos commouit, & dispersit illos de gente in gentem: ciuitates munitas diuitum destruxit, & domos magnatorum effodit. Sunt quidẽ aliqui, qui quod narrare debent amicis suis, pertinens ad eorũ defectus, non narrant, donec tãdem vulgata vniuerso populo. Iam certè tota ciuitas Niniue nouerat, & Ionas prædicabat, & vltimo tandem nuncium hoc ad Regem peruenit: cùm tamen plurimum retulisset, & conuenisset, vt Rex ipse id præ- D sciisset, vt posset statuere, & decernere, quæ ad salutem populi pertinerent. Hierusalem etiam plena erat cognitione vitæ, & & miraculorũ Christi, cùm tandem hoc notum factum est Herodi, vt habetur apud Lucam. Cum tamen plurimum esset è re Herodis vt nouisset, vt hac quidẽ ratione posset vitã suam, & scelera corrigere. At verò, quod malũ est, & ex quo incommoda quam plurima, & discordiæ oriri possunt, quodq; in offensam Dei vergi potest, statim innotescit, & inuulgatur. Vix enim Sarra pedem in Ægyptum intulerat, cùm iam nuncium de eius pulchritudine ad Regem peruenit, vnde tòt incommoda secuta sunt. Idem etiam contigit cum Abimelech, quemadmodum etiam in sacra Genesis historia habetur. Matt. 16. *Concordiã in bono plurimi facit Deus.* Matt. 16. *Qui seminant ζizania quãtũ noceant.* Eccl. 28. *Cum charitate amicos de eorũ defectibus moneam.* Ionæ 3. Lucæ 9. Gen. 12. Gen. 20.

Feria

E

Feria VI. post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO SECVNDA.

Festi dies quomodo sint celebrandi.

Festi dies cur instituti.

ERAT *dies festus Iudæorum, & ascendit Iesus Hierosolymam, est autem Hierosolymis probatica piscina.* Io. 5. Magna certè est nostra negligentia hoc tempore circa celebrationem festorũ, quæ ad Dei cultum dicata sunt, & vt in his expiaremus scelera omnia, quæ in ter hebdomadã commisimus, tum ét ad reparãda reliqua inordinata in ędificio spirituali. Olim quidé longè aliter videbantur festos dies colere illi antiqui. Siquidé Rabbini veteres dixerũt, Sabbathi sui sanctione adeo offensos diabolos, vt ea die nullus in populi frequentia vnquã permanserit, sed omnes ab infestatione hominũ cessasse, hominibusq; relictis ad deserta, & speluncas effugisse. Sed dixeris hodie omne genus cacodæmonũ nostris ferijs illectum, atque prouocatũ, vel ex latebris suis immundũ magno impetu prorumpere, vt hac diei festi opportunitate abutentes, miseras animas illaqueare, & in sagena sua cõcludere possint. Itaque, quod ad præterita crimina expianda institutũ est, nouis criminibus cumulandis seruit, quod ad animorũ salutem sancitum fuerit, in carnis voluptatẽ vertimus: ac postremo, quæ dies cõsecrata Deo erat, diabolo, & satellitibus eius militat. Inter horrẽda facinora Athaliæ hoc in primis memoratur, q̃ sacra Dei templi vasa, ad Baalis cultũ destinauerit. Quo circa hoc teterrimũ Athaliæ crimen imitari videntur, qui tempora Deo sacra, in diaboli obsequiũ vertunt. Quæ spes ęgrorũ salutis manet, cũ adhibitis salutaribus pharmacis, nõ modo nil promouent, sed ét grauius ęgrotant? Quid quæso supernũ illum iudicem ad hos festorũ violatores dicturũ speramus, nisi quod olim iã dixit per Amos Prophetã, Hodie proieci festiuitates vestras, & non capiam odorẽ cætuum vestrorũ? Et iterũ per Isã. ait; Sabbathũ, neomæniã, & festiuitates alias non ferã. Fundatores quidé legũ, vt ait Seneca; Dies feriatos cõstituerunt ad releuandũ corporis laborẽ, & vt in alijs exercitationibus se homines occuparent: siquidé assiduũ laborem in aliqua exercitatione, genus humanũ ferre non potest; veruntú aluus ascendens B. Aug. ita ait: hoc admonet

Rabbinorũ sententia.

Multi diebus festis plus Deũ offendũt, quã alijs diebus.

2. Par. 24.

Dissimile.

Amos 5.
Isaiæ 9.
Sen. lib. 1. de tranqu. ad fere. ca pit. 15.
Aug. trac. 44. in Ioã.

Deus,

A Deus, quando commendat Sabbathũ, omne opus seruile non facietis in eo, vt habetur in Leu. Quid autem sit opus seruile, dñm audite, Omnis qui facit peccatũ, seruus est peccati, vt ait apud Ioan. vera ratio sabbathizandi, siue Sabbathũ celebrãdi, non est solũ, vt ab opere cessetur, alioqui otiosi sabbathizarẽt, sed est ab opere reuocante nos à cultu Dei cessare, cui intenti esse debemus eo die, vt ei seruiamus cũ humilitate animi diuinã clementiã supplicantes, & orantes, vt nos sub sua protectione conseruet. Diebus quidẽ festis Deus est cõuiua nosterideo sicut diligenter curamus, cũ aliquem excipimus conuiuã, vt ad

B eius palatũ, non autẽ ad nostrũ, cibos condiamus, eaq; omnia paremus, quibus conuiuam ipsum capi intelligimus: sic planè diebus festis nos totos ad Dei cultũ conuertere debemus, eaq; facere, dicere, & cogitare, quæ Deo placitura esse agnoscimus, non aũt corporis nostri delitijs indulgere, non debacchari, non Epicureũ agere: aliter enim cõuiua ipso neglecto, palato tm̃ nostro seruiremus: neque possumus nos excusare dicentes, qđ ignoremus quid talis cõuiuæ palatũ appetat, vel qũo velit sibi condiri cibos, quã excusationẽ alijs fortasse conuiuis dare possemus: siquidẽ, quæ Dei benignitas est, satis manifestò, & ex-

C ploratò cognoscimus, quibus delectetur cibis, & quibus nõ capiatur. Hebræi cæteris quidẽ diebus manna colligebant simplici mensura, at vero die Veneris in duplici, ne die Sabbathi cogerẽtur illud accipere. Die Sabbathi duo offerebãtur agni, vt significaretur quãto cũ studio, & affectu, quamq; cumulato par sit, vt nos festis diebus Deo tradamus. Qui die festo, vt ait Aug. mundã non habet conscientiã, corpore is quidẽ gaudet, & lætatur, at verò animus in luctu est, & squalore. Quod enim potest verũ, & solidum gaudiũ habere anima, vitiorũ im mersa cæno, & in qua dæmon ipse inhabitat, non autem Christus?

D Vt autem intelligamus institutum celebrationis festorum, notandum est, vt ait D. Tho. quòd omnia festa celebrantur in Ecclesia, in commemorationẽ diuinorum beneficiorũ, siquidem grati animi est, recordari accepta beneficia. Vnde Isa. ait; Miserationum Dñi recordabor. Postquã Dauid commemorauit multa beneficia Dei, vt habetur in Psalm. Confitemini Dño, quoniam bonus, subdit: Constituite diem solemnem in condensis, &c. Recolimus autem diuina beneficia nobis exhibita tripliciter: quandoque quidem, vt exhibita nobis in capite nostro Dño Iesu Christo, & sic celebramus festum Natiuitatis, Resurrectionis, & huiusmodi. Quandoque, vt exhibita nobis in mẽbris nostris. i. in sanctis, qui sunt mẽbra Ecclesiæ,

& hoc

Leuit. 23.
Ioann. 8.
Festi dies quomodo sint celebrandi.
Simile.
Deus est cõuiua nosterdiebus festis.
Diebus festis, in quibus nos exercere debeamus.
Exo. 16.
Num. 28.
Augustd. temp. ser. 255. t. 10.
D. Tho. in Ioann. 10. lec. 5.
Isaiæ 63.
Psal. 117.
Beneficia Dei mente recolamus.

1.Cor.12. & hoc congruenter; quia, vt dicit Apostolus, Si gloriatur vnũ membrum, cõgaudent omnia membra, & sic celebramus festa sanctorum Petri, & Pauli, & aliorum sanctorum: Quãdoque autem, prout sunt exhibita toti Ecclesiæ, puta in ministerio sacramentorum, & in alijs communiter Ecclesiæ collatis: & quia domus materialis est quasi signum collectionis Ecclesiæ fidelium, & etiam in ea omnia sacramenta gratiæ dispẽsantur, ideo in memoriam ipsorum beneficiorum, festũ dedicationis Ecclesiæ celebramus, quod quidem festum maius est, quàm festum alicuius sancti, sicut & beneficia toti Ecclesiæ collata, quorum memoriam agimus, excedunt beneficium collatum alicui sancto, quod in festo eius recolitur. Atque hæ quidem considerationes nobis incitamento erunt, vt maiori cum deuotione festa celebremus, ad quod nos etiam nunc Christus suo exemplo incitat, ascendens in templum. E F

Dedicationis festum cur institutum.

Beneficia immensa ecclesiæ collata.

Consideremus sæpe Dei beneficia.

Conscientiã discutiamus festis præsertim diebꝰ.

Et si necesse quidẽ sit, vt semper Dei cognitionem, & eius beneficiorũ recordemur, at certè diebus festis id maximè decere videtur, vt ét agamus gratias Deo pro bonis si quę egimus, & deleamus mala, quæ commisimus, ac emendationẽ eorum polliceamur. Te igitur hic affligere debes, ne in alia affligaris Nahum 1. vita, dicente Nahum; Nõ consurget duplex tribulatio, ideſt vt exponunt septuaginta, Deus non iudicat bis in idipsum. Hinc Psal. 142. Dauid ait; Non intres in iudicium cum seruo tuo Domine: liquet sanè non id sibi velle, ut non subeat ipse iudiciũ; siquidem, ait Apost. Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Rom.14. Christi; sed intelligit, vt tali modo nos examinemus, & emendemus, ut iterum circa hæc nõ sit necesse intrare in iudicium. Etenim nisi computarentur in quæstum nostrum afflictiones, Psal. 142. quas hic patimur, quomodo dixisset Dauid; Nõ iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens? Et ita intelligitur idem Pro- Psalm.31. pheta alibi, cùm ait: Beatus vir, cui non imputabit Dominus peccatum. Siquidem iam ipse homo medicinã adhibuit. Cùm igitur ad hoc præstandum, maxima nobis festis diebus suppetat opportunitas, ęquum planè est, vt eam non negligamus. G H

Nahum 1.

Exo.20. In Exo. quidẽ præcipiebatur sanctificatio Sabbathi, quod tñ Ecclesia in diẽ dominicum mutauit, non solùm ad differẽtiam Iudæorum, sed ét propter mirabilia, quę Deus in tali die propter homines fecit. Nã die dominico requieuit Deus in creatione mũdi, & tali die natus est, & resurrexit, & tali die præterea Deus quidẽ nolter, vt scribit Orosius, legem dedit Moysi, & tali die, vt ait Orig. cępit pluere manna: itẽ tali die circumcisus est Christus. Quamobrem diligenter incumbamus in celebratio-

Genes.2.

Orosius.

Origenes.

A lebrationem tanti diei,& nos in huiusmodi cõsideratione exer ceamus. Nã certè si opera seruilia nobis tali die prohibentur, vt possimus diuinis obsequijs amplius vacare, quantò æquius esse videtur, vt tali die abstineas à ludo,choreis,torneamẽtis, venatione,taurorum agitatione,quæ deuotionem magis impe dire vñr? Paucos quidem sibi dies reseruauit Deus,& multos nobis dedit, & tamen hos paucos dedignamur ipsi impartiri, si quidem ita ipsos celebramus,vt possit nobis dicere,quod ha betur apud Amos; Odiui,& proieci festiuitates vestras. Ité illud Thre. Viderunt eam hostes,& derisérunt Sabbatha eius.

Festis diebus prohibita videntur, q̃ impediunt deuotionem.

Amos 3. Threu. 1.

B O quantã damus ansam barbaris, vt festos nostros dies irrideant! nã certè vt multis id sufficere,vt nõ arent,aut fodiãt in agro,& tñ pauca bona quæ habẽt, ludant in popina die festo.

Infirmos, & in carcere positos visitemus.

Est autem Hierosolymis probatica piscina. Attẽde obsecro, q̃ postquam templũ visitauit Christus,statim ad hanc piscinam pauperũ accessit,vt eos visitaret,& contemplatione relicta,his quidẽ intenderet. Vt intelligamus,q̃ cùm id necessitas poscit,contemplationẽ dimittere debemus,& intendere in

Contẽplationẽ dimittẽdam ad ſeuẽtes, interdũ actioni ĩcũbamus.

C visitandis infirmis,& in carcere positis. Hoc videtur insinuari, cùm in Cant.dicitur; Quæ habitas in hortis,ausculta, fac me audire vocem tuam; quasi diceret: O anima, quæ in hortis,& delitijs contemplationis versaris,dimitte modo huiusmodi occupationẽ, & accede ad opera actionis, ad visitãdos infirmos, & in carcere positos,atque ipsos libera si potes,vel saltẽ solare tua præsentia, consilio,& fauore. Vide enim quanti id faciat Christus,vt dicat apud Mat. Q̃d fecistis vni de fratribus meis minimis,mihi fecistis. Vide obsecro, q̃d parũ tibi prosit contemplatio,si tu cũ necessitas poscit, nõ exerces pietatis opera.

Cant.8.

Infirmos, & in carcere positos visitemus.

Matt.25.

Orationem operib. charitatis associemus.

D Significauit nobis Christus ingrediens in hanc piscinã infirmorũ,quantum nos moueat præsens obiectum,hoc est,vt oculis nostris necessitates pauperũ cõtueamur,& ita magis ad misericordiã prouocemur. Sanè quandiu Elias in torrente absc̃ditus erat,& ibi à coruo pascebatur, non perinde compatiebatur eorũ,qui fame cruciabãtur: at verò postquã exiccatus est torrẽs,& coruus defijt ei cibũ adferre,atque in eam regionem profectus est, in quã Deus iubebat, viditq; oculis suis famem quã homines patiebantur, maximè cõmota sunt viscera eius, & cæpit Deũ orare,vt pluret. Si igitur iste, qui tã amicus,& familiaris Deo erat,hanc necessitatẽ debuit oculis suis cernere, vt moueretur: quantò magis nos necesse habebimus pro-

Obiectum p̃sens quãtũ nos moueat.

3.Reg 17.

Oculis videamus necessitates pauperum, vt in eorũ compatiamur.

prijs oculis huiusce modi contueri necessitates pauperũ? Simus igitur cõpatientes pauperũ, & liberales erga eos. De Alexandro quidẽ Magno quãuis Gentili, legimus, quod quidquid de spolijs accipiebat in bello, cũ ipsis militibus distribuebat, dicebatq́ue, quod cùm ipse honorẽ reportaret, etiam milites emolumenta ipsa consequerentur. Sic tu non solùm emolumentũ, sed ét honorem maximũ reportabis, visitando infirmos, & in carcere positos. Veruntamen non in eo duntaxat visitatio tua fita esse debet, vt dicas, sicut vulgo fit, nil mali futurum esse, & infirmitatẽ non esse periculosam, sed potius dicere debes, vt disponat animæ suæ, & domui sui, atque bene ordinet, quæ ordinanda erunt; nẽ dicas cũ serpente; Nequaquam moriemini, sicut ét aliqui medici facere solent, cùm tamen sæpe in maximo vitæ discrimine versetur infirmus. Contra quos nõ absque causa emanauit motus proprius Pij Quinti, cùm scilicet negligunt statim initio monere, vt confiteatur infirmus scelera sua, & sacramentũ recipiat Eucharistiæ. Quòd si dicas Galenum, & Hippocratẽ aliter consulere, respondeo hos quidẽ esse Gẽtiles, & vt tales loqui: neque de his intellexisse, sed de alijs, quibus poterant infirmi maximè commoueri, vt de rebus corporalibus: & ppea Christianus medicus semper præ oculis habeat, quantum præponderet salus spiritualis saluti corporis.

Exemplũ Alex.

Duces quo modo se erga milites gerere debeant.

Infirmos quomodo visitare debeam⁹.

Genes. 3.

Pius V.

Medici quo se gerere debeant in visitandis infirmis.

Aliqui præterea solent infirmos visitare, non ad ipsorũ consolationem, sed propter propria lucra, & commoda, vt scilicet aliquod pecuniæ legatum eis testamento consignent, vel propter aliquid simile. Alij etiam visitant in carcere positos, vt eorum hæreditatem possint sibi multo minoris emere, ad redimendam vexationem suam, eis pecunias largiendo, vel vt possint eis censum aliquem imponere, aut aliquid simile præstare. Tales potius sunt dicendi vultures, aut corui, qui cadauera uisitant, vt possint eis oculos eruere. Alij etiam sunt qui visitant magnates, & diuites, si sint in carcere, propter ambitionem, & vt dicere omnes possint, quod ipsi tales magnatum domos intrent, vt pote domum equitis, vel Ducis, vel Episcopi, vel Cardinalis. Denique pauci sunt, qui cũ synceritate visitẽt, & pp Deũ. O nos miseros, ait Chrysol. qui ad tantã deuenerimus miseriã. O quã alia intentione deberent Christiani suas obire visitationes, quã sæpe obeant! præsertim cũ videãt Christum Dñm cãdido animo ingredientẽ ad visitandã infirmorũ piscinam, & propter commoda ipsorum infirmorum. Sed iam hoc tempore contrafaciunt multi: si enim diues infirmatur, à multis inuisitur, pauper verò solus ipse in cubili iacet, solusq́;

Aliqui visitare solẽt ãfirmos magis sui commodi causa, quàm infirmi.

Aliqui depranata intẽtione visitãt in carcere positos.

Chrysol.

Pauperes dedignantur multi visitare.

suam

A suam indigentiã patitur. Ioram, qui Rex erat, statim cũ ęgro- 4. Reg. 9.
tauit, venit ad eum uisitandum Rex Ochozias. Tum etiam ad
Ezechiam statim, cũ in ęgritudinẽ incidit, Merodach Rex Ba- 4. Reg. 20.
bylonię, nũcios misit, & munera. Ægyptius verò ille, qui man 1. Reg. 30.
cipium erat, & pauper, solus relinquitur, cùm ęgrotaret. Cæ-
terùm ne deseras propterea visitationem infirmorum, q̃ non
habeas quid eis des, siquidem ẽt maximam capiunt cõsolatio-
nem, ex eo solũ, quod se ab amicis uisitari uideant, uel quod
alios sentiant ẽt dolere ipsorum vicẽ, sicut experientia ipsa te-
statur, & Seneca ẽt id ipsum confirmat. Et certè quãuis aliud Sen. li. 11.
B commodũ non reportaremus ex infirmorũ visitatione, quam epistol. ad
q̃ inde nos in recordationẽ venimus nostræ miseriæ, & q̃ la- Lucil. epi-
bi possimus in similem morbũ, vel illud dũtaxat nos maximè sto. 97.
incitare deberet, vt infirmos visitaremus. Nam quod Isa. ait; Isaiæ 28.
Sola vexatio intellectum dabit auditui, non quidem aliud est,
quantũ consequor, quàm asserere, qđ Deus non quidẽ ex im-
potentia, sed ex nostra tm̃ rebellione, & duritie, ferè nõ possit
nisi morbis, & alijs huiusmodi flagellis nos ad se reducere, &
reuocare, & q̃ plus roboris ad id habeat modica febricula, quã *Quanta cũ*
C centum dies sanitatis, ac denique, q̃ sit adeo utilis morbus, ut *moda ex i-*
non tm̃ qui eũ patitur emendetur, verumetiam tota domus, *firmitati-*
atque ẽt tota sæpe uicinia, uel eo duntaxat audito corrigatur. *bus repor-*
Vt enim fulmen non solùm quã ferit domũ uastat, atque con- *temus.*
turbat, verumetiam uiciniam totã territat, impletq; tetro illo Simile.
odore sulphureo, & denique tonitru ipsum toti vrbi magnum *Morbi, &*
quendã incutit terrorem: ita ẽt acutus aliquis morbus, & gra *calamitates non solùm ipsi, qui eas patitur, sunt utiles, sed multis alijs.*
uis, quo quis percellitur, non modo eum cui inuritur, domat,
verumetiam quã plurimis alijs terrori est: statim enim reuo-
cant in mentẽ se homines esse, expositosq; nõ minus fortunæ
telis, quã eum, qui percussus est. Quod si ex sola auditione ali
D cuius calamitatis tantum reportatur commodũ, annon maius
reportabitur, si quis proprijs oculis cõtueatur ipsum infirmũ,
si videat suspirantem, & magnos emittentem gemitus?

Præterea si quis visitet infirmum, inde colligit quantũ sibi *Visitemus infirmos.*
diuinitus concedatur beneficium, quòd integra utatur ualetu- Similia.
dine, atque ita in alijs periculum facit. Nã certè sicut non po- *Nisi ipsi labores pertulerimus, vix aliorũ compatiemur.*
test perfectè delectari diuitijs, qui aliquando non extitit ege-
nus, & pauper, neque cognoscitur quantũ sit bonũ prospero, &
secundo vẽto nauigare, qui nunquã vllam grauẽ pertulit tẽpe-
statẽ, & procellã; neque quãti sit uaioris ipsa libertas agnoscit
perfectè, quẽ nulla vnquã seruitus pressit. Ita ẽt scire nequit
quanti sit pretij prospera valetudo, & sanitas, nisi qui grauem

pertulerit infirmitatem, & morbũ. Itaque nonnunquã nobis E
Deus immittit infirmitates, vt istis afflicti facilè agnoscamus
quantũ bonũ sit prospera valetudo, & quã grati esse debeamus
Prudentes ex alijs exemplũ sumunt. pro ea. Qui ergo prudens est cũ alios infirmos videt, inde pericu-
lũ facit quanta sit hæc necessitas, quantũ sit commodũ bo
na valetudo. Ad quos uisitandos, ut Christus nos suo exẽplo
incitaret, idcirco hodie istam infirmorũ piscinam ingreditur.

Diuinas inspirationes diligenter studiosè complectamur.

ET qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ, F
sanus fiebat à quacunque detinebatur infirmitate. Tunc
Sanctæ inspirationes à Deo proueniunt. quidẽ magni consilij angelus, ideſt Deus piscinã mouet, cùm
Simile. sanctas nobis mittit inspirationes: & tunc priores in hac pisci-
na lauari dicimur, cùm libenter, & promptè sanctas inspiratio-
nes complectimur. Est autem vir malus instar accipitris capite
contecti, qui si audiat uolantẽ auem, alis quidem gestit ad uo
Mali sanctas inspirationes respuunt. latũ, sed statim quiescit: sic malus, quẽ dæmon obturatum, &
Simile. surdum, ac cæcũ reddidit, si concionem aliquã audiat, uel salu
bre consilium, uel internam inspirationem, aut utilẽ alicuius
libri lectionem, aliquantulũ commouetur, & compungitur, & G
quasi gestit ad uolandum, sed statim impetus eius cessat, & ad
pristinã redit secordiam, neque uelociter se in piscinã conijcit
à Deo cõmotam, & propterea integrã salutem non consequi-
tur. Perinde se gerere solet Dens in cõmouẽda piscina nostræ
conscientiæ, atque is, qui excitat uiatorẽ dormientem, ut ulte
rius uiam suã prosequatur, nõ enim eũ compellit, sed excitat,
vt sequatur, ac pollicetur se daturũ ei necessaria alimẽta ad ui
Excitat nos Deus sanctis inspirationibus à somno peccati. ãtũ: sic igitur Deus nos ex profundo peccati somno excitat, &
quanto in periculo uersemur, exponit, ac multa nobis se datu-
rum promittit, nos verò exterius aliquantulũ alis gestire vide- H
mur, & suspiria aliqua emittimus, at verò denuo in eadẽ rela-
bimur peccata, nec penitus sanctas inspirationes cõplecti uolu
mus, & executioni demandare. O quã utile nobis est, ut nos
penitus à Iesu Christo duci finamus, nosq; totos ipsi permit-
Diuinis inspirationibus pareamus. tamus, atque in eius piscinã conijciamns, cũ sanctis inspiratio-
nibus pulsamur, ita ut oẽs intelligãt nos uelle, quod Christus
Psalm. 72. uult, dicamusq; cum Dauide; Vt iumentũ factus sum apud te;
& ego semper tecũ, quasi dicat, vbi sensero Deus meus, me san
ctis tuis inspirationibus pulsari, statim quidẽ quasi iumentum
fræno tractũ, me duci finã quocũque uolueris: Demus igitur
uela, cùm à Spiritu sancto pulsamur, & eius impulsum sequa-

mur:

A mur: sic enim factitare nautæ consueuerunt, secundo afflante uento, præsertim cũ ignorent quantũ prosper ille uetus sit duraturus, tum ét an postmodũ sit rediturus. Cùm itaque nos id etiam ignoremus in diuinis inspirationibus, magnę est dementiæ, eis non parere, cùm adsunt. Pulsat quidem Deus, vt conuertaris peccator, teq; ad meliorem recipias frugem, & ante actam vitam deplores, pœnitentiamq; agas, tu verò repellis huiusmodi inspirationes sanctas, & dicere videris Deo, noli quæso esse importunus, bene mecum agitur cum concubina, cum bonis alienis, cũ delectationibus carnalibus. O te

B infelicissimum! num certus es, quòd iterum reditura sit hæc sancta inspiratio? Cogita etiam, atque etiam, quod fortè nunquam redibit: Compatitur quidem Deus misero peccatori, eiq; tacitus dicere videtur, quod dixit de ciuitate illa Hierusalem, quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi. Cõquerebatur Iacob, quòd Esau accipere recusaret munera, quæ ipsi offerebat, & censes Deum non stomachaturũ, quòd eius sanctas inspirationes negligas, & quòd te in piscina ab eomet lauari detrectes? Quid quæso expectas amplius, nisi vt tibi illud Apost. dicatur, quod ipse ait admirãs

C tantam hominis ingratitudinem; An diuitias, inquit, bonitatis eius contemnis? Thesaurizas tibi iram in die iræ.

Inspirationes diuinas, cùm venerint, complectamur, siquidẽ ignoramus quando sint reuersura.

Occasiones sanctas nõ negligamus. Lucæ 19. Gen. 32. & 33. Roman. 2.

Considera obsecro miserabilis peccator non sufficere tibi, si dixeris tantùm te maximè salutem tuam cupere, nisi etiam media ad eam rem necessaria adhibueris, ad quod præstãdum semper Deum paratum inuenies. Vnde in Apoc. ait; Ego sto ad ostium, & pulso (mouet enim piscinam) si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi ianuam, introibo ad illũ, & cænabo cum illo, & ipse mecum. Vbi aduerte, quòd dicat, & ipse mecum: si quidem cœna amborum est, partem enim ponit

D Deus, & partem homo: ipse quidem homo, ait Deus, ex parte sua pœnitentiam ponet, quæ est cibus meus, & lachrymas, qui est potus meus, atque deuotionem exhibebit, seq; in piscinam doloris conijciet: ego verò etiam in his iuuabo eum, præterea ipsi veniam exhibebo peccatorũ, gratiamque, & gloriam dabo, atque ita sumptuosam cœnam exhibebimus, ornaboq; eum, inquit, Spiritus sancti doni, & multis alijs cumulabo beneficijs. Aduerte insuper, quòd dicat: sto ad ostium, & pulso, si quidem in his verbis notatur diuina bonitas, & patientia, atque nostra negligentia, & inurbanitas, qui Deũ ad ostiũ stantem, & clamantem, surda aure præterimus. Porrò ter quidem vocauit Deus Samuelẽ, tum etiam Heli per Samuelem,

Apoc. 3.

Faciamus quod in nobis est, & Deũ habebimus fautorem.

Vide quanta sit Dei patientia, nos ad pœnitẽtiã exspectantis. 1. Reg. 3.

& tamen tam senex, quàm iuuenis, somnum iterũ capessebãt. E

Diuinis inspirationibus pareamus.

O quam sæpe, neque solùm ter, nos Deus vocat tam iuuenes, quàm senes, mouetq; piscinam nostræ conscientiæ, & tamen negligimus, & iterum dormimus, in praua consuetudine peccati? quod sanè erit ad grauiorem damnationem nostram.

Simile.

Si tanti facimus Regis nuncios, & summi Põtificis legatos, & eorum literas, vt eas deosculemur, & supra caput locemus:

Diuinas inspirationes plurimi faciamus.

quantò pluris facere debemus Dei optimi maximi inspirationes, quæ sunt instar legati cuiusdam à Deo nobis missi, & dicẽtes cum Apost. Pro Christo legatione fungimur, tãquam Deo exhortante per nos: obsecramus pro Christo, reconciliamini F Deo. Vide obsecro Christiane, quãti Deus te faciat, cùm mittat ad te legatos suos: & aduerte qđ dicãt, obsecramus. O Dei clementiam adorandam! quæ obsecrat, pacem annuncians ipsi peccatori, cùm tñ ipse sit offensus. O plusquam adamantinum peccatoris cor, quod in lachrymas nõ vertitur, talia audiẽdo?

Simile.

Si Rex ad te scriberet, vt ad se venires, vt multa ab eo beneficia reportares, alioqui inter remiges recẽsendus, quæ nam obsecro impedimenta, & obstacula quantũuis grauissima, cursum tuum retardare possent? Cur igitur tam stultus es, vt ad Deum non curras, qui bona cęlestia tibi promittit, & supplicia G ęterna minatur, si non eius voluntati consenseris? quotidie

Angelus custodia nostra præpositus, nos salubriter monet.

quidem angelus custodiæ tuæ præpositus, tibi Dei nomine sanctas nunciat inspirationes, & beneficia diuina tibi ante oculos statuit, & piscinam tuæ cõscientiæ commouet, hortaturq; dicens; Heus peccator, mundus transit, & pompa eius, mors appropinquat, infernus ore hiãti te manet, vt absorbeat: quid igitur nuncium tibi diuinitus missum irrides? Quid expectas obsecro, an vt Deus contra te indignationem suam effundat?

Exod. 32.

Succensuit adeo Moyses in adoratione vituli, vt legis tabulas confregerit, cùm sibi videretur homines adeo ingratos, indi- H gnos esse hoc tanto beneficio: & non putas stomachaturum Deum contra te, cui dedit legem suam, sacramenta, & tot diuina oracula, atque sanctas inspirationes, & diuinas legationes, quas quotidie mittit, & ijs tamen abuteris?

APPENDIX.

Simile.

Ascendit Iesus Hierosolymam. Accessit ad templum oraturus, & se ei obtulit hoc charitatis opus: sic si nos virtuti demus, ex vno bono opere, ad aliud deuenietmus: sicut qui vitio se vni mancipauit, statim ex hoc facilè in aliud labi solet

Abyssus

A Abyssus siquidem abyssum inuocat. Et certè si te virtuti dare volueris, statim Deus tibi occasionem dabit, vt in ea vlterius progrediaris. Sic Dauid cupiebat sibi occasionem dari, vt benefaceret alicui qui remansisset de domo Ionathæ, & statim sese obtulit ei occasio. Incipe igitur deo seruire, ipse enim tibi segetem amplissimam dabit in virtute proficiendi. Psalm. 41. 2. Reg. 9.

Multitudo magna languentium. Aduerte obsecro q̃ quamuis hoc esset eis difficillimum, & expectare deberent angeli mortum, & vnus tantum sanus fieret, nihilominus tamen multitudo expectabat: nunc verò cùm salus animæ tam facile B obtineri possit, tamen negligimus & dormimus? *Negligẽtes sumus in his quæ ad salutẽ nostram pertinent.*

Triginta & octo annos. Mittit Deus infirmitates vt te emẽdes: si renueris, te ad eas angustias ducet, ad quas superbum & contumacem Pharaonem duxit, cui immisit ciniphes, locustas, ranas, cùmque nollet adhuc se emendare, quomodo interierit vide. Exod. 8.

Triginta & octo annos. Maxime horribilis est perseuerantia in peccato, & sine metu vllo peccare horribile sane est. Qui mare recens ingreditur, timet, at vero nautæ qui iam ex assiduo vsu callum in ea re obduxerunt, dormiunt & sternunt C iucunde. Faxit Deus vt Dei timorem non abijciamus, & apud homines verecundiam non amittamus; si enim in eam labamur miseriam, effrænes per omne vitiorum genus discurremus. Et certe qui peccatis non est assuefactus, vel vnicum peccatum dumtaxat, ipsum maxime infestat, & inquietum reddit: at vero qui callum in peccando contraxit, iucunde etiam somnum in peccatis carpit: sicut qui potationi assuefactus est, suum teterrimum non sentit odorem, at verò vir sobrius, statim etiam eminus offenditur. *In peccato persistere periculosissimum.*

Vis sanus fieri? Vtinam vellemus vere, & ex animo Deo D seruire! illico sane efficeremur sani, & fieremus voti cõpotes. At vero meticulosi & timidi, ac tepide ad Dei obsequium accedimus, & ideo statim retrocedimus. Sic exploratores terræ promissionis, idcirco tam formidolosi redierunt, dicentes q̃ ibi essent gigantes, & se esse locustas præ illis. Veruntamen amor ipse res alioqui insuaues, suauissimas reddit. *In virtute tepidi sumus.* Num. 13.

Non licet tibi tollere grabatum. Solent mali impedire ne voluntas Dei impleatur, & ne sanctè exercitationes fiant: nõ rogant quis eum curauerit, sed quærunt quod posset calumniari. Semper enim mali occasiones captant, vnde possint bonis molestiam exhibere, faxit Deus vt à talibus calumniatoribus liberemur. *Malorũ conditiones.*

Feria VI. post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO TERTIA.

Quam varij sint peccatores.

Mundus in maligno positus est.

IRAT *dies festus Iudæorum, & ascendit Iesus Hierosolymam, est aũt Hierosolymis probatica piscina.* Ioan. 5. Dicit quidem hodiernũ Euangelium, & in his porticibus iaceret multitudo magna languentium: sic hoc tpe totus mundus est piscina languentium siue porticus peccatorũ, qui ad eam iam deuenerunt impudentiã, vt dicat de eis Isa. Peccatũ suum quasi Sodomã prędicauerũt, nec absconderũt. Et certè si in lege veteri tanta diligentia adhibebatur, ut leprosi de ciuitatibus ejcerentur, ne alios inficerent: multo sanè diligentius viderentur expellendi peccatores & vitiosi hoïes, quorum contagio multo est perniciosior: Sed cõtra uidemus fieri, ut scilicet atrociores peccatores plures habeant fauores qui totã rempub. contaminant, & ad uitia reliquos incitant. Vtinam sicut moderatores Reipub. curãt sordes ex uicis singulis eluendas, ita ẽt curarent uitiosos expellẽdos, & eos qui ludos, usuras, & peruersos contractus nutriunt: sed simulant adeo, vt possit de his dici illud Isa. Facta sunt morticina eorum quasi stercus in medio platearum. Annon iudices siue gubernatores Reipub. maximam adhibent diligentiam, & publico edicto sanciunt, ut singuli uicos suos euerrant, vtque immundũ de feneſtra non proijciatur, quo possit aer ipse inficiẽ & cõtaminari, tum ẽt ut locus ille ubi iugulantur arietes & aliæ pecudes, procul sit a ciuili frequentia, & conuersatione? Cur igitur publicos ludos non auferunt, ubi multorũ animæ, & corpora, & bona, & fama, iugulantur; tum ẽt filij destruuntur, & coniunx, & seminarium denique existit multæ zizanię, furtorum, rapinarũ adulterinæ pecuniæ, & aliorũ infortuniorum, in quæ hoïes labi solent, postquam patrimoniũ exhauserunt? Vtinam ergo sicut occupantur in euertẽdis uicis, pariter occuparentur in his extirpandis, tum ẽt in segregandis malis mulieribus ab aliarum castarũ societate, ne occasio essent ruinæ earum, & pernicies adolescentium: sanè hęc uisitabit Dñs, & seueriſſimè castigabit. Vnde in Leu. hr: Si non volueritis recipere disciplinã, sed ambulaueritis ex aduerso mihi, ego con-

Vitiosi homines ex repub. expelli deberent.

Peccatores publici tãquam sentina ejciẽdi.

Mali qũo essent tractandi.

Ludi publici quã sint pernicioſi.

Meretrices, & ludi, pernicies adolescentium.

tra

A tra uos incedam, & mittam pestilentias in uos. Cur non aude
bunt iudices, & hi quibus hoc ex munere incumbit, sedulam
circa hæc nauare operam? Si non procedere in uirtute malum
est, pp aliorum malum exemplum, sicut duæ illæ tribus nole
bant Iordanem transire, & ideo reprehensæ sunt à Moyse tan
quam pusillanimes, & cæteros exanimantes: sicut etiam pu
niuit Deus eos qui populum exanimabant, quo minus ad ter
ram promissionis pergeret, ducendo eos per desertum annos
quadraginta quidem, ita vt vix aliquis eorum superesset: si igi
tur hæc Deus vsque adeo punit, & eũ qui in virtute vlterius
B non procedit, quantum puniet eum qui non solùm retrocedit,
sed etiam scelera multa committit, quæ omnibus notissima
sunt, tum ét eum qui ex officio potest his mederi, & non mede
tur? Vide obsecro quantum conducat correctio suo tempore
exhibita, siquidem reprehendens Moyses duas tribus & dimi
diam pp pusillanimitatem, responderunt, nos ipsi armati per
gemus ad prælium ante filios Israel, donec introducamus illos
ad loca sua. Vnde sumant exemplum obediendi qui corrigun
tur, & corrigendi, quibus id incumbit. Officium malorum est
C seminare zizania, sicut facit diabolus eorum pater, quod fa
ciunt prauo exẽplo, & consilio, impediendo quantum in se est
& intercludendo viã ad cælum, ipsis bonis. In cuius rei figurã
filij Edon curabant impedire iter populi Dei, vt hĩ in Num.
Et sicut zizania & spinæ impediunt ne triticũ crescat, & ne
eum referat fructũ quem retulisset: sic mali conãtur impedire
bonos ne fructum reddant bonorũ operum. Quod visus est si
gnificare sponsus cùm ait in Cantic. Sicut liliũ inter spinas, sic
amica mea inter filias: Mirabile sanè est, quòd cũ tã pernicioſa
abundent mala in Rep. non solùm non sit qui ea corrigat, sed
ét mali à plerisque laudantur, iuxta illud Dauidis; Laudatur
D peccator in desiderijs animæ suæ, & iniquus benedicitur. Vn
de prouenit q; Deus tantopere contra nos irascatur: vnde &
propheta addit, Exacerbauit Dñm peccator, ſm multitudinẽ
irę suæ non quæret. Quasi dicãt, vsque adeo indignatur Deus
contra eum, ut ipsum dimittat tanquam aridum palmitem, in
pœnã peccati. Valde quidem nituntur mali sub specie uirtutis
sua occultare delicta & palliare, detorquendo leges ad suam
peruersitatem: satis demõstrant quòd sint dæmonis discipuli,
idest, peruersi illius scripturæ interpretis, sicut fecit in tẽtatio
ne Christi, cũ ait, Angelis suis mandauit de te, &c. Non debe
mus sanè diuinas leges & sanctas cõsuetudines de suo cardine
dimouere, propterea qđ nostris deprauatis moribus non con
sentiant.

Simile. Num. 32.

Exemplũ prauum quantum Deo displiceat.

Puniet Deus eos qui nõ puniũt publicos peccatores.

Correctio opportune exhibita quantum conferat.

Zizania seminãtes funguntur officio dæmonis.

Num. 20.

Cant. 2.

Psal. 9.

Mali curant prætextu uirtutis sua scelera occultare.

Mat. 4.

Prou.22. sentiant. Inde Sap. ait, Ne transgrediaris terminos antiquos, E quos posuerunt patres tui. Quasi diceret, non debemus leges transgredi, & contorquere, quòd nostris prauis moribus non consonent.

Sicut boni multas sibi vias inueniunt eundi in cælũ,& cùm vident sibi occasionem bonam oblatam,eam statim arripiunt, & ad beatitudinem tendunt. Sic mali multos sibi modos inueniunt eundi in infernum, cùmque sibi oblatam vident malam occasionem, eam prehendunt, hoc est cùm sese offert occasio vsuræ,luxuriæ, & aliorum scelerum. Quare remitte, remitte iam iniquitatis vela, peccator, & ea penitus depone, quando- F quidem te recta ad infernum impellunt ac detrudunt. Audi quid Eccle.dicat, Post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auerte;si præstes animæ tuæ concupiscentias eius, faciet te in gaudium inimicis tuis.

Simile.

Mali multas sibi inueniunt occasiones eũ di ad infernum.

Eccl.18.

Solent mali longam sibi vitam desiderare,vt possint in suis peccatis & nefandis sceleribus perfistere. Vnde Hier.dicebat, Diem hominis non desideraui, tu scis. Tanta quidẽ est huius mundi miseria & corruptela, vt iam nullum arbitretur iucundum & suauem diem,nisi eum quẽ in voluptatibus & delicijs mũdanis traduxerit: vnde & mũdani solent dicere,hodie iucũ- G dũ habui diem. De his igitur hominis perditi diebus dicebat Hiere. Deũ esse testem, q̃ ipsos non desiderauerit. Vocat malus diem suum,cùm voluntatem suã facit,& contra Deũ operatur. Vnde videmus q̃ quando Saul Dei inimicitiam incurrit,arcum triumphalem & festũ diem egit: & in die quo dixit Deus,Pœnitet me q̃ constituerim Saul regẽ, quia dereliquit me,eodẽ die venit Saul in Carmelũ,& erexit sibi fornicẽ triũphalem. Vnde Petrus de malis ait, Voluptatẽ existimantes dici delicias coinquinationis & maculæ.Nõ igit eũ sibi ducũt mali iucundũ diem,nisi cũ Deũ offendunt. Iustũ ergo erit Dei H iudiciũ,vt malus aliq̃n Deum quærat,& non inueniat. Porro q̃ Dauid dicat; Nõ miserearis omnibus qui operantur iniquitatẽ,non tam sunt preces, quam prophetia eorũ quæ superuenient his qui nolunt bene vti tpe,quod eis Deus concedit,sed illud in suis sceleribus perpetrandis consumunt. Vnde addit propheta,conuertentur ad vesperã,& famẽ patiẽtur,vt canes.

Hier.17. *Mali bonos dies dicunt quos in vitijs cõsumunt.*

1.Reg.15.

2.Pet.2.

Psal.58.

Vir improbus non solũ alijs molestus est hominibus,sed ẽ creaturis rationis expertibus. Percontatur quidẽ Hier.dicens, Vsquequo lugebit terra,& herba omnis siccabitur?& respondet,propter malitiam inhabitantium in ea. Conqueritur terra q̃ cuidam seruiat improbo, siquidem in ipso seruit dæmoni,

Hier.12. *Malus omnibus creaturis noxius est.*

sicut

A ſicut cõtra ſeruiẽdo viro iuſto, ſeruit Deo; Ac propterea dicit quòd lugeat terra, ſiquidem malos paſcit & ſuſtentat. Huc vẽ alluſiſſe Paul. cùm ait, Omnis creatura ingemiſcit, & parturit vſque adhuc; & ſubdit cauſam dicens, vanitati enim ſubiecta eſt, ideſt ingemiſcit, quia peccatorum vanitati ſubijcitur. Omnes quidem creaturæ quæribundæ videntur, quòd peccatori ſeruiant: vnde Oſeas ait, Area & torcular non paſcet eos, & vinum mentietur eis. Non igitur ſterilitates tribuamus ventis, vel alijs temporis qualitatibus, ſed peccatis noſtris. Iuſtum eſt vt cùm peccator factori ſuo non obediat, neque etiam reli-

B quæ creaturæ ipſi peccatori obediant.

Mirum ſanè eſt quòd cùm peccatores tanta peccatorũ mole preſſi ſint, ipſi tamen hanc tantam grauitatem non ſentiãt. Sanè quamuis Iſaias Hieroſolymis eſſet, videbat tñ onus Babyloniorũ, & onus Moab, & onus Damaſci, & Aegypti, & onus Arabiæ, quæ prouinciæ longè à ſe diſtabant, & tñ illi non videbant: vnde ait propheta, Onus Babylonis, onus Moab, onus Damaſci, onus Aegypti, onus in Arabia. Iuſti igitur cũ ſint in Hieruſalem ideſt pacis & tranquillitatis ciuitate & conſciẽtia, vident & cognoſcunt grauiſſima onera quibus peccatores gra-

C uantur, & eorum miſeriam, & confuſionem, & tñ ipſi mali nõ cognoſcunt. Hoc quidem eſt adeo graue onus, vt peccatorum animas etſi ſpirituales, ſuo pondere tanto, ad infernum præcipitet. Sunt porro aliqui vſque adeo mali, vt ipſi lętẽtur, & gaudeant quòd mali ſint, quibus vtique quadrat illud Iſa. væ qui conſurgitis mane ad ebrietatem ſectandã, & potandũ vſque ad veſperã, vt vino æſtuetis. ò ſi cũ tanta diligẽtia ſurgerẽt hoĩes ad ſeruiendũ Deo, quanto ſibi vtilius proſpicerent. Tã obnixe vitijs mali incumbunt, vt de ipſis dicat propheta Iſa. potentes eſtis ad bibẽdum vinum, & viri fortes ad miſcendã ebrietatẽ.

D non autem ſic boni ad virtutẽ. Vbi aduerte quod nomine vini intelligantur res temporales & vitioſæ, quibus tanquam vino inebriantur homines. Cæterum arrige aures peccator, nam ſi ad Deum conuerti volueris, te quidem benigne recipiet, & malis tuis finem imponet. Hoc quidem, 2. Reg. figuratum habemus, ubi legitur, quod Abſalone mortuo infeliciter, cum eius ſequaces viderent ſe victoriã amiſiſſe, in maxima verſabantur anguſtia, ſcientes quòd regiam maieſtatem offendiſſent, & ita inter ſe propoſuerunt, vt a Dauide veniam poſtularent ſui grauiſſimi ſceleris: quod cũ Dauid intellexiſſet, id plurimi fecit, & nuntium ad eos deſtinauit, dicens; Fratres mei, uos os meũ, & caro mea uos. Maxima ſanè fuit hęc Dauidis benignitas, &

clemen-

Rom. 1. *Terra & cælum conqueruntur de malo.* Oſeæ 9. *Sterilitates, & bella noſtris tribuam peccatis.* *Mali maxime onerati ſunt, & tamen id non ſentiunt.* Iſa. 13. Iſa. 15. Iſa. 17. Iſa. 19. Iſa. 21. *Boni cognoſcunt quã ſit graue malorum onus.* Iſa. 5. *Mali ſe totos vitijs tradunt.* Iſa. 5. *Conuertamur ad dominum, & ignoſcet nobis.* 2. Re. 19.

Magna clementia excipit Deus ad se redeuntes.

clementia, & præsertim cum tam ingratis, & peruersis hominibus. Si igitur tali vsus est Dauid benignitate, quanto putas maiori benignitate & clementia te Deus recipiet, si ad ipsum ex toto corde tuo redieris, quantumuis atrocissima admiseris scelera, & facinora? E

Magna est socordia nostra in virtutis studio.

IN his iacebat multitudo magna languentium. Cõsidera obsecro quam turpiter in uitijs iaceamus, & stertamus, quamque negligentes simus ad uirtutem capessendam, & animæ nostræ infirmæ salutarem medicinam propinandam. Satis nobis F

Zacha.7. congruit quod ait Zacha. Noluerunt attendere, & auerterunt scapulas recedentes, & aures suas aggrauauerunt, ne audirent, & cor suum posuerunt, vt adamantem, ne audirent legẽ. Item

Hier.2. illud Hier. Onager assuetus in solitudine in desiderio animæ suæ attraxit uentum amoris sui. Omnia quidem quæ ad virtutem tendunt, tepide tractant impij: imo frigide & somnolenter: at uero quæ ad uitia tendunt, magna cum contentione tractant. Quando Pilatus dimittere uolebat Christũ, cùm non

Mali in bono remissi, & in malo diligentes sunt. inueniret in eo culpam aliquam. Vide quanta cũ contentione G

Ioan.19. & clamore dicerent Iudæi, Si hunc dimittis, nõ es amicus Cæsaris. Tum etiam instantissime dicebant, Tolle, tolle, crucifige eum. Item aliquando se inuicem contra eum incitabant di-

Ioan.11. centes, Quid facimus quia hic homo multa signa facit? Tum præterea instanter postulabant adhiberi custodes ipsi sepulchro. Hæc igitur est malorum conditio, ut in his quæ ad uitia spectant, sint excitatissimi, cùm interim in spectantibus ad virtutem, sint oscitantes, & somnolenti. Mirabile sanè est, quòd

Negligentes sumus in pertinẽtibus ad salutem. cùm inter Deum & dæmonẽ sit tanta competentia, uidelicet quis nos domũ suam deducet, nos tñ interim quorum res agi H tur, tantopere torpeamus, & desides simus. An non maximus est hic torpor & secordia, quòd multi sint ac propè innumerabiles, qui adhuc scelera sua non sint confessi, nec uitia deposuerint, nec uitã in melius posthac emendare proposuerint? quod sanè facilè illis esset, si vellent, & facili negotio tantam à se miseriã depellere possent, & tam graue iugũ. Præcipiebat quidẽ

Deut.22. Deus in Deut. dicens; Si puellam virginem desponderit vir, &

Deũ inuocemus ĩ laboribus nostris. inuenerit eã aliquis in ciuitate, & concubuerit cum ea, reduces utrumque ad portã ciuitatis illius, & lapidibus obruetur puella quia non clamauit cũ esset in ciuitate, sin aũt in agro reperetit uir puellã quæ desponsata est, & apprehendens concubuerit

A cubuerit cũ ea, ipse morietur solus, puella nil patietur, nec est rea mortis: sola erat in agro, clamauit, & nullus adfuit qui liberaret eã: illa uero iubetur lapidari, quia non clamauit, cũ esset in ciuitate, ubi poterat sibi subueniri. Sic igitur nos magnã incurremus damnationẽ, si nostram salutẽ negleximus, cũ possimus ei maxime prouidere si uelimus: uerũ sumus instar puellæ, quæ nõ vult clamare, cũ posset se defendere, & propterea sicut illæ honorẽ perdũt, & in inferno lapidabũtur, sic & nos.

Puellę quę puritati cõ seruãdę nõ incumbũt, quo puniẽ tur.

O magnam incuriam & negligentiam nostram, qui tempore nobis diuinitus concesso ad pœnitentiam agendam, abuti-
B mur, & in vitijs nostris iacentes squalemus & obsordescimus: cùmque Ecclesia veste lugubri propter nos induatur: nos interim in peccatis ridemus & debacchamur. Quid igitur nobis magis congruet, quàm q̃ ait Christus apud Luc. de Phari sæis. Cui ergo similes dicam homines generationis huius, & cui similes sunt? Similes sunt pueris sedentibus in foro, & loquentibus ad inuicem, & dicentibus: cantauimus vobis tibijs, & non saltastis, lamentati sumus, & non ploraſtis. Quasi dicere, nunquam agitis cùm virtute ipsa, sed quæ procul sunt à virtute: neque vobis vita salutaris & temperans Baptistę pla-
C cet, nec mea affabilitas, omnia calumniamini. Sic igitur mali neque se Ecclesiæ lugenti hoc sancto tempore conformare volunt, pœnitentiam agendo: neque spiritualiter cùm ea oble ctantur sancto paschate: ad nullas Ecclesiæ tibias commouentur, adeo iacent & sordent in vitijs suis.

Intimis q̃dẽ sensibus dolere debemus propter culpas in Deũ cõmissas.

Luc. 7.

Mali occasiones captant quo minus virtutem amplectãtur.

Mali se cũ Ecclesia cõformare nolunt.

Est sane ingens negligentia nostra, in his quæ ad salutem nostram spectant, cùm tam modicum habeamus tempus, & tã importunum habeamus aduersarium, uidelicet dæmonem ip sum, qui in id semper iucũbit, ut in uita spirituali pereamus. Dolentes igitur quodammodo hanc tantam uicem nostrã, &
D secordiam audiamus quod quo tpe ceciderunt dæmones, uocem emiserunt sacræ litteræ dicentes, Væ terræ & mari, quia descendit diabolus ad uos, habens iram magnam, sciens quòd modicum habet tps. Est quidem dæmon instar accipitrũ illius regionis ubi sunt breuissimi dies: siquidem ibi accipiter velocissimo, & pernicissimo cursu hac illac circumcursat & uolitat, ut possit sibi prædam comparare priusquam nocteſcat, & inde prouenit quòd sint uelocissimi ibi accipitres. Sic igitur dæmon cùm uideat uitam nostram adeo breuem esse, & quòd in hac tanta breuitate dumtaxat potest animas nostras uenari, idcirco maxime incumbit manibus, pedibusque, in pernicię nostram. An non igitur lachrymis et omni commiseratione

Circumspecte viuamus cũ tã importunũ habeamus aduersarium.

Apo. 12.

Simile.

Maximè incũbit dæmon in perniciem nostram.

dignissima

Conuersio nē non differamus.

dignissima est secordia nostra, qui ita negligamus salutem nostram, præsertimque cùm tam sit breuis hæc vita quam hic viuimus, & tam solicitum habeamus aduersariū? Quamobrem excutiamus tandem somnolētiam nostram & tarditatem, vitia que deponamus, & vitam emendemus, neque apud Deū procrastinemus, & differamus de die in diem conuersionem nostram: consideremus quòd abyssus abyssum inuocet, & quòd si vitam hanc nobis præcludi videamus, nulla in alia vita potE

Quæ salutem animę impediunt declinēs.

rit agi pœnitentia. Deseras iam tandem igitur peccator prauā istam viuendi consuetudinem, & finis sit vitiorum, cùm tantopere tibi cæleste aditum intercludant: Ineas iam rationem anteactæ vitæ, & subducito calculos apud Deum, noli vlterius maiorem expectare commoditatē: si enim hodie ad id aptus non fueris, cras minus aptus eris, & varia se offerent negotia iter tibi præcludentia. Considera obsecro quomodo viri probi currant per virtutis stadium, iuxta illud Can. Ecce ille venit saliens in montibus, transiliens colles: nec solùm saliunt, sed etiam volant, iuxta illud Isa. Qui sunt isti, qui vt nubes volant? nec solùm volant vt aues sed velocissime currunt vt sagitta, iuxta illud Dauidis, Sicut sagittæ potentis acutæ. Cùm Iudas vendere vellet magistrum suum, dixit ei Iesus, Quod facis, fac citius. Dic obsecro bone Christe, quorsum ita eum vrges? vt intelligatis, ait, quod si ego vt salutem vestram operer, tantopere instō, et si vitæ discrimem subeam, vos etiam debetis diligenter & sedulo saluti animæ vestræ incumbere.F

Can. 2.

Isa. 56.

Psal. 126.

Ioan. 13.

Diligentes simus in salute animæ procuranda.

G

Simile.

Facile dæmoni succūbimus.

Luc. 8.

Facile nos illaqueari patimur sæpe.

Cùm aliquis est maxime deditus venationi, & se ipsi offert egregia aliqua præda, quamuis pretiose indutus sit, vt possit tamen prædam illam interficere, se interdum in aquā & lutū conijcit. Sic olim dæmon quidem astutissimus venator, se in lutulentos sues immittebat, vt scribit Lucas, sed iam non veretur, cùm tantopere paratam videat prædam, etiam in homines se immittere, non iam debet eminus tela iaculari, nec se in eis defatigare, sed præda ipsa sese in eius laqueos immittit, & sponte propria conijcit, atque eam securam habet, cùm homo tam sui oblitus viuat. An non maxima est hæc dementia nostra, quòd nunquam ad Deum conuerti volumus, donec mors ipsa iugulum petit? Tunc que impletur illud Hier. in tempore afflictionis dicent, surge & libera nos. Super quæ verba ait Hieron. Stultū esse tunc dūtaxat petere, vt exaudiaris, cū tu nunquam audire volueris: qđ dictum Hieronymi intelligendū est propter difficultatē impetrationis veniæ, quæ tunc erit, cùm præsertim talis nunquā audire Deū clamantē sibi voluerit.H

Hier. 2.

Hieron.

Audiamus modo Deū et ipse nos audiet tēpore mortis.

Quomo-

A Quomodo tandem potes peccator iucunde viuere, qui tanto te videas onere oppressum, & tantis beneficijs Deo obligatum, cui tamen semper ingratus es? Cur non times, quòd ita videas animam tuam à Deo derelictam, & ab omni militia cę lesti, quæ te reliquit, cùm lethaliter deliquisti? Si pedẽ domo efferres, per vrbem frequens ambulaturus in meridie, & nemi nem videres in vicis, neque in domibus, neque in plateis, an nõ maxime terrereris? cur igitur non times quod te à Deo derelictum videas? Quenam est hæc falsa securitas? an ignoras q cùm debitor sis, satis facere debeas? Scribit quidem Macrob. B q tempore Traiani imperatoris, fuit homo quidam Romæ multis debitis obligatus, & nihilominus ad utramque aurem placide dormiebat. cũ igitur mortuus est, & eius bona sub hasta venderentur, iussit imperator, vt sibi quocunque pretio cul citram vbi dormiebat emerent; cùm asit quærerent ab impera tore cur id vellet: respondit fieri non posse quin ea culcitra maximam ad somnum dulciter capessendum haberet vim: q dicebat, ut notaret incuriã illius miserabilis hominis. ò nos igitur miserabiles, qui tñ Deo debeamus pro acceptis beneficij, & tñ ingrati simus erga tantam maiestatem, ac si nil deberemus. C Aliqui sanè diligentes sunt, verùm ad honores venandos, ad iniurias vlciscendas, ad diuitias, & temporales delectationes adquirendas, ita ut ipsis uideatur quòd ad hæc nati sint. De quibus dici potest illud Sap. Aestimauerunt lusum esse vitam nostram, & conuersationem vitæ compositam ad lucrum.

Simile. *Peccator quõ sit à Deo derelictus.* Macro. in Satur. Exemplũ puersum. *Obliuiscimur Dei beneficia.* Sap. 15.

Fuit quidem Christus adeo diligens, & liberalis ad salutem nostram operandam, vt statim ferè postquam natus est, iam sanguinem pro nobis effuderit, & nos adeo negligentes sumus in eius obsequio, cùm tamen omnia in nostrum redundent commodum, ut neque per longos annos, nostri recorde- D mur ad vitam emendandam, neque Dei recordemur, ad eum amandum, & timendum: quin potius totum vitæ nostræ tempus in carnis delicijs, & vitiorum sordibus consumimus, & impendimus. Quid scis miserabilis peccator, quando sit mors ipsa vitæ tuæ fores pulsatura? Audi iam quid Christus dominus dicat apud Matth. & Luc. Si autem dixerit malus seruus in corde suo, moram facit dominus meus venire, & cæperit percutere conseruos suos, manducet autem, & bibat cum ebriosis; veniet dominus serui illius in die qua non sperat, & hora qua ignorat, &c. Illic erit fletus, & stridor dentium. Quam igitur excusationem habebunt mali, quos Deus tam sæpè monuit?

Diligenter operatus ẽ Christus salutem nostram.

Mat. 24. Luc. 12. *Iudicium Dei obliuiscimur.*

AP-

APPENDIX.

E

Triginta & octo annos. Aliqui dicunt, ꝙ ibi paralyticus nō manserit per triginta & octo annos, etsi infirmus esset tri-
Alex. Pa. in epist. ad Soldanū. ginta & octo annis, non tamen in piscina. Siquidem Alexāder Papa in epist. quam misit ad Soldanum, dicit quòd iste descen sus Angeli non semper fuit, sed in prima hora natiuitatis Domini incæpit, eadem hora, qua Christus natus est ex virgine, & deinde eadem nocte & hora fiebat per singulos annos fortior motio aquæ huius stagni.

F

Et qui prior descendisset. Non igitur aliquis sanabatur ꝙ no bilis esset, nec ꝙ per multos annos ibi fuisset, sed ꝓꝓ maiorem diligentiam quàm adhibebat, vt intelligamus quantum Deo placeat diligentia, quam adhibemus ut à peccato exeamus.

Aliq pauperes se pluris faciunt quã sint facien di. *Hominem non habeo.* Cùm paralytico videretur, ꝙ à Christo esset reprehendendus, propterea ꝙ ibi manens ex aliena viueret impensa tāquã pauper, & ideo curari nollet, sicut mul ti faciunt, fingentes se magis infirmos q̃ sint: idcirco respondit quasi tacitæ obiectioni dicens, Domine hominem non habeo.

Hominem non habeo. Multi in peccato remanent diu, quòd G
Psal. 6. non sit qui eis cōsulat, ut à peccato exeant. Vnde Dauid Ps. 6. quærebatur dicens, Inueteraui inter omnes inimicos meos: vocat autem inimicos, amicos suos, propterea quod eum non moneant. Vix iam inuenias qui proximum de salute moneat, sed unusquisque eum in sua cæcitate viuere sinit.
Alter alte rũ moneamus.

Sabbathum est, non licet tibi, &c. In tota infirmitate fortè nullus ei dixerat, Quid hic agis? nec dederat fortasse ei aliquis horum Pharisæorum, aquæ calicem. Sed nunc cū sanus est, & Deo obedit, murmurant de eo, & eum reprehendunt.
De bonis multi murmurare solent.

Qui me sanum fecit. Quamuis multi tibi in uirtute contra- H
Perseueremus in virtute. dicant, non tñ cadas animo, sed eum tibi semper ante oculos propone, qui hoc tibi dedit mandatū, & vlterius progrediaris.
Grati simus. *Postea inuenit eum in templo.* Vide quomodo in prosperitate etiam redierit eò ubi fuerat in paupertate: alius fortasse
Gen. 13. non amplius templi fuisset recordatus, sed dixisset se iam desatium esse expectando in piscina, & ideo nolle illuc amplius ire. Sic etiam Abraham redijt factus locuples, ad tabernaculum quod erexerat in paupertate: Sic nos in prosperitate positi, recordemur temporis paupertatis, vt humiliemur: at vero multi non ita faciunt, sed cùm primum diuites facti sunt, omnes contemnunt.
Diuitiæ nos insolentes reddunt.

Feria

A

Feria VI. post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO QVARTA.

Patientia & tolerantia laudabilis.

B ERAT *dies festus Iudæorum, & ascendit Iesus Hierosolymam, est aũt Hierosolymis probatica piscina.* Ioan. 5. Magna quidẽ fuit huius paralytici patientia, cũ expectasset per 38. annos & sustinuisset infirmitatẽ tam longo tpe: & quamuis totum hoc tps non tradu xisset in piscina, saltem diu ibi expectauit, siquidem Euangelista ait, Hunc cum vidisset Iesus iacentem, & cognouisset, quia iam multum tps haberẽt. Satis constat quam exigua sit in nobis charitas, qñquidem tam minimã habemus patientiam in aduersis. Etenim Apost. ait, ꝙ Charitas non irritatur, non cogitat malũ, oĩa suffert, oĩa credit, oĩa sperat, oĩa sustinet. Aliam C sanè hẽbat S. Iob quã nos hẽmus patientiã, cũ diceret, Etiã si me occiderit, in ipso sperabo. Non igitur simus impatientes, aut iracundi in aduersis, vel cùm nobis verbum aliquod iniuriũ dr, sed suo tpi mansuetam, & commodã rñsionem reseruemus. Recordare obsecro quid dicat Sap. Ne rñdeas stulto iuxta stultitiã suam, ne efficiaris ei similis: rñde stulto iuxta stultitiã suam, ne sibi sapiens esse videatur. Hoc est postquam ira deferbuit, & datur occasio opportuna corrigendi eum. Bonus sensus, ait Eccl. vsque in tps abscõdat verba illius, & labia multorũ narrabunt sensum illius. Porro ad patientiã habendã plu D rimũ proderit consideratio longanimitatis, & patientiæ Dei erga nos, cũ peccata nostra tamdiu sustineat, & nos tam longo tpe ad pœnitentiã expectet, iuxta illud Isa. Tacui semper, silui. Et alibi ait, Laborani sustinens. Quæsnã obsecro maior patientia excogitari põt, patientia Christi? qui cũ probè nouisset, ꝙ pharisæi ipsum inuitabãt, ut possent calũniari, nihilominus tñ apud ipsos prandebat, & ibi patiẽter eorũ deprauatos animos sustinebat, ipsisque prædicabat, & miracula multa ante eos faciebat, ut refert Luc. Tũ præterea illud nos maximè ad patientiã animare dẽt, ꝙ calamitatum calix in manu Dei sit, & ipse eum propinet cui placuerit, iuxta Dauid dicentẽ; Hunc humiliat, & hunc exaltat, quia calix in manu Dñi est. Sic videmus ꝙ

Nos sumus impatientes. Aduersitates patienter feramus.

1. Cor. 13
Iob 13.
Verba contumeliosa pp Deum patienter feramus.
Pro. 26.
Eccl. 1.
Quomodo in aduersis patientiam obtinebimus.
Isa. 42.
Isa. 1.
Luc. 14.
Alia consideratio ad patiẽtiam obtinẽdã.
Psal. 74.

Crucem vnusquisq; habet.

alij in laboribus versentur, alij vero in quiete: alij cõiuges mã E
suetas & dociles sortiti sunt, alij vero indomitas: aliæ ẽt mulie
res viros hñt honestos, & bene cõpositos: aliæ vero dissolutos:
denique singuli suã gestant crucẽ: & vix aliquis sua sorte cõten
tus viuit, sed sibi vñ quod maioribus prematur afflictionibus.

Rom. 8. Aug. epis. 121. to. 2. *Tolerãtiã non amittamus.*

Cur dixit Apost. percõtatur Aug. Quid enim oremus sicut
oportet, nescimus, qñquidem apertum erat illũ non ignorare
dominicam orationem? Ratio est, qñ molestæ tribulationes
sæpè nobis vtiles sunt, vel ad corrigendam vitam, vel ad am-
plius meritũ assequendũ, & tñ nos id non intelligentes, statim
patientiam deserimus, & ab omni liberari labore optamus: & F

2. Co. 12.

hoc demonstrat idem Apost. cũ dicat. Propter quod Dñm ter
rogaui, & dixit mihi, sufficit tibi gratia mea, nã virtus in infir-
mitate perficitur. Quasi diceret, quiesce aliquantulũ, & patien
tiã habe, cũ intelligas me esse spectatorẽ tuorũ laborũ. Põstq;

D. Cypr. tract. 9. de mortali.

Christus, vt ait Cypr. de laboribus, & persecutionibus quas
passuri sunt boni, dixit apud Luc. Cũ videritis hęc fieri, scitote
qñ propè est regnum Dei, Quis deinceps non lætabitur in la

Luc. 21. *Patientiã quõ cõsertabimus.*

boribus constitutus? Quis non patientiam habebit? eum tpale
commutetur æterno, & labores mutentur in gaudia, sicut vide
mus huic paralytico accidisse. Quasi dicat Cypr. nos quidẽ pa G
tientiam habemus, cùm oĩa nobis ad nutum fluunt: & hoc qui
dem nobis parum gratulandum est: quis enim obsecro non fe-
rat patienter prospera? numquid obsecro rugiet onager cũ ha
buerit herbam, aut mugiet bos cum ante præsepe plenũ stete

Iob 6.

rit? Maxima quidẽ erat patientia sancti Iob in tribulationibus

Iob 27. *Imitemur in patientia Sanctũ Iob.*

suis, cùm diceret; Viuit Deus qui abstulit iudicium meum, &
omnipotens qui ad amaritudinẽ adduxit animam meam, quia
donec supereſt halitus in me, & spiritus Dei in naribus meis,
non loquentur labia mea iniquitatem, nec lingua mea medita
bitur mendaciũ. Noli aduersus teipsum sæuire, q. Deus te ad- H

4. Reg. 3. *Impatientes sumus valde.*

uersitatibus corripit, & castigat ob tua peccata, quemadmodũ
crudeliter fecit rex Moab, qui cũ se defendere non posset, nec
aliàs debacchari furore aduersus illos qui eũ obsidione preme
bant, filiũ primogenitum sacrificauit in muro, ut hĩ. 4. Reg.

2. Pet. 2.

Mirabile sanè est, q. tam impatiẽtes simus in aduersitatibus
tolerandis, & verbis contumeliosis sustinendis, cùm præsertim
sit nobis mirũ patientiæ exemplar Christus Dñs, qui tantam
ignominiam, tantasque cõtumelias sustinuit, vt ait D. Petrus.
Quas enim ille in passione sua contumelias non accepit? quę
opprobria non sustinuit? quæ ludibria non pertulit? nõ deniq;

Tertul.

tã multa, & varia pro nobis passus est, vt Tertul. dicat, ipsum

virtute

A virtute patientiæ dum à nobis discederet, saginari voluisse: ad huius aũt uirtutis imitationẽ, non uideo qua potissimũ rõne, carnales præsertim hoïes incitare possim, quã si ostẽdero hoc non ad animæ salutem modo, sed ad corpus ét, hoc est ad oẽm eius molestiam excutiendã plurimum iuuare: Quid enim ad hoc conducere magis poterit, quã vt tu conuitiatorem conuiciũque ipsum nihili pẽdas? Quisquis enim cõuitia in te iactat, hoc in primis desiderat, ut te mœrore afficiat. Quòd si tu hũc eius conatũ parui pendas, & negligas, is vtique qua te molestia afficere cupiebat, afficietur: cùm videat se quod tã valde cupie

Patientiã quibus conferationibus conferunabimus.

B bat non impetrasse: atque hac rõne non ille quidẽ de te, sed tu de illo suppliciũ sumes. Quẽadmodũ enim, vt Tertul. ait, qui telum in materiam lenem, & blandam iacit, illam quidẽ penetrat & lædit: si vero in ferrum, aut materiam aliquã duriorem iecerit, in iacientem protinus telũ reflectitur, & illum frequenter vulnerat: ita ét planè conuitia in infirmum animũ iaculata, illum vulnerant & sauciant, quæ vero in fortem & constantem animum sunt cõtorta, adeo illũ non lædunt, vt in autorẽ suum retorqueantur: verissimè enim à Chry. dictũ est, neminẽ lædi nisi à seipso. Non enim ad inferenda vulnera districtus gladius

Simile. Tertul. *Contumelias nõ sentit magnanimus.* Chrysost. *Patientia pro armis vtamur in iniurijs.*

C satis est, nisi corpus nudum, & inerme sit; at ferro, & clypeo te ẽtũ, quis gladius lædere possit? Si tu igitur patiẽtiæ clypeo armatũ pectus gestes; quæ te conuitiorũ tela sauciare poterunt? Quid vero si fortitudinẽ illam habeas, quam Dñs Ezech. contulit, cùm ait: Ecce dedi frontẽ tuam, ut frontẽ silicis? & quasi hoc parum esset, adiecit, vt adamantem quippe dedi te. Adamas aũt ea natura est, ut ferro ictus, ferrum potius frangat, q̃ ipse frangatur, Quo fit, vt qui tales sunt, patientia sua cõuiciatorũ impetus retundentes, lædant potius eos quã lædantur.

Ezech. 3. Simile.

Sanè ad Christi imitationẽ ait Cassia. discere dẽmus, quã moderatè modestias proximorũ ferre debeamus, & patienter nos gerere in cõtumelijs aduersariorũ. Hoc. n. exemplar, nẽpe patientiæ Christi, sibi ante oculos proponentes sancti viri, moderatè, & fortiter se gesserunt in cõtumelijs, opprobrijs, atque tormentis. De quodã enim Pigmenio viro integerrimo, scribit Antonius Sabellicus, q̃ cùm cæcus esset, tãta patientia ꝑditus erat, ut cùm aliqñ Iulianus ille Apostata ante eũ constitutus diceret, ad deridendũ eum, gratias ago Deo Pigmeni, q̃ mihi liceat te videre, & contueri, ipse viriliter respondit: Ego etiã Deo gratias ago, q̃ te non videam. Magnifica profectò, & constantis animi vox, qua declarauit se non solum patienter ferre cæcitatem à Deo immissam, verumetiam nihili facere pestife-

Cassian. Exemplũ. Antonius Sabel. Exemplũ.

rum imperatorem atque teterrimum. Cùm aliquando Possi- E
donius podagra vehementi ac sæua laboraret, honorisque gra
tia eum Pompeius inuisisset, in media ipsa confabulatione &
Bruso. Cõtursinus, lib. 2. colloquio exclamauit: nil quidem agis podagra: vel si enim maxime me discruciaueris, patientiam tamen non auferes, vt scribit Brusonius.

Murmuratores & detractores reprehenduntur.

Multi calumniatores in mũdo. *Abbathum est, non licet tibi tollere grabatum tuum.* Notan F
dum sanè est, q̃ cùm in Hierusalẽ tot essent praui hoiẽs, vi
delicet adulteri, ut Herodes, latrones, vt Barrabas, simoniaci,
vt Annas, & Caiphas, mali iudices, vt Pilatus: nõ tñ curẽt pha
risæi & scribæ hos reprehendendos, sed potius reprehendant
hunc q̃ die sabbathi tollat grabatum suum, in quo tot annos
infirmus iacuerat. Si pretio id faceret, non esset mirum quòd
reprehenderetur: at vero ipsimet apertè demõstrant q̃ ipsum
iam cognoscerent, dum dicunt, non licet tibi tollere grabatum
tuum. Vbi aduerte quòd non interrogant, qũo sanus factus es,
Mali occasionem captant calumniãdi. quippe qui per tot annos in piscina expectasti? Mali enim, & G
inuidi non possunt aliquid laudabile audire de proximo suo.
Vnde quando paralyticus dixit. Qui me sanum fecit, ille mi-
hi dixit, tolle grabatum tuum, miraculum dissimulauerunt, &
solùm illud attenderunt quod præceperat, uidelicet tollere
Detractorum Ecclesiasticorũ conditiones. Isa. 56. grabbatum suum, ut miraculũ obscurarent. Ita enim mos est
impiorum, & detractorum, vt cùm in populo variæ sint iniqui
tates & scelera, eas tñ negligant, si autem viderint virum ali-
quem ecclesiasticum vel in minima aliqua re labi, statim id cõ
queruntur. Isa. dicit, Super quem dilatastis os, & eiecistis lin-
De viris ecclesiasticis, & religiosis murmurare q̃ sit graue. Rom. 1. 2. Tim. 2. Num. 12. guam? Quasi dicat, an tibi bene factum vr, vt cùm vir eccleśia-
sticus pro te oret, ieiunet, & carnem suã maceret, atque media H
nocte surgat, ad confitendum Dño, cùm tu totis stertas precor
dijs, nihilominus tamen tu ipsum mordeas, & de eius existima
tione detrahas, qui totus tuis inuigilat commodis & lucris?

Detractores quam sint pernitiosi. Sed quam vsitatum habent mali, bonis detrahere? sanè in
catalogo suo hmõi detractores constituit Apost. cũ ait, Detra
ctores Deo odibiles, repletos omni iniquitate. Potest ẽt de his
dici quod idem Apost. alibi ait de hæreticis; Sermo eorum, ut
cancer serpit. Sic enim isti passim diuulgant defectus proximo
rum. Sed aduertant qũo Deus Mariam sororem Moysi simu-
latque de fratre suo murmurauit, lepra percusserit. siquidem
sicut lepra cõtagione per vniuersum corpus diffunditur, & con

tami-

A taminat, sic murmuratio per singulos serpit & diffundit, adeo vt nullus ignis tã cito serpat per ligna præparata. Hoc voluit significare Apost. qñ scribens ad Heb. ait, Nequa radix amari tudinis, radicem sursum germinans impediat, & per illã inquinentur multi. Vocat quidẽ detractionẽ amarã radicem. Hinc & Eccl. ait; A scintilla vna augẽt ignis, & ab vno doloso augetur sanguis. Dñt aliqui, Ego hoc ex meo sensu nõ dico, ab illo, vel illo audiui. Ita igitur alius incendit ignẽ, & tu perflãdo illũ auges, & fortasse iã extinctus esset, nisi tuo perflatu ei incremẽtũ dedisses. Est sanè hoc detractionis vitiũ lõgè lateque patẽs, Heb. 12. Eccl. 11.

B nã & arator de alio murmurat aratore q minus artẽ norit arãdi, & opifex de opifice, & miles de milite, eques de equite, & ecclesiasticus de ecclesiastico. Sed qd dicã quã turpiter de ecclesiastico seculares in suis cõpotatiũculis murmurare soleãt? Veruntñ hoc sibi ascribit Deus, psertim cũ legamus in Exo. q postquã murmuratũ fuit cõtra Moysen & Aarõ, dixerit Moyses, Audiui murmur vestrũ cõtra Dñm, nos vero qd sumus? *Detractorũ plenus est mundus.* *In cõuiuijs solet murmurari.* Exo. 16.

Vix aliquis põt detrahentium linguas euitare, etsi sibi diligenter caueat, & circunspecte viuat. o quantũ sustinere dẽt laborem, qui saluus esse cupit, dicẽte Dño, Regnũ cælorũ vim

C patitur. Orabat quidẽ Anna in templo cũ magna deuotione, & tñ dicebant q esset ebria. Vide ẽt quã iuste uiuerent Moyses & Aaron, & tamen passim de ipsis murmurabant. O felicẽ illum qui iam detractores flocci pendit iniquos, & se totum Deo permittit, qui detractiones oẽs castigaret solet, quę est maxima afflictorum consolatio. Vnde sanctus Moyses ait animando populum Hebræum, Dominus pugnabit pro vobis, & uos tacebitis, quasi dicat, Deus honori nostro & famæ prospiciet, si detractores contra nos insurgant, & eos flocci pendamus, & eorum detractiones, Domino omnia committentes. *Vix est qui se possit à detractoribus defendere.* Mat. 11. 1. Reg. 2. Exo. 16. Exo. 14. *Detractores flocci pendamus iniquos.*

D Multi sunt qui vsque adeo famæ proximi sui detrahunt, ut sibi uideatur quòd aliorum bona, sint ipsorum mala, & aliorũ mala, sint ipsorum bona. Quamobrem non solùm non detrahas de proximo tuo, sed etiam auerte auditum tuum à detractoribus: siquidem plus aliquando offendit, qui proximi sui vitia publicat, quam is qui ea committit: Quod si de te murmurauerint, noli procurare uindictam: nã satis contra se agit, qui bonis detrahit. Cùm quidam consulerent Philippo, Alexandri Magni patri, ut quosdam murmuratores sibi detrahentes à regno expelleret, respondit, hoc esse ligna igni ministrare, q uidelicet ipsi detraherent inter alienas, & incognitas nationes: quin & fortasse ait, detrahunt ut patientiam meam ex- *Detractores non auscultemus.* Exemplũ. *Detractores quãtũ nobis conducant.*

periantur, aut vt vitam emendem: siquidem in me non sint E
quæ ipsi carpunt, patientiam meam exercent, quos non puniã.
Si autem in me sint, est quod gratiam habeam, quod me inuitent ad vitæ emendationem. Tu igitur noli aliorum vitam ex-
Simile. plorare, nec fœdas bonum nomen proximi tui. Nã certe sicut qui candelam emungit, initio quidé videtur eam tenebrare, at paulo post, clarius lumen reddit, cũ interim ipse digitos suos adurat & cõmaculet: sic vtique quãuis detractores videantur
Similitu. alterius bonũ nomen obscurare, tandem tñ clarius multo reddunt, & ipsi manus conscientiæ sibi cõburunt & coinquinant:
Et sicut sol nihil perdit, quamuis nocturnæ aues ipsum negli- F
gant, nec aspicere dignentur: sic vtique ignominiosum nõ est, sed potius glorioſum bonis, quòd mali ipsis detrahant. Et quẽ
Simile. admodum non propterea minoris facimus aurum, q̃ bestiæ ipsum negligant, sic etiam non debemus viros probos spernere & minoris facere, propterea q̃ improbi de ipsis obmurmu-
Eccle. 5. & 15. rent; siquidem cùm non sit laus in ore impij, ut ait Eccle. neq; etiam sunt curandæ eius detractiones: & denique neque eius laudes sunt magni faciendæ, nec detractiones æstimandæ.

Recidiua & reincidentia vitij quam sit noxia. G

Simile. *Parum in virtute p-seueram⁹.* ECce sanus factus es, iam noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat. Facile quidem statim in pristina vitia labi solemus; sumus instar eorum infirmorum, qui grauem corporis infirmitatem diu multumque sustinuerunt, & non seruant ordinem sibi à medico præscriptum, atque idcirco reincidunt in morbũ, & moriuntur, siquidé vt vulgo ferunt, peior est ipsa morbi reincidentia, quam morbus ipse prior. Curet ergo vnusquisque in virtute perseuerare, & non reincidere, nam vt ait
2. Tim. 2. Apost. Non coronabitur nisi qui legitime certauerit. Mirum H
sanè est quòd hodie videas aliquem carnem suam verberibus
Inconstantes sumus in bono. crudeliter etiam cædentem, & tñ iam crastino die videbis illũ penitus oblitũ huiusmodi pœnitentiæ. Item hodie videas aliquem ad confessoris pedes abiectũ multis cũ lachrymis, adeo vt conuersio videatur D. Pauli, aut Magdalenæ, & omnes in admirationem pertrahat, & tñ iam crastino die adeo mutatus est in veterem hominem, vt quod fecerit nunc videatur quodammodo repręsentatio comędiæ, vel puerilis quidam ludus.
In maximam quidem redigitur homo miseriam, cùm iam
Exec. 11. cor eius lapideum redditur: vnde dicebat Deus: Auferam à vobis cor lapideum, & dabo cor carneum: veruntamen etiam

existimo

A exiſtimo quòd non ſit computanda tanquam exigua miſeria, & habeat aliquis cor aqueum, aqua enim etſi facile obediat lineis, quas in ea ducere velis, mox tñ diſſoluuntur, lapis vero etſi durus ſit, tandem tñ ſi perſeueres, eum perforabis: Sunt quidē aliqui adeo facili corde, vt ſtatim conuertantur & ſcelera confiteantur, atque ſi eos in aliquo reprehendere velis, ſtatim patienter correctionē ſuſtinent, & eorum viſcera commouentur: at vero ſi ex eorū cōſpectu diſceſſeris, ſtatim tāquā lineæ in aqua diſſoluuntur, & ad priſtina redeunt vitia, imo & aliqui ex his dicunt, quid amplius faciam ignoro, cū ipſe ſatis B iā culpā meā agnoſcā, & Deus nil præterea requirere videat. Sānè periculoſum eſt hoc genus hominū, neq; eſt bona hmōi animi teneritudo, ſiquidē nil ibi imprimit durabile, ſicut maiorē impreſſionē facit in turre tormētū bellicū, quā in aggere glebę. Quid tibi prodeſt miſer homo hæc animi teneritudo, ſi machinæ bellicæ tui cōſeſſoris hoc eſt eius ſolida doctrina, nil tibi imprimere pōt, ſed ſtatim ad priſtina remeare ſoles vitia?

Quoniam Deus nobis pepercit, & inter filios adoptauit, ac domeſticos ſuos fecit, etſi hactenus fragiles fuerimus & ſtupidi, at certe poſthac Deum amplius non offendamus, neque in C vetera relabamur vitia. Sed non ita facimus, quin potius illico priſtina committimus ſcelera, & reuertimur ſicut canis ad vomitū. Quod videtur conqueri Deus apud Hiere. dicens; Quā vilis facta es, iterans vias tuas. Sic enim nos ad veterē redimus vitā, ac ſi Deus nos ex ea non eduxiſſet, iuxta illud Iſa. Facti ſumus quaſi in principio: noſq; oſtēdimus perinde ingratos ac ſi nulla diuinitus accepiſſemus beneficia. De qua ingratitudine querebat Moyſes dicens populo, Vos vidiſtis vniuerſa quæ fecit Dominus coram vobis, ſigna illa, portentaque ingentia, & non dedit vobis Dominus cor intelligens & oculos videnD tes vſque in præſentem diem. Poteſt igitur Deus de nobis cōqueri, & cùm animæ oculos nobis aperuerit, qui cæci erāt per peccatum, iterum in tenebras vitiorum demergimur:

Sunt quidē proteſtationes noſtræ vitæ emendandæ inſtar earū quas olim Hebræi faciebāt, qui dicebāt & promittebāt Moyſi, vt habetur in Exo. Omnia verba Dñi quæ locutus eſt Dñs faciemus, & erimus obedientes. Qua re lætatus eſt val de Moyſes, & altare adificauit, & ſacrificia obtulit Dño, ac uarijs vſus eſt ceræmonijs: aſcendit autem ad montē vt à Deo præmia aliqua pro eo facto populi reportaret, at Deus quidē lætatus eſt, & ei ordinē præſcripſit obſeruandū in rebus ad tē plū ſpectātibus, qui per lōga Exo. capita cōtinetur. Cū autem

Simile.

Facile & præclare cœptis deſiſtimus.

Perſeueremus in bonis operibus.

In eadem peccata ſæpe recidimus.

Pro. 26.

Hier. 2.

Iſa. 63.

Deut. 29.

Ingrati ſumus erga Deum.

Inconſtantes ſumus.

Exo. 24.

Inconstantes maxime sumus in virtutis perseuerantia.

descendisset Moyses de monte, omnia illa diuina documenta adferens, tum etiam legem in tabulis scriptam digito Dei, exi stimauit quòd firmum & constantem esset inuenturus populũ in sancto illo proposito, quem tamen inuenit idololatram red ditum,& uitulum adorantem. Sic igitur nos inconstantes su mus in bonis cæptis, unde si quid boni nobis faciendum proponimus,quod ad uitæ emendationem spectet, statim dæmõ secum ait, fore ut breui redeas ad pristinam vitam: nam alia uidit sæpe à te proponi,& tamen paulo post irrita fuerunt.Sa nè quòd Samson non perseuerauerit in præscindendis funibus,ideo interijt: nam cùm incepisset rumpere funes & ner- F uos toties,nõ progressus est ulterius,& uide quò redactus sit.

Exo. 32.

Damon irridet nostra infirma proposita.

Iudic. 16.

Magna promittimus, & ea facile irritamus.

Mirabile plane est uidere nos in graui aliqua infirmitate cõstitutos,magna quidem promittentes Deo, si inde euademus: dat nobis Deus salutem,& tamen statim obliuiscimur quæcũ que promiseramus,& ad pristina redimus uitia.Sed cur miser obliuiscris quæ spopondisti?Quomodo tam cito amisisti cognitionem scelerum tuorum,quam in infirmitate habebas?Es quidem instar Saulis, qui uirtute Dauidis conuictus, publice dicebat eius laudes,& quantum ab eo uinceretur,at uero pau lo post eum iam persequebatur.Propter lachrymas & sanctũ G propositum Ezechiæ in sua infirmitate,cum Deus liberauit, qui tamen paulo post Deum offendit,omnia obliuiscens quæ Deo promiserat, & nuntijs Regis Babyloniæ thesauros suos maxima cum superbia ostentauit, atque in ea re grauissime Deum offendit.sicut aperte satis constitit: ex eius seueriſſima punitione,qua à Domino punitus est, propterea quod uidere tur salute quam ipsi Deus in infirmitate concesserat, contra Deũ pugnare, propter tam celerem in vitia relapsum. Quã-

1.Re.24.

Parũ perseueramus in sanctis institutis.

Isa.38.

1.Par.32.

Perseuerãtia donum Dei.

obrem inter cætera beneficia quæ à Deo petere solemus,hoc unum põstulemus, ut simus semper ipsi grati, & in bonis cæ- H ptis perseueremus,neque amplius Deum offendamus.

Relabimur sæpè quod non penitus cõuertamur & ex toto corde.

Can. 3.

Simile.

Si uere atque ex animo nos ad Deum conuerteremus,non ita facile in peccata relaberemur. Si veram pacem cùm proximo iniremus,non statim eandem læderemus.In similem incõ stantiam Galatæ uidebantur incidisse,quandoquidem Apost. tam grauiter eos obiurgauit dicens: O insensati Galatæ, quis vos fascinauit,non obedire ueritati?Et addit deinde,Sic stulti estis,ut cùm spiritu cæperitis,nunc carne consumemini? Sane in hoc syncerum uinum à prauo differt,quòd illud quo magis minuitur,eo delicatius sit & prætiosius,hoc uero contra facit: sic constans animus in dies fit constantior in uirtute,at uero in

con-

A constans sit infirmior. O si perinde ac laborant & diligentes sunt mali in uitijs, pari studio uirtuti incumberent, sane admirabiles in uirtute progressus facerent. Quis enim non uidet quam altas cupiditatis radices uir auarus in animo suo iaciat? Quantopere etiam concubinarius concubinæ adhæreat? usurarius prauis contractibus? Sane nullū est castellum adeo inexpugnabile ut isti sunt? De quibus Hiere. ait, Indurauerunt facies suas supra Petram, & noluerunt reuerti. Porro differentiam assignat Christus apud Mat. inter sapientem & insipientem, dicens: Omnis qui audit uerba hæc, & facit ea, assimilabitur uiro sapienti, qui ædificauit domum suā supra Petrā, & B descendit pluuia, & uenerunt flumina, & flauerunt uenti, & irruerunt in domū illā, & non cecidit: fundata enim erat supra Petram: & omnis qui audit uerba mea hæc, & non facit ea, similis erit uiro stulto, qui ædificauit domū suā super arenā, & descendit pluuia, & uenerunt flumina, & flauerunt uenti, & fuit ruina eius magna. Non igitur simus tanquā frondes arborū, quæ facile statim ad quemcunque uentū mouentur: quin potius cōstantes permaneamus semper in uirtute, quāuis multæ ac magnæ sese nobis offerant cōtradictiones. Sic enim facie C bat Apost. qui dicebat, Maledicimur, & benedicimus; persecutionē patimur, & sustinemus; blasphemamur, & obsecramus.

Felices plane sunt illi qui in uirtute constantes sunt: non enim abs re dixit Christus dñs noster, Qui pseuerauerit usq; in finem, hic saluus erit. Perseuerantia quidem in uirtute est donū Dei optimi maximi, & aliquando illud concedit in præmiū aliarū uirtutū. Vnde Samuel dicebat Hebræis: Si timueritis dominū, & seruieritis ei, & audieritis uocem eius, eritis uos & rex qui imperat uobis, sequentes dominū Deū uestrū, id est perseuerabitis in uirtute. Sic ēt contra fieri uidemus, ut D pp peccata quæ homo committit, reddatur inconstans. Vnde Hier. ait; Peccatum peccauit Hierusalem. propterea instabilis facta est. Et regius quidem uates de bono uiro ait, quòd erit tanquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarū: De impijs uerò ait, Nō sic impij, non sic, sed tāquā puluis &c.

Mali deteriores quotidie fiūt.

Hier. 5.

Mat. 7.

Inconstantes quibus cōparētur.

Dissimile.

1. Cor. 4.

Mat. 10.

1. Reg. 12.

Inconstantia sæpe Dei punitio est.

Thre. 1.

Psal. 1.

APPENDIX.

Angelus autem Domini secundum tempus. Non erat tempus determinatum, non enim uult Deus, ut sciamus quā to tpe duraturi sint nostri labores, ut maius adquiramus meritū; etenim si proponimus apud nos eos firmiter pp Deum

tolerare

Patientiã in laboribus quomodo Deus p̃mietur. Simile.

tolerare toto vitæ nostræ tempore,& iam crastino die. eos no bis aufert,profecto non fraudabimur nostro præmio. Vide obsecro quanta inueniat Deus,vt merita nostra cumulet. E

Vis sanus fieri? Quemadmodum, vt pacem inter aliquos componamus, amb̃arum partium consensum requirere debemus: sic vtique vt pax concilietur inter Deum & hominem, opus est vtriusque partis consensu. Porro Deus consensum suum nobis liberaliter exhibet quamuis offensus sit, nostet verò consensus difficile extorqueri potest. Cùm igitur Deus ex se iam paratus sit ad ignoscendum, idcirco quærit peccatoris consensum,dicens: vis sanus fieri? Ego enim iam paratus sum F ad sanandum te. O nos miserabiles, qui talẽ interrogationem negligamus! Et certe videmus quòd si quis iã propemodum aqua submergatur & suffocetur, firmissime quidem apprehendit quidquid in manus venit,nec est qui ei possit eripere,citius ei manum præscinderet; quod facit, vt corporis vitam seruet: & tu pro æterna vita comparanda, detrectas Deo vocanti consentire, & pacem cum eo inire, cùm tamen te inuitet dicens,vis sanus fieri? Non equidem ita se gerebat Dauid,qui dicebat: Mitte manum tuam de alto: eripe me, & libera me de aquis multis. Dicit uir malus se velle quidem salutẽ consequi,verumtamen non vult adhibere media ad id necessaria. De talibus quidem ait Sap. Vult, & non vult piger, Vellet absque vllo labore æterna sibi bona comparare. G

Magna est excitas nostra. Psal.143.

Prou.13.

Sabbatho post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO PRIMA.

H

ASSVMPSIT *Iesus Petrum,& Iacobum & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum.* Mat.17. Mar.9. Luc.9. Dicit Matthæus in primis statim huius ca.verbis quæ præcedũt hoc Euangelium,quod post dies sex assumpsit, &c. Vt scilicet impleret, quod in fine dixerat in vltimis verbis præcedentis capitis. Sed quærit D.Hiero.quomodo post dies sex assumpserit eos, cum Luc. Euangelista octonarium numerum ponat? Facilis sanè est responsio, quia hic medij ponuntur dies, ibi primus additur, & extremus:non enim dicitur,post dies octo assumpsit Iesus Petrum, & Iacobũ, & Ioannem, sed die octauo.

D. Hiero. in Mat.17. li.3.to.9. Luc.9.

A uo. Idem ait D. Auguſt. lib. 3. de doctr. Chriſtia. cap. 35. to. 3. & lib. 2. de cõſen. Euang. cap. 65. to. 4. quoniam fidelis eſt Dominus in promiſſo, ideo quod promiſit adimpleuit. Promiſerat enim, ait Innocent. Apoſtolis dicens; Sunt quidam de hic ſtantibus, qui non guſtabunt mortem, donec videant filium hominis venientem in regno ſuo, ideſt in ea claritate, in qua peracto iudicio apparebit in regno: Sed ecce promiſſum impleuit, quia poſt ſex dies aſſumpſit Petrum, & Iacobum, & Ioannem, & transfiguratus eſt ante eos. Innoc. III. in præſenti ſerm.

Elegit Chriſtus hos tres diſcipulos, vt viderent eum ſuſci- Marc. 5.
B tantem filiam Archiſynagogi, & eoſdem aſſumpſit ſegregatos Lucæ 8.
ab alijs, vt intuerentur eum transfiguratum in tanta gloria, & Lucæ 22.
maieſtate: quoniam etiam eoſdem tanquam teſtes ſegregare decreuerat, cùm poſtea in magna poſitus agonia oraret patrẽ in horto, ne videntes tunc afflictionem maximã ſui magiſtri, & Redemptoris, à fide deficerent, atque virtuti illius diffiderent, quem antea tot mirabilia feciſſent vidiſſent. Quare hodie in monte Thabor his tribus diſcipulis arma dedit, quibus in horto multum egerunt.

Dominus diſcipulos ſuos prænunciata ſua paſſione induxe-
C rat eos ad ſuæ paſſionis ſequelam, ait D. Tho. oportet autem D. Tho. 3. part. q. 45. ar. 1. in cor.
ad hoc, quod aliquis directè procedat in via, quod ſinẽ aliqua- Similia.
liter prægnoſcat: ſicut ſagittator non rectè iaciet ſagittam, niſi prius ſignum proſpexerit, in quod iaciendum eſt. Vnde & Thomas dixit; Domine neſcimus quo vadis, & quomodo poſſumus viam ſcire? Et hoc præcipuè neceſſarium eſt, quando via eſt difficilis, & aſpera, & iter laborioſum, finis verò iucundus. Chriſtus autem per ſuam paſſionem ad hoc peruenit, vt Ioan. 14.
gloriam obtineret non ſolùm animæ, quam habuit à principio ſuæ conceptionis, ſed ẽt corporis, ſecundum illud: Hæc opor-
D tuit Chriſtũ pati, & ita intrare in gloriam ſuã; ad quã etiam Lucæ 24.
perducit eos, qui veſtigia ſuæ paſſionis ſequuntur, iuxta illud; Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cœlorum; & ideo conueniens fuit, vt diſcipulis ſuis gloriam ſuæ claritatis oſtẽderet, quod eſt ipſum transfigurari, cui ſuos configurabit, iuxta illud Apoſt. Reformabit corpus humilitatis noſtræ, configuratum corpori claritatis ſuæ. Vnde & Beda dicit; Pia prouiſione factum eſt, vt cõtemplatione ſemper manentis gaudij ad breue tempus delibata, fortius aduerſa tolerarent. Act. 14. Phil. 3. Beda in Matth. Chryſ. in

Percontatur Chryſoſt. quamobrẽ hos accepit? Et reſpõdet, quia excellentiores cæteris videlicet erant: & Petrus quidem, quia valde Chriſtũ diligeret, idcirco præſtabat: Ioannes verò, Matth. ho. 57. to. 2. Matt. 20.

quia

quia nimium diligebatur, & Iacobus à responso, quod dedit E
cum fratre, interrogatus, dicens: Possumus hunc bibere calicem: ab operibus etiam ipsis, quia perfecit quod dixerat, &
Act.12. quia sic acer, atque grauis Iudæis erat, vt magnum munus eis obtulisse, cùm eũ interfecerit Herodes, visus sit. Cur autem non illico, sed post dies sex hoc fecit? Ne cæteri, scilicet discipuli, ceu homines mouerentur: qua de re nec eos nominauit,
Occasiones noxias declinemus. quos accepturus erat, ne audientes alij ardore sequendi vexarentur: desiderassent enim exemplum futuræ gloriæ videre, doluissent etiam forsan tanquam neglecti.

Non expediebat autem, q; Iudas videret hanc transfigura- F
Isaiæ 26. tionem, inxta illud Isa. Tollatur impius, ne videat gloriam Dei. Si Iudas hanc gloriam vidisset, fortè secretum, vt oportebat non seruasset, & hoc etiam ei maius supplicium, & pœnam attulisset, cùm se damnatũ videret, & gloriã meminisset quã vidit, cùm Christus trãsfiguratus est in mõte. Et sic Chri
Prouidentia Dei ineffabilis. stus misericorditer cũ eo agit, celando gloriã, qua frui non debebat. Si autem alios vndecim secum in montem duxisset, relicto solo Iuda in conualle, fuisset scandalum notabile Iudæ.
Simile. Quemadmodum mercatores, quas merces distrahere cupiunt, aliqua saltẽ ex parte emptorum oculis spectandas pro- G
ponunt, etsi res patitur, etiam prægustandas, vt earũ aspectu, pariter & gustu illecti, pretium quod exigitur tradere nõ morentur: ita cœlorum dominus, qui regnum suum, æternamq; fœlicitatem venalem habet, eam prius electis suis in hac vita aliqua saltem ex parte prægustandam offert, vt ea inescati, laboris pretium, quod pro ea exigitur reddere non detrectent.
Boni iã ex hac vita videtur incipere cælestem gloriã degustare. Hoc enim consilio dominus has hodie discipulis delitias apparauit, vt earum ineffabilis suauitas, eos ad mundi cõtemptum incitaret, quemadmodum qui ad explorandam promissam à
Simile. Deo terram Chananæorum missi sunt, ex fructibus eius ter- H
Num.13. ræ, insignis magnitudinis botrum, quem duo homines ligno impositum circumferebant, & similes alios fructus attulerũt, vt eo indicio magnam eius fertilitatem Iudæi agnoscerẽt: ita dominus hanc cœlestis gloriæ portionem, quæ de fulgentissimæ suæ humanitatis aspectu processit, discipulis hodie proposuit, vt hoc argumento qualis esset illius immensæ, & increatæ pulchritudinis conspectus demonstraret.

D.Tho.3. par.q.4.ar ti.2.incor. *Et resplenduit facies eius sicut Sol.* Claritas illa, ait S. Tho. quam Christus habuit in Transfiguratione, fuit claritas gloriæ quantum ad essentiam, non tamen quantum ad modum essendi: claritas enim corporis glorioſi deriuatur ab animæ claritate,

A te, vt ait Aug. & similiter claritas corporis Christi in Transfiguratione deriuata est à diuinitate ipsius, vt Damascenus ait, & à gloria animæ eius. Quòd enim à principio conceptionis Christi gloria animæ non redundarit ad corpus, ex quadam dispensatione diuina factum est, vt in corpore passibili nostræ redemptiouis expleret mysteria: non tamen per hoc adempta est Christo potestas deriuandi gloriam animæ ad corpus. Et hoc quidem fecit quantũ ad gloriæ claritatem in Transfiguratione, aliter tamen quã in corpore glorificato: nam ad corpus glorificatum redundat claritas ab anima, sicut qualitas quędã B permanens, corpus afficiens: vnde fulgere corporaliter nõ erit miraculosum in corpore glorioso. Sed ad corpus Christi in Transfiguratione, deriuata est claritas à diuinitate, & anima eius, non per modum qualitatis immanentis, & afficientis ipsum corpus, sed magis per modum passionis transeuntis, sicut cùm aer illuminatur à Sole. Vnde ille fulgor illic in corpore Christi apparens, miraculosus fuit: sicut & hoc ipsum, ꝙ ambulauit super vndas maris. Vnde Dionys. dicit, Super hominẽ operabatur Christus, ea quę sunt hominis, & hoc mõstrat virgo supernaturaliter cõcipiens, & aqua instabilis materialium, C & terrenorum pedum sustinens grauitatem. Vnde non est dicendũ, sicut Hugo de sancto Victore dicit, ꝙ Christus assumpsit quatuor dotes, claritatis in Transfiguratione, agilitatis ambulando super mare, subtilitatis egrediendo de clauso vtero Virginis: & impassibilitatis in cœna, quando dedit corpus suũ ad edendum, sine hoc, quod diuideretur: quia dos nominat quandam qualitatem immanentem corpori glorioso, sed miraculosè habuit ea, quæ pertinẽt ad dotes: & est simile quantum ad animam, de visione qua Paulus uidit Deum in raptu,

Et apparuerunt illis Moyses, & Elias. Quærit Chrys. cuius D rei gratia Moysen, & Eliã produxit? & ait; Multas dicere quis causas posset, & primũ quoniam turbæ alij Eliam, alij Hieremiam, alij priscorum Prophetarum vnum opinabantur, idcirco Moysen, & Eliam cæterorum Prophetarum uertices produxit, vt quã magnum sit inter seruos, & dominũ discrimen, ocu lis cernerẽt: vtq; rectè laudatũ crederent Petrum, qui filium Dei confessus est, ac deinde quoniã assiduè tanquã transgressorem legis Iudæi accusabant, & blasphemare putabãt, quasi gloriã patris nil ad eũ pertinentem uendicaret. Dicebãt enim: Hic nõ est à Deo, quia Sabbathũ non seruat. Et rursum; De bono opere nõ lapidamus te, sed qa cũ sis homo, Deũ te facis: vt ergo ipsa re monstretur, quia ex iniuria hęc criminabantur,

& quia

Augustin. in epistol. ad Dioscorũ. *Miraculosa res, qđ Christus ambularet super aquas, & transfiguraretur, ita vt splẽderet eius vultus, & vestes, & quod nasceretur de Virgine.* D. Dio. in epist. 4. ad Caium.

Hugo de S. Vict.

2. Cor. 12.

Chrysost. in Matth. homil. 57. tomo 2.

Matt. 16. *Moyses, & Elias cur apparuerint.*

Ioan. 9.

Ioan. 10.

Ostendit Christus se nõ esse blasphemũ, nec legis trãsgressorem.

& quia neutri horum criminũ subijceretur, nec legis præuaricator esset, nec alienã gloriam sibi acquireret, æqualem se patri faciendo, eos produxit in mediũ, quorum alteruter in alterutra istarũ rerum perfulsit. Moysi enim legem dedit, quare nõ fuisset passus Moyses conculcari legẽ, vt Iudæi credebant, nec præuaricatorẽ eius, & legũ latoris hostem, lator ipse vnquã coluisset. Elias aũt pro gloria Dei zelauit, quare non astitisset ei, qui se æqualẽ patri dicebat, si nõ esset: nec paruisset illi, qui sibi quod nõ habebat, vendicaret. Ad hæc omnia illud ẽt possumus dicere, vt tam mortis, quàm vitæ habere potestatem liquido, & verè crederetur, vtq; supernorum, & infernorũ dominus ostenderetur, idcirco Moysen iam mortuũ, & Eliam, qui nondum id passus est, in mediũ produxit: Quartam verò causam Euangelista quoque ipse tetigit. Quænam igitur illa est? vt crucis gloriam ostendat, & tam Petrũ, quàm reliquos, qui passionem formidabant, cõsolaretur, & ad sublimius erigeret: non enim tacebant, inquit, sed loquebantur de gloria quã completurus erat in Hierusalem, de cruce videlicet ipsã & passione: sic enim ipsam semper appellabant. Accedit ad hæc omnia virtus quoque virorum singularis, atque præclara, quã maximè à discipulis flagitabat. Nam quoniam dixit; Si quis vult post me venire, tollat crucem suã, & sequatur me: hac de causa eos, qui centies pro præceptorum custodia, & populi, qui fibi creditus fuerat, mortem suscepissent, in medium producit.

Christus dominus vivorum, & mortuorũ. Lucæ 9. Matt. 16. D.Tho. 3. par. q. 45. artic. 3. in corp.

Christus transfigurari voluit, ait D.Tho. vt gloriã suam hominibus ostenderet, & ad eã desiderandam homines prouocaret, sicut supra dictũ est. Ad gloriã autem æternæ beatitudinis adducuntur homines per Christũ, non solùm qui post eũ fuerunt, sed ẽt qui eũ præcesserunt. Vnde eo ad passionẽ properante, tã turbæ, quæ præcedebant, q̃ quæ sequebãtur, ei clamabant, Osanna, quasi salutẽ ab eo petentes. Et ideo conuenies fuit, vt de præcedentibus ipsum testes adessent, scilicet Moses, & Elias, & de sequentibus ipsum, scilicet Petrus, & Iacobus, & Ioannes, vt in ore duorũ, vel trium testium staret hoc verbum. Matt. 21. Matt. 12.

D.Tho. 3. par. q. 45. ar. 3. ad 2.

Non est porrò intelligendũ quasi anima Moysi suũ corpus resumpserit, ait Tho. Sed q̃ anima eius apparuit per aliquod corpus assumptum, sicut angeli apparent. Elias autẽ apparuit in proprio corpore, non quidem de cœlo empyreo allato, sed de aliquo eminenti loco, in quo fuerat in curru igneo raptus.

Hieron. in Matth. 17. lib. 3. to. 9.

Scribis quidem, & Pharisæis tentãtibus se, & de cœlo signa petẽtibus, dare noluit, ait Hieron. sed prauam postulationem confutauit responsione prudenti; hic verò, vt Apostolorum

augeat

A augeat fidem, dat signum de cœlo, Elia inde descendẽte quò conscenderat,& Moyse ab inferis resurgẽte: quod Achaz per Isa. præcipitur, vt petat sibi signum in excelso, aut de inferno: nam quod dictum est; Apparuit illis Moyses,& Elias cum eo loquentes, & in alio refertur Euangelio nnnciasse ei, quæ Hierosolymis passurus esset, lex ostẽditur,& Prophetæ, qui & Passionem Domini,& Resurrectionẽ crebris vocibus nunciarunt. 4. Reg. 2. Isaiæ 7. Lucæ 9.

Quia mirũ erat,& mirabile, quod demonstrabat, ait Innoc. vt firmius crederetur, voluit illud triplici testimonio comprobare, de cœlo scilicet,& de terra,& de paradiso, & de inferno, B à Deo,& homine, à viuis,& mortuis: per præteritos,& præsentes, per legem, & Prophetas, quoniam apparuerunt eis Moyses, & Elias cum eo loquentes. Discipuli autem in monte fuerunt testes veritatis in terra: Moyses de inferno, quia nondum Christus eduxerat vinctos suos de lacu, in quo non erat aqua: Elias de paradiso, in quo cum Enoch vsque ad tribulationem vltimam futuram per Antichristum creditur permansurus. Innoc. III. in ser. Sabbathi isti. *Multis testibus cõprobat Christus suam diuinitatẽ.* Zach. 9.

Quemadmodum Sol nubem radijs, atque fulgori suo obiectam, instar ipsius Solis splendidissimam, atque lucidissimam C reddit: ita anima glorioſa vbi corpori suo coniuncta fuerit, ipsum quoque mirabile specie fulgidum, atque splendidum efficiet. Cæterùm nec sola Christi gloria discipulorũ oculos oblectauit, sed etiam Eliæ, atque Moysi, qui simul cum Domino visi sunt in maiestate, hoc est mirabili gloria, & claritate perfusi. Sicut enim non licebat sacco indutum ante Regis Assueri conspectum aliquem apparere, ita non decuit ante faciẽ Regis ęterni seruos eius nisi splẽdido, atque fulgenti habitu cõspici. Simile. Simile. Esther 4.

Dicebant, vt scribit Luc. excessum quem completurus erat in Hierusalem. Quid igitur, hæccine sunt sublimia obsecro D illa, & læta colloquia, quæ huic tantæ solemnitati conueniebant? hæc sermonis materia inter tot gaudia miscenda erat? hæc planè: non enim hæc iudicio Petri, qui terrena sapit, sed iudicio Christi, qui terrena cõtemnit, examinanda sunt. In cuius cõspectu nil dignius, aut sublimius, quàm propter Dei gloriam acerbissima supplicia, atque dedecora perpeti. Ex quo planè intelligimus materiã sermonis nil ab huius festi dignitate abhorruisse. Quid quęso iucundius captiuo, quã de redẽptione sua, quid gratius exuli, quam de reditu in patriã agere? cũ ergo & Moyses & Elias, cęlesti patria tãdiu exulare̅t, quam tantopere desiderabant, quæ illis loquẽdi materiã dulcior, aut iucundior, quam de morte summi illius Sacerdotis differere, Lucæ 9. *Pati ignominias propter Deum glorioſum est.* Simile. *Cur in tanto festo agatur de passione.*

per

per quam exulibus reditus in patriam concedebatur? Domino verò Saluatori, quæ materia loquendi gratior, quàm de salute, & redemptione mundi tractare, cuius tam magno desiderio tenebatur, vt diceret; Baptismo habeo baptizari, & quomodo coarctor vsque dum perficiatur? E

Lucæ 12.

Domine, bonum est nos hic esse. Quoniam audiuit Petrus, ait Chrysost. iturum ad Hierosolymã, vt pateretur, propitius quidem esto tibi semel increpatus, non amplius hoc audet dicere: sed quoniam adhuc pauore tenebatur, idem alijs verbis occultius suggerit: nam cùm montem, & solitudinem videret, tutũ se à loco putauit fore: quare volebat ibi se perpetuò manere, quocirca & tabernaculorum recordatus est. Cogitabat enim, si non ascenderet in Hierosolymam, non moriturũ Christum, quia ibi audiuit scribas eum aggressuros. Hæc cùm dicere non auderet apertè, occultius astruit, dicens: Bonum est nos hic esse, vbi Moyses, & Elias quoque adsunt. Elias qui de cœlo fecit ignem descendere, Moyses qui ingressus in caliginẽ cum Deo collocutus est. Præterea nullus sciet nos hic esse. Vides quanto Christi ardore incendebatur? Non enim quærere debes quam prudenter hortabatur, sed quam feruens charitate Christi, quamq; inflammatus esset. Nam quòd nõ pro se tantum quantum pro Christo timeret, quando mortẽ, & insidias Christus prædicabat, ipsum audias dicentem; Animã meam pro te ponam: Item, etsi oportuerit me tecũ mori, non te negabo. Vnde factũ est, vt in medio periculo cõstitutus, tã ingenti caterua circumfusus, non modo nõ fugerit, verumetiam gladio arrepto sacerdotis serui aurem abscideri: non itaque pro se, sed pro magistro expauescebat. Deinde quoniam bonum est nos hic esse, enunciauit, timens ne iterũ increparetur; eme dauitseipsum dicens; Si vis, faciamus hic tria tabernacula.

D. Chrys. in Matth. homil. 57. tomo 2.

Matt. 16.

F

4. Reg. 1. Exo. 19.

Petrus feruenter Christum amabat.

G

Matt. 26.

Ioan. 18.

Si vis, faciamus hic tria tabernacula. Super hæc verba, ait Hieron. Erras Petre, sicut & alius Euangelista testatur, Nescis quid dicas: noli tria tabernacula quærere, cùm vnum sit tabernaculum Euangelij, in quo lex, & Prophetę recapitulanda sunt. Si autẽ quæris tria tabernacula, nequaquam seruos cum domino conferas: sed fac tria tabernacula, imo vnum, Patri, & Filio, & Spiritui sancto, vt quorum est una diuinitas, unum sit & in pectore tuo tabernaculum. H

Hiero. libro 3. in Matt. 17. tomo 9.

Petrus visa Dñi maiestate, ait Ansel. repente cunctorũ, quę nouerat terrenorũ obliuiscitur, & solis his, quæ videbat, cupit adhærere, ibiq; cũ Iesu optat habitare. Cùm Elias Propheta Dei gloriã, & maiestatem coram se prætereũtem vidit, pallio

Ansel. in enarr. Euang.

suo

A suo oculos texit, nam mox, vt quis Dei fruitur delitijs, omnibus terrenis oculis claudit, ideo Propheta dicebat: Quid mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram? 3. Reg. 19. Psalm. 72.

Tu verò Petre vbi nã eris? vbi nã erit Iacobus, & Ioannes socij, & comites tui? quòd si, inquis, qđ eritis cũ Christo, quæro nũc vbi erit frater tuus Andræas? Cur eius nõ recordaris? Quantũ malũ inuehat prospera fortuna, aduertite. Diuus Andræas adduxit Petrũ in verã Dei cognitionẽ, vt D. Ioan. in suo scribit Euang. & Andræas introduxit Petrũ in palatiũ, eumq; corã rege statuit, nunc verò cũ se Petrus Regi acceptũ videt, *Aliqui in prosperitate amicos obliuiscuntur.*

B & in dignitate, ac honore constitutũ, iam penitus obliuiscitur eius, qui eũ in tantã euexit amplitudinẽ, & gratiã Regis. Quotidianũ est certè hoc malũ. Ioseph quidẽ pincernæ Pharaonis dixit; Memẽto mei, dũ bene tibi fuerit: nã probe norat Ioseph Ioan. 1. Gen. 40.

secundã, & prosperã fortunã, hoïes in obliuionẽ aliorũ inducere, ac proinde dixit, vt tpe prospero eius memoriã cordi infixã haberet: ideo ẽt Dñs, cum promitteret vrbes, quas Israel non ædificauit, dixit, vt scribitur in Deut. Caue tibi, ne obliuiscaris Dñi Dei tui. Summè debet in hoc laborare seruus Dei, vt cũ ditior fuerit, tunc plus Dei sui, qui omnia cõtulit, recordetur. *Honores sæpe mutant mores.* Deut. 6.

C Olim quidẽ Daniel ppositus à Rege Nabuchodonosor, recordatus est sociorũ, vt ẽt ipsi essent principes super prouincias. Si Petrus, ait Inno. videns glorificatã humanitatẽ, tantò afficitur gaudio, ut nunquã uelit ab eius intuitu separari: quid de illis putandũ est, qui diuinitatem glorificantẽ aspiciunt, quantò cũ gaudio illi desiderẽt inhærere? nec oculus uidit, nec auris audiuit, nec in cor hoïs ascendit, quæ prẽparauit Deus diligentibus se. Quemadmodũ qui in profundissimo aliquo somno velut ebrius iacet, nil audet, nil uidet, etsi ab aliquo importunis uocibus excitetur, grauiter indignatur, nec animũ aduertit ad Dan. 2. Innocẽ. in ser. huius Sabbathi. 1. Cor. 2. Simile.

D ea, quæ illi dicũtur, ne ab illa soporis uoluptate abducatur: ita planè Petrus adeo huius admirandæ uoluptatis sopore compressus erat, vt nil aliud nisi ea frui, seq; totũ illi tradere deside raret. Quid diceret, si millia milliũ, & decies cẽtena millia beatarũ mentium ante Dei thronũ assistentia cerneret? equidẽ in hoc mõte nil aliud quã de Passione Dñi, de Cruce, de clauis, flagellis, & opprobrijs sermonẽ haberi audiuit. Loquebantur enim vates sancti excessum Dñi, quẽ cõpleturus erat in Hierusalẽ. Quid ergo feciſſet Petrus, si fausti ſſimas illas uoces audiuisset, quas Euãgelista Ioannes in Apoc. se audiuisse testatur? Benedictio, & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor, virtus, & fortitudo Deo nostro in secula seculorum. Amen. Dan. 7. Lucæ 9. Apoc. 7.

Et quidem hanc ipsam Dñi Saluatoris faciem in terreno mon E
Psalm.67. te vidit, qui spinas, & tribulos proferebat: necdum enim Petrus montem illũ pinguem, & coagulatum, in quo beneplacitũ est Deo habitare in eo viderat, nec cœlestes illas sedes, & ma-
Apoc. 22. gnifica palatia: nondum flumen illum splendidum tanquam
Apoc. 21. chrystallũ, non vitæ arborẽ, iuxta ripas eius plantatã, & salutarẽ fructũ singulis mensibus adferentẽ: nõ ciuitatem illam, quæ tota aurũ mundum est, simile vitro mundo: non denique duodecim illas portas ex singulis margaritis factas aspexerat.

Leo Papa homil. de Transfiguratio. Domini. Nonne euidenter auditum est, ait Leo Papa; Hic est filius meus dilectus? cui ex me, & mecũ esse sine tempore est, quia F nec genitor genito prior, nec genitus est genitore posterior. Hic est filius dilectus, qué à me nõ separat deitas, non diuidit potestas, nõ discernit ęternitas. Hic est filius meus nõ adoptiuus, sed proprius, nõ aliunde creatus, sed ex me genitus, nec de
Ioan.1. alia natura mihi factus comparabilis, sed de mea essentia mihi
Ioan.5. natus ęqualis. Hic est filius meus, per quẽ oĩa facta sunt, & sine quo factũ est nil: qui oĩa, quæ facio, similiter facit: & quidquid operor, inseparabiliter mecũ, atque indifferenter operatur. In patre enim est filius, & in filio pater, nec vnquã vnitas nostra diuiditur: & cũ alius ego sim qui genui, alius ille quem ge G
nui, nec aliud tamẽ de illo vobis cogitare fas est, quam de me
Philip.2. sentire possibile est. Hic est filius meus, qui eã quã mecũ habet ęqualitatẽ, nõ rapina appetijt, nec vsurpatione pśumpsit.

Hebr.7. *Ipsum audite.* Nõ audiatis Moysen, ꝙ trãslato sacerdotio necesse est, vt legis trãslatio fiat: nõ audiatis mũdũ, qui docet diuitias, & honores appetere: ipsum audite, ꝙ pcipit contẽptũ
Matt.16. diuitiarũ, dicẽs: Quid, pdest homini, si vniuersum mũdũ lucretur: aĩæ verò suæ detrimentũ patiatur? nõ audiatis mundũ, qui p-
Matt.18. cipit dignitates, & honores optãdos, ipsum audite, qui ait; Nisi quis humiliauerit se sicut paruulus iste, non intrabit in regnũ H cęlorũ. Nõ audiatis mũdũ, qui dicit vobis, ut uindictã appeta-
Matth.5. tis, sed ipsum audite qui ait; Diligite inimicos vestros: Sinite falsas prisorũ expositiones, qui aiunt; Diliges amicũ tuum, & odio habebis inimicũ tuũ, & ipsum audite qui ait: Ego aũt dico uobis, Diligite inimicos uestros. Ipsum audite denique, ꝙa Deus est, & doctrina eius non est huius seculi, sed ex cœlo.

Ipsum audite. In his verbis resoluit totã, legẽ Euangelicã, eamq; in Christi ore constituit, qui est eius filius vnigenitus. Ostẽderat Deus Christũ p fulgorẽ corporis eius magnæ esse autoritatis, ideo rettabat, ꝙ obedirẽt ei. Sic fecit Deus cũ Mose: nã nõ uoluit per se dare populo oĩa pcepta legis, sed pauca,

cætera

A cætera verò per Mosen. Vt autē populus crederet Moysi, voluit eū facere magnæ autoritatis,& ad hoc locutus est cum eo audiēte populo uniuersō,& ex tunc crediderūt quidquid Moses diceret: ita Christus corā discipulis accepit autoritatē magnā,& postea dictū est, Ipsum audite: ac si diceret; Iam non est opus, q̄ ego loquar uobis dādo præcepta, sed quidquid iste dixerit, tenete auribus cordis,& corporis, ei obediendo. Si ergo grauiter peccauerunt, qui Moysen seruū Dei nō audierunt, q̄ enormiter peccabunt, qui vnigenito Dei filio nō obtemperabunt? Certē si illū misericorditer nunc vocantē non audie-

B ris, audies postea in iudiciū venientē,& pœnas de te sumētem.

Et audientes discipuli, ceciderūt in faciem suā, & timuerunt valde. Triplicē ob causam panore terrentur, ait Hieron. Vel quia se errare cognouerāt, vel q̄a nubes lucida operuerat eos, aut quia Dei patris vocē loquentis audierant: quia humana fragilitas conspectū maioris gloriæ ferre non sustinet, ac toto animo, & corpore contremiscens, ad terrā cadit: quantò quis ampliora quę fierit, tantò magis ad inferiora collabitur, si ignorauerit mensurā suam. Dic mihi nunc & tu, si discipuli Christi tā iusti,& perfecti, tm timuerunt videntes Christū in nube

C cū maiestate,& audientes vocē patris tā glorioſam,& tā dulciter resonantē, nec de pœnis comminantē, quantò magis timebunt,& terrore cōcutientur reprobi in die iudicij? q̄nquidem audient illam horrendā vocem, dicentē; Ite maledicti. Quid inquā facient, cùm videbunt Christū venientem in nube cum potestate magna,& maiestate? Rogo vos fratres, si tm timoris incussit amabilis hæc vox Dei monentis, quid faciet terror iudicantis? Si tantum terret, cùm hortatur ad seruandam legem, quid faciet, cùm rationem exiget neglectæ legis?

Ceciderunt in faciem suam. Boni cadūt in faciē, ait Inn. III.

D Mali verò retrorsum. De bonis n. cadētibus dr; Ceciderūt in facies suas, & adorauerunt; de malis verò legit; Abierunt retrorsum,& ceciderunt in terrā. Isti cadunt in faciē per humilitatē, illi cadunt retrorsum per auersionē. *Tetigit eos.* O felix tactus, tetigit Ezechielē,& Danielem,& ad tactū eius confortati sunt: tetigit Saulum, qui magno impetu, & furore ad destruendā Ecclesiā properabat,& dixit: Dne, quid me vis facere? tu ergo roga eū, vt tangat te,& excitet à sopore peccati.

Exo. 19. Cur tam sæpe Deus loqueretur cū Moyse. Simile.

Nostrā fragilitatē cognoscam⁹. Simile.

Iudicium extremum horrendū. Matt. 25. Lud. Gra.

Innoc. III. ser. in isto Sabbatho. Ioan. 18.

Ezech. 2. Dan. 9. Act. 9.

Leuantes autem oculos, neminem viderunt nisi solum Iesum. Rationabiliter postquam surrexerunt, non viderunt nisi solum Iesum, nam si Moyses,& Elias perseueraſſent cum Dño, patris vox videretur incerta, cui potissimum daret testimonium.

Hieron. in Matt. 17. lib. 3. to. 9.

In Euangelio continẽtur lex, & Prophetæ.

Vident ergo Iesum stantem ablata nube, & Moysen, & Eliam euanuisse: quia postquam legis, & prophetarum vmbra discesserit, quo velamẽto suos Apostolos texerat, vtrumq; profecto in ipso sacrosancto Euangelio reperitur. E

Sabbatho post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO SECVNDA.

Fauet nobis Deus in maioribus laboribus, & adiuuat vt feramus. F

ASSVMPSIT *Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montẽ excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos.* Matt. 17. Non dicit hodiernũ Euang. quòd Christus hos discipulos vocauerit, vt secum in montem ascenderent, sed quòd eos assumpserit, & duxerit in montem, quasi videatur significare, q̃ quodammodo humeris suis videretur eos portare, & sustinere: & ideo nõ vacant hæc verba mysterio, sed ibi insinuatur G magna cura quam Deus nostri gerit, & specialis quidã fauor, cùm ad ardua nos inuitat: & reuera ita est, q̃ nobis faueat magis, cùm ardua scandimus, & aggredimur propter eum, ita vt ipse uideatur uelle totum pondus humeris suis portare. Sanè cùm pater filium suũ per difficiles ducit uias, eum adhuc paruulũ, in humeris suis reponit, donec facilioré inueniat viã, & ita melius agitur cum puero ipso in salebrosa via, quàm in plana, vbi pater eum pedibus suis incedere finit. Sic igitur se gerit Deus cum seruis suis, nã in negotijs arduis, & difficilibus, maiorem eis addit animum, & vires adauget, atque ita magis H in his resistunt, & fortius, cùm Deus ad latus eis semper maneat: qui tñ aliquando in minimis succumbũt, cum suis proprijs viribus relinquuntur, vel Deus ita eis specialiter nõ assistit, vt hoc pacto intelligant, q̃ à Deo iuuarẽtur in arduis illis, & difficillimis rebus, & præsumptionẽ omnẽ deponant, cũ vi deant, q̃ difficultatẽ omnẽ, quæ sese offert in ascensu montis, Deus ipse facilem illis reddat, & superabilẽ, atq; ita sine defatigatione, & delassatione ad montẽ ipsum ascẽdant: sicut hodie fecerunt hi discipuli. In Cãticis quidem dr; Quæ est ista, quæ ascendit de deserto? quasi diceret: qũo potest ascendere, quæ tam debilis, & macilenta est, in montẽ excelsum, & per viam

Magnam Deus nostri curã gerit.

Simile.

Quãtò difficiliora se nobis offerunt, tãtò magis confidamus, q̃ Deus iuuabit nos.

Differt Deus auxiliũ suũ ad grauiores labores.

Cant. 8.

tam

A tam aſperã? Sed rationem reddit dicẽs, innixa ſuper dilectum ſuum: vt intelligamus, q̃ tantò adiuti fauore ſatis poſſumus aſcendere, & aliter nõ poſſemus. Quod explicans Bern. ita ait: Bernar. in
Fruſtra ſponſa nititur, ſi non innitatur: ſi autẽ innititur, innitatur ſuper eũ, qui omnia poteſt. Sanè cùm Deus iubet, vt aggrediamur ardua, ipſe difficultates oẽs complanare ſolet, ſicut cùm præcepit Hebræis, vt mare rubrũ, & Iordanẽ tranſmitterẽt: & quãuis hoc ita ſit, nihilominus tñ curat dæmon, vt oculos in difficultates ipſas conijciamus, & eas inſuperabiles exiſtimemus, neque perinde in Dei fauorẽ contemplemur. Cuius
B rei figurã habemus in Num. Vbi Rex Balaac tẽtans, vt Balaã populo Dei malediceret, dixit ei: Veni mecũ in alterũ locum, vnde partẽ Iſrael videas, & totũ videre nõ poſſis, inde maledicito ei. Sic igitur dæmõ conatur, vt oculos conijciamus in difficultates, quæ ſe nobis offerunt in adimplẽdis diuinis mandatis, non aũt in fauores, quos Deus dare ſolet ad has difficultates ſuperandas, tum ẽt mollitur, vt oculos conijciamus in delectationes vitiorũ, non aũt in ſupplicia ẽterna, quæ ipſis parata ſunt. Sic enim Hebræis ſaporem illũ reducebat in mentẽ ceparũ, quas comedebant in Aegypto, nõ autẽ ictus, & vulnera,
C quæ ipſis infligebantur in acerbiſſima illa ſeruitute, cũ cẽteris contumelijs, atque cõuicijs, cùm ẽt filiorũ interfectione ẽt ad matris vbera, uel in ipſo flumine. Cæterùm ne te terrẽãt difficultates, quæ tibi in cœleſti via, & itinere capeſcẽdo proponuntur, neque tanquã aſperã hmõi viam, & ſalebroſam repudies: ſiquidẽ quanto plures ſe offerẽt difficultates, tanto magis diuini fauores cumulabuntur, vt patet cũ his diſcipulis. Sanè nõ vacat myſterio, q̃ Chriſtus legem ſuã appellauerit iugũ, ſiquidem ipſe ẽt ſimul nobiſcũ iugum trahit, & manus ſuſtinet, & pondus: nã certè plurimum iuuatur bos laſſus, & macilentus,
D cùm alius ſibi adiũgitur fortis, & robuſtus in arando, vel curtũ trahendo: hic enim non ſolùm currum, ſed ẽt iugalem ſuum etiam ſecum trahit. Quis igitur formidabit iugum euangelicum tollere, cùm talem habeat ſocium, & comitem? Dicitur præterea iugum, quòd ſicut ſub iugo quaſi puluinus quidam apponitur: ſic etiam Deus fauores nobis ſuos, & cœleſtem quandam dulcedinem impartitur. Vnde Apoſtolus ait: Sicut abundant paſſiones Chriſti in nobis, ita per Chriſtum abundat conſolatio noſtra: ponit quidem Deus ſub iugo ſuo amorem, & charitatem, & ita non ſentitur iugum. Hoc voluit inſinuare Apoſt. cùm ait; Charitas benigna eſt, patiens eſt: addit, omnia ſuffert, omnia credit, omnia ſperat, omnia ſuſtinet.

Bernar. in Cant. 2.

Oĩa poſſibilia ſunt nobis diuina ope innixis.

Exo. 14. Ioſue 1.

Aſtus dæmonis.

Num. 23.

Conatur dæmõ vt difficilia videamus, & nõ Dei fauorem.

Exo. 16.

Exo. 5.

Exo. 1.

In domino cõfidamus in maiori etiam angſtia.

Matt. 11.

Deus adiuuat nos in laborib. tolerandis.

Simile.

2. Cor. 2.

1. Cor. 13.

Simile. Dæmon verò tanq̃ pessimus arator, non vtitur hmõi leuamẽ E
Dæmon fatigat eos, qui sibi obediunt. to sub iugo suo, atque idcirco defessos, & delassatos adfert eos,
Simile. qui eius premuntur iugo, quãuis hoc vix attendant, donec eo
Rom. 6. rũ mala iã prope immedicabilia vñr, sicut dr in li. Sap. Lassati
2. Cor. 4. sumus in via iniquitatis, & perditionis, ambulauimus vias diffi
Deus seruos suos honorat. ciles: ergo errauimus, &c. Veruntñ quãuis tam diuersum sit
Iob 1. iugũ Christi à iugo dæmonis, ita vt ex altero reportetur bea-
Dæmõ suos seruos decipendit. titudo sempiterna, ex altero verò ęternum suppliciũ, siquidem
Dæmõ eos pdit, qui sibi seruiũt. stipendia peccati mors, vt ait Apost. Gratia Dei vita ęterna:
Mali oculos in difficultates cõiiciunt, & non in præmium. innumerabiles tñ se submittunt dæmonis iugo, & pauci admo
Celsus, & Iulianus fi dei hostes. dum sequuntur Christũ, nec considerant, quod ait Apost. quæ F
Magna est tacitas nostra. vñr, tpalia sunt, quæ non vñr, ęterna. Quod si ét conditiones
Lucæ 17. vtriusque cõsideres, vehementer miraberis: etenim Christus
Serui Dei nõ cõiciũt oculos suos in præmia huius vitę, sed ęternæ. suos honorat, & commendat, vt patet in Iob, cùm dixit Deus:
Serui Dei plurimi faciũt, quod p. Christo patiantur. Nunquid considerasti seruũ meum Iob, q̃ non sit ei similis in
terra? Dæmon verò contra facit, & eos perdere curat, quasiq̃;
Deo dicere vr: quorsum tanti facis tuos paucos seruos, cũ ego
innumerabiles quos habeo, nihili faciã, sed pedibus conteram?
Quamobrem tã tyrannum dñm, qualis est dæmon, contemna
mus, qui nos ita pedibus conculcat, & Deo seruiamus, qui nos
tantopere honorificat, atque tã obnixè nobis fauet, vt ardua ét G
superemus, atque perinde laborẽ nostrũ compensat, ac si soli
laborassemus, & nil ipse præstitisset, neque fauorem aliquem
exhibuisset. Mali quidẽ, cùm sibi ante oculos proponant labo-
res, qui se offerunt in ascensu huius montis, ideſt supernæ bea
titudinis, & præterea nõ contineantur præmia sempiterna, se
totos voluptatibus permittunt, & carnis delitijs, ex quibus si-
bi vñr, statim præmiũ reportare, videlicet carnales ipsas dele-
ctationes, atque ita dicunt se malle pallerem iã in manu habe
re, quã perdicem volantẽ, vel se spem pretio nõ emere: atque
ita irrident seruos Dei, qui tã ardua, & laboriosa scandunt. His H
enim rationibus inductis Celsus, & Iulianus, acerrimi religio-
nis nostræ hostes, Euangelij philosophiã esse merã insaniam,
dixerũt, nilq̃; rebus humanis accidere infelicius posse, quam si
homines eius pscriptis vitã instituerẽt. Modo aũt multos Iu-
lianos, & Celsos reperire licebit, qui quãuis hęc ipsa verbis nõ
dicant: moribus tñ, & institutione vitæ dicunt. Cæterũ huic
quæstioni Christus Dñs satisfacit, cùm ait apud Luc. Regnũ
Dei intra vos est, hoc est regnũ Dei, quo Deus in mẽte nostra
regnans, ad summum bonũ, cui fruendo conditi sumus, proui-
dẽtia sua nos dirigit, & diuinitatis, & fęlicitatis suæ participes
efficit, non in rebus externis, sed intra nos esse quærendũ ait.

Cùm

A Cùm ergo hęretici illi vt pestilẽtissimi homines nõ gustarẽt istos interiores sensus, sed tantũ apprehenderẽt hæc visibilia & præsentia, brutorũ more, inde sane in talia absurda, & in tan tã stultitiam veniebãt: at verò Deus optimus maximus, qui in nobis regnat, docet nos quòd quãuis sit difficultas in scandẽdo hunc montẽ legis euãgelicæ & perfectionis, ipse tñ nos promouet & roborat atque vires nostras adauget & amplificat, vt possimus quantũuis ardua superare, imo & in vita hac gustemus quodammodo æterna gaudia, adeo vt sancti viri hic constituti in summis ẽt tormẽtis, sortem suã non mutarent ẽt
B cùm insignibus seculi principibus, cùm quodammodo iam pro cul positi, cælestis patriæ gaudia contueri videantur.

Solitudo quantum conducat ad vacandum Deo.

Solitudo quantũ cõducit, vt Deo vacemus.

Solitudo conducat.

1. Ioan. 5. Simile.

Solitudo multas peccandi occasiones tollit.

DVxit illos in montem excelsum seorsum. Vt gloriæ specimẽ illis oñderet, eos segregat à reliquo senatu Apostolico, & in solitudine statuit, vt intelligamus quantũ nobis conducat à tumultu separari, vt possimus rebus cælestibus, & diuinis vacare, & quã vtile sit ab humanis segregari, colloquijs, vt supernis
C verius, & vehementius incũbamus. Inter alias. n. multas cõmoditates hoc hẽt solitudo, q̃ innumeras præscindat occasiones peccandi: & certè si totus mundus in maligno positus est, vt ait Ioan. in 1. Canonica, q̃d nisi malitiã ex eius cõsuetudine exercere poterimus? Ferro aũt q̃d durius, q̃d oĩa domat, cõtũditq; metalla? Et tñ si diu in terra defossum iaceat, depositа & consumpta oĩ tandẽ duritie in mollẽ terrã reuertitur: ita cor durũ mollescit secedens in solitudinẽ. Solitudo peccãdi occasiones
D vno ictu amputat, dũ nec oculi hñt quòd cũ periculo videant, nec aures quòd turpiter audiant, nec lingua, cũ quo inania, & otiosa loquaẽ: denique si diligẽter vni tñ cordi custodiã adhibueris, oẽs alios peccãdi aditus solitudinis bñficio intercludis.

Lachrymæ nostræ acceptabile sacrificium sunt altissimo, quæ profundius, & celerius inueniuntur in locis solitarijs mẽ roribus aptis. Legitur quidem in lib. Gen. quòd Ana filius Sebeon cũ pasceret asinas patris sui in solitudine, inuenit aquas calidas. Ana ille est qui bestiales motus, & sui corporis sensus in solitudine pascit, eos auertendo ab amænis sensualitatis, & qui ita suos effrænatos motus comprimit, & continet in deserto pœnitentiæ, is inuenit aquas calidas, lachrymas scilicet Deo acceptas, in corde igne charitatis decoctas.

Simon dẽ Cas. lib. 4. cap. 4. Figura. Gen. 36. *Lachryme in solitudine inueniũtur.*

Solitudo quidẽ, vt ait Sene. ex animo esse dẽt, & quemad-

Sene. lib. 9. epistol. epist. 69. Simile. Hier. epis. ad Rusti. mo. de vi. for. to. 1. Hier. ad Cel. mat. de ratio. die viuen. di, to. 1. Hie. lib. 2. contra Iou. to. 2. Pythago. Stoici, Platoni.

modũ animalia quædã solent cubile suũ confundere sanè, & obscurare ne deprehendantur, ita tu in solitudine non eo esse dẽs quòd hominũ laudẽ aucuperis, vel eo q̃ de te hoĩes loquã tur, sed quòd tecũ ipse loquaris, sanaq; ac salutaria mediteris. Et D. Hier. ait, Mihi oppidũ carcer, & solitudo paradisus est. Quorsum quæso desideramus vrbiũ frequentiã? Moses quidẽ pastor ouiũ, in deserto pastor hominũ factus est. Et alibi ait, Eligito tibi opportunũ aliquẽ, & à familiæ strepitu secluſum locũ, in quẽ tanquã in portũ, ex multa curarũ & negotiorum tempestate te recipias, & in quo excitatos foris cogitationum fluctus, magna secreti tranquillitate cõponas, tm̃ sit ibi diuinę lectionis studiũ, & tam crebræ orationũ vices, tam solicita & attenta de futuris cogitatio, vt hac rõne reliquorũ negotiorũ secularium tps compenses. Idem ét alibi ait, Ad peccatorũ oc casiones amputandas, aptissima quidem est solitudo, cuius ét philosophi illi olim Pythagorici studiosissimi fuerunt, fugien tes oẽm strepitum atque tumultũ: quin & Platonici, & Stoici sese in templa recipiebant, vt ibi cõmodius, & attẽtius cõtemplandis cęlestibus intenderent. Plato ét contemptis suis oĩbus diuitijs, atque vrbis delicijs, in oppidulum quoddã se recepit, neque satis salubre, sed pestilentia ét infectũ, quo tum solitudi ne, tum laborũ oppressione magis, magisque vacaret, & virtuti, & contẽplationi. Denique vsque adeo plurimi philosophi, solitudinis extitere amatores, & strepitum oẽm fugientes, vt sibi oculos eruerent, quo à cõspectu harũ rerũ fluxarũ semoti, mens facilius interius cælestibus contẽplandis inuigilaret. Itẽ Gre. ait, si non prius à secretioribus cordis expellit importuna seculariũ multitudo curarũ, anima quæ interius iacet mortua, non resurgit. Nã dũ se per innumeras terrenorũ desideriorũ cogitationes spargit, ad considerationẽ sui sese nullatenus colligit: In his itaque inquietudinũ fluctibus, habitare sapiẽtiam non posse, cognoscens Iob ait, & mare loquitur, non est mecũ, nullus quippe eã plene recipit, nisi q̃ ab oĩ se abstrahere actionũ carnaliũ fluctuationũ cõtẽdit. Vnde Eccl. 38. dr̃, Sapiẽtiam scribe in tpe otij, & qui minoratur actu, ipse percipiet eam.

E

F

G

H

Solitudo à magnis philosophis plurimi habita.

Gre. li. 18. mo. c. 28. *Tumultus deuotionẽ impedit.*

Iob 18.

Eccl. 38.

Simile. Vt cælestia aũt gustemus, non solũ à malorũ conuersatione nos separare debemus, sed ét interdũ a bonorũ cõuersatione. Sanè nobiles aues nobiscũ nõ morãtur sed in desertis habitãt: siquidẽ cũ hoĩes ipsis tot laqueos intendant, ideo deserta petunt loca: sic igit̃ spũales uiri ad solitudinẽ pergunt, ut cũ Deo tractent. O felicẽ illũ qui solus ipse gemit scelera sua, & orat

Iul. Cæsar in solitudine positus. De Iulio q̃dẽ Cæsare ferunt, q̃ solitus esset

A esset dicere, se nunquã magis esse negotiosum, quã cum solus esset: dicebat ẽt nos talẽ societatẽ quærere dẽre, quæ nos meliores efficeret, & fugere eã quæ nobis noceret. Si inqt virorũ societatẽ quæro, inuenio eos ad malũ pronos, & q; si in aliquo sunt boni, in alijs non itẽ sunt: atque idcirco cũ solus sum, cũ mortuis uersor, eorũ opera lego, & facta heroica, atq; vigiliter & neruose nitor, eos imitari, aut ẽt si possim, eos excedere: sed viui me potius cõturbãt. Cõsidera obsecro huius gẽtilis verba.

Societas ẽt bonorũ interdum fugienda.

Boni etiã soli nõ sũt otiosi.

Nitere obsecro homo, vt solitudinẽ maxime diligas, & in ea tanquã exul verseris, siquidẽ vides qđ aliqui ẽt pro minoribus delictis quã tu cõmiseris, ꝑpetuo carceri mancipenẽ inferni. Sis vt arca testamenti quæ nunquã prodibat ex interioribus templi, & qñ per desertũ ibat, valde contegebatur: sic tu si necessitas te exire cogat, exito verecundo, & honesto vultu. Sanè Semei vita fruebatur, ne modo exiret ab Hierusalẽ, qui cũ leui de causa exisset, ideo perijt. In morte cõstitutus Iacob, dixit filio suo Ruben, Effusus es sicut aqua, ne crescas. Qđ applicari põt omnibus qui huc, & illuc distrahuntur, & dissoluti sunt. Sanè qui in solitudine se continẽt, breui tpe magnos sibi cõparat progressus. Hoc sibi voluit Dauid dicens, Qui habita re facit sterilẽ in domo, matrẽ filiorũ lætantẽ. Porro vt nos in solitudine cõseruemus, plurimũ cõducit nobis bonorũ librorũ lectio, quã tantopere Apost. suo discipulo Timo. cõmendabat dicens: Dũ venio, attende lectioni. Valde sanè conducit solitudo, vt cũ Deo negotiemur, siquidẽ Moyses non solũ solus fuit vt cũ Deo tractaret, sed ẽt in desertũ locũ se recepit, sicut etiã hodie videmus Christum ad montem discipulos hos ducere, neque eo solùm contentus fuit, sed ẽt voluit, vt nube tegerentur, vt Iesum viderent solum. Voleus quidem Deus cum Elia tractare, propheta se operuit pallio, quamuis solus esset, & in solitudine, ac ad os speluncæ, ne à rebus creatis posset interturbari. Sic Paulũ cui secreta reuelare volebat, visu per triduũ priuauit, ne ab aliquo visibili conturbari posset. Vnde Ber. ait, Experto crede, aliqd amplius inuenies in syluis quã in libris: ligna & lapides docebunt te, qđ à magistris audire non possis. An nõ mõtes stillabũt dulcedinem, & colles fluent lac & mel, & valles abundabũt frumẽto? Ex his igitur facile colligas quãtũ conducat cælestis meditatio, quæ in solitudine perficitur. Vnde etiã Christus hodie in montẽ cum discipulis ascendit.

Sæpe bonos libros versemus.

Exo. 24.

3. Re. 17.

Act. 9.

Ber. epist. 107.

Ioel 3.

Amos 9.

Psal. 64.

Cùm maxima Christianæ vitæ portio, in peccatorum fuga constituta sit, vix explicari potest, quantum ad hoc peccandi occasiones fugare conducat. Solitudo autem hoc maxime prę stat.

Cassiodo. stat. Hinc Cassio. nimia inq̃t turba vitiorũ sine certamine vin E
citur, qñ̃ solitudo gratiæ suffragatur, hoc est diuina gratia, quę
peccatũ oẽ repellit, solitudinis quoq; beneficio iu
Hist. Tri. uatur. Porro in hist. Trip. legitur, q̃ cùm aliqui sanctum quen
Solitudo quãtũ Dei seruis placeat, vbi eam gusta uerunt. dam eremitam per vim vellent ad Eũm deferre, vt eum sacro
presbyteratui initiaretur, & eũ sibi reseruaret, ipse fugit per so
litudinẽ, cumque eũ apprehendissent prope, sibi nares amputa
uit, & eas se insequentibus oñdit, atque dixit, q̃ si eũ nõ dimit
terent, & linguã & aures sibi præscinderet, ne solitudiné dese
reret, in qua tantopere deuitabat occasiones offendendi Deũ.
Sanè seruus Dei non solũ abstinere à peccatis dẽt, sed etiã F
oculos suos moderari dẽt, & cogitationes: ne huc atq; illuc di
Simile. strahantur. Qua in re venatorum solertiã imitari debent serui
Se in multa vana distrahere quã sit noxium. Dei, qui accipitris quem in manu gestant, oculos iniecto tegu
mento operiunt; ne facile circumuolantium auium, vel aliarũ
rerum specie exagitentur: hac enim arte oẽs eorũ inanes vola
Athana. tus, impetusque coercent, & quietis illis, mansuetisque vtunt̃.
Antonij Rem dicturus sum incredibilẽ, sed non minus veram. Sanctus
Exemplũ. Antonius Athanasio referẽte, viginti cõtinuis annis in quadã
domuncula siue specum reclusus, sic ab oĩ rerũ humanarũ cõ
mercio semotus vixit, vt cùm semel in anno familiaris quidã G
ei panes adferret, quibus solis vescebatur, ne vnũ quidẽ verbũ
Theod. in cũ commeatus illius delatore loqueretur. Theodor. verò in hi
hist. relig. storia religiosa, aliud non minus mirabile refert, nempe sanctũ
Exemplũ. quendam ex priscis illis Anachoretis, in cuiusdã montis latere
Oculi sint compositi. habitantem, qm̃ incaute aliqñ oculos in subiectam vallem di
misisset, vt arantes agricolas cerneret, catena ferrea collum ita
ligauisse, & depressisse, vt nunquam postea quidquã aliud nisi
Abbas Syl subiectam pedibus terram videre posset: Abbas Syluanus cũ
uanus. hortulum foderet, sic cuculla oculos tegebat, vt nil aliud præ
Exemplũ. ter terram quam subigebat cerneret. Vide igitur quantopere H
isti etiam in solitudine circumspecte viuerent.

Beatitudinem quantopere desiderare debeamus.

Negligẽtes sumus in gloria comparanda. ET *resplenduit facies eius sicut sol.* Sanè minima cogitatio q̃
Simile. de gloria habemus, facit ut eam remisse circa eius adquisi
tionem operemur. Hæc quidem quæ nunc ostenduntur, sunt
veluti vmbra beatitudinis sempiternæ, & tamen etsi minima
hæc essent, maximè tñ discipulos cõmouerunt: quantũ igitur
mirabilius erit, cum facie ad faciẽ videbimus Deũ in sua maie
state, & apertissimè? Si Hebræi tantopere ad promissionis ter
ram contendebant, quod fructus aliquos tñ eius regionis vi-

dissent,

A dissent, & dicerent exploratores, venimus in terrã, ad quã mi-
sisti nos, quæ reuera fluit lacte & melle, vt hĩ in Num. Et in Num. 13.
lib. Iud. scribitur quòd dicerent, vidimus eam terrã valde opu Iudi. 17.
lentã, & vberem, nolite negligere, nolite cessare: eamus & pos- *Spes præmij nos ad virtutẽ animat.*
sideamus eam, nullus erit labor: intrabimus in regionem latis-
simã, tradetque nobis dñs locum, in quo nullius rei penuria,
eorum quæ gignuntur in terra: quanto quæso verius hæc oĩa
de cælesti gloria dici possunt, & de illa terra viuentium? & tñ Gen. 19.
nolumus nos ad iter capessendũ animare. ò q̃ adhæremus ter *Hæc temporalia nos bis cælestia impediũt.*
restribus. Sane etsi Loth tam sanctus esset, & diceret ei Deus,
B q̃ vellet Sodomam euertere, nihilominus tñ præ terræ amœ- Heb. 13.
nitate quodammodo retineri videbatur, ò si Deus ad nos mit Simile.
teret cælitus aliquem, qui per capillum tractos ex his terrenis *Magnum erit gaudiũ quo in cælo fruemur, & iõ nos ad illud conseq̃dũ animemus.*
abstraheret, & mundanis affectionibus. Nam vt ait Paul. non
habemus hic manentem ciuitatem: Sanè vir peregrinus se so-
latur, quòd consideret quanta cũ lætitia sit à parentibus suis
recipiendus, vel ab vxore, vel à liberis, atque hac quidẽ consi-
C deratione labores quamuis ingentes, leues reputat: sic igitur nos
considerare debemus quanto cũ applausu in cælo simus reci-
piendi à patre nostro Christo, & ab eius matre virgine Maria,
& ab oĩbus sanctis tanquam fratribus. Hac quidem considera 2. Cor. 4.
tione se solabatur Apost. dicens, licèt is qui foris est homo no *Consideremus æterna, et tẽporalia spernemus.*
ster corrũpatur, tñ is qui intus est renouat̃ de die in diẽ. Et ad-
dit, id. n. quod in pñti est leue tribulationis nostrę, supra modũ
in sublimitate æternæ gloriæ põdus operatur in nobis, non cõ
templantibus nobis quæ videtur, sed quæ non vñr, quæ enim
videntur, temporalia sunt quæ autem non videntur, æterna.

Sanè si vniuersi hoĩes congregarentur & locũ aliquem deli Similia.
ciarum conflarent ad recreandũ, & postea congregarentur oẽs *Considerationes quibus aliquo modo gloria maiestatẽ intelligamus.*
cæli ciues, & alium facerent locum, an non tibi hic multo præ
D stãtior videretur? Quòd si præterea oĩum Dñs, & creator aliũ
constitueret, & designaret locum, an non hic tibi multo oĩum
præstantissimus videretur? hic igitur est locus quem supernus
conditor ad nostram habitationem nobis præparauit. Cuius
splendorem quodãmodo manifestans Deus Dauidi, sicut ho-
die his discipulis, admirans dixit. Quã dilecta tabernacula tua
Dñe virtutum, concupiscit, & deficit anima mea in atria Dñi, Psal. 83.
quasi diceret, nil supra, nil amplius desiderari põt. Cũ igitur
optimè omnium nouisset Deus cor nostrum, & desideria no-
stra, an non tibi vr̃ q̃ optimè nobis delegerit habitationẽ, quę
penitus appetitũ nostrũ satiaret? & ubi nil requirit à nobis am
plius posset, etsi cogitationi nostræ vela p̃mittamus? ò secor

diam

diam nostram detestabilem ! quippe qui cũ hæc credamus, ni E
hilominus tñ tam tepide ad hæc suspiremus & anhelemus cæ
lestia gaudia, nec velimus exiguos quosdã perpeti labores, vt
Simile. sempiternis his gaudijs perfrui possimus. Et certe res istæ mũ
danæ immaturæ sunt, & nobis potius ieiunitatem, quã satieta
tẽ pariunt, atque efficiunt vt minus ad cęlestia contẽdamus, &
Isa. 28. idcirco hæc contemnere debemus, sicut docet Isa. dicens, Pedi
Simile. bus conculcabitur corona superbiæ. Sanè quemadmodum qui
se vehementer diligunt, non sibi satisfaciunt, etsi literas accipiant amicorum, nec dona, nec crebras salutationes, sed tantũ
Seruus Dei nil præter Deũ exatiat. præsentia amici satiantur. Sic seruis Dei nihil satisfacit nisi F
Dei sui præsentia: atque ita semper ad cælestis patriæ anhelant gaudia, semper ad beatitudinem aspirant, contuentur &
prospectant. Sic sponsus dicebat, Ostende mihi faciem tuam.
Can. 2. Quantum igitur anima ad gaudia illa æterna suspirare debet?
S. Vincen. *Excellẽtia gloriæ.* Est sanè tam spatiosa hæc glorię habitatio, vt sanctus Vincentius dicat, ꝙ quisque beatus tantũ habebit spatiũ quantum
distat oriens ab occidente, & ꝙ cælum stellatum tantæ sit magnitudinis, ꝙ triginta & sex annis vix cursum suum conficiat, & tñ non potest conferri cùm cælo empyreo, à quo si molaris
aliquis lapis caderet, non huc perueniret in mille & quingen- G
tis annis. ò si iam versaremur in illis spatijs, hæc enim nostra habitatio angustissima est quædam cella siue lectus, vbi multi
præ tantis angustijs conquerantur dicentes inuicem, ne mihi
Isa. 28. quæso pallium adimas, iuxta illud Isa. Pallium breue est, vtrũ
D. Ant. que operire non potest. Narrat quidem sanctus Antoninus de
quodã sancto monacho, ordinis sancti Basilij, ꝙ à Deo optimo maximo multis & assiduis precibus sæpe contenderit, vt
sibi aliquid ostendere vellet, etsi minimum, de tam ineffabili
Exemplũ mirabile. beatitudine, sicut ostendit in transfiguratione: atque ita angelus ei apparuit dicens, vt in montẽ ascenderet, ibique oraret, H
& promissionem expectaret, apparuit autem ei pulcherrima
quædam auis, & cælestem quandã melodiam intonare cœpit
Beatitudo quã sit ad mirabilis. de opacissima & viridi arbore: quam cũ monachus audiuisset, in extasim raptus est: à qua reductus, iam amplius auem non
sensit, & sibi visa est res illa sonora & canora, atque admirabilis concentus quamuis parum durauerit suo iudicio: cùmque
ad monasterium reuerteretur, iam omnes mortuos inuenit
quos ipse nouerat, cùmque hanc rẽ monachis referret, libros
euoluendo inuenerunt quòd per centum & sexaginta annos à
monasterio abfuisset, & tñ ipse dicebat quòd sibi videretur eo
dem die exiuisse. Considera igitur etiam atque etiam qualis

futura

futura sit illa cælestis & angelica melodia, cùm hæc auicula tam dulce resonaret melos.

Si angeli vsque adeo excellentes sunt, vt vnum ex his dum taxat videns Ioannes se ante eum prostraret, & adorare vellet tanquam Deum: quem tamen prohibuit angelus dicens, vide ne feceris; Quasi diceret, ò Ioannes, ita ne me admiraris, quid si Deum videres? ecquid ante puerum vnum honorarũ Dei, qualis sum ego, tantopere te prosternis? Quid dicendum erit de cælesti illa beatitudine? O Christiane si cæli palatium modo adires, primum statim angelum tibi occurrẽtem adorares, existimans quòd ipse esset Deus: sicut rustico regis aulam intranti, videntur singuli magnates reges esse. Quid si videres, Archangelum, vel Cherubim, vel Seraphim? & sanè isti sunt prope nil in comparatione diuinæ maiestatis, iuxta illud Dauidis. Et substantia mea tanquam nihilum ante te. Et Isa. quidem dicit, Omnes gentes quasi non sint. Et Sap. 11. dicitur, Tanquam momentum stateræ, sic est ante te orbis terrarum, & tanquam gutta roris antelucani. Quæ cùm ita sint, viriliter labores omnes pro beatitudine assequenda perferamus, ad quod nos magnitudo præmij maximè incitabit, & quòd nos societas angelorum illuc ducere debet tanquam mendicum illum Lazarum. Quis quæso enarrare valeat iubilum illũ cælestis militiæ, in ingressu animæ iustæ in cælum? Et certè si quis amicus alicuius ex magnatibus, ad eius domum peruenerit, quam quæso benigne excipitur? hic soluit stapedã & calcaria, ille pallium ipsum subleuat, & ita singuli ipsi ad nutum deseruiunt: quid fore putas in sempiterna illa beatitudine?

Cœlestis musica quam sit suauis. Apo. 22. *Dei pulchritudo quanta sit.* Similitu. Psal. 38. Isa. 40. Sap. 11. *Præmium considerandum et difficultates oẽs superabimus.* Simile. *Gaudent plurimum angeli cum quis cælũ ingreditur.*

Sabbatho post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO TERTIA.

Pacem quantum diligat Deus.

ASSVMPSIT *Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum; & transfiguratus est ante eos.* Mat. 17. Mar. 9. Luc. 9. Tres quidem Euangelistæ scribentes hoc mysterium, conueniunt quòd Christus dixisset discipulis suis: sunt quidam de hic stantibus qui non gustabũt mortem

Discordias cuitemus. mortem donec videant filiũ hominis venientem in regno suo: E
ad quod promissum implendum sex dies expectauit, ne contẽ
tio oriretur inter eos, & secreto hos tres assumpsit, cũ non con-
Concordiã quãtũ dili gat Deus. ueniret vt plures interessent, & eos ad montẽ duxit, & transfi-
guratus est ante eos. Vnde colligas quam sit amicus Deus pa
cis & cõcordiæ, & quam sit inimicus discordiæ & dissensionis.
Acto. 4. Et certe de primitiua Ecclesia, dum primo illo lacte nutriebatur, dicitur in actis Apost. q̃ multitudinis credentium erat cor
Ioan. 15. vnum, & anima vna. Tanti quidẽ Christus hmõi pacem & cõ
cordiam faciebat, vt hoc præceptũ amoris & vnionis, præce-
ptum suum per quandam antonomasiam appellaret. Nec vero F
hoc pacis vinculum & amoris solùm est gratum Deo, sed ẽt
hominibus nil potest esse iucundius & vtilius. Quod quidem
Psal. 132. aperte sanctus vates declarauit, cũ ait, Ecce quã bonũ, & quã
Discordias seminare, et Lizania solet dęmõ. iucundũ, habitare fratres in vnum. Sed quã inuersæ sunt mo-
do rerũ vices? siquidẽ videas iã respublicas, vicinias, & domos
ipsas feruere dissensionibus & discordijs, quas communis ho-
stis dæmon superseminare nititur semper.
Concordiã & vnitatẽ quãtũ dili gat Deus. Vide quantũ Deus concordiam diligat, vt cùm sit trinus in
personis, est tñ vna essentia. Item vt ostenderet quam sit ami-
cus concordiæ & pacis, voluit in ipso homine tanquã recapi- G
tulationẽ quandã siue anachephaleosim omnium quæ cõdide
rat, cõstituere, unde non immerito paruus mũdus siue microcosmos est appellatus. Itẽ duas naturas in uno diuino suppo-
sito cõiunxit & unuit, sũtque in ipso Christo omnia mirabi
lia, tã quæ in cælo sunt, quã quæ in terra continẽtur; in quo
Isa. 10. impletũ est illud Isa. Cõsummatio abbreuiata inundabit iusti
Colos. 1. tiã. Et Apost. ait, q̃ est imago Dei inuisibilis, primogenitus
omnis creaturæ. Et certe ideo homo factus est, & ideo passus
est, vt nos omnes sibi uinculo quodã amoris uniret, utq; Eccle
sia militãs triũphantẽ imitaretur, de qua ait Regius propheta H
Psal. 121. Dauid; Cuius participatio eius in idipsũ, idest oẽs in gloria sũt
cõformes in amore & unanimes. Porro stulti hoĩes & impij in
Mat. 7. hoc à bonis differunt, ut ait Christus, q̃ illi super arenã ædifi-
cant, quę uaria habet grana sęgregata; at uerò hi boni & iusti,
supra firmã petram ædificant, quæ denotat stabilitatem & pa
cem, ac charitatem, quã inter se habent, sicut arena denotat
dissensiones & inimicitias. Hanc porro bonorũ uniformitatẽ
Psal. 133. declarauit sanctus uates cùm ait, Ecce nunc benedicite Dñm
Serui Dei sunt vnum charitate. omnes serui Domini, qui statis in domo Domini: & statim ad
dit dicens, Benedicat tibi Dñs ex Sion: ubi nota q̃ primo qui
dem cum multis uisus est loqui, & postea tanquam cùm uno,

vt

A vt intelligamus quòd serui Dei quamuis multi nnmero, tamẽ
sint unum charitate. Ex his igitur omnibus perspicuum est,
quantũ debeamus pacem & concordiam amplecti, & eam à
Domino frequentatis precibus quidem implorare, cũ sit Dei
donũ, iuxta illud Apost. Pax Dei quæ exuperat omnẽ sensum Phil. 4.
custodiat corda uestra in Christo Iesu, idest per merita eius.

Ciuitas quidem ciuium unitatẽ designat: sed heu quã mul *Ciuitas qd*
tę sunt ciuitates, quibus hoc non competit! videmus siquidẽ *significet.*
eas discordijs & dissensionibus plenas. Vide quęso quanta sit Simile.
formicarũ concordia, ex qua ait Plato, ciuitates didicerunt & Plato.
B respublicæ: Mirabile sanè est uidere quantũ inter se concor- *Formica*
dent, & quomodo se mutuo iuuent, & mutuo sepeliant: quod *exemplum*
ignominiæ & infamiæ uertitur ipsis hominibus, ut scilicet ab *dant ciui-*
hmõi animalculis quodammodo superari uideantur. Est sane *tatibus.*
pax & concordia tã pretiosa, ut Christus nasci noluerit eo tẽ- Luc. 1.
pore quo pax & cõcordia in uniuerso orbe maxime uigebãt.
Item pacem annunciauerunt angeli in eius sanctissima natiui Ioan. 14.
tate; tum etiam pacem dat Dominus his qui legem eius ser-
uant, tanquã inęstimabile quoddam donũ, iuxta illud Isa. Vti Isa. 48.
nam attẽdisses mãdata mea, facta fuisset sicut flumẽ pax tua.

C In hanc sanè curã coniuges maxime incumbere debent, ut
pacem seruent; & concors sit eorũ familia, non enim uelut
leo esse debet uir in domo sua, sed omnia Deo offerre, & dice
re cùm sancto propheta Dauide. Fortitudinem meã ad te cu- Psal. 58.
stodiam, quia suceptor meus es: quasi diceret, nolo me ujndi- *Pax inter*
care etsi possim, sed uires meas tibi offero. Item mulier si uirũ *cõiuges est*
iratũ videat, det locum iræ, & taceat donec ira deferueat. Et *Deo grata.*
uicissim aliquando maritus domo abscedat, & cùm Dauide
dicat Domino, Fortitudinem meam ad te custodiam. Porro
Apostol. pacem commendans, ait; Si fieri potest, quod ex uobis Rom. 12.
D est, cùm omnibus hominibus pacem habentes, date locũ iræ. *Pacẽ dili-*
Vbi nota quòd dicat, si fieri potest, & tamen in alijs hæc uer- *genter con-*
ba apponere non solet, ut intelligamus quòd aliquando se of- *seruemus.*
fert aliqua difficultas: sed tamen omnes uias perquisitare de
bemus, ut pacem habeamus. Et certe stulti homines cùm non
considerent pacis ualorem, idcirco media non exquirunt ad pa
cem habendam, prudentes uero contra se gerunt.

Cæterum duplicem constat esse pacẽ, aliam quidẽ Dei, &
aliam hominum, quod insinuauit Christus apud Ioannem di-
cens, Pacem meam do uobis, pacem relinquo uobis, non quo- Ioan. 14.
modo mundus dat, ego do uobis: pax quidem hominũ munda *Duplex*
rũ est, satisfacere effrenato appetitui, sumere uindictã de inimi *pax.*

cis,

Pax mundanorum, quam sit fallax.

cis, pax autem Dei est refrænare passiones, & appetere quod E
reuera bonum est & iustum. Porro mali etiam dicunt, quòd
appetunt pacem, vnde dicit qui vindictam quærit, quòd si ad-
uersarium interfecerit, dissoluentur omnes dissensiones: vir
carnalis etiam dicit, quòd si libidini satisfecerit, pacem habe-
bit: qui contumeliam accepit, etiam dicit, quòd non quiescet
nisi etiam vicissim aliam contumeliam intorserit, vel ignomi-
niam immiserit. Vide igitur quã cæcos teneat malos dæmõ.

Deus pacẽ diligit.

Amauit quidem Christus tantopere pacem, vt ad hanc, doctri
nam quam prædicabat, semper dirigeret: vnde iussit non furã
dum, non adulterandum, non perhibendum falsum testimo- F
nium, non concupiscendam vxorem, vel rem proximi sui, & de
nique mandauit, vt quod tibi non vis, alteri ne feceris.

Legem naturalẽ seruemus.

Componamus pacẽ sicut faciebat Moyses.

Quamuis Moyses varijs donis & prærogatiuis ornatus es-
set, & multa præclara præstitisset, vt cùm per tot annos pauit
gregem soceri sui, & ita se totum in deserto contemplationi
& orationi dabat. Item multos labores pertulit in educendo
populo de seruitute illa Aegyptiaca, & per desertum manudu
cendo: nihilominus tamen illud præcipue de ipso commenda
tur, quòd sæpe inter homines pacem cõponeret, & inter Deũ
& homines, ac maxime solicitus esset communis boni. Vnde G

Exo. 22.

dixit Deo Moyses, vt habetur in Exo. Aut dimitte populo
huic hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo quem
scripsisti. Quasi diceret, tanti facio, te eis parcere quam in li-

Gen. 18.

bro tuæ diuinæ prædestinationis me scriptum esse. Abraham

Pacẽ componere generosi est, & illustris viri.

etiam plurimum commendatur, propter magnum desiderium
eripiendi ciuitates illas de flamma voracissima, vnde & Deo
dicebat: Nũquid perdes iustum cum impio? absit à te, vt rem
hanc facias. Satis quidem nouerat quòd posset Deus separare
bonos à malis, sicut & fecit, at vero huiusmodi occasionem ca
ptabat, vt Deum ad clementiam incitaret, & pacem inter ipsos H
& Deum cõponeret: Satis igitur constat quam perfecti essent
hi viri, & quantum pacis essent studiosi. Non tamen ita se ge-
runt mali: siquidem cùm ipsi intra se pacem non habeant, ne-

Isa. 57.

que etiam eam componere nituntur inter homines. Vnde Isa.

Apo. 13.

ait, Impij autem quasi mare feruens, quod quiescere non po-
test. Et paulopost, Non est pax impijs, Et in Apo. habetur, Ne
que habent requiem die ac nocte, qui adorauerunt bestiam, id
est appetitus suos belluinos.

Mat. 20.

Pacem quidem commendabat Christus discipulis, vt eam
inter se conseruarent, & extirparent omnia quę discordiam ge
nerare possent & inuidiam. Vnde cùm filij Zebedæi ab ipso

postu-

A postularent insigniores sedes, noluit id concedere, ne alij discipuli indignarentur. Sanè quòd Iacob signa maioris amoris ostenderet erga Ioseph, quàm erga alios liberos, idcirco inuidia & discordia inter ipsos pullulauit: Vnde iam ferme moriens eos congregauit omnes, & singulis denunciauit quæ euentura essent ipsis: & quãdo accessit ad Iudam, ex cuius tribu sciebat venturum Messiam, per diuinam reuelationem noluit id aperte declarare, ne alij inuiderent ei, & ita discordia inter ipsos generaretur, sed obscure dixit, Non auferetur sceptrum à Iuda, &c. Sic ergo Christus etiam ne cæteri discipuli indignarẽ-
B tur, sex dies expectauit postquam promissionem transfigurationis dixerat.

Gen. 37.

Gen. 49.

Discordiæ fugiamus.

Dignitates in viris arrogantibus quam sint periculosæ.

Dæmon in montẽ superbiæ suos pertrahere nititur.

DVxit illos in montem excelsum. Sicut Deus suum habet montem in quem suos nititur promouere, scilicet in mõtem virtutis & contemplationis, vt ibi suauitate quadam cæleſtis dulcedinis oblectentur: sic dæmon suos nititur eleuare
C ad montem tumoris & arrogantiæ, & dignitatum mundanarũ, vt inde eos pniciosius præcipitet. Et certe in hoc dignoscitur, Deus ne an dæmon aliquem ad huiusmodi dignitates euexerit, quòd scilicet illos quos Deus euehit, collocet sub ipsa dignitate, hoc est, cognoscere eos facit quantum sit onus illud, & ita diligenter curant suo muneri satisfacere; at vero dæmon quos euehit, supra dignitates ipsas statuit, persuadendo ipsis quòd iam sibi debitæ essent, & quòd in præmium datæ sint illis, & vt quiete viuerent, tum etiam quòd rex vel alius princeps eas concesserit in præmium obsequiorum quæ ipsi præ-
D stiterunt, & tantarum diuitiarum quas insumpserunt, & ita de rigore iustitiæ suadet esse debitas. An non obsecro, hæc tibi maxima videtur stultitia, vt scilicet tibi persuadeas te pastorẽ esse factum, vt secure dormias, & gregem ipsum dilacerẽs? nõ id sane suadebat Apostolus nouo illi pastori Timotheo, cùm diceret, Tu vero vigila, in omnibus labora, opus fac Euangelistæ, ministerium tuum imple, sobrius esto. vide obsecro quot eum legibus obstringat. Sane Centurio quamuis gentilis intelligebat cui oneri subiecta esset dignitas sua, cùm diceret; Nam & ego homo sum sub potestate constitutus. Et certe dignitates ipsæ, onera appellari possunt. Vnde Deus de prælatis tractans apud Isa. ait; Et dabo clauem domus Dauid super humeros

Boni ad dignitates euecti conditiones.

Mali ad dignitates euecti insolentes.

2. Tim. 4.

Mat. 8.

Isa. 22.

ros eius: non ait quod clauem poneret in zona, sed in humero tanquam onus quoddam, & hæc est clauis onerosa regimi- E
nis. Væ illis qui clauem accipiunt, vt in ea sedeant, & ea tantũ
Dignitates onerosæ & periculosæ. se oblectent, obliuiscentes interim quæ ad eius munus spectant. Nec vero solùm dignitates sunt corpori onerosæ, sed ét animæ periculosæ, & præsertim nisi adsint ornamenta requisita ad munus debite exercendum. Hoc quidem insinuauit Isa.
Isa. 3. dicens: Apprehendet enim vir fratrem suum domesticum fratris sui, vestimentum tibi est, princeps esto noster: respondebit in die illa dicens, non sum medicus, & in domo mea non est
F panis, neque vestimentum, nolite me constituere principem populi. ò si homines cognoscerent suam insufficientiam, & huiusmodi responsionem darent, cùm ad dignitates inuitantur.
Viri sapiẽtes fugere solent dignitates. Prælati quidem medici esse debent, & chirurgi. Sed quot sunt Deus bone, qui postquam dignitatibus anhelarunt, & eas obtinuerunt, non sciunt necessitates subditorum, spirituales & corporales medicari? Intelligant igitur qui tales sunt, quòd si in infernum tendant, non liberabunt eos amici, nec fauores eorum qui ipsos ad huiusmodi dignitates euexerunt.

Mirabile sanè est videre quanta cùm siti desiderent insuf-
Dignitates quam auide multi appetãt. ficientes homines dignitates, & tamen Christus Dominus G
Ioan. 6. sciens q venturi essent vt facerent eum regem, abscondit se & fugit, vt habet Ioannes. Quid ad hoc dicent ambitiosi, qui tam cupide dignitates prehensant? Sanè in libro Iudicum habetur quòd ligna facere & constituere sibi vellent regem, &
Iudic. 9. supplicarunt oliuæ vt vellet huiusce modi munus subire: ipsa
Prudentes recusãt dignitates. verò recusauit dicens, nunquid possum deserere pinguedinem meam, qua & dij vtuntur & homines, & venire vt inter ligna promouear? dixeruntque ligna ad arborem ficum, veni, & super nos regnum accipe: quæ respondit eis: nunquid possum
H deserere dulcedinem meam, fructusque suauissimos, & ire vt inter cætera ligna promouear? locutaque sunt ligna ad vitem, veni, & impera nobis, quæ respondit eis, nunquid possum desere rere vinum meum, quod lætificat Deum & homines, & inter
Stulti statim et ignari dignitates amplectuntur. cætera ligna promoueri? dixerũtque omnia ligna ad Rhamnũ, veni & impera ac dominare super nos, & quamuis esset insufficiens, tamen acceptauit, & statim terribile quoddam & fatuum edictũ fulminauit dicens: venite, & requiescite sub vmbra mea: si autem non vultis, egrediatur ignis de rhamno, & deuoret cedros Libani. O rem prodigiosam, quòd scilicet viri sapientes & idonei recusent acceptare dignitates, & considerẽt pericula quæ in ipsis continentur, & tamen idiotæ & insufficientes,

A cientes, eas maxime desiderent. philosophus quidam Chrysippus dicere solitus erat, quòd nullus dignitates acceptare debebat, quandoquidem si rite & præclare suũ munus exercebat, displiceba hominibus, & si male munus sibi impositũ obibat, displiceret Deo. Vnde fit vt multi prælati hoc tpe iã eos quærant subditos, qui sibi nõ minus similes sint, quã ouum ouo, & ita vtrique ad nutũ suum viuant. Hinc cũ sanctus ille Moyses iniquo populo consentire nollet, & deprauatis eius moribus, quin potius ipsũ seuerissime reprehendebat & puniebat, coniurabant oẽs contra ipsum dicentes: cõstituamus nobis ducẽ, Chrysip. *Multi prælati similes sibi subditos quærunt.*

B & reuertamur in Aegyptum. Malebant enim reuerti in Aegyptum, & ibi ad libitum viuere quamuis in seruitute, quã in libertate viuere seruando sanctas leges, & ad promissionis terrã tendendo. Sic iam ferè fit vt subditi eos prælatos respuant, qui ipsos ad uirtutem dirigant, & viam ad cælum commonstrent. Num. 14. *Nimiã licentiã quærũt mali.*

Nolimus ambire mundanos honores & dignitates: nam sicut exiguum nauigium, passis velis tendens, & maximo cùm vento, periclitatur ne naufragium faciat, ac propterea circumspecte moderandum est: sic vtique circumspecte viuere debemus, & vigilanter, si dignitates habeamus: Quis igitur erit sa- Similitu. *Dignitates humana periculosissima.*

C piens, qui velit hmõi dignitates acceptare, in quibus si vel tantillum deuiaueris, in tantũ incurras naufragium? Non abs re igitur respondit Christus filijs Zebedæi: Nescitis quid petatis. Sũt quidem aliqui oẽs, qui sæpe à Deo contendũt vt ipsos ad aliquã dignitatem euehat, & postea permittit Deus vt sit illis in ruinam, iuxta illud quod dixit Dominus Pharaoni, In hoc posui te, vt ostendam in te fortitudinem meam. Sane dignitates his commendandæ sunt, qui sciant ipsas regere & guberna- Mat. 20. Exo. 9. *Dignitates benemeritis sunt dandæ.*

re; nec sufficit q̃ aliquis sit vir bonus, sed debet etiam regendi & gubernandi artẽ perfectè nosse: nã vulgo dici solet, q̃ aliq̃s

D sit bonus subditus, & tñ non est bonus prælatus. Sic videmus quòd aliquis nolit alicui bene morato salutem suam commendare, nisi sit in arte medica expertus, neque nauigium commẽdat amico quamuis optimo, nisi artis nauigandi fuerit peritus, sic ergo non erit aliquis aptus reuera ad prælaturam quòd bonus tantum sit, nisi fuerit etiam aptus ad regendũ: Vnde Sap. ait. Sicut qui mittit lapidem in acceruum Mercurij, ita qui tribuit insipienti honorẽ. Et sane talis insufficiens est sicut lapis qui per violentiã sursum scandit, siquidẽ natus erat vt deorsũ tenderet: sic enim tales viri indigni ad dignitates quodãmodo violẽter ascẽdunt, cũ potius nati essent alijs subesse. Quid quęso mõstruosius q̃ volare lapidẽ? Illud sane est, q̃ regat in- Similia. Prou. 26. Similitu. *Dignitas in viro indigno monstruosa est.*

sufficiens,& qui solùm per fauores ad eam dignitatem assurre E
xit. Vnde vulgo dici solet, Ille quidem ascendit, quòd multos
Simile. habebat fauores,& qui pro ipso negotientur. Si Deus tam exi
mios quærebat artifices, qui templum suum ædificarent,& ni
Exo. 31. hilominus ipse eos instruebat, vt habetur in Exo. quanto dili-
Prælati optimi deligantur. gentius ædificandum est templum spirituale, & curandum vt
eius artifices aptissimi sint, ideſt, prælati, quibus animarũ no-
strarum cura commissa est ?

Dignitates humanæ quanto cum labore adquirantur. Porro etsi periculosissimę sint dignitates, mirum tñ est,
quanto cùm labore comparentur: siquidem si litè vincere ve-
lis, si cathedram comparare, si gradum alicuius scientiæ, si be- F
neficium, si canonicatum, si prælaturam,& alia id genus, sudan
dum tibi plurimum est: & quod mirabilius est, postquam hęc
adquisieris, non tñ contentus es, neque appetitum tuum exa-
Sap. 1. tiant, sed in eadem remanes siti, qua antea. Vnde Sap. 1. dici-
Simile. tur; Transierunt omnia illa tanquam vmbra: sunt ergo isti in
Eccl. 34. star puerorum, qui cùm vmbra ludunt: & sicut Eccle. dicit,
Simile. Quasi qui apprehẽdit vmbram,& persequitur ventum. Et verè
ita est: nam certè omnia hæc mundana vñr similia his quę
arte magica fiunt, cuius beneficio apparent horti pulcherrimi,
labores, diuitiæ, & tñ cum hæc manibus attrectare volueris, G
nihil solidi extat, sed omnia euanescũt, sic hæc mundana sunt
Eccl. 1. Vanitas vanitatum,& omnia vanitas. Sed tamen nihilominus
mali ad eas obtinendas dignitates mundanas maximè conten
dunt, nec cõsiderant, quòd si dæmon eos iuuat, id facit, vt gra
Simile. uiori casu eos præcipitet: sicut astutus luctator pugilem suũ in
altum eleuat: vt eum facilius prosternat: & auceps etiã cum
Similitu. videt quiescentes aues, eas ad volandũ prouocat, vt ita ad rete
suum inducat. Vnde cùm videmus aliquem ad dignitatẽ ali-
quam ascendisse, qui tamen indignus ea est,& insufficiens, me
tuendum sanè est ne in breui eius pernicios⁹ contingat casus. H

Præterea permittit etiã Deus aliquando, vt qui tantopere
dignitates ambiunt, eas assequantur ad maiorem eorum con-
1. Reg. 18. demnationem. Sanè, 1. lib. Reg. habetur, ꝙ cùm rex Saul vel-
Dignitates aliqui nonnũquã obtinẽt, ad eorũ condẽnationem. let uindictam sumere de Dauide, idcirco ei filiam suã Michol
dedit in vxorem, dicens. Dabo eam illi, vt fiat ei in scandalum.
Sic ergo interdum indignus prælatus alicui Ecclesiæ permit-
titur, ad maiorem eius condemnationem, & confusionẽ,& vt
incidat in manus Philisthæorum. In Gen. quidem. habetur ꝙ
Gen. 46. cum sciret Iacob prosperitatem ipsius Ioseph, nihilominus tñ
cum timore in Aegyptum pergebat, quod constat ex eo ꝙ ei
dixerit Deus in via ne timeret, sed tuto ad filiũ Ioseph acce-
deret.

A deret. Timebat quidé Iacob ne prosperitas nimia Ioseph ipsum insolentè reddidisset, & ne fortasse ad dignitates eueheret fratres suos, in quibus perirent & superbirent. O sanctum timorem! ò si ita nos timeremus, quam diuersa capesseremus instituta. Certè vnusquisque rationem redditurus est de officio sibi commisto, vt optimè ait doctor sanctus. Ideo dicebat Abacuch; Super custodiam meam stabo. Hæc cùm serui Dei optimè callerent, idcirco multi ex his prælaturas, & dignitates renuntiarunt. Sanè cum timore acceptabat sanctus Iosue munus suum, adeo vt bis eum Moyses ad illud subeundum ani-

B maret, & incitaret dicens; confortare, & esto robustus, noli metuere, quoniam tecum est Dominus Deus tuus. Vnde constat quanto cum timore munus suum subiret Iosue: si enim id non esset, non erat cur eum Moyses hortaretur ad illud suscipiendum: Constat etiam ex his quòd quidquid est in vniuerso mũdo, parum valet sine Deo, & quòd quamuis idoneus aliquis sit ad aliquam dignitatem, nihilominus tamen nisi Dei seruus sit, parum poterit. De Dauide quidé scribitur, 1. Reg. Vidisti filium Isai scientem psallere, & fortissimum robore, & virum bellicosum & prudentem, & virum pulcherrimum? &

C quamuis hæc pulcherrima sint ornamenta, nihilominus tamé addidit, & Dominus est cum eo. Porro sapientes dignitates contemnunt, & respuunt, insipientes vero eas plurimum admirantur, & concupiscunt. Scribit quidem Seneca, quòd quando imperator Caius dignitatem quandam auferret à quodam senatore, eo dumtaxat quòd erat senex, conuersus statim ad famulos suos dixerit, vt sibi iam tumulum præpararent, siquidem non poterat absque munere, & officio viuere, sed iam sibi mortuus videbatur. mirum sanè est, quòd cùm nonagenarius esset, nihilominus tamen tam vehementi appetitu, & desi-

D derio dignitates appeteret. Quod cùm imperatori nunciatũ esset, iussit illi restitui illud munus, quod prius abstulerat, donec mortem cùm vita commutaret. Quòd hoc tanto appetitu dignitatum cruciaretur gentilis vir, mirum non videtur: at verò quòd Christiani homines fidei lumine illustrati, tantopere dignitates, & honores ambiant, & nisi eas consequantur, prę tristitia moriantur, hoc vero intolerabile est.

Dignitates timent serui Dei. D. Thom. 3. p. q. 67. ar. 8.

Abac. 2.

Iosue 1.

Dignitates serui Dei cũ timore acceptant.

1. Reg. 16.

Prælati timeãt Deũ.

Sen. li. 16. de breuit. vi.

Dignitates quantum appetant multi.

APPENDIX.

A*Assumpsit Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem.* Ex duodecim discipulis hos tres dumtaxat elegit, qui eius transfi-

Mat.20. Simile. 1.Cor.6. figurationi interessent, vt intelligamus quòd multi sunt vocati, pauci vero electi. Est sane gloria instar brauij, ad quod consequendum multi currunt, & pauci illud consequuntur. Omnes quidem currunt, ait Apost. sed vnus accipit brauium. E

In montem excelsum. Ascendamus nos vt gloriã videamus, 1.Cor.4. Simile. *Succumbimus facile.* siquidem Deus & angeli nos cõtuentur. Vnde Cor.4. Spectaculum facti sumus Deo, angelis, & hominibus. Si amicos tuos habes spectatores, animaris quidem, & præliaris viriliter, ne ignominiam, sed victoriam reportes, non animaberis, cùm te Dominus contueatur, & tota cælestis curia? An nõ pudefis, ꝙ statim tentationibus succumbas? & quòd vix dum gladium hostis distrinxerit, cùm iam victas ei porrigis manus, eiusque mandato te submittis? F

Duxit illos in montem excelsum. In altum duxit eos, vt intelligamus, quòd vt & in cælum ascendamus, debemus hic terrena deserere. Iubebat Dominus in lege ne comederent ex aue Leui.11. quæ volaret & nataret, vt intelligamus, ꝙ Nemo potest duo- Mat.6. bus dominis seruire.

Bonum est nos hic esse. Vbicunque sit Deus, bonum est homini habitare cum eo. Iob dicebat, Pone me iuxta te, & cuius Iob'17. Philip.4. uis manus pugnet contra me: Et Apost. ait, Omnia possum in eo qui me confortat. Et certe quòd homo sit cum Deo, est in centro suo & loco sibi accommodato, atque inquietum erit cor nostrum, donec ad ipsum reuertamur. G

Bonum est nos hic esse. Omnibus quidem hominibus placet gloria, attamen vellent quòd non perinde in edito loco sita esset & accliui, sæpe quidem multi hoc vellent, & vt absque labore in eam ingrederentur: non ita se gererent, si diuinę glorię valorem optime perpenderent, & considerarent: Etenim ea omnia quæ in hoc mundo pretiosiora sunt, & apud mortales plurimi fiunt, nil sunt, si ab beatitudinem illam conferantur, sed tantùm appetitum nostrum incitare videntur ad gloriam illã sempiternam, quæ est solidus cibus. Vnde Dauid ait; Tunc satiabor, cùm apparuerit gloria tua. Videas in quibusdam officinis siue tabernis, vbi aliqua pretiosa venduntur, solere fieri, vt quædam ex his minimi prætij, ante fores ponantur, vt extent tanquam monumentum aliquod & indicium earum mercium quæ intus venduntur: sic igitur quæ in hoc mundo vides pretiosa, sunt quasi indicium quoddam futuræ gloriæ. Ad quam nos perducat Deus, vt ibi simul cùm Angelis eum in æternum laudemus. H

Desideramus quidẽ gloriã, at vero nolumus pro ea sustinere labores. Similitu. Pſal.16. Simile. *Gloria est inæstimabilis.*

Sabba-

A

Sabbatho post I. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO QVARTA.

Superfluitates in ædificijs quomodo reprehendendæ, & in alijs huiusmodi.

B ASSVMPSIT *Iesus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum.* Mat.17.Mar.9.Luc.9. Attende obsecro quo dicat Petrus in hodierno Euangelio, Dñe bonum est nos hic esse, faciamus hic tria tabernacula: contentus sibi esse videbatur ex exiguis quibusdam tabernaculis. Vnde sanè docemur quantū superfluitates in ædificijs vitare debeamus, quibus tantopere multi student, non modo in domorum structura, sed ét aliorum locorum reparatione, cùm tamen natura paucis sit contenta. Sanè Alexander Magnus, cùm audiuisset Anaxagoram disputantem plures esse mūdos, gemebat, & C secum conquerebatur, quòd ipse nondum esset dñs vnius mūdi, & tñ huic tam inexhaustæ dominandi siti, satisfecit tumulus septempedalis in morte. Quod cùm ita sit, nitere tu ne ambitioni incumbas, & superfluis ædificijs, sed potius vitā tuam cum fine diligenter confer & compara. Et quia ad ampliſſima illa palatia cælestia tendis, noli in his angustijs immorari, & rebus puerilibus ac minimè duraturis: sed sicut viator quocunque lectulo contentus est in hospitio, cū vlterius pergere contendat, videlicet ad suauissimam domū suam, in qua delicatè D tractandus est: sic ét nobis ad cælestis patriæ amplitudinem, & suauitatem contendentibus, quælibet hic ét exigua ædificia sufficere debent. Vnde Apost. ait, Abraham demoratus est in terra repromissionis tanquā in aliena, in casulis habitādo cum Isaac, & Iacob. Expectabat enim fundamenta habentem ciuitatē, cuius artifex, & conditor Deus. Quod si hoc in terra sibi tam sæpè promissa faciebat, quid facturum putas cū in aliena versaretur? si ibi in casulis morabatur, & tanquam peregrinum se reputābat, quid faceret in alienis regionibus? Vnde merito dixit Petrus in hodierno Euang. Faciamus hic tria tabernacula: quasi diceret, ad vitam hanc tam breuem traducendam, nobis quidem sufficiunt quamuis sex simus, tria tabernacula,

Aedificiorum superfluitates, et ornamētorum reprehendūtur.

Exemplū prauum. Alex. Magnum.

Appetitus rerū tēporaliū qūo sit refrenandus.

Simile.

Consideremus nos ēē viatores. Heb.11.

Nos tanquā peregrinos reputemus in hac vita.

non indigemus magnis palatijs & castellis, neque varietate & E
amœnitate hortorum, neque huiusmodi alijs rebus caducis.

Porro vt dæmon nobis persuadeat superfluitates, & vani-
Æstus dæmonis. tates, vtitur hac arte, quòd scilicet hæc faciamus ad melancho
liam à nobis depellendam, & vt possimus animum tantisper
diuertere. Recordare obsecro quam affabiliter protoparentes
Gen. 3. olim fuerit allocutus, dicens: Cur præcepit vobis Deus, vt nõ
comederetis ex omni ligno paradisi? Quasi dicat, doleo quidẽ
vicem vestram, & quod tanto bono priuemini: siquidem esse
poteratis vt Dij, & satis poterat Deus hoc vobis cõcedere cũ
tam commodum futurum esset vobis. Sic etiam falso quodam F
Mat. 4. colore voluit tentare Christum in deserto dicens; Dic vt lapi-
des isti panes fiant: præmisit enim dicens, doleo quod vir tã
prudens & sapiens in his desertis locis commoretur, cùm pos-
set in Hierusalem honorifice prædicare, & Deo seruire: hic
enim tantum fame conficeris & macilentus redderis præ tãta
abstinentia, cùm tamen posses in altioribus occupari muneri-
Sub colore & pallio virtutis tẽtat nos dæmon. bus: neque enim existimo in toto terrarum orbe tui similem
posse inueniri, ac propterea notabilis esset & luctuosa absentia
tua & mors, & præsertim si præ tanta abstinentia morereris. vi
de igitur quomodo æstutus hostis sub pallio quodam amicitię G
& boni zeli, atque necessitatis nostræ tegit virus suæ tentatio
Sub specie necessitatis laqueũ tẽdit dæmon. nis, & tentat nos sæpe de huiusmodi superfluitatibus, & niti-
tur vt ad has exequendas multa sæpe committamus facinora.
Psal. 24. Sic enim videmus quòd aliqui sub quodam prætextu status
sui & familiæ, & sub titulo conseruandi honorem maiorũ suo-
rum, multa per fas & nefas committant. Satis hoc nouerat
Nil est adeo necessarium, vt nos cogat Deum offendere. sanctus vates cùm diceret: De necessitatibus meis erue me. Sic
etiam multi vulgo statim illud in medium adducunt, quòd ne
cessitas non habet legem. Et certe necessitas non debet nos ad
id perducere, vt Deum offendamus, nec tali necessitate nos H
Deus vnquam opprimit, vt ipsum offendamus. Quare potius
in Domino confidamus, & ipse liberabit nos, & nobis prospi-
3. Reg. 17. ciet, sicut fecit cum Elia famelico, & siti confecto, modo ipsi
3. Reg. 19. angelum cum pane mittendo, & aqua, ad vitam sustentandam,
In grauissimis etiam necessitatibus semper in Domino confidamus. & modo coruum, qui ei panem, & carnes adferebat. Quis vn-
quam dixisset, quòd angelus subcineritium quendam panem
præparaturus esset Eliæ? & quòd tam carniuora auis sibi car-
nes adferret, & Eliæ ministraret? Quis igitur erit tam barba-
rus qui etiã in grauissimis necessitatibus, in Domino non spe-
ret, cùm videat quantam suorum gerat prouidentiam, & eorũ
qui sicut Petrus, paucis contenti, dicunt, faciamus hic tria ta-

bernacula?

A bernacula? Audiamus itaque Apostolũ ita monentem, omnis inquit, qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, & illi quidem, vt corruptibilem coronam accipiant, nos aũt incorruptam. Non sanè illud curabat Petrus, vt scilicet in huiusmodi quæ ædificare volebat in monte tabernaculis, multa essent ornamenta ad illa componenda, vt nunc fit. siquidem si hoc tpe aliquem visitaturus accedas, dictu mirum quantus excitetur strepitus ad sellas honorarias hinc inde conquirendas. Refert quidem Diogenes Laertius, quòd cùm philosophus quidam ciuitatem quandã ingrederetur, in qua nundinæ erant, & mul
B ta vænum exponebantur, exclamauit dicens; dijs gratiam habeo, quòd nullis ex his indigeo. Vide igitur vir Christiane, quantæ tibi vertatur ignominiæ, si in tantis superfluitatibus resecandis, ab hoc gentili te vinci patiaris.

1. Cor. 9.

Aedificia et ornamẽta sint moderata.

Diogen. Laer.

Natura paucis est contenta.

Sanè tota Christi vita, lectio quædam fuit, vt ait Chrysost. qua eruditemur, ne maiora quam necessarius vsus exigat, requiramus. Itaque quando etiam nascebatur, non magnificas ædes, non locupletem matrem, sed pauperrimam, & fabro desponsatam elegit, & in tugurio nascitur, & in præsepio ponitur. Sic discipulos non oratores, aut prophetas voluit, nec ge-
C nere, aut fortuna claros, sed inopes valde atque ignaros. Mensa sua hordeaceis nonnunquam panibus, nonnumquam quos discipuli e foro emerent, referta erat. Recumbebat præterea in fæno, vestes viles, nec conditionem vulgi excedentes, induebat. Domum nullam habebat, cùmque de loco in locum transeundum pedibus iter faciebat, vt labore plerumque conficeretur. Nunquam in sede, nec in puluinari, sed in ipsa superficie terræ, modo in montibus, modo apud fontes solus sedebat, &
mulierem Samaritanam alloquebatur. Sic mediocritatem in mærendo nos docens, quando res postulabat, lachrymas effu-
D dit, terminos nobis in omni re constituens, vt quousque progrediendum esset non ignoremus. Porro de Antisthene ait Hiero. aduersus Iouinia. quòd cùm gloriosissime iam docuisset rhetoricam, audissetque semel Socratem, dixisse fertur discipulis suis: abite, & magistrum quærite, ego enim iam inueni: statimque venditis quæ habebat, & publice distributis, nil sibi præter palliolum reseruauit, ut autor est Xenophon.

Sed quis poterit declarare quanta hoc tempore sit in vestibus superfluitas? Ambr. quidem ait, q; plerosque mollioris cu
ra vestis effæminat, qui quasi graue onus ferre non possint, sericas vestes per terram verrunt, vsumque faciunt, vt amictus sit honori. Tenera aũt corporis cura, luxuque lasciuiarum, &

Mat. 1.

1. Cor. 1.

Mat. 8.

Ioan. 4.

Luc. 19.

Hier. li. 2. aduersus Ioui. to. 2.

Xeno. in Simpos.

Ambr. in Luc. 6. c. 7

cupiditate

cupiditate mollitos nequaquã cælestis aula suscipiet. Tum ét B
Chrys. in Ge.homi. 18.to.1. Chrys. ait, quòd multi non inuenientes satis accommodatum suo arbitrio pannum cõem,bombicino,texto Attalico,& consimilibus vtuntur indumentis . Non id suadebat Paul.dicens : 1.Tim.6. Habentes alimenta,& quibus tegamur,his contenti simus. Et Chrysost. in Genes. homil.37. to.1. alibi idé Chry.ait.Cũ excessus,& immoderatio in vestibus,ex superbia ferè,aut vanitate, ortum habuisse videatur,, pudore planè perfundi debent,qui eandé in consuetudinẽ ducũt, præsertim cũ leuitatis notã effugere oino nõ possint.Est.n.leuissimi hominis,talé habere consuetudiné,seque iactare, vt quidã faciunt,quòd in his rebus prodigi admodũ sint,cũ tñ multi nu F
Magna dissolutio vestibus. di incedant,& extrema cogantur inopia,& coangustentur. Et
Chrys. ad pop.hom. 19.to.5. alibi ait; Eò dissolutionis deuenit iã hæc immoderatio,vt qui eam effugere studeant, irrideantur à prodigis,& immoderatis, qui scilicet ignorant,aut nolunt intelligere,verũ ipsum ornatũ ab indumento potius animi,hoc est à virtute,quã ab indumẽtis corporis esse iudicandũ.Superflua quæque amputa:nã calceaméta qui supra mensuram pedibus adegerit, itinere certe
Simile. prolixiori,impedimenta sentiet:& vestimentũ induens,corporis staturam excedẽs,pari modo implicabitur:atque superfluũ vbique in eo quod satis est ad opportunitatẽ,inutile est.Vnde G
Chry.ho. 37.in Ge. to.1. procedere arbitraris,ait Chrys.adulteria,furta,rapinas,homicidia,aliaque innumera mala, nisi ex rerum superfluarũ cupiditate iuxta illud Apost.Radix omnium malorũ est cupiditas.
1.Tim.5. Tractans de hmõi superfluitatibus D.Ber.ait.Ex cordis the
Bernar. in Apolo. ad Guil. Abba. sauro sine dubio procedit quidquid foris apparet vitiosum:vanum enim cor vanitatis notam ingerit corpori,& exterior superfluitas interioris vanitatis indicium est.Mollia indumenta, animi molliciem indicant:non tñ curatur corporis cultus,nisi prius neglecta fuisset mens inculta virtute. Quid.n.à pueris,
Chrys. ad po.ho.47. to.5. ait Chrys.quæso differimus,ludentibus,& domos ædificanti- H
Simile. bus,nos nimis splendidas erigentes domos?nil, nisi quod & cũ pœna nos hæc facimus.Si vero nondũ rei vtilitatẽ cõspicimus, mirandũ non est,nondũ enim viri facti sumus:cũ aũt facti fuerimus,sciemus q hæc sunt puerilia, qñ & illa viri euadentes dimittimus: cum aũt pueri simus,seria esse putamus,& tectas
Imitamur pueros in puerilibus figmẽtis lusitantes. ac lutum coagmentantes,non minus magna erigẽtibus septa, soliciti sumus.Verumtñ statim pereunt,& collabuntur,& neque si starent,vnquã nobis vtilia forent,sicut nec istę splẽdidę domus nimis;cæli nãque ciuẽ admittere non pñt,neque cælestẽ habens patriã, in his mirari sustineret. Efficiamur itaque viri,quousque solo reptamus, in lapidibus, & lignis altum sapientes ?

A pientes ? Quousque ludimus ? Et vtinam tantummodo luderemus: Nunc autẽ & nostrã perdimus salutem;& sicut pueri, cùm in his studiũ agunt literis neglectis,multa sustinent verbera, sic & nos in his studium omne impendentes, dum spirituales exigemur disciplinas, tunc per opera nec quas præstemus habebimus,extremam dabimus vltionem, nec vllus erit qui nos eruat, siue pater,siue frater, siue quicunque. Sed hæc omnia quidem transibunt: ex his autem oriens tortura manebit immortalis,atque cõtinua. Quod & in pueris accidit,pueriles quidem ludos propter ipsorum torporem,patre funditus
B destruente,ipsos autem in continuo luctu constituente. Quid ergo altum sapis homo ? Quonam sublimis in curru veheris? Quòd te multorum trahit iugum ? & quid in lignis,& lapidibus tanquam rebus puerilibus,occuparis tam nimiũ solicite?

Pueros puto nimus, & nimis trudãt se puerilibus, & nos nil amplius facimus.

Delectationes corporales quantum incommodent.

D*Omine, bonum est nos hic esse*. Vsque adeo lætus erat Petrus videns magistrũ, & illos alios illustres viros,cũ tanta maiestate, vt obliuisceretur condiscipulorũ absentium, & cœ-
C lestis illius patriæ, ac propterea hic incolatũ ducere volebat, solùm præsentia contemplans. Quod etiam nobis sæpe accidere solet, siquidem humanæ delectationes,& corporales, ita nos à cœlesti via auocare solent,ac si non fuissemus ad cęlestẽ beatitudinem vocati. Sanè qui per amœnas vmbras ęstate iter faciunt,& per limpidos fontes, solent suum cursum in his occupati,retardare, atque ita sero ad hospitium suum deueniũt, non autem ita se gerunt,qui per asperas gradiuntur vias: Vnde ad occurrendum his incommodis permisit Deus, vt populus Hebræus affligeretur in Ægypto, vt hoc modo desideraret magis ad prõpriã peruenire patriam. Quamuis Iacob esset
D iustus, nihilominus tamen cùm bene tractabatur à Laban,cui piebat cum ipso libẽter manere etsi idololatra : vnde permisit Deus vt ipsum falleret, & sæpe defraudaret, atque ita statim desiderauit in patriam remeare, & eius societatem dimittere. Sanè sitis tam inexhausta populi Hebræi,effecit, vt aqua tam grata esset eorum palato, & quasi mel, vt habetur in Deut. Sic etiã Deus duxit Abrahã per labores varios,& asperitates, vt eũ doceret,q̃ salubrior sit via,& vtilior per labores,quàm per mundanas delectationes. Antequã Iacob in eas diuitias peruenire ad quas venit, vide quantopere laborauerit prius apud Laban. Vide ẽt per quot labores duxerit ipsum Ioseph,

Delectationes temporales nos in obliuionem ducunt æternarum.

Simile.

Gen. 30. & 31.

Deut. 22.

Delectationes peritulosa huius mundi.

Gen. 30.

Gen. 39.

priusquam

priusquam eueheretur ad tantum dignitatis fastigium: tum E
1.Reg.16. etiam Dauidem, antequam pacificè regnum administraret: He
bræos antequam promissionis terra fruerentur.

Et certè, vt quis libentius has mundanas delectationes sper
nat, plurimũ confert, vt oculos in ea conijciat, quæ sibi in mor
Simile. te euentura sunt, & in quãtos agones plerique tunc pertrahan
Considerãtes mortem fugiemus mundi gaudia. tur. Cùm perdix intra virgultũ delitescit, sentitq; circunstan
tes se canes, & præterea prospectat circumuolitantem accipi
trem, sentitq; venatores virgulta omnia explorantes, & ferien
tes, quid faciet misera? Sic planè quid te misero fiet in hora
mortis; cũ adhuc anima latet in corporis virgulto, & tñ multi- F
Vide quantas secum angustias mors adportet. tudo peccatorũ eam circunstat, & dæmonũ, atque mortis angu
stiæ eam ferientes exire compellunt, vt hoc pacto in venatorũ
hostiũ manus incidat, & pro momentaneis huius vitæ delitijs,
tormenta incurrat sempiterna? O te infelicem peccatorem,
quantò aliter viueres, si hæc diligenter apud te perpenderes.

Mũdi delitias despicemur. Serui quidem Dei, mundanas delectationes cõtemnentes,
sæpe gemũt, & suspirant, contẽplantes ęterna illa gaudia, qui
bus beati in cœlo fruuntur, & tñ videntes se adhuc in hac mi
Simile. seriarũ valle exules: sicut qui in carcere versantur, tristantur
multo magis cũ tripudia aliqua, & festos dies in ciuitate cele- G
Psal. 141. brari sentiunt. Vnde Dauid dicebat; Educ de custodia animã
meã ad confitendũ nomini tuo, me expectant iusti, donec re
tribuas mihi. Sanè gaudia illa cœlestia verè possunt appellari
gaudia, hæc enim nostra vana sunt, & tormentũ potius pariũt.
Isaiæ 24. Vnde Isa. ait; Ingemuerunt omnes, qui lætabantur corde: ces-
Gaudia huius vitæ q̃ sint vana. sauit gaudium tympanorũ, & quieuit cætus lætantiũ: sanè læ
tari corde, est se ex animo humanis voluptatibus tradere. Por
rò cùm cor nostrũ sit ceu hortus quidã, plantemus in eo non
ramos cũ floribus, id est huius seculi delectationes, sed potius
virtutes, quarũ præmia in sempiternũ durabunt. Hoc quidem H
Psal. 125. sanctus vates probè nouerat, qui dicebat; Qui seminant in la
Eccles. 3. chrymis, in exultatione metent. Et Eccl. quidẽ dicit; Tempus
Gloria, gaudia, & inferni pœnas meditemur. plorandi, & tempus ridendi: hic igitur plorandũ est, vt in pa
tria in sempiternum ridere possimus. O si Deus nobis oculos
aperiret, vt videremus gaudia, quibus illic fruunt, qui hic pœ
nitentes vixerunt: & tormenta, quæ patiuntur, qui hic in deli
tijs fuerunt! filij huius seculi, dicunt boni, vident cruces no
stras, nõ consolationes nostras: vident delectationes malorũ,
& non interiores afflictiones, ét interdum in hac vita, siquidẽ
aliquando hic incipiunt gustare tormenta illa sempiterna.

Plurimum fallebatur Petrus eligens sibi habitationem in
monte

A monte Thabor, non considerans quantò felicior habitatio eũ in patria maneret, vnde optimè dicunt Euangelistæ Marcus, & Lucas, quòd nesciret quid diceret. Multi etiam sunt, qui in hoc Petrũ imitantur, ardentissima quippe felicitatis siti laborantes, non alia tamen, quam huius mundi bona esse putant, quibus flagrantissimam animæ suæ sitim sedare queant: non intelligentes, quòd amicis suis Dominus absconditum manna porrigere soleat, qđ cordis nostri sitim, & famẽ sedat, quodq; omnem mũdi suauitatem, & dulcedinem superat. Sicut enim aqua maris, omnium fluuiorum, & fontium (quæ latissimè

B per terrã funduntur) aquas sine vlla mensura superat: ita planè immensum illud, & infinitum bonorum omnium pelagus, infinitis partibus vniuersam omnium bonorum mũdi copiam superat: atque ita maiorem piorum animis oblectationem, quàm illa omnia in unũ collecta, in unum coniuncta, in unum conglobata, prębere potest.

Mare. 9. Lucæ 9. *Obliuiscimur aterna pro temporali.* Simile. *Bona aterna in infinitum excedũt hæc tẽporalia.*

Ostendere volẽs regius Propheta quãto accenderetur desiderio Deũ videndi, dicebat: Quemadmodũ desiderat cervus ad fontes aquarũ, ita desiderat anima mea ad te Deus. Porrò Aug. ait; Si tantopere miserrima hæc vita à plerisque amatur,

C quæ tantis laboribus, & calamitatibus confertissima est: quantò magis votis omnibus expetenda est, atque à nobis diligenda sempiterna illa vita, & beata? in tantã sanè deuenimus propter scelera nostra miseriam, ait Greg. vt vix conarum vllum adhibeamus ad cœlestem beatitudinem, & patriam comparandam. Constat enim oĩa naturæ beneficia, atque adeo totã huius mundi fabricam ad hoc potissimũ institutã fuisse, vt tanti operis contemplatione, in cõditoris, & benefactoris nostri admirationem, & amorem raperemur: consiliũ itaque dñi fuit hisce rebus, velut inescare nos, vt bonis corporis quorũ tã aui-

D di sumus, allecti, fidẽ simul, & amorẽ in pectore nostro nutriremus, & è corporis ad animæ salutẽ, per hæc ipsa transitum faceremus. Sed quid nos tandẽ facimus? adeo terrenis rebus addicti sumus, adeoq; præpostere rebus quidem ipsis conditis vtimur, vt ea solùm, quæ corpori salutaria, ac commoda sunt, auidè consectantes, quæ menti salutẽ adferre possunt, tanquã inania, & nil ad nos pertinentia, respuamus, cùm tamẽ horum gratia cætera omnia fuerint instituta, quodq; lõgè grauius est, sunt & alij, qui non modo pij benefactoris memoriam deponunt, sed ipsis etiã beneficijs in eius iniuriã abutuntur, quemadmodum ipse per Prophetã quæritur: Saturaui, inquit, eos, & mœchati sunt, & in domo meretricis luxuriabãtur. Itaque

Psal. 41. Augustſ. de tẽ. ser. 113. to. 10. Gregor. in Euang. homil. 36. Lud. Gra. *Rebus temporalib. nimium incũbimus.* *Temporalia aternis anteponimus.* Hier. 5.

abun-

abundantia, quæ illis domini sui beneficio contigerat, & quæ E
ad donantis laudem inuitare debuerat, iuxta quod scriptũ est;
Psal. 21. Edent pauperes, & saturabuntur, & laudabunt dominum, qui
Beneficijs Dei abutimur. requirunt eum; illis quidem non laudandi, sed luxuriandi, &
præcepta Dei violandi, occasionem præbuit. Quorum impu-
dentia non video, cui melius comparari possit, quàm peruersi-
2. Reg. 10. tati Hannon Regis filiorum Amon, quem cùm Dauid hono-
ris gratia, propter amicitiam quam cum patre eius habuerat,
legatis missis visitaret, & de patris recens defuncti morte con-
doleret, tantum abfuit, vt gratiam pro gratia rependeret, vt le-
gatos pro exploratoribus habens, rasa dimidia barba eorum, F
præcisissq; ad medias vsque nates vestibus, turpissimè fœda-
uerit, atque à se cum insigni ignominia dimiserit.

Christus bonum subditum, & bonum prælatum repræsentauit.

Prælati, & subditi quales esse debeant. *Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite.* Declarant sane hæc verba quam egregium subditum, & prælatũ actione sua Christus egerit, & repræsen-
tauerit. Bonum quidem agebat subditum, siquidem pater ait;
Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Et G
egregium prælatum referebat, quandoquidẽ nos erudiendos
Mũdus in prælatos, & subditos distribuitur. ab ipso dicit, cùm ait; Ipsum audite. Et sanè totus hic mundus
in pastores, & subditos distributus est: vnusquisque ergo mu-
nus suũ sedulo curet. Porrò loquens quidẽ Isa. de Christo ait;
Isaiæ 16. Emitte Domine agnum dominatorem terræ, de petra deserti
Quæstio. ad montẽ filiæ Sion. Sed cur obsecro euangelice vates, ipsum
Respon. appellas dominatoré, & ex alia parte vocas agnum? Id sanè fa-
cit, vt ostendat quam egregiè obedientem subditum, & præci-
pientem prælatum egerit, & quomodo doceat prælatos pru-
denter dominari, & subditos mansuete obedire. Quasi dice- H
Quõ prælati præcipere, & subditi obedire debeant. ret: Mitte obsecro ętерne pater, filium tuum tanquam Dñm,
vt doceat quomodo prælati regere debeant: & mitte eũ tan-
quam agnũ, vt subditos doceat quomodo debeant obedire; &
ita vna inter præcipuas causas, propter quas in hunc mundum
missus est, hæc fuit. Cæterum ꝙ obedientem subditũ referret,
Isaiæ 53. apertè constat ex illo Isa. Quasi agnus corã tondente se ob-
mutescet, & non aperiet os suũ. Quod autem egregiũ referret
Ioan. 10. prælatum, ipsemet apertè testatur, cùm dicit apud Ioan. Ego
sum pastor bonus. Siquidem adeo fuit bonus pastor, vt animã
4. Reg. 2. suam pro ouibus posuerit. Sanè cùm Elisæus vidit Eliã ascen
dentem, clamabat dicens: Pater mi, pater mi, currus Israel,

& au-

A & auriga eius: vbi notandum est, quòd cùm bis eum patrem vocauerit, nihilominus tamen etiam eum appellaret currum, & aurigam Israel: vt inde intelligamus, quòd prælatus debet esse pater in gubernando, & auriga in regendo, & currus ad patienter perferendos subditos. Hæc verò omnia appositissimè Christo conueninnt. Quis enim vnquam pater tanta patris viscera filijs suis ostendit? Quis cum maiori æquitate gubernauit? Quis ita humeris suis portauit subditos, ac ipse? Considera obsecro quomodo fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem, adeo vt obliuiscereturcibum corporis, propter

Prælatus faciat, & præcipit.

Ioan. 4.

B cibum ouium suarũ, & oues perditas semper quæreret. Cæterùm quam ornatus procedit pastor pera sua, retibus, sale, canibus, & alijs huiusmodi, ad commodum semper sui gregis? & tamen ipse frusto quodam hordeacei etiam panis ad corpus suum sustentandum, contentus est, & rustico quodam condimento. Quod si roges, dic bone pastor, quorsum ita oneratus incedis, cum tanta suppellectili pro ipso grege, & tamen tu ita parce victitas? Vtique respondebit, valeat modo grex, ego enim qualicunque cibo contentus ero. Sic de Christo, ait Paulus; Christus assistens Pontifex futurorum bonorũ, idest

Prælatus se ipsum obliuiscatur, vt ouium reminiscatur.

Hebr. 11.

C Christus est pontem faciens futurorum bonorum. Admirabilis certè Pontifex fuit, siquidem per triginta, & tres annos pontem nobis fabricauit, vt oues traduceret hinc ad cœlum. Huncautem pontem vitam Euangelicam, de qua verbis, & exemplis præcepta tradidit, esse constat.

Pontẽ nobis fabricauit, gregi videlicet suo, Christus.

Ipsum audite. In hac via præsentis vitæ difficili, salebrosa, & aspera, ait Cyrill. mille occurrunt pericula, discrimina mille, quæ impedimento plerunque sunt nobis, ne optatã nostri callis contingamus metam, sed alio nos diuertunt, & deducunt in perditionẽ. Itaque summopere opus est nobis ad peragrãdam

D huius nostræ peregrinationis semitã, recto duce & bono, qui & viæ nõ sit ignarus, & libens velit nos omnibus his exemptos periculis, incolumes ad constitutã nobis ciuitatem perducere. Verùm quod multis optandum nobis esset votis, & ingenti labore perquirendũ, vltro nobis offertur: nã pater æternus eum nobis dat, vt ipsum audiamus, & ipse ét fatetur se magistrum nostrum, cùm ait apud Ioan. Vos vocatis me magister, & domine, & bene dicitis, sum etenim: insuper vita eius, atque doctrina talis est, vt per Ioan. dicat; Qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ: De malis quidem, & peruersis dictũ est; Nesciuerũt, neque intellexerũt, in tenebris ambulant, ignorantiæ videlicet, & vitiorum. Tantum autem

D. Cyrill. in Ioann. lib. 5. c. 18.

Cùm oues tãtoperepericlitẽtur, oportet pastorem dilẽgẽtem esse.

Ioan. 13.

Psal. 81.

Mali in tenebris ambulant.

incom-

incommodum euitat, quisquis Christū sibi ducem constituit: E
nam qui illum sequitur, nō ambulat ipse quidem in tenebris,
sed habet mandata illius tanquam ardentem faculam viæ suæ
Psal. 118. indicem, & cum Propheta lætus Deo concinit: Lucerna pe-
Prædicator faciat quæ alios docet. dibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis. Consequi-
tur faciendo eius doctrinam, & executioni mandando eam lu
men vitæ, quod interius animam illuminans, perducit illam
tandem ad lucidam viuorum regionem.

APPENDIX.

F

Terrena contemnamus, si cœlestibus frui volumus. IN *montem excelsum.* Ducit illos in montem, vt gloriam eis ostendat, vt intelligamus, q. hæc terrena deserere debemus, si frui volumus cœlestibus. Videas aliquas castaneas, & nuces, quæ difficile mundari possunt, propterea q. corticem habeant nimiū nucleo adhærescentem; vnde dicere solemus non perinde bonas esse, quod cū magna difficultate corticem excutiant. Sic planè non est laude dignus vir Christianus, qui mundo nimiū adhæresc it, nec eius amorem à se excutit. Videas enim aliquos, qui ita diuitiarum tenaces sunt, vt eleemosynam nullam largiantur, nec faueāt necessitatibus proximorum, etsi in G
magna eos afflictione positos conspiciant: hi sanè sunt instar nucum, quæ corticem nimis tenacē habent. Alios videas vindictæ fumendæ incūbentes, vel ludo, vel venereis delectationibus, vel blasphemijs. At verò si huiusmodi pertinacē corticem à se excutiant, fructus erunt vtique diuina mensa digni.

Vt Deo fruamur, mundanis non debemus inhærere.

Transfiguratus est. Gloriæ quidem specimen quoddā edit, vt nos ea posset inescare, cùm nouerit nos plurimū allici præ-
1. Reg. 17. mijs. Vnde Dauid interrogabat, quid nam daretur viro, qui
Præmio incitari solemus. cum gigante in arenā descenderet: cùmq; de præmio certior
redditus esset, statim se ad prælium accinxit. Item vti Hebræi H
animarentur ad terram promissionis ingrediendam, propositi
Deut. 11. ipsis fuerunt admirabiles fructus illius regionis.

Sanè in hac transfiguratione pro honore suæ Ecclesiæ re-
spondit Christus: siquidē & gētiles nos irridebant, quod, vt ait
1. Cor. 1. Pau. prædicemus Christum crucifixū, & ita stultos nos reputa
Transfiguratus est Christus ad honorē suę Ecclesiæ. bant. Sicut modo irriderent puellam aliquam, quæ connubio
iuncta esset cū viro, iuxta opinionem hominū diuite, & tñ nu-
dus, & pauper incederet, & viueret. Quamobrē hodie Chri-
stus se induit non veste serica, sed veste gloriæ, atque se collo-
cat, nō inter duos latrones, sed inter duos insignes prophetas,
vt ita ecclesiam suam animaret, & ad altiora promoueret.

Dominica

A

Dominica II. Quadrageſimæ.

CONCIO PRIMA.

Liberalis remunerator eſt Deus, laborum pro ipſo collocatorum.

ASSVMPSIT *Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrē eius, & transfiguratus eſt ante eos.* Mat. 17. Mar. 9. Luc. 9. Sanè tres Euangeliſtæ, qui hāc hiſtoriā narrant, dicunt, q̄ hi duo illuſtres viri, videlicet Moyſes, & Elias interfuerunt in Transfiguratione, quin & Luc. ait; Erant autē Moyſes, & Elias viſi in maieſtate; vnde conſtat quantū ſplenderent, qui tñ in mundo grauiſſimas perſecutiones propter Deum paſſi ſunt: ſimul ét conſtat quomodo coronentur labores propter Deum tolerati, & quomodo eos Deus ſoleat remunerari, qui pro nomine ipſius patiuntur. Quamobrem gaudere debes in laboribus, quos propter Deū ſuſtines, ſiquidem eos Deus tibi cumulatiſſimè compenſabit, cùm te tāquam inſtrumentū quoddam ſuū, ſibi videatur delegiſſe. Sanè virga Aaron, baculus erat paſtorilis, vt cæteri, & tñ cùm Deus eam ſibi tanquā inſtrumentū quoddam ſuum aſſumpſiſſet, idcirco eā ita honore afficit, vt in arca ét ſanctuarij collocauerit, ad quā niſi ſummus ſacerdos accedere poterat nullus, & is quidé ſemel in anno accedebat cum maxima quidem reuerentia, vt ait Apoſt. Si igitur Deus inſenſibilem virgā ita honore afficit, cùm eā ſibi inſtrumētū delegerit; quid mirandum eſt, ſi hodie in maieſtate viſi ſint Elias, & Moyſes, quos Deus aſſumpſerat ſibi tanquā inſtrumenta quædā mirabiliū ſuorū patrandorū? Quid ét mirum erit, q̄ tuos labores cumulatiſſimè compenſet, qui aridā virgam, & inſenſibilé ita honorat, etſi nullos pro Deo labores pertulerit? His igitur cō fiderationibus ſuffulti ſerui Dei tot pro Dei gloria labores ſuſtinebant, cùm viderent hoc pacto Dei laudem, & gloriā longè, lateq; diffundi. Atque ita Iob neque paupertas, nec infirmitas, nec ſterquiliniū, neque ignominiæ, poterant à Deo ſeparare: neque Tobiā cæcitas, paupertas, iniuriæ: neque Paulū carceres, vincula, verbera, naufragia, tyrannides: neque ét multitudo reuelationū ipſum extollebat, nec copia tentationū opprimebat. Sed oēs hi ſerui Dei conſtantes ſemper perſeuerabant in diuinis mandatis, & amore, adeo vt homines eos videntes, laudarent Deū in ſanctis ſuis. Cùmq; hi ſerui Dei intelli-

B Lucæ 9.

Labores propter Deum tolerati, q̄ ſint glorioſi.

C Figura.

Hebr. 9.

Optimè q-dē remunerat Deus labores pro ipſius nomine toleratos.

D Iob 1.

Tob. 2.

2. Cor. 11.

E

gerent quã bonus remunerator sit Deus, idcirco inuicto quo-
Simile. dam animo in diuino obsequio persistebant. Sic igitur nos ẽt
Labores propter Deum tolerati, egregiè compensantur. præmijs amplissimis afficiet, si pro ipso labores patienter toleremus, quantumuis mundus nos despicabiles, & cõtemptibiles existimet, sicut hos seruos Dei existimabat, & tñ hos mõ in maiestate conspicuos ostendit. Cùm ergo tã liberalem habeamus remuneratorẽ, gaudeamus in laboribus, cùm his tam eximia parata sint præmia; simusq; instar vrsi, qui se ab apibus uulnerari sinit, modo suauissimum degustare mel possit.

Visi in maiestate. O felices ignominias, quas in tantam maiestatem commutauit Deus! Et certè honores mundani citiF
simè præteruolãt, nõ ita diuini. Recordare obsecro quanta cũ
Iudith 1. pompa procederet Holophernes, & tñ quam ignominiosum breuiter habuerit finem. Vide ẽt quo redactæ fuerint pompæ illæ Darij, Xerxis, Alexandri, & Imperatorum Romanorum.
Eccles. 40. Optimè igitur Eccl. ait; Omnia quæ de terra sunt, in terram conuertentur, & omnes aquæ in mare conuertentur: subsistãtiq; iniustorum, sicut fluuius siccabuntur, & sicut tonitruum magnũ in pluuia personabunt: nõ ita serui Dei, sicut hodie videmus in his sanctis viris. Hos quidem varios successus visus est
Honores mundani, quam sint caduci. significare Deus optimus maximus, cũ dixit Ezech. Cùm in- G
Ezec. 46. trauerit populus terræ in cõspectu Dei solennitatibus, qui ingredietur per portã Aquilonis vt adoret, egredietur per viam portæ meridianæ: Porrò qui ingredietur per viã portæ meridianæ, egredietur per viã portę Aquilonis: nõ reuertetur per viã portæ, per quã ingressus est. Quid igitur nos docet his verbis, nisi qđ qui hic ingredietur per portã Aquilonis laborũ, & ignominiarũ, postea egredietur per portã meridianã iucũditatis & gloriæ: qui verò ingredietur hic per portã meridianã deli-
Qui in hac vita in delitijs versantur, in alia ingemiscent. tiarũ, in alia vita per portã Aquilonis exibit, vbi erit fletus, & H
stridor dentiũ? Sanè nõ egredimur è mundo, per quã ingressi sumus portã. Hoc quidẽ est, q; in prima sua cõcione Christus monuit mundũ, dicens; Beati pauperes, &c. Et væ vobis qui ridetis, & væ vobis qui consolationẽ vestrã habetis in terra. Sic
Matth. 5. enim accidit illi diuiti, qui tantis abundabat opibus, vt non haLucæ 6. beret vbi eas reconderet: & illi qui epulabatur quotidie splenLucæ 12. didè, & tñ in alia vita mendicabat. Cõtrario ergo modo acciLucæ 16. dit Eliæ, & Moysi, vt hodie videmus, & ita accidet ẽt his, qui pro Christo patienter labores pertulerint. Satis in his duobus
Coloss. 3. illustribus viris verificatur doctrina illa Apost. Mortui enim
Simile. estis, & vita vestra abscondita est cũ Christo in Deo. Habes tu recentem aliquã vestem in arca diu abscõditã, neque ea vti vis,

accedis

A accedis verò aliquãdo post longũ tempus,& eã inuenis adhuc recentem,& nequaquã attritam,nõ autem talem eã inuenies, si quotidie ea vtaris: sic ergo iusti vitã suã absconditam habẽt cum Christo,& ita in mortis hora eã inueniunt adhuc florentẽ,& vegetã,siquidẽ vitã atterere,& cõsumere noluerũt in delitijs mundanis: mali aũt semper se induunt hac veste delectationũ carnaliũ,& ita se nudos inueniũt in morte,cũ tantopere ex vsu vestẽ suã penitus dilacerauerint: denique q hic moriẽ mũdo,ibi viuere incipit,& q hic viuit mũdo,ibi mori incipiet. *Serui Dei solatia mũdi spernũt, & cœlestia auidè desiderant.*

Satis quidẽ ex istorum seruorũ Dei vita constat,qũo per labores tendendũ sit ad gloriã,& maiestatẽ,& quantã incurrant ignominiã,qui per delectationes,& delitias iter faciunt. Sanè qñ Deus terrã promissionis Hebræis pollicitus est,meminit, q lacte,& melle flueret.Sed dices,cur potius meminerit lactis & mellis quã aliarum rerũ delicatissimarũ, & magis necessariarũ,vt panis,vini,carnium? Ratio quidẽ est,propterea q antequã fiat lac,ex sanguine intercipitur,& mel quidẽ ex medijs aculeis apum emanat priusquam debitã acquirat dulcedinem: sic ergo,antequã cœlo potiamur,& terra illa promissionis labores tolerandi prius sunt,sanguinis effusione opus est,& acu leis pœnitẽtiæ pungi debemus. Cõsidera igitur peccator quomodo tu tendas ad hanc promissionis terram per delectationes mundanas, atque delitias. Sanc in Actis Apost.dicitur,q per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cœlorum: sicut apertè in his etiam sanctis viris manifestatum est. Et Eccles.ait; Timenti Deum, bene erit in extremis. Sanè bonus pater familias aliquando retardat mercedem, vt simul soluat eam, & ita excedat in maius commodum serui sui. *Mundus quam malus sit remunerator.* Figura. Quæstio. Respon. *Labore opus est, vt cœlo potiamur.* Act. 14. Eccles.1. Simile.

Colloquia nostra qualia esse debeant.

D *ET apparuerunt Moyses,& Elias cum eo loquentes.* Matth. quidem nõ ait quid inter se loquerentur, at verò Luc.ait, q loquebantur de excessu quem completurus erat in Hierusalem: denique sancta erat eorũ conuersatio,& ad vitam æternam spectabat. Talis igitur nostra conuersatio esse deberet,at verò contra facimus passim. Vnde grauis quidam Doctor ait, quòd nullum ferè membrũ reperitur, quod tam multa pariat incommoda,& damna,atque lingua. Exiguum quidem membrum est,vt ait Iac.sed tñ magnam syluã incendit. Vide enim quanta mendacia proferat, quantos dolos pariat, adulationes, blasphemias,murmurationes, atque dissidia, quæ omnia mala silentium ipsum adimere potest,& de medio excindere. Lucæ 9. Laur.Iust. lib.de disc. & perfect. mon. conuer.c.15. Iac.3.

Quamobrem qui in animæ ſalute diligenter incumbit, linguã E
ſuam domare debet, frænare, dirigere, & cuſtodiã vigilantem
eidé imponere: aliter enim ſeſe immoderatè effundit, & quæ
occulta ſunt, atque ſecreta diuulgat. Vnde regius vates dice-
Pſal. 38. bat; Obmutui, & ſilui à bonis, & concaluit cor meum intra
me, & in meditatione mea exardeſcet ignis. Quemadmodum
Simile. enim ignis, ut conſeruetur, eſt operiendus cinere: nam aliter
crebris exhalationibus tandé euaneſceret, & periret: ita ét ma
Linguã di- ximo ſilentio cõtegenda, & exornanda lingua eſt, ne inconſide
ligenter cu ratè ſeſe effundendo, charitatis ignẽ fortè exhalet, ſed eundé
ſtodiamus. potius ſilẽtio quaſi cinere cõſeruet, atque cuſtodiat. Videmus F
Simile. præterea vinũ niſi operiatur, ſed apertũ relinquatur, uim ſuam
tandem amittere. Multa etiã odorifera contegenda diligenter
ſunt, ne uniuerſum exhalent, atque effundant odorem: ſancti
Similitu- illi eremitæ olim certo quodã tempore conuenire in vnum ſo
do. lebant, ibiq́; de rebus ſanctis, pijs, & ad ędificationẽ ſpiritualẽ
pertinentibus diſſerebant: nõ murmurationes, non detractio-
Colloquia nes audiebantur, ſed omnia ad ſanctũ, & piũ ſuum referebant
ſeruorum inſtitutũ: at nunc in id tẽporis deuenimus, cùm iam in cõuer
Dei qua- ſationibus, q đ minus tractatur, eſt de Deo, & ſanctis rebus. Di
lia eſſe de ces tu, nõ ſemper poſſumus de Deo ipſo tractare: fateor qui- G
beant. dem, ſed tñ uariæ ſunt exercitationes, quibus id honeſtè fieri
ualeat, neglectis omnino prophanis, & diſſolutis colloquijs: in-
Cõuerſatio terdum quidé enim à conuerſatione præſentis miſeriæ, tranſi
nes diſſolu- tus fieri poteſt ad differendũ de periculis huius peregrinatio-
tas vite- nis, de uarietate tentationũ, de uitiorũ deformitate, de uirtutũ
mus. pulchritudine, & ornaméto, de morte, de iudicio, de gloria, de
Quales eſſe inferno, ita ut accommodentur ſingula illa argumenta, atque
debeãt con materia pro exigentia animorũ, & uitæ informandæ. Quod ſi
uerſationes quis ad id ſe impotentẽ ſenſerit, poſtulet humiliter auxilium à
noſtræ. Deo, & eius opem imploret: ſiquidem per Prophetã ait: Di- H
Pſal. 80. lata os tuũ, & implebo illud. Et certè ſi tam ſancti viri ſe in
huiuſmodi colloquijs exercebãt, quantò magis nos debemus
colloquia noſtra moderari, ne Deũ, & homines offendamus?

Confabula Cauere certè debemus, ne in uerba aliqua reprehẽſione di
tiones noſ gna inter loquendũ incidamus, ſiquidem id facile fieri ſolet.
tre quales. Non temere quidé dæmon tam uarijs plagis percuſſit Iob, &
Iob 3. liberam linguã dimiſit illæſam, exiſtimãs, q́ illa facilè Deum
Iob 19. offenderet, uel proximũ. Mirabile ſanè eſt, q́ ei liberos, opes,
Aſtus dæ gregem, honorẽ abſtulerit, & tñ liberam linguã dimiſerit. Sa-
monis. tis quidé Sanctus vir aſtutiã dæmonis intellexit, cùm diceret;
Adhæſit os meum carni meæ, & derelicta ſunt tantummodo

labia

A labia mea circa dentes meos. Quasi diceret, annon auertistis astutiam dæmonis, quòd solos dentes, & linguam liberã reliquerit? Vnde & procurauit dæmon, vt coniunx quidẽ ipsa eum lingua feriret, & percuteret, cùm nõ posset ipsum ad praua opera inducere. Vnde ait ipsa; Benedic, id est maledic, Deo, & morere: & addit textus; In omnibus his non peccauit Iob labijs suis. Paucos hodie inuenias, qui non labantur lingua. Porrò Plinius dicit, q̃ lingua duas habeat venas, quarum vna ad cor tendit, & altera ad cerebrum, vbi ratio viget: vt intelligeremus, q̃ non debemus aliud in ore, & aliud in corde gestare, & Iob 2. Plinius.

B quòd quæcunque lingua loquitur, sunt rationis examine trutinanda. Hoc voluit Eccl. significare, cùm ait; Verbis tuis facito stateram, & frænos ori tuo rectos, & attende ne fortè labaris in lingua. Vbi aduerte, q̃ dicat nos debere linguæ apponere multos frænos, nempe amoris Dei, timoris, & verecundiæ: & aduerte, q̃ linguæ lapsum dicat immedicabilem, cùm ait, & sit casus tuus insanabilis in mortem. Mirabilia planè in hoc cap. nos docet Spiritus sanctus, dicit enim: Aurum tuum, & argentum tuum confla, & verbis tuis facito stateram, & frænos ori tuo rectos. Quasi diceret; Si ferrum non inueneris ad id præ

C standum, etiam aurum, & argẽtum tuum liquefacito, vt stateram, & frænos facias, cùm hæc adeo necessaria sunt. Mirabatur sanè D. Iaco. vehementer linguæ portentum, cùm diceret; Ecce quantus ignis, quam magnam syluam incendit: quasi diceret; Quamuis parua sit, tamen multa adportat incommoda.

Vsqueadeo procliuis est linguæ lapsus ad murmurandum, vt etiam spirituales personæ interdũ in hoc vitium labantur. Vnde Maria, & Aaron de Moyse murmurabant, vt habetur in Num. Vide quam eximiæ personæ essent istæ, siquidẽ Maria cecinerat eximium illud Canticum post transitum maris

D rubri, videlicet, Cantemus Domino: gloriosè enim magnificatus est, &c. Et vide etiam quot mirabilia Deus fecisset per manus Aaron in Aegypto, vt habetur in Exo. Vnde constat quam facilis sit linguæ lapsus. Porrò notandum est, q̃ textus hic prius nominauit Mariam, quàm Aaron, quamuis Aaron summus esset sacerdos. Si quidem ipsa prius sermonem mouit, & occasionem iniecit. Vnde etiam aduertere debemus quantum errent & peccent, qui in ipsis confabulationibus sermonem mouent de tertia aliqua persona pernitiosum, si quidem in causa sunt, vt alij cum ipsis etiam murmurent, vel vt hoc modo seipsis accommodent, vel etiam quòd sint proni ad murmurandum, vel propter alios respectus.

Lingua cõditiones. Eccl. 28.

Linguæ frænos multos adhibeamus. Eccl. 28. Iaco. 3.

Murmurationes fugiamus. Num. 12.

Personæ ẽt spirituales interdum murmurare solent. Exo. 15.

Notandũ.

Occasionẽ ad malum dãs, magis offendis.

Obseruandum.

De tertia persona nõ murmuremus inter cõfabulandum.

ET *reſplenduit facies eius ſicut Sol, veſtimenta Chriſti*, vt ait Matt. *Facta ſunt alba ſicut nix.* Veſtimenta Chriſti, vt ait Innoc. ſunt vniuerſi fideles, qui quidē in gloria ſplendebunt, iuxta illud Apoſt. Saluatorē expectamus Dñm Ieſum Chriſtum, qui reformabit corpus humilitatis noſtræ, configuratum corpori claritatis ſuæ. Quæ cùm ita ſint, cur obſecro non ardentius adhuc deſideramus gloriā ſempiternam, & beatam illam vitā, qua tunc fruentur ſancti? De quibus quidem dicitur in lib. Sap. Fulgebunt iuſti, & tanquā ſcintillæ in arundineto F diſcurrent. Et Chriſtus apud Matth. ait; Fulgebunt iuſti Sol in regno patris eorum. O miſerabilem peccatorem, qui non ardentiſſima quadam ſiti gloriā deſiderat? Refert quidem Cicero de quodā Platonis diſcipulo, cui nomen Egeſias, q̄ tanta cum uehementia interpretaretur librum illū de immortalitate animę à Platone conſcriptū, vt multi ex auditoribus ſuis, etiam proprijs manibus ſibi vitā adimerent, vt poſſent ſtatim immortali vita frui, quā in eo libro Plato pollicebatur, cùm ſibi videretur, q̄ ſtatim eius vitæ poſſeſſionē eſſent accepturi. Atque vſque adeo id multis perſuadebat Egeſias, vt neceſſariò G debuerit Rex Ptolomæus præcipere Egeſiæ, ne amplius eum librum diſcipulis ſuis interpretaretur. O magnā ignominiam noſtram, qui cùm calleamus qualia ſint hæc cœleſtia bona, & præſertim nos fides ipſa erudiat, & ſacræ literæ doceant quanto opere fulgebunt iuſti in gloria, nihilominus tñ nō magis moueamur, quam ſi nil tale didiciſſemus, neque media ad ea bona comparanda adhibemus, cùm tñ nobis vita eterna promittatur, atque reſplendens, & vera immortalitas. Sanè ſi in hac vrbe reperiretur aliquis, qui vitā venderet, annon multos haberet emptores, & tantò carius eam venderet, quantò plures vi- H tæ annos expoſcerent? At verò cùm Chriſtus vitam ęternam promittat, & ſplendidam ſicut Sol, tñ paucos habet competitores, & emptores, etſi vili pretio eam vendat. Annon tibi videtur, q̄ vili admodum eam vendat, cùm dicat Pau. quòd vult omnes homines ſaluos fieri, & ad agnitionem veritatis venire? Et dat eis auxilium etiam & fauorem, q̄ eſt ſignum maximum, quod bonum nobis cupiat: & certè carius nobis conſtat victus & veſtitus, quam gloria. Vide obſecro quantū Deus ſalutem noſtrā deſideret: nā cū in lege veteri tot eſſent præcepta quot ſunt in anno dies, vt ait Burgenſis, imo & plura, vt ait Galatinus, qui dicit, quod haberent Hebræi ſexcenta tredecim

Inno. III. ſer. in Sab batho poſt primā Do min. Qua drag.
Philipp. 3.
Sapien. 3.
Matt. 13.
Cicero.
Egeſias.
Parum amamus cœleſtia.
Ptolomæ.
Gloriam parum ſitimus.
Simile.
Matt. 13.
1. Tim. 2.
Burgen. li. 1. ſcrut. diſt. 18. c. 9
Gala. lib. 11. de arc. catholicæ fidei. c. 4.

A præcepta, nihilominus tamen omnia redegit ad vnum amoris & dilectationis præceptum, dicente Paulo ad Rom. Qui dili gît proximum, legem impleuit: Et ait etiam, quòd plenitudo legis est dilectio. Nos vero adeo in amore tepescimus, vt nihili hoc tantum præceptum facere videamur, & tñ Deus gaudet nobiscum versari, qui nobis nequaquam indiget, dicit enim Pro.8. Deliciæ meæ, esse cùm filijs hominum. Rom.8. Rom.13. Pro. 8.

Vide obsecro post tot exantlatos labores, quomòdo fulgeãt iusti sicut sol, & candidi sint vt nix, vt ita consoleris in laboribus, & spernas delicias mundanas quibus interdum diffluis, &

Delicias mundi quo modo spernemus.

B vis omnia tibi ad nutum fluere. Consideremus igitur quòd cẽ lum detur operarijs & laborantibus vt Moysi & Eliæ: perpendamus ẽt quòd quæ laboribus parta sunt, pluris estimamus. Vnde de viris euangelicis dixit Deus per Isa. Lætabuntur corã te, sicut exultant victores capta præda. Prædam quidem dicimus quod vi reportamus, & quod in montibus cum labore venamur. Sic ergo Christus ait quòd regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Hoc quidé figuratũ est quando Isaac cùm tanta instantia petiuit ab Esau, vt sibi ceruum aliquẽ, vel aliã hmõi prædam venaretur, & sibi pararet cibũ de

Isa.9. Mat.11. Figura. Gen.27.

C ea venatione, & statim benedictionem acciperet. Sanè non est credendũ vt optime obseruat Augustinus. Quòd vir sapientissimus Isaac benedictionem filij constitueret in cibo illo, sed voluit nobis significare, quod quæ labore parta sunt, plurimi ẽsti mãtur, & q̃ benedictio gloriæ, sit labore & sudore cõparãda.

Aug. li. q. vet. & no. test.

Si igitur tanta est gloriæ præstantia, quid tantũ cunctamur & dormiturimus in eius acquisitione? Quid tam altas radices in hoc seculo iacimus? An ignoratis, quia ex hoc seculo nequãquam citissime transmigrare debetis? sanè non habemus hic manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus. Ad eam ergo cur

Gloria labore paratur.

D non properatis cito, velociter hinc transplantandi? in alieno solo quid radices mittitis? annon attenditis radicatorũ in terra quam difficilis, quam violenta, quã tristis & amara sit auulsio? Considerate obsecro amatorum huius seculi amaros exitus, graues torsiones, acerbos dolores quos in morte tolerant, & nolite cũ eis similiter radicari. Quid anxie quæritur, quod tam celeriter amittitur? Quid cælorum futuri perpetui ciues, transitorię vitæ delicijs inhiatis? sursum animas vestras erigite, quæ sursum sunt quærite, non quæ super terram, vt ait Apost. quid dicam vobis o inertes, o desides, o pigri? labor modicus, & sempiterna lætitia: pugna leuis, & corona perpetua quidem ipsa est. Pudeat, pudeat vinci à gentilibus, à philoso-

Heb.13. Col.3.

phis gentium ſuperari. Quanta geſſerunt Romani, quam ar- E
dua & præclara opera virtutis geſſerunt & agreſſi ſunt, quam
difficilem & aſperam viam philoſophi portauerunt, ſolo amo
re virtutis allecti? aliam mercedem non expectabant, aliud præ
Negligẽtes ſumus ſalutis noſtræ. Iſa. 1. mium non quærebant. Quid nos dicturi ſumus, quos tãta præ
miorum moles etiam cognita non prouocat ad virtutem? Væ
genti peccatrici, filijs ſceleratis, ſemini nequam. Erubeſce Si-
don, ait mare: iuſte namque præſentem vitam diligit, qui me-
liorẽ aliã non cognoſcit: merito bonis præſentibus inhiat, qui
Iſa. 25. meliora futura non expectat. Vos vero quibus Deus oculos
Cum æterna noſcamus, terrena deſpiciamus. mentis aperuit, vt latentes, reconditaſque cæli diuitias contẽ- F
plemini, quas non morte & ſanguine, non malleis & tormen-
tis, ſed uitæ modeſtia, animique ſanctimonia poſſideri non
ignoratis, uos inquam Chriſtiani quid facitis? Quod ſi nõ mo
uet uos tantæ beatitudinis inæſtimabile pondus, ut ait Apoſt.
Heb. 10. moueat ſaltem terribilis expectatio iudicij, & ignis æſtuatio,
Si beatitudinem non amamus, ſaltem infernum timeamus. quæ conſumptura eſt ueritatis aduerſarios propriæ ſalutis cõ
temptores & pigros. Moueat etiam diſtrictiſſima operum &
uitæ ueſtræ ratio, quam in die iudicij coram oculis omnium
angelorum & hominum reddituri eſtis. Quid tu dicturus es G
Chriſtiane? Quid reſponſurus es o contemptor? Dicet forſitã
gentilis, neſciui: dicet Indus, non audiui, dicet paganus, non in
tellexi, tu uero miſer quid dicturus es?

Si alicui nuntiaretur quòd eſſet hæres alicuius magnæ poſ-
ſeſſionis uel hæreditatis, unde magnus honor ſibi uel ſuis poſ-
ſet euenire, multum gauderet & magnas expenſas faceret, &
Vide Ter. ſer. de vi. æter. in fi. operũ Lactan. fol. vlt. poneret ſe in multis miſerijs, tranſiretque maria & mõtes, ut
cito peruenire ad hoc: Deus autem nuntiat amicis ſuis quòd
ſunt hæredes uitæ & regni æterni, niſi ex prauitate cordis &
defectu illud perdant: oſtendit igitur Deus multum ualere
gratiam ipſam & uitam æternam, quando tam caro uenditur H
Laborẽ cõparanda gloria. Luc. 24. amicis, quos nulla ratione deciperet. Petrus enim emit eam
martyrio crucis, Paulus amputatione capitis, & ſic de alijs: ipſe
denique filius Dei emit eam pro amicis ſuis, ſanguinis effuſio
ne. Inſania igitur tua eſt, ſi putas quòd ſine laboribus eã emes.
Gregor. Vnde Greg. ait, quis ſanctorum ſine tribulatione coronatus
Simile. eſt? facta præcedentium recolamus, & non erunt grauia quæ
toleramus. Item ſi homo tantopere laborat pro uita iſta, quæ
miſera et fragilis eſt, quantum eum laborare oportebit pro ui
Similitu. ta æterna comparanda? Etſi homo tantopere ſibi præcauet à
nociuis cibis pro uita temporali, quare nõ magis pro uita æter
na, quæ per mala opera amittitur? Item mendicus homo ma-

gna

A gna diligentia patriam ſuam quæreret, vbi poſſet bonis omnibus affluere, talis autem eſt vita æterna. Vnde Aug. ait, Cur per multa ac varia vagaris homuncio, quærendo animæ tuæ, & corporis tui bonum? Ama vnum bonum in quo ſunt omnia bona; & ſufficit tibi. Si delectat te pulchritudo, Fulgebunt iuſti ſicut ſol in regno patris eorum. Abſalonis quidem pulchritudo nulla eſt, ſi ad illam pulchritudinem conferatur, cùm tamen eſſet longe pulcherrimus. Cur ergo quæris potius mundanam pulchritudinem, quæ ſicut flos agri citiſſime contabeſcit? & illam negligis, quæ in ſempiternum vire-

B ſcit? Si autem te libertas delectat, liberabitur quidem ibi creatura a ſeruitute corruptionis in libertatem gloriæ filiorum Dei, vt ait Apoſt. Si caro emit aliquando homo libertatem corpoream, cur non magis æternam? Quòd ſi etiam longam & ſalubrem vitam deſideras, ibi æterna ſanitas, & vitæ perpetuitas eſt. Si ſatietatem deſideres, Satiabor inquit propheta, cùm apparuerit gloria tua. Et Apoc. 7. Non eſurient, neque ſitient amplius. Si diuitiæ diliguntur, gloria & diuitiæ in domo eius.

Si huius ſeculi lux tam pulchra eſt, conſidera qualis illa

C futura ſit diuina: quanto enim ſolaris lux lucernæ lumen excedit, tanto imo magis illa ſolarem. Quod inde ſignificatur, cùm dicitur, ſol obſcurabitur, ad illius videlicet ſplendoris comparationem, vt non appareat. Quod ſi in hac vita vt ſplendidas nobis domos comparemus, & magnam pecuniarum vim ædificando conſumimus anxij: conſidera qui nobis ſubeundi ſint labores, vt clariſſimam nobis in cælis domum ædificemus, vbi lux ineffabilis, Hic enim pugnæ, contentiones de terminis, de parietibus, illic minime: hæc relinquenda, illa permanſura. Quamobrem quam immodeſtiſſi-

D me fero, quòd his propoſitis, tamen deſidemus, animo deficimus, vt hic ſplendide habitemus, omnia facimus: vt autem in cælo paruum vel comparemus hoſpitium, nil curamus, vel laboramus. Dic quæſo, vbi hic domum habere velis, in deſerto, an in aliquo paruo oppidulo? non puto, ſed in magnis regijſque ciuitatibus, vbi copia rerum, & maior nobilitas. Ego tibi talem ciuitatem propono, cuius artifex Deus, in qua domum minori quam hic ſumptu, minori labore condere atque ædificare poteris. Cur igitur hic domum condere vis tanto cùm ſumptu, ad tam breue tempus traducendum, & non potius in patria ſempiterna, vbi lucidiſſimas inuenies manſiones?

Simile. Auguſt. Mat. 13. *Pulchritudo Sanctorum ineffabilis.* Rom. 8. *Gloria eſt ſtatus omnium bonorum aggregatione perfectus.* Pſal. 16. Apo. 7. Pſal. 11.

Simile. Chryſoſtho. 55. in Ioã. Simile. *Si tanto cum labore domum terrenã ædificamus, quid dicendũ erit de cælesti.* *Non ædificemus in hac lachrymarũ valle, ſed potius in cælo.*

APPEN-

E

APPENDIX.

Dvxit illos in montem excelſum. Aſcendamus in altum, vt gloriam nobis comparemus, ne ſimus, vt illi de tribu Ru-
Num.32. ben, & Gad, qui quidem capti amore conuallium amœnarũ, & pratorum floridorum, nolebant aſcendere ad terram promiſſionis; vt igitur nos Chriſtus ab his terrenis rebus auellat, & ad cæleſtes alliciat, & inducat, ſpecimen quoddam edit gloriæ in monte. Et certè ſuperbos, & elatos Deus humiliat. Iſa.
Iſa.47. 47. Deſcende, ſede in puluere filia Babylon: bonos autem, &
Similitu. humiles ſecum ducit ad cæleſtia gaudia. Sanè, vt immane ſa- F
Vt in cælũ conſcendamus labore opus eſt. xum in altum euehatur, multis machinis opus eſt, vt autẽ deſcendat, ſufficit quòd nullam habeat remoram. Sic igitur ne mireris ſi cum labore graue corpus tuũ debeat ad cælũ aſcendere, & ad angelorum conſortium: Aſcende ergo in montem virtutum etiam cum labore, vt tãdem poſſis inde in cæleſtem
Col.3. montem aſcendere, Col.3. Quæ ſurſum ſunt ſapite.

Transfiguratus eſt ante eos. Transfiguratur etiã Chriſtus, vt ſacratiſſimum corpus defeſſum, & delaſſatum, aliquo mo-
Corpus moderatè recreandum vt melius ſpiritui deſeruiat. do recrearet, cum præ ieiunijs, & abſtinentia eſſet valde fatigatum, vt inde ſane nos doceret & erudiret, quomodo interdũ G liceat honeſta aliqua recreatione corpus noſtrum refocillare; vt hac quidem ratione, & pacto recreatum, & refocillatũ corpus noſtrum libentius, & animoſius ſpiritui ipſi, ac promptius quidem pareat & obediat, poſtquam aliqua honeſta, & laudabili recreatione fuerit oblectatum aliquantulum.

Dominica II. Quadrageſimæ.

CONCIO SECVNDA. H

Quibus de cauſis Chriſtus fuerit transfiguratus in monte.

Ephrem Syrus. ASSVMPSIT *Ieſus Petrũ, &c.* Mat.17. Viri quos dixerat Dñs non eſſe guſtaturos mortem, donec vidiſſent locũ perfectionis eius, ſunt hi tres Apoſtoli, quos cũ aſſumpſiſſet Dñs, duxit eos in montem, & oſtendit illis quo ſit venturus in die nouiſſimo in gloria ſua. Duxit aũt eos in montem, vt oſtenderet qualis ſit fi-
Mat.16. lius iſte, & cuius. Qñ enim interrogauit, Quem dicunt hoies

eſſe

A esse filium hominis? Dicunt ei, alij quidem Eliam. &c. Propterea ergo eos sursum ducit in montem, & ostendit eis se non esse Eliam, nec Moysen, sed Deum Eliæ, & sanctificatorẽ Moysi, ac denique dominum prophetarum. Et rursum ostendit eis se esse effectorem cæli & terræ, & se esse dominum viuorũ & mortuorum. Et præterea eos duxit in montem vt ostenderet eis se esse filium Dei. Si enim dixisset ego sum filius Dei, non eis persuasisset propter carnem quam gestabat, & quia cùm eis conuersabatur. Videbant enim Mariam quæ eum pepererat: videbant etiam quòd esuiret, & sitiret, & dormiret, & labora

B ret, & quiesceret. Hæc autem diuinæ naturæ minime conueniebant, propterea eos ducit in montem illum excelsum, vt pater loquatur, & demonstret eis eum esse suum filium in veritate, vt ostendat regnum suum ante mortem suam, & ante ignominiam, vt quando captus fuerit & crucifixus, sibi persua deant eum nõ fuisse crucifixum propter eius impotentiã, sed quòd ei ita placuisset propter suam gratiam ad mundi salutẽ.

Transfigu ratur Christus ut ostẽ dat se dominum esse prophetarum.

In mõtem eos ducit, vt testimonium audiant æterni patris.

Duxit illos in montem excelsum: Miratur discipuli taciti rei nouitatẽ insolitam prius: quid est quod velit, vt quid eos seorsum in sublimia ducit? Quũ vero supra sacri verticẽ mon

C tis constituit, sic eos alloquitur. Mirabimini forsan filioli, q̃ vos in hunc locum separatos eduxerim; sed huius rei finẽ & causam modo scietis: uolo vobis innotescere quis sim: volo monstrare quid sub huius carnis velamine latet cui adhæsistis, quẽ sequimini, cùm quo editis & bibitis, & verba miscetis; nõ omnes hæc visio decet, vobis solis hæc gratia donatur. Attendite quæ nunc vobis secreta pandentur, nam mundo quandoque necesaria erunt. His dictis, pendentem in superiore mentis portione, grandi miraculo, gloriæ & claritatis Abyssum solsuit, exteriora corporis velut ruptis meatibus inundare permit

D tit. Scaturit foras subito immensitas illa gloriæ: totũque corpus mira claritate venustat ac decorat. Rutilat super solem facies eius fulgore mirifico, candet vestis super niuẽ, nouumque induit forma decorẽ, adumbratur eius claritate solaris radius, totusq́; mons undique grandi claritate refulget. Spectaculum visu dignissimũ, quale vnquã à seculo non est visum, illã enim interiorem animæ tuæ gloriam, bone Iesu, ab initio tuæ concep tionis intus latentem, ad corporis tui substantiã, sicut pellem foras extendisti, vt corporis oculis videri posset: Quid vero intus gloriæ lateat, quis agnouit? tegis quippe aquis, i. immensa abysso deitatis tuæ, superiora eius, i. animæ tuæ superiorẽ portionẽ, vna quippe glorię tuę gutta, Apostoli tui mebriati sunt,

Colloquiũ Christi cũ discipulis i monte.

Communicat diuinitas gloriã ipsi corpori.

Totus mõs Thabor mi refulsit. Psal. 130.

quid

quid ſi interiora vidiſſent? Solam corporis tui gloriam inſpexerunt, quid ſi gloriam animæ, unde ſcaturiebat illa? Quid ſi fontem deitatis perennem, & primam eius originem inſpexiſſent? Attendite fratres, videte qualem nobis gloriam parauit pater: conſiderate qualia nos præmia manent. Si talis erit gloria carnis, qualis erit gloria mentis? ſi talis eſt riuus, qualis erit fons, vnde riuus ille emanat? Quis interiorem animæ iubilum, lætitiamq; mentis comprehendere valeat, quæ tales ex ſe foras ſplendores emittit? ò quam verè dictum eſt, Quia oculus nõ vidit Deus abſque te, quæ præparaſti diligentibus te. Splẽduit qñque facies Moyſi cũ de monte deſcenderet, vſq; adeo, vt non poſſent in eum intendere filij Iſrael pp gloriã vultus eius: ſed non ſicut Dñi, ita & ſerui gloria. Amplioris enim gloriæ Chriſtus præ Moyſe dignus eſt habitus, quanto ampliorẽ honorem habet domus qui fabricauit eam. Ponit Moyſes velum, in figuram, quia cæco populo loquebatur, nos autẽ non velamine aliquo, ſed reuelata facie gloriam Dñi ſpeculantes, in eandem imaginem transformamur. Vnde & ipſe Moyſes, illius gloriæ ſpeculator, & teſtis adfuit cum Elia, Chriſto Domino aſtantes, & illi teſtimoniũ perhibentes, quòd ipſe ſit verus Dñs & Meſſias, quẽ lex præfigurauit, quem vaticinia promiſerunt, & ſicut Euangeliſta ait, loquebantur cum Ieſu.

Si Apoſtoli vidiſſent, anima gloriã, quanto magis admirati eſſent?

Iſa. 64.
1. Cor. 2.
Exo. 34.
2. Cor. 3.
Heb. 3.
1. Cor. 3.

E F G

Magnus fuit Dei amor erga genus humanum.

SEd quid obſecro tali tpe loquebantur? Dic nobis Euangeliſta quid loquebantur? Loquebantur inquit de exceſſu quem completurus erat in Hieruſalem: ò vere exceſſum maximum! ò extaſim potentiſſimam! exceſſiſti metas oĩs rationis & intellectus, Dñe in Hieruſalem. Supra modũ in me amãdo exceſſiſti Deus meus. Quid reddam pro tanto amore tuo? oĩa in pondere, menſura, & numero feciſti, ſed ſine pondere, numero, & menſura amaſti: in hoc redemptionis noſtræ opere nullus eſt numerus, nulla eſt cuſtodita menſura, ſed prorſus exceſſus nimius, & nimietas exceſſiua: in omnibus alioqui moderatus, & menſuratus, in ſolo amore fuit nimius. An non nimietas grandis, an non exceſſus nimius, vt Deus moriatur pro homine? pro opere ſuo conditor? creator pro factura? O extaſim exuberantis amoris, o feruentis charitatis exceſſum. Factus eſt Dñs tanquam potens, crapulatus à vino. Plantauit vineam, & ex ea bibit, & inebriatus eſt, & nudatus grandẽ extaſim paſſus eſt. Sed quam extaſim? Quid dicam fratres, quam extaſim?

Loquebatur Chriſtus de ſua paſſione.

Pſal. 115.
Sap. 11.

Vide exceſſum amoris.

Pſal. 77.
Gen. 9.

H

A extasim? Deus in ligno pendet, omnipotens latronũ medius crucifigitur, irridetur, blasphematur, conspuitur, flagellatur, occiditur. Vbi est Deus sapientia tua? vbi est potentia tua? vbi est gloria tua? vbi est diuinitas tua, maiestas, & æternitas? Noli quærere, extasim passus est Deus, alienatus à seipso, ut tu redeas ad ipsum. Scriptum est enim; Reminiscentur & conuertentur ad Dominum uniuersi fines terræ. Quid est dicere reminiscentur, nisi redibunt ad se, qui erant alienati à se? An non alienati idolorum cultores, lapidum adoratores? extasi sua nostram destruxit. Extasim amoris passus est, ut tolleret

B extasim obliuionis. Amor namque teste Dionysio facit extasim, ponit enim amantem extra se, & sui facit obliuionem. Videas gallinam pro pullis aquilam fieri, & equam mitissimam pro filio fieri leænam. Mansueti parentes in feram uertuntur, & nil tam mite, quod nô amore insaniat. Exponitur mater pro filio suo oblita. Vnde hoc? nisi quia sustinet extasim pro amore. Hæc est extasis, quam pro nobis passus est Deus: hic est excessus quem completurus erat in Hierusalem, de quo vates cùm Christo Domino loquebantur. Sed quod de hoc excessu loquebantur Euangelista quidem reticuit. Pro illo gratias age-

C bant, aut si fieri posset, ne illum pateretur orabant. Non abre in tanta gloria, passionis memoratur excessus, ut uidelicet eundem esse constaret qui penderet in cruce, & qui splenderet in monte.

Ineffabilis sanè amor quòd Deus pro nobis mo reretur. Psal. 21.

Dionys. Simile.

Amor facit vt Deus pro nobis pateretur. *Cur de passione agerent.*

Ceciderunt in faciem suam. Si tantus fuit splendor Christi in transfiguratione, vt non possent eum contueri discipuli, sed metu perterrentur, quid putandum est fore in ipsa gloria? Pro hac igitur gloria adipiscenda, vigilantissime laboremus: oia huius seculi bona quamuis magna nobis videantur, pro gloria cælesti cõparanda expendamus, & impẽdamus. Vnde D. Aug.

D ait; Quid ergo magnum est pro illa æterna cælestique patria cuncta seculi huius quamlibet iucunda blandimenta contemnere, si pro hac temporali atque terrena, filios Brutus ille Romanus potuit & occidere, quod illa facere neminẽ cogit? Sed certè difficilius est filios interimere, quã quod pro ipsa faciendum est. Ea docet quæ filijs congreganda videbantur atque seruanda nimia, vel donare pauperibus, vel si existat occasio, quæ id pro fide atque iustitia fieri compellat, amittere. Felices enim vel nos, vel filios nostros, non diuitiæ terrenæ faciunt: aut nobis viuentibus amittendæ, aut nobis mortuis à quibus nescimus, vel forte à quibus nolumus possidendæ. Sed Deus felices facit, qui est mentium vera opulentia. Porro quid Brutum

Autor. D. Augu. li. 5. de ci. Dei, c. 18. to. 5. Exemplũ Bruti. *Multa tolerare debemus pro ingressu in gloriam.*

Virgilius. *Si propter temporalē honorē tã ta patiuntur homines, quid quaſo facere debent, pro ęterno.*

tum moueret, vt ita filium interficeret, narrat Virgilius dicēs, E
Vicit amor patriæ, laudumque immenſa cupido, Si ergo pro
libertate morituros, & cupiditate laudum, quæ à mortali
bus expetuntur, occidi filij à patre potuerunt, quid magnum
eſt ſi pro vera libertate ſudemus quæ nos ab iniqtatis & mor-
tis, & diaboli dominatu liberos facit, nec cupiditate humana-
rum laudum, ſed charitate liberandorum hominum, non à
Tarquinio rege, ſed à dæmonibus, & dæmonum principe?

Exemplũ Torquati.

Si alius etiã Romanus princeps cognomine Torquatus, fi-
lium nõ quia contra patriam, ſed etiam pro patria, tamen quia
contra imperium ſuum, ideſt, contra quod imperauerat & prę F
ceperat pater imperator, ab hoſte prouocatus, iuuenili ardore
pugnauerat, licet viciſſet & hoſtem interfeciſſet, occidit, ne
plus mali eſſet in exemplo imperij contẽpti, quã boni in glo-
ria hoſtis occiſi: vt quid ſe iactent, qui pro immortalis patriç
legibus oĩa, quæ multominus quã filij diliguntur, bona terre-
na contemnunt? Si Furius Camillus ẽt ingratã patriã, à cuius

Exemplũ Furij Camilli. *Parua admodũ ſunt ꝙ pro Chriſto facimus, et præſertim ſi cõferãtur cũ his quæ ipſe pro nobis fecit.*

ceruicibus acerrimorũ hoſtium Veientium iugum depulerat,
damnatuſque ab æmulis fuerat, à Gallis iterũ liberauit, quia
nõ habebat potiorẽ vbi poſſet viuere glorioſius: cur extolla-
tur velut grande aliquid fecerit, qui forte in eccleſia ab inimi G
cis carnalibus velut grauiſſimam exhonorationis paſſus iniu-
riã, non ſe ad eius hoſtes Hæreticos tranſtulit, aut aliquã con
tra illã ipſe hæreſim condidit, ſed ẽt potius quantũ valuit ab
hæreticorũ perniciosiſſima prauitate defendit, cũ alia nõ ſit,
non vbi viuatur in hominũ gloria, ſed vbi vita adquiratur æ-
terna? Si Mutius, vt cum Porſena rege pax fieret, qui grauiſſi
mo bello Romanos premebat, quia Porſenam ipſum occide-
re non potuit, & pro eo deceptus, alterum occidit, in ardẽtem
aram ante eius oculos dextrã extendit, dicens magnifica qui-
dẽ voce, & pectore fortiſſimo atque conſtantiſſimo, regi: Mul H
tos tales, qualẽ illum videret, in eius exitium cõiuraſſe. Cuius
ille fortitudinẽ, & cõiurationem taliũ perhorreſcens, ſine vlla
dilatione, ſe ab illo bello, facta pace compeſcuit. Quis regno
cælorũ imputaturus eſt merita ſua, ſi pro illo non vnã manũ,
neque hoc ſibi vltro faciens, ſed perſequente aliquo patiens,
totũ flammis corpis impenderit? Si Curtius armatus, equo cõ
cito in abruptum hiatum terræ, ſe præcipitẽ dedit, falſis Deo-
rum ſuorũ oraculis ſeruiens, qui iuſſerant, ut illuc id quod Ro
mani haberent optimum mitteretur, nec aliud intelligere po-
terant, quã viris, armiſque excellere, vnde videlicet oportebat
vt falſorũ Deorum iuſſis in illum interitum vir præcipitaretur

Exemplũ Mutij. *Si amor terrena patriæ nos tã tẽ mouet, multo magis cæli amor nos cõ mouere debet.*

Exemplũ Curtij.

armatus:

A armatus: quid se magnum pro æterna patria feciſſe dicturus
est, qui pernicioſum aliquem fidei ſuæ paſſus inimicũ, non se
vltro in talem mortem mittens, ſed ab alio miſſus obierit, qñ
quidem à Domino ſuo, eodemque rege, certius oraculũ acce-
pit: Nolite timere eos qui corpus occidunt, animam aũt non Mat. 10.
poſſunt occidere? Si Marcus Puluillus dedicans ædem Iouis, Exemplũ.
Minervæ, falſo ſibi ab inuidis morte filij nunciata, vt illo nun M. Puluil.
tio perturbatus abſcederet, atque ita dedicationis gloriã col- Liu. lib. 2.
lega eius conſequeretur, ita contempſit, vt eum ẽt proijci in- & Val. li. 5
ſepultum tulerit, & ſic in eius corde orbitatis doloré, gloriæ Plu. in Pu
B cupiditas vicerat: quid magnum ſi pro Euangelij ſancti prædi blicola.
catione, qua ciues ſupernæ patriæ de diuerſis liberantur, & col Diony. &
ligũtur erroribus, feciſſe dicturus eſt, cui Dñs de ſepultura pa alij.
triæ ſui ſoli cito, ait, ſequere me, & ſine mortuos ſepelire mor- Luc. 9.
tuos ſuos? Si Marcus Regulus ne crudeliſſimos hoſtes iurãdo Exemplũ
falleret, ad eos ab ipſa Roma reuerſus eſt, qñ ipſis Romanis Mar. Reg.
eum tenere volentibus reſpondiſſe fertur, poſtea quã Aphris *Plura præ-*
ſeruierat, dignitatem illic honeſti ciuis habere non poſſe, eum *ſtabant gẽ-*
que Carthaginenſes, qñ contra eos Romano Senatu egerat, *tiles & fal-*
crudeliſſimis grauiſſimiſque ſupplicijs necauerunt: qui crucia *ſa gloria*
C tus non ſunt pro fide illius patriæ contemnendi, ad cuius bea- *comparan-*
titudinem fides ipſa perducit? Quomodo aũt ſe audebit extol *da, quam*
lere de voluntaria paupertate Chriſtianus, vt in huius vitæ pe *nos præſta-*
regrinatione expeditior ambulet viã quæ perducit ad patriã; *mus pro*
vbi veræ diuitiæ ipſe Deus eſt, cum audiat, vel legat Luciũ Va *vera.*
lerium qui in ſuo mortuus eſt conſulatu, vſque adeo fuiſſe pau Exemplũ
perem, vt nummis à populo collatis eius ſepultura curaretur? Luc. Val.
Idipſum ſcribũt multi Valerio Publicolæ cõtigiſſe. De Quin Exemplũ
to ẽt Cincinnato dicunt, q̃ cùm quatuor iugera poſſideret, & Val. Pub.
ea ſuis manibus coleret, ab aratro fuerit abductus ad dictatu- Exemplũ
D rã Romanã, quæ maior vtique erat quã conſulatus, victiſque Q. Cinci.
hoſtibus ingentem gloriã reportauit, & in eadẽ paupertate re-
manſit. Quid præterea ſe magnũ feciſſe prædicabit, qui nullo
præmio mundi huius fuerit ab æternæ illius patriæ ſocietate
ſeductus, cũ Fabriciũ didicerit tantis muneribus Pyrrhi regis Exemplũ
Epirotarũ, promiſſa ẽt quarta parte eiuſdem regni, à Romana Fabricij.
ciuitate non potuiſſe diuelli, ibique in ſua paupertate priuatũ
manere voluiſſe? Si ita ijdem ipſi pauperes erãt & inopes, quo
rum triumphis publicum ditabatur ærarium, nonne oẽs Chri
ſtiani, qui excellentiore propoſito diuitias ſuas cões faciunt,
ſecundum id quod ſcriptum eſt in Act. Apoſt. vt diſtribuatur Acto. 4.
vnicuique vt opus erit, & nemo dicat aliquid proprium, ſed ſint

illis

illis omnia communia, intelligunt ſe nulla ob hoc debere emi E
nere iactantia, id faciendo pro obtinēda ſocietate angelorum,
cum penè tam aliquid illi fecerint pro conſeruanda gloria Ro
manorum? Et certe etſi Senatores tantopere ditarent publicū
ærarium, tñ ſic eorum aliqui in ſuis domibus pauperes erant,
vt quidam eorum qui iam bis conſul fuiſſet, vt Val. lib. 2. de
Corne. Ruffino ſcribit, & Liu. lib. 14. & Gel. lib. 4. ex illo ſena
tu pauperum hominum pelleretur notatione cenſoria, quod
decem pondo argenti in bonis habere compertus eſt. Si ergo
iſti pro terrena comparanda gloria, & pro commodo ſuæ reip.
ita bonis temporalibus pro Rep. adquirendis incumbebant: F
quanto magis nos pro gloria cæleſti comparanda laborare de
bemus, quæ in hodierno euangelio nobis repreſentatur.

Multa sūt toleranda pro gloria acquirenda.
Val. lib. 2.
Liu. li. 14.
Gel. lib. 4.

Occaſiones diſcordiæ vitemus.

Occaſiones diſcordia euitanda.

VAlde ſanè ponderandum eſt, q̄ Chriſtus Dominus ita ſe
paraverit prudēter hos tres diſcipulos à reliquis, vt tranſ
figurationi ſuæ intereſſent. Siquidem id non abs re fecit, ſed
potius inuidiæ vitandæ cauſa, & diſcordiæ: imo ipſis ēt præce
pit ne cui id reuelarent donec filius hominis à morte reſurge- G
ret. Tale quiddam etiam obſeruauit cum Abraham, nō enim
ei promiſſionem fecit de terra quam ei daturus erat, donec ab
ipſo Loth ſepararetur. Vnde textus ait: & Dñs dixit ad Abra
ham poſtquā ſeparauit ſe Loth ab eo: Leua nunc oculos tuos,
& vide à loco vbi es ad Aquilonem & meridiem, ad orientē,
& occidentem, quia omnem terram quantam vides, tibi dabo,
& ſemini tuo uſque in ſecula. Quid hoc eſt Domine Deus, q̄
ad donādam terram ipſi Abrahæ, expectas receſſum nepotis?
Nunquid non poteras eo præſente donare? Sed voluit nos do
cere quam oculati eſſe debeant domini in diſtribuēdis bonis, H
aut oſtendendis fauoribus, ne ſcilicet ex hoc alios in inuidiam
prouocent. Quia enim viderat Dominus Cain ex inuidia fra
ternæ gratiæ fratrem occidiſſe: ad promittendam terrā Abra
hæ, expectauit conſobrini ſeparationem, ut inde intelligamus
quantū euitare debeamus ne demus occaſionē diſcordiæ. Sic
ēt videmus quod cū aſcendit Moyſes in montem, vt acciperet
legem, operuit nubes montem. Siquidem ſapienter ualde no
luit Dñs, populū cognoſcere quid familiaritatis ſeruus apud
ſe haberet, ne alios inuidia permotos in eum prouocaret.

Gen. 3.

Ne demus occaſionem diſcordiæ.

In diſtribuendis bonis diſcordiæ euitanda.

Exo. 24.

Notandum inſuper eſt, q̄ diſcipulos ducat Chriſtus in ſoli
tudinem, ut ibi eis tam iucūdum exhibeat ſpectaculum. Vnde

grauis

A grauis quidam autor ait: Quid facitis filij Adam, vaniſſimum genus, quærentes populi frequentiam, ac populoſas vrbes, ad oſtendendam gloriam ac diuitias veſtras, cùm videatis Deum veſtrum tam latenter velle oſtendere diuitias gloriæ ſuæ? vni ſoli in ſolitudine, & ſecretioris montis ſupercilio, à quo homines & iumenta arcere iubet, gloriam ſuam oſtendit, neque ſolùm homines, ſed etiam iumenta ſuſpecta habet cùm gloriam ſuam oſtendere vult, vt habet in Exod. Sic & Chriſtus cùm in transfiguratione ſua quandam beatitudinis ſpeciem in corpore ſuo voluiſſet oſtendere, non hoc palam, ſed tribus ex ſuis, &
B in montis vertice, quos adiurauit ne ante obitum ſuum hoc alicui reuelarent, facere dignatus eſt. Nos ſi quidquam iniurium pati debeamus, latebras & ſolitudinem quærimus: ſi quid vero honoris oſtendendum eſt, publica loca. Chriſtus autem ad dedecora & ignominiam, populoſam vrbem requirit, ad gloriam vero oſtendendam ſecretiſſimum montem. Item idem autor ſuper illa verba Exod. Fundens eis quinque baſes æreas, ait: mirum valde eſt quòd Dominus iubeat omnes tabularum baſes argenteas fieri: baſes vero portæ ſeu ingreſſus in ſancta, æreas. Separata ſunt à noſtris opera tua
C Domine. Conſueuerunt filij Adæ, quidquid prætioſum aut pulchrum habent, in ingreſſu domus ſuæ locare, vt qui perſonam ignorant, cognoſcant eius vanitatem. Non ſic autem Deus tuus, ſed prætioſa ponit in occulto, vilia in ingreſſu. Diſce igitur à Domino Deo tuo, prætioſa tua abſcondere, & viliora oſtendere. Idem etiam autor ſuper illa verba Geneſ. Educite omnem virum à me, ait: Solent homines infirma ſua paucis amicis oſtendere, grandia vero amicis, & inimicis, inimicis potius quàm amicis. Cùm enim mortuus eſſet Saul, & Ionathas, & triſtis nuncius ad Dauid peruenisſet, nolite in-
D quit, annunciare hæc in Geth, ne forte lætentur filiæ incircumciſorum. Chriſtus autem noſter non ſic, ſed diuitias ſuas paucis diſcipulis in monte quo transfiguratus eſt, oſtendit, quos vltra hoc conteſtatus eſt, vt nemini viſionem ante reſurrectionem eius dicerent: paſſionem uero ſuam celebratiſſimam, & vulgatiſſimam eſſe voluit, quam acerbiſſimam coram inimicis paſſus eſt, vt nos doceret infirma noſtra diuulgare, ſuprema vero, & glorioſa abſcondere. Sed illi, & illis quos ille docuit, ſeruata eſt res hæc. Aduertant hic etiam prælati, & domini, qualiter arguere debent alios ſubditos, vt ſcilicet prius eijciant eos qui ſcandalizari, aut malã opinionem de eis quos corrigere volunt, habere poſſunt. Debebat enim Ioſeph oſten-

Oleaſt. in Exod.

Oſtentationem mundani homines faciũt diuitiarũ.

Exo. 34.

Facile quærimus videri.

Exo. 26.

Oleaſter.

Amici ſumus vanæ oſtentationis.

Gen. 45.

Oleaſter.

2. Reg. 1.

Opera bona occultemus.

Fragilitatem proximi non reuelemus.

Gen.45. dere se fratribus suis, quod non poterat facere, nisi ad memo- E
riam reuocaret illis peccatum quod in ipsum commiserant, &
ne eorum peccatum apud exteros diuulgaretur, omnem ex-
Iob 39. tranеum à se eiecit. Sic cùm Dominus voluit arguere Iob, so-
lùm eum conuenit, quem cùm arguisset seorsum, in publico
apud amicos commendauit. Non estis inquit locuti corã me
Iob 42. rectum sicut seruus meus Iob. Mirabilis prouidentia Domini,
Num. 12. conuicerat ipse Iob, vt fateretur se stulte locutum, & apud
amicos commendat eius locutionem rectitudinis? Sic etiam
cùm arguere voluit Aaron & Mariam, murmuris in Moysen,
eos ad fœderis tabernaculum seorsum ire præcepit cũ fratre. F

Mundana gloriola, fragilis q̃ in morte perit.

Loquebantur de exceſſu. Pulchre nos admonet quam uana & futilis sit omnis huius mundi gloria, quandoquidem finem habet horrendam mortem omnibus formidabilem, & insuper quam citissime transit. Sic uidemus quòd uix homo desiderauerat esse sicut Deus quidem ipse, cũ iam sibi dictum esset, pul-
Gen. 3. uis es, & in puluerem reuerteris: quod ipsi dictum est ad eius

Cogita peccata, et nõ insolesces ĩ prosperitate.

inanem gloriam refrænandam. Considera quam sapienter, & quam vtiliter doceat te Dominus Deus temperare gaudium boni successus, vt scilicet recolas peccata quæ feceris, cùm tibi videris cuncta prospera euenire. Si quis enim prouide cogita- G
uerit peccata quæ fecit, quomodo poterit cogitare aliquod bo
num sibi sui causa concedi?

Nesciebat quid diceret. Solet homo sæpius sibi nocitura à Deo petere, sed pius pater ea misericorditer negat. Petebat
Exod. 33. sanctus Moyses faciem Domini Dei sui videre, & quia hoc fieri citra mortis eius discrimen non poterat, non obtinuit quod ignorans petebat. Nam vt ibi dicitur, non videbit me homo, & viuet.

Nesciebat quid diceret. Excusat scriptura defectus, & pec-
Gen. 38. cata sanctorum quoad potest. Vnde & de Iuda dicitur in Ge. H
Gen. 20. Non nouerat quòd nurus esset: quasi dicat, si nosset, non fa-
ceret. Et ipse Dominus gentilem Abimelech etiam excusat dicens, & ego scio quod simplici corde feceris, & ideo custodi-
ui te ne peccares in me.

Nemini dixeritis visionem. Hæc expendat obsecro vanum genus filiorum Adam, qui inflata bucca prædicant, & uolunt

Auidi sumus laudis.

ab omnibus prædicari dona quæ habent: aut potius se habe-
re putant, & dolent multum si non viderint prædicari. Sanctus
Exo. 34. Moyses, vt habetur in Exod. nec nouerat quod radiasset facies eius, & cùm hoc nouit velamine faciem operuit, ne à populo eius claritas conspiciatur. Considera etiam hic, quid lucri sit

apud

A apud Deum esse, vt luce digna, terrena inhabitatio perfundatur, si diu cum Deo colloquia miscuerit.

Nemini dixeritis visionem. Debemus bona nostra occultare. Vnde videmus quòd Gen.40. Ioseph ad pincernam dixit, quia furto sublatus sum de terra Hebræorum: vbi vides quòd nullum secretum reuelat, non somnia stellarum, & manipulorum, non quòd (eo quòd à patre plus cæteris amaretur) venditus sit à fratribus, non suam castitatem prodit, sed solùm quia furto sublatus sum de terra Hebræorum. *Bona opera occultemus.* Gen.40.

B

APPENDIX.

Transfiguratus est. In hoc sanè breui tempore quo hæc transfiguratio durauit, cessauit continuum illud miraculum quod erat in Christo à primo instanti conceptionis, videlicet suspensio nõ communicandi corpori gloriam suam, quod sanè notabile erat. Quod etiam Sapien. significasse videtur, cùm inquit, Nunquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, vt vestimenta illius non ardeant? hodie igitur portam aperit, per quam ingrediatur lux diuini solis in eius sacratissimam carnem, & vestes eius. Pro.6.

C *Bonum est nos hic esse.* Si Petrus errabat dicens hæc, cùm tamen esset in societate Christi, Moysi, & Eliæ: quanto magis errant plerique diuites, dicentes, Bonum est nos in diuitijs esse, quasi semper cupiant, & optent in hoc mundo viuere, & vniuersam terram possidere? Similitu.

Dominica II. Quadragesimæ.

CONCIO TERTIA.

D

De transfiguratione Domini.

ASSVMPSIT *Iesus Petrũ, &c.* Mat.17. Decuit sanè summũ mysterium summo testimonio confirmari, vt nulla mundo incredulitatis excusatio relinquatur. Testes ergo ipsos super hoc audiamus: Vidimus, inquit vnus eorum, gloriam eius, gloriã quasi vnigeniti à patre, plenum gratiæ, & veritatis. Et rursus; Quod audiuimus, quod manus nostrę cõtrectauerunt, quod vidimus oculis nostris de verbo vitæ testamur, & annuntiamus vobis: quasi dicat, nõ fabulas, non somnia, nõ figmenta narramus, sed Tho.à Villan. Ioan.1. 1.Ioan.1.

2. Pet. 1. rem apertam & notam. Pet. in epist. inquit: Non indoctas fabulas secuti, notã fecimus uobis Dñi nostri Iesu Christi virtutem, & præscientiam, sed speculatores facti illius magnitudinis. In tanto igitur talium virorum testimonio, quis ambiguitatis locus etiam durissimo cordi relinquitur? Neque te moueat, quòd non est ibi uisa diuinitas, nam etsi non fuit visa, fuit tamen per uisum certissime cognita. Plura namque per visum addiscimus quę non videmus, video fumum, & cognosco ignẽ: video lumen, & cognosco solem, video vitam, & agnosco animam; neque enim animam tuã oculis corporis video, sed animatum te esse omnino non dubito. Sic autem Deus videtur in corpore glorioso, sicut anima in corpore vitæ, non secundũ se quidem, sed secundum indubitabiles effectus suos. Præsentiam ergo Deitatis Apostolos agnouisse non dubito, sed non clare & apertè viderunt Christum esse Deum, hoc enim euidenter videre non poterant, non visa Christi diuinitate. Namque ad quid audirent à patre, quod oculis apertè viderent? Si Christum esse verum Dei filium oculis inspexerãt, quid opus erat ad hoc vocis testimonio? Ad hoc namque videtur vox illa sonuisse, vt quod visui deerat, auditus suppleret. Hæc igitur vt opinor, prima & potissima causa huius ostensionis fuit, vt ex hoc & Christi diuinitas probaretur, & fides nostra cõfirmaretur.

E

F

G

Magna firmitas, & certitudo nostra fidei.

Similia.

Multa credimus quę tamen non videmus.

Diuinitas hic videri à nobis nõ potest.

Auditur vox patris vt credatur diuinitas filij.

Alia aũt non minus necessaria ratio videbitur, vt per hoc tepiditas nostra in opus bonum excitaretur: nil enim sic animum ad opus inflammat, vt nota operis retributio. Minus ét audita mouent quàm visa: licèt ergo sæpius audierimus, quia

1. Cor. 2. Neque oculus vidit, neque auris audiuit, neque in cor hominis

Isa. 64. ascendit, quæ præparauit Deus diligentibus se: supra modum tamen expediens, & vtile fuit ad prouocandos animos, huius ignotæ gloriæ specimen aliquod demõstrari oculis, vt auidius & diligentius procuretur. Decuit etiam Euangelicam doctrinam mundo nouã & rigidam, talis ac tanti præmij specie confirmari, vt acceptetur ab omnibus. Raro enim quãuis excelsa virtus, futuris præsentia cõmutat, neque facile suadetur quispiam, vt spem periculis emat, vt ait Ambr. Quando ergo persuaderetur mundo carnali, vt præsentes seculi delicias contemnat, si potiores alias certo iudicio non nouisset? Semetipsum abnegare, crucem suam tollere, præsentem vitam cõtemnere, seculi honores, & tormenta calcare, & relinquere quod iã est, spe sola essendi quod nondum est, quæ euangelica institutione consuluntur, nõ ita facilia sunt, imo ita difficilia, vt vix ea quispiam amplexaturus sit, nisi potioris multo, & maioris spei notissimo

H

Spes præmijs plurimum mouet.

D. Ambr.

Mat. 16.

Spes præmij addit animũ ad laborem.

A tissimo fuerit testimonio roboratus: nunquam enim agricola triticum suum seminando dispergeret, nisi illud in messe multiplicatum reddi oculata fide comprobasset. *Maximè referimur fidei præmium.*

Erat quidem opus hoc Ecclesiæ Dei maxime necessarium, ad paganorum, & gētilium iniurias propellendas. Bone Deus, quibus à principio verbis & ludibrijs improperatum est ei, & improperatur hodierno die, quòd hominem crucifixū, morti à discipulo traditum, mortuum & sepultum, & Deum credat, & vt Deum veneretur & colat? Quid istis responderi poterit, quod eorum proteruiam, ignorantiamque confundat? Si mi-

B racula, si virtutes, si doctrinam, si resurrectionem obijciā: pio quidem animo ad fidem hæc sufficiunt: proteruo autem efficaciori opus est argumento. Quid ergo blasfemis istis respondebimus, quod conuincat, & aperte confundat? Audi gentilis, audi pagane, Si te Christi passio scandalizat, confirmet te gloria, idem enim ipse qui in Caluariæ monte patitur, crucifigitur, & moritur, in Thabor super solem rutilat, super niué candet, & super omnem pulchritudinem decoratur. Qui in Caluariæ loco latronum medius in cruce pendet, in Thabor prophetarū medius super astra lucet, qui a sacerdotibus in Calua *Fides nostra multis mirabilibus et signis confirmatur.*

C riæ loco velut seductor, capitis motione subsannatur, in Thabor voce de cælo allata, filius Dei vnigenitus appellatur. Cuius vestes in Caluariæ loco sorte diuiduntur, eiusdem vestes in Thabor super niuem dealbantur, & candent. Cuius facies turgida in caluariæ loco pallet, eius eadem facies in Thabor mira pulchritudine pollet. *Variis quidem testimonijs suā diuinitatē insinuat Christus.*

Nil Apostolis, maximè his tribus qui subinde vnà cum Domino fuerunt, beatius inuenitur, ait Chrysost. Verùm si volueris, nos quoque Christū, non vt illi tunc in monte videbimus, sed multo certè fulgentiorē. Nam tunc discipulis parcens tan- Chrys. in Matt. ho. 57. to. 2.

D tum splendorem adaperuit, quantum illi percipere poterant, in extremo autem die in ipsa gloria atque maiestate patris, nō cum Moyse, & Elia solis, sed cum innumero angelorū, archangelorum, aliarumque potestatum exercitu veniet, nulla nube caput eius contegente, verum etiam mirum in modum cælo compresso. Et quemadmodum cum publicè sententiam iudices prolaturi sunt velamina statores contrahunt, vt ab omnibus videantur, sic in solio suo dicentem vniuersi conspicient, & vniuersum genus hominum iudicio aderit, quos ipse nō per alium, sed per seipsum alloquetur: & alijs quidem dicet, Venite benedicti patris mei. &c. Contra vero alijs dicet, Ite maledicti in ignem æternum. Tunc quasi sol iusti, imo vero multo *Maiestas Christi in iudicio.* Simile. Mat. 25.

magis quam ſol reſplendebunt. Non enim id dictum eſt, quo- E
niam tantus ſplendor eorum futurus eſt, uerum quia nil ſole
Quantum ſplẽdorem habebunt iuſti in gloria. fulgentius uidemus, ab eo quod nobis notiſſimum eſt, futurũ
deſignare ſanctorum ſplendorem uoluit; hac enim de cauſa
& in monte ſicut ſol effulſiſſe ſcribitur. Nam maiorem fuiſſe
illam lucem quam ſit hæc ſolaris, inde patet, quia diſcipuli cũ
ferre non poſſent ceciderunt. Sic igitur iuſti ſolem fulgore ſu-
perabunt, peccatores autem extrema ſupplicia patientur.

Bonum eſt nos hic eſſe. Hoc iniquit alius Euangeliſta quòd
Pin. in Ezech. 7. dixit neſciens quid diceret; nimirum quia cùm hoſpes & pe-
Luc. 9. regrinus ſuper terram, perpetuam in ea noluit facere manſio F
Gen. 4. nem, & habere in hoc mundo ciuitatem manentem. Primus
quidem qui ciuitatem ædificauit in terris fuit Cain, qui exul
factus eſt à ſuperna ciuitate. Iraſcens autem Deus contra ho-
mines, qui cùm ſint peregrini in terra, uidentur uelle ſe facere
Ezech. 7. perpetuos habitatores terræ, ita ait Ezech. Venit contritio ſu
per te qui habitas in terra: quaſi diceret, euerteris omnino tu,
Ne inhæream⁹ terrenis. qui non cælum colis ſed terram, qui in terra quæ eſt exilium,
tanquam in propria, perpetuaque patria, mundi diuitias quæ-
ris, ſtimulis cupiditatis concitatus, & ad gloriam aſpiras fluxã
& inanem, atque tetris ignominiæ maculis deformatam: Hu- G
iuſmodi hominibus minitatur æternam damnationem aquila
Apo. 8. volans, glorioſus Euangeliſta Sanctus Ioannes, præclare quidẽ dicens, Væ, væ habitantibus in terra. At uiri pietate præcel
Heb. 11. lentes, ſtudioque immortalitatis flagrantes, in terra ut hoſpi-
tes & peregrini uitam degunt tanquam in diuerſorio quodã,
non tanquam in domicilio, ut pote qui mortem expectent, &
uita uiuant, ac ſi eſſent propediem ex uita exceſſuri. Quod in
Pſal. 29. telligens Regius propheta, has uoces emiſit dicens; Peregrini
Pin. in Ezech. 47. ſumus coram te Domine, & aduenæ ſicut omnes patres noſtri:
Dies noſtri ſicut umbra ſuper terram. Idem etiam alibi ait, Sũt H
quidem omnes dum in hoc ſæculo uiuunt, hoſpites & peregri
Pretioſa etiã huius uitæ ſi cũ cæleſtib. cõparentur, uana ſunt ridicula. ni, & præſertim ſi uita hæc fluxa cùm æterna comparetur. Mũ
dus enim hic eſt carcer & exilium electorum Dei: propria au
tem patria in cælo eſt, cuius deſiderio tenentur, ad quam ex
hac lachrymarum ualle, ſuſpirijs ab imo pectore eductis, & la
mentabilibus uocibus ſuſpirant. Quod intuentes animo anti-
qui patres, fide & ſapientia præſtantes, terram promiſſionis
pro nilo putabant, ad cæleſtem autem patriam, ueram promiſ-
ſionis terram, deſiderio & amore incenſi rapiebantur: expecta
bant enim ciuitatem æternis fundamentis munitam, cuius ar-
Heb. 11. tificem & conditorem Deum eſſe credebant, ut docet Apoſt.

Viri

A Viri enim pietate insignes, in terra vt hospites & peregrini ęta tem traducunt, & ex hac vita ita discedunt tanquam ex hospi tio, non tanquam ex domo propria, intelligentes commorandi illis Deum diuersorium dedisse, non habitandi domicilium, es se autem in cælo permanentem, sempiternamque ciuitatem constitutam: nunquam enim tanta in hac vita conati fuissent quæ ad æternitatis memoriam pertinerent, nisi mentis oculis æternitaté ad se pertinere aspexissent. Quis enim perpetuos, summosque labores susciperet, si existimaret fore vt eius ij sdem finibus quibus vita esset vnquam terminanda? At sapien-

Hæc vita non est ad perpetuam habitationē hic tra ducendā.

B tum animus ita se erexit, & immortalitatem prosp exit, vt cre dat certissime cùm excesserit ex hac mortali vita, tum denique in alia sempiterna uicturum esse, & gloriam immortalem consecuturum.

Bonum est nos hic esse. Quæcunque in præsenti uita sunt, si conferantur ad æternā beatitudinē & futurā gloriam, ueluti umbra quædā sunt & somniū, porro explicans D. Hieronym. verba illa Ecclesiast. 1. Vanitas uanitatū, & omnia uanitas, inquit, Si cuncta quæ facit Deus sunt ualde bona, quomodo omnia uanitas? & non solū uanitas, sed ét uanitas uanitatum? ut si

Eccl. 1.
D. Hiero. in Eccl. 1. to. 7.

C cut in Cantic. Canticor. Inter omnia carmina, excellens carmen ostenditur, & ita in uanitate uanitatum, uanitatis magnitudo monstretur, Tale quid & in Psalmis scriptum reliquit sanctus propheta Dauid, Veruntamen uniuersa uanitas omnis homo uiuens. Si uiuens homo uanitas est, ergo mortuus uanitas uanitatū, Legimus in Exod. glorificatū vultū Moysi in tantum ut filij Israel in eum aspicere non possent. Quam gloriā Paul. Apost. ad cōparationē Euangelicæ gloriæ dicit esse non gloriā. Possumus igitur & nos hunc mūdū, cælū, terrā, maria, & oīa quæ in hoc circulo continentur, bona quidē certe dice-

Simile.
Psal. 38.
Exo. 34.
2. Cor. 3.

D re, sed ad Deū cōparata esse pro nilo, & qñ igniculum lucernæ videns, contentus essem eius lumine, & postea orto sole nō cernerem quod lucebat, stellarū quoque lumina iubare viderem solis absconditi ita aspiciens elementa, & viderem rerū creatarū multiplicem varietatem, atque ét earum diuersitatem, admirarer quidem operum magnitudinem, recogitans aūt oīa pertransire, & mundum ipsum senescere, solumque Deum illud semper esse quod fuerit, compellor dicere non semel, sed bis, vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Vaporem fumi, & auram tenuem, quæ cito resoluitur, possumus appellare. Quæ enim videntur, vt ait Apost. temporalia sunt, quæ vero non videntur, æterna. Quod si attentius Petrus considerasset, forsan non

Similia.
Mundana hæc & præsertim si ad cælestia comparentur, sunt uanitas uanitatum.
2. Cor. 4.

dixisset, Bonum est nos hic esse: si etiam nos ad hæc attenderemus, non ita mundanis adhæresceremus. E

Profectò reliqua omnia, ait Ansel. vanitates quædam sunt, id vero tantum bonum est, uidelicet esse cũ Deo. Quid enim boni habere potest ille, qui in præsenti vita Dei dono & gratia spoliatur, & in altera vita priuatus est gloria? Quid erit in illis angelicis choris esse, cùm non in ænigmate vt Apost. dicit, sed facie ad faciem summa cùm voluptate & fruitione spectabimus? Cæterum quid diceret nesciebat Petrus, quando tam vili veste, nempe carne mortali & crassa circundatus, frui diuina desiderabat essentia, & perexigua certe mercede contentus erat, illa nimirũ corporis claritate maxime delectatus. F

D. Ansel. in enar. ho dier. euan.

1. Cor. 13.

Facilè starim insolescimus in hac vita.

Bonum est nos hic esse. At quanto glorioſior locus Petre est ille, quem nunc possides? Tractans quidem Augustinus de gloria & beatitudine ait. Quanta erit illa felicitas, vbi nullum erit malum, nullum latebit bonũ, vacabitur Dei laudibus, qui erit omnia in omnibus? Et paulopost ait, Vera illic gloria erit, vbi laudantis nec errore quisquam nec adulatione laudabitur: uerus honor, qui nullo negatur digno, sed nec ad eum ambiet vllus indignus: uera pax ibi est, ubi nil aduersi, nec à seipso, nec ab alio quisquam patietur. Præmium uirturis erit ipse qui uirtutem dedit, & qui seipsum, quo melius & maius nil potest esse, promisit. Quid est enim aliud quod per prophetam dicit. Ero illorum Deus, & ipsi erunt mihi plebs, nisi ego ero unde satientur: ego ero quæcunque ab omnibus honestè desiderantur, & uita, & uictus, & copia & gloria, & honor & pax, & omnia bona? Hic enim & illud rectè intelligitur, quod ait Apostol. Vt sit Deus omnia in omnibus. Ipse finis erit desideriorum nostrorum, qui sine fine uidebitur, sine fastidio a nobis amabitur, sine fatigatione laudabitur. Cæterũ qui futuri sunt pro meritis præmiorum, etiam gradus honorum atque gloria rum, quis est idoneus cogitare, quanto magis dicere? G H

D. Augu. li. 22. ciui. Dei, c. 30. to. 5.

Gloria conditiones.

Psal. 86.

Col. 3.

Gloria ineffabilis.

Bonum est nos hic esse. Mali quidem ita resident in suis uitijs & oblectantur, vt videantur dicere, bonum est nos hic esse. Siquidem ambitiosus in honoribus constitutus, videtur dicere, bonum est nos hic esse. Item auarus eandem cantilenam canit, & sic de cæteris vitijs. neque iam videntur vitia ipsa cognoscere, & aperto nomine appellare, sed potius deditum ambitione vocant virum qui cupiat æstimationem suam defendere: auarum autem appellant virum deditum rei quidem familiari, & qui sciat consulere domui suæ, atque familiæ, & ita cætera alia vitia varijs nominibus appellare solent. Blanditur quidem

Autor.

Mundani ipsos vitiosos honorificè appellant.

A quidem nobis mundus, cùm fallaci terrenorum bonorum ſpe nos lactat, cùm alienarum deliciarum exemplo nos lactat & illicit, aut mundani apparatus, veſtiumque & aliorum ornamentorum ſplendore oculos noſtros perſtringit & allicit, animosq; noſtros ad ſimilia concupiſcenda incendit. Hic enim aduertere licet fœminas, quæ vbi aliarum fortaſſe cultiores veſtes viderint, præ earum deſiderio incenſæ, partim viros ad hæc ipſis præſtanda ſolicitare, partim etiam magnam dotis partem in his profundere ſolent. In ædibus enim Babylonis vlulæ ſibi mutuo reſpondere dicuntur: quod quidem fit cùm huius ſecu

B li amatores deliciarum copia, veſtium cultu, & domeſtici apparatus nitore interſe certant, & alius alium ſuperare conatur. Harum ergo rerum nitor infirmas hominum mentes ſæpe decipit, & ſimilium rerum amore inflammat. D. quidem Hier. vbi in eo lib. quem de illuſtribus viris ſcripſit, Senecæ mentionem feciſſet, eum continentiſſimæ vitæ fuiſſe ait. At is Seneca in epiſ. ad liberalem amicum, ingenue fatetur ſe aliorum delicijs & vitæ lenocinijs non parum ad eadem deſideranda commoueri. Sic enim ait: dicam quæ accidãt mihi, tu morbo nomen inuenies, tenet me ſummus amor parſimoniæ fateor:

C placet non in ambitione cubile compoſitum, non ex arcula prolata veſtis, non ponderibus aut mille tormentis ſplendere cogentibus expreſſa, ſed domeſtica & vilis, nec ſeruata, nec ſumenda ſolicite. Placet cibus quem nec parent familiæ, nec ſpectent, nec multos ante paratus dies, nec multorum manibus miniſtratus, ſed parabilis, faciliſque, nil habens accerſiti, pretioſive, vbilibet non defuturus, nec patrimonio grauis, nec corpori, nec rediturus qua intrauerat. Cùm bene iſta placuerunt, perſtringit animum ſplendida diuitis menſa, & auro culta mancipia, & agmen ſeruorum &c. Ex quibus verbis cer-

D nere licet qua ratione mundus quidem ipſe ſoleat nos ipſos & animos noſtros miſerabiliter profectò atque infeliciſſime faſcinare, & ad perniciem, interitumque trahere, & mentes etiam noſtras emollire, & ad ſui amorem pellicere ſoleat, adeo vt tandem multi dicant, bonum eſt nos hic eſſe.

Agebant quidem viri iſti illuſtres de exceſſu quem completurus erat, ut nobis præberetur exemplum, vt in die bonorum memores ſimus malorum, & lætitiam nimiam, obiectis triſtibus temperemus. Dum hæc agerentur, Petrus & alij diſcipuli grandi nimis admiratione tenentur. Sed non iuuat Petrũ præſati exceſſus audire ſermonem, ſeruet intus gaudio, conceptũque non valet tenere ſermonem. Accepta copia fandi, quid inquit

Inducit mũdus ſuos ad feſtũ dum pariter mundamur. Iſa. 13.

Amatores ſeculi ad quantã in ſaniã deuoniant. Hiero. de vi. illuſt. Seneca in epiſ. ad li. ami.

Moderatè vtendũ cibo, & cultu.

Contemnamus põpas mũdanas.

Mundus varijs curis ſuos ſolicitat. Eccl. 11.

In die bonorum, memores ſimus malorum.

inquit tecum domine de quodam nescio quo excessu prophetæ loquuntur? Mihi si creditur, meo si ceditur voto, faciamus hic tria tabernacula, tibi vnum, Moysi vnum, & Eliæ vnum. E

Delectationes temporales interdum nos in obliuionẽ, adducunt æternarũ.

Hoc satius est, hic stemus, hic cunctos vitæ nostræ dies agamus. Quid vltra quæritur? Inferiora cur vltra lustramus? Nesciebat enim quid diceret. Præ amore, sic enim totã eius mentem præsentis candoris, & gloriæ amor, & iucunditas occuparat, vt nil aliud vellet, nil aliud cuperet, & hoc sibi ad plenam felicitatem satis esse cogitaret. Sed non es te digna locutus ò Petre. Falleris grauiter, falleris, ò pastor Ecclesiæ: prius

Ioan. 21.

condendum est Euangelium, prius hominum genus cruoris F effusione redimendum est, prius alius ducet te quò tu non vis, quam hoc gaudio potiaris. Ita ne sine certamine victor, sine victoria triumphator euades? Quid rerum ordinẽ peruertis?

Labores exantlandi ad gloriam comparandã.

Quid meritis præmia præponis? Tu inquam solus mundi salutem, & gloriam possidebis, & tibi soli saluator assidet? O insignis latro, tibi cælestem margaritam vsurpas? Dic nobis ò Petre, vbi virgo, vbi fratres, vbi Euangelium, vbi fides, vbi gratia, vbi generis humani redemptio, vbi cælestis Hierusalem reparatio? Hæc ne omnia propter te cessabunt? Tuis cedent omnia lucris? Sed ardenti inflammatur amore, extra se enim G C

In honoribus sæpe amicorum obliuiscimur.

positus, quid diceret nesciebat. Quæ sua sunt, Petrus quærebat: nam esse cum Christo melius est, sed quia sine merito præmium, sine labore gaudium cupit, hic error, hæc culpa est. Neque tamen solus hoc errore tenetur. Volumus, & nos sæpè similia Petro, gaudium cupimus, laborem fugimus. Prius volumus gaudere quàm pati, sed fatue, & stulte. An nescimus

Rom. 8. Acto. 14.

quia scriptum est, quia si compatimur, & conregnabimus? Et quia per multas tribulationes oportet nos introire in regnum Dei? Cæterum Petro verba illa loquente, *Ecce nubes lucida obumbrauit eos, & ecce vox de nube facta est, hic est filius meus* H D *dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite.* Vox ad patrem, nubes ad spiritum sanctũ refertur, vt tota Trinitas Christo homini testimonium perhibuisse noscatur, sicut scriptum

Tota Trinitas Christo testimonium perhibet.

1. Ioan. 5.

est, tres sunt qui testimonium dant in cælo, pater, verbum, & spiritus sanctus, & hi tres vnum sunt.

Tibi vnum, Moysi vnum, & Elie vnum. Perpende qũo felicitas mundi sit animi inimica. Pincerna Pharaonis succedẽti bus prosperis oblitus est interpretis sui: ideo dixit illi Ioseph: memento mei cum bene tibi fuerit: ne in prosperitate obliuisceretur, dixit vt memor esset sui dum bene contigisset, & esset in domo Pharaonis? At ille oblitus fuit Ioseph, sicut Petrus

Author. Gen. 40.

nunc

A nunc obliuiſcitur Andreæ fratris, qui illum ad cognitionem vocauerat, vt ſcribit Ioann. Huc etiam ſpectare videtur illud, quod dicitur 1.Reg. Filius vnius anni erat Saul, id eſt innocēs inſtar infantuli. Quibus verbis vult ſignificare Saulis virtutem, priuſquam eſſet in regia dignitate conſtitutus: at cùm ad principatum euectus eſſet, ſcelera impia perpetrauit. Vbi vides quam periculoſa ſit magna potentia, & opū abundantia. Exemplum ſit etiam nobis Dauid, qui ſubditus inimico pepercit, & vitam tribuit, Rex autem conſtitutus amicum per ſummum ſcelus interfecit. Ioan. 1. 1.Reg. 9. 1.Reg 24. 1.Reg. 26. 2.Reg. 11.

B *Et audientes diſcipuli, ceciderunt in faciem ſuam.* His quidem ſanctis Apoſtolis, & diſcipulis Domini videtur accidiſſe id, quod Propheta Ezechiel de ſeipſo narrat, dicens: Hæc viſio ſimilitudinis gloriæ Dñi, & vidi, & cecidi in faciem meam, hoc eſt, poſtquam vidi hanc Dei gloriæ ſimilitudinem, cecidi pronus in terram ſuper faciem meam, tanto ſplendore perterritus, tantaq; maieſtate ſtupefactus. Eodem modo Abraham, conſiderata fragilitate ſua, viſo Domino, cecidit pronus in faciem ſuam. Iſa. Corrui, inquit, cùm audirem: conturbatus ſum, cùm viderem. Et Daniel ait; Vidi viſionem grandem hanc, & non remanſit in me fortitudo. Et paulopoſt; Domine mi, in viſione tua diſſolutæ ſunt compages meæ, & nil in me remanſit virium. Quòd ſi diuini vates tanto ſplendore, & amplitudine perterrentur viſa Dei ſimilitudine, quantam eſſe putas Dei in ſua eſſentia maieſtatem? Illud etiam hoc loco animaduertendum eſt, quòd non ceciderint hi ſancti retrorſum, ſed in facies ſuas: pij enim non retrorſum, cadunt: qui verò in faciem cadunt, ſoueam uident, & facilè ſibi cauent, uel etiam ſtatim ſurgunt, mali autem non perinde. Vnde dicitur Gen. 46. Fiat Dan coluber in via, ceraſtes in ſemita, mordens ungulas equi, ut cadat aſcenſor eius retro. Pin. in Ezec. 2. Gen. 17. Iſaiæ 21. Dan. 10. *Contemplātes tātam Dei maieſtatem ſacilè agnoſcimus miſeriam noſtram.* Gen. 46.

D *Leuantes autem oculos ſuos, neminem viderunt niſi ſolum Ieſum.* Poſtquam illi apud ſe redere, & totū montem explorauere, nil aliud uident niſi ſolum Ieſum, ut intelligamus in Ieſu noſtram eſſe gloriam cōſtitutam, & non in alijs huius ſeculi rebus. Plerique autem ſeipſos decipiētes, gloriam potius ſeculi ſequuntur quam Chriſti gloriam. Vnde, vt ait D. Aug. huic cupiditati melius reſiſtitur ſine dubitatione, quàm cedi-tur. Tanto enim quiſque eſt Deo ſimilior, quantò ab hac immunditia mundior: quæ in hac vita etſi non funditus eradicatur ex corde, quia etiam bene proficientes animos tentare non ceſſat, ſaltē cupiditas gloriæ ſuperetur dilectione iuſtitiæ, vt ſi *In Chriſto ſperemus, & non in rebus mundanis.* Aug. 5. de Ciui. Dei, c. 14. to. 5.

vt ſi alicubi iacent, quæ apud quoſque improbantur. Si bona, E
ſi recta ſunt, etiam amor humanæ gloriæ erubeſcat, & cedat
amori ueritatis. Tam autem eſt hoc vitium inimicum piæ fi-
dei, ſi maior in corde ſit cupiditas gloriæ, quàm Dei timor,
uel amor, ut Dominus diceret: Quomodo poteſtis credere,
gloriam ab inuicem expectantes? Item de quibuſdam, qui in
eum crediderant, & verebantur palã confiteri, ait Euangeliſta;
Dilexerunt gloriam hominum magis quàm Dei: quod ſancti
Apoſtoli nõ fecerunt, ſed potius ſeculi gloriam ſpernentes, &
contemnentes, pro Dei gloria uiriliter quidem decertarunt.

Cupiditas mundanæ gloriæ, nos in oblionem cęleſtis gloriæ adducit. Ioan. 5. Ioan. 12.

F

Dominica II. Quadrageſimæ.

CONCIO QVARTA.

De Transfiguratione Domini.

ASSVMPSIT *Ieſus Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & duxit illos in montem excelſum ſeorſum* Mat. 17. Vult quidem Chriſtus magiſter noſter nos erudire aſcẽdens in excelſum mõtem, G
quod aſcendere debemus per multas difficultates, labores, &
aſperitates, ſi volumus tandem aſcendere ad montem excel-
ſum gloriæ, & beatitudinis ſempiternæ. Veruntamen terreri
non debemus, neque exanimari, tametſi varij nobis labores,
& difficultates contingunt, ſiquidem Chriſtus ipſe nobiſcum
aſcendit, & comitatur nos: habemus etiam angelum prote-
gentem nos. Vnde ſicut inquit grauis quidam autor, ex Chri-
ſti tentationibus, triumphum ſperare debemus. Nam cùm ad
capiendum Eliſæũ, multa armatorum manus à Samariæ Re-
ge mitteretur, domumq; vallaſſet, ab Giezi clamatum eſt:
inſidiæ, inſidiæ: quod cùm Propheta audiſſet, puerum ne pa- H
ueret hortatus eſt, orauitque, vt ipſius aperirentur oculi, qui
mox vidit omnem montis ſuperficiem, domumq; armatis val-
latã militibus, & ait: plures pro nobis ſunt, quàm contra nos.
Huius ergo exemplo non formidoloſe, ſed confidenter tenta-
tionum bella aggredi debemus, cęleſtium militum muniti le-
gionibus. Memoratum quidẽ Prophetam, ne in minimo qui-
dem, vt illum caperent miſſi, lædere valuerunt: quin potius
orante Propheta, ipſi cæcitate percuſſi ſunt: veneremur diui-
nam præſentiã, & auxilũ, & vtroque præſidio ſeptos, pudeat
nos inimicis terga vertere. Nõ nos certandi labor, nõ certami
nis incertus finis, nõ infirmitas carnis, non tepor ſpiritus con-
cutiat.

Act. 14.

Chriſtus ſẽper nobis adeſt, cùm laboret patimur. Laur. Iuſt. li. de Caſ. con. ver. & animę. capit. 6. 4. Reg. 6.

Ne timeamus calamitates, ſed potius in Deo ſperemꝰ, qui iuuabit nos.

A cutiat. Ad virtutem difficilis ascensus est, grauissimus labor maxima recompensatur mercede, in acie positi sumus: qui vicerit, sponsi amplexibus dignus fiet. Potuerat olim Dauid, vt Regis gener esset, incircunciſorum centum auferre præputia cum ſui periculo, & non poterit Chriſti ſeruus, vt ſapientiæ dignus habeatur connubio caſtiſſimo, tentationum ſupprimere inſultus? Valebit ne mulieris amor plus quàm verbi? Alliciet ne amantis cor plus carnalis copula, quàm ſapientiæ perpetuum contubernium? Innumeri ſunt, qui vt terreni faſtigium teneant Imperij, omni ſe labori etiam cum corporis, B animæq; detrimento exponunt; & qui Chriſti nuncupantur ſerui, vt æterni regni participes ſint, tabeſcent otio, & præ ignauia dormitabunt? Vtique prudentiores, robuſtioresq; tenebrarum filij ſunt filijs lucis, in negotijs ſuis, & in temporaliũ cumulatione. Stupeat cœlum, clamet terra, & omnis creatura miretur, cùm hominem plus alliciat labor, quàm requies: mors, quàm uita: creatura, quàm omnium conditor: non abſque cordis cæcitate fieri poteſt hoc; ignoratur quippe quãta ſint cœleſtia gaudia, ignoratur quoque, quod ſit virtutis bonum. Attendunt homines, quòd ſine fatigatione maxima vir- C tus non valeat acquiri, & pati refugiunt, quia parum diligunt. Conſiderant tentationum, & tribulationum certamina, nec percipiunt quid inde ſequatur. Vtinam ſaperent, & intelligerent, ac nouiſſima prouiderent.

Tentationibus facilè diuino freti numine reſiſtemus.

1. Reg 16. *Amore Dei omnia vincemus.*

Lucæ 16. *Si pro tẽporalibus tãtũ laboramus, multo magis pro æternis laborare debemus.*

Conſiderare quidem debemus, q̃ Chriſtus nos eripiet de tribulationibus, atque eos omnes labores noſtros in noſtrum commodum euenire faciet, ac tandem ad excelſum beatitudinis portum perducet: cùm videamus, q̃ idem Chriſtus ducit nos: duxit, inquit, illos in montem excelſum. Vnde Laurent. Iuſtin. ait; In tribulatione vtique comitatur iuſtos, vt il- D los in præſentiarum eripiat, & glorificet in futuro. Comitatur inquam ipſos in negotijs, ne delinquant, in periculis ne cadãt, in proſperitatibus ne deficiant, in dubijs ne errent, & in huius vitæ itineribus, ne æternæ vitæ conſolationem amittant. Hoc ſanctarum autoritatibus ſcripturarum, hoc Sanctorũ Patrum comprobatur exemplo. Direxit in actibus ſuis longæuũ Noe, quem ſolum ſuper terram coram ſe reperit iuſtum: fuit cum Abrahã Patriarcha, illumq; à Pharaonis, & Abimelech protexit inſidijs. Innocentem Ioſeph ab adulterę cuſtodiuit amplexu, atque Ægypto prætulit vniuerſæ: in nube, & igne per deſertum ambulauit cum Moyſe, ac in ducatu populi optimè roborauit. Citharedam quoque puerum, ne in ſuperbi Regis incide-

Amor ſuaues reddit res.

Laur. Iuſtin lib. de triumpha. Chriſto. cap. 27.

Gen. 7.

Gen. 21.

Gen. 40.

Exo. 14.

2. Reg 16.

incideret manus, deſeruit nunquam. Antiquorum Patrũ geſta E
cur referam, cùm in fine ſeculorum nedum ſpiritualem, verũ
etiam corporalem ſuis diſcipulis præſentiam exhibuerit? Illis
Magnus Chriſti amor erga nos. profectò tanquam chariſſimis, viſibiliter corporalis apparuit,
atque omnẽ præcipuę charitatis exhibuit humanitatem. Ne-
mo ad plenum valet explicare delectabilem filij Dei conuer-
ſationem, quoad vixit in carne. Nullus ipſius erga fideles ſo-
licitudinem, familiaremque dilectionem notificare ſufficit:
tanquam vnus illorum erat cum ipſis, immo eorum minimus,
quippe qui non miniſtrari venerat, ſed miniſtrare: ſic affecie-
Lucæ 22. batur ſingulis, quemadmodum mater quædam vnicum amat F
alumnum.

Galfri. ſuper hunc locum. In hunc perfectionis montem, ait Galfri. nemo valet aſcen-
dere abſque doctore Ieſu: ipſe enim eſt uia, ueritas, & uita. Eſt
ſiquidem illa uia ardua, ſolitaria, ſecreta, & eam multi non no-
Pal. in Matth. runt. Omnis humana potentia, ait alius grauis autor, & indu
ſtria non aſſurgit, vt conſcendat in cęlum, niſi Deus ipſe per-
Ezec. 17. ducat, niſi illa magnarum alarũ aquila ſuas expandat pennas,
Aſcendere in cęlum non poſſumus ſine Dei fauore. & nos illuc adducat, niſi ille benignus, & miſericors pater in
humeris ſuis nos portet, illuc aſcendere miſellus agniculus, &
imbecillis ouicula non valebit. Duxit illos in montem excel- G
ſum, ait Albertus Magnus, declarans noſtram ſpiritualẽ aſcen
ſionem per manum ſuam eſſe futuram, iuxta illud Pſal. Do-
mini eſt aſſumptio noſtra, & ſancti Iſrael Regis noſtri.
Pſalm. 88.

D. Hiero. in Matth. 17. lib. 3. *Et transfiguratus eſt.* Qualis futurus eſt tempore iudican-
di, talis apparuit Apoſtolis, ait Hieron. Quod autem dicit,
transfiguratus eſt ante eos, nemo putet priſtinam eum formã,
& faciem perdidiſſe, vel amiſiſſe corporis veritatem, & aſſum-
pſiſſe corpus uel ſpirituale uel aereum. Sed quomodo tranſ-
formatus ſit Euangeliſta demonſtrat dicens.

Et reſplenduit facies eius, &c. Saluator humani generis Ie- H
Leo Papa in hom. de Transfig. ſus Chriſtus, ait Leo Papa, docens eandem fidem, quæ & im
pios ad iuſtitiam, & mortuos reuocat ad vitam, ad hoc diſci-
pulos ſuos doctrinæ monitis, & operum miraculis imbuebat,
vt idem Chriſtus, & vnigenitus Dei & hominis filius crede-
retur. Nam vnum horũ ſine altero non proderat ad ſalutem,
& ęquàlis erat periculi, Dominum Ieſum Chriſtũ, aut Deum
tantummodo ſine homine, aut ſine Deo ſolum hominẽ credi-
diſſe, cùm vtrunque eſſet pariter cõfitendum, quia ſicut Deo
vera humanitas, ita homini inerat vera diuinitas. Ad confir-
mandum ergo huius fidei ſaluberrimam cognitionem, inter-
rogauerat diſcipulos ſuos Dominus, inter uarias aliorum opi-

niones,

A niones, quid ipsi de eo crederent, quidve sentirent. Vbi Petrus Apostolus per reuelationem summi Patris, corporea superans, & humana transcendens, uidit mentis oculis filiũ Dei uiui, & confessus est gloriam deitatis. Vt ergo illam fœlicis constantiæ fortitudinem toto Apostoli corde conciperent, & nil de suscipiendæ crucis asperitate trepidarent, nec pudendã sibi eam patientiam crederent, quæ sic subitura erat sæuitiam passionis, ut non amitteret gloriam potestatis. Assumpsit ergo hos tres Apostolos, & conscenso cum eis seorsum monte præcelso, claritatem suæ gloriæ demonstrauit. Quia licet in-
B tellexissent in eo maiestatem Dei, ipsius tamen corporis, quo diuinitas tegebatur, potentiam nesciebant. Videntur mihi, ait Orig. hi qui ducũtur à Iesu super montem excelsum, & digni habentur uidere transfigurationem eius secretè, quia non in uanum post sex dies ducuntur: quoniam enim in sex diebus perfecti numeri totus factus est uisibilis mũdus, ideo arbitror eum, qui transcendit omnes mundi res, considerans iam non quæ videntur (temporalia enim sunt) sed quæ non videntur, quoniam sunt æterna, posse ascendere super montem excelsum, Christo se præcedente, illum posse & gloriam aspicere
C uerbi Dei. Si ergo quis nostrum cupit, Christo se assumente ascendere super montem excelsum, & uidere secretũ transfigurationis mysterium, transcendat opera sex dierum, non aspiciens quæ uidentur, neque diligens mundum, nec ea quæ sunt in mundo.

Matt. 16.

Transfiguratus est Christus, vt manifestaret, quod esset verus Deus & homo.

Origen. in Matth. ho mil. 3.

Qui contẽnit temporalia, reportabit æterna.

Debemus & nos transfigurari exemplo Christi, sicut faciebat Apostolus, cùm diceret: Viuo ego, iam non ego. Dicit Gregorius, quòd erat mortuus persecutor, sed uiuebat prædicator: iam ego non uiuo secundum passiones meas, & inordinatos affectus, sed spiritualiter uiuo, quia uiuit in me Chri-
D stus. Si homo sibi non moritur, non potest in Deo uiuere. Nunquam esse poteris, quod modo non es, nisi prius esse desieris, qđ nunc es. Quando legumina transplantantur, lentescunt ac mortificantur, sed id illis expedit, ut melius postea uiuant, & granum etiam frumenti, nisi prius moriatur, non potest fructum proferre. Idem etiam alibi ait, qui se mortificat, & passiones suas, atque sensus, is dicitur transfigurari: & quamuis mortuus appareat, uiuit tamen in Domino, iuxta illud: Mortui enim estis, & uita uestra abscondita est in Christo.

Gregor. in Euang ho mil. 32.

Simile. Ioan. 12.

Grego. libro 5. Moral. cap. 3. Coloss. 3.

Porrò Rationale Diu. offic. reddit rationem, cur heri & hodie recitetur Euan. Transfig. Dicitque, quòd per Sabbathum mentis venitur ad Sabbathum quidem æternitatis, & ideo re-

Autor.

citatur

Ratio.diu. offi. lib.6. cap.38.

citatur euang. Transfig. in qua apparuerunt Moyses, & Elias, E quorum exemplo animatur Ecclesia ad ieiunium. Mihi etiam offeruntur aliæ rationes, quæ tales sunt: gloria enim,& beatitudo hominibus conferenda, cuius ueſtigium, & umbra hodierna die demonſtrata eſt, non tantùm ab ęterno patre confertur, aut à filio ſolùm, uel à Spiritu ſancto ſolùm,ſed à tribus perſonis ſimul. In qualis rei cõfirmationem,in Chriſti baptiſmo pater quidem oſtenſus eſt in uoce de cœlo demiſſa, filius in ſuamet perſona,& Spiritus ſanctus in forma columbæ.

Ratio iterandi hoc euang.

Pari etiam ratioue ad oſtendendum gloriam illam ſupernam à tribus ſimul perſonis conferri,pater hodierna die demõſtratur in uoce delapſa, filius in ſuamet perſona, & Spiritus ſanctus in nube lucida. Iuſtum quippe eſt, vt qui tribus obſequimur perſonis, à tribus quoque præmiũ conſequamur ęternum, gloriæq; coronam. Cæterùm quoniam res imperfecta videtur eſſe, ſi bis tantum in anno præſens Euangelium recitaretur, cùm gloriam ipſam à tribus perſonis aſſequamur, voluit Eccleſia, ut præter eã repræſentationem huius diuini myſterij, quæ in mẽſe Auguſto celebratur,& Hefternam,etiam tertio hodie proponatur, & decantetur. Præterea D. Anton. affirmat bis Chriſtum fuiſſe trãſfiguratum, ſemel quidem in mõte,& ſecundo in forma peregrini. Quòd ſi dixerimus etiã in forma hortulani quodam modo transfiguratum, videbitur fortaſſe talis triplex transfiguratio applicari poſſe vſui Romanæ ſacroſanctæ Eccleſiæ, quo ter in anno hodiernum repetitur Euangelium. Si quis meliora habet, libenter accipientur.

F

Matth.3.

A tribus ſimul perſonis ſperantur pmia.

D. Anton. 1.par. hiſ. tit. 5. c.5. §.3.

G

Autor.

Labores p Chriſto tolerati optimè pręmiãtur.

Si recte hic conſideraſti, ad videndum gloriam Transfigurationis diſcipuli laborarunt,cùm ad montis culmen conſcenderint. Moyſes etiam,& Elias per uarios labores peruenerunt eò perfectionis, vt eſſent tantopere Deo familiares,& intimi, & hodie etiam tanta familiaritate cum eo colloquerentur, vt adnotat Chryſoſt.& manifeſtè cõſtat ex his,quç alter à Pharaone,& populo perpeſſus eſt, & alter à Rege Achab, & alijs. Ex quo colligitur hodie diſputari, & tractari non incommodè poſſe de laboribus propter Deum tolerandis,quamque utiles ſint, quandoquidem & nos Deo maximè familiares efficiunt, & ſubinde nos ducunt ad gloriam ſempiternam.

H

Chryſoſt. Exo. 7. 8. &c. 3.Reg.18. & 19.

Sen.lib.3. epi.ad Lucil.epi.24.

Ad confuſionem autem noſtram, qui ita calamitates deteſtamur, dicam quid gentilis etiam vir ille Seneca ſenſerit. Labores quidem,& calamitates,inquit,à tyrannis illatæ, quamuis ſint magnæ, plus ferè terrent quã crucient. Nam licet in his ſit abſciſſio pedum,aut manuum aliorumve membrorum,

aut

A aut denique vitæ ablatio, sublatis quidem horũ à nostra imaginatione, & cogitatione terroribus, solùm remanent dolores, quos interdum multi in morbis occultis, & grauibus, maiores solent sustinere. Et in partu mulieres, & viri articulari morbo, aut alio grauiore laborantes, maximos sustinent. Non ergo restat nobis nisi mors, quam etiam vt videmus, multi quãdoque contemnunt pro quibusdã temporarijs obtinendis. Quocirca omnes labores, qui nobis euenire possunt, vultu sereno, atque virili animo perferamus. Quod si vir Ethnicus ita sentit, cur non nos Christiani, fidei luce instructi, propter Deum ad labo

B res viriliter perferendos animabimur? Idem etiam alibi ait; Multi Ethnici homines labores ingentes virili animo pertulerunt, vt crucem quidã Regulus, venenum Socrates, exiliũ Rutilius, morté ferro adactam Cato. Quamobrem ait, & nos aliquid sustinere nõ formidemus. Itaque tu notare poteris, q; si hic Ethnicus tm̃ hortatur, & animat aliorum Ethnicorũ exemplis, ad labores sustinendos, cùm tm̃ tales labores, ingétes quidem, miserrimis præmijs, seu verius supplicijs compensentur, quantò nos cohortari nos ipsos vehementius, & animare debemus tot sanctorũ exemplis propositis, ad præmia vera, & sem-

C piterna promissa, exiguis planè laboribus consequenda? Idem etiam alibi ait; Si tibi labores acciderint, forti animo eos sustine, quia consuetudo, & vsus efficient eos leuiores, quandoquidem experientia docente cognouimus, quia nemo duraret, si rerum aduersarũ eandem vim assiduitas semper imprimeret, quã primus ictus imprimit. Sicut corporalia laboris exercitatio callũ obducit in manibus, ait idem Sen. & ita non adeo grauiter tandem laborem sentiunt: sic assiduitas patiẽdi labores, erumnas, & calamitates, veluti callum in corde obducit, vt nõ sic molestè sentiantur vt prius. Nam cùm semel animũ virtus

D indurauit, vndique inuulnerabilem præstat. Multũ hominem manſuefacere labores possunt, & domare, cùm tantæ sint efficaciæ. Non quidem est credendũ, ait Aug. in Arca Noe alia animalia fuisse introducta, quæ vorarẽtur à leonibus, aut aues alias, quibus aquilæ sustentarentur. Sed omnia cõmuni cibo, & pastu sustentabantur. Necessitas enim, labores, atque discrimina faciebant æquales omnes illas bestias, easq; manſuefacie bant, & contemperabant. Et alibi ait; Non omnes quidem norunt laboribus fructuosè vti. Sicut enim si essent duo vasa, alterum suaui liquore plenum, alterum verò putrefactione refertum, vno eodemq; instrumento mota ambo, produceret certè alterum suauem odorem, alterũ verò fœtorem teterrimum.

Labores sũt perieresse in imaginatione, quã cum reuera acceſſerint.

Sen. li. 16. epistol. epist. 99.

Vide quot labores ferunt gentiles.

Sen. lib. de tranqu. vi. ad fere. capit. 10.

Simile.

Sen. lib. de consol. ad Alb. Mag. cap. 13.

Augu. lib. Quæst. in Gen. q. 10. tomo 4.

D. Augus. de temp. serm. 111. to. 10.

Boni virtutem suam statim ostendunt, mali vitia.

Sic etiam mali, & boni se habent, vt talia vasa, nã statim impij labiorum instrumento commoti, denudant, & detegunt suam ipsorum maximam impatientiam; boni verò semper demonstrant suam virtutem, atque patientiam. Alij de Deo grauiter queruntur, alij Deum miris laudibus efferunt, eiq; gratias agunt. Hoc sanè descriptum est illis Apoc. verbis, vbi habetur sic; Qui in sordibus est, sordescat adhuc: iustior autem iustiora faciat, seu iustificetur adhuc. K

Apoc. 22.

Et resplenduit facies eius sicut Sol. Quemadmodum, ait Gregor. Nazian. Cùm Sol aliqua nube obiecta cõtegitur, eius claritas impeditur, sed non extinguitur, vel prorsus aufertur, & tam magna claritas, tam exigua nube contegitur, impeditur, atque absconditur: sic Iesu Christi Domini nostri deitas, humanitatis sanctæ nubecula detinebatur, & veluti reprimebatur, sic adeo vt eiusdem splendor immensus hominibus non appareret, nec aliquanta portiuncula claritatis illius humanis obijceretur obtutibus. Verùm in monte, vbi primum voluit illam influere in sacratissimum corpus, adeo magna illa, & pereximia claritatis diuinæ scintilla comparuit ipsis discipulis, vt eam sustinere nequirent. Conijce ergo tu ex his, quid futurum erit in cœlo. F G

Greg. Nazian. trac. de fide.

Simile.

Christi deitas, humanitatis sanctæ nubecula tegebatur.

Gl. interl. in Matth.

Apparuerunt illis Moyses, & Elias. Vt ostendant, ait Glo. interlin. eum esse, quem lex & Prophetæ promiserunt, legislator & eximius Prophetarum apparuerunt. Lex & Prophetæ cum eo loquuntur, ait Alb. Mag. hoc est, cum eo concordãt. Testes ex omni parte prodeunt, ita vt dicere queat illud Isa. Pete tibi signum à Domino Deo tuo, siue in profundum inferni, siue in excelsum supra. Vnde Galfri. ait; Ne Christo clarificato facilè credãt, nisi occurrerint Moyses, & Elias. Suspecta est mihi omnis veritas, quam non confirmat scripturarum autoritas: alioqui ab altitudine diei timebo, veritus ne fortè seducar à dæmonio meridiano. H

Alb. Mag. in Luc. 9.

Isaiæ 7.

Galfri. in hunc locum.

Psalm. 90.

Autor. Lucæ 9.

Cum eo loquentes. Lucas quidem inquit, quòd loquebantur de excessu quem completurus erat in Hierusalem: quo loco commodè quidem tractare poteris de excessu amoris Christi erga nos, quem quidem manifestauit in passione sua, & quantas debeamus Christo gratias agere pro tãto amore. Vt enim Solis lumen, quod omnia illuminat, non minus unicuique lucet, quam si eum solum illuminaret: ita Dominicæ Passionis sacrificium, quod pro omnibus oblatũ est, non minus vnicuique prodest, quam si pro eo solum oblatũ esse. Hoc enim animo Apostoli huius beneficij gratiam sibi applicabat; cùm

Simile.

de

A de Domino Saluatore diceret: Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Sed fortasse aliquis dicat: Fateor me multum redemptori debere, qui tantam in me salutem contulit, sed propter susceptā pro me mortem, & cruciatum quid illi debeo, qui cùm Deus esset, ab omni doloris sensu immunis erat? Est ita planè: sed quantum quæso vnigenito Dei filio debes, qui dilectissimam illam humanitatem, quam sibi indissolubili vinculo desponsauerat, cuique esse suum contulerat, pro conseruanda vita tua ad mortis supplicium obtulit? hoc autē quale sit, proposito exemplo declarabo: ferunt ma-
B leficum quendam hominem nullis tormētorum generibus ad commissi criminis confessionem adigi potuisse: iudex autem prudentissimus, excogitato nouo consilio, paruulum eius filium ante patris conspectum atrociter uerberari iussit: quo cruciatu ita patris uiscera laniata sunt, ut admissum scelus aperta uoce confiteretur. Quo indicio colligimus quantum nos eorum, quos charissimos habemus, cruciatus torqueat: quandoquidem apud hunc hominem plus dilecti corporis dolor, quàm proprius cruciatus ualuit. Quod ideo dixi, vt hac ratione intelligatis fratres, quantum salutis nostræ autori debea-
C mus, qui dilectissimam, & purissimam illam humanitatem, immanissimis hostibus cruciandam, illuendam, conspuēdam, uerberandā, incredibili pietate, & misericordia tradidit, etiam si altissimam illam diuinitatis substantiam nullus dolor attigerit. Si ergo Dominus maiori dilectione animarum nostrarum salutem, quàm corporis sui uitam prosecutus est, efficitur planè, vt nos illum supra uitam nostram, supraq; omnia, quæ in uita charissima sunt, diligere debeamus, eaq; omnia priusquam eius gratiam, & amicitiam interire patiamur. Hac enim ratione nos illū super omnia diligere comprobabimus.
D Deinde illud etiam à nobis exigitur, ut quando ille propter peccatum è cordibus nostris eliminādum, diriſſima supplicia subire non recusauit, nos quoque nulla, neque incommoda, neque supplicia recusemus, ne id admittamus, quod is tam immani odio execratus est.

Bonum est nos hic esse. Vide obsecro quantū falleretur Petrus: nā certè quemadmodū, qui ex abiecta, humiliq; fortuna ad regni solii euectus esset, vilē illi supellectilem quā antea pretiosam, charamq; habebat, præ regij apparatus splendore, & magnificentia, pro nihilo haberet, seq; ipsum rideret, qđ olim res adeo uiles tanti faceret, ita profectò qui nunquam in vita sua cœlestium delitiarum dulcedinem singularem degustauit,

Galat. 2.

Vide quā tum Deo debeamus pro passionis mysterio.

Similitudo.

Exemplū.

Amor Dei ineffabilis erga nos.

Animarū nostrarum salutem Christus maiori dilectione, q̄ corporis sui vitam prosecutus est.

Simile.

Sanè in cælo facilè agnoscemus, quàtum puer iliter hæc miraremur terrena. Psalm. 20.

nec nisi porcorum siliquas, hoc est, carnales voluptates agnouit, eas solum magnas, & amore suo dignas arbitratur: at si is fortè à Spiritu sancto in benedictionibus dulcedinis præuentus, & torrente diuinæ voluptatis potatus fuerit, opulentissima etiam mundi bona ita contemnit, vt ne cogitatione quidem ipsa, & aspectu digna esse putet, & censeat. E

Feria II. post II. Dominicam Quadragesimæ.

F

CONCIO PRIMA.

Cyrill. in Ioan. li. 8. cap. 22. Simile.

EGo *vado, & quæretis me, & in peccato vestro moriemini.* Ioan. 8. Solicitus de ægroto curando medicus, ait Cyril. omnem tentat viam instaurandæ sanitatis, & quē exitiali, & lethifero morbo nouit ægrotare, & vbi perspicit leuiora, blandioraque remedia non prodesse, ſtudet acriora adhibere medicamina, sectionem, cauterium, vstulationē, quibus noxius expellatur humor, & morbus. Hoc non minus obseruasse cernitur Dominus noster, optimus humanæ infirmitatis medicus, vt duritiem cordis Iudæorum, & impietatem sanaret. Adhibuit admiranda signa, quibus ad fidem adducerentur, adhibuit & salutarem cū suauitate doctrinam: quæ omnia vbi nil eis conducere conspicit, aut salutem adferre, nunc asperam eis comminationem infert, & æternam interminatur mortem, vt hac saltem ratione ad saniorem reuocetur mētem. Postquam autem per reditum ad patrem à vobis abiero, quæretis me, non credendi desiderio, sed persequendi studio, & quem amplius in proprio corpore persequi, vt prius non poteritis, in membris acerrimè infestabitis, & pro viribus excruciabitis. Sed horrendus vos manet ex hac persequendi sæuitia exitus: nam in peccato vestro moriemini, & perpetuis addicti pœnis, æternæ vitæ exortes, semper secundam mortem acerbissimè feretis. Itaque quò ego vado, vos non potestis venire. Ad vitā enim propero sempiternam, vos autem ad æternæ mortis horrorem, quia oblatam vitā vestra pertinacia reijcitis. Ego ad gloriam vado patris, vos autem ad confusionē perpetuam sponte vestra itis: ipse ad cælestem transeo requiem, ad quam peruenire non potestis, quia viam qua illuc itur, tenere contemnitis. Cùm igitur nunc me sequi renuatis ad virtutis laborem, nō poteritis me sequi ēt ad præmium,

Multa Deus habet pharmaca ad morbos à nobis depellendos.

Iniurias Dei seruis inflictas, ipse sibi ascribit. H

Per viam vitiorū nō itur ad cælum.

A præmium,nõ ob negatã bene agendi facultatẽ,ſed ob propriã animi veſtri malignitatem,viam ſalutis complecti recuſantem. Quòd ſi durum eſt ęterna carere vita, ſi triſte, interitum perferre perpetuum, ſi graue interminum perpeti ſupplicium,dũ datur hora, à prauis ſtudijs diſtracti ceſſate: abijcite pondera peccatorum veſtrorum, ne in illis moriamini,quia Non mortui laudabunt Dominum, neque omnes qui deſcendunt in infernum. Ecce quibus eos malis exterret,quæ mala ipſis immi nentia prædicit, vt vel illorum horrore, ipſos à malo reuocet. Pſal.113.

Ego vado. Scilicet ſponte,per paſſionem meã ſcilicet & ad pa-
B trem,& ad ſuam gloriam. *Vos non poteſtis venire,* quia nõ vultis. Si enim voluiſſent,ait D.Tho.& non potuiſſent,nõ ratiõnabiliter diceretur eis, In peccato veſtro moriemini. Sed notandum, ꝙ aliqui impediũtur,ne poſſint ire quò Chriſtus vadit, dupliciter; Vno modo ratione contrarietatis, & ſic impediuntur peccatores, & de hoc loquitur hic, & ideo ſimpliciter perſeuerantibus in peccato dicit: Quò ego vado,vos non poteſtis venire. Vnde & regius vates ait; Non habitabit in medio domus meæ, qui facit ſuperbiam. Et Iſa.ait; Via ſancta vocabitur, & pollutus non tranſibit per eam. Et rurſus Dauid
C ait; Quis habitabit in tabernaculo tuo? & reſpondet,innocẽs manibus,& mundo corde. Alio modo ratione imperfectionis, ſeu indiſpoſitionis,& hoc modo impediunt iuſti,quandiu ſunt in corpore,iuxta illud Apoſt. Quamdiu ſumus in corpore,peregrinamur à Domino. Et talibus non dicit Dominus ſimpliciter; Quo ego vado,vos non poteſtis venire, ſed addidit determinationẽ temporis,iuxta illud,quod etiam habetur Io.13. Quo ego vado,non potes me modo ſequi. D.Thom. in Ioan.8. lect.4. *Perſeuerãtia in pecato, cæli viam impedit.* Pſal. 100. Iſaiæ 35. Pſal.14. 2.Cor.5. Ioan.13.

In peccato veſtro moriemini. In hanc miſeriam deuenit anima peccando, vt adeo in peccatis indureſcat, ne vnquam ſeſe
D ab illis eruere poſſit, niſi ſpecialiter diuino ſubleuetur præſidio. Vnde Iob de obſtinato peccatore ait; Cor eius indurabitur quaſi lapis. Et Eccl.ait; Cor durum malè habebit in noniſſimo. Sicut enim illa,quæ dura natura ſunt,grauia etiã ſint eſt neceſſe: ſic ille,qui cor durum,& lapideum habet, proculdubio ima inferni petet loca. De Pharaone ait Deus; Indurabo cor Pharaonis, & ideo de illo, eiusq; obſtinatis militibus, dicitur in Exo. Deſcenderunt in infernum quaſi lapis. Hoc modo quibuſdam Iudæis obſtinatis dixit Stephanus. O dura ceruice,& incircunciſi corde, vos ſemper Spiritui ſancto reſtitiſtis: nihilominus tamen ea eſt diuina clemẽtia,vt hæc etiam obſtinatiſſima corda,mille modis nitatur mollire. Quemad- Iob 41. Eccleſ.3. Exod.7. Exo.15.

Simile. modum nāque, qui aliquid mollefacere vult, illud prius pres- E
sum manibus, huc, illuc versat: si adhuc resistit, adhibet vnctio-
nem, post vnctionem si opus est, etiam aquam: sic Deus erga
Varijs vti tur Deus modis ad emolliendā dura corda. humana se gerit corda; primum enim illa quasi manibus suis
contrectās, benigna passionis suæ, multorumq; beneficiorum
memoria mulcet: secundò illa inungit diuinis auxilijs, & in-
spirationibus, quibus facilius peccati vigorem deponant: tertiò
bonorum temporaliū aquis irrigat, vt gratias autori agendo,
in memoriam veniant dilecti sui: quartò ignibus tribulatio-
num, & infirmitatum vexat: denique ictibus mortem minan-
tibus afficit, ut uel saltem tunc resipiscant, & conuertantur. At F
verò si nil istorum potest perditam reuocare voluntatē, nulla
Amore, & timore nos Deus ad se vocat. mora est, quin huiusmodi miserrimi peccatores, quorum cor-
da marmorea vllis non potuerunt mollescere viribus, in infer-
num conijciantur. Quemadmodum enim vulnera tabe confe
cta, & corrupta, sensus stupore, chirurgi ferrum nequaquā sen-
Simile. tiunt: sic illi peccandi cōsuetudine obdurati, medicabile Dei
ferrum nō sentiunt, hoc est, diuinas vocationes nō exaudiunt.
Psal. 21. Non sic se habebat Dauid, qui dicebat: Factum est cor meum
sicut cera liquescēs. Vnde Dominus vt audiri posset per Eze.
Ezec. 36. ait; Auferam cor lapideum, & dabo vobis cor carneum. G

Ego vado. Intelligebat de eius morte, quam præsentem
semper in memoria adferebat: sic etiam nos facere debemus,
si circumspectè viuere volumus. Sic enim videmus, qđ Deus,
Hiere. 18. vt loqueretur ad Hierem. dixit ei; Descende in domum figu-
li: vt consideraret se de terra esse. O si nos semper diceremus;
Mortē sem per meditari debemus. Vado ad mortem; quam aliter viueremus! si quidem nil aliud
facimus quàm quotidie ad mortem tendere. Considera obse
cro quā sit extra omnem ambitionem, & pompam, qui ad pa-
tibulū adducitur, quomodo parū curat huius seculi vanitates.

Ego vado. Velis nolis peccator, ad mortem tendis: consi- H
dera igitur quam ridiculus esset is omnibus, qui ad supplicium
ridens accederet.

Ego vado. Omnes quidem uadunt, sed alius ad vitam æter-
nam, alius verò ad supplicium sempiternum. Pincerna qui-
Gen. 40. dem, & pistor Pharaonis iter fecerunt de carcere, sed ad longè
dissimillima abierunt loca.

Quæstio. *Quæretis me, & non inuenietis.* Quomodo igitur dicis Dñe,
Respon. Qui sequitur me, non ambulat in tenebris? Sed dicendū est, q
dupliciter potest quis sequi Christum: aliqui enim ipsum se-
quuntur ceu milites ducem, & serui Dñm; alij verò persequen
do ipsum, sicut venator prædam sequitur, vt eam interficiat;

sic

A sic ergo aliqui sequuntur Deum vt ipsum offendant, & quasi videntur scire velle viam Domini, vt ipsi per aliam tendant viam: nec volunt legem Domini scire, nisi vt præuaricentur eam. Nec est quod negent se Deum persequi, etenim si contra eius legem faciunt, si discordias nutriunt, si eius seruos persequuntur, satis constat quòd eum etiam persequantur. Vnde Christus dixit, Saule, Saule quid me persequeris? *Mali Deũ persequuntur.* Acto. 9.

Et in peccato vestro moriemini. Aliqui moriũtur in suis peccatis, aliqui vero in alienis, quales sunt illi quibus incumbit scelera corrigere, & id facere negligunt, & similes.

B *In peccato vestro moriemini.* Medici quidem ex ipso pulsu, & alijs id genus signis, facile statim iudicant, infirmum vicinũ morti esse, neque amplius redeunt ad eum visitandum, nonquin aliqui euadant, sed quia ita medica facultas ipsis præscribit. Sic ergo quando aliquis peccator non vult secundum leges viuere, sed semper deprauate viuit, in peccatis suis morietur. Quare redeamus ad cor, & vitam emendemus, ne à vitijs absorbeamur. Psalm. 68. Non me demergat tempestas aquę. Simile. *Peccatores nolentes se emendare, in peccatis suis morientur.* Psal. 68.

Nunquid interficiet semetipsum. Iudæi verba Domini nequaquam intelligentes, ait Cyril. protinus in absurdam, &
C horrendam auditu exeunt cogitationem, verbisque eã expromunt, scifcitantes nunquid seipsum esset interfecturus, quia dicit, quò iturus esset, alios peruenire non posse. Sed vnde hæc tanta exoritur intelligendi absurditas? Profectò ex sola animi eorum nequitia, qui quoniam virulentus est, & horrore odij contaminatus, quidquid intra se receptat, consimili tabe commaculat. Quemadmodũ vas illitum veneno, quidquid imposi tum sibi receperit, reddit uenenatum, & mortiferũ. Cæterum neque verisimilitudinẽ habet hęc improba eorũ inquisitio: nõ enim si seipsum interfecturus esset, colligere rectè potuissent
D eã ob rẽ quò erat ipse iturus, alios peruenire nõ potuisse. Nã & ipsi seipsos interficere potuissent, sibiq; ipsis vltro mortẽ cõsciscere, & hac uia ueniissent quidẽ, quò Christũ abijsse autumassent. Hãc aũt (quam ét cogitare horrescit Dñs) de Christo impietatẽ, ipse mansuete ferens, ostendit eis cũ admiranda benignitate quonã pacto sua fuerant uerba accipienda, simul & suæ naturæ eminentiã supra cæteros homines declarat dicẽs. Cyril. in Ioan. lib. 5. c. 23. *Animus peruersus omnia corrũpit.* *Conscientia mala male suspicatur.*

Vos de deorsum estis, ego de supernis sum. Vos inquit deorsum estis, & creaturarum sortiti conditionem, quæ Deo creatori subiectæ sunt, & lõgo infra ipsum subsident atq; subsistũt interuallo: ego vero de supernis sum, & diuinã habens naturã, quæ rebus oĩbus in immensum supereminet. At vero deinde *Distantia infiniti Dei ad creaturas.*

discrimine se ab eis dissentire atque distare demõstrat, quia sci E
Mat.23. licet de mundo sunt, ipse vero non erat de mundo. De mundo
erant scribæ & Pharisæi, si affectum vt debes, attendas, nam to
to animo rebus huiusmundi inhiabant, eligentes primas cathe
dras in Synagogis, & primos discubitus in mensa, suaque ope-
Mat.21. ra omnia facientes vt viderentur ab hominibus: opes itidem
& pecuniam nimia cupiditate persequebantur, deuorantes do-
mos viduarum, & pecuniæ quæstum in ipso quoque vestibulo
templi aucupantes. Christus vero hoc modo non erat de mun
do, quia affectum animi fluxis huiusmundi, caducisque rebus
non habuit implicatum aut intentum, non enim propriã que F
rebat gloriam, sed solius patris: sic etiam omnes spreuit opes,
Ioan.8. vt non haberet vbi caput reclinaret. Rursum quod modo com
Mat.8. minatus fuerat, iterum eorum auribus inculcat, ipsos scilicet
in suo peccato morituros, & ad mortem vsque in sua iniquita
te perseueraturos absque fructu pœnitentiæ: vt quod prima
exhortatione eorum mentibus non inhæserat aut fuerat infi-
Simile. xum, saltem secunda aut tertia affigeretur: ita enim faciunt
qui dure ceræ annituntur imprimere formam sigilli, si primo
Persouerat Deus inspiran- conamine frustra tentarunt efformare illius effigiem, super
do, vt molescant du addunt secundum aut tertium conatum, & improbo tandem G
ra corda. labore assequuntur quod expetunt, nisi vsque adeo dura sit, &
primitiuæ formæ reluctans materia, vt omnino illius effigia-
tionem non admittat; qualis reuera erat Iudæorum animus,
quia lapidis instar omnem refugiebat emollitionem, & nec ter
ribili quidem hac interminatione inflectebatur ad pœniten-
tiam. Idcirco tertio idipsum repetit, vt medicus de ægroti salu
Simile. te desperans, & imminentem sæpius ei prædicens interitum,
Obstinatis animis mi nisi ea quæ reparandæ sanitati apprime necessaria sunt obser-
natur Deus. uet, sed nunc viam aperit, qua tantum possint euadere discri-
men, scilicet mori in suo peccato; vt pote si credere voluerint H
quia ipse est, quam quidem fidem si amplecti neglexerint, de
salute eorum actum esse declarat.

Augustin. Ioan. trac. 38. to. 9. *Vos de mundo hoc estis.* Ideo terram sapitis ait Augustin. quia sicut serpentes terram manducatis, terrenis pascimini, terrenis delectamini, terrenis inhiatis, sursum corda non habetis.

Ego non sum de hoc mundo. Quomodo enim erat de mundo, per quem factus est mundus? Omnes de mundo postmodum, quia prius mundus, & sic homo de mundo: prius autem Christus, deinde mundus. Quomodo ante mundũ Christus,
Ioan.1. & ante Christum nil? quia in principio erat verbum, & omnia per ipsum facta sunt. Hæc est causa quare non potestis venire

quò

A quò ego vado, ait Tho. quia cùm sitis deorsum, quantum in vobis est, non potestis nisi cadere, & ideo quod dixi quia moriemini in peccatis vestris, verum est, nisi mihi adhæreatis; & ideo ut non penitus excludat spem salutis, remedium ponit dicens: si enim non credideritis quasi dicat, nati estis in peccato originali, à quo non potestis absolui nisi per fidem meã, quia si non credideritis quia ego sum moriemini in peccato vestro. Et dixit ego sum, non nunquid sim, vt rememoret quod dictũ est Moysi, ego sum qui sum. Nam ipsum esse est propriũ Dei: in qualibet alia natura à diuina, differt esse & quod est, cùm
B quælibet natura creata participet suum esse ab eo quod est ens per essentiam, scilicet à Deo, qui est ipsum suum esse, ita quòd suum esse sit sua essentia. Vnde ipse solus denominabitur ab eo, & ideo dicit, nisi credideritis quia ego sum, ideſt qa sum verè Deus, qui habet esse per essentiã, moriemini in peccato vestro. Dicit enim, quia ego sum, vt ostendat suam æterni tatem: omnibus enim quæ incipiunt, est mutabilitas quædam, & aliqua potentia ad non esse, vnde est inuenire in eis quoddã præteritum & futurum, & ideo non est ibi verum esse per se, sed in Deo nulla est potentia ad non esse, nec esse incæpit, &
C ideo est ipsum esse, q̃d propriè per tẽpus præsens designatur.

Dixit ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris. Quando medicus incolumitatis infirmi perstudiosus atque solicitus intelligit infirmum fieri deteriorem, & morbum magis, magisque augeri ac prævalere, quia ipse infirmus præscripto, & dispositioni medici obtemperare noluit, nam non tantùm pharmaca ipsa respuit, & contemnit, sed etiam in edendo & bibendo, vel etiam in quiescendo multos committit errores: solet ille tunc morte indubie futura languentem deterrere, dicens
D ei, certo scio te tuis inordinationibus quam citissimè vitam in mortem commutaturum, quoniam ex tui pulsus dispositione, vrinæ indicijs, & plurimis alijs signis, id mihi quidem sit exploratum atque euidens: atque ita meam ab omni crimine libero animam, conscientiamque reddo securam, dicens iterum quòd nisi præscriptis meis obedieris, futurum planè sit, vt breui à vita ipsa excedas. Ita Christus redemptor noster tum istis Iudæis, tum etiam vnicuique nostrum quotidie minatur, quòd si pergimus contemnere eius mandata, si eius sanctissimam legẽ despicimus, si consilia respuimus, si pharmaca salutaria, hoc est sacramenta negligimus, desperatam planè esse salutem nostram intelligamus, in peccatis enim nostris moriemur.

Causa quare isti tam peruersa, & absurda iudicia proferũt, & tam

D. Thom. in Ioan. 8. lec. 4.

Remediũ paratũ est omnibus si velint illud accipere. Exo. 3.

Nemini patet salus nisi crediderit quod Iesus est Deus.

Similitu.

Obstinati morte æterna cruciabũtur.

Applicatio similitudinis.

Autor.

& tam male de veritate sentiunt, atque vilipendunt tam horribiles comminationes, insinuatur à Christo dicente, uos de mundo hoc estis. Vnde colligitur adeo deditos esse illos mundanis rebus, & prorsus immersos, vt appetitum & gustum omnino corruptum ad res supernas haberent, Nos quoque tales sumus, qui ita defixi manemus & intricati secularibus, adeoque terreni, imo in terram conuersi sumus, vt nil nisi terra & quæ terrena sunt, nostris cordibus imprimatur, & concipiatur, & nil in nostris animis nascatur & pullulet, quod totum mundanum non sit. Et certe si agricolis peritis credimus, sicut insitiones ipsæ non coniunguntur neque vniuntur, nisi diligenter aduertatur vt nucleus cùm nucleo, & os cùm osse conferatur: Sic amigdalus non conseritur pyro, neque persica præcox cõiungi potest arbori mali, vel citri, quia tunc consitio fit nuclei cùm osse, sed tamen facile conseruatur malus medica cũ citrea, quia seruatur in semine eadem proportio: Sic ẽt contingit in nobis, qui cùm simus de mundo: si quis nobis superna conatur inserere, perinde est ac si quis vellet inserere, & coniungere ossa cùm nucleis. Præterea sicut in Dei amicis & seruis, quorum conuersatio vt dicit Apost. in cælis est, nullus imprimere potest res mundanas, ita cõtrario modo, in malis nemo quid cæleste imprimere potest, quia sunt diuersæ insitiones. Et quemadmodum in pectore serui Dei vel vnicum verbum adhæret statim, pullulat, dilatatur & crescit: sic in animo impij res mundanæ pullulant, & vigent, quia sunt eiusdẽ planè insitionis. Vnde Chrysost. ait, si homini mundano in tanta malorum multitudine constituto, locutus fueris iustitię verbum, & verbum perdis, & ille non tẽperatur in concupiscentia mundanarum rerum. Ecce si ostendis leoni viridem herbam, aut campum bene florentem, non excitat eum in concupiscentia, quia non habet hoc in natura vt herbas manducet; & cõtra si ostendas boui carnes, non concupiscit, quia non est bouis natura vt carnes manducet. Sic & homini impio, & rebus mũdi huius dedito, si de bono cęlesti loquaris, non excitatur in cõcupiscentia tanti boni, sed quemadmodum si pluuia super lapidem cadat, desuper quidem sudat, ab intus autem siccus est, quia nõ descendit humor in eũ, sic & in tali hoïe qñ loqueris verbum Dei, tantummodo sonus verbi desuper percutit aures eius carnales, in cor aũt eius nil descendit. *Tu quis es?* O demẽtia maxima, post tm̃ temporis spatium, tot miracula, tantam, tamque salutarẽ doctrinã, quis sit interrogãt, ait D. Io. Chry.

Affectus terrenorũ perdere facit appetitum cælestium.

Simile.

Mali sibi placentia tantũ audire volũt.

Simile.

Phil. 3.

Simile.

Chrys. in non absoho. 31.

Simile.

Similitu.

Simile.

Chry. ho. 32. Ioan. to. 2.

Principium qui & loquor vobis: Sum inquit, Principium omnium

A omnium rerum, ait Cyrill. Ex quo omnia suum sumpserunt exordium, & per quod omnia constant. Principium per quod facta sunt omnia, per quod Dominus creauit sæcula, in quo Deus creauit cælum & terram: necesse est autem rerum omnium autorem Deum esse & conditorẽ, quare nuncupatione principij se Deum esse perspicue designauit. Cùm autem subnectit, qui & loquor vobis, se hominem pro nobis factum insinuat, qui præsens verba quæ a patre æterno accepit, hominibus nuntiauit, patrisque sui voluntatem explicauit: Verum quia neque his uerbis erant crediturí, sed in sua permansuri in B fidelitate, prædicit eis graue & timendum iudicium, ob peccatorum suorum multitudinem futurũ. Multa inquit sunt quę de vobis discutere & examinare debeo, non quidem hoc tempore, sed cùm cuique homini secundum ea quæ operatus fuerit fiet retributio. Cùm enim accepero tempus, ego iustitias iudicabo: & statuam id potissimum contra faciem vestram, & quod in me credere proteruia vestra respuitis.

Cyril. in Ioan. lib. 5. c. 24. Gen. 1. *Cur se Christus vocat principiũ.* Psal. 74.

Dicitur etiam & Pater principium, & vno quidem modo, nomen principij, ait Diuus Thom. commune est patri & filio, in quantum scilicet sunt vnum principium spiritus sancti, C per communem spirationem, & tres personæ simul sunt principium omnis creaturæ per creationem; alio modo est principium pater, in quantum scilicet pater est principium Filij, per æternam generationem; non tamen plura dicimus principia, sicut nec plures dicimus esse Deos. Vnde Regius propheta ait: Tecum principium in die virtutis tuæ. Hic autem dicit Dominus noster se esse principium respectu totius creaturæ, nam quod est per essentiam tale, est principium & causa principalis eorum quæ sunt per participationem: ipse per essentiam vt dictum est, est esse suum, Sed quia Christus Dominus no- D ster non solum habet in se diuinam naturam, sed etiam humanam, ideo subnectit, qui & loquor vobis.

D. Thom. Psal. 109.

Cùm exaltaueritis filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum. Videbat Christus Dominus, ait Cyrill. cui omnia antequam eueniant, cognita sunt, nonnullos in turba Iudæorum quam alloquebatur, esse, qui visis hora mortis eius signis, & miraculis, essent in eum crediturí, de quibus Lucas inquit, Et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum istud, & videbant quæ fiebant, percutientes pectora sua reuertebantur: Aliquos etiam post reditum eius in cælum ad Apost. prędicationẽ conuertendos, de quibus meminit in Act. Luc. q. his auditis, quæ à Petro dicta sunt, cõpuncti sunt corde dicentes;

Cyril. lib. 5. in Ioan. c. 25. Luc. 23. Act. 2.

Quid

Quid faciemus uiri fratres? Ideo futuram eorum conuersionem prædicit,& suæ mortis genus explicat,quòd in cruce pro mundi salute moreretur, cùm, inquit, morte me affeceritis, tunc cognoscetis meam diuinitatem, & in me credetis. Quòd si crudeles manus Christo inferentes, veniæ locum & pœnitentiæ erant habituri, quis quantiscunque pressus sceleribus de misericordia Dei desperabit,aut ad Deũ reuerti, vt remissionem peccatorum accipiat,trepidus recusabit? E

Si veniam poterãt cõsequi qui Christum crucifixerunt, si pœnitentiam egissẽt, cur non confidemus si id præstiterimus?

Mirum plane negotium, atque magna consideratione dignum, quòd Christus affirmet hos homines in excellentiæ ipsius cognitionem, & notitiam esse venturos, & eo præsertim tempore,quo erat in summa abiectione futurus,nimirũ quando erat in cruce leuandus,quem tamen tot tamque præclaris sermonibus atque miraculis, minime cognouissent. Veruntamen si diligenter aspicias, quo tempore suam magis ostendit infirmitatem, inuenies suam amplius etiam ostendisse virtutem: nam cùm primum per suam natiuitatem hunc ingressus est mundum,cælestes nuntij & angeli magnificentissime eius gloriam ac diuinitatem declarauerunt: & absconditus in præsepio,manifestatur ãpastoribus,indicatur ab stella,inuenitur a Magis & adoratur. Præsentato insuper & in tẽplo secundum aliorum infantium morem, ibi eius magnitudo patefacta est & publicata a sancto Simeone & Anna prophetissa: depositis vestimentis Iordanem ingressus ad Ioannis baptismũ accipiendum,cùm Ioannes ipse iam baptizaret eundem, ex quo multi colligere poterant ipsum purum esse hominem ac peccatorem,non tantùm ostenditur non esse peccator, verumetiam filius Dei viui patenter ostensus est tum a Spiritu sancto super eum in forma columbæ descendente, tum etiam ab æterno patre in voce de cælo delapsa, quæ aperte audita fuit, ipsum filium esse Dei contestans. Cùm autem exaltatus in crucem fuit Dominus,ibi omnipotentiam suam æternus pater ostendit,declarans filij sui magnitudinem atque sublimitatem,tum magno quodam ob filij sui mortem terremotu subsecuto, tũ sole obscurato,& velo templi a summo vsque deorsum scisso, petris conscissis,& denique multis mortuorũ sepulchris apertis, atque plurimis mortuis surgentibus: illic ergo tunc eum cognouerunt,quia reuertebantur percutientes pectora sua, & hoc est quod hodierno Euang.insinuat & significat Dominus dicens: Cùm exaltaueritis filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum. F

Inignominia suam Christ⁹ amplius ostendebat virtutem.

Luc. 2.
Mat. 2.
Luc. 2.

In baptismo Christi docuit pater eum filium esse suum.

Mat. 27.

Luc. 23.

Magna quidem in hodierno Euang. nobis exhibetur occa-

Autor.

Autor.

sio

A sio differendi de duritia cordis, & obstinatione in vitijs, quando quidem isti adeo obdurati erant, vt opus esset multis ac magnis æternæ mortis comminationibus ad eos emolliendos. Quemadmodum certè dura silex, & immane saxum, quantacunque superfusa aqua, nunquam mollefit, sed semper in sua duritie consistit. Et sicut sabulum aqua potius constringitur, & obdurescit, quam mollefiat: ita obstinatorum animi, quantumcunque eos cohorteris ad ea quæ honesta sunt, & cũ virtute coniuncta, nunquam tamen emolliuntur, & inflectuntur: bonorum exhortationes mollescere non sufficiunt ani-

B mos semel obstinatos, & induratos. Vnde præclara documenta ipsius Heli nunquam potuerunt filiorum animos immutare: nec etiam Samuelis hortatus profuerunt vnquã filijs suis. Præterea suauia, & dulcia verba Ionathę filij, & singularia Dauidis beneficia, nunquam profecerunt, vt Saulis cor obduratũ mollesceret. Porro nec suffecere pacifica verba, atque omni humanitate plenissima nuntiorũ ipsius Dauid, vt cor adamantinum ipsius Nabal flecteretur vnquam, neque vllis vnquam potuit verbis Abner efficere, vt Asael mitigaretur, vt habetur 2. Reg. Nuntij quidem Ezechiæ discurrentes per terrã Iuda,

C & Israel, instruebant omnes, & hortabantur ad cultum diuinum, illorum tamen tanta erat obstinatio cordis, atque duricies, vt vix vnquam proficerent, vt habetur 2. Par. Recordare etiam quam parum profuere admonitiones & signa exhibita Pharaoni ab ipso Moyse & Aaron, vt habetur in Exo. Et denique recordare, nunquam blandis illis & suauibus verbis, atq; monitionibus clementissimi Dei, fratricidam Cain commotum fuisse, & ad pœnitentiam adductũ. Et certe sicut salsum mare quamuis permulti aquæ dulcis fluuij ingrediantur ipsum, nunquam tamen suam perdit, & commutat amaritudinẽ:

D sic quoque cor durum & obstinatum, quantumuis dulciter, & diuine in aurem quis influat, nunquam tamen immutatur, & melius redditur. Porro est quædam gemma, si physicis credamus, quæ tantæ est frigiditatis, vt si eam vel in ignem immiseris, non tantùm non comburatur, sed etiam nil vnquam caloris concipiat, quin potius in sua frigiditate perpetuo perfistat, Pari quidem ratione obstinati homines, in diuino cultu adeo frigent, & algent, ut nullis omnino sermonibus, exhortationibusque diuinis, charitatis ignem concipiant, neque magis cæleslis doctrina in eis, quam ignis in gemma quidem illa frigidissima suapte natura, operetur, moliatur, atque efficiat.

Simile.

Animi obdurati conditiones.

1. Reg. 2. & 8.

1. Reg. 19. & 26.

1. Re. 25.

2. Reg. 2.

2. Par. 30.

Exod. 5. & 6.

Gen. 4.

Simile.

Similitu.

Quibus rebus comparentur obstinata corda.

Feria

Feria II. post II. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO SECVNDA.

Duritia cordis detestabilis.

D.Cyril. *Deus nos monet, et si videat qđ propter cul pã nostrã non emendabimur.*

Amos 3.

Ezech.3.

Hier.36.

Ad Deum conuertamur quãtũuis mali fuerimus.

Hier.31.

Obstinati quo rediganter.

Simile.

IGo *vado & queretis me, & in peccato vestro moriemini.* Ioan.8. Explicans hunc locũ B. Cyril. ait F q̃ Christus vtitur hac tam acerba reprehensione, pp eorum duritiam, & proteruiam, siquidẽ cum multas sæpe adhibuisset correctiones, & non profuissent, voluit ẽt hanc superaddere. Vnde facilè colligas q̃ moneat, etsi pp culpam tuam nolis ipsum audire, vt hoc pacto intelligas Deo non esse id ascribendũ quod tu nolis audire. Vnde Amos dicebat; Non faciet dñs verbum, nisi reuelauerit secretũ suum ad seruos suos prophetas: & tñ videbat Deus q̃ his prophetarum monitionibus Iudæi non vterentur, pp suam nequitiam. Vnde Dñs ẽt ad Ezech. dicebat, Non n. ad populos profundi G sermonis, & ignotæ linguæ tu mitteris, & si ad eos mittereris, ipsi audirent te: domus aũt Israel nolunt audire te, quia nolũt audire mexỹs quippe domus Israel attrita fronte est, & duro corde. Itẽ ad Hier. dixit Deus: Tolle volumẽ libri, & scribes in eo oĩa verba quæ locutus sum tibi aduersum Israel, si fortè audiat domus Iuda vniuersa mala quæ ego cogito facere, & reuertatur vnusquisque a via sua pessima, & propitius ero iniquitati eorũ. Nec vero pp has monitiones se emendarunt, quin potius rex Ioachim animo obstinato addidit iniquitatẽ super iniquitatẽ, & librũ combussit in quo hæc scripta erant, quẽ Ba H ruch adferebat, super prunas quibus ipse calefiebat, vt ibidem Hier. scribit. Præterea & propheta cũ esset in Babyloniæ captiuitate, misit eis deuastationẽ euenturã, sed propterea non emendarũt vitã suã: vnde & propheta præcepit Saraiæ dicens: cũque compleueris legere librũ istũ, ligabis ad eũ lapidem, & proijcies illũ in mediũ Euphratẽ, & dices: sic submergetur Babylon. Vtinã sic non eueniat multis Christianis, vt s. ad collũ ligatũ adferentes Euangeliũ, non ita submergantur, siquidem nolunt ex aliorũ calamitate suæ saluti consulere. Sunt quidẽ instar salsi maris, in qđ cũ per sex mille annos multa dulcia flumina influxerint, adhuc tñ in amaritudine sua perseuerat. sic

igitur

A igitur isti qui per tot annos sacros concionatores audierunt, tñ obstinati remanent, cũ tñ hoc nostro tpe dici possit illud Isa. Repleta est terra scientia Domini, sicut aqua maris operiẽtis. Isa.11. *Magna dulcedo nostra.*

An non maxima est proteruia nostra, quã tot sacræ concionnes mollefacere non possunt, & tantus Christi sanguis pro nobis effusus, pp tantam contradictionem, & resistentiã nostrã? Bene dixit olim Isa. Scio quia durus es tu, & neruus ferreus ceruix tua, & trangressorem ex vtero vocaui te. Eò sane deuenit iam peccatorum impudentia, vt cùm peccatum sit fœtidũ, & ignominiosum, atque soleant se homines abscondere, vt il-

B lud perpetrent, iuxta illud quod dñ apud Ioan. Qui male agit, odit lucem: nihilominus tamen iam multi gloriantur, & iactãt se de peccatis; iuxta illud Isa. Peccatum suum quasi Sodoma prædicauerunt, neque absconderunt: væ animæ eorum. Væ illis in quibus iam sermo Dei auditus, nullũ reportat fructũ, nec ignis amoris diuini, qui sufficientissimus est ad comburendum & inflammandum, & tamen ipsi nec calefiunt. In more quidem positum erat olim, imperatorũ corpora comburere, & vt refert Sueto. Tran. inuentum fuit cor alicuius imperatoris, quod ignis non valuit penetrare: cumque causam huius rei

C inuestigarent, inuẽtum est cor plenum veneno. Tale igitur est obduratorum hominum cor, cũ nullo diuino igne, nec tot concionibus penetretur, sed potius ipsi in peccatis suis moriantur. Isa.3. Exemplũ Suet. Trã. *Quam fera sint, multorum corda.*

Sanè duritia cordis prouenit ex frequentatione peccati, inde enim ex assidua frequentatione iam callum contrahit peccator, & denique cum magna facilitate, & pronitate peccat, cũ peccati pondus ipsum impellat, sicut aquæ fluxus in profundũ aliquem demittit. Hoc significauit Zacharias dicens; In iniquitate plumbi talentum positum est. Et certè quamuis ex se tã horribile sit peccatum, vt Isa. dicat; Formido & fouea, & la-

D queus super te qui habitator es terræ, nihilominus tñ ex assiduo vsu peccator metum omnem abijcit, & ita quæ committit peccator sunt horrenda, ponderosa, terrena, & molestia, & tamen ex assiduo vsu facilia redduntur, nec solùm inde nascitur facilitas quædam, sed aliud peius, videlicet detestabilis obstinatio: quã significare uolens Dauid dicebat: In circuitu impij ambulant. Nam sicut iumentũ in circuitu ambulans sæpissime eadem calcat, sic peccator idem peccatũ per multos dies, imo & annos iterare solet. Hinc Hier. ait, Quam vilis facta es, iterans vias tuas. Cæterum Deus non solet hominẽ deserere, nisi prius ab ipso deseratur. Deseri autem à Deo, est summa miseria: Non igitur peccatis nos tradamus, ne ex assiduo vsu Similitu. Zachar.2. Isa.24. *Peruersus vsus quantũ noceat.* Psal.11. Simile. Hier.2. *Quod Deus nos deserat, summa est miseria.*

tandem

tandem in obstinationem deueniamus, & à Deo derelinqua- E
Psal. 50. mur. Vnde Dauid dicebat, Ne proijcias me à facie tua. Sic igitur derelicti iam videbantur illi iudæi, cùm Christus ipsis diceret, & in peccato vestro moriemini.

Augus. de ui. Chri. c. 3. & 4. Adrianus de pœnit. Caiet. ien ta. 8. 1. Thes. 2.

Porro D. Aug. Adrianus, & Caietanus, & alij dicunt, quòd homines possunt in hac vita ad eum statum peruenire, quòd super eos peccatis repletos, semper ira Dei erit propter illorũ culpam. De quibus videtur Paul. dixisse; Vt impleant peccata sua semper, peruenit enim ira Dei super illos vsque in finem: ò quantum curare deberemus, ne in tantam deueniremus miseriam. Quid obsecro scimus an hoc postremum quod com- F
mittemus, erit vltimum peccatum ad mensuram adimplendã? Malorum quidem conditio est, vt sæpè rogitari se sinant, cùm tamen pro eorum commodo vocẽtur, iuxta illud; Prosperitas

Pro. 1. stultorum perdet illos. Neque volunt respondere, quãuis tri-
Hier. 3. bulationibus vocentur. Hinc Hier. ait, Percussisti eos, nec doluerunt, indurauerunt facies suas super petram, & noluerunt reuerti. Atque hæc quidẽ est maxima hominis miseria in præ-

Isa. 1. senti vita: & ita quæritur Deus per Isa. dicens; Super quo percutiã vos vltra, addentes præuaricationẽ, ideſt, ad quid percutiã uos ultra? ita remanete. Sanè oĩbus beneficijs à Deo colla G

Iob 41. tis, non tñ mali mollescũt. Vnde Iob ait; Cor eius indurabitur tanquam lapis, & stringetur quasi malleatoris incus: hæc siqui dẽ prę tot ictibus nõ modo non mollescit, sed durior redditur.

Lex Dei est via in cælum, & ideo eam sequamur.

Abul. in Mat.

Ecce ego vado & quaretis me. Quomodo ipsi poterãt Christum inuenire, cùm non tenerent uiam rectam, & accommodatam? Etenim via per quam nos vadimus ad cælum, est obseruatio mandatorum, à qua declinando erramus: & ob hoc H

Deut. 5. dicitur in Deut. q̃ non declinemus ad dexteram, neque ad sinistram ab ipsa lege, & quia ista obseruatio præceptorũ est aliquantulum difficilis, dicitur uia dura, siue stricta & arcta. Vn-

Mat. 7. de Christus ait apud Mat. Arcta est uia, quæ ducit ad vitam.

Psal. 16. Et regius uates ait, Propter uerba labiorum tuorum, custodi-

Deponam⁹ veterẽ hominem, vt Christũ sequamur.

ui uias duras. Tamen Iudæi nolebant per hanc uiam sequi Christum, & ita non poterant ad beatitudinem peruenire: Sic ergo caueamus nos, ne hoc ipsum de nobis dici possit. Sanè ut ab his caueamus, exuere debemus ueterem hominem, & pœnitentiam agere pro commissis peccatis, atque uitã in posterum emendare; quæ cum nobis difficilia uideantur, hinc fit ut

non

A non viriliter contra huiusmodi difficultates pugnemus: & ita nobis potest dici, Quæretis me, & non inuenietis.

Qui obsecro fieri potest, vt Christũ sequantur, qui mundi viam sequuntur, cũ tam diuersa sint huiusmodi instituta? Quis quæso seruire poterit duobus dominis, contraria præcipientibus? contrariæ enim sunt leges mundi huius, & leges Dei inter se, carnis & spiritus, terrenarum rerum & cælestium bonorum. Vnde Apost. ait, Quæ participatio iustitiæ cum iniquitate, aut quæ societas lucis ad tenebras? Quæ autem conuentio Christi ad Belial? Quomodo igitur fieri potest, vt ta-

B les sequendo mundanas leges, ad cælum cum Christo Domino tendamus? Non potestis, ait Apost. mensæ dæmoniorum participes esse, & mensæ Domini. Vnde quemadmodum impossibile est altero quidem oculo terram, altero vero cælum simul aspicere, ita etiam fieri non potest, vt Deum simul mundique bona diligas. De Samaritanis ait scriptura rem admiratione, risuque dignissimam, quod scilicet Samaritani Deum colebant, & vnà deis suis seruiebant, iuxta consuetudinẽ gentium: Hoc idem plurimi facere volunt, qui Deum colere simulantes, huiusmodi idola relinquere nolunt. Istis loquitur

C Isa. dicens; Pallium breue est, vtrumque operire non potest. Quasi dicat, non est tantus reddituum tuorum prouentus, ut tantam familiam alere possis, tantoque luxui sufficere.

Philisthæi in templo cuiusdam idoli, quod dicebatur Dagon, arcam fœderis ab Israelitis captam collocarunt, surgentesque primo mane die crastino inuenerunt idolum ante arcã deiectum, & licẽt sæpe niterentur idolum illud cum arca coniungere, nunquam tamen potuerunt. Hoc autem significat; quòd Dominus nullo modo velit idem templum & altare cũ dæmone habere: non vult Deus esse, vbi vitiorum idola sunt,

D quæ tu veneraris. Non fuit datum populo Israel, vt habetur in Exod. cælestẽ manna, donec consumpta est farina, quã ab Aegypto secum portauerant. Nec tu etiam poteris diuina felicitate frui, donec omnino omnis mundi amor in te fuerit consumptus, & à te penitus recesserit. Quemadmodũ enim manna, & farina Aegyptiaca non simul comeduntur, sic tu his duabus uoluptatibus, & saporibus, Dei & mundi, frui non poteris. In hoc autem perspicuè videbis, quàm vilis, nulliusque pretij sit consolatio humana, siquidem diuinam impedit. Et sicut ſto machus illius qui aduersa laborat valetudine, si malis humoribus oppressus sit, cibi suauitatem non sentit: sic illi qui alliorum, cucumerumq; Aegypti voluptatibus capiuntur, cælestis

Amare Christũ & mundũ incompossibilia sunt, nec bene cõueniunt, et in vna sede morantur. 2. Cor. 6.

Si mundũ sequamur, ad Christũ nõ ibimus. 1. Co. 10. Simile. 4. Re. 17. Isa. 28.

Non possumus mundo, & Deo seruire. 1. Reg. 5.

Deus et dæmonũ possunt in eodem tẽplo manere. Exo. 16. Simile.

Similitu.

cibi dulcedinem percipere non possunt. Et quanquam multi E
fint, qui vtramque consolationem, Dei scilicet & mundi, habe
Sopho. 1. re velint: hos tamen alloquitur Sopho. ex parte Dei dicens:
Disperdam qui iurant in Melchom, & iurant in Domino. Per
idolum & Deum iurabant, vtrique seruire conabantur. De his
Eccl. 2. etiam condolet Eccle. dicens; Væ duplici corde, & peccatori
terram ingredienti duabus vijs. Quid igitur itineris facere
3. Re. 18. poteris, cùm duabus vijs ingrediaris? Nos quidé claudicamus,
more illorũ quibus Elias dixit; Vsquequo claudicatis in duas
partes? Si Dominus est Deus, sequimini eum. Si autem Baal,
sequimini eum: impossibile quidem est, ambobus simul serui F
Exo. 8. re. Sanè cũ Pharao permitteret, vt habetur in Exod. Hebræis,
vt Domino victimas immolarent, & ei sacrificia offerrent, re-
spondit sanctus Moyses, non potest ita fieri, abominationes
Ioan. 2. enim Aegyptiorum immolabimus Deo nostro? Cum ingrede
retur Iesus in templũ, eiecit ementes & vendentes, quia non
Simile. possumus seruire Deo & mammonæ: nã neque ignis & aqua
D. Augus. simul & eodé in loco esse possunt. Considerans porro D. Aug.
li. soli. cap. diuersitatem harum viarũ, & quomodo inter se pugnent, dice
22. to. 9. bat. Tu consolatio sempiterna, quę solis illis te tribuis, qui con
Consolatio nes mũdana & diui na simul esse non pos sunt. solationem huius mundi pro sua perpetua consolatione conté G
nunt. Nam qui hic consolantur, indigni tua consolatione ha-
bentur: nemo enim pôt in vtroque seculo consolari, sed vnũ
necesse est perdat, qui alterum voluerit possidere. Atque ita
cùm hæc cogito, & tedulo perpendo, humanas fugio consola-
tiones, vt tuas obtinere possim. Obsecro te Domine, vt cęterę
consolationes, amaræ mihi reddantur, & tuæ tantum dulces.
Non erat intolerabilis Laurentio ignis, propter te, & tuas in-
Acto. 7. ternas consolationes: non lapidatio Stephano, nec cæteris di
scipulis reliqua tormentorum genera. ibant enim gaudentes
Acto. 5. à cõspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Ie H
Diuina cõ solationes, inæstimabi lis precij. su contumeliam pati. Nil ergo dulcius esse potest diuinis con-
solationibus, quæ amarissima quæque tormenta dulcorare so
lent. Quod si hæc nos consideraremus, per viam Christi ince
deremus, qui ita nos solatur, non per viam infelicé peccatorũ.

Multum quidem confert vt Christum sequamur & eius le
Leges fal sorum deo rum quam sint sangui nolenta. gẽ non autẽ dæmonis legẽ, cõsiderare vtriusque conditiones.
Cõferte quæso fratres legem Christi cùm sanguinolentis fal-
sorum Deorum legibus: illi præcipiebant cultoribus suis, vt
filios lustrarent per ignẽ: eosque in solemnibus sacrificijs insan
Hier. 12. da crudelitate trucidarẽt: qd Iecelus propheta designauit cum
ait; Immolauerunt filios suos & filias suas dæmonijs, & effude

runt

A runt sanguinem innocentem, Item in Isa. dicit Dominus. Immolant paruulos subter eminentes petras, quæ non mandaui, nec ascendit in cor meum. Quo verbo innuere Dominus voluit, quam longe ab immensa illa sua charitate, humani generis altrice, fuerit tã crudelia præcepta hominibus dare, cũ eius summum & singulare præceptũ sit, vt nos inuicẽ diligamus. Vnde facile apparet sanguinolenta illa idolorum sacrificia, ab illo instituta esse, qui homicida erat ab initio. Sed hic fratres, non parua lamentandi materia sese nobis offert, cùm animaduerto quanto maiora illi propter sanguinarios illos & commẽ titios Deos, quam nos propter verum nostrum & amantissimũ faclamus, qui per diuersam quã ipse iuit, viã ambulamus. Isa. 65.

Lex Dei, q̃ sit suauis. Ioan. 8.

Mundani pp mundũ magis laborãt, quam pp Deum.

B

Conuersio frigida, & serotina, quam parui videatur momenti.

ET *in peccato vestro moriemini*. Sunt aliqui qui ita Deum frigide quærunt, vt non solum eum non inueniãt, sed ẽt in peccato suo moriantur. Siquidem vitæ suę florẽ dæmoni tradentes, fæces vitæ, & tñ frigidè, Deo offerunt. Qui vtique simiC les sunt illi qui cum illustrem aliquem virum imitare vellet, ei offerret corrosa ossa, & fructuum cortices, ac panem per varios domus angulos discctum. Et certe vna inter cæteras causas quòd tam frigide mali ad Dominum conuertantur, est, quòd scilicet inuite quodammodo uerbũ Dei audire videantur, & solummodo pp curiositatem quandam & nouitatem, sicut qui musicam audit, non quod eius compositionem penetret. Quod certe querebatur Dominus Deus apud Ezechiel. dicens; Et tu fili hominis, filij populi tui ueniunt ad audiendos sermones tuos, & non faciunt eos, quia in canticũ oris sui D uertunt illos, & auaritia sequitur cor eorum, & est illis quasi carmen musicum, quod suaui dulcique sono canitur. Accedũt quidem peccatores ad audiendas conciones, & tales reuertuntur, quales uenerunt, quòd si aliquo modo uerbis concionatoris mouentur, tamen differunt conuersionem de die in diem, ita ut illis quadret quod ait Isa. Manda, remanda, expecta, reexpecta: modicum ibi, modicum ibi. Quasi dicat, si audiunt q̃ concionator ex Dei noĩe aliquid ipsis mãdet, recedũt murmurantes & dicẽtes se iã defessos q̃ tã sæpe audiant, Manda, remanda. Item si dicat concionator q̃ sint præmia à Deo parata, & quòd ipsa patienter expectare debent, egrediuntur murmurantes, quod concionator sæpe dicat, expecta, reexpecta.

Offeramus Deo florẽ ætatis. Simile.

Aliqui in extremam vsque decrepitã ætatem conuersionẽ differunt. Ezec. 33.

Animi obdurati conditiones.

Isa. 28.

Peruersi auditores de concionatore solent murmurare.

Quòd si audiant à concionatore, vitæ tempus breue esse, & q̃ E
idcirco animentur ad maximos labores sustinendos, abeunt
murmurantes, q̃ concionator sæpè dicat, modicũ ibi, modi-
Isa. 28. cum ibi. Sanè optimè de his Isa. vaticinatus est, dicens: Per-
Mali Dei timorẽ abiecerunt. cussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum,
neque mortem, neque iudicium timemus, neque infernum.
mandet Deus, & remandet, nos enim viuemus, vt libet. An nõ
tibi vr, quòd isti peruersi homines in peccato suo morientur?

Sanè vir timoratus non debet tantũ dicere, vt vulgares oẽs
dicunt, se moriturum esse: sed iam morior, iam mihi videor
in mortis agone constitutus. Vide obsecro miserabilis pecca- F
Eccl. 9. tor quid Ecclesiast. dicat: Nescit homo finem suum, sed sicut
Parati simus ad mortem. pisces capiuntur hamo: sic homines in tempore malo. Quam
multi sunt bone Deus, qui tanquam bruta animalia, imparati
ad mortem accedunt, & ita sæpè in peccatis suis moriuntur.
Exo. 12. Quod sanè figuratum habemus in Exod. vbi dicitur, Factum
est in noctis medio percussit Dominus omne primogenitum
Malos imparatos apprehendit mors. in terra Aegypti. Item, Surrexitque Pharao nocte, & omnes
serui eius, cunctique Aegyptij, & ortus est clamor magnus
in Aegypto. Vide quomodo imparati apprehensi sunt. Sic
igitur malis contingit. Verùm interim obserua quòd dicat tex G
tus, quòd Aegyptij clamores edebant, non autem dicit quòd
Deo supplicarent: Sic igitur sæpè malos inuadit mors, vt non
recordentur à Deo veniam delictorum suorum implorare, sed
tantummodo gemunt propter mortem, & hoc merito permit-
tit Deus propter eorum nefanda scelera. Porro de consiliarijs
Iudith 15. Holophernis narrat scriptura, quòd cùm magis cõsilio indige-
bant, & inuicem consultare debebant, tunc fugit mens, & con-
silium eorum: sic ergo multi in morte, cùm magis salutaribus
egerent monitis, tunc mentem habent à Deo alienatam, & in
peccato suo moriuntur. Quod sanè meritò illis accidit, quan- H
Rom. 1. doquidem, vt ait Apost. sicut non probauerunt Deum habere
in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum.

Conuersionẽ non differamus. Væ illis qui dedita opera ad extremum vsque vitæ spatium
conuersionem differunt: nullus quidem eo vsque conuersio-
nem differre debet, quin potius semper in mente, & in oculis
Iob 9. Dei iudicium gestet, sicut Iob faciebat, cùm diceret: Si repen
te interroget, quis respondebit ei? Quid ergo malus respo-
dere poterit, cùm in ipso peccato deprehendetur? Benè sanè
Oseæ 8. de talibus dixit Oseas: Ventum seminabunt, & turbinem me-
tent. Stultitia est maxima, q̃ existiment mali se in morte me-
tere triticum, cùm tantum in vita sua ventum seminauerint.

Et

A Et certè in Rege Antiocho apertissimè videmus, quam sit periculosum ad extremum vsque anhelitum velle conuersionem suam differre. Quam multos videmus bone Deus, qui in morte constituti, tunc multis verbis cũ Deo agunt, & multas emittunt promissiones, & vota, qui tamẽ in vita Deum audire neglexerunt, & iam videntur incipere deglutare inferni pœnas. ò si verè saltem tunc conuerterentur, sed tamen multi ficta quę dam emittunt suspiria. ò miserabiles eos qui totam vitam in vitijs consumpserunt, & voluerunt ad extremum vsque vitę spatiũ conuersionem suam differre, & tunc quærunt remedia, 2. Mac. 9. *Multi falluntur volentes omnino ad extremũ vsque anhelitum cõuersionem differre.*

B cùm hinc inde multa ipsos vrgent incommoda. Quemadmodum bnè si quis te semisomnem maximis clamoribus excitet, propter vrgentem aliquam necessitatem, vix potes præ tremore te vestibus induere: sic profectò in morte tantis vndique vallaberis angustijs, vt vix sis apud te: Et quemadmodum miles ille maxime confunditur, qui clangente classicum tuba, se inermem & imparatum inuenit: sic etiam cùm quis hora mortis se uarijs irretitum uidet peccatis, maxime conturbatur, præsertim cùm uires & sensus ipsum deficiant, & mens quodammodo hebetetur, cùm sana tunc mente esse maxime conue- Simile. Similitu.

C niat, ad ea præsertim præstãda quę ad salutẽ animę pertinẽt. Orate inquit Christus, ne fuga uestra fiat in hyeme: Et certe sicut hyems præsertim si pluuias secum adferat, incommoda est ad fugam, sic vtique mortis hora maxime infestatur homo vndique & conturbatur, & præsertim si ad illud vsque tempus conuersionem suam distulerit, cùm iam medici propter vicinã mortẽ, de ægri salute consultant, & omnes domestici magnos præ tristitia edunt clamores, atque pharmaca omnia nil prosunt. Tunc ne tibi opportunum videtur tempus ad pœnitentiam agendam, cùm iamiam instat mors, & acutissima vrget *Mors cum imparatos inuenit, q̃ tũ eos conturbet.* Mat. 24. Simile. *Conuersionẽ non differam⁹ ad extremam vitam.*

D febris? an non tunc metuendum est ne in peccato moriaris?

Cæterum ne sequamur peruersam voluntatem nostrã, sed Christi: solent quippe homines libenter voluntatem suam sectari, & perditionis viam: quibus loquitur Dñs per Isa. dicens; Expandi manus meas tota die ad populum incredulum, qui graditur in via non bona. Hoc igitur modo in infernum tendimus, quod solum appetitum nostrum sectemur effrœnatũ. Sumus quidem instar infantiũ, qui si cultellum petierint, non est qui eos de sua sententia deducat, etsi aliam prætiosiorem tradideris rem, nec quiescunt donec eum acceperint, & tamen statim in os conijciunt. Væ igitur illis, qui post suos effrœnes tendunt appetitus, sequamur igitur senem illũ Mathathiã di- Isa. 65. Simile. *Appetitũ effrænes non sequamur.*

1.Mac.2. centem: etsi omnes gentes regi Antiocho obediunt, vt discedant vnusquisque à seruitute legis, ego & filij mei: & fratres mei; obediemus legi patrum nostrorum. E

APPENDIX.

Luc.7. Ioan.2. *Recreationes interdum periculosa.* Eccl.7. *Quaram⁹ Deum vbi possimus eũ inuenire.* Iudic.4.

EGO vado. Ad recreationes non ibat Christus nisi rogatus, vnde, Rogabat Iesum quidam pharisæus, &c. Item ad nuptias fuit vocatus, ad passionem vero sponte vadit, & se offert, quia ipse voluit, vnde ait, ego vado. Significat quidem quanto securius ad hæc tendamus. Eccl. Melius est ire in domum luctus, quàm in domum conuiuij: & propterea vltro accedit Dominus ad labores. F

Quæretis me. Aliqui Deum quærunt, & inueniunt, & in gratia moriuntur; alij quærunt, sed non inueniunt, cum non sit vbi eum quærunt, videlicet in delicijs voluptatibusque huius seculi, & ita miseri moriuntur in peccato, tanquam dormientes præ lacte, vt Sisara.

Vos de mundo hoc estis. Quid quæso aliud mundus est, quã sepultura mortuorum, carcer viuorum, fautor malorum, officina vitiorum, neglectus virtutum, persecutio bonorum, carnificina iustorum, mutabilior luna, & nil habens securitatis, & quo nullum est mare, aut rota, volubilius? G

Mundani statim ex sua locutione noti. *Murmurantiũ conditiones.* Psal.17.

Vos de mundo hoc estis. Non loquitur de bonis, de quibus iã dixit, Si de mundo fuissetis, mũdus quod suum erat diligeret, sed quia de mundo non estis, &c. cognoscitur quidem aliquis qualis sit, ex eius locutione, nã qui de terra est, de terra loquitur. Locutio mundi est murmuratio, blasphemia, mendacium, seditio, & alia huiusmodi. Porro murmurator est instar muscæ, quæ si habeas prætiosas gemmas in manibus, non tamen ibi residet, sed in aliqua pustula, si fortè eam habueris; sic ipsi defectus explorant, non virtutes. Psal. Sepulchrum patens est guttur eorum; nam certè sepulchrum clausum etsi multa habeat cadauera, non tamen male olet, cùm sit clausum; sed tamen patens sepulchrum, fœtidum est, & malè olet. Sic vtique multi sunt homines, qui etsi multos norint proximi sui defectus, non tamen eos diuulgant: murmuratores vero statim eos diuulgant. Sanè in lege immundum censebatur vas sine operculo. H

Simile.

Num.16.

Vos de mundo hoc estis. Loquitur secundum communem loquendi vsum, etenim cùm videmus aliquem non curare hæc mundana, dicimus eum non esse de hoc mundo: & certè colloquia

A Ioquia Christi non erant mundana, sed cælestia. Mundus diuitias quærit, & tamen Christus ait, Beati pauperes spiritu. mundus quærit vindictam, & tamen Christus ait, Beati mites, nec est Christus de hoc mundo, quoniam eum delectationibus, aut voluptatibus non aluit mundus, sed in præsepio natus est, quia non erat ei locus in diuersorio. item vsque adeo pauper erat vt diceret, vulpes foueas habent, &c. Et mortuus est in Cruce. Item non erat de mundo, quia ipsi mundus non obediebat: Sanè domino alicuius domus, tota familia obedire solet, eumque summo in honore habere, ita dicimus statim illũ B esse dominum eius domus, sic igitur clementissimè Christe apud mundanos videris quòd nõ sis Dominus, cùm tibi nolint obedire, nec ea quæ eis constituisti adimpleant mandata. Similitu. Mat. 5. Luc. 2. Mat. 8. Similitu. *Mundani nolunt Deo obedire.*

Feria II. post II. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO TERTIA.

C *Mortis consideratio quantum conducat.*

EGO *vado & quaretis me, & in peccato vestro moriemini.* Ioan. 8. D. Tho. & alij complures Theologi, interpretantur hæc verba de morte Christi, quam Christus recolere mente, & sermone solebat, ut daret nobis exemplum ita faciendi, vt ita hmõi frequẽtata mortis memoria, vitã emendaremus: sicut videmus quòd Christus quanto magis ad mortẽ appropinquabat, tanto magis miraculis coruscabat: & ita nos virtutibus excellere debeD mus, quanto morti viciniores reddimur. Hoc quidem S. Iob insinuauit dicens, Quasi effodientes thesaurum, gaudentque vehementer cum inuenerint sepulchrum. Sanè qui thesaurũ quærit, quanto plus incipit eũ retegere & reuelare, tanto auidius effodere solet: Sic igitur qui se ad senectã tendere iam videt, cum iam pariter ét cælestes thesauros, & præmia procul quodammodo olfaciat, dẽt sese diligenter in optimæ vitæ cultura exercere, sic enim decet uiros bonos, & virtutis studiosos, nam perditi homines cum ita facere ẽt deberent, tñ contra faciunt, & quanto seniores fiunt, tanto negligentius viuunt, cùm sibi semper videanẽ diutius victuri. Sed cur quæso, nõ respicis ò peccator, cum uideas te tam vicinũ esse morti? Vides sanè te D. Thom. in Ioan. 8. lect. 4. *Quãto magis appropinquam morti, tanto magis virtutibus nos exercere dẽmus.* Iob 3. *Senes ad braniũ viriliter contendant.*

varijs vallatum inimicis, quin & oculi ipsi tecum pugnant, auditus tibi refragatur, lingua contradicit, gustus aduersatur, manus offendunt, pedes ad malum velociter currunt, cor tunm te excarnificat, tanquam fornax quædam scelerum omnium. E

Frequens mortis cõsideratio multa a nobis repellit mala.

Et propterea vt ab huiusmodi tormentis libereris, frequens tibi mortis meditatio in mentem subeat, ad quam tam accelerato cursu in dies appropinquas. Atque hoc quidẽ modo membra corporis tui non armabuntur contra te; Vnde Apostol.

Rom. 6. ait, Ne exhibeatis membra vestra, arma iniquitatis peccati. Hoc est sequendo eorũ prauas inclinationes & propensiones. Et certe ab his domesticis inimicis sibi metuebat sanctus Da- F

Psal. 18. uid cùm diceret; Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ero, & emundabor a delicto maximo.

Simile. Sanè ouis proprietas & conditio est, vt quanto magis noctem impendentem videt, tanto magis comedat: sic ergo seruus Dei quanto magis mortem appropinquare videt, tanto

Eccl. 18. magis se virtutibus implere, & ornare debet. Vnde Ecclesiast. ait; Cùm consummauerit homo, tunc incipiet. Certe inter motum naturalem & violentum hoc est discrimen, vt experiẽtia ipsa loquitur, & Aristoteles nos docet, vt scilicet motus

Arist. 1. de cę. tex. 88. naturalis quo magis progreditur, tanto velocior fit, contra ve- G

& 89. ro motus violentus, tardior. Sunt ergo isti serui Dei instar motus naturalis, cùm quotidiæ ad virtutem vrgeant, contra vero impij & perditi homines, sunt instar motus violenti, qui sem-

Sap. 2. per remisse agunt si quod bonum faciunt. Vnde Sapien. 2. dr. Exiguum & cum tædio est tempus vitæ nostræ. Sanè malus semper impræmeditatus viuit, & tanquam pendens de tenuis-

Isa. 30. simo capillo, vt labatur in inferni barathrum, iuxta illud Isa. Præparata est ab heri Tophet, à Rege præparata, profunda & dilatata, nutrimenta eius ignis & ligna multa, flatus Domini sicut torrens sulphuris succendens eam. Ad hunc miserabilem H

locum, videlicet infernum, ingrediuntur mali per portas peccatorum quæ hic commiserunt. Vnde Christus dixit apud

Mat. 16. Matth. Et portæ inferi non præualebunt aduersus eam: non habet certe infernus portas ligneas aut ferreas, sed peccatorũ

Secus portas inferni est, qui manet in peccato. portas: vnde significat quòd peccata & iniquitates non præualebunt aduersus Ecclesiam. Si igitur esse in peccato. est secus portas inferni esse, adeo vt de tenuissimo tãtum filo pendeas, & facile statim mori possis vel à tormento aliquo manuario, vel ab infausta aura, vel à pertenui febricula, vel ab alijs huiusmodi morbis; quænam est hæc tam falsa securitas tua? sanè vita tua de tenui filo pendet, & iustitia apud Deum semper

contra

A contra te clamat, quomodo igitur vir miserabilis ita rides, lu-
dis, comedis & bibis otiose, quasi hæc fabulæ quædam essent,
& mera somnia? Quin & diuinas inspirationes & sacras con-
ciones spernis, & peccata peccatis accumulas, semper Dei irã
contra te prouocando, a cuius nutu vita tua tota dependet.
Timuit Ethnicus ille Pilatus, quòd audiret Christum dicen-
tem, propterea qui me tradidit tibi. maius peccatum habet,
& media quærebat, quibus posset Christum illæsum dimitte
re, quamuis Christus diceret, quòd ille qui tradiderat eum,
maius peccatum haberet, & quamuis id recusasset facere pro
B pter coniugem dicentem sibi, nil tibi & iusto illi, multa enim
passa sum hodie per visum propter eum; tamen cùm Christus
ipsi significaret, quòd peccatum haberet, vehementer timuit,
& Christum dimittere volebat; & tu Christiane qui tantam
habes notitiam fæditatis & malitiæ peccati, in ipso totis præ-
cordijs stertis & iaces peccato?

Iustitia apud Deũ contra peccatores clamat.

Ioan. 18.

Ioan. 19.

Mat. 27.

Peccatum valde timendũ est.

Sanè consideratione illa, quòd in puluerem conuertendi si-
mus in morte, dæmonis dolos retegemus, sicut Daniel aspersõ
cinere comperit fraudes sacerdotum Belis. Et certe idolum
hoc Belis, est venter noster, de quo Paul. Quorũ inquit Deus
C venter est: falsi sacerdotes huius idoli solicitantes ut ipsi mul
ti cibi propinentur, sunt dæmones suadentes vt ventrem plus
nimio exaturemus: porro hæ dæmonis fallaciæ consideratio-
ne mortis reteguntur, & considerando quòd venter ipse futu-
rus sit vermium esca, & propterea non sit tantis demulcendus
delicijs. Cùmque mors iam pulset fores, & tam breuis sit vitã
nostra, magna quidem diligentia supplere debemus in virtute,
breue temporis spatium quod iam reliquum est. Nam angeli
ipsi breuissimo quodam spatio, magnos meritorum reporta-
runt progressus: illa enim morula, infinita tempora eis ob
D oculos proposita & repræsentata fuerunt, quibus se Dei. Opt.
Max. seruitio & obsequio deuouerunt, in illa fide & amore fer
uido, si eos sine repentina confirmatione reliquisset, & ita tan-
tum obtulerunt, quantum facere & absoluere cupierunt, & illi
desiderio meritum correspondit. Contrario sane modo malis
angelis euenit, siquidem tantam pœnam meruere, quantum
mali patrare desiderauerunt. Nos igitur bonos angelos imite-
mur, & opere ac desiderio varios modos exquiramus, quibus
deo seruiamus, & tota hac breuissima vita, multa merita apud
diuinum conspectum lucrabimur.

Mortis cõsideratione, multa dæmonis fallacia reteguntur.

Simile.

Angeli boni & mali quam differenter se habuerint.

Qui in procul distantes regiones nauigare debet, & nondũ
parauit suos necessarios commeatus, semper cogitat modo ne,

Simile.

an

an paulo post nauis ipsa ex portu soluat, & valde etiam dolet E
quòd paratus adhuc non sit: qui vero paratus est, iam iter ap-
petit, & nauigationem. Sic igitur qui ex hoc mundo se iam
discessurum videt, & nihilominus se imparatum nouit, val-
de conturbatur: iustus vero cupit valde dissolui potius quam
viuere sicut videmus Christum dicere, ego vado, & sæpè men
tionem mortis facere. Et certè sicut agricola sedulus, cui à
domino hæreditas aliqua commendatur, plurimum gaudet
de fertilitate arborum, quas suo labore plantauit, cupitque
ante domini conspectum eas apparere, vt videat quam feli-
citer colonus tempus impenderit, & eius labores cumula- F
te compenset. Item inuictus miles postquam pro domino
suo viriliter in bello decertauit, ut ita visis tot vulneribus pro
ipso exceptis, ea remuneretur. Sic vtique colonus, & mi-
les Dei desiderat ante diuinum conspectum apparere, vt cum
viriliter decertarit, & vicerit dæmonem, mundum, & car-
nem, præmia amplissima reportet: non autem id vitiosus
homo, & impius appetit, sed vellet hic in perpetuum vi-
tam degere.

Anguſtia maxima viri impa rati ī mor te.

Similia.

Magna lę titia erit il lius i mor te, qui sę bene pra paratū in ueniet.

Peruersæ cogitationes quantum incommodent. G

Malorum impia cogi tationes.

Vnquid interficiet semetipsum? Nonne vides quâ impias, & blasphemas cogitationes isti habeant, adeo vt cogita-
rent quòd se Christus interfecturus esset? sanè peruersæ cogi-
tationes vsque adeo nocent, nisi eas primo quoque tpe radici
Simile. tus ab anima conuellamus, ut planè vniuersa opera nostra, &
facta contaminare soleant atque peruertere. Quemadmodum
enim vermiculus plantæ radicem occulte, clanculumque cor-
rodens, arefacit totâ arborem: ad eundê modum peruersa ali-
Similitu. qua cogitatio menti occulte inhærens, oia solet opera nostra H
peruertere & deteriora reddere, & propterea more aquilę nos
Aquila in genium. geramus, quæ ut scribunt naturales philosophi, ut deprehen-
dat, qui nam sint veri, & genuini liberi sui siue fœtus, eosdê ru-
tilanti soli exponere solet, & quos nouerit confixa oculorum
acie ac minus tremula, solem ipsum contueri, statim tanquam
suos complectitur, & fouet, cæteris ceu adulterinis, & suppositi-
tijs reiectis: ad eundem modum in cogitationibus nos gerere
par est, ut eas scilicet quæ recta solem ipsum iustitiæ Christũ
contuebuntur, ineamus & reipsa exequamur: quæ uero cõtra
Christũ fuerint, & contra eiusdem mandata, contra rationem,
& legem naturalem, eas quâ celerrime præscindamus, ampu-

temus,

A temus,& deleamus. Et quemadmodum qui fluxum aliquem alicuius aquæ diuertere ſtudet, efficereq; ne fluat,& procurrat per locum ſibi minus conuenientē, is diligentiſſimè curat, vt aditum aliū labenti aquæ det: nam aliter diutius cohibere fluxum non poſſet: ita profectò quicunque noxias ſtudet declinare cogitationes, is operępretium eſt mentem ipſam ad cogitandum promptiſſimam,& expeditam, aliò diuertat, nempe ad cogitandum ſanctè, & purè, ne aliter ex prauo cogitationū fluxu, opera noſtra omnia contaminentur. Ex corde tanquam ex quodam fonte, ait Chryſoſt. manant bona, vel mala deſi-

Cogitationes quomodo examinande.

Simile.

Chryſ. in

B deria,& ideo Chriſtus cordi ipſi medendum eſſe indicat tanquam fonti, cùm dicit per Matth. Beati mundo corde, quaſi diceret; Sit mundū cor,& cætera ſalua erunt. Item per Hierem. ait; Laua Hieruſalem à malitia cor tuum. Talis eſſe debet cogitatio noſtra, taliſq; animus, qualem Deum ipſum requirere intelligimus, ait Seneca; Requirit is autem cogitationes noſtras omnes puras, & defæcatas ab omni fæce prauitatis. Cæterùm quid ſtultius, quàm munere rationis nobis cælitus conceſſo, in perniciem noſtram abuti? Et alibi dicit idē Seneca: Valde nobis curæ eſſe debet, vt cogitationes no-

1. Theſ. 3. ho. 4. to. 4. Matth. 5. Hiere. 4. Sen. li. 14. epiſt. epiſto. 93.

Sen. li. 12.

C ſtræ rectæ ſint, & nequaquam in ſiniſtram inflexæ partem. Sic uiuendum nobis eſt, immo & cogitandum quidem, tanquā ſi omnium oculis expoſitæ eſſent cogitationes noſtræ: nam cum Deo quidem pateant, maxima cautio nobis adhibenda eſt, ut illæ ſint puræ, ſint ſanæ, ſobriæ, ac ſanctæ.

epiſtol. epiſto. 84.

Cogitationes puras, & integras conſeruemus, cùm eas Deus cōſpiciat.

Eſt quidē Deus amiciſſimus munditiæ, & puritatis cordis, & bonarū cogitationum, quæ ibidem generantur, & bonarum locutionum, quæ inde proferuntur. Sicut enim aquilæ, accipitres, & alia id genus animalia, cor ipſum præſertim anium appetunt: ita Chriſtus id, quod potiſſimum in nobis amat,&

Simile.

D deſiderat, eſt cor ipſum. Vnde per Sap. inquit; Fili præbe mihi cor tuum. Vnde & cor hominis habet tres ſinus, ſiue receptacula, vt ſignificetur eſſe receptaculum cor ipſum totius ſanctiſſimæ Trinitatis. Verūm, vt fiat dignum Dei habitaculum, debet cor ipſum mundari ab omni mala, & vana cogitatione: debemus etiam linguā noſtram frænare non proferendo blaſphemias, ſicut iſti Iudæi hodie faciūt. Vt enim bona moneta, vel adulterina, ſono ipſo deprehenditur, & internoſcitur: ita qualis quiſque ſit, lingua ipſa manifeſtare ſolet. Videntur ſibi nonnulli, quòd quando quidem ſanguinem non eliciunt ab hominibus, propterea eos non lædant quidem certè homines, & mortales, neque vulnerēt, & idcirco temere ſæpe nō dubitant,

Prou. 23.

Tres ſinus cordis.

Simile.

Linguā moderemur.

quid-

quidquid venerit in buccam, quod aiunt, de proximis suis, effu E
tire, & propalare. Verũ longe aliter sensit Sapiens, cùm dicat;
Eccl. 28. Flagelli plaga liuorem facit, plaga autem linguæ comminuet
ossa. Item multi ceciderunt in ore gladij, sed non sic qui inte-
Multa incõmoda adportat lingua. rierunt per linguã suam. Gladius quidem solet animam à cor
pore separare: verùm lingua Deũ ipsum separat ab anima: gla-
dius per aliquod tempus separat animã à corpore, verũ lingua
in perpetuũ sæpe Deũ expellit. Itaque quam citissimè, & fe-
stinanter expellamus noxias cogitationes. Etenim quomodo
Simile. si aliquis prunas apprehenderit, si cito eas proiecerit, nil ei no-
cebunt: si verò diutius tenere voluit, sine vulnere abire non F
poterit: sic qui in corde suo diutius remanere fuerit noxias
cogitationes, ab eis vulnerabitur. Ne quæso permittamus, ait
Aug. li. de salu. docu. cap. 34. Aug. malas in nobis cogitationes, nec tanquã minima negliga
mus: quia qui minima spernit, paulatim defluit. Non asperne
mur morsum serpentis, ne venenum eius aspergatur in corda
nostra. Abscindamus virga spinarum de agro cordis nostri, ne
defigant in nobis altas radices. Cor nostrum ager est Domini
Iesu Christi, excolamus eum cœlestibus disciplinis, & non si-
namus in agro tanti Imperatoris seminari zizania, sed cunctis
floribus virtutum eum decoremus, quia his delectatur. G

In corde sanctas cogitationes seminem. Si cordi nostro salutariter prospicimus, facilè tũ verba, tum
etiam opera rectè dirigemus. Etenim quemadmodum, qui flu
uij aridum alueũ reddere cupiunt, nil agunt, si pergunt excic-
care partem illã quam aridã volũt, cùm noui subindè fluctus
Simile. superueniant, & exiccatum locum statim impleant, atsi sursum
Vide Nilũ in Ascetico. ascenderint, & superiores partem exhauserint, aut fonte auer-
terint, vel obstruxerint, tunc aqua sponte deficiente, aluei solũ
aridum relinquetur: ita formæ cupiditatum effectrices facilè
Principijs obstandum malorum. exhauriẽtur, si sensus, ex quibus illæ tanquã ex fontibus in ani
mum influunt, sic obstruuntur, vt illas extrinsecus suppeditare H
amplius nequeant. Item quidã alius antiquus Doctor, ita ait;
Isaias ab ora. 19. Magna quidem cura, & sedulitate circuncidere debemus à no
stris mentibus quamcunque maculã, & labem: siquidẽ quem-
Simile. admodũ virgo quotidie mane, cùm surgit, nil aliud curat, nisi
Cõscientiã sæpe discutiamus. vt ornet se, sponso suo placitura, & speculo explorat diligẽter,
ne qua macula refideat in vultu suo, qua sponsus offendatur:
sic magna quotidie cura, & diligentia, sancti cogitationes, ser-
mones, actionesq; suas explorauit, nũ quid in illis sit, quod cę-
Simile. lesti sponso displiceat. Attende quo si aliquis in vestimentis
nostris flegma, vel sputa proijciat, ita nobis horrorem faciunt,
vt nec oculis aspicere, nec summis saltẽ digitis velimus attin-

gere:

A gere: etsi nobis sputa, quæ sine peccato proijciuntur, horrorē faciunt in vestibus nostris, putas cogitationes malas, & peruersas, quas diabolus ingerit, qualem horrorem faciunt Deo in animis nostris? Dicit præterea grauis quidā Doctor; Si sputa sic perhorrescimus, quæ vtique inuiti accepimus, quātò magis cogitationes pessimas, quas cum nostra uoluntate in corde nostro moras habere permittimus, opus est, vt cum Dei adiutorio celerius respuamus? Dic mihi quæso, si te in conuentu populi, aliqua famosa meretrix, expāsis manibus amplecti, aut osculari conetur, vtrū hoc patienter, aut libēter accipias? non-

B ne magis eam manibus repellis, & reijcis, timēs ne forte quicunque uiderint, ex consuetudine hoc eam fecisse diiudicent? Certū est enim, q̄ non solū, qui honesti, vel casti sunt, hoc a se fieri non permittunt, sed ēt illi, qui in secretis luxuriæ seruiūt, meretricum amplexus in conuentu hominum pei horrescunt, plus timētes opprobria hominum in publico, quām Dei præsentiam in occulto. Si ergo propter iudicia hominum nullus est, qui velit publicè à meretricibus osculari: quare in secreto conscientiæ nostræ immundissimas cogitationes non solū frequenter suscipere, sed vel paruas moras habere permittimus?

C Quomodo ergo in loco fœtoribus pleno diu stare nolumus corpora nostra, sic cogitationes impias, & sordidas, ne ad momentum quidem morā habere permittamus in animabus, vel in sensibus nostris. Quæ cùm ita sint, non sine grandi verecundia & possumus, & debemus nos ipsos reprehendere, qui cùm in arca vbi sunt vestimenta nostra, qualemcunque scintillam ignis nolumus intrare, periniquas tamen cogitationes intus in arca conscientiæ nostræ non solùm intrare permittimus, sed etiam falsis suspitionibus ad maius incendium procuramus, ita plus amamus vestem nostram, quàm animam nostram.

D

Cæsa. Arela. 3. de fugiē. cogit. turpibus.

Simile.

Cùm fugiamus cōspectum hominum in rebus fœtidis, multo magis propter Deū ab his abstinere debemus.

Similitudo.

Simile.

Cogitationes noxias expellam⁹.

Mundani quam sint cæci.

VOs de mundo hoc estis, ego non sum de mundo. Isti vsque adeo terrestres erāt, vt tam in verbis, quàm in operibus, & cogitationibus suis, cæci essent, adeo vt propter scelera sua à Deo derelicti essent, & mundo prorsus inseruirēt. Sanè Deus illuminat eos, qui mundum contemnunt, & tanquam animalia ille apud Ezech. Plenos oculis reddit. Mali quidem propter scelera sua merentur, vt sint cæci, & vt de ipsis dicatur illud Deut. Percutiat te Dñs cæcitate. Deus peccatoré non excæcat, sed excęcari permittit propter eius scelera, & meritò quidem:

Malos interdū deserit Deus ꝓpter eorum duritiam.

Ezech. 1.

Deut. 28.

dem : nam Deus ipsi oculos dederat mentis, vt bonum videret,& tamẽ ipse eos ad malum conuertit,atque ideo iustè excæcari permittitur. Vnde Apostolus ait; Deus excæcauit mentes infidelium . Possunt etiam hæc verba ita explicari , Deus huius seculi,ideſt dæmon,excæcat mundanos, sicut solent excæcari vrsi candentibus laminis : sic ipse splẽdore harũ rerum mundanarum, oculos malorum perstringit , & eos ad has res mundanas conuertere facit. Qui cœlestia gustare incipit,facilè sanè mundana spernit , vnde quòd quis se totum tradat rebus mundanis : indicium est quidem, q cœlestes res non gustet. O quãtam inueniremus consolationem,si hæc mũdana contemneremus ! dicebat quidem Pharao Moysi,vt sacrificaret populus in Aegypto;cui tamen respondit Moyses, Abominationes Aegyptiorum immolabimus Deo nostro ? Quòd si mactauerimus ea quæ colunt Aegyptij, coram eis , lapidibus nos obruent. Sanè mactare debebant,quæ Aegyptij colebãt, & ita ipsis displicerent : Sic iustus, si seculo se conformet , displicebit Deo , & contra , si Deo placet , mundo displicebit . Vtrumque autem simul præstare non potest: nam palliũ breue est, ait Isa. vtrumque operire non potest. Quare mũdum, & omnia mũdana spernamus, siquidem vana sunt, iuxta illud Isa. Leuate in cœlum oculos vestros,& videte sub terra deorsum, quia cœli sicut fumus liquescent,& terra sicut vestimentum atteretur, & habitatores eius sicut hæc interibunt : quasi diceret; Quòd in creaturis non confidamus .

Rebus mundanis ne tradamus nos, nec vitijs,& cõcupiscentijs,sed consilium Hier. sequamur,cùm ait;Statue tibi speculam,pone tibi amaritudines,dirige cor tuum in viam rectam, in qua ambulasti. Si igitur in hanc speculam conscenderis,omnia hæc tibi mundana vilescent,sicut si quis videat ex editissimo loco alias res, ipsi sanè perexiguæ videntur . Iniquus sanè retributor est mundus,cui tu tãtopere seruis. Volebat quidem Iacob socerum suum Laban dimittere, q pro tantis laboribus eum iniquè compensaret,daretq; ei Liam pro Rachele,& sæpe alijs modis ipsum deciperet , cùm tamen ipse fideliter seruiret,& tamen vix tandem id perfecit : sic nos sæpe dicimus, q mundum deserere velimus , & tamen id nunquam præstamus, cùm tamen audiamus Oseam dicentem ; Non est veritas, non est misericordia, & non est scientia Dei in terra: quin potius in rebus mundanis hæremus , & res diuinas vt canis Nilum attingimus, vnde Eccl. ait ; In ore fatuorum cor illorũ est ; quasi diceret, statim effundunt quid intus habeant , sicut

2.Cor.4.

Similitudo.

Qui diuina gustat , mundana spernit .

Exod.8.

Si volumus huic seculo conformari, à Deo expellimur .

Isaiæ 28.

Isaiæ 51.

Hiere. 32.

Simile.

Gen. 31.

Mundus iniquus retributor.

Oseæ 4.

Eccl. 21.

E

F

G

H

A isti Iudæi statim venenum cordis sui effundebant. Ignominiosum planè nobis est, & tam diligenter prædium, vel vineam, vel crumenam custodiamus, & tamen cor ipsum ita habemus in propatulo, vt statim omni peruersæ cogitationi exponatur tanquam publicum aliquod hospitium, & à nobis sine custodia derelinquatur. Sanè inter illa, quæ dicit Salomon Deum odisse, vnum illud est, videlicet cor machinans cogitationes pessimas. Quid autem peius poterant isti machinari, quàm quod apud se cogitarent, nunquid interficeret semetipsum Christus? Satis erant de mundo, & mundani, qui tam impiè, B & sacrilegè cogitarent.

Dissimile.

Prouer. 6.

Quis quæso sibi firmitatem pollicetur in mundo perituro? ait Seneca: Quis est adeo demens, vt velit inuenire constantiam in parte eius, cuius totū exiitit inconstans, ruinæq; proximum? Cæterùm maximum solatium est cogitare id sibi accidisse, quod ante se passi sunt omnes, omnesq; passuri.

Sen. lib. de consol. ad Polybiū. cap. 21.

Sanè is cui à Rege castellū aliquod commissum est, vigilantissimus est ad præcauendas hostiū insidias, secumq; diu, multumq; cogitat quid nā hostis machinetur, quid moliatur, quid etiam secū ratiocinari possit: ita planè faciendū nobis est, vt C exemplo notas habeamus, & præcogitatas oēs dæmonis insidias, atque astutias, tum præterea ita in rebus mundanis versemur, atque diuitias, & opes tractemus, vt corde eis non adhæreamus. Vide Propheta dicebat; Diuitiæ si affluāt, nolite cor apponere. Et Apost. inquit; Reliquum est, vt qui habent vxores, tanquam non habentes sint; qui flent, tanquam non flentes: qui gaudent, tanquā non gaudentes; qui emunt, tanquam non possidentes; & qui vtuntur hoc mundo tanquam nō vtantur, præterit enim figura huius mundi. Cogita ergo, & quādo dæmon bona tua inuadit, & dissipat, non id tm̄ agit, sed multo D magis, vt animū tuū, & conscientiam inquietā, & turbulentam reddat. Tu igitur tanquā alter Iob fortissimus esto, & præpara animā tuam diligenter ad pugnā, contra dæmonē, mundū, & carnē. Sicut enim peritissimus dux solet ibi maiores adhibere vires, vbi videt partē ipsam debiliorē, & infirmiorem: sic ēt tu facere debes, vt scilicet conscientiā tuam tanquā fortissimum quoddā propugnaculum diligentissimè custodias. Vide enim quid dicat Prophera; In via hac qua ambulabā, absconderunt superbi laqueū mihi: superborū autē nomine dæmones intelligit, qui per superbiā corruerunt. Hi ergo tanta arte laqueos suos abscondunt, vt eorū nomine idem Propheta dicat; Narrauerunt, vt absconderent laqueos, dixerūt; Quis videbit eos?

Similitudo.

Dæmones tis nos machinis impugnat.

Psalm. 61.

1. Cor. 7.

Hæc temporalia parui pendamus.

Iob 1.

Simile.

Psal. 142.

Psalm. 64.

Væ

Væ his, qui inter tot laqueos,& pericula uersantur, nisi assi- E
duè apud se uoluerint,& uersauerint meditationes sanctas,ita
tamen,ut eas opere exequantur;ut enim aqua igni admota,ad
Simile. natiuam protinus frigiditatem redit,si inde educatur: sic nos
planè nisi igne charitatis,& sanctis meditationibus assiduè ac-
cendamur,fiet profectò, vt in pestifera quadam tepiditate, vel
Considera-tiones sanctas medi-tamur. etiã frigiditate permaneamus, & in laqueos dæmonis,& mun-
di quidem,& carnis incurramus. Vt enim cibo,animantis vita
conseruatur, quo deficiente deficit: sic pia, & sancta medita-
tio spiritualem animæ uitã illibatam conseruat, qua deficien-
Simile. te, periculum est,ne vita ipsa deficiat. Quod periculũ regius F
Psal. 102. vates se aliquãdo sensisse testatur,cùm ait; Aruit cor meum,
quia oblitus sum comedere panem meum. Constat enim ne-
quaquam illum hoc in loco de corporeo pane locutum fuisse.
Quo argumento facile est intelligere in quanto salutis discri-
Considera-tionib. sanctis alitur, & sustenta-tur vita spirituali. mine versentur hi,qui in terra obliuionis vitam agũt,hoc est,
qui nullam diuinarum rerum memoriam retinent, qui neque
incertam mortis conditionem, neque futurũ iudicium,neque
gehennæ supplicia, neque cœlestis vitæ gaudia vllo vnquam
tempore ad vitam reuocant: nec cogitatione quidem attinge-
re volunt,quæ Dei filius pro illorũ salutem,in corpore suo pa G
ti dignatus est,sed potius omnem curã collocant in rebus cadu
cis,& mundanis. Hoc certè non hominum,sed ferarũ est,ac ne
ferarum quidẽ,quæ altoribus,& nutritoribus suis gratæ sunt.

APPENDIX.

Ego vado. O felicem illum,qui cum hilaritate ad mortem
tendit,& paratus est cum iucunditate hinc emigrare, cum
à Deo vocabitur: & illũ infelicem, qui per vim quasi ad mor
tem rapitur. Vnde Psalmis aiebat: Educ de carcere animam
Psal. 141. meam. Nostra quidem sensualitas nos illectat,& retinet. Vn- H
Rom. 7. de Ro. 7. Video aliam legem in mẽbris meis,repugnantẽ legi
mentis meæ. Itẽ; Infelix ego homo,quis me liberabit de cor
Virtutis, & vitij pugnantia. pore mortis huius? Gratia Dei per Iesum Christum. Magnus
ẽt est carcer, contradictio ipsa virtutis,& vitij,gulæ,& ieiunij
præsumptionis,& humilitatis,iræ, & patientiæ, at verò illud
nos maximè solari debet,quòd in morte istę omnes contradi-
Iob 38. ctiones sint dissoluendæ. De mari quidẽ dicit Deus apud Iob;
Nolimus vanitates in hoc mundo propagare. Circundedi illud terminis meis, & dixi; Vsque huc venies, &
hic cõfringes tumẽtes fluctus tuos: sic igitur his tandẽ finem
adferret Deus; nolimus igitur in hoc mundo radices propa-
gare, vt possimus tandem dicere; Ego vado.

Ego

A *Ego vado, & quæretis me.* Quæramus modo Deum, & eius vias sequamur, atque hoc pacto ipsum inueniemus: ne amittamus tantã oportunitatẽ, & occasionem. Audiamus quid dicatur Prou. 1. Invocabunt me, & non exaudiam, mane cõsurgent, & nõ inueniẽt me, eo quod exosam habuerint disciplinam: vbi significatur quanta cũ difficultate, & resistentia Dei voces audiat impius, & propter suã duritiam non exaudiatur. Prouer. 1. *Modo quæramus Deum, dum tẽpus datur.*

In peccato vestro moriemini. Hæc maxima miseria inter omnes, quæ possunt homini contingere, est: siquidem status noster tunc determinatur in morte, cùm bene, vel male moriB mur. Quamobrem sedulo nitamur, vt præclarè vitam traducamus, si volumus bene, ac feliciter mori. *Præclarè viuamus, si bene mori cupimus.*

Feria II. post II. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO QVARTA.

C

Fides operibus associetur.

EGo *vado, & quæretis me, & in peccato vestro moriemini.* Ioann. 8. Inter alia, quæ Christus in hoc Euangelio dicit Iudæis illud vnum fuit, videlicet, nisi crediderit is, quia ego sum, moriemini in peccato vestro. Vnde satis constat quã modicam, vel potius nullam haberent fidẽ, & propterea non mirũ est, si in tantã deuenissent dementiã, vt impios proferrent sermones. At verò de nobis longè mirabilius est, q̃ ita passim tot peccata committamus, quos Deus fidei munere, & luce donauit, & qui passim D nos iactamus, q̃ pro fide moriemur. Quid quæso tibi proderit fides ò peccator, qui Dei tui legem seruare non vis, nec fidem associare vis sanctis, & pijs operibus? Columnæ quidem illæ ignis, & nubis dirigebant populum ad terram promissionis, at verò, vt eam obtinerent, viribus opus erat, & armis, vt intelligamus, q̃ operibus nobis est, si volumus in cælũ ingredi. Fides quidem quam hic tenere debemus, initiũ quoddam est, & inchoatio æternæ illius vitæ, vt dicunt Sancti Doctores. Vn de Apost. dicit, q̃ iustus ex fide viuit. Sunt quidem aliqui, quibus iam videtur, q̃ salui sint, quòd fidem tantum habeant: at verò regius vates ait; Quòd innocens manibus, & mundo corde, qui non accepit in vano animã suam, ingredietur in cœlũ. *Multis oblẽ gamur nominibus, q̃ Christi fidem profitemur.* Exo. 13. Rom. 1. Psalm. 14.

Vide quæso quomodo eum obliget sanctis operibus præstan- E
Roma. 12. dis. Item Apostolus ait; Obsecro vos fratres per misericordiã Dei, vt exhibeatis corpora vestra, hostiam viuẽtem, sanctam, Deo placentem. Et rursus post multa alia inquit; Odientes malum, adhærẽtes bono. Vnde satis constat, quòd bonis operibus opus sit, vt in cœlum ingrediamur.

Aliqui tãtum dicũt verbo, & credũt, & tamen operibus id nõ ostendunt.

Multi quidem sunt, qui dicunt se firmiter in Deum credere, & tamen operibus contradicunt, nec diuinam maiestatem reuerentur, vt par est, nec ante mentis oculos sibi proponunt eius mirabilia. Nam si certè eam reuererentur, & eius mirabilia contemplarentur, statim sese ipsis offerret tanta varietas F
creaturarum, quas Deus produxit, in quibus eius omnipotentiam maxime suspicerẽt, & admirarẽtur. Refert sane Cicero,
Cice. 1. de nat. Deor. quòd tyrannus quidam Siculus Hieron, interrogauit Simonidem quendam inter Græcos sapiẽtissimum, quid nam esset
Simonid. Deus, à quo petiuit sibi Simonides triduum ad respondendum: quo exacto, rursus sibi triginta dies postulauit; finito autem hoc tempore, iterum sexaginta sibi concedi requisiuit, atque ita in dies procrastinabat. Iratus autem Hieron dixit, quorsum ipsum irrideret, & tali arte deluderet? Cui Philosophus, Non ego, inquit, id facio, vt tibi illudam, sed quòd tam G
infinitam essẽ videam ad respondendum propositam materiã, vt quid dicam ignorem, vel si Nestoreos vixero annos. Huc
Pythag. etiam allusisse videtur Pythag. dicens, quòd de Deo loqui sine Deo non posset: innuens in hoc, de re tam eximia, absque peculiari suo auxilio, & numine, agi non posse.

Damasc. li. 1. de Orthodo. fid. cap. 9. Dion. li. 3. de Cœlest. Hierar. Simila.

Porrò in Sole, tanquam in splendida aliqua creatura, vt dicũt Damasc. & Dionys. maximè relucet diuina maiestas: etenim Sol luce sua omnia perlustrat, & visitat: item æternitas Dei ibi relucet, cùm per tot secula illuminet orbẽ, & non imminuatur, sed in suo vigore permaneat. Et sicut Sol generat H
ex se radium, ita pater generat filium: & sicut Sol producendo radium, non est prior radio, ita pater producendo filium, non est prior filio. Et sicut Sol semper generat radium, semperq; radius est genitus, similiter filius a patre est genitus, filium semper pater generat. Et sicut Sol nunquam à radio separatur, sic nec à patre filius: & sicut à Sole, & radio producitur calor: sic à Patre, & filio procedit Spiritus sanctus. Cæterùm impossibile est, ait Dionys. Lucere nobis hunc diuinum
D. Diony. radiũ, nisi fides nos erudiat, & protegat velo suo. De quo velo
1. Cor. 13. loquens Paulus ait; Nunc videmus per speculũ, & in ænigmate.
Simile. Nam sicut cùm caligant oculi nostri, conspicilijs quibusdam

vti

A vti solemus, vt videamus, & præsertim si aliquid lecturi simus: sic vtique sacræ literæ admirabilibus plenæ sunt mysterijs, ac propterea cùm oculi nostri caligent, fidei consp icilijs nobis opus est. Sunt porrò aliqua conspicilia, quæ res aliter quam sint, faciunt apparere, qualibus conspicilijs vtuntur hæretici, & propterea tantas blasphemias proferunt contra fidem. At verò nos conspicilijs fidei vtentes; non ita res videmus, sed vt certissimè se habent: & propterea hoc pacto diuinas literas legere debemus, & non errabimus, sicut hi Pharisæi, quos hodie Christus reprehendit, sed potius in diuinæ maiestatis,

Ad diuinas literas vti debemus fidei cõspicilijs.

B & omnipotentiæ contemplatione laudabiliter occupabimur.

Videtur quibusdam seuerum nimis esse, & ita absque rationibus, rebus fidei assentiamur: quibus respondemus, & magis assentiri debemus Deo reuelanti, quàm huius mundi naturalibus rationibus. Si enim quibusdam hominibus magnæ in primis autoritatis, ad simplex eorum verbum statim assentimur, cur non potius statim Dei verbo obediemus? Vide obsecro quantum in scholis fiat gentilis Aristo. autoritas in rebus naturalibus, vt in maximas angustias censeatur is deueniſſe, qui eam negauerit: quantò ergo pluris diuina autoritas facien

Quæ sunt fidei, reuelata sunt à Deo, & propterea maximè credibilia.

C da est? Atque hoc quidem argumento usus videtur Ioan. in prima Canonica, cùm ait; Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei maius est. Si Pythagorici discipuli statim acquiescebant, cùm sibi diceretur in disputationibus, ipse scilicet Pythagoras dixit, quantò magis nos Christi discipuli acquiescere debemus, & Ecclesia nobis dicat, has veritates esse à Deo reuelatas? prius ergo credere debemus, quam intelligere, iuxta illud Isa. Nisi credideritis, non intelligetis: hic igitur sancta simplicitate ad res fidei accedere debemus, sicut discipuli Pythagoræ primis septem annis credere debebant,

1. Ioan. 5. Pythag. Isaiæ 7. Exemplũ. Pythag.

D non inquirendo rationes, & modos, cur hæc ita se haberẽt. Et certè lumine etiam naturali intelligimus esse Deum, quin & Pythagoras in hoc videtur Aristoteli, & Platoni præferendus, quod diceret unum esse Deum duntaxat: & propterea fuit in exiliũ missus, sicut D. Hieron. scribit ad Paulinum. Et D. Augustin. ait lib. 8. de Ciuit. Dei, quòd Socrates fuerit accusatus, quòd assereret vnum duntaxat esse Deum, bonum, & verum, & capite fuit punitus. Idem etiam ferunt de Anaxagora.

Hiero. ad Paulinũ. Aug. li. 8. de ci. Dei. Socrates. Anaxag.

Cæterùm prius in hac uita credere debemus, vt possimus in alia videre: si quidem fides, vt ait Apost. est substantia sperandarũ rerum. Vnde vbi nos legimus in Isa. Si non credideritis, non permanebitis, legunt Septuaginta. Si nõ credideritis,

Hebr. 11. Isaiæ 7. Septuagin ta interpr.

D. Augus. Figura. Gen. 29.

non intelligetis; & ita legit Augustinus. sanè cùm Iacob seruiuit E
pro Rachel septem annis, & postea data sibi fuit Lia, cùm ipse
Iacob maximè propterea succenseret, dixit ei Laban; Nō est
consuetudo in loco nostro, vt minores ante tradamus ad nu-
ptias. Porrò alterum istarum, videlicet Liam dicit Scriptura
fuisse lippis oculis, alterum verò pulcherrimam, fuit tamen
Lia fœcunda, & hæc potius sterilis videbatur. Sic igitur duas

Ecclesia militans, & triũphans.

filias habet Deus, nempe militantē Ecclesiam, & triumphan-
tem, hæc quidem figuratur per Rachelem, quæ est pulcher-
rima, cùm videat Deũ facie ad faciem, est tamen sterilis, cùm
ibi non sit merendi status: per Liam verò lippis oculis prædi- F

Per fidem hæc cœlestia contemplamur.

tam, intelligitur hæc militans Ecclesia, quæ non videt, sed cre
dit, est tamen fœcunda, cùm in ea mereri possimus. Prius er
go debemus Liam vxorē ducere, id est hic prius credere de-
bemus, & per fidem, & bona opera viuere, vt tandem Rachele
potiamur, id est beatitudine sempiterna.

Crux Christi maxima digna est reuerentia.

Vide quomodo mundanorũ machinas disturbet Deus.

CVm exaltaueritis filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum. Idem sanè mediũ, quo vsi sunt Iudæi ad extirpan- G
dam Christi memoriã de cordibus hominũ, accepit Deus ad
perpetuandam in secula seculorum sui memoriam in homini-
bus. Iudæi quidem dicebant, vt refert Hier. Mittamus lignũ
in panem eius, & eradamus eum de terra viuentium, & nomẽ
eius non memoretur amplius. Sanè Christi panis est doctrina,
Hier. 11. qua homines cibauit: Mittamus, inquiunt, lignũ crucis in eius
doctrinam, eum crucifigamus, vt eius doctrina vnà cum memo

Christus morte sua doctrinam confirmatur.

ria pereat. Sed tamen contrario modo euenit, nam sua morte,
multo magis doctrinam roborauit, & magis homines ad se al-
lexit, & videtur significasse Christus, cũ ait in hodierno Euan- H
gelio. Cùm exaltaueritis filiũ hominis, &c. Et quod alibi ait;
Ioan. 12. Cùm exaltatus fuero à terra, omnia traham ad me ipsum. Tũ
Ioan. 6. etiam cùm dicitur, Mittamus lignum in panẽ eius, in Christũ
possumus intelligere, qui est panis viuus, id est crucifigamus
Christũ. Cùm igitur tm̃ nobis bonũ ex Christi cruce prouene-
rit, meritò eã venerari debemus, cũ per hanc aperti sint no-
1. Reg. 17. bis cœli, & victus fuerit dæmon. Cùmq; Hebræi in tanta ve-

Crux Christi quanta veneratione colenda.

neratione haberẽt gladiũ Goliath, propterea q̃ eius beneficio
tam præclarum, & memorabile facinus patratum fuit; multò
sanè iustius est, vt sanctissimam Crucem veneremur, cùm per
eam redempti simus, & in Dei cognitionem deuenerimus.

Porrò

A Porrò quòd Christus dicat, cùm exaltaueritis filium hominis, nihil aliud sibi vult quã dicere, cùm me cruci affixeritis. Et certè antiquitus etiam Crux in maxima veneratione habita est. Arabes enim, qui maximi erant Astrologi: inter alias figuras, maximè venerabantur Crucis figuram, vt scribit Marsil. Ficin. Tum præterea hæc figura magna in veneratione habita est ab antiquis Ægyptijs, siquidem ex longa experientia compererant, ea quæ ab hac figura designabantur, ita reuera accidere: vnde & in pectore Serapidis idoli sui, hoc signũ collocabant, vt simul cũ Deo suo adoraretur, ita narrat Ruffinus, Marsil. Ficin. lib. de tripli. vi. Ruffinus.

B vt scribit Petrus Eremita Quod fuit tanquam figura quædam magnæ reuerentiæ, Christi cruci exhibendæ. Cæterùm obseruandum est, quod cãtat Ecclesia ex Dauide, Regnauit à ligno Deus, & tamẽ Psal. 92. solum ait Dauid: Dominus regnauit, exultet terra. Vnde Hug. Car. & alij legunt, Dominus regnauit à ligno; & ita dicit Tertull. Ambr. in epist. 1. ad Corinth. & Aug. super Psal. 96. & Iusti. martyr in Dialo. cõtra Tripho. quod illud verbum, à ligno, expunxerint de sacris Biblijs pertinaces Rabbini. Vnde Ecclesia cãtat; Impleta sunt, quæ concinit Dauid fidelis carmine, dicendo in nationibus, regnauit à ligno Deus. Petrus Eremi. li. 2. Eccle. hist. & lib. 8. de honesta discip. Hug. Car. Tertull. li. 3. aduersus Mar.

C Cruce igitur Iudæi debellati sunt, quam tamen ipsi sibi acceperant ad delẽdam Christi memoriam, & penitus extinguendã. Annon vides nouũ prælij genus? non vides nouas, & post hominum memoriam inauditas machinas, quibus Deus pugnat? olim Debora, & Barach canebant victoriam, quam reportauit Iael, cùm tyrannũ illum Sisaram clauo trãsfixit. Nouum etiam victoriæ genus fuit, muros Hierico ad tubæ sonum demoliri, qui statim corruerunt. Nouũ etiam præliandi genus fuit, quòd Moyses tanta, sola virga patraret mirabilia, tũ intra Aegyptum, tum etiam extra terra, mariq́ue. Ambros. August. Iusti. martyr. *Crucis armis debellantur Iudæi.* Iudic. 5. Iudic. 4.

D Quòd etiam Samson sola asini mandibula tam innumerabiles Philistæos interficeret. Et quòd Iudith ita de Holophernẽ triumpharet. Sed maximus vtique omniũ triumphus fuit, quòd per lignum Crucis portas tartareas Christus cõfregerit, mortem deuicerit, & dæmonem, qui in mũdo regnabat, prostrauerit, pendens in Cruce. Iosue 6. Exo. 7. &c. Iudic. 15. Iudith 13.

Porrò refert Cyprian. in serm. de Resurr. & Epiphan. lib. 2. hære. cap. vlt. & Augustin. sermo. 17. de immolatione Isaac, & D. Hiero. & Chrysost homil. 83. in Ioan. 19. quòd fuerit crux posita supra sepulchrum Adam, & quòd propterea ille dicatur Caluariæ locus, quòd ibi esset caput generis humani, vt vnde mors oriebatur, inde vita resurgeret. Christus autem Cyprian. Epiphan. August. Hieron. Chrysost.

sacratissimo cõtactu suo maximam virtutem cruci dedit, adeo E
vt mirabilia multa sancti Doctores de ea prædicent. Vnde
Cyrill. in Ioan. li. 8. cap. 17. Cyrillus ait; Est quidem Crux sanctissima, qua Angelus Domini signauit seruos Dei in frontibus eorum, ne inferretur illis exilium, aut pernicies. Porrò duo ligna colligens mulier
Apoc. 7. Sareptana, Prophetam Domini suscipit, atque sine olei, fari-
3. Reg. 17. næq; diminutione aliquandiu vixit. Sic Cruce insignita mens, cœlesti alimonia, & Spiritus sancti gratia, affatim pascitur.
4. Reg. 6. Ferrum quidem fundo aquæ immersum, Elisæus immisso ligno, ad supremam aquæ partẽ natans eduxit. Sic nos ad ima barathri depressos, Crux sancta subuehit ad astra. Hæc est F
Genes. 2. lignum illud vitæ, quod in medio Paradisi plantatũ esse Scriptura Sacra commemorat, quoniam ab ipsa, viuifica nobis, &
Genes. 7. vitalis medicina proceſſit. Hæc est Arca Noe, per quam saluamur à diluuio inundantis aquæ vitiorũ, & incolumes seruamur. Hæc est scala Iacob à terra in cœlum porrecta, cui Dominus innixus est, per quam nobis cœlestia regna conscendere datur. Hæc designata fuit per ligna, quæ humeris suis tulit
Gen. 22. Isaac, cùm immolandus erat in holocaustũ: nam Christi humeris crux baiulata, totius mundi in se tulit pretiũ. Hæc est
Exo. 14. virga illa Mosaica, quæ mare rubrũ percutiens, diuisit aquas, G
Exo. 17. & tracto Dei populo, Regem Aegypti cum vniuerso eius exercitu submersit. Hæc eadem bis silicem percutiens, aquam
Num. 20. largo fluxu eduxit. Ipsa item lignum est, quod fluuio Marath immersum, amaritudinẽ aquæ in dulcedinem cõuertit. Ipsius figuram, atque formam, manibus extensis referẽs Moyses, su-
Exo. 17. perbum Amalech, pugnanti cientem, atque in populum Dei ductantem exercitum, oratione ad Deum facta vicit, denique
Num. 21. ipsa lignum est, quo in deserto suspensus serpens æneus, omnibus ipsum conspicientibus sanitatem à morsu serpentũ reddidit: Nam quisquis oculus animi in Christum crucifixũ con- H
uerterit, ab omni uulnere peccati illico curabitur. Crux Chri
Hier. li. 2. in epist. ad Eph. c. 3. sti, ait Hieron. Non solùm nobis, sed & angelis cunctis, qui in cœlo sunt, virtutibus profuit, & aperuit sacramentũ, quod ante nesciebant. Per medium quidem sanctissimæ Crucis, ait
Damasc. lib. 4. Orthodo. fid. cap. 12. Damasc. Multa nobis, & præclara beneficia collata sunt: mors etenim nostra destructa est, resurrectio nobis collata est, infernus ipse spoliatus, aditus patuit ad regnum cœlorum, natura nostra exaltata est: Tum etiam Christum induimus: nam, vt
Rom. 6. ait Paulus: Quicunque in Christo baptizati sumus, in morte ipsius baptizati sumus. Virtus quidem Dei est verbũ Crucis, & victoria contra mortem, per ipsum nobis manifestata est.

Doctri-

A *Doctrinam communem sanctorum sequamur.*

Me ipso facio nihil, sed sicut docuit me pater, hæc loquor. Si Christus vsque adeo se conformabat doctrinæ patris cum ipse esset æterna sapientia, cur nos pleni ignorantia, a sanctorum communi doctrina deuiabimus? Sanè q̃ homines pro priæ sententiæ adhæreant, & nolint cõem patrum doctrinam sequi, inde fit, vt in tam crassos prolabantur errores. Beati, ait Dauid, qui scrutantur testimonia eius, in toto corde exquirũt eum. Aliqui quidem accedunt petituri quid faciant ad salutẽ
B consequendam, & tñ sæpe magis id faciũt, ut possint explicari curiositatẽ aliquam. Quibus certè nil melius responderi põt, quam quod dixit Christus, in lege quid scriptum est? Quomodo legis? Quid in sancto baptismate promisisti? Certe in difficultatibus nobis occurrentibus, ſtatim ad sacram scripturam confugere debemus: nam vt ait Apost. omnis scriptura diuinitus inspirata, utilis est ad docendum, arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia, ut perfectus sit homo Dei ad oẽ opus bonum instructus. Hinc etiam Petrus ait, Non enim indoctas fabulas secuti, notã fecimus uobis domini nostri Ie-
C su Christi uirtutem & præscientiã, sed speculatores facti illius magnitudinis &c. Porro q̃ homines non accedant ad tam præclara fundamenta, videlicet ad sacras literas, & sancta Concilia, atque doctores sanctos, pullularunt tot errores & hæreses in Ecclesia, & videmur iam peruenisse ad illud tẽpus de quo Hie. ait: Secundum numerum ciuitatum tuarum, erant dij tui Iuda. Sic enim videmus, quòd quæque ciuitas hæreticorum suam habeant sectam, imo & fere vna quæque domus. Quæ nam obsecro causa est tantæ stultitiæ? Sane ea est, quod verum
D polum fidei amiserint, & veras nauigandi regulas sanctorũ patrum, & ita toto errant cælo. Et quamuis omnes mali sint in tenebris, tamen hæretici præsertim, illi enim mali Christiani remorsum aliquem habent conscientiæ, hæretici vero palam errores suos profitentur, & docent, torquentque sacras literas ad suos deprauatos sensus. Porro quòd quis non sequatur Ecclesiæ sensũ & sanctorũ doctorũ, inde fit hæreticus. Nõ enim primũ peccatũ q̃ tales committunt est ipsa hæresis, sed quodãmodo in pœnam vẽ eis infligi Vnde Isa. ait, Repleta est terra eius argento & auro, & non est finis thesaurorũ eius: quasi dicat, pleni sunt vitijs, & iniquitatibus, & addit, & repleta est terra eius idolis, quasi dicat, & inde facti sunt idolatræ. Cũ ergo mundus tantopere sectetur uitia, & carnis delectationes, inde

Hæreses multa pullularunt, ideo quod non sequerentur cõmunẽ sanctorum patrum doctrinam. Psal. 118. Luc. 10. 2. Tim. 3. 2. Pet. 1.

Hier. 2.

Hæretici põtẽ fidei amiserũt, & ideo in tantas deueniunt insanias.

Hæretici cõtorquẽt sensum lit. sacrarum. Isa. 2.

Per vitia paulatim veniũt homines ad hæresim.

fit vt multi in hæreſes labantur: Commoda autem quæ ex eo E
conſequuntur, quòd quis à Chriſti doctrina, nec latum qui-
Heb. 5. dem vnguem diuertat, ſignificauit Apoſt. dicens, factus eſt om
nibus obtemperantibus ſibi, cauſa ſalutis æternæ.

Quòd dixerit Chriſtus, *ſicut docuit me pater, hæc loquor.*
Veritas euangelica non indiget humano fuco. Significare voluit puritatem ſuæ doctrine, & quam parum indigeret humano ſuco. Sanè multi, vt multa ſæpè perſuadeant mendacia, vtuntur fucata oratione & compta, ſicut deformis mulier fuco vtitur, vt pulchra appareat. Non ita vero ſanctum Euangelium ſe habet, ſed ſimplicibus verbis, & ſimplici veritate gaudet. At verò aliquos videas hoc noſtro tempore con- F
Simile. cionatores, qui multo magis ſtudent fucatæ, & artificioſæ ora
Simile. tioni, quam ſanctæ perſuaſioni: tales utique ſimiles illis viden
tur, qui cùm debeant vrbem aliquam expugnare, pro globis
ferreis, flores immittunt atque intorquent. De quibus per
Hier. 48. Hier. dicitur, Date florẽ Moab, quia florens egredietur. Quod
per ironiam dr. Et addit, Maledictus qui facit opus Dñi frau-
dulenter, & maledictus qui prohibet gladiũ ſuum a ſanguine:
1. Cor. 1. Cæterum opus Dñi per antonomaſiam eſt ſalus animarũ. No
luit Chriſtus eligere ad prædicationẽ Euangelij, eos qui affe
ctatam haberent eloquentiam, ut intelligeremus victoriã di- G
uinæ potentiæ potius aſcribendã, quam humanæ eloquentię.
1. Reg. 17. Nam ut intelligeretur q̃ Dauid in nomine potius Domini
uiciſſet gigantem, noluit ut Saulis arma geſtaret, ne hæc victo
ria armis tribueretur terrenis; ſed acceſſit Dauid in funda, &
lapidibus quaſi contra canem aliquem, qua de re, & gigas ma-
Oſtẽdit Deus potẽtiã ſuam confundens de bilibus fortia. gna ſe ſenſit ignominia affectum. Nõ certè confidebat Dauid
in mundanis armis, nec in ſuis uiribus, ſed in Domino Deo
exercituum, ſicut & ipſe dixit ante ſingulare certamen. Sic er
go concionator in Domini uirtute potius confidere dẽt, quam
Prædicator q̃d debeat à Domino poſtulare. in humana eloquentia: dicatque Domino, Tu Domine, qui ho H
minum corda in manu habes, linguam meam dirigito ad glo-
riam tuam, & horũ conuerſionem, ſiquidem cauſa tua agitur:
aliter enim in uanum laboraret concionator, & aerem verbe-
raret. Vnde Apoſt. dicebat, ſic pugno non quaſi aerem uerbe-
rans, ſic curro, non quaſi in incertũ. Satis nouerat B. Iob quan-
tum diuina ope egeremus, cùm dicat, Quis poteſt facere mun
1. Cor. 9. dum, de immundo conceptum ſemine? Nonne tu domine? Vo
Iob 14. lens quidem Deus terrã expiare ab iniquitatibus eius, ait, Ru
Gen. 7. pti ſunt omnes fontes abyſſi, & cataractę cæli apertæ ſunt: ita
que cæleſtibus, terreſtribuſque aquis, facta eſt purificatio. Sic
igitur ad purificandas animas, cæleſti fauore opus eſt.

Quod

A Quod probe agnoſcens ſanctus uates, dicebat; Spiritu principali confirma me, ita enim docebo iniquos uias tuas, & impij ad te conuertentur. In uanum ſane laborat agricola cùm uult triticum in area uentilare, niſi uentus adſit: ſic etiam concionator fruſtra ſe torquere videtur, niſi ventus adſit Spiritus ſancti, ſiquidem aliter granum à palea diſcutere nō poterit, ideſt peccatum à peccatore, & idcirco à Deo humiliter ſibi auxiliū implorare debet. Sanè Apoſt. etſi tam eximius eſſet prædicator, ſe tamen precibus audientium commendabat, dicens, orantes oī tempore in ſpiritu pro me, vt detur mihi ſermo in aper B tione oris mei, cùm fiducia notum facere myſterium Euangelij, ita vt in ipſo audeā, pro vt oportet me loqui. Si igitur Paulus tā ſanctus & tam eximius prædicator hoc præſtabat, multo ſane magis id tu præſtare debes.

Pſal. 50. Simile. *Prædicator ſe Deo diligenter cōmendet, vt fructū referat.* Epheſ. 6.

Porro ſæpe fit vt concinator munus ſunm corrigendi adimplere recuſet, propterea quod exiſtimet iam fere neminem eſſe qui velit ſibi veritatem dici; nam certe mel quamuis dulce, tamen infirmorum vulnera mordicat: ſic mali infeſtantur veritatem audiendo, etſi natura ſua dulcis ſit veritas atque ſuauis: De quibus Iſa. ait, Filij mendaces, filij nolentes audire C Dei legem, qui dicunt videntibus, ideſt prædicatoribus, nolite videre; loquimini nobis placentia. Sic ergo propterea aliqui concionatores adulantur ipſis & veritatem annuntiare nolunt, de quibus conqueritur Deus per Hiere. dicens. Stupor & mirabilia facta ſunt in terra: Prophetæ prophetabant mendaciū, & ſacerdotes applaudebant manibus, & populus dilexit talia. Mali quidem audire nolunt quod eos pungat, ſed tamen gaudent q̄ concionator cæteros reprehendat; omnia volunt plauſibilia audire. Si ſecularis audiat quòd concionator reprehendat clericos, plurimum gaudet: ſi diuites reprehendat, pluriD mū gaudet pauper: ſi pauperes, lætatur diues: ſi viduas, gaudet nupta: ſi ſeruos, lætantur domini. Quare omnes reprehendat concionator, tam mira arte, vt omnes intelligant propter ſe ſingulos eā exhiberi reprehenſionē; & nullus ſcādalizetur;

Simile. *Malorum auditorū cōditiones.* Iſa. 54. Hier. 5. Simile. *Auditores mali cupiunt aliorū reprehenſiones a concionatore, non ſuas.*

APPENDIX.

VOs de mundo hoc eſtis. ò nos infelices, qui cùm Deus multa præclara in hoc mundo effecerit, vt ex harum rerum conſideratione, ad Dei cognitionem aſſurgeremus; nos tamen ita creaturis adhæremus, vt earum creatorem obliuiſcamur. An non hæc dementia eſſe videretur; quòd amicus aliquis tanquā pignus quoddam amoris, & in memoriam eius, mihi daret pretioſam Rom. 1.

Simile. tiosam gemmam, & ego tantopere gemmam suspicerem, ut E
Mundani celestia obliuiscuntur. amici penitus obliuiscerer? Sic utique faciunt mundani; qui
Plato. obliuiscentes cælestia, tantum mundanis adhærescunt, & ideo
his dicitur: Vos de mundo hoc estis.

Propter tria deseret aliquis ciuitatem iuxta Platonem. *Vos de mundo estis* Propter tria dicebat Plato, posse hominem ciuitatē suam relinquere: primo quidē si incommodum,
Isa. 51. quod nascitur ex habitatione, maius est q̄ commūdū: secūdò,
Simile. si mali plures sint q̄ boni: tertiò & vltimò, si princeps sit tyran
Isa. 60. nus, & magnam minatur ruinam. Hæc sanè oīa reperiuntur in
mundo, & ideo, vt ait Isa. Recedite, recedite, ne participes sitis.

Ego non sum de hoc mundo. Boni quidē sunt instar solis, nā F
etsi radij solis terram attingant, ipse tñ in cælo manet. Sic Isa.
ait de bonis. Qui sunt isti qui ut nubes uolant? Item dicūt ipsi
quòd conuersatio eorū in cęlis est. Sunt ét instar rotæ, quæ tm̄
in puncto terram attingit, quantum satis est ad mobilitatem.

Tu quis es? Poterat quidem eis respondere se id dicturum
Mat. 25. in ultimo iudicio, cùm diceret, Ite maledicti, &c. quia eum mo
do ignorare uolebant. Sic & nobis idipsum respondere potest,
Iob 21. quoniam dum uiuimus, eum cognoscere nolumus, & tunc ma
& 22. ximas sentiemus molestias. Vide Iob 21. & 22.

G

Feria III. post II. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO PRIMA.

Viros eccle siasticos honoremus.

SVPER *Cathedram Moysi sederunt Scribæ.* Mat. 23. Voluisset quidem Christus inuenire in scribis, & pharisæis virtutes aliquas quas laudaret, & ex con
sequēti commendaret ét eorum doctrinam, vt oī H
ueneratione coleretur in pretio. Verū quia nullam oīno uir-

Prædicatores venerantur qui sunt loco Christi. tutē reperit in eis, ab oī bono prorsus alienis, id laudandū as-
sumpsit, q̄ præstātius inuenit, nēpe prædicationē, ut uidelicet
oēm adhiberent fidem his quæ ad prædicationē spectarent, &
in memoriā reuocarēt, ipsum Moysem oī obseruātia dignissi-
mū, cui isti succedebāt. Vñ dicit, Super Cathedrā Moysi, &c.

Sacerdos malus videtur ignominiā inurere dignitati suæ. Qui bene sederit super cathedrā, honorem accipit ab illa,
qui male sederit, iniuriā facit cathedræ, ideoque malus sacer-
dos de sacerdotio suo crimen acquirit: nō dignitatē. In iudicio
enim sedēs, siquidèm bene, & probe uixeris, & bene docueris,
omnium iudex es: si autem bene docueris, & male & improbe

uixeris,

A uixeris, tui solius condemnatores: nam bene uiuendo, & bene docendo populum instruis quo dēat viuere: bene aūt docendo, & male viuendo, Deum instruis quo te debeat condemnare.

Omnia quęcunque dixerint vobis facite. Quasi dicat, ait Gregor. quia mista sunt acta, & verba reproborum, sic vtendi sunt vt in eis sumatur quod viuificat, & vitetur quod necat. Gre. in 1. Reg. lib. 6. cap. 2.

Secundum autem opera eorum nolite facere. Nulla ratione sequamur vel imitemur uitam peruersam negligētis pastoris, neque nobis suadeamus, vt quando ille tanta operatur, nobis quoque eadē perpetrare sit licitum. Attendamus inquit Aug. Aug. li. de pasto. c. 10.

B quia Christus non dixit, facite tuta conscientia quod ipsi operabuntur, quoniam ipsi rationem mihi reddent, atque mala requiram ab ipsis, vos aūt salui eritis ab his quæ ad ipsorum imitationem patrabitis flagitia, cum nulla uobis sit culpa sequentibus pastoris vestri vestigia. Sed dixit expresse, secundū uero opera eorum nolite facere. Deinceps videmus comminatum fuisse Christum tum cæco, tum cæci ducatum sequenti: non enim ait, cadet cæcus in foueam, & nō qui sequitur eum. Sed quidāmbo in foueam cadunt. Et alibi ait idem Aug. iam nulla nobis reliqua est excusatio, vt dicamus, nonne ego vidi ministros Ecclesiæ, & pdicatores atq; prælatos talia facere; & propterea eorū vestigia sequor: qm̄ præsto adest responsio ex hodierno euangelio desumpta, quæ sic hēt, Oīa ergo quæcūque dixerint uobis, seruate & facite, secundū vero opera eorū, &c. to. 9. Mat. 15. Augus. de ver. do. se. 48. to. 10.

C Exponens D. Greg. illa verba, c. 5. Iob, Cuius messem famelicus comedet, dicit in hunc modū, Hic qui habens messem nō comedit, sed alius qui famelicus est edit, est stultus, & negligens sacerdos: doctor. & prædicator, qui doctrinā, eruditionē, & bona alia consilia hēt, sed est dissolutus, & ex his quæ nouit atque docet, sibi non prodest, & ita fame cruciatur, cum domi eius multa redūdent: cōmendat, pōderat, & exaggerat lingua, quod pedibus pessundat, & calcat. Vnde Dīus admonet fameli cos, hoc est, studiosos & auidos proficiendi in uirtute, iuxta illud Mat. 5. Beati qui esuriunt, & sitiunt iustitiā, ut ad talium messes accedant, & inde sibi emolumentū referant, dicens: Oīa ergo quæcunque dixerint uobis, facite, secundum uero opera eorum nolite facere. Turpe sanè est, vt cùm quis bona doceat, turpiter tamen operetur. Hinc Cleobulus philosophus dicebat, libros ad tuam primum utilitatem euolue. Et Cato dicebat, Patere legem, quam ipse tuleris. Et Diog. solitus erat dicere, De quibus alios reprehendis, te ipsum in primis increpa. Greg. li. 6. Mo. c. 4. *Turpe quidem est, & prædicator non faciat quòd prædicat.* Mat. 5. Cleobul. Cato. Diogen.

Omnia quæcunque dixerint vobis facite. Stultitia quidem magna

Similitu. magna esset eius qui fame conficeretur, si perdicem bene præ- E
paratam recusaret idcirco solùm quia in fictili quadra, & non
argentea, sibi porrigeretur.

Secundum vero opera eorum nolite facere. Plurimum qui-
2. Cor. 6. dem prodest bonum exemplum maiorum. Vnde Apost. ait, *In*
omnibus exhibeamus nos sicut Dei ministros, omnes quidem
tam pauperes quam diuites, bonum exemplum dare debent,
& sibi inuicem auxiliari. Quod quidem miro quodam artifi-
2. Cor. 8. cio nobis commendat Apost. cùm ait diuitibus, *Vestra abun-*
In diuitibus misericordia, & in pauperibus patientia reperiri debet. dantia illorum inopiam suppleat, vt & eorum abundantia ve-
stræ inopiæ sit supplementum, vt fiat æqualitas. In quibus qui F
dem verbis docet Apostol. quòd sicut in diuitibus debet esse
misericordia & liberalitas erga pauperes, sic vicissim in paupe-
ribus reperiri debet patientia & aliæ virtutes. Nam certe sæ-
pe videas quòd diuites abundent quidem diuitijs, & tamen ca
reant virtutibus: pauperes vero plerumque contra se habent.
Pauci reperiuntur pauperes patientes & humiles. Præsupponit quidem Apost. vt pauperes sint deuoti, humiles,
casti, & virtutum denique studiosi, vt ita commodius orent
pro diuitibus, & ipsis subueniant spiritualibus his diuitijs, si-
cut contra diuites subueniunt pauperibus diuitijs, & ita fiet
æqualitas. Sed væ mundo, reperias enim in ipso paucos admo G
Pauperes sui orationibus compensant eleemosinas quas accipiunt. dum pauperes, his conditionibus præditos. non loquor de pau
peribus religiosis, ipsi enim iam satisfaciũt suo muneri, & elee
mosynis quas accipiunt: Ex his igitur colligas; quòd non so-
lùm qui in cathedra sedent, bonum exemplum dare tenentur,
sed etiam vsque ad pauperes ipsos, omnes debent talentis sibi
diuinitus creditis bene vti.

Dicunt enim & non faciunt. Quo pacto Deus puniat eos,
Num. 25. qui malum præbent exemplum, tum eos qui vestigia illorum
Dedit hoc consiliũ Balaam regi Balaac prauo. sequuntur, vide Num. 25. vbi legitur quòd filj Israel positis in
Sethim castris, ibi morabantur, & accessere filiæ Moab, atque H
ad idolorum sacrificia eos inuitabant, qui accesserunt ad ea
impudice, & idola adorauerunt, atque adeo quidem iste ignis
exarsit, vt quidam per fricta fronte, ante Moysi, & omnium cõ
Apo. 2. spectum, non dubitarit ad Madianitidam ingredi: quod cùm
Occiderũt etiam Balaam, vt habetur Iosue 13. vidisset Phinees, pugione arrepto ambos perfodit. Quare pro
pter hæc scelera non tantùm præcepit Deus vt duces & prin
cipes suspenderentur, verumetiam omnes qui in tale flagitium
prolapsi sunt, interempti fuerunt, & occisi sunt viginti quatuor
millia hominum. Cæterum & qui hostili ac malo animo, hos
deceperunt, non abierunt impuniti: nam & quinque regibus
qui erant inter ipsos, vsque ad minimum infantem, omnes gla

dio

A dio perierunt,& simul omnes fœminæ & mulieres quæ virum cognouerant, interfectæ sunt, vrbes incendio conflagratæ, agri vastati,& denique de ipsis amplissima spolia Israelitæ retulerunt, Multũ quidem,ait Seneca, Reipub. nocet malũ exemplũ, nemo enim fere ita cadit, quin aliũ ẽt secum trahat: nemo sibi tantũ errat, quin alieni erroris causa & auctor sit, præcipitatq; nos traditus per manus error, & alienis perimus exemplis. Num. 25. Num. 31. Sen. li. de vi. ira. ad Gallio. c. 1

Alligant autem onera grauia & importabilia super humeros hominum, digito autem suo nolunt ea mouere. Duplicem hic nequitiam eorum ostendit, ait Chrysostum quia sine venia ex-

B quisitissime multitudinem uiuere uolunt, tum quia nimium si bi ipsis indulgentes, magnam assumunt lætitiam, quorum opposita in optimo principe requiruntur, ut scilicet aduersus seipsum nulla utatur nenia, sed seuerum in se iudicem exhibeat, erga subiectos autem mitior, & ad dandam promior ueniam sit, quorum opposita isti faciebant. Tu autem expende, quomodo id etiam auget: non enim dicit, non possunt, sed nolunt: nec portare aut ferre, sed digito mouere, hoc est, nec prope accedere, nec tangere uolunt, sed diligentes ac robusti in prohibitis sunt: Et alibi dicit idem Chrysostmus, ubi pater fami-

C lias est largus, dispensator non debet esse tenax: si Deus benignus est, ut quid sacerdos eius austerus? uis apparere sanctus? circa tuam uitam esto austerus, circa alienam autẽ benignus: audiant te homines quidem parua mandantem, & uideant grandia facientem. Talis est autem sacerdos qui sibi indulget, & ab alijs grauia exigit, quemadmodum malus descriptor tributi in ciuitate, qui se releuat, & onerat impotentes. Chrysost. in Matth. homi. 73. to. 2. *Prælatus sibi austerus, & erga alios benigneagat.* Chrysost. in non absc. ho. 43. to. 2. Simile.

Operarios quidem uocat Christus prædicatores uerbi Dei, ut scias quòd non solùm ore sed uita prædicare debes. Illi qui ædificabant Hierusalem una manu tenebant gladium, altera

D uero operabantur. Dominus etiam dixit Isa. Quasi tuba exalta uocem tua. Sed cur non dixit, sicut leo, uel sicut taurus, aut simile? quia scilicet tuba ponitur in ore, & manibus tenetur, sic prædicatio ore fit & manibus sustentatur, hoc est bonis operibus. Caue ne de te dici possit, quod dixit olim Isaac: Vox quidem vox Iacob, manus autem Esau. In Exo. præcepit Dominus Moysi, ut faceret labium æneum, cùm basi sua, ubi aduerte quam apposite dicatur labium & æneum quia scilicet prædicatio resonans est, & simul iubet quod sit cùm basi, hoc est cùm uita sancta, sine qua labium ipsum labitur & cadit. Cùm facimus quæ prædicamus, labium æneum sumus, simul cum basi quæ sustentat doctrinam. Porro in Eccle. habetur, Vnus Luc. 10. Nec. 4. Isa. 58. Simile. Gen. 27. Exo. 30. Eccl. 34.

ædificans

ædificans & vnus destruens, quid prodest illis nisi labor? Et q. E
Mat. 21. Christo hoc maxime displiceat, patet, quia Christus maledixit ficulneam, quia non habebat fructus, sed tantum folia. Et
Simile. quis præterea credat dicenti viam esse latronibus plenam, & neminem posse transire absque spoliatione & interitu, si qui hæc monet, statim hanc viam ingrediatur, & persequatur? Ideo
Thre. 4. Hier. ait, Non crediderunt reges terræ, & vniuersi habitatores orbis: Quasi diceret, cùm maiores non crederent, nec bene
Simile. operarentur, inferiores etiam ipsos sequebantur. Prius nutrix
Similitu. cibum accipit, eumque in substantiam conuertit, quàm infantem suum lactet, ignisque prius in propinquum, quam in di- F
stans agit. Ita prædicator prius sibi doctrinam accipere debet, priusque eum amor & domus Dei zelus debent accendere, & inflammare, quam populum. Non præterea in verbis rhetori-
1. Re. 17. cis, aut orationis candore confidat. Dauid namque non aureis armis, non lorica aut scuto splendentibus, gigantem deuicit,
1. Cor. 2. sed funda & lapide in nomine Domini cõfisus. Vnde & Paul. Non veni, inquit, ad vos in sublimitate sermonis, sed in spiritu Dei. Cæterum multi aquam doctrinæ pedibus suis concul
Ezec. 34. cant, scilicet malo exemplo, sicut dicit Dominus per Ezechi. Cùm ipsi limpidissimam aquam biberetis, reliquam pedibus G
vestris turbastis, & oues meæ hæc quæ conculcata pedes vestri turbauerant, hæc bibebant. Limpidam quidem aquam bibunt, cùm rectam doctrinam hauriunt, sed eam corrumpunt
Lutherus pedibus, ideſt male viuendo. Lutherus cùm ad imperatorem
dissolutus Carolũ Quintum veniret, in plaustro deaurato venit, famulis
& propha stipatus, maximo comitatu, lyram, & diuersorũ instrumentorũ
nus. genera secũ ferens: at Christus aliter prædicauit Euangeliũ.

Alligant onera grauia. Id faciunt confessarij, qui graues ni
mis imponunt & intolerabiles pœnitentias pœnitentibus, ait
Glo. ordi. Glos. Quod plane videtur esse contra illud Matth. 11. Venite H
in Matth. ad me omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiã vos.
23. Non est æquum, vt quando dominus est adeo misericors & li
Mat. 11. beralis, seruus ipse sit durus, parcus, & auarus.

Omnia vero opera sua faciunt, vt videantur ab hominibus, dilatant enim philacteria sua. Tu autem considera, ait Chry-
Chrysost. in Matth. sostom. ibi maxime illos inanis fomenta gloriæ quæsiuisse, cũ
homi. 73. vbique doctorẽ cæteris præstare oporteat. Nã quemadmodũ
to. 2. homo vbicunque fuerit, cæteris animãtibus præstat, ita docto
Simile. rẽ decet siue loquatur, siue sileat, siue in cõuiuijs, siue alibi sit, cæteris hominibus excellere: adeo vt in incessu, & aspectu, & habitu, omnibusque simpliciter, alijs præstãtior esse videatur

A Væ nobis miseris, ad quos pharisæorum peccata transierunt. Dominus cùm dedisset mandata legis per Moysem, ad extremum intulit; alligabis ea in manu tua, & erunt immota ante oculos tuos. Et est sensus, præcepta mea sint in manu tua, id est opere compleantur: sint ante oculos tuos, ideſt die ac nocte mediteris in eis, Hoc pharisæi male interpretantes: scribebant in membranis decalogum Moysi, ideſt decem legis verba complicantes ea, & ligantes in fronte, & quasi coronam capiti facientes, vt semper ante oculos mouerentur, quod vsque hodie Indi & Persæ, & Babylonij faciunt: & qui hoc habuerit, B quasi religiosus in populis iudicatur. Iusserat quoque aliud Moyses, vt in quatuor angulis palliorũ, hyacinthinas fimbrias facerent, ad dignoscendum populum Israelis: vt quomodo in corporibus circuncisio signum Iudaicæ gentis daret, ita & vestis haberet aliquam differentiam. Superstitiosi magistri captantes auram popularem, atque ex mulierculis sectantes lucra, faciebant grandes fimbrias, & acutissimas in eis spinas ligabant, vt videlicet ambulantes & sedentes interdum pungerentur, & quasi hac admonitione retraherentur ad officia Domini & ministeria seruitutis eius.

Hier. in Mat. 23. li. 4. to. 9.

Laudis humanæ auidi in quantam deueniant dementiam.

Num. 15.

Hypocritæ in quantas deueniant miserias.

C Pharisæis erat in consuetudine, vt ait Origen. scribere Dei præcepta in longis ac pendentibus membranis, & membranas alias imponebant in capite instar mitræ, alias vero pendentes affigebant brachijs, & huiusmodi appellabant phylacteria. Porrò cùm in lege legissent vt deferrent fimbrias, ipsi eas sibi satis longas ac dilatatas constituebant, non solùm per quatuor angulos palliorum vt lex præcipiebat, sed etiamvarijs additis. Serui dei adferre quidem secum legem debent, sed tamen ita vt eam opere compleant, & in ea meditentur semper, Iuxta illud psal. Sed in lege eius meditabitur die ac nocte: quod cùm D pharisæi non facerent, idcirco Christus hic eos increpat dicẽs, dilatant enim phylacteria sua, &c.

Origen.

Legem Dei in corde scribam°.

Psal. 1.

Non esset quidẽ à ratione alienũ, sed ei maxime consonũ, vt qui toto aĩo desiderat Dei legẽ implere, q̃uis non vt Iudæi faciebant, exterius pungẽtes spinas portaret, haberet tñ ad carnem cinctum aliquid asperum & durum, vt illa carnis castigatione ipsis rediret crebro & facile in memoriã lex Dei, & custodia mãdatorũ illius: & quia fieri posset, vt ex assiduo vsu minus nos illud pũgeret & excitaret, nõ inutile esset sæpe illud mutare & cõueniẽtia quæq; huic rei apta frequẽter deligere, vt ita & caro ipsa refrenaretur & mortificaretur, atq; subinde lex Dñi, & mandatorũ eius custodia, menti facilius repræsentaretur.

Autor.

Aliquid asperũ ad carnem gestare debemus, vt ita magis Dei nostri recordaremur.

Pœnitentia ne nos terreat, vita enim breuis est.

taretur. Quòd si hoc consilium paulo asperius videbitur, me- E
minisse debes laborem eum breui finiendum, cùm vita nostra,
& perbreuis sit, & perincerta: præmium vero maximum illud
quidem futurum esse.

Vos autem nolite vocari Rabbi, vnus est enim magister vester, omnes autem vos fratres estis. Nec magister, nec pater vocandus est alius, nisi Deus pater, & Dñs noster Iesus Christus,
Hiero. in Matt. 23. li. 4. to. 9. ait Hiero. Pater quia ex ipso sunt omnia: magister, quia per ipsum omnia, vel quoniam per dispensationem carnis eius omnes reconciliati sumus Deo. Quæritur quare aduersum hoc
Quæstio. præceptum, doctorem gentium Apostolus se esse dixerit? aut F
quomodo vulgato sermone maxime in Palæstina, & Aegypti
Respõsio. monasterijs se inuicem patres vocent? Quod sic soluitur; aliud
esse natura patrem, vel magistrũ, aliud indulgentia. Nos si hominem patrem vocamus, honorem ætati deferimus, non autorem nostræ offendimus vitæ: magister quoque dicitur ex con
Simile. sortio veri magistri. Et ne infinita replicẽ, quomodo vnus per naturam Deus, & vnus filius, non præiudicat cæteris ne per adoptionem Dei vocentur, & filij, ita vnus & pater & magister, non præiudicat alijs, vt abusiue appellentur patres & magistri.

Et patrem nolite vocare vobis super terram. Non vt neminẽ G
Chrys. in Matt. 23. li. 4. to. 9. patrem vocent, ait Chrysost. sed ne ignorent quem principaliter patrem vocari oporteat. Nam quemadmodũ nemo principaliter magister est, sic nec pater, præter illum qui tam magistrorum quam patrum omnium causa est.

Patrem nolite vocare vobis super terram, vnus est aũt pater vester. Satis quidem ex his verbis constat, quanto nos Deus amore diligat, cum videatur zelo quodam, si ita loqui licet, vel
Dissimile. zelotipia teneri, quòd alium appellemus patrem. Tantus plane est amor Christi erga nos, vt nullus sit vel maxima siti con
Ingẽs Christi amor erga nos. fectus, qui ita aquam expetat, vt Christus salutem nostram. H
Ioan. 16. Neque est aliquis, vel in maxima positus necessitate, qui tam diligenter remedium sibi quærat, ac Christus nostra commoda procurat, adeo vt aliqui censuerint per interrogationẽ proferenda esse verba illa quæ in cruce pendens dixit, consumma tũ est? Quasi diceret, iam ne exantlaui, & toleraui omnes labores, quos pro hominum amore perferre debebant? Supersunt adhuc alij quos tolerem? quamuis præcipuus quidẽ sensus, sine interrogatione legendus est. Sic uidemus quòd labores omnes exiguos esse reputaret, præ amoris magnitudine, si-
Gen. 23. cut Iacob pro acquirenda pulcherrima Rachel, quam tantopere amabat. Non ita nos pro Christo labores volumus perferre

A ferre etiam exiguos, sed statim nobis defuncti videmur, aut existimamus nos sanctos esse: Hunc tantum Dei amorem admirans Euangelista ait, Sic Deus dilexit mundum, vt filium suũ vnigenitum daret. Quasi diceret, ita vere, fideliter, & sine termino nos amauit, vt mirabile plane videatur, nã amor fuit infinitus, & donum infinitum: Quasi diceret, non fuit contentus quòd cælum propter hominem crearet, & terram quæ hominem sustentaret, & angelos qui nobis deseruirent, quin potius sic dilexit, vt filium suum vnigenitum daret. Ioan. 3. *Ingens Dei amor erga humanum genus.*

Philosophi olim fabulabantur, & præsertim platonici, tam
B seniorem quam iuniorem Deorum amorem esse. Quo loquẽ di modo insinuare volebant, omnia Dei opera tam noua quã vetera, amore fieri, & facta esse. Vnde Plato vocat amorem diuinum potens, singulare, & vnicum beneficium. Satis hoc nobis ostendit Deus, cùm non solùm ad vsum nostrum & habitationem mundum fecerit, sed etiam vnigenitum filium nobis dederit. ò magnam & immensam Dei bonitatem, quæ vt amore nos complecteretur, filium suum tradidit, & vt seruos redimeret. Plurimi quidem fecit Deus opus illud Abrahæ, quòd scilicet propter Deum filio non parceret, sed potius vellet eũ
C interficere: & tu homuncio hoc tam singulare beneficiũ tam parui ducis? Nil aliud iam restare videbatur ad cumulum beneficiorum naturæ humanæ, quàm quòd Deus filium suum nobis daret, & quòd homines ipsum tantum patrem appellarent. Vnde per Isa. ait, Quid est quod debui vltra facere vineę meæ, & non feci ei? Et quamuis multis alijs modis amorem erga nos patefecisset, tamen de quibusdam ex his videbantur exempla haberi ab hominibus: petique etiam posse. Nam aliqui ex Romanis pro patria sua obierant, non igitur hoc solis hominibus tribuendum erat, & ita voluit Deus pro nobis ani-
D mam suam ponere. Quòd autem amorem patris erga nos haberi, hic plane est inenarrabilis Dei amor erga nos, & præsertim cùm rebelles essemus filij. Hinc Apost. Commendat autem charitatem suam Deus in nobis, quoniam cùm inimici essemus, pro nobis mortuus est. Postquam sponsa laudauit spõsum suum dicens, Dilectus meus candidus & rubicundus, addit, talis est dilectus meus: & ipse est amicus meus filiæ Hierusalem, ideſt, tam magnus cùm sit, tam potens, tam mirificus, & ego paupercula, meam vilitatem & paupertatem non despicit, sed singulari amore diligit. Quare ergo non quæram illum, & pro illo moriar? Cùm Hebræi ciuitatem quandam obsiderent, rex sane eius in tanta angustia positus est, vt filium sa-

Pla. in lib. quẽ cõui. Socratis inscripsit in oratione Aristophanica. Gen. 22. Isa. 53. *Ostendit Deus ineffabilem amorẽ erga hominem.* Rom. 5. Gen. 5. 4. Reg. 3.

Maximus Dei erga nos amor. Rom. 8.

crificaret dijs ante omnium conſpectũ in ipſo muro, & ſtatim E exercitus id videns receſſit: dicebant enim intra ſe, quid iſte faciet pro ſuorum ſubditorũ commodo, qui ita filium ſacrificat? quaſi dicerent, omnia patietur, & morietur pro ſubditis, Si ergo Deus vitã ſuam pro homine dedit, quid quæſo homini, qđ iuſtum ſit denegabit? Quid non dabit, qui filiũ ſuũ dedit? Sanè in problemmate illo, quidnam eſſet fortius, melius vltimus dixiſſe videtur, quòd amor eſſet fortior cæteris, cùm Deum eò adegerit, vt filium ſuum nobis daret. In Gen. quidẽ habetur q̃ angelus dixerit Iacob ipſi, ſi cõtra deũ fortis fuiſti, quanto magis cõtra homines prævalebis? hic quidem ſignificatur amor, F qui tantum potuit, vt Deũ è cælo ad nos euocarit, & ei vt homó fieret perſuaſerit. Quare vult Deus, vt hoc tantum beneficium agnoſcamus, & amorem amore compenſemus, ſiquidem aliud commodius non habemus medium. Quod cũ tã facile & procliue factu ſit, non erit quod nos excuſemus in iudicio, ſi Deum non amauerimus. Sanè ſerui Naaman dixerunt ipſi: pater, ſi rem grandem dixiſſet tibi propheta, certe facere debueras, quanto magis tam facilem rem? Qui cùm tali ratione conuinceretur, præſtitit. Quid igitur nos pro cælo obtinendo nõ faciemus, quantumuis arduũ ſit, nedum hanc tam facilẽ rem? G

Amor a more penſatur. 4. Reg. 5.

Omnia ẽt duriſſima ꝑ Deum pati debemus.

Qui maior eſt veſtrum, erit miniſter veſter, qui autem ſe exaltauerit humiliabitur, & qui humiliat, exaltabitur. Satis quidem ex his verbis conſtat quantum Deo placeat humilitas, & quantũ diſpliceat ambitio & ſuperbia, Porro duæ prophetiæ illæ erãt de Baptiſta, videlicet, Ecce ego mitto angelũ meũ, &c. Item, Vox clamãtis in deſerto: & tñ cùm interrogatus fuiſſet Ioannes quiſnam eſſet, reſpondit, Ego vox clamãtis, &c. nõ aũt dixit ſe eſſe angelum. Sic Chriſtus quãuis eſſet filius Dei, tñ paſſim ſe filium hominis vocabat. Cæterũ etſi Ioãnes ſe vocẽ diceret, tñ Chriſtus eum angelũ appellabat: & pater æternus H vocabat Chriſtum filium ſuum, vt conſtat in baptiſmo & trãſfiguratione. Vnde etſi Chriſtus diceret diſcipulis, Cùm feceritis omnia quæ ꝓcepta ſunt vobis, dicite, ſerui inutiles ſumus; nihilominus tñ vocat ſeruos ſuos amicos, dicens: Iã non dicã vos ſeruos, ſed amicos, Hinc ergo colligas quòd qui ſe humiliat exaltabitur, & cõtra. Porro quòd optimis non nitantur cõſiderationibus, hinc fit quòd omnes homines inſoleſcant. Sanè eques qui in regia aula non eſt verſatus, ſibi maximus eſſe videtur, at vero qui ſerui ſunt in aula regia, ſatis norunt quantũ vnus eques alteri præſtet: ſic vtique qui cùm Deo nõ tractat & eius curia, ſibi plurimum arrogat, at vero ſi intelligeret vt

Ambitio deteſtabile malum. Mal. 3. Iſa. 40.

Mat. 11. Mat. 13. Luc. 17. Ioan. 15. Luc. 14. Simile.

par eſt,

A par est, facile compériret se infinitis alijs esse longe inferiorē.
Quod bene intelligens sanctus Iob, dicebat; Nūc autē oculus meus videt te, idcirco me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla & cinere. Cærte simulatque homo Deum cognoscit, statim victas dat manus, & intelligit omnia bona à Deo prouenire. Vnde Moyses dicebat populo: Ne dicas in corde tuo, propter iustitiam meam introduxit me Dominus, vt terram hanc possiderem. Considera ergo scelera tua, & tibi nil arrogabis. Viri sancti non gaudent alijs dominari, considerantes quòd dicit sanctus Iob, Gigantes gemunt sub aquis. Sancti qui fue-
B re pastores, erant hi gigantes, & aquæ sunt populi, & quamuis tam sancti & docti essent, tamen gemebant sub onere, & tu mi serabilis vir cupis tantopere regere populum, & illi dominari, cùm tamen sis ignarissimus & maximus peccator, cùmque gemere deberes & flere, tū rides & cachinnaris; ò quantę oriuntur ex ambitione contentiones & discordiæ, cùm alius alij se præferri gestit! Sanè huius rei figuram habemus quidem in pueris illis Iacob & Esau in vtero ipso concertantibus. Cū vero illa ex assidua negotiatione tandem obtineantur, hinc fit vt impleatur illud Eccle. Vidi seruos in equis, & principes am-
C bulantes super terram quasi seruos.

Magna quidem est humilitatis vis & energia, hæc enim fecit vt ex infimo gradu, scilicet gradu mulierū, inter homines, ascenderet virgo etiā supra Cherubim & Seraphim, & magna quidem est superbiæ & ambitionis miseria, siquidem per hāc descendit angelus ex supremo angelorum gradu, ad infernum: Noli ergo etiam bona opera quæ facis, venditare. nā quamuis ea in occulto sint, Deus tamē ea manifestabit, si opere pretium fuerit. Sanè quamuis fructus à solijs tegantur in arbore, tū si suaues & odoriferi sint, ipsi satis se produnt, An non tibi vide-
D tur quòd occulte satis incederet sanctissima virgo Maria ad visitandam Elisabeth? Et tū vide quomodo statim fuerit eius secretum manifestatum, dicente Elisabeth, vnde hoc mihi, vt veniat mater Dñi mei ad me? Vsqueadeo in sublime erexit Dominus Virginem Mariam, quòd se indignam reputaret, sic enim cùm talibus se gerere solet. Sic enim Saul ad regnum euexit, cum humilis esset: Vnde & propheta Samuel ipsi dixit; Cùm esses paruulus in oculis tuis, caput in tribubus Israel factus es. Vide etiam quam alte euexerit Petrum, quia ipse se humiliauit dicens, Exi à me, quia homo peccator sum Domine. Bene igitur nos monet Ecclesiast. dicens, Quanto magnus es, humilia teipsum in omnibus, & coram

Iob 42.
Iaco. 2.
Deut. 9.
Iob 26.
Multi prælaturas desiderant. non intelligentes quātū habeāt onus adnexum.
Gen. 25.
Eccl. 10.
Humilitatis vires.
Luc. 10.
Simile.
Mariæ humilitas ꝙta sit.
Luc. 1.
1. Re. 15.
Luc. 5.
Eccl. 2.

Deo inuenies gratiam. Magna ergo est humilitatis virtus, cùm etiam facinorosis plurimum auxilietur & patrocinetur, ut patuit in Achab. Si igitur criminosos, & facinorosos homines ita illustrat, quid putas faciet cum iustis, pijs, & religiosis viris? E

3. Re. 21.

Feria III. post II. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO SECVNDA. F

Sacerdotes maxima reuerentia prosequamur.

Sacerdotes successores Christi.

Sacerdotes legis gratia maiori reuerentia colendi, q̃ veteris legis.

Dist. 92. c. in scripturis.

Honori sacerdotum maximè consulendum est.

SVPER *Cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisæi*. Mat. 23. Sanè officium quod olim obtinebant Scribę & Pharisæi, modo habent sacerdotes: sicut enim illi succesſerant ipsi Moysi in hoc munere, ita etiam sacerdotes succedunt Christo. Cùm ergo æquum esset, vt illi reuerenter propterea tractarentur, cum sederent super Cathedram Moysi, sic etiam iustum est, imo iustius, ut magna in reuerentia habeantur sacerdotes, & prædicatores, G cùm longe maior sit Christus, cui succesſerunt, quàm Moyses: item sacramenta quæ tractant sunt longè præstantiora. Magna quidem cura incumbere debemus, ut Ecclesiasticos uiros honoremus, & magna prudentia & cautela, eorũ defectus corrigere debemus, si aliquando correctione opus fuerit, & præsertim si secreti sint. Vnde Nicolaus Papa Ludouico imperatori ait, verè si proprijs oculis uidissem sacerdotem Dei, aut aliquem eorum qui monachali habitu amicti sunt, peccãtem, chlamidem meam spoliarem, & cooperirẽ eum, ne ab aliquo videretur. Magna sanè hæc est confusio multorum nostri tem H poris hominum, qui tam facilè procaci lingua uiros ecclesiasticos lacessunt, non sine maxima animæ suæ iactura, & status sacerdotalis ignominia. Apostolus quidem apertè probat multo maiorem reuerentiam nostris sacerdotibus quàm legis ueteris adhibendam esse, dicens. Quòd si ministratio mortis literis deformata in lapidibus fuit in gloria, ita ut non possent intendere filij Israel in faciem Moysi propter gloriam vultus eius, quæ euacuatur, quomodo non magis ministratio spiritus erit in gloria? Commendat quidem nobis sacerdotum reuerentiam Eccles. cum ait; In tota anima time Dominum, & sacerdotes illius sanctifica, in omni uirtute tua dilige eum qui te fecit,

2. Cor. 3.
Exo. 34.

Eccl. 7.

A fecit, & ministros eius ne derelinquas. Si ergo reuerentia exhibenda sacerdotibus legis veteris commendatur, quanto magis cõmendabitur quæ exhibebitur sacerdotibus nouæ legis?

Sanè experientia ipsa loquitur, quod dissoluti tantùm & perditi homines sacerdotes parui faciant, & eorum defectus publicent, si quos olfecerint, Neque vero sacerdotẽ æstimant propter eius diuinum officium, sed sæpius propter diuitias, nã pauperem sacerdotem pro nihilo ducunt, etsi studiosus sit & pius. Vnde videas multos sacerdotes id maxime curare, vt sci licet diuitias cõparent, quo possint ab hominibus honorari: ò

Perditi homines parui faciunt sacerdotes.

Diuitesplurimi fiunt a mundo.

B infelicia tempora quæ ad tantam deuenerint miseriam! Sane Pharao nolebat vt sacerdotes tributa soluerent, etsi multas haberet occasiones imponendi ipsis tributa. Tum præterea Nabuchodonosor intelligens quòd Daniel esset Dei minister, eum summo honore prosequebatur, & adorabat, quamuis captiuum suum, præcepitque ipsi sacrificium offerri. Porro de Alexan. Magno legimus, quòd cùm iret ad expugnandũ Hierusalem, & sacerdos summus Pontificalibus ornatus ad eum processisset, de equo descendit, & maximum honoré habuit ipsi sacerdoti, nec voluit in aliquo vrbem ipsam molestare. qua

Gen. 47.

Dan. 3.

Exemplũ Alex. Ma.

C de re vehementer omnes admirati sunt. Cæterum in 8. Synodo generali dicitur: Imperatores & principes, qui se pios Christianos esse dicunt, Episcopos sibi æquales esse cognoscant, vt eos suorum defectuum audeant reprehendere, & nullus Episcopus si quem in uia principem offenderit, à mula descendat, neque coram eo prosternatur, quòd si quis huic decreto non obedierit, per totum annum pontificio munere priuetur, & princeps qui tale agi concesserit, biduo excommunicatus sit. Vide igitur quãto melius hæc obseruaret Ethnicus ille Alex. Mag. quam multi hoc nostro tempore. Vide etiam quam re-

8. Syno. Gener.

Quãta reuerẽtia debeatur Episcopis.

1. Re. 24.

D uerentiam haberet Dauid Sauli, q videret Christum esse Domini: an non igitur multo magis æstimare debemus, & reuereri Christos Domini, & unctos noui testamenti sacerdotes? porro in Conc. Nicæno, libellus quidam contra sacerdotes Constantino Magno imperatori fuit oblatus, quem vt optimus Imperator legit, dilacerauit, & combussit dicens, absit quòd iudicium faciam sacerdotum Domini.

Conc. Ni.

Sunt aliqui usque adeo à ratione ipsa alieni, vt propterea quod interdum uideant defectũ aliquem alicuius ecclesiastici viri, statim uniuersos clericos condemnent; et si monachus sit, contemnant omnes monachos eius ordinis, imo & omniũ ordinum, & statim de omnibus detrahunt, nescientes discernere

Detrahentes ecclesiasticis quã pessime agant.

Martian. Imper. Exemplũ notabile. Constant. Imperat. 11.q.1.sacerdotib.

quod si unus forte aliquando reperitur qui ipsos scandalizet, E reperiuntur innumerabiles qui ipsos verbo, & opere ædificãt. Et prẽstabilius vtique est oẽs laudare, quamuis sit aliquis malus, quam oẽs vituperare pp vnum dumtaxat. Quod quidem apertissime suo exemplo singulari testatus est Imper. Mar. qui assistens in Conc. Chalcedo. ubi erant 636. Episcopi, dixit in ipso Concilio, q̃ nemo existimaret ipsum ibi interfuisse, vt cõ firmaret quæ sancirentur, quasi sua confirmatione indigerent, sed vt in vniuerso imperio suo ea executioni mandaret. Hoc ipsum ẽt præstitit Constan. Imper. vt constat, 11.q.1. Sacerdotibus, qui & dixit quod Imper. Romani non debebant se intro F mittere in iudicandis Ecclesiasticis. Quòd si tam modestè loquuntur imperatores, qũo effrontes aliqui ministri, & sæpè de minimis omniũ, audent passim ignominia afficere Eccl. viros?

Simile. *Concionatores sunt plurimum honorãdi.*

Quòd si sacerdotes reuerenter tractandi sunt, pariter ẽt honorandi erunt ipsi cõcionatores, qui pacem ẽt componunt inter Deum & homines. Et enim si rex vrbem aliquam tanquam sibi rebellem publicasset, & magnum exercitum ad eã debellandam sibi comparasset, cui exponeretur direptioni, & incendio, & tñ cùm hæc parata ita essent, nollet tñ contra eã venire, sed potius mitteret legatos regis nomine, qui pacẽ annun- G ciarent, si errorem suum vrbs agnosceret, & veniã postularet, quanti quæso æstimandi essent, & quanti fierent tales legati? Sic ergo plurimi sunt faciendi sacri concionatores, qui nõ iam in cathedram Moysi, sed Iesu Christi ascendunt, & pacẽ conciliant inter Deum & homines. Quod quidem testatur Apos. cùm dicat, Pro Christo legatione fungimur, tanquã Deo exhortante per nos: obsecramus pro Christo recõciliamini Deo. ò felicẽ legationẽ vbi aduerte q̃ non dicat rogamus, sed obsecramus, quasi diceret, tanquã pedibus uestris prouoluti, & salutẽ uestrã maxime sitientes, obsecramus, vt recõciliemini Deo. H

2. Cor. 5. *Concionatores quanto cũ feruore concionaturi sint.*

Adulatores quales esse debeant, & quomodo debeant audire Dei verbum.

Plurimũ nobis confert Dei, verbũ audire.

Omnia quæcunque dixerint vobis, facite. Plurimum quidẽ conducere nobis debet Dei verbum, qñ eius auditionem nobis Christus tantopere cõmendat, etiamsi à pharisæis proferatur, qui dicebant, & non faciebant, quanto magis, si à pijs, & Christianis concionatoribus prædicatur Dei verbum? Sis quidẽ auditor quamlibet doctus, nihilominus tñ aduerte q̃ viua vox hẽt nescio quid latẽtis energiæ. Dauid sapiẽtissimus

erat,

A erat,& magnam Dei cognitionē attigerat,& diuinis reuelatio nibus donabatur,nihilominus hæc oīa nil ei profuerunt tanto tempore quo in peccato uixit, sed tñ protinus, vt ad eū venit Nathan propheta ad viuam vocem prædicantis conuersus est. Similiter & Nabuchodonosor contemplabatur illam arborē, quæ statum suum designabat, nil tamen ipse hac cogitatione mouebatur. Sed cùm adiuncta fuit visioni & contemplationi viua vox prophetæ Danielis pœnitentiā egit. Doctus erat Paulus in lege,qui præclara didicerat ad pedes Gamalielis,sed nil ei profuerant:cùm autem viuam vocem è cœlo dicentem,Sau
B le,Saule,quid me persequeris?audiuit, statim attonitus,& stupefactus cecidit dicens: Dñe quid me vis facere? Vide quō illum quem scripturæ lectio,& libri non conuerterant,uox prædicantis conuertit. Sed aduerte quòd quemadmodum parum prodest cibus,si statim ab stomacho respuatur, sic parum Dei verbum proficit, si quamprimum auditum, statim in obliuionem ueniat. Et sicut cibus qui naturali calore non decoquitur, non solū nō prodest,sed & multū incommodat ipsi stomacho, & morbos generare solet: ita sermo Dei auribus quidē exceptus,non tñ executioni mandatus,nocumento potius est,quā
C documēto & utilitati,iuxta quod Petrus ait,Melius enim erat illis non cognoscere viam iustitiæ,quam post agnitionē retrosum conuerti,ab eo quod illis traditum est sancto mandato.

Graue sanè delictū cōmittit qui negligenter verbū Dei audit. Cæterū ne tibi videar fortasse ex meo tm̄ sensu diuini eloquij pondus suadere,cōmemorabo qd de hac re senserit Aug. ait enim; Interrogo vos fratres,vel sorores, dicite mihi, quid plus vī vobis, corpus Christi,an uerbū Christi? Si vultis verè rñdere, hoc dicere debetis, quòd non sit minus Dei verbum, quàm Christi corpus. Et ideo quāta solicitudine obseruamus
D quando à nobis Christi corpus ministratur, vt nihil ex ipso de manibus nostris in terram cadat:tāta solicitudine obseruemus ne uerbū Dñi quod nobis erogatur,dum aliud aut cogitamus, aut loquimur,de corde puro pereat. Quia non minus reus erit qui uerbū Dei negligenter audierit,quā ille qui corpus Christi sua negligentia in terrā cadere permiserit: Vide ergo q̄ attēte debeas Dei uerbū audire. Quemadmodū aliquas res plurimi facere solemus non solum p̄p earundē rerū præstātiam, sed ét quòd ex disiunctissimis regionibus aduectæ sint:ita plurimi facere doctrinā euangelicam debemus,tum p̄p eius præstantiā, & dignitatē, tum quòd eā Christus in orbē inuexerit ex remotissimis locis,nēpe ex supero cælo in infernū solum.

Etsi nobis doctiuidea mur tamē cōciones audiamus. 1.Reg.12. Dan.4. *Viua vox multā hēt energiam.* Act.22. Act.9. Simile.

Simile.

Verbū Dei executioni mādetur. 2.Pet.2.

Aug. li.de cor. domi. & habeatur, 11.q. 1.cap. *Interroge vos fratres.*

Vide Turrecre. su. hunc locū. *Verbū Dei plurimi faciamus, & e cælo descendit.*

Mali fastidiunt Dei verbum.

Reprobi quidem adeo cælestis doctrinę fastidio laborant vt frequenter ne aure quidem corporis verba Dei audire dignentur. Quòd si aliquando audiant, non in hoc audiunt, vt meliores euadant, seque doctrinæ præceptis formandos præbeant, sed ad malos vsus qui nil ad hoc conducant. Quidam enim in hoc audiunt, vt quæ audierint, vel legent, ad alios perferant, se

Simile.

que harum rerum prædicatione venditent. Hi vero gallinæ pullos educanti similes esse videntur, quæ quidquid sibi inuenerit, pullos conuocat vt edant, ipsa interim ieiuna remanet.

Varij audiores verbi Dei.

Sunt verò alij qui solam voluptatem, ex sententiarum acumine, aut verborum nitore, aut alia simili re, quæ vel voluptatę, vel curiositatę alat, captare solent, ipsi nil quod ad mores suos componendos pertineat, decerpentes. Hos autem Plutarc. ijs

Plutar.

similes esse ait, qui ex floribus solo odore & colore capiuntur,

Simile.

nec aliam ex eis vtilitatem percipiunt, cùm tñ & apes dulcissima inde mella suggant, & pharmacopolæ varia ex ipsis medi

Similitu.

camenta, varijs profutura infirmitatibus conficiant. Hoc autę pij omnes facere consueuerunt, qui ea mente concionatoris vocem, qua ægroti salutis cupidi, medici præcepta auscultant.

Verbũ Dei qua intentione audiendum.

Hi enim non minus in exequendo quæ medicus præcepit, solliciti, quã in eo audiendo attenti sunt. Ob hoc enim audiunt, non vt discant, sed vt id quod audiunt exequantur. Hoc igitur modo audiunt quicunque ad æternam salutem cooptati sunt.

Simile.

Multas sane proprietates habet sermo ad escam: sicut enim qui mittit in os suum fragmentum panis, aut qualemcunque

Chryſoſt. in non abſo.ho.41.

cibũ, primum dentibus eum molit, & ita dimittit eum in stomachum, sic cùm audimus verbum, necesse est ipsum meditari in ore sensus, & quasi quibusdam dentibus, idest tractatibus

Simile.

molere, & videre quid est quod dicit, aut vnde dicit, aut propter quid dicit. Nam quemadmodum qualemcunque cibum, nisi mandamus dentibus prius, non sentimus saporem eius, ita & verbum quod audimus, nisi mandamus, & ruminamus ipsum tractantes in nobis, non possumus intelligere virtutem verbi illius. Nam & manna quod edebatur in de-

Exo.16.

Manna figurabat Dei verbũ.

serto, figuram habebat verbi, ideo dicitur manu, quod interpretatur hebraice, quid est hoc? vt quotiescunque audimus verbum admoneat nos ipsum nomen reperire, quid est hoc quod audiuimus? cibus qui in stomacho est, ille confortat, & sermo

Leui.11.

qui in memoria manet, ille confert. Vnde apud Iudæos illa animalia sunt munda quæ reuocant cibũ & ruminant. Sic homo ille est spiritualis & sanctus, qui audiens verbum tractat, & cùm illud bene intellexerit, memoriæ suæ mandat atque tradit,

A dit,& iterum de memoria quasi de vtero reuocat,& ruminat, & retractat: ille autem homo immundus est ante Deum,qui non recordatur aliquando,nec retractat quod audit. *Verbũ Dei executioni mãdemus.*

Complures ex auditoribus persimiles esse videntur auibus, quæ primo quidem intuitu terrentur,& fugantur aspectis terriculamentis quibusdam in hortis aut aruis: verum assidua tandem frequentatione, & vsu, tantum abest, vt terreantur, quin potius terriculamentis ipsis etiam insideant: ad eundem enim modum quidam sunt qui ex longissimo vsu audiendi cõciones,animo semper minus proficiendi,& vitam emendandi, Simile. *Aliq audi tores multas quidẽ audiũt cõciones, sed parum proficiunt.*

B nullis quantiscunque comminationibus perterreantur, ac ne leuiter quidem afficiantur. Et quemadmodum qui putridis, inueteratisque vulneribus iam diu infecti, ac propè consumpti sunt,ex longa illorum vulnerum,ac plagarum molestia,ita callum obduxerunt, ut vix quidem sentiant ferrũ ipsum scindens siue adhibitum cauterium: ita profecto multi ita in suis vitijs inueterati sunt,vt admonitiones,ac comminationes non perlẽtiant, neque cauterio grauium reprehensionũ interius aliquo modo afficiãtur,aut magis moueãtur,vt inquit poæta, Similitu. *Auditores exequãtur quod audiunt.* Virgil.

Quàm si dura silex, aut stet Marpesia cautes.

C

Auditores faciant quæ audiunt à concionatoribus, non autem eorum mala opera si quæ sint, imitentur.

Secundum opera eorum nolite facere. Ideſt vos qui sedetis in Ecclesia quasi iudices sacerdotum, & non auditores, aliena discutientes,& propria non considerantes,ex vobis ipsis iudicate de sacerdotibus. Sicut vos omnes auditis, & non omnes facitis quod auditis: sic & sacerdotes omnes docent, sed non Chryſoſt. in non abſo.ho.40. Simile.

D omnes faciunt,quod docent: nam in hominibus dignitas quidem diuersa est,omnium autem natura una est: Si bene vixerint,eorum est lucrum, si bene docuerint,nostrum. Accipite ergo quod vestrum est, & nolite discutere quod alienum est. Frequenter enim & de homine malo bona doctrina procedit: Ecce enim & vilis terra pretiosum aurum producit. Nunquid propter terram vilem, pretiosum aurum contemnitur? non: sed sicut aurum eligitur,& terra relinquitur, sic & uos doctrinam accipite, & mores relinquite. Nam vt apibus herbæ necessariæ non sunt, sed flores herbarum, flores enim illæ colligunt,herbas uero relinquunt: sic & vos flores doctrinæ colligite,& conuersationem relinquite,vt quasi inutilis herba arescat. *Auditores proficiunt in doctrina.* Simile. Similitu.

scat. Fidem prædicant, & infideliter agunt; pacem alijs dant, & sibi non habent: veritatem laudant, & mendacia diligũt: aua ritiam castigant, & auaritiam exercent. Quia ergo scire bonũ & malum, in natura positum est, facere autem in voluntate; ideo bene dicere omnium est, bene autem facere paucorum. Si quis iuxta bifidum aliquod araret, vbi duo diuersa itinera diuiduntur, & tu ignorans vtrum illorum itinerum esset tenendũ, quo pergis, ab illo scisciteris quæ tandem via ineunda esset, illeque te veram edoceret viam, non discedens omnino à loco in quo erat, nunquid iure posses conqueri, quòd tibi viam indicans, nõ esset te comitatus, sed arans perseueraret? aut forte renueres pergere per talem viam, quòd ille per eandem nõ incedat, sed in eodem loco semper consistat? Minime id quidẽ, esset enim perabsurdum, & hominis dementis, nolle illius optimo vti consilio; ita plane infamis hominis est atque delyri, vti nolle salutaribus consilijs & documentis quæ nobis suggerun tur, quamuis exploratum nobis sit, illum qui ea præbet, in pec catis volutari, contempto virtutis itinere quod suasit.

Aliqui cõ cionatores nõ faciunt quæ prædicant.

Simile.

Faciamus q̃ dicũt cõ cionatores et si nõ imitemur quæ faciunt si mala sint.

Similitu.

Si potionibus eges & pharmacis, ad quæ comparanda mittis ad pharmacopolium puerum, qui refert quod pharmacopola cùm medicinam parabat, lautissimis quibusdam cibis ve scebatur, vt perdicibus, aut mãris delicijs: num propterea salutarem medicinam, sine erroris nota respueres, & propinatam à te repelleres? Sic plane grauissime errat, qui salutifera præcepta tradita ẽt ab ijs qui ea nõ implẽt, despicatur propterea, reijcit atq; contemnit. Et quemadmodũ cùm sententiam aliquam vtilem & præclarã alicuius autoris, ad nostros vsus deriuamus, non solemus exquirere nũ autor ille saluus sit, & beatitudine fruatur, neque an præclare, & laudabiliter vixerit, sed dũtaxat eã accõmodamus sententiam instituto nostro: non. n. quærimus in placitis philosophicis, nũ Plato & Socrates sempiterna felicitate fruantur: neque in legibus ipsis, num earũ latores sanctissime vixerint: neque in præscriptis medicis, an Galenus & Hippocr. optimi fuerint, & veram Dei cognitionem habuerint: sed tm̃ horum præceptis si recta & salutaria nobis videantur, ad nostram vtilitatem, commodumque vtimur. Ita planè facere debemus cùm superiores ipsi nobis aliquid imperant, & præcipiunt, nõ omnino curantes an ipsi faciant, q̃d præcipiunt. Et quemadmodum decerpis ac legis rosam ipsam, dimissa oĩno spina, & nucis nucleum edis, reiecto putamine: persico vesceris, osse ipso derelicto: quod pulchrũ est eligis, turpi ac deformi contempto: dulcedinẽ gustas, amaritudine intacta.

Simile.

Sententiã bonam ad nostros vsus accipiamus ẽt gentilis.

Sic

A Sic quoque si quis tibi prædicat, si quis te admonet, atque hortatur, elige quod suadet bonũ, & fugito quod operatur malũ.

Quemadmodũ extremæ dementiæ est, nolle accipere auream virgã, siue pomum, & offertur, præsertim si vrgearis extrema inopia, & causeris illud esse aurum ex abiecta, sterilique terra erutum. Item ridiculũ est recusare pannũ, quo eges maximè ad te induẽdum, propterea & videas eũ educi, & euolui ex vetere quadam, & confracta tela qua obuoluebatur. Tum respuere lectissimum frumentum, quod suppeditetur tibi de horreis quibusdam sordidis, atque dirutis. Ita profectò inopis B mentis est, & stulti hominis, vti nolle salutari consilio, atque frugifero, quòd eius autor illud sibi nesciat assumere.

Similitudo. *Doctrinam salutarem accipiam⁹ etiam à vitioso Doctore.*

Quemadmodum fatuus ille esset iudicandus, & Oreste dementior, qui delassatus ex longo itinere, nocte iam humida cœlo præcipitante, hospitium ipsum quo necessariò indiget, intrare nollet, nisi prius indicem tabellã, quæ foris est, ingredi videret. Item qui securam viam tenere nollet, quam signum monstrat, nisi ipsum signum præcederet, atque præcurreret. Tum præterea qui templum non vellet quidem omnino intrare, & ingredi, quòd cymbalum ipsum à quo cietur, & conuo C catur, non ingrediatur. Haud aliter profectò toto errat cœlo, vel potius perstultus censendus est ille, atque delyrus, qui sancta præcepta, monita & consilia despicit, parupendit, & contemnit, quòd illi quidem, à quibus monetur, & præclarè eruditur, ea non custodiant, atque obseruent.

Simile. *Cõsilia salutaria ẽt à vitioso accipiamus.*

APPENDIX.

Quæcunque dixerint vobis facite. Nolite eorum opera cõsiderare, sed attendite, quæ dicunt verba, etsi in lapideis tabulis scripta sint, tamen ex Deo sunt. Item cùm medicus D tibi salutaria præscribat pharmaca, parum referre videtur, quòd leprosus esset. Apis quidem spinam deserit, & florem carpit. Sed quæres, quomodo ergo ait Christus; Nunquid colligunt de spinis vuas? Respondeo, quòd in hoc Euangelio Christus loquitur de doctrina, illic verò de operibus. Sic Moyses salutare consilium soceri sui accepit.

Simile. Similitudo. Matth. 7. Exo. 18. 3. Reg. 3.

Dicunt enim, & non faciunt. Plurimum quidem incommodat prauum exemplum virorum ecclesiasticorum. Et certè sicut fur lumen extinguit, vt possit furari; sic dæmon conatur lucem extinguere eorum, qui nobis prælucere debent. Item 3. Reg. 3. legimus de quadam muliere infantem nutriente, & eum suffocauerit, & ita partim dabat vitã, partim adimebat: sic

Exemplũ viri Ecclesiastici quã tũ possit nocere, si parum sit.

sic ergo videtur facere, qui bene quidem docet, & malè operatur, nam malo exemplo nocet. E

Dicunt, & non faciunt. Mirũ certè est, q̃ cùm Deus nobis vnam duntaxat dederit linguã, & manus duas, vt scilicet plus operaremur, quàm loqueremur, nos tamen contra faciamus.

Alligant onera grauia. Qui alijs præcipit aliquid, ipse etiã prior illud præstare deberet. Cantic. 2. Vox turturis audita est, &c. Item, flores apparuerũt in terra nostra. Ergo fuerunt opera, & voces. De Iulio quidem Cæsare, & Alexan. Mag. ferunt, quòd multis quidem verbis milites suos animarent, sed nihilominus ipsi semper in principijs se collocabant. Porrò quòd prælati non debeant præcipitare præceptã, docemur ex eo, quòd poterat quidem Deus statim Moysi legem dare, sed tamen voluit, vt per quadraginta dies in monte detineretur. Quin & totam legem ad duo redegit præcepta. Et lex naturalis in eo continetur, Quod tibi vis, alteri facito: quod tibi non vis, alteri ne facito. F

Cant. 2.

Exemplũ Iul. Cæsa. & Alexan. Magn.

Exo. 24. Matt. 22. Rom. 13.

Alligant onera grauia. Volunt alios esse modestos, & continentes, & tamen digito suo nolunt hæc tangere. Onerant alios varijs præceptis, & nimis vrgent, sicut Esau nimium vrgebat gregem. Moyses quidem præcedebat populum, item & Iosue, & sacerdotes præcedebant cum arca, & tubæ clangebant. Porrò tubæ sunt angustæ ea parte, qua pulsantur, & alia parte amplæ: in quo significatur, quòd viri ecclesiastici strictiorem vitam viuere debeant. Quærebantur corã Roboam, quòd eos pater eius multis tributis oneraſſet, & ipse respõdit, quòd multo magis eos oneraret. Sic etiam multi confessores nimium onerant pœnitentes interdum, cùm tamen isti considerare debeant quomodo Dominus remisit decem millia talenta. Et Apostolus ait; Si præoccupatus, &c. G

Exo. 33. Exo. 19. Iosue 3. Similitudo. *Ecclesiastici quales esse debeant.* 3. Reg. 11. Matt. 18. Galat. 6.

Dilatant phylacteria. Domini legem scriptam in membrana gestabant in capite, cùm tamen in corde ferre deberent, vide Deut. 6. Corticem enim tantum gustabant literæ: in fimbrijs etiam excedebant. Deuter. 22. Denique eorum vanitas interior foras prodibat. H

Deuter. 6. & 22.

Ambitio detestabilis. 2. Mac. 4. Gen. 20. D. Bern. Lucæ 10.

Amant primos recubitus. Eorum ambitionem reprehẽdit, non autem q̃ decentem tenerent locũ, & ita commendat humilitatem in viris Ecclesiasticis: & docet, q̃ prælaturæ nõ obtineantur muneribus, sed meritis: contra fecit Iason, & Abimelech in præiudiciũ aliorum. Cur sequimini dæmonem ambitiosum? ait Bern. nam Christus ait; Vidi Satanam cadentem. Amisit quod erat, cùm appeteret quod non erat.

Feria

A

Feria III. post II. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO TERTIA.

Electiones quales esse debeant.

SVPER *Cathedram Moysi, &c.* Matth. 23. Satis quidem ex hodierno Euangelio, constat quã pessimè Hebræi hos delegissent, qui super Cathedrã Moysi sederent. Et certè electiones quales esse debeant, apertè ostendit D. Tho. 12. q. 13. Refert quidè Glo. quòd cùm vicinus esset morti Alexander, diceretuŕque ei; Quemnam essent electuri in Regem, ait, vt digniorem eligerent, tametsi filium iam haberet, qui posset succedere. Multos quidem videas, qui statim in electionibus sibi eligunt cognatum aliquem, vel amicum, nihil aliud cõsiderantes. Non vacat sanè mysterio, quòd Salomon in ędificatione templi, ex monte Libano ligna comportaret ad templi ędificationem, & non ex propria patria, vt inde intelligamus, scilicet non cognatis, sed bene meritis esse res Ecclesiasticas cõmittendas. Item in lib. Num. legimus, q̃ is cuius flōreret virga, & fructus adferret, summus Sacerdos esset, & ita electus fuit ipse Aaron. Vt inde intelligamus, quòd ille optimus sit prælatus futurus, qui scientia, & virtute floret. Insuper summus sacerdos in pectorali scriptum habebat, doctrina, & veritas, vt inde intelligamus, quòd prælatus sine his, sit instar auis sine plumis, & nauis sine nauta, atque horologij sine ponderibus. Quamobrem in electionibus faciendis euitãda sunt multa incommoda, quæ solent euenire: si enim lapidem in ędificio non apponimus sine perpendiculo, quanto magis niti debemus, vt electiones ipsæ optimæ sint, & exquisitæ? Saul quidem, quamuis initio se abscondisset, ne Rex fieret, nihilominus tamen postea adeo fuit insolens, vt merito à domino repudiatus fuerit. Quid ergo sperandũ erit de viro indigno ad prælaturas euecto? Oza quidem mortuus est, q̃ irreuerenter attingeret arcam. Item Deus iubebat, vt in humeris hominum portaretur arca: sic ergo dignè accedendum est ad prælaturas, & homines debent eas humeris sustinere, non autem qui more belluarum viuũt: aliter enim qui tales eligunt, grauissimas sustinebunt pœnas. Porrò causa illa fuit, vt multi tradunt, quòd arca capta fuerit, quia

B

C

D

D. Th. 12. q. 13. ar. 2. & 2. Sent. dist. 25. artic. 1. & 2. Glo. Ord. in 1. Mac. 1. Figura. 3. Reg. 5. Figura ex Num. 17.

Prælatus qualis esse debeat.

Exo. 28. Similia. Simile. 1. Reg. 10. 2. Reg. 6. Num. 7.

Electores malè eligẽtes quomodo puniantur.

Glo. Ord. Glo. Lyr. 1. Reg. 4.

quia scilicet ab ignaris, & peruersis quibusdã sacerdotibus gestaretur, & qui nesciebant populũ erudire. Debent ergo prælati zelũ habere legis Dei, sicut legimus, q̃ Phinees fuerit maxime laudatus propter huiusmodi zelũ. Vnde dictum est ei; Num.21. Ecce ego do ei pacẽ fœderis mei, & erit tam ipsi, quàm semini eius pactũ sacerdotij sempiternum, quia zelatus est pro Deo suo, & expiauit scelus filiorũ Israel. Quòd autem ẽt propter cognationem, vel amicitiã non sint eligendi tantũ prælati, ex eo potest constare, q̃ alienos potius, quàm patriæ eiusdẽ, elegerit Salomon, qui ligna cęderent, & multa ad templũ pertinentia fabricarent. Sic ergo oportet vtiles eligere prælatos, & idoneos ad populum erudiendũ. Vnde Apost. ait; Vt sapiens architectus fundamentũ posui, secundum gratiã, quæ data est mihi. In Exo. quidẽ præcepit Deus quæri sapientes corde viros, & repletos spiritu prudentiæ, ad cõsuendas vestes Aaron: quantò igitur diligentius sunt exquirendi sapientes ad populum instruendum? Quod vt significaretur, inter vestes quidẽ & ornamenta sacerdotis, in primis positũ est rationale, in quo iussit scribi hoc lemma, nempe doctrina, & veritas, vt significaret primũ quidem, & ante oĩa, in sacerdotis pectore, doctrinã, & scientiã Dei esse perquirendã. Debetq; simul prælatus charitatem habere cũ his ornamentis. O quã felices illi sunt iudicandi, qui prælatũ hñt scientẽ sibiipsi imperare, & suis cupiditatibus. Multi enim damnati sunt, eo q̃ scientia abuterẽtur, de quibus ait Hiere. Sapientes sunt, vt faciant malũ, bene autem facere nescierunt. Sic ẽt de tali scientia ait Paul. q̃ inflet. Et quemadmodũ malè disp̃situs stomachus, facilè oppilatur, sic malè affectus animus scientia inflatur: & sicut Tantalus in medijs aquis sitiebat, sic isti in scientia cæci sunt. Vnde talibus comminatur Deus dicens: Ecce Dñs auferet ab Hierusalẽ, & Iudã prudentem, &c. De prauis ẽt pastoribus dicit Zachar. Sume tibi vasa pastoris stulti, hoc est, indue personam pastoris stulti, cùm pera sine pane, & alijs huiusmodi absurdis. Sed cur id? quia inquit; Ego suscitabo pastorem in terra, qui derelicta non visitabit, dispersum nõ quæret, & contritũ non sanabit, & carnes pinguiũ comedet. Et statim exclamat: O pastor, & idolum derelinquens gregem, dicitq; se auulsum ei oculũ, & dextrum brachiũ. Porrò penuriã bonorum prælatorũ significauit Christus, dicens; Quis putas est fidelis dispensator? Quasi diceret, paucos admodum esse. Vnde Ietro dicebat ipsi Moysi salutare profecto, atque ẽt longè multumq; præclarissimum cõsilium, nempe: prouide autem de omni plebe viros sapientes,

E

F

G

H

2.Par.2. 3.Reg.5. 1.Cor.3. Exo.28.

Sacerdotes & prælati quales esse debeant.

Exo.28. *Prælati sibi ipsis primum imperent.* Hier.4. 1.Cor.1. Simile. Isaiæ 3. Zach.13.

Zach.11. Lucæ 12. Exo.18. *Iudices quales esse debeant.*

A tes,& timentes Deũ,in quibus sit veritas,& qui oderint auaritiam. Porro qui docent alios,& non faciunt recta,quæ docét, reprehenduntur ab Apost.dicente; Qui alium doces,te ipsum non doces? qui prædicas non furandum, furaris? Dicat ergo vnusquisque,si quid boni habet; Gratia Dei sum id qđ sum. Item omnia possum in eo qui me confortat. Nã minima gratia, vt ait D.Tho.potest concupiscentiæ resistere,& omne peccatum mortale, & cõmittitur in transgressione mandatorum vitare. Si igitur quis gratiã non habeat, tanquã cæcus passim cespitabit. De talibus dicere videtur Hiere. Stultus factus est
B omnis homo à scientia sua. Quid quæso miser subditus dicet, cùm videt prælatum suum proprijs tantum commodis inseruire,& reliqua quidem præter aurum, ab ipso parui æstimari? Non tangitur cura subditorum,non respondet officio suo,sed sola duntaxat pecunia mouetur. De quibus ait Apost. Quod quærunt quæ sua sunt. Considera obsecro quam solicitus fuit Eleazarus, vt bonum alijs exhiberet exemplum,sed tamẽ isti Pharisæi tam pestiferum exemplum dabant, vt Christus debuerit monere populum, ne secundum opera eorum faceret, neque viuerent secundum eorum deprauatam vitam.

Roman.2. 1.Cor.15. D.Tho.3. par. q.70. artic. 4. in cor. & 12. q.111. arti.3.in cor. Hiere.10. *Scientia sine virtute parum videtur prodesse.* Simile. Philip.2. 2.Mac.6.

C

Exemplum bonum quantum conducat.

D *Dicunt enim, & non faciunt.* Satis quidem hinc constat quam prauũ exhiberẽt exemplũ isti Pharisæi. Sanè vbique seruus Dei optimũ præbere debet exemplũ,& præsertim in congregationibus,& conuiuijs,vbi plerique relaxari solent. Attende quid dicat Eccl. In plateis sicut cinnamomum,& balsamum aromatizans odorẽ dedi. Nullus ergo miretur, si interdum serui Dei inueniantur in huiusmodi mundi concilijs, siquidem ibi omnes præclaro exemplo suo diligẽter instruũt.
D Sanè quãdo Iudas iuit,vt proderet Christũ,solus ire permissus est,ne qui dæmonem habebat,alios contaminaret; at verò quando misit ad soluendam asinam, duos misit, vt mutuò se iuuarent in tam honesto Christi obsequio, vt inde intelligamus,qũo bono exemplo nos mutuo iuuare debeamus. Videas quidem aliquos,& nec verbum quidẽ proximo dignantur dicere, & ita alios suo prauo exemplo scandalizant. Quomodo obsecro te,proximum iuuabis, qui nec verbo quidem vno eũ dignaris? Dices tu, ego non odi eum; sed tamen scias, & alij existimant te eum odio habere. Vnde olim bonus ille senex,vt legitur in lib. Mach. ne alios scãdalizaret,noluit porcinas edere carnes,sed maluit potius mori. Nunc verò videas aliquos,

Exemplũ bonum vbique dandum. Eccl. 24. Ioan.13. Matt.21. *Proximos salutemus.* 2.Mac.6.

quòd

Exemplũ. *Reprehẽdũtur, q̃ iniurias nõ cõdonant.* *Bonũ exẽplũ demus.* Psalm. 86. Philip. 1. *Faciamus prius quã alijs suademus.* Similitudo. 3. Reg. 19. 2. Cor. 6. Simile. 1. Reg. vlt. Lucæ 23. Sap. 14. *Idololatria q̃o à prauis excogitata.* *Qui minima negligit, paulatim defluit.* Sap. 14. Num. 26. *Patres exẽplum bonũ dent filijs.* Rom. 13. Matth. 5. Gen. 18.

quòd si reconciliari debeant cũ aliquo, id ea conditione faciãt, E
ne in tali, vel tali loco interueniat, ne tale, vel tale quidpiam
præstet, & inde sæpe multi scandalizantur. Quamobrem bo-
num omnibus exhibeamus exemplum, ne videant nos alij vir-
tutibus vacuos, & inopes. Vnde Psalm. ait; Non erubescant in
me, qui expectant te Dñe. Quasi dicat, ne sim alijs scandalũ,
vt blasphemetur nomen tuũ. Sed dicere valeam cũ Apost. Ma
gnificabitur Christus in corpore meo, siue per mortẽ, siue per
vitam. Quamobrem sicut arbores priusquã alijs fructus exhi-
beant, prius quidem sibi alimentũ capiunt, & ad conueniẽtem
tendunt altitudinẽ: sic tu antequam te alijs magistrum exhi- F
beas, prius debes te ipsum diligẽter informare. In lib. Reg. hr̃,
q̃ solo pallij tactu Elias ad se attraxerit Elisæũ. sic ergo pal-
lio boni exempli debemus proximorũ animas Christo lucrifa
cere. Vnde Apost. ait; Nemini dantes vllã offensionem, vt non
vituperetur ministeriũ nostrum. Sanè lacertæ, postquam pe-
ctore repentes quasi picturas aliquas humi expresserũt, eas po
stea cauda ipsa delent: sic ẽt multi, q̃ verbis construunt, sæpe
malo exemplo destruunt. Recordare obsecro quã fuerit noci-
uum famulo suo pestiferũ Saulis exemplum: nam vidẽs dñm
suũ se interfeciſſe, ipse pariter se interfecit. Sic exercitus He- G
rodis Christũ sprcuit, quia Herodes id fecit. Ex lib. quidẽ Sap.
videtur colligi, qũo peruersi homines ad idololatriã propter
ipsorum culpã se applicuerint. Nam ibi aliqui interpretes di-
cunt, q̃ olim patres, cùm aliquis eis filius moreretur, statuam
erigerent auream, siue argẽteam, siue etiam lapideam, pro cu-
iusque facultate, & ferui eius domus vbi erat statua, solebant
eam venerari, vt placerent dñis suis, & cũ essent puniendi, ora-
bant, vt propter intercessionem illius statuæ ipsis parceretur.
Et ita idololatria orta est, cùm viderent, q̃ honos haberetur
statuæ. Vnde textus ait; Acerbo luctu dolens pater, rapti sibi H
filij fecit imaginem, & illũ qui tunc quasi homo mortuus fue
rat, nunc tanquam Deũ colere cœpit. Sic Num. 26. legimus;
Factum est grande miraculum, vt Chore pereunte, filij illius
non morerentur. Caueamus igitur, ne amore nimio rebus ter-
renis afficiamur, ne in similes pertrahamur angustias. Videas
quidem aliquos, qui exteriori exemplo nõ videntur Christia-
nos imitari, sed gentiles aliquos, contra quam moneat Apost.
cùm ait; Induimini Dñm Iesum Christũ. Item Christus ait;
Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera, &c.
Item Gen. 18. dicitur; Si inuenero in Sodomis quinquaginta
iustos, dimittam omnibus propter eos. Est ergo gratus valde

Deo

A Deò qui bonum exhibet exemplum, ſicut Deo diſplicet, qui prauum dat exemplum. Vnde Dauid ait; Veniat mors ſuper illos, & deſcendant in infernum uiuentes, quia nequitia in habitaculis eorum, in medio eorum; ſicut patuit in Dathan, & Abiron. Valde quidem niti debẽt coniuges, vt bonum exhibeant exemplum, & pacifice viuant. Vnde Apoſtolus ait; Si quis frater vxorem habet infidelem, &c. Item alibi inquit, Exhibeamus noſmetipſos in omnibus, ſicut Dei miniſtros, &c. Hoc eſt, vt vndequaque virtutum armis nos protegamus. Sanè qui vndique bene armatus nõ eſt, quacunque ſe inermem

Bonũ exemplũ demus. Pſal. 54. Num. 16. *Coniuges bonum exhibeant exẽplum.* 1. Cor. 7. 2. Cor. 6.

B offenderit, ſtatim perire poteſt. Sic etiam, qui undique uirtute cinctus non eſt, facile perire poteſt: ſic periit Phariſæus per arrogantiam. Porrò quantum conducat bonum exemplum, deſcribit Paulus dicens; Bonum eſt non manducare carnem, & non bibere vinum, neque in quo frater tuus offenditur, aut ſcandalizatur. Idem etiam alibi ait fidelibus, vt bonum exhibeant exemplum infidelibus, ne per eos nomen Dei blaſphemetur. Nec enim tantum contenti eſſe debemus, vt mundam interius ſeruemus conſcientiam, ſed etiam exterius debemus bonum omnibus exhibere exemplum. Vnde Apo-

Simile. Lucæ 18. Rom. 14. 1. Tim. 6.

C ſtolus ait; Modeſtia veſtra nota ſit omnibus hominibus. Et alibi inquit; Prouidentes bona non ſolùm coram Deo, &c. Et rurſus alibi; Ab omni ſpecie, inquit, mali abſtinete vos, vt anima, & corpus ſine querela in Aduẽtu Dñi noſtri ſeruetur. Præcipiebat quidem Deus Hebræis, vt non ſolùm circunciderentur, ſed etiam exterius certa quædam ſigna afferrent, quæ eſſent tanquam ſignum quoddam, & indicium, quòd legem ſeruarent. Sic etiam Chriſtus ait; Sic luceat lux veſtra, &c. Et certè ſicut vitium ſe oſtendit ſtatim vbi ſit, quemadmodum ait Chriſtus; Ex abundantia cordis os loquitur,

Philip. 4. Rom. 12. 1. Theſ. 5. Deut. 22. Matth. 5. Lucæ 6.

D ita & virtus ſtatim ſeſe oſtendit, ſi alicubi ſit. Vt inde intelligas quam pauci ſint hoc tempore uirtutis ſtudioſi; quando quidem tam minimam videmus eius oſtẽſionem in hominibus. Non ſolùm contentus fuit Chriſtus, vt ſanctiſſima mater interius quidem ſancta eſſet, ſed etiam uoluit, vt exterius deſponſaretur ipſi Ioſeph propter hominum iudicia. Sanè hoc præſertim tempore præclara virtutis opera manifeſtare debemus, quando tam multi reperiuntur vitioſi? Vnde Pſal. Tempus faciendi Domine, diſſipauerunt legem tuam: Ideo, inquit, Dilexi legem tuam ſuper aurum, & topazion. Vtinam nos ita faceremus, vt ſcilicet cùm videmus aliquem nomen Domini blaſphemare, tunc nomen Domini laudaremus,

Virtutum opera exerceamus. Matth. 1. *Mũdus per ditus.* Pſal. 118. *Laudemus nomen Domini, cùm audimus illud blaſphemari.*

cùm præsertim videamus, quòd quantò plura inundant vitia, tantò magis Ecclesiam ipsam bono exemplo nostro ędificare debeamus. Quod si fecerimus, dici satis non potest, quam grati Deo simus futuri, & quanta etiam, quamq; amplissima simus à domino præmia reportaturi. Non id equidem considerabant Scribæ, & Pharisæi, cùm tam prauum, & pestiferum exhiberent toti populo exemplum. Quamobrem toto pectore, totaq; diligentia in id incumbamus, vt bonum exemplum omnibus exhibeamus. In cuius rei figuram dicebat Deus; Immolabitis Deo super montem istum. Vt intelligamus quomodo omnibus apertè, & non fucatè, bonum exhibere debeamus exemplum, vt ita proximi ędificentur, & Deus laudetur, non autem vt gloriam propriam quæramus. Modo autem contra à plerisque fieri videmus, vt scilicet mala ipsa, & scelera in publico fiant. Vnde Ose. ait; Super capita montium sacrificabant, & ideo fornicabuntur filiæ vestræ, & sponsæ vestræ adulteræ erunt. Reprehendenda igitur sunt peccata publica, tum quia isti tales mali videntur magis per contemptum peccare, item propter peruersum exemplum, quod dant. Vnde Paulus ait; Peccantem coram omnibus argue: quasi diceret; Non sunt vtique dissimulanda peccata publica: & reddit causam, propter quam punire debeant, vt scilicet cæteri timorem habeant.

Præmiabitur Deus bonum exemplum nostrum.

Exod. 3.

Oseæ 4.

D. Tho. 3. par. q. 84. ar. 6. ad 1.

1. Tim. 5.

E

F

G

APPENDIX.

Parentes, & magistros reuerenter tractemus.

Parētibus obtemperemus.

ET *patrem nolite vocare vobis super terram*. Non quidem hoc sibi vult Dominus, vt scilicet non appellemus patrem eum, qui nos genuit, uel eum, qui nos instruxit, sed erudit nos quantò diligentius debeamus ad cœlestem patrem accedere, & quasi zelum quendam habere videtur, quòd scilicet alios potius, quam se, patres appellemus. Nec etiam Dominus iubet, ut non appellemus patres ipsos concionatores, siue confessores, & prælatos; sed hoc sibi vult, vt scilicet ita id fiat, ut uidelicet non uideamur contentionem excitare inter ipsos parentes. Vnde Apostolus ait; Cùm sit inter vos zelus, & contentio, scilicet super patribus, & magistris, nonne carnales estis? Et aduerte, quòd sicut Christus commendat, vt subditi reuerentiam exhibeant prælatis suis: sic etiam commendat prælatis, vt humanè tractent subditos suos, cùm dicat; Omnes enim vos fratres estis.

1. Cor. 3.

Ephes. 6.

H

A

Feria III. post II. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO QVARTA.

Prædicatores faciant quæ prædicant bona.

SVPER *Cathedram Moysi.* Matth. 23. Sanè inter alios horum defectus, iste etiam reperiebatur, q. scilicet non facerent, quæ alijs prædicabant. Curare igitur debet concionator, ne sibi dici possit;

B Vox quidem Iacob, manus autem Esau. Sed dicat potius cum Apost. Si qua virtus, si qua laus disciplinæ, hæc cogitate, quæ & didicistis, & accepistis, & audistis, & vidistis in me. Hæc agite, & Deus pacis erit vobiscũ. Non solũ verò cõcionator bonis operibus prædicat, sed ét quicunque alius hoc modo ꝑdicare potest. Et sicut qui pulsandi arté docet, non poterit commodè discipulũ erudire, nisi manus suas applicet musico instrumento: sic ét vt bene alios erudias, tu prius bene operare. Vnde Apost. ait; Nõ enim audeo eorum aliquid loqui, quæ per me

C non effecit Christus. Debet ergo concionator bonis operibus comprobare, quæ prædicat. Hinc Apost. ait; Vobis autẽ dico gentibus, gaudiũ quidem, ego sum gentiũ Apostolus; Ministerium meũ honorabo, &c. In Leu. quidé præcipiebatur, agrum tuũ non seres diuerso semine: non ergo debent miscери mala opera cũ bona doctrina. Neque esse debemus sicut asina Balaã, quæ verba quidé habebat in ore, sed nõ in corde. Interrogatus quidé aliquã Demosthenes, cui primas tribueret? Actioni inquit: cui secundas? ét Actioni. & semper ita respondit, vt ait Val. Max. vt inde intelligamus, q. nos ét hoc pacto dicere

D possumus, nempe plurimũ interesse, vt concionator agat, quæ prædicat. Vnde Sap. de his, qui aliter faciũt, ait: Abscondit piger manũ suã sub ascella, neque ad os suũ applicat eã. Vt inde intelligamus esse aliquos, qui non applicant manũ ad ea, quæ dicunt facienda. Tales vtique sunt instar illius leonis, quem Samson interfecit, qui sauũ tm̃ mellis habebat in ore, cùm tm̃ consumptus ipse esset. Et sicut anguilla toto quidem corpore blanda est, sed tm̃ acutos habet dentes; sic isti, cùm os habeant ad reprehendendũ alios, ipsi interim delicatã viuunt vitã. Cõtra quos ait Apost. Qui alios doces, te ipsum nõ doces? Mater quidé, quæ cibũ mãdit, qué det puero, ipsi tm̃ prodest, at verò si comedat simul cum puero, non ipsi tm̃ prodest, sed vtrique.

Gen. 27. Phil. 4.

Simile.

Rom. 15. *Faciamus bona, quæ alijs prædicamus.*

Rom. 11. Leuit. 19. Num. 23. Demosth.

Val. Max. de dic. & fac. Phi.

Prou. 19. *Operemur bona, quæ ꝑdicamus.*

Iudic. 14. Simile.

Rom. 2. Similitudo.

Quamobrem concionator ea præstet, quæ alios docet faciendа, cùm præsertim sit operarius in vinea Dñi. Qualis autē esse debeat p̄dicatoris vita, apertè sanè ex eo cōstat, quòd virga Aaron & floruit, & fructū emisit. Sed quæres cur potius amigdalas protulerit, quā poma? Ad quod dicendū est, q̄ sicut hic fructus asperitatem quidem exterius habet, cùm tñ interius suauissimus sit: sic ét virtus, quæ exterius aspera vr, interius tñ suauissima est. Adde quòd debeat prælatus frangere tāquam amigdalas, difficultates quas inuenerit, & eas explicare populo, vt suauissimū percipiat fructum. In cuius ét rei figurā, iniecto sale in aquā, eam dulcē reddidit Elisæus, vt inde intelligamus, q̄ prædicator, adhibito labore, debeat dulcedinē doctrinæ populo exhibere, & vitia sterilia reddere, sicut sal reddit terrā sterilē: nā, vt ait Christus; De corde exeunt cogitationes malæ, &c. Ité sal, cui cōparantur prædicatores, nisi se consumat, & exinaniat, nō potest bene cōdire cibos: sic concionator nisi se pœnitentiæ tradat, & mortificationi, parū proficiet. Discant igitur cōcionatores animū auocare à rebus terrenis, & mundanis, neque vitiorū maculis, & luto eundē inficere, ne aliter similes sint sordido speculo, cuius intuitu cū cæteri mundentur, illud interim sordidum relinquitur. Vel ét similes sint cytharæ, vel lyræ, quæ cùm cæteris delectationem suauissimā influat, ipsa interim nil tale persentit, nullamq́, sibi oblectatio nē parit: ita enim concionator vitiosus, cùm cæteros instruat, ipse tñ in sordibus iacet. Vnde Aug. ait; Multi sunt, qui suis consilijs, & sermonibus prosunt quidē alijs multum, quamuis ipsi, quæ dicunt, nō operentur, sed longè amplius prodessent, si quæ alijs consulunt, & p̄dicant, ipsi prius re præstarent. Hoc enim est, de quo discipulū suū Timothеū Apost. admonebat, dicens; Nemo adolescentiā tuam cōtemnat, sed exemplū esto fidelibus in verbo, in conuersatione, &c. Nā certè sicut nulla materies tā facilis ad inardescendū est, quæ nisi admoto igne, ignē concipiat: ita nullus ferè auditor est ita docilis, & propens ad pœnitentiā, & virtutem, qui eā concipiat, nisi cōcionator ipse exemplū admoueat, & exhibeat probitatis, & virtutis. Cuius rei defectu tā parui hodie fiunt fructus, cū olim sancti illi tā multos colligerent. Hi autem oēs sancti non tā id faciebāt in sublimitate sermonis, nec in q̄stionibus difficilibus explicandis, aut multa materia adferenda, quæ nunc fortasse copiosior adfertur, quàm q̄ relucerent in illis radij sanctitatis, qui ita penetrabant audientium animos, vt multa hominū millia statim vnica tm̄ concione cōuerterentur, cooperāte diuino numine,

Num. 17. Figura.

Simile.

4 Reg. 4.

Matt. 15.

Similitudo.

Prædicator præclarè operetur.

Simile.

Simile.

D. Augus. libro 4. de doct. Christia. c. 27. tomo 3.

1. Tim. 4.

Simile.

Prædicator bonum det exemplum.

Sancti bono exemplo suo docebant.

à quo

A à quo missi fuerant. Hæc inquit Sen. sit propositi nostri summa, quæ sentimus loquamur, quæ loquimur sentiamus, concordet sermo cum vita. Ille promissum suũ impleuit, qui & cùm videas illum, & cùm audias, idem est. Aliæ artes ad ingenium totæ pertinent, hic animi negotium agitur. Nõ quærit æger medicum eloquentem, sed sanantem: sed si vtrumque habet, hoc tale est, quale si peritus gubernator, etiam formosus sit. Vnde non immeritò quidam ait, vt refert Euseb. Emiss. Si vis me flere, dolendum est prius tibi ipsi. Sen. lib. 3. epist. 20. & lib. 7. epist. 53. & lib. 10. ep. 76. Eusebius Emiss. in Domin. 3. Aduen.

Hypocritæ conditiones.

B *Omnia opera sua faciunt, vt videantur ab hominibus.* Hãc mercedẽ quærũt hypocritæ. Et certè mirũ est, q̃ cũ nitamur bonis operibus ad cęlũ tẽdere. Hypocritæ tñ bonis operibus tendant in infernũ: & inde ęgrotent, vnde alij sanantur. Est quidẽ hypocrita, vt ait Aug. instar phœnicis, quæ quidem auis odorifera colligit ligna, vt se cõburat, & suismet alis ignẽ accendit. Porrò triplicẽ hanc in hominibus inuenimus fatuitatẽ, nempe quorundã qui Deũ esse negãt, de quibus Psal. Dixit insipiens in corde suo, &c. Secunda est eorũ, qui credunt Simile. Augus. ad fra. in ere. Similitudo. Psal. 13.

C quidẽ esse Deũ, sed tñ vt debent, eũ non colunt. Vnde Petrus ait; Melius erat eis nõ agnoscere veritatem, quã post agnitã, retrorsum cõuerti. Tertia est fatuitas hypocritarũ, qui cũ sciãt Deũ esse optimũ retributorem bonorũ operum, ea tñ propter mundũ faciunt. Porrò duplices sunt hypocritæ: quidã enim exterius apparẽt boni, & tñ interius pleni sunt vitijs, & hi quidem similes esse videntur territamentis illis autũ, quę in agris ponuntur, quæq; interius plena sunt paleis, cùm exterius homines appareant. Alij verò sunt, qui verbis tenus tñ dulcedinem aliquã præferunt, cùm tñ interius inuidia, & malitia cæci 2. Pet. 2. *Hypocritarum fatuitas.* Simile. *Peruersitas hypocritarum.*

D sint, quales erant Pharisæi. Vnde cæco dicebant; Da gloriam Deo, & tñ nituntur obscurare miraculum. Sic Rex Achaz, cui dixerat Isaias, vt peteret sibi signum, fingebat se nolle tentare Deũ, vnde dicebat: Non petã, & non tentabo Dñm. Quasi diceret; Nolo cõtrauenire his, quæ in Deut. scribuntur; Nõ tentabis Dñm Deum tuũ. Vide quã peruersi sint isti hypocritæ, qui sub specie quadã bonitatis, omnia peruertũt. Sanè qui per hypocrisim pœnitentiã agunt, sunt instar earum mulierũ, quæ vt pulchrę appareant, sibi supercilia conuellunt, nõ sine intimo quodã dolore, vt inde intelligas quam uarios modos exquirat dæmon, vt homines in infernũ pertrahat. Est quidẽ hypocrita instar pictoris, qui imaginem aliquã non tam pp deuotionem Ioan. 19. *Hypocritæ duplices.* Isaiæ 7. Deut. 6. Simile. Similitudo.

Gen. 34. mirè depingit, quam vt eã carius vendere possit. Sichimitæ sanè se circuncisioni submiserunt non propter deuotionẽ, sed vt ditiores redderentur, sed vide quò tandem redacti fuerint. E

Bona opera recta intentione pſtemus. Non debemus ergo bona opera præstare propter cõmoda terrena, sed cũ recta intentione illa faciamus. Vnde Christus ait; Matt. 6. Attendite ne iustitiã vestrã faciatis corã hominibus, vt videamini ab eis. Simile. Sunt instar saltatorũ hypocritæ, qui se ipsos affligunt, vt spectatoribus placeant: item instar tormentorum aliquorũ bellicorũ in ruinosis arcibus, quæ exterius timorẽ incutere videtur, si tñ propius accedas, ea inuenies inermia, & exarmata, sic ét hypocritæ videntur magnã præseferre pœnitentiã, F

Opera recta intentione faciendo. cùm tñ interius inanes sint, atque ita non possunt cœli arcem capere, propter arrogantiã suam. Vnde Ose. ait; Et respondebit arrogantia Israel in facie sua. Vita quidem hypocritarum, Oseæ 5. Ezechiæ culpa figuratur, qui postquã vna prece, & sub vnius 4. Reg. 19. noctis spatio, centum octoginta quinque millia hostiũ, angelo feriente prostrauit, postquã occasui proximum ad altiora cœli spatia solem reduxit, postquã vitam appropinquante iam ter- 4. Reg. 20. mino coarctatã in tempora lõgiora protelauit, Babylonici regis nuncijs, bona omnia quæ possidebat, ostendit. Sed prophetæ voce protinus audiuit; Ecce dies venient, & auferẽtur om- G nia, quæ in domo tua sunt, in babylonẽ, non relinquetur quidquam dicit Dñs. Sic nimirũ hypocritæ, postquã magnis virtutibus fortasse excreuerunt, quia cauere malignorũ spirituum

Bona opera abscondenda. insidias negligũt, & celari in eisdẽ virtutibus nolunt, bona sua ostendendo, hostiũ ea faciunt, & procedentes, subito amittũt, Psal. 77. quidquid diutius studentes operantur. Hinc per Psal. dr; Tradidit in captiuitatem virtutes eorũ, & pulchritudinem eorum Simile. in manus inimici. Quemadmodũ in ipsis pharmacopolijs sæpissimè inuenias ampullas aliquas, siue ét capsulas, insignibus lemmatis ornatas, in quibus hr, capsulis illis contineri pretio- H sissima medicamenta: cùm tamen res cõtineantur sæpe venenosæ, aut saltem sint vacuæ: ita hypocritæ exterius præseferunt sanctitatẽ maximã, cùm tñ interius, & vacui sint virtutibus, & plenissimi omnibus omniũ fraudum generibus. Nulla

Hypocrita fallaces.

Chryſ. in non absol. homil. 19. tomo 2. autem res, ait Chrys. sic exterminat bonũ, quemadmodum simulatum bonum. Nam manifestũ malum, quasi malum fugitur, & cauetur: malũ autem sub specie boni celatũ, dum non cognoscitur, nec cauetur, sed quasi bonum suscipitur, & ideo coniunctum bonũ exterminat. Sic serui diaboli tunc pessimè Christianitatẽ corrumpunt, quando se simulant Christianos, de quibus admonet discipulos suos Christus, & nos omnes per

ipsos

A ipsos dicens: Attendite à falsis prophetis: neque dixit aspicite; sed attendite: aspicere. n. est simpliciter videre, attendere autẽ est caute considerare: vbi enim certa res est & indubitabilis, aspicitur, vbi autem incerta & dubitabilis, attenditur. Mat. 7. *Fallacia hypocritarum.*

Ambitiosi detestabiles.

Ambitiosi cõditiones.

AMant autem primos recubitus. In superbia quidẽ ædificiũ suũ construunt: non aũt ita faciunt serui Dei, sed oculis Domini in humilitate placent. Vnde Dauid ait; Imperfectũ meum viderũt oculi tui. Huic ergo potius placere curemus B quam hominibus, qui nouit optime præmiari bona opera nostra; Porro explicans beatús Augustinus verba illa Psal. & in cathedra pestilentiæ non sedit, inquit q. ambitiosi sedeant in tali cathedra, à quibus tanquam à peste fugere debemus pp prauã eorum vitam, ac deprauatos mores, adeo vt vix iam inuenires quo titulo scribendum esset multis eorum, nisi Catholicus rex sua lege de his statuisset, vt intelligas quomodo ambitiosi homines, ẽt in lineis atris & atramento illitis, gloriam mundanam quærerent, cùm tñ dicamus Deo, tu solus sanctus, tu solus Dñs &c. Quos tñ etiam titulos ipsi volunt vsurpare. Sunt C plane ambitiosi instar leporum, qui quidem per accliuia velociter currunt, sed nõ perinde per decliuia, quandoquidem habent longos pedes, & breues manus. Sunt quidem pedes affectus terreni, quos cùm longos habeamus, propterea tam velociter currimus ad honores mundanos, manus verò ideſt opera nostra breuia sunt, & idcirco nolumus vel tantillum ab honore nostro deflectere, sed diligimus sicut isti pharisæi, & affectamus vocari Rabbi. Multos quidem excæcat ambitio & dominandi libido. Vide enim quæ fecerit Iul. Cæsar vt dominari posset, sicut scribit Lucanus. Vide ẽt quæ fecerit Alexan. vt hĩ D 1. Mac. Denique ambitio pharisæorum in causa fuit, vt Christus crucifigeretur. Sanè si inuenerimus amicum aliquem gladio confossum in via, si gladium ipsum reperimus, solemus statim eum confringere, quamuis ipsi culpa nõ sit imputanda, & tñ cùm aperte nouerimus pp ambitionem Pharisaicam Christum fuisse confossum & crucifixum, non tñ ambitionem fugimus & detestamur. Mali quidem & ambitiosi occasiones captant quibus possint cæteris dominari, & inter cæteros præcellere, & tñ sæpe illis longe secus euenit quam opinarentur: Præceperat quidem Deus Hebræis, vt hĩ in lib. Iudic. ne Iebusæos in terra promissionis relinquerent, & tñ ipsi quidẽ hebræi pp suã ambitionem, & vt haberent quibus mandarent, permiserunt

Ambitio hominum quo creuisset.

Ambitio multorum intolerabilis.

Simile.

Ad honores mũdanos q̃ uelociter multi currunt.

Iul. Cæs. Luca. Phar. li. 1.

1. Mac. 1.

Simile.

Ambitio detestabilis.

Iudic. 1.

Occasiones noxias declinemus.

runt vt aliqui inter eos viuerent, atque idcirco illi fuerunt ipsis occasio ruinæ & idololatriæ, de quo tñ iam præmoniti fuerant à deo, vt habetur in Deut. Sanè qua parte existimant ambitiosi se aliquid posse proficere, ex ea quidem parte se ipsos perimunt. Vnde in Leui. habetur, q̃ cùm arripuissent Nadab & Abiud, filij Aaron, thuribula sua, cæperunt ante Dei conspectũ thurificare, quæ omnia cũ ex ambitione fierent, egressus est ignis de sanctuario, & combussit eos, cùm tñ illi existimarent magnum inde sibi honorem prouenturum. Itẽ in lib. 3. Reg. habetur q̃ Hieroboam vitulos quosdam effecit, vt eos adorarent, & ita ipse conseruari posset in regno: id tñ fuit eius ruina, atque destructio posteritatis suæ. Volunt quidem ambitiosi ad altos honorum gradus ascendere, absque vllis meritis, honor vero vt ait Arist. est præmium virtutis: vnde malus sibi honorem indebitum vsurpat. Narrat quidem D. Augustin. q̃ Romani duo haberent templa vicina inter se, alterum quidem erat templum virtuti dedicatum, alterum verò Deo honoris, & primo quidem transibant per templum virtutis, priusquam ad templum honoris peruenirent: vt inde intelligamus q̃ si volumus digne honores reportare, debemus quidem virtutis studiosi esse. Vnde Augustin. ait superior locus, sine quo communitas regi non potest, etsi administretur vt decet, indecenter tñ appetitur. Et S. Thom. Satis periculosum esse actum inquit, Episcopatum desiderare, eo quod ei annexa est dignitas. Mirum sane fuit, q̃ cùm alia vitia non perinde in Apostolis essent, ambitio tñ in ipsis reperiretur: vt inde intelligamus quantum nobis ab ea cauendum sit, quæ ẽt abstinentes & pœnitentes inuaderet. Vnde Apost. dicebat; Ne multitudo reuelationum extollat me &c. De hominibus quidem qui integra vtuntur valetudine & tñ sunt præpingues, dicit Hipocrates q̃ expositi sint valde infirmitatibus, atq; adeo mortis periculo. Sic etiam qui hic virtutibus adornati sunt, periclitantur valde, si superbia & ambitione se induant, atque idcirco caute viuendum est. Plurimum verò nocet in aliquo populo, etiam vnicus ambitiosus. Plin. ait quòd nihil sit perniciosius in aliquo aluearo, quam quòd aranea vnica suam ibi telam texat; sic etiam nil est perniciosius in aliqua communitate viro ambitioso, qui omnia conturbat. Vnde Psal. ait, Filij hominum usquequo graui corde? Vt quid diligitis uanitatem, & quæritis mendacium: Vbi Hier. legit, filij inclyti mei, usquequo ignominiosè diligitis uanitatem? quasi diceret, ignominiosum plane est, quòd tam excellentes uiri se demittant ad tam uilia.

Deut. 17.
Leui. 10.
3. Re. 12.
Aristot. 3. Ethic.
D. Augu. lib. 4. ciui. Dei.
D. Augu. D. Thom. 22. q. 185. art. 1.
Luc. 22.
2. Cor. 2.
Hipocr. *Ambitiosi in quanto piculo versentur.*
Simile. Plin.
Similitu.
Psal. 4.

E F G H

APPEN-

A

APPENDIX.

Omnia opera sua faciunt, vt videantur ab hominibus. Ignominiosum quidem est, præclara præstare opera, ut hominibus placeamus. Quid enim quæso diceremus de mercatore qui locupletissimas exponeret merces vænum in pago aliquo, ubi nullus posset, vel minima quæque mercari, an non hunc stultum iudicaremus? sic utique tu stultior es iudicandus, qui cùm opera præstes digna æterna uita, illa tamen propter homines dumtaxat facias, & ut uidearis ab eis: siquidem B vides quòd nullus hominum possit talia opera digne compensare. Vnde etiam Arist. honorem ipsum uirtuti deferendum censebat, & intelligere videbatur quòd in hac uita non essent satis digna præmia quibus compensari posset. Quamobrem in bonis operibus nostris non terrena præmia affectemus, sed potius cælestia stipendia expectemus.

Simile.

Vile est bona præstare opera, vt placeas tãtum hominibus.

Arist. in Prou.

Feria IIII. post II. Dominicam Quadragesimæ.

C

CONCIO PRIMA.

ASCENDENS *Iesus Hierosolymam, assumpsit duodecim discipulos suos, &c.* Mat. 20. Matth. 10. Luc. 18. Omnis gloria Dei, & omnis salus hominum, in Christi morte posita est: nulla enim est res quæ amplius ad salutem hominum pertineat, ait Chrysost. quàm mors ipsius, nec est aliquid aliud pp quod magis Deo gratias agere debeamus, quàm pp mortem ipsius. Ideo cùm D turba plurima fideliũ eum sequeretur in via, duodecim Apostolos solos tulit secum in secreto, & illis tantummodo mortis suæ annunciauit mysterium, quia semper pretiosior thesaurus in melioribus vasis includitur: multi quidem uiri erant cũ eo, sed pp modicam fidem infirmi erant: multæ mulieres, quę etsi fide fortes, tamen sexu infirmæ. Si audissent quia ideo Christus ascendebat Hierosolymam, ut interficeretur, & uiri forsitan turbarentur propter infirmitatem fidei, & mulieres ob mollitiem suæ naturæ, quę cito lachrymas excitare solent. *Ecce* contestantis est sermo, ut memoriam beneficentiæ huius in cordibus suis recondant. Sed quare illis prædicit passioni, suæ mysteriũ? Quia omnis aduersitas, quæ subitos euenit hominibus

Chrys. in nõ abs. ho. 36. to. 2.

Simile.

Doctrina tradenda est pro captu audiẽtium.

Quæstio.

Respon.

Praui sa tela minus feriunt.

minibus contra ſpem, nimium grauis eſt. Quam vero ante cognoſcimus, & præparamus nos contra eam, cùm ſuperuenerit expectantibus nobis, & leuior inuenitur quam eſſet futura ſi repentina veniſſet. Ideo ergo nunciat illis de ſua morte futura,

Similitu.

vt cùm dies ille paſſionis aduenerit, non illos turbet cognoſcentes quia oĩno erãt euẽtura. Si enim toties admoniti Apoſtoli de morte eius futura, tñ quando comprehenſus eſt, ſcandalizati ſunt omnes, & reliquerunt eum, quanto magis ſcandalizandi fuerant ſi præmoniti non fuiſſent? proſperum iter nobis faciat Deus ſalutarium noſtrorũ, ait grauis quidam autor, & nos quoque aſcendimus Hieroſolymã, Sicut aues priuſquam in altum volent, ſe prius demittere ſolent, ſic ẽt nos prius nos humiliemus, vt hoc pacto altius aſcendamus, Arduum eſt quò aſcendere molimur, arctũ quò attentamus penetrare, ideò expeditos & humiles nos eſſe conuenit, in altum enim repere onuſtũ, & per anguſta inflatum introire, difficile eſt. Porro non inflari hominẽ diuitijs, nec onerari cura ſeculi, diuini eſt miraculi, non humanæ virtutis. Iã imminente paſſione, ait alius autor, Dñs Hieroſolymã aſcendit, tãtoque feruore gradiebatur, vt diſcipulos omnes præcederet, vim amoris & patris obediẽtiam in hoc ſuo progreſſu oſtendens. Tanto enim deſiderio redimendi nos accendebatur, tantoq; feruore à diaboli tyrannide mundũ eripiendi ęſtuabat, vt omnes diſcipulos ambulando præcederet. Vnde Iſa. ait; Voca nomẽ eius, accelera, ſpolia detrahe. Et Pſal. ait: Exultauit vt gigas ad currendam viam. Quare hic docemur quanto cùm feruore nobis currendum ſit ad perferendas paſſiones pro Chriſto, quantamque curã in iunãdis fratribus adhibere debeamus. In ſuo etiam primordio legimus cum feſtinatione matrem virginem in montana abijſſe ad Ioannem ſanctificandum, non dubitandum eſt quin ille tũ faceret matrem ad vnum ſanctificandum feſtinare, qui nunc pro omnibus paſſurus, diſcipulos ambulando præcederet.

Similitu. Simile. Simile. Soarez in Mar. 10. Iſa. 8. Pſal. 18. Luc. 1.

E F G H

Duodecim diſcipulos. Nondum Iudas malum conceperat, ait D. Tho. & ideo Deus eum à ſocietate non repulit. Pontifices quidem, ait grauis quidam autor, ne dignitatis locũ quem in ea rep. obtinebant, amitterent, in mortem eius coniurarunt: illorum enim verba ſunt, ſi dimittimus eum ſic, omnes credẽt in eum, &c. Hoc ergo metu impulſi, tam immane facinus animo conceperunt, ſicut & Aaron ne ſummi pontificatus officio pelleretur, aureum vitulum fabricatus eſt, quem perfida multitudo adorauit. Ea enim ambitionis eſt vis, vt nullum facinus pertimeſcat, quò ſummum inter alios dignitatis gradum adipiſcatur,

D. Tho. in Mat. Lud. Gra. Ioan. 11. Cæta. in Exo. 32.

A piſcatur, vel ne amittat adeptum. Noſtra fere ætate regis Tunicij filius regnandi libidine incenſus patrem, cuius ſpectare celeriorem mortem potuiſſet, candentis ferri lamina, ante ſenis oculos poſita, vtroque lumine orbauit, vt paternũ regnum ſolus ante diem obtineret, tantum potuit regnandi libido. Sed illud recens exemplum, illud verò vt vetuſtiſſimum, ita maxime mirandum, q̃ vt antiquitatum annales memorant, Hirena Auguſta Herodi filio oculos quoque eruit, vt tyrannide imperium occuparet. Quæ cùm ita ſint, quid mirum ſi principes ſacerdotum, morti eum traderent, ne ſacerdotij principatũ amit

B terẽt? Oportet quidẽ, ait Iſaac, vt in ſingulis nobis filius hominis crucifigatur. Ego enim cũ ſim perſonaliter homo vnus ex anima rationali & humana carne ſubſiſtẽs, tñ duos & duorum filios in me video, & veterẽ & nouũ, terrenũ & cæleſtẽ, hominis filium & Dei filium: nã qđ natũ eſt ex carne, caro eſt, & qđ natũ eſt ex ſpiritu, ſpiritus eſt. Itaque ad pacis viſionẽ properantibus, q̃ ſignificat Hieruſalẽ, tradendus eſt filius hominis, homo exterior ab interiore, & non ſine aliqua ſeductione, gentibus alienis, ideſt diſciplinis, & diſtrictionibus regularibus, abſtinentię, & vigilijs, paupertati, & ſilentio, laboribus & alieno

C imperio, vt ab his affligatur, donec funditus à proprio ſenſu, & veteris vitæ cõſuetudine moriatur, Porro ait alius autor, quia omnis altus locus expoſitus eſt mille periculis, ideo Hieroſolyma; quæ locus excelſus eſt, morte & pericula continet, mortui ibi ſunt prophetę, morietur & ibi ipſe prophetarum Dñs. Cur igitur ambis tu locũ excelsũ ſuperbe? Traditus autẽ fuit Chriſtus a tribus, inquit Inno. nẽpe à Iudæis, à Iuda, & Deo. Vnde Apoſt. ait, Proprio filio ſuo nõ pepercit, ſed pro nobis omnibus tradidit illũ. Itẽ de Iuda dicitur, q̃ quærebat opportunitatẽ vt eũ traderet. Itẽ de Iudęis dicitur, Gens tua & põtifices

D tui tradiderũt te mihi. Sed Deus tradidit ex gratia, q̃a dilexit nos. Iudas ex auaritia, quia cõſtituerunt ei triginta argenteos: Iudæi ex inuidia: ſciebat enim Pilatus, q̃ ex inuidia tradidiſſent eũ. Deus ergo tradidit eũ ex dono, Iudas pro munere, Iudæus in ſacrificiũ. Ad hoc porrò deſignandũ ſacerdos facit tres cruces ſuper oblata, & calicem, dum dicit, hæc dona, hæc munera, hæc ſancta ſacrificia illibata. Tradetur gentibus ad illudendũ Hoc in die ait autor quidam, nobis dat exemplũ Chriſtus, ut in inſtituẽdo proximo, magis ei tradamus quæ neceſſaria ſunt, q̃ quæ iucunda & ſuauia. Nam & hoc ipſum ẽt periti medici faciunt, qui ægrotis præſcribunt medicamina ſaluberrima quidẽ, ſed à quibus oĩno abhorret ægrotorum animus.

Exemplũ prauum.

Exemplũ prauum.

Iſaac homil. 1. Rom. 7.

Ioan. 3.

Pala. in Mat.

Inno. III. de myſt. miſſ. lib. 3. c. 3.

Rom. 8. Mat. 26. Ioan. 18. Ioan. 3. Mat. 26. Mat. 26. Goff. in Mat. 10. Simile.

Salutaria proximo ſuadenda.

Tunc

Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi. Iacobus & E
D. Hiero. Ioannes filij Zebedæi,& mater eorum, inquit Hiero.audien-
libro 3. in tes Christum post mortem tertia die resurrecturum,credide-
Mat.to.9. runt ipsum immediatè post resurrectionem regnaturũ in Hie
rusalem temporaliter,& ideo cupiẽtes ei esse collaterales præ
cæteris, quia ei erant cognati, informauerunt matrem suã de
petitione sequenti,& hoc est quod dicitur, Tunc,idest audita
Chrys. in resurrectione futura. Non turbetur quisquã,ait Chry.si adeo
Matt. ho. imperfectos dicimus Apostolos fuisse,nondum gratia spiritus
66.to.2. in corda ipsorũ infusa. Quare si studia uirtutis ipsorũ discere
cupit,quales post datã gratiã spiritus fuerint,cõsidera, & vide F
bis oẽm ab illis turbationẽ animi fuisse superatam. Hac enim
de causa eorũ modo imperfectio reuelatur,ut aperte percipere
possis,quales subinde per gratiã effecti fuerint. Quid vis?pe
D.Thom. titio.n.illa,ait D.Tho.non erat admittenda, & qui hoc conce
in Matth. dit,fatue concedit. Legitur quidem de Herode,quòd illud cõ
Mar.6. cessit filiæ Herodiadis, & non reuocauit: Salomon aũt matri
3.Reg.2. concessit,sed quia sapiens fuit, incautũ promissum reuocauit:
Mat.12. ideo Christus sapientior his(ecce plus q̃ Salomon hic)noluit
cõcedere nisi experiretr prius q̃d petebat, uñ dixit, Quid vis?
Lud.Gra. *Dic vt sedeant hi duo filij mei.* Apparet quidẽ in his & si- G
Simile. milibus discipulorũ lapsibus,quid natura,quid gratia in disci-
pulorũ animis effecerit. Quemadmodũ enim filios Israel Dñs
Exo.32. statim post egressum de Aegypto, in tantam stupiditatem,&
cæcitatem ruere permisit,ut fabricatum ante se uitulũ non so
Permittit lùm,vt Deũ colerent,sed ẽt magnificentissima illa opera quæ
Deus in- Dñs in Aegypto patrauerat, illi accepta ferrent, quo liquido
terdũ nos appareret,beneficia rudissimo illi populo exhibita, non illorũ
labi ad ma meritis,sed diuinæ gratiæ tribuenda esse:ita nunc Dñs & hũc
ius bonũ. & similes discipulorum lapsus permisit,partim vt quã infirma
institũa is ad mundi conuersionem elegisset insinuaret,quo eius H
gloria esset illustrior, partim ut diuinæ gratiæ vim & poten-
tiam ostenderet,quæ horum hominum ruditatem,& infirmi-
tatem,spiritusancto è cælis misso in admirabilem uirtutẽ subi
Simile. to permutauerit. Sicut enim ex ignarissimis sapientissimos,ex
infantissimis eloquentissimos: ita ex imperfectis & infirmis,
Consideremus ruditatem nostram. perfectissimos & fortissimos in momento reddidit. Quo fa-
ctum est,ut præteritæ uitæ recordatio, omnem illis gloriandi
occasionem adimeret, futuræ uero, in uno Deo gloriandum
esse,apertissime demonstraret. Animaduertite rursum quæ si
Mat.4. bi somnia discipulorum simplicitas proposuerat. Paucis ante
diebus & retia, & piscandi officium, quo vitam sustentabant,

dese-

A deseruerãt,& iam principatus & primas sedes in temporali regno ambiebant,& quidem à Christo Domino nunquam recedentes,quidquid audiebant, quidquid bonus magister repetitis identidem vocibus inculcabat, ad humilitatem inuitabat, humilitatemque semper eorũ animis infigebat. Schola enim Christi,schola humilitatis erat,Christique magisterijũ,clarissimum uirtutis quidẽ huius magisterijũ erat. Et,hi tamen qui in hac schola tandiu versati,& in gratia constituti,& ad gloriã prædestinati,& filij Dei effecti erant,nihilominus hanc mundani honoris cupiditatẽ in animo conditã gestabant: nec vero Mat. 11.

Ambitio quam late pateat.

B cupiditatis huius germen duorum tantummodo discipulorũ, qui affines Christo erant, animos occuparat, sed cæterorum etiam,qui propterea indignati sunt aduersus hos,quod ipsi ante alios,etiam sibi dignitatem præripere vellẽt,quam hi simili cupiditate,vel sibi cupiebant, vel certè alijs inuidebant.

Dic vt sedeant hi duo filij mei. Hac suauissima esca primos illos generis humani quidẽ parentes antiquus ille serpens allicere curauit, cùm vero nos cupiditatis paternæ hæredes esse intelligeret,eadẽ arte deludere conatur. Scit nãque callidus ille hostis nullum animal tanta auiditate dulcem escam,quanta Gen. 3. Simile.

Multi cupidi laudis.

C cor hominis laudem & gloriã concupiscere. Et animalia quidẽ cum famen expleuerint,cibum fastidiunt,cor aũt hominis vix vnquã honoribus expletur,uix vnquã laude satiatur, sed quo magis honoribus excellit,eo acrius ad illos augẽdos incitatur.

Nescitis quid petatis. Si intelligeretis, ait Chry. ita petere debebatis:qñ in hoc mũdo periculosissimo viuimus quasi in pelago, vbi semper est tempestas,aut si interdum non fuerit, semper tñ timor est tempestatis,& tentatio,vel tentationis timor,ideo da nobis auxiliũ gratiæ tuæ,vt non vincamur a malo,sed vincamus malum. Petitis brauium,ait alius autor,cùm Chrys. in non abso. homi. 35. to. 2. Simile.

Oratio qualis esse debeat.

D nondum concurreritis: petitis coronam cùm nondum pugnaueritis:quærebant alijs honoratiores esse, quo quid inutilius, imo quid perniciosius? Quid hic faceret pius pater? lapidem daret? scorpionem daret? sed hoc contra naturam eius erat, ideo ait, nescitis quid petatis,quibus verbis ostendit paratum se præstare, si quid conducibile postulassent. Ferus in Mat. Luc. 11.

Prosperitas periculosa.

Nescitis quid petatis. Quòd prosperitas sit longe periculosior quàm aduersitas, declarat Dauid dicens, Cadent à latere tuo mille,& decem millia à dextris tuis. Multi ex magnatibus Israel non credebant in Christum, ne à suo statu caderent, Adã in tanta prosperitate cecidit,& tamen Iob in aduersitate vicit. Dauid in aduersis pro inimicis orabat,& in prosperis amicos Psal. 90. Ioan. 12. Gen. 3. Iob 2.

1.Re.26. cos interficiebat: Saul in paupertate humilis, in opulentia su- E
2.Re.11. perbus: Abimelech occidit per ambitionē 70. fratres. Item fra
1.Re.10. tres Dauid dicebant ei, cur vellet pastorale officiū relinquere?
1.Re.22. *Nescitis quid petatis.* Quia fugitis aduersitates, cū tñ Ioseph
Iudi.9. charioris fratris sacco scyphum indiderit, & cum in carcerem
1.Re.17. coniecerit, sed tamen postea portio quam dedit ei, quinque
Gen.44. partibus superabat aliorum portiones: sic etiam fiet cum his
Gen.43. qui hic aduersitates patientur.
Gen.43. *Potestis bibere calicem.* Hic est calix Ioseph inuentus in sac
Gen.44. co Beniamin dilecti sui: eos enim Christus solet afflictionibus afficere, quos admirabili prosequitur amore. F

Chrys. in Matt. ho. 66. to.2. *Potestis bibere calicem.* Perpendis ait Chry. qūo statim ab hac cupiditate ipsos remouit, contraria eis differens? Nam vos inquit de honoribus, & coronis cogitatis: ego vero de lucta, & sudore, non præmiorū hoc tps, nec gloria mea modo apparebit, sed bella, & mortē presens continet vita. Cæterū non ait,

Ferus in Mat. potestis vestrū effundere sanguinē? Sed quonā pacto? potestis bibere calicē, quē ego bibiturus sum? vt cōione laborū cū ipso promptiores redderentur. Habent & impij, ait alius autor, cali cē suū, patiuntur & ipsi, sed ob malefacta: Christi aūt calix nō est pp malefacta pati, sed pp iustitiam & veritatem. Differen G

Palat. in Mat. tia est inter calicem Christi & mundi, ait alius autor, nā Christi calix principio amarus, in fine suauis: calix vero mundi principio suauis, nouissima vero eius, vt absynthium.

Gre. li.3. dia.c.26. *Calicem quidem meū bibetis.* Quid calicis nomen, ait Greg.

Grego. in euang. ho. 35. nisi passionis poculum signat? Et cum constet, quia Iacobus in passione occubuit, Ioannes vero in pace Ecclesiæ quieuit, incū ctāter colligitur esse & sine aperta passione martyrium, qñ & ille calicem dñi bibere dictus est, qui ex persecutore mortuus nō est. Idem ēt alibi ait, Si adiuuante nos Dño, virtutē patien H

Duplex martyriū. tiæ seruare contendimus, & in pace Ecclesiæ viuimus, martyrij palmā tenemus, duo quippe sunt martyrij gña, vnū in mēte, aliud in mente simul & opere, itaque esse martyres possumus, etiamsi nullo percutientium ferro trucidemur: mori quippe à persequente, martyriū in aperto opere est, ferre vero contumelias, odientem diligere, martyrium est in occulta cogita-

Ber. ser. in festo Innocent. tione. Vnde D. Ber. ait, Habemus in B. Stephano martyrij simul opus & voluntatem. Habemus solam uoluntatē in Ioanne, solū in Innocentibus opus. Biberunt oēs calicem salutaris,

August. in ps. 126. to.8. aut corpore & spiritu simul, aut spiritu solo, aut corpore solo. *Non est meum dare vobis.* Non est meū ait D. Aug. dare superbis, hoc enim adhuc erant, sed si vultis accipere, nolite esse

quod

A quod estis. Alijs paratum est,& vos alij estote,& vobis paratũ erit. Quid est alij estote? prius humiliamini,qui iã vultis exaltari. Quod aũt paratũ est à patre eius,ait, alibi & ab ipso filio paratum est,quia ipse & pater vnũ sunt. Iã enim oñdimus in hac trinitate permultos diuinarũ locutionũ modos ẽt de singulis dici quod omniũ est, p p inseparabilẽ operationẽ vnius, eiusdemque substantiæ,sicut & de spiritusancto dicit;Cũ ego abiero, mittã eũ ad uos, non dixit mittemus, sed ita quasi tm filius eũ missurus esset,& non pater,cũ alio loco dicat,spiritus sanctus quẽ mittet pater in nomine meo,ille vos docebit oĩa. Aug. li. 5. de Trin.c. 12.to.3. Ioan.16. Ioan.14.

B *Sed quibus paratum est.* Scilicet victoribus & humilibus,ait Hug. Card. iuxta illud Psal. Parasti in dulcedine tua pauperi Deus. Non fuit Christi,ait Diony.Car.dare gloriã eis eo modo quo illam petebant,nempe ratione consanguinitatis, Cùm dixissent, possumus,ait Orig. non ita respondit,calicẽ quidem meum bibere potestis,sed ad futuram eorum perfectionem respiciens,ait,calicem quidem meum bibetis. Hug.Car. in Matth. Psal. 67. Dio. Car. in Mat. Origen.in Mat. trac. 12.

Et audientes decem indignati sunt. Sicut illi carnaliter petierunt, ait Chry. sic & isti carnaliter contristati sunt,nã sicut illi si spiritualiter sapuissent, non fuerant petituri, vt essent super C omnes,sic & isti si spiritualiter intellexissent,non fuerant contristandi esse aliquos ante se. Nam desiderium hoc ex iactantia nascitur cordis,qui autem humilis est corde, & indignioré se alijs arbitratur secundum illud præceptum Apostolicum, alter alterum æstimans superiorem esse, nunquam desideret superior apparere. Priuatus enim fugientem se desiderat,desiderantem se odit. Filij Iacob, ait alius autor,ægrè ferebant fratrem suum Ioseph sibi præferri; & in cæna discipuli contẽdebant. Vide obsecro quanta sit ambitionis pestis,& quam altis radicibus serpat,& hominum corda occupet, quæ inter fratres æquales,eiusdemque uocationis, inter quos esse debebat D summa cõcordia,excitat dissidia & lites, satius fuisset,ait alius autor, & Christianæ charitati magis consentaneum condiscipulorum ruditati, & ignorantiæ compati, quàm aduersus eos indignari. Hic tamen indignationis motus, ut frequens apud oĉs,ita maxime infestat eos,qui iustitiam sectantur,& à malis abstinent,qui cùm tot passim fieri indigna uideant,indignationis ubique materiam inueniunt, & interdum nõ modo in ira, sed frequenter etiam in occultam mentis superbiam, & aliorum contemptum incitantur, cùm se his criminibus carere videant, p p quæ aduersus alios commouentur. Indignationis porro causa fuisse vr,vel quòd horum dignitati subinuidet, vel Aug. li. 5. de Trin.c. 12.to.3. Ioan.16. Ioan.14. Hug.Car. in Matth. Psal. 67. Dio. Car. in Mat. Origen.in Mat. trac. 12. Chrysost. in non abso.ho.35. to.2. Simile. Rom.12. Philip.2. Cla. Gui. in Mat. Gen.37. Luc.22. Lud. Gra. *Quo tendat ambitio nostra.* *Sæpe in alijs temere aliquid in dicamus.*

vel quod eundem dignitatis locum sibi quisque simili errore, E
& cupiditate deceptus ambiret. Vnde apparet ipsos quoque
in eadem culpa fuisse, quam in alijs damnabant, seu aliorum
tñ culpam vidisse, suam vero amore sui excæcatos non vidisse.

Simile. Cæcum autem carnis amorẽ esse, veteres hoc symbolo innue
Amorem quo antiqui depingerent. bant, quod amorem non modo puerum, sed ẽt oculis captum
pingere soliti erant, quo significare volebant, nullũ iudicio &
rationi locum esse, vbi vehemens aliquis amoris affectus arcẽ
mentis occupasset. Vnde celebris illa Publ. Mi. sententia mana
Pub. Mi. uit, Amare quidẽ & sapere vix cuiquam cõceditur. Vnde qui
dã amantes, amentibus, vt nominũ similitudine, ita re ipsa affi F
Amor interdum homines excæcat. nes esse ait. Et ratio in promptu est. Cũ enim nil humana volũ
tas amare possit, nisi qđ bonitatis aut pulchritudinis speciem
referat, quisquis iam amore incensus est, pulchrum aut bonũ
esse iudicat quidquid amat. Cũ ergo nil homo ardentius, quã
seipsum diligat, nil mirum si cùm aliorũ quos non ita diligit,
crimina & videat, & horreat, ad sua tñ amore sui excæcatus,
blande, leniterque connieat. Ecquid enim aliud sapientissimũ
3. Re. 11. Salomonem, nisi immoderatus fœminarũ amor dementauit?

Scitis quia principes gentium dominantur eorum. Ac si dicat,
Glo. ordi. in Matth. ait Glo. vos more secularium petitis, per prælationem venire G
vultis ad requiem, vel regni possessionem: humilis & mitis
magister, nec immodicæ cupiditatis duos arguit, nec decem in
dignationis, & liuoris, sed conuenienti exemplo docet eos, fru
stra immoderata quæsisse, aut illos superiorum desiderio do
luisse, cùm ad summa non potentia, sed humilitate veniatur.

Glo. ordi. in Matth. Et quasi dicat, vt ait Lyra, maioritas in regno meo non eodẽ
modo acquiritur, sicut in regno terreno, quia in regno terreno
adquiritur per ambitionem & potestatem, sed in regno meo
contrario modo acquiritur, nempe per humilitatem.

Et qui voluerit inter vos primus esse, erit vester seruus. Noli H
Chrys. in Matt. ho. 66. to. 2. ergo timere, ait Chrys. quasi honorem tuũ humilitate amit
tens, nunquam enim poteris tm humilitatis ostẽdere, quantũ
pro te Dñs ostendit, cuius descensus & alios erexit, & gloriam
Per humilitatem ad verum honorem fit ascensus. eius manifestauit. Quare nullo pacto metuas quasi tollatur
honor tuus, si teipsum humiliaris, hinc potius vel ad cælos vs
que gloria tua pertransit, hinc amplior, & præstantior reddit,
hinc regni ianua tibi aperitur. Si enim voluerimus magni, &
mirabiles uideri, non modo tales non erimus, uerumetiã cæte
ris oĩbus abiectiores futuri sumus. Quare si magnus vis fieri,
hæc ipsa contemne, & eris profectò magnus. Illud enim quod
maximum putas minimum omnium est. Hac ratione sanctos

viros

A viros maxime admiramur, qui quo cæteris erant excellentiores, eo humiliores seipsos ducebant, qui ad hunc vsque diem in sublimitate sua perseuerant, cùm nec mors quidé ipsa magnitudinem eorum deprimere potuerit. Attende igitur & videbis, nihil humilitate altius, nil arrogantia depressius. Nam arrogans quidem atque superbus maiorem se cæteris arbitratur, & neminem se esse dignum affirmat, nec ita magno quisquam poterit honore ipsum afficere, quin cupiditate maiori agitatus, parum sibi collatum arbitretur, cùmque laudem ab hominibus quærat, spernit eos atque contenit. Quæ res adeo

B expers rationis est, vt ænigmati similima sit: quos enim despicit, ab his hominibus gloriam quasi debitam flagitat. Perspicis quomodo qui se altius extollit, is decidit, atque humi affixus iacet? si ergo ita cæteros spernis, cur adulationibus laudé ab illis aucuparis? cur tantam tecum turbam hominú circumducis? Ergo à contrario, qualis ille sublimis sit consideremus, nã quã tumcunque honoris sibi contuleris, maximum putant, constãs igitur sibi est, atque sibi ipsi conueniens, nec hoc modò, & modò illud sequitur. Sed quos excelsos putat, ab his étsi parum honoris nanciscatur, summopere pp celsitudiné illorũ honorari se putat. Insolens autẽ pusillos eos esse arbitratur, qui eũ

C honorant, sed laudari ab illis, singularẽ omnino rẽ arbitratur.

Sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare: Ad hoc enim ad imaginem Christi facti sumus, ait Chry. vt imitatores efficiamur voluntatis eius & conuersationis. In hoc ergo imago eius, vt qđ ei bonum videtur, & apud nos sit bonum, & qđ ei malum videtur, & apud nos sit malum: Quicũque autem, Dño humilitati studente, iactantiæ studet, non est imago Christi, & qui Dño paupertatem amante, diuitiarum amator

D est in hoc seculo, repellit à se Christi similitudinem. Non est verus discipulus, qui non imitatur magistrum, nec est vera imago, quæ similis non est autori. Etsi angeli, inquit Origen. ei ministrauerunt, & Martha ét ministrauit ei, tñ non ideo venit ministrari, sed ministrare: & tantum creuit ministrans, vt animã suam daret redemptionem pro multis. Magister quidé humilitatis fuit Christus, inquit Aug. neque enim eã inuenere Platonici, non Stoici, non denique reliqui philosophi. Soluit ipse debita nostra, cùm tñ nil omnino deberet. Baptizatus est, cùm nullum haberet peccatũ: & tandem tota eius vita nobis extitit excellentissimum quoddam humilitatis exemplar. Idé etiam alibi ait: Videns Deus morbum nostrum, infirmitatemque & perditionem, ex ipsa manare sui erbia, cui innitebatur, vt sun-

Serui Dei quo sublimiores, eo magis se humiliãt. Superbi q̃ sint caci.

Ambitiosi quam sint honoris auidi.

Conformemus vitã nostrã vitæ Christi.

Chrysost. in non abso.ho.35. to.2.

Orige. in Mat. trac. 12.

Mat.4.

Ioan.12.

Augustin. in psalm.31. to.8.

Mat.3.

damento, voluit adhibere remedium & medicinam huic malo E
D. Augu. factus homo, seque humiliando, vt sic si homo superbus antea
tra. 25. in erubescebat imitari humilem hominem, deinceps non erube-
Ioan. to. 9 scceret imitari humilé Deum. Agnosce igitur te homo, & esti
Philip. 2. ma tanquam hominem vilem & abiectum, & ita efficieris hu-
Gre. li. 6. milis. Explicans porro Gre. verba Iob 5. Qui ponit humiles in
mora. c. 8. sublimi, ait, In sublimi humiles ponuntur, qa hi qui nunc pro
Dei amore despecti sunt, cũ Deo iudices venient. Hi qui diui
nis desiderijs accensi, prospera fugiunt, aduersa patiuntur, cru
ciatus persequentium tolerant, seque ipsos per lamenta casti-
gant, tanto sublimiorem tunc sospitatẽ recipiunt, quanto nũc F
cunctis mundi gaudijs deuote moriuntur. Vult ergo Christus
Dominus noster vt in hoc mundo humiliemur, vt ipse nos
possit in cælum leuare & sublimare.

Feria IIII. post II. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO SECVNDA.

G

Cum bonis consultemus.

Prudentes viros, & probos consulamus.

ASSVMPSIT *Iesus duodecim discipulos.* Matth. 20. Voluit quidem Christus communicare passionis suæ mysterium discipulis suis, & quodammodo cùm ipsis consultare, quamuis eorum consilio nõ indigeret, vt scilicet intelligeremus quomodo debeamus negotia nostra communicare & consultare cũ viris probis & prudentibus, ne aliter superbi videamur. Vnde Sap. ait, Ne imitaris
Prou. 3. Acto. 9. prudentiæ tuæ. Sic Christus Paulum remisit ad Ananiam, H
Bernar. vt inde discamus inquit Ber. quomodo debeamus cum pro-
Simile. bis & sanctis viris consultare. Sic videmus quòd à sole lucem
Dam. li. 2 accipiat luna, quod ita ordinauit Deus vt ait Damas. quamuis
Consilium petam' ab alijs. potuisset eam aliunde dare. Sic ergo nos ab alijs consilium pe
D. Tho. tamus, cùm sæpe fiat, vt rusticus etiam vir aliquid nouerit, qđ
2. 2. q. 147 ar. 4. ignorat vir doctus. Sic Moysi quãuis alioqui sapienti, salutare
Exo. 18. dedit consilium Iethro, & tñ Moyses excellens erat inter pro-
Mat. 11. phetas, vt notat D. Tho. Quod quidem consilium Iethro ẽt hodie in multis rebusp. obseruatur. Quamobrẽ humiliemus nos ante Deum & homines, vt secreta nobis cælestia reuelentur. Nã ait Christus, Abscondisti hæc à sapientibus & pruden

tibus,

A tibus,& reuelasti ea paruulis. Multos tñ videas qui non consultant cum viris doctis,vt sciant quid agere debeant, sed potius vt videant num se conforment appetitui suo & opinioni, vt ita diutius in suis vitijs permaneant & malis contractibus. Quòd si non rñderint pro eorũ palato, statim diuulgãt quòd non sint perinde docti ac ipsi opinabantur;si vero ad libitũ satisfaciunt, p̃dicant & celebrãt eos per vniuersam regionẽ. Hos ergo p̃mittit Deus,vt in suis vitijs & cæcitate remaneant, nã iuxta illud Sap. per quæ peccat quis,per hęc & torquetur. Vñ & primus parens qui sibi scientiã vsurpare uolebat,in ignoran

B tiã lapsus est,& hoies reliqui vide q̃ sint ignari. etenim cum agnus statim inter varias ẽt oues matrẽ suã agnoscat, homo tñ cũ nascitur,similiter non facit. Quamobrẽ humiliemus nos,& libẽter bene cõsulentes audiamus. Nã de Apost. Paulo legimus q̃ quãuis multos iã annos p̃dicasset,tñ reuersus est ad Apost. vt cõferret cũ ipsis euãgeliũ quod p̃dicabat,ne forte in vacuũ curreret;& tñait,nihil mihi cõtulerunt. Si ergo Pau. ita se humiliabat,& aliorũ consilium exquirebat,quãto igitur magis dẽs tu aliorũ consiliũ diligenter inquirere? Cõsule igitur viros probos & sanctos, nã ut ait Eccl. Aĩa uiri sancti enũciat aliqñ

C vera, q̃ septẽ circũspectores sedẽtes in excelso ad speculandũ. De his aũt qui ab aliquo impie consiliũ exquirunt, dr̃ Ezech. homo de domo Israel qui posuerit immũditias in corde suo,& venerit ad prophetã interrogans per eũ me, &c. Quod si oẽs debent salutaria exquirere consilia,quãto magis id facere debent p̃lati? Vnde Sap. ait, Qui sapiens est,audit cõsilia. Et alibi ait, Erit salus ubi multa cõsilia. Et Ber. ait, Oĩa illi desunt,qui sibi nihil deesse putat. Nec dicas quòd ira te impediat,ne consiliũ petas; siquidẽ iratus erat Assuerus, eo quòd regina ipsi nõ obtemperasset,& tñ consilium exquisiuit, unde textus ait, ira-

D tus rex & nimio furore succensus,interrogauit sapientes. Si. n. iratus sana consilia repellas,perinde est ac si dicas,nolo ut me aliquis ducat, sed uolo in cæcitate mea ambulare. Debes igit̃ cum uiris prudentibus negotia tua cõicare,ne aliter de te dicatur quod per Ezech. dr̃, Quare mater tua leœna inter leones cubauit,in medio leunculorum enutriuit catulos suos? Nã inquit,eduxit unũ de leunculis suis,& leo factus est,& didicit capere prædã,hominemq; comedere. Longe aliter ergo dicebat Dauid,cũ ait, Ambulans in uia immaculata,hic mihi ministrabat. Sed tñ multi hodie coaceruant sibi magistros prurientes auribus. Olim quidẽ Saul cũ consultaret de asinis p̃ditis cũ Samuele,bene secũ actũ est. Vide ẽt quã bene actũ sit cũ Naamã

Aliqui inquo animo consultãt.
Eos qui veritatem respuũt quo modo punĩat Deus.
Sap. 11.
Gen. 4.
Dissimile.
Galat. 1. & 2.
Consilium aliorũ exquiram⁹.
Eccl. 37.
Serui Dei salutaria, dant consilia.
Ezech. 14.
Aliqui impie consultant.
Prou. 12.
Pro. 24.
Bernar.
Esth. 2.
Ezec. 19.
Nolle consilium accipere quandõ nocet.
Psal. 100.
2. Tim. 4.
1. Reg. 9.
4. Reg. 5.

consilium accipiente ancillæ,& famulorum. Quis igitur adeo E
mentis inops erit,qui se consilio non egere dicat?præsertim cũ
D. Hie. in epistо. ad Ephe. 3. dicat Hiero. super illa verba Paul. vt innotescat principatibus, & potestatibus, statuit inquit ipsosmet angelos qui Dei perfruuntur aspectu,vsque ad Apostolorum prædicationem,plurima Christi redemptoris nostri ignorasse mysteria. Debemus
Consultores debent esse fideles. præterea non solum prudentes homines quærere, cũ quibus consultemus,sed ét fideles:qui nequaquam secreta nostra reuelãt,qui pauci admodum sunt. De lacu quodam refert Plin.
Plin. Simile. quòd lapides qui in ipsum conijciuntur, fundum non petant: sic aliquos videas qui secreta sibi commissa nesciant retinere F
Simile. in scrinio cordis sui. Sunt etiam illi instar vasorũ vitreorũ, in
Eccl. 37. quibus quæcunque posueris lucent. Cum his qui passionibus
Gen. 31. laborant noli perinde cõsultare,vnde Eccl. ait, Noli consiliari
Secreta nõ committẽda aliquibus. cum socero tuo: quasi dicat,ne fortasse nimis propendeat affectu in coniugem tuam. Hinc factum est, vt Iacob cũ ipso Laban non consultaret de profectione sua: sic tu nõ debes à mundo consiliũ capere,siquidem sancta proposita tua immutabit.

Passionis Christi assidua meditatio quantum conducat.

G

Quæstio. *Tradetur enim gentibus.* Quæres quænam sit causa q; Ecclesia tam sæpè nobis ante oculos proponat passionẽ Dominí? Ad quod dicimus,opportune sanè Ecclesiam hoc sacra
Respon. tissimo ieiuniorum,& pœnitentiæ tpe,nobis passionis Dñicæ
1. Mac. mentionem facere,vt hoc tanto exemplo, nos ad pœnitentiæ labores inuitaret:dicunt enim elephantis,ut est in li. Mac. vuę
Simile. aut mori sanguinem ostẽdi,ut hoc sanguineo colore inspecto,
Sæpè passionem Domini meditemur. acrius ad pugnam incitentur: ita planè sanguis Christi oculis mentis nostræ exhibitus, ad spiritualia cum antiquo hoste cer tamina acuere nos solet,ne eius iterum seruituti subiiciamur, H
Simile. à qua nos ipse misericorditer liberauit, ut enim ignis flatu accenditur crebro,ita amor diuinus assidua meditatione in men
Similitu. tibus nostris accenditur. Et sicut sol speculum obiectum radijs suis illustrans, ex radiorum flexione ignem excitat, sic radijs iudicij nostri in speculum passionis Dominicæ intentis, ignis amoris diuini ingens in cordibus nostris oritur: ideoque Christus Redemptor noster passim repetit passionis suæ memoriã discipulis suis. Sic & Paulus hortatur nos ad perpetuã memo-
Heb. 12. riam passionis Dñi, cùm ad Hebræos ait, Recogitate eũ qui talem sustinuit à peccatoribus contradictionẽ: Quid enim ait
Bernar. Bern. tam efficax ad purgandam mentis aciem, quam vulnerũ

Christi

A Christi sedula meditatio? Hinc colligere licet qua deuotione hisce diebus incedere debeamus, in quibus passionem Dñi re colimus. Vulgo quidem dicitur, res aduersas amicos probare. Quisquis ergo verus Dei amicus est, in promptu positam habet occasionem, qua amicitiam suam doloris communione declaret. Quod qui non facit, non video quo indicio charitatem suam erga illum ostendat. Sanè cùm caput dolore afficitur, reliqua quoque membra condolent, & fundamento domus concussò, reliquas quoque domus partes concuti necesse est. Qua ergo fronte, ipsa corporis Christi membra, delicijs nunc soluê

Hoc tẽpore paniteṇtię maiorẽ deuotionẽ habere debemus.

Simile.

B tur? Si totius Ecclesiæ atque Deo totius mundi fundamenta hoc tempore nutant, quomodo partes eius inconcussæ & immotæ maneant? Sanè si toto animo Christum amaremus, eidem patienti compateremur. Cùm tempus in pluuiam propédet, facile statim ex quacunque nubecula emittitur aqua: cũ vero non ita est, etsi multæ exoriantur nubes, nunquam tñ nobis aquam fundunt. Certe si lapides ipsi tristitiam præseferre videbantur in passione Dñi, quanto magis homines eam præferre debent? Sed dicere possumus cùm Hier. Contempserũt te amatores tui. Vnde Dauid dicebat in persona Christi, Ego

Compatiamur Christo patiẽti.

Simile.

Mat. 27.

Hier. 4.

Psal. 21.

C autem sum vermis, & non homo, non dixit se esse agnum, vel leonem, quæ animalia rugitũ & balatum edunt, sed ego sum vermis, qui facile statim sine contradictione calcatur: sic nos tanquam de vermis morte videmur mentionem facere passionis Christi, hoc est nequaquam condolentes & compatientes. Aperte quidem cognoscitur iustitia Dei ex punitione angelorum malorũ, sed apertius videtur constare ex acerbissima passione Christi, nã certe magis tunc reluxit, q̃ si omnes homines damnati fuissent. Sane si peccator hmõi factũ consideraret, & diligenter perpenderet, non auderet quidẽ posthac pec

Passionem Christi meditemur.

Iustitia Dei in quibus operibus valde reluxerit.

D catum aliquod perpetrare. Vnde Dauid dicebat, Quã magnificata sunt opera tua Dñe. Et postea subdit, Vir insipiens non cognoscit, & stultus non intelligit hæc. Sed quæres tu quid causę sit, q̃ tam raro consideremus attente Passionem Christi? Ad q̃ responderi potest, q̃ ideo fit fortasse, quia tã frequenter audiamus: nam vt ait Seneca, Facilius mirari solemus, quę raro nobis proponuntur, cũ tñ potius deberemus varias eius circumstantias explorare. Alia etiam est causa, quòd scilicet parum attente passionem Domini consideremus. Veruntamẽ consideremus, vt ait Eusebius Emiss. quòd aliquando huius nostræ negligentiæ & ingratitudinis pœnas dabimus.

Psal. 91.

Quæstio.

Respon. Seneca.

Rationem strictã Deo reddituri sumus.

Euſ. Emiſ.

Sanè optimum ad detestandæ peccata nostra medium, est

assidua passionis Dñi nostri meditatio: siquidē ex tanto sacrifi E
cio pro peccatis expiandis proposito, facile intelligimus quāta
Passionis Christi cō sideratio q̄ sit vtilis. sit ipsius peccati grauitas, cū scilicet voluerit Christus pro libe
ratione nostra mortē acerbissimā subire, & mori voluit vt pec
catum non amplius viueret. Sanè Samson post tot opprobria
perpessa à Philistæis, voluit tandē mori, vt simul ēt malos in
Peccatum quātū ode rit Deus. terficeret, vnde ait, Moriatur anima mea cū Philistijm, vt inde
ēt intelligamus quòd Christus mori voluerit, vt sic etiam oīa
peccata perimeret, atque destrueret. Sanè si hęc nobiscū dili
Figura ex Iudic. 16. genter meditaremur, & attenta mēte volueremus, facilè intel
ligeremus non solū quantum debeamus peccata detestari, ve- F
Peccatum quā sit de testabile. rumetiā ea oīa euitare, quæ nos ad illa perpetrāda possunt in
ducere. Multa porro fecerat Dñs ad omnipotentiā suam ma
Iosue 10. nifestandā, at vero quanto maiora sunt, quæ is vt infinitā mi
Exo. 14. sericordiā suam, & charitatem in hoīes manifestaret, operatus
est? Magnum profecto fuit, q̄ sol in cælo steterit immotus tpe
Iosue, atque quanto maius, quòd ipse sol iustitię, è cælis in ter
ram salutis nostræ causa descenderit? magnum q̄ per vndas
maris rubri iter populo suo Hebræo in terram promissam pa
tefecit, at quanto maius, q̄ per pretiosi sanguinis sui vndā iter
Exo. 17. nobis in cælum aperuerit? Magnum fuit quòd tot plagis Aegy G
ptios p̄p duritiam cordis Pharaonis affecerit, at quanto ma
ius est, ipsum tot plagas in corpore suo sanctissimo nostri cau
Exo. 11. sa suscepisse? Magnum q̄ percussio silice populo sitienti in de
Quanta mirabilia fecerit Deus propter homines. serto aquā præbuit, sed multo maius, q̄ pretiosum latus suum
aperiri lancea passus est, vnde nobis vitæ fontem propinaret.
Magnum fuit hostium primogenitos p̄p liberandos adoptio
nis filios ad mortem tradidisse, at quanto maius & mirabilius,
quòd pater æternus amantissimum filium occidi passus fue
rit, vt indignos seruulos à diaboli potestate redimeret?

H

Securitas non est in præsenti vita.

Hect. Pin. in Ezech. in ver. in terra chal dæorum, &c. *Duodecim discipulos.* Vnde colligas q̄ in communicatione
tanti secreti interuenerit ēt Iudas. Quis ergo vnquā exi
stimasset q̄ tam familiaris Christo, esset postea tam turpiter
casurus? vt inde sanè intelligamus, q̄ non sit securitas in præ
senti vita, cùm præsertim videamus q̄ ille Christi doctrina nu
Matt. 27. tritus, seipsum teterrimis vitijs deformauerit, & laqueo suspē
Isa. 14. derit, atque in infernum demerserit: angelus item cecidit de
Gen. 3. cælo, & Adā de paradiso excidit. Solus ergo Deus est firmus
Psal. 93. & securus locus, ad quem confugiamus; Vnde canebat Regius
Psal. Esto mihi in locum refugij, vt saluum me facias. Nemo

ergo

A ergo se securum hic existimet, tanti laquei obiecti sunt ante pedes animæ nostræ, tam innumeri hostes obseruant & custodiunt iter nostrum; tantæ foueæ, & tanta prærupta, tantæ rerum difficultates interiacent inter nos & finem nostrum. Via ipsa quæ per se ardua & arcta est, tantis spiritualium latronũ insidijs obsidetur, tantos nos scopulos, tantosque fluctus transire necesse est, & videre antequã anchoram optato in littore collocemus, & putamus nos esse securos, & sine vlla quotidiana cura, & sine quotidiano timore & tremore dicẽ nostrũ trãsigere debere? Quis transiens super alicuius profunda fluminis, B per alicuius arctissimi pontis angustias, etsi maiorem partem inoffenso pede transmiserit, iam periculum euasisse se credat, cũ in vltimi pontis spatio si paululum titubauerit, casum quẽ in medio timebat, incurrat? sic & nos, etsi magna pars vitæ huius prospere videatur esse transacta, non ideo fiduciam præsumamus, cùm adhuc periculum pars extrema nobis minetur.

Euſ. Emiſ. hom. 5. ad mona. *Periculamagna in hac vita.* Simile. *Cautè viuamus.* *Nũquã debemus esse negligẽtes.*

Quis queso in certamine positus & acie, ante finẽ certaminis, aut ante victoriam certaminis, arma deponat? Sicut mercatores in terra viuentes etsi ventũ propitiũ & mare tranquillũ nacti sint, necdum ad portum peruenerint, metuunt, ne quo- C modo repente contrario vento excitato, fluctibus nauis periclitetur; sic & Christiani licèt habeant in se flantem prosperũ ventum sancti spiritus, adhuc tñ formidant ne ventus contrariæ potestatis insurgat, qui flet & tempestatem fluctusque moueat in animis eorum. Sanè quamdiu in hac vita viuimus, versamur in via, iuxta illud, o vos omnes qui transitis per viã, &c. Et illud Psal. In via hac qua ambulabant, absconderunt superbi laqueum mihi. Item, Beati immaculati in via. Cũ ergo dicitur neminem in via salutaueritis, perinde est ac si diceretur, q̃ neminẽ quãdiu viuit, certũ & indubitatũ esse putemus salutis D suę, ita vt & hoc certissime polliceamur. Quòd si de alijs pol liceri non possumus, neque ét nobis hoc tribuere certo de salute nostra debemus, præsertim cũ tanta nobis proponãtur pericula, adeo vt nõ minoribus tẽpestatibus vita nostra quã ipse oceanus agitari videatur. Quod intelligẽs Apost. dicebat; Qui se existimat stare, videat ne cadat. Noli ergo te salutare in via, hoc est, noli tibi falsa quadam securitate adblandiri, siquidem cùm aliquẽ salutamus, solemus ab eo remouere omnem timorẽ & metum quẽ posset habere ex nostro occursu atq; præsentia. Vnde sap. Beatus vir qui sẽper est pauidus. Et Apost. dicebat, Castigo corpus meũ, & in seruitutẽ redigo. Nulli sunt mõtes in mũdo tã asperi, quique tãta accliuia & decliuia habeant

Simile. Machar. ho. 43. *Securitas non est in hac vita.* Thre. 1. Pſal. 141. Pſal. 118. Luc. 10. *Caute semper ambulemus.* 2. Cor. 10. Luc. 10. Prou. 24. 1. Cor. 9. Simile.

loca, atque hæc præsens vita nostra, quâ hic degimus, neque venatores reperiuntur tam assueti, quique tam varias artes, & noua aucupij genera inueniant, atque solet dæmon ipse inuenire, & machinari in perniciem nostram. Si ergo in tantis difficultatibus uersamur, non habemus quod in uia nos salutare possimus, & salutem nobis certam polliceri. Neque debemus eorum salutationem imitari, qui cũ lethalibus infecti sint peccatis, nihilominus tñ ita se salutant, ac si tam fœdissimis maculis non essent onerati, uel si reuelationem aliquam salutis suæ haberent. Hoc aũt fit, ut ait Chry. non quia peccata non mordeant, sed quia insensibilis vr̃ anima quæ peccata accumulat. Et certè quamuis bene operareris, semper tñ solicitus esse deberes ne ex hoc statu caderes. Vide enim qũo Caleb sibi semper metueret cùm diceret ad Iosue, da mihi montem istum quẽ pollicitus est Dñs, si forte sit Dñs mecum, & potuero delere eos. Non dubitabat quidem quòd Deus staret suis promissis, sed ait, si forte, dubitans & pertimiscens ne forte ipse suis demeritis efficeret, ut Dñs id quod ei promiserat, non adimpleret. Item Iacob pariter hoc pacto solicitus erat, cũ nosset quòd frater Esau sibi obuiã occurreret, atque ita multa ei obtulit ẽt munera, & sæpè se ante eũ prostrauit, metuebat enim ne forte Dñs propter demerita ipsiusmet Iacob non adimpleret quod ei promiserat, de adeunda patria, & tamen nos perinde in utramque aurem dormimus, ac si salutis nostræ iam securissimi essemus. Quinetiam Iacob antequam videret fratrẽ suum Esau, plurima iam ei munera obtulerat, vt eius quidem iracundiam placaret, & eius bilem moderaretur; sic ergo nos totis nostris uiribus laborare debemus, ut Dominum non offendamus, sed potius eum placemus, ne fortè propter demerita nostra, ipsius promissa in nobis non adimpleantur.

Varie artes dæmonis.

Mali quãtum decipiantur. Chrysost.

Semper de salute nostra solicitus scimus. Ios. 14.

Sæpè nostra culpa promissa diuina amittimus.

Falsam sibi securitatẽ pollicentur mali.

Non debemus vnquã Deũ offendere.

APPENDIX.

Luc. 22.

Ecce ascendimus. Vide quam libenter Christus se pro nobis morti offerret, unde & dicebat, Desiderio desideraui hoc pascha manducare vobiscum. Hoc etiam desiderium ostendit, cùm dixit Iudæ; Quod facis, fac citius. Vnde propheta ait; Isa 30. Voca nomen eius accelera, festina prædari, &c.

Tunc accessit. Quis unquam id existimasset q̃ tali tpe ita accederet hæc mulier petitura principatus, & præsertim noīe eorum qui in schola Christi in humilitate instructi fuerant? ò vitiũ detestabile ambitionis, quod longe lateque serpit. Appetitum quidẽ gloriæ cælestis nanciscendę habere debemus, at

vero

A vero nos pro isto, potius terrenos ambimus honores & dignitates. Satis quidē S. Moyses intelligebat quantis laboribus plenæ essent dignitates, cū diceret: cur afflixisti seruū tuū? quare non inuenio gratiā corā te, & cur imposuisti pondus vniuersi populi huius super me? Nec vero solū talibus dici pōt, nescitis quid petatis, videlicet ambitiosis, sed ēt his qui se varijs implicant negotijs secularibus, nō considerantes quid dicat Dauid, nēpe q̄ in imagine pertransit homo. Et q̄d tales cōparabūtur viro considerāti vultum natiuitatis suæ in speculo, ut ait Iac. *Gloriam sempiternam desideremus.* Num. 11. Psal. 38. Iaco. 1.

Tunc accessit. Tale quiddam videtur accidisse in vltima cē-
B na discipulis: quare quamuis uideamus nos frequentare sacramenta, non debemus tamen propterea nos securos arbitrari, siquidem etiā inter bona opera de ambitione tentamur. Hinc etiam cōstat quā parum possimus, nisi nos Dei gratia semper iuuet. Vnde Apost. id considerans dicebat, Factus sum velut ęs sonās &c. Et cōtra oīa inquit possum, in eo qui me confortat. *Plurimā reformat hominem Dei gratia.* Luc. 22. 1. Cor. 13.

Petens aliquid ab eo. Volebat ut prius sibi, quod uolebat promitteret, ut inde intelligas quomodo etiam ipsa subolfaceret quòd iustam petitionem non proponebat. Phil. 4. Exo. 32.

Dic vt sedeant. Impertinens petitio, & præsertim cū Chri-
C stus de passione sua tractaret, ut inde intelligas quomodo nobis incommoda nostra petentibus, Christus tamen conimoda & salutem procuret. Sic cùm populus vitulum adoraret, Deus ipse legem ipsis in monte dictabat.

Feria IIII. post II. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO TERTIA.

D

Considerationes bonæ quam sint salutares.

ASSVMPSIT *duodecim discipulos.* Mat. 20. Vide quo nos Christus erudiat in hodierno Euang. vt sanctas considerationes & meditationes ineamus, cū tractet cum discipulis de passione sua. Siquidē in his rebus spiritualibus & cælestibus quotidie inueniuntur quę possint considerari. Vnde Abacuc ait, Consideraui opera tua, & expaui. Sed cùm nos huic rei òperam non demus, inde fit vt frigide admodum res cælestes contemplemur. Dauid verò aliter sentiebat cùm diceret. Deus docuisti me à iuuentute mea, & vsque Abac. 3. Psal. 70. Psal. 34.

& vsque ad senectã & senĩũ. Vnde ẽt ait, Deus quis similis tibi: E
Occupemus nos igitur in sanctis meditationibus, sicut nos do
Mar. 14. cet Christus dicens, Vigilate, & orate, ut non intretis in tenta
tionẽ: quasi diceret, nisi id feceritis, cæciores efficiemini Sãso-
Iudic. 16. ne. Vnde enim existimatis uos uitiorũ molã circũducere, nisi
Hier. 12. quòd sanctarũ cogitationũ capillos amputastis? Hinc ẽt Hier.
ait; Desolatione desolata est oĩs terra, nõ est qui recogitet cor
Cant. 3. de. Vide qua verborũ emphasi loquatur dicendo, non est qui
recogitet. Sanè sponsa sæpè mentionẽ facit sponsi sui, & eius
Simile. pulchritudinẽ mẽte recolit: sic ergo deuota anima dẽt semper
Exod. 30. de Deo suo recordari, & loqui. Vñ dixit Deus ad Moysen, Su- F
me tibi aromata æqualis ponderis, & cũ in tenuissimũ puluerem contuderis, pones ex eo in tabernaculo fœderis. Aromata quidẽ in tenuissimũ puluerẽ redacta, significant frequentes, & assiduas meditationes beneficiorũ Dei, quas hẽre dẽmus. Vñ
Origen. Orig. ait, q̃ sicut odorifera aromata, vt bene redoleant, sunt cõ minuenda, ita ẽt Dei opera & beneficia nobis concessa, sunt sigillatim perquirenda & consideranda, vt hoc modo in Dei
Simile. amorẽ inflãmemur. Sanè quæ dentibus cõminuimus, & mãdi mus, magis prosunt stomacho, q̃ si integra deglutiãtur. Vnde
Pron. 13. ẽt Sap. ait; Substantia festinata minuetur, quæ aũt paulatim G
Sanctas in eamus cogitationes. crescit, augebitur. Sic ergo tu sigillatim debes beneficia diuina ruminare atque expendere. Et certè quanto frequentius aliqs cũ Deo cõuersatur, & cælestia cõsiderat beneficia, tãto ẽt ma
Simile. gis illuminat̃, & ad alia accipienda disponitur: Sicut cera tãto
Eccl. 2. albior redditur quanto magis soli exponitur. Vñ Eccl. ait, Qui
Psal. 118. timent Deũ, apparabunt corda sua, & in conspectu eius animã suã sanctificabunt. Itẽ regius uates ait, Beati qui scrutant̃ testi
Felicia. Epi- monia eius, in toto corde exquirũt eũ. Felicianus quidẽ Epis.
sco. ait q̃ quãuis prunæ si leuiter tm̃ tangãtur non cõburant, si tm̃
Similitu. manibus aliquantulũ retineãtur, nos exurent: sic ẽt res se hẽt H
in malis cogitationibus si diutius in mente retineantur. Porro incendia animæ nostræ inordinata solent extingui mortis cõsi
Iob 13. deratione, tum ẽt consideratione iudicij & inferni. Vnde Iob
Simile. ait: Posuisti in neruo pedẽ meũ. Vt enim neruus siue cõpedes, ex duobus fiũt lignis pedẽ constringentibus, sic ẽt nos dẽmus a peccatis reuocari cõsiderantes Dei iudiciũ, & inferni pœnas.
Luca. li. 5. Scribit quidẽ Lucanus, q̃ cũ Iul. Cæs. aliqñ nauigaret, & tẽpe
Phar. stas maxima exorta esset, adeo ut nauis ductor ,ppe diffideret, dixit ei Cæsar, bono esto animo, qñquidẽ me in tua societate hẽs, felicissimũ. s. uirũ. Si igitur unius hominis prosperitas ita ipsum animabat, ut postea nequaquã timeret, quanto magis

nos

A nos de diuino auxilio confidere & sperare debemus, si ipsi toto animo seruiamus? Vnde Dauid dicebat, Si ambulauero in medio vmbræ mortis, non timebo mala, qm̃ tu mecum es. Ferunt q̃ cùm aliquando philosophus quidam in frequentissimo foro clamaret, vt oẽs ad se accederent, sapientiam percepturi, & hoc nuntium ad principem peruenisset, statim grandi missa pecunia misit ad philosophũ, vt ei pro eruditione aliquid persolueret: dixit autem philosophus nũtijs, dicite regi vestro, vt in omnibus quæ facturus est, semper cogitet quid sibi possit accidere. Cumque nuntij quasi philosophũ ridentes, ad regẽ

Considerare mus quod agimus diligenter prius.

B redijssent, dixit rex eam sniam non ridendam sed egregiè ponderandã esse, & idcirco eam aureis litteris in suo palatio scribi iussit. Hinc ergo colligas quantum conducat salutares inire cogitationes atque consilia. Nolebat quidem Deus vt illi ad prẽlium apti conserentur, qui se in aquam bibendi gratia prẽcipitarent, sed qui moderatè manu biberent. Non ergo nos his terrenis immergamus, sed potius diligenter eorum mobilitatem & inconstantiam consideremus. Nam sicut in aqua hirudines aliquæ repeniri solẽt, quæ nobis molestissimæ esse possũt, sic ẽt ne nos terrena disperdant, ea prius diligentissime medi-

Iudic. 7.

Simile.

C temur. De Protogene ferunt, q̃ sola linea delicatissima cõspecta, statim agnouit Appellis eam esse, & idcirco dedit operam vt eũ diligenter inquireret, & ei amicus fieret. Si ergo ex eius opere cognoscit artifex, cũ nos tot tantaq; Dei mirabilia operа videamus, cur non ad eũ toto animo diligendum inflamma mur? Interrogatus quidẽ aliquando B. Antonius, vt refert Nicee. qũo posset absque libris in valta solitudine versari, sapientissime rñdit, creaturas ipsas uice libri sibi deseruire. Et certè sicut conspicilia non eo gestantur, ut in his solùm contemplandis versemur, sed potius, vt per hæc cętera videamus, ita nos

Proto. Appell.

Cœlestia meditari quam sit suaue.

Nice. lib. 1 hist. eccles. c. 43.

Simile.

D per creaturas tanquam conspicilia quædam, debemus in Dei cognitionẽ deuenire, & ita tandẽ uolũtatẽ nostrã diuino amore inflammare. Vt enim leo leonẽ & equus equũ generat, sic ẽt sanctæ cogitationes in anima nostra dulcedinẽ quandam, & suauitatẽ generant spiritualẽ. Vnde princeps Apostolorum Petrus ait, ut per hoc efficiamini diuinæ consortes naturæ, fugiẽtes eius quæ in mundo est, concupiscentiæ corruptionẽ. Hinc ẽt Christus ait, qui ex Deo est, uerba Dei audit, quia diuinæ gratiæ uirtute, promptior quisque redditur ad virtutem exercendã. Nam certè si diligenter hęc mundana consideraremus, non tã caro ea emeremus, & cũ tanto salutis animę dispendio. Si cùm vilia quæque emimus, ea prius diligẽter exploramus,

Considerem mus mirabilia Dei opera.

Simile. 2. Pet. 1.

Ioan. 8.

& consi-

Similitudo. & consideramus, cur nō prius diligenter ea meditabimur, quę ad animæ salutē, vel nocumentū pertinent? Certè qñ Tobias piscē extraxit, dixit ei angelus, vt eū diligenter exenteraret, & ex interioribus salutarē efficeret medicinā. Sic ergo nos Leuiathan serpentē noxium priu'quā nos ab eo vinci sinamus, diligēter exploremus, & eius insidias accuratè meditemur, atque peccati amaritudinē probe noscamus. Sed tñ impij non ita se gerunt, sed potius in circuitu peccatorū ambulāt, vt ait regius vates. Vnde Isa. eos exhortans ait; Redite præuaricatores ad cor: Ipsi tñ coruum imitātes, ad prisina semper redeūt vitia.

Tob. 6.

Psalm. 11.

Isaiæ 46.

Genes. 8.

E

F

Circunspectè viuamus.

Semper præmeditati esse debemus.

Simile.

Prou. 1.

Tēpus frustra non teramus.

D. Augus.

Tentatio carnis nos valde infestat.

Simile.

Ioſue 1.

Fauet Deus in maioribus periculis.

1. Pet. 5.

Dissimile.

Apoc. 12.

ET *filius hominis tradetur*. Hæc quidem prēmonet Christus, vt parati sint, & præmeditati, cùm hæc euenerint, sic etiā nos assiduè monet, ne imparati simus, sed potius oēs insidias hostrū nostrorum diligenter exploratas habeamus. Certè quanto magis appropinquat dies iudicij, & sentētiæ, tāto magis reus ipse secū meditatur, quæ sibi euentura sint. At verò nos cōtrario modo facinius, vt scilicet imparati magis, atque improuidi viuamus. Bene igitur nobis quadrat, quod ait Sap. Vsquequo paruuli diligitis infantiam? nā certè videas, q̄ in rebus puerilibus frustra tempus teramus, & carnis insidias nō videamus, cùm tñ dicat Aug. quòd inter omnia Christianorum certamina, duriora sunt prælia castitatis, vbi cōtinua pugna, & rara victoria, & propterea tā multi propter hoc vitiū pereunt. Quare nō expectemus, vt ab hoc vitio resipiscamus, cū vix ei poterimus resistere, sed potius primo quoq; tpe illud à nobis repellamus? Sanè cùm coralliū in aqua adhuc mergitur, inutile est, & decolor, vt ex eo possit quidquā fabricari, at verò si inde extrahatur, varijs vsibus est aptissimū: sic etiam cū quis deditus est delectationibus carnalibus, inutilis est ad salutaria quæque non solū præstanda, sed ēt cogitanda: si verò delectationes carnales à se abegerit, & Deo, & hoīb. gratissimus est. Vnde cogitet sibi dici, qđ Ioſue olim dictū est; Confortare, & esto robustus, vt custodias, & facias omnē legem quā præcepi tibi. Audiatq; quid nos moneat Petrus dicens; Fratres sobrij estote, & vigilate, &c. Sanè si ingrederentur nunc in theatrum multi ferocissimi leones rugientes, plurimū timeremus, & cōturbaremur, & tñ modo cū tot dæmones rugiant, & quærant, vt nos deuorent, non tñ anxij sumus, & soliciti, sed in vtrāque dormimus aurē. Satis quidē periculū, in quo versamur, intelligitur in eo, quod dicit Io. in Apo. q̄ scilicet cū mulier parere vellet,

G

H

A vellet, ecce draco magnus, & ruffus habent capita septem, &c. Expectabat enim, vt posset deuorare, qđ mulier peperisset, & cũ nõ posset, abijt facere prælium cũ reliquis de semine eius, qui custodiunt mandata eius. Hic quidẽ draco est dæmon ipse, qui circuit quærens quẽ deuoret. Cũ ergo in tantis versemur periculis, oportet quidẽ, vt diligenter vigilemus: qñquidẽ certè, ex eo enim, q̃ non vigilemus, nec attenti simus, prouenit, vt inconstantes simus, & maxime terreamur, cùm nobis accidunt pericula, nec fructum demus in tempore suo, vt ait Dauid; In cuius rei figurã data fuit maledictio ipsi ficulneæ,

Damõ circuit quærens quem deuoret.

Semper vigilare debemus cõtra hostes nostros.

B quæ fructũ suo tpe non habebat. Sed quæres quorsum data fuerit maledictio ipsi ficulneæ, quæ requisita est habere fructus, cũ tempus fructuũ non videbatur? Ad quod respondeo, per eã significari ipsum peccatorẽ, qui semper debet fructus edere bonorũ operum. Quare sicut cũ quis criminosus haberi nõ potest, eius statua, cùm ita iustitia exigit, comburitur, quãuis statua ipsa nihil mali mereatur, ita ficulneæ datur maledictio, quę hominẽ ipsum peccatorẽ repręsentat: debemus ergo fructũ dare in tpe suo, nempe patientiã, cùm se offert occasio irascendi, abstinentiã, cùm venit occasio intemperantiæ. Quod

Psalm. 1. Matt. 21. Quæstio. Respon. Similitudo.

Fructũ demus tempore suo.

C quidem, vt pręstare cõmodè valeamus, debemus quidem perattentè vigilare, & sanctas inire considerationes. Sic enim nos Christus monet, dicẽs; Vigilate, & orate, vt non intretis in tentationẽ. Sed quorsum obsecro inconsideratè viuis, cùm talem habeas hostẽ, & tam astutũ adnersariũ, nempe dæmonem ipsum? Vide enim qũo cùm te videt saturũ, tentat de luxuria: cũ videt famelicũ, tentat de gula: si in laboribus positũ, tentat de impatientia: si in prosperitate, tentat de inani gloria: si in paupertate, tentat de furto: si in diuitijs, tentat de auaritia, atque tanquã astutus venator curat, vt rete suũ, quod tibi intẽdit, in

Mar. 14.

Magna focordia nostra.

D occulto deliteat, palliando suas tẽtationes colore aliquo, ita vt videantur equitati cõsentire. Dicit quidẽ Greg. Nyss. q̃ ita in laboribus Iob erat præmeditatus, & præparatus, vt nequaquã ipsum conturbarent; cùm accederent, ac propterea nihil vnquã turpe cõmisit, vel ẽt dixit: Aduertit ẽt hic Doctor, q̃ quamuis Deus restitueret in prosperitate ipsi Iob oĩa duplicata, non autem filios mortuos ipsi restituit, ne in hac vita tam miserabili iterũ degerent, vt inde intelligas quã vigilanter in hac vita viuere debeamus, in qua tã multi tẽduntur nobis laquei, & quã occulati esse debeamus, sicut erãt quatuor illa animalia, de quibus dicitur, q̃ plena essent oculis. Vnde Dauid dicebat: A iudicijs tui timui. Et ideo inquit: Feci iudicium, & iustitiam.

Simile. Gre. Nyss.

Vita humana periculosa.

Apoc. 14. Psal. 118.

Labores

Labores pro Deo tolerati quomodo præmientur.

E

ET *tertia die resurget*. Vide quomodo compensentur, & præmiétur labores propter Deũ patienter tolerati. Quis ergo erit post hac, qui labores patienter pati recusét? Præsertim cùm videamus ferè fieri, vt in prosperitatibus insolentes reddamur, & tñ in laboribus plurimum proficiamus. Sanè si Rex Achab in rebus bellicis fuisset occupatus, non perinde vineã Naboth cõcupiuisset, neque ei interitũ attulisset. Aquæ quidẽ diluuij leuauerunt arcã vsque ad supremos montes: sic labores, & calamitates ipsos bonos extollunt, & magnificãt. Vnde Paul. ait; Diligentibus Deũ, omnia cooperantur in bonum. Sanè terra illa promissionis fertilior erat, quàm esset Ægyptus, vbi populus Dei habitabat, & tñ illic idololatræ erant, vt inde intelligatur qũo Deus suis, quos diligit, soleat labores immittere: Sic enim dr in Deut. Terra ad quã ingredieris, nõ est sicut terra Aegypti de qua existi, vbi iacto semine, &c. Vult ergo Deus, vt sui hic labores patiãtur, vt hoc modo se in patientia exerceant, & tandem amplissima reportent præmia. Nã sicut tauri ipsi in viridi loco, & peramæno pascẽtes, solent valde lasciuire, sic ét ferè fit, vt homines in prosperitate insolentes reddantur, & propterea dantur ipsis labores, vt resipiscant, & Deum factorem suum agnoscant, & ad ipsum reuertantur. Interdum ét per alios immittit Deus suis labores, sicut Eliæ per manũ Iezabel, & Iacob per manum Esau, atque Dauidi per manũ Saul, & ipsi Ioseph per manus fratrũ suorum. Debemus ergo labores patienter tolerare, & ipsis nõ terreri. Vnde Christus ait; Ne terreamini ab his, qui occidũt corpus, & post hoc non habent amplius, quid faciant: ostendã autem vobis quem timeatis, timete eũ qui postquã occiderit, habet potestatem mittere in gehennã. Debemus ergo confidere, q̃ Deus nos misericorditer à laboribus nostris liberabit. Vnde dixit populo Israelitico, cùm premeretur in Aegypto varijs calamitatibus; Ego Dñs, qui educam vos de ergastulo Aegyptiorũ, & eruam de seruitute, ac redimam in brachio excelso. Quare sicut puer globulos ligneos in gyrum versans, eosdem flagello percutit, vt latius, & citius circũferantur: Sic etiam Deus solet nobis calamitates immittere, vt per has acceleremus, & curramus ad Dñm Deum nostrũ. Vnde Dauid ait; Multiplicatæ sunt infirmitates eorũ, postea accelerauerũt. Multos porrò videas expostulãtes quodammodo, quòd varijs afficiantur laboribus; & tamen non considerant, q̃ Deus ipse

Calamitates vtiles.

3. Re. 22.

Gen. 7.

F

Rom. 8.

Deut. 11.

Calamitates quantũ conducãt.

Simile.

G

Delectationes mundanę periculosa.

Tribulationes vtiles.

Luc. 12.

Deum Timeamus.

H

Exo. 6.

Simile.

Psal. 15.

eis

A eis etiam maiorem det animum, & vires ad eos tolerandos. Sanè cùm quereretur Moyses, q̃ graue onus sustineret in gubernatione populi, uoluit Deus, ut à septuaginta senioribus iuuaretur; Sed tamen dixit ei: Ego auferam de spiritu tuo, tradamq̃; eis. Item postmodum dicitur: Auferensq̃; Dñs de spiritu qui erat in Moyse, dedit septuaginta viris. Quare cùm videris te maximos sustinere labores: considera etiam, quòd detur tibi materia, & seges amplius merendi. Multæ quidem sunt inuentiones diuinæ, vt homines ad se attrahat, & alliciat; vnde in Canticis sponsa sæpe appellatur columba, vt significe- Num. 2. *Labores patienter propter Deum toleremus.* Cant. 4. & 5.

B tur eius simplicitas, & patientia. Nam columba patienter quidem sustinet, q̃ à mare ipso rostro pungatur, propterea q̃ existimet ipsam sibi infidelẽ fuisse. Sic ergo debet fidelis anima patiẽter sustinere calamitates sibi ab sponso suo immissas, considerans num fortè fuerit ipsi sponso suo infidelis, atque rebellis: siquidem post huiusmodi labore maxima quiete, & dulcedine, eã sponsus afficiet, & donabit. Quamobrem patienter calamitates nobis immissas sustineamus, vt per has tãdem ad sedes sempiternas veniamus simul cũ his, qui venerunt ex magna tribulatione, & lauerunt stolas suas in sanguine agni. *Columbæ proprietates.* *Patiẽtes simus in aduersitatibus tolerandis.* *Magnam dulcedinẽ, dat quidẽ*

C Sed quæres quid causæ sit, quamobrẽ plerisque impijs succedant prospera, cùm tamen pijs & sanctis, aduersa ferè contingant? Sanè hæc quæstio difficilis olim veteris testamenti patribus, & frequenter versata fuit atque agitata. Vnde Abacuch dicebat: Vsquequo Domine clamabo, & non exaudies? Quare respicis contemptores, & taces, conculcante impio iustiorem se? Item Iob ait, Ecce clamabo vim patiens, & nemo audiet. Item Dauid ait: Mei autem penè moti sunt pedes, pene effusi sunt gressus mei, quia zelaui super iniquos pacem peccatorum videns. Cæterum hæc à nobis vtcumque *Deus suis post labores.* Apoc. 7. *Cur malis succedant prospera.* Abac. 1. Iob 19. Psal. 72.

D reddi potest huius rei causa: cùm enim lex illa cultoribus suis, corporis incolumitatem, opulentiam, cæteraq̃ terrena bona promitteret, impijs autem & præuaricatoribus legis, pestem & exitium minaretur, consequens esse videbatur, vt cùm improbos viderent secunda fortuna vti, pios vero aduersa iactari, vehementer hac rerum vicissitudine commouerentur: At vbi nouæ quidẽ ipsius legis gratia inuecta est, vbi lator legis Christus dominus in mundum veniens, in stabulo nasci, in cruce mori, & vitam inopem, humilem, & acerbam eligere dignatus est, is planè hac noua, & inusitata laborum electione, humiliq̃ perpessione, labores ipsos in corpore suo consecrauit, nobilitauit, & ad summam dignitatis, & gloriæ laudem extulit. *Labores cur boni contingãt.* *Calamitates vtiles.*

Sicut

Simile. Sicut enim aqua eorum locorum saporem refert, per quos labitur: ita cùm fons uitæ Christus tã multa corporis mala in se susceperit, salutarem eis uim, atque summam dignitatẽ contulit. Simili penè argumento magnus ille Seneca, diuitias, & opulentiã non esse inter bona numerauda cõfirmat, q̃ ea pessimis interdum hominibus contingant: contra uerò egestatẽ, labores, & calamitates, nullo modo esse inter mala collocanda, quòd ea Cato pertulerit. Quòd si tanta apud hunc philosophũ Catonis autoritas fuit, ut quæ ille perpessus fuerit, in bonorũ numero ponẽda esse cẽseat: quantò quæso Saluatoris nostri dignitas, & autoritas apud nos maior esse debet, ut quæ ille pertulerit, & elegerit, in summo pretio habẽda sint? Hinc certè factũ est, ut tot deinde martyres existerent, qui immania tormentorum genera, adeo non horrerent, ut uehementer potius appeterent, & alacri animo subirent. Non ita beatũ dico Paulum, q̃ in Paradisum raptus, uerba audiuit ineffabilia, quã quòd uincula sustinuit. Quòd enim ista reliquis sint maiora, audi ipsum quomodo glorietur: non enim dicit; Obsecro uos qui uerba ineffabilia audiui, sed quid? Obsecro, inquit, uos ego uinctus in domino. O beata uincula, ò beatas manus, quas catena illa exornauit? Admiraris Paulũ tum ualde, quando nil illi, quæ manui adhæserat, ut pera, detrimenti adferebat? Nil mireris, catenam quippe illam uerebatur, immo & uniuersum mare, illam uenerabatur: ut inde intelligas quanta sit utilitas, & quanta gloria laborum propter Christum perpessorum.

Labores Christi° suos reddidit.

Seneca.

Christus labores nobilitauit.

2. Cor. 12.

Ephes. 4.

Act. 28.

Feria IIII. post II. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO QVARTA.

Ambitio, & arrogantia detestabilis.

Sæpe parentes filiorũ nimio amore excæcantur,

Assumpsit *Iesus duodecim discipulos, &c. Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedæi.* Matth. 20. Vide quantam ambitionem isti præ se ferrent, vt Christo talem petitionem proponerent, matris uoce. Dolendum sanè est, quòd tam multi ambitioni sint dediti, & quòd tam longè, lateq; ambitio ipsa serpat, adeo ut cætera spernat propter suam ambitionem.

De

A De Romanis quidē ferunt, q̄ cùm audirent Christū tot mirabilia patrare, eū in cathalogo suorum deorū ascribere vellent, nisi postea intellexissent, q̄ se Regem Iudæorū diceret sine ip sorum Ron anorum authoritate, vt inde intelligas quāta esset eorum ambitio, vt ipsi ēt dij ab ipsis essent cōstituendi, & aliter nō recipiendi. Sicut ēt videas, q̄ impij sibi deos quosdam constituunt, nēpe honores, & diuitias huius seculi. Vnde Aug. ait; Hoc quisque Deū facit, qđ supra Deū diligit. Certē quāuis ambitiosus ipso ore dicere non audeat, q̄ honor sit Deus eius, tñ sibi honorē Deo debitū vsurpat, & vult tanquā Deus B adorari. Vnde Ezech. ait de Rege Tyri; Eleuatū est cor tuū, & dixisti, Deus ego sum. Et subdit id declarans; Dedisti cor tuū quasi cor Dei, id est ita egisti, ac si esses Deus. Dic enim homo fatue, cùm Deus sit vltimus finis notter, & tu omnia potius ad te referas quā ad ipsum, nonne te Deum prædicare videris? Nonne tacitus dicere videris, vt à regibus, & principibus adoreris? Imo nec hac quidem adoratione cōtentus esses. Caue igitur ne in simili superbia pereas: Sic enim legimus, q̄ Abimelech tñ abest, vt emendaretur, cùm se vulneratū letha liter videret, vt potius ad armigerum suum diceret, vt ipsum C interficeret, ne diceretur à femina interfectus. Sic auarus hiāti ore ferè moritur, luxuriosus in delectatione carnali. Tanta quidem est huius seculi ambitio, vt nullus ferè iam sua sorte contentus viuat, sed opifex velit fieri mercator, & hic cupiat esse eques. Vnde Isa. ait; Audiuimus superbiā Moab, superbus est valde, superbia eius, & arrogantia eius, plusquā fortitudo eius. Et Hiere. ait; Plus fecit quam potuit, idcirco perijt. Quòd si isti ita grauiter reprehenduntur, quanto quæso grauiore reprehensione digni sumus, cū videamus Christū Dñm ducem nostrū pro nobis pauperem, & nudū redditum? Non er D go debemus in ornatu, & alijs huiusmodi, excedere metas status nostri, sed audiamus quid dicat Apostolus: Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. Certe idcirco oēs sitiunt aurū, quia nemo vult sua sorte cōtentus viuere, sed eā potius quotidie cupit amplificare. Vnde Abacuc ait; Væ qui congregat auaritiā malam domui suæ, vt sit in excelso nidus eius, &c. Et addit; Lapis de pariete clamabit, & lignum, qđ inter iuncturas ędificiorum est, respōdebit. Itē, væ, inquit, qui ędificat ciuitatem in sanguinibus. Volunt porrò ambitiosi tegere sæpe ambitionem suam; sic enim isti dissimulabant discipuli, dicētes: Quis putas maior est in regno cęlorū? Vt inde possent postea ad ostendēdum, q̄ desiderabant procedere.

Romani cur nō scribērēt Christū in catalogo suorū deorum. D. Augus.

Ambitiosi quam sint caci. Ezec. 28.

Ambitiosus nūquā satiatur. Iudic. 9.

Auari hiāti ferè ore moriūtur.

Magna huius seculi ambitio. Isaiæ 6. Hier. 44.

Quisque nō excedat statum suū in vestitu. 1. Cor. 7.

Abac. 2.

Auari quā tū noceāt. Matt. 18.

Ambitiosi cōditiones.

2.Reg.15. Sic Absalon multorũ animos solicitabat, dicens, q̃ vellet paci E
ficè ipsos regere, quę tñ omnia deprauato animo dicebat. Mi-
Ambitio quam latè patet. rum planè est, q̃ discipuli Dñi, qui in schola versabantur tam
humilis magistri, ad tantã deuenirent ambitionẽ: si enim in
curia Alex. Mag. versarentur, aut Iulij Cæsaris, nõ esset mirũ.
Sed tñ inde intelligimus quã latè serpat hoc vitium, & quo
Psalm.38. tentare soleat omnium statuũ homines. Vnde Dauid ait; Ve-
runtñ vniuersa vanitas, omnis homo viuens. Intelligamus er-
go, q̃ quamdiu in mũdo versamur, nequaquã nos securos esse
Genes.19. arbitrari debemus: nã cùm Loth extra Sodomã se securũ ar-
bitraretur, inebriatus est, & vide quæ alia fuerint subsecuta. F
Non est se-curitas in hoc fragili mundo. Non debes ergo te securũ arbitrari, quãuis desertum petas, nã
& filiæ tuæ te sequuntur, videlicet caro ipsa, & sensualitas.
Hinc Sap. ait: Homo sapiens in oĩbus metuit. Vnde sicut
tabula illa nauigandi describuntur oĩa maris loca periculosa,
Eccles.18. sic ẽt in sancto Euangelio nobis describuntur calamitates mũ-
Simile. danæ, quas vitare debeamus, & præsertim ambitio ipsa, quæ
Pericula varia in mundo. quidem eo redigit ambitiosum, vt facilè se cõformet ẽt depra
uatis moribus aliorũ. Sic Absalon publicè ingressus est ad cõ
2.Reg.16. cubinas patris, vt in hoc placeret populo. Quare sicut venator
Simile. vel auceps fistulã suam adaptare solet, iuxta cantum ipsarum G
auium: ita ẽt ambitiosus se cõformare solet cũ moribus vitio-
sorum, vt etiam regna si posset, hac via tentare non cessaret.

Dæmon nititur nos excæcare.

Nescitis quid petatis. Nititur quidem dæmon quantũ po-
test, nos excæcare, neque necesse iam habet, vt tanquam
Similitudo. astutus venator occultet laqueos: satis enim ipsi sponte nostra
in eos incurrimus, cùm tñ bruta animalia laqueos venatoris
quos vident, fugiant. Sanè sacrarũ literarum lectio nos plurimũ iuuat ad dæmonis laqueos retegendos, ne scilicet tanquam H
Gen.19. Laban, det nobis Liam pro Rachele, & faciat, vt ęterna postpo
Psal.118. namus temporalibus. Vnde Dauid ait; Lucerna pedibus meis
Simile. verbum tuũ, & lumen semitis meis. Siquidem beneficio lucis
verbi Dei aufertur nobis velamen ignorantiæ, q̃d habemus, vt
ita recta tendamus in patriã, sicut accipiter prędam inuadit, cũ
4.Reg.25. sibi velamen de capite aufertur. Sane 4. Reg. hĩ, q̃ postquam
Lectio diuina legis q̃tum condu cat. Rex Iosias librũ legis legit, tantam habuit lucẽ, tantamq; de-
uotionẽ, vt similis illi nõ fuerit ante eũ Rex, qui reuerteretur
Simile. ad Deũ in omni corde: sic cõtra peruersi libri ad malũ prouo
cant. Vnde Paul. ait; Corrũpunt bonos mores colloquia praua.
Sanè si prouida mater viderit filiam suã cũ praua aliqua mu-

liere

A liere tractantē, ſuſpicatur ne fortè in errorem aliquē labatur: ſed quid diceremus ſi pater pecuniam ét perſolueret, vt filia ſua à muliere peſſima deprauaretur? Sic vtique tu maxima dignus es reprehenſione, qui ét multa adhibita pecunia tibi prauos libros cōparas. Sanè in Actis Apoſt. hī, q̄ omnes prauos libros ponerent ad pedes Apoſtolorū, vt comburerētur, atque inuenerunt, q̄ grandis pecunia pro eorum emptione perſoluta fuiſſet. Quamobrē lectioni ſanorum librorū incumbamus, vt hoc modo tenebras ignorantiæ à nobis propellamus, atque ſanctis cōfabulationibus vacemus, nosq; tradamus. Cæterùm

Act. 19.

Libri praui comburendi.

B huiuſmodi quidem ignorantiā ſolet Deus in hominibus permittere propter ipſorū culpam. Vnde Iſa. ait; Stulti facti ſunt principes Thaneos, Dñs miſcuit in medio eius ſpiritum vertiginis, vt quaſi inſenſati inciderent. Et Sopho. ait; Ambulabūt vt cæci, q̄m Dño peccauerunt: quod quidem indiciū quoddā eſt reprobationis. Multa porrò ſigna præcedunt occiſionē alicuius damnati ad mortem, ſed potiſſimum eſſe vī, cùm oculi eius clauduntur. O inſenſati Galathæ, ait Apoſt. Quis vos

Iſaiæ 19.

Sophon. 1.

Galat. 3.

C neque ſinamus nos faſcinari, vel à muliere, vel à cupiditate, vel à quocunque alio, ſed potius plus credamus Deo, quā noſtris paſſionibus, ne aliter de nobis dicatur illud Sap. Eſt via, quæ videtur homini iuſta, nouiſſima autem eius deducunt ad mortem. Sanè inter alias miſerias ignari hominis; illa vna etiam eſt, q̄ ſcilicet ſibi perſuadeat, q̄ in aliquo non errat, ſed omnia probè intelligit. Nihil grauius, quam ſi id quod ignorat quis ſcire ſe credat, & defendat verum quod falſum eſt; quod tale eſt quaſi ſiquis ebrius, ſobrium ſe putet, & agat quidem cūcta vt ebrius, ſobrium ſe tamen & ipſe putet, & dici à cæteris ve-

Prou. 14.

Cle. lib. 5. Recog.

Simile.

D lit. Ita ſunt ergo qui ignorantes quod verum eſt, ſpeciē tamen alicuius ſcientiæ tenent, mala quaſi bona ferunt, atque ad perniciem quaſi ad ſalutem feſtinant. Chryſoſt. quidem dicit, quòd præſtat proba ignoratione detineri, quam falſæ opinioni mancipari: nam qui neſcit, facilè ratione ducitur. Qui verò ſcire credit, cùm neſciat, non poteſt facilè veritatem ſuſcipere. Nam & in charta vbi nihil ſcriptum eſt, facilè ſcribitur, in literis verò plena, non ſimiliter certè: neceſſe enim eſt prius delere. Et terra facilius aratro proſcinditur, quæ nil habet, quam quæ vepribus referta. Nequaquam igitur cuncta ſcire velimus, ſed patiamur etiam nonnulla ignorare, vt ſi magiſtrum inuenerimus, duplicem ei laborem non præbeamus.

Chryſoſt. homil. 76. in Matth.

Simile.

Simile.

Simile.

Et ſicut morbus non celandus eſt, ſed in publicũ efferendus, E
Heracl. quo ſanari poſſit, vt dixit Philoſophus ille Heraclius; Sic inſcitiã tegere non debemus, ſed quantum poſſumus, curare & conniti, vt quæ ignoramus ſalutaria, diligentiſſime addiſca-
Plutarc. in ſuis Mor. mus, vt ait Plutar. Item Plin. ait, q̃ nullũ eſt animal, qđ impen ſius amet ſuos fœtus, quã aſinus: ſic indocti ſuã inſcitiam ferè
Pli. li. 18. cap. 43. amplectuntur, & in ea ſibi placent. Porrò de ipſa ſpirituali cæ citate loquens D. Aug. ita ait; Cũ magnum malum homines
Auguſt. in Pſ. 9. to. 8. putent oculorum corporaliũ cæcitatem, quantò deterius malum putare debent, qñ eò perducuntur, vt non ſibi proponant
Deũ in conſpectu eorum, ſed immunda ſibi proponãt ſemper? F
Augu. lib. 50. ho. 43. tomo 10. Idem ẽt alibi ait; Totus mundus cæcus eſt, ideo venit Dñs illuminator, quia diabolus fuerat excæcator: oẽs cæcos naſci
Lud. Gra. fecit, qui primũ hominẽ decepit. Currant ergo ad illuminatorẽ, & credant, &c. Oẽs ferè, inquit grauis quidã autor, honoris materia quam in virtute ſitam eſſe affirmamus, neglecta, falſi
Mundani plus amãt tẽporalia, quàm æterna. honoris cupiditate flagramus, dũ inania hæc fortunæ ludibria omni ſtudio, & auiditate captamus: quodq́; dolendũ valde eſt, vſqueadeo in hoc errore perſiſtimus, vt ſi Deus nobis optionẽ daret, vtra bona mallemus, an ea quę fallaci honori, an quæ ho nori verò materiã præbent, illa magis quã hæc eligeremus, G
hoc eſt terrenas, & interituras opes, ac ſeculi honores, magis quam pietatem, & virtutem, quæ ſunt immortales opes. Quid igitur indignius, quid magis præpoſterũ, quam vt hoĩes mentis compotes, gloriæ cupiditate incenſi, falſam & mendacem
Simile. gloriã veræ gloriæ dignitati anteferant? Si nobis quiſquã referret, habitare ſub æquinoctiali linea barbaros, & immanes quoſdã populos, qui pluris adulterinas quaſdã gemmas, quã veras facerent, quis non illorũ amentiã derideret? At nos ipſos minimè deridemus, qui tm̃ nobis religionis, & prudentiæ nomine tribuimus, cùm tamen in ſimilem barbariem, atque H
adeo periculoſiorem incidamus, quãdo falſam, atque fallacem
Gloriã falſam anteponimus veræ. gloriam veræ & ſolidæ anteponimus, maioriq́; ſtudio, & contentione mendaciũ quærimus quàm veritatem; quandoquidẽ
nullũ terræ, marisq́; laborem, nullũ vitæ periculum, propter hæc falſa, & fallacia bona recuſamus, qui tamen propter virtutis, & honeſtatis amorem, vix loco moueri uolumus: intellige
In quibus ſitus ſit veros honos. ergo homo miſer, verũ honorem eſſe, qui virtuti, & ſanctitati, & religioni tribuitur. Hoc enim te in hoc ſeculo, & in futuro, & coram Deo, & hominibus, clarũ in primis, & valde illuſtrẽ reddet, cætera verò mundana, nullo modo te vera laude, & ho nore dignũ efficient: fieri enim poteſt, vt omnibus his exter-

nis

A nis fortunæ muneribus ornatus, mentem habeas omnibus flagitijs, & sceleribus inquinatam. Quam ergo tibi gloriã opes illæ conciliabunt, cùm hæc teterrima uitia omnibus ueræ gloriæ ornamentis spoliatum summa te ignominia, & dedecore afficiant? hac enim de causa regius vates in hos mendacis gloriæ amatores inuehitur, cùm ait; Filij hominum vsquequo graui corde? Vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? Hoc intelligens sanctus Moyses dicebat: Cur afflixisti seruũ tuum? quare non inuenio gratiã coram te, & cur imposuisti pondus vniuersi populi huius super me? &c. Nos tamen B cæci appetentes humanos honores, auido animo tanta põdera suscipimus, & sustinemus tantaq; pericula, quanta in gubernatione ipsa solent occurrere. Vnde satis manifestum est, q̃ magis diligimus tenebras ambitionis, q̃ lucẽ quietis, & tranquillitatis, vnde & meritò nobis dici potest, Nescitis quid petatis. Pſalm. 4. Num. 11. *Honores mundi contẽnunt serui Dei.*

Alienos potius quam nostros exploramus defectus.

ET audientes decem indignati sunt de duobus fratribus. Ferè sit, vt alienos potius quã nostros defectus cõsideremus. C si ergo defectus erat in duobus discipulis, q̃ appeterent honores mundanos, pariter defectus erat in his decem, q̃ ita accuratè alios notarent, & cum his indignarentur. Atque hanc etiam cæcitatem in Dauide licet cõtueri, qui statim iudicauit in parabola sibi propositã à Nathan, illum esse culpabilem, & tamen suum peccatum non agnoscebat. Si diligenter consideraremus viros sanctos, & Dei seruos, ac præsertim diuinas perfectiones diligenter consideraremus, facilè vtique intelligeremus quamuis in uirtute progressus multos fecissemus, semper in nobis imperfectiones aliquas reperiri, vt ita nos magis hu- D miliaremus. Vnde Eccles. ait; Qui timent Dominum, præparabunt corda sua, & in conspectu illius sanctificabunt animas suas. Sed tamen inconsiderati homines potius oculos conijciũt in eos, qui defectus multos habent, & ita præ illis se perfectiores iudicant, & fratres suos infamant, & suggillant. Longè tamen aliter faciebat Ioseph, qui tm̃ dixit pincernæ Pharaonis, vt sui meminisset ante Pharaonem, nõ tamen narrauit iniquitatem fratrum suorum contra se, neque impudentiam dominæ suæ, sed tm̃ dixit, furtim sublatus sum de terra Chanaam, & hic innocens in lacũ missus sum. Sanè sanctus ille senex Tobias, cùm iniuriam aliquam ab aliquo acciperet, in suorum potius peccatorum emendationem eam infligi dicebat, *Vitiosi alienos defectũ potius quã suos considerant.* 2. Reg. 12. Eccles. 2. Gen. 40. *Defectus proximorum non publicemus.* Tob. 3.

Esth. 13. sicut patet de illa persecutione Regis Salmanasar. Sic Esther E
in persecutione Aman, statim in cilicio ad dominum accessit,
dicens; Peccauimus, iustus es Domine, &c. Sanè si ita nos ge
reremus, non indignaremur tantopere contra proximos no-
stros; Non solemus quidem res proximi nostri commodè iu-
Non iudi-cemus te-merè. dicare, neque eius facta syncero oculo aspicere, cùm tñ olim
præciperetur, vt duplex haberetur pondus, quorum vnum in
Leuit. 5. communi haberetur, alterum vero subtilius haberetur in tem
plo: sed cùm modo homines vnico tantũ pondere iudicij sui,
& falsæ çstimationis vtantur, hinc fit, ut ualde in censuris suis
fallantur, cùm præsertim si tales censuræ pondere templi di- F
uini, & ante Dei oculos suo pondere mensurẽtur, longe aliter
Periculosũ est alios te-merè iudi-care. iudicentur. Certè superbi, & elati viri toti in hoc incumbunt,
ut alienam uitam explorent, & proximorũ etiam cogitationes
rimari uelint, & de his iudicium ferre. Contra vero humiles
sua tantùm rimantur, non iudicantes aliena facta. Hoc quidẽ
Ioan. 13. aptè factũ fuisse uidemus à sanctis Apostolis: cùm enim Chri
stus dixisset Iudæ proditori, quod facturus es, fac citius, quã-
uis discipuli uiderentur posse iudicium ferre, Iudam futurum
Ioan. 19. esse, qui Christum traderet, cùm etiam pauloante dixisset, q̃
unus eorum ipsum traditurus esset; nihilominus tamen dicit G
Res in bo-nam partẽ interpretã de potius, quã in ma-lam. Scriptura, q̃ quidam eorum putabant, eo quod loculos habe-
ret Iudas, quòd dixisset ei Dñs; Eme ea quæ nobis opus sunt
ad diem festum, uel ut egenis aliquid daret. Vnde innocentes
Apostoli cùm essent, & sancti, nihil mali de proditore cogitare
sunt ausi, & quod nefas à se alienum non ignorabant, hoc con-
discipulo ascribere verebantur. Humilis namque, vt ait Laur.
Lau. Iust. lib. de tri. Chri. ago. cap. 5. Iustin. difficulter proximorum corda scrutatur, & conscientiæ
iudicium refugit alienæ, cũ propriam iudicare vix arbitretur
posse sufficere. Suo etenim sentiens se grauari pondere, quo-
modo iudicio fatigabitur alieno? Res perdifficilis, dubia, & pe H
riculis plena est, occultorum rimari causas, & cordium scrutari
secreta. Proinde humilis proprio priuatur iudicio, ne iudex
1. Cor. 1. fiat alienæ uitæ. Nouit quidem dixisse Dominum; Nemo
scit quę sunt hominis, nisi spiritus hominis qui in illo est. Qđ
in se, & latet in altero, diuino totum committit examini, cui
patent omnia tam visibilia, quàm inuisibilia.

Chrysost. libro 1. de comp. cor. to. 5. ppe mediũ lib. Quid quæso laboris habet, inquit Chry. vt nõ iudices aliũ,
nec peccata aliena discutias, neque condẽnes proximũ tuum?
imo magis verò in discutiẽdo, & perquirendo aliena cõmissa,
labor est ingens, & iudicare de alterius mente, summa est difi
cultas. Quis vero hoc audiens, credere aliquãdo possit, quòd

cùm

A cùm possimus sine labore seruare mandatum, laborare tñ potius velimus, vt illud præmaniceamur? At si per otium & negligentiam peccaremus, esset fortasse aliquid veniæ his, quia laborare nequiuissent. Vbi verò laboratur vt peccetur, quanam venia hic dignus erit? Hoc quidem est contendere aduersus eum qui præcepta dedit, & bellum legibus inferre, quia & reuera ipse pronunciauit de præceptis suis, quod nihil in eis laboriosum sit, & nihil onerosum, dicens; Iugum enim meũ suaue est, & onus meum leue. Idem ẽt alibi ait; Quando quidẽ de alijs iudicamus, diligenter omnia perscrutamur. quãdo vero de no

Peccatũ maximũ secum adfert laborem.

Mat. 11.

Chry. ho. 37. in Ma.

B bis ipsis sententiam laturi sumus, tenebris obducti, parum intelligimus: nam si tam acri cura, nostra examinaremus, quanta aliena peruestigamus, synceram vtique sententiam ferremus. Vide igitur quantopere erremus, qui cùm causam & negotiũ nostrum possimus commodius discutere quam alienum, nihilominus tñ, in alieno potius discutiendo occupemur, quam in nostro. Hinc Grego. ait; Si distincte prius mala in nobis insequimur, iustum quoque est, vt ẽt contra aliena mala ẽt vtiliter erigamur, & ea quæ prius in nobis punimus, ẽt postmodũ in alijs redarguendo superemus. Sed hanc erectionẽ mali ne-

Nostra facta potius quã aliena explorem.

Greg. 14. Mo. c. 15.

C sciunt, qui se relinquunt, & bonos impetunt, sibi se intra conscientiam suã mollitie blandæ adulationis inclinant, & contra aliorũ vitã districtione asperitatis eriguntur. Sic ergo hodie hi decẽ discipuli indignantur contra duos, & tñ ipsi interius non explorant prius & diligenter inuestigant, num forte consimili morbo laborent, quo hi duo discipuli laborabant.

Conscientiam nostrã prius discutiamus.

APPENDIX.

Ecce ascendimus. Sanè reuocat nobis passim Christus in memoriam passionẽ suam, vt emolliantur praua & dura cor

Passio Christi cur nobis sæpè proponatur.

D da nostra, atque ad Dñm reuertamur. Vnde Ioann. 12. ait; Si exaltatus fuero a terra, omnia trahã ad me ipsum. Certe de Gedeone legimus q̃ quia aliquando vicit Madianitas, dixit ei populus, dominare nostri, tu & filij tui, & filij filiorum tuorũ, quia liberasti nos de manu Madian. Quanto igitur magis debemus gratitudinem animi nostri erga Christum ostendere, qui nos non vt Gedeon sine sanguinis effusione sed pretiosissimo sanguine effuso, de potestate dæmonis liberauit? Ita vt cer

Ioan. 12. Iudic. 8.

Exod. 14.

te dicere possit, sicut olim hebræis, vos ipsi videtis, quomodo portauerim uos super alas aquilarum.

Dic vt sedeant. Mirum sanè est, q̃ qui tñ piscationi hactenus intenderant, modo tantopere affectent dignitates, & præ-

Ambitio quam latè serpat.

laturas. Sanè vt inde intelligamus, quam latè serpat hoc vitium, tum etiam vt iudicia domini potius deuotè admiremur, quam velimus scrutari. Sic etiam videmus factum fuisse, vt olim hebræi qui tantopere diuino cultui intendebant, postmodum idola adorarent. E

Nescitis quid petatis. Vide quantum displiceant Deo petitiones iniustæ, sicut contra quæ iustæ sunt, valde ipsi placent.

Mat. 15. Sic enim Chananææ quæ iuste petebat, facilè concessit: & tamen huic mulieri, & his discipulis, quamuis cognatione coniunctis, noluit concedere quæ petebant.

Potestis bibere calicem. Sanè si dæmon nobis diceret, cùm ad vitia inuitat, vtrum possimus eius calicem bibere, longè aliter nos gereremus: at vero nihil tale facit, neque nos aliquid cogitamus, sed statim nos in mala præcipitamus. Non igitur id faciamus, neque dicamus statim, possumus, sed potius diligenter meditemur quò tandem feramur. F

Facile statim labimur in mala.

Vos autem non sic. Quasi dicat, prætensiones istæ potius barbarorũ sunt, quã Christianorũ, & meorũ discipulorũ. Sanè cũ volumus alicui bene nato viro aliquid turpe quod facit, aut facere intẽdit dissuadere, dicere solemus, quid quæso amplius faceret, qui ex infima plebe genus suum duxit? Apostolus quidẽ satis intelligebat quanta essent prælaturæ onera, cũ diceret: Cũ liber essem ex omnibus, me seruũ feci, vt plures lucrifacerem. G

Simile.

1. Cor. 9.

Feria V. post II. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO PRIMA.

H

HOMO *quidam erat diues, & induebatur purpura, & bysso.* Luc. 16. Narratio magis quam parabola videtur, ait Ambr. quando êt nomen exprimitur. Neque vero omnis sancta paupertas, aut diuitiæ criminosæ, sed vt luxuria infamat diuitias, ita paupertatẽ commendat sanctitas. Porro diues iste, ait Greg. non abstulisse aliena reprehenditur, sed propria non dedisse; nec dicitur, quia vi quemquam oppressit, sed in acceptis rebus se extulit. Hinc ergo summopere colligendũ est, qua pœna multandus sit qui aliena diripit, si inferni damnatione percutitur, qui propria nõ largitur. Nemo ergo securum se æstimet dicens. Ecce aliena non rapio, sed concessis licitè rebus fruor, quia diues iste non

D. Ambr. lib. 8. in Luc. 16. Grego. in Euang. homil. 140.

idcirco

A idcirco punitus est qm̃ aliena abstulit, sed quia acceptis rebus semetipsum male dereliquit. Hoc quoque fuit quod hunc in inferno tradidit: quia in sua felicitate timidus non fuit, quia accepta dona ad usum arrogantiæ inflexit, quia viscera pietatis ignorauit, quia peccata sua redimere ét cum sibi abundaret precium, noluit. Sunt nonnulli qui cultum subtilium, pretiosa rumque vestium, non putant esse peccatum: quod si culpa non esset, nequaquam sermo Dei tam vigilanter exprimeret, quòd diues qui torquebatur apud inferos, byssо & purpura indutus fuisset. Quam culpam possumus etiam ex eo dignoscere, quia

B si abiectio vilis indumenti, virtus nõ esset, Euangelista de Ioan ne vigilanter non diceret; Erat indutus pilis camelorum. Mat. 3. Mar. 1.

Eleemosynis redimant diuites peccata sua.

Homo quidam. Cùm tam auari essent hi pharisæi, idcirco Christus hanc eis historiã commemorat. Sic optimus concionator se debet accommodare secundum necessitatem suorum audientium, Optimè vero huic diuiti quadrat quod ait Iacob. Iudiciũ sine misericordia fiet illi, qui nõ fecerit misericordiã. Iaco. 2.

Induebatur purpura & byssо. Si id culpabile erat in diuite, quanto quæso culpabilius erit in paupere, & tenuioris conditionis homine? Sopho. 1. Visitabo super principes, & super oẽs

C qui induti sunt veste peregrina. Si principibus pp excellum in his fit cõminatio, quanto magis fiet ipsi mercatori aut opifici? Sopho. 1.

Induebatur purpura. Cõsidera obsecro quo Deus, quæ homines pretiosiora ducunt, sub terrã condiderit, vt aurũ, argentum, & alia id genus: cur ergo tu te vermiculum induis tam curiosè? Sanè Deus in forma humana uoluit homo factus apparere, nõ in angelica; vñ Paul. Habitu, inquit, inuẽtus ut homo. Philip. 2.

Vestitus sint moderati.

Epulabatur quotidie splendidè. Sanè cùm carnem tuam delicate, & tantis ciborum generibus pascis, considerare debes, quod eam seruas & saginas, ut esca sit, & cibus immundis ver-

D mibus. Qua quidem in re, ei similis es, qui amicis suis volens parare conuiuium, multis retro diebus anseres saginat, ut in diem conuiuij valde pingues sint; ita nimirum tu qui tam delicate, tanta cura, & solicitudine carnem tuam pascis, vermibus eam seruas, quasi vel nobiles aliqui sint viri, vel familiares tui. Plusquam insanus quidem es, si cum in hac vita in cõtinuo sis bello, & in medio inimicorum ambules, inimicis tuis arma tribuis, ut ab eis uincaris. Nonne vides quòd carnem tuam ita pascens, & ei multos cibos tradens, tribuis illi vires & robur, quibus aduersum te insurgat, & ipsa sibi spiritum subijciat? His armis caro Holophernem truncauit, & Amnon filium Dauid interfecit. Tolle inimico arma, si vis eum vincere: ab abstinente Simile. Simile. Simile. Iudith 13. 2. Re. 13.

Temperãtia vtilis.

Delicię mãdana quo redigãtur.

porro

1.Pet.5. porro & sobrio, procul fugit dæmon. Vnde Petrus admonet di E
Rom.13. cens; Sobrij estote, &c. Et Paul. ait; Non in commessationibus &c. Namque nō solum uaria uitia accendit ingluuies, sed omnium quoque uirtutum studia eneruat, & ad omnia spiritualia exercitia, grauem & ineptum hominem reddit. Ad qđ
D. Hier. probandum citat Hie. Galen. testem, dicens. Galen. uel doctiss.
Galen. simi Galeni interpretes aiunt, eos quorum uita & ars sagina est, nec viuere posse diu nec sanos esse, animasque ita nimio sanguine & adipibus quasi inuolutas luto, nihil tenue, nil cęleste, sed semper carnalia eructare, & uentris ingluuiem cogitare. Gula & intemperantia adeo turpissima sunt, ut his dediti, in- F
Sallust. ter bruta animalia cōmemorari posse videātur, ut dicit Sallus.
Sene. li.8. & refertur à Sene. non ad tollendā, sed irritandā famē & sitim,
epi. ad Lu tot condimenta adinuēta fuisse, vnde pallor, & neruorum vino
ci. epi.61. madētiū tremor, miserabiliorq; q̄ ex fame macies, inde incerti
Sen.li.15. labentiū pedes, inde multi morbi, multaque vitia, quæ mala
epi.96. vna temperantia curat. Miraris tantā morborū varietat ē? co-
Sen.li.21. quos numera, & non miraberis. Deus bone quātos hoīes vnus
epist.120. venter exercet, atque fatigat. Vtrum hic panis sit secundarius,
li.22.epis. an lectissimus, inquit Sene. ad naturā nil pertinet, quæ ventrē
124. nō delectari vult, sed impleri. Vtrū hic potus sit ēt multa arte G
refrigeratus, natura non vī curare, sed id tm̄ quærit, ut sitis ex tinguatur. Malū panē hunc esse inquis, bonū quidē eū tibi fames reddet. Quare famē expecta, neque ante edas, q̄ ea impe ret. Sunt qui uarias regiones peragrāt, & maria tranant, ut pre tiosos atque lautissimos quosque acquirant cibos. Sed cur tan ta ad eā rem solitudo adhibetur? Passim quidem accōmodata alimenta natura distribuit, & ad sedandam famem aptissima.

Et erat quidam mendicus nomine Lazarus. Notandū nobis
Grego. in est, ait Greg. in ore veritatis de superbo diuite, & humili pau-
Euan. ho. pere quantus sit ordo narrationis. Ecce n. dī, homo quidā erat H
40. diues, & protinus subinfertur, erat quidā mendicus noīe Lazarus. Certē in populo plus solent noīa diuitū quā pauperum sciri. Quid est ergo q̄ Deus de paupere & diuite verbū faciēs, nomen pauperis dicit, & nomen diuitis non dicit, nisi q̄ Deus humiles nouit, & superbos ignorat? Vnde & quibusdā de mira
Mat.7. culorum uirtute superbiētibus, in fine dicturus est; Nescio vos
Exo.33. vnde sitis: discedite oēs operarij iniquitatis. At contra Moysi dī: Noui te ex noīe: Ait ergo de diuite, homo quidā: ait de pau pere, mendicus nomine Lazarus. Ac si apertē dicat, pauperem humilem scio, superbum diuitem nescio, illū cognitum per ap probationem habeo, hunc per iudicium reprobationis ignoro.

Vbe-

A *Vlceribus plenus.* At diues ait Chrysol. varijs crapulatus fer culis, indigestionē suam ructabat, ne uocē pauperis taliter iacē tis audiret. Itēq; Deus quia obduratis cordibus, unius oris nil erat uox clamantis, ad capiendū cor diuitis, totū corpus paupe ris vulneribus aperit, ut in admonendo diuite tot essent paupe ris ora quot vulnera. Sed diues insatiabili corde & superbo oculo, hæc oīa, & audire & videre, & sentire cōtemnit. Habuisset fortè aliquā excusationē, ait Greg. si Lazarus ulcerosus ante eius ianuā non iacuisset, si eius inopia non esset oculis importuna. Itē si longè esse diues ab oculis pauperis, minorē tolerasset in animo tentationē pauper. Sed dū egenū & vlcerosum ante ianuam diuitis posuit, in vna, eademque re, & ex visione pauperis, non miserenti diuiti cumulum damnationis intulit, & rursus ex visione diuitis, tētatū quotidie pauperē probauit. Quantas enim hunc tentationes sustinuisse putas, cū egeret pane, & non haberet sanitatem, cerneretque diuitem delicijs affluentem, & sospitate fruentē? se vulneribus deprimi, illū verò purpura indui? pauperem à nemine visitari, & diuitē à multis salutari? Nā q̄ nemo ei ad visitandum adesset, testātur canes, qui licenter eius vulnera lingebant. Exinde ergo omnipotens C Deus duo iudicia exhibuit, dum Lazarum pauperem ante ianuam diuitis iacere permisit. *Cupiens saturari de micis.* Diues pauperem, nec cadentibus de mensa micis pascit, ait Chrysol. & Lazarus pauper quia aliud non habebat, ēt de carnibus suis canibus humanus extitit. Miser diues si panē nō dedisti, quare vel canes abigere noluisti? sed mitiores te canes tui, imo tu sęuior canibus tuis: nam te sæuiente, illi parcunt. qui nō ad mor sum dentes sed linguas ad obsequium sic producunt, vt in modum spongiæ non vexent vulnera, sed detergant.

Chrysol. ser. 121.

Auari q̄ sint duro corde.

Grego. in Euan. ho. 40.

Occasiones dat Deus tum vt diues eleemosinā faciat tū vt pauper magis mereatur.

Factum est autem vt moreretur mendicus. Maxima est vtili D tas huius Euangel. q̄nquidem ex eo incutitur timor diuitibus auaris, & consolatio datur pauperibus patientibus. Cęterum quis non deciperetur, videns tā diuersos exitus, & funerū procurationes? Siquidem videas nūc q̄ inter nos in funere diuitis multa reperiūtur funalia, itē longa caterua lugubris, audies varia cymbala, varios sacerdotes & religiosos canētes, itē missas & responsoria exquisitissimis numeris decantata, ita vt videatur diues in cælū statim inferendus. At vero huic diuiti aliter contigit, nā sepultus est in inferno. Quis porro mundanus crediderit, Lazarū mendicū in loco infimo mortuū, pannis obsitū, tā sine vllo comitatu, sine facula, sine luctu, in sinū Abrahæ transferendum? ò felicia vlcera ait Ambr. quæ perpetuū ex-

Non est Deus personarum acceptator.

Amb. li. 8. in Luc. 16.

cludunt

eludunt dolorē ! ò vberes micæ, quæ repellitis ieiunium ſem E
piternū,& quæ colligentē pauperē æternis expletis alimētis.

Vt portaretur ab angelis in ſinum Abrahæ. Corpora ēt glorioſa,ait D.Tho. dicuntur ferri baiulis angelis, & ēt in nubi-
D Tho.4. bus,non quaſi eis indigeant, ſed ad reuerentiam deſignandam
ſen. di.44. quæ corporibus glorioſis & ab angelis,& ab omnibus creatu-
q.2. art.3. ris defertur. Animæ hominum poſt mortem,ait D.Tho.alibi,
q. 1. ad 1. ad quietem peruenire non poſſunt,niſi merito fidei,quia acce
4.ſen. diſt. dentem ad Deum oportet credere. Primum autem exemplū
45.q.1.ar. credendi hominibus,in Abraham datur,qui primus ſe à cœtu
2.in cor.& infidelium ſegregauit, & ſpeciale ſignum fidei accepit, vt con- F
adi.& 2.& ſtat ex epiſt.ad Hæbr.& ex Gen.& ideo requies illa, quæ ho-
3.p.q.52. minibus poſt mortē datur, ſinus Abrahæ dicitur, vt ait Aug.
art.2.ad 4. ſed animæ ſanctorum poſt mortē,non omni tempore eandem
Heb.11. quietem habuerunt,quia poſt Chriſti aduētum,habent plenā
Gen.17. quietem,diuina viſione perfruentes, ſed ante Chriſti aduentū
Auguſ.de ſeu paſſionem, habebant quidem quietem per immunitatem
Gen.ad li. pœnæ, ſed non habebant quietem deſiderij per conſecutionē
c.34. finis, & ideo ſtatus ſanctorum ante Chriſti aduentum, poteſt
Quid ſit ſi conſiderari dupliciter, nempe & ſecundum id quod habebat
nus Abra- de requie, & ſic dicitur ſinus Abrahæ, vel poteſt conſiderari
hæ, et quid quantum ad id quod eis de requie deerat, & ſic dicitur lim-
limbus. bus.Hæc igitur loca fuerunt ante Chriſti aduentum. Sicut re
Simile. quies ſanctorum patrum ante Chriſti aduentum dicebatur ſi-
nus Abrahæ,ita & poſt,ſed diuerſimode;quia enim ante Chri
ſti aduentum, ſanctorum requies habebat defectum requiei
adiunctum, dicebatur idem infernus, & ſinus Abrahæ, vnde
ibi non videbatur Deus. Sed quia poſt Chriſti aduentum ſan-
Sinus A- ctorum requies eſt completa,cùm Deū videant, talis requies
brahę quid dicitur ſinus Abrahæ,& non infernus,& ad hunc ſinum Abra
nam ſit. hæ orat Eccleſia fideles perduci,cùm dicit,in ſinu Abrahæ pa H
triarchæ tui iubeas collocari.Cæterum hic loquendi modus,
D.Aug.li. quod cælum dicatur ſinus Abrahæ,eſt D.Aug.lib.9.conf. vbi
9.cōf.c.3. dicit dilectum ſuum Nebridiū iam eſſe vita functum, & eius
animam Deo frui in ſinu Abrahæ.

Vt portaretur ab angelis. Vide quomodo portaretur à mul
tis angelis,ad maiorem ſerui Dei honorem: ſed contra de diui
te dicitur,quod ſepultus fuerit in inferno.Sed dices tu,quo-
Vitia du- modo baiuli eum ad infernum vſque duxerunt? Ad quòd dici
cunt homi mus,quòd vitia ipſa nempe gula,luxuria,ambitio, crudelitas,
nem ad in- eum deduxerunt vſque ad infernum, cùm tales haberet cōfra
fernum. tres,& talium eſſet quaſi confraternitatū. Cur ergo auari diui-

tes

A uites periculum non facitis in hoc diuite? Cur pauperibus nõ eſtis liberales? Sed conſolentur pauperes, cùm videant Lazarum mendicum in ſinum Abrahæ deportari.

Mortuus eſt diues, & ſepultus eſt in inferno. Modo inquit Chryſol. inhumani diuitis, & pauperis Lazari ſtupendas vices in medium producere geſtimus, quia diues qui participem pauperem in bonis præſentibus audire contempſit, in futuris malis compatientem pauperem nõ meruit inuenire: nec ardẽs aquæ refrigerium percepit, æſtuanti pauperi fame, panis refrigerium qui negauit. Vnde Gre. ait, Admonendi ſunt tenaces, B vt nouerint, quòd hanc primum iniuriam faciunt Deo, quia danti ſibi omnia, nullam miſericordiæ hoſtiam reddunt. Hinc etenim Pſal. ait, Non dabit Deo placationẽ ſuam, nec pretiũ redemptionis animæ ſuæ. Pretium namque redemptionis dare, eſt opus bonum præuenienti nos gratiæ reddere. Hinc Io. exclamat dicens, Iam enim ſecuris ad radicem arboris poſita eſt: omnis arbor quæ non facit fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur. En igitur fratres, inquit Chryſol. quam lamentanda rerum mutatio: pauperem portant angeli, diuitem deglutit infernus: en fratres mors pauperis, totam vitam vicit C diuitis. Pauperi deferendo ad ſepulturã, duo baiuli deliguntur tanquam oneri proijciendo, & idcirco merito angelica mox ei deputantur officia. Diuitis quidẽ funus antecedit & ſequitur longa caterua veſte lugubri induta, & tamen ſepelitur in inferno, & accepit ante animę, quam corporis ſepulturam, nec ante quieti corporis, quam pœnali traditus eſt ſepulchro, vt viuat pœnæ ſemper, cùm ſit ſemel mortuus vitæ.

Pauperum compatiuntur diuites. Chryſol. ſer. 66. Greg. 3. paſto. ad mo. 23. Pſal. 48. Luc. 3. Chryſol. ſer. 121. *Pauperes hic cõtemnuntur à diuitibus multis.*

Eleuans autẽ oculos ſuos cùm eſſet in tormentis. Serò diues ſurſum leuat oculos, quos ſemper depreſſit in terram: Diues quos oculos leuas, ipſi ſunt accuſatores tui, nõ placant iudicẽ, D ſed inflammant, non reportant veniam, ſed reatum. Quò reſpicis diues, ibi eſt Lazarus, qui teſtis eſt crudelitatis tuæ, & ipſe ſurſum eſt, quem deorſum videre deſpexiſti. Vnde de talibus dicit propheta; Oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terram,

Cùm eſſet in tormentis. Pungit pœna, quem non pœnitudo cõpunxit, & vexant tormẽta, quẽ Lazari vulnera nõ mouerũt.

Eleuans oculos. Sanè ſerò eleuas oculos, olim iſtud, olim, cũ Lazarus ante ianuã mẽdicabat, tũc dicere debebas cũ propheta, Illumina oculos meos, ne vnquã obdormiam in morte.

Vidit Abraham à longe. Vident mali gloriam beatorũ ait D. Tho. vt ſicut pp perfectam ſanctorum beatitudinem, nihil erit in beatis quod non ſit gaudij materia, ita nil ſit in damnatis,

Auaritiæ hoſtes excæcat. Ser. 66. Pſal. 16. Pſal. 12. D. Tho. 4. ſen. di. 50. q. 2. ar. 2.

Simile. tis, quod non sit eis materia & causa tristitiæ, nec aliquid q̃ E
Quo. 8. q. 7. ar. 16. & 2. ad tristitiam pertinere possit, deerit, vt sit eorum miseria consummata. Idem ẽt alibi ait, Damnati in inferno existẽtes, post diem iudicij memores erunt gloriæ sanctorum, quam ante iudicium & in iudicio viderunt, & sic cognoscent hos esse in maxima gloria, quamuis non videant ipsos beatos, nec eorum gloriam, & ita inuidia torquebuntur. Et sic afflictio quæ est in eis nunc ex tali visione, tũc manebit visione sublata, de quo ẽt magis dolebũt vidẽtes se esse visione sãctorũ indignos iudicatos.

Vidit Abraham longe. Longe illi erat Abraham, cui nõ fue-
Chrysol. ser. 66. rat proximus pauper, ait Chrysol. Abraham diues, sed plus hu F
manitate q̃ censu: tu diues in humanitate tua maior tuis diuitijs extitisti. Abraham sibi peregrinus, ciuis hospitum fuit, tu
Gen. 18. palatia possidens, tectum pauperi non dedisti. Abraham dum seruos suscipit, Dñm sic recepit, & cunctis hominibus ponens panes, ipsum Dominum suam suscepit ad mensam, tu dum singulari pauperi negas micas, stillam refrigerij perdidisti.

Pet. Rau. ser. 66. *Et ipse clamans.* Sic clamat ibi ait Pet. Rauennas, qui hic clamantes contempsit audire. Ibi cassa uox est, istic inanis est clamor. Audi prophetam dicentem, In inferno aũt quis confitebitur tibi? in inferno quis misericordiæ locus? in tormentis G
quæ spes veniæ? & in hora sñæ, tps indulgentiæ quis quærit?

Pater Abraham miserere mei. Crudelis fili quam misericordiam petis? Sanè si Lazarus ad tuam mensam venisset, tu ad istum discubitum non venisses.

Crudelibus denegatur misericordia. *Vt intingat extremum digiti sui.* Qui claudit manum pauperi, extremi stipem digiti sic deposcit, & sitit aquæ guttam, qui vini lacus ne guttam daret, inclusit. Qui diuitias suas non impartitur pauperi, sic repellitur.

Vt refrigeret linguam. Lingua plus ardet, quæ misericordia, vt fieret, iubere neglexit: in lingua etiam maius sentit in- H
cendium, quæ maledixit pauperi, & derogando pauperi, pauperis blasphemauit autorem.

Chrysol. ser. 122. *Mitte Lazarum.* Adhuc tu in Lazarum sic crudelis? *Mitte Lazarum.* Quo? ad infernum, & profundissimum chaos, de solio sublimi. Vt video, quod agis diues, non est nouelli doloris,
Graues in furni cruciatus. sed liuoris antiqui, & zelo magis incenditur quam gehenna. Est graue illis malum, est incendium non ferendum, quos aliquando habuere contemptui, uidete felices. Adhuc diuitem malitia non deserit, quem iam possidet pœna, qui non se ad Lazarum duci postulat, sed ad se Lazarum vult deduci. Quid est diues? ab æstu byssus non defendit? purpura non resistit infer-

no?

A no? sed deseruerunt te ista, & ipse nunc nudus sudas.

Intingat extremum digiti. Quomodo audes ab eo petere, cui toties quæ petebat denegasti? sed dicis diues, ego etsi vinum negaui, aquam peto, quam cõem cunctis animantibus autor ipse omnium præstitit, & natura. Puto diues q & aquam pauperi tu denegasti, cui ne ingrederetur ianuam tuam, ne ad tuum puteum peueniret, canes quam plurimos obiecisti. ò quanta est subtilitas iudiciorum Dei! ait Greg. ò quam districtè agitur bonorum actuum, malorumque retributio! Certè superius dictum fuit, quia in hac uita Lazarus cadentes mi

Auarorũ crudelitas.

Gregor. in Euan. ho. 40.

B cas de mensa diuitis quærebat, & nemo illi dabat. Nunc de supplicio diuitis dr, quia de extremo digito Lazari distillari aquã in ore suo concupiscit. Hinc ergo fratres colligite, quanta sit districtio seueritatis Dei: diues enim iste qui vulnerato pauperi, mensæ suæ vel minima dare noluit, in inferno positus vsque ad minima quærenda peruenit, nam & guttam aquæ petiuit, qui micas panis negauit. Cæterum quia abundare in conuiuijs loquacitas solet, is qui male cõuiuatus hic dicitur, apud infernum grauius in lingua ardere perhibetur, prima namque male conuiuantibus famulatur culpa loquaciratis, post loqua-

Iusta Dei iudicia.

Loquacitas excita tur in conuiuijs.

C citatem vero ludendi ẽt leuitas sequitur. Vnde in Exod. dicitur, Sedit populus mãducare, & surrexerunt ludere. Sed priusquam ad lusum moueatur corpus, ad iocosa & verba inania mouetur lingua. Quid ergo est quod innuitur, quia in tormentis positus diues linguam suam refrigerari postulet, nisi quòd is qui conuiuando magis de loquacitate peccauerat, per retributionis iustitiam in lingua atrocius ardebat? O felicem Lazarum, inquit Chrysolog. qui recepisti pro doloribus requiem, pro opprobrijs gloriam, & pro contumelijs honorem, pro vulneribus præmia æterna, pro siti, refrigerij fontem, pro fame,

Exo. 32.

Chrysol. ser. 66.

D cælestis mensæ delicias, & pro pœnis immortalitatem. Tu diues fulgens quondam purpura, nunc tegere fimo: pro coccino vestire flammis, pro molli discubitu, sustine tormentorũ dura, pro lautis ferculis, epulare pœnas: copias inopia cõpensa, ebrietates siti digere, pro odoribus aspergere fœtore, & cui astiterunt voluptatis obsequia, astent modo ministeria pœnarum.

Maxima inferni supplicia.

Recordare quia recepisti bona in vita tua. Indicatur hic ait Gregor. quod diues boni aliquid habuerit, ex quo in hac vita bona receperit: rursũque dũ de Lazaro dr quia recepit mala, profecto mõstratur & Lazarus habuisse aliquod malũ, qđ purgaretur. Sed mala Lazari purgauit ignis inopiæ, & bona diuitis epulonis remunerauit felicitas trãseuntis vitę. Illũ pauper

Gregor. in Euan. ho. 40.

Bona remunerat tur Deus.

affixit

afflixit & terſit, iſtum abundantia remunerauit & repulit. Quicunque ergo bona in hoc ſeculo habetis, cùm vos bona egiſſe recolitis, valde de ipſis pertimeſcite, ne conceſſa vobis proſperitas, eorundem remuneratio ſit bonorum. Et cùm quoſlibet pauperes nonnulla reprehenſibilia perpetrare conſpicitis, noli te deſpicere, quia fortaſſe quos ſuperfluitas tenuiſſimæ prauitatis inquinat, caminus paupertatis purgat. De vobis omnino pertimeſcite, quia nonnulla ét male acta, proſpera vita ſecuta eſt: de illis vero ſolicite penſate, quia eorum vitam ét magiſtra paupertas cruciat, quouſque ad vitæ rectitudinem perducat. Porro ut inquit Pet. Rauen. Si tantum diuitis huius iſtud eſt crimen, quia recepit bona, quantum quæſò erit reus qui inuadit indebita? Si tantum criminoſus qui ſua claudit, qui non largitur accepta, quam pœnalis eſt qui & ſuis incubat, & aliena peruadit? Fratres demus noſtra, ſi tñ noſtra, demus tñ quæ putamus noſtra, uitemus aliena, declinemus extranea. Certe ſi cui aliquid tulimus, tota celeritate reddamus, ne hic relinquẽtes omnia, illuc cenſu pauperes ad iſtum diutiũ perducamur.

Pauperes non temere iudicemus.

Pet. Rau. ſer. 123.

Benigne faciam⁹ pauperibus elee moſinam.

Inter nos & vos chaos magnum. Inſipienter ergo diues putat, ait Chryſol. apud inferos mutari loca, quando hic agendo bene uel male, ſibi quiſque determinatum acquirit locũ. Stultus in uita diues, ſtultior inuenitur in pœna, ſed qui bonorum ſuorũ tps miſerandus agnoſcit, nũc experiatur tps punitionis.

Chryſol. ſer. 66.

Rogo te pater, vt mittas eum. Modo rogas? modo tibi tẽpus patiendi eſt, non rogandi. Patere ergo ſtare uices, iam depone dolos, ſcitur enim quia plus te felicitas Lazari, quàm gehennæ torquet incendium.

Habeo quinque fratres, &c. Et putas quòd quinque fratribus quidem tuis ſufficit Lazarus, qui tibi tantopere, tot uulneribus ſuis, toto clamans corpore, nil profecit? Diues quem inferni flamma cruciabat, ait Greg. quia ſemetipſum reparare operando non poſſe agnouerat, nequaquam iam ſibi, ſed relictis fratribus prodeſſe ſatagebat. Solet namque mæſtum animum ſpes vel falſa foucre. Sed vt pœnam ſuã reprobi grauius ſentiant, ſpem de venia amittunt: Vnde flammis vltricibus traditus, non ſibi vt diximus, ſed opitulari fratribus concupiuit, quia nunquam ſe ignium carere tormentis, adiuncto deſperationis ſupplicio agnouit. Hinc Salomon ait; Quodcunque poteſt manus tua inſtanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec ſcientia, nec ſapientia, erunt apud inferos, quo tu properas. Vitia quidem ſpiritualia ait D. Tho. in damnatis conſumantur. Vnde apud Ezech. dicitur de impijs quòd cùm armis ſuis ad

Ser. 123.

Greg. lib. 8. Mo. c. 12.

Eccl. 9.

D. Thom. quæſt. 8. q. 7. ar. 17.

infernum

A infernum descendunt,& ideo in eis perfecta inuidia est,ad quã pertinet dolere de bono alterius, quod ipse non habeat inuidus,& sic vellet omnes pati malum quod ipse patitur; liberari enim à malo,quoddam bonum est.Sanè quidem inuidia in ali quibus ẽt in hac vita tantũ inualescit, vt suis propinquissimis ẽt inuideant de bonis quæ non habent ipsi: Vnde multo amplius damnati inuidia stimulante, vellent suos propinquos cũ alijs omnibus esse damnatos, & dolebunt si sciant aliquos esse saluatos.Sed tñ si non omnes debent damnari, sed aliqui saluari,magis vellent suos propinquos quam alios à damnatione

B liberari,quia in hoc ẽt inuidia torquebuntur,si videant saluari alios, & suos damnari. & per hunc modum diues damnatus nolebat suorum damnationẽ.Vt ergo peccatores,inquit Gregor.in supplicio amplius puniantur, & eorum vident gloriam quos contempserunt,& de illorum ẽt pœna torquentur,quos inutiliter amauerunt. Item ante retributionem extremi iudicij,iniusti in requie quosdam iustos conspiciunt, vt eos videntes in gaudio; non solũ de suo supplicio, sed ẽt de illorũ bono crucientur;Iusti verò tormenta malorum intuẽtur, vt hinc eorum gaudium crescat,quia malum cõspiciunt, quod misericor

C diter euaserunt,tãtoque magis redemptori suo gratias agunt, quanto vident in alijs qđ ipsi perpeti,si essent relicti,potuerũt.

Damnati maximã cruciãtur inuidia.

Grego. in Euan. homil.40.

Damnati magis torquẽtur gloria beatorum.

Habent Moysen, & prophetas, audiant illos. Hoc est, ait, Chrysol.Si Moysen qui regna Aegypti,elementis secum mili tantibus triuit,qui siccauit mare,qui durauit fluctus,qui lapides in fluenta conuertit,qui solem texit nube,qui noctem luce radiauit,qui cælum fecit pluere carnes,rorare panes,nõ so lùm non audierunt,sed & occidere sunt moliti: illi pauperem Lazarum dignabuntur audire,quem tot vulnera sepiunt,quot Moysen cinxere virtutes? Sine Lazarum, ait idem doctor ali-

D bi,tantos requiescere post labores, & tu defle tuas quas merito tuo sustines pœnas.Deus autem fratribus tuis & omnibus, non pro tuo consilio, sed pro suo munere tam prospicit. Dedit per Moysen legem,prophetiam largitus est per Eliam, audiant ergo illos,ne tuos sentiant cruciatus.

Chrysol. ser.66.
Exo.7.
Exo.14.
Exo.17.
Exo.13.
Exo.16.
Ser.123.

Non, pater Abraham. Vere non pater,quia non erat Abrahæ filius,sed gehennæ.*Sed si quis ex mortuis.* Hoc de corde dicit omnium, hoc de desiderijs cunctorum petit mundanorũ: omnes enim susurrare consueuerunt,ò si quis veniret à mortuis,& quid ibi agitur referret nobis! omnes crederemus ei.

Ser.66.

Si Moysen & prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis surrexerit credent. Vos fratres, ait Gregor. & requiem

Greg.i Euã.ho.40.

Lazari,& pœnã diuitis cognoscẽtes, solerter agite,culparũ ve E
strarum interceſſores quærite,atque aduocatos vobis in die iu
dicij pauperes procurate.Multos etenim nunc Lazaros habe-
tis,ante ianuas veſtras iacent,atque his indigent quæ vobis iã
Erga pau- satiatis,quotidie de mẽſa cadunt, Ecce opportune ſe pauperes
peres ſim⁹ offerunt,rogant nos,qui tunc pro nobis interceſſores venient.
liberales. Certè nos oĩno rogare debuimus , ſed tñ rogamur. Videte ſi
negare dẽmus quod petimur,qñ patroni ſunt qui petunt. No
lite ergo miſericordiæ tempora perdere,nolite accepta reme-
dia diſſimulare. Ante ſupplicium cogitate de ſupplicio. Cum
Pauperes quoslibet in hoc mundo abiectos aſpicitis, etiamſi qua repre- F
non cõtem henſibilia eorũ eſſe videantur, nolite deſpicere , quia fortaſſe
namus. quos morum infirmitas vulnerat,medicina paupertatis curat.
Pauper quidẽ cũ reprehenſibilis cernitur,moneri dẽt,& deſpi
ci non dẽt. Si verò reprehẽſionis nil hẽt,venerari ſummopere
Chry. in ſicut interceſſor dẽt. In hac ergo vita ait Chry.nobis de neceſ
Ioan.ho. ſarijs prouideamus,& bonis operibus intẽdamus,quia in alia
83.to.3. non erit tps operandi Conſidera enim qd in illo die extremo
dicetur imparatis,ite ad vendentes,iuerunt,& nõ inuenerunt.

Feria V. poſt II. Dominicam Quadrageſimæ. G

CONCIO SECVNDA.

Diuitiarum abuſus plurimum nocet.

HOMO *quidam erat diues.* Luc.16. Satis quidẽ ex
hodierno Euang. conſtat quantum incommodet
diuitiarum abuſus. Comparat quidem Chriſtus di H
uitias ſpinis. Vt enim potes quidem ſupra manũ
Simile. ſpinas multas habere,quæ te nõ moleſtent; ſic diuitiæ ẽt mul
Bonus pe- tæ poſſideri poſſunt,abſque eo quòd Deus offendatur. Et ſi-
cuniarum cut ſi quis manum ſpinis plenam contraxerit, grauiter vulne-
vſus nõ ob rabitur:ſic ſiquis auarus erit erga pauperes male mulctabitur,
eſt ſed pro- vnde & dicere ſolemus,illum habere mãum compreſſam at-
deſt. que contractam. Vnde fit, vt huic accidat quod accidere ſoler
Simile. aui phœnici,videlicet ut poſtquam multa ligna odorifera col-
legit,poſtea quidem accenſo igne ſe comburat. Nõ ergo ſe ita
Pro.31. geſſit mulier illa,de qua ait Sap. Manum ſuam aperuit inopi.
Videas certè aliquos qui non ſolum auari ſunt alijs,ſed etiam

ſibi

A sibi ipsis, adeo vt vix quidē comedere audeant. Vnde Eccl. ait; Est & aliud malū, quod vidi sub sole, & quidē frequens apud hoīes, vir cui dedit Deus diuitias, & substantiā, nec tribuit ei potestatē ut comedat ex eo, sed homo extraneus vorabit illud. Vt inde intelligat auarus qūo etiā in hac uita puniri incipiat, vt scilicet nesciat vti tot partis diuitijs, & tanto thesauro, quē sibi tam anxie parauit: Magna certè est Dei benignitas & misericordia, quod alicui concedatur opportunitas benignè agēdi erga pauperes, cū concedūtur ipsi diuitiæ. Vnde dæmon idcirco cum Dñs laudaret Iob, ait, nūquid frustra Iob timet Deū? Eccl. 6. *Auari in se ēt sunt crudeles.* *Diuitiarū bonus vsus salutaris.*

B nonne tu vallasti eum, ac domum eius, vniuersamq; substantiā eius, per circuitum, & operibus manū eius benedixisti, & possessio eius creuit in terra? Quasi dicat, insigne quidē opus feci sti, siquidē cùm sit diues, multa bona opera præstare poterit: quare permitte tu vt possim paulatim eius substantiā dilapidare, & videbis utrū tunc perinde te laudet. O miseriā nostrā maximā, ut scilicet diuitiæ quæ nobis datæ sunt ad pmia innumerabilia nobis cōparanda, in malos vsus conuertantur à nobis, & in vitiorū sustentationē. An non fatuus ille esset iudicandus qui solo vno astricto loco per quē depositis vestibus commodè transire posset, sibi posset uitā incolumē conseruare, alter interficiendus, & tñ id facere recusaret? Sic utique tu dementior es iudicandus, qui cū possis diuitias distribuendo pauperibus, & te exonerando, cælū intrare, id tñ facere non uis. Hinc Eccl. monet nos dicēs, Ab inope ne auertas oculos tuos. Iob 1. *Diuites debent agnoscere magnum Dei beneficiū, erga ipsos.* *Diuitijs multi abutuntur.* Simile. *Diuites bona pauperibus distribuant.*

C Item q̄ Christus malediceret infrugiferæ ficulneæ significat, q̄ maledicendus sit diues qui non faciet eleemosynā: siquidē pauper sola folia, & ea quidē aspera, in eo inuenit. Curēt ergo diuites, vt diuitijs non perinde inhient, sed eas potius contemnant. De Platone ferunt q̄ cū locupletissimus esset, nihilominus tñ, vt melius posset philosophari, ipse cū alijs in cōe diuitias suas posuerit. Itē Crates Thebanus opes suas in mare proiecit dicens, melius esse ut ipsæ opes perirent, q̄ si ipse periret. Diogenes ēt relictis opibus peregrinabatur, cūque adhuc sibi scutellā reseruasset qūa biberet, uidisset q̄; puerū manu bibentem, ēt scutellā confregit, dicens quòd natura ipsi iā prouidisset de vase. Hiero. ēt refert quòd Socrates Thebanus opes in mare proiecerit, ut liberius philosopharetur, dicēs qđ nō bene starent opes cū litterarū studijs. Quare diuitias potius cōtemnamus, quā eis adhæreamus. Vnde Cice. ait, Pecuniæ fugiēda cupiditas est, nil est enim tā angusti animi, quā amare diuitias, nihil honestius quā ipsas cōtemnere. Sed iā videas multos qui Eccl. 4. Mat. 21. *Diuites auari crudeles erga pauperes.* Plato. Cra. The. Diogen. D. Hiero. in epi. ad Pulcher. Socr. The. Cic. 1. off. *Diuitias contemnamus.*

Dan.3. adorant statuam illam auream Nabuchodonosor, sicut olim E
fere omnes præter tres pueros, illam adorabant. Hunc autem
1.Tim.6. perditissimum amorem diuitiarum, appellat Paul. idolorum
Gen.13. seruitutem. Sanè Abraham qui tam potens erat & locuples,
Gen.18. vt reges ét vinceret, diuitijs non inhærebat, sed eas peregrinis
Multi pauperes superbi. distribuebat, atque adeo eorum pedes abluebat, & vitulum humeris deferebat ad eos pascendos, tum ét eius vxor de necessarijs alimentis ministrabat, & ea præparabat: nunc tñ videas q; tenuissimi ét status coniuges, annulis & chirotecis manus habeant indutas. Sanè Iudas Mac. optime suos erudiebat hæc
1.Mac.4. mũdana contemnere, cũ diceret; Ne cõcupiscatis spolia, quia F
Col.2. bellum contra nos est, &c. Quasi diceret, si his rebus occupemini, vtrunque amittetis: Sic Apost. ait, Ne tetigeritis, nec gustaueritis, nec contrectaueritis, quę sunt omnia in interitũ, &c.
Chrysost. hom.9. in Matth. Nequaquam ergo hominum accedamus sententiæ, qui de nobilitate & diuitijs gloriantur, ne in extremam tandem inopiã
Auari diuites quo redigãtur. decidamus, sed illam potius spectemus opulentiam quæ consistit in splendore virtutum, illam vero paupertatẽ refugiamus, quæ nos constituit in squalore vitiorum. Per hanc ille diues versus in pauperem est, quia ne vnius quidem erat aquę guttę dominus, quam multis precibus ambiebat. G

Vestitus prophanos & immoderatos deuitemus.

Gre. ho.6 *INduebatur purpura & bysso.* Aperte sanè demonstratur q; non cælesti, sed terreno regi militant hi, qui pro Deo perpeti aspera fugiunt, & solis exterioribus dediti, præsentis vitæ mollitiem, in delectatione sibi quærunt. Nemo ergo existimet in luxu pretiosarum vestium peccatum deesse, quia si hæc culMat. 11. pa non esset, nullo modo Ioannem Dominus de vestimenti
1.Tim.2. sui asperitate laudasset, si hæc culpa non esset, nequaquã Paul. per epistolam fœminas à pretiosarum vestium appetitu cõpe H
sceret dicens, Non in veste pretiosa, &c. Pensate ergo quæ culpa sit, hoc ét viros appetere, à quo curauit pastor Ecclesiæ fœminas prohibere. Pudeat ét te ò Christiane legens Ethnicum
Sen.li.14. epist.91. Sen. contra huiusmodi ornatum immoderatum, ita dicentem, nunquid non pelles ferarum & aliorum animalium à frigore satis abundeque defendere nos possunt? nonne auium plumæ
Nimius vestitus reprehenditur. in vsum vestis conferuntur? nonne arborum corticibus multæ gentes corpora tegunt? nonne magna Scytharum pars vulpiũ tergis induitur & murium? non fuit tam inimica nobis natura, vt cùm cæteris animalibus benigna hac in re extiterit, nobis non prouiderit, sed tñ homines præ luxu non sunt contenti, vt

naturæ

A naturæ tantum ſatisfaciant. Ridiculum plane eſt inquit idem. Senec. alibi, homines ſeſe de veſtibus iactare, velleque vt pp eas afficiantur honore. Siquidem nec bonum, nec malum vagi na gladium facit: Scytæ quidem qui & Tartari dicuntur, veſtibus ex lana non vtuntur, ſed pellibus ferarum, cæterorumq; animalium veſtiuntur, & tñ vitam longiſſimam ducunt, vt ait Iuſtin. Nos vero delicatiſſimis vtimur veſtibus, & tñ vix viuere poſſumus. Sanè inter alia quæ Pythagor. monebat, vt ſcribit idem Iuſtin. hoc vnum erat, nempe vt vitarentur ſuperflui ſumptus, & exceſſus in ipſis veſtibus, nam vanitatem ſæpe dice Iuſti. li. 3. Iuſt. li. 20.

B bat, & dementiam quandam arguere. Multos quidem videas, qui mulierum quaſi more ſe exornent & induant, nõ conſiderantes quanta inde eueniant incommoda. Sanè rex Tyri pulchritudini ſuæ & ornatui confidens, propterea miſere perijt. Nonne pulcherrimus fuit Abſalon, & egregie comptus? & capilli eius ſubtiliter pexi, nonne maximo in pretio ab eodẽ habebantur? ipſe tñ de capillis ſuſpenſus eſt. Petrar. ét inquit, q vix poterit inueniri aliquid quo quis magis ſuperbiat, quã pulchritudine corporali. Ouid. item inquit, præſumptionem eſſe pulchritudini in pleriſque annexam. Hinc poetæ etiã fabulati

Ezec. 26. 2. Re. 18. Petrar. in rem. fort. Ouid. lib. 1. faſto.

C ſunt, Narciſſum perijſſe, q pulchritudine ſua & egregia forma nimium caperetur. Nõ ſolum autem pulchritudo corporea ſę pe ſolet incommoda afferre ei qui ipſa male vtitur, ſed ét ſpectantibus eam inordinate. Vt enim fulmen quamuis primo in tuitu & fulgore ipſo delectabile videatur, attamẽ vbi ferit, eſt maxime noxium; ita & pulchritudo in multis, licet primo aſpectu præſeferat quandam iucunditatem, & animi recreationẽ, quibuſdam tñ noxia eſt, qui ſcilicet ex ea ſibi incommodant atque nocent. Ex quo factum eſt, vt princeps Sichem ea ratione fuerit interemptus cum alijs, nempe ex aſpectu formoſiſſi-

Narciſ. fabul. Simile. Gen. 34.

D mæ ipſius Dinæ. Et Holophernes ét ſibi interitum, & exercitui ſuo exitium generauit ex conſpectu ipſius pulcherrimæ Iudith. Item Dauid ex conſpectu Berſabee, & Amnon ex cõſpectu ipſius Thamar. Si hiſtorijs ét prophanis fidem tribuimus, nunquid pulchritudo & forma ipſius Helenæ, in cauſa nõ fuit vt Troia ſolo & humi exæquarerur & penitus à Græcis deleretur? Porro cùm Cæſar Pompeium deuiciſſet, Galliã, Hiſpaniam, & complures alias nationes ſub imperium ſuum redegiſſet, tñ forma & pulchritudine Cleopatræ victus, vt refert Sueton. Tranq. & Eutrop. miſerrime occubuit. Herculeſ præterea poſtquam tot, tantaque ſuperauit monſtra, & varias victorias conſecutus eſt, vt referunt grauiſſimi quique au

Iudith 13. 2. Reg. 11. Helena ruina Troiæ. Sue. Tran. Eutro. Hercules.

Dio. Sicu. Hiera. po. Ani. Vite. Herodo.

tores. Omphalæ ipsi seruiuit, ab eaque muliercula superatus est, & ita quidem superatus, vt coegerit ipsum colu nere cũ eæ teris mulieribus, eique imposuerit lintheum quoddam delica tissimum, & adempserit pellem ferinam quam gestabat. Idem ferè contigit Iasoni cùm Medea, & Hyppolito cùm Phedra.

Multi insano amore effrenati.

Quamobrem hac & talia hmõi incommoda sibi ante oculos proponant, qui tantum corpori exornando indulgent, quique varijs vestibus prophanis & pretiosis vnguentis se totos dedunt, & quasi mancipio tradunt. Sanè ex illo Matth. videtur colligi quòd olim in domibus quidem regum isti ornatus dũ

Mat. 11.

taxat inuenirentur, cùm dicitur; Qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. Nunc vero videas quòd ẽt opifices & de diti artibus mechanicis, in his sint prodigi. Vide obsecro qũo regina Sabba in curia sua, & omnes aulici eius, esse deberent moderati, cùm ipsa tantopere admiraretur huiusmodi ornatus

3. Re. 10.

in curia Salomonis. Quanto quæso magis nunc admiraretur, si videret non quidem reginam aliquam Salomonis coniugẽ, sed ẽt vilem mulierem, & ex media plebe sumptam, huiusmo

Sue. Trã.

di ornatu nimio lasciuire? Refert quidem Sueto. Tran. q̃ dice-

Aug. Cæsar. sentẽ.

re solitus esset Augu. Cæsar, q̃ nimius uestium ornatus esset indicium quoddam & tanquam vexillum superbiæ & arrogan tiæ, atque nidus luxuriæ. Quamobrem erubescant Christiani his rebus dediti, pudeatque ipsos, gentilis huius talem audire sententiam. An tibi videtur obsecro decens esse, quòd cũ Dei

Luc. 2.

filius homo factus pro salute nostra, vilibus in præsepio indua tur pannis, & postea ẽt in reliqua vita non mutatis subinde, sed eisdem vtatur vestibus, tu interim vermis abiectissime, varios exquiras ornatuum modos, quibus possis vile corpus &

Iob 40.

caducum tegere? Si habes brachium sicut Deus, inquit Iob, &

Vestitus nimius indicium videtur superbæ mentis.

voce simili tonas, circunda tibi decorem, & in sublime erigere, & esto glorioſus, & speciosis induere vestibus. Nunc verò cũ sis tenuissimus & vilissimus vermiculus, quorsum tam vario vteris apparatu? Hebræi quidem postquam in eam insaniã atque dementiam deuenerant, vt vitulum adorarent, dixit Deus

Exo. 33.

Moysi, vt pretiosis vestibus quibus se induerant, exuerentur:

Simile.

siquidem prophani isti ornatus potius iram Dei prouocant, q̃ ad pœnitentiam inuitent. Vnde vt nobis exemplum daret, vo-

Excessus in vestibus displicet Deo.

luit Dei filius in hac nostra mortalitate & carne apparere, vt hac quidem ratione patris æterni placaret iram & indignationem contra genus humanum. Tu tñ varijs te & preciosis vesti bus exornas, ac subinde tanta harum rerum uarietate uteris,

Simile.

ut mutabilior sis chamaleonte, atque ita Dei potius iram con-

trã

A tra te prouocas, & potius tuum effœminatum ostẽdis animũ, quam uirilem & bene compositũ. Hinc Abacuc ait, Ecce iste coopertus est auro,& argento,& omnis spiritus nõ est in uisceribus eius. Nam quanto tales habent maiora ornamenta,tanto ẽt minorem habent spiritũ Dei,sed potius spiritũ habent idoli alicuius Veneris, vel Cupidinis , qui toti his rebus inhęrent. Abac. 2. Simile.

Conuiuia immoderata fugiamus.

B *Epulabatur quotidie splendide.* Magnam sanè hoc tempore in plerisque conuiuijs uideas immoderationem & intemperantiam,atque idcirco fugere debes talia conuiuia,& ea potissimum in quibus non uideris reperiri timentes Deũ: sed potius uitiosos,deprauatos,& perditos homines. Mãdabat Deus Hebræis,ut in suis conuiuijs non obliuiscerentur Leuitas, dicens: Comedes tu coram Domino Deo tuo,& epulaberis tu & domus tua,& Leuita qui intra portas tuas est,caue ne derelinquas eum:ut scilicet aliqua in mensa loqueretur de rebus diuinis , & tanquam frænum imponeret multorum immoderationi & petulantiæ. Item addit præterea,ut pupillos, peregri- Deut. 16.

C nos, & uiduas ad conuiuia sua uocarent , ut ita non solùm de uirtute in conuiuio tractaretur,sed ẽt pauperibus fierent elee mosinę,sed nunc cùm multi potius adulatores ad sua conuiuia uocent, idcirco tam infelices sortiuntur exitus . Non id quidẽ suadebat Dauid cùm diceret ; Iusti epulentur , & exultent in conspectu Dei,& delectentur in lætitia. Sanè quando Iethro inuisit Moysen,uenerunt ẽt Aaron & seniores Israel, ut simul manducarent,& comederent cùm eo coram Domino. Vbi nõ intelligitur quòd essent coram tabernaculo,sed quod manducarent cùm reuerentia tanquam positi ante conspectum Dei. Deut. 14. *Sobria sint cõuiuia nostra.* *In cõuiuijs non obliuiscamur pauperes.* *In cõuiuijs Dei seruos hẽamus & pauperes.* Psal. 67. Exo. 18.

D Nunc uerò uideas quòd si quis in multis conuiuijs cõposite & decenter maneat,& loquatur ad ædificationem proximorũ pertinentia,statim ab omnibus traducatur & substanneturipsis conuiuijs uidetur quòd quodammodo in angustias maximas conijciantur,propterea quod non possint ante illum libere loqui,ridere,lasciuire,& cachinnari. Porro Aulus Gellius refert olim inter Romanos licitum non esset,conuiuia celebrare , nisi in præcipuis quibusdam & solẽnibus festis,atque hęc quidem conuiuia tunc ea lege etiam erant celebranda , vt sumptus ipsi atque impensæ in celebrando conuiuio faciendæ breuissima quadam pecuniæ summa & determinata,diffinirẽtur; tum etiam ea lege ut non biberetur uinum peregrinum quod *Conuiuia multorum dissoluta.* Aul. Gel. li. 2. c. 24.

aliunde allatum esset, vt inde intelligas quō isti quamuis gen- E
Conuiuia Romanorum modo rata. tiles, multos excederent nostri temporis Christianos, conui-
uia immoderata, & prodiga celebrantes. Illud ēt hoc tēpore
videas, q̄ ferè inuitentur ad conuiuia illi, qui parum indigent
talibus conuiuijs, & qui etiam interdum mallent domi suæ co
medere, quàm alienæ, cùm tamen possent pauperes inuitare, à
quibus gratiam referrent. Sanè Salomonis mater hoc consi-
Prou. 37. lium dedit filio suo dicens, Noli regibus dare vinū: item date
ficeram mærentibus, & vinū his qui amaro sunt animo. Sicut
Simile. vulgo dicimus quòd quæ pinguia sunt, non sint porcina pin-
Eccl. 19. guedine perfundenda, Hinc Eccl. ait, hospitabitur, & pascet, & F
potabit ingratos, & ad hæc, amara audiet. Hoc merentur qui
talia faciunt conuiuia. Vnde & recedentes qui inuitati fuerāt,
dicunt, An non videtis q̄ temere se nobis iste ostentauerit pro
Conuiuia indecentia qūo traduntur. digum? Quasi non nouissemus nos inter nos? Adde ēt quòd
oriza illa saperet adustionē: tum ēt carnes illæ insipidæ erant.
Itaque iustè quidem talia patiuntur qui in cōuiuijs suis negle
ctis pauperibus & miserabilibus personis, eos potius inuitant
Simile. qui ipsos reprehēsuri facilè sunt, & apud oēs infamaturi: & tñ
Iust. li. 20. si pauperes inuitassent, eis oīa sapidissima, & grata fuissent. Sa
ne inter alia quæ monebat Pythagoras ipsos Crotoniatas, il- G
lud in primis erat, vt temperantiæ essent studiosissimi: hanc. n.
parentem quodammodo virtutum cæterarū esse dicebat, vt re
Iust. li. 32. fert Iusti. Idem etiā alibi ait, De Hannibale illo memoratur,
quòd quo tpe in vniuersam Italiam depugnabat, nunquā assi-
dens comederet, & quòd in vino etiā parcissimus esset, & con-
Intemperantia plurimum nocet. tinentissimus, atque minus curans cuiquam inferre iniuriam.
Porro gulæ vitium in tentatione primum ferè obtinet locum,
nā cū comedere & bibere sint de necessitate naturæ, diabolus
ibi laqueum tentationis abscōdit, vbi necessitatem esse nouit.

APPENDIX. H

ERat Dives. Quasi dicat, iam non est dives: item labores
transeunt pauperum, & ideo dicitur, erat mendicus. Vnde
Sap. 5. Sap. 5. Omnia transierunt tanquam vmbra. *Dives.* Non sine
Mat. 19. causa dixit Christus, q̄ difficulter saluentur diuites, non quia
non possint saluari, sed quia plerique ipsis abutuntur diuitijs.
Eccl. 5. Eccl. 5. Saturitas diuitis non sinet eū dormire. Vnde sicut nisi
Simile. statim venenū repellatur, interficit hominē: sic nisi diuitiæ pau
Mat. 9. peribus destribuantur, uitā perdunt animæ. Nā vbi est thesau
Psal. 61. rus, ibi est cor, ut ait Christus. Quare vt ait Psal. Diuitiæ si
Phil. 3. affluant, nolite cor apponere. Item, Omnia arbitremur vt ster-

cora,

A cora, vt ait Pau. Quare sicut stercus per agrũ disseminatũ, plurimũ prodest, sic ẽt diuitiæ pauperibus distributæ plurimũ cõducunt. Olim quidẽ Abrahã non erat insolens in suis diuitijs, sicut multi sunt hodie quamuis 300. haberet famulos, sed sub quercu positus peregrinos expectabat, ut eos hospitio excideret. Nunc vero statim tenuioris etiam conditionis diuites insolescunt. Simile. Gen. 14. Gen. 15. *Diuitiæ quõ expendendæ.*

Induebatur purpura. Cum pheretrum uidemus in angulũ aliquem reiectum, & aranearum telis coopertum, dicimus id quidem salutis indicium esse. si verò illud videamus egregiè B mundatũ & ornatum, dicimus aliquem mortuũ esse. Sic ergo cùm aliquem vides mortificatum, & seculi ornatũ despicientem, dicimus illud esse indiciũ salutis suæ: si verò videmus qđ se immoderatè ornet, potius id ruinæ signum esse testamur. *Vestitus nimius quale sit indicium.*

Nemo illi dabat. Cùm paupercula nutrix filiũ nutriendum suscipit alicuius diuitis & illustris viri, præclarè ab ipso induitur. & varijs abundat epulis & pecunijs, vt melius ipsi infantulo consulat, & eundem optimè nutriat: sic tu ergo intellige, quòd si diuitias tibi Deus concessit, id quidem præstitit, vt pauperes suos alas commodè atque sustentes. Similitu.

C *Sepultus est in inferno.* Vide, pretiosi vestitus in quantas angustias hunc tulissent, item delicati cibi & potus, in quantam famem & sitim deportassent adeo, vt statim anima ex corporis pretioso sepulchro educta, inferni fætidam haberet sepulturam. Hiere. 22. Sepultura asini sepelietur. Vt enim iumentum excoriatur, & ita canibus postea exponitur: sic auarus diues spoliatus diuitijs, canibus tartareis traditur. *Auari diuites quo redigãtur.* Hier. 22. Simile.

Feria V. post II. Dominicam Quadragesimæ.

D

CONCIO TERTIA.

Diuitum auarorum mores quales sint.

HOMO *quidam erat dives.* Luc. 16. Certè ideo perijt hic diues, qm̃ diuitijs sibi diuinitus concessis, vt posset æternam vitam consequi, si eas pauperibus impartiret, abusus est, & sibi ipsi complacẽs, proximos aspernabãtur. Vnde Abac. ait; Væ illi qui multiplicat non sua, & aggrauat contra se densum lutum. Non igitur *Diuitiarũ abusus q̃tũ nocens.* Abac. 2.

debes

Simile. debes & diuitijs inhærere, aliter enim finem minus placidum E
Diuites auari ĩ mor te quales sint. habebis. Vt enim fluuij iucunde quidem in mare tendunt, at vero ubi illuc peruenerũt, nõ dignoſcas nec diſcernas Bethim a Sicori: ſic ét auaris diuitibus qui eleemoſynas non faciunt, contiget, ut ſcilicet pereant oẽs cogitationes eorũ. Sanè non
Pſal. 145. abs re fugit Chriſtus non ſolũ cũ vellent eum lapidare, ſed ét
Simile. cũ vellent eum regem facere, ſed ut doceret nos non minus à
Auarimul ti plus diuitias quã honorẽ aſſi mant. mundanis delicijs, & pompis eſſe fugiendũ, q̃ à lapidibus. In multis quidem videas, q̃ auaritia ipſa, & cupiditas diuitiarũ, ſuperat appetitũ ambitionis & honoris. Vnde illi operarij qui
Mat. 26. in vinea patris familias laborarunt, pluris fecerunt, ſiue magis F
indignati ſunt, quod plus daretur his qui ſero uenerãt, quàm quod prius daretur eis merces. Sic videas q̃ multi ne iacturã faciant vel minus dumtaxat argenteĩ nummi, honorem ſuum
Ezec. 22. penitus prodigent. Vnde dicit Deus per Ezech. Ecce cõploſi manus meas ſuper auaritiam q̃ feciſti contracto pugno. Sic ergo punietur diues contracto pugno, qui liberalis eſſe noluerit
Eccl. 1. erga pauperes. Et certè vel exemplo Salomonis debes diuitias contemnere, qui dixit: Vanitas vanitatum, & oĩa vanitas; cùm tñ haberet quinquaginta duo millia equorum in equili ſuo, &
2. Para. 9. præterea tam diues eſſet & potens, vt ex diſiunctiſſimis qui- G
3. Reg. 4. buſque regionibus, eius fama cõmoti, multi ad eũ accederẽt.
Iſa. 59. Auari quidẽ diuites potius aranеæ telas texunt, ut ait Iſa. Vn
Zach. 14. de minatur eis Zach. dicens; Ecce dies dñi veniunt dicit Dñs, & diuidentur ſpolia tua in medio tui. Sicut enim in macello alius pellem accipit arietis, alius caput, alius iecur, ſic ét in mor te auari diuitis, hæredes accipient diuitias, ſacerdotes corpus,
Securitas non eſt in mundo. dæmones vero animam. Conſidera igitur quam uarius fuerit ſucceſſus huius diuitis auari, & mendici Lazari, ſiquidẽ alius ad ſummã felicitatẽ alius verò ad ſummam infelicitatẽ deue nit, vnde colligas quòd labores pp Chriſtum patienter tolera H
Gen. 44. ti, in gaudiũ poſtea ineffabile conuertantur. In Gen. quidem hñ, q̃ pecuniam quam ſecum tulerant filij Iacob ad triticum emendum, poſtea redeuntes cum tritico eandem pecuniam in ſaccis inuenerũt: ſic ét labores & afflictiones quas hic ſuſtinẽt
Pſal. 128. ſerui Dei, in lætitiam ſempiternam conuertentur. Vnde Pſal. Labores manuum tuarum quia mãducabis, beatus es, & bene tibi erit. Cæterum qui huius vitæ labores ſuſtinere detrectat,
Hier. 12. qũo poterit tolerare labores alterius vitæ? Vnde Hiere. ait, Si
Simile. cum pedibus currens laboraſti, qũo poteris contendere cum equis? Sanè arbores quæ hyeme defronduerunt, in verè ipſo frondibus exornãt, ſic ét pauperes qui in hoc mundo labores

& afflí-

A & afflictiones patienter propter Deũ ſuſtinuerunt, poſtmodũ magnis decorabuntur præmijs. Vnde Apoſt. ait; Mortui eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cũ Chriſto: mali verò, & auari Diuites qui hic verno ſuo tempore abuſi ſunt, poſtea grauiſſimè puniẽtur, & ignominia afficiẽtur. Vnde Mathathias dicebat; Gloria eius ſtercus, & vermis: Atque hæc quidem viciſſitudo pauperis, & diuitis ſignificatur Prou. 22. vbi dr; Dives & pauper obuiauerunt ſibi, vtriuſque operator eſt dñs, id eſt alteri in hac vita temporaliũ bonorum abundantiam, & alteri laborũ multitudinem tribuit: ſed obuiauerunt ſibi, ſcilicet in morte: Coloſſ. 3. 1. Mac. 2. Prou. 22.

B nã iuſtus in ęternã requiem, impius verò ex caduca voluptate in cõtinuos labores tranſit. Mundus quidem eos beatos extiſimat, qui diuites ſunt, & multas habent pecunias: quod ſi reuera ita eſſet, nil eſſet miſerabilius angelis, qui pecunias nõ poſſident, vnde conſtat quantopere fallatur mundus. Porrò diuites huius ſeculi, ſunt quidẽ inſtar paupercularum ſponſarum, quibus alię veſtem vnã accommodant, & aliæ mulieres aliam, at verò ſimulatq; coniugiũ perfectũ eſt, ſtatim ſingulæ mulieres repetunt, qđ ſuũ erat, & tunc perinde ſpoliata relinquitur ſpõſa, atque antea. Sic ergo diuites, cũ eſt peracta vitæ huius *Diuitiæ multos decipiunt.* Simile.

C fabula, remanẽt nudi, & ſolo lintheo teguntur. Vnde dicent illud Sap. 5. Quid profuit nobis diuitiarũ iactantia? Satis quidẽ diuitiarũ vanitatẽ intelligebat Diog. Cy. vt refert Diog. Laer. cũ Alexand. Magno ſibi grandẽ pecuniæ ſummã offerenti, ait: Tolle, tolle, nõ ſunt hęc munera hominũ, ſed iumentorũ onera. Sanè nix ipſa, quæ in cacumine montis ſita eſt, ſi à Sole feriatur, liquefit, & cõuallia ipſa irrigat: ſic ergo diues debet pauperes eleemoſynis irrigare, ſimulatq; eius animã Sol iuſtitiæ ferit, & pulſat. Hinc Ioan. ait; In hoc cognouimus charitatem Dei, qm̃ ille animã ſuam pro nobis poſuit, &c. Sed qũo diues *Diuitia quaſi veſtes mutuo accepta.* Sap. 5. Diog. Cy. Dio. Laer. in vi. Phil. Simile. 1. Ioan. 3.

D auarus animã ſuam ponet pro proximis ſuis, qui denegat ipſis eleemoſynã corporalem? Vnde ſubdit, qui habuerit ſubſtantiã huius mundi, & viderit fratrẽ ſuũ neceſſe habere, & clauſerit viſcera ſua ab eo, qũo charitas Dei manet in eo? Filioli nõ diligamus verbo, neque lingua, ſed opere, & veritate. De crudelitate porrò auarorũ ait Eccl. Verti me ad alia, & vidi calumnias, quæ ſub Sole gerũtur, & lachrymas innocentiũ, & neminem conſolatorẽ. Vnde Pſal. cõtra eos inquit: Cõſtitue ſuper eũ peccatorẽ, & diabolus ſtet à dextris eius, cũ iudicatur, exeat cõdemnatus, & oratio eius fiat in peccatũ, q nõ eſt recordatus facere miſericordiã. Sanè Hier. tractans de deuaſtatione Hieruſalẽ tẽpore Nabuchodonoſor ait; Melius fuit occiſis gladio, *Diuites ſine benigni erga pauperes.* Eccleſ. 4. Pſal. 108. *Auaros diuites quomodo puniet Deus.* Thren. 4.

quam

Matth. 2. quàm interfectis fame, hæc mors est profectò miserior. Sanè E
Magna crudelitas nõ compati pauperibus. Herodes statim pueros innocétes in cœlũ misit, at verò diues auarus crudelius enecat pauperes, dũ eis non vult subuenire. Cur ergo nõ misereris impie proximorum tuorum, quos tibi Deus cõmendauit, & de quibus tã sæpe mentionẽ facit? Sanè in Deut. iubebat, ut in septennio debita oĩa condonarentur. In
Deut. 15. Leu. iubebat, vt hæreditates in anno Iubilæi ad pristinos dños
Leuit. 25. redirent. Et rursus in Deut. iubebat, ut tpe uindemiæ & mes-
Deut. 24. sis, aliquid remaneret pro pauperibns. Sed diuites auari nõ id
Mich. 3. præstãt, sed potius, ut ait Mich. uiolẽter tollunt pelles pau-
Isaiæ 3. peribus, & carnẽ eorũ. Vnde Isa. ait; Vos depasti estis uineam F
Eccles. 13. meã, & rapina pauperis in domo uestra? Itẽ Eccl. inquit; Venatio leonis, onager in eremo, sic pascua diuitum sunt pauperes.

Qui mundanis delitijs perfruuntur, quo redigantur.

INduebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splẽdide. Sanè de his, qui delitijs mundanis indulgẽt, dici potest illud
Psal. 146. Psal. Perierunt oĩs cogitationes eorũ. de bonis verò ait Sap.
Sapien. 5. Cogitatio illorũ apud altissimũ, ut nos in æternũ remuneret.
Amos 4. Malis autẽ dr̃ per Amos; Audite uerbũ Dñi uaccæ pingues,
Delitię mũdana quãtũ noceãt. quæ estis in monte Samariæ; Ecce dies uenient super uos, & G
leuabunt uos in cõtis, & reliquias uestras in ollis feruentibus.
Deut. 3. Itẽ in Deu. dr̃; Vua eorũ uua fellis, & botrus amarissimus, &c.
Ioel 1. Et Ioel ait; Expergiscimini, & flete, & ululate oĩs qui bibitis uinũ in dulcedinem, qm̃ perijt ab ore uestro. His qui in hoc mundo labores multos habent, & afflictiones propter Deum toleratas, bene erit, & tandẽ sortes commutabunt. Vnde Psal.
Psal. 128. Sicut tenebræ eius, ita & lumen eius: & contra potest de auaris dici: sicut lumẽ eius, ita & tenebræ eius: quantò ergo abundarunt delectationes huius seculi, tantò graviores erunt labo-
Intemperãtes quo redigantur. res. Incommoda porrò, quæ ex intemperantia oriuntur, nota- H
Prou. 23. uit Sap. cũ ait: Cui væ, cuius patri væ, cui rixæ, cui foueæ, cui
Intemperãtia quantũ noceãt. fine causa uulnera, cui suffossio oculorũ, nonne his qui morantur in uino, & studẽt calicibus epotandis? Ne intuearis uinũ
Simile. quãdo flauescit, cùm splẽdescit in uitro color eius, ingreditur blandè, sed nouissimè mordebit, ut coluber, & sicut Regulus uenena diffundet. Qui immoderatè corpori indulgent, præparãt maiorem escã pro uermibus? Si ergo pudefis, q̃ alicuius ex optimatibus coquus appelleris, multo sanè magis pudefieri debes, q̃ dicaris coquus uermiũ. Sanè talium uitiosorum hominũ mors similis erit eorum uitæ. Inter oĩa porrò acutè di-
2. Reg. 14. cta illius Thecuitæ mulieris ad Dauidem, illud ẽt fuit, cũ ait:

Omnes

A Omnes morimur,& sicut aquæ dilabimur. Vbi uides,q; comparet nos aquæ: nã sicut aqua saporẽ accipit à terra,per quã trãsit: sic ferè talis cuiusque mors esse solet,qualis fuerit eius vita. Vnde Ioan.ait in Apoc. Væ habitatoribus,& morientibus in terra,hoc est: O miseros illos,quorũ mors sicut & vita, terrena est. De iustis tñ ait Apost. Nostra cõuersatio in cœlis est. Item in Deut.dr,q; ascendit Moyses in montẽ,mortuusq; est ibi,vt significetur,q; esset vir iustus. Dixit præterea Thecuitis, & sicut aquæ dilabimur: nam quamuis fluuiorum aquæ dulces sint,tamẽ fines habẽt amaros; sic mali etsi in hac uita B iucundè uiuere uideantur,tamen finem habent amarissimum, cùm aliter sit de ipsis iustis. Vnde Eccl. cũ ait; O mors quam amara est memoria tua,addit statim,viro habenti pacẽ in substantijs suis. Cũ percontaretur Plato à Socrate,quã regulam & viuendi normã seruasset,respondit; In iuuentute rectè uiuere,in senectute verò bene mori laboraui,atque ita inquit; Interiori cruciatu,& dolore nõ afficior,neque mori recuso: nam cùm uita honesta fuerit,mortẽ cũ hilaritate expecto. O quanta est hic gẽtilis confusio multorũ Christianorũ,qui ita uiuũt, vt videatur iamiam ipsis imminere infelicissimus interitus.

C In delitijs quidẽ mũdanis periclitatur,inquit D.Bona.spiritualis vita. Vnde Apost.ait; Vidua q̃ in delitijs viuit, mortua est. Itẽ Hier.ait; Vsquequo delitijs dissolueris filia vaga? Talis plane,qui se totũ delitijs secularibus tradit, similis esse vĩ infantibus,qui cũ blandè,& molliter à nutricibus educẽtur,maiore interdũ amore eas prosequuntur,quam parẽtes,à quibus progeniti fuerũt,& quorũ beneficio ab ipsis ẽt nutricibus aluntur. Nã ad hunc modũ sensibilia bona instar nutricis nobis exi stunt,à quibus videlicet alimur,& fouemur,& cũ quibus familiarẽ consuetudinem gerimus: Deus aũt præcipuus pater est, D qui nos condidit,cuiusque beneficio,& prouidẽtia cũcta nobis sensibilia deseruiunt,& cui oĩa accepta ferre debemus. Nos tñ infantũ more nutrices parẽti præferimus,hoc est sensibilia bona quibus nutrimur,conditori nostro,per quẽ & viuimus,& in lucẽ editi sumus. Hæc igitur causa est,cur magis corporea bona,q̃ spiritualia,quæ vix agnoscere volumus,diligamus. O nefariũ scelus! O delectationes vanas,& pestiferas,q̃ in tã ẽterna tormẽta cõmutantur,ait grauis quidã autor, iuxta illud Apo. Cruciabitur igne & sulphure,in conspectu angelorũ sanctorũ, & ante conspectũ agni,& fumus tormentorũ eorũ ascendet in secula seculorũ. Illic seperabitur,& discutiet granũ à paleis,iuxta illud Hie. Quid paleis ad triticũ? Et iuxta illud Mat. Cuius venti-

Simile.

Apoc.8.

Philip.3.

Deut. vlt.

2.Reg.14.

Eccles.41.

Plato.

Socrat.

Mortẽ boni cum hilaritate expectant.

D.Bonau. in Luc.17.

1.Tim.5.

Hier.31.

Simile.

Delitia tẽporales faciunt, vt obliuiscamur eternas.

Delitia mũdana periculosa.

Ant.Broi. 1. par. artic.56.

Apoc. 10.

Hier.23.

Matth.3.

ventilabrũ in manu ſua,& permundabit areã ſuam. Illic nunc E
Galat.6. quiſque colliget;prout ſeminauerit,iuxta illud Apoſ. Quæ ſe-
2. Cor.9. minauerit hõ,hæc & metet. Itẽ iuxta illud Apoſt. alibi; Qui
Pſal. 125. parce ſeminat,parce & metet. Et Pſal. ait; Euntes ibant,& fle-
Simile. bant mittẽtes ſemina ſua: Venientes autẽ,&c. Nõ quærit vi-
nea pinguẽ nimis tellurem irriguã,aut ſtercoratam, vt fructũ
ſuũ optimũ producat,quin potius ſublatũ & editũ locum deſi
derat,vbi vndique ẽt à ventis perfletur: ita quiſque,vt laudabiles edat actiones nõ debet plãtatus eſſe in delitijs mũdanis,
ſed tũc proficiet,cũ vtrinque varias patietur afflictiones. Vnde
Archita. Archita Tarẽ. mala oĩa tum publica,tũ priuata,ab immodico F
Tarent. a- voluptatũ amore proficiſci ait. Deſerunt hoĩes plerique,& fu
pud Cice. gitãt labores, ac propterea ſe totos permittũt pariſs delitijs;
in Cato. vnde fit, vt ęternã perdant ſuauitatẽ. Vt enim guſtus retun-
maiore. ditur,& ſtupidus redditur,ſi immaturos,& acerbos ederit fru-
ctus,ita vt poſtmodũ,vel ſi ſuauiſſimos delibabit, vix ſuauita-
Simile. tẽ ipſam perſentiat: Et ſicut cultellus ipſe,vbi acię hebetatã
habuerit pp craſſum aliquod obiectum,in quod vim ſuã exer
cuit,paulopoſt in delicatũ,non poteſt ſine maxima difficultate
Simile. agere: ita profectò qui ſe totos voluptatibus mundi tradunt,
rerũ diuinarũ guſtum,& ſuauitatẽ amittunt. Sed quid mirũ,ſi G
Simile. nõ inueniat felicitatẽ,qui eã extra fontẽ ſuũ quærit? nec enim
Simile. terra niſi in infimo loco, neque ignis niſi in ſupero, nec piſcis
niſi in aqua, nec arbor niſi radicibus in terra fixis requieſcit.
Quid enim extra naturæ ſuæ deſtinatũ locum quietũ eſſe poterit? Non ergo minus corda noſtra extra Deũ dolore,atque
angore vacare poterunt: quã corporis humani mẽbra,ſi ù iun
cturis ſuis auulſa, extra locũ ſibi à natura deſtinatũ violenter
Gregor. in collocentur. Peruerſa quidẽ anima,ait Greg. Rebus pñtibus
euang. ho- reſoluta,abſcondit ſibi mala ſequentia,quia præuidere futura
mil. 39. refugit,quæ præſentẽ lætitiã perturbant, dumq; in præſentis H
vitæ oblectationibus ſe deſerit, quid aliud quã clauſis oculis
Eccleſ. 11. ad ignem vadit? Vnde bene ſcriptũ eſt; In die bonorũ ne im-
1. Cor. 7. memor ſis malorũ. Et Apoſt. ait; Qui gaudent,tanquam non
gaudentes ſint, quia ſanè quidẽ præſentis tpis ita agẽda lætitia eſt,vt nunquam ãmaritudo ſequentis iudicij recedat à memoria, quatenus dum mens pauidã,extremæ vltionis timore
transfigitur,quantum nunc præſens lætitia,tantũ poſt ira ſub-
Prou. 28. ſequens temperetur. Hinc namque ſcriptum eſt; Beatus vir
qui ſemper eſt pauidus. Qui verò mentis eſt duræ,corruet in
malum. Talis fuit iſte diues, qui propter mentem ſuam du-
ram, & crudelem erga pauperes, corruit in infernum.

* Pauperes

A

Pauperes non contemnamus.

ET erat quidam mẽdicus nomine Lazarus, vlceribus plenus. Non debes quidem pauperem contemnere, quamuis eum plenũ vlceribus videas: nam etsi nihil habeat magni qui ad te refugit, ait Chrysost. homo tñ est, qui eundem quem tu, terrarum orbem habitat, ijsdem Solis radijs illustratur, immortalem sicut tu habet animã, eundem adorat conditorẽ, ad eandem mysteriorũ communicationem crebro accedit, ad eosdẽ vocatus est cœlos, & quod negligendũ non est, iustè ideo petit, quia paupertate oppressus necessarijs eget viuendi alimentis; tu verò eũ negligentem appellas & secordẽ, atque cõtumeliosè eundem à te repellis, nec tecũ ipse reputas, quanta ẽt tu desidia vitã trahas, & cùm Deus multa tibi bona in dies præbeat, tu tñ otiosus es, & tñ tot delicta tibi non obijcis, non insidias, non periuria, non mẽdacia, non latrocinia, non alia mille huiusce modi flagitia tua, & scelera. Hæc autem dico non quia uelim legem pro otiosis condere, sed quia valde desidero bonis vos esse operibus occupatos: omniũ enim ferè vitiorum, quasi magistra quædam, & origo, est otiositas. Sed multa inquies mendacia, multas fabulas pauperes fingunt: ego verò hac ẽt de causa maiori misericordia moueor, cùm in eam necessitatẽ incidisse homines videã, vt impudẽtissimè mẽdacijs viuere quasi cogantur, quorum nos non modo non miseret, sed verbis etiam aspectis eos laceramus, non accepistis dicentes, semel iam atque bis? Cur nõ tuo quoque ventri eandem legem imponis? Cur ei non dicis, repletus heri, & nudiustertius fuisti, quid amplius quæris? Sed ventrem quidem tuum etiam ultra mensuram replendo disrumpis, à paupere autem modica petente faciem auertis. Cuius vel hac de causa misereri debes, quoniam quotidie audire non parua premitur necessitate. Nam si nulla esset alia ratio, quæ ad misericordiam flecteret, propterea tamẽ misericors erga pauperes esse debe-
res, quoniã necessitate coacti ad te veniunt. Quid igitur criminaris? Quid tribulas calamitosam, & miserã animam? Refugit ille ad manus tuas ceu ad tranquillum portum, cur ergo tuorum fluctuum vim in illum incitas, & maioris hyemis sibi reddis procellas? Cur miseriæ ipsum condẽnas? Credis quia si talia se putasset abs te recipere, veniisset ad te? Quod si talia se auditurum abs te putauit, & tñ ipse quidem venit, multo magis tamen eius miserandũ est, q; non dubitet accedere præ necessitate vrgente ad te, quẽ nouit nihilo mitiorem factum,

& non

Chrysost. in Matth. homil. 36. to. 2.

Pauperes non uilipẽdamus.

Alienos defectus potius quam nostros exploramus.

Simile.

Contumelijs multis afficiũt alij qui pauperes.

Simile.

Pauperes benignè recipiamus.

& non putare etiam satis esse ad excusationem impudentiæ, E
ingentes famis vires, sed obiecturum ei statim impudentiam,
cùm tamen tu maioribus in rebus impudentissimus sæpe fue-
ris: Nam si præbere non vis, cur cædis? Si nō est tibi animus
largiendi, quid cōtumeliaris? Sed nō vult aliter abire, inquies.
Veruntamen scito, q̄ non est homo, qui non inuitus, impudē-
Pauperibus non detrahamus. tiæ crimine velit confundi. Nam si etiam mille quispiam ad-
ferret rationes, quibus oppositum probare contendat, nunquā
tamen mihi persuadere poterit, eum qui victum facilè habeat,
malle se ab alijs turpiter mendicare, quam suis honestissimè
vesci. Nemo ergo vos falsis rationibus decipiat. Si autem Paul. F
1. Thes. 3. scripsit; Si quis non vult operari, non manducet; non pau-
peribus id ait, quos impotentia quidem premit, & extrema ino-
pia, qui aliud refugium non habent quàm vt mendicent. Ad-
de quòd & diuitibus etiam ait: Bonum facientes, non deficia-
Simile. tis. Sicut & nos facere solemus, qui cùm viderimus duos ami-
cos, alterum in alterū acerbè insurgere, seorsum alterum de-
ducentes, vtrunque admonēdo culpamus. Similia etiam in ma
Simile. gnis familijs crebro fiunt: nam sæpe paterfamilias pædago-
gum seorsum increpat dicens; Nimius & acerbus in adolescen
tem, atque durus es, adolescentulum autem quasi iure cæsum G
criminatur: Audiamus etiam Dominum qui iubet; Omni pe
Lucæ 6. tenti sibi dare. Item, Estote, inquit, misericordes, sicut & pater
Non iudicemus temerè. vester. Nihil enim certè vsque ad similitudinē Dei sic effert,
& extollit, sicut liberalissima largitas, & beneficentia. Sed nil
est impudentius paupere, ais; Noli iudex esse iniustus, nec ta-
men etiam sic lex diuina tibi committit temeraria curiositate
aliena crimina rimari. Et si rectè viuentes nō patitur aliorum
crimina indagare, quantò minus peccatorem patietur? Illud
obsecro, atque obtestor, ne contumelijs, & criminibus, inopem
turpiter cædas, remedio indiget qui te adijt, non vulneribus: H
Simile. ope misericordiæ, non acuto gladio. Nam si quis lapide per-
cussus, cæteris omnibus neglectis, ad genua tua sanguinolētus
refugerit, alio ne tu iterū lapide caput eius percuteres, & vul-
neri vulnus adderes? Nequaquam certè id faceres, sed priori
etiam vulneri mederi conareris: cur igitur in paupere oppositum facis? an ignoras quātum obesse amara potest ratio? Me-
Simile. lius est sermo pius quā datio. Si famulus tuus ad alium famu-
Pauperes nō contemnamus. lum similiter tuum argentum repetiturus, quod illi dederis,
iussu tuo profectus sit, nec inde solum inanis, verumetiā om-
ni vitio, & contumelia pulsus redierit, dic quo supplicio famu
lum tuum punires, cùm te ipsum ab eo contemptum, atque

despectum

A despectum censeres? pariter ergo de Deo etiam cogita: ipse enim est, qui pauperes ad te mittit, nec quæ nostra sunt, sed quæ Dei ipsis damus, si quid cui dederimus: quòd si non dederimus, verumetiam iniuria lacessitos repulerimus, ipse tecũ animo volue, quibus supplicijs rem dignam egerimus. Cæterùm sic est sortis sanctissima paupertas, vt cùm aliquãdo Alexander Scythas pauperrimè viuentes miraretur, qui pellibus animalium tegebantur, & duriter uiuebant, atque ipsos interrogaret, quid potissimum in uita timerent, ipsi responderint se solum cœli ruinam timere. Adde quod paupertas, ueritatẽ

B audacter manifestat, cũ nihil sit, quod possit amittere: Quare pauperibus bene faciamus, & præsertim cũ videamus mendicum Lazarum deportatum ab angelis in sinum Abrahæ.

Exemplũ.

Temperantia plurimum prodest.

Pauperes complectamur.

APPENDIX.

HOmo quidam erat diues. Quis quæso potest diuitijs inhærere, cùm videat, q̃ in maiori periculo possessorẽ deferant? Non vtique ille verus censetur amicus, qui in aduersis te deserit: sic ergo auare diues intellige, quòd cùm à dæmo-

C nibus comprehenderis, te diuitiæ non iuuabunt. Vnde Eccle. ait; Noli attendere ad possessiones iniquas, & ne dixeris, est mihi sufficiens vita, nil enim proderit in tempore vindictæ.

Diuitiæ fallaces.

Eccles. 5.

Induebatur purpura. Debet quidẽ Dei seruus se abstinere ab excessibus vestium, & ornatuum. Vnde in Exo. legimus, q̃ quamuis Dei arca deaurata esset interius, & exterius, nihilominus tñ tenui quodã panno tegebatur, seu vilioris pretij: sic ergo Dei seruus nõ debet sibi placere in pretiosa veste. Atten de quid scribat Pau. de magnis illis Dei seruis, & sanctis viris; Hebr. 11. Circuierũt, inquit, in melotis, & in pellibus caprinis. Sed mun

D danos videas hoc tẽpore prodigos circa varietatem vestium, vt ita facilè inde colligere possimus quale sit interius animarum indumentũ. Vnde Eccl. ait; Amictus corporis enũciat de illo. Eccles. 16.

Exo. 26.

Excessus in vestitu fugiamus.

Factum est autem vt moreretur mendicus. Quasi dicat, non repente, sed tandem post multos perpessos labores.

Pauperes nõ contemnendi.

Portaretur ab angelis. O felicem mendicum, qui in hac vita tantum sibi compatientes, haberet canes, & tamen in morte portaretur ab angelis.

Mortuus est autem diues. Quasi dicat, repente, & absque longa præcedente infirmitate.

Mors repẽtina auari diuitis.

Et sepultus est in inferno. Hanc tandem sepulturam ex sua uoluptuosa uita reportauit, & ex suis diuitijs.

Genes. 3. *Vidit Abraham à longe.* Sic Adam positus fuit in loco, vnde videre posset paradisum, ex quo depulsus fuerat propter culpam suam. Hebræi quidem, cùm tamen spem haberent exeundi ex captiuitate Babylonica, nihilominus flebant propter dilationē, dicentes: Super flumina Babylonis, &c. Quantò igitur tristior esset iste, cui nulla erat spes inde exeundi? E

Psal. 136.

Talpæ ingenium, & natura. *Pater Abraham.* O miserum diuitem! Sero quidem clamas, nam clausa est ianua. De talpa quidem ferunt, quòd quamdiu uiuit, clausos habeat oculos, & tamen post mortem ipsi aperiuntur, talis ergo erat hic auarus diues.

F

Feria V. post II. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO QVARTA.

Mors bonorum, & malorum quantum distent.

Varij successus mortis. HOMO *quidam erit diues.* Luc. 16. Vide quam varij fuerint exitus diuitis, & pauperis in hoc Euang. pauper lætus abijt ad sinum Abrahæ, diues verò tristis ad infernū. Nam sicut facinorosus, cùm exit ex carcere, in patibulū abripitur, sic impius ad infernū ducitur, cùm hinc migrat. Vnde Hier. ait; Catenas ligneas cōfregisti, & facies pro eis catenas ferreas, quæ sunt duriores. At verò iusti dicunt cū Dauide; Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiā laudis. Quare bene viuendo nitamur, vt tandē sit pretiosa mors nostra in cōspectu Dñi. In Gen. quidem hī, ꝙ Ioseph uictoriosè egressus fuerit de carcere ad regnandum, & tñ unus exiuit ad suspendiū. Vnde id admirans Eccl. ait; De carcere, catenisq; interdū quis egredietur ad regnum? Sic ergo Lazarus ēt de carcere corporis egressus est ad regnum. Vnde mortem bonorū appellat Dauid transitū, dicens: Transibo ad locū tabernaculi admirabilis vsque ad domū Dei. Et Christus ait; Qui credit in me, transiet à morte ad vitā. Cū ergo mors ipsa sit incerta, & quasi periculosus quidā saltus, idcirco nitamur, vt bonis operibus, felicem eum obtinere mereamur. Nā quamuis in portu eodē & qui naufragiū faciūt, & qui feliciter nauigant, soluant, tñ aliqui in patriā prosperè veniunt, alij verò in terrā inimicorū perducuntur. Sic ergo boni in patriam felices perueniēt, mali verò in terram dæmonū deportantur.

G

Simile.

Hier. 28.

Psal. 115.

Gen. 40.

Eccles. 4.

H

Psalm. 41.

Ioan. 5.

Simile.

Differētia inter eos ꝙ nauigāt in hac vita.

A tantur. Vnde in morte iustorũ dicit Scriptura: Congregatus est Abraham ad populũ suum. Item de Isaac dr: Mortuus est, & appositus populo suo. Sic etiam de Iacob. Non autem ita dicitur de malis. Curemus ergo, ut bene uiuamus, ut ita tandẽ cum bonis societatem habeamus. Non ergo lachrymanda fuit mors ipsius Lazari, & deploranda, cùm tam felix esset, ut in societate Abrahæ poneretur. Vnde Eccl. Modicum plora super mortuũ, quoniam requieuit. Impij autem tristes hinc abeunt. Vnde Michas dicebat flens, Deos meos tulistis, & dicitis quid tibi est? Tu igitur nitere, ne Deũ perdas in hac uita, ut postea B in sempiternũ non fleas. Siquidem de morte impiorum dr in lib. Sap. Dirumpet illos inflatos sine uoce, & cõmouebit illos à fundamentis, & usque ad superum desolabuntur, & erunt gementes, & memoria eorũ peribit, & ueniẽt in cogitatione peccatorũ suorũ timidi, & traducent illos ex aduerso iniquitates ipsorũ. Boni autẽ cupiũt hinc discedere, ut possint reportare sibi parata præmia. Sicut enim si aliquos, qui propter læuia quædam in carcere detinentur, interroges utrum uelint inde exire, statim respondebunt se quidem id cupere, quoniã bene C criminosos, & capite damnatos pariter roges, respondebunt se nolle inde exire, cũ probè nouerint, ꝙ ad suspendiũ ducuntur, si inde exeant: sic ẽt iusti desiderãt ex hoc corporis ergastulo migrare, sed non perinde impij. Et sicut si duæ mulieres maritos suos ex India locupletes redeuntes expectarent, quarum una impudẽtissimè uixisset, & altera uerò honestissimè, differenter quidem se haberẽt: nam honesta muliere cum magna lætitia virum suum excipiente, altera tñ cum metu eundem reciperet: sic ergo boni iucundè hinc migrabunt, mali autem cum magna tristitia: Iustus quidem se habebit in morte, sicut D ille, qui post multos perpessos labores, & superata pericula tandem cum maxima iucũditate ad patriam suã reuertitur, ibiq; coniugem uidet, & charos propinquos, atque amicos, cũ quibus maximopere lætatur. Quod si huiusmodi lætitia vix potest explicari, quanto minus explicari poterit gaudium illud ineffabile quo perfruetur iustus, simulatq; se à corporeis periculis uiderit esse liberatum? Hinc Simeon dicebat: Nunc dimittis seruũ tuum Dñe. Item Dauid dicebat: Quemadmodum desiderat ceruus, &c. Item Paul. Cupio, inquit, dissolui, & esse cum Christo. Item; Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Hinc etiam Eccl. ait; Timenti Dñm bene erit, & in diebus consolationis illius benedicetur.

Gen. 25. Gen. 35. Gen. 49. Eccles. 22. Iudic. 18. *Anima sine Deo in quanta sit tristitia.* Sapient. 4. Simile. *Mors terribilis malis.* Simile. Simile. *Mors iucũda bonis.* Lucæ 2. Psalm. 41. Phil. 3. Roman. 7. Eccles. 1.

Vide igitur qualis fiet mutatio statuũ in alia vita, sicut constat E
ex hodierno Euãgelio; nã mundus nescit cuique dare locum
Simile. suum. Quare quemadmodũ cùm aliquis in latrunculorũ ludo
parũ uersatus est, solet indebitè regem, vel reginam collocare,
ille verò, qui hoc uidet, statim corrigit eũ, & singula bene di-
sponit: sic ét cũ mundus hic nesciat pro meritis dare locum,
Mũdus no scit homines pro meritis dispo nere. nã Neronem euehit ad imperatorium soliũ, & Petrũ in carce
rẽ conijcit, idcirco in alia uita unicuique dabitur pro cuiusque
meritis cõueniens locus. Deus bone quã multos uidemus in
morte agonizantes, qui cũ magno luctu, & dolore hinc disce-
dunt, propterea q; se valide dederint mũdanis delectationibus F
Simile. & delitijs, cũ uellent uiuere blande, & corpori indulgere. Sanè
Mortẽ non timent iusti. cũ carnes bene coctæ sunt, absq; difficultate ab osse ipso diuel-
luntur. Sic ét cũ homo absque timore ex hac uita discedit, &
Mors terri bilis malis. mortẽ non pauet; indiciũ quidẽ optimũ est, q; is probè coctus
sit igne diuini amoris, & charitatis: si verò paueat, & cõtremi-
scat, adhuc immaturus est, & indigestus. Ipsi igitur mali arma
1. Cor. 15. ministrãt morti, & ita magis eã timere debẽt. Vnde Apostolus ait;
Simile. Stimulus aũt mortis peccatũ. Quare si vis eã non timere, au-
Aristot. in problem. fer huiusmodi stimulos, sicut faciunt boni. Hęc quidẽ est dif-
Cygnus cur canat in morte, & Syrena lamentatur. ferentia inter Cignũ, & Sirenẽ, q; ille in morte dulciter canit, G
Prou. 4. hæc verò lamẽtatur: siquidẽ generosus ille sanguis, quẽ præ-
stat Cignus id facit cõfluens ad cor, sicut cõtra in Syrene, im-
purus ille sanguis quẽ habet, eã tristem reddit. Sic igitur vitia
ipsa tanquã deprauatus sanguis, peccatorẽ ipsum in morte cõ-
turbant, sicut bona opera exhilarant iustũm. Vnde Sap. ait; In
malitia sua expellitur impius, iustus autẽ sperat in morte sua.

Inferni tormenta terribilia.

Vide D. Th. 4. Sen ten. di. 21. artic. 2. *CVm esset in tormentis.* In hæc enim torméta cõiectus est, H
vt ibi in sempiternũ puniretur, qui tã crudeliter se gesse-
rat erga pauperes, neque enim poterit ibi satisfacere pro his,
quæ commisit, cùm charitatem; & gratiam non habeat. Dici-
tur ergo stagnum ignis infernus ipse, qm̃ pœnæ ipsæ in sem-
piternum ibi manent, & quiescunt tanquam in stagno. Nõ ita
autem se habent pœnæ, & labores huius vitæ, sed aliquando
Cant. 2. terminantur: vnde Can. 2. Iã enim hyems transijt. Hic etiam
labores aliqua permiscentur consolatione, illic verò sine con-
Iob 10. solatione erunt. Porrò super illa verba Iob; Ibi nullus ordo,
Greg. lib. 9. Moral. cap. 47. sed sempiternus horror inhabitat, ait Grego. Mirum verò est
valde, qã dicitur, vbi nullus ordo: nec enim omnipotẽs Deus
qui mala bene punit, inordinata esse vllo modo, vel tormenta

per-

A permittit, quia ipsa quoque supplicia, quæ ex lance iustitiæ prodeunt inferri sine ordine nequaquã possunt. Qũo namque in supplicijs ordo nõ erit, dum damnatũ quemque, iuxta modũ criminis, retributio sequitur vltionis? Hinc quippe scriptũ est; Potentes potenter tormenta patientur, & fortioribus fortior instat cruciatio. Hinc ẽt in Babylonis dãnatione dicitur, quantum glorificauit se, & in delitijs fuit, tm̃ dare illi tormentum, & luctũ. Si igitur, iuxta modũ culpæ pœna distinguitur; constat nimirum, q̃ in supplicijs ordo seruatur. Sicut enim in domo patris mansiones multæ sunt, pro diuersitate virtutis; sic

B damnatos diuerso supplicio gehennæ ignibus subijcit disparitas criminis, quæ videlicet gehenna, quamuis cũctis vna sit, nõ tm̃ cũctos vna, eademq́; qualitate succendit. Qũo ergo nullus inesse ordo supplicijs dicitur, in quibus ꝓfectò quisque, iuxta modũ culpæ cruciatur? Cæterùm, ait Aug. q̃ iungentur etiam rapaces cũ rapacibus, adulteri cũ adulteris, homicidæ cũ homicidis, auari cũ auaris, falsi testes cum falsis testibus, & singulis infligentur tormenta pro qualitate meritorũ. Vnde Psal. Appone iniquitatem eorum, &c. Quo igitur pacto paleæ ipsæ se poterunt liberare à tam voracissima flãma? Vel si montes es-

C sent pirenæi ipsi homines, nõ valerent tali flammæ resistere, etsi Nilo vterentur, vel alio copiosiori flumine, vel denique oceano longè latèq́; patenti. Cùm igitur misellus homo se in eã flammam coniectũ videbit, q̃d nam habebit refugiũ? Quid aridũ fœnum, hoc est caro nostra, tunc faciet in tãto incendio? Sed videtur vna duntaxat esse pœna cõburi, ait Chry. cur ergo dicitur, cùm esset in tormentis? Sed si aliquis diligẽter expendat, inquit, duplex hoc inueniet esse supplicium. Qui enim in gehenna vritur, ẽt cœlorum regnũ prorsus amittit, quæ certe pœna maior est, quàm cruciatus ille flammarũ. Noui autem quia

D plurimi pertimescant gehennam, ego tm̃ illius gloriæ amissionem multo amarius, quàm ipsius gehennæ dico esse supplicium. Si verò id non possum sermone monstrare, nihil est omnino mirandum: neque enim nouimus illorum beatitudinem præmiorũ, vt infelicitatem quoque de eorũ amissione scire possimus. Sed istud, vt ne patiamur, faxis ò vnigenite fili Dei, neque experiamur intolerabile istud, horrendumq́; supplicium quam grande sit. Intolerabilis quidem res est etiã gehenna: tm̃ si mille aliquis ponat gehennas, nil tale dicturus est, quale est à beatæ illius gloriæ honore repelli, exorsiumq́; esse Christo, & audire ab illo; Non noui vos: atque argui, quòd esurienti, & sitienti negauerimus cibum, & potum. Est enim satius

Sap. 6.
Apoc. 18.
Simile.
Ioan. 14.
Simile.
Simile.
Simile.
Chrysost. in Matth. homil. 24.
Pœna damni quanta sit.
Inferni terribilis pœna.
Matt. 25.

mille fulmina sustinere quàm vultum illum mansuetudinis, E
pietatisq; plenum, nos tamen auersantem videre, & illos to-
tius tranquillitatis oculos, nequaquam nos aspicere sustinen-
Iudicium extremum terribile. tes. Vide porrò quomodo huius diuitis, & pauperis sortes
fuerint commutatæ, vt inde intelligas non esse fidendũ mun-
Simile. do. Nam videbis Tyberium, Caligulam, Domitianum, Nero-
nem, qui cùm tam impij essent, & truculenti, adeo tamen à
Matth.6. mundo exaltati sunt, vt totius orbis imperium tenerent. Vnde
Christus, vt nos doceat, quam sit brevis, & inanis gloria huius
mundi, ait, q̃ talis gloria sit sicut fœnũ, quod hodie est, & cras
Sapien.5. in clibanum mittitur. Sic etiam Sap. ait in persona damnatorũ F
loquens; Nos nati, continuo desiuimus esse. O rem maximè
horrendam, cùm dicitur; Cras in clibanum mittitur, ibi enim
impius ita possidebitur ab igne, sicut possidetur fœnum, cùm
in clibanum mittitur. Quid ergo faciet miser, qui ita posside-
bitur ab igne, sicut possidetur fœnum, cùm in clibanum mit-
titur? Penetrat quidem mors intima viscera peccatoris. In
Augustin. in tormentis quidem dives ardebat, ait Aug. & stillam aquæ de
Ioan. trac. digito pauperis requirebat, nec ei subueniebatur. Vnde ait
44. to. 9. Abrahæ; Pater Abraham mitte Lazarum ad fratres meos, vt
Ioan. 9. dicat illis quid hic agatur, ne & ipsi veniant in hunc locũ tor- G
mentorum. O infelix quando viuebas, tunc erat tempus ope-
randi, modo iam in nocte es, in qua nemo possit operari.

Magna quidem est dementia nostra, q̃ nolimus in memo-
riam reuocare uitę incertitudinẽ, & suppliciorũ certitudinem,
Simile. quæ supplicia impios manent. Age vero, si ingens alicuius ma
gnæ vrbis platea esset hominibus refertissima, & oẽs diuino
oraculo admoniti certo scirent magnam vim fulminum super
oẽs illos rutturam, quibus tota illa hominum turba, paucis so-
lùm exceptis, fulminibus icta cõflagraret, quis non expauesce-
Multi timorem inferni videntur abiecisse. ret? Quis non trepidaret, seq; totũ eo tempore diuino numi- H
ni supplicem exhiberet? quis denique in tanto omniũ tremo-
re, cibum, quis potũ, quis somnum capere quietus posset? Sed
quid oẽs dico? imo verò si vnus solum ex tanta illa multitudi-
Infernum, & eius tormenta metuamus. ne, cęlesti igne conflagrare deberet, oẽs illi meritò trepidarẽt,
suã quisque sortẽ formidantes: Quid aũt hoc repentinæ mor
tis periculum, cũ æternæ mortis periculo cõparatũ, nisi som-
Matt.25. nus, & vmbra est? Cùm ergo sciamus infinitũ esse stultorũ nu-
merum, ac proinde ẽt innumerabiles esse, qui hoc superni iudi
cis fulmine feriendi sint, nempe; Ite maledicti in ignem æter-
num, quomodo nõ hoc tm̃ salutis nostræ periculum formida-
mus? Quomodo adeo securi in vtramque aurem dormimus?

Quomo-

A Quomodo voluptatibus nostris obsequentes, damnationis nostræ causas quotidie cumulamus? Quomodo denique in tanto rerum discrimine constituti, stertere, ridere, ludere, deliciari, sine vllo doloris aut timoris sensu possumus? Vnde hic tantus stupor, tam obscura caligo, tantusque salutis nostræ neglectus, cum uiri etiam sanctissimi, nil magis in hac uita, quam ancipitem hanc animarum sortem formidarent? ut autem commodius ante oculos tibi subijcias acerbissimas illas inferni pœnas, recordare obsecro historiæ illius Sedechiæ regis Iudææ, quem Simile.
rex babylonis in captiuitatem arripuit, & eius filios ante ocu-
B los interfecit, deinde etiam oculos ipsi eruit, & arctissime uinctum in babyloniam perduxit, ubi in summa quadam ac miserabili seruitute uitam suam finiuit De qua tñ miseria & calamitate præmonitus iam fuerat à Hier. vt sibi diligentissime Hier. 36.
præcaueret, cui tñ credere noluit. Quid quæso hac infelici tragædia funestius? Quantum putas animo dolorem persentiret infelicissimus rex Sedechias cum uideret se in tanta miseria constitutum? Quos angores in anima sua pateretur, cũ ex tam ampla fortuna, in qua semper positus fuerat, in tam diram captiuitatem & seruitutem se coniectum uideret? sed iã ad nos *Damnati cum erunt in inferno sentient ea citatẽ suã.*
C ipsos ueniamus fratres, quid enim hæc calamitas est, si cũ sempiterna calamitate & miseria comparetur? Quantum enim interest tempus & æternitatem, tantũ inter utramque discriminis est: quanto autẽ maius est cælesti ac sempiterno regno, quã terreno & temporario priuari? Quanto acerbior captiuitas Simile. Simile.
sub principe diabolo, atrocissimo generis humani hoste, quam sub immani Turcarum principe? Quanto grauius claustris gehennæ, quam compedibus uinciri? Quanto miserabilius inter dæmones, quam inter infimæ sortis captiuos diuersari? Quanto infelicius est in densissimis locis, quã in luce uersari? Quã-
D to luctuosius est in gehenna, quam in stabulo iumentorum commorari? Quanto acerbius inter igneos gehennæ globos perpetuo uolutari, quam humi cum cæteris captiuis habitare? Quanto igitur hæc calamitas, quam illa funestior? Si ergo illius prædictio & cogitatio, miserum hũc regem adeo anxium & attonitum redderet, quonam modo qui sine ullo Dei metu uitam agunt, quique secundum præsentis uitæ statum ad hanc pœnarum æternitatem damnati sunt, adeo secure agunt? Quo modo hæc infelicissima sors, quam non angelus, aut propheta, sed ipse angelorum & prophetarum Dominus ait futuram, nihil eos solicitat & pungit? *Inferni terribilia tormenta.*

O ferreas hominũ mentes! O pectora cæca! O dementiã

Inferni tormẽta quãta sint.

sanguineis etiam lachrymis deplorandam ! vbi quæso sensus? vbi ratio? vbi consilium? vbi iudicium? vbi saltem naturalis periculorum timor, qui tanto acrior est, quanto periculum & imminens, & grauius, & certius est? Hæc quidem negligentia & incuria nostra ex eo prouenit, quòd persuadeat nobis dæmon, quòd mors longe à nobis distet, quòd nunc nobis nil timendũ sit. Qua in re pictorum artem imitatur, qui corpora quædã in tabulis ita depingunt, vt longissime distare videantur, quæ tñ in eadem tabula sunt. Cuius fallaciæ dolum illi quotidie experiuntur, qui cùm vitam sibi diuturnam pollicerentur, multa que in futurum tempus disponerent, hac falsa spe delusi, inspe rata morte de medio sublati sunt. Et tñ talia videntes, nõ emẽdamur, & resipiscimus. Si ingressi in carcerem, ait Chry. & videntes alios pallidos, alios vero vinctos & furientes, alios ẽt tenebris conclusos, concutimur tantopere & perhorrescimus, & omnia ne illuc incidamus, facimus: quãdo addicti trahemur in gehennæ carceres, quales futuri erimus ? non enim vincula illa ex ferro, sed ex igne sunt inextinguibili: Propterea dum tẽpus est, præoccupemus faciem Domini in confessione, vt minaces illas virtutes effugiamus. Nonne videmus terrenos milites principibus seruiẽtes, qũo criminosos trahunt, qũo ligant, qũo faces tormentis adhibent? sed hæc omnia risus & ludicra, ad supplicia illa, nam & temporariæ sunt hę penæ mundanæ, illic verò neque vermis moritur, neque ignis extinguitur.

Simile. *Chry. ho. 10. in 2. cor. & ad popu. homil. 46.* *Mors sæpè nos repente inuadit.* *Simile.* *Psal. 94.* *Simile.* *Isa. vlt.*

E F G

Exemplum sumamus ex alienis periculis.

Cautè viuamus. *Simile.* *Hier. 3.* *Deum timeamus.* *Dan. 5.* *Ex alijs exemplum sumamus.*

Fili recordare quia recepisti bona in vita tua. Longè quidem vtilissimum nobis esset, vt ex alienis supplicijs periculum faceremus, sed tamen non id facimus, quin potius latrones eos imitamur, qui interim dum aliquis latro suspenditur, ipsi crumenisecæ sunt, & homines argento emungunt. Vide Hier. 3. Et uidit præuaricatrix soror eius Iuda, quia pro eo q̃ mœchata esset aduersatrix Israel, dimisissem eam, &c. Sanè propterea grauiter etiam reprehensus est Balthasar, quòd noluisset sumere exemplum ex suppliciis patris sui. Vnde dixit ei Dan. tu quoque Balthasar filius eius, non humiliasti quidem cor tuum, cùm scires hæc omnia, sed aduersus dominatorem cæli eleuatus es. Quare tu cũ uideris orphanos filios proximi tui relinqui, considera etiam q̃ tui orphani esse possunt: & cùm videris uiduam coniugem proximi tui, considera quòd etiam vxor tua vidua fieri potest. Recole quomodo hic diues in ma-

H

A xima prosperitate antea versaretur, & tamen infelicissimus redditus est. Sanè qui ex morbo conualescit, & harundine nititur, non audet ipsi confidere, ne fortè grauiter læderetur si frangeretur: sic tu existimare debes quòd sanitas, & prosperitas qua vteris, sunt veluti harundineus baculus, qui facilè rumpi potest. Sanè credibile est, quòd sanctus Noe postquâ tantum diluuium uidit, continentissime se gesserit, cùm per trecentos annos post diluuium vixerit, & aliosnon legamus eius filios, præter eos qui ipsi erant ante diluuium. *Securitate falsa decipimur.* Simile. *Timorem Dei nõ abijciamus.* Gen. 9.

B APPENDIX.

CVm videret Christus auditores suos deditos auaritiæ & delectationibus huius seculi, idcirco hanc eis doctrinam prædicauit, dans tanquam bonus medicus accomodatũ pharmacum. Sanè præcipiebat Deus per Ezechie. vt qui ingredibantur in templum per portam meridianã, egrederentur per septemtrionalem, & contra, vt inde intelligamus quòd si in mundum ingredimur per portam delectationum, postea exire debeamus per portam tristitiæ & mœroris. Simile. Ezec. 46.

C *Homo quidam.* Quorsum quæso potentem virum & diuitem vocas hominem quendam? sed apud Deum huiusmodi diuitiæ non æstimantur. Porro tria sunt bonorum genera, nẽpe bona quæ appellantur fortunæ, qualia habebat diues iste. alia vero sunt bona naturæ, vt sanitas, ingenium, quæ pluris fiunt, adeo vt propter salutem, bona libenter expendat homo. Sic Iob plus sensit cùm in corpore percussus est, quam cùm in diuitijs. Vnde Eccles. ait, Non est census super censum salutis. Alia sunt ornamenta animæ, quales sunt virtutes, quæ apud Deum plurimi fiunt. Porro qui bona habet fortunæ dicta, D tria debet obseruare, quòd iustè acquisierit diuitias, & quòd eas pauperibus communicet, tum etiam ne inhæreat eis, Psal. Diuitiæ si affluant nolite cor apponere: Et sicut arca intus quidem deaurata erat, sed tamẽ exterius vili panno tegebatur, sic Dei seruus non exterius se iactare & ostentare debet, sed potius interius humilis sit. Psal. Omnis gloria eius filiæ regis ab intus. Item Heb. 11. Circuierunt in melotis. *Erat.* Vide quomodo hæc mundana transeant, Psal. In imagine transit homo. Sic Salomon ait se fuisse regem in Hierusalem. Aduerte etiã quomodo sicut leo, vt ferunt naturales, cùm ante ipsum canis verberatur, tremit: sic etiam Christus vult vt timeamus proposita nobis parabola siue historia huius auari diuitis. *Diuites mali parui fiunt apud Deum.* Iob 1. Eccl. 30. *Quas cẽdiciones seruare debeat diues.* Psal. 61. Psal. 44. Heb. 11. Psal. 38. Eccl. 1. *Leonis natura.*

Epula-

Epulabatur. Reprehendit non moderatum cibum, sed superfluum & excessiuum; nam sicut vestes paulatim lacerãtur, & ideo sunt reparandæ, sic & corpus nostrum quod quotidie dilabitur, cibo eget, vt reparetur, & tanquam Domus ruinosa, eget reparatione. Vnde Iob, Pelle & carnibus vestisti me. E

Iob 10.

Simile.

Quotidie. Et ideo reprehensibilior erat. Sed quæres, cur tantas diuitias dedisset Deus huic diuiti? Sanè vt ipsum hac via ad se attraheret: sicut solet venator accipitrem ad se euocare, ostensa esca.

Victus sit moderatus.

Simile.

Mortuus est diues. Vide quomodo exprimat Euangelista varios successus horum, nam cùm dicat de diuite quòd mortuus est, de paupere tamen dicit, factum est dum moreretur. Sanè cũ grauida aliqua mulier in partu moritur, reliquæ mulieres grauidæ timere solent; sic ét æquum est, vt si aliqui hic adsunt diuites, qui huius mores imitentur, timeant & contremiscant. *Vidit Abraham à longe.* Longè à peccatoribus salus, &tã procul ac lõgè erit ab hinc sex mille annis quantũ modo. F

Varij bonorum et malorum successus.

Timeam Dei supplicia.

Psal. 40.

Lingua multi sæpè Deum offendunt.

Act. 2.

In lingua mea. Quia plurimum peccauerat lingua, idcirco in lingua punitur: difficile quidem domatur hoc membrum, vt ait Iaco. Vnde propterea voluit Spiritus sanctus in linguis igneis apparere, vt intelligeremus, quòd sicut ignis potentius est elementum, sic lingua maxime inter cætera membra suas exercet vires. Aduerte igitur quomodo sub blanda purpura & bysso huius diuitis lateret peruersa lingua, & ferina quædam crudelitas, quæ tot beneficijs diuinis nunquã voluit emolliri. G

Feria VI. post II. Dominicam Quadragesimæ.

H

CONCIO PRIMA.

HOMO *Quidam erat paterfamilias, qui plantauit vineam.* Mat. 21. Mar. 12. Luc. 12. Quam vineam plantauit ait Chryso. nisi quam de Aegypto transtulit? Quomodo plantauit vineam illam? Quomodo vinitor studiosus, qui primum oẽs in circuitu infructuosas syluas excidit, idcirco ne fortè arbores lasciuientes dũ huc, & illuc per longa spatia ramos suos exporrigunt, adhuc tenerum præfocent malleolum: sic Deus gentes sine fructu iustitiæ constitutas occidit, & sic collocauit Israel, ne fortè gentes indisciplinatæ, dum in longum terminum suæ dominationis

Chryso. in non absol. homil. 40. to. 2.

Simile.

se

A se extendũt,affligant populum Dei nouitiũ. *Plantauit vineã.*
In quacunque anima ait Orig.tanquam vinea verbũ Dei plan Orige. in
tatũ est. Sicut ergo in vineis est aliquod tempus,qñ principiũ Matt. ho-
fructus demonstrent, & aliud qñ florent,quæ sunt demonstra mil.19.
ta,& aliud qñ acerbescunt fructus,& aliud qñ variant,& aliud Similitu.
qñ mutant,& aliud qñ vindemiandi tps est fructus perfectos,
& paratos ad præbendum vinum. Sic etiam in hominibus pri *Aetas ho-*
mum vitæ tempus est infantia,& ex tunc uinea nil ostendens, *minis simi*
nisi tm̃ habens in se vitalem uirtutem: cum aũt cæpit posse lo *lis vineæ.*
qui,tps est generationis:quantum autem proficit anima pueri
B operata,tm̃ & vinea quæ operatur in eo, ideſt verbũ Dei pro-
ducit indicia botrionum futurorum,florentium quidẽ adhuc,
& odorem suauitatis futuræ virtutis in primis dantiũ. Postea
aũt & acerbescunt,qñ malitia quidem est in iuuentute,non au
tem permanet, sed superueniens est quasi ꝑ ætatem, sed ut
ita dicam, semper ad virtutem pergens. Quam si quis man- Hier.31.
ducauerit, secundum prophetam, obstupescere faciet dentes:
si autem ea non fuerit vsus,sed semper quasi per aliquã viam
adducat eam ad uirtutem, ex parte incipit variare,non autem
& vnam habet perfectam. Est autem & post perfectum status *Vinea simi*
C aliquis studiosus, quando vinea operata fructum profert ma- *lis homini.*
turum,& studiosos botriones diuersos ac perfectos,charitatis Gala.5.
& gaudij,& pacis & longanimitatis, cæterarumque uirtutum Mat.5.
quas Apost. refert, & multę scripturæ. Simile.

Fodit in ea torcular. Torcularis nomine decalogi legẽ quæ Similitu.
vtrique populo tradita est,intelligimus. Quomodo enim vuæ
in torculari expressæ, uinum cultoribus suis præbent,ita cupi
ditates nostræ diuinæ legis studio, uarijsque laboribus cõpres
sæ,suauissimum charitatis & iustitiæ uinũ cælesti Dño propi-
nant. Et sicut frumenti grana in terram iacta si integra manẽt,
D nullum adferunt fructũ:ita si vuæ in torculari integræ & inta
ctę fuerint,vinũ ex se præbere nequaquam poterunt. Terẽdę *Tribula-*
ergo,& conculcandæ sunt,ut ex eis uinum effluat. Qũo ergo *tiones nos*
terendæ? Interroga beatos martyres,ipsi te exemplo docebũt, *in cęlum*
quonam modo vuæ in torculari, qũo frumentum sub molari *ducunt.*
lapide terantur. Interroga Ignatiũ,qui cũ bestiarum dentibus Exemplũ
cõminueretur,ardore martyrij moriens,ait,frumentũ Christi Ignatij.
sum,bestiarũ dentibus molor, & subigor, vt panis mundus effi
ciar. Quid quæso patientia ẽt,nisi mentis martyriũ est? Sic.n.
D.Gre.sine ferro,inquit,& flammis,martyres esse possumus, Greg. in
si patientiã in animo veraciter conseruemus. Idemque rursus Dialec.
rerã pœnitentiã genus quoddã martyrij esse docet his verbis

quamuis

Martyres quõ esse possimus. quamuis inquit, occasio persecutionis desit, habet tamen pax E
Simile. nostra martyrium suum: quia etsi carnis nostræ colla martyrio non subijcimus, spirituali tamen gladio carnalia desideria trucidamus. Itaque fratres si frumentum electum, si pretiosum uinum esse concupiscitis, quod in cælesti cellario condatur, vt frumentum terendi, vt uuæ calcandi estis, hoc est caro cum vitijs, & concupiscentiis subigenda. Item sicut in torculari per vim & compressionem partis inferioris cum superiori, vinum tandem optatum exprimitur, ita planè per timorem, &
Simile. amorem Dei, exprimit homo ipse virtutis opus.

Chry. in non abs. ho. 40. *Et ædificauit turrim.* Sicut in turri consistentes, ait Chry. F duo bona consequuntur, nempe quod hostes de turri præuidẽtur, & facile ẽt inde conteruntur, Sic ẽt serui Dei quasi in turre positi, dæmones iam à longe conspiciunt, & spiritualibus bonorum operum sagittis eos vulnerant.

Simile. *Locauit eam agricolis.* Coloni sunt sacerdotes, qui colẽtes populum quasi vineam, cùm acutissimo ferro sermonis faciũt eos bonos fructus iustitiæ Domino exhibere. Sicut autem duram terram ferrum emollit, sic & verbum duritiam cordis relaxat. Et sicut rastro ferreo herbæ radicitus euelluntur à vinea, sic & acri sermone vitia de populo resecantur. G

D. Hier. in Matt. 21. li. 3. to. 9. Hier. 23. Ambro. in Luc. 20. lib. 10. Lud. Gra. *Et peregre profectus est.* Non loci mutatione, ait Hier. Nam Deus vnde abesse põt, quo cõplentur oĩa? Item dicit per Hie. Ego Deus appropinquans, & non de longinquo. Sed abire videtur à vinea, vt vinitoribus liberũ operandi arbitrium relinquat. Item Ambr. ait, non quia à loco ad locum profectus est Dominus, qui vbicunque semper præsens est, sed quia est præsentior diligentibus, negligentibus abest. Hoc verbo peregrè proficiscendi, ait grauis quidam autor, malorum omnium fontem quasi digito Dominus indicauit. Hinc autem est, quòd quamuis rebus omnibus præsens adsit, abesse tamen improbis H quodammodo videatur. Sic enim omnia videt, vt ipse mortalium oculis videri minime possit. Posuit enim, vt ait propheta, tenebras latibulum suum. Quæ verba non modo incomprehensibilem diuinitatis naturam, sed prouidentiæ quoque eius rationem declarant: quæ cum omnia videat, videri tamen ipsa in hac vita nõ potest. Vt enim qui in obscuro triclinio sub meridiana luce delitescens, omnia quæ cõtrapositа sunt videt, cùm is tamen à nemine uideatur: ita diuina mens in hoc tenebrarum suarum latibulo incognita manens, omnia prospicit, omnia obseruat, oĩa gubernat, cùm ipsa tñ à nemine videatur.

Psal. 17. *Deus omnibus præsens adest.*

Cant. 2. Quod quidem sponsa in Can. significauit cùm ait, *En ipse stat*

post

A post parietem nostrum, respiciens per fenestras, prospiciēs per cancellos. Vt enim qui hoc modo post vicinum nobis parietē latent, & propinqui nobis sunt, & silenter omnia vident audiuntque, cùm à nemine videantur: ita planè se erga nos diuina prouidentia gerit, quæ abdita manens, oīa contemplatur.

Homo erat paterfamilias. Sicut olim Nathan ipsum Dauidem sub quadam parabola ad cognitionem sui erroris producere curauit; Sic Christus nititur cum Pharisæis. Pater autē vocatur, vt intelligamus quòd amore potius debeamus duci ad bene operandū tanquā filij. In Leu. quidē ꝑcipiebat Deus ne sibi offerrentur virides spicæ, quæ difficilè reddunt granū, sed tostæ igni, quæ facilè granum excutiunt, vt inde intelligamus, quòd cum facilitate & amore debemus operari ꝓp Deū. 2. Reg 7. Leui. 2. *Amorem Dei habeamus.*

Locauit agricolis. Hi agricolæ cùm nollent reddere fructus ipsi patrifamilias, idcirco pereunt: sic ergo Christiani ne pereant, debent fidem cum operibus coniungere. *Fides cum operib. iungatur.*

Aedificauit turrim. In turri dēt esse cōstitutus prædicator, vt vigilet & oēs moneat, nempe pronis ad vindictam dicat, nō occides: carnalibus, non mœchaberis, & sic clamet semper. *Prædicator omnes moneat.*

Et sepem circundedit ei. Parum prodest quòd virtutes in no C bis plantemus, nisi eas sepe perseuerantiæ circūducamus, sed statim diabolo locum damus. Vide qūo se gesserit cum filijs Israel, qui cùm iam essent propè promissionis terram, fecit tñ ut deficerent, atque ita ideo grauissime puniti sunt. Quare audiamus quid dicat Psal. Montes in circuitu eius, ideſt custodia decem mandatorum, & Dominus in circuitu populi sui, hoc est donum perseuerantiæ ab eo implorare debemus. Nisi enim Dominus custodierit ciuitatem, frustra vigilat qui custodit eam. Quare ad eum confugiamus, Ecce enim non dormitabit neque dormiet qui custodit Israel. Isa. 58. Et vocaberis D ædificator sepium, auertens semitas iniquitatum. *In virtute perseueremus.* Num. 14. *Incredulos qūopuniat Deus.* Psal. 124. Psal. 126. Psal. 120. Isa. 58.

Cum autem tempus fructuum appropinquasset. Patrisfamilias solius est cognoscere vere, ait Orig. qñ vniuscuiusque hominis tps appropinquat, vel qñ adhuc longè est fructuum tps. Et nos si abundanter consideremus, comparationem facientes temporum, ex quo sumus vocati ad omne tps fidei nostræ, poterimus videre qūo quidam cùm deberent esse magistri secundum tempus, iterum opus habent, vt ait Apost. doceri quæ sunt elementa principij eloquiorum Dei. Porro vix vnquam paterfamilias, aut grauis quidam autor, ad reposcendos vineæ fructus reuersurus esse credebatur, qua persuasione concepta, agricolæ in bona patrisfamilias inuaserunt, eaque pro sua libidinę Orige. in Mat. ho. 9 Heb. 5. Lud. Gra.

Iudiciũ extremũ semper ante oculos habeamus.

dine diripuerunt. Hæc persuasio fratres, non perfectos Ecclesiæ modo, sed cæteros etiam fideles ita peruertit, ut utrinque neglecti officij præcipua fere occasio sit, quòd scilicet peregre dominum profectum esse arbitrantes, sero illum ad colligendos uineæ fructus, hoc est ad exigendam anteactæ uitæ rationem uenturum credunt. Hæc longa mora siquidem quam ipsi fingunt, magnopere improborum audaciam & licentiam auget. Satis enim sibi spatij suppetere credunt, vt & genio indulgere, & uentri seruire, & mundo obsequi: & terrenis uoluptatibus frui possint, ac tandem in fine uitæ ad meliorem mentẽ redire, & tunc demum ætate iam affecta uiuere incipere, cùm desinendum est. Itaque breuissimam hanc & momentaneam uitam, dæmon illis fallaci persuasione longissimã facit, ideoq; ad hæc omnia satis superque temporis superesse persuadet. Quod quidem præstigij genus pictores frequenter imitantur, qui ita colores & lineas picturis accommodant, ut quę prope posita sunt, longe dissita esse, delusis arte oculis appareant: Ad hunc modum magnus ille mentiendi artifex, sic mentis nostrę oculis illudit, ut mortis diem, qui unicuique nostrum penè in foribus est, longissimo spatio distare persuadeat. Qua quidem fallaci persuasione, dictu mirum est, quantopere præstigiator hic mentes hominum ad omnem uiuendi licentiam & intemperãtiam alliciat. Hac enim arte meretrix illa in Pro. uęcordé iuuenem ad lasciuiam prouocat, cùm ait, ueni & inebriemur vberibus, & fruamur cupitis amplexibus. Qua spe freta hoc tantum nefas à me requiris? Subdit protinus, non est vir in domo sua, abijt via longissima, sacculum pecuniæ tulit secum, in die lunæ plenæ reuersurus est. Hæc autem meretrix quænam est alia quam caro nostra, quæ ad voluptates omnes, & libidines maximè procliuis est? Cæterum aduersùs hanc pernicioſam dæmonis, carnisque fallaciam, non video quod commodius opponi possit remediũ. quam quod saluator in Euangel. contra cõem hanc hostis antiqui fraudem adhibuit: quod si dixerit inquit, malus ille seruus in corde suo, Moram facit Dominus meus, & cœperit percutere conseruos, & comedere, & bibere cum ebriosis, veniet dominus serui illius in die quam nescit, & hora quam ignorat, & diuidet eum &c. Quare mortis incertam horam nobis semper ante oculos ponamus.

Obliuiscũtur multi tempus rationis reddendæ.

Mortẽ procul abesse nobis persuadet dæmon.

Caro nobis insidiatur.

Pro. 7.

Mat. 24.

Cautè viuamus.

Et agricolæ apprehensis seruis eius. Cùm potius parati esse debuissent ad rationem domino reddendam, sicut & nos parati esse debemus, quo cautius & diligentius nobis ab omni delicto caueamus, intelligentes verã esse illam Ioannis Climaci

Lud. Gra. Ioan. Cli.

sententi-

A sententiam: dicentis, non est pie præsentem diē pertransire, nisi eam vltimam esse vitæ nostræ existimemus: ò felices qui bus ita viuere simul & mori datum est. Qui ita viuit vere, nun quam à mortis conspectu oculos deflectit. Itemque eo magis securi sunt, quo in maiori metu versantur sanctus enim hic timor, non timorem, sed securitatem parit. Quod ne cui mirū videatur, alia quoque in rebus ét externis inueniuntur, quæ contrarios naturæ suæ effectus pariunt. calx enim aqua frigida aspersa, non quidem frigere, sed feruere magis & calorem concipere solet. Dolor quoque ille maximus, qui ex vera cor-

B dis contritione nascitur, non vulgarem animi lætitiam paret, quod eo dolore pœnitens intelligit doloris causam, videlicet peccata extingui. Ad hunc ergo modum qui in timore Domini incolatus sui tempore conuersatur, ipso suo timore & solatium & securitatem maiorem capit. Intelligit enim securitate securitatem tolli, timore vero securitatem parari. Sic enim na tura comparatum est, vt omnibus penè in rebus ille minus se curus sit, qui se putat esse securum. Quod facile indicant habi tatores Iabes, quos quoniam secure agebant, filij Dan repentino aduentu suo imparatos adorsi, prima belli impressione,

C ad internecionē vsque cæciderunt? Contra vero nulli securius uitam degunt, quam quos prouidus hic timor perpetuo angit.

Mortē nobis ante oculos statuamus.

Simile.

Timeamus Deū, vt sine cure viuamus.

Iudic. 18.

Iterum misit alios seruos. Considera quæso perattente, Quanta Hebræis Deus beneficia contulit, munera muneribus, & beneficia beneficijs cōgerendo, videlicet plantādo illis vineā, nēpe synagogā, quā quis sacerdotibus cōmēdauit excolē dā: misit ét ipsis prophetas & seruos suos sanctos, ipsi tñ vsq; adeo ingrati extitere, vt maximis beneficijs maxima flagitia, & scelera retulerint. Vt hoc loco Mat. scribit, & Pau. ad Heb. Nouissimè etiam Dei filium propter eorum salutem missum

D interemerunt. Cæterum nobis verēdum est, ne ingrati magis iudicemur, quibus iam non synagogam, sed Ecclesiam plantauit, sanguine suo, atque ipsorum Apostolorum & martyrum sanguine irrigatā, doctrinaq; cælesti, longè lateq; protensam, & amplificatam: at nos pro tantis, tamque diuinis donis, crimi na, & peccata innumerabilia reddimus, nec consideramus quā pestiferū, & detestabile sit ingratitudinis uitiū. Vnde Sen. ait, quod non uideretur abs re, si leges sancirētur contra ingratos, non minus quam contra sacrilegos, homicidas, & alios facinorosos. Et mirum certè est, quòd hoc flagitium nusquā non inueniatur, & tñ ferè nullibi puniatur. Sed tñ cū difficilis esset huius rei æstimatio, eam inquit ad vindices deos remisimus,

Ingratitudo detestabilis pestis.

Autor.

Simus sem per grati.

Mat. 24.

Heb. 11.

Maiora beneficia nobis exhibita quā hebræis.

Sene. li. 3. de bene. c. 6. & 7.

Et

Et certe quemadmodũ hedera suis tantum innixa perexiguis viribus, non potest quidem in sublime conscendere, arbori tñ alicui adhærens, eius beneficio sese erigit & attollit in altum, at postea eandem arborem à qua adiuta fuerat, miserabiliter destruit, ita plane plures reperias ingratos homines, qui cùm humiles & abiecti essent, neque per se possent ad alta conscendere, vbi tñ ad ea conscenderunt, illustrium innixi beneficijs & amicitiæ, eisdem pro beneficijs maleficia rependant. Et propterea nó est mirandũ, si videamus ingratos multos, habere & sortiri infelicissimos successus. Vide enim ingratissimus Saul quò deuenerit pp suam ingratitudinem, qui cùm plurima à Dauide accepisset beneficia, eis tñ respondere nunquã voluit. Et tñ cùm iunior esset, bene moratus erat, adeo vt dicat de eo scriptura; filius vnius anni erat Saul cũ regnare cœpisset.

Ingrati quõ recalcitrent.

1.Re.31.

1.Reg.13.

Vide obtecro quantopere sint odio ingrati ipsi Deo, siquidem in nocte passionis in tam multis tormentis nunquam cõquestus est, nisi cùm ingratus ille dedit ipsi alapam, cui amputatam auriculam restituerat. Quod si execrabilis est ingratitudo, quid dicemus de scelere eorum, qui ex beneficijs diuinis occasionem sumunt Deum offendendi? Sicut videmus olim fecisse Hebræos cùm vitulum adorarunt, & tamen Deus dederat ipsis aurũ, vt possent prouidere necessitatibus suis. Hoc est ét quod Deus per Ezechiel. mire ostendit sub quadam parabola virginis, cui multa contulerat beneficia, atque adeo ad regni solium eleuauerat, & ipsa ingrata erat & adultera, Sic ergo nos post multa accepta beneficia, ingratissimi sumus. In qua re videmur dæmonem imitari, qui cùm summa in sua creatione accepisset beneficia, tñ ingratus erga Deũ fuit, adeo ut diceret, Ascendã in cœlũ, & super astra exaltabo solũ meum, & ero similis altissimo. Vñ de ingratis quæritur Deus dicens; Filios enutriui, ipsi aũt spreuerunt me. Sic Nathan ex parte Dei dixit Dauid; Ego unxi te regẽ super Israel, &c. Quare ergo contempsisti verbum Dñi, vt faceres malũ in conspectu meo? Hinc Psal. ait; Qui edebat panes meos, magnificauit super me supplãtationẽ. Deu. 32. Incrassatus est dilect⁹, & recalcitrauit.

Ingrati quantum Deo displiceant.

Ioan. 18.

Simile.

Exo. 11.

Exo. 32.

Ezec. 16.

Ingrati diuina beneficia obliui scuntur.

Isa. 14.

Isa. 1.

2.Reg 12.

Psal. 40.

Deut. 32.

Eiecerunt eum extra vineam. Vbi etiam nomine vineæ intelligitur Hierosolyma, extra quam eiectus fuit Christus, & in monte Caluariæ crucifixus.

Autor.

Qui reddant ei fructum temporibus suis Reposcit Deus fructum ab vnoquoque tpe suo: patientiã scilicet quo tpe offertur egenus aliquis & mendicus: exigit castitatẽ & continentiã, cùm tentationes carnis nos solicitant. Petit humilitatẽ, cùm

super-

A ſuperbiendi datur anſa. Denique id exquirit, vt de vnoquoque dici poſſit; Erit tanquam lignum, quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum, quod fructum dabit in tempore ſuo. In tempore quidem ſuo fructum dedit Abraham, quando libenter ſacrificare volebat filium ſuum Iſaac Domino, quandoquidem tam expedite ſe accinxit ad viam. Item Dauid dedit fructum in tempore, cùm poſſet ſæpiſſimè vindictam ſumere de aduerſario Saule, item de Semei, & tamen noluit. Porro Ioſeph etiam cùm tentaretur à domina ſua, & poſſet vlciſci fratres, ſiue punire, & tamen noluit his conſentire. Quamob-
B rem hoc eſt dare fructum in tempore ſuo; ſcilicet efficere, vt eniteant & ſplendeant virtutes noſtræ, & bona opera in atra & ſæua tentationum & occaſionum tempeſtate.

Pſal. 1. Gen. 22. 1. Re. 26. 2. Re. 16. Gen. 40.

Lapidem quem reprobauerunt ædificantes. Ad literam dicitur de ædificatione templi, ait Lyra, qui quidem lapis pluries oblatus eſt in ædificatione, & quia non poterat, ſicut & cæteri lapides, conuenienter collocari, ea de cauſa pluries reiectus eſt quaſi reprobatus ab ædificantibus. Vltimo autem poſitus eſt, in conſummatione anguli, vbi cõiungebantur parietes, & ideo ſcribitur in Pſal. A Domino factum eſt iſtud; quia illud non
C fuit à caſu, ſed ex diuina præordinatione, quia lapis iſte figurabat Chriſtum, qui multoties, & multipliciter reprobatus eſt à principibus ſacerdotum, & tamen factus eſt in caput anguli, coniungens Iudæos, & Gentiles quaſi duos parietes in vnam Eccleſiam. Quod autem Chriſtus dicatur lapis in ſcriptura, habetur Dan. 2. Lapis qui percuſſerat ſtatuam, factus eſt mons magnus, & impleuit vniuerſam terram. Quod etiam ſit lapis angularis, habetur apud Iſa. vbi dicitur; Ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem angularem.

Lyra in Mat. Pſal. 117. Dan. 2. Iſa. 28.

Ideo dico vobis, quia auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus eius. Hoc diuinæ cenſuræ iudi-
D cium fratres, maximum cordibus noſtris timoris aculeum infiget, ſi eius cauſam paulo attentius, eamque cum moribus, & vita noſtra conferamus, Si cauſam noſtram cum populi huius à Deo repudiati cauſa conferamus, inueniemus planè nos quoque modo in periculo non diſſimili verſari, ſimilemque timoris cauſam habere, imo vero tanto maiorem, quanto plura nos per Euangelium, quam illi per legem, beneficia percepimus. Si enim pro beneficiorum magnitudine ratio exigenda eſt, quis non videt quanto maiora nobis beneficia, & virtutis adiumenta ſub Euangelij gratia, quam olim Iudæis ſub lege collata ſunt? Quæ cùm ita ſint, quis non uidet quan-

Lud. Gra. *Grati erga Deum ſimus.*

to maior nobis, si desides & ingrati simus, quam Iudæis, timo E
ris causa subsit, qui tanto maiora quam illi beneficia percepi-
mus? Si igitur illi qui minoribus beneficijs abusi sunt, tam
graues pœnas dederunt, quid nos timere par est, qui tanto
maiora recepimus beneficia, si illis Iudæis nihil meliores fue-
rimus?

Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: Aliud est
D. Hiero. in Matth. 21. lib. 3. to. 9. offendere Christum per mala opera, ait D. Hierony. aliud ne-
gare: Qui peccator est, & tamen in illum credit, cadit quidem
super lapidem & confringitur, sed non omnino conteritur, re-
seruatur enim per pœnitentiam ad salutem. Super quem vero F
ille ceciderit, hoc est cui lapis ille irruerit, & qui Christum pe
nitus negauerit, sic conteret eum, vt nec testa quidem rema-
Glo. inco. in Psalm. ver. 16. Luc. 2. neat, in qua hauriatur aquæ pusillum, Vnde Glo. incogn. su-
per Psal. ait, Christi potestas se extendit ad duo maxima, sci-
licet ad præmiationem bonorum, & punitionem malorum,
iuxta illud, Positus est hic in ruinam, & in resurrectionem mul
Misericordia & iustitia in Deo. torum. Ad iustituam autem pertinet dare bonis præmium, &
supplicium malis. Et quamuis in vtroque simul concurrat Dei
misericordia & iustitia, tamen quia sicut Dei misericordia
plus relucet in præmiatione bonorum, quàm iustitia: sic & G C
iustitia plus relucet in punitione malorum quàm misericor-
dia. Ideo singularem mentionem fecit de malorum punitione
Psal. 2. Simile. facta per iustitiam Dei, dicens per Psalm. Et tanquam vas fi-
guli confringes eos, scilicet malos. Et aduerte quòd congrue
Aug. li. q. euan. c. 3. & contra aduer. le. & pro. lib. 2. c. 4. to. 6. & de ver. do. ho mi. 59. to. 10. mali per rectam Dei iustitiam puniti æternaliter tanquam vas
figuli confringi dicuntur, quia quemadmodum vas figuli fra-
ctum, reparari amplius non potest, vt vas auri vel argenti; sic &
damnati ita confringuntur, vt amplius per pœnitentiam repa-
rari non possint, quia tempus pœnitentiæ fructuosæ, est solũ
in præsenti vita. Porro qui cadunt super hunc lapidem, ait Au H D
gustin. sunt qui illum quidem offendunt, sed per pœnitentiã
redeunt, ideo nõ penitus intereunt, sed tamen confringuntur,
cùm non recte ambulent. Super quos autem cadit, hi nun-
quam redeunt, quos in iudicio pœna sempiterna conteret, vt
Vide Greli. 11. mo. cap. 23. & 24. & glo. incog. in psal. sint impij tanquam puluis quem proijcit ventus à facie terræ;
vt inquit Psalm. Iusto autem Dei iudicio id fiet, inquit Glo.
incogn. vt tanquam à vento proijciantur, quandoquidem suæ
vanitatis & inanitatis ventis, in omnia quidem scelera pro la-
psi sunt atque flagitia.

Feria

A

Feria VI. post II. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO SECVNDA.

Grati simus Deo pro tot acceptis beneficijs.

HOMO *erat paterfamilias.* Mat. 21. Sanè cũ per vineã sancti doctores intelligãt Ecclesiã, & per sepẽ, angelorum custodiam, item per torcular, ipsa sacramenta, item per turrim, liberum arbitrium: quis non apertè videat quam multis beneficijs diuinitus collatis astricti simus, vt semper Deo grati simus? Adde qđ quidem aliquando, vt innuitur in hodierno Euangelio, Christus tandem pro nobis mortuus fuit. Considera porro quantũ placeat Deo, vt ipsi grati simus: siquidẽ post tam illustre beneficium Hebræis præstitũ, cũ scilicet interfecit oĩa primogenita Aegyptiorum, præcepit Deus Hebræis, vt sibi offerrent oĩa primogenita. Quid ergo nos facere æquum est, prọ tam maximis collatis nobis diuinitus beneficijs? Siquidẽ non inimicorũ quidẽ nostrorum, sicut Aegyptiorũ primogenitos interfecit, sed quod longè maius est, suummet primogenitũ filiũ nobis dedit, vt pro nobis interficeretur. Vnde Paul. ait, Pro oĩbus est mortuus Christus, vt qui viuunt inquit, iã non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est, nã charitas inquit Dei vrget nos. Quamobrẽ sicut nutrices, vt sibi heros suos concilient, & propitios reddant, solent ipsis filios adferre & ostendere: Sic etiã nos debemus Christum Dñm aduocatum apud patrem æternum pro nobis interponere: Cęterum voluit Deus, vt Hebręi grati essent, vt semper in arca seruaretur virga Moysi, & manna, vt ita miracula recolentes, nunquam à Dño recederent, sic etiam Raab in memoriam signum appositi in fenestra per q̃ exploratores egressi fuerant, vt ita in prælio recordarentur ipsius. Quare intelligant oẽs ingrati homines, quòd sicut ingratus pincerna postea territus est, cùm vidit Ioseph Dñm suum factum esse; sic beneficiorum immemores terrebuntur cõspecto Christo in iudicio, à quo tãta beneficia acceperunt. Quare si volumus, vt Deus nostrorũ bonorũ recordetur, debemus ẽt ipsi memores esse beneficiorũ eius. Non debemus vti duplici mẽsura, nã vt ait Sap. Pondus & pondus, mensura & mẽsura, vtrumque abominabile est apud Deum. Sic ergo nos non de-

B

C

D

Magna Dei prouidentia, & liberalitas erga nos.

Ineffabilis Christi erga nos amor.

Exo. 13.

Magna Dei in nos beneficia.

2. Cor. 5.

Plurimũ nos suis beneficijs deuinxit Deus.

Simile.

Exo. 25.

Ioſ. 2.

Grati esse debemus.

Gen. 40.

Ingratorũ confusio.

Pro. 20.

Ne simus ingrati.

bemus diuersa vti mensura, nempe mensura obliuionis Dei beneficia metientes, & tñ recordantes si aliquid boni pp Deum fecimus. Audiamus illud Can. Meliora sunt vbera tua vino, fragrantia vnguentis optimis: vbi per vbera intelliguntur diuina beneficia nobis à Christo collata, quæ suauissima quidem sunt, & nos valde inuitant ad gratitudinem conseruandam. Vnde Oseæ 1. dicitur: In funiculis Adam traham eos in vinculis charitatis, Vbi aliqui legunt hominum loco Adam. Quasi diceret, nolo quidem homines attrahere tanquã bruta, sed tanquam ratione vtentes, videlicet charitate & beneficijs. Vnde videas quòd multi dicant, me quidem amore, quò volent ducent, sed non perinde minis & terrore. Sanè Dauid postquam multa recensuerat beneficia, ait: repleatur os meum laude. Ité alibi inquit, Confitebor tibi, Deus meus es tu, & exaltabo te. Plurimum quidem confert ad gratitudinem conseruandam, memoria repetere aliqua Dei beneficia passim. Sic Moyses cùm in morte versaretur, reducebat in memoriam ipsis Hebræis beneficia diuinitus collata, atque reprehendit ingratitudinem populi. Multo igitur reprehensibiliores erimus nos, si ingrati fuerimus, qui longe maiora accepimus beneficia. Sanè animalia quæ ruminabant, in lege munda habebantur: sic ergo nos passim debemus diuina beneficia ruminare atque recolere. Vnde factum est, vt propterea tantæ vires fuerint in capillis ipsius Samsonis positæ, in huius rei figuram, vt scilicet intelligamus quantum vtilitatis adferat crebra recordatio beneficiorum Dei. Nam per capillos vt ait Hiero. intelliguntur cogitationes, vt ergo intelligeremus quam sint vtiles sanctæ cogitationes, idcirco in huius rei figuram, in capillis Samsonis tanta virtus constituta est. Adeo quidem placet Deo gratitudo, vt propterea dicatur de sponsa, oculi tui columbarum, nã columba ad singula grana oculos sursum attollit: sic ergo felix est anima, quæ ad singula beneficia memor, oculos ad cælum tollit, agens Deo gratias. Vnde Dauid ait, Vox exultationis & salutis in tabernaculis iustorum. Item laudans inquit, In uocabo Dominum, & ab inimicis meis saluus ero. Quasi dicat, plura diuinitus accipiam beneficia, Si gratias egero pro acceptis, & collatis mihi diuinitus beneficijs.

Can. 1.

Oseæ 1. *Amor Dei ineffabilis erga nos.*

Psal. 70.

Psal. 117. *Beneficia Dei sæpè recordemur.*

Deut. 29.

Leui. 11.

Iudi. 16.

Hiero. in Isa. 3. sup. ver. & erit pro crispã ti crine cal ui.

Can. 1. *Columba ingeniũ, & natura.*

Psal. 17.

Psal. 117.

Negligentes valde sumus in vita emendanda.

Incumbamus saluti nostræ.

Plantauit vineam. Cùm nos ipsi vinea simus, inde apertè est quantam diligentiam adhibere debeamus, vt prauos mores

A mores resecemus & amputemus. Et initio quidem medicinã infirmitati nostræ applicare debemus: nam plerumque inutilis fit medicina, cùm morbi ob diuturnitatẽ fiunt robustiores: Simile.
uidemus etiam arbores quæ nunc immensis radicibus terræ adhærent, quo primum tempore plantatæ fuerint, uirgas fuisse, quæ tunc leni manu auelli potuissent, nunc uero fortitudine magna & uiribus opus esset. Simile.
Non uides flumina quo pacto fiant magna? nam ubi ortũ habent, exigui riuuli sunt, sed collectis per spatia aquis, multiplicantur, Quamobrẽ statim noxias uineæ nostræ herbas conuellamus, ne grauius postea nos Simile. *Vitia statim extirpemus.*
B lædant. Sanè de Platone refert Plu. quod statim in deprauata uita incumberet emendanda, si alicubi uitium aliquod pullulare intelligeret. Et ubi alios aliquid turpe designantes uidisset, ad se reuersus, seque totum circumspiciens aiebat, Num ego tale quid admisi? ita quod alijs indignationis aut detractionis erat occasio, illi uirtutis & honestatis materiam præbebat: quanto igitur diligentius nos Christiani id præstare debemus, qui fidei lumine illuminamur? Et certe mirum ualde est, quod si urgente te siti in sylua aliqua, cuperes ex inuento potare fonte, videres tamen in eo animalia quædã venenosa, mal Plato. Plutar. Exemplũ. *Emendemus statim deprauatos mores.* Dissimile. *Peccatum uelis, & remis fugiamus.*
C les tolerare potius sitim, quã ex eo fonte bibere, idque ne mortis tibi causam dares; & tamen uideas maxima peccata animæ tuæ, interitũ tibi adferre, & eligas potius in turpissimis uitijs uitam agere, quam ab eisdem animum tuum auocare. Fluuiorum aquæ dulces ferè sunt, in fine tamen rursus amarissimæ reperiuntur, cum ingrediuntur ipsum mare. Ita uitia ipsa dulcedinem quandam præseferre uidentur, at finis eorum, interitus animarum nostrarum. Vnde etiam Euripides ille dixit, Simile. Euripi.
Breuis uoluptatis delectatio, tristitiam parit sempiternã. Qua re cogitare semper debes de fine fine fine, vt uiuas in æternum
D absque fine. Proponas tibi etiam ante oculos sententiã illam Amos, Conuertam festiuitates uestras in luctum, & omnia cantica uestra in planctum. Propones tibi etiam, & diligenter considerabis illud Apost. Tempus breue est, qui gaudent, tanquam non gaudentes. Item memor eris gaudij sempiterni, quo fruuntur in patria beati ipsi, qui gaudia hæc mundana cõtempserunt. Nam certè propter ignorantiam ueri illius gaudij, fit vt plerique in cæcitate uersentur uoluptatum mundanarum. Et sicut cum generosus accipiter tecto capite & oculis circumfertur, segnis omnino est, nec ullius prædæ capiẽdæ desiderio concitatur: at cum capite, oculisque retectis, ardeam in sublime uolantẽ suspicit, protinus ardentissimo desiderio fla- Amos 8. 1. Cor. 7. Similitu.

grans, ipsa quibus tenetur vincula, pene disrumpit: ita cæle- E
Cur multi suauitatem gloriæ nõ sentiãt. stium gaudiorum ignari, ad ea minime aspirant quæ nunquã in cogitationem reuocare volunt: qui verò hæc ipsa diuinarum scripturarum luce colluſtrati, mẽtis oculis attingunt, vix dici potest quo mentis ardore ad ea rapiantur. Et certe vel hac de causa etiam maxime vitia ipsa à nobis extirpare debemus, quoniam ipsa maxime nos inquietos reddunt.

Vitia statim extirpemus. Multos quidem videas ad mundanos honores euectos, qui sanè multorum iudicio belliſſimè triumphare videntur, ipsique sibi placent in vestibus fulgentibus ac pretiosis, cùm tamen interius pleni sint vitijs, & sint valde inquieti. Quod qui F
3. Re. 21. dem apertissime vel ex ipso Achab constare potest, qui cùm
Conscientia praua inquietos reddit homines. non posset vineam Naboth sibi comparare, maxima afficiebatur triſtitia. Vide etiam quid acciderit regi Saul præ inuidia, qua laborabat contra ipsum Dauidem: totus enim in mœrore uersabatur, etsi uideretur exterius triumphare. Satis enim
1. Reg. 2. ipsemet dolorem suum manifestauit cùm ipsis Ziphæis dicentibus sibi ubinam lateret Dauid, ipse respondit, Benedicti uos
Simile. à Domino, quia doluistis uicem meam. Porro admiratione
Ad perfectionẽ tendamus. planè dignum est, quòd nolis tu apud domum tuam habere aliquid malum, videlicet filium, filiam, coniugem, seruum, G
famulam, equum, aut alia huiusmodi, & tamen velis libenter in vitiorum sordibus volutari, & iacere, tanquam sus in immundo volutabro. Quòd si illa quidem quæ in domo habes, te alloqui & affari possent, vel auderent, planè tibi dicerent, sicut tu vis nos bona esse, & irreprehensibilia: ita etiam pariter teipsum irreprehensibilem seruare debes, atque etiam à vitijs ipsis immunem.

Negligentes sumus in virtutis studio. Sanè negligentia ipsa & tepiditas nostra efficit, vt nos inordinato & turpi quodam amore amemus, & vitijs omnibus indulgeamus, neque ipsa extirpare, & a nobis pellere conemur. H
Gen. 3. Vnde primus noster parens non ait, abscondi me quòd te offendissem, sed quòd nudus essem. Vide quam cæcus esset, vt
Peccatum quantum nos excæcet. nuditatem suam intelligeret, & peccatum suum non penetraret, sed existimaret se alicubi posse abscondere. Et hæc quidẽ
Gen. 26. cæcitas figurata videtur in cæcitate illa Isaac, qui de venatione edebat filij sui Esau, qui ipsum tantopere oderat. Ex hoc quidem cæco amore nostro prouenit, vt tantum in his velimus Deo obsequi, quæ nobis iucunda & grata videntur, non autẽ perinde in his quæ difficultatem aliquam præseferre videnť.
Pro. 22. Vnde Pro. 22. Dicit piger, leo est foris, in medio platearũ occidendus sum. Quasi dicat, difficilia sunt opera bona, & pro-

A preterea singula videntur mihi singuli leones: & tamen in malis operibus conficiendis, nullam sibi videtur difficultatem experiri, ideoque ad quoduis flagitium perpetrandum paratissimus semper exiitit. Isa. 14. Ponã eam in possessionem ericij. Nam quemadmodum ad exenterandum ericium, digiti ipsi vulnerari, & cruentari videntur; sic etiam conscientia ipsa valde quidem læditur ac vulneratur in ipsis prauis operibus, & tamen perditi & deprauati homines non videntur huiusmodi mortifera vulnera persentire, quin potius in huiusmodi pernicios voluptatibus, & delectationibus mundanis maxime cõ-
B placent, atque indulgent. Vide obsecro quantos labores, quã tosque cruciatus sustineat carnalis, & mundanis voluptatibus deditus, quantos perferat æstus, quantos denique qui vindictam expetit. Si ergo vir miserabilis adeo urges in huiusmodi vitijs, cur non potius te virtutis & bonorum operum studio applicas? Nam certè si volueris resipiscere, semper te Dominus tanquam vineam suam electam iuuabit.

Timidi sumus in virtutis studio.

Isa. 14.

Difficultates in vitijs non videntur sibi sentire mali.

Extirpemus vitia.

Patientiam teneamus in laboribus, vt proficiamus.

C

ET *fodit in ea torcular*. Aperte quidem videmus quòd in torcular vua ipsa comprimitur & calcatur, & th hoc pacto salutare uinum exprimitur: sicut etiam per trituram granum lectissimum excutitur à paleis: Vnde colligas quantus fructus redundet ex ipsis laboribus patienter toleratis. Vnde olim antiqui sibi fingebant inter gentiles deam quandam uolupiam, quæ dicebatur dea uoluptatum, tum etiam Angeronam, quę dea angoris siue tribulationis uocabatur. Porro statua Angero
næ tanquam præsul silentij os sera obsignatũ habebat, vt ait
D Plin. Et hæc erat in templo Volupiæ, ut refert Macro. Vt inde intelligeremus, quod si taceremus in laboribus, & eos patiẽter toleraremus, magnum inde fructum & magnã voluptatem reportaremus. Si igitur gentiles tantopere cõmendabant patientiam in laboribus, quanto igitur diuina fidei luce instructi, debemus magis nos patiẽtia armare, & patiẽter labores ipsos sustinere? cum præsertim videamus qũo per hos patientiæ gradus beati in cælũ peruenerint? Sane sanctus propheta Dauid postquam multos labores recensuit, tandem ait, Ego aũt tanquam surdus non audiebam. Quasi dicat, patienter sustinebã, cũ videre tot inde fructus promanare. Merito inquit D. Aug. dicũtur labores tribulationes, propterea quòd his quasi tritu-

Labores bene tolerati quõ nos in cælum ducant.

Simile.

Plin.

Macro.

Patientiã habeamus.

Psal. 37.

D. Aug.

D.Greg. remur. Et Gregor. ait, sic in tritura areæ grana sub paleis premuntur. E
Rom. 5. Item dicit Apostolus, Gloriamur in tribulationibus, scientes quòd tribulatio patientiam operatur, patientia autē probationem, probatio vero spem, spes autem non confundit.
Simile. Vide igitur quomodo tribulatio ipsa sit tanquam gradus, per quem in cælum conscendimus. Vnde sicut aliquis in scalas aliquas conscendit, vt inde prospiciat agitationes taurorum, ne aliter ab ipso taurò læderetur, quamuis ibi laborem aliquē sustineat. Sic etiam quamuis tribulatio molestiam aliquam
Tribulationes vtiles. nobis prima fronte adferre videatur, nihilominus tamen eam libenter complectemur, vt inde tamen nobis cauere possimus F ab insidijs ferocissimi tauri, nempe astutissimi dæmonis, qui omnem mouet lapidem, totisque viribus conatur animas nostras pestiferis telis offendere. Addè quòd nobis Deus consolationes multas det in medijs tribulationibus, sicut patuit in sanctis martyribus, vt in Beato Stephano, Beato Laurentio, & alijs infinitis. Tantum potest patientia in laboribus, vt Dei
Abac. 2. misericordiam nobis inclinet. Vnde Abacuc nos monet dicēs,
Patientiā complectamur. Si moram fecerit, expecta eum, quia veniens veniet, & non tardabit. Considera enim quantam adhibeas patientiam in
Simile. negotijs tuis terrenis solicitandis, item vt possis alloqui cum G
Heb. 10. principe aliquo, vel in longa nauigatione. Patientia vobis necessaria est, ait Apost. Vt voluntatem Dei facientes, reportetis
Patienter sustineam⁹ labores. repromissionem. Noli igitur diffidere, siquidem Dominus differt ad maiorem utilitatem tuam. Si ergo te videris à falsis quibusdam testibus quidem oppressum, considera liberationē Susannæ. Si gladium faucibus tuis imminentem, contemplare patientiam Isaac: si inter medios ignes, recordare quomodo eripuerit Dominus tres illos pueros à flamma fornacis ardentis; Si inter leones, memento Danielis in lacu positi; Si in carcere te uideris, recordare patientiæ ipsius Ioseph: si in ſter- H
quilinio, fac memineris patientiæ ipsius sanctissimi Iob. Vnde
Sap. 3. Sap. 3. dicitur, Iustorum animæ in manu Dei sunt, &c. Multi vident iustos in tribulatione positos, & tamen non vident consolationes diuinas, quas interius habent. Vnde Dominus dixit
Ezec. 3. Ezech. Vt adamantem & vt silicem dedi faciem tuam, ne timeas eos. Cùm ergo intelligimus, quòd Dominus soleat seruis suis tribulationes, & persecutiones interdū immittere, eas patienter sustineamus, & quasi desponsemus nos cum ipsis, si-
Ducis Venetorum mos. cut ferunt de Venetorum duce, quod annulo quodā se soleat cum ipso mari desponsare. Sed tamen mundanis videtur q̄ potius in eo sita sit magna ipsorū gloria & laus, vt scilicet nullos

labores

A labores patiantur, atque idcirco statim si quis aliquam iniuriam ipsis inflixerit, se conantur vlcisci, & approbantur ab alijs mundanis quòd verè homines sint. Sed tamen non attendunt quid per prophetam dicat Christus; Ego autem sum vermis, & non homo. Quasi dicat, non sum homo qui gaudeã de vindicta, vt homines mundani faciunt. Est quidem patientia maximum dei donum, & idcirco a nobis plurimi faciendum. Vnde Ambr. narrat in martyrio sanctorum martyrum Geruasij & Prothasij, quòd ipsi apparuerit Apost. & dixerit vere illos esse qui ipsius doctrinam sunt secuti, quique pro Christo immania tormenta patientissime tolerarunt, & tantum beneficium diuinitus consecuti sunt, vt propter Deum paterentur. Sic ergo tu patientia in laboribus te armare debes, & tantũ donum adeo multis precibus impetrare. Vide quam patienter tulerit Zacharias, quòd mutus redditus sit, & tamen postea meruit dicere; Benedictus dominus Deus Israel. Patienter etiam sustinuit Petrus, quòd ipsi diceret Christus, vade retro Satana, & proinde postea meruit audire, pasce oues meas. Res quidem mundanæ initio dulcedinem quandam præseferre videntur, sed tamen postea amaritudinem continent. at verò negotia cælestia initio quidem amaritudinem quandam habere videntur, & tamen postea maximam continent dulcedinem & suauitatem.

Non debemus vindictam sumere. Psal. 21. *Patientia donũ Dei.* D. Amb. *Labores dat Deus seruis suis.* Luc. 2. Ioan. 21. Mãr. 8. Simile.

APPENDIX.

VIde obsecro quam fuerint ingrati isti agricolæ contra dominum vineæ, quod sanè vitium teterrimum est. Vnde Sen. ait, cùm ingratum dicis, omnia mala dicis. Est quidẽ vir ingratus instar maris, quod cùm dulcem recipiat aquam, eam tamen reddit amaram. Sanè arbores Syluestres cultura & irrigatione, fructum edunt & corriguntur, & tamen ingratus pro benefactis reddit malefacta. Vide quomodo Nathan reprehenderit Dauidis ingratitudinem, cùm ait in Dei nomine, ecce ego vnxi te in regem, quare ergo contempsisti verbum domini? Item Isa. 1. dicitur: Cantabo dilecto meo canticum patruelis mei. Et tandem ait, expectaui, vt faceret vuas, & fecit labruscas. Multo igitur magis de nobis Deus conqueri potest, qui maiora diuinitus accepimus beneficia: Quamobrem caueamus ne propter ingratitudinem nostram, Dei iram & indignationem referamus.

Ingratitudo detestabilis. Seneca. Simile. 2. Reg. 12. Isa. 5. *Multa nobis diuinitus collata sunt beneficia.*

Feria

Feria VI. post II. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO TERTIA.

Magna Dei prouidentia circa nos.

Grati esse debemus pro tantis diuinitus ac ceptis beneficijs.

Simile.

Gen. 2.

Perseueremus in bonis operib.

Quæst.

Respon.

Magnam Deus nostri curam gerit.

Simile.

Ephes. 4.

Magna Dei circa hominem prouidentia.

HOMO *erat paterfamilias, qui plantauit vineam.* Matth. 21. Admirabilis plane est Dei prouidentia circa nos: Nam sicut sol ille quem oculis vtrpamus, nunquam illuminandi, & calefaciendi officiũ intermittit, nocte vero, & per stellas quas luce sua illustrat, & perfundit, mundum illuminat: ita summa illa & infinita boni tas, quæ sese in oĩa diffundit, nunquam illuminandi, & excitandi homines officium deserit, modo quidẽ per se internis motibus pulsans, modo vero per ministros suos, qui sunt velut stellæ in firmamento Ecclesię positi, externis vocibus homines ad pietatem vocantes. Idem etiam ubi hanc vniuersũ machinam condere cæpit, nisi absoluto opere non quieuit. Quod ergo in creatione mundi fecit, idem quoque in eius instauratione modo facit, vt videlicet nunquam eius opera conquiescat, quo vsque rei extremam manum apponat, & donec opus hoc cõsummatum fuerit, quod in fine mundi futurum est cũ electorum numerus fuerit impletus. Quod si quis quærat cur tanta solicitudine vrgeat hoc opus, cum bonorum nostrorũ non egeat, hæc mihi præcipua causa vr, quod is quidẽ solus huius operis dignitatem & necessitatẽ plenissimè intelligat. Cũ enim ex eo hominum vita æterna, & æterna item mors dependeat, nemo aũt duo hæc qualia sint comprehendat, nisi ille qui solus æternitatem complectitur, nil mirum, si amator hominum Deus tanta cura prouideat, ne tm̃ illud bonũ amittamus, neve in tm̃ malum incidamus. Si iuxta viperam periculi nescium paruulum filium assidere cerneres, quo impetu occurreres? quibus vocibus & clamoribus compelleres, vt ab eo loco fugeret, ne a vipera illa assidenti impeteretur? Cum ergo nos sensibus paruuli simus, & huius tanti negotij pondus, & periculũ ignoremus, non mirũ si pater ille cælestis, qui exactissimè oĩa nouit, tanta cura nos ab hoc tã ingenti periculo reuocare contendat. Vide ergo quantũ Deus hominis prouidentiã gerat, cui solem produxit antequã visum homo haberet, aquã antequã sitim homo haberet, antequã sitiret, alimenta antequã fame stimularetur,

A laretur, influentias cœlestes antequam vitam homo haberet, terram firmauit, & stabiliuit, priusquâ homo in ea produceretur. Admirare diuinâ prouidentiâ in seruandis virginibus illis in labes Galaad, viris illis nõ habẽtibus vxores ex tribu Benia min, post tantã illius stragẽ, ne tribus illa omnino deleretur. Iudic. 21.

Multi porrò falluntur existimãtes se per afflictiones, labores, & calamitates, nõ posse peruenire ad quietẽ, prosperitatẽ, & tranquillitatẽ maximã. Quod sæpe cõtingere solet ex eo, quia inter miserãdas cæcitates, quibus hic mundus laborat, nõ postrema illa est, & communes, quæ in vita accidunt calamita- B tes, non Deo mundũ gubernanti, sed vel naturæ, vel fortunæ, vel casui, vel ipsis ẽt syderibus tribuunt. Quæ quidẽ persuasio id efficit, vt mala nostra immedicabilia sint, quãdo castigationes Dñi, quæ morborũ nostrorum medicamẽta sunt, nil apud nos efficiant. Quæ aũt spes esse poterit de ęgroti salute, graui morbo laborantis, si nulla ex medicamentis adhibitis alleuationẽ faciant? Hoc autem eodẽ periculo nos cõflictamur, qui toc calamitatũ medicamẽtis à cœlesti medico immissis, nil de veteris vitæ malis emẽdamur. Quare nõ rarò Dñs in Prophetis grauiter quæritur. Hinc enim per Ezech. Multo, inquit, la- C bore iudatũ est, & nõ exiuit de ea nimia rubigo eius. Et apud Hiere. Frustra ait percussi filios vestros, disciplinã non accepe runt. Idemq; Propheta ad Dñm; Percussisti, inquit, eos, & nõ doluerunt. Cuius rei illud in causa est, & communes vitæ calamitates, non à Deo scelera vindicante, sed vel à fortuna, vel naturali rerũ humanarum cursu prouenire iudicamus. Cũ ergo hæc mentis humanę caligo tm̃ malum generet, magnũ me vobis obsequiũ præstiturum arbitror fratres, si hanc perniciosissimã opinionẽ ex vulgi temeritate cõceptã, apertissimis sanctarũ scripturarũ testimonijs conuulsero, & oẽs mundi calami D tates nõ à casu, & fortuna, sed à diuina prouidentia, multorum scelera ad eorũ salutem vindicante, venire ostendero. Nã Isa. inquit; Ego Dñs firmans cœlũ, & creans tenebras, faciẽs malum, & creans pacem, ego Dñs faciens omnia hæc: Et iterum apud Amos; Si erit malum in ciuitate, quod non fecerit Dñs. Item in Can. Moysi; Ego, inquit, occidã, & ego viuere faciam, percutiam, & ego sanabo. Nec verò magna solùm, sed minima etiam à diuinæ prouidentiæ cura nullatenus excludenda esse, testatur ipsa veritas, cùm ait: Nonne quinque passeres væneunt dipondio, & vnus ex illis non est in obliuione coram Deo? Sed & capilli capitis vestri, omnes numerati sunt. Quòd si quis hanc tantam diuinæ prouidentiæ solicitudinẽ miratur, mirari

Lud. Gra. *Quomodo nos gerere debeamus in calamitatibus.*

Simile.

Ezec. 24.

Hier. 2.

Hier. 5.

Aduersitates quomodo nobis eueniant.

Isa. 45.

Amos 3.

Deut. 32.

Matt. 10.

Plutarch. Euripid. mirari desinat, si Plutar. Ethnici philosophi, hac de re sententiam legerit. Cùm enim Euripides scripsisset, magna quidem à Deo curari, sed parua negligi, hunc versum corrigendũ esse. Plut. ait; Nilq; esse siue paruum, siue magnũ, à diuinæ equidẽ prouidentiæ solertia alienũ. Neque verò ea, quæ casu ab hominibus fieri dñr, à diuina prouidentia, & gubernatione seclu- E

D. Aug. duntur. Quã ré latè D. Aug. in lib. de Ciu. Dei probat. Quid

3. Reg. 22. enim casu magis fieri potuit, quã quod in lib. Reg. his verbis scriptũ legimus? Quidã autem vir iecit sagittã in incertum, & ea percussit Regẽ Israel inter pulmoné, & stomachũ. Hoc ipsum autẽ quam magno Dei cõsilio, & prouidentia gestum fue

Sopho. 1. rit, in eodẽ contextu animaduertere poteris. Sopho. ait; Visitabo super viros defixos in fæcibus suis, qui dicũt in cordibus

Iob 5. suis, non faciet bene dñs, & nõ faciet male. Et Iob; Nil inquit in terra sine causa fit, & de humo nõ egredietur dolor. Porrò

Simile. quemadmodũ anima in humano corpore inuisibilis existens, ex motu tñ corporis cognoscitur: sic quamuis Deus humanis oculis videri non possit: ex prouidentia tñ ipsa qua singula ordinat, suisq; operibus aspicitur, & deprehenditur. Et sicut si

Similitudo. quis nauem cernat ornamentis suis instructam, mare sulcare, & in portum applicare, credit certè aliquem esse in ea gubernatorẽ à quo regatur: sic certè nemo adeo abiecti animi esse

Magna Dei prouidentia. debet, quin credat Deũ gubernatorem esse omnium, quamuis carnalibus oculis eum non videat, cùm sit inuisibilis.

Animæ saluti diligenter incumbamus.

SI Deus tantã gerit salutis nostræ curam, & prouidentiam, æquum planè est, vt nos ét circa eã diligẽtes simus, & vigilantes. Quanta tamen apud mortales de his, quæ ad futuram vitã pertinent, ignorantia & torpor vigeat, nullũ ualet indaga-

Laur. Iust. de contẽp. mun. c. 16. re ingeniũ, nullaq; quantumcunque prudentis, sufficienter re- H serare ualet facundia, ait Laur. Iust. sed nunquid silendum est? Prorsus minimè. Fandũ vtique est, etsi non vt materiã decet,

Simile. tamen prout potest humani ingenij indocta rusticitas, quæ dũ

Matt. 10. humiliter, ac recta cordis intentione nititur explicare q̃d sen

Marc. 9. tit, nequaqnã laborum suorũ congrua remuneratione carebit.

Simile. Nã si quis sitienti aquæ frigidæ præbuerit potũ, iuxta dñi pol

Negligẽtes valde sumus circa animæ salutem. licitationé, mercedẽ non perdet: amittet ne qui sapientiæ salutaris aquã proximo suo minimè ministrare neglexerit? Nã sicut plus est anima, q̃ corpus, ita quod pro animarum salute impẽditur, apud altissimũ maioris est meriti. Nonne ab omni lege charitatis alienus existit, qui quempiã perire intelligens,

exhor-

A exhortationis verbo, cùm valeat, illũ ab interitu nequaquã reuocare ſtuduerit? Adeo hoc tpe futuræ vitæ ſuccreuit ignorantia, vt in cordibus mortalium ferè parietis more denſeſcat. Quis oro eſt, qui præuidere dignetur, quæ ſeu bona, ſiue futura ſint mala? Oẽs penè preſentibus intẽti ſunt bonis, voluntq; tẽporali ditari ſubſtantia, honoribus ſublimari, exuberare delitijs, & carnis voluptatibus inebriari, quæſtum maximũ arbitrantes trãſitoria poſſe felicitate florere. De quibus dicit Iob; Ducunt in bonis dies ſuos, & in puncto ad inferna deſcendũt. Iob 21. Deut. 32.

Vtinã ſaperent, & intelligerent, ac nouiſſima prẽquiderẽt, nem-
B pe ſupplicia illa vltima, quæ ſunt reſeruata peccatoribus. Ipſa plane ſunt, quæ timere debent, ſolertiq; cura cauere. Si enim tam ſolicitè corporalis fugitur mors, vt nemo mori velit, quantum fugi debet eterna? Cæterùm ſi momentanea rationabiliter ſunt euitanda tormenta, quæ finem habent; quo animo, omni fine carentia? Iſta proculdubio futurorum gerunt imaginem, non æqualitatem, cùm finiti ad infinitũ nulla ſit comparatio. Ex iſtis eruditur quiſque ſapiens, cùm quouis ſiue corporali, ſiue ſpirituali dolore torquetur, vt cogitationem ſuam non tardet erigere ad illos cruciatus, qui in alia vita dam-
C natis inferuntur, quos cùm intolerabiles eſſe perpenderit, reſipiſcat ab iniquitatibus, ac ſibimet tranſactarum culparum vltionem inſtituat, ſicq; facinora præterita diluat, vt de cætero vltra non peccet, alioqui deriſor, non pœnitens videbitur. Aſſueſcant itaque ſeculi amatores, eo diligẽtius futura proſpicere, quo ardẽtius præſentia quærunt, meminerintq; vtriuſque vitæ gaudijs neminem frui poſſe. Agite igitur nũc diuites, ait Iac. Plorate vlulantes in miſerijs veſtris, quæ eueniẽt vobis: diuitiæ veſtræ putrefactæ ſunt, & veſtimẽta veſtra à tineis comeſta ſuut, aurum & argentum veſtrum æruginauit, & æru-
D go eorum teſtimoniũ vobis erit, & manducabit carnes veſtras ſicut ignis: theſaurizaſtis vobis iram in nouiſſimis diebus. Iacob. 1.

Conſideremus futura ſupplicia.

Simile.

Prouidentiam quidem, inquit Sene. gerere debemus, rerum nobis commiſſarum, & quæ euenire poſſunt mala multoante præuidere, tum corporalia, tũ ſpiritualia, & denique quæcunque homini obtingere poſſunt, tanquã ex quadã ſpecula multoante proſpicienda mente ſunt, & præcogitanda. Sapiẽs quidem, inquit alibi idem Sene. Callum in cogitatione obducit, futura præuidendo mala, & quæ inſipientes leuia faciunt, re ipſa tolerando, ſapientes homines eadem leuiſſima reddunt ſola cogitatione, antequã contingant. Cæterũ vox illa inſipientis videtur, non putarã: Sapiens enim ita animo excubat, vt ei

Sen. lib. 3. epiſto. 24. & libro 8. epiſt. 60.

Li. 10. epiſto. 77. Sene. de quatuor virtutib.

nil

nil inopinatum, nilq; improuisum accidere possit, atque ita acrem in omnem partem oculorum aciem intendit, vt quemcunque casum fortuna inuexerit, hunc aptè, & quietè ferat. Idem etiam alibi ait; Si prudens est animus tuus, tribus temporibus dispensetur, præsentia ordina, futura præuide, præterita recordare. Ité melius est ante tempus occurrere, quàm post vulnus datum remedium quærere. Tum ruina præcedentium docet posteros. Duorum temporum dicebat Pythag. est tibi habenda ratio, mane, & vespere, in altero gerenda prospice, in altero respice quæ gessisti. Porrò, vt ait Ambr. comparat etiam Christus iustos ipsis ouibus, quoniam prouidè etiam quandam quodammodo præseferre videntur oues, cùm muosum quodam modo tempus sentientes, plus edunt, & herbam depascunt: sic ergo iusti sibi prouident de bonis operibus, priusquam veniat nox, in qua nemo poterit operari.

D. Ambr. in Exa.

Prouidissimus instar ouis.

Ioan. 9.

Porrò patresfamilias ét prouidi esse debent in his procurandis, quæ ad familiæ sustentationé pertinent, debentq; liberis prouidere de honesto aliquo statu. Plurimumq; cõfert, vt in filiabus matrimonio copulandis, sint soliciti, nempe vt virũ aliquem bonũ, & virtutis studiosum ipsis deligãt. Vnde Apost. ait; Qui cogitauit in corde suo seruare virginem suã bene facit, & qui non coniungit, melius facit. Veruntamen diligenter sit solicitus, vt videat, & exquirat de voluntate puellæ, & suadeat ipsi pater, quod viderit magis conuenire. Vnde in Cant. vbi nos legimus, quid faciemus sorori nostræ, in die quãdo alloquenda est? in Hebræo habetur, quando de ea multũ, & sæpe loquendum est, vt inde intelligamus quam soliciti esse debeant parentes de filiabus. Themistocles quidé, vt scribit Val. Max. & Cice. filiã habebat nubilem, quã cùm duo sibi in coniugem deposcerent, nempe vnus diues, sed fatuus, & alter pauper, sed prudẽs, ait: Malo filiam meã locare viro indigenti pecunia, quam pecuniæ indigenti viro: præclarè quidem dictum fuit. Vt inde intelligant parentes quantũ incumbere debent, vt prudentes, & suis numeris absolutos eligant viros filiabus suis. Hinc enim de sponso dr; Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex millibus; & tñ de sponsa dicitur; Nigra sum, sed formosa, nolite me cõsiderare, quod fusca sim. Siquidem maritus ipse & sibi & vxori sapere debet. In cuius rei figuram cũ nomini ipsi Sarræ non fieret additio, tñ in Abraham facta fuit additio, cùm antea diceretur Abram. Intelligat ergo obediens vxor, & vir eam excedit in prudentia, & idcirco ab eo ducatur, & gubernetur. Sed tñ hoc tempore multa videas cõnubia

Prouidentiam habere debent patres familias.

1. Cor. 7.

Cant. 8.

Themist.

Val. Max.

Cicero.

Exemplũ.

Cant. 5.

Cant. 1.

Gen. 17.

Vxores diligant viros suos, & eis obediant.

A nubia infeliciter succedere, cũ parentes minus prouidi sint in exquirendo conuenienti viro, cui locent filiã suam stabili connubio. O quã multos videas parẽtes procurantes sæpe aliqua liberis suis, quæ in ipsorum ẽt parentum interitũ aliquãdo redundant! Sic enim legimus de Agrippina Neronis matre, q̃ cùm maximopere desideraret vt filius imperaret, diceretur̃q; fibi ab Astrologo, q̃ ipsam esset interfecturus, si regnaret, ait; Interficiat, modo imperet. Dolendũ sanè est, q̃ videamus iumentũ ipsum quasi gemere sub onere, & tamen ambitiosi sem per plures appetunt dignitates, & quo quisque stultior, eo ma

B gis ambit. Videmus quidem, q̃ statim aliquis ignorantiam suã fateatur, si requiratur, vt calceos faciat, aut vestes, & tamen in administrandis dignitatibus quibuscunque se sapientẽ existimet. Sic videmus, quòd cùm proceræ arbores, & frugiferæ se excusarent ab imperio, accessit Rhamnus, & statim imperiũ suscepit. Dices tu, nonne Paul. ait, q̃ qui Episcopatum desidẽ rat, bonũ opus desiderat? Veruntamen intelligas, q̃ si bonam administrationem, & gubernationem desideras ipsius Episcopatus, si eleemosynas facere, si necessitatibus subuenire tam corporalibus, quàm spiritualibus ipsarum ouium, & te ipsis

C præclarum virtutum exhibes exemplum, bene quidem desideras, si hæc facis; at verò si duntaxat honorem quæris, & reddituum incrementa, atque iucundè, & splendide viuere, male quidem desideras, & infelicem habebis exitum.

Exemplũ Agrippina Nero. mater.

Dignitates absque virtute quantum pleriſque noceant.

Simile.

Iudic. 9.

1. Tim. 3.

Ad dignitates quomodo acceden dum.

Inſpirationibus diuinis pareamus.

CVm autem tempus fructuum appropinquaſſet, miſit ſeruos ſuos ad agricolas, vt acciperent fructus. Non debemus nos repellere sanctas inspirationes, & eas indignè tractare, sicut tractabant isti agricolæ seruos sibi à domino missos, sed po

D tius eas complectamur, cùm tantam nobis pariant vtilitatem. Vt enim non satis est vigentes, & sanos habere oculos, vt aliquid videamus, nisi adsit lux aliunde, quæ oculis obiecta illuminet: ita non satis est, vt piè aliquid faciamus, mentem sanatam esse per gratiam, nisi adsit etiam interna vis Spiritus sancti, quæ nos ad operandum excitet, & nobiscum etiam cooperetur. Quemadmodũ enim rerum naturalium formæ, quamuis alioqui in suo quoque genere perfectæ sint, efficere tñ per se nihil possunt, nisi adsit illis generalis primę causę oĩa mouẽ tis virtus: ita quãuis gratia in suo genere perfecta forma sit, nil tñ homo ęterna vita dignũ efficere poterit, nisi cũ illa autor ip se gratiæ singulari virtute quadam, atque ratione cooperetur.

Varijs nos modis Deus monet.

Simile.

Similitudo.

Fauore Dei opus habemus.

Duo

Duo auxiliorum genera.

Duo etiam auxiliorū genera Theologi statuunt, quibus Deus homines ad se vocare solet, quorum alterum sufficiens appellant, alterum superabundans, quodque omnem superat duritiam, quo priori auxilio excitati homines aliquando conuertuntur, aliquando non. Hoc autem posteriori, quoniam maioris gratiæ, & virtutis est, nemo non conuertitur. Vtriusque verò auxilij vim & naturā, vobis apertissimo exemplo commonstrabo. Monet Angelus Domini iustum Loth, vt ē Sodomis egrediatur, secumq; suos educat, quod Dominus ciuitatem illam demoliri statuerat: ille hoc nūtium generis detulit, qui tamen visus est eis quasi ludens loqui, & ideo ab eis contemptus, & neglectus fuit. Cùm autem angeli instarent, atque vrgerent, isq; vt generos seruaret, faceret moram, apprehensum angeli foras eduxerunt, & vt seipsum in monte saluum faceret, monuerunt. Hoc igitur exemplo cernitis fratres, & sanctum Loth, & generos eius fuisse imminentis periculi admonitos, sed aliter isti: nam si moneuti obtemperare voluissent, à periculo quidem liberati fuissent. Sed Loth, cùm exire tardaret, ab angelis apprehensus, extra periculū positus est. Ad hunc ergo modum dominus homines omnes à gehennæ incendijs, & peccati morte liberare uolens, quosdam quidem sufficienti auxilio uocat, quo possent à peccatis resurgere si vellent, quo tamen multi, vt isti generi Loth surgere nolunt: alios tamen secundum uoluntatibus suæ beneplacitum, maioribus auxilijs, vehementioriq; impulsu vocat, qui sic à diuina gratia præuenti, & potenter excitati, vocanti domino semper parent. Vnde D. Aug. de huiusmodi auxilij genere loquēs ait: Hæc gratia a nullo duro corde respuitur, quia ideo datur, vt duritia cordis penitus auferatur. Quamobrem cùm sanctas sentimus inspirationes, statim vocanti Deo pareamus.

Gen. 19.

Inspirationes Dei nō contemnamus.

Diuinis inspirationibus parent serui Dei.

D. Aug.

Inspiratio nib. diuinis pareamus.

Dolendum sanè est, quòd tam negligentes simus in obediendo diuinis inspirationibus, cùm tamen animaduertamus quantum detrimentum id nobis adferat. Certè non perinde miraret, quòd brutum cognoscens etiam sibi laqueum intentum, simulatq; ex cauea sua exierit, adhuc tamen inde prodiret, at verò quod creatura rationalis, quæ tantas sibi ab hostibus paratas insidias nouit nolit se custodire, id verò est sanguineis etiam lachrymis deplorandum, tum etiam quod uocanti Deo non obtemperet. Vide obsecro quantopere sitiat, & desideret Deus salutem nostram, cùm dicat per Hierem. Tu autem fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuertere ad me, & ego suscipiam te, leua oculos tuos in directum,

Simile.

Pareamus diuinis monitis.

Hiere. 3.

A & vide vbi nunc proſtrata ſis. Item; Ergo ſaltem amodo, inquit, voca me, pater meus es tu, & dux virginitatis meæ. Exo.28.
O ineffabilem Dei miſericordiam, quòd uelit etiam à peccatrice anima uocari pater, quod quidem dulciſſimũ eſt, & ſuauiſſimum. Non ita familiariter agebat olim Deus cum antiquis illis, ſicut modo nobiſcum: Vide enim quomodo etiam Leuit.16.
ſemel modo in anno intraret in ſancta ſummus ſacerdos: nunc uerò tua culpa eſt, quòd cum Deo non loquaris: ipſe enim *Veniam à*
etiam aſſidue pulſat fores tuas ſanctis inſpirationibus, ut ipſi *domino po*
aperias. Caue ergo ne tibi accidat, quod accidit ſponſæ. Si *ſtulemus.*
B quidem cùm aperire nollet uocanti ſponſo, poſtea cùm eum Cant.6.
deſideraret, habere non poterat. Vtinam nobis Deus oculos *Anima in*
aperiret, cũ in lethali uerſamur crimine, ut uideremus quam *lethali pec*
denigrata ſit anima noſtra! Certè tantam cernentes impuri- *cato conſti*
tatem, facilè ſtatim uocanti Deo aperiremus, ut animam no- *tuta, quã*
ſtram dealbaret. Ezech. 36. Effundam ſuper uos aquã mun- *ſit defor-*
dam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis ueſtris, &c. *mis.*
Satis quidem id intelligebat regius pſaltes, cùm diceret; La- Ezec.36.
uabis me, & ſuper niuem dealbabor. Sanè ſi Deus nobis ocù Pſal.50.
los aperiret, ut uidere poſſemus animas tam malorum, quàm *Diſcrimen*
C bonorum, illas certè uideremus deformes, & catenis multis *inter anima*
onuſtas, has uerò uideremus Sole ſplendidiores, quamuis illæ *mam iuſti,*
corpore egregiè ueſtito tegerentur, & hæ corpore pannoſo. *& mali.*
Vnde de malis dicebat Hierem. Denigrata eſt ſuper carbones Thren.4.
facies eorum. Quamobrem pareamus ſanctis inſpirationibus, ut egregiè mundemur. Vnde Apoſtolus dicebat; Nos primi- Rom.8.
tias ſpiritus habẽtes intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei expectantes redemptionem, &c. At uerò nos potius gemimus pro amiſſione bonorum temporalium, ſicut faciebat
Eſau, qui eiulatu magno fleuit, cũ ſibi patris benedictio præ- Gen.27.
D repta eſt. Vbi inquit Glo. quòd non propter æterna cõſternatus eſt animo. De talibus quidem ait Pſalm. Filij hominum Glo.interlin.in Geneſ.27.
uſquequo graui corde? &c. Quod quam turpe ſit, ex ſubiecta ſimilitudine poteris perſpicere: ſi enim in direptione alicuius Pſalm.4.
ciuitatis alij ſibi multas pararent opes, ut locupletes abirẽt in Simile.
patriam, alij uerò potius occuparentur in ſpectaculo aliquorum puerilium ludorum, nonne hi tibi amentes uiderentur, & illi prudentiſſimi? Sic utique nos longè amentiores ſumus, qui *Magna*
uideamus Dei ſeruos ſibi meritorũ cumulum in hac uita cõ- *ſtultitia*
garere, & tamẽ nos deſides uiuamus, & oſcitantes. Vſquequo *noſtra.*
igitur, ut ait Sapient. paruuli diligitis infantiam, & ſtulti, Prou.1.
quæ noxia ſunt, concupiſcitis?

APPENDIX.

E

ADuerte obsecro quam crudeles hi agricolæ extiterint, qui hæredem interfecerunt, propterea quod quæ sua erant, postularet. Vtinam multi non sint hoc tempore his similes; vix enim videas iam, quòd pauperes audeant à diuitibus debita postulare: siquidem timent eorum minas, & potentiam. Sanè vna causa inter cæteras, vt ait Greg. propter quam Deus immisit diluuiũ fuit, quia gigantes erant super terram, vt habetur etiam in Genes. id est superbi, & elati, qui suas vires, & potentiam occupabant in opprimendis pauperibus. Vnde monebat Deus Hebræos, dicens: Transibitis per terminos fratrum vestrorum filiorum Esau, & timebunt vos. Videte ergo diligenter, ne cõmoueamini contra eos. Item paulopost ait; Cibos emetis ab eis pecunia, & comedetis: aquam emptam haurietis, & bibetis. Vide quomodo etiam ipsis mandet, vt aquam hauriant, ne pauperes opprimant potentia sua, sed potius humani sint erga eos.

Pauperes vix audẽt à diuitibus debita repostere.

D. Greg. Genes. 6.

Deut. 2.

Pauperibus benigni simus.

F

Feria VI. post II. Dominicam Quadragesimæ.

G

CONCIO QVARTA.

Prædicatores sunt nuncij Dei.

C

HOMO *erat paterfamilias, &c. Misit seruos suos.* Matth. 21. Inter alia sanè media, quibus nos Deus ad se vocat, est vocatio illa, quæ fit per prædicatores exhortantes ad ea præstanda, quæ ad salutem animæ pertinent. Veruntamen eò iã miseriæ deuenerunt homines propter suam culpam, vt iam videamur deueniisse ad illud tempus, de quo Paul ait; Erit enim tempus cùm sanã doctrinam non sustinebunt, &c. Sed vide quid ante dixisset: Testificor coram Deo, & Christo Iesu. Vide quantopere eũ hortetur ad prædicandum, nempe discipulum suum Timotheum, vt inde intelligas quantum sit huiusmodi prædicationis ministerium, & quam vtile populo. Vnde ait; Insta opportunè, importunè. Quasi dicat, quamuis videas auditores tuos parum proficere initio, perseuera tamẽ in exhortando: quamuis multos videas, quibus molestum est reprehẽsiones audire, de quibus

Variis nos modis Deus vocat.

2. Tim. 4.

Plurimum refert verbũ Dei audire.

H

I

A bus per Amos dicitur; Odio habuerunt corripientem in porta,& loquentem perfectè,abominati sunt,ferè enim fit, vt qui reprehensione maxima egent,murmurare tamen soleant,cùm reprehenduntur, & se ipsos indicant. Sicut enim, cùm sartor forfices suas amisit,pugno tabulam ipsam ferit,& statim forfices sonum edunt: sic etiam cùm concionator in communi reprehendit,& tamen aliquis cõqueritur, indicium quidem est, quod eum tetigerit. Cæterùm dæmon, cùm videt auditores ex verbo Dei proficere, conatur quantum potest,ne illud exe cutioni mandent: Sic uidemus,quod Euæ nõ dixerit quidem, B quòd comederet solum ex arbore,sed etiam ait; Cur præcepit vobis Deus, &c. vt ita memor verbi Dei, grauius caderet. Quare nõ negligamus Dei verbum, sed dicamus cũ Dauide; In corde meo abscondi eloquia tua,vt non peccem tibi. Vide obsecro quam sit efficax Dei verbum: nam cũ Saul ministros mitteret qui apprehenderent Dauidem, postquam ipsi inter Prophetas fuerunt,etiam prophetare cœperunt,quod cùm sæpe fecisset, decreuit tandem ipse Saul illuc ire, dicitq; textus, quòd etiam factus est super eum spiritus Domini,& ambulabat ingrediẽs, & prophetabat. Vide obsecro quomodo statim C Saulus ex persecutore factus fuerit vas electionis. Hinc Psal. ait; Vox Domini in virtute, vox Domini in magnificẽtia,vox Domini confringentis cedros. Vide etiam quid actum fuerit de altari,ad vocem Prophetæ dicentis; Altare, altare.

Porrò D.Bern.ait,quòd verbum Dei est spiritualis animæ cibus. Vnde; Sicut aliqui sunt cibi corporei qui statim atque ori apponuntur, suauitatem ingerunt vt mel: alij verò sunt prius frangendi & comminuendi, antequam ex eis suauitatem percipias,vt nux; sic etiam in cibis spiritualibus vsu venire videmus. Si ergo legeris,vel audieris aliquid difficile, sequere D explicationem Sanctorum Doctorum. Hoc porrò exemplo intelliges quam graue malum sit, nolle Dei verbum audire. Siquidem ferunt, quòd cùm quidã non libenter audiret concionem,sed inde egrederetur, vt cum alijs garriret,tandem aliquando cùm mortuus esset etiam ad templum adductus, meruit vt declararetur eius scelus; nam crucifixi imago, quæ ibi aderat, ambabus sibi manibus aures occlusit, atque ita omnes intellexerunt, quòd non libenter Dei verbum audiret. Et certè mirum est, quòd cùm tam auidi simus audiendi res curiosas,nihilominus tamen verbum Dei negligamus. Sanè si in summa charitate, & penuria panis uersaretur aliqua respubl. & in una duntaxat domo uẽderetur panis, omnes cateruatim

Amos 5.

Simile.

Malinolũt patiẽter audire reprehensiones.

Verbũ Dei conatur dæmõ interturbare.

Genes.2.

Psal. 118.

1.Reg.19.

Magna efficacia verbi Dei.

1.Reg.19.

Actor.9.

Psalm.28.

3.Reg.13.

Ber.in quodam serm. hebd. san.

Similitudo.

Verbũ Dei ruminãdũ & recolendum.

Exemplũ.

Dei verbũ non respuamus.

Simile.

ruerent ad panem sibi emendum: nunc verò spiritualem ani- E
Amos 8. mæ panē negligimus, cuius iuxta Amos; Futura est aliquan-
Simile. do magna penuria. Certè si intelligeres in hac Ecclesia inde-
ficientem quendam esse thesaurum, ex quo multi se possent
locupletare, statim ad eum accederes: nunc verò cœlestem
Psal. 18. hunc animæ thesaurum negligis, de quo ait Psal. Iudicia Do-
mini & eloquia, desiderabilia super aurum, & lapidem pretio-
sum multum, dulciora super mel & fauum. Satis quidem hu-
iusmodi dulcedinem idem Propheta gustauerat, qui dicebat;
Psal. 118. Lætabor ego super eloquia tua, & super mel ori meo. Sanè
Simile. pari diligentia deberemus ad sacra Domini eloquia accedere, F
qua milites ad spolia currunt comprehendēda ciuitatis quam
impugnant, cùm sint tanquam cœlestes quidam nuncij, repo-
scentes à nobis fructum in tempore. Non igitur simus negli-
gentes in verbo Dei audiendo, & illud executioni mandādo.
D. Anton. Narrat enim D. Ant. quòd cùm in quodam monasterio præ-
Exemplū. dicaturus esset in quadam solemnitate religiosus quidam, & is
in morbum lapsus esset, videns prælatus defectum illum esse
Verbū Dei executioni mādandū. maximum, tristis ualde erat: cùmq; ad ostium monasterij ali-
quando accessisset religiosus, & se ei obtulisset prædicaturum
tali die si vellet, ipse libēter id concessit: prædicauit ergo qui G
se fingebat religiosum, egregiam quandam concionem de tre-
Dæmonis astutia. mendo iudicio, adeo ut omnium ferè audientium lachrymas
excuteret. Sed cum religioso cuidam deuoto ipsius monaste
rij reuelatum esset, illum fuisse dæmonem, interrogauit eum
cur id facere ausus esset; qui respondit hoc feciisse ad maio-
rem eorum condemnationem; nam inquit, quamuis lachry-
mas emiserint, nihil tamen boni præstabunt, sed statim om-
nia obliuiscentur. Quid igitur de talibus censendum erit,
tum etiam de illis qui respuunt auditionem verbi Dei? Sanè
Oseæ 4. Hebræis dicebat Deus apud Oseam: Oblita es legis Dei tui, H
obliuiscar filiorum tuorum & ego, id est contempsisti verbum
D. Thom. Dei: nam obliuio paruipensionis signum videtur, vt ait S. Th.
1.2. q. 47. ea enim, quæ magis æstimamus magis memoriæ infigimus.
art. 2. Sed cur inquit, obliuiscar & ego? Nunquid obliuio in Deum
Aug. li. 15. cadit? Respondet Augustus. quòd nostro loquendi more, tunc
de Trinit. dicimus Deum recordari, cùm aliquid facit, & tunc obliuisci
cap. 16. & cùm non facit. Item alibi ait, quòd obliuisci est non misereri.
lib. de ess. diui. Quid igitur facies miser, si Deus tui non misereatur? Audi
obsecro quomodo Dei uerbum sit animæ medicina: nam Sa-
Sapien. 16. pien. ait; Nō herba, aut malagma sanauit eos, sed sermo tuus
Domine, qui sanat omnia.

Non

A

Non vlciſcamur nos.

Alium occiderunt. Vide quomodo fuit miſericors hic paterfamilias, qui pro tantis iniurijs, non tñ ſe vltus fuerit. Nos tamen non perinde facimus, quin potius nos ſtatim vlciſcimur: Annon maxima eſt dementia noſtra, q̃ cũ Deus nos diſſimulet & iniquitates noſtras, nos tñ ſtatim velimus vindicare iniurias nobis illatas? Certè ſi filius lectiſſimi alicuius, & clariſſimi viri, tibi iniuriã aliquam inflixiſſet, aut te contumelioſis affeciſſet verbis, paterq́; id reſciſcens, ſtatim eo com- Simile.

B prehenſo, verberibusq́; affecto, uel aliter caſtigato, ſubiũgeret ſe nolle filio parcere, quin prius tu placatus eſſes, adiresq́; patrem, ut eidem ignoſceret; nonne miſero adoleſcenti condoleres, & iniuriæ oblitus, peteres à patre, vt filio indulgeret? Ecce igitur Deus ſibi aſſumit uindictam eius, qui te iniuria affecit, ille ſupplicium ſumpturus eſt, cur ergo non condonabis? Cur nõ accedes petiturus à Deo, ut indulgeat illi, qui tibi fuit iniurius? Quin potius ſanè maximo afficeris honore, quòd te Deus ſibi quaſi ſubſtitutũ quendam delegiſſe uideatur, ut fratri ignoſcas, & pro eo intercedas. Quamobrem potius ingemi-

C ſcere debes propter peccata aliena, quàm ſæuire in ea: dolere potius quàm iraſci, ac gemitu, pijsq́; precibus à Chriſto contendere miſeris ſalutẽ, & veniam. Quis ſum ego, ait Aug. qui uindictam petere debeã? moriar prius quàm id faciam, quia ſi id ita non facio, cùm ex hoc mundo recedam, non me recipiet ille, qui noluit uindictam petere de inimicis. Sub iuſſione Chriſti mare audit, & uentus ceſſat, & tu ſufflabis? Porrò aliqui iracundi illud ſibi refugium quærunt ridiculum, ſi quando reprehendantur, quòd ſcilicet eo tantum uitio laborent, & quòd pluribus alijs multi præter iracundiam, abundent: tum

D præterea quòd eorũ iracundia non multum duret, ſed ſit breuis, & qđ poſtmodũ humaniſſimi ſint. Hi certè ridiculi ſunt, Simile. propterea quòd non minus id ſuum obijſſe diem dicatur, qui ex unico tantum occubuerit uulnere, quam qui centum tranſfixus uulneribus interemptus ſit. Tum etiã quia non multum refert, uoraciſſimo quodam incendio domus ne combuſta ſit breuiſſimo tempore, an uerò longiſſimo, modò combuſta ſit, & delera. Sanè propterea difficile nobis videtur, quòd ſtatim non nos uindicemus, quia ſcilicet uetus homo noſter ſuadeat Simile. eſſe honorificum ſe uindicare. Sed tamen ineptè nonne uides, quòd multo melius norit Deus quid tibi honorificũ ſit, quam tu ipſe? annon ipſe melius te uindicabit, quàm tu te ipſum

Magna Dei patientia.

Non vlciſcamur.

Compatiamur his, q̃ nobis iniuriam inferunt.

Auguſt. in 17. ſer. qui ad calcem. to. 10. ſermo. 3.

Ira etiam breuis quã tũ noceat.

vindicares? num Deus cum ipsum offendis, statim te punit, & E
Chrysost. in Gen. homi. 27. tomo 1. id sibi honori ducit? Porrò D. Chrys. hac de re tractãs, inquit, quod signum quidem maximum fidei alicuius in Deum est, si quod cuique propinatum venenosum fuerit, nullo pacto nocuerit, hoc est tametsi venenosa alterius lingua infametur, vel
Marc. 6. contumelijs, & iniurijs afficiatur, nil tamen moueatur, sed serena fronte hæc omnia propter Deum sustineat, nullam desiderans vltionem, sed omnes sibi iniurias inflictas libentissimè condonat. Nil enim Deus ita odit, & auersatur, vt hominem vltionis cupidum, & animo suo seruantem inimicitias.
Serui Dei non se vlciscuntur. Tantum enim eius peccatum est, vt misericordiam Dei reuo- F
Matt. 18. cet, nec locum habere sinat, vt videre est in parabola illa serui nequam, qui debebat decem millia talentorum, & nolebat dimittere conseruo suo. Quare obsecro vos fratres, vt hæc vobiscum meditantes, nunquam iniuriarum vobis inflictarũ recordemini, sed consideretis quanta hinc proueniant vobis beneficia, & ita reconciliamini cum his, qui vos iniuria affecerũt.
Iniurias inflictas nobis obliuiscamur. Scio quidem, & graue, & molestum videtur, ad eum qui hostiliter in te affectus sit, accedere, cumq; eo stare, & loqui, at si mandati cogitaueris dignitatem & vtilitatem, nec non retri- G
buentis maiestatẽ, & liberalitatem, omnia quidem quantumcunque ardua, tibi videbuntur perfacilia. Et reliqua quidem
Damasc. in Para. peccata, inquit Damasc. etsi mala sunt, ad breue tamen durant tempus, vt quæ fere unius horæ momento peragantur. Stuprum perpetrauit quispiam, vna hora perpetrato hoc malo, reliquas horas quiescere potest. Furtum admisit quispiam? Vna hora hoc scelere admisso, deinceps pœnitentiã sæpe agit.
Velle se vlciscì quam graue sit scelus. Cædis crimine se constrinxit aliquis? malum est id quoque. Cæterùm vna hora commisso scelere, reliquis horis eum pœnitere potest: at qui iniuriæ memor est, singulis horis peccat, ac vitiũ in pectore circumfert. Et si in templum ingrediatur, H
non tamen puras ad Deum preces fundit, cum infesto animo, & irato sit erga proximum. Animus iniuriarum memor, nunquam à peccato purus est, nunquam eleemosynam impertit; nam qui charitatis expers est, nec misericordia commouetur.
Chrysost. in Gen. homi. 34. tomo 1. Neque enim vnquam eis, qui nobis iniurias faciunt, inimicari debemus, ait Chrys. etiam si antea multa à nobis accepissent beneficia. Hæc enim optima est philosophia, vt neque contumelia affecti feroces simus, & tametsi contemptiores, & magis inopes nobis sint qui nobiscũ contendunt, sed mansuetudine,
Patientia præclara virtus. & lenitate furorem comprimamus. nil enim illa potentius, nil illa fortius. Illa animam nostram in perpetua tranquillitate,

& quasi

A & quasi in portu constituit,& omnis recreationis,& quietis occasio nobis est; Vnde Christus eam docens dicebat; Discite à me,quia mitis sum & humilis corde. Mat. 11.

Porro eleganti quadam similitudine nos monet Senec. dicens: quemadmodum tempestates ipsæ,nix,grando, & alia id genus,non ascendunt ad orbem lunæ,sed potius in infima aeris regione fiunt: ita etiam iniuriæ & tormenta illata bonis à peruersis hominibus, non solent eorum mentem conturbare, & à rectitudine & tranquillitate deflectere. Vnde de Catone ferunt,quòd cùm quidam ei colaphum infregisset, nequaquã Seneca. Simile. Exemplũ Cato.

B conturbatus fuit,sed perinde iniuriam illam duxit, ac si à musca aliqua vel culice ictus fuisset: quãto igit̃ magis vir Christianus debet illatas sibi iniurias condonare? Vis videre quã simus impatientes? Sæpe quidem fit vt sponte nostra nos appellemus maximos peccatores,& tñ si quis ita nos vocet,statim ira excandescimus: Item interdum etiam ad sanguinis vsque effusionem corpus castigamus,& tamen si quis vel capillum dumtaxat nostrum attigerit,statim irascimur. In quo quidẽ canes imitari videmur, qui cùm sibi lambant vlcus & tangant, si tñ quis attigerit,statim latrant. Non ergo nos cõturbent iniurię, Simile.

C sed audiamus quid dicat Apost. In nullo terreamini ab aduersarijs,quæ est illis causa perditionis,vobis autem salutis. Phil. 3.

Cupiditas bonorum terrenorum quantum noceat.

Hic est hæres, venite,occidamus eum. Sanè cupiditas rerum temporalium hos miseros & perduxit in talia facinora, & tñ qua parte arbitrabantur hæreditatem obtinere, ea perderunt ipsam. Sic multis modo accidere solet. Vnde Psal. In laqueo quem absconderunt,comprehensus est pes eorum: Sic ar- *Mali quãto versentur in errore.* Psal. 9.

D ma quæ sumpserat gigas ad Dauidem interficiendum,militarũt contra ipsum, & ipsi caput amputarunt. Item armis Holophernis interfecit ipsum Iudith. Et Aman in eodem patibulo suspensus est,quod Mardocheo parauerat,unde Psal. Intret in corda ipsorum gladius eorum. Non debemus ergo propter tẽporalia lucra,cuiquam iniuriam facere. Hinc Tob. dicebat filio: Noli timere fili mi,pauperem quidem uitã gerimus,sed multa bona habebimus si timuerimus Deum,& recesserimus ab omni peccato. Si igitur qui pauperem uitam ducunt,talem sibi legem indicunt,quid facere debent diuites? Considera ergo quòd sine Deo parũ tibi reliqua proderunt: noli ergo post prauos appetitus tuos ambulare, neque cupiditati animum 1. Reg. 17. Iudith 13. Esther 7. Psal. 36. Tob. 4. Simile.

Diuitiæ siue Deo nil valent. Isa. 5.

applices, siquidem nunquam eum exatiare posset & explere. E Vnde de talibus ait Isa. Væ qui coniungitis domũ ad domũ, & agrum agro copulatis vsque ad terminum loci. Nunquid habitabitis uos soli in medio terræ? Cur obsecro te totum his

Auaritia quam latè serpat. Simile.

mundanis permittis, qui frui desideras cælestibus bonis? Sanè qui ad lautissimas epulas inuitatus, prius se porris & cępis ex pleret, planissime erraret, & præsertim quoniam postea ex cibis illis exquisitis edere non posset: sic ergo si te totum his mundanis modo exples, postea cælestia gustare non poteris.

1. Cor. 2.

Animalis homo, inquit Paul. non percipit ea quæ sunt spiritus Dei. Vide obsecro quam sint stulti auari, qui diuitias pœni F

Oseæ 12. Prou. 10. 2. Tim. 3.

tus suæ diligentiæ tribuunt: Vnde Ose. ait; Diues effectus sum, inueni idolum mihi. Et Sap. ait, Substantia diuitis, urbs fortitudinis eius Merito ergo ait Apost. quòd radix omnium malorum est cupiditas, præsertim cùm uideamus etiam in ho

Mat. 16.

dierno Euange. quomodo tandem in homicidium deuenerit. Si propter regna comparanda temporalia non debemus Deũ offendere, iuxta illud, quid prodest homini si uniuersum mundum lucretur, animæ uero suæ detrimentum patiatur? quanto minus propter tam uiles opes debemus diuinam offendere maiestatem? G

Malis videtur Deus longè abesse. Gen. 4.

Considera obsecro quomodo isti agricolæ audaciam sume rent talia crimina patrãdi, ex eo quod Dominus procul abesse uideretur; sic uidemus quòd impij fingentes sibi Deũ longe abesse, turpissime peccant. sic Cain tam crudelis extitit in fratrem suum: quòd sibi persuaderet Deum non videre fratricidium suum: unde & postea dixit, nunquid custos fratris sum

Psal. 93.

ego? Sed contra inquit Psalm. Qui plantauit aurem, non audiet? aut qui finxit oculũ, non considerat? Item alibi referens,

Psal. 128.

quid dicant mali cùm peccant, nempe quòd tenebræ ipsos cõtegent: respondet postea, Quia tenebræ non obscurabuntur H

Exod. 25.

à te, & nox sicut dies illuminabitur. In cuius rei figuram prę

Cupiditas terrenorũ, nos excæcat. Simile.

cipiebat Deus vt septem luminaria diu, noctuque arderent in templo. Cæterum adeo creuit rerum terrenarum amor & cupiditas, vt multi Christianorum ita de his caducis sint soliciti, vt videantur nullam aliam vitam expectare. Propter quid obsecro defatigaris? Certè propter nihil. Videbis enim in fluuio

De rebus nihili contendũt passim mortales.

pisces huc & illuc discurrentes & inter se certantes, & tamen id dumtaxat faciunt propter aliquem vermiculum, vel panis micã, & hoc non vident pisces, nec attendunt, sed illi qui in lit tore versantur, eos ridentes. ò quantæ admirationis est, videre strepitum, voces, contentiones, quas homines multiplicant, so

lius

A lius cibi causa! Qui vero in littore quieti sedent, illos deri- Eccl.1.
dent. Vnde Salomon ait, Vidi omnia quæ sub cælo geruntur,
& ecce vniuersa vanitas. Si Christus dixisset, laborate & solici
ti estote de rebus humanis & temporalibus, & de cælestibus
securi sitis me uobis illas daturum, non mirarer si homines
tam anxia eorum inuaderet cura. Sed multo aliter ait, quærit
inquit bona cælestia, nam terrena ego uobis donabo, & mihi Luc.12.
hæc cura imposita est. Nolite, inquit, soliciti esse animæ ue-
stræ quid manducetis, sed primum quærite regnum Dei: &
hęc omnia adijcientur uobis. Nimiam porro curam aliqui ha
B bent rerum temporalium ad uitam conducentium caducam,
congeruntque eas in annos plurimos, cùm tamen præciperet
Deus in Leui. vt eodem die quo oblatio offerebatur, etiam Leui.7.
comederetur. Insuper præcepit ut de agno paschali nil in ues Exo.12.
turum diem seruaretur: & manna si seruabatur in crastinum Exo.16.
diem, corrumpebatur. Quòd si tam parum soliciti esse debe-
mus in his quæ ad uictum pertinent, quanto minus debemus
aliena appetere, sicut faciebant isti? Mihi credite ait Gre. quia Gre.li.19.
sicut experimento multorum didicimus, in damno expendi- epi.57.
tur quidquid cùm iniustitia congregatur. Si uultis igitur nil
C iniuste perdere, summopere studete de iniustitia nil habere.
Cupiditas quidem possidendi & habendi quæ non habemus,
inquit Sene. est causa nonnunquam ut simus ingrati his qui Sene. li.3.
nobis dederunt quod habemus. Cupiditas rei habendæ excę- de bene.c.
cat beneficium rei possessæ; nec aspicimus quæ plus quam alij 3.
habemus, sed quòd aliqui plus quam nos possident intuemur. *Nimis in haremus his terre-nis.*
Sic ergo factum est ut perirent isti agricolæ miserabiliter. Vn
de dictum est eis, auferetur à uobis regnum Dei: atque ita ut
illicita acquirerent, perdiderunt sibi promissa.

D

APPENDIX.

VIde obsecro quomodo isti flagitiosi agricolæ hæredem in- *Labyrinthus Cretensis.*
terfecerunt, ne soluerent quæ ipsi debebant. Est quidem
auari marsupium instar labyrinthi illius Cretensis, cuius in- Simile.
gressus facilis quidem est, sed exitus perdifficilis, propter irre *Marsupiũ auari cui cõparetur.*
meabiles angulos, ibidéque erat Minotaurus interficiens om-
nes ingredientes: sic enim auarus quem semel aureum num-
mum aut argenteum marsupio suo incluserit, non patitur in-
de exire, & propterea etiam debita soluere non uult. Promit-
tit quidem confessori se restituturum, id tamen nunquam prę
stat. Est quidem instar cistellæ in aqua positæ, quę dum ibi re- Simile.
sidet, plena quidem est, at vero si inde educatur, inanis est.

Sab-

Sabbatho post II. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO PRIMA.

Multi adolescẽtes moribus depravatis. Isa. 65.

HOMO *quidam habuit duos filios.* Luc. 15. Adolescentior planè erat hic prodigus non solũm ætate, sed ẽt moribus, non solũ annis; sed defectu sapientiæ. Multos ẽt senes inuenies in habitu pueros, in verbis, & in moribus, quos vocat Isa. pueros centum annorum.

Num. 11. Alij vero sunt inuenes ætate, sed senes in moribus, vt fuerunt Ioseph, Dauid, Daniel, & Samuel. Vnde Dñs ad Moysen ait, Congrega mihi septuaginta viros de senioribus Israel, quos tu nosti q̃ senes populi sint. Si enim Deus tantummodo de senibus canis verba faceret, non diceret, quos tu nosti quod senes sint. Illos certè voluit Deus eligere, quos sciebat Moyses, & experientia cognouerat, viros esse virtuti deditos & sapientiæ, licèt iuuenes essent ætate, Porro pater noster est Deus, & idcirco nos valde diligit. Vide enim qũo Dauid diligeret filiũ suum Absalon quamuis malum. Sic Deus vult, vt nobis seruiat ignis & calefaciat, qui potius tanquam Sodoma combustione digni essemus: vult ẽt vt aqua nobis famuletur, quæ potius vt Pharaonẽ demergere debebat: vt terra nos sustineat, q̃ potius deuorare nos deberet tanq̃ Dathã & Abiron, & vt deniq; angeli nobis ministrent. Quis ergo tanta erit impudentia p̃ditus, qui audeat posthac talẽ offendere patrẽ? Vnde & grauis quidam autor ait, Quis tam prodigus, si ita fas est loqui, q̃ ille vnigenitus patris? qui portionẽ corporis scilicet, & animę, quæ contingebat eum, & patrimonium, si dici debeat, quod à matre contraxit, dissipauit atque consumpsit cum meretricibus, i. cũ publicanis & peccatoribus non luxuriosè, sed laboriosè viuendo. Ipse enim esurijt, postquam ieiunarat pro nobis, & sitiuit cum aquam peteret à Samaritana, & diceret in cruce, sitio. Sed quid moror? vsque adeo prodigus fuit, vt se daret in cibum, & cum cælum conscendisset, mitteret spiritũ sanctum suum, ut quos caro saturauerat, spiritus inebriaret.

Senes qualles esse debeant.

Diligit nos Deus maximopere.

Ingrati sumus erga Deum.

Gu. de Cailoe su. hũc locũ. Mat. 4. Ioan. 4. Ioan. 19. Mat. 26.

Chrysol. ser. 1. *Et diuisit illis substantiã.* Petente uno, ait Chrysostomus totã substantiã mox diuisit, ut scirent filij qđ retinebat pater, non fuisse auaritiæ, sed amoris: prouidentia, nõ inuidentia, nõ dedisse. Cæterum vnitatem scindunt, fraternitatẽ separant, cognationẽ spargunt, parentum perdunt, & violant charitatem.

Peregro

A *Peregrè profectus est.* Abijt longè plus mente, quam loco, vt dato non accepto precio, miserè se venderet seruituti. *Diuitiæ fa pè quanto rũ sint cau sa malo-- rum.*

Dissipauit substantiam. Sic mercator ad talem contractum peruenit, qui parentum debitum nescit soluere, qui uicem nescit redhibere generanti: Vnde Ber. ait, est anima sub seipsa, cum propriam sequitur uoluntatem, pernicioſa libertate gaudens. Hic est filius ille prodigus qui portionem paternæ substantiæ quæ se contingebat accepit, ingenium scilicet, memoriam, vires corporis, cæteraq; similia bona naturæ, quibus non ad diuinam, sed ad suam uteretur voluntatem, effetq; tanquã *Vitioſique redigãtur.* Ber. in ser. de diuer. affec. animæ.

B sine Deo in hoc seculo. Est aũt interim homo sub se, cum propriæ satisfaciens uoluntati, necdum tñ possidetur à vitijs, & peccatis, qm̃ qui facit peccatum, seruus est peccati, etiam non sui ipsius. Iam tũc ergo proficiscitur in regionem longinquã, qui prius quidem seperatus erat. Sed necdum elongatus à patre: Accepta siquidem portione substantiæ, factus est sui iuris: Et quamuis recessit ab autore, proximus tñ fuit, quãdiu ab opere non recessit. Hoc autem tam diu fit, dum licita quidem, sed non expedientia pro sua sequitur voluntate, & postquam recesserit, & à seipso declinauerit scilicet in peccatum, Ioan. 8. *Peccatum seruũ reddit hominem.* *Peccatum nos plurimũ à Deo*

C tunc iam in longinquam verè proficiscitur regionem, qm̃ ab eo qui summe, & singulariter est, nil longius eo quod nullo modo est, nilque remotum magis ab eo, à quo, & per quem, & in quo sunt omnia, quàm peccatum, quod nil est inter omnia. *separat.*

Facta est fames valida, & cœpit egere. Ecce quid facit cupiditas ad censum præceps, ait Chry. ecce quemadmodum sine patre census nudauit filiũ, non ditauit. Cẽsus filiũ tulit de gremio patris, eiecit de domo, exemit patria, spoliauit fama, exuit castitate. Quod vitæ, quod morum, quod libertatis, quod pietatis, quod est gloriæ, nil reliquit, Ciuem denique in peregri- Chryſol. ser. 1.

D num, filium in mercenarium, liberum mutauit in seruũ, iunxit porcis, à patre pijssimo quem seiunxit, vt seruiret cœnoso pecori, qui pietati sanctæ parere contẽpsit: luxuriæ, ventri, gulæ, fames tortor apponitur, vt ibi vltrix pœna sæuiat, vbi pœnalis reatus exarserat, ad talẽ finẽ & exitũ semper uoracitas tẽdit. *Peccatũ in quãtas miſerias homines pertrahat.*

Cœpit egere. Fames non tã epularũ fuit, inquit Amb. quam bonorum operũ, quæ sunt miserabiliora ieiunia. Etenim qui recedit à verbo Dei, esurit, quia non in solo pane viuit homo, sed in oĩ verbo Dei. Qui recedit à fonte sitit, qui recedit à thesauro eget, qui recedit à sapientia hebetatur; qui recedit à virtute, dissoluitur. Meritò ergo iste egere cœpit, qui thesauros sapientiæ & scientiæ Dei, diuitiarumq; cælestiũ altitudinem Amb. li. 7. in Luc. 15. Mat. 4.

dereli-

Magna est inopia Deũ amittere.

dereliquit; egere ergo cœpit & famem pati, quia nil prodigæ satis est voluptati. Semper famem patitur sui, qui alimentis perpetuis nescit impleri. E

Adhæsit uni ciuium, & misit illum in villam suam, ut pasceret porcos. Quod autem mercenarios suos diabolus mittat ad porcos, facit insatiata crudelitas, quæ cõtenta non est hoïes criminosos fieri, nisi eos vitiorum duces, criminum faciat, & magistros, ait Chry. Et cùm eos tales fecerit, non finit eos ex ipso porcorũ cibo, pastuque saturari, ut esurientes vitia plus delinquant. Luxuriosos satietas capere non potest, voluptas nescit expleri. Quare nos cum bono patre simus, permaneamus apud genitorem piũ, vt & diaboli laqueos possimus euitare, & bonis patris iugiter perfruamur. Iustum diuinæ vltionis iudicium est, ait Bernar. vt fugitiuum patris filium, alter sibi vsurpet in seruum. Vnde & profectus in regionem longinquam, vni ciuium legitur adhæsisse, quem ego non alium, quam vnum ex malignis spiritibus intelligendum puto, qui pro eo quod obstinatione irreparabili peccant, & transierunt in affectum malitiæ & nequitiæ, iam non sunt hospites, & aduenæ, sed quasi ciues & inhabitatores peccati. Et nota quòd famis necessitate ciui maligno dicitur adhæsisse, sicut Israel tempore famis descendisse legitur in Aegyptum. Pernicioſa plane atque periculosa esuries, uæ liberos addicat miseræ seruituti, subijciat operibus luti & lateris, porcis associet, imo & seruos faciat esse porcorum. Porro meretrices istas, concupiscentias carnis intellige, cum quibus luxuriosè viuendo dissipat bona naturæ, dum eis abutitur ad voluptatẽ. Hinc vt iam diximus, egestas succedit pernicioſa, teste scriptura, quòd non satietur oculus visu, nec auris auditu impleatur. Dicitur ergo pascere porcos, corporeos scilicet sensus, qui volutabro luti, & spurcitijs delectatur. F H

Et cupiebat implere ventrem suũ de siliquis quas porci manducabant, & nemo illi dabat. Quam crudele ministeriũ, quia neque conuiuit porcis, qui viuit porcis! miser qui porcorum deficit, & esurit insaginam. Neque enim alia cura est luxuriosis, inquit Ambr. nisi vt ventrem suum impleant, quorum Deus, vt ait Pau. venter est. Quisnam ergo aptior his hominibus cibus, quam is qui siliquæ modo, intus inanis, & foris mollis est? quo corpus non reficitur, sed impletur, vt sit magis oneri quam vsui. Nec immerito sanè mundus hic positus in maligno, vana promissione deludit, inquit Bern. animas propriæ conditionis, & nobilitatis oblitas, quas non pudeat porcis in ministerio

Vitia non satiant homines.

Chryſol. ſer. 1.

Ber. ſer. de diuer. aff. ani.

Gen. 42. Exo. 1.

Chry. ſer. 1. Amb. li. 7. in Luc. 15. Philip. 3.

Ber. de cõ uer. adole. c. 13.

A miniſterio ſubiugari, in deſiderio ſociari, nec ſic tamen infelici edulio ſatiari. Vnde etiã hæc tanta puſillanimitas & abiectio miſerabilis, vt egregia creatura capax æternæ beatitudinis, & gloriæ magni Dei, vtpotè cuius ſit inſpiratione condita, ſimilitudine inſignita, cruore redempta, fide dotata, ſpiritu adopta ta, miſeram non erubeſcat ſub putredine hac corporeorum ſenſuum gerere ſeruitutem? Merito planè nec eas quidẽ apprehendere poteſt, quæ talem deſerens ſponſum, tales ſequitur amatores. Merito ſiliquas eſurit, & non accipit, qui porcos paſcere maluit, quam paternis epulis ſatiari. *Vitia indigna homine.*

B *Et nemo illi dabat.* Homo ſine Deo multum laborat, & nullam mercedem inuenit. Vnde Petrus dicebat; Per totam noctem laborantes nil cepimus, Seruietis Dijs alienis, ait Hier. qui non dabunt vobis requiem die ac nocte. Sanè quidem Dalilæ blandimenta, fortiſſimum Samſonem in miſeriam adduxerunt, quem Philiſthæi excæcarunt. Tu igitur qui mundo tam diligenter inſeruis, quique eius diuitias, & oblectamenta quæris, intellige te alium eſſe Samſonem, qui captus quidem oculis molam aſinariam circuis: In circuitu enim impij ambulant. Vnde Sap. ait, Laſſati ſumus in via iniquitatis. Longiſſimum quidem tempus Iacob ſeruiuit ipſi Laban, à quo tamen ſæpè fuit deceptus: ita tu deciperis à mundo ipſo & irrideris pro tuis obſequijs ei præſtitis, ita vt videaris etiam araneæ telam texere. Vt enim aranea maxima quidem ſolicitudine, & cura telam texit; ſed tamen tandem muſcas ſolùm reportat: ita tu ex tanta ſolicitudine quam adhibes in honoribus mundanis acquirendis, quid aliud obſecro quã muſcas aſſequeris? ideſt rumuſculos quoſdam populares, quos vt homines tibi conciliarunt, ita certè tibi homines breuiſſime auferẽt: atque ita retia quidem tendis pro mundo, ſed nil piſcaris. At ſi pro Chriſto tantos labores ſumeres, ingentem quidem piſcium multitudinem caperes, ideſt maxima retributione dignus eſſes. *Vitia quo nos rediganr.* Lucæ 15. Hie. 16. Iudi. 16. Pſal. 11. Sap. 5. Gen. 29. Simile.

In ſe reuerſus. A ſe ante receſſerat, ait Chryſo. cum receſſit à patre, à ſe migrat, & ab homine totus tranſit in beſtiam, paternæ pietatis immemor, gratiæ genitoris oblitus. *Honores mundi ea duci.*

In ſe reuerſus. Receſſerat à patre, & à ſe ipſo, dum aũt inopia laboraret, redijt ad illũ & ad ſe; qui aũt ad ſe reuertitur extra ſe vagabatur. Aduerte etiam qũo non expectauit ſenectutem vt ad ſe reuertatur, ſicut multi faciunt, ſed ſtatim conuertitur. Eccl. 22. Principium pœnitentis, ad ſe reuerti. qui timet Deum, redit ad cor ſuũ. Iſa. 46. Reditæ præuaricatores ad cor. Chry. ſer. 2. Eccl. 22. Iſa. 46. *Conuerſionẽ non differamus.*

Cupiebat ſaturari. Hæc eſt mũdi conditio, vt ſcilicet multis

A dero in infernum ades. Videt iſte per totum mundum, nuda Dei oculis delicta ſua conſiſtere: non cælum, non terram, non maria, non abyſſum, non ipſam denique noctem, Domino velare poſſe peccata, quæ à nobis perpetrantur. Sentit quantũ ſit ſceleris, mali quantum, in ipſo Dei peccare conſpectu, & ideo clamat regius propheta, Tibi ſoli peccaui, & malum coram te feci. Vnde & iſte adoleſcentior qui tantum peccauerat, ſimiliter vociferatur & clamat. Pſal. 50.

Peccaui in cælum & coram te, iam non ſum dignus vocari filius tuus. Non ait, non ſum dignus eſſe filius tuus, quia vocari
B ad gratiam pertinet, eſſe ad naturam. Audi Apoſtolum dicentem, Ab eo qui vos vocauit in gratiam ſuam. Hic ergo adoleſcentior quia perdiderat quod erat naturæ, iudicat quod eſt gratiæ nõ mereri. *Et ſurgens venit ad patrem ſuum.* Illa enim apud ſe dixerat, ait Ambro. Sed non ſatis eſt dicere, niſi ad patrem venias. Vbi illum requiras? vbi inuenias? Exurge primo, qui ſedens ante dormiebas, ideo dicit Apoſtol. Surge qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Chriſtus. Filius hic prodigus, ait Diuus Auguſt. ſuam agnouit perditionẽ, & ideo rediit ad patrem, dicens cum ſancto propheta, Mihi adhærere
C Deo bonum eſt. Item, Dirupiſti uincula mea, tibi ſacrificabo hoſtiam laudis: Et rurſum, Quantas oſtendiſti mihi tribulationes multas & malas, & conuerſus viuificaſti me, & de abyſſis terræ iterum reduxiſti me? Gal. 1. Amb. li. 7. in Luc. 15. Epheſ. 5. Auguſ. de ver. do. in Euan. ſec. Lu. ſer. 34 to. 10. Pſal. 72. Pſal. 115.

Cum autem adhuc longe eſſet, vidit eum pater ſuus, & miſericordia motus eſt. Vidit pater ille qui in altis habitat, & humilia reſpicit in cælo & in terra. Vidit illum pater, ut & patrem poſſet attendere, patris viſus illuſtrauit venientis filij aſpectũ, vt tota fugaretur ab eo obſcuritas quę circũfuſa fuerat de reatu. Non ſunt profecto tales tenebræ noctis, quales illæ ſunt,
D quæ proueniunt de maxima confuſione eorum peccatorum quibus quotidie anima noſtra tanquam grauiſſimo onere aggrauatur. Audi prophetã dicentem, Comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui vt viderem. Et alio in loco ait, Iniquitates meæ grauatę ſunt ſuper me, & lumen inquit oculorũ meorum, & ipſum non eſt mecum. Niſi ergo cæleſtis patet redeuntis filij radiaſſet in vultu, & totam confuſionis caliginem reſpectus tui lumine ab oculis eius fuſtuliſſet, nunquam diuini vultus vidiſſet filius hic omnium ſcelerũ plenus claritatem. Pſal. 70. Chryſol. ſer. 3. Pſal. 39. Pſal. 37.

Miſericordia motus eſt. Mouet miſericordia, q loco nõ pôt dimouerii: accurrit non ,pgreſſu corporis, ſed pietatis affectu. Cecidit ſup collũ eius, vt amoris onere onus tolleret peccatorũ. *Peccatoris cõuerſio donum Dei.*

Venite

Mat. 11. Venite ad me, inquit Christus, omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos, tollite iugum meum super vos, quia leue est. Videtis quia filius iuuatur istius patris onere, non grauatur. Vnde Psal. ait, Quomodo miseretur pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se, quoniam ipse nouit figmentum nostrum, recordatus est quoniam puluis sumus.

Psal. 102.

Magna Dei benignitas.

Et osculatus est eum. Sic pater iudicat, sic emendat, sic peccanti filio dat oscula, non flagella, delicta non videt vis amoris: Pater sic curat filij vulnera, ne filio cicatricem, ne filio næuum relinquat. Beati, inquit propheta, quorum remissæ sunt iniquitates, & quorũ tecta sunt peccata. Certè si abscessimus, si substantiam patris totam luxurioſe viuendo dispersimus: si quid vnquam commisimus aliquando facinoris & delicti: si ad impietatis Præruptum totam, totam venimus ad ruinam, surgamus aliquando, & ad talem patrem, tali inuitati redeamus exemplo. *Misericordia motus.* Tertullianus quidem in illa Apoc. verba, Age pœnitentiam &c. inquit: inauditum miseri cordiæ genus est, quod cùm summo Dominus iure misericordiam & veniam negare posset, non modo non negat, sed ipse etiam & velit & roget, & minetur, nisi ad eum reuertaris, tanto salutis nostræ amore tenetur: certe tam pater nemo, tã pius nemo. Tanta eius misericordia est, vt non alia de causa ab eo fugeret Ionas, quàm quòd intelligeret vindictam Niniuitis à se denuntiatam, misericordia eius reuocandam esse: atque se velut fallacem & pseudoprophetam habendum: Denique tanta est eius misericordia, vt vix vllo magis crimine, quam despe rationis offendatur. Hoc enim præ cæteris omnibus salutis aditum maxime obstruit: ex quo liquet magis illum perditione nostra, quam offensione sua grauari, quandoquidem certius imminere voluit exitium his qui de misericordia eius desperant, quam qui eius maiestatem læderent.

Tertul. Apo. 2.

Inuitat nos Deus ad veniã. Ionæ 1.

Desperatio quam pestilẽtissimũ sit scelus.

Pater peccaui in calum & coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus. Voces filij pœnitentis, ait Aug concutiunt paterna viscera. Se vocat indignum, vt pater faciat dignum. Non dixit pater, Vnde venis? ait Chrysol. vbi fuisti? vbi sunt quæ tu listi? quare tantam gloriam tanta turpitudine cõmutasti? Sed ait, *Proferte stolam.* Videtis quia delicta non videt vis amoris?

Aug. de tẽpo. barba. c. 7. to. 9. Chrysol. ser. 3.

Date annulum. Paterna pietas contenta non est innocentiã reparare solam, nisi pristinum restituat & honorem.

Et calceamenta: Quam pauper redijt qui ditatus abscesserat, & de tota substantia calceamenta in pedibus nõ reportat: Non exprobauit pater ei beneficia, quæ dederat innumerabilia:

A lia: quod tamen plerique aliter faciunt cum amicis suis, qui ita exprobrantes, potius lædunt, & afficiunt tristitia, quam delectent; similes planè plantis spinis armatis, ex quibus cũ flores aut fructus decerpis, spinis te suis pungunt. Exprobrator quidem beneficij reprehenditur ab Eccl. cùm ait, Exigua dabit, & multa improperabit. *Peccani.* Non transfert culpã in occasiones, vel pecuniã, vel aliq̃d aliud simile, sed seipsum accusat. *Indignatus est filius eius seniõr, & nolebat introire.* Inuidia intestinus hostis, ait Chrys. non carnis quatit muros, nõ illidit septa membrorum, sed in ipsam cordis arietat arcem, & ante-
B quam viscera sentiant, ipsam corporis dominam animam, præ do capit, & adducit inclusam. Si ergo volumus cælestẽ mereri gloriam, si paradisi beatitudinẽ possidere, si æterni patris inhabitare domũ, si volumus rei cælestis parricidij non teneri, per uigili fide, luce spiritus, tetras inuidiæ pellamus & excludamus insidias: inuidiam totis armorum cælestium viribus comprimamus; quin sicut nos Deo coniungit charitas, à Deo inuidia sic seiungit. *Pater ergo illius egressus, cœpit rogare illum.* Cor patris anxium, varijs arctatur moribus filiorum, & inter diuersos pignorum casus, genitoris pietas stupefacta discurrit,
C quia videt fratrem fratris reditu fugari, & salute alterius, sibi alterum mox perire, ac mœrorem longum breui gaudio pensatum, inuidiæ liuore turbari. O zeli tumor, duos non capit domus ampla germanos. Et quid mirum fratres? fecit inuidia, fecit vt mundi tota duobus esset fratribus angusta latitudo. Namque ipsa Cain, iunioris erexit in mortem, vt esse solum zeli liuor faceret, & cæca inuidia, quem primum fecerat lex naturæ. Nil quidem inquit Basil. inuidiæ perturbatione perniciosius, quæ ante omnia ipsi nocet autori, alijs vero quã minimum. Magis vero sicut viperas dicunt abrupto matris
D ventre nasci, sic inuidia cõcipientem se animam corrodere simul & tabescere solet: est enim inuidia dolor de proximi prosperitate, & felici rerum successu conceptus. Quapropter animo inuido nunquam tristitia deest, & mœstitia. Mala quidem cætera, inquit Cypr. habent terminum, & quodcunque delinquitur, delicti consummatione finitur: in adultero cessat facinus perpetrato stupro: in latrone conquiescit scelus furto commisso: & prædoni rapacitatem statuit, & finit possessa prę da: & falsario modum imponit impleta fallacia: inuidia tamen terminum non habet, cum permaneat iugiter, quantoque ille cui inuidetur, successu meliore profecerit, tanto inuidus in ma ius incendium liuoris ignibus inardescit.

Recipit Deus benignè ad se redeuntes. Simile. Eccl. 20.

Nostram culpam agnoscamus. Chrysol. ser. 4.

Inuidia quantum noceat.

Plurimũ de nostra conuersione gaudet Deus.

Basil. homil. 11. de inuidia.

Simile.

Cypria. in ser. de zelo, & liuo.

Fili tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt. O quid fa- E
Chrysol. ser. 4. cit vis amoris, ait Chryso. quamuis malo filio, non esse nescit, non esse non potest pater. Videt filium degenerasse animo: videt paternæ pietatis, paterni generis nil habere, & tamen nuncupat filium, suadet affectum, ad gratiam vel spem reuocat largitatis, dicēdo. *Tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt.*
Ineffabilis Dei erga nos amor. Hoc est dicere, patere filium redijsse patri, permitte patri filium suscepisse, Nec ille aliud quam patrem quæsiuit, qui veniens, non filij, sed loco mercenarij voluit collocari. Sint tibi
Consilia paterna sequamur. omnia, illi sufficit pater, & ne quid tibi de præsentibus, aut de veteribus exilitimes imminutum, illi noua, & futura perquirā. F
Certè si consiliū patris sequeris, & præceptum, participa præsentia cum fratre, vt cum ipso communia sint tibi futura. Gaude ergo, & inuentum gaude, vt ille gaudeat te non perijsse.

Sabbatho post II. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO SECVNDA.

G

Adolescentes seruiant Deo.

HOMO *quidā habuit duos filios, & dixit adolescentior.* Luc. 15. Eò iam deuenit mundus, vt ferè videas adolescentes omnes voluptatibus, & carnis lasciuijs indulgere potius quam Dei obsequijs, & virtutum studijs: quòd si quis velit spreto mundo, Deo inseruire,
Nimia licentia multos perdit adolescentes. non desunt statim qui ipsum à sancto instituto reuocent, vt intelligamus verum esse quod ait Apost. Omnes qui pie volunt
2. Tim. 3. viuere in Christo Iesu, persecutionem patientur. Item Eccl. H
Eccl. 33. ait; Contra malum bonum, & contra vitam mors: sic contra virum bonum, & iustum peccatores. Accedit huc, quòd hostis ille noster antiquus dæmon, nos semper ex insidiis aggrediatur, in iuniorum tñ auribus qui magis mundi amore æstuant, hæc verba insusurrare solet. Iuuenis es, satis superq; restat tēporis, quo castā, & sobriam uitā degere valeas, interim florida & iuuenili ætate fruere. Vbi vero ad maturiorē ætatem perueneris, aut ad vitæ finem appropinquaueris, pietatē sectari sufficiet. Est enim misericors Dñs, patiens, & multæ misericordiæ, & præstabilis super malitiam quidem, vt ille Ioel cantat.
Astutia dæmonis contra adolescentes. Ioel 2. Quā multos Deus bone, fallax dæmō his astutiis demētauit,

Hinc

A Hinc & Dauid delictorum iuuentutis suæ veniã petit dicens: Psal. 24.
Delicta iuuentutis meæ, & ignorantias meas ne memineris,
Item Iob peccatis adolescentiæ suæ se à Domino consumi la- Iob 13.
mentatur. Si ipsorum ergo sanctorum iuuentus periculo nõ va- *Iuuentus*
cauit, in quanto quæso vos periculo iuuenes huius temporis *mille expo*
versamini, nisi vobis solicite prouideatis? Quam multi autem *sita perícu*
sunt, quos hoc tempore à veræ pœnitentiæ proposito callidis- *lis.*
simus dæmõ his verbis auocare solet, cuius illa præcipua pars
est, pristinos mores deponere, & vitam nouam inchoare? Quã
pauci uero sunt, qui ad fraudes istas cùm propheta respon-
B deãt; Narrauerunt mihi iniqui fabulationes, sed nõ vt lex tua. Psal. 128.
Porro si recte adolescentes sibi velint attendere, contradictio
nes omnes quæ ipsis possunt obuenire, repellent Dei amore & *Adolescẽt*
fauore, qui ipsis semper præsto aderit, iuxta illud Iob, qui fe- *qũo vincet*
cit ventis pondus. Nam cũ dixisset, Memento mei Deus, quia *tẽtationes.*
ventus est vita mea, intelligens videlicet quam fragilis sit, & Iob 28.
miserabilis vita hominum, & præsertim adolescentulorum, ita
vt sit instar venti, idcirco addidit, qui fecit ventis pondus, vt sci
licet intelligant adolescentes quòd Deus ipse facile ventum
quem mente concipiunt adolescentiæ suæ, pondere suo de-
C primet, atque expellet. Quamobrem gerat se adolescens instar Simile.
prudentium nautarum, qui in vehementia ventorum solent *Adolescen*
vela ipsa demittere: non ergo uentos addat uanitatis, mundi, & *tes repellãt*
carnis, sed potius uela deponat, & se totum diuinis tradat & *vana.*
mancipet obsequijs, sicut fecit hic adolescens in se reuersus.
Exerceant se igitur adolescentes iam inde à tenera ætate in di- *Adolescen*
uinis mandatis diligenter exequendis, & firmiter custodien- *tes se ĩ vir*
dis, atque in insidiis acutissimi dæmonis fugiendis, & euitan- *tute exer-*
dis, ut hoc quidem pacto non solum vrsos & leones sicut Da- *ceant.*
uid, sed ipsum denique ferocissimum gigantem vincant, & 1. Reg. 17.
D superent. Aliter enim si senectutem expectent cùm iam vi- *Adolescen*
res deficiunt, fortasse tanquam inexercitati in prælio succum- *tiam san-*
bent ipsis aduersarijs. Non ergo in extremam ætatem tem- *cte tradu-*
pus pœnitentiæ reijciant, in tanta præsertim incertitudine vi- *camus.*
tæ humanæ. Parentes etiam iam inde à teneris annis curent
filios suos sancte instituendos & informãdos, vt ita dilecti sint
Deo & hominibus. Sanè quamuis Cain ætate antecederet Gen. 4.
ipsum Abel, nihilominus tamen propter eius virtutem, prius *Virtus pra*
scriptura, eius gesta narrat, dicés, Fuit aũt Abel pastor ouium *fertur ata*
& Cain agricola. Vt intelligamus veram antiquitatem seu prę *ti.*
cedẽtiam in ipsa virtute esse constitutã, & virtutis studiosum
dignũ esse laude atque honore. Et quidem Moyses non solùm

Exo.24. duodecim lapides, & duodecim columnas, sed ét duodecim adolescentes, cùm intelligeret id gratissimum esse Deo, videlicet adolescentiam sanctis moribus exornatam. Vnde & sanctus Iob propterea in diuinis obsequijs filios suos exercebat. E

Iob 1.

Multi approbãt iniquitates. Sed iam hoc tempore videmus quòd longe aliter fiat: siquidẽ ipsi senes, & aliqui parentes interdum, si quid turpe filij committant, dicunt quòd omnia suum habent tempus, & q̃ nunc

Eccl.3. sit tempus eorum, dicuntque etiam ipsi adolescentes, si quis senex eos reprehendat, Quid quæso tu in adolescentia fecisti

Mat.2. bone vir? Sanè de regibus illis Magis videmus, quòd pretiosa

Gen.43. quæque obtulerint Domino. Item Iacob dixit filijs suis, sumi te de optimis terræ frugibus in vasis vestris, & deferte viro munera. Si ita se gerebant filij Iacob cum homine, quanto igitur deuotius nos gerere debemus cum Deo? Sed nos aliter facimus, quippe qui ætatis florem mundo damus, & postea ætatis fœces Deo, ita vt ad vineam Domini accedamus, cùm iam fere in decrepita versamur ætate. Sed tñ audiamus quid F

Iuuentutẽ nostrã consecremus Deo.

Malach.1. dicat Malachias, Maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum, & votum faciens, immolat debile Domino, quia rex magnus ego, dicit Dominus. Vide obsecro quomodo sanctus propheta tales reprehendat desides, & pigros. G

Vanæ curiositates quantum noceant.

Nõ sequamur seculi vanitates. PAter, *Da mihi portionem.* Postulabat portionem suam, vt eam in vanitatibus seculi expenderet. Vsque adeo enim plerique rebus friuolis & infimis dediti sunt, vt obliti interim rerum solidarum, vtilium & salutarium, propter huiusce modi vanam curiositatem suam, vitæ etiam iacturam non raro incurrant. De Aristotele quidem ferunt, quòd miserabili quodam dolore, atque mœstitia consumptus diem suum obierit, propterea quod conijcere satis, & assequi nunquam potuerit causas fluxus paludis cuiusdam, aut marini sinus, quo memoriam

Aristot.

H

Pom. Me. faciens Pompon. Mela, inquit, quòd septies singulis diebus fluere soleat & refluere, atque aridum relinquere littus. Cete-

Iust. Ma. Proco. rum quòd Aristoteles ex eo mœrore & sensu diem suum obierit, proditum suis monumentis reliquerunt Iustin. Ma. Proco.

Gre. Naz. Miran. Pitta. Martia. Chrysip. historiogra. lib. 4. Gregorius item Na. in prima ora. contra Iulian. quin etiam nonnulli dicunt, quòd se in eandem paludẽ præcipitarit, ut refert Mirand. lib. 4. suæ philo. Pittacus præterea de rebus quibusdam inutilibus librum composuit. Martianus item in Raphani encomiũ alterum, & Chrysippus in laudem

A dem Brassicæ. Phanias quoque scripsit in laudem vrticæ, Phanuorinus in encomium quartanæ, Lucianus in encomium muscarum, in huiusmodi ergo rebus friuolis plerique occupari solent, obliuiscentes interim res cælestes, & sempiternas. Quod quam sit detestabile, & sit primus superbiæ gradus docet D. Bernard. varijs locis: Seneca dicit etiam inanem curiositatem & vanitatem circa vestitum & uictum, esse maxime fugiendã. Idem etiam alibi ait, inanes curiositates multi sectantur, tum in ædificando, tum in rebus inutilibus & vanis perquirendis, cùm deberent in rebus fructuosis & vtilibus tempus potius im

B pendere. Alibi etiam inquit, si solicitudo anxia & morosa rebus ad vitam traducendam necessarijs adhibenda non est, quãto minus ad res superfluas & vanas adhibenda erit? Fit enim sæpe, vt qui anxij nimium circa ista sunt, in maximam redigantur inopiam, & egestatem, & qui late possident, multum debeant. Habet ille dicis, domũ formosam: sed tamen alienis paratã nummis. Si creditoribus debita persoluit, nihil sibi superit. Quid ad rem pertinent mulæ saginatæ, varijs coloribus depicti tapetes, laquearia deaurata, aurea pectoribus dependentia monilia, tecta denique pretiosa? Ista nec dominum face

C re possunt meliorem: O quantum decus seculi, imperatorem triumphalem Censorinum, & quod super hæc omnia erat, Catonem, vnico equo esse contentum. Porro curiositatibus deditos homines, monens Eccle. ait; Ne plus sapias quam necesse est, ne obstupescas. Est enim hic talis instar gladij, qui si aliquid secet paulo durius, statim retusam habet aciem. Efficiamus ergo instar venatorum, qui si viderint canem occupari in olfaciendis rebus inutilibus, id non permittunt: sic ergo nos mentem retrahamus à vanis cogitationibus. Vnde Pau. ait; No li altum sapere, sed time. Quasi dicat, noli superbire, & inania

D consectari, Plinius quidem ipse ait, regionem esse quandam, vbi mel sit venenosum, cùm apes in rebus venenosis laborent, & ita quamuis dulce, interficit tamen. Sic ergo curiositates vanæ quamuis tibi videantur interdum delectabiles, nihilominus tamen mentem maxime conturbant: nec vero solũ a tali bus debes mentem auocare, sed etiam oculos auertere à libris in quibus talia contineant. Vnde in Act. Apost. legimus: Multi autem ex eis qui fuerunt curiosa sectati, contulerunt libros, & combusserunt eos coram omnibus Sed tñ hoc tempore multos videas occupatos in lectione inutilium librorum, & plures etiam quasi muscas, eos cum legunt audientes, & quasi de telis aranearum pendentes. Noli ergo in huiusmodi vanitati-

Phanias. Phauo. Lucia. Ber. de inte. do. ca. 43. & de gra. hu. Sen. lib. 1. epist. 9. & li. 22. epist. 123. Sen. li. 13. epist. 88. *Superfluos sumptꝰ fugiamus.* Eccl. 7. Simile. Simile. Rom. 11. Plinius. Simile. Act. 19. *Inanes curiositates, quantũ possent.* Simile.

bus occupari, cùm pernicioſiores videantur etiam ipſis belluis feris, cùm hæ dumtaxat corpus lacerent, illæ vero & corpus & animam perdunt. Vnde Pet. nos monet dicens, Conſideran tes in timore ſanctam conuerſationem veſtram · Non ergo ſu perfluis curioſitatibus, aut etiam inanibus ornatibus incumba mus. Nam etiam apud Romanos olim ſancita lex erat, ne mu lieres geſtare poſſent præter dimidiam auri vnciam. Quòd ſi talis lex pro mulieribus ſancita, quæ licentius viderentur his vti poſſe, quid quæſo de hominibus ſancitum fuiſſe putandũ eſt? Quid igitur nos Chriſtiani reſpõſuri ſumus in iudicio, ſi in hæc labamur incommoda? ſanè niſi plurima curioſa habuiſſet Ezechias, nõ fuiſſet ei tanta cupiditas oſtentandi ea extraneis, neque illud quod ei euenit incommodum, vnquam eueniſſet. Qui non reſecant deſideria ſuperflua, ſed in vanas quaſcunque feruntur cogitationes, & inanes curioſitates, iuſte quidem Do minus ne talibus fruantur permittit. Vnde per prophetam Amos ait, idcirco quia diripiebatis pauperem, & prædam electam tollebatis, domus quadro lapide ædificabitis, & non habi tabitis in eis: vineas amantiſſimas plantabitis, & non bibetis vi num earum, quia cognoui multa ſcelera quidem veſtra, & fortia peccata veſtra. Quamobrem miſſas facito huiuſmodi vanas curioſitates, quoniam quantumcunque his rebus abundãs fueris, nequaquam tamen pertingere poteris ad ea quæ Rex Salomon poſſidebat, qui nihilominus omnibus diligenter exploratis, & exacte conſideratis, ſapientiſſime ait; Vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Vide etiam quid dicatur Iſa. 3. cap.

Vitam in vanitatibus nõ conſumamus.

Lex quadã Romanorum.

Superfluos ornatus ꝗtum deteſtarentur Romani.

4. Re. 20.

Amos 5.

Curioſitates inanes quo rediganter.

Eccl. 1. & 2.

Praua ſocietas quantum noceat.

Diſſipauit ſubſtantiam ſuam viuendo luxurioſe: Vide quo modo in tantas anguſtias deuenerit hic miſer adoleſcens propter prauas ſocietates cùm quibus verſabatur. Sanè quando Deus introducere voluit populum ſuum in terram Chanaam, præcepit ei, ut gentes illas idololatras diſperderet, & de uaſtaret, ne ita ex praua earum ſocietate contaminarentur, & à diuino cultu ad idololatriam auocarentur. Vnde & Moyſes comminabatur eis quòd breui in idololatriam inciderent, quo niam ab idololatrarum communione non ſe abſtinebant. Vnde & Sapiens ait, Amicus ſtultorum ſimilis efficietur. Quòd ſi fideles Dei ſerui ſibi tantopere cauent à peruerſis ſocietatibus, quomodo audes tu uir fragilis & inconſtans, talibus te libenter immiſcere? Maximam adhibes curam, ne ab immodico

Noxias ſocietates fugiamus.

Num. 16. & 33.

Deut. 4.

Prou. 13.

Simile.

uento

A uento lædantur arbuſculæ quas plantaſti, cur ergo pariter & te,& liberos non cuſtodies à peſtifera ſocietate & lethali? Vide obſecro quã prauum conſiliũ dederit impius uir ipſi Amnon, nempe ut cum pulcherrima ſorore ſua Thamar dormiret. Vide etiam quomodo punierit Deus ſerpentem, propterea quod tam peſtilenter perſuaſerit ipſi Euæ. Vnde dixit ei, maledictus eris inter omnia animantia. Declarans etiam Dominus quantum mali poſſet affricari populo ſuo ex peſtilenti, & mortifera ſocietate idololatrarum, ait, Erunt uobis quaſi claui in oculis,& lanceæ in lateribus. Si palea unica perexigua tantum oculis nocet,quanto magis nocebunt claui in oculis & lancea in lateribus & corde? Vide præterea quantum detrimẽti attulerit ipſi Ioſaphat peruerſa ſocietas regis Achab, adeo ut diceret ei propheta,impio præbes auxilium,&c. Recordare etiam quomodo Iſaias reprehendat Hebræos, propterea q cum gentilibus communicarent, dicens: Vinum tuum miſtũ eſt aqua, Vt enim uinum cum miſcetur aquæ,uim ſuam remittit,ſic etiam plurimũ nocet uiro bono mala ſocietas. Quemadmodum etiam ſpeculum ipſum halitu etiam ſolo offuſcatur: ſic etiam uita candida & bene morata nonnihil denigratur ſi impiorum & deprauatorum hominum conſuetudinem ſequentet,& lædi etiam uidetur,tanquam ſi beneuolus plane tacùm infaſto ſocietur. Vnde Dauid ait; Commiſti ſunt inter gentes,& didicerunt opera eorum. Hinc etiam Eccle. ait, Diſcede ab iniquo,& deficient mala abs te.

3.Re.13. Gen.3. Num.33. *Societas mala quã tũ nocent.* 2.Par.19. Iſa.1. Simile. Simile. Simile. Pſal.105. Eccl.7.

Plurimum præterea nobis nocet & incommmodat conuerſatio cum hominibus ſuperbis. Vnde in Deute. præcipiebat ne quis araret cum boue, & aſino, ut inde intelligeremus quam ſit noxia ſocietas humili cum ſuperbo. Nam bos quidem humilem uirum ſignificat,ſub obedientiæ iugo poſitum,aſinus uero ſuperbum deſignat & contumacem. Vnde regius propheta ait; Homo cùm in honore eſſet,non intellexit,comparatus eſt iumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis. Item Apoſtolus ait, Nolite iugum ducere cum infidelibus: quæ enim participatio iuſtitiæ cum iniquitate, aut quæ ſocietas luci ad tenebras? Non ergo nos cum impijs, & improbis miſceamus, aliter enim ſicut arbor ſecus uiam plantata, non poteſt fructus ſuos ad maturitatem uſque perducere, ſic etiam ille qui ſe cum improbis miſcet, fructus maturos bonorum operum quidem edere nullo modo poteſt. Vnde Regius Pſalmiſt. dixit, Gladium euaginauerunt peccatores, & intenderunt arcum ſuum, vt decipiant pauperem, & inopem, vt

Deut.21. Pſal.48. 2.Cor.6. Simile. Pſal.39.

trucident rectos corde. Porro euaginare gladium est, publicè & coram omnibus peccata committere, & isti quidem prauo suo exemplo multos interficiunt. Vnde & addit, Gladius eorum intret in corda ipsorum. Quasi dicat, non permittat Deus vt alij interficiantur. Cæterum Ecclesiast, quòd muscæ morientes perdunt suauitatem vnguenti, quasi dicat, virtutem ipsam à minimis etiam prauis cogitationibus, & à deprauatis exemplis plurimum lædi, quanto magis lædetur si assidue cõmunicet vir probus cum impijs? Scribis ad me, inquit Seneca ad amicum scribens, à quibus te custodire debeas. Sanè non perinde inquit, à leonibus, & tygribus te custodire debes, atque à praua societate. Conuersari quidem cum malis, est velut versari inter medios dracones, aut scorpiones, aut huiusmodi alia animalia nobis nociua. Vnde Iob inquit; Frater fui draconum, & socius struthionum. Quòd si tã perfectus & iustus vir id sentiebat, quanto igitur magis tu, qui tyrunculus es in virtute, & parum exercitatus, te diligenter à praua societate separare debes? Castaneæ quidem quæ fractæ sunt aliquantulum, facile ignem sustinent, & in eo perdurant, etiam donec in cinerem resoluantur: sed non perinde faciunt quæ integræ sunt, quin potius statim ex ipso igne exiliunt. Sic ergo qui vitiosis moribus sunt aliquantulum contaminati, non perinde ægrè sustinent cum deprauata versari societate, sed cum ea potius comburi patiuntur: at vero bona & integra vita præditi, statim atque prauas sentiunt confabulationes, & noxias, se ab eis separant ne comburantur. Vnde Abraham dixit ipsi Eliezer; Non accipies vxorem filio meo de filiabus Chananæorũ inter quos habito. Sed cur prohibes sancte patriarcha, filio tuo, quod tu ipse præstas? An non coniugem tibi Cæthuram, ex ea terra duxisti vxorem? Cæterum ad hoc responderi potest, quòd cùm Abraham exercitatissimus esset in virtute, & fide, & in cæteris bonis operibus, non erat perinde periculum quòd contaminaretur, imo potius ipse sanctam redderet vxorem. Quare nos nitamur semper, vt sanctam habeamus societatem, & à pestilenti, & noxia fugiamus, sicut aues Auernum fugiunt. Vide obsecro, quomodo intelligerent Hebræi nocere malam societatem, siquidem cum Gentiles sese eis offerrent, quod ipsos iuuarent in templi ædificatione, noluerunt tamen sese ipsis adiungere. Sed tamen multos videas nunc tẽporis, qui nihil vereantur cum impijs versari, propterea quod iuuentur ab ipsis in aliquo commodo temporali. Verumtamen intelligant, quòd sicut quamuis aliquis candidas habeat

manus,

Exemplũ prauũ quãtũ noceat. Ecclesi. 10.

Similia.

Seneca.

Iob 30.

Iob 1.

Simile.

Conuersationes noxias declinemus.

Gen. 24.

Bonã societatem teneamus.

1. Esd. 4.

Deum timeamus.

Simile.

A manus, si tamen carbonem tractet, manus ipsas tingere solet: & sicut ligna quamuis viridia, si in igne assidue versentur, tandem quidem ab igne comburuntur, sic etiam quamuis aliquis sibi videatur virtute roboratus, si tamen assiduam habeat familiaritatem cum impijs, tandem ferè contaminatur. Idcirco videas seruos Dei maximè fugientes malorũ contubernia, & societates. Vnde Hier. ait; Quis det me in solitudinem diuersorium viatorum, vt fugiam populum meum? quia omnes adulteri sunt. Simile. Hier. 9.

B

APPENDIX.

Da mihi portionem. O quantum student multi, & gaudent licenter viuere, & iuxta palatum suum! Sed tamen serui Dei longe aliter se gerunt. In cuius rei figuram, Iacob ipse quas duxerat seruas, etiam seruas reliquit, & subiectas: Idem etiam præstitit Abraham cum Agar, quam duxerat etiã propter Sarræ intercessionem & preces. Gen. 30. Gen. 16.

Ibo ad patrem meum. Sed in quo quæso confidebat iste, vt vellet ad patrem reuerti, quem tantopere offenderat? Sanè in eo quod pater esset, vt inde intelligas tu peccator quanta cum C fiducia ad talem patrem debeas accedere. *Ad dominum tota animi fiducia redeamus.*

Sabbatho post II. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO TERTIA.

Parentes quomodo se gerere debeant erga liberos.

D HOMO *quidam habuit duos filios.* Luc. 15. Tanta quidem cura incumbere debent parentes in liberorum suorum institutionem, vt ad id ostendendũ Ecclesia non sit contenta institutione ipsorum parentum, quin potius etiam in baptismo patrinos quosdã ipsis assignet: est autem patrinus quasi pater diuinitus datus, vt ait Hug. de S. Vic. vt inde intelligant tam patrini quam parentes quo incumbere debeant in instituendis liberis, & filijs suis, & quanto digni sint supplicio qui hæc facere negligunt: Nã certè sicut vas nouum diu conseruat odorem liquoris quem ipsi infuderis: sic ẽt adolescentes diu perseuerant in prima institutione. Vnde Sap. ait, adolescens iuxta viam suã, ẽt cum senuerit *Liberi bene informentur.* Hug. de S. Vic. lib. 2. de sac. p. 6. c. 12. Anselm. lib. de Simil. c. 141. Prou. 22.

Aristot. rit nō recedet ab ea. Hinc & philosophus ait, Anima pueri est tanquam tabula rasa in qua nihil est depictum. Si igitur bene instituantur filij, diu quidem perseuerabunt, sicut rota aut glo bus aliquis ex primo impulsu diutius in orbē voluitur. Vnde Ezech. declarans negligentiam parentum circa hanc rem, inquit. Pater tuus Amorrhæus, & mater tua Cethæa. Quasi dicat parentes te tanquā barbari quidam instruxerunt: quia inquit, qñ nata es, aqua non es lota, hoc est non bene fuisti educata. Imò certè videas aliquos parentes retrahere filios, & reuocare à sanctis institutis, sępè enim videas qđ ipsis dissuadeāt religionē: in quo tñ iure paterno potius abuti vñr sæpissimè. Vnde Hier. ait, Si super limina domus, pater & mater iaceant, vt egressum prohibeant, per calcatos perge parentes, & ad vexillum Crucis aduola. Summum genus pietatis est, in his esse crudelem. Et Christus ait, Oīs qui reliquerit domum vel fratres, vel sorores, vel patrem, vel matrem, pp nomen meū, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. Item Deut. 33. dī, Qui dixerit patri suo, & matri suæ, &c. Parentes ergo non faciant sicut Heli, qui dicebat Samueli cum à dño vocaretur, Reuertere fili, & dormi. Querebatur quidē Laban cùm ab eo recessit Iacob, quòd non potuisset filias suas deosculari, tum ēt ipsas in profectione comitari, & denique quòd ipsi furati essent idola sua. Sic parentes cùm vident filios religionem ingredi, conuertūtur pp sua temporalia lucra, & commoda quę ex filijs reportassent. Vnde Christus ait; Inimici hominis, domestici eius. Sed quis quæso tam inhumanus est pater, qui videns filium in platea, taurum iam instantem sibi fugientem, ac propterea in tectū aliquem aut fenestrā ascendere volentē, id ipsi prohibeat? crudelior sanè, & inhumanior est pater, qui videns quòd filius ferociſſimo mundo, & fallaci se subtrahere vult, vt religionē ingrediatur, & animā suam saluet, id tñ ipsi prohibet. Vnde Hier. ait, Quis dabit me in solitudine, diuersoriū viatorum, & derelinquam populū meum, & recedam ab eis? quia oēs adulteri sunt. Quamobrē qui tales habent inspirationes, plurimi eas faciant: nā ut ait Iac. Oē datum optimū, & oē donum perfectum, de sursum est, descendens à patre luminum. Quòd si isti tales, gratias Deo agere debent, quanto magis qui iā religionē ipsam profitētur? Etenim vt Ioan. Cli. ait, Status religiosorum est angelicus quidā status, cum in vita mortali vitā quandam teneat cælestē. Alios porro parentes videas, qui in aliud declinēt extremum, videlicet vt cogant ēt filias, vt sint moniales, & sæpè etiam propter friuolas causas.

Simile. Parentes aliquiuā sint crudeles erga liberos. Hier. epis. 1. erem. ad Helio. & epi. ad Nepo. Mat. 19. Deut. 33. 1. Reg. 4. Gen. 31. Mat. 10. Simile. Hier. 9. Iaco. 1. Ioan. Cli.

Itaque

A Itaque nitantur parentes, vt bene instituant liberos, & eos secum ad cõciones deferant. Quòd si dicas non habere adhuc eos capacem ætatẽ ad conciones audiendas: cur ergo quæso te, instruis ipsos in cantionibus, saltationibus, & alijs lasciuijs? Aduerte obsecro, q̃ ex ipsis concionibus discent, quõ debeant parentibus obedire, & eos reuereri, & melius credent ipsi concionatori dicenti, quam tibi. Considera quòd quia carent filij doctrina & disciplina, tendunt sæpissimè in exitus infelices, & parentibus molestissimam exhibent senectutem. Aduerte & reuoca in memoriã, Patriarcham illũ Abraham, qui maximo B in pretio à Deo habitus est, propter solicitudinem quam gerere alioqui de suis filijs debebat. Dicitur enim in Gen. Scio q̃ Abrahã præcepturus sit suis filijs, & familiæ, vt seruẽt mandata mea, atque ita Deus in eo promissiones omnes exoluit: Disce quid Heli contigerit, propterea q̃ non castigauit filios. Aduerte quanta cura Iob incumberet, non solùm in eo, vt filij non committerent peccatum, sed ẽt vt ne uellent quidem cogitare malum aliquod. Multi denique filij damnantur, & infeliciter pereunt, propter parentũ ipsorum negligentiam, & in instruendo incuriam. Vide quid dicat D. Greg. nempe quòd C erat puer quidam valde assuetus iuramentis, de quo tñ pater eum non arguebat, atque ita ex ipsiusmet patris sinu à dæmonibus ereptus est. Porro non est tẽpus, quo periculosius pueri discurrant per vicos, quam cùm celebrantur diuina officia, quia in his recolliguntur ferè omnes timentes Deum, alijs autem horis sunt per calles, & vicos dispersi, & si quid mali viderint, id reprehẽdent. Tempore autem quo fiunt conciones ferè viri inutiles tantum, & nequam dispergunturs per uicos, ex quibus possunt mala multa pueri discere. Vnde parentes si secum filios non habent, semper metuere debebunt eorum pe- D riculum. Filiæ etiam si domi relinquantur, multo maiorem ingerent solicitudinem. Omnis ergo hæc solicitudo, & molestia tollitur, si parentes secum liberos adferant.

Hoff. in Luc. 2.

Gen. 18.

1. Reg. 4.

Iob 1.

Grego. libro 4. dialog. c. 18.

Parẽtes secum ad cõcionem filios dũcãt.

Mali volunt iuxta palatum suum viuere.

Pater da mihi portionem substantiæ, quæ me contingit. Hic quidẽ adolescens, vt posset iuxta palatum suũ uiuere, portionem substantiæ postulauit. Multos ẽt videas hoc tempore, qui ita uiuere uelint perditè. Sanè Iudæi cupiebant Ioannem esse Messiã suũ, vt ita possent ipsi licẽter viuere, atque perditè, cùm ipse solitariã duceret vitã. Multi pariter prælatos, & superiores sibi deligunt, cũ quibus possint habenis laxis uiuere:

Vita cũ nimia licentia traducta quantũ noceat.

Ioan. 1.

Nollent

Conditio malorũ licenter viuere.

Nollent mali aliquem iustum videre sibi contrarium. Nam, vt ait Christus; Qui malè agit, odit lucem. Et Eccl. ait; Põdus super se tollit, qui honestiori se cõmunicat. Vnde de talibus, qui iuxta palatum suum viuere optant, dicit Isa. Væ filij desertores, vt faceretis consilium & non ex me, & ordiremini telam, & non per spiritum meum, vt adderetis peccatum super peccatum. Quasi dicat; Non vultis sub eius obedientia viuere, qui defectus vestros corrigat, sed sub eo qui vos ad arbitriũ vestrũ viuere sinat, & sub quo possitis peccata peccatis addere. Quod sanè ex superbiæ radice ẽt procedit, & in hoc dæmonem imitamini, qui noluit Deo esse subiectus: Verũ considerare debemus, ait Laur. Iust. quòd singula quæque nascentia habent sua munimenta, quibus naturam suã ab incommodis defendunt. Cortex ambit arborem, penna tegit volucrem, piscem squama operit, lana ouem induit, pellis iumenta, & feras uestit, concha testudinem excipit, solus homo inermis nascitur & nudus, vt eo ad humilitatem fiat pronior, quo se cæteris rebus in ipso suę natiuitatis primordio intuetur abiectiorem. Qualis verò sit hominis progressus dum is viuit, facilè si consideretur agnoscitur: tãtis namque malis uita ipsius repleta est, vt comparatione eius, mors remedium putetur esse, non pœna. Hanc enim humores ipsi sæpe intumescere faciũt, dolores extenuant, ardores deficcant, escæ inflant, ieiunia macerant, ioci dissoluunt, tristitia consumit, solicitudo coarctat, diuitiæ iactant, paupertas deijcit, iuuentus extollit, senectus incuruat, infirmitas frãgit, & post hæc omnia mors interimit. Quo autem fine claudatur hominis caro, ipsa sepulchra insinuant ossibus plena, fœtoribus intolerabilia, vermibus referta: nam post hominem vermis, post vermen fœtor, & horror: sicq; in non hominem uertitur omnis homo. Quare ò seculi amatores, ò carnis concupiscentiarũ fautores, cùm fœx & res vilissima simus, quare superbimus? O mira fatuitas, ò stupenda cæcitas, ò impura uanitas cordis nostri, cuius ceruicosos motus domare non potest humilitatis tanta materia, quin adhuc superbiat puluis, & cinis.

Malicorrectiones respuunt.

Laur. Iust. lib. de lig. vi. c. 4. de humil.

Humilitatis studiosissimus.

Quãta sit hominismi seria.

Mundani quam sint cæci.

Porrò docens nos Euseb. Emiss. quam obedientes esse debeamus, inquit, Quantò obedientiores fuerimus præpositis, & patribus, tantum obediet Deus orationibus nostris. Ne verò quenquam obediendi verbum Deo attributum offendat, meminerit hoc verbum ex sacrarum literarum historia. Nam cùm Sol ad Imperium Iosue in cœlo triũ horarum spatio immobilis stetisset, hæc protinus verba subijciuntur, obediente

Euseb. Emiss. ho. 3. admon.

Iosue 10.

Deo

A Deo voci hominis. Quia enim Sanctus Ioſue, vt in eodem libro ſcriptum eſt; Perfectiſſima obedientia omnes Dei leges & præcepta ſeruabat: voluit iuſtiſſimus ille mundi arbiter, obſequium obſequio, & obedientiam obedientia remunerare. Quod igitur maius obedientiæ præmiũ, quàm quòd vir obediens omnipotentem Deum ſibi faciat obedientem? Cæterùm antiqui olim eremi patres, ſancti Simeonis ſtilitis uirtutem probare uoluerunt: cùm enim is nouam quandam uiuendi rationem, omnibus antea ſeculis incognitam elegiſſet, vt videlicet in columna vigintiquinque cubitis à ſolo erecta, habita-

Obedia-mus maioribus, & ſuperioribus noſtris.

Exemplũ mirum.

B culum ſibi elegiſſet: ad illum patres legationem miſerunt, quam Euagrius Scholaſticus memorat his verbis. Cùm Simeon iſte, qui in terra angelus, in carnis cœleſtis Hieruſalem ciuis fuit, peregrinam uiuendi uitã hominibus planè incognitam inſtituiſſet, ſancti eremi incolæ mittunt quendam ad illum, iubentq; vt ab eo ſciſcitaretur, quid hæc noua, & inuſitata vitæ ratio ſibi vellet, & quam ob cauſam trita viuendi via, & ſanctorum preſſa veſtigijs relicta, aliam quandam peregrinam, & hominibus omnino ignotam ſequeretur? eumq; hortantur per nuncium, vt ex ſuo domicilio deſcenderet, viaq;

Euagrius Scholaſt.

C electorum patrum inſiſteret. Quod ſi alacri animo & parato deſcendere videretur, mandabant, vt ei ſui ipſius uiuendi uia inſiſtendi, poteſtas fieret: ex obedientia enim ſatis cõſtare poſſe dixerunt, eũ Deo duce in eam uiam ingreſſum fuiſſe, & tam graue certamen ad ſe affligendum in vita ſuſcepiſſe, ſin verò reſiſteret, aut ſuæ inſeruiret voluntati, & non ſtatim ipſorum hortationi morem gereret, vi inde abſtraheretur. Nuncius vbi acceſſit ad eum, & patrum mandatum ei expoſuit, isq; extemplo alterum produxiſſet pedem, patrum hortationi obſecuturus, permiſit hanc uiuendi uia eum incedere, ſic eum affatus;

Magna ſãcti eremitæ obedientia.

Obedientiæ magnũ virtutis indicium.

D bono animo ſis, & ſtrenue te gere, ſtatio tua à Deo eſt inſtituta, ut inde intelligas quanti ſit eſtimanda obedientia. Nam certè quemadmodũ in militaribus equis, ea facilitas qua fræno aptiſſimè parent, potiſſimum laudari ſolet, vt ſeſe ad Domini uoluntatem huc atque illuc facillimè verſent, ita in ſeruis Dei miro modo hæc obediendi promptitudo, & velocitas commendatur. Quamobrem adoleſcentes facilè ſtatim parẽtibus ſuis, atque maioribus obtemperent. Si enim Dei filius parentibus ſuis obediuit, cur quęſo tu non parebis parentibus tuis? O facinus turpiſſimum, & quod multos in inferni baratrum protrudat. Vtinam hactenus ſeruarentur leges Leuit. & Deut. In Leuit. ſiquidem præceptum erat ita: Quicunque male-

Simile.

Obedientiæ eximia virtus.

Hoff. in Luc. 2.

Leuit. 20.

Deut.21. maledixerit patri, vel matri, morte moriatur. Item in Deuter. habetur; Si genuerit homo filium contumacem & proterum, qui non audiat patris, & matris imperium, & coercitus obedire contempserit, apprehendent eum, & ducent ad seniores ciuitatis illius, & ad portam iudicij, dicentq; ad eos: Filius iste noster proteruus, & contumax est, monita nostra audire contemnit, cõmessationibus vacat, & luxuriæ, atque conuiuijs: lapidibus eum obruet populus ciuitatis, & morietur, vt auferatis malum de medio vestri, & vniuersus Israel audiẽs pertimescat. In Prouerb. etiam dicitur: Qui maledicit patri suo, & matri suæ, extinguetur lumen eius in medijs tenebris, hoc est, eum Deus destituet auxilio particulari, & speciali in suis maioribus periculis. E

Quid mereantur filij contumaces.

Prou.20. F

Voluptates mundanæ quantum noceant.

Vitiosi quo redigãtur.

Dissipauit substantiam suam viuendo luxuriosè. Sanè voluptatibus, & delitijs mundanis se totũ tradebat hic adolescens, ac propterea in tantam deuenit miseriã. Sic etiam nos talem uitam complectimur, cùm mortem obliuiscamur, & sæpe non recordemur, ac propterea interior homo misere perit. G

Solinus: Solinus quidem meminit duorum fontium, ex quorum uno qui biberit, usque adeo ridet, ut ridendo moriatur: ex altero verò si bibat, statim risum illum perdit. Per primum autem fontem possumus intelligere mortis obliuionem, per secundum verò mortis memoriam: nam sicut in illo risu soluimur, & delitijs ac voluptatibus, ita in hoc fletu cõpungimur, mortem recordantes. Nemo satis explicare idoneus est, quantum scilicet uita uoluptatibus affluens sit nocifera. Sanè cùm Nabuchodonosor adorari iussit statuam, simul etiam præcepit, ut uaria pulsarẽtur instrumenta, ut hoc pacto non possent attendere quam graue scelus committerent. Sic igitur modo uoluptatibus huius seculi ita multi inescantur, vt nõ attendant quo potu uitiorum à mundo, & dæmone, atque carne, inebriẽtur. H

Mortis memoria quãtum conducat.

Dan.3.

Intemperãtia detestabilis.

Sanè si temperantia esset in conuiuijs, non esset perinde mirum, quod frequentarentur: nunc verò, cum uideamus tantam intemperantiam regnare, quis non videat quã detestabilia sint talia conuiuia secularia? Sæpe enim videmus etiã, q; tales habeant exitus, qualis fuit exitus ille conuiuij Absalon, in quo

2.Reg.13. interfectus est Amnon. Si scires, q; in conuiuio, ad quod tendis, grauiter esses uulnerandus in corpore, num obsecro illuc tu ires? non arbitror inquis. Cur ergo ad ea libenter tendis

conui-

A conuiuia, ex quibus nosti multa redundare animę scelera, quæ sunt longè perniciosiora? Postulauit quidem olim Esau à Iacob, vt sibi scutellã darent lentis, vt inde intelligas quã essent moderata antiquorum conuiuia, & epulæ, præsertim cũ Iacob qui diues erat, tali uteretur cibo. Certè cibus tuus esse debet, ad uitam duntaxat sustentandum, & reparandum, quod ex ipsa quotidie deperit & absumitur, vt inde intelligas quam paucis sit contenta natura. Et certè quemadmodum si quis in veste sua conscissa varij coloris apponat commissuras, deformem ualde reddit uestem: sic utique uarietas ciborum sæpe deformem, & infirmam reddit uitam nostram, nec tantum corporalem, sed interdum etiam spiritualem: nec bene stare, & conuenire uidentur uita spiritualis laudabilis, & uita corporea delitijs affluens. Vnde Isa. ait; Coangustatum est stratum, ita ut alter decidat, & pallium breue utrumque operire non potest. Diuitijs ergo, & epulis spiritualibus abundare debemus, vt animam pascamus. Vnde Cant. 8. Quæ est ista, quæ ascendit de deserto delitijs affluens? Vbi intelligit spirituales delitias, quæ in deserto, & solitudine abundare solent, conuersando cum Deo. Vnde & subdit; Innixa super dilectum suum. Huiusmodi ergo delitias perdunt, qui corporeis se tradunt delitijs: nam terra ipsa & res terrenæ impediunt, quo minus radij cœlestes ad nos perueniant. Quod si moderatè rebus terrenis utereris, ut melius posses Deo uacare, non esset mirum: nunc verò dicere uideris illud Sap. Coronemus nos rosis, antequã marcescant, nullum sit pratum, quod non pertranseat luxuria nostra. At verò serui Dei aliter se gerunt, quamuis enim in mundo uersentur, & his terrenis utantur, omnia tamen referunt ad cœlestia obsequia: vnde dicunt illud Eccl. In omnibus requiem quæsiui, & in hæreditate Domini morabor. Mali autem ita se terrenis ingurgitant, vt pro his non uereantur diuinam offendere maiestatem: sicut latro plenas arcas contuetur, vt possit eas deprædari, sed tamen iudex eas contuetur, ut in scripta redigat, quæ in ipsis inuenerit arcis.

Gen. 25. *Temperantia utilis.* Simile. *Varij cibi quantũ nocent.* Isaiæ 28. Cant. 8. *Delitiæ corporeæ nobis impediunt spirituales delitias.* Sapien. 2. Eccl. 24. Simile.

Quamobrem mũdi delitias fugiamus, ne ex his tãdem caro nostra cõtra nos insurgat, nosq; opprimat, sicut oppressit hunc adolescentẽ. Vnde Apost. ait; Fornicatio aũt, & oĩs immũditia nec nominetur in uobis. Etenim tanta est huius sceleris turpitudo, ut Plato referat, qđ cũ ipsi Socrati esset aliquid tractandũ de hoc scelere, faciem suã uelaret, in signũ detestationis huius flagitij. Dãda igitur nobis opera est, ne oculos amittamus: amittemus autem eos, si nos falsis uoluptatibus tradiderimus.

Ephes. 5.

Hoc

Pla.in Cō ui. Hoc quidem fuit in Samſone adumbratum. Non enim Philiſtei illius admirabilis viri oculos eruerunt, niſi poſtquā in Dalilæ ſinu obdormiuit. Sic non te inimici excæcabunt, niſi fueris uoluptate delinitus. Quid uoluit allegoricè ſignificare diuina Scriptura aſſerens Nabuchodonoſor oculos Sedechiæ eruiſſe, eumq; captiuum adduxiſſe in Chaldæam, niſi dæmonem eos exeçcare, & in mundi confuſionem captiuos abducere, qui ſeſe uoluptatibus dedunt? Nam dominante libidine, nullus eſt temperantiæ locus, nec in cupiditatis regno virtus poteſt conſiſtere. Vbi autem virtus deeſt, ibi non adeſt prudentia, vbi prudentia non eſt, ibi non eſt viſus, ſed miſera mentis obeçcatio, ibi certus interitus, & exitium luctuoſum. Quod intelligens diabolus idcirco conatur nos priuare oculis. Id verò ſignificauit Scriptura ſub nomine Naas, qui uoluit oculos eruere habitatoribus Iabes. Quam ob cauſam, multis quidem oculis, multisq; vigilijs nobis opus eſt, ut eius inſidias declinemus. Quas vigilias, & diligentiam, cùm non adhiberet hic filius prodigus, idcirco tam turpiter in tanta ſcelera atque flagitia prolapſus fuit.

Heſt.Pin. in illa ver. Ezech. 1. & totū corpus oculis plenum. Iudith 16. Hiere. 39. *Vitioſi quo tādem redigantur.* 1.Reg.11.

Seneca epiſt.28. Quis hoſtis unquā tam contumelioſus fuit, quàm in quoſdam uoluptates ſuæ? quidā ſe uoluptatibus immergunt, quibus in conſuetudinē abductis carere non poſſunt: ob hoc miſerrimi ſunt, quòd eò peruenerunt, vt illis quæ ſuperuacua fuerunt, facta ſunt neceſſaria: ſeruiunt itaque uoluptatibus, non fruuntur, & mala ſua, quod malorū ultimum eſt, amant.

Ibidem. Idem ēt Sene. ait; Indurandus eſt animus, & blandimentis uoluptatū procul abſtrahendus. Vitia Annibalem hyberna ſoluerunt, & indomitū illum mœnibus, atque alpibus virū exterminauerunt. Fomenta Campaniæ armis uicit, vitijs victus eſt.

Ibidem. Nobis quoque militandū eſt, inquit idem Sene. & quidem genere militiæ, quo nunquam otiū datur. Debellandæ ſunt in primis uoluptates, quæ ut uides ſæua quoque ingenia rapuerunt. Si uoluptati ceſſero, cedendum eſt dolori, cedendum eſt ſimul labori, cedendum eſt paupertati. Aſpice illū, cui ſomnus laxæ domus ſilentio quęritur, cuius aures nequis agitet, omnis ſeruorum turba conticuit: huc nempe uagatur, atque illuc, ſomnum inter ægritudines leuem captans. Qui non audit, au diſſe ſe cōqueritur. Quid in cauſa putas eſſe? animus illi obſtrepit, hic placandus eſt, huius ſeditio compeſcenda eſt.

Auguſ. de ſingu.cle. Minus uoluptatibus ſtimulatur, inquit Auguſt. qui non eſt vbi frequentia eſt uoluptatum. Minus auaritiæ moleſtias patitur, qui diuitias non uidet.

Sabbatho

A

Sabbatho post II. Dominicam Quadragesimæ.

CONCIO QVARTA.

Parentes virtutum potius quam diuitiarum patrimonium liberis relinquant.

HOMO *quidã habuit duos filios.* Luc. 15. Valde quidẽ in eã curã incumbere parẽtes debẽt, vt potius virtutibus q̃ diuitijs terrenis filios locupletes reddãt.
B Simile.
Nã quemadmodũ honorare parentes filius debet, & nullo modo irritũ facere hoc Dei mandatum: ita ẽt parẽtes vigilanter & neruose, ac deniq; paterne in liberorũ educationẽ incũbere debẽt, profectũ, & disciplinã. Quantũ verò ad bonos mores, & ad vitã trãquille, placideq; degendã à filijs, incũbere parẽtes debeãt, Plut. oñdere volẽs, Crateté philosophũ citat, qui tãto stomacho aduersus parẽtes huius officij neglectores indignabat, vt dicere solitus sit, se si licuisset vbi in altissimã vrbis partẽ consẽdisset, magna voce clamaturũ; quorsum ruitis
C hoïes, qui oẽ in cõparandis diuitijs vestrũ studiũ ponitis filiorũ verò quibus eas relinquatis, nullã curã suscipitis? Quibus addendũ censeo, q̃ hi patres haud aliter faciunt, q̃ qui magnã calceorũ sedulitatẽ habent, cũ interim pedẽ ipsum parui pendãt. Multi verò sunt parẽtes, in quibus adeo nũmorũ amor, pariter & filiorũ odiũ sæpenumero increuit, vt ne maioré pecuniæ impẽdãt summã, nullius existimationis & doctrinæ magistros, filijs suis deligãt. Ob q̃ rẽ Aristippus nõ insulse, quendã mẽtis inopẽ patrẽ carpsit: nã quodã patre, ex magistro pcõtãte, quãtã instruẽdi filij causa mercedẽ postularet: illeq; rñderet se mille drachmas postulare: tunc ait pr̃, magnũ hercule po
D stulatũ, ego. n. seruũ inquit mille drachmis cõparare possum: cui philosophus respondit: duos habebis seruos, nẽpe quẽ mercaberis, & filium. Idem ẽt Plu. hanc parentum incuriam vehementer se demirari testatur his verbis. Canere discunt hoïes, saltare, & equo insidere, & tñ tanta est parentũ multorũ demẽtia, vt literarũ studijs nõ curent instituendos liberos. Lõge certe aliter Philippus Alexandri pater se gessit, cui cũ natus esset filius, dixit, se dijs gratias agere, q̃ Aristotelis tempore natus esset filius, a quo posset literarũ studijs informari. Neq; enim parentes alimentorũ dumtaxat, sed ẽt studiorũ & morũ filio-

Parentes qũo liberos instruere debeant.

Plutar. de lib. educ.

Simile.
Aristip.
Exempl.

Plut. li. de docẽda virtute.

Exempl.
Parẽtes in filiorum institutionẽ incũbant.

rum curam gerere debent: aliter enim bruta, & aliter homines E
Dissimile. filios educare debent. Brutis enim satis est, quæ ad vitam corpo
Parentes virtutis patrimoniũ filijs relinquant. ris pertinent prouidere, cùm aliud bonũ non agnoscant. At cũ
summũ hominis bonũ non in corpore sed in animo, nec in ter-
renis bonis, sed cælestibus, atq; adeo in Deo situ sit, huc qui-
dem omnis parentũ cura referri debet, vt filius per virtutũ iter
incedens, ad summũ bonũ recta contendat: qui verò parentes
hac cura neglecta, solius corporis alendi curam suscipiunt, non
aliter mihi filios suos, quam canes, aut capræ educare videtur,
Simile. quæ de cibo tm̃ solicitæ, cætera negligunt. Vnde q; libere pec
cent male instituti a parentibus vel pædagogis, id quidem illis F
Dioge. vitio tribuẽdũ esse, Diogenes ille Cyn. apertissime declarauit,
Exemp. qui cũ puerũ conspicatus esset, indecore se gerentẽ, pædagogũ
illius baculo percussit dicens: cur sic instituisti puerũ? indicans
videlicet culpã pædagogo ascribendam. Ad hanc igitur filiorũ
educationem accurate procurandam, illud est fere potissimũ,
nẽpe vt parentes ipsi pietatẽ & iustitiam colant, si liberos suos
Simile. paternę pietatis & iustitię hæredes relinquere volũt. Vt enim
medici, cùm pueri infantes ægrotant, nec tenera adhuc ætas
ebibendis potionibus apta est, nutricibus eas propinãt, vt exhi
bita illis medicamenta, ad salutem lactentibus prosint: ita qui G
filios ab omni vitio purgatissimos cupiunt, prius ipsi virtuti in
Eccles. 34. cumbant oportet: recte. n. dictum est: Ab immundo quis mun-
dabitur? & nemo dat alteri quod non habet. Iure igitur inter
Plu. de li. educ. præcipua huius educationis documẽta censetur, q; Plu. admo
net his verbis, Ante oĩa opus est, vt patres non solum nil peccã
do, sed ét honesta quælibet peragendo clarissimum sese filijs
exemplar exhibeãt, vt ita eorũ vitã quasi quoddam speculum
contuentes, ab operũ simul & sermonũ turpitudine se penitus
Parentes bonum libe auertant. Nam si quis delinquentes acriter obiurget filios, cũ
ris exhibeant exemplum. is in eosdem labatur errores, hic certe ignorare vr̃ sub illorum H
nomine sua se obiurgare crimina. Adde præterea, q; qui ét im
modico filiorũ amore ducti, disciplinam deserũt, & ne eos mo
lestia afficiant, licentius viuere permittunt, aut eorũ errata cor
2. Reg. 13. ripere nolũt, quod fecit Dauid, qui filij Amnon incæstũ obiur
gare non est ausus, ne spiritũ eius quẽ vnice charum habebat,
contristaret; similes esse perhibentur his qui periclitantibus in
Simile. flumine filijs minime subueniunt, cum tm̃ eos prehensa eorũ
coma, inde extrahere possint: tales enim filios interire patiun
tur, ne eorũ capillum euellant: Quæ aũt maior crudelitas sub
Prou. 22. pietatis imagine esse potest? vnde Salomon ait, Qui parcit

virgæ,

A virgæ,odit filium suũ:qui aũt diligit eũ,instanter erudit. Cæterũ quemadmodum hædera vbi vicinã arborẽ complexa est, ipsam quidam arborẽ complexu & vmbra sua arefacit & sterilem reddit: ita matres quæ cõplexu & blanditijs suis,filios fouere & delinire non cessant, ipsos quidem effæminatos, & ad oẽm virtutis laborem ineptos reddunt. A teneris ergo vnguiculis parentes filios suos assuefacere debent virtuti. Vnde voluit dñs vt Leuitæ,qui eius seruitio destinati erant, a pueritia diuino cultui totos se traderent: Hinc Eccl.ait: Curua ceruicẽ filij tui a iuuentute. Stultus quidem esset qui diceret, nolo e-

B quũ meũ itineri & deambulationi assuefacere,donec senescat.

Serò etiam (inquit poeta) *morbo medicina paratur,*
Cùm mala per longas inualuere moras.

Serò profectò resistitur hostibus, postquã totã vrbem occupauerũt:& serò sal adhibetur carnibus,quæ iã vermibus scaturiũt. Qui optime equitaturus est, vt inde a prima ætate equũ ascẽdere incipiat necesse est;& qui pastor futurus est,et debet scire iam inde a pueritia, qũo peram portet, & qũo se gerat, & qũo funda iaciat,& cęli iniurias ferat. Multi tñ sunt,qui ita male educant natos suos,vt ꝓp nequitiam & malam institutionẽ

C eorum sæpe pereant,& acerba senectute afficiantur parentes. Heli quidẽ infelici morte decessit,eo ꝙ nouerat indigne agere filios,& tamen non corripuit eos. Vide etiam quãtum mali Dauidi euenit ex eo ꝙ non ab eo vapulauit filius Amnon; & quia vnum filium castigare recusauit,duos amisit filios. Vnde in Eccle.habetur: Equus indomitus euadet durus,& filius remissus euadet præceps. Item Pau.ait: Si quis suorũ & maxime domesticorũ curam non habet, fidem negauit, & est infideli deterior. Cæterũ quot pauperũ hominũ,Deus bone,videmus filios,quibus quamuis parentes exigua bona reliquerint, ipsi tñ virtute sua & optima institutione, ad Archiepiscopatus,&

D Episcopatus, & alias amplissimas dignitates euehuntur? At verò multos diuitum filios videas, ita male institutos,vt infrugiferi oĩno sint;in quo turpissime quidẽ peccant ipsi parentes. Simile. *Filij male cõtristant parentes suos.* Leui.26. Eccles.30. Simile. Ouid. Similia. *Filij a teneris vnguiculis bene instituẽdi.* 1. Reg. 3. & 4. 2. Reg.13. 2. Reg.18. Eccles.30. 1.Tim.5.

De genere tantum gloriari quam sit vanum.

Dissipauit substantiam suam viuendo luxuriosè. Vide quam parum huic profuerit, ꝙ claro esset genere natus,cùm tñ inde melior non euaserit: Et certe multos videas hoc tempore, se inaniter gloriantes de genere suo, cùm tamen nullum *Multi se iactant de generis nobilitate.*

virtutis habeant patrimonium. Quid quæso prodest pomo, q̃ E
ex generosa sit arbore, si ipsum interius putridũ est? laudatur
quidem Ioseph Abarimathia q̃ nobilis esset decurio, sed tñ
Simile. virtute præditus erat. Item Cicero censet quidem nobiles lau
Mar. 15. dandos, si tñ virtutem habeant. Sanè si virtus cum nobilitate
Cice. iungatur, est tanquam pretiosa gemma in annulo, vitium verò
Similia. tanquam fædissima macula in veste pretiosa. Multos tamen
videas se gloriantes de ipsa nobilitate quamuis vitiosi sint. Sed
tamen qui solùm de genere & titulis splendidis gloriantur,
Damasc. attendant quid Damasc. obseruet, quòd scilicet Christus mo
De humanis dignitatibus non gloriemur. riens non seiunxerit pedes suos a clauis neque manus, & tñ F
caput inclinauit, sub quo scriptum erat, Iesus Nazarenus: rex
Iudæorum. Non glorientur ergo de hmõi inanitate homines.
Simile. Annon enim ridiculum esset, q̃ arbor aliqua putrida se iacta-
1. Cor. 1. ret, q̃ idcirco in insigniori ædificij loco ponenda esset, q̃ ex
Hebr. 7. monte Libano educta sit? sic ergo ridiculus est ille, qui cùm
sit vitiosus, se de generis nobilitate gloriatur. Vnde Apost. ait,
Gloria nostra hæc est, testimonium conscientiæ nostræ. Item
1. Reg. 12. Melchisedech, qui fuit rex salem & Dei sacerdos, sine patre,
Isa. 45. sine matre, & sine genealogia ponitur in sacra scriptura: vt in-
de discamus veram nobilitatem in virtute potius, quàm in car G
ne & sanguine consistere. Vnde 1. Reg. dicit dñs, Quicunque
honorificauerit me, glorificabo eum; qui aũt contemnunt me,
erunt ignobiles. Item per Isa. dicitur: Dicit dominus Redem
ptor Israel, ad contemptibilem animam, & ad abominatã gen
tem, ad seruum dominorum. Considera obsecro quinam tituli
peccatori tribuantur quamuis nobili genere: nam certè sicut
iniuria fieri videtur auro, q̃ iungatur cum infimo aliquo me-
tallo, sic etiam iniuriam facere videtur nobilitati, qui eam vi-
tijs suis obscurat. Non igitur nobilitatem nudam tanti facia-
mus, vt propter eam virtuti deditos homines spernamus, sicut H
multi faciunt nobiles, cæteros infimo genere natos, sed tñ vir
Colos. 3. tutis studiosos spernentes. Vnde Apost. ait, In Christo Iesu,
Simile. nec gentilis, nec seruus & liber, sed omnia & in omnibus Chri
stus. Videas quidem q̃ aliqui cortices mali medici proiiciant
Mundus nescit meri- tanquam parui facientes, at verò alij accipiunt ipsos, & egre-
ta cuiusq; metiri. gie melle condiunt, ac in delicatum cibum conuertunt: sic vi-
1. Cor. 1. deas, q̃ sæpe multi infimo loco nati, à nobilibus conteñuntur,
Sap. 5. at verò Deus eos propter suam virtutem deligit, & reliquis
præponit. Vnde Apost. ait: Infirma mũdi elegit Deus, ut con-
fundat fortia. Et in lib. Sap. dicunt damnati; Hi sunt quos ali-

quando

A quando habuimus in deriſum. Non debemus ergo gloriari de generis ſplendore, aut Chryſ. Si enim ſtudioſi uirtutis nō fueri mus, is planè ſplēdor dēdecori potius, quā decori eſt futurus. Multi gloriātur, q̄ procedāt ex antiquiſſimis Chriſtianis, & tñ uitioſe uiuunt; quibus certè paratus erit infernus, pſertim cū tā antiquos Chriſtianos maiores habeant, & nolint bonis inſiſtere moribus. Vnde falluntur, q̄ putent ſe gloriari de his, quæ ſuā laudē concernāt, cùm potius ipſi vertantur dedecori. Quid enim prodeſt alicui iactare genus ſuum, ſi ipſe ſua nequitia tanto ſplendori tenebras offundit? Quid enim prodeſt B fluuio exire à fonte clariſſimo, & dulci, ſi ipſe poſtmodū tranſit per falſas regiones, & turbidas? Quid gloriatur gracculus, aut cornicula, operiri plumis pauonis, & aliarū auiū, pſertim cùm ſi unaquęque auis eā propriis ſpoliet, deformis appareat? Sic ſi ſinguli maiores tui tibi abſtulerint eam claritatē, de qua gloriaris, utique ſpoliatus, & nudus, omnibus ridiculus eris.

Chryſo. in Io. ho. 20.

Heſt. Pin. in Ezech. 16.

Simile.

Simile.

Gloriari de genere quam ſit vanum.

Certè nobilitas, q̄ ex maioribus ducitur, vī quodammodo cogere poſteros ipſos, ne ab ea turpiter uſquā degenerent, & ne ſuis flagitiis eorum ſplendorem obſcurent: Veruntñ multi ſunt nobiles, qui nobilitate ſua abutuntur ad crimina potius C perpetranda, ad ſuperbiæ tumorē, ad tyrannidē exercendam, & ad pauperes cōtēnendos. Quare hæc ſit ſumma: ſi obſcuro fortaſſe gñe fueris, enitere vt tua virtute, & præclaris geſtis, illud illuſtres. Si aūt ex nobili fueris progenie, noli tuis vitiis, & ſceleribus, eam nobilitatē maculare. Et certe ad videndum lucē, non quæris in alienis oculis, ſed in propriis. Noli igitur videri alicui fortaſſe, maiores tuos oſtentando, & ex teipſo nihil virtutis promēdo, eorū potius facta obſcurare. Cùm aliqñ rogaretur Democritus, vt refert Stobæus, in quo tandem conſiſteret vera nobilitas, reſpondiſſe fertur, in pecudibus veram D nobilitatem conſiſtere in corpore, in hominibus verò in moribus animi candidis, & laudabilibus. Antiſthenes quidē, vt refert Laert. eos veros nobiles dicebat, q̄ eſſent virtutis ſtudioſi. Arcadij olim in ſignū nobilitatis ſuorū maiorū, depictā lunā in calceo geſtabant, ſignificantes ſe nobiles quidē eſſe, verum eam nobilitatem creſcere poſſe, atque decreſcere inſtar lunæ. Cæterùm Solon dicere ſolitus erat, Pulchrius quidem eſſe, & laudabilius nobilē aliquē fieri virtutis ſtemmatis quam gñis. Videmus ſiquidem paſſim fieri, vt ſicut ex eadē radice roſa, item & ſpina enaſcuntur: ita ex nobilibus parentibus oriātur, non ſolùm ſtudioſi, ſed etiam vitioſi liberi. Quid enim filios

Qui vitioſi ſunt quo modo obſcurent genus ſuum.

Simile.

Democr. Stobæus.

Antiſt. Laert.

Exemp.

Solon.

Simile.

1.Reg.8. Samuelis neceſſitudo iuuit parentis, cuius non fuerunt virtu- E
Exod. 2. tis hæredes? Quid etiam Moyſi filijs paternę profuit cura iu
Acto. 16. ſtitiæ, cuius eis non ſucceſſit imitatio? Age verò quid Timo-
theo nocuiſſe creditur, q̃ fuerit de patre Gentili? Quid con-
Gen. 9. tra Noe filius de patris virtute lucratus eſt, qui ex ingenuo fa-
ctus eſt famulus? Vide ergo qũo non ſufficit ad ſuffragium libe-
rorũ paterna nobilitas: vitia quidẽ voluntatis vicerunt pri-
Gen. 27. uilegia naturæ. Eſau quoque nonne ſancti Iſaac filius erat, ma
gnoque etiam patris fauore munitus? qui ſcilicet cupiebat ei
primatus benedictionem dare; propter quod etiam ille om-
nia patris iuſſa faciebat: ſed tamen quia prauis moribus præ- F
ditus erat, nil ex his omnibus adiutus eſt.

Magna eſt rerum terrenarum viciſſitudo.

Cœpit egere. Vide obſecro quomodo rerum mundanarum
inconſtantiam experiretur hic adoleſcens, qui paulo an-
Pin. in te in ſumma erat opulentia & proſperitate. Quis quæſo dili-
Ezec.21. genter conſiderans mutabilitatem rerum mundanarum, non
eas facilè relinquat, & Chriſtum ſtudioſè cõplectatur? Nam
vt alias omittam mutabilitates & inſtabilitates, nonne maxi-
mus fuit caſus ille, & viciſſitudo ciuitatis Babylonicæ, quæ ex G
Pſal. 136. ſumma proſperitate, ad ſummam reducta eſt miſeriam? De
Iſa.13.14. hac quidem euerſione vaticinatus erat Pſal. Sed copioſius Iſa.
& 21. & Hiere. Huius etiam euerſionis hiſtoriam litteris mandauit
Hiere.50. Herod. Halicarn. & Ioſeph. ac multi alij autores. Vide igitur
Hero. Ha tu quales habeant viciſſitudines & varietates res mundanæ.
licar.lib.1. Iudæi quidem & Ammonitę fuerunt per Babylonios ſupera-
Ioſ.lib.10. ti, Babylonij per Medos, & Perſas, hi per Alexandrũ Magnũ,
anti. Alexander verò cùm magnam nominis celebritatem conſe-
Magna in- queueretur, & ad ſummum imperium per omnes honoris gra-
conſtantia dus adferretur, eamq̃ obtineret potentiam, quam decepti H
rerũ mun- mortales exiſtimarent eſſe omnium ſeculorum memoria du-
danarum. raturam, ruit tamen in interitum uolũtarium ipſe Alexander:
Soli. c.14. aiunt enim nonnulli fuiſſe eum tanto dolore compreſſum, vt
ſe ferro traiiceret, ac vita priuaret. Solinus tñ refert, hunc qui
tam multos vicerat ac debellauerat, fuiſſe à uino ſuperatum,
& apud Babylonem morbo vinolentiæ extinctum. Alij verò
Plutarch. dicunt eum fuiſſe ab Antipatro infectum veneno, & ſtatim a-
cerbo dolore fuiſſe conſumptum, tametſi eius ſatellites dice-
rent cauſam morbi intemperiem quidem & ebrietatem fuiſſe.
Quam opinionem vnà cũ aliis multis refert in eius uita Plu-
tarch.

A tarch. Itaque ille fuit victus ac miserè consumptus, atque eius regna diuisa, & ciuitates, quæ cùm imperare singulæ cuperẽt, imperium omnes amiserunt. Hæ igitur sunt rerum mundanarum commutationes, & vicissitudines. Cùm igitur hæc ita se habeant, non debemus falsæ hominum potentiæ, mundiq; opibus incertis, & in varietate positis, confidere. Sed quid quæso hac vita instabilius? omnia plane in ea mutabilia, & momentanea sunt. Testatus est hoc Aman ille, qui cùm regi Assuero iucundissimus esset & gratissimus, cumque ad conuiuia solus admitteretur cum regina Esther, eadẽ tamen conuiuij die in

Inconstantes sunt res terrenæ.

Esther 7.

B supplicium & patibulum actus fuit. Testatus est hoc Holophernes ille Assyriorũ dux fortissimus, qui cùm maxima cum iucunditate cubitum concessisset, mane tamen iugulatus, igne miniosoque interfectus apparuit. Testatus est quoque humanarum rerũ mutationes Philippus ille Macedo oratione sua, qui cùm eodem die tria faustissima accepisset nuntia, duo quidem de parta victoria, & tertium de filio recens nato, sciens quæ aliqua perpetuò amara & aduersa succedere soleant, & permisceri prosperis, Deos comprecabatur, vt moderato saltem casu lætitia tanta temperaretur. Contrario etiam modo, vitæ,

Iudith 13.

Exemplũ.

Gen. 37.

C statusque humani instabilitatem, Ioseph ille testatus est, qui cùm in exilium relegatus esset à fratribus, venditus, & in carcere vinctus, ecce præter opinionem, ad amplissimos, & regios honores euectus est. Et certè quemadmodum sol interdum matutino tẽpore rutilans, & formosissimus exoriri solet, postmodum tamen variis statim obnubilatur & perfunditur tenebris: ita sæpe res mortalium cum maximè florere viderentur, tunc succedentes quasdam patiuntur aduersitates & ærũnas; & contra etiam cùm aduersæ sunt, inopinatis sæpe quibusdã euentis felicibus permiscentur. Quis igitur non inde apertissi

Simile.

Mundana gloria quã sit caduca.

D me discat, neque in prosperis fortunis nobis esse insolescendũ, neque in aduersis animo cadendum, cum videamus mutua vicissitudine hos duos status sibi tam facile succedere? Erit ergo potius nobis amplectendũ illud quod mulier illa sapiens Dauidi dixit. Sic est dominus meus rex, sicut angelus Domini, qui nec maledictione, nec benedictione mutatur: ita enim nos neque in prosperitate & bono successu animum extollere, neque in ærumna eundem deprimere & abiicere debemus.

Securitas non est in rebus mundanis.

2. Reg. 23

Simile.

Mutabilitas rerum mundanarum.

Quemadmodũ in mari ipso varietas maxima in fluctibus vndique cernitur, ita vt interdum extollãtur & intumescant, nonnunquam verò deijciantur & deprimantur: ita etiam in

rebus mortalium accidere apertissime videmus, vt nonnun- E
quam prospera afflante fortuna, vigeant & floreant, & nonnun
Simile. quam etiam reflante eadem, marcescant omnino, & cõturben
tur. Et sicut idem mare nonnulla quidem ad ima deiicit &
demittit, alia verò foras expuit: ita etiam mundus quosdam
Sen. lib. 5. quidem deprimit & contemnit; alios verò effert & extollit,
epist. 59. sic tamen vt paulo post sit eosdem depressurus & penitus abie
cturus. Cùm ergo tanta sit in rebus mundanis mutabilitas,
Sene. li. de inquit Sene. animum conuertamus ad solida, & immortalia.
conso. ad Quam enim constantiã inuenire possumus in mundo, in quo
Albi. tot, tantæque mutabilitates & inuentæ sunt, & in dies inue- F
Matt. c. 6. niuntur? Quod si plenius videre voles, percurre quæso varias
Exempl. historias Græcorum, Persarum, Scytharum, & aliorum. Cæte
rum apertissime quidem mutabilitas & inconstantia rerum
mundanarum in crudelissimo illo Nerone apparet, qui cùm
Exempl. vsqueadeo sibi omnes subiectos haberet, vt parte etiam qua-
Vide Pro dam vrbis Romæ succensa, nullus ei auderet resistere, adeo ta
co. & Tex. men eius fortuna postea mutata est, vt ab vrbe fugere coactus,
in sua off. suis se manibus interfecerit, Belisarius etiam dux quidam Im
peratoris Iustiniani, postquam expugnasset & superasset Vuan
dalos, Italiam etiam victoriosè liberasset, & de Persis trium- G
phum reportasset; tamen reflante fortuna; omni quidem ho
nore spoliatus est, oculisque priuatus, & eo etiam miseriæ re-
dactus, vt pauperrimo quodam tugurio secus publicam quan-
dam & frequẽtatam viã, sibi victum emendicaret, diceretque:
obolum porrigite Belisario, quem non culpa, sed mundanorũ
Exempl. inuidia prostrauit. De Polycrate quidem ferunt, q. tam pro-
spera ei cuncta succederent, vt cùm aliquando annulum etiã
quendam pretiosissimum data opera in mare proiecisset, vt a-
liquo modo etiam aduersis vteretur, eundem tamen paulo
post in pisce ante se posito, qui annulum deglutiuerat, inuene- H
rit. Sed cùm tanta sit in mundo mutabilitas & inconstantia,
non passus est vt in tanta prosperitate è vita discederet, siqui-
dem captus ab hostibus, & obscurata, amissaq; gloria sua om-
Val. Max. ni, & regno, in patibulum actus est, cadauerq; eius expositum
lib. 6. est auibus, & feris laniandum, sicut suis prodiderunt monu-
Str. li. 14. mentis, Strab. Valer. Max. & alij plurimi nobiles historici.

LAVS DEO.

INDEX RERVM MEMORABILIVM,

Quæ in hoc Primo Tomo continentur.

A

ABSENTES honoremus. fol. 276.g
Absentia Dei, quantum cruciabit dãnatos. fol. 8.h
Abstinentia carné maceremus. fol. 55.c
Abstinentia quomodo vti debeamus. fol. 138.a
Abstinentia antiquorũ. f. 138.c
Abstinentia admirabilis sanctorum monachorum. fo. 138.d
Abstinentia virtutum ostium. fol. 202.b
Abstmentia dométur carnis impetus. fol. 202.c
Abstinentia conducit ad victoriam obtinẽdam tam in præsijs temporalibus quam spiritualibus. fol. 202.f
Abstinentia maceratur caro. folio. 203.b
Abstinentia cibi homini salutifera. fo. 208.e
Abstinentia domatur caro & fugantur vitia. fol. 208.g
Abstinentia macerare corpus saluti confert. fol. 266.d
Abstineamus a vitijs oĩb. f. 138.f
Abstinẽtes nos Christiani præcęteris esse debemus. f. 203.f
Acceptator personarum nõ est Christus. fol. 52.d. fol. 398.d
Accurrit Deus, cùm est necessitas. fol. 250.d. fol. 289.b.c
Accusemus nos ante Deum de sceleribus commissis. f. 14.b
Adiuuat nos Deus in laboribus tolerandis. fol. 315.d
Adulatio & præsertim in his, qui corrigere tenentur pestilens est. fol. 269.a
Adulatores non attendamus, quid nobis dicant, sed quid sentiat Deus. fol. 31.b
Adulatores quales sint. f. 47.d
Adulatores sunt multi. fo. 47.d
Adulatores quam sint fallaces. fol. 47.h. fol. 48.d
Adulatores ipsius adulati bona atque adeo ipsum adulatum excedunt. fol. 48.b
Adulatores afluti. fol. 48.c
Adulatores improbos laudant, & bonos vituperant. fol. 48.c
Adulatores fugiamus, f. 259. g
Adulatores quibus comparentur. fol. 263.c
Adulatores marsupium feriunt eius cui adulantur. fol. 268.g
Adulatores quãtum incommodent. fol. 268.h
Adulationes sunt cantus syrenum. fol. 47.g
Adulatorum conditiones. folio 269.c

Adu-

Adulatorum astutiæ. fol.268.d
Aduersitates patiéter feramus. fol.305.a
Aduersitates quomodo nobis eueniant. fol.422.c
Aduersitatibus carere periculosum. fol.278.b
Adulterium est contra legem naturalem,& diuinam,& humanam. fol.19.e
Adulterium graue scelus reputabatur inter barbaros. folio 194. c
Affabilitas magna Christi. folio 114. e
Affabilitas plurimum ornat potentes. fol.145.f
Agit Deus causam seruorum suorum. fol.128. h
Agnoscamus nostra scelera, & miserias. fol.246.d
Agrippina Neronis mater. folio 424.a
Amare Christum, & mundum incompossibilia sunt. folio 353. a
Amari vult Deus ex toto corde. fol.55.h
Amatores suos quomodo tractet Deus. fol.142.h
Amemus Deum,qui tantopere nos amat. fol.19.e
Amemus & timeamus Deum. fol. 11. c
Amici mensæ recedunt in paupertate. fol.252.g
Amicos in prosperitate aliqui obliuiscuntur. fol. 313.a
Amicitia vera. fol.21.b
Amicitia magna duorum. folio 159. c.d
Amicitiæ signa generalia tenemur dare proximis omnibus. fol.163. e
Amicũ ex inimico facere summa victoria. fol.159.d
Amicorum in honoribus sæpe obliuiscimur. fol.341. g
Amor vbi figendus. fol.106.d
Amor proprius excæcat nos. fol.38.h.& fol.124.bp
Amor duplex. fol.128.f
Amor Dei ineffabilis,quod pro nobis moreretur. fol.335.a.b & fol.346. b.c.d
Amor Dei omnia vincit. folio 343.b
Amor Christi erga nos ingens. fol.368. h. & fol.369. a.c.e. & 418. d.e
Amor suaues reddit res. folio 343. d
Amor omnia vincit. fol.369.e
Amor amore pẽsatur. fol.369.f
Amor interdum homines excęcat. fol.384.f
Amorem in rebus vilibus non locemus. fol.163.b
Amorem Dei non habemus, & ideo in uirtute non proficimus. fol.245.h
Amorem quomodo pingebant antiqui. fol.384.e
Amore insano multi effrænati. fol.403.e
Amorẽ Dei habeamus. f.415.b
Amigdalæ interficiunt vulpes. fol.103.a
Ambitio humana quanta sit, & quibus comparetur. fol.53.a. & fol.129. a
Ambitio detestabile vitium. folio 53.h.& fol.369.g.& 374. h.& 380.d

Ambitio humana quò rediga-
tur. fol.132.f
Ambitio similis est stultitiæ.
fol.142.a
Ambitio grassatur in mundo.
fol. 142. g. & fol. 380. b. &
fol.393.c. & 396.e
Ambitio quibus considératio-
nibus poterit coerceri. folio
150. b
Ambitio conturbat eleemosy-
nam.fol.171.a
Ambitio quanta mala intentet.
fol. 260. a
Ambitio multorum intolerabi-
lis.fol. 380.c
Ambitio nostra quò tendat. fo-
lio 384. d
Ambitiosus nunquam satiatur.
fol.393. b
Ambitiosi quo dementiæ ve-
niant. fol.38.b
Ambitiosi conditio. fol.146.b
Ambitiosi nunquam dicunt, suf
ficit. fol.186.f
Ambitiosi quibus astutijs vtan
tur. fol.267.g
Ambitiosi conditiones.f. 380.a.
& 393. g
Ambitiosi in quanto periculo
versentur. fol 380.f
Ambitiosi quam sint honoris
auidi. fol. 385.b
Ambitiosi quam sint cæci. fo-
lio 393. b
Ambitiosos quomodo humiliet
Deus. fol.262.d
Ambitionem quomodo fræna-
bimus.fol.65.d
Angelus præpositus custodiæ vi,
ri impij quid dicat. fol.13.e
Angelus custodiæ nostræ præ-
positus nos salutariter mo-
net.fol.299.g
Angeli prope innumerabiles.
fol.213.d
Angeli custodes quid dicãt ma
lis in die iudicij.fol.213.b
Angeli gaudent plurimũ cùm
quis cœlũ ingreditur. f.319.c
Angeli boni & mali quam dif-
ferenter se habuerint. folio
357.d
Angelorum solicitudo magna
est circa nos.fol.213. f
Angelos non expectauit Deus
ad pœnitentiam. fol.13.f
Angustia magna viri imparati
in morte.fol.357. e
Animã iusti maxima perfruę-
tur lætitia cum corpori coniungetur. fol.13.c
Anima impij maxima afficie-
tur tristitia quando corpori
coniungetur.fol.13.d
Anima nõ quiescit nisi in Deo.
fol.57. b
Anima quam misere in inferno
cruciabitur. fol.133.g
Anima nostra est templũ Dei,
non igitur eam inquinemus.
fol.244.h
Animam quanti faciat Deus.
fol.272. d
Anima sine Deo in quanta sit
tristitia.fol.410. a
Animam solus Deus satiare po
test, & non creaturæ. folio
191.e
Animi remissione aliqua inter-
dum nobis vtendum est. fo-
lio 112. f
Animi obdurati conditiones.
folio 351.a

Animæ salutem negligimus. folio 244.d
Animus peruersus omnia corrumpit.fol.348.c
Appetitus sensitiui nos plurimum conturbant.fol.40.c
Appetitum effrænem nō sequamur.fol.355.d
Apes statim litem suā dirimūt, si puluere asperguntur. fol. 124.d
Aquilæ ingenium. fol. 91. f. & fol.357.h
Arma hominis bona verba & opera.fol.160.b
Arrogantia quam sit detestabilis.fol.145.g
Arrogantia nostra magna est.folio 155.g
Arrogantes nō possunt cū Deo negotia sua tractare.f.156.c
Ascendere in cælum non possumus sine Dei fauore.f.343.g
Astutia inimici magna est. fol. 196.f
Astutia malorum.fol.259.g
Athenienses cur ruinæ expositi sint.fol.54.f
Athenienses solem adorabant. fol.244.b
Attentio continua difficilis in oratione.fol.286.d
Attentio præcedens quā sit necessaria in oratione.fo.286.e
Attentione duplici opus est in orando.fol.286.d
Auari adorant diuitias. fol.90. g.& fol.253.c
Auari miserabiliter viuunt. fol. 102.g
Auari sunt serui diuitiarum.folio 102.h
Auari semper cum nimia solicitudine viuunt.fol.102.h
Auari quam sint cæci nō facientes eleemosynam.fol.110.h
Auari omnia sitiūt & anhelant. fol.111.b
Auari diuites cælum obliuiscuntur.fol.111.c
Auari crudeles cū pauperibus. fol.170.h
Auari occasiones captant non faciendi eleemosynam.f.171.c
Auari sunt instar canum famelicorum.fol.175.g
Auari ardent,& non comburuntur.fol.210.g
Auari occasiones captant vt finitim diuitiarum expleant. folio 211.a
Auari varijs vtuntur partibus& formis auaritiæ.fol.211.d
Auari ita otiosè degunt,ac si infernus ipsos non maneret. folio 212.e
Auari sumus in dandis eleemosinis.fol.231.f
Auari tanquam infrugiferæ arbores igni tantum apti sunt. fol.232.c
Auari in miseria viuunt. folio 242.e
Auari numquam satiantur. fol. 244.d.& 253.g
Auari in magna quidem angustia viuunt, quod tamen non agnoscunt.fol.144.f
Auari diuites quales futuri sint in morte.fol.253.b
Auari tunc sibi videtur viuere, cum aurum accumulant. folio 253.f
Auari quā sint stulti.fol.253.h

Auari lapidea habent corda. folio 253.h.& fol.398.a
Auari hianti fere ore moriũtur. fol.393.c
Auari quantum noceant. folio 393.d
Auari quam sint crudeles.folio 398.c.& fol.400.a
Auari in se etiam sunt crudeles. fol.402.a
Auari diuites quo redigantur. fol.402.f.& 405.c
Auari multi plus diuitias quam honorem æstimant.fol.405.f
Auaros diuites quomodo Deus puniat in vita.fol.88.b
Auaros qũo intercipiet mors. fol.186.f
Auaros diuites puniet Deus.folio 406.d
Auarus quanto plus habet, tanto plus sitit.fol.103.b
Auaritia hominum quo deueniat.fol.132.f
Auaritia viget his temporibus. fol.210.d
Auaritia late serpit.fol.110.g
Auaritia quam sit crudelis. folio 211.e
Auaritia insatiabilis videtur plaga.fol.254.a
Auaritia homines excæcat. folio 399.d
Auaritiæ student multi senes. fol.254.b
Auarorum astutiæ.fol.110.f
Auarorũ magna duritia in eleemosinis faciendis.fol.232.h
Audiamus libenter quæ ad salutem pertinent.fol.87.e
Audire verba Dei parum prodest, nisi in corde reponantur. folio 101.e
Audientes Dei verbum,in opus referant.fol.100.b
Auditores non seminent æmulationes inter concionatores.folio 20.e
Auditores pendẽt ex verbis dulcibus.fol.34.d
Auditores obsurdescunt cũ aliquid ipsos tangit.fol.34.d
Auditores verbi Dei quomodo proficient. fol. 101. h
Auditores peruersi de concionatore solent murmurare. folio 354.d
Auditores aliqui multas quidẽ audiunt conciones, sed parũ proficiunt.fol.373.b.c
Auditores exequantur quæ audiunt.fol.373.b.c.d
Auditorum malorum conditiones.fol.265.b
Auditus non debet omni confabulationi patere.fol.87.d
Auxilio Dei opus est ad vincendas tentationes.fol.177.b
Auxilium suũ differt Deus ad maiores labores.fol.314.h
Auxiliorũ genera duo.fo.424.e

B

Baptismvs quas habeat virtutes.fol.41.a
Baptismus pœnitentiæ quid sit. fol.56.a
Baptistæ humilitas quãta esset. fol.53.a
Baptistæ puritas.fol.26.d
Baptistæ excellentia.fol.37.g.h
Beatitudo quanta sit.fol.77.f.& fol.175.b

Beatitudo quam sit admirabilis.fol.232.a
Beatitudinem quam speramus negotiemur.fol.232.a
Bella & sterilitates nostris tribuamus peccatis.fol.302.a
Beneficia à Deo humano generi cõcessa innumerabilia sunt. fol.87.b.& fol.421.d
Beneficia vult Deus, vt ab eo postulemus.fol.106.f
Beneficia Dei in mente recolamus.fol.296.d
Beneficia immensa Ecclesiæ collata.fol.296.f
Beneficijs Dei abutimur. folio 327.e
Benignũ se ostendet bonis Christus in iudicio.fol.227.c
Bona opera in absconditio faciamus, nam Deus ea satis publicabit suo tempore.fol.161.f
Bona multi reprehendunt. folio 184.g
Bona æterna in infinitum excedũt hæc temporalia.f.327.b
Boni in iudicio lætabuntur. folio 6.h
Boni emendantur punitione diuina.fol.25.a
Boni etsi pauperes quãto in honore habeantur.fol.223.a
Boni virtutem suã in laboribus ostendunt.fol.223.b
Boni inde bonum educunt, vnde mali educunt malũ.fo.261.a
Boni omnia bona Deo attribuunt.fol.262.f
Boni cognoscunt quam sit graue onus malum.fol.302.c
Boni iam ex hac uita uidentur incipere cælestem gloriã degustare.fol.310.g
Boni ad dignitates euecti conditiones.fol.321.c
Boni virtutem suam ostendunt. & mali vitia.fol.345.c
Bonos quare permittit Deus affligi.fol.36.a
Bonus Dei gloriam quærit, nõ suam.fol.20.d
Bonum omne à Deo manat. folio 71.h
Bruta quomodo diligant natos. fol.282.d

C

CAIN postquam occidit fratrem, percussus est quodã capitis tremore.fol.23.f
Calamitates homines excitant. fol.20.b
Calamitates non opprimunt bonos penitus.fol.26.h
Calamitates quam sint utiles. fol.35.d. & fol.178.e.& fol.36. d.fol.24. g.fol.71. b. fol.235.h.fol.276. h.fol.277.a. fol.391.e.fol.392.d
Calamitates illustriores reddũt homines probos.fol.115.g
Calamitates propter utilitatem nostram eueniunt.fol.145.c
Calamitates nos ad Deũ reducunt.fol.277.b.e
Calamitates & morbi nõ solum ipsi qui eas patitur sunt vtiles, sed multis alijs.fol.298.c
Calamitates ne timeamus, sed potius in Deo speremus. folio 343.a
Calumniatores multi in mundo.fol.306.e

Caluaria sumus animaliũ mortuorum. fol. 187. c
Cameli conditio. fol. 97. d
Cani indices mortis. fol. 73. f
Captiuitas duplex. fol. 26. f
Cauillantur semper mali. folio 254. f
Carcerem & multas alias afflictiones permittit Deus seruos suos pati. fol. 29. b
Carnem abstinẽtia maceremus. fol. 55. c. & 267. c. & 271. h
Carnem nostram maceremus. fol. 71. d
Carnem delicate tractare magnæ est dementiæ. fol. 193. c
Carnis illecebræ frenãdæ sunt. fol. 11. f
Caro seipsam perdit dum spiritum perdit. fol. 131. g
Caro crudelis inimicus. folio 193. b
Caro difficile refrænatur. folio 193. d
Caro quam mala vicina sit animæ. fol. 194. h
Caute viuamus. fol. 388. b. c. & fol. 412. h
Cæci sunt multi in hac uita. folio 75. d
Cæci quã sint qui mundanis dignitatibus inhiant. fol. 135. c
Cæcitas nostra magna est relinquere æterna bona pro temporalibus. fol. 18. c. d
Cæcitas gentilica & Iudaica. folio 92. e
Cæcitas animæ metuenda. folio 106. e
Cæcitas nostrã magna. fol. 258. b. & 309. g. & 315. g
Cœlorum mutationes fol. 4. b
Cœlestia parũ amamus. f. 331. f
Cœlestia meditari quam sit suaue. fol. 390. c
Cernit Deus cuncta de longe. fol. 289. h
Cœlestis musica quam sit suauis. fol. 319. a
Centurionis magna fides. folio 152. h
Charitas cõmendatur. fol. 70. h
Charitas amittitur sæpe varijs ostentationibus. fol. 97. h
Charitas refrigescit. fol. 154. c
Camaleon quas habeat conditiones. fol. 110. d
Christiani i amore superare debent Ethnicos. fol. 159. f
Christiani obligantur præ cęteris ad multa. fol. 165. f
Cicero præ magna loquacitate perijt. fol. 66. c
Cinis sumus ne superbiamus. fol. 71. e
Cinis est speculum in quo nos contueri debemus. fol. 136. f
Cinis cur in fronte ponatur. folio 137. a
Cinere cur insigniamur. f. 134. e
Circumspecte viuamus. f. 129. f
Circumspecte viuamus, cũ tot fallacijs abundet mundus. folio 260. d
Circumspecte viuamus, cũ tam importunũ habeamus aduersarium. fol. 303. d
Cygnus cur canat in morte, & syrena lamentetur. fol. 410. g
Clamores iustorũ Deus audit quidem, etsi interdũ dormire videatur. fol. 25. h. & fol. 98. h
Clemẽtia magna excipit Deus ad se redeuntes. fol. 302. c

Coarcte

Cocte, videmur seruire Deo. fol.104.b
Cogita peccata, & nō insolescas in prosperitate. fol.337.f
Cogitationes nostras integras & puras seruemus. fol.91.e
Cogitationes nostras diligenter examinemus. fol.92.d
Cogitationes malas nō excipiamus. fol.92.f
Cogitationes nostras componamus & opera, quādoquidem nos Deus intuetur. fol.182.c
Cogitationes malorum impiæ. fol.357.h
Cogitationes quomodo examinandæ. fol.358.a
Cogitationes puras conseruemus, cum eas Deus conspiciat. fol.358.c.f
Cogitationes noxias expellamus. fol.359.c
Cogitationes sanctas in corde seminemus. fol.360.e
Cogitationes sanctas meamus. fol.389.g
Cogitationibus vanis facile possumus cum Dei auxilio resistere. fol.91.h
Cognitio sui quantum prosit. folio 115.b
Cognoscamus nostras miserias, si perire nolumus. fol.39.c
Cognoscere seipsum plurimum prodest, & magnæ est subtilitatis. fol.38.g
Colloquia seruorum Dei qualia esse debeant. fol.330.f
Columbæ proprietates. f.392.b
Columbæ ingenium & natura. fol.418.e
Cometæ & alia signa aliquando apparent in morte principum. fol.8.f
Comminationes Dei non perinde videmur timere, ac comminationes terrenorum regum. fol.265.d
Compati videtur Deus prę tanta negligentia nostra. fo.84.g
Compatitur Deus his qui per multos annos in afflictione versati sunt, etsi mali interdū sint. fol.291.g
Compatiamur Christo patienti. fol.387.b
Concionator multis diuinitus adiumentis eget ad munus suum probe exequendum. fol.33.e
Concionator non debet de sua facultate, ingenioque confidere. fol.33.f
Concionator curet operari qđ docet. fol.33.h.& fol.59.c
Concionator suam doctrinam pro necessitate audientiū effundat. fol.34.c
Concionator quomodo doctrinam suam disponere debeat. fol.34.g
Concionator prædicet timorē & amorem. fol.34.h
Concionator qui facit quod prędicat, vberes refert fructus. fol.55.f
Concionator scientia & experientia pollere debet. fo.58.e
Concionator prudens esse debet. fol.58.f
Concionator & Dei fauorē imploret, & licentiam à superiore obtineat. fol.59.a
Concionator sit virtutis studiosus

ſus, & orationi, ac deuotioni deditus. fol. 59. b
Concionator non diffidat, etſi fructum non referat. f. 100. c
Concionator cõturbatur, ſi oẽs quietè non audiant. f. 236. g
Concionari anhelant aliqui ante tempus opportunũ. f. 33. d
Concionatores vitia publica corrigere debent. fol. 33. d
Concionatores aliqui non ſatis ſuo muneri reſpondent. fol. 33. c. & fol. 373. e
Concionatores cum prudentia veritatem proferãt. fol. 49. g
Concionatores vitia corrigant. folio 49. b
Concionatores nimis iuuenili ætate præditi exiguos referunt fructus. fol. 58. g
Concionatores ſunt plurimum honorandi. fol. 371. f
Concionatores quanto cũ feruore cõcionaturi ſint. f. 371. g
Concordia elementorum mira, cùm tamen ſint contraria. folio 83. d
Concordia quãtũ placeat Deo. folio 294. h. & folio 319. c. f
Concordiam in bono plurimi facit Deus. fol. 295. b
Confeſſio quam ſit neceſſaria. folio 70. g
Confeſſionis quanta ſit virtus. fol. 189. d
Confeſſor pro ratione delicti det pœnitentiam. fol. 60. b
Confiteatur, & culpam ſuam deteſtetur, qui vult veniam impetrare. fol. 107. a
Confidamus nos veniam impetraturos. fol. 136. c
Cõfidamus in domino potius, quàm hominibus. fol. 149. a
Confidamus quòd Deus nobis ſubueniet, quamuis id differat. fol. 251. a
Confidamus in Dei miſericordia. fol. 274. c
Confidamus viriliter in domino. fol. 275. f h
Confidamus, quòd tantò magis Deus iuuabit nos, quantò difficiliora ſeſe nobis offerent fol. 314. h
Cõfidamus in dño in maiori ẽt anguſtia. fol. 315. c. & 324. h
Confuſionem ſuſtinebunt mali in die iudicij. fol. 4. c
Confidere debemus in domino, etſi nobis videamur derelicti. fol. 177. g
Cõfidunt parum in Deo mali. fol. 143. b. d
Conformemus vitam noſtram vitæ Chriſti. fol. 385. d
Coniuges bonum exhibeant exemplum. fol. 377. b
Cor hominis nõ admittit ſimul Deum, & mundum. fol. 89. c
Cor vult Deus ſibi offerri. folio 92. c
Corda multorum quam ſint ferrea. fol. 352. b
Cor Deo reſeruemus. fol. 92. d
Cordis tres ſinus. fol. 358. d
Correctio opportunè exhibita quantum conferat. fol. 301. b
Correctiones nolunt audire viri improbi. fol. 30. f
Correctiones cum prudentia exhibeantur. fol. 48. g
Corrigere principes vix reperitur qui velit. fol. 31. a

Corpus moderatè recreãdum, vt melius ſpiritui deſeruiat. folio 333.g
Conſcientia mala excruciat impius. fo. 104.b. & fo. 146.c.f. & fol. 147. d.f. & fol. 148.b. & fol. 284.h
Conſcientia accuſatrix noſtra. folio 147.e
Conſcientia probi, & improbi quomodo differãt. fol. 148.d
Conſcientia praua inquietum reddit hominem. fol. 284.d. & fol. 419.f
Cõſcientia ipſa nos mordet, vt ad Deũ reuertamur. f. 285.d
Conſcientia praua inſtar fętidę cloacæ. fol. 291.a
Conſcientia mala malè ſuſpicatur. fol. 348.d
Conſcientiam laxam habent mali. fol. 285.g
Conſcientiã ſæpe diſcutiamus. folio 291.a. & folio 358.h. & folio 396.c
Conſideratio pulchra ad iniurias condonandas. fol. 162.b
Conſideramus frigide, quæ ad ſalutẽ animę pertinẽt. f. 14.g
Conſideremus finẽ rerũ. f. 45.h
Conſideremus quod puluis ſumus. fol. 135.g
Conſideremus quod Deus ſemper nos intuetur. fol. 181.d
Conſideremus ęterna, & temporalia ſpernemus. fol. 318.c
Conſideremus ruditatem noſtram. fol. 382.h
Cõſideremus quod agimus diligenter prius. fol. 390.b
Conſideremus mirabilia Dei opera. fol. 390.d
Conſiderationes ad vitam corrigendam. fol. 40.d
Conſiderationes quas inire debeamus ne pereamus. f. 54.d
Cõſiderationes ſalutares ad inferni ęternitatem intelligendam. fol. 76.e
Conſiderationes noſtræ quales eſſe debeant. fol. 92.g
Conſiderationes ad perſeuerandum in virtute. fol. 193.f
Conſiderationes ad bene dirigendum vitam. fol. 217.h
Cõſiderationes ad vitam emendandam. fol. 261.b
Conſiderationes quibus aliquo modo gloriæ maieſtatem intelligamus. fol. 318.d
Conſiderationibus diuerſis vti debemus, vt bene vitam inſtituamus. fol. 71.d
Conſiderationibus ſanctis nititur, & ſuſtentatur vita ſpiritualis. fol. 360.f
Conſilia etiam Dei ſeruemus, non ſolùm prȩcepta. f. 265.b
Cõſilia ſalutaria etiam à vitioſo accipiamus. fol. 374.c
Conſilia ſalutaria dant ſerui Dei. fol. 386.c
Conſilium petamus ab aliis. folio 385.h. & fol. 386.b
Conſilium nolle accipere quantum noceat. fol. 386.d
Conſolationes diuinæ inæſtimabilis pretij. fol. 353.h
Cõſolationes mũdanæ, & diuinę ſimul eſſe nõ pñt. f. 353.g
Conſulamus prudentes viros, & probos. fol. 385.g
Conſultant aliqui impiè. folio 386.a.c

Consultores debent esse fideles. fol. 386. e
Constantiæ diffinitio. fol. 32. d
Constantini Magni conuersio. folio 116. a
Cõstãtinus Imperator quã fuerit liberalis ĩ Eccleſiã. f. 116. b
Constantia magna. fol. 23. f
Consuetudo mala difficile eradicatur. fol. 47. c. & fol. 278. e
Cõsuetudo mala captiuum tenet hominem. fol. 278. f
Consuetudo mala cõtraria tolletur consuetudine. f. 278. h
Consuetudo magna peccandi, vt eradicetur, magno Dei auxilio opus est. fol. 279. a
Consuetudinem malam vincemus assidua tandem cura, & diligentia. fol. 279. b
Consuetudinem inueteratam vitiorum deserere perdifficile. fol. 279. d
Contemplationem interdũ deserentes, actioni incumbamus. fol. 297. b. c
Contemplemur quales sumus, & non insolescemus. f. 247. f
Contradictionibus viriliter resistamus. fol. 104. h
Cõtumelioſa verba pp Deum patienter feramus. fol. 305. b
Cõtumelias non sentit magnanimus. fol. 306. b
Conuertamus nos ad Deum, & pœnitentiã agamus. fol. 49. h
Cõuertamus nos ad Deum, & & ipse nos amplectet. f. 50. d
Conuertamur ad Deum, antequam veniæ ianua claudatur. fol. 125. a
Conuertamur ad dominum, & ignoscet nobis. fol. 302. d
Cõuertamur ad dñm quantũuis mali fuerimus. fol. 351. g
Conuersationes dissolutas vitemus. fol. 330. g
Conuersationes nostræ quales esse debeant. fol. 330. h
Conuersionem nostrã non differamus. fol. 84. d. & fo. 354. h. & fol. 355. c
Cõuersionem nostrã non differamus, & in omni ætate ad Dominum reuertamur, si vsquam aberrauimus. f. 85. e
Conuersionem differre periculosum. fol. 86. b. & f. 188. e. & fol. 303. e
Conuersionem differunt aliqui in decrepitam vsque ætatem. fol. 354. c. & fol. 355. a
Conuiuia nostra sobria sint. folio 404. b. d
Conuiuia Romanorum moderata. fol. 404. e
Creaturæ puniuntur, quia non insurrexerunt contra peccantes. fol. 2. d
Creaturæ, quæ nunc quodammodo dissimulãt peccata hominum, in iudicio contra peccatores insurgunt. fol. 8. g
Creaturæ sine Deo nullam exhibent consolationẽ. fol. 9. b
Creaturæ nos manu ducunt in cognitionem creatoris. fol. 79. a. & fol. 83. d
Crocodili natura. fol. 66. a
Crudelitas maxima cuiusdam tyranni. fol. 17. f
Crudelitas execrabilis. f. 229. c
Crudelibus denegatur misericordia. fol. 399. g

Crux Christi quantum splendeat in iudicio. fol. 7.a
Crux apparebit in iudicio. folio 233.e
Crucem vnusquisque habet. folio 305.d
Crux Christi quanta veneratione colenda. fol. 362.h
Cupidi rerum temporalium, quanta inuehant detrimenta. fol. 21.h. & 90.a
Cupiditas quorundam quanta sit. fol. 210.f
Cupiditas humana quanta sit. fol. 235.f
Cupiditas humana insatiabilis. folio 244.c
Cupiditas impedit animæ quietem. fol. 142.g
Cupidi homines toto terrarũ orbe negotiantur. fol. 245.f
Cupiditas mũdanæ gloriæ nos in obliuionem cœlestis gloriæ adducit. fol. 342.e
Cura temporalium impedit nobis viam in cœlum. f. 142.h
Curam nostri magnam gerit Deus. fol. 288.f. & fol. 314.f. & fol. 421.g.h

D

DAMNATI blasphemabũt Deũ, & sanctos. f. 227.e
Damnati refrigerium non habebunt in æternum. folio 234.a
Damnati maximopere sentient tormenta. fol. 234.c
Damnati maxima cruciantur inuidia. fol. 401.a
Damnati magis torquentur gloria beatorum. fol. 401.c
Damnatorum quanta erit miseria. fol. 76.f
Damnatorum tormentum grauissimum non videre Dei faciem. fol. 233.d
Deceptores sunt multi. f. 260.b
Declinemus à malo, & bonum faciamus. fol. 292.h
Declinemus quæ salutem animæ impediunt. fol. 303.f
Defectus semper inueniemus quos corrigamus fol. 71.c
Defectus proprij non facile dignoscuntur. fol. 124.c
Defectus alienos exploramus, & ad proprios cæcutimus. fol. 246. h. & fol. 248.a
Defectus proximorum non publicemus. fol. 395.d
Defectus alienos potius, quàm nostros exploramus. f. 408.c
De genere potius, q̃. de virtutibus gloriari turpe est. f. 63.h
Delectationes, & prosperitates mundanæ, viam cœli nobis sæpe impediunt. fol. 131.c
Delectationes temporales nos in obliuionem ducunt æternarum. f. 326.b. & fol. 341.e. & fol. 407.d
Delectationes huius mũdi periculosæ. f. 226.d. & fol. 391.g
Delitiæ huius vitæ quo redigantur. fol. 192.g
Delitias seculi fugiamus ad imitationem Christi. fol. 200.c
Delitias mundi quomodo spernemus. fol. 332.b
Delitiæ mundi auocant hoĩes à cœlesti cõtemplatione. f. 29.d
Delitiæ mundanæ quo redigantur. fol. 397.d

Delitiæ mundanę quantum noceant.fol.329.h.& fol.406.g
Delitiæ mundanæ periculosæ. fol. 407.d
Dæmon impostor conatur sem per nobis illudere.fol.17.c
Dæmon nobis impedire molitur pœnitentiam.fol.51.d
Dæmon astutissimus fur,& idcirco fugiamus ab eo. f.58. b
Dæmon callidus explorator. fol.197.e
Dæmon incantator, & impostor.fol.199.d
Dæmō variis modis nobis pęnitētiā impedire nitit. f.200.d
Dæmon odio habet bona opera nostra.fol.201.d
Dæmon limitatas habet vires ad tentandum.fol.201.f.g
Dæmon pusillanimis est, si sibi resistatur.fol.205.c
Dæmon interdū se vinci patit, vt nos melius superet.f. 208.b
Dæmon extremorum amicus. folio 210.a
Dæmon securos vult reddere quos possidet,& vacuos tentationibus.fol.212.b
Dæmon plurimi facit prædam alicuius serui Dei.fol.212.g
Dęmō curat,vt nimis de misericordia Dei pſumam⁹.225.b
Dæmon maxima vtitur arte contra nos.fol. 228.g
Dæmon irridet nostra infirma propositа.fol.308.e
Dæmon conatur,vt difficultatem rei potius, quàm Dei fauorem cōtueamur. f.315.b
Dæmon fatigat eos, qui sibi obediunt.fol.315.d
Dæmon suos seruos flocci pendit.fol.315.e
Dæmon in mōtē superbię suos pertrahere nititur. fol.321.b
Dęmon laqueū tendit sub specie sanctitatis.fol.324.g
Dæmon multis nos machinis impugnat fol.360.c
Dæmon circuit quærens quem deuoret.fol.391.a
Dæmon quomodo suos fallat. folio 431.e
Dæmoni floré ętatis damus,& Deo decrepitā ętatē.f.176.d
Dęmonis astutia. 128.c.& 129. f.& 130.g.& 182.d.& 208.a. & 262.b.& 280.f. & 426.g
Dæmonis variæ artes. f.388.e
Dæmones vnanimes sunt contra nos.fol.257.g
Denudare vnum, vt vestias alterum nefas.fol.169.f
Deo toto affectu seruiamus. folio 78.f
Deo tribuamus quidquid boni habemus. fol.150.f
Deo quod deterius est, damus. fol.176.c
De⁹ seruos suos honorat.315.e
Deserit interdum Deus malos propter eorū duritiā.f.359.d
Desperare nullus debet in afflictionibus, cū nobis à Deo mittantur.fol.26.c
Desperatio quam sit pestilentissimum scelus.fol.432.g
Detractoribus, & adulatoribus aures nostræ ne pateāt 92.h
Detractores quanta infligant mala.fol.93.a.c.&fol.306.h
Detractores quomodo puniat Deus. fol.93.c

Detractores peiores latronibus fol.93.f
Detractores flocci pẽdamus ini quos.fol. 307.c.& 184.h
Detractorum plenus est mundus.fol.307.a
Detractores non auscultemus. fol.307.d
Detractores quãtum nobis conducant.fol.307.d
Detractorum Ecclesiasticorum conditiones.fol.306.f
Deũ obliuiscuntur,qui non sperant eius mercedem. f.12. g
Deus præstolatur malos,vt pœnitentiam agant.fol.13.b
Deus vulnerat & medetur. folio 151.c
Deus multa bona ex nostris calamitatibus educit. fo.151.d
Deus nos conspicit remigãtes. fol.177.e
Deus quam pręstantius suos cõpenset quam mundus. folio 192.e
Deus paratior videtur ad præmiandum quam ad puniandum.fol.215.e
Deuoti parum sumus.fo.245.b
Deuotionẽ impedit tumultus. fol.314.g
Dialogismus animæ impij cum corpore.fol.14.d
Diaboli astutia.fol.237.h
Dies domini horribilis. fol.4. a
Dies domini quomodo erit sicut fur. fol.8.d
Differt Deus auxiliũ suum ad grauiores necessitates medicandas. fol.214.h
Differre salutare remedium magna est cæcitas. fol.188.f
Difficultates in vitijs nõ videntur sibi sentire mali. f.410.a
Diffidamus nobis & cõfidamus Deo.fo.35.g
Diffidere Deo,quam sit abominabile.fol.288.d
Difficiliora quanto magis se nobis offerunt,tanto magis cõfidamus in domino.f.214.g
Dignitates mundanæ periculosæ & laboriosæ.fol.42.d.& f. 205.b. & f.321.c. & f.322.b
Dignitates mundanæ quo redigantur. fol.54.h
Dignitates humanæ, & dominia quam sint instabilia & caduca. fol.76.h
Dignitates humanas fugiamus. fol.185.g
Dignitates solent fugere viri sapientes.fol.321.f.g.& 323.a
Dignitates quam auide multi appetant.fol.321.g.& 323.d
Dignitates stulti, & ignari statim amplectuntur. fol.321.h
Dignitates benemeritis sunt dãdæ.fol.322.c
Dignitates humanæ quanto cũ labore acquiruntur.fol.322.f
Dignitates aliqui nonnunquam obtinent ad eorum condemnationem. fol.323.h
Dignitates serui Dei cum timore acceptant.fol.323.b
Dignitates absque virtute quãtum pleriſq; noceãt.f.424.d
Dignitatibus humanis multi superbiunt.fol.114.f
Dignitatib. humanis,qui nimis adhęrẽt periclitãtur.f.186.e
Dignitas in viro indigno monstruosa.fol.322.d

Diligentiam incredibilem adhibemus ne temporalia bona amittamus.fol.63.d
Diligentiam magnam exhibeamus in deſerẽdo peccato.folio 134.a
Diligẽter operatus eſt Chriſtus ſalutem noſtram.fol.304.d
Diligentes ſimus in ſalute noſtra procuranda.fol.303.g
Diligit nos Deus maximopere.fol.429.g
Diſcrimen inter res diuinas, & humanas.fol.190.f
Diſcordiæ quantum Deo diſpliceant.fol.192.d.e
Diſcordias ſeminare quam ſit graue ſcelus.fol.294.g
Diſcordias euitemus.fo.319.d. & fol.321.a
Diſcrimen inter diuitias corporales & ſpirituales.fol.22.d
Diſcrimen inter animam iuſti, & mali.fol.425.e
Diſſenſiones quantum oderit Deus.fol.162.f
Diſſolutio magna in veſtibus. fol.325.e
Diſtantia infinita Dei, ad creaturas.fol.348.d
Diſtrahere ſe in vanitates quã ſit noxium.fol.317.f
Diuites proſpiciant animæ ſaluti.fol.148.h
Diues inſtar vermiculi bombycis.fol.97.e
Diues quales cõditiones ſeruare debeat.fol.413.d
Diuitiæ temporales quo redigantur.fol.24.c
Diuitiæ a mundanis adorãtur. fol.42.h
Diuitiæ excitant appetitum cupiditatis. fol.53.e
Diuitiæ periculoſæ. fol.89.d.& fol.253.f
Diuitiæ multis pernicioſæ. folio 89.e
Diuitiæ cum auaritia quantum incommodant.fol.90.b
Diuitię facile amittũtur.f.90.h
Diuitiæ ſunt nobis moleſtæ ſicut ſpinę.fo.96.h
Diuitię laborioſę. fol.97.b
Diuitiæ verę quales ſint.f.98.d
Diuitię fallaces ſuffocant triticũ,& multum incommodant ſępe ſuis poſſeſſorib. f.102.d
Diuitię quibus conſiderationibus contemnuntur.fo.187.e
Diuitiæ ſine Deo,nil valent.folio 210.f.& fol.428.e
Diuitiæ male acquiſitæ quo redigantur. fol.211.c
Diuitiæ nos inſolentes reddũt. fol.304.h
Diuitiæ qũo expẽdẽdę.f.405.a
Diuitię quaſi veſtes mutuo acceptæ.fol.406.b
Diuitiæ ſæpe quantorum ſint cauſa malorum.fol.430.a
Diuites auaros quomodo Deus puniat etiam in vita aliquando.fol.88.b
Diuites auari etiã paucula pauperum bona deuorare nituntur.fol.110.e
Diuites & potentes patrociniũ ſuſcipiant pauperũ.fol.290.d
Diuites plurimi fiunt a mũdo. fol.371.a
Diuites compatiantur pauperibus.fol.399.b
Diuites dẽt agnoſcere magnũ

Dei beneficium erga ipsos. fol.402.b
Diuites bona pauperibus distri buant. fol.402.c. & 406.d
Diuites auari crudeles erga pau peres. fol.402.d
Diuites auari in morte quales sint. fol.405.e
Diuites mali parui fiunt apud Deum. fol.413.c
Diuitiarum desiderium insatia bile. fol.96.h
Diuitiarum abusus quantũ no ceat. fol. 102.f
Diuitiarum amor nos excæcat. fol.243.f
Diuitiarum ostentationem mũ dani hoïes faciunt. fol.337.a
Diuitias propter Christum con temnamus. fol.90.c
Diuitias multi in vanitate pro fundunt. fol.90.f. & 97.g
Diuitias amare quæ tã cito pe reunt magna cęcitas. fol.91.b
Diuitias sectari,& Deũ desere re extremę est demẽtię.91.c
Diuitias cur det Deus homini bus. fol.98.b
Diuitias sectari pernicioſum. fol.102.g
Diuitias cęlestes appetamus. fol.110.f
Diuitias dat Deus,vt impartias pauperibus. fol.170.g
Diuitias acquirere laborioſum. fol.144.e
Diuitias cõtemnamus. f.402.e
Diuitijs multi impliçãt. f.97.c
Diuitijs multi abutunt. f.402.c
Diuitiarum bonus vſus ſalutaris. fol.402.b
Diuitiarum abusus quantum noceat. folio 405.d
Doctrina tradẽda est pro captu audientium. fol.381.d
Doctrinam ſuam confirmauit Chriſtus morte ſua. f.362.g
Doctrinã ſalutarẽ accipiamus ẽt a vitioſo doctore. f.374.a
Dolet Deus de perditione no ſtra. fol.8.c
Dolere debemus intimis quidẽ ſenſibus propter culpas com miſſas. fol.303.b
Doli multi ſunt in mundo. fo lio 259.c
Domini debent curam gerere familiæ ſuæ. fol.145.f
Domini debent ſuauiter & pru denter imperare. fol.153.b
Domini præcipiendo moderatione vtantur. fol.153.e
Domini ſint probi,& ſedulo ip ſis obedient ſerui. fol.153.f
Dñi multi maiorẽ curã gerunt mulæ quã ſeruorũ. f.154.b
Dominiũ multos inſolentes red dit. fol.142.c
Duces quales eſſe debeant. fol. 151.h.& 152.e
Duces quomodo ſe erga mili tes gerere debeant. fol.297.e
Dura corda quomodo mollien tur. fol.245.d
Dura corda quomodo pulſet Deus,vt molleſcãt. fol.348.f
Duri ſumus in operibus miſeri cordiæ exercendis. fol.228.g
Duritia animi cui rei compare tur. fol.45.c
Duritia animi quomodo mol lietur. fol.45.d
Durities noſtra magna. folio 352.a

E

Ecclesia sancta fundatur super quatuor euangelia.fol.95.g

Ecclesia militans & triumphãs. fol.362.c

Ecclesiastici mali quantã in iudicio ignominiã sustinebunt. fol.150.a

Ecclesiastici quam bonum exhibere debeant exemplum.folio 234.h.& fol.235.c

Ecclesiastici viri exemplũ quantum possit nocere si prauum sit.fol.374.e.g

Ecclesiasticis detrahẽtes quam pessime agant.fol.371.d

Ecclesiasticos honoremus.folio 365.g

Ecclesiæ immunitates seruandæ sunt. fol.249.c

Ebrietas infame vitiũ . f.209. d

Ædificia superba quantum noceant.fol.144.g

Ædificia omnia mundi in die iudicij corruent.fol.225.g

Ædificia & ornamenta sint moderata.fol.325.a

Ædificiorum superflui tates reprehenduntur. fol.324.b

Effectus quos operatur Deus in anima.fol.57.a

Electiones quales esse debeãt . fol.38.f

Electores malè eligentes quomodo puniantur.fol.375.d

Elephas verecundus. fol.182.a

Elementorũ mira concordia cũ tamen sint contraria.fo.83.d

Eleemosyna sit de re iusta . folio 169.f

Eleemosyna magis indigẽtibus detur.fol.169.h

Eleemosyna si fieri potest propria fiat manu. fol.170.c

Eleemosyna præstantissimum opus.fol.215.g

Eleemosynam dãt pauperes interdum libentius quam diuites.fol.231.f

Eleemosyna quantum possit apud Deum.fol.233.a

Eleemosynas largientibus multa Deꝰ cõfert bñficia.f.175.h

Eleemosynam ex deterioribus facimus.fol. 176.d

Eleemosynam & opera pietatis exerceamus. fol.218.d.f

Eleemosynas impediunt sumptus in rebus vanis.fol.218.h

Eleemosynæ cur tam exiguæ fiant.fol.170.f

Eleemosynis redimant diuites peccata sua.fol397.a

Emẽdemus vitã dũ licet . f.7.d

Emendemus statim deprauatos mores.fol.419.b

Episcopis quanta reuerẽtia dębeatur.fol.371.c

Erubescam⁹ male agere.f.178.h

Ætas matura requiritur in prædicatore. fol.58.d

Æterna recordemur,q tãtã rerũ tpaliũ curã gerim⁹.f.63.e

Æterna amemus & temporalia despiciamus. fol.67.f

Æterna pro temporalibus commutare extremæ dementiæest.fol.46.f.& fol 75.b

Eucharistia quam reuerẽter sumenda sit fol.41.d

Euangelica veritas non indiget humano fuco. fol.364.e

Exa-

Examẽ quam diſtrictum erit in iudicio. folio 231.c
Exceſſus in veſtitu fugiamus. fol.409.d
Excuſationes aliquorũ ne ignoſcant.fol.172.f
Excuſationes malorũ nõ admittit Deus.f.183.g. & f.221.d
Excuſationes non quæramus, vt fugiamus a diuino obſequio.fol.257.a
Excuſationes quęrunt mali peccatorum ſuorum.fol.261.d
Exẽpla mira ſanctorum. f.31.d
Exẽplo prauo non offendamus proximos.fo.280.c
Exemplo ſuo bono ſancti docebant.fol.378.b
Exemplum bonum vbique dandum.fol.376.c.& 377.a.e
Exemplum malum quantũ incommodet.fol.272.d
Exemplum ſumunt prudentes ex alijs. fol.298.e
Exemplum prauum quantum Deo diſpliceat. fol.301.a
Exemplum ſumamus ex alijs. fol.413.a
Exploremus noſtra facta potius quam aliena.fol.396.b
Expectat nos Deus ad pæniten tiam.fol.186.c
Exerceamus nos in virtute,ſi volumus progreſſus aliquos reportare.fol.72.d
Exerceam⁹ nosmoderate.f.85.a
Exerceamus nos in operibus miſericordiæ.fol.219.b

F

FAciamvs quod in nobis eſt, & Deum habebimus fautorem.fol.299.d
Facile ſtatim dæmoni ſuccumbimus.fol.303.g.h
Fama labore paratur. fol.82.c
Fama vera in quo cõſiſtat.f.93.f
Famuli & domini in quam multis conueniant.fol.150.b
Famuli & domini in quam paucis differant.fol.150.c
Fauet Deus in maioribus periculis.fol.390.h
Fauore Dei,opus habemus.folio 424.d
Fauorem Dei,& ſanctorum imploremus.fol.193.e
Fauores multos nobis dat De⁹, ne ſuccumbamus. fol.159. g
Felicitatis magnæ loco ducendum eſt bonum nanciſci paſtorem. fol.37.a
Ferdinandi regis catholici exẽplum.fol.186.g
Feſti dies quomodo celebrãdi. fol.296.a
Feſtis diebus multi plus offendũt quam alijs dieb. f.295.g
Feſtis diebus Deus eſt conuiua noſter.fol.296.b
Feſtis diebus in quibus nos exercere debeamus. fol.296.b.f
Feſtis dieb. prohibita vſur q̃ impediunt deuotionẽ. fo.297.a
Feſtos dies quomodo celebrare debeamus.fol.290.f
Feſtum dedicationis quomodo inſtitutum & cur.fol.296.e
Fidamus Deo ex toto corde.folio 289.e
Fides cum operibus ſociãda eſt. f.81.e.& f.117.h. & 415.b
Fides debilitari videtur frequẽtia peccatorum. fol.118.c

Fides ꝑſtantiſſima virt⁹.f.275.a
Fides noſtra multis mirabilib. & ſignis cõfirmatur.f.339.b
Fidei obtemperent ſenſus, & ratio naturalis.fol.117.d
Fidei magnũ meritum. f.275.d
Fidei magna firmitas.fol.338.e
Fidei maximum referimus præmium. fol.339.a
Fidem paruipendunt hæretici. fol.118.d
Fiducia noſtra qualis eſſe debeat.fol.288.h
Filij mali contriſtant parentes ſuos.fol.442.a
Filij à teneris vnguiculis bene inſtituendi. fol.442.c
Filij multi nobilium videntur à barbaris progeniti. f.64.d
Filij Dei cum ſimus, non demittamus nos ad vilia. f.71.e
Filij ſumus terræ,& nepotes ipſius nihil.fol.115.a
Filij parentes bonos imitẽtur. folio 272.h
Filij multi parum amant parentes.fol.282.e
Filij à tenella ętate laudabiles fugant mores.fol.282.h
Finis præcipuus noſtrorum bonorũ operũ ſit Deus.f.128.d
Finem rerũ conſideremus,& in mediis nõ errabimus. f.45.g
Firmitas non eſt in rebus terrenis.fol.97.a.& 108.f
Firmitatem habeamus in virtute tam in proſperis, quàm in aduerſis. fol.32.c.& a
Formicæ exemplum dant ciuitatibus.fol.320.b
Fortitudinem,& inconſtantiam qũo pingerẽt antiqui. f.32.c
Fragilitas humana quanta ſit. fol.129.a.& 134.f
Fragilitatem noſtram agnoſcamus,& non ſuperbiemus.folio 113.c.& 223.f

G

Gaudia cœleſtia qualia ſint.fol.165.d
Gaudia huius vitæ quam ſint vana.fol.326.g
Gaudium ineffabile in cęlo.folio 164.f.& fol.318.b
Gloria mũdi mutabilis.f.42.g
Gloriam ſempiternam appetamus.fol.127.d
Gloria ſempiterna quam ſit iucunda.fol.127.d
Gloria ſuperat opinionem noſtram. fol.191.a
Gloria inæſtimabilis. f.323.h. & folio 340.g
Gloria labore paratur. f.332.c
Gloria eſt ſtatus omnium bonorum aggregatione perfectus.fol.333. b
Gloriã vt cõſequamur, obnixè nobis elaborandũ eſt.f.59.g
Gloriam & beatitudinem diligamus,vbi eſt pater cœleſtis. folio 164.a
Gloriam cœleſtem iam ex hac vita videntur boni incipere deguſtare.fol.310.g
Gloriam quidem deſideramus, at verò nolumus pro ea labores ſuſtinere.fol.323.g
Gloriã parũ ſentimus. f.331.g
Gloriam ſempiternam deſideremus.fol.389.a
Gloriam falſam anteponimus veræ.fol.394.h

Gloriæ magnitudo ex eo cognoſcit, qđ tãto eã pretio nobis Chriſtus cõparauerit.f.164.g
Gloriæ cęleſtis ſuauitas.f.191.e
Gloriæ excellentia.fol.318.f
Gloriæ gaudia & inferni pęnas meditemur.fol.326.h
Gloriæ ſuauitatẽ cur multi non ſentiant.fol.419 e
Gloriari de veſtibus & ornatu ridiculum eſt.fol.24.a
Gloriari de generis nobilitate vanum eſt.fol.54.b.& 443.b
Gloriari de temporalibus bonis vanum eſt.fol.64.h
Gloriemur magis de virtute, quàm de genere.fol.64.c
Generis nobilitas cogere videtur aliquem vt virtutem aſſidue colat.fol.65.a
Gentilitas cæcavanos hẽt deos. fol.180.d
Gentiles aliqui viſi ſunt pro virtute mortem pati.fol.31.c
Gentiles nos præcellere qñque in virtute videntur.fo.142.b
Gradus quibus mali ad infernũ deſcendunt.fol.61.a
Gratia Dei plurimũ reformat hominem.fol.389.b
Grati ſimus erga Deũ. fol.104.c.& fol.118.h.& fol.286.c
Grati ſimus iugiter & ſemper. fol.416.c
Grati profecto valde eſſe debemus pro tantis diuinitus acceptis beneficijs.fol.421.f
Gratiſſimus quidẽ erat Dauid erga beneficos.fol.111.g
Gratitudo ipſa noſtra omnibus vtique ornari debet & prædita eſſe circumſtantijs.f.119.d

H

Helena Ruina Troiæ. folio 403.d
Herculem cum hydra pugnare quid ſignificet.fol.36.a
Hæreſes quomodo introduci ſoleant.fol.156.h
Hæreſes multæ pullularunt eo quod non ſequerentur cõmunem ſanctorum patrum doctrinam.fol.364.a
Hæreſim multi incurrunt paulatim poſt multa uitia. folio 364.d
Hæretici quibus vtantur impoſturis.fol.259.f
Hæretici ſuarum inuentionum tenaces.fo.261.d
Hæretici polum fidei amiſerũt. fol.364.e
Hæretici cõtorquent ſenſum literarum ſacrarum.fol.364.d
Herodis maxima impietas.f.19.d
Hypocritæ quibus comparentur.fol.126.c
Hypocritæ etſi diſſimulare uelint, tandem tamen manifeſtantur.fol.259.b
Hypocritæ in quantas deueniãt miſerias.fol.368.b
Hypocritarum fatuitas & peruerſitas.fol.379.c
Hypocritæ duplices.fol.379.d
Hypocritæ fallaces. fol.379.h.& fol.380.a
Homo quare creatus eſt corruptibilis & infirmus.fol.28.d
Homo multis nominibus Deo obligatus eſt.fol.68.a
Homo non cognoſcit quantę ſit dignitatis.fol.68.d

Homo paruus mũdus. fol.79.d
Homo quibus rebus comparetur.fol.136.h
Homo solus inobediens est factori suo.fol.263.h
Hominem creauit Deus, vt vinceret dæmonem. fol.216.d
Hominis dignitas maxima. folio 67.h.& 213.h
Hominis insignia qualia sint. folio 135.d
Homines plurimũ debẽt Deo. fol.214.c
Hominum vita breuis.fol.5.e
Honor est præmium virtutis. fol.149.e
Honor verus in quibus situs sit. fol.394.h
Honorem Dei, qui sibi vsurpãt, quid mereantur.fol.39.f
Honorem qui fugit inueniet. fol.42.b
Honorem Deo demus.f.146.h
Honores mundani quam debilia habeant fundamenta. folio 53.b
Honores mundani appetitum non satiant.fol.53.d
Honores mundanos, quos Christus despexit, nõ appetamus. fol.67.e
Honores mundanos contemnamus, cum ad mortem propemus.fol.141.g.h
Honores mundani multos insolentes reddunt.fol.142.f
Honores mũdani cum maxima anxietate sunt.fol.150.d
Honores sæpe mutant mores. fol.113.e
Honores mũdani quam sint caduci.fol.329.f
Honores mundi cõtemnunt serui Dei.fol.395.a
Honores mundi caduci.f.431.d
Horribilis veniet ad iudicandũ Dominus.fol.227.b
Humana capacitas limitata.folio 89.b
Humana potentia instar tonitrui est.fol.42.f
Humiles Deus extollit. f.53.g
Humiles securi viuunt.f.113.d
Humiles a Deo impetrãt quod petunt.fol.156.c
Humiles quantum gaudebunt in die iudicii.fol.215.c
Humiles nolunt laudari. folio 216.a
Humiles cæteros plurimi faciunt.fol.262.b
Humiliant se aliqui, vt alios fallant.fol.113.h
Humiliant se magis serui Dei, quo sublimiores sũt. f.385.a
Humiliari propter Christũ verus christianismus est.f.113.h
Humiliemus nos, si tractare cõmode cum Deo res nostras volumus. fol.248.d
Humiliores sunt boni. f. 150. h
Humilium conditiones.f.274.e
Humilitas cœlestis animę medicina.fol.29.g
Humilitas maxima seruorum Dei.fol.31.d
Humilitas commendatur.folio 41.d.& 43.d
Humilitas tutissimus locus. folio 42.d
Humilitas vera qualis esse debeat.fol.43.h
Humilitas quantum possit. folio 57.c.

Humi-

Humilitas Christi nostram confundit superbiam. fol. 113. f
Humilitas cur apparet difficilis. fol. 127. h
Humilitas quantum decoret optimates. fol. 145. e
Humilitas quanta impetret. folio 152. g
Humilitas & mansuetudo quantum placeat Deo. fol. 223. c
Humilitas quid faciat. fol. 262. f
Humilitas est ascensus ad honorem. fol. 384. h
Humilitatē quanti faciat Deus. fol. 41. c
Humiliando se quis magis, etiā magis à Deo exaltatur. folio 44. d
Humilitate destituti pereunt. fol. 44. f
Humilitatem amemus. f. 127. g
Humilitatem & verbo, & exemplo tradidit Christus. f. 127. h
Humilitatem solis verbis non ostendamus. fol. 141. c
Humilitatis magnæ vires. folio 114. b
Humilitas quibus considerationibus conseruatur. fol. 113. f

I

Iactant se multi de generis nobilitate. fol. 442. d
Idololatrię multi modi. f. 210. b
Ieiunia quam rigide olim seruarentur. fol. 138. d
Ieiunij excellentia. fol. 130. d. & fol. 132. b. c. & 133. a
Ieiunij fructus. fol. 138. f. h. & folio 202. d
Ieiunium sine patientia non videtur prodesse. fol. 126. b
Ieiunium etiam est non peccare. fol. 130. f
Ieiunium quare fuerit institutum. fol. 131. d
Ieiunium multi deserunt propter leues causas. fol. 132. h
Ieiunium verum quale esse debeat. fol. 137. h
Ieiunent omnes sensus & homo interior. fol. 137. h
Immisericordes exactam reddituri sunt rationē & seueram. fol. 229. c
Impatientia nostra magna est. fol. 224. c. & fol. 305. a
Impij in labirynthum maximū coniecti sunt. fol. 39. b
Inanis gloriæ multi modi. folio 129. e
Incitare ad vindictā potius esse videtur infidelium. fol. 167. c
Incommoda multa sequuntur, quod Deum non habeamus præsentem. fol. 181. f
Inconstantia maxima vacillamus. fol. 110. c
Inconstantia nostra magna est. fol. 203. h
Inconstantia interdum videtur Dei punitio iusta erga nos. fol. 309. d
Inconstantia rerum mundanarum. fol. 443. h
Inconstantes quas habeant conditiones. fol. 32. h
Inconstantes sumus in Dei fiducia. fol. 289. f
Inconstantes sumus in bono. folio 307. h. & 308. d. e
Inconstantes quibus comparentur. fol. 309. b

Inconſtantes ſunt res terrenæ. fol. 444.a
Incredulos qũo puniat Deus. folio 415.c
Inducit Deus ad bona, & diabolus ad mala. fol. 204.h
Inferni cruciatus ſatis explicari non poteſt quantus ſit. f. 11.g
Inferni tormenta horrenda. fol. 16.g. & 75.d. & 76.c. & 77.c & 133.g
Inferni tormenta quomodo cognoſcantur. fol. 18.a
Duplex pœna in inferno. f. 18.d
Inferni pœnas timeamus. folio 127.c. & fol. 411.h
Inferni tormenta quare in ſempiternum durabunt. f. 216.h
Inferni tormenta quanta ſint. folio 233.f.g
Inferni tormenta nõ alleuabuntur per uſum. fol. 234.d
Inferni pœnas & gloriæ gaudia meditemur. fol. 326.h
Inferni graues cruciatus. folio 399. h. & 400.d. & 411. d. & 412.d.e
Inferni timorem multi vidẽtur abieciſſe. fol. 410.h
Inferni tormentta grauiſſima. fol. 59.f
Infernus paratus erat diabolo. fol. 216.c
Infernum ſaltem timeamus, ſi beatitudinem non amamus. fol. 332.f
Infirmos, & in carcere poſitos viſitemus. fol. 297.c. & 298.d
Infirmos aliqui viſitare ſolent magis ſui cõmodi cauſa quã infirmorum. fol. 297.g.h
Infirmitates via ad mortem. folio 144.h
Infirmitates quanta adferant cõmoda. fol. 298.c
Inferni ignis qũo plus comburat unos quam alios. fo. 143.g
Ignominiæ homines perducunt in Dei cognitionem. fol. 25.g. & fol. 29.c
Ignominias pati propter Deum glorioſum eſt. fol. 312.d
Ignoſcamus proximo ex animo. fol. 172.b. & 163.g
Ignoſcet nobis Deus, qui præcipit vt ignoſcamus. fol. 136.d
Ingrati ſumus erga Deum. fol. 68.b. 308.d. & 429.g
Ingrati nõ ſimus aduerſus Deũ. fol. 118.e
Ingrati quales ſint. fol. 118.h
Ingrati non bene cõpenſant accepta beneficia. fol. 119.b
Ingrati quantũ Deo diſpliceant. fol. 416.f
Ingrati non ſimus. fol. 418.d
Ingratitudo deteſtabile vitium. fol. 118.g. & 416.c. & 421.c
Ingratorum confuſio. fol. 418.d
Ingratitudinis exemplum notabile. fol. 30.g
Iniuriam Deo infert qui tollit ab eo præmia bonorũ & ſupplicia malorum. fol. 16.h
Iniuriam condonare glorioſum eſt. fol. 167.b
Iniurias condonare antiquiſſimum eſt. fol. 158.d
Iniurias ad imitationẽ Chriſti condonemus. f. 162.g. 167.h
Iniurias condonare maximum eſt lucrum. fol. 168.b
Iniurias propter Deum condonemus. fol. 172.d

Iniurias Dei ſeruis inflictas, ipſe ſibi aſcribit. fol. 326. g
Iniurias qui non condonant reprehenduntur. fol. 376. e
Iniurias nobis inflictas obliuiſcamur. fol. 427. f
Inimici quantũ cõducãt. f. 157. f
Inimici nri quales ſint. f. 157. g
Inimicos amemus. fol. 157. h
Inimicum amare conforme eſt legi naturæ. fol. 158. b
Inimicorum dilectio eſt inſigne populi Chriſtiani. fol. 158. c
Inimicos bonis operibus uincamus. fol. 160. c
Inimicitiam radicitus extirpemus. fol. 161. h
Inimicitia quam cæcos nos reddat. fol. 131. h
Inimicos qũo curabim⁹. f. 168. f
Inimico magnum demonſtremus amorem. fol. 168. g
Inimicum amare vtiliſſimũ eſt. fol. 169. a
Inobedientibus plagas multas immittit Deus. fol. 265. d
Inſignia præclara. fol. 117. a
Inſoleſcimus facile in hac uita. fol. 340. f
Inſpirationes diuinas non ſpernamus. fo. 51. a. & 59. d. & 71. h. 424. f
Inſpirationes diuinas recipiamus. fol. 245. a
Inſpirationes ſanctæ à Deo proueniunt. fol. 298. f
Inſpirationes ſanctas mali reſpuunt. fol. 298. f
Inſpirationes diuinas cum uenerint cõplectamur, cũ ignorem⁹ qñ reuerſurę ſint. f. 299. a
Inſpirationib. ſanctis excitat nos Deus à sõno peccati. f. 298. g
Inſpirationibus diuinis pareamus. fol. 298. h. & 298. e
Inſpirationibus diuinis parent ſerui Dei. fol. 424 g. h.
Intentio bona requiritur in noſtris operibus. fo. 92. a. 130. d
Intentionẽ in Deũ dirigamus. f. 125. f. & 130. h. & 135. h. 160. d
Intẽtiones malæ sũt tanq̃ ligna in inferno ardentia. f. 216. g
Intemperantia quãtum noceat. fol. 193. h. & 195. f. & 209. b. & 208. f. & 404 g
Intemperantia viget hoc noſtro ſeculo. fol. 203. a
Intemperantia vitiorum mater. fol. 203. b
Intemperantes quo redigantur. fol. 406. h
Intercedet nullus pro malis in die iudicij. fol. 227. c
Interceſſio ſanctorum neceſſaria. fol. 156. e
Inuentiones multæ Dei, vt homines in cęlum ducat, dando eis merendi materiam. folio 25. g. & 29. c
Inuentiones quærit Deus vt eũ ſerio amemus. fol. 55. g
Inuentiones malorum quãtum incommodent. fol. 157. d
Inuẽtiões multas q̃rit De⁹, vt à peccato abſtineamus. f. 208. c
Inuerecundi ne ſimus. fo. 178. h
Inuidia oẽs ferè inuadit. f. 22. h.
Inuidia deteſtabile malũ. 131. e
Inuidia nulla erit ĩ cęlo. f. 165. e
Inuidorum qualitates. fol. 36. b & 74. c. & 131. g
Inuitat nos Deus ad veniam. fol. 133. c. & 432. g

Inuocemus Deũ in noſtris calamitatibus.fol.98.g. & 276.h. & 302.h
Ioannis Baptiſtę fidelitas.f.39.d
Ioãnis Baptiſtæ humilitas.43.d
Ioannes Baptiſta obtinet ſedem quam amiſit Luciſer.fol.51.c
Iræ aduerſariorum cõcedamus. folio 237.c
Ira ét breuis quãtũ nocet.427.f
Iratos qũo placabimus.f.292.d
Iram Dei timeamus, quæ nos manet in iudicio.fol.266.c
Iudicij vltimi deſcriptio.fol.6.f
Iudicij vltimi conſiderationes. folio 14.d
Iudicij memoria quam ſit vtilis. folio 224.c
Iudicium extremũ horrendum. folio 314.c
Iudiciũ generale cur fiat,quamuis præceſſerit particulare. folio 7.b.& 149.f.& 229.d
Iudicij diem obliuiſci videmur. folio 218.b
Iudicij diẽ parũ timemus.220.f
Iudicium vltimum non admittit deprecatores.fol.7.f
Iudicium vltimum dicitur dies Domini.fol. 225.d
Iudicium prꝫcedet ignis horrendus.fol.230.a
In iudicio nulla ſalutis ſpes relinquetur malis.fol.7.h
In iudicio qualis quiſque fuerit, manifeſtabitur.fol.215.b
In iudicio mali vehemẽter coanguſtabuntur.fol.9.d.h
In iudicio locus dabitur pro meritis cuiuſque.fol.215.d
In iudicio Deus pro ſuo honore reſpondebit.fol.9.g
In iudicio quam confuſi erunt mali.fol.215.e
In iudicio multa,quę nunc ſunt occulta,patebunt.fol. 10.a
In iudicio non valebunt preces. fol.216.e
Iudicij extremi horrorem nullus exprimere valet. fol.10.c & 221.b
In iudicio terrebuntur omnes. folio 217.a
Iudicij vltimi ſententia irreuocabilis.fol.10.f
In iudicio quid interrogabunt mali bonos.fol.10.d
In iudiciũ cur veniat dñs cum comitatu ſanctorum.fol.14.c
In iudicio vltimo non erit locus negationi.fol.15.b
In iudicio confidenter boni obuiã Chriſto procedẽt.f.15.d
In iudicio etiam boni timebũt. folio 15.b
In iudicio non erit locus miſericordiæ, nec deprecatoribus. folio 15.g
In iudicio varia prodigia. f.16.e
In iudicio cum maieſtate veniet dominus. fol.217.b.& 220.c
Iudicium non timere magnę eſt cæcitatis.fol.17.c
Iudiciũ rigidũ eſt futurũ,& idcir co pęnitẽtiã agamus. f.54.d
Iudicio dat Deus vnicuique, quod ſuum eſt.fol.74.b
Iudicium vltimum timeamus. fol.151.g.& 214.e
Iudiciũ Dei obliuiſcimur.304.d
Iudicia Dei iuſta.fol.400.b
Iudicium vltimum ſemper ante oculos habeamus.fol.414.e.f
Iudiciũ vltimũ terribile.f.411.e

Iudices debent cæteros metiri
æqua omnibus mẽsura.f.52.b
Iudices mali vtũtur iniquo pon
dere,& mensura fol.52.c.
Iudices iniqui leges ipsas ad libi
tum contorquent.fol. 52.e
Iudices mali puniẽtur grauiter.fol.222.f
Iudices quales eẽ debeãt.375.h
Iudicis maiestas valde malos ter
rebit.fol.229.g
Iudex non debet recipere dona,
& munera.fol.52.f
Iudex rect⁹ à dño ꝑmiabit̃.52.h
Iudex q nõ audet potẽtiori re
sistere deponat officiũ.236.b
Iudicem, & principẽ quomodo
pingerent antiqui.fol.52.h
Iudicant de vita aliena, qui suã
obliuiscuntur.fol.247.a
Iudicant homines inæqualiter
de eodem opere.fol.255.c
Iudicamus facilè aliena. folio
247.g.& 384.d
Iudicare temere quam sit dete
stabile fol.395.e.f. & 408.g
Iudicemus res in bonam par
tem potius,quàm in malam.
folio 395.g
Iudicantes alienam vitam sæpe
falluntur.fol.248.d
Iudicabit Deus occasiones tam
boni, quàm mali ad virtu
tem.fol.229.e
Iustitia, & æquitas in omnibus
seruanda.fol.51.h
Iustitia, & æquitas sustentant
rempub.fol.52.d.g
Iustitia apud Deum contra pec
catores clamat.fol.357.a
Iustitia Dei in quibus operibus
valde reluxerit.fol.387.c

L

LAbyrinthvs Dedali qd
significaret.fol.39.a
Labyrinthus Cretensis. f.429 d
Labe carere debet qui alios car
pit.fol.237.b
Labi nos interdum Deus per
mittit ad maius bonũ.f.382.g
Labimur facile in mala.f.396.g
Laborare recusamus in hac vi
ta, & idcirco in alia grauiter
patiemur.fol.76.c
Laborare multo magis pro æter
nis debemus,qui tantum pro
tpalibus laboramus. f.343.c
Labores pro Deo tolerati fœli
ces habent successus.fol.18.h
Laboremus in hac vita, vt in
alia remuneremur. fol.80 h
Labores ĩmittit De⁹,vt emẽde
mur.f.25.b.& 145.b & 153.a
Labores pp Deũ ppessi cõuer
tunt̃ in magnã quietẽ. f.30.c
Labores præcedere debẽt præ
mia.fol.35.f
Labores, & calamitates contin
gunt seruis Dei. fol.35.d
Labores pro Christo perpessi
plurimum conducunt.f.60.b
Labores nostros contuet̃ Deus,
vt eosdem remuneretur. fo
lio 76.a.& 182.g
Labores Deus mittit ꝓ ratione
virtũ nr̃arũ.f.182.g. & 273.e
Labores à Deo immissos hilari
vultu excipiamus. fol.184.b
Labores suscipiẽdi, vt possimus
tandem Deo frui.fol.184.f
Labores nostros sentit Chri
stus.fol.220.f
Labores futuræ vitæ grauissimi
erunt.

erunt. fol. 257. h
Labores multi succedũt his, qui Deo non obediunt. fol. 270. c
Labores nisi ipsi experti fuerimus, vix aliorum compatimur. fol. 298. d
Labores propter Deum tolerati quam sint glorioſi. f. 329. b
Labores optimè quidem remuneratur Deus pro ipsius nomine toleratos fol. 329. d. e
Labores pro Christo tolerati optimè cõpensantur. f. 344. g
Labores grauiores videntur in imaginatione, quàm cum re vera acciderint. fol. 345. a
Labores propter Deum patienter toleremus. fol. 392. a
Labores cur bonis contingant. fol. 392. d. & 421. b
Labores suaues reddit Deus. folio 392. f
Labores nostros Christus nobilitauit. fol. 392. f
Labores bene tolerati quomodo nos in cœlum ducant. f. 402. c
Labores patienter sustineamus. folio 420. g
Labori assiduo non possumus semper esse intenti. fol. 85. c
Lachrymas Deus libenter audit. folio 277. c
Lachrymæ in solitudine inueniuntur. fol. 316. d
Laqueos multos nobis dæmon intendit. fol. 204. f
Laquei, cùm sint multi nobis intenti, pluribus etiam opus est oculis. fol. 204. g
Laudare seipsũ turpe est. f. 43. d
Laudare aliquem ante os, adulatorum videtur. fol. 268. c
Laudari ab improbis, vituperari videtur potius. fol. 48. c
Laudari omnes cupimus. folio 129. d. & 337. h
Laudes hoĩum declinem⁹. 129. d
Laudes humanæ quam sint caducæ. fol. 206. b. d
Laudemus Deum in hac vita, siquidem etiam in alia idipsum facturi sumus. fol. 143. h
Laudemus nomẽ dñi, cùm audimus illud blasphemari. 377. d
Laudis humanæ auidi in quantã deueniant dementiã. f. 368. b
Lectio diuinæ legis quantum conducat. fol. 393. h
Legi Dei seruire magnum est patrimonium. fol. 96. g
Legẽ naturalẽ seruemus. 320. b
Legem Dei in corde scribamus. folio 368. c
Leges volunt mali cũ ipsis conformari. fol. 52. d
Leges falsorum deorum quam sint sanguinolentæ. fol. 353. h
Legibus multi abutũtur. 219. b
Legibus diuinis, & humanis nos gubernari sinamus. fol. 270. a
Lętitia magna erit illius in morte, qui se bene præparatum inuenict. fol. 357. f
Lex Dei quã sit suauis. f. 354. a
Libenter audimus, cùm quis nobis placentia loquitur. f. 38. d
Liberales simus erga pauperes. fol. 232. b. & 401. c
Libri pestilentes comburendi. folio 394. a
Libros bonos sæpe versemus. folio 317. c
Licẽtiam nimiam quærunt mali. fol. 322. b

Limbus quid sit. fol. 398. g. h
Lingua effrænis quam sit periculosa. fol. 93. h
Lingua mala multa generat incommoda. fol. 358. e
Lingua multi sæpe Deum offendunt. fol. 413. g
Linguam nostrã dirigat Deus. folio 93. g
Linguam diligenter custodiamus. fol. 330. e
Linguæ bonus vsus vtilissimus. folio 94. a
Linguæ conditiones. fol. 331. a
Linguæ frænum adhibeamus. folio 331. b
Literę sine virtute parum videntur prodesse. fol. 210. a
Lites suas apes dirimunt, si puluere aspergantur. fol. 124. d
Liuore cõmouẽtur multi. f. 43. b
Loquamur semper bona de proximis, & pro eis respondeamus. fol. 23. b
Loquacitas excitatur in conuiuiis. fol. 400. c
Ludi publici aliquãdo sunt pernitiosi. fol. 300. h
Lutherus dissolutus, & prophanus, ac pestilẽtissimus. 367. g
Luxuria detestabile vitiũ. 194. c

M

MAGISTROS, & parentes reuerenter tractemus. folio 377 g
Magnates, si mali fuerint, quam parui fient. fol. 222. h
Malè agitur cum viro improbo, quod hic non puniatur, siue pessimum est salutis eius indicium. fol. 26. e
Maledici sunt multi, & detractores. fol. 246. h
Malis, quod afflictiones nõ contingant infaustum. fol. 71. f
Malis videtur Deus longè abesse fol. 428. g
Mali abutuntur Dei patientia. folio 13. g
Mali in iudicio tristitia afficiẽtur. fol. 7. a. & 9. a
Mali sẽ securos arbitrãtur propter aliqua bona opera. folio 13. h. & 14. a
Mali aliorum explorant defectus, in suis interim cæcutientes. fol. 14. b
Mali irridẽt admonitiones Dei, & seruorum eius. fol. 50. f
Mali Dei timorem, & apud homines verecundiã amiserunt. folio 50. g
Mali bonos persequũtur. f. 51. b
Mali amici sunt discordiæ, & dissensionis. fol. 51. b
Mali suorũ clara stemmata denigrant. fol. 64. a
Mali, & peruersi non merentur appellari homines. fol. 67. g
Mali inconstantes. fol. 69. a
Mali non desperent. fol. 74. d
Mali quo tãdẽ redigãtur. f. 75. g
Mali quanto in errore viuant. folio 75. e
Mali quam sint cæci. fol. 76. d
Mali quomodo in inferno cruciabuntur. fol. 77. a
Mali tandem præstant, vt boni meliores fiant. fol. 115. h
Mali bonos cõtemnunt. f. 116. d
Mali bonos persequendo eos illustriores reddunt. fol. 116. e
Mali inquieti viuunt. fol. 147. c

Mali sibi ascribunt bona quæ habent. fol. 150. e
Mali sibi persuadent, quòd à Deo non videantur. fol. 182. e
Mali quam pessimè Deo seruiant. fol. 197. g
Mali alios suspicantur malos. fol. 198. d
Mali in societate dæmonum remanebunt. fol. 416. f
Mali cur æterna pœna mulctabuntur. fol. 222. f
Mali multis de causis ab angelis tradentur in manus dæmonum. fol. 231. a
Mali solent culpam suã in alios transferre. fol. 236. h
Mali ex bona doctrina in peius proficiunt. fol. 261. h
Mali se exagitari patiuntur à dæmone. fol. 261. h
Mali qua vtãtur astutia. f. 262. b
Mali statim inueniunt opportunitatem ad sua scelera patranda. fol. 263. e
Mali faciem à virtute auertunt. folio 278. g
Mali adeo cæci sunt, vt miseriã suam non agnoscant. f. 284. b
Mali in quanta versentur miseria. fol. 284. b
Mali in maxima versantur angustia. fol. 284. f
Mali nonnulli iam in hac vita torméta incipiunt. fol. 284. h
Mali quam turpiter labantur. folio 285. f
Mali non sentiunt quam graue onus sustineant. fol. 285. h
Mali qũo essent tractãdi. f. 300. g
Mali curant prætextu virtutis sua scelera occultare. f. 301. d
Mali bonos dies appellant, quos in vitiis consumunt. fol. 301. f
Mali valde onerati sunt, & tamen id non sentiunt. f. 302. b
Mali se totos vitiis tradunt. folio 302. d
Mali in bono remissi, & in malo diligentes sunt. fol. 302. f
Mali se cum ecclesia conformare nolunt. fol. 303. c
Mali deteriores quotidie fiunt. folio 309. a
Mali oculos in difficultate coniiciunt potius, quàm in præmia. fol. 315. f
Mali ad dignitates euecti insolescunt. fol. 321. d
Mali in tenebris ambulant. folio 328. d
Mali Deũ persequũtur. f. 348. a
Mali audire volunt sibi placentia. fol. 349. e
Mali quantopere decipiantur. folio 388. e
Malitia non potest diu celari. folio 40. g
Malitia hominũ quo deueniat. folio 261. f
Malorũ angustiæ in morte. 18. h
Malorum conditiones. f. 300. d
Malos etiam in hac vita aliqñ incipit Deus castigare. f. 24. h
Malũ non facere nõ sufficit, sed faciendũ est etiã bonũ. 216. d
Malus vir multis dominis subiicitur. fol. 26. f
Malus quantum affligatur cum anima corpori vnitur. 220. h
Malus eas res, quibus vtitur contra Deum, patitur postea in punitionem. fol 236. a
Malus vt mare feruet. fol. 284. f

Malus omnibus creaturis noxius est.fol.301.h
Manſuetudo maxima Ioānis Baptiſtæ.fol.37.g
Maria virgo quãtum diligeret filium ſuũ dñm noſtrũ.f.258.d
Mariæ humilitas quanta ſit. folio 370.c
Marſupium auari cui comparetur.fol.429.d
Martyres quomodo eſſe poſſimus.fol.414.e
Martyrium duplex.fol.383.h
Matres ſecum filias ad templa ducant.fol.283.b
Medici qũo ſe gerere debeant in viſitandis infirmis.fol.297.f
Medium tenere debent qui alios regunt.fol.51.d
Mendaces non ſimus.fol.47.g
Memores ſimus malorum in die bonorum.fol.341.d
Mercedem non expectet in futura vita qui in hac non laborat. fol.73.g
Milites circunſpecte viuant. folio 151.h
Milites quales eſſe debeant. folio 152.c.e
Militis arma bona conſcientia. fol.152.f
Minatur Deus his qui miſericordia non vtuntur cum pauperibus.fol.229.a
Mirabilis Deus in creaturis ſuis. fol.79.c
Miracula vera nõ poſſunt fieri niſi autoritate Dei.fol.293.f
Miſericordes ſimus.fol.28.f
Miſericordes Deum habebunt propitium.fol.228.h
Miſericordes ſi ſimus gaudebit plurimum Deus.fol.232.d
Miſericordiam à Deo non impetrabit,qui immiſericors fuerit erga pauperes.fol 90.c
Miſericordia magna Dei.f.133.d
Miſericordia ad amicos & inimicos porrigitur.fol.163.a
Miſericordia Dei maxima eſt. fol.221.b
Miſericordia Dei modo vtamur, cum tempus datur.fol.272.g
Miſericordia Dei quam ampliſſima ſit.fol.291.h
Miſericordia denegatur crudelibus.fol.399.g
Miſericordia & iuſtitia in Deo. fol.417.f
Miſericordiæ opera faciamus.folio 169.h
Miſericordiæ opera qũo ſoleat Deus compenſare.fol.176.b
Miſericordię excellẽtię.f.229.b
Miſſas domi celebrare non faciamus niſi propter iuſtam cauſam.fol.141.a
Miſeriam noſtram facile cognoſcemus contemplantes tantã Dei maieſtatem.fol.342.c
Miſeriam noſtrã & culpam agnoſcamus.fol.431.h
Moderatio adhibenda eſt in impenſis.fol.254.c
Modeſti ſimus in verbis noſtris. fol.292.c
Moderate vtendum cibo & veſtitu.fol.341.c
Monet nos Deus,ne ignorãtiam poſſimus prętendere.fol.16.c
Monet nos Deus,vt emẽdemur. fol.221.h
Monet nos Deus,quãuis videat quod propter culpã noſtram non

non emendabimur.fol.351.c
Monet nos Deus varijs modis. fol.424.d
Moneamus cũ charitate amicos de corũ defectibus.fol.295.c
Moneamus alter alterũ.f.304.g
Monere nos solet Deus, vt corrigamur. fol.12.h
Morbi & calamitates non solum ipsi qui eas patitur sunt vtiles, sed multis alijs.fol.298.c
Mors bonis grata, & malis acerba.fol.9.e
Mors solet interdum repentina irrumpere.fol.17.h
Mors ipsa destruit potentiã humanam.fol.53.d
Mors omnes exæquat.fol.134.e
Mors qũo omnes turbet.f.134.f
Mors non solet acceptare personas.fol.134.g
Mors quam ex leuibus causis sæpe nos inuadat.fol.137.a
Mors multas secum adfert angustias.fol.326.e
Mors malos imparatos sæpe apprehendit.fol.254.f
Mors cũ imparatos inuenit,quantum eos conturbet.fol.355.c
Mors repentina auari diuitis.folio 409.d
Mors terribilis malis.fol.410.b
Mors iucunda bonis.fol.410.d
Mors sæpe nos repente inuadit. fol.412.f
Morti quo plus appropinquamus,eo amplius virtuti incũbamus.fol.356.d
Mortis memoria vtilissima. folio 46.e
Mortis cõsideratione optime gubernatur vita.fol.46.g
Mortis hora accommodatior ad mercedem quam ad laborem. fol.72.h
Mortis tempore multa verã pœnitentiam impediunt.fo.73.a
Mortis cõsideratio plurimũ conducit fol.107.f
Mortis memoria multas secum adfert vtilitates.fol.107.f
Mortis consideratio quantũ conducat.fol.108.e
Mortis memoria quanta pariat commoda.fol.114.g
Mortis consideratio quam sit vtilis.fol.126.d
Mortis hora quid dicat Deus. folio 134.c
Mortis consideratio salutaris.folio 135.a
Mortis memoria vtilissima. folio 136.b
Mortis consideratio quam sit utilis.fol.187.b
Mortis frequens cõsideratio multaã nobis repellit mala.f.356.e
Mortis consideratione multæ dæmonis fallaciæ reteguntur.folio 357.c
Mortis varij successus.fol.409.g
Mortem,infernũ, & gloriam sæpe mente recolere debemus. fol.108.b
Mortem timeamus, & Deũ non offendemus.fol.179.a
Mortem cõsiderantes fugiemus mundi gaudia.fol.326.e
Mortem semper meditari debemus.fol.347.g
Mortem expectant boni cum hilaritate.fol 407.b
Mortem procul abesse nobis persuadet dæmon.fol.414.g

Mortem nobis ante oculos ſtatuamus.fol.416.a
Mulieres quæ ſe nimium ornãt, quã pernicioſæ ſint in repub. fol.24.b
Mulieres multæ inani gloria capiuntur.fol.130.e
Multa incõueniẽtia ſequerẽtur, ſi diẽ mortis ſciremus.fol.18.f
Mundanam gloriam deſpicari & cõtemnere glorioſum.fo.43.a
Mundanæ oſtentationes quanta inuectent damna.fol.42.h
Mundanæ res tãquam ſomnium reputandæ.fol.53.c
Mundanæ deliciæ nõ dãt eam ſatietatẽ quã promittũt.f.190.h
Mundanæ gloriæ cupiditas nos in obliuionem cęleſtis gloriæ adducit.fol.342.c
Mundanæ res nos conturbant. fol.50.h
Mundanas pompas contẽnamus. fol.341.d
Mundani honores multos inſolentes reddunt.fol.43.f
Mundani leuiores ipſa uanitate. fol.52.b
Mundani honores multos perdunt.fol.176.f
Mundani extra ſe ſunt poſiti. folio 192.c
Mundani quo redigãtur.f.192.f
Mundani ipſos vitioſos honorifice appellant.fol.340.h
Mundani propter mundũ magis laborant quam propter Deũ. fol.354.a
Mundani ſtatim ex ſua locutione noti.fol.355.g
Mundani nolunt Deo obedire. fol.356.b
Mundani cęleſtia obliuiſcuntur. fol.365.c
Mundani plus amant temporalia quam æterna.fol.394.f
Mundanarum rerũ conſidera finẽ, & parui eas pendes. f.53.c
Mundanorum machinas diſturbat Deus.fol.362.f.g
Mundana potentia quo tandem redigatur.fol.124.b
Mundana pluris facimus quam cęleſtia.fol.165.a
Mũdana parui pendemus, ſi mortem proſpiciamus.fol.186.h
Mundana non ſatiant.fol.190.g
Mundana ſatietatẽ non prębent. fol.192.a
Mundana gloriola in morte eua neſcit.fol.337.f
Mundana hæc,& præſertim ſi cũ cęleſtibus conferantur, vana ſunt & ridicula. fol.339. h.& 340.d
Mundana ſpernit qui diuina guſtat.fol.359.f
Mundana gloria quam ſit caduca.fol.444.c
Mundanam gloriam contemnũt ſerui Dei.fol.41.g
Mundi gloriam contemnamus. fol.42.g
Mundi potentia quam cito tranſeat.fol.108.g
Mundi honores cõtemnamus cũ ad mortẽ properemus.f.141.h
Mundi leges quam ſint pernicioſæ.fol.158.a
Mundi leges multi ſequũtur,non ſic leges Dei.fol.191.d
Mundi vanitates optime cognoſcunt & reſpuunt ſerui Dei. fol.192.h

Mundi delicias contemnamus. fol.326.f
Mundi amatores ad quantã insaniam deueniant.fol.341.b
Mundo obediũt mali potius quã Deo.fol.61.e
Mundus multa habet præpostera.fol.74.b
Mundo & Deo seruire nõ possumus.fol.353.c
Mundus iam senescit & debilitatur.fol.4.h
Mundus hic est quasi repræsentatio alicuius comediæ.fo.20.h
Mundus instar fabulæ.fol.134.h
Mundus paroxismos patietur in fine.fol.221.a
Mundus in maligno positus est. fol.300.f
Mundus in prælatos & subditos distribuitur.fol.327.g
Mundus quam malus sit remunerator.fol.330.b
Mundus inducit suos ad sectandũ pariter mundanos.fol.341.a
Mundus varijs curis suos solicitat.fol.341.d
Mundus iniquus retributor. folio 359.h
Mundus perditus.fol.377.d
Mundus nescit homines pro meritis disponere.fol.410.f
Mundus nescit merita cuiusque metiri.fol.442.h
Mundum & quæ in ipso sunt contemnamus.fol.67.c
Mundum & mundana cõtemnere, magna felicitas.fol.67.f
Mundum deseramus,& Christũ sequamur.fol.107.e
Mundum si sequamur, ad Christum non ibimus.fol.353.b
Murmuratores etiã ipsi ab alijs taxantur.fol.247.b
Murmurare solent multi de bonis.fol.304.g
Murmurare de viris Ecclesiasticis & religiosis quam sit graue.fol.306.g
Murmurare solent etiam interdum personæ spirituales. folio 331.c
Murmurare de tertia persona nõ licet.fol.331.d
Murmurari solet in conuiuijs.folio 307.b
Murmurationes fugiamus. folio 331.b
Murmurantium conditiones.folio 355.h
Musica cęlestis quam sit suauis. fol.319.a
Mutationes variæ in mundo. folio 4.b
Mutij scæuolæ exemplũ.fol.11.f
Mutantur sæpe prospera in aduersa.fol.46.b
Mutabilitas huius vitæ.fol.78.d
Mutabilitas humana.fol.88.h
Mutabilitas magna in rebus huius seculi.fol.91.a
Mutabilitas rerum mundanarũ. fol.444.d
Mutius scæuola.fol.133.g

N

NArcissi fabula. folio 403. c
Natura paucis est contenta.folio 325.b
Necessitatem nostrã nude Deo exponamus.fol.149.d
Negligentes ne sint boni.f.74.c

Negli-

Negligentes ſumus in rebus ad cultum diuinum ſpectãtibus. folio 240.d
Negligentes ſumus in his, q̃ ad ſalutẽ noſtrã ptinẽt. f.300.a. & 302.g.& 332.e.& 422.h
Negligentes ſumus in beatitudine comparanda fol.317.h
Negligentiã fugiamus. f.388.b
Negligentibus audire verbum Dei quid accidet.fol.88.e
Negligentia in virtute mala. folio 74.d
Negligentia, & otioſitas deteſtabilis.fol.84.a & 88.g
Negligentia noſtra magna eſt. folio 133.h
Negligimus quæ futura ſunt. folio 127.b
Negligimus emendare vitam. folio 147.b
Nemini dicitur ſeruire vulgò, qui cõmunitati ſeruit.f.119.c
Nil nocet probo, quod ex obſcura natus ſit ſtirpe.fol.64.h
Nobilitas vera in virtute conſiſtit.fol.64.c
Nobilitas generis parum prodeſt alicui, ſi ipſe ſit vitioſus. folio 64.e
Nobilitant aliqui gentis ſuum, aliqui verò obſcurant. f.64.g
Nobilitas vera talis eſt, qualia ſunt opera.fol.65.c
Nobiles,& diuites dent eleemoſynas. fol.152.h
Noe inſignis prædicator. f.35.a
Nomen bonum conſeruemus. folio 280.g
Nubes aliquando recreant, aliquando terrent fol.219.h
Nuda sũt oĩa oculis Dei.f.221.d

O

OBEDIAMVS Deo.fol.61.f
Obediamus Deo abſque vlla contradictione. fol.61.h
Obediamus Deo,& inde multa nobis puenient bona.f.264.h
Obediamus Deo celeriter,ſicut obedimus regibus temporalibus. fol.265.c
Obediam⁹ Deo,qñquidẽ nobis obediũt eius creaturę f.265.f
Obediamus diuinæ voluntati. folio 269.g
Obedientiæ exemplum. f.61.g
Obedientia donum Dei.f.62.a
Obdurati animi conditiones. folio 354.d
Obediũt creaturæ rõnis exptes Deo,neq; ſperãt p̃miũ.263.g
Obiectum pręſens nos plurimũ mouet.fol.123.c
Obiectum præſens quomodo plus moueat.fol.137.d
Obiectum præſens quãtum nos commoueat.fol.297.d
Obliuiſcitur Deus obliuiſcentem ſe.fol.181.e
Obliuiſcimur facilè Dei beneficia.fol.304.c
Obliuiſcimur æterna pro temporalibus.fol.327.a
Obſequio Dei nos penitus conſecremus.fol 270.e
Obſtinata corda quibus rebus comparentur.fol.44.h
Obſtinata mens quibus aſſimiletur.fol.351.d
Obſtinatio,& duritia animi cõdemnatur.fol.50.g
Obſtinatio deteſtabilis.f.246.b
Obſtinatione ſua mali excæcantur.

tur. fol. 101. d
Obstinationem siue perseuerantiam in peccato quomodo puniat Deus. fol. &c.
Obstinati & proterui nolunt pœnitentiam agere. fol. 44. h
Obstinati quo tandem veniant. fol. 61. c
Obstinati in quãto versentur periculo. fol. 245. f. g
Obstinati infelices habẽt exitus. fol. 255. d
Obstinati quo rediganẽ. f. 255. e
Obstinati sunt impij fol. 270. h
Obstinati morte æterna cruciabuntur. fol. 349. c
Obstinati quo rediganẽ. f. 351. h
Obstinatis animis comminatur Deus. fol. 348. g
Obstinatos & proteruos quomodo puniet Deus. fol. 45. d
Obstinatos quomodo Deus tractet. fol. 87. g
Obstinatorum figura. fol. 60. h
Occurrit Deus in maioribus necessitatibus. fol. 183. c
Occasionem captãt mali calumniandi. fol. 306. f
Occasionem ad malum prębens quantum offendat. fol. 331. c
Occasiones peruersas euitemus. fol. 55. d
Occasiones fugiamus, quę nos a Deo auocant. fol. 106. c
Occasiones quærit Deus præmiandi seruos suos. fol. 174. g
Occasiones noxias declinemus. fol. 194. d
Occasiones oblatę statim ĩfirmitatẽ nr̃am manifestãt. f. 203. g
Occasiones etsi nobis se graues offerant, non tamen offendamus Deum. folio 205. b
Occasiones malas fugiamus. folio 237. d
Occasiones peruersas pellamus procul. fol. 238. d
Occasiones quæ nocere possunt fugiamus. fol. 248. g
Occasiones malas expellamus. fol. 260. h
Occasiones noxias declinemus. fol. 272. f. & 280. c. & 281. g
Occasiones nisi amputauerimus, ad eadem vitia remeabimus. fol. 281. g
Occasiones sanctas non negligamus. fol. 299 b
Occasiones multas multi sibi inueniũt eũdi ad infernũ, f. 301. e
Occasiones captãt mali, quo minus virtutem amplectantur. fol. 303. c
Occasiones peruersas declinemus. fol. 310. e
Occasiones discordiæ euitandæ. fol. 336. f. g. h
Occasiones noxias declinemus. fol. 380. d
Occasiones dat Deus tum vt diues eleemosynã det, tũ vt pauper magis mereatur. f. 398. b
Oculi sint compositi. fol. 317. g
Oculos quidem ad videndũ dedit nobis Deus & aures ad audiendum, quibus tamen præponere vtimur. fol. 100. h
Odio habẽtes inimicum, nos valde lædimus. fol. 173. d
Odit nos dæmon. fol. 210. b
Offendere Deum non debemus vnquam. fol. 388. g
Offensas contra Deum quomodo ipse puniat. fol. 123. e

Offensas non obliuiscitur Deus, quãuis eas dissimulet. f. 227. a
Offeramus Deo florem ætatis. fol. 384. b
Opera sunt cum fide coniungenda. fol. 28. b
Opera bona necessaria ad salutem. fol. 28. c
Opera bona faciamus, vt de nobis bene testentur. fol. 28. b
Opera nra dirigamus ad finẽ, pp quem conditi sumus. fo. 62. h
Opera bona humilitate conseruemus. fol. 71. c
Opera in gratia facta quanti sint meriti. fol. 81. c
Opera bona occultemus, ne ea amittamus. fol. 128. d
Opera bona nra statim volumus in publicũ diuulgare. f. 129. b
Opa nra diuulgãdo temere, eorũ fructum pẽdimus. f. 129. c
Opera bona in Deũ dirigamus. fol. 129. f
Opera bona in absconditio faciamus. fol. 161. d
Opera nostra prudenter examinemus. fol. 201. h
Opera bona propter Deum faciamus. fol. 205. f
Opera bona multi perdunt propter inanem gloriam. f. 205. h
Opera bona ĩ occulto faciamus, vt inanem gloriam euitemus. fol. 206. f
Opera bona cum deprauata intentione non videntur impetrare apud Deum. fol. 275. g
Opera bona occultemus. f. 337. d & 338. a
Opera recta intentione facienda. fol. 379. f
Opa bona absc̃odamus. f. 379. g
Operemur bona quæ alijs prædicamus. fol. 377. d
Operibus docere sublimius est, quam verbis. fol. 20. g
Opinio hoĩum varia. fol. 239. d
Orantibus nobis dimittitur dæmon attentionem nostrã interturbare. fol. 251. d
Orantes perseueremus. f. 273. f
Oratio perseueret. fol. 104. f
Oratio est necessaria, & sanctorum interceſſio. fol. 144. c
Oratio nostra qualis esse debeat. fol. 149. c
Oratio sit humilis & discreta. folio 149. d
Oratio sit humilis & deuota. folio 156. d
Oratio securus portus. fo. 185. g
Oratio cum attentione fieri debet. fol. 200. c
Oratio fiat cum quiete, attentione & deuotione. fol. 251. c
Oratio sit perseuerans. f. 274. h
Oratio qualis esse dẽat. f. 276. a
Oratio quamuis breuis à Deo exauditur. fol. 286. b
Oratio multa incognita facit cognita. fol. 286. f
Oratio iusti quantum possit. folio 287. e
Oratio qualis esse dẽat. f. 383. d
Oratio fiat cum perseuerantia. fol. 25. f
Oratio qua præparatione facienda. fol. 250. h
Orationem nostram conatur dæmon conturbare. fol. 102. c
Orationem operibus charitatis associemus. fol. 297. c
Orantes nititur dæmon in varia

ria distrahere. folio 105. b
Orando quid debeamus à Deo petere. fol. 105. e
Orationes bonorum quantum conducant. fol. 143. h
Orationes nostras timet dæmō. fol. 251. d
Orationes nostras nō debemus negligere, etsi alij pro nobis orent. fol. 287. b
Orationes in vnum quantū possint. fol. 287. g
Orationes humilium quantum possint. fol. 287. h
Orationis magna vis. fol. 176. h
Oremus dominum confidenter. fol. 105. g
Oremus pro persecutoribus nostris. fol. 184. d
Orem⁹ cū magna fiducia. f. 286. h
Orphæi similitudo. fol. 40. a
Ostentationis vanę amici sumus plerumque. fol. 337. c
Otiari pauperes dum commoditas adest laborandi, turpe est. fol. 80. h
Otiositas detestabilis. fol. 72. e
Otiositas magna est negligere salutem nostram. fol. 73. c
Otiositas & negligentia detestabilis. fol. 84. a
Otiosi venenum reipub. fol. 72. f
Otiosi in multa alia labuntur vitia. fol. 72. g
Otiosi etiam sibi incommodāt maxime. fol. 317. a
Otium res perniciosissima, f. 81. f
Otium detestabile. fol. 82. b
Otiū quantū incōmodet. f. 82. c
Otium pernicioſum. fol. 85. d
Otium quantorum sit fomes malorum. fol. 137. g

P

PACEM inter discordes cō ponamus. fol. 294. f
Pacem diligenter conseruemus. fol. 320. d
Pacem non floccipendamus, cū ad eam nos inuitet Deus. folio 124. h
Pacem diligit Deus. fol. 320. e
Pacē inter proximos cōponam⁹ sicut faciebat Moyses. f. 320. f
Pacem componere generosi est, & illustris viri. fol. 320. g
Parati esse debemus ad reddendam rōnem in iudicio. fo. 6. h
Parati simus semper ad tentationes. fol. 180. h
Paratus est Deus, vt nos ad pœnitentiam recipiat. f. 292. f. g
Paratus semper est Deus, vt nobis ignoscat. fol. 309. f
Parce proximo cū tibi id Deus præcipiat. fol. 172. a
Parcere delectabile est. f. 166. h
Parcere honorificum. fol. 172. d
Parcere omnes possunt. f. 172. e
Parcet nobis Deus, si nos alijs parcamus. fol. 169. d
Parentes plus amant liberos quā contra. fol. 71. g
Parentes iam inde a teneris vnguiculis liberos in virtute erudiant. fol. 85. f
Parentes plurimum gaudere debent, cum filij religionem ingrediuntur. fol. 264. c
Parentes plus amant filios quā filij parentes. fol. 282. b
Parentes ad bona potius cęlestia filijs comparanda amorem dirigant. fol. 282. f

Parentes virtutibus potius quã diuitijs locupletes relinquant filios.fol.282.g
Parentes debent filios instruere in deuotione & templorũ frequentatione.fol.283.a
Parentes ducãt pueros secum in ecclesiam.fol.283.b
Parentes plurimũ merẽtur in recta filiorũ institutione.f.283.c
Parentes praui nolũt liberos corrigere,ne sibi obijciant qđ ab ipsis hæc didicerint.fol.283.f
Parentes filiorum nimio amore sæpe excæcantur. fol.392.h
Parentes quomodo liberos instruere debeant.fol.441.c
Parentes in filiorum institutionem incumbant.fol.441.d
Parentes virtutis patrimonium filijs relinquant. fol.441.e
Parentes bonũ liberis exhibeãt exemplum.fol.441.h
Passio Christi cur nobis sæpe proponatur.fol.396.d
Passionem domini sæpe meditemur. fol.386.g. & 387.c
Passionis Christi beneficium singulare.fol.255.h
Passionis Christi consideratio q̃ sit vtilis. fol.387.e
Pastor quantam curam gerere debeat ouium suarum. f 37.c
Pastorem diligentem esse oportet, cum oues tantopere periclitentur.fol.328 d.
Pater piissimus est Deus.f.133.f
Patres iusti, & probi etiam fere bonos habere solent,& educare liberos.fol.34.b
Parentes bonũ liberis exhibeant exemplum.fol.376.h
Pati omnia etiam durissima debemus propter Deũ . f.369.g
Patiẽtes simus in aduersitatibus tolerandis.fol.392.c
Patientia & tolerantia in laboribus quãtum cõducant. f.94.d
Patientia etiã apud gentiles plurimi habita est. fol.94.f
Patientiam hic exerceamus & teneamus, vt tandem Deo fruamur.fol.94.g
Patientiam iugiter cõseruemus. fol.94.h
Patientia commendatur. f.98.d
Patientia excellẽs virtus. f.98.h
Patiẽtia maxime splendet in medijs laboribus.fol.99.a
Patientia maxima Chri cõdem nat impatiẽtiã nram. f.113.g
Patientia vtilissima.fol.126.a
Patientia egregia virtus. f.172.e
Patiẽtia plurimum placet Deo. fol.188.h
Patientia maxima vtitur Deus nobiscũ,sed si eum irritamus furorem effundet.fol.189.b
Patientia nostra perexigua est. fol.223.f
Patientia ab antiquis ẽt philosophis plurimi habita.fo.223.h
Patientia quibus considerationibus conseruanda.fol.224.a
Patientia insigni pollebant sancti.fol.224.d
Patientia pro armis vtamur in iniurijs.fol.306.b
Patientia in laboribus quãtum conducat. fol.309.e
Patientia donum Dei. fol.421.a
Patientia magna Dei . fol.427.a
Patiẽtia præclara virtus.f.427.h
Patientiæ maximæ exemplum dedit

dedit nobis Iob. fol. 29. f
Patientiæ fructus quâti sint momenti. fol. 98. d
Patientiam Deus quanti faciat. fol. 94. d
Patientiam habeamus in tribulationibus. fol. 95. d
Patiétiam semper cõseruemus, etsi nobis aduersa omnia succedant. fol. 98. d
Patientiam in calamitatibus habeamus. fol. 178. a
Patientiam modicam habemus in laboribus. fol. 182. h
Patientiam habeamus. fo. 197. h
Patientia vtamur in laboribus. fol. 292. c
Patientiam quomodo in aduersis obtinebimus. fol. 305. c. d
Patientiam quomodo conseruabimus. fol. 305. f g. & 306. a
Patiétiã habeamus. f. 420. d f. g
Pauonis proprietas. fol. 24. d
Pauonis ingenium. fol. 97. h
Pauperem debitorem non debemus vrgere. fol. 209. g
Pauperes inuitemus. fol. 170. a
Pauperes a mundo contemnuntur. fol. 218. e
Pauperes negliguntur. fol. 218. g
Pauperes aliqui malũt esse manci, & paralytici quam sani. folio 292. b
Pauperes aliqui se pluris faciũt quam sint faciendi fol. 304. f
Pauperes pauci reperiuntur patientes & humiles. fol. 366. g
Pauperes suis orationibus compensant eleemosynas quas accipiunt fol. 366 g
Pauperes hic contemnuntur à multis diuitibus. fol. 399. c
Pauperes nõ temere iudicemus. fol. 400. f
Pauperes nõ cõtemnam⁹. f. 401. f
Pauperes multi superbi. f. 402. e
Pauperes non obliuiscamur in conuiuijs. fol. 404. b
Pauperes & seruos Dei, habeamus in conuiuijs. fol. 404. c
Pauperes non vilipendamus. folio 408. b
Pauperes contumelijs multis afficiunt aliqui. fol. 408. d
Pauperes benigne recipiamus. fol. 408. d
Pauperes non contemnamus. folio 408. f
Pauperes nõ negligam⁹. f. 409. d
Pauperes vix audent a diuitibus debita reposcere fol. 425. e
Pauperib. quod datur, Christus in se recipit. fol. 215. i
Pauperib. quod eroganus, Deus suum agnoscit. fol. 218. g
Pauperib. vix fit iustitia. f. 219. a
Pauperibus eleemosynam benigne faciamus. fol. 400. f
Pauperibus nõ compati magna crudelitas. fol. 406. e
Pauperib. nõ detraham⁹. f. 408. f
Pauperib. benigni simus. f. 425. f
Pauperum quorundam inuentiones ad eleemosynã extorquendam. fol. 171. d
Pauperũ necessitates videamus, vt ita magis ad misericordiã prouocemur. fol. 249. h
Paupertum necessitates oculis lustremus, vt ita ipsorum compatiamur. fol. 297. d
Paupertas spiritus quanta nobis ad portet bona. fol. 90. b
Paupertas Christi confundit nostrum

ſtrum immoderatum deſiderium. fol. 113.f
Paupertas locus ſecurior opulẽtia & proſperitate. fol. 115.d
Paupertatem complecta mur. folio 409.b
Paupertatem Chriſtus amplexus eſt. fol. 67.d
Paupertatem ſpiritus Chriſtus nobilitauit. fol. 90.d
Pax quam ſit vtilis. fol. 223.h
Pax inter coniuges eſt Deo grata. fol. 320.d
Pax duplex. fol. 320.d
Pax mundanorum quam ſit fallax. fol. 320.e
Peccata noſtra Dei iram prouocant. fol. 5.g
Peccata vitabimus diuino adiuti auxilio. fol. 70.f
Peccata etiam venialia declinemus, ne paulatim ex his ad grauiora labamur. fol. 237.f
Peccata venialia qũo dicãtur ad mortalia diſponere. fol. 237.g
Peccata noſtra diſcutiamus, & & lamentemur. fol. 266.d
Peccari magna miſeria. f. 249.e.f
Peccati fines egrediamur. f. 281.h
Peccatis non inſiſtamus. f. 291.d
Peccata quomodo reſpondeant æternæ pœnæ. fol. 294.b
Peccator in quanta verſetur miſeria. fol. 40.b
Peccator qui conuertitur, fit cibus Dei. fol. 95.g
Peccator qũo dicatur a Deo derelictus. fol. 304.a
Peccatores ſunt effrõtes. f. 11.h
Peccatores publici tanquã ſentinę reip. exterminãdi. f. 300.g
Peccatores nolentes ſe emendare, in peccatis ſuis moriũtur. fol. 348.b
Peccatũ quãtopere oderit Deus folio 21.c
Peccatũ in quantã miſeriam homine demerſerit. fol. 68.g
Peccatum ſi cognoſceremus attente, illud velis & remis fugeremus. fol. 106.b
Peccati magna miſeria declarat in eo qđ varia hẽat pharmaca ad ſui curationem. fol. 123.a
Peccatum inueteratum quã ſit pernicioſum. fol. 137.e
Peccatum lethale quanta impediat bona. fol. 159.e
Peccatum quomodo dicatur infinitum. fol. 171.h
Peccatum quãtum oderit Deus fol. 222.c
Peccatũ quantũ noceat. f. 222.g
Peccatum deſerere, heroicũ eſt opus. fol. 256.g
Peccatum quantam inducat cęcitatem. fol. 261.g
Peccatum inueteratum non ita facile eluitur. fol. 267.e
Peccatum exuitur fonte pœnitẽtiæ. fol. 271.e
Peccatum quantum noceat animæ fol. 272.h
Peccatum quantũ homines excęcet. fol. 279.f
Peccatum perplexum tenet hominem. fol. 284.c
Peccatum in anima eſt tãquam venenum in corde. fol. 285.b
Peccatũ odio habeamus. f. 285.d
Peccatum valde timendum eſt. fol. 357.b
Peccatum quantũ oderit Deus. fol. 387.e

Peccatum quam sit detestabile. folio 387.f
Peccatum maximum secum adfert laborem.fol.396.a
Peccatum velis, & remis fugiamus.fol.419.c
Peccatum quantum nos cæcos efficiat.fol.419.h
Peccatum seruum reddit hominem. fol.430.b
Peccatum nos plurimũ à Deo separat.fol.430.c
eccatum in quantas miserias homines pertrahat.f.430.d
Pecuniarum bonus vsus plurimum prodest.fol.401.h
Pęna damni quanta sit.f.223.c. & fol.411.c
Pęnitẽtes quid debeant à domino postulare.fol.106.h.
Pœnitentia summopere necessaria.fol.55.h
Pœnitentia ad salutem necessaria.fol.59.d
Pœnitentia est pharmacũ contra peccati venenum.f.59.h
Pœnitentia perseueret semper. folio 60.c
Pęnitẽtia quã sit salutaris.62.b
Pœnitentia necessaria ad salutem.fol.133.f
Pœnitentia præclarissimũ medicamentum.fol.187.h
Pœnitentia nos Deo dedicat,& consecrat.fol.266.b
Pœnitentia non debet esse indiscreta.fol.266.f
Pœnitẽtia quam sit vtilis etiam post confessionem, & absolutionem sacramentalẽ.f.267.d
Pœnitentia ad salutem necessaria. fol.267.f
Pœnitentia plurimum est Deo grata.fol.271.b
Pęnitẽtia plurimũ apud Deum impetrat.fol.271.c
Pęnitentia Deum placemus.folio 271.f
Pœnitentia vera quantum impetret apud Deum. fol.271.g
Pœnitentia ne nos terreat,cum tam breuis, & incerta sit vita nostra.fol.368.e
Pęnitentiã non differamus.16.f
Pęnitẽtiã agamus, & ad Deum conuertamur.fol.49.h
Pœnitentiam agamus, & vitam emendemus.fol.59.f
Pœnitentiam non procrastinemus. fol.62.f.& 72.c
Pœnitentiam differre vsque ad mortẽ non est sapientis.72.h
Pœnitẽtiam de die in diem non differamus.fol.85.h
Pœnitentiam multi fugiunt.folio 132.f.g
Pœnitentia non differenda. folio 133.h.& 188.d
Pœnitentiam nostram expectat Deus,non igitur rebus mundanis nos implicemus. 189.a
Pœnitẽtiam agamus quã omnipe admittet Deus.fol.189.h
Pœnitentiam non differamus. folio 256.d
Pœnitentiam agamus, vt Deo placeamus.fol.256.f
Pœnitentiam agamus,cum tanta nobis diuinitus suppeditentur auxilia. fol.265.h.
Pœnitentiam agamus non complacendo carni. fol.266.f
Pœnitentiam non procrastinemus.folio 266.h

Pœnitentia qũo agenda. f.267.c
Pœnitẽtia facit interdũ, vt hoïes ad vberiorem resurgant gratiam, & maximam. fol. 271.c
Pœnitentiã sedulo agamus propter Deum. fol. 271.f
Pœnitẽtiæ magnæ vires. f. 125.c
Pœnitentia nos in cœlum ducit. fol. 186.d
Pœnitentiæ excellentia. f. 188.c
Pœnitentibus Deus beneficia confert ampliſſima. fol. 60.d
Perdere Deum ſumma eſt miſeria. fol. 62.c
Peregrini ſumus in hac vita. folio 62.c
Peregrinos nos reputemus in hac vita. fol. 324.d
Perfectio Chriſtiana commendatur. fol. 165.g
Perfectionem iugiter amplectamur. fol. 166.c
Perfectior quo quis eſt, eo magis ad Deũ accedit. f. 166.d
Perfectioni incumbamus. 256.e
Perfecti ſimus, ſi quidem volumus, vt domeſtici noſtri ſint perfecti. fol. 172.g
Pericula maxima in mundo. folio 67.f
Pericula vbique imminẽt. 200.a
Pericula magna in hac vita. folio 388.a
Pericula varia in mũdo. f. 393.f
Periculoſa vita humana. f. 391.d
Periculorum plenus eſt mundus folio 204.e
Periculoſum eſt interdum viuere in ciuitatibus. fol. 175.b
Perplexus erat dæmon, cùm Chriſtum tentaret. fol. 196.f
Perſecutioues patiuntur boni, vt nobis ſint exemplo. f. 26.h
Perſecutiones ſerui Dei in delitiis ducunt. fol. 25.e
Perſecutiones vndecunque veniant, ſunt nobis vtiliſſimæ pro Chriſto toleratæ. f. 29.h
Perſecutores nobis conducunt plurimum. fol. 172.b
Perſeuerãtia donũ Dei. f. 308.g
Perſeuerantia in peccato cœli viam impedit. fol. 347.b
Perſeuerantię exemplũ. fo. 32.g
Perſeueramus parum in virtute. fol. 307.g
Perſeueremus in bono propoſito. fol. 23.e
Perſeueremus in virtute. f. 21.c. & 50.d. & 82.f
Perſeueremus viriliter ſemper in virtute. fol. 116.f
Perſeueremus in oratione, etſi multa nobis obiiciantur impedimenta. fol. 274.a
Perſeueremus in rebus ad ſalutem pertinentibus. fol. 276.c
Perſeueremus in virtute ſtrenuè. fol. 277,h
Perſeueremus ſemper in bono. folio 282.a
Perſeueremus in bonis operibus. fol. 291.c
Perſeueremus conſtanter in virtute. fol. 304.g. & 415.c
Perſeueremus in bonis operibus. fol. 308.e. & 421.g
Perſiſtere in peccato periculoſiſſimum. fol. 300.b
Perſuadendi modus ſingularis Hieremiæ. fol. 123.g
Perturbatores officij diuini puniet Deus atrociter. f. 236.h
Petamus à Domino cum maxima

ma fiducia. folio 276.d
Petentes inſtemus.fol.274.c
Petunt multi à Deo, quæ ipſis non conueniunt.fol.142.f
Phidias ſtatuarius inſignis. 83.g
Phraſes prophetarum.fol.1.a
Pietas maxima Rebeccæ.232.d
Polus arcticus, & antarcticus dicuntur ratio naturalis, & fides.fol.117.c
Pontem gregi ſuo fabricauit Chriſtus.fol.228.b
Poſſibilia nobis fient omnia, ſi diuinum imploremus auxilium debite.fol.315.a
Poſtulemus à ſanctis, vt pro nobis orent.fol. 288.a
Potentia, & fortitudo humana infirma fol.67.a
Potentia mundi quam cito trãſeat.fol. 108.g
Potentia mundana quo tandem redigatur.fol.124.b
Potentiam humanam mors ipſa deſtruit.fol.53.d
Potẽtes, & diuites patrocinium ſuſcipiant pauperum.f.290.d
Potentiores interdũ in maiores miſerias prolabuntur.f.115.c
Potentiores interdum grauiora habent delicta.fol.148.h
Potentatus,& dominia humana quam ſint caduca.fol.66.d
Prædeſtinationis indicium liberalem eſſe erga pauperes. folio 218.h
Prædicandi modus ſingularis Iſaiæ.fol.123.f
Prædicator ſit modeſtus in reprehendẽdo. fol.20.a & 35.f
Prædicator faciat quæ alios docet.fol.328.e
Prædicator quid debeat à domino poſtulare.fol.364.h
Prædicator ſe Deo diligenter commendet, vt fructum referat. fol.365.a
Prædicator faciat quod prædicat.fol.366.d
Prædicator præclarè operetur. folio 378.f
Prædicator bonum det exemplum.fol.378.g
Prædicator oẽs moueat.f.415.c
Prædicatores veneremur, qui ſunt loco Chriſti. fol.365.h
Prælati quo zelo duci debeant. folio 36.h
Prælati,& principes mediũ tenere debẽt in regimine.f.51.d.f
Prælati, prędicatores, & cæteri moderatores debitã ętatem, experientiã, & ſcientiam habeant.fol.58.d
Prælati pro ratione viriũ ſubditorũ mandare debẽt. f.153.c
Prælati quales eſſe debeant. folio 153.e
Prælati multi praui ſimiles ſibi ſubditos quærunt. fol.322.a
Pręlati optimi deligãtur.322.e
Prælati,& ſubditi quales eſſe debeant.fol.327.f
Prælati qũo præcipere, & ſubditi obedire debeant.f.327.g
Prælati,& ſacerdotes quales eſſe debeant.fol.375.f
Prælati ſibiipſi primum imperent.fol.375.g
Prælatus, & princeps ſuus eſſe nõ debet,ſed ſubditorũ.36.h
Pręlatus qualis eſſe debeat.36.f
Prælatus qualis eſſe debeat erga ſubditos.fol.153.h

Prælatus moderatè se gerat. folio 154. e
Prælatus faciat, quod aliis præcipit. fol. 327. a
Prælatus seipsum obliuiscatur, vt ouiũ reminiscatur. f. 328. b
Prælatus in se austerus, & erga alios benignus sit. fol. 367. b
Prælaturas multi desiderãt, non intelligentes quantũ habeãt onus adnexum. fol. 370. b
Præmia magna pollicetur Deus his, qui pro ipso labores sustinent. fol. 25. f
Præmia amplissima nobis Deus parata habet. fol. 175. b
Præmia à sanctissima Trinitate speramus. fol. 344. f
Præmio nõ defraudatur fiducia nostra in Deum. fol. 290. a
Præmio facilè incitari solemus ad laborem. fol. 328. g
Præmium non expectet in futura vita, qui in hac vita renuit laborare. fol. 73. g
Præmiũ operariis datur. f. 81. h
Præmiũ contueamur, & difficultates oẽs superabimus. 319. c
Præmeditati semper esse debemus. fol. 390. f
Præ negligẽtia bonarum considerationũ sępe perimus. 63. h
Præparemus nos ad mortem. fol. 63. a. & 228. e
Præsens semper est Deus tã in prosperis, q̃ in aduersis. f. 27. e
Præsens adest Deꝰ oĩbus. 414. h
Præsentia tantum tanquam bruta contuemur. fol. 127. d. e
Præsumptio humana q̃bus cõsiderationib. deprimẽda. 114. d
Præuideamus semper quæ nobis euenire possint. fol. 103. e
Principem, & iudicẽ quomodo depingerent antiqui. fol. 52. h
Principes, prælati, & iudices nõ debent esse factiosi, sed neutri. fol. 51. f
Principes memores sint acceptorum beneficiorum. fol. 111. g
Principes nullũ ferè inueniunt, qui ipsis vera dicat. fol. 269. a
Principis iustitia, & ęquitas in reipub. gubernatione dignoscuntur. fol. 79. d
Principiis malorum obstemus, ne deinceps incrementum suscipiant. fol. 280. b
Principiis malorum obstandum est. fol. 358. g
Procrastinationes ne ponamus apud Deum. fol 130. f
Prodigi sumus in priuatis ędificiis, & tamen in templis ędificandis parcissimi. fol. 240. g
Proditiones varię in mundo. folio 259. g
Promissa diuina sæpe nostra culpa amittimus. fol. 388. e
Promittimus magna, & tamen ea facilè irritamus. fol. 308. f
Prophetæ qua vehemẽtia prædicarent. fol. 123. d
Proprietas magna cuiusdã herbæ. fol. 84. g
Prospectat nos cœlestis curia, cũ pugnamus viriliter in certamine spirituali. fol. 207. b
Prospera cur sæpe succedant malis. fol. 392. d
Prosperitas mundana periculosa. fol. 114. b. & 383. d
Prosperitates humanę nos insolentes reddunt. fol. 46. d

Prosperitates humanas, si diligenter exploraremus, nō tam caro emeremus. fol. 53. e
Prosperitates humanæ quā sint mutabiles. fol. 108. h
Prosperitates, & delectationes mundanæ nobis cęli viam impediunt. fol. 131. c
Prouidi simus in his, quæ pertinent ad salutem nostram. folio 19. b
Prouidi simus instar ouis. 423. e
Prouidētia vtamur circa ea, quæ nobis euentura sunt. fol. 63. b
Prouidētia magna Dei. f. 243. f
Prouidentia Dei admirabilis circa hominem. fol. 265. g
Prouidentia Dei ineffabilis. folio 310. f
Prouidētia, & liberalitas magna Dei erga nos. fol. 418. b
Prouidētia magna Dei. f. 422. f
Prouidentiā habere debent patresfamilias. fol. 423. f
Proximo faciamus, quod nobis vellemus. fol. 176. a
Proximos non contemnamus. folio 263. b
Prudentia magna ex præteritis futura coniicere. fol. 124. a
Puellæ, quæ puritati conseruandæ non incumbunt, quomodo punientur. fol. 303. a
Pueri statim canescunt hoc tempore. fol. 5. b
Pueri à teneris annis bene instituantur. fol. 283. h
Pueros imitamur in puerilibus figmentis lusitantes. f. 325. h
Pueros punimus, quod se nimis puerilibus tradant, & tñ nos nil aliud facimus. fol. 326. a
Puniet Deus eos administratores, qui non puniunt publicos peccatores. fol. 301. b
Punire solet Deus multis modis. fol. 271. a
Punire interdū iā incipit Deus malos in hac vita. fol. 294. c
Punit nos Deus interdum intus. fol. 119. g
Purgatorij pœnas quantū possumus, declinemus. fol. 127. d
Pusillanimes sumus, & conquerimur facilè i laboribus. 27. h
Pusillanimes sumus in resistendo tentationibus. fol. 206. g

Q

Quadragesimæ tēpus ad diuina præstāda obsequia accōmodatissimū. 195. h
Quadragesimale tēpus est tempus disciplinæ, & moderationis. fol. 138. h
Quadragesimale tēpus accommodatissimū ad pœnitētiam agendam. fol. 125. d. & 137. f
Quæ in hoc mūdo vidētur maiora, sunt instar puncti. f. 66. f
Quæ plurimi faciunt hoīes, ea sæpe Deus paruipendit. 66. h
Quæramus Deū vbi possimus eum inuenire. fol. 355. f
Quæramus modo Deum, dum tempus datur. fol. 361. a

R

Ratio ipsa imperare debet. fol. 46. c
Rationē reddituri sumus accuratā de acceptis beneficiis. 227. f
Rationem strictam Deo reddituri sumus. fol. 387. d

Recidimus ſæpe in eadem peccata.fol.108.c
Recreationes honeſtæ eſſe debent.fol.112.g
Recreationes paucæ ſufficiunt. fol.113.a.b
Recreationes aliquæ periculoſæ.fol.355.e
Reddamus bonũ ꝓ malo.177.a
Reddet Deus cuique ſecundum opera ſua.fol.81.d. & 77.e
Regina Sabba quomodo multos ſuperet.fol.256.h
Regnum cœli cur comparetur rebus terrenis.fol.78.h
Regnũ cœlorũ cur comparetur rebꝰ creatis, & tpalibus.82.g
Relabimur ſæpe, quod non penitus conuertamur, & ex toto corde.fol.308.h
Religionis ingreſſus opus heroicum.fol.264.d
Relucet Deus in ſuis creaturis. folio 79.h
Remedium nullũ ſupererit malis in iudicio.fol.227.e
Remedia ſæpe Deus differt ad maius cõmodũ noſtrũ.f.273.f
Remediũ paratũ eſt omnibus, ſi velint illud accipere. f.349.a
Remorę piſcis proprietas.f.33.a
Remunerat Deus bona.f.400.d
Repenſat Deus cumulatiſſimè, quod pro ipſo facimus.232.g
Reprehenſiones mali nolunt patienter audire.fol.426.a
Repræſentemus nobis aliquem virum grauẽ,qui videat quæ facimus.fol.182.b
Repræſentet quiſque eum ſtatum in quo poſitus eſt.f.21.a
Reſplendet diuina ſapientia in creaturis. folio 79.b
Reſpõdeamus pro honore proximi.fol.23.g
Reſpondet Deus pro ſeruis ſuis. folio 23.b
Reſpublica à multis capitibus detrimentum patitur. f.54.e
Reſiſtamus paruis,ne in magnis labamur.fol.200.e
Reſtituere quiſque debet potius in vita, quàm poſt mortem,quantum poteſt.f.251.g
Retributor optimꝰ Deus.174.e
Reuerenter ad ſacram communionẽ accedamus. fol.144.g
Reuertamur ad Dñm, neque diffidamus,quamuis peccatis maximè ſimus onerati.125.b
Romani cur non ſcriberẽt Chriſtum in cathalogo ſuorũ deorum.fol.393.a
Romanorum ipſorũ egregium quoddam inſigne. fol.158.d

S

SAcerdos malus videtur ignominiam inurere dignitati ſuæ.fol.365.h
Sacerdotes Dianæ.fol.58.g
Sacerdotes ſucceſſores Chriſti quomodo ſint.fol.370.f
Sacerdotes legis gratiæ maiori reuerentia colendi,quàm veteris legis.fol.370.g
Sacerdotes parui faciunt perditi homines.fol.371.a
Sacerdotũ orationes lõgè vtiliſſimæ,etſi ſancti nõ ſint. 140.e
Sacerdotũ honori maximè conſulendum eſt.fol.370.h
Sacra ſcriptura arma cõtra dæmonem.fol.199.b

Sacramenta non perdunt ſuum valorem proptor malos mini ſtros.fol.140.b
Sanctorum pulchritudo ineffabilis.fol.333.a
Salutantes præueniamus inuicem.fol.159.h
Salutemus proximum.fo.376.d
Saluti noſtræ incũbam⁹. f.418.h
Scala qua in cęlũ ſerui Dei conſcendunt.fol.109.d
Scala per quam mali in infernũ deſcendunt.fol.109.d
Scientia ſine virtute parum videtur prodeſſe.fol.376.b
Scorpionis proprietas.fol.37.d
Scriptura ſacra ampliſſimus thaurus.fol.99.h
Secordia noſtra magna. f.391.c
Secreta non propalanda. f.386.f
Seculo ſi conformemur à Deo expellemur.fol.359.g
Securi non ſumus in hac vita.folio 72.d
Securitatem nõ habemus in hac vita.fol.108.d
Securitas non eſt in rebus huius ſeculi.fol.45.h
Securitas non eſt in hac vita.folio 185.h.& 190.d
Securitas nuſquam in præſenti vita.fol.213.a
Securitas non eſt in hac vita. folio 388.c
Securitas non eſt in hoc fragili mundo.fol.395.f
Securitas non eſt in mundo. folio 405.g
Securitas non eſt in rebus mundanis.fol.444.c
Securitatem ſæpe habemus falſam.fol.12.f
Securitatem falſam habent mali.fol.19.g
Securitatem falſam multi habent.fol.212.d
Securitatem dęmon ſuis pollicetur.fol.212.f
Securitatem falſam ſibi pollicentur mali.fol.388.g
Securus nullus viuat in hac vita.fol.17.h
Senectus & ætas decrepita videtur iam quodammodo parũ opportuna ad pęnitentiam viriliter inchoandam fol.86.d
Senes cõſulant ſaluti aĩæ.f.72.c
Senes ſint diligentes.fol.73.d
Senes aliqui repueraſcunt.f.73.f
Senes virtute præ cęteris pollere debent.fol.86.e
Senes quidam quo dementiæ redigantur.fol.124.c
Senes ad brauium ipſum comparandum viriliter contendant. fol.356.d
Senes quales eſſe dẽant.f.420.g
Senſibus bene vtamur.fo.100.h
Senſibus multi abutũtur.f.101.a
Senſualitas vitium frequens. folio 280.d
Sepulchrum ſumus mortuorũ corporum. fo.123.h
Serui Dei caute viuunt. f.11.d
Serui Dei, quanta polleant humilitate.fol.57.c
Serui Dei lętantur quod pp ipſum labores patiãtur.f.103.g
Serui ſedulo obtemperent dominis ſuis. fol.153.g
Serui Dei plurimum apud Deũ poſſunt ſuis præclaris operib. fol.287.g
Serui Dei oculos non conijciũt

in præmia huius vitę sed ęternæ.fol.305.h
Serui Dei plurimi faciũt, quod pp ipsum patiantur. f.315.h
Serui Dei sunt vnum in charitate.fol.319.h
Seruos Dei nil præter Deum ipsum exatiat.fol.318.f
Seruiamus Deo, cuius præmia sunt certissima,&ampliſſima. fol.80.g
Seruitus miserabilis quod spiritus ipse carni seruiat. f.132.c
Signa malorũ in iudicio, horribilia indicabũt significata. f.9.c
Signa propter multas causas apparebunt in iudicio. f.225.f
Silentium plurimum conducit. fol.65.d
Simulatione multa vtuntur mali.fol.261.c
Sinus Abrahæ quid sit. folio 398.g.h
Societas mala plurimum nocet. fol.288.c
Societas etiam bonorũ nonnunquam declinanda.fol.316.h
Societatem malam fugiamus,& bonam cõplectamur. f.288.c
Societatẽ malã fugiam°.f.293.h
Sodalitates pernicioſas fugiamus.fol.63.g
Solatia mundi spernunt serui Dei, & cęlestia auide desiderant.fol.330.a
Soliciti valde sumus circa temporalia, non autem sit circa æterna.fol.63.b
Soliciti admodũ sumus,ne bona mundi amittamus,sed non sic de bonis gloriæ solicitamur. fol.63.c
Soliciti sim° de aĩæ salute.f.70.h
Solicitudinem habeamus de animæ incolumitate.fol.291.b
Soliciti simus semper de salute nostra.fol.388.f
Solicitudo nimia temporalium nos valde conturbat.fol.70.e
Solicitudo rerum temporalium impedit sæpe fructum verbi Dei.fol.89.a
Solicitudo rerum temporalium quantum sæpe noceat. f.89.f
Solicitudo Dei maxima circa nos fol.264.e
Solitaria vita non omnibus conuenit.fol.194.g
Solitudinem amemus. fol.63.f
Solitudinem studioſe complectamur.fol.293.g
Solitudinis & silentij præclarum exemplum.fol.66.b
Solitudo innocẽtiam conseruat. fol.55.d
Solitudo propugnaculum silentij.fol.65.d
Solitudo & silentium longe vtiliſſima. fol.66.a
Solitudo vtiliſſima est. fol.69.b
Solitudo quantum conducat,vt Deo vacemus.fol.316.b
Solitudo multas peccandi occasiones tollit.fol.316.b
Solitudo a magnis philoſophis plurimi habita. fol.316.f
Solitudo quantũ Dei seruis placeat, vbi eam semel gustauerunt.fol.317.e
Spem in Deo collocemus nõ in rebus mundanis.fol.45.h
Speremus in domino. fol.80.b
Speremus firmiſſime in Deo.folio 276.c

Speremus in Christo, & non in rebus mundanis.fol.342.d
Spes premij nos animare debet, vt vehementibus in vinea domini laboremus.fol.80.a
Spes præmij nos ad virtutē maxime accendit. fol.318.a
Spes præmij nos plurimum mouet.fol.338.g
Spes præmij addit animum ad laborem.fol.339.a
Spūs vī interdum in nobis nimia meditatione fatigari. f.112.d
Spiritus quod carni seruiat extrema miseria est. fol.132.d
Statua quam adorari iussit Nabuchodonosor, tota erat aurea.fol.97.f
Statua vxoris Loth quare non fuit ex marmore vel silice. folio 110.b
Statuæ duæ Nabuchodonosor. fol.97.f
Sterilitates & bella nostris tribuamus peccatis. fol.302.a
Studiosi in cælum & vitiosi in infernum tendunt. fol.109.c
Stulti dum vitant vitia,in cōtraria currunt.fol.129.g
Stultitia magna nostra.fo.425.d
Subditi obedientes sint.fol.154.g
Subditi & prælati quales esse debeant.fol.327.f
Subuenit Deus in maioribus necessitatibus.fol.292.a
Succūbimus facile statim vitijs. fol.323.e
Sumptus nimij interdum pertrahunt multos in manus vsurariorum.fol.252.c.d
Superbi odio sunt Deo,& hominibus.fol.262.g
Superbi quo rediganrur.f.268.e
Superbi quam sint cæci. f.385.a
Superbia detestabile vitium. folio 44.f
Superbiam omnem frænabimus si attente consideremus Christum crucifixum.fol.128.a
Superbiam refrenemus,cū Chīs se tm̄ humiliauerit.fol.146.d
Superbię radicem quandā occultam videmur habere. f.127.g
Superbos qūo humiliet Deus. fol.1.c
Superbos humiliat Deus.fo.53.g.& 57.g.& 149.b
Superbos principes punit Deus. fol.152.f
Superbiunt multi ad dignitates euecti.fol.114.f
Supplicia futura consideremus prospiciamusque diligentissime & accuratissime.fo.423.b

T

Talentvm quantū vāleat.fol.89.g
Talpæ ingeniū & natura.f.409.e
Tantali fabula.fol.98 b
Temperantia vtilis.fol.397.d
Temperantia plurimū prodest. fol.409.a
Templa vult Deus in magna haberi veneratione.fol.239.f
Templa si reuerenter ingrederemur, prosperiores inde exiremus.fol.248.b
Templi irreuerentiam maxime sentit Deus.fol.239.d
Tēpli fabricā,q nolūt iuuare cū possint,reprehēdunt. f.240.d
Tēpli ministris faueamus, & eos honore prosequamur.f.240.d

Templa negotiationib. prophanare quam sit turpe.fo.236.d
Templis sacris non abutamur. fol.240.f
Templis violentiã inferẽtes quo modo puniat Deus.fol.249.d
Tẽpla ambulationibus prophanare & negotiationibus quã sit turpe.fol.236.c
Templa multi dissolute cõtaminant.fol.248.g
Templorum fabricam iuuemus. fol.240.b
Templũ Dei est aĩa nostra, non igitur eã inquinemus.f.244.h
Templum Dei,statim frequentemus si necessitate aliqua vr gemur.fol.249.g
Templũ Dei visitemus. f.294.a
Tẽporales si metuimus pœnas, multo magis timeamus æternas.fol.178.e.f
Temporalia æternis qui præponit,falso vtitur põdere.f.51.h
Temporalia despiciamus,& æterna amemus.fol.67.f
Tpalia diligẽter solicitamus potius quam spiritualia.f.170.d
Temporalia bona contemnere debemus.fol.244.a
Temporalia nobis cœlestia impediunt.fol.318.b
Temporalia æternis facile præponimus.fol.327.d
Temporalia qui spernet, reportabit æterna. fol.344.c
Temporalia hæc paruipendadamus.fol.360.c
Temporalibus rebus nimiũ incumbimus.fol.327.c
Temporalium appetitus quomodo sit frænandus. fol.324.c
Tempus cum amisimus,eius vtilitatem sentimus & cognoscimus.fol.75.a
Temporis commoditatem non amittamus. fol.75.h
Temporis commoditate & tanta in nos tranquillitate oblata vtamur.fol.84.c
Tempus hoc sibi habẽt mali,sed veniet tempus Dei.fol.9.h
Tps nobis a Deo cõceditur, vt ĩ eius vinea laboremus. f.74.g
Tempus pretiosissimum.f.75.f
Tempus citissime præteruolat. fol.75.g
Tempus cõmode distribuamus. fol.84.h
Tempus frustra non teramus.folio 148.b. & 390.f
Tenebræ interiores & exteriores.fol.143.f
Tentantur assidue boni. f.200.h
Tentat nos dæmon, vt reflectamus mentem circa iniuriam, vt ita ad vindictã incitemur. fol.173.h
Tẽtationibus qđ tã facile succũbam⁹,miratur dæmõ.f.196.b
Tentat interdũ dæmõ sub quadã specie sanctitatis. fo.197.b
Tentat sæpe dæmon argumentando.fol.198.e
Tentat dæmõ acerrime eos, qui sibi contradicunt. fol.200.g
Tẽtat nos passim dæmõ.f.205.a
Tentat dæmon interdũ sub quadam virtutis specie.fol.208.a
Tentat aliquando dæmon sub quadam virtutis specie & colore.fol.324.f
Tentatio carnis nos valde infestat.fol.390.g

Tentando perſeuerat dæmon. folio 196.g
Tentationes variæ inſtante morte. fol. 17.d
Tentationes vtiles. fol. 29.e
Tentationes cuique quales ſuggerat dæmon fol. 35.h
Tentationes multas & contradictiones nobis dæmon repræſentat. fol. 105.a
Tentationes malas ſuperemus. fol. 117.a
Tentationes vincamus. fo. 161.c
Tentationes importunas vincamus. fol. 174.b
Tentationes permittit Deus. folio 180.f
Tentationibus viriliter reſiſte, ſi quidem Deus te ſemper contuetur. fol. 186.e
Tentationes quomodo ſuperandæ. fol. 193.f
Tentationes vix ſentiunt mali. fol. 201.d
Tentationes ſeruos Dei maxime inuadunt. fol. 203.d
Tentationibus minimis interdū ſuccūbimus, qui maximas ſuperauimus. fol. 204.b
Tentationes occurrunt, cum nobis ſæpe ſecuriores videbamur. fol. 204.b
Tentationes omnes Dei auxilio ſuperabimus. fol. 207.e
Tentationes diuino fauore vincere debemus. fol. 213.b
Tentationes Dei auxilio ſuperabimus. fol. 237.b
Tentationibus viriliter reſiſtamus. fol. 193.a
Tentationibus quibus conſiderationibus reſiſtendum. f. 196.a
Tentationibus impugnantur ſerui Dei. fol. 201.c.
Tentationibus viriliter reſiſtunt ſerui Dei. fol. 201.c
Tentationibus quāuis multis reſtiterimus, nō debemus tñ arma iam abijcere. fol. 207.h
Tentationibus etiam leuiſſimis ſæpe ſuccumbimus. fol. 209.g
Tentationibus viriliter reſiſtamus. fol. 278.a
Tentationibus facile diuino freti numine reſiſtemus. f. 343.b
Tentator aſtutus Dæmō. f. 17.e
Tentator aſſiduus dæmon. folio 197.d
Tentator limitatam habet poteſtatem. fol. 206.h. fol. 208.c
Tentare Deum non debemus. fol. 177.c
Tepidi ſumus in virtute. f. 300.c
Terrena contemnamus. f. 110.e
Terrena ſpernamus, ſi cęleſtibus frui volumus. fol. 328.f
Terrena deſpiciamus, cum æterna noſcamus. fol. 332.f
Terrenis nimium adhæremus. fol. 429.d
Terrenorum affectus perdere facit appetitum cœleſtium. folio 349.e
Terribilis apparebit Chriſtus in iudicio. fol. 229.h
Terrore opus habemus, vt conuertamur. fol. 219.g
Theſaurizemus in cęlo. f. 136.a
Timeamus Deū, qui tā terribilis veniet in iudicio. fol. 10.h
Timeamus æterna ſupplicia. folio 11.b
Timeamus Dei cōminationes. fol. 12.g

Timeamus Deum & eius punitiones.fol.59.e
Timeamus Deum & eius supplicia.fol.151.g
Timeamus Deum,ne ipsum offendamus.fol.186.h
Timeamus iram Dei.fol.224.f
Timeamus horribilē iudicij diē. fol.228.a
Timeamus dubiam sortem nostram.fol.228.b
Timeamus saltem infernū,si beatitudinem non amamus. folio 332.f
Timeamus Deum.fol.391.h
Timeamus Dei supplicia.f.413.f
Timeamus Deum, vt secure viuamus.fol.416.b
Timebunt valde mali uidentes omnes creaturas contra ipsos armatas.fol.221.g
Timidi valde sumus in uirtutis studio & pusillanimes.f.420.a
Timor horribilis in die iudicij. fol.2.e
Timor Dei quibus consideratio nibus nutriatur.fol.12.a
Timor Dei vtilissimus.fo.178.c
Timor Dei si deest, cætera corruunt.fol.179.e
Timor Dei quam sit salutaris.fo lio 228.c
Timoratæ cōscientiæ sunt viri probi.fol.285.g
Timore magno concutiētur mali nō solum propter conspicua signa,sed etiam propter expectationem futurorum.fol.7.h
Timorem nobis incutit Deus,vt ad se redeamus.fol.178.d
Timorem Dei amisimus.f.179.b
Timorem nobis incutit Deus,vt eius indignationē fugiamus. fol.179.b
Timorem Dei abijcimus.f.221.e
Timorem Dei mali abiecerunt. fol.354.e
Timorem Dei non abijciamus. fol.413.b
Tyranni & crudeles quam infelices habebunt exitus.fol.31.g
Tyranni quo tandem deueniant. fol.115.d
Tyrānos Deus dissimulat in hac vita,& punit in alia.fol.31.c
Tyrannos qūo puniet Deus. folio 222.e
Toleranda sunt multa pro beatitudine obtinenda.fol.33.b
Tolerantia in rebus aduersis manifestatur & arduis.fol.99.b
Tolerantia insignis uirtus. folio 172.c
Tolerantiam non amittamus. folio 305.e
Tolerare multa debemus pro ingressu in gloriam.fol.335.d
Tonitruis nos monet Deus. folio 68.h
Tormenta omnia huius vitæ vmbra sunt,futurorum instar.folio 230.b
Tradamus nos totos Deo. folio 288.h
Transfiguratus est Christus ad honorē suæ Ecclesiæ.f.328.h.
Transfiguratus est Christus, vt manifestaret quod esset uerus Deus & homo.fol.344.a
Tribulationes læto vultu excipiamus.fol.180.c
Tribulationes vtiles.fol.391.g
Tribulationes nos in cœlum ducunt.fol.414.d

Tribulationes salutares.fo.420.f
Tribulationum amariſſimum ca licem ſolet Deus ſeruis ſuis in terdum propinare.fol.36.g
Triſtitia duplex.fol.128.f
Triſtitia noſtra qualis eſſe de beat.fol.128.h
Triumphãtes ingrediebãtur Ro mam duces, qui vicerãt in bel lo.fol.18.g
Triumphantes ingrediuntur ſan cti in cęlum.fol.18.g
Tumultus deuotionem impedit. fol.316.g
Turpia non committet, ait Pla to, qui optime credet Deum pręmiatorem & punitorem. fol.192.d

V

VAnagloria quã ſit im portuna.fol.130.g
Vanagloria deteſtabilis.f.135.h
Vanitates mundi ſerui Dei pro be cognoſcũt & fugitãt.f.192.h
Venia in morte tm̃ quæſita, quã difficile impetretur.fol.62.g
Venialia etiam peccata decline mus, ne ex his ad grauiora ſen ſim delabamur.fol.237.f
Veniam implorantibus facile ſo let Deus condonare.fo.162.h
Veniam à domino poſtulemus. fol.425.b
Vendere & emere qualia ſint. fo lio 245.b.c
Venetorum ducum mos.f.420.h
Verbi Dei magna eſt uirtus. fo lio 60.g
Verbi Dei vberrimus fructus.fo lio 89.h
Verbi Dei quanta ſit vis & effi cacia.fol.95.e
Verbi Dei magna ſecuritas. fo lio 99.g
Verbi Dei mali guſtum non ſen tiunt.fol.99.h
Verbi Dei quanta ſit virtus. fo lio 189.c
Verbi Dei magna efficacia. folio 426.d
Verborum profluentia inanis nõ placet Deo.fol.286.b
Verbum Dei quantas habeat ui res.fol.50.b
Verbum Dei, quod exiguos refe rat fructus, dolendũ eſt. f.50.c
Verbum Dei quantam habeat vim.fol.88.b.& 89.g
Verbum Dei quã reuerenter ſit tractandum.fol.95.h
Verbum Dei negligitur à mul tis.fol.96.b
Verbum Dei in corde noſtro di ligenter reponamus.fol.96.d
Verbum Dei ad exercitationem conferamus.fol.96.e
Verbum Dei eſt gladius contrà dæmonem.fol.96.f
Verbum Dei defenſio nr̃a.f.96.g
Verbum Dei quos in anima pro ducat effectus.fol.99.f
Verbum Dei quam ſit dignum amari.fol.99.h
Verbum Dei omni tempore uti le & neceſſarium.fol.100.d
Verbũ Dei quã ſit utile.f.101.g
Verbum Dei quam varios in cor dibus hominum generet effe ctus.fol.235.b
Verbum Dei attente audiamus. fol.257.b
Verbum Dei audire plurimũ no bis

bis conducit,quamuisdocti nobis videamur.fol.371.h
Verbum Dei executioni mandemus.fol.372.b
Verbum Dei plurimi faciamus, quod è cęlo deſcendit.f.371.d
Verbum Dei faſtidiunt mali. folio 372.e
Verbum Dei figuratũ per manna.fol.372.h
Verbum Dei executioni mandemus.fol.373.a
Verbum Dei audire plurimum confert.fol.425.h
Verbum Dei conatur dæmon interturbare.fol.426.b
Verbum Dei ruminandũ & ſępe mente recolendum.fol.426.c
Verbum Dei non reſpuamus. folio 426.d
Verbum Dei executioni mandãdum.fol.426.f
Veritas odium parit.fol.31.a
Veritas digna amari.fol.49.d
Veritatem iam non eſt qui velit audire.fol.47.b
Veritatem ſemper dicamus cum prudentia.fol.48.g
Veritatem reſpuentes quomodo puniat Deus.fol.386.b
Veſtitus ſint moderati.fo.397.d
Veſtitus nimius reprehenditur. fol.402.h
Veſtitus nimius indiciũ videtur ſuperbæ mentis.fol.403.h
Veſtitus nimius quale ſit indicium.fol.405.b
Viatores nos eſſe conſideremus. fol.324.c
Victus ſit moderatus.fol.413.f
Videri facile quærimus.fo.337.b
Vigilare ſemper debemus contra hoſtes. fol.391.a
Vigilemus in cuſtodia animæ. folio 84.e
Vindicare ſe quærentes quã ſint inquieti.fol.167.a
Vindicta quam ſit periculoſa. folio 157.d
Vindictam nõ ſumamus.f.421.a
Virtus virilẽ poſcit animũ.f.30.a
Virtus in laboribus manifeſtatur.fol.35.f
Virtus magnas habet contradictiones.fol.36.b
Virtus à multis gentilibus amplexata.fol.109.g
Virtus contradictiones patitur. fol.115.f
Virtus exercitata facilior redditur.fol.126.a
Virtus in mundo quantũ frigeat. fol.130.h
Virtus contradictiones ſuſtinet. fol.185.d
Virtus difficilis apparet.f.193.d
Virtute nemini concedamus.folio 291.b
Virtus nos ducit ad perfectionis culmen.fol.110.a
Virtutes cęlorũ quæ ſint.fol.4.a
Virtutes frigeſcũt in mũdo.f.5.a
Virtutes cũ non corporis oculis cernamus, floccifacimus eas. fol.55.c
Virtutes in loco ſublimi ſitæ.folio 109.e
Virtutes quantam in animo tranquillitatem generent.f.147.h
Virtutes ſi exerceantur faciliores redduntur.fol.185.f
Virtutes ieiunio plantantur. folio 203.b
Virtutes in tenera iam ætate imbibamus.

bibamus. folio 283.h
Virtuti dediti recipiũt Deum in anima. fol. 56.f
Virtus & vitiũ pugnant. fo. 360.h
Virtutum opera exerceamus. folio 377.d
Visitant aliqui in carcere positos deprauata intentione. f. 297.h
Visitare solẽt aliqui infirmos magis sui commodi causa quam infirmi. fol. 297.g
Visitare pauperes dedignantur multi. fol. 297.h
Visitemus infirmos & in carcere positos. fol. 297.c
Visitemus infirmos. fol. 298.d
Vita æterna hic inchoatur per gratiam. fol. 28.h
Vita hæc similis est pyramidularum ludo varijs causis. f. 34.e
Vita hominis quam sit caduca. fol. 67.b
Vitam accõmodemus cęlesti philosophiæ. fol. 69.b
Vita malorum non meretur nomen vitæ. fol. 76.b
Vita præsens ad cęlum negotiandum concessa. fol. 84.b
Vita mala laborioſior quam bona. fol. 104.a
Vita nostra breuis. fol. 126.g
Vita nostra instar Romani imperij semper breuiata. f. 126.h
Vita quomodo extenuetur. folio 127.a
Vitæ quam exigua sit portio si infantiã demas & somni tempus ac cibi. fol. 127.b
Vita & euangelium Christi debet esse regula nostra. fo. 151.a
Vita hominis breuissima, quãuis multos viuat annos. f. 216.d
Vita nostra etiam minor puncto est, si ad futuram comparetur. fol. 217.e
Vita nostra quantũ distet à vita sanctorum patrum. fol. 262.d
Vitam temere non cõsumamus. fol. 85.b
Vitam quam leues sæpe causæ nobis adimant. fol. 136.h
Vitam anteactam defleamus & emendemus. fol. 270.f.g
Vitæ breuis consideratio quantum conducat. fol. 217.h
Vitia homines mutant in feras. fol. 68.b
Vitia homines infestare solent. fol. 148.a
Vitia hic etiam aliquando puniũtur. fol. 148.c
Vitia fugiamus. fol. 266.h
Vitia dimittamus & Christum inueniemus. fol. 278.d
Vitia non sinamus crescere. folio 280.b
Vitia ducunt homines ad infernum. fol. 399.a
Vitia statim extirpemus. folio 419.a.e.& 420.b
Vitia nõ satiant homines. f. 430.f
Vitia indigna homine. fol. 431.a
Vitia quo nos redigant. fo. 431.b
Vitijs ornatam habent animam mali fol. 257.e
Vitiorum plantator dæmon. folio 241.c
Vitiosi in maxima versantur angustia. fol. 258.a
Vitiosi homines ex repub. expellendi videntur. fol. 300.f
Vitiosi alienos defectus potius quam suos cõsiderant. f. 395.c
Vitiosi quo redigantur. fo. 430.a

Digitized by Google

Vitioſi obſcurant genus ſuum. fol.443.c
Vitioſos dæmoni placentes negligit ipſe tentare.fol.197.c
Vitioſorum quã infelix erit ſucceſſus.fol.18.h
Vitioſus eſt ſemper inquietus.folio 285.c
Viuamus circumſpecte.fol.58.d. & 180.g.188.d.& 204.c.d
Viuamus circunſpecte,cum tam importunũ habeamus aduerſarium.fol.303.d
Viuamus præclare, ſi bene mori cupimus.fol.361.b
Vlciſci ſe quã ſit turpe.fo.427.g
Vocat nos Deus multis modis. fol.50.h
Vocat & allicit nos Deus multipliciter.fol.62.d
Vocat nos Deus in omni ætate & tempore ad pœnitentiam. fol.74.e
Vocat nos Deus aſſidue.fo.81.b
Vocat nos Deus ad ſe amore & timore.fol.347.f
Vocat nos Deus varijs modis. folio 425.h
Voluntas propria quam ſit ſæpe noxia.fol.263.e
Voluntatem propriã ſectari quã ſit periculoſum.fol.264.d
Voluntatem Dei faciamus. folio 269.g
Voluntati diuinæ contradicunt mali.fol.263.h
Voluntati Dei obtemperemus. fol.174.c
Vrbanitas laudabilis.fol.144.h
Vſura palliata nõ poteſt Deo occultari.fol.235.g
Vſura quam à paupere exigis à Deo exigis.fol.251.h
Vſurarij in quanta uiuant miſeria.fol.251.f
Vſurarij conditiones.fol.251.h
Vſurarij crudeles.fol.252.b
Vſurarij opprimunt pauperes.folio 252.d
Vſurarij in quantã miſeriam redigant pauperes.fol.252.f
Vſurarium quantum timeat pauper & horreat.fol.252.f
Vſus peruerſus & cõſuetudo mala quantum noceat & incommodet.fol.352.c
Vxores diligant viros ſuos & eis obediant.fol.423.h

Z

ZELVS maximus Baptiſtæ. fol.21.c
Zizania qui ſeminant quantum incommodent. folio 294.f.& 295.c
Zizania ſeminantes fungũtur officio dæmonis.fol.302.c

FINIS.
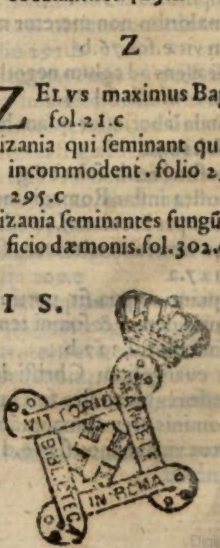
ARA 2961